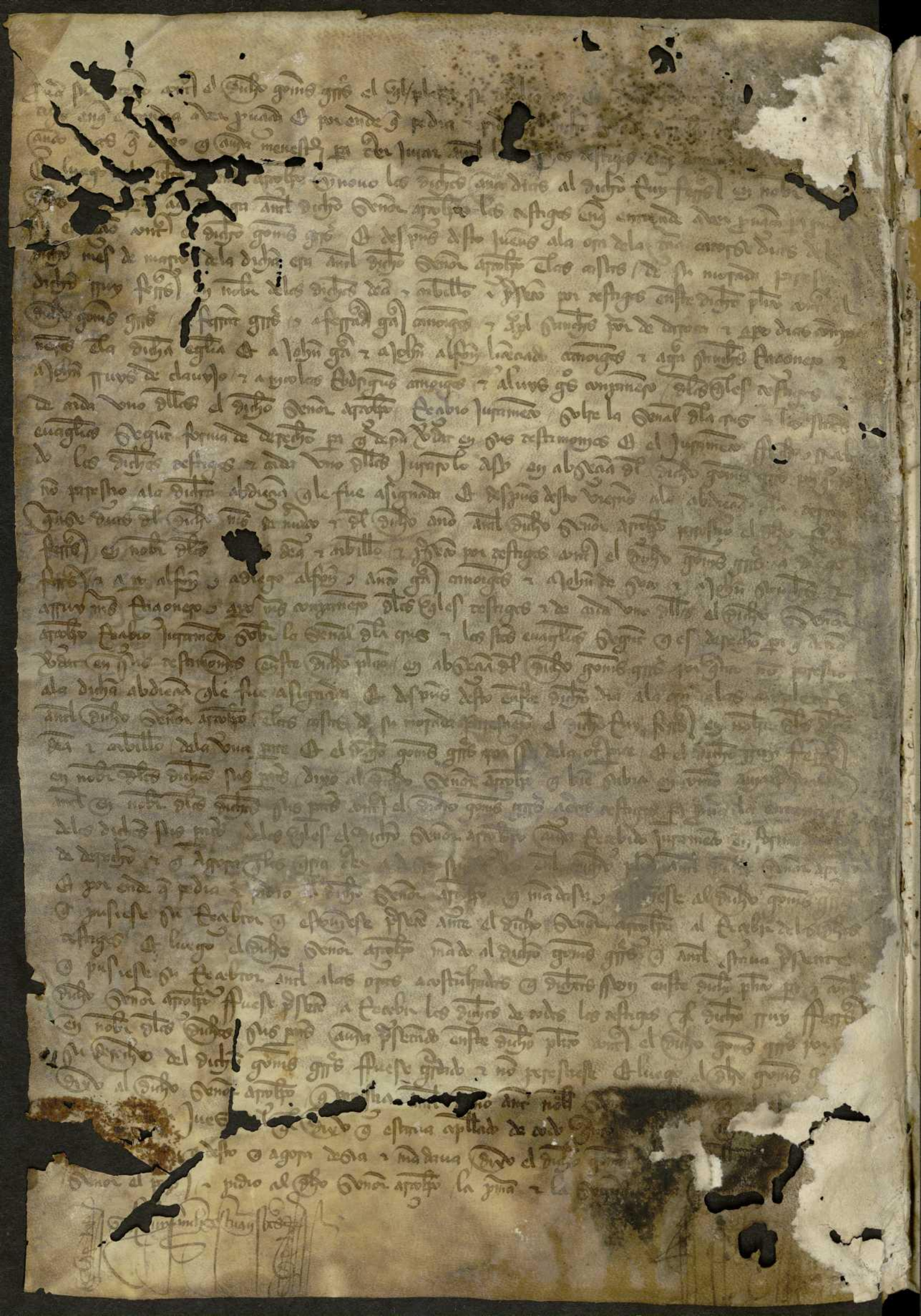








Cart 99

Summa Angelica de casibus conscientie cum additionib⁹ nouiter additis.

Esta expurgado segun el decreto del Sto Oficio de 1708

S. Sebastian del Moral

Cartaneda
3
2

¶ Epistola. F. Hieronymi tornæli lectoris: ad R.p.F. Angelū de clavasio p̄sentis operis auctorem. in qua orat eius reverentiam: vt ipm opus imprimi faciat. ꝓpter talem ⁊ tantam dicti operis excellentiam ⁊ vtilitatem.

p Luribus retroactis temporibus reverende ac mi cordialissime pater. ad lectu
ram casuum conscientie ꝓmotus. omni cura ⁊ diligentia
operam dedi. vt veritatem confratribus audientibus. miro modo bincinde disper
sam. ⁊ p̄ diver
sa librorum volumina: quin potius per varias doctrinarum facultates vagantē: enucleatā trade
rem. Ad quod peragendū: quibus vigilijs. quibusve oporteat curis insudare: reverentia tua plenius edocta
dilucide ꝓspicit. Nō em̄ talis lectura vnica ꝓtentaꝫ scientia vnico ve studio. licet magnis voluminibus con
clusa subsistat. Exigit nanq; vera iuris ciuilis fundamenta. in quibus pene contractuū tota decisio terminaꝫ
Quod quidem ius: q̄m̄ per summor̄ iura pontificū in multis rectificaꝫ. perficiꝫ ac supplekꝫ. p̄cipue in censu
ris. p̄bendis ⁊ alijs ecclesiasticis. eiusdem sacri pontificij iuris ignorantiā talis casuū penitus abhorret doctri
na. Verū cū in p̄dictis q̄nq; ꝓpter cōmunē pacē oculus diuinam intuens maiestatem aliqualiter obscureꝫ.
q̄ lumine sacre theologie illustrari q̄ maxime habet necesse. nō modicā ipsius casuū studij partem: sibi sacre
pagine lucidi doctores: iure merito vendicarūt. Itē si experiētia (teste pho) facit artē. in ipa casuū doctrina
magistrā pene cūcta limitantē fateri nō incassum cōpellimur. Cum igiꝫ vitā breuē. artē vo longā. altus Hy
pocrates affirmet. et in vnaq̄q; arte tanta ducamur cecitatis caligine. vt (teste Mercurio trimegisto) maxi
ma pars eor̄ q̄ scimus: sit minima eor̄ q̄ ignoramus. q̄s nisi insani penitus capitis: dicere audebit boiem ad
talis stadij apicē (nisi diuina p̄uentū peculiari virtute) posse devenire. Ut tanq; alter Justinianus opus de
speratū q̄si per medij transiēs ꝓfundū: in vnā reducat ꝓsonantiā. Forsitan alicꝭ dicet. vera fateor que scri
bis. nisi talis tantusq; labor ac difficultas a summistis tractatorib⁹ exilio data fuisset. Qui oēs in vnum facul
tates colligentes fasciculos casuū ꝓtexerūt. Ad quem ego hec admittere: si dictos (vt asseris) tractatores:
ipsis in facultatib⁹ pene noscerē epbēbos. non dicam balbutiētes neq; pfectos. Ex bis nanq; alij pictores de
alienis codicibus. nō libros. sed quedā potius exēplaria cōponentes. alij more balbutientiū q̄ audierint ⁊ vi
derint fari gestiunt. Quos tū pia excusat intentio. ne tanq̄ serui inutiles: ex talentis quicq; in p̄cipis erariū
non inferētes. repulsam patiantꝫ pariter ⁊ penā. Verū si eos intētio reddit innoxios. mihi tamē alijsq; in bu
iuscemodi palestra militātibus labores nō auferunt. sed incertiores sumus atq; dudū eramus. Tenuit ergo
me p̄tinuū desiderīū. sedulaq; anxietas. vt sator ille rerū eternus increataq; veritas. ac lucis eterne candor ir
radians. q̄ solus res penitus desperatas ad optatum finem reducit. iuxta. l.j. ad fi. p̄me. col. C. de ve. iur. enu.
Qui oīm auctor est scientiarū. §. deniq; xxxvij. dist. Qui oīm est gratiarum elargitor. c. reuertimini. xxj. q. j. A
quo insuper est omne datum optimum. Jaco. j. ⁊ c. in scripturis. viij. q. j. Qui totius insuper est boni operis
fundamentū. c. cū Paulus. j. q. j. Hominē ꝓduceret in lucē talibus insignitū gratijs ac virtutibus. cuius me
dio ⁊ salubri doctrina: lectorib⁹ ipsis tātus queritandi labor. variosq; volutandi codices adimeret. ⁊ disci
pulis. confessorib⁹ quoq; p̄sertim fratrib⁹ nostris. q̄bus in diuinis ⁊ alijs nostri ordinis laborib⁹ occupatis.
paulisper ocij suppeditare noscit. clara innotesceret veritas. Dū igitur plurib⁹ iam annis elapsis talib⁹ cētu
arem desideriis. cōmunē quoq; oīm vtilitatē flagitans. ⁊ ex anhelanti corde gemebūda pene suspiria ad inde
ficientē diuine largitatis dulcedinē emitterē. Apparuit oculis meis q̄si caligātibus. liber summule a reveren
tia tua cōpositus. quē clara luce cōspiciens. ⁊ diligētius p̄uoluēs. dū placere cepit vltra ꝓgrediens. nec tota
quidē non visum p̄terij. Et sepius admirans: in tractatib⁹ singulis plenitudinē p̄stricta. in decisionibus vtrū
usq; iuris vera fundamenta. in fundamentis allegationes fidas pariter ⁊ abūdantes. theologorūq; verita
tes lucide enucleatas. auctoris quoq; q̄ paternitas tua a iactātia aliena me pro veritate dicere patiaꝫ inge
nium pene diuinū. vt merito re ⁊ nomine Angelus dicaris. experientia quoq; tanto tpe ꝓbatissimā. vtpote
qui tali ac tanto tpe. annis fere vicenis. digne ac laudabiliter. talem ac tantā fratrū oīm cismontanor̄ famili
am direxeris verbo pariter ⁊ exemplo. necnō in pluribus sedis apostolice arduis periclitātibusq; causis. sol
licitudine. ac ingenij tui sublimissimo apice ad optatū finē deductis. Jsta inquā oīa conspiciēs. ⁊ letus men
te peruoluēs p̄ gaudio exiliens clamaui. Ecce q̄d cōcupiui iam video. q̄d quesiui iam teneo. margaritā diu
tius flagitatā suspirijs possideo. Conuocaui amicos pariter ⁊ familiares ad tam pingues nuptias salubrēq;
doctrinam dicēs. Venite o patres lectores. possidete summulā angelicis manibus vobis p̄parata. per quā
onus q̄ maximū ab imbecillis extat scapulis vestris ablatū. Nō amplius per varios vobis codices vagarē
libeat. quicq̄d alibi difficulter queriꝫ et inuolutū. hic faciliter ⁊ enucleatū inveniꝫ. Venite oēs vtriusq; iuris
veri ꝓfessores ⁊ docti. Vobis em̄ liber iste fidissima est clauis q̄ veri aperiunꝫ intellectus. lataq; patur plu
ra inueniendi copia. vt q̄si repertorijū decisiū videaꝫ. Venite ⁊ vos pariter confessores atq; discipuli. q̄ iam
diu sarcina librorum p̄gravati. insuper ⁊ glosis variis defessi. pondus ejcite. hoc solo libro depascamini. Hic
totum versetur ingeniū. omnisq; sollicitudo atq; doctrina. Si boni eritis angelici. pariter ⁊ optimi confesso
res. Hic em̄ cōtractus pleniſſime habenꝫ. vsure lucidissime. Jnterrogatorijū enucleatū. Matrimonia p̄dita
honestate simul ac veritate. Restitutiones amplissime. Censure quoq; pfectissime. Quid plura? Quid de
sit non video. nisi forsitan ex transcriptorū tarditate paucis innotescat. Sed et hec diuina abstulit bonitas.
dum nobis artem miro inventā studio impressor̄ in lucem ꝓduxit. Reliquū igitur est reverende pater. ne re
verentia tua existimet hoc sibi dūtaxat condonatū. q̄n potius cum superne bonitati cōnaturalis sit cōmuni
catio. idipsum tanq; celeste munus largiflue cōmunicandū sibi persuadeat volo. Supplices igitur nos oēs.
⁊ ego vice oīm pedibus reverentie tue humiliter ꝓstrati deprecamur. vt tale ⁊ tantū per incuriā non depe
reat op̄us. verū citissime supradicte artis impressorib⁹ peritis tradaꝫ. quo sitis q̄ maxima. esurieſq; q̄ plurī
um (p̄cipue nostra) refocilletur. Hoc eū deo ad bonorem magnū. primis ad salutem. paternitati quoq;

tue ad maximū cedāt meritū. Et si (quod absit) prefata reuerentia tua bis agitata stimulis: vel recalcitraret. aut saltem tardior incederet. non dubito magnum eius capiti iudicium imminere. Moli igit q̄ fuisti semper pius ac dulcis nobis ꝛ reuerētie tue hac in re eē crudelis. Nō ne fiat etiā atq; etiā supplices deprecamur. Ualeat in dño pfata tua paternitas. quā dñs pro omniū salute cōseruare dignet. Amen.

¶ Responsio venerandi patris fratris Angeli ad fratrē Hieronymū suprascriptū.

Angelicam summam pro vtilitate confessorū ꝛ eor q̄ cupiūt laudabiliter viuere. nup a me (diuina opitulante gratia) cōpilatā. mi Hieronyme frater suades vt arti imprimentium tribuā. Tardiusculo quoq; ꝛ pigritanti animo minarum dulcia figis calcaria. Quā (ex quo vltra meam opinionem tot laudibus extollis. vt tuis votis morem geram) imprimendā. correctam. emendatāq; ad te transmitto. Uale in dño ꝛ ora pro me.

In nomine domini nostri Jesu christi Amen.

¶ Incipit Prologus in summā Angelicam de casibus cōscientie per fratrem Angelum de clauasio ordinis minorum vicarium generalem cismontanor fratrū observātie compilata. cui pmittitur primo prologus. deinde subnectitur tabula contentorum in ipsa declaratiua.

Incipit Prologus.

Angelici spiritus ꝛ si diuine cōtemplationi semp intendāt ex charitate. tamen quia omnes homines cōplectunt diuina pietate sic disponente: salutē
a nostrā ꝓcurare sollicite non desistunt. nos defensando ab inimicis sollicitando ad bonū. ꝛ dirigendo in viā salutis. Hoc quippe ipsa dei bonitas nobis insinuare voluit in scala Jacob ostēsa Genē. xxviij. c. in qua angelos descēdentes ꝛ ascēdentes vidit. vt sic intelligeremus q̄nto feruore deuotionis teneamur beatos angelos prosequi. Quod ego frater Angelus de clauasio ordinis minorum minimus attendēs: vt nomē meū sit consequēs rei sicut debet. vt insti. de dona. §. est ꝛ aliud. ꝛ l. decernimus. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ l. j. C. de offi. pfe. vr. Et per sanctor angelorum imitationem peruenire merear ad eor contemplationē animarum salutem ꝓcurando quo nihil deo est charius. viij. q. j. sciendū. Conspiciens etiam multitudinē summularum de casibus conscientialibus non bene satisfacere pauperibus confessoribus ꝛ simplicibus ꝓpter plicitatem aliquarū: ꝛ aliarum nimiā breuitatem. multor cōfratrum meor charitatiua requisitione cōpulsus. attendens etiam q̄ diuisiones gratiarum sunt ꝛ donor. ꝛ vnicuiq; datur manifestatio spūs ad vtilitatem. j. ad Cor. xij. c. Decreui hanc summā compendiosam ordinare dei adiutorio inuocato. ꝑm illud. l. j. in prin. C. de ve. iu. enu. Quā ꝛ Angelicam nominabo. in qua mediocritate seruata. iuxta illud insti. de re. diui. §. cū quis. ꝛ in auē. de cōsuli. §. igitur. ꝛ post quicūq; eā plegerit: inueniet quicq̄d in aliis summulis continē quod ptineat ad confessores. pīertim in summa dicta pisanella ac eius supplemento. cuius casus conscictales hic omnes inseruit: licet aliq̄n per alia verba aut alio ordine. Et vltra pdicta reperiet in. c. quod incipit. Interrogationes. quecunq; pertinent ad confessorem vel confiteri volentē circa quecunq; pcā mortalia cognoscēda. dirigetur etiam ad multa consilia danda. ac ad inueniendum doctores ꝛ iura vbi de talibus diffuse tractatur. Ita q̄ hec Angelica summa erit vtilis non solū confessoribus. verūetiam scholaribus vtriusq; iuris. et aliis quibuscunq; ꝑm deū ꝛ rectam ciuilitatē viuere cupientibus. Cuius ordinem infrascripta tabula demōstrabit. Rogo ergo vos lectores vt hanc vtilimā ꝛ Angelicā summā ea charitate suscipiatis qua vobis offert. Nec faciliter ad hmōi operis iudicia ꝓcedatis. q̄n quidē q̄ diutine summisq; vigilijs ac sudoribus digestum est: non leuiter vnico perscrutatur intuitu. Et q̄uis in ea nihil sit dictum q̄ non arbitratus fuerim cōuenire iustitie ꝛ veritati. pīertim in foro conscientie. cui satisfaciendū magis censui q̄ ad forum ptētiosum. ꝓpterea nō sum secutus aliq̄n cōmunē opinionē doctor. pīertim canonistarū ꝛ legistarū. qz ꝓscientiali ꝛ theologice veritati non mihi visa fuit cōuenire. Tamen iudicio sancte matris ecclesie ꝛ cuiuslibet melius sapientis corrigendam submitto. vt sit ad laudem dñi nostri Jesu christi. ꝛ eius glorioſissime matris Marie. ac seraphici pīis mei Francisci in secula seculorum. Amen.

Finit Prologus.

Incipit tabula declaratoria ordinis ꝛ contentor in pdicta summa.

¶ Quia hec Angelica summa p̄cipaliter edita est ꝓ simplicibus ꝓfessoribus non habētibus peritiā vniuersalem iuris. ideo hāc tabulā ei pponо q̄ tria demōstrabit. Primo ordinem libri qui sic distinguit. videlicet p lras alphabeti. ꝛ q̄libet lra p capitula diuersa. q̄libet vo capitulum suos habet paragraphos. exceptis q̄ttuor capitulis q̄ statim nō subdiuidunt p. §. sed aliter. Nam capitulum Excōicatio. v. ꝛ vij. subdiuidit per casus. ꝛ casus in. §. subsistunt. Item capitulū Matrimoniū. iij. distinguit per impedimenta. ꝛ q̄libet impedimentum cōgruos habet. §. Item capitulū Restitutio. j. vbi ponunt qui sunt ad restitutionem obnoxij. quicq; cum sint varij ꝛ q̄plures vt ocius pateant oculis p alphabeti litteras describuntur. Et iuxta subsistentem materiam littere. §. continent. Quorum capitulorum principia sunt que hic subsequunt. cuz quota folior annexor. q̄t scz in vno folio ponunt sequunt vnū numerū super fluum eīn fore iudicaui totiens vnū numerū replicari ꝛc.

Abbas folio. 1.

Abbatissa fo. 1.
Aborsum
Abrogatio
Absens
Absolutio
Accessio
Accidia
Actiones
Accoliti
Accõmodatio
Actus
Accusatio
Adiuratio
Administratio
Admonitio
Adoptio
Adoratio
Adulatio
Adulterium
Aduocatus
Affinitas
Agnati
Alchimia
Alea
Alienatio
Alimenta
Altare
Alternatiua
Ambitio
Amicicia
Amor sui
Amor seculi
Angaria
Appellatio
Apostasia
Aqua bñdicta
Arbiter
Archidiaconus
Archiepiscopus
Archipresbyter
Argumentatio
Arra
Arrogantia
Arrogatio
Ars
Asciſmus
Astrologia
Astutia
Auaricia
Audacia
Augere
Augurium
Austeritas.

Balistario-

rum ars
Balneum
Bannum
Baptiſmus
Bellum
Benedictio
Benefacere
Beneficium
Bigamia
Biſextum
Blaſphemia

Labella

Calix
Calumniator
Cambium
Canonica portio
Canonicus
Canonizatio
Cantus
Capitulum
Caracter
Carcer
Charitas
Caſtitas
Caſtratus
Caſus epi
Caſus fortuitus
Catbecisimus
Causa
Cautio
Cecitas
Cedere bonis
Celare
Censura
Census
Certum
Ceſſatio
Ceſſio
Cimiterium
Circumſtantia
Citatio
Citbariſta
Ciuitas
Ciuis
Clamor
Clandeſtinum
Claues
Clauſula
Clericus
Coactio
Coadiutor
Cogitatio
Cognatio
Collegium
Colluſio
Colonus
Cõmenda.
Cõmiſſio
Cõmodatum
Cõpaternitas
Compenſatio
Compoſitio
Cõpromiſſum
Cõmunicare
Commutare
Conceſſum
Concilium
Concubinatus
Concuſſio
Condemnatus
Conditio
Conductor

17. Confeſſio delicti 31.
18. Confeſſio ſacralis
Cõfirmatio electoꝝ 39.
Confirmationis ſacrm
Confirmatio pape
Confraternitas
Coniuratio
Conſanguinitas 40.
Conſcientia
20. Conſecratio epoꝝ
Cõſecratio eccleſiarũ
Conſecratio altaris
Conſecratio cimiterij
Conſecratio veſtimento-
rum ꝛ vaſorũ 41.
Cõſecratio virginũ
21. Conſentire
Conſeruator
Conſilium
Conſpiratio 42.
Conſtellatio
Conſtitutio
22. Conſuetudo
Contemptus 43.
Contentio
Continuum
Contractus
Contritio 44.
Contumacia
Contumelia
Corea
23. Correctio platorum
Correctio fraterna 45.
Corporalia
Corpora ſanctoꝝ tranſfe
renda
24 Corpore viciatus
Corpus xpi
Crapula
Credere
Credulitas
Creſcere
28. Crimen
Chriſma 46.
Culpa
29. Cura animarũ
Cupiditas
Curialis
Curioſitas
Cuſtos

Damnatus

30. Damnificatus
Debitũ coniugale
Decanus 48.
Decima
Defenſio 49.
Defunctus
Degradatio
Delectatio
Delegatus
Dementia 50.
Demoniacus
Denunciatio
31. Depoſitum 51.
Deriſio
Deſperatio
Detractio
Diaconus 52.
Dialetica
Dies feſtus
Diffamatio
Diffidatus
Dignitas
Dilapidator
Diligere
Diligentiam 53.
Diocesis
Diſcere
Diſciplina
Diſcordia
Diſcretio
Diſpenſatio
Diſputare 54.
Diuinatio
Diuortium
Diuturnitas
Doctor
Dolus
Domeſticus 55.
Domicilium
Dñica dies
Dominium
Dominus
Donatio 56.
Dos 59.
Dubium 60.
Duellum

Ebrietas

Eccleſia
Electio 61.
Elemoſyna 62
Emancipatio 63.
Emphiteoſis
Emptio 64.
Emunitas 66.
Enormis iniuria
Epiſcopus
Errare 67.
Erubeſcentia
Etas
Euagatio
Euangelium
Euchariſtia
Eunuchus 71
Exactio
Exaltatio
Examinatio
Excepta
Exceptio
Excõmunicatio
Excuſatio 83.
Executor
Exemptus 85
Exemplum
Exequie
Exheredatio
Exorbitantia 86
Exorciſte

Tabula

Exorcismus 86
Expense
Experientia
Expositio
Expositus
Expressio
Extimatio
Extrema vnctio

Fabule

Facilitas
Facultas
Factum
Falcidia 87.
Falsarius
Fama
Familia
Familiaris 88
Familiaritas
Fatum
Fauere
Fautor
Femina
Fenus
Ferie
Feudum 90.
Fictio 91.
Fideicōmissum
Fideiussor
Fides 92.
Filius 93.
Finis 94.
Fiscus
Flagella
Fletus
Fomes
Forma
Fornicatio
Fortitudo
Forus
Fratres
Fraus
Frigiditas
Fructus
Fugere 95.
Funus
Furiosus
Furtum

Generalis

clausula 97.
Gladius
Gloria vana
Gratia
Gradus
Guerra
Gula

Habitus

Hebetudo
Hedificans
Hereditas 98.
Heres 99.
Heremita 100.
Hereticus
Hermofroditus 101
Hironia
Histrio
Homagium 102
Homicidium
Homo 104.
Honestas
Honor
Hora canonica 105.
Horror future vite 106.
Hospitale
Hospitalis
Hostiarius
Hostis
Humilitas

Jactantia

Yconomus
Ydulia 107.
Yeiunium
Ygnorantia 108.
Yllegittimus
Ymagines sanctor
Ymmisericordia 109.
Immundicia
Immunitas
Impedimentū 111.
Imperiū merum
Impossibile
Impubes
Incantatio
Incarceratio
Incendiarius 112.
Incertor restō
Incestus
Inconsideratio
Inconstantia
Indicium
Indignatio
Indulgentia
Inepta leticia 114.
Infamia
Infidelitas 115.
Infirmus famulus
Ingratitudo
Iniuria
Iniustitia 116.
Inobedientia
Inquietudo
Inquisitio
Inq̄sitor hereticor 117.
Insignia
Inscriptio 118.
Institutio
Intentio
Interdictum
Interesse 122.
Interp̄tatio
Interrogationes in confessione
Intestatus 130.
Intimiditas
Intrusus
Inuenta
Inuestitura
Inuidia
Ypocrisis 131.
Ypotheca
Ira
Irregularitas
Irrisio 133
Ironia
Istrio
Iudeus
Iudex 134.
Iudicare 135.
Iudicium 136.
Iuramentū 137.
Iurisdictio 142.
Ius
Iuspatronatus
Iusticia 143.
Iustificatio impij

Laicus

Latria
Latro
Laudemiū
Lectoris officiū
Legatum
Legatus 147.
Legitimatio filior
Legitima portio 148.
Legitimus filius 149.
Leno
Leprosus
Lex
Libellari? ptract? 151.
Libellus famosus
Liber
Libertus
Littera
Litigiosa res
Litigiosus
Loca
Locatio
Lucrum 153.
Ludus
Luxuria 154.

Magister

Maioritas 155.
Maledictio
Maleficium
Malicia
Mandatum
Manifestum
Manumissio
Mathematici 156.
Matrimonium
Medicus 165
Membrum 166.
Mendacium
Mensa
Mensura
Mercatio:
Meretrix
Meritum
Metus
Milites 167.
Minor
Miserabilis psona
Missa
Misericordia 170.
Moderamen
Modestia
Mollicies
Monachus
Monasterium
Monialis 171.
Moneta
Mora
Mors
Mulier
Multiloquiū
Munus
Murmuratio 172.
Mutilatio
Mutus
Mutuum

Naufragiū

Nauta
Necessitas
Negligentia
Negocium
Neophitus 173.
Nigromantia
Noiatim q̄s vel ip̄e interdictus vel excōicatus
Notarius
Notorium
Nouale
Nouitius
Nuptie 175.
Nūciatio noui op̄is

Obedientia

Oblatio
Obligatio 176
Obses
Obstinatio
Occasio
Occultum
Odium
Officium
Oleum sanctum
Opinio 177.
Oratio
Oratorium 179.
Ordo
Ornatus 181
Otiositas 182.

Pactum

Palla 183.
Pallium
Papa
Paraferna
Parētis appellatione nō tm̄ pater
Paricida
Parochia 184
Partis appellatione q̄d continetur

Patientia 184.
Patria
Patriarcha
Patronus
Peccatum
Peculium
Pecunia 187.
Pedagium
Pena
Penitentia 189.
Percussio 190.
Peregrinus
Periculum
Periurium
Permissio 191.
Permutatio
Perplexitas
Pertinax
Perseuerantia
Persona miserabilis
Personatus
Pietas
Pignus
Pigritia 192.
Pirata
Placere
Pollicitatio
Pollutio
Portio canonica
Possessor bõe fidei ꝛ male quis dicat
Postulatio 193.
Postbumus
Prebenda
Precarium
Precaria
Preceptum
Predicare 195.
Preces
Precedentia
Precioſum
Precipitatio
Predia vrbana
Predo
Prefatio
Prelatus
Preſcriptio
Preſumptio 198.
Primas 199.
Primitia
Princeps
Priuilegium
Probatio
Procurator
Proditio
Prodigalitas
Profeſſio tacita
Promiſſio 200.
Proprietas
Proſoneta
Proteſtatio
Prouincia
Prudentia
Pubes
Publicum
Pudicus
Pudicicia 200.
Punitio
Purgatio
Purgatorium
Purificatio poſt partũ.
Puſillanimitas

Quadrageſima

Quarta trebellianica
Queſtuarij
Queſtus.

Rancor. 201.

Ratio
Ratiocinia
Raptor
Rapina
Ratibabitio
Reconciliatio eccleſie
Recõpenſatio
Recuſari põt iudex delegatus
Regularis
Religioſus
Religioſus locus 205.
Reliquie ſanctor
Remiſſio pcti
Remittere
Renunciatio
Rep:e'alia 206.
Reſidere
Reſcriptum
Res
Reſtitutio
Reſuſcitatus 213.
Reuelare
Reuerentia
Rigor
Riſus
Rixa
Rogationũ dies

Sacerdos

Sacramentum 214.
Sacrilegium
Sacriſta
Sagittarius
Salarium
Sanctus
Saracenus
Satiſfactio
Scandalum
Scientia 215.
Sciſma
Scriptura
Scurrilitas
Secretum 216.
Seditio
Senſualitas
Sententia
Sepultura
Seruitus 218.
Sigillum
Simonia
Simplicitas 223.
Simulatio
Sobrietas
Societas
Sodomia 225.
Sollicitudo
Solutio
Sors 226.
Spectacula 227.
Sponſalia
Statutum 228.
Stipulatio 229.
Stola
Studium
Stulticia
Stultus
Stuprum
Suaſio 230.
Subarratto
Subdelegare
Subditus
Subdiaconus
Suborꝛatio
Subſannatio
Subſtitutio
Subtilitas 231.
Succeſſio
Succeſſor
Suffragia
Superbia
Superſtitio 232.
Suſpenſio
Suſpitio 234.
Suſurratio

Tabellio

Taciturnitas
Talliam
Tantum 235.
Temperantia
Temere
Temeritas
Tempus
Tergiuerſator
Tentare
Teſtamentum
Teſtes 237.
Theſaurus 238.
Timor
Tolerantia
Tonſura 239.
Torneamentum
Torpor 239.
Tortura
Tranſactio
Tranſitus
Treuga
Tributum
Tribulatio
Triſticia
Turpe lucrum
Tumor
Tutela

Vana gl'a 240

Vaſa ſacra
Vaſallus
Vectigal
Velatio virginum
Venatio
Venditio
Veneficium
Veniale pctũ
Verberatio
Veſtis
Vicarius
Vidua
Villicus 241.
Vindicatio
Violentia
Virginitas
Virtus
Vis
Viſitatio
Viciatus corpe
Vicium
Vnaniminter
Vniverſitas
Vnctio extrema
Voluntas
Votum 242
Vſucapio 245
Vſura 246.
Vſus dauium 254
Vſus
Vſuffructus
Vxor 255.

Ypocriſis

Ypotheca
Yronia
Yſtrio
Zelus

Secundo pñs tabula noia doctorũ ſacre theologie ꝛ vtriuſq; iuris. q̃ ſũt ptẽtor in pfata ſumma auriga ꝛ fideliſſimi duces indicabit. ꝛ allegãdo eor abbreuiatões q̃ ſunt infra ſcripta ordine alphabeti ordinata. nõ ſm eor antiq̃tatem vel excellentiã annotata. videlicet in ſacra ſcr̃ (ptura ſeu theologia.

Albertus magnus ordinis p̃dicator
Alexander de ales ordinis minorum.
Alexander lõbardus de alexãdria ordis minor
Ambroſius doctor eccleſie ſanctus.
Anſelmus cãtuarienſis archiep̃s ſanctus
Auguſtinus doctor eccleſie ſanctus
Aureolus. ſ. Petrus aureolus ordinis minor

Tbbula

¶In iure canonico vel ciuili.

Abbas. Alanus.
Albricus de rosate.
Albertus papien.
Alexander de ymola.
Alexander neno vicentinus.
Andreas barbatius siculus
Angelus. s. de perusio.
Angelus aretinus seu de aretio.
Antonius de butrio.
Archidiaconus.
Azo ¶Summiste.
Aluarus ordinis minor.
Archiepus florentinus ordinis predicator.
Astensis ordinis minor.
Augustinus de ancona.

¶In sacra scriptura seu theologia.

Beda

Bernardus sanctus.
Bonauentura ordinis minor sanctus.

¶In iure canonico vel ciuili.

Baldus. s. de perusio.
Bartolus videlicet de saxo ferrato.
Bernardus glosator decretaliu.
Bertholomeus brixiensis.
Bertholomeus cepola veronensis.
Bonagratia.
Butrigarius. s. Jacobus butrigarij ¶Summiste.
Bernardinus de senis ordinis minor sanctus.
Bertrandus cardinalis ordinis minor.
Bulgarus doctor.

¶In sacra scriptura seu theologia.

Cassianus

Cyprianus martyr.

¶In iure canonico seu ciuili.

Calderinus qui fuit iohannes calderini.
Cardinalis. s. franciscus de zabarellis.
Cynus.
Collectarius.
Compostellanus cui nomen Bernardus.
Clarus ordinis minor summista.

¶In sacra scriptura seu theologia.

Damascenus

Dyonisius.
Dynus vtriusq; iuris doctor.
Dominicus de sancto georgio canonista.

¶Summiste.

Directoriu iuris qd fecit Petr⁹ casuel ordinis minor

¶In sacra scriptura seu theologia.

Egidius ordinis heremitar.

Fran. id est Franciscus de mayronis ordis minorum.

Franciscus de ampulis ordinis minor.

In iure canonico vel ciuili.

Federicus de senis.
Florianus.
Franciscus vercellensis.
Franciscus de ramponibus.
Franciscus de albertarijs.
Franciscus tigni de pisis.
Franciscus de aretio seu aretinus.
Fulgosius. i. raphael fulgosius.

¶In sacra scripturo seu theologia.

Gilbertus

Grego. i. sanctus Gregorius doctor ecclesie.
Gulielmus de mara ordinis minor.

In iure canonico vel ciuili.

Gabriel de offeletis mutinensis.
Garsias.
Gaspar de calderinis.
Geminianus. i. dñicus de sancto geminiano.
Girardus de senis.
Goffredus.
Gratianus compilator decreti.
Guido de suzaria.
Guido epus concordiensis.
Gulielmus de cuneo.
Gulielmus naason. nas. t allegat sic. lauduno.
Gulielmus de mõte lauduno q̃ scripsit sup clementi.
Gulielmus durandi qui fecit speculum.

Summiste.

Girardus obdonis ordinis minor.
Gregorius de arimino.
Gualdensis.
Gualterius epus pictauiensis ordinis minor.

¶In sacra scriptura seu theologia.

Henricus de gandauo.

Hieronimus doctor ecclesie sancte.
Hugo de sancto victore.

¶In iure canonico vel ciuili.

Henricus boych.
Hermannus magnus legista.
Hostiensis lumen iuris canonici.
Hugo qui fecit multas glosas sup decretũ.
Hugo vercelensis.
Hugolin⁹ de la fontana glosator iuris ciuilis.

¶In sacra scriptura seu theologia.

Johannes scoti ordinis minor q̃ allegat sic. Scotus

Johannes de noto ordinis minor siculus.
Johannes de neapoli ordinis pdicator.
Johannes de ripolis.

¶In iure canonico vel ciuili.

Jacobus butrigarius q̃ allegat butrigarius.
Jacobus lotharius.
Jacobus de beluisio.
Jacobus de rauenna.
Jacobus de arena.
Innocentius papa splendor canonistarũ.
Johannes theotonicus glosator decreti.
Johannes fauentinus.
Johannes de faucona.
Johannes de deo hyspanus.
Johannes monachus cardinalis.
Johannes andree irradiator iuris canonici.
Johannes de anania.
Johannes plagiarius de senis.
Johannes de monte merlo.
Johannes de sancto Georgio bononiensis.
Johannes calderinus q̃ allegat calderinus.
Johannes de lignano.
Johannes de ymola qui allegat ymola.
Johannes de platea bononiensis.
Johannes Antonius de sancto georgio nũc episcop⁹

alexandrinus mediolanensis.
Summiste.
Jobannes de saxonia ordinis minor.
Jacobus de laude ordinis minor.
Jobannes de ancona.
Jobannes ordinis predicator qui fecit summā confessorum.
¶In sacra theologia.

Landulphus ordinis minor.
¶In iure canonico vel ciuili.
Lappus de castilione abbas.
Laurentius de pinu.
Laudunus vide.s.Gulielmus de monte ꝛc.
Laurentius de redulphis florentinus.
Ludouicus de roma.
Lucas de grasijs.

Magister sniaꝝ.s.Petrus lombardus princeps theologorum.
¶In iure canonico vel ciuili.
Martinus silmani.
Marsilius.
Matheus romanus.
Matheus de matheselijs.

Nicolaus de lyra ordinis minorum totius biblie subtilissimus expositor.
¶In iure canonico vel ciuili.
Nicolaus de matharellis.
Nicolaus de neapoli.

Odoardus
Odofredus.
Oldradus de ponte legista.
Oldradus de laude canonista.q̄ fecit multa consilia.
¶In theologia.

Petrus scz de tharanthasio ordinis predicarum.
Petrus aureolus ordinis minor.
Petrus de palude ordinis p̄dicator.
¶In iure canonico vel ciuili.
Panormita.i. Nicolaus abbas sicolus episcop⁹ Panormitanus.
Paulus de castro.
Paulus de liazarijs.
Petrus.s.de bella pertica.
Petrus belye.
Petrus de stagno.
Petrus de ancharano.
Pileus.
Philippus.
Philippus de perusio.
Placentinus.
Petrus casuel.i.directoriū.vt.s.
¶In sacra scriptura ꝛ theologia.

Rabanus
Richardus scilicet de mediauilla ordinis minorum.
Richardus anglicus ordinis minor vnus ex quatuor expositoribus regule nostre.
Richardus de lancto victore.
¶In iure canonico vel ciuili.
Raynerius de forliuio.
Raphael fulgosius.
Richardus malumbra.
Rofredus beneuentanus.
¶Summiste.
Raymūdus ordinis predicator.
Rodonensis gulielmus nomine.glosator Raymūdi ordinis predicator.
Rogerius.

Scotus id ē Jobes scotus ordinis minorū.
¶In iure canonico vel ciuili.
Salicetus.
Stephanus prouincialis.
Signorolus de homodeis.
¶Summiste.
Speculator.s.Guilelmus durandi.
Summa confessor ordinis predicator.
In theologia.

Thomas de aq̄no ordis p̄dicator sanctus
Tancredus doctor iuris canonici.
¶In theologia.

Ugo de castro nouo ordinis minor.
Ubaldus de perusio.
Ubertus de bobio.
Uincentius.
Uldericus.

Ysidorus sanctus.
Ymola.i. Jobannes de ymola.

Zenzelinus doctor iuris canonici.

Ercio hec tabula,p simplicibus declarat modū allegādi tam theologos q̄ iura canonica ꝛ ciuilia ac aliquas abbreuiationes.Doctores eīm theologi allegant vel in quolibet vel supra mgr̄m sniaꝝ.sic videlz.Bona.in.j.vl.ij.vel.iij.aut.iiij.subaudi supra mgr̄m sen.postea ponit di.ꝛ postponit articulo.j.vel.ij.aut.iij.ꝛc. deinde sibi gīt.q.j.vel.ij.ꝛc.Aliqñ addit pme vel scde ptis.sibintellige eiusdē distinctōis. Aliqñ allegant sic vicz Bonauen.in.j.vel.ij.ꝛc.sup lr̄am.s.p̄dicti mgr̄i sentētiaꝝ Sunt duo luminosi doctores q̄ aliter allegant.videlicet Alex.ꝛ.s.Tho.Mā qz fecerūt summā sup mgr̄m sentē.quaꝝ vna bz quatuor ptes.s.illa Alexā. altera tīm tres quot viderim.ꝛ scda ps amborū diuiditur in duas partes. Jdeo allegant sic.si est in prima pte vel iij.aut.iiij.Alexā.in prima vel.iij.aut.iiij.s.pte summe predicte.tractatu de potētia dei vel de supbia ꝛ hmōi.q.j.vel.ij.ꝛc. Tho.vo allegat silr in.j.vel.iij.s.pte.quotali.articulo tali.Cū vo id qd allegat ē in.ij.pte summe ipor allegat sic.In prima scde.vl in scda sede.s.in prima pte scde partis p̄dicte summe.vel in secūde parte predicte secūde partis p̄ncipalis summe. Jura vo canonica allegant diuersimode.Nam decretū qd babet tres partes principales.ꝛ secunda pars habet aliam partē subdistinctā.ideo si allegat quod ē in prima parte quotat per distin.ꝛ.c.vl.§.solūmō.ꝛ habet centū ꝛ vnam distinctiones.Si vo allegatur qd ē in secunda parte principali.sic quotatur. prima vl secunda aut tercia ꝛc.vsq; ad trigintaser ꝛ subaudi causa.qz babet trigintaser causas. post subinfert.q.j. vel ij.ꝛc.qz q̄libet cā bz suas.q.ꝛ postea.c.ꝛ.§.Si autem quod allegat est in secūda pte subdistincta.sic quotatur.de penitentia disti.j.vel.ij.vsq; ad.vij. quia habet vij.distinctiones ille tractatus de penitētia qui ponit xxxiij.cā.sub.q.iij.eiusdē cause.postea addit.c.vel.§.

Tercie vo partis cõtenta allegãtur sic. de conse. dis. j. vel. ij. vsq; ad. v. q; tñ. v. di. habet cũ suis. c. t. §. De cretales aũt allegañ p rubricas suas. t. c. t §. Similiter sextus liber t clementine. q̃bus rubricis additur li. vj. vel in de. vt appareat nõ esse in decretalibus qõ allegañ. § in altero istoz. Aduerte etiã q; non sp quotatur. c. t tunc id qõ sequit immediate ad rubricã est principiũ capituli. Similiter qñ est in de. loco. c. ponitur clementina prima vel secũda. aut principiũ ipsius capituli. t sic allegañ. videlicet de. si gratiose. de rescriptis. t bmõi. Jus vo ciuile allegañ cõiter p. l. t. §. sub suis rubricis. t si est in codice pponit rubrice. C. eleuatũ. Si ẽ in digestis pponũ duo. ff. Si vo ẽ in libro institutionũ. pponit sic. insti. q̃ solũ post rubricas. §. habet nõ leges. Fallũt ab hac regula tres libri. Primus est codex. in q̃ q; sunt multe autẽtice qñ talis autentica allegañ. quotañ sic. auẽ. videlicet ad hec. C. de vsu. vel auẽ. cassa. C. de sa. sanc. ec. Nam talis auẽ. est posita sub tali rubrica. t sic incipit vt sequit ad istud autẽ. Alius liber ẽ liber autenticoz q̃ allegañ sic. in autẽ. sub Rica sua. t. §. solũ. aliqñ pomñ collatõe prima vel secũda. vsq; ad nouẽ. q; habet collationes nouem. Tercius liber ẽ liber de vsibus feudoz. q̃ allegatur p rubricas suas. t. c. t. §. Unũ tñ notabis q; licet aliqñ. c. vel. l. pponañ rubricis vel postponantur nihil ẽ. Summiste vo allegañ. aliqui p titulos aliqui p rubricas. q̃dam p libros t bmõi. Et aduerte q; qñ allegañ Host. vel Goffr. sine rubrica. cõiter tale dictum est in sua summa sb titulo de tali materia. Et ne ppter abbreuiatões multas q̃s erret. infra ponaz omnes rubricas tam iuris canonici q̃z ciuilis. ex quibus poterit intelligere earum abbreuiationes. Similiter hic inseram aliquas abbreuiationes quibus sepius vtor in hac summa.

Autẽ. qñ ponit sub rubria Codicis dr autẽtica. qñ nõ ponit in codice dr autentico. qõ q̃dem est liber autenticoz. t sequit ad eum rubrica sua.

C. si est eleuatum dicitur codice. si non est eleuatũ dicitur capitulo.

Cle. i. clementina.

Concor. i. cõcordat. vel cũ concordantijs.

D. i. dicto vel dicta vel dictis.

Di. i. distinctione.

Eo. i. eodẽ. s. titulo vel capitulo t bmõi.

Ea. i. eadẽ distinctione vel causa vel questione.

Fi. i. finali vel in fine.

Glo. i. glosa.

Li. i. libro.

Mo. i. notat vel notañ vel notata.

Ob. i. obstat.

Opi. i. opinio.

Oppo. i. opponit.

q. i. questione.

R. i. respondeo vel respondet.

Rica. i. rubrica.

Ti. i. titulo.

Tex. i. textus.

v. i. verbo vel versiculo.

¶ Eya ergo patres t fratres properate t currite. t vt peritiam casuũ conscientialium possitis habere. banc Angelicam summam perlegite. quam si more mũdorum animaliũ ruminabitis. in casibus conscientie nõ errabitis.

¶ Finit Tabula.

Rubrice

Juris ciuilis t canonici. Et primo Rice digestoz. t primo. ff. veteris cõtinentis. xxiij. libros ptiales designatos p numeros infra positum a latere sinistro.

1 a Doptionibus.
4 Alienatione iudicij mutãdi causa facta.
9 Ad legem aquiliam.
10 Ad exhibendum.
11 Aleatoribus.
14 Ad legem rhodiam de iactu.
14 Ad senatusconsultum macedonianũ.
16 Ad velcianum.
19 Actionibus empti t venditi.
1 Onstitutionibus principũ.
3 c Calumniatoribus.
4 Capitis diminutõe.
8 Cõmunia predioz.
10 Cõmuni diuidũdo iudicio.
17 Conditione causa data.
17 Conditione ob turpem causam.
17 Conditione indebiti.
17 Conditione sine causa.
13 Conditione furtiua.
13 Conditione ex lege.
13 Conditione triticaria.
13 Constituta pecunia.
13 Commodati vel econtra.
16 Compensationibus.
18 Contrabenda emptione.
1 Juisione rerum.
4 d Dolo malo.
16 Depositi vel econtra.
20 Distractione pignoz.
24 Donationibus inter virum t vxorem.
24 Diuortijs.
2 O per quem factum est.
2 e Edendo.
4 Eo quod metus causa.
4 Ex quibus causis maiores.
13 Eo quod certo loco.
14 Exercitoria actione.
19 Extimatoria actione.
21 Edilicio edicto t redibitoria actione.
21 Euictionibus t duple stipulationibus.
21 Exceptione rei vendite t tradite.
2 Erijs t dilationibus.
5 f Fideicõmissaria hereditatis petitione.
10 Finium regundoz.
10 Familie herciscunde.
22 Fide instrumentoz.
25 Fundo dotali.
11 Fugitiuis seruis.
1 Js qui sunt sui vel alieni iuris.
5 b Jis qui notantur infamia.
9 Jis qui deiecerũt vel effuderũt.
18 Hereditate vel actione vendita.
1 Ustitia t iure.
2 i Jurisditione omniũ iudicũ.
2 In ius vocando.
2 In ius vocati vt eant.
4 In integrum restitutionibus.
5 Judicijs.
5 Inofficioso testamento.
11 Interrogatorijs actionibus.
12 Jureiurando.

12 In litem iurando.
14 Institoria actione.
15 In rem verso.
18 In diem adiectione.
20 In ꝯbus causis pignus tacite contrabat.
22 Iuris ⁊ facti ignorantia.
23 Iure votium.
1 Egiḃ⁹ ⁊ senatusco̅sulti ⁊ lōga ꝓsuetudie
18 l Lege cōmissoria.
19 Locati ⁊ conducti.
4 Inoribus vigintiquinq; annis.
4 m Mandatis ꝓncipum.
11 Mortuo inferendo.
17 Mandati vel econtra.
2 E ꝙs eū qui in ius vocatus estvi eximat.
3 n Negocijs gestis.
4 Naute caupones stabularij.
9 Noxalibus actionibus.
22 Nautico fenore.
1 Rigine iuris.
1 o Officio consulis.
1 Officio prefecti pretorio.
1 Officio prefecti vrbis.
1 Officio questor.
1 Officio pretorum.
1 Officio prefecti vigilum.
1 Officio proconsulis ⁊ legati.
1 Officio prefecti augustialis.
1 Officio presidis prouincie.
1 Officio procuratoris cesaris.
1 Officio iudicis.
1 Officio eius cui mandata est iurisditio.
1 Officio assessorum.
7 Operis seruor.
2 Actis.
3 p Postulando.
3 Procuratoribus.
5 Petitione hereditatatis.
5 Possessoria hereditatis petitione.
6 Publiciana in rem actione.
13 Pignoraticia actione.
15 Peculio.
17 Pro socio.
18 Periculo ⁊ cōmodo rei vendite.
19 Prescriptis verbis.
20 Pignoribus ⁊ bypothecis.
12 Probationibus.
23 Pactis dotalibus.
2 Quod quisq; iuris in alter̄ statuerit.
2 q Qui satisdare cogantur.
3 Qui notantur infamia.
3 Quod cuiusq; vniuersitatis nomine.
4 Quibus ex causis maiores.
4 Quod metus causa.
7 Quādo dies vsusfructus legati cedat.
7 Quibus modis vsusfructus amittat.
7 Quemadmodū vsusfructuarius caueat.
8 Quemadmodū seruitus amittat.
11 Quibus rebus ad eundem iudicem eatur.
14 Quō cū eo q̄ in aliena potestate est negociū.
15 Quando actio de peculio est annalis.
15 Quod iussu.
20 Quibus modis pignus tacite contrabit.
20 Que res pignori obligari possunt.
20 Qui potiores in pignoribus habeantur.
20 Quibus modis pignusvel bypotheca soluitur.
1 Erum diuisione ⁊ qualitate.
4 r Receptis arbitris ⁊ qui arbitriū.
6 Rei vendicatione.
11 Religiosis ⁊ sumptibus funerum.
12 Rebus creditis ⁊ si certum petatur.
18 Rescindenda venditione.
19 Rerum permutatione.
23 Ritu nuptiarum.
24 Repudijs ⁊ diuortijs.
1 Tatu hominū.
1 s Senatoribus.
2 Si quis ius dicēti non obtempauerit.
2 Si quis in ius vocatus non ierit.
2 Si ex noxali causa agatur.
2 Si quis cautionibus iudicio sistendi.
5 Si pars hereditatis petatur.
6 Si ager vectigalis vl̄ empbiteoticarius petat.
7 Si vsusfruct⁹ petat vl̄ ad aliū ptinere negetur.
8 Seruitutibus.
8 Seruitutibus rusticor̄ predior̄.
8 Seruitutibus vrbanor̄ p̄dior̄.
8 Si seruitus vendicetur vel ad alium pertinere negetur.
9 Si quadrupes pauperiem fecisse dicat.
11 Seruo corrupto.
11 Seruis fugitiuis.
11 Si mensor falsum modum dixerit.
22 Si certum petatur.
18 Seruis exportandis.
2 Ransactionibus.
13 t Triticaria.
14 Tributaria actione.
22 Testibus.
22 Traiecticia pecunia.
7 Susfructu ⁊ quemadmodum quis vsufructu vtatur.
v
7 Usufructu accrescendo.
7 Usufructu earū rer̄ que vsu consumūtur.
7 Usu ⁊ habitatione.
7 Usufructuarius quemadmodum caueat.
22 Usuris ⁊ fructibus.

Rubrice Inforciati continentis quatuordecim libros partiales repzesentatos ꝑ numerum infrascriptum a latere sinistro.

2 Ctione rer̄ amotar̄.
3 a Administratione ⁊ periculo tutor̄.
3 Auctoritate ⁊ consensu tutor̄.
6 Acquirenda vel obtinenda hereditate.
6 Ad senatusconsultum silianū.
10 Annuis legatis ⁊ fideicōmissis.
11 Alimentis ⁊ cibarijs legatis.
11 Auro ⁊ argento legato.
11 Adimendis ⁊ transferendis legatis.
12 Ad legem falcidiam.
13 Ad senatusconsultum trebellianum.
14 Assignandis libertis.
14 Ad senatusconsultum tertullianum.
14 Bonorum possessionibus.
14 b Bonor̄ possessione furioso muto ⁊c.
14 Bonor̄ possessione contra tabulas.
14 Bonor̄ possessione ꝑm tabulas.
14 Bonor̄ possessione ex testamento militis.
14 Bonis libertor̄.
12 Oncubinis.
5 c Confirmando tutore vel curatore.

Rubrice Infortiati

4 Contrario iudicio tutele ⁊ vtili actione.
4 Curatoribus furiosi.
5 Conditionibus institutionū.
12 Conditionibus ⁊ demonstrationibus.
14 Contra tabulas.
14 Collatione bonoꝝ.
14 Coniūgendis cū emancipato liberis eius.
14 Carboniano edicto.
10 d De prelegata.
14 Dotis collatione.
4 Excusationibus ⁊ tpibus earum.
4 e Excusatione tutoꝝ.
4 Eo qui pro tutore vel curatore negocia gesserit.
4 Ideiussoribus ⁊ nominatoribus. ⁊ heredibus tutoꝝ ⁊ curatoꝝ.
f
10 Fundo instructo ⁊ instro legato.
14 g Gradibus ⁊ affinitatibus ⁊ noibus eoꝝ
5 Is que in testamento velentur.
5 b Heredibus instituendis.
11 His q̄ pene cū in testō relinquūtur.
11 His que ꝓ non scriptis habenť.
11 His quibus vt indignis.
2 Impensis in rebus dotalibus factis.
5 i Iniusto rupto ⁊ irrito testamento.
5 Iure deliberandi.
6 Iure codicilloꝝ.
14 Iurepatronatus.
2 Iberis agnoscendis.
3 l Legitimis tutoribus.
5 Liberis ⁊ posthumis.
7 Legatis ⁊ fideicōmissis.j.
8 Legatis ⁊ fideicōmissis.ij.
9 Legatis ⁊ fideicōmissis.iij.
11 Liberatione legata.
14 Legatis prestandis contra tabulas bonoꝝ possessione petita.
14 Libertis vniuersitatū.
4 m Magistratibus cōueniendis.
6 Militari testamento.
10 Ption̄e ⁊ electione legata.
14 o Obsequijs a liberis ⁊ libertis.
14 Operis libertoꝝ.
10 p Peculio legato.
10 Penu legata.
3 Qui petant tutores vel curatores.
3 q Q̄n ex facto tutoꝝ vel curatoꝝ.
4 Quod cum falso tutore.
6 Quemadmodū testamenta aperiantur.
13 Quando dies legatoꝝ cedit.
14 Quibus non competit bonoꝝ possessio.
14 Quis ordo in bonoꝝ possessione seruet.
4 Ebus eoꝝ q̄ sb tutela vel cura sunt. sine
r decreto nō alienandis vel supponendis.
11 Rebus dubijs.
11 Regula catboniana.
1 Soluto matrimonio ⁊ quemadmodum dos petatur.
f
2 Si mulier ventris nomine in possessione mittatur.
2 Si mulier ventris nomine calūnie causa.
3 Suspectis tutoribus ac curatoribus.
6 Si obmissa causa testamenti.
6 Si quis aliquem testari prohibuerit.
10 Seruitute legata.
10 Suppellectili legata.
12 Si cui plusq̄ p.l. falcidiam.
14 Si tabule testamenti extabūt.
14 Si a parente quis fuerit manumissus.
14 Si quid in fraudem patroni factum sit.
14 Si tabule testamenti nulle extabant.
14 Successorio edicto.
14 Suis ⁊ legitimis heredibus.
3 Utelis.
3 t Testamentaria tutela.
3 Tutoribus ⁊ curatoribus datis ab his.
4 Tutelis ⁊ rōnibus distrahendis.
5 Testamentis ⁊ qui testamenta facere possunt.
10 Tritico vino ⁊ oleo legato.
2 Entre inspiciendo.
4 v Ubi pupillus educari vel morari debeat.
5 Ulgari ⁊ pupillari substitutione.
10 Usu ⁊ vsufructu legato.
13 Ut legatoꝝ causa caueatur.
13 Ut in possessionem legatoꝝ.
14 Uentre in possessionē mittendo ⁊ curatore eius
14 Unde legitimi.
14 Unde liberi.
14 Unde cognati.
14 Unde vir ⁊ vxor.
14 Ueteranoꝝ ⁊ militum successione.
14 Ut ex legibus ⁊ senatusconsultis bonoꝝ possessio detur.

¶ Rubrice.ff.nouī continentis.xij.libros partiales denotatos per numerum infra positum a latere sinistro.

1 Qua pluuiali arcenda.
2 a Ademptione libertatis.
3 Acquirendo rer̄ dominio.
3 Acquirenda possessione.
5 Aqua quotidiana ⁊ estiua.
5 Arboribus cedendis.
6 Actionibus ⁊ obligationibus.
8 Acceptilationibus.
9 Arboꝝ furtim cesarum.
9 Abigeis.
10 Accusationibus ⁊ inscriptionibus.
10 Ad legem iuliam maiestatis.
10 Ad legem iuliam de adulterijs.
10 Ad legem iuliam de vi publica.
10 Ad legem corneliam de siccarijs.
10 Ad legem corneliam de falsis.
10 Ad legem pompeiā de paricidijs.
10 Ad legem iuliam repetundaꝝ.
10 Ad legem iuliam de annona.
10 Ad legem iuliam de vi priuata.
10 Ad legem iuliam peculatus.
10 Ad legem iuliam ambitus.
10 Ad legem fauiam de plagiarijs.
10 Ad senatusconsultum turpilianum.
11 Appellationibus ⁊ relationibus.
11 A quibus appellare non licet.
11 Appellationibus recipiendis.
11 An per aliū causa appellationis.
11 Apud cū ad quē appellať aliam causam.
12 Ad municipales ⁊ de incolis.
12 Albo scribendo.
12 Administratōe rer̄ ad ciuitatem ptinentiū.
4 Onis iudicis auctoritate possidendis.
10 b Bonis damnatoꝝ.
10 Bonis eoꝝ qui ante sententiam

mortem sibi conscierunt.
2 c Dilusione detegenda.
4 Confessis.
4 Cessione bonorum.
4 Curatore bonis dando.
5 Cloacis.
9 Concussionibus.
9 Crimine expilate hereditatis.
9 Crimine stellionatus.
9 Collegijs illicitis t coporibus.
10 Custodia rerum t exhibitione.
10 Cadaueribus punitor.
11 Captiuis t postliminiū reuersis
11 Castrensi peculio.
12 Censibus.
1 Anno infecto.
1 d Donationibus.
1 Donatione causa mortis.
1 Diuersis t tēpalibus pscriptionibus.
6 Doli mali exceptione.
6 Duobus reis constituendis.
12 Decurionibus t eor filijs.
12 Decretis ab ordine faciendis.
12 Dictione libertatis.
4 e Ex q̄bus causis in possessionē eatur.
6 Exceptionibus t pscriptionibus.
6 Exceptione rei iudicate.
6 Exceptione doli mali.
9 Extraordinarijs criminibus.
9 Effractoribus t expilatoribus.
11 Eum qui appellauit.
12 Extraordinarijs cognitionibus.
2 Fideicōmissarijs libertatibus.
5 f Fluminibus t ne quid in flumie publico ripa ve eius fiat.
5 Fonte.
8 Fideiussoribus t mandatoribus heredibus tutore curatorum.
9 Furtis.
9 Furti aduersus nautas.
9 Furibus balneariis.
5 g Lande legenda.
2 Ere aureor anulor.
5 i Interdict seu extraordiarijs actionib?
5 Itinere actuq; priuato.
9 Judicatum solui.
9 Incendio ruina naufragio.
8 Iniurijs t famosis libellis.
10 Interdictis t relegatis t deportatis.
11 Jure fisci.
12 Jure immunitatis.
2 Jberali causa.
5 l Locis t itineribus publicis.
5 Loco publico fruendo.
5 Libero homine exhibendo.
5 Libertis exhibendis seu reducendis.
6 Litigiosis.
11 Libellis dimissorijs.
12 Legationibus.
2 Manumissionibus.
2 m Manumissis vindicta.
2 Manumissionibus que seruis.
2 Manumissis testamento.
5 Migrando.
12 Muneribus t honoribus.
2 Ntalibus restituendis.
2 n Ne de statu defunctorum post quinquēnium queratur.
5 Ne vis fiat ei q̄ in possessionem missus est.
5 Ne quid in loco sacro fiat.
5 Ne quid in loco publico vel itinere fiat.
5 Ne quid in flumine publico ripa ve ei? fiat quo aliter aqua fluat.
8 Nouationibus t delegationibus.
12 Nil innouari appellatione pendente.
12 Nundinis.
1 Peris noui nūciatione.
12 o Operibus publicis.
1 Blicanis t vectigalibus.
3 p Pro soluto.
3 Pro emptore.
3 Pro herede.
3 Pro donato.
3 Pro derelicto.
3 Pro legato.
3 Pro dote.
3 Pro suo.
4 Priuilegijs creditor.
5 Precario.
8 Pretorijs stipulationibus.
9 Priuatis delictis.
9 Preuaricationibus.
9 Popularibus actionibus.
10 Publicis iudicijs.
10 Penis.
11 Priuilegijs veteranor.
12 Pollicitationibus.
12 Profonetis.
2 Ui sine manumissione.
2 q Qui t a quibus manumissi.
2 Quib? ad libertatē pclamare non licet.
4 Quibus ex causis in possessionem eatur.
4 Que in fraudem creditor facta sunt.
5 Quor bonor.
5 Quor legator.
5 Quod vi aut clam.
6 Quarum rerum actio non datur.
10 Questionibus.
11 Quis t a quo appellet.
11 Quando appellandum sit.
11 Que sentētie sine appellatōne rescindūtur.
4 Eiudicata t de effectu sententiarū.
4 r Rebus auctoritate iudicis possidentis.
5 Ripa munienda.
5 Riuis.
5 Remissionibus.
8 Rem pupilli saluam fore.
8 Rem ratam habere t de ratihabitione.
9 Receptatoribus.
10 Requirendis reis.
11 Re militari.
12 Regulis iuris.
2 Statu liberis.
2 s Si libertin? ingenuus esse dicat.
2 Statu defunctor.
4 Separationibus.
5 Superficiebus.
5 Si arbor vicini edibus impendat.
5 Saluiano interdicto.
7 Stipulatione seruor.

Rubrice Codicis

8 Solutionibus ⁊ liberationibus.
9 Si q̃s testamento liber esse iussus fuerit.
9 Si familia furtum fecisse dicatur.
9 Sepulcro violato.
10 Sententiã passis ⁊ restitutis.
11 Si tutor vel curator vel magistratus.
11 Si pendente appellatione.
5 Abulis exhibendis.
9 t Termino moto.
9 Tigno iuncto.
5 v Vsucapionibus ⁊ vsurpationibus.
5 Via publica ⁊ si quid in ea.
5 Ut in flumine publico nauigare liceat.
5 Via publica ⁊ itinere reficiendo.
5 Vi ⁊ vi armata.
5 Vti possidetis.
5 Vtrobi.
7 Verborum obligationibus
9 Vi bonorum raptorum.
12 Vacatione ⁊ excusatione munerum.
12 Variis ⁊ extraordinariis cognitionibus.
12 Verborum ⁊ rerum significatione.

Rubrice Codicis ꝓtinẽtis .xij. libros partiales repũtatos ꝑ numerũ positum positũ a latere sinistro. Et vltimi tres libri longe post ꝓmos nouẽ cõpositi sunt. et Rubrice eorũ seorsum ponunt̃ in sequentibus.

1 Postatis.
1 a Assessoribus ⁊ domesticis.
1 Annonis.
2 Aduocatis diuersorum iudicior̃
2 Aduocatis diuersorum iudicum.
2 Aduocatis fisci.
2 Alienatione iudicij mutuandi causa facta.
3 Ad exhibendum
3 Alee vsu ⁊ aleatoribus.
4 Actionibus ⁊ obligationibus
4 An seruus ex suo facto post manumissionem.
4 Actionibus hereditarijs.
4 Actionibus empti ⁊ venditi.
4 Ad senatusconsultum macedonianum.
4 Ad senatusconsultum velcianum.
5 Alendis liberis
5 Administratione tutorum ⁊ curatorum.
5 Alimentis pupillo prestandis.
5 Arbitrium tutele.
5 Auctoritate prestanda
5 Actore. tutore seu curatore
6 Ad senatusconsultum trebellianum.
6 Ad legem falcidiam.
6 Ad senatusconsultum tertullianum.
6 Ad senatusconsultum orphicianum.
7 Assertione tollenda.
7 Acquirenda vel retinenda possessione.
7 Aduersus creditorem.
7 Annali exceptione italici contractus.
7 Alluuionibus ⁊ paludibus. pascuis ⁊c.
7 Appellationibus ⁊ relationibus.
8 Acceptilationibus.
8 Adoptionibus
9 Accusationibus.
9 Ad legem iuliam maiestatis.
9 Ad legem iuliam de adulterijs ⁊ stupro.
9 Ad legem iuliam de vi publica ⁊ priuata
9 Ad legem corneliam de sicarijs.
9 Ad legem fauiam de plagiarijs.
9 Ad legem visceliam.
9 Ad legem corneliam de falsis.
9 Ad legem iuliam repetundarum.
9 Ad legem iuliam ambitus.
9 Abigeis.
9 Abolitionibus.
9 Ad senatusconsultum turpilianum
6 Omis libertor̃ ⁊ iurepatronatus
6 b Bonor̃ possessione ſm tabulas
6 Bonor̃ possessione ꝫ tabulas liberti
6 Bonor̃ possessione ꝓtra tabulas.
6 Bonis maternis
6 Bonis que liberis in ptãte cõstitutis.
7 Bonis auctoritate iudicis possidendis.
9 Bonis eor̃ qui sibi mortẽ cõsciuerunt
9 Bonis ꝓscriptor̃ seu damnatorum.
1 Omitibus rei familiaris.
1 c Contractibus iudicum et eorum q̃ sunt circa eos.
2 Causis in quibus infamia irrogatur.
3 Communi diuidundo.
3 Communia vtriusq; iudicij.
3 Consortibus ⁊ eiusdem litis.
4 Conditione indebiti
4 Conditione ob causam datorum.
4 Conditione furtiua.
4 Conditione ob turpem causam.
4 Conditione ex lege siue sine causa.
4 Constituta pecunia
4 Commodati.
4 Compensationibus.
4 Contrabenda emptione
4 Communiũ rerum alienatione.
4 Commerciis ⁊ mercatoribus.
5 Concubinis.
5 Confirmando tutore
5 Contrario iudicio tutele.
5 Curatore furiosi ⁊ ꝓdigi.
6 Carboniano edicto.
6 Collationibus
6 Codicillis.
6 Cõmunia de legatis vel fideicõmissis.
6 Conditionibus insertis tam in legatis q̃ in fideicommissis.
6 Caducis tollendis.
6 Communia de successionibus
7 Communi seruo manumisso.
7 Communia de manumissionibus.
7 Communia de vsucapionibus.
7 Collusione detegenda.
7 Comminationes vel epistolas.
7 Confessis.
7 Cum de momentanea possessione fuerit appellatum.
8 Contrabenda ⁊ cõmittenda stipulatione.
8 Creditorem euictionẽ pignoris nõ debere
9 Custodia reorum
9 Crimine peculatus
9 Crimine sacrilegij.
9 Crimine expilate hereditatis.
9 Crimine stellionatus.
9 Calumniatoribus.
1 Diuersis rescriptis et pragmaticis sanc-
b tionibus.

Rubrice Codicis

1 Defensoribus ciuitatum
2 Dolo malo.
3 Dilationibus.
4 Delictis defunctorum ingtum t in quibus heredes conueniantur.
4 Depositi.
5 Donationibus ante nuptias.
5 Dotis ꝓmissione vel nuda pollicitatione
5 Dote cauta non numerata.
5 Donationibus inter virū t vxorem.
5 Diuortio facto apud quē liberi educenᵗ.
5 Dividenda tutela.
7 Dicticia libertate tollenda.
8 Distractione pignorum.
8 Debitorē vēditorē pignoris impedire non posse.
8 Duobus reis stipulādis t ꝓmittendis.
8 Donationibus.
8 Donationibus causa mortis.
8 Donatione sub modo vel sub cōditione.
1 Piscopis t clericis
1 e Episcopali audiētia t diuersis capitulis.
2 Edendo.
2 Errore calculi.
2 Errore aduocatorum.
2 Etiā per ꝓcuratorē in integrum restitutione agi
4 Ex delictis defunctoꝝ (pos.
4 Exercitoria t institoria actione.
4 Edilicijs actionibus.
5 Eo qui ꝓ tutore negocia gerit.
5 Excusationibus t temporibus eorum.
5 Excusatione veteranorum.
6 Edicto diui adriani tollendo.
7 Executione rei iudicate.
8 Edificijs priuatis.
8 Etiā ob cyrographariā pecuniā pignus teneri.
8 Exceptionibus seu ꝑscriptionibus.
8 Euictionibus.
8 Emancipationibus liberorum.
9 Exhibendis vel transferendis reis.
9 Emendatione seruorum.
9 Emendatione ꝓpinquorum.
2 Filiofamilias minore
2 f Fideiussoribus minorum.
2 Formulis et impetratione actionū sublatis.
3 Ferijs.
3 Familie herciscunde.
3 Finium regundorum.
4 Fide instrumentoꝝ t amissione eorum.
5 Fundo dotali.
5 Fideiussoribus tutorū t curatorum.
6 Furtis t seruo corrupto.
6 Fideicommissis.
6 Falsa causa adiecta legato vel fideicōmisso.
7 Fideicommissarijs libertatibus
7 Fructibus t litis expensis.
8 Fideiussoribus t mandatoribus.
9 Falsa moneta.
9 Famosis libellis.
9 g Generali abolitione.
1 Hereticis t manicheis.
1 b His qui ad ecclesias cōfugiunt.
1 His q̄ in ecclesijs manumittunᵗ.
1 His qui ad statuas cōfugiunt.
2 His qui potentioꝝ nomine.
2 His que vi metusue causa fiunt.
2 His q̄ venia etatis impetrauerūᵗ.
4 Hereditate vel actione vendita.
4 Heunuchis.
5 Heredibus tutorum.
6 Heredibus instituendis.
6 His quibus vt indignis.
6 His que pene nomine relinquunᵗ.
6 His q̄ sub mō legati seu fideicōmissi relinquunᵗ
6 His qui ante apertas tabulas.
6 Heredibus decurionum.
7 His qui a nō domino manumissi sunt.
7 His q̄ per metū iudicis nō appellauerunt.
8 His q̄ in ꝓioꝝ creditoꝝ loco succedūt.
9 His q̄ parentes vel liberos occiderūt
9 His qui sibi ascribūt in testamento.
9 His q̄ latrones vel criminibus reos occultāt.
1 Iustiniano codice cōfirmando.
1 i Iustiniano codice emendando
1 Iudeis.
1 Iuris t facti ignorantia.
2 In ius vocando.
2 In integrum restitutione mīnorum.
2 In quibus casibus in integrū restitutio necessaria non est.
2 In integrum restitutione postulata ne quid innouetur.
2 Iureiurando ꝓpter calumniam.
3 Iudicijs.
3 Iurisditione omnium iudicum. t de foro competenti.
3 In quibus casibus militantes fori prescriptione vti nō possunt.
3 Inofficioso testamēto.
3 Inofficiosis donationibus
3 Inofficiosis dotibus.
4 Iure emphiteotico.
5 Incestis t inutilibus nuptijs.
5 Interdicto matrimonio inter pupillum t tutorem vel curatorem.
5 Iure dotium.
5 In quibus casibus tutorem habēti tutor vel curator dari non potest
5 In litem iurando.
5 In litem dando tutore vel curatore.
6 Iure aureorum anulorum.
6 Institutionibꝰ t substitutionibꝰ vel restitutionibus sub cōditione factis.
6 Impuberum t aliꝰ substitutionibus.
6 Iure deliberandi t de adeunda vel acquirenda hereditate.
6 Indicta viduitate tollenda.
7 Ingenuis t manumissis.
7 Indicta libertate.
7 In q̄bus causis cessat lōgi tpis ꝑscriptio.
8 Interdictis.
8 In q̄bus causis ius pignoris tacite ꝓtrahat.
8 Iure dominij impetrando.
8 Inutilibus stipulationibus.
8 Ingratis liberis.
8 Infantibus expositis liberis t seruis.
8 Infirmandis penis celibatus t orbatus
8 Iure libertorum.
9 Iniurijs.
1 i Legibus t constitutionibꝰ ꝓncipum.
5 Litis contestatione.

Rubrice codicis

5 Lege aquilia.
4 Locato ⁊ cõducto.
5 Legitima tutela.
6 Libertinis ⁊ eoꝝ filijs.
6 Liberis preteritis ⁊ exheredatis
6 Legatis.
6 Legittimis heredibus.
7 Lege fuscia canina tollenda.
7 Latina libertate tollenda
7 Liberali causa
7 Longi temporis prescriptione.
8 Litigiosis.
8 Luitione pignoris.
8 Liberis exhibendis seu deducendis.
1 Mandatis principum.
1 m Modo multarum.
1 Magistratibus municipalium
4 Mandati vel econtra.
4 Monopolijs ⁊ conuẽtu negociatorum.
5 Magistratibus cõueniendis.
8 Manumissione pignoris.
8 Mortis causa donationibus.
9 Mulieribus q̃ seruis ꝓhijs se iunxerunt.
9 Mutatione nominis
9 Maleficis ⁊ mathematicis.
1 n Quo codice componendo.
1 Noua cõstitutio Federici.
1 Ne sanctum baptisma iteretur.
1 Nemini licere signum saluatoris.
1 Ne iudeus christianum mancipium.
2 Nemini liceat potentioribus.
2 Ne fiscus vel respublica.
2 Negocijs gestis
3 Ne quis in sua causa iudicet.
3 Noxalibus actionibus.
4 Ne vxor ꝓ marito vel econtra conueniat.
4 Ne filius pro patre vel pater ꝓ filio.
4 Non numerata pecunia.
4 Nautico fenore
4 Nundinis ⁊ nouis mercationibus
4 Noua vectigalia instituj non posse.
5 Nuptijs.
5 Ne fideiussores dotium dentur.
5 Ne ꝓ dote mulieris.
5 Naturalibus liberis ⁊ matribus eorum.
5 Ne tutor vel curator vectigalia ꝓducant.
6 Necessarijs seruis heredib⁹ instj. vel substj.
7 Ne de statu defunctoꝝ post q̃nquenniũ q̃rat.
7 Modo iure quiritum tollendo.
7 Ne rei dominice vel templorũ vendicatio temporis exceptione submoueatur.
7 Ne liceat in vna eadẽq; causa tercio ꝓuocare
8 Nouationibus ⁊ delegationibus.
9 Nili aggeribus non rumpendis
9 Ne sine iussu principis.
1 Ffficio prefecti pretorio
1 o Officio prefecti pretorio africe
1 Officio prefecti vrbis.
1 Officio magistri militum.
1 Officio questoris.
1 Officio magistri officiorum.
1 Officio comitis sacrarum largitionum
1 Officio comitis rerum priuatarum
1 Officio comitis sacri patrimonij
1 Officio procõsulis ⁊ legati
1 Officio comitis orientis.
1 Officio prefecti augustalis.
1 Officij vicarij et prefecti.
1 Officio pretorum.
1 Officio rectoris ꝓuincie.
1 Officio prefecti vigilum.
1 Officio ciuilium iudicum.
1 Officio militarium iudicum.
1 Officio diuersorum iudicum.
1 Officio eius q̃ vicẽ alicuius iudicis obtinet.
1 Officio iudicis alexandrie.
5 Ordine iudiciorum.
6 Operis libertorum.
6 Obsequijs patronis pstandis a liberto.
7 Ordine cognitionum
8 Operis noui nunciatione.
8 Operibus publicis.
1 Aganis sacrificijs ⁊ templis.
1 p Precibus imperatoꝝ offerendis.
2 Pactis
1 Postulando.
2 Procuratoribus
5 Pedanis iudicibus.
5 Plus petitionibus.
5 Petitione hereditatis.
4 Prohibita sequestratione pecunie.
4 Probationibus.
4 Plus valere qd̃ agit q̃ qd̃ simulate cõcipit.
4 Pignoraticia actione
4 Per quas personas nobis acquiritur
4 Pro socio.
4 Patribus qui filios distraxerunt
4 Periculo ⁊ commodo rei vendite.
4 Pactis inter emptorem ⁊ venditorem.
5 Pactis ꝓuẽtis tã sup dote q̃ sup donatione
5 Periculo tutorum ⁊ curatorum.
5 Predijs vel alijs rebus minoꝝ nõ alie.
6 Posthumis heredib⁹ instituẽdis vel exhe.
7 Periculo eius q̃ libertatem inierit.
7 Pro donato.
7 Prescriptione longi tpis. x. vel. xx. annoꝝ.
7 Prescriptione. xxx. vel. xl. annorum.
7 Pena iudicis qui male iudicauit.
7 Priuilegio fisci.
7 Priuilegio dotis.
8 Precario saluiano interdicto.
8 Pignoribus
8 Publicis operibus
8 Pretorio pignore vt in actionibus.
8 Partu pignorum ⁊ omni causa
8 Pactis pignoꝝ ⁊ de cõmissoria lege rescindẽda.
8 Patria potestate.
8 Postliminio reuersis ⁊ redẽptis ab hostibus.
9 Priuatis carceribus.
9 Penis.
1 q Quando libellus principi de lite contestata facta.
2 Quibus causis infamia irrogatur.
2 Qui et aduersus quos in integrum restitutio postulatur.
2 Quibus ex causis in integrum restitutio maiori bus datur.
3 Qui ꝓ sua iurisditione iudices dare valeant.
3 Qui legittimã personã habent in iudicio.

Rubrice Codicis

3 Qñ imp̃ator inter pupillos ⁊ viduas.
3 Qñ licet vnicuiq; se sine iudice vindicare
4 Qñ fiscus vel priuatus debitores.
4 Qd̃ cũ eo q̃ in aliena iurisditione vel pt̃ate est.
6 Que res vendi nõ possunt. ⁊ qui vendere vl̃ eme re vetantur.
4 Que res exportari non p̃nt vel nõ debẽt.
4 Quando liceat ab emptione discedere.
5 Qui petant tutores vel curatores.
5 Qui dare ⁊ dari tutores possunt
5 Qñ mulier officio tutele fungi potest.
5 Quando ex facto tutoris vel curatoris
5 Quando tutores ⁊ curatores esse desinunt.
5 Qui numero liberorum se excusant.
5 Qui morbo se excusant.
5 Qui etate se excusant
5 Qui numero tutelarum.
5 Quando decreto opus non est.
6 Quãdo dies legati vel fideicõmissi cedant
6 Qui admitti ad bonor̃ possessionẽ possunt.
6 Qñ nõ petentiũ partes petentib⁹ accrescant.
6 Qui testamẽta facere possunt vel nõ.
6 Quẽadmodũ testamenta aperiant̃.
7 Quibus causis serui accipiũt p̃miũ libertatis
7 Qui manumitti non possunt.
7 Qui non possunt ad libertatem peruenire.
7 Quibus ad libertatẽ ꝓclamare nõ licet.
7 Quibus nõ obijcit̃ longi tp̃is p̃scriptio.
7 Quadriennij p̃scriptione.
7 Quõ ⁊ quãdo iudex sniam ꝓferre debet.
7 Quibus res iudicata non nocet.
7 Quãdo ꝓuocare nõ est necesse.
7 Quor̃ appellationes nõ recipiant̃.
7 Qui bonis cedere possunt.
8 Quorum bonorum
8 Quorum legatorum
8 Que res pignori obligari possunt
8 Qui potiores in pignoribus habeant̃
8 Que sit longa consuetudo
9 Qui accusare non possunt
9 Quando ciuilis actio ꝓiudicet criminali.
9 Questionibus
2 Eputationibus q̃ fiunt in iudicio
2 r Restitutione militũ ⁊ eor̃ q̃ reipublice.
2 Receptis arbitris.
2 Rescriptis.
3 Rei vendicatione.
3 Religiosis ⁊ sumptibus funerum.
4 Rebus creditis ⁊ iureiurando.
4 Rescindenda venditione.
4 Rebus alienis nõ alienandis.
4 Rem alienam gerentibus nõ interd̃ci.
4 Rerũ ꝑmutatione ⁊ de ꝓscriptis verbis
5 Rei vxorie actione in stipulatu actione trãssusa
5 Repudij ⁊ iudicio de moribus sublata.
5 Rerum amotarum.
6 Repudianda bonor̃ possessionẽ
6 Repudianda vel abstinẽda hereditate.
7 Re iudicata.
7 Res inter alios acta vel iudicata.
7 Relationibus.
7 Reuocãdis bis q̃ fiunt in fraudẽ creditor̃
8 Ratiociñs operũ publicor̃.
8 Remissione pignorum.
8 Reuocandis donationibus.
9 Raptu virginũ honestarũ seu viduarum.
9 Requirẽdis reis
1 Vnma trinitate ⁊ fide catholica.
1 s Senatusconsultis.
1 Sacrosctis ec. vel p̃uilegijs earũ.
1 Si contra ius vel vtilitatem publicam.
1 Statuis ⁊ imaginibus.
2 Si tutor vel curator interuenerit.
2 Si in cõi eadẽ cã in integrũ restitutio postulet.
2 Si aduersus rem iudicatam.
2 Si aduersus venditionẽ pignoris
2 Si aduersus libertatem.
2 Si aduersus donationem.
2 Si aduersus transactionem.
2 Si aduersus solutionem.
2 Si aduersus dotem.
2 Si aduersus delictum.
2 Si aduersus vsucapionem.
2 Si aduersus fiscum.
2 Si aduersus creditorem.
2 Si vt se ab hereditate abstineant.
2 Si vt omissa hereditate vel bonorum possessione vel aliquid aliud.
2 Si minor se maiorem dixerit.
2 Si sepius in integrũ restitutio postulet.
2 Si maior factus ratum habuerit.
2 Satisdando.
3 Sportulis ⁊ sumptibus.
3 Seruitutibus ⁊ aqua
4 Si certum petat̃
4 Suffragio.
4 Si seruus extero se emi mandauerit
4 Si ꝓpter publicas p̃stationes venditio facta nõ fuerit celebrata.
4 Si sine censu vel reliquijs.
4 Si q̃s alteri vel sibi sub alterius noie
4 Si seruus exportandus veneat.
4 Si mancipiũ ita veneat ne prostituat̃.
4 Si mancipium ita fuerit alienatum vt manumittatur.
5 Sponsalibus ⁊ arris sponsalicijs.
5 Si rector ꝓuincie vel ad eam pertinẽtes.
5 Si quacunq; predictus potestate vel ad eũ ꝑtinentes.
5 Si nuptie ex rescripto p̃incipis petant̃.
5 Secundis nuptijs.
5 Si secundo nupserit mulier
5 Soluto mr̃imonio ⁊ quẽadmodũ dos petat̃.
5 Si ꝓstante mr̃imonio dos soluit̃.
5 Si ex plurib⁹ tutorib⁹ vel curatoribus.
5 Suspectis tutoribus.
5 Si mater indemnitatem promisit.
5 Si contra matris voluntatem.
5 Si tutor non gesserit.
5 Si ex falsis allegationibus
5 Si quis ignorans rem minoris.
5 Si tutor reipublice causa aberit
5 Si maior factus ratum habuerit alie.
6 Seruis fugitiuis.
6 Successorio edicto.
6 Si in fraudem patroni.
6 Si q̃s aliquẽ testari ꝓhibuerit.
6 Si omissa causa testamenti.
6 Suis ⁊ legitimis heredib⁹ ⁊ ex filia nepotibus.
7 Senatusconsulto claudiano tollẽdo.

Rubrice Autenticorum

7 Seruo pignori dato manumisso
7 Seruo cõmuni manumisso.
7 Seruis reipublice manumittendis.
7 Sententijs prefectorum.
7 Sententijs pfecto ptorio.
7 Sententijs ex periculo recitandis.
7 Sentẽtijs t interlocutionib⁹ oim iudicũ
7 Sententia q̃ sine certa quãtitate.
7 Sententijs q̃ ꝓ eo qđ interest ꝓferunt.
7 Si a nõ competente iudice
7 Sententiam rescindi non posse.
7 Si plures sil' vna sntia fuerint cõdemnati.
7 Si ex falsis instrumentis.
7 Si pendente appellatione mors interuenerit.
7 Si vnus ex pluribus appellauerit.
7 Si de mometanea possessione fuerit appellatũ.
8 Si per vim vel alio modo pturbata absentis sit
8 Saluiano interdicto (possessio.
8 Si res aliena pignori data sit.
8 Si antiq̃or creditor pignus vendiderit.
8 Si causa iudicati pignus captum sit.
8 Si cõmunis res pignori data sit
8 Si pignus pignori datum sit.
8 Si vendito pignore agatur
8 Si vnus ex plurib⁹ heredibus creditoris.
8 Si pignoris conuentione.
8 Solutionibus t liberationibus
9 Si reus vel accusator mortuus fuerit
9 Si quis imperatori maledixerit
9 Si quis eã cuius tutor fuerit coruperit.
9 Sepulcro violato.
9 Seditiosis t his qui plebem.
9 Sententiam passis t restitutis.
2 Ransactionibus.
2 t Tpibus in integrũ restitutionis.
4 Testibus
5 Testamentaria tutela.
5 Tutoribus vel curatoribus illustriũ psonarũ
5 Tutore vel curatore q̃ nõ satisfecit.
5 Tutoribus suspectis.
6 Testamento militis.
6 Testis t quẽadmodũ testamenta ordinentur
7 Testamentaria manumissione.
7 Temporib⁹ t repationibus appellationũ
8 Tabulis exhibendis.
1 Eteri iure enucleando.
1 v Ut lite pendente vel post.
1 Ut oẽs tã ciuiles q̃ militares post admi-
2 Ut nemo ꝓuatus titulo pdijs (nistrationẽ.
2 Ut q̃ desunt aduocatis partiũ iudex suppleat.
2 Ut nemini liceat sine iudicis auctoritate.
2 Ut nemini liceat sine iudice se vindicare.
2 Ubi t apud quẽ cognitio restitutionis
2 Uxoribus militum t eorum qui.
3 Ut nemo inuitus agere cogatur vel accusare
3 Ubi in rem actio.
3 Ubi de ratiocinijs agi oportet
3 Ubi de possessione agi oportet.
3 Ubi q̃s decuriali vel cohortali.
3 Ubi causa fiscalis agitur.
3 Ubi de fideicommisso agi oportet
3 Ubi de crimine agi oportet.
3 Ubi de hereditate agatur.
3 Ubi cõueniat qui certo loco ꝓmisit.
3 Ubi de causa status agi oportet.
3 Ubi senatores vel clarissimi viri.
3 Usufructu t habitatione.
4 Ut actiones ab heredib⁹ t ꝑ heredes incipiãt
4 Usuris.
4 Uectigalibus t cõmissis.
5 Ut mulier si añ annale spaciũ se marito ꝓuixit.
5 Ubi petat tutor vel curator
5 Ubi pupilli educantur.
5 Usuris pupillaribus.
5 Ubi cause post pubertatem
6 Unde legittimi t vnde cognati
6 Unde liberi
6 Unde vir t vxor
6 Uerborum t rerum significatione.
6 Usuris t fructibus legatorum.
6 Ut in possessione fideicõmissorum vel legatorum seruandor causa mittendi.
7 Uenditione libertatis.
7 Usucapione pro emptore.
7 Usucapione pro donato.
7 Usucapione pro dote.
7 Usucapione pro herede.
7 Usucapione transformanda.
7 Usuris rei iudicate.
8 Unde vi.
8 Uti possidetis
9 Ut infra certũ tps criminalis questio terminet.
9 Ui bonorum raptorum.

Rubrice autenticor ꝓtinentiũ nouẽ collationes. quas repñtat numer⁹ infrascriptus positus a latere sinistro.

5 Dministrãtibus officia in sacris appella-
a tionibus.
4 Appellationibus t intra que tempora debet appellari.
6 Apud q̃s oportet causam dicere monachos
6 Armis.
7 Administrationibus.
8 Appellationibus
9 Alienatione t empbiteosi.
4 Onsulibus.
5 c Constitutio que ex ascripticio t liberalibus.
6 Consanguineis t vterinis fratribus.
6 Constitutio q̃ de dignitatibus et ẽpatu.
8 Constitutio innouat legem
9 Collatoribus t alijs capitulis.
3 Efensoribus ciuitatum
6 d Depositionibus t denũciationibus inch-
7 Duobus reis. (linorum.
5 Ecclesiasticarum rerum immobilium alie-
e natione.
5 Exhibendis t introducendis reis
7 Equalitate dotis
7 Executoribus t qui conueniunt
9 Ecclesiasticis tutelis.
1 Jdeiussoribus et mandatoribus t solutio-
f nibus.
5 Filijs ante dotalia instrã natis
1 Eredibus t falcidia
5 b His qui ingrediunt ad appel.
6 His qui ingrediunt monasteria.
6 Hec constitutio interpretat priorem.
8 Hec constitutio innouat constitutionem q̃ pre-

Rubrice institutionum

scriptionem.c.annorum.
9 Hereditatibus ab intestato venientibus.
2 Iusurandū qđ prestāt ab his qui admi-
i nistrationem accipiunt.
2 Incestis ⁊ inutilibus nuptijs.
5 Iureiurando a moriente prestito.
6 Instrumentoꝝ cautela ⁊ fide.
6 Iudicibus
7 Immensis donationibus in filios factis.
8 In medio litis nō fieri sacras formas
9 Interdictis collegijs hereticoꝝ
3 l Enonibus
8 Litigiosis ⁊ decima parte litis.
1 Onachis
3 m Mensura ordinandoꝝ clericoꝝ.
3 Mandatis principum
3 Ministrationibus in sacris officijs.
1 On eligendo secundo nubentes
2 n Non alienandis aut permutandis rebus
ecclesie.
4 Nullū agricole traditione tenere illius terram
4 Nuptijs
5 Noui operis nunciatione.
8 Necꝫ virum quod ex dote est.
8 p Priuilegijs dotis
9 Priuilegijs archiepi
1 Uomō oporteat epos ⁊ alios clericos ad
q ordinationem perduci.
6 Questore
6 Quibus modis nāles efficiunt legitimi.
7 Quibus modis naturales efficiunt sui.
2 Referendarijs palacij sacri.
4 r Restitutionibus ⁊ ea que parit in.xj.men
se post mortem viri
7 Reis promittendis
8 Restitutionibus
9 Retitutionibus fideicommissi.
9 Raptis mulieribus q̄ raptoribus nubunt.
2 Criptum exemplar.
5 s Scenicas nō solū fideiussoꝛē p̄stant
9 Sanctissimis epis.
2 Abulatio viceconsulis.
3 t Triente ⁊ semisse
4 Tabellionibus.
7 Testibus.
7 Tempore nō solute pecunie super dote.
8 Testamentis imperfectis.
1 v Determinatus sit numerus clericoꝝ
Ut iudices sine q̄q̄ suffragio.
2 Ut ecclesia romana.c.annoꝝ p̄scri.gau.
4 Ut nullus mutuās agricole teneat eius terrā.
4 Ut protbocolla diuidantur in cartis.
4 Ut preponāt nomen imperatoris
5 Ut nō fiant pignorationes pro alijs psonis
5 Ut de cetero cōmutationes ecclesiasticarū rerū.
5 Ut ea q̄ vocant insinuata sup clericis
5 Ut clerici q̄ recedūt alijs ,p eis surrogatis.
5 Ut in puatis domibus sacra misteria non fiant.
5 Ut immobilia añ nuptialem donationem.
5 Ut facte noue constitutiones.
5 Ut clerico sacra de expensis.
5 Ut nullus fabricet oratorij domum preter volū
tatem epi.
5 Ut ab illustribus ⁊ q̄ sup eā dignitatē sunt.
5 Ut defuncti seu funera eorum non iniurientur a
creditoribus.
5 Ut vrbane ordinarie prefecture
6 Ut oēs obediant iudicibus prouinciarū.
6 Ut bi qui obligatas se res habere prohibent mi-
norum.
6 Ut nō luxurient contra naturam.
6 Ut liberti de cetero auro non egeant.
6 Ut clerici apud ,p̄rios epos p̄sentiant.
7 Ut sine ,p̄hibitione matres debitrices ⁊ creditri
ces tutelam gerant minorum.
7 Ut exactione instante dotis.
8 Ut necꝫ miles necꝫ federatus.
8 Ut amisse visiones p̄scriptiones habeant.
8 Ut cum de appellatione cognoscitur.
8 Ut liceat matri ⁊ auie.
8 Ut diuine iussiones.
9 Ut spōsalicia largitas sit spālis ,p̄tractus.
9 Ut litigantes iurent.
9 Ut iudices nō expectēt sacras iussiones.
9 Ut nulli indicū liceat habere loci seruatores.
9 Ut fratrum filij succedant.
9 Ut differentes iudices.
9 Usuris nauticis.

Rubrice institutionum continentium .iij. libros partiales. quos repētat numerus infra-positus a latere sinistro.

1 Doptionibus.
1 a Attiliano tutore.
1 Auctoritate tutorum.
2 Ademptiōe legatoꝝ ⁊ trāslatione fideicōmissoꝝ
3 Assignatione libertoꝝ.
3 Acquisitione per arrogationem.
4 Acceptilationibus.
4 Actionibus.
3 b Donorum possessione.
4 Bonorum vi raptorum.
1 Capitis diminutione.
1 c Curatoribus.
2 Codicillis.
3 Contrabenda emptione.
2 Onationibus.
3 d De consensu ⁊ obligatione.
3 De duobus reis stipulādi et ,p̄mittendi.
3 Diuisione stipulationum.
1 Xq̄bus causis manumittere non l3
1 e Excusationibus tutorum.
2 Exheredatione liberorum.
3 Eo cui libertatis causa bona adjciunt.
3 Emptione ⁊ venditione.
4 Exceptionibus.
1 Iduciaria tutela.
1 f Fideicōmissarijs hereditatibus.
3 Fideiussoribus.
3 g Gradibus cognationum.
1 Is qui sui vel alieni iuris sunt.
2 b Heredibus instituendis
2 Hereditate libertorum.
2 Heredum qualitate ⁊ differentia.
3 Hereditatib⁹ q̄ ab intestato deferunt.
1 Officia ⁊ iure.
1 Iure naturali gentiū ⁊ ciuili.
1 Iure personarum.
1 Ingenuis ⁊ libertinis.
2 Inofficioso testamento.

Rubrice triū librorū Codicis

2 Jure codicillor.
3 Jnutilibus stipulationibus.
4 Jniurijs.
4 Interdictis.
Ibertinis.
1 l Lege fusci a camina tollenda.
Legitima agnator tutela.
1 Legitima parentū tutela.
1 Legitima patronor tutela.
2 Lege falcidia.
2 Legatis.
3 Legitima agnator successione.
3 Litterarum obligationibus.
3 Locatione ⁊ conductōne.
4 Lege aquilia.
2 m Jlitari testamento.
3 Mandati.
1 n Uptijs.
4 Noxalibus actionibus.
3 Bligationibus.
3 o Obligationibus que ex quasi contractu nascūtur.
3 Obligationibus ex consensu.
4 Obligationibus q̄ ex delicto nascūtur.
4 Obligatōnibus q̄ ex quasi delicto nascūtur.
4 Officio iudicis.
1 Atria potestate.
2 p Pupillari substitutione.
2 Per quas personas nobis acquiritur.
3 Per quas ꝑsonas obligatio nobis acquirit.
4 Perpetuis ⁊ tempalibus actionibus.
4 Pena temere litigantiū.
4 Per quas personas agere possumus.
4 Publicis iudicijs.
1 Ubus modis ius patrie potestatis solq uitur.
1 Qui dari tutores in testamento ꝑñt.
1 Quibus modis tutela finitur.
2 Quibus alienare licet vel non.
2 Quibus non est ꝑmissum facere testamentum.
2 Quibus modis testamenta infirmantur.
3 Quibus modis re cōtrahitur obligatio.
3 Quibus modis obligatio tollit.
4 Quod cū eo qui in aliena potestate.
2 Erum diuisione.
2 r Rebus corꝑalibus ⁊ incorꝑalibus
4 Replicationibus.
1 Atisdatione tutor ⁊ curator.
1 ſ Suspectis tutoribus ⁊ curatoribus.
2 Seruitutibus ꝓdior rusticor.
2 Singulis rebus ꝑ fideicōmissum relictis.
3 Senatusconsulto tertuliano.
3 Senatusconsulto orphiciano.
3 Successione cognator.
3 Seruili cognatione.
3 Successione libertor.
3 Successione libertor ſublata.
3 Stipulatione seruor.
3 Societate.
4 Si quadupes pauperiē fecisse dicat.
4 Satisdationibus.
1 Utelis.
2 t Testamentis ordinandis.
2 Testamento militari.
2 v Usufructu.
2 Usu ⁊ habitatione.
2 Usucapionibus ⁊ longi tpis ꝓscriptō.
2 Ulgari substitutione.
3 Uerbor obligationibus.
4 Ui bonor rapt or.

Rubrice trium librorum. C. s. decimi. vñ decimi ⁊ duodecimi. qui designantur ꝑ numer a latere sinistro.

10 Unona ⁊ tributis.
10 a Apocis publicis.
10 Athletis.
10 Auri publici persecutoribus.
10 Argenti precio qd̄ thesaurus īsertur.
10 Auro coronario.
11 Annonis ciuilibus.
11 Administratione rerum publicarū.
11 Aqueductu.
11 Alexandrie primatibus.
11 Armor vsus in suo principe interdictus sit.
11 Agricolis. censitis ⁊ colonis.
11 Agricolis ⁊ mancipijs dñicis vl̄ fiscalibus.
12 Agentibus in rebus.
12 Apparitoribus prefector ꝓtorio.
12 Apparitoribus magistror militum.
12 Apparitoribus proconsulis ⁊ legati.
12 Apparitoribus comitis orientis.
12 Apparitoribus. ꝑfectis annone.
10 b Onis vacantibus ⁊ de incorporatione.
10 Conueniendis fisci debitoribus.
10 c Capiendis ⁊ distrahēdis pignorib⁹ causa tributor.
10 Canone largitionaliū titulor.
10 Conditis in publicis horreis.
10 Collatione donator vel reuelator.
10 Collatione eris.
11 Classibus.
11 Curialibus vrbis rome.
11 Collegiatis.
11 Canone frumentario vrbis rome.
11 Capitatione ciuiū censibus eximenda.
11 Colonis palestinis.
11 Colonis tracensibus.
11 Colonis illiricianis.
11 Censibus. cēsitoribus. pequatoribus ⁊ inspectoribus.
11 Collatione fundorum patrimonialiū ⁊ emphyteoticorum.
11 Conductorib⁹ ⁊ ꝓcuratoribus ꝓdi. fis.
11 Collatione fundor fiscaliū vel rei pri.
11 Cypressis ex luco damnensi vel perseis.
12 Consulib⁹ ⁊ nō spergendis ab his pecunijs.
12 Consistorianis militibus.
12 Comitibus ⁊ tribunis scholarum.
12 Comitibus rei militaris.
12 Comitibus ⁊ archiatris sacri pallacij.
12 Comitibus qui ꝓcurationem petunt.
12 Curiosis.
12 Comitibus consistorianis.
12 Castrensi oim palatinor peculio.
12 Castrensi peculio militum.
12 Castrensiarijs ministerialijs.
12 Commeatu.
12 Comitibus qui prouin. regunt.
12 Cursu publico ⁊ angarijs ⁊ perangarijs.
12 Coartatibus principibus.

Rubrice triū librorū Codicis

lo Alatoribus.
lo d Defensoribus.
lo Discussoribus.
lo Decretis decurionū.
lo Decurionibus ⁊ filijs eor.
ll Debitoribus ciuitatum
ll Diuersis predijs.
l2 Dignitatibus.
l2 Domesticis ⁊ protectoribus.
l2 Decanis.
l2 Desertoribus ⁊ occultatoribus.
l2 Diuersis officijs ⁊ apparitoribus iudicum.
lo Xactoribus tributor.
lo e Excusationibus munex.
lo Excusationibus artificum.
ll Expensis ludor.
l2 Equestri dignitate.
l2 Exactione ⁊ trālatōne militariū annonar.
l2 Executoribus vel exactoribus.
l2 Erogatione militaris annone.
lo Jde instror ⁊ iure bastefiscalis.
lo f Fiscalibus vsuris.
lo Filijsfamilias et quemadmodū pater p bis teneatur.
ll Frumento vrbis constanti.
ll Frumento alexandrino.
ll Fabricensibus.
ll Fundis limosis ⁊ terris ⁊ paludib⁹ ⁊ pascuis.
ll Fundis patrimonialibus.
ll Fugitiuis colonis p̄monialib⁹ ⁊ emphiteoti-
ll Fundis reipublice. (cis.
ll Fundis ⁊ saltibus.
l2 Filijs officialiū militariū qui in bello mor.
ll Gladiatoribus.
ll g Grege dominico.
lo Jis qui ex publicis ratōnibus mutuā pe
b cuniā fenebrē acceperūt.
lo His qui se defendūt.
lo Honoribus non continuandis.
lo His q̄ sponte munera publica suscipiūt.
lo His q̄ a principe vacationem acceperūt.
lo His qui numero liberor vel pauptate excusati
onem meruerūt.
lo His qui non implectis stipendijs.
lo His qui exilio datis dati vel sunt amoti.
lo His qui ex publica collatōe illata sunt nō vsur.
ll Honorator vehiculis.
ll His q̄ ex officio qđ admistrauerunt ꝓueniūtur.
l2 His qui in sacro palatio.
lo Are fisci.
lo i Jnditionibus.
lo Jmponēda lucratiuor descriptione.
lo Jncolis ⁊ vbi domiciliū habere videant ⁊ bis
qui studior cā in alia ciuitate degunt.
lo Jnfamibus.
lo Jrenarchis.
lo Jmmunitate nemini concedenda.
ll Jure reipublice.
ll Jn q̄b⁹ caus coloni censiti dn̄os accusare p̄nt.
lo Jbertinis.
lo l Legationibus.
ll Lustralis auri collatione.
ll Locatione p̄diox ciuiliū vel fiscaliū.
l2 Locox ⁊ itinerum custodia.
l2 Lucris aduocator.
lo Unicipibus ⁊ originarijs.
lo m Muneribus patrimonioꝝ.
lo Mulieribus in quo loco munera sexui
congruentia.
ll Metallarijs ⁊ metallis ⁊ ꝓcuratorib⁹ metallor.
ll Murilegulis ⁊ ginetiarijs.
ll Metropoli berito.
ll Mendicantibus validis.
ll Maiima.
ll Mancapijs ⁊ colonis patrimonialiū.
l2 Magistris scrinior.
l2 Militari veste.
l2 Messoribus.
l2 Metatis ⁊ epidemeticis.
lo Efiscus rem quā vendidit euincat.
lo n Ne ope a collatoribus exigantur.
ll Nauicularijs.
ll Nauibus non excusandis.
ll Ne quid oneri publico imponat.
ll Naufragijs.
ll Nulli licere in fretis ⁊ sellis margaritas ⁊ sma-
ragdos.
ll Nautis tiberinis.
ll Ne q̄s liber actū reipublice agere cogat.
ll Ne rusticani ad vllū obsequiū vocent.
ll Non licere habitatoribus.
l2 Negociatores ne militent.
l2 Numerarijs ⁊ adiutoribus scriniarijs.
ll Nū agro deserto.
l2 o Obligatione votor.
l2 Officio prefecti vrbis.
l2 Editis honor sublatis.
lo p Penis fiscalibus creditores p̄ferri.
lo Predijs curialiū ⁊ decu. siue decreto nō
alie.
lo Prebendo salario.
lo Professoribus ⁊ medicis.
lo Periculo successor parentis.
lo Ponderatoribus ⁊ auri flatione.
lo Potioribus ad munera nominandis.
ll Predijs ⁊ omnibus rebus nauicularior.
ll Priuilegijs corpator vrbis rome.
ll Peculio nominator.
ll Pistoribus.
ll Priuilegijs constanti. vrbis.
ll Pascuis publicis ⁊ priuatis.
ll Pericula eor q̄ ꝓ mgr̄atibus interuenerūt.
ll Predijs cannatis.
ll Priuilegijs domus auguste.
ll Palatinis ⁊ domibus dominicis.
l2 Prefectis pretorijs sacre vrbis.
l2 Pretoribus ⁊ honore prefecture.
l2 Prepositis sacri cubiculi.
l2 Primicerio.
l2 Prepositis libarum.
l2 Publice letitie.
l2 Professoribus qui in vrbe constanti.
l2 Prepositis sacror scrineor.
l2 Principibus agentibus in rebus.
l2 Primipili.
l2 Priuilegijs eor q̄ in sacro palatio militant.
l2 Priuilegijs scholariū.
l2 Perfectissimatus dignitate
l2 Prepositis ⁊ tribunis scholarū.
l2 Prefecto ꝓtorio.

Ru.de vsibus feudoꝝ

12 Palatinis sacrum lar.
12 Palatinis.
12 Publice leticie vel consulū nūciationes.
12 Perfectissima dignitate.
12 Primopillo.
Io Quando ⁊ quib⁹ quarta pars debetur ex
q bonis.
Io Quemadmodum ciuilia munera indicā
tur.
Io Quibus muneribus excusantur hi qui post im
pletam mili.
Io Qui etate.
Io Qui morbo se excusant.
11 Quibus ad conductionem rerum fiscalium nō
licet accedere.
11 Quod quisq; ordine conueniatur.
12 Questoribus.
Qui militare possunt vel non.
Io r Eis postulatis.
12 Re militari.
Io Extētijs aduersus fiscum latis retractan
s dis.
Io Superindicto.
Io Si liberalitatis imperialis.
Io Super actionibus.
Io Si seru⁹ aut libert⁹ ad decurionatū expirauerit.
Io Si curialis relicta ciuitate rus habitare malue
rit.
Io Si ꝓpter inimicicia creatio facta fit.
Io Sumptuum recuperatione.
Io Susceptorijs ⁊ archarijs ꝓpositis.
11 Suarijs ⁊ susceptoribus ⁊ ceteris corpibus.
11 Studijs liberalibus vrbis rome ⁊ constan.
11 Sumptus iniūcti muneris ad omnes pertinere
collegas.
11 Spectaculis ⁊ scenicis ⁊ lenonibus.
11 Solutionibus debitoꝝ.
12 Silentiarijs ⁊ decurionibus eoꝝ.
12 Stratoribus.
12 Salgamo hospitibus non p̄bendo.
12 Saltoꝝ ⁊ itinerum cu.
Io Thesauris.
Io t Tabularijs scribis logograsis.
12 Tironibus.
12 Tractorijs.
Io Enditione rerum fiscaliū.
Io v Ut nemini liceat in compatione specie
rum se excusare.
Io Uocatione publici muneris.
11 Uestibus olobaris ⁊ auratis.
11 Ueteris numismatis potestate.
11 Uendendis rebus ciuitatis.
11 Uenatione ferarum.
11 Ut nemo ad suū p̄ciniū suscipiat vices.
11 Ut nullus ex vicarijs ꝓ alienis vicarijs debitis
12 Ut dignitatum ordo seruetur. (p̄gra.
12 Ueteranis.
11 Ut rusticani ad nullū deuocent officiū.

Rubrice de vsibus feudoꝝ.

Alienatione feudi.
An maritus succedat vxori in beneficio.
Apud quem vel quos controuersia feudi.
An remoueri debeant testes.
An matus vel alius imperfectus.
Allodijs.
An ille qui interficit fratrem doctui sit.
Alienatione feudi paterni.
An agnatus vel filius defuncti.
An apud iudicē questio feu.ter.de.
Beneficio fratris.⁊ qualiter frater.
b Beneficio femine.
Controuersia inuestiture.
c Contentione inter dn̄m ⁊ vasallū.
Contentione inter dn̄m ⁊ fidelem.
Contentione inter me ⁊ dn̄m.
Constitutiones dn̄i Lotharij feudoꝝ.
Controuersia feudi inter pares termi.
Controuersia inter dn̄m emphi.⁊ vasa.
Consuetudine recti feudi.
Clerico qui inuestituram facit.
Capitulis Conradi.
Controuersia inter masculū ⁊ feminā.
Controuersia inter dominū ⁊ emptorem.
Capitaneo qui curtem vendidit.
Controuersia inter vasa.⁊ aliū de beneficio.
Constitutiones dn̄i Federici.
Controuersia inter epm̄ ⁊ vasa.
Clerico violatore pacis.
d Quib⁹ fribus a capitaneo inuestitis.
Piscopū vel abbatem vel abbatissam.
e vel dn̄m plebis feudū dare non posse.
Eo q̄ fine fecit agnato de feu.pa.
Eo qui sibi ⁊ heredib⁹ suis masculis ⁊ feminis inue
stituram acceperit.
Eudo guardie ⁊ castaldie.
f Feudo marchie ducatus ⁊ comitatus.
Feudo sine culpa non amittendo.
Feudo dato in vicem legis cōmissorie.
Feudi cognitione.
Forma fidelitatis.
Filijs natis de matrimonio.
Feudo non habente ꝓpriam feudi naturā.
Fratribus de nouo feudo inuestitis.
b Ic finit lex.deinde ꝓsuetudines regni icipiūt
Imperator lotharius.
i Inuestitura feudi.
Inuestitura inter dn̄m ⁊ vasallū.
Illis qui inuestiti sunt de ducatu.
Inuestitura de re aliena facta.
Inuestitura quā ticius cepit a sempronio.
Inuestitura in maritum facta.
Inuestitura apud pares curie termi.
In quibus causis feudū amittat.
l Lege Conradi.
m Milite vasallo qui contumax est.
Minimis valuasoribus.
Mutus vel alius impfectus feudi reti.
Atura feudi.
n Noua forma fidelitatis.
Natura successionis feudi.
Motis feudoꝝ.
Ace iuramento firmanda.
p Per quos fiat inuestitura.
Pace tenenda ⁊ eius violatoribus.
Pignore dato quid iuris sit.
Prohibita alienatione feudi p lotharium.
Prohibita feudi alienatōne p Federicum.
Pugna.

Rubrice Decretaliū

Qui feudum dare possunt.
q Qui successores feudum.
Quo tpe miles inuestituꝝ petere debeat.
Quibus modis feudum amittat.
Qui successores teneantur.
Quemadmodū feudū ad filium ptineat.
Quibus modis feudum constitui potest.
Quid sit inuestitura feudi.
Quid p̄cedere debeat.inuestitura an fidelitas.
Qualiter vasallus iurare debeat fidelitatem.
Qualiter olim feudum poterat alienari.
Quis dicatur dux marchio.
Que sit prima causa beneficij amittendi.
Qui testes sunt necessarij ad p̄bādā nouā inuestituꝝ.
Quid juris sit si post alienationem feudi.
Qualiter dñs de proprietate priuetur.
Que sunt regalie.
Quot testes sint necessarij ad probandum ingratitudinem feudi.
Accessione feudi.
ſ Si de inuestitura facta dñm peniteat.
Si p̄trouersia fuerit in inuestitura.
Si de feudo defuncti.
Si epus vel abbas vel abbatissa.
Successione fratrum.
Si de inuestitura int erdñm & vasallū lis oriat.
Si de feudo controuersia fuerit.
Si de feudo vasallus ab aliquo interpellatus fuerit.
Si negatum fuerit beneficiū a vasallo.
Si vasallus feudo priuatur cui debeat deferri.
Si vasallus feudi conditionē negauerit ex certa scia.
Vasallo decrepite etatis q̄ feudū refutauit.
v Vasallo qui contra constitutionem Lotharij feudum alienauerit.
Vasallo milite qui arma bellica deposuit.

Rubrice iuris canonici.

Hic primo sciendū q̄ decretū nō distinguit per rubricas.ſ in tres principales ptes. Quaꝝ prima continet cētum & vnam distinctōnes & sub qualibet distinctione capitula.Secūda pars continet.xxxvj. causas & sub qualibet cā q̄stōnes.& sub questionib⁹ capitula. Et.xxxiij.causa a.q.iij.vsq; ad.q.iiij.interponitur tractatus de penitentia q̄ diuiditur in.vij.distinctōnes.& sub qlibet dist. capitula. Tercia pars ē de consecratione.que diuidit in.v.distinctiones.& sub q̄libet dist. capitula. Alij do libri iuris canonici ptinent rubricas que sequūtur.

Rubrice Decretaliū continentium.v.libros partiales qui representanē per numerum infra positum a latere sinistro.

5 Ecusationibus.inquisitionibus & denunciationibus.
a
5 Adulterio & stupro.
1 Alienatione iudicij mutanda causa facta.
5 Apostatis.
2 Appellatōnibus & recusatiōib⁹ & relationibus.
1 Arbitris.
1 Auctoritate & vsu pallij.
3 Baptismo & eius effectu.
1 b Bigamis ordinandis vel non.
5 Alumniatoribus.
3 c Capellis monachorum & aliorum religiosorum.
3 Causa possessionis & p̄prietatis.
3 Celebratione missarum & sacramento eucharistie & diuinis officijs.
3 Censibus exactionibus & p̄curationibus.
3 Cohabitatione clericoꝝ & mulierum.
4 Clandestina desponsatione.
3 Clericis coniugatis.
3 Clericis non residentibus.
3 Clerico egrotante.
5 Clericis pugnantibus in duello.
1 Clericis peregrinis non admittendis.
5 Clerico venatore.
5 Clerico percussore.
5 Clerico non ordinato ministrante.
5 Clerico excōmūicato.depposito vel interdicto ministrante.
5 Clerico per saltum p̄moto.
5 Clerico qui ordines furtiue suscepit.
4 Cognatione spūali.
4 Cognatione legali.
5 Collusione detegenda
3 Commodato.
3 Concessione p̄bende & ecclie non vacantis.
4 Conditionibus appositis in matrimonio.
2 Confessis.
2 Confirmatione vtili vel inutili.
1 Constitutionibus.
1 Consuetudine.
1 Corpore viciatis non ordinandis.
4 Coniugio leprosoꝝ.
4 Coniugio seruoꝝ.
4 Consanguinitate & affinitate.
3 Consecratione ecclesie vel altaris.
3 Conuersione coniugatoꝝ.
3 Conuersione infideliū.
5 Crimine falsi.
3 Custodia eucharistie.chrismatis & alioꝝ sacroꝝ.
3 Decimis primitijs & oblatōnibus.
5 d Delictis pueroꝝ.
3 Depposito.
4 Desponsatione impuberum.
2 Dilationibus.
4 Diuortijs.
2 Dolo & contumacia.
3 Donationibus.
4 Donationibus inter virum & vxorem. & de dote post diuortiū restituenda.
5 D qui ordines furtiue suscepit.
3 e Ecclesijs edificādis vel repaandis.
1 Electione & electi potestate.
3 Emptione & venditione.
4 Eo q̄ cognouit consanguineā vxoris sue
4 Eo qui duxit in matrimoniū quā pollut & adulterium.
2 Eo q̄ mittit in possessionē cā rei seruande.
1 Etate & qualitate & ordine p̄ficiendoꝝ.
2 Exceptionibus.
5 Excessibus prelatorum.
2 Exijs.
3 f Feudis.
2 Fide instrumentoꝝ.
3 Fideiussoribus.
1 Filijs presbyteroꝝ.
2 Foro competenti.
4 Frigidis & maleficiatis.
5 Furtis.
5 Ereticis.
5 b Homicidio voluntario vel casuali.

Rubrice decretaliū

5 Bis qui filios ꝑprios occidūt.
1 Bis que vi metusue causa fiūt.
3 Bis q̄ fiūt a ꝓlatis sine consensu capituli.
3 Bis que fiūt a maiori ꝑte capituli.
5 Adeis ⁊ saracenis.
5 i Immunitate ecclesiaꝝ.
5 Infantibus ⁊ languidis expositis.
1 In integrum restitutione.
5 In iurijs ⁊ damno dato.
2 Iudicijs.
2 Iureiurando.
2 Iuramento calumnie.
3 Iurepatronatus.
3 Institutionibus.
2 Itis contestatione.
2 l Libelli oblatione.
3 Lite pendente nihil innouet.
3 Locato ⁊ conducto.
5 Agistris ⁊ ne aliq̄d exigāt ꝑ vocendo.
1 m Maioritate ⁊ obedientia.
5 Maledicis clericis.
4 Mrimonio contracto p̄ interdictū ecclesie.
1 Mutuis petitionibus.
4 Atis ex libero ventre.
3 n Ne clerici vel monachi secularibus negocijs se immisceant.
5 Ne prelati vices suas.
5 Ne sede vacante aliquid innouet.
5 Non ordinato ministrante clerico.
5 Noui operis nūciatione.
2 Blatione libelli.
1 o Obligatis ad ratiocinia.
3 Obseruatione ieiuniorū.
1 Officio archidiaconi.
1 Officio archipresbyteri.
1 Officio primicerij.
1 Officio sacriste.
1 Officio custodis.
1 Officio vicarij.
1 Officio ⁊ potestate iudicis delegati.
1 Officio legati.
1 Officio iudicis.
1 Officio iudicis ordinarij.
1 Ordinato ab epo q̄ renūciauit epatui.
2 Ordine cognitionū.
1 Actis.
3 p Parochijs ⁊ alienis parochianis.
3 Peculio clericoꝝ.
5 Penis.
5 Penitentijs ⁊ remissionibus.
2 Peregrinantibus clericis.
3 Pignoribus ⁊ alijs cautionibus.
2 Plus petitionibus.
1 Postulatione prelatoꝝ.
1 Postulando.
3 Prebendis ⁊ dignitatibus.
3 Precarijs.
3 Presbytero non baptizato.
2 Prescriptionibus.
5 Priuilegijs ⁊ excessibus priuilegiatoꝝ.
2 Presumptionibus.
2 Probationibus
1 Procuratoribus.
5 Purgatione canonica.
5 Purgatione vulgari.
3 Purificatione post partum.
4 Ui clerici vel vouentes matrimoniū cō
q trahere possunt.
4 Qui filij sint legitimi.
4 Qui matrimoniū accusare possunt.
5 Aptoribus. incendiarijs ⁊ violatoribus
r ecclesiarum.
3 Rebus ecclesie alienandis vel non.
1 Renūciatione.
3 Regularibus ⁊ transeūtibus ad religionem.
5 Regulis iuris.
3 Religiosis vomibus vt eo sint subiecte.
3 Reliquijs ⁊ veneratione sanctoꝝ.
3 Rerum permutatione.
1 Rescriptis ⁊ eoꝝ participationibus.
2 Restitutione spoliatoꝝ.
1 Acra vnctione.
1 s Sacramentis iterandis vel non.
5 Sagittarijs.
5 Scismaticis.
1 Scrutinio in ordine faciendo.
4 Secundis nuptijs.
2 Sententia ⁊ re iudicata.
5 Sententia excōicationis.
3 Sepulturis.
2 Sequestratione possessionū.
1 Seruis nō ordinādis ⁊ eoꝝ manumissione.
5 Simonia ⁊ ne aliquid ꝓ spūalibus exigat vel
promittatur.
1 Sindico.
3 Solutionibus.
5 Sortilegijs.
4 Sponsalibus ⁊ matrimonio.
4 Sponsa duoꝝ.
3 Statu monachoꝝ ⁊ canonicoꝝ regulariū.
3 Successionibus ab intestato.
1 Summa trinitate ⁊ fide catholica.
1 Suppplenda negligentia prelatoꝝ.
1 Empibus ⁊ ⁊ qualitate ordinandoꝝ.
3 t Testamentis ⁊ vltimis volūtatibus.
2 Testibus ⁊ attestationibus.
2 Testibus cogendis vel non.
5 Torneamentis.
1 Tranctionibus.
1 Translatione prelatoꝝ.
1 Treuga ⁊ pace.
1 Iciatis corpe ordinādis vel non.
5 v Uerboꝝ significatione.
5 Uita ⁊ honestate clericoꝝ.
5 Uoto ⁊ voti redemptione.
5 Usuris.
2 Ut lite non contestata.
3 Ut ecclastica bñficia sine diminutōe ꝑferantur.
2 Ut lite pendente nil innouet.

Sequitur diuisio decretalis.

Uersus.

Prima creat clericos. officia p̄parat inde.
Altera iudiciū cū requisitis appellat.
Tercia de vita cōtractibus testaq; mentis.
Nubere quarta docet. ⁊ q̄ spectāt ad illud.
Ultima criminibus penas iniūgere curat.

Rubrice libri sexti decretalium.

Rbitris.
a Appellationibus.

Accusationibus inquisitionibus denũciationibus.
b Bigamis.
Constitutionibus.
c Consuetudine.
Confessis.
Clericis coniugatis.
Clericis non residentibus.
Clerico egrotante vel debilitato.
Concessione ecclesie ⁊ prebende non vacantis.
Capellis monachoꝝ.
Censibus ⁊ exactionibus.
Consecratione ecclesie vel altaris.
Cognatione spũali.
Dolo ⁊ contumacia.
d Decimis.
Desponsatione impuberum.
Electione ⁊ electi potestate.
e Etate ⁊ qualitate ⁊ ordine pficiendoꝝ.
Eo q̃ mittitur in possessionẽ causa rei seruãde
Exceptionibus.
Excessibus prelatoꝝ ⁊ subditoꝝ.
Filijs pb̃roꝝ ⁊ alijs illegitime natis.
f Foro competenti.
Ijs que vi metusue causa fiũt.
b Hereticis.
Homicidio.
In integrum restitutione.
i Judicijs.
Juramento calũnie.
Jureiurando.
Institutionibus.
Jurepatronatus.
Immunitate ecclesiarum.
Iniurijs ⁊ damno dato.
l Itis contestatione.
m Iocitate ⁊ obedientia.
n E sede vacante aliquid innouet.
Ne clerici vel monachi.
Ffficio vicarij.
o Officio ⁊ potestate iudicis delegati.
Officio legati.
Officio ordinarij.
Ostulatione prelatoꝝ.
p Pactis.
Procuratoribus.
Prescriptionibus.
Prebendis.
Priuilegijs.
Penis.
Penitentijs ⁊ remissionibus.
Escriptis.
r Renũciatione.
Restitutione spoliatoꝝ.
Rebus ecclesie non alienandis.
Rerum permutatione.
Regularibus.
Religiosis domibus.
Reliquijs ⁊ veneratione sanctoꝝ.
Regulis iurijs.
Umma trinitate ⁊ fide catholica.
s Supplenda negligentia platoꝝ.
Sententia ⁊ re iudicata.
Sepulturis.
Statu regularium.
Sponsalibus ⁊ matrimonijs.
Scismaticis.
Sententia excõicationis.
Emporibus ordinationũ.
t Testibus.
Testamentis.
Tlite pendente nihil innouet.
v Uita ⁊ honestate clericoꝝ.
Uoto ⁊ voti redemptione.
Usuris.
Uerborum significatione.

Rubrice clementinarum.

a Ppellationibus.
b Aptismo.
Ausa possessionis ⁊ ꝓprietatis.
c Concessione p̃bende.
Censibus.
Celebratione missaꝝ.
Consanguinitate ⁊ affinitate.
Dolo ⁊ contumacia.
d Decimis.
Lectione.
e Etate ⁊ qualitate.
Exceptionibus.
Excessibus prelatoꝝ.
f Foro competenti.
Ereticis.
b Homicidio.
In integrum restitutõne.
i Judicijs.
Jureiurando.
Jurepatronatus.
Immunitate ecclesiarum.
Judeis ⁊ saracenis.
m Agistris.
Ffficio vicarij.
Officio delegati.
Officio ordinarij.
Robationibus.
p Prebendis ⁊ dignitatibus
Priuilegijs.
Penis.
Procuratoribus.
Penitentijs ⁊ remissionibus.
Escriptis.
r Renũciatione.
Rebus ecclesie non alienandis.
Rerum permutatione.
Regularibus.
Religiosis domibus.
Reliquijs ⁊ veneratione sanctoꝝ.
Umma trinitate.
s Supplenda negligentia prelatoꝝ.
Sequestratione possessionis.
Sententia ⁊ re iudicata.
Sepulturis.
Statu monachoꝝ.
Sententia excõicationis.
t Estibus.
Testamentis.
Tlite pendente.
v Uita ⁊ honestate clericoꝝ.
Usuris.
Uerboꝝ significatione.

Finis.

Summa Angelica de casibus conscientie p venerabilem fratrē Angelum de clavasio compilata: incipit feliciter.

Abbas debet esse presbyter. c.j. de eta.7 quali.7 etatis annorū.xxv.vt.j.etas.

1 ¶ Abbas a quo dz eligi? Respōdeo. a monasterio cui prefici debet. xviij.q.ij. c.abbatem.

2 ¶ De cuius monasterio dz eligi? Rñ. q; xpio nisi qñ idoneā psonā nō haberet. q: tūc de alio monasterio eligi potest. xviij.q.ij.c.q̄ sit.

3 ¶ A quo dz cōfirmari. vide.j.cōfirmatio.§.iiij.

4 ¶ A quo dz bñdici? Rñ. q; ab epo diocesano p quaz bñdictiōez intelligit ei dari cura monasterij fm Inno.in.c.j.de sup.neg.p. Nec añq̄ sit bñdict? dz exercere q̄ ptinent ad ei? officiū fm glo.in.d c.j. Qd limito fm Laud.in cle.attēdētes.de sta.mo.qñ est cōsuetudo in monasterio q; benedicat: alis non Et sic intellīgo.d.c.j.

5 ¶ Sed qd si epus recuset eū bñdicere? Rn. q; si tertio requisitus cū būilitate 7 deuotiōe vt cōgruit recusauerit eū bñdicere: tūc pōt 7 monachos suos bñdicere: 7 alia q̄ ad eius officiū ptinēt exercere. vt in.d.c.j.

6 ¶ Quo die dz bñdici? Rn. q; solūmō in dieb? in q̄bus ordies miores pñt pferri fm cōez opi.de.c.vt no.glo. in.d.cle.attendētes. 7 pa.in.c.cū sis.de pse.ec.vel al.

7 ¶ Utrū posset aliq̄d exigi p tali bñdictiōe? Rn. q; non aliter esset symonia. tex. est in.c.sicut.el.iij. de symo.

8 ¶ Utruz vn? abbas posset pesse duob? monasterijs seu duab? ecclijs curā aiaz bñtibus? Rn. q; nō sine dispēsatiōe pape: nisi vnū monasteriū aut ecclia dependeat ex alia: vel ad inuicē sint annexa. vt in.c.vl.in fi. de re.do.

9 ¶ Utrū abbas possit solēnit̄ pplo bñdictionē dare? Rn. q; in ecclijs q̄ ei pleno iure ptinēt: pōt post missaz vesperoz̄ 7 matutinarū officia. Alibi aūt publice ac per vias nō pōt nisi ex spāli priuilegio ei concedat. vt in.c.abbates. de priui.li.vj.

10 ¶ Utrū possit benedicere paramenta et que? vide infra benedictio.§.j.7.ij.

11 ¶ Utrū possit ordines cōferre. vide.j.ordo.ij.in fin.

12 ¶ Utrū abbas possit absoluere suos monachos? Rn. q; sic: ab oib? pcis 7 cēsuris nisi spāl'r alteri a iure reseruēt. Et lz pa.in.c.monachi. de sen.ex. teneat q; nō pōt absoluē nisi ab excōicatiōe p iniectiōe manuū in psonā ecclīasticā. Tu tñ tene q; pt. vt.j.absolo.j.§.ij

13 ¶ Utrū possit ꝓhibere suo monacho ne ꝓficeat epo vel ei? pnario? Rn. fm Ja. de lau.in sū. q; non. Qd limito nisi sit exēpt?: vel aliud bēat p priuilegiū a papa.

14 ¶ Utrū abbas possit dispēsare cū monachis sup irregularitate? Rn. q; sic: sup irregularitate quā ꝓcurīt recipiēdo ordies in excōicatiōe: facti tñ memoriā vl' iuris peritiā nō bñtes. Et b̄ qñ graue 7 notabile factuz nō fuit. siue bāc irregularitatē incurrerunt añ ingressuz religiōis siue post. fm cōiter docto. in.c.cū illoz̄. de sen.ex. In alijs aūt irregularitatib? nō pōt de iure cōi. vt no. Hosti. 7 pa.in.d.c.cū illoz̄. facit regula q̄ a iure cōi. de re iu.li.vj. nisi vbi ius expresse ei concedat.

15 ¶ Utrū possit dispensare cū monachis in votis factis ante ingressum religionis? Rn. q; sic. vt no.glo.in c.nouit. xxxiij.q.v. de votis in religione factis. vide infra votum.ij.§.iij.

¶ Utrum possit dispensare cū monachis in regula. 16
vide.j.Dispensatio.§.viij.

¶ Utrū possit cōcedere mōachis vsuz alicui? rei vel 17
ei? administrationē? Rn. fm Inno.in.c.fi.qui cle.vel vo. q; pōt cōcedere certos reditus monacho vñ viuat Et dicit Jo.an.in regula nō est obligatoriū de regu.iu.in li.vj. valere statutū mōasterij vt p indumētis 7 alijs necessarijs q̄sq; monachoz̄ recipiat certuz q̄d.§ vt possit dispēsare ad libitū 7 disponere nō pōt Sliter ne possit ei auferri qñ suo superiori placuerit nō pōt cōcedere 7 cū licentia pape.c.cū ad monasterium de sta.mo.

¶ Utrū possit expellere monachos suos? Rn. q; non. 18
fm pa.in.c.cū ad mōasteriū. 7 c.fi.de regula. qd vult vt fugitiuos reqrat. 7 cogat eos ad suū redire monasteriū si pōt eos tenere absq; graui scādalo: vel saltē ꝓuideat eis de alio loco religioso eiusdē ordinis vbi ad agēdā pniam reputent. 7 necessaria eis ministrent

¶ Utrū possit licentiare ad aliam religionē. vide in. 19
fra. Religiosus.§.xxxiij.

¶ Quid de bonis illius monachi quē abbas de facto 20
expulit. vide.j.monasteriū.§.vj.

¶ Utrū possit dare licētiaz monacho stādi sepate in 21
in aliqua cella? Rn. q; sic. dūmodo ex iusta causa. 7 infra septa monasterij sed nō extra. vt in.c.vlt.xx.q.iiij.

¶ Utruz possit corrigere monachos suos? Rn. q; sic. 22
nec tenet in hoc requirere consiliū sui capituli: fm.pa. in.c. Johannes. de regula.

¶ Ad q̄ obligat abbas? Rn. q; vltra alios monachos 23
obligat ad curā animarū sibi subiectarū 7 monasterij ac rerū ipius: 7 magna negligētia est peccatū mortale: vt.j. Negligentia.§.j.

¶ Utrū liget suo statuto etiā cū ꝓuētu facto? Rn. fm 24
Pa.in.d.c.cū ad mōasteriū. q; nō. Et dicit Jo.an.in d.regula. nō est obligatoriū. q; etiā si iurasset seruare tenet reuocatio: lz sit piur?. Ex q̄ pz q; licz instituerit pozē cū cōuentu aut aliū officialē pōt reuocare: quia abbas monacho suo in aliquo nō pōt obligari: sicut nec dñs seruo. l. interpositas. in fi. C. de transac.

¶ Utrū teneat ire ad synodū? Rn. q; sic si bz populū 25
vel capellas babētes populū: etiā si ipe sit exemptus dūmodo capelle seu pplus nō sit exemptus. als non c.q̄ sup bis. de ma. 7 obe. 7 qd ibi no.

¶ Utrū possit prioratib?. ecclesijs. administrationi- 26
bus: aut q̄buslibet alijs beneficijs nouas pensiones imponere: aut veteres augere: aut ad mensam suam pdicta applicare? Rn. q; non: nec q̄libet alius platus regularis. de. vnica. de sup.neg.prela.

¶ Utrū possit psentare clericos in ecclesijs in q̄bus 27
babet ius patronat?? Rn. q; non sine cōsensu capituli c.ea noscitur. de bis que fi.a prela.

Abbatissa dz eligi a monasterio in q̄ prefici enda est. in q̄ electiōe nulla debet admitti nisi cōpleuerit. xij. annū. 7 sit pfessa tacite vel expresse. 7 eligēda dz cōpleuisse. xxx. annū. 7 esse pfessa expresse ordinē regulare. Idē dic de priorissa p quā monasteriū regit. cui? electio si due ptes cōuentus ad eā accedūt q̄n p scrutiniū procedit nulla exceptiōe aut appellatiōe admissa est cōfirmanda. Si vo nulla ad duas ptes accessit: tūc nō obstāte publicatione scrutinij 7 electione pñt alie accedere ad eā q̄ bz maiorē partē totius capituli. q̄ si ad duas ptes accedit. nō obstante quocunq; confirmet. 7 q̄ vocant ad eas dirigēdas in bmōi electiōib? nisi se abstineāt ab

bis per q̄ discordia pōt exoriri vt exorta nutriri: sunt excōicati ipso facto. Et hec locū habēt nedū in monasteriis religionis approbate: verūetiā in mulieribꝫ. q̄ fm q̄rundā puinciarū ꝓsuetudines nec ꝓfessionē faciūt regulare: & viuūt vt i ecclesiis secularibꝫ canonici reglares. ℔ notanter in. c. indē nitatibus de elec. li. vj. de q̄ habes. j. Excōicatio. xvij. casu. xvj.

1 ¶ A quo debz cōfirmari vide. j. confirmatio. §. iiij.

2 ¶ Utrū debeat bñdici: R. q̄ sic vbi est cōsuetudo. q̄ si nō faciat se bñdici infra annū a sua ꝓfirmatiōe cōputādū vbi ē ꝓsuetudo q̄ bñdicat: nisi cā rōnabilis ībsit cadit ipso fcō a iure suo. de. attēdētes. ō sta. mo.

¶ Utrū possit quocūq; die bñdici: Rñ. fm glo. in. d. cle. attendentes. q̄ sic.

4 ¶ Utrū abbatissa possit ecclesias cōferre & bñficia: & instituere clericos in ecclesiis sui mōasterij: R. glo. in. c. dilecta. de ma. & obe. q̄ sic: de consensu sui capituli post suam confirmationē.

5 ¶ Utrū possit abbatissa excōicare ab officio suspendere vel interdicere: R. q̄ nō: fm glo. in. d. c. dilecta. q: hec ptinēt ad claues. c. tanta. de ex. pla. Pōt tñ ab officio monachos & clericos suspēdere & ꝓhibere ne celebrēt in ei⁹ ecclesiis. ℔ tñ talis suspēsio nō est ꝓpꝛie suspēsio fm Pa. in. d. c. dilecta. q: si celebrarent non essent irregulares clerici celebrantes.

6 ¶ Utrū possit pdicare: moniales bñdicere: confessiones audire & bmōi: R. q̄ nō pōt aliq̄d facere qđ ptineat ad aliquē ordinē: vtz in. c. noua. de pe. & re. Pōt tñ in matutinis euangeliū legere. Añ etiā diaconisse appellant. xxvij. q. j. diaconissam. Et etiaz moniales seu subditas monere & exhortari.

7 ¶ Utrū abbatissa volēs loqui cū aliq̄ debeat eē associata: R. q̄ sic: saltē p vetulā monachā. xviij. q. ij. diffinim⁹. & c. in decima. ea. q. dī. q̄ due vel tres dñt eē.

8 ¶ Quomodo abbatissa pōt exire pro homagio faciendo: habes. j. Monialis. §. iij.

Aborsum procurās homicida est. & q̄ sterilitatis venena procurat. Et peccat mortaliter. c. aliqñ. & c. se. xxxij. q. ij. Et si aiat⁹ erat fet⁹ dz puniri capite. q: ver⁹ homicida Si ho inaiat⁹ erat si nobilis hoc facit: pte bonoz amissa relegat. Si ho ignobilis: damnat in metallū. ff. de pe. l. si quis alid. §. qui abbortionis.

Abrogatio legū vel cōstitutionū fit trib⁹ de causis. Prio ꝓpter ꝓsuetudinē cōtrariā. xxxj. di. añ triennū. insti. de testa. §. iiij Scda ꝓpter dispārē successionē tpm. xxxiij. di. c. fraternitatis tue. vbi ter. Defect⁹ nri tpis: q̄bus nō solū merita & corpa ipa defecerūt: districtiōis illi⁹ nō patitur manere cēsurā. Tertia ꝓpē emergētia mala. lxiij. di. §. verū. in fi. vbi exēplū de serpēte eneo quē Moyses bona fecit intentione. Ezechias bona intentione destruxit.

Absens cā rei publice: vt ambasiatores & huiusmodi: multa bñt priuilegia.

1 ¶ Sz nūq̄d illi q̄ data opa & affectate etiā cā rei publice sunt absentes gaudeāt illis ꝓuilegijs: R. q̄ nō: vt. l. & q̄ data. ff. ex q̄. cau. ma. & l. pe. C. quō & qñ iudex. & l. vniuersi. C. de legatiōibus fm vnā lec. Et aduerte q̄ ille q̄ in officio modici valoꝛ absens ē cā rei publice: ꝓsumit affectate & data opa abesse. Tex. est singularis in. l. spadonē. §. fi. ff. de excu. tu. Sequit ℔ Ludo. de ro. in no. Et facit ꝺ clericos absentes: q̄ vt ampliozes obtineāt dignitates stāt cū cardinalibus. Et ambasiatores tenent restituere expensas cōitati qñ stant plus q̄ expediat voloſe vel volūtate sua. vt in. d. l. & qui data.

Absolutio. i. ab excōicatiōe vtrū possit impēdia non sacerdote: R. fm monal. ti. excōicatio q̄ duplex est ipi⁹ absolutio. Una q̄ ptinet ad forū puiale. Et ℔ solū a sacerdotib⁹ pōt ip̄ndi: vt in. c. canōica. de sen. ex. Et sic intelligo Inno. i. n. c. q̄to. de ꝓsue. Alia ē q̄ ptinet mere ad forū ꝓtentiosū. Et bmōi absolutio pōt ꝓmitti diacono & inferiozib⁹ clericis. Et de hac intellige glo. in. c. pastoral. de of. oz. q̄ vult vt etiā laic⁹ absoluat. De q̄ dic vt. j. absolutio. iij. §. xvij. Ita tñ q̄ absolut⁹ a talibus optet postea absolui: iterū a sacerdote de ꝓma absolutiōe rōe mortal⁹ pcti ꝓpē qđ fuit excōicat⁹. Rō. fm Inno. in. d. c. q̄to. & in. c. fi. de ex. p. q: ptinet ad potestatē clauiū que solis sacerdotibus date sunt. xx. dist. §. j. xcvj. di. §. illud autē. & c. bene. & de pe. & re. noua.

¶ Utrū oīs sacerdos possit absoluere ab excōicatione maioꝛi a iure quā ꝺs incurrit ꝓticipādo locutiōe et bmōi: R. q̄ nō: ℔ solū ꝓpius eps vel curat⁹: vel bñs licentiā ab eis vel a papa. ar. c. nup. §. in scdo. de sen. ex. etiā archiepo in puincia: & extra suā diocesim declarat nō licere. intellige nisi dum visitat: vt in. c. ppe tuo. de cēsi. li. vj. & m̄ tomin⁹ alijs. ꝓcoꝛ. Inno. & Ho 1

¶ Utrū ꝓpri⁹ eps vel curat⁹ pos- (sit. in. d. c. nup. 2
sit absoluere ab oi excōicatiōe maioꝛi lata a iure: R. fm Inno. in. d. c. nup. q̄ tā a maioꝛi q̄ a maioꝛi pōt absoluere ꝓpri⁹ eps vel ꝓpri⁹ sacerdos nisi i q̄bus ꝓditoꝛ canōis sibi absolutionē reseruauit vel alteri. Et cū ipo ꝓcoꝛ host. ibidē. vbi est q̄si tex. exꝑssus Et hāc opi. tenēt theologi. vt in Dir. li. iij. ti. nij. Inē ꝺs est s. Bona. in. iiij. di. xviij. q. vl. Et s. Tho. ea. dist. ar. vl. q. j. Silr summiste: vt monal. ti. excōicatio. Et sūma pfes. ti. xxxiij. §. lxxxv. li. iij. & Jo. de saxōia i sua sūma. ti. absolutio. Cōtrariū tenet Pa. in. c. mōachi. & c. mlieres. de sen. ex. & glo. in. c. si eps. ō pe. & re. quā seq̄t Ge. ibidē & etiā glo. videt i cle. attēdētes. de sta. regu. & i cle. vnica. de ꝓsan. & af. & Fede. ꝓsi. xiij. Ego ꝓsulo q̄ sacerdos ꝓpri⁹ eā opi. seq̄t q̄ sibi videt i illo casu magis expedire saluti ip̄i⁹ penitēt⁹ vel cōitati fideliū: q: vtrāq; pōt tenere. Et ꝓma de ībtilitate iurꝫ ūi vi⁹ verioꝛ & intellige nisi eps sibi absolutiōz a tali excōicatiōe reseruasset spāliter: q: tūc ꝓpri⁹ sacerdos nō posset absoluere: vt lati⁹ dicā. j. casus. Aduerte etiaz q̄ epis solis ꝓcedit absolutio ab excōicatiōe p violēta iniectiōe manuū i ꝓsonā ecclīasticā: vt in. d. c. mulieres. c. ea noscit. & c. puenit. qñ iniuria est leuis vl qñ adire nō pōt papā. Et sic inferioꝛ nō absoluit ab ea: nisi cui spāliter cōcedit: vt abbati & bmōi. de q̄. j. Excōicatio. v. casu. j. §. xxxviij. cū sequentibus.

¶ Utrū idē sit dicēdū de excōicatiōe statutoꝛ ꝓuin- 3
cialiū: ꝓcilioꝛ: aut synodaliū: seu q̄ faciūt legati i suis legatiōib⁹? R. Dir. vbi. ℔. q̄ Gul. dicit q̄ sic. & est verū sicut vult Pa. in. c. graue. de ꝓbē. in glo. Et loq̄t ipse de epo: q: tenet q̄ ptinet ad epm absolutio. Et addit etiā si incurrat i aliena dioceſi a subdito suo. & etiā si statutū eēt ꝓfirmatū p papā fm Jo. an. in. c. ex frequentib⁹. de insti. & ibi Pa. p rōnem: q: exē ꝓditoꝛes nō sibi nec alijs reseruarūt vident alijs ꝓcessisse. Gul. añ intelligit etiā de ꝓpijs sacerdotib⁹: exē excipit religiosos q̄bus est ꝓhibitū a talibus sententijs ꝓuincialibus aut synodalibus absoluere. de. religiosi. de ꝓui. Et sic tene fm q̄ dixi in ꝓcedenti. q.

¶ Utrū idē sit dicendū de suspēsione aut interdicto 4

qđ impoñt a iure aut p statuta ,pñcialia synodalia vel legatoꝝ? R. glo. in. d. c. graue: q sic. exq̃ condito: canõis nõ reseruauit. facit glo. in. c. si q̃s. el. j. xvj. q. vij. Glo. tñ in de. j. de bere. limitat vex: qñ suspẽsio nõ bz tps determiatũ: q: qñ bz tps determiatũ: null? inferio: absoluere põt. Et eã sequit Car. ibi. ꝛ Pa. in c. tam lris. de testi. de quo dic vt. j. Suspẽsio. iij. §. j. Sed que sunt in iure reseruata pape. vide. j. excõicatio. v. Que aũt epõ vide Excõicatio. vj. Et a quibus alij possunt absoluere Excõmunicatio. vij.

5 ¶ Utrũ in articulo mortis cõstitutus possit absolui ab excõicatione: vel impeditus: ꝛ quis põt absoluere vide. j. absolutio. iij. §. xvj. ꝛ xvij.

6 ¶ Quis absoluat exemptũ ab excõicatiõe. vide. j. ex

7 ¶ Utrũ ille q̃ incurrit excõicatõez (empt?. §. vj. in vna dioceſi ibi hñs domiciliũ: postea trãſfert ſe ad aliã dioceſim poſſit absolui a p̃fata excõicatione ab epõ vel curato illi? dioceſis ad quam ſe trãſtulit: R. ꝑm Ri. in. iij. di. xviij. ar. ix. q. v. q sic ſi excõicatio eſt a iure: vel p statuta q̃rũcũq;. ꝛ nõ ſit reſeruata p ꝓdictoz̃. ar. d. c. nup. qõ nõ diſtinguit an ſit ꝑcta in dioceſi vel alibi. Sec? ſi eẽt ab hoie. vl' ſi ꝓdictoz canonis ſibi reſeruaſſet. q: tũc nõ poſſet. Hoc idẽ tenet Jo. an. et Pa. in. d. c. ex frequẽtibus quo ad epiſcopos.

Asolutio.ij. ab excõicatõne q̃ eſt ab hoie ſeu iudice a q̃ põt impendi: R. q regl'ariꝰ ab illo põt q̃ eã tulit q: regulariꝰ q̃ põt ſoluere põt ꝛ ligare ꝛ ecõtrario. xxiij. q. j. ſi petrus. ꝛ xxj. di. inferioꝝ. ff. de re iu. l. q̃ cõdẽnare. ꝛ. ff. de re iu. l. nemo. la. j. de pe. diſt. j. vbũ. Fallit regula h̃ in ſex caſib?. Puꝰ in delegato pape q̃ inobedientẽ ſue ſnie põt excõicare. ß poſt annũ a ſua ſnia diffinitiua nõ p̃t abſoluere. vt de offi. dele. c. q̃renti. Et ibi dicit Jnno. q ꝛ ſi excõicat delegat? pape añ diffinitiuã ſniam: ſp vſq; ad diffinitiuã ſniam ꝛ etiã poſt vſq; ad annũ ab ſoluere poterit: q: ꝓpetua ẽ iuriſditio ſua. vt in. c. gratũ. ꝛ. c. licz. eo. ti. q: ea q̃ ad ius reſcribunt: debẽt eẽ ꝓpetua. C. de di. re. l. falſo. Et h̃ idẽ tenet glo. in. d. c. q̃renti. Scds i eo q̃ poſtq̃z excõicauit incidit ipe in maiorẽ excõicationẽ. xxiij. q. j. audiuimus. De h̃ vide. j. excõicatio vltz. Sec? ſi in minorẽ: q: poſſet. de ſen. ex. duob?. de cle. ex. mi. ſi celebrat. Terti? i incẽdiario. vi de. j. excõicatio. v. caſu. v. Quart? in ſnia lata ab inferiore: ß ꝑfirmata ex certa ſcia p papã. Dic intellige d ſnia q̃ ẽ ab hoie ꝑm Jo. an. in. c. ex freq̃ntib?. de inſti. Rõ q: oia nra facim? q̃b? auctez imptimur. c. ſi apli ce. de p̃ben. li. vj. C. de vete. iu. enu. l. j. §. oia. Sec? ſi ſine certa ſcia aut cãe cognitiõe ꝑfirmat: vel ſi ſnia eſſet p statutũ: q: q̃tũcunq; cõfirmatũ poterit inferioꝝ abſoluẽ: niſi papa i cõfirmatiõe ſibi vel alij reſeruaſſz: ſi cut de aliꝭ q̃ ſũt a iure: vt. s. dictũ eſt i p̃cedẽti. c. §. iij Quint? de illo q̃ excõicauit: ꝛ tñ nõ eſt ſacerdos. q̃ lz poſſit abſoluere de abſolutiõe q̃ ptinet ad forũ cõtentioſuz. nõ tñ de illa q̃ ptinet ad forũ pniale. de q̃ dic vt s. abſolutio. j. Sext? eſt i illo cui papa mandat vt ali quẽ excõicet ſine aliq̃ cãe cognitiõe: q: talis eſt mer? executoꝝ: ꝛ iõ abſoluẽ nõ poterit. ar. c. ſup q̃onũ. ꝛ. c. fi. de offi. dele. Sec? ſi mãdaſſet cãe cognitionẽ: q: tũc poſſet abſoluere. ar. c. vbuz. de pe. di. j. Hoc no. Jo. ꝛ Archi. xxj. di. inferioꝝ. ꝛ Hoſt. ꝛ Ber. in. c. cũ inferioꝝ.

1 ¶ Sed q̃d ſi papa mãdat ſimplr vt (de ma. ꝛ obe. ſniam excõicationis in aliquẽ ferat: R. Jnno. in. d. c. q nõ bz eã ferre niſi cũ cauſe cognitiõe ꝛ monitiõe p̃miſſa. ij. q. j. nemo. ꝛ. c. ſacro. de ſen. ex. ꝛ facit glo. in d. c. ſi. Addit tñ q ſi conſtat papã cognouiſſe de cã: q tũc ad eius mãdatũ ſine alia cognitiõe bz ferre ſniaz l. de qua re. ff. de iudi. Et ſiliter dicẽdũ eſt de ſnia quã alij poſſũt p aliũ ferre. Hoſt. tñ ꝛ Jo. an. ꝛ Pa. in. d. c. ſi. tenẽt: q p tale mãdatũ ſimplr factũ nõ ꝓcedit accẽſſoꝛie iuriſditio. cuius Pan. dicat q opi. Vin. q̃ dicit q dat iuriſditio cũ papa mãdat aliqd ſpuale eſt valde eq̃. ego credo q et ſi ſit eq̃: tñ ſit verioꝛ ꝓma. et iõ ad intẽtionẽ pape ſit recurrendũ: q̃ p verba mãdati põt dep̃bendi. Et ſi cũ cauſe cognitiõe mãdet: vt puta q: dicit. Jntellexim? q talis ꝛc. q̃re mãdam? veritate cognita vt excõices ꝛc. tunc abſoluere poterit. Se cus ſi dicat. Quia certificati ſum? q talis ꝛc. iõ mandam? q̃tin? excõices ꝛc. tũc a tali nõ poterit abſoluẽ.

¶ Utrũ archiepus poſſit abſoluere a ſnia excõicati- 2
onis epi ſui ſuffraganei aut aliozũ inferiozuz. q̃ cuius ſint de ſua pꝛouincia: nõ tñ ſunt de ſua dioceſi? R. q nõ. c. romana. ꝛ. c. venerabilib?. de ſen. ex. li. vj. niſi q̃ boc bz cõſuetudo: vel q̃ ad eũ appellatũ eſt. de quo dic vt in dictis. c. ꝛ in. c. ad repꝛimendaz. de offi. oꝛ. ꝛ. c. per tuas. de ſen. ex.

¶ Utrũ epus poſſit abſoluere excõicatũ a ſuo inferio 3
re: puta archidiacono ꝛ bmõi? R. ꝑm Jnno. in. c. cuz ab eccliaz. de offi. oꝛ. q ſic: etiã nõ p̃miſſa ſatiſfactiõe qꝛ oꝛdinari? eſt toti? dioceſis: vt in. c. j. de of. oꝛ. C. de iuriſ. om. iu. l. fi. Jtẽ q: tales officiales dicunt vicarij epoꝛ. de of. archi. c. j. lxxx. diſt. nõ debere. Male facit tñ epus q: iuriſditionẽ nõ ſeruat ſuis ſubditis. de ex. p̃ la. c. ij. ꝛ de offi. oꝛ. c. quãto. Dic intellige veruz niſi ex cõſuetudine haberẽt vt non poſſit ab epo abſolui: q: tũc nõ poſſet. de offi. archi. c. dilecto. ꝛ hec opi. Jnno. eſt cõis doctoꝛũ: cuius alij cõtradicant: vt no. Pa. in d. c. cũ ab eccleſiarũ. Et hanc teneas.

¶ Quid ſi epus cõmittit alicui vices ſuas: an talis va 4
leat abſoluere ſupꝛadictos in. §. p̃cedẽti ſicut epus poteſt? R. Dic. li. iij. ti. v. q nõ: niſi hoc exp̃ſſe cõcedatur ar. de pe. ꝛ re. ſi epus li. vj. de ꝓcu. qui ad agendũ. li. vj. etiã ſi diceret Cõmittim? vobis vices nras: etiam in bis q̃ ſpeciale mandatũ exigũt: q: in tali mãdato maioꝛa ꝛ grauioꝛa nõ veniũt q̃z in cõmiſſiõe ſunt exp̃ſſa de. nõ põt. de ꝓcu. q: iſtud eſt mai? q̃z abſoluere ſimpliciter: q: fit cum iniuria inferioꝛis.

¶ Utrũ epus extra territoꝛiũ ſuũ poſſit excõicatos a 5
ſe vel a ſuis inferioꝛib? abſoluere? R. q non: in bis q̃ req̃rũt cãe cognitionẽ: q: vt dicit Jnno. in. c. nouit de offi. le. de cã cognoſcere nõ põt niſi ſedẽs ꝓ tribunali ar. ij. q. iij. abolitio: ß boc i aliena dioceſi nõ põt facere. ix. q. ij. c. epm ꝛ aliꝭ plurib?. c. eiuſdẽ. q. Et boc verũ niſi babeat licentiaz epi dioceſani: vt in eiſdẽ. c. dz. Fallit boc i epo expulſo: q̃ petita licẽtia q̃uis nõ obtenta ab epo i cui? dioceſi eſt: põt ſedere ꝓ tribunali ꝛ exercere iuriſditionẽ ſupꝛa ſuos ſbditos: dũmodo nõ trabat eos vltra duas dietas a fine ſue dioceſis q̃ nõ fuerẽt expulſoꝛes ſeu fautoꝛes aut cõſiliatoꝛes. cle. vnica de ſo. cõ. Jn bis aũt q̃ nõ req̃rũt cãe cognitiõz põt: q: q̃ ſunt volũtarie iuriſditiõis põt vbiq; exerceri. ar. l. oẽs ꝓcõſules. ff. de offi. ꝓcõ. ꝛ le. Legat? aũt a latẽ an poſſit. dic vt i. c. nouit. ꝛ. c. excõicatus. de of. le. q: nõ me extẽdo cũ bodie multa habeãt a papa: q̃b? creditur q̃ nulli ſit p̃iudiciũ: vt. j. legat?. §. iij. ꝛ. v.

¶ Utrũ mortuo vel amoto excõicatoꝛe capitulũ ſuc 6
ceſſoꝛ aut ille ad quẽ ei? ptinet iuriſditio poſſit abſoluere quos p̃deceſſoꝛ potuiſſet? R. q ſic. tex. eſt in. c. ſi epus. el. ij. xj. q. iij. ꝛ in. c. vnico. de maio. ꝛ obe. li. vj.

¶ Utrũ participãs in crimine crimioſo ſit abſoluẽ 7
ꝯus ab excõicatoꝛe illius cui ꝑticipando incurrit ma

lorem excõicationẽ: R. q̃ sic. c. nup. de sen. ex. de q̃ dic vt. j. Excõicatio. viij. §. j.

8 ¶ Absoluẽ q̃ põt ex officio i certis casib⁹ illos q̃ ꝓpẽ violentã manuũ iniectionẽ i ꝑsonã ecclĩasticã excoicati sunt: põt alĩs cõmittẽ absolutiõz si viderit expedire. c. fi. de of. or. Idẽ dic de q̃cũq̃z q̃ ex officõ ordinarie ptãtis põt absoluẽ. Siliter dic de illo cui est cõmissum a papa rõne dignitat̃. Sec⁹ si rõne ꝑsone: vt in di. c. fi. no. glo.

Absolutio.iij. q̃ ad modũ absoluendi ab excõicatiõe. dic q̃ nõ oz esse ꝓditionalis. aliter nõ valeret. c actus de regu. iuris. li. vj. ergo fiat absoluta.

1 ¶ Utrũ teneat̃ q̃s seruare certã formã in absoluendo: R. q̃ sic in. v. Primũ q̃ faciat illũ iurare q̃ parebit mãdat̃ ipius absoluent̃. c. ex tenore. de sen. ex. Limitat̃ hug. in crimib⁹ nor rẽdis. nõ in leuib⁹ z placet. Scõm q̃ anteq̃z absoluat̃ sufficienter põstet emendã lesis iuxta ꝓprias facultates. c. pastoralis. z. c. parochianos de sen. ex. De q̃ dic vt. j. §. ix. z xx. Tertiũ vt absoluat̃ cũ psalmo z oratione dñica z alĩs cõsuetis. s. absolutiõe ꝓsueta: vt in. c. a nobis. el. ij. de sen. ex. Quartũ q̃ ꝓcipiat ei ne vnq̃z faciat ꝓ illũ canonẽ ꝓ quez faciendo incurrit excõicatiõez. d. c. ex tenore. Intellige nisi i casib⁹ ꝓcessis a iure: q̃ nemi bñficiũ iuris est auferẽdũ: vt i auten. de nup. §. ß hoc q̃d. z. ff. de re iudi. l. iij. §. si q̃s ꝓdemnat⁹. Et ita q̃ ꝓcussit clericũ: iniungendũ est ne vnq̃z clericũ ꝓcutiat: nisi de mãdato ꝑlati vel cã defensiõis z hmõi. Cõsuetudo etiã bz vt verbereť. q̃ seruãda est i masculis ß nõ i femis nec i multũ iuuenib⁹ ꝑsertim i nudo. Quintũ q̃ vtať ꝛbo absolutorio vel relaxatorio: vñ cõiter obseruať iste modus. Primo dicat aliquẽ psalmũ vel oratiõnẽ dñicam. Secõ dicat. Saluũ fac seruũ tuũ de⁹ me⁹ sperãtẽ in te. ℣. Dñe exaudi oratiõnẽ meã. R. Et da. me⁹ ad te ve. ℣. Dñs vobiscũ. R. Et cũ spũ tuo. oro. Deus cui proprium est misereri sp z ꝓcere: suscipe deꝓcationẽ meã: vt hũc famulũ tuũ quẽ excõicatõis catbena ꝓstringit miseratio tue pietat̃ absoluat. p xꝝm dũm nr̃m amẽ. Deinde dicat. Ego te absoluo a vinclo excõicatiõis quã incurristi ꝓpter tale factũ: z restituo te sacris ecclesie. in nomine patris z̃.

2 ¶ Utrũ absolutio teneat si non seruet ꝑfata forma? Videť q̃ nõ q̃ forma rescripti exacta diligẽtia ꝓuanda est: ita vt nec ordo ꝓposteret. c. cũ dilecta. de rescrip. z alĩs i glo. allegat̃ ibidez. Sz ego dico distinguẽdo: q̃ si absolutio sit ab hoie alicui ꝓmissa sub tali forma nõ valet nisi forma seruet. facit. c. fi. z q̃ ibi nõ. de ꝓ. z. c. ꝓcedẽtiam. j. R. de of. dele. Rõ q̃ q̃n omittit forma data ab hoie nulla ꝓpetit iurisditio. z ꝓpterea nõ valet act⁹ deficiẽte ptãte. Si ꝛbo absolutio cõpetat alicui de iure vl simplr ꝓmittať. tenet q̃dẽ: q̃uis nõ sit ꝓata forma ꝑfata dũmõ vtať aliq̃ ꝛbo absolutiõis: vl relaxatõis: vt ꝺ. dictũ ẽ. Rõ q̃ i absolutõe ab excõicatiõe sicut z i excõicatiõe nulla ẽ forma ſbalis a iure vt nõ. in. c. j. de sen. ex. li. vj. z in. c. j. de iudi. facit. xj. q. iij. c. j. Ita tenet Hos. vt no. Pa. in. c. fi. de re. spo. Et idẽ tenet Inno. in. d. c. cũ dilecta. Et sic pz q̃n absolutio solo ꝛbo facta tenet. Et sic intellige ꝑm dictam distinctionẽ Jo. z Arch. in. c. ꝓpim⁹. xxiij. q. iij. Inno. z host. in. c. cũ desideres. de sen. ex. q̃ tenẽt q̃ absolutõ ab excõicatiõe solo ꝛbo facta tenet. Sed peccat q̃ ea nõ seruat q̃ ꝓdixi: nisi ex rõnabili cã omittat. Siliter absolutio ab excõicatione siue iusta siue iniusta tenet q̃ad ecclĩam militantẽ. c. ois. de reg. iur. q. iura sunt ꝓmptiora ad absoluendũ q̃z ad ligandũ. c. põderet. l. di. z nõ. in. d. c. cũ desideres. z. c. ex lris. de proba.

¶ Utrũ papa salutãte vel ad osculũ recipiẽte excõicatũ absoluat ab excõicatiõe: R. q̃ nõ nisi sic faciẽdo intẽdat absoluere. de. si summus põtifex. de sen. ex. z nisi exꝑmat nõ oz reputari absolut⁹ ꝑm Inno. in. c. cũ olim essemus. de ꝓui. 3

¶ An eps vel ali⁹ inferior a papa possit absoluẽ excõicatũ recipiẽdo eũ ad osculũ vel salutãdo: R. Inno. in. d. c. cũ olim essem⁹. q̃ non: ß optet q̃ vtať aliq̃ ꝛbo tenotãte absolutionẽ. ꝓcor. glo. in. d. c. cũ desideres. in. §. fi. z est cõis opi. doc. in. d. c. cũ desideres. z in. d. de. si summ⁹. Et iõ dicat. Ego absoluo te a tali excõicatiõe: z restituo te sacramẽtis ecclie. In no. pa. 4

¶ Utrũ absens ꝑ lras possit absolui: R. Ri. in. iij. di. xviij. ar. x. q. ij. q̃ sic. tex. est in. c. quãto. ij. q. v. z ibi glo. z i. c. de manifesta. ij. q. j. Sz q̃n erit absolut⁹: quãdo recepit lras: nisi aliud constet de mente. 9

¶ Utrũ absens possit absolui ꝑ ꝓcuratorẽ: R. Joan. in. c. q̃ ad agendũ. de ꝓcu. li. vj. z archi. in. c. eos. q̃ de sen. ex. li. vj. z Spe. ti. de ꝓcu. tenẽt q̃ sic. Sed ego credo verũ ꝑm Inno. in. d. c. cũ desideres. q̃n subest iusta cã. alĩs nõ: vt saţ pz i. d. c. cũ desideres. de sen. ex. 6

¶ Utrũ inuit⁹ possit absolui ab excõicatiõe: R. q̃ fuerũt multe opi. tã theologoꝝ. in. iij. dist. xviij. z canonistaꝝ in. c. ab excõicato. de rescꝛ. z. c. significasti. de eo q̃ du. in vxo. quaz pol. ꝑ adul. z in. c. j. de sen. ex. li. vj. Sz placet mihi opi. q̃ dicit. q̃ põt ex cã rõnabili q̃ est q̃n videt q̃ excõicatio nõ ꝓdest excõicato z nocet cõitati ꝓpter ꝓticipationez. Et ß no. Pa. in. c. aplice. de excep. q̃ dicit q̃ vbi imminet vtilitas ecclĩastica ex absolutiõe seu impediť ordinatio ecclie si nõ absoluať tũc est absoluẽdus etiã inuit⁹. facit. c. veniẽs. el. ij. de testi. Si tñ absoluit sine cã: etiã tenet absolutio: q̃ sicut in ptãte ꝑlati fuit excõicare etiã inuitũ sic z reuocare. par eñ ius est ligãdi z soluẽdi. de pe. di. j. ꝛbus. 7

¶ Utrũ excõmunicatus possit aliũ absoluere. vide Excõmunicatio vlti. §. xix. 8

¶ Utr excõicat⁹ q̃ offert se ad iusticiã vẽat absolui: R. q̃ sic: si cõpetẽs cautio de parẽdo iuri ꝑstet. nõ obstãte ꝓdictiõe vel appellatione aduersarij. de ap. c. q̃ frõte. Fallit boc i casu q̃n excõicat⁹ dicit excõicatiõis sniam eẽ nullã: tñ petit absolui ad cautelam: q̃ tũc si aduersari⁹ dicat eũ excõicatũ ꝑ manifesta offensa. et ꝓbet infra terminũ. viij. dierũ. tũc nõ põt absolui nisi ꝑus sufficientez ꝑstet emendã: vt in. c. solz. de sen. ex. li. vj. facit. c. odoardus. de solu. z qũ ibi nõ. 9

¶ Utrũ ligat⁹ plurib⁹ excõicatiõib⁹ teneat oẽs cãs exꝑmere: R. Pa. in. c. cuz ꝑ cã. de sen. ex. Aut q̃libet cã de ꝑ se sufficiebat ad excõicationẽ. Exꝑplũ de eo q̃ facit rapinã cũ effractiõe ecclie q̃ est excõicat⁹ statuto epi z canõis. statuto ꝓpter rapinã. a canone ꝓpter effractionẽ. z sic q̃libet vr̃ pncipalr ꝑsiderata. z sic nõ tenet absolutio omib⁹ nõ exꝑssis: q̃ supior nõ intendebat absoluere nisi ꝑ cã exꝑssa. ar. optimũ in. c. officij. e. ti. z in. c. ex pte. de of. or. Aut vna cã de ꝑ se sufficit. z tũc si exꝑssit cãm sufficientẽ: tenet absolutio. ar. c. sup bis. de rescꝛ. Aut oẽs de ꝑ se non sufficiũt: ß simul iũcte: sic z tũc nõ tenet absolutio nisi oib⁹ exꝑssis 10

¶ Utrũ ligat⁹ a plurib⁹ iudicib⁹ debuit ab oib⁹ absolui: R. q̃ sic. z semp oz vitari donec ab oib⁹ sit absolutus. Aut vni oẽs cõmittãt absolutionẽ. Jta no. doc. in. d. c. cũ ꝓ cãusa. nisi sit supior iudicũ ꝑm Ri. in. iij. dist. xviij. 11

¶ Utrũ absolutio obtenta ex falsa cã valeat: R. ꝑm 12

Inno.in.c.ex pte.de of.or.q non.xj.q.iij.c.ij. ℟ō.qz talis nō ittēdit absoluē.facit glo.in.c.q sup bis.de fi.

13 ¶ Utrū dubitās de excōicatiō (instru.t.d.c.p cā. one debeat petē absolutionē? ℟.si bz cōmoditatē absoluēdi.t nullū sibi immiet p̄iudiciū dz:qz in dubijs tutior ps est eligēda.c.inuenis.de spō.si vo nō bz cō. moditatē talē:tūc aut h̄ dubitatio ꝓuenit ex ꝓbabili cā:t sic petere teneē:aut ꝓuenit ex leui.t sic dz tēpo nere dubiū:nec teneē petē ar.in.c.inq̄sitiōi.de sen.ex. q si nō p̄t tēponere dubiū tūc dz petē absolutionē

14 ¶ Utrū mortuꝰ q̄ signa ꝓtritōnis (rōne iā dicta. oñdit sit absoluendꝰ? ℟.q sic.c.a nob̄ el.ij.de sen.ex. t nō nisi ab eo q̄ de iure poēat vl̄ de eiꝰ mādato:vt in d.c.Sz nūq̄d exhūabiē corpꝰ? ℟.q non:si est sepultū in eccl̄ia:alꝫ sic.t sepeliēē in eccl̄ia. t de ista materia vide in.d.c.a nobis.el.ij.p doc.

15 ¶ Aū teneant̄ heredes:vide.j.heres.§.v.

16 ¶ Quō absolueē ille q̄ legitio teneē impedimēto ne possit adire eū q̄ de iure poēat eū absoluere:vt papa ep̄m t hmōi? ℟.q dz ei iniūgi q cessante tali impedimēto:q̄ ꝑmū ꝓmode poterit adibit eū q̄ illū poterat absoluere offerēdo se eiꝰ parere mādat̄. Intellige nisi impedimētū sit ꝑpetuū ꝑm Inn.in.c. q̄uis.de sen. ex.q si nō fecerit:iterū in eādē reincidet excōicationē Siliter t illi q̄ absoluti fuerūt a sede aplica vel legat̄ q̄ mādat̄ eis vt aliq̄bꝰ se p̄tent t passis iniuriā satisfaciāt.c.eos q̄.de sen.ex.li.vj.Et Jo.an.ibidē vt recitat Pa.in.c.porro.de sen.ex.extēdit h̄ ad quēcunq̄ q̄ absoluit cū onere p̄tandi se vel satisfaciēdi alicui q reincidit si nō facit:q̄ ꝑmū ꝓmode poterit. Sz nō credo verū ꝑm io.mo.Aū dñi de rota ꝗ̄ dictuz io. mo.dicūt q absolutꝰ ab auditore si se nō repūtat nō

17 ¶ Sz ex h̄ dubitat̄ (est excōicatꝰ:§ excōicandus. q̄s p̄t absoluere excōicatū tentū tali impedimēto? ℟.q si est in ꝑiculo mortꝭ q̄libet sacerdos p̄t ꝑm Inno.in.c.a nob̄.el.ij.t.c.sacr̄.de sen.ex. t Pa.in.d.c.a nob̄.tenet q etiā laicꝰ p̄t absoluere talē ab excōicatione.t est glo.ibidē.t in.c.pastoral̄.in.§.ꝓterea.de of.or.Et iura q̄ vident̄ ꝛria dicit intelligēda de pctis nō de excōicatione.t h̄ verū si epi vel ꝓbꝫ sacerdotē aut alteriꝰ p̄ntia h̄i nō possit.Si vo tineat̄ aliq̄ legitimo impedimēto alio a ꝑiculo mortꝭ eps est requirēdus:vt no.Inno.t sequit̄ Pa.in.c.de cetero.de sen. ex.Et si ad eū mittere nō p̄t ꝑm Inno.in.c.j.de sen. ex.sacerdos ꝓbꝫ absoluet.Et hec locū habēt tam in excōmunicatione iuris q̄ hominis.d.c.eos.

18 ¶ Quid aūt sit impedimētū legitimū.vide.j.Excōi catio.v.casu.j.§.l.Et q̄s sit in ꝑiculo mortꝭ.vide.j.

19 ¶ Utrū absolutio p vim vel metū (Mors.§.vj. extorta valeat? ℟.q nō:vide.j.Excōicatio.vij.casu xvij.De absolutiōe a pctis.vide.j.pfessio.v.in ꝓnci. t.j.Interrogationes.in fine.

20 ¶ Sz nūq̄d excōicatꝰ ꝓpter dānū dz ꝑus satisfacere añq̄ absoluat̄? ℟.q sic si p̄t.si vo nō p̄t:dz p̄stare idoneā cautionē q satisfaciet cū ad ꝑinquiorē veniet fortunā:vt in.c.ex pte.el.j.de v.sig.t.d.c. odoardus. aliē peccat q̄ absoluit.Sūt etiā casus i q̄bus nō valz absolutio añ satisfactionē.de q̄bus.j.Excōicatio.vij.

21 ¶ Utrū talis q̄ nō p̄t satisfacere te (casu vl.§.ij. neat cedere bonis añq̄ absoluat̄? ℟.q de rigore iuris sic:si aduersarꝰ exigat:vt nō.in.d.c.odoard.ꝰ.In pscia dico q non:§ sufficit restituat ꝑm q teneē. Dic vt.j.Restitutio.iij.per totum.

22 ¶ Cui applicabit̄ satisfactio pecuniaria ꝑ iniectiōe in eccl̄iasticū? ℟.q si fuit i religiosum applicabit̄ monasterio.ar.xij.q.j.nō dicat̄.de sta.mo.cū ad mōasterium.j.rūso.Si vo fuit in clericū:ipsi clerico applicabitur:nisi fuisset in iniuriā eccl̄esie ꝓpulsatus:qz tūc etiam eccl̄esia agere poterit ꝓ iniuria.insti.d iniur.§. si cōi seruo.t sic etiā eccl̄esie satisfaciet.

Lceptio

psonarū ꝑm Alexā.ij.ij. tracta. de acceptiōe per-

a sonarū.est iniusticia q̄ ꝓsona ꝓsone ꝓferēē in ꝓferēdo ei aliq̄d qđ ex debito iusticie alteri est ꝓferēdū rōne alicui? ꝓditiōis trāsitorie nō cōgruētis ad ipam rē existētis circa ꝓsonā.puta diuitiarū ptāt̄ terrene vl̄ cognatiōis carnalis:t nō ob meritū eiꝰ ad ipam rē.Et sic pt̄z vt sit acceptatio ꝓsone q optet.Pmo illud qđ ꝓferēē sit ex debito ꝓferēdū:qz si nō eēt ex debito nō posset eē acceptio ꝓsonarū:qz tali dī.an nō lz mihi facere qđ volo.s.de meo qđ nō tenor dare alicui.Scdo optet q nō attēdat ad meritum t ꝓuenientiā illiꝰ cui dat ꝓuenientē rei q̄ daē.sed solū ad alia nō cōgruentia ad ipam rē.puta parentelā. potentiā diuitias:t huiusmodi.

¶ Utrū sit apud deū? ℟.q nō.ar.xxij.q.iiij.sicut san 1
ctius.de cōse.dist.iij.nec quenq̄.de iudi.nouit.de ꝓben.venerabilis vbi dī.non generis nobilitas:§ virtutū viteq̄ honestas gratū deo faciunt.

¶ Utrū debeat esse apud hoies? ℟.q nō.xlix.dist.c. 2
vlti.lxiij.di.sacrorū.ij.q.v.si q̄s p̄sbyter.xj.q.iij.summope.t.d.c.venerabilis.

¶ In q̄bus ꝑhibeē acceptio ꝓsonaꝝ? ℟. q in viij. 3
Pmo in pnie impositiōe.xxvj.q.vij.sacerdos. Scdo in snie diffinitiōe.iij.q.ix.necesse. Tertio i his q̄ sūt si dei.xxix.q.ij.§.j.Quarto i hospitū receptiōe.xlij.dist. q̄escam?.Quito in clynaꝝ largitiōe.xvj.q.j.si cupis Sexto i iudicijs.de reg.iu.in iudicijs.li.vj.Septio in ꝓmotiōe dignitatū.d.c.venerabili.t.xl.di.nō loca.t c.multi.Octauo in exhibitione honoris.

¶ Utrū ꝓmouere aliquē ad dignitatē ꝗ̄ ꝓsanguini 4
tatē sit acceptio ꝓsonaꝝ? ℟.ꝑm Alex.vbi §.q sunt bñficia tpalia t spūalia.in collatiōe bñficij tpalis cui nō est annexū spūale:lz illud ꝓferre intuitu ꝓsanguinitat̄ si bonꝰ est:qz ꝓsanguitas est bñ ꝓditio faciens ad negociū circa dispēsatiōes p̄moniorꝫ. Si vo est annexū spūali:puta qz sūt res eccl̄ie: vel q̄ pauperibus sūt dispēsanda.silr lz ei ꝓferre nō ex rōne ꝓsanguitat̄ ꝓncipali § scdaria:vt nō egeat:§ non ita vt luxurieē. Si vo ē spūale bñficiū:nō ē attēdēda rō ꝓsanguitat̄ vl̄ carnis:qz spūalia non dant̄ iure sanguis § diuino mūere:§ attēdi dz rō spūalis q̄.s.est vt deē iustiori et meliori nō simplr § ad illud regimē: vt in.c. licz.viij. q.j.q si ꝓditiōes sint pares:p̄t ex illis ꝓditiōibꝰ moueri ad dādū ꝓsanguineo:dūmō nō sit scādalū ex respectu ꝓsanguitat̄:qz ꝗ̄ scādalū mlta dimittēda sē. § est acceptio ꝓsonaꝝ i ꝓmotionibꝰ ad dignitates t officia:qñ bñficiū spūale dat̄ ꝓpter ꝓsanguitatē ꝓncipaliē.facit.c.Moyses.viij.q.j.vel qñ nō dat̄ meliori ad illud regimē:vt in.d.c.licz.qz talis infideliter agit negociū dñi nō meliorās cū p̄t vel qñ qđcunq̄ officium dat̄ indigno.cōcor.Tho.in q̄li.t.ij.ij.q.lxiij.

¶.Utrū cū ꝓditiōes sūt ineḡles excedētes t excesse. 5
puta lr̄at?§ ignobil?:alē nobil?§ illr̄at?sit acceptio ꝓsonaꝝ si ꝓponat̄ nobil?.℟.Alex.vbi.§.q lz lr̄atura sit simplr ꝓferēda nobilitati.vt in.c.venerabil?.d pbē.qz est necessaria i regimie eccl̄ie.tñ i casu p̄t ꝓferri nobilitas vt arceant̄ lupi p potētiā:t in casu vt sint diuersa mēbra i corpe eccl̄ie q̄bus pax eiꝰ ꝓseruet̄.t sic nobiles p̄nt ꝓmoueri dūmō moꝝ bōestas eis suffragēt

6 ¶ Utrū si ꝓferat̄ min⁹ bon⁹ vir maiori bono sit acceptō ꝑsonar⁹: R. ale. vbi. s. q aliꝺ ē i maiori dignitate aliud est i miorib⁹ bñficijs. aliud cū eligit̄ de gremio illi⁹ eccl̄ie: aliud cū postulat̄ de alteri⁹ gremio. Cū ꝫ electio est faciēda ad maiores dignitates req̄rit̄ ꝑ ꝑsciam vt eligat̄ vtilior regimi dūmō sit bon⁹: q ꝑ ¶lb. magnū peccat mortalit̄ q ꝓmouet maluꝫ q̄uis sit multū ꝓfutur⁹: q q sibi necꝫ est alteri nō poterit eē bon⁹. ⁊ q sibi nō pcit mlto min⁹ alijs pcet. ff. ꝺ bis q ante sen. l. fi. nec excusat ꝑ eū paucitas mistrorū eccl̄ie. In miori vo bñficio sufficit q bon⁹ sit. Si vo fiat postulatio: req̄rit̄ vt ꝑ ꝑsciam suā eligat vtilio

7 ¶ Utrū paup possit ꝓponi diuiti in (rē ⁊ meliorē. iudicio? R. ¶le. vbi s. q nō: ꝫ eq̄tas ꝺz seruari. Et illud eccl̄i. iij. c. In iudicādo esto misericors pupillis. ⁊ Esa. j. Subuenite oppsso: iudicate pupillo: ⁊ sīles intelligunt̄ vt iudex tueat̄ miserabiles ꝑsonas ab oppssione potentū. Et si timore vel amore dfecerint p, sone necessarie ad istructiones suar⁹ causar⁹ iudex ꝺz ei subuenire. In veritate aūt sñie nulli parti parcere.

8 ¶ Utrū exhibitio bonor⁹ q̄ fit ꝓlato malo inducat acceptionē ꝑsonar⁹: R. q. s. ibidez. q ꝓlat⁹ spūalis siue tp̄alis ꝺz honorari rōne ptātis a deo accepte. Cū q̄s aūt honorat pctōr̄ amore indebito a q̄ deberet corri

9 ¶ Utrū exhibitio bonoris ꝓpter (gi tūc pctm̄ est. diuitias sit acceptio ꝑsonar⁹: R. Alex. vbi. s. q si tm̄ hī respect⁹ ad diuitias vt tanto melior q̄to ditior vꝺ deat̄ pctm̄ est. Silr si te exhibitiōe bonor⁹ eccl̄iastici ꝫ intelligit̄. Si vo ꝫ fiat ꝓ vitatione scādali: ita tñ q paup nō cōtēnat̄: vel diues in pctō nō foueat̄: nō

10 ¶ Utrū acceptio ꝑsonar⁹ sit pctm̄ (erit peccatū. mortale: R. Aug⁹. de anco. li. de ptāte pape q pctm̄ mortale tollit nobis xp̄m q̄ est vita nr̄a. ad Col. iij. c. Xp̄s aūt trib⁹ modis i nob est. s. p iusticie equitatē: p doctrine vitatē: p vite scitatē Jo. xiij. Ego sum via. s. iusticie vitas. s. doctrine: ⁊ vita. s. exēpli. Q̄n aūt acceptio ꝑsonar⁹ repugt iusticie: puta nō reddēs iusticiā cui debem⁹. vl̄ faciēs ꝓtra amorē amicicie pecunie ⁊ hmōi sic est mortale. Q̄n vo repugt doctrine: puta de terminādo vel declarādo ex ꝓplacentia ꝺ scām doctr̄ nā: sic est mortale. Q̄n vo repugt vite: puta cū ꝓferr̄ malo bono indign⁹ digno ꝓpr̄ ꝑsanguinitatē ⁊ hmōi nō ꝓgruētia ad ipam rē q̄ ꝺat̄: sic est mortale. Addetiā q ē mortale q̄n melior ad dignitatē ecclesiasticā nō ꝓferr̄ saltē in maioꝛib⁹ dignitatib⁹: vt ptz p ea q̄ nō. j. electio. §. xxj. iūcto quod ꝺicit supra hic. §. vj.

Accidia ꝑm ¶Ri. de. s. vic. est torpor mētis bona incboare negligēt̄. vel ꝑm Dam̄. est tristicia aggrauans mentē vt nihil boni ei agere libeat. Et ꝫ est diffinitio eētialis ꝑm ale. ij. ij. tractatu de accidia. Alie sē p effect⁹. ⁊ differt ab iuidia ꝑm ale. ibidē: q iuidia ē de bono aliēo. accidia vo de ꝓprio.

1 ¶ Utrū accidia sit ꝺ aliq̄ ꝑcepiū decalogi? R. Ale. vbi. s. q est spāliter ⁊ explicite ꝺ illud Eccl̄i. xxxviij. Ne dederis in tristiciā cor tuū: ꝫ repelle eā a te. ⁊ xx. Tristiciā lōge repelle a te: multos enī occidit. ⁊ non est vtilitas i illa. Implicite est vo ꝺ illud. Memēto vt diē sabbati sanctifices Exo. xx. In accidia est tristicia de spūali bono ⁊ laborioso cū amore q̄etis carnalis. In illo vo ꝑcepto est amor sancte q̄etis q̄ cū gaudio est i bono spūali: lz sit laborioſum. Q̄n lz ꝑcipiat̄ ibi abstinere ab ope seruili in q̄ est labor. non tñ ꝓhibet̄ bonū spūale: vt orare ꝓdicare ⁊ hmōi. q̄ sunt bona spūalia: lz laborioſa. Et ex istis ptz q de sua rōne accidia est mortale pctm̄: vñ. ij. ad Chor. vij. Tristicia hui⁹ seculi mortē op̄at̄ Et vt aduertere possis q̄n accidia ꝺz ꝓpr̄ā rationē. ⁊ est mortale pctm̄. attende q aut talis tristicia boni cōsistit i omissiōe necessariorū ad salutē. ⁊ sic est mortalis. aut i omissione eorū q̄ nō sunt necessaria. ⁊ sic est veniale pctm̄. Aut deducit ad aliq̄ mortale: vt puta desperationē. ⁊ sic ē mortale pctm̄. Et ex hoc ꝑz q̄d ꝺicendū de eo q̄ attediatus abominat̄ diuina ⁊ spūalia: q nisi sint necessaria ad salutē ⁊ ea dimittat vl̄ deliberate disponat dimittere nō peccat mortaliter. Silr de eo q̄ ꝓpr̄ alicui⁹ mortē disponit nō bñ facere ⁊ ꝺ necessarijs q peccat mortaliter. Idē de eo q̄ ꝓpter ꝫ nollet eē creat⁹ a deo vel vellet esse irrōnale aial. q est mortale si ꝺeliberate. Idē silr de illo q̄ ꝓpter tristiciā incurrit grauem infirmitatē: aut notabile corꝑis nocumentū. q mortale est si pōt se iuuare ⁊ hmōi. Et ꝑm ꝓdicta intelli.

¶ Utrū accidia sit grauiſſi (ge Tho. ij. ij. q. xxxv. 2
mū pctōr⁹: R. ꝑm Alex. vbi. s. q ē loq̄ de accidia multipliciter Uno mō ꝑm q termiat̄ ⁊ ꝓsummat̄ i desperationē. ⁊ sic est grauissimū pctōr⁹ rōne desperatiōis adiūcte in q̄ termiat̄. Aut loq̄mur de accidia ratiōe ociositat⁹ sibi adiūcte. Et ꝫ ociositas est occasio multorū malor⁹. q aia nisi in bonis occupet̄ in malis defluit. ⁊ sic est magnū malū. Ueruntā rōne generis pcti nō est maximū pctōr⁹. q mai⁹ est infidelitas: superbia:

¶ Que sint filie accidie: R. ꝑm Grego. (⁊ hmōi. 3
xxxj. mora. q sunt. vj. Pria desperatio. Scda pusillanimitas respectu consiliorū. Tertia ociositas. Quarta torpor seu pigricia circa ꝑcepta. Quinta est vagatio mentis illicita. Sexta malicia q̄ quis detestat̄ bona spūalia. de q̄bus ꝺicet in loco suo de qualibet.

Actiones a iure ciuili ortū habēt ꝑm Jnno. de testi. c. q̄ in ecclīaruꝫ. Et de spāli bus generalib⁹ ⁊ vniuersalib⁹ q̄les sunt ⁊ q̄liter formen̄t. vide Jnno. de of. or. cōquerēti. de libel. obla. c. ij. de cā poss. ⁊ ꝓpie. cū eccl̄ia. de sepul. certificari. q̄ pertinet ad forum contentioſum.

¶ Que ꝺicāt actiones bone fidei: hī insti. de ac. in. §. 1
actionū. ⁊ in glo. c. cū venerabilis. de except. Et sunt xv. ex vēdito. ex empto. locatio ⁊ cōductio. negocior̄ gestio. mādati ꝺeposīti. p socio. tutele. cōmodati. pignoraticia. familie berciscūde. cōi diuidūdo. ꝑscriptis vbis: q̄ de extimato ꝓponit̄ permutatio ⁊ hereditatis petitio. Hec ꝺicunt̄ bone fidei q̄ solū in bis sit seruāda bona fides: ꝫ quia in bis magis exuberat iudicis officiū q̄ in alijs.

¶ Que ꝺicunt̄ stricti iuris? R. tex. insti. vbi. s. q̄ sūt 2
alie ab bis: vt actio ex mutuo ⁊ arbitriū ⁊ bis similia Et ꝺicunt̄ stricti iuris. quia nō venit in eis nisi quod stricte exigit actiōis natura. Et de ipis vide glo. in. ꝺ. c. cū venerabilis.

¶ Que ꝺicunt̄ actiones ꝑsonales? R. Frā. vbe. vt refert Be. in. c. dispēdia. de rescp. li. vj. q̄ sunt q̄ ꝑsonas tenēt obligatas ex ꝺcto vt mutuo locatiōe ꝛc. vel q̄si ꝺctu: vt negocior̄ gestio. tutela ⁊ hmōi. Aut maleficio vt furti. dāni infecti ꝛc. vel q̄si maleficio: vt in iudice male iudicāte ex impitia. ⁊ ꝓpiciente de cenaculo q̄ nocuit. vt insti. de obli. ⁊ in rubricis seq̄ntibus.

¶ Que sunt actiones reales? R. Ge. vbi. s. q̄ sunt q̄ 4
sequunt̄ rē ⁊ nō ꝑsonā. nec p eas ꝺr̄ ꝑsona obligata: vt rei vēdicatio. publicana ⁊ sīles ꝑm Jo. de imola.

¶ Utrū in actiōibus ꝑsonalib⁹ currat ꝓscriptio con 5
tra eccl̄iā ⁊ alios. vide. j. ꝓscriptio. §. xlij.

¶ Actio est inanis creditoris quā excludit inopia de 6
bitoris. c. olim nobis. de re. spo. ff. de dolo. l. nā bis. ⁊

q̄ nihil bz eius periculo nihil est.ff. de fur.l.itaq; fullo.§.j.t ex de vsuris.cū tu.

Accoliti grece ceroferarij latine.xxj.di.c.deros.in fi.vñ ei⁹ officiū est p̄parare luminaria t ipsa portare cor̄ ministris altaris.xxv. di.perlectis.xxxij.di.§.deseruientes.

Accommodatio. vide infra commodatum.

Actus req̄rit tria regularit. vt in.c.magne.de voto.t ar.xj.q.j.aliud. Primū q̄d licet p̄m eq̄tatez. Eq̄tas vo est iusticia dulcore miscōie tēpata p̄m Cypria. Scōm quid tez p̄m honestatē.t est diuersuz a vbo licz.q; multa licēt q̄ nō decēt. Tercīū q̄d expediat p̄m vtilitatē.vñ filie sine p̄sensu p̄is p̄bere mrimoniū licz:vt in.c. sufficiat.xxvij.q.ij.§ nō dez.vt in.c.j.de despō.impu.nec etiā expedit.cū mulieres sepe laborēt p̄ p̄ria p̄moda.l.p̄.in fi.C.d spō.

1 ¶ Quo cognoscet si act⁹ est valid⁹?R. Pa. in.c.cū olim.de cle.piu.q recurrēdū est p̄mo ad p̄suetudinē loci vbi q̄s oriūdus fuit.vel vbi act⁹ est gest⁹.t nō ad p̄suetudinē loci alteri⁹.vel vbi act⁹ est applicādus. Exēpluz.nat⁹ de p̄e sacerdote ecclie oriētalis q̄ p̄rit p̄m eoz ritū est legitim⁹? vbiq;.t iō pōt eligi in ecclia occidētali ꝑ plato.facit i ar.ad B.l.j.C.de decu.t nō. p bar.in.l.oēs ppli.ff.de iu.t iure.t.l.cūctos pp̄los. C.de sum.tri.Et facit ad.q.vtrū testamētū factū Senis cū trib⁹ testib⁹ p̄m eoz statuta valeat q̄ ad bona

2 ¶ Jtē act⁹ gest⁹ ab habēte dupli (alibi existētia. cē ptātem sp in dubio p̄sumit gest⁹ p̄m eā ptātez p̄m quā act⁹ tolerari possit vt valeat.vt no. Pa.in.c.nisi essent.de p̄ben.facit.c.qđ sicut de elec. vbi p̄sumitur actus factus respectu maioris potestatis ab eo q̄ duplicē ptātem habet.facit.l.iij.ff.de mili.testa.

Accusatō est aliquē in bello reū de crimie deferre ad vindictā p̄m Azo.in sum.in rubrica.C.de accu.circa quā q̄rēda sunt infra

1 ¶ Utrū accusationē debeat p̄cedere mo (septanitio?R.q nō de necessitate.ar.c.ij.t.c.qualiter t qñ el.ij.de accu.t in glo.ij.q.vl.§.j.Nō.q; fit solū ad penā imponendā.vt in glo.in.c.licet. de simo.

2 ¶ Utrū aliq̄s teneat accusare?R.p̄m glo.in.c.qua, ꝑpter.ij.q.vij.q nemo.facit tex.in.l.vnica.C.vt nemo inuitus.t.c.si primates.v.q.ij.t glo.in.c. licet.in fi.de accu.Bar.in.l.in eū.ff.de accu.dicit verū nisi in homicidio.qñ heredes tenent accusare. arg.l. ptor. §.j.ff.de iniur.als pderent hereditatē:vt.l.j.ff.de bis q̄.vt indig.Sz cōtrariū videt tenere glo.in.l.si quis homicidij.C.de accusa.t ibi Ey. Bal.Sali.Ang. et Raph.in.d.l.in eū.s.q nō tenent accusare.Et iura q̄ vident cōtraria:nō loquunt de accusatiōe ꝑprie:sed de denūciatiōe.de q̄ dicā in ti.suo.t in q̄ differt ab accusatiōe.immo videt q accusare sit cōtra p̄ceptū diuinū dū dicit.Dimitte nobis debi.no.glo.est in.l.furti.§.ptus.ff.de bis qui.no.infa. De q̄ dic vt.j.§.iiij.

5 ¶ Quis pōt accusare?R.aut crimē est priuatū aut publicū.Si priuatū:regulariter nō admittit nisi cuius interest:vt vī velle glo.in.l.fi. ff.de pri.delic. Qđ limita nisi sit tale delictū priuatū ex q̄ pena pecuniaria applicāda fisco debeat imponi:q; tūc quilibet de pp̄lo admittit ad accusandū pro illa pena. Jta vult glo.singularis Dy.t Bar.in rubri.ff.de po.ac.lz bal. teneat cōtra.in.l.aduersus.C.de fur.Si vo est crimē publicū q̄libet admittit q̄ nō prohibet spāliter lege vel statuto aut cōsuetudine.Et q̄ prohibeant habes ij.q.vij.t.iij.cā.per totū.de accu.in multis.c.t in.l.q accusare. cū plurib⁹ legib⁹ se.ff.de accu.sicut sunt infames.miores.pauperes.t multi quos omitto:quia nō ptinet ad nos.t hoc verū nisi in duobus casibus Primus q̄n suā vel suoz iniuriā prosequunt:vt nō. in.l.fi.ff.de priua.delic.t in.l.fi.ff.de iniu.facit glo.in l.cū emancipati filij.§.emācipatus.ff.de col.bo. Se cūdus q̄n delictū nō est cōmissum cōtra p̄sonā:puta statuto cauet vt q̄ blasphemauerit vel iuerit de nocte puniat in.x.tūc q̄libet ad accusandū talē admitti tur:vt no.Bar.t io.de imo.i.l.j.ff.ne pu.iudi.t bar. in.l.lex cornelia.§.si q̄s libellū.ff.de iniur. Requirūt tamē multas limitatiōes t distinctiōes quas dimitto:q; ad nos nō ptinent.Vide.ij.q.j.prohibent. vbi de hoc.Clericus tñ ad vindictā publicā accusare nō debet:etiā si pena sanguinis nō venit imponenda.facit.c.sicut sacerdotes.ij.q.vij.q; hmōi odiosis nō debet se immiscere p̄m Pa.in.c.cū.P.de accu.sed si ꝑ sequit iniuriā suā pōt.etiā si venit imponenda pena sanguinis p̄m Pa.vbi §.dummō dicat q nō intēdit accusare vt pena imponat.textus est clarus in.c.prelatus.de homici.li.vj.facit.c.cū sit generale.de fo.cō. t.c.olim.de iniurijs.

¶ Qua intentiōe dz quis accusare vt sit sine pecca, 4
to accusatio?R.q ꝑpter bonū cōmune.s. vt ceteri q̄ te viuāt.xxiij.q.v.nō frustra:vel ꝑpter suū interesse. als tale erit peccatū qualis inordinatio intentiōis.s. mortale si ex odio.veniale si aliqua passio fragilitat̄ immiscea. ar.c.accusasti.de accu.t.ij.q.vij.si q̄ sunt. t.d.c.q̄liter t qñ.nō tñ tenet ad aliquā restitutionez ꝑpter hoc:sed solū ad penitentiā de peccato.

¶ Quis modus sit seruandus in accusatiōe:vide.ij. 5
q.viij.per totum.

¶ Utrū pactū seu iuramentū de nō accusando vale at?R.p̄m glo.in.c.quēadmodū. de iureiurādo:q nō tenet de crimine ꝑpetrādo.ff.de pac.l.si vnus.§.pacta.t.§.se.Et peccat mortaliter si hoc iurat:vt pti.j. Juramētū.iij.§.vij.De pacto vo p̄missō valet.d.§. pacta.t in tex.d.c.quēadmodū:ibi.non solū septies. Si tñ pecuniā recipet turpiter accipit:t restituere tenet de bono cōsilio.Nō:q; ꝑpter charitatē ꝑximi ex cōpassione debet moueri credēs q se emēdabit.t nō ꝑpter pecuniā.multo fortius deberet restituere si recepisset pro nō accusando de peccato ꝑpetrādo vel pro accusando calumniose.j.q.j.iubemus.

¶ Utrū quis possit desistere ab accusatiōe incepta? 7
R.si videt eū quez accusauit innocentē:tenet oi modo quo pōt desistere.ij.q.iij.si quē aut p abolitionez. Si vo nō cognoscit innocentē eū esse pōt desistere si vult quo ad cōsciam ex charitate sed nō ex p̄mio:vt no.glo.in.c.j.de collu.sed quo ad impunitatē fori cōtentiosi nō pōt nisi in certis casibus. De q̄bus vide Bar.in.l.q̄situ.ff.ad turpil.t Pa.in.c.licz. de accu.

¶ Quot modis accusatio redditur viciosa?R.q tri, 8
bus modis scōm gratianū.ij.q.iij.in.§. notādū.t.l. j.ff.de aboli.s.p̄mo calūniando.t tūc est qñ falsuz crimen imponit.t talis tenet de oi damno dato ꝑximo c.vl.de calū.t peccat mortaliter.xxij.q.ij.primū. Secūdo tergiuersando.t tūc est tergiuersator qñ i totū a lite recedit sine licentia iudicis. Hoc intellige quo ad consciam si ex aliq̄ malo fine facit:q; si ex cōpassione ꝑximi quo ad cōsciam licz.§ quo ad forū cōtentiosum punit in.v.libris auri.l.iij.ff.de ꝑuari.Tertio ꝑuaricādo.t tūc est qñ colludit cū reo falsas ꝑbationes t varias simulādo.t talis punit arbitrio iudicis vt.l.j.t.ij.ff.de ꝑua.Sed in consciā credo nō peccet:

nisi talis falsitate vel mẽdacio vtaꝫ ⁊ hmõi ꝓhibitis vel ex aliq̃ malo fine De istis habes in.l.j.ff.de aboli.

9 ¶ Utrũ post pactã pniam (⁊ in.l.j.ff.ad turpili. de pctõ possit qs sine pctõ accusare talẽ: Rn. fm Jnno.in.c.de bis.de accu.q sic:⁊ tenet glo. siliter ibidẽ ℞õ est:qz ꝑ pniam satisfit deo:ꝫ p punitionẽ q̃ impo niꝫ in iudicio satisfit reipublice vt ceteri timeãt et qe tius viuãt.¶.de apostа.l.bi qui. cũ suis concordã.

10 ¶ Utrũ semel accusat⁹ possit de eodẽ iterũ accusari: Rn.q non.c.de bis.de accu.qz delictũ vni⁹ homis sepius queri nõ debz.ff.nau.cau.sta.l.licz.§.vl. xxiij. q.ij.venĩã. Fallit in duob⁹ casibus. Prim⁹ si scdus accusator doceat primũ puaricasse.ff.de ꝓua.l.iij. Secũdus si suũ dolorẽ ꝓsequẽs ignoret accusationẽ ab illo institutã.l.si cui.ff.de accu.vide in glo.d.c.de bis.

11 ¶ Utrũ accusatus possit sine pctõ aliq̃d dare accusatori vt desistat ab accusatiõe: Rn. Jnno.in.c.crimina.de collu.q quedã est causa crimialis.⁊ in hac ante inchoatã accusationẽ ꝑ gratiaz desistere põt:vt.ff. de bis q̃ no.insa.l.furti.§.pactus.⁊.ff.ad turpi.l.mulier.⁊.l.quesitũ.post nõ licet:nisi vt habeaꝫ.¶.de abo. l.ij.⁊.iij.⁊.v.q.j.quidã.⁊ trãsigere aliquo dato vel retento in crimine publico nõ licet. Et si fiat transactio nulla est:⁊ accusatus habeaꝫ ꝓ cõfesso.¶ de trãsac. l.transigere.ff.de prevari.li.in oibus. Ubi aũt est tale crimen q̃d irrogat penã sanguinis:licet vnicuiq̃ sanguinẽ suũ redimere qualitercũq̃.ff.de bo.eor.l.j.vel penã detrusionis ꝑpetue fm Pa.in.c.j. de collu.q̃a licet tũc nisi in adulterio.d.l.transigere. Jn alijs aũt vbi pena sanguinis nõ irrogaꝫ:trãsigere nõ licet nisi in crimine falsi:vt in.d.l.trãsigere. Jn crimine vo ꝑuato trãsigere licz fm glo.in.d.l.transigere. Et nota q fm canones omne crimẽ dicit publicũ. Et iõ trãsigere nõ licet.vt de collu.p totum.qz ecclesia ꝓ nullo crimine imponit penã sanguinis.c. sniam sanguinis ne de.vel mo.Excepto vbi imponẽda est pena detrusionis ꝑpetue:vt dictũ est.Et que dicanꝫ crimina publica de iure ciuili:habes.j.crimen.§.vij.

12 ¶ Utrũ accusatus teneaꝫ respondere veritatez.dic vt infra.Confessio delicti.in princi.

13 ¶ Utrũ liceat accusato calũniose se defendere: Rn.q non.etiã si iniuste accusareꝫ.qz boc esset genus vindicte q̃ sine pctõ fieri nõ põt.imo post iuramẽtũ de calũnia receptũ esset piurus. Q̃n etiaz iuste accusaꝫ defendendo se fm iuris ordinẽ semp dz ꝓ posse accusatorẽ accusare.nec peccat se defendendo fm ordinẽ iuris:etiaz si accusator remaneret infamat⁹ scdm Sco.in.iiij.dist.xv.qz nõ teneꝫ se prodere. vñ potest quasc̃q exceptiões cõpetẽtes ꝓponere ⁊ appellare ⁊ alia iuridica facere:nõ tñ mendaciũ dicere.qz peccaret mortaliꝫ fm Sco.vbi.§.Appellare aũt cã more afferendi:ne cõtra eũ iniusta sna deꝫ nõ licz:quia calũnia est.ꝓcor.Tho.ij.ij.q.lxix.arti.ij.⁊.Ri.in.iiij. di.xv.ar.v.q.iij.

14 ¶ Utrũ accusator teneaꝫ se inscribere ad penã talionis.vide.j.Jnscriptio.§.j.

15 ¶ Ad q̃d tẽdit accusatõ: Rn. Pa.i.c.sup bis de accu. q tẽdit ad depositiõz ab officio ⁊ bñficio. Et si crimẽ sit enorme ad ꝑpetuũ carcerẽ:vt in.c.tue.de pe. Et h de iure canonico.ꝫ de iure ciuili tẽdit vt puniaꝫ debita pena. Denũciatio vo tẽdit ad correctiõz nõ ad puniẽdũ petiõ pẽa ꝓdigna.ꝫ vt desistat a pctõ. Et h ꝓcedit tã i denũciatiõe euãgelica q̃z canonica . tã iudiciali

Adiuratio creaturarũ q̃d est: Rn. Ri.j.iij.di.xxxvij. ar.iij.q.ij. est ꝓfanatiõnẽ diuini nois vel alterius rei sacre obsecrãdo:vel imperãdo incliare eas fm se:vl in cõpatiõe ad eas ad aliquid agendũ vel patiendũ.

¶ Utrũ adiuratio dois sit licita: Rn.q.ꝫ.ibidẽ.q aut adiuraꝫ intẽdit eos inclinare ad bonũ aut ad maluz culpe. Prio modo aut adiurat obsecrãdo.⁊ sic nõ accipit nomẽ dei inuanũ. Sic eiñ adiurauit paulus ad ℞o.xij. Obsecro vos p miscordiam dei vt exhibeatis corpa vra ẽ. Aut adiurat imperãdo.⁊ tũc subdistinguẽ. aut adiurat eum q̃ sibi teneꝫ obedire.⁊ sic licet. Aut adiurat eũ in quẽ nullã bz ptãtem:⁊ sic assumit nomẽ dei inuanũ:quia vsurpat ptãtem in aliũ quaz nõ bz q̃tum in se est:⁊ peccat mortaliter. Si autẽ adiuraꝫ intẽdit inclinare illũ quẽ adiurat ad malũ culpe.sic nomen dei inuanũ assumit. 2

¶ Utrũ adiuratio demonũ sit licita: Rn.q̃.ꝫ. ibidem aut adiurat imperãdo aut obsecrãdo. Primo modo aut vt ipm doceat vel obsequiũ aliq̃d faciãt.⁊ sic illicitũ est.qz ptinet ad q̃ndã familiaritatẽ vel societatẽ. licitũ tñ est aliq̃n.s.cuz aliq̃ sancti viri ex spãli instinctu spũssancti vel reuelatiõe diuina vtunt misterio demonũ ad aliq̃s effect⁹. Aut eos adiurat vt a se ⁊ a prorumis expellat.⁊ boc licet.qz sunt aduersarij nri obstinati.Et sic intelligit illud Marci vl. Jn noie meo demonia eiciẽt ẽ. Adiurare aũt eos obsecrãdo sp illicitũ est.qz sic quoddã signũ familiaritatis importat. 3

¶ Utr adiuratio creaturarũ irrõnabiliũ liceat: Rn. Ri. vbi ꝫ.q aut adiuraꝫ fm se ⁊ absolute:⁊ q̃ sic eas adiurat:nomẽ dei assumit inuanũ.qz nõ intelligũt adiurationẽ illã. Aut adiuranꝫ in relatione ad aliũ.⁊ h dupliciter. Aut in relatiõe ad deũ.vt cum aliq̃ sancti ad infideliũ cõuersionẽ ⁊ infirmorũ in fide cõfirmationẽ inuocãt nomẽ dei ad h vt eius virtute ipe creature irrõnales adiurate aliquo motu moueanꝫ q̃ non est ꝓ earũ virtutẽ naturalẽ.⁊ sic licet. Aut adiuranꝫ in relatiõe ad dyabolũ ad boc vt dyabolus ab eis repellaꝫ ne eis vtaꝫ vt instrumento ad nocendũ.⁊ sic adiuranꝫ ab exorcistis ecclesie.⁊ sic etiã licet. 4

¶ Utrũ adiuratio illicita sit peccatũ mortale: Rn.vt colligo ex verbis ꝑfati ℞i.vbi.ꝫ.q sic ex se.qz sic est directe cõ scdm ꝑceptũ. Non assumes nomẽ dei tui inuanũ Exo.xx.

Administratio legitima ⁊ libera ẽ q̃n qs põt in iudicio agere ⁊ pueniri:⁊ etiã ex iudiciũ de aliq̃ re disponere.facit.c.ex lris.de ꝓba.⁊ ibi Jnno. allegat.l.ij.in.§.ij. 1

¶ Utrũ administrator teneaꝫ de ma (¶.de iu.cala administratiõe satisfacere: Rn. fm Jnno.in.c.ex presentiũ.de pig.q sic.⁊ ille cui⁹ est administrator:habz actionẽ negociorũ gestorũ.cõ eũ q̃ male administrauit.ff.de neg.ge.l.iij.§.vl.xij.q.ij.si q̃ de rebus.⁊.c.si qs q̃libet cõditiõe. Q̃n aduerte q teneꝫ administrator fm glo.in.l.cũ oñdim⁹.ff.de fideius.tu.de dolo vt ibi ⁊ lata culpa.vt.l.curatoris.¶.de neg.ge.⁊ etiã leui. vt.l.q̃q̃d.¶.arbi.tu. De dolo solũ teneꝫ fm glo.in l.iij ff.de neg.ge.q̃n mea affectiõe ductꝰ solũ administrauit.⁊ lata culpa q̃ equiparaꝫ dolo.vt.l. qd̃ nerua ff.depo. De leui vo teneꝫ vt cõiter.vt in.d.l. quicq̃d Aliq̃n etiam de leuissima.vt quãdo diligentissimus erat gesturus.l.si pupilli.§.videamus. ff.de neg. ge. Aliquãdo de casu.vt in casibus.v.positis in.l.si negocia.ff.de neg.gest. Primus si accessit animo depredãdi. Secũdus si noua negocia ⁊ insolita fecit. Tertius si culpa precessit. Quartus si fuit in mora. Quintus si casum recepit. Nota etiam q administratus

non solum habeꝫ actionē contra administratorē: sed etiā cōtra heredes. Et intelligit Inno. vbi. ſ. qñ dolo vel lata culpa aliq̄d gessit q̄ heredes teneñ. Si vo ex leui culpa nō teneꝫ heredes nisi in casibus q̄tuor quoꝝ tres ponunt in l. j. C. de here. tu. Primus si lis fuerit incboata ꝓtra tutorē. Secūs si aliq̄d ad eos peruenit de rebus administrati. Tercius si de bonis administrati alijs ex gra ꝓcessit. q. ff. de fur. l. si pignore. Spes lucri est ex alieno largiri: t bñficio sibi debito rem acquirere. Quartus ponit in glo. d. l. cū ostendimus. ſ. si nō explicet incboata p defunctū: q. tenet de leui etiā. l. quicūq. C. de arbi. tu.

2 ¶ Utrū sciēter ꝓmittēs administrationē indigno teneat ipse de mala administratiōe: R. q̄ sic ſm Inn. in. c. ex rōne. de eta. t q̄li. allegat. ff. ad municipa. l. lucius. ſ. impator. ff. de ma. ꝙuen. l. j. in prin. p totum. t peccat mortaliter.

Admonitio an debeat fieri añ denūciationē: R. q̄ sic. est glo. in. c. qualiter t qñ. el. ij. de accusa. t no. glo. in. c. licet bely. de simo. Vide de b. j. denūciatio. in prin. t. ſ. ij. t. x.

1 ¶ Utrum ante monitionē cōstituat in mora qui est obligatus ad aliquid dandū vel faciendū sine determinatiōe tpis: vide. j. Mora. ſ. j.

Adoptio est legitimus actus p quē q̄ filius nō est. p filio habeꝫ: pene naturā imitās. inſti. de adop. in glo. Diuidit aūt vt bī in. l. j. t. ij. ff. de adop. q. vna dī arrogatio: q. rogat. i. interrogat q̄s an velit istū bre patrē: t pr istū in filiū. Alia stat in noie generali: t supponit hic p spē: sicut in b noie creditor. ff. si cer. pe. l. j. t. ij. ſ. mutui.

1 ¶ Utr adoptio t arrogatio in oibus ꝓueniāt: R. q̄ sic nisi in aliq̄bus spālibus q̄ sunt quinq̄. Primū q. adoptio fit cuiuslibet mgratus ꝓpetentis aucte: duz tñ apud eū plena sit actio. ſ. merū t mixtū imperium. C. de ado. l. j. Arrogatio aūt tñ fit aucte pncipis. inſti. e. in prin. Scōm in arrogatōe req̄rit vtriusq̄ verbū expſſum. in adoptōe nō. Tñ infans non pōt arrogari ſ adoptari sic. ff. de adop. l. j. t. ij. t. l. in adoptionibus b ꝓbant. Terciū q. arrogatio statim arrogatū t res suas t liberos q̄ erāt i sua ptāte subijcit ptāti arrogatoris. ff. de adop. l. ij. ſ. vl. Adoptio vo non nisi in casu: qñ. ſ. dat auo materno vel si post emancipationē genuit filium t auo paterno dederit. inſti. de adop. ſ. si vo. Arrogat ergo q̄ est sui iuris. Adoptat vo existēs in aliena ptāte. Quartū q. arrogator tenetur satisfare de restituēdis illis bonis ꝓnis ad q̄s essent ventura si arregatus pmāsisset in statu suo. ff. de adop. l. nec ei. ſ. fi. Quintū q. si arrogator emancipauerit eū vel exheredauerit sine cā: tenet ei relinq̄re quartā partē suoꝝ bonoꝝ eorū. ſ. q̄ habituras fuisset ab intestato. ſm glo. in. l. si arrogator. ff. e. q̄ q̄rta nō est augmētata p auct. de tri. t se. ſm Bar. ibi. inſti. de adop. ſ. cū aūt impubes. Adoptiuo vo nihil tenetur de necessitate relinq̄re. C. e. l. j. t. ij. Si tñ moriat adoptator sine testō succedit in bonis eius. l. pe. C. d adop. post medium.

2 ¶ Utrū arrogatus in filiū filij sui acq̄rat q̄rtā partē bonoꝝ sicut arrogatus simplr: R. Azo in sum. inſti. de adop. q. si pr adoptat aliquē loco nepotis: si filius ꝓsentit: mortuo suo pie hic arrogatus in ptātem filij cui arrogat⁹ fuit trāsit: nec agnoscit auo suus heres. Si aūt filius nō ꝓsenserit mortuo pie nō reincidit in ptātē: ſ agnoscet auo su⁹ vel tanq̄ nepos: lz in filiuz nō adoptauerit vel tanq̄ eū quēvis̄et suus animus voluisse esse sibi heredē. Idem dic de adoptato in ne potē: vel dēinceps qd̄ pōt fieri: vt inſti. de adop. ſ. lz. excepto q. nō transit in ptātem pūs adoptantis. Et qd̄ dixi de masculo dic de feminis.

¶ Utrū fiat adoptio si q̄s dicat cora mltis. Accipio te i meū filiū: R. Pa. in. c. vnico. de cogna. le. q. nō. l. non nudis. C. de ꝓba. nisi seruet forma de q̄. ſ. ſ. q. si at aucte mgratus vel pncipis: qd̄ est de suba adoptiōis. t verbū in arrogatōe: vt dictū est in pncipio. 3

¶ Quis possit adoptari: R. q. quilibet tam masculꝰ q̄ femina. ff. de adop. l. adoptio. dūmō sit pñs. l. neq̄ absens. ff. e. nec p procuratorē fieri pt. l. post mortē. ſ. neq̄. ff. e. ſRōnē huius habes p Bart. in. l. gallus. ſ. fo. sitan. ff. de lib. t post. 4

¶ Utrū q̄s possit adoptari in fratrē vel sororē: R. q. non. vt. l. nec apud. C. de here. inſti. t ibi Ange. ita q. nec etiā in patrē. q. ꝓtra naturā. 5

¶ Quis aūt nō pōt adoptare: R. q. castrati. Et dicūtur castrati q̄ sic nati sunt vt nunq̄ generare possint. ſ spadones sic. Et dicunt hi q̄bus abscissum est cum spata vel cultello. Itē nec femine nisi ex rescripto pncipis in solatio filioꝝ amissoꝝ. Itē q̄ non ꝓcedit per xviij. annos eū quē vult adoptare vel arrogare: b habent inſti. de adop. Item q̄ nō habet. lx. annos non pōt arrogare. licet adoptare possit: nisi iusta cā interueniēte. l. si pr. ſ. vl. ff. de adop. Et iusta cā ē morbus aut ꝓiūctio ꝓsone: als dz intēdere gīatōi vt i. q. ſ. vl. 6

¶ Utrū impediat matrimoniū: vide. j. Matrimonium. iij. t. x. impedimento.

Adoratio que idē est qd̄ veneratio vtrū requirat actū corpalē: R. q. sic. Dicit eīm Dam. iiij. li. q. ꝓditi sumus ex duplici subasc intellectuali t sensibili. ita deo duplicē adorationē debemus. ſ. in aīa: q̄ ꝓsistit i interiori motu aie: t corpalē q̄ ꝓsistit in exteriori motu corpis. Et q. in omnibus actibus latrie illud qd̄ est exterius referꝫ ad illd qd̄ est interius sicut ad pncipalius iō exterior adoratio fit ꝓpter interiorē: vt. ſ. ꝓpter signa būilitatis q̄ corpaliter exhibemus: excitet effectus nr qui ꝓcedit p sensibilia ad intelligibilia. Tñ genuflexiones signāt nostrā infirmitatē respectu dei: t ꝓfitemur nos q̄ si nihil nos esse ex nobis ꝓfitētes.

¶ Utrū adoratio req̄rat locū determinatū: R. q. nō pncipaliter q̄si sit de necessitate ei⁹: ſ bñ req̄rit ſm ꝓdecētiā sicut t alia signa corpalia ſm illd Jo. ij. Domꝰ mea domꝰ oīonis vocabit. Et iō Jo. iiij. Venit hora i q̄ veri adoratores adorabūt i spū. q̄ ē pncipalis actꝰ adoratōis vt dictū ē. Locꝰ tñ req̄rit nō ꝓpē eū q̄ adorat: ſ ꝓpter adorātes. Prio ꝓpter loci ꝓsiderationez ex q̄ spālē deuotionē ꝓcipiūt adorātes vt exaudiant vt pz. iij. Reg. viij. Secōo ꝓpter sacra mysteria t alia sctitatis signa q̄ ibi ptinent. Tercio ꝓpter ꝓcursum multoꝝ adorātiū: ex q̄ ozo fit magis exaudibilis: ſm illud Math. xviij. Ubi duo vel tres cē. 8

¶ Utrū tres ꝓsone in deo adorent vna adoratōne: R. q. sic. q. sicut in eis est vna essentia: sba t excellentia: ita vn⁹ honor t reuerētia eis debet. t p pñs vna 2

¶ Utrum aliqua creatura sit adorāda: (adoratio. R. q. sic ꝓpter quandā dei excellentiā q̄ deo debetur reuerētia: quā q̄dā creature ꝓticipāt nō ſm eqlitatē. ſ vt dixi ſm q̄ndā ꝓticipatōz. Et iō alia veneratōne veneramur deū qd̄ ptinet ad latriā. Alia veneratiōe veneramur creaturas q̄sdā excellētes: qd̄ ptinet ad dulīā. ꝓpter cū ea q̄ exteri⁹ agūt sint sīa interioris reuerētie q̄dā exteriora ad reuerētiā ptinētia exhibent 3

excellētibus creaturis: inter q̄ maxim̄ est adoratio. Sed aliq̄d ē qđ soli deo debet qđ ē sacrificium. Hoc elicit ex Aug. x. de ci. dei. Scđm g̃ reuerētiā excellēti creature debitam nathan adorauit dauid. iij. Reg. j. Scđm vo excellētiā q̄ deo debet mardocheus noluit adorare aman timēs ne dei honorem trāsferret ad

4 ¶Utrū būanitas xp̄i sit (boiem: vt di Hester. xiij. adorādo cultu latrie? Rn. q̄ būdo respectū ad būanitatē xp̄i in se: sic nō eēt adorāda latria cū sit creatura ꝫ solū illa q̄ dulia dignior ē ꝫm glo. sup illud ps. Adorate scabellū pedū eius. Habēdo tm̄ respectū ad vbū cum q̄ est vnita bypostatice: sic debet ei latria: q: vna adoratōe adorat suppositū z nā: ita q nā adorat p suppositū. Xp̄s aūt est nomē psone in duab⁹ naturꝫ. Hec ex Rich. in. iij. dis. ix.

5 ¶Utrū imago xp̄i sit adorāda latria? Rn. q̄ psiderādo eā, put est q̄dā res: sic nullus bonor debet ei sicut nec alicui lapidi vel ligno. Sed psiderādo ꝑut ē imago xp̄i: tūc q: idē mot⁹ q̄ est in imagine ē in imagināto: iō vnus bonor debet imagini z imaginato: z ꝓpterea cū xp̄s latria adoret: sic z eius imago: q: vt dicit Dama. iij. li. c. viij. Honor imaginis ꝑuenit ad ꝓtho tipū. i. imaginatū. de b̄ est tex. in. c. venerabiles: de cō se. di. iij. Nec ob. illud Exo. xxvj. Nō facies tibi imaginē ꝛc. q: illud ꝓbibitū fuit ꝑ eo tpe q̄ deus naturā bumanā nō assumpserat: q: tūc figurari nō poterat Secus in bumanitate assumpta: ꝓpterea imagines. sunt libi simpliciū ad eorū instructionē recte a sctis inuente: vt in. c. platum: de pse. di. iij.

6 ¶Utrū crux xp̄i sit adorāda latria? Rn. q̄ bonor siue reuerētia nō debet nisi rōnali creature. Insensibili vo nō debet nisi rōne nature rōnalis. Et b̄ dupl̄r. Prio ingt̄ū repñtat creaturā rōnalē. Scđo ingt̄ū ei ꝑiungit quocūq; mō. Prio mō solet boies venerari imaginē regis. Scđo mō ei⁹ vestē. Utrūq; aūt veneranꝫ boies eadē veneratōe q̄ z regē. Si g̃ querat de cruce qua xp̄s fuit crucifixus an sit adorāda: dico q: vtroq; mō est venerāda. Prīmo quia repñtat figurā xp̄i extensi in ea. Scđo ex cōtactu ei⁹ ad xp̄i mēbra z ex b̄ q: ei⁹ sanguine est ꝑfusa. Un̄ vtroq; mō adorat adoratōe eadē cū xp̄o. s. latrie. Et iō crucē alloq̄mur z de pcamur q̄si ipm xp̄m. Si vo loq̄mur de cruce xp̄i in alia materia. s. lapidis ligni z bmōi: sic veneramur tm̄ eā vt xp̄i imaginē quā veneramur adoratōe latrie vt dictū est. Alīq tm̄ vt Tho. tenent in. iij. q. xxv. q: crux xp̄i in q̄ pepēdit nō adorat eadē adoratne. s. latrie cū verbo: cū nō ptineat ad psonā ei⁹ q̄si ps eius: ꝫ rōne ipdulie in q̄ est q̄dā res xp̄i: rōne cuius vestes sūr et alia q̄ ad būanitatē ei⁹ referūt ipdulia adorant: ꝫ s. Bona. in. iij. di. ix. dicit: q: illa crux vt est res q̄dā: nō dꝫ adorari latria nec dulia: ꝫ adoratōe cuiusdā bonoris z reuerētie tanq̄ instrm̄ nr̄e salutis. Sicut etiā reueremur sacra ꝑ eo q: sunt instra nr̄e salutis: z q̄libꝫ

7 ¶Utrū mr̄ xp̄i sit adorāda la (barū pōt teneri. tria? Rn. q: nō sit pura creatura: q: tm̄ est mr̄ dei qđ est excellētissimū: ita q: excellenti⁹ pure creature ꝓuenire nō pōt: iō sibi nō tm̄ ꝓuenit bonor dulie: ꝫ etiā ipdulie q̄ dī dulia maior ꝫm glo. Miere. iij. c.

8 ¶Utrū sctoꝝ relīe sint aliq̄ mō venerāde? Rn. q: sic vt vult Aug. j. de ci. dei. qm̄ alicꝫ afficit ad aliquē: ea q̄ sibi de eo relinquūt post mortē venerat: nō tm̄ corpus z ei⁹ ptes ꝫ etiā aliq̄ exteriora: vt vestes z bmōi Manifestū est aūt q: sctos dei venerari debemus in. g̃tuꝫ sunt mēbra xp̄i: filij z amici z intercessores nr̄i. Et iō reliquias sanctorū qualescūq; in eor: memoriā bonore ꝓgruo vetterari debem⁹. Un̄ z xp̄s eas bonorat in eorū pñtia miracula faciēdo.

¶Quid aūt sit latria vide. j. latria z in dulia in. c. suo 9

¶Utrū aliquis possit adorare aduersariū sine pctō? 10
Rn. q: nō. etiā si xp̄s fore credat: nisi interi⁹ vel exteri us ꝓditio exprimat actualr: q: ipsa nouitas rei insolite ꝓsiderationē z attentionē actualē req̄rit: sicut dī de b. vgine q: cogitabat q̄lis eēt salutatio. In adoratōe vo hostie sufficit bāc ꝓditionē bre bitualr. s. si pse cratio debita ē facta, ꝑ eo q: hostie ꝓsecratio ē ꝓsueta

Adulatio quid est? Rn. ꝫm Alex. ij. q. tracta tu de adulatōe: est pctm̄ ex ꝫmo ne vane laudis alicui exhibito intentiōe ꝓplacendi. Laudare em̄ aliquē de q̄ nō est laudādus: vel pluscꝫ est laudādus: vel nō eo fine q̄ fieri dꝫ pctm̄ est. Et de bac. xxv. di. §. als. vj. q. j. sunt plurimi. xvj. di. sunt nō nulli. et. xj. q. iij. nemo peritorū.

¶Utꝫ adulatio sit pctm̄ mortale? Rn. ꝫm Ale. vbi s. 1
q: triplex est gen⁹ adulatōis. Primū qđ dicit maluꝫ bonū fouēdo pctōē in pctis z b̄ est mortale. Qđ intellige si malū tale esset mortale ꝫm glo. in. d. c. sūt plūmi. p. c. sunt nōnulli. xlvj. di. Secus si illud malū qđ laudat eēt veniale: q: tūc adulatio essꝫ veniale pctm̄ xxv. dis. als. z xlvj. di. cleric⁹ q̄. Scđm gen⁹ adulationis ē qđ fit in tētōe nulli nocendi ꝫ vt alicui ꝑsit vel ꝓplaceat: vl aliā vtilitatē ꝓsequat: z laudat in illis q̄ nō sunt pctā: z istud ē veniale. Si vo sit intētōe nocē di alteri: lꝫ alteri ꝑsit est mortale: videt em̄ facere libidine mortali. Terciū gen⁹ ē circa ea q̄ nō sūt pctā: z nec ꝓdest nec obest ꝫ tm̄ ꝓptū dei generat ꝑter assiduitatē: z est mortale. s. vel in eo cui adulat: puta q: p adulationē mortalr peccat i supbia vel alio mō vel in eo q̄ adulat: vtputa q: nō timeret deū offendere. z etiā dat eām alteri peccādi mortalr ex adulatōe Laudare aūt aliquē nō mēdaciter ad finē bonū viciū nō est nec adulatio. Ꝓcor. Tho. sc̄da sc̄de. q. cxv.

¶Utrū impetrans bñficiū p adulationē teneat resi 2
gnare? Rn. Ale. vbi s. q: dꝫ reduci ad munus ab obsequio. Un̄ si non seruiret ei in alio nisi in b̄ q: sibi adularet: credo q: indigne recipet z resignare teneret: sicut ille q̄ seruit i turpi officio. Turpe aūt officiū dī cui est annexū pctm̄. Hec Ale. Sꝫ tu de b̄ dic latius. j. sy

¶Utꝫ dare adulatorib⁹ sit pctm̄? (monia. v. §. iij. 3
Rn. q: tale pctm̄ ē dare q̄lis est adulatio ꝓpē quā dat. Si veniale: veniale. si mortale: mortale. vt pꝫ. lxxxvj di. c. donare. z duob⁹. c. seqntib⁹. Et sic itellige Tho. ij. q. clxvij. Dare tm̄ adulatori ñ ꝓpē adulatoꝫ ꝫ ꝑpter pietatē ad sustētatoꝫ nature nō ē pctm̄: vt i dicti c. nō. idē dic de vantibus bystrionibus vt in dictis. c.

¶Clericis adulatio ꝓbibet. Et si exercent adulatio 4
nem tegradādi sunt. xlvj. di. c. clericus. el. j.

¶Adulatio sit q̄tuor modis ꝫm alex. vbi. s. Primo 9
laudādo bonū qđ nō bñt. Scđo augendo bonū qđ bñt pl⁹ q̄ sit. Tercio laudādo malū qđ bñt dicendo bonū. Quarto minuēdo malū ipm. s. dicēdo nō tam graue pctm̄. Primi duo modi sūt venialia pctā: nisi imisceat ꝓtemptus dei. vel in eo q̄ laudat: vel in eo q̄ laudat. Terciusz q̄rtus modus est pctm̄ mortale si malū sit mortale. facit. d. §. als. in glo.

Adulteriū est alieni thori violatio. Un̄ dī adulteriū q̄si ad alienū thorum accessio. xxxvj. q. j. §. cū g̃. Et aliqn̄ ē simplex. s. qn̄ solū alter ē solut⁹. qn̄q; duplex. s. qn̄ ambo sūt ꝑiugati.

¶Quot modis cōmittit? Rn. ꝫm Alexan. sc̄da sc̄de. 1
tractatu de adulterio: q: ꝓprie est solum qn̄ q̄s accedit

ad alienā vxorē. Secdo etiā qñ ꝓiugatus peccat cum soluta. Tercio ſm quādā iuris interptationē est: qñ qs ita ardēter amat vxorē q etiā si nō esset vxor ꝓcu bere vellet cū ea: vel ecōtrario vxor virū. Sic intelli ge. c. ouigo. xxxij. q. iiij.

2 ¶ Utrū sit maximū mortaliū petōꝝ: Rn. q. ſ. ibidem q nō quo ad deū: ſ est grauius incestus vel ꝓtra natūrā: licet quo ad pena sit grauissimū.

3 ¶ Que ē pena tā viri q̄ vxoris adulterantis: Rn. ſm Inn. i. c. tue. de ꝓcu. q olim erat pena capitis: vt. C. de adul. l. castitati. bodie vō ꝓ pus ꝓberat⁹ retrudit in monasterio. C. de adul. auē. ſ bodie. Est ⁊ alia pena. q ſm Pa. in. c. plerūq; de vote post di. re. mulier per dit vote: ⁊ vir donatione ꝓpē nuptias si mrimoniū se pareē p sniam iudicis ecclīastici: alīs non ſm Jo. an. Pa. tñ ibidē tenet: q si ē notoriū adulteriū: q tūc cū possit ꝓpria auēte vir expellere vxorē: ⁊ ecōtrario lu craē: q si petet. obstabit ei exceptio adulterij. perdet etiā mulier donationē ꝓpē nuptias quā ex pacto aut statuto debebat lucrari soluto mrimonio. Bona vō pafernalia nō pdit ſm doc. q i penis ꝓba debent re stringi. regula odia. de re. iur. li. vj. ¶ Quis glo. in. d. c. plerumq; teneat q ꝓdat. Est ⁊ tercia pena: q amittit ius petēdi debitū. de q̄ dicā. j. debitū. ſ. vij. Si tñ recō ciliaē recupat oia: vt in. d. c. plerūq;.

4 ¶ Utrū mulier adultera teneaē filiū quē de adulte rio suscepit: ⁊ quō teneē satisfacere: Rn. q̄uis diuersi diuersimode hic dixerint: ego credo opi. Pa. i. c. offi cij. ꝺ pe. ⁊ re. iustissimā: q̄ dicit sic. aut nullū iminet pi culū ⁊ verisilr sibi credeē: vl' pt ꝓpare: ⁊ sic teneē reue lare: aut nō pt ꝓpare nec sibi credeē: ⁊ si nō teneē: q̄ induceret sibi scādalū sine alīq vtilitate. arg. ij. q. vij. plerūq; boni. Aut iminet piculū sibivl' alteri: ⁊ sic nō teneē. q̄ in reuelādo iminet piculū aiaꝝ: i nō reuelā do solū piculū reꝝ. Et inē duo mala min⁹ est eligēdū xij. di. c. nerui. Satisfaciat g̃ de suo quātū pōt dānifi catis: sic sunt q̄ nutriūt puerꝝ: vel priuaē bereditate ꝓpter ipm: ⁊ voleat nō posse plene satisfacere: ⁊ si ipa nō pt satifacere: teneē adulter si scit vel ꝓbabililr cre dit q sit ei⁹ filius si mō ꝺ facere pōt sine scādalo: ar. c. fi. de iureiu. alīs non. Nec ob. regula. q̄ scādalizaue rit. de reg. iu. vbi dī. vtili⁹ eē scādalū nasci ꝑmittit q̄ veritas deseraē. q̄ intelligit in iudice ⁊ teste: nō in de nunciatione: ſm eundē Pa.

5 ¶ Utrū fili⁹ q̄ est in possessione filiatōis teneaē cre dere mri dicēti eū eē spuriū vel suppositū: Rn. Pa. in c. p tuas: de ꝓba. q nō: Et tenēt doc. i. l. filiū. ff. de bis q̄ sunt sui vel alie. iur. ⁊. l. si vicinis. C. de nup. ⁊ ibi di cūt fatuū fuisse illū q̄ regno renūciauit ꝓpē dictū ma tris. Et dicit Pa. ibi etiā ꝺ ꝓcedere si ambo parētes negarēt eū filiū: vt ꝓbaē in. c. trāsmisse. in fi. iūcta gl. in verbo iudicis. qui fi. sint legi. ⁊ tex. cum glo. in. l. j. ſ. ij. ff. de car. edic. ⁊. l. si postbumus. ff. de li. ⁊ po. Et ꝺ verum nisi ꝓbēt tpe ꝓceptōis nō ꝓcubuisse sil: vel ꝓpter absentiā: vel ꝓpter infirmitatez: imo plus dico etiā si ꝓbareē q adulterabaē cū q̄dā alio tpe ꝓcepti onis: dūmō vir ei⁹ habitaret cū ea: censebīē nihilomi nus talis fili⁹ legitim⁹: vt in. l. miles. ſ. defuncto. ff. ꝺ adul. Rō: q in dubio debem⁹ fauore filioꝝ sic interp tari: vt no. Pa. in. c. intellexim⁹: de adul. ⁊ facit. d. l. si vicinis. ⁊. l. q̄ semp. ff. de in ius vo.

6 ¶ Utrū aūt dict⁹ filius post ꝓpletā ꝑscriptionē debe at sibi facere ꝓsciam de successiōe in bonis si ꝓbetur vel sibi ꝓstet nō fuisse legitime ꝓceptū: Rn. q non: vt patebit ex bis q̄ notantē in ti. de ꝑscrip. ſ. xlvij. Sec⁹ ante cōpletā ꝑscriptionē: q si credit ⁊ ex scrupulosa ꝓscia existimat vez matrē dicere: ⁊ se esse illegitimū sic teneē abstinere a bonis pīs putatiui: nisi eēt talis ꝓditōis q alio mō nō posset viuere: q̄ sic necessitatē vite posset cape: maxime nō existētib⁹ alijs q̄ḃ⁹ debe reē in tāta necessitate: ⁊ ꝓponere satisfacere: si ad pin guiorē ꝓueniret fortunā. Verū est q ꝓ sumptis bo na fide durāte nō teneē ſm Host. ⁊ Rodo. ⁊ tūc ꝓsti tuē in possessione filiatōis: ⁊ incipit ꝑscribere q̄n in ceptus est notari seu reputari ꝑ filio legitimo. vt no.

¶ Utrū adulteriū ꝓmittaē sine vo (in. d. c. ꝓ tuas. 7
lo: Rn. q nō: vt ꝑz in. l. si ex lege. ff. de adul. vbi errā tes in iure excusanē a pena incestus ⁊ adulterij: facit c. lucretiā. alīs est sub. c. ꝓposito. xxxij. q. v. Et ꝺ intel lige ſm glo. in. d. c. non q̄ ad culpā: q̄ peccat mortalr q̄cūq; eū ꝓmittit ex metu siue ex ignorātia vel errore iuris. Sec⁹ in ignorātia facti q̄ excusat a culpa: puta q credidit virū q̄ erat adulter. Silr q̄n ꝓmittit ex co actōe absolute: dū tñ in aio nō ꝓsentiat. Sed q̄ ad pe naꝝ distingue ſm Pa. in. c. ⁊ si necē sit. de vo. post di re. q aut loq̄mur de pena corꝑali vel pena pditōis ꝓ prie sbe: vt votis seu donatōis ꝓpē nuptias: ⁊ sic excu sat error ēt iuris. vt. d. l. ij. ar. in auē. incestas nuptias C. de ince. ⁊ inuti. nu. Et ꝛz Jo. an. ⁊ cōiter doc. in. d. c. ⁊ si necesse: teneāt ꝛriū. ſ. q error iuris non excusat a pena. tñ Bar. in. l. q̄ ꝛ. C. de incestis. est cū Pa. q nō est in dolo q̄ errat. vide. j. Dolus. ſ. j. ⁊. ij. Aut loqui mur de pena pditōis lucri: ⁊ sic error nō excusaꝝ nisi sit iustus. vt in. l. ne passim. C. de iur. ⁊ fa. ig. Silr ex cusat a dolo met⁹ etiā ꝓditionalis: vt in. d. c. ꝓposito

¶ Quō dī notoriū adulteriū: Rn. Pa. in. c. intellexi, 8
mus. de adul. publice dī adulterata q̄n stat in domo cū publico ꝓcubinario. ⁊ puicit notorie de adulterio q̄n ꝺz eā in mēsa in domo ⁊ in lecto. vt in. c. fi. ⁊. in. c. tua. de co. de. ⁊ mu. vñ in. l. fuzē. ff. de fur. ⁊ i. l. capite q̄nto. ff. de adult. no. q̄ adulteriū dī notoriū q̄n vir ⁊ mlier deꝑdēdū in latebrīs se osculātes ⁊ hmōi acti bus ꝓpinquis adulterio. facit. l. si quis nō dicā rape. C. de epi. ⁊ de. Item q̄n passim admittit viros causa adulterij. vt in. l. palam. in prin. ff. ꝺ ri. nup. ⁊ qd̄ no. in. c. cum in diocesi. de vsuris.

¶ Utrum spurij possint instituī beredes. ⁊ quō suc, 9
cedūt: vide. j. filius. ſ. j. iij. ⁊. iiij.

Aduocatus dī ille qui i iudicio apud eū qui iurisdītioni pest deside rium suū vel amici exponit vel alterius desiderio cō tradicit. l. sciēdū. ſ. j. ⁊ ibi ꝑ doc. ⁊. l. paulus. la. j. ⁊ ibi Bar. ff. de le. ⁊ ideo ꝓsules in camera nō ꝓprie dicit aduocatus: ita q̄ ꝓhibitus aduocare nō censeē ꝓhi bitus in camera ꝓsulere: vel allegatōes in scriptis fa cere ſm Pa. in rubri. de postu. ⁊ tenet Bar. in. l. j. ff. de va. ⁊ extraor. cog. Et debet esse iurisꝑitus ⁊ studi isse ꝑ quinq uennīū saltem: ⁊ iuramēto doctorum ꝓ batus. l. nemini. C. de ad. di. iudiciorum. ⁊ no. Bart. in. d. l. j.

¶ Sed q̄ sunt q̄ repellunē ab aduocādo: Rn. q mul 8
ti. de q̄bus. iij. q. vij. infames: ⁊ est vsus. Nō cuiq; da tur q postulet: imo negaē. Addict⁹ pene seru⁹ puer actor arene. Luminib⁹ carēs mlier muliebria passus ⁊ multi alij repelli pñt q̄s omitto. solūmō dicā de bis qui sine pctō aduocare nō pñt: q̄ sūt in triplici dīa. s. beretici ⁊ ceteri excōicati. Secdi clerici. Tercij religio si: de quibus latius ꝓsequemur.

¶ Heretici ⁊ infideles ⁊ excōicati ꝓpter suspitionem 2
beresis nullo modo possunt aduocare. l. nemo. C.

de postu. t l. nemo. la. ij. C. de epi. au. de pe. di. j. nemo vel in foro. de here. excōicamus. el. j.

3 ¶ Excōicati etiā repelluntr. xj. q. iij. excōicatos. de excep. c. exceptionē: t oēs supradictos: t quēlibet ipsorum admittēs iudex grauiter peccat: vt p3 in. d. c. nemo vel in foro: t in. d. c. excōicamus. el. j.

4 ¶ Utrū epi t alij superiores possint aduocare p alijs? R. q nō cōrā ecclesiastico vel ciuili iudice: vt. xj. q. j. te quidē. lxxxviij. di. platū. t. c. epūs. xiij. q. v. deniq.

5 ¶ Utrū sacerdotes possint aduo (xxj. q. iij. p totū. care? R. q nō pñt neq; cōrā ecclesiastico vel ciuili iudice nisi in quor casib⁹ vt in. c. fi. de postu. ex ne de. vel mo. sacerdotib⁹. xv. q. ij. c. vnico. xiij. q. v. deniq. Primus casus ē p se. Secds p ecclia sua. Tercio p psonis sibi ptūctis: t b intellige q̄ non pñt bñ aliū: vel nō ita bonū. Persone aūt ptūcte sūt in isto casu vsq; ad q̄rtū gradū. C. de epi. t cle. auē. licētiā. t. C. de aduo. di. iu. l. petitionē. Quart⁹ casus ē p miserabilib⁹ psonis. Intellige miserabiles psonas oēs illas q̄ p se ꝓprias cās nō pñt ministrare: vel ecclesiastico auxilio indigētes. lxxxvj. dis. c. fi. i fi. t. lxxxvij. di. dilectissimis. C. q̄ impa. inter pu. t vidu. p totū. In criminali vo cōrā seculari iudice nullo mō pñt: vt. j. dicā. §. vij.

6 ¶ Utrū diaconi vel subdiaconi bñficiati vel nō bñficiati possint aduocare? R. q cōrā seculari iudice non pñt. c. j. de postu. nisi p cā sua vel ecclesie suevel miserabiliū psonar⁹ ꝑm spe. ti. d aduo. allegat. d. c. j. i q̄ gl. dicit etiā q p miserabilibus psonis lz allegat. d. c. fi. Et sic p3 q in oi casu pñt in q̄ t sacerdotes in foro seculari pñt. Cōrā aūt ecclesiastico pñt ꝑm Inn. in. d. c. j. bñficiati tñ nihil querēt p salario: s oblata spōte recipe pñt. xv. q. ij. c. vnico.

7 ¶ Utrū in minorib⁹ ordinibus ꝓstituti possint aduocare? R. q si sunt bñficiati nō pñt nisi cōrā ecclesiastico iudice. c. j. de postul. Limita b ꝑm Pa. t Host. q̄n bñt sufficiēs bñficiū ad eorū sustētationē: q si nō habent pñt p aduocationē acq̄rere sibi: etiā si sint dyaconi vel subdiaconi. Si aūt nō sūt bñficiati: pñt tam cōrā ecclesiastico q̄m etiā seculari in cā ciuili. In causa aūt criminali nullo mō pñt cōrā seculari iudice: nec de. vel mo. c. sniam. xxiij. q. viij. bis a q̄bus. lj. dist. alios. Quidā tñ dicūt eos posse p reis postulare et appellare t appellationē ꝓsequ. arg. xxiij. q. v. c. j. t. c. eos. Sz tutius est in totū abstinere. d. c. sniam. no. gl. in

8 ¶ Utrū religiosus possit postulare? (d. c. aliq̄tos. R. q nō nisi cū vtilitas monasterij exposceret abbate impante. c. ex pte. de postu. Et extendit etiā ad canonicos regulares ibidē p3. Et ibi dicit Pa. q oportet ꝓdicta duo sil ꝓcurāt: alias nullo mō etiā cōrā ecclesiastico iudice esse aduocatus vel procurator pōt. Si vo ꝓdicta duo ꝓcurāt: pōt etiā cōrā iudice seculari. ar. in. c. j. t. c. fi. eo. ti. Intellige in cā ciuili tm.

9 ¶ Utrū ꝓpter lucrū applicandū monasterio abbate impante possit monach⁹ esse aduocat⁹ vel ꝓcurator R. Inn. in. c. cū. J. t. A. de sen. t re iudi. q etiā p laico pōt esse aduocat⁹ t ꝓcurator monachus ꝓpter vtilitatē monasterij. Et ita dī q d. Lap. seruauit. Sed ꝑiū q nō possit teneto Jan. Ego aūt dico cū Pa. in d. c. ex pte. forte magis honestū t equū vt abstineat. ar. c. nō magno. ne de. vel mo. t. xvj. q. j. alia ē cā. Aduerte tñ q clerici t monachi solū ꝓhibent vt dixi postulare: q̄n indr̄nter exercere volunt talia officia ꝑm Inn. in. c. vnico. de ob. ad rō. Sec⁹ si volūt solū assumere in vna cā. Et b sequit Arch. in. c. puenit. lxxxvj dis. Et placet t vr equū. lz Colle. in. c. dilecti. de arbi. teneat q nec etiā in vna cā: t forte melius.

¶ Utrū aduocat⁹ teneat gratis p impetēte aduocare? R. Pa. in. c. j. de offi. iudi. Host. distinguit sic: aut est potes ad soluēdu: t sic vera ē opi. Bof. q̄ dicit q nō tenet: s iudex dz sibi ꝓstituere salariū ꝑm facūdiā t p mō litis t ꝓsuetudinis patrie: vt in. l. j. §. in bonorarijs. ff. de va. t extraor. cog. Aut ē impotēs: t tunc tenet gratis aduocare lege diuina b ꝓpiēte Matb. xxij. Diliges ꝓximū tuū sicut teipm. Et credo q peccat mortal r q̄n scit talē impotētē incurrere notabile damnū ex defectu aduocati: si req̄sit⁹ eū nō adiuuat gratis. Sec⁹ si leue dānū. q tūc esset veniale. Et sil r iudex peccat mortal r vel venial r sicut aduocatus: si scies talē impotētē nō ꝓuidet sibi de aduocato ꝓcipiendo alicui ipsor q gratis aduocet p tali impotēte Et si ei nolūt obedire: pōt t dz eis interdicere officiū aduocatōis. l. ꝓuidēdū. C. de postu. ar. l. moris ē. ff. d penis. t in. l. i. ff. de off. ꝓ. vr. t in. d. c. j. Et etiā cauere ne potētior offēdat aliā ptē: vt no. Bar. in. l. illicitas §. ne potentiores. ff. de offi. ꝓsi. 11

¶ Utrū aduocare possit q̄s ꝑ eu z a q̄ recepit bñficia sine vicio ingratitudis? R. q nō. vtz in. c. fi. de postu. imo posset donatio reuocari. ar. d. c. fi. iūcto. c. fi. de dona. Sz aduerte q bñficiū datur p mercede labor t seruitior nō ē gratuitū bñficiū. facit. l. acq̄li⁹ regulus ff. de dona. vbi donatio facta mgro rōne discipline nō est mera donatio: t iō reuocari nō posset rōne ingratitudis: s solūmō q̄n donatio seu bñficiū ē gratuitū: fallit b q̄n p se vel p p̄e vl matre ipotēte aut p alia miserabili psona aduocat: vt colligit ex spe. in ti. de aduo. q: tunc pōt sine vicio ingratitudinis.

¶ Utrū aduocat⁹ teneat ad restōem si p imprudentiā aut negligētiā suā amisit cām cliētuli? R. Host. vt recitat spe. i ti. de aduo. q tenet. ar. l. idē iur. ff. ad. l. aq̄l. Et breuit tenet ꝑm eūdē Host. q̄licūq; ei⁹ vicio pdat. ar. l. si vo iō ꝑ emptorē. ff. de euic. Sec⁹ si ex q̄litate cāe vel defectu ꝓbationū: q: tūc viciū ē materie nō artificis. ff. ad. l. aq̄. l. si seru⁹ seruū. §. si calicē. De q̄rta aūt vel q̄li negligētia vel impitia teneat: vide. j. culpa. §. v. t. vj. Multo magz tenet si dolo suo cliētulus amisit cām. ff. de iudi. l. si filiusfa. l. dist. sepe. 12

¶ Utrū aduocat⁹ sciēter defendēs cām iniustā teneat ad restōez? R. q vltra mortale pctm̄ qđ ꝓmisit tenet ꝑm Mo. ti. restō. ad oē qđ amisit ille ꝑ quē ꝓcinium ꝑstabat siue p maliciā siue p ptinatiā vel falsitatē t etiā cliētulo si eū decepit dās ei intelligē eū bñe cāz iustā: q̄ alie nō litigasset. ar. C. de admi. tu. l. nō ē igtū 13

¶ Quid si igrabat iustā cām? R. q si b igrātia, puenit ex culpa sua: vtputa q nō ē pitus i iure: aut q nō inq̄siuit a cliētulo vt debuit debita merita cāe credo q sil r teneat ad restōem: nō solū illi ꝑ quē aduocauit verūetiā cliētulo suo si alie nō litigasset ꝑm modū culpe t regl as. de q̄b⁹. j. culpa. §. v. Si vo ꝑfata igrātia ꝓuenit ex q̄litate negocij vel falsa informatōe vel mala cliētuli excusat. Teneť tñ eam dimittē postq̄ cogscit iusticiā cāe. l. rē ñ nouā. §. ꝓioni. C. de iudi. Et salariū receptū restituē tenet ꝑm Mo. ti. de aduo. Qđ credo nccriū q̄n ex culpa sua ꝓuenit talis igrātia: alias nō credo nisi de ꝓsilio. Et sic tz Host. bis ꝓcor. Tbo. 14

¶ Utrū aduocat⁹ possit petere (scda scde. q. lxxj. salariū? R. q cā nondū incepta pōt petere, put vult: nisi in casu vbi alius bon⁹ nō inueniret. ar. eorū q nō. in. l. j. C. de epi. au. Causa vo incepta vel finita: vl q̄n alius bonus nō inueniret: nō pōt petere nisi moderatū attēta q̄litate cāe laboris t cōsuetudine regionis 15

ꝛ idoneitate aduocati: vt colligit̄ .iij. q. vij. §. arcenꝫ: in tex. ꝛ in glo. Aduerte hic q̄ aduocato ꝛ ꝓcuratori non ꝯ facere pactū de q̄ta litis: neq; etiā de certa q̄ti tate vel re cū hac ꝓditōe si vincat: qꝛ ē eadē rō sicut ꝛ de ꝓmiss. ōe q̄te litis: q̄ iō ꝓhibita ē: ne p fas ꝛ nefas i tēdat ad victoriā cause: vt possit ꝓsequi ꝓmissū. Sz qñ simplr̄ ꝓmittit aliq̄d certū siue q̄titas siue res, p mercede: siue vincat siue pdat: ꝛ etiā si vltra b̄ ꝓmit tit aliq̄d noie palmarij qđ est modicū q̄d nō magnū sic valet pactū: qꝛ cessat rō ꝓdicte ꝓhibitois i isto ca, su. Et ꝑm b̄ ꝓcor. doc. ꝛ gl. i. l. sumpt⁹. ff. de pact. ꝛ l. j. i vbo ꝛ si noie palmarij. ff. de ꝛeva. ꝛ ex. co. ꝛ l. si q̄. C. de postu. ꝛ l. litē. C. de ꝓcu. ꝛ l. salariū. ff. mā. q̄ multū in tricate ꝛ varie loquūt. Jtē nota q̄ aduocat⁹ ꝛ ꝓcura toꝛ nō ꝑt accipe salariū qđ excedat. c. aureos in vna cā. l. j. §. in bonoraꝛijs. ff. de va. ꝛ ex. cog. ꝛ i glo. d. l. sa lariū. Jtē nō ꝑñt ꝓdicti aliquē ꝑctū facere cā incepta ꝛ nōdū finita cū clientulo. C. de postu. l. q̄sq̄s. ꝛ. iij. q.

16 ¶Utrū salariat⁹ de publico possit (vij. §. itē si q̄s. aliq̄d petere ab aliq̄ ꝑticularit̄: ℞. Pa. in. c. de postu. ꝑm Jnn. q̄ nō ab aliq̄ litigāte: sic nec ꝑt salariat⁹ me dic⁹ ab aliq̄ ꝓstituto i infirmitate: ꝫ a nō litigātib⁹ vl̄ sanis licite recipiūt: qꝛ salaria sūt ꝓstituta talib⁹ solū ꝓ litigātib⁹ ꝛ infirmis: ꝓbat̄ i. l. añpe. C. de ꝓfe. ꝛ me.

17 ¶Utrū possit q̄s aduocare ꝑ vtraq; ꝑte: ℞. (li. ꝛ. spe. in ti. de aduo. q̄ sic. ar. xlv. dis. disciplina: q̄si i fine. ꝛ ibi glo. ex̄ de postu. ꝑ. bone mēorie. el. j. q̄si i ꝑn. Sd verū credo in casu dubio: alꝫ nō. qꝛ q̄diu cā ē dubia: ꝑt aduocatus patrocinari sine pcō ꝑm Rod.

18 ¶Utrū aduocatus possit vti ꝛceptiōe ꝑ eū q̄ habet iniustā cām: dic vt. j. Bellū. §. xix.

a **Ffinitas** q̄d sit ꝛ quō ipedit mri, monium: vide. j. mrimo nīū. iij. impedimēto. xv.

a **Gnati** sunt q̄ ꝑ virilis sex⁹ ꝓsonas cognatōe ꝓiūcti sunt Mā in agnatis cognati itelligūt vt gen⁹ in specie vñ frēs ex eodē ꝑe: fili⁹ fris nepos ꝛ bmōi agnati sē. At q̄ ꝑ femininī sex⁹ cognationē iūgunt nō agnati ꝫ nāli rone cognati sūt sicut filij sororis vel amite. ff. de legi. tu. l. sunt aūt.

a **Lchimia** vtrū liceat: ℞. Oldra. i ꝓsilijs suis tenet q̄ sic: dūmō ñ faciāt ꝑ artē magicā: vel ꝑ aliā le, gē⁹ odiosā: vt dicit. l. vnica. C. de thesau. qꝛ tales me tallarij sunt q̄ laboꝛe ꝓprio sibi ꝛ reipublice cōmoda ꝓpant. C. de meta. l. j. Et iura ꝓpē publicā vtilitatē q̄ est ex eoꝝ officio videt resultare fauēt eis: nā pñti ui to dño ingredi fundū ad metallū inq̄rēdū. l. iij. ꝛ. l. q̄s dā: ꝛ ibi no. C. de meta. qđ alꝫ nō ꝯ. d. l. vnica. ꝛ. ff. de ac. re. d. l. iij. Rō est: qꝛ vt dī in li. de ꝓprietate rerū in c. de alchimia. oia metalla ꝓcedūt ex eodē ꝓncipio. s. ex sulpbure ꝛ argēto viuo: ꝫ ex vtutue elemētoꝝ que b̄ñt maioē influētiā i vno loco q̄ in alio i vna mine ria fit stannū: in alia argētū. Cū q̄ ars imitet naturā ff. de adop. l. adoptio. nō igit̄ ē pctm̄ si ꝑ virtutē q̄ est in elemētis aut berbis alchimiste de stanno volūt fa cere argētū: qꝛ cū sit ex eodē ꝓncipio ꝛ in b̄ntib⁹ sym bolū facilioꝛ sit trāsit⁹: insti. q̄. mo. tol. ob. §. j. Cū mlte vtutes sint insite berbis ꝛ lapidibus. xx vj. q. v. nec mirū. circa mediū. Sz bis nō obstātib⁹ credo q̄ sit il licita ex mltis respectib⁹: tū ꝑ qꝛ null⁹ inueniꝫ q̄ beat verā bmōi artē: ꝯ dicat̄ de multis: ꝫ falsum ex expiē tia: tum qꝛ videm⁹ q̄ cōiter ipsam faciētes mlta cōsu mūt: ꝛ a cōiter accidētib⁹ ē standū. Vlō de ipsis dī. ij. Thim̄. iij. Sēp addiscētes ꝛ nunq̄ ad veritatis sciaz pueniētes expiētias multas faciūt: ꝛ nūq̄ ad pfectū attingūt tp̄s vitāq; ꝓsumūt: nec id qđ opant̄ b̄z veri tatē cū auro vel argēto: ꝫ solū apparentiā: iō sunt sp ꝓdenādi alchimiste. Et b̄ euidēter ꝓbat̄. qꝛ nemo in publico eā vult facere vt appeareat q̄ male agūt: quia odiūt lucē. Et si aliq̄n aliq̄d veri faciunt: aut fit cū dā no ꝓputatis expēsis: vel ex aliq̄ ꝛceptōe imponēdo aurū verū: vel aliq̄ diabolica fallacia: q̄ vt eos atten, dere faciat bmōi: facit eis verū aurū ex appositōe au ri veri e culte aliq̄n. Cū q̄ sit tale exercitiū ꝯ vtilitatē publicā: vt pz ex ꝓsumptōe rerū: ꝛ qꝛ vt cōiter faciūt ex bis monetā falsā: iō simplr̄ sē ꝓdenādi eā facientes

Alea vide. j. Ludus. §. ij. cū sequētibus.

Alienatio q̄d dī ℞. q̄ ꝓprie ꝛ stricte est ois actus ꝑ quē transfert dñium: di cit tex. C. de fun. ꝛo. lib. j. ꝛ ꝑm glo. in. c. nulli liceat. de re. ec. nō ali. ꝛ eā sequunt̄ doc. ibidē. Largissime autē alienatio dī datio in emphiteosim ꝛ locatio ad lon, gū tp̄s: vt voluit Ja. de bel. Lap. in aut̄. de nō alie. §. qꝛ vo. Et q̄n sola possessio in aliū trāsfert̄ vt no. Jn, no. de re. re. nō ali. c. epi. ꝛ Albr. i aut̄. b̄ ius p oꝛrectū C. de sa san. ec. Sed ꝯ vr̄ tex. in. d. c. nulli lz. vbi dicit. Alienatōis aūt verbū ꝓtinet cōditionē. s. vēdere sub ꝓditōe: aliꝫ b̄ñt ꝓductionē ad lōgū tp̄s: donationē: vē ditionē: ꝓmutationē ꝛ emphiteosim ac ꝓpetuū ꝯctū Hec tex. ꝫ vbū ꝓtinet ꝛenotat ꝓpriā naturā vocabu li: vt dicit Bar. in. l. affinitatē: alꝫ incipit. l. cui eoꝝ. ff. de postu. §. itē pōponi⁹: vbi dicit se dānasse glo. in. l. gallus. §. vt institues. ff. de li. ꝛ po. Et sic ꝓsoluisse q̄ vbi statuto caueꝫ q̄ tutela solum veniat mri ꝛ auie. q̄ etiā ꝓprie venit ꝓau⁹: ꝛ noie nur⁹ venit ꝓnur⁹: et noie filij venit nepos ꝛ ꝓnepos: nisi addat̄ aliquid qđ faciat ꝛeterminationē ad certā ꝓsonā. ita limitat Bar. in. d. §. vt institues. ꝛ no. idē in. l. liberoꝝ. ff. de ver. si. Pa. in. d. c. nulli liceat. dicit q̄ in mā fauoꝛabi li ꝛ larga. vt in. d. c. nulli ē verū. ꝫ in mā odiosa nōve nit nisi qđ dixi ꝯct⁹ ꝑ quē trāsfert̄ dñiū. ꝓterea in re b⁹ eccie alienādis accipit̄ alienatio. vt. d. c. nulli. ꝑm

¶Alienatio de fratre ad soꝛorē nō est (glo. ibidē. 1
ꝑm mo. co. ti. allegat. C. de fideico. l. voluntas.

¶Que req̄runt̄ in alienatōe rei ecclesiastice: ℞. pa. 2
in. c. cū aplica. de bis q̄ fi. a p̄. q. v. Primo tractatus sez an expediat vel nō. Scdo ꝓsensus capli. Tercio q̄ fiat ꝑ vtilitate ecclesie. Quarto auctas supioris. Quinto subscriptio. ꝛ b̄ ponit in. c. tua. de bis q̄ fi. a p̄. ꝛ in. c. j. e. ti. ꝛ. c. nulli. de re. ec. nō alie.

¶Utrū subscriptio req̄rat̄ nccrio: ℞. Pa. in. c. j. de 3
bis q̄ fi. a p̄. q̄ Jnn. dat vnā regulā q̄ nūq̄ req̄rat̄ sb scriptio nisi i casib⁹ a iure exp̄ssis. Rō: qꝛ regularit̄ in q̄libet dispositōe sufficit ꝓsēsus: nec req̄rit̄ scriptura. l. pactū. C. de pac. vide glo. in. c. j. de cen. li. vj. ꝛ ideo venditionē ꝓmutationē ꝛ donationē ꝓlat⁹ facere nō pōt nisi de ꝓsensu capli ꝛ subscriptōe canonicoꝝ. Al bri. in. d. aut̄. b̄ ius: tenet q̄ subscriptio in alienatōne rei ecclesiastice regulariter nō est necessaria: nisi ūtri bus casibus ꝓdictis. s. venditōe: ꝓmutatōe ꝛ donatōe vt in. d. c. tua. ꝛ in casibus no. ꝑ archi. in. c. sine excep, tōe. xij. q. ij.

¶Que sē cāe legitie aliēatois rer̄ eccīastic⁹: ℞. pa. 4
i. d. c. nulli liceat: q̄ sē. iiij. Pria necessitas si debita vrget ꝛ eccia nō ꝑt satisfacē de fructib⁹. Scda vtilitas. s. vt bēat rē meliorē: ꝛ ista ponūt̄ i aut̄. b̄ ius. C. de sa. sā. eccle. ꝛ. x. q. ij. boc ius. Tercia pietas. xij. q. ij. aurum.

t.c.sanctorum.Quarta cōmoditas:vt qz res est magis damnosa q̄ vtilis ecclesie:vt in.c.terrulas.xij.q.
ij.t ibi plene in glo.

5 ¶Utrū ois alienatio rei ecclīastice sit ꝓhibita sine ꝑfata solēnitatevel aliq̄ de ꝑfatis cautis:R.fm doc.in c.nulli liceat:q nō:ß imobiliū:t noie imobiliū reruz ꝓpbēdūt ea q̄ fuādo fuari pñt.facit.l.tutores.la.ij. C.ad tu.t.c.tua:d bis q̄ fi.a pla.ß All.i.d.aut.B ius tz qmobilia q̄ etiā fuari pñt alienari pñt sine ꝑdicta solēnitate:vt oues cē.nisi sint ad diuinū cultū deputate:qz tūc seruabīt.aut.ꝓterea.C.de sa.san.ec.s.vt nō vendant nisi ꝓ necessitate t vtilitate:t placet.

6 ¶Utrū pecunia sit de bis q̄ seruādo seruari pñt:R. Pa.in.d.c.nulli liceat:q nō.qz retenta nihil opatur. lxxviij.di.ejciēs.t no.in.c.cū plēs.in fi.ff.de admi. tu.vbi tutor dz pecuniā pupilli ponere i emptōe ꝑdi orū.Qd verū credo nisi i duob⁹ casib⁹.Primo⁹ q̄n pecunia eccīe esset deputata ad emēda bona imobilia: qz tūc iudicabīt bonū imobile:nec posset mutari.tex.ē singularis: t ibi Bal.t Lud.de ro.in.l.ij §.q̄d ḡ.ff. de ꝓ.iudi.tu.t vti.actiōe.Et ꝓ B tenuit Albz.q.xxiij i.ij.pte statutoz:q q̄ statuto caueāt q mlier lucreāt dimidiā ptē bonoz imobiliū mariti decedētis sine liberis q lucrabīt ptē pecunie deputate ad bona imobilia emēda:qz illa pecunia iudicabīt vt imobilis:ß Bal.est ōni⁹ in.l cetera.§.fi.ff.de le.j.t alle.mirabilē tex.i.l.cū in fundū.§.si fund⁹.ff.d iu.do.Et istud credo vez q̄ ad dictū statutū:qz iura adducta ꝓ Albz. ff.de bere.instī.l.ex facto.§.ceterū.la.ij.loquūt i actu fauorabili vltie volūtati:silr t cle.ne romani.de elec. Et cū ꝑfatū statutū sit ꝓ cōem dispositionē iuris:ḡ ill la iura ad B nō debēt allegari. Silr.l.si nō sunt.ff.de au.t ar.le.§.q̄s ḡ.ponit casū:vbi argētū ceptū fabri cari bī ꝓ facto t nō ꝓ ifecto fauore miozis.Scds casus ē q̄n pecunia eēt in magna q̄ntitate.facit.c.lz bely de simo.vbi accusāt plat⁹ q male expēdit non modi cā pecuniā ḡ nō pt ea vti sicut fructib⁹.Sec⁹ si esset modica q̄ntitas.Et sic limito dictū Pa.t ita itelligas

7 ¶Quid ē illud qd seruādo fuari pt:R (in.d.c.nulli. R.fm Ang.in.§.qz pax.i aut.d nup.q dī oē illd qd nō ꝓsumīt triēnio:t ē glo.singl'aris i.l.vnica.C.si ad uer.vsu.Hoc limito q̄n tale qd seruāt pōt ꝓducere fructū sic seruatū.al's nō.ar.l.j.§.fuit q̄situ.ff.ad tre. Et ita intellige glo.i.d.§.fuit q̄situ.facit tex.i.l.arist. §.fi.cū.l.se.ff.de iu.deli.Et sic q̄ vsu ꝓsumūt nō sunt de illis q̄ seruādo seruari pñt.Fallit in pecunia vt dictum est:qz est casus specialis.

8 ¶Utrū iura actōes t noia debitoz cēseant mobilia vel imobilia:R.Pa.i.d.c.nulli q nō ꝓprie:qz mobile t imobile claudīt aliq̄ ēmino :vt.l.monentiū.ff.de ♣.si.Et iō cū sint qd incozpale sūt i tercia spē:vtpz in l.a diuo pio.§.i ordinatiōe.ff.de re iu.Jō ꝓsulunt Oldra.q si ponceps relinqt bona mobilia distribuēda:ñ veniūt pene nōdū exacte.Unū tñ notab:q si q̄s volens ꝓpbēdere totū pīmoniū suū facit solā mētionē de mobilib⁹ t imobilib⁹:tūc iura actōes t noia debitorū sūt imobilia si adherēt imobilib⁹.Sivo adherēt mobilib⁹ sūt mobilia:t idē de ānuis redditib⁹.Et sic limita cle.exiui.§.cū annui reddit⁹:de ♣.si.facit glo.i c.ij.de re.ec.nō ali.li.vj.Alienari tñ nō pñt sine debita solēnitate t cā.qz seruādo seruari pñt: q̄uis Dy. vt no.Albz.in.d.aut.B ius ꝓsuluerit posse alienari: qd posset teneri post factū vel etiā añ ex magna cā.

9 ¶Utrū mobilia ꝓciosa eccīe cēseāt imobilia:R.q sic:vt colligīt ex.l.lex q̄ tutores.C.de admini.tu.t ex glo.in.c.eps q̄ mancipiū.xij.q.ij.sīl iūctis.Idem te net Pa.in.d.c.tua:de bis q̄ fi.a pla.

¶Utrū ꝑfata forma reqrat in oi alienatōe rez imobiliū eccīaz:R.Pau.vt refert Se.i.c.j.de re.ec.non ali.li.vj.q̄si in fi.q tractat⁹ nō reqrīt nisi i eccīys cathedralib⁹ nō i eccīys iferioīb⁹:ß sufficit ꝓsensus ipiozis.Sz ego credo vez dictū Pau.q̄n eccīe iferiores nō bnt caplm:al's nō.ar.cle.j.de re.ec.nō alie.Cā aūt legitia.s.vt necessitas vl' vtilitas sp reqrīt:vt i.d. cle.j.Et lz nō dicat nisi de necessitate vl' vtilitate:etiā pt fieri ꝓpietate.¶Nō:qz vbicūq; ꝓstitutio loqt i mā iuris t aliqs casus excipit:nō ꝓ B firmat regulā i nō enūerat lz ōnis cōe antiquū:q̄nmo i casib⁹ nō exceptis supplet a iure cōi:facit.c.ad audiētiā cū ibi no.d denō resi.facit gl.t Bar.in.l.serui.ff.de vsuca.vbi notabilit volunt q si vnū ius ponit regulā t excipit aliqs casus cū dictōe taxatiua:q nihilomin⁹ excipiūt alij casus q̄ repiunt a iure excepti i alia ptē iuris:facit.cq̄n frequēter:iūcta glo.j.rnso.vt li.nō ptē.facit glo.i l.j.C.de ꝑdi.inde.q̄ videt velle q exceptovno casu a regla:videt excipi oēs sīles.Sat ē enūnū positū exē pli gra.ar.l.nō pñt.de legi.c.trāslate:de cōsti.Et q dī q exceptio firmat i nō exceptis:vt i.c.dñs.xxxij.q.vij. t in.c.q̄n.de cō.lepro.vbi dicit dñs.Nō lz diuuttere vroē excepta cā fornicatōis:dz intelligi q firmat regulā i casib⁹ nō silib⁹:t nō specifice exceptis:facit.l.j ff.qd vi aut dā.c.cū dilecta.de ꝓhib.vti.Distingue tn q si casus ꝓsīles nō excipiunt specifice alibi:tūc i materia fauorabili extēdīt t pia p idētitatē rōnis:vt sentit glo.i.l.illud.C.de sa.san.ec.Sec⁹ in mā restringibili:vt no.i.l.j.C.de pa.q̄ fi.di.vide qd no.i.c.inē alia de imu.ec.t d.c.cū dilecta:t d.c.q̄n.qd nō:qz fac ad

¶Quid si eps nō bz caplm:qz eccīa ē de (multa. structa ꝓpē guerras t bmōi:R.Pa.i.c.j.de bis q̄ fi. a pl.dicūt doc.q loco canonicoz aduocet aliqs clericos bonestos:ar.lxv.dis.si forte:t.l.vbi absunt.ff.de tu.t cu.dan.bon⁹ tex.xvij.q.iiij.nullus res.Et B est vtile seruare etiā in alienatōe eccīesie inferiozis.

¶Utrū necessitate occurrēte q̄ nō patīt vt bēat recursus ad supiozē:licite possit fieri alienatio sine eius dē supiozis licētia:vide.j.Juramentū.iiij.§.j.

¶Quis dicat supior vt ꝓ licētia ad ipm recurrat i cā alienatōis rei eccīesiastice:R.q in non exemptis est eps ꝓprius.In exemptis est ꝓlatus ipsoz sub q̄ bus sunt:vt abbates i eccīesijs sibi subiectis:t ministri minoz q̄ ad monasteria sctē Clare:t ꝓuinciales ꝑdicatoz q̄ ad sua monasteria.Ita elicīt ex no.in.d. cle.j.t ꝓ Car.in.c.statuimus.de transac.

¶Utrū recipiēs rē eccīesie sine obseruatōe solēnitatis teneat eā restituere:R.q sic fm Mo.ti.de alie. etiā cum fructibus:nec potest repetere ꝓcium ab eccīesia.xij.q.ij.nō liceat.x.q.ij.B ius:in aut.de nō alie. §.j.Limita B verū q nō repetit ꝓciuz ab eccīesia nisi ꝓuersum fuisset in vtilitatem eccīesie:ar.c.j.de ꝛepositō.Do t aliā limitationē fm do.An.q q̄n cā legitima fuit alienatōis:licet nō sit seruata forma:nō tenetur in ꝓscia:qz solennitates adīnuēte sunt ad euitandum deceptōes.Et ideo q̄n deceptio nō subest t fuit causa legitima alienādi:nō teneāt restituere in cōscia qd bñ no.recitat Pa.in.c.q pleriq;.de imu.ecc.t est equissimum.

¶Utrū ꝓlat⁹ eccīe possit renūciare exceptiōi ꝓpetēti eccie:aut trāsigere euidēter in dānū eccīe:R.Pa. in.c.j.de ꝛepositi.q nō fm Jnno.ibidē.nisi ex speciali ꝓcessione pape.facit.l.ꝑses.C.de trāsa.t.l.ptra iuris

ciuilis regulas.ff.de pac. Ex q̄ infert q̄ nō pōt cedere liti ⁊ cāe aut trāsigere nisi sit cā euidēs ⁊ debita solennitas si actio sit ad rē imobilē. iuxt nō.in.c.nulli liceat de re.ec.nō alie. Si vo sit ad rē mobilē sic pōt: vt no. glo.i.d.aut. h ius. Et h ē veri⁹ p.l.cū hi.§.si cū lis.ff. de trāsa.⁊.l.nō solū. C.de p.mi. q̄uis aliq̄ teneāt indi sincte q̄ transigere pōt: vt no. Albu.in.d.aut. h ius.

16 ¶Utrū plat⁹ solus possit repudiare legatū sine solēnitate pfate? R. vt colligo ex pfilio. xj. Pau. de castro q̄ nō. § donationez sic: ⁊ dicit ꝓbari ⁊ bñ. ex.l.magis puto. §. fundo. ff. de re. eor q̄ sub tu. R̄ō diuersitatis est: q̄ donatōe nō acq̄rit donatario nisi voleti ⁊ nō ignoāti: § in legato sufficit factū testatoris soli⁹. acq̄rit em̄ ig̃rāti lz reuocabil'r. l.cū pr̄. §. surdo. ff. de leg. ij. ⁊. d. §. fundū. g̃ legatū ē q̄sitū ipo facto. Et sic intelige nō. p doc. i.c. vt lup. de re.ec.nō ali. ⁊ i.c.tua. h bis q̄ fi.a p̄. Et mihi placet. q̄nis Fede. pfil. ix. pfuluerit q̄ etiā legatū pt repudiare. Et cū Fede. est Inno. in c.ij. de do. Bar. in.l. iubem⁹ nullā. C. de sa.san.ec. vbi bñ distinguit. ⁊ Pa. in.c.j. de do. ⁊ ptu. vbi late ponit § eos nō sequor: nisi qñ qd legat esset de bis q̄ alienari sine solēnitate pñt aī factū: § post factū sic si cā legitima subesset. Et idē dic in q̄cunq; ꝓhibito alienari sine aliqua solennitate vel ꝓsensu alterius.

17 ¶Utrū iconom⁹ eccl̄ie cui ꝓmissa ē in aliq̄ casu alienato possit illā facere ꝓsanguineis suis? R̄n. Pa. i.c. vt sup. de re.ec.nō ali. legiste tenēt p autēticā h busc̄ū q; modis. C. de sa.san.ec. positā. x.q.ij. q̄ nō nec ali⁹ administrator cuiuscūq; pditōis sit: § Pa. dicit nō ee verū in plato § bñ in iconomo ⁊ aliis. Ego tñ credo q̄ in ꝓscia si ex cā legitima facit excusat ⁊ valeat talis alienatio. ar.c.j. de coba. cle. ⁊ mu. in tex. ⁊ in glo.

18 ¶Quid dī ꝓpetuū? R̄n. glo. x.q.ij. h ius. Prio q̄ durat vsq; ad. xxx. annos. insti. de ppe. ⁊ tēpo. ac. Scdo q̄ durat q̄diu viuit cui pcedit. ff. p socio. l.j. ⁊. c. pcarie. x.q.ij. Tercio q̄ durat q̄diu pensio soluat. insti. de loca. §. adeo. Et si ois talis ꝓtractus ꝓhibet sine solennitate: ⁊ in causis de q̄bus supra dictū est.

19 ¶Utrū terre inculte date ad culturā cuz ꝓmissione dādi eas i emphiteosim: possint dari post culturā ipsarū? R̄n. Pa. in.c. ad aures. de re.ec.nō ali. q̄ sic: extirpātib⁹ siue eoz heredib⁹ aliis nō: nisi seruata debita solennitate: q̄ nō sunt amplius terre siluestres.

20 ¶Utrū sede vacante possint alienari bona eccl̄esie? R̄n. Pa. in.c.l. ne se. va. q̄ aut sunt bona q̄ seruando seruari nō pñt: tūc i eccl̄ia epali iconom⁹ siue capl'm sine alia licētia poterit. Sicut dicim⁹ in tutore. l. lex q̄ tutoris. C. de admi. tu. l. tutor q̄ reptoriū. ff. eo. Si vo bona seruari pñt: tūc i eccl̄ia epali nō poterūt alienari sine licētia pape solū. ar. d.c.j. ⁊ i.c.j. de re.ec.nō ali. li. vj. In eccl̄ia vo inferioi: tūc si magna vrget necessitas: ⁊ eccl̄ia viu ē vacatura: nō pt ꝓmode expectari creatio plati: tūc in istis duob⁹ casib⁹ dicit Inno. q̄ dabit curator bonis: ⁊ p illū fiet alienatio. nec ꝓius poterit fieri ēt p archiepm aī q̄ sit dat⁹ administrator eccl̄esie vacāti. vt i.d.c.li. vj. facit. l. iij. ff. de cu. bo. dā. ⁊ qd nō. i de. ij. de re.ec.nō ali. ⁊ pcor. An. ⁊ Bu. Silr nō valet alienatio facta a scismaticis vel inrtusis. de scis. c.j. xij. q. ij. alienatōes. Et tenet q̄ ea recipit restituere nō solū rē § etiā fruct⁹ pceptos: ⁊ q̄ pcipi potuit a iusto possessore. c. grauis. de restit. spo. Et ē excōicatus q̄ inmittit talib⁹ alienationib⁹. vt. j. Excōicatio.

21 ¶Utrū plat⁹ bñs bona distincta a (vij. casu. ix. bonis capli possit illa ꝓcedere alicui ad vitā ipsi⁹ plati sine capli ꝓsensu ⁊ alia solēnitate? R̄. Pa. in.c. pti. nebat: de bis q̄ fi. a p̄. q̄ Fede. ꝓsi. lj. tenet q̄ sic. vide doc. in. c. veniēs. de trāsa. ⁊ maxime cā pietatis: p tex. iūcta glo. xvj. q. j. possessiones: vide archi. in. c. j. de re.

¶Utrū i alienatōe rei minoris req̄ (ec.nō ali. li. vj. 22
rat aliq̄ solēnitas? R̄. Inno. in. c. j. de re. ec. nō alie. li. vj. q̄ sic. s. cāe cognitio ⁊ decretū ⁊ cā legitia. C. de p. mi. l. minoz. ⁊. l. li minores. ⁊ ff. de re. eoz q̄ sunt sub tu. l. magis puto. §. nō passim. ⁊. §. si es. ⁊ h vez etiā in mobilib⁹ pciosis ꝑm eūdē ibiq̄: als bz ō possidēte rei vēdicationē ō tutorē aut curatorē ꝓsonalē actiōz tutele vel negocioz gestoz. d. §. si es: ⁊. §. se. C. de p. mi. l. ⁊ si pses. Et dic ibidē Inn. q̄ decretū ē sniaꝛ nō impon: ē sine cāe cognitōe: ⁊ iō in scptis ē dādū. C. d sen. exp̄i. re. l. ij. ff. de re. eoz q̄ sunt sub tu. l. j. ⁊. d. §. si es. ⁊. d. l. minoz. Sepe tñ i iure decretū vocat auctas l. j. C. de mi. ⁊. l. j. C. q̄ñ decre. opus nō est.

¶De alienatōe possessionis date sub ꝓditōe ne alie 23
neat. vide. j. Donatio. §. xlvij.

¶Utrū valeat alienatio facta p eū q̄ ꝓmisit capitale 24
crimē etiā ad pia cām? R̄. Inno. i.c. q̄ ꝓpē. de ele. q̄ alienatio tenet dūmō fiat aī sniam. l. post pctū. ff. de dona. ⁊. l. si q̄s post hac. C. de bo. dā. q̄ pcipit q̄ bona illi⁹ q̄ capitale ꝓmisit crimē publicent: intelligēda ē post sniam inuēta: vl ex suspitione pene alienata: vt ff. de dona. cā mor. l. si aliq̄s. Fallit i crimie lese maiestatis: vt i glo. d. l. post pctū. Silr ⁊ bezesis: vt in. c. cuz ꝑm. de bere. li. vj. q̄ sunt in ꝓmissum a die ꝓmissi crimis: vide. j. beretic⁹. Idē dic in q̄cunq; crimine q̄ ipso facto bona ipm ꝓpetratis essent ꝓfiscata.

¶Utrū alienatio i fraudē creditoz vel pronoz vale 25
at? R̄. Inno. vbi. d. q̄ nō: q̄ venit reuocāda: vt. ff. de bis q̄ in frau. cre. p totū. imo pl⁹: q̄uis nō sit facta in fraudē: si tñ fraus ē in ipso facto reuocat. .oēs. §. lu

¶Utrum alienatio rei litigiose vale (cius. ff. e. ti. 26
at: vide. j. Cessio. in prin.

¶Utrū alienatio fundi dotalis vel rerū donatarū p 27
pter nuptias valeat: vide. j. dos. §. xj. ⁊. xij.

¶Qui ꝓhibeāt alienare: vide. j. donatio. §. iiij. cū se 28

¶De alienatōe bonoz mobiliū q̄ ser (quētibus. 29
uando seruari nō pñt facta p ecclesiasticas psonas. vide. j. Clericus. j. p totum.

Aliméta Alimētoz appellatōe vestimenta intelligūt in legatis. vt. ff. de ali. ⁊ ci. le. l. legatis. Idē dico si legat⁹ ē vict⁹. vt. ff. de v. si. l. vbo vict⁹. Secus si cibaria sunt relicta. vt. ff. de ali. ⁊ ci. le. l. añpe. Itē noie alimētoz veniūt medicie ꝑm Dy. Ang. ⁊ Inn. i. l. si cū dotē. §. si marit⁹. ff. so. ma. p l. vbo vict⁹. cū se. vbi ē cas⁹. ff. d v. si. ⁊ pbat i. l. legat ff. d ali. ⁊ ci. le. ⁊ Bal. i. l. i reb⁹. ff. ꝓmo. q̄uis dixerit ꝓ riū in. d. §. si marit⁹. p copulā q̄ ponit int diuersa vt no. glo. in rub. ff. de iur. ⁊ fac. ig. Hoc nō ē verū: q̄ ibi ponit int gen⁹ ⁊ speciez: vt in sili. no. glo. in. l. j. C. de ser. ⁊ aq̄. § appellatōe cibarioz nō veniūt medicine ꝑm Ang. i. d. §. si marit⁹. Silr noie alimonie veniūt necessaria vite ꝑm Pa. in. c. cū ꝑm. de pbē. ⁊ pz ex. c. nō liceat. de pben. in fi. lre. Et nomē vite nccria ipoz tat vestes: cibos: medicinas ⁊ hmōi: sicut dicim⁹ de alimētis legat? i. d. l. legat?: ⁊ ibi tenet Bar. q̄ ille cui debet alimēta dz hīe expēsas p studio nccrio sine q̄ viuere nō possz ꝑm ꝓdecētiā psone: puta grāmatice ⁊ hmōi: sec⁹ de expēsis i studijs: i q̄b⁹ dz militare: sine q̄b⁹ hn pōt viuere honeste ꝑm ꝓdecētiā sue psone Idē no. in. l. de bonis. §. nō solū. ff. de carbo. edic.

¶Quis teneat ad alimenta pstanda? R. ꝑm Azo. in sum. C. de alen. li. ⁊ Wona. in ti. alimēta. q̄ ꝓmo pa. 1

rentes liberos ⁊ liberi parẽtes alere teneẽ ⁊ oia onera inuicẽ sufferre: vt pz. C. eo. p totũ. nõ tñ de ere alieno. vt. ff. e. tit. l. si quis. §. parẽs. Nota tñ q̃ noie pñs hic veniũt ascẽdentes ex linea paterna: ⁊ matris nomine ex linea materna. Est tñ dña: q̃ mater nõ tenetur nisi pr̃ vel ascendentes ex eius linea defierint: vel sint egẽtes: vt. l. si quis. §. vtrũ. ⁊ l. nõ quẽadmodum ff. eo. tit. Fallit ꝟ etiã q̃n filij possunt sibi sufficere in alimentis: vel ex bonis suis: vel ex artificio. Limita ꝟm Bar. nisi sit nobilis cui nõ deceat talẽ artem exercere. ⁊ idẽ puto in liberis circa parẽtes suos. ff. e. l. si quis. §. ſ si fili⁹. Nec distinguo an sit emancipatus vl ne. an sit legitimus vel ne: q̃ de iure canonico tam p̃ q̃ mater: teneẽ alere spurios: vt no. Inno. in. c. ij. de regu. ⁊ Pa. in. c. cũ haberet. de eo qui du. quã poll. p adul. Fallit etiã vt. j. filius. §. xxj. Scdo vir vxorẽ et vxor virũ: si vir sit inops ⁊ vxor locuples. C. vñ vir ⁊ vx. auẽ. ꝓterea. ff. so. ma. l. si cuz dotẽ. ff. ad sil. l. j. ff. de iu. do. l. mutus. Et ꝟ verũ nisi vir vel vxor esset in culpa q̃ minus exhiberet debita obsequia alteri. ar. l. iulianus §. offerri. ff. de acti. emp. cum si. Tercio frater fratrẽ si egeat ꝟm glo. in. l. parentẽ. C. de alen. li. ⁊. d. l. si quis a liberis. Et eam approbat Sali. in. d. l. parẽtum. dicẽs esse rõnabile: q̃ si teneẽ alere fratrẽ naturalez tñ: vt in auẽ. licet. C. de natura. li. multomagis naturalẽ ⁊ legitimũ. ar. ff. de admi. tu. l. tutor ꝟm dignitatẽ. §. in soluẽdis. Quarto seruus a dño. ff. ꝺ adi. leg. l. cũ plures. §. pe. Alioquin fiet qꝺ est in. l. ij. ff. de bis qui sunt sui vel alie. iur. ⁊. in. l. si sanus. C. de lati. li. Quinto socer nurũ suã. l. si quis. Sexto tutor matrem pupilli ⁊ sororẽ si egent. l. si post. in pin. ff. de tutel. ⁊ nota q̃ alimẽta debent ꝑstari ꝟm ꝓsuetudinem regionis arbitrio boni viri: ⁊ ꝟm facultatẽ debẽtis et dignitatem legatarij ꝟm Bar. in tractatu de duobus fratribus. facit. l. alimẽta ff. de ali. ⁊ ci. le. ⁊. l. cũ hi. §. cum in ꝓsona. ff. de transac.

Altare duplex est. aliud stabile qꝺ quidẽ in ecclesia ꝓsecrata nõ põt construi nisi qꝺ eps ꝑdecessor ꝓsecrauit vel ꝓsecrari pmisit. s. ab alio epo. lxviij. di. c. q̃uis. ⁊ de ꝓse. di. j. c. nullus. el. ij. Aliud aũt ꝺr viaticũ. s. in via portandũ vel portabile ꝟm Jo. an. in. c. q̃ñ. de pbẽ. li. vj. Et nota q̃ istud altare portatile aliq̃n fit ex tabula ⁊ lapide: ita q̃ lapis est sigillũ: ⁊ sepulcrũ est in ligno. Aliq̃n ꝺo fit ex lapide solum: ita q̃ in ipso lapide est sepulcrũ. Aliq̃n cũ ligno ⁊ lapide: ita tñ q̃ in lapide est sepulcrũ ⁊ sigillũ: ⁊ ponit lignũ ꝑ augẽda eius latitudine. Aliq̃n fit in lapide solo sine sepulcbro ⁊ reliquijs. Et istis q̃tuor modis solũmõ põt fieri. Et ꝺz esse latuz q̃ sup eo possit stare hostia ⁊ calix. ar. c. ꝓcedimus. de ꝓse. dis. j.

1 ¶ Utrum ꝺebeat esse ꝓsecratũ ab epo tam stabile q̃ viaticũ? ℟n. q̃ sic. d. c. nullos. ⁊. d. c. cõcedimus. ⁊. c. q̃ in dubijs. ⁊ de ꝓse. ec. vel al.

2 ¶ Quõ exercaẽ altare? ℟n. ꝟm Pa. in. c. ꝓposuisti. ꝺ ꝓse. ec. vel al. q̃ duobus modis. Primo q̃n mensa altaris est mota. i. q̃n tabula supior de loco cui cõpagina q̃ amouet ꝟm Inno. in rub. ꝓdicti ti. ⁊ Host. in. c. j. e. ti. Et ꝟ verũ in altari stabili. ⁊ licet in ipsa mensa sit foramen ꝓsecratois. tñ si remoueaẽ mẽsa a structura exercaẽ altare. q̃ ꝓsecratio intelligit principaliter in ꝓiũctõe lapidis superioris ⁊ structure inferioris Secus si totũ trãsferaẽ cũ sibi coherẽtib⁹. Secus in portatili. q̃ nõ exercaẽ nisi amoueaẽ illud puũ sigillũ cõtinẽs ꝓsecrationẽ q̃n factũ ẽ: ita q̃ in lapide fit sepulcz Sed q̃n lapis ẽ ꝑ sigillo in ligno. tũc ꝟm Jo. an. i. c. ligneis. e. ti. amoto lapide a ligno ẽ exercatũ. Q̃n ꝺo est factũ tercio mõ: tũc si lapis amoueaẽ a ligno Abbas ⁊ Jo. an. in. d. c. ligneis. teneẽ q̃ nõ exercaẽ: q̃ cõsecratio ẽ in ipso lapide. Pa. ibidẽ dubitat: q̃ nõ reciat formã ab ipso ligno ⁊ lapide. puta q̃ lapis ẽ ita paruꝰ q̃ nõ sufficit ad formã altaris viatici sublato ligno ẽ vez dicere q̃ altare patiẽ enormẽ lesionẽ Tu dicas verũ ee q̃n lapis est ita puꝰ q̃ nõ põt cõtinere calicẽ cũ hostia. eo mõ q̃ ꝺz sup ipm poni ad celebrãdũ. alꝭ ẽ vera opi. abbat ⁊ Jo. an. Scdo mõ exercaẽ q̃n enormiẽ est fractũ. d. c. ligneis: ⁊ ibi ꝺicẽ Pa. q̃ vbi cũq̃ pringat enormis fractura in altari exercaẽ. q̃ vi deẽ pdere formã. Secus si fractura nõ sit enormis. Jsto solũ mõ exercaẽ altare portatile q̃rte mõ dictũ alijs ⁊ nõ modis. ⁊ no. ꝟm eundẽ Pa. ⁊ glo. in. d. c. j. q̃ enormiẽ frangiẽ ⁊ exercaẽ altare stabile: si aliq̃s ꝺ lapidib⁹ tangẽtib⁹ ipsã ꝓsecrationẽ vel sigillũ ẽ amotus. ⁊ nota q̃ q̃n fit ꝓsecratio altaris fit vnũ foramẽ puũ in mẽsa lapidea altaris. vel añ altare: vel in latere dextro: ⁊ post ꝓsecrationẽ clauditẽ lapide puo: ⁊ dr̃ ille lapis sigillũ: q̃ denotat illud ꝓsecratum. ⁊ ibi ponunẽ reliq̃e ⁊ nomẽ epi ꝓsecrãtis ⁊ scti ad cuius honorem consecraẽ.

¶ An aũt possit poni corꝑ xpi ꝓsecratũ ꝑ reliquias? Inno. cũ ꝓsilio assistẽtiũ rndit q̃ nõ. ferẽ tñ q̃ leo papa dedit ptẽ corꝑalis ⁊ corꝑis xpi i ꝓsecratõe cuiusdã eccliẽ. Nec Pa. in. d. c. ꝓposuisti. tenet Asteñ. li. vj. ti. xxix. q̃ altare portatile ꝑt ꝓsecrare sine reliq̃ijs all. c. ꝓcedim⁹. de ꝓse. di. j. ⁊ iura q̃ videẽ ꝛia. dicit q̃ loquũẽ i altari stabili. Et q̃ nõ sint necie: facit rubrica in missalib⁹ antiq̃s q̃ dicit: q̃ si reliq̃e ñ fuerint: omittaẽ illa pticula illi⁹ oronis q̃ dr̃ pꝰ ꝓfessionẽ. s. orazm⁹ te dñe ꝑ merita sctoꝰ tuoꝝ q̃ꝝ reliq̃e hic sunt rc̃. 3

¶ Utrũ exercata ecclesia exercaẽ altare? ℟n. Pa. in. d. c. ꝓposuisti. q̃ nõ. q̃ eccl'a põt destrui absq; hoc q̃ destruaẽ altare. Secꝰ si polluaẽ. q̃ tunc etiã polluiẽ altare: ⁊ indiget reconciliatõne: ꝟ intellige de stabili altari. nõ de viatico seu portatili. 4

¶ Utrũ plura altaria possint eodẽ die in eadẽ ecclesia ꝓsecrari? ℟n. q̃ sic sicut ⁊ plures epi eodẽ die cõsecrari. c. cũ sis. de ꝓse. ec. vel al. 5

¶ Utrũ altare in ecclesia ꝓsecrata possit dirui sine licentia epi? Videẽ q̃ nõ. ar. c. placuit. de ꝓse. di. j. secꝰ in nõ ꝓsecrata. arg. a cõtrario. ⁊ glo. in. c. q̃uis. ꝑall. Jdẽ dic de erectõe qꝺ ⁊ de dirutõe. 6

¶ Utrũ sacerdos possit cõsecrare altare? ℟n. q̃non xxv. q. vj. ministrare. 7

¶ Utr̃ i altari i q̃ eps celebrauit possit ꝑsbr̃ eodẽ die celebrare? ℟n. q̃ nõ. de ꝓse. di. ij. c. fi. nisi de licẽtia epi aut necessitate cũ epus nõ põt pficere. vij. q. j. nihil. ꝟ glo. in. d. c. fi. 8

Alternatiua penal' ꝟm Bar. in. l. q̃cũq̃ C. de ser. fu. si ꝺo ꝺba dirigũẽ iudici: tũc optio ẽ iudicis: puta cũ dicit: puniaẽ vel cõdẽneẽ: si ꝺo dirigũẽ reo: puta soluat mille: vel exhibeat medietatẽ ⁊ hmõi: tũc optio daẽ reo: si ꝺo ꝺba nõ dirigũẽ nec iudici nec reo: puta dicit statutũ sit pena pedis: ⁊ hmõi. tũc i penis corꝑalib⁹ electõ ẽ iudicis. l. j. §. expilatores. ff. de effract. In pecuniarijs ꝺo erit rei. arg. l. plerũq̃. ff. de iu. do. Et sic̃is distinctio fit in legatis per ꝺy. de reg. iu. lib. vj. ⁊ docto. in. l. lucio. ff. de le. ij. Si ꝺo legatũ simpliciter fit alternatiue nõ magis referẽdo verba ad beredẽ q̃ ad legatariũ tũc electio est legatarij. vt puta lego ticio fundũ vel vsumfructũ vendicabit ticius qꝺ voluerit: vt in. d. l. lucius.

¶ Utrū qñ q̄s teneat ad alterutrū duoꝝ subalterna
tiõe possit dare qcūq; voluerit? ℟ñ.glo.in.c.inte ce
teras.de rescrip.q̄ sic.insti.de bere.iusti.§.pe.C. de
cõdi.inde.l.pe.z.d.l.plerūq; ff.de le.ij.l.si ita.ex de p
ben.referente.Cõtra insti.de le.§.si generaliter.Sol
uit glo.p̄dicta vã p̄ma iura:nisi eligẽs fuerit i mora.
ff.de op.le.l.mancipioꝝ.ff.de le.l.statu liberꝝ.§.j.ff.de
sol'.l.stichū.j.rñ.ff.de pe.be.l.itẽ.§.idem recte ait. vñ
talis si in loco z tpe debito offerat alterꝝ cui tenebat
z noluit recipe:liberat debitor.vñ si pirata vl' alio mõ
alienaret.nõ ꝓpter hoc teneret ad alterū exq̄ sol? cre
ditor est in culpa q̄ iura p̄mo allegata. Sz si null? sit
in culpa debes duo alternatiue:puta stichū aut p̄
pbilū si periit periculū p̄mi ad emptorẽ piculuz scõi
ad venditorẽ ptinet.l.si in emptiõe.§.si emptio.ff.d
ac.emp.z ven.

Ambitio ꝑm Alex.ij.ij.trac.de aua
ricia.q.vij.est appetitus
a potentie.potentia aũt p̄t appeti ꝑut p il
lã acq̄rit honorificentia. z sic reducit ad
supbiã.vel ꝑut est apparens sufficientia vl' abundã
tia.z sic reducit ad cõcupiscẽtiã oculoꝝ.vñ Aug?.j.
confes. Auaricia possidere vult mlta:z tu dñe possides
oia. Potentia vo dr in possessiõe oim. Uñ glo. sup il
lud.Cognoui qñ dñs me?es.qñ bonoꝝ meoꝝ non
eges ait. Qr tũlibz auar? sit sufficit tibi de?.etem̃ ava
ricia terrã querit possidere totã.adde celũ:adde qd
plus est q̄ fecit celũ z terrã.Et iõ Aug.in li.de vã re
ligiõe.Ambitio seculi supbos facit.cõcupiscẽtia curi
osos.Et in li.confes.Jussisti vt cõtineã a cõcupiscentia
carnis:cõcupiscẽtia oculoꝝ z ambitione seculi.

¶ Utrū ambitio sit petñ mortale? ℟ñ.q̄ nõ sp: sed
p̄mo rõne finis.z est tunc qñ in tali appetitu statuit
finẽ.s.q? parat? esset qcūq; mortale cõmittere ꝑ cõ
seq̄ndo potentiã vel bonorificentiã. Vel scõo rõe rei
q̄ appetit.vtputa q? appetiuit vel pla bñficia eccla
stica.ar.c.q? intantũ.de p̄ben.nisi in casu licito. Se q̄
dic vt j.deric?.iij.§.ij.vel aliqd bñficiũ vl' officiũ se
culare vl' eccliasticũ sciens se indignũ rõe criminis vl'
ignorantie z hmõi.q? tũc est mortale. ℟õ.q? vult qd
lex pbibet. Sil'r dico cũ appetit bñficiũ aut dignita
tẽ q̄ bz curã aiarũ p̄cipal'r ꝓpẽ bonorẽ videt morta
le rõne p̄dicta.facit in ar.c.statuim?.lxj.dis.z.c.licet.
viij.q.j.z optime.c.miramur.lxj.di.z hoc intelligo si
sit deliberatio voluntatis.al's veniale peccatum cõ
muniter est.

Amor sui est qñ q̄s nimis diligit seipm̃ q̄
rendo delectatões corpis nimis
z quietẽ carnis.z ꝓcedit ex luxuria q̄ est petñ mor
tale solũ si ꝓpter eũ nõ implet p̄cepta vel facit cõtra
aliter cõmuniter est veniale.q̄ tñ amor sui est ille qui
aliqñ ducit vsq; ad cõtemptũ dei:vt dicit Aug?. Et
ab isto ꝓcedit prudentia carnis.de qua infra Pru
dentia.

Amicicia vide infra Diligere per totum.
z infra Placere.

Amor seculi est filia luxurie. De quovi
de infra Diligere.§.iij.

Angaria est opus psonale z mun?
a mere psonale. Mun? aũt
mere psonale dr qd̄ p̄t labore corpali ex
pleri sine detrimẽto rerũ.vt in.l.nume.
la.ij.ff.de mu.z bo.gangaria vo in q̄busc ũq; psistit.
vt vult glo.in.l.neminẽ.C.de sa.san.ec.Et bñ. qr di
ctio ꝓ auget.vt.l.vrbana.§.pnoctare.ff.de ver.sig.z
no.in.c.si cõstiterit.de ac.z sic est munus mixtum si
cut angaria mere psonale est.

Appellatio est a minore ad ma
iorem iudicẽ ꝓpter quo
a catio vm canones.ij.q.vj.cis oppressus.z.c.
se.z.c.placuit.

¶ Qñ est appellãdũ? ℟ñ.q̄ infra decẽ dies a die la 1
te sñie.C.de ap.aut.bodie vo. Fallit in absente ex p
babili vl' notoria cã.qr talis infra.x.dies a tpe q̄ sciunt
sñiam latã p̄t appellare.vt.C. quõ z qñ iudex.l. ab
eo.ff.qñ ap.sit.l.j.§.fi. Et hoc verũ nisi sit contumax
vere in nõ cõparendo vel veniendo ad iudiciũ.quia
tũc nõ audit nisi veniat iudice sedente adhuc ꝓ tri
bunali.l.diuus.ff.de in inte.resti. Secus si fuisset cõ
tumax in restituendo.qr potest appellare.l.creditor.
ff.de appellatio.

¶ Utrū appellatio interposita post excõicationẽ vel 2
interdictũ vel suspensionẽ ab officio vel ab ingressu
ecclie tollat ipsarũ censuraꝝ effectũ? ℟ñ.q̄ nõ.tex.ẽ
in.c.is cui.de sen.ex.li.vj. Et hoc verũ.qñ tales censu
re absolute sẽ inflicte. ℟õ.qr secũ trahũt executionẽ.
c.pastoralis.de appel. Secus esset si sub cõditiõe fo
rent posite:vtputa si nõ solueris hinc ad mensem ex
cõico te vel suspendo vel si nõ feceris hoc vel illd.qr
tũc si añ cõditiõis euentũ appellauerit legitime be
ne suspendit.vt in.c.ꝓterea.el.ij.de appel.

¶ Quid si dicat.Excõico te si appellaueriz? ℟ñ. In 3
no.in.d.c.ꝓterea.q̄ appellatio suspendit effectũ. Sz
dubiũ esset si dicit.Excõico te si disposueriz ad appel
landũ. Et tũc dico q̄ in casu in quo talis ꝓlatus non
p̄t ꝓhibere appellatõz nõ erit excõicat?.al's sic.

¶ Utrū excõicat? post legitimã appellationẽ sit eui 4
tand?? ℟ñ.q̄ nõ.vt no.in.c.lz.de sen.ex.li.vj.z.c. pa
storal'.de ap. Uerũtñ si excõicat? noiatim spãliter et
expresse infra tps a iure vel a iudice determinatũ ap
pellatõnẽ nõ fuerit ꝓsecut? vt debuit eo elapso pote
rit publice excõicat? denũciari.z tũc erit euitand? tã
in iudicio q̄ extra z ab actib? legitimis remouend?.
d.c.lz. Et dr reputari ꝓ excõicato post talẽ denũcia
tionẽ donec sñialiter fuerit declaratũ appellationez
ante excõicationem fuisse interpositã.

¶ Sz vtrũ talis post denunciationẽ excõicatiõis et 5
desertionẽ appellatiõis celebrans aut ingerẽs se di
uinis efficiat irregularis? ℟ñ. Archi.in.d.c.lz.z sec̃
tur ibidẽ Be.q̄ nõ.qr exq̄ appellatõ legitima fuit añ
excõicationẽ posita: ipsam excõicationẽ suspẽdit.z lz
post desertõz appellatõis denũciet excõicat?.nõ tñ
excõicat:nec vere est excõicatus:vt ibi patet.

¶ Utrū a q̄libet sñia vl' grauamine possit appellari? 6
℟ñ.q̄ sic si est bois de iure canonico. De iure ciuili
nõ ab interlocutoria.nisi qñ iudex in criminali vl' ci
uili negocio qõnẽ ꝓ tormenta interlocut? est ꝺ.l.ante
sñiam.ff.de ap.reci.facit glo.in.l.añ sñie tps.C.quo
rũ ap.nõ re. ℟egulariter aũt nõ appellat ab interlocu
toria.vt in.l.ij.C.de epi.au. ℟õ.qr grauamẽ qd̄ ꝓ eã
inferẽ p̄t repari ꝓ appellationẽ a diffinitiua.§ qñ ñ
posset repari liceret. Quidã tñ tenent q̄ etiã ab inte
locutoria p̄t appellari sp.vt.l.ait ptor.§.q̄d tñ.ff.d
mi.§ p̄mũ verius.

¶ Utr̃ q̄s possit appellare a declaratore pene leg? 7
Uidet q̄ nõ.qr a pena leg? nõ p̄t appellari.l.si q̄ pe
na.ff.de v̄.si.z in.c.qr nos.z ibi glo.de ap. Sz tu dic:
q̄ a declaratore p̄t. Glo.est singular?.in.c. cupientes
§.q̄ si p.xx.dies.de ele.li.vj.qd̄ nota.

¶ Utrũ q̄s posset appellare a denũciatõe aut decla 8

ratiõe excõicatiõis seu alteri⁹ censure? Rñ. Pa.i.c. quemt.de ap.q sic.q2 hec nõ est sñia iuris a q non lz appellare.c.q2 de ap.s iudicis declarãtis q̃ est hois. Facit ad hoc glo.no.in.c.cupientes.de elec.li.vj.Et hoc verũ nisi sit notori⁹ excessus.q2 notori⁹ crimino sus nõ audiẽ appellãs.Facit qđ no.Inno.in.c.ex p te.el.ij.de⁹.si.q̃ dicit q in notorijs nõ requirit ꝓnie sñia.s fit q̃dã iuris executio.z tex.in.c.qm̃.de fi.pſb. Qđ limito verũ qñ excessus est ita notorius q nulla tergiuersatione põt celari.

9 ¶Quis põt appellare? R. ille c⁹ iteresset.als p aliũ fa cta nõ vz.l.j.ff.de ap.nõ re.z.c.ex ore.de bis qui si. a ma.par.ca.nisi qñ ꝓuocaret p eo q̃ ducẽ ad suppli ciũ.vt.l.nõ tm̃.ff.de ap.

10 ¶Utrũ religiosus possit appellare? Rñ.q nõ a cor rectiõe suoꝝ ꝓlatoꝝ:si fiat ꝑm statuta ordis vl regle c.ad nostrã.z.c.reꝓbensibilis.de ap.z.c.cũ speciali. eo.titu.

11 ¶Utrũ appellatio extraiudicial sic annullet post fa cta sicut iudicial. Rñ.ꝑm Inno.in.c.ex pte.el.j.dev. sig.q sic.facit.c.ad audiẽtiã.de ap. In hoc ẽ tñ dña ꝑm eũdẽ Inno.i.c.j.đ bis q̃ si.a ma.par.ca.q2 iudex q̃ ꝓcedit in forma iudicij dz audire legitimas exce ptiões:z nisi audiat iuste appellaẽ ab eo.Sz sec⁹ est in eo q̃ nõ vt iudex s vt ꝓuata ꝓsona ꝓficit factũ su um.q2 iste in forma iudicij nõ ꝓcedit nec ꝓcedere pt z iõ nõ dimittet q̃n ꝓficiet factũ sup quo appellatur nec reuocabiẽ nisi ꝓbeẽ veritas cãe: nec imputabiẽ ei si nõ audit ꝺictionẽ vel appellationẽ aduersarij: nisi ꝓbet vitatẽ cãe appellatiõis:vt de ele.c.cũ dilec⁹.z meli⁹.c.cũ inẽ canonicos iuncto qđ nota.in.c. interposita.in glo.in v.s etiã. de ap. Et sic collige q appellatõ extraiudicial dz fieri ex cã ꝓbata a iure vl ciuili vel consuetudinario vel canonico.Scđo q te nent gesta etiã post appellatoꝝ ipam nisi approbata vitate cãe.Tercio nõ q eoipso approbaẽ vitas cãe quo nõ ꝓbaẽ ꝺriũ.Quarto q sñia excõicatiõis non tenet post appellationẽ ex causis legitimis interpo sitã:etiã si nõ ꝓbaẽ veritas. Qđ quartũ est ſpãle in excõicatõe z ꝑ supradicta.Et est rõ q2 nũq̃ dz q̃s ex cõicari nisi cã ꝓbeẽ.ij.q.j.nemo.De hoc vide Inno. in.c.dilectis filijs.de ap.q̃ in hoc cõcordat.

12 ¶Ubi z a quo est appellandũ? Rñ.q a iudice q̃ ꝓ nunciauit z vbi ius reddi ꝓsueuit.Mã regulariter q̃ ad causas agendas ptinent in eo loco debent fieri et agitari.ff.de inter.ac.l.voluit.§.qđ ait.z corã iudice q̃ sñiam tulit si eius sit copia:nõ ꝓ vicos vel borgos. ff.qñ sit ap.l.j.§.dies.Et si nõ vult iudex recipe ap pellationẽ puniẽ.l.iudicib⁹.z.l.quoniã.C.eo.

13 ¶Ad quẽ est appellandũ? Rñ.ad superiorẽ z grada tim.ff.eo.l.imperatores.z.C.eo.l.addictos.Si vo a de legato appellaẽ ad delegantẽ.C.e.l.ꝺcipim⁹.§.eo⁹ Si aũt a delegato delegati:seruet forma posita.C.q̃ ꝓ sua iurisdictiõe.l.vnica.in fi.z i glo.ibidẽ. Et ꝓte rea ꝺat cautelam Ra.ful.in eo casu.C.de ap.q eps vel alius ordinari⁹ deleget cãm.q2 si appellaẽ a sñia deuoluẽ ad ipm q̃ iterũ deleget cãm appellationis q̃ põt delegari.vt.l.cũ post sñiam.C.de ap.no.glo.et Ang.in.l.eos.in pin.C.eo.ti.

14 ¶Qualiter est fienda? Rñ.si incontinẽti fit sufficit via voce sine scriptis.C.eo.l.ij.z.l.litigatoribus.Si fit in ptinenti:tũc dz porrigere libellũ appellatoriũ.infra x.dies vt dixi. q̃ libellus dz cõtinere nomẽ appellãtis z eius aduersariũ z nomẽ iudicis a q̃ z ad quẽ appel latur.Hec notat lex.j.§.fi.ff.e.forma sic.Ego tit⁹ di co sententiã nullã quã tulisti dñe iudex.B.ꝺ me:con demnãdo me sempronio in.x.libras ꝓsoluendas.z si aliqua est ego sentiens me grauatũ ad talem iudicem appello in scriptis petens apostolos z̃c.

¶Utrũ appellare liceat? Rñ.q sic quãdo fit ex confi 15
dentia iuste cause: vel ad declinandũ indebitũ grava mẽ iudicis:q2 hoc fit auctoritate iuris:z qđ fit iurẽ au ctoritate nõ habet calumniã.Et q liceat appellare ex causis exꝑssis:bñ in c.pastoral.de ap. Si vo appellet q̃s causa afferende more z animo aggrauãdi aduersa riũ:sic nõ põt fieri sine pcõ mortali si ẽ in notabile de trimentũ ꝓximo: z tenet ei ad restitutionẽ. ij.q.vj.c. quicũq;.pcor.Tho.ij.ij.q.lxij.

¶Nota q timens iniuriã inferri sibi ab aliquo iudi 16
ce z accipiens iter eundi ad ꝓncipem:ꝓcipiat illi ne si bi iniuriã inferat. p hoc videt positus sub ꝓtectione ꝓncipis:vt sic istud ꝓceptũ cũ arreptionẽ itineris ba beat vim cuiusdã appellatiõis extraiudicialis. Facit qđ no.Bar.in.l.de pupillo.ff.de no.ope.nũ.z Inno. z Jo.an.in.c.vt debit⁹.de ap.facit. c.dilecti.in ar.de ap.q arreptio itineris ad superiorẽ cõstituit eum sub eius ꝓtectione.z sic puniẽ inferẽs tali iniuriã: dũ ius ꝓtemnit.z eum sub cuius ꝓtectione se posuit.vt no. Pa.in.ca.in causis de ele.

Apostasia ꝑm Alex.ij.ij.tracta. de apostasia. est temerarius a statu fidei obedientie eccliastice vl religionis recessus. Et sic col lige triplicẽ apostasiã.vt etiã no.glo.in.c.j. de Apostasia. In ꝓma fuit Julian⁹ apostata.vt in.c.iulian⁹.xj. q.iij.z q̃cunq; recedit a fide.ij.q.vij.nõ põt.Et isti ꝑm Ho.in.d.c.j.sũt ꝺe bereticis.z in ipis habẽt locũ oĩa iura de bereticis.ex q̃ patz q ipo facto sunt excõicati.c. excõicam⁹.de bere.el.j.z.ij.z ita tenet Inno.in d.c.j. nec testm̃ facere pñt.vt.j.testm̃.§.j. In scda sunt oẽs xpiani q̃ nolũt obedire suis platz ecclasticis.viij.q.j. sciẽdũ Sz aduerte q aut iste inobediẽs iõ nõ obedit pape seu canonib⁹.q2 nõ credit q habeat ptãtem cõ dendi canones.z iste dz puniri vt beretic⁹.xix.disti. nulli fas est.z ibi dicit Aug.q est excõicat⁹ z bereti cus z scismatic⁹.c.licet.de ele.c. excõicam⁹.de bere. c.j.de scisma.z Pau.in cle.j.de eta.z q̃li.dicit: q est infamis.z no.glo.vj.q.j.infames.z glo.in.d.c.gene rali.de ele.li.vj.z ibi Be.Aut iõ nõ obedit nõ q2 non credat eũ ꝺñe ptãtẽ:s q2 cõtemnit:z talis grauiẽ de bet puniri.d.c.nulli fas est.Si vo nõ vult obedire ex quadã cõcupiscia q̃ ipm tenet.tũc miti⁹ puniẽ. de q̃ vide infra inobediẽtia.in pn. In tercio sũt large om nes q̃ ꝓdunt deũ p pctm̃ mortale.iuxta illd. xxxviij. di.c.fi.z Ezec.Ecce ego mitto te ad gentes apostat. z̃c. Propie vo i ista tercia specie sẽ apostate illi q̃ re cedũt ab ordine suo siue sumpte religiõis.vt in .d.c. j.z.l.di.c.vl.de q̃b⁹ loq̃t aug.xlvij.di.c.q̃tũlibz vicẽ Mũq̃ peiores vidi q̃ q̃ i monasterijs defecerẽt. Pro cui⁹ declaratiõe querenda sunt aliqua dubia.

¶Utrũ clericus in sacris q̃ dimittit solũ babituz sit 1
apostata? Rñ.pa.in.c.tue.de apo.q sic.ar.c.j.de voto li.vj.Secus si eẽt in minorib⁹ ꝑm Inno.in.d.c.tue. lz alij ꝺriũ teneãt.s.q sint apostate tales exñtes i mi noꝝib⁹.Sz mihi placet opi.Inno.q nõ.q rõem quã facit Pa.in.d.c.tue.q2 in.c.vl.de vi.z bo.de.nõ pu niẽ solũ ex desertiõe babit⁹ nisi dimittat z tõsurã z p oĩa incedat vt laici. Et hoc verũ nisi tales exñtes in minoꝝib⁹ habeãt bñficiũ.q2 si tenẽt bñficiũ z dimittũt bitũ sẽ apostate.d.c.fi.l.di.z qđ ibi notaẽ.

¶Utrũ peccẽt clerici apostatantes? Rñ.Alex. vbi.s. 2

q̄ sic in ꝓma vice. q2 facūt ꝫ illud qđ dixerūt. Dñs ꝑs hereditatis mee ⁊c. nō tm postea si sunt in minoribus tm. Hec credo etiā q̄ tales peccēt mortaliter taliter apostatando p. c. vl. de vi. ⁊ bo. cle. ⁊ p. c. Johānes. de cle. ꝓiu. ⁊ qđ no. glo. in. d. c. tue: nisi retineret bñficiū si qđ habebāt. q2 nullū votū nec ꝫ aliqđ ꝑcepti faciūt. Et ꝓpterea dicit Alex. vbi. ꝯ. q̄ nō efficiūt infames si solū erāt in minoribus. ꝯ alij apostate. sic. iij q. iij. si q̄s ⁊ suo. xj. q. iij. si aūt. ℜi. tm in. iij. di. xviij. tenet q̄ etiā bñs ꝓmā tonsurā nō pōt eā deserere sine ꝑcto mortali. Qđ limitat Guil. nasonverū nisi cā rōnabilis eū moueat ad dimittendū. ꝯ q̄ solū ex sola libidine laicandi deserit tūc peccat mortaliter. Sed q̄ nō peccet mortaliē videt veri9 ꝓ iura ꝓall'. Alij āt q̄ sē in sacris sp sē in pcto mortali. ⁊ sunt coercēdi vt redeant assumendū habitū ⁊ tonsurā. vt in. d. c. tue. Quō aūt si vxorē accepit dispensat cū eo: vide. j. bigamia. ℨ. viij. ⁊ ix.

3 ¶ Utrū in minoribus ordinib9 exñtes possint renunciare clericatui? ℟. Pa. in. d. c. tue. q̄ nō vbo. vt in. c. si diligenti. de fo. cō. ꝯ facto: sicut exercēdo actū oino cōtrariū clericatui: vt no. in. c. j. de apost. vel q̄ monit9 nō vult resipiscere. Et idē in alijs casib9 a iure expressis. de quo dic vt infra Excōicatio. v. casu. j. ℨ. xxij

4 ¶ Utrū religiosus recedens incōsulto ꝑ cum sc. lato suo ⁊ no subijciens se alteri9 obedientie sit apostata ꝓpter? ℟. ꝑm Jnno. in. c. fi. de renū. ⁊ in. c. intelexim9. de eta. ⁊ q̄li. q̄ sic. q̄tūcunq; retineat habitū ⁊ tonsurā. q2 optet ingrediat monasteriū si vult euitare apostasiam. de q̄ no. in. c. ex pte. de tēp. or. ⁊ in. c.

5 ¶ Utrū religiosus intrās monasteriū magis latū sit apostata? ℟. glo. in. c. fi. de apos. ⁊ in. c. ex pte. de tempo. or. q̄ nō ꝓpter. an aūt large sit apostata. vide. j. ℜeligio. ℨ. xxxiij.

6 ¶ Utrū recipiens ordinē sacrū in apostasia ꝓpter beat ipi9 ordinis executionē sine dispēsatōe? ℟. Pa. in. c. fi. de apo. q̄ nō si erat religiosus apostata q̄ntū. cunq; peniteat. ⁊ sol9 papa dispēsat cum eo. Secus si minorē tm suscepisset. q2 eos posset dispēsare. hoc intelligo si nō sit religiosus exempt9 q2 sup exemptū nullā hz eos auctē. vt pz. j. Exempt9. ℨ. vj. Fallit ꝺ si in tali apostasia dimisisset habituz: ⁊ sic suscepisset postmodū ordines. q2 cū esset excōicat9. c. vt piculosa. ne cle. vel mo. li. vj. sol9 papa poterit dispensare. vel melī dic q̄ habebit locū qđ ꝺr in. c. cuz illoz. in fi. de sen. ex. de quo vide supra Abbas. ℨ. xiij.

7 ¶ De clericis vel monachis cōtrahentib9 matrimoniū: vide infra Bigamia p totum.

8 ¶ Utrū religiosus apostata sit reqrend9: vide. ꝯ. abbas. ℨ. xviij. ⁊ de eo9 bonis vide. j. monasteriū. ℨ. vj.

9 ¶ Utrū xpian9 q̄ ꝓpter timorē mortis facit aliquem actū infidelitatis exteri9 puta reuerentiā ydolo. lz interi9 teneat fidē peccet mortaliē? ℟. q̄ sic. lz ꝓpter ñ sit apostata nec excōicat9. Facit ꝑ boc. c. sicut sanctū9. xxxij. q. iij. ⁊ qđ ibi nota.

10 ¶ Utrū liceat xpiano sine apostasia portare babitū infidelium: vide infra infidelitas. ℨ. ix.

Aqua bñdicta aliqñ sit ad reconciliatiōnē eccl'ie pollute sanguine vl' semine: ⁊ hec bñdicit ab epo solū cū vino et cinere. vt in. c. aq̄. ⁊ in. c. ꝓposuisti. de ꝓsec. vel alta. Aliqñ fit ad aspergendū boues vel dom9 ⁊ ad remouendū sterilitatem rerum humanarum. et ad multiplicationem ceterorum bonorum. ⁊ ad defensionē boim aduersus insidias atq; versutias dyaboli. ⁊ ad delenda pcā venialia. ⁊ hec bñdicit a sacerdotib9. vt i. c. aquā. de ꝓse. di. iij. Hec credo q̄ dia coni possint hāc bndicere. ar. d. c. aquā. ⁊ in. c. plectz. ℨ. ad ꝓbām. xxv. di. ꝺr q̄ bñdicere dona dei est officiū ꝓbr̄oz nō dyaconi: ⁊ mandat omnib9 sacerdotibus vt ea faciāt: in. d. c. aquā. ⁊ cōsuetudo interpretat vt omni die dominico bñdicat.

¶ Utrū aq̄ nō sacrata addita sacrate efficiat sacra? ℟. ꝑm regulā glo. in. c. qđ in dubijs. de cōse. ec. vl' alta. q̄ sic. q2 dixit q̄ sacrū tanq̄ digni9 trabit ad se nō sacrū. xiij. q. ij. nō estimem9. ⁊ alijs cōcor. Qđ intellige verū ꝑm Pa. in. d. c. qđ in dubijs. in liquoz9 ⁊ i bis q̄ mixtiōe cōfundunt nec facio casum an sit maior q̄titas aq̄ nō bñdicte q̄z bñdicte rōe ꝑdicta. Fallit boc i sacro sanguis xpi. q2 liquor addit9 ñ miscet sanguini: cū sit ibi sanguis in venis: ꝯ solū cōmiscet accidentib9 illis. ⁊ ꝓpterea nō efficit sanguis xpi. vt no. in. c. cum marthe. de cele. miss.

¶ Utrū aqua bñdicta sit cā remissiōis pctōz venialiū sicut cetera sacra? ℟. ꝑm Pe. in. iij. di. ij. q̄ nō. q2 nō est sacrm: ꝯ remissio que fit p ipaz fit p modū meriti nō sacramēti. Aqua eñ bñdicta dat ad remouendū, ꝓbibens remissionē: ⁊ disponendū ad deuotionē ⁊ doloz̄ peccatorum.

Arbiter est ꝑm Jnn. in. c. q̄ntauallis. de iureiuran. ille q̄ eligit vt iudex. ſ. vt ꝓcedat seruato in substantialib9 ordine iudicij. ff. de arbi. l. j. ⁊ l. quā lē. Arbitrator ē ꝯz eūdē ibidē. q̄ eligit vt aliqđ existimet: vel q̄a sibi videt de aliq̄ re dicat sine ordine iudiciario vel ea arbitret. inſt. de ꝯem. ℨ. ꝑcūi. ff. de ꝯ. obli. l. si q̄s arbitratu. ff. de le. iij. l. fideicōmissa. ℨ. sic fideicōmissuz. In multis differt arbitrator ab arbitro de q̄b9 no. doc. ⁊ Pa. in. d. c. quintauallis. q̄ omitto.

¶ Utrū arbiter ꝓmittens transire tps teneat ꝓtib9? ℟. q̄ sic. facit tex. in. l. j. ℨ. sciendū. in vbo diuus. iuncto. ℨ. ꝑcedēti. ff. de ma. cōuē. facit qđ no. in. l. fi. C. de ꝓtraben. emp. ⁊ in. l. iij. ℨ. tñ. ⁊ in. l. si neminē. ff. de arbitris. ⁊ in. l. ij. ff. ꝑ socio. glo. inſti. de obli. q̄ ex q̄si de lic. na. in ꝑn. ⁊ in auten. decernim9. C. de arbi. ⁊ in. l. si q̄s in ꝓscribendo. in fi. C. de pac. Qđ limito verū: q̄ñ ex dolo vel lata culpa boc facit. alꝫ nō: nisi se obtulisset q2 tūc teneret etiā de leui. Multomagis teneat ad restitutionē si iniustā dedit sniam ex dolo vel lata culpa: ⁊ etiā leui q̄ñ se obtulit.

¶ Utrū arbitrator possit die feriata ꝓcedere in cā ⁊ sententiare? ℟. Pa. in. c. ꝓquestus. de feriis. q̄ sic. q2 est amicabilis cōpositor ⁊ pacis mediator. facit. c. j. ℨ. feriis. in fi. Cōcordat Spe. ⁊ Jnno. in. c. q̄ntauallis. ꝯ tñ peccat. dicit Pa. vbi supra. si ex suo arbitramento solū babet respect9 ad cōplementū cōtract9. Secus si ꝓncipaliter intenderet pacē vl' aliquē piū actū vt in. d. c. j. ⁊ sic intellige bar. in. l. si de meis. ℨ. fi. ff. de arbi. q̄ dicit q̄ pōt ꝓcedere etiā die dñica: ⁊ sequitur Pa. in. c. cū dilect9. de arbitris.

¶ Utrū femina possit eē arbitratrix? ℟. q̄ sic: nō tñ arbitrix. q2 haberet ꝓcedere iudicialiē. qđ est officiū virile. vt ꝓbat in. c. dilecti. de arb. ⁊ in. l. fi. C. de arb. nisi sit femina q̄ ex dignitate haberet iurisditōz vt regina: vide in. d. c. cum dilecti. in glo.

¶ Utrū monach9 possit esse arbitrator? ℟. q̄ sic. q̄a est officiū pietatis reducere discordātes ad concordiā. ar. c. iniustū. xj. q. iij. ff. ꝑ socio. l. si societatē. in aut. vt iudi. di. ℨ. si nō. lxxxvj. di. ꝓuenit. Et q̄ possit esse tenet pau. in cle. ij. de resc̄p. req̄rit tm licentiā abbatz. et

idē ibi Jo. de lig. ⁊ rō est. qz nō bz neqz velle neqz nolle. xij. q. j. nō dicatis. Qld. tū tenuit q etiā sine licentia abbatis. Et credo verū si abbas scit ⁊ nō ꝓdicit. qz videt ꝓsentire. ⁊ seqt̄ Car. i. d. cle. ij.

5 ¶ Utrū monach⁹ possit esse arbiter? Rn. q nō nisi de licentia abbatis ⁊ vtilitate monasterij. ar. c. ij. de test. li. vj. vbi nō pōt esse testamenti executor sine licentia superioris ⁊ vtilitate monasterij. Iz sit act⁹ fauorabilis ḡ nec arbitriū in se assumere. d. c. nō dicatis. Hocte net Bal. in l. si qui ex cōsensu. C. de epi. au.

6 ¶ Utrū arbitrator possit ꝓ bono pacis sine pctō de iure alteri⁹ cape ⁊ dare alteri? Rn. pa. in. d. c. q̄nta uallis. q sic. allegat. l. ꝑ ⁊ si in ꝑuū. §. si q̄s. ⁊. l. si q̄s de meis. §. recepisse. ff. de arbi. ⁊ Inno. tex. est iuncta gl. in. c. nisi essent de ꝓben. facit. c. is q̄. ⁊ ibi Pa. de ma. ⁊ obe. ff. ꝓ socio. l. societatē. la. ij. §. arbitror. Et ñ solū in casu dubio: ꝙ etiā i casu scito ex q̄ fac, ꝓ bono pacis. Bal. tenet q nō pōt ⁊ furtū cōmittit. de vsi. feu. Et credo verū dicat qñ facit sine cā. Secus ꝓ bono pacis. qz multū lucrat q̄ a lite recedit. ar. eoꝝ q̄ no. i fi. l. luci⁹. ff. ad trebel. ⁊ nisi nimis enormiter lederet ptē. facit qđ no. idē Pa. in. c. fi. de transac.

7 ¶ Utrū arbiter ꝓ recōpēsatōe alicui⁹ spūalis possit iudicare damnū tpale? Rn. pa. in. c. fi. de re. ꝓmu. q nō. qz cū arbitriū videat q̄dā ꝓtus vt in autē. vt dif. iū. §. j. Ān quēadmodū ꝓ viā ꝓcē? nō pōt dari aliq̄d tpale ꝓ spūali sine simonia. sic nec ꝓ viā arbitrij. vt h

8 ¶ Utrū in ecclīasticis possit cōpromitti in clericū et laicū? Rn. q sic. c. ꝓ tuas. de arbi. nō tñ vt in iudicib⁹ qz laic⁹ est oīno incapax hui⁹ iurisdictiōis. vt in. c. de cernim⁹. de iudi. ⁊ iurisditio cōpeteret cuilibet insolidū ⁊ indiuisibiliter. vt no. glo. in. c. prudētiā. de offi. dele. ⁊ si c. mixtura faceret babilē. l. pedi⁹. ff. de arbi. ⁊ qđ no. in. c. cū sup. de offi. dele. qđ esse nō pōt. d. l. pedius. Tenet tñ glo. in. c. cōtingit. de arbi. q etiam de spūalib⁹ pōt cōpromitti in clericū ⁊ laicū auctoritate

9 ¶ Utrū de reb⁹ tpalib⁹ clerici possint (superioris. cōpromittere in arbitros laicos? Rn. ꝺz Inno. in. c. cōtingit. de arbi. q sic. facit. c. dilecti. de arbi.

10 ¶ Utrū cū q̄s iurauit stare sniē arbitratoꝝ: possit si ne ꝓiurio petere reductionē ipi⁹ arbitramenti ad arbitriū boni viri q̄ tale arbitramētū est iniquū? Rn. Pa. in. d. c. q̄ntaallis. multas opi. recitat. Sz in cōscia colligo ex ei⁹ dictis sic. Aut deceptio interuenit ex ꝓposito. Et tūc respectu cuiuscūq; lesiōis pōt peti reductio nō obstāte quocūq; pacto. Rn. q. sicut expresse nō pōt renūciari dol⁹ futur⁹. l. si vn⁹. §. illō nulla. ff. de pac. ita nec tacite sub generalitate ꝙbox. Et hoc cōiter sequunt doc. Et ꝺz dol⁹ ex ꝓposito q̄ scienter p frudē: gram seu odiū aggrauat ptē alteram. Aut deceptio interuenit re ipsa ⁊ sine dolo arbitratoris. Et tūc si lesio est modica nō pōt peti reductio. vt in. l. si de meis. §. recepisse. ff. de arbi. etiā si renūciatio nō interuenit. vtz in. c. nisi essent. d. ꝓben. Aut lesit nō modice. ⁊ cōis opi. est vt possit reduci. Sz hoc credo verū si nō interuenit renūciatio. Si ꝙ interuenit renūciatio. s. vt possit dare vni ⁊ leuare alteri. qz renūciatō aliq̄d opat. ar. c. si papa. d. ꝑui. li. vj. ⁊. c. in bis. de ꝑui. ⁊ in. l. si q̄. C. de inof. te. Jō tūc poterit rōe maxime ⁊ enormis lesiōis ⁊ nō magne. qz ista maxima lesio in dubio videt excepta. arg. in. l. oēs. § luci⁹. ff. d bis q̄ in frau. cre. Et q possit reduci facit. l. si q̄s cū aliter. ff. de v. obli. qz satis est q nō fecit sic bonus vir facere debuisset. l. si libert⁹. ff. de opt. li. ⁊ ex maxima lesio nō fuit expssa: nō ꝺz trahi vltra intētionē agētis. Ita sentit Bal. in. l. pe. C. de arbi. ⁊ do. an. in. d. c. q̄ntaallis. Et magna q̄stitas ꝺz respectu ꝓsonaꝝ vel cāe ꝑm Bal. alleg. l. cū filij⁹. §. heres me⁹. ff. de le. ij. vide bonā glo. in. c. fi. de re iudi. li. vj. q̄d si fuisset dictū vt possit alte ⁊ basse in totū vel in ptē de iure vni⁹ dare alteri. Et sic credo nō possit. si dol⁹ nō interuenit: nisi additū fuisset illi ptāti verbū restricti uū. s. alte ⁊ basse: put sibi videbit vl placebit. qz h verba importāt arbitriū boni viri. l. tbais. §. sozore sua. ff. de fideicōmis. lib. l. j. ff. de leg. ij. ⁊ l. q̄s. ff. de lega. iij. in ꝓncipio. vide infra iudicare. §. iij. ⁊. v.

¶ Quō debēt ꝓnūciare arbitri sniam? Rn. q in pla li dicendo. Nos arbitri ꝓnunciam⁹ ⁊c. Excepto in 11
electione q̄ debet fieri in singulari vice oīm. de re iudi. c. cum abvno. li. vj. ⁊ pñtib⁹ oīb⁹ arbitris ꝑm Pa. in. c. sane. de arbi. Verūtū dicit bar. in. l. duo ex trib⁹ ff. de re iudi. q si terci⁹ fuit pñs in disceptatiōe super meritis cāe. ⁊ dixit q̄cq̄d voluit. ⁊ monit⁹ ab aljs dus ob⁹ nō vult esse pñs. nec allegat cām legitimā absentie q tūc possunt duo ꝓcedere sine ipso tercio. Et q. mō pt mutare sniam vl corrigē. vide. j. iudex. §. xxv.

¶ Cōpromissum est in duos arbitratores: ⁊ nō ꝓcordant: nūq̄d pñt ꝓpelli eligere terciū: aut iudex possit 12
ipse eligere? Rn. recitat pa. in. d. c. q̄ntaallis. bal. in c. de inuesti. in ma. facta? dicere: q̄sdam sapientes con

¶ Arbitrio boni viri qñ ꝺz (suluisse q nō. ⁊ placet debere relinq vel stari: intelligit de iudice ordinario 13
loci. no. glo. in. c. statutū. de rescrip. li. vj. Et seqt̄ Be. in. d. c. statutū. spe. in ti. de arbi. §. j. v. § q̄s. vbi dicit q bon⁹ vir cui⁹ arbitrio ꝺz stari dicit iudex loci. l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de v. ob. cōcor. lap. abbas.

Archidiaconus multa pt de iure. § qz ꝑm Inno. in. c. j. de of. arch. cōstitutōes ⁊ cōsuetudines p diuersa loca ꝓualent in officijs. de cōsue. cū olim. de excel. pla. c. ad hec. ipsis stabit. Et iō in officio suo faciet ꝑm q cōsuetudo ꝓscripta sue eccl̄ie bz. Ubi aūt nō esset talis cōsuetudo vel statutu: haberēt locū capitula totius isti⁹ tituli ꝑm eundē Inno. Et sic post epm est vicari⁹ in oīb⁹. ⁊ bz curā in clero tam in vrbe q̄ in parochijs habitantes. Et ipos ꝺz de tercio in terciū annū (si eps nō pōt) visitare. vt i. d. c. j. ⁊ in. d. c. ad hec. debet auscultare euangeliū ⁊ epl̄am ⁊ rnsoria. ⁊ nullus ea in eccl̄ia cantet, nisi ꝓius ab eo auscultatus ⁊ de ei⁹ iussu: ⁊ ceroferarios ordinare. vt in. c. ij. tenet si aliq̄d ex sua negligentia vel alteri⁹ fraude deperijt de reb⁹ eccl̄ie nisi ꝓ posse ꝓuideat. vt in. c. ij. Ꝺz examinare clericos q̄ sunt ad sacros ordines ꝓmouēdi c. ad hoc. ⁊. c. vt nr̄m. Abbates ⁊ abbatissas ponit in sede sua. vt in. d. c. vt nr̄m. q̄ oia capitula sūt in. d. ti.

¶ Utrū peccet archidiacon⁹ rnden- (de of. archi. 1
do epo dicenti. Scis hunc esse dignū Scio q̄tū humana fragilitas pmittit? Rn. ꝺz Inno. in. c. vnico. de seru. in or. fa. q si talis ordinand⁹ pñtat a pbis: pōt sana ꝓscia rndere dūmō nō sciat aliq̄d mali ꝺ eo ar. de ꝑsum. dudū. q si sciat aliq̄d mali de eo qđ est secretū debet obtinere a plato vt eo absente faciat ordinationē. Et si nō pt vel sine scandalo: tūc et pōt sana cōscia dicere. qz nō dicit nisi vt minister. nō vt ipe ⁊ eccl̄ia q̄ nihil scit de occultis p eū loquit̄. nec debet omittendo talia dicere indirecte publicare crimē fratris secretū. Si ꝙ esset publicū tale crimē: tunc peccaret mortaliter talia dicendo. xxij. q. ij. pmū. si modo crimē est peccatū mortale qđ scit. secus si eet veniale. vt. xxv. di. §. criminis.

Archiepūs pōt in tota sua ꝓuincia exercere iurisdictionē tollendo ꝓuāꝫ ꝙsuetudinē. ⁊ fulminando sniam excōicatōis in seruātes eā ꝑm Jnno. ⁊ sequit Pa. in. c. ex freqntib⁹. de insti. ⁊ sentit glo. in summa. ix. q. iij.

1 ¶ Jtē pōt i sua dioceſi existens rōne notorietatis delicti: delinquentes suffraganeoꝝ suoꝝ sua snia afficere. ⁊ lꝫ tex. in. c. romana. in. §. notoria. de cēſi. li. vj. loquat͛ jpō visitat. tñ doc. cōiter extēdūt in. d. c. ex frequentib⁹. etiā dū nō visitat rōne notorietatis delicti.

2 ¶ Utrū archiepūs possit absoluere subditos suffraganeoꝝ suoꝝ? R. Be. in. c. ꝓpetuo. de cēſi. li. vj. q. nō ꝓt ligare vel soluere nisi dū visitat. vt tex. ibī innuit. nec etiā a miori excōicatiōe absoluere. vt in. c. nup. §. iſſe cundo ho. de sen. ex. ⁊ hoc verū nisi ꝙ appellatiōꝫ cā ad͛ eū devoluta sit. vel i casib⁹ sibi spāliter a iure permissis. de qb⁹ habes in. c. pastoralis. de of. or. in glo. ⁊ in. c. venerabilib⁹. de sen. ex. li. vj. ⁊ in. d. c. ꝓpetuo.

3 ¶ Utrū possit añ se crucē portari facere? R. q trāsiens ꝙ ꝓuinciā suā pōt ⁊ bñdicere ppl'o. ⁊ in pontificalib⁹ ⁊ sine pontificalib⁹ celebrare ⁊ celebrari facere: tā in locis exemptis q̄ nō exemptis. Et etiā epūs in sua dioceſi pōt sil'r hoc. tñ debēt fieri sine violētia ⁊ grauamine exemptoꝝ. de. archiepo. de ꝓui. Multa alia q̄ ad foꝝ ꝓscie ꝑtinent tangētia statū archiepi scopoꝝ. vide. j. plat⁹. ꝙ totū. ⁊ Eps ꝙ totum.

Archipresbyter ecclesie cathedral͛ dꝫ habere curam quō alij sacerdotes diuina officia celebrēt debito mō ⁊ in absentia epi pōt fontes bñdicere: alijs sacerdotibus pniam iniūgere. c. ij. de offi. archiep. Jsti alio no

1 ¶ Utrū valeat absoluere (mine dicunt decanoēs de epatu? R. q sic. oēs q̄ ad ipm ꝙ pnia recipiēda recurrūt. qz est parochialis sacerdos oim de epatu. c. officiū. eo. ti. in tex. ⁊ in glo. ⁊ l. dis. in capite.

2 ¶ Utrū idē possit archipſbr ruralis? R. q nō. nisi in q̄tum eps ei dat auctoritatē. plebib⁹ em solūmodo pest. ⁊ nihil dꝫ facere sine relatiōe epi aut̄ ei⁹ decre ta. c. si. e. ti.

Argumentatio a minori ad maiꝰ valet affirmatiue. c. si in laicis. xxxviij. dis. a maiori ad minꝰ valet negatiue xxxij. q. §. si paulus. Et de hoc in. c. cū in cūctis. ꝺ ele.

3 ¶ A toto ad ꝑtē valet ne (in glo. cū suis cōcoꝝ. gatiue. xiij. q. v. penale est.

2 ¶ A ꝑte ad totū vꝫ affirmatie. xxxij. q. iij. meretrices

3 ¶ Ab etimologia nois. xvj. q. j. placuit. el. j. ⁊ ij. sed nō valet nisi negatiue ⁊ in noie appellatiuo. qz ꝓpria noia imponunt͛ ad placitū. vt no. Bar. in ꝓhemio i fortiati sup Rubr. Limito etiā ꝑm Pa. in. c. j. de iudi. verū qñ nomē sumit͛ ex eētiali natura suaꝫ mutuū: testamentū. qz hoc verū est. Testīn est mentꝭ testatio. l. j. ff. de test. vbi ergo nō est testatio mentꝭ nec testīn. Sil'r mutuū est qꝺ de meo fit tuū. l. ij. ff. si certe. vbi ergo de meo nō fit tuū nō est mutuū. Secus qñ imponit͛ nomē ex eo qꝺ deberet ineſſe in noiato. Uñ impator dꝫ august⁹. qz augere dꝫ rēpublicā. si ñ auget: tñ impator est: vt no. i ꝓhemio. ff. veteris. Papa pontifex dꝫ. qz dꝫ esse pons ꝙ exemplaritatē vite. ⁊ si nō facit: tñ pōtifex est. vt in. c. j. de ꝓsti. li. vj. Sic igit͛ intellige insti. de tutel. in ꝑn. ff. de ꝛ. ſi. l. bonoꝝ. ⁊ l. malū. C. de defen. ci. l. defensores. insti. de dona. §. est ⁊ aliud. C. de feriis. l. a nullo. C. de off. p̄. vr. l. j. vbi tex. Sciatis ꝓfecto ex ipo noie qꝺ ꝓfecto debeat͛ anone. Ex qb⁹ pꝫ q̄ argumentū pōt sumi ab intentatione nois. Et sic limita ꝑm Bal. de vasallo milite q̄ arma bellica deposuit illud ꝓuerbiū. Si noie ꝓueris: nec rem br̄e mereris: esse verū si nomē significat sbam vel q̄litatem necessariā ineſſe alicui subiecto. vt. ff. de fideicō. libe. l. luci⁹. ⁊. ff. de pac. l. tale pactū. §. fi. Sec⁹ si significat solā simplicē demōstratōꝫ ff. de re. du. l. si cognatis. Et ex hoc ꝑtꝫ esse verum q̄ scholares scholas intrantes nō attendētes nec studentes: nō gaudēt ꝓuilegio scholariū: vt tenet Jo. de li. in ꝓhemio cle. adducit nota. ꝙ glo. in. l. vna. C. de stu. li. xi. ro. ⁊ videt͛ tex. in. l. si q̄s. C. de dome. ꝓte. et idem si inhoneste viuūt. Sil'r est verū q̄ illi q̄ sunt in collegio alicui⁹ artis: ꝑ artē illā nō exercēt nō gaudēt ꝓuilegio illi⁹ artis. vt no. Bar. in. l. sp. ff. de iure imu. ꝙ illū tex. in. §. negociatores. xvj. q. j. generaliter. Et hec faciūt tam ꝺ scholares ⁊ artifices q̄ꝫ ꝺ eoꝝ rectores q̄ grauāt litigantes cū eis rōe ꝓuilegioꝝ. Et idō si hoc est manifestū: credo q̄ teneant͛ ad restitutionē rectores oim in q̄bus plus sunt grauati. Et sil'r scholares si tales sunt q̄ nō gaudeāt q̄uis nō sit manifestū. Jn noie aūt ꝓrio sepe fit ar. lꝫ nō validū. ⁊ ideo boies querūt bona noia. Et dicebat vxor Jo. an. q̄ si venderent͛: deberent emi ꝙ magno bono. ꝓterea io ban. an. extollit nomē ꝓriū in ꝓhemio cle. Sil'r Accur. in. l. facta. §. si danda. ff. ad treb. interꝙtando nomen suū. Et hoc euenit. qz ex horrido noie sepe suspicant͛ boies sinistrū putantes a ꝓuo euentu imposito. ꝙ hoc vide tex. cum glo. in. d. §. si in danda.

¶ Ab auctoritate. xxxij. q. j. dixit. 4

¶ Ab oppositis vel ꝺrijs. viij. q. j. sciendū. 5

¶ A sili. ij. q. vj. q̄ se scit. ij. q. j. multi. in fi. 6

¶ Ab exemplis gentiliū. de ꝛ. ſi. fozus. de cōſe. di. j. c. j. vide Bal. in. l. cōuenticulā. C. de epi. ⁊ cle. quō multis alijs modis vꝫ. sed omitto ꝓter brꝛuitatē. 7

Arra non ꝓtia sed ꝓignora dicuntur.

¶ Arra donatio est argumentū emptiōis vel venditiōis aut alteri⁹ ꝯct⁹? q̄ tñ ꝯct⁹ valeret sine eis. l. qꝺ sepe. in ꝑn. ff. de ꝯben. emp. Et pōt q̄s ab emptioe et venditōe discedere post ipam donationē: nisi sint data noie arre ⁊ ꝙ ꝑte solutiōis. qz cū ꝑs p̄cij sit soluta res nō est integra. C. qñ li. ab em. di. l. vnica. verūtñ ille ꝙ quē stat ne ꝯct⁹ ꝓficiat͛ qñ solū sūt date ꝙ arris ipas pdit q̄ dedit. ⁊ q̄ recipit: restituet in duplū. isti. de emp. ⁊ ven. §. in bis. Et idē dic de pignore. dūmō nō sit datū extimatū noie ꝑtis solutiōis. C. de re. vē. 1

¶ Utrū possint iteruenire i mrimōio ⁊ quō (l. p̄cij. faciūt mrimoniū vide. j. spōsalia. §. xij. cum se.

Arrogantia est q̄dam filia supbie q̄ q̄s multū se existimās: ceteros quos infra se videt despicit. ⁊ q̄bus nō cōsulendo loqui ꝙ vix dominando dignat͛. c. j. xlvij. dis.

¶ Arrogantes dicunt͛ q̄ garrulitatē auctoritatē putantes humiliter nesciūt inferre qꝺ docent. di. xlvj. § j. ⁊. c. j. ⁊ dis. xlix. c. hinc etiā. circa mediū. 1

¶ Arrogantia rusticoꝝ nihil imprudenti⁹. ꝺ. §. j. 2

¶ Utrū sit mortale pctm̄? R. q sic. qñ ex tali supbia vl' ꝓtentōe fit q̄ sit mortalis. Et ꝓterea vide. j. Supbia ⁊ cōtentō. al's cōiter pctm̄ veniale erit. 3

Arrogatio vide supra Adoptio.

Ars balistarioꝝ vtrū liceat? R. q nō immo ꝙ bibet͛ ꝺ pena excōicatiōis inter xpianos. vt in. c. vnico. de sagit. Uꝺ est verū ꝑm glo. ibidem. ⁊ doc. in bello iniusto. secus in iusto. qz data iusticia

licitū est a q̄busc̄unq; armis vti ⁊ pugnare: immo ad uersariū decipe p seductionē parando insidias vt in

1 ¶Utrū artifices q̄ inter se cō (c.dñs.xxiij.q.ij. uenīūt q; alios nō instruāt: aut q; nō vendāt nisi certo modo ⁊ hmōi peccēt? R. ꝑm Jnno.c. significante de ap. q; sic: si fraudulent faciunt. Sec⁹ si ex p̄uilegio vel ꝓsuetudine. ⁊ C. de mono. l. vnā. intelligit q̄n fraudulenter faciūt: vel dicit q; locū hz de p̄sonis et reb⁹. nō de loco vel mō. Vel dic q; si faciāt ex aliq̄ cā legitima q; licet. Secus si ex auaricia: vl' in damnuz reipublice. Et sic intellige. d. l. vnicam.

2 ¶Utrū artifices faciētes q̄ p se vel alio admixto nō p̄nt esse vtilia. de q̄b⁹ dicit. l. q̄ sepe. §. veneni mali. ff. de ꝓben. emp. q; flagitiose rei nec emptio: nec mandatū: nec societas valere pōt: peccēt mortaliter? R. q; sic. immo oia mala eis imputabunt ex ipsis venientia c. fi. de iniur. ⁊ dam. da. Et hoc videt tenere Jnno. i c. j. ne de. vel mo. q̄ dicit q; in his nullo mō hz negociari. Sz si posset eē vtile cū aliquo admixto: vtputa p ferīs occidendis: vel si sunt forte gladij vel colores. q; possunt eē vtilia ad aliqua. s. ad defensionē vl' ad colorandū boiem vl' mulierē in casu licito: ⁊ p bona cā licita est in his negociatio ꝑm eundē Jnno. vbi. §. et hoc credo verū q̄n existimat vel pōt existimare ꝓbabiliter q; talis emens vl' cui talia dat vel facit vel eis vti ad bonū. al's tale erit pctm̄ talia facere vl' vendere aut ꝺonare q̄le pctm̄ est tali reuti. Et ex hoc patet q̄d dicendū de artificib⁹ q̄ faciunt tarillos: chartas: pōpas: curiositates ⁊ hmōi. q̄ vt frequenti⁹ sē mortale pctm̄ illis q̄ ipis vtūt. q; nō p̄nt absolui nisi a tali ar

3 ¶Ars siue exercitiū corpa (te abstineant. le extrinsecū vtrū sit licitū? R. q; sic: si bene cōtrahant. Primū recta intentio. nā cui⁹ finis bon⁹ est. i. intentio: ipm q̄z bonū est in his q̄ de se nō sunt mala. Finis q̄ vltim⁹ q̄ dz haberi est de⁹. j. Cor. x. Dia q̄cunq; facitis aut in ꝟbo aut in ope ⁊c. Finis ꝓpinquus dz eē aliq̄d rōnabile: vt subuentio ꝓximi vel sue necessitatis. ad Eph. iiij. Operē manib⁹ suis vt habeat vñ tribuat necessitatē patienti. Qui q̄ laborat: laboret vt corp⁹ exerceat ne ocio torpescat: vel vt lucruz acq̄rat quo se ⁊ suos gubernare possit: vel vt alijs sb ueniat vñ viuere possint ꝟtuose. ⁊ sic ad gl̄iam ꝑueniant. Si aūt alia intentiōe q̄s faciat artē aliquā tale est pctm̄ q̄lis est intentio prava quā hz. Secm̄ q; opus ipm nō sit ꝓhibitū a deo vl' ab eccl̄ia vl' a legibus: sicut est ars vsure ⁊ oia q̄ nō sunt nisi ad pctm̄ vel malū ꝓximoz. Terciū q; fiat mō debito ⁊ cū debitis circūstantijs. s. tpe debito nō festino. de q̄ dic vt j. Ferie. p totū. Jtē sine fraude vel dolo. p̄untijs. mēdacijs ⁊ hmōi. q; tale pctm̄ erit ars q̄le mala circūstātia cū qua fit. Quartū q; fiat ab eo q̄ nō est ꝓhibitus nā q̄dam sunt que clericis ꝓhibent. vt. j. Cleric⁹. ix. per totum.

Scismus ꝑm Archi. in. c. p bñam. de homic. li. vj. dz a

a scindo scindis. q; scindūt aiam a corpe. isti ꝓpie sunt q̄ nō subsunt dñio alicui⁹. ꝙ pecunia occidūt boies ad alicui⁹ instātiā ꝑm p̄dictū Archi. Alij volūt q; sunt q̄dam infideles q̄ facilē q̄rūt interficere boies nō curantes si ipsi interficiant. ⁊ q; sint sb dñio alicui⁹ vel nō refert ꝑm Jo. de imo. ⁊ sequit Ge. in. d. c. p humani.

1 ¶Que pena ꝓcurantiū mortē alicui⁹ p tales? R. q̄cunq; ꝓnceps ⁊ q̄tūcūq; magn⁹ ꝓlat⁹ seu q̄uis alia ꝓsona ecclīastica vl' secularis quēpiā xp̄ianoz p̄ dicros occidi fecerit vel mandauerit q̄uis moz nō sit secuta. aut eos receptauerit vel occultauerit aut defensauerit: excōicatois et depositiōis a dignitate: bonoze: ordine: officio ⁊ bñficio incurrit ipso facto Est etiā cum suis bonis mūdanis oib⁹ diffidat⁹ a toto xp̄iano ppl'o ꝑpetuo. Hec req̄rit alia sntia posteq; ꝓbabili⁹ ꝓtulerit argumentis istud scel⁹ cōmisisse. b

¶Utrū tales diffidati possint (in. d. c. p humani. 2 interfici impune? R. An. de ꝓsio. cōsi. xiij. ⁊ sequit Ge. in. d. c. p bñani. q; sic: necū p iudicē s ⁊ p quēcū q; p̄uatū. q; idē est bannire ⁊ diffidare q̄d statuere ⁊ p̄cepeꝟt impune possit occidi. vt no. C. de accu. l. reos. Dō in ꝓscia liceret q̄n fieret zelo iusticie. al's non

¶Utrū cleric⁹ talit diffidat⁹ sit spoliat⁹ omni p̄uilegio clericali? R. Ge. in. d. c. p humani. q; sic: ⁊ sine alia degradatiōe pōt occidi vel ꝺberari sine excōica-

¶Utrū bona ꝑdictoz sint ca- (tiōe vl' alia pena. 4 pientiū? R. q; sic si sunt bona mundana. Aduerte tn hic ꝑm Archi. ibidē: q; req̄rit p̄u⁹ sntia iudicis declarantis ipm ascismū vel fautoz talium añq; liceat ꝑ tales ꝓcedere in ꝑsonis vel bonis. Et ad tex. d. c. p humani. rñdet non req̄ri alia sntia. s. q̄ det licentiā occidendi ⁊ hmōi. q; sufficit sit declaratus ascismus vel fautoz. q̄d nota. q; facit ad multa.

Astrologia nihil cōfert ad salutē: sed potius mittit in errozē ⁊ ideo a quolibet fideli est postponēda. xxxvij. di. §. ꝙ contra. xxvj. q. j. illud. circa fi. ⁊. c. sed ⁊ illud.

Astutia ꝓpꝛie ꝑm Tho. ij. ij. q. lv. est cū q̄s ad cōseq̄ndū aliquē finē bonū vl' malū vtik nō veris medijs: sed simulatis ⁊ apparentib⁹ q̄d q̄dē est ꝑ rōem ⁊ ꝑ prudentiā: ⁊ est pctm̄. Aliq̄n tn dz prudentia ꝓpē similitudinē sed impꝛopꝛie: vt ꝓ-

¶Astutia large est (uer. j. Ut deē q̄uis astutia. 1 q̄dam apparens fictio vel simulatio. Et pōt dupliciter fieri. Primo ad bonū alteri⁹ ⁊ ad nulli⁹ malū iniuste ⁊ sic nō est pctm̄. vtz. xxij. q. ij. in. c. vtilē. vbi ponit q̄. mō xp̄s ⁊ danid ⁊ alij vsi sint simulatiōe ⁊ sctē. ⁊ gl̄. dicit ibidē. q; dol⁹ ꝑ hostem bon⁹ ē. xxiij. q. ij. dñs. et ꝓlij. di. in mādatis. ff. de cap. ⁊ postli. re. l. nihil interest. ⁊. xiij. q. v. dicit. q̄d verū credo: dūmō mēdaciū nō dicat ⁊ hostis sit nobis ꝑ iusticiā hostis. Secdo modo astutia seu sīlatio fit ad fallendū ꝓximū. ⁊ sic sp ē pctm̄. xxvij. di. q̄d interrogasti. xij. q. j. certe. Et aliq̄n est veniale pctm̄. aliq̄n mortale ꝑm nocumētū q̄d infert ꝓximo vel intendit inferre ex ea: vtputa de re notabili. sic est mortale. arg. c. j. xxij. q. ij. Et hoc etiā si fieret ꝓpter bonū alteri⁹. q; nulli faciēda est iniuria ꝓ alteri⁹ bono. d. c. j. ⁊ de hac habes. j. prudētia. §. iiij.

Varicia ꝑm tullij est inordinat⁹ amoz habendi. Et dz in

a ordinat⁹ dū q̄s supza modū mensure querit vel retinet diuitias. Nā bona exteriora bois cōsistere debēt in quadā mensura. s. vt q̄rat habere diuitias ꝓut sunt necessarie ad vitā vel cōditionē suā. Et sic auaricia semp est pctm̄ ꝑm Tho. ij. ij. q cxviij. Pro cui⁹ declaratiōe est notandū. vt elicio ex dictis Ale. ⁊ Tho. vbi. §. q; auaricia cōsistit in trib⁹. scz in appetendo. in acq̄rendo ⁊ in retinendo inordi-

¶Utrū aūt sit pctm̄ mor- (nate res temporales. 1 tale auaricia que cōsistit in appetendo? R. q; sic: tribus modis. Primo appetendo aliena illicite voluntate deliberata: ita q; ꝓcederet in opus si esset facultas. ⁊ isto mō est mortale peccatū. q; cōtra illud p̄ceptū Exo. xx. Non cōcupisces rem ꝓximi tui. Posset

tñ esse venial pctñ ꝓpter modicitatẽ rei appetite. sicut ꝺr de furto. j. furtus. §. xxxiij. Scꝺo est mortale pctñ cũ appetit de libertate illicita q̃ sine pctõ mortali teneri nõ possunt puta bñficiũ eccl'iasticũ cũ sit indign⁹. Tercio posset eẽ mortale pctñ qñ appetit superflua appetitu suffocãte totaliter mentẽ a debita cura sui & necessaria ꝓsideratiõe diuinor. vtz in. c. idolatriã. xxviij. q. j. & facit. c. cũ ois auaricia. j. q. j. superfluo igit amore desiderare diuitias dũmõ sit infra de um: vtputa q2 nec illicito mõ nec illicita vellet. nec ꝓpter ℔ dimitrit necaria ad salutẽ: cõit ẽ pctñ venial

2 ¶Utrũ auaricia in acq̃rendo sit mortal'? ℟ñ. q sic: duob⁹ modis. Primo si acq̃rit ꝑ illicitũ ꝯctũ diuina vel humana lege ꝓhibitũ: puta ꝑ vsurã: rap nã: falsum ꝯctũ & hmõi. Scꝺo si acq̃rit ꝑ opa q̃ sunt peccata mortalia q̃uis etiã nihil acq̃reret vt adulterari et silia. Si vo talia opa q̃uis illicita nõ eẽnt pctñ mortale: tũc auaricia nõ esset mortalis: vtputa cuz aliqs cõponit vba iocosa ad lucrũ: salua tñ honestate. sed eẽnt venialia pctñ: sicut illud ꝑ qꝺ querit.

3 ¶Utrũ auaricia in retinendo sit mortale pctñ? ℟. q sic tripl'r. primo cũ retinet sciens ea q̃ restituẽ tenet & pt. c. sepe cõtingit. de resti. spo. & totiẽs q̃tiens pt restituẽ & dispõit ñ restituẽ. ar. ꝺ. c. sepe. Scꝺo cũ retiet ea q̃ sẽ vltra suã necessitatẽ & sue familie: vidẽs aliquẽ i extrema necessitate. q2 tenet ei de tali superfluo subuenire ꝺ pcepto. vt dicit ℟i. in. iiij. di. xv. de q̃ vide. j. elemosina. §. j. Tercio cũ retinet superflua rõe cõdecẽtie sui stat⁹. q2 de ipsis tenet facere el'ynas: etiã nõ exñtibus in extrema neccitate ꝑm ℟i. vbi. s. Et hoc intelligo cũ retinet amore inordinato. Sec⁹ si retineret vt loco & tpe dispẽsaret. q2 nõ tenet sil' talia superflua dare. in alijs aũt casib⁹ cõmuniter est veniale.

4 ¶Que sunt lei⁹ filie? ℟ñ. q multe. ipa est q̃ fecit meum & tuũ ꝯ ius naturale qꝺ oia cõia fecerat. viij. dis. §. differt. xlvij. di. sicut. xij. q. j. diligẽtissimis. & c. duo. Ipa in terrenis facit fortes. in celestib⁹ debiles. xlvij. di. oẽs hui⁹ seculi. ipa excecat rõem: & grati⁹ facit videre auz q̃ solẽ. ꝺ. c. sicut. & xxxvij. di. nõne. ipa facit idolatrare & fornicari. xxviij. q. j idolatriã: & j. q. j. cũ ois auaricia. Itẽ facit adulari regib⁹ vt captent alienas hereditates. ꝺ. c. nonne. ipa furtũ: rapinã: vsurã fraudẽ: falsitatẽ: iniusticiã: simoniã: acceptionẽ psonar: pditionẽ. turpe lucrũ: immiam & inq̃etudinẽ parit. de q̃bus vide in titulis suis. Et breuiter ipa ẽ omniũ malor radix. xlvij. di. bonor auctor. & xxiij. dist. bis ergo. Ipa maiorẽ reuerentiã exhibet auro q̃ ꝺo xlvij. dis. sicut. ipsa excecat mentẽ. de pben. ꝗrundam li. vj. & in. c. v. de elec. li. vj. ꝺr auaricie cecitas.

Audacia vtrũ sit pctñ? ℟. q sic ꝑm q dicit excessum passiõis q̃ ꝓprie ꝺr audacia. de qua Eccli. viij. Cũ audace ne eas & opponitur fortitudini que est cõtra timores & audacias.

Augere an ꝓhibeat q̃ est ꝓhibit⁹ acq̃rere? ℟. Se. in. c. cũ ex eo. de excess. ꝓla. li. vj. q nõ. q2 ꝓhibit⁹ acq̃rere nouũ ius in re nõ ꝺr venire ꝯ ꝓhibitionẽ. lz augmẽtet pstinũ qꝺ babebat añ ꝓhibitionẽ. vt est casus in. c. fi. ij. rñ. de cõcess. ꝓben. li. vj. vide infra Loca. §. iij.

Augurũ qꝺ fit in' cõsideratiõe auiũ ad sciẽtiã futuror est ex traditiõe malorũ angelor. xxvj. q. ij. q̃ sine. Utrũ bãc artẽ exercere sit licitũ? ℟. q vanitas ẽ & superstitio. xxvj. q. ij. c. illꝺ. imo est idolatrie cult⁹ augurij superstition ib⁹ implicari. xxvj. q. ij. §. & illud. & sic patz q̃ est pctñ mortale. et cõfirmat boc. q2 in. c. augurijs. xxvj. q. vj. ꝺr. q augurijs seruiens est ab eccl'ia separand⁹. Sz de hoc latꝰ vide. j. Sortilegiũ.

Austeritas indiscreta i vigilijs & oroib⁹ reꝑbẽdit. de ꝓse. di. v. nõ mediocriter. Et posset esse mortale pctñ: vicz q̃ notabiliter lederet vitã ꝓpriã & scienter. vl' ex tali indiscretiõe q̃ ꝓueniret ex lata culpa. vt ꝑz ex. ꝺ. c. nõ mediocriter qꝺ demonstrat eos cõmittere rapinã.

¶Austeritas in ipando ẽ q̃n nõ cũ tranq̃llitate coꝛrigit. § aspe lꝺitos iflectere festiat. xlvj. dis. hoc babz. 1

¶Auster⁹ nõ ꝺz eẽ dispensator vbi de⁹ est benign⁹. xxvj. q. vij. alligant. in fi. Meli⁹ est ꝑ mansuetudines pctores ab erroꝛe eruere q̃ ꝑ austeritatẽ in fouea ꝑditiõis ꝓpellere. xlv. di. recedite. q2 austeritas immoderata nec coꝛrectionẽ iducit nec salutẽ. xlv. di. cũ beatus. Et sic ptz q nec multa austeritate exulcerandi sunt subditi. neq̃ nimia benignitate dissoluendi. xlv. distin. disciplina. 2

Alistariorũ ars quomodo ꝓbibet. vide supra: b Ars. in' ꝓin.

Balneũ vtrũ sit intrandũ die dñica? ℟. q ꝑ voluptate aut luxuria oi tpe ꝓhibet. ꝑ necessitate aũt licet. vt est tex. in. c. puenit. ꝺ cõ

¶Utrũ liceat clericis vel religiosis (se. dist. iij. balnea intrare? ℟. q sic cã necessitatis. vtz ex tex. xx. 1

¶Utrũ liceat balneũ intrare cũ (iij. q. j. oñis qui. mulierib⁹? ℟. q nõ. vt est tex. in. c. nõ optet. lxxxj. di. immo vt dicit glo. ibidẽ. Si vir ingredit balneũ cum muliere extranea. donatõe ꝓpt nuptias priuat. & mulier dote si cũ viro alieno habuerit balneũ: vt. C. de pu. l. vl. §. inter culpas. immo infamis ẽ q̃ tenet mulieres custodientes balneatoꝛ vestes. vt. l. athletas. ff. de bis q̃ no. infa. §. ait prꝺor. 2

¶Utrũ liceat balneũ intrare cũ iudeo? ℟. q nõ vlli xpiano. & si clericus est ꝺz deponi. laicus excõicari. q̃ cum iudeo se balneat. xxviij. q. j. nullus. 3

Bannũ qualit̃ puniat̃ banniẽs eꝑm. vide. j. excõicatio. v. casu. ix.

¶Utrũ iniuste banniẽs aliquẽ teneat̃ ad restitutõz de amissis rõe talis bannitõis? ℟. q vltra pctñ mortale qꝺ incurrit tenet̃ ad restitutiõem ꝑm Inn. c. fi. de bis q̃ vi me. ve cã fi. ff. qꝺ me. cã. l. si cũ exceptõe. § pedi⁹. q2 bannitio ei⁹ fuit amissiõis occasio. ꝺ. l. si cũ § in bac actiõe. Nec ob. ff. e. l. metũ. in ꝑn. vbi sentiens armatos ꝯ sevenire. & fugiens si occupatus fuit fund⁹ quẽ fugiendo dimisi. nõ tenent̃ armati. q2 loq̃tur q̃n met⁹ fuit van⁹. q2 forte ꝯ eũ nõ ibãt. § si ꝓmisissent ire ꝯ eũ & hmõi. bene tenerent̃ ꝺ oi damno qꝺ iuraret sibi cõtigisse eoꝝ occasiõe. ar. ꝺ. l. & ꝺ. c. fi. & ij. q. j. in ꝓmis. De bannis q̃ debẽt fieri in mrimonio vi de. j. clãdestinũ. in ꝑn. de bannitione q̃ est diffidatio. 4

¶Utrũ bannit⁹ amittat (vide infra diffidatio. q̃ sunt iuris ciuilis? ℟. ꝑm Bar. aut est bannitus taliter q põt impune offendi. & sic si est bannit⁹ imperij ꝓdit. Si vo est bannit⁹ alicui⁹ ciuitatis vl' regni: sic nõ ꝓdit ea que sẽ iuris ciuilis ciuiũ romanor ꝑm ea q̃ sunt ꝓpria illi⁹ ciuitatis vel regni. hoc no. Bar. in. l. amissione. ff. de ca. di. Et addit q ad ℔ vt sit talis bannit⁹ duo requirunt̃. ꝓmũ q sit inobediens & aufugerit ab imperio cui subest. & sic est bannit⁹. Scꝺz q in hostiũ numero se cõferat & bz eũ ꝑ hoste. Si aũt q̃s eẽt bannitus. nõ tñ haberet̃ vt hostis: nec posset offendi impune ex forma statuti. tũc talis nõ ꝓdit eti 5

am ea q̄ sē ciuitat⁊.et sic ꝑ quō ꝓt facē testīm vl̄ succe dere.q: ꝑm⁹ nō pōt.s.bannit⁹ imperij. Alī⁹ bannit⁹ ciuitatis pōt.7 multoforti⁹ bannit⁹ q̄ nō pōt offendi ꝙ scōs ꝓt ꝑ ius cōe.sec⁹i successiōe ꝑ statuta citat⁊.

Baptismus ꝑmo q̄tuplex ē: Rx. triplex. vt dicat Aug.li.iij.de vnico baptismo.7 de ꝯse.di.iij.c.baptismi vicē.s.flumis.ꝺ hoc Jo.iij. Venit ihs in terrā iudeā 7 baptisabat et iste ꝓprie ꝺr baptism⁹. Alij aūt metaphorice.q: vtercꝫ instar baptismi bꝫ purificare 7 ꝙ ꝑns vicē ei⁹ iplere. Scōs est baptism⁹ sanguinis Jo.xij. Baptismo ꝺ habeo baptisari.7 iste ē baptism⁹ potissim⁹.de ꝯse. di.iij.catbecumin⁹ baptisat⁹. Terci⁹ baptism⁹ flaminis siue spūscti.de q̄ act.ij. Vos aūt baptisabimi spūsctō.7 iste est ꝓpositū suscipiēdi baptismū modo debito si dabit facultas.vñ istud nō cōgruit nisi adultis habētib⁹ vsum rōis.ꝺ.c.baptismi vicē. Jste baptism⁹ nō eq̄pollet ꝑmo.q: nō remittit tota pena debita ꝑctis sicut ꝑmo.ꝙ pl⁹ 7 min⁹ ꝑm suā deuotōez Jtē ꝙ istū nō imꝑmit caract. Jtē ꝑuat iste eccliastica sepultura sicut 7 catbecumini:q̄uis ꝙ eis ozet ec clesia. Jtē in isto req̄rit ꝓtritio vt saluet:ꝙ nō in primo ꝙ solū attritio. Scōs vo baptism⁹ excedit ꝑmuz q̄ ad pmū accidētale qꝺ est aureola.7 etiā essentiale ꝑm Pe.de pal.in.iiij.q: pl⁹ de gr̄a cōfert:sicut est ibi maius op⁹:ꝙ nō imꝑmit caract ꝙ ipm sicut ꝙ ꝑmū. Et iste scōs est cōis adult⁊ 7 puulis.q: si puuli interficiant ꝙ xpo:puta in detestatiōne fidei xpi quā tenēt parētes ei⁹ sunt martyres ꝑm Theologos.7 ꝑm Pe.de pal.in.iiij.etiā si eēnt in ventre:7 in despectū xpi mr̄ pcussa abortū faceret vel iterficeret. Sz q: ꝺ intēdo tractare de baptismo flumis.nō videdū ēq̄d sit baptism⁹ flumis:r̄ Rx.baptism⁹ ē exterior bois ablutio cū certa forma vbox ꝑm mgr̄m. in.iiij.sen.dis. iij. Jn q̄ ꝑm Jnn.in rub.de baptismo.sunt tria sicut in sacro altar⁊. Unū qꝺ ē tm̄ res sacri.s.gr̄e infusio 7 pcti remissio.scōm qꝺ ē tm̄ sacrm.s.aq̄ abluēs 7 ablutio:passio intelligo cū debita forma vbox.aliē nō.j q.j.detrabe. Terciū qꝺ est sacrm 7 res.s.caract. Aq̄ ergo vbo dñi sctificata ꝓprie ē sacrm sicut spēs pāis 7 caract.scdario sicut verū corp⁹ xpi. Utrū sit de necessitate:r̄ Rx.ꝑm Boñ.in.iiij.sen.di.iij.7 r̄ Ri.ibidē. q̄ post tps passiōis xpi exq̄ euāgeliū est publicatū:q̄libet etiā sctificat⁹ in vtero debitor ēe cepit ipi⁹ baptismi.exq̄ ad eū institutō puenit.Uñ aduerte q̄ nisi aliquo dctor baptismox ꝙs suppleat vicē baptismi fluminis:dānabit nisi eo fuerit baptisat⁹.ꝙ adult⁹ etiā puniet pena sensus ex tali omissiōe.q: peccaret mor taliē nō suscipiēdo.exq̄ ad eū puenit institutō.ꝙ puulus carēs vsu rōis solūmō puniet pena damni. Sed aduerte q̄ nō pōt suppleri baptism⁹ flumis aliq̄ mō q̄n habet oportunitas ipm capiendi si nō capit.

Baptismus ij. q̄rit q̄ sit forma baptismi Rx.ꝑm doc.i.c.j.de baptismo est ꝺ.Ego te baptizo in noie ꝑis 7 filij 7 spūscti amē.ponit etiā de ꝯse.di.iij.c.a qdā.7.c. multi.

1 Utrū ego sit de ſba:r̄ Rx.Jnn.i.ꝺ.c.j.cū gl.q̄ nō. et tex.est in.c.retulerūt.de ꝯse.di.iij.q̄ ē baptism⁹:licz omittat ego.7 r̄ Ri.in.iij.di.iij.ar.ij.q.iij.cōcor.q̄ nō

2 Quid si dimittat te:r̄ Rx. (est de substātia Ego. Jnn.i.ꝺ.c.j.q̄ nihil fit.Esset tm̄ baptism⁹ si ꝙ isto ꝙ noie te ponerē nomē ꝓprium illi⁹ quē baptizat ꝑ pe. aureolū i.iij.sen.di.iij.q.ij. Peccaret tm̄ grauiē si sic

3 Quid si diceret Ego te linio i noie pa- (faceret. tris 7 filij:r̄ Rx.Pe.au.vbi.s.q̄ nō est baptism⁹.qr oꝛ exꝑmat vbū denotās ablutōz:sicut baptizo.i. abluo te:nō linio te 7 bmōi.qr nihil faceret.

4 Quid sivn⁹ baptizās diceret. Nos te baptizam⁹:7 r̄ Rx.s.Bo.i.iij.di.v.q̄ est baptism⁹.qr cōit dicim⁹ nos 7 ꝺ verū nisi intēderet aliū sensuz iducere. qr tū ē nō est baptism⁹. Uñ tenet Sco.i.iij.dis.vj.q̄ si ꝑles baptizando diceret nos baptisam⁹ tc̄.q̄ no est baptismus qr nō repñtāt xpm q̄ est vn⁹.ꝙ Bo.intēdit dicere q̄ est baptismus quando ꝓ nos intendit dicere.

5 Quid si q̄s diceret in (Ego:sicut faciūt dñi. plurali.Ego vos baptiso:r̄ Rx.Pe.au.vbi.ꝺ.q̄ sol⁹ ꝺr baptisari 7 in singlari.7 faciēs ꝓtrariū grauiē peccat nisi necessitas subesset.qr tūc liceret vt fecerūt apli.

6 Quid si omittat Jn:r̄ Rx.Bual.q̄ nō ē baptismus

7 Utrū possit dicere. Jn noib⁹ ꝑis 7 filij tc̄.r̄ Rx.Pe. au.vbi.ꝺ.q̄ nō ꝙ in singlari.s. Jn noie ꝑis tc̄.qꝺ idē est ac si diceret. Jn vtute sctē trinitat⁊.s.ꝑis 7 filij tc̄

8 Quid si dicat.Ego te baptizo in noie xpi:r̄ Rx.q̄.sn ꝓz q̄ nō eēt baptisat⁹ lz dispensatū fuerit aplis ad gliam nois xpi.Glo.tm̄ in.c.quodā.ꝺ ꝯse.di.iij.tenet q̄ sit baptisat⁹ ꝑ.d.c.Ego credo in dubio iterū baptisandū ꝑm modū vt.j.Baptism⁹.iiij.§.x.

9 Utrū sit baptisat⁹ si dicat.Jn noie trinitatis:r̄ Rx. q̄ nō ꝑm glo.in.d.c.quodā.facit.c.multi.ibidē.

10 Quid si dicat Jn noie genitoris 7 geniti tc̄:r̄ Rx.q̄ supra.7 cōiter theologi q̄ nihil fit.qr ista noia ꝑis 7 filij magl nōiant hypostases q̄s genitor 7 genit⁹.Bo. 7 Jo.tenent q̄ sit baptizat⁹.ꝙ ꝑmū verī⁹.7 iō in du-

11 Quid si nō dicat co- (bio est baptizand⁹ iterū. pulatiua 7:r̄ Rx.Jnno.in.d.c.j.q̄ valeret si ponerē loco ei⁹ q̄s.qr nulla est differentia inter bas copulatiuas 7 et qs:als non valeret.

12 Sed quero vtruz sit de necessitate q̄ ꝓferatur in latino:r̄ Rñ.Au.vbi supra.q̄ sic a latino qui scit literas.ab eo vo qui laicus est sed literas nescit ꝓferātur in vulgari ℔ greco in greco sermone.Et lz grec⁹ si ꝓferat in latino 7 latinus in greco: aut in vulgari sit baptismus:tamen peccat.Tu āt dic q̄ debet ꝓferre in ea lingua in q̄ meli⁹ pōt ꝓferre.vl̄ lr̄aliter vulgari

13 Utrū req̄rat cōtinuatio in ꝓlatōe dicte forme:r̄ Rx Aure.vbi.ꝺ.q̄ sic:nō interponēdo bystoriā. Et credo q̄ si notabilis eēt discōtinuatio:nihil fieret.secus in modica discontinuatione:puta tussis vel silentij 7 bmōi.que intentionē nō discōtinuent.

14 Utrū possit fieri transpositio in dictis vbis:r̄ Rñ. Au.vbi supra q̄ nō 7 peccat grauiē transponendo. lz baptisatus sit:nisi transpositio mutet sensuz: vt dicēdo.ego te ꝑis 7 filij baptizo in noie spūscti:vl̄ nisi intendat inducere errorē.qr non baptisaret.

15 Quid si ꝓferant corrupte ꝑfata vba:r̄ Rx.Au.vbi supra.q̄ si fit ex impotentia non est peccatū.Ex ioco est peccatū graue:tamen baptismus est.Ex mala vo intentiōe est pctm̄ grauissimū.7 nō erit baptisat⁹.q̄ sit baptisat⁹ in duob⁹ ꝑmis casib⁹ ptz in.d.c.retulerunt.de ꝯse.di.iij.vbi ille dicebat.Ego te baptizo in noie patria 7 filia 7 spūssancta.ratio ꝑm glo.ibidē.qr error sillabe nō nocet.vt.ff.de ma.te.l.q̄ babebat seruum.maxime in fine dictiōis. secus esset in ꝓncipio vel medio. Unde tene q̄ q̄n aliqua diminutio vl̄ corruptio interuenit in forma ꝑfate ꝓtonis nō ex malicia q̄ si mouet statim credendum est q̄ de⁹ supleat:7 talis sepeliend⁹ ē in cimiterio. Si vo supuixerit reiterandū est ꝺ ꝓditōe:nisi in casu q̄n certū est q̄ nō mutat aliquid de essentia ꝑfate forme sicut est error litere solum.maxime in fine.

17 ¶Utrū sit necessaria exp̄ssio vocalis? ℟n.s. Bona uē.in.iij.di.iij.ar.j.q.ij.q̄ sic. vnde sine verbo vocali nullius est efficacie.facit.c.detrabe.j.q.j.

18 ¶Utr̄ sit necesse q̄ ꝓferat cū fide? ℟.s. Bo.vbi supra.ar.ij.q.ij.q̄ nō.q2 baptism⁹ nō ē sacr̄m singularis ꝑsone. Jō fides ꝑsone nihil ꝓdest nec obest. ꝫ est sacramentū ecclie xp̄i.vñ q̄cq̄d fit de fide cordis ꝑsone baptisantis iudicandum est ꝑ exp̄essionem oris.

19 ¶Utr̄ grecus q̄ dicit baptisek Pe.in noie patris ⁊ fili ⁊ spūssancti.rite baptisek? ℟n.cōis opi.theologoꝝ in.iij.di.iij.ē q̄ sic q2 in forma baptismi requirit ꝓmo de necessitate vnū ptinēs ad sanctificationē elementi qđ ē inuocatio trinitatis. Aliud ptinens ad determinationē intentionis ministri.s.exp̄ssio act⁹ baptisandi.⁊ circa istud ꝯcurrūt duo.s.exp̄ssio ipius actus:⁊ ꝑsone in quā trāsit actus. Et ista sūt de necessitate baptismi ꝫ modus exp̄mendi ē ex institutiōe ecclie. Et iō peccaret mortaliter latin⁹ sic baptisans ꝫ nō grecus. Securius credo q̄ item baptisek ꝓpter dubiū.q2 alij ꝯdicunt

20 ¶Utrū aliq̄d addēs ad predictā formā baptiset: vt si dico. Ego Petrus sacerdos baptizo te in noie p̄ris ⁊ filij ⁊ spūssancti amē.⁊ sancti Joh.baptiste? ℟. Jn no.in.c.j.de bap.q̄ si tale additū intēdit eē de ſba forme:ita q̄ nō valeret:quasi volēs nouū ritū adducere: nō cēt baptisat⁹. Si aūt crederet nō eē de ſba forme ꝫ ex simplicitate aut ex deuotione aut etiaz ex malicia: etiā si diceret in nomīe dyaboli aut hereticoꝝ. ego te baptizo in noie patris ⁊ filij ⁊ spūssancti amē. dūmodo hoc nō credat esse de forma ⁊ baptisare intendat: erit baptisatus. aut dūmō talis additio nō distrabat intellectū forme seu corrūpat. vtputa si dicat. Jn noie patris maioris filij minoris ⁊c. ꝑm Bo.in.iij.di.iij.arti.ij.q.iij.prime partis. iij.q2 nō esset baptisatus.

Baptismus .iij.q̄ ad materiā. Que ē debita materia baptismi? ℟. Au.vbi supra q̄ ē aqua simplex naturalis potens abluere. Ex quo patet ꝓmo q̄ in nullo alio liquore p̄t fieri baptism⁹ nisi in aqua.extra de bap.c.non vt appo

1 ¶Secūdo requirit q̄ pura.vñ nec i brodio (neres. vel in aqua mixta butiro vl̄ pinguedine p̄t fieri baptism⁹:qñ.s.ꝓmixtū soluit speciē aque.sicut si paruz aq̄ multū vinum misceatur.alis potest.

2 ¶Sed nūquid salsedo impediat? ℟n.q̄ supra q̄ nō.q2 nō aufert speciē aque.imo ponit i spera aq̄. aqua ꝺo reliquata sale nō videt materia debita nisi p euaporationē ⁊ exalationē reduceretur ad dulcedinem.

3 ¶Sed nūquid q̄libet admixtio aque facta impediat ℟n.℟i.in.iij.di.iij.ar.ij.q.iij. q̄ aque mixtio p̄t dupl̄r fieri.vno mō vere ⁊ ꝓpie:qñ ex mixtibilib⁹ constituit aliq̄d vnū p essentiā.⁊ sic impedit. q2 nō ē aqua i actu ꝫ in potētia. Alio mō improp̄e ꝑm q̄ndā appentiā ꝑm quā miscent illa quoꝝ mime ptes ꝑm sensum sunt iuxta seinuicē posite:⁊ actualit alterate saluis eorū essentijs q̄ dr̄ ꝓpie cōfusio.⁊ sic nō impedit q̄n ponit fieri baptismus q2 manet species aq̄. Et iō q̄uis aq̄ maris sit alterata ꝓpter admixtionē grossoꝝ vaporꝝ terrestriū adustoꝝ. q̄ ꝓmixtio ꝑm pḃm.ij.metheoroꝝ ē cā salsedis maris.⁊ aq̄ liuiij ꝓpt̄ sui colationē p cineres ⁊ alie aq̄ ꝓpt̄ eaꝝ trāsitū p venas sulpḧureas tñ q2 i eis manet salua species aq̄ p̄t fieri baptism⁹ dic ꝫ q̄ ad cognoscendū aquā debitā sacro isti:attendi oz ꝓmo oīgo.⁊ sic saliua vrina.aq̄rosea ⁊ hmōi:nō sūt materia debita. Scđo ad speciē aq̄.s.vt sit liquida ⁊ tercio vt sapor alicui⁹ liquoris alteri⁹ nō tollat vtutē vñ aliꝰ sapores rer̄ nō liquidar̄ nō imutāt speciē aq̄: si manet liq̄da:ꝫ bn̄ sapores rerū liq̄dar̄:vtputa vini ⁊ hmōi vnde q̄n plus habz de sapore vini ⁊ butiro dicit aque non potest de ea baptizari.

¶Tercio req̄rit q̄ possit lauare.q2 aq̄ i lintheo vl̄ in lana nō ē apta lauare nisi exp̄mat extra. Silr nec glacies vel nix vl̄ grando nisi dissoluant. nec lutum. 4

¶Quarto q̄ sit materia nō artificialis:⁊ iō aqua rosea vel ardēs nō valet.silr nec aqua supnatās cruori: q̄ dicit fleuma.nec aqua quaz faciunt alchimiste. Aq̄ tamen que exiuit de latere xp̄i fuisset materia debita. quia vera aqua fuit. 5

¶Utr̄ vrina possit eē materia debita? ℟n.℟i.vbi ꝫ. q̄ nō.neq̄ ceruisia debito modo coacta nec saliua. q2 in eis nō manet salua species aque. 6

¶Utr̄ in aqua paludosa posset fieri? ℟n.℟i.vbi supra q̄ sic.q2 ibi est species aque. Jntelligeꝫ nisi essz ita condensa sicut est aqua in glacie. 7

Baptismus .iij.q̄ ad modū.q̄s mod⁹ est tenēdus in baptisando? ℟. Pe.Au.q̄ primo debet abluī ab eo qui baptizat non fricari vel tingi vel submergi.Ex quo patet q̄ proiiciens puerum in puteū nō habens funē nō baptizat.

¶Quid de illo qui deponit in canistro per cordā cuz non potest manu ad aquam attingere:intingens euz ⁊ extrahens? ℟n. ℟ich.vbi supra.di.iij.q.vlti. q̄ sic est baptizatus. 1

¶Secūdo debet immergi vt appareat mortuus cuz xp̄o. Utrum autem totum corpus sit abluendum? ℟. ℟i.vbi supra q̄ principaliter caput seu facies quia in ea viget sensus.postea pectus qđ est sedes cordis. tenet tñ cōius q̄ qualitercūq̄ attingat ē baptizat⁹ ⁊ q̄ sufficit aspsio quantūcūq̄ modica i casu necessitatis. 2

¶Tercio dz taliter immersio eē trina vbi ē cōsuetudo.alis nō.q2 nō ē de necessitate sacr̄i:ꝫ sufficit vna.de ꝑse.di 3

¶Utrū req̄rat simultas i ꝓlatōe (stin.iij.de trina. ꝛboꝝ ⁊ ablutiōe? ℟. Lādul.i.iij.di.vj.q.ij.q̄ sic.quāta req̄rit i actib⁹ būanis.s.q̄tū p̄t nō punctualis q̄ eē vix posset.vñ ꝑm Sco.⁊ ℟i.i.iij.di.iij. sufficit q̄ ꝓlatio ꝛboꝝ incipiat añq̄ ablutio terminet vl̄ econuerso 4

¶Utr̄ requirat q̄ aqua q̄ ꝺs baptisat sit sanctificata a p̄sbro p̄ p orationē? ℟n.ꝑm.s.Bo.in.iij.dist.iij. q̄ nō de necessitate ꝫ de ꝑgruo. Jta tñ q̄ nisi necessitas ꝫ req̄reret peccaret mortalit sacerdos baptisans i aq̄ nō sctificata eo mō q̄ dictū ē.s.p oꝺem sacerdotz 5

¶Quid si omittant alie necessitates? ℟n.doc.in.c.j. de bap.debēt suppleri:licet nō sint necessarie. Aduerte q̄ baptism⁹ dz fieri cū chrismate illi⁹ anni.alit punit sacerdos si ꝯ fecerit nisi in necessitate.de ꝑse.dist. iij.c.si quis de alio.de quo infra oleum. 6

¶Utr̄ adult⁹ baptizandus possit ꝓstituere ꝓcuratorē ad rndendū ꝓ eo vt fit i puul? ℟n.q̄ nō.tex.est in 7

¶Quid faciendum de (c.p paruulis.de ꝑse.di.iij. eo q̄ dubitat nō fuisse baptisat⁹? ℟n.q̄ si dubiū ē iuris.vtputa q2 doctores diuersa opinant. vel si dubiū est facti ꝓbabile: vtputa q2 inuenit puer ꝓlect⁹. nec apparet q̄ fuerit baptizatus.tūc baptisandus est isto mō. Si tu nō es baptizatus ego te baptizo Jn nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti Amen. Ex alio autem dubio non debet quis baptisari. 8

¶Quādo quis debet baptizari? ℟n.q̄ aut sunt paruuli. Et sic dico q̄ statim.tum ꝓpter periculuz mortis.de ꝑse.di.iij. venerabilis.tum etiā quia demones nō tñ possunt super eos.ꝑm Dio.c.vl.celestis hierarchie. Unde non excuso a peccato illos qui tantuz differunt paruulorum baptismum. Nec credo euadant 9

peccatū mortale illi qui tales pueros baptizant in vno nō seruata debita solemnitate qñ nulla subest necessitas: ꝫ solū faciunt ꝓpter expectationē compatruz aut ꝓpter maiorē pompā postea fiendam. Et licet postea deferāt ad ecclesiā: z suppleant omissas solēnitates: nō tamē suscipiētes efficiunt̄ patrini. qz nō tenēt ad baptismū. etiā si iterū baptizarent̄ cū semel sint̄ baptisati. Si vo sint adulti: sic si nō imminet periculū mortis: p. viij. menses catbecizati iter catbecuminos debēt teneri z instrui in fide vl̄ tpe arbitrario. Et sic intellige. c. iudei. cū se. de ꝓse. di. iiij. Si vo imminet periculū mortis: statim sunt baptizādi fide eis exposita. de cōse. di. iiij. ne qd̄ absit. Et tps ꝓpriū taliū adultorū q̄ nō sunt in periculo mortis: est pascha z penthecostes de ꝓse. di. iiij. c. de catbecuminis. z. d. c. venerabilis.

Baptismus .v. quo ad ministrū. Quis ē minister baptismi? ℟ñ. Auvbi s. di. v. q. j. q̄ ē viator quilibet vnus psonaliter distinctus: potēs ꝓtingere, z verba ꝓferre. intendens in habitu facere qd̄ facit ecclesia. vel de quo p̄sumit̄ q̄ intendat. Et lex dicit p̄ q̄ sit viator. qz nec angelus vl̄ sanctus ē minister baptismi. si tñ baptisaret nō esset rebaptisandus: qz crederet̄ q̄ deus dispensauerit: dūmodo eēt certus q̄ esset angelus vel sanctus padysi.

1 ¶ Secūdo dicit q̄libet sez tam fidelis q̄ infidelis. hereticus excōicatus z hmōi. siue vir siue mulier vel latinus bonus vl̄ malus: tñ non debet baptisare nisi sacerdos: z q̄ nō sit p̄cisus nisi in casu necessitatis. de cōse. di. iiij. c. in necessitate. cū multis. c. xxx. q. iij. sup quibus. alit̄ peccaret mortaliter. ar. c. j. de cle. non or. Aduerte q̄ nec p̄nte p̄sbro clericus simplex nec p̄sente clerico laycus nec p̄sente viro mulier dz baptisare. de ꝓse. di. iiij. c. mulier. z. c. roman⁹. z. xxx. q. iij. sup q̄bus vñ nō sacerdos baptizās sine necessitate efficitur irregularis. c. j. de cle. nō or. mi. in necessitate vo nō soluz p̄t q̄libet ꝫ tenet̄ baptisare. alit̄ peccaret mortaliter. z ō bonū esset q̄ q̄libet addisceret formā baptismi.

¶ Tercio dicit vnus qz nō plures vñ si ples diceret. nos baptisam⁹: nō ve baptisarēt. ℟i. vo i. iiij. di. iij. dic̄ q̄ tenet baptismus. ꝫ p̄mū tutius vt supra dictum est Si vo q̄libet eoz diceret. Ego te baptiso ⁊c. tūc bene esset baptismus. 2

¶ Quarto dicit psonaliter distinctus. qz null⁹ seipsū p̄t baptisare. c. debitum. de baptismo. 3

¶ Quinto dicit potēs cōtingere. Ex quo ptz q̄ in vtero nullus p̄t baptizari. qz natiuitas secūda p̄supponit p̄mā de quo dic vt. j. baptism⁹. vj. ꝫ. j. ij. z. iij. 4

¶ Utrū non habēs manus possit baptisare? ℟ñ. aureolus vbi suora q̄ non. 5

¶ Sexto dicit potēs vba ꝓferre. qz mutus nō p̄t baptisare. vñ q̄ꝫ nō habēs manus diceret vba z mutus habens manus ablueret nō esset baptisatus. Pe. de pal. tenet q̄ esset baptisatus. Sed p̄mum verius vt supra. Baptismus. ij. ꝫ. iiij. 6

¶ Septimo subiungit q̄ intendat vel saltem appeat q̄ intendat baptisare nō lauare tñ vñ p̄m Inno. in. c. j. de baptismo. nō est necesse q̄ ad effectū baptismi q̄ sciat quid sit baptismus. s. q̄ infundit̄ gr̄a. vel q̄ sit sacramentū: nec etiā optet q̄ credat bocp̄um. Imo si contrariū credit z reputat trufam z deceptionē. baptismus tñ habet effectū suū. nō requirit̄ q̄ baptizās sciat quid sit ecclesia. nec q̄ gerat in mente facere qd̄ facit eccl̄ia. imo si ꝛriū gereret i mēte. i. ñ facere qd̄ facit ecclesia: ꝫ tamē facit qz formā seruat. nihilominus baptisat dūmō baptisare intendat. Uñ si quis in necessitate vadat ad infidelē z dicat ei. Baptisa me dicendo ei formā. Si ille baptisat eū p̄m intentionē petētis intendens facere qd̄ alij baptisantes faciūt: esset baptismus. Secus si intēderet solū lauare. Lādu. tñ. in. iij. di. v. q. ij. dicit q̄ si nō intēdit facere qd̄ facit ecclesia q̄ nō ē baptismus. Sz opi. Inno. mihi placet. q̄uis ista sit magis tuta. qz sicut furiosus z amens: qz nihil intēdere possunt nō baptisant sic videt̄ q̄ intentio baptisandi requirat̄ saltē. Et boc p̄t dici intēdere quod intendit ecclesia. z sic intellexit Landul.

¶ Utrū requirat̄ intentio actualis in baptisante? ℟ñ det Landul. in. iiij. dis. vj. q. iij. q̄ nō de necessitate. nec sufficit habitualis p̄cise q̄ licet possit exire in actum tñ nunq̄ exit. Uirtualis aūt sp ē necessaria. Dicit̄ autez virtualis qñ quis habuit actualē intentionē nudā ministrādi sacr̄m: z ex illa motus ē ad ministrandū: posito q̄ actualiter nō cogitet cū ministrat: actualiter tamen manet intentio p̄ma. z hec est que mouet. qz volūtas p̄ suū imperiū mouet potētias iferiores ad act⁹ suos. vt pedem ad ambulandū z hmōi. Cū ergo volūtas intendit aliq̄d exequi: mouet potētias inferiores ad exequendū. Et licet cesset actualit̄ intētio voluntatis. manet tamē executio potentie actualis. Exemplū cū in me sit actualis intentio eundi ad ecclesiā impero pedē moueri. z licet in medio motus esset intentio actualis. manet tamē motio pedis. Dicit etiā ℟i. q̄ si baptisans nō sit diligēs in applicādo intentionē suaz p̄m q̄ decet ad ip̄m actū: nō excusat̄ a peccato. 8

¶ Utrū quis debeat potius baptisari a malo sacerdote q̄ꝫ a bono layco? ℟ñ. Lan. vbi supra. di. v. q. ij. q̄ sic qz bonitas ministroz nō tā spectat ad sacr̄m q̄ꝫ auctoritas: intellige qñ ē patus baptisare: alis nō. vt. j. ꝫ. xiij 9

¶ Utrū sacerdos exīs i mortali peccet mortaliter̄ baptisando? ℟ñ. p̄m ℟i. in. iiij. di. v. q̄ sic nisi cōteret̄ de peccato vel nisi baptiset in articulo necessitatis qz tūc nō peccat. Limito boc verū quādo de peccato nō aduertit. nec q̄ contritionē debeat habere. 10

¶ Utz non sacerdos baptisans in aqua sanctificata conferat sacr̄m? ℟. ℟i. in. iiij. di. v. ar. vl. q. j. q̄ sic. sed peccat mortaliter: nisi in necessitate quando aliam habere non potest. 11

¶ Utz baptism⁹ sit suscipiēdus ab heretico vel excōicato p̄ciso. suspenso z hmōi? ℟ñ. Inno. in. c. fraternitati. de de. ex. mi. q̄ nō nisi in necessitate. Et volūtarie suscipiens sine necessitate ab heretico aut quocunq̄ ab ecclesia p̄ciso aut suspenso a iure vl̄ ab homine nō recipit gratiā. j. q. j. multi. z. c. se. qz facit ꝺ institutiōez eccl̄ie z sic peccat mortaliter. In necessitate aūt licet. xxxij. di. ꝫ. sivez. Si vo nō sit p̄cisus ab ecclesia q̄uis sit in mortali: posset quis recipere. dummodo euz nō inducat ad ministrandum etiam si alium posset habere. concor. ℟i. vbi supra. 12

¶ Utrū credens baptisare masculū z baptizat feminam ve conferat sacramentum? ℟ñ. p̄m Hostiē. q̄ si simpliciter baptisat est baptisata. similiter si intendit baptisare psonam cuiuscunq̄ sexus sit. Sed si solum intenderet baptisare masculum tñ. sic non conferret sacramentum. z non esset baptisata. 13

Baptismus .vj. quo ad eum qui baptizād̄us est.

¶ Utrū in vtero matris totalit̄ existēs nec ex aliq̄ parens ab extra sit baptisandus? ℟. q̄ non. c. quia in maternis. de conse. dist. iiij. 1

¶ Utrum mater sit aperienda? ℟ñdet̄. q̄ non. si est viua. quia non sunt facienda mala vt eueniat bona. 2

Secus si iam est mortua.

3 ¶ Sz nūq̄d si appet aliquid extra poterit baptisari? R. Au. vbi s. q. sic. si ps pncipal. si vo appeat pes vel man?: tenet ipe q nō. Lādul. i. iij. di. iiij. q. j. tenet. q si pes vel man? appeat q dz baptizari tn natus postea dz itez baptisari vtro mō. si tu non es baptisat? ego te baptizo Jn noie pris tc. do. Car. in cle. fidei. de sū. trini. tenet optet q tot? sit nat? nisi nēcitas imineat. qz i tali nēcitate id qd appet dz baptizari ꝓpter occultam opationē spūs sancti. j. q. j. multi. circa mediū glo. in. c. si ad mris de pse. di. iij. tenet. q nō pt baptizari p. c. q in maternis. ea. di. Rō qz q nō ē pfecte nat?: nō pōt dici homo. l. qd certū ē. C. de postbu. be. isti. vbi dz q sit tot? nat? vt dicat̄ ds posthum?. Alij dicūt q si caput appet dz baptizari. l. cū i diuersis. ff. de re. z iump. fu. facit. c. si baptisat. de pse. dis. iiij. multiplex: est alia opnio doc. in boc. § tu tene opi. Lādul. q ē securior z val de pia quam tenet Thomas z Richar. in. iij.

4 ¶ Quid si nascatur cum pelle secundina: poterit ne baptisari? R. Aureo. vbi supra q sic.

5 ¶ Utz mōstr̄ sit baptisandū z quō? R. fm Landul. in. iij. di. vj. q. ij. q si ꝑpendat̄ duas bre aias: vtputa duo bz capita. quatuor pedes. duas spinas in dorso z hmōi tūc baptizetur q̄libet ꝑ se z intingat̄ i loco quilibet ꝑ se. Si vo dubitat̄ an sint due aie vtputa q: bz q̄tuor manus z vnum caput vl duas spinas in dorso. tūc credo q debeat baptisari pncipal̄ absolute z alius postea sub ꝓditiōe. s. si tu nō es baptizat? ego te baptiso tc. nec baptiset intēcione vaga sed determinādo se ad vnū. als nihil faceret fm Henri. in quoli.

6 ¶ Utz requirat̄ ꝓsensus baptisati? R. Aure. dis. iiij. q. j. iij. sen. q nō i puero. Jn adulto vo sic: ver? vel interptatiu?. vñ vi vl reclamās si baptizet̄ nec recipit p mū effectū nec scm baptismi. Sz de habēte ꝓsensuz interptatiuū ē dubiū sicut q̄ ꝑ minas vl penas ꝓsentiret z lz quidā dixerint nō suscipe characterē baptismi Alij sciētes q volūtas coacta volūtas ē tenēt cum s. Bo. in. iij. dis. iiij. ar. ij. q. j. q suscipit nisi intēderet nō suscipe sacm: § solū illud̄ z tales penas euadē: quia tūc nō suscipet. Sīr Lādul. i. iij. dis. iij. q. j. tenet q q̄ dissentit in corde necessario est rebaptisandus.

7 ¶ Utz in adultis requirat̄ intētio vt recipiant baptismū? R. Ri. i. iij. di. vj. ar. ij. q. iij. q sic vl in actu vel habitu: in actu i illo q ꝑus habuit intentionē non recipiēdi: qz necesse ē vt habeat in actu ꝓriā sez recipiēdi. als nō expelleret ꝓriā z sic nō recipet sacramētū. Sīr q̄n ds admonet̄ vt actu ꝓsentiat: requiritur ꝓsensus actual: aliē nō cōsentiret nec actu nec habitu: qz habitu disposit? dz hō q̄n si actualiē z deliberate cogitaret de illa re: actualiē ꝓsentiret in illā: als sufficit habitualis: sicut si ds catbecuminū nudū baptizaret actu nō cogitantē de susceptiōe baptismi vl furiosū siue amētē q añ amentiā habuit intentionē recipiēdi vel nūq̄

8 ¶ Utrū req̄rat̄ fides i adult?. R. fm (habuit ꝓriā. Tho. i. iij. di. vj. q nō q ad characterē suscipiendum sed bene quo ad habendam gratiam.

9 ¶ Utz requirat̄ rectitudo intētionis? R. q nō ad susceptionē character. vñ q recipit baptismū ꝑē q̄stū sicut iudei sepe faciūt vez baptismū recipiūt. licet nō

10 ¶ Utz amētes z dormiētes pos (fructū baptismi. sint baptisari? R. si añ habuerūt cōsensum z nēcitas i mineat pñt baptisari: vt i. d. c. maiores in fine. Si vo añ amentiā vl dormitionē ꝺixerūt: ꝓsumit̄ q ꝓpositū vt ibidē. Si vo nō susciꝑūt nec characterē nec baptismū vt ibidē. Si vo nō dissenserūt: tenet Au. vbi. s. q suscipiūt characterē. Hoc vez fm Ri. vbi supra. dñ. mō aliq̄ ꝓsenserint de adultis loquēdo q habuerūt vsū rōnis. Secus in ill q nūq̄ vsum rōnis habuerūt:

¶ Utrū pueri iudeorum (qz suscipiūt characterē. 11
sint baptisandi? R. q i hoc fuerūt opi. diuerse. quibus dā dicēb? q nō inuit̄ parēt? ꝺ ego dico cū Sco. z Lādul. in. iij. di. iiij. q et iuit̄ parēt? sūt baptisandi nō q̄dē ꝑ ꝓuatas ꝑsonas: ꝺ ꝑ ꝓncipes aut eoz dños. z educādi religiole z caute ne occidāt̄ a parēt? z ꝑ hoc facit qd no. Oldr. in ꝑsi. suis vbi tenet q iudi sint fui facti ꝑ passionē xp̄i. extra de iude. c. z si iudeos. et fuit mādatū executōi ꝑ Cōstantinū. vt no. Ho. in. c. cōsuluit. de iude. Et ꝺ dicit arch. xlv. di. q sincerā. hoc idē tenet Tho. in epla ad ducissā lotboingie. Nā cū sint sui ꝓnceps q ē eoz dns pōt eos vēdere. ar. C. si f. expoz. vene. l. j. z. ij. z ꝑ istā rōem tenet arch. i. c. fraternitatē. xlvij. di. q pōt eis auferre bona eoz cū nō habeant ea nisi vt peculiū. all'at. c. iudei. el. ij. de iudeis vbi statuit̄ q si ꝙuertant̄ nō auferāt̄ eis bona. ꝺ si nō cōuertūt̄ pñt eis auferri a ꝓrio sensu. Meli? facit. c. sic iudei. e. ti. vbi ꝓbibet̄ q sine iudicio terrene ptāt̄ nullus eis auferat bona vl offendat: ꝺ ex cā legitima possent. Propterea sustinet̄ ex pietate z gra: vt dz i. c. z si iudeos. de iudeis ꝺ nō dz trahi ad necessitatē. ff. de of. pcō. l. solet. in fi. z ex boc posset sustineri opi. Au. q cū lādu. z Sco. ꝓcor. q. iuuis parēt? pñt baptisari per

¶ Utrū iudei adulti (dominos: z bene facerent. 12
aut alij adulti sint compellandi ad baptismum? R. Rñ. de iudeis tenet Sco. vbi supra q sic. ꝑ dños eoz. ꝑ q facit tex. in. c. de iudeis. xlv. di. z. c. maiores ō bap. vbi pmēdat̄ ille rex qui coegit ifideles baptisari. Sz ꝺ ē est tex. i. c. sicut iudei. de iude. q ꝓbibet cōpulsionē: ꝺ ego dico verā opi. Sco. intelligēdo de cōpulsione indirecta: boc ē: ita sunt angariādi z in seruitutē redigendi: q eis eueniat volūtas cōuertēdi: sic exponit Gregorius sup illud. cōpelle intrare. facit. c. vl. xxiij. q. iij. cum glo. z. q. vj. c. iā vo. ꝺ de cōpulsione directa nō lz. quia deus voluntarium vult militem. d. c. de iudeis. Simi liter idem dico de alijs infidelibus.

¶ Utz liceat emere aquā vl laborē ab eo qui nō vult aliter baptisare. vide infra simonia. ij. §. xij. 13

¶ Quid si nō vult baptisare nisi cōmittat offerēs aliq̄ mortale: puta adulteriuz? Rñ. Landul. vbi supra 14
q ipe nō pōt baptisare: puta qz mancus vl mut? nullo mō assentiat: qz fides offerentis z opatio z deuotio baptismū flaminis impetrabit: qz credendū ē q in talibus necessitatib? diuina pietas supplet.

¶ Utrū requirat̄ contritio de pctis factis ante baptismū baptisandi? R. fm Ale. de al'. in. ij. ij. q sic de ne- 15
cessitate de omnibus mortalibus que recordat̄: etiaz de venialibus in genere z forte de venialibus maioribus que recordatur particulariter: aliter non suscipit gratiā baptismalem sez gratiā z remissionez peccatorū: sed bene suscipit effectum baptismi qui est res sacramenti. id est characterem. de cōse. dist. iij. c. ostendit. Sco. tñ in. iij. di. iij. clarius exp̄mēdo dicit: q licet non doleat de veniali q non tollitur effectus gratie baptismalis: sed tñ complementum: quia non delet illud veniale: de q non dolet: z sic dicitur ficte simpliciter vel fm quid Ficte simpliciter accedit ad baptismū ille qui habet in se mortale peccatū de quo nō vult penitere: § tamē recedente fictione: boc ē aduenient̄ cōtritione habebit effectū baptismi. s. remissionez pctōr. vt in. d. c. ostendit in fi. Et boc itellige q ad penā pctōr p̄cedētū baptismū § ñ q ad penā seq̄ētiuz

baptísmū. Et ídō pnia ē ei ínīū genda de ꝓpetrat⁊ p⁹ baptísmū ꝑm. s. Bo. ín. ííj. di. iij. ar. ij. q. iij. Ficte ꝑm q̄d accedit q̄ nō dolet de veniali: ⁊ iste nō habet ꝓplementū. Et aduerte q̄ ꝫ nō accipio ꝓtritionē ꝑ dolore informato a gr̄a: ꝫ ꝑ dolore qui excludit actualiter obicem mortalis peccati in actu. Tenet etiā talis postea confiteri peccata ante baptísmum cōmissa: vt patet. j. Confessio. ij. §. ij.

Baptísmus vij. q̄ ad effectū querit vtrū ꝓ ipm auferant oia peccata: ℟ñ. sic. c. regenerāte. ⁊. c. sine pnia. de ꝓse. dist. iiij. ℟ō. q: baptísm⁹ ē ad regenerādū ínstitut⁹. Uñ ibi trā sit bō de ptāte tenebraꝝ in adoptionē filioꝝ dei et ibi maxime apit largitas miscdie dei in ꝑ aduētu. Et ℏ ē qđ Paul⁹ dicit ad Tytū. iij. ꝓ lauacrū regeneratōis ⁊ renouatiōis spūssancti quē effudit in nos abunde.

1 ¶ Utꝝ ꝓ baptísmū tollat⁊ oīs pena: ℟. q: sic q̄ retardat ⁊ excludit a vita eterna de ꝓse. di. iij. sine pnia. ℏ est pena quā q̄s debēt exoluere aut i hac vita vl i alia ꝑ peccatis cōmissis añq̄ vitam eternam íntraret. alias autem penas non tollit.

2 ¶ Utꝝ baptísm⁹ tollat ꝓcupiam: ℟ñ. q: ínquātū hz rōez culpe extínguit ꝑ baptísmū: ꝫ inq̄tū hz rōem vicij siue pene nō tollit: vt nō sit nisi speciali dono dei ⁊ miraculo fiat: ꝫ vt nō obstet: bñ fit ex ínfusione gr̄e que ibi fit ex qua supari pōt. de ꝓse. di. iij. c. ij.

3 ¶ Utrū ꝓ baptísmū tollat⁊ irregularitas: ℟ñ. q: illa q̄ ꝓuenit ex defectu sacri nō tollit. Uñ bigam⁹ añ baptísmū vl post nō pōt ꝓmoueri. sil'r corrupta vl añ vl post nō pt velari: ⁊ de bis bī. xxvj. di. acuti⁹. Si vo ꝓueniat ex pctō: sic tollit ꝑm cōiter doct. irregularitas homicidij ꝫ si homicidiū fit sine pctō: vt i iudice ⁊ huiusmōi: sic ꝑm alios irregularitas nō tollit vt nō. xxvj di. c. deinde. ꝫ ꝑm Sco. ín. iij. di. xxxij. irregularitas cuiuscūq̄ homicidij tollit q̄litercūq̄ sit cōmissum. Hoc sequit glo. xxxiiij. di. c. si q̄s viduā. ⁊. xxxj. di. §. Ecce. ⁊ hec ē verior opi. Alia aūt irregularitas que ꝓuenit ex defectu natalium non tollitur.

4 ¶ Utꝝ tollat infamiā: ℟ñ. q: sic ꝑm glo. i d. c. sine penitētia. ℟ō q: ꝓ baptísmū tollunt pctā. ⁊ ea q̄ sequūt. ex pctis sub rōe q̄ sūt pctā. Et ídō cū ifamia ꝓsequatur pctm: ⁊ sub rōe peccati. ideo tollitur.

5 ¶ Utrū ꝓ baptísmū cōferant bomi gratia ⁊ vtutes: ℟ñ. q: sic ꝑm glo. in. d. c. ij.

6 ¶ Utꝝ effect⁹ baptísmi equalit ꝓferat oībus: ℟. ꝑm s. Bo. i. iij. di. iij. ar. j. q. iij. ꝓme pt⁊. q: triplex ē effect⁹ baptísmi ꝑm⁹ character⁊ impssio. secūdus gr̄e infusio. Tertí⁹ innocētie restitutio. Qtū ad ꝑmū ⁊ tertiū eq̄ lit oēs suscipiūt: si nō ficte accedūt: ꝫ q̄tū ad secūdum nō: q: gr̄a hz duplicē actū. s. delere peccatū ⁊ sic magꝫ delet i eo q̄ magꝫ cōmisit q: delet oēm culpā: Secundus act⁹ ē habilitare ad bonū ⁊ i ℏ maiorē efficaciam habet in eo qui se magis disponit. Jn paruulis autez equalis est efficacia cōmuniter.

7 ¶ Utꝝ puer cū defert⁊ ad baptísmū si occidat⁊ saluet⁊ ℟ñ. q: si occidit ne baptizari possit. in odiū baptísmi seu q̄pi. sic pie credo saluetur. si vo occidat⁊ ex alio respectu sic damnabitur.

8 ¶ Quid si puer morer⁊ q̄n baptizās dixit. Ego te baptiso i noie pr̄is añq̄ cōpleat: ℟ñ. ℟i. i. iij. di. iij. ar. ij q. iij. pie credēdū ē q: de⁹ supplet. Uñ ⁊ i cimiterio hz sepeliri. Sil'r si sacerdos ipediret ne totū cōpleret cet baptizādus sic: si non esset baptizatus ⁊c.

9 ¶ Utꝝ baptísm⁹ sit reiterādus: ℟ñ. q: nō imo tā mistrās q̄ suscipiēs sciēter vltio supplicio plectunt. l. ij. C. ne sa. ba. ite. ⁊ sunt irregulares. vt j. irregularitas.

¶ Utrū ignorās si facit se baptizari sine (j. §. xxiij. 10
ꝓditione sit irregular⁊: si postea iuenit q: fuerat baptisat?: ℟ñ. q: irregular⁊ ē. de ꝓse. di. iij. q̄bus ꝑm cōem intellectū. Pōt tn eps dispēsare in necessitate magna

¶ Utrū non baptizatus credēs se baptizatū saluet⁊: 11

¶ Utꝝ suscipiat cha (℟. sic. de pe. nō bap. c. aplicā. 12
racterē ordinū si ordinet⁊: ℟ñ. q: nō de pl. nō bap. c. j. ⁊. c. veniēs. Si celebrat tn ignorās credit q: conficiat vtute ecclie ꝑm Jnno. boc idē tenet Tho. in. iij. dist. xxiij. ⁊ Albri. in sum. confes. li. iij. ti. xxij. q. vij. ⁊ placz quia virtus spiritussancti vegetans ecclesiam suā supplet potentiam in tali ne ecclesia decipiatur.

Baptísmus vij. q̄ ad euz q̄ tenet. querit q̄s pōt tenere ad baptísmum ℟ñ. q: nō pt tenere abbas monach⁹ vl religiosus. de ꝓse. di. iij. nō licet. xvj. q. iij. placuit. el. ij. Tn si tenent

¶ Utꝝ pr̄ vl mr̄: ℟ñ. q: nō si sunt in (sūt cōpatres. mr̄imonio itellige. xxx. q. j. ad limina. al's contrabēt cognationē spūalē: ⁊ etiā baptizādo nisi i nēcitate baptī 8

¶ Utꝝ nō baptisat⁹ possit tenere ad baptis. (zarent. mū: ℟ñ. q: nō de ꝓse. di. iij. c. in baptísmate. hz baptizare possit: q: baptizās ē de necessitate sacr̄i: ñ suscipiens seu tenēs ad baptísmū: ⁊ si tenet nō erit cōpater: ꝫ bñ baptisans cū sit ꝺe pr̄ spūalis. vide ifra Matrimoniū. iij. impedimento. vij. §. x. 2

¶ Quot debēt tenere ad baptísmū: ℟ñ. q: vnus tm̄. de ꝓse. di. iiij. c. in catbecismo. ⁊. c. non plures. Sed tamen de consuetudine non seruatur. 3

¶ Ad q̄d tenent⁊ leuātes de baptísmo: ℟. q: tenētur admonere q̄s tenuerūt: vt castitatē custodiat iusticiā diligāt ⁊ charitatē teneāt: ⁊ añ oia símbolū ⁊ orōnem dominicā debēt docere: vt i. c. vos añ oia. de ꝓse. dist. iij. ⁊ mgr̄ in. iij. di. vj. c. pe. dicit q: exigit a patrino diligēs cura circa eū ꝑ quo rñdet. Qđ limita verū ꝑm Tho. quando parentes notabiliter negligunt. 4

Bellum q̄dē dupl'r dr̄. s. ꝓpr̄e ⁊ ipꝛoꝑe. Propr̄e aūt bellū ē illud qđ auctoritate ꝓncipis superiorē nō recognoscētis indicit: vt ē impator: ⁊ papa ꝑm Ho. xxiij. q. j. c. j. ff. de capti. l. hostes. et. ff. de v. si. l. hostes. Et i isto bello captiui efficiunt⁊ fui. ⁊ bona efficiūt⁊ capientiū: ⁊ sequit⁊ tertiū ius. s. postliminij. de q̄ in. l. postliminiū. ⁊. l. si q̄d bello. ⁊. l. hostes. ff. de capti. Et boc verū si bellū sit iustū. Debēt tn bona capta assignare capitaneo: vt distribuat vnicuiq̄ ꝑm merita ꝑm Bar. in d. l. si quid bello: licet a principio efficiant⁊ capientiū. Et boc verū credo q: dic Barto. nisi ꝓsuedo br̄et q: vnusq̄sq̄z sibi retineret quod cepit q: tūc nō tenet⁊ assignare q: illud intelligit⁊ actum quod est ꝓsuetum. l. q: si nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edi. Hodie etiā ex ꝓsuetudie int⁊ xp̄ianos nō seruātur iura captiuitatis ⁊ postliminij cui standū ē. vt. l. postliminij. ff. de cap. ⁊ no. Bar. i. d. l. hostes. ff. eo. Quid aut ē sit postliminiū: ℟. q: ē ius amisse rei recipiende ab extraneo i statū ꝓsimū restituēde mozib⁹ legibusq̄z cōstitutū. dicit ter. in. d. l. postliminiū. Uñ q̄ ad boc bñ ē seruandū vt ille q̄ aliq̄ pdidit i iusto bello q̄ ad eū integre restituant⁊ Et ídō nō currit ꝓscptio ꝺ eū ꝑm glo. i. c. j. accusatiōe. xvj. q. iij. Arma tn de rigore nō restituunt⁊ l. ij. ff. de capti. ꝫ ꝑm ꝓsciam sūt etiā restituenda.

¶ An autem bec locum habeant in bello indicto ab 13
bis qui de facto superiorem non recognoscunt: vt est rex francie. hyspanie et huiusmodi: ℟ñ detur ꝑm Jnnocen. in. c. Olim. el. j. de restit. spo. ⁊ Bartbo. in. di. l. Hostes. ff. de capti. et postliminij. reuer. q: sic. quia bz

bent iurā pncipis.

2 ¶Bellū autē impꝛope ē illud qđ nō est indictū ꝓpn cipem: sēd ꝓ inferiozes qui recognoscunt superiozem Et de hoc Pa. de iureiuran. c. sicut. el. iij.

3 ¶Utrū bellū i dubio sit ꝑsumēdū iustū? R. Pa. i. di. c. sicut. q. i bello indicto a pncipe sūmo: in dubio ꝑsumit iustū: ⁊ legitimā causam eē in pncipe: iuxta nō. ꝙ legistas in l. pꝛescriptiōe. ⁊ l. fi. C. si ꝯ ius vl' vti. pu. ⁊ ꝙ canonistas i. c. q̄ in eccl'ia. de ꝓsti. § i bello indicto ⁊ recognoscēte superiozē in dubio ꝑsumit iniustuz: et sic intellige Host. ⁊ tex. d. c. sicut. Facit. l. vnica. C. de gla. ⁊ c. j. de pur. ca. cum suis concoꝛ.

4 ¶Quid reqꝛit vt sit iustū? R. Pa. vbi supꝛa. q. i bello ꝓpꝛie oꝛ q. subsit legitima ⁊ natural' cā. puta qꝛ ꝓtumaces ⁊ rebelles sūt iperio vel eccl'ie. Adde scđo vt ñ fiat aīo vindicādi ⁊ puniēdi delinquētes. In bello aūt scđo mō dicto q̄nq; reqꝛunt ꝑm glo. xxiij. q. ij. in summa. s. ꝓsona: vt nō sit eccl'iastic⁹: cui nō licet sanguinez effundē. xxiij. q. viij. clerici. nisi necēitate ieuitabili. pñt tñ ꝑm Tho. ij. ij. q. xl. iducere alios ad iustū bellum et eis assistere vt pugnātib⁹ subueniāt exhoꝛtationibus: absolutionib⁹ ⁊ aliꝭ spūalib⁹. Mō tñ debent hoꝛtari vt interficiāt vel mutilēt: ⁊ vt fidē eccl'esiasticā vel patriā liberēt. Et lz aliq̄ interficiant: nō tñ eis iputabit: ⁊ multomagis ꝓlati hoc possunt: imo peccaꝛēt si non facerēt. xxiij. q. v. de occidēdis. ꝺ homi. postulasti. ⁊. c. tua nos. xxiij. q. iij. maximian⁹. xxiij. q. j. i sūma. ⁊. c. militare. de de. pcu. c. iij. de resti. spo. c. olim. el. j. Innoc. tñ in. c. qđ i dubijs. de pe. limitat ꝓdictā exhoꝛtationē nō posse fieri q̄ñ sunt i ꝓsecutionibus: ⁊ aī sic: ⁊ mihi placet ⁊ ē securi⁹. Scđo causa legitima vt ꝓ defensione sua vl' suoꝝ aut paternaꝝ legū. xxiij. q. viij. si nulla Tercio res sez ꝓ repetitiōe reꝝ ⁊ hmōi. d. c. oli. Quarto animꝰ vt nō ex odio: ⁊ vt habeat debitum ⁊ hmōi. xxiij. q. j. q̄d culpaē ⁊. c. militare. Quito auctoꝛitas superioꝛis. d. c. q̄d culpaē. ⁊. l. vnica. C. vt ar. vsus iscio. ꝑn. li. xj. Pōt etiā fieri auctoꝛitate epi ꝑm Hosti. in sūma. ꝑcipue q̄ñ pugnaē ꝓ fide: vel ꝓtra eū qui ꝓ pctō moꝛtali excōmunicatus nonvult parere.

5 ¶Utrū si aliqđ ꝓdictoꝝ defuerit teneaē ad restituti, onē tā donoꝝ datoꝝ q̄z etiā raptoꝝ bonoꝝ? R. Mo. eo. ti. q. sic si deficit secundū vel terciū: si tñ res subsit q. sez ꝓ rebus repetēdis factū sit: non teneē q̄ mouit bellū restituere qđ ibi cepit: dūmō nō exceedat qđ bre debebat. Et qđ verū i foꝛo pnali vbi hz locū liq̄di ad nō liquidū cōpensatio. Sicut si q̄s ꝓfiteaē ꝓ furtū accepisse. x. nō cogeē restituere: si hz bre alia. x. ab eodez Si vo dānificauit plus aduersariū: nō credo excusatū nisi ꝓcurrat sil' auctas: nisi i casu q̄ vim vi repellere licet: ⁊ teneē cōpensare dāna data cū eo qđ hz bre: ⁊ si plꝰ hz restituat. c. q̄ habetē. ⁊ i. c. se. xxiij. q. v. ⁊ in di. l. hostes. ff. de capti. ⁊ ꝑm q. dico in. §. sequenti.

6 ¶Utꝝ istis iferioꝛib⁹ a pncipe liceat facē bellū? R. Pa. i. d. c. sicut. q. aut is q̄ facit bellū hz iurisditionez sup his q̄bus guerrā facit: ⁊ illi sūt ꝓtumaces ⁊ rebelles ⁊ sic ꝑ statuere ⁊ ꝓcedere q. liceat vnicuiq; res eoꝝ inuadere ⁊ suas facē: ⁊ liberos boies rebelles capere ⁊ detinere q̄sq; dño repsentari potuerint. c. a nob. de sen. ex. Si aūt nullā iurisditionē sup eos habēt: nō pñt sine auēte pncipis nisi essent inuasi qꝛ tunc pñt se ⁊ sua defendē cū moderamie culpate tutele: ⁊ hominē ꝓcutere ⁊ etiā occidē: vt latiꝰ dicā. j. Defensio. Mō ꝑ tñ aduersariū capere: ⁊ nec inuadendo res aduersarij suas facere. Qđ itellige nisi in recōpensationē dānoꝝ suoꝝ ⁊ i satisfactionē expensaꝝ laboꝝ et operuz etiā ipm adiuuantiū. di. j. ius gentiū. xxiij. q. viij. si de rebꝰ. vel nisi in territoꝛio suo eos delinquētes iueniret. Itē q̄ñ talis superioꝛē nō hz cozā q̄ sua repetere possit res suas ꝓpꝛia auēte repetere posset ⁊ recuperare. l. iudei ⁊. l. nullus. C. de iudeis.

7 ¶Utꝝ subditi teneanē ire ad bellū iustū dño mādāte? R. Pa. in d. c. sicut. el. iij. q. subditoꝝ quidā sunt vasalli ꝓpꝛie vt sunt q̄ tenēt feudū ab eo. Quidam vasalli impꝛope vt sunt subditi rōe oꝛiginis vl' domicilij nihil tñ ab eo detinēt ⁊ tales ꝓpꝛie no sunt vasalli licz ibi habeāt possessiōes nec teneneē dño ꝑstare fidelitatē. Quidā sunt milites veri vt q̄ iurāt q̄ ponit glo. in. l. pe. ff. ex q̄. cau. ma. q̄ sunt. j. miles. Quidā nō veri milites § tñ respectu bonoꝝ q̄ ista nō ꝓmittūt § viuūt vt alij ciues vt ꝑ Cy. in l. j. C. de iu. ⁊ fac. ig. Istis pꝛemissis distinguo aut dñs vult alios ꝓ libito voluntatis inuadere nō fauoꝛe reipublice ⁊ nō teneneē eū sec: etiā vasalli ꝓpꝛie. arg. c. de forma. xxiij. q. v. nisi aliꝺ beat ꝓsetudo vel pactū Aut dñs inuadit: ⁊ tunc si timoꝛ ē subitane? ⁊ iprouisus: oīs apti ad pugnā seu custodiā teneē fauoꝛe reipublice. Mā clerici hoc casu teneē ad custodiā. c. puenit ⁊ qđ ibi nō. de imu. ec. Facit. c. oi timoꝛe. xxiij. q. viij. Aut nō ē talis timoꝛ. ⁊ tūc vasalli ꝓpꝛie dicti teneneē ꝑ. d. c. ꝺ forma: ⁊ milites veri ꝑ. d. l. pe. Alij vo nō sunt cōpellēdi: dūmō dñs sufficiat de ꝓ se ex reddit⁹ q̄s hz a loco. Mam ꝓpter hoc bonoꝝāt dñm in reddit⁹ gabellis ⁊ hmōi vt necessitatis tpe eos defendat. ar. xxiij. q. v. ꝓncipes. ⁊. c. regū Si vo nō sufficit ꝓ se: tūc oēs teneneē ꝓ salute domiñ vtz ex. c. si null⁹. ⁊. d. c. oīmi timoꝛe. xxiij. q. viij.

8 ¶Utrū subditi sequētes dñm in iusto bello excusenē? R. Pa. i. d. c. sicut. q. Inno. dicit q. nō si sciēnt ꝺ faciūt nec excusaneē ex timoꝛe amittēdi feudū vl' alia bona. xxxij. q. v. ita ne. Si vo dubitāt ⁊ inquisierūt q̄ñ tū potuerūt peritioꝛes ⁊ sp dubij remāserūt: excusaneē ꝓpter bonū obedietie. c. q̄ culpaē. xxiij. q. iij. alit nō. ar. c. cū inhibitio. de clā. desꝑ. nō tñ excusaneē amici ⁊ cognati ⁊ aliꝭ quivolūtarie adiuuāt talē i dubio. Imo si erat iniustū: de oīmi dāno dato teneneē ad restitutionē

9 ¶Utrū subdit⁹ qui i dubio bellādo multa acquisiuit teneaē ea restituere cognito q. bellū erat iniustū? R. Ñ deē q. sic. oia q̄ hz. Et credo q. etiā ꝓsumpta qꝛ nūq; habuit bonā fidē exq̄ sp dubi⁹ ꝑmāsit. Et de hoc vide j. Pꝛescriptio. §. iij. ⁊ ꝑm illā distinctionē dic.

10 ¶Utꝝ oēs exñtes i bello iusto teneāē i solidū? R. ꝑm Mo. ti. restitutio. i. q. sic de oīmi dāno qđ suo auxilio cōsilio fauoꝛe datū ē qđ alit datū nō fuisset. arg. xxiij. q. iij. oēs. ⁊. ij. q. j. notū in fi. Si vo ꝓbabiliter credit q. ꝓpē suū auxiliū cōsiliū fauoꝛē nō plꝰ fecerint q̄z als facturi erant nō teneē nisi de bis q̄ ipe habuit vel damnū dedit vl' aliq̄s de familia sua directe ⁊ occasionaliter. ar. de sen. ⁊ re iudi. c. j. ⁊ de eta. ⁊ q̄li. oꝛ. c. tuam. Et de hoc vide etiam infra Furtū. §. xvj.

11 ¶Sz q̄rit q̄d teneē restituē faciēs bellū iustū? R. Mo. vbi. s. q. teneē de oib⁹ dānis q̄ ipe vel sui intulerunt aduersario vel eius boib⁹. teneē etiā ꝓpꝛijs boibus de dannis datis ab aduersarijs.

12 ¶Utrū habens iustū bellum teneaē in aliquo de dāno aduersarij? R. Ñ. Mo. vbi supꝛa. q. non tenetur de illis damnis que bona fide intulit a quibus commode abstinere non poterat ꝑm consuetudinem pugne. Si qua tamen animo crassandi ⁊ malicioſe intulit cū als posset abstinere ⁊ sibi consulere. tunc tenetur cōpensare cum damno sibi dato. ⁊ si excedunt teneē eis satisfacere.

13 ¶Utr̃ babẽs iustũ bellũ teneat de dãno dato subditis aduersarij? R. q̃. s. q nõ. Imo licite bõa capit: nõ solũ aduersarij: s etiã fautor̃ t subditor̃ suor̃ donec sibi sit satisfactũ. Subditi tamẽ aduersarij q̃ deus timẽtes nolũt dño suo i bello illicito impẽdere auxiliũ vel p̃siliũ nullaten? sunt spoliãdi: ne pena excedat auctores. ar. de bis q̃ fi. a ma. par. ca. c. q̃siuit. t. j. q. iij. c. j. Imo ẽm ?Rich. in. iij. di. xv. q̃ scienẽ talib? innocẽtibus iferũt damnũ: tenent ad restitutionẽ. Utr̃ credo nisi dñs eor̃ directe vl̃ indirecte ex p̃sonis vl̃ reb? eorũ iuuareť: milites magr̃ teneť ad restitutionẽ q̃ damnificat nõ subditos aduersarij innocẽtes sciẽter vt sunt ecclesiastici t bmõi. Secus aũt esset si a casu dãnificaret hoc nõ intendẽs nec obligatus intendere: vt puta q̃ bellãs p̃ aduersariũ nõ valẽs eũ ipugnare incẽdit ciuitatẽ: t sic cõburunť ecclie t bona ip̃i? t alior̃ innocentiũ. nã tũc nõ tenereť t sic p̃z q̃ ecclie incastellate p̃nt incendi t bona ibi reposita ex q̃bus sustẽtabanť p̃ hostes in iniusto bello p̃nt capi. nõ incastellates vo a p̃posito nec res ecclesie sunt auferẽde t contrariũ facientes tenentur ad restitutionem.

14 ¶Utr̃ dñi q̃ babuerũt bellũ adinuicẽ possint cõponere ũl̃ de dãnis? R. Mo. ti. restitutio. q̃ ille q̃ habuit iniustũ bellũ nõ p̃t p̃ponẽ i p̃iudiciũ hominũ suorũ q̃n ipse teneať eis de dãnis q̃ passi sunt nisi t ipsi fuerint in culpa. Hoc vex in foro p̃scie si ad talẽ culpam nõ venerũt ex ei? p̃suasione als nõ facturi. Ille aũt q̃ bz iustũ bellũ dz p̃curare p̃ viri? vt satisfiat suis boib?. Et si nõ p̃t t ipsi boies p̃dicũt cõpositõi ẽm moñ. nõ p̃t de dãnis q̃ passi sunt in incendijs t rapinis cõponere. facit i ar. l. j. t. l. trãsactiõis placitũ. t. l. p̃ses C. de trãsac. t. c. fi. de ma. t obe. s ego credo q̃ i oib? p̃t ar. eor̃ q̃ nõ. i. l. fi. C. si p̃ ius vl̃ vti. pu. t in. c. q̃ in eccliax. de cõsti. vbi p̃z q̃ ex rõnabili causa p̃t p̃nceps tollẽ rẽ vni? t dare alteri t nõ p̃t eẽ maior rõ q̃z fauor public? carere bello. t sil̃r poterũt q̃ habẽt iura imperialia. Añ Host. tenet q̃ qñ duo milites babuerũt iniustũ bellũ inuicẽ pace inter eos facta t dãna remissa q̃ hec remissio extendiť ad oẽs vtriusq; ptis: licz nõ p̃sentiãt: qñ pax aliter bñ nõ posset. allegat. l. quentio nũ. ff. de pac. Concor. Pa. in. c. nr̃a. de iureiur̃. Aduerte h ẽm eundz Pa. vbi s. q̃ noie dãni ꝓprie t stricte venit diminutio p̃monij p̃ aliũ facta. l. iij. ff. de dam. infec. Et ideo nõ veniũt expẽse facte ꝓpria volũtate etiam coacta noie dãni. Qđ no. p statutis t sil̃? odiosis. Itẽ limita q̃ p̃dicta remissio non valet q̃ ad dam na data ecclijs t ecclasticis p̃sonis nisi p̃lati ipsar̃ cõ-

15 ¶Utr̃ dñs teneať mãdatario de dãnis q̃ (sentiãt. in bello ẽ passus? R. ẽm Pa. in. d. c. sicut. q̃ sic nisi cã pietatis: hũanitatis vl̃ parẽtele bellũ fecerit: vl̃ nisi ex debito teneret: vel nisi aliq̃d recipe q̃enerint p̃ mercede. Et vide de boc. j. Mandatũ. §. v. Et hoc intelli ge de damnis que verisimiliť potuit mãdãs p̃uidere.

16 ¶Utr̃ occupata p̃ p̃ncipes xp̃ianos q̃ bodie inter se bella gerẽtes ꝓpria temeritate qđ vn? quiete possedit ab antiq̃: ali? violẽter de nouo accipit sint restituẽda? R. d. Anto. in. c. qđ sup bis. devoto. ẽm Hosti. q̃ non videt quõ iuste teneant: nec q̃liť cõfessores eor̃ pctã q̃z notoria palpitent nec q̃liter ab eisdez d'ynas aut possessiones accipiãt aut eos absoluãt Añ caueãt ne cauernatim ad iferos vadãt t alios secũ trahãt: nec credit q̃ i vt alia p̃scribi talia possint. c. fi. de p̃script. t

17 ¶Utr̃ deric? in bello iusto (ideo restituere teneať. cũ dño suo vadẽs q̃ lucrať aliq̃ de bonis aduersarior̃ teneať ea restituere? R. Mon. ti. resti. q̃ si ea rapuit peccauit rapiẽdo: t restituẽ teneť eis a q̃bus abstulit q: illã rẽ capiẽdo nõ potuit facere suã q: sicut dñs nõ potuit ei dare auctem belladi sic nec rapiẽdi. Posset tamẽ retinere si guerra durãte domin? vt illã tenet p̃sensit. Si vo non ipe rapuit: s sibi ab bis q̃bus licuit rape data fuit: tũc nõ teneť restituere. Qđ verus credo quãdo ex p̃suetudine q̃libet qđ rapuit sibi retinet. als secus: q: de iure q̃libet teneť capitaneo assignare vt illa distribuat vt. l. si q̃d bello. t ibi Bar. ff. de capti. g sine ei? auctẽ tenere nõ poterit. facit. c. dicat. xxiij q. v. nisi vt dixi p̃suetudo sit in contrarium.

¶Utr̃ liceat oñi tpe bellare? R. q̃ in bello iusto nõ 18
licz bellare in q̃dragesima nec in dieb? festiuis: nisi necessitas vrgeat ineuitabilis. tex. est cũ glo. i. c. si nulla. xxiij. q. viij. Itez nec tpe treuge. c. j. de treu. t pace. qđ intellige in pugnatore nõ in defensore. vt no. p̃di. glo.

¶Utr̃ in bello iusto liceat vti deceptione. dolo vl̃ in- 19
sidijs ad vincẽdũ inimicos? R. q̃ sic. dũmõ mẽdaciũ nõ dicãt vl̃ fidẽ p̃missam nõ frãgãt. facit. c. vtilẽ sil̃ationẽ. xxij. q. ij. t. xxiij. q. ij. c. dñs. t. q. vij. i sum. xiij. q. v. dixit. vide glo. in. c. cupientes. in v. malignantiuz de

¶Utrũ locãs arma eq̃s t bmõi eunti ad (elec. li. vj. 20
bellũ repetat si amittãt i bello? R. In no. i. c. sicut el. iij. de iureiurã. q̃ nõ q: sic ea p̃duxit. ff. loca. l. itẽ queriť. §. si q̃s seruũ. facit. l. videam?. §. fi. ff. eo.

¶Utrũ p̃modans possit sil̃r repetere? R. Inno. vbi 21
supra q̃ nõ. q: non excessit fines p̃tractus. ff. cõmo. l. si vt certo. §. vt interdum.

¶Utrũ tenẽte aliq̃ rem meã liceat mihi violẽter au- 22
ferre? R. Pa. in. di. c. sicut. aut incõtinenti recuperare vult. t licz. q: vim vi repellere licet. de q̃. j. Defensio. Aut nõ statim. t sic dz p iudicẽ eaz recupare si p̃t. q̃ si nõ p̃t sic in defectũ iudicis p̃t dñs rem suã etiã violẽter si aliẽ nõ p̃t facẽ recupare. ar. l. null?. C. de iude. in glo. t. l. ait p̃to. ff. de bis q̃ i frau. cre. §. si debitorẽ. no. Inno. i. c. olim. el. j. de resti. spo. t Ale. t ?Ri. t sco. in. iij. di. xv. q̃ si aliter nõ possũ rem meã bñ licet furto eã tollẽ. de q̃ dic vt. j. Furtũ. §. xl. Nõ tñ licet p̃ mẽdaciũ: q: non licet mẽtiri p̃ alterius ?vita. xxij. q. ij. nec q̃s. Et sic limita glo. in. c. cupiẽtes. de elec. lib. vj.

Benedictio sup p̃lm q̃dã solẽnis q̃ fit cũ illa solẽnitate. Adiutoriũ nostr̃ z. Et bãc solũ epi p̃nt facẽ in tota sua dyocesi: t archiepi in tota p̃uincia cũ visitant: t legati in terminis sue legationis t abbates q̃bus ex p̃uilegio concessum est: vt nõ. xxvj. q. vj. mistrare. de p̃se. dis. j. cum ad celebrãdas. de excel. p̃. accedẽtibus. de p̃uil. abbates. li. vj. Alia simplex: t hec fit a sacerdotib? in missa absente epo aut de mandato eius cum p̃sens ẽ. xxj. di. deniq̃. xcv. di. ecce ego dico.

¶Utrũ bñdictio calicis: pamentor̃: t bmõi p̃ missis 1
celebrãdis possit fieri a sacerdote? R. doc. in cle. attẽdentes de sta. regu. tenẽt q̃ non: q: sunt poti? ordinis epalis: t hoc idem in di. c. abbates. Sed iudicio meo nullo iure eor̃ dictũ probať. Et credo q̃ imo possint benedicere peramenta: tali ratiõe motus p̃bz potest oĩa facere q̃ sũt ordis: nisi sint ordis epalis vl̃ spalicei iterdicta. c. q̃uil. lxviij. di. t. d. c. ecce. t. xciij. di. legim? s benedictio paramentorũz cum non sit ordis episcopalis patet quia competit abbatibus ex consuetudine. vt tenent doctores in d. c. Abbates. t. d. Cle. attendentes: quod fieri non posset si esset ordinis episcopalis. ar. eorum que nõ. in. c. pe. de consecrati. eccle. vel al. nec est etiam eis p̃hibitum: patz quia in d. c. q̃uis p̃hibetur consecratio sacerdotum dyaconum t sub-

diaconū: cōsecratio virginū. cōsecratio eccl'e vel altaris. chrisma cōficere. chrismate frontes baptysatoꝝ signare. publice penitentē reconciliari. ⁊ in c. ministrare. xxvj. q. vj. addit q nō bñdicat publice plebē in ecclesia. Nō intellige vt dixi. §. ⁊ in. c. cōsulto. de consec. dis. j. q nec coꝛpalia dz cōsecrare. §vestimenta potest qꝛ in. c. vestimenta. ⁊ in. c. vasa. de ꝓse. di. j. nihil dicit de epō. Quare credo oia q̄ ptinent ad celebrationez missaꝝ q̄ nō fiunt cū sacra vnctione: vt est calix ⁊ patena. ⁊ nō sunt eis spāliter inhibita: sicut sunt coꝛpalia q̄ ab epō debēt esse bñdicta. vt i. d. c. ꝓsulto. ⁊ alia hmōi pñt bñdicere. ar. d. c. ḡuis. ⁊. c. ecce. nisi epus esset pñs. qꝛ nō liceret. ar. c. deniq. xxj. dist.

2 ¶Utrū abbates possint sil'r bñdicere? Ge. in. d. c. abbates. tenet q sic. oia in q̄bus fit vbalis solū bñdictio ⁊ qñ faciunt ad opus suaꝝ eccl'iarū: al's non. Dz ego dubito de bñdictione coꝛpaliū. q̄ lz sit verbalis soluz tñ videt episcopis reseruata. d. c. ꝓsulto. nisi dicam? derogatū ꝓ cōtrariā cōsuetudinē cū sit poti? epis reseruata rōne dignitatis q̄ ordinis. Et iō abbates possent ex cōsuetudine. ar. d. c. accedentib?. Idez dic de bñdictione calicis. de quo infra Calix. §. j.

3 ¶Utrū vestis debeat iterū bñdici qñ repeciat? ℟ñ. q nō. nisi qñ fit talis repeciatio q sine ipsa cum dicta veste nō posset celebrari: puta totius manice ⁊ hmōi: qꝛ cū amittat formā dz iteꝝ benedici. ar. coꝛ q̄ nō. i c. j. de ꝓse. ec. vl' al. Secus dico si de stola fiat manipul? vel de manipulo stola: qꝛ nō videt alia forma nisi q vnū ē breuius altero: que quidem breuitas nō mutat

4 ¶Utrū sponsa q̄ nō ē vxo debeat bñdici? (formā. ℟ñ. q nō. xxxij. dis. seriatim. Imo bñ dicēs sc̄as nuptias ab officio ⁊ bñficio suspensus debet mitti ad papam. c. j. de secū. nup.

5 ¶Utꝝ dyacon? possit bñdicere mēsam? ℟ñ. q nō p̄sente p̄sbro: nisi eēt dyacon? cardinal'. ꝑ absente p̄sbro potest: hm nō. in. c. legitimus. xciij. dist.

6 ¶Utrū recipe pecuniā ꝓ bñdictiōe nubētiū sit simonia? ℟ñ. q sic. tex. ē in c. cū in eccl'ie. de simo.

7 ¶Utrū mulier possit bñdicere? ℟ñ. q nō nisi vt p̄t q̄libet bonus xp̄ian?. c. noua. de pe. ⁊ re. qꝛ q̄ sunt ordinis nō cadūt in mulierē. d. c. noua.

8 ¶Utꝝ benedictio mensē aq̄ sit certi ordis? ℟ñ. hm Inno. in. c. j. de excess. p̄. lib. vj. q benedictio aq̄ sic. Et iō eēt irregularis. excōicatus vl' suspēsus ipsam benedicēdo. Sec? de bñdictione mense q̄ non est ordinis.

9 ¶Utrum libri ecclesiastici sint benedicendi? ℟ñ. hm glo. in. c. j. de pigno. q non.

Benefacere ex timoꝛe ⁊ nō ex amoꝛe nō reputat benefacere. ꝑ ꝓ nō facere. xxiij. p. v. ad fidē. xxxvij. q. v. sicut ei d. ꝓse. di. v. q̄cq̄d. lxxxvj. di. nō sat?. de reg. iu. qui ex timoꝛe.

Beneficium est quedam beniuola actio gaudiū tribuēs capiēti i li. seu. c. j. ex q̄. cau. seu. amit. ⁊ Pa. in. c. vnico. de cōmo. ⁊ in c. ad audientiā. de ꝑscrip. Hec diffinitio cōprehēdit quodcūq; quod dicit beneficiū. Sed hic de ecclīastico solum dicendum est.

1 ¶Quottuplex ē beneficiū eccl'iasticū? ℟ñ. q aliud ē religiosū: aliud seculare. ℟Religiosuz aliud simplex vt canonicatus regularis. Aliud duplex: vt abbatia: ꝓratus: vl' aliud habēs iurisdictionē. Seculare ꝺo aliꝺ summū: vt papat?: aliud maius: vt epatus. aliud mediocre seu duplex: vt dignitas vl' personatus: vl' aliꝺ habēs curā animaꝝ. Aliud mīn? seu simplex: vt canonia: capellania: aduocatoꝛia: ⁊ hmōi. Aliud nō habēs administrationē. Et isto mō dr̄ large bñficium. Et est quādo q̄s habet beneficiū nō in titulū: vt sunt capellani ad nutū amouibiles: ꝑ quādo habet in titulū aliq̄ꝺ beneficiū cui est assignata dos quantūcūq; sit simplex: dicit habere beneficiū cum administratione hm Ge. in. c. presenti. de offi. ordi. li. vj.

¶Utꝝ ꝓbenda sit q̄d spāle? ℟ñ. Pa. i c. dilecto. ꝺ p̄bē. q si ē annexa iuri canonie partim est spāle ⁊ partim tpale. Si ꝺo nō ē annexa canonie: vt puta quia in ecclesia nō sunt prebende distincte sed omnia cōmunia: ⁊ p capitulū assignat isti vnū prediū in prebenda ⁊ alteri aliud vel q̄d simile. Vel etiā si sunt distincte: tamē nō sunt canonicatibus annexe: qꝛ non ē ibi nūerus canonicoꝝ: tūc est mere tempale. ⁊ pōt ꝓcedi etiā layco ad ipsius sustentationē. 2

¶Utrū altaria q̄ dant in titulū ꝓpetuū dicant beneficia? ℟ñ. hm glo. in de. ij. de deci. ⁊ sequit Ge. in. c. j. de consue. li. vj. q sic. ⁊ appellatiōe officij altaria p̄dicta intelligunt: facit. c. ij. de ꝓcess. prebē. secus si nō dātur in titulū qꝛ beneficia nō dicuntur ꝓprie. 3

¶A quo debet dari beneficiū ecclesiasticū? ℟ñ. q regulariter ꝓ ordinariū nisi ex speciali statuto vl' cōsuetudine ad alium pertineat. vt infra dicam. 4

¶Utrū capitulū sede vacante possit conferre? ℟ñ. q non illa beneficia q̄ ad episcopi collationē ptinent. Sed bene pōt cōferre illa que ad episcopū ⁊ ipsū capitulū cōiter ptinēt. Sil'r talia beneficia pōt ꝓferre q̄ñ epūs ē suspensus a collatiōe beneficioꝝ: etiā si epūs haberet interesse in tali collatione tanq̄ prelat?. Et idez pōt epūs quādo capitulū esset excōicatū seu maioꝝ ps maioꝝ excōicatione vl' suspensum. c. si ad epm. ne se. va. li. vj. Si ꝺo ptinet ad epm collatio cū ꝓsilio capituli vel assensu: nō posset capitulum intromittere nisi suspensus esset in mora petende relaxationis. Si ꝺo capitulū vel alius de ꝓsuetudine vel statuto deberet cōferre de cōsilio episcopi defuncto episcopo vl' in remotis agente. ita q in breui eius presentia non possit haberi: non ꝓt erea debet differri collatio vt in ca. si ad episcopum. 5

¶Quid de beneficijs vacantib? in curia? ℟ñ. q oia beneficia: dignitates ⁊ ꝓsonatus vacātes in curia romana nō possunt ꝓferri nisi ꝓ papam. Sil'r beneficia dignitates vel ꝓsonatus curialiū vel accedentiuz seu redeuntiū de curia: si decedunt in locis vicinis curie ad duas dietas legales que faciunt. xx. miliaria ꝓ die l. j. ff. si quis cau. Et no. glo. in c. presenti. de preben. li. vj. Unde si distarent ꝓ. xlj. miliare nō includerentur. ff. de ꝛ. sig. l. iij. limita nisi predicti morarentur in loco ꝓprij domicilij vel ꝓprie domus. quia tunc non reseruantur pape nisi esset talis curialis qui licet haberet ibi ꝓprium domicilium. tamen ibi morabatur solū ꝓpter curiam. quia tunc reseruatur. Sil'r reseruat quādo est curialis q̄ mouit in loco vnde recedit curia. vel in itinere dū curiā sequeret q̄tūcunq; vbi decedit sit remotus ab ipsa curia. Uel est q post mensem si nō fuerint collata bñficia p̄dictoꝝ. cōferre pñt illi ad q̄s ptinet eoꝝ collatio ꝓ seipsos tm̄. vel ipsis agētibus in remotis per suos vicarios generales. q̄bus id cōmissum fuerit in eoꝝ dyocesib? existentia nisi essent parochiales ecclesie et vacarent sede apostolica vacante. vel si anteq̄ papa ea conferret mortuus est. Hec notantur in ca. Licet. el. j. c. Statutum. c. Presenti. ⁊ c. si apostolica. de preben. libro. vj. Aduerte etiam circa hec ad regulas cancellarie ⁊ refrenationes que fāciunt cōiter pontifices in sua creatione: quia non sem

per se habent vno modo. Ideo non pono hic.

7 ¶ Quid de ꝓsentatis a patronis sede vacãte? ℟n. q̃ capl'm p̃t eos admittere ⁊ instituere i bñficijs: licet ad ep'm si viueret ptinuisset. c. etsi. c. de insti. li. vj.

8 ¶ Quid si ep̃us cõferat bñficiũ absenti? ℟n. q̃ licet no fiat suũ donec ꝓsentiat: tñ ep̃us non poterit alteri cõferre: donec ille recusset: nec valet collatio si cõferat nisi ep̃s assignasset terminũ cõpetentẽ ꝓsentiendi infra quẽ nõ ꝓsentit: si tamẽ post terminũ itez ꝓsentiret añ q̃ alteri eẽt collatũ valeret. c. si tibi absenti. de prebẽ. lib2o. vj.

9 ¶ Utz ep̃s vl' alius cui mãdabat de bñficio ꝓuideri pauꝑi clerico teneat itez ꝓuidere si ille clericus aliũ est cosecutus? ℟n. q̃ nõ. c. si pauꝑ. de preben. li. vj.

10 ¶ Utrũ ep̃s teneat ordinatis p ipm ꝓuidere de bñficio? ℟n. q̃ sic: si ẽ in sacris ordinat⁹. c. cũ sc̃m. de prebẽ. Idẽ dic qñ cõmisit q̃ ordineꝯ p aliũ. c. si ep̃s. de p̃ben. li. vj. Et hoc verũ nisi habeat suã vl' paternã hereditatẽ: vñ possit sustẽtari p̃m glo. in d. c. si episcopus.

11 ¶ Utrũ ꝓmittens alicui ꝓuidere de bñficio ecclesiastico nõ vacãte: vel qualitercũq̃ ꝓmittat cũ potuerit teneat? ℟n. q̃ nõ. q2 talis ꝓmissio est nulla. c. detestãda. de concess. ꝓben. li. vj.

12 ¶ Utrũ recipiens beneficiũ eccl'iasticũ de manu laici cadat in aliquã penã? ℟n. Inno. in. c. q̃sq̃s. de elec. q̃ sic. q2 ẽ ineligibilis ipo iure. de iurepatrona. preterea. tamen ep̃s posset cum eo dispensare p̃m eundem ar. c. nuper de sen. excom.

13 ¶ Utrũ quis possit renunciare suo bñficio vt alij ꝓuideat? ℟n. Pa. in. c. dilecto. de prebẽ. q̃ sic. dummõ in actu renũciationis nõ deducat in pactũ. ꝯ ipam renunciationẽ faciat pure ⁊ libere: alꝫ esset simonia cuz vt vult glo. in. d. c. dilecto. ⁊ glo. i. c. ex pte. el. j. de offi. dele. Si tñ in animo gereret vt alteri concederet non esset symonia: dũmõ pactum nõ faciat: licet peccet. vt est clara glo. in. c. ordinationes. j. q. j.

14 ¶ Cui potest dari beneficiũ eccl'iasticũ? ℟n. q̃ solis clericis nõ ꝓuisis ⁊ habentibus etatem debitam: et que sit etas debita vide. j. Etas.

15 ¶ Utrũ clericus coniugatus possit habere bñficia ecclesiastica? ℟n. Pa. in. c. sane. de cle. ꝓiu. q̃ non. Sed nec etiã admistrationes eccl'iasticas: ⁊ p̃ hoc puto q̃ nõ possit esse vicari⁹ epi: qđ tenẽt doc. in c. vnico. eo. ti tu. li. vj. ⁊ in c. Jobes idẽ Pa. eo. ti. tenet q̃ nec etiam p̃t dispensari cũ eis vt habeãt beneficiũ simplex. licz alij contrariũ teneãt: ⁊ p̃t saluari dictũ eoz vt valeat dispensatio si fiat a papa: ⁊ pa. intelligit non valere si fiat ad inferiozibus pape.

16 ¶ Utrũ filius sacerdotis possit obtinere bñficium in ecclesia patris? ℟n. q̃ sic si alꝫ ẽ legitim⁹ c. ad hec. de fi. presb. dũmõ non ad illas dignitates vl' ꝓbendas q̃s immediate pater eius habuit ꝓmoueat. c. cõstitutus de fi. p̃s. Et noie filioz in hoc etiã veniunt nepotes de iure in hereditate succedẽtes: vt sunt p̃ rectã lineã descẽdentes nepotes ar. insti. de her. quali. ⁊ dif. ℣. sui p̃m Ho. ⁊ her. in. c. ad extirpãdas. de fi. p̃s. Secus in collaterali⁹ in q̃bus successio locũ nõ hz. ar. de off. dele. c. ex pte. Itẽ p̃m Ho. nepos p̃t poni immediate in ecclesia quã auus eius habuit pre eius viuente: ꝯ pre mozt uo nõ p̃t q2 cessat ratio in primo casu successionis ꝯ nõ in scõo. Itẽ aduerte q̃ si pater habuit ꝓsonatum immediate nõ poterit filius in eadem ecclesia hre vicariã: vt in. c. michael. de fi. p̃s. vel econtrario si p̃ habuit vicariã perpetuaz filius immediate non poterit habere ꝓsonatũ: vt in. c. cõstitutus. de fi. presby.

¶ Quis potest dispensare cũ illegitimis vt obtineãt beneficiũ eccl'iasticũ? ℟n. q̃ ep̃s in beneficio simplici cui nõ imminet cura animaꝝ vt in. c. is qui. de fi. p̃s. li. vj. Nec distinguo p̃m glo. ibidẽ an sit spurius. adulterinus vel naturalis: licet quo ad successiones distinguanẽ ⁊ in difficultate dispensandi. In alijs autez solus papa. 17

¶ Sed nunquid poterit ep̃s dispensare cum talibus in personatu vel dignitate sine cura? ℟n. glos. in. d. c. is qui. q̃ nõ: ꝯ solus papa. Et eam sequũtur cõmuniter docto. etiam si efficeretur religiosus. 18

¶ Utrũ ep̃s possit cũ predictis dispensare in canonicatu eccl'ie catbedralis? ℟n. p̃m Archi. i. d. c. is q̃. q̃ sic: ex quo nõ inuenitur ꝓhibitum. Et cũ eo ꝓcor. Be. in. d. c. is qui hz. Jo. mo. ⁊ alij teneãt q̃ nõ potest. qđ non placet. 19

¶ Utrũ ep̃s cũ p̃dictis possit dispensare in rectoria? ℟n. q̃ sic in oĩ beneficio: dũmodo non cadat in nomen dignitatis vel ꝓsonatus. vel habeat curã animarũ. Et hoc tene: hz quidã teneãt contrariũ vt no. Be. i. d. c. is qui. Et ratio potissima ẽ: quia potestas dispensandi cõcessa alicui cui⁹ effectus nõ in ipm ꝯ in alium deriuaꝫ: debet late interp̃tari: vt no. Jo. an. in. c. fi. de ẽ. si. Et sequit Jo. de imo. ⁊ Be. in d. c. is q̃. Et maxie qñ interp̃tatio fit p̃ ipm ꝓcedentẽ: iuxta nõ. de priuil. c. q2 circa. Et iõ iura q̃ vident p̃ria: intellige ⁊ limita q̃ loquunt in dispensatione alicui concessa: cuius effectus in ipm deriuaꝫ que stricte interp̃tanda ẽ qđ nõ. 20

¶ Quid si bñficiũ simplex habeat curam animaruz annexam: nunq̃d ep̃s poterit dispẽsare cũ p̃dictis? ℟n. p̃m Archi. in. d. c. is q̃. q̃ sic. q2 talis nõ dz habere curam animarũ. vt ꝓbat tex. in. c. sup eo. de p̃ben. li. vj. Mã vt ibi ptz: p̃t q̃s habere p̃bendã ⁊ dignitatẽ cui annexa est parrochial' eccl'ia. ⁊ tñ nõ posset q̃s habere simul dignitatẽ ⁊ eccl'iam curatã. c. de multa de p̃ben. Lapus abbas limitat hoc verũ. qñ eccl'ia curata hz vicariũ alium ab isto. alꝫ nõ. Alij doct. indistincte tenent q̃ nullo mõ ep̃us p̃t dispensare. vide Be. in. d. c. is q̃. Mihi placet ꝑma opi. cũ p̃dicta limitatiõe dñi Lapi. 21

¶ Pone q̃ in eccl'ia est statutũ iuratũ ⁊ p̃ papã approbatũ q̃ null⁹ illegitim⁹ ibi ꝓmoueat an ep̃s possit dispensare? ℟n. Jo. mo. ⁊ sequit Be. i. d. c. is qui. q̃ nõ. exquo tale statutũ est iuratũ vel cõfirmatũ. Secus esset li solũ esset statutũ nõ iuratũ vel cõfirmatũ q2 tunc posset ep̃s dispensare ꝯ ꝓpium statutũ. iuxta no. de elec. c. licet canõ. Limita p̃dicta oia q̃ ep̃s p̃t dispensare] cum illegitimo in bñficio simplici: verum nisi aliud impedimentũ canonicum obstet q̃ illegitimitas. ⁊ sup q̃ ep̃s non possit dispẽsare. vt i. d. c. is. q̃. 22

¶ Utz dispẽsatus vt ꝓmoueat ad ordines sacros p papã p B videat tal' illegitim⁹ dispẽsat⁹ vt possit obtinere bñficiũ cũ cura? ℟n. q̃ nõ. q2 dispẽsatio non trahit a ꝓsecutiua ei⁹ sup q̃ dispensat qñ dispẽsatio impmit effectũ validũ sup actu in q̃ dispẽsat absq̃ eo q̃ extendaꝫ ad illud ꝓsecutiuũ p̃m Be. in. d. c. is q̃. 23

¶ Utz p̃fatus illegitim⁹ dispẽsatus vt possit obtinere bñficiũ eccl'iasticũ possit post primũ postea aliũ obtinere vtute dispẽsatiõis? ℟n. Be. in. d. c. is q̃. q̃ Paulus B distinguit. q̃ aut dispẽsatio fuit facta sup certo bñficio. ⁊ tũc si fuit i culpa vt illud nõ hret: sic aliũ nõ poterit hre. Si vo nõ fuit i culpa vl' dispẽsatio sup incerto bñficio fuit. sic poterit post primum aliud hre. Et placet mihi. licz Be. ibi videat tenẽ opi. do. Lapi. qui aliter distinguit ꝯ mihi uo placet. Vide euz ibi si placet. 24

25 ¶Utrū ꝑsatus dispēsatus vt possit bñe bñficiū cura tū possit ꝑ bñ obtinere dignitate? R. Be. in. c. fi. de fi. ꝑ. q nō. q. ita ponūt vt diuersa. in. d. c. fi. ꝯ vno ꝓcesso nō veniet aliud. Sñ in dispensatōe non ꝓcedit argumentū a maiori nec a sili. vt ibi no. Be.

26 ¶Utrū illegitimus vel irregularis dispēsatus in ordine ⁊ bñficio atq; ꝓmot⁹ possit postea ipetrare dispēsationē sup pluralitate: nō facta mentōe de defectu illegitimitatis vel irregularitatis? R. ꝑm Be. in. d. c. fi. q nō. tex. est in. d. c. fi.

27 ¶Utrū eps possit dispēsare cū ꝓdictis illegitimis vt possint plura bñficia simplicia retinē sil'? R. Be. vbi s. q nō. facit: c. is cui. j. R. de ꝓben. li. vj. vbi qñ ꝓceditur alicui vt possit bñficiū alteri cōferre: intelligit de vno ⁊ nō de pluribus.

28 ¶Utrū eps possit dispēsare cū illegitimis vt habeāt simplex bñficiū seu ꝓbendā in ecclesijs suoꝝ patruꝫ qui sunt sacerdotes? R. q nō ipsis viuētibus. c. cū de cozem. de fi. ꝑ. Multo minus in canonicatu. c. cuꝫ ad abolendā. de fi. ꝑ. Sed ipsis mortuis sic. dūmō nō dispenset sup bñficio seu ꝓbēda quā eius ꝑ tenebat immediate. secus si mediate. Bof. tñ tenet q nūq; canonicatū in eadē ecclesia poterit bñe ex dispensatōe epi. Sed ꝓtrariū credo verius: vt no. in dictis. c.

29 ¶Pone papa dispēsauit cū illegitimo vt possit promoueri ad bñficiū etiā curā habēs: nunq̄d ꝑ istā dispensationē poterit ꝓmoueri ad bñficiū cui ꝓficiēdus est ꝑ electionē eligēdus? R. ꝑm Be. in. c. is qui. q sic. qñ qñ viciū tollit ex toto vt in casu ꝓdicto pōt eligi: vt in. c. cū vintoniēsis de elec. etiā si esset dubiū an verba dispēsatōis tollāt ex toto viciū. Et ꝫ tene. lz alij dicant q nō potest eligi.

30 ¶Infra qd tps dz bñficiū vacans ꝓcedi? R. q in cathedrali ⁊ regulari ecclesia vacāte ꝓlato infra tres mēses eligere tenent. c. ne ꝑ defectu. de elec. nisi essent ꝓrilegiati: vt minores. Alia aūt bñficia ecclesiastica infra sex menses. c. nulla. de ꝓcess. ꝓben. Als collatio seu ꝓuisio deuoluit ad eū q ꝓximo ꝑesse dinoscit: nisi in casu in q ꝓuisio ptinet ad caplm deuoluit ad epm: ⁊ ecōtrario: ⁊ post metropolitanum: ⁊ post ad papam. Hoc est verū nisi legitimo impedimento essent impediti. Et incipit currere dictū tps a die scie nō vacationis. c. qz diuersitatē. de cō. ꝓbē. Et intelligit legitimuꝫ impedimentū pegrinatio vel suspensio etiā ex culpa nisi essent ī moza petēde absolutōis. d. c. qz diuersitateꝫ. Et si bñficia ptinerēt ad regulares exemptos. epi ꝓuidebūt nō obstāte exemptiōe. de. qz regulares. de sup. neg. ꝓla.

31 ¶Utrū ꝑsatuꝫ tps habeat locū in babēte instituere ꝑsonatū ꝑ patronuꝫ? R. dñi de rota tenēt q nō. qz d. c. nulla, nō extēdit ad eū q̄ babet instituere: sed ad euꝫ qui habet conferre.

32 ¶Utrū liceat alicui sibi ꝓcurare bñficium? R. Tho. ⁊ Ray. q bñficiū cum cura animarū nō licet. qz ydonee nō pōt administrare sine gra seu charitate: ꝙuaꝫ nullus se bñe scire pōt. Secus esꝫ de alijs bñficijs: qz ꝑnt ꝓcurari. Aug. d Ancho. li. de ptāte pape tenet generalr nō posse sine pctō. Dd verū credo qñ ꝓncipaliter ꝓcuraret vt habeat bñficiū. Secus qñ ꝓncipaliter ꝓcuraret vt posset ꝓdesse.

33 ¶Utrū occupās bñficiū viuētis sciēter faciens se instituī sit infamis? R. Pa. in. c. j. de cōcess. ꝓbē. q sic. iij. q. j. audiuimus. Et solus papa dispēsat cū eo sicut cū illo qui viuēte vxore aliam accipit: vt in. c. fi. de eo qui duās vxo. quā pol. ꝑ adul. Ex q̄ concludit Pa. ibidē q licet cū vacaret fecerit se instituī vel sibi ꝓferrī a papa nō habita mētiōe de occupatōe ꝓpterea nō valet: ⁊ est surrepticia: qz nō sic faciliter obtinuisset. facit. c. postulasti. de rescript. Silr dicit de eis qui de facto occupant vel ꝑ brachiū seculare se in vacantibus bñficijs intrudūt. si nō faciūt mentionē in impetratōne de tali occupatōe: qz oē id exquo non ita faciliter obtineret tacitū inducit surreptionē. ꝑ. d. c. postulasti. cū silib⁹.

¶Quot bñficia pōt quis habere? R. ꝑm Pa. in. c. cō querēte. de cle. nō resi. q habēs bñficiū q̄tūcunq; simplex qđ ꝑ se sufficit ad vitā bñficiati: nō ꝑt aliud tenē sine pctō mortali ꝑm gl. in. c. duduꝫ. el. j. de ele. Qđ limitat idē Pa. si ꝓpter se solū habet. Secus vo si collata sibi essent nō rōne sui: ꝫ ꝓpter vtilitatē bñficiorū. vt qz est bō industriosus ⁊ bone ꝓscie: vt no. i. c. cū iā ductum. de ꝓben. 34

¶Utrum habēs plura qñ vnū sufficit excuset ꝑ dispensationē? R. gl. o. ꝓdicta q sic. sed Pa. in. d. c. duduꝫ dicit q habet ꝓ indubitato q nō sit tutus q̄ ad ecclesiam triumphantē etiā dispēsatus ꝑ papā qñ dispensatus est ꝓpter se ⁊ suā vtilitatē: qz in ꝫ casu nō solus alteraꝫ iuris positiui dispositio. ꝫ etiā xp̄i patrimonium imuste dispgit. Cum ergo papa nō possit sine cā alienare bona ecclesie sine graui pctō: vt dicit Arch. xij. q. ij. nō liceat pape. ergo multo minus pōt dare licentiā alteri ipm dispgendi. vt in. c. nuper. de resti. ꝺ. post di. Et sic quinct rō Inn. in. c. cū ad monasteriū de sta. mo. qz hic nō solū violaꝫ ius positiuū: ꝫ potius diuinū. Hoc idē tenet Host. in. d. c. duduꝫ. quē sequit Jo. an. Dicit etiā Tho. in. ix. quoli. q. v. q bñe plures ꝓbendas absolute: ꝓsiderandū est q̄d de se inordinatum: vtpote qz quis nō pōt in diuersis ecclesijs deseruire: q̄bus q̄si ꝑ stipēdio ꝓbēde sunt ordinate: vt ministrātibus in eis dent. Est etiā diminutio diuini cultus vñ vnus loco pluriū ꝓstituit. Est etiam inequalitas. vñ vnus habet multa bñficia: ⁊ alius nō pōt bñe vnū. Continet ⁊ aliqñ defraudationē voluntatū testatoꝝ: q̄ vt certus numerus seruientiū deputaret talia ptulerūt: ⁊ multa alia: ⁊ nisi aliq̄ circūstātia supueniat q̄ remoueat totaliter inordinationē eius nūq; erit sine pctō: sicut nec homicidiū pōt fieri etiā cū dispensatōe: nisi habeat circūstātiā q̄ remoueat eius inordinationē. Aduerte tñ ꝑm Bof. q est triplex circūstātia q̄ pōt remouere talē inordinationē: ita q dispensatio sit legitima ⁊ tutus dispēsatus. Prima necessitas puta qz ples nō inueniūt idonei. Scda vtilitas ecclesiarū ⁊ eoꝝ q̄bus ꝓsunt. Tercia ꝓrogatiua meritoꝝ: nec valet ꝓsuetudo ꝑm Pa. in. d. c. duduꝫ. Et iura sine gl. q̄ dicūt valere intelligi ꝓ necēsitate vel vtilitate bñficiorū vel ꝓrogatiua meritoꝝ. puta qz pl⁹ valet absens q̄ alī? pñs: vel ꝓ potētia retinēdi plā bñficia simplicia: ꝫ nō vt fruct? lucri faciat sibi ad vtilitatē ꝓpatam vel ad augēdū ꝑmoniū: vel vt lauti? viuat: vel vt facili? ad epatū vel maiorē dignitatē possit ascēdere: qz cū tali intentōe etiā vnū bñficiū bñe de se est inordinatū: qz est ꝺ oēm rōnē: vt i. c. rō nulla. cū ibi no. de ꝓbē. ⁊ ꝺ officiū pietatꝫ. xvj. q. j. c. fi. vide etiā de ꝺ. j. cleric⁹ 35

¶Utꝝ bñs bñficiū cū cura: si recipiat scđm (ij. ⁊. iij. cū cura ipso iure sit ꝓuat? ꝑmo? R. q sic: statim ade. pta pacifica possessione. c. de multa. de ꝓbē. vel qñ ꝓ eū stetit q̄ min⁹ bñet. c. lz. de ꝓben. li. vj. Et nisi ꝓmū resignet in manu ordinarij vel cui ꝓpetit: ipso iuro ē ꝓuat? etiā scđo. ⁊ inhabilis ad qđcūq; bñficiū ⁊ etiā ordines sacros: ⁊ ad papā ptinet dispensatio ꝓ extra ua. Jo. xxij. q̄ incipit execrabilis. Et iō nō poterit ab- 36

soluere subditos rōne pmi beneficij. Fallit hoc in septē casibus. Primꝰ qñ scdm annectit pmo.c.sup eo. de pben.li.vj. Secūdus casus qñ expēdit de bonis p prijs ad vtilitatē pmi beneficij. z ipm retinet donec si bi sit satisfactū fm An. de but.p.c. q̄cunq; xxij.q. iij. Et sufficit q talis expensa sit vtiliter cepta. licz postea a casu sit totū pditū fm Jo.an.in.c.ex pte. de pst. puta qz domꝰ factā ignis postea combussit. Tertius casus qñ acceptat calore iracūdie fm Jo. de li. z do.an. z facit glo.in.c.ex lris. de diuor. q̄ vult q̄ pfessio facta ex iracūdia nō piudicet. Quartus casus qñ acceptat ad tps: puta donec aliter fuerit beneficio puisum fm Pe. de ancha. in.c.j. de cōsue. li.vj. Quintus casus quā do cōmutauit vnū beneficiū in aliud habēs alia bñficia curata. dūmodo possessionē nō fuerit nactus. text. est in cle. si plures. de pben. Sextꝰ casus qñ bz per dispensationē: vt in.d.c. dudū. Septimꝰ casus in epatu q̄ nō vacat p scdm. fm glo. in.d.c. de multa. z Jmo. in cle. gratie. de resc̄p. Idē dic de q̄cunq; alio bñficio ecclesiastico qđ q̄s nō pōt cū alio tenere nisi dispensetꝰ cū eo. Et q̄s possit dispēsare. j. dicā. §. xxxviij.

57 ¶ Utrū habēs beneficiū in cōmenda teneat seruare ecclesiā in statu suo? R. Pa. in.c. de monachis. de preben. q sic. nec pōt aliquid de statu ecclesie minuere: s de supfluo potest sibi prouidere alꝫ non.

58 ¶ Quis pōt dispēsare vt q̄s habeat plura bñficia legitima cā interueniente? R. q in pluribꝰ simplicibus vel in vno curato z alio simplici pōt eps dispēsare: vt in diuersis ecclijs bēat. s i vna ecclia pōt si sūt simplicia fm glo. i.c. lras vias. de pces. pben. Jo. an. dicit verū si sē diformia. vñ dicit q pōt dispēsare vt q̄s bēat dignitatē z canonicatū in eadē ecclia. facit. c.j. cū glo. de pstue. li.vj. Fede. psi. cxv. tenet q pōt dispēsare eps vt q̄s habeat canonicatū z altare: seu bñficiū alicui capelle in eadem ecclia. z hoc sequit Pa. in.d.c. lras. In duob⁹ aūt cōformib⁹ nō pōt. puta vt q̄s habeat duos canonicat⁹ in eadē ecclia. Et dicit Pa. vbi. s. q hoc sequunt cōiter doc. Et iō duo altaria i eadē ecclesia nō possunt i titulū bñi ex dispēsatiōe epi fm Guil. de monte lau. Et videt sequi Ge. vbi. s. z placet. qz altaria q̄ dant in titulū ppetuū dicunt bñficia fm glo. in cle. j. de treu. Et sequit Ge. in.c.j. de cōsue. li.vj. Altaria vo q̄ nō dant in titulū bñ pnt bñi ex dispēsatione epi. In psonatib⁹ vo vel dignitatibus vel administrationib⁹ aut officijs ppetuis q̄cunq; noie cēseant: nō pōt nisi solus papa dispēsare. vt in.d.c.j. s. in eadē ecclia vel in diuersis. vt in.d.c. de multa de pben. licet text. videat solū de eadē ecclia pbibere. Sed doc. in dictis. c. dicūt etiā locuz bñe in diuersis. s. ecclijs: p.c. qz nōnulli. de cle. nō re. qđ no. lz Jnno. dicat cōtrū. in.d.c. de multa. s. q eps pōt dispēsare in plurib⁹ ecclesijs dūmodo curam animarū non habeant.

59 ¶ Quid fiendū de fructibus beneficiorū: vide. j. Clericus. iij. z. xiij. per totum.

40 ¶ Utrū fructꝰ bñficij vacātis sint seruādi successori? R. q sic. vel in vtilitatē ecclie expēdendi: alꝫ cōtra facientes si sunt capla. cōuētus. collegia vel singulares psone in cathedralib⁹ ecclesijs z regularib⁹. vel collegiatis: sunt suspensi ipo facto ab officio z bñficio donec plene restituerint q̄d̄ q̄d̄ pceperūt: nō obstantib⁹ priuilegijs vl consuetudinib⁹ vel statutis. etiā iuramēto vel sedis apostolice auctē firmatis. c. qz sepe. de elec. li.vj.

41 ¶ Quid de plat̄ q̄ bona ecclia. dignitatū. poratuū z psonatuū vacantiū sibi subiectarū vel q̄ ptinent ad eorū custodiā occupant? R. q nisi spāli priuilegio vel cōsuetudine pscripta: vel alia rōnabili cā hoc faciant epi z superiores sunt suspēsi ab ingressu ecclie. z alij ab officijs z bñficijs donec satisfecerint. Idez dic de alijs psonis ecclesiasticis ad quorū collationē. pñtationez seu custodiā ptinent dignitates. psonat⁹: poratus vel ecclesie vacantes. vt in.c. psenti. de offi. or. li.vj. z hec prohibitio loquit de alijs bonis ab bis de q̄bus. s. in §. pcedenti. z in.d.c. qz sepe.

¶ Utrū fructus beneficiorum possint locari. vide. s. Alienatio. in pn. z. §. xviij. 42

¶ Quid de distributionib⁹ quotidianis. vide. j. Clericus. xiij. §. ij. 43

¶ Quid de iniuste possidentibus bñficia ecclīastica? R. q resignare tenent in manu illi⁹ q̄ pōt accipe resignationē. vel si essent in articulo mortis alicui alteri recipienti ea noie illius cui est faciēda fm Jnno. Et etiā tenent fructꝰ pceptos restituere. de renūc. c. post trāsitionē. §. rursus. Et dicit Archi. q si alijs minus canonice obtinet bñficiū. s. simoniace vl per fraudē aut surreptionē aliquā in perpetuū nō pscribit. c. postulasti. de cle. ex. mi. Uerū est qđ dicit Ho. q vite necessaria stricte poterit retinere de cōsilio cōfessoris: ita q̄ solū non egeat. z alios fructus in ecclie vtilitatē cōuertat. qz restituere tenet. c. dilecto. de pben. aliter nō potest absolui: nisi obtineat dispēsationē ab eo q̄ potest: nec i foro aie tenent ei subditi obedire vel soluere alicui qđ qñ sciūt p certo nec pōt eosdē subditos absoluere vel ligare. de q̄ tñ dic z limita vt. j. Cōfessio. iiij. §. xij. 44

¶ Utrū filius priuet bñficio ecclīastico ꝓpter crimē lese maiestatis cōmissum a pre? R. glo. in.c. satis puersum. lvj. dist. q nō. Idē dicit nec ꝓpter crimē lese maiestatis diuine. vtputa qz hereticus vel scismatic⁹. c. q̄cunq; de hereti. li.vj. de scisma. c. vnico. li.vj. vbi licet p bibeant admitti ad bñficia ecclesiastica taliū filij. tamē nō dī q babitis priuent. quod no. 45

Igamia est triplex fm glo. eo. titu. c. j. Prima dicit vera. Secunda similitudinaria Tertia interpatiua.

¶ Quot modis ꝓbat bigamia vera? R. fm Ri. in. iij di. xvij. ar. iiij. q. j. z glo. vbi. s. vno mō q̄ habuit plures legitias vxores. xxvj. di. acuti⁹. z. c. se. Intellige si ambas ꝓgnouit. alꝫ secus. ar. in.c. debitū. de biga. 1

¶ Quot modis ꝓtrahit bigamia interpretatiua? R. fm glo. in.d.c.j. q̄ duob⁹ modis. Primus qñ ꝓtraxit cū corrupta. xxxiij. di. maritū. z. c. a nobis. eo. t. Intellige si cognouit eā. alꝫ nō. d.c. debitū. Secūdus quando reddit debitū vxori adultere. xxxiij. di. c. si secus. z c. se. etiā si ad preceptū ecclesie redderet fm cōmunem opinionē z etiam si ignorabat eam adulterā fm Pa. in.c. si vir. de adul. alle. xiij. di. sicut. z de biga. c. ij 2

¶ Sed nunq̄d accipiēs ꝓginem quā non cognouit: z ea mortua accepit scdam virginē quā cognouit vel ecōtrario pmam cognouit sed nō scdam efficit bigamus? R. Mo. ti. eo. q nō. siliter si ducit mulierē virginē ab aliquo desponsatā sed nō ꝓgnitā pmortuo spōso non est bigamus. di. xxiij. c. fi. z. d. c. debitum. 3

¶ Quid si credebat virginem tempe cōsummatiōis matrimonij z post cognouit corruptaz? R. q bigam⁹ est. xxij. q. v. ille. lij. di. qui in aliquo. nec excusat error vel ignorantia. d. c. ille. 4

¶ Utrū deflorans virginem z postea accipiens eam in vxorez sit bigamus? R. glo. z Pa. in.c. sane. de cle. piug. q non. Et lz Mo. vbi. s. dicat q celebriorꝰ opi. teneat cōtrariū. ego credo veriorē opi. q non sit bigamus. quia lz aut. quō op. epi §. j. velit q vxorem ba- 5

bueritvirginē:tñ si attendamus ad veritatē que opi. p̄fereuda est.c.nup a nobis. de biga. viij. di. vitate. lxxxj. dist. q̄cunq; .t q̄ fi. sint le. p tuas. C. plus va. qđ agi.i.j.q.t.iij. nō diuisit carnē suā: nec ob. q opi. p̄ferāt vitati de spō. iuuenis. iij. q. vij. §. ka. ff. de offi. p̄to. l. barbarius. C. de testa. l. j. xxij. q. ij. homies. ff. ad macedō. l. iij. .t i. d. c. nup a nob. qz R. Jnno. in. d. c. nup a nobis. q ista casualia sūt. Preferē ēñ aliqñ opi. vitati fauore p̄trabētiū .t odio recipientiū. vt. d. l. iij. ff. ad macc. vel fauore ,plis. c. q̄ inter. q̄ fi. sint le. aut testō. d. l. j. vel aliq̄ cōis opi. p̄ferē vitati. d. l. barbarius. .t i d. c. nup a nob. vbi factū attēdit q ñ excedit casū suū.

6 ¶Quid si vnā vxorē habuit .t cognouit ante baptis. mū .t aliā post: R. q bigamus est. xxviij. q. vl. c. oportet .t. c. acutius. lz Jo. p̄ium dixerit .t male.

7 ¶Quod modis p̄bit bigamia silitudinaria: R. q q̄ tuor modis. Primus cū q̄s p̄trahit cū deo p votū solenne. postea p̄trahit matrimoniū de facto. xxvij. q. j. quotq̄t. .t de biga. c. a nobis. Secūs qñ q̄s diuersis tēporibus habuit plures vxores. vnā de iure: alterā de facto: .t cognouit ambas. d. c. nup. Terti⁹ si simul habuit duas vxores. vnā de iure: alterā de facto vel ambas d facto: .t cognouit ambas. d. c. nup. Quart⁹ modus si existēs in sacris contrahit. vt in. d. c. nup.

8 ¶Sed q̄s dispensare pōt cū bigamis ve: R. q q̄dā dixerūt q nēo pōt. tu dic cū Ric. vbi. s. q papa solus pōt. xxxiij. di. lector. in glo. vbi Lucius dispēsauit cū Panormitano archiepō q̄ fuit bigam⁹. Alius inferior non pōt etiā in minorib⁹. no. in. c. vnico. de biga. li. vj. Jdem de bigamis interp̄tatiue: qz sic in ipsis ē defectus sacramenti sicut in bigamis vere fm glo. in. d. c. j. de biga.

9 ¶Munquid in bigamis similitudinarie possit ep̄us dispensare: R. fm. Pa. in. c. de diacono. et. c. se. q̄ cle. vel vo. q si clericus in sacris contraxit cum corrupta solus papa dispēsabit. d. c. nup. Si vo clericus de iure p̄traxit cum vna: puta anteq̄ esset in sacris. .t defacto cum altera. scz post ordinationē: .t ambas cognouit: solus papa poterit dispensare. d. c. nup. Et similiter in nō clericis qui isto modo bigamiā p̄traxerint Quidam voluerunt restringere hoc verum: si sciens impedimētū accepit de facto eam: secus si ignorabat Tamē cōmuniter tenē q si nesciēs siue ignorās de impedimēto scām accepit .t cognouit. quia tex. ad animū cum opere secuto attēdit: quia sic in ipsis ē defectus sacramenti sicut in bigamis vbi fm glo. in. d. c. j. .t in. d. c. nup. fm Ge. in. c. vnico. d biga. li. vj. Si vo existens in sacris: q̄uis contradixerit cum virgine nec aliam habuerit vxorez añ in laicali habitu vel in minoribus: poterit ep̄s dispēsare vt ministret. tex. est in. c. diuersis. de cle. p̄iu. .t in. c. j. q̄ cle. vel vo. cuz glo. ibidē. .t etiaz vt p̄moueat ad vlteriora. c. sane de cle. p̄iu. .t ad. d. c. nup. qđ videt contra. dicit q intelligit de eo qui ante sacros ordines aliam habuit: .t post in sacris aliam accepit. Ad. c. vo. ij. qui cle. vel vo. dicit. q loquitur in illo quem non penitet vere: vel est suspitio de recidiuo: q tunc nisi ingrediat religionem non potest. Similiter quando imminet scandalum. vt in. d. c. nō.

10 ¶Utrum bigamus bigamia vera fm primum modum sit p̄uatus p̄uilegio clericali: R. q non. sed solum illi qui sunt in minoribus ordinib⁹: & qui sunt in sacris bene gaudent fm Ge. in. c. vnico. de biga. Ratio fm eum: quia ille qui est in minoribus taliter p̄trahēdo pōt viuere .t debet vt laicus. Ille vo q̄ est in sacris nō pōt redire ad seculuz. vt nō. de apostat. c. tue. in glo. fi. fm Jo. de fant. Et ideo lz sit p̄uat⁹ habilitate ordinū. non tñ p̄uilegio clericali. Silr religiosus religiōis approbate gaudet. ita q talis p̄cutiens esset excōicatus. qz licet ille rex. p̄uet cum p̄uilegio clericali. nō tamen p̄uilegio monachali vel religionis. Et tex. in. d. c. vnico. restringit vt loquat de existētibus in minoribus ordinibus .t nō de monachis vel existentibus in sacris. Et hec verior est opi. quam sequunt Archi. in glo. c. quisq̄s. lxxxiij. di. Guil. Bar. Jo. mo. et Jo. cal. licet Bonagra in. c. de biga. e. ti. teneat. q sacerdos qui cōtraxit cum vidua vel duo matrimonia successiue .t postea cōmisit homicidium poterit puniri per iudicē scām. p. d. c. vnicum.

¶Utrū bigamus interp̄tatiue silr sit p̄uatus omni p̄uilegio sicut bigamus vere: ℞. fm Ge. vbi supra q sic. Idē tenet glo. in. d. c. vnico. Hec ob. qđ i se. §. dicā de casu vero ad casum fictum: qz in isto interp̄tatiuo idem est quo ad oēm modum sicut in vero. qz sic est in eis defectus sacramenti sicut in veris bigamis. vt no. glo. in. c. j. de biga. .t p̄z in. c. debituz. eo. ti. vbi dixit q divisit carnē suaz. facit etiam. d. c. quisq̄s 11

¶Utrum silitudinarie biga- (lxxxiij. dist. mus sit p̄uatus silr p̄uilegio clericali: R. Ge. vbi s. 12
q nō nisi quo ad executionem ordinum. Et ex hoc infert idē Ge. q p̄stitutio penalis non extendit de casu vero ad casum fictum qñ casus fictus nō fingitur idē esse quo ad omnem effectū quē bz casus verus sicut est in ,posito. vt p̄z in. c. nup a nobis. de biga. Jntelligē ergo tex. d. c. vnico. de bigamo vero .t interp̄tatiuo qui nō est in sacris. vel religiosus qui est nudat⁹ omni p̄uilegio clericali .t astrictus scām fori. .t ei sb excōmunicationis pena p̄cipitur: vt non deferat tonsuram vel habitū clericalem. d. c. vnico .t si portat peccat mortaliter. vt. j. Lex. §. iij.

Bisextum dicit. qz per duos dies stamus sup sextū kalendas martij. Et no. q vigilia sancti Mathie sp debet esse die immediate p̄cedēti festo eiusdem nisi veniat festum die lune. qz tūc fieret die sabbati. Et scdm p̄suetudinem romane ecclesie tpe bisextus. scda die fit festū scti Mathie. Hec no. in. c. quesiuit. de ver. sig.

¶Utrū suspensus p annum possit celebrare tpe bisextus vltima die anni ,bisextilis: R. glo. in. d. c. quesiuit. q sic. sicut libertas ,pmissa seruiēti per annū acq̄ritur si seruiret. cclxv. dieb⁹. ff. de sta. li. l. cū heres. §. 8
stichus si heredi meo.

Blasphemia importare videt quandā derogationē excellētis bonitatis alicui⁹ .t p̄cipue b
diuine. Quicūq; ergo negat aliquid de eo quod sibi conuenit: vel asserit aliquid de eo quod ei nō conuenit: diuine derogat bonitati: qui de⁹ est ipa bonitas essentia fm Dio. de di. no. Quod quidez cōtingere potest. vel scdm intellectum tñ: vel fm intellectum .t affectum. Et vtroq; modo hmōi derogatio si sit tñ in corde est blasphemia cordis. Si vo in ore est blasphemia oris. que blasphemia oris opponitur p̄fessioni fidei .t charitati diuine. Et sic ex genere suo est peccatuz mortale semp: nisi quis aliquādo ex surreptione in verba blasphemie ,prumperet: ita q hoc qđ diceret nō aduerteret. quia tunc solum venialiter peccaret. nec haberet ,prie rōnem blasphemi. hoc ex Ale. scda scde. ti. de. blasphemia. .t Tho. in scda scde q. xiij. arti. j.

1 ¶ Quot sunt species blasphemie? R. ſm Ambō. sunt due. Prima est cū deo attribuit qđ ei nō cōuenit. Secūda cū ab eo remouet qđ ei cōuenit. Adde tertiam ſm Tho. vbi. ſ. cū creature attribuit qđ cōuenit creatori soli. Sed ꝓpie loq̄ndo nō sunt diuerse spēs. q̄ negatio ⁊ affirmatio nō diuersificāt habit⁹ specie. q̄ p eandē ſniam innotescit falsitas affirmationū ⁊ ne-

2 ¶ Utrū pctm̄ blasphemie sit remissibile (gationū. R. q̄ ſi blasphemia fit ex coactiōe vel deceptiōe vl̄ infirmitate: sic bz cām annexā ꝓuocatiuā diuine miseri cordie ad remissionē. Et sic intelligit illud Mat. xij. oīe pctm̄ ⁊ blasphemia. ſ. ex infirmitate vel coactiōe remittet. Si aūt blasphemiā cōmittat certa malicia. tūc dī irremissibilis: nō q̄ nō possit remitti: ſ q̄ non bz secū cām motiuā ad remissionē ⁊ sic intellige illud Mat. xij. Spūs aūt blasphemie. ſ. illate ex certa malicia. nō remittet. i. vir. siue difficulter remittit. q̄ non habz excusationē. blasphemia ꝙ sanctoꝝ ꝓsequēter redūdat i deū: dū vel illis attribuūt qđ de⁹ ex sua grā declarauit nolle i eis esse. vl̄ remouēt qđ declarauit in eis esse. ⁊ eodē modo est pctm̄ sicut blasphemia dei.

3 ¶ Utrū blasphem⁹ p ſfit absolui a ꝓrio sacerdote? R. Pa. in. c. statuim⁹. de male. q̄ nō publice blasphemās: ſ eos. facit glo. in. c. ij. de pe. ⁊ re. li. vj. Sec⁹ ſi occulte. q̄ ſm Host. tunc nō ptinet ad eū. Ego ꝙ intelligo q̄ est casus epi q̄n blasphemia est publica nō ſmpliciter: sed q̄n ꝓpter publicitatē deferet ad episcopū. Ita dicit Gof. ⁊ Host. q̄ que dicunt in. d. c. statuimus. de pena tēporali vl̄ pecuniaria intelligunt sedēte iudice pro tribunali. Jn iudicio aūt aie pbyter discretus molliendo rigorē dispensare poterit rigorē ex causa circa penā spūalem superiorem. xxvj. q. vij. penitentibus. hec Hosti.

4 ¶ Sed quādo dicit publica? R. Pa. ⁊ Host. in. d. c. statuimus. q̄ publica dicit q̄n est notoria iuris puta cōuictus vel cōfessus in iudicio: vel notoria facti. puta quia publice pluribus astantibus blasphemiā intulit. facit. c. fi. de coha. cle. ⁊ mu. Et breuiter q̄n ꝓbari potest: ⁊ ad epm̄ deferet dicit publica. ar. l. palā. ff. de ver. sig.

5 ¶ Quid ſi caloꝛe iracūdie vel ebrietatis q̄s blasphemat? R. Pa. i. d. c. statuimus. dc. cōiter recitāt dictū abbatis dicentis. q̄ lz peccet grauit. nō tū puniet pena. d. c. statuim⁹. q̄ nescit q̄dāmō qđ faciat: sicut nec cōfessio sic facta pīudicat. vt no. glo. in. d. c. ex lr̄is. de diuoꝛ. Et placet Pa. in ebrio. ar. l. oīe delictū. ſ. qui se vulnerauit. ff. de re mili. sed in accenso caloꝛe ire dicit forte nō ꝓcedere nisi caloꝛ esset ex iusta causa ꝓuocatus. ar. l. ſi adulteriū. ſ. imperatoꝛes. ff. de adulte. Secus q̄n ex iniusta cā. puta q̄ in ludo amisit. ar. c. inebriauerūt. xv. q. j. ſ ego dico q̄ tā ex ebrietate q̄ ex ira blasphemās non excusat a mortali ſi aduertit qđ dicit ⁊ significationē verboꝝ. vt patet ex dictis. q̄ vero ad penā. d. c. statuimus. credo oīno excusari ꝓpter verbū in eo positū. ſ. pſumpserit relaxare. Sed q̄ ad aliā penam extraoꝛdinariā bene attēdendū est an fuerit in culpa ebrietatis vel ire vt maioꝛ imponat. ⁊ ſi non fuit in culpa minoꝛ detur.

6 ¶ Que est pena prefati. c. statuim⁹? R. q̄. vij. dñicis stet p̄ foꝛibus ecclesie dum agunt missarum solēnia. ⁊ vltima die sine pallio ⁊ calciamētis. ⁊ ligatus coꝛrigia in collo. Jtē in. vij. sextis feriis ꝓfatarū dñicaruꝝ ieiunet in pane ⁊ aqua ⁊ nō intret ecclesiā. Jtē qđ in quolibet p̄fatoꝝ dieꝝ tres ſi poterit vel duos: vel saltem vnū pauperē reficiat. ⁊ ſi nō pōt: in aliā penā cōmutet. Jtem ſi est diues. pl. solidos soluat. vl̄. xx. vel. xx. vel saltē. v. vsualis monete quaꝝ penitentiā ſi noluerit facere: interdicatur ei ingressus ecclesie. ⁊ in obitu careat ecclesiastica sepultura.

c **Abella** vide infra pedagiū ⁊ tallia quia ꝓ eodē accipiunt vel quasi.

Calix non debet esse de ere: aut auricalco aut cupꝛo. nec de ligno. nec de vitro: nec de cristallo vel lapide. de ꝓse. dis. j. vasa. ⁊ c. se. sed debet eē de auro vel argento aut stanno. c. calix. de ꝓse. di. j.

¶ Quis pōt cōsecrare calicem ⁊ patenā? R. Car. in cle. attendētes. de ſta. regu. vl̄ sentire q̄ epi ⁊ etiā abbates qui vtunt insignijs pōtificialibus q̄n habēt ex ꝓsuetudine: quia ista sunt potius dignitatis q̄ ordinis. Sed Ge. in. c. abbates de ꝓui. li. vj. dicit. q̄ lz hec glo. sit ꝓ ipsis abbatibus: tm̄ debet abstinere ꝓpē vnctionem q̄ fit m in eius ꝓsecratiōe. c. vnico. de sa. vn. 1

¶ Quō execrat? R. ſm pe. de pal. q̄ ꝓsecratio calicis fit in supficie. Et ideo ſi calix argēteus ꝓsecratus deauret: indiget recōsecratione. Secus credo ſi deauratio cadit ꝓpter vsum. q̄ nō recōsecrabit. nec est simile in calice deaurato sicut in pariete ecclesie qui decrustatus indiget recōsecratione vt in glo. c. ecclesijs. de ꝓse. di. j. sed in pdītione auri q̄ ita subtiliter ponitur nō videtur: sit ita ꝓsecratio in supficie ipius quin remaneat in argento. ⁊ ita seruat ꝓsuetudo. Siliter ſi amittat formā suā execrat. ar. c. j. de ꝓse. ec. vel al. ⁊ quia destructa forma iam nō est calix. ⁊ ſi reparat erit nouus calix: ⁊ iō ꝓsecrādus. Secus ſi formā nō amisit: q̄uis aliqualiter lesus fuerit. 2

Calūniatoꝛ quis dicat vide: ſ. accusatio. §. viij.

Cambium vide infra. Usura primo. §. lj.

Canonica portio dicit. q̄ est a canonibus approbata ⁊ debita iure decretoꝝ. x. q. j. de his. et. c decernimus. ⁊. xvj. q. j. ꝓstitutū ⁊ incle. dudum. de sepul.

¶ Quotuplex ē canonica portio? R. q̄ duplex. vna que debet epo ab cibus ecclesijs totius diocesis. de qua habes. x. q. j. i. c. de his: ⁊ c. se. in glo. ⁊ de testa. c. officij. ⁊ c. seq. cum ꝓcoꝛ. in glo. Alia que debet ecclie parochiali. de qua habet de sepul. q̄ totū. in decre. et vj. ⁊ cle. 1

¶ Quota ē canonica portio epalis? R. ſm glo. in. c. requisiti. de testa. est tercia vel quarta ſm ꝓsuetudinē.

¶ Quota est canonica portio parochialis? R. q̄ iura sunt diuersa: ⁊ idō erit quarta: quia in illa oia iura ꝓcordant: lz q̄dā dicāt mediā. q̄dā tertiā. ff. de arbi. l. diē. §. ide q̄rit. ⁊ de arbi. c. ſi ex trib⁹. li. vj. nā i dubijs sequmur qđ minimū ē. ff. de le. ij. l. ſi ita relictū. i fi. ff. de re. iur. l. ſp. ita no. Archi. in. c. cuz q̄s. de sepul. li. vj. ⁊ Jnno. in. c. requisisti. ⁊ Ber. in. c. certificari. de testa. ⁊ hoc verum nisi cōsuetudo esset dandi medietatem vel tertiā: quia tunc ista esset debita. vt in. d. c. certificari. Et sic intellige iura q̄ vident dicere q̄ est tertia vel medietas. 3

¶ Utrū cōsuetudo valeat qua nihil datur epo vl̄ parochiali ecclesie? R. Host. in sum. ti. de sepul. tenet q̄ nō. Silr ⁊ Goff. cū sit irrōnabilis. c. fi. de cōsue. ⁊ contra iura. de sepult. c. j. dñs. Petr⁹ de perusio in tractatu de canonica portione. ⁊ Jnno. tenēt: q̄ consuetudo velet dūmodo sit prescripta spacio annoꝝ. xl. facit. c. de quarta. de prescrip. ⁊ quod no. Jo. in. d. c. 4

certificari.

¶ Utrū p̄scriptione etiam sicut p̄suetudine possit in
5 totū tolli? R. ꝑm Io. vbi. s. & do. Pe. q̄ sic sed requiritē titulus vel cursus tp̄is cuius ꝓtrarij memoria nō existat. & ita loquit. c. j. de p̄scrip. li. vj. Ratio. q̄ ius cōe est ꝑ ecclesia parochiali vel epō. Et ideo vbicūq; p̄sumptio est ꝓtra possidentē: oportet q̄ titulū alleget & ꝓbet per quē talis p̄sumptio tollatur.

6 ¶ Utrū per pactū possit renūciari dicta quarta? R. ꝑm Arch. in. c. pactum. de pac. li. vj. q̄ qñ damnificatur ecclesia nō valet pactū. Secus vbi nō dānificaretur. q̄ valeret etiaz sine auctoritate superioris factū. l. non eo minus. C. de ꝓcu.

7 ¶ A quib⁹ debet quarta epl'a? R. ꝑm Io. in sum. ti. de sepul. q̄ debet & pōt peti ab oībus ecclesijs infra ꝓpriā diocesim p̄stitut̄. vt. xvj. q. j. p̄stitutum: siue sint capelle monachoz̄ vel alioz̄ religiosoz̄ vel monasteria vel alia pia loca. siue sint quētualia vel q̄is alia in ciuitate vel extra. vt de of. oz. querēte. de testa. officij. & c. req̄sisti etiā si sint exempta: nisi in p̄uilegio fiat specialis mētio de p̄iudicio epālis quarte. & deci. dū. §. vl. ff. ne quid in lo. pu. l. j. §. merito pa. in. d. c. officij. tenet ꝓtrariū. s. q̄ debeat ab ecclesijs epō sūbiectis nō ab exēptis seu subiectis immediate pape. et dicit q̄ sic cōiter tenet. Pe. vero in p̄fato tractatu limitat Pa. verū dicere qñ legās ecclesie exēpte nō est subditus epi vel exemptus. Sil'r al's debeat. Sed verioz videt opi. Pa. q̄ ista q̄rta dat epō rōne sollicitudinis quā debet habere in ecclesijs sibi subiectis. vt pz in. d. c. querēte. nō respectu legantium.

8 ¶ Sed nūquid exempti tenent soluere quartā canonicā pape? R. Abbas in. c. req̄sisti. de testa. q̄ sic. & sequit̄ do. Pe. vbi. s. Legat⁹ tamē de latere petere nō poterit. q̄ nō est diocesanus exemptoz̄. de p̄biui. c. auctoritate. li. vj. in glo.

9 ¶ De quibus debet quarta canonica epal'? R. q̄ de oībus legatis factis quibuscūq; ecclesijs vel pijs locis ꝑm q̄ dixi in. §. p̄ce. & etiā quarta decimaz̄: & q̄rta eoz̄ que veniūt occasione funeris. vt in. c. req̄sisti. de testa. & ibi Pa. Fallit hoc in. vij. casib⁹. ꝑm. d. ipe. vbi supra. Primus qñ relinquit aliq̄d ꝑ ornamētis ecclesie seu vestibus vicz cū legat sericū ꝑ planeta vel aliud ornamentū ꝑ altari. vt no. do. Pe. in. c. fi. de sepul. Exq̄ sequit̄ q̄ si legat aliq̄d vt fiat chorus vel pictura: vel maiestas: vel calix vel bmōi nō debet q̄rta q̄ ista est fabrica ad longeuū honorē dei. d. c. fi. et. l. j. C. ne li. si. fal. Iste imagines & cruces appellāt signū dei. l. ticia. §. scia. ff. de au. & ar. le. Et in no. in. c. cū ad sedē. de resti. spo. dicit q̄ cruces & calices sunt ornamenta ecclesie. Secūs qñ legat ꝑ p̄fatis ornamentis redimēdis. ornandis seu reparandis. vt dicit Inno. in. d. c. fi. Idem dic cū legat ꝑ libris necessarijs diuino officio. Sil'r qñ legat ꝑ monumēto fiendo. q̄ religionis interest monumēta p̄strui vel exornari. l. j. §. interdictū. ff. de mor. infe. Tercius qñ legat ꝑ fabrica ecclesie repatione indigēte. & portio ꝑ fabrica non habet. vel si bī nō sufficit. Si vo ecclesia non indiget fabrica: soluet quarta ꝑm Io. reliquū seruabit̄ pro tpe necessario ad fabricā. Quartus qñ legat ꝑ luminarib⁹ oleū ꝑ lāpade vel cerei & bmōi. Quintus qñ legat ꝑ anniuersario celebrādo annuati. c. cū creatura. de cele. miss. Sext⁹ qñ legat ꝑ. vij. xxx. & bmōi. ꝑm Io. in. d. c. fi. Septim⁹ qñ relinq̄t ad ꝓpetuū cultū diuinū: puta q̄ festūuni? sancti fiat annuati vl' dicat officiū in vna capella. q̄ in bmōi p̄sistit cult⁹ diuin⁹. c. fi. de rescrip. li. vj. Octau⁹ fallit ꝑm Pa. in. d. c. req̄sisti. in oblationib⁹ de quib⁹ nō debet quarta vt olim. Nonus fallit ꝑm eundē in donatione in vita. de q̄ etiam nō debet. c. de his. de sepul. in. c. j. de sta mo.

10 ¶ Utr̄ debeat q̄rta epō de relictis factis hospitali? R. Pa. in. d. c. officij. q̄ sic si ē religiosum puta aucte epi p̄structū. etiā ꝑm Jo. an. si relictū fuisset factū paupe ribus talis hospitalis: q̄ p̄esumit babuisse respectū ad locū nō ad p̄sonā. secus si relictuz esset paupibus simplr: q̄ nō deberet. l. nulli. & l. si quis ad declinādā. C. de epi. & de. Si vo hospitale nō est religiosum. licet diuersa sit opinio. tñ tene cū Pa. ibidē q̄ si hospitale est edificatū aucte iam defuncti: sic epūs habebit quartā q̄ epūs habebit curaz. vt dicit in auth. de ec. ti. §. si quis. q̄ nō pōt amplius redire ad ꝓpbana. Si vo edificator viuit: sic nō debet quarta & relictū videtur factū paupibus cū talis locus nō sit capax: q̄ edificator pōt eum destruere. c. inter dilectos. de dona. & ibi Inno. Et ex dictis ptz q̄ de relictis istis fraternitatib⁹ nō debet q̄rta. vt tenet Pe. q̄. §. limita tñ p̄fatū dictū Jo. an. de paupibus simplr verū. s. qñ legat in genere paupibus ꝑm Bal. ita q̄ inter personas distribuat: & nō inter loca: vt puta q̄ testator iubet cuilibet paupi dari tunicā vel certā quātitatē pecunie. q̄ legat vt singularibus p̄sonis: & sic non debet q̄rta epō. c. ex pte. el. iij. de v̄. si. al's legādo paupibus in genere videt legare hospitali qđ ē in ciuitate vbi testator habet domiciliū. casus est in. d. l. si q̄s ad declinandā. v̄. vbi aūt. & ideo deberet q̄rta ꝓtra Jo. an. & euz sequētes. & sic verū credo qñ est tale hospitale q̄ pauperes cōiter ibi nutriunt. Secus in hospitalibus vbi pauci pascunt. Et sic intelligo Jo. an.

11 ¶ Utrū debeat q̄rto epō de legato facto alicui vt singulari p̄sone? R. d. Pe. vbi. s. q̄ nō. Sicut qñ legat clerico nō babenti administrationē vel p̄lationē seu alicui canonico. vt. i. d. c. req̄sisti. §. fi. vel cū legat leprosis morātibus in tali loco seu domo. vel cuz legat heremitis aut istis fratribus q̄ morant in aliq̄ loco. vel aliq̄bus mulieribus p̄o dote vel viduis peregrinis & bmōi in quibus cessat. d. c. ex pte. el. iij. vide qđ no. Inno. in. c. relatum de sepul.

12 ¶ Utrū debeat quarta epālis de legatis ꝑ male ablatis? R. d. Pe. vbi. s. q̄ nō. q̄ sunt debita nō legata: sine restitutio sit certa siue incerta.

13 ¶ Utrū debeat qñ subditus legat ecclesie extra diocesim p̄stitute. R. q̄ nō. ita tenet abbas in. d. c. requisisti. & Inno. & Jo. i. d. c. certificari. & ita p̄suluit Jo. de monte merlo. Hec intelligo nisi p̄suetudo vel p̄scriptio aliud habeat. c. cū inter. de ver. sig. el. ij.

14 ¶ De q̄bus debet canonica parochialis? R. q̄ de oībus que veniunt rōne funeris. & de oībus legatis factis eccl'ie apud quā elegit sepulturā. d. sepul. ꝑ totū. & in de. ducū. e. ti. Fallit hoc in. xiij. casibus ꝑm Pe. vbi. s. Prim⁹ qñ ꝑ p̄suetudinē vel p̄scriptionē nibil soluitur ꝑm q̄ dictuz est. Secūs qñ ꝑ p̄uilegiū pape eximit a p̄restatione. de re. i. do. c. p̄stitutus. de testa. c. officij. in fi. de sepul. i nostra. bmōi sunt hodie fratres minores & p̄dicatores ꝑ p̄uilegiū. Tertius qñ legatur ad vsus p̄uilegiatos. de quibus in. c. fi. de sepultu. qui sunt. vij. casus primi de q̄bus non debet quarta epālis. de q̄bus. s. in. §. ix. Quartus qñ eccl'ie donatur donatiōe intervivos. vt in. d. c. de his. §. si vo. Quintus qñ quis post electionē sepulture in aliquo monasterio illud intrat & in eo p̄fitet̄ añq̄ moriat. Et idem dico si intrauit cum ꝓposito absolute mutā

di vitam: quia desinit esse parochianus alterius ecclesie. ar. c. bñficiū. de regu. li. vj. Si vo nō fecit ꝓfessionem: nec habuit absolute ꝓpositum vitā mutandi debeꝯ quarta ꝑm Archi. in. c. cum q̄s de sepul. li. vj. z videꝯ verius ꝑm Ge. ibidē. lz alij dicāt ꝓ. qz religiosus censetur ꝓtrahere domiciliū in monasterio facta ꝓfessione tacite vl' exꝓsse. nō añ. vt dicit Archi. z Jo. in. c statutū. de rescrip. li. vj. Et idēvideꝯ dicendū de le proso q̄ intranit domū leproso⁹ q nō debeꝯ ꝑm Gu. Secus de illo qui recipit in ꝓfratrē. q̄ tñ retinet bona sua q̄ ad ꝓpietatē. qz debeꝯ quarta. c. cū z plātare de ꝑui. qz nō trāsit in religionē. Secus si solū sibi retinuisset vsumfructū suo⁹ bono⁹. qz gauderet ꝓuilegio religionis. c. vt ꝓuilegia. de ꝑui. Sextus qñ quis legat ecclesie in q̄ non sibi elegit sepulturā nec sepeliꝯ ibidē ꝑm glo. o⁹. in. c. j. de sepul. z idē Jnno. in. c. ij. de sepul. z Archi. in. c. j. eo. ti. li. vj. licet in. c. placuit. xiij. q. ij. tenuisset q debereꝯ. hoc idē ꝓbat Jo. an. in. c. j. z c. certificari. de sepultu. in glo. et in cle. dudū. §. verū. vbi reꝓbat opi. Hosti. tenētis ꝓtrariū in. d. c. ij. z est opi. vera. alia Ho. reꝓbata ꝑm. d. Au. in. d. c. certificari. nā talia debēt esse subiecta q̄lia p̄dicata. xxij. q. ij. apl's. Septimo fallit qñ de facto sepeliꝯ. vtputa qz erat ibi interdicta ecclesia vel ciuitas. fuit tñ de facto z ꝓtra voluntatē fratrū sepultus in eo⁹ eccl'ia z multa oblata. Mā ꝑm Fe. ꝑsi. cxix. z sequiꝯ Ge. i. d. c. j. de sepul. li. vj. nō debeꝯ quarta. Rō. qz talis tpe interdicti nō p̄t eligere sepulturā apud mendicātes. vt no. Jnno. de. ꝑui. c. vt ꝑuilegia. z. c. cū z plantare. z de pe. z re. qđ i te. q̄uis liceat ipis recipe mortuaria vt o⁹dēt ꝓ defunctis si cū pnia decesserūt. xj. q. iij. q̄cūq. facit qđ no. Jnno. in. c. tāta. de ex. ꝓla. Jtē qz quarta debetur rōne iniurie facte eccl'ie parochiali. d. c. certificari. ergo nullā iniuriā ei facit: ex quo ibi nō poterat sepeliri. Jmmo pl⁹ dicit idē Fed. q si mēdicātes spōte cuz tali tpe sepeliūt: nō debeꝯ q̄rta: § teneꝯ tanq̄ violatores interdicti. cle. j. de sepul. z in. c. si canonica. de offi. o⁹. li. vj. tūc eīs solū debeꝯ q̄rta qñ sepeliūt i casu a iure ꝓcesso. Secus si sepeliūt in casu a iure ꝓhibito. vt in. c. ex ꝑte. el. j. z in. c. cū liberū. z in. c. in nra. in fi. de sepul. z ibi dicit Jnno. q qñ de facto nō de iure sepeliꝯ debēt corp⁹ z oblatiões q̄ rōne sepulture facte sunt. sed nō legata facta non rōne sepulture vel occasione ipsius. Et ita ꝓ q si de facto sepeliꝯ ꝓ voluntatē illi⁹ cui⁹ est eccl'ia q nō teneꝯ ad q̄rtā aliquā: § teneꝯ z cor pus et oia q̄ rōne sepulture habuit restituere: § nō q̄rtā de legatis factis nō rōne sepulture vel ei⁹ occasiōe Sil'r nō debeꝯ de bis q̄ amici de bonis ipo⁹ tūc offert Octauo fallit qñ eccl'ia parochialis erat interdicta et nō parochiani. nā tūc ecclesia nō bēbit q̄rtā: siue parochian⁹ sepeliaꝯ alibi ex electione sua siue nō. vt qz alibi ē sepulcrū maio⁹ suo⁹: ꝑm Pe. z no. Ge. in. c. j. de sepul. li. vj. Nono qñ reuocat electionē quā fecit legādo. z alibi elegit sepulturā z sepeliꝯ. qz paria sūt nō eligere z electā mutare. ff. de adi. le. l. j. z ij. Sz primo casu nō debeꝯ. vt. §. dictū est q̄ nec in scdo. Jta cōsulit Fede. ꝑsi. x. Ge. in. d. c. j. videtur tenere: q reuocata electione sepulture reuoceꝯ z legatū. z dabiꝯ illi eccl'ie vbi elegit sepeliri. qz surrogat⁹ debet intelligi surrogatus cū oibus q̄litatibus. onere z honore. l. j. §. hec actio. ff. si q̄s te. li. esse iuſ. fu. Et ido onus etiā emolumenti cōmutaꝯ et ecōtra. l. alūne. §. seia. ff. de adi. le. Et dicit verū nisi aliter ꝓstet ex voluntate legantis. Decimo qñ licet elegerit. tamē non sepelitur ex facto beredum vel ex facto cōtingenti circa personam defuncti. puta quia moritur nimis longe. vel heredes nolūt ad ecclesiam electam deferri. qz verba sunt intelligenda cum effectu. l. j. ff. qđ quisq̄ iur. z. l. ea quidem. C. si man. ita fue. alie. tex. est in. c. relatum. de cle. non resi. § cessabit canonica: ex quo ibi nō sepelitur Jta tenet Fede. vbi. §. z. d. Pe. vbi. §. Ge. tñ in. d. c. j. videꝯ sentire q̄ isto isto casu eccl'ia non p̄iuat legatis factis gra sepulture. vt in. c. nostra. de sepul. Et ideo forte nec sua quarta ecclesia parochialis. Undecimo cū legatur ꝓ incertis male ablatis. ꝑm. d. Pe. vbi. §. Duodecimo qñ legatū est ecclesie parochiali tīn quantū est quarta pars legato⁹ facto⁹ ecclesie electe ꝑm Ho. in. d. c. officij. z. d. Pe. vbi. §. Alij volunt q non cōputabiꝯ: § soluet quartā ecclesie electe acsi nihil ecclesie parochiali esset legatum: sicut Gof. z Ray. in summa. Jo. in. d. c. officij. Fed. ꝑsi. iij. Jo. de lig. in. d. clc. dudū. Tu vero tene q si ꝓsuetudo esset q teneret tantū legare eccl'ie parochiali. tūc vera sit scda opi. vt nō cōputeꝯ. Si vo dicta ꝓsuetudo nō est: sic cōputabiꝯ. z si min⁹ est supplebitur sicut fili⁹. facit in. l. si qñ. C. de inof. te. Si pl⁹ est legatū ei q̄ sua q̄rta: nō defalcabiꝯ. Tredecimo qñ tpe testamēti z legati nō elegit sepeliri. sed postea tempore mortis elegit sepulturā. facit. c. relatum. de sepul. in. j. glo. Ber. in. d. c. de bis dicit se dubitare. § ego credo nō teneri nisi fiat in fraudē. Quartodecimo qñ parochianus non potuit audire diuina. nec ꝓcipe ecclesiastica sacra in sua parochiali eccl'ia ꝓptervacationem longo tpe. z alibi elegit sepulturā ꝑm Bal. in suo tractatu. De hoc rō. qz que leganꝯ ꝓ labore. cessante eo cessat z legatum. l. seio. in fi. ff. de annu. le. Cū ergo q̄rta detur ꝓ administratione sacro⁹ z celebratione. vt pz in. d. cle. dudum. §. verum ibi cuz mercedis exhibitio: pz q nō debeꝯ. qz cessante causa finali cessat effect⁹ de q̄ de transac. c. inter corp̄alia. Ho. vo z Jo. in. c. relatū. de sepul. et Pe. vbi §. tenēt: q immo debeꝯ. qz vicium p̄lati nō debet nocere ecclesie. sed ego teneo cū Bal. z dico: q vicium p̄lati nocet ecclesie in acquirē dis. vt nō. in. c. vt super. de re. ec. nō alie.

¶ Utrum de legato facto rectori ecclesie in qua elegit sepulturā ꝓ missis dicendis per rectorē debeat quarta parochial'? Rn. q sic. qz etiaz debetur quarta ep̄alis. vt in. c. si cum inter vos. de ver. sig. 15

¶ Utrū de donatione causa mortis debeat? Rn. q sic quia accedit magis legato q̄ cōtractu. l. fi. C. de do. cau. mor. cle. dudum. de sepul. 16

¶ Cui debeꝯ canonica portio? Rn. ep̄alis debeꝯ ep̄o diocesis. parochialis vero debeꝯ ecclesie vbi audit diuina z percipit ecclesiastica sacra. tex. est in. c. cum q̄s. de sepul. li. vj. vel debet percipere de iure. Si vo trāstulit domiciliū alicubi. z moriꝯ anteq̄ nouū domiciliū acq̄ sierit: tunc debetur ecclesie parochiali in qua moritur ꝑm Archi. in. c. j. de sepul. li. vj. Hug. Ray. Gof. z Uin. in. c. nos. de sepul. qz volunt q ibi debet sepeliri si non elegisset. Sed tenēdo opi. Jnno. in. d. c. nos. insti. de sepul. q debet sepeliri in ecclesia cathedrali ipsi debebiꝯ Si vero habet domiciliū in diuersis parochijs vt sūt reges: tunc est equum q diuidatur: sed non credo necessarium. sed dabitur ecclesie in qua moritur. lz Ho. z Jnno. dicant diuidendam. 17

¶ Quidam si audit diuina in vna': in alia vo recipit sacramenta? Rn. Jnno. z Jo. in. c. de bis. de sepul. Archi. in. d. c. cum quis. q fiet diuisio portionis. c. j. z c. relatum. de sepul. limito si vtraq̄ habet cimiterium z curam. al's non. ar. c. si ecclesia. de conse. ec. vel al. 18

¶ Quisq̄ de istis receptis in cōfratribus retētis bonis 19

huis? R. Bo. t Bof. q sicut nō etiam ſ a iuriſdictione epi. ita debeſ quarta delegatis per ipos. de quo dic vt
20 ¶ Quo extrabeſ iſte quarte? R. Bo. (ſ. §. xiij. in ſum. de ſepul. q extrabeſ primo quarta epal. q antiqu. or t dignior demū parochial' ſi venit extrabend. a Si vo plus fuiſſet quarta parochial' extracta: ſic eps habebit quartā q̄rte p̄rochial' t quartā de reliquis.

Canonicus debet facere q̄ ad canonie officium ſpectāt. Et ſi puer eſt q aliū. vt de eta. t qua. c. ij. ff. de decu. l. ſpurij. §. minores

1 ¶ Utrū poſſit eſſe laicus? R. ſm Gui. q non. pōt tñ laicus ex iuſta cauſa habere p̄bendā. extra de p̄ſti. c. cū M. ferrariēſis. t ibi Pa. hoc tenet.

2 ¶ In quo ſunt interrogādi. vide. j. interrogationes.

Canonizatio ſctoꝝ ſm Inno. in. c. audiuimus. de reli. t ve. ſan. eſt canonice t regulariter ſtatuere q aliq̄s bonoꝛeſ p̄o ſctō: puta q fiat officiū p eo ſolenne ſicut p aliꝭ ſanctis qui ſunt eiuſdē p̄ditionis. vt ſi p̄feſſoꝛ fiat officium confeſſoꝛū. ſi martyr martyrum.

1 ¶ Que requirunt in canonizatione? R. Inno. vbi. ſ q regulariter p̄bationes de fide t excellētia vite t miraculis eius. extra de teſti. venerabilis.

2 ¶ Utrum oratio ſit fundēda ad non ſctm? R. Inno. vbi. ſ. q ſic ad aliquē virū qui credit bonus vt p ſe interceḍat ad deū. q. t deus fidem illoꝝ attendēs etiaꝫ ſi ille nō eſſet bonus p̄ces eoꝝ acceptaret. ar. xxxij. di. §. verū. xv. q. vl. c. ſi. nō tñ licet de eo facere officium ſolenne vel p̄ces ſolennes.

3 ¶ Utruꝫ alius q̄ papa poſſit canonizare? R. Inno. ibidem q non.

Cantus in eccleſia inuentus eſt ad puocādā cōpunctionē in animos auditoꝝ. xxj. di. clerus. añ ſi. de p̄ſe. di. v. nō mediocriter.

1 ¶ Utrū cātus theatrales ſint cantādi in eccleſia? R. q non. nec in modū tragediarū. ſed cantandū eſt cuꝫ coꝛdis deuotione. xcij. di. cantātes. t. d. c. nō mediocriter. t. xxxviij. di. ſedulo. xxij. q. j. quia.

Capitulū pōt ſede vacante abſoluere ab excōicatione tam iuris q̄ hominis a qua eps abſoluere potuiſſet niſi a ſede aplica ſpecialiter ſit ei interdictū. c. vnico. de ma. t obe. li. vj.

1 ¶ Utrum poſſit diſpenſare in caſibus in q̄bus p̄mittitur epō diſpenſatio? R. Fede. conſil. xxix. q ſic. t no. Pa. in. c. cum olim. de ma. t obe.

2 ¶ Utrum poſſit dare p̄feſſoꝛē ſeu abſoluere in caſib⁹ epō reſeruatis? R. Pa. vbi. ſ. q ſic.

3 ¶ Utrū ptās capli cōſiſtat in maioꝛi parte? R. Mo. eo. ti. q in maioꝛi t ſanioꝛi: ita q totū capl'm dicit facere q maioꝛ t ſanioꝛ pars facit. cū in cūctis. de bis q̄ ſi. a ma. p. ca. Fallit hoc in tribus caſibus. Prim⁹ qñ aliquid eſt pluribus cōe. nō vt collegiatis ſed vt ſingulis. q. tunc nō valet qd̄ fit a maioꝛi parte: ſed oportet vt conſentiāt ſinguli. ff. de ſer. ru. p̄. l. p fundū. de p̄ſti. c. cum oēs. Secūdus qñ maioꝛ pars capli delict. t propterea eſt priuata ptāte ſua. vt in. c. bone memorie. el. j. et. c. cum nobis. de elec. cū ſi. t. c. gratū. de poſtu. p̄la. quia tunc tota ptās capli reſidet in minoꝛi parte que nō deliquit. no. pa. in. c. j. de bis q̄ fi. a ma. per. ca. Tercius in electione romani pōtificis. vbi oportet q due partes conſentiant. c. licet. de elec.

4 ¶ Sed que dicit maioꝛ pars capli et ſanioꝛ? R. mo. q illa que nitꝫ tur maioꝛi rōni t pietati. ix. di. ſane quiꝫ pe. p̄ſumitur tamen ſemp p̄o maioꝛi parte t illi ſtatur niſi contrarium p̄obetur. lxj. di. nullus. t. d. c. j. de elec. audū. Multa tangūt doc. de ptāte capli. d. c. cum olim. q̄ nō pertinēt cōfeſſoꝛibus. vide ibi.

Caracter quid eſt? R. ſ. Bo. in. iij. diſ. vj. q. j. p̄ime partis ſm cōem opi. eſt que dam ſpualis qualitas anime. Vnde nō eſt paſſio vel potentia anime. immo eſt habitus in p̄ma ſpecie q̄litatis: accipiendo cōmuniter habitum, put cōprehendit oēm qualitatē aīam diſponentē ſiue facile mobilē ſiue perfectam ſiue imperfectam. Vnde dicit habitus quia eſt perpetuus. t quia non perficit ſed ad vlteriorem p̄fectionē diſponit. i. ad gr̄am pōt dici diſpoſitio

¶ Ad quid datur? R. ſ. Bo. vbi. ſ. q. ij. q ad quatuoꝛ 1
Primo ad ſignificandū. Scōo ad diſponendū. Tercio ad aſſimilandum. Quarto ad diſtinguendum. Nam cum ſit ſignum ſacramētale ſignat gr̄am gratū facientem. nec ſolum ſignat: ſed diſponit ad eam. q. t vſus ſacramentoꝝ non eſt tm̄ in ſignificādo: ſed etiam in diſponendo. Et quia diſponit ad gr̄am habet aliquaꝫ ſimilitudinem cum gratia que eſt ſimilitudo dei. Jō aliquo modo cōſignat deo. t quia omnes configurat deo. t ſic vni aſſimilat gregem domini inter ſe. t ſic diſtinguit ab his qui non ſunt de grege domini. vel etiaꝫ quia diſtinctionem facit in eo de grege ſm aliam et aliam rationem aſſimilandi.

¶ Utrum imprimat in oibus ſacris? R. ſ. Bo. vbi. ſ. 2
q. iiij. q non niſi tm̄ in tribus ſacris. Primo in baptiſmo in quo fides gignitur. t diſtinguit ppls infidelis a fideli. Scōo in cōfirmatione in q̄ fides roboraſ. et homo vt pugil ad pugnandum vngitur t ab infirmis decernitur. Tercio in ordine in quo virtus multimoda datur. et homo vt ſanctus ad miniſterium templi a laico ſeparatur.

¶ Utrū ſit indelebilis? R. ſ. Bo. vbi. ſ. q. v. q ſic. Ra- 3
tio eſt ex parte cauſe volūtarie. ſ. dei imprimētis. et ex parte ſubiecti nō eſt principaliter in affectiua que maxime vertibilis eſt. ſed in tota imagine t principaliter in cognitiua. quia imago principaliter conſiſtit in cognitiua. vt dicitur in li. de ſpū t aīa. tum ex parte finis. quia non datur ad actum alicuius virtutis vel ſcientie ſed ad actum diſtinguendi.

Carcer Utrum quis poſſit ſe includi facere in arto carcere ad penitentiam peragendam? R. Pa. in. c. veniens. de regu. q ſic. ex illo. c. t. c. qui vere. xxj. q. j.

¶ Utrum liceat incarcerare aliquem? R. q ſic ſm oꝛ 1
dinez iuſticie ſ. aut in penam aut in cautelam. Et hoc pertinet ad eum qui vniuerſaliter habet de actibus t eius vita diſponere. alius nō poteſt niſi ad boram: ne aliquod p̄tm̄ faciat. vel vt iudici repreſentet ſm Tho. ſcōa ſede. q. lxv.

¶ Utrum cedēs bonis poſſit incarcerari p̄o debito? 2
R. q nō. Nam vt tenet Pa. in. c. latoꝝ. de pig. non poteſt quis etiam p pactū ſe obligare carceri p debito re nūciādo bñficio ceſſionis bonoꝝ. q. eſt cōmunes moꝛes Jdē tenet Dy. p. §. elegāter. in. l. alia cā. ff. ſol. ma. t Riza. allegat glo. i aut. imo. C. de act. t obli. Et putat verū Bar. in. d. §. elegāter. niſi i duob⁹ caſib⁹. Primus ſi alienauit oia bona ſua i fraudē creditoꝝ. caſus eſt in. l. ſi. in. fi. ff. q̄ i frau. credi. qd̄ tenet Dy. in. §. ſi q̄s i fraudē. inſti. de act. Scōs ſi debitoꝛ tpe q̄ potuit ſciebat ſe nō ſoluēdo eē. vt. ff. de iur. do. l. pe. Nā i iſtis duob⁹ caſib⁹ nō habit ſibi bñficiū ceſſionis bonoꝝ. Et placet mihi iſta opi. q. equa: t ſequēda i p̄ſcia. lz alij ꝛiū teneāt. q. ſ. poſſit incarcerari ſimpl'r. Adde etiā q teneri facere aliquē i carcere p debito. aliq̄n eſt ꝛ p̄rece,

ptū charitatis ꝓximi. vtputa qñ int nulla culpa est de dāno ꝓximi z nō habeat vñ satisfaciat ipe. nec sperat q̄ alicꝫs p eo sit satisfacturus. secus si fuit in culpa: qz tūc ad penā posset detinere. qđ bñ no.

¶ Utrū incarcerās aliquē iniuste teneat? Rx. q̄ siue sit iudex siue nō teneť de oi dāno ei dato ad restitōez z etiā de iniuria sibi satisfacere. ar. c. penale. cū ibi nō. xiij. q. v. Et quicunq; puat? aliquē icarcerauerit etiā ꝑ manifesto crimine capite punit de iure ciuili. vt. C. de coar. l. oēs. li. xj. Cōmittit em̄ crimē lese maiestat̄: z vltimo supplicio punit̄ q̄scq; bñs carcerē ad detinendū aliquē. vt. C. de ꝓiua. carce. l. vnica verū intelligit glo. s. publice accusatū. Secus si ad detinendū ꝓpios seruos ne fugiant.

¶ Utrū ille q̄ iurauit redire ad carcerez teneat? Rx. Pa. i. d. c. si vo. de iureiur. q̄ sic. etiā si sit sibi periculū mortis: dūmō carcer nō sit iniuriosus. ꝺ q̄ dicit glo. in cle. pastoral̄. in verbo p euidentiā. de re iudi. q̄ non te

¶ Utrū ꝓtractus gesti p incarce neť tūc redire. ratū valeant? Rx. Pa. in. d. c. accedēs. de ꝓcu. q̄ detentus i carcere publico z iuste si ē dānatus pena capitali: nō valēt. qz est effectus seru? pene. z bona sua v emiunt ad succedētes ab intestato nisi in crimine lese maiestatis. vt i auť. bona dānator. C. de bo. dā. vñ etiaz nō pōt disponere ad pias causas sm Jo. an. in. c. ij. ꝺ vsur. li. vj. Si nō est sic dānat? valēt. vt nō. in. l. q̄ i carcerē. ff. qđ. me. cau. etiā cū eo q̄ eū fecit detinere. vt dicit Bar. ibidē. Aut detineť in carcere iniurioso. z sic cū illo q̄ eū tenet nō valent. ꝑ debēt rescindi actiōe qđ me. cā. d. l. q̄ in carcerē. Cū alio aūt valent: nisi ad hoc detineat. iuxta nō. in. c. dñs. de secū. nup. De capto ab hostib? i bello nihil dico. qz hodie vt dixi. ꝺ. Bellū. nō efficit seru? de ꝓsuetudie. z iō valēt ꝓtractus p eū facti. licet secus sit de iure. vt in. l. ei? q̄. in prin. ff. de testa. z in. l. diu?. ff. de iure fis. z nō. sm eundem Pa. vbi ꝺ. q̄ nō dī liberat? a carcere q̄ custodit. Et iō oportet q̄ sit in loco tuto. vt no. Bar. in. d. l. q̄ i carcerē. ꝯ practicā illoz qui educūt aliquē de carcere. z custoditur

¶ Nota q̄ iudex dz visitare carceratos. z facere q̄ habeāt necessaria. vt. C. de epi. aud. l. iij. z pōt liberare eū quē videt ad nulli? instantiā vl̄ sine delicto aut cā debita detentum ex mero officio. vt no. Bar. in. l. si q̄s vxori. §. si fugitiuū. ff. de fu.

Charitas est sm Aug?. rectissima animi affectio q̄ diligit de? ꝓpter se: z ꝓximus ꝓpter deū. Et idē in. iij. sen. di. xxvij.

¶ Utrū teneamur ex charitate diligere deum ex toto corde tota ania z tota mente: sicut dī Matth. xxij: Rx. Bona. i. iij. dis. xxvij. q. vltima. q̄ nō p exclusionē affectus extranei. s. q̄ nihil sit in amore nro nisi de?: nec in cogitatione nec in mēte. qz ipossibile est sic implere in hac vita. ꝑ exclusionē affectus ꝓtrarij sic tenemur. ꝺ est q̄ nihil diligamus supra deū vel eq̄liter ipsi deo.

¶ Qui sunt diligendi ex charitate? Rx. sm. s. Bo. i. iij. di. xxviij. ar. j. q. j. z ij. q̄ summū bonū vel cui summū bonū est natū vnire vl̄ vnit̄ p cognitōz z amorē. Hoc aūt bonū vnit̄ vel pticipat ab aliqb? in actu vt in beatis. a q̄busdā in habitu vt i iustis viatorib?. a q̄busdaz i potētia solū vt in malis viatorib?. In q̄busdā nullo mō reducibile est ad actū vt i dānatis z creaturis irrōnabilib?. Primi sunt maxie ex charitate diligēdi. Secūdi min? q̄z ꝑmi. Tercij minus q̄z scōi. Quarti nullo mō sē diligēdi ex charitate: q̄uis amore quē includit vl̄ ipat charitas in q̄tū dī creature pñt diligi. ñ ita q̄ charitas ferat directe ad ipos. sed ad deū cui? sē creature.

¶ Utrū sit aliq̄s ordo charitatis de ꝑcepto? Rx. Bo. vbi. ꝺ. q. vl. q̄ sic sm Aug. de doc. x. piana. Et ꝑmo sup oia diligēdus est de?. scōo q̄ nos sum?. tercio q̄ iuxta nos est. s. ꝓximus. q̄rto qđ infra nos ē. s. corpus. ꝓpriū z corp? ꝓximi. de pe. di. ij. §. ite bec est charitas.

¶ Utrū pfat? ordo attendat penes affectū z effectū? Rx. s. Bo. vbi. ꝺ. di. xxix. q. vj. q̄ attendit penes vtrunq; Dz sciendū q̄ affect? accipit aliqñ ꝑ motu. z sic ē qdā rōnalis eligētia. Est aute iste affect? aliqñ a charitate elicitus. s. q̄ q̄s optat alteri sūmū bonū. z q̄tū ad istū affectū dz esse ordo. qz magis mihi q̄z pri z magis pri q̄z alij debeo optare vitā eternā. Aliqñ affect? est a charitate ipatus: vt ē ille q̄ q̄s optat alteri aliqñ bonū tale qđ ē ordinatū ad pseruatōz nature. z sic sm diuersas ꝓditiones ordo pōt ꝓdictus posterari. affect? aūt qñ accipit nō ꝑ motu ꝺ ꝑ passione idē ē q̄ q̄dā mulcedis cōplacētia z isto mō mime respicit a charitatē ordine. qz poti? respicit sensualē experientiā q̄z rōnis eligentiā. sicut patet q̄ plus delectat q̄s cū videt amicū q̄z de pie absolute q̄uis plus diligat piem. cui? signū est. qz pl?. faceret ꝑ pie. Effect? aūt est triplex. ꝓm? respicit salutē aie. z būc respicit ordo charitatis ꝓncipaliter. qz p̄ debeo ꝓcurare salutē meā q̄z ꝓximi. z prius pijs q̄z extranei. Secōs respicit sustentatōz vite. et tūc respicit minus ꝓncipal̄r. qz sm diuersas ꝓditiones z opportunitates dz bō magis et minus eē bñficus in collatione alicuius tpalis. Tercius est i collatiōe bñficij ecclastici. z tūc mime respicit. qz i taliū collatione dignitas meriti solū est attendēda. z parū vel nihil ꝓ

¶ Utrū bō teneat ex charitate (pinq̄tas sāguinis. subire mortē ꝑ xp̄o? Rx. sm. Bo. vbi. ꝺ. q. ij. aut adest necessitas vel deserēdi iusticiā vel amittēdi vitā. z sic q̄libet teneť magis mori dilecto deo q̄z eo offenso viuere. Et ꝺ dico si dať optio. vel q̄ iusticia deserať: vel q̄ vita ꝓdať. Addo q̄ cū q̄s videt q̄ ꝑ mortē suā pōt fides seruari vel iusticia. z psecutio nō ē psonal̄ ꝺ vniuersal̄. tūc teneť de ꝑcepto sustinere mortē: vñ ꝓlatus teneť se morti exponere qñ videt q̄ ex fuga sua seq̄retur dispendiū in fide vel iusticia i eccl̄ia: z sil̄r q̄libet. sicut fecit Thomas cātuarien̄. Aut adest solū optunitas manifestādi diuinā gliaz z edificādi eccl̄iaz. z isto mō ē superogatiōis: nō necessitatis. ad quā pfectionē nō oēs tenent. Si aute bō daret se morti ꝑ xp̄o eo q̄ vitā suā bz exosam mortalissime peccaret.

¶ Utr̄ bō exns i charitate teneat ad pfectōz? Rx. sm. s. Bo. vbi. ꝺ. q. iij. q. v. modis obligat̄ q̄s ad aliq̄d. Primo ꝑ dīnū mādatū. z sic ñ mag obligat̄ q̄z alij nisi ex eq̄ qz maiorē q̄z bz. Secōo obligat̄ ꝓpter votuz emissuz. z sic solū q̄ fecit teneť. nō q̄ ñ fecit. Tercō ꝑ susceptū ofim̄. z sic q̄libz teneť ad illā pfectōz q̄ requirit ncc̄ario ad illō offim̄: sicut i p̄lato regimē sb̄ditoz. Quarto ꝑ vitādū scādalū. vñ tūc teneť ad opa exē plor qñ alit scādalū seq̄reť. Quito ꝑ pscie iudiciū

¶ Utrū charitas sel̄ba qđ dictat ne nc̄itate fiēdū bita possit amitti i via? Rx. sm cōit doc. i. iij. di. xxvij. q. sic. z aliť tenē eēt erroneū. qz charitas nō tollit vtibili

¶ Quō (tatē. ar. j. Coi. x. tu q̄ stas vide ne cadas. amittit? Rx. p petim̄ mortale solū p qđ voluntas auertit a deo. vñ Aug. sup Gen̄. li. viij. dicit. q̄ bō do pñte sibi illumiat̄ p charitatē. absente vo ꝓtinue tenebrat. a q̄ ñ locoꝫ interuall̄. ꝺ volūtaꝫ auersione discedit.

¶ Quō recupat? Rx. q̄ p pniam q̄ tollit auersionem illam. vñ Aug?. li. v. psal. Pnia est quedā res optima z pfecta oēs defectus reuocans ad perfectum.

¶ Utrū q̄s possit scire certitudinaliter in hac vita se

habere charitatē? R. q̄ nō. Eccl'is. ix. Nemo scit vtrū odio vel amore sit dignus. Et rō vna est ꝓpter charitatis ⁊ dilectionis acquisite similitudinē. vt dicit Bern. de amore. Alia ꝓpter diuinā dispensationē p quā deus claudit oculos seruoꝝ suoꝝ ne extollant. Aliqui tñ dicunt q̄ hoc est verum loquendo de charitate finali ꝑ oīm tpe ⁊ absolute: sed accipiēdo ꝑ charitate aliquo modo tunc pōt homo scire certitudine fidei se charitatē habere: puta cum adultus bene dispositus baptisat. vel quis suscipit sacramētū pnie sine obice peccati mortalis in voluntate inherentis.

11 ¶ Utrū opa bona facta extra charitatē valeant? R. q̄ nō quo ad p̄miū vite eterne. vel quo ad diminutionē pene debite peccatis directe. sed bene valent indirecte. De quo dicā. j. Penitentia. §. xiiij. ⁊ Satisfactio. §. vj.

12 ¶ Utrū bona facta in charitate ⁊ per peccatū mortale mortificata reuiuiscant per veram penitentiā? R. q̄ sic ꝑm cōiter theologos in. iiij. di. xxij.

Castitas etiam inuenit in matrimoniali ꝓiugio. tex. notabilis est in. c. nicena. ⁊ .c. aliter. xxxj. di. ⁊ ar. in. c. vt clericoꝝ. de vi. ⁊ bo. de. ⁊ glo. in. c. qō añ. de cle. ꝓiu.

1 ¶ Utrū mulier q̄ mortuo viro cū alio ꝓtrahit amittat legatū sibi factū sub ista cōditione si caste vixerit? R. Bar. in. l. mulier. §. cum ꝓponeret. ff. ad tre. q̄ nō nisi aliud senserit testatoꝛ: vel habeat vsus loquendi. q̄ verba dubia debent in cōtractu intelligi ꝑm cōem opi. facit qō no. idē Bar. in. l. labeo. ff. de sup. le. ⁊ in. l. oīes ppli. ff. de iusti. ⁊ iu. ⁊ Inno. in. c. oli. de ver. si ⁊ glo. in. c. nōnulli. de rescrip. q̄ cōis vsus loquēdi ꝓferet ꝓpie significatiōi vboꝝ in quacūq; materia. idē Bar. in. l. v. q̄ incipit generaliter. C. de secū. nup. q̄ lucret. tenet. ⁊ facit ille tex. cuꝝ aut. sua. Idē tenet Pa. in. d. c. vt clericoꝝ. ⁊ addit q̄ caute addat si caste vixerit ⁊ in viduitate. Vide ꝑ hoc qō legit in. l. vnica. C. si scō. nup. limitat Ange. i aut. quō op. epi. §. hec de deo. verus si nubat tñ semel p tex. in. l. boues. §. B sermone. ff. de ver. si. p quē tex. dicit q̄ si q̄s relinq̄t sua bona ꝑ maritādis mulieribus indistincte. qō intelligitur solum de mulieribus primavice ꝓtrahentibus. non de viduis.

Castratus vtrum possit ordinari vide infra Corpe viciatus. §. j.

Casus epis reseruati qui sunt? R. q̄ de casibus a iure reseruatis modica est ꝓtroversia inter doc. Cōiter eīm doc. se remittūt ad glo. in. c. si epūs de pe. ⁊ re. li. vj. q̄ ponit. vj. casus. Primus est de excōmunicatione maioꝛi. ⁊ hoc intellige ō illa quā ꝓdictoꝛ canonis sibi vel alteri reseruauit: q̄ all'at. c. nup. de sen. ex. Et iō dic vt. §. Absolutio. j. §. ij. Scōs de blaspbemante publice deū vel sctōs. Hoc verum sīliter q̄n denunciat epō ⁊ pōt cōuinci. q̄ all'at. c. ij. de male. qō q̄dem loquit de foro ꝓtentioso: vt pt̄z intuēti. ꝑ videt q̄ si nō denunciat epō: nec cōtra eum aliq̄s ꝓcedit. q̄ in foro anie possit a ꝓpio sacerdote absolui cū pena nō debeat excedere casum suū. vt supra. dixi blaspbemia §. iiij. Terti? de sortilegijs. all'at. c. ij. ō sorti. ꝑ nibil facit. q̄ si faceret potius esset casus reseruat? p̄iarche q̄z epō: q̄ p̄iarche cōmittit illius sacerdotis absolutio ⁊ dispensatio. Et iō nō videt reseruat?. Quartus cōmutatio votoꝝ seu dispēsatio. in B verū est qō pertinet ꝑm cōioꝛē opi. ad epos. c. j. de voto. Quitus ē restitutio incertoꝝ. all'at. c. cū sit. de iude. ꝑ nō facit. vt. j. Restitutio. ij. §. xiij. nisi i manifestis vsurarijs. vt dicet. j. Usura. ij. §. viij. Sext? est ꝓctus mrimonij ꝓ interdictū eccl'ie. all'. c. pe. ⁊ vl. de ma. ꝓ. ꝓ interdi. ec. Et est vez q̄n epūs ꝓcipet alicui ne ꝓberet ꝓpter aliquaz rōnabilē cām ⁊ talis ꝓtēneret. q̄ tunc ad eīm nō tēdus ꝓpter bonoꝛē. ar. c. graue. de ꝓben. Septimus clandestinū mrimoniū ꝓctū. de clā. desponsa. c. cū inhibitio. ꝑ nibil dicit de boc. c. illud. Host. tñ ti. de pnia ponit primū. scōm ⁊ quartū. ⁊ post ponit ꝑ q̄rto scōm cū de solenni pnia allegat. l. di. c. miroꝛ. ⁊ c. in capite. Sed B tñ ꝑ notoꝛio imponi dz. vt p̄z. xvj. q. vj. c. vl. in tex. ⁊ in glo. Ubi ꝑ talis pnia a piatis cōiter nō imponit ꝑ talibus nō video q̄n inferioꝛ possit absolue re. Quintus ꝑm Host. est dispēsatio irregularitatis in clerico. Et ꝓcedēdū est. Sextus de incēdiarijs añ denunciationē. Et satis facit ad B. c. pessimā. xxiij. in verbo si q̄s aūt archieps vel epūs. Et intellige de incēdiarijs q̄ dolo boc fecerint vel fieri fecerint auxilio vel cōsilio aut mādato. vt ibidē. Septimus si audiuit epūs ꝓfessionē alicui?: ⁊ eum nolut absoluere ab aliq̄ pctō q̄: tunc inferioꝛ nō dz se intromittere. xxj. di. inferioꝛ Mo. in sum. ti. de pnia ponit solū q̄tuoꝛ de ꝓfatis. Dire. iuris. li. j. ti. xv. ponit. vij. de ꝓdictis. Bñdictus. xj. i exuagāti reuocata p Bonifaciū in de. ducū. ō sepul. ponit q̄tuoꝛ de ꝓdictis. Et sic ꝑz q̄d tenēdū de casib? de iure reseruatis: q̄ in vsitate nō sunt nisi. v. vt p̄z. ꝑ de casib? p consuetudinē reseruatis ē magna diuersitas inter doc. q̄busdā ponētib? plēs: q̄busdā pauciores. Glo. i .d. c. si epūs. sic dicit. Solet epūs reseruari pnia oīm publicoꝝ enoꝛmiū crimiū. oppssiones filioꝝ ex ꝓpositovl casu cuiuslibet homicij. falsi testimonij vel instrī piurij. Incest?. coꝛruptōes monialiū. coeūtes cū bruti? ⁊ ⁊ bis sīlia. Sed certe nō pt dari certa determiatio: q̄a vnaq̄q; diocesis bz ꝓsuetudinē suā: nec ēvna ꝓsuetudo gñalis in oīb? diocesib? q̄ ad B. Immo aliq̄n epūs vno anno reseruāt sibi plus. aliq̄n min? sicut eis videt. Uñ tene ꝑm Spe. i reptoꝛio i regula sup q̄b? sit penitens ad epm remittēdus: q̄ ꝓpri? sacerdos pt absoluere ab oībus q̄ spālit a iure nō sunt reseruata epūs vl alijs vel q̄ nō sunt ipis sacerdotib? directe vel p aliquā ꝓsequētiā iterdicta. arg. c. at si clerici. de iudi. ⁊ c. nup. in fi. de sen. ex. ⁊ in. c. inē coꝛpalia de trāsl. ꝓla. q̄ talis bz ordinariā iurisditionē sup ppm sibi ꝓmissuz a iure. de pe. di. v. c. placuit. de pe. ⁊ re. c. oīs. Sed aduerte ꝑm eūdē Spe. q̄ epūs directe vel aliq̄ ꝓsequētia seu cōsuetudine pt inē dicere dictis sacerdotib? aliq̄s casus ne absoluāt. Primo si tal' sacerdos cōmisit crimē ꝓpē qō meret tali ptāte puari. Scdo q̄n ad vtilitatē cōitatis expedit. alīs nec pt obligare sacerdos parochiales q̄n absoluāt. facit. c. de eccl'iastic. ꝓuilegijs. xxv. q. ij. ⁊. c. ꝓuilegia. el. j. ⁊ el. ij. ibidē. Nota etiā q̄ q̄uis tal' sacerdos bēat aucte absoluēdi ab aliq̄ csau: q̄ nō dz absoluē si videt expedire saluti aie ꝓsitēt?: ꝑ remittere ad supioꝛē. q̄ vt dicit apl's. ij. Coꝛ. xiij. Potestatē dedit dn? i edificatiō ez nō in destructiōez. Silr lz epūs sibi ꝓ cōi vtilitate reseruasset aliquē casuz ⁊ sacerdos videret i aliq̄ singulari nō expedire saluti ei?. imo obesse si remitteret: q̄ pt absoluē. iuē nō. ꝑ Pa. i .c. q̄ dilectio. de ꝓsan. ⁊ af. ⁊ in. c. at si clerici. de iudi. Et sic collige q̄ sacerdos parochialis de iure pōt absoluere ab oīni excōicatione ꝑm q̄ dixi. ꝑ. Absolutio .j. ⁊ ab oībus petis excepto crimie incēdiarioꝝ. ⁊ cōtrabētis ꝓ interdictū eccl'ie mrimoniū. ⁊ ab eo a quo epūs noluit eū absoluē postq̄ audiuit eū in ꝓfessione: ⁊ q̄n publica pnia ē imponēda: nisi epūs ꝓpter eius delictum: vel ꝓpter vtilitatē aiaꝝ ei interdixerit aliquo

rū alioꝝ absolutionē pcōꝝ. Dispensare aūt vel in irregularitate aut votis vel alijs q̄buscunq; nō pōt nisi spāliter ei p̄cedaꝯ. Tenet etiaz Wen.in.j.q̄li.q.xxv. q̄ prelati non possunt sibi reseruare nouos casus vltra illos qui de iure eis reseruanꝯ nisi ex causa legitima. Et hoc verū quo ad sacerdotes qui habent curā animaꝝ. Quo vō ad alios bene possunt tot quot volunt: excepto quo ad minores ꝛ p̄dicatores. de q̄bus dic vt infra. Confessio.iij. §.xviij.

Casus fortuitus est repente rei euentus q̄ p̄uideri nec resisti pōt. vt colligiꝯ i.l. in rebus comodatis. in p̄n.ff.cōmo. vt mors seruoꝝ sine culpa. bostiū incursus. piratarū ve naufragiū. incendium. fuga seruoꝝ qui custodiri nō solent: vt ibi ponitur. Ubi nota q̄ vbi diligētissim⁹ p̄uidisset nō est casus fortuitus. veluti si domū quā ruiturā diligentissimus p̄uidisset: nō p̄uidisti. ꝛ ꝓterea equū in ea dimisisti q̄ perijt ex ruina. Secus si ex terremotu aut subito impetu ventoꝝ.

1 ¶ Utrū furtū sit casus fortuitus? R. Pa. in.c. vnico. de cōmo. q̄ glo. iuris ciuilis videnꝯ ꝓtrarie. sed ipse dicit q̄ si p violentiā subtrahiꝯ est casus fortuitus: nisi fueris in culpa transeundo p loca piculosa. ar.l. non est verisile. in p̄n.ff.qd̄ me.cā. Si aūt clādestine: ꝛ tūc si ab ea p̄sona a qua diligētissimus p̄cauisset: puta a vili famulo: nō est casus fortuit⁹: als sic. facit qd̄ nō. i .l. que fortuitis. C. de pig. ac.

2 ¶ Utꝝ q̄s teneaꝯ de casu fortuito? R. tex. i. d. c. vnico q̄ sic in tribus casibus. Primus q̄n culpa p̄cessit: puta cōmodauī tibi equū vt ires mediolanū ꝛ iuisti placentiā: ꝛ incidisti in latrones: imputabiꝯ tibi. vt h̄ ꝛ in.l. si vt certo. §. sed interdū. ff. cōmo. Secꝰs q̄n p̄cessit mora: puta nō reddidisti q̄n debuisti ꝛ fortuito p̄didisti: imputabiꝯ tibi. vt in.d.c.vnico. ꝛ in.c. bona fides de positi. Hoc verū in p̄sciētia: nisi eodē mō fuisset pictura apud dñm. q̄ tunc non teneꝯ nisi de eo in quo eum dānificauit p non factam restitutionē rei tpe debito. ar.c.fi. de iniurijs. Sed q̄n dubiū est an fuisset pictura vide. j. mora. §. vl. Tertio q̄n pactū intercessit vt tenereꝯ de fortuito. vt in.d.c.vnico. ꝛ bona fides. Limita nisi aduenīat culpa eius cui p̄misit. quia sic nō tenereꝯ. l. cuz ꝓponas. C. de nau. fe. ꝛ. l. qui offici. §. fi. ff. de ꝓtraben. emp.

3 ¶ Sed q̄d si generaliter renunciauit ꝛ nullus casus fuit exp̄ssus: puta dicendo q̄ volebat teneri de omni casu fortuito: an teneatur? R. q̄ lz varia sit opi. vt refert bal. in.l.j. C. p̄mo. ego dico tñ p̄m Jo. an. in.d.c. vnico. q̄ nō teneꝯ. facit. l. § ꝛ si. i. §. q̄sitū. ff. si q̄s caut. Dō verū est infallanter in cōscietia: nisi in casibus in quibus specialiter fuisset renūciaturus si fuissent exp̄ssi: arg. c. fi. de offi. vi. li. vj. Et no. Accur. in.d. §. q̄situm. ꝛ bñ. q̄ ꝓtra eum q̄ legē dicere potuit aptius ē interp̄tatio facienda. de reg. iur. li. vj. ꝛ in.l. q̄cq̄d. ff. de ver. obli. dī. Quicq̄d astringēde obligatōis cā dictuz est: id nisi palā vbis exp̄maꝯ omissuz intelligēdū ē.

4 ¶ Sz q̄d si aliq̄ casus fuerꝯ enūetati. spāliꝯ: ꝛ postea secuta fuit renūciatio generalis? R. p̄m Bar. in.d. §. quesitū. q̄ p illā generalē renūciationē nō veniūt casus maiores exp̄ssis: ꝑ solū p̄silles exp̄ssis. Dō q̄dē verū est generaliter in oībus odiosis sicut hic: secus esset in fauorabilibus. vt nō. in cle. non pōt. de p̄cu. ꝛ Jnno. in.c. sedes. de rescrip.

5 ¶ Sed q̄d si renunciationi generali interuenit iuramentū? R. Jo. an. vbi. s. q̄ nō obligat. Rō p̄m ipm ē q̄ iuramentū nō obligat vltra p̄sensum iurātis. facit c. veniēs. el. j. ꝛ qd̄ ibi no. Jnno. de iureiur. Et hoc credo verū in casibus ꝓ q̄bus spāliter non iurasset. Secus in q̄bus spāliter si fuissent exp̄ssi p̄sensisset: ꝓ q̄bus facit c. tua nos. cū ibi nō. de spō. Cōcordat Bal. vbi. s. Rō q̄ iuramētū hz vim casus exp̄ssi. l. cū pater. §. si quis matrē. ff. de le. ij.

¶ Utrū extimatio faciat venire casuz fortuitū? R. p̄m 6
Jo. an. in. d. c. vnico. ꝛ Bar. in. l. si vt certo. §. nūc videndū. ff. p̄mo. ꝛ. l. j. co. ti. q̄n sumus in ꝓtractu: cuius nature nō repugnat q̄ dñiuz trāsferaꝯ. tūc extimatio facit emptionē. vt. l. plerūq;. ꝛ. l. quotiēs. ff. de iur. do. Et sic extimatio facit periculū esse ꝛ cōmodū recipiētis. l. necessario. in p̄n. ff. de peri. ꝛ cōmo. rei vē. ꝛ. d. l. quotiēs. ꝛ plerūq; etiā dteriozatōis. vt. l. si extimatis cū. l. se. ff. so. ma. Exemplū. cum mulier dedit viro rē extimatā. vt in. d. l. plerūq;. Uel cū q̄s extimatā rem tradit ita q̄ extimatio reddaꝯ nō res. vt in. d. §. nunc videdū. Si aūt sum⁹ in ꝑctu: de cuius natura ē vt solum ꝓ pte dñiū trāsferaꝯ ꝛ ꝓ pte nō: sicut ē in societate: sic periculū ptis solum: si extimatio fit: transit in accipientē. vt. l. cū duob⁹. §. dāna. ff. p socio. Si aūt sumus in ptractu cui⁹ nature repugnat dominij trāslatio: vt i locato ꝛ hmōi: sic extimatio nō facit emptionē: nec trāsire periculū casus magis q̄ teneaꝯ ex natura ꝑctus. Hec ob. q̄ Bar. vbi. s. vult vt aliq̄d opeꝯ. Et sic si teneba ꝯ de lata solū: teneaꝯ de leui. si de leui: tūc de leuissima. Si de leuissima tūc de casu: q̄ h̄ non teneo. Sicut nec Pa. in. d. c. vnico. Sed dico q̄ opaꝯ extimatio tūc solū vt sciaꝯ p̄cū si dteriozareꝯ vel p̄dereꝯ ex vicio recipientis. ꝛ sic releuaꝯ dñs ab onere ꝓbandi verū p̄ciū rei. Si aūt res extimata daretur cum pacto q̄ aut res vel extimatio redderet. sic facit transire periculum emptionis: ꝑ nō dteriozatiōis. vt. d. l. plerunq; in fi.

Cathecismus quid est? R. q̄ est ille exorcismus q̄ fit aī ianuā ecclesie sup baptisandō. Uñ dicīꝯ cathecismus a cathecizo. i. instruo vel doceo. Jdeo cathecism⁹ instructio vel doctrina dī. de hoc in. c. p cathecismū. de cog. spi. li. vj. ꝛ in. c. aī baptismū. de ꝓse. di. iij.

¶ Utrū ꝓtrabaꝯ aliq̄ cognatio spūalis in tenētib⁹? in 1
cathecismo sicut in baptismo. R. q̄ sic q̄ impedit matrimoniū ꝓtrabendum: sed nō dirimit ꝓtractū. vt in. c. per cathecismum.

¶ Ad quid teneꝯ qui tenet in cathecismuz. dic vt. s. 2
Baptismus. viij. in fi.

¶ Ad quid valet cathecism⁹? R. p̄m Tho. in. iiij. di. 3
vj. q̄ minuit potestatē demonis ne tantū possit in corpore ꝛ aīa. vide. j. Exorcismus: quia idem est.

Causa dicīꝯ multiplr. Aliq̄n cā pia. vide. j. Legatū. ij. in p̄n. Cā ciuilis cuius finis est cōmodū ptis seu aliquoꝝ sine alteri⁹ punitione. Jn hac tractaꝯ de pecunijs ꝛ possessionū negocijs ꝛ buiusmodi. vt. xiij. q. ij sup prudentiā tuā. Cā criminaꝯ cui⁹ est finis punitio pcti vel vindicta publica. vt i. c. at si clerici. ꝛ in. c. cū nō ab boie. de iudi. ꝛ. d. c. sup p̄uidētiā. ꝛ. xv. q. j. frater nr̄. circa medīū. Cā mixta est q̄ pticipat de vtroq;. de p̄cu. tue. Et lz glo. videaꝯ varie ponendo pecuniariā penā aliq̄n ꝓ ciuili. aliq̄n ꝓ criminali. vt in. l. p̄tor. in p̄n. ff. de sepul. vio. ꝛ in. l. vnica. C. q̄n ci. ac. cri. p̄. Tñ p̄corda q̄ q̄n pecuniaria pena applicaꝯ fisco criminaꝯ ē. sic tenet Jnn. i. c. q̄lic ꝛ q̄n. cl. ij. de accu. ꝛ ē glo. ꝛ Bar. i. d. l. p̄tor. §. j. q̄ sic itēdit vindicta publica ꝓ penā pecuniariā sic ꝑ penā corpis. Si vō applicaꝯ fisco ꝓ interesse fisci: ciuilis ē. vt i. l. j. C.

de bis q̄. vt ibi. Nec ob.c.p tuas. de simo. z qđ no. Pa. in rubr. de iudi. qz illud.c. loquit de amotione a plationē que est ciuilis. qz facit ad bonū subditoꝝ habere bonū plātū. z tali nō imponit pena. sed non permittit exercere qđ ei non ꝓuenit. s. prelationē ad quā est indignus. Item nō dicunt doc. q̄ precise est agere ciuiliter quādo pena applicat parti: sed etiaz alio modo: sicut in. d.c. p tuas. Hoc sequit glo. z Bar. z Ang. i.l. iij. ff. de se. vio. z Bart. in fi. in. v. q̄ro quō cognoscant. ff. de pua. delic. Idem glo. Albe. z Sali. in .l. j. C. de se. vio. z glo. in. l. aut damna. i prin. ff. de pe. z cōmuniꝰ est opi. de hoc no. do. Anto. in rubrica. de iudi. Nomine cause intelligit de causa ꝓpinqua non remota. vide glo. in. c. de cetero. de homicidio. Et nota q̄ causa remota dicit occasio. Unde faciēs turrim est occasio homicidij illius qui ascendit et se precipitauit. Ipse vō est causa ꝓpinqua. Q̄n aūt q̄s teneat ꝓ causa remota no. glo. in. c. sicut nobis. de testi. que distinguit. Aut dabat operā rei licite. z si adhibuit diligentiā debitaz nō tenet. xxiij. q. v. de occidēdis. Si vō nō adhibuit tenet. l. di. sepe. ff. ad. l. aquī. l. qui occidit. §. pe. Si autē dabat operam rei illicite. imputant ei semp omnia q̄ inde sequunt. l. di. c. q̄tum dixit. de iniur. c. fi. ff. ad. l. aquil. l. item mella. in prin. z §. item z cum eo.

1 ¶ Causa ecclesie nō dicit cā ꝓpria rectoris. vñ in cā ecclesie sue pōt esse iudex. ij. q. vij. c. si q̄s erga epm. in glo. facit. c. fi. de postu. vbi ponit diuersa ꝓ se vel pro ecclesia. z hoc verū dūmō alius ꝓstituat qui agat nomine ecclie. vt in. c. insup. de testi. est in ar. Similiter pōt esse testis in cā ecclie quādo alius ē ꝓstitutus q̄ agat nomine ecclie. d.c. insup. Sed nota q̄ licet canonicus possit esse testis ꝓ pcanonico suo ꝓtra extraneū: quia nō dicit domesticus eius sed ecclie tm̄ ſm Aug. vt in glo. d.c. sup prudentiā. xiij. q. ij. non tamē pōt esse iudex ꝓ eo ꝓtra extraneū: qz minoz cā repellit aliquem tam a iudicio q̄ a testimonio. de offi. dele. c. cum. R. canonicus.

2 ¶ Causam ꝓpriam palā est eam esse cuius emolumentum vel damnū ad aliquē suo nomine pertinet. in. c. biduum. §. palam. ij. q. vj.

3 ¶ Causa cōmunis vtriusq̄ est. vt. ff. de ri. nup. l. illud Et ideo testis nō pōt esse in re cōmuni sibi cum alijs: nisi indirecte: vt legatarius qui pot esse testis in causa testamēti in quo sibi est aliq̄d relictū. insti. de testa. §. legarij. § causa vniuersitatis nō videt singularis p sone. vt in. c. qui manumittit. xij. q. ij.

4 ¶ Cā alia impulsiua q̄ occasionē remotā prestat sicut calfurnia q̄ importune postulando cām dedit vt mulier nō possit postulare. vt i. l. j. §. sexū. ff. de postu. Et ista cessante non cessat effectus. Alia finalis. z ista regulat dispositionē. c. cū cessante cā. de app. l. generaliter. C. de epis. z cle. z ibi Bal. multa dicit de hac materia. c. generaliter. xxj. q. j. Hec cognoscit ex. v. Primo q̄n illud qđ exprimit in viā cāe respicit vtilitatē tā alteri⁹ q̄ etiā ptiū. l. ticio cētū. in pn. ff. de cōdi. z de. puta dono tibi centū vt inde facias fieri capellā in tali eccl̄ia q̄ illa indiget z hmōi. Si vō respiceret solum vtilitatē illi⁹ q̄ debet iplere: z nō sit pia. sic pſumit cā impulsiua. d. l. titio. §. § si filio. Uñ si lego tibi dece vt caligas emas: nihilomin⁹ tenet legatū. licz nō emas sūr si vt fundū. Sed si vt emas fundū alteri min⁹ industrioso: nō valet nisi caueat: vt ibi. Sedo cognoscit q̄n exprimit pi⁹ act⁹ in viā cāe. l. si q̄s p redēptōe. C. de dona. z. l. si ego. i pn. ff. d iure do. z vult Bar. i l. ij. §. fi. .ff. de dona. vtputa dono tibi centū vt facias hospitale nam hospitale qđ fiat erit cā finalis. Tercio cognoscit q̄n in gerēdo actū exprimit ab hoie cā vbicūq̄ lex requirit de necessitate cām ad validitatē actus: qz tunc intelligit finalis vt actus sustineat. l. § si mors. §. fi. cū. l. se. ff. de dona. inter virū. ij. vbi dicit q̄ donatio facta vxori ad restaurationē edifi cij igne ꝓbustarū: valet vsq̄ ad earū reparationē: nō in plus. Quarto vbicūq̄ nō pōt esse alia rō: illa censet causa finalis. l. q̄is vbi glo. C. de fidei cōmis. Uñ qui legat iter ad fontē: videt legare z baustū. ff. de ser. ru. pdi. l. itē si. Quito vbicunq̄ lex exp̄mit cām censet finalis. glo. est notabilis in. l. cū tale. §. legato cām falsam. ff. de ꝓdi. z de. quā ad hoc pōderat Ange. in. l. sciendū. ff. d. edi. edic. z Bar. in. d. §. fi. cuius sunt ista dicta.

¶ Est z alia cā q̄ est causatiua alicui⁹ effectus. § nō sufficienter z efficaciter: z talis nō tenet ad restitutionē damni dati ꝓximo: licet peccauerit. Est z alia que est causatiua z inductiua alicuius effectus sufficienter z efficaciter: ita q̄ sine ea nō sequeret: z talis tenetur ad restitutionē vltra pctm̄ cōmissum. Et de ista loq̄tur. c. fi. de iniur. qđ no. quia facit ad multa. 5

Cautio simpliciter dicta realiter intelligit nuda ꝓmissio. vt. l. sanxim⁹. C. de v̄. sig. Fallit in cautione exp̄ssa a lege pretoria. vt. ff. de ꝓtosti. l. ꝓtozie. la. j. Et sic intellige glo. in. c. prima igit. de ꝓse. di. iiij. Item ſm glo. in. l. pe. in fi. ff. de pe. here. q̄n est ꝓsona suspecta. vt. l. si fideiussoz. §. fi. ff. q̄ sa. co. q̄ tunc debet cauere cum fideiussoria. Sed cum addit idonea vel sufficiens: intelligit de pignoratitia vel fideiussoria. vt. ff. de fideicō. li. l. ergo q̄diu. §. addici ita vide glo. i. c. ad nostrā. el. j. de iureiurā. z. c. vl. de pig. z in. c. ex publica. de puer. ꝓiu. Si vō dicit cautio mediocris. tūc venit obligatio oīm bonoꝝ. tex. est singularis in. l. filio. i fi. ff. vt le. ca. caue. Si vō dī cautio cōpetens: intelligit arbitrio iudicis ſm aliquos. vel ſm alios fideiussoria vel pignoratitia. vt in glo. l. si debitori. ff. de iudi. Notat tm̄ Bal. in. l. vniuersa. C. de pre. impa. of. q̄ q̄n statuto caueat: q̄ caueat idonee. q̄n cōpromissuꝝ petit intelligit arbitrio iudicis. z in. l. omnes. C. de epis. z de. dicit. Tenet quis dare fideiussores z non pōt: tunc tenet obligare omnia bona sua meliori mō quo potest. Si vō dicatur satisdet vel satisfaciat: fideiussoria intelligit. vt in. d. l. j. qui satisda. co. z ſm glo. in. d. l. pe.

c **Cecitas** mentis ſm Tho. ij. ij. q. xv. artic. j. prouenit dupliciter. Primo ex hoc q̄ auertit se spontanee a cōsideratione primi principij intelligibilis ſm illud pō. Moluit intelligere vt bene ageret. Alio mō p occupationem mentis circa alia q̄ magis diligit q̄ dictū principium. ſm illud pō. Supcecidit ignis. s. ocupiscētie. z non viderunt sole. Et sic ptz q̄ est pctm̄. Et a Bze. xxxj. moza. ponit filia luxurie.

¶ Sed vtrum sit mortalis? R. q̄ sic. quādo sic non vult intelligere necessaria ad salutē. xxxviij. dis. c. quia. similiter quādo ita occupat in tpalibus q̄ omittit necessariā vacationem quam deo tenet exhibere. vt in diebus festiuis in quibus ſm R. i. in. iij. dist. xxxvij. ar. iij. q. iij. in aliqua hora tenet deo vacare mēte vel hmōi: secus si omittit q̄ nō sunt necessaria ad salutē. quia tunc est peccatum veniale. 6

Cedere bonis dz q̄ solue nō valet creditoribꝰ suis. z valebit ei ad tria. ꝓmō ne ic̄ar ceret. l. j. C. q̄ bo. ce. po. de quo vide. s. Carcer. §. ij.

Scdm ne excõicet. & si erat excõicatus debet absolui recepta idonea cautione de soluendo debito si ad pinguiorẽ fortunã venerit. de solu. c. odoardus. Tertius q nõ cõdẽnet: nisi ingẽtus facẽ põt habita rõe ne egeat. nec esñ fraudãdus est alimentis quotidianis. ff. de re iu. l. q̃ sunt in id qd facere pñt. & ff. q̃ bo. ce. po. l. is q̃. & l. q̃ bonis. & l. si debitores. Nec ob. c. quenerit. de fideius. qz ibi nõ cesserat bonis. limita tñ tertiũ qñ nõ cõuenit ratione delicti. qz si cõuenirẽ rõne delicti nõ haberẽ respectus ne egeret etiaz i clerico. vt no. Pa. in. c. olim nobis. de resti. spol. Quõ vo fit. vide. j. Solutio. §. xxiij.

Celare pctĩm alicui⁹ ꝓpter pecuniã vel gratiã aut ꝓsanguinitatẽ: simonia est. vt in. c. nemo. de simo. vbi glo. & Inno. dicit q rõ est. qz quilibet tenet alteri⁹ pctĩm ad pniam indicare. xxiij. q. iij. tam sacerdos. Secus aũt in indicatiõe furis vel serui fugitiui vt capiat. q̃a licite merces accipit. ff. de ꝓscp. v. l. solẽt. & ff. de cõdi. ob tur. cãm. l. iij. §. vl. Nec proprie dicit Inno. q est simonia vbi ex gra q̃s non indicat: & debet puniri sicut simoniac⁹. Tu dic sm glo. in §. si tibi. l. iij. ff. de cõdi. ob tur. cau. q ille q̃ nõ tenet p officiũ vel actionẽ vel iudicẽ reuelare fure: licite accipit aliq̃d vt indicet. sed accipe vt nõ indicet turpit accipit. qz cõtra publicã vtilitatẽ q̃ est maleficia puniri. vt. ff. de fideius. l. si q̃s a reo. §. pe. & sic pz q rõne naturali nõ tenet q̃s indicare. qz tũc nõ liceret accipe pro indicãdo. vt. ff. de cõ. ob tur. cau. l. j. in fi. & in. l. ij. j. rñ. qd tñ licet: vt in. d. §. si tibi. qd limito verũ de indicati one que fit ꝓlato vt puniat. secus de illa que fit alicui vt prouideat. quia teneret.

Censura ecclesiastica q̃d cõprehendat: Rx. q interdictũ. suspensionẽ & excõmunicationẽ. de ver. sig. c. querenti.

Census est quedã pensio q̃ de ꝓuentibus soluit. j. q. iij. quesitũ. vl põt dici census q̃quid annuatim soluit in quantitate vel summa. ff. de censi. l. etatem.

1 ¶ Cẽsus nouos imponere ecclesijs: aut veteres augere ꝓhibet oib⁹ epis & ꝓlatis in. c. ꝓhibem⁹. de cẽsi. etiã si eripuerũt eas de manu laici. vt in. c. ecclijs. e. ti. Dicit tñ Pa. in. d. c. ꝓhibem⁹. q b verũ est ad vtilitatẽ eoz ꝓpriã. vt in cle. ij. de re. ec. nõ alie. Sec⁹ esset ad vtilitatẽ alteri⁹ eccie rõnabili cã subsistente. & a ꝓlato iurisditione habente epalem. & in eccia pleno iure sibi subiecta. quia tũc potest. vt no. Inno. in. d. c. ꝓhibemus. & facit. c. ꝓterea. eo. ti.

2 ¶ Quis potest imponere cẽsum: Rx. q q̃cunq babz ius in re tali. vt insti. de vsufru. §. sine testamento.

3 ¶ Dd argumẽtũ pstat cẽsus solutio: Rx. q aliq̃n subiectionẽ. de censi. c. ois ania. Aliq̃n pstitã libertatẽ vel perceptã protectionẽ. vt in. c. ꝓcepimus. de priuile.

Certũ dr id de q̃ ꝓpio noie vl indubitata in cir cũlocutiõe cõstat: vt in glo. de puil. c. cũ & plãtare. insti. de exhe. li. §. noiatim. vbi dr q q̃ vnũ solũ filiũ habet noiatim exheredat: siue dicat. ticiũ filiũ meũ exheredo: siue filiũ meũ exheredo.

Cessatio a diuinis officijs alia generalis. & b eq̃parat interdicto: ita q posita generali cessatione ab eo q̃ põt vel de iure vel de consuetudine loco aliquo: si quis ibi celebrat est irregularis. et religiosus talem cessationẽ nõ seruans est excõicatus ipso facto: si matrix ecclesia seruat. Et sic intellige cle. j. de sen. ex. & Inno. in. c. nõ est nobis. de spon. Cessatio vo specialis est illa que solũ in aliqua eccia ponitur. & hec nõ comparat interdicto. Unde celebrãs in eadẽ ecclesia non efficit irregularis: nec religiosus excõicatus si non seruat: cuius talis ecclesia esset matrix. & sic intellige glo. & c. si canonici. d offi. ordi. li. vj. & Inno. in. c. dilectis filijs. de app.

¶ Que est pena imponẽtis generalẽ vel specialẽ cessationẽ indebite? Rx. q illi qui imponũt tenent restituere omes fructus quos interim ab ecclesia ꝓceperũt: in qua cessatum est: etiã si talis ecclesia sua erat: & ipi ecclesie. Itez tenent de omni damno quod alij incurrerunt ꝓpter talẽ cessationẽ. d. c. si canonici. & ibi Ge. dicit. q licet. d. c. loquat de capitulo canonicoz. tamẽ idẽ erit in alijs q̃ ipsam cessationẽ imponũt. 1

¶ Que est pena illius qui dat causam cessationi? Rx. tenet ad omne interesse qd canonici aut alij incurrerũt. & ad aliquã aliã satisfactionẽ extimandã arbitrio superioris in recõpensationẽ cessatõnis facte in ecclesia. d. c. si canonici. 2

¶ Que requruntur ad hoc vt cessatio debeat seruari? Rx. Jo. an. in. c. q̃uis. d of. ordi. li. vj. q. x. Primo q bi q̃ cessant habeãt ex consuetudine vel altero iure. Secdo q cõuocent absentes ad cõtractandum de cessatiõe. Tertio q tractẽt diligent. Quarto q de cessando deliberent. Quinto q sit manifesta offensa vl iniuria. Et sm Inno. & Host. debet esse notoria. q si eet nulla cõsuetudo prodesset. quia esset ecclesijs onerosa. de consue. c. j. & c. cũ venerabilis. quia ille contra quẽ cessat non debet cõuinci probandis: sed apertis & notorijs: maxime in cultu diuino tollendo. C. de acti. & ob. l. negantes. Sexto q sit causa rõnabilis. Septimo q ante cessationẽ instrumento publico vel patẽtibus litteris autentico sigillo munitis causam cessationis exprimant. Octauo q illud instrumentũ vel lras tradant ei cõtra quẽ cessant. Nono q requrant illũ vt emẽdet cõpetenter iniuriã ꝓpter quã cessare volũt. qd si nõ fecerit: tunc locũ bz cessatio. Decimo q post cessationẽ vtraq ps iter bz arripere ad sedẽ aplicam infra mensem p se vel p ꝓcuratores sufficiẽter instructos & continuatis diebꝰ q̃cito poterunt se sedi aplice repñtent vt discutiat q̃d super hoc sit agendũ. Dis aũt nõ seruatis nõ seruat cessatio. Siliter si pars q̃ posuit cessationẽ eam nõ reseruauerit: ab alijs non seruet siliter. Hoc no. Jo. an. mo. & gas. in. c. si canonici. de offi. ordi. li. vj. in quo. c. reprobat cõsuetudo illoz q̃ in aggrauatione cessatiõis imagines crucis vel alioz sanctoz psternũt: vtricis supponũt vel lapidibus & hmõi. Et q talia faciũt grauiter sunt puniendi: vt ibidem.

Cessio actionũ an valeat? Rx. Pa. in. c. fi. de aliu. mu. causa fa. colligendo dicta doc. di stinguendo sic. Cum querit an valeat cessio actionũ. dic aut fuit facta in vltima volũtate & tenet. vt nota. in. l. vl. C. de litigio. Sic tñ q actio erat in iudiciũ deducta p defunctũ non debet agere legatarius sed heres. omnẽ tamẽ vtilitatẽ qua cõsequet heres bz legatario restituere. & si nihil ꝓsequit nihil restituet. qz videt testator legando actionẽ legasse euentũ illi⁹ iudicij. Et ob hoc ne fiat collusio per heredem: põt legatarius si vult assistere heredi in iudicio. vt in auc. nũc si heres. C. de litigio. Si vo actio non erat deducta in iudicio: poterit legatarius post cessionẽ agere: vt ibi. Sed cuius sumptibus? Rx. glo. in auten. nũc si heres. q si erat litigiosa cum legabatur: tunc sumptu heredis. l. cum seruus. ff. de leg. j. Si vo facta est litigiosa viuo vel mortuo testatore: tunc sumptu legatarij: vt. ff. de legatis. j. l. seruus legatus. nisi heres

fuerit in mora.ar.ff.de le.j.l.cū res. Aut cessio fit inter vivos:ꝛ distingue.qꝛ aut fit potētiori rōne officij seu dignitatꝫ ꝓcipue:ꝛ nō valet.ꝛ cedēs debet pdere oīe ius qđ habebat. Et iste est ꝓpr̄ casus.l.ij.C.ne li.po. Et hoc verum �means Spe.in ti. de cessione actionū post Uincē.qñ fit potētiori malicioſe cā oppr̄mēdi aduersariū. Secus si fieret bona fide.ar.l.q̄ ītipendia.C.de ꝓcura. Et placet Pa. Si vo cessio fit potētiori nō ratione officij vel dignitatis:ſ rōne nobilitatꝫ:qꝛ vel ditiorꝛ vel alio respectu:tunc si fuit facta cessio rōne iudicij mutādi:pōt excludi cessionariꝰ p exceptionē.vt.l. pe.ꝛ qđ ibi nō.ff.de alie.iu.mu.cā fac.nō pdet tñ actionē cedēs:ſ punit ꝺm vnā opi.qꝛ nō pōt amplius cedere istā actionē alteri.nec pōt in ea cōstituere ꝓcuratorē:ſ tenet ipse ꝓseqū.vt videt innuere.d.l.pe. Glo. tñ in.d.l.pe.dicit:q in isto casu videt transtulisse magis rē q̄ litem.ꝛ sic cessionariꝰ habebit rē si euincat ꝛ cedēs expensas litis faciet in damnū suuꝫ. Secꝰ si nō fuit facta rōne iudicij mutādi:qꝛ tenet.vt ptꝫ ex notatis in glo.in li.j.C.ne li.po. Aut cessio que fit inter vivos ꝛ q̄ nō fit potētiori est dubitata.ꝛ dū dubitata eo ipso q est in litigiū deducta.qꝛ dubiꝰ euētus litis.ꝛ sic nō pōt regulariter alteri cedi.ꝛ cedēs incidit in vitiū litigiosi vñ dꝫ puniri.vt habet in.l.fi.C. de litig.ꝛ per glo.in.c.eccl̄ia.el.j.ne li.pē. Fallit in casibus ibi enūeratis. Nota hic q in casibus in q̄bus pōt fieri cessio. q ꝓsecutio actiōis fiet a cedente nō a cessionario ꝺm Jnno.in quadā glo.in.d.c.fi.allegat in ar.l.q̄ꝫ.ff.de aqua plu.ar. Aut actio nō est dubitata:tunc regulariter pōt cedi titulo donatiōis.venditiōis:vel alio titulo legitimo.vt probat.C.de be.vel ac.ven.l.nois venditio.ꝛ in.l.p diuersas.C.man. Pretendit tñ simulatus cōtractus ex.v. Primo ex modicitate p̄cij.ꝛ extimat ista actio ꝺm dubiū.expēsas.labores ꝛ hmōi ꝺm Pa.ibidē. Secꝺo qñ in cessione nō exprimit titulus.vt qñ dicit.cedo actionē tē. nec dī pro q̄ causa.vt ꝓbat in.d.l.p diuersas.ꝛ tenēt cōiter doct. Tertio qñ cessio fuit ꝓ parte venditā ꝛ pro pte donata.vt.d.l.p diuersas Rō:qꝛ ista cessio est odiosa.secus in aliis.qꝛ valet Et isto casu admittit cessionariꝰ vsq; ad quātitatem quā exbursauit. Jn alio pdit actio.vt in.d.l.p diuersas. Quarto qñ cessio iure vendit.tñ preciū nō soluitur nisi ꝓ parte.ꝛ de reliqua ꝓfitet se recepisse. Quinto qñ dicit se donare ꝓpter bñ merita q̄ non sunt. Fallit in casibꝰ cōtentis in.d.l.p diuersas.vbi nō p̄sumit simulatio:vt puta si inē coberedes est facta cessio.vel cū est facta in solutū vel ꝓ munimine rei sue:vt cū domus tua minat ruinā domui mee.ego timēs emo omne ius tue. Jtez si sic inter legatarios ꝛ fideicōmissarios:vel qñ heres cessit actionē legatario. Similiter in societate.ſ.quādo socij sibi cedunt actionē.

1 ¶ Utrū clericus possit emere cessionē? R. Pa.in.d.c.fi.q nō.qꝛ vilius emere ꝛ carius vendere nō licet ei sed posset tñ donare eccl̄ie vel clerico bona fide.ꝛ tenet.nec credo illicitū ꝺm Pa.ibidem.

2 ¶ Sꝫ querit qñ res dī litigiosa? R. litigiosa res est de cuiꝰ dominio cā mouet inter petitorē ꝛ possessorē iudiciaria cōuentiōe:vel p̄cibus ꝓncipi oblatis ꝛ iudici insinuatis.ac p eū futuro reo cognitis. Jta dī in auē. litigiosa res.C.de liti.ſ Bar.in.l.j.C. de liti.distinguit q aut agit actione reali.ꝛ tūc si cōtendit de dominio: vel quasi.puta qꝛ dicit rem suā esse vel de eius dominio vel quasi.sic res efficit litigiosa p simplicē cōuentionē.vt in.d.auē.litigiosa. Si vo nō ꝓtendit de dñio sed de alio iure ꝓncipaliter.puta hypotecaria ꝛ hmōi sic nō efficit litigiosa. Aut agit actione personali.ꝛ sic nunq̄ efficit litigiosa. Aut agit actione mixta.ꝛ sic si est vniuersalis efficit litigiosa p solā cōtrouersiā. Si vo est ꝑticularis:sic efficit litigiosa p litis cōtestatiōꝫ Cōcor. Jnno.in.c.cū.M.ferrarien.de cōsti. Ex hoc patet q qñ res nō est litigiosa pōt alienari absq; vicio litigiosi.als non sine pena litigiosi

3 ¶ Que est pena litigiosi? R. vt nō.in.l. fi.C.de liti.q si q̄s sciēter ex aliq̄ ꝓtractu rē litigiosam accepit: restituere tenet rē.ꝛ p̄cio ei? p̄uabit:ꝛ fisco applicabit. Si vo ignorās rē litigiosam emerit vel ex alio cōtractu accepit.tūc ꝓtract? nō tenet:ſ cōdemnat vendēs restituere p̄ciū.ꝛ vltra tertiā partē. Et si p donationē sit facta alienatio extimabit.ꝛ idē fiat de p̄cio q̄ ad extimata.vt dictū est de ꝓtractu emptiōis vel alio cōtractu exceptis casib? donatiōis ante nuptias vel transactionū aut diuisionis rerū hereditariarū facte:vel p legati vel p fideicōmissi causaꝫ:de q̄bus in.d.l.fi.ꝛ in d.glo.d.c.eccl̄iastica.el.j.ꝛ ij.q.j.qꝛ res in litigio.in q̄bus pōt fieri alienatio sine vicio litigiosi.

4 ¶ Utrū res litigiosa possit alienari ab aliis inter q̄s nulla lis est de ea? R. Ang.in auē.de litigiosis.q sic.

Limiterium gre:e dī a cinis gre
c ce qđ est dulcis statio aniaꝝ vel potiꝰ corporꝫ.qꝛ ibi cinis mortuorꝫ detinet.vel a cis qđ est añ.qꝛ añ ecclesias fieri solet.hec Ge.i.c.vnico.de ꝓse.ec. vel al.li.vj. De imunitate cimiterij vide.j.imunitas.ꝛ de eiꝰ cōsecratione ꝛ pollutiōe.vide.j.Cōsecratio.iiij.per totuꝫ.

Circūstantia dī q circumstat actū q̄si extrinsecus extra actꝰ substantiā cōsideratū. Hoc aūt vno mō est ex pte cause.ꝛ sic vel finalis.ꝛ sic cōsideramꝰ cur fecerit:siue respectu agentis ꝓncipalis.ꝛ sic quis fecerit. Aliqñ respectu instrumenti.ꝛ sic quo instrumēto vel q̄bus auxilijs fecerit. Aliqñ circumstat ex parte mēsure.ꝛ sic cōsideramus vbi vel in quo loco aut quādo fecerit. Aliqñ ꝛ tertio ex parte ipius actus cōsideramus modū agendi: puta fortiter vel lente si sepe vel semel solū. siue considerando obiectū siue materiā actus:puta vtrū patrē p cussit vel extraneū. siue effectū quem agendo inducit puta vtrū ꝓcutiēdo vel vulnerauit vel occiderit quedā cōtinent in his ꝓsibus. Quis.q̄d.vbi.q̄bus. auxilijs.cur.quō.qñ ꝛ quotiens. Jta tñ q in q̄d includat nō solū effectus:ſ etiā obiectū.vt intelligat.ꝛ qđ ꝛ circa qđ.

5 ¶ Utrū circūstantia mutet spēm peccati? R. q circumstantia tripliciter se habet ad actū peccati. Aliquādo eīm circūstantia adueniēs actui indifferēter se habet q̄tum ad rationē.ꝛ tunc non dat speciē peccato:neq; aggrauat. Nihil eīm ad rationem pertinet vtrum ille q̄ percutitur tali vel tali veste induat. Aliqñ vo differentiā aliquā habet per comparatiōem ad rationē importans aliquid repugnans rationi p̄imo ꝛ per se.ꝛ tunc dat speciem peccato:sicut accipere alienum. Si autē p̄imo ꝛ per se non importat aliquid repugnans rationi:sed per comparationē ad id quod p̄imo ꝛ p se rationi repugnat aliquā repugnātiam bz ad rationē. Sicut accipe aliq̄d in magna q̄ntitate:nihil repugnans rationi dicit.sed accipe alienuꝫ in quātitate:dicit maiorem repugnantiam ad rationē vñ illa circūstantia aggrauat. Vel sic ꝺm phm.v. ethi.q peccatū recipit speciē ex intentione peccantis. Uñ ille qui mechat vt furet: magis est fur q̄ mechꝰ.

6 ¶ Utrū circumstantia aggrauat pctm̄ in infinitum: vt veniale possit fieri mortale? R. q non:qꝛ peccatuꝫ

veniale ⁊ mortale nō sunt eiusdē speciei. sed qñ circū stantia cōstituit nouā speciē pōt cōstituere peccatum mortale. ⁊ ita aggrauare in infinitum. sicut si q̄s dicat verbū ociosum vt prouocet aliquā ad luxuriā.

3 ¶ Utrū circūstantia pſone aggrauet in infinitū? Rn. q̄ nō nisi solū dupliciter. Primo qñ ꝓpter cōditionē sui status est aliq̄d ei de necessitate puta religioso nō accipere vxorē. Scō rone scandali qđ etiā est cōtra p̄ceptū pōere ruinā proximo. aliter nō pōt. vt. s. p su pradicta. Hec omia ex Fran. in. ij. sen.

Citatio debet fieri tribus edictis vel vno peremptorio. qđ continere debz tantū tē pus quantū tria edicta: nisi necessitas vrgeat de illa. c. j. vbi de hoc in glo.

1 ¶ Utrū quando iura exigunt trinā monitionē suffi ciat vna. vide. j. Clericus. ix. §. iiij.

2 ¶ Utrū corpaliter impeditus teneat ꝑ aliū cōpare re? Rn. Pa. in. c. in noie dñi. de test. q̄ non. Et actus ge stus eo absente est perinde: ac si nō fuisset citatus.

3 ¶ Utrū sntia lata cōtra nō citatum valeat? Rn. Car. in in cle. pastoralis. in §. deniq;. de re iudi. q̄ si nullo mo do fuit citatus est nulla ipo iure. de maio. ⁊ obe. inter quattuor. Pa. tñ dicit in. c. causaz que. de rescrip. ⁊ in c. cū sit. de app. q̄ in facto notorio cū certū sit absenti nullā competere defensionē: pōt ferri sententia cōtra absentem non citatū.

4 ¶ Sed q̄d si citat⁹ sit non legitime? Rn. Car. vbi. s. vi det q̄ debeat haberi pro nō facta. c. bone. el. ij. de elec.

5 ¶ Utrū quis possit renūciari excōicatus nō citatus? Rn. Pa. in. c. puenit de ap. q̄ non: vbi excessus non sit notorius. facit. c. cū ꝑm. de bere. li. vj.

6 ¶ Utrū plati religiosorū possint subditos ab officijs deponere. suspēdere ⁊ bmōi: ipsis nō citatis? Rn. q̄ sic si ita habet eorū cōsuetudo aut cōstitutiōes ꝑm q̄s de bēt ꝓcedere. ⁊ nō. in. c. speciali. ⁊. c. q; nos. de ap. ⁊. c. cū medicinalis. de sen. ex. li. vj. Et dicit glo. in. d. c. cuz speciali. quā sequit Pa. ibidē. q̄ dispositio. c. sacro. de sen. ex. nō est necessario seruāda in religiosis cōtra su as obseruātias speciales. Et ibi dicit Pa. hoc ꝓcede re: vbi regula vel cōstitutio religiosorū dat certū mo dū excōicandi religiosum: vt satis sit seruare eam. Et hoc idem tenet Fede. in cōsil. v.

7 ¶ Utrū citatiō aliq̄n sit nulla. i. nō valeat? Rn. glo. in c. si eps. iij. q. ij. q̄ sic in octo casibus. Prim⁹ q; in an gusta tēpora. Secūdus q; nō exprimit causa citatio nis. Tertius q; nimis maturat peremptoriuz. Quart⁹ rone tēporis. Quintus rone loci. Sextus rone iudi cis. Septimus q; rescriptū apostolicum nō inserit in ea. Octau⁹ qñ fit spoliatio. de q̄bus vide ibi. Tutius tñ est vt semp citatus cōpareat allegaturus ꝓuilegiū vel appellaturus si eū grauauerit: nisi qñ cōstat eū nō esse iudicē suū: vt in. d. glo. ⁊ i. c. veniēs. de accu. i glo.

Cithariſtis q̄ varijs vtunt instrumētis li cite pōt aliq̄d dari. ⁊ talia au dire vel talibus vti qñ fit in laudem dei vel ob aliā iu stam causam. puta recreatiōis q; debilis est vel infir mus ⁊ bmōi. de conse. dist. iij. puenit. Ad voluptatem añt vel luxuriā talibus vti: vel aliquid dare est pecca tū mortale. xcij. dist. in sancta. no. hec glo. in. c. donare. lxxxvj. dist.

Ciuitas vel vniuersitas non dicit aliquid fa cere nisi id sit collegialiter deliberatū. ꝓtiam si maior pars illud facit. Ita dicit glo. notabi lis in. l. sicut. ff. qđ cuiusq; vni. sequit Bar. in. l. aut fa cta. ff. de penis. facit quod notat in. c. felicis. de pe. lib.

vj. ⁊ glo. in. l. aliud. §. referē. ff. de regu. iur. querentes quādo vniuersitas delinquit. cōmunis opinio tenet ꝑm Pa. in. c. ij. de postu. pla. ⁊ Jo. an. in. d. c. felicis. q̄ est. quādo ꝓius aliquid fuit deliberatū in vniuersita te ipsa: pulsata campana ⁊ alijs requisitis ad congre gationem: vnde si omnes bui⁹ ciuitatis facerent deli lictum: non diceret factum ab vniuersitate: sed ꝑ sin gulos vniuersitatis: etiam si facerent pulsari campa nam ⁊ leuarent vexillum. nam istud est potius factū singulorū. facit quod nō. in. c. cum oēs. de consti. Pa. in. c. dilectus. ei. ij. de simonia.

¶ Utrum destructa ciuitate destruant omnia ꝓiui 1
legia eius? Rn. Jnno. in. c. ij. de no. ope. nun. q̄ si ec clesia vel ciuitas vel alia loca siue sacra siue ꝓpha na auctoritate superioris propter delictum eorum de struant: de cetero non debet vocari clericus illius ec clesie: vel municeps illius ciuitatis. ⁊ ille locus ꝓiui legium perdit. vt de conse. dist. j. placuit. xvj. q. vij. et hoc dicimus arg. ff. quādo di. le. vsufru. ce. l. j. si autez ab hostibus destruat aut per tyrannidez: retinet om nia ꝓiuilegia. facit. vij. q. j. pastoralis. ⁊. xix. q. iij. que semel. Et idem videt si auctoritate superioris transfe ratur ad alium locum vel alij vniatur. vt nō. in. c. j. ne se. va. de re. do. c. quia monasteriū. Et idem intelligit in ciuitate ⁊ alijs locis prophanis. ar. ff. de cōtraben. emp. l. ede sacra.

¶ Utrum ciuitatis appellatōne aliud cē quod est in 2
fra menia veniat? Rn. ꝑm Pa. in. c. rodulpbus. de re scrip. q̄ non in materia odiosa seu stricta: nisi quādo dispositio concepta nomie ciuitatis esset inutilis. vel posset fieri fraus. tunc cōtinētur suburbia ⁊ continen tia edificia. Et sic intellige Jo. an. i. c. si ciuitas. de sen. excō. li. vj. Sed in materia larga seu indifferēti: nomi ne ciuitatis venit ciuitas cuz suo territorio. vt est tex. in. l. vnica. §. ⁊ vbem. ff. de offi. prefe. vrbis. Similit in materia larga nomine ciuiuz veniunt etiam illi de comitatu ⁊ de toto territorio. vt in. l. qui ex vico. ff. ad munici. ⁊ in. l. non dubito. ff. de cap. ⁊ in. l. qui contine tibus. ff. de verbo. signi. ⁊ per Bar. in. l. j. ff. ad muni ci. vide bonam glo. in. c. j. de vsuris. li. vj. Sed in ma teria stricta secus. licet contrarium videatur tenere Bart. in. d. l. j. ⁊ l. mille passus. ff. de ver. signi. ⁊ l. naz quod liquide. §. si ita legetur. ff. de pe. le. que volūt q̄ mille passus a muro cōprehendant. intellige quando subiecta materia ita requirit in speciali.

¶ Utrum natus in aliqua ciuitate ex parētibus qui 3
ibi nō habent domiciliū sit ciuis? Rn. q̄ nō. ꝑm Bar. in. l. filij. ff. ad munici. licet dubitatiue loquatur. Pa. vbi. s. tenet q̄ non.

¶ Utrum ciuitas censeatur iure minoris? Rn. Jn 4
no. in. c. j. de resti. in integ. q̄ sic. est tamen differentia inter minorem ecclesiam. rempublicam ⁊ ciuitatez in integrū restitutione. licz lex dicat q̄ res publica fun gatur vice minoris. ff. qui. ex cau. ma. l. pe. ⁊. C. de iu re reipub. l. rempublicam. C. de sa. sanc. eccle. l. fi. quia pupillo ⁊ etiam minori nō currit bodie vsucapio aut prescriptio. x. vel. xx. annoruz in rebus que seruando seruari possunt: siue sint mobiles siue immobiles. C. de adminis. tut. l. lex que tutores. in fine. Jdeo super eis non est necessaria restitutio in integrum. licet an te tempus huius legis curreret contra minorem non contra pupillum. ff. de acquiren. re. dona. l. bone fidei emptor. §. j. Sed contra ecclesiam ⁊ rempublicam et ciuitatem currit vsucapio et prescriptio ⁊ alie tempo rales et perpetue prescriptiones: sed dat ei restitutio

sicut minori: q̃ p̃dicti fingunt esse in vltima instantia minoris etat̃. Prescriptio aũt. xxx. vel. xl. annorũ certũ est q̃ currit cõtra oẽs p̃dictos. ℔ dat eis restitutio ex verbis generalib⁹ edicti q̃ sunt. Si q̃d cũ minore gestũ erit ℞. Pupillus aũt ab his p̃scriptionib⁹ seruat illesus. C. de p̃scr. xxx. an. l. sicut. q̃ aut ciuitati det restitutio in integrũ nõ placet Jnno. vbi. ℔. ar. l. nihil interest. ff. ad mace. ℔ Bar. in. l. respublica. C. ex qui. cau. ma. post Ja. bu. tenet q̃ sic salte ex clausula generali: q̃ ex quo regit̃ p̃ administratores bz iustã cãm petẽdi restitutionẽ. Hoc etiã tenet Bal. ibi. ℣ est verior opi. lz glo. in. d. l. teneat p̃riuz. facit. p̃ B. l. sed vbi q̃. ff. de publi. vbi ciuitas dr respublica. Sequit̃ hoc Joh. an. in addi. ad Spe. ti. de in inte. rest. vbi post multas opi. residet i opi. Oddofre. q̃ tenet. q̃ nõ solũ ciuitas: sed etiã castrũ ℣ villa possunt petere restitutionẽ i integrũ. cũ ibi sint multe p̃sone vidue ℣ pupilli. Et licet Bart. post Butri. in. d. l. respublica nõ admittat nisi in villa ℣ castro populoso. Bal. tñ ℣ Ja. de are. tenẽt etiam i villa nõ populosa exq̃ regit̃ p̃ alios. ℣ ibi sunt minores ℣ mulieres. ℣ hanc opi. Pa. in. c. j. de resti. in inte. dicit equiorẽ. ℣ facit q̃d nõ. in. d. l. republicã. ℣ in d. l. sed ℣ bi q̃. dr. q̃ q̃libet municipiũ dr respublica.

Ciuis vtrũ efficiat in loco vbi cõsequit̃ quis dignitatẽ? ℞. Bar. in. l. j. ff. ad municipa. q̃ sic. facit. l. municeps. ℨ. miles. ff. eo. ℣ q̃d. no. doc. in. c. q̃ intñ. de p̃ben. vbi cõcludũt q̃ clericus sortit̃ domicilium vbi est bñficiatus si residere in eo tenet̃. alis non sicut hi q̃bus dispensatũ est sup pluralitate bñficior.

1 ¶ Utrũ dicens volo te habere p̃ro ciue efficiat ciuez si habeat auctoritatẽ? ℞. q̃ sic. vñ statutuz q̃d dicit q̃ talis habeat̃ p̃ro ciue efficit ciuẽ. ar. optimũ in. c. ex parte. de spon. ℣ q̃d no. Bar. in. l. si maritus. ff. de adul. et in. l. si is qui p̃ emptore. ff. de vsuca. ℞ō ℔m Pa. in. d. c. ex parte quia vbi actus dependet a mera voluntate loquẽtis: paria sunt dicere q̃ vult talez hẽ p̃ro vxore vel ciue. sicut dicere. te duco in vxorẽ: vel facio ciuem Et sic si statutuz dicit q̃ scholares tanq̃ ciues debent tractari: ex hoc creati sunt ciues rõne p̃dicta. Et iõ dictio tanq̃ ponit veritatez nõ similitudinẽ. ℣ hoc verũ q̃n verba ℣ materia subiecta patiunt̃.

Clamor est filia ire q̃ q̃s clamat contra aliquẽ confuse ℣ inordinate: aut furiose loquit̃. ℣ ℔m se est veniale peccatũ. per accidẽs posset esse mortale ratione scandali quãdo illud preuidet vel debuit p̃uidere. ℣ non curat desistere a clamore tali.

c

Clandestinũ matrimoniũ quãdo dicat̃? ℞. glo. in. c. cũ inhibitio. de clãde. despon. q̃ tribus modis. Primo cũ nõ habent̃ testes. vt in. c. q̃d nobis. eo. ti. Secũdo cũ nõ fit cũ solennitate illa. de qua in. c. aliter. xxx. q. v. ℣ est vt despõsẽt̃ a parentib⁹ vel q̃bus cura cõpetit mulieris dotet̃ suo tpe ℣ a sacerdote benedicat̃. Tertio q̃n non p̃missis bannis a p̃sbytero publice cũ termino vt q̃ voluerit p̃oponere impedimentuz si est cõpareat. vt in. d. c. cum inhibitio. Tu tñ dic vt colligit̃ ex dictis Joan. in addi. ad Spe. ti. de clãde. despon. ℣ Oldra. p̃si. ccl. Jnno. ℣ Pa. in. d. c. cũ inhibitio: q̃ quotienscunq̃ quis cõtrahit ℔m cõsuetudinẽ patrie sue cor̃ amicis vel vicinis ℣ sufficiẽtibus testibus q̃ non cõtrahit clãdestine. facit. l. si vicinis. C. de nup. ℣ de cõse. di. j. ecclesia. el. j. dr ecclesia. i. catholicor̃ collectio. ergo in facie ecclesie contraxit.

1 ¶ Quid si cõtrahit solũ cor̃ duobus testibus? ℞. q̃ si ex rõnabili causa facit. puta quia timet aliqd impedimẽtũ iniuste: vel est senex ℣ verecundat̃ ℣ bmõi: excusat̃. q̃uis cõsuetudo sit vt fiant banna vel alia solẽnia. ar. eorũ q̃ nõ. in. d. c. cũ inhibitio. p̃ Pa. dũmodo tpe debito postea publicet: nisi eius excõicaret cõtrabentes sine bannis p̃ statuta sua synodalia. q̃ sic esset excõicatus. als nõ peccat. Consulo q̃ hoc faciat de licentia epi ℔m Hugo. xxx. q. v. in p̃n. ℨ cõtrabere solus cũ sola: mortale peccatũ videt̃. arg. d. c. cũ inhibitio. q̃ materia valde ponderosa. rõne cui⁹ ponderositatis videt̃ preceptiua. tex. est cũ glo. in. c. rogo. xj. q. iij facit glo. in. c. nostrates. xxx. q. v.

¶ Utrũ contrahentes publice cor̃ testibus licz sine bannis: cũ tñ cõsuetudo sit q̃ banna fiant q̃ postea inueniunt̃ in gradu p̃hibito ignoranter cõtraxisse ambo vel alter eorũ, pereent filios legitimos? ℞. glo. in. d. c. cũ inhibitio. tenet q̃ non. sed Pa. q̃ sic. q̃ isti clãdestine nõ cõtraxerũt: ex quo in facie ecclie nemine p̃hibente cõtraxerũt. Et est verũ si attẽdam⁹ ad tex. d. c. secus tñ si ambo sciuissent impedimentũ: vt ibidez. Et no. q̃ in cõtractu mr̃imonij semp deberet interuenire p̃nția aut scia, p̃rij sacerdotis. vt in. d. c. aliter. et in. d. c. cũ inhibitio. ℣ sacerdos q̃ scit impedimentuz ℣ nõ p̃hibet matrimoniũ cõtrahendũ ex cõtemptu. vel religiosus seu regularis q̃ p̃sumpserit interesse clãdestino matrimonio cõtrahẽdo: p̃ trienniũ sunt suspẽdendi ab officio. vt in. d. c. cũ inhibitio.

¶ Utrũ spõsalia siliter sint p̃hibita clãdestine cõtra bi? ℞. Jo. an. ℣ post eũ alij. in. d. c. cũ inhibitio. q̃ sic: sicut ℣ matrimoniũ. l. oratio. ff. de spon.

Claues ecclesie ℔m ℞i. in. iij. di. xvij. arg. j. q. iij. sunt aliq̃ potestas supra nãlem facultatẽ: q̃ est p̃incipiũ aliquor̃ actuũ supnaturaliũ.

¶ Quot sunt iste claues? ℞. qui. ℨ. ibidẽ. q̃ sunt due q̃tum ad effectũ ℣ relationẽ. vna tamẽ in radice. Claues eñ ecclesie sunt potestas iudicandi in foro aniarũ. que potestas ex duobus integrat̃. s. ex potestatẽ discernendi in cause examinatione. ℣ potestate diffiniẽdi in cause determinatione. Prima dicit̃ clauis scientie: vñ clauis scientie nõ est habitus sciẽtie nec actus sciendi: q̃uis claues ecclesie nõ debet recipere nisi habens habitũ scientie sufficientẽ ad executionẽ potestatis. Secũda dicit̃ clauis potẽtie: cuius actus est determinare causam ligando vel soluẽdo. ℣ ista dicit̃ principalior. quia ꝑma ordinat̃ ad istam. Potestas aũt ligandi vel soluẽdi in foro causarum nõ est, p̃rie clauis ℣ q̃uis p̃fate claues distinguunt̃ penes act⁹. tñ in radice sunt vna. nõ tamen inter se: sed cũ potestate sacramentuz conficiendi: quia iste tres potestates fundantur in charactere sacerdotali. Et ideo omibus et solis sacerdotibus noue legis date sunt. Sco. tamen in. iij. dist. xix. q. vnica. tenet contrariũ. s. q. non sit in vna radice cũ potestate conficiendi. De quo vide. j. Ordo. j. ℨ. vij. ℣ xvj.

¶ Quomõ dicit̃ sacerdos aperire ℣ ligare? ℞. ℞ic. vbi. ℨ. q. ij. q̃ tripliciter. Primo indicãdo. s. cũ examinata bonis conscia indicat ei celũ clausum vel apertũ. Secũdo aperit relaxando aliquã partẽ pene petõ debitã ℣ claudit penitentẽ aliqua pena sensus ligãdo quã explere eũ oportet vel hic vel in purgatorio: ante q̃z ingrediat̃ celũ. Tertio claudit ℣ apit excõicando: et ab excõicatione absoluendo: sed hec respicit forum contentiosum potius q̃z penitentie. Addo quartũ de nen contrito contritũ faciendo ex vi absolutionis. vt infra Confessio. ij. ℨ. j.

3 ¶ Utrū ꝗlibet ſacerdos poſſit vſuꝫ clauiū exercere? Rō. Ri. in. iiij. di. xix. arg. j. q. ij. ꝙ actio nō tm̄ reqrit potentiā a ꝙ fit: ſ subiectū debitū in ꝙ recipiat. Materia aūt debita ſunt pſone ſup ꝙs bn̄s claues bz iuriſdictionē. Et ideo nō ois ſacerdos bz iuriſdictionē ſup quēlibet niſi ꝑm ordinationē vicarij xp̄i. Et ꝓterea nō omnis ſacerdos pōt exercere vſum clauiū: ſ ſolū ꝑm euꝫ modū quē eccleſia ſtatuit. Ob hoc quidā ꝓuanē vſu poteſtatis ſicut excōicati ⁊ beretici. quidā materia: ſicut illi qui non habent populū.

4 ¶ Utꝝ liceat ſacerdoti vti clauib⁹ pro ſua volūtate? Rō. Ri. in. iiij. di. xviij. ar. j. q. iiij. ꝙ nō: qz ſicut miniſter ⁊ inſtrm̄ nō bz efficaciā in agēdo niſi ꝑm ꝙ mouet a ꝓncipale agēte: ſic ſacerdos cū opet ꝑ iſtas claues inſtrumēt aliter ſi vtꝫ iſtis clauib⁹ ꝑm ꝓpriū arbitrium dimittens rectitudinē motionis diuine peccat.

5 ¶ Utrū ſacerdos ꝑ ptātem clauiū dimittat culpam pcti? Rō. Ri. vbi. ſ. ar. ij. q. j. ꝙ ꝗuis nō poſſit abſoluēdo remittere culpā effectiue qz ſic eſt ſolius dei. vt dicit magr̄ in lr̄a. tm̄ miſterialiter vel inſtrumēt aliē illi ꝗ ꝑ attritionē remouit obſtaculū gr̄e ſpūſſancti diſpoſitiue remittit maculā pcti inq̄ꝫtū ſuo miſterio aſſiſtit virtus diuina que peccatū remittit. hec ille.

6 ¶ Utrū ſacerdos ꝑ ptātez clauiū poſſit remittere penā pcti? Rō. Ri. vbi. ſ. q. ij. ꝙ ſic: aliquā ptez pene tpalis pctō debite: nō tm̄ illi⁹ quā ſibi imponit: ſ etiā illi⁹ ꝗ in purgatorio eſt explēda. ⁊ plus vel min⁹ ꝑm ꝙ penitēs ē bn̄ diſpoſit⁹. ⁊ de ō babes. ſ. Indulgētia. §. v.

7 ¶ Qñ date ſunt claues beato Petro? Rō. qñ eccleſia fuit ſibi data. xxiij. q. j. quodcūqz. ⁊ de pe. diſt. j. quem penitet. Et ligant omia ſuper terrā ſi nō errant. xj. q. iij. cepiſti. ⁊ d. c. quē penitet.

8 ¶ Claues bonoꝝ ꝙ dedit videl dediſſe oia ꝙ in eis ſunt. de fi. inſtru. c. ij. ꝑm Inno. ⁊ eis datꝫ videl data poſſeſſio oīm ꝙ ſub illis ſunt. eē de ꝓſue. c. ex lr̄is. in fi.

Clauſula generalis ſequēs intelligit ꝑm ſpecies precedētes expſſas. de capel. mo. dilect⁹ filius. ꝑm Inno. facit. cle. nō pōt. de ꝓcu. in. c. ſedes. de reſcp. in. l. ſi. §. cui dulcia. ff. de vino. tri. et oleo le. vide. ſ. Caſus. §. iij. ⁊. iiij.

Clericus primo q̄s dicat? Rō. Pa. in rubr. de vi. ⁊ bo. cle. ꝙ largo ſumpto vocabulo appellatiōe clericoꝝ veniunt oēs ꝙ habēt ordines in ꝙcunqz dignitate ſunt aut ordine etiā in ꝓma tonſura. c. cū cōtingat de eta. ⁊ ꝗli. ex quo ſunt ad dei ſeruitiū electi: vñ oēs ꝙ nō ſunt laici dicunt clerici. xij. q. j. duo ſunt genera. facit. xxj. diſt. cleros. in ꝓnci. de pbē. cū ꝑm. ⁊ in rub. p̄dicta iūcto nigro. Priuilegiū ḡ tributū clericꝫ cōcedit oīb⁹ etiaz in dignitate: qz ſi eps eſt: clericꝰ eſt: ⁊ etiā religioſus: qui etiā noie clericoꝝ cōprehēdit. liij. di. §. hac aūt aucte ⁊ qđ nō. in. c. ij. de ſup. neg. pla. lib. vj. Sed in materia odioſa ⁊ ſtricta ſignificatiōe: appellatiōe clericoꝝ nō cōprehēdunt epi nec alij exiſtētes i dignitate. nec etiā canonici eccliaꝝ cathedraliū: nec monachi ſeu religioſi. facit. c. q̄ piculoſum. de ſen. ex. li. vj. ⁊. c. in fidei feruoꝛē. de bere. li. vj. c. ſtatutū. de elec. li. vj. ⁊ glo. in de. j. de ſup. neg. pla. ⁊ Rō: qz i eis eſt ꝗlitas ſup alios ꝙ nō repit in ſimplicib⁹ clericꝫ. faciūt ad hec dicta Jo. an. in. d. c. ſtatutū. ꝙ inq̄t. ꝙ noie eccliaꝝ parochialiū non veniūt eccleſie parochiales collegiate in materia ſtricta: quia habēt ꝗlitatē collegij ſupra caſum. ſed in materia nō odioſa ſic. facit ſiliter qđ no. idē Pa. in. c. j. de cōſti. qui dicit. ꝙ in materia fauorabili noie eccliē veniunt monaſteria. ſecus in ſtricta materia. quod no. quia facit ad multa.

¶ Utrū appellatiōe monaſteriorū veniāt eccliē ſeculares: vel appellatiōe monachoꝝ veniant clerici ſeculares? Rō. Pa. i. d. c. j. de ꝓſti. ꝙ nō: ſiue materia ſit larga ſiue ſtricta. xvj. q. j. pla cuit. facit qđ no. Bar. in. l. j. ff. ad muni. q̄ dicat ꝙ noie ciuiū veniūt ptadini. l. ex vico. ff. ad munici. ⁊ nō ecōtrario. facit. c. rodulpbus. ⁊ c. ſignificante. ⁊ quod ibi nō. de reſcrip. 1

¶ Utrū appellatiōe populi veniāt clerici? Rō. Pa. in c. j. de vi. ⁊ bo. cle. ꝙ in materia odioſa nō nec ecōtrario. fac. c. ſi ſnia. d ſen. ex. li. vj. cū glo. Et ſic limita tex. inſti. de iu. na. gen. ⁊ ci. §. plebs aūt. q̄ dicit ꝙ appellatiōe populi vniuerſi ciues ſignificanē cōueratꝫ etiā patricijs ⁊ ſenatorib⁹: vt intelligat de bis q̄ ſunt ciuſdē ꝓfeſſionis. ſec⁹ in alijs: vt ꝓbat dictus tex. in. c. ſi ſnia. cū ſua glo. Jn materia aūt priuilegiatiua pōt dici ꝙ cōprehendanē. facit. c. dilecti. cū ſua materia. de ſo. cō. qđ no. Bar. in. d. l. j. ⁊ qđ ibi nō. in. d. c. rodulpbus ⁊ qđ no. Jo. an. in. c. Johannes. de cle. cōiu. q̄ dicit ꝙ ſtatutū excōicans certo caſu laicos nō cōprehēdit clericos etiā cōiugatos Et hoc ſequit̄ Pa. in. c. j. de pbē. prefata intellige ꝑm ꝙ dico. j. Lex. §. vj. 2

¶ Utrū diſpenſatio cū illegitimo vt poſſit effici clericus debeat intelligi vt poſſit promoueri ad minores ſolū? Rō. glo. in. c. lr̄as. de fi. pſby. tenet ꝙ ſic cū ſit materia odioſa. ⁊ Pa. in. c. ſi quiſcq̄. de coba. cle. ⁊ mulie. dicit. ꝙ pmiſſio in genere mediocritatē reſpicit. l. vlti. C. cō. de le. §. j. ⁊. ff. de le. j. l. legato generaliter. cū aliis cōcor. in glo. d. c. lr̄as. Ex quo cōcludit cuꝫ p̄dictis: ꝙ ſolū ad minores poterit promoueri: quia ordines minores ſunt medij inter primaz tonſurā ⁊ ſacros ordines. Idē dicunt Bern̄. Goſſ. ⁊ Hoſt. ꝙ qñ diſpenſat cū aliq̄ vt ad beneficia eccleſiaſtica promoueat. ꝙ ſolū intelligit de beneficijs q̄ non ſunt ꝓlationes aut dignitates. Predicta tamē limita ꝑm ꝙ dicam. j. Diſpēſatio. §. ix. 3

Clericus. ij. quid dz habere? Rō. multa vt ſunt virtutes. vt. xl. di. ꝓ totū. ⁊ quecūqz alia ꝙ quilibet bonus xp̄ianus dz habere: ſed ſpecialiter aliqua q̄ ipi debent habere inſeramus que q̄dem ſunt. ix. in ſumma.

¶ Primo debet eſſe lr̄atus. ptz hoc. xxxvj. di. xxxvij. ⁊. xxxviij. per totū. ⁊. xvj. q. j. ſic viue. 1

¶ Utrū omnino illitterat⁹ ſit ordinādus? Rō. Inno. in. c. cū in cunctis. de elec. ꝙ nō: parū tamen ſciētes ſi ſpes eſt ꝙ poſſint proficere. ꝑmoueri poſſunt. alꝫ nō: niſi ſint monachi q̄ magis indigēt cōtemplatiōe q̄ ſcientia. ⁊ facit qđ legit̄. xvj. q. j. legi. vbi dicit. ſufficit monacho ſi ſit bonus: licet ſit illitteratus. 2

¶ Sed q̄ ſciētia eſt neceſſaria? Rō. Inno. vbi. ſ. ꝙ eſt reqrenda ꝑm dignitatē. locū ⁊ ordinē ad quē aſſumit̄ vt in. c. eccleſia veſtra. de elec. Si em̄ aſſumit̄ ad epiſcopatū debet habere ſcientiā nouī ⁊ veteris teſtamēti: cū ſit iudex animaruꝫ ⁊ iuris. cū ius dicere debeat. xj. q. j. de pſona. pſbytero aūt ſufficit ꝙ ſciat canones penitētiales ⁊c. de q̄bus. xxxviij. diſt. que ipis. Cantor debet ſcire cantū. ⁊ ſic de omibus ordinibus. qđ ſatis colligitur ex bis que eis danē in ordinatione. xxiij. di. per totū. ⁊ ex poteſtate ⁊ officio quod habēt exercere. De ſcientia vō confeſſoꝝ. vide. j. Cōfeſſio. iiij. §. iij. 3

¶ Utrū peccet qui ſuſcipit aliquā dignitatem vel aliud officiū: ad quod non habet ſufficientē ſcientiā? Rō. Inno. vbi. ſ. ꝙ ſic. xxxviij. diſt. omēs. xviij. q. ij. ſi quis abbas. de eta. ⁊ quali. c. ſi. Sed aduerte ꝙ eſt quedaꝫ ſcientia eminēs que ſubtiles queſtiones diffinire no- 4

uit. ⁊ in ꝓmptu rñsiones habet. Mediocris scia est que scit aliquo mō examinare negocia: q̄uis ad oīa nesciat rñdere. ⁊ in libris veritatē eoꝝ que scire debet scit q̄rere: vel saltē circa ea dubitare ⁊ ꝓsulere peritiores etiā si in ꝓmptu oīa nō habet. sufficiēs tñ scia est q̄ sufficit ad faciendū q̄ sibi imminēt ex officio qđ habet. hanc qui nō habet: credo q̄ peccet mortaliter acceptando officiū. ar. d. c. fi. Et sil'r qui ei sciēter dat tale officiū nisi ex causa dispensaret. q̄ imperfectū sciētie supplet ꝓfectio charitatis. de renun. c. nisi cum pridem. §. pro defectu.

Clericus.iij. debet esse hospitalis. xlij. di. per totum. nō cupidus seu auarus. xlvij. di. per totum.

1 ¶ Utrū clericus p̄bēdatus teneat facere q̄ttuor partes de redditibus ecclesie ⁊ oblationib⁹ fideliū. s. ep̄o pauperib⁹. ipsi sacerdoti ⁊ clericis ⁊ fabrice: sicut volunt antiqua iura. vt in. c. quatuor. ⁊. c. cognouim⁹. et c. se. xij. q. ij. R. ꝑm q̄ colligo ex Pa. in. c. j. de ec. edi. q̄ quo ad quartā ep̄i ⁊ quartā fabrice standū est cōsuetudini. q̄ quidē valet in p̄fatis iuribus derogare. nisi q̄n fabrica remaneret derelicta. q̄ tūc esset irrōnabil' ⁊ nō valeret. ⁊ sic teneret dare quartā. ar. d. c. cognouim⁹. ⁊ in. d. c. j. Et hoc intellig̃ q̄n redditus sunt super detractis necessarijs. Quo aūt ad quartā debitā pauperib⁹ nō valet aliqua cōsuetudo in cōtrariū q̄n teneat. Ego plus dico q̄ nō solum quartā p̄tē: sed ⁊ oīa q̄ supsunt eius necessitatibus tenet pauperib⁹ erogare si fabrica nō egeat repatione. vel nisi vellet cōuertere talia ad ampliandū cultum dei in tali ecclesia nulla extrema necessitate in aliquo occurrēte. Mā in istis duobus casib⁹ licite desistit ab erogatione i pauperes. alʒ nō sine mortali peccato. ar. eoꝝ q̄ nō. in. c. dudum. el. ij. de elec. ⁊ in. c. cū ꝑm. de p̄ben. facit. c. clericus qui. ⁊. c. duo. ⁊. c. vltimū. xij. q. j. ⁊. x. q. ij. eps. nā eis dicit. xij. q. ij. aurū bʒ eccl'a ⁊c. Tho. in q̄li. ⁊. ij. ij. q. clxxv. dicit. q̄ si ista bona sunt distincta. ⁊ aliq̄d sibi retinet qđ debet fabrice vel pauperibus vel ministris peccat mortaliter ⁊ teneat ad restitutionē. si vero nō sunt distincta eius fidei cōmittunt. ⁊ si in modico deficiat qđ nō obuiet bone fidei: erit veniale peccatū. In notabili vō excessu erit p̄cm mortale.

2 ¶ Utrū habēs bona p̄monialia licite possit eccl'iasticū bñficium suscipere. R. ꝑm Ri. in q̄li. iij. q. xx. q̄ si bona p̄monialia sufficiūt ad necessitatē nature solū pōt eccl'iasticū bñficium recipe intantū in q̄tū exigit necessitas status ⁊ persone. Si vō tñ bʒ in p̄monio q̄tum req̄rit necessitas status nature ⁊ p̄sone. ⁊ intātum q̄ multa etiam posset pauperib⁹ erogare si vltra hoc accipit eccl'iasticū bñficiū non intendēs eccl'ie deseruire: sed vt amicos possit ditare ⁊ magis bonorari ⁊ delicatius viuere peccat mortaliter. Facit. c. clericos. j. q. ij. ⁊. c. se. immo in. d. c. clericos. dicit Jo. q̄ etiā seruiēdo eccl'ie si bona eccl'ie ꝓsumat. ⁊ ex cupiditate suū p̄monium reseruat. q̄ mortaliter peccat. facit tex. in. c. q̄m. in fi. xvj. q. j. p̄o ista opi. alʒ seruiendo eccl'ie licet viuere de eccl'ia ⁊ ꝓseruare p̄monium suis heredibus ꝑm Jnno. in. c. ep̄us. de p̄ben. Si vō recipit vt bene dispenset. sic nō peccat ꝑm Ri. vbi s. dūmodo sit idoneus.

3 ¶ Utrum p̄latus possit satisfacere ꝓ debito ꝓsonali de fructib⁹ eccl'ie. R. d. Ant. in. c. olim nobis. de resp̄o. q̄ sic. facit. c. quenit. de fideiuss. Archi. in. c. statutum. de rescrip. li. vj. tenet ꝑ trariū. Pa. in. d. c. olim. limitat arch. dicere verū in debito cōtracto p̄ delicto vel ꝓ patrimonio suo. Et sic seruā. Et de hoc vide. j. immunitas. §. ij. cum duobus. §. se.

¶ Utrum clericus p̄bendatus ꝓuertens reddit⁹ beneficij in vsus bonestos teneatur restituere? R. Pa. 4
in. d. c. cum ꝑm. de p̄ben. q̄ sic eccl'ie si habet de patrimonio vel aliunde. xij. q. iij. c. j. ⁊. ij. q. 2 de altari debet viuere nō luxuriari. Et accipit luxuria ꝓ omni luxu seu illicita cōcupiscentia. xliij. di. in p̄n. ⁊ Matheus i. cle. q̄m. de vi. ⁊ bo. cle. dicit. q̄ talis ꝓtractat rem inuito dño. quia quicq̄d habēt clerici sunt bona pauperū xij. q. ij. aurū. ⁊. xvj. q. j. c. si. Et q̄ntū sit eoꝝ p̄cm mortale. patet in. c. ⁊ si illi. xij. q. ij. Et ideo recipiētes etiaʒ tenent ad restitutionē nisi in casu cōcesso. xiij. q. vj. si res. Et hoc verū quo ad foꝝ ꝓscientie. nec sufficit q̄ restituant de fructibus bñficij ꝑm bosti. nisi quatenꝰ subtraberent sibi necessaria.

Clericus.iiij. debet esse habitu bonestus. xlj. di. per totū. ⁊ in. c. clerici officia. de vi. ⁊ bo. cle. vbi dicit q̄ coronam ⁊ tonsuram habeāt congruentes. induméta clausa desup deferant: nimia breuitate vel longitudine nō notanda. pannis viridibus ⁊ rubeis nō vtant. non sotularibus. ꝓsuticijs. frenis. sellis. pectoralib⁹ deauratis. aut alia superfluitates habentes fibulas nec corrigias. aureū vel argentū ornatum habēt. nec anulos nisi quib⁹ cōpetit ex officio. Quod quidē. c. q. nō loquit in oibus p̄ceptiue ꝑm Jnno. ibidē licet Pe. dicat q̄ sic. Tu tñ dic melius ꝑm Pa. ibidē. q̄ aliqua sunt de p̄cepto. aliq̄ nō. ꝓpterea inferā dubia ad ea q̄ de necessitate sunt sciēda

¶ Utrū clericus teneat deferre tonsuraʒ? R. q̄ si est 5
in minoribus ⁊ nō habet beneficiū nō tenet. ar. c. Johannes. de cle. cōiu. ⁊ in. c. vnico. eo. ti. li. vj. ⁊ glo. in. c. fi. l. di. Si vero est in sacris vel beneficiatus tenet de p̄cepto. facit. d. c. iobānes. ⁊ quod ibi nō. ⁊ in. c. vnico. de biga. li. vj. ⁊ limita dictū Pa. in. c. si. q̄s. de vi. ⁊ bo. cle. vbi dicit indistincte q̄ peccat mortaliter.

¶ Qualis habitus ꝓhibet clericis? R. tex. in cle. q̄m. de vi. ⁊ bo. cle. q̄ vestis vergata vel partita. i. diuersi 2
coloris. ⁊ epitogiū seu tobardū fodratū vsq̄ ad oram ⁊ ita breue q̄ vestis inferior videat notabiliter. Epitogiū seu tobardū est vestis superior. ⁊ talia portātes q̄cunq̄ sint clerici etiā habētes p̄mā tonsurā solum peccāt mortaliter: si tales in minorib⁹ cōstituti habēt bñficium. aut si nō habēt p̄fatas vestes portāt cū tonsura clericali. alʒ nō. Et q̄ peccēt mortaliter ꝓbat ste phanus ꝓter verbū sanximus allegatū. xvij. di. §. j. et. j. q. vij. si quis oēm. Et hoc verū nisi causa rōnabilis subsit. vt in. d. c. ⁊ q̄n publice secus si in domo. Et dicit publice portare dū multitudini hoc pʒ: sic dicit publicus aleator vel vsurarius vel maledicus. de excess. p̄. inc. de male. c. ij. ⁊ de excep. exceptionē. xxxiij. di. vidua. Jn domo vō dī fieri secrete. q̄ womus rem secretā importat nō publicā. vj. q. j. ex merito. ⁊ nō solum peccat mortaliter: verumetiā si est beneficiat⁹ est suspēsus p sex menses a p̄ceptione fructuū bñficiorū suoꝝ. Si nō est beneficiatus: ⁊ est in sacris citra sacerdotium p idē tps est inhabilis ad bñficium obtinēdū Idē de alijs clericis talē vestem ⁊ tonsurā simul publice deferētib⁹. Sacerdos vō vel religiosi ac habentes dignitatē. personatum seu beneficiū cui cura animarum imminet per annū sunt suspensi a perceptione fructuum suorum beneficiorum si habēt beneficia si non habent per idem tps sunt inhabiles ad obtinēdum beneficium. Et istis. s. sacerdotibus vel religiosis: aut dignitatem seu beneficium cum cura habenti

bus ꝓhibeꝫ nō solū ꝑdicta vestis: sed etiā infula seu pileum lineū in capite publice portare. Sub eisdē penis ex ꝑcepto ꝑcipiꝫ. q babētes administratiōz infra mēsem ꝑdictū epitogiū dent pauperib⁹. Religiosi vo q nō babēt administrationē infra mēsem suis superioribus assignēt in pios vsus conuertendū. Et lz infula sit vestis ꝓposita ad collū ꝓtrata circūquaqz. tñ hic accipiꝫ ꝓ birreto qđ ponit sub caputio ad euitandū sudorē ꝑm Mat. in .d.de. lz tñ portare de nocte vel latenter sub caputio ꝑm Zen. z Lau.

3 ¶ Quid si epitogiū seu tobardū sit breue solū sed nō fodratū: an sit locus pene ꝑtat? Matthe⁹ tenet q sic. Zen. q nō. Ego dico q quo ad penā dicit verum Zen. sed quo ad culpā liganꝫ ꝓ idētitatē rōnis. ar. ff. de adul. l. si postulauerit. §. rō. facit. xxiij. di. c. nō liceat. el. ij. vbi vult canon q vestē talarē habeāt clerici. z clarius. xxj. q. iiij. c. nullus. cū trib⁹ caplis seqntib⁹.

4 ¶ Utrū clericus vtens viridib⁹ aut rubeis vestimētis peccet mortaliter? Rn. ꝑm Jnno. in .d.c. clerici officia. q nō. tñ male facit. qz in. c. clerici. xxiij. di. dī q vestimēta z calciamenta q̄ religionē nō decēt eis non licent. sed Pa. ibidē tenet q peccet mortaliter. ꝑ. d. de. qñ. q̄ sub ꝑcepto ampliat etiā ad caligas. ꝑcipiēs ne caligis scacatis viridibus aut rubeis vtantur publice. Car. vo in. d. de. qñ tenet q caliga rubea vel viridis nō ꝓhibeꝫ nisi sit scacata. z q nō valet argumē cum. qz oēs vestes licent clericis cuiuscūqz coloris nisi sint expresse ꝓhibite. Sed ꝓ ipm Car. est expressus tex. in. c. nullus. xxj. q. iij. vbi dī. Solis vtaꝫ vestibus q̄ cōcesse sunt clericis. ergo nisi sint ꝓcesse intelliguntꝫ ꝓhibite. patet etiā in. c. epi. z duobus. c. se. ea. cā. z. q. Et ido tene q est mortale. ar. dictoꝝ. c. xxj. q. iij. Jdē dic de quacunqz veste irreligiosa respectu forme purpurea vel cindata veste nō est eis ꝓhibitum vti scdm glo. in. §. j. xxj. q. iij. nec etiam ꝑciosa dummō sit ꝑm consuetudinē eorum inter quos viuunt ne vilescant. ar. c. epi. lxxx. dist.

5 ¶ Utrū clericus nutriēs comāvel barbā peccet mortaliter? Rn. q sic. qz pōt excōicari. c. si quis. de vi. z bo. de. xxiij. di. c. si q̄s. Et boc quando facit sine rōnabili causa scdm glo. in. d. c. si quis. ex rationabili causa licet. facit. c. pe. eo. ti.

Clericus .v. debz seruare castitatē vt in. c. vt clericoꝝ. de vi. z bo. cle. z nō solum vere sed etiam apparēter. ꝓpterea nō debēt cohabitare cū mulierib⁹. de coha. cle. z mu. per totum.

8 ¶ Utrum clericus in minoribus possit ꝓtrahere sine pctō mortali? Rn. q sic. si non habet bñficiū. Si vo habet peccat mortaliter retinēdo beneficiū. Faciunt ad hec q̄ nō. in glo. c. fi. l. di. z qđ nō. in. c. tue. de apos. z in. c. iobānes. de cle. ꝺiu. qz cū bñficiū ꝑdat ipso iure post q̄z cōtraxit. vt tenet glo. z doc. in. c. j. de cle. ꝺiu. Et etiam si anteq̄z vxor cognoscaꝫ intraret monasteriū: nō ꝓpter hoc recuparet nisi ei de nouo cōcederet. qz ius semel extinctū nō reuiuiscit. lz cesset causa extinctiōis vij. q. j. q̄ periculosum. de ꝓse. di. iij. q̄ris. z cōiter tenēt doc. Silr etiā si matrimoniū nō tenuit. puta quia erat consanguinea vel affinis: ꝑuaꝫ nihilominus ipo facto. ꝑm Pa. in. d. c. j. q̄uis aliꝫ teneāt ꝺ. Jdeo retinēdo beneficiū inique facit z cum peccato mortali: cū nullo iuro ipm habeat: sed sit intrusus.

2 ¶ Utrū clericus peccet mortaliter cohabitādo cum mulieribus? Rn. q sic si habitat cū quacūqz de q̄ possit esse rōnabilis suspitio. etiā si sit ꝓsanguinea siue affinis. facit. c. j. de coha. cle. z mu. z. c. interdixit. xxxij. di. Multomagis peccaꝫ mortaliter si tales masculos teneat de q̄bus rōnabiliter possit suspicari argumētum a minori. Cum aliꝫ de q̄bus nulla pōt esse suspitio licite cohabitat siue ꝓsanguinee sint siue nō. De concubinarijs vide. j. Concubinatus. §. ij.

¶ Sed que sunt de q̄bus suspitio nō oritꝫ? Rn. q mater. soror z amita. s. soror ꝓis. z matertera. s. soror matris. xxxij. di. interdixit. lxxxj. di. cū oibus. qz fedus naturale nō ꝑmittit aliq̄d seui criminis cū istis suspicari. c. a nobis. de coha. cle. z mu. z. c. cū in iuuētute. de ꝓsum. Et idē dic de filia z bmōi. Silr de multū antiqs. vt in. c. feminas. lxxxj. di. z in. d. c. interdixit. in fi. z idē dico cū oibus q̄bus añ ordinationē sine suspitiōe poterat cohabitare: vt vxores fratrū. z de familia et huiusmodi. vt in. c. cum oibus. lxxxj. di. 3

¶ Utrū accessus ad domos q̄rūcunqz mulierū suspectarum sit clericis ꝓhibitus? Rn. q sic. sicut z cohabitatio. lxxxj. di. clericus. cū duob⁹ caplis seqntibus. 4

¶ Utrū frequētatio monasteriorū montaliū clericis ꝓhibeaꝫ? Rn. q sic. nisi ex manifesta z rōnabili causa. vt in. c. monasteria. de vi. z bo. cle. Et vt dicit glo. frequentare est vltra vnā vicē ire. xxv. q. ij. ita nos. 5

Clericus .vj. debet laudes debitas exoluere xcj. dist. clericus vicīū. z. c. fi. z xcij. di. c. fi. Quō añt teneaꝫ z qñ. z qui ad officium dicendum. vide. j. boza canonica. per totum.

Clericus .vij. debet in suis bñficijs residentiā debitā exhibere. c. qz nonnulli.

¶ Utrū clericus possit deseruī (de cle. non resi. 8 re ꝓ aliū in suo bñficio potēs ipse ꝑ se seruire? Rn. pa. in. d. c. qz nōnulli. q nō de iure. tex. est in. l. nullus qui nexu. C. de decu. siue bñficiū sit simplex siue curatum: § de cōsuetudine sic: in bñficijs simplicibus. Jn beneficijs añt curatis nō valet cōsuetudo nisi esset rōnabilis: vtputa qz bñficiū tenue z bmōi. qz tūc valeret consuetudo. facit. c. licet. de elec. li. vj. Ego añt idez teneo etiā in beneficio simplici. q nisi cōsuetudo sit ex legitima z rōnabili cā non valet. qz esset dānosa ecclesie. Silr nō valet dispensatio nisi fiat ex rōnabili cā. qz ē dissipatio non dispensatio. facit qđ no. Jnno. in. c. ex tue. de cle. nō resi. Et boc ꝓpter multa mala q̄ ecclesijs veniūt z pauperib⁹ xpi ex nō residētia. qz tales deseruientes cū vix possint viuere q̄rūt q̄ sua sunt nō xpi. et tales ꝓncipales comedūt que vel in repationē ecclie vel pauperib⁹ dare deberent. Et ideo dic ꝑm tex. c. qz nōnulli. de cle. nō resi. q dz residere in ꝓpria ꝑsona. et curā illius ꝑ se exercere ꝑm ordinē suū intellige. vt ē de fi. presc. c. ꝓposuit. Vlcd. tñ tenet q in ꝑscia si ꝓuidet suis impensis. q ecclia decēter z pplus bene regaꝫ et ipse honeste viuit z bonum exemplū subditis ꝑbet. z aliqñ ꝑ se exercet officiū. z videt quō cōstituti officiātur: q excusaꝫ a peccato. Sed ego nō credo nisi qñ ꝓ necessaria cā vl vtili stat absens. l. de pollicitationib⁹. ff. de polli. z. l. si absente. ff. de lega.

¶ In quib⁹ casibus absens habeꝫ ꝓ residēte? Rn. q 2 in tribus. Primus si est in seruitio pape. de cle. nō resi. c. cuz dilectus. Secds si est in seruitio epi sui. de. nō resi. ad audientiā. z. c. de cetero. Sed hec nō credo vera in his q̄ cū papa z epo morantꝫ nō ꝓpter eoꝝ seruitia exhibenda sed ꝓpter ambitionē vt obtin eāt bñficia. Tercius ꝓpter cām licitā ꝑm moduz. de q̄ in se. §. dicit. Jn istis casibus absens bz ꝓ residēte in oib⁹ nisi q̄ ad q̄tidianas distributōes q̄ nō solēt talib⁹ dari

¶ Utrum aliqñ possit se absentare a beneficio cleri- 5 cus? Rn. q non: nisi duo cōcurrant simul: videlicet cā

honesta ⁊ rōnabilis ⁊ licētia sui p̄lati. vt in. c. relatus. de cle. nō resi. Dicit tn̄ Jnno. in. c. ex pte. eo. ti. q̄ posset ex cōsuetudine induci: vt sine licētia ex cā rationabili se absentet. Pa. aūt in. d. c. relatū. dicit q̄ si necessitas occurreret. q̄ non pateret dilatationē vt posset adire p̄latū p licentia: tūc sine licētia posset. l. j. in pn. ff. de exer. ac. ⁊ l. tutor qui reptorū. in pn. ff. de admi. tu. qđ dictū ꝑm Jo. an. in. d. c. relatū. limito. q̄n in breui est reuersurus. ar. l. iij. ff. de diuor.

¶ Utrū clericus teneat restituere fructus quos i absentia p̄cepit ex bñficio suo? Rn̄. q̄ si subest legitima cā nō tenet. sed si legitima cā nō subest: credo q̄ teneat restituere. q⁹ fructus bñficior̄ dant in stipendium. vt dixi. s. in. §. j. Sed aduerte q̄ q̄n clericus tenet restituere in quocūq; casu: intelligit si habet alia bona q̄ nō sint de ecclesia. Si vo nihil hz nisi de eccia tūc credo nō teneat. nā cum sint de ecclesia: restituere nō hz Et credo etiā q̄ nō debeat sibi subtrahere necessaria vite: ne recipiat ab ecclesia p̄o facienda tali restitutione. ar. eor̄ q̄ nō. in. c. cū sup. de cā posse. ⁊ ꝓpue. vbi no. Jo. de lig. q̄ nudus etiā possessor nō tenet de consumptis sicut alij nudi possessores. qđ limitat Pa. ibi dē. q̄n p̄sumpsit bono mō sicut debet facere q̄libet alius clericus. peccat tn̄ mortaliter recipiendo tales fructus tanq̄ ex bñficio suo vt ptz in. c. q⁹ nōnulli. de. nō resi. secus si reciperet tanq̄ alius paup ex necessitate. q⁹ nō credo q̄ peccat mortaliter neq; venialiter in recipiēdo: sed bene in nō residēdo ꝑm q̄ tenet: vel in tenendo beneficium iniuste.

5 ¶ Utrū recipiēs eccl̄iam parochialē nō intendēs p̄moueri infra annū ad sacerdotium: sed vt habeat fructus vnius anni: teneat ad restitutionē? Rn̄. q̄ sic: nisi mutata volūtate ꝓmotus fuerit. vt in. c. cōmissa tibi. de elec. lib. vj. Et si nō restituet: tenet ille q̄ sciēter tali cā dedit. vt ibidē. ⁊ peccauerūt mortaliter iste dando indigno. ille accipiēdo indigne. ar. eor̄ q̄ nō. in. c. nihil de elec. vacabit tn̄ dicta ecclesia statim post annū si ꝓmotus in sacerdotē nō fuerit. c. licet. de elec. lib. vj. Et incipit annus a pacifica possessione. vel q̄n p eum nō stetit q̄n haberet. Jntellige nisi legitimo impedimento sit impedit⁹ ordinari. nec poterit ea vice iterato ei cōferri. d. c. cōmissa. Nō vacat tn̄ dicta ecclesia statim q̄n venit ad talē conditionē q̄ amplius illo anno p̄o moueri nō pōt: sed solū elapso anno. vt in. d. c. cōmissa. pōt eps insistenti studio dispēsare q̄ non teneat infra annū ꝓmoueri nisi ad subdiaconatū ad quē si nō fuerit ꝓmotus: ꝑuatus erit ad sacerdotiū vo vsq; ad septēnium: ita q̄ elapso septēnio infra annū efficiatur sacerdos. alioquin incurrit dictā penam. c. cū ex eo. de cle. li. vj. Jnterim ꝓuideat ecclesie de vicario.

6 ¶ Utrū clericus qui recipit bñficiū nō vt ibi seruiat: sed donec habere possit piguius peccet? Rn̄. Pa. in. c. ad audientiā. de cle. nō resi. q⁹ sic. q⁹ nō iuste est ꝓmotus habēs talem animum. non tn̄ tenet resignare sed sufficit penitere de iniqua voluntate.

7 ¶ Utrū clericus infirmus licite debeat habere fructꝰ p̄bēde vel distributiones quotidianas? Rn̄. Pa. in. d. c. ad audientiā. de c. dicit ⁊ bn̄: q̄ si infirmitas est q̄ impediat eū residere vel interesse diuinis: sic sine dubio debet habere. si vero infirmitas nō p̄stat cām nō residētie vel absentie diuinis. puta q⁹ alꝰ nō interesset vl nō resideret nō debet habere. q⁹ casus supueniēs recipit interpretationē ꝑm statum p̄cedentem. vt in. c. maiores. quasi in fi. de bap.

8 ¶ Utrū clerici q̄ ꝓsonaliter nō intersunt officijs posſint ꝓcipere distributiones q̄tidianas? Rn̄. q̄ non exceptis illis quos infirmitas seu iusta ⁊ rōnabilis corporis necessitas: aut eccl̄ie vtilitas interesse nō ꝑmittit. ⁊ si recipiunt tenent ad restitutionē. vt in. c. vnico. de cle. nō resi. li. vj. nec valet cōsuetudo aut statutum in ꝓtrarium: nec remissio alior̄ canonicor̄ q̄n eis nō accrescunt. alꝰ sic: vt ibi nō.

¶ Utrū ille qui nō residet possit p̄tiuari bñficio? Rn̄. ꝑm Jnno. in. c. ex tue. de cler. nō resi. q⁹ si est absens ex cā ꝓbabili ⁊ necessaria vel ꝓbabili tn̄: puta studior̄ vel cū epo ⁊ hmōi. tūc non pōt p̄uari nisi citet̄ primo vbicunq; fuerit. limitat tn̄ q⁹ q̄n haberet certū tps ad redeundū ex q̄litate negocij vel alꝰ. ⁊ non veniret. ex tūc alteri licite dare. nec est necessaria citatio: nec expectatio sex mensium. de quibus in. d. c. ex tue. ⁊ vij. q. j. p̄sentiū. Alij dicunt q⁹ requirit citatio ad domū ⁊ expectatio sex mēsium. ⁊ mihi magis placet. Nō em̄ debuit ei obesse q⁹ bonū initiū habuit absentie tenet tn̄ talis semp notificare ecclesie vbi morat: cū ex causa rōnabili possit semp reuocari ꝓ necessitate eccl̄ie. qđ si nō fecerit latitare p̄sumit. Si vo absens est non ex causa legitima: si hoc est certū pōt p̄uari. alꝰ debz citari. ⁊ post sex mēses dari alteri. Et nota q⁹ habens officiū in ecclesia semp debet apparere. nec ad eū est mittenda citatio post expectationē sex mēsium. quia edictum emissus est ꝑm Jnno. ibidē. Et ideo poterit eius bñficium alteri assignari. 9

¶ Utrū clericus possit peregrinari? Rn̄. Jnno. in. d. c. vnico. de peregri. q⁹ nō sine auctoritate superioris. de cōse. di. v. nō oportet. nec etiā eps. de voto. c. magne. Ex causa tn̄ ꝓsequēde appellationis siue p̄o euitanda oppressione pōt ire ad papam vel ad alium superiorem inuito epo vel p̄lato suo. ij. q. vj. ois oppressus ⁊ trib⁹ caplis sequētibus. Jdem notat glo. in. c. vt de bitus de appel. Credo tn̄ q⁹ semp debet ad minus de honestate petere licentiā. arg. c. licet. de regula. Sine necessaria aūt causa sed ꝓ aliqua vtilitate tn̄ non licet ad papā accedere sine auctoritate sui p̄lati vel pape. in auten. de sanc. epis. §. interdicimus. nec debz admitti in aliena dioceſi ad celebrandū nisi habeat licētiā sui epi. vt no. Pa. in. c. fraternitati. de cle. nō resi. 10

Clericus.viij. dz esse sine crimine. xxv. dis. p totū. Et crimen hic accipio p̄o omni peccato mortali. licet stricte accipiatur p̄o peccato quod accusatione ⁊ depositiōe est dignum. §. nunc autem. in fi. xxv. di.

¶ Utrū clericus sp peccet mortaliter exercendo suū officium in mortali? Rn̄. sanctus Tho. in. iiij. dis. xxiij. q⁹ sic. quādocunq; talis exhibet se in aliquo vt minister ecclesie ⁊ totius quotiens hmōi actū exercet. Un̄ quādo tangit res sacras quasi suo vtens officio: mortaliter peccat. Facit. c. fi. de tēpo. or. facit. c. quotidie. de ꝓse. dist. ij. ⁊ c. de homine. de cele. missa. secus si exequetur in aliquo casu in quo etiam laicis exequi liceret: sicut baptizare in articulo necessitatis: ꝑm q⁹ dixi s. Baptismus. v. §. xj. vel si colligeret corpus christi p̄oiectum in terra. 11

¶ Utrum sit abstinendum a clericis in crimine iacētibus quo ad diuina ⁊ receptionē sacramentor̄? Rn̄. ꝑm Pa. in. c. vestra. de coha. cleri. ⁊ mu. distinguendū aut sunt p̄recisi a canone vl a iudice. Si a canone: tūc subdistinguo: aut factum est occultum. ⁊ sic sentiunt doc. hic q⁹ a sacramentis necessarijs non sit abstinendum sed volūtarijs sic. Ego credo etiam q⁹ a necessarijs debet abstinere quādo ab alio posset habere nisi 12

qñ ipse paratus est dare.quia quãdo ipse nõ est paratus dare:si ab alio possum habere nõ debeo eũ inducere ad ministrandũ sacramẽta etiam necessaria. Si vo paratus est ministrare:possum etiam voluntaria ab eo recipere:sicut dicimus de vsurario.j. Usura.ij. §.ij.Et sic intellige.c.si tñ.7.c.placuit.vj.q.ij. cuz ibi nõ.Aut factũ est notoriũ.7 sic nullo mõ licet recipere aliqua sacramẽta a talibus excepto baptismo. De q̃ dic vt.s. Baptismus.v.§.j.7.ij.Aut sunt p̃cisi a iudice:7 sic nullo mõ licet recipe sacramẽta ab eis vel audire diuina.q2 nullo mõ possunt dici tolerati: exquo p sniaz sunt p̃denati.vt in.d.c.vestra.7.ix.q.j.c.j.7.ij.7 no.Inno.in.c.qualiter 7 qñ.el.ij.de accu. Si vo p̃cisio nõ sit facta neq3 ab homine neq3 a canone:tenẽt doc.in.d.c.vestra.q nõ peco si non abstineo a sacramẽtis etiam volũtarijs.q2 non sunt suspensi quo ad nos.c.fi.de co.cleri. 7 multi. Ego vo credo qñ parati sunt dare.alʒ nõ nisi in sacramẽtis necessarijs vt dixi.quia cum peccent mortaliter sacramenta administrando.c.fi.de tẽ.o2. nõ debeo eos inducere sine necessitate.In necessarijs aũt sacramẽtis qñ ab alio nõ possum ea habere:q2 ego facio ad qõ teneor. licet ille nõ.7 ideo sibi imputaẽ.facit glo.in.c.non est.de spon. Nec obstat glo.in.§.verum.xxviij.dis.q2 loquit quãdo possum habere alium.nõ tñ debet esse aliquis nimis scrupulosus.q2 põt p̃sumere q saltem habeat attritionem qñ ea administrat.Hodie tamen ꝓtra iura predicta quo ad p̃cisos a canone vel a iudice est facta dispensatio per concilium ꝓstantien. ꝓfirmata p basilien.de q.j.excõicatio.viij.§.iij.7 iõ eã serua.

3 ¶ Quis dicatur toleratus ab ecclesia? R. Pa.vbi.s q ille q̃ nõ fuit condemnatus nec confessus nec habz operis euidentiam.

4 ¶ Utrum omne peccatũ notoriũ inducat p̃cisionem seu suspensionem a canone ne exerceat officiuz suũ? R. fm.d.Anto.in.d.c.vestra.q sic.nec obstat.d.c. qõ loquit solum de fornicatione.exquo Pa.ibidem est ꝓtradictũ.d.Ant.sed ego teneo verissimũ dictum.d. ant.quia cõstitutio penalis etiam quo ad penam extendit ad casum silem ex idẽtitate rõnis:si ratio i ea ꝓstitutione est expressa.vt in.l.bis solis.C.de reuo.dona. Ad hoc tex.optim3 in.l.ij.in.§. quid si curatores. 7.§.quid si decesserint.ff.ad tertu.7.l.palam in.§.senatus.ff.de ri.nup.nec põt dici q sit interp̃tatio extẽsiua.quia est potius intensiua seu intellectiua. q2 lex nõ est aliud q̃z ipa ratio legis.vt ꝓbat in.l. nõ dubiũ C.de legi.Et q lex penalis extendatur si in ea est scripta rõ nãlis vel ciuilis.tenet Bal.post Bar. 7 ẽ bon3 tex.in.c.j.in.§.porro.in ti.q̃ fuit p̃ma causa amit.bene.Et cũ.d.c.vestra.per rationẽ notorietatis pcti cõcludat notoriũ concubinariũ suspensum.ergo idez erit in omni mortali pctõ notorio vide quod dicam.j. Lex.§.vj.7 Pena.§.v.

5 ¶ Utrũ clericus teneaẽ restituere fructus quos percipit de beneficio existens in peccato mortali? R. q si peccatũ est notoriũ:ego habeo pro indubitato q tenetur restituere.quia cum sit suspensus vt dictum est in p̃cedẽti.§. perinde est ac si nõ resideret. q2 nullũ 7 inutile.Idem est.c.inter corpalia. de trãsla.pla. sicut non rite 7 nõ fieri paria iudicaẽt in.c.veniens.de p̃s. nõ bap.Facit qõ no.Bar.in.l.j.ff.quod cuiusq3 vni. vbi per illum tex.concludit:q procurator qui nõ fecit fidem de mandato:perinde est ac si nõ comparuisset. 7 dñs tãq3 cõtumax debet puniri.Nam nõ excipere et excipere:sed non ꝓbare idem est.c.cũ super.de cõces. p̃ben.7 nõ esse 7 esse et non apparere, paria sunt quo ad iuris effectum.l.duo sunt tres.ff.de testa.tu.7 ideo tenetur sicut.s.dixi de nõ residẽte.Clericus.vij.§.iij De occulto vo peccatore credo q non tenetur:q̃z tutius esset restituere.q2 7 si inutiliter seruiat q̃ ad se. nõ tñ quod ad alios:aut quo ad ecclesiam.

Clericus.ix.

debet a quibusdã actib? secularibus esse remotus.c. fi.de vi.7 ho.de.ne cle.vel mo.per totum. Et qui sint isti actus per dubia inferam.

¶ Utrum clericus possit negociari? R. q non negocia secularia.c.j.ne cle.vel mo.et.c.fi.de vi.7 ho.cleri. Sed no.fm Pa.in rub.ne cle.vel mo.q negociuz seculare dicit duplex.Primo large vt cõprehẽdat q̃cquid ꝓuenit ex carnali cõcupiscentia nõ subiecta freno rõnis.Et hoc innuit tex.in.d.c.j.in p̃n.vñ dicit negocium seculare.quia p illud viuit oĩo seculariter.s. fm seculum 7 carnem.7 nõ fm deũ 7 spm̃.Et hoc ꝓhibetur etiam laicis:magis tamẽ clericis: vt in.d.c.j. Secdo negocium seculare dicit magis stricte vt comprehẽdat negocium pertinens ad rempublicã mũdanam 7 seculares boies.Quod quidem licet sit p̃missum laicis tamẽ clericis nõ licet.Unde in.l.placet.C. de epis.7 cle.dicit tex.q clerici nihil cõmune habẽt cũ publicis actibus vel ad curam pertinẽtibus cui? corpori nõ sunt annexi.per quẽ tex.patz q clerici nulluz officiuz possunt habere in republica:vt probat in.d. c.j.in fi.facit.c.repbensibile.xxiij.q.viij.nec sũt de vniuersitate seculari.vt nõ.in.c.dilecta. de ex. p̃la.Et sic cõcludo q clerici nõ debent attendere nec habere curam de mũdanis nisi quatenus sunt necessaria ad sustentationẽ corporis.ar.j.q.iij.si quis obiecerit.vel in casu pietatis vt.j.tutela.§.j.7.s.Aduocat?.§.v. cũ se.

¶ Utrum clericus possit p artificiuz q̃rere sibi necessaria ad victũ? R. fm Pa.in.c.clerici officia.de vi. et ho.cle.q sic ex honesto artificio.facit.c.j. de cele.mis. 7.xcj.di.p totum.7 hoc verum fm glo.xcj.di.in summa.dũmodo ꝓpter hoc non se subtrahat a diuinis officijs.Nec ob.d.c.j.ne cle.vel mo.7.lxxxviij. di.p totum.vbi p̃hibet ois negociatio clericis.q2 vt dicit glo.in.c.canonũ.xiij.q.iij.emere chartã p libro conscribendo vel corium p sotulari faciendo 7 hmõi: vt sic lucret aliquid p victu.nõ est negociatio sed artificium:7 ideo nõ ꝓhibet clericis.Et in iuribus ꝓallegatis vbi ꝓhibet negociatio.intelligitur q̃ clerici aliquid emunt vt immutatũ carius vendant. quia hoc est ꝓprie negociatio.vt ibidem p3.7.lxxxviij.di.c.ejciens.secus si p̃ter ꝓpositum bladum quod emerũt supesset venderet charius 7 hmõi.q2 liceret fm Hosti.

¶ Que est pena clerici negociatoris? R. q vltra mortale peccatum si tertio monitus non restituerit: perdit ꝓuilegium clericale.vt in.c.fi.de vi.7 ho.cle. Et q̃z doc.sint varij in opi.ego saluo meliori iudicio sic intelligo vt clericus in minoribus siue sit coniugatus siue non.q non peccat mortaliter negociando dũmodo tale negocium non sit ꝓhibituz etiam laicis.sed si nõ est cõiugatus potest compelli per priuationẽ priuilegij clericalis.nõ quidẽ illius.si quis suadente.xvij.q. iij.sed priuilegij quo non possunt vexari exactionib? in psona vel in bonis ꝓpñs.vt in.l.ij.C. de epi.7 cle. Coniugati vo nõ.q2 perdũt ipso facto per ꝓtractum matrimonij.vt in.c.vno.de cle.ꝓiu.li.vj.7 in.c.iohannes.eo.ti.Alij vo q̃ sunt in sacris aut religiosi:peccãt mortaliter.c.cũ fm.ne cle.vel mo.Et silr possunt cõpelli p̃uatione ꝓuilegij clericalis sicut dixi de existẽti.

bus in minoribus. Et q̄ nō perdāt tam isti q̄z pfati in minoribus etiā post trinā monitionē priuilegiuz illi⁹ canonis si quis suadēte. vt non sit excōicatus quisqs eos percutit nec etiaz fori vt possint ꝓ crimini⁹ aut excessibus puniri seu ꝯdemnari criminaliter vel ciui liter ꝑ iudicē secularē. ꝓz hoc. q2 clerici ꝓiugati quos oportet negocijs secularib⁹ intēdere. vt in. d.c. iohannes. bis gaudēt si habitū ⁊ tonsurā portāt. ergo multo fortius isti non coniugati. ⁊ credo q̄ istud sit securius in cōscientia.

4 ¶Utrū requirat trina monitio: aut sufficiat vna generalis vt perdāt priuilegiū de quo. s. R. Pa. in. c. si. de vi. ⁊ ho. cle. oportet q̄ sit trina. q2 non sufficit vna peremptoria vbicūq; agit de pena incurrēda. ⁊ ius exigit trinaz monitionē vel trinam citationē. hoc voluit glo. notabilis i. cle. j. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ Jo. an. in. c. tue. de cle. nō resi. Nec obstat q̄ vbi a iure req̄rit triplex citatio: sufficit vna peremptoria q̄ ꝺz vim trine citationis. vt in. l. tres denūciationes. C. quō ⁊ qñ iu. Vide glo. in. c. cōsuluit. de offi. dele. ⁊ Pa. in. c. in noie domini. de testi. q2 hoc verū in citatione. q2 ius ita vult. secus in monitione. nec sufficit trina monitio: s oportet q̄ sit specificata nō generalis. Et ꝑ hoc facit tex. in. d. c. fi. i ver. si tales. ⁊ d. glo. in ỽ. notatim. ⁊ qđ nō. in. c. statutū. de sen. ex. li. vj. valeret tñ si fieret ꝑ viam statuti. q2 statutum ꝺz vim legis. ⁊ ꝑlatus pōt statuē do augere penā iuris. ⁊ infligere penā sine monitiōe ỽbali. als req̄rit monitio. vt in. c. ij. de pst. li. vj.

5 ¶Sed per quē ꝺz fieri hec monitio? R. Pa. in. c. contingit. el. ij. de sen. ex. q̄ nō ꝑ iudicē secularem: s oportet q̄ fiat per ep̄m aut eum q̄ habz iurisditionē epāle sup eum. ⁊ �means glo. in. c. si clericos de sen. ex. li. vj. non refert an habeat eam ex priuilegio vel consuetudine vel a iure.

6 ¶Utrum clerici teneant restituere quicquid lucrati sunt ꝑ negociationē eis ꝓhibitam? R. Mat. in cle. j. de vi. ⁊ ho. de. q̄ in foro anime tenent pauperib⁹ dare. xiij. q. v. qui habetis. ego credo q̄ sit bonū ꝓsiliū. s de necessitate nō. xiij. q. v. nō sane. in ỽ. tāq̄z sua. Et ꝫ videtur sequi Zen. ⁊ Car. in. c. j. De quo dic vt. j. Restitutio. j. in ỽ. turpiter.

7 ¶Utrum clerici possint exercere officiū tabernariorum aut macellariorum? R. q̄ nō. imo si ꝓsonaliter publice exercēt. ⁊ tertio moniti nominatim a suis ꝑlatis non destiterit: clerici cōiugati perdunt priuilegiū clericale oīe. etiam istud si quis suadēte. xvij. q. iiij. nō coniugati aūt solum perdūt in rebus si deferūt habitū clericalem. sed si nō deferūt: sed incedunt oino vt laici: amittūt etiam in ꝓsonis. Verum est q̄ si ꝑfatum officium dimittūt: reassumūt tam ꝓiugati q̄ nō cōiugati Intellige q̄ cōiugati reassumūt nō ita sicut nō cōiugati: sed illud in quo gaudēt vt in. c. vnico. de cle. ꝓiu. Et iste est verus intellectus lre. licet alij aliter intellexerint. hec habētur ex cle. j. de vi. ⁊ ho. cle. immo ꝓhibētur tabernam intrare. xliij. di. nō oportet. Intelligē nisi in itinere cā necessitatis. vt in. c. clerici. e. di.

8 ¶Utrū clerici possunt exercere officia a ꝑfatis vilioꝝ vt aptare pelles ⁊ hmōi? R. q̄ nō ꝑ idētitatē rōnis ꝫm Pa. in. d. cle j. Rō. q2 in his status clerical' debet nesciat. arg. l. athletas. §. ait ꝓtor. ff. de his q̄ no. infa. nō tñ incurrerēt penā statutā ꝑ exercētes officium tabernariorum. Credēdū est tñ peccare mortal'r si sūt i sacris aut religiosi talia publice exercētes. secus si occulte ꝓ artificio ad sustentationē vite.

9 ¶Utrū clericus possit exercere officiū tabellionat⁹? R. ꝫm Host. in. c. sicut. ne cle. vel mo. q̄ clericus ꝓstitutus tabellio a laico nō pōt si est i sacris post q̄ est sibi interdictū etiā i causis ecclesiasticis ꝫm Inno. i. d. c. sicut. Tñ si añq̄ sibi interdicat facit insti m tenet. sed post q̄ ē sibi interdictū nō. Si ỽo ē pstitut⁹ a papa vl' ab epo q̄ ad diocesim suā poterit in causis ecciasticis cū ei nō debeat ꝓpter ordines sacros aut bñficium ecclesiasticū officiū iterdici. ar. de dec. c. tua. el. ij. ⁊ de iudi. decernimus. de arbi. cōtingit. Si ỽo sūt i minorib⁹ pñt exercere etiā si sint bñficiati. ar. d. c. sicut a contrario sensu. licet sit honestius abstinere.

¶Utrū liceat clericis ioculatoris officiuz facere? R. 10
nō publice. ⁊ tales sūt q̄ faciūt spectaculum ꝓpter corporis. facit. l. ij. §. fi. ff. de bis q̄ no. infa. Et si ꝫ faciūt p annū ipo iure pdunt oē priuilegiū clericale. Hic no. q̄ Jo. mo. quē sequit' Ge. an. c. vnico. de vi. ⁊ ho. cle. lib. vj. dicit: q̄ clericus i sacris ⁊ etiā monachus pdit priuilegium canonis: si quis suadēte. xvij. q. iij. Et vide tur verius. q̄uis Archi. teneat ꝓtrariū ⁊ dicat. q̄ solū existentes in minoribus pdunt. Silr etiaz pdūt si minoꝝ tpe post trinā monitionē nō desistāt. c. vnico. de vi. ⁊ ho. cle. lib. vj. In occulto tñ vel cā infirmitatis vel alterius honeste rei cā ioci aliq̄d facere nō reprobat ꝫm glo. in. d. c. vnico. ⁊ facit qđ no. Jo. de cithari stis ⁊ bis qui varijs vtunt instrumētis. lxxxvj. di. do

¶Utrū clericus possit esse ꝓcura- (nare. in glo. 11
tor secularium ꝓsonarū? R. pa. in. d. c. ij. ne cle. vel mo. q̄ ꝓcurator generalis i cā ecclesiastica bñ posset ⁊ coram iudice ecciastico. s i causis scl'arib⁹ i iudicio vel ex nō pōt esse. posset tñ eē in aliq̄ causa particulari.

¶Et summarie dic q̄ clerici⁹ nō pōt implicat⁹ scl'ari- 12
bus disceptare: exceptis causis de quib⁹. §. Aduocatus. §. v. vj. ⁊ vij. Nec esse ꝓcurator: nisi vt dixi. nec cōductor rerū scl'ariū nisi cā necessitatis duct⁹. q2 tūc posset ꝓducere vineā vel domū vel aliq̄d vñ viueret lucrarex. nec canes vel aues sequi. vt in. c. j. ne cle. vl' mo. nec ꝓcuratores villarū. aut iurisditiones seculares sub aliquib⁹ ꝓncipib⁹ ⁊ scl'arib⁹ viris exercere: vt iusticiari⁹ eoꝝ fiat. vt in. c. sed nec. eo. ti. nec sniaz sanguinis si est in sacris dare. nec sacerdos officiuz vice comitis aut ꝓpositi secularis bñe. c. clericis. eo. ti. nec sniam sanguinis dictare. aut itereſſe vbi vindicta sanguinis exercex. nec ꝓpositus balistariorum ⁊ hmōi viris sanguinū: nec vllā cyrurgie artē q̄ adustione vel incisione indigeat. nec impēdere bñdictionē aq̄ feruenti seu ferro cādēti ad purgationē. vt in. c. sniaz. eo. ti. Et oēs talia vel aliqđ horū exercētes si tertio a suis ꝑlatis moniti nō desistūt: pdūt priuilegiū clericale. vt nouoc. in. d. c. §. nec. Itē pbris. decanis. archidiaconis. plebanis. ꝓpositis. cātorib⁹ ⁊ alijs clericis psonatuz habētibus: ꝓcipitur sub excōicationis late sniē pena: ne leges aut phisicā audiāt. vt in. c. fi. eo. ti. de quo ca su dic. vt. j. Excōicatio. vij. §. vij.

Clericus .x. ꝺz esse nō vindicatiuus sed patiēs. vñ ꝓcipit eis ne arma portēt nisi ad defensionē. vñ clerici q̄ relicto habitu clericali arma portāt si tertio moniti nō deponūt: pdūt priuilegiū clericale. de sen. ex. c. audientia.

¶Quid si misceat se clericus tyrānidi vel crudelita- 8
ti? R. q̄ si quis ptempto habitu clericali guerrā vl' seditionem mouet vel atrociter delinquit publice. aut in factum armoꝝ se immiscet ipso facto sine monitione perdit priuilegiuz canonis si quis suadēte. xvij. q. iij. vt in. c. ppendimus. de sen. ex. de apo. c. j. in pn. Priuilegium autem fori nō amittit nisi post monitio

nem.facit.c.sriudeꝫ.de sen.ex.li.vj.

2 ¶Utrū clericus miles effectus ꝑdat ꝓuilegiū clericoꝝ? R. Jnno.in.c.j.de apost.q si facit actū oino de ricatui ꝓtrariū.vtputa exercet seua. vadit ad bellum statim ꝑdit.qz eligens cōtrariam viā excludit ipo facto a ꝓma.xxxij.q.j.cū renunciaꝫ.Si vo nō exercet seua nec alium actum ꝓtrarium clericatui.sed viuit bone ste vt clericus.etiā si duxit vxorem virginē. sic non perdit. Pa.tū dubitat in.c.vt ꝓsultationis.de cle.cōiu.in eo milite qui iurauit illa de quib? in glo.l. pe.ff. ex qui.cau.ma.qz iste actus videt oino cōtrarius de ricatui qui pugnare nō debet etiā cum infidelibus.c. ex multa.de voto.sed primum equius.

3 ¶Utrū clericus occisꝰ vel mutilans inuasorem suum perdat priuilegium clericale? R. Pa. in.c.clerici arma.de vi.z bo.de.q nō.

4 ¶Utrum pro defensione ꝓpri liceat eis sumere arma? R. Pa.vbi.s.q si habet iurisditionez in loco:sic licet ꝓ defensione suoꝝ mouere arma: non tū ipse in ꝓpria ꝑsona.c.dilecta.de sen.ex.li.vj.Si vo iurisditionem non habet. aut sine clerico aggressor ꝓpulsari potest.z sic:nō debet arma sumere.c. ex multa. de voto. Jdem.xxiij.q.viij.repbensibile.z.vij.q.j. sciscitatus.z qd ibi nō.Si autem non potest aliter ꝓpulsari:tunc licet aggressorem capere verberare z etiaz occidere si aliter non potest ꝓpriꝫ defendere.xxiij.q iij.maximian?.z.c.sic si quis pōt.z.c.dilecto.irregularitatem tū incurrit sine peccato ꝑdicta cle.si furiosus Et de B vide.j.defensio.Et quo ad irregularitatē Homicidium.iij.

Clericus .xj.debet esse sobrius.vt in.c.a crapula.de vi.z bo.de.vbi ꝓcipitur eis vt vinum sibi temperēt z a vino se tēperēt. Et q̄nis aliqui teneant ibidez q peccet mortaliter si bibat vinum sine aqua.tamē cōiter doc.nō tenēt.sed sufficit bibere tēperate.vñ tex.dicit q debet esse ꝓtētus trina potatione.in.c.qñ.qd palea est.xliij.dist.

8 ¶Utrū liceat eis cogere alios ad bibēdum? R.q nō Jntellige vltra necessitatem.neqz fabulas inanes cātare vel turpia ioca:pila vel vrso vel laruas demonū añ se ferre ꝓsentiant.quia hoc est diabolicuz z sacris canonibus prohibitū.vt dicit tex.in.c.nullus presbyterorum.di.xliij.

2 ¶Utrum liceat clericis facere puiuia? R.q sic. si ex charitate dūmodo abstineāt a superfluitate. detractione z irrisione aliorum.vt in.c.puiuia.xliij.di. z in ꝓncipio z in fine mēse laudes deo reddant.z aliquid legant de sancta scriptura vt in.c.qñ.z in.c.ꝓ reuerētia ea.dis.als nō licet.vt in.c.nō liceat.eadē dist.

3 ¶Utrum debeat benedicere mensam anteq̄ comedat? R.q sic.z post sumptum cibum reddere gratias.xliij.di.c.nō liceat.

4 ¶Utrum debeat comedere ante terciam? R. q non vt in.d.c.nō liceat.

5 ¶Que debent esse in eoꝝ cōuiuio? R. Primo lectio diuinarum scripturarum.Secdo q nulli detrabatur. Tercio q inanes secularū negociorū fabule nō recitent.z multominus aliud turpe.Quarto q solū pro sustentatione cibus sumat.habent ista in.c. cōuiuia. z.c.nullus presbꝛoꝝ.z.c.pro reuerētia. z.c. nō liceat.

6 ¶Utrū peccēt mortaliꝫ si ꝑ aliqd ꝓfato (xliij.di. rum faciāt? R.q nō sed venialiter: nisi qñ turpia vel laruas demonū añ se fieri ꝓsentiant. qz talia sunt eis ꝓhibita.vt in.d.c.nullus ꝓbꝛoꝝ.z iō videt eis mortale.Et lz.d.c. nullus ꝓbꝛoꝝ. loquat solū de ꝓbis. tū.c.ꝓbꝛi.xxxiij.dis.extendit ad oēs existētes in sacris.q añ non sunt in sacris nō credo q mortaliꝫ peccēt nisi ,put etiā seculares in hmōi peccarent.

Clericus .xij.debet esse alienus ab bis q̄ irregularitatē inducūt de q̄ vide.j. irregularitas.j.q̄ sunt q̄ nō ꝑnt ꝓmoueri . z q̄b? ꝛtutib? debeāt refulgere habes.xl.di.ꝑ totū. Nec debēt eē exemplū oibus laicis.viij.q.j.q̄lis.vbi dī vehemēter ecclesiam xpi destruit doc.s.meliores esse laicos q̄ clericos.facit.vj.q.j.§.verum hac auctoritate.

Clericus .xiij.q ad bona ipoꝝ z eoꝝ dispositionem.

¶Utrū cleric? possit testari de reb? eccīe mobilib?z 1
R. Jnno.in.c.cū i officijs.de testa.q nō vt ibi.z.c. ad hec.z.c.relatū.el.ij.xij.q.iij.c.j.Et nō. q oia dicūt bona eccīe q̄ intuitu eccīe vel de facultatib? eccīe acq̄siuit.vt in.c.j.de testa.in tex.z in glo.verūtū glo. in.c. pñti.de of.oꝛ.li.vj.post Host.tenet q clerici nō habentes administrationē.z dicūt nō bñe administrationem qñ nō bñt bñficiū cui sit assignata vos ꝑm Ge.in.d.c. pñti.§ simplr bñficiati vt sunt canonici z sīles q̄b? id qd bñt obuenit sibi rone psone.nō q habeāt ꝓbendā in eccīa distinctā.qz si haberēt administrationē posset disponere z testari de fructib? pceptis vsqz ad dieꝫ mortis de cōsuetudine.z etiā si ꝓsuetudo eēt: possent testari de redditib? pcipiēdis anno seq̄nti post mortē suā.vt refert Pa.in.d.c.cū in officijs.Sed ego credo licere qñ disponit in pios vsus vl i casib? de quib? in se.§.als ꝓsuetudo est irrōnabilis.ar.c.fi.xv.q.j.

¶Utrū clericus possit de rebus ꝑdictis donare aut 2
alio mō disponere? R. Pa.vbi.s.q nō nisi in.iij. casib?. Prim? qñ tantundē expedit de suo i vtilitatē ecclesie.c.si q̄s.xij.q.ij.z.q.v.si epus. qz in B casu posset etiā testari. Jmmo si nō testareꝫ heres posset petere. facit.c. de multa. z qd ibi nō.de ꝑben.z.l.q̄ oia. in fi. ff.de ꝓcu.z glo.in.l.si non sortē.§. si centū.ff. de condi.inde.Scds qñ hoc bz ꝓsuetudo ꝑm Ho.z Lau.in d.c.si epus.sed Pa.B intelligit de reb? mobilib? z modicis.Et ego addo qñ disponit pie z rōnabiliter. als nō. Tercius qñ donat intuitu elemosyne quā clericus etiā in egritudine pōt facere.vt in.c.ad hec. z.c. relatū.el.ij.de testa.Quartus casus qñ vult remunerare seruitia honesta tā a ꝓsanguineis q̄ ab extraneis receptа.d.c.relatū.§.licet addo.Quint? qñ dat religiosis locis.d.c.relatū.Et nota practicā ꝑm Pa. vbi.s. q si clericus vult aliq̄ respectu istoꝝ q̄tuoꝝ vltimoꝝ dare:faciat ipe dū viuit z nō relinquat qz nō valet. d. c.ad hec.Et nō q q̄cunqz accipit alio mō de rebus ecclesiasticis tenet ad restitutionez.facit qd no.in. d.c. ad hec.z qd nō.in.c.cum ꝑm.de ꝑben. sed melius qd no. Pa.in.c.vt vnusquisqz.de pecu.cle.vide quod di

¶Utrū cleri (co.j. Jmmunitas.§.lij.z sequenti. 3
ci possint de distributiōib? q̄tidianis disponere? R.q sic.si nō habēt administrationē i eccīa.qz dant ꝓ stipēdio psonali.vt in.c.vnico.de cleri.nō resi.li.vj.

¶Quid de donatione inter viuos? R.q valet qz ꝑsu 4
mit donatū intuitu amicicie vel spe future remunera

¶Sed q̄d de (tionis ꝑm glo.in.c.req̄sisti.de testa. 5
bonis acq̄sitis intuitu dignitatis clerical vtputa pro missis dicēdis? R. Pe. vt refert Cy.in aut.licētiā.C. de epi.z cle.q pōt testari.Et placet Ho. in.c. qz nos. de test.z Jnno.ibidē.q dicūt q si clericus rone officii aliq̄ acq̄siuit:puta qz fuit capellan? alicui? ꝓncipis q̄ multa ei donauit:q pōt de talib? donatis ad libitum disponere.multomagꝫ de bonis acq̄sitis intuitu ꝑso.

ne:puta ex successione cognatoꝝ vel donatione amicoꝝ seu industria clericoꝝ:vtputa doctria seu artificio pōt disponere:vt i.d.c.q2 nos. ⁊ qđ ibi no. Pe. tñ vt refert Cy. vbi.s. limitat ꝺ verū in clericis inferioribus.nō aūt in epo. Et addit Bal. ibidē etiā si eēt cardinalis. Idē de plātis regularū eccliarū. ⁊ ē tex. i.d. aut. q̄ solū ꝓcedit q̄ pdicti epi ⁊ plati regularū eccle siaꝝ possint disponere ad libitū de acq̄sitis aī epatuz vel plātoz. ⁊ de acq̄sitis i epatu vel plātione p cognationē vsq; ad q̄rtū gradū. de reliq̄s vo q̄ltercūq; acq̄ sitis nō pōt disponere ſ acq̄rit eccle. Cōis tñ opi. aliter tenet. vt. j. legatū. j. §. is. Sed ego limito in istis in quib⁹ pōt facere. qđ vult verū esse nisi in. v. casibus. Primus qñ ipe eēt obligatus restituere eccle. vtputa q2 dolo vel culpa nō leui. tñ ſm Jnno. in. d.c. cū in officijs. dāmificauit eccliam. ſ q̄ teneaꝫ de leui culpa etiā ē tex. apt⁹. C. arbi. tu. l. q̄cq̄d. facit. ff. de admi. tu. l. si res. Sicut em̄ vt no. Jnno. in. c. ea. q̄ de of archi. ille q̄ accipit pēiū ꝓ deposito seruādo teneꝫ de leui culpa. sic ⁊ q̄ dignitatē bz cui ꝺ officiū est annexū. ſ. ꝓservādi bona eccle teneꝫ: cū plus sit hꝫe dignitatē. Nec ob. l. noia. C. arbi. tu. vbi si noia debitoꝝ min⁹ idonea fiunt q̄ tpe tutele erāt bona nō teneꝫ tutor nisi fuerit in lata culpa. ff. de admi. tu. l. tutor q̄ reptoriū. §. cōpetit. vbi tutor emēs p̄dia minus idonea: nō teneꝫ nisi de lata culpa. q2 sunt casus spāles ſ regulare est vt teneaꝫ de leui culpa. ⁊ sic tenet Ber. ⁊ Jo. in. c. ea q̄. de offi. archi. Scōs si de bonis ipius eccleſie alicui fecit grām ſm Jnno. vbi. ſ. allegat. l. cū oñdim⁹. ff. de fide ius. tu. ⁊ C. e. l. ij. ⁊ vl. Tercius casus: si passus est ꝓpter negligentiā suā rē eccle pscribi: ſm Pa. in. c. ex pōsentiū. de pig. allegat. c. placuit. el. ij. xvj. q. iij. Quartus est si redditus in vsus inhonestos cōuertit. xij. q. iiij. c. j. Quintus in casib⁹ de q̄bus. ſ. dixi. Cleric⁹. iij. q̄ teneꝫ ad restitutionē. q2 in istis casib⁹ primo teneꝫ satisfacere eccleſie anteq̄ aliud disponat. De hoc etiam vide Jmmunitas. §. lij.

6 ¶Utrum acquisitum per sacerdotē in iniūgendo penitētias parochianis debet esse eccleſie: Rn. q̄ Jnno. in. c. cū inter. de ver. sig. q̄ sic. Et ideo disponere ad li-

7 ¶Utrū plātus inducēs testatorē (bitū nō pōt. ad sibi relinquendū qđ eccie reliquisset teneaꝫ illud restituere: ⁊ an possit disponere: Rn. Pa. in rubrica. de pe. de. q̄ quidā dicūt q̄ pōt disponere. p. l. quicq̄d. C arbi. tu. Sed Cy. formādo hāc q̄stionē in tutore dicit q̄ si blādo sermone ipm induxit ad sibi relinquēdum q̄ nō teneaꝫ. arg. in. l. fi. ff. si q̄s alie. te. vbi patz q̄ talis nō cōmittit delictū. Si vo dolo vel fraude eū induxit teneaꝫ eccleſie ad interesse Sed q̄ teneaꝫ eccie simpliciter. tex. est cū glo. in. c. q̄cunq;. xij. q. iiij. vbi pz q̄ plātus teneaꝫ ad interesse eccie q̄ ei potuit q̄rere et neglexit ad instar tutoris. vt. d. l. q̄cq̄d. ⁊ in. l. pupilloꝝ. C. de admi. tu. Nec em̄ dz vtilitatē suā pponere vtilitati eccie: sicut nec tutor vtilitatē suā vtilitati pupilli. l. tutor ſm dignitatē. §. j. ff. de admi. tu. l. si vt certo. §. comodatū. ff. como. ff. de po. l. qđ nerua. in fi. ⁊ vij. q. j. pōsentiū. ⁊ c. placuit. Pa. vbi. ſ. tenet ⁊ sequit opi. Cy. Sz ego credo verū in tutore. q2 de eo pōt dici q̄ ran. ⁊ de pe. di. ij. hec q̄ de q̄litate. sed in prelato teneo

8 ¶Cui restitu, (glo. cū tex. in p̄dicto. c. q̄cunq;. et q̄ indebite aliq̄d ab ecclasticis recepit: Rn. Rodu. ⁊ Ray. q̄ auctoritate iudicis penitētialis fiet restitutio ecclesie cui ablatū est si paup'est ecclesia. vel si est abū dans fiet pauperibus qui indigent. Idem Host. arg. xvij. q. iiij. si quis in atrio.

¶Utrū clericus q̄ rem eccleſie meliorauit ex sua industria: possit de sua meliorātione disponere: Rn. q̄ ñ facit. c. inquirēdū. ⁊ c. si quis. de pe. cleri. Ratio. q2 ad hoc teneaꝫ si de eius fructib⁹ viuit per dicta in. q. p̄ce. Secus si de patrimonio vel de suo meliorasset. vt. ſ. 9

¶Utrū relictū clerico in dubio p̄su (dictū est. §. ij. mat intuitu eccie datū: Rn. q̄ si administrationē non bz nō p̄sumit. secus si administrationē bz. Tamē ad cōiecturas est recurrendū. vt in. c. req̄sisti. de testa. et qđ no. Jnno. in. c. cū i officijs. e. ti. vide. j. legatū. j. §. 10

¶Utrū clericus possit de bonis (xvj. xvij. et. xviij. eccleſie dotare sororē vel alere parētes: Rn. Pa. in. c. puenit de arbi. q̄ sic sororē vel aliā ꝓsanguineā si idiget de redditib⁹ eccleſie. ꝓbat p. c. j. de co. cle. ⁊ mu. ⁊ p glo. cū tex. in. c. oīno cōfitemur. xxxj. di. vbi glo. dicit. q̄ clericus habēs vxorē vel filios: pōt eos pascere de redditibus eccie. ergo multomagis dotare: cū cā dotis sit fauorabilior q̄ cā alimētoꝝ. vt no. Cy. facit qđ nō. in. l. cū in plures. §. pe. ff. de admi. tu. ⁊ in. l. nō omni. C. e. ti. in glo. Et hoc intellige si indigent. vt in glo. p̄fati. c. oīno. ⁊ nō ad pompā vel aliū statū. ar. eorū q̄ nō. xliij. di. in p̄n. q2 sic tā dantes q̄ recipiētes tenent ad restitutionē. ij. q. vj. peruenit. ⁊ no. Mat. et Car. in cle. ij. de vi. ⁊ bo. cle. Limita tñ q̄ ad accipiētes vt teneant ad restitutionem: verū. qñ clericus est nō soluēdo. al's nō qñ accepit de reb⁹ q̄ alienari p̄nt ad libitū clericoꝝ. sicut sunt fructus ⁊ hmōi ſm vlde. et placet. lz alij indistincte velint q̄ teneantur. Qđ esset 11

¶Utrū peculiū qđ est aduenticium in (tutius, laico sit quasi castrense in clerico: Rn. Pa. in. c. q2 nos de testa. ⁊ in. c. ꝓstitutus. de resti. in inte. q̄ sic. Et ideo lz sit filiusfa. tñ vsuffructus non acquirit p̄ri. Hoc tenuit Jo. in. d. c. q2 nos. ⁊ casus est in aut. ꝓsbyteros. C. de epi. ⁊ cle. vbi dicit q̄ res ad dominiū clericoꝝ veniētes sint eis ad silitudinē castrensium vt testari 12

¶Quis succedet clerico decedenti ab (possint. intestato: Rn. q̄ in bonis eccie eccia. in bonis vo suis de q̄bus pōt ad libitū disponere succedent consanguinei si habet. xij. q. iij. quicunq;. ⁊ q. vl. c. vl. in aut. de ec. ti. §. si quis epos. q̄ si nō habet tales qui de iure veniūt ab inte. succedet eccia. c. j. de suc. ab inte. 13

¶Utrū clericus ordinatus ad titulū patrimonij sui tacite vel exp̄sse: possit de dicto p̄timonio ad libitum disponere: Rn. q̄ sic: ſm Ge. in. c. si epūs de ꝓben. li. vj. nisi exp̄sse sit actū q̄ transierit in rem eccleſiasticā ſm Jo. de lig. ⁊ Jo. an. ibidem. In dubio vo cū nescitur bona fuerint eccie vel p̄sone: p̄sumendū est p̄o eccia. si tñ p̄stat eum habuisse aliqua. sed dubitaꝫ an sint ista vel illa p̄sumit ꝓ possessore ⁊ alius ꝓbabit. arg. xij. q. iiij. c. j. ⁊ q. v. c. j. in fi. Si nullus sit in possessione ⁊ in dubio stant: fiet distributio equalis. de suc. ab intesta. c. ij. in glo. 14

Clericus. xiiij. quo ad eorum p̄uilegia.

¶Quero que sunt p̄uilegia clericoꝝ: Rn. Pa. in. c. epis. de ꝓben. q̄ oia p̄uilegia militū q̄ cōgruūt clericis habēt. de q̄bus p̄uilegijs militū dicit in glo. l. pe. ff. ex quibus cau. ma. Ratio. quia sunt veri milites. Illi impatoris: sed isti dei. facit. c. j. cū glo. de cle. egro. cum glo. in. c. christianis. xj. q. j. et similiter glo. in. c. militare. xxiij. q. j. ⁊ tex. cum glo. j. q. iij. saluator. circa medium. Et merito dixi que cōueniunt clericis. quia ignorantia iuris non imputaꝫ militi cum habeat vacare armis. l. j. et qđ ibi nō. C. de iur. ⁊ fac. igno. ſ nota 8

sic clericis: cū habeant scientie intēdere: ꝺm ꝙ dixi. §. Clericus. ij. §. iij. ⁊ sic de ceteris. vñ ꝑ debito ꝙueniri non ꝑnt vltra ꝙ facere ꝑnt. nec tenent cedere bonis l. miles. ff. de re mili. nisi sit ex delicto ꝓtractum. vt. §.

2 ¶ Itez Ber. enumerat. xiij. q. re (Cedere bonis. citat Car. in cle. j. de v. ⁊ bo. cle. Primū ꝙ nō cōueniuntur coꝝ iudice scl'ari. de fo. cō. si diligēti. Scōm ꝙ verberās eos est excōicatus. xvij. q. iij. si quis suadēte. Terciū ꝙ nō tenent ꝑstare munera seu onera psonalia vel realia. de immu. ec. nimis. vide. j. Immunitas. §. xxxiij. cū se. Quartū qꝛ ꝑnt vendicare rē ꝓcessam eccl'ie añ traditionē. l. fi. C. de sacrosan. ec. ⁊ c. exlr'is. de ꝓsue. Quintū qꝛ gaudēt eodē priuilegio familie eoꝝ. xj. q. j. clericū. el. j. xxxij. di. eos. ⁊ vtrobiꝫ in glo. Intellige q̄ ad forū. vt in. d. glo. ptꝫ. Sextū qꝛ facientes statuta ꝺ clericos sunt excōicati. de immu. ec. eos q̄. li. vj. Septimū ꝙ solū clerici ꝑnt obtinere bñficiū ecclesiasticū. de trāsac. exlr'is. Octauū ꝙ ꝑ lr'as ꝺ laicū impetratas cū clausula generali nō ꝑnt cōueniri. vt in glo. c. sedes. de rescrip. Nonū ꝙ nō tenent dare sportulas. de vi. ⁊ bo. cle. cum ab oīni. Decimum ꝙ acquisita etiā sub ptāte ꝑis disponūt. vt vult auē. ꝑ sbyteros. C. de epi. ⁊ cle. Undecimū qꝛ ꝑ rebus suis recupandis agere ꝑnt sine ꝓsensu ꝑis. no. Archi. i. c. fi. de iudi. li. vj. Duodecimū ꝙ ꝑ necessitate non ꝑnt distrahi a ꝑte ꝺm. l. ij. C. de pa. q̄ fi. di. Terciūdecimū ꝙ seruus sciente dño clericat⁹ liberat̄ a seruitute dñi ca ⁊ ptāte. liij. dis. si seruus. Quartūdecimū ꝙ ꝑnt facere collegiū ar. c. fi. de re. do. vbi solū religio ꝓhibet̄ qđ laicis nō licet. nisi vt dicā. j. Collegiū. ⁊ de multis alijs priuilegijs. j. Immunitas.

3 ¶ Utrū clericus ꝓiugatus supradictis ꝓuilegijs gaudeat: Rꝛ. ꝙ nō. Sed si ꝓtraxit cū virgine ⁊ defert tonsurā ⁊ vestes clericales: solū gaudet in duobus. Primo ꝓuilegio canonis si q̄s suadēte. xvij. q. iij. Scđo ꝑ aliq̄ crimine nō ꝑt trahi ad iudiciū scl'are. nec iudex scl'aris ꝓtextu cuiuscunq; excessus ꝑt eū punire pecunialiter vel psonaliter. c. vnico. de cle. ꝓiu. li. vj.

4 ¶ Utrū clericus possit vti statutis et ꝓsuetudinibus laicoꝝ ad suū cōmodū: Rꝛ. Pa. in. c. fi. de vi. ⁊ bo. cle. ⁊ facit tex. in ar. ꝙ sic. facit etiā tex. in. c. ad nostrā. de ꝓba. Utrū eos nō ligāt in eoꝝ ꝓiudiciū. Vide glo. in c. j. ne se. va. ⁊ qđ dicā. j. Statutū. §. vij.

Coactio alia absoluta q̄ quis totaliter cogit̄ ad aliq̄d faciendū

c coꝛpaliter ꝺ eius voluntatē. sicut ille q̄ ligatur: ⁊ hmōi. de q̄ in. c. presbꝛos. l. di. ⁊ q̄uis aliq̄d faciat ex tali coactiōe ꝺ deū nō peccat. vt ptꝫ in d. c. ⁊ no. glo. in. c. ad eius. v. dis. facit. c. qđ latenter. et qđ ibi nō. de reg. iu. Quod intellige verū nisi aio consentiat post. Est ⁊ alia coactio q̄ dr ꝓditionalis. q̄ q̄s cogit̄ vt vnū de duob⁹ eligat. de q̄ in. c. lectoꝛes. xxxij. dist. ⁊ in glo. p̄dicta. ⁊ hec nō excusat in pctis. c. sacris de his q̄ vi met⁹ ve cā fi. de q̄ dic vt. j. Metus. §. vj.

1 ¶ Utrū coactus suscipiat baptismuꝫ vel ordinē: Rꝛ. glo. in. c. epus. lxxiij. di. ⁊ Inno. in. c. fraternitatis. de bere. ꝙ si coactio fuit absoluta nō. sed in coactiōe cōditionali suscipit characterē q̄uis nō grāꝫ. vt. §. Baptismus. vj. §. vj.

2 ¶ Utrū seruitia facta deo ꝑ coactionē ei placeāt: Rꝛ. ꝙ nō. xxiij. q. v. ad fidē. ⁊ xx. q. iij. ꝑsens. vtilia tñ sunt faciēti. sed nō ad salutē nisi dispositiue.

3 ¶ Utrū matrimoniū teneat ꝑ coactionē ꝓtractū: Rꝛ. per absolutā certum est ꝙ non. sed per conditionalē tenet nisi interuenisset metus q̄ posset cadere in constantē virū. de quo dic vt. j. metus. ⁊ Matrimonium. iij. impedimento. xj.

Coadiutoꝛ dari nō ꝑt epo ⁊ alijs superioꝛibus ꝑlatis sine licētia papeꝛ nisi in duobus casibus. Primus q̄n epus vel alius superioꝛ ꝑlatus est grauatus senio aut valitudine coꝛporali ita grauatus ꝙ ꝓpetuo suum officiū nequit exercere. tunc de consilio ⁊ assensu capli suiuel maioꝛis partis: vnū vel duos assumere ꝑt coadiutoꝛes. Secundus q̄n ꝑlati ꝑlati essent amentes. ita ꝙ velint vl nolint nesciant exprimere. tūc capl'm vel due partes vnū vel duos coadiutoꝛes eis dare possunt. vt in dicto. c. vnico. de cle. egro. li. vj.

¶ Quibus dari debet coadiutoꝛ: Rꝛ. ꝺm Inno. in. c. 1
nisi cum pridē. de renū. ꝙ debet dari cuicūq; ꝑlato q̄ nō ꝑt suū off. ciū exercere. vij. q. j. q̄si per totū.

¶ Utrū dilapidanti bona ecclesie sit dandus: Rꝛ. Inno. in. c. venerabili. de offi. dele. ꝙ sic. 2

¶ Quid potest coadiutoꝛ: Rꝛ. habꝫ liberā ⁊ legitimā 3
administrationē: excepto ꝙ nihil ꝑt alienare. vt ptꝫ in. di. c. vnico. nec debet aliquid de bonis ecclesie cui est coadiutoꝛ sumere nisi sumptus moderatos: vt ibidem. vide ad hoc. c. scripsit. vij. q. j.

¶ Sed nunq̄d epi ⁊ alij ꝑlati superiores possent sibi 4
facere cōmissariū in adiutoꝛiū: Rꝛ. ꝙ sic. vt no. doc. in d. c. vnico. Et differt iste a coadiutoꝛe. qꝛ nō habet nisi eā auctoꝛitatē quam sibi volunt dare. Secus in coadiutoꝛe.

¶ Quādo expirat officiū coadiutoꝛis: Rꝛ. ꝙ morte il 5
lius cui datus est coadiutoꝛ. vt no. doc. in. c. grādi. de sup. neg. ꝓela. li. vj.

Cogitatio non mereꝝ penā ab hoie cū suis terminis est cōtenta. de pe. di. j. §. cogitatio. in tex. ⁊ glo.

¶ Utrum cogitatio deliberata in malum mortale sit 1
peccatū mortale: Rꝛ. ꝙ sic. xlix. dist. c. hinc etcñ. §. pōderosus. etiam si opus non sequatur.

¶ Utrum cogitatio morosa sit mortale pctm̄: Rꝛ. cō- 2
sensus in delectationē alicuius actus q̄ ex genere suo sit pctm̄ mortale: est mortale peccatum. ꝺm sanctum Bo. in. ij. dist. xxiij. ⁊ Ri. ibidē ⁊ Alex. scđa scđe i tractatu de peccato veniali. ⁊ in hoc cōmuniter concoꝛdant doc. Delectari cū consensu solū de cogitatione: qꝛ hoc ꝓuenit ex inclinatione affectus in ipam cogitationē. q̄ quidē ꝺm se nō est pctm̄ mortale: sed q̄nq; veniale. vt cū q̄s inutiliter cogitat de ea. q̄nq; nullum vt cū quis vtiliter cogitat. puta qꝛ vult predicare vel disputare. ideo ꝓsensus in talem delectationē nō erit mortale: ꝺm Tho. ꝓma scđe. q. lxxiij. arti. viij. sed solum q̄n delectaꝝ de fornicatione cogitata. ⁊ consentit in talē delectationē ꝺm ꝑfatū Tho. vbi. §. Si vo cogitationi morose nō adest cōsensus in delectationē et cogitatiōis actus ꝓhibiti. tūc ꝺm. s. Bo. vbi. §. distinguendū est. q̄ aut imminet periculū casus in peccatū mortale. ⁊ tūc si aduertit periculū qđ sibi imminet ⁊ nō repellit. sed patiꝝ in hmōi cogitationib⁹ occupari: tūc ꝺm mgros peccat mortaliter. Si vo nō aduertit periculum delectationis: nec repellit: non peccat mortaliter. Et hoc magis mihi placet. ⁊ est tutioꝛ. q̄uis aliq̄ dicāt nō eē mortale etiā q̄n aduertit piculū dūmō nō ꝓsentiat in delectationē. Silr q̄n nō imminet piculū casus nō est mortale pctm̄ si nō repellit: sed tñ periculo sum. Collige ergo sic. q̄n quis habet cogitationē in q̄ delectaꝝ. q̄ aut delectatio est de eo qđ nō est pctm̄ vl saltē mortale. ⁊ sic q̄tumcūq; in eā ꝓsentiat non pec-

cat mortaliter ꝑm ꝛRic.vbi.s. puta mulier vidua cogitat de actu fornicali quē habuit cum marito: vel delectetur in ipsa delectatione cogitationis vt preterita non vt ꝑnti nō peccat mortaliter nisi imineat sibi periculum casus: puta pollutionis ⁊ hmōi: q⁹ tunc si aduertit peccat mortaliter nō repellādo. Si vo est de eo qđ est mortale ex genere suo. vt fornicari ⁊ occidere hominē ꝓpter vindictā ⁊ hmōi. ⁊ tunc aut placet ipsa delectatio ⁊ opis ꝓsummatio si facultas adesset ⁊ sic ē mortale pctm̄. Aut placet delectatio: ꝑ displicet opis ꝓsummatio. ⁊ sliter est mortale pctm̄. Aut neutrum placet. ⁊ tunc si iminet periculū ⁊ aduertit: si nō repellit: est mortale ꝑm tutiorē viam. Si aūt nō iminet periculū: aut nō aduertit: sic erit veniale si non repellit. Si aūt statim repellit: sic nullū est peccatū. Si aūt delectatio solū est in cogitatione nō in re cogitationis. puta delector de alīq cogitatione: q⁹ est pulcra adinuentio ⁊ hmōi. ⁊ tunc si est ꝓpter bonū finem: puta vt predicē ꝓtra tale pctm̄ vel disputē: sic est meritoriū. Si aūt nō est ꝓpter finē bonū: sed ꝓpter vanitatem: sic erit pctm̄ veniale: nisi vt dixi imineret periculū: q⁹ tunc vt dictum est peccaret mortaliter quādo aduertet nō repellendo. Et de hoc etiam vide. j. Sensualitas quādo est peccatū vel non.

Cognatio est triplex. carnalis. legalis ⁊ spiritualis. de quibus vide. j. Matrimonium. iij. impedimento. vj. ⁊ vij. ⁊ viij. ⁊ xv.

Collegium quia simł colligunt: vel quia simul cohabitant. dictum est ꝑm glo. in l. j. ff. qđ cuiusq; vni. Et dicit ecclesiasticus si maior ꝑs vel equalis est clericor: q⁹ magis dignus trahit minus dignū. c. qđ in dubijs. de ꝓse. ec. vel al. l. qđ maior. ff. de mino. no. Bal. in l. fi. ff. de col. illi.

¶ Utr̄ liceat facere collegiū: ℟. Inno. in. c. dilecta. de excess. ꝓ. lz alij aliter dicant q⁹ homines cuiuscūq; ꝓfessionis: vt grāmatici vel negociatores ⁊ hmōi. pnt simul ꝙuenire ꝓpria auctoritate ⁊ facere sibi rectorez ⁊ sindicum. dūmō cohabitāt vel collegium faciant ꝓ causa honesta: puta ad defensionē iusticie sue vel ne in officijs suis fiat fraus. ⁊ multomagis si faciāt causa pietatis vel religionis. Et q⁹ liceant talia collegia. ptz. C. de iu. om. iu. l. fi. ff. qđ cuiusq; vni. l. j. ff. ad trel. oibus. ⁊ de ꝓcu. c. q⁹. ⁊. ff. de colle. illi. l. j. §. j. vbi aliqua ꝓhibendo ꝓcedere videt alia collegia: ⁊ ibi etiā dicit q⁹ senatusco sulto illicita arcent: ꝑ licite ꝓcedunt ⁊ illicitū est qđ fit ꝓ malo aliquo. ⁊ destruendum est. l. vl. ff. de colle. illi. Dicit Bar. in l. j. ff. de colle. illi. q⁹ de iure cōi collegia que fiunt causa religionis sunt ꝓmissa. l. j. in pn. ff. qđ cuiusq; vni. facit qđ no. Jo. in. c. dilecta. de excess. ꝓ. ⁊ Inno. ⁊ Jo. in. c. inē dilectos de dona. ⁊ qđ no. Pe. de paruso in tractatu de canonica portione epi. c. iiij. Qđ no. q⁹ facit ꝓ istis discipli natis ⁊ hmōi: ꝓtra quos clamāt aliqui inquisitores.

2 ¶ Sed quot homines faciūt collegiū: ℟. q⁹ duo vel tres de elec. c. j. ꝑm leges tres requirunt. vt. l. neracius. ff. de ver. si. sed. x. homines faciunt plebem vel populū. x. q. iij. vnio. ⁊. x. vel. xv. faciunt turbā. ff. de vi. bo. rap. l. pretor. la. ij. §. j. sicut. x. oues faciūt gregez. ff. de abigeat. l. oues. vnus vel duo faciūt familiā. ff. de v̄. sig. l. dete statio. in fi. vide glo. in. c. j. x. q. j. ꝑ pr̄familias dr̄ q⁹ hz dūiū in domo. licet filios nō habeat nō em̄ ꝓsonā sola demonstram⁹: ꝑ ⁊ ius dicit. l. pnūciatio. in. §. pr̄. ff.

3 ¶ Utr̄ deserētes collegiū debeāt hīe ptē (de ver. si. suā bonor collegij: ℟. Inno. vbi. s. q⁹ sic. de his q⁹ in eo ꝓferūt ipsi de collegio. ⁊ sic loquit. l. j. §. fi. ff. ꝺ col-

le. illi. facit ꝓ boc. l. ij. §. via x. ff. ne qđ in lo. pu. de cle. ꝓiu. qđ a te. vbi no. de boc. xix. q. vj. de lapsis. Sed de alijs q̄ donant vel legant vniuersitati nō debent habere ptē. facit. l. sicut. §. si qđ. ff. qđ cuiusq; vni. ⁊ alijs nō. in glo. ꝺ. §. fi. q̄ cōcor. cum Inno.

¶ Utr̄ collegiū differat a societate: ℟. Inno. vbi. s. q⁹ sic. ptz in. l. j. ff. qđ cuiusq; vni. vbi dicit q⁹ socij alicuius ꝓfessionis pnt facere collegium. ergo societas nō est collegiū. Item collegiū residet in vno. ff. qđ cuiusq; vni. l. sicut. in fi. ꝑ societas morte vnius socij solvitur. ff. ꝓ socio. l. adeo. morte socij finit societas: vt nec ab initio pacisci possumus vt heres succedat societati: dixit tex. ibi. 4

¶ Utr̄ collegium possit sibi facere vnuz rectorē sub quo possint oēs de collegio ꝙueniri: ℟. q⁹ sic. tex. est in. l. fi. C. de iu. o. iu. ⁊ tenetur ei obedire vt ibi. 5

¶ Utr̄ destructo collegio extinguant oīa p̄uilegia eius: ℟. Pa. in. c. ij. de po. pla. q⁹ sic: si est ecclesiasticū ⁊ destruat ꝑ superiorē. Si vo ē seculare sunt opi. sed verior ꝑm eum est q⁹ durant apud ciuitatē vel locum si ipsi ciuitati erant cōcessa sicut in ecclesiasticis durat apud ecclesiā. vide de boc. s. Ciuitas. §. j. 6

¶ Utr̄ collegiū vel vniuersitas petat restitutionē in integrum sicut mino: ? ℟. aliqui dicunt q⁹ sic. Sed tu tene verum in collegio pio: sicut sunt hospitalia ⁊ buiusmodi ꝑm Jo. an. in. c. ij. de resti. in inte. li. vj. ar. c. requisisti. de testa. sed pa. in. c. j. de resti. in inte. q̄ boc sequit. alle. l. oīa. C. de epi. ⁊ de. que dicit oīa p̄uilegia cōcessa ecclesijs extendi ad hospitalia ⁊ pia loca. vide de boc. s. Ciuitas. §. iiij. 7

¶ Quomodo collegiū pōt disponere super re p̄uati. ⁊ quot debent ꝙuenire vt possint aliquid facere. vide infra. Statutuz. §. xj. xij. ⁊. xiij. ⁊. j. Electio. §. xvj. 8

Collusio est aliquē cum suo aduersario pecunia mediante vel gratia pacisci: vt ꝑ se in causa vel iudicio ꝓmittat sententiari. de collu. c. j. ⁊ se.

¶ Utr̄ liceat colludere cum aduersario: vide. s. Accusatio. §. xj. 9

Colonus quomodo efficit quis: ℟. pa. i. c. indicatū. ꝺ immu. ec. q⁹ tunc qñ ꝑ. xxx. annos tanq̄ obligatus ⁊ ascript⁹ solo stat. Azo vult q⁹ etiam requirat promissio. Secus si nō tanq̄ obligatus vt in colonis nostri tēporis in quibus nulla acquirit seruit⁹. ar. l. pōponius q̄rit. §. j. ff. quēad. ser. amit. Et no. ꝑm Bo. in suz. de natis ex libero ven. q⁹ quidam dicunt ascripticij. qui. s. per scripturā solo vel terre aut glebe sunt astricti. Quidam dicunt cen siti. ⁊ eodem modo constituunt sicut ascripticij. sed differunt: q̄a isti sunt obligati ad tertiā vel quartaz ⁊ hmōi ptē. Censiti vo certū censum soluere tenent annuatim. l. ij. C. in q̄. ca. col. cē. do. ac. po. Quidam dicit ꝓpetui. Olim em̄ tpe famis ꝓstituebant reddit⁹ ex publico: ⁊ ideo q̄ ribaldos q̄ se simulabant ir: aalidos ꝓdebāt. si erāt liberi in ꝓpetuo habebāt colonatū. si serui ꝓditor dabant. C. de mendi. vali. l. vnica. Et ꝑm Bar. ibidē lz reddit⁹ nō ꝓstituant habet locū hec pena bodie. Nec ob. aut. de q̄sto. §. si vo: q⁹ loq̄t q̄ ꝓditur a publica ꝓsona. q⁹ tunc in publicū opus dant. serui vo suis dn̄is. ⁊. l. vnica p̄dicta loquit q̄n a p̄uata ꝓsona ꝓdunt. Quidā sunt inq̄lini stricte: vt sunt q̄ fundo tenent. tñ in suburbio pnt cōmorari ⁊ differūt a colono q̄ tenet inhabitare in fundo. Inq̄lini large sunt q̄ domū nr̄am inhabitāt ad certū tp̄s soluendo certū quid. vt in. c. ꝓpter. de locā. Quidam

dicunt originarij. vt sunt nati ex colonis. siue in possessione siue alibi. vt in. l. cum satis. j. rñ. C. de agri. cen. li. xj. Et hoc verū si mater erat colona. alʒ secʒ facit. l. fi. C. de agri. cē. t. co. Quidā sunt coloni simplices q̄ sub certa mercede prędia colenda accipiunt annuatim: t hi omnes agricole nomine aliquādo comprehendunt. Vñ agricola quasi agrū colens.

8 ¶ Utr colonus qui terrā colendā accepit ad tertiaz vel quartā partem vel alium redditū possit deducere semen vel expensas alias? R. In no. in. c. tua. el. ij. de rei. q nō de iure nisi p speciale pactum aliud fiat. t si pactū nō sit psuetudo debet attendi si est. q si nō est. stabimus iuri.

Cōmenda quomodo possit haberi de bñficio ecclesiastico. vide. s. Beneficium. §. xxxvij.

Cōmissio facta p papā alicui expresso nomine dignitatis faciendo mentionez q̄ residet in alio loco facit vt talis possit cognoscere in loco residētie fm Jo. an. in. c. exhibita. de re. pmu. Ubi vo nō fit mentio de residentia: tūc cōmissio est facta in loco dignitatis expresse. nec extra illā diocesim poterit cognoscere de illa causa. c. statutū. §. in nullo. de rescrip. li. vj. t quod ibi notat.

1 ¶ Utr pmissio facta in genere de dispēsando restringatur ad mediocritatē. dic vt. s. Cleric?. j. §. vltimo.

Cōmodatum est alicuius rei ad aliquē specialem vsuz gratuito facta cōcessio fm glo. in. c. vnico. de cōmo. t p declaratione prescripte diffinitionis multa sunt querēda.

1 ¶ Utr cōmodatū cōsistat solum in rebus mobilib?: R. glo. pdicta q nō. § etiam in rebus immobilib?. similiter t in corpalibus: puta seruitute habitandi. ff. cō. l. j. vbi tex. dicit posse cōmodari rem mobilē t etiā soli. t etiam habitationem.

2 ¶ Utrū consistat in rebus que vsu cōsummunt: R. q nō: nisi cū pcedunt ad pompā vt ditior appareat. ff. e. ti. l. iij. §. vl. t. l. se. t ideo ptz verbū alicuius rei.

3 ¶ Utr cōmodari possit res ad incertuz vsum: R. q non. quia tunc precarium esset. t in hoc differt: quia precarium ad incertum vsum est quo ad tempus durationis. puta pro se t heredibus suis. ff. de pca. l. cuz precario. Cōmodatum vo ad certum vsum. quia secz habet tps tacitū vel expressum añ qd nō pōt reuocari. Et dico tacitū: puta cōmodaui tibi librū ad trāscribendum habet tēpus in quo possit cōmode trāscribi. ff. cōmo. l. iij. §. vlti. t. l. iiij. t. l. si vt certo. §. interdū. t. l. vl. fm Jnno. in. d. c. vnico.

4 ¶ Utr possit reuocari cōmodatū añ vsum expletū: R. q nō. d. c. vnico. t. l. incōmodato. §. sicut. ff. eo. ti. Precariū vo bene pōt reuocari. q̄ non est ad certum vsuz. ff. de pca. l. ij. §. j. t de preca. c. vltimo. Et si reuocat añ tēpus: tenet de damno cōmodatario. l. in reb?. ff. cōmo. Limito tñ hoc i psciētia verū: nisi cōmodat? silr erat passur? dānū si nō reuocasset t cōmodatari? alʒ etiā puidere nō potuisset: q̄ potius ex re mea debeo mihi psulere. nec cōmodatari? pōt dici deceptus exquo alʒ etiā sibi puidere nō potuisset.

5 ¶ Sed quid si cōmodatari? nō potuit sine culpa sua re cōmodata vti infra tps pfixum tacite vel expresse: nunqd inuito dño possit vti alio tpe? R. Bar. in. l. in cōmodato. §. sicut. ff. cōmo. t sequit Pa. in. d. c. vnico. q nō. q̄ cū dñs certet de dāno vitādo. t ipse de lucro captando: debet casus potius cōmodatario imputari: facit. l. si vno anno. §. itē cū quidā. ff. locati.

¶ Utr vtens re cōmodata ptra voluntatē dñi sciens 6
ter ad aliū vsum teneat? R. q sic: ad restitutionē. d. l. si vt certo. §. § interdū: imo cōmisit furtum t peccauit ptractando rem alienam inuito dño. t aliqñ posset esse mortale. puta quādo est res magni pōderis t damni. vel ex intētione qñ etiaz faceret in magno dāno. sic de furto dicit. j. Furtū. §. xxiiij. Si vo credit pbabiliter dominū psessurū: nō cōmittit furtuz. Si vo dubitat: sic cōmittit furtū. l. qui vas. §. vetare. ff. de fur. Item quādo nō credit probabiliter. §. placuit insti. de obli. que ex delic. nas. in glo.

¶ Utr cōmodās vasa viciosa vel equū teneat de dā 7
no primi? R. q sic fm glo. t doc. in. d. c. vnico. si sciēter hoc facit nec reuelauerit cōmodatario. Secus si ignorabat vitium. ff. cōmo. l. in rebus. §. possunt. t. §. item qui sciens. t. l. pe. secus si in locato. t sic ptz quare dictum est ad aliquē specialem vsum.

¶ Utrū in cōmodato possit intervenire merces? R. 8
glo. in. d. c. vnico. q nō: quia si intervenit merces transit in locatū vel in ptractū innoiatū. insti. mā. §. vl. et pterea dicit in diffinitione gratuito.

¶ Utr dominiū rei cōmodate trāseat in cōmodariū 9
R. glo. pdicta q nō: q̄ is qui cōmodat retinet dñiuz t possessionē. ff. cōmo. l. rei cōmodate.

¶ Quid si res cōmodata perit cui? periculo peribit? 10
R. q domino peribit: nisi cōmodatarius fuerit in cul

¶ Utr teneat cōmodatarius de (pa. d. c. vnico. 11
omni culpa? R. q si cōmodatū sit gratia recipientis tm̄ tenet etiam de leuissima. d. c. vnico. t. d. l. in rebus. t. d. l. si vt certo. §. cōmodatū. Si vo sit gratia cōmodātis tm̄. vtputa cōmodaui tibi iocalia vt ornatior veni res ad me. sic tenet solum de dolo. d. §. interdū. t. l. si mei causa. e. ti. t. ff. de ac. t obli. l. §. j. bis quoq. Si āt sit gratia vtriusq: vtputa vt cōmunis amicus inuita ret: cōmodaui tibi vasa t hmōi: tunc tenet de dolo t lata culpa t leui. d. §. interdum. t. d. l. in rebus. Et nō fm Pa. in. d. c. vnico. q hoc non est speciale in cōmodato: sed est generale in omnibus ptractibus. vt in. l. ptractus. s. t qd ibi nō. ff. de reg. iu. Fallit in pcario vbi nō tenet nisi de dolo. q̄uis fiat gratia recipientis tm̄. Ratio diuersitatis reddit. q̄ pcariū pōt semp reuocari: sed cōmodatū nō: t ideo magis grauatur cōmodatarius. facit. l. quesitū. §. illud. ff. de precario. t. d. l. ptractus. Fallit etiā fm q dicam. j. Locatio. §. xxiij. quid añt sit culpa leuis leuissima t lata. Et qñ qui tenetur de dolo teneat etiam de lata culpa. vide. j. Culpa per totum.

¶ Utr cōmodatarius teneat de deterioratōe rei? R. 12
q nō. si in ea re vsus est quā accepit: t sine sua culpa deterior est facta vt. ff. pmo. l. cū q̄ rem. in prin. t. l. fi. t qd dicit in. l. sed mihi videt. ff. e. ti. vbi tex. Propzie em̄ res dicit nō reddita quādo deterior facta reddit intellige ex culpa sua.

¶ Utr cōmodatarius possit repetere impēsas quas 13
fecit in re cōmodata? R. q nō illas que naturali ratione fiunt: vtputa cibariorū t huiusmodi. sed alʒ sic. vtputa impensas valitudinis vel fugez hmōi. vt. l. in rebus. ff. cōmo. §. possunt.

¶ Utr cōmodatarius teneat de casu fortuito? R. q 14
nō. nisi pactū seu mora interuenerit. d. c. vnico. t. d. l. si vt certo. t. C. cōmo. l. j. ff. de. ac. t ob. l. j. §. is vo q̄. Aduerte tñ q licz morosus teneat si res perijt. tñ in pscientia si eodē mō apud dñm fuisset peritura: non credo q teneat nisi solū ad aliqd interesse si dñs passus est, pter morā. de quo vide. j. Mora. §. pe. t vlti.

15 ¶Utr̃ remittens rem cõmodatã̄ per nũcium ꝛ casu fortuito periꝛt:teneaꝫ? R̃.q nõ.casus est in.l.argẽ tum.ff.cõmo.ꝛ ibi glo. Nec ob.c.significante. de pig. quia loquit̃ in mutuo. qđ quia est debitoꝛis periꝛt sibi.quia debitoꝛ est obligatus in genere.ꝛ genus periꝛe nõ potest.l.incendium.C.si cer.pe. ¶Res đo cõmodata remanet in dominio cõmodantis . ꝛ ideo periꝛt domino. Si đo periꝛt culpa nunciꝫ.vel si fuit infidelis quomodo teneꝫ: habes supꝛa.§.xj. ꝑm illam distinctionem ꝑm culpaꝫ in qua fuit:puta quia cõmuniter habebaꝫ idoneus in nulla culpa est.l. argentũ.ff. cõmo. Si non sic:sic vide de qua culpa tenetur. ꝛ ꝑm illam iudica.

16 ¶Utr̃ cõmodatarius possit pꝛeferre res suas cõmodatis quãdo oĩes saluare nõ potest? R̃.q si sue erãt viliꝰes non potest.facit.l.qđ nerua.in fi.ff. depo. Si đo erant eiusdem pꝛeciositatis: similiter nõ potest si cõmodatũ est factũ gratia cõmodantiꝫ. facit.l. in rebus.ff.cõmo. Si đo est factũ gratia cõmodantis tm̃: etiam suas viliꝰes potest pꝛeponere.facit.d.§. interdum. Si aũt gratia vtriusq;: tunc solum potest ꝓponere res suas si sunt eque pꝛecioſe. Quando aũt sue erant pꝛecioſioꝛes:potest cas pꝛeponere rebus cõmodatis. q̃uis cõmodatũ sit factũ gratia recipiẽtis tm̃: quia quilibet diligens boc faceret ꝛ nõ tenetur facere nisi qđ diligentiſſim⁹ feciſſet.d.l.in rebus.j.rñ.ꝛ sic intellige.d.l.si vt certo.§. quia đo senectute. qđ no. q̃a facit ad multa. vt qui teneꝫ de dolo possit pꝛeponere viliꝰes suas.Qui đo de leui equales.Qui de leuiſſima pꝛecioſioꝛes solum.

17 ¶Quis potest cõmodare? R̃. ꝑm Mo.ti.cõmodati q ille q̃ potest ꝓtrabere.facit in ar.l.iulian⁹.§. añpe. ff.de ac.emp.ꝛ ven.ꝛ ea que bona fide possidemus.l. cõmodare.ff.cõmo.ꝛ etiam que mala fide possidem⁹ vt ibidem sed nõ in ꝓscientia.

18 ¶Que sit natura cõmodati? R̃. idem Mo.vbi.ꝛ.q est vt res ipsa cõmodata restituaꝫ.quia boc est de iure naturali.di.j.ius naturale. nec potest rõne ꝓpensationis directe retineri ꝓtextu alicuius debiti.l.vlti.C. cõmo.in ꝓtrarium tamen teneꝫ ibidem cõmuniter:ꝛ facit qđ no.pa.ꝛ glo.in.c. bona fides.de deposito: q̃a solum pꝛobibeꝫ compẽsatio in deposito. ergo in aliꝭ cõtractibus admittit̃:quia exceptio firmat regulam. xxxij.q.vij.dominus.

Compaternitas vide infra Matrimonium.iij.impedimento.vij.

Compensatio est debiti et crediti inter se contributio . vt.ff. de compen.l.j.

1 ¶Utr̃ admittaꝫ in oĩbus? R̃.Pa.in.c.bona fides de deposito q sic in oĩibus que in suo genere recipiunt functionẽ.id est.quãdo vna res potest fungi vice alterius:sicut sunt cõmuniter q̃ cõsistunt in numero. pondere ꝛ mensura. In aliꝭ aũt cessat compensatio Unde si tu teneris mihi restituere equũ. ꝛ lego tibi.l. ducatos nõ fiet cõpensatio : quia posset esse maiꝰ affectio quã babeo ad equũ q̃ sit quãtitas pecunie. Secus aũt q̃ nullũ possumus ꝓtendere interesse vtputa mutuaui tibi pecuniã.ꝛ tu mihi q̃d simile. Itẽ req̃ritur q debitũ sit liq̃dum vel de ꝓximo liquidandũ.l. fi.C.de compensa.

6 ¶Utr̃ cõpensatio indirecta babeat locũ vbi nõ babet locũ directa? R̃ Pa.in.d.c.bona fides. q sic puta res tua venit ad me. potero illam tenere donec mihi satisfeceris ꝓ debito meo.vide ꝑ Ci. distinguẽte in.l. si nõ sortẽ.§.si centũ.ff.de ꝓdi.inde. Juno. đo in.c.cũ olim causaꝫ.de resti.spo.dicit q aucte supiozis possuꝫ accipe eq̃ales q̃ rem meã bñe nõ possuꝫ.alĺ.c.dñs. xxiij.q.iij.dũmõ sine fraude.mẽdacio vel calũnia recupet aliter dicit q teneꝫ ad restitutionẽ. alĺ.c.nõ sane.xiij.q.v. qđ credo verũ q̃ calũnia vel fraus pꝛeuerat:alꝭ nõ.qz ꝛ peccauerit in recupando nõ tm̃ peccat in retinẽdo:nisi ꝑm q dicã.j.Furtũ.§.xl.ꝛ xlj.Et sic serua in ꝓscientia.ꝛ quo ad foꝛ ꝓtentiosum aliter foꝛet dicendum.

Compositio amicabilis an possit interuenire in decimis ꝛ aliꝭ spiritualibus contractibus? ¶R̃. glo.in.c. statuimus.de trãsac.q sic.vt ibi.ꝛ đ decimis.ex multiplici.ꝛ.c.nupcũ aliꝭ. Jta tm̃ itellige q nullũ tpale deꝛ ꝓ spũali.qz simoniacũ esset.vt in iurib⁹ in ea allegatis patet.

Compromissum põt facere quilibet sup reb⁹ q̃s põt alienare seu libere disponere.in aliꝭ aũt q̃s alienare nõ põt sine certa solẽnitate nec põt cõpꝛomittere sine illa solẽnitate.facit.c.cũ tpe.de arbi.ꝛ Pa.ibidez. facit glo.ꝛ bar.in.l.nulli.ff.de trãsac.ꝛ.l.nõ solũ. iũcta glo. C.de p̃di.mi.nõ ali.vbi caueꝫ q tutoꝛ nõ põt trãsigere sine auctoꝛitate iudicis sup illis rebus q̃s alienare nõ põt. Intellige q̃m ꝓ trãsactionẽ seq̃reꝫ alienatio:ꝑ sup fructib⁹ ꝛ aliꝭ q̃ solus põt alienare.põt etiã trãsigere.quõ cõpꝛomittens teneaꝫ.vide.ꝑ.Arbiter.§.x.

Cõmunicare Vide.j. Eucharistia.iij.ꝓ totum.

Cõmutare Vide infra Permutatio.

Concessum intelligiꝫ de iure cõmuni qđ nõ est ꝓhibituꝫ.ar.xxx.q.iij. qui spũalẽ ꝛ xvj.q.j.sunt nõnulli.v.di. ad ei⁹.ff. ex q̃. cau.ma.l.necnon.§.qđ eis.ff.de ꝓcu.l.mutus.§.j.ff. de testi.l.j.ꝑ.de trãsla.p̃.inter coꝛpalia.ff.đ colle.illi.l. .j. Soluit glo.in. d.c. inter coꝛpoꝛalia . q ꝓma iuraꝫ loquunt̃ in ꝓstitutionibus affirmatiuis ꝛ nõ ꝓhibitiuis sicut sc̃da.Exemplũ ꝓcedit̃ q ꝑbatur mrimoniũ. ergo sp ꝛ cuilibet. Exẽplũ in ꝓhibitis. homicidiũ ꝓhibeꝫ.g̃ semꝑ:nisi vbi inuenit̃ concessum.

¶Concedit̃ aliquid alicui tribus modis ꝑm Pa. in .c.sup.de do.post di.re. Primo in donatione vel hereditate:vt possit libere disponere sicut de re ꝓpꝛia. Secundo in feudo.vt vtile dominiũ transeat in vasallũ: ꝛ directũ remaneat penes dominã. de quo de feu.c.ij Tertio donec vixerit qui recipit . ꝛ videtur boc casu concessus vsufructus rei.ꝛ talis potest ius suum alteri cõcedere in vita sua. 2

¶Utr̃ ꝓcessum ꝓpter necessitatẽ extendaꝫ vltra necessitatẽ? R̃.Pa.in.c.deus q̃.de vi.ꝛ bono.cle. q nõ: nisi q̃tum necessitas expostulat.Et sic causa limitata limitatũ ꝓducit effectum.arg.d.c.deus qui. in verbo q̃tum ad boc spectat. 3

¶Utr̃ concedens concedat necessaria omnia que sequunt̃ ex illo? R̃. q sic.viij.di.quo iure. ꝛ de of. dele. cum sup. de dolo ꝛ contu.cum dilectus. 4

¶Utr̃ cõcesso pꝛincipali concedaꝫ ꝛ accessoꝛiũ? R̃. q sic.qz cõmissa causa cõmittunt̃ ꝛ ea que ad causaꝫ spectant.de of.dele.preterea.in tex.ꝛ in glo. 5

¶Utr̃ ꝓcessum de gꝛa speciali debeat trabi ab aliꝭ in exemplũ? R̃.q nõ de pꝛiui.sane.vbi de boc. 6

¶Utr̃ ꝓcessum a papa vel ab aliꝭ expiret morte.vide infra.Gꝛatia.§.ij.ꝛ.iij.

Concilium generale congregare est priuilegium solius pape. xcvij. dis. .c.j. ⁊.ij. ⁊.ij.q.vj.c.ideo.el.j.⁊.iij.di.§. porro. vñ sine auctoritate pape cōgregatū nullum habet firmamentum. xvij.di.§.j.⁊ p totū. de elec. significasti. ante fi.

1 ¶ Quatuor concilia videlicet Nicenū Constantino politanum. Ephesinū ⁊ Calcedonēse sunt tanq̄ quatuor euangelia seruanda. xv.dis. sicut sancti.

2 ¶ Utr̄ puincialia pcilia possint celebrari sine aucte pape: R. q sic. tñ cū autoritate patriarche: aut primatis aut archiepi. iij.di.§. porro. xviij.di. i summa.

3 ¶ Añ puincialia pcilia debent celebrari. ⁊ q̄ cōueniri teneant: habes plene. xviij.di. p totū. Et ad q̄d̄ debeant celebrari: que notanda sunt cōtra archiepiscopos si confitent.

Concubinatus vtrū liceat: R. io. an. post Bo. in regula. si ne culpa. in mercurialibus. vt recitat pa. in. c. vt clerico. de vi. ⁊ bo. cle. q nō etiam de iure ciuili. qz exq̄ ius canonicū exp̄sse pbibet. vt est tex. no. xxxij. q. iij. nemo. imo deus. vt in. c. meretrices. ea. q. vbi dr q in illo pcepto Exo. xx. nō mechaberis. pbibet oīnis coitus preter vxorū. ⁊ lex ciuilis in spālibus subiciat se depositioni iuris canonici. in aut. vt cle. a p. p epi. ⁊ in aut. de eccle. ti. facit. c. clerici. de iudi. ⁊ c̄.

1 ¶ Utr̄ pcubinarius possit absolui nisi abiiciat cōcubinā: R. q si est piculum recidiui nō pōt absolui nisi abiiciat. qz nō est cōtritus. xxiij. q. iij. legat. Si vo nō est periculū de recidiuo. tunc si factum est notorū nō pōt absolui. qz tenet eam abiicere ad tollendū scādalum ppli. maxime qñ est violēta suspitio de eor̄ incōtinentia p̄pter mores eor̄. als sic. Et qd̄ dico de cōbinario idē dic de cōbina. facit ad boc. xxxiij. di. audite.

2 ¶ Utr̄ sacerdos cōcubinarius sit suspēsus: R. Pa. in. c. via. de coba. cle. ⁊ mu. q quo ad tēp̄ ⁊ se nulli dubium cuz sit in mortali peccato. ⁊ ideo peccat mortaliter celebrādo. de quo dic vt. s. Cleric⁹. viij. §. j. Tamen si est occultus non efficit irregularis celebrādo. vt no. Inno. in. c. si celebrat. de cle. ex. mi. Si vo ē manifestus: ita q nulla possit tergiuersatione celari: tūc suspensus est ab officio. ptz. xxxij. di. c. p̄ter. Nam nō est dr̄ntia inter interdicimus ⁊ suspēdimus: qz nō refert q̄d̄ de equipollētibus fiat. c. lz ex quadā. de testi. l. nō p̄nt. ff. de legi. Et boc est clar. xxxvij. di. §. ver. Et ideo si celebrat est irregularis. c.j. de re iu. li. vj. ⁊ etiā suspensus a bñficio. vt in. d. c. p̄ter. cum glo. Secus si nō habet talē opis euidentiā. Multi tñ doc. volūt q req̄rat monitio. aliter nō sit suspensus ipso facto nec incurrat irregularitatē. Sed primū verius. Et idē qd̄ de sacerdote dic de clerico in minoribus aut quocūq̄ alio inferiori a sacerdote. vt no. Arch. in. c. ad h. xxxij dist. ⁊ similiter sunt irregulares si exercēt actū cuiuscūq̄ ordinis. ⁊ solus papa dispēsat. c.j. de re. iud. li. vj. ⁊. c. j. de sen. ex li. vj. Et idē dic de quocūq̄ pctō mortali sicut de fornicatione. vt. s. clericus. viij. §. iij.

3 ¶ Utr̄ peccet mortaliter audiens missam sacerdotis concubinarij vel recipiens sacramēta. dic vt. s. Clericus. viij. §. ij.

4 ¶ Quis dicit̄ pcubinarius manifestus: vt incurrat ipso iure p̄fatā penā suspēsionis: R. Pa. in. d. c. via. q tunc q̄n fornicatio est ita notoria q nullā habet dubitationē: vt puta q̄n publice tenet pcubinā sicut vxorē: ⁊ nutrit filios: ita q nō auderet diffiteri: aut negatio nulla esset: vt dicit glo. in. l. sniam. in. v. celari. C. de pe. facit. l. illuc. §. sed ⁊ si. ff. de tri. ⁊ ac. ⁊ xxxij. di. nullus. ⁊ c. p̄ter. Si aūt nō est ita notoriū: sed ꝓbabiliter pōt tergiuersari. vt quia tenet pcubinā cū matre. ⁊ dicit esse pedissequā matris: ⁊ hmōi. tūc requirit monitio ⁊ añ eam nō incurrit. Facit. c. si qui. lxxxj. di. ⁊. c. si cut de coba. cleri. post monitionem sic nisi desistat. Et sic pcor. doc. qui sunt varij in boc: vt illi qui dicūt monitionē necessariā intelligunt q̄n nō pōt tergiuersari.

Concussionis crimen est cum quis minatur alicui: nisi ita vel ita faciat faciam vel nō faciam ⁊c̄. Sed glo. in. §. pcussionis. j. q. j. in. l. iubemus. C. ad. l. iul. repe. posita. j. q. j. §. iubemus. videt sentire: q pcussio est q̄n iudex penalem dat sentētiam als nō daturus. vel penā p̄mio remisit vel cupiditate ingessit. ⁊ ff. de pcussi. l. ij. pcussi one. facit qui pecuniā accipit eo q crimē minatus sit ⁊ qui in accusatiōem innocētiū coierūt. vel qui pecuniam ob accusandū vel nō accusandū. denūciādū vel nō denūciādū vel ferēdū testimoniū accipit. Et breuiter pcussio ē p̄prie q̄n q̄s habēs aliquā ptātē vel officiū pecuniā accipit ob iudicandū aut decernēdū. vel quo magis vel min⁹ faciat quod ex officio facere deberet. vel per minas cogit aliquem ad faciēdum vel nō faciēdum indebite. vt colligit ex. l. j. iij. iij. v. ⁊. vj. ff. ad. l. iuli. repe. Unde talis pcussor efficit infamis si cōdemnet de boc crimine. ⁊ hm canones punit pena quadrupli. xviij. dist. q̄n.

¶ Utr̄ sit peccatū mortale cōcussio: R. q sic. Patet Luc. iij. vbi Jobes militibus vt saluarētur: dixit. Neminē pcutiatis neq̄ calūniam facietis. facit q sit peccatum mortale. xxij. q. j. militare. in fi. 1

¶ Utr̄ sit restituēdum de necessitate. per pcussiōem acceptum: R. q sic: nisi sit datum ob malum faciēdū quia tūc cum taliter dans nō repetat p̄pter turpitudinem suam si restitui debet dabit pauperib⁹: quod cum ius nō p̄cipiat: erit de p̄silio. vt patebit. j. Restitutio. j. in ver. turpe. sed datum per pcussionem. als vt faciat quod tenebat: necessario est restituēdum illi qui dedit vel eius heredibus aut si ignorāter pauperibus: quia in cōsciētia nō valet talis donatio. ar. l. j. §. que bonorāde. ff. quarū re. ac. nō. da. facit. c. sane. xiij. q. v. ⁊. l. j. ff. qd̄ me. cau. Et boc verum in bis qui habent stipendia publica vt talia officia administrēt alias nō credo q de necessitate teneātur recipiēdo debitas sportulas: nisi in casu quo gratis esset obligat⁹ officium ad ministrare: vt puta pauperi ⁊ hmōi. facit. d. c. militare. cum glo. sua vide. j. Judex. §. viij. 2

Condemnatus ad mortem vel mutilationem membri an possit fugere. vide. j. fugere. §. j.

Conditio est triplex. Prima rōne status p, sone. vt cum quis libere vel seruilis pditionis dicit̄. de ser. nō or. c. vl. xxxij. q. iiij. liberi. ⁊. s. ti. Colonus. Scda est in rebus que libere vel seruilis cōditionis dicunt̄. ff. ⁊. C. de seruit. per totum. Tertia dicitur pditio p̄missionis vel alterius cōtractus. Et hec differt maxime a modo ⁊ a causa.

¶ Quomodo conditio concipit̄: R. q p si. modus p vt. causa vo per quia. 1

¶ Quid est conditio tertio modo dicta: Rñ. est futurus euentus in quem actus suspendit̄ hm Bar. in. l. j. in p̄ma col. ff. de pdi. ⁊ demon. ⁊ Jo. an. ⁊ Car. in. c. verū. de condi. appo. vñ añ euentū pditionis nihil est. l. j. C. de condi. inser. ⁊. l. cedere diem. ff. de ver. si. 2

¶ Modus autem est exhortatio siue inuitatio ad remunerationem quandam siue implementum loco 3

tius quod est factum. et ideo non suspendit sed clarificat. vnde ꝓmissum sub modo potest peti de presenti prestita cautione de modo obseruando. l. q̄ heredi. iuncta. l. q̄bus diebus. §. terminus minor. ff. de cōdi. ⁊ demon. ⁊ qđ nō. in. c. verum. de condi. ap.

4 ¶ Causa vo de preterito vel presenti est sumpta ratio dispositionis vel motus.

5 ¶ Demonstratio est ex preterito vel presenti aliquo accidenti vel qualitate rei que ꝺ̄ certificatio vel li

6 ¶ Utrū ꝺdītio cōprehēdat aliq̄n mo (quidatio. dū? R. q̄ ꝺdītio sumit primo latissime. ⁊ tunc cōprehendit etiaz modū. vt in. c. ij. ⁊. c. verū. de ꝺdi. ap. Secūdo late. ⁊ tūc late cōprehēdit ꝺditiones q̄ etiā sunt de preterito vel presenti que ꝓprie nō sunt ꝺditiones. qz nō suspendūt actū cum in rerū natura sint certe. l. cū ad pens. ff. si cer. pe. Tertio ꝓprie. ⁊ tunc q̄n ꝓfertur in futuruz euentū siue certitudo sit respectu rei siue dici. licet aliq̄ glo. dubitauerint de die mortis. Ita tenet glo. in. l. in oibus. ff. de re. iu. tex. est in. l. quodcū q̄. §. j. ff. de ver. obli.

7 ¶ De cōditione in mrimonio aut in religiōe. vide. j. Matrimoniū. iij. impedimēto. iij. ⁊ Religiosus. §. iiij de ꝺditione donationis. vide. j. Donatio. j. §. xlvj.

8 ¶ Conditio possidentis potior est vbi par est causa turpitudinis. ff. de ꝺdi. ob tur. causaz. l. si ob turpē. §.

9 ¶ Utr̄ ꝺdītio tacita faciat ꝓtractū ꝺdītio (potro. nalem? R. q̄ nō facit. l. ꝺditiones. ff. de ꝺdi. ⁊ demon. de quo dic vt. j. Matrimoniū. iij. impedimēto. iij. §. j.

10 ¶ Utr̄ ꝺdītio q̄ oino est extitura suspendat. vide. j. Matrimoniū. iij. impedimēto. iij. in pn.

11 ¶ Utrū ꝺdītio viciet aliq̄n cōtractū an vitiet? R. vt colligit in ti. de ꝺdi. ap. p doc. ⁊ legistas de condi. ⁊ demon. ⁊ alijs locis. q̄ aut ꝺdītio est ꝓtra naturā ⁊ substantiā ꝓtractus. ⁊ sic viciat ꝓtractū ⁊ nō viciat. vt in. c. fi. de ꝺdi. ap. facit. l. cū bi. §. si p̄tor. ff. de trāsac. ⁊ id dicit de suba actus sine quo nō pōt stare actus. ⁊ ecōtra nō dicit ꝺ suba actus sine quo pōt stare. vt cōiter no. doc. in. d. c. fi. Facit qđ no. Bar. i. l. j. ff. de li. ⁊ post bu. ⁊ qđ. no. in. l. j. in pn. ff. de ver. ob. Et hoc verū primo si apponat a pn. ꝓtractus. Secus si post ꝓtractū q̄n cōtractus nō pōt dissolui volūtate ptiū vt matrimoniū. c. dixit. xxxij. q. iij. ⁊. c. ex lr̄is. de diuor. ⁊ votū ⁊ hmōi. facit. l. p seruū. §. deniq̄. ff. de vsu. ⁊ habi. Secūdo verū si p ambas ptes apponat. ⁊ de alijs vide. j. Matrimoniū. iij. impedimēto. iij. Aut nō est ꝺ substantiā ꝓtractus. §. est aut impossibilis aut turpis. et sic viciat ⁊ reijcit ⁊ nō intrat in ꝓtractib? spūalibus. puta matrimonio ⁊ voto ⁊ hmōi. vt no. in. d. c. fi. in cō tractib? aūt tpalib? regulariter viciat. vt no. in glo. d. c. fi. p iura in ea allegata. Et hoc iterū in cōtractib? q̄ fiunt inter viuos. In ꝓtractib? vo qui fiunt i vltima volūtate sic distinguo. aut ꝺdītio impossibilis adijcitur in psonam bonorati. vt puta testator iubet q̄ heres suus digito tangat celuz: ⁊ si nō tetigerit det cētū Dyno. ⁊ sic nō valet legatū de centū factū dyno. qz cōditio vitiat. insti. de lega. ij. §. fi. no. i. l. vnica. ¶. de bis q̄ pe. no. ⁊ ibi tenet cum hac distinctiōe. Aut impossibilis ꝺdītio adijcit in psona bonorati. id est. eius cui fit legatū. vel eius q̄ heres instituit: qz sub cōditione impossibili alicui fit legatū. vel aliq̄s instituit heres: puta si ticius celum digito tetigerit heres esto vel baneto centū. ⁊ isto casu fauore vltime voluntatis reijcit ꝺdītio: ⁊ valet institutio ⁊ legatū. insti. de here. in. §. impossibilis. ⁊ cōiter doc. in. d. §. fi. Bar. tē in. l. j. ff. de cōgi. insti. tenet ꝺ predictā distinctionē. de qua ibi vide. § parū ad nos. Et no. q̄ conditio turpis aut impossibilis quo ad hoc eq̄parant. vt in. d. c. fi. nō. Aut cōditio nō est nec turpis nec impossibilis nec cō tra substantiā actus. ⁊ sic viciat. vt no. in. c. de illis. de condi. appo.

Conductor q̄s dicat. vide. j. locatio. i pn. Et quō ē excōicat? q̄ añ tempus cōductionis cōduxit domū bononie alicuius doctoris vel scolaris sine cōsensu ipsius inq̄lini. vide. j. excō. vij. casu. iiij.

Confessio delicti an sit facienda ad interrogationē iudicis? R. Pa. in. c. cuz sup. de cōfes. Aut ꝓcedit a iudice p inq̄sitionē ex mero officio iudicis. ⁊ tunc si factū ē notoriū vel infamia flagrat. vel q̄n semiplene ꝓbatū est. ⁊ sic rndere tenetur veritatē sub pena mortalis peti ꝑm Tho. ij. ij. q. lxix. ar. j. tex. no. in. c. cū dilecti. de accu. Et hoc verum q̄n nō agit ad aliā penā q̄ spūalem. Si vo factū non est notoriū neq; flagrat infamia: tūc nō tenet rndere ar. c. q̄liter ⁊ q̄n. el. j. de accu. etiā si iurasset dicere veritatem. ꝑm Hen. de gan. in pmo q̄li. q. xxxij. nec ē obediendū in hoc plato: qz ꝺ charitatē. Occulta cm̄ pub licanda nō sunt: § soli deo relinquēda. vj. q. j. si oia. ⁊ .c. oues. ⁊. c. ex merito. aut ꝓcedit a iudice ad instantiā ptis. ⁊ sic necessario nō est rndendū: nisi id de quo queritꝰ sit famosum ⁊ impediat ordinis executionem seu bñficij retentionē: de quo nec venit imponēda pena tpalis. Sed dicet ne mendacium? R. q̄ nō: § vtetur alijs vbis duplicib? ⁊ simulatis. ar. xxij. q. v. §. ex bis.

¶ Utr̄ pfessio iudicialis pīudicet confitenti? R. ꝑm Pa. in. c. ex pte pfes. q̄ sic si sit maior. xxv. annis et fit sponte ⁊ ex certa scientia ⁊ expressa causa ⁊ cozā suo iudice ⁊ pte psente ⁊ nō sit cōtra naturā nec ꝓtra ius ⁊ fiat de re litigiosa. ⁊ nō sit cōtra libertatē. als non p̄ iudicat. vide diffuse in. d. c. ex parte. qz potius est fozi 8

¶ Utr̄ pfessio extra iudicialis pīudi (contentiosi. cet in absentia ptis? R. Pa. in. c. si cautio. de fi. instru. q̄n ꝓmissio fit psenti sic. ꝓmitto tibi psenti q̄ dabo absenti centū. ⁊ tūc obligat naturaliter ⁊ de iure ciuili. Secus si diceret. ꝓmitto tibi absenti centū: qz tunc nō obligat etiam naturaliter: quia nō est cui acquiratur obligatio. Item no. glo. ⁊ doc. in. l. stipulatio. §. si quis insulā. ff. de ver. obli. ⁊ in. l. j. ff. de pac. ⁊ in. c. si tibi absenti. de p̄ben. li. vj. Fallit hoc q̄n dicit tutozi pupilli. curatozi furiosi. actozi vniuersitatis q̄ ꝓmittit eius pupillo: furioso vel vniuersitati: qz obligat. l. eū qui. §. iij. cum tribus sc. ff. de consti. pec. 2

¶ An quis teneatur confiteri positionem in qua q̄s petit. xx. cum solum. x. habere debeat: aut cum absolute petit q̄ ei debetur sub conditōne? R. ꝑm Bar. in. l. j. §. si stipulanti. ff. de ver. obli. ⁊ in. l. si is qui ducenta. ff. de re. du. Aut qđ ponit in positionibus seu libello est falsum rōne qualitatis: ⁊ sic potest negari in totum: quia videt aliud factum. Et sic intelligo glo. in. c. fi. de confes. li. vj. ⁊ in. c. ij. de testi. eo. li. vtputa qđ de beo sub conditione petit absolute. aut dicit q̄ comedi bodie ⁊ fuit beri ⁊ huiusmodi. Ratio: quia si confiteretur sic. debeo sed sub conditione actoz posset accipere partem cōfessionis pro se. scz q̄ tenetur ei: ⁊ reus haberet probare q̄ teneatur sub ꝺditione ꝑm cautelam. Pa. in. c. j. de po. prela. ⁊ doct. Bar. in. l. aurelios. §. idq̄. ff. de li. le. vbi dicit q̄ si quis confitet se interfecisse hominem: sed propter suam defensionem q̄ non credetur ei q̄ propter suam defensionem. Et ponit rationē: quia presumptio est contra eum ratio. 3

ne opis ꝑpetrati cum sit factū a iure damnatū. Item q; cōiter nō ꝓtingit q aggressus interficiat aggressorem. vbi vo hec cessant. tene q nō potest quis accipere partē ꝓfessionis ꝑ se z partē refutare quādo confessio est factavnico ꝓstructu. sic tenet Archidi. in.c.j. de ꝓfes.li.vj. Tamē quia magis tutus est nō ꝓfitēdo veritatē potent negare. Aut qđ ponit i libello seu positionib⁹ est falsum in quātitate seu in parte summe seu in parte rei. vt qz petit.xx. z non debet habere nisi .x. vel petit totū: z nō debet habere nisi mediū. z tunc tenet ꝓfiteri veritatē. vñ tenuit Pe. q si talē positionem negat ex toto q est ꝓiurus. z facit tex. cum glo. in.l.pupillus. §.fi.ff. de ver.si. vbi pz q debitor negās rem esse suam negat sibi eē cōem. z in glo.c.fi.xij.q.j. Ibi tamē addit glo. q res ciuitatis vel vniuersitatis nō est cuiuslibet.xij.q.ij. qui manumittit. z in.l.q̄ soli dū. in pn.ff. de le.ij. vbi petēs totū ꝓstituit aduersariū in mora in pte debita. Et hoc est contra ꝓcuratores nostri temporis.

4 ¶ Utz ꝓfitens consociū criminis sit testis idoneus ꝓtra sociuz? Rn. q nō. vt nō. glo. in.l.si filiū. C. de li. cā. Et ideo nō debet interrogari de ꝓsocijs. vt in.l.fi. z ibi ꝑ doc. C. de questio. Intellige q nō debet interrogari quo ad hoc vt sit testis. sed bn̄ pōt interrogari vt per eius dictū possit inueniri veritas ab alijs.

5 ¶ Utz interrogatus vel sua sponte dicēs facit iudicium ꝓtra sociū? Rn. q nō. vt no. Bar. in.l.j. §. seruus .ff. de questio. Maxime cū oīne iudiciū debeat ꝓbari ꝑ duos testes. vt ꝑ glo. z doc. i.l.fi. C. fa. ber. z ꝑ Bar. in.l.fi. in añpe. q.ff. d̄ questio. ꝑ ange. in.l.fi.ff. qđ me. cā. ꝑ Bal. in.l.q̄ ꝓponebat. ff. de lega. ij. vñ licz vnus testis qñ ponit directe sup ipso facto ꝓncipali. puta q; vidit cōmitti ipm maleficiuz faciat indiciū si est oīni exceptiōe maior. vt nō. in.l.si q̄s. C. ad.l.iul. ma. ie. Bar. in.l.fi.ff. ad.l. cornel'. d̄ sic. z Bal. in.l.fi. C. fa. ber. Sali. in.l.fi. C. de questio. no. Bar. z Ange. in.l.j. .ff. de fur. Tñ supradictus socius ex quo ꝓfessus ē crimen suū est infamis infamia facti saltez: tō nō ē testis oīni exceptione maior: q; vilis z infamis non facit indicium aliquo mō. Ita dicit Bar. in.l.j. §. idem cornelio. ꝑ illū tex. ff. de q̄stio. z Bal. in.c.j. in. §. sacramētū. de ꝓsue. rec. feu. dicit q illud qđ dīcnū testē facere indiciū: debet intelligi si est vite ꝓbate vl' bone opinionis: nec pōt haberi suspectus familiaritate vel fama mala vel alia cā arbitrio iudicis. Et ideo ꝑm eū infamis infamia facti nō est idoneus testis. vt no. etiā ipe Bal. in.l.fi. C. de req̄. re. ꝑ no. ibi ꝑ glo. Et qđ sit indicium z quō ꝓbat: z in q̄bus fallit qđ. s. dictū ē: vide infra Indiciū. ꝑ totum.

6 ¶ Quid si essent duo vel tres testes singulares q̄ cōfiterent̄ ꝯ tertiū? Rn. q nullo mō pñt ꝓiungi ad faciēdū indiciū: nisi sit testis omni exceptione maior. vt. s. dixi in. §. ꝓcedēti. z multomin⁹ ad faciendā plenā ꝓbationē. ¶ Rō. qz cū duo testes req̄rant̄ regulariter vt dictū est: tales nō sufficiūt: quia vnūqđcunq; dictuz de ꝑ se impfectū est. ita no. Bal. in.l.si q̄s ex argentarijs. §.j.ff. de edē. z patz ꝑ nō. ꝑ. do. Anto. in.c. licet de testi. dū loquit̄ de ꝓbatione ꝑ testes singulares. Nec ob. q vnus testis deponens sup facto ꝓncipali iungatur cum ꝓbatione fame. vt ꝓbat in.l.iij. §. eiusdē. ff. de testi. z ꝑ Bar. in.l. admonēdi. ff. de iureiu. Istud ē verū. qz hic est pfectū. s. vnus testis integer: vt dictuz est. Item fama q̄ facit pfectū indiciū. vt no. Bar. i.l. de mino. l.si plures. ff. de q̄stio. Itē nec ob. q due probationes semiplene diuersi generiz ꝓiungant̄ ad vnā plenā faciendā. iuxta nō. ꝑ Bar. i. d. l. admonēdi. q̄a illud verū qñ ꝓiungunt̄ ad eundē actū: s due, ꝓbationes diuersoz actuū z diuersoz generū nunq̄z ꝓiūgūtur ad plenā ꝓbationē faciendā. Iste est calus. z ita deducit Bal. in.l. testiū. in. fi. C. de testi. z idē Bal. i.l. obseruare. C. quo. ap. nō rec. posuit. d. Anto. in.c. veniens. el. j. de testi. Ex istis infert̄ q due mulieres dicentes se peccasse cū aliquo: nō pñt iungi ad faciēdū indiciū ꝓfectū nec artandū ad veritatē dicendā: etiā cū aliq̄bus ꝓiecturis. maxime cū deponāt de delicto ꝑpetrato in eoz corpe. iuxta nō. ꝑ. Bar. in.l. si q̄s in grauī. ff. ad senatusco. silī. vbi dicit q nullū facit indiciū Et idē Ang. in.l.ij. C. de cal. vide. j. Testis. §. xiij. q̄ dicantur singulares.

Confessio sacramētalis ꝑmo q̄d est? Rn. ꝑm Hosti. q est legitima cōrā sacerdote pctōr suoz declaratio. Vel ꝑm Dir. Confessio dicit quasi simul vel ex toto vel vndiq; fassio. Nam sicut sentētia sic ꝓfessio q̄ generat sententiā debet esse certa. vñ in.l. certū. ff. de ꝓfes. certū inquit ꝓfessus pro iudicato erit.

¶ Qualis debet esse ꝓfessio vt sit legitima? Rn. ꝑm cō muniter theologos in.iij. di. xvij. q. xvj. debet hīe cōditiones q̄ cōtinent̄ in his vsibus. Sit simplex. humilis ꝓfessio. pura fidelis. Utq; frequēs. nuda. discreta. libēs. verecūda. Integra. secreta. lacrimabilis. accelerata. Fortis z accusans: z sit parere pata. Quas Ri. exponit in.iij. di. xvij. art. iij. q. vl. Simplex. i. vt nihil admisceat̄ qđ nō facit ad pcti q̄ntitatē. Humilis in verbo z signo. Pura. i. recta intentione facta. Fidelis. i. vera: vt nihil de falsitate admisceat̄. Frequēs: qz valde est vtile. Nuda nō inuoluta vbor obscuritate. Discreta: vt maiora cū maiori grauitate. Libens: nō necessitate s libera volūtate. Verecūda nō iactātia plena. Integra: vt nullū retineat. Secreta: non publica Lacrimabilis: ex dolore cordis. Accelerata: ne nimis ꝓlōget̄. Fortis: ne ex verecūdia dimittat. Accusans se nō alios. Parere parata. s. ad obediētiā ꝓfessoris.

¶ Utrū ꝓfate ꝓditiones sint oīnes de necessitate cōfessionis? Rn. Ri. vbi. s. dicit q nō. s quēdā de cōgruitate. s vt clarius intelligant̄ multas inferā q̄stiones.

¶ Utz notatio ꝓsone cū qua q̄s peccauit sit necessaria ad pcti ꝓfessionem? Rn. ꝑm Ri. vbi. s. ar. ij. q. vij. q aut notatio ꝓsone ē necessaria ad pcti magnitudinez z spēm exprimēdā. z tūc ē necessaria: vtputa qz peccauit cum mre: nec habeat aliā ꝓsanguineā: qz si hīet aliā ꝓsanguineā. puta sorores: sufficeret dicere. peccaui cum ꝓsanguinea mea in ꝑmo gradu. Aut talis notatio solū est vtilis ꝓfitenti: vt cōfessor meli⁹ sciat imponere cōsiliū z pniam. z sic silr est necessaria. Aut est vtilis illi cū quo peccauit. z tūc pōt dicere. s nō in cōfessione. qz sic cōfessor nō posset aliq̄d facere nisi ex ꝓfessione ei dicat. Aut nō ē vtilis: nec ei q̄ cōfitet. nec ad correctionē illi⁹ cū quo peccauit. nec ad exp̄ssionē speciei pcti: z sic nō solū dz tacere ei⁹ exp̄ssionē. Immo dicit Ri. q credit q teneatur celare. z vt dicit. s. Bon̄. in. iij. di. xxj. pte. ij. ar. j. q. iij. q cōfitens si exprīmit nō effugit detractionē: nec cōfessor si ad hoc ꝓsentit. Silr qñ notatio ꝓsone eēt cū piculo alterius. etiā si circūstatia esset de necessitate. omittēda est ꝑm Pe.

¶ Utz req̄rat ad ꝓfessionē q fiat (de palu. in. iij. genuflexo capite discoopto z hmōi? Rn. q non nisi de bono z equo. Principaliter eīm humilitatē corīdis requirit deus. xiij. q. v. si quid. Cuius actus humiles corporis ipsam inducant z in ipsis meremur.

5 ¶ Utrū cōfitēs ꝓpter gloꝛiā vanā vel aliū malū finē peccet moꝛtaliter? R. ꝙ sic. q2 ꝙuertit finē sacramēti. facit ad hoc qđ dico. ſ. Bono2. §. vij. Immo nec sacramentū ſuſcipit: q2 ps eſſentialis hui9 ſacramenti que cōſiſtit in actu ſuſcipientis eſt actus interioꝛ. Uñ ſine eo nō eſt: ſicut nō ꝓtraheret matrimoniū q̄ cōtrahendo nō intēderet niſi in carnalem copulā ad tp̄us Teneꝛ eñ q̄s cōfiteri pctā ſua vt deo ſatiſfaciat quē offendit & eccleſie. & vt de ſuis peccatis veniā conſeq̄tur. Alia aūt intentione cōfeſſio facta nō valet. & tenetur eam iterare niſi in caſu vt. ſ. dicam. §. xiij.

6 ¶ Utrū cōfitens pctm̄ qđ nō fecit peccet moꝛtaliter? R. ꝙ sic. tū q2 ꝓſcientiā nō manifeſtat. tū quia mentitur. xxij. q. ij. cū humilitatis. Limito iſtud verū q̄n cō ſcientia dictat ꝙ nō fecit. Item q̄n peccatū qđ ꝓfiteꝛ eſſet moꝛtale ſi feciſſet: & ſic intellige ℞i. in. iiij. di. xxj. & Oꝛ. ti. de pe. & re. & illud Gꝛego. qđ habeꝛ diſ. v. ad eius. in fi. Bonarū mentiū eſt culpaꝫ cognoſcere vbi culpa nō eſt. Intelligiꝛ ꝙ formidare: vel in genere ſe pctōrem confitēdo: ſed nō in ſpecie.

7 ¶ Utrū oñe mendaciū dictū in cōfeſſione ſit peccatū moꝛtale? R. ꝙ nō: ꝫ ſolū illud qđ eſt ꝓnicioſuꝫ. puta ꝓtra famā ſuam vel alteri9: aut ꝓtra id qđ neceſſario habet cōfiteri. Uñ ſi taceret: vl negaret aliqđ moꝛtale qđ fecit. & de quo non eſt legitime ꝓfeſſus peccaret moꝛtaliter: niſi forte timeret ꝓbabiliter de reuelatione confeſſionis vel ꝙ ſollicitaret eum ad malū tale cōfitens: q2 aliū nō habet poſſit aliq̄d tacere vel negare cum verbis palleatis taliter ꝙ mendaciū nō dicat. & etiaꝫ ſi diceret: ꝓpter hoc nō eſſet moꝛtale ꝫ erit veniale. xxij. q. ij. c. ſ. cū ibi nō. Idem dicendū de eo q̄ habēs aliq̄ peccata a q̄bus ſcit ꝙ ꝓfeſſoꝛ ſolitus non pōt eum abſoluere. tñ ne ſcandalizeꝛ de eo: cōfiteꝛ de ſolitis ſolū. & tacet illa a q̄bus nō p̄t ab eo abſolui cū ꝓpoſito ꝓfitēdi integre cū eo qui eū poſſit abſoluere.

8 ¶ Utrū ꝓfeſſio facta ſit neceſſario iteranda? R. ſm ℞i. in. iiij. di. xvij. ꝙ vere & legitime ꝓfeſſus nō teneꝛ reiterare ꝓfeſſionē de neceſſitate: nec teneꝛ q̄s obedire ꝓcipienti ſibi vt iterū talia ꝓfiteaꝛ. nec papa poſſet cōdere legē hoc p̄cipientē ſm Pe. de palu. niſi ex bono cōſilio q̄s velit: vt facilius inueniat remiſſionē qđ ſit ſepius ꝓfitendo. de pe. di. ſ. menſuram.

9 ¶ Aſſignāt tñ doc. in. iiij. di. xvij. aliq̄s caſus in q̄bus ꝓfeſſus teneꝛ iterū cōfiteri eadē pctā. Prim9 q̄n ꝓfitetur ei q̄ non poteſt abſoluere.

10 ¶ Scđs q̄n ꝓfiteꝛ ſciēter ei q̄ neſcit ligare vel ſoluere. de q̄bus dicam latius. ſ. ꝓfeſſio. iij. ꝙ totū. & ꝓfeſſio. iij. §. iij.

11 ¶ Tertius q̄n q̄s non ꝓfiteꝛ integre oīa pctā moꝛtalia: de q̄bus nō eſt legitime cōfeſſus vni confeſſoꝛi etiam ſi confiteꝛeꝛ diuerſis ꝓfeſſoꝛibus: ꝫ ſcienter tacet aliquod pctm̄ moꝛtale. vel de quo dubitat vtrū ſit moꝛtale. vel aliquid aliud qđ eſt de neceſſitate ꝓfeſſionis. vt puta circūſtātiā q̄ mutat ſpēm & hmōi ex verecundia vel aliquo quocūq; reſpectu. de pe. di. v. c. ſ. cir

12 ¶ Quid ſi tacuit ex ignorātia ſeu obli- (ca finem.
uione? R. ſm ℞ic. vbi. ꝫ. ar. ij. q. vſ. ꝙ aut penitēs adhibuit debitā diligentiā: put de lege cōi humana permittit fragilitas: vt memoriā hꝫet oim pctōꝝ ſuoꝝ moꝛtaliū. q̄ eſt ſm Sco. ea. di. q̄n tantā diligentiā adhibet vt mēoriā habeat. q̄ntā q̄s apponeꝛet in re multū ardua. & q̄ ſibi multū eſſet coꝛdi: & tūc nō teneꝛ cōfiteri alia pctā de q̄bus cōfeſſus eſt. nec etiā iſtud peccatū oblitū teneꝛ ꝓfiteri ꝓioꝛi ſacerdoti intētione neceſſitatis: ꝫ ſolum teneꝛ cōfiteri alicui ſacerdoti: quia q̄uis de iſto fuerit abſolutus q̄tum ad iudiciū dei et eccleſie. q2 cōfeſſoꝛ pōt abſoluere de cōfeſſis & pdicto mō oblitis. tñ ſubintelligiꝛ talis conditio. ſ. ꝙ q̄n ad memoriā reducent ꝙ illa cōfiteaꝛ ſacerdoti q̄ poſſit eum abſoluere. Et no. hic ſm Pe. de pal. in. iiij. ꝙ ſi ꝓmus cōfeſſoꝛ habebat auctoꝛitatē abſoluēdi ab omni excōicatione & caſibus: & ſic intēdebat abſoluere quā do cū eo cōfeſſus fuit: ꝙ licet pctm̄ oblitū tali modo eſſet caſus reſeruat9 vel excōicatio. poterit nihilominus ſcđs cōfeſſoꝛ eum abſoluere: q2 nō pōt amplius eſſe caſus reſeruat9 nec excōicatio: ꝫ ſolum pctm̄ ſimplex. Nō bene nota ꝓ iſtis q̄ eligūt ſibi cōfeſſoꝛē auctoꝛitate aplica: vt faciant ꝙ in abſolutione intendat eas abſoluere ab oñi excōicatione in q̄tum eoꝝ auctoꝛitas ſe extēdit & ab oñi caſu. Alꝫ oporteret recurrere ad eū q̄ de iure poſſet cū a tali abſoluere. facit. c. officij. de ſen. excō. a ꝓtrario. & c. ſup lr̄is. de reſcꝛ. da rū eſt ꝓ hoc. Aut penitēs nō adhibuit debitā diligentiam: ꝫ fuit ignorās ignorātia craſſa vel affectata. tūc teneꝛ oīa ꝓius ꝓfeſſa & taliter oblita recōfiteri niſi in caſu q̄n poſſet bñe ꝓpē ſacerdotē & nō eſſet ei interdicta ptās abſoluēdi. Adde ſm. s. Bo. ꝙ. ſ. fuerit recenter cum eo cōfeſſus. ita ꝙ babeat memoriā ſuoꝝ peccatoꝝ q̄ antea fuit ꝓfeſſus. vel ſaltē recoꝛdeꝛ ꝓnie īmpoſite: vt. ſ. dicam. §. xiij. q2 tunc ſufficeret ſolū illud oblitum cum ſua negligentia confiteri. alꝫ non.

¶ Quartus caſus in quo ꝓfeſſio ē iterāda: eſt q̄n q̄s 13
obliuiſciꝫ ꝓniam iniunctā. vel cōtēpſit facere. Intelligе ꝓ moꝛtali pctō: q2 ſi ꝓ veniali fuit iniūcta: nō teneꝛ eā facere de neceſſitate ſm Tho. Itē ſi ꝓ impoſſibilitatē vel infirmitatē dimiſit q̄ ꝓ pctō moꝛtali impoſita eſt. nō teneꝛ iterare: ꝫ ſufficeret intimare eam cōfeſſoꝛi vt eā cōmutet. Idē dic ſi fuiſſet ſibi cōmutata ab alio cōfeſſoꝛe. ſm ꝙ. ſ. dicam.

¶ Quintus caſus eſt q̄n cōfiteꝛ ſine cōtritione vl at 14
tritione debita q̄ ſufficiat ad gr̄e ſuſceptionē cū ſacꝛo puta q2 ē in volūtate peccādi vl ex mala intentiōe cōfiteꝛ. vel nō vult ſatiſfacere qđ teneꝛ & hmōi. Et lz q̄dam dicant ꝙ in iſto caſu nō teneꝛ reiterare: q2 recedēte fictione recipiet fructū pnie. Tu tñ tene ꝙ iterare teneꝛ. & hec ē cōis opi. theo. vt dicit. s. Bo. i. q. vlt. p̄fate diſt. & Bo. & Inno. & Archi. vt no. Oꝛ. Et rō ē q2 ſi ſuſcipit abſolutōnē: peccat moꝛtaliter ſm ℞i. ea di. ar. ij. q. viij. ꝓ hoc habes tex. de pe. diſ. iij. §. inter ℔ vbi dī. ſicut veniā ꝓmereꝛ pnia vera: ſic deū irritat ſi mulata. & etiā q̄ eū abſoluit ſciēter. Et ſic nō pōt dici abſolutus q̄a implicaret p̄dictionē. & ſimul abſolueꝛeꝛ & ligareꝛ reſpectu eiuſdē. Uñ no. doc. in. c. ꝙ q̄daꝫ de pe. & re. ꝙ lz pnia & cōfeſſio illoꝝ q̄ nolūt abſtinere ſit acceptāda. & ſalubꝛiꝫ moniti ſit eis pnia indicēda q2 valet eis ad multa. nō tñ eſt abſolutio eis impēdēda. q2 nō ſūt capaces ei9. nec iſto ſacrāmēto imꝑmit̄ character: ꝛtute cui9 poſtea valeat ſicut in baptiſmo Addit tñ. s. Boñ. in. d. q. vl. ꝙ verū eſt ꝙ teneꝛ reiterare in iſto caſu & duob9 p̄cedētib9 q̄n mutat cōfeſſorē. ſecus ſi ad eūdē redeat. & adhuc memoriā babeat ſuoꝝ pctōꝝ: q2 recēter ꝓfeſſus eſt. Pe. tñ de pal. i. iij. di. xvij. dicit. ꝙ ſi etiā ſit oblit9 cōfeſſoꝛ pctā ſibi confeſſa. ꝫ tñ pniaꝫ ꝓ eis impoſitā ſcit ꝙ tali ꝓfeſſoꝛi ſufficiet cōfiteri alia pctā ꝓius ꝓfeſſa ſolū implicite dicēdo. de illis pctis q̄ alꝫ vobis dixi dico meā culpam Secus ſi penitētia nō fuiſſet taxata. q2 tūc oporteret vt peccatoꝝ memoriam haberet. Et ſatis placet. Et addo etiam ꝙ non ſit interdicta ei poteſtas abſoluēdi. & ſic non oportet ꝙ reiteret. ſeđ ſufficit ꝓfiteri. vel

pctīm scienter retentū vel pniam'oblitā: vel fictionez suam explicite. ⁊ de aliis cōfessis implicite. vt. s. dixi. Nec intelligo q̄ pfessor habeat memoriā de singulis peccatis in numero vel specie: sed sufficit q̄ recordet in genere de peccatis que ei cōfessus fuit: ⁊ de qualitate vite eius. quod nota.

15 ¶ Sextus casus ꝑm aliquos est qñ q̄s recidiuat sed hunc nō sequunt cōiter doc. nisi ꝑm Ric. ea. dis. ar. ij. q. viij. qñ pctā dimissa ⁊ recidiuata notabiliter tantū aggrauāt: q̄ notabilis ⁊ piculosa grauitas peccati ex primi nō posset nisi dicēdo aliq̄d pctīm prius pfessuz ⁊ dimissum. als non. ⁊ sic tene.

16 ¶ Septimus casus est qñ q̄s pfitet pctīm a quo su⁹ cōfessor nō potuit eum absoluere: qz lz istud cōfessus fuerit ⁊ oīa alia. tñ istud a quo nō potuit absolui tenet iterato supiori pfiteri. nec ꝓprie ista dicit iteratio qz supior accipit ꝑ vna psona cū pfessore. Nam confessor absoluit a q̄bus pōt: ⁊ supior pficit. vñ ꝑm Ri. vbi. s. deberet p̄cedere absolutio supioris. q̄d credo de honestate: non de necessitate ꝑm Dir. ⁊ iste due absolutiones faciunt vnam completā. sed de hoc dic vt. j. Confessio. v. §. ix. ⁊. x.

17 ¶ Octauus casus est ꝑm aliq̄s vt ponit sctūs Bon. vbi. s. ꝓpter pcti obliti recordationē: qz cū quis pfitetur ⁊ alicui⁹ pcti obliuiscit: volūt vt oīa postea cōfiteat vt cōfessio sit integra. Sed hoc nō sequunt cōiter doc. Tu dic vt dixi. s. §. xij. ꝑm illam distinctionē.

18 ¶ Sed q̄d dicemus de illis q̄ ideo nō cōfitent de aliquo pctō mortali qz nō cognoscūt q̄ sit mortale peccatum? Rn. vt colligo ex doctrina doc. in. iij. di. xvij. q̄ si facta diligentia ꝑm eoz fragilitatē vt memoriā habeant suoz pctōz pfitent integre d̄ bis q̄ cognoscūt fore pctā mortalia ⁊ ea q̄ nō recognoscūt pctā mortalia ꝓpterea nō cōfitent: q̄ nō tenent reiterare pfessionē qñ postea de hoc aduertūt. ꝫ sufficit solum cōfiteri taliter nō cōfessa sicut dixi. s. de oblitis. Et lz ignorantia iuris naturalis aut diuini aliq̄n nō excuset q̄n peccet mortaliter faciens cōtra eius p̄cepta ex ignorātia tñ nō tenet hō hoc nō cognoscēs de eo spāliter penitere vel pfiteri: ꝫ solum qñ agnoscit: ꝫ sufficit q̄ de hoc doleat in genere ⁊ dicat cū ꝓpha. Delicta iuuentutis mee ⁊ ignorātias meas ne memineris. ⁊ pfiteat in genere sic ignorantia sicut oblita: ⁊ qñ cognoscet: tūc cōfiteat illa solū specifice ⁊ sufficit. Ex quo ptz q̄d dicēdum de pueris ⁊ puellis ⁊ aliis q̄ faciunt multa pctā mortalia q̄ nō cognoscūt fore pctā saltē mortalia: q̄a lz sepius pfitēdo illa dimiserint ꝓpter talē ignorātiaz q̄ nō tenent iterare pfessiōes: ꝫ sufficit solū de illis cōfiteri qñ ea cognoscūt. Nec distinguo an habeāt annexam excōicationē vel ne. qz etiā si haberēt annexaz excōicationē: nō ꝓpterea tenerent pfiteri iterū pfessa: vt patebit. j. Cōfessio. v. §. ix. ⁊. x. Nō no. bene.

19 ¶ Nonus casus ꝑm aliq̄s ē qñ q̄s añ cōpletā pniaz cōmittit aliq̄d mortale. Sed ego dico q̄ sufficit q̄ penitētiā expleat: ⁊ de cōmisso pfiteat solū: ⁊ est verius de quo vide. j. Penitētia. §. xiij. Cauci⁹ tñ esset q̄ cōfessor aliquā pniam iniūgeret quam statim ⁊ in statu grē penitēs posset ageret postea aliā adūcere quā nō intēdat ꝓ pnia sacramētali imponē: ꝫ ꝑ q̄dā volūtaria satisfactione iniūgere: ita q̄ qualitercūq̄ impleat sufficiat. ⁊ etiā si nō impleat nō intēdat illaq̄are: ꝫ in suo arbitrio ponere.

20 ¶ Decim⁹ casus ꝑm Pe. de pal. est cū q̄s cōfitet excōicatus exñs: quā tūc ignorat: nā cū nō sit capax sacramēti pnie: teneret iterato pfiteri de oīb⁹. Sed istud nō credo vt. j. patebit Confessio. v. §. x.

¶ Utrū sit pfitendū ꝓ verba obscura? Rn. q̄ nō: ꝫ taliter clara q̄ pfessor plene intelligat. aliter nō valeret Debet tñ pfitēs loq̄ de pctis ꝓ vba pudica ⁊ sobria ⁊ tali honestate ornata q̄ nō sonēt impudiciciā in audiru: dum tñ sufficiēter exprimat factum. 21

¶ Quid de illo q̄ cōfitet sacerdoti q̄ dormit aut euz nō intelligit? Rn. q̄ sciēter tali pfessus tenet iterato cōfiteri si ē pctīm mortale: ⁊ sacerdos dz ei dicere qz confessio iportat reuelationē pctōz q̄ nō pōt ee sine reuelatione vni⁹. s. penitētis ⁊ pcepuoe alteri⁹. s. pfessoris Et ī vno eoz deficiēte nō ē cōfessio. secus de veniali. 22

¶ Utz pctōr teneat de necessitate pfiteri pctōz circūstātias? Rn. ꝑm Sco. in. iij. di. xvij. ar. ij. q̄ nō soluz pctīm est pfitēdū: ꝫ etiā circūstātia illa necessario ē cōfitēda q̄ spāli ꝓhibitione ꝓhibet. vbi gra. cognoscere nō suā ꝓhibet. cognoscere ꝓsanguineā ꝓhibet spāliter: ⁊ ī incest⁹ ē spāle pctīm q̄d ꝑ ipam pstituit. Silr freq̄ntia ē necessario pfitēda. Silr ponēs aliud pctīm qz q̄libet vice nouū pctīm cōmittit: dicit tñ Archi. vt refert Dir. q̄ sufficit dicere se multotiēs peccasse. ⁊ d̄ silib⁹ idē iudiciū habeat. Alie aūt circūstātie ex q̄bus aliq̄ mō pctīm ē grauis vel ex pte obiecti: nō ē certū q̄ oporteat eas pfiteri. q̄uis cōis opi. tbeo. teneat q̄ nō sunt de necessitate. tutū tñ ē ⁊ vtile eas pfiteri: maxie q̄ notabilit aggrauāt nō in pctis carnalib⁹ in q̄b⁹ ꝑm Tho. in. iij. dis. xvij. laudabile ē circūstātias tacere q̄ spēm nō mutāt. ⁊ audiētē vel pfitētē alliciūt ad turpitudinē. lz aggḡuēt pctīm. imo possent eē ita ꝓuocatiue q̄ necessario essent tacende. Alias aūt circūstātias q̄ nihil faciūt ad grauitatē pcti fatuū ē cōfiteri: nisi ꝑm sctīm Bo. qñ faceret vt sacerdoti satisfaceret. puta comedit carnes in q̄dragesima ex infirmitate ⁊ bmōi. de bmōi circūstātijs dicit Aug. de pe. di. v. ⁊ sumunt ab Arist. iij. etbi. c. iij. Quis q̄d. vbi. p q̄s. cur. q̄tiēs. quō. qñ. Quis. s. si religiosus vl secularis. Quid scz fecisti furtū vel homicidiū. Ubi. s. in quo loco. Per quos. s. an solus vel associatus. per se an ꝑ alium. Cur. s. quo anio. q̄ intētione. Quotiēs. s. sel' vel pluries. Quō. s. an nāliter vel ꝑ nām. an ꝓuētus a tētatiōe aut potiꝰ ipam ꝓueniens. Qñ. s. an in die festo vel ieiunioz. Et de istis vide. s. Circūstātia qñ. s. mutet spēm. Et ī ad uerte q̄ circūstatia q̄s. est necessaria. vt. s. cōfessor sciat si ē sui fori vel nō: si est cōiugat⁹ vel religiosus. Et ꝓpterea semp prius ē q̄renda circūstātia q̄d. Silr circūstātia cur aliq̄n ē necessaria: qñ spāli obligatiōe ꝓhibet. sicut cū q̄s facit cl'ynā vt ꝓuocet ad luxuriam aliquā. als nō. Circūstātia q̄tiēs. silr ē necessaria. saltē ꝑm eā cōputationē quā q̄s facere pōt: puta qz bis in bebdomada vel ter fecit cōiter. ⁊ pseuerauit ꝑ annū ⁊ bmōi: ⁊ sufficit. Et d̄ est tuti⁹. q̄uis opi. Archi. pdicta nō sit ꝑobāda. Circūstātia quō silr est necessaria. qñ sub spāli ꝓhibitiōe cadit: puta ꝑ naturā ⁊ bmōi. alit nō. Idē dic de circūstātia vbi. puta in eccl'ia qñ ē aliqd opus. qz tūc ē sacrilegiū. Circūstātia d̄o qñ. videt esse de necessitate qñ sit pctīm die festo. De q̄ dic vt. j.

¶ Quid de illo q̄ cōfitet (Interrogatiōes. p totū. solūmō ne reddat notat⁹ in ppl'o? Rn. q̄ si ibi ꝓstituit finis: nō dz. imo tenet iterū pfiteri. Et tūc cōstituit finis qñ nullo mō pfiteret si ñ dubitaret d̄ infamia. Secus qñ nō cōstituit finis: puta qz pfitet ꝓpter deuz et ꝓpter remissionē pctōrū. Inducet⁹ tñ ad d̄ ex pudore vel timore ⁊ bmōi. Et idē dic de illis q̄ cōfiteri cogūt 24

¶ Utr ille q̄ cōfitet aliq̄d pctīm vt (a suis ꝓlatis. 25 videat strenu⁹ ⁊ gl'iet satisfaciat? Rn. q̄ non: ꝫ peccat

mortaliter sic ꝓfitēdo. qꝫ tali dr. Quid gloriarꝫ in malicia ꝛc. Et ꝓterea debet confiteri vt erubescat de peccato suo non vt laudetur.

26 ¶Utꝫ diuidēs ꝓfessionē suā satisfaciat? Rn. ꝑm Sco. vbi s. qꝫ nō: s optet oia nō ꝓfessa tam secreta qꝫ publica de q̄bus memoriā bz p̄missa debita diligētia cōfitea tur vni. etiā si ille nō posset eū absoluere ab oibus: ꝛ babeat necesse de aliq̄ ad superiorē recurrere. aliter ni bil faceret vt ptz de pe. di. iij. sunt plēs. ꝛ di. v. caueat.

27 ¶Utrū peccata manifesta sint ꝓfitenda? Rñ. ꝑm cōiter theo. in. iiij. di. xvij. qꝫ sic. qꝛ lz sint nota sacerdoti. ñ tamē in fōma iudicij nisi per confessionem.

28 ¶Utꝫ peccata venialia necessario sint ꝓfitenda? Rn. ꝑm Sco. vbi supra. q. j. ar. iij. qꝫ nō: etiā si nullū babet mortale. qꝛ ꝓ pctō veniale etiā in ꝓposito bō nō ꝑt dānari nec piclitari. ꝛ pnia ē scda tabula ꝓ piclitantib?. igit nō obligat ad eā nisi babēs mortale. Imo dic petrus de pal. in. iij. qꝫ nec etiaz papa posset ad boc obligare. qꝛ boc eēt mutare sacri materiā. dicit tñ. s. Bo. i iiij. di. xvj. q. vl. verū nisi rōe piculi ad qđ ducit qꝫ tunc tenet penitere qñ piculū aduertit alꝫ nō. Adde scđo: qꝫ tenet ꝓfiteri de veniali qñ. s. dubitat an sit mortale vt dicet. j. Ecio tenet ꝓfiteri đ veniali rōe ꝓfessiōis puta qꝛ ꝓfessus ē aliquā religionē q̄ ad b̄ obligat vl' ex vo t? tenet obedire i oib? q̄ nō sunt ꝺ deū ꝛ aiam ꝛ plat? sic p̄cidit. Nec ob. qđ dicūt quidā qꝫ nō babēs mortale tenet saltē de veniali ꝓfiteri ꝓpter p̄ceptū eccīe. i. c. ois. de pe. ꝛ re. qꝛ rñdet Sco. vbi supra. qꝫ ly oia. in. d. c. distribuit ꝓ mortalib? solū ꝛ non ꝓ venialib?. Et ita etiā dicit glo. in. d. c. Et sic tene qꝫ de ꝓfectiōe ē venialia confiteri bono consilio nisi vt dictū est.

29 ¶Utꝫ ꝓfessio necario sit faciēda soli sacerdoti ꝛ a solo? Rñ. qꝫ sic de necessitate p̄cepti eccīe. in. d. c. oīmis. ꝛ in ꝝ. solus. ꝛ in ꝝ. sacerdoti. ꝺ multos sacerdotes q̄ pueros qui tenent ad ꝓfessionē insimul cōfitentur q̄s nō credo euadere mortale peccatū: cū faciāt eos p̄uaricari eccīe p̄ceptū. dicit Ri. vbi supra. ar. iij. q. viij. qꝫ in articulo necitatis. s. qñ moꝛs imminet de. ꝓpinq̄: ita qꝫ vnus post alium nō ꝑt cōfiteri. lz plibus simul confiteri nec ꝓ boc euacuat vtus sacri. Silr idē ibidem tenet. qꝫ si alios vellet cōfiteri duob? sacerdotib? sil' vt certi? consiliū haberet: qꝫ vere absoluit: ꝛ talit audiētes nō peccāt. alꝫ sic. qꝛ faciūt ꝺ p̄ceptū eccīe. lz tal' vere absoluat. qꝛ nō ē tñ necessaria solitudo ex pte sacerdotis sicut cōfitentis. vñ qñ ex feruoꝛe ꝛ vt sit magis trāql. la ei? conscia duob? cōfitet simul: illi pñt sine pctō audire ꝛ absoluere. Sco. tñ in. iij. di. xvij. tenet qꝫ cōfiteri simul plibus sacerdotib? nō ē cōfessio sacramētalis qꝛ vnus ē rps quem sacerdos repsentat.

30 ¶Utꝫ cōfessio sit fienda cū lachrymis? Rñ. qꝫ si lacrima accipiat ꝓ ꝓtritione seu attritione qꝫ sic. ꝑm qꝫ dico. j. Contritio. §. iij. Oz ergo dolere de pctō mortali cōmisso in ꝑterito. cessare in ꝑsenti. abstinere saltem q̄ ad ꝓpositū in futuro ꝛ satisfacere. put tenet. aliter nibil facit. Aduerte tñ ꝑm Sco. vbi supra. di. xij. q. vl. qꝫ attritus confitēs: q̄uis nō babeat actū talē q̄ sufficiat ad meritū de cōgruo tñ babēs voluntatē suscipiendi sacramentū eccīe: ꝛ sine obice pcti mortalis actualit rito § ex facto diuino effectū istius sacri i vltimo instā ti plationis i q̄ ē vis bui? sacri. Ita etiā tenet Tbo. in iiij. q̄li. q. x. dices. qꝫ nō pfecte ꝙerſi aut attriti virtute dauiū gratiam contritionis acquirunt. dūmodo non ponūt obicem spiritui sancto.

31 ¶Utrū bō teneat statī cōfiteri pctō mortali ꝓpetrato R. Sco. in. iiij. di. xvij. ar. iij. qꝫ dubiū ē. alijs dicentib? qꝫ sic. alijs qꝫ nō tenet. § tñ in voto ꝓ aliq̄ tpe. s. semel in anno nūc. § ante. c. ois. solū añ mortē. Et istud videtur mitius ꝑm eundē Sco. Et cū ipo cōiter cōcurrūt theologi. § magis mibi videt tuta opi. s. Bo. ea. di. arti. ij. q. ij. q̄ vult vt religiosi nō possint differre: § qꝫ bita opꝛtunitate ydonei cōfessoꝛis teneat. De clericꝫ nō audet affirmare. § tamē sibi videt idē dicendū qđ de religiosis. layci vo si differūt ꝓpter maioꝛē optunitatē tpis ꝛ cōfessoꝛis vsqꝫ ad. xl. excusant. Si vo talem opꝛtunitatē tpis ꝛ cōfessoꝛis baberēt. ita qꝫ maioꝛem non sperant brē in illo anno. tūc statim tenent. nec possūt differre vsqꝫ ad annū. Quo vo ad votū confitēdi oēs concoꝛdāt. qꝫ statim tenent oēs tam religiosi q̄ clerici ꝛ seculares. Qđ tñ limito quo ad p̄ceptū verū. qñ excitant a gratia dei ꝑm Ale. ij. ij. tractatu de negligētia de quo vide. j. Contritio. §. iiij. s. qñ tenent confiteri đ peccato. alꝫ nō de p̄cepto. Sūt etiā multi casus in q̄bus ꝓcoꝛdāt doc. in q̄bus bō tenet statim cōfiteri babita opꝛtunitate quos ponit Rich. vbi supra. art. iij. q. vj. Primus qñ vult cōicare vel celebꝛare. vide. j. Eucharistia. iij. §. xviij. cū se. Idē dicit Lan. ea. di. q. ij. qñ debet admistrare sacꝛa vel aliquē actū solennē in ecclesia exercere. puta legere euangeliū ꝛ bmōi. Idem Tbo. in. j. quol. q. vj. ꝛ Jo. de nea. qñ vult oꝛdiñem sacrū recipe. Sed boc nō ꝓbat aliq̄ iure: nisi peccatum eēt manifestū. Et sic limito ꝛ intelligo glo. in ꝑn. de pe. di. v. q̄ dicit qñ peccatū mortale ē manifestum: statim bō tenet confiteri. Secūdus casus qñ ē in piculo notabili ꝛ imminēti mortis. vt puta qꝛ vult intrare mare ꝓ longū tempus ꝛ piculosum iter vt bellū. vel ē infirmus infirmitate piculosa. ꝓterea p̄cipit medicis: qꝫ cū eos ad infirmos vocari cōtigerit: vt efficaciter faciant qꝫ ꝓius aduocent medicos spūales. de quo dicit j. Medicus. §. viij. Et aduerte ꝑm Pe. de pal. qꝫ tunc piculū mortis ē. qñ quis ē in tali casu in q̄ frequenter boies moriunt. Tercius casus ē qñ sibi dictat conscientia qꝫ statim teneat confiteri de necessitate. Quart? casus qñ ꝓbabiliter videt qꝫ illo anno copiam idonei cōfessoꝛis babere non poterit q̄ ipm possit absoluere. Quintus casus qñ ꝓ statutū quis ē obligatus ad plures ꝓfitendū. vt sunt religiosi ꝛ sīles. qꝛ nō sufficit tūc semel in anno confiteri. Limito vez si statutū obligat ad mortale. alꝫ non credo teneatur de necessitate: nisi ꝑm qꝫ dixi supra. §. xxviij.

¶Utꝫ quis possit cōfiteri ꝓ interpositā ꝑsonā vel ꝓ 32
scriptū? Rn. qꝫ nō loquēdo de cōfessione, put est sacramentū ꝑm cōiter theo. vbi supra facit de pe. di. j. quez penitet. qꝛ q̄ peccauerit tenet se accusare. Et ad. c. q̄l. xxx. q. v. rñdet. Sco. vbi supra. qꝫ pōt confiteri ꝓ scptū si est ꝑsens ꝛ ipe legit quod scripsit.

¶Sed q̄d si ē mutus vl' ignoꝛat linguā? Rn. qꝫ non te 33
net cōfiteri nisi eo mō q̄ ꝑt. s. ꝓ signa ꝛ bmōi. Et qđ dicūt alliq̄ qꝫ ꝓfiteat ꝓ interꝑetē: improbat Sco. ꝛ bñ si militer ꝓ scriptū. qꝛ est ꝺ rationē sacramēti. Et iō nullo mō faciat. § vt dixi confiteat ꝓut pōt ꝓ signa ꝛ sufficit: ꝑm Sco. in. iiij. di. xvij. q. vnica. ꝛ Ri. ea. di.

¶Utꝫ ille q̄ rñdet cōfessoꝛi ad interrogata satisfaciat 34
Rn. ꝑm Rod. qꝫ sic. q̄tū ad ea de quib? interrogat. Si milit q̄ rogat ꝓfessoꝛē vt eū interroget vt plen? confiteat: nisi sit talis qui potius dimitteret cōfiteri q̄z oꝛe ꝓꝛio confiteretur suū peccatū. quia de supbia ꝓꝛoue nit de pe. di. v. c. j. q̄ quidē est peccatū mortale. vñ pꝛudens cōfessoꝛ quādo boc ꝓpendit: faciat euz rectificare conscientiam. ꝛ dolere de tali dispositione.

35 ¶ Sed quid si dubitat? R.s. Bo.ea.di.ar.ij.q.j. q si ꝓbabiliter dubitat de aliq̄ an sit peccatum venale vel mortale nisi certificet ꝑ aliquē doctū: tenet ꝓfiteri ꝑm q in dubio bz. & ab eo abstinere in futuꝝ. aliꝫ si nō ꝓfitet peccat mortaliter. q2 exponit se piculo Concordat sanctus Thomas ibidem. di.xxj.

36 ¶ Utrū confitēs teneat acceptare oēm penitentiam quā sibi cōfessor vult iniūgere? Rñ. q nō ꝑm Bo. & se quiē Pa. in.c. significauit. de pe. & re. s ꝑm Sco. in.iij di.xvij.q.vnica. iufficit ei ꝓpositū acceptādi a deo hꝫ in purgatorio. s si acceptat tenet impiere. Aduerte tn q si confessor iniūgeret cōfitenti vt satisfaceret ꝓmo quē lesit. puta restituendo ablata & hmōi q illa tenet de necessitate expiere Imo deberet ꝑcedere ꝓfessionē talis satisfactio si foret possibile: vt latius ptz. j. Restitutio. iij. Silr tenet acceptare illud q cōfessor iniūgit ꝑ necessaria cautela ne in peccatū recidiuet. Et ꝓtera no. q cōfessor tripliciter aliq̄d imponit penitenti. Primo q modū exhortationis. sicut cū admonet vt quottidie oret: faciat largas elymas & hmōi. & ad ista nō tenet ex necessitate penitēs. Scdo mō q modū declarationis cōis obligationis. sicut qñ declarat q restituat ablata. cōicet in pasca & hmōi. si nō obꝫuat penitens: euacuat sibi fructū penitētie. nō tn ꝓpter hoc tenet reiterare ꝓfessionē. nec cōmittit peccatū inobediētie speciale nō obediēdo sacerdoti. q2 sacerdos nihil sibi imponit: s declarat qđ tenet facere. Tercio mō ꝑ speciali satisfactione pcōꝝ. & ad istā tenet ex ꝓcepto. alꝫ cōmitteret speciale peccatū inobediētie si eā acceptauit & nō impleret. & iterare cōfessionē teneret. ꝑm q dictū ē supra. Qđ intelligo de pnīa quā sacerdos imponit ꝓceptiue. Secus si imponeret exhortatiue. sicut faciūt periti cōfessores q̄ aliquā paruā pniam dāt de ꝓcepto. & postea aliā maiorē de cōsilio ꝓpter periculū transgressionis.

Confessio ij. de eiꝰ obligatione. Pro cuiꝰ intelligētia queruntur multa.

1 ¶ Utꝝ ꝓfessio sit de iure diuio ꝓcepta? R. ꝑm. Sco. i. iij. di. xvij. q. vnica. q sic. & ꝓbat ꝑ sic. Quilibet tenet recupare gratiā ꝓdītā q viā faciliorē & certiorē ex ꝓcepto diuino q̄ dr. Diliges dñm deū tuū & ꝓximū tuuꝫ. aliter videt ꝓtemnere deū & ꝓximā salutē. s hoc nō ꝑt fieri nisi ꝑ ꝓfessionē qđ ꝓbat sic Attritus ꝓfitēs q̄uis nō habeat actū talē q̄ sufficiat ad meritū de ꝓgruo. tn habens voluntatē suscipiēdi sacrm ecclesie: & sine obice mortalis peccati actualiter sibi facto: vl in voluntate inherētis recipit: nō ex merito s ex pacto diuino effectū istius sacramēti: vt sic pau attritus & attritione q̄ nō bz rationē meriti ad remissionē peccati. volēs tn recipe sacrm penitentie sicut dispensat in ecclesia. & si ne obice in volūtate peccati mortalis i actu in vltimo instanti illius ablationis in q̄ ē vis sacramēti istius recipit remissionē & gratiā penitentialē nō ex merito vt dixi. q2 nō erat. s ex pacto dei assistētis sacramēto suo ad effectū illū ad quē instituit. Ellio q̄n non appareret quō sacrm pnīe eēt secūda tabula si nūq̄ ꝑ ipm vt sacramentū ē posset recupari scda gratia amissa: sed tn ꝑ attritione tanq̄ ꝑ ꝓeuiā dispositionē. & ꝑ contritionē tanq̄ ꝑ cōpletiuā. Ista ponit Sco. in. iij. di. xiij. q. vl. Et hoc idē tenet s. tho. in. iij. quoli. q. x. & Hē. ō gā. in quoli. q. xxxij. Ex quo ptz q nō ē alia facilior via ad inueniendū gratiā. q2 ꝺ in confessione nō requirit aliud nisi q hō nō ponat obicem gratie qđ est multotiens q̄ habere attritionē q̄ ꝑ modū meriti de cōgruo sufficiat ad iustificationē. nec etiā certior. q2 ꝑt magis esse certius homo q non ponat obicem. i. actualiē peccando. q̄ q habeat attritionē ergo quilibet tenetur ꝑ hāc viam confessionis gratiā recupare cum sit faciliꝰ & certiꝰ. Probat etiā q confessio est de iure diuio ꝑ argumentū a contrario iup illud Jo. xx. Quoꝝ remiseritis peccata remittunt eis ergo quoꝝ non remiseritis non remittunt. s sacerdotes nō remittunt nisi ꝓfitentib⁹. ergo tenent ex ꝓcepto xpi. Hāc rationē facit Pe. aureo. in. iij. dis. xvij. q.j. Probat etiā q id qđ no. Jo. an. in. c. significasti. de so. cōpe. vbi tenet q papa tenet ꝓfiteri de necitate. Sz verior ratio q̄. ꝓbatur q sit de iure diuino ē: q non ē credendū q ecclesia et apli illud iugū imposuissent hoibus tam piculosum: nisi xps verbaliter aplis istud ꝓceptū dedisset: sicut et de aliis sacramētis: excepto baptismate de q̄bus non patz qñ & quō a xpo expresse fuerint instituta. Indubitanter ergo tenendū q ē de iure diuino. & sp hoies tenebant ad eam post casum in peccato mortali i voto sed non in effectu. q2 nondū erant instituti cōfessores nisi post passionē xpi q̄ haberēt auctoritatē absoluēdi

¶ Utrū oēs teneant ad confessionē? R. q sic. oīs q̄ 2
peccatū mortale cōmiserunt. & tam infideles q̄ fideles: ꝑm Ri. in. iij. di. xvij. ita q non ꝓfitens peccatum mortale cōmissum tam añ baptismū q̄ post si habet copiam idonei ꝓfessoris. memoriā peccati: & tps: & loquelā ad confitendū oīno dānabit cū sit de iure diuino ꝓcepta vt supra patuit. Verūtamē. put confessio ē ꝓcepta ab ecclesia vt fiat semel in anno. in. c. ois. ō peccatū remis. non ligat nisi fideles.

¶ Utrū pueri teneant confiteri? Rñ. ꝑm Sco. in. iij. 3
di. xvij. & cōiter doc. pueri q̄ non discernūt & q̄rū etas ignorat q̄d videat & furiosi nō tenent ꝓfiteri. Sz quādo q̄s instructus & interrogat⁹ ordinatē ꝓcipit distincte q̄d iustū & quid iniustū in lege diuina. qđ ꝑt faciliter videri si ad ordinatas interrogatiōes ordiate rñdit sicut alius adultus ꝓfecte ex similib⁹ p̄missis simpliciter rñderet: tūc habet etatē sufficientē ad cognoscendū iustū vl iniustū ꝺ dei legem & confiteri tenetur.

¶ Utꝝ non babēs mortale teneat ex ꝓcepto ecclesie 4
confiteri saltē semel in anno? Rñ. s. Bo. s. Tho. Ri. & Pe. in. iij. di. xvij. tenēt q sic. non ex vi sacramenti: s ex vi statuti ecclesiastici. Sco. ea. di. tenet q nec etiam ex statuto ecclie tenet. s sufficit q se ꝑsentet sacerdoti & dicat se non habere ꝓsciam mortalis peccati: vt ad cōmunionē possit admitti. Tu ꝺo dic q cū homo teneat confiteri ꝑm Ri. in. iij. di. xxj. de mortalib⁹ oblitis generaliē nō de singulis genez: s de generib⁹ singulorꝝ. Itē q2 dicit. ps. Ab occultis meis mūda me dñe q vera ē opi. ꝑma. q q̄s tenet cōfiteri saltē generaliē de generib⁹ singulorꝝ ꝓpē piculū pcōꝝ ignoratorū et occultorꝝ. Et opi. Sco. itelligit qñ q̄s ē certꝰ q nullū mortale bz. q2 tūc non tenet confiteri. Et sic serua.

¶ Utꝝ possit dispēsari cū aliq̄ vt non teneat cōfiteri? 5
Rñ. ꝑm Ric. in. iij. di. xvij. & Tho. ea. di. q nō: ꝑm q obligat ex ꝓcepto eccle. s. vt possit diuti⁹ cōfessionē differre q̄ sit statutū ab eccla. Tn etiā papa tenet cōfiteri q2 licet ille cui cōfiteri ꝺz sit inferior eo in q̄tū ē plat⁹. est tamen superior in q̄tum est peccator. & ipe confessor dei minister.

Confessio iij. cui facienda est. vtrū soli sacerdoti? Rñ. ꝑm. s. bo. in. iij. di. xvij. q de confessione possumus loqui dupliciter. vno mō ꝑt est opus virtutis directe repugnās hypocrisi in quo quis seip̄m. accusat. ne alius sit q̄ appareat. vel

mala sua aperit ad inuestigandā curationē. z hoc mō confessio pt fieri cuilibet etiā layco. q pōt adiuuare in structendo vel ozādo. z de quo bō pt erubescere z būiliari. z ille exemplo būilitatis meliozari. non peccatoū cognitione depzauari. Alio mō ,put confessio ē op9 sacramētale. z ,put ordinat ad reconciliationē q fit p absolutionē z ligationē. Et qm̄ hec potestas collata ē solis ꝓsbzis. iō hec confessio nullis nisi ꝓsbzis ē fienda.

1 ¶Sed qd si ꝓsbz deest: tenet q3s confiteri layco i casu necessitatis? R. magister sniaz in. iiij. di. xvij. z sanctus Tho. ea. di. z tex. Aug. de peni. di. j. quē penitet z glo. extrā de offi. ozdin. c. pastozalis. volūt q sic. Sz verioz ē opinio. Sco. Ri. Pe. z cōiter theo. in. iiij. distin. xvij. q nō tenet de necessitate. Et hoc ptz ex predictis imo vt dicit Sco. ea. di. q si pctōz sic posset ,p se verecūdari. z in generali sic quereret ꝓsiliū. vl layeus nō ē magis discret? q3 ipe q nō ē vtile cōfiteri layco. nec expedit: posset bñ eē vtile ex materia verecūdie q ē vna pena debita ,p peccato. vñ sic cōfitēs layco solueret vnā penā debitā ,p pctō. z sic eēt bonū consiliū eidē cōfiteri in tali casu: dūmō sit talis qui nō habeat depzauari ex auditione pctōz. Et sic itelligit aug. vbi. s. vt ibi pz

2 ¶Utz oīni sacerdoti sit ꝓfitendū z R. ſm cōiter doc. q nō. s solū sacerdoti ,pzio loquēdo de cōfessione ,put ē sacramētalis: z de ꝓcepto iuris diuini z ecclie. vt dare pz in. c. ois. de pe. z re. nisi ſm Ri. in. iiij. dis. xvij. in casu extreme necessitatis q3 alicui iminet piculum mortis ,p babiliter z ,pziū sacerdotē bre non pt. nam tūc quilibet sacerdos pt quēlibet pctōrē audire in confessione z absoluere ab oibus peccatis. casib9 z excōicationib9. vt tenet glo. in. c. pastozalis. de of. q. quā sequunt cōiter doc. arg. ad boc. xxvj. q. vj. si ꝓsbz. z. c. se. de fur. c. fures. de sen. ex. c. eos. li. vj. ita q no optet amplius de ipis cōfiteri seu ad aliquē recurrere. etiam si erat casus reseruatus. arg. d. c. eos. s tñ q ad excōicationē serua qd dixi supza. Absolutio. iij. §. xvj. dūmō talis sacerdos nō sit bereticus excōicatus aut ab eccl'ia pcisus ſm s. Bo. ea. di. Ego tñ credo q nisi sit piculū quersionis in cōfitente. q etiā i tali casu liceat cōfiteri beretico z excōicato aut pciso. z absolui ab ipis si ali9 sacerdos bri nō pt. z sit parat9 audire. q3 inducere tale nō licet. vt supza Cleric9. viij. §. ij. Et q tales sacerdotes vere absoluāt in tali casu nec peccāt sic absoluēdo dūmō peniteāt de pctō suo. Rō ē. q3 ſm Pe. au. in iiij. di. xvij. ptās clauis q ē absoluēdi a pctō. z ex cōsequēti ad penā eternā cōmutandā in tpalem. z ad gratiā actiue conferendā p modū applicātis actu meritū passionis xpi fundat i character sacerdotali q q3dez est indelibilis. Et q3uis ab eccl'ia in tali sit ligata talis ptās. tñ in tali casu nō credo. q3 necessitas non subiacet legi positiue. vt in. c. qd non ē. de regu. au. boc tenet glo. in. c. non ē. de spon. Et ſm Pe. de pal'. in. iiij. sicut a tali pt baptismū recipe: sic z penitentiā: cū z ipsa sit sacramentū necessitatis Et ē tutius in tali articulo cōfiteri p ea q supza. dixi. Confessio. ij. §. j.

3 ¶Sed q3s dicit ,pzi9 sacerdos? R. vt colligo ex Ri. vbi supza. z Pa. in. d. c. ois. z Car. in de. dudum. de sepul. Primo papa in toto mūdo. Secūdo legatus i tota sua ,puincia. Tertio penitentiari9 eiusdē legati in ,puincia. Quarto archieps dū visitat ē ,pzius sacerdos suoz suffraganeoz. z eos absoluere pt. c. nostro. d. pe. z re. Quinto epūs in tota sua dyocesi. Sexto archipzesbyter ecclesie cathedralis. Septimo vicarius generalis epi. Isti duo possunt audire oēs de dyocesi. ar. l. cū ptoz. ff. de iudi. z. c. officiū. de offi. archipsbi. Octauo pzesbz parochialis in tota sua parochia. Nono vicarij prefatoz. Decimo omnes habentes licentiā ab alio quo predictoz.

¶Sed nūquid nō habētes executionē ordinum possunt licentiari ad audiendas cōfessiones ab aliquo q executionē dare nō potest? R. vt colligo ex Archid. in. c. plectis. xxv. di. z a Pa. in. d. c. omis. q tripliciter dicitur q3s nō habere executionē ordinū. Primo q3 non habet velle vel nolle: s eius velle dependet ab alio sicut sunt religiosi. vt. xij. q. j. nō dicatis. de electi. si religiosus. li. vj. de testa. religiosus. de sepul. c. fi. li. vj. vñ nisi tales habilitēt a suis ꝓlatis: nullo mō etiā ex licētia sacerdotū parochialiū vl epoz si sunt exempti possunt absoluere vel ligare. Secūdo dr quis nō bre executionē ordinū. q3 est excōicatus. suspensus vel interdictus z hmōi. z talibus nō potest dari licentia audiēdi confessiones: nisi ꝓus habilitent ab eo qui tale impedimentū potest auferre. Tercio dr quis non habere etecutionē ordinū. q3 nō habet populū sibi subditū sicut sunt religiosi a suis prelatis habilitati z oēs sacerdotes seculares q non habēt curā animaz. vñ bene talibus potest concedi licentia audiendi non soluz ab bis qui habent curā in actu specialiter ipis cōmittendo: sed etiā generaliter dando licentiā subdit9 ipoꝝ: vt quēcunq voluerint eligant sibi confessoꝛē. Nec ob. q iudex ,progatus iudicat iure ,pzio. z ideo si nō habet iurisditionē in actū nō potest. arg. c. significasti. de foro compe. Ratio. q3 priuatus non potest dare iurisditionē quā nō habet. l. priuatoz. C. de iurisd. omn. iudi. Itē ,progare idē est qd extendere. Et ideo qd non est non potest extendi. c. ad dissoluendū. de despō. impu. q3 respondeo q quilibet sacerdos exquo est sacerdos ordinatus habet iurisditionē: solum deficit materia in qua exerceat. z ideo cum sibi exhibet p talem licentiā in genere datā: absoluit autozitate ,pzia quam habet. z potest exercere oblata sibi materia debita. nō obstat etiā. c. ad bec. de rescrip. vbi cōcessio iudicis incerti nō valet. q3 illud verū ē q3tū ad foz cōtentiosuz. vt no. Ge. in. c. fi. de pe. z remis. li. vj. Et istā opi. tenet Hosti. z sequit Pa. in de. j. de priuil'. licet ꝓius tenuisset contrariū. Et ideo ſm boc limita z intellige dicta doc. in de. j. de priuil'. z xvj. q. j. §. ecce. z in de. dudum de sepul.

¶Undecimo dr ,pzius sacerdos eius ille qui eligit a papa ,p suo ꝓfessoꝛe. Et silr ab epis. archiepis. pziarchis. cardinalib9 z silib9 ꝓlatis: epis. supioꝛib9 z etiaz ab inferioꝛib9 prelatis. dūmodo sint exempti. vt pz in c. fi. de pe. z re. Sed no. q tales inferiores epis optz p mō q sint immediate sub papa. q3 exempti qui habet abbatē vel generalē z hmōi sup se: nō possunt sibi eligere ꝓfessoꝛē de iure cōi ſm Ho. z Pa. in. d. c. fi. Secūdo q sunt ꝓlati. z capit large prelati ſm Pa. ibidez etiā ,p sacerdotib9 curatis. q large dicunt prelati. vt i c. tua. de cle. egro. Iz stricte noie ꝓlati veniāt solū illi q habent iurisditionē foi ꝓtentiosi. vide bonā glo. in. c. ij. de iudi. z in de. dudū. de sepul. in v. prelati. Tercio q sint exempti. vno istoꝝ deficiente non possunt sibi eligere confessoꝛem.

¶Utrū prelati possint vna vice elige vnum alia vice aliū? Rñ. q sic. dummodo non faciant in fraudem ſm Directoꝛium.

¶Sed quam autozitatem habet talis electus super eos qui eum elegerunt? Rñ. ſm Pa. in. c. significasti. de foro compe. q electi per exemptos epis inferioꝛes nō ppossunt absoluere ab excōicatione z casibus epis

reseruatis.ar.c.ij.de pe.& re.li.vj.nisi spālem indulgētiā habeant sup hoc. Sed Host.tenet q vbi exempt⁹ eligit electus habet potestatē penitentiarij pape q̄ ad absolutionē nō quo ad dispensationes nisi de speciali mādato. Et nō exemptis vo electus bz potestatē illius cui subest.vñ pfessor epi pōt sup ipm sicut archiepus & sic de ceteris. Et hoc magis placet q̄ ad p̄dictos de quib⁹ loquit.d.c.fi.de pe.& re. Et idē dicerē de illo cui papa concedit vt possit sibi eligere pfessorē vt pfessor possit eū absoluere ab oīnibus nō reseruatis pape. Et ad.c.ij.p̄dictū dico intelligendū in casu suo q̄n episcopus dat suo subdito talē licentiā. & nō q̄n papa q2 potuisset loqui generaliter si voluisset.

8 ¶Utz eoipso quo eps vel tales exempti de quib⁹ supra pfitētur alicui videant eū eligere? ℟ñ.q sic.quia plus est factis eligere q̄ verbis.l.nō dubiū.¶. de legi. & in.c.legebat.de maio.& obe.& i.c.fi.xv.q.vj.

9 ¶Duodecimo dz.prius sacerdos q̄libet presbr paro chialis oim vagabundoz & illoz q̄ nō habēt prium domiciliū. Et hoc tamdiu q̄diu in eius parochia inueniunt.q2 a quocūq; parochiali presbro ad quē se trāsferunt pñt absolui & fortiori ab epo: aut licentiā habētib⁹ ab eodē epo in sua dyocesi audiēdi cōfessiones. & no.fm Pa.in.c.fi.de fo.compet.q vagabūdi dicūtur q̄ nō habent domiciliū certū vel habitationē fm glo. & Bar.in.l.dies.§.pretor.ff.de dam.infec.

10 ¶Sed quid dicem⁹ de scolarib⁹ mercēnarijs.mercatoribus. stipēdiarijs & hmōi cōmorantibus in aliqua parochia:nunquid poterit absolui ab illis sacerdotibus a quibus possunt absolui parochiales illius parochie:licet ibi nō cōtraxerint domiciliū? ℟.fm Pa. in.d.c.ois.q sic q2 ille dicit.prius sacerdos prefatoz in cuius parochia habitant de pñti. nec pñt commode adire prium sacerdotē.argu.c.fi.de parochijs.vide glo.q̄ hoc tenet in cle.j.de priuil. Et hec est cōmunior opi. Hoc idem tenet Pa.in.c.cū cōtingat de fo.cōpe. Quā opi.limito verā quādo p maiorē partē anni ibi steterunt.vt dicam in se.§.aliter non.

11 ¶Nunq̄d idem sit dicendū de peregrinis. viatorib⁹ aut mercatorib⁹ discurrentib⁹ hinc inde p negociationes? ℟ñ.vt colligo ex Inno.& Hosti.in.d.c.ois. q si alicubi morant p annū vl p maiorē partem anni.presertim vltra pasca in quo tenent pfiteri:& maxime q̄n in pascate cōiter nō declinant ad domū sui loci. quia tunc nō vident habere ibi domiciliū vbi est eoz⁹ domus quo ad sacramenta.ideo tunc licite cōfitent parochiali illi vbi sunt:& ab eo possunt absolui.xvj.q.j. questi.ar.de deci.ad aplīce. Si vo talē morā⁹ alicubi nō cōtrahunt.nō poterunt pfiteri ibidē nisi licentiam acceperint a prio episcopo vel sacerdote parochiali vbilibet cōfitendi.vel saltē peregrinādi siue itinerādi quia tunc etiam ibidem confiteri possent & absolui.q2 presumitur q eoipso q̄ licentiam itinerandi dederunt & etiam cōfitendi & sacramenta suscipiendi dederint. Tutius tamē esset specialiter licentiā petere.& q̄s casus sibi reseruat suus eps facere sibi declarari cū non possit absolui a talbus nisi eius licentia. Vō intellige quādo per talem morā alicubi nō steterunt q possint ab illo ordinario absolui.

12 ¶Quid de illis qui in diuersis locis morant equaliē aut in diuersis castris habent domicilia nec appet qd sit principale? ℟ñ.q debent cōfiteri illi in cuius parochia se inueniunt tpe cōfessionis fiende.ar.c. ex parte de fo.cōpe.facit glo.in.l.ij.¶.vbi de cri.agi opoz.q̄ dicit quēcunq; cōueniri posse vbi degit & morat. Host. tamē dicit q tutius esset q ab vtroq; epo vel presbro in cuius iurisditiōe morat licentiā peteret.

¶Cui debent cōfiteri sacerdotes parochiales. prepositi.decani.canonici seculares & hmōi ecclīastici nō exempti inferiores epis. silr religiosi etiam exempti qui non sunt prelati? ℟ñ.fm omnes docto.q tenent cōfiteri suis prelatis vel de eoz licentia. 13

¶Utz prefati ,prij sacerdotes possint alijs suam auctoritatē delegare? ℟.fm ℟i.anglicū in quol.aut talis sacerdos habet auctoritatē ordinariā & sic potest. aut habet cōmissam. & tunc distinguo.q aut a papa & sic potest. Intellige verū quando a papa cōmittit iurisditio. Secus cum cōmittitur nudū officiū sine iurisditione.vtputa audire confessiones.quia non potest. facit.c.fi.de off. dele.vide.j.Delegat⁹.§.vj.aut ab inferiore vt ab episcopo.& tunc aut ad vniuersitatē causarū & sic potest in particulari aliquā causam cōmittere:vt officialis & generalis penitentiari⁹ epi nisi sit eis specialiter interdictū. Si vo habet cōmissionem particularem nō potest.sicut si sacerdos fuerit cōductus ad officiandum ecclesie parochiali cum nō sit ordinarius illi parochie. Et sic loquit .c.fi.de offi.dele.§.ceterū.vbi dicit.salua legatorū sedis aplice auctoritate nulli cui cōmissum fuerit predicare crucem. excōmunicare.absoluere.dispensare vel iniungere penitētias liceat de cetero hoc alijs demandare. 14

¶Utz in aliquo casu liceat cōfiteri alteri q̄ ,prio sacerdoti? ℟ñ.fm Pa.in.d.c.ois.q sic.quādocūq; subest aliqua legitima causa puta quia est reuelator confessionis vel sollicitator ad malū. vel nō habet debitā scientiam.vel ,pbabiliter videt sibi periculū imminere.vel est excōicatus & hmōi.& tunc debet petere licentiam & obtinere.q si ñ potest obtinere:nec adire pt superiorem:sufficit q petijt.& sic supplet.d.c.omis. p.c. placuit.& ibi glo.de pe.di.vj.sic vt sit sensus.debz obtinere licentiam.s.si potest.vt in.d.c.omnis.vel adeat alienū si non potest.vt in.d.c.placuit.Ego vo ib⁹ multū non insisto.q verissimū puto.& quia bodie habent multi ,prij sacerdotes quibus legitime cōfiteri possumus si vnus nō est ydoneus & si casus accederet:tene quod dixi.q2 precepta non se extendūt vltra charitatē. Et si licet causa meliorande vite.extra de regula .c. licet.quāto magis causa recuperande. 15

¶Utrū liceat absq; alia licentia confiteri fratrib⁹ minoribus & predicatoribus? ℟ñ.q sic si. v.concurrant Primum q generalis vel ,puincialis minister aut custos quo ad minores.& magister aut prior ,puincialis aut a lius vicarius q̄ ad p̄dicatores:accedat ad pñtiam prelatoz petēdo q fratres qui fuerint electi possint libere cōfessiones suoz subditoz audire. Sz istō ,mū est de bene esse:vt.j.patebit.§.xxj. Secōm q fuerint electi & babiliati ad audiēdas cōfessiones per generalē aut ,puincialē ministr̄ q̄ ad minores. vel p magistrū aut priorem ,puincialē q̄ ad p̄dicatores. Tertiū q sic electos pñtet p se vel p fratres quos ad hoc deputauerint epis seu eoz vices gerentib⁹ petēdo būiliter vt de eoz bnplacito possint audire cōfessiones suorū subditoz. An aūt requirat q psonaliter ducat tales fratres electos:ego credo q non:sed sufficit q̄ verbaliter vel aliter qualitercūq;. Ratio.quia quādo aliquod onus imponitur alicui sine determinatiōe.quo impleto ad aliquod beneficiū meretur admitti q̄cūq; leuiori mō impleatur onus conditio dicit ,impleta. et sic ad beneficiū meretur admitti.hoc ,pbatur.ff. de cō di.& demon.l.quod traditū.Cum ergo onus pñtati 16

onis impositū pfatis electis nō distinguat quō debeat fieri.cū possit fieri multis modis.vt.ff.de ,pcu.l. p̄sens.7 ibi glo.igit̄ qualitercūq; fiat siue p scriptum siue vbaliter.intelligit̄ cōditio impleta. Nec ob.glo.in cle.dudū. de sepul.q̄ dicit q; debet fieri pſentatio psonalis.q2 pſens dicit̄ q̄ pbet̄ sensibus corpis.arg.ff.de ver.obli.l.j.in pn.q2 si aduertis hec ratio nō valet. q2 pſentatio psonalis etiā pōt fieri p ,pcuratorē. vt in.l. fi.C.de ,pcu.Et sic pbet se q̄s sensib9 p se aut p alium vt.d.l.pſens. Sic intellige glo.p.d.l.pñs.7 ibi.7 p nō. p Jo.an.in.c.pñti.de prebē.li. vj.facit.c.tue.de ,pcu. vbi p3 q; pñs noialiter nō infert necessario vt p se faciat.§ bñ si aduerbialiter dicat̄ vt ibi patet. Quartus qđ requirit̄ ē:q; nō audiāt confessiones extra dyocesim illius cui sunt pſentati. 7 in hoc differunt a ,prijs sacerdotib9 parochialib9 vel epis vl prelatis ordinarijs q̄ possunt vbiq; audire suū subditū. 7 absoluere in foro penitentiali.q2 in bis q̄ fiunt sine strepitu et sb silentio nullius ledit̄ territoriū.l.ij.ff.de offi.,pcon.facit qđ no. Pa.in.c.cū contingat.de fo.compe.7 ita tenet Car.in.d.cle.dudū.Quintū q; ille q̄ vult eis pfiteri sit de iurisditione illi9 plati cui tales sunt presentati hec habent̄ ex.d.cle.dudum.

¶Utr̄ pdicta pñtatio solū sit fienda epis:R.Car.in
17 d.cle.dudū.q; nō.§ ibi noie prelati intelligit̄ q̄libet habens iurisditionē episcopalē. Jta q; nulli dyocesano subsint eorum subditi.nec ipsi ar.c.abbates.in fi.de p̄ui.libro.vj.

¶Utr̄ hec pñtatio possit eis fieri extrā territorium 7
18 existētibus:R.q; sic 9m Pau.in.d.cle.dudum.

¶Quid si sedes vacat:R.Pa.vbi supra. q; fiet capi
19 tulo ar.c.cum olim.de ma.7 obe.

¶Sed pone q; non possit habere copia talis prelati:
20 Rñ.Pa.vbi supra. q; petet̄ a vicario suo in spūalib9 si bz de tē.or.c.cū null9.li.vj. Si nō babz 7 maliciose hoc facit dz adire superiorē q̄ ei9 negligentiam dz supplere.c.q2 diuersitatē.de ,pces. pben. Et idē dic si esset excōmunicatus vel suspensus vel interdictus q; adire debet superiorem.

¶Quid si pſentent̄ electi ante petitionē licētie:Rñ.
21 Zē. in.d.cle.dudū.q; valet cōcessio facta.§ q; possent prelati dicere q; volūt q; fiat p̄mo petitio.

¶Utrū vicarij ministror̄ aut magistror̄ ,puincialium
22 possint eligere cōfessores:Rñ.Car.in.d.cle.duduz q; nō.Et sic tenet glo.ibidem 7 Pau.

¶Quid si prelati nolunt dare licentiā predictā peten
23 tibus:R. Car.vbi supra.q; nihil refert.q2 expectato ,pgruo tpe possunt eligere 7 electi cōfessiones audire.

¶ Quid si dicant prelati nō pſentetis aliqs.q2 nō ad
24 mittimus:Rñ.Car.vbi supra.q; poterunt audire sine alia presentatione.

¶Utr̄ prefati electi et semel pñtati aut deputati du-
25 rent post mortē plati acceptantis:Rñ.Car.vbi.§. q; nōsi sub istis verbis sunt deputati.s. vsq; ad bñplacitū eor̄ cū istud morte extinguat̄.vt in.c.si gratiose.de rescrip.li.vj.Si vero simplr deputent̄ durat p9 mortem.7 sic debēt deputari.nec credo q; ipsis inuitis possint aliter deputari:nisi q; eor̄ potestas sit perpetua: q2 eor̄ auctoritas ē papalis q̄ durat.ar.de trāsac.c.veniens.7 de iure cōi approbata.ar.c. sup questionū de offi.dele.de elec.ne romani.in pn.in cle.

¶Utr̄ prefati deputati possint cōmittere alijs:Rñ.
26 Car.vbi supra.q; nō. q2 habēt nudū ministeriū. Et in hoc dicit Lau.q; habēt potestatē sine administratiōe ad instar illor̄ de q̄bus de restit.in inte.in.c.j.dicit.

¶Quos possunt absoluere pfati deputati:R.vt ē.p3
27 oēs qui ab illo plato cui sunt pſentati possunt absolui tam exemptos q̄ nō exemptos: tam ecclesiasticos q̄ seculares 9m Car.vbi supra 7 etiā sine alia licentia sacerdotis parochialis.7 nō obstāte eius pтradictiōe imo oēi preceptū 7 ois excōicatio contra tales confitentes ipso iure ē nulla.p extrauagantē Martini.iij. q̄ inseritur in rubrica de priuil.

¶Q quibus peccatis possunt tales deputati absolue
28 re:Rñ.q; ab oēib9 a q̄bus possunt ,sacerdotes parochiales a iure.Et licet epi possint sibi vel p constitutiones aut ex psuetudine reseruare casus: ita q; curati absoluere nō poterunt.tamē pfati fratres bene absoluent.7 facit ad hoc qđ no.Guil.in.l.,puilegia.C.de sa. san.eccl.7 sequit̄ Pa.in.c.sup specula.ne cle.vel mo. vbi dicit q; reuocato ,puilegio boī. nō ē reuocatū per hoc ,puilegiū studij seū.q̄ius sit cōcessū ad instar boī. q2 iam ius ē quesitū studio seū.hoc idem p3 p verbuz d.cle.dudū.vbi dicit a iure:ergo veniūt omnes casus pter illos q̄s ius reseruauit spāliter epis. Nec ob.motiua Jo.mo.in glo.d.cle.q2.cū dicit q; in re sua quilibet potest facere qđ vult.dico verū nisi superior ad quē ptinet pncipaliter alit̄ velit disponere:vt ē in ,posito. Jtem cū dicit q; si eps pōt artare ordinariā. multo magis extraordinariā.nego p̄mo q; potestas pfator̄ fratrū sit extraordinaria imo est ordinaria surgens a prefata cle.dudum.vt tenet Zen.7 Lau.in.d.cle.duduz. Jtē posito q; sit extraordinaria verū cōduceret si potestas pfator̄ esset ab epo. § cum sit a papa: vt supra dictū est.nō potest inferior tollere concessa p superiorē.xxj.di.inferior.cle.ne romani.de elec. aliter possent tot casus reseruare q; in totū tollerent istud priuilegium fratrū.qđ esse nō potest.c.quāto de priuil. Nec bis obuiat ratio sua.s. ne idem subditus censeat̄ diuerse cure.q2 ex hoc nō sequit̄ q; sit diuerse:§ bene subordinate cure.vt patet in quottidianis concessionib9 tam pape q̄ epor̄. Jtem cū dicit nō est iure concessuz qđ iure reuocatū ē. Dico hoc verū in iure cōmuni.nō autē qđ reuocat̄ in iure ,puinciali vel sinodali: nisi quo ad determinatos subditos. Jtem cū dicit q; parochiani nō sunt exempti:licet fratres sint.c.p exemptionē de priuil.li.vj.Cōcedo.§ nō sequit̄ ex hoc q; nō possint absolui ab oēibus exceptis a iure reseruat̄ episcopis q2 sicut nec possunt impediri q̄n confiteant̄ pfatis fratribus ita q; nō absoluant̄ 9m eor̄ auctoritatē per regulā accessoriū de re. iu.li. vj. q2 auctoritas respicit fratres.nō subditos epi quaz in actu possunt exerere quādo adest materia debita: q̄ est quocūcunq; volentiū cōfiteri de dyocesi.d.cle.dudum. Jtē cum concludit nō absoluat frater qđ nō absoluit curatus:vez diceret nisi ei p aliū superiorē esset cōcessum vt in istis ē Nō ob.cle.religiosi.de priuile. q; nō absoluant in casibus sedi aplice aut locor̄ ordinarijs reseruatis.q2 sb intelligit̄ quo ad casus epales a iure.nō a statuto vl a cōsuetudine q2 cū excludant̄ p dictā cle.dudū.sic optet ista silr eos excludat:ne leges ludibrio fiant.l.fi.ff. vbi aūt.C.de bo.q̄ libe.7 iura iuribus sunt concordāda.l.vnica.C.de inoffi.do.de elec.cū expediat.li.vj.et sic firmiter tene in cōscia.sicut etiā hoc idē tenet Jo. de li.d.c.ois vtriusq; sexus:nisi quādo alicui casui eēt sententia excōicationis ipo facto annexa p statutū et epis reseruata.q2 tunc absoluere nō possent. Jtē quādo videret expedire saluti anime alicuius vel aliorum aliquē mittere ad superiorem.tunc licz posset absolue re mittendus esset.quia debem9 esse coadiutores eor̄

t de boc ꝛ q̄ sunt casus episcopis a iure reseruati. vi de supra. Casus. j.

29 ¶ Utrū prefati fratres possint p ep̄os aut p̄latos admitti sine accessu ministroꝝ ꝛ hmōi ad petendā licentiā ꝛ p̄sentationē electoꝝ? ℟ñ. Ho. ꝛ Inno. vt refert Dire. q̄ sic. si ꝓcedit de volūtate vtriusq̄ ptis. ar. l. cū pater. ff. de pac. do. vñ si admittunt̄ ac si eēt obseruata p̄fata forma a p̄latis eandē habebūt auctoritatē sicut si seruata fuisset. Si vo solū cōcedit licentiā audiendi cōfessiones suoꝝ subditoꝝ. tūc nō possent absoluere: nisi in q̄tū p̄lati eis ꝓcedūt. ꝛ possent sibi q̄t vellent casus reseruare. q: tūc nō absoluunt auctoritate. d. de. dudū. § ex mera cōcessione p̄latoꝝ. Uerū tamē est q̄ tales ex sola licentia admissi solent vbiq̄ subditos taliū p̄latoꝝ audire sicut ꝛ ipi p̄lati nec durat talis auctoritas nisi ad eoꝝ beneplacitū. q̄ do. bñ. Ido sunt cauti confessores: vt quādo nō seruata p̄fata solennitate petunt licentiā audiendi confessiones: rogent p̄fatos p̄latos sil'r q̄ velint eos admittere ac si esset seruata p̄fata forma si auctoritatē p̄fate clemen. volūt habere.

30 ¶ Utꝝ ex ꝓsuedine possit induci vt quis confiteatur ad libitū cui vult? ℟. vt in. c. si eps. de pe. ꝛ re. li. vj. q̄ nulla cōsuetudine pōt introduci vt quis eligat sibi cōfessorē sine sui superioris licentia. intelligo aut tacita vt puta q: vident ꝛ tolerant cū possint ꝓhibere aut exp̄ssa. Dicit tñ Pa. in. c. cōquerēte. de offi. ordi. ver. q̄ ad subditos. sed quo ad existentē in dignitate noie dignitatis posset p̄scribere banc curam ꝛ fieret ꝓprius sacerdos �means Ho. ꝛ all'. c. dudū. el. ij. de elec. ꝛ. c. cū olim. de p̄scrip. ꝛ est verū post p̄scriptionem.

31 ¶ Utꝝ sacerdos parochialis debeat facilē dare licētiam suis subditis alteri cōfitendi? ℟. s. Tho. in. iiij. di. xvij. q̄ q: multi sunt adeo infirmi q̄ potius sine cōfessione decederēt q̄m confiterent̄ tali p̄sbro. ideo dare debet. Unde illi q̄ sunt nimis solliciti vt ꝓscientias subditoꝝ sciant: multis laqueum dānationis inijciunt. et p ꝓsequens sibiꝑsis. hec. s. Tho. q̄d credo verum nisi quādo ꝓpter hoc sollicitāt scire ne alios inficiant. aut vt ceteri hoc scientes magis a peccatis p̄seruent̄. debet tamen exigere specificationē illius cū quo vult cōfiteri. ꝛ sic est eque bonus sicut ipe cōcedat. Si vo nō est eque bon? nō debet dare. Et si iste cōfessor ad quē vult ire bz alio mō auctoritatē audiēdi. tūc dicat sibi q̄ nō expedit. ꝛ inducat vt nō vadat. § si vult ire relinquat eū arbitrio suo. q: sibi non imputabitur. als sic si male confiteretur.

23 ¶ Utrū sit credendū dicenti se bñe licentiā a suo p̄lato confitendi alteri? ℟ñ. ℏm ℟i. in. iiij. di. xvij. ar. iij. q ij. q̄ sic. ꝛ sil'r dicenti se eē cōfessum. ℟ō q: cognitio in foro penitētie dependet a volūtate subditi. ideo debz eū reputare idoneū ad eucharistiā sumendā si se asserit penitentē ꝛ legitime cōfessum ei q̄ potuit absoluere. Si tamē sacerdos haberet aliqua signa ꝓbabilia q̄ ille nō diceret verū: non teneret̄ ei credere nisi faceret fidem sufficienter ei. nō dico q̄ sit vere penitens ꝛ vere confessus. q: ista nō cadunt sub ꝓbatione. § q̄ illi vel illi est cōfessus q̄ ipm potuit absoluere. Fallit bñ in excōicato cui nō teneat̄ credere. nisi ꝓbet se absolutū. ꝛ in illo qui habet p̄seuerantiā in pctō: vt puta q̄ tenet concubinā ꝛ hmōi.

33 ¶ Utꝝ illi qui cōfitent̄ illis quib? datur licentia a papa vel legato aut ep̄o audiendi ꝓfessiones. vel qui habent licentiā a p̄dictis eligendi sibi cōfessorē saltem semel in anno teneant̄ cōfiteri ꝓprio sacerdoti parochiali? ℟ñ. glo. Ber. in. d. c. ois. tenet q̄ sic. § male ꝛ falsefm cōiter doc. in d. c. ois. ꝛ in. c. ij. de pe. ꝛ re. li. vj. Sufficit em̄ licentia alteri? eoꝝ vl' sacerdotis parochialis fm Jo. an. in. d. c. ij. multoforti? nō tenent̄ si sunt confessi ep̄o ꝓprio. q: dr parochial' p̄sbr. in. c. null?. de parochijs. ꝛ in. c. ij. ix. q. ij. Et quicūq̄ aliter teneret esse temerarius. vt pz p extrauagante Job. xxij. q̄ incipit Vas electionis. q̄ damnat p̄dictā opi. Ber. Cū habētes licentiā a p̄dictis possint etiā inuitis ꝛ p̄dicētibus parochialib? sacerdotib? eoꝝ subditos absoluere ꝛ vt dicit. s. Tho. in quadā. q. de quol'. q̄ nō p̄t aliquis auctoritate cuiuscūq̄ hois cōpelli ad ꝓfitendū peccatuꝝ qd alteri cōfessus ē q̄ eū absoluere potuit q: confessio pctoꝝ ē quoddaꝝ sacramētale diuio impio subiacens nō būano. Addo tñ cū s. Bo. in. iiij. di. xvij. q̄ si sacerdos parochialis ē bon? ꝛ ydoneus: bonū ē cōsiliuꝝ q̄ remittant̄ ad eū a quocūq̄ audiant̄. nō tñ necessariū est. nec optet q̄ illa pctā a q̄bus sunt vere a talib? absoluti iteꝝ ꝓfiteant̄: § possent ea tacere ꝛ alia occurrētia cōfiteri. Et dic etiā q̄ tutius est ꝓfiteri ꝓprio parochiali sacerdoti seu p̄lato q̄m alteri ꝓpter multas deceptiones ꝛ illegitimitates q̄ sunt in alijs deputatis. vñ sp ꝓsulo q̄ nemo dimittat ꝓprium parochialē. p alio deputato nisi clare constet eū quē eligit eē bone ꝓscientie ꝛ debite peritie ꝛ melioris q̄m ꝓprius parochialis. q: si ineſt aliq̄s defectus in parochiali magis excusat̄ subditus ei ꝓfitēdo q̄m alteri: cū superiores eū instituēdo p sufficiente cum approbare videant̄.

¶ Quid si aliq̄s vult sepius cōfiteri in anno nūq̄d sa- 34
cerdos parochial' teneat̄ eū totiēs audire? ℟ñ. fm ℟i. in. iiij. di. xvij. q̄ sic: de necessitate p̄cepti: si ille q̄ vult cōfiteri de necessitate bz cōfiteri. Si vo nō tenēt̄ de p̄cepto ꝓfiteri. nec sacerdos p̄fatus obligaret̄ eū audire nisi de cōsilio. Addit tñ ℟ic. q̄ si subditus vult pluries ꝓfiteri ꝛ sacerdos noluerit audire: q̄ tūc tal' libere pōt ꝓfiteri alteri ꝓfessori. ꝛ ille pōt eū absoluere: nisi eius sacerdos eū ad determinatū confessorē mserit q: si nō vult eū audire nec aliū determinatū assignat: videt̄ tacite ei licentiā dare: vt p illa vice alteri confiteat̄ cui voluerit. Sz sic elect? nō poterit absoluere nisi ab his a q̄bus ꝓprius sacerdos potuisset.

Confessio iiij. quo ad qualitatē illi? cui fienda est. Circa q̄d querit̄.

¶ Qualis debet eē cōfessor? ℟. q̄ debet habere. q̄nq̄ 1
Primo bonitatē vite. s. vt nō sit in pctō mortali ꝺ pe. di. vj. c. j. Uñ exns i pctō mortali q̄n absoluit penitentē: nisi ipe de sua mortali culpa peniteat grauiter peccat: fm. s. Bo. i. iiij. dist. xix. Imo mortalit̄ fm Dir. ti. xv. li. j. ar. d. c. j. vide q̄d supra dixi. Clericus. viij. §. j.

¶ Sed nūquid tali scienter confitēs peccat mortalit̄ 2
dic vt supra. Clericus. viij. §. ij.

¶ Secūdo dz bñe sciam. Sed quantā scientiā debe- 3
at bñe necessario? ℟ñ. fm Bo. i. iiij. di. xvij. ꝛ elicit̄ ex c. nulli sacerdotū. xxxviij. dist. q̄ tantā sciam dz bñe q̄ sciat discernere i pctis cōibus q̄d veniale ꝛ q̄d mortale. ꝛ q̄ sciat sp ad q̄ pctā sua ptās se p̄t extēdere. ℟ō. quia alia pnia ꝓ mortali. alia ꝓ veniali ē imponēda. Itē q: si eēt aliq̄d pcti genus ad q̄d nō posset manus extendere nisi hoc cognosceret i piculū aie ei? audiret ꝓfessiones ꝛ etiā ꝓfitentiū. Uñ boies q̄ hoc cognoscūt tenēt̄ ꝓsulere discretos. alioq̄n vteraq̄ grauit̄ peccat. Et hoc voluit dicere Aug. de pe. di. j. q̄ vult. Est ꝛ alia scia q̄ q̄s scit p habitū acquisitū discernere inter ppletates pctoꝝ. ꝛ hec ē de bñ eē. In talib? em̄ sp debet securiorē viā eligere. ꝛ sapiētes ꝓsulere. hec ex s. Jo nanē. ꝛ hoc tene q̄uis diuersi diuersa dixerint sup̄ hb Aduerte tñ q̄ si dubiū vsēt circa aliq̄d faciendum vl' dandū vel penā subeundā: tūc benigniorē opi. esi eligē

da.ff.de eo qđ cer.lo.l.q.si epbesi. Ān in.c.fi.de trāsac.or. Jn bis sup q̄b⁹ius nō inuenīt expssium:procedas ꝯtate seruata sp in humanioꝛē partē declinādo. ꝑm q psonas.causas.loca ⁊ tpa videꝛ postulare.bec ibi. Hoc idē tenet Bar.in.l.oēs. ppli.ff.de iusti. ⁊ iur. nisi forte eēt aliq̄d faciendū qđ faciliꝰ posset expediri. Si vo dubiū eēt vt abstineat:tūc securioꝛ ps ē eligenda.s.abstinere. Pur.si diuersitas eēt inter doc. ⁊ penitēs ex aliq̄ rōnabili causa vult vult adherere vni opinō ē sibi denegāda obsolutio:ꝑ sue consce relinquendus. Quid aūt sit dubiū ⁊ opi.⁊ q̄d fiendū in bis.vid infra. Dubiū ⁊ opinio. Sicr ⁊ sacerdos nō dz asserere mortale id de quo nō ē certus:ne inīciat laq̄os alteri nec tenet de singul' q̄ audiuit determinare si sūt mortalia vel ne:ꝑ de quib⁹ est clar.nō de quib⁹ sunt varie opi. vl' etiā ipe penitēs nescit exprimere mentē suā circa psensum vel moraz. Ben.tū in quoli.sic distinguit q pctā sunt in duplici genere quedaz ideo q ꝓhibita aliter nō eēnt mala.⁊ nō audire missam in festo ⁊ buiusmōi.q̄ sunt de iure positiuo mero. ⁊ talia debet scire cōfessoꝛ nisi babeat causā rōnabilē q̄ eū excuset.puta q abfens ⁊ bmōi. Alia sunt pctā q̄ de se sunt mala vt ea q̄ sunt p̄ ius diuinū.etiā si ab hoie nō sint ꝓbibita.⁊ boꝛ quedā sunt capitalia.s.vij.quasi elementa ⁊ ista optet scire de necessitate. Quedā sunt spēs capitaliū.vt illa q̄ recipiūt boꝛ p̄dicationē. vt fornicatio. ebrietas ⁊ bmōi.nā fornicatio luxuria est.ebrietas gula est. Et boꝛ species quedā importāt malū de sb̄stātia suī actus:eo q statim notata babēt annexū maluz vt fornicatio.⁊ talis cōfessoꝛ tenet scire vtrū sint mortalia vel nō. Quedā de substātia sui actus nō babent deformitatē:ꝑ ex libidine faciētis.sicut cognoscē vxorē ꝓpriā nō ē peccatū:ꝑ ex libidine.sic etiam ē mortale q̄ excedit limites mrimonij.s.etiā si nō esset sua. ⁊ talia nō optet q de necessitate ꝓfessoꝛ sciat vtrū sit mortale vel veniale. Alia sunt pctā q̄ sunt filie pctoꝝ capitaliū.vt illa pctā quoꝝ fines terminant ⁊ ordinantur ad fines capitaliū sicut dolus.acq̄sitio rei iniuste⁊ buiusmōi. ⁊ de talib⁹ nō ordinari⁹ nō tenet scire vtrum sint mortalia vel nō.ꝑ curatus ordinarius.vt epꝰ.archiepꝰ ⁊ ceteri alij superiores tenent scire.q⁹ tenet purgare.ꝓficere ⁊ illuminare alios. Et ideo nouū ⁊ vetus testm̄ tenent scire.bec ille. Caueat igit confessoꝛ ne sit p̄ceps in dando sniam de mortali:vbi sunt varie opi. doc.sicut de decimis soluēdis vbi nō ē ꝓsuetudo de locis. Jaū.ꝑ cōsulat sp qđ sibi videt tutius:nec mouea tur ꝓpter dictum vnius doct.nisi rationabiliter. vt dicam infra. Opinio.§.j.

4 ¶ Sed q̄d si cōfessoꝛ ꝓpter suā imperitiā dubitat de aliq̄.⁊ Rñ.q optimū qđ possit eē in cōfessoꝛe post vitā ē scire dubitare. Ān nisi sciat p certo se legisse decisionē alicui⁹ casus. vl' nō babeat rōnes euidētes:sp debz dubitare ⁊ peritos cōsulere. vl' ipe de nouo studere dicēdo pctoꝝ vt reuertat.q⁹ vult meli⁹ videre. vl' saltez si b̄ nō pt facere: absoluat penitentē in q̄ꝫtū sua auctoritas se extēdit.⁊ imponat ei q cōsulat pitos.⁊ deliberet facere q̄cquid faciendū ei fuerit declaratuz ⁊ sufficit.⁊ p hoc facit in ar.c.si q̄s positus.⁊.c.nullus.ꝺ pe ni.di.vij.vbi q̄uis de tali dubitet. tñ absolutio nō negat. De qua aūt culpa teneat confessoꝛ.vide.j. culpa

5 ¶ Tercio debet babere charitatē erga peni- tentē vt eum interroget ⁊ instruat.de pe.dist.v.c.j.an aūt teneatur de necessitate facere interrogatiōes.et q̄ vide.j. Jnterrogationes.in pn.⁊ p totū.

6 ¶ Quarto debet bre pietatē in cōpatiendo pctoꝛi benigne eū consolando:infundendo vinū ⁊ oleū vt dr i d.c.ois. vt potius velit saluū in purgatoꝛio q̄ nimiaz penitentiā imponēdo desperatū in inferno.nec exigat iuramentū vel ꝓmissionē a penitente. nisi in casibus in q̄bus ius ita vult.etiam si videat q non implebit q̄ sibi imponet.

¶ Sed pone q pb̄yter parochialis babeat aliq̄s parochianos surdos.mutos vel furiosos ⁊ bmōi.⁊ Rñ. q dz facere posse suū vt inducat eos ad contritionem ⁊ ponitētiaz ꝑm q est possibile.s.signis aut nutibus ⁊ bmōi.⁊ si nō pōt ꝓficere ozet deū ꝓ ipis.⁊ faciat oꝛare populū vt dñs eos illustret.⁊ cū nibil omiserit ꝺ cōtingentib⁹ nō imputabit ei:facit de cōse.di.iij.solet q̄ri.⁊.xliij.di.epbesis. 7

¶ Quid si eger petat p̄b̄m. ⁊ añq̄ adiūgat pdit loq̄lam vel efficit furiosus:⁊ Rñ.q vel ad nutū infirmi vl' ad testimoniū eoꝝ q̄ ipm audierūt petere penitentiaz vel p̄elb̄m dz ei quicq̄d potest bīanitatis impendere:absoluēdo vel reconciliando.⁊ si potest sine periculo ozi eius eucharistiā infundendo.⁊ sufficit vnus testis in boc:cū nulli fiat p̄iudicium. 8

¶ Utrū adiudicatus morti petendo pniam sit absoluendus:⁊ Rz.q sic.⁊ debent cōpelli officiales vt boc p mittāt⁊ cogi eccliastica censura.cle.cū ꝑm.de pe.⁊ re. 9

¶ Quid si sacerdos scit impedimentuz in mrimonio alicui⁹ sui parochialis ⁊ bmōi.⁊ Rñ.ꝑm Mo.ti.pnia. vij.q⁹ si pōt ꝓbari tenet sibi reuelare. q⁹ cū sit eius p̄latus tenet ad illud p̄ceptū Math.xviij. Si peccauerit in te frater tuus ⁊c. Si aūt ꝓbari nō pōt:licet sciat nō tenet ei dicere.nisi credat q laboꝛet ignoꝛātia crassa ⁊ supina q̄ eū nō excuset vel q̄n ꝓbabiliter credit q pati erūt accḋescere cōsilio bonoꝛ sup boc in bis duobus casib⁹ tenet ei reuelare.al's non. Jmo ego credo q grauiter peccaret aliter reuelando.quia esset occasio peccati. 10

¶ Quinto debet babere potestatem absoluēdi ꝑm q supra dictum est. 11

¶ Sz q̄d de cōfessoꝛib⁹ illis q̄ vl' de iure nō tenēt bñficiū:vl' sunt intrusi aut excōicati vl' nō babēt licentiam audiēdi ⁊ bmōi.⁊ Rñ.q ꝗtū ē ex pte taliū sacerdotuz decipiūt alias cū non possint nec ligare nec soluere.de paroch.c.null⁹. Sz q̄ ad cōfitētes distinguendum est q aut babēt iustā causam ignoꝛātie. ⁊ sic sunt absoluti q̄ ad deū q̄diu talis ignoꝛātia durat: ꝑ si postec boc sciant ꝑm Jnno.tenent cōfiteri itez sacerdoti legitio q eos possit absoluere.ar.d.c.ois. ⁊ de p̄s. nō bapti.c. veniēs. Distinguo tñ b̄ ꝑm Pe.de pal.in.iij.di.xvij. q si impedimentū est iuris diuini.puta q⁹ nō ē baptizatus vl' nō ē ordinat⁹:sic lz q̄ ad deū sit absolutus cōfessus tali q̄diu ignoꝛātia durat.tñ cū scit tenet iterū cōfiteri legitimo cōfessoꝛi.nec papa posset disponē de p̄rio. Si vo impedimentū ē iuris positiui. tunc aut talis cū q̄ ē ꝓfessus babebat cōiter,ꝑ p̄lato.puta q⁹ erāt in possessione ⁊ cōfirmat⁹ p superiorem. lz nō legitime obtinuerit bñficiū.⁊ ꝓfessus ē q̄s tali tanq̄ suo p̄lato. q⁹ sic reputabat cōiter.⁊ sic ipe credebat ex ignoꝛātia facti.⁊ tali cōfessus nō tenet iterare confessionē: lz postea sciat nō fuisse legitime positū. Si vo ex ignoꝛātia iuris boc ꝓuenit.vtputa q⁹ vidit eū vberare clericuz. ꝑ nō putabat excōicatū ⁊ bmōi. sic tenet ꝑm eundem Pe.reiterare.⁊ ita tenēt docto.⁊ glo.vl.in.c. nibil. de elec.Et ita est verū de iure antiquo. ꝑ bodie dic q cōfessus scienter etiā cū eo q̄ est suus p̄latus.q̄uis sit excōicatus vel suspensus:nō tenet iterare.vt.j.Excōicatio.viij.§.iij.Si aūt nō erat cōfirmatus ꝑ intrusus sic

tenet iterare cõfessionẽ factã tali 'post q̃ scit ꝺm Pa. in.d.c.nibil. Et ad.l.barbari⁹.ff.de offi.pre.dicit q̃ loq̃ quit q̃n talis ponit in officio a superiore. Hoc tene i cõfessis cũ suo ꝓlato. Secus in confessis cũ extraordinarijs volũtarie electis.sicut sunt religiosi. qz post q̃ sciunt de impedimẽto:credo teneãt iterare confessionẽ. ꝺm q̃ tenet Inno. vt supra dictũ est.

13 ¶Utr̃ sacerdos debeat absoluere eũ qui nõ vult ab aliquo desistere qõ ipe cõfessor credit mortale eẽ: R. ꝺm Bof.i q̃li.ix.q̃ si ẽ cert⁹ mortale eẽ qz nulla diuersitas ẽ int̃ doc.ꝺ h̃ nullo mõ ꝺz eũ absoluẽ. Si vo nullo mõ ẽ cert⁹ puta qz ẽ dubiũ inter doc.t diuersa opinio: tũc si ẽ ordinari⁹ ei⁹ teneat eũ absoluẽ. Et si ipse ꝓfessor nõ ꝑt formare sibi consciam q̃n sit peccatũ in diuersitate doctor.tũc nibilomin⁹ dicat ei ꝓsciam suã et iformet vt cõsulat peritos.t disponat facere qꝺ tenetur t absoluat eũ t si pure penitẽs nollet agnoscere tale q̃ꝺ peccatũ nibilomin⁹ absoluat.qz hoc ꝓcedit ex ratione t nõ ex ꝓteruia:qz ordinarius ꝺz sequi cõmune iudiciũ ecclie nõ suũ. Si vo non est ordinari⁹: ꝺz sequi ꝓpriũ iudiciũ. Et ideo si credit mortale: t nõ ꝑt deponere conscientiã:nullo mõ ꝑt eũ absoluere sine pctõ

Confessio v. quo ad absolutionẽ. Queri⁹ q̃ modo debeat fieri absolutio in foro penitentie a peccatis? R. q̃ ꝑmitti debet Miserea tur tui ꝛc. Indulgentiã ꝛc.ne effectus sacramenti impediat ex pte penitentis. Postea dicat. Ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis In noie patris t filij et spũssancti. Sed nũq̃d supradicta oia sint necessaria? R. q̃ nõ nisi te absoluo ab oĩbus peccatis tuis In noie patris ꝛc. ꝺm Jo. de noto. in. iiij. di. xviij. q. v. Dicit tñ Tho. in quadã. q. de quoli. q̃ laudabiliter addit confessor quicquid boni feceris sit in remissionẽ tuor pctõr. Et ad hoc addit Host. t quicquid mali passus fueris quia sic iniunctum a sacerdote: valet tali ex duobus. videlicet ex vi operis t clauiũ. Et ideo ꝛmponatur penitentia ita q̃ intelligat non secrete vt faciũt alii qui qui per modũ absolutionis illud dicunt. qz sic nõ valet nisi ex vi operis.

1 ¶Utr̃ absolutõ debeat fieri añ iniunctionẽ penitẽtie siue satisfactionis? Rñ. q̃ nõ. vt ptz in de. ducũ. de sepul. t ibi Jo. an. Mã ꝓmo debet audire confessionem secũdo iꝑponere penitentiã. tercio absoluere sacrali. Utramẽ qõ fit incontinenti videt ineſſe. C. de pac. l. penes. Ideo nõ obesset si absolutio ꝓus fieret t post penitentia iniungeret.

2 ¶Utr̃ sacerdos parochialis possit absoluere ab omnibus suos subditos? Rñ. ꝺm cõiter doc. in. c. deus q̃ de pe. t re. q̃ sic de iure ab oĩbus peccatis. q̃ q̃ gratijs. exceptis his q̃ reseruant i iure epis aut superioribus. vl q̃ ex causa legitima sunt eis spãliter interdicta arg. d. c. de⁹ q̃. cui⁹ suspẽptio dicit. Epo t fratrib⁹ eius scz sacerdotib⁹. Et q̃ pctã reseruent vide s. Casus idẽ dic de excõicatione. vt. s. absolutio. j.

3 ¶Quid de his ꝓfessorib⁹ q̃ de licẽtia sacerdotũ parochialiũ vl aliorũ ꝓlatorũ audiũt cõfessiones? R. q̃ non ꝑt absoluere nisi ab his q̃ eis cõcedunt. Et aduerte q̃ maiorẽ auctoritatẽ nõ ꝑt eis dare q̃ habeant ipsi parochiales sacerdotes dãtes licentiam aut alij. c. nemo. t ꝺ re. iu. li. vj. Excipe frẽs miores t ꝓdicatores et electos ab his. q̃ de iure ꝑt eligere ꝓfessores. ꝺ q̃bus dic vt s. confessio. iij. §. vij. t. xviij.

4 ¶Utr̃ officiales epi habeãt auctoritatẽ in penitẽtijs casuũ epaliũ? R. ꝺm Host. i sum. ti. de pe. t re. q̃ non ꝑt absoluere in foro pnie: s tñ in foro ꝓtentioso: nisi h̃ eis expresse ꝓcedat. Fallit boc in vicario generali epi q̃ etiam si nõ sit sacerdos ꝑt boc alijs delegare: nisi sit expresse ꝓbibitũ ar. de ꝓcu. c. petitio. t. xciij. di. c. fi.

¶Utrũ epus cõmittens alicui suã auctoritatẽ generaliter audiẽdi ꝓfessiones. ex boc intelligat q̃ possit absoluere a casib⁹ epo specialiter reseruatis? Rñ. q̃ non qz in generali cõfessione nõ veniũt illa q̃ nõ eẽt q̃s verisil r specialit cõcessurus. vt in. c. si. epus. de pe. t re. lib. vj. t de re. iu. i generali. li. vj. t de of. vi. c. vl. cũ suis cõcor. Sed si aliquẽ casum specialit reseruatũ specifice ꝓcedat cũ clausula generali: tũc bñ ꝑt absoluere etiã de nõ expressis: ꝺm q̃ epus ꝑt de iure. ar. c. q̃ ad agendum de ꝓcu. li. vj. nisi casus eẽt adeo grauis q̃ verisil non venit in tali generalitate. sicut de iniectione violẽta in psonã ecclesiasticã. de q̃ in. c. puenit. de sen. ex. q̃ nõ venit nisi expmat ꝺm Jo. mo. in. d. c. qui ad agendum. Ego tamẽ credo q̃ in foro aie in tali generalitate etiã si nullũ exprimat ꝑt absoluere ab oĩbus q̃ verisimiliter ꝓcessisset in specie. qz vba generalia sunt generaliter accipiẽda de deci. ad audientiã. ꝑsertim in fauore salutis animar̃ q̃ nibil ẽ fauorabilius. xxiij. q. iij. si babes. de pe. t re. ne ꝓ dilatione.

6 ¶Utr̃ epus ꝓcedens licentiã alicui vt eligat sibi confessor? ydoneũ: eoipo ꝓcedat licentiã absoluẽdi a casibus suis dicto cõfessori electo? Rñ. q̃ nõ: nisi boc expmat vel euidẽter constet ꝑ alia signa q̃ boc in speciali voluit concedere. c. si epus. de pe. t re. li. vj.

7 ¶Utr̃ vnus sacerdos possit absoluere t alius audire? Rñ. q̃ nõ. qz sacramẽta nõ sunt diuidẽda. ar. xxiij. di. quorundã.

8 ¶Utrum ꝓprius sacerdos possit absoluere eam cum qua peccauit? R. ꝺm Rich. in. iiij. distin. xvij. q̃ sic. Intellige nisi sit casus reseruatus ꝑ superiorẽ. Item si non imineat piculũ aut ex pte sacerdotis aut ex pte mulieris: ꝓpter eor̃ fragilitatẽ. Añ si imineat tale piculũ nullo mõ ꝓfitea. s petat licentiã alteri ꝓfitendi. quã si nõ vult dare malicios: ꝑt nibilomin⁹ alteri ꝓfiteri. Meli⁹ tamen faceret si eã ad aliũ ꝓfessorẽ mitteret cũ q̃ magis

9 ¶Utr̃ ꝓfessor audiẽs penitentẽ q̃ (verecundaret. bz casũ a q̃ nõ ꝑt eũ absoluere possit eũ absoluẽ a casi b⁹ ꝑtinẽtib⁹ ad se. t postea remittẽ eũ ad superiorẽ ꝑ absolutiõe alior̃ ꝑtinẽtiũ ad ipm? Rñ. q̃ bz in b fuerint opi. tñ b ẽ verior quã tenet Hẽ. de gan. i q̃li. i. q. xxx. q̃ sic. Et ita fuat curia t cõis cõsuetudo. Añ penitẽs ꝺz oia cõfiteri itegre de q̃b⁹ ẽ mẽor t sacerdos absoluet a q̃bus ꝑt t postea remittet eũ ad superiorẽ vt absoluat eũ a reliq̃s. Rõ qz ꝑ cõfessionẽ facta bz iferiori oia pctã sũt ꝓfitẽti remissa. t iã pctõr ẽ absolut⁹ a deo. Absolutio vo sacr̃al ꝑ ecclĩam duo facit. vnũ qz ꝑt debite satisfactiõis dimittit. Aliud qz absolutũ ecclie militãti a q̃ ꝑ pctñ suũ sepatus fuerat recõciliat. Dis ei mortalit peccãs q̃ctũ ad se a cõione sacr̃or̃ t ecclie sepat⁹ ẽ t excõicat⁹. Nũc añ neutri bor̃ repugt separe absolutionẽ t facẽ eã ꝑ ptes. Satisfactio ei ꝑ ptes bñ ꝑt iiũgi. ꝑt q̃ppe sacerdos dicẽ facias boc vsq̃ ad octo dies. t postea reuertar ad me t iniungã tibi residuũ. Si milit recõciliatio ꝑt fieri ꝑ ptes. sic ꝑz de excõicato pl̃ibus excõicationib⁹ q̃ ꝑt absolui abvna. postea ab alia c. cũ ꝑ cã. de sen. ex. t idẽ glo. in. c. officij. eo. ti. t glo. in c. ex pte. de of. or. Vl ꝑt dici q̃ ꝓma absolutio cũ scꝺa est vna. ita q̃ ꝓma fit sub ratibabitione de scꝺa subsequẽda. Ita q̃ factũ i ꝓma suspendit. nec bz effectũ donec veniat scꝺa. t tunc scꝺa agens in ꝓpria vtute prime precedentis agit totũ qꝺ vnica absolutio de omnibus agere deberet. t sic ratificat primam. Jmmo illa

cū ista vnica simplr & indiuisa reputabit. Et q̄q̄ ita sit: nō dz in pma absolutiōe aliqua ꝓditio apponi de scda sequēda. neq; in scda de pma. q2 de iure subitel. gitē vt nō sit necesse vt exprimat. hec ille. Et subdit verū fore: dūmō disponat penitens ire ad supiorē. alʒ si videret eū rebellē de nullo dz eū absoluere. q2 tā ipenitentē se oñderet. Et i. q. xxxj. subdit. q si inferior absolueret sub ꝓditiōe. i. si de illis absoluat ꝑ supiorem vel ad tps. ſ. quouscq; supior absolueret q nō valeret absolutō. Jn. q. xxxj. dic. q si supior cōmitteret inferiori tali mō. videlz q absoluere possit sub tali cōditiōe q etiā sibi cōfiteat. q valet talis cōmissio. & pōt fieri. q2 cōfessio nihil aliud est q̄ ligaminis oñsio & idē ligamen plīb⁹ pōt oñdi. & tūc nō dz vigorē pma cōfessio: nisi sub ꝓposito faciendi scdam: ß si postmodū ꝓfiteri supiori renuerit. q̄ dimissa fūt nō redeunt. ß nouū crimen incurrit. & si dictā ꝓditionē acceptat dz eū absoluere sine oñi ꝓditiōe apposita ex pte absolutiōis. Si vo cōmittat sic vicz possis sb ꝓditiōe. ſ. q nō valeat ni si ei ꝓfiteat. vel eā ratā habuerit. nō valet talis cōmis

10 ¶Quid si talis casus reseruat⁹ (sio nec absolutio. sit excōicatoi nūq̄d poterit absolui a pctis pri⁹. & postea mitti ad supiorē ꝑ absolutiōe ab excōicatiōe? Rn. multi tenēt q nō. q2 cū excōicat⁹ sit extra eccliam: nō pōt reponi nisi p eū quē spectat absolutio ipsi⁹ p ea q no. in. c. pñti. de sen. ex. li. vj. Et lz hec opi. videat bona. tñ mihi magis placet ꝓria. ſ. q pōt absolui a pctis & postea mitti ad supiorem vt absoluat ab excōmunicatiōe. qđ q̄dē ptz ex ꝓdictis i ꝓcedēti. q. & hec ē benignior opi. ꝑm Mo. & verior iudicio meo. Añ nō ob. eor rō. q2 tal' nō reponit in eccl'ia. lz absoluat ab alijs nisi p eū ad quē spectat. nec dz se imiscere diuinis donec sit absolut⁹ ab excōicatiōe. Nec ob. etiā si dicat. quō pōt ḡ absolui a sacerdote si nō dz se imiscere diuinis. q2 etiā excōicatis nō ꝓhibet talis immixtio. et q dr q excōicatus nō est ꝓticeps sacror. verū ē ꝓplctiue: ß nō initiatiue. Nec ob. c. q̄cūq;. xxiiij. q. j. vbi dr q q̄ se segregauit ab vnitate fidei vl' societat' Petri & pauli: nō pōt a vinculis pcatoꝝ absolui. nec ianuā regni celestis intrare. q2 vt ptz loquit' de hereticis & alijs q̄ in ꝓposito malo pseuerant. nō de ꝓtritis. alit' nūq̄ possent absolui. Aduerte tñ q si foret in mora petē de absolutōis: sic nllo mō dz absolui a pctis: nisi cert' ꝓiectur' apparēt q nullo mō cōstitueret i mora ex tali absolutōe. Si vo nō fuit in mora: vel si fuit. tñ veri. similiter apparet q amplius nō erit. credo q cōfessor debeat eū absoluere a pctis. nec eū grauarevt pri⁹ vadat ꝑ absolutiōe excōicatiōis. ꝑsertim q̄n cōmode b facere nō pōt. Et sic videt velle Ri. in. iiij. di. xviij. ar. ix. q. iiij. i v. ibi. q2 ꝑsumendū est vt in plīb⁹ q iuste excōicati fuerāt. & q nisi p eos staret ab excōicatiōe absolverent. ergo vbi talis cessat ꝑsumptio absolvend⁹ est. Hoc idē tenet Rodo. ti. de sen. ex. ſ. xxviij.

11 ¶Utrū peccās in alieno territorio efficiat de iurisdictiōe illi⁹ in cui⁹ territorio deliquit vt possit absolui ab eo? Rn. ꝑm Pa. in. c. cū cōtingat. de fo. cōpe. q in foro penitētiali nō sortit̄ q̄s forū alteri⁹ sacerdotis ex delicto cōmisso in ei⁹ territorio etiā notorie facto. & no. p glo. i. c. j. xvj. q. j. & qđ no. in. c. j. de rap. Rō: q2 pna imponit̄ ꝓpter offensam dei & aie. ꝓpie ꝑm Jo. de li. Et ideo illi soli subijcit̄ quē habz loco dei. & qui est iudex aīme sue.

12 ¶Utrū pegrini & viatores qui de licentia ꝓpij sacerdotis confitentur alteri qui tamen habent casus reservatos episcopis possunt ab eo quē elegerūt in cō-

fessione absolui? Rn. ꝑm Rod. q sic. maxime si instituerit temp⁹ generalis cōfessiōis vt in pasca. dz tñ ei iungi q cū habebit copiā sui epi iterū ei cōfiteat illd pctū reseruatū. & ab eo recipiat pniam de illo.

¶Quid si sacerdos absoluit a q̄ nō pōt? Rn. ꝑm Ri. i 13
iiij. dis. xviij. q sine faciat ex malicia siue ex crassa vel affectata ignorantia mortaliter peccat Et ꝑm Dur. ti. de pe. tenet̄ dicere cōfessor q talis cōfessio nō tenuit. vel obtinere auctoritatē & postea loqui cū eo de aliq̄bus q̄s dubitet ne bn eū intellexerit. & sic eū absoluere. Qđ intelligo si comode pōt & sine scādalo. alʒ non credo q teneat̄. q2 talis cōfessus ꝓpter bonā fidē excusat̄. ar. xxxvij. di. ſ. vlt. Aduerte q q̄n q̄s confessus fuit ei qui non potuit absoluere. post q̄ hoc scit: tenet̄ iterū cōfiteri illa eadē peccata si adhuc est memor sacerdoti q cuz possit absoluere ꝑm Ri. in. iiij. distī. xvij. Sz tu distingue ꝑm q dixi supra ꝓfessio. iiij. ſ. xij. Aduerte tñ q si p̄dict⁹ cōfessor potuit eū absoluere ab aliquib⁹. lz nō ab oñib⁹: sufficeret cōfiteri illa solū a q̄bus nō potuit eū absoluere ei q̄ ptātē dz & nō alia.

Confessio vj. quo ad pnie iniunctionem. glo. in. c. sunt plēs. de pe. dis. iij. tenet q regulariter ꝓ quolibet mortali pnia septēnis debet̄. Attñ tenet̄ ꝑm cōiter doc. i. c. de⁹ q̄ de pe. & re. q pnie sunt bodie arbitrarie. p. d. c. de⁹ qui. & p. c. mē surā. & de pe. di. j. Jta q Jo. an. in. c. vt mēsure. de emp. & ven. tenent q canones pniales bodie de nibilo seruiunt. nibilomin⁹ sacerdos & si possit recedere a dictz canonib⁹ in imponēdo pniam quā vult ꝓpē fragilitatem boim. & cōsequenter ex cā. & ꝓ hoc facit glo. bona. in. d. c. sunt plēs. tñ bonū ē vt eos canones sciat vt ꝑm eos sciat se ꝓpare. & peccatori innotescere q̄d mereatur.

¶Sed q̄d si sacerdos videt q nō faciat penit̄ntiaz 1
vel nō vult subire? Rn. ꝑm Mo. ti. j. pnia. vj. q dz sacerdos talē impouere quā sine murmure & spōte velint portare. & nō aliā ꝓpter periculū: & etiā concedat q ipse possit redimere iciunia que ei impositi. & q remissiones ꝓlatoꝝ ꝓsint ei. nec dz exigere iuramentū: vel ꝓmissionē de abstinendo in futurū ab alio peccato vel de faciendo qđ sibi iniunget: nisi in casib⁹ a iure expressis: ß absoluat eū simpliciter sine cōditiōe cū ꝓtestatione. q si nō restituat aliena vel faciat debitū q euacuabit fructū cōfessiōis. q̄uis sibi videat q nō sit factur⁹ ad qđ obligat̄. Cauti⁹ tñ esset q̄n adest cōmoditas mittere eū pmo ad satisfaciēdū. & q postea reuertat̄ ꝑm euangeliū. Si cōmode nō pōt: sufficit disponat q̄ primū poterit satisfacere. vnde ꝓsbyter nullatenus debet peccatorē permittere a se desperatum recedere. Et in his concordat Jnno. in. d. c. omnis. et Sco. in. iiij. di. xv.

¶Quid si pctor cōfitet̄. nō tñ vult abstinere in futu- 2
rū? Rn. q dz sibi ꝓsiliū dare & pniaz iniūgē & hortari vt nō desistat bñ facere. q2 dns citi⁹ eū illuminabit. & valent ad multa bona: ꝑm doc. in. c. q̄ dā. de pe. & re. ñ tñ dz eū absoluere. q2 peccaret mortaliter tā absoluens q̄ penitens ꝑm Ri. in. iiij. di. xvij.

¶Utrū bona opa que penitens faciet sint magis ef- 3
ficacia ad expiandam culpā ꝓteritā quando p cōfessorem ei iniungunt̄ sic dicendo. omnia bona q̄ facies vel intendis facere iniungo tibi in remissionem peccatorum? Rn. ꝑm Tho. in quol. q sic. q2 sic valent dupliciter. Primo ex natura operis. Secundo ex vi clauium. Et ideo plus habent expiare culpā ꝓteritam Et ꝓterea bonum est q sacerdos hoc ei iniūgat ta-

liter q̄ intelligat ut supra dixi Cōfessio.v.in ꝓn.

4 ¶ Utrū vn⁹ cōfessor possit ex cā relaxare aut cōmutare pniam quā alter imposuit? R. breuiter loq̄ndo de pnia sacramentali q̄ sic.si talis bz auctoritatē absoluendi a tali pctō ꝓpter qđ fuit sibi imposita:etiam si ille q̄ imposuit eēt superior. Si vo non habet auctoritatē absoluendi a tali pctō:nō poterit eā nec relaxare nec cōmutare nisi necessitas vrgeat vel pietas suadeat.piū em tunc esset interpretari.q̄ superior in hmōi casib⁹ acceptet ꝺm Rodo.ar.c.latorem. xxxiii.q.ij .glo. xxvi.q.vij.c.tpa.tenet q̄ eōus pōt diminuere pniam quā papa imposuit.ar.d.c.latorē. Qđ ego admitterē qñ nō pōt haberi recursus ad superiorē commode ꝛ ex causa.alꝫ nō credo. Et hoc etiā tenet Aluar⁹.ꝛ sequitur Car.in cle.fi.de pe.ꝛ re.ꝛ ꝺm p̄dictā distinctionez cōcordabis opi.ꝓtrarias que recitant in.d.cle.fi. Fallit hoc ꝺm aliq̄s nisi alicui in pnia fuisset impositū vt iret ad terrā sanctā. qz tunc sine auctoritate pape nō posset cōmutare.arg.c.j.ꝛ.c.sup bis.de voto iuncto. c.ex multa.eo.ti. Qđ ego limito qñ imūxisset vt iret i subsidiū terre sctē.alꝫ nō ꝓ iura p̄allegata. Et bz hāc distinctionē limita ꝛ intellige glo.ꝛ doc.in.d.c.j. Et ita tenet Mo.ti.pnia.iij.ꝛ astēn.li.v.ti.xxxij.

5 ¶ Sz quero q̄ sunt canones penitentiales? R.q̄ eos reduco ad.xx.quoꝝ ꝑm⁹ habet.lxxxij.di.p̄sbr. vbi datur cuilibet p̄sbro fornicatori:vel cōmittenti qđcunq̄ pctm̄ qđ inducit depositionē pnia.x.annoꝝ. in q̄bus ꝑmos tres menses debet ieiunare in pane ꝛ aq̄ tm̄.exceptis dñicis ꝛ festiuis p̄cipuis in q̄bus pōt recreari vino.piscibus ꝛ leguminib⁹:inclusus tm̄ stando.post exiens debet vnū annū cū dimidio ieiunare in pane ꝛ aqua.postꝰ q̄ ad.vij.annū ieiunare bz tres ferias in pane ꝛ aqua.s.scām quartā ꝛ sextā.nisi scām feriā velit redimere vno psalterio vel denario.post tres sequentes annos sextā feriā in pane ꝛ aq̄ ieiunet. Qui dā intelligūt in adulterio vel incestu solū.ꝫ tu dic etiam in fornicatione. Secund⁹ canon habet.iij.q.j.c.si q̄s sacerdos.ꝛ.c.nō bz.vbi dat pnia.xij.annoꝝ p̄sbytero q̄ cognouit filiā spūalem etiā quā audiuit in cōfessione.ꝛ si est publicū:vel si est eps.xv.annis peniteat.ꝛ mulier bz oīa paupib⁹ dare.ꝛ in monasterio ꝑpetuo seruire deo. Terci⁹ est de spon.duo.c.accepisti vbi cōtrahenti ꝑ vba de p̄nti cū aliquo alio desponsato.imponit pnia q̄ ieiunet in pane ꝛ aq̄.xl.dieb⁹ ꝛ.vij annis sequentib⁹ peniteat. Quart⁹ est in.c.de filia.et in.c.deuotā.xxvij.q.j.vbi peccanti cū moniali vl religiosa:pnia.x.annoꝝ iniungit ꝛ cōsentienti. Quintus est in.c.si q̄s cū duab⁹.ꝛ in.c.si q̄s cū matre.xxxiij.q.vl.vbi ignoranter cognoscēs duas sorores vl matrez vel neptē vel amitā aut filiā.imponit pnia.vij.annorū.si scient priuat ꝑpetuo cōiugio. Sext⁹ est de excess. p̄.c.clerici.vbi clerico peccāti ꝺ naturā:ꝑpetua penitentia imponit detrusus in monasterio. Laico vo vsq̄ ad dignā satisfactionē imponit separatio a cetu fidelīū. Septim⁹ est in.c.bocip̄m.xxxiij.q.ij.vbi incestuoso vel peccanti cū brutis imponit pnia pl⁹q̄ vij.annoꝝ. Octau⁹ est in.c.admonere.xxxiij.q.ij.vbi vxoricide imponit pnia aspa ꝛ ꝑpetua .s.ne vinū vl sicerā bibat:carnes nunq̄ comedat nisi in pasca ꝛ nativitate dñi. Jn pane ꝛ aq̄ ꝛ sale viuat.ieiunijs ꝛ oꝛionib⁹ intent⁹ vel intret monasteriū. Non⁹ ē i.c.latorē.xxxiij.q.ij.in mficidis.qđ⁹ q̄si eadē cū vxoricida imponit:nisi q̄ ista ē solū septēnis. Decim⁹ ē in.c.ij.de pe.ꝛ re. vbi interficienti p̄sbrm imponit pnia.xij.annoꝝ. Undecimus ē in.c.accusasti.de accu.vbi accusanti aliquē iuste ad mortē.si occisus fuerit imponit pnia.xl.dieꝝ in pane,ꝛ aq̄.ꝛ.vij.annis peniteat. Si vo membrū p̄diderit trib⁹ annis. Duodecim⁹ i.c. q̄cunq̄.vj.q.j. vbi ꝓuro imponit ieiuniū.xl.dieꝝ i pane ꝛ aq̄.ꝛ pnia.vij annoꝝ. Jdē ꝺ eo q̄ eū iducit vl ꝑsulit vl cogit.ꝛ si erat seruus.dñs trib⁹ q̄dragesimis ꝛ legitimis feriis.s.secunda q̄rta ꝛ sexta i pane ꝛ aq̄ ieiunet.c.q̄ cōpulsus. xxij.q.v. Terciusdecim⁹ ē in.c.vt mēsure.de em.ꝛ vē. vbi.xxx.dieꝝ in pane ꝛ aq̄ ieiuniū iponit falsanti mēsuras.ꝫ grauior pnia imponit falsario lrāꝝ aplicarū in.c.dura.ꝛ i.c.ad falsariorē.ꝛ i.c.ad audientiā.ꝺ cri. fal.ꝛ in.c.nouim⁹.ꝺ ꝛ.si. Quartusdecim⁹ ē in.c.ꝺ bis vo.xxxiij.q.ij.ꝛ i.c.si q̄s.ꝺ pe.di.v.vbi dimittēti pniaz solēnē imponit pnia.x.annoꝝ.ꝛ exhibitio eucharistie in fine vite sue solū. Decimusq̄nt⁹ ē in.c.nēo ꝑ ignorātiā.de ꝓse.di.j.vbi p̄sbr⁹ q̄ clericū mortuū inuoluit in palla altaris:iponit pnia.x.annoꝝ.ꝛ.v.mensiū. Diacono vo triū annoꝝ cū dimidio. Sextusdecim⁹ ē i.c. de viro.xij.q.ij.vbi cōmittēti sacrilegiū imponit pnia vij.ānoꝝ. Jta q̄ in trib⁹ ꝑmis carnes nō cōedat nec vinū bibat nisi in pasca ꝛ natali dñi. Jn alijs.v. ānis tribus feriis a carnib⁹ ꝛ vino abstineat. Cōburēs tm̄ ecclīam.xv.annis penitere bz ꝛ resartire.vt i.c. si q̄s. xvij.q.iij. Decimusseptim⁹ est in.c.statuim⁹.de maledi.vbi blasphemantib⁹ publice deū vl sctōs iponit ꝓla pnia de q̄.ꝰ. Blasphemia. ¶.vij. Decimusoctau⁹ i c.ois.de pe.ꝛ re.vbi sacerdoti reuelāti cōfessionē ipo nit pena de q̄.j.ꝓfessio vlt. ¶.xx. Decimusnon⁹ ē in.c. si q̄s dederit.xxiij.q.j.vbi dans cōsionē heretico vl accipiēs ab eo nesciēs ꝺ ꝓhibitū ab eccia bz penitēvno anno.si erat sciēs.x.ānis. Jtē q̄ ꝑmittit hereticū celebrare in eccia catholica ꝑ ignorātiā iuris.xl.dieb⁹ peniteat.si scienter ꝑ annū peniteat. Qui aūt ꝑ ei⁹ reuerentia ꝛ damnatiōe ecclie.x.annis peniteat. Qui aūt trāsierit ad hereticos vl alios ad ꝺ iduxerit: peniteat

¶ Sūt multi alij canones i q̄b⁹ pnia.vij. (xij.ānis. 6
ānoꝝ:aliq̄n minor imponit:q̄s ptereo:qz exq̄ regulare ē q̄ ꝑ quolibet mortali sit septēnis.nō fuit necessa

¶ Ad regulas aūt p̄dictas bz (riū eos exprimere. 7
cōfessor sp bñe oculū.ꝛ q̄ꝫ ex cā.puta qz debilis vl alteri obligat⁹.vel ꝓpter piculū ne eā faciat penitēs posꝛ relaxare p̄dictas penas.cū vt dictū est:bodie sint i arbitrio ꝓfessoris:tm̄ bonū est inotescere eā pctōr ivt magis timeat peccare:ꝛ intelligat q̄d sit ei agēdū si vult absolui a pena pcti:vl in ꝺ mūdo vl in alio.qz credendū est eccliam istinctu spūssti eas sic taxasse sicut dē⁹ iusticia exigit vl hic vl in purgatorio a q̄cunq̄ talia ppetrāte:vt apte bz in.c.bocip̄m.xxxiij.q.ij. Hocip̄ m q̄ canonū cēsura post.vij.ānos remeare penitentē in statū p̄stinū p̄cepit nō electiōe xpi arbitrij sctī p̄es: sed poti⁹ snia diuini iudicij sanxerūt.ꝛ.j.bz. Hinc etiam eccliastica cōsuetudine ē vsurpatū:vt maiorū criminū pnia.vij.ānoꝝ spacio cōcludat.nisi vl officij excellentia vel criminū magnitudo p̄missum spaciū trāscendere cogat.hec ibi. Aduerte etiā q̄ in foro pniali ferie legitime dicunt scā quarta ꝛ sexta feria.vt i.c. p̄sbr.lxxxij.di.ꝛ.in.c.ieiunia.de ꝓse.di.iij.facit de bomic.c.ij.ꝛ iō sancti⁹ ē in his penitētes affligē si nō in

Cōfessio vij.q̄ ad ei⁹ effectū (duci possunt

¶ Utrū cōfessio liberet a culpa pcti? R.q̄ sic.nā ꝺm Aure.i.iij.di.xvij.q.j.nisi meritū xpi actualiter applicetur isti vel illi nulla culpa deletur. qz solum per meritū passionis xpi peccata remittūt. Cū ꝫ sacra sint imediatū applicatiuz passionis xpi. ad nos.iō oīs culpa delet mediantib⁹ sacris de facto

exhibitis vel in voto. ꝓterea cū pnia sit sacr̄m ꝛ pci-
piat in cōfessione q2 ꝑ eā bō se subdit ministris eccl̄ie
q̄ sunt sacr̄oꝝ dispensatores. Jō cōfessio ex vi absolu-
tiōis cōiuncte culpā remittit. nisi bō obicē pcti morta-
lis in actu ponat ꝫ Sco. in. iij. di. xiij. q. vl. Nec ob.
q̄ in cōtritione pctā remittunt. q2 cōtritio votū pfessi
onis ꝫ annexū. Et iō sicut baptism⁹ liberat a culpa
nō tm̄ ꝑm q̄ actu ꝓcipit sed etiā ꝑm q̄ in voto bī. si-
cut ptz in illis q̄ iustificati ad baptismū accedunt. nec
frustra postea baptismus percipitur. sic ꝛ de confessi-
one dicendum est. q̄ si quis ꝓtrit⁹ accederet ad cōfes
sionem in actu absolutionis gratia augeretur. ꝛ etiam
peccata remitterent: si ꝓcedens dolor non sufficisset
ad cōtritionē: ꝛ ipse tunc obicē gratie nō ꝑberet. Mis
etiā ꝓcor. s. Tho. in. iij. di. xvij.

1 ¶ Utrū cōfessio liberet a pena pcti? Rn̄. q̄ sic triplicit̄
Uno mō ex vi absolutiōis in voto: vel in actu liberat
a pena eēna sicut ꝛ a culpa. liberat⁹ nihilomin⁹ rema
net obligat⁹ ad penā tpalem: ꝑm q̄ pena est medici-
na ꝓmouens ꝛ purgans q̄ restat in purgatorio patiē
da. q̄ q̄dem est improportionata virib⁹ penitentis in
hoc mundo viuentis. ꝑ vim clauiū intantū minuit̄
q̄ remanet ꝓportionata virib⁹ penitentis viuentis in
hoc mūdo. Jta q̄ satisfaciendo in hac vita purgare se
pōt. Sc̄do q2 sacerdos pōt dimittere de pena debita
ꝑm Pa. in. c. sicut dignū. de bomi. Et de hoc habes. j̄
Indulgentia. ℣. v. Tercio dimittit pena ex ipsa natu
ra actus cōfitentis q̄ penā bz annexā erubescentie. ꝛ
iō q̄nto plibus cōfiteat q̄s de pctis tanto magis pena
minuit̄. ꝓ̄ea cōfessus ꝛ absolut⁹ i purgatorio min⁹
punit̄ q̄z cōtrit⁹ tm̄. pser̄tim ꝓter duo vltima.

2 ¶ Utrū cōfessio general̄ sufficiat ad delenda morta-
lia? Rn̄. ꝑm ℟i. in. iij. di. xxj. q̄ sic peccata oblita. Ad-
uerte tn̄ q̄ ad r̄missiōz mortaliū oblitoꝝ ꝛ ignoratoꝝ
nō sufficit cōfessio generalis q̄ fit in eccl̄ia sine sacr̄ali
si bō bz copiā ꝓsbyteri ꝛ facultatē cōfitendi. ꝑ tenetur
de eis generaliter cōfiteri ꝛ a ꝓsbro petere absolutio-
nē ꝑm eundē ℟i. vbi. s. valet tn̄ cōfessio generalis ad
delenda venialia. Un̄ no. q̄ ꝓfessio general̄ sacr̄alis q̄
fit in secreto sacerdoti de generib⁹ singulor: nō d̄ sin
gulis generū: valet ad remissionē pene ꝛ culpe venia-
liū ex quatuor ꝑm Tho. in. iij. d. xxj. Primo ex cōtri
trione penitentis. sc̄do ex humilitate cōfessiōis: tercō
ex oꝛone sacerdotis. quarto ex vi clauiū. Alia autē cō
fessio q̄ nō est sacramentalis: sed solū generalis valet
ex tribus primis tm̄mō.

Confessio vltimo quo ad sigillū et eius re-
lationem.

1 ¶ Utrū sigillū cōfessiōis sit d̄ eēntia sacr̄i? Rn̄. Aure. i
iij. di. xxj. q̄ sic. Mā de rōe sacr̄i est q̄ sit signū efficax
Est em̄ sacr̄m sensibile efficiens qd̄ figurat. Sz sacra
mentū istud significat ꝛ figurat q̄ de⁹ audit pctm̄. et
q̄ cōstituit̄ forꝝ secretū in quo moꝛi dz pctm̄ ꝛ extin-
gui. ꝑ cū significatō sacr̄i ꝓfessiōis sit significatō occul
te deletiōis pcti ꝛ foꝛi. Jō ad rōem ei⁹ ptinet vt nul-
lo mō reueleat̄. Un̄ q̄ reuelat facit irritū sacr̄m auferē
do ꝓfessiōi naturā sue significatiōis ꝛ figuratiōis.

2 ¶ Utrū sigillū ꝓfessiōis sit de iure nature? Rn̄. Sco. in
iij. di. xxj. q. ij. q̄ sic. rōne charitat⁹: fidelitat⁹: veritatis
ꝓmisse tacite ꝛ vtilitatis. q̄ sigillo multi ꝓfitent̄ q̄ nō

3 ¶ Utrū papa possit p̄cipe sacerdoti vt re- (facerēt
uelet ꝓfessionē? Rn̄. ꝑm ℟i. in. iij. di. xxj. q̄ nō. Et si p̄ci
pit nō est ei obediendū. q2 secretū ꝓfessiōis est de iure
naturali diuino ꝛ eccl̄ie. sup q̄ papa n̄ pōt p̄cipe. vl̄ dic
q̄ cū sacerdos i actu ꝓfessiōis sit spāl̄is vicar⁹ ꝛ spe
cialis q̄ ad illā spēm sit maior generali. c. studuisti. de
offi. le. Jō papa in hoc nō est maior cū sit vicar⁹ gene
ralis. Hāc rōem ponit Pa. in. c. dilect⁹. de excess. pla.

¶ Quid si interrogeat sacerdos an sciat aliq̄d de co 4
qd̄ audiuit i cōfessiōe vl̄ ꝑsteat ei iuramētū vt dicat si
aliq̄d audiuit in ꝓfessiōe? Rn̄. ꝑm Sco. ꝛ Ric. vbi. s. q̄
dz rn̄dere se nihil scire vel audiuisse supple ad reuelā
dū sicut ꝛ xp̄s dixit mar. xij. q̄ nec fil⁹ hois scit: d̄ die
iudicij: intelligit̄ ad reuelandū generaliter. Un̄ nō dz
tacere: vt dicūt aliq̄ ꝛ male. ꝑ audacter dicere q̄ nihil
scit ꝛ q̄ nihil audiuit. q2 subintelligit̄ ad reuelādū. Et i
hoc ꝓcor. s. Bo. ea. di. ꝛ cōit̄ doc. ꝛ Pa. in. d. c. dilect⁹
lz q̄dā dicāt q̄ ꝑt dicere se nihil scire vt bō ꝑ vt deus.
Jta d̄ in. c. si sacerdos. de offi. oꝛ. Mel⁹ est vt dixi. s.
ad reuelandū. q2 nō pōt negari q̄n sciat vt homo.

¶ Utrū liceat saltē reuelare de licentia cōfitent⁹? Rn̄. 5
q̄ tenēt q̄dā q̄ sic illi q̄ vtilis ꝛ necessari⁹ ē ad ꝓficiē-
da q̄ req̄runt̄ ad illud foꝝ. q2 adhuc gerit ꝓsonā dei:
sed alij ꝓsone nō licet. Et hmōi op. ē ℟i. vbi supra. s.
Bo. vo ꝛ Pe. ꝛ. s. Tho. e. di. tenēt q̄ licite ꝑt reuela-
re: nisi timeat de scādalo. ꝛ ꝫ solū ei q̄ pōt ꝓdesse ꝛ ñ
obesse. ita tn̄ q̄ sacerdos cōstituat se nūciū cōfitentis
Sz magis mihi placet opi. ꝑfati Aure. vbi. s. ꝛ Lan.
ea. di. q̄ nullo mō licet. q2 cōfitens nō ꝑt dispensare i
lege nature diuina ꝛ in cēncia sacr̄i. ꝛ iō cauti⁹ ē q̄ fa
ciat sibi dicē ex cōfessionē hoc qd̄ vult q̄ reuelat.

¶ Utrū ille cui reuelat̄ pctm̄ alicui⁹ ex aliq̄ cā de licē 6
tia ꝓfitētis tenēdo opinionē q̄ hoc possit facere tenea
tur celare? Rn̄. s. Tho. vbi supra q̄ sic: sicut teneret et

¶ Utrū in aliq̄ casu liceat reue- (interꝓes celare. 7
lare cōfessionē? Rn̄. q̄ sic in. vj. casib⁹. Prim⁹ q̄n sacer
dos indiget cōsilio. ita tn̄ q̄ dicens pctm̄ sibi detectū
in cōfessiōe nullo mō referat ꝓsonā cōfitentē talit̄ q̄
possit deueniri ad ei⁹ noticiā. istud ptz in. c. officij. de
pe. ꝛ re. vbi papa nō reꝑbendit legatū petentē cōsiliū
de pctō qd̄ asserit se in ꝓfessione babuisse in vniuersa
li. Un̄ credo q̄ ꝓfessores nō peccēt moꝛtaliter q̄ aliq̄n
etiā dicūt se babuisse tale pctm̄ in cōfessione. q̄n in ta-
li generalitate ita dicunt q̄ nullo mō pōt deꝑbendi ꝑ
sona q̄ ipm̄ cōfessa est. lz sit piculosum talia referre ni
si in cā necessitatis ꝓ cōsilio babēdo ꝓter scādalū et
piculū ne deueniat̄ in noticiā ꝓsone. Sc̄dus casus in
quo licet reuelare est de licentia cōfitent⁹ qd̄ tn̄ ñ pla
cet vt dixi supra. Terci⁹ casus ꝑm Inn. ꝛ sequit̄ pa.
in. c. oīm̄is. de pe. ꝛ re. est q̄n ꝙs cōfiteat se velle facere
aliq̄d malū. q2 istud nō est dictū in pniali foꝛo. ꝛ iō ꝓ
pter rōem ist⁹ sacr̄i nō teneat̄ celare. nec etiā ꝓter pre
ceptū legis nature seu diuine rōne ꝓmissionis saltē
tacite de nō reuelando. q2 vt dicit. s. Bo. in. iij. di. xxj
intelligit̄ q̄ debet celare: nisi veritas vel obedientia
aliud exigat. vt est in ꝓposito. Nec ob. qd̄ cōiter tenēt
theo. ea. dis. q̄ non liceat. q2 dictū eoꝝ limito ꝛ intelli
go q̄n quis confiteat̄ se babere pctm̄ de quo nō potest
penitere a q̄ nō pōt nec vult abstinere. ꝛ hoc iō cōfite
tur vt sacerdos ꝑbeat cōsiliū ꝛ oꝛet ꝓ eo. vt de⁹ eū il-
luminet ꝛ hmōi. ꝛ tale pctm̄ nō ꝧgit in piculū aliorū:
ꝫ tm̄ ipi⁹ cōfitent⁹. nā tūc nullo mō pōt reuelari. q2 ta
lis cōfessio disponit ad ꝓtritionē. ꝛ ꝑn̄ ad pctoꝝ i cō
spectu dei celationē ꝑm ℟i. in. iij. di. xxj. ar. iij. q. ij. ꝫ
q̄n vergeret in piculū cōitatis vel alteri⁹. tūc si nullo
mō vult cessare talis q̄n illud faciat. credo sine preiu
dicio q̄ nō solū pōt. immo teneat̄ reuelare ei q̄ potest
prodesse ꝛ non obesse vt malo obuiet̄. Quartus ca-
sus est q̄n ꝙs habet ꝑ aliam viam peccatum sibi dete
ctū in cōfessione ꝑm. s. Bo. ꝛ ℟i. ꝛ cōmuniorem opi-

vbi velle facere ab
quod contra ria est
communis opinio
theologoꝝ et iuꝛ
dict. 21. q. 1. q̄
nō habet reuelare
tenet. s. thō et
bona. et gabr. vbi
supra. et annulat
istaꝝ opinionez
in propriis ter
minis et allegat
dictum pan. tenen
tis contra theologos
in. c. omnis de pen
tem. magister Jacobz
de Main. in 4o dist
18. q. 1. ℣

nionē theo.in.d.xxj.di. Uerū est q̄ ꝓpter scandalū nō
dz reuelare nisi ꝑ necessitatē vl̄ vtilitate illud dicat. vl̄
nisi iurauerit dicere veritatē ꝑm Inno.in.c.ois.d̄ pe.
7 re.7 recitat Pa.in.d.c.dilectus.de ex.prę.nūq̄ ta-
men dz dicere se babuisse illud in cōfessioe.q2 ꝑm sco.
vbi.s.peccaret mortaliē. Et idem dic si reuelat aliq̄d
plus q̄ sciat extra cōfessionē.puta scit semplene ali-
q̄d factū extra ꝓfessionē 7 plene in cōfessione.nō licet
sine pcto mortali nisi semplene exprimere: vl̄ si habz
dubie: aliter q̄z dubie reuelare nō dz. Quint⁹ casus ē
qñ essent aliq̄ q̄ cōdixerūt interf cere p̄sbm cū eis eū
tem in memore quoꝝ vn⁹ penitet 7 cōfiteꝛ añ memorz
ingressum. nā tunc pōt sacerdos retrocedere: lz ex b̄
alij socij cognoscāt sociū cōfessum fuisse ꝑditionē. hz
eñ Sco.in.iij.di.xxj. generaliter dici pōt q̄ signū q̄d
de se est indifferens ad significandū tale pctm̄ fuisse
cōfessum vl̄ nō fuisse. lz aliq̄b⁹ sit signū magis deter-
minatū ex aliq̄ ꝓsupposito. nō tm̄ ex se est signū relati-
uū cōfessionis. nec ꝑ ꝓs simpliciter illicitū cōfessori.
Quidā tm̄ tenent q̄ in tali casu teneꝛ poti⁹ intrare ne
mus 7 subire mortē q̄z tali signo reuelare. s. eis ñ cre-
do. Melius tm̄ faceret si aliquā causam fingeret cur
intrare renuit. s. si nō pōt inuenire: credo cuz Sco. q̄
pōt desistere ab ingressu. q̄uis illi ꝑ tale signū depbē
dant cōfessionē ei fuisse factam. Si tm̄ signū nō eēt in-
differens: sed certū nullo mō liceret signū facere vl̄ a-
lio mō cōfessionē reuelare. s. poti⁹ teneꝛ ꝑm ꝙRic. vbi
supra. mortē sustinere ne cōfessionē reuelet. Sext⁹ ca
sus in quo licet reuelare cōfessionē est qñ id q̄d dicit
nō est pctm̄ nec est circūstantia peccati illius q̄ cōfite
tur. Illā tale q̄d nō cadit sub sacramento cōfessionis
nisi eēt q̄d potens deducere ad manifestationē pecca
ti. vñ si q̄s cōfitendo inserat q̄ in tali terra sunt boni
fructus vel pulcrū castrum: vel q̄ ex tali licito cōtra-
ctu dz dare centū ducatos alicui 7 hmōi que nō sunt
pctā: nec deducentia ad manifestationē pcti licite ꝑm
ꝙRi. vbi supra pōt manifestare. nisi talis innotescat cō
fessori q̄ talia sibi dicit sub sigillo secreti. q2 tūc nō po
test reuelare: nisi ꝑm q̄ sigillū secreti pōt reuelari. vt. j

¶ Quid si p̄sb⁹ baberet aliq̄d peccatū mor- (dicā.
8 tale q̄d nō posset ꝓfiteri nisi cōfessionē sibi factā reue
laret? R. ꝑm ꝙRi. vbi supra. 7 Sco. q̄ nō debet cōfite-
ri durante tali casu illud pctm̄. s. sufficit conteri de eo
cū ꝓposito ꝓfitendi qñ poterit facere sine p̄iudicio si-
gilli ꝓfessionis 7 reuelatione ꝑsone confesse. Fortiori
eñ vinculo teneꝛ ad celandum confessionē q̄z peni-

¶ Utrū sacerdos q̄ audit duos (tens ad ꝓfitendū
9 in cōfessione: 7 vn⁹ eoꝝ dixit se peccasse cū illo alio. s.
ille alius cōfitendo hoc nō dicit: possit eū de hoc inter
rogare? R. q̄ sic in genere. s. nō potest dicere q̄ ali⁹ si-
bi reuelauerit. nisi ille eē ꝓfessionē sibi dixisset.

¶ Utrū sciens ꝑ cōfessionē aliquē excōicatuz teneaꝛ
10 eum vitare? R. ꝑm ꝙRi. vbi supra. q̄ nō etiā in secreto
Et ad. c. cū nō ab boie. de sen. ex. q̄d videꝛ dicere con
trariū. R. q̄ intelligiē qñ scit ꝑ aliā viā in secreto q̄z ꝑ
cōfessionē. Sco. tm̄ vbi supra tenet. q̄ dz eum vitare si
pōt sine ꝑditione ei⁹ excōicatiōis. Si vo hoc nō pōt
facere q̄n eū ꝓdat: nō teneꝛ immo teneꝛ nō vitare. q2
fortiori vinculo ligaꝛ ad celandū. s. ꝑ legē nature: di-
uinā 7 ecclīasticā q̄z ad vitandū excōicatum.

¶ Quid si sacerdos sciat ꝑ ꝓfessionē q̄ aliq̄s dormi-
11 uit cum muliere in ecclesia? R. q̄ hoc nō pōt revela-
re eṗo nisi in genere dicendo. talis ecclesia est polluta
7 indiget reconciliatiōe. ar. c. significasti. de adul. 7 c. si
sacerdos. de offi. or. Et hoc tutius est. lz q̄dam dicant
q̄ nec etiā in genere debeat reuelare. Qd̄ verū credo
qñ est oīno occultū. q2 sic nō indiget reconciliatione.

¶ Utrū abbas vel alius ꝓlatus possit amouere sub- 12
ditū ab aliquo officio ꝓpter delictum q̄d scit in cōfes-
sione? R. ꝑm ꝙRi. 7 Sco. vbi supra q̄ nō etiā si scit eū
male vti tali officio. nisi qñ hoc facere posset sine su-
spitione penitentis 7 alterius cuiuscunq̄ q̄ eū amo-
ueat ꝓpter confessionez: q2 tunc posset. Sed ego cre-
do istud verum nisi qñ talis subditus confiteꝛeť pec-
catū a quo nō vult desistere. 7 qd̄ vergit in piculū ali
oꝝ. q2 tunc credo possit eū officio p̄uare qñ ad libi-
tū ipi⁹ spectat amouere vel cōfirmare. vt supra. §. vij

¶ Quid de p̄sbro q̄ scit in ꝓfessione impedimentū in 13
mrimonio ꝑbendo: vl̄ decanus in ꝓmouendo 7 per
euz pñtando? R. q̄ secrete dz eos monere vt desistāt
q̄ si cōtrabunt benedicat nuptias. si petit q̄ pñtet or-
dinando: pñtet qñ aliter facere nō pōt sine manifesta
tione cōfessionis. facit qd̄ no. glo. 7 doc. in. c. vnico. de
scru. in or. fa. ꝙRō q2 etiā si diceret nō sibi crediꝛeť: ni-
si quatinus posset ꝓbare: 7 sic frustra faceret.

¶ Quid est qd̄ cadit sub sigillo cōfessionis? R. q̄ dire 14
cte se extēdit ad oīa q̄ cadunt sub sacrāli cōfessione
vt sē pctā. Indirecte vo cadunt oia illa ꝑ q̄ depbēdi
pōt pctm̄ vel pctōr. Uñ ꝑm ꝙRi. vbi. s. q̄cq̄d ꝑ se vl̄ ꝑ
accidens directe vel indirecte posset verecundiaz vel
cōfessionē vel malā suspitionē vel aliqd̄ aliud nocu-
mentū generare penitenti ex pctō ꝓfesso: cadit sb̄ isto
sigillo. vñ loc⁹ 7 tp̄s 7 silia ex quib⁹ pōt deveniri i no
ticiā pcti confessi: nō simplr̄ sed sub relatione ad ꝑso-
nā q̄ꝑm ē ꝓfessa cadit sub isto sigillo. 7 durat etiā p⁹
mortē penitētis hz Sco. vbi. s. Uñ est p̄ceptū negati
uum quod obligat etiam ad semp.

¶ Utrū ille cui cōfessor reuelauit ꝓfessionē teneaꝛ ce 15
lare qd̄ sibi reuelauit? R. ꝑm ꝙRi. vbi. s. q̄ sic. immo ꝑ
lato sibi p̄cipienti q̄ reuelet: nō teneꝛ nec dz obedire.
q2 talis cōfessor q̄ sibi reuelauit dedit de facto sibi po
testatē loq̄ndi nō de iure. 7 iō nullo mō lz ei reuelare.

¶ Quid de illo q̄ audiuit a ꝓposito aut a casu ꝓfessi-
onem quā quis facit cōfessori? R. ꝙRi. vbi. s. q̄ teneꝛ 16
celare de iure nature 7 diuino. 7 iō nullo mō poterit
sine pctō mortali reuelare sine cōsensu ex ꝑsso penitē-
tis. Et addit Sco. vbi. s. q̄ q̄ dolose 7 insidiose audi-
uit q̄ quis confiteꝛ peccat mortaliter.

¶ Uirū ꝑsona cum qua quis peccauit cadat sub si- 17
gillo confessionis? R. ꝙRi. vbi supra q̄ sic. siue penitēs
potuerit suum peccatum confiteri sine expressione il
lius ꝑsone siue non.

¶ Utrū penitēs teneaꝛ celare pniam sibi a cōfessore 18
iniunctā? R. ꝑm ꝙRi. vbi. s. q̄ si penitēs in manifestā-
do qd̄ sibi a ꝓfessore ē iniunctū faceret p̄iudiciū fame
ꝓprie absq̄ vlla vtilitate aut cōfessori. q2 si forte scire-
tur qd̄ sibi iniunxit incurreret odiū aliquoꝝ 7 hmōi.
tūc teneꝛ celare. Si vo nec fame ꝓprie resultat p̄iudi-
ciū nec sacerdoti: tūc pōt reuelare si vult.

¶ Que est pena revelantis confessionem? R. q̄ vltra 19
pctm̄ mortale debet detrudi in arto monasterio 7 de
poni. vt in. c. omnis. de pe. 7 re.

¶ Sed nunquid laicus revelans confessionem sibi 20
factam sit detrudendus in arto monasterio? R. Pa.
in. d. c. omnis. q̄ sic.

¶ Cui incumbit ꝓbatio q̄ talis revelauit confessio- 21
nem? R. Pa. in. d. c. ois. q̄ si cōfessor cōfiteaꝛ se dixis
se tale pctm̄: sed negat se babuisse illud in ꝓfessiōe ni
si ꝓbet se aliūde babuisse q̄z ꝑ ꝓfessionē p̄sumeꝛ ꝓtra
eum. s. q̄ in ꝓfessione babuit. ar. vj. q. ij. placuit. nō tm̄

puniet pena ordinaria. d. c. ois. sed pena arbitraria. q2 non aperte conuincit.

22 ¶ Utrū eadē sit rō de sigillo cōfessionis z sigillo secreti: R. q lz sigillum secreti z sigillum confessiōis se habeant ym inferi? z supius. q2 oīne sigillum confessionis est sigillū secreti z nō ecōtrario: tñ nō est eadē rō de vno sicut de alio. Uerū est tñ q peccat mortaliter frangens qlibet istoz sigillo2: vnde tenet Sco. vbi supza. q siue ille q alicui aliqua dicit exp̄mat q ea dicit sibi sub sigillo secreti siue nō teneat celare dūmodo intelligat q sub secreto ei dicit: z addit Ric. vbi. s. q in hoc cōcor. q si reuelat crimē ꝓditionis incurrit. Limita tñ ym. s. Bo. ea. di. verū. q nullo mō lz reuelare sigillū secreti nisi in duob? casib?. Primꝰ qñ veritas id exigit. puta q2 vergit in periculū alioz. Scōs qñ obedientia cogit ad reuelandū. Uñ ꝑ ista duo et iuramentū z ꝓmissio nō valent. vñ dicit Pa. in. d. c. ois. q si talis assumit in testē teneat reuelare. q̄uis sb sigillo secreti sit ei dictū. nō tñ teneat denunciare. quia aliꝰ ē testimoniū dicere aliꝰ denūciare. nā denūciare nō teneat ḡs qꝰ ꝓbare nō pōt. vj. q. ij. placuit. ij. q. j. si peccauerit. ij. q. vij. plerīq;. Hen. tñ de gan. ix. q̄li. dicit q subditus q recipit aliq̄d ab alio in secreto nō vḡs in damnū cuiusq; nō teneat reuelare etiā ꝓlato ꝓcipienti vt reuelet. Et ym hoc limito. s. Bon. vt intelligat teneri ex obedientia qñ ꝓlat? vult scire qꝺ potest cedere in detrimentū religionis aut alteri? alīs nō. Sigilium vo cōfessionis nullo mō licet reuelare: nisi ym

23 ¶ Utrum cōfessor dicens aliquē si (q. s. dictū est. bi cōfessum de ꝑctis suis sit reuelator cōfessiōis: R. ñ. ym Ric. vbi supza. q non. quia nihil occultū manifestat: s solū manifestū qꝺ fit extra cōfessionē. q2 si dixerim? q peccatū non habem?: ipsi nos seducim? ꝛc. j. Jo. j. Si vo diceret q est sibi cōfessus de magnis criminib? z multis: bñ eēt reuelator cōfessionis. Quidā etiā dicunt q dicere talia vba. s. hoc ꝑctū audiui i cōfessione q est ꝑctū mortale. Et satis ad hoc videt facere tex. d. c. ois. s ego hoc non credo. Et ē verius ym Sco. vbi. s. nisi ꝓ tale deueniat in noticiā ꝓsone q̄ ipsum cōmisit. Periculosum est tñ talia dicere.

Confirmatio electoz an sit de necessitate petenda: R. q sic de iure cōmuni. ita q electus ad regimen cuiuscūq; eccl̄ie aut religionis: si administrationis dignitatis se ingesserit ante cōfirmationē. siue tanq̄ ꝓlatus vel ꝓcurator aut iconomus aut alio nouo q̄sito colore in spūalibus aut tpalib?. ꝓ se vel ꝓ aliū in toto vel in ꝑte ante cōfirmationē ipso facto ꝑdat omni iure qꝺ ꝓ electionē in ipsa dignitate habebat. c. auaricie. de elec. li. vj. Fallit hoc in casu qñ abbatissa electa a maiori ꝑte nōstrā a duab? ꝑtibus impugnat ne cōfirmet. q2 interim pōt administrare. c. idemnitatib?. ℣. si vo. de ele. li. vj. Item fallit qñ cōfirmatio a papa est petenda. et electus est valde remot?. vicz vltra italiā. tūc bñ pōt administrare in tpalib? z spūalib? añ cōfirmationez Excepto q nullā alienationē facere pōt. vt in. c. nihil de elec. Qꝺ verū credo qñ nō est in mora petende cōfirmatiōis. alīs babebit locū pena. d. c. auaricie. Et qꝺ dicit tex. de vltramōtano. credo q babeat locū in citramontano. qñ curia esset vltra montes. vt tenet bo. z Jo. an. in. d. c. nihil. z Bul. in. d. c. auaricie. Sec? eēt si haberet ꝓ ꝓuilegiū vt nos fratres miores q̄ habemus q electus generalis noster statim pōt administrare.

1 ¶ Utrū ꝑfata habeat locū in epo: R. Be. in. d. c. auaricie. ym Jo. an. q sic. Exq̄ no. q cōstitutio penalis emanans ad coadunationē vel executionē iuris antiq̄ interꝑtat latevt includat cōtenta in iure antiquo. alīs nō haberet locū in epo. q2 appellatiōe dignitatis non cōprehendit epalis. vt dicit glo. in. c. ij. de ꝓben. li. vj. Sz hic sic. q2 in iure antiquo includebat eps. vt in. c.

¶ Utrū habeat locū ꝑ (nosti. z. c. qualiter. de elec. fata pena in ipatore: R. Hug. z Jo. in. c. legim?. xcij di. q nō. z vt tenet glo. in cle. vnica. de iureiu. in v̄. reges romanos. ꝑt administrare z oēm iurisditionē exercere impij: q̄uis pau. ibidē teneat ꝓriū. s placet mi 2

¶ Qñ dz peti cōfirmatio: R. q infra (bi opi. glo. tres menses post ꝑstitum cōsensū. aliter legitimo cessante impedimento si nō petat vl' ab electoribus? vel ab epo electo vel ab alio ꝓ ipso: electio est nulla. c. q̄ sit. de elec. li. vj. in cathedralib? v̄o z regularibus eccl̄ijs quaz cōfirmatio a papa est petenda seruа moderati 3

¶ A quo dz peti cō (onē. c. cupientes. de elec. l. vj. firmatio: R. q si elect? est exempt? debet peti a papa vel ab eius legato de latere: si est aliq̄s sup illa ꝓuincia. vt in. c. si abbatem. de elec. li. vj. Intellige qñ talis exemptus subest immediate pape. secus si mediate vt sunt ꝓuinciales ministri ordinis minoz. q̄ q̄uis sint exempti. tñ habēt sup se generalē totī? ordinis a quo bñt cōfirmari. Tñ pa. in. c. j. de sup. ne. ꝓ. tenet q abbates etiā exempti sunt ꝑ epos ꝓfirmandi Si aūt nō sē exempti debēt ꝓfirmari ꝑ suos ꝓlatos immediatos supiores. vt puta epos inferiores suos. Archiepos epi scopos suffraganeos suos. Primas vel p̄iarcha archiepos nō exemptos. hec colligunt ex. c. cū monasterīū. z ex. c. cum dilect?. z. c. bone memorie. el. j. de elec. cum ibi no. z. lxiij. di. illud. 4

¶ Quō dz fieri cōfirmatio a supiore vel ab eo cui de iure cōi siue spāli: puta ꝓuilegio vl' cōsuetudine ꝓscripta siue ex delegatiōe cōfirmatio ptinet: R. q dz vocari nominatim si est aliq̄s coelect? simul cū eo vl' apparet aliq̄s oppositor. alīs generaliter in eccl̄ia in q̄ dz talis ꝑsse vocatio dz fieri. vt si q̄ sint q̄ sevelint opponere cōpareant assignato termino pemptorio. etiaz si nullus appareret dz ipe cōfirmator diligenter examinare z electiōis ꝓcessum z ꝓsonā electi maxime i scientia z honestate vite z etate. q2 si indignū cōfirmat vel illegitimū mortaliter peccat. z est p̄uat? ipso iure a ptāte cōfirmandi ꝓmū successorē illi?. z cōfirmatio ipso iure est nulla. qñ nō vocatis q̄ sunt vocādi: si est aliq̄s coelectus vel ali? q velit opponere ꝓ electū vel electionē z nō discusso negocio fit. hec habent ex c. nihil. de ele. z. c. fi. de ele. li. vj. cum ibi nota. 5

¶ Sz nūq̄d si elect? admīstrat p̄ ꝓfirmatoz nullā cadat i penā: de q̄. s. i ꝑn: R. glo. i. d. c. fi. q si errauit i facto: puta credidit factā vocatoz z discussiōz: z sic ñ cadit s excusat: s si errauit i iure ñ excusat a dicta pena 6

¶ Utrū ꝑfata (de reg. iu. ignorātia. li. vj. cū ꝓcor. nullitas ꝓfirmatōis bēat locū i postulatōe: R. glo. in. d. c. fi. q sic. i admissiōe postulatōis q̄ fit a supiore qui postulatū admittēdo ꝓfirmat. sec? i postulatiōe q̄ est in eo q postulat monach? elect? a ꝓlato suo. Silr dz locū i ꝑmptatiōe vt ille cui fit ꝑmptatio seruet decretales. d. c. fi. Nec ob. si dicas q cōstitutio videt penalis. et sic extendi nō dz. q2 nō est penalis cū nō ꝓiuet iure q̄ 7

¶ Utrū sit ꝟuandū qꝺ (sito s q̄rendo. vide ibi doc. dictū ē. ℣. iij. ꝑce. i oib? bñficijs ēt simplicib?: R. Be. i d. c. fi. q sic. siue habeāt curā aīaz siue nō. q2 cū i omni bñficio req̄rat examinatio z ꝓfirmatio electi seu ꝓsentati seu postulati ym Jo. an. post Hosti. in. c. ꝓposuit. de cōcess. ꝑben. ergo seruanda sunt predicta. 8

9 ¶Utrū in hospitali silr? R. Lap. ꝑm Ho. vbi. ſ. q ſic ſi dat bñficiū p viā pñtatiois vel electiois. Sec? quā do nō dat in bñficiū. qz tunc fit cōmissio nō electio vl collatio seu pñtatio. vt in cle. qz ꝓtingit. de reli. domi.

10 ¶Utrū plat? ſnpior possit cōfirmare ſine capitulo? R. Ho. in. c. qm̄ de elec. li. vj. q archi. hic post opi. recitatas tenet q nō valet cōfirmatio ſi in absentia capituli fiat. ar. eoz q̄ no. de of. dele. cām. ff. de admi. tu. l. ticiū. z meulū. in pn. z ff. de exerci. l. j. §. ſi plures. Et h verū niſi cōsuetudo eccie haberet cōtrariū. qz tūc valeret cōfirmatio. de consue. c. nō est. li. vj.

Confirmatiōis sacramentū ad q̄d valet? R. Melchi. papa in. c. ſpūſſanct?. de cōsecra. dis. v. q valet ad augmentū gr̄e. ad ꝓfirmādū in pugna ꝺ vicia z dyabolū. z armat z inſtruit ad agones hui? mundi z prelia.

1 ¶Utrū ſit necessariū ad salutē? R. q nō absolute. qz baptizatus ſi statim decedit saluat vt ꝓz in. d. c. ſpūſſanct?. q̄uis nō ſit cōfirmat?. tm̄ necessariū ē ita q cōtemnens ipm̄ ſuscipe mortaliter peccaret z dānaret vt colligit ex. d. c. ſpūſſanct?. cū ibi no. Et ꝓpterea credo q notabil negligentia eoz in nō ꝓferendo istud sacr̄m sit eis pctm̄ mortale. p ar. in. d. c. ſpūſſanct?.

2 ¶Utrū soli epi hoc sacr̄m possint ꝓferre? R. q sic. vt ꝓz in. c. de bis. z duob?. c. ſe. de cōſe. di. v. Tñ ꝑm Inno. in. c. q̄to. de cōſue. papa posset dare licētiā sacerdotib? vt cōferrēt. qz ꝑm glo. in. c. mandam?. de cōſe. di. v. z ſequit Inno. vbi. ſ. ex demādatione pape q̄libet cleric? pōt ꝓferre ordinē z sacramentū qd habet.

3 ¶Quib? dz cōferri istud sacr̄m? R. q oīb? fidelibus baptizatis tā ſanis q̄ etiā morte pclitantib?. vt ꝓz in. c. vt ieiunij. z. c. ſe. de ꝓſe. di. v. q̄uis gl. ſentire videat q debeat dari solū bñtib? ꝓfectā etatē. ſ. xij. annoz. qd non credo verū.

4 ¶Utrū ꝓfecte etatis volens ſuscipere istud sacr̄m teneat cōfiteri prius? R. q q̄uis teneat ꝓteri de mortali ſi qd cōmisit añq̄ ſuscipiat. aliter peccaret mortaliter. tm̄ cōfiteri non credo teneat de necessitate. ar. d. c. vt ieiunij. in vbo moueant.

5 ¶Utrū de crismate tm̄ z illi? anni debeat fieri? R. q sic cū ſit minoris necessitatis cōfirmatio q̄ baptism?. ar. c. qm̄. de ſen. ex. li. vj. z. c. ſi q̄s de alio. de ꝓſe. di. iij.

6 ¶Utrū oi tpe possit conferri? R. q sic. arg. d. c. omes fideles. z. c. de bis. z. c. vt ieiunij. z. c. ſe. de ꝓſe. di. v. ſed eps debet esse ieiun?. vt in. c. vt epi. de cōſe. di. v. ſed non de p̄cepto.

7 ¶Utrū ieiunus tm̄ debeat ſuscipe? Rñ. q sic. nisi necessitas aliud ſuadeat. tm̄ credo q ſit cōſiliū non p̄ceptum. vt patet in. d. c. vt ieiunij. Et ꝓpterea dicit Ala. q melius est confirmari post prandiuz q̄ ēpo postea diſcedente non possit cōfirmari.

8 ¶Quid ſi q̄s oleo p crismate ſit vnct?? R. ꝑm Ho. z Inno. in. c. vnico. de ſa. vnc. q debet iterū crismate liniri. z debet illa oīo reiterari: ſigno te tē. Alie autez oīones q̄ p̄cedunt z ſequunt non iterant.

9 ¶Que est forma hui? sacri? R. q in iure nō inuenit niſi q in fronte crismate dz ſignari. tamen in pontificalibus cōmuniter habet. Ego te ꝓſigno ſigno crucis z confirmo te crismate salutis. In nomine patris z filij tē. z hec est seruanda.

10 ¶Utrū ſit reiterabile istud sacr̄m? R. q nō vt in. c. dictū est. z. c. ſequen. ea. diſt. z peccaret mortaliter sciēter iterans. ſecus ſi ignoraret aut dubitaret. qz non dicit iteratū qd neſcit factum.

11 ¶Utrū nō cōfirmatus possit tenere aliū ad cōfirmationē? R. q nō. c. in baptiſmate. de conſe. diſ. iiij. Et ſi tenet non contrabit compaternitatē. vt ibi patet con

¶Quot possunt tenere ad istud (coz. Tho. z Pe. 12
sacr̄m? R. tm̄ vn? debet esse q̄ teneat. c. nō plures. de cōſe. di. iiij. ſicut z in baptiſmo. vt ibidem.

¶Utrū ille q̄ tenuit in catbecismo vel baptiſmo pos 13
ſit teneri in hoc sacramento? R. q cōſuetudo romana est q non. ſ per ſingulos ſinguli ſuſcipiant. tamen fieri pōt ſi necessitas cogit: al's nō. vt in. c. in catbecismo. de conſe. diſ. v. Sz nota q bodie ex cōſuetudine est vt q̄ tenet in catbecismo teneat in baptiſmo. z iō ſine pctō fit. ſi tm̄ pl'es ſe q̄ tenēt oēs efficiunt cōpies ſuscepti. vt in. c. fi. de co. ſpi. li. vj. z iō vir nō debet tenere ux̄orem z ecōuerſo. qz oriret impedimentū.

Cōfirmatio ſummi pōtificis ex certa ſcientia facit validum qd erat nullū respectu iur̄ positiui ꝺz Jo. d li. vt refert Pa. i c. cū ſup. de cā poſ. z ꝓpri. facit firmū qd al's ē infirmū. Solēne qd nō est solēne ſupplēdo defect? ſolennitat̄ omiſſe. ij. q. j. in pmis. de transl. c. j. de ꝓceſ. p. qz. Sivo sit in forma cōi nō ex certa ſcia nihil iuris tribuit: ſ solum vetus cōseruat. de cōfir. vti. vel inuti. c. dilecta. z c. j. in glo. z de cōcеſ. p. qz diuersitatē. z de pui. qz intētionis. nec p ipſam derogatur iuri cōmuni. de of. ord. licet. de fi. inſtru. inter dilectos.

¶Cōfirmatio ꝓprie non est qñ ſucceſſor cōfirmat cō 1
ſtitutōnē p̄deceſſoris seu eius gesta. vt dicit Pa. in. c. j. de loca. z est dictum Ho. Un poti? est ratificatio vl innouatio. Sed cōfirmatio est qñ ſupior cōfirmat factum inferioris qd no. quia facit ad multa.

Confraternitas an sit licita? R. Pe. de puſio. tractatu de canonica portione epi. c. iiij. q. ſic. ſi fiat ex cā licita. facit glo. in. c. ſi qui clerico. xij. q. j. q̄ dicit q fraternitates bone admittunt. xlij. di. ſi q̄s deſpicit. Sz q̄ fiunt ad malū ꝓhibent. C. de mono. l. vnica. de hoc. d. Un dreas barbarius in. c. officij. d teſta. plene tractat. Archi. etiam in. d. c. ſi quis deſpicit. z vide ſupra Collegium.

¶Utrū ſtatutum confraternitatum quo cauetur ne 1
quis recipiatur niſi ſoluat q̄tum liceat? Rñ. Pe. vbi ſupra q ſic. ſi fit ꝓpter honeſtam cauſam. puta alendis pauperibus z huiuſmodi. d. c. ſi quis deſpicit. et arg. xxvj. q. ij. non exēplo. Quidam tamen dicunt nō licere. quia excludit pietatem. ſ. ne quis recipiat niſi ſoluat. z videtur magis equum. Si tamen ſtatutum diceret q receptus ſoluat tantuz omni mense. liceret Ludo. de ro. in no. dicit. q Archi. in. d. c. ſi quis deſpicit. conſuluit q ſi ſit ſtatutum per verba affirmatiōis ſic valet. Si perverba negatiua ſcilicet nullus admittatur: ſic non valet. al'. c. ad apoſtolicam. de ſimo. Et addit idem Ludo. q ſi poteſtas inuenit ſocietatez in qua ſit ſtatutū inhoneſtum: poteſt ſtatim eoipſo caſſare ſocietatem. ꝑm Bar. in. l. ſub prętextu. ff. de extra or. cri. Et ſequit Bal. in. c. j. §. conuenticulas. de pa. te. in vſi. feu.

Coniuratio est quando aliqui rebellī auctoritate in vnum ſe colligā do iuramenta inter ſe dederunt. xj. q. j. ſi qui clericorum. Et no. q coniuratio et conſpiratio ꝓ vno eodemq̄ crimine accipiunt. xj. q. j. coniurationum. vnde coniurare est ſimul vel vnum iurare. Conſpirare vo est ſimul vel in idem ſpirare. ꝑm glo. in. c. conſtitutionem. de ſen. ex. li. vj.

¶Utrū oīs ꝓiuratio ſit illicita? Rñ. q ꝓprie ꝓſpiratō 1

vt patet ex pcedētib⁹ est illicita. Dicit tñ aliqñ largo mō cōspiratio seu cōiuratio q̄ aliq̄ cōiurant vl' in idez aspirant qđ de se est licitū ⁊ bonū: ⁊ tūc dz talis cōspiratio. vt no. gl. in. d. c. si q̄ clericoꝝ. als. j. q. j. pcussiois xxij. q. j. c. j. no. Inno. in. c. cū. J. ⁊ A. de sen. ⁊ re. iudi. ⁊ Pa. in. c. exhibita. de iudi. Cū ergo q̄s cōiurat vt rebellat plato vel obedientie ⁊ hmōi. sic est cōspiratoꝝ. vtz de ver. sig. cōstitutionē. li. vj. ⁊ sic cōspiratio de se est mortale pctm̄. Jn dubio vō sp ꝑsumit mala. ſm Inno. in. c. j. de scis. ⁊ Hin. in. c. fi. de test. co. ⁊ Jo. an.

¶ Que est pena cōiurantiū vl' cō- (in. c. ij. dever. si. spirantiū: R. laici debēt excōicari si ꝺ epm. ſm glo. in c. fi. de testi. co. ⁊ ſm Hosti. ⁊ Jo. an. in vna libra auri cōdēnari singuli. Jn cōsti. Federici de pace. te. c. bac edictali. Et si q̄s tumultū ꝺ aliquē fecerit. vel seditiosas voces emiserit: capitalis est pena. l. denunciam⁹. C. de his q̄ ad ec. cōfu. ⁊. l. j. ⁊. ij. C. de secu. ⁊. ff. de pe. l. aut facta. ⁊. C. de epi. ⁊ cle. l. cōuenticulā. vbi ꝓbibet cetus vel turba cōgregari: nisi inueniat cōcessū exp̄sse. ff. de col. illi. p totū. clerici debent deponi.

Cōsanguinitas vide infra Matrimoniū. iij. ipedimēto. vj.

Cōscientia cōuenit cū lege naturali rōnat creature: ⁊ cū synderesi in hoc qđ est regulare: sed differunt in mō. lex naturalis dictat ei bonū faciendū ⁊ malū fugiendū. post hoc sequitur iudiciū in rōe. ⁊ sic formatur cōscia: vlteri⁹ facto iudicio q̄ sic dz esse. sequit synderesis q̄ est scintilla conscientie q̄ stimulat volūtatē ad bonū faciendū. Et sic patet q̄ cōscientia ꝓprie est regula in rōne. synderesis vō in voluntate: instigando eā ad bonū ⁊ stimulando hec ex Alle. in. iij. parte summe.

1 ¶ Utrū cōscia liget ad faciendū oīe qđ dictat p modū ꝓceptiōis vel ꝓhibitiōis: R. s. Bo. in. ij. sen. distin. xxix. arti. j. q. iij. q̄ aut cōscia dictat aliq̄d qđ est ꝺ legem dei. ⁊ sic tenet facere. aut dictat ꝓter legē. ⁊ sic tenet facere vel ꝓsciam deponere. vtpote si dictat necessariū ad salutē festucā de terra leuare. si non deponit cōsciam aut nō leuat mortaliter peccat. Aut cōscientia dictat qđ est ꝺ legē dei. ⁊ sic nō ligat ad faciendū. ꝧ ligat ad deponendū: q̄ erronea errore repugnante legi diuine. vñ q̄diu manet: ponit boiem extra statuz salutis. ⁊ iō necessario tenet eā deponere. q̄ siue faciat qđ cōscia dictat siue nō faciat: semp mortaliter peccat. Faciendo qđ dictat peccat mortaliē. q̄ facit ꝺ legem dei. nō faciendo peccat mortaliē. q̄ faciendo bonū facit in cōtemptū dei dum credit dictante sibi ꝓscientia hoc dō displicere Et sic intellige. xxviij. q. j. ℣. ex his. de simo. p tuas. el. ij. de resti. spol. lras. de ꝓcp. c. fi. qđ fit ꝺ ꝓscientiam edificat ad gehennā.

2 ¶ Quid si ꝓlatus ꝓcipiat aliq̄d qđ cōscia subditi dictat etiā ꝺ legem dei: R. s. Bo. vbi supra q̄ tenet eaz deponere nisi clarū sit illud fore ꝺ legē dei Et si nescit de illa iudicare dz sapientiores ꝓsulere: vel p oronez a deo declaratione postulare. vel dic vt habet in. c. in q̄stioni. de sen. ex. q̄ qñ scit ꝓ certo q̄ est ꝺ legē dei: ñ obediat. q̄ mortaliter peccaret: sed potiꝰ toleret etiaz excōicationē. Si nō scit ꝓ certo. ꝧ ex leui ⁊ temeraria credulitate. tūc ad cōsiliū sui ꝓlati deponat. Si vō habeat credulitatē ꝓbabilē ⁊ discretā. q̄uis nō manifestam ⁊ euidentē. tūc ꝓter obedientiā faciat qđ sibi ꝓcipit. q̄ tenet in tali dubio ⁊ ꝓter bonū obedientie excusat. sed nullo modo ex ꝓpria voluntate faciat. q̄ non lz. immo mortaliter peccaret. q̄ qui amat periculum peribit in illo. Et istud est qđ dicit tex. in. c. nō solum. de regula. li. vj. Decet inq̄t ⁊ expedit vt cōscientie puritati non desit iudicium rōnis: ne dum spūalis ꝓfect⁹ querit. inde salutis dispendiū incurrat.

¶ Utrū confidens de cōscia fama negligens peccet mortaliter. vide. j. Fama. ℣. j.

Consecratio epoꝝ ⁊ archiepoꝝ infra tres menses post electionē ⁊ confirmationem differri nō debet: nisi necessitas aliud suadeat. lxxv. di. quoniā quidam.

¶ A quo dz consecrari archieps: R. q̄ ab oībus suffraganeis suis qui tunc ad metropolitanā ecclesiā sē vocandi. de tem. oꝝ. si archieps. ⁊ cum consentiu ꝓmatus. c. placuit. lxv. dist. ita q̄ sine eo non recipit executi onē consecratus. vt no. Inno. in. c. nec epi. de tem. oꝝ. 2

¶ Quis consecrabit epm: R. si est exempt⁹ cōsecrabitur a papa vel de eius mandato. Si vō nō est exemptus. q̄ archieps cum duob⁹ ꝓuincialibus epis: aut tres cōꝓuinciales epi ex iussu archiepi. ita tñ q̄ oēs epi cōꝓuinciales sūt p epl'am requirendi vt cōsentiant. vt in. d. c. nec epi. vbi dicit Inno. q̄ si aliq̄s epoꝝ cōꝓuincialiū cōtemnat in cōsecratiōe archiepi vel epi. q̄ poterit agere vt ꝓsequet executione officij. sicut i electione agit vt cassēt. de elec. q̄ sicut. ar. de elec. cuz in veteri. de arbi. cum olim. lxv. di. nō dz. ⁊ etiā grauior penitentia sibi poterit imponi. 3

¶ Quo die debent cōsecrari ꝑdicti: R. q̄ die domini co dora terciarum. l. di. q̄ in aliquo. quasi in fi. lxv. di stin. quod die. ⁊. c. ordinationes. 4

¶ Quō dz fieri. vide in. d. c. ordinationes. sed melius in eorum pastorali. Et qđ sit de substantia. nota. in. d. c. ordinationes. lxv. di. in summa. 5

¶ Patriarcha aūt ⁊ ꝓmas ac cardinales: credo q̄ a papa sunt consecrandi vel de ei⁹ mandato. ⁊ non ab alio. ar. c. pudenda. ⁊ qđ ibi no. xxiij. q. j. Dicit etiam Pa. in. c. meminim⁹. de accu. q̄ qlibet ꝓlatus confirmatus a papa nō potest benedici seu consecrari p inferiorem nisi de licentia pape. vt in. c. cum in distribuendis. de tempo. oꝝ. nisi consuetudo aliud habeat. papa vō consecrari debet ab episcopo hostiensi. xxvij. di stin. in nomine domini.

¶ In quo loco sunt ꝓfati consecrandi: R. q̄ archiepus in sua metropolitana ecclesia. vt in. d. c. si archiepiscopus. Alij aūt vbi placuerit ad quem ꝓtinet cōsecratio. lxxxj. dist. c. fi. 6

Cōsecratio eccl'ie a quo dz fieri: R. q̄ ab epo ꝓprio ñ ab alieno: nisi de licentia ꝓpij. facit. c. tua fraternitas. de cōse. ec. vl' al. Non episcopus. ergo non pōt etiā de licentia episcopi. nec etiā reconciliare vt in. c. aqua. eo. ti. Dicit tñ Jnno. ibidem. q̄ papa plurib⁹ epis cōcessit vt possint p simplices sacerdotes reconciliare ecclesiam. aqua tñ ꝓius per episcopū benedicta. Et sic patet q̄ ex cōcessione pape solum possunt reconciliare non consecrare Intellige de ecclesia consecrata. quia ecclesia non cōsecrata bene pōt reconciliari p sacerdotez aqua exorcizata tñ. vt in. c. fi. de cōse. ec. vel al. q̄ aqua exorcizata potest fieri p simplicem sacerdotem. Ex quo patet q̄ nō optet q̄ fiat p epm vel de licentia eius ſm glo. i d. c. fi. Et est cōmunis opi.

¶ Quo tpe pōt cōsecrari: R. q̄ in oīni tpe tam festiuo q̄ non. d. c. tua fraternitas. 1

¶ Quō dz cōsecrari: R. q̄ mod⁹ habet in eoꝝ pastorali. ⁊ aliq̄d de cōse. di. j. oīs basilice. ⁊ qđ ibi no. Sz a pastorali nō est recedendum. 2

¶ Utrū aliqñ sit reconsecrāda: R. Pa. in. c. ꝓposuisti. 3

de cõse.ec. vl' al. q̃ sic in trib⁹ casib⁹. Prim⁹ qñ nescit an fuerit cõsecrata: vtputa q̃ nõ bz aliqd signũ p qd appareat cõsecrata. nec scriptura nec testis ꝛ hmõi. d cose. di. j. ecclie vel altaria. q̃ nõ dr iteratũ qd nescitur factũ. c. solẽnitates. el. j. de cõse. di. j. c. veniens. de pſ. nõ bap. Scds si parietes sũt cõbusti ꝛ decrustati. Rõ q̃ cõsecratio ꝛ linitio fit in ipis parietib⁹. Et iõ lz nõ corruant: si tñ cõburanť est recõsecranda. glo. est d cõ se. di. j. ecclesijs. Secus si tectũ cõburať vel destruať. q̃ nõ est recõsecranda. vt in. c. ligneis. de cõse. ec. vel al. Terci⁹ si parietes ita corruerint q̃ de nouo optet ipas reficere etiã de eisdẽ lapidib⁹. Et lz glo. ꝛ aliqui ibi velint q̃ si nũc vna ps reficiať. ꝛ postea alia. q̃ nõ sit recõsecranda. Tñ pa. vbi. ŝ. tenet q̃ dz recõsecrari q̃ in spũalib⁹ psideram⁹ vtatẽ ꝛ non fictionẽ. vt no. Archi. in. c. j. de voto. li. vj. Jõ est verũ q̃ nõ est in veritate illa pma eccl'a. nec psecratio q̃ fuit in illa pma est in ista. q̃ nõ est liquor q̃ cõmisceať. Et hãc opi. sequitť Jnno. in rubrica. eo. ti.

4 ¶ Jn q̃b⁹ casib⁹ eccl'a polluitť ꝛ indiget recõciliatõe? R̃. Pa. in. d. c. ꝓposuisti. ponit duos casus. Prim⁹ qñ in ea effunditť sanguis. Et no. q̃ effusio significat abũdantiã. p quo vide bo. tex. cũ glo. in. c. cũ illoꝛ. ſ. q̃ si claustrales. de sen. ex. ꝛ iõ ex modica lesiõe q̃uis modicũ de sanguine effluat: nõ indiget recõciliatiõe. Ad uerte q̃ ista effusio sanguinis optet q̃ sit facta ex cõtẽtione vel ex iniuria ꝑm Rodo. q̃ si furiosus vel ligno cadente effunderet sanguis: nõ esset recõcilianda. Et hoc videť velle Hug. de cõse. di. j. ecclesijs. ꝛ Ho. i. c. si eccl'a. de pse. ec. vel al. Scds q̃ in ea aliq̃s occidit lz sanguis nõ effundať. puta q̃ suspendit ꝛ hmõi. Et intellige de homicidio violento vel iniurioso. ꝑm no. i c. vnico. eo. ti. li. vj. Secus in homicidio casuali. vl' cũ q̃s se defendendo aliũ occidit. vel si sctũs ibi occidať q̃ tũc nõ est recõcilianda. ſ glo. in. d. c. vnico tenet. q̃ in hoc vltimo casu polluitť ꝛ est recõcilianda. ſ nõ lauand⁹ est loc⁹ vbi sanguis effusus est. Et cõit h̃ tenet

¶ Sz q̃d si q̃s in ea letaliter verberet et extra eccl'az moriať? R̃n. glo. d. c. vnici. q̃ recõciliabit etiã si sanguinẽ recollegisset in scutella. ſ nõ ecõtrario si vulnerať extra ꝛ cõfugit ad ecclesiam. lz ibi moriať vel sanguis effundať nõ recõciliabit. Sil'r dic ꝑm Hug. si existens in tecto ecclesie sagittet nõ recõciliabit q̃ extra

6 ¶ Quid si q̃s sane mentis (ecclesiã videt factum. seipm vulneret vel occidat in ecclesia irato animo? R̃. Be. in. d. c. vnico. q̃ recõciliabit si est publicũ. de sent. ex. cõtingit. el. j. q̃ homicida est. Secus si eet furiosus ꝛ nõ sane mentis. arg. de. si furiosus. de homi. Terci⁹ qñ excõicat⁹ sepelit in ecclesia vel paganus. q̃ si erat cõsecrata est recõcilianda. ꝛ corpa p̃dictoꝛ ꝓuciẽda: si discerni pñt ab alijs. de cõse. di. j. eccl'iam. ꝛ de cõse. ec. vl' al. Jsuluisti. ꝛ ibi pa. ponit istũ cũ casu se. Quartus qñ fuit cõsecrata p notoriũ excõicatũ. Nã ea que cõstituũt in exterioꝛib⁹ bñdictionib⁹ ꝛ cõsecratiõib⁹ facta p notoriũ excõicatũ. nõ debent p fideles exercitari ãñ recõciliationẽ. Quint⁹ ꝑm glo. in. d. c. ꝓposuisti. qñ parietes successiue reparanť. ſ credo sit recõsecrãda. Sext⁹ qñ effunditť semen. de adul. c. significasti. ſ qñ est occultũ nõ polluitť. vt tenet glo. in. d. c. vnico. et ex. d. c. significasti. in v. publice. Et fit publicũ vl' ex cõfessione eoꝛ q̃ fecerũt vel rei euidentia. Et intelligũt q̃dam de oñi effusiõe seminis criminosa. Sec⁹ de effusione que fit in somnis ꝛ ea q̃ fit in mrimonio causa p̃creande plis ꝛ hmõi. Cõtrariũ tñ tenet cõiter. vt patet in glo. d. c. vnici. ꝛ qbi no. vt habeat locũ i omni pollutione humana Et hoc magis ꝓsonat tex. in. c. ecclesijs. de cõse. di. j. Et hoc tene.

¶ Quid si ecclesia nõ erat ꝓsecrata? R̃n. q̃ q̃uis ecclesia nõ sit ꝓsecrata. tñ polluitť seminis: aut sanguis effusione. vtz in. c. si. de pse. ec. vel al. ꝛ dz lauari aqua exorcizata tñ p sacerdotẽ: vt ibidem. 7

¶ Utrũ celebrans in eccl'a polluta efficiať irregularis? R̃n. Be. in. d. c. vnico. q̃ nõ. de sen. ex. is q̃. li. vj. tñ in ea ñ dz celebrať. de pui. tuaꝛ. in pn. Dicit tñ Lap. q̃ talis est suspensus ab ingressu ecclesie. de pui. epoꝛũ. li. vj. Et si cũ tali suspẽsiõe in eccl'a diuina celebraret vt pri⁹ suo agẽs officio erit irregularꝛ. de sen. ex. is 8

¶ Quõ dz recõciliari eccl'a polluta? R̃. (cui. li. vj. q̃ cum aqua. de q̃ in. c. ꝓsuluisti. ꝛ in. c. aqua. de cõsec. ec. vel al. Et sil'r cimiteriũ. Sed meli⁹ babeť in pasto. 9

¶ Utrũ faciẽs ꝓsecrare eccl'iam (rali. Et sic ꝥua possit cõpelli ad ipam dotandã? R̃. Pa. in. c. cũ sicut de pse. ec. vel al. q̃ sic. Et dos dz esse tanta q̃ vn⁹ presbyter cũ ministro possit viuere habito respectu ad obuẽtiões spũales. Et si eet collegiata habeť respect⁹ ad numeꝛ collegiatoꝛ. Fallit hoc in ecclesijs mẽdicãtiũ 10

¶ Utrũ possit aliqd exigi p cõsecratione ecclesie? R̃. q̃ non. vide infra Simonia. iij. ſ. xix. 11

Consecratio altaris est alia a cõsecratione ecclie. c. j. de cõse. ec. vl' al. Jõ vna sine alia fieri põt. de q̃ vide supra Altare.

Consecratio cimiterij quõ debeat fieri: hr in pastorali.

¶ Quõ polluitť? R̃. q̃ si cimiteriũ est cõtiguũ ecclesie tũc polluta ecclesia polluitť cimiteriũ sed non ecõuerso. vt in. d. c. vnico. de pse. ec. vel al. li. vj. Si vo nõ est contiguũ eccl'ie vel si est contiguũ ſ non polluitť eccl tũc polluitť p sanguinis vel seminis effusionẽ: sicut dictũ est de eccl'ia. Jtem qñ aliq̃s excõicat⁹ vel infidelis in eo sepelitť. vt in. d. c. ꝓsuluisti. ꝛ in. d. c. eccl'iaz. el. ij. Aduerte tñ q̃ si eẽt plura cimiteria cõtigua. tñ parietẽ habentia in medio se iungentẽ. q̃ polluto vno ñ polluitť aliud. etiã si p portã mediã habeať accessus de vno ad aliud. vt in. d. c. vnico.

¶ Sz q̃d si pollutio vel sanguinis effusio fiat in porta in medio posita? R̃. Jo. an. vt refert Be. in. d. c. vnico. q̃ illud cimiteriũ est violatũ cuj⁹ cã paries ꝛ porta fuerũt facta quasi sit illi⁹ accessio. p. l. ꝛ si nõ sunt. ſ pe. ꝛ vl. ff. de au. ꝛ ar. le. vbi dr. spectamus q̃ res cuj⁹ rei ornande cã fuerit adbibita. non que sit preciosior. Et ideo legato auro legata sunt vasa aurea ꝛ legatis gemmis gemmea vasa. Et ꝑm hoc siue gemme sint in aureis vasis auro cedent. ꝛ idem de argento cum. l. se. ꝛ dicit Be. ibidem q̃ in dubio paries intermedius videť principaliter fact⁹ vt faciat duo cimiteria non accessorie: vt innuit tex. ibidem. 2

¶ Utrũ similiter sit dicendũ si pollutio vl' effusio sanguinis fiat in porta ecclesie? R̃. Be. vbi supra. q̃ Jo. de imo. dicit q̃ sic. quando intra clausuram ostij versus eccl'iam est facta. Secus si in pte que est extra clausuram. ar. no. p Bar. in. l. j. ff. de dona. 3

¶ A quo debet reconciliari? R̃. q̃ ab episcopo: sicut dictum est de eccl'ia cum aqua bendicta. vt in. d. c. consuluisti. 4

¶ Utrũ debeat quis sepeliri in cimiterio polluto? R̃. q̃ non. vt in. d. c. vnico. 5

¶ Utrũ corpora excõmunicatorum hereticoꝛũ aut paganorum sint exhumanda quando cõsecrare vult cimiterium vel recõciliare pollutum? R̃n. q̃ sic si discerni possunt. de pse. di. j. eccl'iam. el. ij. 6

7 ¶ Utrū recōciliata eccl'ia recōciliatū sit cimiteriū: Rñ ꝑm Archi. ⁊ Jo.an.in.d.vnico.q̄ sic si est cōtiguum. alꝫ secus.

Consecratio vestimentoꝝ ⁊ vasoꝝ ad diuinū cultū necessarioꝝ ad quē ꝑtinet. vide. s. Bñdictio. §. j. ⁊. ij.

1 ¶ Utrū possint alienari: Rñ. q̄ in vsus ꝓpbanos nullo mō debent cōuerti q̄ semel deo dicata sūt: ꝑ vetustate cōsumpta debēt cōburi ⁊ cineres in eccl'ia reponi. c. q̄ semel. ⁊ qd ibi nota. xix. q. iij. ⁊ in regula semel deo. de re. in. li. vj. Pñt tū vasa eccl'iastica ⁊ calices cōfracti seu minuti vendi in casib⁹ cōcessis. de q̄b⁹ dz. ꝑ. alienatio. §. ij. x. q. ij. boc ius. ⁊ in glo. pfate regule. Inter gra nō nisi alteri eccl'ie vel loco religioso. vt in. c. ligna de cōse. dist. j.

Consecratio ỽginū quo tpe dz fieri: Rñ. q̄ in die epiphanie ⁊ in natalibus apl'oꝝ: ⁊ p totā hebdomadā resurrectionis ⁊ oīni die dñico. vt no. xx. q. j. §. velamen. ⁊. c. se. ⁊ in casu necessitatis puta ꝑiculi mortis oī die ꝓuato. xx. q. j. deuotis. ⁊ in glo. c. ij. de ꝓse. ec. vel al. Inno. in. c. j. ō tem. oꝛ. tenet q̄ etiā in solennib⁹ festiuitatib⁹ possunt

1 ¶ A quo debent cōsecrari: Rñ. q̄ ab epo (ꝓsecrari. ꝓꝓio. vt in. d. c. deuotis.

2 ¶ Utrū illa q̄ est coꝛrupta sit cōsecranda: Rñ. q̄ non. xxvj. di. acuti⁹. ⁊. d. c. deuotis. ⁊. c. iuuenculas. e. q. Et cuius fuerit violenter coꝛrupta. tñ cōsecrāda nō ē. qz ꝛ coꝛona ei duplicet̄ ꝗtū ad meritū. ñ tñ habebit aureolā ỽginū. vt no. in summa. xxij. q. v. facit. c. ille famule. ea. q. Sed theologi tenēt ⁊ bñ. q̄ habebit ⁊ nec ꝓpē boc nō cōsecrat̄. ꝑ qz eccl'ie nō ꝓstat an ꝓsenserit

3 ¶ Quid fiet de ea q̄ occulte coꝛrupta fuit (vel ne. ⁊ nisi cōsecret̄ imminet scandalū: Rñ. q̄ eps simulabit eā cōsecrare faciendo ea q̄ nō sē de substantia consecratōis. ⁊ omittendo substantialia. qd licet sicut ꝓꝛ in. c. j. de bis q̄ vi me. ve cā fi. ⁊ facit. c. vtilē. xxij. q. ij. ⁊ nomen virginitatis mutabit in nomen castitatis.

Consentire videt̄ ꝑm Inno. in. c. in genesi. de ele. qñ q̄s tacet in actu honoꝛabili seu cōcupiscibili. ꝑ in actu vitupabili ⁊ p̄. iudiciali. ⁊ in quo eēt verecundū loq̄ ⁊ ꝺicere plerū q̄ videt̄ dissentire. l. filiussa. §. inuit⁹. ⁊ ibi glo. ff. de ꝓcu. ⁊ ē glo. in. l. q̄ patit̄. ff. man. Et glo. in. c. plerūq̄. ij. q. vij. limitat Jo. de imo. in. c. vr̄a. de loca. ⁊ glo. in. c. dyacon⁹. xxvij. di. ⁊ in. d. l. q̄ patit̄. qñ actus q̄ fit in p̄ iudiciū valet etiā in illo ꝺicente. Secus si nō valet nisi pñs cōsentiat. qz tunc tacens babet̄ ꝓ cōsentiente. Exemplū ꝓmi. vendo rem alienā dño pñte ⁊ tacēte. ⁊ sic nō valet. qz etiā eo abiente vel ꝺicente potuit vendi in p̄iudiciū vendentis. vt no. in. l. rē alienam. ff. de ꝺhen. emp. sicut ⁊ legare pñt rē alienā in p̄iudicium sui heredis. vt no. in. c. filius. de testa. Exemplū scdi. Impignoꝛat q̄s rem alienā pñte dño. ⁊ sic vz. vt no. in. l. gaius. ff. de pig. ac. Et de hac distinctione habes tex. singularē in. l. sepe. §. cur aūt bis. ff. de re iud. facit. l. si seruus cōis. ff. de dona. inter vi. ⁊ vr. vbi frater donans rem cōem sibi ⁊ fratri pñte fratre ⁊ nō cōtradicente valet cōcessio. facit. c. cōtinebaꝫ. de bis que nō ꝺicente tenet collatio. facit qd no. Bal. in. l. si tucit. C. in quib⁹ cau. in integ. resti. nō est necess. vbi dicit q̄ si q̄s scit aliquē se gerere ꝓ eius ꝓcuratoꝛe. tūc tit. Secus si nō potest impedire. Silem decisionē ponunt dñi de rota in habentibus cām cōem. si vn⁹ illorum cōstituit ꝓcuratoꝛē vt consentire videanē si pñt impedire. ⁊ qd no. Bal. in. l. ij. §. si vir. ff. solu. ma. vbi dicit q̄ qñ cōsensus req̄rit̄ ad habilitandā p̄sonā nō ꝺictio babet̄ ꝓ cōsensu. vt in. l. quo cūm. §. j. ff. rē ra. ba. vbi dicit glo. nō ꝺicere ratibabitioni par est. Ex quo arguit Bal. q̄ satisfactū est statuto florentinoꝝ requirenti cōsensum cōsanguineoꝝ in ꝺctibus si consanguinei sciunt nec ꝺicunt. ꝓ quo facit illud singulare dictū Bal. in. l. potuit. in vltima. q. C. de iur. deli. vbi vult q̄ si pupillus maioꝛ infante vna cum tutoꝛe ingressus est possessionē q̄ p boc hereditas est legitime cōꝓbensa. Nec ob. q̄ auctoꝛitas debeat ꝓbis exꝑssis. vt facit. l. j. ff. ad fl. de aucto. tu. qz boc est verū circa actus exꝑessos. sed in tacitis tacite loquimur rebus istis factis. iuxta illud ⁊ factis loquimur argumentū. ar. in. l. de quib⁹. ff. de legi. ⁊. l. item. qz. ff. de pac. facit qd idem Bal. in. l. mandatū. C. man. i. ij. col. dicit. q̄ societas ꝺcta cum patre intelligit̄ cū filio renouata si intercedat patientia tutoꝛis. Item aliud dictū in. l. post mortē. ff. de adop. vbi idem Bal. dicit q̄ si filius vixit seoꝛsū a patre negociando: vt emancipatus. ꝓ. xx. annos patre sciente ⁊ patiente ꝓesumit̄

¶ Sed numquid in actu negati- (emancipatus. 1
uo requirat̄ ꝓtestatio ne videatur cōsentire: Rñ. q̄ in actu negatiuo abstinens ⁊ tacens nō babet̄ ꝓ cōsentiente. facit qd no. Bo. ⁊ Inno. in. c. olim inter. de resti. spo. ⁊ qd no. in de. vnica. de ꝓcu. iuncta glo. l. fi. ff de ꝓcu. Silr no. q̄ qñ duo ꝓponunt̄ vni: et solum negat vnū: videt̄ alterū affirmare. vt in. c. nonne bñdicimus. de p̄sum. facit. c. j. de postu. p̄la. Sed bñ attende istam qōem quō tacens videt̄ cōsentire. qz videt̄ esse q̄si bzocardica questio. qz multas patit̄ limitationes.

¶ Utrū exñtes in cōsilio ⁊ tacentes qñ aliqd malum 2
tractat̄ sint culpabiles: Rñ. q̄ existentes in cōsilio inuoluunt̄ peccato ⁊ tenent̄ ad restitutionē de damno ⁊ silr de quibuscunq̄ alijs qñ malo obuiare ꝑñt ⁊ nō faciūt. Rō. qz q̄ tenet̄ loqui ⁊ tacet: cōsentit in ei⁹ ꝓe iudiciū. l. de etate. §. q̄ tacuit. ff. ō iterro. ac. ⁊. c. si post p̄stitū de ꝓbe. li. vj. Quilibet aūt de vniuersitate tenetur votū suū exꝑmere in cōcernentib⁹ facta cōitatis ex debito officij. arg. in. c. j. ō bis q̄ fi. a ma. p. ca. Et iō ibi dicit Inno. q̄ nisi ꝺicat si aliq̄ ibi male agerent̄. babet̄ ꝓ cōsentiēte quo ad pctm̄ ⁊ quo ad penā. Qd ꝙdem vniuersaliter q̄ ad culpā habeo ꝓ indubitato: de q̄cunq̄ q̄ pōt obuiare pctō ne cōmittat̄ ⁊ nō facit xxij. q. v. boc videt̄. Sz de pena nō credo nisi in p̄lato: vel cui ex officio cōpetit vt istis q̄ babent vocem i capitulo. ar. eoꝝ q̄ no. in. c. negligenter. ij. q. vij. vl nisi dolose taceat ⁊ nō ꝓbibeat. ar. eoꝝ q̄ no. in. c. quante de sen. ex. Et ꝑm banc distinctionez limita Bar. in. l. vtrū. ff. de peri. ci. vbi vult q̄ solū teneat̄ obuiare qui est subiectus illi q̄ debet offendi. sicut seru⁹: filius. Et glo in. l. culpa caret. ff. de re. iu. ⁊ tex. insti. de pub. iudi. §. alia. q̄ vult q̄ cōscius q̄uis extraneus sit punia tur. intellige qñ bz ex officio vel qñ dolose nō ꝓbibet vel in crimine lese maiestatis. l. q̄s q̄s. C. ad. l. iul. ma.

¶ Qñ debet p̄stari cōsensus: Rñ. vt collig. t̄ ex Bar. i l. si q̄s mbi bona. §. iussum. ff. de acq̄. bere. ⁊ Pa. i. c. 3
cum nos. de bis q̄ fi. a p̄la. ⁊ alios doc. ibidē. q̄ qñq̄ i actu requirit̄ iussus alicui⁹. ⁊ tunc debet p̄cedere: vt in. d. §. iussum. Qñq̄ requirit̄ auctoꝛitas. i. cōsensus auctoꝛizabilis. ⁊ debet intervenire in ipso actu ꝑm q̄ ỽbū sonat vel modicum ante seu immediate post. vt in. d. §. iussum. ⁊ in. l. obligari. §. tutoꝛ. ff. de aucto. tu. ⁊ insti. eo. §. tutoꝛ. Qñq̄ requirit̄ licentia ⁊ dz ꝓcede

re.c.licet.de regu.Q̃ñq̃ cõsiliũ.z dz req̃ri añ z expectari rñsum.c.cũ in veteri.de elec.Q̃ñq̃ req̃rit cõsensus.z tunc si de solennitate act⁹ req̃rit vt interueniat certo tpe nõ põt interuenire.post.c.audítis.iuncto.c. q: ꝓter.de elec.Aut nõ requirit certo tpe.ꝫ simpliciter ad validitatẽ act⁹.z tũc si actus tenuit põt cõsentire ſp.vñ canonic⁹ cõtempt⁹ in electiõe põt cõsentire qñcũq̃ vult.c.q̃ sicut de elec.Si vo act⁹ nõ tenuit z tunc põt etiã infuenire post factũ sed validat actũ nõ vt ex tunc ꝫ ex nunc.facit qđ no.glo.in regula ratũ.et in regula ratibabitio.z in regula nõ firmat.de re. iu. li.vj.qđ limito verum in alijs: ꝫ non in sacramentis.

4 ¶Quid req̃rit vt tatibabitio ꝓfirmet actũ p̃cedẽtẽ: R̃.Bal.in.l.fi.C.ad macedo.z in.l.obſeruare.§.fi.ff. de of.pcõ.multa dicit. Sz tu dic dari⁹ q̃ p optz q̃ ſit factũ noie meo vt in.d.regula ratũ. Intellige ꝑm glo. in.c.cum q̃s.de ſen.ex.lib.vj.factũ noie meo: qñ mea cõtemplatiõe fecit. Scõo q̃ habeã ratũ tanq̃ geſtuz noie meo. Nã poſſum habere ratũ factũ:ꝫ q̃litatẽ facti nõ.ſ.q̃ ſit factũ noie meo.l.ſicut interdicto. C. ar. tu.z no.in.l.pompoñ⁹.ff. de negot.ge. Et iſta eſt opi. Ja.de are.approbata in.l.j.§.deĳcere.ff.d vi z vi ar. z p glo.ꝑm bar.ibidẽ.in.§.ꝫ cũ q̃s.lz ꝑm Bal.ſit glo. p̃ria.ibidẽ.in.§.quotiens. Hic tñ aduerte q̃ nõ ſolũ ratibabitio exp̃ſſa ſufficit.ꝫ etiã tacita i maleficijs. vt puta q: nõ reuocat poſtq̃ ſcit q̃ eſt factũ noie ei⁹.aut nõ p̃dicit:vt li.nõ ꝓte.c.j.in fi.de of. dele.c. olim. el.j. C.de in ce.nup.l.cũ ancillis.C.de fer.l.j.z no.glo.in.c cũ impoſitiõib⁹.de iureiur.li.vj.q: tunc eſt ratibabitio p̃ſumpta.ij.q.j.notũ. Secus eẽt in nõ maleficijs. Tercio q̃ actus nõ requirat p̃ntiã q: q̃ p̃ntiam requirunt ratibabitio nõ põt cõfirmare.inſti.de auc.tu. §. tuto:. Quarto requirit ꝑm Pa.in.c.j.de puer.inſt.q̃ extrema ſint habilia ad illũ actũ ꝓpetrandũ.ſ.tps i q̃ actus geſtus eſt z ratibabitiõis tp̃s.q: ſi vnũ iſtoz deficit:nõ ꝓcedit ratibabitio.q: cũ ratibabitio ſit fictio iuris:nõ põt ꝓcedere ſup impoſſibili.de quo plene p Bar.in.l.ſi is q̃ ꝑ emptoꝛe.ff.de vſuca. Exẽplũ q̃daz noie infantis interfecit. Maioꝛ fact⁹ ratũ hz.certe talis ratibabitio nõ retrotrahit.q: impoſſibile erat tũc tpis tale mandare. Exemplũ de alio extremo. Ab aliquo habebã terminũ ad aliq̃d agendũ.amic⁹ me⁹ nomine meo fecit.ego poſt terminũ ratũ habui nõ retrotrahit.q: ſicut poſt terminũ nõ potuiſſez vere facere: ſic nec ficte. Rõ q: vbi certum tp̃s eſt de ſubſtantia: ibi optet obſeruari tp̃s.alꝫ actus eſt nullus ipſo iure ff. de excu.tu.l.ſcire optet. §. ꝓſequens. q: recedere a tpe eſt recedere a forma.ff.de v̄.ob.l.q̃ rome. §. augerius.vide bonã glo.in.l.ſi ego.ff.de neg. ge.i fi.z ꝑ hẽ facit tex.in.l.bonoꝛ.ff.rem ra.vide bonã glo. in.c. q̃ ſit.de elec.li.vj.facit qđ no.Car.in cle.qđ circa.d ele. vbi dicit q̃ fictio nõ põt id qđ ꝑm naturã eſt impoſſibile. Exemplũ inſti.de adop. §. minoꝛẽ.vbi q̃s nõ poteſt adoptare eũ quẽ nõ antecedit p tot annos q̃ euz generare poſſet. Silr nõ poſſet fingi q̃ q̃s viueret hodie q̃.cec.annis p̃teritis moꝛtu⁹ eſt.inſti.de excu.tu. § ſi in bello. Quinto req̃rit ꝑm Inno.in.c. prudẽtiaz de offi.dele.q̃ illud qđ q̃s facit valeat vt ſit aliq̃d. q: qđ nihil eſt nõ põt ratũ haberi.vñ excõicat⁹ noie alterius nõ valet.lz ille ratũ habeat.niſi ipſe q̃ põt excõicet. Silr ſi q̃s iuriſditionẽ faciat noie iudicis:nõ poteſt ratũ haberi.q: q̃ facta ſũt z ſolennitatẽ req̃runt: nõ p̃nt rata haberi. Et iõ cũ ſnia a nõ ſuo iudice lata ſit nulla.de iudi.at ſi clerici.z cũ alie ſolennitates req̃rant q̃s ipſemet q̃ ratum habere vult ſi omitteret nõ teneret qđ facit ergo nec ratũ habere põt ſi ab aliquo omittat.facit. d.l.obſeruare.in fi. Sexto requirit q̃ poſſit mandatũ p aliũ fieri.q: ſi p aliũ nõ põt fieri ratibabitio nõ retrotrahit.vt puta facit q̃s adulterũ vt fornicationẽ noie meo nõ poſſum ratũ habere.vt dicit glo.in.l.j.§.quotiens.ff.de vi z vi ar.z Cy.in.l. nõ dñs.C.de accu.in.c.ſciant cuncti.de elec.li.vj. Limita iſtud verũ in alijs q̃ nõ ſunt delicta.ꝫ quo ad delicta:lz nõ ꝓprie cõmittat ꝫ interpretatiue:nõ eadem pena puniet tanq̃ eiuſdem delicti ꝓticeps z mãdator. vt no.Bal.in.l.vnica.§.ne aũt.C.de cadu. tol.

¶Utrũ actus q̃ debet expediri p cõſenſum in cõi ꝑ, 5
ſtitum valeat ſi ſinguli cõſentiãt vt ſinguli nõ collegi aliter: R̃.Pa.in.c.cũ in eccl̃ia.de cau.poſ.z ꝓprie.q̃ nõ.vt in.c.in geneſi.de elect.z.l.ij.C.de decu.nec ẽ ſpeciale in electõe:q̃uis glo.dicat ꝓtũ.in.c.j.de re.ec.nõ alie.li.vj. Sz tu tene q̃ ñ valet. Et hoc ſentit poſtmodũ Jo.an.ibidẽ in nouella.z firmat Jo.cal.in.c.cum oñs.de teſti.z Bar.in.l.oẽs ppli.ff.de iuſti.z iur.

Conſeruatoꝛ q̃s põt eſſe: R̃.q̃ ſi dar a papa optet q̃ ſit epus vel ſuperioꝛ: platus vel abbas vel habens dignitatẽ vl̃ p ſonatum in cathedralib⁹ aut collegiatis eccl̃ijs. Jtez q̃ nõ ſit de iuriſditione vel de dominio ſeu diſtrictu eccleſiaſtico:vel tpali illius cui dar ꝓ cõſeruatoꝛe:exceptis illis q̃ regib⁹ z reginis dant. Jtem q̃ nõ ſit cõſeruatoꝛ cõſeruatoꝛis ſui:habent hec in.c.hac cõſtitutione.de offi.deleg.li.vj.z extra ciuitates vl̃ dioceſes in q̃bus fuerint deputati:vel alibi q̃ in ciuitatib⁹ ſeu locis inſignib⁹ vbi copia poſſit haberi pitoꝛ ꝓcedere nõ poſſunt:nec aliq̃s vltra vnã dietã a fine dyoceſis eoꝛundẽ trahere poſſunt.vt in.d.c.hac cõſtitutione.

¶De q̃bus poſſunt ſe intromittere: R̃.q̃ ſolũ de manifeſtis iniurijs z violentijs.z ſi de alijs ſe intromiſerint:vel ad ea q̃ iudiciale indaginẽ req̃runt ſuã poteſtatem extenderint ſunt ſuſpenſi ꝑ vnum annũ ab officio:z ꝑs q̃ hoc fieri ꝓcurauerit excõicatiõis ſniam incurrit ipo facto:a q̃ nõ poterit abſolui niſi ꝓmo ſatisfaciat integraliter de expenſis.vt in.d.c.hac cõſtitu (tione. 3

¶Quid ſi reus negat notoꝛiũ z actoꝛ vult ꝓbare: R̃.q̃ cõſeruatoꝛ cognoſcere poterit.q: quilibet iudex ꝓgnoſcere poteſt an ſua ſit iuriſditio.l.ſi q̃s ex aliena.ff.de iudi.

¶Oꝛtum durat eoꝝ officium: R̃.q̃ vſq̃ ad obitũ cõ 3
cedentis:z tunc expirat q̃ ad negocia nõ cepta. vt in

¶Circa muneꝛa z expen- (d.c.hac cõſtitutione. 4
ſas aſſeſſoꝛ z notarioꝝ teneẽ obſeruare qđ de legat⁹ ſtatutum eſt.de quo vide.j.iudex.§.viij.cum ſe.

¶Quid de attentatis p ꝓſeruatoꝛes cõ pmiſſa: R̃.q̃ 5
irrita ſunt ipſo iure.d.c.hac cõſtitutiõe.z hec vera ſi niſi in eoꝝ lr̃is alia poteſtas eis dareẽ vt fit cõiter. Et ſic ptz q̃ bodie parum valet hec q̃uiſio.

¶Sz q̃d ſi alius q̃ ille cuius eſt ꝓſeruatoꝛ ꝓcuraret 6
vt ſe intromitteret de alijs: nunq̃d eſſet excõicatus: R̃.Be.in.d.c.hac cõſtitutione q̃ nõ niſi ꝓticiparet cũ pte poſtq̃ excõicationẽ incurrit:q: tunc ligareẽ eadẽ excõicatione ꝓticipando in crimine crimino ſo:alꝫ nõ

¶Quis põt abſoluere iſtum: R̃.Archidi. Jo.mo.z 7
Jo.an.i.d.c.hac cõſtitutiõe.q̃ ordinar⁹ exq̃ conditoꝛ canonis nõ ſibi reſeruauit.

¶Utrũ poſſit vices ſuas alteri cõmittere: R̃.q̃ non 8
niſi citatiões z ſniaꝝ denũciatiões. niſi aliud ſpaliter in eoꝝ lr̃is cõtineaẽ: dicto.c.hac conſtitutione.

Conſiliũ eſt voluntatis.ꝑceptum neceſſitatis.xiiij.q.j.qđ ꝑcipiẽ.tñ q̃ conſilio

domini non vtiẽ minus boni adipiscẽ.c.q̃s̃q̃s.ea.q. Et merito arguit̃ q̃ cõsilia sapientũ ⁊ recta suadentiũ nõ vult recipe'l xxxiij.di.c.j. Et in dubijs dz bõ reḡre re cõsiliũ.xvj.q.ij.vilis.⁊ di.xx.c.vl.xj.q.iij.excellẽtissi

1 ¶ Utrũ q̃s teneat̃ ex cõsilio dato? R.aut (mus. dat q̃s cõsiliũ delinquenti aut cõtrabenti. Si delinq̃nti q̃ ad pcm̃ indistincte inuoluit̃:ꝑ q̃ ad penã seu restitutionẽ faciendã distinguo :aut talis erat facturus etiã sine cõsilio.⁊ tũc si dedit cõsiliũ ope teneat̃.insti.d ob.q̃ ex delic.na.§.at vbi ope.ff.d fur.l.si q̃s vxori.§. j.etiã si cõsiliũ nõ adhibuit ꝓcipaliter.ꝑ sc̃ario.ff.d fur.l.si pignore.§.penl'.insti.de fur.§.ope.vtputa accõmodauit scalã ad ascendendũ ⁊ hmõi.si vo dedit cõsiliũ sine ope.als facturo nõ teneat̃.d.§.at vbi ope. Nec ob.l.j.§.si q̃s.ff.de ser.cor.q̃ ẽ casus spãlis in q̃ nõ dz augeri malicia serui laudando. Vel põt dici q ibi nõ solũ cõsuluit:ꝑ etiã laudando incitauit:qđ magis est.ꝓ hoc facit qđ no.in.l.sepe.§.fi.ff.de v̄.sig.⁊ i l.j.in fi.ff.manda. Si vo nõ erat factur? teneat̃.l.si remunerandi gratia.§.plane.ff.man.ꝑ non ei cui dedit cõsiliũ ꝑm glo.in.l.nullus ex ꝓsilio.de reg.iur.li.vj.ꝑ ei ↄ quẽ ⁊ eius maleficij noie:puta si fecit homicidiũ homicida est.l.di.si q̃s viduã.⁊ hmõi. Sz tu dic in cõscia teneri etiã ei quẽ male cõsulendo corrupit q̃tum põt exhortando ad bonũ.ar.vj.q.j.deteriores. Si vo dat cõsiliũ ꝯbenti:⁊ tũc si est fraudulentũ teneat̃ indistincte.ff.de dolo.l.q̃ si cũ res.vbi ille q̃ cõsuluit doloser⁊ sui lucri causa mutuare debitori nõ idoneo tenetur actione de dolo ei cui cõsiliũ dedit.ad idẽ.ff.ꝓ so. l.ij. Si vo nõ est fraudulentũ nõ teneat̃. vt in.d. regla nullus ex ꝓsilio.ff.de dolo.l.elegant̃.in fi. Et hoc verũ si est simplex ꝓsiliũ:qr̃ si cẽt mãdatũ:q̃uis nõ sit fraudulentũ si est designata certa psona:puta mandat q̃s tibi vt ticio pecuniã tradas:⁊ sic teneat̃ indistincte.etiam si als erat facturus.ff.man.l.ij.§.tua⁊ aliena.⁊.ff de neg.ge.l.iij.§.plane. Si vo nõ ẽ designata certa ꝑsona.⁊ tunc si als non erat facturus teneat̃.vt in.d.§.

2 ¶ Utrũ ille q̃ debet aliq̃d agere (plane.als non cũ cõsilio alicui? possit ꝓcedere si ille moꝛtuus est vel est absens vel nõ vult cõsulere:R.vt colligo ex Be.i c.j.ne se.va.li.vj.⁊ Pa.in.c.ex pte.de ꝓsti.q aut ꝓsilium dz peti ex statuto vel ex cõsuetudine:tũc põt ꝓcedere si ille moꝛtu? est vel remot?.vel nõ vult dare q̃n piculosum est expectare respectu act? sup q̃ reḡri dz sicut collatio bñficij⁊ hmõi. Si vo ꝓsiliũ nõ reḡrit̃ ꝑ statutũ vel cõsuetudinẽ:ꝑ de mandato alicui?.Be.ibidem tenet q nõ põt ꝓcedere.ꝑ debet ad mandantez referri.Et hoc verũ ꝑm Vin.⁊ Cõpo.nisi cõmissio' facta fuisset sub noie dignitatis:qr̃ si moꝛtu? est expectabit̃ successoꝛ ar.c.q̃n abbas.de of.de le.Pa.vo limitat verũ:nisi imineat piculũ ex dilatione.ar.l.si longius.§.si fili?.ff.de iudi.⁊ in.l.si cũ dotẽ.§.sed si latitat. ff.solu.ma.Et hoc sentit Bar.in.l.j.§.si plures.ff. de exerci.Rõ ꝑm eũ:qr̃ mandatũ debet intelligi ꝑm iura ar.c.ex lr̃is.de cõsti.⁊.c.ij.de rescrip.Sz de mẽte iur̃ est q si põt haberi habeat̃:⁊ si nõ põt haberi⁊ periculũ sit in mora ꝓcedat̃ ad cõsummationẽ act?.vt i.d. c.j.Et placet mihi.qr̃ sic videt̃ de mente mandantis.

3 ¶ Utrũ actus gest? teneat si põt peti cõsiliũ ⁊ nõ petiẽt:R.Pa.in.d.c.ex pte.q si mandatoꝛ ex forma mãdati voluit reḡri cõsiliũ nõ tenet actus nisi reḡrat̃.vt in.c.cũ in veteri.de elec.Si vo est ex dispositiõe legis ⁊ tũc si lex a ꝓncipio cũ dedit ptãtẽ mandauit cõsiliũ reḡri sil'r nõ valet ex defectu ptãtis.qr̃ habuit eã modificatã ⁊ qualificatã.Et sic intelligerẽ.c.novit.d bis que fi.a plã.ita q sine clausula decreti actus est nullus:aut habenti ꝓius potestatem mandaut supioꝛ: vt ꝓcedat cũ cõsilio:⁊ tunc tenet lz sit puniend?.arg. c.dilectus.el.ij.de ꝓben.vide glo.singularẽ in cle.j.de

¶ Utrũ obligat? petere ꝓsiliũ teneat̃ (iure pa. illud sequi:R.Be.in.d.c.q aut peti dz ab eo cui? potestate dependet ꝓncipalit̃ actus:vt q clerici? nõ conueniat̃ coram alio eccõ sine cõsilio ꝓpij:⁊ sic teneat̃ seq̃. ⁊ iste casus in.c.j.de fo.cõpe.cũ glo.Si vo nõ dependet actus ab eo:sed vna cũ alijs debet interesse:tũc si ꝑ aliã ꝓcuraꝛ dz sequi clarus est q artabit̃.⁊ ita ꝓcedet glo.in.c.ij.de coꝛ.vicia.ꝑm intellectũ Hosti.ptz hoc i c.studeat.l.di.q reḡrit ꝓsiliũ alioꝝ eccõꝝ in depositione sacerdotis:⁊ intelligit̃ q sequat̃ ꝓter.c.felix.xv. q.vij. Aut nõ apparet ꝑ alia iura exp̃sse q debeat seq̃ ⁊ tũc si debet requiri a ptice officij sup illa optet sequat̃.cõclusio est Inno.in.c.venerabil.de offi.deleg. Mã coadiutoꝛ ibi datus dz officiũ sup reb? eccl'ie: sicut ꝑlatus cui dat̃.ergo dz sequi eius cõsiliũ. Aut nõ dz requiri a ptice officij:ꝑ ab babente ius.⁊ sic tenetur sequi. Vñ si mandat̃ ꝓuideri alicui de ecclesia re q̃sito cõsilio patroni dz cõsiliũ sequi cũ babeat ius in tali ꝓuisione ecclesie.dictum est Jo.an.in.c.dilectus de offi.lega.⁊ in.c.j.de capel.mo. Aut nõ dz reḡri ab babentib? ius.tũc si materia babeat q debeat seq̃ sequendũ est.puta si cõsulat̃ alicui ne ordinet̃ ꝓp̃ irregularitatẽ.⁊ ita ꝓcedit tex.in.c.ad aures.de eta.⁊ q̃lita.⁊ ita eũ intelligit Jo.an.in.d.regula.nullus ex cõsilio. Aut materia nõ dz vt sequat̃.⁊ sic nõ teneat̃ sequi de elec.cũ in veteri.de arbi.cum olim. Adde ꝑm Jo. an.in regula null?.li.vj.in mercu.q si dicat̃ iuxta cõsiliũ vel ꝑm cõsiliũ talis teneat̃ sequi.Et ꝑm Cy.in.l.id qđ pauperib?.C.de epi.⁊ cle.idem dicendũ q̃n dz de cõsilio talis.Secus si dz cum ꝓsilio.Sz Jo.an.vbi.ꝑ ⁊ Bar.in.d.l.id qđ nõ approbant boc:sed tenẽt q nõ teneat̃ sequi.Ego recurrerẽ ad intentionẽ mandantis 4

¶ Sed pone q tali obligato sequi cõsiliũ det cõsiliuz inustũ:R.Jo.⁊ sequit̃ Pa.q nõ debet sequi:qr̃ cõsiliũ importat q sit iustũ.vt in.l.titiũ ⁊ meniũ.ff.de admi.tu.⁊ no.Bar.in.l.j.§.si plures.ff.ꝓ exerci.⁊ fz eũdem Host.posset ꝓferre sniam ꝓriã.Qđ verũ ꝑm pa. de equitate.Secus si de rigoꝛe iuris.Qđ verũ credo nisi piculũ esset expectare.qr̃ tũc posset dare etiã đ rigoꝛe iuris vt.§.dictum est. 5

¶ Quid si papa mandet collegio vt eligat vnũ cũ cõsilio talis.poterũt ne eligere eum a quo cõsiliũ petere debẽt:R.Pa.in.d.c.cũ in veteri q nõ ꝑm Hosti. 6

¶ Quid de ꝓponentib? in cõsilijs aliq̃d q̃ primi in iuste damnificent̃.vl' q fiant iniq̃ statuta:R.fz Bir. q tenent̃ ad restitutionẽ insolidũ q̃n talis dãnificatõ nõ fuisset facta nisi ex eoꝝ ꝓpositione vltra moꝛtale pcm̃ qđ cõmiserunt ꝓponendo. 7

Conspiratio Vide supra cõiuratio

Constellatio Vide infra sortilegium.

Constitutio alia ciuilis:alia ecclesiastica Ciuilis ciuilevel forense ius appellat̃.Ecclesiastica vo canonis noie censet̃.iij.di. §.j.vbi dicit glo.q etiã aliq̃n ꝓstitutõ ecclesiastica appellat̃ canon q̃n cõstituit̃ in vniuersali cõcilio.Aliq̃n decretũ q̃n papa statuit de ꝓsensu cardinaliũ ad nullius cõsultationẽ.extra de elec.bone.el.j.Q̃nq̃ etiaz solus.extra de rescrip.c.j.Aliq̃n epl'a decretal' q̃n papa statuit aliq̃d ad alicuius cõsultationẽ. Aliq̃n do-

gma qđ cõsistit in doctrina fidei xpiane. Aliqñ mandatũ qđ cõsistit in doctrina mox. Aliqñ interdictũ q̃ nulla pena addit̃ facit. c. si q̃s dogmata. xxv. q. ij. Aliqñ sanctio qñ addit penã. xvij. q. iij. si q̃s. Cõstitutio tñ ꝓprie dr qđ ꝓnceps statuit. c. cõstitutio. di. ij. large accipit̃ ꝓ oi iure scripto. c. cum oĩs. de ꝓsti.

1 ¶ Utrũ cõstitutio pape q̃ a ꝓncipio cõit ñ recipit̃ ipso sciente z tolerante obliget ad pctm̃? R. Pa. in. c. q̃ circa. de ꝓsan. z affi. post. d. an. q̃ nõ. ꝓ q̃ facit qđ no. iij. di. ¶. leges. de treu. z pa. c. j. Si vo a ꝓncipio a maiori pte recipit̃ sic obligat q̃uis minor ps nõ seruet. z sic intelligo. c. cũ iam dudũ. de ꝓben. q̃ multa ꝓ patiẽtia tolerant̃ q̃ si deducta fuerint in iudiciũ exigẽte iustitia nõ debẽt tolerari. vide qđ dico. j. ꝓsuetudo. ¶. x

2 ¶ Utrũ oẽs cõstitutiões emanate post cõpilationez decretaliũ habeãt vim? R. q̃ nõ: nisi de bis fiat mentio in. vj. li. decretaliũ. vel nisi sint facte post dictuz sexti. vt ꝓbat in plogo dicti sexti. De hac materia vide infra lex.

Consuetudo est ius quoddã moꝝb⁹ introductũ qđ ꝓ lege suscipit̃. c. cõsuetudo. j. di. z de hac hic loquor nõ de illa cõsuetudine large dicta q̃ quis dr cõsuetus facere aliq̃d q̃ est quoddã ius ꝓuatũ nõ publicũ. vt ista d q̃ hic. vt. l. de q̃bus. z. l. cũ de cõsuetudine. ff. de legi.

3 ¶ Quis põt cõsuetudinẽ introducere? R. q̃ ille q̃ potest facere legẽ. q: a quo remouet̃ gen⁹ z ei⁹ spẽs. l. filius. cũ fi. ff. de dona. z. l. iurisgentiũ. ¶. si fraudandi. ff de pac. in glo. ergo a ꝑrio sensu ꝓsuetudo est spẽs iuris. insti. de iure naturali. ¶. cõstat ergo.

4 ¶ Que req̃runt̃ ad faciendũ cõsuetudinẽ? R. q̃ quinq̃ de necessitate vt habeat vim legis. Primũ q̃ sit rõnabilis: q: de substãtia legis est q̃ sit rõnabilis. iij. di. erit aũt. Ꝫ ꝓsuetudo rõne carẽs nunq̃ habebit vim legis. Et no. q̃ vt dicit do. An. in. c. fi. de cõsue. Et refert Ge. in. c. licet. de cõsue. li. vj. cõsuetudo intantum est rõnabilis in q̃ntum ꝑticipat de fine iuris. Finis iuris canonici est felicitas anie. Finis iuris ciuilis ẽ bonũ publicũ. vt no. glo. de iureiuran. cũ cõtingat. Et iõ cõsuetudo dr ꝓuenire religioni disciplineꝫ salutꝫ. Si ergo istis est ꝑria: puta q: nutrit pctm̃ de se est irrõnabilis: z nõ põt seruari sine pctõ. viij. di. q̃ ꝑ. z sex. c. seq̃uis cõueniret iuri ciuili: sicut vsure q̃ ꝓ bono publico ꝑmittebãt. Vel dic ꝑm Pa. in. d. c. fi. q̃ qñ ꝓsuetudo aliquo bono fine instituit̃ dr rõnabilis: lz sit ꝑ ius qđ est rõnabile. q: illud vno respectu: istud alio. Exẽplũ. ius statuit q̃ eps tractet negocia cũ ꝓsilio capituli. c. nouit. z. c. q̃to. de bis q̃ fi. a ꝓla. Et est rõ. q: firmius est iudiciũ plurimoꝝ. c. prudẽtia. d offi. deleg. z. xx di. de q̃bus. vbi dr. Facili⁹ inuenit̃ qđ a plurib⁹ seniorib⁹ q̃rit̃: tñ cõsuetudo põt introducere ꝑriũ. vt i. c. nõ est. de cõsue. li. vj. q̃ tñ erit rõnabilis alia rõne: vicz vt facili⁹ expediant̃ negocia. Hoc verũ dumodo nõ

5 ¶ Sz q̃ro an aliq̃ cõsuetudo ꝑsit ꝑ veritatẽ z bonos mores ꝓsuetudo possit esse rõnabilis q̃ fit ꝑ legẽ dei z naturalẽ? R. Pa. vbi. s. q̃ ꝓcepta dei q̃dam sunt moralia: vt puta q̃ mores instruunt z informant. sicut Nõ occides. bonora ꝓrem tuũ z bmõi. z in istis põt ꝓsuetudo distinguere limitare z augere si rõ naturalis suadet: nec est pctm̃ q: ꝓsumendũ ẽ ipm deũ sic voluisse cum noluerit oẽs casus distiguere. ¶ dederit regulas z potestatẽ vicario suo. xxiiij. q. j. qđcũq̃ ligaueris. Sz vbi rõ nulla naturalis suggerit ius diuinũ distiguere seu limitare nulla lex põt z minus cõsuetudo. z eã faciẽs dicit̃ errare. Et sic intellige tex. in. c. sunt q̃dam. xxv. q. j. Quedã sunt ꝓcepta mixta. i. figuralia. Et istoꝝ quedam sacramẽtalia: de q̃b⁹ poterat rõ reddi ad iram: vt de circũcisione z de purificatiõe post ptum mulieris. Quedã vo cerimonialia de q̃b⁹ rõ reddi nõ poterat q̃ ad ꝛam. ¶ solũ quo ad intellectũ. vt illud Non arabis cũ boue z asino z bmõi. Itẽ q̃dam iudicialia sunt q̃ nõ obligant hodie nisi ꝑm q̃ dicã. j. decime. ¶. j. Et contra ista valet consuetudo.

¶ Secõm qđ req̃rit̃ ẽ q̃ mores z act⁹ hoĩm ꝑ q̃s introducit̃ cõsuetudo soluz. vt. d. l. de q̃buss. sint tales q̃ ꝓbabilit̃ arguãt cõsensum ppli illi⁹ q̃ põt facere cõ 4

¶ Sz quo possum ꝑsume (suetudinẽ. d. l. de q̃b⁹. re de cõsensu ppli volentis introducere cõsuetudinẽ? 5
R. q̃ actus aut ꝓcedunt a superiori z sit act⁹ iudiciales tũc si cõsensus ppli accedat a ꝓncipio vel ex p⁹ facto tacite z sint frequentati: ita q̃ saltẽ sint duo vt due snie z lapsus tpis sic ꝑsumit̃ cõsuetudo. q: habẽt apparitudinẽ ad ꝓsuetudinẽ inducendã. ff. de inoffi. te. l. nã z bis. z. ff. ad sill. l. si q̃s. ¶. qđ sub eodẽ tecto. Si vo tales actus nõ sunt iudiciales. vt vendere locare z buiusmodi. aut actus ꝓuatoꝝ vt est videre in porticib⁹ sup viã publicã. tunc nõ sufficiũt duo actus. ¶ requirit̃ frequentia z multitudo actuũ ita q̃ tot⁹ ppls sciat. l. ¶ z ea. ff. de legi. z. l. nam imperator ibidẽ. z. ff. de insti. ac. l. ¶ z si pupillus. Itẽ q̃ act⁹ sint taliter publici z ita notorij ꝑm cõem opinionẽ doc. vt verisiliꝫ trãsierit in noticiã toti⁹ ppli. d. l. ¶ z si pupill⁹. ¶. ꝓscribere. Et rõ est. q: optet vt interueniat tacit⁹ ꝓsensus ppli si dz esse cõsuetudo q̃ ex vno actu agnosci nõ põt q̃uis sit notorij⁹. nisi habeat cãm successiuã ꝓ tps debitũ ad introducendã cõsuetudinẽ: vt puta si pons edificaret̃ i publico z haberet cãm ꝑmanentẽ. silr si bñficiũ seculare cõferet̃ regulari z possidet̃ tpe babili ad cõsuetudinẽ efficit̃ regulare z cõtrario. vt in. c. cũ de bñficio de ꝓben. li. vj. vel nisi appareat de expꝛsso cõsensu populi volentis introducere cõsuetudinẽ ꝓ illũ actũ sine quo cõsensu nũq̃ erit cõsuetudo. vt no. glo. in. d. c. cõsuetudo. Et lz glo. in. c. ita nos. xxv. q. ij. z in. c. cũ eccl̃ia. de cau. pos. z ꝓ. dicat q̃ binus actus in crimi libus facit cõsuetudinẽ. Intellige de cõsuetudine large accepta: non de ista de qua hic.

¶ Terciũ qđ requirit̃ ẽ vt sit introducta ex certa sciẽtia: nõ ꝓ errorẽ: q: si talis est error q̃ tollat cõsensuz 6
nõ põt eẽ cõsuetudo: q: deficit cã. s. cõsensus ppli. d. l.

¶ Quartũ qđ requirit̃ est q̃ maior ps (de quibus ppli sit vsa illa cõsuetudine. Intellige de maiori pte ppli babentis cõsensum babilẽ ad faciendũ legez. vñ pueri: mulieres z furiosi z bmõi nõ cõputant̃ in nũero q: nõ possunt cõdere legẽ. vt in. l. j. ff. de legi. z non solũ maior ps. ¶ optet q̃ sint due ptes ppli vel collegij. vt in. l. nulli. z in. l. plane. ff. qđ cuiusq̃ vni. aliter si cut legem non possunt facere: sic nec cõsuetudinem.

¶ Quintũ qđ requirit̃ est tps debitũ. Sz q̃ro q̃tum tps requirat̃? R. Pa. i. d. c. fi. de cõsue. q̃ lz varie sint 3
opi. tñ istud sibi videt̃ q̃ de iure ciuili req̃rit̃ tps. x. annoꝝ: q: iura requirũt tps longũ ad introducendũ cõsuetudinẽ. C. q̃ sit lon. ꝓsue. in rubro z in nigro. z ar. i l. ij. C. de seruitu. z lõgũ tps est. x. annoꝝ. C. de ꝑ. lon. tẽ. p totũ. z in glo. dicte. R. C. q̃ sit lon. ꝓsue. Et hoc tenet Bar. in. d. l. de q̃bus. z Cy. in. d. l. ij. De iure autez canonico dic: q̃ aut cõsuetudo est ꝓter ius z sufficit tps. x. annoꝝ. facit glo. in. c. fi. de cõsue. li. vj. z in. c. cõsuetudo. xij. di. Limita ꝑm Inno. in. c. cum dilect⁹. de cõsue. nisi veniret ad detrabendũ iuri alicuius eccl̃ie ꝑticularis. q: tunc req̃rit̃ tps debitũ ad ꝓscriptionẽ.

Secus si eēt ꝺ eccl'iam vl'em. Sz Pa. in. ꝺ. c. fi. etiam idē tps requrit ꝺ eccl'iam vl'em. Aut cōsuetudo est contra ius canonicū ⁊ requrit tps. xl. an. qz oportet q̄ sit ꝓscripta. vt in. ꝺ. c. fi. ⁊ in. c. iij. ꝺ ꝓsue. li. vj. Dicit th̄ ꝺo. An. in. ꝺ. c. fi. q̄ si papa scit sufficit tps. x. annoꝝ. qꝺ ē singulare. Si vo cōsuetudo eēt ꝺ ea q̄ reseruata sunt ꝓncipi in signū spālis ꝓuilegij: tunc tam de iure ciuili q̄ canonico requrit tps de cui⁹ initio memoria nō sit. vt est tex. in. c. sup q̄busdam de ver. sig.

9 ¶ Utrū talis ꝓsuetudo tollat legē ꝺriā: Rn. q̄ sic. si superioꝝ scit ⁊ tolerat. facit glo. in. c. j. de treu. ⁊ pa. ⁊ qꝺ ibi no. Gof. vñ dicit ꝺo. An. q̄ nō requrit alia ꝓscriptō qz exq̄ superioꝝ videt ⁊ tolerat nō videt velle vinculuꝫ injicere. Pa. ibi dicit q̄ sufficit bin⁹ vel trin⁹ actus vt tollat. Si vo superioꝝ ignoraꝝ tūc distingue: aut lex cōtraria bz clausulā derogatoriā ad cōsuetudines. ⁊ sic nō valet cōsuetudo: qz lex sp loquit. l. arriani. C. ꝺ bere. Et hoc verū ꝑm ꝺo. An. in. c. fi. de ꝓsue. nisi ex noua causa vel etiā antiqua verisiliꝫ nō cogitata cōsuetudo induceret quā si ꝓnceps cogitasset admisisset. ar. l. si boiem. ff. man. est tex. iuncta glo. in cle. statutū. de elec. vel ꝑm Ge. in. c. licet. de ꝓsti. li. vj. nisi lex tm̄ resisteret ad finē vt cōsuetudine ꝓteritā tollat: qꝺ ptz q̄n nō facit mentionē de ea nisi vt eam tollat q̄n aliē non tolleret. vt pz in. ꝺ. c. licet. qz tūc pōt induci noua consuetudo. Et ita pōt ꝓcedere glo. in cle. statutū. ꝺ elec. Propterea tenet Pe. de pusio in tractatu de canonica portiōe. circa fi. q̄ pōt introduci noua consuetudo ptra cle. vnicū. de sepul. Si vo nō bz clausulā derogatoriā valet cōsuetudo ꝺ legē. ar. l. ex facto. ff. de vul. ⁊ pu. sub. dūmō sit ꝓscripta q̄ ad tollendū ius canonicuꝫ qz quo ad tollendū ius ciuile nō optet q̄ sit ꝓscripta: ꝑ sufficit tacitus ꝓsensus ꝓncipis: qz seculares bñt ius condendi leges: etiā ꝺ legē impatoris ab ipo impatore. l. oēs ꝓncipes. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ iō possunt inducere cōsuetudinē: nō sic ē ꝺ ius canonicū. ꝑ optet q̄ ꝓscripta sit. ⁊ nō sit tale ius qꝺ ꝓscribi ñ possit. ⁊ iō qz laici nō pñt ꝓscribere spūalia: sic nec cōsuetudinē inducere. c. malsana. de elec. etiā si nō eēt memoria de ei⁹ initio. vt nota. Jo. an. in. c. ij. de ꝓben. li. vj. Facit qꝺ dicā. j. mōnitiōnū. iij. impedimento. xvij. ꝑ. j. de statuto.

10 ¶ Sz pone q̄ lex seu statutū bz excōicationē annexā in cōtrafacientes. nūq̄d idem erit vt cōsuetudo tollat Rn. vt colligo ex Car. in ꝓlogo Cle. Jnno. ⁊ Cal. ꝺo. Anto. ⁊ Pa. in. c. j. de treu. ⁊ pace. q̄dam tenent q̄ nō excusant facientes cōtra. etiā q̄n solū eēt ꝓceptiua. qz exq̄ a ꝓncipio ligauit ꝺuenientes ad pctm̄ nō tollitur ei⁹ dispositio qz tps nō est mod⁹ tollende obligatōis l. obligationū. la. ij. ꝑ. placet. ff. de ac. ⁊ ob. ꝑ tu tene q̄ si ꝺriū legis vel statuti nō est ꝺ se mortale pctm̄ remota lege vel statuto nō ligat ꝑz q̄ supra dixi de lege simplici. Et sic tene q̄ nō erunt excōicati facientes ꝺriuz. exq̄ ꝓ bnū actū factū est ꝺ legislatorē scientē ⁊ valentem ꝺdicere ⁊ nō ꝺdicentē. Ubi aūt ignorat requritur tps. xl. annoꝝ si est ius canonicū vel si est statutū epi credo sufficiāt decē anni. vñ aū delinquentes sine rōnabili causa bñ ligabunt ⁊ pena ⁊ culpa sed post nō. Nec ob. q̄ exq̄ tales peccauerūt nō poterit induci cōsuetudo: qz successoꝛes possūt extimare q̄ ex iusta cā nō seruauerūt. facit tex. in. c. cū olim. de cle. cōiu. ⁊ xv q. vl. c. cū multe. vbi loquit de lege penali abrogata ꝓ ꝺriā cōsuetudinē. Si vo ex rōnabili cā nō seruauerūt ꝓdecessoꝛes: sic etiā nō peccauerūt: nec ligati fuerunt facit qꝺ no. Archi. in. c. vtinā. lxxvj. ꝺi.

11 ¶ Quō interrūpit cōsuetudo: Rn. Pa. in. fi. de cōsue. q̄ si est cōpleta ⁊ pfecta requrit tps. x. annoꝝ. Et sic intellige Jo. an. ibidē. alꝫ nō frangit etiā ꝓ plures alios ꝺrios actus. Si vo non est completa sufficit vnus ꝺrius: ita q̄ de nouo optet q̄ incipiat. ar. l. vbi duo. ff

¶ Utrū ex cōsuetudinē possit introduci (de reg. iur. 12
ꝺuci vt exigat aliq̄d ꝓ spūali sine simonia: Rn. Pa. in c. suā. de simo. q̄ sic: q̄n nō ꝓcessit exactio: ꝑ ex mera liberalitate ⁊ deuotiōe ppli talis cōsuetudo est introducta. facit. c. ad aplicā. de simo. vbi dicit cōpellēdos ad laudabilē cōsuetudinē seruandā. Si vo exactio ꝓcedens dedit cām ꝓsuetudini: tunc nō valet cū babeat initiū vicios um: ⁊ sic intelligit tex. in. c. cū in eccl'ie. de simo. si bñ pōderet. Limita h̄. vt. j. simo. ij. ꝑ. xxj.

¶ Sz q̄tum tps requrit ad istā ꝓsuetudinē introdu 13
cendā: Rn. Pa. vbi s. q̄ tps. x. annoꝝ. tum qz clericos nō astringit: ꝑ laicos inter quos regulariter currit ꝓsuetudo ex cursu. x. annoꝝ. vt cōiter no. in. l. de qb⁹. ff. de legi. Item qz pia. Et iō etiā de iure canonico sufficit ptatū tpus: vt no. glo. in. c. fi. de ꝓsue. li. vj.

¶ Utrū in oi pacto intelligat actū qꝺ est cōsuetū: Rn 14
q̄ sic. l. semp in stipulatiōib⁹. ff. de reg. iur. tex. est in. l. q̄ si nolit. ꝑ. q̄ assidua. ff. de edi. edic. ff. de aq̄ plu. arc. l. si ꝓius. ꝑ. placuit. C. locati. l. licet. ⁊ ff. ꝺ legi. cōmis. l. iij. q̄ incipit. si fundus. arg. ff. de ꝓscrip. ꝛ. l. si tibi. ꝓpterea dicit Bal. in. l. liberto. C. de ope. li. q̄ q̄ ꝺuxit operarios alio non exꝑsso tenet eis ꝓuidere in expensis ⁊ ferramentis ꝑm q̄ est cōsuetū ⁊ nō aliter. allegat ꝺ. ꝑ. placuit. ⁊ Bar. in. l. nemo est q̄ nesciat. ff. de duobus reis. dicit q̄ si cōsuetudo est q̄ doctoꝛ legat ꝓ sub stitutū. intelligit q̄ istud possit. lz non sit actum.

¶ Utrū cōsuetudo praua excuset a pena hui⁹ seculi: 15
Rn. ꝑm glo. iij. di. in. c. deniq̄ q̄ sic si cōsuetudinis prauitas nō ꝺuz est declarata ꝓ ius. secus quo ad deū. qꝺ verū intelligo q̄ nō excusat quo ad deū: q̄n ignorātia praue cōsuetudinis esset crassa: vtputa ꝺ ius naturale. xxvij. q. ij. flagitia. secus vbi esset ꝓbabile dubiū super cōsuetudinis validitate. nā tunc ignorantia legis nō est pctm̄. vt in. l. regula. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ in. c. cum ꝺilectus. de consue. Et qꝺ no. Jnno. in. c. per tuas. de simo. ⁊ glo. in. c. vno. de postu. ꝓla. lib. vj. i. ꝛ. de

¶ Utrū cōsuetudo interptet ꝓuilegia: in (cetero. 16
dulgentias ⁊ statuta: sicut ⁊ legē: Rn. q̄ sic. c. cū ꝺilect⁹ de ꝓsue. l. si de interptatiōe. ff. de legi. ⁊ qꝺ ibi no. Jo. an. in. c. qꝺ ꝺilectio. de ꝓsan. ⁊ affi.

¶ Ubi bz locū cōsuetudo: Rn. q̄ in illis locis vbi vi 17
guit. vt no. Pa. in. c. cuz olim. de cōsue. Et iō nocet ꝺ ꝓuilegia generalis studij in loco vbi viguit. ꝑ nō i alio loco. de q̄bus in auten. habita. C. ne fi. ꝓ pa.

¶ Utrū papa reuocet cōsuetudinē ꝓticularē si de ea 18
nō facit mentionē: Rn. q̄ non. c. licet. de cōsti. li. vj.

¶ Utrū oēs teneant seruare vnā cōsuetudinē: Rn. q̄ 19
nō: ꝑ q̄libet suā: nec etiā cōsuetudinē Romane eccl'ie vbi versat extra fidem ⁊ articulos eius. nec papa mādat vt seruet. vide glo. in. c. j. de sum. trī. li. vj. ⁊ c. nolite. xj. di. facit. c. q̄n. de fer. ⁊ ibi Pa.

¶ Utrū in bis q̄ sunt mere facultatis inducat cōsue 20
tudo ꝓut est ius ꝓuatū in ꝓiudiciū facientis: Rn. q̄ nō: neq̄ ex donatiōe mere facta. vt no. in. l. j. ff. de ser. ⁊ ꝓ Cy. in. l. ij. C. q̄ sit lon. cōsue. ⁊ ꝓ Jo. and. in. c. j. de cleri. ꝺiuga. facit qꝺ no. Jnno. in. c. bone. el. ij. de postu. ꝓla. vbi dicit q̄ recipienti de longe veniente nō acquirit quasi possessio nec ꝓsuetudo: lz pluries fuerit receptus. ⁊ Bar. in. l. cū de in rem verso. ff. de vsur. ⁊ l. operas. ff. de ope. libe. dicit q̄ licet rusticus ꝺederit vnum par caponū ꝓ decennū ex liberalitate. si r iuit

q̃s ad molendinū tuū non inducit consuetudo: quia isti actus sunt mere facultatis.

21 ¶Quot actus requirunt vt q̃s dicat habere aliq̃d i cōsuetudine? R. q in ciuilib⁹ requirit q sint tot act⁹ quot faciāt p̄scriptiōem. nā tres act⁹ aut quatuor nō faciunt consuetudinē nisi sit legitime p̄scripta. vt no. glo. in. d. c. cū eccl̄ia. de cau. poss. ꝛ ꝑdie. Verum est q duo vel tres actus tuent aliquē in possessione quousq; sit dubiū. xviij. q. ij. seruitiū. Jn criminalib⁹ vo introducit p binum actum. vt. s. §. v.

22 ¶Utrū ois cōsuetudo ꝑdie dicta sit obligatoria sub pena mortalis pcti? R. q nō. qz q̃uis sit lex siue habeat vim legis cōsuetudo. tñ sicut nō omnis lex obligat ad mortale: sic nec ois cōsuetudo: sola ergo illa cōsuetudo obligat ad mortale q̃ introducta est ea mēte: vt sit ꝓhibitiua vel p̄ceptiua sub pctō mortali: qđ pt p pēdi q̃n cōit tenet ab oib⁹ q facies ꝺ peccat mortaliter

Contemptus ꝺm Collec. in. c. j. de cōsti. ꝑdie ē q̃n ex solavoluntate nō vult q̃s subijcere se statuto vel p̄cepto obedire: ꝛ nō pōt apparere quo ad forū extrinsecum nisi post monitione. Sz si q̃s transgredit p̄ceptū ex cōcupiscentia ira vel negligentia aut alia pticulari cā non peccat ex cōtemptu: idē tenet Ste. vt refert Cardi. in de. eos. de sepul. nisi q̃s ex pticulari causa inducere sepius ad iterandū: qz tunc etiā videt cōtinere ꝺm eū Et hoc verū q̃ ad p̄sumptionē nō q̃ ad veritatē: qz etiam frequent factū ex aliqua cā nō est cōtempt⁹. Disponit tñ cōsuetudo ad cōtemptū. vt no. Tho. ij. ij. q lxxxvj. ar. pe. in rñsione vltimi arg. p bis facit. xj. q. iij c. excellentissim⁹. vbi ponit aliud esse peccare ex necessitate: aliud ex ignorantia: aliud ex cōtemptu.

3 ¶Utrū faciens ex cōtemptu ꝺ exhortatiōes supior peccet mortaliter? R. vt colligit ex dictis doct. q aut facit ꝺ. qz cōtemnit auctoritatē ꝛ illū negando: ꝛ talis cōtemptor nō solū peccat mortalit: ꝫ si talis supior ē papa velut hereticus ꝺz puniri. vt dicit glo. in. c. generali. de elec. li. vj. ꝛ Pau. in de. j. de eta. ꝛ q̃li. ꝛ est infamis: vt no. glo. vj. q. j. infames. Si vo nō contenit auctoris ptātem: ꝫ obseruantiā cōsilij seu exhortatiōis. ꝛ sic solū peccat venialiter si cōsiliū est reuerentie: vt puta qz subditus deberet facere: tñ ꝓlatus nō vult p̄cipere: ꝫ potius ꝓsulere. Si vo esset necessitatis qđ ꝓlatus ꝓsuluit: lz nolit p̄cipere forte ꝑ scādalū: sic peccat mortaliter vt no. in. c. ad aures. ꝛ in. c. fi. de tēp. or. Si vo cōsiliū est pfectiōis: nec etiā venialiter peccat. Et tūc est pfectiōis q̃n licite pōt dimittere: sic no. Archi. vj. di. c. testamentū. ꝛ. xxv. di. §. als. Et sic intellige glo. ꝛ iura q̃ allegat in. d. c. generali. ꝛ ibi Se.

Contentio ꝑdie est impugnatio veritatis cum cōfidentia clamoris ꝺm Ambro. Largo aūt mō est etiā sine impugnatiōe veritatis. de q̃ habes. xlvj. di. in ꝓn. nihil est impudētius arrogantia rusticor q̃ garrulitatē auctoritatē putant.

3 ¶Quotuplex est cōtentio? R. q triplex. Una emulatiōis: ꝛ hec est de qua. j. Cor. j. ꝛ q̃ bodie est in seculo ribus erga doctores q̃n aliū magis laudare videt: cōtendūt ꝺ laudatores. Jtē circa ꝓdicatores: circa religiosos: aut religiones: ꝛ lz de se nō sit nisi pctm venialē: tñ multotiens eueniunt mortalia: puta detractōes aut aliud malū: iuxta illud Ubi est zelus ꝛ contentio: ibi inconstantia ꝛ oīne op⁹ prauū. Jaco. iij. Alia ē disputatiōis: ꝛ hec pōt esse mortalis triplr. Primo: qz ē ꝺ veritatē etiā si nō fiat cū inordinato clamore. ꝛ hoc intelligo de re alicuius importantie: puta ꝺ fidē: bonos mores: vel ptinentia ad vtiles doctrinas ꝛ notabiliter. Nā cōtentio q̃ fit inter pueros etiā ꝺ veritatem nō videt pctm mortale. Secdo qz est ꝺ honestatē: vt puta ita inordinate cōtendendo etiā ꝓ veritate q̃ no tabile scandalū sequat. als erit venniale inordinate cōtendere de fide ꝛ hmōi. Tercio qz materia est ꝓhibita sicut publice disputare ꝛ cōtendere de fide ꝛ hmōi nisi ꝺ doctis ꝛ necessitate imminente. aut cōtendere in iudicio de eo qđ facere tenet: sicut illi q̃ debēt dare vt habeāt dilationē soluendi cōtendūt. Alia ē cōtentō litigatiōis: ꝛ hec est piculosa ꝑter mīta mala q̃ ibi immiscent. nō tñ ꝓhibita. als ius canonicū esset damnā dū. Pōt tñ esse illicita dupl'r. Primo rōne iniusticie. qz scienter litigat ꝺ iusticiā. ꝛ sic est mortale pctm. Secundo rōne scādali. s. illi⁹ a quo petit. Et hoc intelligo si est scandalū pusillor nō phariseor. Et tunc est phariseor q̃n declarat eis sua nō esse q̃ ab eis petuntur vel iniustā cām fouere: ꝛ tñ ex malicia nolunt debitū facere: sed turbant ꝛ scandalizant: qz tunc ñ est necesse desistere ꝺm notata in. §. qz ergo. xiij. q. j. ale. aūt scda scde ti. de cōtentione. dicit q cōtentio pōt fieri plurib⁹ de causis. Primo cā malignitatis. vt cum q̃s vult iniuste vincere vl' animas simpliciū puertere. ꝛ sic est pctm mortale ꝛ ꝓbibet. ij. Tbi. ij. Noli cōtendere vbis. Si tñ hoc sit in bis in q̃bus nullū est piculum ꝛ ex q̃dam leuitate nō erit mortale pctm. Secdo causa necessitatis. ꝛ hec nō est pctm. Vñ glo. sup illd ꝓuerb. Nō ꝓtendas aduersus boiem frustra dicit. ñ vetat cōtentionē ꝺ male facientē vt corrigat: qz frustra nō fit: sed certa necessitas cogit. Tercio ex cā exercitatiōis. ꝛ hec nō est mortale pctm: lz aliq̃n cōtingat esse venniale pctm ꝑter indebitū modū. Quarto causa eruditiōis: ꝛ licet. Quinto ex q̃dam titillatione glie vel honoris: ꝛ sic est pctm venniale: sic finit Lu. xxij Facta est contentio q̃s eor q̃. Sexto ex cā conat⁹ bone opatiōis: ꝛ hec p̄cipit Lu. xiij. cōtendite intrare ꝑ angustam portam. ꝛ hec est meritoria.

Continuū est ptiz inter se nō ínēmissa cōiunctio: vnitas est sine mixtura.

¶Cōtigua dicunt quor extrema se cōtingūt. v. phisi 1
cor. Et ideo est differentia inter cōtinua ꝛ ꝓtigua. qz continua sine medio: contigua cum medio stant. no. Be. in. c. vnico. de ꝓse. ec. vel al. li. vi.

Contractus est ꝺm glo. Ray. in ti. de negocijs secularib⁹ q̃si in ꝓn. vltro citroq; obligatō exvolūtate ꝛ pacto surgēs ptiū

¶Quot modis cōtrahit? R. q̃tuor modis re: verbis: lr̄is ꝛ cōsensu. insti. de obli. in fi. de q̃ dicit. j. obli. 1
¶Quasi cōtractus aūt est obligatio q̃ (gatio. §. iij. 2
puenit nō ex ꝓtractu vel maleficio vel quasi: ꝫ q̃dam medio sicut q̃n q̃s agit negocia alteri? sine e⁹ mandato aut exercet tutelā vel est curator ꝛ hmōi. vt insti. ꝺ ob. que ex quasi ꝓtra. na. p totum.

¶Quō vol⁹ annulet ꝺctum. vide. j. dolus. §. ix. 5

¶Utrū cōtractus intelligat geri ꝺm cōsuetudinē loci: lz nō exprimat? R. Pa. in. c. cū. M. de cōsti. q sic. no. Bar. in. l. nemo est q̃ nesciat. ff. de duo. reis sti. facit. s. cōsuetudo. §. xiij. Et no. q vt dicit gl. in. l. si vno anno. in ꝛ. sed trāsactio. ff. loca. q ex q̃litate ꝛ natura ꝺctus verba accipiunt ꝺ ꝑriam significationē. vt ibi vbi donatio accipit ꝑ transactōe. Facit. l. in lege. coti. ꝛ no. de reg. iur. l. non videt. ꝛ ita talia sunt ꝓdicta qualia ꝓiecta esse ostendunt. ꝛ econtra. xxij. q. ij. apls. Et de hoc vide. j. religiosus. §. xix. 4

¶Contractus aliqui sunt bone fidei. s. emptio: ven- 5

ditio:locatio:cõductio:mandatũ:depositũ: societas: pignus:cõmodatũ:z ꝓmutatio:Illi sunt stricti iuris scz stipulatio mutuũ z silia. Bone fidei dicunt ꝓter duo. Primo:qz si dolus dat cãm eis nõ tenẽt. Scdo qz veniunt vsure ex mora z iudex põt extimare ex bono z equo q̃d venit recõpensandũ vel restituendũ ñ sic in cõtractib⁹ stricti iuris. vide glo. in. §. actionũ. in

6 ¶Contractus q̃dam dicunt̃ no- (sti. de actio. minati vt venditio:locatio z hmõi. qz habent ꝓpria nomina eis solum conuenientia.

7 ¶Cõtractus alij dicunt̃ innoiati q̃ sunt quatuor. primus do vt des. Scds do vt facias. Tercⁱ⁹ facio vt facias. Quartus facio vt des. Et iõ dicunt̃ innoiati. qz noia eoz possunt alijs noiatis cõtractib⁹ cõuenire. z isti sequunt̃ naturã cõtractuũ noiatoz q̃ eis assimilãtur. l. naturales. §. ß si faciõ. ff. de ꝑscript. ver.

Contritio ꝑm q̃ no. sctũs Bona. in. iiij. di. xvj. ar. j. q. j. ꝓme ptis ẽ dolor voluntarie assumpt⁹ ꝓ peccatis cũ ꝓposito cõfitendi et satisfaciendi. Et nota q̃ sicut cõteri aliq̃d dr q̃n in minimas ptes frangit̃ z quasi annihilat̃. frangi aũt quãdo solũ in magnas ptes diuidit̃. Sicut metaphorice cor bois durũ dicit̃. q̃diu diuine inspiratiõi q̃si manui se tangenti nõ cedit: sicut durũ est qđ tactui nõ cedit: ß obuiat. i. dũ in affectu peccandi morat̃: ꝓteritur aũt q̃n affect⁹ pcti ꝑm oẽm sui ptem in eo totalit̃ destruit̃. i. q̃n voluntas pfecte recedit. Frangit̃ vo solũ q̃n resipiscere incipit: q̃uis nõdum totalit̃ cõuertat̃. Et sic dicit̃ atteri nõ cõteri.

1 ¶In quo differt ꝓtritio ab attritõne: Rx. ꝑm Frãcis. z alios theologos q̃ in duob⁹. Primo: qz attritio est dolor imperfect⁹. cõtritio vo est dolor pfectus. Scdo: qz attritio est dolor sine gratia gratũfaciente. ß nõ cõtritio. Et iõ cõtritio z attritio materialit̃ idem sunt licut domus obscura z illuminata. Attritio q̃ppe ẽ lux auroꝛe q̃ crescendo fit meridies. i. cõtritio. Et aduerte ꝑm sctũ Bona. vbi. s. q̃ duob⁹ modis q̃s cõterit̃. Una supius eleuans q̃ est spesvenie ex ꝓsideratione diuine miscdie. Alia deorsum deprimens q̃ est timor pene ex consideratione diuine iusticie.

2 ¶Utrũ dolor cõtritiõis debeat esse maxim⁹? Rx. q̃. s. ar. ij. q. j. q̃ duplex est dolor. Unus in voluntate q̃ nõ est aliud q̃ pcti displicentia. z iste dr esse maxim⁹ i genere. i. in cõparatiõe ad alios dolores oĩm tpalium. Uñ in casu in quo cõtingeret vel cõmitteret pctũ mortale vel incurreret damnũ tpaliũ aut mortẽ q̃libet tenetur magis eligere penã q̃ peccare vel peccasse: nõ dr tñ ꝑm sctũ Tho. in q̃li. descendere in spãli ad hãc penam: imo stulte facit q̃ seipm in hoc sollicitat. Est alius dolor in sensualitate q̃ causat̃ ex ꝓmo dolore: vel ꝑm necessitatẽ nature ex motu supiorũ virium quẽ sequunt̃ inferiores: vel ꝑm electionẽ ꝓut voluntas excitat dolorẽ illũ: z sic nõ est necesse q̃ dolor ille sit maximus: immo nec etiã est necesse dolere isto modo.

3 ¶Utrũ in dolore cõtritõis possit esse excessus: Rx. sãctus Bona. vbi. s. q. ij. q̃ nõ ꝓmo mõ accipiẽdo ꝓ displicentia rõis: ß scdo mõ ꝓut est passio sensualitatis credo peccet: qz dabat operam rei licite.

4 ¶Utrũ bõ sp debeat cõteri: Rx. q̃. s. ar. iij. q. ij. q̃ sic. Aduertendũ tñ est q̃ duplex est cõtritio seu detesta pfectã remissionẽ. qz vt dicit Hugo de san. victo. Cũ de⁹ absoluit aliquẽ a pctõ obligat eũ vinculo detestatiõis ꝓpetue. Quedã est in actu: z ad hãc nõ tenẽt sp ß ꝓ loco z tpe. s. cũ recogitat pctã sua: intellige dr moꝛtalib⁹: qz de venialib⁹ nõ est necesse habere cõtritionẽ vt. s. cõfessio. j. §. xxviij. Aduerte h̃ q̃ ꝑm Tho. in. iij di. xvij. nõ sufficit cõtritio generalis q̃n bõ spãlit̃ pec peccata sua mortalia habet in memoria q̃ sibi adhuc nõ sẽ remissa: ß optet q̃ sit spãlis de eis: ß postq̃ fũt remissa sufficit generalis. Attende etiam ꝑm Hen. de Gan. in quol. q̃ circa pctũ possunt ꝓsiderari. Primo substantia actus. Scdo aliqđ bonũ qđ euenit ex pecato: puta filius generat⁹ ex adulterio. Tercio inordinatio actus ipsius adulterij. Nõ tenẽt ergo bõ dolere de substantia actus neq; de bono secuto ex eo: sed solũ de inordinatiõe actus. Et iõ lz bõ nõ possit dolere de delectatiõe quã habuit: nec de filio generato: nihilomin⁹ nõ est extra statũ salutis: ß sufficit doleat q̃ talẽ delectationẽ z filiũ habuit ex inordinato mõ z cũ

¶Utrũ bõ teneat̃ cõteri statim cõmis- (offensa di 5
so mortali: Rx. q̃ nõ. qz sicut ꝑceptũ dilectiõis dei q̃ntũ ad actũ interiorẽ nõ sp obligat: ß soluz q̃n materia occurreret practice nõ speculatiue. s. cũ ꝓsiderat̃ de⁹ vt diligend⁹ vel nõ diligend⁹ tenẽt homo iudicare: vt diligend⁹ z diligere. Sic z pctũ mortale cõmissuz si mente occurrit practice: vel vt materia delectatõis vel detestatiõis tenẽt bõ iudicare detestandũ z detestari ꝑm Pe. de pal'. in. iiij. vel dic. vt. j. volũtas. §. vj.

¶Quis est effectus cõtritiõis: Rx. q̃ est remissio cul- 6
pe z pene. de pe. di. iij.

Cõtumacia est q̃dam voluntaria inobedientia q̃ quis monitionẽ iudicis implere cõtemnit: ita elicit̃ ex. c. ij. de do. z cõtu. iũcta glo. in v̊. cõtumacit̃. z ibi nota. quõ fit mltis modis: z cõsistit cõtumacia ꝓprie i nõ faciẽdo volũtarie qđ facere scit se debere vt ptz in. d. glo.

¶Utrũ excõicat⁹ ꝓ cõtumatia absolui debeat añq̃ 1
satisfaciat de expensis z caueat desistendo in iudic. o Rx. q̃ nõ si vere fuit cõtumax: secus si ꝑsumptiue: puta qz impedit⁹ tñ nõdũ ꝓstat si hoc allegat z petit absolui dr. vt i. c. venerabilib⁹. §. idẽ est. de sen. ex li. vj.

¶Utrũ lite nõ cõtestata testes possunt recipi ꝑ cõtu 2
macẽ z ꝓcedere ad sniam diffinitiuã. vide. c. q̃n frequenter. vt li. nõ cõtesta.

Cõtumelia est vt colligit̃ ex Tho. ij. ij. q. lxxij. z Ale. ij. ij. tractatu d̃ cõtumelia q̃n q̃s id qđ est cõtra bonorẽ alicui⁹ deducit in noticiã ei⁹ z alioꝛ siue ꝑ signa siue ꝑ verba. Et differt a cõuicio z improperio. Illã cõuiciũ importat generaliter defectũ culpe z pene. Cõtumelia vo solũ culpe. Uñ si q̃s dicat alicui iniuriose eũ eẽ cecũ aut claudum cũ sit: eõuiciũ dicit: sed nõ ꝓtumeliã. Si aũt iniuriose dicat eũ furẽ: nõ solum cõuiciũ ß etiã cõtumeliã infert: z boc ꝑm theologos. Dr ꝑm legistas cõuicium dr a collectiõe vocũ in vnũ plures voces ꝓferuntur cõuiciũ appellat̃ q̃si cõuociũ: ita dicit tex. in. l. itẽ apud labeonẽ. §. quiciũ. ff. de iniur. z põt fieri etiã absenti vt cũ q̃s ad domũ tuã venerit te absente: nec tñ q̃ dicit: ß z q̃ ꝓcitauit alios ad vociferationẽ quiciuz fecit. vt in. d. l. item apud. Et optet q̃ sit aduersus bonos moꝛes vociferatio. s. ad infamiã vel iniuriã vl' inuidiam alicui⁹. al's nõ est cõuiciũ. z q̃ in cetu dictum sit. vt in. d. l. item a pud labeonẽ. Impꝛoperiũ vo ꝓprie est q̃n aliq̃s iniuriose alteri ad memoriã reducit auxiliũ qđ cõtulit ei necessitatẽ patienti. vñ Eccli. xx. Exigua dabit z multa improperabit. Accipit̃ tñ vnũ q̃q ꝓ alio. vñ Alex. vbi. s. ita diffinit. Cõtumelia ẽ

pctm ex improperio ꝓmonis manifestū tendēs ad no

1 ¶Utrū cōtūelia sit pctm morta (cumentū ꝓxumi. le: R. ꝑm san. Tho. ⁊ Ale. vbi. s. q in pctis ꝟboꝝ ma xime attendendū est quo affectu ꝟba ꝓferant. Si er go intentio ꝓferentis ad h ferat: vt p ꝟba q̄ ꝓfert au ferat bonorē alteri⁹: hoc ꝓxie ꝓ se est dicere cōuiciū vel cōtumeliā ⁊ hoc est peccatum mortale nō minus q̄ furtū. Si aūt ꝟba cōuicij vel cōtumelie alteri dice ret nō animo dehonorādi: ꝑ ꝓpter correctionē vl' bu iusmōi: nō cōuiciū dicit vel cōtumeliā ꝓxie ⁊ forma liter: ꝑ accidens ⁊ materialiē in q̄tū. s. ꝺr id qꝺ po test esse cōuiciū vel cōtumelia. Uñ hoc ꝑt esse q̄q̄ ve niale pctm: sicut q̄ cōuiciū nō multū est dehonestās ⁊ ꝓferat ex aliqua animi leuitate vel leui ira absq̄ fir mo ꝓposito dehonestandi: vtputa q̄ intendit contri stare leuit solū aliquē: q̄q̄ nullū: vt in dubio sequēti vñ babēda est magna discretio vt moderate bō talib⁹ ꝟbis vtat. qz posset esse ita graue cōuiciū q̄ auferret bonorē ꝓtra quē ꝓferat. ⁊ posset bō peccare mortaliter etiā si nō intenderet dehonorationē alteri⁹: sicut gra uiter pcutiens in ludo nō caret culpa. Et tenet cōui ciator vltra pctm ꝑm Nico. de lyra p se vel p interpo sitā ꝑsonā dicere suā culpā cōtumeliato: vel saltem si gna equipollētia ei oñdere: nisi depbendat q̄ cōtume liat⁹ ei remisit iniuriā: puta qz ridet cū eo ⁊ hmōi. Ex cipit ꝓlatus ⁊ paterfamilias q̄ corrigendo lz excedat nō tenet petere veniā ꝑm Aug⁹. in regula: dūmō nō fecerit a ꝓposito ⁊ potius liuore vindicte: qz sic tenerē tur silr petere veniā. de quo dic vt. j. correctio. j. § .ij.

2 ¶Utrū liceat cā correctiōis dicere cōuiciū vl' cōtume liā: R. ꝑm Tho. vbi. s. q sicut lz verberare vl' in reb⁹ damnificare causa discipline ita ⁊ cōuiciū dicere sicut dñs discipulos stultos ⁊ Paul⁹ corinthios insensa tos. Dicit tn Aug⁹. in li. de ser. dñi in monte. Raro ⁊ ex magna necessitate obiurgatiōes sunt adhibēde in q̄bus nō vt nobis. § vt dño seruiat instemus.

3 ¶Utrū bō teneat illatas cōtumelias sustinere: Rn. ꝑm sctm Tho. vbi. s. q sic. q̄tum ad reparationē ani mi. s. qn op⁹ eēt sicut ⁊ alia damna. § q̄tū ad actū nō sp: aliqn em tenemur nō sustinere Primo qn cederet in bonū eius q̄ dicit: vtputa ad reprimendā ei⁹ auda ciā ne talia diceret. Juxta illud puer. xxvj. Rñde stul to iuxta stulticiā suā. Scꝺo qn ex sufferentia alio⁹ ꝓ fectus impediret. Uñ Greg. in omel. ix. sup ezechielē Hi inq̄t q̄⁹ vita in exemplo imitatiōis ē posita debēt si possunt detrabentiū sibi ꝟba cōpescere ne eo⁹ p̄di cationē nō audiāt q̄ audire poterant ⁊ in prauis mo rib⁹ remanentes bene viuere' cōtemnant.

Lorea vtrū sit licita: R. vt colligo ex dictis do cto. q sic. si. vij. cōcurrūt. Primū tps de bitū. s. qꝺ nō sit deputandū oꝛoni necessarie vel pnie. vñ tenet mgr̄i vt refert Ri. in. iij. di. xxxvij. ar. iij. q. iiij q est pctm mortale coreas ducere dñicis diebꝫ ꝓpter dictū Aug. dicentis q faceret meli⁹ femine iudeoꝝ si anā filarent q̄ tota die in neomenijs impudice salta re. Scꝺo qꝺem credo verū qn omissa missa vel p̄dicati one aut vesperoꝝ celebratiōe hmōi intēderet: vl' p no tabile spaciū: puta p maiorē p̄tem diei. als nō. facit. l. fi. C. de fer. ⁊ c. q̄ die. de ꝺse. di. j. Scꝺm ꝑsona cōueni ens: nā ecclīasticis ꝑsonis ꝓbibet. xlvj. di. c. clericum de ꝺse. di. v. c. null⁹ p̄sbroꝝ. c. nō oz. el. j. ar. xxxiij. dis. p̄sbri diacones. ita q credo eos peccare mortaliter nisi forte modicitas ⁊ q̄litas corizandi excusaret: puta in secreto ⁊ hmōi. Tertiū mod⁹ honest⁹: nā honestas ē vnū iuris p̄ceptū. instī. de iust. ⁊ iu. § .iuris p̄cepta. et iō si fiet mō inhonesto est pctm mortale: vtputa gesti culatōib⁹ ꝓuocantib⁹ ad libidinē: cantib⁹ turpib⁹ vl' cum ornamentis lasciuis ⁊ inhonestis. facit ꝓbemiū ff. veteris. § .illuꝺ vo. q̄s illos ludos appellet ex q̄bus crimina oriunt. Quartū recta intentio: qz si fiat ad ꝓ uocandū ad libidinē vel alio malo finevt fiūt cōit est pctm mortale. secus si ex aliq leuitate supbie vl' ina nis gl'ie: nā si qꝺ intendit est pctm mortale: silr ⁊ ip̄m opus si veniale erit veniale. ar. c. vide. j. q. j. ⁊. xxiij. q. j. noli. ⁊. c. militare. Quintū loc⁹ apt⁹. s. ꝓban⁹ nō ec clesia seu alia loca sacra vel religiosa. qz videt morta le corizare in loco sacro. ar. c. decet. de immu. ec. li. vj. Sextū raritas corizatōis. nā Rod. dicit q coreas du cens ex cōsuetudine peccat mortaliter. corizantē aūt raro ⁊ sine corrupta intentione dicit. nō audeo dicere q peccet mortaliter. § nec audeo excusare a mortali. cū ingerat se piculo alios ꝓuocandi ad libidinē. ⁊ ex emplo suo alios ad silia faciēda ꝓuocare. Septimū stabilitas corizantis. nā q̄ ita fragilis est q lz bona in tentōe corizare incipiat: nō tn exit q̄n ad libidinē mor talē ꝓuocet peccat mortaliter aduertens de tali sua fragilitate se ingerendo qz Eccli. iij. Qui amat piculū pibit in illo. Et ꝓterea qz dicit Hiero. in q̄daz omel. Nō credo viro si dicat se illesū euasisse a talib⁹ spectа culis: cū ꝺo ex eo q vidit bersabee lauātē se ꝓuocat⁹ sit ad libidinē. Hec ille. Et etiā q⁹ꝑfate cōditiōes nō inueniunt in coreis nr̄is tp̄is. iō nō video quō sine mor tali pctō q̄s eas faciat ex ꝓsuetudine sic cōit fiunt. dic tn Alex. scꝺa scꝺe ti. de ludo. q lud⁹ vl' saltatio q̄q̄ ꝓuenit ex spūali iocūditate ⁊ sic est meritoꝛi⁹ sicut da uid lusit ⁊ saltauit cor̄a archa dñi. Aliqn ꝓuenit ex rē creatione vl' exercitatiōe. ⁊ sic pōt esse sine pctō. Ali qn ex dissolutiōe mentis lasciue. ⁊ sic est pctm. s. mor

1 ¶Utrū inspectio co (tale vl' veniale ꝑm q dictū ē reaꝝ: ludoꝝ vel ioculationū sit pctm: R. Ale. vbi. s. q inspectio q̄dam est in transitu nō tendens vlterius ad delectationē pcti mortalis vt fornicationis. ⁊ hec est venialis. Quedā est studiosa in q̄. s. est fomentum pcti mortalis. et hec q̄q̄ est pctm mortale. intellige. qn aduertit de piculo vel cogitatiōis morose vl' opis Itē ioculatio q̄dam est bistrionica ⁊ quedā corealis mulierū lasciuarū. q̄daz causa exercitij vel fastidij tol lendi siue accidie vitande. Inspectio ergo studiosa io culatiōis ꝓme ⁊ scꝺe vergere ꝑt in mortale pctm. ter cie vo ⁊ q̄rte ꝑt esse venialis ⁊ aliqn meritoria.

Lorrectio ꝓlatoꝝ in puniendo subditos ⁊ increpādo nō oz fieri anio nocē di qz sic peccaret mortaliter si deliberate ⁊ in notabi li nocumēto. secꝺ si in modico malo vl' indeliberate ꝺ oz fieri zelo charitatis. primi. s. ad bonū sbditi delin quentiꝫ: vt corrigat vel ad alioꝝ bonū: vt vl' timeāt si milia facere vel q̄etius viuāt. vt. xxiij. q. v. ꝓdest.

1 ¶Qual' oz esse: R. q miscēda est severitas cū lenita te: vt neq̄ mlta aspitate vlcisc̄āt sbditi neq̄ nimia be gnitate soluant: vt plene ꝺr in. c. disciplina. xlv. dis. et p totā di. ⁊ poti⁹ oz declinare in beniuolētiā q̄ seueri

2 ¶Quid si ex (tatē vt in. c. lz. ea. di. l. di. ponderet. cedat modū: R. q pōt appellari ab ea etiā si sit religi osus. qꝺ ꝓbat i. c. req̄bēsibil'. ꝺ ap. i fi. Mulli⁹ ei negā da ē def ensio etiā si sit excōicat⁹. c. cū inc. de excep. nō tn tenet ꝑlat⁹ modū excedēs petere veniā a sbditis. vt i. c. q̄n necessitas. lxxxvj. di. Nōvez nisi ex malignī tate seu odio faceret: qz tunc tenet petere veniā: qz te net iniuriaꝝ. ff. ad. l. aq̄l'. l. quēadmodū. § .mgr̄atus. vt no. i gl'. i. d. c. q̄n tex. est i. l. nec mgr̄atib⁹. ff. de iniur.

¶Utrum peccet mortaliter prelatos non corrigen 3 ꝺo: Rn. q si loq̄mur de punitione in pctō oīno occul

to nō teneť plat⁹:imo nec dz nisi secrete. Si vo i pec cato manifesto sic teneť plat⁹ de p̄cepto eam facere sb pena mortalis pcti.ar.lxxxiij.di.p totū.t.ij.q.vij.q̄ nec sui.nisi in casu q̄ videret nō expedire cōitati nec illi q̄ corrigēdus ē.q: in.d.c.pdest dr siue plectēdo siue ignoscēdo.hoc solū agiť vt vita hoim corrigatur t p̄m istū finē dz eā exercere vl' omittere.facit.c.ipa pietas.ea.cā.q.iiij.t in.c.comessationes.xliij.di.t in.c.vt pstitueret.l.di.Si vo nō expediret cōitati nec etiā noceret t omittēdo ꝓficeret delinquēti ad emēdationē: licite omittiť t ex debito.si nō expedit delinquēti correctio:ꝫ tñ cōitati nō ē omittēda.si vo loq̄mur de correctiōe q̄ fit vbo vl' doctrina:sic teneť multo magis q̄ aliq̄s ali⁹:siue peccatū sit secretū siue publicū:verū est q̄ secreta dz secrete corrigere:al's si nō corrigit t emēdat cū p̄t peccat mortaliť.xliij.dis.sit rector.intellige in criminalib⁹.t sic intellige glo.xxv.di.§. al's ea demū. q̄ dicit q̄ taciturnitas i plato ē mortale peccatū.Et hoc etiā limita in secretꝫ p̄m q̄ dico.infra.correctio fraterna.§.vj.

¶Utrū plat⁹ existēs in pctō mortali peccet mortaliť corrigēdo? ℟ñ.q̄ sic p̄m Pe.de pal'.in.iiij.dist.xix. 4
etiā si peccatū suū sit occultū:q: suspēsus ē corā deo. facit ad hoc.ij.q.vij.q̄ nec.t de pse.di.v.c.fi.Hoc limitat idē Pe.in plato in spūalib⁹.secus de plato i tpalibus:q: si iudex suspēdit aliquē latronē nō peccat mortaliter:ꝫ sit ipe in mortali.Idē tenet s.Tho.in.iiij.et sequiť Archi.l.di.in plato corrigēte p̄dicando in mortali etiaz occulto q̄ peccat mortaliť.secus si corrigit p modū magisterij publice vocēdo.i.legēdo scpturā sacrā:q: si ē occult⁹:vt dicūt quidā nō peccat mortaliť: ꝫ solū q̄n ē notori⁹:q: scādalizat. Frā.in.ij.tenet q̄ si peccatū ē occultū t ei quē corrigit t alijs astantib⁹ q̄ sine pctō corrigit.t auctoritates q̄ videnť dicē p̄rium dicit intelligēdas q̄ digne nō p̄t corrigere.Sz si pctm̄ est notoriū:sic nullo mō p̄t corrigere.q: scādalizat corrigēdo auctoritatē t p̄dicationē.Tu aduerte q̄ si casus occurreret correctiōis in q̄ exns in mortali nō habet optunitatē ꝓterēdi d̄ pctō suo.sic vera ē opi.Frā. ꝫ si bz opoꝛtunitatē t nō facit qđ in se ē vt ꝓterat:cuz sit suspensus q̄ ad se peccat mortaliter officiū exequēdo.c.fi.de tempo.ordi.

¶Utrū teneamur q̄rere q̄s corripiam⁹? ℟.p̄m Tho. 2
mā.vbi.ꝫ.q nō:q: bñficia q̄ nō debem⁹ certe psone ꝫ cōiť oib⁹ sufficit si impēdim⁹ p̄mis occurrentib⁹:alioquin oꝛteret nos facere p̄ illud Prouerbi.xxiij. Me queras impietatem in domo iusti.

¶Utrū subditi teneanť corrigere plat⁹s? ℟ñ.℟ic. 3
vbi.ꝫ.q.iij.q loquēdo de correctiōe fraterna t humili sic:ꝫ de correctiōe icrepationis vl' punitionis non:nisi manifeste errarēt i fide tūc ei si nō essent supiores iudicātes vl' nollēt iferiores possent:q: hereticus reddit hereticū oi catholico iferioꝛē.nō solū q̄ ad foꝛum intrinsecum.sed etiam extrinsecum. Facit ad hoc quod no.ij. q.vij.in.c.secuti.t in.c.paulus.

¶Utꝛ exns in pctō mortali excuseť a p̄cepto fraterne 4
correctionis? ℟.p̄m ℟i.vbi.ꝫ.q.ij. q pctoꝛ aut ē occultus aut manifestus t ē correctio in publico t i occulto Pctoꝛ aūt manifesto nō lz corrigere i publico,ꝓpť scādalū:q: cū talis correctio sit assumptio vbi dei nō debet ꝓpter sui dignitatē manifeste assumi p os manifeste pollutū ne vbū dei vilescat in ꝓspectu hoim.si aūt peccatū ē occultuz t corrigit in occulto aut manifesto p̄m q̄ factū exigit.t si hoc facit būiliter suā prauitatez recognoscēs nō peccat corrigēdo:imo teneť.q: peccatū nō absoluit hominē a p̄cepto. nec ꝓpterea homo ē perplexus:q: si vult facere quod in se est dominus paratus est sibi remittere peccatum.

¶Quo ordine ē ꝓcedendum in correctiōe fraterna? 5
℟ñ.p̄m Tho.vbi.ꝫ.q pctā publica publice sunt corrigēda. In pctis vo occultis locū bz qđ dr Matbei. xviij. Si peccauerit in te frať tuus vade t corripe eū inter te t ipm solū.q̄ si videt nō,ꝓficere dicat plato secrete q̄ possit ꝓdesse.vt no. Pa.in.c.nouit.de iudi.Et de hoc vide.j.denunciatio.§.ij.

¶Quid si scio pctm̄ alteri⁹ qđ omisit igranter? ℟.vt 6
colligo ex mo.i tiť.de pnia.t ℟od.q̄ si pctm̄ ē tale qđ ñ excusat igrātia:tūc aut ñ p̄t ꝓbari q: occultū.t sic si spero d correctiōe teneoꝛ dicere:al's ñ.ij.q.vij.plerūq; q: efficereť peioꝛ ꝫ debeo secrete reuelare plato q̄ possit ꝓdesse.si aūt p̄t ꝓbari tūc si est plat⁹ su⁹ tenetur ei dicere q: ei p̄cipiť.Si peccauerit tē.Mat.xviij.si vo nō ē plat⁹ aut spat d correctiōe.t sic teneť ei dicē.aut ñ spat ꝫ de deteꝛioratiōe. t tūc ñ teneť p̄m p̄dictos nisi q̄n seq̄reť ex tali pctō alioꝛ periculū seu malū:vtputa q: admistrat sacra cū nō sit sacerdos t bmōi. Pa.tñ i d.c.nouit tz q̄ idistincte teneť sive efficiať melioꝛ sive peioꝛ.qđ credo verū q̄n faē ad bonū alioꝛ taľ correctō t spat q̄ fiet iusticia:al's ñ credo teneať.xj.q.iij.q̄n vbi apt⁹ ter.h.si vo igrātia eos excusat ñ credo q̄ teneať dicē nisi q̄n videt q̄ desistētvl' fieret alicui sacro iniuria

Correctio fraterna est admonitio charitati ua fratris de emendatione pctō. rū ex fraterna charitate ꝓcedēs.Et hec est de p̄cepto oibus p̄m ℟i.in.iiij.di.xix.ar.ij.q.j.t q: ē p̄ceptū affirmatiuum:ideo non obligat nisi ꝓ loco t tpe debito.

¶Utꝛ omissio fraterne correctiōis sit mortale peccatū? ℟ñ.℟ic.vbi. ꝫ.q tripl'r p̄t omitti. Primo meritorie q̄n bō nō corrigit:q: nec tempus nec locus ē corrigēdi t expectat illud.Secūdo cū pctō mortali quādo scz bō sperat posse fratrē a pctō retrabere: t tñ ꝓpter incōmodū corpale vl' tpale omittit:q: tūc ordinē charitatis puertit plus diligēs bonū tpale q̄ animam ꝓximi.Tercio omittiť cū pctō veniali.q̄n.s.ꝓpť incommodū tpale sit tardioꝛ:tñ si crederet posse reuocare ñ dimitteret.Adde.iiij.p̄m Tho.ij.ij.q.xxxij.ar.ij.q̄ potest omitti sine pctō.imo meritorie q̄n metuit ne deteriꝰ res fiant:vel ne alios a bona vita impediāt. Adde q̄ntū p̄m glo.i.c.q.aliū.de bere.i pctō cōmisso qđ non secus si bret pseuerātiā:q: nō teneť corrigē q̄libet ꝫ solū plat⁹ pctō cōmittēdo. Adde t sextū q̄ pctm̄ sit mortale vel to veniali nō tenet corrigere aliquem de p̄cepto.

Corporalia altaris debēt eē de puro panno lineo ab episcopo benedicta.non de panno intincto aut de serico.c.consulto.d consec.distin.j.que nō debent lauari per feminas. nec tangi.xxxij.di.sacratas.t de pse.di.j.nemo.el.ij.Unde ministri altar' debēt bre peluī nouā quā ꝓ ipis lauādis teneāt:t aquā i sctūario ꝓpciāt.vt i.d.c.nēo.Et silr d alijs altar' paūentis dr ibidē.ꝫ bodie p ꝓriā ꝓsuetudinē derogatū ē:t credo excuset de alijs. ꝫ nō d corpalibus ꝓpť rōem positā i.d.c.s.ne fragmēta dñici corpis male tractēť:t iō ꝓria ꝓsuetudo eēt irrōnabiľ.t credo obliget de p̄cepto etiā bodie:exq̄ ꝓsuetudo ñ p̄t ei derogare.Silr etiā forte possz dici de palla altaris eadē rōe.ꝫ no.q̄ credo sufficiat si solū pma lauatura ꝓpciatur intra sanctuariū ꝓpter litem rationis p̄dicte.

¶Utꝛ post lauationē sint itꝛ ꝓsecranda? ℟.q̄ non 1

qz lz amitus recedat lauādo ꝛ de alio ponaꝫ: nō ꝓ-
pter hoc mutaꝫ forma nec bñdictio fit in ſupficie ipo
rū. Idē dico ſi repetianꝫ dū ruptura nō fuerit tāta q
corrūpat formā qđ tūc ē qñ ē tanta q ꝑ corꝑalib⁹ vti
nō poſſent. ꝑ hoc faciūt no. in. c. j. de ꝓſe. ec. vel al. vide
de hoc ſupra. bñdictio. §. j. cum ſequentibus.

Lorpora ſanctoꝝ vtz poſſint trāſferri de lo
co ad locū: ℞. q nō: ſine lnia epi. ꝺ
ꝓſe. di. j. corꝑa. Et hoc verū qñ iam erāt tradita ſepltu
re. l. vl. ff. de re. ꝛ ſum. fu. Et de hac materia vide infra
¶Reliquie per totum.

Lorpore viciatus dr̄ q̄ hz membruz debilita
tū ꝛ mutilatū. Debilitatū hz q̄ ipm
hz ineffica: vt oculū cecum. manum aridam. Muti-
latum qui ipo caret.

1 ¶Corpe viciati vtz ſint ꝓmouēdi ad ſacros ordines
℞. vt no. in ſum. lv. di. q aut ſunt ſponte viciati in q̄
cūq; mēbro: ꝛ tūc nō ꝑñt ꝓmoueri ꝛ ꝓmoti deiciūt.
c. penitētes. ea. di. q ſūt homicide. c. ſi q̄s ea. diſ. ꝛ. c. q̄
ptē. ibidē. ¶Hoſti. in appatu tenet q ꝑt epūs diſpenſare
ſi tale mēbz ē occultū: excepto incaſtrato vñ dic q cū
religioſo ꝑt diſpēſare. vt cuz pede ligneo celebret. Si
vo appet nō ꝑt niſi papa qñ fuit i culpa viciatiōis. de
cor. vi. c. j. ꝛ de cler. pu. in du. c. j. Dicit tñ glo. in. d. c. q̄
ptē. q ſi q̄s bret digitos ſupfluos poſſet ſibi ꝑscindere
ſicut ꝛ vngues ꝛ dētes nimis ꝓlixos. § non firmat pe
des. ¶Mihi tñ placet qñ poſſet fieri tal' abſciſio ſine pi
culo vite ꝛ deformitate corꝑis. Aut nō ſunt ſponte vi
ciati § caſu: vtputa ab hoſtib⁹ in via vl' ꝓpter egritudi
nē volūtariꝫ ſiue a ſe ſiue a medicis ꝛ tūc ſi nō parit ni
miā deformitatē ꝑñt ꝓmoueri. vt de cle. egro. c. ꝑſby
terū. Et ſic intellige. c. ſi q̄s. cl. ij. ꝛ. iij. lv. di. ſi vo als ſē
viciati a caſu diſtingue: aut dabāt operā rei illicite ꝛ ñ
ꝑñt ꝓmoueri: aut rei licite: ꝛ tunc ſi ſunt viciati in mē
bris mimis ſiue occultis nō repellunt: vt in. c. q. ptez.
ꝛ in. c. eunuchus. lv. di. Si vo in magnis mēbris ꝛ ma
niſeſtis nō ꝑñt ꝓmoueri vt ſi in oculo hz enorme vici
um vl' in manu. vt i. c. ſi euāgelica. lv. di. Sil'r ſi modi-
cū qđ generat ſcādalum. d. c. ꝑſbam. de cor. vi. c. j. ꝛ. ij.

2 ¶Quid de ceco aut habēte maculā in oculo a natiui
tate vl' ex infirmitate aut a caſu ſine culpa ſua? ℞ñ. q
ſi macula generat deformitatē nō ꝑt ꝓmoueri: niſi diſ
penſet ꝑ papā vl' niſi efficiaꝫ religioſus ſm Inno. de
cor. vicia. c. cum de tua. ꝛ. c. ij.

3 ¶Quid de claudo ex conſimili cauſa. vt ſupra? ℞. q
ſi ſine baculo pōt ire ꝛ ſtare pōt ꝓmoueri. c. ſi quis. el.
iij. in tex. ꝛ in glo. lv. di.

4 ¶Utrū auulſio vngule in pollice impediat? ℞ñ. q
hoc tenendū ē q qđcūq; viciū corꝑis quōcunq; ꝓue-
nerit ſi reddit inhabilē ad frangendū hoſtiā ꝛ ꝓtractā
dū ipedit ꝓmouēdū ꝛ ꝓmptus miſtrare in altari non
pōt. Sil'r qđcūq; viciū corꝑis notabile ſiue i oculo ſi-
ue in manu. aut i ſpatul' ſicut gibboſus ꝛ hmōi qđ ge-
nerat ſcandalū. als ſecus niſi vt dictū ē §. i. §. j. vt col
ligiē. in. c. j. ꝛ ſi. de cor. vicia. verū ē q iā ꝓmoti quibus
iſtud euenit poſt ꝓmotionē ꝑñt oia q̄ ſunt ſacerdota
lis ordinis exercere ꝓter celebrationē miſſe. d. c. ꝑſbz.
Intellige niſi fuerit culpa ſua.

5 ¶Quis iudicabit qñ dubitaꝫ an generet ſcandaluz?
℞ñ. Inno. in. c. j. de cor. vicia. q epūs vt in. c. ij. eo. titu.
In religioſis exemptis ſuus ꝓlatus ordinarius.

6 ¶Quid ſi q̄s ex indignatiōe dentē ſibi amputauerit
vel qđcūq; mēbz ſecauerit? ℞ñ. Inno. in. c. ſignifica
uit. de cor. vicia. qđ nō ē irregular' niſi mēbz vl' ptem
mēbi amiſerit q̄ generet deformitatē. Si vo nō gene
rat deformitatē. tñ ē notoriū q ex idignatione ſibi ab-
ſcidit ptē mēbi nō ꝑt ꝓmoueri vl' miſtrare in ſuſcep
ſine diſpenſatōe. Similiter ſi ita ſecauerit q claudica
ret repelliē tanq; corꝑe viciatus.

¶Utz cadēs morbo caduco poſſit celebrare? ℞. glo. 7
in. c. cōiter. xxxiij. di. q' ſi cadit frequēter nō ꝑt. vij. q. ij
c. j. ſi vo raro nec emittit vocē ꝓfuſam ꝑt: dūmō habe
at coadiutorē. vij. q. j. illud. ꝓmoueri tñ nō pōt: exq̄ ſe-
mel paſſus ē. vt in. c. maritū. xxxiij. di.

¶Utz demoniaci vl' amētes poſſent miſtrare? ℞. q 8
lz fuerint opi. vt no. in. d. c. cōiter. mihi placet q ſi per
annū ſteterint liberi q ꝑñt miſtrare ſm diſcretionem
epi: ꝓmoueri āt nō debēt. vt i. c. clerici. ꝛ. c. ſe. xxxiij. di.

¶Utz leproſi poſſint ꝓmoueri? ℞. Hug. xlix. diſ. §. 9
hinc etiā. q nō. § ꝓmoti celebrare ꝑñt i occulto ꝛ eti
am i publico alijs leproſis: niſi tñ in ualuerit lepra q
p corroſionē membroꝝ eū reddidit impotentē: preſer
tim in digitis cū quib⁹ cōtractare habet ſacrm eucha
riſtie. vide. j. leproſus. §. vj.

Lorpus chriſti. vide. j. euchariſtia.

Lrapula q̄d ſit? ¶Rñ. gl. in. c. a crapula. de vi.
ꝛ bo. cle. eſt ſupfluitas ciboꝝ. vnde
crapula quaſi cruda epula.

¶Utrū ſit peccatū mortale: dic vt. j. gula. §. ij. 1

Lredere in deū ē amādo in ipm tendē. de cō
ſe. di. ij. credē. ꝛ de pe. diſ. ij. §. charitas. Uñ aliud ē credere deū ꝛ credere deo: ꝛ credere i
deū. vt no. glo. de ꝓſe. di. iij. c. j. ꝛ de credulitate vide.
infra. fides per totum.

Lredulitas maledicētib⁹ de aliis impro-
baꝫ. lxxxvj. di. ſi q̄d. qz anq; ꝑ
beē illud malū nō debem⁹ credere. ij. q. j. de⁹. xj. q. iij. i
cūctis. ꝛ. c. q̄uis. xv. q. vij. ſi q̄d. ꝛ. q. viij. c. vl. in fi. xxx.
q. v. nullū ante.

¶Quotupler ē crudelitas? ℞. vt no. in. c. inq̄ſitioni 1
de ſen. ex. q duplex. Quedā temeraria ꝛ leuis: vtpu-
ta q̄n audiuit aliquid a leuibus perſonis vel a paucis
quibus credi non debet: ꝛ hec deponenda eſt ad con-
ſilium ſui paſtoris. Quedam ꝓbabilis ꝛ diſcreta: pu-
ta quia videt ſolum cum ſola in latebris: vel quia cō-
muniter ita dicitur.

Lreſcere ſpiritualiter an q̄s poſſet compel-
li? ℞. vt no. in. c. geſta. lxxiij. di. q
Sed vide quod dico infra. obedientia. §. ij. ꝛ ¶Religi-
oſus. §. xix.

Lrimen ꝓpie eſt mortale peccatum. vt patet
per Grego. in omel. xij. facit. xxv. diſt.
§. criminis. in v. quin fiat criminale dum placet. Lar
go autem modo accipitur quandoq; ꝑ veniali. etiam
iuxta illud. ¶Nemo ſine crimine viuit. Quādoq; ꝑ in
famia. Quandoq; ꝑ peccato depoſitione digno. Vi-
de glo. in. d. §. criminis.

¶Que ſunt crimina ſuſpenſione digna? ℞ñ. do. Au. 1
in. c. at ſi clerici. de iudi. q omnia ex quibus quis de fa
cto eſt infamatus. Intellige taliter q populus ſcāda
lizeē. c. ij. de pur. ca. etiā ſi ſit epūs. ſm Jo. an. poſt Ar-
chi. in. c. j. de accu. in glo.

¶Que ſunt crimina depoſitione digna? ℞ñ. do. Au. 2
vbi §. q omne delictū cauſans irregularitatem q̄ enu
merant doc. in. c. niſi cum pridem. §. ꝓpter conſcienti
am. de renun. in glo. magna. de quib⁹. j. irregularitas.
j. Itē ſi eſt diu continuatū. lxxxj. di. preſbr. in glo. Itez
fornicatio notoria vel diu cōtinuata vl' ſcandaloſa. c.
q̄ ſit. de excel. prela.

5 ¶Que sunt crimina degradatiõe digna? ℟n̄. q. s. ibi dē: q oīne crimē cū incorrigibilitate. c. cū nō ab homine. de iudi. Fallit i hereticō. c. ad abolendā. & c. excōicam⁹. de hereti. & c. j. eo. tit. li. vj. Itē i falsario ff. ad legē. c. ad falsariō. de cri. fal. Itē in sortilego. xxvj. q. ij. c. quicūq; sacerdotū. de homici. dubiū ē. Et dic q si intelligat de verbali: est verū. secus si de reali.

4 ¶Utr̄ criminosus añ pactā penitētiā vel post possit celebrare sine dispēsatione: vl̄ possit ꝓmoueri ad ordines? ℟n̄. ℔m gl. & Inno. in. c. ex tenore. de tē. or. q aut crimē ē occultū: & sic ꝑt: dū tñ vere peniteat. ter. ē. i. c. fi. de tē. or. sufficit em̄ absolutio sacerdotis ex potestate clauiū: nisi sit tale crimē qđ impediat executionem post penitentiā. vt in. d. c. nisi cū ꝓdē. §. j. vt est in crimine qđ inducit irregularitatē. de q. j. irregularitas. j. Si vō crimē ē manifestū: q̄uis nō sit crimē enorme ꝫ mediocre nō ꝑt sine dispensatiõe: etiā post pactaꝫ penitentiā. Et dr̄ manifestū si cōuictus ē in iudicio vel ti more ꝓbationis ꝓfessus ē: vl̄ opis publicatione. Nec ob. c. ꝑbm. & c. quenit. l. di. q ꝑ illud nō est ablata facultas dispensandi cū vere penitētib⁹ & maxie vbi nō iminet scandalū. vt. l. di. vt ꝓstitueret. & c. dño sancto Et hec vera sunt in crimibus capitalib⁹ q̄ dicunt mediocria secus in leuib⁹. Et dicunt leuia q̄ ꝓtingūt per imperitiā vl̄ culpā sine dolo: vel si ē dolus ē tñ cuꝫ remodica. vt no. in. l. inspiciendū. ff. de pe. & in. l. leuia. ff. de accu. & in. c. cum dilecti. eo. ti.

5 ¶Quis ꝑt dispēsare cū talib⁹? ℟n̄. q eps in criminibus minoꝝ adulterio. In maioꝝ aūt solus papa vt no. in. c. at si clerici. de iudi. nisi ex magna causa. vide. j. dispensatio. §. v. & etiā nō posset q̄n inducūt irregularitatē: vtputa q celebrauit excōicatus & hmōi: nisi in casib⁹ in q̄bus a iure ꝓcedit dispensatio in irregularitate. vt. j. irregularitas ꝑ totū.

6 ¶Crimen dr̄ publicū qđ ad publicū spectat iudiciuꝫ & hec sunt q̄ no. ff. de pub. iu. l. j. q̄ sunt lex iulia maie. & sub hac cōprehēde sacrilegia & reliqua. Lex iulia de adul. Lex cornelia de siccariis & veneficis. Lex pō. de pari. Lex iulia pec. Lex cornelia de testamētis falsis. An aūt in aliis. Azo. dicit q sic. Intellige in instrumētis nō in aliis scripturis ℔m Accur. Lex iulia de vi publica & priuata. de ambitu repetundaꝝ: & de annona & hmōi in q̄bus lex exprimit q sit publicū vt i. l. iij. in fi. ff. de ꝑuari. & ibidē Bar. & Jo. de imo. in. l. si. ff. de ꝓua. delic. & in. l. ij. ff. de cōcus. Sz ℔m ius canonicuꝫ omne crimē dr̄ publicū: q ad publicū iudiciū spectat puniē dū: vt in. c. crimina. de collu. in glo.

7 ¶Itē publicoꝝ iudicioꝝ q̄dā sunt capitalia ex q̄bus mors aut exiliū imponit̄ boc ē aque & ignis interdictō ꝑ has penas crimiē caput de ciuitate. Mā cetera nō exilia ꝫ relegatiões ꝓprie dicunt: q tūc ciuitas retinetur. Quedā sunt nō capitalia ex q̄bus pecuniaria aut in corpus aliqua cobertio pena est. vt. in. l. publicoꝝ. ff. de pub. iudi.

Chrisma Uide. j. Oleum sanctum.

Culpa c alia latissima scdm Bart. in. l. q̄ uerua. ff. depositi. & ideꝫ est ē dolus ꝑsumptus. Alia latior & strictissima. Prima dicit q verus dolus & manifestus. Alia latior & telligere qđ oēs intelligerēt vl̄ maior ps. ter. ē in. l. late culpe. ff. de v̄. sig. Sz no. q cōiter glo. nō ponūt nisi latā culpā. & ter. i. d. l. qđ uerua exponit latiorē. plata. et tā ꝓbendit̄ q ex culpa facit: q dol⁹ differt re & nomie & culpa: q dol⁹ ē a ꝓposito. vt ꝑbat̄ i. l. j. §. dolꝫ. ff. & dolo. culpa vō nō. vt in. l. si ꝓcuratorē. §. dolo. ff. mā. & ꝑ boc facit dictū Bal. i. l. q̄d q̄. §. pena. ff. de bis q̄ no. infa. vbi dicit. Accusat̄ q̄s de homicidio dolose facto & ꝑbat̄ culpa. an absoluet̄ seu mitius aget̄ in eadez instātia? ℟. q miti⁹ aget̄. & sic sentit q dol⁹ nō ē realiter culpa. Uer ē q lata culpa ē dol⁹ ꝑsumptus: ita q vbi cūq; q̄s tenet̄ de dolo venit & lata culpa. ß tñ verus dolus nō ē: vt no. glo. in. c. bona fides. de depo. Et in cōscia vbi cessat ꝑsumptio nō babet̄ ꝑ dolo. Et q̄s debeat ꝓbare dolū vl̄ latā culpā iteruenisse. vide. j. custos. §. j. Nō etiā q lata culpa ē deuiatio in circūspecta ab ea diligētia quā babēt boies cōiter eiusdē ꝓfessionis. Et ideo error artificis nō ē lata culpa nisi q̄n errat in eo qđ cōiter boies in illa arte sciūt: nō q̄n errant in eo qđ excellētissimi sciūt. & ita limita Bar. in. d. l. qđ nerua. vñ si deposui pecuniā apud cāpsorē q̄ cōiter babebat bone ꝓditiōis & nō erat nō ē lata culpa & bal. in. l. pignoꝝ. C. de pi. ac. dicit. Accessi ad molendinū & incarsu bostiū ꝓdidi bestias nō ē lata culpa: exq̄ maior ps credebat securum accessum.

¶Utr̄ lata culpa eq̄pareꝫ dolo vide. j. dolus. §. iij. 1

¶Quid ē leuis culpa? ℟. ē omittere qđ diligens bō 2
nō omisisset: vl̄ facere qđ diligēs bō nō fecisset. Exemplū. Fenerator nō excussit res pignoratas a tineis tali tempore quo diligens fecisset.

¶Quid ē leuissima culpa? ℟n̄. ē nō ꝓuidere qđ dili- 3
gētissim⁹ ꝓuidisset. l. si putator. ff. ad. l. aq̄. vl̄ omittere qđ diligētissim⁹ nō omitteret. l. diuus. ff. de off. ꝓsi. nō eq̄tare vt diligētissim⁹ eq̄taret. leuissima culpa est vel nō curare facere quod diligentissimus curaret.

¶Qua culpa tenet̄ quis ex contractu. vide supra. cō 4
modatum. §. xj.

¶Qua culpa tenet̄ q̄s ex officio? ℟. Pa. i. c. cū causā 5
de testi. q iudex tenet̄ de dolo & lata culpa ß non de leui. Qđ credo ver̄ i eo q̄ a supiore ponit̄ i officio ꝑ obediētiā solū: secus de eo q̄ illud q̄siuit: si mō alius diligētior fuisset q tūc tenet̄ etiā de leui. Silr̄ dico q non tenet̄ nisi de dolo & lata culpa agrimēsor: & alij q̄ assumūt̄ ad calculū vel ꝑcordiā. ter. ē in. l. fi. ff. de no. operis. nū. & ibi Bar. & no. gl. i. c. q̄ indicāte. de ꝓscrip. Fallit boc in bis q̄ exercēt aliquā artē sicut piti: boc ē ꝓfitēt se pitos & magistros: q tenent̄ etiā de leuissima. Facit qđ no. glo. isti. de obli. q̄ ex q̄si delic. na. & tenet Pa. in. d. c. indicāte. Sz ego credo ver̄ q̄n diligētissimū q̄siuisset: nisi fuisset decept⁹ ex sua ꝓfessiõe: q tūc de leuissima: aut diligentē: quia tunc de leui solum tenetur

¶Utrū in foro aie teneaꝫ q̄s restituere damnū qđ de- 9
dit ꝓmo ex culpa sua? ℟n̄. q ls Inno. in. c. plericq;. de imu. ec. velit q̄ solū de dolo & lata culpa teneaꝫ: et multi doc. ꝑ singulari dicto babeāt. tñ ego credo q teneaꝫ de oīni dāno ex q̄cūq; culpa sua: de qua tenetur tā de iure ciuili q̄ canonico ꝑ ea q̄ dicam infra. lex. §. iij. Et ꝑ hac opi. ē glo. cū tex. in. c. ꝑsuuisti. ij. q. v. que dicit q tenet̄ etiā q̄ ad deū si diligentiā debitā non adbibuit: vt in. d. c. cōsuuisti. & l. d. clerico. & xxxv. q. ij. in lectū. dicit tñ q nō punit̄ ratiõe homicidij: ß negligentie. vt. xv. q. j. c. inebriauerunt. & facit. c. fi. de iniurijs. & dā. da. qđ indefinite loquit̄. & boc est tutius cum ipse Innocē. nullo iure ꝓbet dictuꝫ suū: q. d. c. inebriauerunt nibil facit ꝑ eo: imo potius ℨ si bñ inspiciatur lz adducat ꝑ se. Cū boc cōcor. Joh. an. in. c. q̄n ℨ. de ꝓba. & ibi eū sequit̄ Pa. q negligētia in ꝓprio facto culpanda est. in alieno vituperanda. l. si constāte. §. si maritus. ff. solu. ma.

Cura aiaꝝ ꝑm Jnno.i.c.cū ſatꝫ de offi.archi.ſtricte ē ptās ligādi ⁊ ſoluēdi in foro pniali et hec nulli ꝓuenit ꝓlato niſi ſacerdoti.vt ꝓbat.xxj.diſ. in nouo.de pe.⁊ re.ois.⁊ hāc ptātem ligādi ⁊ ſoluēdi ꝙlibet ſacerdos cū ordine accepit:lz nō i iſtos vl'in illos ꝙ ſibi nō ſunt cōmiſſi.Dr etiā cura large:⁊ ē ptās ejiciēdi ⁊ recipiēdi in eccl'ia cogēdi ⁊ puniēdi exceſſus xxj.di.§.j.Sub hac etiā ē excōicare: inēdicere ſuſpendere ⁊ hmōi ꝙ ſunt ad mor correctionē.de elec.ducū Et de vtraq; iſtaruꝫ intelligiť.c.de multa. de ꝓbeb.

Cupiditas vide ſupra.Auaricia.

Curialis dr ꝙ nexib⁹ curie ligatus adulatur ꝓncipib⁹.xxxvij.di.nōne.lj.diſ.ꝙ in aliꝙ. Jtē curiales dicūť aduocati in cauſa ſanguinis vl'milites ſeu officiales ſeua exercētes.lj.di.aliquātoſ

¶Utrū tales ſint ad ordines ꝓmouē- (⁊.c.ſequēt. di vl'ad religionē.ℜñ.q; nō:niſi cō magna diſcuſſiōe vt itelligať vtꝫ ſit ſolutus a curialib⁹:vl'ſi ē irregularis vl'vt fugiat obligationē hmōi.vt in.c.legē.liij.di. ⁊ dicit q; ꝑ triennīū dz ꝓbari.⁊ eſt bonū ꝓſiliū niſi ali qd rōnabile aliud ſuadeat:nō dz tñ recipi ad religionē nec ordinari etiā ſi nō ē irregularꝫ: ⁊ ſi ex deuotiōe moueť niſi ſit ſolutus a cura.lj.di.c.j.

Curioſitas eſt poſtpoſitis diuinis ⁊ ſctōrū eloquijs ſcptis phōr ⁊ poetarū rōe vanitatꝫ vl'delectatiōis intēdere.xxxvij.diſ.ſacerdotes.⁊.c.ſe.Jtē cū ſacra ſcptura nō ſm ſctōr expoſitionē:ſ ſm ſecularē ſapientiā ⁊ ꝓprij ſenſus vanitatē exponiť.c.vino.ea.di.Jtē q; pl'a volunt ſapere ꝙꝫ opteat:aut de his de ꝙbus nō ē dubitandū faciūt ꝙſtiones.de renū.c.qm̄ aliꝙ curioſi.li.vj.ex ꝙbus cum ibi notatis:pz q; velle cognoſcē qd nō conuenit eſt curioſitas ⁊ peccatū:quia inordinatio quedam.

¶Utr̄ ſit peccatū mortale? ℜñ.q; ſiue curioſitas ſit reſpectu ptis itellectiue ſiue reſpectu ptis ſenſitiue eſt mortale peccatū in ſeptē caſib⁹:vt colligo ex Tho.ij.ij.q.clxvij.Ale.ij.ij.Primo rōe finis:puta q; ꝓpter ſuperbiā vl'aliꝙd qd ſit mortale pctm̄ ꝙrit cogſcere vel vidē aut audire ⁊c.Scdo rōe illoꝝ a ꝙb⁹ vult ſcire vl' audire:puta a demonib⁹ vl'aliꝭ a ꝙb⁹ ſub p̄cepto ꝓhibemur aliꝙd addiſcere vel cogſcere.xxix.q.j.illō.Tercio rōe eoꝝ ꝙ cogſcere vl'videre aut ſentire volumus vtputa q; ſūt ꝓhibita ſicut a ꝓpoſito velle audire peccatū illi⁹ ꝙ ꝓfiteť alteri:⁊ ſil'r incātationes:diuinationes ⁊ hmōi ꝓhibita aut eoꝝ libros velle tenere. Sil'r dico de ꝙcūq; ꝓhibito qd exerceri nō ꝑt ſine mortali pctō ſicut ſunt artes aliꝙ male.aut velle ſcire quomō fit tale pctm̄:aut videre aut ſentire.nam talis curioſitas ē pctm̄ mortale:niſi in caſu qñ ꝙs talia vellet ſcire vt poſſz ꝓdēnare⁊ improbare.Facit.c.nec mirū.xxvj q.v.Quarto rōe eoꝝ ꝙ omittunť ꝓpter curioſitatem: puta cū ꝙs omittit addiſcere neceſſaria ad ſalutē: vel ad ſuū officiū vt intēdat poetis aut curioſis.Facit. c. nōne.⁊.c.vino.xxxvij.di.Quito rōe illi⁹ ad quē tal'cognitio ſeu viſio iducit:vtputa ſi ad errorē ꝺ fidē vl'ad pctm̄ mortale:ſicut velle videē coeuntes ⁊ aliꝙ ſpectacula ex ꝙb⁹ puocať ad mortale pctm̄ vl'audire hmōi. facit.c.iō.xxxvij.di.Sexto rōe modi:vt cū ꝙs ꝓpter talia ſciēda vl'videda facit ꝓhibita:puta ſupſtitioſa. vl' dimittit audire diuīa ꝙ teneť vt videat ſpectacula et hmōi.facit.c.ꝙ die.de ꝓſe.di.j.⁊.c. ꝙ ſine.xxvj.q.j. vel qr.de bonis pauper eccl'iaſtic⁹ emit libros: vel ſoluit doctoꝝb⁹ ꝙ ei legāt inutilia.facit.c.legāt.xxxvij.diſti. Septimo rōe eoꝝ ꝙ inducunť ad talia faciēda: vtputa qñ ꝙs ex curioſitate ſua ſciēdi ꝓuocat aliquem ad detrabendum vel auiditate videndi prouocat ad faciendū ſpectacula ꝓhibita:ſicut ſunt torneamēta ⁊ buiuſmōi ꝙ fieri nō poſſunt ſine mortali.facit.c.ꝙ vena, toꝝib⁹.lxxxvj.di.de ꝓſe.di.ij.ꝓ dilectiōe.in aliꝭ communiter eſt veniale peccatum.

Cuſtos qui mercedē accipit nō ſpecialiť ꝓ cuſtodia teneť de dolo lata ⁊ leui culpa. ff.locati.l.ꝙ mercedē.i glo.⁊ qd no.xxiij.q.iij.tres ꝓfonas no.Jnno.i.c.ꝙis.de re.iur.§ ſi ſpāliter ꝓ cuſtodia mercedem accipet.teneret etiā de leuiſſima.vt in dicta glo.quā limita.vt infra.locati o.§.xxiij.

¶Quid ſi neget dolo vel negligētia amiſiſſe ꝙs ꝓbabit? ℜñ.Jnno.vbi.ſ.q; ipe cuſtos.ar.ff.de edē.l.ſi ꝙs §.vl.Et boc vez ꝙ ad foꝝ ꝓtentioſuz: ſecuſi foro cōſcie.vtz ex dict̄.j.lex.§.iij.Idē dic de cuſtode carceris.ff.de cu.vel exhi.re.l.vl.In aliꝭ aūt caſib⁹ regulariter ꝙ dolū allegat dz ꝓbare.ff.d ꝓba.l.ꝙtiēs.§.ꝙ dolū

Damnatus ꝓ ſiniam ad mortē an poſſit diſponere de rebus ſuis.vide ſupra.alienatio.§.xxv.

¶Utr̄ damnatus ad mortē poſſit fugere de carcere vel quōcunq;:dic vt.j.fugere.§.ij.

¶Utrum babētes de bonis alicui⁹ dānati ꝓpter crimē ei⁹ ⁊ poſtea reſtituti ꝓ ꝓncipē ad bona ſua teneāť reſtituere? ℟.Ge.in.c.ꝙis.de reſcꝑ.li.vj. q; aut reſtitutio facta ꝓiudicat iuri ꝙſito ℔cio ꝙ ea legitīe būerat ⁊ ſic nō teneť reſtituere ꝙ ea habuit:qz nō fit integtio i tali caſu.⁊ iſte ē caſus.d.c.ꝙis.⁊ i iurib⁹ allegatꝫ in glo.ibidē ⁊ faciūt no.ꝑ Bar.⁊ Bal.i.l.gall⁹.§.⁊ quid ſi tm̄.ff.de lib.⁊ po.Aut ꝓ reſtitutionē ꝓncipis tali facta nō ꝓiudicať:niſi ipi ꝓcedēti: ⁊ ſic reintegratur ad oia ꝙ amiſerat⁊ ſic oia ſūt ſibi reſtituenda: ⁊ ſtc ꝓcedūt iura allegata ꝓ alia pte i.d.gl.ar.c.dilecti.de donati.cū ibi no.Hoc tenet Jo.de imo.⁊ no.q; iſta faciunt ꝓ legitimato ꝑ⁹ mortē teſtatoꝝ: vt nō ꝓiudicet veniē tib⁹ ab iteſtato:etiā ſi nō adierūt hereditatē:qz tal'legitimatio ē quedā reſtitutio natal'.l.fi.C.de nata.ſec⁹ ſi ante mortē teſtatoris:qz ꝓiudicat qz nullum ius ad huc habebat.l.poſt emancipationem.ff.de li.leg.vide etiam infra.gratia.§.j.

Damnificatus

¶Utr̄ furtiue ⁊ ſecrete poſſit ſibi ſatisfacere.vide infra furtum.§.xl.

Debitum cōiugale ido dr:qz ſb pena mortal'peccati vir vxori ⁊ vxor viro petēti reddere teneť ſm cōiter doctores.⁊ apl'm.j.Cor.vij.niſi ex rationabili cauſa excuſetur.Et aſſignantur a doctoribus ſeptez cauſe ꝓpter ꝙas non tenentur reddere.

¶Prima dr ꝓhibitio ſancte eccl'ie:nā ꝺ interdictum eccleſie ē peccatū mortale actus ꝓiugalis.Eccleſia autem ꝓhibet ne ꝙs ꝓſummet matrimoniū certis temporib⁹.de quib⁹.j.mrimoniū.iij.impedimēto.ij.Sil'r ꝓhibet eccleſia ne ante bñdictionē ꝓiunganť quādo ꝙs ducit eā ꝙ alteri nō fuit ꝓiuncta ꝑ matrimonium. Unde ſm Rod.cognoſcēs añ būdictionē vbi eſt conſuetudo q; benedicanť peccat mortaliter.Quidaz tñ vt dicit Richb.in.iij.diſt.xxviij.q.vlti.in fi. dicunt hoc eſſe verum reſpectu actus petendi nō reſpectu actus reddendi:quia reddens nō peccat ſm Tho.in.iij.eadem di.Ego vo iſtud de benedictione limito verū:niſi ex rationabili cauſa moueret ad petendū.puta ꝓpter fornicationē euitandā cum nō poſſit contineri.et vxo

rem ducere vt bñdicaꝫ nō possit ꝓpter dotē habendā ꝛ hmōi: q̄ nec tūc mortaliter peccaret nisi eēt scanda lū i patria. ar. eo℞ q̄ dicā. j. inobedientia. in pn. Albert⁹ etiā dicat q̄ dictū ℞od. é nimis durū. ꝛ hoc etiā videt sentire Jnno. ꝛ ꝙ. Anto. in. c. j. de spō. q̄ lz cōsuetudo habeat vim legis: tñ lex nō obligat ad mortale nisi sit ꝑceptiua. de elec. c. generali. li. vj. ꝛ sic nō videt q̄ pec cet mortaliꝫ q̄ñ etiā simplr ꝓsumaret añ bñdictionez ꝓsulendū eēt istis sponsis q̄ faciūt multa pctā mortalia añ tps ꝓductiōis q̄ q̄ñ notū é mr̄imoniū in patria cōsūmarēt exq̄ ducere nō pñt ꝓpter dotē habendam. Sz nūq̄d toties peccat mortaliter q̄tiēs exigit sine rōnabili causa añ bñdictionē tenēdo opi. ℞od⁹ ℞. q̄ ñ: nisi ꝑma vice. nisi nouo ꝓemptu exigat. Ex quo seq̄t q̄ possit in isto casu negare debitum sine peccato: nisi seruet statutum ecclesie.

¶ Secūda causa dī impotētia q̄ q̄s nō ꝑt reddere debitū salua incolumitate sui corꝑis: q̄ ℞m ℞ic. in. iiij. di. xxxv. ar. j. q. j. de⁹ nō obligauit virū mulieri ꝫ ordinē nature rectū q̄ ꝑ pus attēdit ad actum nutritiue q̄ ꝑseruaꝫ ꝓpriū individuū: q̄ ad actū generatiue q̄ ordinaꝫ ad ꝑseruationē spēi ꝛ iō ñ teneꝫ ad actū generatiue i notabile ꝑiudiciū incolumitatis corꝑis ꝓpriꝫ.

¶ Utr̄ teneaꝫ reddere debitū lepꝛoso? ℞ñ. ℞m ℞ic. in. iiij. di. xxxij. ar. iiij. q. ij. q̄ sic: lz non teneanꝫ cohabitare: q̄ nō est sic periculum in reddendo sicut in cohabitando. vide. j. lepꝛosus. §. ij.

¶ Utrū furioso vl̄ fatuo sit reddēdū? ℞. ℞m ℞ic. vbi ꝫ. q̄ q̄tiēscūq; ꝑt reddi sine piculo ꝓprie ꝑsone tenetur

¶ Utr̄ reddēs se impotentem ad reddendū peccet? ℞. ℞m ℞i. in. iiij. dist. xxxij. ar. j. q. j. q̄ ille q̄ mō illicito sciēter reddit se impotentē peccat mortaliter: nō autē ille q̄ mō licito: puta ieiunādo: orādo bona intentiōe. si tñ sit rationabile obsequiū: q̄ q̄uis se reddat mīr̄ potentem: non tamen totaliter impotentem.

¶ Tercia causa dī crimē adulterij: vñ vir vxoꝛi adultere vel ecōuerso nō teneaꝫ si innocēs é reddere debitū ℞m ℞i. in. iiij. di. xxxv. ar. j. q. j. q̄ lz q̄ ad vinculū nō possit: tñ ꝑt eā dimittere q̄ ad cohabitationē ꝛ thorū. Fallit hoc in octo casib⁹. Prim⁹ si ille sit fornicatus. xxxij. q. vj. c. j. ꝛ c. pe. ꝛ vl. de adul. ꝛ c. significasti. ꝺ di uoꝛ. Secūs si vxoꝛ vi oppꝛessa sit. ea. causa. q. v. ita ne. Terci⁹ si credebat maritū ꝓbabiliter mortuū. xxxiij. q. j. cū ꝙ bellicā. Quartus si alter sub specie meriti coꝛ uit eā. xxxiij. q. ij. in lectū. Quintus si marit⁹ tradidit eā adulterandā ꝑsertim inuitā. de eo qui cog. ꝓsang. vxo. sue. discretionē. Sextus si marit⁹ post adulteriuz coꝛuit ꝛ tolerauit eā. ar. xxxij. q. ij. si q̄s vxorē. Septimus si i mr̄imonio i infidelitate ꝫcto vir dedit vxoꝛi libellū repudij: ꝛ vxoꝛ alteri nupserit: q̄ si cōuertereꝫ vir teneꝫ eā accipe. c. gaudem⁹. de diuoꝛ. Octau⁹ ℞m aliq̄s si vir abstinēdo ꝫ volūtatē vxoꝛis ei occasionez dedit. xxxij. q. ij. si tu. Et placet mihi: lz contrarium teneat glo. ibidem.

¶ Utr̄ peccet exigēdo debitū sciēter ab adultero ino cens vl̄ reddēdo? ℞ñ. ℞m ℞ic. vbi ꝫ. q. ij. q̄ aut é coꝛrectus vl̄ patus coꝛrigi ꝛ sic nō peccat. Si vo sit icoꝛrigibil⁹ teneꝫ euz dimittere: ꝛ sic peccat mortaliter cognoscēdo. ter. ē in. c. si vir. de adul. ꝛ in. d. c. si q̄s vxorē siue sit manifestū siue occultū: dūmō sciat ipa. Quem ter. sic limito intelligendū q̄ñ innocēti nō imineat periculū fornicatiōis ꝛ denegādo debitū ꝙuertereꝫ adult ꝫ q̄ñ ex denegatione efficiꝫ peioꝛ: ꝛ ex redditiōe nō facit tot pctā: ꝛ innocenti sit euasio fornicatiōis non video mortale peccatū exigere ꝛ reddere. qđ etiaz teneꝫ Pau. de castro. no. in. iiij. di. xxxij. q. j.

¶ Utr̄ possit vir vxoꝛi adultere necessaria ministrare? ℞ñ. q̄ nō si negādo emendareꝫ. q̄ vtili⁹ esurienti panis tollit cū de cibo secur⁹ iusticiā negligit. v. q. v. c. nō ois. ꝛ male merit⁹ dz egestate laborare. l. bona fides. ff. depositi. §. j. ꝛ de alijs penis adulterij vide. adulterium. §. iij. 8

¶ Utrū teneaꝫ innocēs ad ꝑceptū ecclie reddē adultero debitū? ℞. q̄ si adulterū ꝑt ꝓbare infra paucos dies nō teneꝫ. ar. c. solet. de sen. ex. li. vj. Si vo non potest ꝓbare teneꝫ. ar. ꝛ. q. iij. c. j. Et idē in casib⁹ in q̄bus separi ꝑt mr̄imoniū. vt. j. matrimoniū. iij. 9

¶ Quarta causa dī votū emissum ab ambob⁹ de cōi ꝓsensu: vt. j. matrimoniū. iij. impedimēto. v. 10

¶ Quinta causa dī honestas. puta q̄ petit i ecclia vel i publico. q̄ nō teneꝫ sibi reddere debitū nisi honesto mō. j. Coꝛ. xiij. Dia honeste. ꝛ ℞m ordinē fiāt i vobis 11

¶ Sexta causa ē scādalū. Ma vbi eēt scādalū cōsummare mr̄imonum añ adhibitas aliq̄s solēnitates ℞m moꝛē pr̄ie nō teneꝫ reddere añ illaꝫ obseruantiā. non tamē mortaliter peccaret reddēs. ꝫ bñ exigens si sine rōnabili causa faceret. vt supra dixi. §. j. 12

¶ Septima causa ē religio quā q̄s vult intrare. q̄ nō teneꝫ reddere. ꝫ dz sibi statui tps infra qđ ingredi teneaꝫ. c. ex publico de ꝙrsi. cōiu. vñ si nulla istarum causarum inest contracto matrimonio per verba ꝺ p̄senti tenetur exactus reddere. 13

¶ Utr̄ nō reddēs petēti: q̄ nō vult concipe excuseꝫ? ℞. q̄ nō. A fortiori peccat mortaliter qui exꝑa vl̄ alio malo sine nō vult reddere. 14

¶ Utrū teneaꝫ petē? ℞. ℞m ℞i. vbi. ꝫ. q̄ nō q̄ nemo teneꝫ vti iure suo. Qđ vez credo: nisi i casu q̄ñ nō petēdo alter caderet in aliq̄d mortale: quia tunc teneꝫ. 15

¶ Utr̄ teneaꝫ reddē nō petēti? ℞ñ. ℞i. vbi. ꝫ. q. ij. q̄ sic: nō tñ petēti exꝑsse: ꝫ etiā petēti ꝑ aliq̄ sig̃ ꝑ q̄ cōiecturat alter affectare sibi reddi debitū cōiugale: alꝫ si nō petit tacite vl̄ exꝑsse nō teneꝫ reddē. Quertere añt alter ne petat nō lz: nisi cū debita sanctimonia. vñ dicit Aug. de anebona q̄ si ex negatiōe debiti alter scandalizaꝫ nō excusaꝫ a mortali denegans qđ limita nisi 16

¶ Utrū contracto (ex aliqua causa p̄dictaz faciat. mr̄imonio cū vna clādestine ꝛ publice: postea cū alia teneaꝫ ꝑme reddere debitū? ℞ñ. q̄ si nō ꝑt reddi sine scādalo: puta q̄ eccl̄ia excōicat eū ꝛ hmōi q̄ teneꝫ nō reddē: q̄ ab oi spē mali ē abstinēdū. j. Tbes. vl. alꝫ sic 17

¶ Sz nūq̄d cohabitabit cū scda ad ꝑceptū ecclie? ℞. q̄ sic ꝛ necaria mistrabit si mō ꝑt facere sine piculo coitus seu adulterij cū dicta scda: q̄ q̄ñ cū piculo ꝓbabili tūc patiaꝫ excōicationē ꝛ nō cohabitet: ꝫ necessaria mistrabit sepatus q̄tū ꝑt: cū ꝑma etiā nō cohabitabit q̄ñ sine scādalo cohabitare nō ꝑt: ꝛ sibi imputet q̄ sic ꝫcit. Et idō cōsulendū ē tali q̄ patriā mutet vbi cū ꝑma sine scandalo cohabitare possit. 18

¶ Utr̄ actus matrimonialis sit peccatū? ℞. ℞m Alexan. in. iij. ꝓte sum. in. vj. ꝑcepto: q̄ non. Sed fit peccatū ℞m eundem scda scde tractatu de adulte. quando p̄uatur istis circūstantijs. 19

¶ Prima dī recta intētio: puta q̄ excedit fines mr̄imonij factur⁹ cū q̄cūq; alia: vl̄ cū ea etiā si nō eēt sua coiret vl̄ cōstituit ibi finē vltimū: ꝛ sic ē mortale pctīm xxxij. q. iij. ego. ꝛ. c. liberoꝛ. Aduerte tñ q̄ ꝺ itelligitur qū ꝺ actu cogitet, vt sit mortale: q̄ actib⁹ nō habitib⁹ meremur vl̄ demeremur. ℞m pe. de pal. in. iij. di. xxxij. q. iij. Debet ergo intētio sistere in fra limites mr̄i 20

monij si talis actus dz eē sine pctō. hoc ē q nō cognosceret si nō esset sua legitima vxor. Et idē dic de vxore erga virū. Sufficit tñ ꝑm Rich. in .iij. di. xxxj. q. pe. q actu vl̄ habitu banc intentionē habeat.

23 ¶Secūda dr̄ causa. Mā ex triplici causa sine pctō exigit̄ z reddit̄: etiā cū merito ex ꝓmis duab⁹. Prima, ꝓlis ꝓcreande. Scda debiti reddēdi. Tercia fornicationis vitāde. cōiter tñ tenet̄ q sit pctm̄ veniale exigere causa fornicationis vitāde in se. vide glo. in. c. q̄quid xxxij. q. ij. Alia ex causa cognoscē ē pctm̄ aliqñ mortale: aliqñ veniale vt in. §. sequentibus patebit.

24 ¶Utr̄ si fiat causa satiāde libidinis sit pctm̄ mortale? Rñ. q canonistar̄. xxxij. q. iij. in. c. ozigo. z. c. liberorū z theologor̄. in. iij. di. xxxj. z. xxxij. fuit diuersa opi. Alij tenēt q ꝙ ē pctm̄ mortale coit⁹ cōiugalis causa satiāde libidinis. Et dr̄ qñ ꝓuenit voluptatē z cogitationē manib⁹ ꝓuocādo z calidis vtēdo vt possit plures coire ꝙ magis cōiter tenet̄ q nō ē pctm̄ mortale: dūmō si nō eēt vxor nō faceret. z. d. c. ozigo z liberorū exponūt qñ ita finaliē q̄rit delectationē q etiā si nō esset vxor nō curaret. Et hec opi. ē magis rōnabil̄: quia apl's dicit: habeat vnusq̄sq; suā ꝓpē delectationē i ea: z nō in alia querendā. ꝓpē fornicationē vitandā: nec sequit̄ q ponat ibi finē: q nō vltimū bāc. s. Bo. Rich. z Alex. z cōiē theologi tenēt z placet: q ꝓ ista secunda opi. ē ter. Aug. j. ad Cbo. vij. i ꝑn. vbi dicit. ꝓiugal' ꝓcubitus generādi gra nō dz culpā ꝓpē thoz fidē venialē. h. ille

25 ¶Utr̄ cognoscere vxorē causa sanitatis licitū? Rñ. Ri. in. iij. di. xxxj. ar. iij. q. ij. q ꝑm q̄sdaz sic. vl̄ forte ꝑt dici q sit veniale peccatū z bocverius. z sequit̄ Tbo. in. iij. di. xxxij.

26 ¶Tercia dr̄ modus debit⁹ natural'. Et hoc duplr̄. ꝓmo q̄ ad vas: q si fiat extra z ibi mittat̄ semē indubitāter ē mortale ꝙuissimuz. xxxij. q. vij. c. adulterij. Secūdo q̄ ad modū stādi naturalē. q̄ q̄dē ē vt mulier iaceat in dorso. vir aūt in ventre incūbat ei: q sic facili⁹ ꝓcipiūt mulieres nisi ꝑ accidens impediat̄. Deuiatio aūt ab isto ē lateral' cōcubitus z maior sedētis: z iterū maior stantis: vl̄ vxore supgredīēte. maxia boꝝ ē eoꝝ q̄ retro more iumentoꝝ. būc vltimū modū q̄daz indistincte reputāt mortale: lz in vase fiat. Pe. de pal'. vbi supra. Idē. boicb. i. c. inq̄sitioni. de sen. ex. tenet q supgressio mulier̄ sil'r ē mortale nisi aliq̄ necessitate vl̄ rōnabili causa fiat. puta infirmitatis vl̄ piculi abortus: q sic ꝑuertens vsum z ritū sacri: sciēter etiā in accidē talib⁹ peccat mortaliē. sicut tales. Gl. Ray. tenet q q̄libet deuiatio a mō naturali si fiat cā voluptatis amplius sic querēde solū q ē pctm̄ mortale. Tbo. vo in .iij. di. xxxj. in lra dicit q quidā dicūt forte signū mortalis ꝓcupiscētie aliqñ. Aliqñ vo peccatum veniale. Aliqñ nullū qñ ex iusta causa: puta ifirmitatis vl̄ ꝓpē periculū ꝓlis suffocāde. Albe. i. iij. dis. xxxj. dicit q nibil eoꝝ q̄ facit marit⁹ cū vxore huato vase debito ꝑm se ē mortale. § ꝑt eē signū mortal' ꝓcupie. Tu vo detestaberis oēs istas deuiatiōes z piculosas forte declarāb ac ꝓsuadebis vt desistāt q̄tū poteris: tñ sniam nō ꝑcipitabis: q vxor ꝓmittit̄ vt in ea bō delectet̄ ꝓpter fornicationē vitādā. Et iō boc tenebis q q̄litercūq; op⁹ icipiat̄ z quōcūq; fiat: dūmō in vase debito semē emittat̄: z talit̄ q mulier retinere eū possit nō erit mortale de se. sec⁹ si mulier taliter staret q ex b̄ semē retinē nō posset: quia esset mortale q̄uis vir in vase emitteret. z ꝑm hoc concor. ꝑdictos vo.

27 ¶Sed q̄d de eo q̄ fricationib⁹ oscul̄is z tactib⁹ delectat̄ nō intendēdo venire ad actū ꝓiugalē: § finem in bis ponē? Rx. Pe. de pal'. vbi. s. tenet q ē pctm̄ mortale. Sz ego nō credo nisi se vl̄ alter ad pollutionē extraordinariā, ꝓuocaret. Et sic tene ꝙ ea que supra dicta sūt.

¶Quid de illo q̄ añ cōpletionē actus se retrabit: nec 28
semē emittit etiā extra vas ne habeat pl'es filios? Rx. Pe. vbi. s. q nō peccat mortaliter: nisi ex b̄ mulier ad seminandū ꝓuocaret. Idē dicit de eo q̄ ne habeat filios abstinet: q licet appetere nō pl'es bre q̄s possit pascere: nec teneat actū inchoatū ꝓsūmare vxore nō petente. Et eadē rōe videt̄ ꝑm eundē posse dici de muliere q̄ postq̄s cognita ē a viro vadit statim ad mingendū: vl̄ se cito erigit vt emittat semē ne ꝓcipiat. Sed de bac opinione valde dubito ꝓpter. c. aliqñ. xxxij. q. ij. q̄ videt̄ inuere q sit pctm̄ mortale Sz possz dici. q. d. c. loquit̄ qñ q̄s ex sola voluptate boc facit vl̄ qñ postq̄s ꝓceptio ē facta q̄rit aborsum. § Pe. intelligit qñ b̄ fit ex rōnabili causa puta q nō pōt eos pascere z bmōi: z añq̄s ꝓcipiat̄ i vētricula matris. z sic posset teneri: licet sit ꝓiculosa. Dare aūt vl̄ recipe venena sterilitatis omnino ē mortale. vt in. d. c. aliqñ.

¶Quarta dr̄ tempus debitū. Maz tpe festi oronis z 29
cōmunionis est abstinendum.

¶Utr̄ peccet mortaliter q̄ exigit siue reddit tpe solē 30
nitatis? Rx. ꝑm cōiter doc. i. iij. di. xxxij. q. nō. Limitat s. Bo. ibidē ar. iij. q. ij. nisi ꝓscia obliget: q crediť mortale: vl̄ nisi intercedat sacre diei ꝓtempt⁹. Alexan. tñ sc̄da. ij. i tractatu de adulterio tenet q si cognoscit ꝓpter delectationē. s. explendā q ē mortale q̄d verū credo qñ interuenit ꝓtēptus sacre diei ꝓpter talē delectationē satiandā. Et sic ꝓcor. gl. q̄ i sūma. xxxij. q. iij. cū Alex. cōcordat. alīs nō: q circūstātia q̄ nō cadit sb̄ speciali ꝓbitiōe nō ꝑt mutare speciē peccati: nisi vt dictū ē qñ rōe cōtempt⁹. Mā nullo iure cauet̄ q de ꝓcepto nō cognoscat̄ vxor in festo: §. c. xxxiij. q. iij. sunt de cōciliovt patz intuenti. Et sic etiā tenet Rich. i. iij.

¶An possit communicare q̄ reddidit? (disti. xxxij. 31
Rñdetur. ꝑm Alexan. vbi supra. z Sco. in. iij. distin. xxxij. q sic: nec de necessitate ꝓcepti tenetur abstinere § nō dz ꝓpter reuerentiā sacri de bono cōsilio: nisi forte solēnitas alīs suadet̄: vt dr̄ de pollutiōe. j. Eucbaristia. iij. §. xxix. Idē tenet gl. i. c. sciatz. xxxiij. q. iij. ꝺ exigente: dūmō nō cā satiāde libidis exegerit. § tu breuiť

¶Quinta dr̄ q̄litas ꝓsone (dic vt i. d. §. xxix. cū se. 32
cū q̄ ē ꝓcubit⁹ vt nō sit menstruata vel vicina partui.

¶Sz nunq̄d peccat mortaliter q̄ cognoscit tpe men 33
struī? Rñ. q casus dubi⁹ ē iter doc. Sz saluo meliori iudicio mibi videt̄ distinguendū vt colligo ex dict⁹ ac rōnib⁹ theologor̄. i. iij. di. xxxij. Aut ex tali coitu ꝑt fieri generatio ꝓbabiliter aut nō. Si nō vtputa: quia senex vl̄ sterilis vel fluxū bz z bmōi z tūc nō ē pctm̄ mortale: nec i exigēte: nec in reddente ꝑm cōiter doc. Nec obstat q illud Leui. xv. z Ezech. xviij. dr̄ ꝓceptū morale. q. nō ē mortale respectu turpitudis. alīs eēt pctm̄ mortale etiā qñ bz cōtinuū z ad quācūq; cuiuscunq; turpitudinis ire. q̄d ē ℈ doc. cōiter. Est ergo respectu piculi ꝓlis mortale solū. facit. c. intelligentiā. de ℣. sig. Si vo ꝑt fieri generatio ꝓbabiliter vt cū nō habet cōtinuum fluxum vel est debite etatis. etiam distinguo. aut considerat periculum ꝓlis. s. q possit generari leprosa. que alio tempore generaretur sana. z cōtēpnit ꝓpter suam delectationem habendā. z sic peccat mortaliter tam exigens q̄ reddens isto modo. Aut lz contēnat piculum ꝓlis. tamē exigit vel reddit ꝓpter fornicationē vitandā in se vel in alio nō ꝓncipaliē ꝓpter

delectationē ⁊ sic nō peccat mortaliē taliter exigēs vel reddēs: qz tenet bō magz diligere salutē suā vl̄ ꝓximi q̄z bonū corpis ꝓximi. Licut no ꝓsiderat piculum, plis nec de generatione: ⁊ tūc si exigit causa fornicatiōis vitande in se vel in alio vl̄ debiti reddēdi nō peccat mortaliter: lz ꝓpiaē ꝓles leprosa: qz cū det operā rei licite: lz nō debitā diligentiā posuerit: tñ nō reputabitur ad mortale. arg. eoꝝ q̄ no. in. c. inebriauerunt. xv. q. j. Si aūt solū exigit causa libidinis vl̄ reddit tūc ex futuro euentu cognoscēs si peccauit mortaliē vel nō: qz si ꝓles generabiē leprosa reputabiē mortale: qz dedit operā rei illicite. ar. c. j. de ꝓsump. Si vō nō generetur leprosa erit veniale. Ideo ante euentū dz ꝓniteri tāq̄ de mortali. c. iuuenis. de spon.

33 ¶Quid de exigente tpe ptui vicinoꝝ. Rñ. Ric. in. iiij. di. xxij. ar. iij. q. ij. q̄ si sine piculo aborsus vir pōt carnaliē copulari sue vxori pgnāti pt exigere sine mortali ⁊ mulier sibi teneē reddere: qz mrimoniū nō soluz ē in officiū ꝫ etiā in remediū. Si aūt nō pt sine ꝓbabili piculo aborsus nō dz nec reddere nec exigere imo ꝑm Pe. de pal. vbi ꝫ. peccat mortaliter: tam reddēs q̄z exigens: qz nō curat occidere animā paruuli vna cū corpore. Aduerte q̄ maius ē piculū aborsus in principio cōceptus. Rō qz q̄uis ꝑm Auicē. matrix mulier post impregnationē claudaē: tñ ex delectatione moueē alimēta ⁊ apiē: ⁊ sic materia nōdū pfecte coagulata dispditur ⁊ effundiē: ⁊ iō vitupat ꝟ accedentē ad pgnantez in. d. c. origo. Nō tamen erit peccatū mortale: exq̄ nōdū est formatus si hoc nō intendit.

¶Utrū immediate post partū possit exigi? Rñ. Ric. 34 vbi supra. ar. iiij. q. j. q̄ nō de ꝓgruo donec sit purificata: nō tñ de necessitate abstinēdū. Limitat Pe. de pal. vbi supra. nisi mulier esset ex ptu infirma: ⁊ esset ei periculū mortis vel aggrauatiōis infirmitatis: ⁊ placet. Et. c. ad eius. v. di. ⁊. c. si cā. xxxiij. q. iij. ⁊. c. origo. xxxij q. iiij. ⁊. c. Non solum. vij. q. vij. Loquūtur de bone-

65 ¶Sexta dz cōuenientia loci: qz non debz fie (state. ri in loco sacro. vñ si ē ꝓsecrat? locus peccat mortaliē tam exigens q̄ reddens ꝓpter ꝓtemptū sacri ꝑm Alexan. vbi supra. si nō sit necessitas ꝓpter quaz nō possit cognoscere in alio loco: vtputa qz violenter sunt reducti plongū tps: qz tūc esset de bono cōsilio abstinere nō de ꝓcepto. ꝓcor. Ric. in. iiij. ꝫ Pe. de pal. vbi supra. tenet indistincte q̄ ē mortale. Sz nō credas ei nec valet eius rō. s. q̄ nulla sit necessitas sicut in vxina: imo maior q̄ q̄s stet iuxta ignē longo tpe ⁊ nō calefiat: nec etiam alia rō. s. q̄ locus polluiē. qz pollutio nocturna in somnis etiam polluit: et tamen non est peccatū. Ideo tene cum Alex. ⁊ Rich.

Decanus idem ē qđ archidyacon?. ⁊ ideo dic vt supra archidiaconus.

Decima alia p̄dialis. s. de bis q̄ pueniunt ex p̄dijs. alia psonalis. s. de bis q̄ pueniūt ex negociatiōe artificio: scia. militia. venatione et hmōi industrijs psonaz. Alie mitte sicut q̄ pueniunt de animalib? ⁊ eoꝝ fetibus q̄ ptim sunt p̄diales a p̄dijs vñ vinunt: ptim psonales ꝓpter custodiā ⁊ eoꝝ curā. de hoc habetur in. c. ad aplice. ⁊ in. c. pastoral. de decī. ⁊ de parochijs. c. fi.

1 ¶Utz sint de ꝓcepto dande tpe gre? Rñ. Alex. in. iij ptē sum. q̄ sic q̄cunq̄z cū necessitas ē ⁊ petunē a ministris ecclie vl̄ etiā si nō petunē dūmō sit ꝓsuetudo recti. dr. Ille quippe decime necessario soluēde sunt q̄ debenē ex lege diuina vel ꝓsuetudine approbata.

¶Sed nunq̄d ꝓsuetudo excuset a solutione decima 2 rū? Rñ. vt colligo ex Alle. vbi supra. Solutio decime vno mō ē de iure nature ⁊ morale. s. inq̄tum ꝓscia dictat. q̄ deus honorandus ē de ꝓpria ſba: ⁊ q̄ aliq̄ta ps substātie deē ad sustentatione ministroꝝ dei. ⁊ hec ut it sp in ꝓcepto. vñ Gen. xlvij. sacerdotib? egypti cibaria ex horreis publicis ministrabanē. Alio mo dr iudiciale ꝓceptū in q̄ntū determinat certā. s. decimā partez dandā ministris ꝑm rōem eq̄tatis mutue distributionis vt sit eq̄litas dati ⁊ accepti inē seminantē spūalia ⁊ tpalia dantē ꝑm q̄ possibile ē. ⁊ hoc fuit in lege in ꝓcepto simplr. Exo. xxij. ⁊ Mūe. xviij. An̄ legez vō fuit de cōsilio. vt ꝓ3 Gen. xxviij. vbi Iacob vouit decimas. qđ facere nō potuisset si fuisset in ꝓcepto. Tercio mō solutio decime ē q̄d cerimoniale q̄ntū ad aliquā significationē sicut ⁊ oia antiq̄ legis facta. ꝑm illud. j. Coꝝ. x. Dia in figura ptingebāt illi. Qui. n. decimā dat q̄ est pfectiōis signū. eo q̄ denari? nūerus ē pfectus q̄si prim? limes nūeroꝝ vltra quē nūeri nō ꝓcedūt. ꝫ reuertunē ab vno nouē ptib? refuatis ꝓtestaē q̄si in q̄dā signo ad se ptinere ipfectionē. pfectionē vō q̄ erat futura p xp̄m eē expectādā a deo vñ cū iudicialia bodie ñ obliget nisi ꝓut ꝓcipiunē ab eo q̄ pt. ꝓ3 q̄ isto secūdo mō decie sūt de iure positiuo. ꝓut vō sūt cerimonialia bodie ꝓhibenē. Et i ꝟ ꝓcor. Ri. i. iij. di. xvij. ⁊ s. Thoscā. ij. q. lxxxvij. Et hoc tene. lz Inno. i R. de deci. et Ho. teneāt q̄ simplr sint de iure diuino mozali et naturali. qđ nō ē vez nisi vt dictū ē. Et in hoc decipiuntur multe canoniste. Cū ꝫ querē an cōsuetudo excuset a solutiōe ipaz. dico q̄ si sacerdos q̄ mistrat spūalia petit ꝓpter indigentiā ⁊ sustentationē nō excusatur ꝓpē ꝓsuetudinē q̄n teneaē dare tā p̄diales q̄ personales. qz nulla ꝓsuetudo pt ꝫ ius naturale ⁊ morale. viij di. q̄ ꝫ. Si r nō pt cōsuetudo excusare q̄n bō teneatur ex aliq̄ta pte ſbe sue honorare deū. Excusare aūt pōt ꝓsuetudo ⁊ excusat in alijs casib? si sit ꝓscripta. Illā q̄ deē sacerdoti nō indigenti decima ex institutiōe ⁊ p̄cepto ecclesie solū ē tpe gre. Et hoc videē innuere hosti. in. c. a nobis. de deci. cū dicit q̄ ꝓsuetudo excusat a decimis etia p̄dialib? nō soluēdis cū non petunē. p q̄ facit. c. nō ē. eo. ti. qđ eē nō pt si eēt p̄ceptū morale. nec obstat. xiij. q. j. ſ. bis ita. ⁊ xvj. q. j. reuertimini. ⁊ c. decime. ⁊ c. in sacris. ⁊ q. vij. decimas. ⁊ de deci. parochi anos. ⁊ in. c. tua nos. ⁊ in. c. tua nobis. ⁊ c. cū nō sit in boie: ⁊ c. in aliq̄bus. in q̄bus dr q̄ a deo sunt institute vel diuina lege ꝓcipiunē. qz ibi accipiē lex diuina, p lege mosayca. vt ꝓ3. xiij. q. j. ſ. bis ita. q̄ quidē filios gre nō ligat nisi q̄ ad mozalia: vtz. di. v. ſ. j. ⁊. vj. dis. ſ. bis ita. ⁊ de purifica. post par. c. vnico. vel nisi vt dixi iudicialia ꝓcipiaē ab eccīa. vt facit in decimis. vt in ti. de deci. in multis. c. ⁊ in aliquib? alijs. vt patz de iniur. c. j. xxiij. q. iij. ⁊. vj. ⁊ tunc licet sit preceptum legis diuine date moysi. non tamen obligat vt tale ꝫ vt ꝓceptū ecclesie. Et ideo male repbendūt alicq̄ canoniste theologos q̄ dicūt decimas nō eē de iure diuino. qz nō negant q̄n fuerint ꝓcepte a deo in lege veteri. ꝫ qz nō obligāt vt lex diuina in q̄ntū sunt iudicialia ꝓcepta. ꝫ solū vt ꝓcepta ecclesie. In q̄ntū aūt sunt a iure naturali ⁊ morali bene sunt de iure diuino debite etiam bodie. Et ideo conclude q̄ si minister eccīe indiget propter sustentationē ⁊ petit q̄ nō excusaē ꝓpter consuetudinē ꝓriam. Si aūt nō indiget teneē soluere ꝑm q̄ consuetudo se habet vel decimā. vel vigesimam. aut trigesimā. aut si nihil soluiē excusaē. dūmō ꝓsuetudo sit ꝓscripta q̄ ea q̄ dixi supra. consuetudo. Sancti? tñ

esset eas integre soluere. ⁊ ꝓ hoc facit. c. a nobis. de de
ci. vbi dr̃ q̃ libet tenet̃ soluere decimas nisi a p̃stati
one ear̃ sit spāliter exemptus. qd̃ quidē ee nō possʒ si
essent simplr̃ de iure diuino. ar. uij. di. erit. facit etiā qd̃
no. Archi. xvj. q. j. ⁊ sequit̃ Pa. in. c. in alijb⁹. de deci.

3 ¶ Utrū papa possit dispēsare ne q̃s decimas soluat:
R̃. Alex. vbi. s. q̃ preceptū de decimis inq̃tū ē iudici
ale potest ecclesia ordinare q̃ ⁊ quas debeāt recipere
⁊ qui soluere: sicut fecat in multis religiosis. vt s. dictū
est. Et hoc intelligit rōne necessitatis vel vtilitatis. ali
ter nō debet facere.

4 ¶ Sed quer̃t qñ dari debent: R̃n. vt dr̃ in. c. cū bo
mines. de deci. q̃ statim fructib⁹ collectis. Et hoc quo
ad p̃diales: quo ad psonales debent solui in fine anni
Sed tu dic q̃ ꝑm consuetudinē pscriptā sunt soluēde
⁊ si perierunt peribunt illi qui est in mora: alis nō: sed
cui debentur.

5 ¶ De quibus debent solui: R̃n. q̃ de omnibus fructi
bus terrarū: arborū: animaliū: piscationū: venationū:
ficuū pensionū: molendinorū: etiā ad ventū belneorū:
fullonior̃: lapidicinior̃: metallarior̃. Jtē de negocijs
⁊ artificijs ⁊ ceteris bonis. vt colligit̃. xvj. q. j. ⁊. q. vij.
⁊ de deci. in multis. c. § hodie consuetudo seruāda est

6 ¶ Utr̃ de illicite acquisitis: R̃n. Alexan. vbi s. q̃ i p̃
sonalibus est distinguendū: aut transfert̃ dominiū in
acquirentē: ⁊ sic tenet̃ dare: § ecclesia nō debet recipe
re q̃diu psona est in scelere: ne videat̃ approbare eiꝰ
mores: § si correxerit poterit recipe: sicut in meretrice
⁊ bystrione ⁊ huiusmōi. Si aūt dominiū nō transfert̃
sicut in vsura. furto: rapina ⁊ hmōi. sic non tenet̃ nec
ecclesia pōt recipe. Si vo decime sunt p̃diales idistin
cte quilibet tenet̃ q̃tūcunq̃ pctōr ⁊ iudeus: ⁊ inuasor
⁊ eccl̃ia pōt recipe: qr̃ non dant̃ intuitu psone: § q̃si ex
censu debito prediorꝫ. Facit. c. de terris. de deci. Mō
tenent̃ tm̃ iudei soluere psonales decimas cū nō par
ticipāt sacr̃a: nec audiāt diuina. ar. d. c. de terris.

7 ¶ Qui tenent̃ dare decimā: R̃n. Alexā. vbi supra. q̃
oēs layci tam paupes q̃ diuites. Jtē etiā iudei de p̃
dijs. d. c. de terris. vt. s. in. ſ. p̃cedēti. xvj. q. vij. decias
Jtē clerici de rebus pr̃monij sui nisi deseruiāt illi ec
clesie cui debent̃. eo. c. ij. Jtē Alex. dicit q̃ vbi eēt con
suetudo q̃ de fructibus possessionū ecclesie possent te
stari in morte: silr̃ tenerent̃ de ipis ad decimā. ⁊ sic in
telligē. c. ij. de deci. Jtē religiosi nisi sint exempti p̃uile
gio sedis aplice: sicut sūt monachi albi. templarij. hos
pitalarij. ⁊ hierosolymitani. ⁊ multi alij de quo no. in.
c. suggestum. cū multis. c. sequē. de deci. Dicit tamen
Alex. vbi supra. q̃ p̃uilegiū de nō soluendis decimis
nō liberat eos quin teneant̃ soluere in tribus casibus
Prim⁹ cū pactione tenent̃. qr̃ p̃uilegiū nō reuocat pa
ctū p̃cedens: nisi fieret mentio specialis in eo. vt in. c.
ex multiplici. de deci. Secūdus cū parochialis eccl̃ia
cui debebant̃ enormiter ledit̃. ar. d. c. suggestū. Terci
us cum eas soluendo tacite renunciāt p̃riuilegio. sed
de hoc vide glo. ⁊ doc. in. d. c. suggestū.

¶ Sed cui debeāt dari: R̃. q̃ p̃diales debent dari il
8 li eccl̃ie in cui⁹ parochia p̃diū situ est. vt in. c. quoniam
de deci. ⁊ in. c. fi. de parochijs. nisi aliud habeat cōsue
tudo. vt in. c. j. ⁊. ij. ⁊ in. c. cōmissum. ⁊ multis alijs. c. d̃
deci. Personales vo debēt dari eccl̃ie parochiali in q̃
audiuit diuina vl̃ vbi recepit eccl̃iastica sacramēta. j. q.
j. c. questi. Mixte vo debēt dari: vbi cōsuetudo ē: vl̃ si
nō ē psuetudo si pascunt̃ in vna dent̃ illi parochie. si
vo partim in vna partim in alia diuidant̃. facit quod
no. in. c. ad aplice. de deci. ⁊ Pa. no. diffuse. in. c. cū cō
tingat eo. ti.

¶ Utrū soluēdo ei q̃ de iure eccl̃iam nō tenet: § de fa
cto excusek̃: R̃. q̃ nō si scit nisi ex iusto metu excusek̃: 9
vel nisi p tolerantiā ecclie q̃ cū nō p̃dicat videtur con
sentire ꝑm Rodo. ⁊ hoc vltimum verū: nisi placeret
eis eccl̃esiam fraudari.

¶ Utrū clericus q̃ habet sufficiens patrimoniū vnde
viuat ꝑm statum sue psone possit decimas recipe: R̃. 10
Alex. vbi supra. q̃ sic. vt ꝓcuratoꝛ in necessitates pau
perꝫ vl̃ vtilitates eccl̃ie expendēdas: nō aūt in vsus p
prios cōuertendas. imo si in ꝓprios vsus cōuertit cō
mittit sacrilegiū si in malos incurrit iudiciū facit. c. q̃
niā. in si. xvj. q. j. ⁊. c. pastoꝛ. j. q. ij.

¶ Utr̃ decime possint p̃scribi: R̃n. q̃ layci nullo mo 11
do pñt p̃scribere vt eis soluant̃. de p̃scrip. c. causam.
Sed clerici si parochiā habēt: pñt de p̃scrip. de quar
ta. Si vo nō habent nō possunt. Silr̃ ⁊ d̃ religiosis di
cendū ē ar. eoꝛ q̃ no. in. c. placuit. d. p̃scp. ⁊ in. c. cū cō
tingat. ⁊. c. se. de deci.

¶ Cui soluet q̃ anticipatus nō soluit: ⁊ nunc vult satisfa 12
cere: R̃. q̃ nō ei q̃ p̃scripsit § eccl̃ie parochiali ꝑm Ro
do. ⁊ Ray. qd̃ verū credo si eccl̃ie parochiali tunc erāt
soluende: alis secus.

¶ Utr̃ sacerdos parochialis possit remittere decias 13
nō solutas tpe p̃terito: R̃. ꝑm Rodo. q̃ sic. in totū vel
in partē: exq̃ in posterꝫ vult abstinere ⁊ facere debitꝫ
suū. Sed mihi videt̃ q̃ nō possit: nisi sit pauper cui re
mittunt̃ ar. c. fi. xvj. q. j. qr̃ cū sit pauperū nō pñt in nō
pios vsus ꝓuerti. Nā ⁊ sup alimētis legatis non va
let transactio sine iudicis auctoritate. l. cum bi quib⁹.
ff. de transac.

¶ Utr̃ layco possit ꝓcedi decima: R̃. ꝑm docto. in. c. 14
ad hec. de deci. q̃ null⁹ ꝓctus pt̃ iniri cū layco de deci
mis p quē dñium directū vel vtile transferat̃ in ipsum
qr̃ videt̃ alienatio quedā. vt ꝓbat̃ p tex. cū glo. in de
ſ. de re. ec. nō alie. Sed ꝓcessio ad modicū tps q̃ nō vi
det̃ alienatio bñ pt̃ fieri: ⁊ etiā ad tps vite alicuius ex
causa: ⁊ cū autoritate p̃lati ꝑm glo. in. c. q̃uis. c. tit. qr̃
ꝓpter dubiū vite pt̃ dici modicū tpus. Sz de h̃ dicto
gl. dubito ꝓpter ea q̃ dixi supra. alienatō. §. xvij. ⁊ po
tius credo q̃ nō possint ꝓcedi ad vitā alicui⁹ nisi auto
ritate pape: ⁊ hoc intelligo in layco q̃ laycalit̃ viuit. se
cus in layco ꝓuerso ⁊ religioso cui cōcedi possent ꝑm
qd̃ notāt doc. i. d. c. q̃uis. Jus vo decimādi nullo mō
pōt cadē in layco cū sit spūale. vt in. d. c. no. Et hoc in
telligo sine auctoritate pape q̃ sol⁹ pt̃ ꝑm notata. i. c. ij
de iudi. ⁊ tutus ē i foro aie si ex causa hoc papa facit.
alis nō. vt no. do. An. in. c. a nobis. d̃ deci. ⁊ sequit̃ pa.

¶ Utrū laycus bñs in feudū decimas secura ꝑscia te
neat: R̃. q̃ si scit se bñe post ꝓciliū Laterañ. qd̃ fuit ce
lebratū. 1279. ⁊ sine autoritate pape nō pōt tenere. vt
n. o. in. c. ꝓhibem⁹. de deci. Si scit se babuisse añ illud
ꝓciliū vl̃ post: § cū autoritate pape ⁊ ex causa sic pt̃ te
nere. Si vo ignrat an añ vl̃ an interuenerit auctoritas
pape seu ex causa legitima tūc dō. vt refert Jo. an. i
c. cū aplica. de bis q̃ fi. a ꝑla. tenet q̃ nō pōt tenere. idē
Archd̃. ⁊ Jo. mo. in. c. ij. de deci. lib. vj. § Jo. an. tenet
ꝑiū q̃n cōis opinio ē q̃ autoritate pape vl̃ añ illd̃ pri
liū fuerint ꝓcesse. q̃ opi. mihi placet maxime: qr̃ vnus
quisq̃ in foro aie ꝑsumēdus ē bon⁹ nisi cōstet de ma
lo. Et ideo debet credere q̃ p̃decessoꝛes sui non tenu
issent nisi cum bono titulo.

¶ Utr̃ talis laycus possit eas transferre: R̃. q̃ nō in 15
laycū quocūq̃ titulo ex quo transferat̃ dñiū vtile vel
directū. Et hz gl. i. c. ꝓhibem⁹ de deci. tenuerit q̃ auc

ritate epi posset: tñ cõiter nõ teneꝯ ꝛ bñ. Jn aliã. aũt ecclesiã vl religiosũ locũ bñ pt dare vt in. c. cũ apl'cas. de bis q̃ fi. a p̃. ꝛ hoc de psensu dyocesani. Pignorare aũt nõ pt ꝑm Jo. an. ℔ Host. tenet q sic: ꝛ Pa. placet mihi vt cui plus liceat ꝛ minus.

17 ¶ Utrũ eccl'a possit sine simonia redimere decimas ab aliquo iniusto detentore: R. q põt redimere quando ex tali pecunia nullũ ius de nouo acquirit: al's non licet. vt no. in. c. dilectus. el. j. de simo.

18 ¶ Utz liceat clericis accipe in pignus decimas detẽtas a laico: R. Ale. vbi s. q sic: sicut ꝛ quãlibet aliam possessionẽ quã laic⁹ detineret iuste: nec teneꝯ fruct⁹ cõputare in sortẽ: dũmõ hmõi decime nõ ptineant ad alias ecclesias: ℔ ad suas: q si ad alias ꝓbibeꝯ. vt i. c. interdicimus. de deci.

19 ¶ Quõ ꝛ qñ religiosi teneãꝯ facere ꝓsciam ꝛ p̃dicare de decimis. vide excõicatio. vij. casu. xliij.

20 ¶ Que ẽ remũeratio fideliter soluentiũ decimas: R. q multiplex. Prima habundãtia fructuũ. Scõa sanitas de q̃bus Mal'. iij. ꝛ in. c. reuertimini. ꝛ in. c. decie. xvj. q. j. Tercia bonitas p̃cipat⁹. xvj. q. vij. maiores. Hoc tollit fiscus quod non accipit christus.

Defensio Utz sit licita ad sue psone tuitionẽ ne ledaꝯ: ℟ñ. q sic. vt i. l. vt vim. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ ibi Bar. ꝛ bal. ꝛ alij i. l. sciam. ℔ q̃ cũ aliter. ff. ad. l. aquil'. etiã religiosus sine licentia superioris qñ licẽtia cõmode hri nõ pt ꝑm Joh. de lig. in tractatu de iusto bello. ℟õ q: hoc competit de iure naturali. di. j. ius naturale. ꝛ q̃ ad act⁹ naturales religiosi nõ censeñ mortui. xvj. q. j. c. placuit. el. ij. l. deo no bis. C. de episco. ꝛ cleri. ꝛ etiã aduersus suũ superiorẽ pt q̃s se defendere. ar. c. ex pte. de accu. Et hoc verũ si ille p̃ quẽ se defendit iuriose vult eũ ledere: q: si iuste ꝛ ordine iusticie seruato ꝓcederet nõ posset sine pctõ se defendere: al's sic dũmõ fiat defensio cũ moderamine inculpate tutele. Jstis. n. duob⁹ ꝓcurrẽtib⁹. ℔. q sit ad repellendũ iniuriã ꝛ cũ moderamine inculpate tutele licet. Aduerre h q nõ licet pcusso repcutere etiaz incõtinenti: q: hoc eẽt vindicta. l. nõ ẽ singul'. ff. de reg. iu. nisi timeret de pcussione geminata. Faciũt notata p Jnno. in. c. olim. de resti. spol'. ꝛ qđ no. in sum. xxiij. q. j. facit. l. iiij. in p̃n. ff. ad. l. aq̃.

1 ¶ Utrũ defensio possit tolli p papã vl p̃cipem: vel le gẽ vniuersalẽ vl municipalẽ: ℟ñ. Alber. in. l. oñs. C. ꝺ epis. ꝛ de. Quidã dicũt q ñ: cũ sit de iure naturali: ꝛ videꝯ exp̃ssum in de. pastoral'. ℔. pe. de re iudica. Dñs Gabriel ꝺ Osseletis in suo tractatu tenet q si statuto caueꝯ q possit ꝓcedi nulla data defensione q valeat. ꝛ p hoc facit: q: licet appellatio sit species defensiõis: tñ tollit i multz casib⁹. vt. C. q̃z ap. nõ rescin. p totum Jtẽ q: iura volũt i mltis casib⁹ nullã dari defensionẽ vt. C. de sicca. l. fi. in fi. C. de adult. l. in adulteriũ. C. de fal. mo. l. ij. cũ silib⁹. Nec obstat q defensio sit de iure naturali: q: verꝝ ẽ in defensiõe manuali. ꝛ de ista loqt̃ dicta. l. vt vim. ℔ defensio dãda p iudicẽ reo petẽti vl nõ petẽti ẽ de iure gentiũ vl ciuiliũ: ꝛ ideo p aliud ius tolli põt. Et hoc dicit esse verius Albe. ibidem.

¶ Utz defensio p reb⁹ liceat: ℟ñ. ꝑm Jnno. in. di. c. olim. ꝛ Bar. i. d. l. vt vim. ꝛ glo. ꝛ doct. i. l. j. C. vñ vi. q 2 sic: ꝛ p reb⁹ auferẽdis: ne auferanꝯ: ꝛ ablatz vt recuperenꝯ. Et hoc verꝝ i ablatz si in ptinẽti fit. i. añq̃ ad alia negocia diuertat. tex. ẽ. ff. de vi ꝛ vi arma. l. idẽ ẽ. ℔. cũ igit̃ q̃ armat⁹. Et dicit Pa. i. c. significasti. el. ij. de bomici. q dr̃ iteruallũ qñ relicta p̃ma se diuertit ad alia nõ necessaria. Secus si comedit vl bibit: vl congregat amicos ꝛ hmõi. ff. de ꝛbo. oblig. l. cõtinuus. j. rñso. ff. de duob⁹ reis. l. duos. ℔. vlti. C. vñ vi. l. j. Et cũ hoc sit a iure cõcessum nõ requirit̃ auctoritas supioris nisi ꝺ bono ꝓsilio: nec incidit talis in excõicationẽ si psona a qua aufert eẽt ecclesiastica: etiã si in psonam immittit manũ qñ al's recupare nõ poterat: vt colligit̃ in dicto c. olim. ꝛ de appella. c. significauerꝯ. nisi a ꝓposito modũ excedat: vt in. d. c. olim. in fi.

¶ Utz quilibet de ppl'o possit quẽlibet defendere im 5
punẽ: ℟ñ. Bar. in. l. si quis. in seruitute. in. fi. ff. de fur. ꝛ in. d. l. vt vim. ꝛ ibi glo. ꝛ xxiij. q. viij. ℔. j. in glo. ꝛ Ci. ꝛ Pe. in. l. j. C. vñ vi. q sic. Cõsuluit tñ Bar. in. d. l. vt vim ad tollendũ omẽ dubiũ q faciat sibi mandari vt ipm defendat clamãdo: defendite vl currite ꝛ silia. vt no. Bal. in. d. l. j. q: tũc ꝑm omes licite ꝛ impune. Facit in argu. l. graccus. C. de adul. Aduerte tñ q irregularitatẽ nõ effugit q̃ ꝑ alterius defensione alium occidit. De quo vide. j. homicidiũ. iij. ℔. iij.

¶ Quid dicit moderamẽ inculpate tutele: ℟. glo. in 4
d. l. j. multũ laborat. ℔ Bar. ibi ꝛ in. l. furẽ. ff. ad. l. coz. de sicca. dicit q inculpata tutela est id facere sine quo aliter se defendere nõ põt sine piculo psone vel reruz Ñ nõ debet pati q dampnificeꝯ in aliquo si damnũ ẽ irrecupabile: al's secus. vt. in. d. l. furem. Ex quo infert q etiã si nõ possum effugere q̃n me pcutias nisi te interficiã q licite te interficio: q: cuz iniuria psonalis sit maioz q̃z realis: vt in. l. in seruoz. in fi. ff. de penis. ꝛ ꝓpter realẽ irrecupabilẽ possum te interficere: vt in di. l. furẽ. ergo fortius ꝑ psonali. Facit glo. de resti. spo. c. olim. el. j. ad fi. ꝛ glo. in. c. significasti. el. ij. de homici. et illud tenet Flo. in. d. ℔. q̃ cũ aliẽ. Bal vo in. d. l. j. dicit q tria debẽt eẽ vt sit moderamẽ. Primũ equalitas vt si cũ ramis: cũ armis: vt. ff. de vi ꝛ vi ar. l. j. ℔. vim vi. Sed ego credo hoc verũ qñ pt repellere: q: paruꝰ vir cũ armis pt se defendere a magno q̃ cuz pugno forte eũ interficeret. ar. iij. q. vij. ℔. tria. Secundũ tpis vicinitas: q: si post esset vindicta p̃. c. sedicionarios. xlvj. distin. Tercium talis ꝛ tanta q̃ta est necessitas. Adde quartũ q intẽtio sua ferat vt se defendat: q: actus ex intentiõe nomẽ accipit: nõ ex eo qđ ẽ p accidẽs. i. ꝓter ꝓpositũ in actib⁹ moralib⁹. Ñ duo effect⁹ ex vno actu pñt venire: puta ꝓprie vite ꝓseruatio ꝛ inuadẽtis occisio. Si ergo intenderet occisionẽ vt finẽ: sic non liceret sine pctõ mortali. Si aũt suã defensionẽ: sic denominabit̃ defensio nõ occisio: cũ nõ debeat denominari act⁹ moralis ab eo qđ est ꝓter intentionẽ: cũ sit causa p accidẽs: vt pz. v. Ethi. c. iiij. Et sic non erit peccatum.

¶ Quid si excedit modũ: ℟. ꝑm Jnno. Host. ꝛ dñm 5
Anto. in. c. olim causam. de resti. spo. q si excedit a ꝓposito sic teneꝯ de damno. Si aũt nõ a ꝓposito sic nõ teneꝯ ad aliquã satisfactionẽ: nisi forte ad cautelam facit. l. si ex plagis. ℔. tabernari⁹. ff. ad. l. aq̃l'. nec excõicationẽ incurrit vt no. in. d. c. olim. el. j. ꝛ di. c. significasti el. ij. lz ℟ay. dicat q ẽ tutius q petat absolutionẽ vel dispensationẽ ꝛ ẽ bonũ qñ cõmode pt hñ. Dicit tñ do. Anto. in. d. c. olim. q q̃ insequit̃ pcussorem de facto et vulnerauit nõ dz puniri vt dolosus: sed vt culpabilis q: incõsultus calor vicio calũnie caret. l. j. ℔. q̃ri posset ff. ad turpill'. iij. q. ij. ℔. nõdũ. Tex. ẽ in. l. si adulteriuz. ℔. impatores. ff. de adul. glo. xxiij. q. j. ℔. j.

Defunctus Vide infra mortuus.

Degradatio dupler. Quedam verbalis quedã actualis. Et h actualis sit sic: qñ clericus indutus vestibus: sicut si in offi

cio esset dispoliat cū verbis ad hoc cōgruis vt habet in.c.degradatio.de penis.li.vj. Et dicit Be.in.di.c.q actualis degradatio ē executio ꝺbalis depositiōis. ꝓpterea tenet q ꝑt fieri sine nūero eꝓꝝ & nō verbalis q: optet q fiat a ꝓꝑio episcopo ꝛ sit debitus numerus episcopoꝝ vt in dicto.c.in tex.ꝛ in glo.

1 ¶Utrū verberās clericū degradatū sit excōicat⁹. Fuerunt opi. Sz placet mihi opi. glo.d.c.degradatio. q ꝺberās degradatū actualit nō sit excōicat⁹ & degdatū ꝺbaliter sic:ꝛ ē securioꝛ opi. Dicit tn Pa.in.c.ad abolendā.de bere. vex nisi post verbalē sequat incoꝛrigibilitas:q: tunc ꝑdit etiā ꝺm vnū intellectū.c. cum nō ab homine.de iudi.ꝛ absq; alia traditione posset comꝑimi per iudicem secularem.

2 ¶Utrū iudex secularis possit iudicare degradatum actualiter? Rñ.ꝺm no.in.d.c.degradatio.q q̄uis tutius esset vt traderet ꝑ iudicem ecclesiasticū:tamē exquo actualiter degradatus est pōt ꝑ tex.ꝓfati.c.

3 ¶Utꝝ degradatus ꝓficiat celebrādo? Rñ.ꝺm Archi. de cōse di.iij.in.c.ostendit. q sic. Et ista est verissima opi.q: character a deo impssus in anima:ꝑ hominem nō potest auferri. Licz glo.l.dist. dixerit contrariuz in c.accedens.ꝛ multi alij.

4 ¶Utꝝ degradatus teneat dicere officium si est in sacris? Rñ. ꝺm Rod.q sic:qꝺ ꝓbat ꝑ.c.volentes.de cele.miss.q: exquo oīnibus ordinatis ꝑcipit:ꝛ iste ordiatus sit ꝛ characterē habeat lz degradatus officiū dicere tenet:nō tamē debet dicere. Dñs vobiscū ꝛ similia que ad dignitatem ordinis pertinent.

5 ¶Quis ꝑt restituere degradatū depositū? Rñ.q solus papa.c.j.ꝛ.ij.l.di. Sic ꝛ ꝑses,puincie nō pōt restituere quē damnauit.ff.de questio.l.j.in fi.

Delectatio in cogitatione.vtꝝ sit peccatū mortale.vide.supra ¶Cogitatio.§.ij.

Delegatus est is cui a summo pontifice vel ordinario cōmittitur causa quo ad ecclesiasticos. Similiter dico de imperatore ꝛ aliꝭ dominis quo ad secularia.

1 ¶Quis ꝑt delegare? Rñ.q q̄libet ordinari⁹ ꝛ q̄libet qui ex ordinaria iurisdictione aliquid potest.

2 ¶Quis pōt esse delegat⁹ in ecclīastico foro? Rx.q delegatus pape nō ꝑt eē q̄s nisi sit in dignitate cōstitut⁹ aut canonic⁹ eccīe cathedralis.vt in.c.statutū. de rescrip.libro.vj.ꝛ q habeat ad minus.xx.annos: nisi ex certa scia papa causam cōmitteret nō existēti in dignitate vel minori.de offi.deleg.cū vicesimū.ꝛ de elec.cū in cunctis. Alioꝝ ꝑt q̄libet eē q̄ nō ꝓhibet. Verū ē q causе spūales.vt de decimis.de iure patronatus ꝛ buiusmōi. nō possunt delegari laycis:& clerico s tm̄.de iudi .decernimus.

3 ¶Utrū gardiani ordinis nr̄i minoꝝ ꝛ prioꝝ fratrum mendicantiū habeāt dignitatē? Rx. Be.in.c.nullus de elec.glo.ꝺ tz q sic.Et ī ꝺ pōt eē delegati pape. Facit qꝺ no. Pa.in.c.causam.de iudi.ꝛ in.c.oli.de maio.ꝛ obe. ꝛ Car.in cle.ij.de rescp.ꝛ ibi glo. Pa.tn̄ in.d.cle.ij. distinguit de ꝑore:q aut bz supra se in monasterio superiorē:sicut q̄ est sub abbate: ꝛ iste nō bz dignitatē: sed ille q̄ nō bz supra se supiorē in monasterio bz dignitatē q̄uis nō sit perpetuus sufficit q posset esse.

4 ¶Quid ꝑt delegari? Rx.q quedā ꝑtinent od ordines eccīales:vt cōsecrare.ordinare. ꝛ ista delegari nō pōt ñ habēti illū ordinē.alia oia possunt delegari nisi ꝓhibeant a iure.Ḃ bñē de offi.oꝛ.qꝺ sedē.de conse.ec. aqua

5 ¶Quid ꝑt delegatus? Rñ. Be.in.c.ꝑsentiū.de testi. ꝛ glo.in.c.solet.de sen.ex.li.vj.q̄ dicit q delegata potestas ē stricti iuris.ꝛ ideo id solū pōt qꝺ ē ei cōmissuz ꝛ sine quo causa expediri nō ꝑt.de offi.dele.c.j.ꝛ.c.prudentiā.ꝛ.l.ad legatū.ff.de ꝓcu.ꝛ id ꝓpter qꝺ facili⁹ expediri posset causa nō venit.nisi expsse cōmittat.

¶Utꝝ delegat⁹ possit subdelegare? Rx.q delegatus a 6
a ꝓncipe ꝑt subdelegare.no. Inno.in.c.pastoralis.de offi.dele.facit.l.j.ff.de.offi.eius cui mā.ē iurisd.ꝛ.c. sup questionū.ꝛ.c.fi.eo.ti.Et hoc vex nisi q̄ certū misterium ei cōmittit. Limitat Inno.in.d.c.fi. de magno.ministerio:sicut ꝑdicare crucē.dispēsari cū irregulari.penitentiā iniūgere:absoluere excōicatos ꝛ hmōi. vl q̄ ꝑ rescripti ꝛba cōprehendit q ē electa industria:vl fides eius sicut q̄ Dz.Cōfidim⁹ de tua industria:vel ꝑsonalit exeq̄ris:vl q̄ negociū ñ ē bñ expedibile p aliū Fallit in legato sedis aplice q̄ etiā in ꝑdictis pōt subdelegare.vt in.d.c.fi.ꝑs.Delegatus aūt ab inferiore ñ pōt nisi sit delegat⁹ ad vniuersitatē causaꝝ.ff.de iudi. l.cū ꝑtor. §.j.ff.q̄s ꝛ a q̄ ap.l.j.§.j.vel nisi hoc sibi specialit ꝓcedat ꝺm Jo.an.ꝑ.c.is cui.de of.dele.li.vj.vt nisi quādo vnuz articulū totius causе cōmitteret. de. j.de offi.deleg.

¶Q̄uid potest subdelegare non existenti in digni 7
tate neq; canonico ecclesie cathedralis? Rñ. q nō vt cōmuniter tenetur in.d.c.statutum.

¶Quid de sententia duoꝝ delegatoꝝ discordantiū? 8
Rñ.q dependet ex delegāte vt acceptet quā voluerit Secus in sententia arbitroꝝ ex cōpromisso qz non tenet. Simil⁹ ꝑsidētes loco pape in cōcilio generali nisi oēs cōsentiāt in actu gerēdo nihil faciūt qz vni⁹ cōtradictio inficit totū.no. Pa.in.c.nō ē.de regula.ꝛ i.c.pe. de sta.mo. Secus in sniа duoꝝ ordinarioꝝ discordantiū q̄ tenet ꝑ eo nisi in causa matrimonij libertat⁹ ꝛ testamēti:ꝛ in hmōi fauorabilib⁹. qz tūc tenet ꝑ actore. vt in.c.vl.de senten. ꝛ re iudi.intellige si agit vt matrimoniū ꝛ hmōi teneant:aliter valeret ꝑ eo q̄ vt valeat agit vel se defendit.

¶Utrū q̄s teneat acceptare subdelegationez in casu 9
q̄ subdelegare pōt? Rñ. Inno.in.c.pastoral.de offi.dele.q sic. nisi q̄ cōstat q delegatus maliciose se exonerat.vt in tex.ꝓfati.c.pastoral.nā tūc nō tenet:ꝛ si vellet eū cogere iusta ē appellatio ei⁹. Secus si nō cōstaret.Et ē differētia inter delegatū a ꝓncipe ꝛ ab inferiore:qz delegatus a ꝓncipe ꝑt cogere oēs:etiaz si nō sint sui fori.C.q̄ ꝑ sua iurisdi.l.ij.ff.de mu.ꝛ bo.l.munerꝝ. §.iudicādi.exceptis aduocatis q̄ alibi q̄s i foro suo recipere iudiciū nō ꝑt cogi.C.de aduo.diuer.iudi.l.sācim⁹.i fi. Delegat⁹ ab ordinario nō ꝑt cogere hominē alterius fori.ff.de iurisdic.om.iudi.l. vl.ff.de tu. ꝛ cu. da.ab his.l.j.de offi.oꝛ.pastoralis.in ꝑn.ꝛ in glo.ꝓfati.c.pastoralis.de offi.dele.

¶Ubi ꝑt cogscere delegat⁹ pape.vide.§.commissio. 10

¶Quādo expirat iurisdictio eius? Rx.re integra expi 11
rat ꝑ sciam mortis delegātis.l.ei⁹ q̄.in q̄n.ff.di.cer.pe. de of.dele.gratū. Itē ꝑ mortē illius q̄ mandatum re integra.ꝺ rescrip.significauit.ꝛ multis aliꝭ modis vt in.c.q̄n abbas de offi.deleg.ꝛ in multis aliꝭ locis que omitto.

¶Quomodo potest absoluere excōmunicatos a se? 12
vide supra.Absolutio.ij.in ꝑn.ꝛ.§.j.

¶Quid si delegat⁹ nō vult facere fidē de mādato suo q
ꝛ ꝓterea aliq̄s nō vult ei credere cū nō teneat.vt i.c. cū i iure.de offi.deleg.ꝛ eū excōicat? Rñ.ꝺm tex.in.d.c.q nō tenet:qz delegat⁹ nō bz auctoritatē excōicandi nisi q̄n eēt sibi rebellis:ꝛ cū talis nō sit ex iurisdictiōis

defectu nulla est excõmunicatio.

Dementia si est pseuerãs excusat a culpa ẽptũ ad actũ in ipa cõmissum. xv.q.j.aliqs.xxxij.q.vij.quemadmodũ. ⁊ ab irregularitate. vt in de.vnica.de homici.

¶ Utr qui aliqñ fuit demens possit ꝓmoueri ad ordines. vide ſ. Corpe viciatus. ℣. viij.

Demoniacus an possit ꝓmoueri. vide ſ. Corpe viciat⁹. ℣. viij.

1 ¶ Quõ in dubio possit ꝓbari an ꝯs sit demoniacus? R. ꝙ si p. xxx. dies carnib⁹ indifferẽter vesci cogat: et maxime bedinis que demones ꝓuocant. vt habetur in. c. ij. ⁊. vij. q. ij. in tex. ⁊ in glo. si nullã sentiet lesionẽ apparebit ꝙ non sit demoniacus.

Denunciatio quadruplex. Prima euãgelica: qz ab euãgelio sũpta. Math. xviij. ⁊ reqrit sex. Primũ ꝙ sit frater scz xpianus. xj. q. iij. ad mẽsam. lz infidelis posset denũciari si ꝯ legẽ nature. vel ꝯ legẽ eoz in mortalib⁹ offendit: qz papa bz iurisditionẽ in eos in istis casibus. de quo. j. iudeus. ℣. xxvij. alꝭ nõ. Scõm ꝙ ꝓcedat secreta monitio in q̃ vt emẽdat vel desistat obsecrãdus ẽ. Tercũ ꝙ pctm̃ non sit oĩno occultũ: sed ꝙ possit ꝓbari p testes: qz si esset oĩno occultũ non haberet locũ ⁊ sequit Pa. in. d. c. nouit. de iudi. ij. q. j. si peccauerit. imo si etiã vnus solus testis esset nõ posset denũciari ad pnam imponendã. Quartũ ꝙ si non desistit vel emendat se ad eius monitionẽ adhibeat testes q̃ sciunt: vel cũ q̃bus possit eũ puincere. Quintũ ꝙ si se non corrigit dicatur prelato ⁊ denuncietur. Sextũ ꝙ ꝓbet se eũ bis monuisse. vt. j. dicã.

1 ¶ Utrũ q̃libet teneat ad supradictã denunciationẽ? R. docẽt. cano. in dictis. c. nouit. ⁊ si peccauerit. varie loquunt. Sz videt mihi dicendũ ꝓ cõcordia: ꝙ si loq̃mur ꝓut est solũ fraterna correctio: sic tene opinionẽ Archi. in. d. c. si peccauerit. ꝙ est oibus de ꝓcepto ꝟm ꝙ dixi. ſ. Correctio fraterna. Et ista correctio solum ꝓcedit ab actu charitatis: ⁊ ista ꝓprie nõ dicitur denũciatio euangelica: nec requirunt supradicta. Si vo loq̃mur de denũciatione ꝓprie euãgelica. ⁊ tũc distinguo ꝟm Inno. in. d. c. nouit. ꝙ aut loq̃mur de peccato ꝓpetrato qđ recipit augmentũ: vel multiplicationẽ seu ꝓtinuationẽ mali. ⁊ etiã de ꝓpetrãdo: ⁊ sic q̃libet q̃ credit se eã posse pficere sine graui detrimento: puta qz nõ oporteret eũ desistere a negocijs suis: vel incurrere inimiciciã: vel aliud periculum teneꝯ de ꝓcepto. xxij. q. v. c. hoc videt. Quod verũ intelligo qñ talis est ꝓlatus p quẽ finis buius denũciationis obtineri possit q̃ est vt vel ille emendet: nã si vellet ad aliud ꝓcedere ꝓlatus peccatoꝛe emẽdando se non põt de iure ꝟm doc. in. d. c. nouit. qz p istam viam nõ queritur nisi penitentia peccati: vel si corrigi non vult ad terroꝛem aliorum excõmunicet: ⁊ taliter ꝓuideat ꝙ ceteri timeant. Si vo talis nõ sit ꝓlatus vel nõ possit sine graui dãno eam ꝓsequi sic nõ teneꝯ nisi solũ qui ex officio habet: cui dicit. lxxxiij. di. Error cui non resistitur approbat ⁊c. cũ silibus. Si vero loq̃mur de peccato ꝓpetrato: qđ nõ bz ꝓtinuationẽ sic dico ꝙ soluz teneꝯ q̃ habẽt ex officio. Rõ: qz hoc ꝓcedit ab actu iusticie ad instruendũ alios p exemplũ: qđ quidẽ pertinet ad supioꝛes. xj. q. iij. ꝑcipue. ⁊. xxiij. q. iij. duo ista.

2 ¶ Utrũ denũciatõz euãgelicã sp debeat ꝓcedere ad la reqrit monitio: ꝟm Archi. in. d. c. si peccauerit. iuꝛ illud. Peccantẽ coꝛã oibus argue. xlv. dis. ℔ illud. Si vo pctm̃ est occultũ: ⁊ tardatio denũciatiõis inferret nocumentũ ꝓprio tpale. vel spũale puta traditio ciuitatis. hereſis infectio ⁊ hmõi. sil'r sine monitiõe denũciabit: nisi ꝓstet ꝙ ad eĩ⁹ monitionẽ desistet. Mã q̃libet dz corrigi vt si põt ei⁹ fama nõ ledat. Si vo non sit nocumentũ ꝓprio nisi ipi peccãti solũ dz ꝓcedere duplex monitio. Una p monentẽ solũ q̃ p iuramẽtuz ipi⁹ bz ꝓbari. Alia p monentẽ ⁊ vno teste vel duob⁹ ⁊ p ipos ꝓbat. Limitat Rich. in. iij. di. xix. ar. ij. q. ſ. q̃ ꝓcordat cũ supradictis nisi ꝓbabiliter crederet nõ ꝓficere p secretã monitionẽ: ℞ potiꝰ ille irritaret ꝓtra corrigentẽ: ⁊ ꝓmonitus subterfugia q̃reret vt corrigi nõ posset. iuxta illud Prouer. ix. Noli arguere derisorem ne oderit te: qz nõ debet tũc monere. alꝭ sic.

¶ Qui admittunt ad bãc euangelicã denũciationẽ? 3
R. ſm glo. in. d. c. si peccauerit. ⁊ nouit. ꝙ admittunt oẽs infames: mulieres mãoꝛes nisi ꝓmaneant in crimine: sil'r etiam ad testimoniũ. Limitat Inno. in. d. c. nouit si solũ pna de crimine q̃rit: vt dz fieri in ista: et nõ aliqđ tpale: nec directe: nec incidẽter qz tũc tñ legitimi testes admittunt ſm eundẽ Inno.

¶ Utrũ sit ordo iuris seruãdus in ea? R. ſm Inno. 4
in. d. c. nouit. ꝙ nõ: ar. c. j. de do. ⁊ cõtu.

¶ Scda dr canonica q̃ a canonibus inuenta est: q̃ tñ 5
habz ordinẽ ſm Inno. a lege veteri. Et ista est duplex. Quedã spãlis cõpetẽs illi soli cui⁹ interest bñficio amoueat ⁊ reqrit trina monitio ꝟm cõit doc. ⁊ facit glo. ij. q. vij. c. quapropt. Alia est gñalis ⁊ publica. Et hec ꝟm Inno. etiã locũ bz in criminib⁹ ꝓpetratis si crimina recipiũt augmentũ ꝓpter multiplicationẽ actuũ: vel ꝓpter ꝓtinuatiõez iniurie alꝭ non: nisi solũ de ꝓpetrãdis. ⁊ de hac habeꝯ de iureiurãdo. c. quẽadmodũ. in fi. Quivo ad ꝓpetrãda habeꝯ de despõ. impub. c. ad dissoluendũ. xxij. q. v. B videt. ⁊ nõ oportet in ista generali vt ꝓcedat secreta monitio ꝟm glo. in. d. c. ad dissoluendum.

¶ Tercia dr iudicialis. Et hec est duplex. Quedã pu 6
blica q̃. ſ. cõpetit ex officio puro: in q̃ nõ reqrit monitio. ℔ iudex ex officio suo ⁊ p denũciatoz suoꝛ officialiũ in ea ꝓcedit. ⁊ bz locũ tñ in notoꝛijs. vt in. l. ea q̃dẽ. C. de accusa. Et solũ iudex q̃ bz merũ vel mixtum imperiũ: tales denũciatoꝛes ꝓstituere põt. vt in. l. j. ℣. q̃es q̃q. ff. de offi. p. vr. Quedã ꝓuata q̃ cõpetit leso p suo interesse. Et ista q̃q in foro ciuili ⁊ de plano expedit. etiã si nõ ꝓcessit monitio. vt qñ ille q̃ ꝓponit nõ põt agere. puta qz seruꝰ vel ptãti alteri⁹ subditus insti. de his q̃ sunt sui vel alie. iur. ℣. pe. ff. de offi. pfe. vr. l. j. ℣. qđ aũt. Et idẽ dic de religiosis pgrẽtibus de iniustis grauaminib⁹ suoꝛ ꝓlatoꝛ. Idẽ de bis q̃ spectãt ad foꝛũ venale: vt iusto ꝓcio vẽdant. Idẽ de rusticis oppssis. In foro aũt canonico requirit triplex monitio ꝟm Hosti. ⁊ cõiter doc. i. d. c. nouit. Ez Pa. ibidẽ tenet sufficere binã. sicut in euãgelica. Et B credo verũ ꝙ dz ꝓcedere monitio: nisi timoꝛ impediret eã. Et lz iudex eccliasticus indistincte admittat denũciationẽ euãgelicã. nõ tñ istã nisi qñ crimẽ est eccleſiastici de sui natura: vel rõne vacis: vel iuramẽti. vel crimen notoꝛiũ nõ audit in foro seculari. vel qñ est miserabilis ꝑsona q̃ eã ꝓponit. Itẽ qñ ꝓter potentiaz se nõ põt iuuare in foro seculari. qz ei⁹ dñs vel tyrãnus. Et hec differt ab euãgelica. Primo qz nõ admittit nisi ille cuius interest. Item ille cuius interest nõ repellitur ꝓtextu criminis. Item in ista non recipiunt nisi legitimi testes. Item in ista non solum requiritur vt corrigat pctm̃ vt in illa sed etiam vt res restituat. et

lesus seruet in dẽnis. Itẽ in ista ꝓcedit iudicialiter. Un danda est in scriptis fienda litis ꝓtestatio. ⁊ sñia in scriptis feręda: nõ in illa. licet ista expediat de plano. ⁊ io dicit iudicialis q̃ in iudicio fit ⁊ iudicialiter ꝓcedit. licet nõ vsq̃quaq̃. Jn illa vo nõ. Et de hoc vide Pa. in. d. c. nouit. diffuse.

7 ¶Quõ formabit libellus seu denũciatio in ista iudiciali? R. ſm Jnno. in. d. c. nouit. sic. Dñe iudex talis tenet librũ meũ ꝓtra cõscientiã: ⁊ in periculũ anie sue cum ad me pertineat. Jdeo peto officium vestruz vt cogatis eũ ad penitẽtiam ⁊ restitutionem.

8 ¶Quarta dicit regularis. q̃ ſm diuersas religiões ⁊ religiosoꝝ ꝓstitutiones expedit ⁊ ꝓcedit simplr et de plano. ⁊ nõ pot appellari ſm Joh. an. facit. c. rep̃hensibilis de ap. ⁊ ad istas vltimas nemo obligat nisi q̃ a suo ꝓlato cogit. vt. j. patebit.

9 ¶Utrũ teneatur quis denũciare alicui eius peccatũ qđ ipe q̃ cõmisit ignorat. vide. ſ. Correctio. ij. §. vj.

10 ¶Utrũ ꝓlato ꝓcipienti denũciandũ pctũ alterius teneat subditus obedire nisi seruata forma euãgelica? R. si pctũ est publicũ vel in nocumentũ ꝓximi fiendũ. dic q̃ sic. vt. ſ. patet in ꝓn. Jdẽ dic q̃n non sperat correctio: licet nõ sit in nocumentũ. vt. ſ. dictũ est. § j Si vo pctũ nõ est ad nocendũ ꝓximo ⁊ occultum ⁊ sperat correctio si secrete corrigat vt cõiter debet ꝓsumi: nisi sint signa ꝓbabilia in ꝓtrariũ. tũc dico ſm Rich. vbi. ſ. q̃ publicã denũciationez debet pcedere secreta monitio ex pcepto diuino. ꝓtra qđ ꝓlatus nõ pot pcipere. nec subditus obedire. ⁊ si frater se corrigit: debeo desistere a publica denũciatione. Et sic itelligе. ij. q. j. si peccauerit. ij. q. vij. accusatio. Uñ ex pcepto dei teneor si possum sine detrimento boni spũalis illi? quẽ corrigo famã ipius non ledere. q̃ pciosior q̃ tpalia. ⁊ valet ad bona tpalia. vt de testi. c. testimoniũ ⁊ de excess. ꝓla. inter dilectos. Itẽ ad bona spũalia. q̃ multi timore infamie a pctõ retrahunt. q̃ q̃n se infamatos cõsiderãt: sine freno peccãt. Uñ glo. sup illud Matth. xviij. Uade ⁊ corripe eũ tc. dicit. ne publice correctus verecundiã pdat. qua pdita in pctõ remaneat. Secretã aũt denũciationẽ nõ est necesse vt pcedat monitio. ⁊ iõ siue secrete monueri siue nõ. siue secrete correxerit se ad meã monitionẽ siue nõ. tenet secrete denũciare ꝓlato pcipiẽti. q̃ valet ad pcauenda pctã recidiuũ nec est infame fratris ꝓiudiciũ si talis est ꝓlatus q̃lis esse dz. ¶Rõ est: q̃ libet tenet obedire suo ꝓlato in his q̃ ptinẽt ad eoꝝ officiũ. ⁊ non sunt cõ deũ vel aiam. sed sic obedire non est cõ deũ. immo ſm deũ ⁊ intentionẽ euãgelicã. in q̃ nõ solũ dñs intendit peccatorẽ corrigere. sed etiã correcto de recidiuo pcauere. q̃ nõ est opus valẽtib? medicus Matt. ix. ⁊ sic ꝓlatos medicos voluit esse. Est etiã de his q̃ ptinent ad officiũ ꝓlatoꝝ. Uñ Ber. li. de dispensatione et pcepto. c. v. dicit. ¶Regularis ꝓfessio q̃ se minor spõte subdidit maiori eque alligat. ⁊ cõmunis equidẽ pacti reor vtrũq̃ necessitate teneri. vnũ fidelis cure. alterũ fidelis obediẽtie. Cura aũt nõ est tñ ad curandũ: § etiam ad pseruandũ a pctõ. qđ fieri non pot nisi pctor correctus in q̃ est ꝓnitas derelicta cognoscat. nec potest cognosci nisi p te q̃ solus nosti. ergo teneris dicere ad bonuz fratris tui. Uñ videmus q̃ semel lapsus in pctũ carnis facilius relabitur. immo vix retinetur. Huius sententie est Aug? super Leui. v. c. ⁊ xxij. q. v §. hoc videtur. Item Gual. in sum. Guli. de mara. et cõmuniter omnes doct. ordinis nostri. ⁊ sctũs Tho. in quol. Si tamen per signa valde ꝓbabilia ⁊ ꝓsumptiones quasi violentas crederet q̃ ꝓlatus ex illa denunciatione fratre infamare vellet: tuc crimẽ occultũ fratris iam veraciter correcti sibi denũciari nõ debet Et hec q̃ de denũciatione publica dixi vera sunt lcõm sctũ Tho. ij. q. xxxiij. ar. vij. in gravibus pctis. non in leuib? q̃ fame nõ derogãt. Hec ob. bis dictũ Aug. in regula. qui dicit. q̃ pctũ fratris ꝓpus debet ostendi ꝓposito q̃ testibus. q̃ vt dicit Rich. vbi. ſ. q. ij. ibi loquit ſm q̃ ꝓpositus est singularis ꝓsona que potest ⁊ debet ꝓdesse magis q̃ alius quilibet. sed ostendere ꝓlato tanq̃ eccle. i. sicut in loco iudicis residẽti dz sequi testiũ inductionẽ. vt dictũ est in ꝓncipio huius. c.

11 ¶Quid de eo q̃ iurauit denũciare ome crimẽ qđ sciuerit? R. q̃ tale iuramẽtum debet interptari vt denũciet mõ debito. facit. c. ex parte tua. de de. nõ resi. cum similib?. Et iõ si loq̃mur de denũciatione publica: sic non pot nisi primo monuerit peccantẽ. Scdo q̃ possit ꝓbare eius dictum. Tercio q̃ monuerit eũ plente vno vel duobus p quos possit ꝓbare monitionem. ⁊ quarto q̃ noluerit se cõuertere. q̃ istis deficientib? si reuelaret: faceret cõ ius diuinũ. ⁊ sic peccaret mortaliter. vt no. theo. ⁊ canoniste maxime in. d. c. si peccauerit. qđ limita verũ de omni pctõ occulto qđ nõ habet nocere ꝓximo: vt dictũ est. ſ. Si vo loq̃mur de denũciatione secreta fienda ꝓlato. tũc dic q̃ tenet siue ꝓbare possit siue nõ. siue monuerit indistincte: si modo ꝓlatus sit q̃lis esse debet. alꝫ non. vtputa q̃ crudelis. q̃ bestialis: vel diffamator ⁊ hmõi. q̃ in tali nõ debet nisi vt pius pater orando. monẽdo charitatiue inducendo fratrẽ ad corrigendũ. ⁊ si nõ pot dimittat eum deo. ⁊ aperte ꝓbat in. d. c. si peccauerit.

12 ¶Quid si iurauit vel ꝓmisit non denũciare? R. q̃ si intẽdebat q̃n ꝓmisit vel iurauit q̃ etiã ad ꝓceptũ superioris. vel etiã sine ꝓcepto superioris in pcto committẽdo nõ reuelare me ꝛaliter peccauit. ꝓmittẽdo. ⁊ tenet nõ obstante iuramẽto ⁊ ꝓmissione denunciare in casu in quo denũciatio cadit sub ꝓcepto. Jn aliis aũt casibus in quibus est de cõsilio nõ tenet. sed bene pot denũciare nõ obstãte tali iuramẽto vel ꝓmissione sine pctõ ſm nõ. xxij. q. iij. in multis ca.

13 ¶Utrũ epõ vel alio superiore ꝓcipiente vt quilibet qui scit quis fecerit tale furtuz teneatur reuelare sub excõicatiõe late sñie sit reuelandũ quicq̃d aliq̃s scit? R. vt colligo ex supradictis. ⁊ per ea q̃ dicam. j. Jnq̃sitio. § j. q̃ aut epõs habet infamatũ aliquẽ de aliquo ⁊ quia non plene ꝓbatur admonet vt qui scit dicat. tunc in distincte tenetur deponere quicquid scit: licet non pcesserit monitio. ⁊ licet non possit ꝓbare. q̃ tũc non venit vt denunciet. sed vt testificet de eo qđ scit. facit. c. j. de testi. co. ⁊ quod ibi no. Fallit boc in parẽtibus ⁊ filijs qui nec etiã volentes ad testimoniũ aduersus seinuicem admittunt. tex. in. l. parentes. C. de testi. ⁊ iij. q. iij. §. Item parentes. ⁊ intelligitur soluz de ascẽdentibus ⁊ de descẽdentibus: nõ de collateralibus ſm glo. in. d. §. item. Nec etiam debet compelli vxor cõtra virum. nec socer aduersus generum. ꝓnugnum. sobrinũ. sobrinã: ⁊ ex sobrinis natũ. ⁊ eos q̃ in ꝓximo gradu sunt. vt. iij. q. iij. §. item. l. iulia ponit in l. iulia iudicioꝝ publi. ff. de testi. vbi dicit glo. sobrini ⁊ sobrine sunt q̃ ex feminis puta ꝓsobrinis descẽdit. sicut consobrini quasi consorini. vt insti. de gra. §. iij. ⁊ vj. Hoc limito q̃n ꝓcedit criminaliter. Secus si ciuiliter. vt. j. Familia. §. vij. Si autem nõ extat infamia cõtra aliquem. sed in generali inquirit quis fecerit tale quid: vt fit cõmuniter. sic tenetur talem

mollere fm ordinem euangelicum vt ꝓuideat z emē det qđ fecit. z satisfaciat ep̄o ꝓcipienti. alꝫ si noluerit tūc si pōt ꝓbare tenet reuelare: aliter erit excōicatus sed si ꝓbare nō posset nō tenet. Ita tenet glo. in. c. sacerdos. de pēni. dist. vj. z. vj. q. j. c. si oia. z. q. ij. placuit z. d. c. si peccauerit. ij. q. vij. plerumq; facit. c. si sacerdos. de off. or. Et rō est. qz tunc requirit vt denuciator: nō vt testis. qđ nō. qz sepe venit in practica. Et p hoc infert Jo. de pla. in sti. de pub. iud. q puniēs illuꝫ qui scit aliquē cōmisisse crimē lese maiestatis. qz non denūciauit cum ꝓbare nō posset q tenetur ei ad omne damnū. z idē tenet Bal. in quodā consilio qđ incipit. Quāq; allegata sint multa. Añ qñ dicit q̄ scit. intelligit de scia ꝓbabili. l. qui accusare. C. de edē. facit l. nostris. C. de calū. Si tñ esset talis ꝓlatus qui secrete ꝓuidere vellet: deberet sibi secrete tanq̄ patri dicere. xxij. q. v. hoc videt. Sed cū cōiter requirāt vt ꝓcedant iudicialiter: nō tenet nisi de eo qđ ꝓbare potest Et fm hoc limita qđ. j. dicā. Furtum. §. xlj. z vide qđ dicā. j. Familia. §. viij.

Depositū est qđ custodiēdum alicui datū est. vt. ff. de positi. l. j. in prin.

1 ¶ In quibus consistit depositum: R. glo. in. c. bona fides. eo. ti. q in rebus mobilibus z se mouentib?: nisi forte a pluribus res que est in controuersia ꝓ sequestro deponitur. vt in. c. examinata. de iudi. z in. l. licet. ff. depo.

2 ¶ Utrū dominiū z possessio trāsferat in depositarium: R. q nō. sed remanet apud deponentē. d. c. ij.

3 ¶ De qua culpa tenet depositarius: R. q regulariter nō tenet nisi de dolo z lata culpa. qz cōiter fit gra deponētis tm̄. vt pz in. d. c. bona fides z in. d. l. j. §. vl. Sed in duobus casibus tenet etiaꝫ de leui. Prim? si mercedē accepit ꝓ custodia. d. l. j. §. si quis seruū. z. d. c. bona fides. Scds si cōuenit vt teneret. d. l. j. §. si cōuenit. vbi dicit ꝓtractus ex quētione legē accipiunt: dūmō nō ꝓueniat vt nō teneat de dolo. qz hec cōuentio est cōtra bonos mores z cōtra bonā fidē. z ideo nō est seqnda. d. §. si ꝓueniat. z in tribus casibus tenet de leuissima. Primus si cā depositarij apud eū sit res deposita. Scds si deposito se obtulit. intellige qñ diligētissimū excludit. Tercius si ꝓuenit. vt in. d. l. j. §. sepe euenit. De casu fortuito nō tenet nisi fuerit in mora restituendi. vel ex pacto cōuenerit. d. c. bona fides.

4 ¶ Utrū eccl'ia teneat ꝓ deposito facto ꝓlato eccl'ie si perijt: R. q nō. vt ptz in. c. j. de depo. nisi sit verū in vtilitatē eccl'ie: vt ibidē. Secus si factū fuisset ꝓlato cū consensu capl'i z aliꝫ solēnitatibus q̄ requiruntur vt obligeret eccl'ia. qz est factū eccl'ie depositū. tūc z sic tenet. Aliq̄ tñ tenēt q si depositū sit factū apud sacristā deputatū ad custodiā vasoꝝ z depositoꝝ a prelato z toto capl'o eccl'ie tenet. vt in glo. c. j. e. ti. Silr qñ ꝓlatus est ꝓsuetus bñ administrare et gubernare bona eccl'ie. ꝓsumet in vtilitatem eccl'ie cōuertisse. Ita dicit Archi. in. c. hoc ius. x. q. ij. et Bar. in. l. ciuitas. ff. si cer. pe. z latius per Bal. in auten. hoc ius. C. de sacrosan. ec.

5 ¶ Sed q̄s ꝓbabit vsum in vtilitatē eccl'ie: R. q ille q̄ dicit. l. ei q̄. ff. de ꝓba. fm Inno. in. d. c. j. z dicit spāle hoc in deposito z i mutuo. vt in. d. aut. H. ius. §. is creditor. x. q. ij. sed in deposito nō credo ego verū: nisi qñ p ei? satisfactione oporteret vendere res immobiles ꝓbare vsum in vtilitatē eccl'ie. vt in. d. §. is creditor Silr nec in aliꝫ ꝓtractib?: excepto mutuo, vide opi. diuersas in. c. quibusdam. de fideius.

¶ Utrū depositarius possit res suas ꝓponere depositis qñ ambas saluare nō pōt: R. fm distinctionē posita. s. cōmodatuz. §. xvj. z lz. d. c. bona fides. videat velle eū esse in dolo: si casu aliq̄ bz saluas suas depositis ꝓditis. intellige verū quo ad ꝓsumptionem que cessat in foro anime. 6

¶ Quid si depositū reddat sed deterioratū: R. q tenet q̄si redditū nō sit. vt dicit tex. in. d. l. j. §. si res deposita. Quod intellige si dolo deterioratū sit vel etiaꝫ culpa: qñ de culpa tenebat. qz tūc tenet restituere vl' totā extimationē: si deterioratio talis sit q inutile factū est deponenti. aut si nō: saltē quāto deterius. arg. eoꝝ q̄ nō. in. l. j. in pn. ff. de edil. edic. 7

¶ Quid si heres aut alius distraxit depositū factum mortuo: R. q. si dolose fecit tenet. si aūt ignorās rem depositā z bona fide distraxit: nō tenet nisi de eo qđ ad eū puenit. Silr dic in cōmodato. vt in. l. j. §. vlti. z l. sed et si nō sit heres. ff. eo. ti. Qz si minus vēdidit vl' pciū nōdū exegit sine dolo. tūc actiones tm̄ ꝓstabit deponēti aut cōmodāti. vt in. l. ij. ff. depo. Si vo rē posuit redimere z ꝓstare. nec velit: nō caret culpa. i. dolo. vt. l. plane. ff. depo. iūcta. l. dolus. ff. man. z ideo tenet. 8

¶ Utrū depositor possit reuocare depositū semp qñ vult: R. q sic. d. c. bona fides. etiaꝫ si depositum esset vt sibi redderet certo tpe. vt in. d. l. j. §. si depositum. 9

¶ Utrū semp sit reddendum depositū qñ petit: R. q regulariter sic. ar. d. §. si depositum. z. d. c. bona fides. immo denegās cōmittit furtū. z pdēnatus suo nomine efficit infamis. C. depositi. l. q̄ depositum. z nō suo noie. qz si ꝓcuratorio tutorio curatorio vel defensorio noie pdēnet non efficit infamis. vt in. l. furti. §. si q̄s alieno. ff. de bis q̄ no. infa. Fallit tñ boc. s. q tenea tur reddere in. iij. casibus. Primus qñ quis gladio depositi efficit furiosus. z sic eū petit: nō tenet etiam si iurasset semper reddere qñ petet. xxij. q. ij. ne quis. Scdo si deponēs post depositum fuit deportatus. et bona eius publicata sunt. qz in publicū deferendum est depositū. nō ei q̄ deposuit. vt. l. bona fides. in pn. ff. depo. Tercius qñ fur et dñs cōcurrūt in petitione. qz dñs ꝓponit. d. l. bona fides. Quartus qñ fur deposuit apud dñm cui surripuit. vel apud ꝓpietariū. vt in. d. l. bona fides. 10

¶ Utrū cā cōpensationis possit retineri depositū: R. q nō. vt in. d. l. bona fides. Et est singulare in depositis. licz in aliis sit secus. ꝓ regulā. xxij. q. vij. dñs. Qđ verū est de cōpensatione directa. sed de cōpensatione indirecta loquēdo bñ pōt fieri in ꝓscia simpliciter de quibuscunq;. vt. s. cōpensatio. §. ij. lz quo ad forū cōtentiosum foret distinguendum. presertim qñ dolose denegat facere debitum. 11

¶ Utrū depositarius possit vti re depositā: R. q nō als cōmittit furtū. vt. l. q̄ furtū. ff. de condi. fur. Fallit boc in duobus casibus. Primus si pecunia nō obsignata deponat. l. q̄ntus. ff. depo. Secus si signata. l. si facculū. ff. depo. z idē dic de quibuscunq; q̄ ꝓsistūt in numero. pōdere z mēsura eadē rōne. Scds si putauit dñm omissurū. ff. de fur. l. q̄ re. in prin. 12

¶ Utrū aliq̄s possit rē suā apud aliū depositā furtim accipere: R. fm. s. Tho. ij. q. lxvj. ar. v. q nō. qz quat depositarius ad restituēdū vl' se oñdēdū immunē. z ideo si facit tenet eū reuelare. Qđ verū intelligo nisi ipe depositari? sciuisset rē depositā iuste detēta a deponente. vl' nisi vo dño eā petēte sil' cū vsurpatore eā sibi denegasset. qz cū iuste eā teneat: videt q sine petō fur. 13

tim possit sibi auferri. ar. l. ācille. C. de fur. ⁊ l. bona si
14 ¶Cui credendū est qñ ꝺeposi- (des. ff. ꝺeposiți.
tū non est oñsum depositario seu tabernario vtputa
qz deposuit bursaz vel sacculū plenū. nō tñ oñdit q̄d
erat intus ⁊ q̄tum: R. Mat. in cle. ne in agro. de sta.
mo. in. §. sane. q nō credetur ꝺeponēti nisi ꝓbet. neq;
stabit ei⁹ iuramēto. qz iuramētū nō ꝺat nisi qñ prece
dit semiplena ꝓbatio. vt in. c. fi. quod me. cā. vide. j.
15 ¶Quō teneat tabernari⁹ ⁊ nauta ⁊ (Nauta. §. j.
hmōi ꝺe bis q̄ ꝺeponunt apꝺ eos. vide. j. nauta. i pn.
16 ¶Ad quid teneat ꝺeputatus ad custodiam libroꝝ.
vide. s. Custos. in pn.

Derisio ſm. s. Tho. ij. ij. q. lxxv. est cū aliquis
malū alicui⁹ psone vel defectū in lu
ꝺū vel risum ponit vt erubescat ⁊ verecūꝺet. Et pro
pterea differt a ꝓuicio seu ꝓtumelia. qz sicut finis ipi⁹
est vt tollat bonorem: sic derides intēdit vt erube
scat. Fit aūt derisio in vbo cachinno. ⁊ sic est derisio.
Aliqñ fit naso rugato ⁊ sic est subsannatio. aliqñ fa
ctis. ⁊ sic est illusio. tñ in fine idē sunt. vt no. glo. super
ps. Qui habitat in celis irridebit eos.

1 ¶Utrū sit mortale pctm: R. q̄. s. ibidē. q sic. qñ irri
dēdo oīno paruipēdit aliquē ⁊ tā vilē existimat vt de
ei⁹ malo nō sit curandū: ş sit ꝓ ludo babēdū. ⁊ tanto
ḡuius q̄nto magis tenet reuereri eū. Uñ irrisio dei est
ḡuissimū pctm. Scdm locū tenet irrisio sctoꝝ ⁊ sacro
rū. Tercū parentū ⁊ platoꝝ ꝓterea cham fuit male
dict⁹. ij. q. vij. snia. xv. q. v. c. j. Quartū iustoꝝ q̄ ḡuis
est. qz multi a bñ agēdo retrabūt. Jrridere aūt de ma
lo ꝓximi inq̄tū est leue seu paruū ⁊ sine notabili vili
ficatione ꝓximi vel perturbatione erit veniale pctm
ſm Alex. scda scde. ti. de irrisione.

Desperatio est qñ ex falsa extimatione
ꝓpter pctā q̄ fecit vel bona
q̄ omisit: desperat de dei misericꝺia. credēs deum nolle
vel nō posse sibi parcere vel in gram recipere.

1 ¶Utrū sit ḡuissimū pctoꝝ: R. q ex pte nra est ḡui⁹
q̄ odiū dei. qz p spem reuocamur a malis ⁊ introdu
cimur ad bona. psequēda. iō sublata spe boīes infre
nate labunt in pctā ⁊ a bonis retrabunt. Uñ glo. su
per illud Prouerb. xxiij. si desperaueris. Nihil exe
crabili⁹ desperatōe q̄ q̄ bz ⁊ in generalibus bui⁹ vite
laboꝝib⁹. ⁊ qꝺ peius est in fidei certitudine ꝓstātiā p
dit. Jsi. de sum. bo. Perpetrare flagitiuz aliqꝺ moꝛs
est. desperare est descēdere i infernū. Odiū tñ dei qꝺ
ꝓuenit ex eo q voluntas boīs diuine bonitati ꝓriat
ſm se ē ḡuius pctm. silr infidelitas. Et intellige q est
ḡuissimū pctm qñ bō sciēter ⁊ aduertēter tenet q ꝺe⁹
nolit pcere penitētib⁹ ⁊ gram ꝺare redeūtib⁹. qz sicut
mot⁹ spei q̄ ꝓformiter se bz ad extimatōz verā lauda
bil' est ⁊ meritoꝛi⁹. sic mot⁹ opposit⁹. s. desperatōis. q̄
se ꝓformat extimationi falsē ꝺe ꝺeo ē vicios⁹ ⁊ moꝛ
tale pctm ⁊ ḡauissimū. sec⁹ si desp̄atio eēt in subito et
indeliberato motu: cū aliquotiēs ex cōplexione natu
re causetur. quia esset veniale vel nullum peccatum.
hec ex Tho. ij. ij. q. xx. ⁊ Ale.

2 ¶Desperatio aliqñ ꝓuenit ex accidia. qz ꝓpē tristiciā
quā ꝓcipit erga bonū desp̄at posse p se vl' p alīū illud
pficere. Aliqñ ꝓcedit ex luxuria q̄ bō ꝺedit⁹ ꝺelectati
onib⁹ venereis fastidit bona spūalia ⁊ nō spat ea q̄si
bona ardua. Aliqñ ex auaricia q̄ boīes q̄ bz multa re
stituere ligat vt desp̄et. Aliqñ ex nature cōplexione q̄
bō melancolicus incidit in eam.

3 ¶Utrū sit ꝺe aliq̄ desperandū in hac vita: R. q non
c. nemo. ꝺe pe. ꝺi. vij. xxvj. q. vj. c. is qui tempe. ⁊ c. si
presbyter. ⁊ c. agnouimus.

Detractio est alīene fame p occulta vba
denigratio. ⁊ ꝺr occulta respe
ctu ei⁹ ꝺe q̄ dicūt. qz in ei⁹ absentia ꝓferunt. ⁊ differt
ſm Tho. ij. ij. q. lxxiij. a ꝓtumelia. qz cōtumelios⁹ p
apta vba dicta i facie intēdit ꝺerogare honoꝛi. Detra
ctoꝛ vo in absentia ꝓximi ei⁹ famā ledit. Et sic ptz q
in mō. qz iste occulte ille aperte. ⁊ in fine differt. qz iste
famā. ille bonoꝛē auferre intendit.

¶Quot modis fit detractio: R. ſm Alex. ij. ij. tracta
tu. eo. q. vij. modis. Primus est occultatiuus qñ qꝺ
esset manifestādū necessario ad bonoꝛē et saluté aīaruz
nō vult ꝓpalare. Uñ Gilberrus. Grauis inq̄t rapaci
tas: cū verā alteri⁹ gl'iam ⁊ si mēdacio nō coꝛrūpis si
lētio ꝓteris. Scōs est negatiu⁹. s. cū negat sciēter alte
rius bonū. s. ꝺicēdo: nō est verū q talis sit bon⁹. Ter
cius est ꝺepꝛauatiu⁹. s. cū ꝺicit bonū factū: ş mala in
tētione. seu qz secuta tot scāꝺala sunt ⁊ hmōi. ꝺ illuꝺ
xj. q. iij. c. Ue q̄ ꝺicitis ꝛc. Quart⁹ est venenatiuus. s.
cū mala immiscent bonis: sicut fit cōiter. qz ꝺicūt pri⁹
bona. postea ꝺdūt mala ⁊ hmōi. Quint⁹ ē publi
catiu⁹. s. cū occulta pctā māifestat bis q̄b⁹ nō ꝺz. aut
oꝛꝺine q̄ nō ꝺz. Sextus est augmētatiuus. s. addēꝺo.
vel ex mō loq̄ndi aggrauādo factū. Septim⁹ est inuē
tiu⁹. s. falsa crimia iponēꝺo. siue pꝺicti modi fiāt ver
bis claris. siue obscuris. siue signis vel lr̄is: aut alio
modo equiualenti. quia factis ⁊ ş signis loquimur. ꝺe
spon. cum apud. ⁊ c. tue.

¶Utrum sit pctm mortale: R. vt colligo ex ꝺoctrina a
Ale. vbi. s. ⁊ Tho. vbi. s. q tripl'r ꝺicit q̄s detractoꝛ.
Primo mō solū formal'r depꝛauat. ⁊ b ē qñ ille q̄ ꝺiē
occultat. negat ꝛc. q̄ꝺā q̄ ꝺe se nō sunt i infamiā ꝓxi
mi. ş tñ ea intētiōe vt ꝺiffamet. ⁊ talis sp peccat moꝛ
talit. Facit. c. cū volūtate. ꝺe sen. ex. cū silib⁹. Nō tene
tur tñ ad restitutōez fame. Scōo mō ꝺr q̄s ꝺetractoꝛ
māliter tñ. ⁊ est ille q̄ nō aio infamāꝺi: ş ex loq̄citate
vel alio mō indebito occultādo negādo vba ꝓfert in
infamiā ꝓximi. ⁊ si talis occultatio. negatio ꝛc. ꝺe se
infamāt: puta qz sunt ꝺ honestatē vite ⁊ moꝛ. ⁊ apud
illū: vel illos q̄bus occultat. negat ꝛc. sequit infamia
ꝓximi ꝺ quē taliter ꝺetrahit: tūc moꝛtal'r peccat. ar. c.
sepe ꝓtingit. ⁊ c. bi q̄. l. ꝺi. Sivo ꝺe se talia nō infamāt
puta qz pñt itelligi ita ꝺe culpa veniali sicut ꝺe moꝛta
li. sicut cū q̄s ꝺicit. talis est magn⁹ supbus. aꝺult. auꝛa
rus. iracūꝺus ⁊ hmōi q̄ pñt accipi ⁊ ꝓ p̄ motu q̄ ē ve
niał. ⁊ etiā ꝓ pctō moꝛtali. tūc nō peccat moꝛtal'r tal'
ꝓferēs ex loq̄citate. qz si ꝓximi audiētes scāꝺalizant
est eis imputāꝺū cū faciāt ꝺ illud. Estote mihi coꝛꝺes
ꝺe reg. iu. qz in meliozē ptē ꝛebebā interptari. Jꝺē ꝺi
cēꝺū in his q̄ sunt modice iportātie. puta pctā venia
lia q̄ cōiter nō ifamāt. Jꝺē silr ꝺic ſm Sco. in. iiij. ꝺi.
xv. q. iiij. ꝺ eo q̄ ex loq̄citate ꝺicit se audiuisse aliq̄ ma
la infamatoꝛia ꝓximi. Rō. qz talis ex nā actus nō au
fert illi famā in opinione audiētis. qz q̄ cito credit le
uis ē coꝛꝺe: ꝺūmō aliq̄ꝺ nō addat q̄ ꝓuocent audiē
tes ad credendū. qz tūc eēt moꝛtale ſm Lād. vbi. s.
Silr si ille cui ꝺicit babeat eū ꝓ sceleratō. qz iam infa
matus erat apꝺ eū ꝺe alīs. ⁊ si nō ꝺe isto. Tercio mō
ꝺr q̄s ꝺetractoꝛ māliter ⁊ formal'r: qñ. s. occultat vl' ne
gat vel ꝺicit verba infamatoꝛia ⁊ cū intentione infa
mādi. ⁊ talis sine ꝺubio magis moꝛtal'r peccat q̄ꝫ rap
toꝛes rerū. vj. q. j. ex merito. ⁊ c. ꝺeteꝛioꝛes. Et q ꝺe
tractio sit moꝛtale pctm ex se: facit. c. accusatio. ij. q.
vij. ⁊ c. nemo peritoꝝ. xj. q. iij. ⁊ c. homicidioꝝ. ꝺe pe.
ꝺi. j. ⁊ c. Clericus. el. ij. ⁊ xxvj. ꝺi.

3 ¶ Utrū ille q̄ p detractionē suā abstulit famā ꝑmi teneat ad restitutionē? R. ꝑm oēs docto. in.iij. dist. xv. q̄ sic: sicut q̄ res rapuit alienas. Distingue tñ sic. aut occultatio. negatio ⁊ silia: de sua nā erant infamatoria. ⁊ ea occultauit negauit ꝛc. ei q̄ bonā opinionē habebat de ꝑmo ex q̄bus nūc malam hz. nec sciuit aliūde. ⁊ sic indistincte tenet. ſ. si dixit verū sine mendacio excusando ꝑmū. ſ. q̄ male dixit. ⁊ q̄ non credat si occultauit reuelādo ⁊ hmōi. Si vo ipsuit falsum dicēdo se mēdaciter dixisse. etiā si deberet remanere infamat⁹. q̄ magis tenet seruare famā iuste ꝑmo q̄ iniuste sibi. vñ si i publico dixit retractet i publico. si in occulto: in occulto. Fallit ꝟ in.vij. casibus. Primꝰ q̄ sequet maior infamatio. vtputa q̄ nō amplius forte recordant. ⁊ ꝑterea q̄ vult restituere famā dicat. de eo malo q̄ dixi de tali: non credatis. nec specificet q̄d. Secꝰ casus q̄ restitutio nō posset fieri sine periculo ꝑbabili alicui⁹ mortal' pcti vel mortis corpalis ⁊ hmōi. q̄ tūc cū tale malū sit ꝓponendū fame nō tenet. Aduertēdū tñ ꝑm doc. q̄ q̄ restitutio fame nō pōt fieri: infamato⁹ tenet ad aliq̄d eq̄lens in reb⁹. ar. c. eccl'ie sctē Marie. vt li. pē. ni. inno. Tercius q̄ dixit bis q̄bus debebat. puta plato p denūciationē aut accusationē. vel bis q̄ poterāt ꝑdesse non obesse. Quart⁹ q̄ talia de sui na nō erāt infamatoria puta q̄ poterāt interpretari in pcm̄ veniale. Quintus q̄ dixit se audiuisse nihil ipe addendo ex q̄ credulitate faceret. ⁊ sic nō tenet ad restitutionē ꝑm Sco. i. iij. ⁊ Lād. ⁊ Asteñ. Addit tñ Asteñ. q̄ si sequat infamia: nihilomin⁹ tenet. q̄uis simplr dixerit se audiuisse nihil addēdo Sco. vo dicit q̄ videt durū dicere q̄ exeat genus pcti venialis: q̄ñ ex icōsideratione talia refert. Sextus casus est q̄ñ ille cui dixerat sciuit p aliaz viam postea. vtputa quod tunc erat secretū nunc publicatum est per alios. Septimus q̄ñ ille oino erat in famis saltem apud illos cū quibus detraxit de eo.

4 ¶ Utrū ille q̄ infamauit ꝑmū indirecte. ſ. negando crimen sibi impositū ab accusatore in iudicio aut denūciatore teneat? R. ꝑm Sco. vbi. s. q̄ nō tenet peccatū suū in iudicio ꝓfiteri: nisi mō ⁊ ordine de q̄. s. Cōfessio delicti. Et ideo sibi imputet q̄ accusat de q̄ non pōt ꝑbare. ꝓcor. Ri. ibidem. ar. v. q. iij. Debet tñ per verba sobria excusare eum dicendo. non credatis q̄ maligne ꝓcesserit. sed sic credebat. aut aliquis eum sic duxit ⁊ hmōi.

5 ¶ Utrū audiēs detractionē peccet mortaliter? R. ꝑm Tho. ij. ij. q. lij. ar. iij. q̄ ꝓsentire p audientiā detractioni pōt esse duplr. Uno mō directe. q̄ñ. ſ. q̄s inducit aliū ad pcm̄ detractionis. ⁊ placet ei ꝑter odiū q̄d hz ad eum cui detrahit. ⁊ sic est equale pcm̄ cū detractione. Et iō si detractio erit mortalis sic ⁊ auditio ad Ro. j. Nō solū q̄ faciūt: ſ q̄ ꝓsentiūt. facit. c. nō solum xj. q. iij. Alio mō ꝓsentit q̄s indirecte. ſ. q̄ñ nō resistit cū resistere possit. Et hoc ꝓtingit aliq̄n. nō q̄ pcm̄ ei placeat. sed ꝑter timorē humanū vel negligentiam aut verecundiā. ⁊ tūc aliq̄n est mortale. puta q̄ prelatus qui tenetur cōpescere. vel ꝑter scandalum. aut quia ꝓponit timorem humanum charitati dei. alꝰ veniale est. concor. Alex. vbi. s.

6 ¶ Utrū infamās seipm̄ dicēdo aliqua mala q̄ nō cōmisit peccet mortaliter? R. q̄ si facit ꝑter tormenta euitāda: sicut faciūt illi q̄ ad torturā ponunt: nō peccat. ſ licite fieri pōt. q̄ talis ꝓfessio facta tali metu nō valet. nec etiā si fiat ꝛ alii. ſ si nō fiat ex tali metu peccat mortal'r. ⁊ tenet retractare. ar. c. non sunt audiēdi xj. q. iij. Glo. tñ in. c. j. xv. q. vj. tenet. q̄ etiā si facit ꝓpter tormēta peccat mortal'r. Sed ei nō credo. q̄ nō est mēdaciū ꝓnicioſum nisi forte in casu q̄ñ ratificaret post tormēta ex q̄ ratificatione ect occidēdus ipe vel alius dāmificandus. q̄ sic mortal'r peccaret ⁊ teneret retractare q̄ ad id quod falsc dixit de alio sed quo ad id quod dixit de se: si ꝓpter dolorem tormentorum quem timeret iterū sibi inſligi potius peligeret mori q̄m ipm̄ pati. credo nō teneret ꝟ necessitate retractare

Diaconus debet assistere sacerdotibus ⁊ ministrare in oi d vus q̄ agunt in sacramētis xpi. predicare euāgeliū. donare pacē ⁊ annūciare. xxv. di. plectis. §. ad diaconū. ⁊ xciij. di. in multis capitulis.

¶ Utr̄ possit dispēsare corpus xpi? R. q̄ non ꝛ ꝓse. 1 dist. ij. quemit. nisi necessitate cogente de iussu epi vel ꝑsbr. xciij. dist. c. pēte. vel si lōge ect epꝰ vel ꝑsbr ⁊ ne cessitas cogāt: possz sine alia licētia. ea. di. c. diacones

¶ Utrū diaconus indutus ad cantandū euāgelium 2 possit cantare in choro? R. Hug. in. c. in sctā romana xciij. di. tenet q̄ non. ⁊ si facit excōicatus est. vt in. d. c. Sz verius credo q̄ illa ꝑhibitio tñ locū habeat i ecclesia romana in cardinali ꝑter verbū ibi positū. in hac sede. imo credo mereat si iō cātat vt chor⁹ adiuuet. q̄ forte pauci sunt. Si vo faceret q̄si ꝓtemnēs officiū suū vel ex iactātia: sic peccaret. Et ita posset intelligi dicta ꝑhibitio ꝑfati. c. q̄ ad rōnē ꝑhibitionis. sed nō quo ad penam excōicationis. quia solum locū habet in cardinali. vt. ſ. dixi.

¶ Quō vtit stola. vide. j. Sacerdos. §. v. 3

Dialetica dissuadet in. c. nōne ⁊ in. c. vino ⁊. §. hinc etiā. xxxvij. di. p totū.

Dies festus q̄ñ incipit? R. vt colligit ex glo. in c. q̄ñ. de fer. ⁊ glo. in. c. ꝓnūciandū. de cōse. dist. iij. q̄ diuersis respectib⁹ diuersis horis incipit. Quo ad officiū incipit in vespis. q̄ ad esum carniū incipit a cene termino. Limita nisi ꝑtraheret vltra media noctē cena. ⁊ q̄ñ dies sequēs est dies ieiunij vel sexta feria. q̄ sicut q̄ ad ieiuniuz incipit in media nocte sic ⁊ abstinētia carniū. Et dicit⁹ cene media nox q̄ñ dies ieiunij vel sexta feria sequit: ꝑm Pa. in. d. c. q̄ñ. Quo vo ad cessationē ab op⁹ seruil⁹ ꝑm pa. in. c. j. de ferijs. incipit ꝑm cōsuetudinē patrie. facit. c. q̄ñ. eo. ti. ⁊ iō si est ꝓsuetudo q̄ incipiant festare i mane tenēda est: dūmō cessent vsq̄ ad aliud mane. si in sero sic serua. Unū tñ est notandū. q̄ licet cōsuetudo possit determinare q̄ hora sit incipiendū festū. non tñ pōt diminuere q̄n ad min⁹ p. xxiij. horas nō cessem⁹ ab ope seruili semel in hebdomada. q̄ isto mō est de iure diuino q̄d ꝓsuetudo nō pōt diminuere. licet posſit augere vel declarare. Pōt etiā ꝓsuetudo augere vt faciamus festū plus q̄z p. xxiij. horas. vt patz in. d. c. q̄ñ. q̄d limita nisi augeret taliter q̄ sabbatum videremur festare. quia tūc nō valet. ar. c. quidā de apostat. incipit etiam dies alijs respectibus alijs horis. sed nihil ad conscientiā. Et ex ꝓdictis patet quid dicendū de barbitōsoribus ⁊ alijs artificibus qui laborant vsq̄ ad mediam noctem vel vsq̄ mane dicī festi. quia licet sint inducendi vt desistant. non tamen cōdemnādi de mortali ex quo sic est ꝓsuetudo: dūmō ꝓtrahāt festum postea vsq̄ ad sequens mane. ita q̄ per. xxiij. horas ipsum seruent. quod no.

¶ Utrum die assignata ad aliquid faciendū alicui te 1 neatur sine alia monitione? R. q̄ sic. q̄ tūc dies interpellat ꝑ boe. de locato. c. potuit. C. de ꝓbē. ⁊ co. sti. l.

mãgna.C.de iure emphi.l.ij.facit.c.ij.de ꝓcef.ꝑben.

¶Quot miliaria continet quilibet dies? R.q in iudicijs ꝑm leges.xx.vt.l.j.ff.si quis cau.t.ff.de ver. sig.l. in itinere.t quodlibet miliare habz mille passus.t q̃libet passus.v.pedes.vt.d.l.in itinere.in tex.t in glo. Sed in ꝓtractibus standũ est arbitrio boni viri:vt attẽta qualitate t ꝓditione ꝓmittentis limittet.vt.ff.de ver.ob.l.ꝓtinuis.§.cũ ita.sed glo.in.c.nõnulli.de rescrip.vult q attẽdamus cõmunẽ vsum loquendi ꝑm quẽ assignabunt miliaria.Et ideo si cõsuetudo est q denẽ.xxv.illi stabit.t de illa intelligent rescripta.Sz iudicio meo arbitrio boni viri est relinquendũ.q tñ a cõi ꝓsuetudine recedere nõ dz cũ sit optima interꝑs legũ.de consue.c.cum dilectus.ff.de legi.l. si de interꝓtatione:nisi sit causa euidens aliud dicendi.

Diffamatio vide.s. detractio. Et no. q ꝑt q̃s iplorare offiũ iudicis vt cõpellat diffamantẽ cessare: t iudex tenet. vt in.l. diffamari.C.de iniurijs.t manu.no. Inno.in.c.cõquerẽte.de of.or. ꝓterea dicit tex.in.d.l.diffamari statũ ingenuoꝝ siue erroꝛe siue malignitate quoꝛũdã periquum est.i. valde iniquum.

Diffidatus an possit occidi impune:t rebus spoliari.vide.s. Vsus§.ij.

Dignitas est ꝑm Archi.in.c.j.de ꝓsue.li.vj administratio rerũ ecclesiasticarum cũ iurisditione.ꝓterea bñe dignitatẽ est ꝑm pa. in.c.de multa.de ꝑben.bñe iurisditionẽ.s. quo ad forũ cõtentiosum etiã in modicis causis ꝑm pe. de ancha. in cle.si dignitatẽ.de ꝑben.sicut archipsbr in ecclia picta.ensi qui excõmunicant.suspendunt t absoluũt. vñ quilibet rector seu prior ecclesie collegiate dicitur habere dignitatez.vt no. Pau.in cle.j. de ele.t in de. ne in agro.de sta.mo. t dñi de rota decisione.dxvj. ꝓ hoc facit tex.in.c.indemnitatibus.de elec.li.vj.vbi abbatissa dicit habere dignitatẽ. Hoc tenet Car. in de. ij.de rescrip.t ibi est glo.que dicit hic esse approbataz opi.abbatis in hoc. Limitat Inno.in.d.c.de multa.si est perpetua.allegat.c.ij.de sta.mo.§.fi.t lz nõ sit perpetua.dũmõ possit esse perpetua.sicut est i ministris ordinis minoꝝ sufficit. Nam dicit esse petuũ qd ẽ in potentia ꝓpetua.vt no. Car.in.d.cle.ij. tex.est ꝓ hoc in.c.clericos.in v.perpetuã.iuncta glo.de coha.cle. et mu. Item dicit dignitas si in ecclesia vbi est reputet ꝓ dignitate t habeat administrationez tpaliũ rerum perpetuã.lz nõ sit numerata inter dignitates ecclesiasticas ꝑm Inno.ibidẽ. Ministri aũt q̃ sine penit? iurisditione exercent officiũ aliquod.sicut ꝓcuratores. sindici t sacriste q pulsant campanas nõ habẽt dignitatẽ etiam si essent ꝓpetui.secus si haberẽt iurisditionem.ff.de of.ꝓ.cesa.l.vlti.ꝑm eundẽ Inno. Silr dicitur dignitas q̃ appellat aliquo noie de dignitatibus iuris.vt archidiaconatus t hmõi etiã si nõ exerceret officiũ ꝑm Inno.ibidẽ. Ex quibus ptz q vicari? epi nõ habet aliquã dignitatẽ ꝑm Pa.vbi.s.Et differt a ꝑsonatu dignitas.q ꝑsonatus ꝑm archi.vbi.s.ẽ quedam ꝓgatiua in ecclesia sine iurisditione vt habere stallũ honorificũ in choro.in capꝛo. in optationib? in ꝓcessionibus. in vocibus dãdis. t similibus plus q̃ alij sui ordinis canonici.t non tanq̃ alij in dignitate pstituti.q̃uis ꝑm Inno.vbi.s.aliqñ accipiat ꝓ dignitate. Officiũ vo ꝑm eundẽ archi.vbi.s. est administratio rerũ ecclesiasticarũ sine iurisditione.sicut sindici.ꝓcuratores.castalci.de quib?.j.q.iij.saluator. Itẽ vicedñs et simũles. qui sicut vice bñt referre tunc bz bent officium non dignitatem.

¶Utrũ successor in dignitate teneat ex ꝓtractu inito cũ ꝓdecessore suo? R. Pa.in.c.j.de ꝓba. q sic. si fuerit initus noie dignitatis.etiam si fuerit initus cũ subdito suo.ita tenet Cy.in.l.digna vox.C.de leg. t Joan.t cõiter sequẽtes:etiam si talis sit papa vel imperator.facit.l.cesar.ff.de publica.t etiam q talis obligatio est de iure naturali:cui ꝓnceps submittit. facit de.pastoralis.§.ceterũ.de sen.t re iudi. 1

¶Utrũ dignitas possit appeti vel q̃ri? R.q dignitas ecclesiastica nõ:immo ipso iure efficit indignus t dz repelli.j.q.vj.sicut is qui. Dignitas vo sclaris si est dignus t aptus pt appeti t peti ab eo q̃ pt eaz dare etiã mediante pecunia: dummõ palã det t petat. vt ff.de pollici.l.j.§.j.ff.d decu.l.eos.t.ff.de of.ꝓto.l. barbarius. in prin. Secus si clã. vt.C.ad.l.iul.repe.l.fi. in prin.ibi.nõ ambitu vel pcio.silr lz dare pecuniã vel petere vt ꝓfirmet. vt no.glo.singularis in.d.l.eos.facit,ꝓ his oibus glo. in.l. vnica.ff.ad.l.iul.de ambitu. Similr lz emere militiaz.ff.de ac.em.l.creditor.§.inter venditorẽ. Nõ limita si q̃rit vt ꝓsit: nõ vt pñt. q sic peccat.de quo vide.s.ambitio.§.j. t j.officiũ.§.j. t.iij.Ari.tñ.j.pol.c.vj.dicit. q licite appetit ꝓncipatus si tria cõcurrãt. Primo q habeat animoꝝ ad constitentẽ politiã. Scõo potentiã maximoꝝ operũ ꝓncipatus. Tercio virtutẽ t iusticiã in vnaq̃q politia eã q̃ ad politiã ptinet. vñ ꝑm eum licet sciẽti se bñe prędicta tria appetere ꝓncipatũ ꝓter vtilitatẽ reipublice: sed nõ lz ei eũ petere vñ dicit.ij.pol.c.vj. Non bñ statutum est ipm petere qui principatu dignificabit. 2

¶Utrũ quis possit bñe plures dignitates ecclesiasticas simlr.vide.s.Hũficiũ.§.xxxiij.cum.se. 3

¶Utrũ eps possit dispensare cum eo qui vicesimuz babet annũ solũ:vt possit habere dignitatẽ ecclesiasticam sine cura animarũ? R.q sic.c.ꝓmittimus.de etat. q̃.li.vj.Officiũ q̃tumcunq; vile dicit dignitas quãdo fit ꝓncipe mandãte.tex. est in.l. nemo ꝑfectus.C. de dig.Et sic verificat.l.vnica.C.de mã.ꝑn.vbi dicit. q nulli credat se mãdato ꝓncipis venisse nisi in scriptis oñdat.t addit.nec vlli? dignitate terreri.siue tri buni siue notarij siue comitis ꝓferat dignitatẽ. Sñ ibi. 4

Dilapidatores dr ꝓlatus q̃ res ecclesiasticas alienat t male expendit.q dz deponi.xij.q.ij.aplicos.t.xvij.q.iiij.null? res

¶Utrũ suspecto de dilapidatione debeat dari coadiutor? R.q.sic.vide in.c.venerabili.de off.dele.t in.c. licet hely.§.qz vo.de simo. 5

Diligere deũ debem? ex toto corde tẽ. de pe. dist.ij.§. charitas est.vide.s. Charitas.

¶Utrũ teneamur diligere inimicos? R.s. Bo.in.iij. di.xxx.q.iiij.t.v.q est affectus t effectus dilectionis duplex. Prim? innocẽtie q̃ nolum? nocere.t isto mo est in ꝓcepto.vñ q̃libet tenet nõ optare eis malũ intũtũ malũ est.i.ꝓ se.possum? tñ ꝓ accidẽs optare eis malũ.puta si credim? q sit expediẽs sibi vel eccĺie vel cõitati:.sed inferre q̃ ad effectũ non lz nisi sit officialis cui cõpetit t zelo iusticie faciat.vel in casu permisso a iure.Alius est affectus t effect? beneficẽtie.Et hic est duplex.q̃dã a charitate elicitus q̃ q̃s optat alijs summũ bonũ vel bona spũalia .s.gram t gliam.t iste ẽ in ꝓcepto erga inimicos. Quidã est a charitate impar? q̃ q̃s optat alij bonũ tpale t ꝓspitatẽ trãsitoriã.t iste non est in precepto nisi in casu necessitatis.est tñ perfe. 6

ctionis optare talia inimico: nisi p accidēs in q̄tū putauerit ei vel alijs nociua. vel si ē inimicus ecclie aut cō munitatis: q; tunc esset impfectiōis optare sibi bona tpalia. Intellige tñ fm Ale. in. iij. pte sum. tractatu d charitate q̄ est p̄ceptū affirmatiuū qđ nō obligat ad semp. i. cū nō sum⁹ in p̄sideratione aut dominus: ꝫ solū p loco ⁊ tpe qñ de hoc cogitam⁹. vel necessitatis casus occurrit. Limita etiaz p̄dicta fm. s. Bo. vbi. ꝫ. q. v. ⁊ Ri. ibidē. ar. j. q. j. in effectib⁹ spālibus. sed quo ad effectus gñales tenet q̄s de p̄cepto diligere inimi cos. puta cuz q̄s oret in generali p pplo. p̄dicat. facit elynā generalē: ⁊ bmōi. q; tenet non excludere eos a talibus ⁊ etiā tenet ad ad effectū salutatōis fm Ric. ibidem q̄ cōiter impendit: nisi in casu qñ timeret eos puocari ad malū aliqđ vel aliud incōueniēs oriri.

2 ¶ Utrū teneamur remittere signa rācoris? R. fm Ri. vbi. ꝫ. q. ij. q̄ sic. si petit veniaz. Actionē aūt nūq̄: vel dic fm Ale. vbi. ꝫ. q̄ est rancor q̄ comitat appetitum vindicte: ⁊ būc dimittere est p̄cepti. vt. ꝫ. ptz. ⁊ ē punitio quā comitat zelus iusticie: ⁊ banc nullus tenet remittē de necessitate. Nota tñ q̄ sunt q̄dā signa ꝓpin qua q̄ gerūt ꝓbabilē suspitionē rācoris: vt cū q̄s nūq̄ vult loq̄ iniuriāti. vel cū obuiat diuertit. vel torto vultu respicit ⁊ bmōi. ⁊ talia nulli lz tenere. siue aūt satisfactionē siue post q; ab oīni specie mali est abstinēdū. nā ex talib⁹ signis pz inimicicia. facit. c. ij. de renū. li. vj. ⁊. l. dolū. C. de dolo. vide qđ nō. in. c. cū adrian⁹. lxiij. di. vbi glo. vult q̄ qñ q̄s aliū non salutat p̄sumit esse inimicus: quā limitat Pa. i. c. repellant. de accu. verā. qñ erat solitus salutare. Sunt alia signa remota. vt nō cōuersari amicabiliter. nō facere sibi mutua seruitia. nō ꝓtinue conuersari ⁊ bmōi. ⁊ si B facit vt magis viuat in pace. ⁊ ille magis cognoscat delictū suuz nō peccat. alꝫ petenti veniā ⁊ satisfacieti ꝓ posse non poterit sine peccato veniali tñ ista denegare. vide de hoc. j. Iniuria. ℣. vj. ⁊. vij.

¶ Utrū diligere mūdū sit pctīm? R. fm Ale. ij. ij. tractatu de auaritia. q. ij. q̄ aut diligit ad necessitatem. ⁊ sic non est pctīm. Ita Bed. sup Jo. ij. Otimini mūdo ad necessitatē nō ad voluptatē. Aut diligit ad voluptatem ⁊ superfluitatē. ⁊ sic est ꝓhibitū. Et licz ordinate q̄s possit amare mūdū. tñ difficile est: qñ ē occasio pctōr. Aut diligit mūdus vt finis in eo cōstituat: et ꝓpter se. ⁊ lz nō sit in eo aliqđ appetēduz ꝓpter se: tñ extimat in eis sufficiētia cū nō sit. ⁊ sic cadit sub ꝓhibitione talis dilectio. ⁊ istis duob⁹ modis dicit. Nolite diligere munduz. j. Jo. ij. ⁊ noie mūdi intelliguntꝫ tpalia. Est etiā diligere mūdū. i. longo tpe velle stare in mūdo ꝓpter delicias. ⁊ sic ē veniale pctīm: ꝫ ppetuo velle stare nō pōt esse sine mortali pctō si est deliberatio voluntat fm Pe. de palu. in. iij. di. xxj. velle stare ꝓpter ꝓlongari solū nō est pctīm. ꝫ si vt magis mereatur ⁊ melius opereť est meritoriū.

Diligentiam quale tenetur quis ponere in rebus alienis. vide supra Cōmodatum. ℣. xj.

Diocesis est vbi episcopus. xvj. q. iij. c. quicunq̄.

Discere debet qlibet añq̄ doceat. xxiij. dis. c. is igit. in fi. ⁊. xxxvij. di. relatū. ⁊. lxj dist. c. in sacerdotib⁹. ⁊. xvj. q. j. si clericatus. ⁊ q̄ recusat discere diaboli mēbrū est. xxxviij. dis. nullus. ⁊ sacerdotes debent semp sacris lr̄is intendere. sil r p̄dicatores. xxxvj. di. ℣. ecce. ⁊ xxxviij. di. ignorantia. etiā seues. ⁊ Aug. dicit se libenter a iunioze addiscere. xxiij. q. iij. si habes. circa medium.

Disciplina est vitrix male vite. xxiij. q. v. c. ad fidem. nō amat filiū aut seruū q̄ eū no disciplinat. ea. q. c. nō putes. mali sunt flagellādi. nō interficiēdi. xxiij. q. v. c. j. ⁊. ij. ⁊ p totā. q. Facit elynā q̄ p disciplinā corrigit. xlv. di. ⁊ q̄ emēdat Cū miscdia ē tpanda. c. disciplina. xlv. di. ⁊ citra effusionem sanguinis. arg. d rap. c. in archiepatu. vide. ꝫ. Correctio primo.

Discordia vtrū sit pctīm mortale? R. fm Tho. ij. ij. q. xxxvij. arti. j. q. Discordia est pctīm inq̄ntū cōcordie p̄uat. Dđ q̄dē pōt esse dupliciter. ſ. p se aut p accidēs. p se. i. cū scienter ⁊ ex intētione. sic accipit p se cū inhōanis actib⁹ ⁊ motibus dissentit a bono diuino ⁊ bono ꝓximi in q̄ tenetur ꝓsentire. ⁊ tūc est mortale ex genere suo ꝓpter cōtrarietatē ad charitatē: ⁊ B est qñ cognoscit tale quid fm rōnem esse fiendū. tñ nō vult alijs assentire ne videat secq̄ opinionē alioꝝ tanq̄ minus sapiens. vel ex odio aut displicētia ad aliū cui querit ꝓuideri vl alia causa. ⁊ sic intellige. c. oblationes dissidentiū. xc. di. ⁊ . c. abijt. xj. q. iij. ⁊. c. ismael. di. lix. Limito B in reb⁹ alicuius importātie. alꝫ esset veniale: sicut in pueris ptz. Plimi etiā motus hui⁹ discordie sunt veniale pctīm ꝓpter impfectionē actus. Qñ aūt discordia est p accidens. qđ est qñ in actib⁹ hōanis ē p̄ter intētionē. sicut cū vnus dicit ⁊ credit bonū tale qđ alius opinat ꝓhī tūc nō est pctīm, nisi sit cuz errore circa ea que sunt de necessitate salutis vel cum ptinacia indebita: q; charitas est voluntatū vnio: nō opinionū.

Discretio est mater oīm virtutū. j. q. v. presentium. de offi. custo. c. j. Est necessaria in p̄lato in corrigēdo. l. di. ponderet. p̄dicatori. xliij. di. si rector. ℣. vlti. cōfessori. xxiij. q. iij. is qui de pe. dis. j. quē penitet. de pe. ⁊ re. c. oīnis.

Dispensatio est iuris cōmunis relaxatio facta cū cause cognitiōe ab eo q̄ ius bz dispēsandi. fm glo. j. q. vij. ℣. multoꝝ. alꝫ est. ℣. nisi rigor. ⁊ addit dispēsare est diuersa pensare. Nā oia hec de q̄b⁹ ibi fit mētio pensare dz q̄ dispēsare vult. Et q̄ sunt illa infero in q̄stione seq̄nti: ⁊ iō fm fm Ber. in li. de dispēsatione ⁊ p̄cepto p̄lati sine causa rōnabili vel saltē dubia. ꝫ ꝓ sola volūtate dātes licētiā veniēdi p̄ legē sūt dissipatores nō dispēsatores.

1 ¶ Que sunt cause legitime dispēsandi? R. vt colligo p totā. q. vij. p̄me cause sunt sex. Prima tps. ibidē. c. necessaria. ⁊. c. qđ ꝓ remedio. nā defect⁹ nr̄i tpis q̄b⁹ nō solū merita: ꝫ corpa ipsa defecerūt districtiōis illi⁹ nō patit remanere censurā. xxiij. di. fraternitat tue. Scda vtilitas valet vt alij facilius reuertant. xxij. q. iij. ipsa pietas. ⁊. j. q. vij. tali. Tertia qualitas p̄sone ⁊ meriti ⁊ sciētie. d. c. tali. ⁊. c. didici. cū alius eque dignus non sit. Quarta religio. lxxvij. di. c. monachus. de sen. excō. cum illoz. Quinta multitudo rōne scandali vitandi. l. di. vt constitueretur. Sexta necessitas. d. c. tali.

2 ¶ Utrū dispēsatio necessario req̄rat cause cognitionē? R. Pa. in. c. diuersis. de de. ꝑiu. q̄ in p̄ncipe nō: ꝫ sufficit sola ipsius volūtas in his q̄ sunt iuris positiui solū. vt no. Inno. in. c. cuz ad monasteriū. de sta. mo. ꝫ in inferiore sic. vt no. glo. in. d. ℣. nisi rigor. vñ si fiat sine cognitiōe cause est dissipatio nō dispēsatio. ⁊ venit puniēdus: q; egit p̄tra legē. vide bonā glo. in. c. ij. de scisma. vbi plene no. doc. tenet tamē quo ad eum qui dispēsauit: quia nō pōt ꝓtrauenire. neq̄ eā reuo-

care: ex quo egit actū in quo potuit dispensare ꝫ non teneat quo ꝙ ad superiorē. vt no. glo. in. d. c. diuersis.

3 ¶ Utrū dispēsatus sine causa legitima sit tutus ꝙ ad deum: ℞. vt colligo ex Inno. in. d. c. cū ad monasterium. ⁊ Pa. in. c. no est voti. de voto. q; aut loq̃mur de papa aut ꝺ aliis. Si de papa aut loq̃mur i bis q̃ sunt iuris diuini vt in voto. iuramēto ⁊ hmōi. ⁊ sic nō pōt dispēsare sine iusta cā. aliter dispēsatus nō est tut⁹ q̃ ad deū. Si aūt subest iusta causa tenet dispēsatio ⁊ ē tutus. etiaꝫ in voto castitatis ⁊ ꝓfectatis vm Inno. vbi. s. Si vo loq̃mur de bis q̃ sunt iuris positiui pōt sine cā ⁊ ē tutus in ꝓscia: qz eius est destruere cui⁹ est cōdere: nec princeps teneꝯ legib⁹ suis ligat⁹. l. digna vox. C. de legi. Limitat tñ Pa. de pluralitate bñficiorū: in q̃ non pōt sine cā legitima: ⁊ ita tenet Jo. an. in. c. de multa. de pbē. qz oia bona ecclesiarū sunt dei. vt in. c. cū ex eo. de elec. li. vj. Et iō nō ē tut⁹ talit dispēsat⁹ de q̃ dic vt. s. Bñficiū. §. xxxv. Ex q̃bus infert Pa. q; nō est tutus religiosus cum quo dispēsat sine cā iusta vt trāseat ad laxiorē religionē. Silr si ꝓficit ecclie curate cā legitima nō subsistēte: puta qz nō est apt⁹ ad officium ꝓdicandi vel exercitiū cure. Vñ dicit glo. singularis in. c. monachi vagantes. xvj. q. j. q; religiosus ꝓmotus ecclesie seculari nō vt ꝓsit sed vt ꝓsit peccat mortaliter: qz facit ꝺ votū suuz. Si loq̃mur de aliis a papa. sic clarū ē q; nō ē tutus q̃ ad dēū nec q̃ ad ecclesiā. vt no. Inno. vbi. s. qz cuicūq; alij a papa cōcedit dispēsare: intelligit q; hoc faciat ex causa legitima: et ideo debet fieri cum cause cognitiōe. Qꝺ nō. bene.

4 ¶ In q̃bus pōt dispēsare papa. vide. j. Papa.

5 ¶ In q̃bus casibus pōt eps dispensare: ℞. q; glo. in summa. l. di. ⁊ in. d. §. nisi rigor. ⁊ doc. in. c. at si clerici. de iudi. satis ꝓfuse loquūt ⁊ ꝓlie. Sed tu dic dare q; aut dispēsatio est in faciēdo ꝺ canones vel ꝓcilium: ⁊ sic nō pōt nisi ꝺ ei exꝓsse a iure ꝓcedat. c. cū dilectus. de tēpo. or. Et sic intellige opi. q̃ dicit q; nō pōt nisi ea ꝓcedat exꝓsse. vt in. c. cū dilect⁹. Et sic collige q; epis cōcedit dispēsatio in oibus crimīb⁹ minoꝛib⁹ adulterio. Nam peccās mortaliter notorie notorietate iuris nō pōt ꝓmoueri. xxv. di. pmū itaq; in. glo. ⁊ ꝓmotus deponit. l. di. q̃ semel: ⁊ ideo indiget dispēsatōe q̃ epis in crimīb⁹ minoꝛib⁹ adulterio ꝓcedit generaliter. vt no. in. d. c. at si clerici. ꝓcedit etiā in aliq̃b⁹ maioꝛibus. vt de heretico ⁊ scismatico. l. di. sbyteros. in glo. Jtē in sacrilego. l. di. si q̃s sbyter. Et quō in istis ⁊ multis aliis dispensat. j. subiciā. In tribus tñ casibus pōt epus dispensare ꝺ canonē ⁊ ꝓciliū: licet ei exꝓsse nō ꝓcedat. Primo rōne ꝓsuetudinis: vt qz cōsuetudo ꝓscripta habet vt dispēsare possit. c. fi. de consue. xj. q. j. q̃cūq;. Cōsuetudo. n. facit valere dispēsatōnē q̃ alⁱs nō valeret. ar. de cele. miss. ꝓnitiosus. cuz suis ꝓcor. ⁊ ar. de trāsac. c. fi. Secdo rōne magne necessitat vel vtilitatis de nouo emergentis et inexcogitate tpe ꝓstitutōis: qz tūc eps pōt dispēsare. vt tenet dñi de rota ⁊ Jo. de lig. in. d. c. at si clerici. ⁊ sequit Pa. ibidē. ⁊ Bal. no. in. l. oēs ppli. ff. ꝺ iusti. ⁊ iur. ⁊ Bar. in. l. si bominē. ff. mā. Ponit exemplū q; in ciuitate perusij fuit factū statutū ne q̃s deferret arma: ⁊ tñ pozes possent dare licentiā portādi ꝓpter bzigā ciuitatis quā de novo habet ⁊ etiā statuere: qz ē casus nouus nō ꝓuisus a statuentib⁹ etiā si iurassent seruare illud statutū. vt no. Bal. in. ℞. C. q̃ ad bo. pos. ⁊ Bar. in. secda ꝓstitutione. C. §. q̃bus. Facit. d. l. si boiez. vbi ꝓcuratoꝛ ex noua causa ꝓhibet spāli ꝓcuratoꝛi ne exequat manumissionē sibi cōmissam: ⁊ bene vt ibi. Ex q̃bus concludo epm posse dispēsare in gradib⁹ ꝓhibitis in matrimonio q̃n impedimentū est occultū: ⁊ ad papā nō pōt haberi recursus ⁊ sepatio nō pōt fieri sine notabili scādalo sicut sepe euenit in mulierib⁹ q̃ cognite fuerūt a ꝓsanguineis viri añq; ꝓtraderet matrimoniū. Tertio q̃n canon dicit dispēsationē posse fieri: ꝫ aliē exꝓsse nō indulgeat: q; tūc eps pōt. ar. c. nup. de sen. ex. Jta tenet Jo. de lig. ⁊ Jo. cal. ⁊ originaliter fuit dictū Inno. in. c. dilect⁹ de tēpo. ordi. qz frustratoꝛie intelligereꝯ de papa q̃ semp pōt indulgere: ⁊ hoc etiā tenet glo. in. c. postulasti. de cle. exco. Sunt dispēsatio est sup eo qꝺ iā est factū vt tolleret: ⁊ sic pōt eps nisi ꝓhibeat. vt in. d. c. nup. ar. ad hoc. xxij. q. v. ꝺ videt. Et sic intellige scdam opi. illoꝝ q̃ dicūt q; eps pōt dispēsare: nisi i casib⁹ vbi exꝓsse ꝓhibet sibi. Sed vt clarⁱ scias q̃n ei ꝓcedit ⁊ quō. ⁊ q̃n ei ꝓhibet: hic recolligo q̃ ad foꝝ ꝓsciētie ptinent q̃si ꝓ tabula toti⁹ ista⁹ summe. Et primo quō dispēsat cū apostata. vide. s. Apostasia. §. vj. ⁊ j. Jrregularitas. j. §. xxvij. Jtem in bis baptizato. vide baptism⁹. vij. §. ix. ⁊ x. ⁊ Jrregularitas. j. §. xxiij. Jtē cū eo q̃ recipit bñficiū de manu laici. vide Bñficiū. §. xij. Jtem in clerico ꝓiugato vt habeat bñficiū. vide Bñficiū. §. xv. Jtē in illegitimo vt habeat bñficiū. ibidē. §. xvij. cū multis. §. se. Jtē quō q̃s habeat bñficia plura. ibidē. §. xxxviij. Jtē in bigamo. vide bigamia. §. ix. Jtē vt q̃s ꝺbat mrimoniū sine bānis. vide. s. Clādestinū. §. j. Jtē cū clerico exiliē te in studio ne ꝓmoueat ad sacerdotiū ⁊ sup residentia. vide cleric⁹. vij. §. v. Jtē in viciato in coꝛpe vt ꝓmoueat. vide coꝛpe viciat⁹. §. j. Jtē in q̃b⁹ crimibus dispēsat. vide crimē. §. v. Jtē in dignitate cuz eo q̃ bz vicesimū annū. vide. s. dignitas. §. iij. Jtē in pugnāte i duello. vide Duellū. §. j. Jtē in etate quō pōt dispēsare. vide etas. Jtē quō dispēsat cū homicida. vide Homicidiū. ij. §. j. ⁊ §. ix. ⁊ Homicidiū. v. §. j. ⁊ ij. ⁊ iij. Jtē cuz eo q̃ ē in bello iniusto. vide Jrregularitas. j. §. v. Jtē quō dispēsat cū infami. vide Jnfamia. §. xij. Jtē quō dispēsat cū ꝓlatis ne ab officio amoueāt q̃n ꝓcedit ingrendo. vide. j. Jnq̃sitio. §. ix. Jtē quō dispensat cū illo q̃ ligna ꝓ beretiq̃ cōburēdis posuit. vide Jrregularitas. j. §. xvij. Jtē quō dispensat cū eo q̃ ordinat in excōicatione existēs. vide ibidē. §. xxij. Jtē cū eo q̃ duos ordines sacros vna die accepit. ibidē. §. xxiij. Jtē cū accolito q̃ mistrat ad baptismū bis vni collatū. vide ibidē. §. xxiiij. Jtē quō dispēsat cuz eo q̃ suscepit ordinē ab epo excōicato vel q̃ resignauit epatui. ibidē. §. xxxj. Jtē quō dispēsat cū eo qui suscepit ordines extra tpa debita. ibidez. §. xxxv. Jtē cum eo q̃ ministrat in ordine quē nō bz. ibidē. §. xxxviij. Jtē cū publice penitēte. ibidē. §. xlix. Jtē cuz illegitimo. ibidē. §. lij. Jtē in impedimētis mrimonij. vide mrimoniū. ij. impedimēto. xviij. §. iij. Jtē in solēniter penitēte. vide. j. Pnia. §. v. Jtez quō dispēsat cū ordinatis a scismaticis: vide Scisma. §. iij. Jtem quō in simoniaco in ordine vel in bñficio: vide. j. Simonia. vj. §. ij. ⁊ iij. Jtem in alia simonia. ibidē. §. v. Jtē cū sortilegis. vide Sors. §. iij. Jtē quō dispēsat cū pugnāte i torneamētis. vide. j. Torneamentū. §. vlt. Jtē quō dispēsat i voto scti Jacobi ⁊ ierlm. vide. j. Votū. iij. §. vj. Jtē in voto castitatis. ibidē. §. ix.

¶ Utrū eps i casib⁹ in q̃b⁹ dispēsare pōt: possit ꝺ facere sine capl'o: ℞. Archi. i. c. is q̃. de fi. ꝓp. tenet q; nō. sed ego teneo cū glo. in. c. cū eo. de ele. li. vj. q; sic. 6

¶ Utrū abbas vel alⁱ ꝓlatus religiosoꝝ possit dispēsare cum suis subditis: ℞. q; nō nisi in q̃tū eis a iure 7

vel regula aut p priuilegiū p̄cedit. vt no. Inno. in.c. .ij.de eo q̄ fur. or. sus. & do. An. in. d.c. at si clerici. & ibi dicit Pa. q̄ est cōmunis opinio.

8 ¶Sed in q̄b⁹ casib⁹ p̄cedit abbati vt dispēsare possit? R. q̄ in tercē. Primo in nouitio vt promoueatur ad sacros ordines. lxxvij. di. monachus. Secdo cuz apostata monacho vt possit ministrare & ascēdere ad alios ordines. ar. l. di. c. fi. nisi in apostasia sit ordinat⁹. vt de apost. c. si. q2 ad papā tūc ptinet vt ibidē. Tertio cuz illegitimo monasteriū intrāte vt promoueat. in. c. j. de fi. pū. Quarto q̄ nō p̄fiteant & eucharistiā sumant semel in mēse. de. j. de sta. mo. Quinto q̄ monachus detur in capellanū ecclie parochialis. si epi & ppli p̄sensus accedat. lviij. di. c. j. & xvj. q. j. doctos. cum multis alijs capl̄is. Sexto q̄ monachus habeat p̄riaz cellā infra septa monasterij ex cā. xviij. q. ij. nulli⁹. xx. q. vl. c. si. ad fi. Septimo in ieiunijs. cibis & esu carniū. silētio & opibus manuū ad q̄ tenet monach⁹. vt de cōse. di. v. nō mediocriter. & c. carnē. & c. nūq̄. de sta. mo. c. cū ad monasteriū. Sed Io. in. d. c. cū ad monasteriū de esu carniū videt tenere q̄ nō pōt. & p̄tra ipm ē glo. Inno. & Pa. in. d. c. cū ad monasteriū. imo dico plus q̄ pōt dispēsare in oibus regule: exceptis trib⁹ votis. p ar. a p̄io in. d. c. cuz in fi. Limitat Pa. ibidē: dūmō sit dispēsatio nō dissipatio: vtputa p̄ nccitate & alijs de quib⁹. s. §. j. Octauo in irregularitate. de q̄. s. Abbas. §. xiij. Nono in obſuātijs regule remittēdis. xx. q. vl. c. si. in glo. de pse. di. v. carnē. saltē in his que nō sunt de suba. ar. de vi. & bo. cle. Deus. Pro cui⁹ declaratione notādū sm Alle. q̄ in regula beati Bñdicti q̄dā sunt pure spūalia: vt charitas. būilitas: & cetere virtutes. Et in istis nō pōt abbas disponere. Quedaz sunt ptim spūalia: & ptim corpalia. vt cātare psallere orare & hmōi & de istis pōt abbas disponere: nō tñ sm libitū volūtatis: & sm q̄ bonū & equū viderit expedire sm occurrētia. q̄d p̄cie est dispēsare. Quedā vo sunt q̄ sunt in obseruātijs corpalib⁹: puta comestio carniū: fractio ieiunij & hmōi. & tūc si talia a regula p̄cipiunt vel p̄hibent. nō pōt abbas ea mutare: nisi sm q̄ ꝙuenit charitati. vt dicit btūs Bñdict⁹ in regula. i. q̄ subsit rōnabilis cā: alias nō. R̄ō: q2 licz abbas p̄esit subditis regula tñ p̄est abbati & subditis: & iō ei⁹ obedientia p̄ponēda. & cū dr in regula bti Bñdicti q̄ oia de dispositiōe abbatis fiant. intelligit de illis de q̄bus regula exp̄sse nō p̄cipit vel p̄hibet. Si tñ abbas monacho multū laborāti cognita necessitate p̄sone p̄cipiat q̄ carnes māducet dz sibi obedire. aliter si ex sola volūtate p̄cipiat: nullo mō dz sibi obedire. Vñ be. Bñdict⁹ in regula. Q̄diu militāt charitati imobiliē fixa sunt p̄cepta regule ita. s. q̄ mutari nō p̄nt: nec ab ipsis xpositis sine offensa. Quid aūt debeat facere talis monachus cui p̄cipit aliq̄d q̄d est p̄ regulā. & dubitat de cā legitima vel in p̄sciētia timet: vide. j. Religiosus. §. xxix. & q̄d ibi dicit Alle. de abbate: sua in q̄cunq̄ p̄lato cuiuscūq̄ religionis si ei p̄mittit ex regula dispēsatio: sicut fit ministris fratrū minoꝝ q̄ pōt dispensare in oibus: exceptis trib⁹ votis: & q̄ sunt p̄ dei p̄cepta sm Dire. li. ij. ti. xix. sm q̄ ꝙuenit charitati. Et hoc innuit btūs Frāciscus cū dicit. si q̄ fratrū scirēt & cognoscerēt se nō posse regulā spūaliter obſuare: ad suos ministros debeāt & possint recurrere. s. vt dispēsent si ꝙueniat charitati vt dictū est. & sic ptz in q̄bus & q̄n possunt p̄lati religiosoꝝ dispēsare in regula. q̄d

9 ¶Utꝝ potestas dispēsandi sit late in- (bene nota. terp̄tanda? R̄. sm Pa. in. c. fi. de simo. q̄ sic. q̄n datur potestas dispēsandi nō exp̄ressis p̄sonis dispēsandis tanq̄ principis bñficiū. Et sic sentit glo. in. d. c. fi. & l. c intellige Bar. in. l. ij. ff. de v̄. ob. vbi dicit q̄ si dat ptās alicui legitimādi filiū adulterinū. itē incestuosuz potest legitimare adulterinū & incestuosum simi. q2 materia larga sub simplici veniūt mixta. vt in. l. si ita. ff. de li. & posthu. Secus si exp̄merent p̄sone cū q̄b⁹ debet fieri dispēsatio. ar. in. c. si cui. de p̄bē. li. vj. q2 ois recessus a iure cōi ē odiosus. vt ē tex. in. c. fi. de fi. p̄sby. li. vj. & in. c. q̄ dilectio. de p̄san. & affi. Et sic distingue canonistas tenētes p̄ Bar. in. c. p venerabilē. q̄ fi. simple. adde etiā q̄d dico. s. Bñficiū. §. xx. Aduerte tñ q̄ dispēsatio sit stricti iuris: vtputa q2 p̄ ius est. & stricte sit interp̄tanda. q̄n. s. exp̄munt p̄sone. vt in. d. c. q̄ dilectio. & in. c. j. & ij. de fi. p̄s. li. vj. nihilomin⁹ extēdit ad necessaria p̄secutiua seu ad dependentia ex eo sup q̄ est dispēsatū q̄n aliter nō impetraret actuz validū sup eo in quo dispensat. vt. s. bñficiuz. §. xxiij. facit glo. & Pa. in. c. q2 intim̄. de p̄bē. & glo. in. c. si q̄s in clero. vij. q. j. q̄ dicūt q̄ dispēsatus sup pluralitate bñficioꝝ videt dispēsatus sup residētia. vide q̄d no. Io. in. c. cū in cūctis. de ele. & glo. in. c. nō pōt. de p̄ben. li. vj. & b̄ vide. s. Clericus. vij. §. j.

¶Sed nunq̄d extēdet dispēsatio i affinitate ad publice honestatis iusticiā? R̄. Pa. in. c. nō dz. de p̄san. et af. q̄ nō. nisi in narratione affinitatis vnū cōprehēdat aliud. sm glo. in arbore affinitatis. Secus ē in dispensatione q̄n solū gradus remotioꝝ ē exp̄ssus. de quo vide Matrimoniū. iij. impedimēto. vj. §. vl. 10

¶Quid si impetret dispēsatio tacita veritate vel ex falsa causa? R̄. q̄ nulla est. vt in. c. ij. de fi. p̄s. lib. vj. Et idē de q̄libet gratia alia. vt no. in. c. ad audientiā. el. ij. de rescrip. & d. c. nō potest. 11

¶Utrū supioꝝ assumendo aliquē ad aliq̄d officiū videat dispēsare eidē in impedimēto q̄d dz ad illud? R̄. Inno. in. c. p̄terea. de testi. cog. & in. c. veniēs. de fi. p̄s. videt sibi p̄dicere. & glo. in. c. q̄cūq̄. lxxxj. di. & c. q̄ in aliq̄. lj. di. Sed ego sic distinguo: q̄ aut impedimētuz est notoriū supioꝝ: & tūc si est p̄ceps intelligit dispēsatus. si vo est inferioꝝ si pōt dispēsare & subest causa sūr est dispēsatus. alias nō. Facit p boc q̄d no. Jo. an. in. c. ij. de scis. Aut impedimētū est occultū supioꝝ tāq̄ iudici. & sic nō intelligit dispēsatus: & sibi imputet q̄ illud tacuit. facit. c. cum nō ignores. de p̄ben. & tenet Bar. in. l. ij. C. si seruus vel lib. ad tecu. aspi. 12

¶Utrū ptās dispēsandi sup irregularitate vel illegitimitate p̄cessa a papa alicui duret post mortē pape? R̄. Fe. p̄s. lxxviij. q̄ sic. q2 gr̄a semel facta p papaz in p̄sonā aliquā non expirat p mortē pape. vt est casus de off. dele. sup gr̄a. li. vj. 13

¶Utrū p mortē illi⁹ cui p̄cessa erat talis auctoritas expiret dispēsatio iaz facta: si ille dispēsatus vsus nō fuit tali gr̄a: puta dispēsatus fuit vt posset ordines accipere: vel in p̄latū eligi nō accepit ordines: nec fuit p̄motus ante mortē dispēsantis an poterit ordinari vel p̄moueri? R̄. Fede. vbi. s. q̄ sic. & q̄ non expirat. q2 dispensatio canonice semel facta ex supuenienti facto non retractat. casus est in. c. ex tua. de fi. p̄s. Facit q̄d nō. de accu. c. de bis. bñficia eīm p̄cessa intēpestiue reuocari nō debent. de cōmo. c. vnico. de reg. iu. decet li. vj. facit q̄d nō. de elec. li. vj. in glo. c. cum ex eo. & ibidem in nouella Jo. an. 14

Disputare de fide publice vel occulte cui cunq̄ laico p̄hibitū est. & si cōtra facit debet excōicari. de here. c. q̄cunq̄. §. inhibe.

mus quocz.li.vj.hec q3 ꝓhibitio fit in.c.sicut in vno corpe.e.ti.in decre.§ in.l.nemo.C.de sum.tri. ꝓhibet necū laicis:§ etiā clericis publice turbis coadunatis disputare de fide.sctūs aūt Tho.ij.ij.q.x.ar.vij.tenet fore illicitū de fide disputare:qñ quis disputat aut q2 dubitat de fide.z ꝓ disputatōne expiri vult:quia talis infidelis est. Aut q2 disputat coram simplicib9 z titubantibus q̄ non sunt sollicitati ab infidelib9.sicut ē in terris fideliū qui tāto firmius credūt q̄nto nō audiūt motiua z argumēta infideliū. Sed disputare ad confundēdū errores:etiā coram simplicib9 qui sunt sollicitati ab hereticis vel infidelib9 nitētibus corrūpere in eis fidē:si ē sufficiēter instructus z aptus ad ꝓfundēdū errores nō solū nō est ꝓhibitū: imo est necessariū disputare.ne taciturnitas esset ꝓfirmatio erroris.pro quo facit.l.qñ.C.de epi.z cle.z.xxiij.q.vij.vides. Similiter licz ad exercitiū coraz instructis z firmis in fide disputare.ad qđ facit.c.in mādatis.xliij.di. ꝓ hac distinctione Tho.ꝓbanda.vide de hoc.xcvj. di.nos. in glo.z Jnno.in.c.ij. de sum.tri.

Diuinatio a ꝓphis ferē inuēta.c.j.xxvj.q.iij vñ diuini dicti sunt q̄si deo pleni.diuitate em̄ se esse plenos simulāt. z astutia fraudulenta boibus futura ꝓiectant. vt ibidem.

1 ¶Quot modis fit diuinatio? R. vt ptz.xxvj.q.iiij.§. .j.z.c.j.z.q.v.in.c.nec mirū. q̄ multis modis. vñ nūcupaē diuersimode.vñ diuini dicunē aliq̄n arioli. ali quādo aruspices.aliq̄n augures.aliq̄n nigromātici z multis alijs noibus.ſm q̄ diuersimode q̄s vult scire futura:que omttto: q2 non est necesse. vide ibi si vis. Et de boc vide.j. Sortes.§.iij.

2 ¶Quō aūt demones pñt scire futura q̄ nō habēt certā z infallibilē cām? R. bo.vbi.§.z elicit ex.c. sciēduz est.xxvij.q.iiij.q̄ ex q̄tuor. Primo ex ingenij acrimonia.vt qñ ꝓsiderāt ad q̄d inclinaē affectio nra. Secdo ex multa experientia q̄ ꝓsiderāt in talibus accidere talia. Tertio ex dolosa cautela.qñ.s. ꝓponūt aliq̄d facere z pdicunt. Quarto ex aliena doctrina:vt qñ ꝓmittitur:vt a bono angelo addiscant.

Diuortium est viri ab vxore vl' ecōuerso legitima sepatio.legitima dico:vt nō fiat sine lege vel rōne:q2 qđ deus ꝓiunxit homo nō sepet.xxxj.q.j.§. 6 obijcit. Et dicit diuortiū a diuersitate mentiū:vel quia bi q̄ matrimoniū distrahunt in diuersas partes eunt.l.j.ff. de diuor. de q̄ dic vt.j.matrimoniū.iiij.

Diuturnitas in malo auget pctīm.de cō sue.c. fi.dī. tanto grauiora sunt pcta q̄nto diutius infelicem aiam detinēt alligatam.cum suis cōcor.

Doctor dicit a docendo.vñ z noie doctor veniunt magri z econtrario.ſm Pa.in.c.j.de loca. Vñ tex.in.l.q̄b9 precipua.ff.de v̄.sig.dicit cuilibet discipline p̄cepto res magros appellari a monēdo vel mostrando. z b̄ ſm ethimologiā vocabuli. Mā doctores dicunē a docēdo sicut magri a magistrādo. Facit tex.in ꝓhemio cōpilatois decretaliū:vbi papa oēs magros doctores appellat. § noie scolariū non veniūt doctores nec magistri:nisi in larga significatione.

1 ¶Utrū interptatio doctor necessitet? R. ſm Pa.in .d.c.vlta.de coba.cle.z mu.q̄ nō:nisi in q̄tū iure pbaē vel rōne valida.vt nō.in.c.j.de pastu. pla.de q̄ vide.j.

2 ¶Utr doctor vl' magr possit repro (Opinio.§.j. bari? R. q̄ sic,vt est tex.in.l.ij.C.de profes.z me.no. Bar.in.l.§ z reprobari.ff.de excu.tu.in pn.vbi tex.dicit de medico q̄ pōt reprobari.z est.tex. etiā de medico.in.l.vt gradatim.§.reprobari.ff.de mu.z bo.§ nō sine causa.l.pōponius scribit.ff.de neg. ge.

¶Utrū doctore damnato intelligant z eius opa seu 3
libri reprobati? R. q̄ sic.vt patz p.c.fraternitatis tue.

¶Utrū allegationes sint faciēde a docto (de here. 4
ribus in ꝓcessibus? R. Pa.in.c.vlta.de coba.cle.z mu. q̄ in cōsilio decisiuo no.sicut nec in sntia.vt dicit in.c. sicut nobis.in glo.d̄ sen.z re.iudi. secus in ꝓcessu postulato apte.ꝓ Rō diuersitatis. q2 in pmo ē approbata fides ꝓsultoris.in scdo nō.z iō non credit ei nisi q̄tenꝰ

¶Utrū doctor ꝓmotus corruptis doctoribus (ꝓbet. 5
bus debeat gaudere ꝓuilegio doctoꝝ? R. Archi.in.c. de q̄busdā locis.xxxvij.di.q̄ nō.all'.tex.in sili.in.l. vnica.ff.de athletis. facit tex.iuncta glo.in.l.j.C. de āno. ciui.li.xj. vbi dī q̄ stipēdia sunt tradēda nō ꝓ titulis dignitatū vel numero scolariū.§ ſm merita.z iō glo. ibidē dicit ꝓferri debere pitos scolares impitis doctoribus.intelligit Pa.in.c.clerici.de iudi.de antecessione.non de electione.ego credo q̄ etiam in vtroq̄ debet preferri.

¶Quis debet p̄cedere? R. Pa.in.d.c.clerici.q̄ theo 6
logus.post ipsum canonista. post canonistaz legista. post medicus. vide ibi si vis.

Dolus aliq̄n bonus z licitus. z accipit ꝓ solertia.sicut q̄n q̄s aliq̄d simulat ne dā nificet a ꝓximo.vt in.l.j.ff.de do.in tex.z glo.explificat de capto a ianuen.q̄ simulauit se p̄ctū.qđ quidē licet.vt.ff.de neg.ge.l.ad qđ natura.§.cū me.z.ff. de le.ij.l.cōpater.§.ticio.z.ff. si q̄s ob ca.te.l. q̄ aūt.§.si patronus.z de b̄ vide.j.Silatio. § dolus cōiter accipit in malo.z sic diffinit i.d.l.j.a labeone.Dolus malus ē ois calliditas.fallacia.machinatio ad circūueniendū. fallēdū z decipiēdū alterū adhibita. fit tacēdo i anio calliditas.vt.ff.de act.em.zvē.l.j.fit mētiēdo in vbis fallacia.ff.de fur.l.falsus.§.si q̄s. fit arte vbozū machinatio.ff.de act.em.z vē.l.iulian9.§.idē.Ad circūueniēdū.s.reddēdo singula singul'.s. circūuētionez callidītati fallaciā fallacie.decptionē machinatōi.ponit adhibita.s.p̄ ius z bonos mores. ꝓpt dñiaz doli boni.hec in glo.ibidē.Et adde ſm ge.i.c.si cōpromissari9.de v̄.si.v̄.si vo.de ele.li.vj. q̄ q̄s dolose facit qñ sciēter rē sibi ꝓhibitā facit.differt aūt dolus a fraude q2 fraus ꝓpie p facta fit:§ dolus p verba z facta.

¶Utrū ignorantia iuris excuset a dolo.z pseq̄nter a 7
pena ad quā incurrēdā requirit dolus? R. Cy.i regula ignorātia.li.vj.q̄ sic. q2 licz iuris error fit lata culpa. nō tn ē dolus.vt.ff.de bis q̄ no.ifa.l.j.vbi ē glo.singularis.facit.l.j.ff. de ambige.facit qđ no.Bar.i.l. si q̄s intātū.C.vñ vi. vbi dicit q̄ si minor credēs sibi licere rē ꝓpriā sine cuiuscūq̄ aucte occupat nō incurrit penā dicte.l.si q̄s:q2 nō ē in vero dolo.alle.l. ꝓmā.C. si aduersus delictū.sequit.d.An.i.c.j.de do.z ptu.z all'.l. si ex cā.§.si i cōmissuz.ff.de mino.z qđ nō.i.l.j.§.nūciando.ff.de no.ope.nū.ꝓ hoc q̄ excusat ignorātia a dolo.ē tex.z ibi Bal.in.l.sed z si lege.§.scire.ff.de pe. be.vbi error iuris excusat ab inuasione ne quis dicatur pdo. Idē tenet Salicetus in.l.senatus.C. de bis qui sibi asseri.aliquid in testamēto.in.ij. colū. ē casus z ibi Bar.l.in lege.ff.de sicca. Idē tenet Ange.in.l.si quis id.§.doli.ff.de iurisd.om.iu.vbi alle.Bu.fortius dixisse. q̄ etiam ignorantia iuris naturalis excusat z vero dolo.z ad.l.ij.C.de in ius vo. que videē contraria? R. q̄ ibi nō requirebaē verus dolus § ꝓsumptus.z

ita tenuit.d.Bu.in.l.regula.ff.de iu.t fac.igno. Limitat hec Ang.in.l.ij.ff.qđ q̃sq; iur.vera. nisi sit doctor vel assessor:cui turpe est iuris ignorãtia.Et idẽ Ang. in.d.l.senatus.dicit q̃ credit allegãti se ignorasse ius ad excludẽdũ dolũ. t p̃ p̃sequẽs a pena q̃ esset imponẽda ꝓpter dolũ:t dicit ibi esse casum.Ex p̃dictis colligę q̃ vbi ius vel statutũ req̃rit verũ dolũ:q̃ ignorãs q̃tũcunq; sit culpabilis nõ incurrit penã ipsi?: lz alio mõ sit puniẽdus ꝟm modũ culpe. vbi v̊o ius vel statutũ req̃rit dolũ p̃sumptũ:sic ignorãs crasset supine nõ excusat:q; est in dolo p̃sumpto.hoc ptz in cẽluris ecclesiasticis:q̃ cũ req̃rant dolus p̃sumptũ:taliter ignorãs eas nõ euitat.vt ptz i.c.vt aiar̃ piculis. de p̃sti.li. .vj.secus si esset in leui culpa ignorãtie.qđ bñ.no. q̃a

2 ¶Utrũ iniusta causa excuset a do (facit ad multa lo?Rn.q̃ sic.t quẽlibet.Jta no.Bal.in.c. vt aniar̃.in. p̃n.scde colũ. de p̃sti.li.vj. vbi dicit q̃ pturbãs aliquẽ in possessione ex iniusta cã putãs sibi licere excusat a pena statuti puniẽtis in centũ.qđ req̃rit dolũ p nõ.in .l.plagij crimis.C. ad legẽ fauiã de plagi.no.etiã Joan.in ti.de arbitris.in addi.ad Spe. t q̃ excusat a pena legis etiã iniusta cã.nõ.in.c.j.in fi.de cle.li.vj.Idẽ Jo.an.t Bal.in aut.gñaliter.C.de epi.t cle.t multi alijs.t sequit̃ dd.Ludo. de ro.colũ.xxviij. in Rica de arbi. est p̃ hoc glo.in.l.vnica.§. fi.in magna glo.ff. si q̃s ius dicẽ.nõ obtẽ.est Bar.t Ange.in.l.j.in fi.ff. de abigeis.Jnno.in.c.de seruor̃.de ser.nõ or.

3 ¶Utrũ lata culpa eq̃parat dolo?Rn.q̃ nõ vbi req̃rit verus dolus.vt dicit Bar.in.l.in actionib?.ff.de in li. iurã.t glo.in.§.suspectis.instit.de suspe.tu.vnde dicit Bal.in.l.si q̃s id.in finali colũna.ff. de iu.om.iudi. q̃ qñ delictũ circũscribit p̃ dolũ nõ sufficit culpa.sec? in bis in q̃b? culpa venit puniẽda.all'.d.l.senatus. t .d. .l.plagij criminis accusatio.Et vt no.Ang.i.d.l. si q̃s id.§.doli.q̃ vbi fit mẽtio de dolo requirit ver? dolus Unũ tñ notabis q̃ ignorãtia affectata q̃ est qñ q̃s noluit vel dissimauit scire eq̃pollet scientie.c.eos.de tẽ or.

4 ¶Utrũ pena corpa (li.vj.t iõ est dolus nõ culpalis sit imponẽda sine dolo?Rn.q̃ nunq̃ sine doli intuẽtu.glo.t Bar.in.l.in actõib?.ff.de in li.iura.t.d. §. suspectis.t Bar.in.l.j.§.j.ff.si quis te. esse iusti.li.fu.t Bal.in.l.opa data.C.q̃ ac.nõ pos.t casus ẽ in.d.l.in lege.vbi dicit Bar.q̃ in penis corpalib?vel in ifamiã irrogantib? lata culpa nõ eq̃parat dolo.t glo.in.l.in actõib?.ff.de in.li.iurã.approbata cõiter.t Bar.in.l. qđ nerua.ff.depositi.t in.d.l.in lege dicit.q̃ in cãsanguinis status vel fame lata culpa nõ eq̃parat dolo. ideo ver? dolus req̃rit in illis Ang.tñ in.l.in actõib? .ff.de in li.iurã.tenet p̃.t dicit p̃siliũ paduanũ p̃sulisse p̃ Bar.i h̃.§ iudicio meo si p̃sideret.l.ij.C.d nora. verior ẽ opi.Bar.t iura q̃ Ange.adducit in p̃ciũ. pti

5 ¶Utr̃ incurrat q̃s sniam (nent casum specialem. excõicationis a iure ꝓmulgatã sine dolo. vide.j. Excõmunicatio.vij.casu.vlti.§.ij.

6 ¶Utrũ q̃s possit pacisci vt nõ teneat de dolo?Rn.q̃ nõ.vt ẽ tex.in.l.j.§.si conueniat.ff.depositi:q; hec conuentio est p̃ bonã fidẽ t bonos mores.t iõ nec sequẽda.

7 ¶An q̃s possit tenere bona alicui? (dicit tex.ibidẽ. que ex statuto ad eũ venerũt ꝓpter delictũ alicuius si ipe dolose egit:vt ille delictũ cõmitteret?Rn.Pa.in.c. postulastis.de p̃cel.p̃ben.q̃ nõ t bñ.facit tex.ibi.in fi.

8 ¶Utr̃ dolus annullet ꝓtractũ spũa (cum sua glolem:puta votũ t bmõi?Rn.Pa.in.c.cũ dilecti.de em. t ven.q̃ nõ.nec põt q̃s excipe de dolo qñ fuit inducꝰ ad bonũ:q; nõ est ꝓprie dolus.puta dolo induxi te ad religionẽ:tenet ingressus.Facit qđ legit̃ t nõ.in.c. cũ dilectus. qđ metus causa. t vide glo.nõ.in.l. a diua. .ff.de ri.nup.q̃ hoc tenet etiam in matrimonio.

9 ¶Utrũ dolus annullet ꝓtractũ tpalẽ. puta vẽditionẽ t bmõi?Rn.q̃ aut dolus p̃ ꝓtrabẽtes dat cãm contractui.puta dolo duxi ad vendẽdũ qđ nõ eras vẽditur?.t sic in p̃ctib? bone fidei nõ tenet ꝟm glo.t Pa. in.c.cũ dilecti.de emp.t ven.t glo.in.l.ij.C. de rescin. ven.t glo.cum Bar.in.l.elegãter.ff.de dolo. t placet. lz P.teneat p̃ciũ. Jn ꝓtractib? aũt stricti iuris tenet ꝓtractus.§ agẽs ex eo elidit ope exceptõis.ff. de verobli.l.si q̃s cum aliter.t.C.de pac.l.cũ postea. Si v̊o p̃ aliũ a p̃bentib? dat cãm ꝓtractui etiã bone fidei tenet p̃ctus:§ agit p̃ mediatorẽ.de dolo.d.l.elegãter.§. .j.ff.de p̃senetis.l.ij.t iij.tenet etiã ille ꝓ quo fact? ẽ inq̃tũ fact? est locupletior.vt.l.fi.ff.de eo p̃ quẽ factũ erit in pn.t nõ plus.Aut dolus nõ dedit cãm p̃ctui:§ incidit in ꝓtractũ:puta eras venditur?.§ dolo induxi te ad minus vẽdendũ t bmõi.t sic tenet ꝓtract?.§ in cõtractibus bone fidei aget ex eo ꝓtractu vt suppleat p̃ciũ.ff.de ac.emp.t ven.l.iulian?.§.si venditor. Erit tñ in arbitrio emptoris.vel supplere p̃ciũ vel restituere rem:si deceptio sit vltra dimidiã iusti p̃cij.c.cũ causa.de emp.t ven.t.l.ij.C.de rescin.ven.t in p̃scia etiã si deceptio sit minus dimidia. Jn ꝓtractib? stricti iuris aget de dolo.d.l.elegãter.§. nõ solũ.i fi. aut dolus ne dedit cãm cõtractui nec incidit in ꝓtractũ:§ re ipa euenit sine dolo t facto partis.vt puta ambo ignorabant iustum p̃cium:sic non est p̃ciũ: nec restituere tenet nisi repetat:si a pncipio nõ plus emisset etiã si sciuisset plus valere. puta quia nõ expediebat plus sibi emere.si aũt plus emisset a pncipio si sciuisset: t ẽ deceptio notabilis.tenet restituere rem vel supplere p̃cium.ar.d.l.si quis cum aliter. vbi eq̃parat deceptio que venit re ipsa t ex ꝓposito.t.d.c. cum dilecti. sec? in modico.Et ita intelligo.d.Ant.in.c. q; plerique. de im mu.ec.Si v̊o vterq; rei valorẽ sciebat. tunc dic vt infra emptio.§.vij. Et ꝟm predicta intelliges.l.ij.C. de rescin.ven.t.l.in cause.§. põponius.ff. de mino.t .c.cum dilecti.t.c.cũ causa.de empti. t ven. vbi dicit licere cõtrahentibus vsq; ad dimidiam se decipere in cõtractibus bone fidei.

Domesticus quis dicit. vide infra Familiaris.

Domicilium põt laicus habere in pluribus locis ꝟm Jnno. in .c.ex pte.de fo.cõpe.si modo vtrobiq; instruct? sit alle.l.assumptio.ff.ad municipa. t.l.senatores.ff. de senato.t loquit hic de instructo.de quo in.l.quesitũ. §. sed t si fundus.ff.de fun.instruc.t instru.lega. vbi accipit ꝓ oñibus ptinentijs necessarijs ad vsum. Addit Jnnoc. idem etiã si habẽt maiorẽ partẽ suor̃ bonor̃ vel familiã.vel si nihil habet: assidue tñ ibi quer satur.C.vbi sena.l.ij. Sola tñ domus nõ cõstituit domiciliũ.ff.ad munici.l.libertas.§.sola.Ex quo infero t ex.d.l.assumptio.t.d.l. senatores. q̃ domiciliũ habet vbi quis est oriundus.l.ij.ff.de senato. Et silr vbi pater suus fuit oriũdus. Jtẽ vbi volũtarie sibi elegit sc̃z referendo maiorẽ partem suor̃ bonorũ. Et clericus vbi beneficiũ obtinet requirẽs residentiã. Pro h̃ est tex.in.c.cum nullus clericũ.de tẽpo.or. li.vj. Jtez vbi fuit ordinatus. vt no. glo. in.l. beres absens. §. apud labeonem.ff. de iudicijs. Jtem mulier ratione matrimonij. Jtem ratione militie. Jtẽ rõne possessionis. Jtẽ rõne cursus tpis.s.decẽnij. Sed,d.glo.loq̃

tur quo ad forū nō quo ad dōmiciliū. Itē rōne manumissionis. l. si q̄s a plurib⁹. ff. ad munici. Itē vbi p̄sequit q̄s dignitatē efficit ciuis. vide. §. Ciues. quo ꝺo ad p̄fessionē ⁊ sacramēta necessaria nō voluntaria: si alʒ nō hʒ ibi domiciliū: req̄rit vt ibi habitet p maiorē ptē anni ꝺm Inno. in. c. ois. de pe. ⁊ re. ⁊ nō faciat in fraudē p̄ij sacerdotis. Facit. c. q. xxj. q. j. de reci. ad aplice. nisi se trāsferat cū anio ibi remanēdi: q⁹ statim q̄ bospitiū p̄stituit in aliena parochia cuʒ anio ibi remanendi statim fit parochian⁹ illius. de paro. c. vlti. de reci. ad aplice. qꝺ est ꝺ̄ eꝑos qui ꝺispēsant in votis cum scolarib⁹ vel ꝑferunt eis ordines nō habētib⁹ domiciliū: q⁹ ñ p̄nt: q⁹ nō sūt necessaria sacramēta. Hoc tenet Pa. in. c. nullus. de paro.

Dominica dies est īstituta loco sabbati q̄a eo die inchoauit mundus Geñ. j. Xp̄s surrexit a mortuis. de p̄se. di. iij. sabbato. Item spūssctūs datus ē aplis. ⁊ tex. dicit. Quicq̄d a deo est p̄stitutū insigne in hui⁹ dignitate diei ē gestū. In hac die mūdus sumpsit exordiū. In hac p resurrectionē ⁊ mors interitū: ⁊ vita accepit initiū. lxxv. di. qꝺ die. in. fi. Quō est de p̄cepto ⁊ qñ incipit. ⁊ quid fiendū. vide. §. Dies. ⁊. j. Feria.

Dominiū est ius habendi possidēdi. fruendi ⁊ vtendi ac disponēdi de aliq̄ re p libito volūtatis. vel ꝺm aliquē determinatū modū a quadā supioritate vel auctoritate diffinitū.

1 ¶ Dominiū in ⁊ sup boies an sit ꝺm legē naturalez: R. Ale. in. iij. pte sum. q̄ est loq̄ de natura añ pctm. et sic ei repugnat seruitus. ⁊ est loq̄ de natura post peccatū. ⁊ sic lex naturalis dictat necessariū dominiū ad coercendū malum. Ūñ Augn. in li. de ciui. dei. Sicut deus homini ⁊ anima corpori: ita ratio debet domiari ⁊ impare libidini.

2 ¶ Dominiū rerū an sit ꝺm legez nature? R. Ale. vbi supra. q̄ lex nature circa cōiones ⁊ p̄tatem dictat dr̄ñter. dictat aliq̄d qꝺ debitū. aliq̄d qꝺ bonuʒ. ⁊ aliq̄d qꝺ equū. vt debitū dictat in statu necessitatis oia sint cōia. Et hoc mō cōicatio est in p̄cepto ad sustentationē p̄sonaꝝ. ⁊ inde sumit. Omnia q̄ vultis vt faciāt vobis boies: ⁊ vos eadē facite illis Mat. vij. Respectu etiā p̄sonaꝝ quo ad multiplicationē, plis dictat q̄ sit vtor p̄tia. ⁊ ꝺm ois tps ꝺm illud p̄ceptū. Nō tibi nō vis fieri alteri ne feceris Tho. iij. Et hoc mō appropriatio est in p̄cepto vt bonū in statu nature institute dictabat omnia cōia. In statu ꝺo lapse dictat bonū esse habere p̄tū: tum qꝺ res cōes negligunt: tuʒ qꝺ cōio parit discordiā. dictat vt equū q̄ꝺaʒ esse cōia. vt aerē. mare. littora. ⁊ q̄ꝺaʒ appropabilia. sicut sunt ea que in nullius bonis sunt q̄ occupāti p̄cedunt. Et sic intellige dr̄ium rerū esse de iure naturali: q⁹ naturali eq̄tate inductū est. vt insti. de rerū di. §. singulorū. ff. de acqui. re. ꝺo. l. adeo. §. cum quis.

3 ¶ Quō acquirit dominiū rerū? R. q̄ q̄drupl̄r. Primo auctoritate legis naturalis. vt q̄ ea q̄ in nulli⁹ bonis sunt: sint occupātis. vt insti. de re. di. §. singulorū. Scḋo auctē p̄ncipis. q̄ pōt ex iusta cā rē alicui⁹ ei auferre ⁊ alteri ꝺare. vt no. Inno. ⁊ cōiter doc. in. c. q̄ in eccl̄ia. de p̄sti. ⁊ legiste i. l. fi. C. si ꝺ̄ ius vel vti. pu. vt puta p̄ delictū puniēꝺuʒ ⁊ hmōi. alʒ nō. vt ibidē dr̄ ⁊ nō solū p̄ncipis ꝑ etiā p statuta inferior babentiū auctē a p̄ncipe sic statuēdi. vt in. d. c. q̄ i eccl̄ia notatur. Tertio p p̄sensum illi⁹ cui⁹ est. ⁊ istud fit p donationē. p permutationē. p venditionē. p mutui dationē: ⁊ hmōi. Quarto iure ciuili qꝺ statuit. vt vsucapioni, bus. p̄ scr̄iptionib⁹. adoptione. de portatiōe. cessione. additione. bonoꝝ possessione ⁊ hmōi. de q̄bus oibus habes. ff. de acqui. re. ꝺo. in glo. l. j. ⁊ insti. de re. di. cum multis titulis sequētib⁹. ⁊ de bis q̄ ad nos ptinēt dicā in capl̄is suis. Aduerte tñ dr̄ñtiā inē spūalia ⁊ non spūalia: q⁹ in spūalib⁹ ex solo titulo sine traditiōe dominiū trāsit in aliū. vt est tex. in. c. si. tibi absenti. de p̄bē. li. vj. tenet Inno. ⁊ cōiter approbat. ūn. c. inē cetera de p̄bē. sec⁹ i alijs reb⁹ i q̄b⁹ req̄rit traditio ad trāslationē dominij: nec sufficit solus titulus nisi in re data eccl̄ie. de q̄. j. Immunitas. §. xxxj. Nec sola traditio transfert dominū: nisi aliq̄ iusta causa vera vel putatiue vera p̄cesserit. l. nunq̄ nuda traditio. cuʒ ibi nō. ff. de acqui. re. ꝺo.

Dominus alicui⁹ regni. ducatus. cōitatis vel ciuitat̄: aut terre q̄s dicat legitimus? R. q̄ dñiuʒ iuste ⁊ legitime acq̄rit: aut iusto bello puta pugnando ꝺ̄ infideles: vel ꝺ̄ aliquē rebellē auctē supioris vel p̄ncipis. vt. §. Bellū ptʒ. aut p legitimā successionē aut p p̄sensuʒ seu electionē populi bñtis libertatē sibi eligēꝺi dñm. aut p institutionē p̄ncipis seu supioris bñtis iurisditionē i tali ciuitate aut castro. aut p legitimā p̄scptionē cuʒ bona fide factā. vel emptionē. permutationē. donationē. aut alio iusto titulo: de q̄bus in suis capl̄is. Qui ꝺo alia via intrat fur ⁊ ē latro. ⁊ resignare tenet si pōt sine notabili piculo aiaꝝ: corpoꝝ aut rerū: tenet etiā ad restitutionē oim reddituū q̄s babuit ab illis locis sic vsurpat̄. ⁊ vt homicida ē iudicādus q̄tuʒ ad eos q̄s fecit p se vel p officiales suos occidere vl̄ mutilare: lʒ illi digni fuerint p̄ maleficia ꝓpetrata. xxiij. q. v. si non lʒ. nec pōt absolui nisi disponat se ad satisfaciendū ⁊ dimittendū si titulū iustificatū bñe nō pōt. ar. de pe. di. v. falsas. Intellige q̄ hoc ē daꝝ q̄ bʒ iniustū titulū vl̄ nullū: secus i dubio. vel cū dimittere nō posset sine periculo aiaꝝ: corpoꝝ aut rerū: puta q⁹ ppls se poneret i seditiōe ⁊ hmōi. sic nō tenet resignare nisi volūtate solum q̄ñ sciret p certo. vel cū talia nō imineret. c. si res. xiij. q. vj. Idē dic de officialib⁹ quos tales tyrāni ponūt in off. cūs. q̄ nec salariū p̄nt recipe: nisi eēt tale officiū qꝺ esset necessariū reipublice vel vtile: quia tūc nō peccaret recipiēꝺo. nec salariū restituere tenētur. de q̄ in. c. in lr̄is. de resti. spo. ⁊ in. c. nihil. de elec. p. doc.

¶ Sed nunq̄d ciuitas pōt sibi eligere dñm? R. ꝺm Host. in. c. nouit. de iudi. q̄ nulla ciuitas p̄t se ꝺare alicui ꝺño. nec pōt titulū dominij iustificare: q⁹ B eēt in p̄iudiciū imator⁹ q̄ ad illas q̄ ei subd̄iunt. vel pape q̄ ad sibi subiectas. Qꝺ vez ē nisi ex p̄uilegio vl̄ p̄suetudine bēnt ius eligēꝺi: q⁹ p̄suetudo dat iurisditiōez 1

¶ Utr̄ dñis (de arbi. c. dilecti. C. de emā. l. j. ⁊ vlti. babētib⁹ manifeste iniustū vl̄ nullū titulū teneant̄ sb̄diti obedire? R. q̄ nō. Dicit tñ Tho. i sum. q̄ ad vitā dū scādalū suū ⁊ alioꝝ: bonuʒ ē obedire ⁊ reuereri in eis q̄ nō sūt ꝺ̄ deū. xj. q. iij. iulian⁹: § bñtib⁹ iustū dñiū q̄tūcūq; mali sint: tenent eis sb̄diti obedire in licitis. ⁊ q̄ eis p̄cipe p̄nt. j. Pe. ij. Obedite dñis vr̄is non tm̄ bonis ⁊c. Et ad Ro. xiij. Qui ptāti resistit ⁊c. 2

¶ Utr̄ dñs possit ponere exactōes suis sb̄ditis. vide 3

¶ Utrū dñs teneat ex facto familie? (. j. Tallia. R. vt colligo ex. ꝺ. Anto. ⁊ Jo. de lig. ac Pa. i. c. lʒ. de resti. spo. ⁊ Bar. i. l. ne qꝺ. ff. de incē. rui. ⁊ nau. q̄ sic. q̄ñ familia ei⁹ delict i officio seu misterio i q̄ ipe dñs est p̄posit⁹. ⁊ ipe vtit ope talis familie: q⁹ sibi imputatur q̄ talem elegit: q⁹ honestā debebat ponere. l. j. §. familie. ff. de publi. Ciuiliter tamē tenet non criminali. 4

ter. vt in. d. l. ne qd. Ex q patet q ptās seu rector tenetur ex maleficio suor officialiū. l. ii post. C. de assesso. Idē dic de capitaneo q tenet ex delicto suor armigeror. nauta. hospite ⁊ silib⁹. Addunt tñ supradicti doc. q si officiū erat publicū: vt ptātis ⁊ hmoi. sufficit exhibere malefactorē. vt in. d. l. j. §. fi. secus si officium nō erat publicum. vt nauta ⁊ caupones ⁊ hmōi. l. vnica. ff. de fur. aduer. nau. Si vo familia nō deliqt i officio dñi: nō tenet dñs quo ad fos iudiciale: § quo ad psciam sic si est in culpa nō corrigendo eā. nā tenetur vbo ⁊ exemplo eā corrigere. ⁊ si aliqs eos ē incorrigibilis tenet eū expellere: nisi qñ pſumeret q efficeret peior. nā tūc faciat qd pōt ⁊ excusat. alʒ nō. q. ta libus dr. Error cui nō resistit approbat. lxxxiij. di. er-

5 ¶Quō aūt famulo infirman (ror. cū similib⁹. ti debet merces. vide Familia. §. ij. Qñ tenet de robaria q fit in eius dominio. vide Pedagiū. §. viij.

Donatio dr a dono: quasi dono datio. ff. de dona. causa mor. l. senat⁹. §. j.

1 ¶Donatio ꝓprie est qua aliqs dat ea mēte vt statim velit accipientis fieri: nec vllo casu ad se reuerti. ⁊ ꝓpter nullā aliā cām facit qꝫ vt liberalitatē ⁊ munificētiam exerceat. ff. de dona. l. j. in pn. ⁊ hec donatio dicit simplex. vt. C. de dona. añ nup. l. fi. §. j. ⁊ absoluta. vt d. l. senat⁹. §. j. ⁊ inter viuos. vt inst. de donat. §. alie. nec obstat illi vbo vllo casu ad se reuerti. C. de revocan. dona. l. fi. q illa revocatio fit ptāte legis nō con-

2 ¶Quot sunt spēs donatiōis? R. q (trabentiū. qꝫuis glo. in. l. j. in pn. ff. de dona. dicat tot quot sūt diuersitates voluntatū. tñ glo. in. l. res vroris. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. tñ tres explanat. Prima dr donatio inter viuos q simpliciter dicit donatio. Scda dicit cā mortis. Tercia dr inter virū ⁊ vxorē. de pma h dicā. de scda in. c. se. ⁊ de tercia. in. c. iij. se. Adde ⁊ aliam q dr ꝓpter nuptias. de qua in. c. iij. se.

3 ¶Donatio q dr inter viuos qdruplex est. Alia simplex ⁊ absoluta: q simplr qs donat. de qua in. d. l. j. in pn. Scda est cōditionalis. de qua in. d. l. j. §. ij. q ē qñ qs donat sub cōditiōe. vt si fecerit vel si venerit ⁊ buiusmōi. Tercia est modalis. vt. C. de dona. sub mō. l. j. ⁊. ij. ⁊ est qñ donat vt tale qd fiat. ⁊ de hoc vide. §. cōditio. Quarta est remuneratiua bñficior. de qua. l. l. aqli⁹ regul⁹. ff. de dona. vbi dr nō esse merā donationē § officiū mgri remuneratū qdā mercede. ⁊ ꝓpterea ista nō revocat cā ingratitudinis.

4 ¶Quis nō pōt donare donatione inter viuos vt sciat qs pōt donare cōsequ inter ⁊ cui pōt donari? R. q. xxiij sunt q donare nō pnt. hic nō loquor de donatiōe q dr remuneratiua. § tñ de simplici vl cōditiōali seu modali

5 ¶Prim⁹ q nō est cōpos sue mentʒ. sicut furiosus: amens ⁊ hmōi. xv. q. j. merito. de. si furiosus. de homi. ⁊. l. iulian⁹. ff. de cura. fu. nec curo an sit ei dat⁹ curator. q in cōscientia: ex quo nō est sane mētis nō tenet. facit. l. modestinus. in. fi. ff. de dona.

6 ¶Scds ꝓdigus. vt in. l. j. ff. de cura. furio. ⁊ hoc verū postq curator est ei datus. vel interdicta est ei alienatio. vt. l. is cui. ff. de v. ob. etiā si vere nō esset ꝓdigus. sec⁹ in tutore dato pupillo q est adult⁹: ⁊ in curatore q: ista pendent a natura. § esse ꝓdigū a declaratōe iudicis hm Bar. ibi. Nec sufficit pconizatio q null⁹ cōtrabat cū tali. q. reqrit interdictio q dz fieri ipi. ꝓdigo: vl saltē datio curatoris hm Bar. in. d. l. is cui.

7 ¶Terci⁹ minor. xxv. annis: nisi ratū habeat post cōpletū. xxv. vt. C. si maio. fa. ra. habuerit. l. vlti. vel nisi cum auctoritate tutoris vel curatoris. vt. l. pupillus. ff. de acqui. re. do.

¶Quartus filiusfamilias. vt. l. filiusfamilias. ff. de do- 8
nati. Fallit si est fili⁹ in dignitate hm Inno. in. c. grandi. de sup. neg. ꝓla. li. vj. alʒ. d. l. fili⁹. vl sit fili⁹ senatorʒ vel alteri⁹ dignitatis. q pōt: nisi spāliter pater sibi denegauerit. Itē si filiusfamilias bz liberā peculiū administrationē. ⁊ iusta rōne mot⁹ donet. vt mri ⁊ silibus cōiunctis psonis pōt. alʒ nō. Itē si bz peculiū castrēse vel qsi pōt. vt in. d. l. filiusfa. in tex. ⁊ in gl. Itē in ca

¶Quint⁹ seru⁹ religiosus vl (sib⁹ de qb⁹ in. §. se. 9
monachus ⁊ sil'es q nihil habēt ꝓprij. xij. q. j. nō dicatʒ nisi de licentia superioris. vt ibidē. Fallit in religiosis ⁊ monachis si habēt legitimā administrationē ⁊ ex causa legitima donēt. § sine rōne iusta dō possunt. d. l. filiusfamilias. in pn. ⁊ xij. q. j. q. tua Intellige de mobilibus. ⁊ q seruando suari nō possunt. vt. §. alienatio. Item si de licentia plati stat in schol' cū psilio maiorʒ ptis cōuentus. vel in pegrinationē vadit. q pōt donare q alij scholares ⁊ pegrini honesti rōnabiliter facere solent. vt tenet glo. in. d. c. non dicatʒ. alʒ. l. vl. C. ad mace. l. si longi⁹. ff. de iudi. ⁊ etiam donare possunt cā elemosine hm q dicam Elyna. §. vj.

¶Sext⁹ abbas ⁊ qlibet ali⁹ plat⁹ religiosus qui ni 10
hil dare pōt: nisi sicut dictū est d filiusfa. q habēt administrationē. liij. di. abbati. nisi p statuta aut cōsuetudinē aliud caueat. ar. l. ꝓhibere aūt. §. nō tñ aūt. ff. qd vi aut clā. de bis q fi. a pla. c. ea nosci.

¶Septim⁹ vxor si non bz vltra dotē nisi elemosinā. 11
hm q dico. j. Elemosina. §. vij.

¶Octanus q cōmisit crimē lese maiestatis. C. ad. l. 12

¶Non⁹ bētic⁹. q ipo iure bona e⁹ (iul. maie. l. vl. 13
sunt cōfiscata. vt d bere. c. cū hm leges. li. vj.

¶Decim⁹ q cōtrahit incestas. s. inter ascēdētes ⁊ de 14
scendentes: aut nepharias. s. inter collaterales vel inutiles. alias ꝓhibitas nuptias. q ipso iure bonor suorum dominiū pdit. vt. d. c. cum hm leges. ⁊ in auē d ince. ⁊ ne. nup. in pn. ⁊ ibi dicit ꝓcedere in quocunq matrimonio illicito. dūmodo fuerit sciens factū. puta psanguineā. ⁊ ius. s. qd ꝓhibet. alʒ nō. s. si sciat ius sed non factum. aut factū sed nō ius. q. error iurʒ excusat a dolo.

¶Undecim⁹ q in aliqua re cadit in cōmissum. puta 15
in agro vectigali ipo vectigali nō soluto. vl qñ qs occultat merces quarū vectigal est soluendū. q ipo iure pdit dominiū illi⁹ rei ⁊ hmōi. vt no. in. l. cōmissa. ff. de publica. vbi dr. Hā qd cōmissum est statim desinit esse ei⁹ qui crimen cōtraxit. dominūq vectigalis acqrit fisco. s. vel hm ordinē ciuitatis. hm glo. ibidem. In isto tñ casu ⁊ tribus immediate ꝓcedentib⁹ licite a donatario retinet qd est ei donatum añ sniam declaratoriam que requirit anteq eis possint auferri. vt infra Pena. §. iij.

¶Duodecim⁹ q cōmisit aliud capitale crimen a pdi 16
ctis ꝓpē qd bona ei⁹ sint publicanda post cōdēnationē nō pōt donare. § ante sic. vt. ff. de dona. l. post contractū hm distinctionē. §. Alienatio. §. xxv.

¶Terciusdecim⁹ miles: q meretrici vel cōcubine do 17
nare nō pōt. l. ij. C. de do. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ p glo. ⁊ doc. in. l. miles ita beredē. §. mulier. ff. de testa. mili. Idez dic de clerico doctore ⁊ aduocato q dicunt milites. p nota. in. l. miles. ff. de sen. ⁊ re iudi. Sed Cy. in. d. l. ij. intelligit de milite armate militie. nō de militib⁹ q militant luxui. ⁊ appellant milites dignitatis ⁊ gaudentes non milites opere.

¶Quartusdecimus vir vxori ⁊ econtrario constan- 18

te matrimonio. de quo dic vt. j. Donatio. iij.

19 ¶ Quintusdecimus p̄ q̄ filio filie ve: nō potest dona re aliq̄d. q: pater ⁊ fili⁹ censeā vna ꝑsona. vt. C. de im pu. ⁊ alijs sub. l. vl. Fallit ſm glo. in. l. pater. C. de in of. dona. in quatuo: casib⁹. Prim⁹ est cā dotis ⁊ do natiōis ꝓpē nuptias. l. pompoi⁹ filadelpb⁹. ff. fami. ber. Scōs est eūti ad castra. nā ei pōt res mobiles do nare. l. iij. C. fami. ber. Terci⁹ est ꝓpter aliq̄d diurnū vtputa ꝓ alimentis. Quart⁹ē vsusfruct⁹ quē bz in ad uentitijs: quē p̄ pōt donare. Addo q̄ntū q̄ vicz fili⁹ est emancipat⁹. ar. de restī. in inte. c. ꝑstitut⁹. Addo se ꝛtū q̄ donat ꝓpē bñ merita ꝑz Bar. in. l. j. C. ō colla.

20 ¶ Sextusdecim⁹. q̄libet donare ꝓbibeā vltra q̄ngē tos solidos. vt. C. de dona. l. pe. in fi. qō est verū sine insinuatione p̄cedenti. Excipiunt. vij. casus. Prim⁹ in magistro militū q̄ res mobiles tā suas q̄s ex spolijs hostiū habitas donare pōt militib⁹. Scōs casus q̄n q̄s donat ꝓ repatiōe dom⁹ rupte ex ruina vl incēdio Terci⁹ in redēptiōe captiuo: bi sunt in. d. l. pe. in gl. ibidē addunt. Quart⁹ in donatōe imp̄iali. Quintus in donatiōe ꝓpter nuptias vsq̄ ad q̄ntitatē dot⁊. Se xtus in donatiōe cā mortis. Addo ego septimū in do natiōe in piā cām. vt. l. sancimus. C. de donati. Et ꝛz glo. ibidē in. d. l. sancim⁹. velit q̄ in piā cām nō valeat sine insinuatiōe: nisi vsq̄ ad octingentos solidos. tñ tu tene q̄ valet sicut tenet Bar. in. l. illud. C. de sacro san. ec. ꝓ identitatē rōnis. d. l. pe. Cū insinuatiōe autē valet vsq̄ ad quācunq̄ summaz facta indistincte ab bis qui donare possunt. vt in. d. l. pe.

21 ¶ Quid si sit facta donatio duob⁹ de maioi summa q̄ ingentoz solidoz sine insinuatione: Rn. q̄ nō va let. tex. est in. d. l. sancim⁹. §. ne aūt cōmunione.

22 ¶ Quid si donatō sit facta in singulos annos eiusdē quantitatis; q̄ singulariter nō excedit summā ꝯ simul oēs sic: Rn. q̄ nō valet ſm Bo. q: est donatio vna. l. se natus. §. fi. ff. de do. causa mortis.

23 ¶ Sz q̄d si fiat diuisim p plures donatiōes vltra p̄ fatā summā: Rn. Albe. in. l. illud. C. de sacrosan. ec. q̄ nō valet. q: ad boc vt cesset necessitas insinuatiōis re q̄rit distantia in tpe. vt. d. l. sancim⁹. §. fi. Fuit ei vn⁹ impet⁹ quē lex p insinuationē voluit refrenare. C. de inof. do. l. pater. Aliter p̄ualerent verba rei ꝓtra. l. ij. i fi. C. cōia. dele. vbi dicit. nos eīm nō verbis ꝯ ipsis re bus legē imponim⁹. Facit. ff. de castrē. pecu. l: si forte Mā vn⁹ impet⁹ facit plura eē vnū. ff. ad. l. aquil. l. illō §. fi. extra de ord. cog. c. cū dilectus.

24 ¶ Sz nūq̄d reuocabit tota donatio si excedat sum mā factā sine insinuatiōe: Rn. q̄ nō. ꝯ solū excessus di ctis q̄ngentis sol. vt. l. sancim⁹. q̄. de do. ⁊ q̄d valeat solid⁹ vide. j. ludus. §. ij. in fi.

25 ¶ Sz q̄d est insinuatio. Rn. Albe. in. d. l. illud. q̄ ꝓsue tudo videā admittere q̄ insinuatio est p supioē au ctoritatis p̄statio qō videā innuere glo. in aue. vt nō fiāt pignoza. §. illud. vñ ad cautelā solent becvba po ni: q̄ coā eo donatio insinuata sit. ⁊ ita cōiter fit. ꝛz ꝓ prie insinuatio sit p̄existentis donatiōis in scripturaz autenticā redacte apud cōpetentē iudicē facta publi catio. ⁊ ei⁹ aucte in publica gesta seu acta facta redu ctio. vt colligit. l. in bac. C. de dona. iūcto. §. illud. in auten. vt fratrū filij. ⁊ in. §. nō babente. de defen. ciui ta. ⁊ in. §. ⁊ boc puenit. vt nulli iudi. vt sicut int̄ tpus donatiōis ⁊ insinuatiōis posset deliberare an expedi at. vt in aue. de appel. intra q̄ tempoza. circa p̄in.

26 ¶ An insinuatio possit fieri die feriato: Rn. Albe. in. d. l. illud. q̄ sic. q: nō exigit cause cognitionē. ergo quoli bet die potest fieri. ff. q̄s ozdo in bo. pos. ser. l. ij. ⁊ etiā q: ē act⁹ volūtarie iurisditiōis. C. de feriis. l. actus.

27 ¶ Cui iudici dz fieri: Rn. Albe. in. d. l. illud. q̄ iudici lo ci. l. data. in fi. C. de dona.

28 ¶ Decimusseptim⁹ donare nō possunt q̄ dñium i re quā donare volūt nō bñt. sicut sūt raptoꝛes: fures et bmōi. q: nemo plus iuris in aliū transferre pōt q̄z ip se bz. l. nemo. ff. de reg. iu. facit. l. traditio. in pn. ff. ō ac q̄. re. do. vide aliq̄s exceptiōes in. d. l. traditio. ꝯ nibil

29 ¶ Decimusoctau⁹. ꝓlati ⁊ alie ꝑso (ad nos. ne ecclesiastice q̄ nō possunt res ecclesiasticas mobi les vel immobiles p̄ciosas alienare sine certa solen nitate. de qua. ꝯ. Alienatio. res aūt mobiles ꝓbibeā in vsus inbonestos alienare. vide. ꝯ. cleric⁹. ij. ꝯ. iiij.

30 ¶ Quō eps pōt donare ꝓ cōstruēdo monasterio. vi de in. c. aplice sedis. de dona. q: parū ad simplicē cō.

31 ¶ Decimusnonus illi q̄ sunt nō sol (fessoꝛē ptinet uendo creditoꝛib⁹. vide. ꝯ. Alienatio. §. xxvj.

32 ¶ Uicesim⁹ illi q̄ ꝓpter cām illicitā donāt. puta semi ne ꝓ meretricio. Sed aduerte q̄ meretrici publice si ue cōcubine valet ꝓmissio siue donatio ꝑz Bar. bal. ⁊ An. post Cy. in. l. affectōis. ff. de dona. ⁊ in. l. ij. C. de cōdi. ob tur. cām. ꝛz glo. in. d. l. affectiōis. velit q̄ valet nō quo ad actionē: sed quo ad exceptionē. ꝯ repꝛoba tur a p̄dictis. ꝯ ꝓ meretricio facto cum nupta vidua vel virgine: qō de iure ciuili punit nō valet ꝓmissio. sed donatiōe facta potiꝰ est cōditio possidentis nisi sit miles. vt dictū est. ꝯ. Uerū tñ fiscus posset auferre a muliere. vt no. Cy. in. l. ij. ff. de ꝓdi. ob tur. cām. ⁊ in tex. l. luci⁹. in fi. ff. de iure fis. ⁊ ista est vera opinio. licet alij indistincte velint q̄ nō valeat ⁊ male. ⁊ idem dic de donatione facta ꝓ quocunq̄ qō lege punit. ⁊ sic intellige. d. l. affectionis.

33 ¶ Uigesimusꝑim⁹ illi q̄ iudici seu p̄sidi aut alijs of ficialib⁹ q̄bus est cōstitutū salariū suū aliq̄d donant siue ante siue post depositū officiuz ꝓ aliquo bñficio tpe administratiōis ꝑstito. nā tam donans q̄z cui do nat quictus q̄druplici pena plectit. vt in. l. fi. C. ad. l. iul. repe. Intelligit glo. verū q̄n occulte dat. sec⁹ si pa lā ꝓpter. l. j. ff. de polli. q̄ est ꝓ. facit. ꝓ ea tex. in. l. barba rius. ff. de off. p̄fec. Judices aūt delegati ecclesiastici nibil p̄nt recipe nec eis donari: nisi solū esculētū ⁊ po culentū qō in paucis diebus possit cōsumi ⁊ mera li beralitate donatū. Idem dic de ꝓseruatoꝛe vt in. c. fi. de offi. dele. li. vj. Idem dic de iudice seculari. de qui bus vide Judex. §. viij.

34 ¶ Uicesimusecund⁹ illiq̄ visitatoꝛib⁹ suis aliquam pecuniā seu coꝛ famulis vel qōcūq̄ aliud mun⁹ do nare volūt. de quo vide. j. visitatiōez. §. iij.

35 ¶ Uicesimusterci⁹ illi q̄ ꝑ statuta municipalia est ꝓ bibitum: nisi cū certo mō donare ⁊ si donationē ꝓ nia possit ꝓbibere. vide Immunitas. §. xlvj. ⁊ xlvij

36 ¶ Utrū donatō possit fieri absenti: Rn. q̄ sic: siue mit tas q̄ ferat: siue iubeas q̄ ipse penes se qō bz de tuo teneat. ꝯ ignoꝛanti nō pōt. vt i. l. absenti. ff. de dona.

37 ¶ Utrū donatoꝛ teneat de euictione donatario: Rn. glo. in. l. aristo. ff. de dona. ſm Azo. q̄ sic bodie cū assi mile. vendititōi. insti. de dona. §. alie. Sed ipsa glo. di stinguit q̄ aut fuit de ea ꝓmissū: ⁊ sic tenet. C. ō euic. l. ij. Mā ꝓ qualibet causa ꝓmitti pōt de euictione. ff. de edil. edic. l. sciendū. Aut nō fuit ꝓmissū: ⁊ tunc aut cepit donatio a datione siue traditiōe: ⁊ nō tenet de euictione: sed de dolo si intercessit. aut cepit a pactione vel ꝓmissione. ⁊ tunc agi pōt. vt in. d. l. aristo. ⁊. C. de iur. do. l. ad res. ff. de ver. ob. l. vbi aūt. §. fi.

38 ¶Utrū donatū ab eo q̄ nō pōt donare sit restituendum de necessitate a donatario? R. q̄ sic ꝥm q̄ patet per supradicta. ⁊ ꝥm supradictas distinctiones.

39 ¶Utrū donatū ambasiatoribus acq̄rāt eis vel dño? R. ꝥm Bar. in l. si. vo. §. itē quicūd. ff. so. ma. ⁊ p Ey. in l. si. §. sed cū in sc̄am. C. de fur. ⁊ p Buli. in l. qui ꝓuio. in §. ꝓcurator. ff. de ꝓcu. ⁊ glo. vtrobiq̄. q̄ acquirit ambasiatori si donat tanq̄ ꝑsone. facit l. sociū qui. §. j. ff. p socio. vbi donatū socio occasione societatis cedit donatario non societati: exq̄ donatum est ꝑsone nō societati. secus si doneť rōne officij: quia acquirit dño. ff. de castrē. pecu. l. si forte. ⁊ l. miles. la. ij. Pa. in c. postulasti. de ꝓcef. ꝑben. dicit: q̄ in dubio debemus attēdere q̄litatē doni. ⁊ si talis sit res q̄ potiꝰ credit donata dño q̄ ambasiatori: vtputa leo ⁊ bmōi tūc acquirat dño. als nō. Vel pōt dici q̄ si ꝑsona ambasiatoris antea erat nota: tūc videat intuitu ꝑsone. Si vo solum est nota ꝓpter officium: sic intuitu officij datum videat l. si forte. l. miles. la. ij. l. dotē. §. heredi tatem. ff. de castren. pecu.

40 ¶Utrū q̄n donat vel legat ist̄o mō. dono vel lego talem terrā que est infra tales cōfines q̄ est. xx. iugerū. q̄ tū est. xxx. vel lego vxori mee talia iocalia q̄ sunt p̄ cij centū ducatoꝝ. ⁊ tū sunt ducentoꝝ: donatarius poterit ne bona ꝑscia tenere? R. Bal. in rubr. de emp. ⁊ ven. C. dicit. q̄ Jo. an. in addi. ad Spec. ti. de empt. ⁊ ven. refert ⁊ sequit dōm suū q̄ fuit Odoardus consilio. ccxxxij. q̄ pōt totum retinere. p. l. si fundū sub conditione. §. si libertus. in fi. ff. de le. j. cū p̄. §. p̄. q̄ filio ff. de leg. ij. sed ipe Bal. dicit multū differre: an q̄s exprimat conceptū suū incipiendo a numero vel mēsura. vtputa dono tibi q̄tuoꝝ modia terre in tali cōfinio ⁊ tūc nō veniat plus. vt. l. si q̄s testamēto. in ꝑn. ff. de le. j. An exprimat p noia designantia certā spēm vel corpus determinatū. licet postea mensureť. q: tūc mēsura est loco demōstrationis: q̄ falsa nec viciat. nec minuit id cui addicit. l. demōstratio. ff. de cōdi. ⁊ de. Falsit. l. si vēditoꝝ. ff. de act. emp. ⁊ ven. hoc sequit Pe. in c. p tuas. de dona. vbi dicit q̄ si vir legat talia iocalia vxori q̄ extimat centū: q̄ ꝛ valeant duplū: nō poterit heres minuere sed totū habebit. Silr si minus valēt non poterit plus mulier petere. Idē dicit de venditione seu emptione. Et sic solue. l. pe. in. §. fi. ff. de act. emp. ⁊ ven. p hāc distinctionē. Vel breuius in emptione dic. q̄ si p̄cij taxatur p modia non habebit illud plus. secus si non taxat p modia. Idem dic in vendēte si est minus: vt teneat ꝥm p̄dicta.

41 ¶Utrum donatio mera possit reuocari ex pnīa? R. q̄ non. ar. c. verū. de cōdi. apo. Facit. d. l. aristo. §. fi. Et ideo dicit Bar. in l. fi. C. de dōdi. ob cām. q̄ donatio est ꝓtractus noiatus. ⁊ nō. in l. iur. gentium. ff. de pac. in prin. Nam habet nomen elegans. nec reuocatur pnia sicut alij ꝓtractus nominati. vt. l. si pecuniā. in prin. ff. de condi. ob causam.

42 ¶Utrū donatio mera reuocet ꝓpter aliquā cām? R. vt colligo ex. l. si. C. de reuo. donati. ⁊ ex. c. fi. de dona. cū ibi nō. q̄ sic ꝓpter. xj. causas. Prima ꝓpter defectū cause ꝓpter quā res est donata. c. qđ a te. de cle. pīu. ꝺ quo dic vt. j. §. xlvij. Secda ꝓpter ꝺditionē adiectā. c. verū. de ꝺdi. ap. de quo dic vt. j. §. xlvj. Tercia ꝓpter dati enormitatē. puta cū p̄ donat tantū q̄ filio hereditas nō remanet. xiij. q. ij. si q̄s irascit. dic vt. j. casu x. et. xj. Quarta cū donatarius manus violētas iniecit in donatorē. Quinta si atrocē iniuriā fecerit. s. ꝺba lē. aut eū fugauerit. vel i carcerē intruserit ⁊ bmōi: vt differat a p̄cedēti. Sexta cū gue damnū rebus donatoris intulit. puta in tota vel in maiori pte substē. pōt etiā eē extra maiorē partē substē ⁊ iō erit arbitrariū ꝥm io. an. in. d. c. fi. Septima q̄n inferre p̄sumpsit vite periculū. ꝛ effectꝰ nō sit secutꝰ. s. ponēdo insidias. Octaua si conuētiones in donatione positas nō seruauerit q̄s ꝓmisit. Nec q̄nq̄ supradicta immediate habenť in. d. l. fi. Adde ꝥm glo. ibidē. Nona si donatarius negligit alere donatorē inopē. qđ intellige ꝥm Ey. in. d. l. fi. vers. si donatio ꝑfecit in magna re seu q̄litate. Et sic limita. d. glo. p iura allegata in ea q̄ loquunť q̄n libertas est donata. vt. l. alimēta. ff. de libe. ag. ⁊ auť. vt liber de cetero. §. illud. ff. de iur. pa. l. diuus. la. j. ⁊ l. ingratus. Cū donatio facta liberto reuocat solū ex ob sequio nō ꝑstito. ⁊ etiā emptū ab eo ex pecunia donata. vt. in. l. j. C. de reuo. dona. ꝺ non libertas. C. de libe. cā. l. solo. Sed ꝺ est spāle in liberto nō in alijs: vt ex sola nō ꝑstatione res ex pecunia donata empta reuocet. vt in. d. l. j. no. glo. Qđ nō p istis mulieribꝰ ⁊ ꝥm plicibus q̄ fere oia donāt. ⁊ demū negliguntť alimētari a donatario. Si vo sit modicū q̄d donatū: nō reuocatur donatio ꝓpter alimenta denegata. Et sic intelligе glo. in. l. in cōdemnatione. ff. de reg. iu. q̄ vult q̄ nō reuocet donatio ꝓpter alimēta denegata. Et no. in ꝑdictis causis reuocari donationē p donatorem non p heredes: etiā si talis ingratitudo sit cōmissa in donatorē nō in heredes. vt in. d. l. ij. §. fi. nō. Decima causa ex p̄sumpta voluntate donatoris. vt ꝓpter natiuitatez filioꝝ supuenientē. ⁊ in ꝺ sunt varie opiniones. q: videnť iura varia. vide si placet Bar. in l. ticia. in §. imperator. ff. de le. ij. Undecima cā est ꝓ voluntatē donatoris rōne iofficiositatis. Circa qđ no. Bar. in l. si vt allegatis. C. de inof. dona. sic diffinguentē. q̄ aut donatio est inofficiosa re ⁊ ꝑsilio ⁊ tūc si est facta liberis reuocat q̄tenus est inmoderate factū. vt. l. si liq̄at. C. de inof. dona. Si vo sit facta extrancis. sic reuocat in totū. d. c. si q̄s irascit. Aut donatio ē inofficiosa re solū. ⁊ sic reuocat sp q̄ten? est immoderate gestū. Exēplificat Augu. in. d. c. si q̄s. q̄ q̄n q̄s iratus filio exheredat eū ⁊ donat oia sua eccl̄ie. q̄ nō est suscipiendū. q: inofficiosa re ⁊ ꝑsilio. Si vo cōputat xp̄m filiū habēs ipe aliū. vel si hūs duos filios xp̄m cōputat tertium. vel habēs. xij. xp̄m cōputat. xiij. ⁊ omnibus eque relinquit: sic nō facit inofficiose ⁊ valet.

¶Sed q̄d si fuit facta monasterio: reuocabit ꝓpter supueniētiā filioꝝ? R. Pa. in. d. c. fi. q̄ nō i totū. q: mōasteriū est loco filij. ⁊ q: donatio est facta fauore aie. ꝺ solū reuocabit q̄ ad legitimā debitā. ꝺ idē sentit glo. etiā in donato ecclesie. xvij. q. vlti. c. fi. ⁊ alia glo. xxvij q. j. c. vt lex ꝓtinētie. Et hoc verū iure fori. s. iuris ciuilis. sed iure poli. i. quadaꝝ naturali equitate reuocat in totū. vt sentit glo. in. d. c. fi. ⁊ in. d. c. si quis irascit. ⁊ hoc rōne ꝑsumpte voluntatis donatoris. 43

¶Utrū si sit iuramēto firmata reuocabit ꝓpter prefatas causas? R. ꝥm do. Anto. in. d. c. fi. q̄ sic: ex substantia ꝺditionis que est in iuramento. 44

¶Quid si dictū sit p pactū q̄ nō possit reuocari ꝑtextu alicui? ingratitudinis? R. q̄ tale pactū nō tenet. q: equitati nāli ꝓtrariū eēt. s. q̄ aliq̄s impune ingratitudinis vicium cōmitteret. C. de inuti. sti. l. ex eo. 45

¶Utrū donatio ꝺditionalis reuocet? R. q̄ pēdente ꝺditiōe nō pōt. q: ex futuro eu tu pēdet. facit l. ponor. §. videam? ff. q̄ po in. pi. ba. nec etiā purificata cō ditōe. q: ē vera ⁊ mera donatio. Si vo ꝺditio deficiat nō reuocat. q: qđ nō ē reuocari nō pōt. c. ad dissoluē. 46

dū.de despō.ipu.erit ꝙ pinde ac si nō fuisset donatū.

47 ¶Utrū donatio facta sub mō possit reuocari mō nō seruato? R. vt colligo ex nō. p doc. in. c. verū. de cōdi. ap. q aut modus fuit pncipal' cā seu finalis ꝯctus. et ita pōt reuocari. vt dicit Bar. in. l. ij. §. fi. ff. de dona. facit. l. cū te. C. de pac. inter empt. z ven. vbi reuocat ꝯctus notatus nō impleto mō qñ modus fuit cā pncipal' ꝯbēdi. Et sic intellige. l. ea cōditiōe. C. de rescin. ve. Aut modus nō fuit cā final' donatiōis. z sic nō reuocat cessante mō. Facit. l. meuia. ff. de manu. testa. vbi libertas legata trib⁹ seruis sub hac ꝓditiōe vt alēnis vicib⁹ luminaria accēderēt sup sepulcrū ei⁹ nō reuocat: q̄uis modus nō impleat. q2 tex. nō cōsiderat vt cām finalē libertatis date modū: ꝛ vt cām impulsiuā. Et si sum⁹ in dubio si donatio est in piā cām: fauore pie cāe videbit cōtēplata pia causa ꝓ finali cā. vt videt velle Bar. in. l. ea ꝓditiōe. C. de rescin. vē. z. l. si pecuniā. in pn. ff. de ꝓdi. ob cām. al's nō. Ex his infert ꝙ donatio facta eccl'ie sub mō nō reuocat si mod⁹ nō seruet: nisi expssuz fuerit ꝙ possit reuocari. Rō. q2 donatū eccl'ie sub mō videt donatū ꝓ salute aīe pncipaliter. c. requisiti. de testa. Facit glo. in. l. si q̄s ticio. ff. de leg. ij. Et iō modus appositꝰ nō videt cā final' ꝛ impulsiua. z iō cessante cā impulsiua nō cessat effectꝰ nisi sit expsse actū. z ꝓ ꝫ facit. d. l. meuia. Facit tex. in. l. legatū. ff. de admi. re. ad ci. pti. iūctis q̄ no. ibi Bar. z in. l. legatū. ff. de usufru. lega. z Bal. in. l. j. ff. de bis q̄ pene cā reli. z in. l. cū aliena. C. de le. ij. nā in dictis. l. legatū z. l. legatū ꝓbat. ꝙ si testator reliq̄t mille ad honorez suū reipublice vt inde fierēt ludi annui vel fabrica q̄ iure impediēte fieri nō pñt. ꝙ illa pecunia cōuertatur ad aliū usum q̄ cedat in honorez testatoris. nec reuocat legatū. q2 ad honorē suū est cā finalis.

48 ¶Pone ꝙ solus ꝑlatus est q̄ nō seruat modū: numq̄d reuocabit qñ dictū est ꝙ possit reuocari? R. Vin. in. c. verū. de ꝓdi. ap. tenet ꝙ nō. q2 delictū ꝑlati soli⁹ nō nocet eccl'ie. regula delictū. li. vj. z idē sequūt doc. cōiter in. c. breui. de iureiur. secus si ꝑlat⁹ cū capitulo. Aduerte q2 aliud est si donatio sit sub ꝓditione. quia si solus ꝑlatus eā nō seruat nō valet donatio. Rō q2 in acquirēdis solus ꝑlatus pōt nocere eccl'ie. nō in acquisitis. vt no. glo. z doc. xvj. q. vj. §. fi. z Inno. in. c. fraternitatem. de dona.

49 ¶Utꝝ cū dictū est ꝙ possit reuocari requirat sniaꝰ? R. ꝑm Inno. in. d. c. verū. z Hosti. de an. z Car. ibidē ꝙ sic. Alij vt Bal. in. c. ceterū. de fo. cōpe. z in. c. illud. de ꝑsumptio. tenēt ꝓtrariū. z Ange. in. l. pe. ff. de pac. z glo. in auc. vt de cetero nō fiāt cōmutatiōes. §. j. Sz verius est ꝑmū. q2 nemo sibi ius dicit. xvj. q. vj. placuit de ꝓben. eū q̄. li. vj. C. vñ vi. l. si q̄s in tantā. ꝙ si dictū est vt ꝓxia aucte: tūc poterit. vt tenet Ho. in. d. c. verū. z in. c. cū dilecti. de dona. z cōiter doc. in. d. c. verū. Bar. in. l. creditores. in. vj. colum. C. de pigno. Et no. idē Bar. in. l. fi. ff. vt pos. le. nisi essent sacra effecta. l. si q̄s curialis. C. de epi. z cler. Limito nisi esset de facto resistens. q2 tunc pactū nō valet. vt dicit Bar. in. d. l. creditores. pōstaret ei materiā veniēdi ad arma. quod

50 ¶Quid si donatū aliq̄d sit ecclesie vel (nō licet. alteri cū pacto ꝙ nō possit alienari? R. ꝑm. d. Ant. in. d. c. verū. de ꝓdi. ap. ꝙ aut ponit post ꝯctū donatiōis. z nō impedit alienatoz. nec aliq̄d opat circa ꝯctuz. l. donatio pfecta. C. de dona. q̄ sub mō. Aut añ ꝯctū ꝑfectū. i. añ traditōez. tū post obligatoz. z tūc ꝑm Car. in. d. c. verū. nihil opat tale pactū. ꝓ glo. in. l. vnica. §. accedit. C. de rei vx. act. Aut pactū apponit tpe ꝓtra bēde obligationis. z tūc aut reseruat sibi aliq̄d ius in re quā tradit, ꝓ obligatione. z etiā apponit, pbibitionē de alienatione. z tūc nō valet alienatio. l. ii creditor §. fi. ff. de di. pi. iūcta gl. ibidē ꝑm lram pisanā q̄ bz litterā negatiuā. s. nulla vēditōez ee. Aut nullū ius sibi reseruat ꝛ alteri. z tūc ꝑm. d. Ant. eadē est rō vt non valeat alienatio. Aut nec sibi nec alteri reseruat ius in re donata. z tūc si alienatio seq̄t valet. ꝛ aget q̄ pactū apposuit ad extimatoz. l. ea lege. C. de ꝓdi. ob cau. z. l. pe. z ibi. Bar. ff. de pac. Aut apponit ꝓbibitio de alia re nō alienāda. z nō valet tale pactū. z ita loquit. d. l. pe. nisi paciscētis interest de nō alienādo q2 aget ad interesse. ita nō. in. d. l. pe. Et bñ verū in ꝓuato. Jn eccl'ia añt si alienat sp videt interesse dātis: cū tali pacto d' nō alienādo q̄si sit fauorabile aīe dātis: nisi qñ alienaret in casu necessitatis. Jntellige qñ aliter ꝓuideri nō ꝑt q2 sic donator si non voluisset turpit' intellexisset nec valuisset ꝓbibitio. c. sic bi. xlvij. di. cū ibi nō. in gl. c. j. lxxxiij. dist. vel qñ alienaret ob magis piā cām. ꝑm. d. Ant. vbi. ꝛ. facit. c. licet. de regu. c. puenit. el. ij. de iure iur. z. c. aurū. xij. q. ij. C. de sacrosan. ec. l. sancimus. q̄uis alij teneant contrarium.

¶Sed q̄d si dictū sit ꝙ nō possit alienari. z si alienet 51
tūc liceat ipsi z heredib⁹ suis fundū ad se reuocare? R. iuriste cōiter tenēt ꝙ non possit alienari. Sz Ber. brixien. in q̄stionib⁹ suis. q. iiij. tenet. ꝙ de eōtate canonica pōt ob piā cām: qñ alia non bz q̄ cōmode possit alienare. Et idē tenet gl. i. c. impator leo. x. q. ij. Et no. ꝙ hec supraposita distinctio valet de omni ꝯctu in q̄ ab hoie alienationis ꝓbibitio apponit. Si aūt ꝓbibitio fit a lege: z tūc nulla ē alienatio. in. l. quēadmodū. C. de agri. cen. z co. z. c. eccl'ia scē Marie. el. j. z ibi pa. vt lite pendē. Si aūt ꝓbibitio talis ponit ab hoie in viā testamēti vel vltime volūtatis. tūc dic vt in. l. filiuſſa. §. diui. ff. de le. j. dī. quō sine cā non pōt. oportet ergo ꝙ causa exprimat. vide diffuse ad ꝓpositum nostrum. j. Legatum. ij. §. xj.

¶Utrū ꝓbiti donare donatiōe mera ꝓditionali vl 52
sub mō ꝓbibeant donare ꝓpē bñ merita q̄ dī remūeratiua? R. ꝙ nō. q2 nō est ꝓprie donatio. vt colligit ex d. l. aq̄lius regul⁹. z qđ nō. in. c. si q̄s. xij. q. ij. z in. c. cō sensus. de reb⁹ ec. nō alie. z Bal. in. l. iubem⁹. C. de sacrosan. ec. nisi ꝓbibeant donare. q2 non bñt administrationē i reb⁹ liberā q̄s volūt donare sicut sūt ꝓmi. ij. iij. iiij. v. vij. viij. ix. x. xj. xij. xiij. vel ꝓbibeantur donari ꝓpter legitimā cām sicut sūt. xiij. xx. xxij. vel q̄ nō pñt donare nisi in damnū aliox. vt sunt. xix. vide etiā qđ dico. j. Jmmunitas. §. liij. Aduerte hic ꝙ ista ꝛba qñ q̄s dicit se donare ꝓpē bñ merita: si ꝓferant ab eo q̄ libere pōt donare. tūc inducūt ꝓbationē inē eaſdē psonas. ꝛ si de necitate req̄rent bñ merita vt valeret donatio tūc nō sufficiūt talia ꝛba enūciatiua. q2 non ꝓbāt bñ merita p̄cessisse. l. si forte. ff. de castrē. pe. z ibi

¶Utrū talis donatio remūeratiua possit (Bar. 53
reuocari ꝓpē cās qb⁹ reuocat alia mera vel ꝓditional' vel modalis de q̄bus dictū est. ꝛ. R. nō. vt in. l. si pater. ff. de dona. tenet Pa. in. d. c. si. q2 ꝑm eum iura scripta loquētia de donatione: nō habēt locū d' hac do

¶Utrū donatū ꝓsangui, (natiōe remūeratiua. 54
neo in dubio ꝑsumat donatū respectu ꝓsanguinitatis? R. ꝙ sic. z nō respectu remunerationis. tex. est in l. tutor. §. q̄ a tutoribus. ff. de excu. tu.

Donatio .ij. cā mortis est cum q̄s magis vult bñe se ꝙ eū cui donat: magisq; eū cui donat q̄ herēdem suū. dicit tex. in. l. j. ff. de dona.

cā.mor.ꝛ in.l.senatus.§.donatio.eo.ti.

1 ¶Tres sunt spēs donationis cā mortis. q̄daꝫ fit qñ imminēte periculo mortis ita dat vt statim sit accipientis. Alia fit nullo metu pñtis periculi: ꝫ sola cogitatiōe mortalitat̄: vt ab hoīe sano. Tercia spēs cū donat̄ cā mortis non vt statim fiat accipiētis: sed tunc demum cum mortuus fuerit. l.ij.ff.eo.ti.

2 ¶Cōuenit donatio cā mortis cū donatione simplici q̄ vtraq; donatio est. Itē q̄ vtraq; inē viuos confirmat̄ ꝛ tradit̄: differt. quia ista ex pnia reuocat̄. illa nō. vt.l.q̄ mortis cā.ff.e. Itē quia in ista q̄nq; testes. in illa duo sufficiūt. vt.l.fi.C.eo.ti. in dubio pſumitur donatio inter viuos nisi probet̄ ptrariū. vel sit facta mentio de morte. vt no.glo.in.d.l.si.

3 ¶Quō diuoscit̄ a legato? Rn̄.q̄ si verba sunt cōia vt equoca: tūc p traditionē rei vel p obligationē q̄ se obligat legatario cognoscit̄. aut qñ nullū istoꝝ interuenit dicit̄ legatū. vide qđ legit̄ ꝛ nō. in.l.ij.ꝛ.l. marcel.

4 ¶Cōuenit in multis cū legato. q̄ (lus.ff.eo.ti. vtraq; est vltima volūtas. Itē q̄ vtraq; quinariū numerū testiū requirit. Itē q̄ in vtraq; substitutio locū vēdicat. vt in.l.j.C.e. Itē q̄ nec insinuatōꝫ exigit. d.l fi. Itē q̄ nō est pfecta nisi morte secuta. vt.ff.e.l. non videtur. ꝛ multis alijs. de quib? dic vt nō. in.d.l. mar

5 ¶Differt a legato. q̄ legatū fit no- (cellus. ꝛ.l.fi. leti: ꝫ nō donatio cā mortis. Itē sep? donatū cā mortis tradit̄ a donāte ꝫ legatū nō. Itē q̄ donatio i singulos annos ē vna. legatū vo plura. l.senatus. eo.ti. Itē filiusfamilias nō legat ꝫ donat cā mortis de consensu pīis. Itē lꝫ testiū falsum fit vel nullū donatio tenet: lꝫ nō legatū. ff. de bis q̄. vt indi.l.pe. §.vl. ꝛ multis alijs de quib? vide p totū istū titulū. ff. ꝛ C.

6 ¶Quō reuocat̄? Rn̄. ꝑm glo. in.l.nō ois. i pn. ff. si certe.q̄ tribus modis. ter. est insti. de donat̄. §.j. Prim? si donatari? pmoriat̄ q̄ donator. Secꝰ si penitet donasse. Terci? cessante pditiōe ꝫ q̄ donatio facta fuit.

7 ¶Quid si iurauit nō reuocare? Rn̄.q̄ pōt reuocari in duob? casib?. Primus ex noua cā. vt.j. sepultura. §. pl. Secꝰ si donauit oia bona q̄ tūc iuramētū induceret votū captāde morꝫ. ꝛ iō nō tenet. q̄ esset vinculū iniq̄tatis. petet tñ prius absolutionē a iuramēto.

8 ¶Quis pōt donare cā mortis? Rn̄.q̄ ois q̄ testiū facere nō pōt: nō pōt donare cā mortis. excepto filiofamilias. q̄ licet testari nō possit etiā iubēte pie. pōt tñ donare cā mortis pie pmittēte. l.tā is. ff. eo.ti. Itē q̄ nō pōt donare inter viuos nō pōt donare cā mortis. l.filiusfamilias. ff. de dona. Añ dicit Bal. in li. de cōsue. seu. in rub. de pbi. seu. all. p Fede. c.j. q̄ qñ nomē donationis ponit̄ pbibitiue: tunc includit̄ etiā donatio cā mortis. puta statuto caueꝫ ne mulier possit donare. vñ nec etiā cā mortis. q̄ a q̄ remouet̄ genus ꝛ q̄libet eius spēs. d.l. filiusfa. §. pari rōne. Sz qñ nomen donatiōis ponit̄ pmissiue: tūc nō includit̄ donatio cā mortis. q̄ non est pprie donatio. vt.l.j. §.j. ff. de dona. vñ feudatarius cui a dño pmissum est donare: nō potest donare causa mortis feudum.

9 ¶Utr̄ donatio cā mortis valeat facta ab eo q̄ capitale crimē cōmisit? Rn̄.q̄ fi: siue sit facta añ crimē cōmissū siue post. siue añ sniam siue post cum ꝛ testiū rūpat̄ ꝛ oia publicentur. vt. ff. e.l. si aliqs. Fallit in re donata vxori. vt. ff. de dona. inter vi. ꝛ vx. l. cū hic. §. si marit?, ꝛ gl. in.l. res vxoris. C. de dona. inter vi. ꝛ vx.

Donatio iij. inter virū ꝛ vxorē pstante mrimonio non vz. Rō est. ne mutuo amore inuicē spoliarent̄ donationib? nō tēperātes, vt text. in.l.j. ff. eo. Intelligo si alter sit ditior ꝛ alter pauperior. vt in.c. donatio. de dona. inter vi. ꝛ vx. Qđ intellige verū in donatiōe pura ꝛ simplici. de q̄. §. donatio. j. in pn. Secus in donatione remuneratiua. q̄ nō ꝓhibet̄. vt in.l.qđ aūt. §. si vir. ff. e. ti. vbi patꝫ q̄ si vir donat vnā rē vxori. ꝛ vxor alia viro fit bicinde cōpensatio. Et p̄ h̄ notabiliter dicit Bar. in.l.si diuortō ff. de ṽ.ob. ꝛ est gl. in.l.si in volūtate. C. de do. p. q̄ plebei? pōt pstituere dotē nobili cui nubere vult aio donādi: lꝫ pferat̄ in tps mrimonij. q̄ est remuneratiua: ꝛ nō simplex. Facit ad hoc. l. aq̄lius. ff. de dona. ꝛ sic limita iura ꝓhibentia donationē. nec solū ꝓhibet̄ inter virum et vxorem. sed in eos qui ad eos pertinent etiam: aut interpositas psonas. vt.l.si spōsus. §. gene

¶Quid si viro mortis cā dona- (raliter. ff. eo. ti. 8
re volēti mandet vir q̄ donet vxori? Rn̄. q̄ donatio est nulla. q̄ videt̄ ac si vir donaret. l. idēq; ff. eo. ti. Sec? si volēti legare mihi: mādo q̄ leget vxori: nō facit donationē inē virū ꝛ vxorē. l. §. si vir. §. qđ legatur? ff. e. Rō. q̄ in donatione cā mortis etiā sine traditiōe trāsfert̄ dñium revocabiliter tñ. l. ij. ff. de pub. secus in legato qđ cedit solū a tpe mortis. vt. l. a ticio. cū si. ff. de fur. iō in pmo casu q̄sito dñio viro nō pōt. ꝫ i scdo sic q̄ nō acq̄rit nisi morte secuta. Hoc limita vez qñ iā donauerat cā mortis. sed qñ solū disposuerat donare valebit. si mutato ꝓposito ad instātiā viri donat vxori. q̄ sic rō cessat diuersitatis de legato.

¶Utr̄ vniuersaliter nō valeat donatio inter virū et 9
vxorē? Rn̄.q̄ nō. sed fallit in. viij. casib?. Primus i donatione impatoris facta ꝓiugi vel ecōtra. est tex. in.l. pe. C. eo. ti. Secꝰ si edes vxoris incendio exuste sunt donatū ad earū extructionē a viro valet inq̄stū edificij extructio expostulat. l.q̄ si vir. ff. eo. ti. Terci? pōt maritus pstante mrimonio remittere vxori dotē sibi ab ea pmissam in toto vel in pte. vt est glo. singular?. ꝛ ibi Cy. ꝛ Bal. in.l.si pstante. C. de dona. añ nup. sed remissio alteri? debiti nō valet sicut nec assignatio alterius debitoris. q̄ hec oia donatiōes sunt. d.l. si spōsus. §. si debitor. Quartus si ex tali donatione nō fit pauperior qui donat. q̄uis cui donat̄ fiat ditior: vt si maritus institutus heres ab aliq̄ nō adijt hereditatē vt ad vxorē substitutā pueniat. vel si repudiet legatū vt remaneat apud vxorē oneratā ꝓ legato p testato, rē. vel si rogat? restituere hereditatē vxori nō detraberet q̄rtā cā donationis. vt in.l. si spōsus. §. si maritus heres. ff. eo. vbi tex. neq; ēm pauperior fit q̄ nō acq̄rit. ꝫ q̄ de pīmonio suo deposuit. idē dicas qñ donat rē alienā. l. ꝫ ꝛ si pstante. ff. eo. ti. Intellige in tali casu q̄ ipe donās nō teneat restituere: vtputa de licentia dñi dātis sibi liberā facultatē donādi: donauit. Quint? si cui donatū est nō fit ditior. q̄uis donator fiat pauperior. vt si donauit ad emēda vnguēta. d.l. q̄ aūt. §.j. Idē si donat vxori pecuniā vt ꝓ cognato suo sportulas soluat: q̄uis ipsa vxor pecuniā ipam mutuo fuisset acceptura. d.l. si spōsus. §. pe. Idē dic si soluat vectigal ꝓ ea ꝑm Ho. Idē si dat ad oblationes faciendas vel aliā piā cām ꝑm eundē. Heres aūt vxoris si expēderet inutiliter. nō ꝓpter h̄ min? teneret̄. vt in.l. qđ de bonis. ff. ad.l.fal. q̄ satis est q̄ donatarius effectus ē locupletior. vt no. Pa. in. d.c. donatio. e.ti. Sextus qñ donat in tps finiti mrimonij: vt tūc res fiat mariti vl vxoris. cū mors fuerit secuta. l. ꝫ interim. in pn. ff. e. ti. Septimus q̄ donat cā mortis cuiuscūq; speciei. sit ista donatio cā mortis. vt in. d.l. ꝫ interim in. pn. nisi ita fiat vt nullo mō revocetur. q̄ non vale

ret ꝑm glo.in.d.l.sed interim. Octauus quãdo vxor donat viro causa dignitatis vel bonoꝝ adipiscẽdi.l. qđ adipiscẽdi.ff.eo.ti.

3 ¶Quo ꝓfirmaꝫ donatio inualida intervirum ⁊ vxorẽ? Rn.q in duob⁹ casibus. Primo morte donãtis et nõ reuocãtis tacite vl' exꝑsse.vt.l.j.⁊.iij.C.e.ti.⁊.d.c. donatio. Limita verũ q morte ꝓfirmaꝫ in donatione q̃ nõ est vltra q̃ngentos solidos.qz si esset vltra q̃ngẽtos solidos.⁊ sit facta sine insinuatione non ꝓfirmaꝫ morte nisi exꝑsse tunc approbauerit. Si approbauit exꝑsse in morte valebit vt legatũ qđ non indiget insinuatiõe.alꝫ nõ ꝑm glo.⁊ Jo.an.in.d.c. donatio. Itẽ q nõ fuerit facta simplici ꝓmissione.qz si sic nõ valeret.l.papinianus.ff.eo.ti.⁊ ibi Bar.dicit verũ nisi interueniſſet traditio vera vel ficta. puta quia confiteꝫ se habuisse.quia sic cõfirmareꝫ. Requiriꝫ ergo traditio in vita donantis vt donatio morte confirmeꝫ. vt j. Pactum. ℈.xv.

4 ¶Sz dubitaꝫ an intelligaꝫ iste casus de morte naturali tm̃ q ꝓfirmet talẽ donationẽ? Rn.q nõ: ꝫ etiã de ciuili illa q̃ perdiꝫ libertas: ⁊ seru⁹ efficiꝫ. vt.l. cũ hic status. ℈.si donator.ff.eo.secus si efficiꝫ seruus pene. vt.C.eo.ti.l.res vxoris. Rõ diuersitatis ꝑm glo.in.d. l.res est quia vbi efficiꝫ seruus bois est dñs q̃ põt reuocare sed nõ vbi efficiꝫ seruus pene. Hodie tm̃ ex de licto nõ dz quis dãnari vt sit seruus ꝑm glo. ꝑdictã. Item de illo q̃ ingrediꝫ religionẽ.lz Vincẽ.in.d.c.donatio.teneat.q nõ intelligaꝫ de ista religione. Sz io. an.⁊ Car.tenẽt q sic.qz ingrediẽs censeꝫ mortuus.l. fi.C.ꝺ epi.⁊ cle.⁊.xvj.q.j.c.monachi. Sz opi. Vin.videꝫ verior in mr̃imonio ꝓsummato.ꝑ.d.l.res vxoris q̃ reqrit morte talẽ q̃ mr̃imoniũ dissoluiꝫ. qđ nõ est i ingressu religionis nisi quo ad exercitiũ. sed in matrimonio non ꝓsummato tene opi. Jo.an.⁊ Car. Scđo ꝓfirmaꝫ iuramẽto ꝑm Pa.in.d.c. donatio. q̃ dicit q hec est cõis opi. Bar.in.l.si quis ꝑ eo.ff.de fideiuſ.et in.l.seius ⁊ augeri⁹.ff.ad.l.fal.idem tenet.sed in.l.j.ff de dona.inter vi.⁊ vx. videꝫ tenere ꝓuũ ꝑ rõnẽ glo.in d.c.donatio.qz videꝫ ꝓ bonos mores. Sz dic verũ ꝓ bonos mores ciuiles:ꝫ nõ ꝓ bonos mores nãles contra q̃s nõ valet iuramentũ.⁊ dic q cõfirmatur.

5 ¶Quid si mr̃imoniũ nõ tenuit? Rn.q lz donatio ipso iure valuerit.qz tm̃ indigna ꝓsona ei⁹ fuit q̃ nec maritus dici põt reuocari poterit.l.si ex volũtate.C. eo.ti. Intellige si ignorabat. Si vo vterq; scit impedimẽtũ ⁊ mr̃imoniũ nõ tenere fiscus repetit.ff.e.ti.l.cũ ꝫ status. ℈.vl.Et si nõ repetet poterit tenere bona ꝓscia. lz de bono ꝓsilio deberet dare pauperibus.

6 ¶Utrũ donatio inter sponsum et spõsam de futuro teneat? Rn. glo. ꝑfata q sic.alleg.l.inter eos.ff.eo.vbi dicit tex. valere etiã si eodem die matrimoniũ postea

7 ¶Quõ reuocaꝫ donatio inrer vi- (contrabaꝫ. rum ⁊ vxorẽ? Rn.q in.v. Primo ꝑ pniam. d.l. cuz hic status. Scđo si alieneꝫ res donata ꝑ donatorem.l. si maritus tuus.C.de do.inter vi.⁊ vx.⁊ in.d.l. cum hic status. Tercio qñ pignori obligaꝫ res donata a donatore.nisi aliud exprimaꝫ.d.l.cũ hic status. Quarto si ꝓmoriaꝫ q̃ donationẽ accepit.de do. inter vi.⁊ vx.c. donatio.⁊ si moriaꝫ sil'.tenet glo.ibidẽ. Quinto cuz diuortiũ fit ex displicẽtia.d.l.cũ hic status. nisi exꝑsse voluerit donationẽ valere.l.si interim.ff.eo.ti. Secus si cã religionis.si tm̃ mr̃imoniũ restaureꝫ post diuortiũ nõ reuocaꝫ.d.l.cum hic Et idem dic de donatione inter socerũ ⁊ nurũ vel generũ.⁊ inter ꝓsoceros q̃ copulatos mr̃imonio in ptãte habẽt.d.l. cũ hic stat⁹. ℈. oio. ⁊ inꝫ patrẽ ⁊ filiũ nõ emãcipatũ. vide gl.i.d.c.donatio q̃ ꝺ tenet. In dubio vo qñ ꝓsumaꝫ donare vel ſtimẽta.vide Peculiũ. ℈.xxj.

Donatio iiij.añ nuptias.vel ꝓpter olim dicebaꝫ añ nuptias donatio. Sz hodie nõ est nisi donatio ꝓpter nuptias.vt.C. de do. añ nup.vel ꝓpter nuptias.ui.l.fi.⁊ sit in recõpensationẽ dotis ⁊ põt fieri a viro hec donatio siue ꝓs q̃ ꝑtũ sit matrimoniũ siue post ꝓtractũ.vt.d.l.fi. ⁊ dicit antiserna.ab anti qđ est ꝑ.⁊ serna qđ est dos.q̃si ꝑ dotẽ.

1 ¶Utrũ reqraꝫ eq̃litas cũ dote in ista donatione? Rn. olim si fiebat in ꝓstitutione dotis.tũc nõ reqrebaꝫ eq̃litas.vt.C.de pac. quẽ.tã supra do.l. ex morte.⁊ d.l. fi. Si vo dos erat ꝓs ꝓstituta:oportebat eq̃litas.vt d.l.fi. ℈.sancim⁹.ꝫ hodie q̃litercũq; optet q sit equalitas tã in donatione ꝓpẽ nuptias cũ dote q̃ in lucro sup vtroq;.ꝑ aut.eq̃litas.posita sup.d.l.ex morte.

2 ¶Utrũ soluto mr̃imonio donatio ꝓpter nuptias reuertaꝫ ad virũ? Rn.q sic.vt.d.l.fi.sicut ⁊ dos reuertiꝫ ad mulierẽ.C.de rei vx.act.l.vnica. ℈.illo ꝓculdubio Et ꝫ verũ nisi pactũ illud habeat. Mã si pactũ est q̃ lucreꝫ donationẽ ꝓpter nuptias ⁊ vir lucrabiꝫ dotẽ ⁊ ecõtra.qz.d.l.fi.dicit q pari passu vadunt.scz quo ad pactum.qz quale erit de lucrando donationem vl' dotem:tale ⁊ de contrario.

¶Sed ad q̃d valet donatio ꝓpter nuptias exq̃ vxor eam nõ lucraꝫ nisi ex pacto spãli.vt.d.℈.illo. nec fructus habeat dicte donationis.vt.C. eo.ti.l.si liberis? Rn.q valet vt sit securior in dote.vt dicit glo.in.d.l.si. Mã res suas vir alienat ꝓsentiẽte vxore ⁊ renũciare põt iure hipotbecario qđ hz in alijs bonis mariti. vt C.ad vell'.l.etiã. Sz in donationis ꝓpter nuptias alienatione aut obligatiõe nõ põt mulier renũciare iuri hypothecario ꝑ iure suo qđ hz in hac donatione ꝓpẽ nuptias.nec valet consensus mulieris.vt.C. ad vell'. aut.siue auie:nisi interueniat iuramẽtũ.vt in.c. licet. de iureiur.li.vj.aut duo alia ꝓcurrãt. Primũ q vxor ꝓsentiat post bienniũ scđa vice. Scđm q tantũ sit in facultatib⁹ viri vt indẽnitati vxoris possit cõsuli.non solũ tpe ꝓtract⁹ vt q̃dã dixerũt:ꝫ etiã tpe q̃ vxor agere põt.vt nõ.in.d.aut.siue auie.vel q ꝑ.xxx.ãnos tacuerit.lz scđo nõ ꝓsenserit.vt no.pa.in.c.nõ puenit.ꝫ emp.⁊ ven. Itez viro dissipante bona sua põt agere sic ꝑ donatione ꝓpter nuptias sicut ꝑ dote.C. de in. do.l.vbi.ꝺ q̃ dic vt nõ.ibidẽ. Item ꝓpter adulterium viri lucratur.vt.℈.Adulterium. ℈.iij.

4 ¶Quid si soluaꝫ matrimoniũ aliter q̃ ꝑ mortẽ num q̃d pactũ vel ꝓsuetudo poterit facere q vir lucreꝫ dotẽ.⁊ sic mulier remaneat sine dote? Rn.ꝑm Host.q nõ vt nõ.in.c.donatio.de dona.inter vi.⁊ vx. Et ido ꝓstatus. ℈.illo ꝓculdubio.loquiꝫ qñ mlier decessit q̃ casu tũc vir lucraꝫ rõne pacti solũ ꝑm Hosti.ꝫ ꝑm Car.in d.c.donatio.etiã rõne ꝓsuetudinis.qz qđ põt pactũ põt ⁊ ꝓsuetudo.vt no.glo.in.c.nõ putam⁹. de ꝓsue.li.vj.

5 ¶Queriꝫ statuto caueꝫ q si alter ꝓiugũ ꝑmoriaꝫ.alter lucreꝫ dotẽ vel donationẽ ꝓpter nuptias an debeat intelligi de morte nãli vel etiã de ingressu religionis? Rn.q tm̃ de morte nãli nõ de ista ciuili.ꝑsertim qz ꝺba statuti sunt facti ⁊ in facto ꝓsistũt.c.j.de ꝓsti. nec recipiunt casus fictos.vt.l.iij. ℈. hec ꝺba.ff. de negoge.immo nec exꝑsse posset ꝓuidere q muliere ingrediente religionẽ vir lucrareꝫ partẽ dotis cuz libertas religionis grauareꝫ ꝑ diminutionẽ dotis qđ fieri nõ debet.l.j. ℈.onerande.ff.quarũ re.ac.non datur. ⁊ etiam quia disponeret statutuz de rebus persone religi-

dse.qđ nolī põt.c.fi.de re.ec.nõ alie.

6 ¶Quid si ex pacto sit vt lucret alio ꝓmoriẽte: R. q pactum mãnet validũ. ḡnimmo purificat per ingressum religiõis.vt.l.deo nobis.C.de epi.z cle. z in aut. de sanc.epi.§.si vo ꝓstante.

Dos est q̃dã donatio facta a pie mulieri vel ab extraneo.vel facta a muliere ipi viro pro onerib⁹ mr. monij sustinẽdis.ita no. canonistę. Bos. z Host.in.c.raynucius.de testa.z p legistas in rub.ff. so.ma.est quippe ꝓprium patrimoniũ mulieris.vt.ff. de mino.l.iij.§.sed vtrũ.in fi.

1 ¶Quot sunt ei⁹ spẽs: R.due. Prima dr ꝓfecticia.z est q̃ a pie vel auo vel ꝓauo et bmõi pino ꝓ filia vel nepte z bmõi:de bonis eox ꝓficiscãt.vel q̃ al's de mãdato eox vel noie eox z ipi ratũ hñt ꝓstituit: vt in.l. pfecticia.in pn.ff.de iu.do.etiã si filia eẽt emancipata d.l.pfecticia.§.fi. Scda dr aduẽticia z ẽ illa quã dat mulier ꝓ se:pa: vel q̃libet alius q̃ al's nõ descẽdit a patre vel auo z bmõi. Jtẽ aduẽticia est si pr cũ deberet filie cũ voluntate ei⁹ dederit.vt.d.l.pfecticia.in fi. Jtẽ est alia distinctio. Aliqñ dat dos extimata.aliqñ inextimata:qñ extimata tradit piculũ ptinet ad maritũ. Si vero inextimata ptinebit ad mulierẽ.l.plerũqz.in pn.ff.de iu.do. Fructus tñ z fetus rerũ dotaliũ lucratur maritus.vt in.d.l.plerũqz.de q̃ ibi vide.z p glo.in c.salubriter.de vsuris.z canonistas ibi.z p Bos.i sum. ti.de dona.in.§.aduẽticia. Limita tñ verũ q fructus lucrat si sustinet onera mrimonij.al's nõ:sed restituẽtur mulieri.ff.de vsur.videamus.la.ij.§. pe. Jtem si dos esset in animalib⁹:dz maritus supplere de iã natis fetib⁹ capita mortua.vt.d.l.plerũqz.

2 ¶Utrũ dos possit esse sine mrimonio: R.q nõ.C.de do.ante nup.l.fi.z iõ solutũ ꝓ dote vbi mrimoniũ fuit nullũ:nõ repetet noie dotis: sed ꝓditiõe sine cã.ff. de ꝓdi.sine cã.l.fi.z est ꝓilegiata hec actio q̃ ad mulierẽ sicut actio de dote.vt tenẽt doc.in.c.de prudẽtia. de do.post di.resti.facit.l.ij.ff.de pui.cre. z sic ꝓponet ẽm q dicã.j.§.xj.z.§.xij.

3 ¶Quãta debet eẽ dos: R.q etiã in modico põt ꝓstitui:vt dicit glo.in.l.impiaľ.C.de nup.in vbo dotalib⁹ qđ est circa mediũ.l.Et qz dos succedit loco alimentox:vt nõ.ꝓ Bar.in.l.ticio centũ.§.ticio genero.ff.d ꝓdi.z temo.z p Bal.in.l.j.§.nãle.ff.de iusti.z iu. Jõ ẽm b extimabit z fiet pẽsat⁹ ꝓditõib⁹ z alijs q̃litatib⁹

4 ¶Utr pr teneat dotare filiã q̃ nupsit ꝛ ei⁹ voluntate: R.ẽm Pa.in.c.j.de despõ.ipu.distinguendo: aut nupsit indigno:z tũc non tenet.glo.est nõ.in.c. de raptoribus.xxxvj.q.j. Quod intellige ẽm do.Ant.in.c. accedens.de ꝓcur.z Jmo.ibidẽ si est indignus turpi indignitate. Secus si esset indignus.i.nõ paris ꝓditionis. Uerũtñ poterit minorẽ dotẽ dare ex ꝓditiõe ꝓsone.z faciũt q̃ habent i.l. cũ post diuortiũ.§. gener. ff.de iu.do.iũcta glo.in.l.si voluntate.C.de do.ꝓmis. Aut elegit dignũ vel nõ indignũ.z tũc aut ꝓmisit dotẽ:z sic pr tenet eã dotare.qz lz pr nõ ꝓsenserit in tali ꝓmissione.tñ filia ꝓ hãc ꝓmissionẽ releuat prez a debito dotãdi.z iõ tãqz in rẽ patris vertat ista ꝓmissio tenebit pr de in rẽ vso.ita dicit Bar.in.l. obligant.§ lege.ff.de act z obli.p tex.in silĩ.in.l.z iõ.§.fi. z.l. filj⁹ ff.de in rẽ vso.Aut nõ ꝓmisit dotẽ z sic non tenet. qz ex q̃ inuenit sibi maritũ sine dote.z maritus teneat eã alere sicut filiam.vt in aut. q̃bus mo.na.effi.le.§. pe. moriat relict filijs tenet sibi relinq̃re q̃rtã ptẽ suoz bonox ꝓfat⁹ vir. Secus si filios nõ habuit. vt no.gl. in.§.pe.z iõ cessat vtrũqz debitũ i prẽ.s.alimentorum z dotis.ꝓmũ qz bz vñ alat se.s.ex bonis maritu: z dos succedit loco alimẽtox.vt.s.dictũ est.z ita tenet Bar. in.d.§.lege.z Ang.i.l.si socer.z Bal.in.l.j.ff. sol.ma. z in.l.fi.C.de do.p. Et sic limita glo.in.c.fi. xxxij.q.ij. q̃ dicit q tenet ea dotare verũ si ꝓmisit als no. Non tñ bẽbit locũ statutũ q̃ cauet vt filia dotata nõ succedat in tali muliere.vt no. Pa.in.d.c.accedens.nec excludit a successione saltẽ legitime sicut ceteri filij. mltomagis tenet pr dotare filiã q̃ nõ ꝓrit ꝓ ei⁹ voluntatẽ.z ꝓ prez pt implorari offm iudicis regularit vt dotet filiã.l.q liberos.ff.de ri.nup.nõ.in.d.§.lege.babet

¶Utrũ frat teneat dotare (in.l.fi.C.de dotis.ꝓ. 5
sororẽ: R. Pa.in.c.quenit.de arbi.cõiter tenet q sic. no.glo.d laico in.l.cũ plres.§.penl.ff.de admi.tu. z in l.nõ oñi.C.eo.ti. Rõ.qz ẽm Cy.in.d.l.nõ oi.cã dotis est fauorabilior q̃ cã alimẽtox.,ꝓterea tenet Bar.in l.fi.ff.d bis q̃.vt indi. q pr põt relinq̃re filie spurie dotẽ:qz dos succedit loco alimẽtox.idẽ nõ.in aut. ex cõplexu. C.de incc.nup. z in.l.meuĩ.§.duob⁹.ff.de le. ij. Añ sicut tenet alimẽtare.vt.s. Alimẽta. sic z dotare i casu necessitat. Idẽ dic z fortius i clerico q̃ magis tenet ad charitatẽ.vt in.c.j. z qđ ibi nõ.de emp. z vẽ. Et si nõ bz alia bõa põt eã dotare z aliã ꝓsanguineã de redditib⁹ eccle si est inops.qđ ꝓbat p.c.j.d coba. cle. z mu. z in.c.oino ꝓsitem ur.xxxj.di.qz sicut.p. d.c. põt alere ꝓsanguineos paupes de redditib⁹ eccle. q̃ fortiꝰ dotare:cũ sit fauorabilior vt dictũ est. Qđ verũ credo dũmõ ꝓstituat ad necessitatẽ sue ꝓditiõis. non ad pompã fastuositatis.ar.c.negociatorẽ.lxxxviij.di. si ergo.q̃ tenet alimẽtare tenet dotare.

¶Utrũ vir possit ꝓstituere dotẽ vxori: R. Pa.in.c.z 6
si necesse.de do.inter vi.z vx. q non post ꝓtũ mrimonium.secus si añ mrimoniũ qz põt:vt.l.j.z qđ ibi nõ.C. de do.añ nup.nisi sit ꝓstituta vt tũc dominiũ adipiscatur cũ mrimoniũ fuerit sbsecutũ.qz nõ valz. vt in.l.q spõse.C.de do.añ nup.qz nec añ mrimoniũ dñiũ trãsuit qz noluit.nec p⁹ mrimoniũ qz non potuit. vt ibi no.glo.Fallit b i plebeio dotãte nobilẽ. qz videt donare i recõpensatoz cũ nobilitate.qz põt:vt.s. Dona

¶Utrũ res emphiteotica possit a (tio.iij.in pn.
prie dari in dotẽ sine ꝓsensu dñi: R. Spe.tit. de loca. 7
§. nũc aliq̃.v.cxc.q sic non transfert. tñ plus iuris q̃z ipe bz.vt in.c.nup.de do.inter vi.z vxo.

¶Utrũ feudatari⁹ ꝓsit possit: R.io.an.in.d.c. nup. 8
q nõ. Jnno.tñ ibi tenet q põt. z eũ sequit Pa.ibidẽ. z etiã dicẽ in donatiõe ,ꝓpr nup. Ego ꝓcordo sic q vna est opi.sed in feudo in q̃ succedit filia. z p̃ma opi. in illo in q̃ nõ succedit.qz sic est rõ diuersa ab emphiteo,

¶Utrũ vir possit repellere (si in q̃ succedit filia. 9
vxorem nõ soluta sibi dote ,ꝓmissa: R. q sic vt sentit Bo.in.c.p vias.de do.inter vi.z vx. Nã dos dat ,ꝓter onera mrimonij sustinẽda.vt in.d.c.p vias.z in.c.salubriter.de vsu.z in.l. si cũ dotẽ.§. sinaũt.ff.sol.ma.q põt hec onera recusare si nõ bz vñ sumat emolimẽta. bonus tex.est ibi.z Bal.in.l.fi.C.ad velle.post Cy.i.l qđ cũ vxorẽ.C.de neg.ge.z Bar.in tractatu de alimẽtis.Ex q̃ cõclude eum nõ teneri ad traductionẽ dote ꝓius nõ soluta secus de debito cõiugali.

¶Utrũ marit⁹ ducẽs vxorẽ sine dote teneat eã alere 10
de suo: R.q sic ẽm statũ sue ꝓsone vt notãt z volunt Jnno.z Host.i.d.pxias.z gl.i.d.§. sinaũt. Facit tex. in.l.q si nulla.ff.de religio. Rõ ẽm Jnno. qz ꝓsonam suã dedit ꝓ dote:vt in aut. q̃.mo.na.effi.le.§. pe.z.ff. vt in posl.lega.l.pe.dr q vxorẽ debet alere vt filiã.

11 ¶Que sunt ꝓuilegia dotis? Rn. q multa. Primū q̄ oia bona viri sunt tacite hypotecata ꝑ dote. vt ē tex. in.c.ex lris.de pigno. Scōm q̄ nō pdit ꝑpter maleficiū viri nec etia ꝓis.vt no.glo.in.d.c.ex lris. Fallit i vxore ꝓmipilarij q̄ in eo officio ꝺelict vt.C. q̄d mo. pig.ta.ꝫ.l.satis notū.& C.de primipil.l.vtilitas. Tertiū q̄ ꝓponit oibus creditoꝝb⁹ etiā ꝓximis q̄ habēt ꝓpriales actiones vel tacitas hypotecas.vt in.l.assiduis.C.q̄ poti.in pi.ha. Secus habētib⁹ expssas.vt no.glo.in.d.l.assiduis.& Dy.in regula q̄ potior.li.vj. Sed tn̄ dico cū Pa.in.d.c.ex lris.q̄ si ꝓluetudo ē ali qua illā seruabo.l.si de interꝓtatione.ff.de legi. cū si. Si vo nō est:dico q̄ fauore mulierū dz ꝓferri etiā habētibus expssas hypotecas.q̄ si mulier vicit eū qui ad refectionē rei dedit.vt in aut.q̄ iure. posita su.p.d. l.assiduis.q̄ tn̄ ꝓferet anteriorib⁹ habētib⁹ expssas hypotecas.vt.l.interdū.ff.q̄ po.in pigno.ba.ergo si vincō vincentē te multomagis vinco te.vt in.l. de acces. ff.de diuer.tēpo.ꝓscrip.ad minus casus dubius est.in facto dubio potior est ꝓditio dotis.vt in.c.fi. de re iudi.& nō.in.c.ex lris.de ꝓbat.cū hac opi.est Pe.& Cy. & Jo.an.licet cōiter doc.teneāt cū glo.in.d.c. ex lris. Et istud ꝓuilegiū vt ꝓferat creditoribus trāsit ad filios eius: ꝑm Alle.de imo.in.l.etiā.ff. solu.ma.& ibi est glo.& alia in.l.j.C.de ꝓui.do.lz Bar.dicat ꝫnū. Sed pōt intelligi opi.Bar. vt nō loquat de heredib⁹ suis vt sunt filij:sed de extraneis q̄ nō habēt ꝟ ꝓuilegium vt.l.vnica.C.de ꝓui.do. Quartū q̄ ecclesia pōt impedire de dote:nō solū in fauore viduarū.vt in.c.nup.de do.inter viꝝ & vxo.ꝟ etiā mariti petētis sibi dotē promissam.vt in.c.ꝑ vias eo.ti. Facit qđ no. Jnno.in.c. latoris.q̄ filij sint le.q̄uis alij ꝫnū teneāt nisi accessorie. Quitū q̄ viro vgēte ad inopiā iudice iubēte pōt dari pecunia dotalis mercatori cū pacto vt capitale sit salū.& de lucro ꝓcipiāt vir & vxor partē honestā cōpensato lucro cū damno sine vsura. vt.c.ꝑ vias.de do.inter vi.& vx. Jta tenet Jo.an. & Car.in.d.c. ꝑ vias. et Fulgo.in.l.cū duobus.ff.ꝑ socio.§. item si in facto. & Bal.in q̄dā ꝓsilio incipiente. Viso instrumēto facto inter no.Bo.in sum.de vsuris.§.an aliq̄. Pa.in.c. naligāti.de vsuris.dicit se dubitare. Dz ego credo ꝯtū vsurariū nisi excusetur qđ.j.dico. Societas.j. §.vij. Sextū:q̄ fundus dotalis alienari nō pōt etiā de consensu mulieris.vt nō.in.l. iulianus.ff. de fun.do.& C. ad vell.aut.siue auie.nec etiā in hypothecā dari.vt.l. vnica.§.& cū lex.C.de rei vxo.ac. Nō verū est nisi iuramētū intercedat.vt in.c.cū ꝓtingat. de iureiu. & c. lz.de iureiu.li.vj. Multa sunt & alia ꝓuilegia in iure. de quib⁹ vide si placet speculatorē.e.ti.hec omitto.q̄ nihil ad ꝓfessorē. Tene tn̄ q̄ bis ꝓuilegijs gaudet dū mō mulier sit catholica.als nō.vt.C.de bere.aut. item

12 ¶Utrū eadē ꝓuilegia habeat (ꝓuilegiū dotis. in donatione ꝑpter nup.q̄ bz in dote mulieris? Rn. Pa. post Jnno.in.d.c.ex lris.de pigno.q̄ aut mulier agit ad donationē ꝑpt nuptias tāq̄ spāliter sibi obligatā ꝑ dote.& tūc bz ꝓuilegiū dotis.q̄ agit poti⁹ ꝑ dote q̄ ꝑ donatōe ꝑpt nupt. Si vo agit vt eā lucret sic non gaudet.q̄ cessant rōnes ꝓuilegij dotis:& bn̄ bz tacitā hypotecā.l.vbi.C.de iure do. Jntellige cōem nō ꝓuilegiatā vt ꝓferat alijs habentibus eā. Jn paffernalibus aūt habes.j. Paraffernalia. §.ij.

13 ¶Ad quē ptinebit dos soluto mrimonio? Rn. q̄ licet maritus de subtilitate iuris efficiat dns dotis sibi date.vt in.l.rebus.C.de iure do.& l.doce ancillā.C.ō rei vend.tū ad eū nō ptinet post mortē vxoris nisi in quibus casibus. Primus qñ inerat pactū de lucrāda dote vel donatione ꝑpt nup.vt dictū est.§. iij ꝓcedēti.c. Secūs qñ vxor intestata decedit:deficientib⁹ liberis & ꝑinquis vir succedit & ecōtra vxor viro.l. vnica.C. vñ vir & vxor. Sed ptinebit ad eū q̄ eā cōstituit si stipulat⁹ est eā sibi restitui siue sit extraneus.vt i.l. vnica.§.accedit.C.de rei vx.ac.siue sit pr̄. Si aūt non sit stipulatus:tūc si est extraneus q̄ eā ꝓstituit:redditur vxori si supest vel heredib⁹ ei⁹. Si aūt est pr̄ in duobus erit filie. Prim⁹ si eā emācipauit. Secūs si pr̄ premoriat̄ aī eā.als filia ꝓmoriēte erit pr̄is. etiā si erāt liberi ex filia.vt dicit Alm.p.l.dos a pr̄e.C.so.ma. cuz q̄ opinione cōiter trāseunt canoniste. vt dicit Pa.in c.fi.de do.inter vi.& vx. & Bar.in.l.post dotē.ff.solu. ma.& glo.in.d.l.dos.§ opinio ꝫria q̄ vult q̄ restituat liberis ꝓualuit in vsu. vt dicit.d.glo.§ filia supstite et pr̄e & nō emācipata:tūc pr̄ & filie nec alteri sine ꝓcessu alteri⁹ reddet.l.ij.ff.sol.ma. Si vo est mulier q̄ sibi ꝓstituit dotē,tunc reddet sibi.d.l.vnica. vel heredibus suis nisi rōne adulterij ꝓdiderit.vt.j.dicam. Predicta limita vā nisi sint statuta q̄ aliter disponant vt

¶Sed numq̄d viro vgēte ad ino (sunt cōiter. 14
pia pōt vxor petere dotē pstante mrimonio? Rn. q̄ sic si mō ipa eam non sit cōsumptura.de q̄ vide in.c. per vias.de do.inter vi.& vx.& in.l.vbi.C.de iu.do.

¶Utrū vir ꝑpter adulteriū vxoris lucret dotē? Rn. q̄ 15
sic.si ꝑ sniam fit divortiū.de do.inter vi.& vx.c.plerūq̄.vel ꝑ exceptionē.vt dictum est.§. Adulteriū. §.ij. q̄ limito dumō ipe vxor fidē nō fregerit etiā vxore inscia.quia in pscia quo ad lucrū dotis credo q̄ illud habeat locū.paria delicta mutua cōpensatione tollūtur.vt dicit.l.viro.ff.so.ma.cū cōcor.ubi positus.& ff.ō dolo.in.l.si duo.cū alijs cōcor.vt in.c.intelleximꝰ. de adul.cū alijs cōcor. Jtē lucrat si vxor intrabit balneum cū viro alieno. ꝑm glo.lxxxj.di. nō optet. Similr vxor donatōz ꝑpt nup.si vir cū muliere alia.all.l.vlt. C.de repu. Fallit in istis casib⁹ q̄n mulier bz filios.q̄ tūc filij habebunt dotē q̄ ad ꝓpinquitatē. & alia bona mris sue ꝑm Jo.an. in.d.c.plerūq̄.facit aut.§

¶Utrū amissa dote ꝑpter adul (hodie.C.de adul. 16
teriū si mulieri cōtet de impedimēto tali q̄ nō erat matrimoniū recupet eā? Rn. q̄ nō: ꝑpter intentionē cum ope subsecuto.ar.c.nup.& c.vl.de biga. ꝟ tenet Host. Gof.Lau.Ber.& Jo.Sed.Tācre.tenet q̄ recupet.& placet magis ne pena excedat casum suum.

¶Utrū heredes per exceptionē de adulterio possint 17
retinere dotē? Rn. diversa fuit opi.sed mihi placet distinctio dñi. Signorolis homedeis. quam recitat.d. Jo.ant.de sctō Geor.in.c.plerūq̄.vbi.§. Aut marit? viuens ignorauit adulterium.& sic pōt heredes excipere de adulterio:cum maritus non possit videri dissimulasse et remisisse. nec potuit remittere iniuriam quā ignorabat.vt.l.nihil interest.§.si cum filius.ff.de inof.testa.& l.mater.§.j.c.ti.& l.legitimam.ff.de peti. here.& l.vtilitatem.ff.de cōfir.tuto.& idem dico si dubitatur an sciuit. quia ꝓsumit ignorasse.l.j.§. illud ff.de li.agno.& l.mariti.ff.de adulte.& l. verius.ff. de ꝓba. Si vo sciuit & non est conquestus vt potuit de iure nouissimo etiā constante matrimonio.aut.si nouo iure.C.de adul.sed vxorem retinuit cum fuerit leno.l.sine metu.C.de adul.sic cum heredes tractēt de lucro captādo contra ipsos replicabitur de lenocinio mariti.l.cum mulier.ff.so.ma.& sic paria delicta mutua compensatione tollentur. Facit quod no. Jmo. in.d.c.intelleximus.& Jac.de are.in.d.l.cum mulier.

ꝛ in.l.rei.§.j.ff.sol.ma. Si vo post sciam vxorē nō re
tinuit: ꝛ tūc si queriē de delicto ꝓncipalꝛ heredes nō
ꝓnt cōgri. immo accusatio dꝫ fieri ꝛ inscriptio. cū mo
dificatione tñ quā facit glo. in auē. vt lice. ma. ꝛ auie.
§. qz vo. sed scōario sic vt repellāt petitionē dotis. vt
in.l.fi.§.seia.ff.de adi.lega. ꝛ sic concorda opiniones
ſm hanc distinctionem.

18 ¶Utrū vidua cōmittēs stupꝝ ꝛ petēs dotē a fratre
mariti vel herede eius possit repelli ꝑ exceptionē de
fornicatione? Rn. do. Jo. an. vbi. s. q sic: dō rigore iuris
ꝛ pdet dotē. ꝛ sic remanebit apud fratrē vel heredes
mariti ex offensa facta defuncto ꝑ tex. cū glo. ꝛ per id
qd̄ no. bar. in.l. penl'. C. de adul. ꝛ ff. de liti. l. fi. ꝛ. l. j. §.
ꝛ si forte. ff. de iniur. ita determinat Pau. de castro.
consil'. cxix. Vide ibi multa pro ꝛ contra.

19 ¶Sed numq̄d pater q̄ rēdit dotē ꝑ filia pdet eam ꝑ
adulterio filie? Rn. q si non est stipulatus eā sibi reddi
pdet: ꝛ sibi imputet: vt tenet Jo. an. in. d. c. plerūq. ꝛ
accur. in.l. cōsensu. C. de repu. ꝛ in.l. si dotē. C. de iur.
do. sed Dy. p.l.ij. §. itē si volūtate. ff. so. ma. dicit: q si
filia est in ptāte patris nō ꝓiudicatur patri q̄n possit
agere ꝑ dote. ꝛ ita silr dns Ant. in. d. c. plerūq. p.l. fi.

20 ¶Utrū vir q̄ expulit vxorē ꝓpter C. de repu.
adulteriū nō notoriū ꝓpria auctē teneat soluere mu
tuū qd̄ accepit vxor ꝑ alimētis? Rn. q sic. qz adulteri
um nō notoriū non ꝓiudicat ipo iure alimētis nisi ſnia
lata sit. ff. de dona. l. post ꝓtractū. cū sua materia. et ad
illud qd̄ dr q mulieri obstat exceptio adulterij. verus
est q̄ ad futura. ſ nō q̄ ad alimēta q̄ rēdent añ ſniam
latā. ꝛ de ſ in.l. si instituta. ff. de inoffi. testa.

21 ¶Utrū frater q̄ viuēte pīe de bonis pīnis dotauit fi
liam teneat illā dotē cōferre mortuo pīe. Videtur q
sic. p.l. certū. C. fa. ber. ꝛ l. fi. cum ibi nō. Sz Bal. in.l.
fi. C. de do. pmis. dicit casum singularē vt nō comput
tet: sed ego do tibi. glo. in.l. dotē quā rēdit auus. ff. de
col. bo. q̄ dicit. si tpe mortis patris cōstabat matrimo
nium nō esse cōmunicandū. all'.l. filium. de col. bo. ꝛ l.
primā. §. fi. ff. de col. do.

22 ¶Utrū cōfessio q̄ vir cōsitet se recepisse dotem con
stante matrimonio valeat? Rn. q nō nisi appareat de
numeratiōe. Mā videt donare. Bal. in.l.j. in.ij. colū.
C. de do. pmis. ꝛ Ange. in.l. pe. ff. q̄ res pig. ob. po. et
Bar. in.l. si diuortio. ꝛ ibi legiste. ff. de ver. ob. ꝛ alij. in.l.
si volūtate. C. de do. p. ꝛ pſumit simulata cōstitutio.
vt dicit Bar. in.l.j. C. de do. añ nupti. de ſ babetur in
l.j. vbi tex. C. de do. cau. mor. non nu.

23 ¶Añ debet restitui dos? Rn. q si cōsistit in rebus im
mobilibus dꝫ statim restitui soluto matrimonio. Si
vo ꝓsistit in mobilibus rebus: sic infra annū. C. de rei
vx. ac. l. vnica. §. exactio. Intellige tñ in marito si pōt
qz si dolo malo nō est vsatus nō restituet nisi inq̄tuz
pōt. ꝛ idē ꝓuilegiū habebūt filij eiusdē matrimonij.
cauebūt tñ tā maritus q̄z filij de restituēda si ad pigui
ores fortunā veniūt. vt nō. in. d. l. vnica. in. §. circa añt.
ꝛ in.l. odēnatione. ff. de reg. iu. ꝛ in.l. etiaz. in pn. ff. so.
ma. nō tñ trāsit ad heredes extraneos istud ꝓuilegiū
.l. maritū. ff. solu. ma. de hoc vide glo. in. c. mulieres. ꝛ
ibi ꝑ canonistas. de dona. inter virū ꝛ vxo.

24 ¶Sed pone q̄n fuit data dos erant res immobiles
quas vēdidit marit? ꝛ emit res mobiles ex ear ꝑcio?
Rn. q nō cōputabunt immobiles ſ mobiles. casus ē
in.l. cū in fundo. §. si fundus. ff. de iure do. Et iō limi
ta dictuz. ſ. q sint mobiles vel immobiles tpe mortis
viri: ꝛ ita iudicabūt. nec valebit q subrogatū sapiat
natām rē. qz nō est verū hic. ꝛ iō nō statim restituent.

¶Utrū maritus vel heredes expēsas factas in dote 25
possint defalcare? Rn. glo. in. d. c. mulieres: q necessa
rias sic ipo iure vtiles nō minuūt dotē: ſ petunt actu
mādati vel negocioꝝ gestoꝝ. volūtarie etiā cū cōsen
su vxoris facte solū ꝓmittunt abradi si ꝓnt sine lesio
ne rei. C. de rei vx. ac. l. vnica. §. sed nec. ꝛ. l. j. ff. de ipē.
in re. do. factis. Sz hoc nō bz locū in expēsis factis ꝑ
exactione vel defensiōe dotis. qz marit? est dns fru
ctuū dot. ꝛ sic tanq̄z dns ipam tuet. vt nō. ff. de impē.
in re. do. fact. s. l. ij. ꝛ ido nō poterit repetere. vt tenet
Spec. ti. de do. post di. re. §. vl. vo. illud etiā. ꝛ Jo. an.

¶Utrū heredes teneant alere mulierē relictaz infra 26
annū? Rn. q sic. qd̄ verū est si nō bz aliūde vñ alat: nō
tñ ſm q̄titatē dotis. qz si fruct? excederēt nō tenent
nisi solū ad alimēta. ꝛ si aliq̄d de dote restituūt tenen
tur in residuo alimentoꝝ. ita no. glo. in. d. §. exactio. ꝛ
ff. sol. ma. l. diuortio in pn. Añ si pī pōstitit alimenta si
lie poterit eā repetere ab heredib? viri. Facit qd̄ no.
Bar. in. d. l. diuortio. Si vo bz vñ alat: tunc heredes
non tenent. ita tenet glo. in. d. §. exactio. et ꝓbat in.l.
extraneo. ff. de ven. in poss. mit.

¶Sz numq̄d tenet habitare cum heredibus mariti? 27
Rn. Bar. in. d. l. diuortio. q nō. qz nō iuenit in iure ex
pssum. ꝓtū tñ videt verius. qz infra annū dī mulier
q̄si eē in mrimonio. C. de bo. ma. l. fi. ꝛ sic consuluit. d.
Car. q nō poterit alimēta petē si ꝓ coꝝ volūtatē alibi
sit demorata: dūmō honeste possit apd eos demorari.

¶Utrū licite mulier possit ꝓcipe certū q̄d ꝑ alimen 28
tis ab heredibus mariti donec dotē sibi restituāt? Rn.
q sic de iure cōi. iuxta nō. per Bar. post Cy. C. de bo.
auc. iudi. pos. auē. ei q̄. Et ꝑ Ang. in.l. ticia. ff. sol. ma.
ꝛ Pau. de ca. ꝓsi. cccl xxxiij. ꝛ Pa. in. c. de prudētia. ō
do. post di. re. recitat Jo. de lig. in de. ex grauī. ō vsu.
et sequit dicentē q valet statutū vt heres soluat cer
tū q̄d ꝑ cētenario. Limitat tñ idē Pa. ſ in ea q̄ nō bz
vñ aliūde viuat. ſ nō mihi placet ista limitatio q̄n nō
accipit tale q̄d rōne lucri ſ rōne interesse lucri cessan
tis: vtputa qz poti? vellet bīe dotē vt eā implicaret in
possessionib? vel alijs negociationib?: de quibus ve
risilr tñ vel plus haberet: als non liceret. Et sic intel
ligo Jo. de imol. in. d. de. ex grauī. post Mat. de mat.
q̄ tenēt nō licere sine vsura. puta qz solū accipit ratio

¶Utrū vir licite accipiat possessionē (ne lucri. 29
in pign? ꝑ dote soluēda. vide. j. Usura. j. §. xxv.

Dbium ſm Jsi. li. etbi. est mot? in
differēs in vtrāq̄ partē cō
d tradictionis. vel dic q dubium est equali
tas rationū ꝓtrariarū ſm pbm.

¶In dubijs vbi vsat piculū anie sp tutior ps est eli 8
gēda. ꝛ in ipsis qd̄ certi? est tenendū ꝛ qd̄ sine piculo
explicari pōt. ita dicit Pa. in. c. iuuenis. de spōsalib?.

¶Utrū in dubio debeam? interptari vt poti? q̄s nō 8
sit irregularis? Rn. vt colligo ex Pa. in. c. cū tu fili prē
posite. de testi. ꝛ in. c. ad audientiā. de homi. Aut loq̄
mur in foro aie. ꝛ sic debem? interptari irregularē. et
sic de alijs vbi dubitat de aliq̄ delicto. vide glo. in. c.
vnico. de scru. in or. fa. Silr dicendū in foro q̄si pniali
vtputa qz nō agit ad penā ꝓprie: sed vt a ministerio
abstineat aut ab alio in q̄ subesset pctīm: sicut in ꝓtra
ctu mrimonij. facit. c. significasti nobis. de homici. et
d. c. iuuenis. aut loq̄mur in foro ptentioso. ꝛ sic debe
mus iterptari ꝑ nō: marie vbi agit de pena: puta qz
celebrauit. qz collatio nō tenuit ꝛ hmōi qz i penis me
lior interptatio est est fienda. vt in regula i penis. ꝛ re
gula odia. li. vj. ꝛ idē dic in excōicatione ꝛ similib?.

3 ¶Quō sunt interpretanda ab alīs facta dubia ꝓri-
mo. R. c. estote misericordes. de re. iu. q in meliorē
partē. vide. j. Judicium. §. xvij.

4 ¶Verba dubia sunt accipiēda ſm intentionē ꝓferē-
tis. ff. de re. iur. in ambiguis. z vt res potius valeat q̄z
pereat. c. abbate. de verb. sig. als ſm cōmunē vsum. c.
di. ꝓtra more. vide. ē. Castitas. §. j.

5 ¶In quo differt dubium ab opinione z vide z scia.
vide. j. Opinio. in prin.

6 ¶In re dubia fidei auctoritas est requirenda roma
ne ecclesie. xj. dist. palam.

7 ¶In rebus ambiguis absolutum non debet esse iu-
d'c.um. xxxiij. dist. c. habuisse. immo qñ dubium est in
psona vel in facto vel in iure: nullo modo sentētia est
ferenda. xxx. q. v. iudicantem. (bap. c. veniens.

8 ¶Non dicit iteratus qđ dubitatur factū. de præs. nō

9 ¶Dubio exīte in ure mrimonij tutius est ꝓtra sta-
tuta boīm dimittere copulatos q̄z diuīgere ꝓiūctos
ꝑ statuta dei. c. lz ex quadā. de testi.

Duellum est pugna duoꝝ. vt dī in. c. mo-
nomachiā. i. singulare certamē.
ij. q. v. z fit ad ꝓbationē alicui⁹ rei. ita vt q̄ vicerit ꝑ-
basse videat. qđ est ꝓhibitū sub pena mortalis pcti:
q: ꝓtra legē dei. ibi. Nō tētabis dīm deū tuū Matt.
iiij. z dicit in. d. c. z iō nō solū offerēs sed acceptās cū
dātib⁹ auxiliū. ꝓsiliū vel fauorē. z valentibus ꝓhibere
z nō ꝓhibētib⁹ peccāt mortal'r. ad ℞o. c. j. digni sunt
morte qui ꝓsentiūt. z nō excusanť ex ꝓsuetudine vel
metu acceptātes nisi vt. j. dicā. q: potius dz q̄s q̄libz
mala tolerare q̄z malo consentire decernat. xxxij. q. v.
ita ne. Nec obstat q̄ Dauid cū Bolya exercuit. quia
aucte spūssti fecit sicut z samson. vt dicit glo. in. d. c.
monomachiā. xxiij. q. v. si non licet.

8 ¶Que pena est clerici in duello pugnantis? ℞. q̄ dz
ꝛeponi. z est irregularis. tñ eps pōt dispensare dūmō
mors vel mēbroꝝ diminutio non interuenerit. c. j. de
cle. pu. in du. nec solū efficit irregularis si ipe pugnat
sed etiā si aliū ꝑ se pugnare facit. vt in. c. ij. eo. ti. z qui
cunq; b̄ mādat. ꝓsulit aut defendit si mō homicidiuz
sequat̄ vel mutilatio. vt in. d. c. ij. dispēsat tñ eps cuz
clerico in bñficio etiā bñdo solū ꝑ sustentatione. vt i
d. c. ij. cū ibi nō. dūmō nō habeat curā animarū.

2 ¶Sed nunq̄d ille q̄ cogit̄ a iudice tali mō q̄ suspen-
deť. q: dz eū ꝑ quicto nisi duellum suscipiat possit su
scipere cū sit innocēs? ℞. diuersa fuit opinio. vt nō. in
c. j. c. ti. ß mihi placet q̄ talis coactus tali coactiōe lici
te suscipiat. z etiā in cā ciuili qñ nō imminet ꝓbabile
periculū mort'. q: sic lz se defendere z res suas z alia
facere q̄ d se nō sunt mala. sic pugnare qñ alio modo
nō pōt euadere. facit. c. interfeciſti. de homi.

3 ¶Utrū clerici q̄ reliq̄as afferūt pugilib⁹ ad pugnan
dū sint irregulares si sequat̄ homicidiū? ℞. q̄ si oīno
sine ipis erāt pugnaturi nō erūt irregulares. als sic. z
sic intellige opiniones diuersas. z ꝓcorda ſm bāc di-
stinctionē qđ dictū est de duello. idē dic de iudicio aq̄
feruētis vel ferri candētis. c. fi. de pur. vul.

Ebrietas est ꝓuatio vsus intelle-
ctus facta ad aliquod tē-
e pus ex immoderato potu vini vel cuiuscū
q̄z alterius rei potabilis.

1 ¶Utrum ebrietas sit pctm mortale? ℞. vt colligo ex
Alle. sc'da scde. z glo. xxv. dist. §. als ea demū. z doc. ibi
dē. q̄ aut raro ꝓtigit aut assidue. Si raro sic distingu o
q̄ aut inebriās se cognoscit vini potētiā z suā cōple-
xionē dispositaz ad ebrietatē. z tñ magꝝ vult ebrietatē
incurrere q̄ a potu abstinere. z sic est pctm mortale.
Aut inebriās se nescit vini potentiā z ignorat q̄ ex ta-
li potu possit inebriari vel nō ad aduertit. z sic est nul
lū pctm vel veniale ſm excessum in potu z negligen-
tiā in aduertēdo. Si vo assidua sit ebrietas sic ē mor
tale pctm nō ꝓpter iterationē actus. q: multiplicatio
actuū venialiū nō auget in infinitū. ß q: nō pōt esse q̄
bō assidue inebriet q̄n sciēs z volēs ebrietatē nō cur-
rat: aut saltē obmittat diligentiā quā dz adhibere de
necessitate ne inebriet cū habeat tps deliberatiōis re-
ꝑmēdi motus veniales ne ꝓcedāt in regnū pcti. Ille
vo q̄ ꝓcurat vt q̄s inebriet cōiter mortal'r peccat si-
ue seq̄t ebrietas siue nō. siue sit pctm mortale in eo q̄
inebriat siue nō. q: ꝓsentit in dānum nōbile ꝓximi.

¶Utrū ꝓpter sanitatē liceat inebriari? ℞. q̄ non sine 8
pctō mortali: tā in opante q̄z in patiente sciēter. verū
est q̄ ſm. s. tho. ij. ij. q. cl. cibus vel potus q̄ esset sup-
fluus sano: nō erit superfluus infirmo. puta q: dat̄ ei cā
medicine ad ꝓuocandū vomitū z sine pctō: qñ talis
infirmitas id requirit: sed nō vsq; ad ebrietatē.

¶Utrū ebrietas excuset a pctō? ℞. q̄ excusat a tāto: 3
ß nō a toto. Intellige q̄ ad penā: sed q̄ ad culpā excu
sat a toto qđ fecit in ebrietate exq̄ ē sine vsu totali rō-
nis. z facit qđ nō. xv. q. j. in. c. sane. z. c. si q̄s insaniēs.
Quo vo ad penā Pa. in. c. q: diuersitatē. de ꝓcess. præ
bē. tenet: q̄ nō imputat̄ nisi id qđ ex culpa immedia-
te ꝓcedit: nō qđ mediate. z facit qđ nō. in tex. z i glo.
xxiij. q. v. de occidēdis. z in. c. licet. de testib⁹. vñ dicit
q̄ lz q̄s excōicet̄ ꝓpter suā culpā. nō tñ iputat̄ postea
ei q̄ bñficiū nō ꝓtulit infra tps debitū: nisi fuerit i mo-
ra petēde absolutiōis. q: culpa nō ē cā immediata: ß ex
cōicatio q̄ ē pena. sic i ꝓposito lz suꝑuenerit ꝓpositū
fuerit culpa z cā immediata ꝑuatōis vsus rōis: nō tñ ē
cā immediata homicidij vl' alteri⁹ qđ facit. z iō nō erit
irregular' ſm istā opinionē. ℞i. tñ in. iiij. dist. xv. tenet q̄
erit irregular'. z q̄ ei iputanť ad penā oia q̄ sequūť. ß
mihi placet magis opi. Pa. z ꝑ eo ē tex. cū gl. in. c. de ce
tero. ō homi. nisi volūtarie inebriari voluiſſz vt postea
nescies occideret. q: sic ei iputareť. sic tenet gl. i. d. c. ō
ceco. etiā qđcūq; qđ secutū ē q̄uis mediate ꝓcessiſſz.

¶Utz ebrietas largo mō dicta q̄ q̄s nō total'r ꝑuat 4
vsu rōnis ß bñ alterať. scit tñ qđ facit: silr sit pctm mor
tale z excuset? ℞. absq; dubio ñ excusat a malo qđ ꝑ
petrať. exq̄ scit qđ facit: nec etiā credo talē excusari a
pctō mortali q̄ sciēť tātū biberet q̄ talē gūedinē icur-
reret. tñ ꝓpter piculū ebrietať. tñ q: sine nōbili lesiōe rō
nis b̄ fieri nō pōt. Jn eo āt cui b̄ accidit inaduertenť
siue raro siue etiā frequnter nō credo sit mortale pctm
q: nō facit a ꝓposito z sciēť. q: nō ita teneť talē altera
tionē vitare sicut ebrietatē q̄ ꝑuat vsu rōnis totaliter.

¶Utz teneāt gesta p talē ebriū? ℞. q̄ nō. qñ ꝓpe est 5
ebri⁹: ß qñ nō ē ꝓprie ebri⁹ ß cōfortat⁹. z scit qđ facit.
tñc tenēt. lz i multz succurrat ei vt i iuramēto z ꝓfessi
one z silib⁹ ꝑ miscēdiaz iuris. vt. ē. dixi Blaspbemia.

Eclesia sumit̄ multipl'r. lviij. dist. c.
q̄z vices. z. vij. q. j. scire de-
e bes. z ne ꝑlati vices. c. vl. de v. sig. c. cā. z. c.

¶Ecclia vniuersal' q̄ ē colle (cū dici. i gl. z ibi vide. 1
ctio fideliū nō pōt errare i fide seu ei⁹ articlo: nec; i bis
q̄ ad bonos mores ncērios ad salutē ptinēt. q: xps ꝑ
ea orauit vt nō deficeret fides ei⁹. z sic intellige. xviij
q. j. a recta. Jn alīs āt bñ pōt errare. q: seq̄t opinionē
q̄ pōt falli. z sic intellige. c. a nob. el. ij. de sen. ex.

¶Ecclia romana ibi est vbi sunt boni: vt dicit glo. in 2
c. q̄uis. xxj. di. z sic patet q̄ tpe mortis xp̄i remansit

in sola virgine Maria.

5 ¶Ecclesia an dicat illa q̄ nō est ꝓsecrata: R. Pa. in Rica de ꝓse. cc. vel al. q̄ nō ꝓprie ꝙ basilica. i. dom⁹ regis. all. gl. cū tex. in. c. j. de reli. do. ⁊ facit ad statuta vt delictū cōmissuz in eccl'ia nō ꝓsecrata nō sit cōmissum in eccl'ia lz improꝑe accipiat vnū ꝓ altero. Jtē eq̄uoce di eccl'ia oratoriū lz ꝓprie oratoriū sit locus apt⁹ ad orandū: quē q̄sq̄ in domo sua edificare potest.

4 ¶Eccl'ia matrix aliq̄n est cathedralis. vt in. c. venerabili. de ẏ. sig. aliq̄n ē baptismalis seu parochialis. vt in. c. ex trāsmissa de ꝓscri. ⁊ in. c. ad audientiā. el. j. de ecc̄le. edi. no. do. Car. in. cle. ne romani. de elec.

5 ¶Eccl'ia materialis cui⁹ aucte debet fundari: R. q̄ aucte epi dioceſani. vt in auc. de. ecc. titu. ℈. si q̄s aute ⁊ de ꝓse. di. j. c. nemo. el. j. ⁊ hoc verū in locis nō exemptis. in exemptis ẏo nullus pōt edificare sine licētia sedis aplice. vt in. c. auctoritate. de ꝓuile. li. vj. Et sic intellige. c. de locoꝝ. cū. c. se. de ꝓse. di. j.

6 ¶Utrū debeat eccl'ia edificari sine dote: R. q̄ eccl'ie mēdicantiū sic. alie ẏo nō: nisi in monasterijs q̄ habēt reddit⁹. vt nō. in. c. j. de cēſib⁹. ⁊ vos ē māsus terre qui multiplr dr. vt no. glo. in. c. fm canonicā. xxiij. q. viij. ⁊ in. d. c. j. no. Pa. q̄ accipit hic ꝓ dote necessaria pro sustētatione ministri: q̄ māsus debet esse liber ab oīni seruitute tpali: vt in dictis iurib⁹ ⁊ no. Jnno. ⁊ Ho. ⁊

7 ¶Quis teneat ad eccl'ie repatio. (Jo. an. in. d. c. j. nē: R. Pa. in. c. j. de ec. edifi. q̄ de iure teneat prelatus dare quartā ptē reddit⁹: si spāles nō sunt ad hoc deputati. vel si consuetudo nō trāstulit onus fabrice in ppl'o. nec valet ꝙsuetudo in ꝓtrariū. vt in. c. cognouimus. xij. q. ij. ⁊ in. d. c. j. qđ intellige q̄n supest aliq̄d de tractis necessarijs sibi. al's nō teneat fm eundē Pa. in. c. de bis qui de ec. edi. ⁊ qđ dico de plato: intelligo de oībus bñficiatis in ea. vt dictis. c. j. ⁊. c. de bis. Si ẏo cōsuetudo trāstulit onus fabrice in seculares: tenent ipſi. arg. c. ad aplicam. de simo. qđ limito nisi eccl'esia abundaret. ⁊ ipſi seculares in magna egestate essent.

8 ¶A quo debet ꝓse. (ar. c. aurū. cū sil'ibus. xij. q. ij. crari ⁊ de recōciliatione eius. vide. ℈. Consecratio eccl'esie. De eius immunitate vide. j. Jmmunitas.

9 ¶Utrū oblationes q̄ fiunt capelle cedant eccl'ie parochiali infra quā est sita: R. Pa. ⁊. d. An. in. c. pastoralis. de bis q̄ fi. a pla. q̄ sic. ꝓ locū a spāli. in. c. ad audientiā. j. de ec. edi. Jnfert etiā. d. Anto. ibidē q̄ obligatio q̄ fit imagini picte in muro alicui⁹ parochie cedit eccl'ie parochiali. Facit glo. i. l. statue. ff. de vsufru. ⁊ Ange. in sua disputatiōe q̄ incipit. in refulgēti palatio. hoc limito verū q̄n fit intuitu eccl'ie parochialis. al's nō. de quo. j. Uotū. iij. ℈. xxvj. Jdē. d. Anto. no. super Rica de parochijs. q̄ oblatiōes q̄ fiūt celebrāti in alterius eccl'ia sunt rectoris illius eccl'ie nisi sit epūs in ꝓpria dioceſi: vel archiepūs in tota ꝓuincia dū visitat: qz tunc epo vel archiepo cedūt: qz tota dioceſis censet parochia. de rapto. c. j. de paro. c. sup eo. ⁊ ꝓuincia est parochia archiepi. c. romana. ℈. fi. de censi. li. vj.

10 ¶Eccl'ia nō ꝓsecrata an gaudeat eodē ꝓuilegio quo ꝓsecrata: R. Pa. in. c. fi. de ꝓse. ecc. vel al. q̄ sic. q̄n auctoritate epi est edificata. multa pro hoc allegant in glo. ibidem.

11 ¶Eccl'ie parochialis collatio ipſo facto ē nulla si fiat ei q̄ nō attigit. xxv. annū. Jtē collata ei q̄ nō est sacerdos si infra annū a tpe ꝓcessionis ⁊ adepte possionis nō fuerit sacerdos ordinat⁹ vacat. lz alteri ꝓferri non possit nisi cōpleto anno trāsacto. de q̄ dic vt. ℈. Cleri.

12 ¶Eccl'ie parochiali pītatus pōt ad. (cus. vij. ℈. v. mitti q̄ uis non sit in sacris: dūmō infra tps debitum possit ordinari in sacerdotē. c. si is. de instī. li. vj. ℈ sine pītatione institui non pōt nisi dispēſatiue fm Jo. an in. c. ꝑterea. de eta. ⁊ quali. or.

e **Lectio** est alicui⁹ ꝓsone idonee ad dignitatē vel fraternā societatē seruata forma canonice facta vocatio ℈ colligit ex. c. cū in cūctis. ⁊. c. cū eccl'ia vulterana. et. c. qz ꝓpter. de ele. ⁊. c. cum olim. de arbi.

¶Ad quē ptinet electio: R. ō iure cōi spectat ad col 1
legiū. Nam q̄libet cōgregatio debet sibi de iure cōi eligere platū: nisi ꝙsuetudo sit in ꝓtrariū. de elec. c. j. xv. q. vlt. ꝙgregatio. xviij. q. ij. abbatē. ⁊. c. se. vñ ad ea spectat etiā si duo solū vel tres fuerint. de elec. c. j. de cōsuetu. c. cū dilectus. Jmmo vt tenet glo. in. c. ij. de postu. ꝑ. Jnno. ⁊ Hosti. ⁊ cōiter doc. Jus vniuersitatis pōt remanere in vno solo oibus alijs mortuis vel ꝑuatis. suspēſis vel excōicatis. tex. est in. l. sicut. ℈. sed ⁊ si vniuersitas. ff. q̄ cuius. vniuer. cū glo. ⁊ Bar. vñ in isto casu ꝓtās eligēdi ptinet etiam ad pauciores quā do maior pars est inhabilis ad eligendū. puta excōicativel suspēſi: ⁊ sic minor ps repūtat totū collegiū: cum inhabiles nō cōprehēdant in numero. Facit. c. illa de elec. bona glo. in cle. qđ circa. de elec. Jste tñ solus nō posset se eligere. qz notaret ambitiosus. c. per vestras. de iur. patro. ptinet etiā aliq̄n ex ꝙsuetudine vel ꝑuilegio ad alios q̄s de collegio. c. cumana. de ele.

¶Utrū ptās eligendi deuoluat ad alios de collegio: 2
q̄n alij sunt ꝑuādi ptāte eligendi ꝓ ea vice: R. glo. in

¶Quid si nō vocent (. d. c. ij. q̄ nō añq̄s ꝓuent. 3
alij q̄ sunt ꝑuati vel inhabiles ad eligēdū: R. Pa. in. d. c. ij. q̄ tenet electio ⁊ alia capitularia: lz nōdū sit discussuz an sint ꝑuati: qz sufficit q̄ postea possint con-

¶Utrō quersi sint de capl'o ⁊ habeāt vocē (uinci. 4
in electiōe plati: R. Ludo. de ro. in suis notādis tenet q̄ nō. allegat. c. ex eo. de elect. li. vj. nisi antiq̄ ꝙsuetudine hoc haberēt fm Jnno. in. c. ij. de instī. Jdē tenet Fede. ꝙsi. cvij. ꝓ tex. in. c. ⁊ si xp̄us. de iureiurā. in ẏo vos ⁊ quersi. qđ esset fruſtratoriū monasterij vestri.

¶Utrū electo⁹ possit vnū vel plures ꝓcuratores in 5
stituere ad eligendū: R. q̄ sic. si ipse sit absens ⁊ iusto impedimēto detinet. ℈ oportet q̄ si plures ꝓcuratores instituit q̄ q̄libet sit insolidū. aliter nō admittet. ⁊ si simul ꝓcurrāt potior erit ꝓditio ꝓoccupantis. Si ẏo nullus eoꝝ ꝓoccupat: tūc capl'm admittet quē voluerit vel si maior ꝑs capl'i nō ꝓcordat admittet quē ꝑus ē institut⁹. Jtē oportet q̄ ꝓcurator sit ō collegio ⁊ si nullus vellet ee nō posset extraneū capl'o nolente reputare: neq̄ p lras votū suū exꝑmere. Jtem tertio oportet q̄ ꝓcurator institut⁹ nō eligat vnū suo noie ⁊ alterū noie ꝓcuratorio qz nihil valeret nisi dñs speciale mādatū dedisset de alīq̄ noiando: qz tūc illū noie dñi. ⁊ alterū ſb noie poterit noiare. c. si q̄s. ō ele. li. vj.

¶Utrū illi qui nō sunt ꝓfessi tacite vel exꝑresse in lo 6
cis regularibus sint admittēdi: R. q̄ nō. vt ptz in. d. c. ex eo. nec illi qui p eoꝝ regulā vel ꝓstitutiones ꝓ.

¶Utrū illi q̄ nō sunt sub (bibentur sicut minores. 7
diaconi habeāt vocē in capl'o in cathedralib⁹ collegiatis secularib⁹ vl regularib⁹ eccl'ijs: R. q̄ nō: etiā si ab alijs libere ꝓcedat. de. vt bi q̄. de eta. ⁊ q̄. Quidaz tñ limitāt q̄ ad illos q̄ nolūt ordinari laici ꝓfessi: tñ cum clerici admitti debēt de iure cōi. vt i. c. messana. de ele. nō laici quersi nisi vbi bz ꝙsuetudo q̄ admittant. vt no. glo. in ẏ. electionib⁹. in. d. c. ex eo. vt in. d. de. vt bi. qz dictū. c. ex eo. excludit solū laicos quersos.

8 ¶Quis non pōt eligere? R. fm Inno. ⁊ Pa. in. d. c. ij. de postu. multi pnuant ptāte eligēdi. Primo excō municati maiozi excōicatiōe. c. pstitut⁹. de appel. sec⁹ de minozi. de cle. ex. mi. c. vlt. Scdo suspēsi ab officio. de pstue. c. cū dilect⁹. Tertio interdicti. de elec. c. cū inter. Quarto q̄bus interdictū est eligere sine supiozis licētia. de elec. c. fi. Quinto q̄ sciēter celebrauerūt in loco interdicto. de sen. ex. c. is q̄. li. vj. Sexto illi q̄ in ea vocatione elegerūt sciēter indignū. c. cū in cūctis. ⁊. c. innotuit. in fi. de elec. Et idē si peccauerūt in postulā do. c. scriptū. eo. ti. q⁹ p ea vice sunt puati ptāte eligē di si facta noiatione secuta fuit postulatio vel electio Secus si nō sit secuta: q⁹ nō sunt puati. c. ppetue. eo. li. vj. Septimo pupilli. c. ex eo. e. ti. li. vj. Octauo laici puersi. Nono nō pfessi. Decimo nō subdiaconi. de q̄ bus dic vt. s. dictū ē. Undecio illi q̄ p laicalē abusum elegerūt. e. ti. c. q̄sq̄s. Duodecimo nō eligētes infra tē

9 ¶Qñ debet fieri electio? (pus debitū: vt. j. dicam. R. q⁹ in cathedralib⁹ vel regularib⁹ eccl̄ijs infra tres mēses. aliter devoluit ad supiozē ꝓximū. q̄ supioz si infra pfatū terminū nō elegerit devoluit ad alium superiozē. ⁊ sic vsq; ad papā. vt i. c. ne p defectu. de elec. nisi iusto impedimēto fuerint impediti. Vide tenent electozes pñtare electionē electo ⁊ petere ꝓfessuz ei⁹ infra. viij. dies post q̄ ꝓmode poterūt. alioq̄n sunt suspensi p tres annos ab oībus bñficijs ipsius ecclie. c. cupiētes. §. ceterū li. vj. eo. ti. In alijs vo ecclesijs debet puideri infra sex menses. aliter ad ꝓximum superiozem devoluit. vt i. c. de multa. de pbē. ⁊. in. c. nul

10 ¶Utrū possit fieri electio añ se (la. de ꝓcess. pben. pultura pdecessozis. tex. in. c. bone memozie. el. ij. eo. ti. tenet q⁹ nō. si tñ fieret valeret. fm glo. ibidem.

11 ¶In quo loco debet fieri electio? R. q⁹ pōt fieri in q̄ cunq; loco honesto maxime fm cōsuetudinē. vt in. c. casus. eodē. dūmō nō sit locus clādestin⁹: q⁹ electiones q̄ fiūt in cameris p occulta puēticula reprobant lxxix. di. c. ij. ⁊. c. si trāsitus. ꝓterea electōes eoz solent fieri in ecclesijs. c. q⁹ sicut. eo. ti.

12 ¶Utrū in loco interdicto facta valeat? R. Pa. in. c. j. de postu. pbē. q⁹ licet Archi. in. c. in noīe. xxiij. di. teneat q⁹ nō valet. tñ Hug. vercellen. ⁊ Jo. an. ⁊ cōiter doc. post eū tenēt q⁹ valet. ⁊ postulatio ⁊ electio: quia sunt q̄dā ꝓtract⁹. ⁊ pbat p tex. d. c. j. Fallit boc i electione pape. vt in. c. vbi piculū. de ele. li. vj. eo. ti.

13 ¶Qui sunt vocandi ad electionē? R. q⁹ oēs q̄ sunt pñtes ad q̄s ptinet eligere: ⁊ etiā absentes sunt vocādi fm q⁹ psuetudo se bz. c. cozā. eo. ti. q⁹ lz de iure absentes sint vocādi vt in. c. q⁹ ꝓter. eo. ti. tñ psuetudo pōt introducere vt nō vocent ⁊ valeat electio. vt no. Pa. in. d. c. cozā. ⁊ in. c. cumana. eo. ti.

14 ¶Quō sunt vocādi? R. q⁹ vel vbo vel scripto vl cōsueto signo cāpane ⁊ bmōi fm psuetudinē.

15 ¶Utrū possit statui terminus minoz triū mēsium in quo si nō pueniāt licite ꝓcedat ad electionē? R. fm Ho. q⁹ si due ptes pñtes sunt ⁊ cā coartatōis assignetur: sic pōt. q⁹ tūc pōt absens saltē vni de collegio cōmittere vices suas. c. q̄a ꝓter. eo. ti. Si vo due ptes absentes sint. vel nō sit cā coartatōis: sic nō pōt s debet expectari vsq; circa finē triū mensiū. Et sic intelli ge. d. c. ⁊ concoz. in. c. cum inter vniuersas. ⁊. c. cuz no

16 ¶Utrū pulsata cāpana si minoz ps sit (bis. eo. ti. que pueniat possit fieri electio? R. Pa. in. c. ex causis. eo. ti. q⁹ in negocijs q̄ pñt expediri p pñtes q̄d ē regulare. iuxta nō. p glo. in. c. ij. de testi. li. vj. sufficit vocatio p sonū cāpane: dūmō talis sit cāpana q⁹ ipius sonus possit puenire ad intelligentiā existentiū in loco Sed in negocijs in q̄bus absentes sunt vocandi non sufficit vocatio p sonū cāpane. Sed absentes debent vocari p nūciū vel p lras. vt in. d. c. cū inter. ⁊. c. q⁹ ꝓt eo. ti. ⁊ ita videt tenere Jnno. in. d. c. in causis. ⁊ i. c. ij. de no. ope. nū. s q⁹ Bar. i. l. oēs ppli. ff. de iusti. ⁊ iu. tenet q⁹ q̄tūcūq; pulset cāpana nisi pueniāt due partes vniuersitatis saltē nō valet q̄d sit p. l. noiationem. C. de decu. ⁊ in. l. nulli. ff. q⁹ cuius. vniuer. ⁊. l. fi. C. de pbē. decu. ⁊ sic cōiter trāseunt legiste. Tu tñ dicas q⁹ opinio legistarū ē vera. qñ cāpana pulsat ab eo q̄ nō habet ptātē: puta p aliquē de vniuersitate: q⁹ minoz ps de duab⁹ vniuersitatis nō bz auctē vocandi vniuersitatē. vel qñ pulsando nō intelligit p vocatōe ad tale q̄d pagēduz: s indr̄ pulsat. Secus qñ pulsatur p eū ad quē ptinet aduocare. ⁊ tali mō q⁹ oēs sciunt se vocatos. Et sic intellige ⁊ limita. l. noiationē: ⁊ pdicta. l. nulli. l. añt fi. pdicta nihil ad ꝓpositū. q⁹ dicit q⁹ decretū nō debet ex tabella recitari. Intelligo ibi tabella. i. tabellionē: q⁹ istud nō est delegabile: ⁊ sic nō facit ad ꝓpositū. lz Bar. exponat tabella p instrumēto pulsatiū: s non bn: ⁊ sic tenet q⁹ valet qñ sunt pñtes. ⁊ qñ pulsat p eū q̄ pōt vocari: ⁊ tali mō q⁹ intelligāt se vocatos. Et sic ꝓcorda dicta canonistarū in. d. c. ij. ⁊ in. c. j. de maio. ⁊ obe. ⁊ in. d. c. in causis. de boc vide. j. statutū. §. xij. ⁊. xiij.

17 ¶Quid si aliq̄s sit in ciuitate vl monasterio ifirm⁹? R. fm Ho. q⁹ scrutatozes debēt ire ad eū ⁊ inq̄rere vo tū eius: sicut vota pñtiū: q⁹ pñs est q̄ in boztis ē. ff. de pcu. l. j. iuncta. l. v. nec erit necesse ipm in collatiōe aut alijs q̄ sequunt requrere: s sufficit ꝓsensus i scrutinio babit⁹. ⁊. pcoz. Inno. Posset etiā talis pcuratoz cōstituere vnū de collegio cū iusto impedimēto detinea

18 ¶Utrū vno electoz ꝓtempto (tur. vt. s. dictū est. nec vocato sit irritanda ellectio? R. q⁹ sic. si ipse vult. pōt etiā ratā habere si vult. c. q⁹ sicut. eo. ti.

16 ¶Utrū electoz possit renūciare voci sue? R. q⁹ sic. q̄a q̄libet pōt renūciare iuri suo. C. de pac. l. si q̄s in ꝓscri bēdo. Si tñ accedat admittēdus ē i oīb⁹ q̄ circa ipaz electionē faciēda restant. c. eccl̄ia vestra. eo. j. R.

20 ¶Quis debet eligi? R. q⁹ melioz nō simplr: s q̄ melioz erit tali platōi. vñ Hiero. viij. q. j. lz q̄ pstātioz esset ex oi ppl'o. q̄ doctioz. q̄ sanctioz. q̄ etiā in oi vtute eminētioz ille eligat. lxxxij. di. c. metropolitano dz. optimus dz eligi. Intellige fm iudiciū pscie eligētis.

24 ¶Utrū peccet moztaliter q̄ nō eligit meliozē illi pla tioni fm iudiciū sue pscie? R. Hē. de gā. i. iiij. quol. q. xxxij. dicit. q⁹ si duo bona ꝓponāt vni: si cetera sūt paria: puta eque pcepta eq̄ facilia ⁊ bmōi. tenet s pctō moztali eligere meli⁹ bonū. rō: q⁹ eligēdo min⁹ bonū ptēnit bonū vbi bz rōnem pfecti. l. mai⁹. ⁊ sic pfert in sua electiōe defectū bono ipi bono. ex q̄ duo sequunt absurda. Primū q⁹ statuit sibi i bono illo minoz sine boni. i eo q⁹ excludit mai⁹ seu qd ampli⁹ ē i maioz. ꝑ qd dicit glo. sup illud ad Phil'. Non q⁹ iā acceperim aut pfect⁹ sim. Memo inḡt fidelū ⁊ si multū pfecerit dicat sufficit mihi. q̄ cm̄ b dicit extra de via añ finē. Secdm absurdū ē q⁹ ptēnēdo illud bonū qd ē ampli⁹ in maioz bono: cū nō sit i eo nisi rō boni. ptēnit in eo bonū: q⁹ bonū querit cū rō boni ptēni non possit nisi cōtemnēdo primū ⁊ summū bonū. quia oīe bonum est aliqua rō primi boni. ergo eligēdo min⁹ bonū cōtemnit primū bonū: nō solū indirecte sicut q̄libet alius peccatoz q̄ vellet si esset possibile summū bonū ⁊ etiā illud delectabile: ⁊ ꝓterea ne delectationem amittat

cõtemnit sum mũ bonũ. Iste vo nõ sic: ꝙ absolute nõ vult sibi illud bonũ adesse: z ita neq; bonũ simplr qa bonũ: sed q2 boc. z sic simplr cõtẽnit absolute bonuz simplr nolẽs in bono ꝓficere: qđ est a bono deficere: ꝺm Ber. z ꝺm glo. ad Phil. iij. Ad ea vo q̃ sunt ꝓra extẽdẽs dicit ad futura merita. a q̃bus si cessaret ꝑdere z ꝓterita. Sec9 si ex carnali affectõe: q2 talis affectio mutat rõnẽ ꝓtemptus. qm̃ iste q̃ ꝓfert min9 bonũ sine affectione: nõ cõtemnit nisi bonũ q2 bonũ qđ nõ vult. z ita directe z ex malicia. Ille vo qui ex affectione ꝓfert nõ ꝓtemnit bonũ q2 bonũ: q2 bene vellet habere maius bonũ: tamẽ ꝓpter affectionẽ ꝓfert minus bonũ z ꝓtemnit indirecte maius bonũ. z sic ꝺm exigentiã illius affectionis z libidinis in ea poterit eẽ contemptus venalis: bec ille. Ex boc ꝙ colligo q; qui eque faciliter põt eligere meliorẽ ad illã ꝓlationẽ seu officiũ: si solũmõ ideo nõ eligit meliorẽ: q2 nõ vult q; peccat mortaliter in q̃cũq; electione. Si vo ideo non eligit meliorẽ ꝺm iudiciũ siue ꝓsciẽtie ex aliq̃ affectõe. puta q2 est sibi inimicus ille melior. vel q2 minus ido neus ẽ sibi benuolus z bmõi. tũc distinguẽdũ est an electio sit ꝛ maiori dignitate. puta papatu. epatu. et idẽ ꝛ oibus curã aiarũ habẽtib9: z sic peccat mortaliter. ar. c. nbil. ꝛ elect. Si vo sit ꝛ aliꝭ electiõibus erit ꝑcũ venale: dũmõ sit dign9. boc est non habeat aliqđ canonicũ impedimentũ. bis videl concordare Tho. vj. quol. q. vj. licet obscure: q2 ibi dictis oportet addere q̃ dicit ꝛ acceptiõe ꝓsonarũ. nec obstat qđ dicit in. c. cũ olim. c. cũ dilecti. z. c. cũ inter canonicos: z ibi glo. eo. ti. q; sufficit sit dign9. q2 R. Tho. ybi. s. q; ista intelligunt q̃ ad forũ ꝓtẽtiosuz in q̃ nõ reprobat electio dũmõ sit dign9. si aũt eligit indignũ i ecclesiasticis: sic est mortale. In tpalibus vo nõ credo mortale nisi in maioꝛib9 dignitatib9. puta dñio. in aliꝭ autez officiꝭ nõ nisi sit talis qui eligit q; ex eius electiõe sit secuturũ aliqđ notabile dãnũ in illis q̃bus habet exercere tale officiũ vt q2 tabellio q̃ nescit dictare instrumenta: vel iudex q̃ nescit dare sniam z bmõi.

22 ¶ Utrũ eligẽtes incognitũ saluẽt ꝓscientiã? R. Pa. in. c. bone memorie. el. ij. ꝛ postu. ꝑla. q; nõ. p tex. ibidẽ. q̃ vult vt plenã habeãt noticiã. Limita boc vel p se vel p eos cũ q̃bus quersat9 est. c. scriptũ est. eodẽ.

23 ¶ Que sunt canonica impedimẽta? R. reducunt ad .viij. Primũ si est malus z male vite. Ũñ Diony. in epla ad demophilũ monachũ. Qui nõ est grã illuminatus nõ est iste sacerdos ꝙ inimic9 dolosus. deluso9 suipsius z lupus ꝑ dñicũ ppm pelle ouina armatus bec ille. Et ex boc dicit Tho. ybi. s. q; existẽs in pctõ mortali ẽ indign9 ad ꝓlaturã ecclesiasticã z officicium spũale exeq̃ndũ. Secm si ẽ excõicatus maiori excõicatione. c. ꝓstitutis. el. j. ꝛ appel. Tertiũ si ẽ excõicatus minori excõicatione. c. fi. de cle. excõ. mi. Quartũ si est suspẽsus vel interdict9 aut interdictũ nõ seruauit. c. j. ꝛ postu. ꝑla. c. cũ dilect9. ꝛ ꝓsue. Quintũ si nõ est legitime natus. etatis debite z lrature cõueniẽtis. vt in. c. cũ in cũctis. eo. ti. vel habet aliqđ ꝛ aliꝭ impedimẽtis circa ordinãdũ. ꝛ q̃bus vide. j. Ordo, iij. Sextũ si semel ꝓpter vicium ꝓsone fuit reprobat9. c. super eo. eo. ti. Secus si cassata fuit electio ꝓpter vicium ꝓcessum. c. innotuit. eo. ti. Septimũ si est eps q2 nõ põt eligi ad aliã dignitatẽ: sed debz postulari. c. fi. ꝛ postu. ꝑla. Octauo in aliqua religione nõ põt eligi expresse non ꝓfessus in ea. c. nullus. e. ti. li. vj. z clerici romãi. eo. ti. i epm tñ põt eligi nouiti9. ꝺ. c. nullus.

24 ¶ Utrũ electio ꝛ tali habeute aliquod ꝓdictoꝛũ im pedimento9 sit nulla ipso iure? R. q; sic. excepto i habente primũ impedimẽtũ z tertiũ: q2 est cassanda. vt ptz in. ꝺ. c. fi. ꝺ cle. excõ. mi. z electores sunt puati ipa vice electione: z suspensi triẽnio ab ecclesiasticis bnfi cijs ipso facto. vt in. ꝺ. c. cum in cunctis.

¶ Quõ debet fieri electio? R. q; tres sunt forme a iure nobis tradite. vt in. ꝺ. c. q2 ꝓpter. eo. ti. z iõ electio q̃nõ sit ꝺm vnã ꝓsarũ est nulla ipso iure: vt ibidem. 25

¶ Prima dr forma scrutinij: in q̃ requrunt ista de necessitate. aliter esset nulla electio. Primũ q; oẽs q̃ debent esse z volũt cõgregarẽ pñtialiter iurẽ. Secm q; ab ipsis assumant tres ꝛ collegio. z reputentur ad scrutãda vota oĩm ꝛ collegio. z non sint nec plures nec pauciores ꝺm cõem opi. Posset tamẽ teneri opi. Hin. z Tãcre. in. ꝺ. c. q2 ꝓpter. qñ i collegio cẽnt pauci q; sufficerẽt duo. z qñ non essent nisi duo sufficeret vnus vocatis testib9 ꝺm Inno. z placet Pa. in. ꝺ. c. q2 ꝓpẽ. Tenẽt etiã aliq; q; si ꝓdicti tres nõ cẽnt ꝛ collegio eligentiũ nõ esset inualida electio. ꝙ cõis opi. tenet q; oportet sint ꝺ collegio: aliter sit nulla. z quenit magis lre. Tertiũ q; isti tres exq̃rant vota singulorũ in secreto. f. ab aliꝭ ꝛ collegio: q2 bñ possent esse aliꝭ testes q̃ nõ sunt ꝛ collegio ꝺumõ nõ sunt tales q; possent timorẽ incutere eligentibus: q2 tũc possent refutari sicut z scrutatores si tales essent vel aliq̃s ipsoꝝ: z esset iusta cã appellãdi ꝺm Pa. in. ꝺ. c. quia ꝓpter. Quartũ q; ista inq̃sitio fiat singillatim nõ bini vel trini sunt vocandi. Quintũ q; vota oĩm exq̃rant: q̃a si vnus ꝓtemneret non valeret. Sextũ q; scribãt vel p seipsos vel p tabellionẽ vota oĩm. Septimũ q; mox postq̃ fuerũt in scriptis redacta vota oĩm publicentur in cõi. ibi dicit glo. mox. s. in cõtinẽti nullo actu cõtrario intermisso post vota scrutata z scripta et vno contextu. Octauũ q; facta publicatione fiat collatio nũeri ad nũerũ meriti z zeli ad meritũ z zelũ. Nonũ q; facta collatiõe fiat electio p vnũ ꝛ capitulo nomine capituli. z p vba singular nũeri. vt in. c. sicut. e. ti. li. vj. dicat sic. Ego. N. nomine meo z oĩm vrm q̃ me cũ in ipm ꝓsentistis eligo. N. in epm ẽ. vel si ipe eligens non ꝓsensisset: dicat nomie omniũ vestrum qui in ipm ẽ. Decimũ q; electio fiat ꝛ eo in quez maior z sanior pars totius capituli consensit et sanior pars ꝓsumit semper maior pars. c. dudum. eo. ti. z in. c. ecclesia vestra. eo. ti. dicitur vbi maior est numerus zelus maior ꝓsumit. Undecimũ q; dicta electio solenniter z publice denunciet. Duodecimũ q; seruetur ordo omniũ predictoꝛuz successiue sicut enumerauí. Aliter si ꝓposteret nibil valet. Addũt aliq̃ multa alia q̃ debẽt fore ꝛ suba buí9 forme: sed cõiter nõ tenent nisi ꝛ supradictis. Ex q̃bus ptz q; difficilis est ista forma in q̃ multi z docti deficiunt ignorãtes practicam. vt dicit glo. i. c. cũ expediat. li. vj. e. ti. dico etiã q; est periculosa religiosis z illis q̃ viuũt sil. q2 cũ intelligunt aliꝭ nõ dedisse voces mõ q̃ voluissent cõcipere aliq̃ passiones. z sepissime eligẽtes aliq̃ bũano respectu nõ eligũt ꝺm iudiciũ ꝓsẽ. Ũñ tex. i. c. vbi periculũ in. S. ceterũ. ꝛ elec. li. vj. dicit. cũ arbitriũ vel inordinatus captiuat affect9: vel ad certũ aliq̃d obligatõis cuiusq; necessitas adijcit: cessat electio dũ libertas adimit eligẽdi: bec ibi. Et ꝓpterea ẽ alia forma secunda

¶ Secda forma dr forma cõ. (z expeditioꝛ q̃ seq̃t. 27
promissi. vt. ꝺ. c. q2 ꝓpẽ. f. cõmittẽdo aliq̃b9 viris idoneis ptãtẽ eligẽdi. Ista aũt cõmissio siue istud cõpromissum põt fieri dupl9. Prio limitate. f. vt cõpromissarij teneant eligere illũ in quẽ maioꝛ ps totius capi

tuli scrutatis votis oim de capitulo singillatim et secrete ab ipsis psenserit: ⁊ ista est forma de q̄ in.c.cum dilect⁹.e.ti.⁊ in.c.cū expediat.eo.ti.li.vj.⁊ ista est melior oibus formis: qz electores nō abdicāt a se ptātez noiatōis. Et ad istā formā nō requirit de necessitate: nisi ꝓmo q̄ cōpromittētes sint simul ꝓgregati: ⁊ oēs q̄ debēt ⁊ volūt interesse. Scōm q̄ cōpromittāt i vnū vel duos tres: aut q̄t volūt siue sint de collegio vl nō. dūmodo sint clerici nō laici. c. ꝓtingit. de arbi. Tertiū q̄ cōpromissari⁹ vel cōpromissariꝰ scrutenē vota singulorꝫ secrete ⁊ singillatim. Quartū q̄ eligat illum in quē maior ps toti⁹ capli psensit dicēdo. Ego. N. cōpromissarius de psensu ⁊ volūtate cōpromissariorꝫ meorꝫ si bz alios virtute cōpromissi in nos facti eligo in epm. N. in quē maior ps toti⁹ capli psensit: ⁊ si in ꝑma scrutatione nō psensit maior ps totius capli replicare dz taz in ista q̄ in ꝑma forma scrutinij donec psentiūt in aliquē. c. cū terra. eo. Et si dubitaret aliqs de fraude cōpromissarij: possent eligētes q̄libet ipsoꝝ singillatim facere fieri tres vel duas cedulas in quarū q̄libet esset scriptū nomē alicui⁹ q̄ est in opinione eligēdi: ⁊ ipsis acceptis a cōpromissario ponat vnā d̄ p̄dictis cedulis in q̄ sit scriptū nomē illi⁹ quē vult nominare in aliq̄ scatula q̄ sit coꝝ cōpromissario: q̄b⁹ a q̄libet sic positis tūc cōpromissari⁹ coꝝ oibus extrabat oēs dictas cedulas. ⁊ postea eligat illū in quē maior ps toti⁹ capli psensit: ⁊ sic cōpromissari⁹ nō potest scire q̄s dederit vocē isti vel illi nec fraudē facere. Et ad seruandā istā formā sicut ⁊ ꝑmā: sufficit q̄ maior ps toti⁹ capli psentiat ꝺm Lapū. quē sequit̄ Be. i. d. .c.cū expediat: qz nulli fit ꝓiudiciū cū q̄libz noiet quē vult. Fit scōo cōpromissuz simplr. s. vt cōpromissarij eligāt quē volūt: ⁊ isto mō nō pōt fieri nisi oēs psentiant. alꝫ vno d̄dicēte nō valere. q̄ si oēs psentiūt nō req̄rit nisi vt eligāt sic. Ego. N. cōpromissari⁹ de consensu cōpromissariorꝫ meorꝫ virtute cōpromissi in nos facti eligo in epm. N. ⁊ si p̄dicti nō eligerit vel maior ps ipsoꝝ elegerit indignū sciēter electio deuolui⁹ ad

28 ¶Tertia forma dī (capl'm qđ in eos cōpromisit. forma cōis inspiratōis: ad istaz formā req̄rit ꝓmo q̄ oēs ꝓueniāt in vnā psonā: qz si vn⁹ nō ꝓueniret non esset ꝓ inspirationē. scōo q̄ fuerit facta sine vicio simonie vel alicui⁹ tractat⁹ spālis in q̄ noiet certa ꝑsona. sed tractat⁹ generalis ꝓ bono ꝑlato in genere bñ cōcedit ꝺm Jo. an. ꝙ nō spālis: qz sic eēt ꝑsuasio nō in-

29 ¶Utrū supradicte forme sint seruande (spiratio. in oi electiōe? R. Pa. in.d.c.qz ꝓpē. q̄ nō. ꝙ soluz bñt locū i electōib⁹ epoꝝ ⁊ alioꝝ ꝑlatoꝝ eccliaꝝ collegiatarū q̄ bñt generalē iurisditionē. qđ ptz p.c. ne ꝓ defectu. eo. vbi ꝑlatos appellat cathedraliū ⁊ regulariū eccliaꝝ. Jn electiōib⁹ aūt alioꝝ bñficiatoꝝ a supradictis sufficiūt singulares psensus illoꝝ d̄ capl'o: dūmō p̄stenē in capl'o: nec ē necesse seruare aliquā formā istarū: ꝙ electꝰ simp'r a maiori pte ⁊ saniori habebit ius.

30 ¶Utrū electus teneanē psentire? R. Be. in.c. si electio. eo. li. vj. refert Archid. dicentem q̄ sic alꝫ peccat mortaliter si putat se dignū ad ꝑlaturā ⁊ illā sibi oblatā nō acceptat. viij. q. j. in scptur. qđ credit verū Jo. an. q̄n nō est eā idoneus ꝓ quē illi eccle possit ꝓsuli. Ego vo dico cū R. in. iij. quol. q. xxj. q̄ in trib⁹ casib⁹ tenē psentire sub pena mortalis pcti. Prio q̄n a superiore p obedientiā cogeret̄ de renū. c. nisi cū prudē. Scōo q̄n ꝺm iudiciū sue psciē videtur sibi verisilr q̄ nō est q̄ velit ⁊ possit salutē aniaꝝ ꝓcurare quā ipse posset. ⁊ ex hoc videt ꝓbabiliter eccle iminere nota bile dispēdiū ⁊ piculū nisi assentiat. d. c. in scripturis ⁊ c. olim. eadē causa. ij. q. Fallit hoc in religioso. q̄ si cōsentiret electiōi de se facte extra suū monasteriū sine licētia sui supioris petita ⁊ obtēta ipso iure electio esset nulla. quā licētiā solus ꝑlatus sine ꝓsensu capli sui pōt dare. c. si religiosus. de elec. li. vj. Sūt fallit in p̄dicatoꝝib⁹ minoꝝib⁹ ⁊ aliis mēdicātib⁹ q̄ etiā de licētia suoꝝ ꝑlatoꝝ electōi. postulatōi. ꝓuisioni seu vocationi extra administrationē sui ordinis i discordia celebrate ꝓsentire nō ꝑñt. aliter ē irritū ⁊ inane. c. quorundā. eo. lib. vj. Tertio peccat mortaliter qñ ꝙ viaz illicitā refugit. puta abscondēdo se: nisi ex spāli instinctu spūssti. Si aūt nō cogit̄ ꝙ obediētiā: nec imīnet ꝓbabile piculū eccle si refugerit ꝓpter pigritiā ꝙ viā licitā peccat venialiter. Si vo ꝙ būilitatē reputās se

¶Jnfra qđ tps teneē ꝓsenti- (indignū sic merek. re electus? R. infra mēsem a die p̄ntatōis electōis. alias 31
ter est nulla ipso iure: nisi supioris req̄rat assensus. c. q̄ sit. de elec. li. vj. Quid si electio tenuit de iure naturali: puta qz interuenit ꝓsensus eligentiū ꝙ nō tenuit de iure. qz obmissa fuerūt subalia iura? R. ꝺm Jnno. quē sequunē cōiter doc. in.c.qđ sicut. de elec. q̄ electꝰ si ē ꝓfirmat⁹ ē verus ꝑlatus. ⁊ nō teneē resignare.

Elemosyna ꝺm. s. Bona. in. iij. dist. xx. pte. ij. ar. j. q. iij. accipitur cōmunissime ꝺm q̄ cōprehēdit oē opus misericordie ip̄ēsuz siue ꝓprio siue sibi. iuxē illō Eccli. xxx. miſere aie tue: cōiter ꝺm q̄ iportat oē pietatē op⁹ impēsuz ꝓprio corporale siue ispūale. ꝓprie vo ꝺm q̄ iportat op⁹ pietatē impēsuz ꝓprio ad releuādā indigētiā corpalē: ⁊ dī ab eleo qđ est vbū grecū: qđ idē est qđ misereor: cui⁹ imperatiu⁹ ē eleyson. i. miserere. a q̄ eleos. i. misericordia. sic ideo dz dici elyna nō elemosena vel elimosina.

¶Utrū elyna cadat sub p̄cepto? R. ꝺm Ri. i. iij. dis. xv. ar. ij. q. ij. q̄ sic ꝙ p̄cepto legis nature. j. Jo. iij. Qui habuerit ꝙbam bui⁹ mūdi: ⁊ viderit fratrē suū necessitatē hīe: ⁊ clauserit viscera sua ab eo. quō charitas dei manet i eo? ⁊ legis diuine Mat. xxv. Esuriui ⁊ nō dedistis mihi māducare. ⁊ leg canonice. lxxxvj. di. nō satis. ⁊. vij. q. j. oēs. ꝙ qz p̄ceptū ē affirmatiuū ñ obligat nisi ꝓ loco ⁊ tpe. Et iō ꝓsiderāda ē facultas bñtis et inopia indigētis. Si em̄ hō bz aliq̄d qđ nō sit necessariū sustētationi sue nature nec illoꝝ q̄b⁹ teneē puidere. sicut sunt vxor: filij: serui: ancille p̄ ⁊ hmōi. ⁊ sit tāta necessitas q̄ imineat signa ꝓbabilia extreme necessitatis in paupe: tūc teneē de p̄cepto. Si vo bz aliq̄d supfluū nō solū sustētiōi nature: ꝙ etiaz ꝓueniētie sui statꝰ: teneē de illo facere elemosynā etiā si nō inuenirenē tales q̄ cēnt in necitate p̄dicta. Et si plures occurrerēt q̄b⁹ oib⁹ nō posset subuenire: teneē ceteris paribus illi q̄ magis idiget. Si vo nō bz vltra ꝓueniētiaz sui statꝰ. nec ē q̄ sit in extrema necitate: nō teneē de p̄

¶Quis dz ꝑponi (cepto. ꝓcor. Tho. ij. ij. q. xxij. 2
in elyna? R. q̄ ipsemet. deinde sui. deinde noti. demuz boni. deinde extranei. de q̄ vide ter. pulcrū in. c. nō sat. lxxxvj. di. ⁊ ter. cū glo. i. c. ieiuniam⁹. xlij. di. q̄ qđē iura intellige ceteris paribꝰ vt dictū ē: qz posset eē extraneꝰ in tā arta necessitate q̄ deberet ꝑponi noto ⁊ cōiuncto nō in eōli necessitate ꝓpter ꝓceptū dei.

¶Utrū deputatus executor ad distribuenduz certa 3
bona pauꝑ⁹ possit distribuere inter suos ꝓsanguineos? R. Pa. in.c.j. de coba. cle. ⁊ mu. q̄ sic. nā clericꝰ pōt in pauꝑes ꝓsanguineos de rebus eccle dare q̄. ē distributor. vt in.d.c.j. ⁊. xxj. q. j. c. fi. sic ⁊ ꝑlatꝰ. ar. i. l.

si mãdauero. §. si tibi centũ. ff. mãdati. sibi aũt nõ põt distribuere. vt in. d. §. si tibi centũ.

4 ¶ Utrũ ei q̃ põt laborare sit dãda elymo: R. q̃ non. arg. lxxxij. dis. c. eps. qd̃ verũ intelligit̃ qñ p laborẽ sibi põt puidere. ꝛ sic limita. l. vnicã. C. de mendi. vali.

5 ¶ Utrũ sit danda pcõrib⁹: R. (de q̃. §. Colonus. q̃ sic. vt in. d. c. q̃escamus. ꝛ. j. q. ij. q̃ pio. nisi qñ ꝓpter securitatẽ sibi negligeret iusticiã: quia tunc subtrahẽ.

6 ¶ Quis põt facere elymã: (dus ẽ. v. q. v. nõ oms. R. q̃ libet q̃ põt donare. de q̃bus dictũ est. §. Donatio. j. ꝛ etiã aliq̃ qui nõ põt donare: sicut monachi: filij ꝛ hmõi. q̃ sunt in ptãte alterius vt serui. q̃ in q̃tuor casibus põt facere elemosynã. Primo existẽti in magna necessitate põt facere elemosynã qñ nõ est tps vt possint habere recursum ad superiorẽ. vt no. Pa. in. c. si quis. de furtis. ꝛ no. glo. in. c. nõ dicatis. xij. q. j. Scõs qñ p̃dicti de licẽtia suor superiorũ peregrinant̃ vel sunt in scolis: q̃ põt facere elemosynas quas alij honeste pegrini ꝛ scolares cõiter faciũt. arg. l. vlti. C. ad macedo. ꝛ. l. si lõgius. ff. de iudi. ꝛ. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. ꝛ. c. ꝓterea. de offi. deleg. Facit glo. i cle. ij. §. pe. de vi. ꝛ bone. cleri. Tertius qñ videt aliquẽ in extrema necessitate: etiã ꝓtra suprioꝛ ꝓhibitionẽ põt ei elemosynã dare: q̃ tũc oia sunt coia iure diuino. imo tenent̃ hm Ric. vbi. §. q. vj. ꝛ glo. xij. q. j. in. c. nõ dicat̃. Quartus põt de uolũtate expꝛssa vel psumpta. vtputa quia habẽt administrationẽ a suis superioꝛib⁹ cõmissam. ar. ff. de dona. l. filiusfamilias. §. j.

7 ¶ Quid de vxore nunquid põt⁹ R. q̃ si habeat bona parafernalia: nulli dubiũ est q̃ põt: q̃ sua sunt. de q̃bus dic vt. j. parafernalia. Si vo nihil hz ꝓter votem nõ põt facere elemosynã. xxxij. q. v. q̃ donatio. nisi in octo casib⁹. Primo scõs tert⁹ ꝛ q̃rtus sunt de q̃b⁹. §. in ꝑcedẽti dixi: q̃ filij põt. Quinto si psuetudo loci ita habet q̃ vxores de pane ꝛ vino ꝛ hmõi: faciãt elemosynas: q̃ psuetudo dat iurisdictionẽ. ꝛ licet viri aliqñ ꝓhibeãt debet sibi formare ꝓsciam hm Rodo. ꝛ Jaco. de lau. in summa: q̃ ideo faciũt nẽ nimis dent: sed temperatẽ. Sextus qñ vtiliter gerit negociũ viri puta q̃ videt virũ crudelẽ vel sceleratũ. ꝛ vt de⁹ suspendat irã vel eũ illuminet: dat moderatas elemosynas occulte hm Rodo. Mã ꝓpter elemosynas de⁹ suspẽdit flagella. vt. xxj. q. j. reuertimini. ꝛ ideo bñ facit mulier dãdo elemosynas occulte sine scãdalo viri vt de⁹ eũ adiuuet. Facit. l. soluẽdo. ff. de neg. ge. cũ silibus. ꝛ melius exemplũ Abygail. j. Reg. xxv. q̃ liberauit vitã a morte ꝓpter panes datos Dauid ꝓtra voluntatẽ viri sui. Septimo si vir assignauit sibi certũ q̃d pro victu. ꝛ ipsa abstinet vt inde elymã faciat: q̃ suũ videt. Octauo si mulier est lucrosa puta q̃ exhibita gubernatione ẽ dom⁹ et familie lucrat̃ ex opib⁹ suis: nec intelligo deducẽdas expẽsas victus: q̃ vir tenet̃ eã alimẽtare ꝓpter totẽ: vt dictũ est. §. Dos. ꝛ etiã ꝓpt̃ obsequia ab vxore exhibita. de h̃ tñ vide. j. Uxor. §. ij. ꝛ q̃ possit de lucro facere elymã. tenet sctũs Tho. ꝛ Ri. in. iij. di. xv. ꝛ cõiter summiste sequunt̃ hic cũ theolog. vt Ja. de lau. in summa. Distingue tñ sic: q̃ aut lucrũ est necessariũ sustẽtationi fue ꝛ viri: ꝛ sic nõ põt facere elemosynã: q̃ magis tenet̃ sibi ꝛ viro q̃ alteri. Si vo lucrũ superabundat: sic põt. ꝛ idẽ dic de parafernalibus. vide. j. vxor. §. ij.

8 ¶ De q̃bus debet vel põt fieri elemosyna: R. vt colligit̃ ex canonistis. j. q. j. in. c. nõ est putãda. ꝛ. xiij. q. v. ꝛ ꝓ theologos. in. iij. di. xv. q̃ põt fieri de oñi re q̃ est ꝓpria ipsi⁹ dãtis ꝛ q̃ nõ est obligata restitutõi alicui certe ꝑsone siue licite sit acq̃sita siue turpiter. Qñ aũt sit restitutõi obligata. vide. j. restitutio. ꝛ vsura. ꝛ in multis alijs titulis. Limita etiã in rebus ꝓprijs hm Rich. vbi. §. q. v. dumõ nõ sunt necessaria ad sustentationẽ nature sue ꝛ suor: q̃ ordine charitat̃ magis dz se diligere q̃ aliũ: nisi esset talis ꝑsona de cuius morte immineret notabile nocumentũ reipublice ꝛ ꝑfectui anie: q̃ tũc esset ꝑfectõis nõ necessitat̃. de tali dare

¶ Quot sunt genera elemosynarũ: (elemosynã. 9
R. tria. vt dñ in. c. tria. xlv. di. Primũ corpale. ꝛ hꝫ consistit in opibus miscdie corpalis q̃ sunt pascere esurientẽ: potare sitientẽ: vestire nudũ: hospitẽ recolligere infirmũ visitare: redimere captiuũ: mortuũ sepelire. vñ vsus. Visito: polo: cibo: redimo: tego: colligo: condo. Scdm ꝛ tertiũ genus ẽ spũale. s. remittere iniuriam: ꝛ corrigere deliquẽtẽ. vt in. d. c. tria. Adduntur alia q̃nq̃. s. ꝑsulere dubitantẽ: ꝑsolari tristẽ: supportare onerosos: docere ignorãtes: orare ꝓ oibus: de q̃bus. j. miscdia. §. j. Et q̃ sunt digniores vide Ric. vbi. §. q. iiij. ꝛ. j. satisfactio. §. ix.

¶ Aduerte q̃ dare elemosynã intentiõe subleuandi 10
necessitatẽ ꝓximi est opus miscdie: ꝫ dare intẽtione recõpensandi ꝓ debito diuine offense sic e opus iustitiae: ꝛ sic ẽ satisfactoria ꝓprie: ꝛ ptinet ad meritum dimissionis pene: ꝫ ꝓmo mõ ptinet ad meritũ vite hm

¶ Utrũ paupibus cõpetat ali (Ja. de lau. in sum. 11
qua actio ꝫ diuites vt eis subueniant: R. Pa. in. c. si q̃s. de fur. q̃ nõ: ꝫ bñ põt ꝛplorare officiũ iudicis seu superioris vt eos cogat: ꝛ eccl̃ia põt eos cogere. vt no. glo. in. c. sicut. bi. xlvij. di. ꝛ ar. in. c. nullus laic⁹. de iure pa. qd̃ limita verũ qñ sunt in tali necessitate ꝛ diuites in tali abũdãtia q̃ tenet̃ eis facere elymã de ꝓprio

¶ Utrũ q̃s possit furari vt faciat ele- (pto: alis nõ. 12
mosynã: R. q̃ nõ: q̃ nõ sunt facienda mala vt veniãt bona. xiij. q. v. forte.

Emancipatio est relaxatio patrie ptãs q̃ coram iudice cõpetẽte voluntate pris ꝛ voluntate filij ꝓcurẽte ꝛ in vtriusq̃ pñtia: dicta ex eo q̃ ex manu. i. ptãte pris ponit̃ filius. elicit̃ hoc ex. l. nõ nudo. C. de emã. li. ꝛ qd̃ ibi no. insti. q̃

¶ Quit põt (bus modis ius pa. pote. sol. §. ꝓterea. 1
emãcipari: R. infans de spãli licentia principis.

¶ Utrũ tenea̅t pr̃i emãcipare filiũ: R. nõ regulariter 2
q̃ pria ptãs inextimabilis est. ff. de leg. j. l. filiusfamilias. §. vt q̃s beredẽ. Silr nec filius põt cõpelli vt emancipet̃ a pre. Limita nisi ex cã hm Bar. in. l. q̃dã cũ filiũ. ff. de ꝛb. obl. hz aliter dicat glo. insti. qui mo. ius pa. po. sol. §. fi. Mã in his q̃ sunt voluntarie iurisdictõis nõ põt q̃d fieri altero iuito: vt in auẽ. q̃. mo. na. effi. sui. §. si vo. Fallit hꝫ ꝓmo si pr̃i male afficit filiũ ꝛberibus ꝫ pietatẽ. Itẽ si cõpellit eũ peccare in corp⁹ suũ. Itẽ si filius ẽ arrogat⁹ impubes: ꝛ pubes fact⁹ ꝓbat nõ sibi expedire esse arrogatũ. Itẽ si pr̃i aguit sibi relictus legatũ vt emãciparet filiũ: q̃ in istis casib⁹ tenet̃ pat̃ eũ emãcipare. vt no. Azo in sum. C. de emã. li.

Empbiteosis dr̃ ab em. i. in. ꝛ fitos. i. fides. ꝛ thesis. i. positio: q̃ res fidei accipiẽtis cõmittit̃. vel dr̃ melioratõis ptractus siue datio ad libellũ: ꝛ est medius ptractus inter locationẽ ꝛ vẽditionẽ: de q̃ vide glo. in. c. potuit. ꝫ locato. Unde empbiteotecarius vel empbiteota est qui accepit rem immobilem perpetuo et hereditario iure colendaz: vel meliorandã: vel ad tẽpus puta secdam vel tertiã generationẽ: vt in auẽ. de nõ alie. §. empbiteosim. Et quõ ꝓbit̃: no. i. l. j. C. de iure empbi.

1 Utrū ꝓtractus emphiteoticus differat a cōtractu
censualali: R. q sic: qz p ꝓtractū emphiteoticū transit
solū vtile dñiū. vt in.l.j.§.q in ꝓpetuū.ff. si ager vec.
Sed p censualē trāsferē nō solū vtile § etiā directuz:
z fit qñ dī: ꝓcedo tibi talem rem z trāsfero in te q̄cq̄d
iuris habeo in ea: z soluit annuatim cert⁹ cēsus. tex.
est singularis in.c.constitutus. iūcta glo. de reli. vo. et
etiā si dicat. ꝓcedo tibi talē rē in emphiteosim ꝓpetu
am trāsferendo in te q̄cq̄d iuris habeo in illa, p certa
annua pensione erit ꝯctus cēsualis. casus ē singularis
in.d.c.ꝓstitutus: z illa vba in emphiteosim imꝓpzi
anē. vt in.l.si vno. in pn.ff. locati. z in isto ꝓtractu nō
habet locum pena.c.potuit. de locato. z.l.ij.C. de iu.
2 Utrū accipiēs emphiteosim vsq; ad (re emphi.
tertiā generatiōez: nec dicit inclusiue vel alia eq̄polēl,
tia vsq; intelligat excluſiue: R. q si vsq; pomē a le,
ge sup gradu sic stat inclusiue. vt iusti. de succe. ag. §.
fi. no. C. vñ legitimi. l. certū. z in.c. non dz. de ꝓsang. z
affi. Sed si pomē ab hoie in ꝯctu obligatorio: tūc po
nit excluſiue. l. veterib⁹. ff. de pac. Sed q̄dā intelligūt
hoc in eo q augeret obligationē: § in casu nr̄o nō au,
get sz facit eā trāsmissibilē: z ideo includit fm Cal. z
placet. Bal. tñ in lege meminisse. ff. de offi. ꝓcō. dicit
in re eccīe si dicat vsq; ad tertiaz generationē stabit
inclusiue. si vo vsq; ad q̄rtā stabit excluſiue: qz vltra
tertiam generationē nō potest fieri inuestitura. vt in
.d.§. emphiteosim.
3 Sed nūquid stipes cōputabit: R. q nō: qz accipi,
ens nō est generatio suipsius: z in gradib⁹ stipes non
cōputat in numero. ff. de gradib⁹. l. iuriscōsult⁹: sicut
vnus nō est numerus: § p̄incipiū numeri.
4 Utrū emphiteosis q̄ fit de generatiōe in generatio
nē assimilet inuestiture feudali: R. q sic. vt no. Bar.
in.l.si mihi z ticio. ff. de ver. obli. z tex. cum Bal. in.c.
.j. de vasallo de crepite etatis.
5 Utrū ius emphiteoticū trāseat ad extraneos bere
des: R. q fuerūt opiniones: § mihi placet opi. Jo. de
imo. in.c.fi. de loca. dicentis: q sic etiā in re eccīastica
dūmō sit data cū illa solēnitate. c.j. de rebus ecc. non
alie. li. vj. z.c. sine exceptione. xvij. q. ij. de q̄ vide. §. alie.
6 Utrū pater q̄ accepit em, (natio. §. ij. iij. z. iiij.
phiteosim p se z suis filijs possit illā p̄legare vni filio
rū: R. Bal. in.c.j. in ti. an agnatus. in. vj. colū. tenet
q si emphiteosim: § nō feudum z multi alij. Ang. vo
p̄silio. xviij. tenet q nō: qz ius est quesitū filijs nisi al,
teri filioꝝ tantūdez de alijs bonis p̄legasset. alleg. l. j.
.§. assignare. ff. de assi. liber. iuncta. l. si cū dotem. §. si
pater. ff. solu. ma. vbi p̄ pōt diminuere ius filie ex pri
ma ꝓmissione: dūmodo tantūdē eidē relinquat q̄tū
diminuit. z sic ꝓcor. dicta doctoꝝ.
7 Utrū veniat filie qñ accepit ꝓ se z suis filijs: R.
fm Jo. de imo. in.c.fi. de loca. q nō p singulare dictū
Archi. in.c.si q̄s suadente. xvij. q. iiij. vbi voluit q ī ma
teria ꝓtractuū masculinū nō ꝓcipiat femininū. per. l.
veterib⁹. ff. de pac. B idē tenet Bui. de suza. q̄ fuit do,
ctor. Archid. i legib⁹. z Ray. de sozi. i. l. tres frēs. ff. de
8 Utrū emphiteo, (pac. z Lu. de ro. p̄silio. xxiiij.
ta possit dimittere rē emphiteoticā z se liberare quā,
do vult: R. lz alicq̄ distinxerūt an sit obligat⁹ rōne rei
z sic possit an ratione p̄sone: z non possit. vt dicit do.
Oldoar. tñ Ja. est ꝯ tenēs q nullo mō pōt. z idē Pa.
in.c. iudicatū. de imu. eccle. qz q̄d a p̄ncipio ē volūtaq
ex postfacto ē necessitatis. l. sicut. C. de act. z ob. Jtez
qz p̄sonaliter ē obligat⁹ ad p̄sionē. l. j. z. ij. C. de iure
emphite. § tenet p̄sonaliter: cū oēs actōes sint p̄sona
les. insti. de ac. §. appellam⁹. z sic dimittēdo rem obli
gare ad p̄sionē: qz p̄sonales actiōes sunt affixe ossi.
Utrū possit alium (bus nr̄is. l. q̄s §. ff. de pecu. 9
emphiteotā facere vel alteri locare: R. q sic. insti. lo,
ca. §. adeo. qz nō est ꝓprie alienatio vera.
Utrū emphiteota cuiuscūq; etiā eccīe possit dona 10
re aut legare meliozatōes q̄s fecit in re emphiteotica
vel ipam rē emphiteoticā sine alia solēnitate: R. glo.
in.c.fi. ō loca. q sic: z cōiter sequunt doctoꝛes. Bart.
tenet verū in emphiteota fisci: § nō in emphiteota p̄,
uati. in.l.fi. C. de iure emphite. p.l.ij. C. eo. Sed Bal
in.l. vsufructu. ff. sol. ma. repbēdit Bar. z dicit eū ma
le intellexisse. d.l.ij. qz loquit q̄ñ alienat ꝓprietatē sic
ius dñij: § qñ alienat donādo vel legando saluo iure
dñico semp tenet donatio vel legatū. vñ dicit Pa. in
.d.c.fi. de loca. q vbicūq; ꝓbibet vēditio facta cōme
moratiōe de p̄cio. vt in.d.c.fi. z.d.l.fi. nō intelligit de
alia alienatiōis specie. vt i.l.fi. C. de p̄di. curia. Et per
hoc infert q etiā ꝓmutare pōt. z sic limita. l. statulibe
ri. §. q̄ntus. ff. de statuliber. z qō no. i.l.ij. C. de vsuca.
p empto. vbi tenet q noie emptōis z vēditiōis intel
ligit oīnis ꝓtract⁹ p quē dñiū rei trāsfert. Tutius tñ
est vt nō ꝓmutet sine p̄sensu dñi: ꝓpter doctoꝛes mul
tos q̄ tenēt q nō pōt ꝓmutare. in.d.l.fi. z.d.c. potuit.
pignoꝛi tñ obligari pōt. l. tutoꝛ. §. fi. ff. de pigno. act. li
cet sit tutius facere cum p̄sensu dñi fm Spe.
Utrū possit vēdere rem emphiteoticā eccīe vl me 11
liozatōes p̄dictas: R. Pa. in.c.fi. de loca. q sic: dūmō
banc solēnitatē seruet. Primo q req̄rat p̄latū vel re,
ctorē eccīe: q̄ dī eccīa. vt. vij. q. j. scire. Secdo q denū
ciet p̄ciū qđ offert vere. l. fi. C. de iure emphi. Tertio
q eccīa nō rñdente labanē duo mēses. hec, p̄banē in
.d.c.fi. Quarto q nō vendat, p̄hibitis p̄sonis q̄s po,
nit glo. ibidē. z sunt oēs p̄sone q̄ nō sunt faciles ꝓue,
niri sicut capitanei z bmōi: ex q̄bus p̄iudiciuz posset
pati eccīa. vt. ff. q̄ satisfda. co. l. ij. Quinto q nō vēdat
nisi vtile dominiū sibi cōpetens: z meliozatiōes q̄s in
re fecit. Sexto q ꝓpus nō ceciderit a iure suo: puta nō
soluēdo canonē: qz in. l. nemo. ff. de reg. iu. dī. Nemo
plus iuris in aliū trāsferre pōt q̄z habet.
Utrū p̄dicta debeat obseruare supficiarius ec, 12
clesie quādo vult vendere qui est domin⁹ supficiei q̄
sup solo alicuius edificat domum donando sibi cen,
sum paruum: Rñ. Bar. in.l.j. §. pe. ff. de supfic. q sic
pea. l. ij. C. ne rei dominice vel temploꝝ. Sed do,
minus Car. est ꝓtra. Ange. vo dicit ibidē dictū Bar,
tho. equum: sed iure non p̄bari: z ideo ante factum
sequendo post factū Car. Mo. tamē fm Bal. in aut.
qui res. C. de sacrosan. eccle. q qui cadit a solo cadit
a supficie. ar. d.l.j.
Utrū p̄fata solēnitas sit seruanda in empbiteo, 13
ta p̄iuati seu secularis: R. q non nisi solum vt requi
ratur dominus an emere velit meliozationes z non
vendat talibus p̄sonis quibus dominus cōmode nō
possit habere ius suum vt potentioꝛibus z bmōi: alis
caderet a iure suo. vt in.l.fi. C. de iure emphi. z no.
glo. in.d.c.fi. de loca.
Utrū frāt fratri possit alienare sine p̄fata solēnita 14
te: R. Bal. in.l. voluntas. C. de fideicō. q sic: qñ duo
fratres bñt emphiteosim paternā eccīe etiam q vn⁹
pōt iura sua alienare alteri sine p̄sensu eccīe.
Utrū possit dari in dotem. vide. §. §. vij. 15
Utrū debeat fieri remissio canonis. i. annue vel re, 16
gularis solutionis ꝓpter guerrā: R. q licet sit diuer,
sa opinio: tu dic q si quātitas canonis est ita magna

q̄ si res locarē de anno in annū nō plus pcipē: tūc pcedat opi. q̄ fiat remissio nō solū ꝓpter guerrā: imo etiā ꝓpter aliā sterilitatē. vt dicit Bal. in l. j. C. de iur. emphi. & ibi dicit Bar. q̄ nō est ꝓprie ptract⁹ emphiteuticus tūc q̄n dat tanta q̄titas sicut ꝑ locatiōe. Si vo est modicus vt cōiter fit: tunc nō fiet remissio ar. l. si merces. §. vis maior. & l. ex pducto. §. j. & l. fi. vno ff. locati. nisi suba rei penitus ledat: vel nisi fundus captus ab hostibus desperat posse rebaberi: q̄ tunc fiet remissio. vide gl. in. d. c. fi. & l. j. C. de in. emphi. Et idē dic de augmēto rei q̄ nō auget pensio in casu in q̄ nō minuit ꝓpē ei⁹ lesionē: sm Bar. in l. j. C. eo. ti.

17 ¶ Utrū fundo inūdato a flumine liberet emphiteota a canone? R. Pa. in. d. c. fi. q̄ sic: q̄ dī deperditus. l. iij. §. labeo. cū si. ff. de acq̄r. pos. Itē fundus inūdat⁹ & occupatus ab hostibus equipat. l. cū vn⁹. §. fi. ff. de bo. auc. iu. pos. qđ verū credo q̄n nō est spes recuperationis: intellige si in totū perijt vel vltra dimidiā. Secus si sola medietas perijt: quia nō liberat. ar. l. etiaz ptis. ff. vsufruc. & l. q̄ de tota. ff. de rei ven. Iz alij velint q̄ septem ptes perierint si debet liberari. Sed magis placet qđ dixi q̄ in dubio ptis appellatione intelligitur dimidia. dicta. l. etiam partis.

18 ¶ Utrū destructa re emphiteotica. Verbi gra domo ex igne fortuito si reparet teneat emphiteota pseuenire? R. sm Alcho. d̄ ma. in. l. j. C. de iur. emphi. q̄ nō: q̄ illud dī nouū: facit qđ dicit Bar. in. l. dāni. §. si is q̄. ff. de dā. infec. vbi vult q̄ si q̄s obligauit se alicui habēti domū in villa dare de aqua recēti in estate destructa domo destruit obligatio: Iz postea reficiat. facit etiā qđ voluit Bar. i. l. de pupillo. §. si q̄s riuos. ff. de no. ope. nun. vbi dicit q̄ q̄ reficit de nouo. facit. l. inter stipulātē. §. sacrā. ff. de vbo ob. Idē voluit Ange. in. l. j. §. si quis edificiū. ff. de no. ope. nun. & Bal. in. l. si vt ꝓponis. C. de nup. vbi dicit. Dictat pstitutio ecclesie q̄ nemo faciat fortaliciū nouū in cōsulto papa: an filij possint reficere destructū castrum ꝓpter rebellionē pris: & dicit q̄ nō. ita facit. l. cū alijs. C. de cura. fur. vbi si furiosus efficit sane mētis: expirat curatoris officiū: nec reuiuiscit si postea redit in furiā: & dz si bi dari nouus. Idez facit qđ no. doc. de eccl'ia repata an sit eadē. vt no. in. c. de fabrica. de pse. di. j. & in. c. pro posuisti. & c. ligneis. de pse. ec. vel alta. & in. d. §. sacrā & sm illud limita omnia ista.

19 ¶ Utrum emphiteota nō soluēs canonē cadat a iure suo? R. q̄ si p triennū nō soluit a iure cadit si est priuati. vt l. ij. C. de iur. emphi. Si vo est eccl'ie p biennū nō soluēs cadit ipso facto nisi celeriter soluat. vt in. d. c. fi. & nō dicit celeriter soluere sm Bal. in addi. ad Spe. tit. de locato. si expectat libellū vel reqsitionē sm glo. no. in. d. c. fi. ista celeritas erit in arbitrio iudicis vt pside rata pauptate & alijs iudicet qđ est valde equū: q̄ cū ista more purgatio p celeritatē pdictā nō habeat locū in emphiteota puati sm Jo. de imo. in. l. insulā. p. de vbo. ob. & Ange. sed soluz eccl'ie q̄ mitius agit ꝓpterea merito arbitriū boni viri magis est seqn dum in hac celeritate.

20 ¶ Utrū emphiteota nō soluēs p biennū vl triennū cadat a iure suo si dns tenebat sibi in tāta q̄titate vl maiori? R. Pa. in. c. bona fides. de deposito. q̄ nō: q̄a exceptio cōpensatōis q̄ ad euitādā penā debētis soluere fit ipso iure. vt est tex. no. iūcta gl. in. l. si pstat. C. de cōpen. vbi doc. sic determinant.

21 ¶ Utrū dns recipiēdo canonē ab emphiteota qui ceciderat a iure suo ꝓpē nō solutiōz ꝓiudicet sibi? R. Pa. in. c. fi. de loca. aut eum expulit: & sic nō ꝓiudicat sibi. aut nō expulit: & tūc aut recipit canonem ꝑ ipe post mortā ptractā: & sic ꝓiudicat sibi: q̄ videt p actū pauī renūciasse iuri suo. c. sollicitudine. d̄ ap. aut recipit canonē ꝑterito cū ꝓtestatione q̄ nō intendit sibi ꝓiudicare: & sic nō ꝓiudicat: aut nō fecit ꝓtestationē: & simplr recepit: & in hoc fuerūt opiniones. Sed de subtilitate iuris dicendū q̄ nō ꝓiudicat. q̄ in dubio nō videt q̄s velle renūciare iuri suo. vt in. c. sup b̄. de renū. ff. de ꝑba. l. cū de indebito. Facit glo. in. l. cuz q̄d. ff. si cer. pe. q̄ dicit q̄ si trado magnā q̄titatē pecunie dicēdo tolle nō ꝓsumit donatio simplr ex hoc: & mutuū vel depositū: nisi aliud appareat respectu psone. Sic in ꝑ posito. & Iz glo. dicat vel ū esse q̄ recipiēdo canonē ꝓ iudicat in ꝓuato: nō in eccl'ia q̄ habet caplm: tn Pa. vbi. §. dicit q̄ nō dicit verū: q̄ solus ꝓlatus in acq̄rēdo ꝓiudicare pōt: & deteriorez facere. vide glo. xvij. q. vj. §. pe. sentit Inno. in. c. ij. de dona. & doc. in. c. q̄n. de rei. & ideo solus ꝓlatus. recipiēdo canonē sine psensu capli ꝓiudicat eccl'ie. Sed aduerte hic q̄ Pa. in. c. vt sup. de re. ec. n̄ alie. Limitat Frede. psilio. clxxxiij. qui tenet q̄ res emphiteotica redita ad eccl'iā ꝓpter nō solutionē pēsionis pōt iterū dari ei q̄ cecidit a iure suo sine aliqua solēnitate & causis reqsitis in alienatione rei eccl'iastice a ꝓlato eccl'ie sic dicēs hoc verbi ꝓma causa pcessionis duraret: puta q̄ erat castr̄ in feudū qđ ꝓpter custodiā erat potius dānosum eccl'esie & bmōi: q̄ nō est noua alienatio: Iz executio ordinationis antique. Sed vbi prima causa pcessionis cessaret: puta q̄ ager datus ad excolendū tractu tp̄is excultus reuertit ad eccl'iam: tūc dari non poterit in emphiteosim vl feudū sine debita solēnitate & causis reqsitis in alienatione rei eccl'iastice. Et sm hoc videret vera opinio glo. p̄dicte. Sed q̄ nō possit dare de nouo ei q̄ cecidit a iure suo ꝓpter nō solutionē pensiōis q̄n cessat causa ꝓpter quā fuit data in emphiteosim sine solēnitatibus & causis reqsitis in alienatione rei eccl'iastice nō credo Pa. q̄n fit ei q̄ cecidit vel ei⁹ heredibus: q̄ videt tex. d. c. fi. ꝓtra eū & psuetudo. sed bene esset verū q̄n alteri q̄m ei q̄ cecidit vel eius heredibus vellet dari: vel q̄n iam eccl'ia ꝑ aliqđ tēpus pacificam habuit possessionē talis rei. Et sic concorda opiniones.

¶ Querit i quot casib⁹ emphiteota cadit a iure suo? R. q̄ in q̄nq̄ casibus. Prim⁹ q̄n negat pensionē dño petēti eā & negat se ēphiteotā illi⁹ sm Pe. belye i tractatu de ptractu emphiteotico. Rō: q̄ magis dz opari ptumacia expressa q̄ tacita. l. si ita expressum. ff. de cōdi. & demō. & emphiteota non soluēte p triennū canonem res cadit in cōmissum. vt. j. dicet. q̄ tacite negat dominiū recognoscere: ergo multo fortius vbi expresse 22

¶ Scōs casus est quādo vendit sine dñi (negat. voluntate rem emphiteoticam sm eundē Pe. vbi. §. qđ limita sm Spe. in ti. de loca. & Bart. in. l. sequitur. §. item labeo. ff. de vsucap. Imolam & canonistas in. c. potuit. de loca. verum si res sit tradita: quia si non est tradita: Iz vendita non cadit in cōmissum. & etiam si esset tradita tamen hac lege: vt si dominus vellet emere ꝓ tantundem illi emptor restitueret eam: q̄ sic non cadit. vt no. Ange. in. l. voluntas. C. de fidei. cōmissis. 23

¶ Quid si vendidit & tradidit simplr: sed postea redemit? R. nihilomin⁹ cecidit a iure suo: quia per alienationem ius est quesitum domino: & ideo sine facto suo non pōt auferri ab eo. 24

25 ¶Sed pone q̄ sunt duo dñi rei emphiteotice ⁊ vendidit rem ⁊ pleñsu vnius tñ ⁊ nō alterius: Rx. q̄ cadit solū ꝑ parte illius: q̄ nō plus puniri ꝺebet q̄ ꝺeli querit. l. heres. ff. ꝺe his q̄bus vt indig.

26 ¶Tertius casus est qñ res emphiteotica est data ꝑ se ⁊ suis filijs nepotib⁹ ⁊ heredib⁹. tūc si filius vel nepos refutat hereditatē cadit: q̄ eā nō pōt habere. vt no. Bar. in. l. vt iurisiurādi. §. si liberi. ff. ꝺe ope. li. secus si nō poneret verbū ⁊ heredib⁹: q̄ sic refutata hereditate non caderet: q̄ ꝓcessio in ꝓmo casu requirit vtrunq; vt. s. sit filius vel nepos ⁊ heres. vt in aut. ꝺe nō alie. §. emphiteosis. ⁊ iō feuda q̄ trāsēnt ad filios vt filios: ita si heredes sint dicunt venire in hereditatis petitione. vt in. l. itē videdū est. ff. ꝺe pe. here.

27 ¶Quartus casus est qñ q̄s accepit emphiteosim ꝑ se ⁊ suis filijs: ⁊ mozit sine filijs legitimis relictis solum naturalibus: q̄ reuertit ad dñū. Qꝺ limito ꝶm Bart. in. l. ex facto. §. si q̄s rogat⁹. ff. ad treb. verū qñ emphiteosis ē data ab eccl'ia: q̄ ꝓsumendū est q̄ ꝺe illegitimis nō cogitauit: ꝑ qñ data ē a ꝓuato emphiteosis sic veniet ad illegitimos in tali casu. Et sic intelli.

28 ¶Quintus casus est qñ emphi- (ge ⁊ limita Spe. teota nō soluit canonē. ꝺe q̄ ꝺic vt. ꝑ. §. fin.

29 ¶Quid si sunt plures heredes ⁊ oñes ꝓter vnū soluerunt pensionē? Rx. glo. in. ꝺ. c. fi. q̄ nō cadunt si soluerunt totā: secus si nō totā: q̄ caderēt oñes: ⁊ ideo soluant totam ⁊ postea agant ꝓtra nō soluentē.

30 ¶Utr̄ heres ignozās rem emphiteoticā ⁊ nō soluēs cadat? Rx. glo. in. l. ij. C. ꝺe iur. emphi. ⁊ Bar. ib. ꝺez. ⁊ glo. ⁊ Dy. in. l. cū filius. §. in banc. ff. ꝺe ✠. ob. q̄ cadit: ꝑ restituit ꝺe eq̄tate. Idem ꝺic ꝺe minoze q̄ nō soluit p. l. fi. C. in q̄. cau. in integ. resti. nō est necessaria.

31 ¶Quid si dñs sit mozt⁹ ⁊ hereditas iaceat p triēnium in quo emphiteota nō soluit? Rx. q̄ non poterit expelli neq; cadit. vt ptz p ꝓdicta.

32 ¶Utrū filia p̄mor. emphiteosi qñ instituta est incerta re heres ⁊ iussa ē esse ꝓtēta: ⁊ q̄ nō possit ꝺe bonis suis plus petere? Rx. Bar. in. ꝺ. §. fi. liberi. q̄ nō: quia ꝺicta verba ꝺebent intelligi q̄ nō possit peti plus iure heretitario: ꝑ nō iure emphiteotico vel vt patronus: ⁊ posito q̄ pater ex dispositione sua posset filiā ꝓuare ab emphiteosi: tñ illa ✠ba nō impoztāt. Idē ꝺic q̄ p talia ✠ba nō p̄uat q̄n possit petere dotē maternā ꝶm eundē Bar. etiā si bona sibi a patre relicta sint vltra legitimā: q̄ bona itelligunt ꝺeducto ere alieno: ⁊ es alienū est dos ⁊ sic res emphiteotica.

33 ¶Utrū tutoz pupilli q̄ habet emphiteosim ab eo nō soluēdo p q̄nquennīū cadat? Rx. q̄ sic: q̄ iste tutoz debuit exigere a seipō. l. si pupilli. ff. ꝺe nego. ge. ꝶm Pe.

34 ¶Utrū laudemiū sit soluēdū qñ res em- (vbi. ꝑ. phiteotica trāsit ad aliū emphiteotā? Rx. q̄ sic: ⁊ ꝺz ex cedere q̄nq̄gesimā partē p̄cij rei emphiteotice. l. fi. C. ꝺe iure. emphi. ꝑ ꝺe ꝓsuetudine est tredecima ps ꝶm Hostien. q̄ seruāda est. Fallit boc ꝶm Pet. vbi. ꝑ. in quatuoz casibus in q̄bus nō ꝺebet.

35 ¶Primus qñ heres rōne hereditatis emphiteosim adūt ꝶm Pe. vbi. ꝑ. q̄ dñs ꝓpter laborē habet laudemiū: q̄ laborat mittēdo nouū emphiteotā in possessionem: ꝑ in aditiōe hereditat̄ nō req̄rit talis labor cū heres possit adire ꝓpria auctē. vt in aut. ꝺe here. ⁊ fal. §. i oīb⁹. Quidā tenēt ꝺ. iū p. l. fi. C. ꝺe iur. emphi. vbi ptz q̄ cū q̄s ꝺe nouo adipiscit possessionē rei emphiteotice tenet ad laudemiū: ꝑ in aditōe hereditat̄ ē sic. l. cū heredes. in ꝑn. ff. ꝺe acq. possess. §. ꝺebet. Itē ptz q̄ p alienationē ꝺebet laudemiū: ꝑ aditio hereditat̄ est alienatio: q̄ p eā trāffert dñiuz: ꝑ ꝺebet. Sed p̄i. mū credo verius: nisi ꝓsuetudo sit in ꝓtrarium.

¶Sed q̄d si emphiteota ꝺonauit rē emphiteoticā? 36
Rx. Pe. q̄. ꝑ. q̄ ꝺebet laudemiū: q̄ magis fauendū ē illi q̄ rē habuit titulo oneroso: sic q̄ emit q̄ qui titulo lucratiuo. Et ideo sicut p̄mus ꝺz sic ⁊ iste: ⁊ q̄ p̄mus ꝺebeat habere. in. l. fi. C. ꝺe iur. emphi. Itē q̄ legatū et ꝺonatio eq̄parant: ꝑ ex legato ꝺebet. l. is q̄. ff. ꝺe leg. iij. ꝑ ⁊ ꝺonatari⁹. Nec obstat q̄ emphiteota pōt ꝺonare sine volūtate dñi: q̄ ꝺ ꝓcesso nō sequit q̄ ꝺebeat laudemiū. Iū tenet Spe. ti. ꝺe locato. s. q̄ nō tenetur.

¶Scōs casus est qñ res emphiteotica fuit vēdita et 37
tradita: post retradita fuit ex antiq̄ cā. Secus si fuisset retradita ex noua: q̄ ista retraditio esset sibi poti traditioni in q̄ fuit vēdita. Itē ad multitudinē tradi. tionū sequit multitudo laudemioz. l. quicū q̄. C. ꝺe ser. fugi. Intellige ex noua cā. Secus in antiq̄: q̄ nō

¶Tertius casus ē qñ (videt alia traditio ꝑ ꝓma. 38
plures habētes rē emphiteoticā cōem diuidūt eā inter se: q̄ cū ꝺ possint facere dño irrequisito. vt no. Bar. in. l. voluntas. C. ꝺe fideicō. Rō: q̄ cā ꝓpter quā ꝓhibet alienari in extraneū ē: q̄ extraneus nō ꝺz necesse recognoscere dñm. vt no. in. ꝺ. l. fi. q̄ cā cessat qñ vendit alteri emphiteote socio suo: ⁊ ideo nō ꝺebet laudemiū ꝶm Guil. ⁊ Bar. p. l. p diuersas. C. mā. q̄ ista est alienatio necessaria. Alij tenēt q̄ ꝺebet: q̄ añ diuisionē nullus est dñs istius ptis magis q̄ illius: ꝑ post diuisionē q̄libet est dñs ptis suc. ff. ꝺ leg. ij. l. meuius. §. duob⁹. ꝑ videt alienatio. Sz tu tene p̄mā opi. Bart. quā no. i. l. ⁊ iō. ff. ꝺ ꝺicē. fur. nisi ꝓsuetudo sit in ꝺ. iū.

¶Quartus casus qñ q̄s vēdit: ꝑ re integra discessuz 39
est a vēditiōe: q̄ dñs nō ꝺz mittere nouū emphiteotā in possessionē. sed tñ Pe. vbi. ꝑ. ꝺicit q̄ ꝺebet: q̄ p eū nō stetit. Ideo pinde est ac si misisset. Qꝺ credo ver.

¶Utrū emphi- (ꝺe rigoze iuris. Secus ꝺe eq̄tate. 40
teota cadens a iure suo perdat meliozatiōes quas fecit in re? Rx. Pa. in. ꝺ. c. fi. q̄ sic. x. q. ij. hoc ius. ⁊ in. ꝺ. l.

¶Utrū emphiteota cadat ex (ij. C. ꝺe iur. emphi. 41
deteriozatione facta ab ipo? Rx. Pe. vbi. ꝑ. q̄ sic. q̄ cā finali cessante cessat effect⁹. l. adigere. ff. ꝺe iur. ꝓ. §. q̄uis. sed cā finalis ē meliozatio. vt. l. fi. C. ꝺe iure emphit. iō cadit: q̄ frangēti fidē: fides frangat eidem.

¶Utr̄ dñs possit ꝓpria auctozitate expellere emphi 42
teotā? Rx. Pa. in. ꝺ. c. fi. ꝺicit Cy. post Accur. q̄ nō potest: q̄ emphiteota habet ius in re. vt in. l. j. ff. si ager vec. ⁊ ideo ꝓpria auctozitate nō ꝺebet expelli. facit. l. creditores. C. ꝺe pig. hec opi. est tutioz.

¶Utrū res ecclesie possit ꝺari in emphiteosim? Rx. 43
vt. ꝑ. Alienatio. in. ꝑn.

Emptio ⁊ venditio est alienatio q̄ ꝺam q̄ dñiū ⁊ possessio rei vendite transfert ꝑ traditionē ipsius ꝺominī: vel si nō dñs vsus capiēdi cōditio in ementē ꝑ ipsa soluto precio.

¶An aūt veniat ꝑ nolentē vēditōis oīs alienatio. Bal. 1
in. l. volūtas. C. ꝺe fideicō. tenet q̄ nō: ꝺz in ꝓpio iuris ciuilis veniret. vt ꝑz. l. statuliber. §. v. ff. ꝺe statuliber. vide q̄ ꝺixi. ꝑ. emphiteos. §. x. Aduerte ꝺ q̄ emptio ⁊ vēditio trib⁹ modis pficit. vt no. glo. in. ſti. ꝺe empt. ⁊ ven. in ꝑn. Primo q̄ ad ꝺ vt nō possit discedi ab altera ptiū fit p q̄uētionē etiā ꝺitionalē. Secꝺo q̄tum ad piculum q̄ trāsit ad emptoꝛē sit pure: vt. j. §. rj. Tertio q̄ ad trāslationē dñi vel vsucapiēdi ꝺitionē sit tradendo rem venditā. §. vendite. inſti. ꝺe rerū diui. l. claubus. ff. ꝺe ꝓtraben. emp.

2 ¶Emptio ⁊ venditio nō aliter facit rem emptoris ni si aut pciū solutū sit aut satis eo noīe factū vel aliter fidē de pcio habuerit venditor ⁊ tradat res. vt.l. qđ vendidi.ff.de ꝺbē.ēpt̄.nec pōt eē emptio sine pcio .s. pecunie nūerate.vt instit.de emp.⁊ vē.§.itē pciū. nā vbi aliđ ꝓ alio dat̄ ꝑmutatio ē nō vēditio.ff. de ꝺbē.

3 ¶Sed nūq̄d tradēdo rē vēditor videat̄ (emp.l.j. fidē bñe de pcio? R. gl.in.d.l.qđ vēdidi. q̄ sic:nisi fo rte ēptor diceb at pecuniā bñe ad man? cū nō bñet ⁊ sic tradidit.vt.ff.de pig.ac.l.si q̄si. Silr bz fidē de pcio si vēdit diē solutiōis ēptori.ar.l.ad solutōz.C.đ re iudi.

4 ¶Utrū q̄libz q̄ pōt vēdere possit fidē bñe de pcio vt tradēdo rē emptori trāsferat in eū dn̄iū? R. q̄ nō,pcu rator fisci eccl̄ie ⁊ miōris.vt no.Bar.in.l. a diuo pio. §.§ si ēptor.ff.de reivē.⁊ Cy.in.l.in ciuile.C.de reivē. ⁊ est tex. iūcta glo.in.l. si ꝓcurator fisci.ff. de iur.fisci. no.Pa.in.c.cum olim.el.j.de offi.deleg.

5 ¶Utrū vendēs possessionē vel domū ⁊ bmōi ⁊ quia emptor nō bz pciū tradit eā cū pacto:q̄ nonec sibi so luerit pciū vult sibi soluat pēsionē debitā de ea re: § p cio soluto nihil ampli? vult: licite possit facere? R. q̄ sic.tex.est in.l.curabit.C.de ac.emp.⁊ vē.⁊ fm Azo.i glo.⁊ Bar.⁊ Bal.ibidē. ⁊ Saly. ⁊ Ang.in.l.iulian?. ff.de act.emp.⁊ Jo.de ana.in.c.cōquestus. de vsur.lz etiā iure canonū.⁊ facit gl.in.c. ꝓquestus. quā cōiter sequunt̄ doc.de vsuris.Nec obstat q̄ loquit̄ de eo q̄ ē in mora p? terminū:q̄ sic i mora pōt ꝓstitui a princi pio:⁊ lz aliq̄ theologi ⁊ legiste vt Bu.in.d.l. curabit. dicāt vsurariū q̄n solū pcipit fructū q̄ nō soluit: sec? q̄n de pecunia sua lucratus fuisset:vel ex ea aliquā uti litatē feciss et:q̄ tūc bz locū p̄ma opinio.Tñ mihi vi deat̄ q̄ simplr p̄ma opinio sit vera:q̄ nihil iniustū fa cio si nolo tibi dare possessionē meā vt fruct? tuos fa cias nisi dederis mihi pciū:etiā si illd volebā seruare in

6 ¶Que nō p̄nt vēdi? R. multa. Pcio spūa- (capsa, lia:⁊ de b̄ vide simonia.Sc̄o liber bō:dic vt.j.seruí tus.§.j.Tercia illa quorū vsus est solū malus. vt.s. Ars.Quarto res aliena. Quō aūt teneat̄ q̄ emit.vi de.j.¶Restitutio.j.in verbo emēs.Quinto res pupilli nō p̄nt emi a tutore.l. cū ipe.C.de ꝺbē.emp.⁊ ven.

7 ¶Quo pcio p̄nt vēdi vel emi res? R. q̄ lz varie fue rint opiniones tā legistar.in.l.j. C.de epis.au. q̄. ca nonistarū.in.c.j.⁊.c.cū dilecti.de emp.⁊ vē.Tñ saluo meliori iudicio fm q̄ colligo ex dictis. Sco.in.iij.di. xv.Dico q̄ res tñ vēdi pōt quāti emptorē inuenit:et ecōtrario emi pōt q̄tū vēditorē inuenit. dūmō b̄ q̄tu or ꝓcurrāt.Primū scia.s. q̄ nulla sit deceptio ex pte alteri?:§ q̄libz iporz agscat rē et ei? q̄litatē et valorē. Facit glo. pe.in.l. mort̄ cā capi.ff.de vona .cau.mor. Sc̄m libertas volūtatis.s. q̄ nō faciat ex tali necessi tate q̄ excludat rōnē volūtarij.Quō aūt possit ppēdi q̄ nō fiat volūtarie:ꝑsidera si talis res ptinet ad ne cessitatē vite:sicut sunt granū:medicine:vinū:vestes: dom?:⁊ bmōi sine quib? viuere q̄s ñ pōt:q̄ talia nō p̄nt vēdi ad libitū:§ iustū pciū deberet taxari.Attēdit etiā q̄ nō sit libera volūtate q̄n q̄s vēdere vel emere vult tali pcio ꝓpt̄ euitandū notabile ⁊ enorme dānū. Mā q̄n q̄s nisi vēderet tali pcio vl̄ emeret eēt incursu rus:puta amissionē maioris ptis suoz bonoz vl̄ no tabiliorē:certe ista necessitas ⁊ ois timor q̄ cadit i cō cū.de spō.⁊ in.c.abbas,qđ me.cau. Secus in minori ꝑ charitatē addere afflictionē afflicto.qđ nō lz.l.diu? ff.de offi.ꝑsi.Tertiū q̄ sit prudēs:q̄ magna mētis le uitas redderet p̄ctū illicitū. Quartū q̄ ille q̄ vendit vel emit plus debito possit donare ar.c.ij.de vona.Si vo b̄ q̄tuor nō ꝓcurrūt:tūc nō liceret emere vel vēde re nisi iusto pcio:⁊ sciēter notabiliter plus vendēs vl̄ minus emēs peccat mortalr ⁊ teneat̄ ad restitutōz qđ quidē pciū dz attēdi fm cōem estimationē. vt dicit.l. pcia.ff.ad.l.fal.no.glo.in.c.b̄ ius.x.q.ij.⁊ eā sequunt̄ cōiter doctores.Quō aūt ista extimatio dz fieri q̄n nō est cōitas talis cōmercij.dico q̄ pēsatis raritate labo rib? ⁊ piculis iudicio boni mercatoris determinabit: q̄ alia regula nō pōt dari:⁊ b̄ in re mobili. In immo bili vo extimat̄ fm fruct?.fm glo.⁊ Bar.in.l.ij.C.de rescin.ven.quē sequunt̄ cōiter docto.⁊ tali pcio debe ret vēdi ⁊ emi.de b̄ vide.j.extimatio.§.j.cū seq.Si tñ ꝑdicta ꝓcurāt credo silr vt mobiles emi posse ⁊ ven di.Et no.q̄ q̄ ad valorē attēdi dz tps p̄ctus emptio nis:vt in.d.c.cū dilecti.⁊.d.l.ij.C. de rescin.vē. nisi sit dubiū an tpe solutiōis sit pl? valitura:fm q̄ dicam.j. vsura.j.§.xxiij.Aduerte tñ ꝑdicta nō bñe locum q̄n plus vēdit rōne tpis:q̄ pciū nō soluit:q̄ lz foret sci ens ⁊ volēs:tñ nō excusaret vsurā:vt plenius.j. vsu ra.j.§.lviij.dicet̄.vide etiam qđ dico.s.Dolus.§.ix. Limita etiā ꝑdicta nisi in casu.de quo.j.§.x.

8 ¶Utrū vēditor teneat̄ dicere defect? secretos emēti? R.vt colligo ex dictis p Ange.in.l. si q̄s cū alit̄.ff.de ac.emp.⁊ vē.⁊ Pa.in.c.inuistū.de rex. ꝑmu.cū distin ctione.q̄ aut si sciret nullo mō emeret: puta q̄ equ? bz defectū talē q̄ potius staret sine equo: ⁊ tūc nullo mō licet celare.Si vo emeret:lz nō ita libēter: tunc si nullū periculū imineat vel dānū emptori:⁊ res nōvē dat̄ vltra iustū pciū attēto defectu latēte:⁊ emptor sit industriosus nō teneat̄ ei reuelare:nec peccat nō re uelādo q̄n solū facit vt iustū habeat pciū.Et qđ dico de defectu intellige de mixtura alteri? rei:vt puta vino limpbato:specieb? q̄bus imiscet̄ aliud q̄ extimet̄. si aūt imineat pciculū vl̄ dānū emptori seu alteri tenetur manifestare:aliter teneret̄ ad restitutōez dāni si acci deret.ar.l.in reb?.§.itē q̄ sciēs.ff.cōmodati.⁊.l.iulia nus.ff.de act.emp.Aduerte tñ q̄ si vēdēs intēdit vē dere vnā rē:⁊ emēs intēdit emere aliā in suba nō va let vēditio:vt si vendēs intēdit vnū agrū vendere: et emēs aliū emere.l.i vēditionib?.ff.de ꝺbē.emp. Idē dic i materia vt si vēdat̄ auricalcū ꝓ auro.d.l.in ven ditionib?.Idē dic in q̄litate subali:puta i domo q̄ est cōbusta.ar.l.qđ tñ.ff.de ꝺbē.emp. Secus in q̄litate accidētali:vt puta i agro sterili quē credit vberē.xxix. q.j.§.bis ita rñdet̄.Fraudās vo i q̄titate: puta i mē suratiōe vt faciūt tabernarij q̄ nō implēt mēsuras vel in numeratiōe ⁊ bmōi:lz teneat venditio:tñ tenet̄ re stituere nec consuetudo excusat eum.

9 ¶Utrū liceat vēdere rē fm q̄ vendēs eā sibi extimat vtilē q̄uis emēs nō libere emat? R. q̄ sic:si ex tali vē ditione tale dānū incurrat q̄tū pl? vēdit:vel q̄n talē affectionē ad rē bz q̄ poti? vellet eā sibi dimitti q̄ ta li pcio emi nisi sit in tali abūdātia q̄ q̄tis teneat̄ ꝓuio subuenire.ꝓco.Tho.sc̄da sc̄de.q.lxxvij. Sed non li ceret vēdere tantū q̄tū erit vtilis ementi:q̄ sic herba medicinal' valeret centū ducatos fm Sco.vbi.s.

10 ¶Utrū liceat carius vēdere rē q̄ immutata vendit in eodē loco q̄ sit empta vide.j.negociū.§.iij.

11 ¶Ad quē ptinet pciculū rei vendite si aliud in pacto spāliter nō ē deductū? R. vt colligo ex Azo.⁊ Bof. q̄ aut vēditio est ꝓditional':⁊ tunc añ euentū ꝓditionis pciculū emptionis ptinet ad vēditorē:§ deteriora tionis ad emptorē.vt i.l.id qđ.ff.de pi.⁊ cō.vei vē. Silr

Si vēditio sit in scriptis: q̄ tūc hec scriptura ꝓficiat periculū est vēditoris. l. ℈ctus. ℂ. de fi. instru. Limito b̄ verū q̄n ꝓuenerūt: vt nō valeat añq̄ scriptura sit facta. Secus si simplr sit fact⁹ ℈ctus postea faciūt scripturā. Idē dic q̄n vēditio fit in gñe: puta asini: q⁹ genus nō pōt perire. l. in rōne. §. vez est aūt. ff. ad. l. fal. Sz secus eēt q̄n gen⁹ eēt determinatū puta ad asinos q̄s habeo. Verbigra. Vendo tibi vnū de seruis meis vel asinis ⁊ hmōi si oēs pereūt vēditor est liberat⁹ sic in legato. d. l. in rōne. §. incerti. Hostien. tñ videt tenere q̄ emptor poterit repetē ꝑciū q̄si sine cā sit apō venditorē. Secus i legato: q⁹ ꝑciū rei legate nō est legatū. Et ideo si perijt res legata aliud nō debet. Sz nūbi videt q̄ nec etiā ꝑciū poterit emptor repetere in casu isto nec excipe: vt nō soluat nisi vēditor eēt i mora: q⁹ ꝑciū nō est nisi cū cā. s. emptionis. Et idē dico sicut q̄n aliq̄d alternatiue emit: puta titius aut seius. Si titius perijt: pibit emptori: ⁊ seius erat in obligatione solū. Si vo ambo sic venditor liber erit: ⁊ peribit seius emptori q̄ solus remāserat. Facit. l. si in emptione. §. pe. ff. de ꝑbē. emp. Aut vēditio fit pure. i. sine cōditione ⁊ sine scriptis ⁊ de re certa sine in spē. et tunc ſm gl. in. l. j. ff. de peri. ⁊ cō. rei ven. dic q̄ i vino ⁊ ceteris q̄ degustatōz requirūt: etiā añ degustationē periculū est emptoris. Si vo vēditor nō in spē ſ ad mēsurā periculū est vēditoris donec sit mēsuratū: ⁊ ibi multas diuersitates poteſ videre: ſ istud sufficit tibi cōfessori Silr si nō exigit degustatōz periculū est emptoris: excepto casu publicationis: q⁹ si publicet añ traditōz vel post ꝓpter maleficiū vēditoris periculū erit ipi⁹ venditoris. l. fundus. ff. loca. ⁊ ibi gl. Silr ꝑ pactū: morā: dolū: vel culpā periculū est vēditoris puta q⁹ pactū fuit vt teneret. Itē si fuit in mora tradendi rē. Si vo tam emptor q̄ vēditor fuerūt in mora. posterior mora ꝓpōderat ꝓme ⁊ illi nocebit q̄ ad periculum. Limita nisi posterioris more ꝓmus morosus fuerit cā: q⁹ sic non nocebit posteriori. casus est iūcta glo. in. l. si ꝑ emptorē. in fi. ff. de act. em. ⁊ ven. qd̄ no. Idē dic si venditor fuit in dolo vel culpa lata seu l. cui ꝓditionis rei vēdite q̄ periculū erit suuz: sicut in cōmodato ⁊ deposito. Et idē dic de deteriorationē seu meliorationē rei vendite q̄ ptinet ad emptorē q̄n res est vēdita in spē ſm legistas sine numero ſm logicos: qd̄ idē est. Sec⁹ in fructib⁹ rei vēdite q̄ ptinēt ad vēditorē donec ꝓfecta sit vēditio: nisi venditor sit in culpa. d. l. curabit. Nec ob. l. fruct⁹ post. ⁊ l. pe. ℂ. de ac. em. ⁊ ven. q⁹ loquūt in ꝓfecta vēditione quā voco ꝓfectā q̄ ad b̄ q̄n ꝑciuz est solutū vel habita fides de ꝑcio. vt no. in glo. l. j. ℂ. de pericu. ⁊ cō. rei ven. lz al's. sit ꝓfecta q̄n res est tradita. ff. de ac. emp. ⁊ ven. l. si quis alienum.

82 ℂ Utrū emptū de aliena pecunia sit emētis? R. q̄ sic si noie suo emit. l. si ex ea. ℂ. de rei ven. Fallit i empto ex pecunia eccl'ie. xij. q. iij. c. j. ⁊ ij. ⁊ q. v. fitū. Qd̄ ido verū est: q⁹ si cleric⁹ bñs pecuniā de pbēda emerit p̄diū: ampli⁹ nō poterit illū dare untuitu pietatis: lz pecuniā potuiſſz dare: q⁹ statim p̄diū fit eccl'ie: sive emerit noie eccl'ie. sive suo: sive alieno. c. j. de pecu. cle. ⁊ c. inquirendū. Silr dic in empto de pecunia pupilli vel minoris a tutore vel ꝓcuratore: q⁹ minor sibi vēdicare pōt. l. ij. ff. q̄n ex fac. tu. Idē dic de empto ex pecunia militis. ℂ. de rei vēdi. l. si vt ꝓponis. Silr dic i empto a marito vl' vxore de pecunia sibi ab altero eoruz donata si efficiat nō soluendo q̄ donū accepit. l. vxor marito. ff. de do. inē vi. ⁊ vxo. Hec limita q̄n pecunia nō fuit alteri mixta: q⁹ si fuiſſet mixta ⁊ trāsiret in dñiū etiam furis. l. si alieni numi. ff. de solu. ⁊ sic nō eſſet ec

ℂ Quō pōt pr vēdere f. liū: ⁊ (clesie vel ꝑfatorū. quō liber bō pōt vēdi. vide. j. seruit⁹. §. j. circa finē. 13

ℂ Quid si res vendat duob⁹? R. q⁹ potior est scōs si res tradat sibi vel ꝓmus. si ꝓmo sibi det. Et idē in donatione. l. q̄tiēs. ℂ. de rei vē. nisi ꝓmus emisset noie ecclesie spāle ēt in b̄ vt dñiū acq̄rat sine traditione. ar. c. ex lris. de ꝓsue. ⁊ exp̄sse. ℂ. de sa. san. ec. l. vt inē dinū publicū q̄. etiā si scōs emisset ⁊ ipe noie eccl'ie: q⁹ ꝑferret ꝓmus. ff. de ꝓcu. l. in cause. ſ vēditor teneat crimine falsi. vt p̄z. ff. ad. l. cor. de fal. l. q̄ duob⁹. Si vo ꝓmu tauit vt alteri insolutuz dederit: vel aliter distraxerit postq̄ ea obligauerat tenet crimine stellionat⁹. vt. l. 14

ℂ Utrū vendēs vinū q̄ nihil di (iij. ff. de cri. stel. xit de expeditione vasoz possit illud euacuare i terra si emptor nō euacuat? R. q⁹ sic: si vindemia supueniat: vel si vēditor est mercator q̄ solet vēdere ⁊ emere. ff. de peri. ⁊ cō. rei vē. l. j. §. pe. ſm Gof. Uñ tu dic ſm Hosti. q⁹ si indiget vasis ⁊ eo āmonito nō vult pōt cora testibus vinū mēsurare ⁊ effundere. qd̄ limito nisi emptor sit in tali necessitate q⁹ vēditor teneat ei sub. 15

ℂ Utrū vēditor teneat de eui (uenire ex debito. ctiōe emptori? R. ſm glo. ⁊ Pa. in. c. si vēditori. de ēp. ⁊ ven. q⁹ sic: nisi in trib⁹ casib⁹. Prim⁹ si in ꝓncipio litis vel ad min⁹ post litē ꝓtestatā nō denūciauit venditori vt eū defenderet. vt. ℂ. de euic. l. emptor fundi. ⁊ l. auctore. ⁊ ff. e. l. si rem. §. fi. 16

ℂ Sed q̄d si sciebat litē motā vēditor? R. bar. in. l. de nūciasse. ff. de adul. videt sentire q⁹ etiā teneat denūciare. Rō ſm eū: q⁹ q̄n denūciatio req̄rit ad aliq̄d faciendū vt in casu isto: tūc nō sufficit sibi scia sola. vt i d. l. denūciasse. Sec⁹ eēt q̄n denūciatio req̄rit ad simplicē sciam bñdā: q⁹ valet. vt regula q̄ cert⁹ est. de reg. iur. lib. vj. ⁊ l. j. ff. de ac. em. ⁊ ven. Glo. tñ ⁊ Cy. in. d. l. emptor. ⁊ Dy. in. d. regula. q̄ cert⁹. tenēt q⁹ non teneat denūciare ⁊ multi alij. Tñ tutius est q⁹ denūciet p. l. si ꝓtroversia. in v. auctori. heredi ve ei⁹ enuncia. ℂ. de euic. ⁊ sic fit denūciatio qd̄ ꝓportat nō simplr iudicare ſ p officialē facere ei notū litē motā: vt veniat ad de 17

ℂ Scōs casus q̄n emptor citatus (fendendū. otumaciter abfuit tpe sñie: q⁹ videt ꝓdēnatus ꝓpter suā ꝓtumaciā. d. l. emptor. ⁊ ff. d euic. l. si iō. j. rñ. Itē si vēditore abñte nō appellauit a sñia. l. berennius. ff. 18

ℂ Tercius q̄n ꝑ iniuriā sñia lata fuit ℈ de euic. emptorē. d. l. emptor. q⁹ iniuria q̄ fit emptori ñ ꝓtigit venditorē. l. si ꝑ imꝓrudētiā. in pn. ff. de euic. Idē dic si ꝑ violētiā exiudicialiē ferat. dicta. l. si p. etiā si notarius posuit q⁹ obligat se defendere de iure ⁊ de facto: q⁹ illud de facto intelligit si lis moueat de facto nō de iure ſm Pa. vbi. ſ. q⁹ violētia exiudicial' nō venit ſm naturā ℈ct⁹. de q̄ dic vt no. ꝑ Bar. in. l. stipulatio ista 19

ℂ Addo q̄rtū casum q̄n emptor com. (ff. de. v. ob. promisit ⁊ ℈ia sñia⁹ reportauit. l. si dictū. §. si in arbitrū cōpromisero. ff. de euic. intellige b̄ verū si voluntarie cōpromisit: q⁹ secus si coact⁹. f. vel a statuto. qd̄ sic vult vt inē ꝓsanguineos cōpromittat ⁊ hmōi. ⁊ b̄ de nūciauit vēditori ſm Bart. i. d. §. si in arbitrū. ⁊ bal. in. l. j. ℂ. de peri. ⁊ cō. rei vē. Quint⁹ casus q̄n emptor potuit vsucapere ⁊ nō vsucepit. d. l. si dictū. §. si cum posset. Sextus casus si rē alienā scienter emit: nisi de euictione spāliter sibi cauerit. l. si fundum. ℂ. de euic. Septim⁹ si aliq̄d casuale contingat. ℂ. cōia de le. l. si. de rebus ec. non alie. c. ad nostram. vide alios casus 20

ℂ Quid si fecit pa, (per Hostien. in sum. eo. ti. ctū vēditor q⁹ nō vult teneri de euictiōe? R. nihilomi 21

nus tenebit ad p̃ciũ re euicta vel emptorez. §. j. ff. de ac. emp. Qđ limitat Ludo. de ro. in no. qñ pactũ fit i genere. s. a quocũq; euincat. Secus si specificat ꝑsona: q; tũc etiã nõ tenebit ad p̃cium. casus est in. l. qui libertatis. in pn. ff. de euic. ⁊ ibi glo. de boc.

22 ¶ Sed q̃tũ tenet venditor emptori re empta euicta in casib⁹ in quib⁹ tenet de euictione? R. q in simplũ tantũ. ⁊ si fuit in culpa in vẽdendo tenet etiã ad interesse. In foro tñ ꝓtẽnioso in rebus p̃ciosis arbitrio iudicis cogit duplũ ꝓmittere: aliter ꝓdeinnabit in duplũ p̃cij pueniẽti. ff. de euic. l. ij. ⁊ l. emptori.

23 ¶ Utrũ vẽditor teneat ad oẽs expẽsas q̃s emptor fecit i iudicio: q; cũ nõ defendit vẽditor postq̃ sibi ꝟ denũciauit? R. Pa. vbi. §. q sic: sine obtinuerit siue nõ. vt. l. j. C. de euic. ⁊ l. venditores. ff. de ỻ. ob. ⁊ vtrobiq; ꝑ Bar. secus si nõ denũciasset vẽditorẽ litẽ motã.

24 ¶ Utrũ emẽs tomũ ꝓ centũ in q̃ postea inuenit thesaurũ valentẽ ducenta teneat? R. Ludo. de roma tenet q sic: ⁊ dicit se ꝓsuluisse ⁊ obtinuisse in curia q in ꝟ bz locũ remediũ. c. cũ causa. de emptione. s. q rescidat ꝟctus vel restituat plus. Sz ꝟnũ de iure est verius. s. q nõ teneat. Rõ: q; thesaur⁹ est res mobilis absc̃dita ab ignoĩ dñis tpe vetustiorẽ vt. l. vnica. C. de thesauris. ergo dñs nullus erat ipius. vt casus est in d. l. j. ⁊ l. nunq̃. §. thesaurus. ff. de acq. re. do. Sic ꝑ remanebimus in dispositione iuris cõis vt sit dñi soli si data opa vel a casu inuenit in suo: vel si data opa in alieno solo erit dñi soli. Si vero a casu erit medietas dñi soli: alia inuẽtoris. vt in. d. l. vnica. Cum ergo iste emptor sit dñs soli erit suus. de ꝟ casus est in. l. a tutore. iũcta glo. ff. de rei vẽ. vbi pecunia inuẽta ꝓ modus thesauri cedit emptori. Secus si nõ esset ꝓ modũ thesauri vt murata ab aliq̃ in muro. vt dicit tex. in. d. §. thesaurus. q; tũc nõ esset emptoris. Nec obstat q vẽditor nõ vẽdit thesaurũ: q; procedo: ꝑ stam⁹ in dispositione iuris cõis vt cedat dño soli: ⁊ ꝟ habeo ꝓ indubitato si ẽptor nihil sciebat de thesauro: ꝑ si sciebat et ꝓterea emit: tunc videt dubiũ. Nico. tũ de Lyra sup Matheũ. xiij. in illa parabola de thesauro. ⁊ sanctus Tho. ij. ij. q. lxvj. ar. v. vident tenere q licite emat. et de subtilitate iuris est verũ q põt licite fieri: sed de eq̃tate videret q aliquã partẽ deberet dare vẽditori. vide de boc si placet qđ no. in. l. si q̃s cũ aliter. ff. de ỻ bo obliga. ꝑ q̃ ad ꝓscientiã exq̃ sciebat videt inuenisse: et si a casu: sic medietas erit sua. si ỻ a ꝓposito: sic totũ cedet dño soli. vt. d. l. vnica.

25 ¶ Cũ boc sit q iura nõ cogãt rescindere ꝟctũ emptionis vel supplere iustũ p̃ciũ nisi qñ deceptio est vltra vl̃ citra dimidiã iusti p̃cij. vt supra dolus. §. ix. cui datur electio tũc? R. q qñ est vltra dimidiã electio erit vẽditoris ꝟm Azonẽ ꝓ ar. a ꝟrio qñ est citra dimidiã tũc est emptoris. vt no. Ber. in. c. cũ dilecti. ⁊ c. cũ eã. de emptio. ⁊ no. Pa. in. d. c. cũ dilecti. q si periret res empta minus dimidia piret emptori. q; cũ duo sũt in obligatione alternatiue: vno perẽpto remanet aliud. l. plerũq;. ff. de iur. do. ⁊ l. stichũ. ff. de ỻ. ob. Et idez dic qñ est plus vẽdita q piret venditori ꝓ eandẽ rõnẽ: tñ p̃dicti nõ tenent nisi ad restituendũ id plus q̃ vendidit vel supplere illud minus q̃ emit vsq; ad iustũ p̃cium ⁊ poterit agere deceptus vsq; ad. xxx. annos siue agat ꝓditione ex. l. ij. C. de rei vẽ. q̃ ꝓditiones cũ sint psonales sunt ꝑpetue: siue ex eo ꝟctu. s. ex vẽditione. vt no. Pa. ⁊ Inno. in. d. c. cũ cã. Si ỻ o agereť officio iudicis: vt volũt aliq̃ sic non posset agere nisi vsq; ad q̃tuor annos: q; vsq; ad illud tẽps dat restitutio in integrum. l. vl. C. de in inte. resti. Pa. tñ. vbi. §. vult q etiã si agat officio iudicis deť vsq; ad. xxx. annos.

¶ Utrũ mercator q̃ scit plures alios post se venire teneat min⁹ vẽdere q̃ sit cõis extimatio vel dicẽ q plures veniũt? R. Tho. ij. q. xxvij. q nõ: nisi de pfectõe 26

¶ Quid de mercatorib⁹ q̃ inter se pueniũt vt vn⁹ solus vẽdat? R. q si boc facũt in lesionẽ reipublice sũt dãnandi ꝑpetuo exilio ⁊ bonis spoliãdi. vt. C. de mo no. l. vnica. Secus si faceret ꝓpter aliquẽ bonũ finem quia liceret. de ista materia babes. §. dolus. §. ix. ⁊ j. 27

¶ Utrũ ille cui datũ est (negociatio. ⁊ §. ars. §. j. aliq̃d ad vendendũ ꝓ. x. et vendidit ꝓ. xij. teneat illa duo restituere dño rei? R. q nõ: q; si illa duo sunt vltra iustũ p̃ciũ tenet restituere emẽti ꝟm ea q̃ dixi. §. §. vij. Si ỻ o nõ excessit iustũ p̃ciũ: ꝑ sua industria habuit sic sibi acq̃rit. Nec obstat q dat ei certa merces ꝓ labore q; illa dat vt inueniat emptorẽ ꝓ. x. ⁊ sic nõ tenet necessario restituere. Secus si daret sibi simpliciter vt vẽderet: q; vendere tenet meliori p̃cio q̃ põt et totũ dare dño exquo mercedẽ habet ꝓ labore. 28

¶ Quid de vendente possessionem vel emente infra tales ꝑfines que est plus vel minus q̃ sit dictum. vide. §. donatio. §. xl. 29

¶ Querit de. q. q̃tidiana vtrũ valeat vẽditio seu ali⁹ ꝟctus collatus in alteri⁹ arbitriũ? R. q si est incerta ꝑsona cui⁹ arbitriũ cõmittit nõ valet. l. si merces. §. j ff. locati. nisi in casu qñ simpliciter fuit cõmissus in arbitriũ boni viri: q; tũc intelligit in arbitriũ iudicis. l. vir. bonus. ff. iudica. sol. ⁊ sic videt cõmissum in certã ꝑsonã. Si vero ꝑsona cui cõmittit est certa: tũc licet varia sit opinio. in. l. in ementis. C. de empti. ⁊ ven. tñ dic ꝟm doc. Lucã de graffis. in. l. si quis arbitratu. ff. de ỻ bo. ob. q siue substãtialia ꝟctus: vtputa p̃ciũ in vẽditione ⁊ silia. Siue accẽtalia puta vendit seruus si rones reddiderit ⁊ hmõi cõmittant in arbitriũ certe ꝑsone valet ꝟctus si ille voluerit arbitrari. Mã sic subale vltie volũtatis põt ferri in arbitriũ heredis. l. si sic. ff. de le. j. ita in ꝟctib⁹. l. seruũ q̃ filij. §. eũ q̃. ff. de le. j. ⁊ ꝟ ꝟ videt casus in. l. si libertus iurauerit. ff. de ope. liber. vbi valet ꝓmissio liberti facta de opib⁹ ad arbitriũ ꝓpri. ⁊ si male arbitrat⁹ fuerit põt cogi vt arbitret sicut bonus vir. Sic in ꝓposito q̃ si arbitrari noluerit: vel nõ põt sic nõ valebit. §. p̃ciũ. instĩ. de ẽp. ⁊ vẽ. Si ỻ o mortuus fuerit alter ꝓtrabentiũ si fuit cõmissum sup ꝟctu pficiẽdo nõ poterit arbitrari. Si ỻ o sup ꝟctu pfecto sic nõ expirat ei⁹ arbitriũ. §. sicut contractus trãsit ad heredẽ: ita obligatio de stãdo arbitrio dicte ꝑsone ꝟm Bar. in. d. l. si q̃s arbitratu. 30

¶ Quõ aũt ꝓtractus ẽptionis ⁊ vẽditiõis rescindat ꝓpter dolũ. babes. §. dolus. §. ix. vel ꝓpter mino⁹itatẽ p̃cij: qñ est citra dimidiã iusti p̃cij: vel ꝓpter alias cãs vide Hosti. in sum. eo. ti. ⁊ Azo. in sum. C. de rescin. vẽ. q; parũ ad cõfessores: sed sufficit qđ dictũ est. 31

Emunitas. Vide. j. Immunitas.

Normis iniuria qñ dicat? R. c. cuz illoz. de sen. ex. exẽplificat e si membrũ mutilet: si effusio sanguinis fit. Et intelligũt doc. ibidẽ qñ effusio ẽ in abũdãtia: ⁊ de mẽbro de q̃ sanguis de facili nõ exijt. Jtẽ si in eꝟm seu in abbatẽ vel ꝓlatũ seu superiorẽ sit iniecta manus. insti. de iniur. §. atrox. dicit si q̃s vulneretur. Intellige si vulnus eget medicamine cirurgie vl̃ emplastroz seu aliox medicinaliũ. ꝟm Monal. Jtẽ si q̃s fustibus cedit si in teatro vel in foro aut in ꝑspe

etu iudicis verberet. Itē ſm alios ſi in eccleſia vel cimiterio aut dormitorio ꝑberet: ar. de ſen. ex. c. cū pro cā. xvij. q. iij. q̄ſq̄s. ⁊. §. q̄ aūt. Itē ſi ſacerdoti induto veſtib⁹ ſacerdotalib⁹. C. de iniur. l. atrocē. Sed breuiter dic q̄ iniuria dr enormis. Primo ex ꝓſona: ⁊ in iure nō habem⁹ expſſum niſi qđ dictū eſt in dicto. c. cuz illoz. ⁊ in. d. l. atrocē. ⁊ inſti. de iniur. §. atror. ⁊. ff. eo. ti. l. ꝓtor. §. atrocē. vbi dr de mgiatu parente ⁊ ꝓnono ep̄o ꝓlato ⁊ ſacerdote induto: vt. ſ. dictum eſt. Scdo ex loco: vtputa ſi in ꝓſpectu ꝓtoris fiat ſeu ꝓlati. vt in d. l. ꝓtor. ⁊ in teatro vel foro. vt in. d. §. atror. ⁊. l. § eſt q̄ſtionis. in pn. ff. de iniur. Tercio ex tpe ⁊ b̄ eſt arbitriū: vtputa ludi magne feſtiuitatis. Quarto ex re: puta ex vulnere: vñ dicit. l. Vulneris magnitudo atrocitatē facit ⁊ nonnūq̄ locus vulneris: veluti in oculo p cuſſo: hec ibi. ff. de iniur. ita incipit. Quinto ex mō: vñ dicit Pa. in. c. cū illoz. de ſen. ex. q̄ pcuſſio in eccleſia vel in platea ⁊ exceſſus notorius dr enormis. dicto. § atror. ⁊ q̄ eps nō pōt eū abſoluere ex talib⁹ iniurijs notorijs factis eccleſiaſticis perſonis.

¶ Sed q̄s habebit arbitrari an ſit enormis iniuria? Rn. q̄ ille q̄ bz abſoluere ⁊ ligare ⁊ an ſit ſue iuriſditionis vtputa poſſit eū abſoluere vel ne. ar. c. ſup lris. de reſcrip. ⁊. l. ſi quis ex aliena. ff. de iudi. Sed caueat vbi ius determinauit atrocem ne ipſe velit leuem arbitrari: quia non abſolueret ſed deciperet. Secus vbi ius non determinat.

Piſcopus grece latine ſpeculator interp̄tat: vt dicitur. xxj. di. c. cleros. ⁊. viij. q. j. q̄ ep̄atū. Speculari cū dz mores ⁊ vitā ppl̄. ſibi ſubiecti ⁊ intēdere ad eoz ſalutē. Uñ eps hec negligēs eſt in pcō mortali. ⁊ dr canis impudicus. ij. q. vij. q̄ nec. et dz lectioni ⁊ oroni vacare: vt in. c. epi. ibidē. nec dz habere familiaritatē praui hois. vt in. c. puenit. eadē cā. ⁊. q. ammo ꝓbros: diacones: clericos boni teſtimonij vebet penes ſe bre. vt in. d. c. epi. ⁊. c. cū paſtoris. et de conſe. di. j. c. eps deo.

¶ Utrū pncipalius debeat intēdere multiplicationi tpaliū? Rn. ſm Tho. in q̄li. q̄ nō: ſed eius ꝓpria ⁊ pcipua cura dz eſſe circa cuſtodiā gregis ſibi cōmiſſi oīādo: pdicādo: ſacra diſpēſando: ⁊ ſua iurta qđ res exigit erogādo. Pōt tn intēdere multiplicationi tpaliū ad vtilitatē eccle qñ oportunitas adeſt et fieri poſſit ſine dāno ſpualiū notabili: alſ n. Alex. aūt ſcda ſcde. ti. de auaricia. dicit q̄ eps nō pōt ꝓgregare ad ſui tuitionē ſiue eccle ſicut rex pōt: ſed dz cōuertere res eccleſie in vſum eccleſie qđ facit pauperib⁹ dādo. Rō ē q: rex ad b̄ ꝓſtitutus eſt vt ſubditos in pace teneat ⁊ defendat ab aduerſarijs: ⁊ iō pōt ad b̄ ꝓgregare. non ſic eps ſed vt faciat bonū eccleſie: qđ facit dādo pauperib⁹. facit. xij. q. ij. aurū. Uñ tenet Tho. ſcda ſcde. q. clxxv. q̄ ſi bona eccleſiaſtica nō diſpēſat i pios vſus ſed notabiliter deficit peccat mortaliter. ſecus ſi i modico deficiat. Addit tn q̄ ſi neceſſitas nō imminet ꝓ pauperib⁹ q̄ pōt reſeruare in futurū vel emere poſſeſſiones vt tpe neceſſitatis ꝓuidere poſſit. Bona vo pīmonialia pōt tenere ad libitum.

¶ Utr liceat appetere ep̄atū? Rn. q̄ nō. viij. q. j. q̄ ep̄atum. ibi dr locus ſuperior ſine quo ppl̄s regi nō pōt ⁊ ſi ita retineat atq̄ adminiſtret vt decet: tn indeceter appetit quāobrem o ciū ſanctū q̄rit gra veritatis: negociū iuſtū ſuſcipit neceſſitas charitatis quā ſarcina ſi nullus iponit ꝓcipiēde atq̄ intuēde veritatis vacā dū eſt. Si aūt imponit ſuſcipienda eſt ꝓpter charitatis neceſſitatez. Sed nec ſic oīno veritatis delectatio deſerēda ſ ſubtrahat illa ſuauitas vt nō oppimatur iuſta neceſſitas. hec Aug⁹. Ex q̄ pz q̄ appetit illicite. Et q̄ ſit mortale vide. s. Ambitio. j. ⁊ oblatus recuſatur cū pctō mortali ſi eſt dignus: ⁊ eque dignus non eſt cui debeat dari. Facit ſilr ad b̄. c. in ſcripturis. ea. cā. ⁊. q. vide. s. electio. §. xxx.

¶ Quā iuriſditionē habeat. vide de offi. or. per totū quia ad confeſſores nō ꝓtinet. 3

¶ Utrū eps poſſit ꝓcedere auctem nō epis quā ipſe bz? Rn. Pa. in. c. accedētib⁹. de exceſ. pla. q̄ nō ea que ſpectant ad ordinē ep̄alem: ſicut ordinare: chriſmare: ꝓſecrare: ⁊ ſilia. vt in. c. aq̄. de ꝓſe. ec. vel al. Ea vo que ſpectāt ad iuriſditionē ep̄alem bñ pōt: ſicut cognoſcere de cā matrimoniali: iniūgere publicā pniam: cōcedere indulgentiā: indicare de clericis ⁊ bmōi. vt. xvj. q. ij. vijs. ꝑter inſignia: vt vſus mitre ⁊ pontificaliū: q̄ ſolus papa ꝓcedit. ar. c. vt aplice de ꝓuile. li. vj. ea etiā q̄ ſunt iuriſditionis pōt ꝓcedere q̄uis nondū ſit ꝓſecratus nec ſacerdos ſm eundem Pa. vbi. ſ. poſt Jo. an. ⁊ Calō. vt ibi no. Pa. 4

¶ In q̄b⁹ pōt eps diſpēſare: vide. s. diſpēſatio. §. v. 5

¶ Utrū eps cadat in penā ſupēſionis aut interdicti? Rn. q̄ nō ex nulla ꝓſtitutiōe: niſi in ipa de ipis epis fiat ſpālis mētio. Silr nec eoz ſupiores. vt in. c. q: periculoſum. de ſen. ex. li. vj. Idē dic de ſuſpēſione a bñficio a iure poſita. vt in. c. ſi cōmiſſari⁹. §. bmōi. d elec. li. vj. Sec⁹ de excōicatione. vt no. in. d. c. q: piculoſum 6

¶ Utrū eps poſſit diſpēſare in pluralitate beneficiorum. vide. s. Beneficium. §. xxxviij. 7

¶ Utrū executione reuoluta ad epm ꝓpter negligētiā executoris teneat eps ſeruare formā quā tenebātur executores? Rn. Bar. i. l. ſi puellā. C. ſi mā. ita fuerali. q̄ ſic. ⁊ facit tex. in cle. j. de ſup. negli. prela. ⁊ quod no. Jo. an. in. c. publicato. de elec. 8

¶ Utrū mortuo epo expiret officiū vicarij? Rn. Pa. in. c. j. ne ſe. vacā. q̄ ſic: vt no. glo. in cle. fi. de ꝓcura. Idē videt de officio ꝓoris ꝓſtituti ab abbate mortuo abbate. ar. ex. no. in. d. cle. fi. Secus ſi cōſtitutus eſſet ab abbate cum capl̄o. ar. c. ij. de ſta. reg. 9

¶ Eps in ſinodo dz cōſtituere aliqs idoneos viros p totā dyoceſim q̄s dz iuramēto aſtringere ad denūciādum ſibi vel p eū miſſo q̄cūq̄ ppēderint fieri cōtra volūtatē dei ⁊ totā xpianitatē: qđ ꝓtineat ad iuriſditionez eccleſiaſticā: vt habet in. c. eps in ſinodo. xxxv. q. vj. ⁊ tales appellant teſtes ſinodales. 10

¶ Epus pōt cogere religioſos mēdicātes vt vadant ad ꝓceſſiones. c. nimis praua. de exceſ. pla. Ex q̄ tex. dicūt doctor. q̄ ex q̄ ꝓbibet eis ne ex leui cauſa cōpellāt eos ire ad ꝓceſſiones: ſequit q̄ ex magna ⁊ graui cā pōt: vtputa nouo introitu epi vel legati vel imminēte peſte aut alio flagello: vel in gnalibus letanijs q̄ ſunt tres dies rogationū. hec no. Pa. in. c. dilectus. d offi. or. qđ eſt verū niſi ſpeciale ꝓuilegiū habeāt. 11

¶ Eps in eccleſijs baptiſmalibus dz ordinare magiſtros q̄ doceant pueros in ſtudijs lrarum liberaliūq̄ artium aſſidue vbi neceſſitas occurrerit. xxxvij. di. de 12

¶ Epus ſingulis annis ſinodū tene (quibuſdā. at admonēdo clericos ꝓſtitutiones legēdo: ⁊ laicis pdicādo. vt. x. q. j. placuit. Itē ſingulis annis ſi pōt viſitet oēs eccias: monaſteria: ⁊ boſpitalia ſibi ſbiecta. 13

¶ Epus tenet deputare in eccleſijs cathedralibus ⁊ alijs cōuētualib⁹ viros idoneos ad pdicandū ⁊ confeſſiones audiendū aliter peccat mortaliter. Silr q̄ ipſe nō pōt ꝓpter amplitudinē dyoceſis vel alia occu 14

patione: tenetur habere viros potentes in opere & sermone qui viuitet & occat vice eor plebes sibi commissas & eis prideat de iustitatione: vt in. c. inter cetera. de

15 ¶Epus debet qs vult ordinare: (offi. ordi. re: inquirere primo de etate debita ad illū ordinē. dicit. j. etas. & de fratura. Hā ordinās subdiaconū vel diaconū qui nescit officiū videt peccare mortaliter: qr prohibet ei cām peccādi mortaliter. Quantū vero ad illos qs promouet ad curā animarū q habeat sciam necessariā. de quo. s. cōfessio. iij. §. iij. als peccat mortaliter Ite nō permittat q notarius petat salariū in scribēdo ordinādos: qr prohibitum est. j. q. ij. sicut epm. intellige sm gl. ibidē qñ est salariatus: als pōt accipe aliqd dū mō eps nō participet i lucro: lz forū teneat glo. ibidē.

16 ¶Epus pōt qrere de titulo bñficij sui subditi si non consensit in eum. vt voluit Fred. consilio. xcviij. & idē dic de quocunq; alio cuius interest.

17 ¶Eps ecclesiastica officia nō dz cōmittere pinquis nec administrationē rerū ecclesiasticarū. vt in. c. iudicatum est nobis. lxxxix. di. cum seq. sed iconomus debet esse clericus honeste vite. vt phet ea. di. p totū.

18 ¶Eps i pferēdo bñficia debet attēdere vt det dignis aliter peccat mortaliter sm Tho. & Albe. in. iij. facit qd no. lxj. di. c. in sacerdotibus.

19 ¶Eps in publico dz lincis uti: nisi sit religiosus sup in dumētis. vt in. c. clerici officia. de vita & bone. cleri.

20 ¶Eps tpe interdicti pōt celebrare & celebrari facere vbicūq; & audire diuina. vt in. c. fi. de pui. li. vj. qd limita vt in. c. qd nōnullis. de pui. s. interdictis exclusis sb̄missa voce ianuis clausis: & cāpanis nō pulsatis: & ipe spāliē nō sit interdict⁹: vl nō fuerit cā ipi⁹ inēdicti

21 ¶Epus potest vbicunq; cū altari portatili celebrare & celebrari facere. d. c. fi.

22 ¶Eps nō seruās canones vel nō faciēs seruari ē periurus. no. Pa. in. c. ego. de iureiur. allegat glo. in. c. sacerdotes. el. j. ij. q. vij. q̄ dicit q a plato nō seruāte canones pōt recedi sicut ab excōicato recedit et pciso. Quod intelligit dictus Pa. verum qñ ex cōtemptu nō seruat nec seruari facit: als secus.

23 ¶Atrū epus p psecutione sui corpis possit fugere? Rn. sm sctū Tho. scda scde. q. clxxv. ar. v. q vbi subditor salus exigit psone pntiā non pōt fugere ppter aliquod damnū tpale vel corpale: immo tenet sicut bonus pastor aiam ponere p ouibus suis. Ubi vero sufficiēter in abntia p aliū posset saluti subditor puideri: tunc licite posset fugere: nec est mercēnari⁹ tūc. Hoc idē patz in. c. scisscitaris. vij. q. j. vide Inno. in. c. nisi de renū. & glo. in. §. hoc totū. vij. q. j.

24 ¶Epalis dignitas liberat a ꝓditione seruili & ascriptícia. liiij. di. si seruus sciēte. el. ij. & etiam a ciuili sm canones. vt tenet gl. in. d. c. si seruus.

25 ¶Eps si hz iurisditionē tpalem in aliq loco dz psti tuere iudicē laicū q in cā pcipue criminali faciat iusticiā: & pōt etiā in spāli sup aliq maleficio delegare vt faciat iusticiā: & nō efficit irregularis: dūmō p suā rōnē neq; directe vel indirecte indicet iudici q debeat penā sanguinis irrogare: sed solū in genere q faciat iusticiā: & q si dubitat psulat peritos: iudex aliter esset irregularis. c. ex lris. de excess. pla. Tenet tn Rodo. q etiā pōt dicere q puniat reū sm q ius vult: dūmō nō exprimat de morte vel de mutilatione. vt etiam no. Aug. di. iij. c. omnis aūt ler. pns tn nō dz esse vindicte sanguinis. vt in. d. c. ex lris.

26 ¶Atrū eps peccet mortaliter rndendo in ordinatione sua cū interrogat vtrū sciat nouū & vetus testamē tū: q scit: Rn. sm Rich. in qll. iij. q. xxiij. q sic si est ita ignarus q nesciat in gnali mandata dei: articulos fidei: ōtutes & vicia: etiā sacra: qr tunc mentit pniciose Si vo nō est ita ignarus qn sciat vetus & nouū testamentū q̄tum ad ea q necessariū est scire plato: & sine quor scia nō pōt pueniēter exequi officiū suū: tūc nō credit q peccet mortaliter: licet in aliis sit indoctus: quia videt q consuetudo sic solum velit.

¶Atrū religiosus pmotus in epm teneat ad obser- 27
uantias regulares? Rn. q sic. vide. j. monachus. §. vij & Religiosus. §. xxxij.

Errare ē aliud p alio putare. vñ Aug. xxxvij. di. in. c. quis. inq̄t. Quisquis se existimat scire qd nescit p vero q̄ppe approbat falsum: qd erroris est. pnū. Ad idē. xxj. q. ij. in q̄bus. Et ideo in d. c. quis dicitur q non est consequens vt continuo erret quisquis aliquid nescit.

¶Atrū error sit pctm? Rn. q in bis q nō ptinēt ad re 1
gnum dei capescenduz. vel non: sic non est peccatum aut si est minimū est. vt in. d. c. in quibus.

¶Errantes non vident consentire. l. nihil consensui 2
ff. de reg. iur. Ratio babet. j. Matrimoniū. iij. Impedimento. iiij. in pnū.

¶Error iuris an excuset a dolo & cōsequēter a pena 3
q debet ppter dolū? Rn. q sic. vide. s. dolus. §. j.

¶Error cōis aliqn facit ius. ar. xcv. di. c. ecce ego. qsi 4
in fi. & in. l. barbarius. ff. de offi. pcon.

¶Errorem suum quilibet debet corrigere. xxxv. q. ix. 5
§. q ergo. et. §. sequenti.

¶Error qn dicat intolerabilis? Rn. qn aliqd cōiter vl 6
in suo gne est pctm. vt in. c. venerabilibus. §. pōt. de sen. ex. li. vj. Vel si contineat aliqd impossibile. vt in glo. c. p tuas. de sen. ex. vel p ius vel legem vel excōicet: qr bonū fecit puta elemosynā. vide in. d. glo.

Erubescentia de bono est pctm et filia 7
accidie: & cōtingit q̄drupliciter. Primo cū erubescit de defectu nature: vt puta qr est claudus & hmōi. & h̄ est pctm si est nimia. lvj di. nasci. & c. nunq; erubescamus. Scdo cū erubescit dicere veritatē: vt pdicare: testificari: corrigere. Et h̄ aliqn est mortalis si nō facit qn tenet de pcepto. Tercio cū erubescit pfiteri mortalia pctā: & si omittit ppē h̄ mortalis est. Quarto cū erubescit ieiunare: orare & hmōi ne dicat sctus. & h̄ est pctm veniale qñ omittit nō necessaria: secus qñ necessaria qr mortale.

Etas determinata requirit in multis necessario a 8
iure ita q nō tenet gestum ante. Et primo in sponsalibus. vij. annorum completorum. vt in. c. vnico. de despon. impu. li. vj.

¶In matrimonio vo. xij. annor in femina. & xiiij. in 9
masculo: nisi malicia suppleat etatē qd tūc est qñ sūt potentes ad coeūdū simul: vt no. in. d. c. vnico. In voto religionis seu pfessione fienda requirit. xij. in muliere. xiiij. in masculo cōpletus. vt habet de muliere i c. cū virū. de regula. & in. c. puelle. xx. q. j. & in. c. puella. xx. q. j. de masculo. in. c. significatū. de regula. & in. c. j. de regula. li. vj. Fallit i casu de q. j. Nouitius. §. ij.

¶In ordinib⁹ capiēdis pme tonsure est. vij. annorū 10
cōpletor. vt in. c. in singulis. lxxvij. dis. & etiā triū minor ordinū. vt in. d. c. in singulis. & q̄cunq; pferret añ pdictā etatē nisi religionē intraret sus pēsus est ipo facto q annū a collatione eiusdez ordinis. de tēpo. or. c. nullus. li. vj. Accolitatus post. xij. annuz. vt in. d. c. in singulis. Subdiaconatus est. xviij. ann⁹ inchoatus. Diaconatus vo. xx. Presbyterat⁹. xxv. vt in de. gene

rale. de eta. q. or. Si tñ ordinet añ dicta etate ꝙs suscipit quidē characterez ordinis. sed nō executionem vsqz ad completū tps. vt no. in. d. cle. generalem. nec epus pōt dispensare. vt ibi notatur.

¶ In bñficijs regularibus in abbatissa. xxx. annoꝝ 3
cōpletoꝝ. silr in pouissa seu mre vel ministra q̄ bz regere monasteriū. vt in. c. in dēnitatibus. de elec. lib. vj. In abbate. xxv. annoꝝ inceptoꝝ. p. c. cū in cūctis. i. § inferiora. de electi. vbi regulariter ad q̄libet dignitatē obtinendā requirit illuc tps: lz non de abbate sit aliq̄d spāliter exp̄ssum. In poratu collegiato. i. qđ habeat sub se collegiū. xxv. annoꝝ inceptoꝝ. arg. cle. nec in agro. § . ceterū. de sta. re. In poratu vo nō ꝙtuali si bz curā animarū quam habeat p se exercere requirit xxv. annoꝝ inceptoꝝ: qz oportet sit sacerdos. secus si nō bz p se exercere: tunc sufficit etas. xx. annoꝝ cōpletoꝝ. d. § . ceterū. In poratu aūt q̄ nō bz curā animarū requirit etas. xiij. annoꝝ cōpletoꝝ: qz oportet sit ꝓfessus. c. nullus. de elec. lib. vj. Et ita tenet Pa. in. c. sup inordinata. de pbē. lz Fede. dicat sufficere etatē. vnj. annoꝝ cui nō credo: qz oportet q̄ sit ꝓfessus in religione vt dictū est in bñficijs secularib⁹ q̄ bñt dignitatē. In epo. xxx. annoꝝ cōpletoꝝ. c. cū in cunctis. de elect. Inferiora vo epatu requirunt q̄ attigerit. xxv. annū. d. c. cuin in cūctis. § . inferiora. Epūs tñ pōt dispensare in dignitatib⁹ vel ꝓsonatib⁹ curā animarum nō habentib⁹ vt. xx. annū cōpletū habeāt. c. pmittim⁹ de eta. q̄li. li. vj. In bñficijs vero simplicib⁹ sūt opi. sed mihi placet opinio Cal. quā sequit Pa. in. c. sup inordinata. de pben. q̄ si bñficium sonat in nomen rectorie: vtputa qz est ecclesia vel capella per se stās habēs ad regimē clericū: tūc requirat etas. xiij. annoꝝ completoꝝ. vt in. c. indecoꝝ. de eta. q̄li. ordinā. quia nj nescit se regere nec eccliam. Si vo nō sonat rectoriam: sed est bñficiū in eccia: tūc si req̄rit maturitatem ꝓsilij vt in canonicatu eccie cathedralis. Hostien. et Archi. tenēt q̄ requirit etas. xiij. annoꝝ: qz añ nō potest iura sapientiū tractare: sicut dicimus in milite volente testari añ illā etatē. in. l. lz. ff. de testa. mili. Si vo nō req̄rit maturitatē ꝓsilij tunc. vij. annoꝝ est etas. q̄ ista sunt bñficia in multis ecclesijs ꝓ clericis pueris.

¶ In electionib⁹ monialiū req̄rit etas. xij. annoꝝ cō 4
pletoꝝ: aliter nulla admittit ad eligendū. vt in. c. indēnitatibus. de elec. li. vj. In iuramēto q̄ testimonio requirit pubertas. vt no. in. c. paruuli. xxij. q. v. q̄ in. c. testes. iiij. q. iij.

¶ In testamētis q̄ multis alijs q̄ omitto: qz ad nos 5
nihil requirit pubertas. in electione sepulture requirit q̄ ad annos pubertatis pueniat. ar. c. lz. de sepul. li. vj. Quō cognoscet qñ requirit etas cōpleta qñ de mēte ignorat statutis vel disponētis? R̄. Bar. in. l. si cui. ff. de le. j. q̄ qñ etas ꝓfert in genitiuo requirit q̄ cōpleta sit in ablatiuo cuz ꝓpositione in: sufficit sit inchoata sine ꝓpositione requirit cōpleta. cle. j. de se. q̄. pos. In accusatiuo cū verbo significāte rem perfectam vt ꝓpositio p. vel cū futuro ꝓiunctiui requiritur cōpleta. l. non putabā. q̄. l. si in annos. ff. de ꝓdi. q̄ demō. sine tali vbo: si de fauore agit sufficit inchoasse. si de odio requirit cōpletus. l. ad rempublicā. ff. de mu. q̄ bono. In accusatiuo cum ꝓpositione ad sufficit inchoari. l. qui filium. ff. ad trebel.

Vagatio mentis est filia accidie: qz ꝓpter tediū boni ope 6
ris euagat varia cogitādo vt ipm tedium euitet: q̄ hec inducit ad multiloquiū et vaniloquiū q̄ audiendū noua q̄ facit instabilem in loco q̄ tūc sunt mortalia cū sit p̄ pdicta p̄ aliqđ ꝓceptum: alīs veniale. hec ex sancto Tho. sc̄da sc̄de. q. xxxv. In oīone aūt an sit petīn. vide oīo. § . r.

Euangeliū legēs sacerdos vtit stola sicut
diaconus. xxxij. di. ecclesiastica. Euangelium non sedendo vel genuflexo: sed stando audire debem⁹. de ꝓse. di. j. aplica.

Eucharistia id est bona gr̄a ab eu qđ est
bonuz q̄ charis gr̄a. q̄ sic nominat p̄m q̄ cōtinet realiter xp̄m q̄ est plenus gratia p̄m vo q̄ est signū rememoratiuū passionis xp̄i q̄ fuit sacr̄m verū di sacrificiū. p̄m aūt q̄ est signū demōstratiuū vnitatis eccie cui boies aggregant̄ per ipam dī cōio. put vero est p̄figuratiuū diuine fruitionis q̄ est in patria dī viaticū: qz p̄bet nobis viā pueniēdi ad illā: vel qz datur trāseuntib⁹ de hac vita ad ip̄m xp̄m. vnū tñ est sacr̄m in q̄ sunt tria. s. spēs visibilis: corpus xp̄i verū: q̄ corpus xp̄i mysticū. s. eccleśia. q̄ p̄m qđ dicit Hug. Primū est signū scdi q̄ tercij. Scdm est res q̄ signū q̄ cā tercij. Terciū est res scdi q̄ veritas p̄mi. de q̄ de cele. mis. in. c. cū marthe. § . distinguendū est.

¶ Que est materia debita buī⁹ sacrī? R̄. q̄ panis tri- 1
ticeus q̄ vinū vitis: vsus eīn buius sacri est refectio q̄ ad sui integritatē cibū q̄ potū req̄rit. Significatio etiam eius est duplex. Una passio xp̄i in q̄ sanguis fuit separatus a corpore. Alia est cibatio corporis q̄ anie: q̄ ꝓterea ꝓpter ꝓuenientiā vsus q̄ significationis duplex materia exigebatur.

¶ Utrū possit confici de pane farris q̄ spelte vel sili- 2
ginis? R̄. lz aliqui dixerint q̄ sic: tñ tu tene q̄ non potest confici nisi in pane triticeo. i. frumēti. p̄m Sco. in iij. di. xj. q̄ cōmuniter theologos.

¶ Utrū in pasta facta de tritico possit confici? R̄. p̄m 3
Sco. vbi. s. q̄ non.

¶ Utrū possit ꝓfici in pane corrupto? R̄. q̄ nō: qñ tā 4
ta est corruptio q̄ panis species soluunt. sicut qñ ꝓtinuitas soluit q̄ sapor q̄ color q̄ alia accidētia mutant secus si eēt aliq̄ dispositio solū ad corruptōz: quā declarat aliq̄ immutatio saporis. qz sic pōt confici.

¶ Utrū in amido possit ꝓfici? R̄. Sco. vbi. s. q̄ mul- 5
to ꝓbabilius est q̄ nō: ideo peccat q̄ iudicio meo graviter q̄ ex tali materia ꝓficit sciēter siue q̄ ꝓparat: ille aūt q̄ ꝓficit ignoranter: lz nō ꝓsecret tñ nō est idolatra p̄m Sco. vbi. s. nec idolatrare facit: qz ex̄tū in se ē materiā esse idoneā q̄ ab alijs adorandā supponit.

¶ Utrū possit ꝓfici in pane fermētato? R̄. p̄m Sco. 6
in. iij. di. xj. q̄ sic. q̄ tex. est in. c. fras. de cele. mis. q̄ in. c. in sacro. de ꝓse. di. ij. § grauiter peccat latinus si celebrat in fermētato. q̄ vt dicit Sco. forte etiā grec⁹ graviter peccat ꝓpter multa q̄ adducit ibidem: sed maxime: quia xp̄s in azymo consecrauit.

¶ Utrū possit cōfici in pane facto de aqua rosea vel 7
endiuie q̄ hmōi? R̄. quidā theologi in. iij. di. xj. tenēt q̄ nō pōt cōfici de pane facto ex quocunq̄ alio liquore: § oportet q̄ sit factus de aq̄ vera aliter vere panis nō eēt. Alij aūt theologi tenēt q̄ pōt ꝓfici: qz aq̄ ipsa nō req̄rit vt maneat in spē ꝓpria: immo mutat in naturā aliā: sed ego credo q̄ nō pōt: qz xp̄s cōfecit in pane facto ex aqua naturali: q̄ sic serua.

¶ Utrū si grana alteri⁹ generis admisceant̄ cū trit. 8
co possit cōfici? R̄. p̄m cōiter theolo. in. iij. di. xj. q̄ si admixtio sit p̄dominans vel eq̄lis est ꝛtus in vtroq̄ miscibiliū q̄ nō pōt ꝓfici: qz mutat spēs q̄ cognoscat ex colore ꝓcipue q̄ sapore. Accidētia cū magna ꝓtez

ꝓferūt ad cognoscendū qđ q̄d est. ꝑmo de aīa. Secus si nō est equalis admixtio: qz ꝓfici potest.

9 ¶Circa materiā vini queritꝫ vtrū possit cōfici de alio vino q̄ de vino vitis? Rn. ꝑm cōiter docto. in. iiij. di. xj. q. nō. & rō potissima: qz sic xp̄s instituit Luce. xxij.

10 ¶Utrū possit cōfici in aceto? Rn. Inno. de officio misse dicit q sic § ꝑm theologos maxime ꝛRich. in. iiij. di. xj. dic q nō pōt: qz vinū & acetū differūt ꝑm phm. viij Metaph. sicut vinū & mortuū. In vino tñ ꝑm Rich. vbi. §. & cōiter alios qđ accedit ad acedinē: manente tñ adhuc forma subali vini pōt ꝓfici. Idē dic q̄ putrescit ꝓfecta putrefactione q̄ redire nō pōt ad cōplexionē vini q nō pōt cōfici: si vo sit in via ad corruptionē pōt ꝓfici. silr si vinū sit cum sapore vinoso sapor aromaticus vel pōticus vel acerbus ex minus perfecta digestione vini.

11 ¶Utrū in agresto possit cōfici? Rn. q non: quia nihil recipit spēm nisi sit in termino sue generationis: & iō non est vinum.

12 ¶Utrū in musto possit ꝓfici? Rn. q sic: si est exꝑssum extra vuā: sed nō in eo qđ adhuc ꝓtinet in vna materia. ar. de cōse. dis. ij. c. didicimus. & c. seq. & hec est verior opinio: qz sic nō est sub specie potabili: sed poti.

13 ¶Utrū possit ꝓfici in pusca seu in (us edibili. aqua vinata seu in aqua supfusa sup acervos vuarū post q̄ vinū est exꝑssum: aut in aqua rubea in q̄ lotus est pannus vino rubeo tinctus? Rn. ꝑm cōiter doct. q nō: qñ tollit virtutē vini aqua addita. facit de ꝓsecr. di. ij. c. cū omne. & de cele. mis. c. ꝓnicioſus.

14 ¶Quid si aqua eq̄liter misceat vino? Rn. ꝛRich. vbi §. q aut fit ꝑm q̄titatē eq̄lē molis: aut ꝑm ꝓportionē equalē ꝟutis. Primo mō non tollit spēm vini: qz est magis actiuū q̄ aq̄: nec tñ vinū posset cito in sui naturā aquā cōuertere: & ideo sola vini suba trāssubstātia reꝫ in sanguine. Scdo mō generaꝫ tercia natura ex duob? q̄ nec est vinū nec aq̄ sed nō statim: qz natura nō opaꝫ in instanti q̄uis earū termini sint in instanti & ideo tā cito posset sacerdos cōficere post talē appositionē q illud qđ fuit ibi vinū cū adhuc nō esset trāsmutatū ad cōpositionē nature tertie ꝙuerteret i sanguinē xp̄i. si tñ anteq̄ ꝓferret ꝟba ꝓsecratiōis eēt tercia natura cōstituta nō posset cōfici sanguis xp̄i: quia spēs cōponentiū ex q̄bus per essentiā cōstituiꝫ vnuꝫ in cōposito non remanēt ꝑm essentias nisi forte diminute. vel ꝑm quid. qđ dico ꝓpter opi. illoruꝫ q̄ dicunt eas manere incompletas. Aduerte q & lꝫ vt dixi possit cōfici in materia panis vel vini qñ admixtio vel corruptio non tollit virtutē ipsoꝝ: tñ peccat q̄ sine necessitate conficit ꝓterq̄ in pane triticeo puro & incorrupto: & silr in vino nō acetoso & purificato ꝓpter irreuerentiā sacri ꝑm oēs doc. in. iiij. di. xj.

15 ¶Utrum debeat aq̄ admisceri in vino calicis? Rn. q̄ sic. c. lras. de celebra. missa. & de ꝓse. di. ij. c. j. & c. omne crimē. & q̄re b. vide ibidē. & i. c. cū marthe. de cele. mis.

16 ¶Sz nunq̄d sufficit q fuerit apposita in volio? Rn. s. Bona. in. iiij. di. xj. q nō. sed tūc dz apponi qñ sacra mysteria inchoanꝫ etiā si alꝫ fuisset posita.

17 ¶Quid si omittaꝫ? Rn. q nihilominus ꝓficiꝫ. de ꝓse. di. ij. scriptura. § peccat mortalr q̄ sciēter eā nō apponit. arg. c. lras. de cele. mis. Qui vo omittit ex negligētia ex b q̄ habuit diligentiā semiplenā peccat venialiter: § Guiter. qz q̄tū istud sacrm pcellit alia sacra & opa: tñ in eo magis q̄ in alijs negocijs ꝑpōderaꝫ negligentia ꝑm. s. Bo. in. iiij. di. xj. Si aūt omisit ex negligentia eo q nullam diligentiam adhibuit mortaliter peccauit ꝑm Alle.

¶Que aqua debet apponi? Rn. q sola aqua naturalis. c. in quadam. de cele. mis. 18

¶In q̄ta q̄titate? Rn. q lꝫ aliq̄ canoniste aliter dicāt. Tu dic q modica aq̄ dz apponi maxie si vinū est debile vt sic ꝙuertaꝫ in vinū ꝑm ꝓbabiliorē opinionē qđ esse non posset nisi esset modica appositio: aliter si apponeretur in tanta q̄titate q soluereꝫ species vini non conficeretur vt dictum est. 19

¶Quid fiendū in illis partib? vbi vinū hūi nō pōt? Rn. q papa pōt dispēsare vt sine sanguine corpus xp̄i ꝓficerēt ne ꝓpter defectū sacri incurrerēt maximū dānū: cū corp? n̄ sit sine sāguie i hostia: & iō papā adeāt. 20

¶Circa formā hui? sacri q̄riꝫ q̄ sit forma trāssubstātiatiōis panis? Rn. q est ista. Hoc ē enī corp? meum. Facit. c. cū marthe. §. ex eo dī. de celebra. mis. 21

¶Utrū hec ꝓiūctio enī sit de suba forme? Rn. q nō. § ponit ibi ad denotādū ordinē ꝓsecrationis ad vsum materie ꝓsecrate: q̄ tñ nō ē de necessitate sacri: vñ nec ꝓiūctio silr. sciēter tñ omitti nō dz vbi vsus eccl̄ie illi? antiqu? bz. ꝑm vo Sco. in. iiij. dis. viij. ly enī ibi ponit ad ꝓiūgendū: ne. s. ꝟba forme sine p̄cedētib? ꝓferāt. Ideo credo mortaliter peccarēt q̄ sciēter omitterēt tā in ꝓsecratione panis q̄ vini: qz ita bz vsus generalis 22

¶Quid demōstrat ly ħ ꝓno (eccl̄ie ꝛRomane. 23
mē demōstratiuū? Rn. mihi placet opi. ꝛRich. de scō victore. li. de tri. q ibi sit demōstratio mixta. s. parti ad sensuz: & parti ad intellectū sub ħ sensu. illud in qđ ħ trāssubstātiabit ē corp? meū. qz sicut ista ꝓpositio eēt vera & magis ꝓpria si demōstrādo cibū diceret. ħ est corpus meū. s. illud in qđ iste cib? ē trāsmutādus est corp? meū q̄n ꝟtute ei? in ꝓlationis termino ille cib? fieret corp? meū. Sic in ꝓposito qz ibi ꝟbor in cōplemēto & termino ipius oꝛonis panis fit vez corpus xp̄i. Alij tñ aliter dicūt. vide in. iiij. sniaz. di. viij.

¶Utz p̄sb? dicēs solūmō p̄fata ꝟba sup pane conse- 24
cret? Rn. ꝑm Sco. in. iiij. di. viij. q nō. ꝛRō: qz dicendo ħ est corp? meū nō referꝫ ad corp? xp̄i: & iō lꝫ nō sint alia ꝟba de suba forme q̄ ꝓdicta: tñ de necessitate requiritꝫ vt exꝑmanꝫ alia ꝟba ex q̄b? p̄fata forma solum mō determinetꝫ ad corp? xp̄i: sicut fit cū dī: fiat dilectissimi dñi nr̄i iesu xp̄i: q̄ ꝓdie &c. aliter nihil fieret. & hoc tene q̄uis q̄dā teneant ꝓtrariū & male.

¶Utrū sacerdos possit q̄tūcūq; materiā panis ꝟtute 25
p̄fatoꝝ verboꝝ trāssubstātiare in corp? xp̄i? Rn. ꝑm Alle. in. iiij. tractatu de eucharistia q nō: § solūmō illā q̄titatē q̄ rōnabiliter pōt sumi a fidelib?. qz sicut intentio dñi dātis formā ꝓficiēdi fuit vt sumereꝫ qđ patz cū dicit. Accipite & comedite. sic est intētio eccl̄ie & dz eē cuiuslibet sacerdoꝺ ꝓficiēdi: vt sumaꝫ in vsuz sacri ꝟplicite vel explicite. & iō si intēderet ꝓfecrare totū panē q̄ est in foꝛo: qz nō ꝓformaret intētionē suā intēti, oni eccl̄ie: sic nō ꝓficeret nō ex defectu ꝟiutis ꝟboꝝ q̄ vna vice posset conficere tot hostias q sufficerēt toti mūdo si eēt necessitas eccl̄ie. § ꝓpter defectū intētiōis illi? q̄ ħ sacrm instituit q̄ nō intēdit in ludibrio vl̄ stulticia fiat ꝓsecratio: § ꝓ vtilitate eccl̄ie q̄nalis vel pticularis: & sic pz q multominꝰ ꝓsecrat q̄ ꝓficit ad irrisionē veneficia & hmōi. & lꝫ Tho. in. iiij. di. xj. teneat q immo ꝓficit. nō cures § tene qđ dixi. s. vt tenet. s. Bona. in. iiij. di. x. & De. ea. di. & multi alij. q̄uis etiaꝫ opi. Tho. possit sustineri ꝑm q etiā ꝛRich. ea. di. sustinet si intelligaꝫ q ꝓficiēs intēdat ꝑmo ꝓficere lꝫ ꝓsequēter ad veneficia: sed ꝓma magis videtur rationabilis: & ideo tene eam.

26 ¶Utrū sacerdos ꝺtutē ꝟbox ꝓfatox possit vnā ptē ipi⁹ hostie ꝓsecrare sine alia hostia ꝓtinua remanētes? R. ¶Rich.in.iiij.di.x.q sic: si intēderet determiate ad alterā ptē.puta dexterā vel a tali signo citra: qz ꝟba ñ opant nisi sup illā materiā ad quā ꝓcise ferr intētio ꝓsecrātis. Sec⁹ eēt si intētio ꝓsecrātis nō eēt determinata ad vnā ptē q̄x ad aliā: ꝫ in vago: qz tūc si ñ intēderet nisi mediet ptē ꝓsecrare solū nulla ps eēt cōsecrata: qz reales opatiões nō sūt circa singularia vaga: ꝫ circa determiata: ⁊ iō optet q intētio ad quā seq̄tur realis determiatio aliqꝺ determinatū ⁊ determiate respiciat. Et ex ꝓdictis soluit alia q̄stio de sacerdote q̄ habz.xx.hostias ⁊ ex illis nō intēdit ꝓsecrare nisi xviij. q nullā ꝓsecrat nisi intētio sua se determinet determinate ad q̄s vult.xviij. Secus si credēs q sint solū.xx.⁊ sunt.xxij. tū intēdit ꝓsecrare q̄q̄d ē añ ipm: sic oēs sunt ꝓsecrate. Itē ps q hostie in altari ex oblitione reseruate ⁊ gutta vini in pede calicis ⁊ hmōi nō cōsecrant: qm ad eas nō refert intētio ꝓficiētis.

27 ¶Quid si sacerdos acceptis plurib⁹ hostijs ꝓsecrādis qñ venit ad actū cōsecratiōis nō aduertit nisi ad eā quā hz in manu? R. ꝺm Frā. de may. in.iiij. di.xij. q̄dā dicūt q nō sūt alie cōsecrate. Sz tu dic cū Sco. q oēs sunt cōsecrate: qz nō req̄rit de necessitate intentio actualis ꝫ ꝟtualis q̄ fuit qñ ꝓfatas hostias acce-

28 ¶Circa formā vini ꝓsecrādi (pit vt eas ꝓsecraret. q̄rit q sit? R. q hec. s. ¶Hic ē enī calix sanguis mei noui ⁊ eterni testamēti q̄ ꝓ vobis ⁊ ꝓ multis effundet in remissionē petox. hec q̄tiēscūq̄ feceritis in mei memoriā facietis. vt in.d.§. ex eo no. Añ.s. Bo. in.iiij. di.viij. ⁊ multi doctores ibidē tenēt q solū ꝺ suba forme ꝓdicte sunt ista ꝟba. ¶Hic est calix sanguinis mei. Alia ꝟo seq̄ntia nō sunt de suba: ꝫ ptinēt ad ornatus ⁊ ad oñendū vsum vel dignitatē ibi. Accipite ⁊ bibite c̄. aut effectū vt ibi: nouī ⁊ eterni c̄. Alij tenent vt sctūs Tho. in.iij.q.lxxviij. q̄ oia sunt de suba forme vsq̄ hec: q̄tiēscūq̄ c̄. Sz Sco. ea. di. viij. dicit q cū nō sit nobis traditū ꝓ certo an ad formā subalem ptineāt aliq̄ ꝟba post ly sanguinis mei. iō piculosum est asserere q ꝓcise sit i illis ꝟbis exq̄ sufficiēs auctas nō habet: ⁊ iō oia dicēsq̄ ad ꝫ q̄tiēscūq̄ c̄. ac si eēnt de suba forme lz cōiter doc. cōcordēt cū btō Bona.

29 ¶Nota q quē dixi. ꝫ. in consecratione panis debēt similiter dici de vini consecratione.

30 ¶Silr de platione ꝟbox aut corrupta aut diminuta aut addita. dic vt. ꝫ. dictū est de baptismo. baptis-

31 ¶Circa ꝓuersi (mus. ij. §. xv. cū duob⁹ seq̄ntib⁹. onē q̄ fit in ꝫ sacro ꝓ ꝟtutē ꝟbox ꝓfatox ē firmiter tenendū q suba panis ꝺm totā suā materiā ⁊ formam exñs actu trāssubstātiat i totū corpus xp̄i actu exñs. ita q materia i materiā: ⁊ forma i formā. s. corporeaz trāssubstātiat solis accidētib⁹ remanentib⁹ ꝺm sctm Bo. ⁊ ¶Rich. ⁊ Pe. in.iiij. di.xj. ⁊ sctm Tho. in.iij.q. lxxv. Sz ꝺm Sco. in.iiij. di.xj. ibi nō ē ecōuerso suba in subaz q̄tū ad eē suba le simplr: ꝫ q̄tū ad eē hic: qz corpi xp̄i nō acq̄rit simplr eē ꝫ eē h. s. ꝫb spē panis: vñ acq̄rit nouā pñtiā nō amittēdo antiquā. panis ꝟo desinit eē ibi nō acq̄rēdo aliquā pñtiā alibi. vñ lz illa desinitio panis ꝺm se ꝓsiderata sit ānihilatio: ipa tn cōuersio nullo mō est annihilatio qz ei⁹ termin⁹ ñ est nihil: ꝫ noua pñtia corpis xp̄i sub spē panis. ꝫ Sco. Et idē dico de suba vini q trāssubstātiat i sanguinē xp̄i: ista q pāis i corp⁹ ⁊ vinū i sanguinē puꝝ ꝟtutē ꝟbox trāssubstātiat ñ in aliq̄d aliꝺ. ꝫ qz corp⁹ nō ē sine sanguine ⁊ ceteris humorib⁹ suis: nec sanguis sine corpe ⁊ venis ⁊ neruis suis: iō in hostia ē corp⁹ xp̄i q trāssubstātiatō ⁊ sanguis ei⁹ p mixtionē: pmixt⁹ enī ⁊ diffusus ē in corpe: ⁊ iō vbicūq̄ ē corp⁹ xp̄i ibi est sanguis ei⁹. Alia ꝟo ē ibi rōne pīctōis cū corpe cui inseparabiliter ē pīcta. Quātitas ät ⁊ alia accidētia sūt ibi rōe inseparatōis a corpe. Diuinitas ꝟo rōne vnionis diue cū hūana nā. Silr in calice vinū trāssubstātiat in sanguinē solū ꝟtute trāssubstātiatōis: ꝫ q sanguis nō est ibi effusus: ꝫ i venis: iō est ibi etiā corp⁹ xp̄i p cōcomitantiā c̄. vt dcīm ē in corpe. ⁊ ad ꝫ facit. c. firmiter. §. vna. de sum. tri. ⁊ fi. catho. ⁊. c. in q̄dā. de cele. mis. Et ꝫ oia fiūt i instāti cōpleta oīone ꝟbox dei ꝟtute assistēte ꝟtuti forme ꝓfate. Et etiā totū corp⁹ xp̄i ita i tota hostia q ē etiā in q̄libet ei⁹ pte in q̄ saluat rō toti⁹: cū enī sit totū homogeneū nō est maior rō q vna ps cōuertat in vnā partē q̄x in aliā: ita tenet cōiter. Est etiam corp⁹ xp̄i sub hostia q̄tū: ꝫ nō mō q̄ntitatiuo: qz lz sit ibi corp⁹ q̄tū nō tn compat ad spēs vt q̄tum sicut q̄uis sit ibi darū nō tn vtit claritate sua illuminādo mediū: ita q̄uis sit q̄tus non vtit q̄titate sua occupando locū sicut de⁹ pōt facere vt ꝫ sit ignis nō exercēdo cōbustionis actū. Est etiā corpus xp̄i sub hoc sacro seu sub specie non localiter proprie loquendo: quia esse localiter proprie est esse dimensiue siue commensuratiue. Est tamen corpus christi in loco speciei. Et ex hoc sequitur q corpus christi est in pluribus locis simul ꝺm esse sacramentale: quia vere et realiter continetur sub diuersis speciebus que sunt in diuersis altaribus. Est etiam in hoc sacramento corpus christi immobile localiter ⁊ per se loquendo: licet sit mobile per accidens sz ad motum hostie sicut anima mouetur ad motus corporis. vnde per accidens mouetur ad motum hostie et quiescit ad quietem alie hostie. Itē mouetur sursum et deorsum simul ⁊ semel ad motum diuersarum hostiarum. ¶Hec ex ¶Rich. in.iiij. di.x.

¶Sed nunquid vertit corpus xp̄i versa hostia sicut mota mouetur? R. ¶Rich. vbi. ꝫ. q non: quia licet partes ordinem habeant in ipso corpore absolute: nō tamen per comparationem ad speciem. Unde non potest dici q pedes habeat in vna parte hostie ⁊ caput in alia: ⁊ sic de ceteris membris: quia omnes partes sunt simul sub qualibet parte hostie. 32

¶Utrū fracta hostia vel passa aliq̄d corp⁹ xp̄i patiatur: sicut mota mouet? R. q nō: qz mutatio et passio innouaret in xp̄o aliq̄d absolutū: ꝫ motus localis nihil ꝺm Pe. di. x. 33

¶Est etiā corpus xp̄i penitus inuisibile oculo corporali ꝺm ¶Rich. ⁊ Sco. dis. x. qz nō pōt videri nec p naturā nec p gl̄iam: nec p miraculū oculo corporali sicut nec existentia substantie spūalis in loco ad cuius instar corpus xp̄i est sub sacro inq̄tum est ibi pñs et p se rōne substātie ⁊ q̄titas nō est ibi nisi p cōcomitantiā vñ ꝺm ¶Rich. vbi. ꝫ. si aliq̄n appareat ibi spēs panis vel fructū carnis nō est corp⁹ xp̄i. Maiores enī sunt dimēsiones corpis xp̄i q̄ ille q̄ ibi apparent: ⁊ si ibi vere appet corp⁹ xp̄i nō appet vt sub sacro. vt dic ¶Ri. ibidē q illa apparētia puuli q̄ aliq̄n ibi visa ē. vel dscribit i imaginatōe vel i sensu cōi videtis. vl etiā si est realit ex nō credo q ille dimēsiones fundēt in dimēsionib⁹ speciei panis: lz tūc appareāt: vñ spēs sacramēti sub q̄ ptinet corp⁹ xp̄i latet sub illa figura q̄ apparet nulla immutatōe facta circa ipam: ⁊ ꝓfundit tm ipa spēs quibusdā accidētib⁹ carnis vel pueri q nō sunt ꝓprie accidētia corpis xp̄i vel liniamenta. 34

35 ¶Est tñ corp⁹ xpi visibile sub sacro ꝼm Sco vbi.s. p naturā oi itellectui nō alligato sensib⁹ in itelligēdo siue angeli siue aie sepate. ℟i.tñ vbi.s.tenet q non p naturā ß tñ p gliaz nō solū in vbo ß etiā i ꝓuio gñe.

36 ¶Est etiaz corp⁹ xpi sub ß sacro intāgibile imediate ab alio: sicut nec suba spūalis tāgit loco. vñ q̄tūcūq; aliqs spēm penetraret xpi corp⁹ tāgere nō posset. ꝼm

37 ¶Sūt aūt in ß sacro accidētia sine (℟ich.vbi.s. subiecto ꝓmo.s. sine suba vtute diuia. Jtez sicut spēs sacramētales retinēt esse qd̄ habebāt ꝓus ex vtute diuina: sic z agere. Vñ pñt exteriora corpa z sensus immutare: nō pñt tñ alia in sacrm ꝙuertere qd̄ nō fit sine vbo. Vñ aqua modica posita i sacro calicis: lz ꝼm aliqs ꝙuertat in vinū: z hoc virtute spērū illaz: nō tñ in vnum qd̄ sit vinum ꝼm speciem: sed est vinum ꝼm materiā tñ: sicut caro ꝼm spēm ꝙuertit in carnē ꝼm materiā. Vel dic q ibi forma subalis aq̄ nō soluit ß alterat: q2 mutat color z sapor z odor z sensus perci pit ꝓprietates vini: z io q̄tū ad sensum ꝙuertit in vi nū. nunq̄ tñ in sacrm. Hec ex scto Bon.in.iij.di.xij.

38 ¶Quid cū accidētia sub q̄bus ē corpus xpi in sacro corrūpunt℞. q accidētia illa aliq̄n imutant ex pte q̄titatis sic cū diuidit panis vel vinū in multas ptes z tūc si in ipis ptibus nō pōt saluari nā panis vel vini desinit corp⁹ xpi sb ipis eē. Sil℞ dic d imutatōe ex pte q̄litat: vt cū ita imutant color sapor z odor z alie q̄li tates panis z vini q nullo mō pōt cōpati natura pa nis z vini q nō manet corpus xpi sub sacro. secus si corruptio accidētiū vel q̄litatis aut q̄ntitatis nō suffi cit ad corruptionē panis z vini: q2 sic nō desinit eē ibi corpus xpi vel sanguis sb sacro. Aduerte tñ circa cor ruptionē q̄ est respectu admixtiōis alteri⁹ liq̄ris: q2 si est vinuz z addit in maiori q̄ntitate vel eq̄li sic soluit totaliter z tollit ꝓtinuitatē spēi cū ad oēs ei⁹ dimēsio nes ꝓueniat: z sic incipit q̄ ad actū esse aliud nouū vi nū: z sanguis ibi desinit eē sanguis xpi. Credo tñ q si additū nō sit notabiliter excedēs ꝓpter dubiū sit tuti⁹ vti toto illo liq̄re tanq̄ sacro. Si vo additū sit minor quātitatis sic nō desinit eē ibi sanguis xpi: nisi sb illis partib⁹ ad q̄s ꝓuenit vinū additū q̄ cuz discerni non possint sil℞ toto illo liq̄re debem⁹ vti tanq̄ sacro: z idē

39 ¶Utrū desinēte esse eu- (dic de alio liq̄re addito. charistia sub illis accidētib⁹ redeat suba cōposita? ℟. ꝼm Sco.in.iij.di.xij. post reprobationē multoz mo doz dictoz q sic redit suba cōposita cui talia accidē tia ꝓueniūt quā etiā afficiūt: z hoc i instāti corruptio nis z imediate a deo. Prima ps huius snie ꝓbat: q̄a deus statuit illas spēs manere sine subiecto tātū i eu charistia: ꝙ statuit q nō stante eucharistia nō sint acci dētia sine subiecto: z p ꝓsequēs i instāti illi⁹ corruptio nis fit aliq̄ suba. Scda ps ꝓbat: q2 si redit aliq̄ suba non est alia q̄ illa ꝙ pōt illis accidētibus affici: q2 alia suba nō esset eoz capax. Tertia ps.s. q nō redit: nisi immediate a deo. ptz: q2 nullū aliud agens hoc agere

40 ¶Utrū spēs sacrales possint (posset. Hec Sco. nutrire? ℟. vt patz ex p̄dictis sicut pñt ꝙuerti in cine res vel in vermes z hmōi. sic p eandem rōnē possunt cōuerti in corpus humanum.

Eucharistia Scdo circa ministrū q̄ritur q̄s pōt ꝓficere istud sacrm? ℟. q solus ꝓsb pōt ꝓficere corp⁹ z sanguinē dñi nr̄i ihesu xpi. xxv.di.plectis. z d sum.tri.z si.ca.firmiter. §.

a ¶Quid si q̄s (vna.hoc sequunt theo.i.iij.di.xij. credat se ꝓsbyterū esse cū nō sit z celebret? ℟. gl.in.c. aplicā. de ꝓsby.nō bap. q nō cōficit in vitate. Sed tu dic vt.s.baptismus.vij.§.vlti.

¶Utrū q̄libet ꝓsbyter possit ß sacrm ꝓficere? ℟. ꝼm 2
℟ich.in.iij.di.xij. q de iure non pōt: nec irregularis nec interdict⁹ aut suspēsus ab executiōe eoz q̄ sūt oz dinis: nec simoniac⁹ scismaticus: excōicat⁹: aut degra datus: siue deposit⁹: vel q̄bet publicus z notoz⁹ pec catoz: ß de facto si supza debitā materiā ꝓferat verba cū intētione debita vere ꝓficit q̄tūcūq; sit nepharius q2 character sup quē fundat ptās ꝓficiēdi ē indelibi

¶Utrū plures ꝓ- (lis: lz mortal℞ peccet ꝓficiēdo. 3
sbyteri possint eādē hostiā ꝓsecrare? ℟. lz diuersa sit opi.i.iij. di.xij. ego teneo q nō: q2 q̄ ꝓm⁹ ꝓtulit vba ille ꝓsecrauit alij nihil faciūt: z io credo in ordinatiōe ꝓsbroz sit meli⁹ nō dicē q̄z dicere vba ꝓsecratōis nisi dubitaret de ēpo q nollet ꝓsecrare.

¶Utz corpe viciat⁹ ꝓsbyter possit ꝓficere? ℟. vt.s. 4
corpe viciatus. ꝙ totum.

¶Quid de ꝓsbro q̄ post q̄ indut⁹ est recolit se de aliq̄ 5
mortali? ℟. q si tenet celebrare z si hz copiaz idonei ꝓfessoris tenet ꝓfiteri. Si vo nō hz ꝓterit cū ꝓposito ꝓfitēdi z sufficit nec peccat si cūverecūdia accedit. Si vo nō tenet celebrare: tūc nō dz celebrare nisi ꝓus cō terat z ꝓfiteat: q2 ad ß tenet ꝼm sctm Bo.in.iij.dis. xij. z glo.i.c. de boie. de cele.mis. z alia glo.in.c.nihil. .vij.q.j.ar. de sen.ex.c. de ceco. z.xxvj.q.vj. q̄ recedūt. Et ß idē tenet do. Anto.i.d.c. de boie. ß alij tenēt ꝓiū q2 sufficit q ꝓfiteat sel℞in āno. z Pa.i.d.c. de boie. dic esse veri⁹: lz ꝓmū tuti⁹. Sz tu dic ꝼm cōez opi. theolo goz q ꝓmū veri⁹. tñ ℟i.i.iij.di.ix. distinguit q si nō imīnet scādalū vl̄ ꝓsone aut ppli aut nō icepit missaz si ē sacerdos sumēs corp⁹ xpi q̄tūcūq; ꝓtrit⁹ ß nō cō fessus. dūmō habeat copiā idonei ꝓfessoris tps z lo quelā ad ꝓfitēdū q peccat mortal℞. z sic dz dici q nō dz celebrare vl̄ cōicare. Si vo aliqd triū p̄dic. toz imi net. s. vel scādalū ꝓsone vel ppli nisi celebret: vel q2 iā incepit missaz: sic sufficit ꝓtritio. Et sic pōt intelligi q tūc pt celebrare. ar.c. de ceco. z.c.a nob. el.ij. de sen. ex. z.c.q̄ recedūt. xxvj.q.vj. Adde tñ hz ℟i.i.iij.di.xij. q q̄uis bēat idoneū ꝓfessorē: ß tñ expectat aliū cui de uotius z securi⁹ ꝓfiteat: q tūc absq; ꝓfessione z sine pcto pōt sumere eucharistiā cū ꝓtritiōe sola. qd̄ limito dūmō sit ꝓfessus sel℞in āno. Jtē q2 tenet celebrare vl̄ cōicare: alis nō credo si pōt desistere sine scādalo ppli vel ꝓsone: quia ꝓius debet ꝓfiteri.

¶Quid si celebrando recoleret se comedisse vel bi- 6
bisse? ℟ñ. q in difficultatibus semp accipiendum est qd̄ minus habet de periculo. Maius aūt periculum est: qd̄ est ꝓtra sacramēti ecclesie pfectionē: quia hoc est sacrilegium q̄ qd̄ est pertinēs ad qualitatē sumē tis: z ideo si presbyter post ꝓsecrationem inceptā me minit se comedisse: nihilomin⁹ debet perficere sacra mentum. Jdem si meminit se excōmunicatū vel in mortali cum cōtritione tamē debita: z sic nō peccat: sed fructuose sumit. Et in ß coz. cōmuniter dc. Si vo meminit ante consecrationem. Tho.in.iij.parte. .q.lxxxij. tenet q tutius est dimittere missam inceptam nisi scandalum graue immineret. Sed sanctus Bona.in.iij.di.xij. tenet q sine peccato pōt inchoa tam perficere cum ꝓposito confitendi z cum ꝓtritione totum supplet: nec videt ibi esse cōtemptus. Jdem dicit etiā sctus Bona. ibidem de eo qui meminit se ir regularem: quia prohibitio ꝓpter irregularitatē non extendit se ad eū q̄ accessit sine conscientia irregula ritatis z inchoauit missam: vnde ꝓpter reuerentiam sacramenti et scandalum populi dicunt q si volet et

libenter faceret qđ in se est a dño esset dispēsatū pro tunc. Idē diceret etiā qñ nō incepit si nō pōt desistere sine scādalo: nec in hoc casu incurrit irregularitatē.arg.c.clerici.7.c.latores.7.c.latores.7.c.fraternitati:que reqrūt temeritatē.de cle.excō.mi. p totū. Hec obstat.c.aplice.e.ti. qr ibi sunt in culpa nō intelligendo qđ dēbēt. Sed hic iste ē in necessitate 7 hoc credo verum:nisi foret scādalū pharisēoꝝ: vel q̄s acciperet scandalū p aliqua admiratione:qr tunc nō liceret sine nota irregularitatis.

7 ¶Quid de eo q̄ incepta missa bz p̄sciaz q̄ nō sit p̄sbyter? R. scūs Bo.vbi.s. q̄ añ p̄secratione dz dimittere missam infirmitatē fingēdo:aut p̄sciam deponere.

8 ¶Sed q̄d faciet sacerdos q̄ ꝓpendit nō esse aquā in calice? R. q̄ si hoc aduertit añ p̄secrationē eā apponat:ꝫ post p̄secratōnē nullo mō:qr nō est de necessitate sacri.vt.ē.dictū ē.Et de hac materia vide.j. missa.

Eucharistia .iij.circa sumptionez ei⁹ q̄s tenet sumere? R. q̄ p̄mo q̄libet sacerdos cū celebrat.de p̄se.di.ij.relatū.qr sacr̄m in sumptione cōplemētū sue significatōis accipit: 7 si deficeret alius dz supplere,p eo q̄ sit ieiunus ii tā bostiam saltē cōsecrauerat.vij.q.j.nihil. Si vo dubitat an cōpleuerit cōsecrationē bostie: tūc p̄m Jnno.in.c. p̄sbyter.de sa.nō iterā. Jncipiendū est ibi addēdo.scz dñs nr̄ ieſus xp̄s p̄die q̄ 2c. qr nō dr̄ reiteratū qđ nescit factū.c.aplicā.de p̄sby.nō bap. Si aūt certū est q̄ nō incepat verba p̄secratiōis:tunc nō est necesse supplere.Si tū q̄s vellet supplere posset: ꝫ nō deberet re incipe si iam signa sup bostiā fecerat: ꝫ p̄sequendū ē vbi deficit p̄m Alla. Et placet. alꝫ incipiendū est a capite:7 si pluries celebrat i die semp dz sumere omissa purificatione in p̄cedētibus missis. Scdo tenet quilibet xp̄ianus cum ad annos discretōis puenit.vt in.c. ois.de pe.7 re.de q̄ dic vt.j.§.xj.nisi ex rōnabili cā de cōsilio ꝓpr̄ij sacerdotis ad tēpus duxerit abstinendū. Tertio tenet q̄libet in articulo mortis p̄stitutus propterea appellat viaticū. Añ credo peccat mortaliter qui in tali articulo ꝓtēnit sumere corpus xp̄i. Quarto rōne statuti. Quito rōne officij sicut sacerdos q̄ tenet celebrare saltē in magnis festiuitatib⁹. vt.j.missa

1 ¶Quot modis sumit? R. q tribus mo- (.§.xliij. dis. Aliqñ sumit solū spūaliter. Aliqñ soluz sacramētaliter. Aliqñ sacramētaliter 7 spūaliter simul.

2 ¶Quid est māducare spūaliter? R. p̄m sctm Bo.in .iij.di.ix. q māducatio spūalis trāslata est a corpalibus. 7 ideo sicut in māducatione corporali sunt duo principaliter.s.masticatio 7 incorporatio.sic 7 i spūali sunt duo suo mō .s. spūalis masticatio q̄ est recogitatio p fidē.s.carnis xp̄i ,p nobis exposite in p̄cio in cruce ad redimendū: 7 spūalis incorpatio p charitatē.s.dum recogitans ei quez recogitat iungit ardore charitatis:7 ita ei incorporat.

3 ¶Añ dicit q̄s solū māducare spūaliter 7 non sacramētaliter? R. q tunc qñ sacr̄m est in voto 7 effectus eius p̄cipit:qr sicut q̄dam anteq̄ baptizent ex desiderio baptismi p̄cipiunt effectū ipius sic 7 in hoc sacro: nec frustra inducit postea sacr̄m : qr plenius inducit effectū ipsa susceptio sacramētal' q̄z solū desideriū p̄m sctm Tho.in.iij.pte.q.lxxx. Vel melⁱ p̄m sctm Bo. in.ij.di.xl.quia nō esset vera voluntas nisi deduceret in opus cum adest facultas.

4 ¶Quid est māducare sacr̄aliter solum? R. p̄m sctm Bo.in.iij.di.ix. q est māducare sacr̄m vt sacr̄m.Ad hoc aūt vt māducet sacr̄m vt sacr̄m necessaria est intentio:7 intētionis regulatio. Jntentio in q̄ ē necessaria:qr si q̄s iret ad mēsam 7 intēderet corpus reficere 7 aliq̄s ꝓ pane cōi sacr̄m sicut panem offerret:7 ipse oīno intēderet cibum sumere nō dicerē eū sacramētaliter māducare:necessariū est etiā vt bui⁹ intentio dirigat p̄m fidem q̄ est in ipso vel in altero : qr oportet credat q̄ sub illa specie aliqđ spūale lateat qđ sumere intēdat: vel oportet q̄ saltē sumere intēdat qđ alios credere existimat lz ipe nō credat . 7 sic ptz ꝓ q̄to q̄s dicat sacramētaliter māducare : qr.s.q̄ sacr̄m vere existat ibi:7 ipse q̄ māducat illud vt sacr̄m sumere intēdat: siue qr credit eē verū sacr̄m siue qr existimat alios credē. Hec sctus Boñ.vbi.s. Adde q̄ tūc solū sacramētaliter sumit qñ ꝓpter aliqđ impedimētū qđ in ipo sumēte est.vel mala ei⁹ dispositione caret effectu 7 fructu ipius sacramēti q̄ est spūalis māducatio hoc ē spūaliter incorpari corpi mystico p fidē 7 charitatē: vel magis incorporari p augmentū fidei 7 charitatis q̄ manducatio nō cōuenit indigne suscipiētib⁹.

¶Utrū vere in hoc sacro xp̄s manducet? R. p̄m ℟i. § in.iiij.di.ix.q est in sumptione bui⁹ sacri q̄dā māducatio carnalis q̄ comestū masticat 7 in stomachū trahit:7 postea digerit 7 vltimo in substātiā māducantis ꝓuertit:7 sic vere manducat illa spēs sub q̄ realiter ꝓtinet verū corpus xp̄i. Est 7 alia māducatio sacramētalis q̄ corpus xp̄i verū realiter sub illis speciebus panis ꝓtentū sumit:ꝫ sic sumptū corpaliter non masticat:7 si spēs sic in ore masticent q̄ p digestionē ibi factā nō corrūpat in eis forma ,p̄ria:ꝫ descendāt in formā ,p̄riā in stomachū descēdit 7 corpus xp̄i in stomachū p descēsum spēi sub q̄ ꝓtinetur: 7 tādiu ibi manet corpus xp̄i q̄diu in eadem specie forma ,p̄ria spērū saluat . Si aūt spēs panis tādiu i ore masticet q̄ p digestionē in ore factā corrūpat forma ,p̄ria i eis 7 nō descēdat in stomachū:tūc nec corpus xp̄i descendit in stomachū:7 sic intelligit illud.de p̄se.di.ij.c.tribus:cū dr̄ q̄cito spēs dētibus atterit:tācito in celum rapit corpus xp̄i.Adde tū p̄m sctm Bo.in.iiij.dis.ix. q cū corpus xp̄i maneat sb illis spēb⁹ q̄diu illa spēs sit habilis ad refectionē būanā:qr ad h̄ ē statuta 7 ad hoc ordinat:7 ad hoc habeat cū est ex stomacho 7 in stomacho:qr ibi reficit 7 tādiu ibi corpus xp̄i manet. donec refectōis opatio compleat. Jō si q̄s euomat illas:euomit corpus xp̄i :7 si spēs p̄nt discerni ab alijs debent sumi cū reuerētia 7 cremari:7 cineres iux̄ altare recondi.vt in.c.si p negligētiā.de p̄se.di.ij.Si aūt spēs ille trāseant p stomachū indigeste ,pter aliquaz infirmitatē:tunc sunt extra ,p̄rietatē refectōis: 7 iō si vadant in secessuz nō est ibi corpus dñi. Et hāc opi. sctus Bo.vbi.s.dicit ,pbabilem 7 placet cum q̄ cōuenit ℟ich.vbi.s.

6 ¶Quis pōt idonee suscipe sacramentū eucharistie? R. Pe.Aureo.in.iiij.di.ix.q.ij. q idoneus susceptor est homo viator adultus fidelis mente p̄peditus:ieiunus:deuotus:apparitione miraculosa nō ,pbitus: sine conscientia peccati mortalis legitime cōfessus: in quersatione crimine non notatus corpore mūdus. a ministro idoneo tēpore debito 7 recta intentiōe sumptus.vbi.xv.notāda cōmemorat.

7 ¶Primo dicit homo:quia lz angeli beati māducent xp̄m in sua specie in q̄tum ei vniunt in fruitione charitatis p̄fecte 7 visione manifesta: non tamē cōtingit eis spūaliter manducare hoc sacramētum quod est per fidem credere in xp̄um cum voluntate sumendi hoc sacramentum.

8 ¶ Utrū brutū possit sumere corpus xpi sacramentaliter: R. vt.s. patuit q non.

9 ¶ Sed nūqd si mus comedit illas spēs transibit corpus xpi in ei? ventrē: R. sctūs Bo. in. iiij. di. xij. qđā dixerūt q sic q rōnē supradictā. Sz alijs videt q nō: q: xps nō ē sub illo sacro: nisi eaten? q̄tenus ē ordinabilis ad vsum būanū. s. ad māducatiōez: s sicut q̄cito mus rodit: ita z tācito inhabile facit z sacrm eē dessimit. z h̄ est opi. cōior ꝑm sctm Bon. z magis pia. Et sic ptz q solis bobus debet dari nō brutis: vel q̄busz

10 ¶ Scdo dicit via. (cūq; etiā angelis: q: illusio eēt. cor: q: nulli mortuo debet dari z si petūt illusio est.

11 ¶ Tertio dicit adultus: q̄a lz greci antiq̄tus pueris darent. vt de ꝓse. di. ij. puuli. tn sacramētaliter sumere nō possunt: q: nō vtunt sacramēto vt sacramento: s vt comuni cibo ꝓpter carentiā discretionis.

12 ¶ Sed q̄n est etas debita? R. Aureo. vbi. s. q relinquendū ē arbitrio boni viri. Et ideo dico q tūc ē etas debita q̄n pueri bñt vsum rōnis q̄ bñt ꝓcipe deuotionē buius sacrī: z discernere z dijudicare corpus xpi z renereri ab alio cibo saltē ex alioz instructone q pōt esse in. x. vel saltem in. xij. anno: vñ si appareret in eis tūc signa discretōis z reuerētie bñt sumere ꝑm Tbo. in. iiij. di. ix. imo debent saltem semel in anno sumere: vñ tenent ad hoc eos inducere q̄ eoz̄ habent curā.

13 ¶ Quarto dicit fidelis: q: nulli infideli debet dari: imo nec infidelis pōt sumere sacraliter etiā nisi habeat intentionē sumendi ipsum vt sacramentū ecclesie: lz ipse non credat.

14 ¶ Sed nūqd catbecuminis debeat dari? R. Aureo. vbi. s. q nō: q: nō sunt de familia xpi q baptismū.

15 ¶ Quinto dicit mēte p̄ditus. vñ demoniacis z amētibus nō dz dari: distinguit tn Aureo. vbi. s. aut talis amens nūq̄z habuit vsum rōnis: z tali nō dz dari: aut aliq̄n habuit vsum rōnis. Et tūc subdistinguit q aut oñdit signa deuotōis ex z sic pōt cōicari: aut nō ꝓtendit signa deuotōis z tūc recurrēdū est ad tps ꝓteritū: q: si añ insaniā petijt z deuotionē ad ipm habuit pōt dari z debet in articulo mortis: si nō timeť de periculo euomēdi vel alteri? irreuerētie. vt dī in. c. is q. xxvj. q. vj. Si vō nullā deuotiōez ad ipm habuit tpe sanitatis nec eū petijt debito tpe nullo mō eis dz dari. Idē dic de demoniacis ꝑm p̄fatā distinctiōez ꝑm Tbo. in. iiij. di. ix. z in. iij. pte. q. lxxx. Amētibus vo q̄ būt dilucida intervalla pōt dari tūc q̄n bñt vsum rōnis ꝑm Aure. p̄dictū vbi. s. Multoforti? pōt dare illis q̄ largo mō dicunt amētes. s. q̄ habēt debilem vsum rōnis dūmō possint aliquā deuotionē bui? sacramēti concipere.

16 ¶ Sexto dicit ieiun?: nā q̄cūq; aliqđ comestibile vel potabile post mediā noctē sumpsit nullo mō pōt cōicare siue digesserit siue nō. de ꝓse. di. ij. c. liq̄do. vij. q. j. nihil. de cele. mis. c. ex pte. Excipiť casus infirmitatis: q: si de eoz̄ piculo mortis dubitať etiā post cibū sunt cōicandi ne sine cōione decedāt. de cōse. di. ij. ꝓsbyter. Nec ob. c. sacra. z ꝓse. di. j. q: abrogatū ē. z de h̄ vide j. missa. ¶. iij. q. v. vj. z. xiij. cū tribus sequētibus.

17 ¶ Septimo dicit deuotus. Naz sicut q̄ cibū corpalē nō pōt digerē vel masticare nō ē apt? māducare ipm de ꝓse. di. ij. c. illo. z. c. trib? gradib?. Vñ sctūs Bo. in. iiij. dis. xij. Maiorē inquit efficaciā recipit bō in vna missa vel māducare cum bona ꝓparatione q̄ in multis si se non ꝓpararet diligenter.

18 ¶ Octauo dicit apparitōe miraculosa nō ꝓbibitus Nam si apparet in forma pueri vel bmōi non dz sumere ꝑm p̄fatū Aureo. vbi. s. q: nō apparet sub specie pueniēti būane refectioni. Dicit tn sctūs Tbo. in. iij. pte. q. lxxxij. q ꝓsulendū esset ꝓsbytero q iterato corpus z sanguinē dñi ꝓsecraret z sumeret. Sed ego nō credo: q: q̄ fiunt miraculose non sunt sub legib?. l. nā ad ea. ff. de leg. Et etiā q: verisilr posset etiā in alia ꝓsecratiōe sic appere: z sic esset ꝓcessus in infinitum.

19 ¶ Nono dicit sine ꝓscia pcti mortalis. Nā suscipiēs cū ꝓscia pcti mortalis peccat mortaliter ꝑm Aureo. vbi. s. z cōiter oēs. s si ꝓsciam non bz de mortali lz sit in mortali pctō nō peccat mortaliť ꝑm Aureo. vbi. s. nisi sit ignorātia crassa vel affectata: q: debitā diligentiā de cōmissis nō adhibuit. Landul. in. iiij. di. ix. dicit q diligentia debita est q̄n facit illa q̄ prudēs facit d re quā vellet studiosissime examinare. Et Sco. i. iij. di. ix. dicit q tenet q̄s se examinare ꝑm diligētiā nr̄e fragilitati possibilē. Addit tn Aureo. q q̄n q̄s volet de p̄teritis peccatis mortalib? cōmissis z habet ꝓpositum non peccandi z deuotionē ad sacrm q pōt ꝑsumere q non sit in mortali.

20 ¶ Utrū ꝑsbyter peccet mortaliter dando ei quē scit in pctō mortali ꝓstitutū? R. ꝑm Richō. in. iiij. dis. ix. q si talis nō petit sibi dari sic peccat sibi dādo. Si vo petit: z tūc distingue. Aut ē notorius pctōr: z sic peccat si ei dat: q: habet ꝯ ipm legitimā exceptionē. Aut nō est notorius q̄uis possit ꝓbari per duos testes vel tres. Et si petit in occulto dz ei denegare: q: bz legitimā exceptionē ꝯ eū: z moneat ne petat in publico. vt habeť de cōse. di. ij. ne ꝓbibeat qđ petit. Si vo petit publice tūc si est sacerdos extrane? nō dz sibi dare: q: legitimā bz cām. de ꝓse. di. ij. trib?. Si aūt ē sacerdos ꝓprius parochialis sic dz ei dare: q: nullā bz exceptionē quā in publico possit obijcere. de offi. iudi. ordi. c. si sacerdos. Nec obstat q̄ sit maius pctm̄ sumere cum pctō mortali q̄ infamari: q: sacerdoti mīnistrāti corpus xpi peius est peccare mortaliť infamādo iniuste pctōrē occultū q̄ q ille mortaliť peccet: q: nullus dz mortale cōmitterevt aliū a mortali liberet. Peccator tn occultus ꝑm sctm Tbo. iiij. pte. q. lxxx. poti? dz eligere infamari q̄ indigne ad mēsaz xpi accedere. Dō credo verū q̄n q̄s indigne accedit. s. cū malavolūtate puta q: nō ꝑnitet de pctis. Secus esset de indigne sumēte: q: nō est ꝓfessus. de q̄ dic vt. s. eucharistia. ij. §.

21 ¶ Sed nunqd esset minus malū (. v. z. j. §. xxiij. dare tali hostiā nō ꝓsecratā: vel nō ꝓsecrare z sic sumere? R. q nō. vt ptz in. c. de hoie. de cele. mis. Jō dicit prorsus q̄dem falsa remedia sunt abijcienda: que sunt veris periculis grauiora. ibidem.

22 ¶ Quid si solū sit suspect? de crimie mortali? R. q si suspitio sit violēta z notoria dicēduz ē sicut de eo quē scio in mortali ꝑm q. s. dictū est: alis nō elicit. ij. q. j. c.

23 ¶ Utrū exñs (. ij. z. iij. in glo. z. xxxij. q. j. dicit dñs. in pctō mortali peccet videdo corpus xpi? R. q non: dūmō cū būlitate z reuerētia videat. Silr nō peccat tangēs ex necessitate: puta q: cecidit in terrā z bmōi

24 ¶ Quid de (ꝑm sctm Bo. z sctm Tbo. in iij. di. ix. illo q̄ lz nō sit vere i pctō mortali tn ꝑm ꝓsciam scrupulosaz se existimat esse? R. q peccat mortaliť nisi eā deponat: q: q̄cqđ fit ꝯ ꝓsciam edificat ad gehēnā: vñ nisi sit ex ꝓbabili ꝓiectura dz deponi. vt in. c. inq̄sitiōi de sen. ex. q: vt dī i. c. nō solū. de regula. li. vj. decet z expedit vt ꝓscie puritati nō desit iudiciū rōnis: ne dum spūalis ꝓfect? q̄rit salut? dispēdiū incurrat. Hec ibi.

25 ¶ Decimo addit legitime ꝓcessus: q: q̄tūcunq; doleret de pctō cōmisso nō sufficeret vt digne sumat: sed oportet q legitime cōsiteat: aliter peccat mortaliter.

nisi vt ē dictū.T.eucharistia.ij.§.v. Tenet tñ Aureo. vbi.s. q̄ sacerdos parochialis qui non habet aliū sacerdote ⁊ religiosus in via cum socio nō sacerdote q̄ possunt celebrare cum ꝓtritione ⁊ cū ꝓposito ꝓfitēdi: ex quo nō habet cui ꝓfiteat: q̄ religiosus non pōt extra suum ordinē ꝓfiteri in religione minor. Ad limito tñ verū q̄n sine aliox administratione desistere nō pōt: aut q̄ tenet celebrare. Idē dicas de eo q̄ volens cōicare cora sacerdote celebrāte recolit aliqd mortale nō ꝓfessum legitime q̄ pōt cōicare cum ꝓtritione ⁊ ꝓposito ꝓfitendi q̄n sine administratiōe ⁊ aliquali nota nō posset desistere q̄n cōicaret nec habet aut tempus aut sacerdotē cum quo ꝓfiteri possit.

26 ¶Undecimo dicit in puersatione crimine non notatus. vñ histrionib⁹ ⁊ hmōi nō debet dari. de ꝑse. di. ij. ꝓ dilectione dicit. Puto nec maiestati diuie nec euāgelice disciplīe cōgruere tam turpi ⁊ infami ꝓtagione fedet. Ān ꝑm glo. ibidē nec talib⁹ nec cuicūq infami notorio manifeste dāda est eucharistia: si tñ reuertant ad dñm eis cōmunio ⁊ recōciliatio nō negat: vt ibidē dicit in. c. se. Nō est tñ intelligendū sicut statim debeat ei dari eucharistia: sicut fit a multis ⁊ male. § ꝓpter reuerentiū sacri debet differri vsq̄ post q̄actam penitentiā quā publice debet facere nisi articulus necessitatis vel pietat̄ aliqñ in casu aliter fieri ꝓsuadeat.

27 ¶Utrū sit danda eucharistia suspēdēdis vel decapitandis ꝓ suis maleficijs? R. q̄ sic: si peniteāt ⁊ pure cōfiteant vel cupiāt ꝓfiteri si possent: quia nec eucharistia nec sepultura est eis deneganda ⁊ missa pro eis posset celebrari ⁊ oblationes offerri. xxvj. q. vij. c. j. et vlti. ⁊. d. l. penitētes. ⁊. xiij. q. ij. ꝓ obeuntibus: immo hodie in de. j. de pe. ⁊ remis. p̄cipit officialibus q̄ eis administrare ꝓmittant si petunt.

28 ¶Quid de excōicatis: interdict̄: scismaticis: ⁊ hmōi? R. q̄ nullo mō dz eis dari. Addit corpe mūdus. s. ab ea īmundicia q̄ tolli pōt. aliter nō tollēdo ꝑm Aureo. vbi. s. peccat grauiter cū tali immundicia sumēdo eucharistiā: § imūdicia q̄ tolli nō pōt puta lepra fluxus sanguīnis: vel seminis: ⁊ alia infirmitas non impedit sumptionem eucharistie: sed bene celebrationē misse ꝑm q̄ dictū est. s. corpe viciatus.

29 ¶Utr̄ nocturna pollutio impediat sumptionē hui⁹ sacri? R. vt colligo ex scō Bo. in. iij. di. xj. ⁊ Aureo. vbi. s. ⁊ est cōis opi. q̄ aut pollutio ꝓuenit ex cā peccati mortalis certa vel probabili: puta ex crapula vel morosa cogitatione ⁊ hmōi. ⁊ sic necessario tenet abstinere: aliter peccaret mortaliter. vt colligit in. c. non est. vj. di. ⁊ est ar. in. c. q̄squis. xiij. q. j. quia lz ipsa pollutio ꝑm se nō possit esse pctm mortale habet tñ peccatū mortale ānexū rōne sue cāe. Istud ego limito verum nisi ꝓius q̄ sumat aut celebret ꝓterat de pctō ⁊ ꝓfiteat: q̄ si cōterit ⁊ ꝓfessus est de pctō: ⁊ necessitas vel scādalū cogat ad celebrandū vel sumendū nō peccabit. Sine necessitate tñ nō credo etiā ꝓfessus possit sine pctō sumere vel celebrare: § bñ sine mortali pctō ꝑm Io. de saxo. in sūma. ⁊ Pe. de pal. in. iij. Aut pollutio ꝓuenit a cā q̄ est pctm veniale tñ ꝓbabiliter. et sic nō ipedit necessario: § de cōgruo: nisi potior cā vrgeat ꝑm Rich. in. iij. ⁊ ꝑm Tho. i. iij. pte. q. lxxx. Peccat tñ venialiter si sine cā necessaria cōicet vl̄ celebret nisi in duob⁹ casib⁹ ꝑm p̄dictū Io. Prim⁹ q̄n ē dies festus in q̄ est ꝓsuetū cōicare. Scōs q̄n īmineret scandalū nisi celebraret: puta q̄ ali⁹ nō est vel est ꝓlatus q̄ ꝓsuenit celebrare ⁊ hmōi. Silr dico de illa q̄ ꝓuenit ex illusione dyabolica: ⁊ b ꝓpter duo. Primū ꝓpt̄ immūdiciā corpis. Secm ꝓpter euagationē mētis siue ineptitudinē. Idē dic q̄n ꝓuenit ex cā q̄ nullū ē pctm q̄ de cōgruo debet abstinere. In hoc casu scūs Bo. vbi. s. ⁊ bñ distinguit dicens: q̄ aut sentit inclinationē illā inclinasse multū aia: ⁊ sic ꝓsulēdū est q̄ faciat reuerentiā sacro ⁊ abstineat. Si aūt sentiat magis expedītā naturaz ⁊ vlteri⁹ deuotio vel solēnitas vel aliud qd̄ multū recōpenset: puta charitas alteri⁹ q̄ cogeretur celebrare in mortali: vel cōpassio aiaz ⁊ hmōi ad sumendū vel celebrādū trabat: tūc arbitror dicit ipm sine remorsu ꝓscie accedere posse. Aut pollutio ꝓuenit ex dyabolica tentatione: vtputa q̄n cū maiori deuotiōe disponit celebrare: aut rōne solēnitat̄ ⁊ hmōi citius polluit: sicut de illo legit in collationib⁹ patrū qui sp bāc patiebat in festis q̄n erat cōicatur⁹: cui decretū fuit vt sp cōicaret: ⁊ sic cessauit talis illusio: ⁊ sic

¶Sed p q̄tū tps debet abstine- (nō dz abstinere. 30
re? R. q̄ per. xxiij. horas ꝑm Albe. ⁊ scūm Tho. Sed Pe. de pal. limitat verū cū accidit circa mediā noctē: sed si ante mediaz noctē accideret abstinere nō tenet nisi q̄n ꝓuenit ex causa mortalis peccati.

¶Quid de coitu ꝓugali? R. credo distinguēdū fore 31
vt de pollutiōe nocturna: nisi q̄ pōt esse q̄ exigēs peccaret mortalit̄: ⁊ tñ reddēs inuit⁹ nō peccaret. ⁊ sic solū in exigente caderet ꝓbitio nō in reddēte. ⁊. c. ois bō. de ꝑse. di. ij. ⁊. xxiij. q. vj. sciatis. debet intelligi de cōsilio in coitu in quo nō est pctm vel saltē solū veniale Credo tñ q̄ exigens nō digne suscipiat. ⁊ p. xxiij. boras ad minus debet abstinere de bono ꝓsilio nō de ꝓcepto. vt no. in glo. in. d. c. omnis. ⁊ sequitur Petrū de pal. ⁊ Tho. in. iij. pte. q. lxxx.

¶Utr̄ mēstruata vel mulier post partū imediate de- 32
bet abstinere? R. q̄ nō de necessitate: si tñ ex reuerentia abstinet ñ peccat. di. v. c. ad ei⁹. ⁊ de puri. post par. c. vno. dūmō cōicet ꝑm institutionē eccle. in. c. ois. de

¶Utrū somniū homicidij vel alteri⁹ (pe. ⁊ remis. 33
pcti mortalis impediat sumptionē hmōi sacri? R. q̄ hmōi somnia nō inducūt pollutionē corpis nec tātaz distractionē mētis sicut somniū fornicatōis ꝓpt̄ intēsionē delectatiōis: ⁊ iō nō impedit. Si tñ somniū homicidij ꝓueniat ex cā q̄ ē mortale pctm: impedit sumptionē sacri rōne sue cause ꝑm scūm Tho. in. iij. parte. q. lxxx. Intellige nisi ꝓius ꝓterat ⁊ confiteat.

¶Tertiodecimo dicit a ministro idoneo. s. sacerdote 34
de ꝑse. di. ij. ꝓuenit. Mā nllus tāgere dz etiā diacon⁹ nisi in necēitate: vt si casu caderet in terrā vel aliq̄ alio casu. lxiij. di. diaconos. Uerū ē q̄ diacon⁹ cū ꝓsbyter est ꝓfessus vel al's impotēs ⁊ necessitas cogit de iussu ꝓsbi pōt dispensare vel etiā sine iussu q̄n iussus expectari nō pōt. vt no. Hu. in. d. c. diaconos. aliq̄ etiaz tenēt. vt no. Pa. in. c. q̄to. de ꝓsue. q̄ etiā laicus pt ad-
ministrare tpe necessitat̄ in articulo mort̄: q̄n nec sacerdos vel diacon⁹ adest. allegat. S. vey. xxij. di. Itē aliq̄ tenēt q̄ i tali necēitate mort̄ lz p se eucharistiā assumē. Nec. ob. c. fi. xxiij. q. j. q̄ loquēt de hereticis a q̄b⁹ nō lz accipe. § tñ Pa. tenet p̄ius. s. q̄ non lz nisi sacerdoti administrare: ⁊ credo sit securio⁹ opi. q̄ in tali necessi

¶Sed an debe- tate ꝓstituto dē: credet māducasti- 35
at a ꝓprio sacerdote solū sumi? R. q̄ pōt sumi a ꝓprio epō ⁊ archipsbytero. de offi. archipsb. c. iij. ⁊ a ꝓprio sacerdote ⁊ ab hōte licētiā ab eis caueat religiosus: q̄a si mistrat excōicatiōez incurrit. vt dr. j. excōicatio. v. ca

¶Quartodecio dicit tpe debito: q̄ q̄ ad cele (su. rū 36
bratione misse requirit dies ⁊ non nox. vt. j. missa. S. plj. Quo do ad alios cōmunicare volētes nō inueni

quin possit oñi hora recipi dūmodo sint ieiuni: verū est q̄ mane dici est ꝓgruētior hora. Itē q̄ nō omittat quin sumat saltez semel in anno in pascha: q̄ ad hoc teneat q̄libet fidelis postq̄ ad annos discretiōis puenit. nisi ex aliq̄ rōnabili causa ad tēpus de ꝓsilio ꝑsonaꝝ ꝓfessoris duxerit abstinēdū. vt in .d.c. oñis. aliter peccat mortaliter. q̄ aūt q̄dam voluerūt intelligere p̄cise de die pasce nō bñ senserūt. Uñ papa Eugeni⁹ declarauit ad remouēdas ambiguitates q̄ sufficit q̄ suscipiat in die iouis sancta: ⁊ vlterius vsq̄ ad dñicā post pasca immediate sequentē inclusiue q̄n magis sue deuotioni videbit expedire: ⁊ sic satisfacit p̄cepto: ⁊ eodo q̄ magis artanē quo ad pueros sub pena mortalis peccati babentes curam pueroꝝ. vt ad hoc sacr̄m eos inducāt tpe paschali q̄ ipse cū ignorātia eos excusat saltem vsq̄ ad tpa. xviij. annoꝝ. vel circa. Itē tpe debito. s. vt soluz semel in die cōicet ꝑm sctm̄ Tho. in iiij. di. xij. ar. de ꝑse. di. j. sufficit. Pluries aūt nō ly. nisi vt di. j. de sacerdote. i titu. missa. §. xlv. Itē dic tpe debito: vt. s. nō vadat statī ad sumēdū postq̄ ē ꝑsessus q̄ in multis fuit pctis ⁊ magnis. sed dz pluries ꝓfiteri prius ⁊ oꝛonib⁹ ⁊ ieiunijs se odoꝛiferū reddere. ar. de peni. dis. j. nō sufficit. ⁊. c. in actione.

37 ¶Sed numq̄d videt rōnabilis cā abstinēdi cum q̄s dicit se odium habere ꝓtra aliquē? Rn. q̄ nō: nec aliud pctm̄ mortale: q̄ tenet resistere ⁊ ꝓteri ⁊ ꝓfiteri ⁊ cōmunicare: aliter nō cōmunicās saltem semel in anno excōicādus est. de ꝑse. di. ij. si quis intrat. ⁊. d. c. oñis.

38 ¶Utrū liceat quotidie sumere? Rn. ꝑm sctm̄ Boñ. in .iiij. di. xij. q̄ q̄tum est ex pte sacri cuius virtus est bominibus salutaris vtile est boibus iꝑm quotidie suscipere. facit. c. si q̄tienscūq̄. de ꝑse. di. ij. § ex pte sumētis in quo req̄rit vt cū magna deuotione et reuerētia ad hoc sacr̄m accedat aliq̄n expedit quotidie sumere et laudabiliter q̄n q̄tidie se ꝑparatū inuenit: ⁊ hoc voluit dicere Augu. de ꝑse. di. ij. c. nō iste. Sic viue inq̄t vt merearis quotidie accipe. Sed q̄ multotiēs in pluribus boibus huius deuotiōis impedimēta occurrunt ꝓpter indispositionē corꝑis vel anie nō est vtile oñibus ad hoc sacr̄m quotidie accedere: § tm̄ q̄n se ꝑparatū inuenit: q̄ maiorē efficaciā recipit bō in vna missa vel māducatione cū bona ꝑparatione q̄ in multis si se nō ꝑparat diligēter. Et ideo si q̄s cognoscat expi mētaliter q̄ ex frequēti sumptiōe bui⁹ sacri feruoꝛ charitatis augeat in eo: ⁊ reuerētia ad sacr̄m nō minuit quotidie debet cōicare vel saltem frequēter. Si aūt sentiat ꝑ multā frequētationē q̄ reuerētia minuitur ⁊ feruoꝛ nō crescit debet interdū abstinere: vt postea cum maioꝛi reuerētia ⁊ deuotione accedat.

39 ¶Quintodecimo dicit recta intentione. s. vt ꝑ ipsuz vniamur ꝛpō ꝑ charitatis amoꝛē ⁊ muniamur cōtra dyaboli tentationes.

40 ¶Utꝛ debeat dari ad accipiēdū aliqd̄ experimentū Rn. q̄ nō. ij. q. v. cōsuluisti. ⁊ de pur. ca. ex tuaruz. Nec ob. c. sepe ꝓtingit. ij. q. v. q̄ illud abrogatū est. vñ nec ꝓpter purgationē infamie vel ꝓpter aliud tpale debet

42 ¶Addo. xvj. in sumptione ꝑm du- (dari vel sumiran. vt. s. sumat discrete ⁊ leuiter dētibus anterioꝛib⁹ terat ⁊ ligua moliat ne aliq̄ ps eius dētib⁹ inhereat.

42 ¶Addo ⁊. xvij. ꝑm eundē durā. s. vt non statim post cōionē expuat ꝓpter reuerentiā sacri ne si aliq̄ ps sacramēti inhesisset dētibus expui ꝓtingeret. Itē vt nō statim vadat ad māducandū aliū cibū. vñ debet esse aliq̄ mora ⁊ tanta q̄ ille spēs sint ꝓsumpte vel altera te ꝓpter reuerentiā sacri. vñ debet saltē aliq̄s oꝛiones priuatas dicere anteq̄ aliquē cibū sumat: nō requiritur tm̄ tale spaciū. sicut dicit in. c. tribus. de ꝑsec. di. ij. quia illud abꝛogatum est.

¶Quid si euomat? Rn. q̄ si ꝑ ebꝛietatē vel voꝛacitatem euomuerit laicus. xl. dies dz penitere. c. si q̄s per ebꝛietatē. de ꝑse. di. ij. clerici. vel religiosi p. lxx. epi vo p. xc. Si vo ꝑ infirmitatē euomuerit p. lxx. dies penitere debet. d. c. si quis p ebꝛietatem. 43

¶Utrū actus ꝓiugalis sit ꝓhibitus post cōionē? Rn. q̄ nō quo ad reddentē: q̄ tenet ad hoc: § quo ad exigentē est ꝓhibitū eodem die: nō tm̄ peccat mortaliter si exigit: sed solum venialiter ꝑm Albe. 44

Eucharistia .iiij. Circa efficaciā sacramēti huius q̄ro q̄s sit eius effectus? Rn. ꝑm sctm̄ Boñ. in. iiij. dis. xij. ⁊ cōiter alios q̄ primo ꝓfert gr̄a cū virtute charitatis. Dēm cm̄ effectum quē facit cibus ⁊ potus q̄tum ad vitam coꝛporalem facit hoc sacr̄m ad vitaz spūalem. Joh. vj. Caro mea vere est cibus. Uñ reficit spūaliter q̄ sine gr̄a esse nō pōt: ⁊ ꝓfert gr̄a cum virtute charitatis: q̄ iste panis nō est simpl'r panis § cōiūctus cū diuinitate: ⁊ ideo est sicut carbo igni vnitus. Et amoꝛ nō est ocio sus: ideo ꝓ hoc sacr̄m q̄ntū est de sui vtute: nō tm̄ habitus gr̄e ⁊ virtutis ꝓfert: § etiā excitat in actum. Et ideo ania spūaliter reficit: ⁊ ꝓ hoc delectat ⁊ q̄dāmō inebriat a dulcedine bonitatis diuie. Scdo virtutes augent sicut ꝑ cibū coꝛpus augmentat. Tertio pctā venialia remittunt: sicut ꝑ cibū coꝛpus restaurat q̄d quotidie depdit. Uñ remittunt pctā venialia q̄ minuunt charitatē ⁊ plura et pautioꝛa ꝑm q̄ hō magis vel minus se disponit. Quarto remittit etiā mortale q̄n existēs in mortali nō bz ꝓscientiā ipsius nec affectū Uñ reuereter accedēs q̄uis antea de eo nō fuerit cōtritus: ꝓsequit gr̄am charitatis q̄ cōtritionē ꝓficit et remissionē peccati: imo nedū valet sumēti § etiā offerenti ⁊ illis ꝓ quibus offert ad remissionē pene debite suis petis ꝑm deuotionē maioꝛē vl' minoꝛē. Aduerte tm̄ bic ꝑm Pe. in. iiij. di. ix. q̄ si q̄s fecit debitam diligētiam q̄uis sit in mortali ignoꝛās nō peccat: § meretur. ⁊ ei valet ad remissionē pctoꝝ. Si vo fecit diligētiam nō debitā: § ꝑm suā fragilitatē q̄tum potuit: sic non merek nec etiā peccat. Si aūt nō adhibuit diligētiam possibilē humane fragilitati: § fuit negligens in discutiendo: ⁊ sic peccat mortaliter sumendo si est in mortali q̄uis ignoꝛans: qd̄ limitat ꝛRi. in. iiij. di. ix. q̄n si adhibuisset diligētiā ꝑm bñanā fragilitatē pcti mortalis recoꝛdat⁹ fuisset. Quito ꝑseruat bō a pctis: q̄a spūaliter roboꝛat. Uñ Jnno. inq̄t. Eucharistia liberat a malo: conseruat in bono: delet venialia: ⁊ cauet mortalia. Hui⁹ etiā vtute sacri virtutes augent oim

¶Utrū in oibus habeat (gr̄az fructus eruberat, ⁊ efficaciā suā? Rn. q̄ nō. § optet ꝓmo istū cibū ab alijs discernere ꝑ fidē. Scdo bospitiū ꝑpare ꝑ sui ꝓbationē. Tertio in bospitio ꝑpato recipe cū bonoꝛe ⁊ deuotione. ꝓmū ⁊ scdm̄ no. j. Choꝛ. xj. Nō diudicās: ⁊ p bet aūt. Et q̄ multi ꝑ nō faciūt: ō imbecilles infirmi

¶Utrū incurrat culpā mortalē (⁊ dormiūt multi. ⁊ q̄ nō recipit effectū bui⁹ sacri? Rn. sctus Bo. in. iiij. di. xij. q̄ licet vir iustus ex q̄dā coꝛruptiōe vel distractione nō ꝑpando se debite nullā vl' modicā reportet efficaciā: nō tm̄ incurrit culpā mortalē. Secus aūt de illo q̄ nō suscipit effectuz bui⁹ sacri: q̄ indigne accedit. s. existēs in mortali ⁊ hmōi: q̄ sic mortaliter peccat. 3

¶Utrum istud sacramentum habeat efficaciā in ali 3
quo qui est in peccato mortali? Rn. sanctus Bona-

vbi.ꝫ.q lz non sit artãda dei largitas q̃n aliq̃n faciat z possit facere oĩm culpe remissionez.tñ fm soz cõe z generalẽ rõnẽ ĩstitutõis bui⁹ sacramẽti:qz sic datũ est in abũ illis q̃ sunt de corpe mystico xpi.z oĩes tales habẽt charitatẽ: ideo nõ habz efficaciã in eo q̃ est in peccato mortali:sed in solis iustis.

4 ¶Utz venialia pctã impediãt effectũ bui⁹ sacri? Rx. fm Tho.in.iij.q.lxxix.q nõ loquẽdo de venialib⁹ ꝓut sunt ꝓterita:ꝫ ꝓut sunt in actu nõ impediũt ex toto:ꝫ in pte. Nam sicut dictuz ẽ effectus bui⁹ sacri est nõ solũ adeptio habitualis gr̃e z charitatis: ꝫ etiã q̃dã refectio actualis spũalis dulcedinis:q̃ q̃dẽ impedit si aliqs accedat ad hoc sacr̃m mẽte distracta per pctã venialia:nõ aũt totaliter augmentũ spũalis gr̃e

5 ¶Utrũ habeat maiorẽ efficaciã in (z charitatis. sumptione pluriũ hostiarũ sit q̃ in vna? Rx.fm Tho. vbi.ꝫ.q non:qz lz sacerdos in vna missa ꝓsecret plures hostias:nõ tñ multiplicat effect⁹ bui⁹ sacramẽti: qz nõ est nisi vnũ nec ẽ plus vtutis in multis hostijs ꝓsecratis q̃z in vna cũ sub oĩbus z vna sit totus xps. Ideo sumẽs plures hostias simul nõ pcipit maiorez effectũ. In pluribus vo missis multiplicat sacrificij oblatio:z ideo multiplicat effectus sacramenti.

Eunuchus an possit ordiari. Vide supra corpore viciatus.§.j.

¶An debeat portare puluerem? Rx.q non.lv.di. eunuchus.

e **Xactio** non est vbi q̃s sponte soluit vide glo.z cardi.in de. pñti.de censi.z ibi dicit Pau. q exigere et extorq̃re dicit violentiaz. vt.ff.de le.iij.l.fideicõmissa.§.si rem suaz. Dicit tñ q si p̃cessit extorsio.lz sequat volũtaria solutio q̃ satis est exactio. facit sil'e qd̃ no. Hosti.in.c.ꝑterea.de iure pa.z de penis.c. ꝓstitutus. Exactio aliq̃n dr tallia.de qua habes.j.tallia.

Exaltatio est filia superbie.vide infra superbia.§.ij.

Examinatio que debet fieri in ordinandis. Vide infra ordo.vij.z in cõformãdis.vide supra confirmatio.

Excepta intelligit in generali sermone persona loquẽs.de iureiurã.c.petitio.

Exceptio firmat regulam. vide supra alienatio.§.x.

Excõmunicatio primo quid est? Rx. Pa. super rubrica eiusdem ti. Excõicatio est censura a canone vel a iudice ecclesiastico ꝓlata prinãs cõione sacramentorũ z quãdoq̃ dominũ. Facit ad hoc.xj.q.iij.c.audi.

1 ¶Quotuplex est excõicatio? Rx.q duplex. Una dicit maior:z hec priuat a sacramẽtis et ꝓsortio dominũ z ab ingressu eccl'e z multis alijs de q̃bus no.in.c. a nobis.el.ij.z.c.si vere.eo.ti.xj.q.iij. in multis.c. z b̃ dicit anathema.vt.xj.q.iij.§.euidẽter. Alia dicit minor:z hec separat a sacris tm̃.vt in.d.§.euidẽter. Intellige pcipiẽdis nõ ministrandis.c. si celebrat.de de. excõ.mi.z etiã ab electione passiua. vñ reddit ipsum excõicatũ inhabilẽ ad qcunq̃ bñficiũ ecclesiasticuz ꝓsequendũ.vt no.in.c.si celebrat.de de.ex.mi.Uñ dicit Inno.ibidẽ q nec dignitatẽ aliquã ꝓsequi põt nisi prius absoluat:etiã si eligẽtes hoc ignorãt.vt tenet glo.ibidem.z cõmuniter doctores.

2 ¶Quot modis infligit excõicatio? Rx. q tam maior q̃z minor infligit duobus modis. aliq̃n a iure cõi seu municipali vel statuto. z hec dicit excõicatio a iure, de qua infra excõicatio.v.z.vj. z.vij. Aliq̃n infligit a iudice potestatẽ habẽte. Et hec dicit ab boie vel a iudice.de q̃bus dr z no.in.c.nup.eo.ti.

¶Quis põt excõmunicare? Rx. q excõicare excõica- 3
tione maiori ꝓprie spectat ad officiũ epale. vt patz in .c.corripiant.xxiij.q.iij.qz dicit mucro.epi.in.c.visis .xvj.q.q. Item fm gl.in.c.nemo eps.ij.q.j.z.in.c.cuz in cunctis.de elec.de iure cõmuni possunt oĩes eccl'e siarũ plati.vt in.c.cũ ab eccl'esiaz. de offi.ordi. vbi de hoc plene no.z voco platũ z iudicẽ ordinariũ sup plebem suam hic quẽcunq̃ fm glo.in.d.c. cũ ab eccl'esiarum:q̃ p̃ficit collegio vel vniuersitati eccl'iastice ab eo q̃ habet administrationẽ cum iurisdictione: vtputa ab epo vel q̃ est electus a collegio siue vniuersitate lz subsit alteri:puta epo:vt ex de electio.c.j.xciij.di. legim⁹.z Verũ nisi epi p̃scripsissent ne possent excõicare vel nisi vellẽt excõicare cuz illa solẽnitate de q̃ in.c. debẽt.xj.q.iij.s. cũ duodecim sacerdotib⁹ circũstãtib⁹ habẽtibus candelas accẽsas in manib⁹:qz solũ epi talẽ nõ excõicare possunt. Possunt etiã excõicare illi q̃bus ex ꝓsuetudine vel indulgentia cõpetit: vt cap'm vt de rescrip.ex pte decani. Hostien. etiã vult q in notoꝛijs q̃ nõ indigent indagine iudiciali pñt excõicare etiã sacerdotes parochiales p̃missa tm̃ monitione qd̃ possent tolerari vbi ex ꝓsuetudine haberẽt:vel epi ꝓhibitio nõ abstraret:alꝫ nõ.nec.c.cũ inhibitio. de cl̃. despõ.qd̃ allegat Hostien.phat hoc. põt etiaz dici q qui põt facere statutũ põt excõicare:intelligo in ecclesiasticis etiã si nõ sit sacerdos:Excõmunicatione minori põt excõicari q̃s siue simpl'r. de pe.di.j.in actiõe. siue ad tẽpus.lxxxvj.di.tãta.z ab illis q̃ pñt excõicare maiori.vt in.d.c.cum ab eccl'iaz.notat.

¶Utz plati excõicati interdicti suspẽsi a iurisdictiõe 4
intrusi z hmõi possint excõicare? Rx.q non.xxiij.q.j. audiuim⁹.c.qz.de ꝓcess.pbẽ.cuz silib⁹.z q̃ nõ seruauit interdictũ.c.fi.de ꝓcess.pbẽ.de q̃ tñ dic vt.j.excõicatio

¶Utrũ ille platus qui tantũ habet tpalẽ (iij.§.ij. 5
iurisdictionẽ possit excõmunicare? Rx.q nõ argumento.de offi.ordi.c.dilectus.

¶Utrũ sola ꝓsuetudo reddat aliquẽ excõicatũ? Rx. 6
fm Hostien.q sic q̃ est approbata p papã vl' p aliũ prelatũ quo ad suos subditos: qz pinde est ac si esset statutũ:alꝫ non quantũcunq̃ sit longa.

¶Qui possunt excõicari? Rx.q vniuersitas z collegiũ 7
prohibent excõicari ne ptingat innoxios ligari.c. romana.§.in vniuersitatẽ.de sen.ex li.vj. Si tñ excõicaretur teneret sentẽtia:vt ibidem no.glo.

¶Utrũ excõicatus possit excõmunicari? Rx. q sic.et 8
ꝓ eadem causa z ꝓ diuersis z ab eodẽ iudice z a diuersis.c.engeltrudã.iij.q.iiij.c.excellentissimus.xj.q. iij.z de hoc vide glo.in.c.officij.eo. ti.

¶Utrũ eps vel alius prelatus possit excõicare non 9
suũ subditu⁹? Rx.fm cõiter doc.q nõ: dũmõ rõne delicti vel ꝓtractus seu rei de qua agit non sit effectus re eius iurisdictiõe.vt no.in.c.j. de ꝓuile.li.vj. imo plus dico q ꝓprius prelatus non põt ratã habere fm Inno.z alios in.c.prudentiã.de offi. dele. etiaz si sit lata in eius territoꝛio:qz qd̃ nullũ fuit nõ põt ratificari: z excõicatio aut est nulla: aut statim ligat. vt no. in.c. pastoralis.de appel.nisi ferat sub ꝓditione.

¶Qui ligant sentẽtijs excõicatõis quoꝛũcũq̃ plato 10
rũ platis p modũ statuti? Rx.vt colligo ex Pa.in.c.a nob.el.j.de sen.ex.z Ge.in.d.c. vt aniaz. z distinguo sic:q aut sit ꝓtra statutũ ab existentibus in territoꝛio statuẽtis siue sint subditi siue foꝛẽses z sciunt statutũ:

ꝛ sic sunt excõicati. Limitat hoc Inno. vt refert Pa. in.d.c. a nob. verũ qñ statutũ est aptũ cõprehẽdere tã subditos ꝙ nõ ibditos. Si vo sint ignorãtes sic nõ liganꝯ nisi ignorãtia sit crassa vel supina. Si vo fit contra statutũ eẽ dioceſim statuẽtis: sic nõ liganꝯ forẽses Subditi vo statuẽtis liganꝯ in ꝗtuor casib⁹. Primo si statutũ agit originare cãm in territorio ex facto negatiuo cõmisso in limitib⁹ alterius territorij. Exemplum puta statuto cauet ꝙ ꝗcunq; fecerit vbicunq; furtũ nisi infra mẽsem a die cõmissi criminis cõpareat coꝝ iudice delicti: vl' coꝝ nobis sit excõicatus iste faciens furtũ ligaꝯ nõ rõne furti nõ fiendi: qz ẽ factũ negatiuũ in territorio alieno: ꝫ ex ea pte. qz nõ cõparuit: qđ cõparere est factũ affirmatiuũ ꝓtrariũ faciendũ in limitib⁹ territorij statuẽtis. ℜRõ: qz ꝑ edictuz ad hoc potuit artari. vt in.c. ex tue. de cle. non resi. Facit qđ no. de rap. c. pe. ꝛ c. romana. §. ꝓtrabẽtes. de fo. cõpe. li. vj. Scõo liganꝯ qñ statutũ ꝓncipaliter ꝓcernit rem subiectã statuẽtis: puta eꝑs excõmunicat ꝑ statutũ clericos nõ residẽtes liganꝯ clerici etiã extra dioceſim residẽtes rõne rei ꝙ subiecti sunt eꝑo ꝙ sita ẽ in eius dioceſi. de fo. compe. c. fi. etiã si ꝓsona sit eẽ dioceſim. vt ꝓbaꝯ in.d. §. ꝫbẽtes. ꝛ ꝑ ℏ qđ ℏ sequiꝯ. Tercio vbi ꝙs teneꝯ ad aliqđ faciendũ ꝛ illud nõ facit factum videꝯ vbi illđ facere ꝛebebat. vt. ff. de regu. iur. l. ꝙ nõ facit. ꝛ de vsu. c. j. li. vj. ꝛ qđ no. glo. magna in cle. j. vt lite nõ ꝓtesta. Quarto liganꝯ qñ factũ est ꝓncipiatũ in territorio: lz sit cõpletuz alibi. Facit qđ no. Jo. an. in. c. j. de ꝓuile. li. vj. de sagittãte in loco nõ exempto cum ipse sit exemptus vt efficiaꝯ subdit⁹ vtriusq; iudicis: ꝛ ꝑ hoc ꝑz ꝙ religiosus faciẽs ꝫ statutũ qđ excõicat quẽcũq; ꝙ assentit ꝓlationi eẽ ordinẽ nisi ꝓius restitutis libris est excõicatus si assentit: qz originatio facti fit in subiectione ꝓlati statuẽtis: lz efficiatur exemptus ab eo post ꝓhitũ ꝓsensuz. ꝛ sic ꝛdetermiñat dñi de ℜRota ꝑ no. ꝑ Inno. in. c. ꝓterea reqsiti fuimus. de appel. de illo ꝙ excõicauit si elegerit. Et ideo limita tex. d. c. vt aiaꝯ. ꝙ statuto nõ liganꝯ extra territoriũ ꝛelinquẽtes: qñ ꝛelinquẽs ꝛ res circa quã ꝛelinquiꝯ ꝛ etiã ipsum ꝛelictũ sunt totaliter extra ꝓuinciã seu territoriũ statuentis.

11 ¶Qui liganꝯ qñ snia ꝓferꝯ nõ ꝑ viam statuti ꝫ snie bois: ℜ. ℏm Pa. ꝛ Ge. vbi. ꝫ. Aut ꝓferꝯ generaliter ꝑ ꝓterita culpa: ꝛ sic nõ ligat eum ꝙ eaz cõmisit extra territoriũ sentẽtiãtis: ꝫ bñ ligat subditũ ꝙ eaz cõmisit in territorio ꝙnis sit extra territoriũ tpe snie. Sed eũ ꝙ nõ est subditus seu de territorio lz ibi ꝛeliqrit siue ꝑ ferãꝯ generaliter siue spãliter ꝫ eũ nõ ligat eũ eẽ territoriũ existentẽ: nisi fuerit citatiõe ꝓuẽtus añq; redderet: vel nisi ad reqsitionẽ iudeꝭ ꝓius sub quo degit ipm citaret ꝓut teneꝯ reqsitus vt iret ad rñdendũ: qz si nõ faceret posset excõicari. Aut ꝓferꝯ spãliter ꝑ ꝫ terita culpa: ꝛ sic ligat subditũ ꝙ ꝛelinqꝯ eẽ territoriũ ꝛ ibi existentẽ. ℜRõ: qz eũ coꝝ vtroq; ordinario possit ꝓueniri. de fo. cõpe. c. fi. Ergo põt cogi ꝑ ordinariũ ad cõparendũ: ꝛ si nõ compet excõicari põt. Et lz nũcius exequaꝯ citationẽ eẽ territoriũ ꝓriũ: tñ citatio ꝛecerniꝯ facta in ꝓrio territorio ipius iudicis ꝙ ad oẽs effectus: nisi añ talẽ citationẽ alibi capet domiciliũ: qz tũc nõ posset citari nec ꝓsequi nter excõicari tanq; ꝓtumar. ℏm cõmunẽ opi. lz Pau. in cle. pastoralis. de re iudi. teneat ꝙ etiã subditus extra territoriũ citari nõ possit. Aut snia ꝓferꝯ gñaliter vel spẽaliter ꝑ culpa futura: ꝛ si equipaꝯ statuto ꝙ ad subditos solũmõ in hoc vt nõ liget ignorãtes nec eẽ territoriũ ꝛelinqntes Quo vo ad forẽses postea ꝛelinqntes nullo mõ comparaꝯ statuto nec liganꝯ: qz cũ sumat snia vires incõtineti ꝫ ꝙs ꝓferꝯ. sic nõ põt cõprehẽdere nisi ibditos ℏm cõiter legistas. in. l. cunctos pplos. C. de sum. tri. Et aduerte ꝙ ista snia ꝑ futuris culpis nõ põt ferri: nisi mora inhibenda satisfactõne vel culpa seu offensa ꝓcesserit: aut alia rõnalis ca usa ꝙ in ipsis sentẽtijs expmenda est. vt in. c. romana. §. caueãt. eo. ti. li. vj. si tñ ferãꝯ tenet: lz sit iniusta. vt ibidem tenet Geminia.

¶Utꝝ archieps in dioceſi sui suffraganei ꝛelinqẽs 12
ligeꝯ statuto epi excõicantis taliter ꝛelinqẽtes: ꝛ silr eps ꝙ fecit statutũ si facit ꝫ: ℜ. ꝙ diuersa sunt opi. vt ꝑz ꝑ Archi. ꝛ Ge. in. d. c. vt aiaꝝ. tñ imbi placet opi. Joh. de ligna. in tractatu de cẽsura eccliastica: ꝙ aut statutũ dicit ꝙ ꝗlibet exercẽs iurisditionẽ in tali loco ꝛ tpe: vel celebrãs in põtificalib⁹ sit excõicatus: ꝛ tũc faciẽtes ꝫ iũ non liganꝯ: qz sic eps vt eps ꝛ archieps vt archieps faciũt ꝫ ꝛ non ꝑnt ligari. Et sic intelligit opi. dicentiũ ꝙ nõ liganꝯ. Aut dicit statutũ ꝙ faciens furtũ vel aliud maleficiuz sit excõicatus: ꝛ sic liganꝯ: qz nõ cõmittũ vt eps vel archieps: ꝫ vt ꝓuatus. Et sic intellige dicentes ꝙ liganꝯ. Destruat ergo statutũ si nõ vult ligari: absolui tñ poterit a suo ꝓfessore.

¶Quid si archiepiscopus participat in crimie excõ- 13
municati ab eꝑo suo suffraganeo: ℜ. ꝙ ligaꝯ sentẽtia iuris: ꝛ erit absoluẽdus ab eꝑo suo suffraganeo. c. nuper de sen. ex.

¶Utrũ inferiores ꝓlati ab epis habeãt territoriũ: 14
ℜ. ℏm Jo. an. i. c. cũ ꝓtingat. de fo. cõpe. ꝛ sequiꝯ Ge. in. d. c. vt aiarũ. ꝙ nõ. Limita nisi essent exempti cum suis subditis ℏm Jo. de sctõ georgio.

¶Quõ liganꝯ subditi religiosoꝝ exemptoꝝ extra lo 15
ca ꝛelinquetes: ℜ. Ge. in. d. c. vt aiaꝝ. ꝙ eo mõ ꝙ ligãtur subditi eꝑoꝝ extra dioceſim: qz subiecte eccl'ie sũt eis ꝑ territorio: vt sunt iudices ꝓsonaꝝ ꝛ nõ loci simpliciter dic vt. j. Sententia. §. v.

¶An loca exempta sint de territorio. vide statutum. 16
§. ij.

¶Utrũ ignorantes ligenꝯ statuto excõicante factuz 17
damnatũ: pata falsificantẽ instrumẽta. vide infra excõmunicatio. vij. casu vl. §. ij.

¶Utrũ excõicatio ex iniusta cã vel falsa liget: ℜ. ꝙ 18
nõ. ꝙtum ad ꝛeum. xj. q. iij. §. ex bis. ꝫ ꝙ ad eccl'iam si est ab eo ꝙ iurisdictionẽ habet iuꝑ eũ sic ligat. ꝫ dz eã reuocare vel absoluere qñ cognoscit errorẽ suũ vel iniusticiã: nõ obstante ꝫdictione aduersarij: ꝫ caueat index ne ꝓtendat errorẽ vel iniusticiã in ꝓiudiciũ alterius partis indebite. c. sacro de sen. ex. Et ꝓterea caueat ille ꝙ se tenet excõicatũ iniuste vel ex falsa causa ne excõicationẽ ꝓtemnat: qz ꝓtẽnendo eam peccaret mortaliter ꝛ posset excõicari. xj. q. iij. §. cum ergo. nisi in casibus de ꝙbus. j. excõicatio. iij.

¶Utꝝ excõicans aliquẽ ꝓditionaliter: puta si nõ so- 19
luerit ticio hinc ad pasca: liget eum si nõ soluit: ꝙa nõ potuit. vide. j. Pena. §. xiij.

¶Utꝝ snia excõicatiõis edita in fauorẽ alicui⁹ liget 20
si ille cui⁹ fauore agit ꝓsentit vt nõ faciat qđ ei ꝓcipitur: puta mãdaꝯ titio sub excõicatõis late snie pena. vt soluat Sempronio centũ infra pasca. sempronio ẽ ꝓtẽtus ꝓrogare terminũ vsq; ad penthecostẽ erit ne excõicatus ticius nõ soluẽs infra pasca: ℜ. ꝙ nõ ℏm Pe. in. c. j. de locato. facit. c. preterea. de appel. Bar. in. l. j. §. et post operum. ff. de no. ope. nũ. et Jo. an. in. c. quicunq; de sen. ex li. vj. Ego addo notabile dictum Bal. in. l. maximũ vicium. C. de li. pre. vbi dicit

statuto cauet q frater excludat sororẽ a successiõe patris. Mortuus est pater: filius habet multos creditores qui vult admittere sororẽ suã ad successionẽ: z sic renunciauit statuto. An creditores possint impedire renũciationẽ tãq in fraudẽ creditorũ fiat z determiat q non. Et sic tene etiam de alijs penis. Intellige tñ si consensus prestat ante cõmissam penã: qr post pena inflictam psensus supueniens non tolleret eam. Faciunt notata p Bar. in l. j. §. filius. ff. de leg. iij.

20 ¶Sed pone q prorogato termino ticius non soluit etiam in termino prorogato erit ne excõicatus? R. q non: si prorogatio fit sine auctoritate iudicis. secus si fieret cum auctoritate iudicis prorogantis mandatũ qđ erat vt solueret in pasca vt soluat in pentbecoste sub eadem pena: qr sic ligaret aliter nõ: qr ẽm Bal. in l. tale pactum. ff. de pac. excõmunicatio nõ põt nasci ex pacto sed ex sententia.

21 ¶Quare debet quis excõicari? R. q solum p pecca to mortali cui est annexa ptumacia: puta qr monitus nõ vult resipiscere. vt est tex. in. c. nemo eporr. xj. q. iij nec mirũ: qr nulla maior pena in ecclesia. vt in. c. corripianẽ. xxiij. q. iij. vñ dicit Pa. in. c. p venerabilem. q fil. sint leg. q vbicunq in iure ecclesiastico repit pena mortis pro excõmunicatione debet exponi. vt in. d. c. p venerabilẽ. pbat. Propterea dicit tex. in. c. cũ medicinalis. de sen. ex. li. vj. q iudex in ea proferenda debet se ostendere. psequi qđ corrigentis est z medẽtis. Hec ibi.

Excõmunicatio .ij. Quomodo debet quis excõicari.

1 ¶Utrũ requirat monitio pcedẽtis? R. q sic triplex vel vna p tribus corã psonis idoneis facta cũ intervallo dierũ: nisi necessitas aliud suadeat: vt no. glo. in. c. statuimus. e. ti. li. vj. Aliter excõicans sine monitione p mensem vnũ est interdictus ab ingressu ecclesie ipso facto. vt in. c. sacro. eo. ti. nisi sit epus vel supior. in. c. qr piculosum. e. ti. li. vj. Aduerte tñ hic q qñ prelatus põcipit sub excõicatiõis late sentẽtie pena subdito ne faciat tale crimen: tũc non requirit alia monitio: s faciens contra statim excõicatus est: cum habeat annexaz ptumaciã ẽm Jo. de ligna. in tractu de cẽsura.

2 ¶Utrũ debeat pferri in scriptis? R. q sic: z cãm excõicationis exprsse pscribere ꝓpter quã pfert. Et exẽplum hmõi scripture requisit? tenet tradere infra mensem excõicator qlibet: aliter p mẽsem vnũ ab ingressu ecclesie z diuinis officijs est suspẽsus si est inferior epo. vt in. c. cum medicinalis. e. ti. li. vj. Silr in sentẽtia suspẽsionis z interdicti est seruandũ sub eadẽ pena: vt ibidem.

3 ¶Utrũ in banc penã cadant plati religiosorr si hoc nõ seruãt? R. Lap. vt refert Gen. in. d. c. cũ medicinalis. q nõ: eo q ptinue habeãt monere z corrigere subditos: z sic oporteret semp hẽ calamũ. Ego aũt credo verũ. Primo qñ piculũ esset in mora vt nõ posset seruare põdicta: qđ etiã tenet Jo. an. ibidẽ. z glo. in v. temerari?. Secõ qñ statuta sui ordinis aliã formam traderẽt. z illã seruarẽt lz nõ istã. qr vt no. in. c. qliter z qñ. el. ij. in. fi. de accu. ordo iuris nõ seruat in regularib?. Tertio crederẽ excusari si ex igrãtia ꝓ faceret: qr faciliter religiosi ignorãt iura. vt in. c. veniẽs. de simo. Als nõ credo excusari. z sic limita Joh. an. ibidẽ qui tenet q ligant ista pena si nõ seruãt predicta.

4 ¶Utrũ sit certa forma vborr determinata? R. q nõ. oportet tñ q vtat talib? verbis q exprmant psensum iudicis de pẽnti excõicatis: sicut in sil dĩ. de spõ. c. si inter virũ. z de spõ. duorr. c. j. ar. a ꝓrio sensu. in. c. audi. xj. q. iij. Nõ aũt de pterito vel futuro. Ñ si dicat. denunciamus talẽ excõicatuz quẽ tñ pus nõ excõicauit non erit excõicatus. Silr si dicat. volo sit excõicatus vnus de istis duobus: neuter erit excõicatus. Et lz q. dã dicãt q si intẽtio sit excõicãdi qlitercũq loquatur erit excõicatus nõ credo: s tene qđ dixi: qr in excõicatione requirit vltra intẽtionẽ exprssio certa qđ etiã tenet Hosti. Et facit qđ no. in. c. cuz desideres eo. ti. Et no. Inno. in. c. cũ olim. el. j. de pbile. Et idẽ dicẽdũ de absolutiõe. Ex qbus collige q excõicãdus pmo dz monere. Secõ dz subesse cã iusta. Tertio animꝰ bonꝰ iudicis. Quarto vba ogrua. Et qnto q pferat i scptis Et sexto q expẽlũ scripture si requirat deb. j. mẽsem.

¶Utrũ excõicatio maior possit ferri ad tps? R. q sic ẽm do. Anto. z etiã eiꝰ absolutio vt recitat Pa. in. c. veniẽs. el. ij. de testibꝰ: vbi dicit q põt absolui vt testimoniũ dett z postea reincidat: s suspẽdi nõ põt: s oportet q aut totaliter liget aut totaliter tollat ẽm glo. i. c. pñti de sen. ex. lib. vj. põt bñ ferri cõditionaliter: z deficiẽte ꝓditione nõ ligabit: s absolutio nõ põt fieri ꝓditionaliter: qđ intellige de ꝓditione ꝓpria q suspẽdit actũ: s de ꝓditione pterita q ꝓprie nõ est ꝓditio bñ põt fieri: vt puta si feciſti: sic ego te absoluo: sicut dicimꝰ. Si tu non es baptisatus ego te baptiso. 5

¶Quid si dicat: habeo te ꝓ excõicato? R. q excõicatus erit. vt ptz per ea que dixi. s. Ciuis. §. j. 6

¶Ex qbus verbis cognoscit quo excõicatio sit late sentẽtie vel ferẽde? R. ẽm Pa. in. c. si diligenti. de foõpe. q qñ pferat snia in iure respectu pteriti tpis: vt puta excõicatus sit vel interdictꝰ tũc ipo iure regulariter ligat. c. cupientes. in. §. ceterũ. z ibi tenet glo. in v. suspẽsos. de elect. li. vj. Facit. c. ij. de testi. cogẽ. z glo. boc tenet in. c. qcunq. de bere. li. vj. z. glo. in. l. in criminali. C. de iurisd. om. iu. Et boc verr nisi alio iure appareat q sint ferende snie. vt no. in. c. ij. de fo. compe. in ver. sit seqstratus. z. xxx. dis. p totũ. vbi dĩ anathema sit. s. p sniam ferẽdã. Si vo vba nõ sunt respectu pteriti tpis: tunc si sunt declaratoria sic ipo iure ligãt vt si dicat. decernimus excõicationi subiacere z hmõi vel iuribꝰ carere. p boc tex. cũ glo. in. c. nouit. de bis q si. a platis. Si aũt vba sunt dispositiua: tũc si sonant in futurũ ẽ canõ ferẽde snie: nisi addat aliqđ verbuz qđ oñdat ab ipso facto. vide bo. glo. in regula. in penis. li. vj. Item tenet cõiter de boc vbo subiaceat: q sit late snie lz sonet in futurũ. Silr verbũ habeat. vt no. in. c. vnico. de iniur. li. vj. Et pbat in. c. si qs suadẽte. xvij. q. iij. Et sic intellige quod dicitur in rubro. C. cõminationes vel epistolas. 7

¶Utrũ cũ dicit siue a iure siue ab boie põcipio sb pena excõicatõis sit lata snia: ita q ꝓ faciẽs incitat ipso facto? R. q nõ: nisi aliud appareat ex pjecturis. Ita pcludit glo. notabilis q cõiter tenet in. c. vnico. de sagitta. z in. c. ij. de simo. z in. c. ij. de mri. ꝓ interdic. eccl. ꝓc. nec approbo distinctionẽ Hostiẽ. z Hug. q volũt q si pferat a iure sit late snie. allegat. xxx. di. p totuz: s parũ faciũt. Si aũt pferat ab boie: tũc nõ sit late snie: 8

¶Utrũ vbicunq fit mẽtio de excõi- (s primũ tene. 9
catione intelligat de maiori? R. q si pferat a iudice ẽ certũ q sic si aliud nõ exprmat p tex. in. c. pe. ꝺ sen. ex. Idẽ posset dici qñ pferat a iure. Et ista est rõ: qr vba debent intelligi ẽm cõmunẽ consuetudinẽ. vt in. c. extris. de spon. z. l. labeo. ff. de sup. le. vnde quia communis vsus habet vt accipiatur pro maiori sic faciendum est.

Excõmunicatio .iij. In q̃bus casib⁹ excõicatio ab homine lata nõ tenet nec ẽ timẽda: R. q̃ in .xv. fm cõiter dicta.in.c.solet.⁊.c.pñti.eo.li.vj.

1 ¶Primus qñ est a nõ suo iudice. de psue.c.ad nr̃am cũ suis ꝓcor.in glo. ⁊ hoc verũ nisi ex certa sciẽtia q̃s psensisset in eum tanq̃ in iudicẽ ꝓpriũ.ff.de iurisdic. om.iudi.l.si per errorem.⁊.ff.de iudi.l.ij.

2 ¶Secũs qñ est a suo iudice ꝑ excõicato.⁊ lz aliq̃ tenean̄t q̃ qñ excõicatio est occulta q̃ rõne publici officij tenet.tu tñ tene q̃ nõ valet.vt est tex.in.c. audiuim⁹. ⁊.c.apte.xxiij.q.j.⁊ tenet glo.in.§.j.⁊.xxiij.q.j. verũ est q̃ excõicat⁹ ab excõicato occulto nõ debet in apto celebrare vel imiscere de diuinis: q⁊ si nõ posset ꝓbare eũ excõicatũ scãdalizaret pplm. Pa.in.c. veritatis de do.⁊ ptu.tenet post factũ istã opi.ꝑ añ factus dicit tenendũ q̃ valeat.ꝑ nõ credo nisi vt dixi quo ad ꝑ vt nõ celebret in publico: nisi posset ꝓbare q̃ sit excõicatus. Idem dic si est a suo iudice ꝑ intruso.xij.q.ij.alienationes. vel suspẽso seu interdicto a iurisdictione. de concess.ꝓben.q⁊: cum ibi notatis.

3 ¶Tertius casus qñ ille ꝓlatus q̃ cã tulit violauit interdictũ bonis.c.tãta.de excess.ꝓlat. Et ꝑ vez nisi fuisset absolutus a dicta violatiõe: q⁊ tũc teneret sentẽtia excõicationis ab eo lata post absolutionem.

4 ¶Quartus qñ quis excõicat subditũ ꝓtra ꝓuilegij sui tenorẽ. de ꝓui.c.cum capella.⁊.c.q̃to.

5 ¶Quintus qñ ꝓlati excõicant subditos q̃ nolũt eos ꝓcurare vltra cuectiões ⁊ ꝓsonarũ numerũ taxatuz. in.c.cum apls. de censi. dum eos visitãt. vt in.c.cũ ad quorundam. de excess.ꝓla.

6 ¶Sextus qñ fertur a delegato impetrato ab excõicato in casu nõ ꝓmisso. vt de rescꝑ.c.j.li.vj. Nam soluz põt impetrare excõicat⁹ rescriptũ sup articulo excõicationis vel appellationis: alꝫ nõ vt ibibem.

7 ¶Septimus qñ ferẽ ꝓtra insinuãtes vel exponẽtes supioꝛ⁹ aut apl̃ice sedis legatis vel inq̃sitoꝛ⁹ statũ eccl̃iarũ ⁊ monasterioꝝ seu locoꝝ suoꝝ ꝓsonarũ ⁊ rerum ipsoꝝ. vt in.c.quia plerique. de offi.oꝛ.li.vj.

8 ¶Octauus quãdo delegatus excõmunicat cõtra intẽtionẽ delegãtis. de ꝓben.c.vlti.

9 ¶Nonus qñ excõicaẽ quis post appellationẽ legitimã. vt.in.c.solet.⁊.c. venerabilib⁹. eo.li.vj.⁊.c.ꝓ tuas eo. Fallit ꝑ vt no. Pa.in.c. venerabili. de censi. qñ ꝓlatus ꝓcedit extraiudicialiter vt ꝓs ad ꝓseruationez iuriũ suoꝝ: q⁊ sicut põt se defendere gladio materiali: sic ⁊ spũali: nec tenet admittere ꝓbatiões in ꝓtrariũ vel appellationẽ. vt in.c.dilecto.eo.li.vj. q̃ limitove rũ qñ est in possessione vel saltez nõ cõstat q̃ nõ sit in possessione. Secus esset qñ ꝓstaret eũ nõ esse in possessione: vtputa q⁊ ꝓstat monasteriũ esse exemptũ et constat eꝝ nõ eẽ in possessiõe ipm visitandi: q⁊ tũc si

10 ¶Utꝫ ap (excõicaret ꝓ⁹ appellationẽ nõ teneret. pellatio post excõicationẽ inflictã ipsaz suspẽdat: R. fm Pa.in.c.ꝓ tuas.e.ti.qnõ: ꝑ solũ defert iurisdictionẽ ad superiorẽ. vt ptz i.c.pastoralis.⁊ q̃ ibi no. de ap.

11 ¶Utrũ allegans sentẽtiã nullã ⁊ nõ petẽs absolutionẽ ad cautelã sit audiẽdus: R. Pa. in.d.c.ꝓ tuas nõ ponanẽ nisi duo casus in q̃bus dz q̃s audiri.tñ ꝑ intelligiẽ gẽra exẽpli:⁊ ꝓtetea ab oñi casu in quo q̃s dicit sniam nullã dz audiri: q̃uis nõ petat absolutionẽ fm cõiter doc.in.d.c.ꝓ tuas.⁊ in.d.c.solet. Secus de allegãte sniam iniustã: q⁊ nõ audiẽ ante absolutionẽ.

12 ¶Decimo qñ ꝓtinet intolerabilẽ errorẽ. vt in.c. per tuas.e.⁊ dictis.c.solet.⁊ venerabilib⁹. Et dr intolerabilis errorꝝ qñ aliq̃d sub vi p̃cepti ꝓtinet in sententia qđ cõiter vel in suo genere est petiñ: velũti si excõicat q⁊ elemosynã pauperi tribuit. vel quia faciebat aliq̃d qđ in se bonũ est. aut q⁊ nõ operabat illud qđ ex suo actu illicitũ est ⁊ prauũ. vt dr in.d.c. venerabilib⁹. Addit glo.in.d.c.ꝓ tuas. q̃ ẽ intolerabilis errorꝝ qñ ꝓcipit impossibile. Itẽ qñ ꝓnũciat excõicatiõe valere: q̃uis sit lata post legitimã appellationẽ. Sed hic aduerte q⁊ aliqñ errorꝝ est expssus: ⁊ tũc clarũ est q̃ nõ ligat ꝓ tex.ꝓdictos. Aut nõ est expssus: ⁊ sic glo.in.d.c.ꝓ tuas tenet q̃ ligat. ꝑ Pa.in.d.c.cũ aplꝫ. tenet verã glo. qñ nõ ꝓstat notorie de errore. ꝑ qñ notorie ꝓstat: vtputa q̃ q⁊ voluit eũ ꝓcurare vltra numerũ debitũ excõicat q̃ non ligat. cle.pastoralis. §. pisana. de re iudi. vt no. ꝓ Inno.in.c.fraternitat̃. de fri.⁊ male.⁊ placet mi

13 ¶Quid si ꝓtinet errorẽ facti: puta (hi ista opinio. q⁊ dicit excõico te q⁊ feci furtũ cuz nõ fecerit: R. gl. in.d.c.ꝓ tuas. q̃ ligat: ꝑ ego credo glo. verã nisi notorie ꝓstaret de errore facti: q⁊ sic nõ ligaret.

14 ¶Undecimo qñ snia, pferẽ generaliter ꝓtra nõ facientes: puta restitutionẽ vel nõ soluẽtes ⁊ aliꝯ nõ facit: q⁊ nõ põt: q⁊ sic non ligaẽ fm Federi. cõsilio. xciij. Nõ fm Pa.in.c. P.⁊.B. de offi. deleg. q⁊ ꝛba similia debent intelligi ciuili mõ. arg. l.si cui.ff. de serui. Vide

15 ¶Quodecimo qñ snia excõica (infra pena. §. xiij. tionis ponẽ vt aliq̃d faciat q̃s in certo termino: ⁊ terminus ꝓrogaẽ ab illo cui debebat facere: de quo vide. §. excõmunicatio.j. §. xx.

16 ¶Tertiodecimo qñ iudex ferens sniam nõ intendit ligare: q⁊ excõicatio assumit vires ab intẽtione excõicantis. fm Pa.in.c.ex pte.el.j. de offi.ordi. facit qđ no.glo.in.c.ij. de testi.cog.⁊ in.c. P.⁊.B. de offi. dele. ⁊ in.c.j. de iudi. ⁊ iõ qñ iudex generaliter excõicat nõ reuelãtes: vel q̃ fecerunt aliq̃d si intẽdit aliquos eximere ad hoc non liganẽ quod no.

17 ¶Quartodecimo qñ aliꝯ inferioꝛ papa excõicat a liquẽ cum ꝓticipãtibus cũ eo in casibus in q̃bus minoꝛ excõicatio incurriẽ. Naz ꝓtra tales participãtes ipo iure est nulla nisi fuerint nominati moniti tribus vicib⁹ vel vna ꝑ trib⁹ cũ aliquoꝝ dieꝝ interuallo ne cũ tali excõicato participẽt. c. statuim⁹. iũcto.c. ꝓstitutionẽ. e.li.vj.⁊ sine dicta monitione excõicãs est interdictus ꝑ mẽsem ipo facto ab ingressu ecclesie. c. sacro .e.ti.⁊ no.in.d.c. statuim⁹. Secus ẽ de papa q̃ põt excõicare aliquẽ cũ ꝓticipãtibus: ⁊ sic ligarenẽ cadẽ sentẽtia: ⁊ ab ipo solo eẽnt absoluẽdi. c. qđ in dubijs. eo. Sil̃r fm Jo.an.⁊ Ab.⁊ sequiẽ Pa.in.d.c. qđ in dubijs. si q̃s iudex excõicaret ꝓdictos ꝓticipãtes cũ aliq̃ excõicato ab alio nõ a se teneret excõicatio: q̃uis non essent moniti. Et sic in istis duob⁹ casib⁹ timẽda eẽt:

18 ¶Quintodecimo qñ excõicatio ferẽ sub (alꝫ non. cõditione ⁊ añ ꝓditionis euentũ moriẽ excõicato:: q⁊ sic expirat ⁊ nõ ligat post mortẽ ei⁹ fm Pa.in.c.cum ad ꝑ.de cle.nõ residẽ.⁊ q̃libet etiã alia snia expirat ex quo nõ habuit effectũ in via sentẽtiãtis. Facit.l.si.ff. de pe.⁊ sil̃r dicit Gemi.in.d.c. vt aiarũ. q̃ subditus q̃ efficiẽ foꝛi alterius pẽdente ꝓditione nõ ligaẽ fm Archid. ꝑ fm Joh.an. ligaẽ nisi appellauerit. de fo.compe.c.pe. de offi.deleg.c.gratũ.⁊.c.relatũ.⁊ idẽ Inno.

19 ¶In oĩbus ꝓdictis casibus snia (tenet ⁊ verius. excõicatoꝛis nullo mõ est timẽda: nec quo ad deũ: nec quo ad eccl̃iam q̃ notorie cõstat de aliq̃ ipsoꝝ. Sed q̃ nõ ꝓstaret: tunc q̃ ad eccl̃iam esset timẽda: ⁊ ipam ptemnẽs peccaret mortaliter ⁊ posset excõicari: ⁊ sic

intelligendũ est.c.j.xj.q.iij. vbi dr. Sentẽtia pastoris siue iusta siue iniusta fuerit timenda est.

20 ¶Ex pdictis ptz ꝛcisio notabilis ꝛ q̃tidiane q̃stiõis Eps excõicat oẽs q̃ scinnt q̃s accepit aliq̃d si nõ reuelant: an teneanť. Et dic q̃ si aliter nõ expmit nõ tenẽtur: nisi sciẽtes ꝛ q̃ ꝓbare pñt. vt.ℨ. ꝛenũciatio. §.xiij. Si aũt expmeret in smia q̃ siue ꝓbare possint siue nõ q̃ teneať ꝛenũciare sic ptinet errorem intolerabilẽ: ꝛ nõ valet nisi adheret q̃ q̃ nõ põt ꝓbare teneať sibi dicere tãq̃ pũ ꝛ puisor vt secrete ꝓuidere possit ꝛ tũc tenerenť ei dicere fm distinctionẽ quã habes.ℨ. ꝛenũciatio. §.x. Itẽ alteri? q̃stionis. Eps excõicat oẽs nõ audiẽtes missam in parochiali ecclesia in festis: q̃ si aliud nõ addit solũ erũt excõicati q̃ sine rõnabili cã eã nõ audiũt: aut in casu a iure vel generali ꝓsuetudine pmisso. Et ideo illi q̃ ꝓter aliquã infirmitatẽ non audiũt ꝛ hmõi. nõ erũt excõicati. Silr q̃ audiũt in ecclesia minor ꝛ pdicator. Si vo in smia adderet siue ex rõnabili cã dimittãt siue non siue in casu pmisso a iure vel a ꝓsuetudine siue non: sic ptinet intolerabilẽ errorẽ ꝛ nõ ligat: q̃ sic eps attẽdẽdo ꝫ ius nihil facit .c.vides.x.di.ꝛ qđ no.in.l.nõ dubiũ.C. de legi. Item etiã attentatũ ꝫ ꝓsuetudinẽ generalẽ totius orbis est nullũ. vt in.c.bis.ꝛ.c.catholica.xj.di.qđ esset si posset ꝓhibere ne audirent in ecclesijs minor ꝛ pdicator ꝛ hmõi Itẽ dic q̃ mãdat ne q̃s laboret in festis fm p̃dictã di. Itẽ q̃ pcipit alicui vt soluat in tali termino ticio cẽtũ fm p̃fatã di.ꝛ faciũt ad pdicta qđ dicã. ſ. pena. §.xiij. vbi plene videb̃ ꝓ hac mãꝛ similiũ q̃stionũ.

Excõmunicatio .iiij. in q̃b? casib? in curriť minor excõicatio ipso iure? Ad qđ dicendũ est q̃ lz plures casus numerenť in iure nihilomin? oẽs reducunť ad istos duos: quor ꝓmus ẽ pctũ mortale. Mã q̃tiẽscũq̃ q̃s peccat mortaliter ẽ cõicat? minori excõicatiõe ipso facto. vt patz in.c.audi.xj.q.iij. vñ si celebrat vel recipit ecclĩastica sacra nisi prius ꝓterať ꝛ pctõ peccat mortaliter.c.fi.ꝛ de cle.ex.mi.qđ limita vt.ℨ.baptism?.v.§. xj. Et hec excõicatio minor ẽ solũ quo ad deũ si pctũ est occultũ. vt in.d.c.audi. Si vo ẽ notoriũ sic excõicatus ẽ etiã quo ad ecclesiã. vt in.c.via.ꝛ de coha.cleri. et mu. ꝛ q̃ dic vt.ℨ. Clericus. viij. §.iiij.ꝛ ad istũ casum reducit illud qđ habeť in.c. miror.xvij. q.iiij.ꝛ in.c. tãta. ꝛ de simo.ꝛ in.c.si q̃s ꝛeinceps.xv.q.vij.cũ silib?. Sc̃dus casus est cũ quis participat cuz excõicato maiori excõmunicatione in locutione: oꝛone: salutatiõe: comestiõe: ꝛ silibus. ꝛ de q̃bus dic vt. ſ. excõmunicatio. viij. per totum

Excõmunicatio .v. ꝛ de casib? in q̃bus q̃s incurrit ipso facto excõicationẽ maiorẽ ꝛ a qua nõ põt absolui: nisi a sede aplica. Prim? casus ẽ in.c.si q̃s suadẽte.xvij.q. iiij. iũcto.c.nõ dubiũ.ꝛ.c.veniẽs.ꝛ.c.ad eminẽtiã.ꝛ.c. cũ illor.ꝛ.c.ꝫ monialib?.eo.ti.cũ.c.religioso.eo.ti.li. vj. vbi excõicanť q̃cunq; suadẽte dyabolo in clericuz vel monachũ vel monialẽ canonicũ aut cuiuslibet religionis ꝓuersum vel ꝓuersam aut nouitiũ quẽlibet cuiuslibet religionis violẽtas manus iniecerint. ꝓ cuius casus ꝛclaratione q̃runť infra scripta.

1 ¶Q̃ dicať iniecere suadẽte dyabolo? R. q̃ q̃n dolo se facit. Mã dolus reqriť vt excõicatio hec incurrať. vt no. Joh.an.in.c.q̃ste.in nouella.ꝫ sen.ex. Et ẽ ter. apertus.in.c.j.ꝛ in.c.cũ volũtate.eo.ti.ex quo patz q̃ ꝓcutiẽs clericũ in.viij.casibus nõ est excõicatus.

2 ¶Primo si indeliberate sicut facit ludẽs ꝓcussus a liq̃ sine ꝛdeliratiõe repcutit. vt in.d.c.j. fm Monal. quia hec est ꝓditio ludi vt ꝓcussus grauiter repcutiat ne videať inferior in ipso ludo.

¶Scdo si ex ludo ꝛ loco intelligile leuiter ꝛ nõ in ꝛrisionem. vt in.d.c.j. 3

¶Tertio si cã correctionis. vt in.d.c. cum volũtate. Intellige ꝛ de bis q̃bus est ꝓmissum: sicut sunt prelati qui p seipsos clericos vel religiosos ꝛberare pñt: exceptis epis q̃bus nõ lz aliquẽ ꝓcutere. vt in.c. non liceat.lxxxvj.di.ß p aliũ faciãt. vt.v.q.v. illi qui. Mõ tñ p laicũ si clericus ẽ qui ꝛberãdus ẽ. vt in.c.vniuersita 4

¶Quid si sit ꝓlatus: ß nõ illius clerici (tis.co.titu. quẽ verberat: R. q̃ est excõicatus. q̃ fm Pa.in.c.vt fame.codẽ oportet q̃ sit suus ꝓlatus. ꝛ scdo q̃ ad cũ spectet correctio: q̃ nõ sufficit q̃ habeat auctoritatez in ciuilib? sicut rector vniuersitatis habet. aliter illis duobus nõ ꝓcurrẽtibus erit excõmunicatus. 5

¶Utrũ verberãtes ex mãdato ꝓlator excusenť? R. q̃ si est inferior epo ꝓlatus ipse debet verberare nisi causa vrgeat: aliter est excõicatus tam precipiens q̃ obediens si p aliũ facit. vt in.d.c. vniuersitatis. Si vo est eps vel si nõ est eps ꝛ causa vrgeat excusatur verberans ꝛ eor mãdato. vt in.c.ex tenore.eodem. dũ. mõ sit clericus monachus vel cõuersus si verberare vult clericũ monachũ vel ꝓuersum: q̃ lz p laicũ possit capi clericus ex necessitate vel monachus aut conuersus. vt in.d.c. vt fame.codẽ. tñ verberare nõ lz aliquo mõ nisi causa subsistẽte: aliter excõicatus eẽt. vt in.d.c.vniuersitať. Et h capio laicũ ꝓ seculari ꝓprie vt i.d.c.vniuersitať. ꝛ sic ꝓsuetudo interꝓtať.d.c. vniuersitatis: vt ꝓ cã rõnabili ꝛ p ꝓuersos seu laicos religiosos possint ꝛ de mandato prelator verberari. 6

¶Utrũ ꝓlatus vel alius ꝛ de eius mãdato ꝛtinẽs clericũ sit excõicatus? R. q̃ nõ. nisi modũ excedat: vt puta cũ clericus q̃ete se capi ꝛ duci pmittit: ꝛ capiẽs calce vel pugno impingit. vt dicit Jo.an.in.c.si clericos .c.li.vj. vel nisi clericus fideiussoriã ꝛ parẽdo daret: q̃ tũc nõ põt ꝛtineri nisi excessus enormitas vl' alia rõnalis cã aliud suaderet. vt in.d.c. si clericos. 7

¶Utrũ ꝓlatus verberãs clericũ ex odio nõ cã correctionis sit excõicat? R. q̃ sic. ar.d.c.cũ volũtate. Sed no. fm Monal. ti. excõicatio: q̃ non reqriť q̃ ꝓlatus verberãs cogitet ꝛ de correctiõe: ß sufficit q̃ sit ꝓsona q̃ habet auctoritatẽ a iure verberãdi ꝛ cã subsit ꝓpter quã debeat puniri. vñ ꝓcutere ex correctione est ꝓcutere ꝓ culpa digna correctione q̃ smia ꝛ si sit benigna securi? tñ est fm eundẽ vt saltẽ habitu cogitet ꝛ de correctione: q̃ lz tunc moueať ex ira nõ erit excõicatus: sed longe melius est vt differat ꝛ nec ira q̃escat. vt di in.c.illa ꝓpositor. ꝛ.c.ira. ꝛ.c.cũ apud.xj.q.iij. 8

¶Utrũ magr possit silr cã discipline ꝛberare? R. q̃ sic.c.j.ꝛ.c.ex tenore.ꝛ.c.cũ voluntate. §.fi.c.ti.nec distinguiť an clericus sit in sacris aut in minoribus? sicut nec in ꝓlato.in.d.c. 9

¶Utrũ pater vel dñs familie vel ꝓpinquus similiter possit? R. q̃ sic: si sunt in minoribus? clerici. d.c.cũ volũtate. facit.l.si filius.C. ꝛ de pa.po.ꝛ.l.vnica.C. ꝛ de emenda. ꝓpin. xlv. di. §. necesse. ad fi. tenet tñ Jo. ꝺ lig. Pe ꝛ de pusio. ꝛ Pau. q̃ etiã si pfamilias ꝛberaret existẽte in sacris cã correctiõis nõ erit excõicatus. ꝛ placet post factũ: lz añ factũ teneã cũ Pa.in.d.c.cũ volũtate q̃ incidat. Nec obstat dicto pfator. doctor. rõ glo. in.d.c.cũ volũtate. q̃ vt dicit Pa. ibidẽ. ꝛ in.c. ꝓfitentis. ꝺ in inte. resti. sola dignitas epalis nõ facer ordo liberat a pria ptãte. ar.c.q̃ venerabilẽ. q̃ fil'. sint legiti- 10

11 ¶Silr põt ꝓsbyter vel q̃libet alius rõne officij qõ bz in eccl̃ia: qz cui officiũ cõmittit & oia sine q̃bus officiũ exeq̃ nõ põt. arg. c. j. de offi. dele. Et si talis clericus ꝓturbat officiũ in eccl̃ia lz bñs officiũ. nõ habeat magisteriũ sup eũ: põt tñ eũ expellere & verberare. vt no. Inno. & Host. in. c. veniẽs. eo. ti. Pa. etiã ibidẽ dicit q etiã si nõ habet ꝓlationẽ excusat in tali casu ꝓcutiendo. Silr pñt facere senes clerici cã deuotionis in pueros clericos: & minores in minorib⁹ ordinibus ꝓstitutos. vt in. d. c. cũ volũtate. §. fi. & hec intellige de leui ꝓcussione nõ graui. q tñ oẽs supradicti si excederent modũ. dũmodo nõ ex ꝓposito nõ erũt excõicati. vt no. Ber. & Io. in. d. c. cũ volũtate.

12 ¶Quarto rõne coertionis põt tetineri sine excõicatione: puta cõtinuat actũ malũ nec põt cõpesci aliter ꝙm Inno. in. c. si vo. el. j. eo. ti. qz iudex põt eũ capere et q̃libet alius & ligare: dũmõ q̃s primus restituat ꝓlato suo. Silr mõ põt ꝙm Pa. in. d. c. si vo. familia ptãtis inueniẽs clericuz de nocte: qz põt timere ne velit facere aliqd malũ: qz est ꝺ eũ ꝓsumptio. c. ꝓsuluit. de offi. deleg. Itẽ qñ capit̃ ꝓpter maluz qd egit vt ducat̃ ad ꝓlatũ suũ vt puniat̃: & dubitat̃ de fuga eius ꝙm Pa. in. c. cuz nõ ab boie. de iudi. Facit in ar. C. de tecuri. l. generali. Idẽ dic si credito⁹ timet de fuga clerici vbi tozis. ꝙm Inno. & Pa. in. c. vt fame. eo. ti. facit. l. ait ꝓ tor. ff. ꝺ bis q̃ in frau. cre. Itẽ põt si fecit aliqd delictũ tetineri. p. xx. bozas ad vocandum testes ne sit locus inficiationi. facit. l. capite q̃nto. ff. de adul. & in auẽ. vt lic. ma. & auie. §. is quoq.

13 ¶Quinto rõne defensionis tã sue q̃ suoꝝ seu etiam alioꝝ lz tetinere eũ & ad iudicẽ ꝓsũ ducere ꝙm Pa. in. d. c. cũ nõ ab boie: & etiã pcutere mutilare & occidere cũ moderamie inculpate tutele: imo dicit gl. i. §. j. xxiij. q. viij. q nec etiã peccat. seq̃t Pa. in. c. olim. el. j. de restit̃. spo. nec solũ ꝓ defensione psone: ꝙ etiã reruz lz pcutere. vt in. d. c. olim. & c. dilectus. de sen. ex li. vj. & in. l. furẽ. ff. de sicca: non tñ occidere vel mutilare lz qñ ablatũ est recupabile ꝓ iudicẽ ꝙm Bar. in. d. l. furẽ: qz sic incurrẽt excõicationẽ. secus si esset irrecupabile ablatũ. vt in. d. c. olim. & in. d. c. dilectus. & no. i. d. l. furẽ: & de hac materia vide. §. defensio. Idez dic de auxiliatozib⁹ taliũ. Aduerte hic q lz nõ sit excõicat⁹ faciẽs violentiã clerico ꝓ recupatione rerũ sibi ablatarũ: tñ si hoc facit ex interuallo post q̃s clericus pueniat ad locũ destinatũ & adeptus ẽ possessionẽ pfectaz rerũ ablatarũ incidit in excõicationẽ ꝙm Pe. de cẽsu. eccl̃iasticis: & qñ dicat̃ ex interuallo. Vide. §. defensio.

14 ¶Sed pone q excedat modũ pcutiẽs clericũ cã defensionis? Rn. ꝙm Pa. in. d. c. olim. q ꝓpter ꝺ non erit excõicatus: dũmõ ex ꝓposito nõ faciat: qz vt dixi reꝯtitur dolus vt incidat̃ in excõicationẽ. facit glo. in. c. si gnificasti. el. ij. de homi. & l. si ex plagis. §. tabernari⁹. ff. ad. l. aq̃l. vide bo. gl. in. d. c. cũ volũtate. in pn. xxiij. q. j. secus si ex ꝓposito. & dz excedẽ qñ nõ seruat moderamẽ inculpate tutele. ꝺ q̃ babes. §. defensio. §. iij.

15 ¶Sed pone q fugiẽdo põt euadere ꝙ nõ fugit & sic pcutit inuasozẽ? Rn. ꝙm Bar. in. l. j. C. vñ vi. & sequitur Pa. in. c. olim. el. j. de restit. spo. q licite põt pcutere: qz fuga ẽ q̃dã iniuria. l. itẽ apd labeonẽ. ff. de iniur. & dic Ly. in. d. §. tabernarius. q fuga reddit quẽ vilioꝛẽ: ꝺ limito verũ qñ esset talis q fuga esset ei ꝓfusio: cũ ergo iniuria coꝛpalis sit maioꝛ q̃ iactura reruz. l. in seruoz. ff. de pẽ. & ꝓ iactura rerũ liceat pcutere: vt dictũ est: ergo a fortioꝛi ꝓ iniuria coꝛpali: ꝙ tñ non euitaret ꝛregularitatẽ si occideret. de. si furiosus. & de homi.

¶Sexto rõne turpis opatois cum vxoꝛe matre soꝛore vel filia a clerico facte. Nam si cũ talib⁹ ꝓmis inueniẽs eũ sine excõicatiõe pcutit. nec distinguo inter leuẽ & atrocẽ pcussionẽ cũ ius nõ distinguat. vt in. c. si vo. el. j. §. vlt. cum etiaz lex ꝓmittat occidere. vt. ff. de adul. l. qd lex ait. §. qd ait. Peccat tñ graviter si mutilat vel occidat. vt no. in. d. c. si vo. excõicatus vo nõ ẽ lz aliq̃ dixerint q sic. Ego tñ qz difficile est in ista tẽm. perare doloꝛẽ. vt. C. de adul. l. graccus. tenere q esset excõicatus occidẽdo vel mutilãdo qñ maturo ꝓsilio expensato animo id faceret nõ ex caloꝛe ire subito: quia tũc cessaret ro qua canon excusat ab excõicatione et lex ab occisione: alꝫ nõ sit excõmunicatus. 16

¶Quid si inuenit nõ cũ ꝓdictis ꝓsonis aut aliq̃ eaꝝ: sed cum aliq̃ alia ꝓsanguinea? Rn. ꝙm tex. d. c. si vo. q erit excõicatus pcutiẽs: qz ꝓfata pcussio nõ extenditur ad alias ꝓsonas Hostien. tñ extendit filiã ad neptem vel vxoꝛẽ & ad spõsam. vt in auẽ. vt lice. ma. & auie. §. qz vo. & Inno. mꝛem ad ascẽdẽtes: & filiã ad descẽdẽtes. ꝓma tñ opinio tutioꝛ ẽ vt nõ extẽdat̃. ar. optimũ in. l. pure. & qd ibi no. ff. de adul. vbi noie ꝓis cui licet filiã in adulterio occidere nõ venit̃ ascẽdẽtes. 17

¶Quid si nõ inuenit in actu coitus cuz ꝓdictis ꝓsonis ꝙ in osculis amplexib⁹ & hmõi signis ꝓpinq̃s coitus vel explẽdi vel expleti? Rn. Mo. vbi. ꝙ. q si hmõi fiant in loco suspecto nõ erit excõicatus verberãs eũ Secus si in publico osculaꝛẽt ꝙm moꝛẽ patrie. 18

¶Utrũ post expletũ opus nepbariũ cuz aliq̃ ꝓfatarũ ex interuallo pcutiẽs sit excõicatus? Rn. Dixe. li. iij. ti. ij. q sic. nisi forte ter monuisset eũ. vt in auẽ. vt lice. ma. & auie. §. is quoq. & C. de adulte. auẽ. si q̃s ei. vbi ptz q si ter coꝛã testibus monuit suspectũ & postea inuenit ꝓfabulari cũ vxoꝛe põt eũ occidere: credo tñ q sit etiã excõicatus si monuit ter: dũmodo nõ inueniat eũ in actu aut ꝓpinq̃tatibus. ar. d. c. si vo. posset tñ eũ capere post talẽ monitionẽ inueniẽs eũ colloquentẽ & iudici pñtare. ar. in. l. capite q̃nto. ff. de adul. 19

¶Quid si ꝓcurat vt clericus vocet̃ ab vxoꝛe ad turpitudinẽ & sic eũ verberat? Rn. Monal. vbi. ꝙ. q excõmunicatus est tam ipse q̃ vxoꝛ: quia in dolo sunt. 20

¶Utrũ mulier petita de turpitudine a clerico licite cum pcutiat? Rn. Monal. vbi. ꝙ. q sic si eam inuitam tangebat vel vim coꝛpalem inferebat: dũmodo faciat cum moderamine inculpate tutele. Secus si eam nõ tãgebat: ꝙ solũ verbis eam impetebat. qd verũ credo qñ solũ verbis potuit eũ repellere: alꝫ licite eũ pcutit nec etiã excõicata est si zelo castitatis accensa modũ excederet nõ ex ꝓposito: ꝙ subito & improuise. arg. coꝝ que notant̃ in glo. in pn. xxiij. q. j. 21

¶Septimo rõne pditõis ꝓilegij clericalis qd q̃dez pditur multis modis. Aliq̃ rõne inbonestatis. de q̃ vide. §. Clericus. ix. §. iij. cũ sequẽtibus. & Clericus. x. §. j. Aliq̃ rõne bigamie. vide. §. Bigamia. §. x. cũ sequẽtibus. Aliq̃ ꝓpter q̃litatẽ psone: sicut clerici ꝓiugati si nõ deferũt habitũ et tonsurã sine aliqua monitione oĩe ꝓilegiũ pdunt ꝙm Io. mo. & Archidia. in. c. Iobanes. de cler. ꝓiug. tex. est in. c. vnico. de cler. cõiuga. li. vj. 22

¶Sed nũq̃d si isti reassumũt habitũ & tonsurã gaudeant ꝓilegio? Rn. Io. mo. & Archid. & Io. de ligna. q sic. ꝓ de. j. de vi. & bo. cler. Alij dicũt q nũq̃: ꝙ ꝓmũ verius. Aduerte tñ hic q ẽ duplex ꝓilegiũ ꝙm Pa. in. c. j. de apostata. i. fouiat tñ q ueniant̃ sub iudice eccl̃iastico. Aliud canonis si q̃s suadẽte. de q̃ hic. Primũ cum maioꝛi difficultate pditur q̃ scdm: qz nec ex sola 23

dimissione habitus aut immixtione enormiũ ⁊ hmõi perditur. vt in.c.si iudex.eo.li.vj.sed bene quando ⁊ scm vt dictum est.

24 ¶Aliqñ ꝓpter depositionẽ: vt puta q̃ est degradatus actualiter. de q̃ vide. s. Degradatio. Aliqñ ꝓpter hereticus pdit oẽm ꝓuilegiũ. c. excõicamus. ꝺ here. ita tenet Inno. in. c. si ꝺo. ⁊ sequit Pa. in. c. contingit. cl. j. eo. ti. Aliqñ ꝓpter excõicationem fm aliqs Cõior tñ opi. est q̃ pcutiẽs excõicatũ clericũ est excõicatus: q̃ nõ amittit ꝓuilegiũ fm Jo. Andre. Goffre. Inno. Jo. an. no. de hoc in. c. multi. ij. q. j. ⁊ in. c. excõmunicator. xxv. q. v.

25 ¶Septimo rõne ignorãtõis: puta q̃ comã nutriebat: nec aliq̃d apparebat de clericatu. ⁊ si credebat laicũ. vt in. c. si ꝺo. el. ij. eo. ti. vel si habebat habitũ nõ eũ videbat: q̃ de nocte erat: q̃ fm Ho. ⁊ Inno. in. c. cuꝫ nõ ab hoie. ꝺ iudi. ⁊. ꝺ. c. si ꝺo. oportet ergo q̃ intẽdat pcutere clericũ vel intẽdere debeat vt sit excõicatus. Si ꝺo videret eius tonsurã l̃z nõ crederet clericũ eẽt excõicatus pcutiens: q̃ credere debebat. Intellige si ille erat clericus: q̃ aliter nõ esset excõicat⁹ etiã si clericũ credidisset q̃ clericus nõ est ꝓ. ꝺ. c. si ꝺo fm Ber. ⁊ Inno. nec etiã irregularis est fm Fede. ꝓsilio. xiij. si in tali dubio celebrasset. vt sequit Pa. in. ꝺ. c. si ꝺo.

26 ¶Octauo rõne q̃lificatõis facti: nã oportet ad ꝺ vt q̃s incidat in excõicationẽ pcutiẽdo clericũ q̃ peccet mortaliter q̃ñ ergo iniectio manuũ est taliter q̃lificata q̃ pctũ mortale nõ est excõicatio nõ incurrit: sicut ꝓbat in puero q̃ nõ est voli capax q̃ pcutiendo nõ incidit. vt in. c. j. eo. ti. ꝓpter q̃ ꝺ teneo cuꝫ Pet. de pusio q̃ fugiẽs inimicos si equũ vel gladiũ violẽter de manu clerici accipiat vt se ꝺefendat non incidat in excõicationẽ. q̃ Ber. Burr. ⁊ Tãcre. teneãt ꝓtrariuꝫ. Sed verius est dictũ Pe. ꝓ rõnem suã q̃ dicit sic: nullus sapiẽs diceret hũc peccasse mortaliter: ⁊ cũ excõicatio nõ inferat nisi ꝓ mortali. xj. q. iij. nemo ergo: ꝫ nõ erit excõicatus. q̃ꝺ no. bene ꝓ multis. Idem dic si q̃s violẽter includit clericũ ne ab inimicis ledat: q̃ si sit violentia nõ tñ inest dolus fm Inno. in. ꝺ. c. nup. duo em̃ requrunt. s. animꝰ doloſus ⁊ opus fm Jo. an. in. c. ꝓpetue. de elec. li. vj. Siliter socius q̃is turbat⁹ clericũ ipellit nõ ex deliberatiõe ꝫ ex subito motu nõ erit excõicatus. vt tenet Ri. in. iiij. ꝺi. xviij. facit tex. in. ℔. notandũ. ij. q. iij. incõsultus calor calũnie vicio caret: ⁊ ob ꝺ nullã penã erogari oportet: ⁊ ꝓterea dicit Si quis suadente dyabolo. q̃ꝺ ꝓprie notat dolum et mortale peccatum.

27 ¶Hũc restat videre q̃s dicat clericus vel monach⁹? ℟. q̃ noie clerici hic cõpbendit ois bñs aliquẽ ordinẽ etiã ꝑmã tonsurã solũ. vt de eta. ⁊ q̃li. c. cũ ꝓtingat ⁊ no. ꝺ. Pe. de ancha. in. c. j. de cle. ꝓiug. li. vj. Nomie monachor. vel monialiũ veniũt hic oẽs ꝓfessi q̃cũq̃ regulã approbatã. Et noie nouicior. veniũt igressi religionẽ approbatã vt ꝓbẽt si in ea manere debẽt. Nomine ꝺo puerſor. ⁊ puerſarũ hic veniũt oẽs qui mutato habitu se ⁊ sua alicui de religionib⁹ approbatis dedicauerũt ꝓpetuo: siue sint masculi siue femie. Et l̃z glo. in. c. q̃s̃. xvij. q. iij. teneat q̃ puersi ⁊ penitẽtes gaudeant ꝓuilegio clericali. Et ꝓ hoc inferat ab alicubus q̃ mulier inclusa vt totaliter vacet deo ⁊ beremite q̃ ꝓtẽptis mũdanis vt deo vacet deserta loca inhabitant. Et puersi eccliarũ seculariũ q̃ se ⁊ sua dedicarũt deo ⁊ incedũt tõsurati: vel mutauerũt habitũ: ⁊ interſunt cõiter bonis diuinis ⁊ hmõi siles sicut sunt frẽs ⁊ sorores tertij ordinis sancti Frãcisci q̃ viuũt in cõgregatione sicut ceteri religiosi q̃ gaudent isto ꝓuilegio: ita q̃ verberãs eos sit excõicatus. Hoc tñ ego non teneo post factũ sed bñ ante factũ: tum q̃ nõ sunt religiosi ꝓprie: eo q̃ tria vota nõ ꝓmittũt vni de religionibus approbatis: ⁊ cras pñt esse mere seculares si volunt: tum etiã q̃ nec sunt puersi religionis approbate: ⁊ tex. in. ꝺ. c. nõ dubiũ: ⁊ alibi non loquit simplr de puersis sed de puersis religionis: multomin⁹ beremite q̃ causa q̃stus vt sunt cõiter nr̃i tpis sibi fingãt habitũ: ⁊ illi puersi eccliarũ q̃ sibi ꝓpriatẽ suor. retinẽt ⁊ fratres tertij ordinis pfati q̃ in domib⁹ ꝓpr̃is cum uxoribus ⁊ filiis viuũt gaudẽt isto ꝓuilegio. ar. c. duo sunt. xij. q. j. ⁊ qꝺ no. Hosti. ⁊ cõiter doc. in. ꝺ. c. nõ dubiũ. ⁊ Car. in cle. j. de ꝛeci.

¶Postremũ sciendũ est q̃ꝺ est iniecere manus violẽ 28
tas. ⁊ dic q̃ est ois violẽtia q̃ fit pſone. vñ fm Pa. in. c. nup. eo. ti. canõ. ꝺ. c. si q̃s suadete. põderat potius effectũ violẽtie q̃ ipm modũ inferendi violentiã: ⁊ ℔ ptz in. ꝺ. c. nup. vbi detinẽs clericũ in custodia publica vel ꝓuata vel in domo aliqua q̃is manus nõ iniciat est excõicatus: ex q̃ libere nõ põt ire. Itẽ iniuriosa manus iniectio abiq̃ violẽtia in clericũ facta inducit banc excõicationẽ. vt in. c. ꝓtingit. el. j. e. ti. Ex q̃ ptz q̃ nõ solum q̃ eũ pcutit etiã voluntariũ est excõicatus: ꝫ etiã si clericus seipm pcutit ex ira vel odio: ꝫ cut faciũt q̃ tedio vite vel alia desperatione ducti seipos interficiũt vel mutilãt: vt tenẽt cõiter doc. in ꝺicto. c. ꝓtingit. Similiter q̃ spuit vel aquã aut aliud effundit sup eũ: vel ponit custodes vt capiãt eũ si exierit de domo. Silr si vis fiat rebus sibi inberẽtibus: vt puta equo cui insidet vel q̃ꝺ aliud q̃ tenet eripit violenter. Aut scindit siue frangit. vt tenet Car. in cle. j. de penis. nisi sit res quam ꝓpria auctoritate capere põt: q̃ tunc non incidit.

¶Sed q̃ ℩ si solo metu inducat vt ei aliquid det? ℟. 29
Dire. in. iij. ti. ij. q̃ nõ est excõmunicat⁹. Similiter qui eũ in aliqua domo obseruãt soluꝫ vt ei verecũdiã aliquã faciant. Nec etiã q̃ cum dormit vel nõ sentit furtiue zonã vel bursam vel q̃ꝺ simile aufert: q̃ in hmõi violẽtia psone nõ fit in rebus sibi coherẽtibus. ꝓcor. Car. in cle. j. de pe. Item nec ẽ excõicatus q̃ l̃z habeat animũ ledendi nõ tñ eũ tangit: l̃z vibret ensem sup caput eius. vel si tangit ei vim nõ infert nec lesionẽ. q̃a verba sunt cũ effectu accipiẽda. c. relatũ. de cle. nõ resi. nec obest conatus sine effectu. de spõ. c. iuuenis.

¶Item pſequẽs clericũ vt pcutiat ⁊ ipse fugiens ca 30
dit ⁊ ledit sit excõicatus? ℟. Rõ. q̃ non nisi q̃si coactus vt euadat se ꝺcipitet vel in aliud piculũ se ingerat. Sed ego credo q̃ sit tutius dicere q̃ sit excõicat⁹ q̃ satis manũ imponit: ⁊ est securius hoc tenere.

¶Mandans etiaꝫ dicit iniecere manus: q̃ vt dicit 31
in. c. mulieres. eo. ti. is vere cõmittit cui⁹ mãdato vel auctoritate fit: ⁊ iõ est excõicatus si mãdatarius clericum pcussit. vt in. ꝺ. c. mulieres.

¶Quid si mãdator reuocauit mãdatũ: ꝫ añq̃ veniret ad noticiã mãdatarij pcussit? ℟. l̃z Inno. teneat nõ esse excõicatũ. tñ fm Ber. ⁊ Hosti. vt refert Dire. vbi. ℔. nisi re itegra reuocauerit mãdatariũ ⁊ eũ certificauerit sup hoc ex t excõicatus. ar. l. si mãdassem. ff. mãda. de ꝓcu. ex insinuatione. de rescrip. ex pte decani. Hoc etiã tenet Jo. xxvj. ꝺi. tibi dño. 32

¶Quid si post mãdatũ mortu⁹ est mãdator re integra? ℟. fm Dire. vbi. ℔. q̃ l̃z mãdatarius postea percusserit nõ erit tñ mãdator excõicatus: q̃ supstes tñ ligat. xxiij. q. j. qꝺcũq̃. l̃z si notoriũ sit de mandato a 33

Tigna phiẽ nõ oñderit nõ sit sepeliendus in sacro: nec ecclia orabit ꝓ eo rõne pcti notorij. vt tenet Hostien. et Ber. & Inno. Pa. aũt in.c.a nob. el. ij. c.ti. vidẽt tenere q̃ nisi mãdatarius habuerit noticiã de eius morte erit excõicatus etiã si pentuerit in morte & est tutius ꝯ de rigore iuris nõ sit excõicatus cũ in veritate mandatũ reuocatũ fuerit morte. vt no. idẽ Pa. in. d.c. mu

34 ¶Quid si nõ mãdauit ꝑ dixit aliq̃ ẏba do- (lieris. lose vt inducat ad pcutiendũ: R. q̃ si talia sunt ẏba q̃ coopenẽ mandato vel ꝓsilio: puta dicit faceret mihi singularẽ ꝓsolationẽ vel semp vellẽ ei bonũ q̃ pcuteret: nulli dubiũ q̃ si sequẽ pcussio ex hoc erit excõicatus. vt in. d.c. mulieres: nota q̃ nõ refert q̃d ex eq̃pollẽtibus fiat. Vñ vt refert Bar. in. l. si q̃s mihi bona. §. iussum. ff. de acq̃. here. q̃ dñs verberatus a quo dã dixit coram famulis suis nisi aliud de tali audiero anteq̃ domũ reuertar ero male ptentus: ꝓpter qđ famulus interfecit pcussorẽ fuit punitus ipe dñs de homicidio. & ꝓterea dicit Pa. in. c. ex lris. de excel. pla. q̃ nõ refert an directe vel indirecte aliq̃d ꝓsulaẽ. vt ꝑ baẽ in. d.c. ex lris. in eo q̃ dicit oẽs dicũt q̃ malũ est si euaserit cui homicidiũ imputaẽ. & facit ad B. l. certũ. ff. si cer. pe. & l. cũ q̃d. eo. ti. Facit qđ no. Bal. & Ange. & Rapha. & Inno. in. l. q̃d ḡ. §. pe. ff. de leg. j. q̃ volunt q̃ instigãs & sollicitãs aliquẽ vt pcutiat sit excõmunicatus si sequaẽ percussio. secus aũt si nõ sunt talia verba: q̃ nõ erit excõmunicatus.

35 ¶Cooperãs auxilio vel ꝓsilio nõ solũ est excõicatus sed etiaz ꝓhibere valens si nõ obuiat ne verbereẽ. c. q̃to eo. ti. qđ indubitatũ est ꝑm oẽs in eo sub cui⁹ potestate ẽ verberãs. Jn alijs aũt q̃ nõ babẽt ex officio si nõ ꝓhibẽt dolose siliter est indubitatũ q̃ sunt excõmunicati. Si ẏo hoc nõ facit dolose: sed q̃ nõ vult se immiscere rumorib⁹ vel ex timore vel negligẽtia non ꝓhibet: tenent cõiter doc. q̃ nõ est excõicatus. in. d.c. q̃to. vbi Jo. an. in nouella dicit notabile verbum: in hũc inq̃t vel aliũ canonẽ nullus incidit: nisi sit in dolo. arg. ff. de adul. l. pe. ff. de sicca. l. j. Idẽ Jo. de ligna.

36 ¶Sed q̃d de clerico q̃ volũtarie subijcit se ẏberibus an ipse sit excõicatus: R. q̃ nõ. vt tenet Pa. in. c. contingit el. j. Nec ob. q̃ nõ obuiat: q̃ nõ facit dolose: sed in satisfactionẽ & vt maius forte malũ euitet: nec etiã obstat q̃ participat in crimine: q̃ ꝑm Jo. an. in. c. delictũ. de regu. iur. li. vj. in mercurialib⁹ talis verberãs vno impetu plures ictus dat: & est solum excõicatus vna excõicatione: q̃ ꝓ vno facto babeẽ: hoc idez no. Bar. in. l. nunq̃. ff. de ꝓua. delic. & q̃ sit verior opinio ptz. in. d.c. ꝓtingit. vbi dicit tex. excõmunicandũ talẽ

37 ¶Ratum babẽs q̃ aliq̃s nomine suo in- (clericũ. iecit manus violẽtas in clericũ est excõmunicatus: q̃ ratibabitio mandato compaẽ. Secus si non sit factũ nomine eius: q̃ licet ratũ habeat: nõ tñ est excõicat⁹: q̃uis peccet mortaliter. de sen. ex. c. cum q̃s. li. vj.

38 ¶Queriẽ vtrũ ꝓfati inijciẽtes manus in ecclĩasticã ꝑsonam sint semp a sede apostolica absoluẽdi: R. q̃ distinguẽdũ ẽ inter iniuriã leuẽ mediocrẽ & enormẽ: vt ꝓ iniuria leui q̃libet eps possit absoluere iure suo auctoritate. c. pcnit. eo. ti. ꝓ iniuria ẏo mediocri nõ põt eps absoluere: nisi ꝓilegiatos q̃ sint no. in. c. si ẏo. el. j. eo. ti. & in. c. q̃m. de vita & bone. cleri. vbi hoc ẽ ꝓiuilegiũ clericoz cõiter viuentiuz & claustraliũ. Jn iniuria aũt enormi regulariter nullus põt absoluere citra sedem apostolicã. vt in. d.c. si q̃s suadẽte vel legatoz eius. de quo vide. j. Legatus. §. iiij. nisi in casibus de q̃bus infra. §. xlviij.

¶Sed nũquid inferioz epo qui habet quasi epalem iurisdictione poterit absoluere sicut epus põt iniuria leui vel mediocri: R. q̃ cõmuniter tenẽ q̃ nõ. q̃. d. .c. pcnit. loquit de epo & nõ de inferiori: q̃ dicit fratrib⁹ ibi inferiozes dicunt filij. vt in. c. q̃ graui. de cri. fal. Fallit hoc in habẽtibus auctoritate epalez a papa: q̃ põt sicut epi quoscũq̃ in foro penitentiali absoluere. Similiter fallit in ꝓlatis religiosoz quoz cũq̃ q̃ si sunt sacerdotes põt absoluere sibi subditos se ad inuicẽ pcutiẽtes: dũmodo iniuria nõ sit enormis vt in. c. cũ illoz. eo. ti. & extendit istud ꝓuilegiũ ad magistrum & fratres hospitalis hierosolymitani. vt in. c. canonica. eo. ti. qui põt absolui a suo prioze si ꝓsbyter est. & dz ille ꝓlatus q̃ nõ habet sup se maiorẽ in pcutis nõ aũt ille prioz triuz vel q̃tuoz q̃ instituit et amouet ad arbitriũ superioz: nisi sup hoc habeãt ꝓuilegiũ speciale. põt tamẽ eps cõmittere banc auctoritatẽ absoluendi inferiori. vt no. in. c. fi. de offi. ordi. & similiter ꝓlati religiosoz cum illud cõpetat eis ex ꝓuilegio rõne dignitatis. vt in. c. eis q̃bus. de offi. or. in tex. & in glo. & .c. fi. de offi. dele. loquit q̃n cõmissio fit rõne ꝑsone. q̃d bene. no. ꝓ limitatione. d.c. fi.

¶Sed quid si ꝓlatus ꝓdictoz religiosoz nõ ẽ sacerdos vel est excõicatus vel mortuus vel aliter impeditus: R. ꝑm Hostien. q̃ in defectu ipsius semp est ad epm ꝓximum recurrendũ. vt ptz in. c. monachi. & .c. cũ illoz. & .c. canonica. eo. ti. & pcor. cũ hoc Fede. in q̃dã ꝓsilio. & Ge. in. c. religioso: ꝓpter rõnẽ ne euagãdi &c. § Pa. in. d.c. monachi tenet ꝓximũ in religiosis exẽptis & dicit sic in ꝓximũ facere notata p Jo. an. i regula sciẽti. de regu. iur. in mercurialib⁹. Et hoc credo veri⁹ per .c. pe. de offi. ordi. & tex. iũcta glo. notabili. in cle. pe. de sen. ex. Jbunt ḡ ad papã. de q̃ vide. j. exẽptus. §. vj.

¶Quis absoluet abbatũ excõicatũ ꝓ iniectione: R. Pa. in. d.c. vniuersitatis. q̃ epus. vt in. d.c. monachi. nisi iniuria sit enormis: vel nisi sit exemptus.

¶Utrũ si regularis percutiat regularẽ alterius clastri ꝓlatus percutiẽtis possit absoluere: R. Pa. in. d. .c. cũ illoz. cũ Ho. & Ber. q̃ debet aduocari ꝓlatus pcussi nõ vt soluat: ꝑ vt iniuriã remittat: aliter absolui nõ debet: & istud ẽ verius: ꝯ do. Anto. teneat q̃ ambo debẽt absoluere vel cõmittere vnus alteri vices suas.

¶Utz regulares extra claustrũ se pcutiẽtes possint siliter absolui: R. q̃ ꝯ Hostiẽ. dicat q̃ nõ. Ego teneo cum Panoz. in. c. cuz illoz. q̃ eoz ꝓlatus poterit eos absoluere. quia. d.c. cum illoz. & .c. canonica. loquunt indistincte: nec repetunt in claustro.

¶Sed q̃d si regularis pcusserit clericuz secularẽ sue vel alterius dyocesis: R. q̃ ꝓprius eps absoluet eum in eo casu in quo posset clericũ suũ si pcussisset alium absoluere. vt in. c. religioso. e. ti. li. vj. & nõ ꝓprius ꝓlatus suus: nisi sit exemptus taliter q̃ etiaz rõne delicti nõ possit peniri: nisi sub suo ꝓlato: q̃ absoluet a suo ꝓlato de ꝑsensi epi.

¶Queriẽ q̃d tenendũ sit de monialib⁹ q̃ se inuicẽ pcutiũt: R. q̃ absoluent ab epo in cui⁹ dyocesi sunt earũ monasteria: & hoc nõ solũ nõ exempte: ꝑ etiã exempte: ita tenent cõiter doc. & glo. in. c. de monialib⁹. e. ti. nisi aliud babeãt ꝓuilegiũ.

¶Quid de sororibus sancte clare & sancti Domenici: R. Pa. in. d.c. de monialib⁹. dubitat an possint absolui a suis ꝓlatis: sed hodie clarum est ꝓ ꝓuilegia ipsarum q̃ possunt.

¶Utrũ nouitius qui iniecit manus violentas aũ no uiciatũ possit absolui a suo ꝓlato: R. ꝑm Jo. an. in. c.

cũ illoꝝ.ex de sent. ex.⁊ Be.in. d.c.religioso.q abbas nõ potest absoluere nouitiũ tpe nouiciatus:nisi sit ex pfesse vel tacite ꝓfessus ⁊ lz Inno.⁊ Host.in.d.c.monachi.⁊ Archi.in.d.c.religioso. videant tenere ꝑiuz scz q possit tñ eos limita qñ pcussio fuit facta tpe nouiciatus nõ añ:nisi sint ꝑiuilegiati.

48 ¶Quid si nouicius pcutiẽs in nouiciatu et absolut⁹ egrediat?Rn.q si egrediat nisi se repsentet q ꝑimuz comode poterit ei q de iure eũ absoluere poterat incidet in eandẽ.vt in.c.eos.eo.ti.li.vj. Hec oia locũ hñt qñ iniuria est leuis. vel qñ est mediocris vel grauis: nõ qñ iniuria est enormis: q a papa solũ vel ab eius legato pñt absolui. vt in.c. ad eminentiã. eo.ti. iũcto .c.cũ illoꝝ.eo.tit. Qñ aũt iniuria dr enormis. vide.s. enormis.qñ vo grauis vel leuis aut mediocris relinquit arbitrio iudicis ꝑm Pa.i.c.puenit. eo ti.

49 ¶Querit in q̃bus casib⁹ exprsse pcedit epis vt ab enormi vel gui iniuria absoluãt?Rn.q in septẽ casib⁹.

50 ¶Primus in articulo vel periculo mortis ꝓstituto. vt in.c.si q̃s suadẽte.⁊.d.c.nõ dubiũ.⁊.c.ea nosci.s. si.⁊.c.q de bis.eo.ti.nec solum epis:s ql̃bet sacerdos ꝑm modũ.de quo.s.Absolutio.iij.s.xvj.Et q̃s dicatur in periculo mortis.Vide.j.Mors.s.vj.

51 ¶Scds in babẽte legitimũ impedimentuz ꝓpter qd nõ possit adire papã vel aliuz q̃ potestatẽ habeat absoluendi.vt in.c.de cetero.⁊ in.c.qd de bis.e.ti.⁊ in.c. eos.e.li.vj.Et quid sit legitimuz impedimentũ?Rn.q est ois de qd arbitrio boni viri rõnabiliter impedit:vt puta q habet capitales inimicicias.d.c.d cetero.etiã ex culpa sua.l.nec timore.ff.qd me.cau. de sponsa.ve niens:vel ẽ infirm⁹.vt in.c.de bis.eo. lz nõ sit periculum mortis.vel est paup nõ mendicãs q̃ viuit ex artificio qd nõ põt in via exercere.vel si mẽdicans sibi vl vxori vel alteri subueniebat qd alibi nõ posset. Sec⁹ in mẽdicante q̃ solũ sibi habet ꝓuidere:q si eundo ⁊ mẽdicãdo posset necessaria inuenire nõ posset absolui.vt no.Pa.in.c.ea nosci.c.vel est multuz senex.vt in.d.c.q̃uis ⁊ bmõi. Imponet tñ eis vt cessante impedimento se repñtent exceptis senibus: q senectus nunq̃ deficiet:⁊ licet videant fortes:tñ q periculum est absoluent ꝑm Inno.⁊ Ho.in.d.c.q̃uis. ⁊ de istis impedimẽtis dic vt.s.Absolutio.iij.s.xvj.

52 ¶Tertius in nobilibus magne potẽtie q̃ nõ pñt terras suas relinquere pr⁹ tñ anteq̃ absoluant intimãda est eoꝝ ꝓditio summo põtifici:⁊ ꝑm eius ꝓsilium absoluent nisi sit periculũ in mora.c.mulieres.s.j.e.ti.

53 ¶Quartus in mulieribus cuiuscunq̃ ꝓditionis sint .d.c.mulieres:⁊ q̃litercunq̃ pcusserint etiã atrociter.

54 ¶Quintus in bis q̃ sui iuris nõ sunt sicut sunt filiifamilias seruí ⁊ bmõi etiã si filius habet ⁊ ipse familiã. Et hoc intellige in iniuria mediocri simplr.in enormi vo nõ pñt absolui nisi fecerint in fraudẽ: vel nisi quãdo dñs vel pfamilias nõ existẽs in culpa ex eoꝝ absentia graue dãnuz incurreret:q tũc pñt etiã ab enormi absolui nisi sit facta p dolum. vt no.in.c. relatũ.e. ti. Nec distinguo in filiisfamilias ꝑm Pa.in.d.c. relatũ.⁊ placet:q sufficit q nõ sint sui iuris.

55 ¶Sed an hoc idem erit in viro qui in fraudẽ vxoris fecit vel in liberto?Rn.glo.in.d.c.relatũ.q nõ: q cum hoc edictũ sit ꝓhibitoriũ nõ extendit nisi ad exprsse exceptos.ar.c.cũ illoꝝ. eo.ti.⁊ no.Pa. in.d.c.relatũ. Ho.tñ ibidẽ tenet q idem erit iudiciũ sicut de supradictis:quia tales psone nõ sunt sui iuris:⁊ placet mihi.d.c.mulieres.qñ patronus vel vxor graue dampnũ pateret ꝓpter eoꝝ absentiã.ar.d.c.relatũ. Cum aute efficiuntur predicti sui iuris vel liberi tenent se ꝑsentare apostolice sedi.

¶Sextus in iuuenibus: nec distinguo aut sint sui iuris vel nõ:siue sint diuites vel nõ:q simplr nõ tenentur ire:quia eoꝝ itineratio piculosa est. vt no. Pa.in .d.c.ea nosci.impedimẽto tñ iuuẽtutis sublato tenẽtur se pñtare pape.vt no.in.d.c.q̃uis. 56

¶Septimus in ostiario vel officiali qui ꝓtextu officij arcẽdo turbã percussit clericũ. vt no.in.c. si vo.el. .j.eo.tit. Hoc intelligeverũ in mediocri:nõ aũt in grui pcussione:vt no.ibidez.⁊ hic accipio graue ꝓ enormi:mediocrẽ ꝓ graui. Nam ꝑm Moual.inter enormẽ ⁊ leuẽ est media que grauis dicit: que vt dixi arbitrio iudicis extimabit ex qualitatibus ⁊ circũstantijs .ff.de verbo obliga.l.ꝓtinuus. ⁊ de voto.c q sup bis. Aduerte etiã hic q si officialis laicus aliter q̃z arcẽdo turbam iniecit manũ in clericũ q non põt absolui nisi a papa q̃litercunq̃ leuiter pcusserit: quia iniuria est grauis:quia vsurpat sibi iurisdictionẽ in clericuz. ita no.Pa.in.d.c.si vo.⁊ ibi tex.aptus. Dr verũ intelligo qñ hoc facit tanq̃ officialis.Secus si pcusserit tãq̃ persona priuata: quia nisi esset iniuria grauis non esset mittendus ad papam. 57

¶Octauus pueri impuberes qui doli capaces percusserunt.vt in.c.j. eo.ti.siue ante puburtatem petãt absolutionem siue post.c.fi.eo.ti.nec tenentur se ꝑsentare cessante puericia.d.c.fi.⁊.c.q̃uis:q nihil dicitur de iuramẽto. ⁊.c.q̃uis excipit pueros. Unde dicit Pa.in.d.c.fi.q bñficium semel indultum minori: exquo cepit habere locum nõ extinguit ꝑ supuenientiam maioris etatis.qd no. 58

Lasus .ij.est in.c. q̃renti. de offi.del.eg.ꝯ inobedientẽ sentẽtie delegati vltra annũ. de q̃ dic vt.s.absolutio.ij.in prin.

Lasus .iij.est in.c.dura.de cri.falꝯ.vbi excõmunicati ex generali sentẽtia suoꝝ dyocesanoꝝ babẽtes lras apostolicas falsas: nisi infra.xx. dies postq̃ coguerint se bẽ lras falsas illas destruxerint aut resignauerint illis nõ possunt absolui post lapsum dictoꝝ.xx.dierũ:nisi a sede apostolica: vel de ei⁹ speciali mãdato. Aliqui tamẽ tenẽt q isti.xx.dies incipiũt currere a die noticie.s. q babẽt ꝓdictas lras falsas vt Host. s Pa.in.d.c. dura. tenet q incipiunt currere a die excõmunicatõnis ꝓlate per ordinarios cõtra tales:ita q nisi illa pcesserit nõ erunt excõicati.⁊ hoc credo verius saltem post factum: ⁊ hac etiaz sentẽtia liganꝯ si excõmunicatio pcesserit: q̃uis ipsis lris falsis nõ fuerint vsi.

¶Quid ꝺ falsarijs lrarũ aplicarũ?Rn.q̃ omes tã clerici q̃z laici q̃ per se vel p alium vicissitudinem falsitatis exercuerint cum fautoribus ⁊ defensoribus suis sunt excõicati ipso facto:⁊ hodie per pcessum annualẽ factum in die cene domini nõ possunt absolui citra sedem apostolicam:necnõ falsarũ supplicationũ grãm vel iusticiam ꝓcernẽtiuz per põtificem vel vicecãcellariũ aut regentẽ officium cãcellarie signatarũ. 1

¶Utrũ vtentes lris aplicis falsis sint excõmunicati ipso iure?Rn.q sic si sunt laici:tamẽ poterunt absolui a suis ordinarijs.vt patz p.c.ad falsarioꝝ. de cri. fal. clerici vo nõ sunt excõicati ꝑm Pa.in.d.c.ad falsariorum:q̃uis Host.teneat ꝓtrarium. 2

¶Utrũ corrigentes lras pape sint excõicati?Rn. ꝑm Ho.vt recitat Pa.in.c.ex lris.de fi.instru. q sic etiaz si vnã figurã siue lram vel etiam dimidiã abraserint deleuerint aut causam dauerint addiderint vel dimi 3

nuerint cõpleuerint vel mutauerint sine licentia illi⁹ ad quẽ spectat post⁹ lr̃a est bullata vel signata: nec possunt absolui citra sedem aplicã. Posset tñ impetrans totã lr̃am lacerare seu bullam si illa nõ vult vti. ex quo pt̃z q̃ etiam simplex notarius qui lr̃as aposto licas scripserit nõ põt illas corrigere post⁹ sunt bullate vel signate sine licentia officialis ad hoc deputati Hoc tamẽ ꝛ bñ limitat Rich. in.iiij.di.x.ar.xij.q.iiij. verũ si talis abrasio vel correctio seu mutatio faciat vt bulla que ante erat inualida efficiat valida vel si erat vtilis sit magis vtilis.

¶ Utrũ impetrans lr̃as dñi pape tacita veritate vel suggesta falsitate sit excõicatus? R. Rich. vbi.ſ.q.iij. q lz sit falsarius nõ tñ est falsarius lr̃arũ dñi pape: q veras lr̃as impetrat: ꝛ ideo nõ est excõicatus.

¶ Utrũ recipiẽtes lr̃as aplicas existẽtes ipsi in curia de manu alterius q̃ pape vel officialiũ ad hoc deputatoꝝ sint excõicati? R. q sic si sunt laici. vt in.d.c.dura. Attñ ſm Jo.an.ꝛ Pe.de ancha.in.d.c.dura. quia quotidie fit ꝓtra nõ ligat.

Casus .iiij.est in.c.significauit. eo.ti. vbi excõicant clerici q̃ participãt in diuinis officijs tam in ecclesia q̃ alibi sponte ꝛ scienter cuꝝ excõmunicato a papa sentẽtialiter vel iudicialiter ſm cõmunẽ lecturã. lz glo.ibidẽ aliter sentiat. Ex quo colligę q̃ q̃nq; requirũtur vt ista excõmunicatio incurratur. Primo q̃ sint clerici. Scdo q̃ scienter. Tertio q̃ sponte. Quarto q̃ in diuinis participẽt. Et q̃nto q̃ ille cum quo participãt sit excõicatus a papa iudicialiter: ꝛ isti non possunt absolui nisi a papa. vt in.d.c. significauit.

Casus .v.est in.c.tua nos.e.ti. vbi oẽs incendiarij ꝓpie dicti post⁹ fuerint publice excõmunicati ꝛ denũciati nõ possunt absolui citra sedem apostolicam.

Casus .vj.est in.c. q̃sti. eo.tit. vbi effractores cum spoliatione eccl'iarũ post⁹ fuerint denũciati nõ possunt absolui nisi a sede aplica: ꝓ cui⁹ casus ꝛ pcedentis maiori euidentia est sciẽdum q̃ incendiarij ꝛ effractores eccl'iaꝝ cuꝝ spoliatione sunt excõmunicati ipso iure: ſ incendiarij aliorꝝ locorꝝ nõ. nisi excõicent vel p statuta vel alio mõ. Ante tñ denũciationẽ nõ sunt mittẽdi ad sedẽ aplicam. Sed si aliqui predictorꝝ denũcient excõicati publice: tũc nõ põt absolui nisi a papa ſm cõem ꝛ veram opi.in.d.c. tua

¶ Qui dicunt incendiarij ꝓpie (nos.ꝛ.c.ꝙquesti. vide.j. Incendiarius.in ꝑn.

¶ Qui añt dicunt effractores? R. q̃ sunt illi qui dolo malo aut p iniuriã violẽter parietẽ fodiũt: aut vitreã fenestrã frangunt: seu seraturã vel ostia vel cardines seu vectes dum tenẽt ostia firmata aut ipm tectũ ecclesie ſm Archidia. Alij añt q̃ faciũt enormia in ecclesia. vt rapiẽdo corpus x̃pi ꝛ hmõi frangendo calices ꝛ silia nõ sunt effractores ꝓpie nec excõicati ipso iure ſm Hostien. ꝛ Jo. de ligna. nec etiã si excõicarent et denũciarent essent mittendi ad papã: ſ possent ab illo q̃ eos excõicauit absolui: oportet ꝫ q̃ spoliatio fiat cũ effractione. vñ sola effractio p se nec sola spoliatio facit aliquem incidere in hũc casum vt denũciatus sit mittendus ad papã qd no. quia pauci aduertũt: sed sic est. vt in.d.c.ꝙquesti.

¶ Sed nunq̃d hic noie eccl'iarũ veniãt monasteria ꝛ loca pia? R. ſm Pa.in.d.c.tua nos. q̃ sic. p tex.liij. dist.c.abbati. ſ. hac aucte.no.glo.in.c. grãdi. de sup. ne.ꝓla.li.vj.ꝛ in.c.fi.de sen.ex. Rõ est: q̃ ista excõicatio principaliter est in fauorẽ eccl'iaꝝ: ꝛ ideo latissime acapit̃ respectu ipsaꝝ: lz als nõ veniant monasteria neq; pia loca nomie eccl'ie: quia in iure ponunt̃ vt diuersa. vt ptz in.c.sciant cuncti. de elect.in.vj. ꝛ in.d.c. fi. de sen.ex. Addidit etiaz Pa.in.c.fi. de eccle.edifi.q̃ ecclesie nõ ꝓsecrate ꝛ hospitalia veniũt hic noie ecclesiarũ. Intellige si auctoritate epi aut pape sunt edificata: aliter nõ essent loca religiosa. vt no.in.c. ad hec.

¶ Utrũ effractor cum spoliatione (de relig.domi. domus existẽtis in spacio priuilegiato eccl'ie sit excõicatus ꝛ post denũciationẽ habeat ire ad papã? R. q̃ nõ: q̃ talis domus nõ dr̃ locus religiosus nisi sit ecclesie vel clericoꝝ. vt i.c.quisqs.xvij.q.iiij. ꝛ effractores locoꝝ nõ religiosoꝝ etiã post denũciationẽ nõ sunt mittendi ad papã. vt ptz in.d.c.ꝙquesti. ꝛ allegatis ibi in glo. Intelligo hic q̃ nõ sint eccl'ie vel clericoꝝ quo ad dominiũ. ſ tali modo q̃ dicant̃ loca religiosa.

¶ Sed q̃n dicunt̃ tales publice denũciati? R. q̃ quõ cunq; publice denũcient̃ siue noiatim siue in genere: puta denũciamus excõicatos oẽs qui fecerunt tale incendiũ vel effractionẽ talis eccl'ie seu loci religiosi ꝛ hmõi. vt pz i.d.c.tua nos. qd nõ distinguit aliter.

¶ Utrũ incendiarij sint absoluẽdi etiã ante denũciationẽ anteq̃ satisfecerint damnũ passis? R. q̃ non. vt no.in.c.pessimã.xxiij.q.vlt.

Casus sequẽtes vsq; ad casum.xj.sunt in.vj.li. decretalium.

Casus .vij.est in.c.fundamẽta. de elec. vbi excõmunicant̃. Primo oẽs qui sine licentia sedis apostolice nominationi: electioni: vel assumptioni: in senatorẽ: capitaneũ: patricium: aut rectorem: vel ad regimẽ vrbis romane assentiunt vel se intromittũt p se vel p alium vltra annuale spaciũ: nisi ex ipsa vrbe naturaliter sint oriundi: aut cõtinui habitatores: nec habẽt extra territorium talem potestatem q̃ possent euacuare rõnem ꝓstitatiõis predicte. Item secũdo excõmunicant̃ intendẽtes vel obedientes eisdem sic assumptis. Item tertio excõmunicantur qui ipsos nominauerũt elegerũt vel assumpserũt Item quarto excõicant̃ dantes auxilium ꝓsilium vel fauorem publice vel occulte tam nominatoribꝫ ꝛ assumptoribꝫ q̃s noiatis ꝛ assumptis: nec oẽs predicti possunt absolui nisi a papa.

Casus .viij.est in.c. clericis. de immuni.ec. sed quia bodie nõ ligat per cle. vnicam. eo. ti. ideo pertranseo.

Casus .ix.est in.c.felicis. de pe. vbi excõmunicant̃. Primo oẽs insecutores cardinaliũ romane eccl'ie bostiliter vel clericoꝝ aut religiosorum familie pape vel cardinaliũ p̃dictoꝝ. Item secundo pcussores ꝛ captores. Itẽ tercio socij talia facientiũ vel mandãtium. Itẽ quarto qui factũ ratum habuerint vel ꝓsilium tederint aut fauorẽ. Itẽ quinto q̃ tales postea receptauerint vel defensauerint sciẽter. Itẽ sexto excõicant̃ p̃ncipes: senatores: cõsules: potestates: rectores: siue alij dñi ꝛ eoꝝ officiales qui infra mẽsem a die noticie habite de p̃dicto delicto nõ puniũt predictos reos ſm tenorẽ. d.c.felicis. nec põt absolui nisi a papa excepti istis vltimis. ſ. p̃ncipes ꝛc. qui poterũt absolui a suis ordinarijs. Aduerte hic q̃ insecutio sumit̃ in malã ptẽ: ꝛ cape intelligit̃ cũ effectu: q̃ si nõ capiat ſ fiat insult⁹ ad domũ vt ei fiat iniuria: vel si obsidẽt vel claudũt in domo: nõ vt eos ibi custodiãt: ſ vt eis inferat verecũdiã nõ habebit locũ pena ista. ſm q̃ no. Jnno.in.c.nup. eo.ti.

Casus .x. est in .c. quicũqz. eo. ti. vbi excõicant oẽs dãtes licentiã alicui occidẽdi capiendi: seu alias in psonis aut bonis suis vel suorum grauãdi eos q̃ sentẽtias excõicatiõis vel interdicti tulerũt ꝓtra quẽcunqz siue eos occasione quoꝝ sunt ꝓlate vel obseruãtes tales sñias: seu taliter excõicatis nolẽtes cõicare nisi licentiã ipam si fuit ad personas grauãdas reuocauerint anteqz in aliq̃ sit ꝓcessuz. vel si dicta licẽtia fuit ad bona eoꝝ capiẽda nisi infra. viij dierũ spaciũ restitutionẽ fecerint fieri vel satisfactionẽ: z licentiã reuocauerit. Itẽ scõo excõicant oẽs q̃ ꝑdicta licentia data vti ausi fuerint. Itẽ tertio q̃ aliquid ꝓmissoꝝ ad q̃ cõmittẽda dari sñia ꝓhibeꝯ cõmiserint suo motu: nisi vt dictum est re integra si ad psonas: z si ad bona infra octo dierũ spaciũ restituerint vel satisfecerint. In qua excõicatione oẽs ꝑdicti si p spacium duoꝝ mẽsium mãserint nõ nisi p sedez apostolicam poterunt absolui.

1 ¶Querit idem Archiõ. q̃d veniat noie suoꝝ: z R. q veniũt oẽs q̃ sunt sub ptãte eoꝝ. vt insti. de his qui sunt sui vel ali. iur. p totũ. Item q veniũt ꝓsanguinei vt in .c. sciant cuncti. de elect. in .vj. Itẽ domestici. vt .C. de his q̃ ad ec. ꝓfu. l. pñti. §. sane. z qui dicanꝯ domestici familiares. vide familiaris.

2 ¶Itẽ grauare dicunꝯ q̃ ꝓhibent ne eis coquaꝯ: molaꝯ: vendaꝯ z hmõi.

Casus sequentes sunt in cleri. vsqz ad casum. .xvij.

Casus .xj. est in cle. multoꝝ. de bereti. vbi excõmunicant oẽs inq̃sitores beretice prauitatis inferiores epis. q̃ odio gra vl amore lucri aut cõmodi tpalis obtẽtu ꝓtra iusticiã z ꝓsciam suã omiserint ꝓtra quẽpiã ꝓcedere vbi fuerat ꝓcedẽdũ ꝓ beresi. Itẽ scõo excõicant ꝑdicti si obtẽtu eodẽ prauitatẽ ipam beresis vel impedimentũ sui officij alicui imponẽdo ꝓsumpserint aliquẽ quoq̃ mõ vexare: nõ pñt absolui nisi a papa: nisi a mortis articulo ꝓmissa satisfactione intellige si põt fieri: aliter nõ valeret absolutio. Vñ aduerte ꝑm Car. in cle. ꝑdicta q ad incurrendũ istã penã oportet q fiat ꝑ iusticiã z ꝓsciam copulatiue. Itẽ no. q q̃ mõ vexẽt aliquẽ siue in citatõib? fideiussionib?: z silibus incurrũt istã penã ꝑm Pau.

1 ¶Quid si omittũt ex timore vel ad euitandũ scãdalum: R. glo. q nõ incidunt in banc penam.

Casus .xij. est in cle. religiosi. de ꝓuile. vbi ꝓmo excõicant oẽs religiosi q̃ clericis aut laicis sacrm vnctiõis extreme vel eucharistie ministrare ꝓsumũt vel solẽnizant mrimonia sine licẽtia spãli ꝑ sbyteri parochialis. Itẽ si ꝑdicti absoluũt excõicatos a canone ꝓterqz in casib? a iure exꝑssis: vel p ꝓuilegia sedis aplice ꝓcessa eisdẽ. vel si absoluũt a sentẽtijs ꝓmulgatis p statuta synodalia vel ꝓuincialia: seu a pena z a culpa: nec pñt absolui nisi a papa.

1 ¶Querit an ligenꝯ oẽs religiosi: R. ꝑm Car. ibidez q nõ: ß solũ religiosi religionis approbate: q alij nõ sunt ꝓprie religiosi. vt in .c. vno. de voto. li. vj. Et lz q̃dam istud restringãt ad religiosos exẽptos. vt Pe. de sta. tñ cõiter tenet q habeat locũ etiã i nõ exẽptis z in religiosis ꝑfectis eccie parochiali si alijs q̃ suis parochialib? ministrãt ꝑm gl. in cle. j. de sen. ex. z Pau. ibidẽ.

2 ¶Quid si nouiti? faciat aliq̃d ꝑdictoꝝ: R. ꝑm Car. q ligaꝯ. ar. c. religioso. de sen. ex. in. vj.

3 ¶Utrũ religiosi quersi silr: R. Car. q Pe. de ancha. tenet q nõ ligaꝯ sicut nec moniales exquo ordinem nõ habẽt: ß Zen. tenet q ligaꝯ: z videt verius.

¶Utrũ religiosi ministrãtes aliꝯ religiosis sacra ꝑdicta ligenꝯ ꝓtata pena: R. Car. q Pe. de sta. dicit quẽ dã cardinalẽ ꝓsuluisse q nõ ß Lap. tenet q ꝯbũ clericis intelligit tã de regularib? q̃ de secularib?: ß ꝯbuz laicis etiã cõprehẽdit religiosos vl monachos laicos Sed primũ credo verũ? q ea q̃ dixi. ß. Clericus. j. 4

¶Utz tpe mortis possint ministrare eucharistiã licite: R. Car. pau. z Lap. q nõ. sed Jo. z Archi. xxxj. q. .vj. si ꝓsbyter. Inno. z Ho. in .c. ois. de pe. z re. tenent q sic. vt recitat Dire. li. j. ti. xv. z hoc credo verũ si alius sacerdos nõ põt haberi qui ministret. 5

¶Utrũ rector ecclesie qui nõ est sacerdos vel vicarius rectoris possit dare licentiã dictis religiosis ministrãdi ꝑdicta sacra: R. Car. q sic. z sic serua: lz aliꝯ tenẽt ꝓtra. Similiter Pau. tenet q epus z archipsbyter ciuitatis possint predictã licentiã dare. z Zen. z Ste. idẽ tenent de vicario epi in spualibus vel delegato aut eius penitẽtiario. tutius est ꝑm Pau. non recedere a lra: non tñ est necessarium. 6

¶Quid est solẽnizare mrimoniũ: R. Car. in d. cle. j. q Zen. dicit q compbẽdit omis solennitas q̃ obseruatur iuxta ritum eccliarũ religionis. de spõ. c. j. siue fiat bñdictio solẽnis: siue dicat missa specialis sup contrabẽtes z buiusmodi. Inducere autẽ fedus matrimonij: vel ꝓnũciare verba inter ꝓtrabẽtes nõ est eis ꝓhibitum ꝑm Zen. z Ste. 7

¶Utrũ verbũ excõicatos a canone intelligaꝯ solũ de maiori excõicatione: R. Car. vbi. ß. q sic ꝑm Lau. z nõ de minori. Facit. c. si quẽ. z. c. nup. de sen. ex. Idez tenet Lap. z facit. c. j. de resc. li. vj. Be. aũt in. c. vni. co. de his q̃ vi. li. vj. dicit q etiã intelligit de minori: qz lex penalis ꝓhibẽs absolutionẽ ab excõicatione includit etiã minoris absolutionẽ. ꝓ hoc est glo. in cle. j. de ꝓuil. Itẽ vbicũqz fit mentio de excõicatiõe z materia in q̃ est ꝓfert ꝓportionabilis etiã minori de vtraqz intelligit. vt no. glo. pe. in .c. ꝑsidẽtes. ꝺ bere. in. vj. Et lz hec opinio sit tutior: tamẽ ꝓma mihi videt verior. 8

¶Querit de quo canone intelligitur: R. Car. vbi. ß. Pau. z Lau. q intelligit de quocũqz a papa ꝓmulgato: qz ille ꝓprie per excellentiã dr canon: lz aliq̃n improprie accipit. ꝑ illo epi. vt. iij. di. §. porro. 9

¶Quid si supradicti absoluũt excõicatos p sñiaz hominis etiam etiã pape: R. glo. Laur. z Zen. ibidẽ tenent q nõ ligaꝯ ꝓfata pena: qz si voluisset intelligi expressisset. arg. c. ad audientiã. de sen. 10

¶Utrũ noie sñie hic veniat excõicatio solũ: R. glo. z Pau. ibidẽ q etiã venit suspẽsio z interdictũ. ß Card. dicit q verius est q solũ intelligit de sñia excõicatois qꝺ bene ꝓbat lra ꝑ alternatiuã: qz supra dicit de his qui absoluunt excõicatos a canone: z postea subijcit vel a sentẽtijs p statura: z sic restringit verbũ sententijs p ꝯbum excõicatos ar. in. cle. religiosi. de ꝓui. z 11

¶Quid de sentẽtijs latis p statuta le- (resc. c. ij. gatoꝝ. de q̃bus habes de offi. lega. c. fi: R. ꝑm Lau. et sequit Car. q idem est sicut de statutis synodalib? vel 12

¶Utrũ religiosi ꝑdicti absoluen- (ꝓuincialibus. tes a pena tantũ ligenꝯ ꝑdicta censura: R. ꝑm Zen. quẽ sequit Car. q non: qz lra loquit copulatiue a pena z a culpa. ꝺ. cle. religiosi. de ꝓuile. 13

¶Quid si predicti religiosi absoluũt a pctõ: z non ab excõmunicatione quã ꝺs incurrit ꝑ pctõ: R. Zen. z Car. tenẽt q nõ incidũt i penã: z placz ne fiat extẽsio. 14

¶Utrũ religiosus ignoras penã bãc et administrãs sacramentũ eucharistie vel extreme vnctionis sine licẽtia rectoris parochialis nõ tamẽ in ꝓtemptũ ipius 15

incurrat hāc penā? Rn. Car. se ꝓsoluisse ꝑ lr̄am. d. cle. q̄ dicit ꝓsumpserint qđ notat volū & temeritatē minis trantis q nō ligaē. & placet mihi ꝑ ea q̄ dixi. s. de us §. v. & j. excōicatio. vij. casu vltimo. §. ij.

16 ¶Utrū recipiētes ꝑsata sacramenta a dictis religiosis sine licentia suoꝝ rectoꝝ parochialiū sint excōicati? Rn. q nō ꝑma vice. vt patebit. j. excōicatio. viij. §. j.

17 ¶Utꝝ sit credendū dicenti se habere licentiā? Rn. gl. q sic: & cōcor. Lau. Pau. & Ste. q̄ nemo videē immemor ꝓprie salutis. j. q. vij. sancimus.

18 ¶Quid de mercēnarijs scolaribus et hmōi? Rn. gl. q̄ sufficit licentia sacerdotis parochialis in cuius parochia inhabitāt: nisi cā recreatiōis vl' alio tpali statim reuersuri ad ꝓpria aduenissent: q̄ sic nō sufficeret.

Casus .xiij. est in cle. j. de pe. vbi excōicatur qui libet q̄ iniuriose vel temere ꝑcusserit ceperit aut bannierit aliquē epm seu q̄ ꝑdicta mādauerit vel facta ab alijs rata habuerit vel socius fuerit in his faciendis: aut ꝓsiliū aut fauorē dederit vel defensauerit eosdē: nec pōt absolui ꝓterq̄ in articulo mortis nisi a papa: & cū absoluēdus fuerit in articulo mortis nō valet absolui: nisi ꝓus careat idonee: q̄ parebit pene imponēde & ꝓhiam dño auxiliāte faciet. Itē scdo excōicant oēs officiales q̄cunq; nomie censeant q̄ in aliquo ꝑdictoꝝ fuerint culpabiles: nec valent absol.

1 ¶Sz q̄d si eps nōdū erat (ui nisi vt ꝑdictū est. ꝓsecratus? Rn. glo. q nō erit locus isti pene: q̄ non est eps. de cele. mis. cle. ij. Secus de eo q̄ renūciauit epatui q̄ habebit locum in eo illa pena.

2 ¶An habeat locū predicta pena in inclusione facta epo ad verecundiā? Rn. Car. q nō: q̄ hic capere accipitur ꝓ detinere. sicut & in. c. felicis. de pe. li. vj. accipitur vt. §. dictum est.

Casus .xiij. est in cle. cupientes. in. §. fi. de pe. vbi excōicant oēs religiosi & clerici scl'ares q̄ inducūt ad vouendū iurandū cē. de eligēdo sepulturā apd ecclias ipoꝝ. de q̄ dic vt. j. sepultura. §. xxv

Casus .xv. est in cle. §uis. de sen. ex. vbi excōicātur oēs dñi tpales etiā si sunt epi qui in terris seu locis eoꝝ interdicto suppositis cogūt quōlibet diuina officia celebrare: aut q̄ voce ꝑconia seu pcāpanarū pulsationē ad officia eadē audiēda aliqs p̄ sertim excōicatiōis aut interdicti sṁa innodatos euocāt vel q̄ excōicatis publice aut interdictis ꝓhibēt ne de ecclesijs exeāt dū missarū solēnia agunt a celebrātibus moniti gn̄aliter vel spāliter vt exeāt. Itē scdo si excōicati publice & interdicti q̄ in ipis sunt ecclesijs postq̄ fuerint noiatim moniti a celebrātib? vt exeant remanere ꝓsumpserint sṁam excōicationis incurrūt a q̄ solū a papa pñt absolui. Et sic collige q̄ hec pena est p̄ cogētes: euocātes: ꝓhibētes & remanētes. Itez aduerte q̄ verbū quōlibet cōprehēdit oēm modū cōpulsionis realē vel psonalē: directū vel indirectū: vt puta ꝓsanguineos vel ipos in personis aut reb? grauando. vt no. glo. in. d. cle.

3 ¶Quid si euocarēt non excōicatos vel non interdictos? Rn. Car. post Pau. ibidem q̄ incidunt in predictam penam cuꝝ locus sit interdictus: & dictio preseruatiua trat ꝓ maxime.

4 ¶Utrū hec pena habeat locum in cessatione a diuinis posita in dictis terris? Rn. q̄ sic: q̄ qū cessatio a diuinis est gn̄alis hꝫ vim interdicti. vt in cle. j. e. ti. in. §. in cessationib?. secus si cessatio esset spālis.

5 ¶Quid intelligit hic nomie diuina officia? Rn. Car. post Pau. ibidem q̄ restringit solū ad missas. & ideo si aduocarent ad alia officia ꝓter missas non haberet locum hec pena.

¶Quid si ꝑdicti ꝓcipiant non subditis suis vel ꝑdicta non faciant in terris ipoꝝ: sed in alienis? Rn. ibidē Car. q nō habet locum hec pena. 4

¶Utrū ꝑdicti aduocantes secrete p nunciū ad diuina ligēt ꝑsata pena? Rn. Car. ibidē post Pau. & Zen. q nō: nisi voce ꝑconia vel voce tube aut cornu vel p campanarū pulsationē aduocent. 5

¶Quid si cōpellunt in loco nō interdicto? Rn. Pau. ibidem q nō habet locum hec pena. 6

¶De quo interdicto intelligit? Rn. glo. ibidē q tā de interdicto a iure q̄ ab homine. 7

Casus .xvj. ē in cle. cū ex eo. e. ti. vbi excōicātur fratres minores recipiētes tpe interdicti illos de tercio ordine ad diuina: sed quia hodie vacat per priuilegium domini Sixti quarti. pter hāc eo: quia non ligat.

Casus sequētes sunt per ꝓcessum curie annualem factum in die cene dominiusq; ad casum .xxij.

Casus .xvij. est ꝓtra hereticos gazaros patarinos & alios quocunq; nomine censeāt. ac cōtra omnes fautores: receptatores: & defensores eoꝝdem.

Casus .xviij. est contra piratas: cursarios & latrūculos maritimos ac omnes receptatores eoꝝdē cum dantibus eis auxiliū consiliū vel fauorem. Et dicit pirata q̄cunq; in mari depdat: nisi habeat iustū bellū contra eos quos depdat. qđ no. quia pauci aduertunt credentes q nisi quis indifferēter depredetur in mari non sit pirata & non incidit in banc penam: sed falsum est.

Casus .xix. est ꝓtra omnes qui in terris suis noua pedagia imponunt: vel ꝓhibita exigunt: sed a sponte soluentibus pedagia recipiens nō incurrit excōicationē sm gl. & Pau. in cle. q̄n. de immu. eccle. q̄ exigere est ab inuito extorquere.

Casus .xx. est cōtra omnes falsarios bullarum apostolicarum. de quo dictum est. §. casu. iij.

Casus .xxj. ē ꝑ illos q̄ eqs: arma: ferrū: lignamina & alia ꝓhibita deferūt saracenis: thurcis & alijs xp̄i nomis inimicis quibus xp̄ianos oppugnāt. ꝑ cuius intelligētia q̄runt infra scripta.

¶Quid venit hic noie armoꝝ? Rn. glo. in. c. ita quoꝝdam. de iudeis. q̄ etiam fustes & lapides pro machinis veniunt: sed non lapides pro edificijs fiendis. l. ij. C. que res exporta. nō de. dicit q̄ lorice: scuta: arcus: sagitte: spate: gladij & sella nomine armoꝝ veniūt. Ego vo dico q illa que cōiter sunt pro vsu offendendi vel defendendi se & non pro alio vsu veniunt noie armoꝝ. Illa vo quibus possumus vti pro armis et pro alio vsu: puta pro instrumento dicuntur arma ex intentione vtendi his pro armis defensionis vel offensionis: alias non. vt no. in deri. ne in agro. de sta. mo. Et ideo gladius ad incidendum panem non venit nomine armoꝝ sm Pa. in. c. clerici. el. j. de vi. & bo. cle. x

¶Quid venit hic nomine ferri? Rn. q̄ accipit hic ferrum pro ferro infecto vel facto sub q̄cunq; forma. vt in. l. ij. C. que res expor. non de. quod tñ limito p rationē exp̄ssam in. d. l. ij. de ferro. p qđ possent pugnare vel se munire. quia brochete & silia. non credo q̄ sint sub ipso comprehensa. x

3 ¶Quid intelligit sub noie lignaminũ? R. q intelligitur qcunq; lignũ p qd naues: galeas aut alias machinas possent facere ad impugnandũ vel defendendũ se a xpianis: secus de alijs lignaminibus q̃bus nõ pñt uti ad offendendum vel defendendum.

4 ¶Quis intelligit noie ꝓhibitoꝝ? R. q sunt oia quibus pñt xpiani impugnari vel ipsi infideles ne impugnent a xpianis muniri q̃ oi tpe ꝓhibent. Sil'r q̃cunq; victualia vel mercimonia tpe guerre cũ eis habite ad aliq̃bus xpianis legitime. ¶Tpe vo pacis mercimonia q̃cunq; et victualia nõ sunt ꝓhibita eis deferri nisi in dispẽdiũ xpianoꝝ fieret. puta q; timẽtes ꝺ guerra muniunt se vel vt inuadant xpianos. tenet tñ Jnno. et Hosti. in. c. significauit. de iudeis. q ꝓ redimendis captiuis tpe guerre arma etiã sine pena excõicationis pñt deferri qd ante factũ nõ tenerẽ: sed bñ post factũ. de alijs vo mercimonijs nõ est dubiũ inter doctos. ꝓter p̃dictũ. c. significauit. q ꝓ redemptione captiuorum pñt deferri etiam tpe guerre.

5 ¶Quid si tpe pacis deferant arma et alia prohibita no tñ ea intẽtione vt impugnent xpiani? R. q nihilominus liganť si sunt talia quibus pñt impugnari ꝑ glo. Jo. an. et do. Anto. ac Pa. in. d. c. ita quorundã. Quidã tñ tenẽt q non liganť nisi ea intentione deferant vt xpiani impugnentur: vel ne possint infideles impugnari: et conuenit satis hec opi. cum tex. in. d. c. ita q̃rundã. lz ꝑma opi. sit tutior: maxime añ factũ.

6 ¶Utrũ deferẽtes ꝓhibita infidelibus et penitẽtibus postea ea reportãtes et nõ dimittẽtes infidelibus ligẽtur? R. q nõ: q; ꝓba cũ effectu sunt accipiẽda. Jdem dic de deferẽtibus arma ꝓ sui tuitione ad terras infideliũ q nõ liganť: nisi postea ea ipis venderẽt: q; sic liganť. Si aũt statim vendita recuperarẽt nihilominus ligarenť. Jdẽ dic de permutatione.

7 ¶Qñ dr̃ tps guerre? R. q dr̃ qñ alicꝰ ꝓnceps xpianus auctoritate ꝓncipis vel pape facit cũ eis bellũ q̃ ad illũ dñm: puta soldanũ vel turcbũ non q̃ ad alios dños infideles nisi essent tali in subdium.

8 ¶Aduerte hic q licet Nicolaus: Bonifacius et Clemens multos ligauerint circa p̃dicta tñ q; bodie vacãt ptr̃aseo. solũmõ remanent excõicati exercẽtes regimẽ in galeis aut nauibus infideliũ. in. c. ita quorundã. sed nõ est papalis ꝯ ordinarius poterit absoluere Verũ est q tã isti q̃ suprascripti nõ debẽt absolui nisi q̃cq̃d acq̃sierint ex tali cõmercio dãnato expẽdant in subsidiũ xpianoꝝ et vltra tantũdẽ de suo si pñt.

9 ¶Quid de dãtibꝰ chordã vel anchorã et hmõi vt possint negociari cũ infidelibꝰ tpe pacis? R. q requirit licẽtia aplica: q; ꝑ talia pñt xpiani impugnari.

10 ¶Utrũ portãtes clauos paruos et cultellos ꝓ pane incidẽdo sint excõicati? R. q nõ: q; nõ cõprehẽdunť sub noie armoꝝ vel ferri vel aliorꝝ ꝓhibitorꝝ.

11 ¶Utrũ portantes ferrũ arma et alia ꝓhibita de vna terra saracenoꝝ ad aliam: vel saracenos cũ armis suis: vt puta de marica in alexandriã sint excõicati? R. q nõ: nisi ꝺ fiat in dispendiũ xpianoꝝ sicut declarauit Greg. ix. in extrauagãti q̃ incipit postulastis.

Casus .xxij. est ꝓtra impediẽtes seu inuadẽtes victualia vel alia ad vsum Romane curie necessaria adducentes seu ne ad ipam adducanť vel deferantur impedientes aut perturbantes et contra defensores talia facientium.

Casus .xxiij. est ꝓtra omnes qui illos qui ad sedem apostolicã veniũt et recedũt ab eadem temeritate ꝓpria capiunt spoliant et detinẽt: aut ex ꝓposito deliberato verberare: mutilare vel interficere presumunt. et contra omnes qui talia fieri faciũt vel mandant.

Casus .xxiiij. est ꝓtra illos qui iurisditionẽ ordinariã vel ꝺelegatã nõ habẽtes morãtes in eadẽ curia temeritate ꝓpria capiunt spoliant et detinent: aut ex ꝓposito deliberato verberare mutilare vt interficere pr̃sumũt et q̃ talia fieri faciũt seu mandãt.

Casus .xxv. est ꝓtra oẽs illos q̃ ꝑ se vel per alium seu alias q̃scunq; ꝑsonas seculares vel ecclesiasticas ad Romanã curiã sup eorũ causis et negocijs recurrẽtes. Jllaq; in eã ꝓsequẽtes aut ꝓ curãtes vel ꝓcuratores ipsoꝝ vel aduocatos seu iudices sup dictis causis deputatos occasione causarũ vel negociorũ hmõi verberãt mutilant vel occidunt aut bonis spoliant et ꝓtra dantes auxilium consilium vel fauorem in p̃dictis.

Casus .xxvj. est ꝓtra oẽs illos qui ne pareať litteris aut mandatis aplicis et legatoꝝ et nunciorꝝ et iudicum delegatorꝝ eorundẽ gr̃am vel iusticiam concernẽtibus: decretisq; super eis et re iudicata seu ꝓcessibus executorialibus nõ habito prius eorũ bñplacito et assensu neue tabelliones et notarij super hmõi lr̃is et processibus executorialibus instrumẽta seu acta conficere: aut cõfecta parti cuius interest tradere sub grauissimis penis prohibere statuere seu mandare pr̃sumunt: et ꝓtra dantes auxilium consilium vel fauorem.

Casus .xxvij. est ꝓtra oẽs qui se ab obedientia romani põtificis pertinaciter subtrahere vel quõlibet recedere pr̃sumunt et ꝓtra dantes auxilium consilium vel fauorẽ p̃dictis.

Casus .xxviij. est ꝓtra omnes qui iurisditiones ad ecclesiasticas personas pertinentes vsurpant per se vel per alium seu alios directe vel indirecte aut in eisdem consilium auxilium vel fauorẽ prestare non verentur.

Casus .xxix. est ꝓtra omnes mutilantes vulnerantes interficientes seu capientes et detinentes seu depẽdantes romipetas et peregrinos ad vrbem causa pegrinationis et deuotionis accedentes et in ea morantes vel recedẽtes ab ipsa cum oibus in bis dantibus consiliũ auxiliũ vel fauorem.

Casus .xxx. est cõtra omnes illos qui per se vel ꝑ alium directe vel indirecte sub quocũq; titulo vel colore occupant detinent vel hostiliter discurrunt seu inuadũt in totum seu in partem almã vrbem aut alias ciuitates vel terras et loca et iura ad romanam ecclesiam spectãtia cum adherentibꝰ fautoribus et defensoribus eoꝝ: seu dantibus auxiliũ cõsilium vel fauorem in eisdem.

Casus .xxxj. est ꝓtra quoscunq; pr̃sumentes absoluere quẽlibet per dictum ꝓcessuꝝ excõmunicatũ: nisi in articulo mortis pr̃stita prius de stãdo sancte matris ecclesie mandatis satisfactione vel sufficienti cautione etiam p̃textu cuiuscũq; priuilegij vel cõcessionis aplice nõ facientis plenam et expr̃ssam de p̃dicta ꝓhibitione mentionez: nec absolutio aliter impensa valet. et lz Pau. scds plures alios casus posuerit quos in nulla concessione volebat intelligi nisi spãliter expr̃merenť. tñ Sixtus q̃rtus solũmõ ad p̃dictos supra expr̃ssos se restrinxit. et ideo casus Pau. in dicto ꝓcessu omitto.

¶Aduerte etiam q p̃fatus Sixtus in extrauagãti que incipit: et si dñici greg. excõicat omnes absolues

tes a q̃cunq; p̃dictarū excōicationū p ꝓcessum facta rū: vel dispensantes in voto vltramario. sctōꝝ Petri ⁊ pauli. sctī Iacobi. ⁊ castitatis ex q̃cūq; cōcessione ab ipo Sixto habita: nisi de dicta extrauagāti de vbo ad verbū in ipa ꝓcessione fiat mētio. Et bñ aduertāt cōfessores q̃ ad illos q̃ ꝓfessionalia habuerūt ab ipo: exceptis illis ꝓfessionalib⁹ q̃ data fuerī tpe cruciate mi bi cōmisse: quia quo ad illa non valet dicta extrauagans: sicut patet in bulla p̃dicte cruciate. ⁊ ego auribus ꝓprijs ab ipo audiui.

2 ¶ Sunt ⁊ alij casus p exuagātes in quib⁹ snia excōicationis infligit ipo facto. ⁊ non pōt impendi absolutio nisi p sedez aplicā. Et q; multe sunt reuocate aliq̃ nō sunt in vsu: solūmō ponā q̃ cōiter habent in vsu. ⁊ sunt sequētes vsq; ad excōicatio. vj.

Casus .xxxij. est sub rubri. de sepul. ⁊ est bonifacij. viij. vbi excōicant oēs exēterātes vl' in frusta incidētes: aut in aquis coquētes vt carnē ab ossibus euellāt corpa defunctoꝝ vt alibi tumulanda deferāt. vbi no. q̃ ad incurrēdū p̃dictā penā oportet q; tria ꝓcurrāt. Primū q; ille mortuus circa cui⁹ cadauer volūt facere p̃dicta: sit mortuus in terra vbi viget cultus xp̃ianus: q; si esset mortuus in terra infidelīū nō caderēt in penā faciēdo p̃dicta. Secm̃ q; p̃dicta faciāt cadaueri mortuo. Tercium q; faciāt aiō vt alibi tumulandū deferāt: q; si facerēt ex odio vel ꝓpē cirurgiā non incideret in penam p̃dictam.

Casus .xxxiij. ponit de regularib⁹: vbi martin⁹ excōicat oēs religiosos mēdicantes eūtes ad ordines seu monasteria nō mendicantiūm vt ibi sint fratres etiā sub p̃textu cuiuslibet licētie etiā aplice gñalis. Itē scdo excōicat ipos recipiētes. Sz hec pena nō extendit ad euntes ad ordinē carthusieñ.

Casus .xxxiij. ponit ꝺe simonia. vbi Paulus scdo excōicat oēs q̃cunq; dignitate p̃ditos q̃ quōlibet dando vel recipiendo simoniam commiserint: aut qui fuerint mediatores vt ipsa fiat in ordine vel beneficio.

Casus .xxxv. est sub rubrica de snia excōicationis. de q̃ Jo. an. in. c. nemo. de simo. facit mentionē ꝺ dantes aliq̃d pro gra obtinēda apud sedē aplicā quā ptranseo: q; reuocata est p Cle. v. vt dicit Jo. cal. ⁊ recitat Jo. de ligna. ibidem.

Casus .xxxvj. ponit sub rubri. de pnile. vbi excōmunicant q̃ libellos famosos aut cantilenas vel rithimos faciūt detinēt vel publicāt in infamiam status ordinū minoꝝ ⁊ predicatoꝝ. ⁊ est Clex. quarti que incipit Ex alio.

Casus .xxxvij. est in dicta extrauagāti vbi excōicant p̃dicātes docētes vel defensantes q; p̃fatoꝝ ordinū fratres non sunt in statu pfectionis ⁊ q; nō lz eis de elemosynis viuere. Aut q; nō pñt p̃dicare siue ꝓfessiones audire de licētia romani pōtifi. seu alioꝝ p̃latoꝝ ordinarioꝝ sine ꝓsensu curatoꝝ.

Casus .xxxviij. est ibidē ꝺ facientes violētiā dā nabilē in locis p̃dictoꝝ ordinū ⁊ tā isti q̃z dicti in. xxxvj. ⁊. xxxvij. casu p̃cedēti nō pñt absolui nisi a sede aplica aut a ꝓseruatoribus p̃dictoꝝ ordinum p̃terq̃z in articulo mortis.

Casus .xxxix. est ꝺ omēs intrantes monasteria scē clare: ⁊ ordinis predicatoꝝ q̃ ipso facto sunt excōmunicati si intrant: p̃terq̃z in casibus per eoꝝ regulā ⁊ statuta cōcessis.

Excōmunicatio. vj. de

casibus excōicationuꝫ q̃ reseruant in iure ep̃o solum qui sunt duo. Primus est in. c. peruenit. eo. ti. de quo dic vt. s. excōmunicatio. v. casu. j. §. xxxviij. Scūs casus est in cle. cum ex eo. eo. ti. ꝓtra fratres minores recipientes ad diuina tpe interdicti fratres tercij ordinis. Sed quia bodie vacat per priuilegium dñi Sixti quarti. ideo pertranseo.

Excōmunicatio. vij. de

casibus excōmunicationū nō reseruatis a iure alicui: ⁊ a quibus pōt absoluere quilibet ordinarius. vt patet. s. absolutio. j. §. ij.

Casus .j. est in. c. administratores. xxiij. q. v. vbi excōmunicant oēs p̃cipes ⁊ officiales qui tercio moniti ab epis vel ecclesiasticis p̃latis recusant eis facere iusticiam sup eoꝝ causis.

Casus .ij. est in. c. lz. de elec. vbi excōmunicat ille qui electus a pauciorib⁹ q̃ a duab⁹ partibus cardinaliū in summū pontificē assentit electioni de se facte. Scūo excōmunicantur omnes qui talem recipiunt pro papa.

Casus .iij. est in. c. q̃m. de of. oꝝ. ꝓtra illum qui se ingerit in ecclesia in qua est epus se pro epo gerens sine consensu illius epi.

Casus .iiij. est in. c. j. de loca. vbi excōicant magistri ⁊ scholares Bononie ꝓducentes hospitia domoꝝ alioꝝ mgroꝝ ⁊ scholariū in lesionez vel impedimentū inhabitantiū: nisi p̃us tps ꝓductionis sit elapsum. vel nisi de ꝓsensu ipoꝝ magistroꝝ vl' scholariū inq̃linoꝝ. Et no. q; noie magistroꝝ veniunt doctores: sed noie scholariū nō veniunt exītes in studijs p scholaribus: vt sunt cartarij et scriptores fm Jo. an. ⁊ Bof. q̃uis p̃dicti gaudeant p̃uilegio scholarium. vt no. in auc. habita. C. ne filius p pre. ⁊ b tene q̃uis Jnno. ⁊ Lau. teneāt q; etiā ligant.

¶ Utrū locatores ligent p̃fata pena? R. glo. in. d. c. j. 1
tenet q; non. Bart. in. l. fi. C. de acceptila. ⁊ in multis alijs locis. ⁊ Be. in. c. ij. de confes. li. vj. ⁊ in. c. cupientes ꝺ elec. li. vj. tenet q; ligant § tu dic fm Pa. in. d. c. j. q; vbi p se esset eadē rō in correlatiuis: sic esset vera scda opi. § in casu nro nō est eadē rō. ⁊ ideo est verior opinio glo. q; locator certat de dāno vitando § ꝓductor certat de lucro vel cōmodo. ⁊ in odiū alioꝝ aliq̃n facit. c. sup eo. de vsur. vbi pena nō extendit ad mutuo accipientē. q; nō est eadem rō. ⁊ cle. j. de ꝓsang. ⁊ affi. Jdē dic in statuto qđ imponit penā vendēti frumentū q; nō extendat ad ementē. facit qđ dico. j. lex. §. vj ⁊. j. pena. §. v. posset tñ locator incurrere p̃dictā penā ex pticipatiōe. Illā ꝓductor ipam incurrit tractādo ꝺ ꝓductione. ⁊ iō si post tractatū in alio tpe venit ad locationē erit locator excōicatus. p. c. nup. eo. ti.

¶ Utrū ꝺbeant p̃dicti expectare tp̃us finitū locatio 2
nis? R. Jo. an. tenet q; non. sed solum tps conductionis fiende. sed Pa. tenet q; tutius est q; expectet. et videtur magis ꝓuenire tex. d. c. ꝓmi.

¶ Utrū ista excōmunicatio sit tm̃ localis? R. cōmu- 3
niter tenet q; sic. sed Ho. tenet q; sit generalis ad oia studia que sunt sub dñio pape. ⁊ glo. in. l. ne cui. C. locati. ⁊ istud est tutius p ꝓplū in verbo doctoribus ⁊ scholaribus Bononie cōmorantibus. q; comprehenduntur etiam alibi existentes.

Casus .v. est in. c. nō minus. iūcto. c. aduersus. de immu. ec. vbi excōicant ꝑmo oēs officiales laici quorūcunq; locoꝝ q̃ angarias ⁊ exactiones indebitas ecclesijs ⁊ ecclesiasticis ꝑsonis iponūt

Sedo excõicãt pdicti q̃ iurisditionẽ platoꝝ ⁊ auctoritatẽ quã habẽt in suis boibus euacuant. Mã tã isti q̃ alij ꝑmi si moniti cõpetẽter nõ desistant ipso facto tam ipi q̃ fautores eoꝝ sunt excõicati nec debent absolui donec satisfecerint cõpetẽter. Tercio excõicãtur successores pdictoꝝ officialiũ nisi infra mẽsem excessum suoꝝ pdecessoꝝ purgauerint ⁊ satisfecerint.

1 ¶ Pro quoꝝ intelligẽtia est aduertẽdũ ſm Pa. i. d. c. aduersus. q̃ successor non est excõicatus ipso facto: nisi pdecessor deliq̃rit ꝓtextu officij ad cõmodũ ipius officij vel vniuersitatis: secus si deliquit ad cõmodũ ꝓriũ vel ad libidinẽ suã satisfaciendã. nã tũc ipe reꝰ solus tenet. ⁊ ipe vel eius heres queniri dñt. iuxt illud qd̃ legit ⁊ notat i. l. j. ⁊. ij. ff. ad. l. iul'. repe. i. c. j. d solu.

2 ¶ Querit an pfatus officialis teneat satisfacere de suo etiã si nihil habuit si cõitas in cuius vtilitatez est vsum extortum nõ vult satisfacere: R. ſm Pa. in. d. c. aduersus. q̃ sic ꝑ argumentũ pdicti. c. ⁊ ꝑ no. ꝑ Inno. in. c. sicut dignũ. de homici. Aduerte tñ ſm Gof. q̃ cõitas in cuiꝰ vtilitatẽ est vsum si est effecta locupleti or tenet satisfacere. Facit. l. iulianꝰ. ff. de ac. emp.

3 ¶ Sz pone q̃ officialis seu rector nõ ꝓsensit: ⁊ restitit q̃tũ potuit nũq̃d tenet ad restitutionẽ si nõ dimisit officiũ: R. ſm Inno. i. c. nouerit. de sen. ex. ⁊ Joh. an. in. d. c. aduersus. q̃ sic. ⁊ eũ vident seq̃ cõiter doc.

4 ¶ Quid de successore q̃ nõ negligit inducere vniuersitatẽ vt satisfaciat: ⁊ eã inducit ꝑ posse: ⁊ tñ nihil facit: R. q̃ tenet dimittere officiũ vt sic cõitas cogat ex necessitate officialis satisfacere. ⁊ ꝟ est tuti? ſm cõit doc.

5 ¶ Utrũ dãtes ꝓsiliũ pdictis siue oẽs ꝓsiliarij talꝫ vniuersitatis teneant: R. ſm Pa. in. d. c. aduersus. q̃ si dederũt ꝓsilia ad hec grauamina inferenda ⁊ moniti nõ reuocauerũt indubie sunt excõicati. vt in. d. c. aduersus. ⁊ in. c. nouerit. de sen. ex. ⁊ tenet quilibet ipsorũ insolidũ ad satisfaciendũ ſm Inno. in. d. c. sicut dignũ. Si ꝟo tacuerũt ita q̃ nõ ꝓsuluerũt nec ꝑ nec ꝑ tũc dic q̃ inuoluunt pena ⁊ pctõ cũ bis q̃ exꝑsse consenserũt. vt no. Inno. in. c. j. de bis q̃ fi. a ma. p. ca. de q̃ vide. s. ꝓsentire. F. ij. Si aũt exꝑsse ꝓdixerũt sed nõ dimiserunt officiũ an inuoluant pctõ ⁊ penaꝫ Inno. in. d. c. nouerit. recitat opi. ꝺ̃nas. tñ ego tenerẽ q̃ licet nõ dimiserint officiũ nõ teneant per no. per Inno. in. d. c. j. nisi essent tales q̃ ex cessatione cõsiliationis inducerẽt cõitatem ad desistendum.

6 ¶ Utrũ pdicta pena habeat locũ in quocunq̃z successore officialis excõitati ꝓpter qdcunq̃z delictũ: R. ſm Inno. q̃ nõ: sed solũ bz locum in successore excõicati ex causis pdictis. vel aliter q̃litercunq̃z ꝓpter libertatem ecclesie violatã: vel nisi ſm Ho. successor foueret factũ damnatũ ꝓpter qd̃ pdecessor fuit excõicatꝰ. puta q̃ tenet clericũ positũ in carcere pdecessore suo. vl quid simile. facit. c. si cõcubine. de sen. ex.

7 ¶ Utrũ iudex secularis cõpellens clericũ vel etiã secularẽ psonã q̃ alꝫ est de foro ecclesiastico etiã sine districtione psone sit excõicatus: R. ſm Pa. in. d. c. aduersus. q̃ si monitꝰ nõ desistat excõicatꝰ est ipso facto q̃ turbat iurisditionẽ ecclesiasticam. vt est tex. in. d. c. nõ minus. ⁊ tenet Ho. ⁊ Jo. an. bodie aũt ꝑ ꝓcessuz curie sunt excõicati excõicatione papali. vt. s. Excommunicatio. v. casu. xxviij.

8 ¶ Sz q̃ sunt psone q̃ nõ ꝓnt iudicari a sc̃lari iudicet R. q̃ sunt. Primo oẽs ille q̃ gaudent ꝓuilegio canonis. si q̃s suadẽte. de q̃bus dixi. s. excõicatio. v. casu. j. exceptis clericis ꝺ̃iugatis. de q̃bus dic vt. s. Clericus vl. J. pe. Sedo sũt oẽs psone astricte ꝓpetuo seruitio ecclesie: vel pdictis q̃ gaudẽt pdicto ꝓuilegio. si quis suadẽte. vt no. Pa. in. c. nullus. de so. compe. ⁊ Fede. facit. c. j. ꝑ exceptionẽ. de ꝓuile. li. vj. in ꝟbo ꝓpetuo. secus si nõ sunt ꝓpetuo oblati. Et sic limita glo. in. c. clericũ. xj. q. j. Tercio sunt oĩs de familia epi ſm cõem opi. vt no. Pa. in. d. c. nullus. Quartoꝰ clerici qui defert tonsurã ⁊ habitũ ⁊ nõ est bigamus. tex. est in. l. fi. C. de incol'. Mulieres in q̃t tex. bonore maritorum cingimus ⁊ genere nobilitamus. ⁊ foꝝ ex eoꝝ psona statuimus. Hec ibi. Quinto rectores hospitaliũ piorũ si sunt ꝓpetuo obligati ſm eundẽ Pa. in. d. c. nullus. alꝫ nõ. Sexto fratres tercij ordinis beati Francisci ⁊ sorores. ſm Bar. in. l. j. ff. de pe. ⁊ l. sem p. ff. de iure imu. ⁊ do. Anto. in. d. c. nullus. ⁊ bodie nõ est dubium. vt pz ex ꝓuilegio dñi Sixti quarti. qd̃ dicit bulla aurea. Jesuate aut beremite ſm cõem opinionẽ non ptinẽt ad foꝝ ecclesiasticũ. q̃ cras ꝑ̃t esse sc̃lares.

Casus .vj. est in. c. nõ magno. ne cle. vel mo. cõtra quoscũq̃z religiosos tacite vel exꝑsse ꝓfessos: audiẽtes leges vel phisicam: nisi infra spacium duoꝝ mensium ad claustrũ redierũt. Adde qd̃ dicam. j. casu. xxvij.

Casus .vij. est in. c. fi. ne cle. vel mo. vbi excõicatio ꝓtra religiosos de qua in ꝓcedẽti casu extendit ad archidiaconos diaconos plebanos ꝑpositos cantores ⁊ alios clericos pſonatũ habentes: ⁊ omnes sacerdotes: nisi infra spacium duorum mẽsium ꝺ̃stiterint audire leges vel phisicam. ꝓ cuius casus ⁊ ꝓcedentis declaratione.

¶ Querit q̃n incipiũt currere pdicti duo mẽses: R. ſm Pa. in. d. c. q̃ q̃ ad religiosos incipiũt a die exitus monasterij: vt pdictas scias audirẽt. Jn decanis ꝟo ⁊ alijs de quib? in. vij. casu incipiũt ſm Pa. a die exitus ꝓriorꝫ larũ cũ effectu auditiois ꝓfataꝝ sciarũ. 1

¶ Quid si nõ exeũt ꝓrios lares: nec religiosi monasteria: sed in domib? ꝓrijs aut monasterijs audiunt scientias pdictas: R. ſm Pa. in. d. c. fi. ⁊ est cõmuni or opi. q̃ nõ erũt excõicati: ⁊ sic tene. q̃uis quidã tenent q̃ nihilominus sunt excõicati. 2

¶ Utꝝ religiosi qui exeunt monasteria ex aliqua alia rationabili causa: ⁊ sic audiũt pdictas sciẽtias ligent pena pdicta: R. ſm Pa. in. d. c. fi. q̃ nõ: q: vt ligentur dicta pena req̃rit vt exeãt monasteriũ. ⁊ scdo vt exeant ista intẽtione. s. studẽdi in pdictis sciẽtijs. ⁊ tercio q̃ stẽt ꝑ duos mẽses extra monasteriũ siue audiãt siue nõ. Ex q̃ ptz q̃ si exiret extra monasteriũ ex alij rõnabili causa nõ vt audiret pdictas scias: ⁊ ex tali rõnabili causa pseuerans extra monasteriũ vltra duos mẽses interim audiret pdictas sciẽtias nõ esset excõmunicatus. secus si solum staret et ꝓncipaliter extra monasteriũ vt audiret: q: tũc tꝑs duoꝝ mẽsium inciperet a die cessationis cause ꝓpter quã exiuit ⁊ dispositionis standi extra vt audiat. 3

¶ Quid si religiosus exiuit vt audiret pdictas scientias: postea mutato ꝓposito audit theologiaz: R. Jnno. tenet q̃ nihilominus ligatur. sed Pa. in. d. c. fi. tenet q̃ nõ est necesse vt reuertat ad monasteriũ nec incurrit penã: sed cautius est vt faciat q̃ abbas significet ei q̃ studeat theologie ⁊ sic censetur reuersus ad claustrũ. ⁊ hoc erit magis tutum. 4

¶ Utrũ religiosus legens predictas scientias in suo monasterio ligetur pdicta pena: R. mihi placet opi. Pa. in. d. c. fi. q̃ non ligatur nec similiter decani. ⁊ alij de quibus in. vij. casu. 5

¶ Sed nunquid peccãt prefati studentes in camera 6

ꝑsia vel monasterio in legib⁹? R. Pa. in. d. c. fi. q nō
ſ bocſaciūt ad finē intellgēdi melius canones. secus
ſi ꝓncpaliter ſtuderēt ꝓpter ipam sciam ciuilē. Idem
dic de ꝑdictis tenētibus libros ꝑdicte sciētie.

Casus .viij. est in. c. clericus. ne cle. vel mo. vbi
excōicanť oēs sacerdotes q̄ post moniti
dnē officiū vicecomitis aut ꝑpositi secularis habue-
rint. ꝛ cōiter doc. in. d. c. clericus. dicūt cōprehēdi noie
sacerdotū oēs existentes in sacris. ꝛ sic tene.

Casus .ix. est in. c. j. de scisma. vbi excōicanť oēs
inmitētes ordinationibus vel alienatio-
nib⁹ factis a scismaticis. de q̄ vide. j. scisma. §. ij. ꝛ iij.

Casus .x. est in. c. excōi. de rapť. vbi excōicantur
oēs q̄ xp̄ianos naufragiū patientes dā
nata cupiditate spoliāt rebus suis nisi ablata restitu
ant q̄ primū poterunt ſm Pa. in. d. c. ꝛ videť etiā te-
nere sic glo. ibidem. ꝛ est tutius. ſm aūt Jo. an. requi
ritur monitio vt restituant: aliter ante monitionē nō
erunt excōicati. Sed non placet.

Casus .xj. est in. c. ad falsariox. de cri. fal. de quo
habes. §. excōicatio. v. casu. iij.

Casus .xij. est in. c. nouerit fraternitas tua. de
sen. ex. vbi excōicanť. Primo oēs illi q̄
statuta edita ꝛ ꝓsuetudines introductas ꝫ ecclesie li
bertatē fecerint seruari. Secō excōicanť oēs q̄ eadez
statuta nō fecerint deleri q̄ primū sciuerint. qđ limi-
to verū si habēt potestatē delendi. Tercio excōicanť
statuarij ꝑdicti. Quarto scriptores ꝑdictox statuto-
rū. Quinto ptātes ꝓsules rectores ꝛ ꝓsiliarij locoruz
vbi ꝑdicta statuta edita fuerint. Sexto q̄cunq̄ iudi-
cant ſm ꝑdicta statuta. Septimo qui iudicata redi-
gunt in publicam formam.

¶ Quid dicit ꝫ ecclesiasticā libertatē? R. ſm Pa. in
d. c. nouerit. q̄ est oīne illud qđ statuit ꝫ ꝓuilegiū da
tum vniuersali ecclesie a deo vt illud quodcunq̄ liga
ueris sup terrā. xxiij. q. j. vel a papa: vtputa q̄ ad pi-
as causas legata valeāt cozā duob⁹ testibus ꝛ hmōi:
vel ab impatoze. Ut verbi grā q̄ nullus iudicet cleri
cos ꝛ ecclesiasticas ꝓsonas nisi eox ꝓlatus ꝛ similia.
secus si tale statutū esset ꝫ ꝓuilegiū datū alicui parti
culari eccl'ie. qz nō essent excōicati ſm cōiter doc. Ad-
de tū ſm Bar. in auť. cassa. C. de sacrosan. ec. q̄ statu
tum q̄ clerici efficerenť timidiozes ꝛ laici audaciozes
esset ꝫ libertatē ecclesiasticā. vt vbi grā. si statueretur
q̄ q̄ percutit clericū soluat. x. q̄ vo laicum. xx.

2 ¶ Sz qđ si ponať in fine statutox q̄ si essent aliq̄ cō-
tra libertatem ecclesie habeanť ꝓ nō scriptis? R. ſm
Pa. in. d. c. nouerit. ꝛ Bar. in. d. auť. cassa. q̄ nō suffi-
cit ad euitādā excōicatōz ꝑdictā: ꝫ optet q̄ deleri fa-

3 ¶ Utrū sciētes statuta ꝫ ignorātes esse (ciant.
ꝫ libertatē ecclesie ligenť? R. Jnno. tenet q̄ nō ligan
tur. Jo. de ligna. tenet q̄ non sunt audiendi: sed tu te
ne opi. Jnno. que est verioz.

4 ¶ Utrū ꝓsiliarius aut officialis q̄ nō ꝓsensit: ꝫ ꝫdixit
talibus statutis fiēdis: nec ea ſuari fecit sit excōicat⁹
si nō dimisit officiū? R. ſm Jo. in sum. ti. de sen. ex. q̄
sic. sed ego dico ſm q̄. ꝫ. casu. v. §. v.

5 ¶ Añ ligantur supradicti? R. Pa. in. d. c. nouerit. q̄
statuētes: dictātes: scribētes aut seruare faciētes sta-
tim liganť. officiales vo ꝛ consiliarij tūc liganť q̄n ea
sciētes seruauerūt vel vt seruarenť operā dederunt.
aut cū possent ea deleri non fecerūt. aut officio nō re-
nunciauerūt. Jntellige tū q̄ debet dari eis aliqđ tp̄s
ad delendum vel renunciandū: quia nō incontinenti
post sententiam tenentur exire. ar. in. l. ratum. ꝛ in
. l. quod dicimus. ff. de solnē.

Casus sequentes vsq̄ ad casum. xxxv. sunt in
. vj. decretalium.

Casus .xiij. est in. c. vbi periculuz. de elec. vbi ex
cōicanť oēs primo qui mittunt scriptu-
ram vel nunciū. vel secrete loquunť cardinalib⁹ vel
alicui eoy existentibus in cōclaui ꝓ electione pape.
vbi no. q̄ missio aut locutio oportet q̄ sit secreta ſm
Archi. ꝛ Be. ibidem: aliter nō esset excōicatus. ꝓpter
qđ dicit Be. q̄ q̄n statutum enumerat plura ꝓhibita
ꝛ vltimo ꝓhibito q̄litatē aliquā restrictiuā adiungit
illa qualitas restringēs referť ad oia numerata. Jtē
scđo excōicanť omēs dñi rectores aliq̄ officiales cu
iuscunq̄ dignitatis aut cōditionis existant q̄ diligen-
ter nō obseruāt aut fraudē circa ea cōmittūt q̄ sibi ꝓ
cipiunť obseruāda in morte pontificis morientis in
eoy terra. vt habeť in. d. c. vbi periculū. quod intelli-
ge ſm Be. ibidem verum nisi tales officiales impedi-
rentur de iure vel de facto ad talia seruanda: quia sic
non ligarentur.

Casus .xiiij. est in. c. sciant cuncti. de electio. vbi
excōicanť oēs qui per se vel ꝑ alios spo
liando seu alīs iniuste ꝓsequēdo grauare ꝓsumpse-
rint in bñficijs seu alijs bonis suis clericos vel quas-
libet personas ecclesiasticas aut eozū cōsanguineos
vl' ecclesias monasteria seu loca cetera. ex eo q̄ tales
ꝓsone ecclesiastice ad quos spectat electio noluerūt
vel nolunt eligere eum ꝓ quo rogabanť. Et no. ſm
Archi. ꝛ sequiť Be. ibidē q̄ ꝑ verbū spoliando intelli
gitur siue auferant latēter siue vastēt q̄cunq̄ mō siue
inuadant immobilia siue rapiant mobilia ꝓvim ꝛ pu
blice siue fraudent per dolum.

¶ Queritur an ꝑdicta pena babeat locum si grauāt 1
affines? R. ſm Be. ibidem q̄ non.

¶ Usq̄ ad quē gradū intelligunť isti ꝓsanguinei? R 2
ſm Be. ibidē q̄ vsq̄ ad. vij. gradum.

¶ Utrū bec pena babeat locū in ꝑtatione: postula- 3
tione: vel ꝓfirmatione? R. ſm glo. in. d. c. q̄ sic: dūmō
babeat fieri a clerico vel ꝓsona ecclesiastica. secus si
patronus esset laicus. Jdē dicit Be. ibidē in cōferēte
ꝛ postulāte. Ex q̄ collige q̄ ꝓstitutio penalis q̄tenus
cōcernit fauorē ecclesie est extēdenda ad aliū casuz q̄s
exꝑssum: dūmō casus ad quē fit extēsio ꝓcernat fauo
rē eccl'ie. Facit qđ. ꝫ. dixi excōicatio. v. casu. vj. §. iij.

¶ Utrū mādatarius sit excōicat? R. ſm Pe. de an- 4
cho. quem sequiť Be. ibidem q̄ aut mādatarius scit
q̄litatem facti: quia scit hoc fieri ꝛ cōtemptū eligere
debētis: ꝛ tunc est excōicatus. Et sic limita ꝛ intellige
glo. ibidē. Si vo ignorat qualitatē facti: tunc qz nō fa
cit in ꝓtemptū canonis nō erit excōicatus. Facit. c. si
vo. de sen. ex. ꝛ placet hec opinio Jo. de imo. sed puni
etur aliena pena.

Casus .xv. est in. c. generali. de elect. vbi excom-
municanť primo illi qui regalia. i. colle-
ctam q̄ fit noie regis vel impatoris seu vectigalia cō-
cessa ecclesijs a rege: aut custodiaz seu guardiā sicut
in eccl'ia Parmēsi: vbi laici debēt custodire donec ec-
clesie sit ꝓuisum: vel aduocationis seu defensionis ti
tulū qđ idē est: qz aduocatus dī defensoz in ecclesijs
monasterijs aut alijs pijs locis vacantibus de nouo
vsurpando bona ecclesiarū monasterioz aut locoz
ipoz occupare ꝓsumūt cuiuscunq̄ sint dignitat⁹. vbi
nō. ſm Be. ibidem q̄ duo requirunť vt sint excōica-
ti. Primum q̄ predicta iura de nouo vsurpent. ꝛ di-
cūtur de nouo si a. xl. annis citrā scđm Bar. per. c. si.

ꝛe ꝓsue. Scõm q ꝟtute illius vsurpationis bona vacantiũ ꝓdictoꝝ occupẽt aliter nõ sunt excõicati. ꝛ addit Bar. q nõ solũ si supꝛa notata iura: ꝫ etiã qcũq; aliud ꝙ qd occupẽt bona predicta vsurpẽt incidũt in penã ꝓdictã. Scõo excõicanᷓ clerici ꝓdictarũ ecclesiarũ. monachi monasteriorꝝ ꝛ ꝓsone certe locoꝝ eorũ dẽ q ꝓdicta fieri ꝓcurãt. Intellige ſm Jo. an. si ꝓcurant ope ꝓsilio ꝓsuasione aut cooperatione.

Casus .xvj. est in. c. indẽnitatib⁹. ꝛe elec. vbi excõicanᷓ ꝛeputati vel vocati ad dirigendas moniales in electionib⁹ q̃ se nõ abstinẽt ab his ꝙ q̃ inter eas supfaciẽdis electionibus ipis oꝛiri posset discoꝛdia vel exoꝛta nutriꝛi. vbi dicit Ge. q nõ euocatus ad electionẽ vel vocatus ad alia q̃ ad dirigendã electionẽ nõ incurrit hãc penã: lz nutriat discoꝛdiã. et nõ solũ ista pena habet locũ in electionib⁹ monialiũ: sed etiã in his q̃ nõ renũciant ꝓuijs. ꝫ viuũt sicut canonici seculares in secularibus ecclesijs.

Casus .xvij. est in. c. hac ꝓstitutione. ꝛe offi. ꝛele ga. vbi excõicaᷓ q̃libet ꝓcurãs vt cõseruatoꝛ sibi datus se intromittat ꝛe aliꝭ q̃ de manifestis iniurijs. de quo dic vt. s. ꝓseruatoꝛ. §. j.

¶ Est ꝛ alius casus. in. c. cũ gentes. ꝛe offi. leg. ꝛe quo dic vt. j. legatus. §. vl.

Casus .xviij. est in. c. vnico. de his que vi me. ve cã. vbi excõicanᷓ oẽs illi q̃ absolutionẽ vel reuocationẽ q̃cunq; a ſnia excõicationis suspẽsionis vel interdicti extoꝛserint ꝙ vim aut metũ. qd̃ intellige ſm gl. ꝛ Archi. ibidẽ si absolutio seu reuocatio sit facta: qꝛ si iudex noluisset absoluere seu reuocare nõ biet locũ ꝓdicta pena ꝛ si vis aut met⁹ sit illatus.

¶ Quid si ſnia erat iniusta? Rꝛ. q nihilominus ligabunᷓ ꝓdicta pena si ꝙ vim vel metũ obtinuerunt reuocationem. ar. xj. q. iij. c. j. ꝛ siue faciat per se siue per alium. c. mulieres. ꝛe sen. ex.

¶ Quid si obtineꝛeᷓ talis absolutio ꝙ vanũ metum de q̃ timeꝛe nõ debeat? Rꝛ. ſm. Bar. ibidẽ ꝛ Archi. q non ligabuntur: qꝛ ꝓuie non appellaᷓ metus talis timoꝛ. l. metũ. cũ. l. se. ꝛ. l. nõ timoꝛẽ. ff. qd̃ me. cau.

¶ Utꝛ habeat locũ ꝓdicta pena i absolutiõe a minoꝛi excõicatõe sic obtẽta? Rꝛ. q nõ. ar. c. si quẽ. ꝛe sen. ex.

Casus .xix. est in. c. mulieres. ꝛe iudi. vbi excõicaᷓ qui fingit cãm: vel facit fraudẽ vt iudex ꝓsonaliter vadat ad mulieꝛẽ ꝙ testimonio ipius capiẽdo. vbi dicit glo. q iudex vt posset visitare dñaz faciebat eã noiare in testẽ. si tñ iudex nõ iret ad eã: lz fingaᷓ cã nõ incurreꝛeᷓ ista pena ſm Jo. an. ibidem.

Casus .xx. est in. c. apostolice. d̃ ꝛe iudi. quod qꝛ vacat omitto.

Casus .xxj. est in. c. consultissimo. ꝛe re. ec. non alie. vbi excõicanᷓ oẽs cõpellẽtes cuiuscunq; ꝺditionis sint ꝑlatos vel ecclesiasticas ꝓsonas ad submittendũ ecclesias subijciendo bona immobilia: vel supponendum iura ecclesiarũ laicis. vel recognoscendũ seu ꝓfitendũ se tenere ab illis tanꝙ a superioꝛib⁹: vel ad statuendũ eos laicos tanq̃ ꝓtonos vel aduocatos ecclesiarũ seu bonoꝝ ipaꝝ in perpetuũ: seu ad nõ modicũ tps sine capli ꝓsensu et licẽtia spãli aplice sedis. vbi no. ſm glo. ibidẽ q vt incurraᷓ ista pena requiꝛiᷓ. Primo q sint bona immobilia vel iura q̃ in imobilib⁹ cõputanᷓ. Scõo q supponantur tanq̃ sint sua vel recognoscanᷓ ab eis. Tercio q nõ sit ad modicũ tps: qꝛ si fieret ad modicũ tpus ex aliq̃ iusta cã cũ ꝓsensu capli nõ icurreꝛeᷓ hec pena. Quarto q fiat siue ꝓsensu capli ꝛ pape. Scõo excõicantur oẽs laici qui ex licẽtia pape ꝛ ꝓsensu capli cõtractus iniꝛunt ꝛe ecclesiasticis immobilib⁹ vel iuꝛient in iuꝛibus si aliq̃d plus q̃ importat natura ꝓtractuũ ipoꝝ vel pactũ in eis factũ vsurpauerũt vl exegerũt: si moniti legitime nõ desistũt ab hmõi vsurpatione restituendo etiã taliter vsurpata. vbi dicit Archi. q si est cõtractus empbiteoticus accipiãt qd̃ est a iure pmissuz ꝛ nõ vltra. Et sic de alijs ꝓtractib⁹ initis. Jtẽ dicit q nõ sufficit abstinere a tali vsurpatione ad euitandũz penã ꝓdictã: nisi vsurpata restituanᷓ.

Casus .xxij. est in. c. vnico. ꝛe relig. d̃. vbi excõicanᷓ nouũ ordinẽ aut religionẽ inuenieꝛ tes vel habitũ noue religionis assumẽtes intellige. s. vt cũ alijs simul viuãt alꝭ seoꝛsum assumere nõ ꝓbibenᷓ. Scõo excõicanᷓ oẽs fratres mẽdicantiũ ordinũ post ꝓciliũ lugdunẽse instituꝝ q̃ aliq̃d in ꝓdicõe nõ pñt ex eoꝝ regula si aliquẽ recipiũt ad ꝓfessionẽ: siue si domos vel loca eoꝝ alienãt sine licentia sedis aplice spãli. aut etiã ſm Archi. si alienãt bona mobilia. Excipiunᷓ ab ista pena fratres minoꝛes ꝛ predicatoꝛes ꝛ bereinitarũ sancti Aug⁹. ꝛ carmelitarum. vt ptz in. d. c. concilium añt ꝓdictum celebꝛatum fuit ab Jnno. iij. Anno dñi. 1215.

Casus .xxiij. est in. c. q̃q̃. ꝛe censi. vbi excõicanᷓ quicunq; ꝙ se vel per alios suo noie vel alieno ab ecclesijs vel ecclesiasticis ꝓsonis exigũt pedagia vel guidagia ꝓ rebus suis ꝓuijs q̃s ꝛeferunt vel deferri faciũt nõ cã negociationis. Jntellige si sũt ꝓsone singulares q̃ ꝫ faciũt. Secus si esset vniuersitas vel collegiũ qꝛ nõ excõicanᷓ sed subijciᷓ ecclesiastico interdicto. Quid añt sit negociatio ꝓuie. vide. s. clericus. ix. §. ij. bodie tñ papalis est. vt. s. dictum est Excõicatio. v. casu. xix.

Casus .xxiij. est in. c. clericis. d̃ immu. ec. Sz qꝛ ꝙ de. vnicã. eo. ti. est reuocat⁹ ptrãleo

Casus .xxv. est in. c. q̃m. ꝛe immu. ec. vbi excõicanᷓ oẽs q̃ impetratoꝛes lrarũ apostolicarũ vel alios ad foꝝ ecclesiasticũ recurrẽtes sup causis q̃ ad idẽ foꝝ ꝛe iure vel antiq̃ ꝓsuetudine ptinere noscunᷓ cõpellũt seu cõpelli ꝓcurãt: aut ꝙ se vel per aliũ impediũt ne coꝛam iudicib⁹ ecclesiasticis delegatoꝛũ seu ordinarijs possint iusticiã obtinere vel q̃relã ꝛe dict̃ causis coꝛã eis ꝓponere iudices ecclesiasticos vel ipetrãtes aut litigãtes seu litigare volẽtes aut ꝓpinq̃s ipoꝝ seu res illoꝝ aut ecclie suaꝝ etiã ꝙ captionẽ modis ve alijs q̃buscũq; aggũat cũ dãtib⁹ ꝓsiliũ auxiliũ vl fauoꝛẽ ad ꝓdicta: nec tales dñt absolui nisi ꝓus integre satiffecerit tã iudici cui⁹ iurisdictionẽ ꝑturbaueꝛt q̃ ꝑti ꝑturbate de iniuria dãni ꝛ expẽsis ꝛ interesse. parti papalis ẽ. vt ptz. s. excõicatio. v. c. xxv.

Casus .xxvj. est in. c. eos. ꝛe immu. ec. vbi excõmunicantur omnes seculares dominũ babentes qui suis subditis interdicunt ne ꝑlatis aut clericis seu personis ecclesiasticis quecunq; vendant aut emãt aliquid ab eisdẽ: nec ipsis bladum molant coquant panem aut alia obsequia exhibere ꝓsumãt: vbi no. ſm Ge. ibidem q predicta pena locum habet solum in illis qui habẽt dominũ ꝛ nõ in alijs. ꝛ quãdo ꝓdicta interdicunt suis subditis. secus si predicta interdicunt nõ suis subditis.

¶ Quid si fiat tale ꝓceptũ vel statutũ ne quis possit vendere vel alienare non subditis: vel illis q̃ nõ portant onera cõia? Rꝛ. ſm Ge. in. d. c. eos. q nõ ligantur ꝓdicta pena: qꝛ non est ꝓtra libertatẽ ecclesiasticã. ex quo nõ sit mentio ꝛe ecclesijs vel ecclesiasticis perso-

nia nisi illud intelligeret de ipis. vñ pōt iudex ecclesiasticus ipos cōpellere vt declaret q̄ habeāt locū quo ad laicos: nō quo ad ecclesiasticas psonas.

Casus .xxvij. est in .c. vt piculosa. ne cle. vel mo. vbi excōicant tria genera psonarū. Primo oēs religiosi tacite vel exp̄sse ꝓfessi aliquā religionē approbatā temere habitū sue religionis dimittentes. vbi no. q̄ ad incurrendū hāc penā duo requiruntur. Primū q̄ dimittāt exire monasteriū egrediendo: q̄ si intelligeret q̄ eēnt excōicati dimittēdo in monasterio existēdo sequent duo inconuenientia. Primo q̄ tertus esset superfluus dicendo in schol' vel alibi. Sufficisset enī dicere vbilibet qđ esse nō dzvt dicit glo. i Rica. ff. qđ me. cā. Secō sequeret q̄ religiosus dormiēs sine habitu esset excōicat?: q̄ temere dimittit. ꝟ. c. vidua. xx. q. j. z ꝟ. c. sctimonialis. xxiij. dist. ad h̄. de vi. z ho. cle. c. fi. in fi. q̄ iura volūt q̄ sp habitu vti dz qđ esset valde amarū vbū si ligarent sine habitu dormiendo qđ nō est credēdū ꝟm Jo. an. in. d. c. vt piculosa. in nouella. Et iō dic q̄ oportet dimittāt habitū vt sint in scholis vl' alibi extra monasteriū: q̄ sic euagādi bñt materiā vt vult rō. d. c. al's. q̄uis dimittāt i monasterio nec exegrediunt nō credo q̄ ligent: q̄ cessat rō. l. s. materia. euagādi. Secm qđ requirit vt incurrat hec pena est vt dimittāt temere. s. sine rōnabili cā seu licita religioso: q̄ lz extra monasteriū appareāt sine habitu et euz dimittāt. tū si hec faciūt ex cā licita religioso quā iplere nō possunt cōmode cū habitu: puta ꝓpē balnea vl' piscationē licite fiendā non liganꝫ ꝓpter vbū temere: z no. in glo. ibidē. z in. c. j. de sen. ex. li. vj.

1 ¶Sz q̄d si religiosus deferat habitū s occulte: puta sub vestib? laicalibus sine rōnabili cā z extra monasteriū? R. Jo. an. in. c. de? q̄. de vi. z ho. cle. z glo. i de. ij. e. ti. vident tenere q̄ sit excōicatus. Pa. aūt in. d. c. deus. tenet q̄ nō. z ego post factū silr teneo. q̄ ꝓstitutio penal' nō dz extēdi ad casum nō bñtē oīmodā rōnē. vt no. Jo. an. i regula. odia. d reg. iur. in. vj. in mercurialib?. lz añ factū sit tenēda opi. Jo. an. z glo.

2 ¶Quid si assumit habitū alteri? religionis? R. q̄ mihi placet opi Be. ibidē q̄ nō incurrit ꝑdictā penā. Et ita ꝓsuluit Lap. allegatione. xxxiij. Nec ob. vbū sue religionis. q̄ vna ē religio generaliter assumpta q̄ ad

3 ¶Secdo excōicant oēs religiosi q̄ acce- (tria vota. dūt ad q̄uis studia litterarū: intellige extra claustrū: nisi a suo ꝓlato cū consilio maioris partis sui conuentus sibi eundi ad studiū licētia ꝓmitus sit cōcessa.

4 ¶Munquid ligabit abbas sine ꝑfata licētia vadēs? R. Be. ibidē q̄ non.

5 ¶Tercio excōicant oēs doc. siue mgri qui religiosos habitu suo dimisso leges vel philicā docēt vel in schōlis suis ꝓsumunt retinere.

Casus .xxviij. est in. c. q̄cunq̄. de hereti. vbi excōicant oēs q̄ ꝓsumpserint ecclesiastice sepulture tradere hereticos credētes receptatores defensores vel fautores eoz scienter nec debēt absolui nisi ꝓpr̄js manibus publice extumulent hmōi corpa

6 ¶Quid est tradere ecclesiastice se- dampatoz. pulture? R. ꝟm Archi. q̄ est taliū cadauera in cimiterio ecclesie tumulare. vel etiā alibi ad modū xp̄ianorum cum psalmis z orationibus ad sepulturā deducere. xxiij. q. ij. qui diuina. z. c. q̄situm.

7 ¶Qui autem dicant fautores receptatores z hmōi. vide. j. hereticus.

Casus .xxix. est in. c. vt inq̄sitionis. de hereti. vbi excōicant ptātes dñi sēpales rectores vel eoz officiales seu baliui qui de crimine hereseos cognoscūt vel iudicāt siue si captos ꝓ eodem crimine absq̄ eoꝝ vel inquisitoꝝ licētia a carcere liberāt: vel executionez ꝓ hmōi crimine eis a dyocesano vel inquisitoribus iniunctam nō implēt ꝓut ad eoz spectat officiū. Jtē si directe vel indirecte p̄sumāt sniam dyocesanoꝝ vel inquisitorū aut ꝓcessum impedire. vel si dyocesano vel inquisitorib? p̄sumpserint se opponere in his q̄ ad pfatam fidei negocium incumbūt aut aliter impedire cum oibus dantibus eis in p̄dictis auxilium consilium vel fauorem. Limitat tamen Math. ibidē verum si facit aio impediendi officium secus si impediret animo offendendi: q̄ est inimicus suus: q̄ sic nō esset excōicatus lz impediret.

Casus .xxx. est in. c. vnico. de scisma. z quia vacat bodie omitto.

Casus .xxxj. est in. c. j. de homi. vbi excōmunicātur omnes qui per ascismos aliquē interficiunt. de quo dic vt. s. ascismus. §. j.

Casus .xxxij. est in. c. j. de vsu. vbi excōicant omnes psone singulares ecclesiastice ep̄is inferiores q̄ vsurarijs alienigenis cōcedūt domos ad fenus exercendū. de q̄ vide. j. vsura. ij. §. xiij.

¶Quis dicit oriūdus? R. q̄ is q̄ ortus est ibi vel in 1
vico ciuitatis illius. ff. ad munici. l. qui ex vico. vel etiam si pater eius inde originem duxit. ff. eo. ti. l. assumptio. §. filius.

¶Quid si vsurarius nō sit de terra oriundus: sed de 2
dñio sub cuius est terra? R. ꝟm Car. z Fran. ibidem q̄ non habet locum hec pena.

¶An p̄dicta pena cōprehēdat ꝓducētes iudeos? R. 3
ꝟm Car. in cle. j. de vsu. Be. in. c. vsurarum. de vsur. in vj. z Pau. z Bal. in quodā consilio quod incipit Inter iudeos. z Lau. z Rodo. in suo tractatu de contractibus tenent q̄ sic. Et sic tene lz aliqui teneant cōtrarium. vt. j. vsura. ij. §. xiij.

Casus .xxxiij. est in. c. vnico. de iniu. vbi excōmunicant concedētes rep̄salias cōtra personas ecclesiasticas vel eoz bona. vel si generalr̄ concessas p̄textu cuiusuis ꝓsuetudinis ad easdē referūt seu extēdūt nisi infra mēsem a die ꝓcessionis reuocēt intellige si sunt ꝓsone singulares. Jtē nō ꝟm Archi. ibidē q̄ cōcedere ptinet ad ꝓcedentes z extendere ad eos q̄bus tales rep̄salie sunt concesse.

¶Quid si añ mensem ꝓcesserūt ad actum? R. glo. et 4
Be. ibidem q̄ sunt excōicati. q̄ ꝓbident actum z p̄cipiunt reuocationem infra mensem.

Casus .xxxiij. ē in. c. felicis. de pe. de q̄ babes. §. excōmunicatio. v. casu. ij.

Casus sequentes vsq̄ ad casum. xlvj. sunt in clementinis.

Casus .xxxv. est in cle. vnica. de seq̄. pos. vbi excōicant oēs q̄ sequestrationē q̄ dz fieri per ordinariū loci de beneficio nō possesso pacifice p̄ triennīū integrū post sniam diffinitiuā ꝑ possessorem apud sedem aplicam dumtaxat in petitorio vel possessorio ꝓmulgatam impedire. vel fructus sequestratos q̄ supsunt oneribus tenētis seq̄stratū bñficiū occupare p̄sumpserint a q̄ nō absoluant nisi vsurpata restituant z impedimentū remoueāt.

¶Quid si seq̄ster ꝓuertit fruct?i vtilitatē bñficij? R. 1
glo. Pau. z Zen. q̄ nō pōt ꝓpter vbū restituat.

Casus .xxxvj. est in cle. j. de sepul. vbi excōicantur oēs q̄ interdicti tpe in casib? nō cōcessis a iure. vel excōicatos publice seu maiori excō-

catione nõ minori ꝺm Inno.in.c.sacris.de sepul.aut nominatim interdictos. Intellige a diuinis ⁊ participatione sacramẽtoꝝ ꝺm Pau.qz interdicti a iurisdictione vel ab aliquo officio nõ priuant sepultura.vel vsurarios manifestos sciẽter sepelire ꝑsumũt in cimiterijs:nec debẽt absolui nisi ꝓus satisfecerint illis quibus iniuria facta est ad arbitriũ dyocesani.

1 ¶Utrũ ad incurrendũ ꝓdictã penã req̃rat ꝙ locus sit bñdictus? R. ꝺm Car.ibidẽ ꝙ sic: qz nõ dicit cimiterijs nisi ꝑ bñdictionẽ.arg.c.nemo.de cõse.di.j. Et ꝺverius.lz aliq̃ teneãt ꝯuũ:quoꝝ opi.põt esse vera qñ locus diu haberet ꝑ bñdicto:lz in veritate nõ esset.

2 ¶Quis dicit publice excõicatus? R. ꝺm glo.in.c.exceptionẽ.de excep.ꝙ si agit de pena incurrẽda respectu cõicantiũ ipsi excõicato intelligit si iudex tulit sententiã in loco vbi publice iudicare ꝓsueuit pñtibꝫ officialibus suis ⁊ partibus:vel altera absente ꝑ ꝓtumaciã:als secus.Sed glo.in.d.de.j.vult ꝙ ex q̃litate fori ⁊ ex multitudine astantiũ vel paucitate dicat publicum vel nõ publicũ.vñ ꝺm eandẽ glo.sepeliẽs occulte excõicatũ lz sciat nõ incidit in penã. Pa.in.d.c. exceptionẽ limitat bo cverũ qñ nõ esset excõmunicatus ꝺm modũ quẽ dicit glo.in.d.c.exceptionẽ. Aut si eẽt tñ sepeliẽs ignorabat ⁊ magis placet.q̃ ꝺo ad excõicatum dicit publice excõicatus exquo a iudice fuit excõicatus ipso ꝑsente vel cõtumaciter absente: lz non fuerit denũciatus ꝺm Pa.in.d.c.exceptionẽ.

3 ¶Quis dicatur nominatim interdictus vel excõmunicatus.vide.j.nominatim.

4 ¶Quid si vsurarius manifestus fecit cautionez? R. Car.in.d.de.ꝙ poterit sepelire licite.Et ita tenet glo. ⁊ Math.ibidem.

5 ¶Utrũ hec pena liget solũ humo vel tumulo imponẽtes an cõcomitãtesvel portãtes seu officiãtes? R. Pau.tenet ꝙ solũ tumulo imponentes.Ste.tenet ꝙ oẽs etiã ꝯcomitãtes.glo.dicit casum dubiũ. ego credo nisi fiat fraudulẽter ꝙ solum est excõicatus imponẽs in tumulo cum mandãtibus ⁊ auctoritatẽ ꝑstantibus simul cũ ꝑlatis dolose nõ ꝓhibentibus ꝫ ꝓmittẽtibus sepelire ⁊ officiãtibus ꝺm morẽ sepulture.

Casus .xxxvij.est in cle.j.de deci.vbi excõicant oẽs religiosi administrationẽ vel beneficia nõ habẽtes q̃ noualiũ aut alias decimas eccl̃ijs debitas:⁊ ad eos nõ spectãtes sibi appropriare ꝑsumunt:seu qui de aialibus familiarũ aut pastoꝝ suoꝝ vel alioꝝ etiã aialiũ immiscentiũ eoꝝ gregibus aut q̃ de aialibus q̃ in fraudẽ ecclesiarũ emũt:emptaq; vẽditoribus vel alijs ab ipis tenẽda tradũt. seu q̃ de terris q̃s tradũt alijs excolẽdas decimas soluere nõ permittunt aut ꝓhibent si post requisitionẽ factã ab eis quoꝝ interest nõ destiterint infra mẽsem.vel si de bis q̃ cõtra premissa vsurpare vel retinere ꝑsumpserunt infra duos mẽses ecclesijs damnificatis emendã nõ fecerint competentẽ nec debent absolui nisi antea satisfactionem condignã fecerint.

1 ¶Quid de decimis debitis ꝓuato ex ꝓuilegio vl̃ feudo? R.glo.ibidẽ non esse locũ isti pene.

2 ¶Quid si ꝓdicti lz nõ ꝓhibeant alijs:tñ ipi non soluunt decimas cũ debeant? R.glo.ibidẽ Pau.⁊ Zen. ꝙ nõ erũt excõicati aliter peiozis esset cõditionis q̃s laici non soluentes decimas.

Casus .xxxviij.est in cle.j.de sta.mo. vbi excõicant duo genera ꝑsonarũ. Primo oẽs monachi ⁊ canonici regulares administrationem aliquã nõ habentes q̃ sine licẽtia spãli suoꝝ prelatoꝝ se transferũt ad curias ꝓncipũ vt damnũ aliqꝺ suis ꝑlatis aut monasterijs inferat.vbi no.ꝺm glo. ⁊ car. ibidẽ ꝙ ad incurrendũ banc penã duo requirunt. Primum ꝙ intrauerint curiã: qz ex solo exitu clausti ob banc cãm nõ ligarent. Scõm qꝺ requirit ẽ vt cã dãnificãdi monasteriũ vel ꝑlatũ curiã intrauerint.vnde lz damnũ nõ intulerint.vtputa qz penituit eos. tñ ex q̃ ꝓpter bãc cãm curiã intrauerũt ligant. licentiã ꝺo bẽ vel nõ bẽ nõ puto ponderandũ.vt dicit gl.ibidẽ.

¶Quid est administratio? R. Car.in.d.de. ⁊ lau. ꝙ ꝑ administrationẽ debem? intelligere ꝓceptionẽ tꝝliũ fructuũ:nõ aũt spũaliũ officioꝝ. 1

¶Item scõꝺ excõicant monachi q̃ sine licẽtia obtẽta abbatũ suoꝝ tenẽt arma intra septa monasterioꝝ. vt dicit Car. ꝙ septa est clausura monasteriꝝ quã nõ lz egredi nisi ꝺe licentia. 2

¶Quid si talis est abbas q̃ parit ꝓtumeliã creatoꝛi vel iniungit monachis intolerabilia vel eos ꝓsequit odio capitali:poterũt ne monachi sine licentia arma sumere si alijs remedijs nõ possunt sibi prouidere? R.Car.ibidem ꝙ sine predicta pena possunt assumere.xj.q.iij.c.iulianus. 3

¶Quid si tenẽt arma in aliq̃ monasterio nõ in suoꝝ R.ꝙ nõ erũt excõicati.⁊ no.ꝙ noie armoꝝ intelligũtur ea q̃ cõiter sunt ad inuadendũ vel ꝺefendendum. Si ꝺo essent talia quibus possent vti vt armis vel vt instrumẽtis:sicut baculus:lapis:furcha ⁊ hmõi.tunc talia sumunt significatum ab intentione deferentis. Item no.ꝙ ꝑfati casus non habẽt locum in alijs monachis nisi in nigris. 4

Casus .xxxix.est in de.attendentes. ꝺe sta.mo. vbi excõicant impedientes visitatoꝛes monialiũ quarũcũq; ⁊ etiã canonicoꝝ regularium in bis que ptinent ad officiũ visitationis earundẽ. Vbi no.ꝺm Car.ibidẽ ꝙ ad incurrẽdũ ꝓdictã penã opꝛet. Primo ꝙ impedimentũ effectualiter ꝑsteꝛ. Scõꝺ ꝙ admonitio vt desistant sit eis facta ꝑ visitantẽ. Tercio ꝙ monitio nõ ꝓcedat impedimẽtũ:als nõ ligarentur ista pena.Et dicit sufficere vnicã monitionẽ etiaz generaliter factã:dũmõ fiat a visitante.

Casus .xl.est in de.j.de reli.ꝺo. vbi excõicantur oẽs statum bigbinarũ assumẽtes vel alsumptũ sectantes. Scõꝺ excõicant religiosi q̃ dictas bigbinas fouẽt in eoꝝ statu seu vt assumant dictum biginatum dant eis consilium fauorem vel auxilium directe vel indirecte.

Casus .xlj.est in de.vnica.de ꝑsan.⁊ affi. vbi ex cõmunicant oẽs sciẽter ꝓtrahẽtes mrimoniũ in gradibꝫ cõsanguinitat̃ vel affinitatis ꝓhibitis. Itẽ scõꝺo ꝓtrahẽtes cũ monialibꝫ. Itẽ tercio religiosi vel moniales aut clerici in sacris ꝓstituti ꝓtrahẽtes mrimoniũ cum quibuscunq;.

¶Quid si ignorauit qñ ꝓrit:ꝫ postea sciuit gradũ ꝓhibitũ? R.cũ gl.⁊ Car.in.d.de.ꝙ non ligat ista pena nisi ꝯbat ꝺ nouo cẽtũcũq; cobitet: lz peccet mortalr. 1

¶Utrũ ꝯbẽs cũ impubere sibi ꝓsanguinea vel affine liget ꝑdicta pena? R.Car.⁊ Lau. ibidẽ ꝙ non ligat: qz spõsalia potius isti iuris interꝓtatiõe ꝯbũt q̃ mrimoniũ.c.vnico.de despon.impub.li.vj.⁊ ꝯbẽtes spõsalia nõ ligant ꝑdicta pena.vt tenet gl. Ste. ⁊ Pau. ibidẽ.Quod intellige nisi per copulã carnalẽ efficiat 2

¶Utrũ ꝓtrahẽs cũ furiosa sibi (matrimoniũ. affine liget ꝑdicta pena? R.ꝙ non. 3

¶Quid si solum ꝓtrahit per ꝛba de pñti:sed nõ consummauit? R.glo.ꝙ nihilominus ligatur. 4

5 ¶Quis dicat religiosus vt incidat in istam penam: R. glo. q̄ quilibet tacite vel expresse professus aliquam religionē approbatam.

Casus .xliij. est in de. nolētes. ō bereti. vbi excōi cant oēs inq̄sitores seu cōmissarij sup bereti deputati: q̄ ꝓtextu officij inq̄sitiōis q̄cunq; mō illicito pecuniā extorquēt ab aliquib⁹. Itē scdo si scienter p̄dicti acceptēt bona eccliaꝝ. Itē tercio si fisco etiā eccle ob clericoꝝ delictū applicēt bona ecclesiaꝝ vt dicit Car. q̄ hec pena nō cōprehēdit eos. ⁊ est verior opi. ꝫ aliq̄ p̄dicāt. Itē dicit q̄ nōie pecunie intelligē q̄cunq; extimabile. facit. l. j. ⁊. ij. C. de ꝑsti. pe. ⁊. j. q. iij. p totū. Itē dicit q̄ solū ꝺꝫ locū ista pena q̄n ꝓtextu officij hoc faciūt. Et aduerte q̄ p̄dicti nō p̄nt absolui ꝓterq; in mortis articulo: nisi prius satisfecerint de pecunia sic extorta nec ꝓuilegiū aut pactum vel remissio valet ꝓtra hoc. vt in. d. cle.

Casus .xliij. est in de. vnica. de vsur. vbi excōicā tur ptātes: capitanei: rectores: cōsules: iudices: cōsiliarij: aut alij q̄uis officiales quarūcunq; cōitatū q̄ faciūt statuta scribūt vel dictāt q̄ vsure soluant: aut q̄ solute nō restituant cū repetunt. Item scdo q̄ scienter iudicare ꝑm illa statuta ꝓsumpserint. Itē tercio si p̄dicta statuta bacten⁹ edita de libris cōitatū ipaꝝ non deleuerint si bñt ptātē sup ꝺ infra tres menses. intellige tam de ptāte iuris q̄ facti ꝑm glo. ⁊ Car. ibidē. Itē q̄rto q̄cunq; p̄dictoꝝ p̄sumētes obseruare p̄dicta statuta seu ꝓsuetudines effectum eoꝝ bñtes q̄q̄ mō. Sz alij a p̄dictis seruātes talia statuta nō sunt excōicati ꝑm Car. ibidē. Itē nota q̄ is q̄ scribit vel dictat vt incidat in penā p̄dictā oportet q̄ hec faciat tanq; officialis ꝑm Pau. aliter nō ligaret. Similiter non ligat scribens sententiā cōformē statuto nisi poneret tenor statim in sententia.

1 ¶Quid si faciūt statutū ꝓpter vsurarios repmēdos vt nō exigāt nisi tñ: R. glo. ⁊ Car. q̄ nō liganť.

2 ¶Quid de dñis q̄ cū iudeis vsuras exercētibus pacta faciūt: R. Car. ibidē q̄ sic sunt excōmunicati ꝑm Pau. maxime si vsure exigant a xp̄ianis sicut q̄n faciunt pacta cum xp̄ianis vsurarijs.

Casus .xliij. est in de. cupiētes. de pe. vbi excōicant oēs religiosi mēdicātes q̄ loca de nouo accipiūt ad habitandū. Itē scdo p̄dicti q̄ accepta loca bucusq; mutāt vel trālferūt in alios q̄is titulo. de q̄ dic vt. j. loca. Aduerte tñ q̄ ls sit nouum qđ fuit: ⁊ postea reficit. vt no. xviij. q. ij. de monachis. tñ ꝑm Car. hic nō ꝓhibent loca destructa reficere Limitat Pau. verum nisi ipa loca desierint esse de eoꝝ dominio: ⁊ postea ex nouo iure acquirūt.

1 ¶An āt p̄dicti mēdicātes possint augmētare loca iā capta: R. Lap. ꝓsilio. 188. q̄ sic: sine p̄dicta pena. Facit. c. fi. de ꝓcef. p̄dē. li. vj. ⁊. c. ꝓsuluit. de iudeis. ⁊ de. j. de sup. ne. ꝓla. q̄ aliud est de nouo cape aliud augmētare. ītē rea hic nō accipit locus vt in. l. locus. ff. de v. sig. ſ capit ꝓ alio loco diuerso pluraliter. vñ ꝓpt augmentatiōz nō dicunt hīe duo loca. Itē tercio ibidē excōicant oēs religiosi q̄ aliq̄ ꝓferre ꝑsumūt in ꝑmonibus suis vel alibi ista intentione. vt a decimaꝝ debitarū ecclesijs solutiōe retrabāt audiētes. Ad tria reꝙrunt vt incidāt in p̄dictā penā. Primū q̄ dicāt intētione retrabēdi. Scdm q̄ decie a q̄b⁹ retrabere itēdūt sint debite. Tercū q̄ dicāt ꝓsonis audiētib⁹ q̄ ex debito debeāt soluere dictas decias. Itē q̄rto ibidē excōicant oēs religiosi q̄ p̄dicare ꝑsumpserit negligētia nō purgata de ꝓsona faciēda circa decias nō soluētib⁹ ꝓsitētib⁹ vt soluāt. Pro q̄ est sciēdū q̄ in. d. cle. p̄cipit sub terminatōe maledictois etne q̄ in ꝑma dñica q̄rta ⁊ vltia q̄dragesime ⁊ festis ascēsiōis dñice. pēthe. natiuitaꝝ bti Joh. bap. assumptionis ⁊ natiuitaꝝ btē ṽgis Marie p̄dicādo pplis si a ꝓlatis ecclia aut eoꝝ vicarijs vel loca tenentib⁹ eorundē fuerit req̄siti audiētes exp̄sse de solutiōe deciaꝝ informēt. Itē scdo p̄cipit p̄dictis religiosis q̄ req̄siti a p̄dictis ꝓsciam faciāt illis quoꝝ ꝓfessiones audiūt q̄ decias soluere nō omittāt. q̄ si post talē req̄sitōz scienter postposuerit cōfitētib⁹ ꝓsciaz facere de hmōi soluēdis decimis tādiu ab officio p̄dicatiōis ipo facto sunt suspēsi nec ꝓfitentib⁹ ipis nō fecerint ꝓsciam: si ꝺ ipm sibi dicēdi cōmode facultatē habuerint: ⁊ ideo ꝺ nō faciēdo predicando interim sunt excōicati ipso facto. oportet ergo q̄ ꝓsciam faciat sibi ꝓfitētib⁹ si cōmode p̄nt aliq̄s predicēt aliter nō euitāt predictā penam.

Casus .xlv. est in de. j. de sen. ex. vbi excōicātur oēs religiosi cuiuscūq; ordinis ⁊ p̄ditionis exītes q̄ interdictuz impositū a sede aplica vel a q̄cunq; ꝓlato qđ mr ecclesia seruat non seruauerint. Idē dic de cessationibus generalib⁹ a diuinis: ⁊ ligat hec pena etiā si interdictū sit nullum.

Casus .xlvj. q̄ aliq̄n est papal. aliq̄n epalis. aliq̄n nō. no. in. c. eos de sen. ex. li. vj. vbi illi q̄ a sniā canonis vel bois ꝓpē mortis piculū vel aliō impedimentū fuerint absoluti ab alio q̄ ab eo a q̄ de iure erāt absoluēdi si liberati a tali impedimēto q̄cito cōmode poterūt ꝓtēpserint se p̄ntare illi q̄ legittie tebebat eū absoluere ⁊ satisfacere ꝓut ab eodē eis iniunget ipo facto sniam excōicatiōis incurrūt: ⁊ ab eo solo poterūt absolui a q̄ a ꝑma excōicatōe erāt absoluēdi. Idē dic de illis q̄ cū absoluunt a papa vel legaq̄ ipius a q̄buscūq; sentētijs iniūgit eis vt se ordinarijs aut alijs q̄buscūq; repnētēt ꝓ susceptiōe pnie vel ꝓ satisfactiōe ipēdēda bis quib⁹ iniuriā fecerūt si nō faciunt q̄ꝑmū cōmode poterunt eandē sniam ipo facto incurrunt. de quo vide. S. absolutio. iij. ſ. xvj. Et aduerte hic qđ Jo. an. dicit q̄ istud habet locum tam in sniis iuris q̄ bois. ⁊ ita sequunt dñi de rota.

Casus .xlvij. q̄ est aliq̄n papalis. aliq̄n epal. aliq̄n nō est. in. c. nup. ⁊ in. c. si ꝓcubine. de sen. ex. ꝓtra participantes cū excōicatis. de q̄ dic vt. j. excōicatio. viij. ſ. j.

Casus alius est ꝓ extrauagantē pauli scdi post tū sub rubri. de re. ec. nō alie. vbi excōicā tur alienātes res ecclīasticas siue faciētes pactū ꝓ qđ ipoꝝ dñiū trālferat ac oēs ꝓcedentes bypothecātes infeudātes vel in empbyteosim ꝓcedētes aut locātes nisi in casib⁹ a iure ꝓcessis: exceptis fructib⁹ ⁊ bonis q̄ seruādo seruari nō p̄nt. Itē scdo excōicant q̄ taliter

¶Sūt ⁊ multi alij casus ex- (alienata recipiūt. 8
cōicationū tā papales q̄ ꝓ statuta ordinarioꝝ i eoꝝ dyocesibus ꝓmulgati quos omitto breuitatis causa. ⁊ etiā ꝓpter ea que inferā in sequēti questione.

¶Pro declaratione omniū p̄dictoꝝ casuū tā in isto 2
c. q̄ in duob⁹ p̄cedētib⁹ q̄runt infrascripta.

¶Utrū ignorātes p̄dictas snias excōicationū ligent 3
q̄ ad deū ⁊ ꝓsciaz faciēdo vl omittēdo id ꝓpē qđ snia excōicatōis iponit: R. Aut ignorātia ē affectata crassa vel supia: ⁊ sic ligarent ꝑm cōiē doc. ꝓ tex. clarū i. c. vt aiaꝝ picul. de ꝓstit. li. vj. Aut ignorātia nō ē affectata: nec crassa aut supia. Et sic q̄ ad foꝝ ꝓscie. ex no. in c. cognoscētes. de ꝓsti. ⁊ in. c. a nob. el. j. de sen. ex. ⁊ in d. c. vt aiaꝝ. distinguo. Aut id qđ cōmittit vl omittit

l

ꝓpter qđ excõicatio infligit nõ est ꝓhibitum vel ꝑcepcum a lege diuina. sed tolũ a iure positiuo vel ꝑ statutũ. Et tuc talis ignorãs nõ ligat ſnia excõicationis qz ad eã incurrendã requirit dolus verus vel ꝓsumptus: sicut est lata culpa. l. qđ nerua. ff. depositi. Ꝫ tenet Jo. an. in. c. ꝗte. eo. ti. in nouella. vbi dicit notabile vbũ. Nõ q in hñc vel quẽcunq canonẽ nullus incidit: nisi sit in dolo. Hoc idẽ tenere videt Jnno. i. c. cũ medicinal. eo. ti. li. vj. t facit qđ no. Bar. in. l. q̃cũq. C. de ser. fug. vbi dicit q vbicunq loq̃mur de pena capitali vel corꝑali subintelligit dol⁹. de Ꝫ vide. j. pena. §. vj. ergo a fortiori subintelligit in excõicatiõe q̃ punit aliam. Cũ ergo talis nõ sit in dolo vero. vt pz. §. dolus. §. j. nec ꝓsumpto: qz nõ ignorat crasse nec supine: qđ est lata culpa: ꝯ nõ ligabit ſnia excõicationis. Facit qđ no. Jnno. in. c. nouerit. eo. ti. vbi dicit q faciens statutũ cõ ecclesiasticã libertatẽ ignorans fore cõ ecclesiasticã libertate nõ ligat ſnia excõicationis. Jtẽ Ꝫ pz ꝑ ea q̃ no. in. l. q̃ cõ. t in. l. si q̃s inceſti. t in aut. in cestas. C. de incest. t inuti. nup. vbi ptz q ignorãtia iuris excusat a pena imposita veritas nuptias cõtracti. facit. l. si adulteriũ cũ incestu. §. j. ff. de adult. Aut id qđ cõmittit vel omittit ꝓpẽ qđ excõicatio infligit ẽ cõ legẽ diuinã t cõmittẽs scit fore cõ legẽ dei: lz ignoret eã ꝓhibitũ ꝑ ius cõe vel ꝑ decretales aut statuta q̃cunq. t in Ꝫ est diuersitas inẽ doc. Nũ glo. in. d. c. a nobis. t Bar. in. l. cũctos pplos. C. de sum. tri. t fi. catho. videtur tenere q ligat: qz est in dolo faciẽdo rẽ quã scit sibi esse ꝓhibitaz. ꝑ quib⁹ facit. l. nec exemplũ. C. ad. l. cor. de fal. t. c. cũ illoz. in fi. eo. ti. hui⁹ opi. videt etiaz Sco. in. iiij. di. vj. Contrarium tenet Jo. an. in. d. c. vt aiarum. t q̃ ad excõicationẽ rñ. Anto. t Pa. in. d. c. a nob. t Be. in. d. c. vt aiaz. Sed ꝑ pcordia sic distinguo Aut loq̃mur de excõicationib⁹ q̃ infligunt a iure cõi. aut ꝑ extrauagãtes vel statuta q̃cunq sup facto dãnato a lege diuina q̃ cõiter in dyocesib⁹ publicant et sciunt vt est illa de nõ cõtrahẽdo in gradu ꝓhibito: de nõ verberãdo clericũ t similib⁹. t sic ligat: qz est lata culpa ignorare qđ oẽs sue ꝓditionis sciunt. qz si est bõ boni sensus nõ ignoraret talia si faceret q̃ cõit homines sue ꝓditionis faciũt. s. si iret ad ecclesias et ad ꝓdicationes t silia ipa nõ ignoraret. Cũ ꝯ talis nõ sit extra culpã ignorãtie: sic nõ euitabat penã. t sic intelligo t limito gl. t Bar. tenẽtes q nõ ligant. Aut loq̃mur de excõicatiõibus iuris cõis t extrauagantiũ vel statutoz quozũcunq sup facto dãnato a lege diuina q̃ cõiter nõ publicant in diocesibus nec sciunt. Et sic cũ talis ignorãs sit extra oẽm culpã ignorãtie nõ ligabit pena excõicationis: nisi sit ꝓsona cui ex officio iꝑ rare sit ꝓhibitũ. t sic intellige t limita Job. an. t do. Anto. cũ ceteris q̃ tenẽt q nõ ligat ſnia excõicationis Nõ est: qz ꝯtitas pene dz ꝓportionari ꝯtitati culpe. c. felicis. de pe. li. vj. § talis peccãs solũ offendit legẽ diuinã ꝑ quã se scit facere nõ aũt offendit ꝓditorem canonis: cũ ipm canonẽ ignoret t sine oĩi culpa. ꝯ solũ debet puniri pena legis diuine quã ꝓuaricat non pena excõicationis q̃ nõ ligat: nisi rõne ꝓcẽptus regulariter. vt in. c. sacrũ. eo. t. c. nemo epoz. xj. q. iij. cũ similibus. q̃ ꝓcẽptus nõ est in casu nro q̃ ad canonẽ vl̃ statutũ qđ ignorat. qrvbi dat ignorãtia cessat ꝓcẽpt⁹ ꝑm dñm Anto. i. d. c. a nob. Facit. c. fi. q̃ matri. accu. pos. Jtẽ qđ no. Jnnocẽ. t docto. in. c. si vo. el. ij. eo. vbi ptz q pcuties clericũ ignorãs clericũ esse nõ est excõicat⁹ lz faciat factũ dãnatũ. l. diuina. qz nõ ꝓtenit canonem cũ ignoret clericũ esse: t sic nõ ligat. Hec obstat qđ se pe in excõicationib⁹ dr q sufficiat affectio in valuis sancti Petri rome. qz id debet intelligi q̃ ad ꝓsumptiones ꝓtentiosi vel q̃ ad illos q̃ sunt in culpa vt nõ possint publicari in eoz terris. Aliter seqret q libet teneret habere ꝓcuratorẽ in curia vel studere iuri canonico: qđ est impossibile multis.

¶ Utrũ mandãs fieri aliq̃d qđ ꝓhibet aliq̃ ꝑfatarũ excõicationum sit ipso facto excõicatus? Rñ. ꝑm distinctionẽ. de qua. j. Mandatum. §. j. 4

¶ Sed q̃d si qđ mãdauit nõ habuit effectũ? Rñ. q nõ est excõicatus in nullo casu ꝓdictorũ nisi solũ in illo. de quo. s. in casu. xxj. scz in. c. j. de homici. in aliis aũt casib⁹ vt incidat in excõicationẽ non sufficit q solum mandauerit: s oportet q effectus mãdati sequat. vt no. in. c. felicis. ꝺ penis. li. vj. ꝯ Bof. t alibi ꝑ doctores 5

¶ Utrũ ratũ habẽs maleficiũ qđ aliqua ꝓdictarũ excõmunicationũ ꝓhibet ligẽt silr cũ faciente? Rñ. q ligatur si tñ interueniant que requirunt vt ratihabitio habeat locũ. que vide. s. ꝓsentire. §. iiij. 6

¶ Utrũ consulẽtes vel fauorẽ dantes inducẽtes alios ad aliqđ ꝓdictoz faciendum similiter sint excommunicati? Rñ. q nõ: nisi vbi expꝛimit etiã ꝓ dantes cõsilium: auxiliũ: vel fauorem: t excepto si darent consilium: auxiliũ: vel fauorẽ ad factum damnatuz post ꝓ ille cui dant ꝓsilium auxilium vel fauorem iã est ligatus: quia sic ligarent eadem pena: t ab eodem effent absoluendi. vt in. c. nuper. de senten. ex. t. j. excõmunicatio. viij. §. j. 7

¶ Quero de quo ꝓsilio intelligit qñ excõicatio infligitur cũ dantibus ꝓsilium? Rñ. vt colligo ex Car. in clesi quis. de penis. q intelligit de fraudulẽto ꝓsilio non de nudo qđ nihil adiecit ad pctiñ. vt no. in. d. c. nup. in glo. ij. t in. c. sicut dignuz. de homici. Et dicit Pau. q ꝓsiliũ ꝑstat suadẽdo: rogando: mandãdo: instituẽdo: vel vtilitatẽ inde secuturã oñdẽdo. vt no. Jnno. in. c. ad audientiã. de homici. Jtẽ dicit Pau. q ex nudo cõsilio regulariter q̃s nõ tenet. vt in sti. mãdati. §. tua tñ gra. Et dr nudũ ꝓsiliũ vel simplex fauor illius q̃ ad maleficiũ faciendũ nihil adiecit: puta qz sic oĩno faceret t cũ tãto aĩo: s vbi q̃s magis efficaciter inducitur: lz alis esset facturus: tũc nõ est nudum cõsiliũ nec simplex fauor vt elicio ex glo. in. d. c. felicis. Jtem no. ꝑm Pa. in. d. c. felicis. q ad incurrendã penã excõicationis oportet q consiliũ fauor vel auxiliũ sint circa factum damnatũ ꝑ qđ incurrit excõmunicatio. qz si esset circa alia non haberet locum. 8

¶ Quis dicat defensor vel receptator habes. j. bereticus. §. xxiij. cũ sequẽtib⁹. t ꝑm ꝓdictã declarationez ligabunt in quocunq de ipis fit mẽtio specialis. 9

¶ Quis dicat socius? Rñ. glo. Car. t Pau. in. d. c. felicis. q est ille q̃ aliquid cooperat ad actũ damnatum vñ nõ q qñ sunt plures ad delinquendũ t nullus est ꝓncipalis tũc dicunt agentes. s qñ vnus est ꝓncipalis t alius cooperãs: tũc stricte dr socius in censuris lz large socius criminis dicat tripliciter. s. pcomitans. faciens t nõ corripiẽs. vt. xxj. q. iij. ita plane. lxxxvj. dicentis. t in. d. c. sicut dignum. §. ij. t tales regulariter non puniunt eadem pena. 10

¶ Queritur quia in plerisq casibus excõmunicationũ ꝓdictarũ dr q non sunt absoluẽdi nisi prius satisfecerint vel aliud fecerint. Utrũ teneat absolutio ante satisfactionẽ t impletionẽ illoz que mandant in dictis casibus? Rñ. t pro regula est tenendũ q vbicunq ius vtitur isto verbo põt negatiue q tunc absolutio impenda ꝓtra id qđ sic imponit est nulla: vt ptz ꝑ glo. in re- 11

gula ꝓma.de reg.iur.li.vj. Idē dic qñ canon vtiť ꝛbo nō valeāt.ꝛ tales casus sunt.xj.ꝛ.xiij.ꝛ.xvij. ꝛ oēs casus sequētes vsq; ad casum.xxxj.inclusiue.s. excōicatio.v.ꝛ.xlij.s.excōicatio.viij. vbi aūt canon vtiť ꝛbo nullatenus.tūc ꝯm Zen.in cle.vnica.de seq̄.nō valet. sed ꝯm Lar.ibidē vz. Sed ego dico q; vbi alīs absolutio alicui ꝓtinet de iure:tūc tenet absolutio si omittať qđ ꝓcipit canon fiendū q̄tumcūq; vtať verbo nulla tenus: aut ꝛbo nō mereať:vel non absoluať. sed vbi absolutio de iure non cōpetit tali.puta q; cōditor canonis sibi vel alteri reseruauit.ꝛ solum ꝓcedit in aliquo casu.verbigr̄a i articulo mortis ꝛ bmōi sub aliq̄ forma sit sub q̄buscunq; verbis velit: tunc non valet absolutio nisi seruata modificatione seu forma in ipo canone exp̄ssa.facit glo.in cle.j.de iurepa.in verbo inbibentes.qđ no.bene.

Excōmunicatio.viij. de participantib⁹ cū excōicatis maiori excōicatione.ꝛ q̄ diuersimode participať diuersas inferā questiones ꝑ quas intelligere quis poterit quādo participando ligatur maiori excommunicatione vel minori:aut quando licite ꝛ sine peccato participat.

1 ¶ Utrū participās cū excōicato in crimine incurrat aliquā censurā? R. q; aut excōicatus cū quo participat est excōicatus cum dātibus ei auxilium ꝓsiliū vel fauorē.ꝛ tūc si participat in eodē delicto siue añq; sit excōicatus siue post.s.dando auxiliū ꝓsiliū vel fauorē ad ipm faciendū vel ꝓtinuandū:sic ligať eadē sententia excōicationis ꝛ ab eodē solo pōt absolui a quo pōt excōicatus cum quo sic participauit. aut talis nō est excōicatus cū dantibus ei auxiliū.ꝓsiliū vel fauorē.ꝛ tūc si participat cū eo dando auxiliū ꝓsiliū vel fauorē in facto dāpnato anteq; ille cōmiserit factū ꝓpter qđ excōicatus est:sic solū peccat mortaliter. Si autez participat postq; ille cōmiserit factū damnatum ꝛ est excōmunicatus:sic ligatur eadem excōmunicatione. ꝛ ab eodem poterit absolui a quo pōt excōmunicat⁹ cum quo participauit.ꝛ sic intellige.c.nup.ꝛ.c.si concubine.de sen.ex.

2 ¶ Quid si participat non in eodē delicto ꝓpter quod excōicatus est ille cū quo participat sed in alio peccato mortali? R.q; peccat mortal'r. ꝛ solum est excōicatus minori excōicatione:nisi talis fuisset excōicatus a papa cum participantibus ei in casibus non cōcessis quia sic ligaretur eadem sententia.si aūt esset excōmunicatus cum participantibus ab inferioribus a papa dic vt.s.Excōmunicatio.iij.§.xvij.

3 ¶ Utrū participās in diuinis ligeť eadē censura? R. q; aut talis cū quo participat fuit excōicatus sententialiter ꝛ nōiatim a papa.ꝛ sic si sunt clerici.dic vt.s. Excōmunicatio.v.casu.iiij. Si ꝛbo non sunt clerici.dic q; peccant mortaliter.ꝛ sunt excōicati solū excōicatione minori.ar.c.significāte.e.ti.ꝯm cōem opi.doc.in.c.sacris.qđ me.cā. Aut est excōicatus a q̄cunq; inferiori a papa ꝛ denūciatus. ꝛ sic clerici ꝓticipātes i diuinis peccāt mortaliter. et ē eis interdict⁹ ingressus eccl̄ie. vt habes.j.Suspēsio.j.§.xxiij. Laici ꝛbo solū peccāt mortal'r. Aut ē excōicat⁹ gñaliter a papa vel a q̄cunq; alio ꝓlato seu a canone vel ꝑ statutū.ꝛ sic tā clerici q̄ alij nō peccāt.nec sunt excōicati etiā minori excōicatione.nisi sit talis excōicatus ꝑ sacrilega iniectiōe manuū in psonā eccl̄iasticā ita notorie q; nulla possit tergiuersatione celari.ꝛ ß ꝑ extrauagantē factā in ꝯcilio cōstantien̄. sub Martino.v.ꝛ vt dicit Archi. Flo.in summa sua:habuit ip̄e a duob⁹ notabilib⁹ fidedignis q̄ fuerūt p̄ntes.q; fuit acceptata i dicto cōcilio ab oīnibus.ꝛ ē ꝓpetua.fuit etiā vt habui ego a fidedignis ꝓfirmata ꝛ approbata i ꝯcil'.pstātien̄.cui⁹ tenor talis est.Ad euitandū scādala ꝛ mlta pricula q̄ ꝓsciētijs timorat⁹ ꝓtigere p̄nt xp̄ifidelib⁹?:tenore p̄ntiū mīricorditer indulgem⁹.q; nēo diceps a cōione alicui⁹ sacrorū admiſtratōe vl'a receptōe aut alijs q̄buscunq; diuinis int⁹ ꝛ ex ꝓtextu cuiuscūq; cēsure aut sñie ecclesiastice a iure vel ab boie gñaliter ꝓmulgate teneať abstinere vel aliquē vitare.aut interdictū ecclesiasticuz obseruare:nisi sñia vel cēsura bmōi fuerit illata ꝑ ꝓsonā.collegiū.vniuersitatē.eccl̄iam.cōitatē vel locū certū a iudice publicata vel denunciata spāliter ꝛ exp̄sse ꝓstitutionib⁹ ap'licis ꝛ alijs i ꝓiuū faciētib⁹. nō obstātib⁹ q̄buscūq;.saluo si quē ꝓ sacrilega manuū iniectione i clericū sñiam latā a canone adeo notorie ꝓsistererit incidisse:q; factū nō possit aliq̄ tergiuersatione celari. nec aliq̄ suffragio excusari. nā a cōione illi⁹ licet denūciatus nō fuerit:volum⁹ abstinere iuxta canonicas sanctiones.hec.d.extrauagans.

¶ Utrū participātes cū ꝓdictis excōicat⁹ nōiatim de 4
nūciatis a q̄cunq; ꝓlato i alijs q̄ in crimib⁹?ꝛ diuinis peccēt mortaliter? R. Pa.in.d.c.sacris.recitat diuersas opi.ꝛ dicit q; cōis opi.est q; solū peccat venial'r. ꝛ est excōicat⁹ minori excōicatiōe nisi i sex casib⁹. Quorū ꝓm⁹ est qñ cōicat in ꝓtēptū clauiū. Scd̄o ꝑ preceptū supiorīs.ar.c.ij.de ma.ꝛ obe. Terci⁹ qñ in diuis. Quart⁹ qñ i crimine mortali. Quint⁹ qñ est excōicatus cū participātib⁹ sibi. Sextus si cōio sit nimis frequēs. Et lz p̄dicta opi.sit satis rōnabilis.tū magis mihi placet opi.s.Bo.in.iiij.di.xviij.q.pe. q; tenet q; solū peccat mortal'r in duob⁹ casib⁹ cōicans in actu exteriori alijs a crimine ꝛ a diuinis.s.qñ cōicat i ꝓtēptū sñie late.aut scd̄o qñ credit ꝓbabiliter q; ex tali cōione sñia venit in ꝓtēptū. Sz si ꝓbabiliť ertiat q; sñia nō magis ꝓtēneť ex sua cōione ꝛ cū tiore ß facit ex q̄dā affabilitate aut pusillanimitate ꝛ bmōi: sic solum peccat venial'r.ꝛ ligať minori excōicatione. cū q; sñia ꝑcor. Tho.in.iiij.ea.di.q.ij.ar.iiij.ꝛ Pe.ea.di. Intelligē p̄dicta si cōicat i ꝓhibitis q̄ sē vltra crimē ꝛ diuina ista q̄ ꝓtinenť i isto ꝛbo. Os orare vale cōio mēsa rigať. Os.i.locutio quā Guido ꝛ Hugo in.c. qñ multos.xj.q.iij.extendūt etiā ad lr̄as recipiēdas vel mittēdas.ꝛ nūcios ꝛ mūera. Assurgere aūt vel ei reuerē tiā facere aut iclinare se salutāti vel mouere labia dū mō nihil dicat:nō inducunt mīnorē excōicationē ꝯm ꝛor. cū pene sint restringēde p regulā odia. de re.iu. li.vj. Orare.p ß ꝓhibeť nō solū ꝓticipatio i diuinis ꝛ sacris:ß ꝛ etiā ne q̄s oret i eccl̄ia vl' ex sil' cū excōicato. Dicit tn̄ Inno.in.d.c.nup: q; si excōicat⁹ sit in eccl̄ia vel i alio loco nō cā orādi ß ꝑ alio negocio:q; nō ꝓhibeť q̄s ibi orare cū in oīone sibi nō cōicet.ꝛ placet mihi.lz Host.ibidē teneat ꝑiū. Vale. p ß ꝓhibeť salutio q̄libet fiēda excōicato.ß loco ei⁹ vz dicere.de⁹ emēdet vos.vl' si scribit loco salutationis dicat. spm̄ sani oris ꝓsilij ꝛ bmōi.q; sic nō est ip̄m salutare mō q̄ ꝓhibeť cōio. ꝑ ß ꝓhibeť ne q̄s facto cōicet excōicato. puta coopando in aliq̄ exercitio:vl' bitādo i domo cū excōicato. Dicit tn̄ Inno.in.d.c.nup.q; si ego et ipse excōicat⁹ sum⁹ in aliq̄ domo.ego ꝑ meis negocijs: et ip̄e ꝑ suis:q; nō dicor cōicare ei.ß qñ ego ꝛ ip̄e sil' pro eodē negoc o cohabitamus. Sil'r dicit q; si ego ꝛ ipse haberem⁹ vnā solā camerā cōem q; liceret mihi in ea cū eodē excōicato iacere.comedere ꝛ bmōi:dūmō nō

cõicẽ ei in eadẽ mẽsa: nec in eodẽ lecto aut locutione vel oõne. Mẽsa. ꝓ hoc ꝓhibeť comestio vel potatio cũ excõicato. ⁊ de his omnibus habeť. xj. q. iij. sicut. ⁊ in tribus. c. se. ⁊ nõ. in. d. c. nup.

5 ¶ Sunt multe ꝑsone q̃ licite cõicare ꝑnt cũ excõicato. de quib⁹. xj. q. iij. c. qm̃ multos. q̃ cõprehẽdunť his versibus. Utile. lex humile. res ignorata. necesse. Nec anathema quidẽ faciũt ne possit obesse.

6 ¶ Utile. s. cũ q̃s participat ꝓ sua vtilitate. puta petẽdo ab eo debitũ q̃ ei teneť. ex eo. c. si vere. ⁊ etiã in iudicio ꝓpter hoc põt eũ ꝓuenire. Itẽ ꝓpter vtilitatem aie excõicati. vicz eũ corrigẽdo vel inducẽdo ad penitentiã. lz etiã interponat alia ꝟbavt magis efficaciter possit eũ inducere. c. cũ excõicato. xj. q. iij. facit. c. cũ volũtate. e. ti. ꝓterea ad ꝓdicationẽ admittunť. de ꝑse. dist. j. c. epͣs. facit. c. rũso nr̃o. e. ti. excusanť etiã ꝓpter ℔ q̃ cã ꝓdicationis vel ꝓfessiõis habitãt inť eos ⁊ elemosynas recipiunt ab eis: qñ alͣs id facere bono mõ nõ põt eis nõ cohabitãdo. d. c. cũ volũtate. Itẽ licite possuꝫ participare cũ excõicato ꝓ salute aie mee ⁊ ꝓ vtilitate tpali. puta q̃rẽdo ab eo ꝓsiliũ: cũ alios peritos ℔e nõ possum. Dicit tñ Ray. q ℔ nõ sunt multũ laxãde habene: ℭ discrete ⁊ cũ intẽtione solũ vtilitatis ꝓdicte ꝓseq̃nde. ⁊ nõ alio mõ. Et tãdiu põt participare ꝓ salute aiarũ ipoꝝ excõicatoꝝ: q̃diu spem de eoꝝ correctione ꝓbabiliter habẽt ⁊ nõ plus.

7 ¶ Ex. s. mr̃imonij. ꝓterea vxor cohabitãdo viro et obediẽdo. cuius sit excõicatus nõ peccat nisi excõicatio esset inflicta ꝓpter tale matrimoniũ.

8 ¶ Sz nunq̃d licitũ sic sit viro cõicare cũ vxore excõicata: Rn. quidã dicũt q nõ. ℭ tu tene q sil⁹ licite cõicare põt. qz ad imparia nõ iudicanť vir ⁊ vxor. c. gaudemus. de diuor. verũ ẽ q si vir cũ debeat esse caput mulieris. xxxiij. q. v. hec imago. nõ inducit vxorẽ ad petẽdam absolutionẽ ꝑm q debet ⁊ teneť peccat mortaliter. c. negligere. ⁊ esset excõicatus minori excõicatiõe. secus qñ nõ põt eã cogere ⁊ suscepit necessaria ab ea vel efficereť peior.

9 ¶ Sz q̃d si vir vocat ad mẽsam excõicatũ nũq̃d mulier poterit licite cum eis comedere: Rn. q nõ: sed comedat in alia mẽsa diuersa ab illa.

10 ¶ Humile. sub ℔ excusanť filij. serui ⁊ ancille. Rod. tñ intelligit de filijs q̃ sunt in patria ptãte. sec⁹ de emãcipatis. qz teneńt euitare eũ: nisi ipi cõmensales eius essent: ⁊ ab eo necessaria haberẽt. qz sic excusarentur. Idẽ dicit Hug. de patre respectũ filij. q teneť vitare filiũ excõicatũ: nisi ab eo recipiat aliméta. ⁊ idẽ tenet Inno. qđ limitandũ puto qñ non facile põt aliunde

11 ¶ Excusanť etiã serui. ancil. (necessaria habere. le. rustici. seruiẽtes ⁊ oẽs alij subditi de familia excõicati q̃ non adeo curiales sunt vt eoꝝ ꝓsilio scelera ꝓpetreńt. tales em̃ ꝑsone exq̃ erãt añ sniam latã ad familiare obsequiũ exhibendũ astricti: excusanť cõicando etiã post sniam. c. inť alia. e. o. ti. Idẽ intelligas de nutricib⁹ ⁊ illis q̃ ꝓtraxerũt societatẽ vel alio mõ per aliquẽ contractũ eis erãt obligati. qđ limitat Host. ⁊ Ber. qñ sine eoꝝ incõmodo nõ possint abstinere. sil⁹ ꝓductor mercẽnarij facere põt q̃uis postea excõicať Idẽ dic de vasallis et babẽtib⁹ empbyteosim ab eis. q possunt eis reddere pẽsiones ⁊ alia ad que obligãtur ꝑm veriorem opinionem.

12 ¶ Sz q̃d dicem⁹ de illo q̃ vel ex ꝓtractu vel ex iuramẽto teneť aliq̃d soluere vel dare alicui in certo termino q̃ postea excõicať: Rn. q sup ℔ fuit diuersa opinioinť doc. ℭ mihi placet opi. Ho. q si talis obligat⁹ põt desistere a tali solutione vel datione sine suo incõmodo vel damno q non teneť. nec dz cũ excõicato ꝓticipare dãdo vel soluẽdo qđ ꝓmiserat. qz in oi iuramẽto vel obligatione subintelligiť ista clausula. s. si talis ꝓmãserit cui liceat cõicare ar. xxij. q. ij. ne q̃s. nec peccat nõ adimplẽdo qđ ꝓmiserat si facit ex zelo ecclesiastice disciplineſec⁹ si faceret solũ ex cupiditate auaricie. qz sic peccaret quo ad deũ.

¶ Quid si quis ꝙbat cũ excõicato: nunq̃d excusabiť 13
participando postea: Rn. q si hoc facit ex magna sua necessitate: puta qz nõ põt aliter viuere bono mõ sic excusať ꝓ. c. si ve. e. ti. Si aũt nõ fuit compulsus a tali necessitate: sic nõ excusabiť participãdo cũ eo: si mõ ꝓtraxit sciẽs eũ excõicatũ. hec eliciunť ex dictis doct. in. c. nos sanctorũ. xv. q. vj. ⁊ in. c. veritatis. de dolo et contu. ⁊ in. d. c. si vere.

¶ Res ignorata. s. qñ ignorãdo eũ excõicatum parti 14
cipat. qđ intellige verum nisi ignorantia sit crassa vel affectata. ⁊ sic non excusaretur.

¶ Sz q̃d si audiuit de aliq̃ q sit excõicatus: nũq̃d te- 15
neť eũ vitare: Rn. q aut ꝓbabiliter credit eũ excõicatũ. puta qz ℔ habuit a ꝑsonis grauib⁹ ⁊ fidedignis: et sic teneť. si aũt nõ credit ꝓbabiliť excõicatũ: sic nõ dz eũ vitare: ℭ deponat ꝓsciam. s. q non sit excõicat⁹. qz multi multa loquunť. ⁊ q̃ cito credit leuis est corde. q si nõ põt eam deponere: tenetur eum vitare. ar. c. inquisitioni. e. o. ti.

¶ Utrũ semel excõicatus sit spvitãdus: Rn. q sic: nisi 16
ꝑstet de absolutiõe ꝓ regulã semel malus. de reg. iur. li. vj. ⁊ est bonus tex. ꝓ ℔ in. c. ꝓposuit. de cle. excõ. mi. qđ limito q̃ ad ꝓsciam verũ: nisi esset talis ꝑsona de q̃ ꝓbabiliter posset credi dicto suo affirmanti se esse solutum. ar. c. ex parte. de offi. ordi.

¶ Necesse. ꝓpter necessitatẽ cõicãs excõicato excusa 17
tur. vñ si necessitas ẽ absoluta q̃ dz vix. sic clarũ est q excusat. ꝓ. c. sacris. c. de bis q̃ vi vel metus.

¶ Sz q̃d de necessitate ꝓditionata q̃ est metus: Rn. q 18
aut metus est talis q̃ caderet in ꝓstantẽ virũ. ⁊ sic ex tali metu ꝓticipãs etiã i diuinis nõ peccat. nec minorẽ excõicationẽ incurrit nisi participet in crimine. vel nisi cã excõicationis cẽt ꝓ fide defensanda. Rõ. qz ex q̃ q̃s nõ teneť obedire ꝓlato põcipiẽti q se exponat morti vel cruciatui ⁊ hmõi: nisi ꝓ fide ⁊ cõi salute: qũ alͣs nõ põt defensari. vt ꝓ. s. charitas. §. v. ⁊ j. religiosus. §. xxix. Sic nullus tenetur euitare excõicatos qñ id facere nõ põt sine tali ꝑiculo. qz ꝑceptũ de excõicatis vitãdis cũ sit iuris positiui: nõ põt ad ℔ ligare aliquẽ. Si aũt metus nõ sit talis. sic participans ex tali metu nõ euitat minorẽ excõicationẽ. ⁊ ꝑm ℔ intellige d. c. sacris. dũ dicit q ꝓ nullo metu dz q̃s peccm̃ mortale incurrere. qz nõ ꝓsupponiť talem facere ℨ ꝑceptũ qđ seruare teneť. vel dic q loquiť de participatione in crimine vel de metu q̃ nõ caderet in ꝓstantẽ virũ. ⁊ ꝑm põdictã distinctionẽ ꝓcor. doc. q̃ sunt varij in d. c. sacris. quia ad eam non aduertunt.

¶ Quid de necessitate victus ⁊ hmõi: nunquid talia 19
possint peti ab excõicato: Rn. q sic ꝑm cõiter doc. in. d. c. si vere. ⁊ in. c. inter alia. e. ti. vnde breuiter concludẽdo dico: q quãdo cõico excõicato non in eius favorẽ aut comodũ: sed ꝓ euitando meo damno vel subleuanda mea necessitate non incido in minorem excõmunicationem. dummõ non participem in crimine aut in diuinis extra casum iusti metus. arg. eoꝝ que no. in. d. c. nos põdecessoꝝ. ⁊ c. veritatis.

¶ Quõ debeo euitare excõicatuz: Rn. q aut est occul 20

tus: ꝛ sic debeo eũ euitare in occulto: puta exeũdo ecclesiam. fingẽdo aliã cãm ꝛ hmõi. ꝛ taliter ꝙ nõ ꝓdã eũ. ar. c. si tñ. vj. q. ij. ꝛ. c. cũ nõ ab hoie. eo. ti. Et voco hic occultũ excõicatũ illũ ꝙ cõiter habeꝫ ꝓ non excõicato licet aliꝙ pauci sciant. ꝛ nisi sit eius ꝓlatus ꝙ cũ eo cõicat. qz talis ꝓlatus teneꝫ eũ monere vt ecclìam exeat. ꝛ si nõ vult: ii põt ꝓbare debet eũ publice inere pare. Si vo est publice excõicatus: puta qz cõiter sciꝫ: sic debet eũ publice euitare. vñ si intrat ecclesiam causa oãdi vel audiẽdi diuina: dz eũ publice monere vt exeat. ꝙ si nolit: põt ad ꝑceptũ sacerdotis violẽter eiꝯ: si modo nõ immineat periculũ effusiõis sanguinis. vel saltẽ debẽt de ecclesia ipsi exire.

21 ¶ Quid faciet sacerdos si incepta missa ꝓpendit ibi excõicatũ esse? ℟. ꝙ si est occultus non debet dimittere officiũ. vij. q. j. nihil. limita nisi sit ꝓlat⁹ suus. ꝛ possit ẽ ꝓbare. qz tũc faciet vt dictũ est in. ℣. ꝑcedenti. si vo est publice excõicat⁹ si publice moneat eũ vt exeat: ꝙ si nõ vult exire. ꝛ sacerdos nondũ inchoauit canonẽ dz dimittere missaz. ar. c. ois. xxiij. q. j. ꝛ ẽ noie canonis intelligo a te igitur ꝛ vltra ꝑm Archi. in. c. de hymnis. de ꝓse. dis. ij. ℣quis dñs Alex. Ain. in. c. cum marthe. de cele. mis. recitat Inno. Hosti. ꝛ Pa. tenere ꝙ canõ incipiat a vbis ꝓsecratiõis. Si vo inchoauit: ꝓsequaꝫ vsqz ad sumptionẽ sacri. ℣ facta iterum moneat eum vt exeat. ꝙ si nõ vult exire dimittat post cõmunionẽ ꝛ in sacristia eam dicat.

22 ¶ Utrũ participãs cũ excõicato etiã ab inferiori suo vel a se ligeꝫ minori excõicatiõe? ℟. ꝑm Pa. in. c. cuz desideres. eo. ti. ꝙ sic si est inferior a papa. et addit ꝙ etiam si vellet eum habere ꝓ soluto nihilomin⁹ ligareꝫ. qz nõ põt eum tali mõ absoluere.

23 ¶ Utrũ excõicatio trãseat in tertiã ꝓsonã? ℟. ꝙ nõ: nisi qñ ꝑticipãtes ligaꝫ etiã maiori excõicatione.

Excõicatio vlti. de malis ℣ inducit maior excõicatio. vt oñdaꝫ quantuz est tumẽda. Ubi sciendũ ꝙ. xxj. mala inducit.

1 ¶ Prio ꝓuat ꝑticipatione aliorꝫ. nã excõicat⁹ teneꝫ euitare alios ꝑz Pa. i. c. nulli. de sen. ex. ꝛ ꝓtẽnẽdo euitare alios totiens peccat mortal'. facit. c. illud. de cle. excõ. mi. ꝛ. c. sicut. ij. q. iij. vñ licet excõicato possit causa bũanitatis in sustẽtationẽ vite. etiã non expectata extrema necessitate necessaria vite mistrari vt alimẽta vestes ꝛ hospitiũ ꝑm glo. in. c. qñ. xj. q. iij. tñ vtensilia ꝛ alia instrumẽta sine ꝙbus viuere põt non sunt ei ministrãda. Solũmõ ergo in casu in quo bõ ex precepto charitatis teneꝫ cõicare cũ eo põt ꝑm Theo.

2 ¶ Sco excludit boiem a sacramentis ecclesie. iij. q. iij. engeltrudam.

3 ¶ Tercio ꝓuat suffragio ecclesie. qõ suffragium ꝑm Theo. in. iij. di. xij. valet ad ℣ttuor. vicz ad augmentũ gre quã habẽt. ad merẽdã gram quã nõ habẽt. Ad ꝓtectionẽ rei habendã. ꝛ ad defensionẽ ab hostib⁹ ꝓ merendaz. Et ꝓterea dicit tradi sathane. in. c. audi. xj. q. iij. vñ sacerdos excõicatus non põt dicere dñs vobiscũ in officio. ar. c. nihil. xj. q. iij.

4 ¶ Quarto non potest interesse diuinis officijs aut cũ alijs orare in ecclesia. alꝫ peccat mortaliter. nec debet extra ita ꝓstare ꝙ audiat. de pe. ꝛ re. c. qõ in te. posset tñ solus in ecclesia orare.

5 ¶ Quinto excludit a regno celorꝫ. xxiij. q. j. qõcunqz ij. q. iij. nemo.

6 ¶ Sexto si ingerit se diuinis exñs in aliquo ordine irregularis efficit. vt. j. irregularitas. j. ℣. xl.

7 ¶ Septimo efficit infamis. vj. q. j. infames Bal. tñ hoc refert ad excõicationẽ notoriã.

¶ Octauo nullum beneficium ecclesiasticum potest acquirere. c. postulasti. de cle. excõ. mini. ꝛ in. c. bone. in fi. de eta. ꝛ quali. 8

¶ Nono nõ põt eligere. de appel. constitutis. 9

¶ Decimo si sic excõicatus recipit bñficium: licet absoluaꝫ postea ꝛ ei concedaꝫ. tñ fructus anteriores restituere teneꝫ. c. sacro. e. ti. ꝛ. c. pastoraꝫ. in. fi. de appel. 10

¶ Undecimo ab officio et beneficio est suspensus. d. c. pastoralis. in fi. 11

¶ Duodecimo obligati ei ex debito fidelitatis: sicut sunt vasalli. non teneꝫ ei ꝙdiu durat excommunicatio. ꝑm Pa. in. d. c. veritatis. 12

¶ Terciodecimo non potest contrahere matrimonium sine pcto mortali. licet teneat. 13

¶ Quartodecimo nõ valent lre impetrate a papa ꝓ eũ sup alio articulo. c. ipo iure. de rescrip. li. vj. 14

¶ Quintodecimo nullus põt ꝓ eo orare. intellige sollenniter. 15

¶ Sextodecimo non põt constitui ꝓcurator de ꝓba. post cessionẽ. nec ꝓcuratorẽ ꝓstituere. c. fi. de ꝓcu. qõ limita verũ vt actor. Secus vt reus ad defendendus se. c. intellexímus. de iudi. 16

¶ Decimoseptimo ꝙ stãs excõicatus ꝑ annum: põt priuari oibus bñficijs si ꝙ bz. xj. q. iij. rursus. ꝛ. c. quicunqz. qõ limitat glo. in. c. cũ cõtumacia. de bere. li. vj. ꝛ Inno. in. d. c. cũ bone. ꝛ do. An. in. c. j. de iudi. verũ. si excõicatus fuit ꝓ cã criminali. secus si ꝓ ciuili. qz si stetisset ꝑ mille annos nõ posset ꝓuari. glo. est singularis in. c. ꝓtingit. de do. ꝛ ꝓtu. 17

¶ Decimooctauo ꝙ debet soluere ꝓ singulo die vnũ grossum anteqz absoluaꝫ ꝑm statutũ aliquorꝫ eporũ. qõ quidem lz videaꝫ simoniacũ. p. c. ad nostram. ꝛ. c. nemo. de simo. tamẽ Ho. ꝛ Jo. an. in. c. ad aures. de simo. determinãt contrarium. ꝛ ꝙ licitum est. quod intelligo verum si sit in penam. ꝛ vt citius querat absolutionem. 18

¶ Decimonono non valent contractus facti ꝑ excõicatum rõne publici officij si erat publice excõicatus. vñ actus publici ꝛ ciuiles nõ tenẽt puta qz tutor existens interponit auctem alienãdi. seu suscepit ꝓcuratoris officium vel administrationem bonorꝫ ecclesie. aut instrumẽta ꝓficit. siue vt arbiter laudũ ꝓtulit. qz tales sunt actus publici. Si vo cõpromissuz fuit in eũ vt in arbitratorẽ: ita ꝙ arbitramentũ accipiat effectũ ex consensu partiũ: vt est qñ reducit partes ad cõcordiam: bene tenet. non ex vi sue sententie sed cõsensus partiũ. Gesta aũt per occulte excõmunicatum ratione publici officij bene tenent si modo officium est publicum aucte ꝛ vtilitate. secus si fuisset publicũ auctoritate: sed vtilitate priuatũ. ꝑm Pa. in. c. post cessionẽ de ꝓba. quia si erat excõmunicatus tpe assumptionis officij non valent generaliter. vt puta quia fuit cõstitutus ꝓcurator qui erat excõmunicatus. secus si post constitutionẽ fuit excõmunicatus. quia tenet. ni si excipiatur ꝑm Pa. in. d. c. post cessionem. quo tamẽ ad actus spũales si sunt tales in quibus imprimitur character: sic tenent vt collatio ordinum ꝛ hmõi. licz indigeat dispẽsatione taliter ordinatus. vt. j. Irregularitas. j. ℣. xxx. Alij autem actus spũales in quibus non imprimitur character. vt collatio beneficij ꝛ huiusmodi tenent quando non est publice excõmunicatus ratione publici officij. l. barbarius. ff. de offi. ꝓto. sunt tamen retractandi si is in cuius fauorem sunt facti sciebat cuz excõmunicatum. sed dubitatur de excõ 19

municatiõne ab teneat' ratione publici officij lata ab excõicato occulto. Pa. in. d. c. veritatis. de vo. z ptu. tenet post factuz ad penã irregularitatis euitandã q̃ nõ valeat. z placet. Electio etiã licet videat q̃ ad capitulũ ptinere ad officiũ publicũ. tñ q̃ ad singulares nõ est officiũ publicũ sed est quedã fraternitas. z ideo nõ tenet facta ab excõicato etiam occulto. Alij aũt ptractus sup tpalibus initi non rõne publici officij sed priuati. vt emptio. venditio ꝛc. cõiter tenet q̃ tenent. vt no. Pa. in. c. sivere. eo. ti. z in. d. c. veritatis. q̃uis multi doc. teneant fore nullos cõtractus.

20 ¶ Vicesimo nõ põt testiñ facere ẽm aliquos. cõmunius tñ tenet q̃ potest testari. vt no. Albe. in. l. j. C. de bere. instit. z Car. in. c. q̃ q̃. de vsur. li. vj. z Pa. in. c. ad pbandũ. de re iudi. q2 equiparat relegato.

21 ¶ Ultimo priuat ecclesiastica sepultura. quia cui nõ cõicamus vivo: nec mortuo cõicare debemus. c. sacrj. de sepul. qđ limita nisi absoluatur. vide multa alia si placet in. d. c. ad pbandũ. z in. c. veritatis. z in. c. si vere. notata a doctoribus.

Excusatur quis a petõ ex decẽ. Primo ex alienatione mẽtis illicitũ agẽs quã alienationẽ adducit q̃nq̃ facti q̃litas. sicut Loth q̃ voluit filias pstituere vt liberaret q̃s susceperat. vt dicit Aug. in. c. qđ ait. xxiij. di. aliq̃n furor siue insania. aliquando ebrietas. Vñ q̃ ex toto quis est extra seipm excusat a toto. vt patz in. c. aliquos scimus. et c. illa cauenda. xv. q. j. z. c. inebriauerũt. ibidẽ pz q̃ est puniẽdus p ebrietate: sed non p cõmisso in ipa. z sic v deꝛtenere glo. ibidẽ de quo vide. §. Ebrietas. §. ij. Scdo ex coactione. Intellige absoluta. facit. c. nõ est pv. q. j. z. l. di. c. pbros. Tercio ex ignorantia siue erroꝛe. Intellige vt dicã. j. Ignorantia. §. iij. facit pro ẽ pv. q. vj. si a sacerdotibus. xxiij. q. ij. in lectũ. Quarto excusat consuetudo de quo. §. Consuetudo. §. ix. Quinto necessitas. de conse. di. v. discipulos. Sexto pietas. vt ptz in. c. cõquestus. de feriis. Septimo iocatio z ludus. vt in. c. j. de sen. ex. z. xv. q. j. illud relatum dũmodo non sit noxius. ar. ff. ad. l. aquil. nam ludus noxius in culpa est. Octauo q̃ fecit diligẽtiam debitam. vt in. c. Jobãnes z in. c. quidã vt asseris. de bonici. Mono indeliberatio mentis. xxiij. q. iij. Mabuchodonosoꝛ. Decimo ex obediẽtia superioris. xxiij. q. v. c. dixit dñs. xj. q. iij. quid ergo. xxiij. q. j. quid culpat Intellige si nõ sunt ptra legẽ superioris. vt. xj. q. iij. si dominus. z. c. se.

1 ¶ Utrũ clericus cui eps pcipit vt vadat romã possit se excusare: quia alij sunt meliores z magis aptꝰ Rn. glo. in. d. c. quid ẽ. z. xxiij. q. j. c. fi. q̃ nõ. quia in legationibus oꝛdo non est seruandus. ff. de lega. l. sciendum. §. pe. Item quia Jo. vlti. rñdit dñs Petro. quid ad te: tu me sequere.

Executor pñe dicit q̃ rem iudicatam vult ad effectũ. vt dicit glo. in. c. super questionũ. de offi. dele. de quo habet. ij. q. vj. c. ei q̃ appellat ẋ. ab executoꝛe. z in. c. nouit. de appel. z multis alijs locis. qui aliquãdo dicit merus executoꝛ q̃ causa est cognita a superioꝛe. z mera executio sibi mãdatur. vñ ab isto appellari non põt tam de iure canonico q̃ ciuili. vt de re iudi. c. qđ ad pfultationẽ. z. d. ẋ. ab executoꝛe. z. C. quoꝛ ap. non re. l. ab executoꝛe. nisi executoꝛ sñie modum excedat. vt dicit textꝰ in. d. l. Aut nisi male interpꝛetet sñiam z hmõi. de q̃bus per glo. d. c. qđ ad consultationẽ. Aliq̃n ẋo dicit mixtus. q̃ est q̃ aliquid a superioꝛe mandat exequendũ simpliciter. vñ talis debet admittere rõnabiles exceptiones. c. ex parte. el. ij. de of. dele. z. c. eam te decet. de ex. et qua. z in. c. a deo. de rescrip. Et hoc verũ nisi cõstet q̃ superioꝛ ex certa scientia sic velit. vt no. glo. in. d. c. ex parte. Et ab isto executoꝛe mixto potest appellari si aggrauat vel iniuriatur. vt. C. de appel. l. si quis pvocatione.

¶ Quis põt esse executoꝛ in causis ecclesiasticis? Rn. merus executoꝛ põt esse quilibet clericus. Mixtꝰ ẋo non nisi in dignitate constitutus. vel canonicus ecclesie cathedralis: si cõmissio fit ei auctoꝛitate lr̃arũ apostolicarum vel legatarum. aut delegatoꝝ apostolicoꝝ rum. Secus si ab alijs. quia tunc q̃libet clericus põt esse vt ptz p nõ. in. c. statutũ. de rescrip. li. vj. 1

¶ Executoꝛes testamentoꝝ siue fidei cõmissarij qui possunt dari? Rn. q̃ siue testatoꝛ sit clericus siue laicꝰ: põt deputare executoꝛes tã laicos q̃ clericos secularꝝ z etiam religiosos quoscunq̃. dummõ religiosi a suis superioꝛib? obtineãt licẽtiam exequẽdi. exceptis fratribus minoꝛibus quibus est pꝛhibitũ in de. exiui. in. §. pindevir sanct?. de ver. sig. Fallit hoc ẽm Bar. in minoꝛica. q̃ distributio debet fieri in fratres ipsos vel moniales sctẽ clare subiectas cure ipoꝝ z berede voluntarie soluẽte. quia sic frater minoꝛ potest esse executoꝛ. Et q̃ tã clericus religiosus q̃ laicus possit eẽ executoꝛ. nõ. in. c. religiosus. de testa. li. vj. z p doc. in. c. tua nobis. z ibi Pa. z in. c. Jobãnes. de test. etiã si sit minoꝛ. xxv. annis. ẽm glo. in. d. c. religiosus. z hoc de psuetudine. Et sequit Albe. in. l. nulli licite. C. de epi. z cleri. dummõ adultus sit. Itẽ non admittit seruus nec surdus. mutus. pdigus. furiosus. q̃uis aliqui tenuerit q̃ etiaz seruus z pupillus possit esse. vt ibi no. Albri. sed est verius q̃ non. 2

¶ Utꝝ femina possit deputari? Rn. glo. Jo. an. in. d. c. religiosus. tenet. q̃ consuetudo que est optima interꝑes legũ. habet q̃ sic Pa. in. d. c. tua nob. dicit q̃ alis fuit consultum q̃ nõ põt. Sed Bal. tenet cũ Jo. an. z placet. q2 mulier nõ cõparet vt pcuratrix. sed intentat actionẽ noie pꝛio. de quo p eundẽ Bal. in. l. id qđ pauperibus. z in. l. si quis ad declinandã. C. de epi. et cle. Et sic non ob. l. neq̃ femina. ff. de pcu. z. l. alienã. C. eo. z. l. ij. ff. de re. iu. z. ij. q. vij. §. tria. q2 vt dixi non vt pcuratrix cõparet. 3

¶ Utrũ possint deputari mixti. s. secularis et religiosus simul vel clericus? Rn. q̃ sic ẽm Jo. an. in. d. c. Jo bannes. 4

¶ Utrũ cum simpliciter deputant tres vel q̃tuoꝛ executoꝛes: vno mortuo alij possint pcedere? Rn. q̃ sic. vel etiã si viueret z nollet exequi possent ipsi exequi. vt est tex. in. d. c. religiosus. 5

¶ Quid si vnus executoꝝ viuit: sed est in remotis? Rn. q̃ nihilominus ceteri exequent. vt in. d. c. religiosus. immo ẽm glo. ibidẽ. nõ est necesse vocet tũc sicut z in electione. vt in. c. quia pter. z in. c. cum interuniuersas. de elec. Secus si non multum distaret. q2 tũc vocandus esset. z si in termino assignato non venerit. pcedent ceteri. Et hoc intellige q̃n simplr sunt deputati. Secus si cum aliqua limitatione: puta q̃ vnus sine alio non possit z hmõi. q2 tũc seruãdum est qđ testatoꝛ statuit. vt in. d. c. religiosus. 6

¶ Utrũ officiũ pfati executoꝛis trãseat in heredib?? Rn. glo. in. d. c. religiosus. q̃ non. nisi testatoꝛ exꝑsserit. Et hoc tene per. d. tex. lz aliqui tenuerint q̃ transeat. p. l. cum vnus. z. l. a filio. in pñ. et. l. alimenta. in pñ. ff. de ali. z ci. le. Alij ẋo q̃ re integra non trausibit: sed 7

non integra ſic.vt de elec.c.in cauſis.et.l. mandatum C.man.

8 ¶Quid ſi ſit deputatus executoꝛ abbas.ſ.,pculi an eo mortuo ſucceſſoꝛ eius exequet? Rꝝ.glo.in.d.c.religioſus.q ſi abbas mortuus erat ,pinquus teſtatoꝛi: nō tranſibit ad ſucceſſoꝛē.q2 videt electa pſona ex affectione.ſiue nomē eius fuerit exp̄ſſum vel non. facit ad boc.xij.q.iij.pontifices.de teſta.requiſiſti. Si autē nō erat ,pinquus.tunc ſi nomen erat exp̄eſſum non tranſibit. Si vō non erat exp̄eſſum tranſibit.de offi. dele.q̄m requiſiſti.

9 ¶Queriť an teneať deputatus executoꝛ acceptare? Rꝝ.Pa.in.d.c. Jobes.q nō.niſi tacite acceptaſſet vel exp̄ſſe.q2 nō poſſet renūciare.Et dicť tacite acceptare q̄n aliquid fecit qđ pertinet ad boc et bmōi. Item ſi ſcienter recepit lr̄as quibus ſibi officium deferebať ar.l.j.§.j.ff.de ,pcu. aut ſi ipſe cōſenſit q̄n teſtatoꝛ ad illud officium eum deputabat. ad boc.l.vxoꝛi.§.j.ff. ad.l.coꝛ.de fal.facit.l.ex ſnia.ff.de te.tu. Poſſet tamē eps in legatis ad pias cauſas citra acceptationē cōpellere:ſi nō vt executoꝛem:ſaltē vt delegatū: ſicut in qualibet alia delegatione.vt. C. qui pro ſua iuriſdi.l. vnica.et.c.paſtoꝛal'.de offi.dele.

10 ¶Quādo tenentur executoꝛes exequi? Rꝝ. Pa. in.c. nos quidē.de teſta.q aut teſtatoꝛ ,puidit ſibi de tpe. et illud ſerua. Unū tamē ſemp no.q licet teſtatoꝛ mādet aliquid fieri infra certum tp̄s cōputandum a die mortis.intelligiť et ſuppleť:et ſciētie et adite hereditatis.vt ,pbat tex.in.l.ſtatuliberos.§.ſi quis heredi.ff. de ſtatulibe.facit tex.iuncta glo.in.l.fi.§.ſi autē dubius.C.de iu.delī. Si vō teſtatoꝛ non ,puidit ſibi de tēpoꝛe tūc Pa.dicit in.c.ſi heredes.de teſta. q ſi res ligata eſt in patrimonio teſtatoꝛis: pōt ſolui ſine moꝛa Nam dominiū ſtico adita hereditate trāſit in legatarium.vt in.l.ſi tibi bō.§.cū ſeruus.et qđ ibi nō.ff.ad le. j.et in.l.cum res.in ,pin.ibidē dicť.q ſi non ſoluať ſine moꝛa:heredes cōdemnaňť ad p̄ſtandum vſuram et omnē vtilitatem. Idem etiā ſi eſſet pecunia legata. vt in.l.ſi domus.§. in pecunia.ff.de leg.j.vbi dicť q ad ſolutionē tp̄s modicū dandum eſt.Sed glo.ibidē ſtlud breue tp̄us dicit foꝛe.x.dies a p̄cepto iudicis. vel ſaltem arbitrarium penſata q̄ntitate et qualitate hereditatis.et ſi non habet debet repire vndecūq.l. ſi pecuniam.ff. de leg.ij. Et boc tene quo ad obligationem.quo autem ad penam.ſ.vt coganť ſoluere cum omni emolimento et intereſſe:dic q in legatis ad pias cauſas eſt tp̄s ſex menſium.vt in auť.de ec.ti.§. ſi autem legatū. Idem dicerē in legatis ad nō pias cauſas per ar.a maioꝛi.in.d.§.ſi aūt legatum et boc a die inſinuationis teſtamēti.q ſi per annum a die moniti onis per iudicem ſibi facte non implet quecunq; relicta p̄uať tota hereditate.et veniet ad ſubſtitutos.vl ſi non ſunt:veniet ordine ſeruato coheredibus adeūtibus vel generali fideicōmiſſario et ceteris.Im q habeť in auť.amplius.C. de fideicōmiſſ. lz poſſit iudex cogere etiam añ p̄fatum tempus executoꝛes vel heredes alio remedio.

11 ¶Utrū executoꝛe non exequēte devoluatur ad ep̄m executio? Rꝝ. Pa. in.d.c.nos q̄dē. q ſi p̄ceſſit duplex monitio poſt negligentiā debētis exequi ſtatim in legatis ad pias cauſas devoluiť.nec requiriť aliud tēpus.vt videť innuere ter. in auť.de ec.ti.§. ſi aūt qui amplius.Si ſola vnica monitio p̄ceſſit:expectať anyus anteq; devoluať ad ep̄m. Sed aduerte q bodie epī q ſtatuta diſponūt vt currat annus a die mortis admonēdo generaliter quoſcunq;.et ſic poſt annū de uoluť intelligēdo a die mortis et ſciētie et adite hereditatis.vt.ō.dixi. Limitat Ri.in.iij.di.xlv. boc verū. ſi habet bona in ,pmptu de quibus poſſit infra annū legata iplere. alīs nō devoluit ad ep̄m. Quod no.

¶Queriť quidā reliq̄t centū pauperib? declarādis 12
p ſempꝛonū. an elapſo anno declaratione nō facta: eps poſſit eligere pauperes vigoꝛe ſtatuti p̄fati in p̄cedēti.q? Rꝝ.Bar.in.l.cum quidā ita.ff.de lega.ij. et ſe quiť Pa.in.d.c.nos quidē.q nō.q2 ſtatutū loquiť de executoꝛe.et in eo haberet locū vt nō poſſet amplius ſe intromittere.arg.c.lr̄as.de ſup.ne.pla. ſed habens declarare non eſt executoꝛ:ſicut dicimus differētiam inter iudicē qui declarat et executoꝛē.C.de exe. rei iudi.l.executoꝛem. quod no. q2 ,pbat q frater minoꝛ q̄ nō pōt eſſe executoꝛ bñ poſſet eſſe declaratoꝛ. et ſil'r conſultoꝛ:cū nullo iure ,pbibeať.de q̄ dic vt.j.§.xxvj.

¶Utrū p̄fata devolutio habeat locū tam in legatis 13
ad pias cauſas q̄ nō pias? Rꝝ. Pa.in.c.ſi heredes.de teſta.q in legatis ad pias cauſas nō eſt dubium. In alīs aūt eſt diuerſitas inter doct.ſed ipſe Pa.ſic concordat.q aut eps vult ſe impedire anteq; heres ſit p̄uatus hereditate.ſ.añ lapſum anni.et ſic pōt ſe impedire et cōpellere. Sil'r ſi heres incidit in penā p̄uationis ſed de facto eā poſſidet.q2 nemo eam p̄etit.nam tunc ceſſat ratio.d.auť. amplius.q̄ vult vt hereditas cum onere exequēdi tranſeat ad aliū. et habebit locū d.c.ſi heredes.qđ loquiť generaliter. Nec obſtať q non debet eps impendere officiū ſuum non imploꝛatum ad vtilitatē p̄uatam cōtra determinata in.c. bone memoꝛie.el.p̄mo.de poſtu.p̄ela. q2 p̄o quo impēdit eſt miſerabilis pſona.et ideo pōt:vt ibi nō.quia defunctus eſt deſtitutus oīni auxilio.et ideo merito etiā nō imploꝛatus pōt iudex impendere officiū ſuū. Aut vult ſe impedire poſtq; puenit ad alios hereditas ,pter p̄uationē p̄imoꝛ.et ſic nō pōt reſpectu executionis.ſed bene reſpectu cōpulſionis fiende heredi nouo vt exequať.q2 tūc habebit locū.d.auť.amplius. Et ſic pcoꝛdat.d.c.ſi heredes.cū.d.auť.amplius.

¶Quid ſi teſtatoꝛ exp̄ſſe ,pbibuit ne eps ſe impedi- 14
at? Rꝝ.Pa.in.c.tua nobis.de teſta.q quo ad cōpulſionem executoꝛ non valet.q2 ſicut ipſe ſi viueret non poſſet ſe eximere a foꝛo ep̄i.ita nec executoꝛes ſubtrahere potuit.vt p3 in.d.c.tua nobis.Quo vō ad dēuolutionē executionis dicit idem Pa.ibidem. q ſi teſtatoꝛ ,puidit de alio executoꝛe in caſu negligētie p̄imi ille exequeť non eps.ar.in.l.nulli.et in.l. ſi quis ad declinandā.C.de epi.et cle.Aut ſolum ,pbibuit epīs exequi.tunc in legatis ad pias cauſas nihilominus exequeť nō obſtāte ,pbibitione.tex. bonus eſt in auť.de ec.ti.§.ſi q̄s aūt ,p redēptione.cū duob?.§.ſe.et in.d. c.tua nobis. In alīs aūt non.

¶Utrū executoꝛ habeat actionē contra heredē? Rꝝ. 15
Pa.in.c.Jobannes.de teſta. q aut eſt purus executoꝛ.et ſic nec de iure ciuili nec canonico habet.ſed poteſt implorare officium iudicis contra detinentes bona defuncti.arg.in.l.hereditas.in.fi.ff.de peti.here. et in.l.quintus.ff. de an.le. Et boc voluit Dy. in.l.lucius.§.meuia.ff.ad trebel.et Bar.in.l.ſi quis ticio.ff.de leg.ij.et glo.in.d.§.meuia.limitat verum niſi in legatis ad pias cauſas.quia tunc dicitur habere actionez contra heredes.allegat.l.nulli.C.de epi.et cleri. Idez tenet glo.in.d.l.ſi quis ticio. Si vō non eſt purus executoꝛ ſed legatarius.ſicut quando verba diſpoſitio

nis conferuntur in eum tacite vel expresse. Exemplū dicit testator. relinquo ticio centum ꝛ volo illa restitui at seyo. tunc poterit agere contra detinentē bona tā q̄ legatarius. et est vtile. quia si deficeret fideicōmissum ex persona fideicōmissaria accresceret sibi ꝛ non heredi. vt in. d. l. si quis ticio. Idem erit vbi tacite cōfertur in eum dispositio. puta quia est particeps illius relicti ꝑm glo. in. d. §. meuia. ꝛ in glo. d. l. si quis ticio. ꝛ ibi vide.

16 ¶Utrū executor possit vendere bona defuncti ꝑ executione vltime volūtatis? R. Pa. in. d. c. Johānes. q̄ si est executor vniuersalis: puta quia omnia sunt distribuenda pauperibus: sic poterit. d. l. nulli. Si vo est particularis: non potest nisi testator expresse concesserit. vt in. l. alio herede. ff. de ali. ꝛ ci. le. Sicut communiter hodie est in testamentis datur libera vendēdi auctoritas ipsis ꝓo executione vltime voluntatis Et quid importent dicta verba: vide Bar. in. d. l. alio Et cautela est q̄ addatur sic. Dans eis generale mādatum cum libera administratione agendi. exigendi. distribuendi ꝛc.

17 ¶Utrū cum testator relinquit centum ꝓo restituendis male ablatis. et non reperiunt male ablata vsq̄ ad illam summā: residuum sit distribuendū? R. Pa. in. d. c. tua nobis. Ja. de are. in tractatu executionis: vt refert ꝛ sequitur Bal. in. d. l. si quis ad declinandā distinguit. q̄ aut testator prohibuit in alium vsum cōuerti. ꝛ sic cedet heredi residuum. quēadmodū quando deficit aliud legatū. vt in. d. l. si quis ticio. ꝛ expressio cause limitat legatum. vt in. l. fi. ff. de au. ꝛ arg. le. Aut simpliciter disposuit. ꝛ tunc debet dictum residuum dari pauperibus. vt in. l. legatum. ff. de vsu. ꝛ vsu fru. le. quia sicut destinatum in vnum pium vsum: si non potest debet conuerti in alium pium. vt in. c. nos quidem. de testa. ꝛ facit in ar. d. l. legatum. sic ꝛ hic. Et hoc puto verissimum. quod tenet etiam Jo. an. in addi. ad Spec. in ti. de instru. edi. §. nunc vo aliqua. v. si scias. ꝛ maxime ꝑm Pa. vbi. s. q̄ exquo expressit certam quātitatem: ꝓsumendum est illam deberi: licz nō appareant creditores. ꝛ idem dicit fore seruandū in cautione quam faciunt vsurarij. vt etiam nō. in. c. q̄. q̄. de vsu. li. vj. Consulo tamen hoc fiendum de consilio epi vel heredis. ꝛ istud sequendum est in conscientia. q̄uis alij distinguant si executor est nudus minister. ꝛ sic reddet heredi. d. l. si quis ticio. ꝛ l. codicillis. in prin. eo. ti. Si vo non est nudus executor: tunc residuum erit ipsius executoris. Posset hec opi. in conscientia ꝓcedere quando legasset dicto executori cuz expressione creditorꝫ ꝑm q̄ in libro suo inueniet ꝛ huiusmodi quia tunc residuū summe videret voluisse legare executori. vt. l. pater. §. tusculanus. ff. de lega. ij. ꝛ l. filio. §. matri. ff. de adi. le.

18 ¶Utrū executor cui testator dedit aliquid ad distribuendum vbi ei videbit ꝛ placuerit: teneat illud distribuere in pios vsus? R. q̄ sic si aliud nō apparet de mente testatoris. facit. c. cū tibi. de testa. Sed melius verbū videbit ꝛ verbū placuerit. quod refert ad arbitrium boniviri. ff. de fideicom. li. l. tbais. §. sorore sua. ꝛ l. fideicommissa libertas. la. ij. bonus aūt vir arbitrabit magis ad salutem anime testatoris dispensandum q̄ als. de so. cōpe. c. conquestus. Et ad salutem magis facit vt inter pauperes dispensetur. l. id quod pauperibus. ꝛ l. nulli. ꝛ l. si quis ad declinandam. C. de epi. ꝛ cle. nec impedit dispositio testatoris. licet nō sint expresse persone quibus debeat fieri. vt in dictis legibus. Item quia debemus interꝑtari voluntatem testatoris in meliorem ꝛ fauorabiliorem causam ꝓpter regulam. quia in testamentis fit melior interꝑtatio. c. cum dilecti. de dona. ff. de regu. iuris. l. in testamentis. ff. de vi. tri. oleoq̄. le. l. iij. cū ergo nulla sit melior q̄ vt in pauperes xpi dispensetur: ita fiet. aliter si non fiet: epūs reuocare poterit ꝛ debet executionem. Pe. tñ de peru. tractatu de cano. porti. epi. c. ix. tenet q̄ medietas debet dari pauperibus. ꝛ medietas pijs locis. Nihil tñ allegat. ꝛ est satis equa.

¶Utrū executor etiam cum cōsensu episcopi possit 19
immutare vsum destinatum per testatorē in meliorē vide. j. Legatum. ij. §. xj.

¶Utrū religiosus exemptus deputatus executor si 20
in exequendo delict possit puniri ab ordinario? R. q̄ sic. tex. est in clemē. vnica. de testa. vbi etiā eis religiosis imponit vt reddant rōnem de executione ordinarijs. ꝛ sil'r ordinarijs vt exigant. Limitat Ri. in. iij. di. xlv. ar. v. q. ij. verum in religiosis qui habēt exemptionē cōem q̄ tamē possent puniri rōne ꝓtract⁹ vel delicti seu rei. vt in. c. j. de puīl. li. vj. sec⁹ in alijs q̄ etiā expredictis cōueniri nō possunt. q̄ non pñt tales puniri ab ordinarijs. Et placet.

¶Utrū ꝓlatus religiosi qui dedit licentiam acceptā 21
di executionē religioso possit eam reuocare etiā re nō integra? R. glo. in. d. cle. vnica. q̄ sic. cū religiosus nō habeat velle nec nolle. ꝛ executio fiat ꝑ collegam. aut si alius deputatus nō est per episcopum.

¶Utrū executor possit distribuere in filios vel pau 22
guineos ꝓprios. vide. s. elemosyna. §. iij.

¶Utrū dilatio executionis pie ꝑiudicet aīe testato 23
ris? R. ꝑm Rich. vbi. s. q. iij. q̄ sic. cuius ratio est duplex. Prima q̄ ecclesia ꝛ pauper nō excitant ad orā dum sicut facerent si eis dareť legatum. Acceleratio aūt feruentiū orationū ꝓ anima defuncti multū valet ad eius alleuiationem ꝛ celeriorem expeditionem Secda ratio. q̄ sicut anima in charitate decedēs ꝛ aliquid purgabile secum portans: in hac vita meruit vt elemosyne si ꝓ ea dent ꝓsint non ad augmentum gratie sed ad alleuiationem ꝛ breuiationē pene. ꝛ ido quāto citius implet tanto citius alleuiat. ꝛ econuerso q̄nto tardius implet tanto tardius liberat. Non tñ ꝓpter hoc si nunq̄ implerēt ꝓpetuo staret in penis: sed solū multo tardius liberaret. Ex q̄ ptz q̄ grauissime peccāt ꝛ magnam ꝓditionē faciūt q̄ celerius pñt non exequunt vnde vocant necatores egentiū. in. c. qui oblationes. el. j. cuz duobus. c. sequentibus. xvij. q. ij. ꝛ in. c. qui oblationes. el. ij. Et dicuntur venire ad exīanitionem fidei. ꝛ q̄ habendi sunt sicut qui non credunt iudicium dei. Idem dicendum de restitutione quā statuerūt fieri. vnde in cronicis minorum legitur. q̄ quidā impediebat intrare paradisuz quousq̄ facta fuit restitutio. q̄ nisi fiet luet in penis. facit ad hoc. in lris. de rapto.

¶Sed nunquid excusantur predicti executores si ꝓ 24
pterea tardant vt res defuncti melius vendantur? R. ꝑm San. Tho. in quol. q̄ mora modici temporis non videtur esse magnum periculum. vnde si executor per modicum tempus differat vt rebus defuncti melius venditis ampliores elemosynas facere possit licite facit. quod intelligo verum quando tantum est augmentū q̄ ꝓualet tarditati. puta q̄ elemosyna illa quā habuisset de illis rebus cito venditis ꝛ tpore tardationis in quo penā sustinuit: nō iudicantur tm satisfactoria q̄tum est elemosyna que elicit ex retar-

dationē,alis nō liceret.quia nō est fiendū malus mihi p bono alterius.Et hoc patet ex eo qđ subiungit.Si vo inqt.s.Tho. per multū tps differat vt in modico ampliores elemosynas faciat:nō excusaē a culpa: qa forte defunct9 a purgatorio liberaē interim: t sic frustratur remedio q̄ multū indigebat.Faciat g̃ qđ magis rōnabiliter videē expedire anime defuncti.

¶Quid si quis deputauit executorē cum ista ꝓditione vt exequaē cum ꝓsilio talis:Rn. q aut dixit cū consilio.t sic executor licet teneaē petere consiliū: tamen nō teneē sequi. Si vo dixit q exequaē ꝑm ꝓsiliū:sic teneē sequi ipm. vt tenet Albe.in.l.nulli.C. de epi. et cleri.vide.s.Consilium.§.iij. 25

¶Quid si sit frater minor ille cuius ꝓsilio exequi debet:Rn.q diuersa est opi.inter doc.Sed tu dic q frater minor licet nō possit esse executor:pōt tamē eē consultor:qr executor oportet q sit ꝓtractator pecuniaꝝ t venditor rerū:t hmōi.que nullo mō conueniūt fratri minori sed dare ꝓsilium in nullo derogat sue ꝓfessioni. Et sic p hoc euacuaē rō Be.in.c.fi. de testi.li.vj.q̄ tenet q nō pōt esse ꝓsiliarius tali modo q aliter non possit fieri dispensatio nisi ꝑm suū ꝓsilium. Et sic ꝑm predicta limita. Maz si testator reliquit centū ducta pauperibus declarādis p fratrē minorē.hoc nō derogat sue ꝓfessioni:t licet.de hoc p Bar.expresse in tractatu minoricarum. 26

Exemptus dicit q̄ nō subest iurisditioni ordinarij:vt ptz.t nō.in.c.cū psone.de priui.li.vj.Solus ergo papa vel legatus de latere potest cognoscere de causis ꝓtra exemptū.vt nō. in.c.qđ trāslationē.d off..lega. Secus in alijs legatis vt ibi.vnde eximere ꝓprie est aplice sedis.xvj.q.j.frater.vj.q.iij.nunc vo.no. Jo.an.in glo.d.c.j.de priuil.

¶Quot modis datur exemptio:Rn.vt no. (li.vj. Pa.in.c.tuaz.de priuil.q duob9 modis. Primo rōne loci: puta monasterij vel ecclesie t hmōi. t in istis habet locum.c.j. de priuil.li.vj. q rōne delicti cōmissi extra locū exemptū vel rōne cōtractus alibi initi: vel rōne rei alibi site pñt coram ordinario cōueniri t ab eo puniri.Et exempta eccl'a vel monasteriū intelliguntur exempti etiā ipsius monachi vel canonici. clerici etiam t cōuersi ꝑpetuoq oblati.nō aūt eiusdē ecclesie pbyter q̄ parochianoꝝ curā habet quo ad ea que ad eande curā ptinēt:nec ipsi parochiani. vt in.c.per exemptionē. de priui.li.vj. Eximit etiā exempto monasterio ꝑm glo.in.d.c.ipsi9 cimiteriū t dom9 t theatrū cum hortis t areis q̄ sunt iuxta eccl'iaz. ar.xij.q.j. necessaria.t.c.nulla.xvij.q.iij.diffiniuit. Idez dic in dormitorio t domib9 clericoꝝ que sunt iuxta eccl'iaz cū eoꝝ hortis.ar.d.c.necessaria.t diffinit. Scdo daē exemptio rōne psone t nō loci:vt in priuilegio ꝓcesso capellanis t familiaribus pape.t de talibus nō habz locū.d.c.j.qr nec etiam rōne delicti possunt puniri ab ordinarijs.aliter eoꝝ priuilegiū esset inutile qđ eē nō debet.vt in.c.si papa.de pui.li.vj.Ex q̄bus oibus concludē q exemptus rōne alicui9 loci vel rei nō censeē exemptus rōne alterius rei vel loci. vnde priuilegiuz cōcessum psonis respectu certi loci nō extendiē vltra locum. Dñ censeē priuilegiū potius reale q̄ psonale. vt no. Pa.i.c.cū capella.de priuil. Secus i exemptiōe respectu psone vt patz. Aduerte q si canonici alicui9 ecclesie eximanē ipsi soli sunt exempti:non aūt eccl'ia vel alij eius clerici. Si aūt clerici cuiusuis ecclesie eximanē. tunc tam canonici q̄ alij clerici sunt exempti. nō aūt ecclesia:nisi aliud exprimaē,vt in.d.c.q exemptionem: nec etiam conuersi vel oblati. vt dicit glo. ibidem.

¶Quibus verbis ꝓbaē exemptio:Rn. q multiplicit vt ꝓbatur in.d.c.si papa.puta si dicaē in priuilegio a papa:vel sentētiando eccl'iam iuris beati petri existere:siue ad ius t ꝓprietatē romane ecclesie ptinere.vel ad romanā eccl'iam spāliter aut sine medio t simpliciter ptinere.vel si dicat q ecclesia sit libera. seu q potiatur romane ecclesie libertate. siue q eps non audeat illic cathedrā collocare. seu aliqđ imperium exercere vel potestatē. aut q eximit a potestate episcopi. Item si recipianē in ꝓprios subiectos p huiusmodi t similia cognoscit exemptio vt ibi patet.Secus si recipiantur sub defensione.vt in.c.ex parte.el.ij.de priuil. vel in ꝓprios filios:quia nō essent exempti. vt ibi dicitur.t ibi vide.t quod ibi notaē. 2

¶Utz exemptus teneaē citatus ab ordinario cōparere:Rn.Pa.in.c.cuz ordinē.de rescp.q aut ē notorie exemptus t iam diu toleratus priuilegio exemptiōis sicut sunt mendicātes. t sic nō teneē nec valebit sententia sup principali: qr est a nō suo iudice:neq tāq̄ contra cōtumacem.Ad hoc tex.in.l.nō videē.ff. de iudi.t bonus tex.in cle.pastoralis.§.pisana. t ibi bona glo.ff.de re iudi.t glo.in.c.veniens.de accu. t.ij.q.iij. si eps.t p Inno.in.c.ij.d dila.t Bar.in.l.ij.ff. si quis in ius vo.non ie.licet in alijs terminis. Si vo non cōstat ita notorie:tunc teneē comparere t allegare priuilegium t in loco cōgruo t securo infra terminū competentē ordinario ostendere ꝑm q dicit in.c. cum psone.de priui.lib.vj. 3

¶Utrū pendēte lite sup validitate priuilegij seu an fuerit cōcessum vel nō:debeat quis priuari vel interdici vsu possessionis vel q̄si.etiam si possessio sit ꝓtra ius:Rn.Pa.in.c.j.vt li.pen.ni.inno.q nō.tex.est in.d.c.cū psone.in.§.q si tales.cū.§.se.t boc idē tenēt ibi doc. vt dicit Jo.mo.vt ibi no.Be.q pendēte lite nō ē turbandus in possessione sua. etiaz si possideat ꝓtra ius cōmune:dūmodo ex aliqua ꝓbatione:licet nō sufficienti ad finalem intentum ipse iustificet possessionem. t ita videē sonare ibi tex.Unde Jo.an.in glo.vlt.ibidem dicit. Nota quātus fauor priuilegio debeē. Est em̃ ex se priuilegium fauorabile sed ꝓscriptio odiosa.de deci.c.ex parte.et.c.tua. t de reg. iur.odia. Hec Jo.an. 4

¶Quid si exemptus litigat coram ordinario: t non allegat exemptionē,an perdat eam p hoc:Rn.Pa.in .c.j.de sen.t re.iu.q non. nec tenet sentētia. Nec obstat taciturnitas: quia etiam si voluisset nō potuisset in illum consentire vt in iudicem.de arbi.cum tempore.Et hoc tenet Jo.an.in regula sciēti.lib.vj. in mercurialib9.facit quod nō.in.l.j.C. vbi de cri.agi.opoz. Ratio est ꝑm Pa.in.d.c.cum tēpore:quia exemptus non potest renunciare exemptioni: quia tangit nedū fauor exempti sed etiam superioris qui ipm eximit. vt in.c.ad aplicam.de regula.t in.l.si quis in ꝓscribēdo. C.de epi.t cle.Albe.tñ in.d.l.si q̄s.tenet q exemptus potest renunciare priuilegio exemptionis.p.d.l.si q̄s Et ad leges cōtrarias respondit.q loquunt de priuilegio iuris cōmunis introducto in fauorē ordinis clericalis cui renunciari nō potest. sed de suo priuilegio speciali bene pōt:t verius credo q̄ ipse impetrauit. Et prima opinio est vera: q̄ superior ꝓprio motu aliquem eximit. quod nota bene. 5

¶Utrū exemptus possit absolui ab episcopo ab excōmunicatione inflicta a canone quam sibi conditor 6

canonis nō reseruauit? R. Pa. in.c. significasti de so. cōpe. Fede. ꝓsil. xiij. & Jo. de ligna. in cle. ne in agro. de ita. regu. tenēt q̄ sic. sed Jo. an. i regula sciēti. Bal. dicit q̄ nō. Pa. hoc sequit: q̄ nō est sue iurisditionis. nec pōt se submittere sine licētia pape rōne dicta in p̄cedenti. q. in fi. Excipe tū videt Jo. an. in.c. religioso. de sen. ex. li. vj. excōicatos ꝑ iniectione manuū violēta p rōnem tex. ibidem. s. ne materia euagādi: cum tū cōtrariū teneat. in de. cuz ex eo. de sen. excō. in. glo. fi. Et ꝓterea teneo q̄ nec in illo casu. c. religioso: nec in alio exemptus possit absolui ab epō: nisi vbi spāliter ei cōmittit a papa. & d. c. religioso. loquit de nō exēptis: quos antea nō poterat absoluere ꝓter. c. cuz illoz. de sen. ex. Et hoc tene: q̄ si de exemptis intellexisset sic dixisset sicut dicit i. d. de. cū ex eo. in fi.

7 ¶Quid potest exercere archiepūs vel episcopus in loco exempto. vide. s. Archiepūs. J. iij.

8 ¶Utrū exemptus rōne loci si deliquerit alibi vel cōtrabat: aut res ipsa ꝓsistat poss. t in loco domicilij pueniri aut puniri p ordinariū? R. q̄ nō nec habet ptātē remittendi eū si ꝓueniat. vt in. d. c. j. de ꝓui. li. vj. Silr si delictū vel ꝓtractus vel res ipsa litigiosa sit in loco exempto: non poterit se impedire. Intelligit ergo dictum. c. j. q̄ rōne delicti vel ꝓtractus possunt p ordinarios ꝓueniri. s. si inueniant extra locum exemptuz vel remittent. vt nō. in. d. c. j. Sunt tū quidā exempti rōne locoz & psone qui etiā rōne delicti aut ꝓtractus vel rei nullo modo possunt ꝓueniri: vt fratres minores. p̄dicatores & cisterciēses & multi alij.

9 ¶Utrū delinquens in loco exempto ligetur statuto episcopi. vide. j. Statutum. J. ij.

10 ¶Utrū cum statuto epi caueat ne q̄s accedat ad quelibet monasteria monialiū sub pena excōicatōis quā incurrat ipso facto: sint excōicati q̄ accedūt ad monasteria exempta monialiū? R. q̄ sic si sine licētia illius ad quē ptinet accedūt. Rō: quia sine p̄fata licentia accessus est ꝓhibitus. vt in. c. piculoso. de sta. mo. li. vj. Et ideo si epi vt cōpescāt tales accessus addūt penaz licite faciunt: & ideo liganī: nec dicendū q̄ delictū cōmittat in loco exempto solum: & etiā in non exempto videlicz cū accedūt añq̄ ꝓuenerint. Item patz p hoc qđ no. Bar. in. l. relegatoz. ff. de interd. q̄ dicit q̄ ciuitas ꝓter cōmodū ciuiū vel odiuz eoz ad q̄s nō vult vadant ꝓhibere pōt ciuibus suis ne vadāt ad talem terraz. hoc no. Pa. in. c. postulasti. de so. cōpe. & silr in casu p̄dicto. Et hoc tenet. d. Pbi. de pusio. in. c. vt alia rū. de ꝓsti. li. vj. secus si ꝓhiberent ne quoquo mō sine eoz licētia q̄s accederet: q̄ nisi p̄sidētes monasteriis essent culpabiles in admittēdo nō valeret eoz statutū: cum esset ꝓtra ius cōmune. vt in. d. c. piculoso. contra qđ epūs nō pōt statuere nisi ex iusta causa. vt tenet Bal. in. l. omnes populi. ff. de iu. & iure. & d. Anto. in. c. vestra. de loca. pūt: imo obliganī ꝑmates. archiepi et epi vniuersi sub pena eterne maledictionis in ꝓpria dioceſi monasteria exempta q̄ immediate subsunt romane eccīe aucte aplica cogere vt seruēt clausurā. vt in. d. c. piculoso. Silr debent ea visitare eadē auctoritate singulis annis. vt in clemē. attendētes. de sta. regu. & hoc de p̄cepto ſm glo. ibidē ꝓpter ver. debeāt. qđ est p̄ceptiuū. vt in. c. oblate. de appel. & in. c. vt fame. d sen. ex. lz. c. j. de despō. impu. sapiat bonestatē.

11 ¶Utrū exempti possint oratoria vl capellas in locis non exemptis edificare? R. q̄ nō. nec in sic ꝓstructis celebrare vel celebrari facere nisi de licentia diocesani loci. vt in. c. auctoritate. de ꝓuil. li. vj. Intellige nisi de licentia pape boc facerent: aliter diocesani eos cōpescere possunt. vt in. d. c. aucte. Et intellige de oratoriis publicis: q̄ in ꝓuatis possunt. vt no. glo. ibidez. Hoc intelligo in publicis factis oratoriis q̄ nō ꝑmittit celebrare verū. q̄n epi ꝓhibitionē fecissent ne in eis celebraretur. alis q̄n cōiter in eis celebrat si fiat de ꝓsensu illius q̄ curā eoz habet: sufficit sine alia licentia epi.

¶Utrū in locis exemptis p̄dicta in p̄cedēti q̄stiōe facere possint? R. q̄ nō: nisi licentia vel ꝓuilegium sedis aplice habeāt spāle. vt i. d. c. auctoritate. J. inhibem?. 12

¶Utrū causas & lites suoz hominū ac liberoruz seu sensualiū possint exempti assumere? R. q̄ non. vt i. d. c. auctoritate. J. causas. 13

Exemplum malū dantes ꝓcipue prelati & q̄ habēt alios regere moraliter peccant. Et vt dī. xj. q. iij. ꝓcipue. tot mortibus digni sunt quot pditōis exempla ad alios trāsmittūt ar. lxxxj. di. nemo. xciij. di. ꝓuenit ad nos. in. fi. ij. q. vij paulus. & c. cuz pastoral. xvij. q. j. q̄ bona. De hac materia no. j. scandalum.

Exequie pōpatice curatio funeris ꝓditio sepulture potius sunt vinoz solatia q̄ mortuoz subsidia. xiij. q. ij. c. anie. J. curatio. Hinc tex. in. c. nō extimem?. e. q. dicit. corpi humano q̄cq̄d impēdit nō est p̄sidiū salutis: ſ būanitatis officium ſm affectū quo nemo carnē suam odio habet. Unde oportet vt q̄diu potest ꝓpter carne ꝓrimi curam gerat cum ille inde recesserit q̄ gerebat. hec ibi. Et de hoc vide infra Sepultura.

Exheredatio filioruz bodie non potest fieri nisi pater habeat iustam causam quā debet describere in testamēto vt. C. de inof. testa. auten. sed bodie.

¶Sed que sunt iuste cause? R. xiij. q̄ ponunt i autē. vt cum. de ap. co. J. causas. Prima si filius parētibus manus intulerit. Scda si grauem iniuriā eis fecerit. Tertia si eos crimialiter accusauerit de causa que nō sit aduersus p̄incipē vel rempublicā. Quarta si cum maleficis ꝓuersat. Quinta si maleficus efficiat. Sexta si vite parentū insidiat. Septima si cum nouerca sua aut ꝓcubina patris sui se immiscuerit. Octaua si ꝑ psona ipsius vel debito eius incarcerati in q̄ntū potest fideiubere noluerit. Et hec octaua causa intelligitur solum de masculis. Nona si ꝓhibuerit eos facere testamentū. Decima si ꝓtra parentū voluntatem inter arenarios & mimos pseuerauerit cum pater illi? professionis non fuerit. Undecima si filia vitam luxuriosam elegerit: cum parentes eam vellent ꝓ posse nubere & dotare: nisi neglexerint eam nubere vsq̄ ad. xxv. annum. Duodecima si parentibus furiosis debitam curam non impenderit. Tertiadecima si de carcere parentes deducere neglexerit. Adde decimam quartam si voluntatem vltimā executioni demandare noluerit. vt supra executor. J. x. Et decimā quintaz si filius est hereticus cum pater sit catholicus. vt. d. J. causas. 1

¶Silr filius pōt patrem exheredare. Primo si de crimine euz accusauerit excepto crimine lese maiestatis. Scdo si vite filij insidiatus fuerit. Tertio si vxori sue vel ꝓcubine se cōmiscuerit. Quarto si testari in q̄ poterat ꝓhibuit. Quinto si nō egit curam eius cum esset furiosus. Sexto si captū a saracenis nō redemit. Et si mori intestatus sibi nō succedet sed ecclesia. ce dabunt bona eius pro redemptione captiuoz. vt in. d. auē. cum ap. co. 2

¶ Utrū int istis talib⁹ in q̄bus p̄t exheredare possit alimēta sil̄r denegare? R. Jo.an. & pa. sequit̄ in.c.q̄n tualtis.de iureiur. vbi etiā in glo. ponunt̄ p̄dicti casus.q̄ sic. Et idē tenet Bar.in.l.diuus adrianus.ff.de paric.p.l.si quis a liber⁹.ff.de li.ag. Et idē tenet Pa. in.c.ex frarum.de eo qui du.in ma.quā pol.p adul.de patre ingrato ꝓtra filiū. Que limita nisi ipos peniteat.p quo facit glo.in.l.fi.C.de epi.& cle.& tex.in.c. nō liceat.xix.q.ij. vbi dī q̄ p religionis ingressum purgatur oīmis ingratitudo. & q̄d no. Spe.in ti.q̄ fi.sint le. ver.q̄d si filia.& sequit̄ Pa.vbi.s.q̄ dicit q̄ si filia fornicatrix vult penitere de pct̄o: pater tenet̄ eam alere. ar.c.ferrum.l.dist. Et p cōsequens dicit Pa.vbi.s.q̄ etiā tenet̄ eam dotare: q̄ causa dotis nō minus ē favorabilis q̄ causa alimentoꝝ. vt no. Cy.in.l.nō oīmi .C.de adm.tu.& Bar.in auten.& cōplexu.C. de ince.

¶ Utrū liceat exheredare filium vt (& inuti.nup. heredem faciat eccl̄iam? R. aug.in.c. q̄cunq; xvij.q. .iij. Quicunq; exheredato filio heredē vult facere ecclesiā querat aliū q̄ suscipiat nō augustinū.

¶ Utrū frater exheredet̄ a fratre? R.q̄ sic in trib⁹ casibus. Primus si insidiatus est vite ipsius. Scōs si de crimine inscripsit ꝓtra eum. Tertius si in bonis eius notabiliter lesit. Et hoc etiā habet locuꝫ q̄n mort̄ ab intestato frater vt non succedat ei frater. vt in aut̄. de nup. §. ingratitudinem.

¶ Utrū vir vxorem & ecōtra vxor virum possit exheredare? R.q̄ sic. vt nō.in.d.§. causas.

Exorbitantia a iure cōmuni nō debēt trahi ad sequelam. de re. iu. li.vj. que a iure cōmuni exorbitant: nequaq̄ ad cōsequentiam sunt trahenda.

Exorciste ex greco in latinū adiurātes siue increpātes vocāt̄. vt dicit tex.in .c.cleros.circa.fi.xxj.dis.

¶ Quid ptinet ad eoꝝ officiū? R. tex.i.c.p lectis.xxv di. ad exorcistā ptinet exorcismos memoriter tenere. manuscq; sup energuminos. id est. lunaticos & obsessos a demonibus & catbecuminos inexorcizando imponere: hec ibi.

¶ Cum ordinat̄ debet accipere de manu episcopi libellum in quo exorcismi sunt scripti cum istis verbis Accipe & cōmenda mēoriē tē. vt i.c.exorcista.xxiij.di.

Exorcismus est adiuratio contra dyabolum. vt de cōse.dis.iij.in.c. añ.xx.dies.

¶ Quid valet exorcismus ante baptismū? R. Ri.in .iij.di.vj.ar.vl.q.j. p ipsum virtute diuina artat̄ potestas dyaboli ne possit de cetero tantū q̄tum ceteris paribus posset si nō esset exorcisatus & maxime impediendo ne baptismū suscipiat. facit ad hoc.c.sicut nostis.de conse.dist.iij.

¶ Quid si aliq̄s baptizet̄ sine exorcismo? R. Ri. vbi .s.q̄ debet post baptismū exorcizari. facit.d.c. nostis Rō. q̄z in baptizato paruulo non sit peccatū: tñ in eo remanet actualiter fomes pcti. Et ideo etiam post baptismū habet efficaciā reprimendi dyabolum.

¶ Per quē debet quis exorcizari? R. q̄ p sacerdotē. de conse.dist.iij. sacerdotes. & de hoc vide.s. Catbecismus. quia idem est.

Expense tam in cibarijs q̄ in vestib⁹ debēt fieri ꝑm dignitatē illius cui sunt p̄standę: & facultates illius q̄ debet p̄stare: hoc colligit̄ in.l.habitatio.ff.de uē.in pos.mit.& in.l. sed & siq̄dem §.j.in ver. vestiri.ff.de vsufru. Et ꝓptereq̄ dicit Bal. in.d.§.j. q̄ abbas debet melius vestiri q̄z monachus magister in theologia q̄ alij fratres. doctor q̄z scolar. Et idē dic de cibarijs p elegantē doc. Bal.in.l.j.C.de

¶ Utrū ille q̄ aliū vulnerauit teneatur (epi.audi. 1
ad expēsas? R.q̄ sic ad oīmes q̄s p curatione fecit. vt .ff.si qua pau.fe.di.l.ex hac. & ff.d bis q̄ dic. vel effu. .l.vl. vide glo.in.c.si q̄s mēbroꝝ.xxiij.q.vl. & in.c.j.de

¶ Utrū in extimādis facultatibus sit ba (iniurijs. 2
benda rō expensaꝝ? R.q̄ sic. vt no.glo.in.c.q̄m.d vi. & ho.cle.vij illi fructus extimandi sunt q̄ supsunt deductis expensis.C.de fru.& li.expen.l.j.

¶ Utrū expense facte in re aliena sunt attendende? R. 3
q̄ aut erat possessor male fidei. & sic de rigore iuris nō poterit hre nisi solū illas q̄s fecit gra fructuū querendoꝝ. cōgregādoꝝ aut ꝑseruandoꝝ: q̄z etiā a male fidei possessore deducunt̄. vt in.l.si a pre. §. fruct⁹.ff.de pe.here.& l.plane.in fi.ibidez. & in.d.l.j. als si q̄s fecit amittit. vt.l.ex argēto.ff. de ꝑdi.fur.& insti. de rerū di. .§. ex diuerso. Sed in foro ꝑsciētie. ꝑm Mo.ti. Usura. v. poterit etiā repetere eas q̄s fecit ad ꝑseruatiōez rei. vt pascēdo equū & hmōi. vel ad oportunā melioratione: vt curādo aniāl morbosum: nutriēdo porcū & hmōi. Et placet p rōnē dictarū legū. Sal̄ dic de eo qui scripsit vel pinxit in re aliena seu edificauit: q̄ in ꝑsciētia poterit petere: & ille in cuius re expēsas fecit tenet̄ nō in q̄ntuꝫ expensa valet: ꝫ solum in q̄ntū sibi dicta res est plus vtilis arbitrio boni viri. Si aūt erat possessor bone fidei: sic poterit oīmes expensas quas fecit tollere: si sine lesione rei pōt fieri. l. iulian⁹. la. iij. .ff.de rei ven. vel si nō p̄t tolli dōs rei soluet eas. l. in fundo. e. ti. aut vendere ei rem in q̄ expensas fecit. q̄z .ff.d ꝑpe.here.l.si q̄d possessor. §. sicut ante. dicit̄ q̄ q̄s nō dz culpari de administratiōe rei quā tenet vt suā bona fide. Itē dic q̄n fecit credens vtiliter gerere negocium ꝓprii sui. ff. de neg.ge.p totum.

¶ Expense nō veniūt nomine damnoꝝ vel interesse. 4
quia expensa est quā q̄s facit eūdo. redeūdo vel morē familiā tenēdo: aut aduocatis soluendo & hmōi. Damna vo vel interesse sunt in re vel circa rem. & iō qui remittit vnum nō videt̄ remittere aliud. vt de iniur. c. in nostra. in tex. & in glo.

¶ Expense dicunt̄ necessarie. que si facte nō fuissent: 5
perijsset aut facta fuisset deterior res circa quā sunt facte. Utiles sūt q̄ rē meliorē faciūt: & deteriorē fieri nō sinūt. Uolūtarie vo sunt q̄ rē tm̄ ornāt: ꝫ fructū nō augēt. l. impensas. ff. de v̄. sig. Quō aūt debeant̄ q̄n sunt facte in re aliena sciēter & bona fide: vtputa in re locata. babes. j. Locatio. §. xxj. & s. Cōmodatuꝫ. §. xiij. & .s. dos. §. xxv. & j. peculiū. §. xxij.

Experientia facit artē. Inexpientia cassuꝫ. j. metha. Uñ in.c.q̄ sit de ele. li. vj. in pn. dī mgra rex. ff. de le. iij. l. legatus. §. ornatricibus. dī. q̄ ꝑbet cuilibet artificio nutrimētū. & in.c. vt ꝓsidere. l. di. dī. Cogunt eñ multas inuenire medicinas multoꝝ experimenta morboꝝ.

Expositio sacre scripture & canonū ex causa. psona. loco & tēpore debz fieri vt. xxviij. dist. c. sciēdum. & c. se. Quoꝝ modi q̄ me dullitus non indaganť in errorīs laborintū nonnulli intrudendo impingunt̄ cum ante iudicant q̄ intelligant. ante inculpant q̄ iterando lecta perquirāt. hec Isi. & habet̄ in.d.c. sciendum.

¶ Utrū liceat varijs modis sacram scripturam vel iura exponere? R. glo.in.c.quid boc est. l. dist. q̄ ad- 1
uocatus potest varijs modis iura exponere. Quod

limita verū qñ eadē rō legis hoc requirit: aliter nō excusanť: quia vt dicit in.c.intelligentia.de ver.si.intelligētia dictoꝝ ex causis est assumēda dicēdi: quia nō sermoni res: sed rei debet sermo esse subiectus: ꝛ in .c.in his.co.ti.dī. Verba intētioni debēt deseruire.cū suis concor.ibi nō.in glo. Idem dic de sacra scriptura que exponit quatuor modis. Primo ſm hystoriam.hystoria est rei geste narratio. ab hystrion qđ ē videre vel cognoscere: qz apud veteres nemo scribebat hystoriā nisi interfuisset. Scđo allegorice.a leo qđ est aliud ꝛ gore qđ est dicere vel locutio: ꝛ est quādo per vnū factū dat intelligi aliud qđ est credendū. Tertio anagogice.ab ana qđ est sursuz.ꝛ goge qđ est ductio. ꝛ est qñ p vnū factū dat intelligi desiderāduz.s. glia. Quarto tropologice.a tropos qđ ē quersio: ꝛ logos qđ est sermo.ꝛ est qñ p vnū factū dat intelligi faciendum. Et ꝓterea dicit Hiero. in.c.bereſis.xxiij.q.iij. Qui aliter scripturā intelligit q̄ sensus spūs sancti flagitat a quo scriptura est. licz ab ecclesia nō recesserit.tñ hereticus pōt appellari.ꝛ de carnis opibus est eligēs q̄ peiora sunt.hec ille.facit ad hoc.c.relatū.xxxvij.di. quod bene nota.

Expositus filiꝰ infans a patre siue ab alio eo sciente vel ratū habente eo, ipso liberat a patria ptāte. Idē in seruo ꝛ liberto expositis q̄ liberanť a dominica ptāte. Idē i languidis cuiuscūq; etatis sunt expositis.vel si alicui alimēta negari contigerit impie.vt in.c.vnico.de infan.expo. Si vo eo ignorāte vel inuito sit expositus poterit euz repetere: ſ restituet expensas infra.x. dies post eplam ꝓtestatōis factā.vt ibidem nō.ꝛ in.c.fi.lxxxvij.distin.

1 ¶ Utrū recolligens talē expositū acq̄rat aliqđ ius in eo? R. q nō.vt in dictis iuribus.

2 ¶ Utrū expensas factas possit repetere? R. q si sunt alimēta vel causa alimentoꝝ facte: nō repetet nisi in duobus casib? ſm glo.in.d.c.fi. Primus si ꝓtestatus est qvolebat repetere.vt.ff.de ne.gest.l.nēsenni?. Hoc limito nisi esset ꝓsona q̄ ad hoc teneret. sicut ecclesia que tenet alere paupes: qz q̄litercūq; ꝓtestet nō repetet.vt.c.sacroꝝ.xij.q.ij.ꝛ.l.alimēta.¶. de neg.gest. ꝛ qđ ibi nō. Limito scđo q in ꝓsciētia poterit repetere ꝓsonā q̄ ad hoc nō tenebat: licet nō fecerit ꝓtestationē qñ a ꝓncipio habuit animū repetēdi.ar. eoꝝ q̄ nō.j. Lex.§.iiij. Scđs casus est qñ expositus ꝛ collectus nō vult ducere filiam collectoris in vxorē.¶. de nup.l.ꝓem. Si vo sunt alia ab alimētis que expēdit. puta in erudiēdo puero in aliqua arte ꝛ bmōi repetere poterit.¶.de infan.ex.l.j.

3 ¶ Sed nunq̄d excusent p̄dicti exponētes si ex necessitate. puta qz eos alere nō poterant exposuerūt? R. glo.in.d.c.fi.q nō: qz debuit eū mittere in xenonē.scz hospitale.vt.¶. de ca.tol.l.vnica.§.ſ scimus.q si talis locus nō erat: tūc videt glo.dicere q excusat de filio.ſ de vxo nō.p.d.l.vnicā.ꝛ in auť.de nup.§.ꝛ multo potius. Sed ego credo verū quo ad penā p̄dictaz in.§.j.ſ nō quo ad deū: qz q̄tū in ipso est occidit.nisi forte expositio tali modo fieret q nullum periculum exposito immineret.

Expressio qñq; nocet. Uñ.l.nōnunq;.ff.de cōdi.ꝛ de.dicit. Nōnūq; ꝓtingit vt quedā noiatim expressa officiāt. q̄uis omissa tacite intelligi potuissent.nec essent obfutura. inde dictū est.expressa nocēt.nō expressa nō nocent.hec ibi.facit ad hoc.l.si quis.ff.de bere.instī.ꝛ glo.in.c.ꝓsulti. de ꝓcu.ff.de re.iu.l.expressa.

Extimatio rei qñ debeat fieri? R. q tpe cōtractus.vt in.c.cum dilecti.de empt.ꝛ ven.ꝛ in.l.ij.¶.de rescin.ven.

¶ Quātum fieri debeat? R. glo.in auť.de ali.ꝛ empbi. §.sctissimas. q debet fieri ſm redditus quos res extimāda affert.facit tex.ibidē.ꝛ in auť.de ecc.ti.§.si aūt annale.ꝛ tex.in.l.si q̄s.¶.de rescin. ven. 1

¶ Qualiter fiet ſm redditus? R. q tantū debet valere res quot fructus ꝓducit in.xxv.annis.vel si est res que debet ecclesie.in.xxxv.annis. vt in.d.§. si añ annale.vbi est tex.de.xxxv.annis.ꝛ ibi.nō. 2

¶ Quid si res est nō fructuosa? R. q extimabit ſm q cōiter appreciat.l.ꝓcia.in ꝓn.ff.ad.l.fal. Et hoc habet locū bodie cōiter in oibus rebus. ꝛ q dī.res tātū valet q̄tum vendi pōt.p.l.j.§.si beres.ff.ad treb.ꝛ.l. querebat.ff.ad.l.fal. ꝛ.l.si q̄s vxoi.§.vl.ff.de fur. dz intelligi verū nō habito respectu ad affectionē singulariū ꝓsonaꝝ sed cōmuniū.vt in.d.l.ꝓcia.nisi affectio esset rationabilis respectu extimātis. ꝺ quo dic vt.s. Emptio.§.vij.ꝛ.ix. 3

¶ Utrū extimatio faciat venditionē? R. q sic in duobus casibus. Prim? cuz eo anio fit extimatio vt ipsa protestet.secus si fiat vt appareat q̄nti res sit facta deterioꝝ.vt.l.si inter virū.¶. de iur.do. qđ tunc apparet qñ in pacto est vt transacto certo tpe res q̄ extimata data est reddat: qz tunc non facit vēditionem.vt.d.l. si inter. Scđs casus est qñ res simplr dat extimata in cōtractu.de cuius natura est vt trāsferat dñiuz. vt in .l.quotiens.ꝛ.l.plerumq;.ff.de iur.do.ꝛ.l.extimatio.ff. so.ma. Exemplum.mulier vedit rem extimatā.c.vxo suo censebit vir emisse. Fallit boc qñ natura ꝓtract? repugnat vt faciat venditionē.vt in.l.ſuos.ff.fa.ber. Exemplū.ego ꝛ tu sum? beredes ꝛ facim? extimationem de hereditate: tunc nō facit venditionem. 4

¶ Utrū extimatio faciat transire periculum in accipientem. vide.s.Casus.§.vj. 5

Extrema vnctio. vide.j.vnctio extrema.

Abule ociosi vel secularīū negociorum nō debent recitari in cōuiuio clericoꝝ aut religiosoꝝ. vt in.c.cōuiuia.ꝛ in.c.ꝓ reuerētia.xliij.di.nec fabularū oblectamēta excitantiū mentem ad incētiua libidinum.c.ideo.xxxvij.dist. f

Facilitas venie incentiuū p̄bet delinquēdi .xxiij.q.iiij.est iniusta.de vi.ꝛ honcle.c.vt clericoꝝ. Uñ stephan? papa dicit Ecclīastici vigoris ordo ꝓfundit si aut temere illicita p̄sumant aut nō ꝓcessa impune tentent.pinde si negligēter ea que male vsurpant omittim? excessus viam ꝓcludo bio aliis aperimus.

Facultas dicit quādo sine difficultate potest quis facere. vt no. Inno.in .c.pīti.ꝛ in.c.romana.de sen.ex.li.vj.

Factū legitie retractari non dz.lz casus postea eueniat a q̄ nō potuit ichoari.ꝺ re.iu.li. vj. Pa.i.c.discretiōz de eo q̄ cog.ꝓsan.vxo.sue.dic verā regulā.qñ factū iā ē pfectū: puta mrimoniū.lz superueniat affinitas non retractat. ꝛ.l.si a me fuerit.ff. de iudi. cū aliis q̄ videnť ꝓtra. intelligunť qñ factū non erat pfectū ſ solū inchoatū: qz tunc retractat.

¶ Utrz sit dicēdū factū qđ ñ durat? R. gl.i.c. ad nraz de regu.q qñ ex factovolum? iudicare aiuz: tūc ēvez q nō dī factū.s.aio faciēdi qđ ñ durat.ꝛ ibi pōt multas ꝓcor. Adde.tex.i.c.nā ꝛ ego.de ꝺ.si.cū ꝓcor.i glo. 6

¶ Utrū factum illegitime celebrat factū? R. q nō. vt in. c. veniens. de presby. nō bap. sicut inutile & nullum paria iudicant. c. inter corporalia. de transla. plata. Sic etiam dicit nō esse qui minus idoneus est. vt in. l. j. ff. qō cuiusq; vni. facit tex. cum glo. in. c. fraternitatis. de fri. & male. Vñ Bar. p. d. l. j. dicit. q si procurator nō facit fidem de mādato pinde est ac si nō cōparuisset. et dñs tanq; ptumax debet puniri. Item excipe & nō, p, bare: idem est sicut nō excipe. c. cum sup. de proc. pbē. Et paria sunt quo ad iuris effectum nō esse & non apparere. l. duo sunt ticij. ff. de testa. tu. Itē nō fieri & tardefieri. vel eo modo quo fieri nō debet. arg. c. auditis de pcu. ff. q̄ satisfda. cog. l. quotiēs. & ibi glo.

¶ Utrū plus sit facto psentire q̄ verbo? R. q sic. glo. est in. c. in causis. d elec. vide glo. in. c. dilecti filij. cl. ij. de app. vbi plus factis loq̄mur. Factus alienū, pmittens qnō teneat. vide. j. spōsalia. §. xiiij. Factū vbi, p mittit venit qd interest in obligatione. ff. si quis i ius vo. nō ie. l. cum quis.

Falcidia vide. j. Legitima.

Falsarius dicit q̄s diuersimode. vt no. i. c. in memoriam. xix. dis. & in. c. q̄s quis. xj. q. iij. & de cri. fal. p totum.

¶ Utrū sit falsarius qui absentiū noia in instrumēto ponit. vel q̄ sigillum furtiue surripit? R. q sic. vt no. in. c. quāto. & c. ea. de his que fi. a pla. Itē fm Bar. in auē. pibz. C. d sacrosan. eccle. falsitas nō solū pmittit in dicendo falsum: sed etiā in tacendo verum.

¶ Utrū apiens lram alterius vt legat sit falsarius? R. glo. in. c. cum olim. el. ij. de offi. dele. g. tenet q debet puniri tanq; falsarius. alle. c. olim de resc. & c. ad audientiam. de cri. fal. Inno. vo tenet q iste minus peccat q̄ si falsificasset sigillum apponēdo adulterinuz: tamē falsarius est, pter qd dicit Pet. de ancha. q solium debet puniri pena extraordinaria. c. de causis. de offi. dele. & concurrūt cōiter doc. & c. allegata p glo. loquunt de falsario qui facit rasuram viciādo lram. vt in. d. c. olim. vel apponēdo sigillum adulterinū. vt in. d. c. ad audientiā. Bar. dicit q si apit ostendēdo aduersario mittētis. pōt puniri vt falsarius. ar. bonū. in. l. j. §. is qui. ff. ad. l. coz. de fal. v. is qui deposita instrumenta ostēdit aduersario: incidit in crimen falsi. Ad no. ptra notarios & aduocatos qui ostendūt iura partis aduersario. Si vo aperit sed nō ostendit aduersario: sic nō punit crimine falsi. & videt tex. in. d. c. cum olim & ff. de cri. stel. p totuz. & ad. l. qui testamētū. ff. de fal. dicit. q est speciale in eo qui aperuit testamentuz clausum vt puniat pena falsi. Et quo collige q peccat mortaliter aperiēs lras alteri? vt legat: nisi spem habeat in ratihabitione. Ad intelligo quādo aduertenter & studiose facit: cum veniat puniēdus crimine stellionatus. Ad limito verum si haberent pro derelictis: puta eas proiecit vel laceravit & huiusmodi. q si tales legit, p aliquo bono fine. Iz al's curiositas est. nō tamen mortalis de se.

¶ Utrū lacerās vel cōburens vel celans scripturas publicas vel priuatas q̄ ad alium spectant: ita q amplius nō appareāt sit falsarius? R. q sic. vt est casus. & ibi Bar. in. l. paulus. ff. de fal. vbi dicit tex. l. coz. pena oēs teneri. qui etiā extra testamēta cetera falsa signassent: & cetero s q̄ in rōnibus tabulis lris publicis aliaue q̄re sine signatiōe falsum fecerint: vel vtve rū nō appeat q̄d celauerint. surripuerint. deleuerint. subiecerint & resignauerint: eadē pena affici solere ob

bium nō est. hec ibi. Glo. in ver. surripuerint. dicit sic vt nō esset pburendo. Et sic ptz q̄d dicendū de falsariis libros mercatoz cōburentibus vel occultātibus vel alias scripturas. & vltra dictā penā tenent ad restitutionē totī? interesse. tex. ē in. l. q̄ tabulas. ff. de fur. de quo vide. j. Restitutio. j. in ver. scripturas.

¶ Utrū falsificās monetā sit falsarius & peccet mortaliter? R. q sic. fm Host. Jo. an. Pe. & Jo. de imo. in. c. quāto. de iureiurā. & ptz p tex. ibidē vbi dicit q seruans falsam monetā agit inique: q̄ fozi? falsans. ptz etiā p extrauag. Jo. xxij. q̄ excōicat omes tales in regno Frantie. & tenet restituere oīne damnū datū illi persone cōitati vel pplo dānificato. vt nō. pfati. doct. vbi. s. vel si nescit specialis psona: saltem pauperibus. arg. eo q̄ nō. in. c. cū tu. de vsu. & in regula peccatū. de re. iuris. li. vj. & vide Host. in sum. ti. d cēsi. §. ex q̄bus ver. q̄d si moneta. Jdē dic fm Gira. obdo. de illo qui recepit falsam ignoraīter. quā postea sciens expendit p bona. Ad limito in pecunia alicui? importātie. secus in denario vsuali sicut dico de furto. j. Furtuz. §.

¶ Quot modis falsat moneta? R. tribus (xliij. modis fm cōiter doc. in. d. c. quāto. Primo in forma scz qñ imponit signū illius q̄ eam cudi nō facit. vt in. l. falsi nominis. & in. l. q̄ nomine. ff. de falsis. & in. d. c. quāto. Scdo ex materia metallica. s. qñ fit de ere vel de stanno. vel non de debita liga. vt in. l. paulus. ff. de solut. fm Bar. vel cum talis materia immiscet vbi nō debet. vt in. l. qui numos. & in. l. cornelia. ff. de fal. la p, ma. Tertio ex pōdere. Vñ ista tria req̄runt de substātia monete. vt in. l. j. §. j. ff. de ptraben. emp.

¶ Sed quero qd pondus debet habere? R. fm glo. & doc. in. d. l. j. & Bar. in. l. ij. §. j. ff. si certū pe. q̄ de iure tātus debet esse valoz monete & tantū pōdus quātū erat purus in materia nō deductis expēsis nec labore que de iure debēt fieri de publico. Sed fm Inno. quē cōiter sequunt doc. & seruat ex psuetudine. tātū debet esse in pondere quātū erat in materia deductis expēsis & laboze: qz nemo suis expensis tenet eam facere. ff. qui. ex cau. ma. l. j. & c. q̄ sentit. de reg. iur. li. vj. Immo plus credit Inno. q si princeps indiget: poterit inde sentire aliquod lucrum. & sic minuere a predicto pondere. Sed Pa. in. d. c. quāto. de iureiurā. limitat verum: nisi spargatur extra regnum: quia cum damno nō subditoz suoz nō potest: quam credo verissimam. Credit Inno. etiam q princeps cum psensu populi possit minuere: boc est q sit minoris ponderis q̄ deberet. & tamē expendat acsi esset iusti ponderis. Ratio: quia quilibet potest renūciare iuri suo. vij. q. j. q̄ periculosum. & dicit sufficere consensum maioris partis magnatuū regni. quia negociū regni reputatur negociuz vniuersitatis arg. in. l. ij. §. sancimus. C. de iureiur. pter calum. Sed Pa. vbi. s. dubitat de boc: cum tractet de preiudicio singuloz eoz. arg. eozū que nō. in. c. cum oēs. de consti. & C. que sit lon. consue. in Rica. Et ego credo requiri consensuz singuloz: nisi quādo ex alia causa, pter boc alleuiarentur. puta ab angariis & hmōi: p ea que nō. in. d. iurib? Dicit tamē Inno. nō sufficere consensum populi vt expendat extra regnum.

¶ Utrū princeps fraudet monetum quando reprobat volentem: et minus valentem acceptat vt de reprobata habeat bonum fozum: et illam conflari faciat et cudi? Rñ. Host. ieñ. vt recitat Pa. vbi supra. q sic. Facit tex. in. l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pigno. actio.

8 ¶Utrū radētes vēl tondētes sint falsarij: vel subtili us ex aqua particulam auri vel argenti tollēdo ita q̄ cognosci nō pōt: R. q̄ sic. vt in glo. d. c. quāto: & tenē tur ad restitutionē dāmnificatis: vel si ipos ignorant pauperibus de necessitate. c. fi. de iniur.

9 ¶Utrū illi qui singulos denarios pōderāt: & grauio res retinent & pfari faciunt sint falsarij: R. vt colligo ex Hostī. Jo. an. & Pet. de ancha. & Jmol. vbi. s. Si illi qui cudūt pecuniā quia aliq̄ denarij sunt q̄nq̄ mi nus. ꝓterea dimittūt alios plus in pondere quia nō possunt equaliter oīes culpere: tunc tales sunt falsa rij. & tenent ad restitutionē cōmunitati: quia corpus pecunie dāmnificauerūt. Si aūt oīs denarij sunt iu sti ponderis: sed aliqui sunt amplioris: & illos radūt. dūmodo remaneāt iusti ponderis seu cōflant: nō cre do falsarios licet male faciāt: & nullo modo sit eis cō sulendū. q̄ si nolūt abstinere: nō credo eos fore extra statum salutis ꝓpter hoc.

10 ¶Quid de falsario lr̄arum apostolicarū. vide. s. Ex cōmunicatio. v. casu. ij.

11 ¶Utrū falsificās mēsuras & pondera teneat: R. q̄ vltra mortale tenet ad restitutionē totius dāmni dati. vt p̄z ex. c. ij. de emp. & ven. & deberet. xxx. diebus in pane & aqua penitere. vt ibi licet sit arbitraria bodie. Jdem dic de vtēte sciēter falsis. Et falsans mēsuras tenet. l. cor. de fal. ff. de extraor. cri. l. annonā. circa fi. q̄ est pena publicatiōis oīm bonor̄ cuz deportatione si liber est: si seru⁹ vltimū supplicīū. vt. l. j. in fi. ff. de fal. Utens ꝙo falsis potest puniri in dupluz & relegari in insulam. & ff. de fal. l. pe.

12 ¶Utrū instrumēta confecta per falsum notariū sint nulla: R. vt colligit Pa. in. c. fraternitatis. de bere. ꝓ Jnno. ibidē. aut loq̄mur de instrumētis cōfectis post falsitatem cōmissam: vel etiā ante: tamē nōdum dam natum sed toleratū in officio: & sic valent p̄textu offi cij: licet postea damnet. facit. l. barbarius. ff. de offi. p̄. Aut loq̄mur de instrumētis ꝓfectis post damnatiōez notarij: & sic nō valent. vt. l. si aliq̄d. C. de suſce. ꝓpo. & archa. Facit tex. in. l. si quis ex argētarijs. §. fi. ff. de eden. Bar. tñ in. l. j. ff. ad. l. iul. repe. limitat verū. quā do notarius fuit dānatus ꝓpter falsitatē cōmissaz in officio tabellionatus. & sic loquit. d. l. si aliquid. secus si als fuisset dānatus de falso cōmisso ex alia causa ex tra officium tabellionatus: sicut in quodā cōsilio ipse Barto. ꝓsuluit ꝙ quodā notario damnato: q̄ extra xerat duas chartas de libro cōmunitatis: valebāt ei⁹ instrumēta. licet sit infamis effectus. Et hoc verū dū modo illud officiū nō habeat in se dignitatē: vt quia est notarius principis. l. j. C. de māda. pn. vel salariuz de publico. vt q̄ est notarius in bācho. quia tunc non valerent. als sic.

13 ¶Utrū instrumentū factū a notario non dānato qđ habet diuersa capitula sit falsum si falsitatez habet in vno capitulo: R. Pa. vbi. s. q̄ aut falsitas ꝓuenit ex vicio notarij: & tūc aut ꝓcernit substātialia instrumē ti. puta q̄ in inditione aut die. & tūc totum corruit. vt no. in. c. inter. de fi. instru. & in auē. vt ꝓpo. no. impera. circa pn. Aut ꝓcernit sustātialia negocij. & tūc distin gue aut capitula sunt ꝓnexa: & tunc totū reprobatur. Aut nō sunt ꝓnexa sed sepata. & sic solū illū capitulū falsum reprobat. Et sic limita Bar. in. l. si ex falsis. C. de trāsac. q̄ tenet q̄ qñ venit ex vicio notarij totū cor ruit qđ Jnno. etiam tenet. Si ꝙo falsitas est circa ex trinseca: vt quia scripsit ꝓtrahētes esse ꝓsanguineos vel aliquod aliud quod nō facit ad negocium: licet b̄ sit falsum: nō reprobat ꝓpter hoc instrumētum: quia hoc nō est vicium notarij: & idem dic in teste. Et idem voluit Jnnoc. in. d. c. fraternitatis. vide glo. in. d. l. si ex falsis.

Fama est illese dignitatis status legibus & mo ribus cōprobatus. l. cognitionē. §. esti matio. ff. de va. & extraor. cogni. & i glo. c. vestra. de co ba. cleri. & mulie.

¶Utrū fama sit defendēda: R. ꝟm glo. in. c. senti. xj. .q. iij. q̄ aut sumus inter tales qui parati sunt imitari & sic peccat mortaliter qui eam nō defendit ꝙ posse. Et sic intellige. c. nō sunt audiēdi. ea. q. ij. c. nolo. xij. q. .j. & de ꝓse. di. j. iubemus. Aut sumus inter tales q̄ so lum parati sunt reprehendere nō imitari & sic sufficit nobis ꝓscientia nostra: & non tenemur defendere. Et sic intellige. c. quod obest homini. cum. v. capitulis se. .xj. q. iij. 1

¶Quot modis ledit fama & quomodo sit restituen da. vide. s. Detractio. 2

¶A quibus est abstinendū ꝓpter famam conseruan dam. vide. j. Scādalum. §. ij. 3

¶Fama ꝓprie est quādo tota ciuitas vel vicinia vel maior pars acclamat aliquid: vel dic q̄ est cōmunis locutio ex verisimilibus ꝓiecturis surgens: vt colligi tur ex no. in. c. si duo. xxv. q. vj. & in. c. sup eo. de eo qui cog. cōsan. vxo. sue. & in. d. c. vestra. Unde ꝓmo opor tet q̄ sit ex verisimilibus ꝓiecturis: q̄ als ꝓprie nō est fama quo ad iuris effectum: sed sunt vane voces po puli. de quo per Bar. in. l. de minore. §. tormēta. ff. de questio. ꝙ glo. & docto. in. c. inquisitionis: & in. c. cum oporteat. de accu. & nō sunt audiēde. vt in. c. ij. de elec. & tex. in. l. decurionū filij. C. de penis. l. diuo marco. C. de ma. te. & l. si priuatus. ff. q̄ & q̄. Uñ dicit Pa. in. c. veniens. el. j. de testi. q̄ testis deponens de fama debet reddere rōnem seu causam sufficientē sui testimonij. Secdo requirit q̄ sit saltē maior ps. q̄ vt dicit Pa. i .c. cum in tua. de spon. q̄ dicta paucor̄ nō infamant. Et ꝓterea differt fama a rumore: quia rumor ē quā do aliqua pars vicinie aliq̄d asserit. sed fama quādo maior pars. vnde se habet in plus. vt dicit glo. in. d. c. super eo. Pro quo nota q̄ nomine partis veniat me dia pars. vt in. c. ij. §. j. de dec. li. vj. & in. l. nomē filiaz .§. portionis. ff. de ver. sig. Sed quando additur ali qua: tunc verificat in qualibet minima particula: q̄a dictio aliqua restringit. Attamē licet requirat maior pars ad famam faciendā: tamē ad ꝓbandum suffici unt duo testes. vt no. glo. ij. q. j. §. quando. el. ij. & in. l. .iij. ff. de testi. Et no. Bar. in. d. §. tormēta. Et ꝓtra ꝓ batione fame admittit ꝓtraria probatio. & si secun da est clarior obfuscat effectus ꝓme. & ideo eo casu q̄ infamia sufficeret ad torturā: si ꝓbaret ꝙ aliā ptē bo na fama tolleret p̄sumptio ꝓma. & sic ꝓbat tex. in. d. .c. cū in tua. & qđ no. Bar. in. l. fi. C. de questio.

Familia quid cōpbendat: R. Archid. de priuil. licet. li. vj. dicit q̄ triplex ē fa milia. quedam perpetua & religiosa: vt religiosi. clerici & consimiles: & tales gaudent priuilegio conuētus: vt collegij. de statu monachorum. recolentes. C. loca ti. l. milites. Aliter tenerent duplici iure contra. c. co gnouimus. cum si. xij. questi. ij. Et de hac loquitur. c. cum olim. de arbi. Est & alia scilicet que nō ecclesiasti cos tantū comprehendit sed etiam laicos sicut sunt vxor. filij. nepotes. serui. famuli. quia in eius domo eius sumptibus viuunt continue. de qua intelligitur .ff. de publica. l. j. §. familie. C. ad legem corneliam

de sic.l.si forte.que ponit de pe.dis.j. t de bere.c. filij. lib.vj.ni fi. t de teſtā.c.in lris. vbi de boc. t.iij.q.v.c.j. Et de tali intelligit qđ dicitur in.d.c.licet.de quo vide infra. Interdictū.vj.§.iij. Est et alia familia que nec est perpetua nec mercēnaria. sicut clerici t religiosi t alij ecclesiastici dicunt de familia ecclesie. de quib⁹. xvj.q.vj.de lapsis. Est t alia de qua in.l.fi.C.de ver.si gnu. vbi nomē familie compbendit parentes. liberos oīesq; ꝓpinquos t substantiā t libertos etiam t patronos necnō t seruos. t hec significatio habet locuz in fideicōmissis. vt ibi patet.

¶ Ad quid tenet paterfamilias? R. q ad duo tenet de ꝑcepto. s. ad administrationē necessariop advitā t ad disciplinā tam verbo q; exemplo mop: vt colligit .j.ad Timoth.v. t ad Ephe.iij. t nō.i.§.necesse. xlvij di. aliter ē petiñ mortale de sui natura: nisi excuset aliqua circūstantia: puta necessitas t bmōi. vel nisi sit famulus. de quo in ie.iij.§.dicā. vel sit circa ea que non sunt necessaria ad salutē omissio correctōis. Et sic intelligē. xiij.q.iij. duo ista. t.q.v. nō putes.

¶ Sed nunq̄d infirmāti teneat subuenire q̄ ex mercede locauerat operas suas? R. quo ad expensas ꝺm Bar.in.l.si cū vtē.§.sin aūt.ff.so.ma. t in.l.in rebus ff.cōmo. q ad magnas expēsas nō tenet. Qđ limito verū rōne famulatus: secus si teneret vt paupi. Quo ꝺo ad salariū Jo.an.d. An. Jo. de imola. t Pa.in.c. .j. de cle.egro. t cōmuniter doct. tenēt q non: qz casus ptingens in ꝑsona que locauit opas liberat cōductorem a prestatione mercedis. l.si vno.§.itē cum q̄daz. t quod ibi nō.ff.loca. t qđ nō.in.l. in rebus.ff.cōmo. t glo.in.l.fi.§.idem iuris.el.ij.ff.ad legem rho.de iac. Hoc tamē limitat Pa.vbi.s. qñ salariū debet solum rōne ꝑsone. secus si dareť rōne alioꝝ etiam. Uñ ptās que habet famulos t iudices q̄bus habet soluere. licet infirmet vel moriat: tenet nihilomin⁹ beres: t iō ipse pōt petere. t debitores debent ei soluere. tex. ē in .l.pecuniā in prin. de pdi. ab cām. facit qđ nō.in.l. diē functo.ff.de offi.asse. Inno. videt tenere q debeat salarium. in.c. ꝓpter sterilitatem. de loca. facit. c.j. de dec. nō resi. li.vj. t ibi Be. p illum tex. dicit. doctoꝝ vel famulo nō debet subtrahi salraiū ꝓpter infirmitatē. allegat qđ habet in Spe. de cle. nō resi.§. postq̄. ver. q̄d si mercēnarius. Et illud tenet Sali. in.l.licet.C.loca. t pulcre Ange. in disputatione exorta guerra. facit.l. quesitū.ff. de re iudi. Et hoc procedit indubitāter vbi cōsuetudo sic est qz tunc debet: qz illud videt actum quod est cōsuetū. l.q si nolit.§. qui assidua.ff. de edi. edic. Sed vbi cōsuetudo nō est: tene q nō debet nisi vt dictū est: t in casu spāli. vt.C. đ aduo. di. iud. l. post duos. vbi aduocato debet salariū ex publico pstitutū licet moriat infra annū. secus esset de salario ꝓmisso a pte. quia nō debet nisi p rata tēporis ꝺm Bar. in. d. l. diem functo. Silr in.l.cū beres.§. sticbus.ff. de stat. libe. vbi qñ p seruū nō stat quin seruiat. nihilominus libertatē legatam ꝓpter hoc ꝓsequit. de quo dic, vt.§. Locatio.§.xv. vbi pulcre tangit hec materia.

¶ Utrū cum dominus nō pōt corrigere suaz familiā vel aliquē ipsoꝝ teneat ipsum expellere? R. q si nec verba nec verbera emēdāt: sed subtractio necessariorum seu expulsio corrigeret: teneret expellere. ar. eorū que nō.in.c.nō oīs. v.q.v. Si ꝺo licētius peccaret expellendo: faciat q̄ntū potest: t licet ille nō se corrigat excusat vt ptz in.c.quātūlibet. t.c.se.xlvij. dist. vide.s. Excōmunicatio.v. casu.j.§.iij.

¶ Utrū paterfamilias teneatur de furto familie. vide .s. Dñs.§.iij. t.j. Obligatio.§.pe. t vl. 5

¶ Utrū familia episcopi gaudeat priuilegio fori? R. Pa.in.c.nullus. de fo.ꝓpe. cōiter tenet q sic. 9

¶ Utrū familia vel aliquis coꝝ teneat reuelare delictum domini sui requisitus per obedientiam superioris? R. q nō si criminaliē vult ꝓcedere. vt.iij.q.ij.c. lege iulia. el.ij. Si aūt ciuiliter sic credo teneat: quia nulla lege repellit. vt no. glo.iij.q.v.c.j. Quod credo verum quādo nullū malū sibi immineret ex hoc: alis secus: qz nō teneor cum malo meo facere bonuz ꝓximi tempozale. 7

¶ Utrū domino familie qui fecit iurare familiā de veritate dicenda sit parendū? R. ꝺm Durā. aut iste dominus est truculētus t ꝓbabiliter babet seruos: t sic nō tenet: quia illicitū fuit iuramētum. Si ꝺo est mansuetus t ꝓbabiliter credit q nō procedet nisi rōnabiliter: tunc distingue q aut res puta aspozrtate erāt ad custodiā suā reputate: t sic sicut potest ꝓsequi aspozrtantē sic t dño reuelare. Si ꝺo nō erant reputate ad eius custodiam: tunc si potest ꝓbare tenet dicere veritatem. Si ꝺo nō potest ꝓbare nō debet reuelare nisi tali qui possit ꝓdesse t non obesse: t si alio modo iurauit: nō fuit licitū iuramētū nec obligatozū. Item dicit Hug. de testibus sinodalibus q nō tenent denūciare episcopo lz iurauerint. nisi crimina que possunt ꝓbare. xxiij.q.iij. si q̄s. alis esset ꝓditoꝝ. ij.q.j. si peccarit nisi hoc faciat secrete illi qui habz corrigere paternaliter. ar. xxij.q.v. hoc videt. De hoc vide.s. Denūciatio.§.x. 8

¶ Utrū obligatus ꝓcurare aliquā familiam vel fratres alicuius domus teneat excrescēte familia vel fratribus in numero? R. ꝺm Pau. q si familia vel fratres habebāt numerū determinatū: tūc nō tenet. Si aūt indeterminatū: vt sunt fratres minozes alicuius quētus: sic tenet. facit. c. q̄nto. de cēsi. si tñ nimis g̃uaret p iudicis officium sibi ꝓuidebit. Et sic ptz q quo ad ꝑsciētiam nō tenet. 9

Familiaris q̄s dicat? R. ꝺm glo.iij.q.v. .c.j. q large dicunt oēs q̄ cobabitant cū aliquo. vt in.c.in lris. de testi. t.c. insinuāte. de off. dele. Glo. in.d.c. in lris. dicit. familiares appellant sanguinei. colonus. ascripticius. mercēnarius. filius in potestate. libertus. seruus t oīes babitantes in domo. Domestici ꝺo sunt q̄bus rōne patrie potestatis vel dñice imperari pōt. ꝺm glo. in.d.c. in lris. Uñ eīm dī familiares domestici: intelligunt oīs qui in expensis alicuius cōmensales ptinue existunt: etiā si aliqñ abesse ꝓ eius negocijs gerendis cōtingat. vt nō. in.c.fi. de ver. sig. li. vj.

Familiaritas cum mulieribus ꝓbibet ecclesiasticis. xxxij. di. interdixit. t duob⁹. c. se. xxxiij. di. quoꝝdā. lxxxj. di. clericus. xxiij.q.ij. cognouimus. de coha. de. t muli. per totū. vide.s. Clericus. v. iimo. vt dicit Hie. in.c. hospitiolum tuū. xxxij. di. Hō pōt digne cum ꝺo habitare qui feminarū accessib⁹ delectat. Familiaritas nimia parit ptemptū. de iudeis. c. t si iudeos.

Fatum qui credit mortaliē peccat. xxj.q. vij. non obseruetis.

Fauere peruersis idē est ac si ipse faceret. xj. .q.iij. qui consentit. lxxxiij. di. nemo. t.c.se. xxiij.q.iij. si quis.

Fautoꝝ quis dicatur, vide infra. Hereticus. §. xxiij.

Femina nō debet tonsari etiā cā religionis. c. vxoratus. in fi. de puer. p̄iu. ⁊ intelligit nō solū de tōsura que dicit clerica: ꝫ etiam de rasura q̄ fit p abscisionē capilloꝝ vsq; ad aures. facit .xxx. di. quecunq; mulier. et .xx. q. iij. c. ij. ⁊ de. attēdētes. de sta. regu. Glo. tñ. in. d. c. videt tenere. q̄ p̄suetudo cōtraria excusat. ⁊ q̄. c. q̄cūq; mulier. intelligit de illa q̄ vult remanere in seculo nolēs religioni deseruire sed mūdialiter viuere. ⁊ placet. Peccat ꝫ mortaliter talis tonsurās se. cū in. d. c. q̄cunq; mulier. sit excōicanda. qd̄ etiam intellige nisi ex necessitate hoc faceret vel causa religionis seu

¶ Quare femina citꝰ pubescit? (mūdi ptemptus. R̄. glo. in. l. ij. C. de bis ⁊ ve. eta. impe. q̄ mala herba cito crescit. Sed est alia rō quā reddūt doc. in. c. lras. de despō. impu. s. q̄ sexus mulieb̄ē debilior ⁊ citius deficit: ⁊ ideo citius pficit sicut in alijs videmus.

¶ Que sunt illa q̄ mulier nō pōt exercere? R̄. multa nō pōt p̄dicare nec docere publice. xxij. di. mulier. nec p̄fessiones audire: nec alijs bñdicere. vt in. c. noua. de pe. ⁊ re. Itē nec tangere sacra vasa. xxiij. di. sacratas. nec sacratas pallas ptingere. nec incēsum circa altaria deferre. vt in. d. c. sacratas. Itē nec actū alicui? oꝛ dinis exercere. vt in. d. c. noua. ⁊ in. c. tāta. de ex. p̄la. ⁊ nō. in. c. dilecta. d̄ maio. ⁊ obe. Itē nec iudicis nec magistratus gerere officiuꝫ nisi in casib? de q̄bus in glo. .xv. q. iij. §. j. nec postulare nec ꝓcurare nisi in ꝓpria causa ⁊ suoꝝ. vt nō. in. l. femine. ff. de reg. iu. ⁊ iij. q. vij. §. tria. xv. q. iij. §. j. Itē nec testis esse. d̄ quo dic vt. j. Testis. §. v. nec p̄sonaliter posset trahi ad iudiciū cā ferēdi testimoniū: aut alia q̄libet cā q̄ in iure nō expꝛimitur ꝫ ei? volūtatē. ⁊ si ē religiosa nō pōt etiā si vult trahi ad iudiciū ex q̄uis cā p̄sonaliter. c. mulieres. de iudi. li. vj. Itē nec viri habitu vti sub pena anathematis. xxx. di. si qua mulier. Itē nec accusare nisi in certꝫ casibus de q̄bus. xv. q. iij. §. j. in tex. ⁊ in glo. Itē non pōt se obligare seu ꝓpriā subam p debito viri nisi creditum sit puersum in suaꝫ vtilitatē. vt in auc. vt nulli iudi. §. ⁊ illud vo. Itē nō debet incarcerari vel detrudi p aliquo debito. vt ibidem.

Fenus est vsura. sed differt in hoc ab vsura: q̄ vsura est lucrū de capitali acceptū. Fenus vo est lucrū de vsura. Ūñ Grecismus. Est vsura suos cum q̄s tradit mihi numos. Spe lucri sen? duplex vsura vocat. Ad̄ q̄dem fenus improbū exercentes sunt infames. l. improbū. C. ex q̄bus cau. infa. irro. De quo dic vt. j. Usura. q̄ cōiter vnum p altero accipit. vt in. d. l. improbum.

Ferie dicunt: q̄ pstant vacationē ab his q̄ fiūt in foꝛo iudiciali ⁊ opibus seruilib?. quarū alique sunt ob reuerētiā dei introducte. vt in. c. cō. q̄stus. de fer. ⁊ C. e. ti. l. dies festos. Alie sunt ob reuerentiā p̄ncipis vel ciuitatis. vt dies natiuitatis sue vl̄ dies p̄ncipij de impio. C. eo. ti. l. oēs. Alie sunt ad rem laboꝛis. vt tēpus messiū ⁊ vindemiaꝝ. de q̄bus in. d. c. ꝙquestus. ⁊. ff. eo. ti. l. j.

¶ Utrū ptes possint renūciare dictis ferijs? R̄. q̄ p̄mis ⁊ scdis nō. tercijs sic. vt in. d. c. q̄stus. ⁊. xv. q. iij

¶ Utrū nullo mō possit q̄s cōpelli ad (in summa. iudiciū in p̄fatis ferijs? R̄. q̄ nō: nisi in casib? de quibus. ff. e. l. j. ⁊ de q̄ in. c. vlt de iudi. ⁊ nisi necessitas vrgeat: puta q̄ res erat peritura. vt exēpla habes in. l. j. ij. ⁊ iij. ff. eo. ⁊ l. j. ff. d̄ dā. infec. Aut pietas: puta causa debilium vel miserabiliū p̄sonarū. d. c. ꝙquestus. q̄ in opibus miscōie nō est habēda distinctio dierū. ar. .lxxvj. di. vtinā de p̄se. dist. v. hunc. ⁊ summa rō est q̄ p religione facit. ff. de reli. ⁊ sump. fune. l. sunt p̄sone.

¶ Festū seu ferie solēnes q̄ in bonoꝛē dei sunt introducte: ⁊ in q̄bus abstinendū est ab opibus seruilibus que sunt: R̄. sunt infra scripta posita in. c. cōquestus. de ferijs. s. Natiuitas domini. sancti Stephāi. sancti Jobānis euangeliste. sctoꝝ innocentū. scti Siluestri. Circūcisio dñi. Epiphania dñi. Septē dies dñice passionis. Resurrectio dñi cum septē diebus seq̄ntibus. Pētecostes cuꝫ duobus sequētibus. Natiuitas be. Jobānis baptiste. Sctoꝝ. xij. apl̄oꝝ. sci Laurentij. Purificatio Marie virginis. Annūciatio ei?. Assumptio eiusdē. ⁊ Natiuitas ip̄i?. Dedicatio sci Michaelis archāgeli. Festum omniū sctoꝝ. Dies dominici. Dñes alij dies q̄s epi in suis diocesibus cum clero ⁊ pplo duxerint celebrādos. in. c. p̄nūciandū. de p̄se. di. .iij. vbi p̄fate solēnitates ponunt: addunt etiā tres dies rogationū. Dedicatio cuiuscūq; oratoꝛij. Festū sancti Martini pōtificis ⁊ p̄fessoꝛis. In. c. crucis dñi nri. de p̄se. dist. iij. ponit festū inuētōis sctē crucis. In de. si dñm. de reli. ⁊ ve. san. ponit festū coꝛpis xp̄i. Ad de fm Jo. an. quē sequit. d. Ant. ⁊ etiā Pa. in. d. c. cō questus. cū nō reprobet festa q̄tuoꝛ doctoꝝ eccie. Sz in istis ⁊ in oibus alijs p̄dictis standū est p̄suetudini fm Ho. ⁊ Pa. in. d. c. ꝙquestus. Similiter d̄ festo sancti Bartholomei q̄ ad diē in quo fiat. c. p̄sliuz. de obser. ieiu. Ūñ bodie dies passiōis ⁊ septimana resurrectionis ⁊ dedicationis oratoꝛij: ⁊ q̄tuoꝛ doctoꝝ ⁊ euāgelistaꝝ nō seruant. Sed limita vt vicz intelligamus q̄ p̄suetudo deroget p̄fatis festiuitatibus. dūmodo non sit dñicus dies vel eo maioꝛ. sicut est festū natiuitatis dñi. resurrectōis. ascēsionis. pētecostes ⁊ epiphanie vt in. c. licet. de ferijs. dī in glo. quam sequunt doc. vbi addit Jo. an. assumptionē virginis glorioſe. ar. c. fi. d̄ sen. ex. li. vj. q̄ nō credo valere p̄suetudinē in ptrariū cū videant q̄si iuris diuini. vt ptz in. d. c. licet.

¶ Utrū cōsuetudo possit alias a prefatis festiuitates introducere ita q̄ d̄ precepto teneamur ad illa? R̄. q̄ sic. sicut potest facere aliam legem. ⁊ quando fit. vide .s. Cosuetudo. §. ij. 4

¶ Utrū epus cum clero solum possit indicere festuz? R̄. q̄ nō. sed oportet q̄ faciat cum pplo. vt. s. patet. 5

¶ Festū immaculate ꝓceptionis glorioſe virginis matris dei Marie. licet eccia romana antiq̄tus nō celebrauerit. vt ptz p Tho. in. iij. pte. q. xxvij. ⁊ p sanctuz Bon. in. iij. di. iij. ⁊ p glo. de p̄se. dist. iij. in. c. p̄nūciandū: q̄ eius puritas nō dum erat reuelata. tamē bodie de ipsa ꝓceptione facit solēne officiū ⁊ festū cum largitione indulgentiarū que in festo coꝛpis xp̄i sunt date illis qui intersunt diuinis. ⁊ hoc ꝓpter multa miracula p que manifestū ē q̄ sine pctō originali fuit ꝓcepta Et ideo bodie ad euitanda scandala p̄cipit sub pena excōmunicationis late sentētie a qua non possint absolui nisi a romano pōtifice ꝑterq̄ in moꝛt̄ articulo oībus cuiuscūq; gradus. status. oꝛdinis ⁊ ꝓditiōis fuerint: ne de cetero ausu temerario p̄sumāt in sermonibus ad pplm seu alios quomōlibet affirmare: q̄ tenētes virginē esse preseruatā a peccato originali i sua cōceptione polluant labe heresis vel mortalis peccati: vel festum eiusdē cōceptiōis celebrātes: neq; tenere libꝛos vel legere aut habere ꝓ veris hoc ptinētes. Similiq; pena etiam ligant qui ausi fuerint asserere q̄ contrariū opinionē tenētes. s. q̄ sit cōcepta in peccato originali incurrāt heresim vel mortale pctm. hec habent i extraua. Sixti q̄rti. q̄ incipit. Grauc nimis.

7 ¶Quid de istis festis. sancti Anthonij. sancti Nicholai sancte Katherine & hmõi que ex psuetudine celebrã tur. Ignoratur tñ an ex tali psuetudine sint introducta q̃ habeat vim legis p̃ceptiue? Rn. q̃ nõ credo peccare mortaliꝫ nõ seruãtes nisi esset scandalum. Rõ. qz nõ sunt introducta vt de p̃cepto: ꝫ ex deuotione. Vbi aũt esset scandalũ: sic ibi est psuetudo obligatoria: ex q̃ tãdiu est q̃ est p̃scripta & reputaꝫ obligatoria.

8 ¶Qñ incipit dies festus. vide. s. Dies. in pn.

9 ¶A quibus est abstinendũ diebus festiuis p̃dictis? Rn. q̃ ab omni ope seruili. nõ solũ pcti: sed etiã mechanicis. vt agricultura. vt dr̃ in. c. licet. de ferijs. Pro cuius intelligẽtia est notãdũ ꝑm Ri. in. iij. di. xxxvij. ar. iij. q. iij. q̃ opus seruile dicit tripliciter. Aliqñ materialiter solũ ꝫ formaliꝫ liberũ. vt ẏbigra. scribere non ꝓpter tale lucrũ sed ad edificationẽ animarũ ꝓpẽ diuinũ cultũ & hmõi. & istud nõ ꝓhibeꝫ. immo ꝑceditur vt ptz in. d. c. cõquestus. vbi cã pietatis q̃ alꝫ ꝓhibentur ꝓmittunꝫ. facit. l. diuus. ff. de ferijs vbi ea q̃ faciũt ad disciplinã militarẽ p̃nt pagi dieb? feriatis. Scõdo dr̃ opus seruile formaliter solũ. materialiter aũt liberum est vtputa cũ aduocatus cogitat de bis q̃ die crastina dz ꝓponere ꝓpter lucrum tale. rusticus de aratione terre & ordinatione boum. & licet ab isto abstinere debeam? in diebus festis. non tñ astringimur de p̃cepto. Añ nõ peccat mortaliter talia faciẽs: nisi per hoc opus excludatur illa vacatio quã debet cultui diuino ex necessitate. quã explicabo i se. q. q̃ sit. Tercio dicit opus seruile materialiter & formaliter seu finaliter. & hoc est omne opus corpale ordinatũ sicut ad ꝑ priũ & ꝓrimũ finẽ ad bonũ corpis tpale seu ad lucrũ & istud est illud qđ ꝓhibeꝫ de p̃cepto diebus festiuis. Añ semp peccat mortaliter ipm faciẽs nisi excusetur ꝓpter istoꝝ quatuor vnũ ꝑm Frã. de may. in tractatu de decẽ p̃ceptis. Primũ opis modicitas seu paucitas q̃ nõ impedit spũs libertatem. Scõm necessitas operis q̃ non possit ꝓuenire cõmode nec differri. vt decoctio ciboꝝ ꝑ illo die vel necessitas coactionis quã faciunt dñi. aliter eoꝝ bona p̃scriberẽt. facit. c. licet. de ferijs. Tercium cordis pietas. vt in. c. cõquestus. d̃ fer. vt. s. dictũ est. Quartũ publica vtilitas. vtpote ꝑ pace & cõcordia. ꝑ ponte & hmõi. q̃ etiã sunt pia. qõlibꝫ eñ istoꝝ excusat q̃ nõ sit mortale saltem laborare in diebus festiuis. Ex quibus patet qđ tenendum sit de multis q̃stionibus que reducuntur ad infrascriptas q̃stiones. xxiij.

10 ¶Prima de mulieribus q̃ aliqua p̃ucta ponunt vel scobant domum vel de illo q̃ vendit vnam solã rem. vel qui putat ramum. facit coquinã. itinerat modicũ & hmõi q̃ non peccãt mortaliter ꝓpter modicitatem operis. Rõ. qz ꝑm. S. Bo. in. iij. di. xxxvij. sup lram. & cõiter theolo. rõ ꝓhibitionis operũ est vt vacem? deo & qz ista modica nõ impediũt vacationẽ p̃dictã. licet aliqualiter minuãt. ideo nõ est pctũ mortale talia facere: nisi q̃s talibus p notabile tp̃us occuparetur: vel vsq̃ ad vltimam defatigationem. quod quidem arbitrio boni viri relinquendũ est vt attẽdat si ratio legis euacuatur vel non: sed solũ minuaꝫ. faciunt ad hec q̃ nõ. in. c. intelligentia. de ver. sig.

11 ¶Scda de carnificibus qui per notabile tempus occupãtur. quia si faciunt ꝓpter necessitatem quam nec preuenire possunt. puta quia estas est vel sunt plura festa excusantur. alꝫ non.

12 ¶Tercio de tabernarijs. qui si faciunt ꝓpter necessitatem excusantur. Secus si ad ebrietatem. ad ludum & hmõi. Et idem dic de hospitibus.

13 ¶Quarta de bis qui panem. herbas. fructus et buiusmodi vendunt. quia si faciunt pro necessitate dicti festi excusantur. alꝫ non sicut qui vendunt multa que sunt solum ad gulositatez. nisi esset modicitas distractionis. sicut est in bis que vendunt candelas & canistria inzucharata & hmõi. in quibus non oportet facere precia. sed quilibet scit q̃ tantũ habet soluere. & sic soluit & accipit pro quo soluit sine alio strepitu. qz in modico distrabiꝫ.

14 ¶Quinta de medicis. minutoribus. aromatarijs et buiusmodi. de quo dic q̃ licet. quia medicinalia sunt necessaria.

15 ¶Sexta de cursoribus & mulionibus qui sine necessitate magna differre nõ p̃nt. & alijs viatoribus & conductoribus rerum. & dic q̃ excusanꝫ. Itineratio tamen non sic stricte p̃hibeꝫ. qz potest quis etiam itinerando intendere deo. & ideo nisi sit vsq̃ ad vltimã fatigationem non credo q̃ sit ꝓhibita vel cũ omissione diuinorum.

16 ¶Septima de ferratoribꝰ equoꝝ. Dic q̃ excusantur qz sicut illi necesse habẽt ambulare: sic istis licet ꝑncipaliter ꝓpter necessitatem eoꝝ quibus seruiunt: q̃uis lucrum habeant.

17 ¶Octaua de facientibꝰ vitros. similiter de tinctoribꝰ & coctoribus laterum qui dicunꝫ fornasarij & hmõi. q̃ sine magno dãno desistere nõ p̃nt. Dic q̃ licet.

18 ¶Nona de molendinis siue cum iumentis siue ad aquã vel ad ventũ. Dic q̃ si faciũt ꝓpter necessitatem illoꝝ quibus inseruiunt: excusanꝫ. q̃uis etiam posset dici q̃ molendina ad aquã & ventũ non sint p̃hibita laborare cum ex modico opere hominis exerceri possint non videntur euacuare rationem huius p̃cepti. Melius tamen est abstinere & securius: nisi necessitas requirat.

19 ¶Decima de rusticis qui compellunꝫ a dominis laborare. Dic q̃ si iusto metu faciunt est necessitas que excusat. alꝫ non. Idem dic de famulis. filijsfamilias. vxore & hmõi.

20 ¶Undecima de conducẽtibus laboratores in festis. & qui exigunt debita a suis debitoribus. Dic q̃ si alijs diebus non inueniũt excusanꝫ: dummodo diuina nõ dimittant.

21 ¶Duodecima de euntibus ad mercata vel nundinas. Dic q̃ si auditis diuinis ꝓpter necessitatem faciunt. puta quia non alio loco vel tpe talia possent vendere vel emere ꝑ bono cõitatis. aut vt ex lucro ꝓuideãt sibi & sue familie. vel vt dent pauperibꝰ ꝑm Pe. de pa. in. iij. exq̃ ꝓlati sciũt & tolerent excusanꝫ a mortali: nisi forte a prelatis locoꝝ essent interdicta. Intelligo verũ in festis minoribus dñica. qz talis tolerãtia prelatoꝝ vr̃ derogare illi festo. Secus in maioribus quia non credo liceat nisi pro necessitate vel pietate solum: cuis ꝓlati non interdicant. qz tunc locum habet illud. Multa per patientiam tolerantur &c. Frã. de may. in tractatu decem preceptoꝝ tenet q̃ solũ est pctũ mortale. Primo si dimittit missam. Secũdo si eps p̃cipit ne fiãt. Addo & terciũ qñ solum fit ex lucri cupiditate. c. j. de ferijs.

22 ¶Terciadecima de bellatoribus. Dic q̃ ꝓpter necessitatem licet.

23 ¶Quartadecima de habentibus segetes vel fenum in agro ꝓpter inundantiam aquarum & huiusmodi. Dic q̃ licet colligere.

24 ¶Quintadecima de habente domũ que ruinam mi-

natur. Dic q̄ ꝓpter necessitatē repare licet.

25 ¶ Sextadecima de doctore q̄ vt expediat illū qui de longe venit facit ꝓsiliū. Dico q̄ licet.

26 ¶ Decimaseptima de venatoribus: Rx. q̄ nō licet. qz si nō licet in quadragesima ⁊ dieb⁹ ieiunioꝝ. ꝑm glo. lxxxvj. di. in. c. qui venatorib⁹. q̄nto minus in die festo. Non credo tn̄ q̄ peccēt mortaliter qui dieb⁹ festiuis ipsis intendunt nisi id faciant cā lucri ꝑncipaliter vel dimissis diuinis.

27 ¶ Decimaoctaua de citharistis ⁊ alijs sonatoribus: Rx. q̄ si ad laudem dei ⁊ sanctoꝝ pulsant vel ꝓpter recreationē alicui⁹ ⁊ hmōi pia vel necessaria excusant si ꝑncipaliter ꝓpter hoc faciunt. licet scōdario propter lucrū. Secus si ꝓpter cām non piā vel necessariā. vel ꝓpter lucrum ꝑncipaliter quia nō excusant nisi sicut alij ex quatuor ꝓdictis.

28 ¶ Decimanona de laborantibus agros pauperū vel reficiētibus domos eoꝝ. vel laborātibus circa edificationē ecclesiarū aut monasteriorꝝ ⁊ hmōi. Dic q̄ lz si fiat ꝓpter pietatē ⁊ deū nō ꝓpter carnalē amorem vel spe remunerationis future. qz opa pietatis ⁊ miscōrdie nō debēt cessare dieb⁹ festiuis. d. c. cōquestus.

29 ¶ Uicesima de studētibus. Dic q̄ si studium fit ꝑncipaliter ad illuminationē ꝓpr̄j intellectus ⁊ alioꝝ: licz ꝓseqūter veniat lucrum nō erit pctm̄ vt tenet Pa. in c. j. de fe. ar. c. cū ex eo. de elect. li. vj. qz studiū tale est ꝓpter publicā vtilitatem. maxime in theologia ⁊ iure canonico. Studere autem principaliter propter lucrum non licet.

30 ¶ Uicesimaprima de scholaribus legentibus in diebus festiuis potius vt doceant q̄ doceāt ⁊ assuefaciant se. Dic q̄ lz ꝑm Pa. vbi. s. dummō ꝑncipalit nō faciāt ꝓpter lucrum sed si in consequentiā non nocet ar. l. j. ff. de aucto. tu. ⁊ in. l. rogasti. §. j. ff. si cer. pe. ⁊ in c. quid ꝓderit. lxj. dist.

31 ¶ Uicesimasecūda de scriptoribus: Rx. q̄ scholarib⁹ lectiones seu recollectas notare scribere vel sermones aut legendo libros corrigere nō est illicitū. dummō non nimis intendat hmōi. sicut qui de quinterno ad quinternū scribunt. vel nō faciant cā lucri habēdi ⁊ de pictoribus q̄ diebus festiuis vt addiscāt stant in ecclesijs ad designandū. Scribere tn̄ spiritualia ⁊ ꝓpter spūalem causam non est illicitum: etiam in quātitate. d. c. conquestus.

32 ¶ Uicesimatercia de laborātibus circa pōtes reficiēdos. viam aptandā. portus repandos. dic q̄ lz: dummō nō ꝓpter lucrū ꝑncipaliter. quia publica vtilitas sub noie pietatis compbendit.

33 ¶ Uicesimaquarta de faciētib⁹ ferta ⁊ alias vanitates. dic q̄ nō lz. eo q̄ nulla publica vtilitas inest.

34 ¶ Sed si q̄ras ꝓ q̄nta necessitate ꝓdicta liceāt: Rx. q̄ lz quidā in. c. licet. de fer. dixerint licere ꝓ necessitate vite sustentāde solū. tn̄ hoc nō credo verum cū ꝓfatum. c. licet. qđ loquit de allecibus. q̄ non sunt necessaria ad vitam. qz sine ipsis viuere possumus sit ꝓtra eos. ⁊ xp̄s in Matt. xij. c. Cuius vim bos vel asinus cadat in foueā nō extrabet illū ⁊c. ꝓpterea dicēdum ꝑm Tho. scōa scōe q̄ nō solum ꝓ necessitate ꝓpr̄sionis q̄ ptinet ad ꝓseruandū ꝓsonam suam vel alioꝝ ⁊ rerum. sed etiam ad qđcunq̄ damnū vitandū. ⁊ satis confirmat hoc dictū ꝓ. l. j. ij. ⁊. iij. ff. de feriis. ⁊ melius. xv. q. iiij. in sum. ⁊ qđ nō. in. d. c. ꝙquestus. Item etiā necessitas excusat q̄ laborat ꝓ acq̄rendo aliquo vtili qđ alio tpe nullo mō haberi posset. sicut patz in d. c. licet. vbi piscari allecia concessit. qz alio tpe non possent haberi. Et idem dic de quocūq̄ simili. Ratio est. qz nō est tam arta obseruatio dn̄ice q̄ ad opa sicut fuit sabbati. Et lz ille q̄ laborat habeat lucrū. tn̄ si ꝑncipaliter seruit ꝓpter necessitatē illoꝝ ꝓ quibus laborat excusat sicut si illi laborarēt excusarent.

¶ Nota tamē q̄ ad hoc vt necessitas vel pietas excusent ꝓfatos oēs oportet q̄ non dimittant diuina illa quibus necessario est insistendū dieb⁹ festiuis: nisi forte esset tanta necessitas q̄ arbitrio boni viri excusarē tur. Itē scdo q̄n inest necessitas ꝓ acquirēdo aliq̄ vti li requirit dispensatio si pōt haberi cōmode. ⁊ ab episcopo si pōt vel a ꝓpio sacerd. te si ēpm ꝓmode adire nō pōt. Itē tercio q̄ si ꝓuenit aliqđ lucrū ex consequētia. lz ꝑncipaliter fiat ꝓpter necessitatē alioꝝ q̄ faciat aliquas elemosynas in recompēsationē. hec nō. in. d. c. licet. q̄uis nō credā istud scōm esse necessariū securum tamen est.

¶ Utrū opus mortalis pcti sit cōtra istud ꝓceptum Sabbata sanctifices: Rx. ꝑm Nico. de lyra sup Exo. xx. q̄ sic: cū sit opus totaliter seruile. vñ erūt duo pcta mortalia. s. q̄ fornicatus est. ⁊ qz opus seruile fecit in festo. Et hoc verū ꝑm Alle. in. iij. parte sum. tractatu de isto ꝓcepto rōne reatus: sed rōne actus non erit nisi vnū solū ⁊ sic erit circūstātia cadens sub spāli ꝓhibitione. ⁊ iō necessario ꝓfitēda. Pctm̄ aūt venale nō rumpit festū ꝑm. s. Tho. vbi. s. ar. iij.

¶ Utrū citatio facta ad diē feriatū teneat: Rx. glo. in c. vlti. xv. q. iiij. q̄ si citat vt rn̄deat die feriata est nulla ipso iure. ff. de feriis. l. j. ⁊ sic cum liqueat q̄ est nulla nō tenet cōparere. Secus si esset dubiū an teneat citatio vel ne. qz debet ire ad allegandū ꝓuilegium fe rie. iij. q. ij. si eps. ⁊ ibi glo. Si aūt citet non ad respondendū: sed vt cōpareat die feriato bn̄ tenet citatio. vt ff. de adul. l. miles. §. sexaginta.

¶ Utrū cā agitata in die feriato teneat: Rx. q̄ nō etiā si de ꝓsensu partiū ꝓcesserit: intelligo de feriis ob reuerentiā dei statut̄. ꝓterea ois ꝓcessus iudicialis debet cessare de p̄cepto. vt in. c. j. de fer. nisi necessitas vl pietas aliud requirat. vt nō. xv. q. iiij. in summa. ⁊. d. c. conquestus.

¶ Utrū actus q̄ ptinēt ad voluntariā iurisditionem vt emancipare. cōtractus inire. iusticiā facere. scribere. instrumēta ꝓficere ⁊ hmōi valeant in diebus ꝓdictis: Rx. Pa. in. d. c. cōquestus. q̄ sic vt videt expssus in. l. actus. C. de fer. lz peccēt mortaliter facientes. nisi excusentur ꝓpter aliquod de quattuor de quib⁹. s. dictum est. §. ix.

¶ Quib⁹ est insistēdū in ꝓfatis festiuitatib⁹: Rx. dicit tex. in. c. ieiunia. de cōse. dis. iij. Die aūt dn̄ica nihil aliud agendū est nisi deo vacandum. nulla opatio in die illa sctā agat nisi tn̄ hymnis ⁊ psalmis ⁊ cāticis spūalibus dies illa transigat. hec ibi. Et licet talibus sit insistendū. tn̄ non de p̄cepto nisi quinq̄.

¶ Primū vt ꝓterat vel saltē atterat de pctō mortali cōmisso in q̄ iterū est. ⁊ b̄. ꝓbat. qz ꝺ p̄cepto tenemur vacare deo in aliq̄ hora diei festi ꝑm oēs. sed b̄ facere nō pōt q̄ est i mortali nisi de eo ꝓterat vel atterat. ꝓpterea dr̄ Leui. xxiij. Sabbatū rectionis est. affligetisq̄ aias vias. ⁊ itex. Alia q̄ nō fuerit afflicta die hac pibit. Et q̄ b̄ sit de p̄cepto i eo q̄ se esse in pctō mortali recognoscit habeo ꝓ indubitato ꝓ ea q̄ dixi. s. Cōtritio. §. v. Sz de eo q̄ nō aduertit nec recogitat ē magis dubiū. b̄ credo potiꝰ eū teneri saltē gñaliē in aliq̄ hora tolere ⁊ eē male ꝓtentū de pctis oib⁹ saltē i gñe aliter nō video quō excusetur a mortali. ꝓterea i missa

ꝑmittit confessio vt sit admonitio. Ad hoc faciunt q̄ dicam. j. obligatio. §. viij.

42 ¶ Scdm vt audiat missam integrā. de ꝓse. di. j. oēs fideles. 2. c. missas. Dicit tn̄ Ri. in quol. j. q. xix. q̄ si ex vo cōtēptu omittat. vel interptatiuo est mortale. Et vocat ptēptū interptatiuū q̄n̄ sine aliqua legitima cā ad nō audiendā missaz in festis assuefacit. Voco ego legitimā cām corpalē infirmitatē. vie pueros tenel. los vel infirmos. cōsuetudinē patrie q̄ bz vt mortuo aliq̄ nō egrediant ꝑ tps. silr ne puelle nubiles ꝓducāt ad missaz dūmō nō ducant ad choreas 2 spectacula als nō excusant. Castellani 2 sil'es vel timor inimicorū vel aliq̄d aliud qđ ꝑm rectū iudiciū legitima excusatio debeat appellari. Si aūt omittit ex aliq̄ passiōe animi vel pigritia vel nō cā rōnabili: si tn̄ ad p̄ nō est assuetus est veniale pctm̄. Si vo ex legittima cā: erit nullū pctm̄. Et qđ dico de tota dic de pte nōbili. secus de modica puta introitu 2 hmōi q2 tex. vult vt totam vsq̄ ad bn̄dictionem inclusiue audiat. in. d. c. missas. Itē dicit Archi. in. d. c. oēs fideles ꝑm Hug. q̄ istud p̄ceptū nō remouet q̄n cā necessitatis vel honestatis seu ex cā minus iusta nō possit aī finē misse q̄s discedere sine hac pena. qđ limita nisi ducat in ꝓsuetudinē. Idē dic si nō audit sacerdotem eā dicentē q̄ excusant q̄n cōmode audire nō p̄nt. dūmō ibi existāt p̄ti aliter. Idē dic q̄ excusant scl'ares q̄ nesciūt discernere inter missam de officio vel votiuā si audiūt votiuā in die festo. sed nō sacerdotes publice eas dicētes: et etiā scl'ares si p̄ sciūt discernere nisi audiāt illā de officio. de quo habes. j. Missa. §. xxxij. Si aūt audit in parochia vl' alibi an sufficiat. vide. j. Missa. §. lix.

43 ¶ Terciū est vt in oꝛone ꝓsistat. Mā cū oꝛo fit de ꝑcepto. vt. j. Oratio. videt q̄ dies festus sit tps determinatū. 2 p̄ est indubitatū q̄ hō tenet in aliq̄ hoꝛa oꝛare. vnde si stat ad missam illud sufficit. nisi volūtarie alijs intendat. q2 tūc nō sufficeret cū sit vacandū deo in aliq̄ hoꝛa saltē de necessitate ꝑm omnes.

44 ¶ Quartū est vt audiat p̄dicationē si est qui p̄dicet. Qđ verū intelligo de illis q̄ nesciūt necessaria ad salutem. et ꝑm eā distinctionē quā supꝛa posui de missa §. xlij. alios aūt nō credo teneri nisi rōne scādali. Et c. sacerdote. de ꝓse. di. j. intelligo de eo q̄ egredit ex cōtēptu vel cū scādalo alioꝝ q̄ tūc peccat mortaliter et venit excōicandus vt ibi dicit. als non.

45 ¶ Sed q̄ro qđ magis est p̄eligendū in festo: an auditio misse an p̄dicationis: cū vtrūq̄ nō pōt audiri? R. q̄ auditio p̄dicationis. q2 rō legis in hoc magis militat: vt patz intuēti iura. de ꝓse. dist. j. in. c. oēs fideles. 2 c. sacerdote. 2 c. eps nullū. q̄ magis rōne audiendi scripturas sanctas et verbū dei p̄cipiunt missam audiri q̄ alia rōne. facit ad hoc. j. q. j. c. interrogo vos.

46 ¶ Utrū audiēs missam dicēdo suas oꝛones satisfaciat? R. q̄ nō. Iz nō credā q̄ peccet mortaliter q̄n ex deuotione facit. sed melius esset omittere: nisi q̄n sacerdos dicit secretas. Aduerte tn̄ q̄ nō excusarē a mortali illū q̄ diceret aliq̄ ad que tenet. puta officiū quādo dicit missa. 2 est de p̄cepto vt audiat. ar. c. ex lr̄is. de proba. cum ibi nō. in. v. vices duoꝝ. secus si missa esset de consilio audienda.

47 ¶ Quintū ad quod tenent oēs ꝑm aliquos in diebꝰ festiuis est oblatio quā quilibet tenet facere in predictis festis. de q̄ dic vt. j. Oblatio. §. j.

48 ¶ Sunt 2 alie ferie q̄ canonice dicunt. scz. ij. iiij. 2. vj de quibus in. c. de illis. xj. q. iij. in quibus carnes nō de benus comedere. sed hodie consiliū est ꝑm Inno. et Ho. 2 nisi. vj. feria. vt in. c. ieiunia. de ꝓse. di. iij. 2 additur dies sabbati de q̄ in. c. sabbato. de ꝓse. di. iij. 2 di. v in. c. q2 dies. dr. in sabbato debet a carnib⁹ abstinere q̄ particeps religionis xp̄iane deliderat esse: nisi festum scz natiuitatis vel infirmitas impediat. hec ibi. Sed hoc est p̄ceptū vbi ꝓsuetudo est. vt in. c. ꝓsiliū. de obser. ie. Ubi aūt cōsuetudo non est q̄ nō comedantur carnes in sabbato consilium est ꝑm glo. in. d. c. q2 dies. de ꝓse. di. v.

¶ Sed si natiuitas dñi veniat in. vj. feria vel sabba- 49
to: nunquid carnibus vti possumus? R. q̄ sic: nisi q̄s se voto vel regulari obseruātia astrinxerit ad non comedendum. vt in. c. fi. de obser. ie.

Feudum est beneficiū qđ ex beniuolētia cōcedit alicui: ita q̄ ꝓpietas rei immobilis bn̄ficiarie penes dantē remaneat. Usufructꝰ aūt illius rei ita ad recipientē trāseat vt ad eum bere desq̄ suos masculos 2 feminas si de p̄ noiatim est dictum in perpetuū ptineat ad hoc: vt ille siue sui beredes fideliter domio seruiāt. siue illud seruitiū sit noiatim exp̄ssum q̄le debeat esse siue nō. tex. est in. c. j. §. fi. sub Rica in q̄. cau. feu. amit. in li. de cōsue. feu. Uñ nota q̄ si feudū dat vt ex eo p̄stet seruitiū reale non est ꝓprie feudum: sed ꝓtractus innoiatus ꝑm Cy. in aut ingressi. C. de sacrosan. ec. 2 exemplificat Bal. in pfato li. in Rica de pace constā. in v. libello. vbi dicit q̄ in quibusdā partibus lōbardie ꝑ feudis ecclesie soluit par caponū vel spatula porci 2 hmōi. ꝑm eū equi paratur empbiteosi. Silr si esset emptū non haberet naturam feudi ꝑm Bal. vbi. s. de feu. dato. c. j. et in. l. q̄ se. C. vñ li. Sz q̄n ponit on⁹ psonale: vt ire ad parlamentū regis vel exercitū vel cauałcatā 2 hmōi. tūc ꝓprie est feudū. 2 regulat lege feudoꝝ.

¶ Quottuplex est feudū? R. Bal. in ꝓlogo pfati. li. 8
super p̄n. q̄ multiplex. Aliud regale. aliud nō regale. Itē aliud simplex. aliud ꝑditionatū. i. nō sub ꝑditione datū sed sub q̄lificatione: vt cū concedit feudum habitationis. Itē aliud antiquū seu paternū. s. qđ fuit illius q̄ fuit cōis parēs agnationis. aliud nouū. Itē aliud paternū cuius natura aspicit tm̄ masculos descendētes vsq̄ ad. iiij. gradum nō plus: sed si addit 2 antiquū extendit vltra. vt no. Bal. de suc. feu. §. hoc q̄q̄. in fi. Aliud maternū. cuius natura aspicit primo masculos. deinde feminas. Item aliud habēs ꝓpriaz naturā feudi. aliud impropriā. Itē aliud reale quod trāsit ad beredē. aliud psonale qđ solum ad vitaz alicuius concedit. Itē aliud ligiū vbi iurat fidelitas cōtra oēm boiem. Aliud nō ligiū in quo prior dñs excipit. Itē aliud franchū. s. a seruitijs 2 operibꝰ exhibēdis. Aliud non franchū. Item aliud annale. 2 est feudum guardie 2 castaldi 2 pro mercede alicuius rei. Castaldus est is cui res dñi gubernāda mādatur. vt in. l. iubemꝰ. C. de sacrosan. ec. Aliud nō annale. Itē aliud nobile quod nobilitat possessorem. Aliud burgense. s. quod non nobilitat. Item aliud ecclesiasticū 2 hoc triplex. Primū quod datur ecclesie. Scdm qđ recipitur ab eadem. Tercium quod datur vel recipitur a clerico. Aliud sacramentale. Et quādo quis inuestitur de ducato dicitur dux. de comitatu comes de marchionatu marchio. Qui autem est a principe inuestitus vel a potestate de aliqua plebe dicit capitaneus. Qui autez a capitaneis: antiquo iure dicit valuasor. Qui autem a maioribus valuasoribus sunt in inuestiti dicuntur valuasini scz minores valuasores. hoc dicit Bal. in. c. quis dicatur dux. marchio. in p̄n.

in li. de consue. feu.

2 ¶Quis pōt feudū dare? R. Bal. de his qui feu. da. pos. §. abbatissa. q̄ libet tā masculus q̄ femina: taz nobilis q̄z rusticus: dūmō habeat legitimā suoz̄ bonoz̄ administrationem. vt in. c. j. §. noui p q̄s fi. inue. Bo. tenet q̄ etiā pōt minoz. xiij. annoz̄ si feudum sit vetus. si vō sit nouum oportet q̄ sit pubes z iuraverit non contrauenire.

3 ¶Utrū plat⁹ possit rē eccl̄ie infeudare sine alia solēnitate vel licentia? R. q̄ sic. antiquū. q̄uis sit reuersum ad eccl̄esiam etiā nō obstāte iuramēto qō faciūt p̄dati de nō alienādo: cum modificatione tamen. de qua. ō. Emphiteosis. §. xxj. De nouo aūt non pōt. vt in. c. fi. de feu.

4 ¶Quis pōt inuestiri? R. ꝑm Bo. q̄ quilibet etiā seruus: dūmodo sciente dño faciat. Et tam per se q̄z per ꝓcuratorē potest quilibet inuestiri.

5 ¶Quot modis acquiriē feudū? R. ꝑm Bo. q̄ quattuoz modis. Primo p̄ inuestituraꝫ dando sibi possessionē corpalem. Scō p̄ aliquod equiualēs inuestiture: sicut cū dōs dicit vade in possessionē talis fundi z tene ꝓ feudo. Tercio p̄ ꝓscriptionē talis fundi. vt si xxx. annis tenuit feudum z dño seruiuit. licet inuestitus nō fuerit. Quarto per successionem.

6 ¶Quis succedit in feudo? R. Bal. de his q̄ feu. da. pos. §. z q̄. q̄ hic reperiē tale capitulū. Fideli absq̄ liberis ex se descendētibus z in feudū succedentib⁹. si quidē feudū fuit cōis parētis frēs defuncti cum filijs p̄moztuoz̄ fratrū in stirpē succedāt. bis vō nō extātibus ad agnatos ꝓximioz̄es id volumus ptinere. et si quidē in pari gradu sunt pariter admittunē. si vō ex vno est vnus z ex alio plures nō in stirpē sed in capita succedere debere ordinamus. hec ibi.

7 ¶Utrū femina succedat? R. Bal. in. d. §. z q̄. dicit glo. hic. q̄ nō nisi in tribus casibus. Primo q̄n nominata est inuestitura. Scō q̄n feudū redemit a dño. Tercio q̄n dōs ei dedit ꝓpter seruitiū p̄is. in quibus casibus ab aliquo ex parētibus nō est inquietāda. vt in. c. si quis sine filio mas. quē ad feu. ad fi. p. Adde q̄r tū si feudū sit datū ad nullū seruitiū. q̄ nō extātibus masculis succedet femina ꝑm Bal. in. d. §. z q̄. Quātum q̄n feudum erat q̄sitū iure emptionis ꝑm odof. in sum. sua. potius ex natura ꝓtractus q̄z feudi.

8 ¶Utrū ꝓcesso feudo ticio ꝓ se z descēdētibus filijs masculis z feminis filiabus filia simul cū masculo supstite admittaē? R. Bal. in R. epm vel ab. aut abba. feu. da. nō pos. §. cū etiā. q̄ nō. sed masculus solū. q̄ natura feudi est vt ꝓferaē masculus. Et si postea filius decedit sine filio: nō admitteret femina sozoz ꝓmoztui fratris. q̄ semel excluſa fuit p̄ masculū. z ido reuertiē ad dōm. Quod verū est in feudo simplici et recto. secus in feudo cōcesso ad certum seruitiū qō se mina posset explicare per se vel per aliū. q̄ tūc admittetur cum masculo simul. ff. de vsufru. accre. l. si quis ticio. z l. si mulieri. ꝑm Ja. de bel. qui dicit q̄ fuit in facto in regno apulie. Ex q̄ infert Bal. q̄ statutū excludens feminā extāte masculo semel excluſam non amplius succedere nisi vt fratri habet succedere: non vt patri moztuo sine masculo.

9 ¶Utrū clericus succedat in feudo? R. vt colligo ex diuersitate opi. ꝓ ꝓcordia. q̄ aut feudū erat sibi apertū. z tūc si ꝓmoueaē ad sacros ordines: sic renūciare videē. q̄ trāsit ad statū incōpatibilē. facit. c. de multa. de p̄bē. z de. gr̄a ō rescrip. Nec poterit isto casu seruire p̄ substitutū: nisi eēt feudū ex q̄ ꝓstaret solū seruitium rele qō nō ē ꝓprie feudū: vel feudū ex q̄ ꝓstaretur seruitiū qō nō repugnat ei⁹ ordini. q̄ tūc succedet. eo q̄ ꝓ clericatū nō ꝓdunē iura successionis. xij. q. iij. c. j. cū si. Si vō ꝓmoueē solū ad minoz̄es ordines succedet. q̄ pōt seruire p̄ substitutū. vt vult glo. in. c. j. de bene. fe. Aut feudū nō erat sibi aptū. puta q̄ erant tres frēs. z ꝓmogenit⁹ possidebat feudū. z ipe erat vltim⁹ q̄ effect⁹ ē cardinal. Postea moztui sunt alij frēs sine herede z tūc succedit. q̄ non pōt dici q̄ habuerit animū renūciādi nec etiā facultatē. z tūc de eōtate iuris admittē q̄ possit seruire p̄ substitutū. licet secus de iuris rigoze: nisi tale eēt seruitiū qō de sui natura posset p̄ quēlibet explicari. q̄ tūc etiā de iuris rigoze succedit. ar. l. ꝓtinu⁹. §. si. ab eo. ff. de ver. ob. Et hec est determinatio Bal. in. l. quisquis. C. de epi. z cle.

¶Quid si efficitur religiosus q̄s succedet? R. Odo, fre. z Oldr. in aūē. ingressi. C. de sacrosan. ec. q̄ trāsit ad monasteriū eo mō q̄ erat penes ingressum. l. si q̄s p̄bz. C. de epi. z Cle. Inno. in. c. in p̄ntia. de ꝓba. limitat verum si seruitū ad qō teneē pōt p̄stari ab eccl̄ia. al's ad dōm reuerteē. C. de ca. tol. l. vnica. §. ne autez. Albe. in. d. aūē. tenet q̄ ꝑm ius ꝓsuetudinis feudoz̄ reuertiē ad dōm indistincte. vt ē casus si de feu. ꝓtrofue. c. q̄ cleric⁹. z de vasallo milite q̄ be. arma. de. c. j. 10

¶Sed q̄d si p̄ obtinuit ꝓ se z suis heredib⁹ z successoribus q̄buscūq̄z trāsibit ne ad extraneū vel legatariū vel clericū? R. Bal. in. l. j. ff. de re. di. z sequit Ludo. de roma. in. l. id tps. §. j. ff. de vsuca. q̄ sic. sed ipse Bal. in. c. j. §. donare. ti. q̄liter olim feu. po. ali. corrigit se z dicit. q̄ dictio q̄buscūq̄z. intelligiē de succedētib⁹ ab intestato. ar. l. si q̄n. C. de inof. testa. Ubi dic q̄ nō veniet extraneus. Rō. q̄ res nō dz regulari ꝑm naturā ꝓtractus. s ꝓtractus ipe ꝑm naturā rei deducte in eo. vt. l. stipulatio ista. §. q̄sitū. ff. de v̄. ob. vbi lz stipulatio sit trāsmissibil' in herede de sui nā. vt in. l. veteris. C. de ꝓbē. stip. tñ nō trāsmittiē q̄n res in ea deducta nō est trāsmissibilis: vt est videre in feudo. nec legatarius etiā veniet nec clericus. Et sic dictio q̄buscunq̄z. restringiē p̄ nō. in. l. j. C. de sacrosan. ec. z p̄ Ja. de are. in. l. j. §. itē nūciatio. ff. de no. ope. nūci. Limita tñ de clerico ꝑm q̄ dixi. s. in. q. ix. 11

¶Sed nunq̄d succedet frater vel filij? fratris q̄n q̄s fuit de nouo bñficio inuestitus si decedit sine liberis? R. q̄ nō: sed ad dōm reuertetur. vt in. titu. de nā succ. feu. Et qō dictū est. s. q̄ deficientib⁹ filijs veniūt agnati. intelligiē de feudo acq̄sito ab antiquo. i. ab eo q̄ fuit cōmunis parens totius cognationis. 12

¶Utrū vasallus possit vni ex filijs ꝓlegare totū ius feudi? R. Bal. in ti. de ꝓhi. feu. alie. q̄ nō vllo mō nisi de volūtate z ꝓsensu filioz̄. q̄ lex feudoz̄ dictat q̄ ad oēs equaliter pueniat vt in ti. qui feu. da. po. §. s cū. hoc limita nisi sit ducatus vel marchionatus z hmōi qui debeē ꝓmogenito solū. Ja. tñ lotharius tenet. q̄ illud. c. j. de suc. feu. vbi dicit q̄ vltima volūtas vasalli nihil valet in feudis: limitat ad eā dispositionez q̄ est vltima voluntas. secus in stipulatione. q̄ in coherentib⁹ ꝓsone p̄ pōt stipulari vni coheredū. vt. ff. de pac. l. auus. Et sic posset assignare in totum. ar. l. filio. §. fi. ff. de ri. nup. cū multis alijs. 13

¶Utrū feudum possit dari in dotē? R. glo. in. c. si. de feu. q̄ sic ad tps vite feudatarij z non plus. 14

¶Utrū vasallus valeat grauare filiū heredem: vt de vino quod educitur de vinea feudali det omni anno p̄ro aīa sua? R. Bal. in ti. de suc. feu. c. j. q̄ sic. q̄ testatur de fructibus non de feudo. qui fructus sunt res 15

ꝓprie heredis. vñ non dr alienatio feudi qñ alienanꝫ truct⁹ sepati.ff.de dona.l.in edibus.§.ex rebus.

16 ¶Ad quid obligaꝫ vasallus dño? R. q ad sex q̄ nō. de vsi.feu.c.j.de for.fi.t.xxij.q.v.de forma.t de iureiu. ego. Primū ne sit ei in aliqd dānū corpis sui.t q impediat ꝑ posse. Scōm ne damnū in tpalibus faciat vel vtilitatē impediat. Tercū ne tractat ei difficile vl̄ impossibile qd facere eū velle videt. Quartū ne reuelet eius secreta p q̄ vel minus tutus vel nocere ei possit. Quintū ne sit ꝓtra eius iusticiā vel bonestatē. scz maculando vxorē vel filiā ei⁹ vel famā dicto. facto vl̄ ꝓsensu. Sextū vt fideliter ei ꝑbeat ꝓsiliū. auxiliū t fauorē. Adde septimū q teneꝫ iurare fidelitatē nisi ex pacto sit remissum. Formā aūt iuramēti ponit Ho. sic. Ego. N. iuro sup sctā dei euangelia: q ab hac hora in antea vsq; ad vltimū diē vite mee ero fideꝫ tibi. C. dño meo ꝑ quēcunq; excepto impatore vel rege. Intellige in causa iusta. t etiā debet excipere si habet alium dominū antiquiorē. Adde octauū q teneꝫ ꝑm q ꝓuentū est vel natura feudi t regionis ipsius seu consuetudo requirit.

17 ¶Sz q̄d si dñs moriēs reliquit plures filios vtrū iurabit oibus? R. q sic: si oēs equaliter succedunt. Ho. tñ tenet q nō. § solū vni. silr iurabūt oēs filij seu heredes vasalli si feudū indiuisum bñt. Si vo ad vnū peruenit ille solus iurabit.

18 ¶Utrū vasallus possit per aliū seruire? R. Bal. in.c. mutus. cpm. vel abba. feu. da. nō pos. q si seruitiū debet fieri principi: vel non pōt fieri p substitutū: nisi de voluntate ꝓncipis. vt. C. de mutile. l. si q̄s ex corpe. et ideo si incurrit talis infirmitas q seruitum exhibere nō pōt ꝓdet feudū nisi cēt a casu fortuito sine culpa p cedēte: vtputa q a latronibus cecatus. q tūc nō perdet ne deꝫ afflictio afflicto. ar. C. de fur. auē. naui. t C. de epi. audi. l. tam dementis.

¶Quō amittit feudū? R. q. xij. modis. Primus si
19 vasallus efficit clericus vel religiosus. de q̄ dic vt. s. in. q. ix. t facit. xxiij. q. viij. §. j. q. arma nō portat. Secundus si heres vasalli steterit p annū t diē q nō petierit a dño inuestiturā feudi. Intellige hic t in sequēti si est maior. xiij. annis vel puella. xij. vt nō. in. c. veritatis. de iureiur. p Pa. Tercius si vasallus mortuo dño ab eius heredib⁹ infra tps p̄dictū inuestiturā nō petierit. de q̄bus duobus hr in q̄. ca. feu. amit. c. j. Sz p̄dicta limita qñ iurauit psone solū vt cum dicit. iuro tibi. Secus si iurasset sibi t successoribus vel sub nomine dignitatis. q nō teneꝫ amplius iurare successoribus nisi magna lōginq̄tate periret memoria. vt no. Pa. in. d. c. veritatis. Itē nisi esset miles. q bz annū t mēsem. Itē nisi iusta causa eū impedierit. vt hr de phi. feu. ali. p lotharīū. c. qñ inter dñm. Quartus cū vasallus tribus vicibus requisitus cora paribꝰ t huiusmodi fidelitatē iurare noluerit. q̄uis dñs sit paratus facere inuestiturā. Quintus si vasallus interficit ꝓximum germanū suū. vel filiū germani sui. vel aliud cōmiserit q̄ paricida nuncupari possit vt totā heredi-tatē bret. Sextus si vasallus dimittit dñm in plio nō mortuū. vel ad mortē vulneratū. Septimꝰ ꝓpter multas causas ingratitudinis q̄ enumerātur q̄. mo. feu. amit. c. j. t. ij. t de feu. si col. nō amit. c. j. t. ij. puta concubuit cum vxore. filia vel sorore t bmōi. Octauus si scienter negauerit feudū vel partem aut conditiones eius. secus si ignoranter. Nonus si infeudauerit feudum alia lege q̄z ea quā habet ipse vel in talē vasallū q̄ feudum seruare nō pōt. Decimus si dñm accusauerit aut testimoniū ꝓ eū tulerit in cā criminali. Et q̄dā dicūt etiā in causa ciuili. Undecimus si vocatus a dōmino q secū vadat in expeditione publica. puta vocatus ab impatore vt secū vadat ꝓ corona suscipienda t bmōi non venerit. nec aliū acceptū dño miserit. vel stipēdia militie nō dederit. Duodecimus si feudū alienauerit. Isti casus habenꝫ in sum. Ho. e. ti.

¶Sz quer̄ an alienās feudū sine ꝓsensu dñi ipo facto cadat? R. Pa. in. c. vl. de feu. q sic. t pōt sine alia 20
sinia expelli t alteri ꝓferri. et q si alienādo diserat. saluo iure dñij ꝑm Bal. q̄ sit cā bñ amit. c. j. q: factū sequēs est ꝓtrariū. ar. c. cā te. de iureiu. t qd nō. ibi. Secus si dixisset. t aliter vel alio mō non intēdo. q operaꝫ vt dño ꝓtradicēte nō videaꝫ facta alienatio. Et hoc verum nisi aliqua captio dño posset interuenire. puta daret castellum tali quē dominus expellere postea non posset.

¶Quid si nō alienat nisi partē? R. Jo. an. quē sequi
21 tur Pa. vbi. §. q solū perdit illā partē quā alienauit. etiā si cēt maior ps. de ꝓhi. feu. ali. impialē. §. j.

¶An possit alienare ꝓ aia? R. q nō. neq; legare. neq; disponere ꝓ aia. vt in. c. j. q̄liter feu. alie. lz. nec etiā
22 de iure canonico ꝑm Ho. in sum. de immu. eccle.

¶Quid si alienat suas ꝓmoditates ad tps longissimū? R. Bal. in ti. de pace ꝓstan. in fir. in. viij. carta. q
23 nō cadit: dūmō actū sit q dñium vtile nō trāseat. alī. glo. singularē. in. l. condicillus. §. instituto. ff. de le. ij. Idē dicit in empbiteota. Idem tenet Bar. in. d. §. instituto. vbi dicit q vendēs fructꝰ dom⁹ ad centū annos nō videꝫ alienare. § nō placet. Sz si vult alienare faciat sic. Uēdo vel ꝓcedo fructꝰ vel ipam ꝓceptionē fructuū: cū b si dño placuerit vel dñs nō reuocauerit. Et sic saluo t saluato honore t iurisditione t consensu dñi. t si de iure possum nec aliter nec alio mō. Si aūt dño nō placuerit vel nō ꝓsenserit vel reuocauerit vel de iure nō possum res sit inempta. vel vēditio vel alienatio sit irrita: t ipo iure nulla t sic erit tutissima cautela nisi sit captio dñi vt dixi.

¶Utrū possit pignori dare? R. Pa. vbi. §. q nō. q q̄
24 ꝓhibenꝫ alienari gñaliter a lege vel p testatorē vel p pactū ꝓbentiū ꝓhibenꝫ pignori dari. l. fi. C. de re. ec. nō ali. Secus si a iudice. l. in quoꝝ. ff. de pig. Rō q: p constitutionē pignoris defacili peruenit ad distractionē rei. Et ꝓpterea vno ꝓhibito ꝓhibeꝫ oīne p quod peruenitur ad illud. l. ozo. ff. de ꝑon. cū concor. ibi in glo. positis.

¶Ad quē reuertet feudū vasallo ꝓuato? R. Bar. q̄
25 mo. feu. ami. §. aut si libellario. q si ꝓuaꝫ ex dolo cōmisso in ꝑsona dñi ad dñm reuertit: vt q̄ sit ꝓxima cā ami. bñ. c. j. §. denicq;. Qñ vo delinquit extra ꝑsonam tūc veniūt agnati t non dñs. Qñ vo ex cā alienationis. tūc sunt opi. sed Bal. ibidē dicit. q si fecit in fraudem agnatoꝝ: tūc ipi agnati veniūt nō dñs. Si vo nō in fraudē fecit: tūc reuertit ad dñm. tū vel agnati. immo etiā filia masculis nō existentib⁹ debet redimere a dño. t cogit dñs eos inuestire vt de bis qui feu. da. pos. §. cū vo. Qd intellige si feudū non erat nouū ꝑm Ja. de bel. Bar. tñ vt recitat Pa. vbi. §. in. l. eū. ff. de inter. t releg. t in. l. vt iureiurādi. §. si liberi. ff. d oper. li. dicit q si pr̄ cōmisit delictū ꝓpter qd directe venit ꝓuandus feudo. q alienauit t bmōi. vel cōmisit aliquid ꝓtra tenorē iuramēti. tūc nocet filio etiam si ꝓcessisset ab anteriori generatione. ar. in. l. j. ff. si q̄s alite. p. t in. l. ratio. §. fi. ff. de bo. ꝓscrip. vbi ptz q si q̄s ꝓhibuerit aliquē testari: vel interfecit ꝓsanguineum

cui debebat succedere ab intestato: fiscus occupat hereditatē. nec veniūt alīq̄ psanguinei qui sunt ꝓhibēti vel occidēti gradus inferioris. vt ibi ptz cum nō. Si vo delictū no est ꝓpter qđ directe sit puādus ꝙ ꝙ quādam psequentiā. puta q; damnat ꝓpter aliquod maleficium: ita q; eius bona veniunt publicanda: tūc ꝓcedat distinctio Dy. in regula nō debet li. vj. qui distinguit & tenet. q; si feudum a patris psona habuit originem nocet filio. Secus si est a genere vlteriori. q; tūc nō nocet. Cum q̄ distinctione trāsit Jo. an. & vo. Anto. i. d. c. fi. de feu. Distinctio tñ Bal. mihi videt eq̄or.

26 ¶ Utrū vno legatario deficiente accrescat feudū alteri: R. Pa. vbi. s. q non: nisi fuisset expressum. vide Bar. in l. si mihi. ff. de v. ob.

27 ¶ Utrū masculus vasalli mei sit meus vasallus: R. q non: sicut nec libertus liberti mei est meus libert⁹. ff. ꝓ socio. l. nam socij.

28 ¶ Utrū filius repudiata hereditate patris possit feudum tenere: R. ꝝm Bo. q nō. Sed aut totum debet retinere aut totum repudiare: nisi dñs de nouo beneficio inuestiat agnatis psentientib⁹. Agnati vo bene possunt feudum retinere repudiata hereditate. vt in psti. Fe. an agna. vel fi. defun. re. be. pos. feu. re. c. si cō tingeret.

29 ¶ Utrū vasallus inuito dño possit refutare feudum: R. ꝝm Jo. de imol. in c. j. de feu. q nō. alle. glo. singulare in c. fi. de capi. q̄ cu. vē. & pa. in. d. c. j. Idem tenet glo. in c. q̄ in ecclesiarū. de consti. Bar. vo in l. is cū q̄ ff. de aq̄ plu. ar. & dy. psi. xliij. & Ja. de bel. in. d. c. fi. sic pcludunt. q; si est datum ad certum seruitiū: nō pōt. Si vo ad seruitiū incertum: tūc pōt añq̄ illud seruitium sit indictū. q; nondū est purificata obligatio. facit in silī glo. in l. incola. ff. ad munici. nisi iurasset specifice nō posse refutare ꝝm Bal. in l. pludūs feu. Fallit si dñs esset in pūlio. & tūc vellet refutare. q; dñs tūc nō posset sibi ꝓuidere de equali vasallo. ar. l. filie mee. ff. so. ma. Nam cedere feudo est q̄ddam diuortium. et non valet nisi possit consuli indēnitati dñi Bo. in c. vno. de va. qui ꝓtra consti. lo. feu. ali. tenet q; pōt. Sz tu tene opi. bar.

30 ¶ Utrū dñs teneat vicē repēdere vasallo fideli: R. q; sic. als censebit malefidus. vt in li. feu. de for. fi. c. j. in fi. facit. xxij. q. v. de forma. xcv. di. esto subiectus. et debet priuari feudo ꝓ superiorem si perfide se habeat contra vasallum suum.

31 ¶ Utrū ecclesia possit sine vsura recipere in pignus feudū & facere fructus suos: R. ꝝm c. j. de feu. q; sic. dūmō interim nō recipiat seruitiū a vasallo. Et istud habet locū etiā in feudo laicali ꝝm cōiter doc. Et licet glo. ibi sit ꝓtraria nō curabis de ea. dicit tñ Car. ibidē quē sequit. d. Bu. & cōiter alij. q; si feudū esset liberuz non posset retinere fructus. q; ꝓfatum. c. j. intelligitur qñ non est liberū. Sed iudicio meo nō habuit respectū ad seruitiū. q; cōiter seruitiū non tantū valet q̄tū fructus feudi. aliter nō esset bñficium feudū. Et ideo mihi videt saluo meliori iudicio q; tex. fundauerit se sup naturā feudi: que est vt dñium rectum remaneat apud dñm & vtile penes vasallū. sed cum obligatione salte fidelitatis licet nullū seruitiū sit debitū. Et iō dimissa obligatione de ꝓsensu ipius vasalli ꝓsolidat ipm dñium vtile cū directo. nō ex aliena re ꝙ ꝓpria. et sic nō oportet attēdere an sit liberū vel ne. ꝙ q; nullo mō retineat eū obligatū ad aliqđ. Et sic declaret q; interim est absolut⁹ ab oibus rōne feudi debitis.

32 ¶ Quid si dñs recipit interim seruitiū a vasallo: R. q; si vasallus facit talīq̄ ex debito: tunc fructus tenet restituere nisi ꝓtestet. ar. in l. ij. C. de iu. do. & in. c. cū. M. de ꝓsti. Secus cēt si ex liberalitate scies se nō teneri vasallus exhibet consueta seruitia.

¶ Utrum idē sit in emphiteosi & locatione: R. q; sic. 2
vñ Spe. in ti. de feu. §. qñ. vo. xl. q; feudū & ꝓtract⁹ emphiteoticus & liuelari⁹ sunt eiusdem nature. Et dicit bal. in ꝓfata. viij. carta in ti. de pa. pstā. verū in feudis in quibus non debet seruitiū: sed certa q̄ntitas pecunie. vini & hmōi. als nō. Sz quo ad hoc nō video q̄n liceat recipere fructus liberādo a seruitio rōne tā dicta. lz Jo. an. & Bo. & alij. dixerint indigere declarati one papali sed nō placet. Et dico q; vbicunq; lex feudalis nō est ꝓtra iuris ciuilis aut naturalis rōnez habet locū in emphiteosi. als nō. vt tenet Bar. in l. si mihi & ticio. ff. de v. ob. & Bal. in. c. j. de inue. de re. alie. fac. Aduerte etiā in pscientia. q; meliorationes q̄ cōiter in ꝓtractu emphiteotico fiunt non posset rōe mutui tenere. Ideo ꝓfata oia limito tā in b dubio q̄n añ pcedēti de feudo & emphiteosi vbi melioratio non est facta q; tūc licet. Jtē qñ est a cā libera. q; si exbursasset q̄ntitatē pecunie vel q̄d aliud dño pro ipso habendo sic non liceret quando fructus disproportionarentur a seruitio siue a fictu. Quod bene no. quia pauci aduertunt.

¶ Utrū idē sit in vsufructuario obligāte ꝓprietario: 34
R. ꝝm Bo. in sum. q; sic si bz a cā libera a ꝓprietario. als nō vbi fruct⁹ disproportionant a seruitio.

Jctio vide. j. Simulatio. Et quomodo fictio iuris valet & quando.
f vide. s. Consensus. §. iij.

Fideicōmissum & mortis cā donatio legatoz appellatione ptinent. ff. de le. iij. & l. si fideicōmissum. sed fideicōmissum ideo factū est. q; fidei cōmissa olim petebātur ex fide heredū. sed bodie fere exequata sunt fideicōmissa & legata. habēt tñ aliquas differētias. de quibus vide in glo. d. l. & si fideicōmissum. & quod ibi nō. & est tex. in l. j. ff. de lega. j.

Fideiussor est q̄ ꝓ alienis debitis intercedit. & differt a mādatore. q; mādator interuenit a principio. fideiussor vero pōt accedere tā ante factū q̄m post. vt bī in aut. pñte. C. de fide ius. ꝓterea tā i. ff. q̄m in. C. eo. ti. addit & mādatorib⁹.

¶ Fideiussio nō tenet qñ est accessoria ei qđ nō tenet 1
glo. in c. ḡuis. de cēsi. cū ꝓcor. ibi positis.

¶ Quis pōt fideiubere: R. q; quilibet q̄ habet liberā 2
administrationē suoz bonorum.

¶ Utrū mulier possit fideiubere pro viro: R. q; non. 3
& si fecit non tenet ipso iure. l. ij. in glo. ff. ad senatusconsultum velle.

¶ Utrū mulier possit fideiubere ꝓ altero: R. q; non. 4
ꝝm q; nō. in l. q̄uis. ff. ad velle. Et ꝝm q; ibi distinguitur: ponunt sex casus in quib⁹ mulier pōt fideiubere Primus qñ fideiubet pro pcio dando vt quis manumittat seruū. Secus qñ ꝓ dote alicui⁹ mulieris. Tercius qñ renūciauit bñficio velleiano certiorata de eo. Quartus qñ accepit pcīū ꝓ fideiubendo vel aliquid loco pcij. Quintus qñ in fraudē fideiussit vt deciperet. Sextus qñ pignus vel fideiussorē ꝓ alio dedit. & post biennīū a dicta cautione numerandū iterū ad idē se obligauit. & pignus vel fideiussorē dedit. Secus si infra biennīū psensit. q; non valeret.

¶ Utrū clericus possit esse fideiussor: R. q; pro laico 5
nullo mō potest. & si facit est abq̄ciēdus. vt in. c. j. de

deiuſ. Sed aliqui limitant in frequētia fideiuſſionis ꝓpter verbū inſeruiēs.in.d.c.poſitū qđ notat frequētiā.i.valde ſeruiēs.ſicut ⁊ ponit in.l.gallus.ff.ille cauſus indifficilis.i.valde officilis.ff.de libe.⁊ poſt. Sed mihi videt ꝙ nullo mō debeat fideiuſſor eſſe ꝓ laicis vt.xj.q.j.te quidē.in tex. ⁊ in gl. niſi in cā neceſſitatis in quo ſicut obligat ſubuenire indigēti. vt.xij.q.j.videtes.ſic ⁊ fideiubere.Et ꝺ tenet glo.in.d.c.te quidē. ⁊ glo.i.c.pe.eo.ti.ſed ꝓ eccl'ia vel ꝓ alio clerico bñ ꝑt fideiubere.vt in.c.ij.eo.ti.⁊ in.d.glo.d.c.te quidē.

6 ¶Sed nūqđ obligat ſi fideiuſſerit? R. ꝙ ſic. vt in.c. penult.⁊ in.c.conſtitutus.eo.ti.Limitat tñ Hoſ.ꝙ ſolum tenet de ꝑtimonio ſuo vel de redditib⁹ bñficijs quos facit ſuos.nō aūt in ꝑiudiciū eccleſie. Archi. in c.ſtatutū.de reſcrip.li.vj. tenet.ꝙ nec etiā de fructib⁹ beneficij.Sed cōmunis opi. eſt in contrariū. et cum opi.Hoſt.⁊ ſic tene.

7 ¶Utrū religioſus poſſit fideiubere? R.ꝙ nō.vt in.c. pe.eo.ti.nec etiam ſi eſſet abbas: niſi hoc fiat de maioris parꝫ quētus.capituli ⁊ abbatis licētia: vt ibidē.

8 ¶Utrū beres fideiuſſoris obligeꝫ ſicut fideiuſſor? R. ꝙ ſic.l.pōt accipi.ff.de fideiuſ.

9 ¶Utrū fideiuſſor q̄ ꝓmiſerat aliquē pñtare libereꝫ ſi talis ꝓ q̄ fideiuſſit poſt fideiuſſionē cōmiſit capitale crimē ꝓpter qđ fuit ꝺdēnatus ad mortē vel bānitus ⁊ fugit? R.ꝙ ſic.vt eſt caſus in.l.§ ⁊ ſi q̄s rei.ff. ſi q̄s cau.in pn. ⁊ nō.in.l.ſi deceſſerit.ff. q̄ ſatiſda. cog. Et ibi dī ꝙ do.Albe.cū fideiuſſiſſet ꝓ quodā ſcholari bononie accuſato de quodā maleficio de eo pñtando ſub pena mille librarū.poſt quā fideiuſſionē accuſatus fuit pfatus ſcholaris ab alio de alio maleficio q̄ fugit.⁊ nō cōparēs citatus fuit bānitus ⁊ diffidat⁹ ſm conſuetudinē bononie ⁊ cōdēnatus ad mortē. poſt quā ꝺdēnationē obtinuit ꝙ nō erat obligatus ſue fideiuſſioni.Et hoc verū niſi fideiuſſor eſſet in dolo vl' lata culpa reſpectu maleficij poſtea ꝑpetrati.qz ī ꝓſcientia teneret ad reſtitutionē bāni ꝓmi.al's non.

10 ¶Utrū fideiuſſor rei decapitādi cui dictus reus fuerat aſſignatus ⁊ fugit ſit ipſe decapitādus? R. Cy. in l.ad cōmentariēſem.C.de cuſto.reo.⁊ Bar.in.l.ſi q̄s reū.ff.de cuſto.reo.ꝙ non: ſ pecunialiter puniet.Rō. qz nemo pōt ſe obligare ex ꝓtractu ad penā capitalē. qz nemo eſt dñs membroꝝ ſuoꝝ.xxiij.q.v. ſi nō licet. ⁊ in.l.liber bō.ff.ad.l.aq̄. Si tñ fuerit in dolo puniet pena arbitraria.vt nō.in dictis locis. ⁊ in glo.c.cū bō xxiij.q.v. Nec ob.d.l.ad cōmentarienſem. qz loquit de illo q̄ habet ex officio cuſtodiā.q̄ punit eadē pena qua erat puniēdus incarceratus ſi eſt in dolo fuge vl' in negligentia.vt ibi.nō.

11 ¶Utrū poſſit q̄s interponere fideiuſſorē in cā criminali? R. Pa.in rubꝛica de fideiuſſ.ꝙ ſi nō venit impo nenda corꝑalis pena pōt.al's non.Et ſic intellige.c. ſi clericus.de ſen.ex.li.vj.facit.d.l.ſi q̄s ſeruū.iūcta.l. di uus pius.ff.de cuſto.reo. ⁊ eſt bonus tex.in.d.c. cum bō.⁊ ibi etiam glo.Fallit in muliere. de quo dic vt in auten.vt nulli iudi.§.neceſſarium.

12 ¶Utrū cū plures inſolidū ſunt fideiuſſores debeat diuidi debitū inter eos? R. Pa.in.c. peruenit.e.ti. ꝙ ſic.ſi ſunt oēs pñtes ⁊ ſoluēdo ⁊ hoc poſtulēt ante litem conteſta.ff.de fideiuſ.l.ſi dubitet.§.j. Et iſtud eſt beneficiū diui adria.poſituꝫ.C.de conſti.pecu.l. diui adriani.⁊ habes in effectu.inſti.eo.ti.§.ſi plures. Et hoc verū niſi huic bñficio renūciaſſent.

13 ¶Utrū pñte debitore principali et indiſcuſſo poſſit conueniri fideiuſſor? R.ꝙ non.vt in auth. pñte.C. eo. ti.etiam ſm Pa.in.d.c. peruenit. ſi conſtituerit ſe pn cipalem debitorem: vt fit cōiter hodie. Et hoc eſt verū: niſi renūciauerit huic beneficio. vt.C. de duo.reis ſtip.auth.hoc ita.⁊ niſi debitor notorie ſit non ſoluendo.vel nō poſſit ꝓueniri.vt in.d.auth.pſente.

¶Utrū creditor teneat cedere actiones ſuas fideiuſ 14
ſori? R.ꝙ ſic. Intellige q̄s habet cōtra eū ꝓ ꝓ fideiuſſit.aliter pōt ei denegare ſolutionē debiti.vt.l.modeſtinus.ff.de ſo.⁊ l.ſi.de fideiuſſo.ff.eo.

¶Utrū debitor teneat ſatiſfacere fideiuſſori de omni 15
damno? R.ꝙ ſic. Intellige qđ ei euenit ex ſua culpa ꝓpter fideiuſſionē.c.ij.⁊ iij.eo.ti.de ſo.cōpe.c.ſi. quia officiū ſuum nulli debet eſſe damnoſum.ff. de ſur.l.ſi ſeruus cōmunis.§.qđ vo.ff.ad velleia.l.ij.§.j.ff.quē ad.teſt.ape.l.ſed ſi quis.ff.quibus ex cau.ma.l.videlicet.iiij.q.iij.§.venturis.⁊ in glo.d.c.ij.

¶Utrū repetere poſſit vſuras quas ſoluit fideiuſſor 16
ꝓ creditore? R. Jo.an. in regula damnum.li.vj. in mercuria.et ſequitur Pa. in.d.c.ij. ꝙ aut ſimpliciter erat ſolum obligatus ad debitum ſoluendū ⁊ ſic non repetet: ſed ſibi imputet ſi ſoluit. quia non erat obligatus.facit.l.centū.ff.de eo qđ cer.lo.niſi ſoluiſſet vſuras vt intereſſe.Et hoc verū q̄n fideiuſſor obligaſſet ſe nō ſolum ſimpliciter ſed etiā in oēm caſum venientem ex debito ꝓncipali.quia teneret de augmēto debiti.vt.d.l.centū.⁊ l.q̄ro.§.j.ff.loca.⁊ l.moꝛa.ff.de ꝛ. ob.al's ſimpliciter fideiubēs nō tenet ad intereſſe nec ad augmentū debiti.vt no.glo.in.d.c.iij. ⁊ ſequuntur docto.⁊ ideo ſibi imputabit ſi ſoluet iure fori.licz iure poli debitor teneat ſi ipe erat obligatus in vero ad intereſſe ſeu augmentū creditori.al's non. Aut obligauerat ſe fideiuſſor ad vſuras ſoluēdas. ⁊ ſic ſm legiſtas ⁊ canoniſtas diſtinguit. qui ſi ſoluit ſponte non repetet.ſm glo.in.d.c.ij.qz indebite erant.vt in.c.debitores.de iureiu. Si vo ſoluit coacte ſed non oppoſuit exceptionē nō repetet. Si autem oppoſuit ſed ꝓ iniquitatem iudicis fuit coactus ſoluere.⁊ ſic nō poſſet repetere.nec debitor tenet ꝓ.l. exceptionez.ff.e.ti. ff.de euic.l.ſi ꝓ imprudentiā. Sed in ꝓtrariū ſm theologos ⁊ in ꝓſcietia tene firmiter ꝙ tam in iſto caſu qm̄ ſoluit coacte. q̄z etiā qn̄ ſponte ſoluit eo ꝙ ſic ꝓmiſit eas ſoluere ꝙ poſſit repetere. ⁊ ꝙ debitor ſibi teneat qz ſic intelligit mandaſſe vt ſoluat debitū. vt.l.ſi procurator.ff.de ꝺdi.inde. Et ſic ſibi imputet debitor qui eum fideiubere fecit ꝓ vſuris niſi ſoluerit in fraudē vt faueret vſurario. qz ſic nō repetet. Aut non ſolum fideiuſſit ſoluere vſuras: ſed etiam iurauit.⁊ ſic repetet ſm omēs. quia licet poſſet petere abſolutionem a iuramento.non tamen tenet ſm Goffre. quia licet teneatur fideiuſſor excipere. vt nō.in glo.d.c.ij.ꝓ multa iura.non tm̄ tenetur agere.

¶Utrū fideiuſſor remaneat obligatus ꝓrogato ter 17
mino a creditore? R.ſm Pa.in.c. conſtitutus.eo.tit. cōiter tenetur ꝙ aut fideiuſſor erat obligatus ad tps ſolum.puta vſq; ad annū. ⁊ ſic non tenet poſt annū ꝓrogato termino.per.l.item queriꝫ.§. qui impleto ff.loca.vbi ptz ꝙ ſi locaui tibi domū vſq; ad annū de to fideiuſſore: ſi conducis poſtea tacite ad aliud tps: fideiuſſor non tenet niſi de nouo ꝓmittat. Aut obligatio erat pura: lz ſolutio dilatata ſit ad tps ⁊ ſic licz ſolutio ſit ꝓrogata.non tm̄ liberat.Ratio. quia nulla facta ꝓrogatione termini tenet fideiuſſor etiam poſt terminum ſicut ⁊ reus ꝓncipalis. ar.c. cum dilecti. de dolo.⁊ l.celſus.ff.de arbi.

¶Utrū fideiuſſor añ tps poſſit agere ꝓtra debitorē 18

vt liberet eum? R. q̄ sic in tribus casibus. Primus si diu in debiti solutione stetit. Secūs si dissipare bona sua debitor incepit. Tercius si cōdemnatus fuit sup fideiussione. de quibus habes in. c. fi. eo. ti. ⁊ vide qđ ibi nota.

19 ¶ Utrū fideiussor p alienatione rei dotalis vel donationis ꝓpter nuptias ꝑstante mr̄imonio teneat de euictione? R. Pa. in. c. cū ꝓtingat. de iureiur. Bar. in l. cū lex. ff. e. ti. ⁊ Jo. an. post multas opi. vident concludere. q̄ si mulier vēdit non tenet nec ipe nec ipsa mulier. d. l. cū lex. sed si vendit maritus vel alius tenetur vendens ⁊ fideiussor vel ad rem tradendā vel ad interesse: ꝑm q̄ nō. in. l. rē alienā. ff. de ꝓben. emp. ar. l. ⁊ si is. C. de ꝓ. mi. Ratio. q⁊ lex nō restrictit venditioni ⁊ actioni personali sed alienationi. i. trāslationi dñij. Uñ vxor nō obligat. q⁊ teneret ad trāslationē domin̄ij. l. ex empto. in pn. ff. de ac. emp. ⁊ ven. nec fideiussor. q⁊ haberet regressum ꝓtra mulierē. Et boc verum nisi mulier iurasset. q⁊ si iurasset teneret tā ipa q̄ fideiussor. Et bec opi. placet omissis alīs multis. in. d. c. cū ꝓtingat. ꝑ Jo. ⁊. d. Anto. tactis.

20 ¶ Utrū fideiussor possit aliquid recipe sine vsura a debitore? R. quidā tenēt q̄ nō. q⁊ esset vsura. Ratio. q⁊ videt q̄ fideiussio sit quoddā mutuū interp̄tatum Sed ego credo q̄ non sit vsura aliquid accipe: dūmō fraus neq; dolus interueniat. puta q⁊ ꝓmit cū aliq̄ ne credat debitori: nisi fideiubeat vt sic lucrari possit. q⁊ tūc nō liceret. alīs sic. q⁊ hic nō est mutuū verū neq; etiā interp̄tatū. Sed si rōne facti aliq̄d accipet: bene esset iniusticia ⁊ ꝓtra charitatē q̄ nullū periculū habet vel laborē in fideiubendo. sed q̄ aliq̄d accipit rōne periculi cui se exponit vel forte labor ⁊ ceteror q̄ faciliter incurrunt in talibus fideiussionibus eēt omnino licitū aliquid accipere: moderate tn̄. ⁊ sic est contractus innominatus: non mutui.

Fides dicit dupliciter. s. pactionis ⁊ cōsensus. vt habet in. c. j. de spon. duo. Omnis pactio quantūcumq; simplex dicit fides. Uñ veniēs cōtra ꝓmissionē dr̄ venire ꝓtra fidē p̄stitā. Et sic capit in. l. j. ff. de pac. ⁊. ff. de consti. pe. l. j. Uñ dicit fides q̄si fiet. ⁊ bec est respectu ꝓmissionis de futuro. Alia ē que est ꝓsensus de p̄senti. Et bec facit matrimonium vt nō. in. d. c. j. De boc habes etiam infra Juramentum. j. §. vj.

1 ¶ Utrum fides sit frangēti seruanda. vide infra Juramentum. v. §. xvij.

2 ¶ Est ⁊ alia fides q̄ dicit suba sperandarū rerū argumentū nō apparentiū. ad Heb. xj. c. Et de ista intellige que. j. dicam in toto isto. c.

3 ¶ In q̄ differt fides ab opinione? R. vt. j. Opinio.

4 ¶ Que pertinēt ad fidē? R. Tho. scda scde. q. xj. ar. ij. q̄ directe ⁊ ꝓncipaliter articuli fidei. Jndirecte vo ⁊ secundario ea ex quibus si non crederent sequeret alicuius articuli corruptio. Et circa vtraq; pōt eē beresis eo modo quo ⁊ fides.

5 ¶ Quot sunt articuli fidei? R. cōmuniter dicit q̄ sūt xij. q⁊ quilibet apostolorum qui fuerūt duodecim suum posuit. ⁊ omnes insimul omnes articulos approbauerunt. Sed verius dicendū est q̄ sunt. xiij. septē pertinentes ad diuinitatem. ⁊ septem ad humanitatem xp̄i. qui omnes ponunt in symbolo minori qui sunt infrascripti. Primus quem posuit Petrus est. Credo in deum patrem omnipotentē creatorē celi et terre. Jn quo tria continēt. Primū vnitas deitatis. ibi credo in deū: non deos. Secūm distinctio persone ꝑis ibi. ꝑem oīpotētē. Et vt dicit R. in. jj. sen. b. omnipotētia includit omnē scientiā. summā bonitatem ꝓuidentiā respectu oīm ⁊ oēm pfectionē. Tercium. creatio oīm. ibi creatorē celi ⁊ terre. i. visibiliū ꝙ terrā ⁊ inuisibiliū ꝙ celum significās. Secūs articulus quē posuit btūs Andreas est. Et in Jesum xp̄m filiū ei⁹ vnicū dñm nr̄m. eius dicit. i. patris. ⁊ vnicū. q⁊ solus vnus est filius. ⁊ dñm nr̄m. i. iure creationis. gubernationis ⁊ redemptionis. Tercius articulus quē posuit Jobānes est. Qui cōceptus est de spiritu sancto natus ex Maria virgine. Quartus quē posuit Jacobus maior est. Passus sub pontio pylato crucifixus mortuus ⁊ sepultus. Quintus articulus quem posuit Thomas est. Descendit ad inferos. Tercia die resurrexit a mortuis. Jn quo cōtinentur duo articuli. Primus descēdit ad inferos. s. fm aiam. Secūs resurrexit a mortuis. s. gliosus ⁊ immortalis. Sextus articulus quē posuit Jacobus minor est. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris. Ascēdit enī nō solum sup oēs celos. i. sup oēm creaturā corpalem: sed etiā sup oēm spūalem. q⁊ ꝓpter dignitatē vnionis oēs excellit Epb. j. ꝓterea addit. sedet ad dexterā dei p̄is id ē in potiorib⁹ bonis patris. Septimus articulus quē posuit Philippus est. Jnde venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos. i. eos q̄ in eius aduentu viui reperient ⁊ in momēto morient. ⁊ postea resurgēt cuz eis q̄ primo erāt mortui. Octauus articulus quē posuit Bartholomeus est. Credo in spm̄sctm̄. q̄. s. ē tercia psona in trinitate. Nonus articulus quez posuit matheus est. Sctām ecclīam catholicā. i. congregationē fideliū. Decimus articulus quē posuit Simō cananeus est. Sctōr cōionē remissionez pctōr. Et iste articulus cū illo quē posuit. b. Matheus est vn⁹ articulus. ⁊ advnū ⁊ eundē articulū ptinet q̄ est de cpatione dei. p quā dat nob eē gr̄e. Et est sensus. Credo i spm̄sctm̄ facientē sctām ecclīaz catholicā. i. vniuersalē in q̄ est cōio sctōr ⁊ remissio pctōr. Et iō nō dz dici in sctām: sed sctāz. Vel est sensus. Credo ecclīaz catholicā esse sctāz. s. p opationē dei. ecclīam inquā bñtē cōionē sanctor ⁊ remissionē pctōr. Tn̄ ad hūc articulū reducit fides de sacris. q⁊ in eis cōicāt fideles ⁊ sunt instra sctificandi. ⁊ ex ꝓsequēti pctā remittēdi. Undecimus articulus quē posuit iudas thadeus est Carnis resurrectionē. Duodecimus articulus ē quē posuit Matthias. Uitam eternā. Et est sensus istor duor. Credo q̄ deus resuscitabit nos. ⁊ dabit nobis vitam eternam. s. bonis. ⁊ ex consequēti sequit q̄ dabit malis penā eternā. bec ex R. in. iij. di. xxv.

¶ Utrū simplices qui in subtilitatib⁹ fidei errāt peccēt? R. Tho. ij. ij. q. ij. ar. vj. q̄ nō: si nō ptinaciter perseuerāt in particulari contra vniuersalis ecclesie fidē. Spe. vo. ti. de bereti. ⁊ Aluarus vt refert Jo. de lig. tenēt q̄ peccāt mortaliter ⁊ sunt bereti ci. Spe. allegat. xxij. q. j. scisma. C. de bere. l. ij. ⁊ in ius vo. l. venia. xxxvij. distin. c. fi. Aluarus vo alle. vj. q. j. quero. xvj. q. j. si cupis. xxij. q. ij. in ipsarum. Sed ego credo veram opinio. scti Tho. immo plus dico q̄ aliquando talis error posset esse meritorius. vtputa. aliquis audit aliquem predicatorem famosuz vel epm predicasse aliquē errorem. ⁊ simplex credit animo obediendi fidei. paratus tamen corrigi. nam ex intentione opera iudicantur. c. cum voluntate. de sen. ex. Aliqñ cum peccato veniali. vtputa vetula credit trinitatem esse vnam feminam. ⁊ quia credit ecclesiam sic tenere: sic credit, ⁊ tamen nō est beretica. quia

conditionaliter credit si ecclesia sic tenet ⁊ credit. Ali quãdo est cum mortali: vt est qñ homo sciẽter credit aliqd qđ est cõtra articulos fidei vel determinationẽ ecclie. ⁊ hoc patz ex. c. damnamus. in fi. de sum. tri. ad iura q̃ adducit Spe. l. ij. cum sua glo. est cõtra ipm. l. venia. nihil facit ad materiã. c. scilma. loquit de hereticis paratis se nõ corrigere. Ad iura Aluari q̃ videntur velle q ignorantia nõ excusat: loquunt de ignorãtia iuris naturalis q̃ nõ excusat. Et hoc tene sicut tenet etiã Jmmo. in Rica de sum. tri. ⁊ Car. in cle. vnica. de sum. tri. Vide etiã qđ. j. dicã Hereticus. in pn.

7 ¶ Utrũ oẽs teneant habere fidẽ explicitaz: Rn. ẽm sctũ Bon. in. iij. di. xxv. ⁊ ponit cũ eo Ri. ibidem. q credere explicite ⁊ distincte est fidei, puecte. ⁊ nõ ẽ necessariũ nisi illis q̃ fidem necessario alijs habẽt manifestare. q̃. s. officiũ docẽdi ⁊ pdicandi sumpserũt. Credere vo implicite est fidei diminute: ⁊ non sufficit habenti vsum rõnis: qz cũ quedã sint notoria e diuulgata nõ posset q̃s illa ignorare sine ptemptu ⁊ totali negligentia sue salutis. Credere vo ptim implicite. s. quosdam articulos: ⁊ alios quosdã explicite est necessariũ ad salutem. Tenent eẽ etiam simplices ad illos articulos explicite credẽdos quos eis manifestat: nõ tm predicatio: sed etiã ecclesiastica psuetudo. vt ẽ de vnitate ⁊ trinitate quã ex significatione noscere possunt cum dicũt. In noie patris ⁊ filij ⁊c. Item de natiuitate. passione ⁊ resurrectione. q̃ festa pdicant. ⁊ remissionem pctoz quã ex actu presbyteroz noscere possunt. Jdeo ab ignorãtia taliũ nullus excusat vtẽs rõne. qz nõ pot esse sine negligẽtia ⁊ ptemptu nisi ẽm Ri. vbi. s. illi q̃bus xps nec per se nec p aliũ: nec p inspiratiõnẽ interiorẽ locutus est: qz tales nõ tenent credere explicite nisi id qđ credebat in lege nature. Tenet etiã Alex. de ales. scda scde. ti. de pplexitate pscietie. q puer in carcere saracenoz inclusus ab infantia. ẽm Aug. de q̃stionibus noui ⁊ veteris testamenti: si nõ fuerit a quo didicerit. nec ad eũ rumoz doctrine fidei puenerit: inunis erit: ⁊ cũ non habeat impotentiã oĩno credendi: dicit Ale. q si faciet qđ in se est: deus illuminabit cum vel per occultam inspirationẽ: vel p angelũ aut per hominem.

8 ¶ Utrũ sit necessariũ ad salutẽ pfiteri ea que sunt fidei: Rn. q sic. pro loco ⁊ tpe. ẽm Tho. ij. ij. q. iij. ar. ij. puta qñ si aliqs interrogaret de fide ⁊ taceret: ⁊ ex hoc crederet vel q nõ haberet fidem. vel q nõ esset vera. vel alij p eius taciturnitatẽ a fide auerterent. ⁊ hmõi casibus in q̃bus bonoz debitus deo ⁊ vtilitas pximis impendẽda subtrahit: nisi pfessio fiat est necessaria ꝺ precepto. In alijs autẽ casibus non est necessaria de precepto sed de psilio: si mõ vtilitas fidei speret. Vtilitas pabilis est cõfessio fidei qñ solũ est ad pturbationẽ infidelium dicente dño Math. vij. Nolite sctũ dare canibus facit. c. in mandatis. xliij. di.

9 ¶ Quid de illo q̃ licet interius credat: tamẽ pter timorẽ facit aliquẽ actum infidelitatis puta exhibet reuerentiã idolo. portat aliquã vestem designatã ad aliquod determinatũ signum infidelitatis ⁊ hmõi: Rn. q peccat mortaliter. qz ẽm Augu. xxij. q. iij. sicut. Sanctius est mori q̃ vti idolatico. hec ille. Secus eẽt si nõ designaret determiate infidelitatẽ. sicut legim⁹ de beato Sebastiano. qui vtebat clamide militari ex bono zelo: vt lucraret animas xpo: ⁊ hmõi.

10 ¶ Utrũ liceat prece vel precio aliquẽ adducere ad fidem. vide. s. Judeus. §. xxiij.

11 ¶ Utrũ liceat disputare de fide. vide. ẽ. Disputatio. De hac materia vide. j. Infidelitas.

Filius quidam dicit spurius. ⁊ ppie est natus ex matre incerto ⁊ matre vidua. Sed in iure spurius dicit omnis natus ex illicito coitu preterq̃ de concubina in domo retenta ab eo qui nõ est cõiugatus. vt nõ. in. c. tanta. qui fi. sint legi. ⁊ no. Barto. in. l. gener. ff. de his qui. vt indig. q̃uis natus de adulterio ppio nomine vocet mãser. Deutro. xxiij. ⁊ in. c. nisi cũ pridẽ. §. persone. de renun. Et omnis talis spurius in nihilo succedit patri vel cõiunctis per lineam paternã: quia non dicit agnatus. de quo tex. in. c. dicat alicꝫ. xxij. q. iij. ⁊ glo. in. c. per venerabilem. qui fi. sint legi. ⁊ qđ nõ. in aut. ex complexu. C. de ince. ⁊ muti. nup. ⁊ insti. ꝺ suc. co. §. vulgo. ⁊ isti. ad orphi. §. nouissime. Jmmo nec pater põt talem instituere heredẽ. aut. licet. C. de nali. ⁊. d. c. dicat alicꝫ. Unde dicit Pa. in. d. c. p venerabilẽ. q bastardi nobiliũ nõ dicunt de parentela parentum: quia sordes nõ computant inter precipuos. C. ad orphi. l. si qua illustris: nec arma parẽtum portare possunt: et est sententia Bal. in. l. cum legitime nuptie. ff. de sta. bo. ⁊ secũ. d. Ant. i. d. c. p venerabilẽ.

¶ An tales succedant matri? Distingue q aut ẽ vulgo quesitus. ⁊ ppie solum spurius. ⁊ sic succedit cuz legitimis filijs: nisi mater sit illustris femina. vt in. d. l. si qua illustris. ⁊ ibi p glo. ⁊ Bar. ⁊ insti. de suc. cog. §. vulgo quesitus. Idem dic de notis. Aut sunt etiã manseres: sicut nati de ea que non poterat esse legitima vxor. siue qz alteri nupta vel ipse. siue qz psangui neus vel affinis: ⁊ sic in nihilo succedunt. vt in. d. aut. ex cẽplexu. põt tñ heredes eos instituere ẽm Mar. et Mo. ⁊ videt tenere glo. in. d. c. tanta. 1

¶ Queritur an parẽtes succedant prefatis spurijs? 2
Rn. Pa. in. d. c. tanta. q non in eo casu quo ipsi nõ succedunt parentibus. Et hoc verum de quibuscunq̃ filijs illegitimis.

¶ Quero an pfati spurij possint instituj heredes ab 3
alijs extraneis? Rñ. Pa. in. c. cum haberet. de eo qui du. in ma. quam pol. per adult. q sic. quia non probibentur nisi parentes. vt no. glo. in aut. quib⁹ mo. na. effi. sui. §. vlti.

¶ Utrũ parẽtes possint pfatis spurijs aliquid relin- 4
quere rõne alimẽtoz? Rn. q sic. vt no. Bart. in. d. aut. ex complexu. Jmmo tenet de equitate canonica eos alere ẽm facultates eoz. ⁊ tam pater q̃ mater: tuz qz tales nõ sunt in potestate nec patris nec matris. insti. de nupt. §. sunt ⁊ alie persone. ⁊. l. vulgo concepti. ff. de statu bo. tum quia alimenta debentur instinctu nature que sic matrem obligat sicut patrem. vt no. Jnoc. in. c. ij. ꝺ regu. ⁊ Pa. in. d. c. cum haberet. Secus de iure ciuili. vt in. d. auten. ex complexu. Unde dicit Bal. in. l. si. §. si a socero. ff. de bis que in frau. credi. q de equitate canonica potest pater donare spurio vt habeat pro alimentis. Et similiter legare pro alimentis. no. Barto. in. l. si. ff. de bis qui. vt indig. ⁊ Cy. in. l. non omni titulo. C. de admi. tu. dicit. q etiam spuria debet dotari. vt no. Jmo. in. l. lucius. la. ij. §. j. ff. de le. ij. Limita predicta nisi essent in nimia quantitate in fraudem legata. Et conclude q prefati contra pdicta a patre recipiendo de eius bonis tenent restituere etiam in consciẽtia.

¶ Filius alius dicitur notbus. vt nõ. in d. §. sunt et 5
alie persone. qui aliquando dicit naturalis tm q̃uis spurij etiam sint naturales tm: ⁊ talis est ille qui est natus ex coitu neq̃ damnato neq̃ approbato de

ſure ciuili: vt eſt filius ꝓcubine ſolute in domo retẽte a ſoluto que poſſet eſſe eius vxor legitima: puta q̃ nõ eſt ꝓſanguinea nec affinis vt in.l.i ꝓcubinatu.ff.de cõcubi.ꝛ iſte ſuccedit patri ab inteſtato in duab⁹ vncijs totius hereditatis: dūmodo non exiſtant filij legitimi vel vxor legitima. vt in auẽ. liceat pũ. C. de natu. li. q̃a filijs legitimis exiſtentibus vel nepotibus nõ põt niſi vnã vnciam relinquere ei ꝛ matri ꝛ nõ vltra. vt. l. matre. C. de na. libe. Sed ſi nihil relinq̃rit ei in nullo ſuccedet: ꝫ tñ debet alimentari a legitimis.

6 ¶ Sed nunq̃d ſi nõ habet filios legitimos poterit tales heredes inſtituere? R. q̃ ſic: etiã in totũ. legitima tñ reſeruata parẽtibus ſi habet. vt nõ. in. d. auẽ. liceat patri. ꝛ licet Bof. tenet q̃ nõ ſuccedat: cum hodie talis coitus ſit reprobatus vt in auẽ. de leno. col. iij. ꝛ in auẽ. ſcenicas. coll. v. ꝛ C. de concub. l. vnica. tñ ego teneo cum glo. in. d. c. tanta. ꝛ in. c. niſi cũ pactũ. de renũcia. q̃ ſuccedũt etiã de iure canonico: q̃ ex quo ius canonicũ nõ ſtatuit oppoſitũ: nõ debemus in hereditatibus recedere a diſpoſitione iuris ciuilis. facit. c. p venerabilẽ. qui filij ſint le. ꝛ ſequit̃ Pa. in. d. c. tanta.

7 ¶ Filius alius dicit̃ legitimus tñ: ꝛ iſte eſt adoptatus vel arrogatus. Et dicunt̃ legitimi tñ: q̃ nõ natura ſed legis inſtitutione ſunt filij. vt de cogna. le. in rubro ꝛ nigro: ꝛ iſti ſuccedunt patri legitimo ſimul cum filijs legitimis naturalibus. vt nõ. C. de adop. l. fi. ꝛ in ſti. de here. que ab inte. def. ¶ item adoptiuos. ꝛ in. l. ſi pater. ff. de adop. vide. ſ. Adop. §. j. ꝛ ij.

8 ¶ Filius alius dicit̃ ſpũalis ꝛ legitimus. ſicut eſt ſuſceptus de baptiſmo vel chriſmate. Et iſte ī nihilo ſuccedit: q̃ cuꝫ ſit ſpũalis: nõ extendit ſe ad tpalia. Filꝰ alius dicit̃ ſpũalis tñ: ſicut ſunt oẽs xp̃iani pape. ꝛ de dioceſi epiſcopi. ꝛ de parochia p̃sbyteri. vt in. c. oẽs. xxx. q. j. Et iſti ſimiliter in nihilo ſuccedũt parẽtibus ſuis iſto modo.

9 ¶ Filius alius naturalis ꝛ legitimus. naturalis dicitur: q̃ naturaliꝛ eſt generatus. legitimꝰ q̃ ex legitima parentũ ꝓiunctione approbata per legeſ. iſti ſuccedũt ab inteſtato parẽtibus oibus alijs excluſis. vt in auẽ. de here. q̃ ab inte. Limita niſi in caſu in quo aliq̃ ſpecialiter admittunt̃: vt dictum eſt in filijs adoptiuis. ꝛ ſint quaſi domini viuẽtibus parẽtibus: ſolũ eis deeſt adminiſtratio. vt inſti. de here. q̃. ꝛ dif. §. ſed ſui. Unde ex conſuetudine lege innata filij comitũ appellantur comites: vt filij regũꝫ reges etiam in vita parentũ. vt. xxiij. q. j. c. fi. ꝛ p Bar. in. l. fi. C. de digni.

10 ¶ Utrũ filius naturalis tñ efficiat̃ legitimꝰ p ſequẽs matrimoniũ inter patrẽ ꝛ matrẽ eius? R. Pa. in. d. c. tanta. q̃ ſic. quicũq̃ ſit filius naturalis: ſi tpe quo genitus fuit poterat eſſe legitime vir ꝛ vxor in matrimonio parẽtes eius. Et ꝛ Bar. in. l. pe. ff. de ꝓcubi. velit ſolum hoc eſſe verũ in ꝓcubina in domo retenta poſtea p vxore capta. tñ canoniſte cõiter tenent ꝓtrariũ ꝛ hoc teneas. Secus eſſet ſi tpe generationis nõ potuiſſet eſſe matrimoniũ inter parẽtes. q̃ ꝛ p diſpẽſationẽ vel alio mõ ſit poſtea cõtractũ matrimoniũ: nõ tamẽ erunt legitimi ꝑm Jo. an. in quadam apoſtilla. Bal. in li. feu. ti. ſi de feu. cõtro. fue. vult q̃ niſi interueniat inſtrumentũ totale. vt volũt iura inſti. de nup. §. aliq̃n. ꝛ inſti. de here. que ab inte. defe. poſt pn. ꝛ ī auẽ. qui. mo. natu. effi. ſui. §. fi. q̃uis ſequat̃ matrimoniũ nõ legitimant̃. Sed ego teneo ꝓtrariũ ſicut tenẽt moderniores canoniſte cõmuniter. ꝛ in practica ſequuntur legiſte.

11 ¶ Utrũ filij nati ex clandeſtino matrimonio ſint legitimi? R. glo. in. c. q̃ nobis. q̃ fi. ſint. le. q̃ ſi nullũ ẽ impedimentũ poſt approbationẽ matrimonij erũt legitimi. ſiue ſint nati añ approbationez matrimonij ſiue poſt. Et hoc ſequunt̃ oẽs. ꝛ pbat̃ in. c. ij. de clã. deſpõ. Nam approbatio retrotrahit̃. ꝛ pinde eſt ac ſi a principio fuiſſet ꝓtractũ in facie eccĺie. imo plus dicit Alanus. q̃ ꝛ clandeſtine ꝓtrahẽtes nõ ꝓſumunt̃ ꝓiuges vt dicit glo. in. l. latoꝛ. q̃ fi. ſint le. tñ hoc ꝓcedit reſpectu nubentiũ: ſ reſpectu filioꝝ ꝓſumunt̃ ꝓiuges. q̃ eſt notandũ. ex quo infert Pa. in. d. c. latoꝛ. q̃ natꝰ ex viro ꝛ muliere ſimul cohabitãtibus ꝓſumit̃ legitimꝰ. q̃ fauore legitimatois ꝓſumit̃ inter eos matrimoniũ ꝓ quo facit. l. in libere mulieris. ff. de ri. nup. Et mari me ꝓcedit ſi vocabãt ſe cõiuges. vt no. Jnno. in. c. ex parte. de reſti. ſpol. Dicit etiã Oſtien. q̃ ſi multo tpe ſimul tanq̃ ꝓiuges cohabitarũt: ꝓſumendum ẽ eſſe matrimoniũ. facit q̃ no. ipſe in. c. illud. de ꝓſum. Si autẽ erat impedimentũ: tũc ſunt opi. Jo. an. ꝛ do. Anto. tenent. q̃ poſt approbationẽ legitimant̃: ꝛ poſtea ſeparent̃. Glo. tenet q̃ hoc eſt verũ in natis poſt approbationẽ: ſed nõ in añ natis. Jo. cal. tenet q̃ nullo mõ legitimant̃. Et hoc putat Pa. verũ de rigore iuris. facit. c. fi. in. §. ſi q̃s. de clã. deſpon. ꝛ hanc teneo ꝓpter prefatũ. c. fi. vbi eſt tex. aptus vide de hoc. ſ. Clandeſtinũ quãdo dicat̃ in ꝓin.

12 ¶ Utrũ natus de ſponſa de futuro ſit legitimus? R. Pa. in. c. q̃ tuas. q̃ fi. ſint le. q̃ ſic. ſi nullum ſit impedimentũ: alꝫ ſecus ꝑm q̃ dictũ eſt in ꝓcedẽti. q.

13 ¶ Utrũ filius q̃ cõmuniter reputat̃ filius viri ꝛ vxoris teneat̃ credere vxori dicenti eum illegitimũ. vide. ſ. Adulterium. §. v.

14 ¶ Utr̃ ex tractatu parentũ q̃s ꝓſtituat̃ filꝰ? R. Pa. vbi. ſ. q̃ ex noiatiõe filij ꝛ tractatu vt filij ꝓſtituit̃ q̃s in poſſeſſione filiatiõis. etiam ſi ſit natus extra domũ Añ ibidem dicit do. Ant. quẽ ſequit̃ Pa. vbi. ſ. ꝛ no. Butri. in. l. q̃dam. ff. de ꝓba. q̃ tractatus parentũ puta q̃ illi tractabãt eum vt filiũ: ꝛ ipſe eos vt parentes ꝓbat aliquẽ filiũ alteriꝰ: imo plus vult glo. in. c. trãſmiſſe. q̃ fi. ſint legi. q̃ ꝓbatio buiꝰ tractatus ꝓferet negationi parentũ. Jtẽ. d. Ant. in. d. c. vult. q̃ etiaꝫ ſola fama ꝓbat filiũ: ſi nihil ꝓbet in ꝓtrarium.

15 ¶ Quid ſi ꝓbet q̃ vxor eo tpe cõmiſit adulteriũ quo talis ꝓceptus eſt? R. Pa. in. d. c. tranſmiſſe. ꝛ c. p tuas. eo. ti. q̃ ſi pater ſeu maritus cohabitat eo tpe cum vxore: reputabitur legitimus: q̃ cum poſſit eſſe filius vtriuſq̃ debemus fauore filiorũ ꝓſumere q̃ ſit filius mariti potius q̃z adulteri. ꝓ hoc eſt tex. in. l. miles. §. defuncto. ff. de adul. facit. l. q̃ ſemp. ff. de ī ius vo. Jdẽ dic de filio nato de ꝓcubina retenta in domo: vt ſemp preſumat̃ filius ꝓcubinarij. vt habes glo. ſingularem in. c. mihael. de fi. preſ. Secus ſi fuiſſet abſens tãto tẽpore q̃ nõ potuiſſet eum generare. vt. ff. de bis q̃ ſunt ſui vel alie. iur. l. filium.

16 ¶ Utrũ filius natus ex illis q̃ poſt matrimoniũ ꝓtractũ de cõmuni ꝓſenſu fecerũt votũ. vel q̃n alter intrauit religionẽ ꝛ repetit? fuit ſit legitimꝰ? Vide. j. Matrimoniũ. iij. impedimento. v. §. v.

17 ¶ Utrũ appellatione filioꝝ veniãt naturales tñ? R. Pa. in. c. in ꝓtia. de ꝓba. q̃ aut appet de tacita volũtate diſponẽtis. vt q̃ ẽ eadẽ rõ de legitimo ſicut de naturali: ꝛ tũc veniũt etiã nãles: ſiue tractet de pena ſiue de cõmodo ſiue in legib⁹ ſiue i ſtatut̃ vel teſtamentis ꝛ hmõi. Si vo nõ apparet de mẽte: tũc ſi tractatur de cõmodo veniũt etiã naturales. xxxv. q. vij. c. vnico Et hoc ex benigna interpretatione potius q̃ ex ſigni,

ficatione ꝓpria: q: et ꝓpria significatione nomine liberorū vel filioꝝ veniunt solūmodo naturales legitimi nō adoptiui vel naturales tm̄. vt in.l.si ita q̄s.§.fi.ff. de le.ij. nō veniūt etiam vbi tractaꝫ de cōmodo spurij ꝛ ex coitu damnato nati.

18 ¶Utrū filius denominetꝫ a patre? R. q̄ sic de iure. vt in.c.ij.de puer-infi.ꝛ insti.de le.ag.tu.§.j.Et hoc quia sequitꝫ familiā ꝛ agnationē patris. Hec ob.c.raynucius.de testa.q: ꝑm Jo.an.illud erat ꝓ supbiam: q: mater erat nobilior. Unde filius sequitꝫ ꝓuilegiū ꝑis i tribus. Primo quo ad honores. Scō quo ad curialem ꝯditionē.C. de decurio.l.eos.l.exemplo.ꝛ.l. nullus. Tertio quo ad originē.ff.ad munici.l.j.vide glo. in.c.dicat.xxxij.q.iiij.ꝛ glo.in.l.cuꝫ legitime.ff. de stato. De illegitimis dic vt in.§.se.

19 ¶Utrū illegitimus sequaꝫ cōditionē sīr ꝑis? R. q̄ nō de iure. sed matris ꝑm glo. quā sequunt̄ cōmunit̄ doc.in.c.j.de ꝓiu.ser.qui vult q̄ partus ancille erit penes dōm ancille.l.ꝛ seruoꝝ.in ꝑn.ff.de sta.ho. ꝓ quo facit ter.in.l.partū.C. de rei ven.ꝛ nō. in.c. vnico de na.ex li.ven. ꝛ in.c.fi. de ser.nō or. ꝛ insti.de iu.ꝑso.§. fi. Hec ob.c.liberi.xxxij.q.iiij. vbi dicit̄ semp q̄ nascit̄ deteriorē partez sumit. sed expone deteriorē.s. mris q̄ fragilior est. Hoc tamē limitat Pa.in.c.licet.de cōiu. ser.verū. nisi ꝓsuetudo vel statutū habeat aliud sicut hodie est q̄ natus ex ancilla nō est seruus si pater est liber. Qō no.

20 ¶Utrū pater ꝛ mater teneant̄ alere filios? R. q̄ sic de quo vide.s. Alimēta.§.j.nisi in.v.casib⁹ quos no. Pa.in.c.cū haberet.ꝺ eo q̄ du. i ma.quā pol.ꝓ adul. Primus si filius euꝫ accusauit.vt.l. si q̄s a liberis.§. itē iudex.ff.de libe.agno. Scōs si pater eget ipse: quia nō teneꝫ vltra q̄ pōt.d.l.si q̄s.§. sed si filius. Tertiꝰ si filius cōmisit crīmen ingratitudinis ꝓtra patrē.l. si patrē.C. de alen.libe. Quartꝰ si filiꝰ habet artem vel aliud vnde viuat.d.§.sed si filiꝰ.ꝛ.§.alimēta. ibidem Limita tamē hoc ꝑm Bar.in tractatu alimentoꝝ nisi sit filius nobilis q̄ euꝫ ꝺedeceat in tali arte operari. Quintus sunt oēs cause ex q̄bus pater pōt exhere dare filiū: ita ꝛ denegare alimēta. de q̄bus vide.s. Exheredatio.ꝛ.j. Ingratitudo.§.iij.

21 ¶Sed si diuortiū fiat apud quē ꝺebet ali ꝛ q̄bus expensis? R. q̄ extimabit iudex pensatis circūstantijs. puta q: minoꝝ triēnio apud matrē ꝛ bmōi. vt no.in.l. vnica.C. de uinoꝝ.fac.ꝛ apud quem li.edu.ꝛ in auc.si pater ibidem posita. vbi dicit̄ q̄ si pater fuit causa diuortij nutriet̄ apud matrē expensis patris: si mō mater nō cōuolauit ad secūdas nuptias. si vo mater dicit cām apud patrē expēsis matris locupletis. nisi pater min⁹ idoneus sit: q: tunc apud matrē locupletem nisi alter eoꝝ esset infidelis: q: apud fidelē sunt alendi. vt ꝓz ꝓ ea q̄ dixi.s. Baptismus.vj.§.xj.

22 ¶Utrū filius magis teneaꝫ subuenire patri q̄ extraneo? R. q̄ patri etiā infideli q̄ extraneo fideli ceteris paribus. vt no.glo.xxx.di.c.j.ꝛ.xlij. dist. q̄escamus. ꝛ .lxxxvj.di.non satis.

23 ¶Est filius q̄ nō habet nisi vnuꝫ panē ꝛ habet patrē qui fame periit ꝛ filiū sīr cui ꝺebet subuenire? R. Ey. in.l.ij.C. de pa.q̄ fi.di.q̄ potius patri: q: posset eū vēdere. Ego addo q: ius diuinū sic eū obligat q̄ dicit. Honora patrē tē. Et q̄n dicit q̄ amor magis descendit q̄ ascendat.l.isti quidē.§.fi.ff.q̄ me.cau.l. libero rum.ff.de ver.si.ꝛ.l.liberi.ꝛ ibi glo.ff.de inoff.testa. R. Jaco.ibidē. q̄ verū est quo ad ordinē dilectiōis. non ꝯ quo ad effectū obligationis. nam ꝓ natiuitatē filio rum nō ꝺebet ꝓditio aui fieri deteriorꝫ: q: iā habꝫ filiū obligatū. Sed in ꝓtrariū facit q̄ no. Bart.in.l.si q̄s a liberis.in.§.si vel parens.ff.de li.agno. vbi dicit post glo. q̄ pater teneꝫ alere filium de iure naturali: ꝛ filiꝰ teneꝫ alere patrē de iure gentiū: ꝛ sic videꝫ fortiꝰ vinculum quo teneꝫ pater filio q̄ quo teneꝫ filius patri. Contrariū tamē determinat.in.l.j.in fi.ff.de iust. ꝛ iure. facit etiā ꝓtra q̄ no. Bar.in.l. nō quēadmodū.ff. de li.agno. vbi vult q̄ si q̄s habet patrē ꝛ filiū diuites ꝛ indiget alimentis q̄ potius ꝺebꝫ petere a patre suo q̄ a filio rōne predicta.

¶Utrū filius possit nubere sine licentia patris? R. q̄ 24
sic tam masculus q̄ femina. q̄uis non expediat. vide .s. Dos. Et quō teneꝫ eam dotare que nupsit sine sciētu patris. in.§.iiij.

¶Utrū possit possit vouere. vide.j. Uotū.ij.§.v. 25

¶Filiussa. viuēte matre emācipat⁹ acq̄rit vsumfructum in maternis bonis ꝓ virili.i. ꝓ media parte si ē vnus filius ꝛ pater ꝓ alia post mortē mris. casus est .C. de bo.mater.l. si viua mre. Idem dic in nepotib⁹ ꝛ ꝓnepotibus. Idem dic si sunt plures filij: q: ꝓ virili parte simul cum patre. Sed si aliqui sunt emācipati. aliq̄ in patria potestate ꝓ virilib⁹ partibus veniēt oēs: sed vsufruct⁹ nō emācipatoꝝ remanebit apud patrē. vt no.in.d.l.si viua. 26

¶Sed nūq̄d idem erit in alijs bonis aduēticijs? R. 27
q̄ nō: ꝑ solū in maternis. vt no.glo.in.d.l.si viua.

¶Utrū filius possit agere ꝓtra patrem? R. Pa.in.c. 28
nō est. de spon. q̄ sic: rōne peccati: alꝫ nō est admittēdus. vt no.glo.in.c. si eccl̄ia.xxiij.q.iiij. Sed glo.in.c. queriē.ij.q.vij.tenet q̄ pōt in castrensi causa ciuiliter nō in alia.ff.ꝺ iudi.l.is nulla.ꝛ etiā in q̄si castrensi. vt .ff.de fur.l.si q̄s vxoꝝ.j.rīso. nō tm̄ de furto sed actiōe in factū.C. de dolo ma.l.supstite. Et hoc non existens emācipatus. sed emancipatus bene potest agere petita venia ꝛ impetrata.C. de in ius vo.l.vlt. sed in criminali causa non auditur.ij.q.j.prohibentur: nisi in iuriam in ipsum commiserit. vt.C. de pa.pote.l. congruentius.

¶Ad quid teneiē filij parentibus? R. vt colligo ex 29
Alex.de ales.in tertia parte sum.in tractatu de quarto precepto. q̄ ad tria de precepto. Primū est q̄ tenētur eos diligere. Rō: q: cū filiꝰ sit obligatus anie ꝑis ꝛ mris ex cuiꝰ opatiōis virtute generat⁹ ē teneꝫ ei rependere. qꝺ nō pōt in alio nisi amādo. q: sic ꝑolaꝫ eos cū hoc ꝓpendūt. Et hoc est qꝺ dicit Piero. li. de bono re parētū. Redde amoris vicē. Et Jo. xiij. Ut cognoscat mūdus tē. q. ꝺ. exēplū capiendo q̄ diligo ꝑem. ꝛ nō sufficit q̄ ꝑsistat in corde: ꝫ oportet vt oñdat in signo: nec ꝺz esse amoꝝ q̄ obligamur oēs diligere: ꝫ speciales ꝛ p̄cipuꝰ. Et ꝓpterea nō excuso a mortali filios q̄ nunq̄ signa amoris oñdunt parentibus: imo sp loquunt̄ dure ꝛ videꝫ eos bñe exosos. Scōm ad qꝺ teneiē est obedire in bis q̄ ptinēt ad dispositionē rei familiaris. ꝛ multomagis in necessarijs ad salutem. vt sunt ea q̄ ptinent ad bonos mores. In bis sciēter cōtēnes obedire mortaliter peccat. Secus si ex inaduertētia vel raro sine ꝓtemptu q: videꝫ veniale. Ad alia aūt obedire ē de cōsilio solū. Tertiū est q̄ ꝺebēt eis in necessarijs subuenire siue sint infirmi vel alia necessitate: vñ mortaliter peccāt q̄ cū possint eoꝝ necessitatibus nō subueniūt. nisi forte esset q̄ꝺ minimū.

¶Utrū malicia patris neceat filijs? R. q̄ sic q̄tum 30
ad penam temporalem. vt patet. C. ad.l.iul. ma.l.q̄s. quis. ꝛ in.c. cum ꝑm, de bere.li.vj. ꝛ in.c. nisi cum pri-

den. §. j. de renū. lvj. di. nūq̄. ⁊ c. masci. Jtē etiam ad penā eternā ꝓpter malum exemplū vel malā curam. vt de Hely. j. Re. j. facit. c. si gēs. lvj. di. Siliter malicia filij inducit psumptionē cōtra patrē. vj. q. j. q̄ crimen .xxxvij. dist. legant.

31 ¶ Utrū possit filius intrare religionē: ⁊ an teneat ad eius ministrationē ingressus. vide. j. Religiosus. §. xj

32 ¶ De filijs illegitimis ordinandis. vi. (⁊ §. xxxj. de. j. Ordo. iij. §. xiij.

33 ¶ Quomodo filij acquirūt sibi ⁊ nō alijs fratrib⁹. vide. j. Peculium.

Finis aliqñ inspiciēdus est: aliqñ medium: aliquādo pncipiū. vide multas allegationes in. c. sciētes. de censi. Et est questio bzocardica.

Fiscus est bursa cesaris vel pncipis. xvj. q. vij. maiores. Uel pōt dici q̄ fiscus bodie est saccus sine cōscientia: qui imbursat oīa questa male. ff. de calum. l. in beredē. ⁊. ff. de in off. testa. l. papinianus. meminisse.

1 ¶ Utrū fiscus pferat alijs creditoribus. vide infra. Restitutio. ij. §. xvj.

2 ¶ Fiscus turpia lucra etiam ab beredib⁹ extorquet ꝛ crimina sint extincta. d. l. in beredē. in pncin.

f **Flagella** quomō sunt satisfactoria. vide infra. Satisfactio. §. viij.

Fletus de mortuis improbat. xiij. q. ij. q̄ posterum.

f **Ōmes** est languor nature q̄ carnis cōcupiscentia appellat. xv. .q. j. §. vt itaq̄. Qui quidem non est peccatum: sed pena peccati. ibidem. §. j.

Forma est que dat esse rei ꝑm Innocen. in rubrica. de pse. eccle. vel alta.

1 ¶ Quid si omittatur forma in sacramentis? Re. q̄ nihil fit. j. q. j. qui pfectionem. in glo.

Fornicatio est omnis illicitus coitus. vt .xxxij. q. ij. §. q̄ ergo. ⁊ in. c. meretrices. ea. cā. q. iiij. Sed ꝓprie fornicatio ē inordinatus concubitus naturalis quo solutus solutam naturali vsu cognoscit. Et intelligit̄ solutus quolibet vinculo. s. cōiugij. consanguitatis. affinitatis. ordinis. religionis seu voti. Etiam dicit̄ naturalis. ad differētiā illius vsus qui dicit̄ contra naturā. vt no. in. d. c. meretrices. Et sic est ꝓpria species luxurie. vide infra Luxuria. §. ij.

1 ¶ Quid de clerico fornicatore. vide supra Clericus .v. ⁊ viij. §. iiij.

2 ¶ Utrū accedentes ad meretrices excusent̄ propter ignorantiā nesciētes esse ꝓhibitum? Re. q̄ non. immo peccant mortaliter accedendo ⁊ totiens quotiens q̄a ignorantia iuris naturalis et diuini in tali casu daro neminē excusat. j. q. iiij. per totum. item peccat mortaliter si quis induxit aliquem ad eas qui boc non intēdebat. de pe. di. j. noli. ⁊. ij. q. j. notum.

3 ¶ Que differentia est inter fornicationē ꝓprie incestū stuprum ⁊c. vide infra Luxuria. §. ij.

Fortitudo vera est p quaz quis mediocriter timet ⁊ audet ad boc inclinatus ex babitu ꝓpter bonum finem qui est conseruatio boni cōmunis in periculis mortis. vt elicit̄ a philosopho. iij. Ethic̄. Est añt fortitudo vt ibidem dicit̄ circa timores ⁊ audacias quasi cobibitiua timor ⁊ moderatiua audaciarū: ⁊ quidē circa timores periculorum mortis est fortitudo simpliciter. circa vo alia est fortitudo ꝑm quid. Actus em̄ fortitudinis pncipalior est sustinere. i. immobiliter sistere in periculis q̄ aggredi. q. iij. etbi. in sustinendo tristia maxime dicunt̄ aliqui ¶ Utrum homo teneatur sustinere mor- (fortes. 1 tem. vide. s. Charitas. §. v.

Fortis est exercendarū litiū locus. a fando dictus. c. fortis. de ver. sig.

¶ Quō fortiter quis fort⁹ Re. glo. i. c. j. iij. q. vj. p istos 1 versus. Cōtractus crimē. reus. res. religioq̄. Uir ratio similis vel ꝓuocat atq̄ recusat. Excedit inssus vt si cōsentit vterq̄. Et ibi vide expositionem cum allegationibus.

f **Fratres** quomodo diuidūt acquisita per aliquem ipsorum. vide infra Peculium.

Fraus nō potest esse sine dolo: sed bene dolus sine fraude. Jdeo fraudi inest dolus sicut spēs generi. ita dicit Pa. in. c. ex tenore. de resc̄p.

¶ Fraus ⁊ dolus nemini debet patrocinari. tex. est in 1 .d. c. ex tenore. facit. xvj. q. vj. c. j. xx. q. iij. cōstituit. xxx. .q. j. dictum est.

¶ Fraus legi fit aliqñ de pona ad ponā: sicut quando mulier vult donare viro ⁊ ecōuerso cum nō possit vt de dona. inter vi. ⁊ vxo. c. vl. supponit aliā ponaz. puta q̄ soluat ei⁹ creditori vt. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. bec rō. §. vl. Siliter tutor q̄ nō pōt emere rem pupilli interponit aliam ponam que emat. Aliqñ fit rei ad rem. sicut cum q̄d dat frumentū filiosa. vel simile vt vendat: ꝓ eo q̄ pecuniā mutuo dare nō pōt. l. iij. .§. j. ff. ad macedo: qz idem est ac si mutuaret. arg. xiij .q. iij. plericq̄. j. q. j. sunt nōnulli. Aliquando fit vnius cōtractus ad alium contractū contrarium. vt cū vxor vendit viro quod donare intendit. l. si sponsus. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. ar. xxj. q. iij. si sacerdotes. aliquādo fit vnius contractus ad alium contractū similem. vt cum mulier que fideiubere non potest facit se pncipalem debitricem. l. ꝙuis. §. si cum essem. ff. ad vell. ⁊ .l. se. Et oīes tales preuaricant̄ legem: ⁊ in cōspectu dei non excusant̄. facit quod nō. in. c. intelligentia. de ver. signi. ⁊ in. c. q̄nto. de pniū. ⁊ in. c. cōstitut⁹. de concess. preben.

¶ Fraudare nemo videtur eos qui sciunt ⁊ pssentiūt 3 .ff. de regulis iuris. l. nemo.

¶ Fraudem videtur facere etiam is qui non facit qđ 4 debet facere. ff. de bis que in fraudem creditorū. l. in fraudem.

Frigiditas quomodo impediat matrimonium. vide infra Matrimonium. iij. impedimento. xvj.

Fructus ꝑm Bart. in. l. ex diuerso. ff. de rei vendi.

¶ Quidam sunt naturales. vt poma et buiusmodi. 1 que natura producit. et sicut producit vtimur. Alij sunt partim naturales: partim industriales. vt lac. lana. segetes. vinum ⁊ buiusmodi. qui naturales sunt inquātum a natura. et industriales inquātum in aliam speciem ex industria ipsis vtimur. in. d. l. ex diuerso. l. certum. C. de rei ven. cōmuniter dicitur q̄ relinquitur arbitrio boni viri an sint naturales vel industriales. vt si plus versatur de industria bominum dicantur industriales. vt de vino. lana. caseo. et buiusmodi. ar. l. queritur. ff. de statu bominum. iij. q̄stione .ij. bermofroditus. Si vero magis de natura dicantur naturales. Alij solum sunt industriales. sicut fructus qui acquiruntur ex artificio vel negocia-

tione ꝛ hmõi. qui alio modo dicunt ciuiles eo ꝙ non ꝓueniant ex re: sed ex ꝓuisione hominis percipiunt ꝓpter rem. vt est pensio domus ꝛ hmõi. vt in. l. si naues. ff. de rei vẽ. ꝛ. l. domũ. C. e. ti. Et istoꝝ quidã sunt honeste ꝓceptoꝝ: quidam inhoneste. vt si locauit domum ad exercendũ questũ inhonestũ. l. ancillaꝝ. ff. de

2 ¶ Utrũ bone fidei possessor faciat fru- (peti. bere. ctus rei quã bona fide possidet suos? R. vt colligo ex .c. grauis. de rest. spo. ꝛ in. d. l. ex diuerso. cũ ibi nõ. ꝙa longa est distinctio doc. quo ad forũ cõtentiosum eaꝫ omitto. ꝛ solum dico quo ad obligationẽ restitutiõis in cõscientia. ꝙ omnes fructus tam naturales ꝙm industriales: siue possideat cuꝫ titulo siue sine titulo tenet restituere si extant. si vo cõsumpsit tenet solum restituere inq̃ntum factus est locupletior: puta qꝛ in eam rem expendit: in quã potuisset expendere tãtũ de suo. vel aliqua emit ex q̃bus ampliauit ꝓtimoniũ suũ. facit. d. l. certũ. ꝛ. l. si merꝛticiũ. ff. si. cer. pet. Verũtamen diminuet de fructibus industrialibus rei lucrose q̃tũ industria sua est extimãda in dicto negocio exercitata in vtilitatẽ seu augmentũ dictoꝝ fructuũ accipiendoꝝ: qꝛ nemo militat stipẽdijs suis. De lucro aũt facto ex re que de se nõ est lucrosa. dic vt. ſ. restitutio in ver. possessor. §. j. Si vo nõ est factus locupletior: nõ tenet de ꝓsumptis. ff. de peti. bere. l. vtrũ. ex quo dolo non desit possidere.

3 ¶ Utrũ ꝓfati bone fidei possessores possint vsucapere fructus ꝓdictos? R. Pa. in. d. c. grauis. ꝙ fructus naturales indubitabiliter vsucapiũt ꝓ triennĩ. vt nõ. in. l. sequit. §. j. ff. de vsuca. facit. l. in bello. §. si q̃s seruũ. ff. de capti. Alios aũt cum fecerit suos nõ potest vsucapere: qꝛ qđ meũ est vsucapere nõ possum. d. l. in bello ꝛ videt tex. in. d. l. sequit. §. lana. Sed bene vsucapit aduersus iudicis officium per qđ tenebat restituere: qꝛ possum ꝓscribere rem meã aduersus actionẽ q̃ poterã cogi ad restitutionẽ ei⁹. vt est tex. in. d. §. si q̃s seruum. ꝛ hoc voluerunt glo. ꝛ Bar. in. d. l. sequit in. §. fructus. ꝛ sic ptꝫ ꝙ in ꝓscietia post triennĩ bona fide trãsactũ erunt sui omnes qualitercũq̃: nec tenet restituere de possessore male fidei quomodo teneat. vide .ſ. Restitutio. j. in ver. possessor.

4 ¶ Sed nota ꝙ fructus sunt illi qui supsunt deductis expensis que fiunt gratia fructuũ querendoꝝ: cõgregandoꝝ ꝛ cõseruandoꝝ. ff. de pe. bere. l. si a dño vl pa tre. §. fruct⁹. ꝛ. l. plane. in fi. ꝛ C. de fruc. ꝛ li. ex. l. j. vbi dicit. hoc fructuũ noie cõtinet qđ iustis sumptib⁹ deductis supest. Nã nullus casus intervenire pt q̃ hoc genus deductiõis impedire possit. ff. fa. ber. l. fundus q̃. j. R. ff. so. ma. l. fructus. Vñ fructus intelligit deductis necessarijs impensis. ff. de ope. ser. l. fructus. ff. de vsur. l. qđ in fructus. ꝛ. ff. mã. l. q̃ mutuã. in fi. ꝛ in glo. .d. c. grauis. ꝛ vide. s. Expẽse. §. iij. Vñ dicit tex. in. d. §. fruct⁹ intelligunt deductis expẽsis q̃ querẽdoꝝ. collocandoꝝ ꝛ ꝓseruãdoꝝ eoꝝ gra fiũt: ꝛ nõ soluꝫ in bone fidei possessoribꝫ naturalis rõ expostulat. verũ etiam in predonibus. hec ille.

f **Vgere** an possit prelatus ꝓ persecutione. vide supra episcopus. §. xiij.

1 ¶ Utrũ incarceratꝰ ꝓ delicto suo possit fugere? R. si tenet iniuste est clarũ ꝙ sic. Si vo tenet legitime: tũc distinguo. ꝙ aut tenet nõ ꝓpter mortẽ inferendã vel aliqđ membrũ abscindendũ: sed ꝓpter aliud. puta ad punitionẽ ꝛ hmõi. ꝛ sic nõ lꝫ. facit qđ no. glo. in. c. iuſgentiũ. di. j. Si vo tenet ad mortẽ vel absciſionẽ mẽbri. tũc ſm. d. Ant. si pctm̃ est manifestũ peccat fugiẽdo: si fugit vt in pctõ ꝓseueret. Si vo vt penitcat non tũ si fugit nõ tenet se restituere. Secus si occultũ. ꝙa põt fugere. Nã nullo iure cauet ꝙ debeaꝫ expectare mortẽ: nisi violentia alicui fieret in fugiẽdo: qꝛ tũc haberet inustũ bellũ. Idẽ dico de pcordãtib⁹ cũ eo vel auxiliãtibus dũmodo fiat sine violentia alicui⁹ ꝛ animo cõpassionis. nõ animo fouẽdi tales in peccatis. ꝛ sine scãdalo alicui⁹ maxie custodis. nec distinguo vtrũ ſnia vel non: qꝛ qualitercũq̃ sit credo fugere possit si bono modo vt dixi põt facere. facit glo. in. c. inter cetera. §. sed cũ his. xxj. q. iij. in fi. q̃ dicit ꝙ lꝫ reo corrũpere aliquẽ ꝓ vita ꝓseruãda. facit. ij. q. iij. §. notandũ in fi. facit. l. j. ff. ꝺ bo. eoꝝ q̃ moꝝ. sibi ꝓsci. vbi dicit tex. Ignoscendũ censuerũt ei q̃ sanguinẽ suũ qualitercũq̃ redemptũ voluit. ꝛ. s. Tho. ij. ij. q. lxix. dicit. ꝙ si q̃s esset damnat⁹ vt fame periret posset cibũ sumere. imo videt tenere ꝙ tenet si põt ipsum sumere. Silr dic de fuga: sed ꝙ teneat nõ credo. neq̃ comedere vltra cõdemnationẽ vel fugere: sed posset patiẽter ferre ꝓ peccati sui satisfactione.

¶ Quid de eo q̃ q̃rit vt capiat an possit fugere? R. ꝙ 2
sine sentẽtia ꝺ eũ data sit vel nõ: põt fugere. nõ tũ cuꝫ violẽtia officialiũ q̃ vellent eũ capere: qꝛ ipsi habẽt iustum bellum ꝓtra eum. iij. q. v. nõ putes. xj. q. iij. q̃ resistit: ꝛ sic eos impugnando mortaliter peccaret. Si militer auxiliantes.

Funus debet fieri in sumptibus ſm dignitatẽ vel facultatẽ defuncti. l. si q̃s sepulcrũ. §. sumptus. ff. de re. ꝛ sum. fu.

¶ Funeris impẽsa ſp ex hereditate deducit: q̃ etiam 1
oĩe creditũ solet ꝓcedere cũ bona soluẽdo nõ sunt. l. funer. cũ duab⁹. l. se. ff. de reli. ꝛ sump. fu. Hoc limita i sumptib⁹ necessarijs nõ ad põpã vel statũ: qꝛ nõ lice,

¶ De suo expedit moꝝ (ret ex alijs debito in ꝓscia. 2
tuũ funerari. Ideo mulier de dote q̃si de ꝓprio patrimonio funeret. l. in eũ. ff. de reli. ꝛ sump. fu.

Furiosus an possit in aliquo casu se obligare? R. in. c. sicut tenoꝝ. de regu. ꝙ nõ: cũ nõ ꝓsentiat. Vñ no. ꝙ etiã bñ faciendo nõ ꝓsumit sane mẽtis. Ex q̃ infero ꝙ lꝫ faciat testm̃ tanq̃ q̃libet mentis cõpos nõ valet. Idẽ videt si daret bona sua ꝓ ania. facit. c. fi. de suc. ab intesta.

¶ Utrũ possit baptisari. vide. s. Baptismus. vj. §. x. 1
¶ Utrũ debeat ei dari corꝑ christi. vide. s. Eucha- 2
ristia. iij. §. xiij.

¶ Utrũ imputet sibi illud qđ facit ad penam vel cul 3
pã? R. ꝙ nõ. facit de. si furiosus. de homici. nã sat suo furore punit. ff. ad. l. põ. de pari. l. pe. in fi. de off. ꝓcons. l. diuus. j. rñso. Pati etiã põt iniuriã ſ nõ facere. ff. ꝺ iniur. l. illud relatũ: q̃ lex ponit in. c. illud. xv. q. j. Unde qđ facit ꝓinde est ac si sine facto persone accidisset. ff. de admi. tu. l. vltima. in fine.

Furtum ꝓprie est ꝓtrectatio rei aliene mobilis corꝑalis fraudulosa inuito dño facta animo lucrandi: siue ipsius rei siue vsus rei siue possessionis. ff. eo. l. j.

¶ In quo differt fur a latrone? R. Pa. in. c. ij. de fur. 1
ꝙ fur ꝓprie dicit q̃ de nocte furat. Latro aũt q̃ de die. facit. d. l. j. q̃ dicit ꝙ fur dicit a furno. i. nigro: eo ꝙ obscure ꝛ de nocte plerũq̃ fit. Bar. vo in auc. sed nouo iure. C. de ser. fu. dicit ꝙ fur dicit q̃ furat clam sine aggressura. Latro vo cũ aggressura: siue cuꝫ armis siue sine. vt in. d. auc. sed nouo iure. Capiunt tamen sepe eq̃uoce. vt in. c. tuꝫ. de homici.

2 ¶Utrū sola volūtas ꝓstituat aliquē furē: R. q̄ non quo ad boies. vt patz in. d. l. j. §. j. z ideo oportet q̄ sit cōtractatio. Secus quo ad deum. de pe. di. j. vulgaris z. c. ꝓterea. xiij. q. vl. c. vl. q̄ ꝑ ꝓceptū Nō ꝓcupisces rem ꝓximi tui: z est mortale pctm̄ cū limitatione. Sm q̄. j. dico furtū mortale esse. §. xxxiij.

3 ¶Utrū in re ꝓpria possit esse furtū: R. q̄ nō nisi aliꝰ haberet in ea aliq̄ ius: puta q̄ impignorata vel cōmodata z hmōi. vt. ff. e. l. si. res. §. j. z. l. si is q̄ rē. in fi. ꝓterea dicit rei aliene. Idem dic si credebat suaz: lz nō esset. q̄ nō cōmittit furtū. insti. vi bo. rap. §. q̄ tn̄: § quo ad pctm̄ sic: ꝓpter erroneam ꝓscientiam.

4 ¶Utrū in re immobili: puta in agro z hmōi. vel non corporali vt sunt actiones z seruitutes cōmittat furtum: R. q̄ nō. ff. eo. l. verū. j. resp̄so ꝓterea dicit mobilis corporalis.

5 ¶Utrū sine animo furandi cōmittat furtū: R. q̄ non. vt. l. furtū. ff. de vsuca. in ꝓn. z insti. de ob. que ex quasi delic. naſ. §. furtū aūt fit. xiij. q. vj. c. vl. z. d. §. quia tn̄. ꝓterea dicit fraudulosa.

6 ¶Sed quid si credebat ꝓpria auctoritate rem suā posse accipe: R. q̄ furtū nō cōmittit: sed pdit ius q̄ habebat in re. d. §. q̄ tn̄. z. §. se. Et hoc de iure fori. secus de iure poli.

7 ¶Quid si credit dn̄m ꝓmissurum: R. q̄ nō cōmittit furtum. ff. eo. l. si is qui rem. Intellige si suberat causa legitima credēdi. alꝫ nō.

8 ¶Quid si dn̄s videt z nō ꝓtradicit: R. q̄ si nō ꝓtradicit ex timore vel verecūdia. ꝑ inde est ac si ꝓtradicere t. l. pe. ff. eo. alꝫ videt ꝓsentire. lxxxiij. dist. error. Fallit hoc in casu. l. si q̄s seruo. C. de fur. vbi psuadēs seruo vt tollat rem a dño lz seruus eam tollat dño sciente. tn̄ talis tenet furti z serui corrupti.

9 ¶Utrū rapiens ancillam animo fornicandi sit fur: R. q̄ nō. l. verū. la. ij. alꝫ incipit certum. ff. eo. ꝓterea dicit animo lucrandi.

10 ¶Utrū ille qui solū vsum vel possessionē vsurpat sit fur: R. q̄ sic. l. dist. qui saccuz. ff. e. l. qui iumenta: sicut vtens re ꝓposita vel re cōmodata ad alium vsum z hmōi: z tenet ad restitutionē extimationis ipsius.

11 ¶Quot sunt species furti: R. q̄ multe. Prima dicit sacrilegiū. vt. j. Sacrilegiū. Scda dicit peculatus. scz de re religiosa vel publica. ff. ad. l. iul. pec. l. j. xxiij. q. iij. q̄d ergo. Tertia abigeatus. s. dispḡdo gregem z inde furādo. ff. de abige. l. j. §. j. Quarta dicit plagiatus. s. homis liberi venditi vel empti sciēter. ff. de plagia. l. j. z. iij. Et eodē modo si seruū alienū sollicitauerit vel asportauerit. vel ad aliam regionē furtiue duxerit. C. de plagia. l. j.

12 ¶Nota etiā q̄ furtū aliq̄ dicit manifestū. s. cuz fur deꝓhendit cum re ꝓiuſq̄ veniat ad locuz destinatū: siue deprehēdat ab eo cui? est res siue ab alio. ff. eo. l. iij. Aliq̄ dicit nō manifestū. s. cū nō deꝓhendit cum re furtiua vel si deprehendit cum re furtiua tamē delata ad locum destinatū erat. l. siue igitur. ff. eo.

13 ¶Quot modis participat q̄s in furto z tenet ad restitutionē si ꝓncipalis nō restituit: R. decem modis. Primo coopatione: sicut faciēs foramina ꝑ furtis faciendis vel scalas vel faciēs scortā: vel alio modo ꝑstans opem vel ꝓsilium. nam tales tenent furti. insti. de oblig. que ex quasi delic. nascū. §. interdū. z. ff. eo. l. is qui opē. z. ff. de sicca. l. nihil interest. z tenetur insolidum. Et si nihil habuit quando sine sua coopatione nō fuisset furatū. alꝫ nō nisi de pctō mortali.

14 ¶Utrū dantes signuz: puta funi quo parati ad furtum vel rapinā vadāt teneāt: R. sm Inno. z Bo. q̄ sic. Similiter illi qui verbis animatiui s aut instrumētis bellicis. vt sunt tubicines. Item q̄ ignē ponūt in vna domo vt illuc alij currētes alias domos ꝓdent z cō similes sm eosdē z insolidū restituere tenent si alꝫ nō fuisset factū sine eoz opē. q̄ si factum fuisset sine ipsis etiam tenent sm q̄ magis vel minus fuerunt efficaces in boc. 15

¶Utrū illi q̄ cum raptoꝝ vel furiꝫ vel furiꝫ z hmōi vadūt vt ipsos defendāt ab illis quos damnificare volunt indebite teneant: R. Inno. z Bo. in. c. sicut dignum. de homic. q̄ sic. siue associauerūt eos vt retraherēt a rapina siue nō: dūmodo raptores siue fures nō iuissent si ipsi eos nō associassent. Un sm predictos tenent restituere in ꝓscientia id q̄ predicti rapuerūt: vel que eoz auxilio rapta fuerūt: puta q̄ cui rapiebant se defendissent si ipsi nō fuissent: vel q̄ tales nō iuissent si eos nō associassent: vl nō tātū rapuissent. Silr tenent qui pacificādi anio cum eis vadunt tamē aduersarijs timorē incutiūt quo res suas nō audent defendere: nisi eisdem hoc significent: quia dant causam efficacē. Cōcor. Dir. ti. resti.

¶Utrū cum multi cōcurrūt ad furādū vel rapiendū nec habent aliquem capitaneū seu dn̄m super se. nec vnus magis animauit alium q̄ alius ipsum teneant quilibet insolidū: R. Inno. in. d. c. sicut dignum. z sequit ibidem. Pa. distinguit sic. aut vnus fuit in culpa in subtractione facta ꝑ alium aut nō. Si sic: aut dedit ꝓsilium: z sic tenet in solum in ꝓscientia: siue principalis inueniat siue non. siue damnum passus ꝓtra principalem velit agere siue nō. Si tn̄ principalis esset absolutus a damnum passo tunc etiam liberat qui dedit consilium. nisi ad eum aliquid pueniſſet: quia id tenet restituere. Econtrario tamē si absoluat ꝓsultor non liberat principalis ꝑ regulam. Accessoriū conuenit sequi naturā principalis sui. de re. iu. li. vj. Aut nō dedit consilium sed auxilium. puta quia associauit. z huiusmodi. z sic tenet in q̄ntuz damnū est plus datū ex auxilio suo. Et si in totū: puta quia res erat ponderosa: z vnus sine alio portare nō poterat. vel vnus sine alio non iuisset: vel nisi eum associasset: tenet in totum. ff. de fur. l. sed z si quis furripuit. §. si duo. Et ratio diuersitatis est inter dantem cōsilium z auxilium: quia cōsilium vagat super totū furtum. Auxiliuz ꝛo nō sed ad id super quo prestat. Aut nō fuit in culpa subtractionis rei alterius. z sic nō tenet restituere nisi in q̄ntum ipse asportauit. Post. tamē indistincte tenet q̄ oēs tenent insolidū: etiaz q̄uis vnus ꝑ se potuisset. alꝫ. l. ita vulnerat. §. fi. ff. ad. l. aq̄. z. l. si plures. ff. ar. fur. ce. z. l. j. §. fi. ff. si q̄s te. li. esse iuſ. fue. Sz iste leges loquunt quo ad penam: quia oēs tenent insolidum. vt no. glo. in. d. l. si plures. Sed in ꝓscientia tene cum Inno. z Pa. vbi nō habet locū pena nisi post ꝺdemnationē q̄ solum tenent ad restitutionē vt dictum est. Aduerte tn̄ q̄ quādo plures dolo malo dederunt damnū alicui: si vn? restituat alij liberati sunt. l. si plures. ff. de dolo. Nec credo etiam q̄ in ꝓscientia de necessitate teneant ꝓmo satisfacienti: q̄ obstat sibi turpitudo sua. nisi iste fuiſſz cā sine qua nō induxisset eum ad tale quid faciendum. sed de bono ꝓsilio debet dari paupibus si quid habuit.

¶Secundo participat iussione seu mandato z tenetur insolidū ad restitutionē de oēm damno: etiā si nihil habuit vtilitatis: z silr exequens. ar. c. iulianus 17 18

¶Tertio consilio. de quo dic vt. ff. Con- (. xj. q. iij. silium. §. primo.

19 ¶Quarto ꝓsensu. Intellige vt teneaꝫ ad restitutionem si ꝓsensit expresso ꝓsensu ꝑm ℞i. in. iij. di. xv. sine quo furtū nō fuisset factū. alꝫs ꝓsentiēs solum moraliter peccat: sed restituere nō teneꝫ. Et sic intelligeꝫ limita. ij. q. j. notū. cum no. in glo. que volunt. vt ꝓsentiens ligeꝫ eadē pena ꝺe boc vide. s. Cōsensus. §. ij.

20 ¶Utrū ille qui audiēs aliquem suo nomine intulisse damnū ꝓximo habet ratum teneaꝫ ad restitutionez? ℞. Mo. ti. restō. q ꝙ sic: insolidū. xj. q. iij. q ꝓsentit. cum duobus. c. se. ꝫ ꝺe resti. spol. c. cū ad sedē. qꝛ ꝑm Sco. talis est ꝓsensus interꝓtatus. Limitat tamē Mo. verū. qñ ex tali rati habitiōe dampnificari impediunt recupare damna. Credo ego etiam q teneꝫ. q̄uis non impedirenꝫ recupare: dūmodo tale dānū non fuisset datum si non ꝓsumpsisset talis dampnificans eoꝝ ratum habere.

21 ¶Quinto palpando. s. adulādo vel laudādo eū subtilem. strennuū ꝫ hmōi: ꝫ teneꝫ insoliduꝫ. ꝑm ℞i. vbi supra si ꝓbabiliter credit q ex hac adulatione sūt moti ad dampnificandū ꝓximū: quia talis adulatio est q̄ dam cōsensus. lxxxvj. di. c. nemo. ꝫ. ff. ꝺe ser. cor. l. j. §. ꝓsuadere. q̄uis Mo. vbi. s. teneat hoc verū in particulari adulatore nō in generali. tū tu tene idē ꝑm q ℞ich. dicit. Idē ꝺe ꝺetractore qui est causa sine q̄ nō.

22 ¶Sexto recursu. s. qñ dānificātes habēt ad eū recursum sicut ad patrociniū ꝓtestantes ꝑm ℞ic. vbi. s. §. q. iij. qui ꝓsentit peccātibus.

23 ¶Septimo receptatione. Nam scienter receptās rē furtiuā ꝫ furem tenetur furti. vt est tex. in. l. eos. ꝫ ibi Bal. C. ꝺe fur. nō tamē puniēꝫ ac si furtū fecisset: sed sicut q̄ furto operā ꝓstitit. Et ita intelligit Bart. in. l. furtū. ff. ꝺe fur. ꝺ. l. eos: sed quo ad restitutionē teneꝫ ꝑm Inno. ꝫ Hosti. in. c. sicut dignū. ꝺe bomi. ꝺe offi ꝺamno qꝺ ex receptatione aut ꝺefensione factum est qꝺ factū nō fuisset. ℞eceptatione ꝺo rerum furatarū teneꝫ si ex sua receptatione res que furata est habita nō est a vero ꝺomino. ꝺ. l. eos. arg. l. qui vas. §. j. ff. ꝺe fur. Et hoc si sciēter fecit. l. quo naufragiū. ff. ꝺe incen. ru. ꝫ nau. §. nō tm̄. Secus si ignorāter vel vt rem recꝺeret ꝺomino: qꝛ tunc non teneretꝫ. vt in. ꝺ. §. nō tm̄.

24 ¶Sed quid si iam receptauit: an teneatur eas res restituere ꝺño? ℞. Mon. resti. v. q ꝙ sic. nisi immineat periculū in restituēdo: vel latroni vel alteri ꝓsone.

25 ¶Octauo participatione. s. rei furtiue comedendo vel alio modo scienter recipiēdo: nisi in casu extreme necessitatis. ꝫ teneꝫ ad restitutionē inq̄ntū participauit. Et hoc verum nisi res furata trāsisset in ꝺominiū furis: puta puia pecunia est: ꝫ est mixta cum alia vel granū vel vinum: ꝫ est cum alio mixtum taliter q nullo modo posset ꝺiscerni ab illo cum quo est mixtum: quia tunc trāsit in ꝺominiū furis. l. si alieni numi. ff. ꝺe solu. ꝫ. l. nam ꝫ si fur. ff. si cer. pe. ꝫ in. l. si frumentū. in pūn. ff. ꝺe rei ven. ꝫ recipiens nō teneꝫ restituere. nec peccat si fur est soluēdo. alꝫs sic. Secus si ignoranter ꝫ in bona fide cōsumpsisset: nec factus esset locupletior: alꝫs si extat vel factus ē locupletior. postq̄ scit teneꝫ restituere: nisi ꝑm q ꝺixi. s. Fructus. §. j. ꝫ. ij.

26 ¶Mono nō obuiādo ꝑm ℞i. vbi. s. s. qui clamando vel alio modo posset ꝓbibere ne furtū fiat: ꝫ nō facit Intelligo q nō teneꝫ qñ ꝺolose nō ꝓbibet qñ nō ꝺebet ex officio. ar. eoꝝ que no. in. c. quāte. ꝺe sen. ex. Et sic limita ℞ic. vbi. s. Secus quādo nō ꝓbibet ex negligentia. vel quia nō vult se immiscere. rumoꝝb⁹ vel alteri periculo. Et sic intelligo ꝫ limito glo. in. c. nō inferenda. xxiij. q. iij. ꝫ in. c. ꝺilecto. ꝺe sen. ex. li. vj. vbi q̄ habet ex officio: vt sunt ꝓlati. officiales. tutores ꝫ huiusmodi. quia tenētur. arg. c. faciētis. lxxxvj. di. cuꝝ si. ꝫ quod no. in. ꝺ. c. sicut dignum. ꝫ tenet Bar. in. l. qm̄ iudices. C. ꝺe ap. ꝫ Dy. in. l. qm̄ multa facinora. C. ad. l. iul. ꝺe vi pu. ꝫ Bal. in. l. mancipia. in pun. C. ꝺe ser. fu. qui plus ꝺicit q nō faciēs restituere cum possit ex negligētia iudex teneꝫ ipse. Et Sco. similiter ꝺicit. q nō faciēs restituere cuꝝ possit ex officio ꝫ ꝺebeat q tenetur insolidum. Et hoc intellige ꝑm eundem Sco. quādo hoc faciēdo nō vergit in periculum reipublice seu malum euidēs vel ꝓxie ꝓsone. quia si sic nō peccaret. nec teneretꝫ ad restitutionē nō faciendo dūmodo ꝓponeret his cessantibus obuiare.

¶Decimo non manifestans. s. requisitus in iudicio vel extra tali modo q res restitueretꝫ si ꝺiceret veritatem quam sine periculo ꝓxie ꝑsone potest ꝺicere. ꝫ etiam alterius ꝓsone. quia teneꝫ insolidum. Unde si in iudicio requisitus tacet vel nō vult respondere ꝫ ꝺicere veritatē quam scit ꝑm Bal. in. l. presbyteri. C. ꝺe epi. ꝫ ꝺe. efficiꝫ testis falsus. ꝫ teneꝫ ad restitutiōez insolidum. facit quod no. Pa. in. c. qui cū fure. ꝺe fur. ꝫ Bar. in. l. ciuile est. C. eo. Fallit boc si sciret in ꝓfessione. c. ꝺilectus. ꝺe exceff. prela. 27

¶Sed quero vtrū teneaꝫ sibiter reuelare furem? ℞. glo. in. ꝺ. c. qui cuꝝ fure. q ꝺe iure ciuili nō teneꝫ. quia potest aliquid accipe vt indicet. ff. ꝺe prescript. ver. l. solent. ff. ꝺe ꝓdi. ob tur. cau. l. iij. §. vlti. sed ꝺe iure canonico sic. Sed mihi videꝫ ꝺicendū ꝑm Inno. in. ꝺ. c. ꝺilectus. ꝫ in. ꝺ. c. q̄ cum fure. ꝫ ꝺe simo. c. nemo. et Bar. Ang. ꝫ Raph. in. ꝺ. l. ciuile est. q tam ꝺe iure canonico q̄z ciuili ad instantiam partis nō teneꝫ nisi revelare furtum: nō furem ad penaz: § iudex ex officio implorato. vel ꝺum procedit ꝓ inquisitionē generalē pōt cōpellere ad indicandū furem. arg. l. iij. ꝫ. l. congruit. ff. ꝺe offi. presi. Et sic recte eꝑi possunt admonere ꝫ excōmunicare nō indicātes nō solū furtū: § etiaz fures q̄ superiores teneneꝫ expurgare ꝓuinciam malis hoibus. Limito boc qñ nō imminet periculū mortis in fure ꝑm Hosti. ꝫ multo magis sibi. Et etiaz limita ꝑm ea q̄ ꝺicam. j. Inq̄sitio. §. j. ꝫ. ij. ꝫ. s. Denūciatio. §. xij. nec ob. ꝓꝺictis si ꝺicaꝫ q ad instantiam partis teneꝫ quis ꝓbibere testimoniū contra furem. ar. l. nullū. C. ꝺe testi. qꝛ aliud est iudicare. aliud ꝓbibere testimoniū: qꝛ qñ q̄s testificaꝫ iam fur est ꝺetectus ꝓ accusationē. sed nō sic quādo indicat: ꝫ ideo nō tenetur ad instātiam partis. 28

¶Utrū inueniēs rem alienā cōmittat furtum accipiendo eam? ℞. Pa. in. c. ex lr̄is. eo. ti. q aut habebaꝫ ꝓ ꝺerelicta: ꝫ sic nō cōmittit. Aut nō habebaꝫ ꝓ ꝺerelicta. ꝫ sic committit. l. falsus. §. qui alienū. ff. eo. ti. xiij. q. v. si quid inueniſti. ꝫ. c. mlti. nisi acciperet animo reꝺꝺēꝺi ꝺño. vt no. glo. in. ꝺ. c. si q̄ꝺ. Fallit boc in thesauro occulto. ꝺe quo ꝺic vt no. glo. in. ꝺ. c. si q̄ꝺ. ꝫ vide. s. Emptio. §. xxiij. ꝫ. j. Inuēta ꝓ totum. 29

¶Quid si nō inueniꝫ ꝺns cuius erat? ℞. Pa. vbi. s. ꝺabiꝫ pauperibus. ar. c. cū tu. ꝺe vsuris. ꝫ in. auꝫ. oēs peregrini. C. cōia. ꝺe suc. 30

¶Utrū inueniēs aliā ꝺans sibi ꝺamnū in sua possessione q̄ ipm accipit ꝫ ducit ad domū suā cōmittat furtū? ℞. videꝫ q ꝙ sic. vt in. l. iij. ff. eo. Sed ꝺic q si aio celāꝺi eū ꝺño furtū cōmittit. Si ꝺo nō aio celanꝺi: § qꝛ ignorat cuius sit includit donec sciat: lz. vt no. in. l. q̄ntus. alꝫs incipit q̄uis. ff. ad. l. aq̄. nā nō lz in eo agere aliq̄ꝺ mali. § ꝺominū admonere vt suum recipiat ꝫ ꝺe ꝺamno satisfaciat: vt ibidem. 31

32 ¶Utrū emens rem furatā teneat restituere. vide.j. ℜestitutio.j.in ver.emens.

33 ¶Utrū quis possit vsucapere in re furtiua vel vi ablata ptra dominū rei? ℜ.q nō. tam quo ad furem q̄ quo ad eius beredes.z etiaz quo ad eū qui emit quātūcunqz bona fide emerit. seu quo ad quēcunqz quocunqz titulo habuerit insti. de vsuca.§. quod aūt dictū est. De quo tñ dic vt.j. Prescriptio.§.ix.

34 ¶Utrū furtū sit pctīm mortale? ℜ.q sic: q: ptra preceptū Exo.xx. Nō furtū facies. in quo p̄cepto nō solum ꝓhibet furtū ꝓprie acceptū.vt.ś.diffinitū est.sed etiā oīnis illicita vsurpatio rei aliene.xiij.q.v.penale .xxxij.q.iij.meretrices.z q̄tumcūqz modica. vt.xiij. .q.vl.c.vl.z insti.de rerū di.§.gallinarū.vbi dicit glo. q etiam in vno ouo.qđ limito quo ad pctīm mortale. qñ.ſ.volūtas etiam maiora subtraberet: vel qñ intendit dare notabile nocumentū ꝓprio.alīs minima accipere nō erit pctīm mortale.facit.c. z si q̄stiones.de simo.vbi nō cōmittit simonia in modico.z in.l.elegan ter.§.vl.ff.de dolo.dī. Nam nisi ex magna re z euidēti calliditate nō debz actio dari de dolo.z ibi glo. dicit magna.i.vltra duos aureos.qđ limito verū circa magnū dominū.secus circa cōmunes p̄sonas:q: videtur magnū.facit ad boc ꝺ ꝑse.dist.ij.c.reuera.in prin.vbi dicit.q oēs in deserto mortui sunt. cum tñ Caleph z iosue superauerint.

35 ¶Utrū vxor q̄ habens virū ꝓdigū celat de bonis ei? ptra ei? ꝓhibitionē vt sibi z viro ꝓuideat tēpore necessario cōmittat furtum? ℜ.Rodo.q nō.nec peccat nec tenet obedireviro p̄cipienti sibi q ei oīnia tradat q: sic esset dare gladium furioso.

36 ¶Utrū furās ex necessitate peccet mortaliter? ℜ.Pa. in.c.qm̄.de simo.q quedaz sunt mala in se.vt adulterare.piurare:z hmōi.z illa ptextu pauptatis nō sunt cōmittēda.vñ in ipsis habet locū illud.c. ita ne.xxxij. .q.v.z.c. sacris de his q̄ vi me.cā.fi. q poti? debet q̄s quelibet mala tolerare q̄ malo p̄sentire. nec ignoscit ptextu pauptatis si talia cōmittat.l.palam.§. nō ē .ff.de ri.nup.vbi dī. Nō est ignoscendū ei qui obtētu pauptatis turpissimā vitam egit.Quedaz sunt mala que tū necessitas excusat:vt furtum. q: tpe necessitat oīnia sunt cōmunia.xlvij.di.sicut bi.Et ideo nō committit furtū nec peccat mortaliter qui tpe extreme necessitatis cibū vel vestitū z hmōi furat vt nō pereat: eo q nō ptractat rem inuito dño.facit.c.discipl'os. de cōse.di.v.Si vo nō est necessitas extrema sed magna excusat a tanto ꝫ non a toto.Et sic intellige.c.si q̄s.e. ti.posset etiā excusari a toto:qñ ille a quo accipit abūdat.vt dicam in se.§.

37 ¶Sed nunq̄d tenet restituere talis si venerit ad pinguiorem fortunā? ℜ.q si necessitas fuit magna soluz sic nō tenet p̄cise restituere: sed vel restituere si pōt cōmode sine magna inedia. vel qñ nō excusat a toto penitere tres bebdomadas.vt i.d.c.si q̄s.Et ista extimatio relinquit arbitrio boni viri qñ debeat dici magna vel nō.Si vo est extrema: nō tenet restituere:q̄a de iure suum factū est. Posset etiam dici q licz aliq̄s nō sit in extrema necessitate: q sine pctō z obligatiōe ad restituendū pōt occulte z bono modo accipere rē alterius.quādo.ſ.ille ita abundat.z iste taliter necessitatur q de p̄cepto sibi tenet subuenire:qđ qñ sit: vide.ś.Elemosyna.§.j.qđ no.Et qđ dixi licere existēti in extrema necessitate:dic etiam licere alteri ꝓ eo facienti q̄ alio mō ꝓuidere nō potest ꝑm sctm Tho.Limita tamē ista vera nisi ille cui furatus est esset in eq̄li necessitate:q: sic nō liceret:z restituere tenet si abstulit.de quo vide infra ℜestitutio .iij.§.iij.

38 ¶Utrū cōmittat furtū z peccet qui xp̄ianos captos ab infidelibus furat z liberat? ℜ.q nō: q: nullo modo poterant eos habere captiuos.vt.C.ne in xp̄i.mā ba.vel pa.in rubro z nigro.Et ideo cum iniurioſe eos teneāt nō peccat qui eos liberat. Silr dicendū est de eo q̄ liberat detentū iniuste a xp̄iano. facit qđ nō.xxiij .q.ij.dominus.

39 ¶Sed nunq̄d liceat res infideliū capere? ℜ.q si esset indictum bellum contra eos:liceret.d.c.dñs.alīs non sicut nec a christiano.

40 ¶Utrū ille q̄ nō potest habere sibi debitus possit furtiue sibi satisfacere? ℜ.q sic.l.si non sortē.in ꝑn.ff.de ꝓdi.inde.ar.de or.cog.c.cū dilecti.immo dolus cū dolo compēsari debet.l.si duo.ff.de dolo. z paria delicta mutua compēsatione tollunt.c.intellexim⁹. de adul. cum suis ꝓcor. Et hoc verū credo si nullū istoz quatuor ꝓcurrit. Primū q possit iudice sentētiante suum rehabere: q: nemo debet sibi ius dicere.Secm scandalum sui vel ꝓximi innocentis.cuius forte custodiebat res cōmendata. Tertiū periculū mortis corporalis vel alterius lesionis magne. Quartū periculum mortalis peccati.scz piurij z huiusmodi. quia aliquo istoz interueniēte non licet. imo si accepit z imminet piculum alicuius istoz trium postremo dictoz:tenetur restituere.arg.c.cum ex iniuncto.§.sup quoq;.de no.ope.nūci.cōcor. Pa.in.c.olim.el.j.de resti.spolia. Vbi addit ꝑm Inno.q qñ q̄s nō habet copiā superioris pōt ꝓpria auctoritate sibi ius dicere.ar. c. p vene, rabilem.q̄ fi.sint legi.z bona glo.in.§.iusgentiū. di.j.

41 ¶Sed quid si eps vel alius ꝓlatus p̄cipit sub pena excōmunicationis. q qui habuit aliq̄d de rebus talis teneat restituere cē. Nunq̄d talis q̄ sibi furtiue satisfecit teneat? ℜ. q nō. q: exquo licite pōt sibi in recōpensationem detinere iam suum est factum. nec amplius est alterius.nec etiā si diceret in sentētia: q etiā qui animo recompēsandi:vel qualitercunqz : q: tunc sententia ꝓtinet excedere intolerabilem errorē: z ideo non tenet:nec silr ligatur qui nō reuelat quādo scitta lem retinere animo recompensandi certus de debito q talis debet habere.secus si nō sit certus q talis debeat habere. quia licet ipse dicat. nō credo excusaret non reuelando:quia multe fraudes aliter possent fieri. Quomō teneat reuelare z qñ vide.ś. Denuncia tio.§.xij.

42 ¶Utrū liceat accipe rem meam apud alium depositam? ℜ.q nō.l.si quis.C. deposi.nec etiam si esset cōmodata.l.ptextu.C.cōmo.in ꝓscietia tamē licet si cōmodatario vel depositario nullus damnū potest euenire ꝑm Alde.z Hosti.allegat.l.bona fides.§.j.ff.de

43 ¶Utr liceat furari vt faciat elemosynas? (positi. ℜ.q nō.xiij.q.v.c.forte aliquis cogitat: imo tenetur restituere si fecit:z cuius sit vsurarius cui furat:tamē nō licet nisi faceret,p existenti in necessitate.ꝑm q dictum est supra.§.xxxvij.

44 ¶Utrū si res furata pereat liberet fur a restitutiōe? ℜ.q nō:quia fur sicut z quilibet alius male fidei possessor semp est in mora. vnde si deterioraz etiam tenetur ꝑm eā extimationē in qua melius valuisset apud dominū a tēpore postq̄ eam accepit.Facit.c.grauis. z qđ ibi no.in glo. de resti. spoli.z.l.in re furtiua.ff. de ꝓdi.fur.z in.l.nauis.§.generaliē.ff.de re.vē. Excipit casus quādo rem domino loco z tēpore obtulit.z ipe recipere recusauit:quia purgauit moraꝫ.d.l.i re furtiua.

nec tenet si perierit vel deteriorata fuerit. l. vlti. C. de condi. fur.

45 Utrū teneat fur ad restitutionē fructuū rei? R. q̄ sic. nō solū ꝓceptos sed etiā percipiēdos a vero dño seu quos percepisset. d. c. grauis. ꝛ. d. l. in re furtiua. § si ex causa.

46 Utrū fur possit repetere seu retinere expēsas q̄s fecit i re furtiua? R. q̄ nō: nisi vt dictū ē. s. Expēse. f. iij

47 Utrū filiusfamilias vl' vxor. religiosus ꝛ hmōi possit ꝓtra voluntatē patrisfa. vel mariti ꝛ hmōi restituere rē furatā ab eis? R. q̄ si res extat apud eos q̄ tenētur. l. in ciuilē rē. C. de fur. qđ intellige ꝑm q̄ dictū ē. s. f. xxiij. si sine periculo fieri pōt. Si vo nō extat ꝑ est cōsumpta vel alienata: tūc si ꝓciū vel res est vsum in vtilitatē dñi vel mariti: pōt bono mō de bonis dñi vl' mariti restituere etiā eo ꝓtradicēte. Et voco hic vtilitatē dñi etiā si se vestiuit vel calceauit ꝑm q̄uenientiā sui status ꝛ hmōi. si vo expēdit inutiliter. vtputa i vanitatibus: ꝛ hmōi: nō pōt ꝓtra voluntatē dñi restituere nisi habeat vltra dotem vel peculium castrense vel quasi. ꝓcor. Mo. Resto. ij.

48 Sed q̄d si maritus ipe furat? est vel pī: poterit ne vxor vel filius restituere ꝓtra suā voluntatē? R. q̄ sic si res est in eius ptāte. d. l. in ciuilē rem. sed si est i potestate patris vel mariti nō. Si tñ facerent bona fide nō peccarēt mortalr. q̄ nō cōmittūt furtū cum nō sit fraudulosa nec animo lucrandi. ꝓcor. Rodo. ꝛ Joh. xiij. q. v. c. vl.

49 Utrū actio furti deē ꝓtra quēcunq; furē? R. q̄ sic facit. l. impuberē. ff. e. Intellige si est doli capax. Itē nō solū ꝓtra furē: sed ꝯ eū q̄ dedit opē vel ꝓsiliū. l. is q̄ rē pignori. §. si tu. ff. e. Fallit in pie ꝓtra filiū ꝛ ecōtrario. ꝛ in vxore ꝓtra maritum. ꝛ ecōtrario cōstante matrimonio. sed datur eis actio rerū amotarū. l. si q̄s vxori. ff. eo. ꝛ. l. fi. C. eo. ti.

50 Que est pena furis? R. q̄ si agat criminaliter: pena est vt fustigēt: vel vt exulet vel alio mō puniat arbitrio iudicis. nō tñ vt occidat vel demēbret. vt. C. de ser. fu. aue. sed nouo iure. Et b̄ verum si est simplex latro. secus si cū armis siue violenter aggredit in domibus vel in itinere vel in mari. vel si palā surripit. quia tunc suspendit. l. capitaliū. §. crassatores. ꝛ. §. famosos. ff. de penis. Sed q̄d de ꝓsuetudine. q̄ suspendunt. tur oēs latrones q̄tūcunq; simplices si vltra certam summā furati fuerūt? R. Ray. tenet q̄ necessitas pacis cōis ꝛ frequēs incorrigibilitas hui⁹ malicie boim facit rōnabilē dictam ꝓsuetudinē. Si vo agat ciuiliter: tunc si est manifestū pena q̄drupli. Si vo non est manifestū: pena dupli. vt instit. de obli. q̄ ex q̄si de. na. §. pena. ꝛ. §. fi. Et pōt hec pena peti etiā post annum imppetuū. instit. de ppe. ꝛ tpa. act. §. furti. Et licz ꝑmo egerit criminaliter poterit iterū agere ciuiliter ꝛ econtrario. C. q̄ ciui. ac. pre. cri. l. vnica. ꝛ. l. fi. ff. e. ti. An aūt hec pena in cōscietia sit soluēda? dic q̄ nō. vide. j. Ler. §. iiij.

51 Utrū fur possit occidi a ꝓuato. vide homicidiū. j. .§. v.

52 Utrū fur sit excōicatus q̄ furat calices. pamēta et hmōi sacra? R. Pa. in. c. ex lris. eo. ti. q̄ nō: nisi cū furo sil' fregerit ostia ecclie vel armaria vel fenestras: et hmōi. facit. c. cōquest⁹. de fo. cōpe. ꝛ. c. cōquesti. de sen. ex. ꝛ qđ ibi nō. vide Excōicatio. v. casu. vj.

53 Utrū fur q̄ suspendit sit sepeliēdus in cimiterio? R. Pa. in. c. ij. e. ti. q̄ sic. ꝛ oēs alij q̄ ꝓpter sua delicta vita ꝓuant. ꝛ etiā oia alia sacra ministrāda si penitent de pctō. vt est tex. in. c. fi. xiij. q. ij. nec valet consuetudo in ꝓtrariū. cle. j. de pe. ꝛ re. glo. tñ in. d. c. fi. dicit verū quo ad sepulturā dummō fiat de aucte ꝓncipis. alle. ff. de cada. puni. l. j. ꝛ bñ. nec cle. loquit nisi de sacramētis reprobās ꝓtrariā ꝓsuetudinē.

Generalis clausula cōtinet oia nisi cōtraria mēs appeat testatoris. ff. de pecu. l. q̄ penu. legat. C. de inof. test. l. si q̄n. in glo. Non esset videt q̄s generaliter ꝓcedere qđ spāliter nō est ꝓcessurus. C. que res pig. obli. po. l. j. in glo. nec etiā maiora expressis nisi specialiter committantur. ff. de ꝓcu. l. pomponius. in ꝓn. ꝛ. l. mandato.

Generali p spāle ꝓculdubio derogat. de rescrip. pastoralis.

Jn generali mādato multa sunt q̄ nō intelligūtur nisi exp̄mant. de off. le. c. j. in glo.

Jn generali locutione psona loquēs intelligit excepta. c. petitio. in glo. de iureiur. cū concor. ibi positis vñ si ꝓmisi tibi dare aliquid ꝓtra oēm boiem. non teneor dare contra me.

Ladius nō est reddēdus furioso ex secto: etiā si iurasset. xxij. q. ij. ne quis arbitret. ꝛ facit ad ꝓbandum q̄ ex iuramēto vel voto nō tenet homo quādo venit ad eum casum in quo nullo modo iurasset vel iurare nō potuisset.

Gloria vana. vide Vana gloria.

Gratia accipit multipliciter. aliqñ ꝓ amore. et sic accipit in. c. j. cōmo. aliqñ ꝓ cōcessione bñficij seu alicui⁹ indulgentie vel auctis. sicut de. gre. de rescrip. ꝛ qđ habet in regula. qđ ob grām. li. vj. Et intelige qñ ad illud bñficiū faciendū nō est obligatus. q̄ q̄ facit id ad qđ est obligatus rōne nāli nō facit grāz. vt dicit Bal. in. c. j. §. hec sacra. de pace iur. fir. in vbo ꝓ grām eccl'ie. ꝛ facit tex. ꝑdictus ꝓ eo. ꝛ. l. ticius. ff. de obseq̄. patro. Aliqñ accipit ꝓ dono spūssancti. j. q. j. grā ꝛ in de. j. de magis. in glo. ꝛ ꝓ mgr̄m in. ij. sen. Et hec est duplex. s. gratia gratis data Et hec stat cū peccato mortali Et est oē bonū additū nālibus nris. sicut grā predicādi. ꝓphetādi. faciendi miracula ꝛ hmōi. Alia dī grā gratū faciens. Et hec ꝑm Ri. in. ij. di. xxvj. ar. j. q. j. nō differt a charitate ꝑm aliqđ absolutū. Et ideo idē est realiter qđ charitas ꝑm Frā. de may. in. ij. dis. xxix. q̄ q̄ nō pñt separi sunt idē realiter. Sed ꝓ rationes formales respectiuas differūt. quia habēt habitudines diuersas bñtes distinctos terminos. Charitas enī dī ad obiectū. s. essentiaz diuinā. sed nullus est in grā essentie diuine sed volūtatis. ꝛ ita differūt formaliter. ꝛ placet. lz alij teneāt aliter. hec nunq̄ pōt eē cū peccato mortali. ꝛ sine hac nullus saluabit. de quo vide ꝓ theologos in. ij. di. xxvij. ꝛ. xxviij.

Utrū bannitus ꝓpter aliqđ delictū cui⁹ bona sunt confiscata si a dño recipiat ad grām coīpo sit restitut⁹ ad bona: ꝛ remissa sibi culpa? R. q̄dā tenēt q̄ sic ꝓt tex. in. l. j. §. fi. ff. de q̄sti. vbi dicit Bart. q̄ bannit⁹ qñcunq; recipit ad grām ꝓncipis videt restitutus. Jdē videt etiā sensisse in. l. fi. ff. de sen. pa. Sz Sali. in. d. l. fi. damnat dictū Bar. ꝛ dicit cū Cy. ibidē q̄ non restituit. ꝛ magis placet. ꝓ tex. in ti. de pace cōstan. in ꝓn. in verbo plenitudinē gre nostre receptus. Et ibi dicit Bal. q̄ qñ quis recipit ad plenitudinē gre q̄ remittunt culpe ꝛ restituit ad fauores. Ergo qñ solū simi-

pliciter ad gr̃am recipiť nō restituiť. ⁊ merito. Facit etiã. q⁹ rescripta fisco dãnosa in dubio sunt restrinḡda ad mi⁹ p̃iudiciũ. ar. l. si qñ. C. de ope. pub. ⁊ Bar. intelligẽdus est qñ faciẽs gr̃am mãdat fieri vel bãnũ cancellari. q⁹ adducit. ℣. fi. p̃dictum. quod no. v de. s̃. damnatus. ℣. ij.

2 ¶Utrũ gratia scdo mõ accepta p̃cessa alicui p papã expiret p mortẽ ei⁹? R. q̃dã dc. tenẽt q si gr̃a p̃cessa habz annexã iurisditionẽ: ⁊ sit concessa sine lr̃is q̃ expirat. Si vo nõ hz annexã iurisditionẽ sic nõ expirat etiã si sit cõcessa solo verbo. Sz Jo. an. in ,plogo sup vj. li. in nouel. tenet simpl̃r q̃ non expirat etiam solo verbo cõcessa. idẽ tenet Archidi. ibidẽ. ⁊ est verius. p de. dudum. de sepul.

3 ¶Quid de gr̃a p̃cessa ab inferioribus pape. vtrũ expiret morte. vide. j. indulgẽtia. ℣. vij.

Gradus consanguinitatis ⁊ affinitatis quõ cõputanť. vide. j. matrimoniũ. iij. impedimento. vj. ⁊. xv.

Gerra quõ ⁊ quãdo sit licita vide. s̃. Bellum.

Gula est inordinatus appetitus fm Aug.

1 ¶Quot sunt eius spẽs? R. fm Grego. xx. li. moral. ⁊ ponit de pse. di. v. quinq; modis. sunt. v. Prima species est qñ bona p̃uenit debita. de quo habes de cõse. dist. v. c. solent. Scda qñ cibos lautiores q̃rit q̃ cõueniat eius q̃litati. de quo. xlj. di. c. j. ij. ⁊. iij. Tercia quãdo nimis studiose ⁊ accurate cibos p̃parat. de q̃ dic vt. xlj. di. c. iij. Quarta qñ nimis comedit vel bibit q̃ mẽsura refectionis exigat. Quinta qñ cũ nimio desiderio affectať. de q̃ dist. xlj. c. j. vide versus. Propere laute nimis ardẽter ⁊ studiose.

2 ¶Utrũ gula sit pctũ mortale? R. ale. de ales in compendio suo. q⁹ appetitus comedendi vel bibendi põt esse. v. modis. Primo cibum vel potũ solũmõ appetẽdo. ⁊ hoc nullũ est pctũ. q⁹ naturale est. Scdo qñ tali appetitui adiungiť delectatio in cibo vel potu. ⁊ sic est veniale pctũ. Tercio qñ tali appetitui adiũgitur trãsgressio alicuius p̃cepti. puta q⁹ frangit ieiuniũ de p̃cepto ad q̃ obligať. sic est mortale pctũ. Quarto qñ tali appetitui finali effectu adheret. puta patus facere q̃cunq; vt eũ p̃sequať: sic est mortale ⁊ grauis. sicut fecit Esau. Quinto qñ ,pter talẽ delectationẽ appetitus ducit totã vitam suam hmõi delectationibus reputare. sicut diues q̃ epulabať quotidie. Et hoc est multum vicinum mortali. Addo sextũ ,p clariori intelligẽtia: qñ tali cibo vel potu seu tanto scienter ⁊ aduertẽter vti vult. q̃ notabile nocumentũ ,prie p̃sone p̃stat. puta tantũ bibit vel comedit aduertenter q̃ pdit vsum rõnis. q⁹ tũc peccat mortal̃r. Sil̃r si comedit aliquid sciẽter q̃ notabilẽ infirmitatẽ vel malũ incurreret esset mortale. q⁹ p̃ceptũ Matth. xxij. Diliges ,primũ tuũ sicut teipm. Secus si inaduertẽter: nisi ita esset frequens q⁹ teneretť aduertere: sicut dicim⁹ de ebrietate. xxv. di. ℣. alꝫs ea demũ. vel etiam secus si modicũ nocumentũ ex tali cibo incurrat: aut verisil̃r credat incurrere. sicut infirmus q̃ potius vult pati augmentũ febris q̃ sitim ⁊ hmõi. q⁹ tũc est veniale.

3 ¶De ieiunio ⁊ hora comedendi. ⁊ cibis quibus vesci licet. vide. j. Jeiunium.

4 ¶Quot sunt filie gule? R. q⁹ sũt. vj. Prima ebrietas. Scda hebetudo mẽtis. Tercia inepta leticia. Quarta multiloquium. Quinta scurrilitas. Sexta immundicia. de quibus in suis. c.

Habitus aliquãdo dicitur quedam q̃litas animi acq̃sita ex frequentatis actibus vel ex vno multum vehementi q̃ anima faciliter disponiť ad aliquid faciendum. Qui differt a dispositione. quia illa de facili mobilis: sed habitus de difficili: fm Arist. in p̃dicamẽto q̃litatis. aliqñ dicit vestis seu tegumentũ quo domo tegiť. de quo in. c. p̃cipimus. xxj. q. iij. et de vi. ⁊ bo. de. deus qui.

¶Quomodo autem sit peccatũ in vestimentorũ ornatu. vide ornatus. 1

¶Quali habitu debẽt vti clerici? R. glo. in sum. xxj. q iij. q⁹ p̃nt vti pannis etiam p̃ciosis fm consuetudinẽ regionis vt conforment se moribus eorũ inter quos viuũt: ⁊ ne vilescat clericalis dignitas. vt. lxxx. di. epi. de quo vide. s̃. Clericus. iij. ⁊. j. Ornatus. 2

¶Qualis debet eẽ habitus religiosi? R. similiter fm statuta sue regule. ita tñ q⁹ conueniat religioni ⁊ penitentie. vt. xx. q. j. c. vidua. 3

¶Quo tpe debet vti habitu religiosus? R. q⁹ omni tpe seu lectulo quiescens seu in quocunq; loco consistens. vt dicitur in. d. c. vidua. 4

¶Utrũ peccet mortaliter religiosus dimittens habitum? R. q⁹ sic sine causa rõnabili. ⁊ est excõicatus. de quo vide. s̃. Excõicatio. vij. casu. xxvij. 5

¶Utrũ liceat tam clerico q̃ religioso ex causa rationabili occultare habitum seu transformare? R. q⁹ sic. vt in. d. c. clerici officia. 6

¶Utrũ vir possit vti veste mulieris vel econtrario? R. q⁹ nõ. immo videť pctũ mortale. q⁹ potest excõicari. vt. xxx. dist. si qua mulier. ⁊ fm aliquos sunt excõmunicati. sed non credo. 7

¶Quid de vtente habitu monachali vel alio religioso causa ludibrii? R. glo. in. c. cum decorẽ. de vi. ⁊ bo. de. q⁹ ꝓhibitum est. Et sic videť mortale peccatum ⁊ grauiter puniendus. vt in auť. de fanc. epi. ℣. vl. C. de epis. audi. l. minime. 8

Hebetudo mentis est grossicies intellectus qua bõ nõ potest ptingere ad cognitionẽ rei nisi p multa ei sit exposita. nec tunc etiã perfecte põt ꝓsiderare oĩa que pertinẽt ad rationẽ rei. ⁊ dicitur bebes eo q⁹ acuto opponiť. Acutum eñ est penetrativum. ita bebes siue obtusum est quod non potest penetrare. Uñ in q̃ctum importat debilitatẽ mẽtis circa spũalia consideranda: sic opponiť dono intellectus qđ subtiliter penetrat. ⁊ differt a cecitate mẽtis. quia ista importat oĩmodam p̃uationem cognitionis spiritualis. sed hebetudo non. quia non totaliter p̃uat cognitione.

¶Utrũ hebetudo sit pctũ? R. q⁹ intantũ q̃tum habet rationem voluntarij sicut ⁊ cecitas mentis: vt patet in eo qui est affectus circa carnalia ⁊ de spiritualibus subtiliter discutere fastidit vel negligit. Hec omnia ex sancto Tho. scda scde. q. xv. ar. ij. Ex quo patz q⁹ non est mortale nisi quãdo voluntarie ita implicat se terrenis q⁹ omittit illam discussionem q̃ de necessitate salutis est. sicut in confitendo peccata vel in cognoscendo necessaria ad salutem. Et est filia gule fm Grego. xxxj. moralium. 1

Hedificans in solo alieno de suo de iure efficitur hedificiuz domini soli. insti. de re. di. ℣. ⁊ ex diuerso. Secus si est in littore maris vt piscationi intendat casam hedificauerit. quia q̃diu casa durauerit: sua est. vt in. l. int̃ ℣.

de re.di. Fallit hoc q̄ bedificium non efficit dñi fundi: q̄n bedificatū est de rebus ecclesie. quia solum cedit bedificio. xij. q. ij. aplicos. ſm Jo. ibidem. ⁊ in. c. inuestigandū. de peculio ſm Ber. Jntellige tn̄ q̄ eccl̄a soluet p̄cū soli. Sil'r intellige p̄dicta q̄n scienter quis bedificat in alieno solo quin si bona fide credēs bedificare in suo bedificat in alieno: in ꝓscientia tenet̄ dominus soli vl' ad vendendū fundū vel ad satisfaciendū ꝓ bedificio arbitrio boni viri. Si vo quis bedificat de alieno in suo solo: tūc bedificatū est suū. l. adeo quidem. §. cū in suo. ff. de acq̄. re. do. sed restituet extimationē de iure si fuerit ꝯdēnatus in duplū. d. §. cuz in suo. ⁊. l. gēma. ff. ad exhibē. ⁊ si destrueret bedificiū posset petere suū: puta trabē: si modo duplū non fuerit cōsecutus. insti. de re. diui. §. cum in suo. ⁊. d. §. cū in suo. Sed in ꝓscientia si nō fuerit ꝓdemnatus: sufficit q̄ restituat extimationem solum.

1 ¶ Utrū bedificās cū damno vicini sui teneat̄ ad restitutionē? R. q̄ non: si non facit animo nocendi ꝓximo: sed sibi consulendi. l. j. §. denicz. ff. de aqua pluui. ar. Nam vsq̄ ad celum pōt quis eleuare suū bedificium si est sibi vtile ⁊ seruitutē nō bz. l. altius. ff. si ser. ven. Et tenet glo. in. c. cum ecclesia. de elec. in verbo in iuriarū. Secus si animo iniuriandi ꝓximo boc faceret. nam tūc siue denūciatio noui operis sit facta vel non. in ꝓscientia tenet̄. d. §. denicz.

2 ¶ Utrū teneat̄ bedificans demoliri bedificium suis sumptibus aliq̄n? R. q̄ sic: q̄n post denunciationē noui opis siue iure: siue iniuria bedificauit. ff. de no. opus nunci. l. pretor ait. §. j. extra. eo. ti. per totum.

3 ¶ Quando quis possit bedificare castrum vel noua bedificia. vide. s. Emphiteosis. §. xviij.

4 ¶ Utz quis possit in alieno aliq̄d facere inuito dño? R. Aug. de aretio. insti. de lege fusc̄ia cani. tol. q̄ sic. q̄n faciēti ꝓdest ⁊ dño nō nocet. vt ibidē. ⁊ in. l. j. §. fi. ff. de aq̄ plu. ar. Secus si lederet. C. de ser. ⁊ aq̄. l. aquā. ⁊. ff. si ser. ven. l. ⁊ si forte. in prin. ⁊. l. sicut. §. pe. idē dicit q̄ nemo pōt facere in suo q̄d alteri nocet ⁊ sibi nō ꝓdest. ⁊ q̄ si facit animo nocendi tenet̄ de dolo. d. l. j. §. denicz. ⁊. ff. de damno infec. l. pculus.

Hereditas vocat̄ as. i. pondus. xij. vncia rum. ⁊ diuidit̄ in. xij. partes. q̄ vocant̄. xij. vncie. q̄ vocant̄ diuersis nominib⁹. s. se cunx vncia. s. vna. alia sextans. i. sexta pars hereditatis que sunt due vncie. Quadrans. i. tres vncie q̄ sūt quarta pars. Triens. i. quattuor vncie que sunt tercia pars. Quincunx. i. quinq̄ vncie. Semis. i. sex vncie. Septunx. i. vij. vncie. Bes. i. octo vncie. Dodrās id est. ix. vncie. Dextrās. i. decē vncie. Decunx. i. vnde cim vncie. Appellatione vo assis duodecim vncie cōtinent̄. vt insti. de bere. insti. §. hereditas. ſm Jnno. etiā in. c. ex litteris. de iure pa. Hereditas est quoddā ius vniuersale. ⁊ ea vendita vel data trāsit ius patronatus ⁊ oia iura. Et ideo hereditas est successio i vniuersum ius quod defunctus habuit tempore mortis l. nihil. ff. de verbo. sig.

1 ¶ Ad quos debet hereditas deuenire defuncto aliud non disponente vel inualide? R. q̄ in laicis de iure cōmuni. Primo veniūt legitimi descendētes si sūt omnibus alijs exclusis. ⁊ si sunt primi gradus multi equaliter succedunt. Si vero sunt nepotes ⁊ vlterio, res solum succedunt in stirpes. i. in eam partem quā pater eorum si viueret haberet. nec distinguit̄ an sint masculi vel femine etiam adoptiui. quia indistincte omnes admittuntur. vt. C. de suis ⁊ legi. here. aut̄. in successione. Si vo descēdētes nō sunt tūc: veniūt ascēdentes. puta pater. auus. abauus ⁊c. cū fratribus ⁊ sororibus ex vtroq̄ parēte cōiunctis defuncto: vel eorum filij quos fratres vel sorores seu filios si non habet succedūt ascendentes. salua semper prerogatiua gradus. s. q̄ pater prefertur auo. ⁊ hic cum excludit. et sic de ceteris. Et sic solum venit de ascendentibus qui est proximior defuncto cū fratribus si sunt in capita: sed cum filijs fratrum in stirpes exclusis fratribus ex vno parente tm̄. Si aūt dicti ascendētes sunt in equali gradu: puta ex parte patris in primo vel secundo. et ex parte matris similiter in primo vel scdo et bmōi: sic equaliter paterni pro dimidia et materni pro alia dimidia succedunt. q̄uis sint plures persone ex parte vna q̄ alia. puta auus et auia ex vna parte. ⁊ ex alia solum auus vel auia. vt in aut̄. de bere. ab inte. §. j. ⁊. ij. ⁊ in aut̄. defuncto. posita. C. ad tertullianum. ⁊ quod ibi nō. in glo. Aliter qui est in ꝓximori gradu defuncto siue paternus siue maternus sit: admittitur. vt in. d. aut̄. defuncto. q̄ si nec ascendentes sint veniunt collaterales. Et primo fratres ⁊ filij alicuius fratris p̄mortui. s. qui erant coniuncti ex vtroq̄ parente defuncto de cuius hereditate agitur. non tamen in capita sed in stirpes. quo ad filios fratrum p̄mortuoꝝ ipsi fratres bene succedūt in capita. ⁊ isti p̄feruntur fratribus qui sunt ex vno parente solum. vt. C. de legi. here. aut̄. cessante. Dicit tamē Bar. in. l. omnes. C. cōia de success. q̄ quādo parētes veniunt ad successionē in bonis q̄sitis ex linea materna. prefe runtur parentes ex linea materna. Et in bonis paternis parentes ex linea paterna. l. iij. C. de bonis mater Similiter quādo sunt duo filij ex diuerso matrimonio: p̄ferunt̄ in lucro matrimonio illi qui sunt nati ex illo matrimonio alijs natis ex alio.

¶ Sed nunquid cum fratribus p̄fatis veniāt filij al- 2
terius fratris? R. ſm Bu. q̄ non. ff. quod cum eo qui in alie. po. l. sed si ex parte.

¶ Utrū filij filioꝝ p̄fatoꝝ fratrū p̄feranť fratrib⁹ ex 3
vno parente solum? R. q̄ sic.

¶ Utrū filij filiorum soli sine patruis ⁊ amitis supsti- 4
tes admittant̄ in capita? R. Azo ⁊ Host. q̄ sic. q̄uis sint filij diuersorum fratrum sed non nepotes. s. nati ex eis.

¶ Scdo non existentibus predictis vel aliquo eorum 5
veniunt fratres ex vno latere tm̄ iuncti ⁊ eorum filij qui p̄ferunt patruis defuncti.

¶ Tercio p̄fatis non existentib⁹ p̄ferunt̄ qui gradu 6
sunt ꝓximiores defuncto. ⁊ si pares sunt pariter admittunt̄. vt. C. de legi. here. aut̄. post fratres. ⁊ extenditur hec cōputatio vsq̄ ad decimum gradum. ⁊ vltra etiam. vt bz. xxxv. q. v. c. ad sedē. licet impator solū dixerit de decimo gradu exp̄sse. Et in p̄fata successione tam ascendentiū q̄ descendentiū seu collateraliū cessat omis differentia tam sexus q̄ emācipationis. hoc tn̄ attento vt cū agit̄ de successione patris solos consanguineos admittas. de rebus vo maternis vterinos. Filij vo naturales tm̄ vel spurij ſm Ange. in aut̄. quō natu. effi. sui. §. fi. si sunt ex eodem patre nō ex eadē matre non succedunt adinuicem vnus alteri Si vo sunt ex eadem matre: tunc vnus succedit alteri ab intestato. quia cognoscunt̄ ad inuicem. l. ij. ff. vñ cogna. Si vo vnus spurius decederet relicto fratre spurio ⁊ alio legitimo ex eadem matre: tunc venit legitimus ⁊ excludit̄ illegitimus. quia quando de successione tractatur ille frater prefert̄ qui pluribus ne-

ꝑibus est coniuncctus: vt dictū est. Dē successione vo fratrū ad inuicē serua qđ dictū est ⁊ durat in infinitū quousq; memoria possit haberi de cognatione. insti. de gra. cog. per totum.

7 ¶ Prefatis aūt oibus ascendentibus. descendentib⁹ ⁊ collateralibus deficientibus: veniet vir ad successionem vxoris et vxor viri. vt. C. vñ vir et vxor. l. vnica. qđ si non est veniet fiscus. vt. C. de bo. vacan. l. j. si vo esset pactū vel statutū aut ꝓsuetudo cōtra omnia vel aliquod ꝑdictoꝝ: illud serua si tale est qđ iuri cōmuni possit derogare.

8 ¶ Si vo loquimur in clericis ab intestato morientibus: distinguit. an sint bona ꝓpria clerici de quib⁹ libere poterat disponere. de quibus dictū est. s. Clericus. xij. Et in talibus succedūt agnati ꝑm q dictū est s. Si vo nō habet succedet ecclesia cui seruiebat tpe mortis vel altare si solū seruiebat altari qđ habebat bona distincta ab ecclesia ipsi altari deputata. vt nō. xij. q. vj. c. vlt. in aut. de ec. ti. §. si quis eps. Fallit hoc in ꝑsbris ex seruitute ꝓmotis ad sacerdotiū cū cōsensu dñoꝝ. qz de eoꝝ bonis si ab intestato decedunt fiunt quattuor partes. quarū vna epo. altera ecclesie. tercia pauperibus. ⁊ quarta parentibus assignet. ⁊ si non sunt idonei: vtputa heretici. xxiiij. q. ij. sane et huiusmodi eps in vsuꝝ ecclesie distribuat. vt. c. ij. de suc. ab inte. Nec est abrogatum. vt ibi docto. cōiter tenēt. licet glo. voluerit q sic. Si vo sunt bona eccle de quibus disponere clerici non possunt succedit ecclesia. vt in. c. j. de suc. ab intest. ⁊ c. j. ⁊ c. relatum. el. ij. ⁊ c. requisisti. de testa.

9 ¶ Quid de successione in feudis. vide. s. feudū. §. vj. cū sequentibus. ⁊ empbiteosis: vide empbiteosis. §. v. cū duobus sequentibus.

10 ¶ Quid de seruis manumissis decedētibus ab intestato? R. q succedēt descendētes vel ascēdentes vel collaterales ꝑm q dictū est. excepto q patronus vendicat partē. non tñ totum. vt insti. de suc. li. §. sed nra cōstitutio. ⁊ ibi vide de eoꝝ successione Bar. in. l. defuncto. C. si in frau. patro. dicit. q si vnus patronus viuit ꝓferet filio alterius patroni. ⁊ filius patroni ꝑfertur nepoti alterius patroni.

11 ¶ Vtrū clerici laicis succedēt ꝑm q dictū ē ⁊ eo ordine? R. q sic indubitāter. quia iura ꝓallegata non excipiunt eos. ymmo etiam religiosi. intellige qui possunt habere ꝓprium in cōmuni. etiā si dū laici erāt cōmiserunt viciū ingratitudinis. vt. tit. q. vj. c. fi. fallit hoc in feudis. de quo. s. Feudum. §. ix.

12 ¶ Vtrum filius aliqñ excludat ab hereditate patris vel alicuius de predictis? R. q sic. in quinq; casibus. Primo si pater fuit hereticus. qz ipo iure bona hereticoꝝ sunt cōfiscata. de here. c. cum ꝑm apl'm. li. vj. Secdo si pater cōmisit crimen lese maiestatis. l. q̄sq; C. ad. l. iul. maie. ⁊ vj. q. j. §. verū hoc. Aduerte tamē q pena incapacitatis non extendit ad filios: nisi quādo crimen est cōmissum in eum qui nō recognoscit superiorem. Secus si est cōmissum in eum q recognoscit superiorē quia tz sit crimen lese maiestatis. vt. l. j. ff. ad. l. iul. maie. non tñ quo ad incapacitatez quo ad filios ꝑm Sali. in. d. l. quisq;s. Et etiam aduerte q crimen lese maiestatis cōmittit a subdito tñ. cle. pastoralis. de re iudi. Tercio si pater erat patronus vl' habebat aliqđ ius seu feudū in eccl'ia qđ deberet trāsire ad filios. ⁊ ipe interfecit vel mutilauit rectorē vel clericū illius eccl'ie. qz ipo iure pdit ome ius ⁊ dignitatē. ⁊ ad filios nō ꝓueniet. de penis. c. in quibusdā. qz talia devoluuntur ad ecclesiam cui iniuria facta est. immo filij talium vsq; ad quartam generationē in clericoꝝ collegio nullatenus debēt admitti. nec in aliq re ligione ꝑnt esse ꝓlati nisi fuerit cum eis dispensatum. vt in. d. c. in quibusdā. eps tñ dispēsare pōt: exq̄ ꝑditor canonis nō sibi reseruat. ar. c. nup. de sen. ex. Quarto si filiꝰ vel alius q̄ pōt succedere furiosō debitā curā nō impenderit: sed succedet ille q̄ eū in sua domo ꝓpriis sumptib⁹ vsq; ad finē vite ꝓcurauerit euacuata etiā institutione illius q̄ neglexit: si mō talis in scriptis amouerit eos vt curā haberēt. vt in aut. cū de appella. cog. §. cās. vbi etiam dicit glo. q licet nullus extraneus eū ꝓcurauerit tñ hereditas ab agnatis auferetur. vt. ff. de bis qui. vt indig. l. licet. vbi institut⁹ indignus iudicat⁹ est successione q̄ p negligentiā suā ⁊ culpā id egit vt mulier a q̄ institutus fuerat moreret. vt dicit glo. s. non adhibendo medicum vel malum. Quinto si in captiuitatē eos q̄bus succedere deberet mori per suā negligentiā ꝑmisit. vt in. d. §. causas. et sic succedet ecclesia ciuitatis ex qua oriē: vt ibidem. ⁊ etiā in casibus in quibus potest exheredari. vt. s. Exheredatio. §. j.

¶ Vtrū filius possit exheredari ꝑ patrē? R. vt. s. Exheredatio. si frater fratrē: ⁊ vir vxorē. ibidem. 13

¶ Vtrū dñs q̄ de ꝓsuetudine totū accipit qđ erat illius q̄ sine filijs mortuus est teneat? R. ꝑm Host. si talis ꝓsuetudo ꝑscripta est excusat. qz pōt allegare q̄ pactū ab initio fuerit. qz terra sua erat. 14

¶ Quō succedēt filij illegitimi. vide. s. Filius. in ꝑn. cū se. verū est qđ Azo tenet q nāles tñ succedūt ad inuicē. de succe. cogna. §. vulgo. Sz Host. ꝑdicit aut. q. mo. na. effi. sui. §. filiū. sed tu dic vt. s. §. vj. 15

¶ Quis succedet dānatis ex aliq delicto ad mortē? R. q descēdentes vel ascēdentes. ꝑm q dictū est. s. § collaterales non nisi vsq; ad terciū gradū. vxores vo taliū solū habebūt dotē: ⁊ donationē añ nup. Si vo dotē nō habuerint: accipient partē legib⁹ diffinitam. glo. dicit q̄tū ex morte lucrarent siue habeant filios siue non. ⁊ si neminē predictoꝝ habeant fisco applicantur. vt. C. de bo. dā. aut. bona. 16

¶ Vtrū bona ingredientis religionē ab intestato ꝓueniant monasterio? R. Pa. in. c. in ꝑsentia. de ꝓba. q q̄ ad frēs minores nō. quo aūt ad ꝑdicatores ⁊ alios mēdicātes sic. nō tñ vt immobilia aut iura ꝓpetua sibi retineāt: sed vt vendāt ⁊ implorato ne officij iudicis. Idē dic in oibus alijs relictis ꝑterq̄ ꝑ religionis ingressum etiā in fratribus minoribus. s. q petēt implorationem officij iudicis. ⁊ vt vendant. quo autem ad alios religiosos nō mendicantes indubitāter succedit monasterium. 17

¶ Sed quero qđ monasteriū succedet cū mendicantes nullum habeant. ⁊ aliq̄ transferant ad placitum ꝓlatoꝝ? R. Pa. vbi. s. q non ꝓueniūt in ꝑdictis monasterio particulari: sed erūt in ptāte illi⁹ q̄ pest vt ꝓ uideat ꝓut sibi videbitur. 18

¶ Vtrū nouitio morienti ab intestato succedet monasteriū. vide. j. Nouitius. §. xj. 19

¶ Quid si ingrediēs erat vsufructuarius solum? R. pa. vbi. s. q transibit in monasteriū vsusfructus: sed solū durabit in vita ingredientis ⁊ non plus. 20

¶ Quid de collatis tali ingrediēti ea lege vt non alienent? R. Jo. an. tenet. q succedet monasteriū. ꝑ ar. l. j. ff. de fun. instru. ⁊ l. pater. §. iulianus agrippa. ff. de lega. iij. ⁊ in eo qđ nō. de iurepa. ex lris. Pa. vbi. s. contrarium tenet. ⁊ quidā alij ꝑ ar. l. peto lucij tici. ff. de 23

leg.ij. Facit qđ legit & nō. in.l.si ita quis. §. ea lege. ff. de ver.ob. Ego vo sic ꝓcordo distinguēdo. Si ꝓhibita est alienatio vt in familia remaneat: sic ē vera opi. Jo.an.p.d.l.peto. §.fi.a cōtrario sensu. Si vo vt ad extraneum perueniat ꝓhibitum est: sic non succedet monasterium.

32 ¶Sed q̄ro q̄ accipiet qđ sibi debeť aliq̄s ex hereditate ingrediētis siue fecerit testm̄ vel nō: Rx. pa. vbi. s Bar. dicit q̄ q̄n mors ista ciuilis operať oēm effectū quē mors naturalis: sicut est in ingredientibus ordinem minor q̄ nihil in cōi vel particulari pñt habere: tūc statim habebit post ingressum cū effectu. i. pfessionem exp̄ssaz ar.l.deo nobis. C. de epi. & de. sed q̄n nō operať oēm effectū in hoc quē mors naturalis. puta q̄ habet saltē in cōi. tūc debet expectare mortē naturalē ipius ingrediētis. & interim dispositio si fecit erit in suspenso. Et cū hac opinione trāsit Cy. & dns Anto. & Pa. in. d. c. in p̄sentia. Limita tm̄ nisi in testamento aliter de ꝑte determinasset. q̄ illud erat seruandū. Jtē limita vera p̄dicta nisi quo ad filios legitimos q̄ legitimā habebūt ex eťate statim post ingressuz. nō aūt alimēta ꝑm p̄dictos doc. Qđ verū credo q̄n legitima eis sufficit. aliter nō saltem in pscia. sed vel monasterium dabit eis statim qđ debēt habere ex bonis ingressi. vel statim alimēta p̄stabit donec eis talia bona dederit. Facit ad hoc. d.l.deo nobis. §. nā & maritus. & qđ ibi nō. in glo.

33 ¶Hereditas quō diuidiť inter fratres qui habēt peculium castrense vel quasi aut aduenticium. vide. j. Peculium. per totum.

Heres aliq̄n ꝓrimū. i. ꝓrimū significat nō vl. teriorē. vt. ff. de v. si. l. sciendū. sed regulariter nomē heredis ꝑ multas successiones accipiť. vt. d. l. sciendum. & l. vl. C. de here. instī. vbi heres heredis testatoris dicit heres. vide glo. in. c. ex trāsmiſſa de fi. p̄. ¶Aliq̄n tm̄ descendētes pon ꝓrimū heredem vocanť ꝓheredes vt tenet glo. in. c. fi. de pecu. cle. q̄z. uis alś ꝓheres dicať q̄ se putat heredē cū nō sit. ff. de pe. here. in. l. ꝓhered. & instī. de interdi. §. adipiscendi. ¶Aliq̄n q̄libet descendēs cui relinquiť aliq̄d dicit ꝓheres. vt in. d. glo. Moie vo suoz heredū non venient extranei heredes. de q̄ ꝑ Bar. & alios in. l. gallus. ff. de libe. & posthu. qđ limita verū in his q̄ nō transeunt ad heredes extraneos.

1 ¶Utrū deus instituerit q̄ aliq̄s sit heres: Rx. q̄ sic. vt ptz in. c. nō ois. xxxij. q. ij. & q. iiij. dicat ibi. Ejice ancillā &c. Non eīm erit heres filius &c.

4 ¶Utrū heres institutus solū in certa re q̄ ꝓie non dicit heres sed legatarius. vt in. l. quotiēs. C. de here. instī. possit in foro aīe nō dato alio herede adire totā hereditatē ꝑm q̄ vult. l. j. in. §. si ex fundo. ff. de here. instī: Rx. Pa. in. c. quia ingredientibus. de testa. q̄ Fe de. cōsilio. cxxvj. et multi alij doc. in sacra pagina consuluerūt q̄ sic quia ius humanū non ꝓtrariū diuino debet seruari in foro anime. ergo licite poterit. limitāt tm̄ dūmō dolose non sit inductus testator ad instituendum eum in certa re. vtputa quia persuasit q̄ nō posset habere regressum ad alia bona.

3 ¶Quid si ita sit institutus in certa parte hoc addito & volo q̄ de bonis meis plus nō possit petere: sed sit ꝓtentus &c. & instituitur alius heres vniuersalis q̄ nō vult adire hereditatē an suprascriptus possit ipe eaz adire: Rx. videť q̄ sic. ar. d. §. si ex fundo. & d. l. quotiens. Sed ꝓtrariū est verū q̄ nō pōt. vt in. l. quotiens §. sed si duo. ff. de here. instī. vbi ptz q̄. §. predictus si ex fundo. & p̄dicta. l. quotiēs. hz locū q̄n volūtas testatoris est simplex & no restricta exp̄sse. vt in casu isto. Et ideo venieť succedētes ab intestato q̄ testm̄ nō reperiť bñe heredē. & nō pōt q̄s ꝑ parte decedere intestatus: & ꝑ parte testatus. l. ius nostr̄z. ff. de reg. iu. Si dicis. quo pōt ꝓhibere q̄ plus peteret: Rx. p. l. dom⁹. §. fi. ff. de vsufru. vbi testator ꝓhibet ius accrescēdi. & casus est in. l. j. ff. de iniusto rup. testa.

¶Utrū beres teneať ex delicto vel q̄si delicto defuncti: Rx. vt colligo ex Bar. l. j. ff. de ꝓua. delic. q̄ aut actio est penalis ex vtraq̄ parte. vtputa q̄n petiť pena que est applicāda parti. Mā tam ex parte rei q̄ actoris est penalis. & sic nō teneť aliq̄ iure. Si vo actio est penalis ex parte rei. & ꝓsecutoria rei ex parte actoris vtputa q̄ ago ꝑ satisfactione damni mei. & sic de iure ciuili si delictū fuit cōmissum circa ꝓtractū. q̄ q̄dez cōtractus tenuit sic teneť heres. q̄ nō fundať intentio actoris immediate ex delicto sed ex ꝓtractu. puta q̄ agiť actione cōmodati vel depositi. & hmōi. & non ex dolo vel delicto. Casus est in. l. ex depositi. ff. de ac. & ob. & l. ex cōtractibus. ibidē. & bonus tex. in. l. si bominē. §. dať actio. ff. depositi. Si vo fuit cōmissum delictū circa ꝓtractū q̄ nō tenuit: vtputa q̄ dolus dedit cām ꝓtractui. q̄ nō tenet. vt in. c. delicti. de emp. & vē. sic nō teneť. q̄ cū agē nō possit ex ꝓtractu cum nō sit: oporteret agere ex delicto ꝓtra heredē. & crimia mortē extinguunť. xxiij. dist. quorūdā. & nullus post mortē poteſt accusari. xxiij. q. ij. c. j. ff. de bo. eo. q̄. an. sen. mor. si. consci. l. vl. xxxiij. q. ij. admonere nisi in casib⁹ hereſis. xxiij. q. ij. sane. vel si hereticos instituit heredes. de here. c. s. q̄s eps. vel si i crimine notorio decesſit. vt nō. in glo. d. c. quorundā. & xxiij. q. ij. in summa vel generaliter dic q̄n cunq̄ cōmisit defunctus crimē ꝓpter qđ ipo facto pena sit inflicta a lege sicut in here si & crimine lese maiestatis. q̄ tūc accusať & agiť ꝓtra heredē nō vt puniať ex illo delicto: sed vt bona auferanť ab eo q̄ in cōmissum ceciderūt. Facit. l. cōmissa. ff. de pub. & tex. bonus in. c. ij. de p̄scrip. li. vj. alś nō teneť heres ꝑ quocunq̄ delicto cōmisso a defuncto siue in ꝓtractu nullo siue extra omnē cōtractū: nisi in duobus casibus. P: imus: si lis fuit cōtestata cum defuncto. vt. l. vnica. C. ex. deli. defun. Ratio. q̄ in iudicio quasi cōtrahimus. vt in. l. iij. §. idē scribit. ff. de peculio. Et ideo videť initus contractus cū defuncto ꝑ ꝓtestationē litis. Secūs si aliq̄d puenit ad heredē ex delicto defuncti. q̄ intantū teneť & nō plus. vt in. d. l. vnica. Fallit in conditione furtiua. q̄ in. l. si ꝑ fure. ff de cōdi. fu. dicit tex. furti actio penā petit legitimā cōditio rem ipam. & sequiť cōditio rei furtiue. q̄ rei bz ꝓsecutionē. heredē quoq̄ furis obligat. nec tm̄ si viuat seruus furtiuus. sed & si decesserit. secuiuo fure vl mortuo. De iure aūt canonico tenet Bar. indistincte teneri q̄n q̄s agit ꝑ satisfactione dāni vel ꝺ heredē. et b sequunť cōiter doc. Et sic intelligēde sunt glo. in. c. ex p̄sentium. de pigno. de solu. c. j. de rapto. in lris. de vsu. tua nos. intellige in q̄ntum hereditas se extendit. Et placet in pscietia. licet Pa. in. c. si. de sepul. solū admittat verum. quādo defunctū penituit. quia iura canonica loquunť q̄ teneť q̄n defunctū penituit. vt no. glo. singularis in. c. a nobis. el. ij. de sen. ex. q̄ tunc agitur ex q̄si ꝓtractu nō ex delicto. Si vo nō penituit: nō teneť ꝑm eundem Pa. & glo. d. c. a nobis. nisi quatenus de iure ciuili tenetur. 4

¶Utrū beres teneať soluere legata in testamēto minus solēni facta: Rx. q̄ in foro iudiciali non de q̄ dicen- 5

dum vt in.l.si veritas.⁊.l.fi.C.de fideicōmiſ. ſed in foro anime pendet hec q̄ſtio ex alia.ſ.vtrū ex voluntate defuncti oriat obligatio naturalis.⁊ cōiter vltramontani tenēt q̄ nō.ciſmōtani q̄ ſic. De quo vide p̄ canoniſtas i.c.fi.de ſolu. ⁊ p̄ Bal. ⁊ legiſtas in.l.cū q̄s.C. de iur.⁊ fac.igno.⁊ ibi dicit Albe.q̄ opi. ciſmōtanoꝝ eſt cōis opi.⁊ ſic tene eā. q̄ verior. Ex q̄ opinione.d. Anto.motus dicit ſe conſuluiſſe in facto in q̄ tñ vn⁹ teſtis fuerat adhibitus q̄ tenebat heres in foro anie. Pa.autē in.c.quia pleriq̄.de immu.ec. diſtinguit q̄ aut defunctus nō egit ſolenniter relinq̄re:ſed totū cōmiſit fidei heredis.Et ſic tenet ciuiliter ⁊ naturaliter ⁊ ſic in vtroq̄ foro caſus eſt notabilis ſm vnā lectu, ram quā ſequit Bar.in.d.l.fi. Aut non cōmiſit fidei heredis:ſed ſimpliciter relicta fecit ſine ſolēnitate debita ⁊ indiſtincte:tenet heres in foro aie ſi ei de b cōſtet.¶Ratio.q̄ ſolēnitates fuerūt inducte ad falſitatē tollendā. Ubi ergo conſtat q̄ nulla falſitas interuenit debet ceſſare ⁊ diſpoſitio legis ⁊ ſeruari equitas.⁊ obligatio naturalis q̄ oriꝝ ex diſpoſitione defuncti.l. cū amplius.§.is natura debet.ff.de reg.iur.⁊ p̄z hac opinione facit q̄d no. Inno. de elec.in.c.ſicut.⁊.l. inſtrumēta.C.de fideicōmiſ.Ego dico q̄ ſi erat legans doctus.⁊ non erat neceſſitas q̄ excluderet ſolennitatem debitā.⁊ ſic nō valeat.q:videt voluiſſe potius illudere.Si vo erat ignoras.vel forte nō potuit ſolennitatem obſeruare:ſic valeat in conſcientia alio non conſtante de mente.vide de boc.j.Teſtamentū.§.ix. ⁊.x.⁊ Legatum.ij.§.viij.

6 ¶Utrū heres teneat ſatiſfacere ex p̄tractu vel quaſi defuncti in q̄ ipe defunctus erat obligatus vltra vires hereditarias:R.q̄ ſi fecit inuentariū nullo mō tenetur.Si vo nō fecit inuentariū in foro aie: nō tenet ſm Jo.an.⁊.d.anto.⁊ Pa.in.d.c.q̄ plerique. In foro vo p̄tioſo ſic.vt in.l.fi.C.de iu.delī.Fede.tamē p̄ſi. p̄xj.dicit q̄ etiā teneat in cōſcia vltra vires.Sz p̄ma opi.videt equior quo ad conſcientiā.

7 ¶Utrū hereditate exhauſta p̄ legata poſſit heres aliquid de ipſis legatis detrahere:R. q̄ alia ñ detrahit falcidia.aliq̄ trebellianica.aliq̄ legitima.de quo dic vt.j.Legitima.Silr añ oia deducere pōt expēſas funeris ⁊ alias neceſſarias q̄s fecit cauſa hereditatis vt in teſtamēto ⁊ in inuētario.⁊ hmōi.q̄ ſic debet eē immunis a grauamine ſicut eſt a lucro.in.l.ſcimus.§.⁊ ſi p̄fatā.cū quinq̄.l.ſe.C.de iu.delī.

8 ¶Utrū heres ſciēter ſoluēs legata: nec retinens ſibi falcidiā poſſit petere.vl̄ ſi ignoranter.vide Solutio.§.

9 ¶Quid ſi plures ſunt heredes:an quili- (p̄xj. bet teneat inſolidū ad oia debita vel legata:R. q̄ regulariter q̄libet tenet ſolū p̄ parte hereditaria.C. de ac.here.l.p̄o hereditarijs. Fallit hoc in.viij.caſibus. Primus q̄n defunctus aliter diſpoſuit.ff.de le.ij.l. cū ab vno.Scōs ſi obligatio ſit p̄pter impēſas funeris vxoris.q̄ nō ſolū obligant heredes:ſed ⁊ vir ſm portionē quā habēt.puta ſi vir habet centū.⁊ heredes.ce tunc vir tenet p̄ tercia.⁊ heredes ſolum p̄ duabus. Tercius ſi bona defuncti erant expreſſe vel tacite hypotecata debitoribus. q̄ vno exiſtente nō ſoluendo. tamen alij obligant.Quartus in alimētis legatis.q̄n ſic per iudicē eſt diffinitū vel defunctū.l.iij.in p̄in.§. j.ff.de alimē.lega.Quintus q̄n res legata poſſidetur ab vno inſolidū.d.l.p̄o hereditarijs.⁊.ff.cōmo.l.ſed vbi.§.heres.Sextus q̄n obligatio cōſiſtit in implēdo pollicitationem factam a defuncto ad honorē dei vel ſanctoꝝ vel reipublice.ff.de polli.l.j.§.ſi quis.⁊ .l.ex pollicitatiōe.Septimus q̄n obligatio eſt indiui, dua.ff.de v̄.obli.l.in executionibus.§.ſerua.⁊ de boc habes in glo.d.l.p̄o hereditarijs.

¶Quid ſi heres eſt pupillus:nunquid differet ſolu, 10 tio debitoꝝ vel legatoꝝ:R.q̄ non.vt.l. ſub p̄te textu.C.de ac.here.

¶Utrū dilatio reſtitutionis facta ab herede plōget 11 ſtatum in purgatorio defuncti.⁊ quō eps pōt cōpelle re heredes nō exequētes vel alios executores.⁊ multa alia ad boc.vide.ſ.Executor.

¶Utrū heres rogatus reſtituere hereditatem poſſit 12 alienare aliq̄d de ea:R. q̄ non.C. cōia de le. l.fi. niſi in caſibus poſitis in auc. res q̄ ibidem poſita. qui ſūt iſti.ſ.cā dotis ⁊ donationis p̄pter nuptias. ⁊ loquitur in liberis nō in extraneis.pōt tñ retinere ſibi quartaz trebellianicā.vt in.c.raynucius.⁊.c.raynaldus.de teſtamētis.Si vo rogatus eſt reſtituere quicq̄d superet de hereditate.tunc ad minus quartā partē ſuabit ſubſtituto.vt.C.ad treb.auc.p̄ rogatus.⁊ vide de boc in glo.in.d.c.in p̄tia. Aduerte ſm glo.in.d.c. in p̄tia.q̄ lz q̄s ſit pure rogatus reſtituere hereditatez nulla facta mētione de filijs. Si tamen poſtea habuerit filios vel nepotes ſubſtitutio euaneſcit.C. de fideicōmi.l.cum acutiſſimi.C. de inſti. ⁊ ſubſti.l. generaliter.ff.de condi.⁊ demō.l.cum auus.

¶Utrū bona ingredientis religionē nō capacē: vt ſint 13 mendicātes q̄ nec in cōi debēt hēe ſint,p̄inquoꝝ:R. cōis opinio eſt q̄ ad ſuccedētes ab inteſtato veniāt. per autē.bona.C.de bo.p̄ſcrip.ſed boc limita niſi p̄ ſcripta bona fuerint ei relicta ſub cōditione ſi deceſſerit ſine liberis reſtituendū.q̄ tunc debent erogari ad pias cauſas. Caſus eſt ſingularis in auc. de ſanctiſ. epiſ.§.ſed ⁊ boc p̄ſenti.in fi.⁊ boc ſequit.Angelus in diſputatiōe q̄ incipit.Mobilis quidā genere. Hec omnia limita vera niſi implorātione officij iudicis ea vellēt vēdere.⁊ p̄cū in ſuas neceſſitates p̄uertere. quia ſuccederēt.vt.ſ.Hereditas.§.xvij.dictū eſt.

¶Utrū heres dedicans ſe monaſterio excludat ſub 14 ſtitutū:R.glo.in.d.c.in p̄tia.q̄ ſic ſi eſt p̄uatus.et etiā cū rogatus eſt reſtituere p̄uato. Secus ſi ſubſtitutus vel cui rogatus eſt reſtituere eſſet eccleſia vl̄ locus religioſus vel alia pia cā.q̄ non excluderet.vt in d.§.ſed ⁊ b p̄ti.vñ ſumpta eſt auc.niſi rogati.C. ad

¶Sed quid ſi nō ingredit monaſteriū (trebel. 15 ſed efficit clericus:R.glo.in p̄fato.c. in p̄tia.q̄ non euaneſcit ſubſtitutio niſi duo concurrāt. Primum vt ppetuo maneat in eccl̄ia.Secūm vt redditus expēdā tur in pias cauſas.vt in p̄fata auc.d̄i. Sed Pa.ibidē reſtringit ad clericum conuerſum alicui monaſterio. ſed magis placet vt ſimpliciter intelligatur ſicut glo, ſa intelligit.

¶Utrū p̄uerſio ſeu dedicatio ſuiip̄ſius ⁊ ſuarū rerū 16 eccleſie ſeculari euacuet ſubſtitutionē:R.glo.in.d.c. in p̄tia.q̄ aut fit clericus:dic vt in.§.precedēti. Aut nō fit clericus ⁊ ſic nō expirat.licet alij dicant q̄ etiaz expirat.ſed primū verius.ſecūm equius.

¶Quid ſi quis ingredit religionē in fraudē ſubſtitu 17 tī:R.Pa.in.d.c.in p̄tia.abbas tenet q̄ nō euacuat ſubſtitutionē.q̄ dolus ⁊ fraus nemini patrocinat.c. ſedes.de reſcrip.⁊ placet cōiter doc. Facit.xx.q.iij.§. fi.vbi inductio facta cā bonoꝝ impedit acq̄ſitionem eoꝝ.ergo fortius q̄n fraus interuenit.

¶Utrū heres inſtitutus cū conditione ſi ſine liberis 18 ex ſe legitime deſcendētibus vel ex corpore ſuo naſcē tibus ſi ingrediatur monaſteriū euaneſcat ſubſtitu

tio? R. Pa. in. d. c. in pñtia. post diuersas opi. recitatas ꝓcludendo cum Bar. ⁊ Cy. in l. si ita q̃s. ff. de le. ij. q̃ euanescit. ⁊ credo sit verior concor. Archi. ⁊ Jo. xix. q. vi. c. si qua.

19 ¶Sed quid si non intrauit sed instituit monasteriū heredem? R. Archi. in. d. c. si qua. q̃ nō euanescit substitutio ꝑm Bof.

20 ¶Utrū heres teneat̃ soluere legatū causa votis factum si illa ingrediat̃ monasteriuz? R. Pa. in. d. c. in presentia. q̃ sic. ⁊ idem si esset ei relictum causa donationis ꝓpter nuptias.

21 ¶Utrū substitutio expiret facta sub ista cōditione si ingredi̊ monasteriū: vel si nupserit vel nō nupserit? R. Pa. in. d. c. in pñtia. q̃ non. q2 cōiter tenet̃ q̃ habetur cōditio ꝑ non adiecta in substitutione q̃ impedit religionis ingressum sicut illa q̃ impedit matrimonium carnale. l. cū tale. ff. de condi. ⁊ de. l. ij. C. de indic. vidui. Et ideo mulier non tenet̃ restituere relictū sibi cū onere restituēdi si nupserit. l. quotiens. ff. de ꝓdi. et de. Ubi legatū factū si nō nupserit tenet. q̃uis faciat ꝓtrariū. l. filie. ff. de cōdi. ⁊ de. Jdē dicit Ulbe. in. l. de nobis. C. de epi. ⁊ cle. q̃ puella cui relinquunt̃ centū si nupserit. si vo religionē intrauerit. l. q̃ nihilomin? si intrauerit habebit centū: q2 in casu p̄dicto ois cōditio dilatio ⁊ grauamē remissa intelliguñt: cuz p̄dicta institutio succedat loco debiti bonoꝝ subsidij. vt ē expssum. C. de inof. te. l. q̃ꝫ in ꝓribus. Et hoc dicit verum in filia cui bonoꝝ subsidiū debet̃: sed i extranea non. sed solum si cōditio extet. ⁊ etiā nō haberet filia q̃ legitima esset sibi legata. ⁊ istud esset vltra bonoꝝ subsidiū. Et de hoc vide eundē ibidē diffuse. ⁊ in. d. l. q̃ꝫ in ꝓribus. Rich. mallūbra disputauit ⁊ tenet q̃ si relinquat̃ alicui centuz si nupserit. ⁊. l. si ingrediat̃ religionē: q̃ nihilomin? ingrediēdo habebit cētū. nec distinguit an sit filia vel extranea. ⁊ est verū ⁊ sic tene.

22 ¶Statuto caueꝫ q̃ filie extātibus masculis filijs nō succedāt sed debeāt de bonis p̄nis dotari ⁊ esse ꝓtēte q̃rit̊ si pie mortuo q̃ reliquit filiū ⁊ filiā. ⁊ añ q̃ frater sororē dotaret mortuus est relicta filia sua. dicta amita debeat habere soluz dotē vel tanq̃ heres? R. Ulb. in. l. publico. C. ad. l. iul'. de adul. quidā tenēt q̃ sic: q2 neptis nō succedit vt masculus. sed verius videt̃ ꝑm Hugol. de la fontana: q̃ succedet neptis non amita. Ratio quia ex morte p̄is iā ius fuit quesitū filio: ⁊ illud trāsmittit filie. vt. C. de cadu. tol. §. in nouissimo. q2 in hoc repñtat ꝑsonaz patris sui. ar. C. de here. vel ac. ven. l. empta. ⁊ sufficit semel ius fuisse q̃sitū. vt. ff. qō me. cau. l. videam? De quo vide. §. Feudū. §. viij Sed si filius p̄mortuus fuisset añ p̄ez relicta filia vera esset opi. p̄ma: q2 tale statutū est factū. q2 p masculos ꝑseruat̃ agnatio. vt. ff. de ven. inspi. l. j. §. pe. ergo nō debet porrigi ad sexum femineū. vt in. d. l. publico vide. §. Excōicatio. j. §. xx. quō frater potest admittere sororem in fraudē creditorum.

23 ¶Utrū heres teneat̃ seruare ordinē in soluendo creditoribus vel legatarijs? R. q̃ sic. q2 creditoribꝰ ꝓius satisfacere dz siue ex contractu vel q̃si. aut delicto vel quasi sint. Postea legatarijs. Si tñ prius solueret sine dolo legatarijs prius venientibus nō poterit ĩcẽtari a creditoribus: si nihil ei remāsit de hereditate. ⁊ sit p̄ponendus. vide. j. restitutio. ij. §. xvj.

24 ¶Quis pōt heres instituiꝫ R. q̃ ois q̃ non ꝓhibet̃ a iure. ar. de spon. cuz apud. Et q̃s ꝓhibeat̃? R. q. xiij. Primo hereticus aut paganus. de here. c. si q̃s ẽpo. Scdō credētes receptatores ⁊ defensores hereticoꝝ de here. c. excōicamus. el. j. §. credentes. Tercio apostata. Quarto collegiū illicitū. Quinto deportat?. C. de here. insti. l. j. Sexto dānatus ob crimē famosum. Septimo insecutor cardinaliū. de penis. c. felicis. lib. vj. Octauo excōicatus. Nam q̃ tpe institutionis vel mortis vel additionis hereditatis erit excōicatus non valet institutio. secus si post institutionē fuit excōicatus: sed añ mortē absolutus: vel post mortē fuit excōmunicatus ⁊ añ additionē absolut? tenet institutio. ff. de here. insti. l. sed si in ꝓdition̄e. §. solemus. ⁊. l. si alie nū. §. in extraneis. Mono spurij nati ex dānato coitu de quibus. §. filius. in p̄n. Decimo incestuosi cum monacha. xxvij. q. j. si q̃s sollicitauerit. in glo. Undecimo crimē lese maiestatis cōmittētes. de peñ. di. j. c. si quis tñ in militib?. Duodecimo simoniaci ꝑm alios: q2 pacificant̃ ledentib? maiestatē. Terciodecimo illi q̃ nō pñt habere nec in ꝓprio nec in cōi. vt sunt frēs minores. de exiui. §. cupientes. de v̄. sig. De materia heredis vide. §. hereditas. ⁊. j. legatū ⁊ testamentū

Heremita dicitur qui vere ⁊ purā solitariā eligit vitā. xvj. q. j. q̃ vere.

¶Utrū possit habere ꝓprium? R. glo. in. d. c. q̃ vere. 1
q̃ sic. ⁊ est tex. xix. q. iij. §. econtra.

¶Que est strictior via an heremitarum an religiosorum? R. glo. vbi. §. dicit q̃ monachoꝝ. Intellige in heremitis qui non sunt religiosi. 2

¶Utrū heremita gaudeat ꝓuilegio clericali? R. glo. vbi. §. q̃ sic. ⁊ dicit ꝓbari p. d. c. qui vere. sed iudicio meo nihil ꝓbat nisi q̃ sint digni honore. Et ꝓterea dico cū Joh. de ligna. in cle. p lras. de pben. q̃ sicut laici nati sunt: ita laici pseuerant ⁊ sub iurisdictione impatoris. cū eis nō adueniat aliq̃d eripies eos ab ipi? iurisdictione. qđ duplex est. vicz receptio ordinis vel puersio ad aliquā religionē approbatā. in. c. fi. de religi. do. xvij. q. iij. si q̃s suadēte. de sen. ex. nō dubiū. cuz si. ⁊ sequit̃ Pa. in. c. nullus. de fo. cōpe. lz sit equū dicere q̃ sunt ecclesiastice persone ⁊ de foro ecclesiastico. p. c. nulla rōne. xciij. di. ⁊. c. si aūt. xj. q. iij. 3

¶Utrū religiosi possint vitā heremiticā eligere? R. q̃ sic. de licentia suoꝝ platoꝝ: ⁊ cellas siue habitacula in heremo siue locis vbi nō sit hoium habitatio de ꝓpinquo cape ⁊ mutare. pñt etiā religiosi mendicantes: vt in. c. cū ex eo. de excess. pla. li. vj. Sz plati nemini debēt dare licentiā nisi iā in societate pfectis cū sit periculosissimū solitarie habitare impfecto. cui dicit. Ve soli: q2 cū ceciderit nō habet subleuantē. Et ideo sctus Tho. scda scde. q. clxxxviij. dicit q̃ vita socialis necessaria est ad exercitiū pfectionis: q2 mutuo se instruūt vbo ⁊ exẽplo ⁊ correctione q̃ ad pfectionē perducūt. Solitudo aūt cōpetit iā pfectis: qui alioꝝ regimine non indigēt. Et ideo si absq̃ exercitio p̄cedenti talis vita assumat̃ periculosissima: nisi suppleat̃ q̃ dixi nam gra̅m. Hec ille. 4

Hereticus est ꝑm Archi. in. c. q̃cunq̃. de hereti. li. vj. Primo q̃ tenet cōtra quattuor cōcilia. Jtē qui aliter sentit de sacris. s. corpe xpi: baptismate: confessione: ⁊ alijs q̃ sacrosancta p̄dicat ⁊ obseruat ecclesia. c. cū ad abolendam. de hereti. Jtē q̃ conat̃ auferre p̄uilegiū eccl'ie Romane sibi a xpo traditū. vt in. c. omēs. xxij. di. qđ est vt sit caput omniū ecclesiarū. Jtem dubius in fide. c. dubius. de here. Jtem omnis scismaticus. xxiij. q. iij. inter heresim. Jtem omnis simoniacus. j. q. j. quisq̃s. Jtē omnis p̄cisus ab ecclesia. iij. q. j. c. q̃. Jtem ois inter-

pretans male sacrā scripturā. xxiiij. q. iij. heresis grece. Itē qui nouā opinionē inuenit. xxiiij. q. iij. hereticus est. Itē qui transgredit̄ pcepta aplice sedis. xcix. di. nulli. Item qui nō tenet articulos fidei. Sed loq̄n do de heretico ꝓprie vt sit excōicat⁹ ꝛ subiaceat alijs penis ꝑ hereticos statutis. Dic q̄ tria requirunt̄ ꝑm Alexan. de ales scda scde. tit. de heresi. Primum falsa credulitas in rōnali. ꝑm glo. xxiiij. q. iij. §. q̄uo sermo q̄ erret in articulis fidei ꝛ eius sacris. vt in. c. ad abolendā. de here. Addit Pau. in de. vnica. eo. ti. q̄ etiaꝫ ille qui falsam ꝛ extortā expositionem in diuinis scripturis ponit ꝑ id qđ tenet ecclesia. Intelligo. s. ꝓ articulo fidei est hereticus. Glo. tamē in cle. j. §. sane. de vsu. dicit indistincte de tenēte aut gignēte puersuꝫ dogma vel falsas opiniones q̄ hereticus est. Car. in. d. cle. etiā voluit ꝑ extēdere ad tenentē ꝑ canones. ꝛ mꝫ ti doc. ibidē. Sꝫ ego dico darius q̄ falsa credulitas ꝑ fidē est duplr. Primo directe ꝛ ꝑncipaliꝛ. Et ꝑ est omne qđ est ꝑ articulos fidei. Scdo indirecte ꝛ secundario sicut ea ex quibus sequit̄ corruptio alicuius articuli: sicut dicere aliq̄d falsum in scriptura diuina contentū: q̄ est corruptio illius articuli de spūsctō q̄ locutus est ꝓ ꝓphas. Similiter dicere q̄ eccl̄ia male determinauit in aliq̄ circa fidē est ꝑ illud. sanctā ecclesiam catholicā ꝛ hmōi. Scdm qđ requirit̄ vt q̄s sit hereticus est puersa volūtas in ꝓcupiscibili. Tercīū impugnationis ꝑtinacitas ex ꝑte intellectibilis. s. q̄ ꝑtinaciter ꝑ teneat. q̄ꝫ q̄s erret in fide ꝛ aliꝫ ꝑdictis. si tn̄ paratus est corrigi non est hereticus. tex. est. xxiiij. q. iij. dicit aplus. ꝛ. c. q̄ in ecclesia. ꝛ glo. ibidē. ꝛ glo. in. c. nec licuit. xxij. di. ꝛ tex. plan⁹ in. c. hec est fides. xxiiij. q. j. ꝛ in. c. dānamus. de sūm. tri. in ỹ. pertinaciter. propterea dicit Lau. q̄ q̄ errorē nō defendit: immo paratus est intelligere rationē nō est putādus hereticus. Similiter ille qui dubitat ex animi infirmitate: nō tn̄ pertinaciter insistit. ꝛ. c. dubius. de here. intelligit̄ qn̄ in dubio pertinaciter insistit.

1 ¶Qua pena puniunt̄ hereticī, ꝓprie? Rn̄. vt colligo ex diuersis iurib⁹ q̄ vltra mortale pctm̄. xiiij. penis. Prima q̄ ipso facto sunt excōicati. de q̄. §. excōicato. v. casu. xvij. Medū hereticus excōicat̄ sed etiā suspect⁹ de heresi: nisi ad arbitriū epi se purgauerit. c. ad abolendā. §. laicus. de here. ꝛ de sen. ex. vt fame. Et si excōicationē ꝑ annū sustinuerit aio indurato: tūc velut hereticꝰ ꝓdēnabit̄. c. excōicam⁹. §. j. de here. cū ꝑtūacia. de here. li. vj. Reḡit̄ tn̄ vt specifice sit vocat⁹ vt de fide rn̄deat ꝫ Jo. an. ibidē: ꝛ se ꝺ tali suspitōe purget.

2 ¶Sed quid si sit occultus oīno: puta q̄ꝫ tenet heresim in corde solū erit excōicatus? Rn̄. glo. in. §. j. xxiiij. q. j. q̄ sic. Idē tenet Ray. ꝛ Gof. ꝛ Jo. de ancha. in suis summis. e. ti. ꝛ glo. in de. j. de here. quā sequit̄ Car. que allegat multa iura ad ꝺ. Archi. aūt in. c. cū q̄s. de here. li. vj. allegat multa ꝓ ꝛ ꝓtra. Et finaliter relinq̄t disputationi. Sed saluo meliori iudicio mihi videtur dicendum q̄ si heresis sit solum in corde nec aliquid ostendatur in signo vel opere q̄ non est excommunicatus. Et hoc tenet Pe. de pa. in. iiij. ꝛ Hostien. in. c. mulieres. de sen. ex. et sequitur glo. in. c. cum quis. de senten. excom. lib. vj. loquendo de eo qui ratam habet verberationem clerici solum in corde q̄ nō est excommunicatus quo ad ecclesiam. Nec ob. iura que allegat glo. in. d. de. j. q̄ concedo q̄ si aliq̄d ꝑcipit ecclesia in ope faciendū extra vel nō faciendū cū tali intentione vel aio q̄ faciēs ꝓtra ligat̄ etiā q̄ ad ecclesiā ꝛ ecclesia nō iudicet exq̄ occultū est. ꝛ ita loquunt̄ in ra ꝓ. d. glo. allegata. Nam in. d. cle. j. inq̄sitor omittēs ꝓcedere ꝑ ꝓsciam ligat̄. Ecce qđ ꝑcipit̄ fiendū. cle. j. de statu mo. loquit̄ de actu exteriori quo q̄s ad curias ꝑncipū vadit eo aio vt offendat. Ecce ꝑcipit abstinendū ab accessu tali aio. Et oīa alia semp bñt opus annexū faciendū vel nō faciendū si bñ attendant̄. Et ideo q̄tūcunq; sit occultū tale opus factū tali aio vt nō erit ligatus. Secus vbi cogitationi cordis nihil additur operis. q̄ꝫ solū deū bñt vltorē. C. de iureiur. l. iureiurādi. xxiij. di. c. babuisse. ꝛ l. di. §. sed illud. ỹ. q̄ꝫ. Si ỹo aliq̄d oñdat in signo. s. ỹbis factis ꝛ hmōi: sic erit ligatus q̄tūcunq; sit occultus. Et si ꝓ q̄ ecclesia ligat oīno occulta. ꝛ tn̄ non ligat ea q̄ solum consistūt in corde sine aliquo opere adiuncto facto vel omisso. Et sic concor. doc. in hoc.

¶Quid de illo qui osculat̄ sepulchrū machometi vt 3
aliq̄d facit ad ei⁹ veneratiōē: sicut alij infideles? Rn̄. Alex. de ales scda scde. ti. de apostasia. q̄ si faciūt: q̄ꝫ ita credūt ꝛ ideo ꝓfitent̄ sic sunt apostate heretici et excōicati. Si ỹo hoc faciūt solū verbo. vel ꝓpter metum nō in corde sic peccant mortaliter: nō tamē sunt heretici nec excōmunicati.

¶Scda pena est q̄ nemo cū hereticis debet hīe ne- 4
gociationeꝫ neq; in domo vel in terra sua eos tenere fouere. facit. c. sicut ait. eo. ti. Et ꝑm Pa. ibidē extenditur. d. c. ad oēs hereticos. lꝫ loquat̄ de Tholosanis. Et nō q̄ lꝫ cū nullo excōicato sit participādū: tn̄ cum hereticis multominus. Uñ lꝫ nō excōicent̄ oēs participātes cū eis eadē excōicatione: tn̄ credentes: fautores: receptatores: defensores hereticoꝝ bñ ligant̄. vt ptꝫ. §. excōicatio. v. casu. xvij. posset tn̄ alicꝫ sine peccato participare cū eis in his que spectāt ad eoꝝ salutem. Silr ꝛ filij vxor ꝛ hmōi q̄ iudicio boni viri aliter cōmode facere nō possunt: nec inest periculū puersionis ꝛ etiā ceteri in casib⁹ in quib⁹ lꝫ participare cū excōmunicatis. de quib⁹ habes. §. Excōicatio. viij.

¶Tercia pena est q̄ bona ipoꝝ ipo facto quo crimē 5
incurrūt heresis applicant̄ fisco in terris. s. imperij si sunt seculares iudicij secularis. In terris ỹo ecclesie vel si sunt clerici applicant̄ fisco ecclesie nisi clericoꝝ bona essent ecclesie. vel ipsi haberent stipendiū ab ecclesia: q̄ꝫ applicabunt̄ ecclesie a qua stipendiū habebant vel cuius erāt. vt in. c. vergētis. eo. ti. hec in. c. cū scdm. eo. ti. li. vj. Ueruntn̄ executio ipius confiscationis vel occupatio victoꝝ bonoꝝ non fiet donec ꝑ aliquā personā ecclesiasticā fuerit sententiatū sup ꝓfato crimine heresis ꝓtra ipm hereticum. vt in. d. c. cuꝫ scdm. de quo vide. j. pena. §. iij.

¶Sed q̄d si in vita ipoꝝ hereticoꝝ nō fuit sententia- 6
tū ipos hereticos? Rn̄. Pa. in. c. fi. q̄ si post mortē iporū sententiatū fuerit sup eoꝝ crimine nihilomin⁹ applicabit̄ fisco. vt in. c. ij. de referip. lib. vj. quia confiscatio fuit facta in vita ipoꝝ: eoipso q̄ inciderunt in heresim. Et de hoc est tex. in. c. accusatus. eo. ti. lib. vj. in §. in eo vero casu.

¶Quid si ꝫ filios catholicos? Rn̄. ꝑm glo. in summa 7
xxiij. q. vij. ꝛ in. c. vergētis. e. ti. q̄ nihilominus ꝓfiscatur. Et sic nihil habebūt de bonis parentū filij nec etiam agnati. Uñ p. d. c. vergētis. corrigit̄ aut. de nestorianis. C. de hereti. q̄ volebat vt deuoluerent̄ ad filios vel agnatos catholicos bona hereticoꝝ. qđ ꝛ sequitur Archidi. in ꝓin. xxiij. q. vij. ꝛ Cy. in. l. quisquis. C. ad. l. iul. maiesta. Gof. dicit hoc verum in terris ecclesie: sed nō in aliꝫ. Et istud vltimum est magis pium. Quis primum sit verius.

9 ¶Quarta pena est q̄ hereticī credētes receptatores defensores ⁊ fautores: ipsorūq; filij vsq; ad secundā generationē nullū ecclesiasticū beneficiū vel officium publicū adipisci pñt. vt in. c. ij. eo. ti. li. vj. Hoc intelligē de scda generatione p lineā patris q̄ est filios ⁊ nepos: ꝑ per lineā maternā nō nisi ad primū gradū. s. filiam extendit. vt in. c. statutū. el. ij. eo. ti. li. vj. Et etiā nisi emēdati tales hereticī: fautores: receptatores: et alij essent ⁊ reincorporati ecclesie parati ad penitentiā pagendā fuissent. vt in. d. c. statutum.

10 ¶Quinta pena est q̄ si q̄s vir ecclesiasticus ad preces hereticī fautoris: receptatoris ⁊ aliox similiū petentiū dignitates ꝓsonatus ⁊ quecūq; alia ecclesiastica bñficia sciēter eit adeptus ipsis est ꝓuatus ipo facto ⁊ inhabilis ad silia. Si vo ignoranter solūmō: sic habitus est ꝓuatus. vt in. d. c. q̄cunq;. li. vj.

11 ¶Sexta pena est q̄ filij hereticox ipso facto quo sententiatū est ꝓtra eox parētes de hereſi efficiunt sui iuris ⁊ effecti intelligunt a die cōmissi criminis. Unde emancipatio facta non valet post cōmissum crimen. vt in. d. c. quicunq;.

12 ¶Septima pena est q̄ vxores q̄ ꝓtraxerūt matrimonium cum illis quos sciebant hereticos amittūt dotes ipso facto: secus si ignorabāt: lz postea sciverint. vt in. c. decreuit. e. ti. li. vj.

13 ¶Octaua q̄ appellare nō possunt hereticī: credētes receptatores: fautores ⁊ defensores eox. vt in. c. vt inquisitionis negociū. e. ti. li. vj.

14 ¶Nona est q̄ cōtra hereticos credētes ⁊ alios p̄dictos admittunt excōmunicati ⁊ ptices vel socij criminis ad testimoniū. vt in. c. in fidei favorē. eo. ti. li. vj Et officiales lz sint excōmunicati possunt ꝓtra eosdē suum exercere officiū si req̄siti fuerint ab ipsis vel inquisitoribus vel eox delegatis: ⁊ licite possunt eos requirere. vt in. c. p̄sidentes. eo. ti. li. vj.

15 ¶Decima q̄ hereticis siue sint ꝓiuncti siue extranei nihil est relinquēdum seu nō possunt instituī heredes. vt in. c. si q̄s eps. cuz. c. se. ⁊ quod ibi no. de hered. secus facientes si sunt episcopi vel clerici sunt excōmunicati. vt in. d. c. no.

16 ¶Undecima q̄ vasalli hereticox ⁊ quicunq; alij qui hereticis aliqua obligatione erāt astricti vt famuli liberti ⁊ hmōi ipso facto liberant. vt dicit ⁊ notat in. c. si. e. ti. Propterea si aliq̄s ꝓmisisset eis hereticī solvere sub pena vel iuramēto certo die nō tenetur. vt no. glo. ibidē: ⁊ hoc intellige si est manifestū ipm hereticū incidisse ꝑsidiā. Et die Phil. idē etiā si sit occult⁹: dū modo ꝓbari possit. Sed Jo. an. limitat dictū suū verum si ad ꝓbationem ꝓcessum est: quia tunc ꝓbatio facit delictū manifestū. vt in. c. cuz olim. de verbo. sig. secus si nō est ꝓcessum ad ꝓbationem. Pa. vo ibidē vult q̄ a die cōmissi criminis sunt liberi q̄uis nō possit allegari p̄dicta absolutio: nisi facta manifestatione p sententiā. Ego teneo cum tex. q̄ eoipso q̄ est manifestū in hereſim incidisse tales absoluti sunt q̄tūcūq; sententia non ferat ꝓtra eos: quia per exceptionē eorum petitionem elident.

17 ¶Duodecima pena est q̄ damnati p̄sentibus secularibus ptātibus aut eox baliuis relinquant aniaduersione puniendi dericis prius a suis ordinibus degradatis. vt in. c. excōmunicamus. el. j. e. ti. ⁊ ista aniadversio est pena ignis de psuetudine: lz de iure sit pena mortis. vt in. l. arriani. C. de hereti. iuncta. l. vltimum supplicium. ff. de penis.

18 ¶Sed q̄ro quid si hereticus damnatus p ecclesiā vellit redire nunquid ei parcet? Rñ. Jo. an. in quadam apostilla. in. d. c. excōmunicam⁹. tenet q̄ sic. ⁊ idē glo. singularis in. c. excōicamus. el. ij. e. ti. Sed lz ista sit humanū: tamē ego credo de iure ꝓtrariū. Nam vt accepte oportet q̄ cōtinuo post dēpbēsionē erroris ad fidei catholice vnitatē spōte recurrat ⁊ errorē suū ad arbitriū p̄sidētis publice abiuret ⁊ satisfactionē cōdignam exhibeat. vt in. c. ad abolendā. e. ti. q̄ non facit qui expectat ꝓdemnationē. Et. d. c. excōmunicamus. el. ij. q̄ videt ꝓtrariū loquit de dēpbenso nō ꝓdēnato. Archi. tñ in. c. vt cōmissi. eo. ti. li. vj. dicit q̄ relapsis dūtaxat nō parcit: semel tamē lapsis pcendū est: exq̄ volunt ad fidem redire. Et vt dixi hoc est mitius.

19 ¶Utrū rediens sponte ad veritatē fidei ⁊ recōcilatus recupet bona? Rx. q̄ nō: sed solūmō euitat penaz mortis. Et q̄ olim debebat detrudi in ꝑpetuū carcerē ad agendā penitentiā hodie per inq̄sitores vna cum p̄sidente pōt cōmutari. vt in. c. vt cōmisso. eo. ti. li. vj. Et siliter recupabit bona si ex misericordia ei pcedantur: aliter nō. vt in. d. c. vergentis.

20 ¶Tertiadecima pena est q̄ nullus clericus debz eis prebere eccl'iastica sacra: neq; tradere ecclesiastice sepulture: neq; elemosynas aut oblationes eox recipe aliter clericus priuādus est suo officio: regularis sua priuilegia in illa dyocesi vbi ꝓtrafecerint nō ei seruentur. vt in. c. excōicamus. el. j. eo. ti. Hodie tñ q̄cunq; tradiderit ecclesiastice sepulture ē excōicatus ipo facto. p. c. q̄cunq;. eo. ti. li. vj. de quo. s. excōicatio. vij. casu. xviij. Sed hec oīa limita nisi peniteant ⁊ signa manifesta pnie in eis appareāt: quia tunc ecclesiastica sacramenta possunt ⁊ debent dari etiā si fozent relapsi. vt in. c. sup eo. de hered. li. vj.

21 ¶Quartadecima q̄ nullus tabellio publica instrumēta vel scripta ꝓ hereticis credētibus fautoribꝰ et ceteris facere pōt: nec aduocatus in aliq̄ causa vel facto pōt eis patrocinū pstare: nec litigātibus sub eox examine: aliter ipo facto sunt suspēsi ab officio ⁊ perpetuo infames. vt in. c. si aduersus. eo. ti. Intellige vt Pa. ibidē: nisi reuertant ad fidē: q̄ tūc pñt p̄dicta ꝓ

22 ¶Qua pena puniunt credētes: fau (eis impendi. toxes: receptatores ⁊ defensores hereticorum? Rñ. q̄ .xviij. penis. Prima: q̄ sunt excōicati ipso facto: de q̄ .s. excōicatio. v. casu. xvij. Scda q̄ si post excōicationem infra annū satisfacere ptēpserint extūc ipso iure sunt infames. vt neq; ad publica officia seu psilia seu ad eligendos ad hmōi aliq̄s: neq; ad testimoniū admittunt sunt intestabiles: etiā nec ad successionē admittunt. Nullus eis cogat rñdere sup aliq̄ negocio. sed bñ ipi alijs. Si sunt iudices ⁊ dant sententiā nulla est. Nec aliq̄s pōt cām agitare sub eis. Si aduocati sunt nō sunt admittēdi ad patrocinū. Si tabelliones instrā p eos pfecta nihil valent: s cū auctore suo dānant. Si vo cleric⁹ fuerit ab oi officio ⁊ bñficio deponat. Hec habent in. c. excōicam⁹. el. j. e. ti. Ex q̄b⁹ collige. xij. penas cōtra prefatos. Adde q̄rtam: q̄ntā: octauā: nonam: tertiādecimā ⁊ q̄rtādecimā in precedentibus. §. dictas.

23 ¶Quis dicitur credens hereticis? Rñ. Archi. in. d. .c. q̄cūq;. e. ti. li. vj. q̄ ille q̄ ore ꝓprio dicit se velle morī in fide talis hereticī. vel q̄ dicit se credere errorib⁹ eox. ad b de pe. di. j. c. pōt. Sltr q̄ adorauerit. reuerentiā suo more exhibuerit. psolationē vel cōmunionē in morte seu in infirmitate ab hereticis recepit vel silia perpetrant que ad ritum eorum pertinent credentes dicunt: quia plus factis q̄ verbis loq̄mur. ar. de ap.

pel.dilecti.el.ij. Et loquer de his factis in q̃bus error expumit: quia in alijs factis vt visitare eos vel alimonia prebere nō est credere sed potius fauere. Credentes tamē eor errorib⁹ hereticī sunt.c. excōmunicamus.el.ij.eo.ti.

23 ¶Quis dicit receptator? R. Archi.vbi.s. q̃ ille qui sciēter recipit hereticos ⁊ si nō frequēter: qz lz ꝑm grāmaticū sit verbum frequētatiuū: tn̄ in iure ꝑ simplici verbo ponit.vt ꝓbat.ff.de recepta.l.fi. Jn iure ciuili receptator dī qui latenter recipit ⁊ celat: vt cōseruat⁹ manus iudicis euadat.vt.l.j.ff.de recepta.⁊.l.cōgruit .ff.de offi.ꝑsi.⁊.l.vl.C. de his q̃ la. ocul. Et sic accipit etiā de iure canonico nisi soluz in casu isto hereticor. Rō: qz spāliter ois receptio ꝓhibet.vt in.c.sic ait.eo.

24 ¶Qui dicunt fautores? R. Arch.vbi.s. q̃ si sunt ꝑsone que publica ptāte fungant ex sola omissione dicunt fautores puta si ab ecclesia pdēnatos nō fugiāt vel nō puniūt sicut debēt ⁊ ꝑcipit.in.c. ad abolendā. eo.⁊ in.c.excōicamus.el.j.eo. Hoc ꝓbat.xxiij.q.iij.q̃ pōt.⁊.q.v.q̃ vicijs.⁊.q.viij.ꝓterea.⁊.xvij.q.iij.§.qui aūt. Jtē dicit idē Arch.q̃ si ꝓlati nō faciunt carceres ad custodiā hereticor vel silia q̃ ad eor officiū pertinent ex auaricia nō dicunt fautores: qz id in fauorem hereticor nō faciūt: secus si ꝓpter eos nō faciunt. Si sunt priuate ꝑsone lz nō capiāt hereticos ex omissiōe sola nō dicunt fautores: sed si celant eos postq̃ iurauerunt indicare pñt dici fautores cum peccent mortaliter in hoc celando veritatē.xj.q.iij.c.quisq̃s. Jdē dic de priuatis astrictis p iuramentū ad indicandū et celant in casu in quo tenētur indicare. qđ qñ sit vide .j. Jnq̃sitio.§.xj. Secus in alijs priuatis nō astrictis quia nisi omittāt dolose nō dicunt fautores: ex commissione vo oēs dicunt fautores: qz vel verbis excusant eos vel laudāt ⁊ bmōi: vñ si pdicta verba prouocant simplices ad amorē hereticor et deuotionem quā habēt ad eccliam habeāt minuere ⁊ talia non dicant ex lubrico lingue: qz lubricū ligue ad penā nō debet trahi.ff.ad.l.iu.ma.l.famosi. tūc fautores dicunt. xj.q.iij.nō solū.ij.q.j.c.fi. multomagis fautores sūt q̃ facto eis fauēt puta alimoniā mistrādo: ipos liberādo vel ꝑ que liberari possunt dando ⁊ silia. ad hoc.xxiij. .q.iij.est iniusta.ff.de fur.l.si pignore. Et idē dicit i eo qui precibus eos liberat.ar.xiij.q.vj.c.j.

25 ¶Qui dicant defensores? R. qui.s. Arch.q̃ q̃cunq̃ defendētes errorē hereticor: ⁊ tales dicunt heresiarche. Jtē dicunt defensores illi q̃ ꝑsonas ipsor defendunt resistēdo viribus vel potētia ne ad manus iudicis veniāt puniēdi vel examinādi. Et de hoc.xxj.q.v. ꝑ totum.xxvij.q.ij.si custos. vel ne fiat executio. vt in .c.ex lris.de offi.dele. Nota tn̄ q̃ defendens hereticū ne ledat a priuato vel qui in iudicio eidē patrocinat credens eum habere iustam causaz nō dicit defensor vel fautor etiā si postea appareat q̃ nō erat iusta causa: quia hec est iusta defensio que talibus reseruat. secus si cōtra ꝓsciētiam ei patrocinat: quia defensor est ita no. Car. in de.j. de penis.

26 ¶Quō hereticī: fautores: credētes: defensores: receptatores eor ⁊ etiā infamati de heresi recipiāt ad penitentiā? R. q̃ ad arbitriū epī prius debent abiurare errorem ⁊ ꝓmittere ꝑ scriptura q̃ tenebūt firmiter fidem catholicā: ⁊ hoc publice vel priuate sicut crimen est publicū vel priuatū. j.q.viij. quotiens. de ꝑse.di.ij. ego berengarius.⁊.d.c.ad abolendā. postea debet absolui ꝑm eccl'ie formā: de q̃ habet.xj.q.iij.cuz alijs. de sen.ex.cuz desideres. Et postea imponi q̃ talib⁹ solet iniungi. vt in dictis.c.q̃tiens.⁊ ego. Si tamē tps non adest ⁊ signa pnie in extremo demōstrent possunt absolui sine solennitate prefata ꝑm Hos.⁊ Jnno.in.c.a nobis.el.ij.de sen.ex.

Hermofroditus dicit ille qui habz vtrunq̃ sexum scz virilem ⁊ femineum.

¶Utrū possit esse testis in testamento? R. glo.iiij.q. .ij. itē idonei.ver.hermofrodita. q̃ nō sicut nec mulier.insti.de testa.§.testes. Jn iudicio tn̄ sic eo mō quo mulier. Et hoc intelligo q̃n magis habet de femina q̃ de viro: secus esset si sexus virilis magis incalesceret. si vo esset paritas glo. pdicta nō determinat: § dicerē nō admitti nisi q̃tenus mulier admittit. a

¶Utrū possit ordinari? R. q̃ nō: qz est mōstruosus. ar.xxxvj.di.illitteratos. ⁊.xlix.dist.c.vlti. Si tn̄ ordinat ⁊ sex⁹ virilis magis incalescit recipit characterē: alⁱs nō etiā si equaliter incalesceret ꝑm Rodo. a

¶Utrū possit ꝓtrahere ⁊ an debeat ꝓtrahere cuz viro vel cum muliere? R. glo. pdicta q̃ sexus magis incalescēs debet attēdi ⁊ sic determinari. 3

b **Jronia** est mendaciū in verbis vel factis dictū vt q̃s min⁹ extimet q̃ sepm existimet: vt puta cuz aliq̃s asserit de se aliqđ vile qđ in se nō recognoscit. Aut negat aliqđ magnū qđ tn̄ existimat in se esse: ⁊ est aliq̃n pctm̄ veniale q̃n id qđ dicit vel ostendit in se esse vel nō esse non est scandalū nec ꝓprie fame vel alterius. Aliquādo est mortale quādo esset in scandalū ꝓximi vel alior. vel q̃n boc fieret ex inordinata ambitiōe vt ꝑficeret alicui prelature speciali: puta qz vadit male vestitus ⁊ despectus ꝓpter boc solum vt preficiat et deliberate. Et intellige si est indignus. vel si ꝓpter bonorē solū ⁊ bmōi ꝑm q̃ dixi ambitionē esse mortale. de quo vide.s. ambitio. Et de tali dī Eccl'. Est q̃ negter se humiliat. interiora autē eius plena sunt dolo. Alⁱs esset veniale pctm̄ talis ambitio cum tali bironia. Et sic intellige dictum Augusti. in.c.cū humilitatis.xxij. .q.ij. minora tamē de se dicere salua veritate et maiora abscondere ꝓpter humilitatem non est bironia nec peccatum ꝑm genus suum ꝑm sanctū Tho. sc̄da sc̄de.q.cxij.

Histrio quis dicat? R. q̃ ille qui de persona sua ludum facit.

¶Utrū sit pctm̄? R. Sctūs Tho. sc̄da sc̄de.q.clviij q̃ nō si fiat moderate ⁊ loco ⁊ tpe ⁊ ꝑsonis cōgruis ⁊ gestibus vel verbis honestis vt ꝓ sublcuatione animi alicui⁹: vñ ⁊ licite tales recipiūt aliq̃d ꝓ mercede. ⁊ sic nō intelligit de istis. c. donare. ⁊.c.q̃ venatoribus .lxxxvj.di.nec.c.ꝓ dilectiōe. dō ꝑse.di.ij. Alⁱs aūt ludū facere de ꝑsona cū gestibus inhonestis aut turpibus: seu in loco aut tpe ꝓhibito ē mortale pctm̄. vt patz ꝑ .d.c.ꝓ dilectione: in quo denegat ei corpus xp̄i ⁊ talibus donare est pctm̄ mortale si fiat ꝓ eor ludo exercendo. Secus si fiat ꝓpter necessitatē ad naturā sustētandā: vel ne ab eis infamarent ꝑm Rodo. 1

¶Utrū tales bistriones ꝓhibiti possint ordinari? R. ꝑm glo. in.d.c. donare. q̃ nō. vt in.c. maritū.xxxiij. dist. qz infames sunt. iiij.q.j.c.j.ff. de his q̃ no. infa.l.ij.§. vl. limitat tn̄ Pa. in.c.cū decorē. de vi.⁊ ho.de. verus qñ bis exercuit artē illā in publico. Facit.l.palā.ff.de ri.nup.xxv.q.ij. ita nos. Jnno. vo in.d.c.cum decorē. vult vt sit infamis q̃ habeat hoc officiuz in curia: vel q̃ assuescat se in illo actu: alⁱs nō sit infamis. Et ē opi. magis pia ⁊ mihi placet. 2

b **Homagium** est qñ ꝙs facit ꝓmissionē alteri genuus regis ⁊ manibus intra manus illi⁹ positas: ita ꝙ efficiat̄ bo illius nullius alteri⁹ fidelitate salua: ⁊ talis appellat̄ homoligiū: ⁊ fit soli impatori vel regi ⁊ hmōi qui nō habēt sup se supiorē: ⁊ talis homoligius differt a vasallutico in q̄ reseruat̄ saltem impatoris fidelitas vel auctoritas: nec pōt ꝙs esse homoligius duoꝝ sed bene potest esse homoligius vni⁹ ⁊ vasallus alterius vel pluriū. de quo homagio no. in glo. cle. pastoralis. in. §. rursus. ver. homoꝙligius. de re iudica.

a ¶ Utrū sit simonia ꝓ re spūali puta beneficio ecclesiastico homagiū exigere? R. ꝙ sic: vt est tex. in. c. ex diligēti. de simo. ⁊ in. c. fi. de re. iu. Rō: qz homagiū est seu cōtinet tale cōmodū illius cui pstat̄: qz efficitur eius subditus ⁊ obligat̄ sibi ad certa seruitia. Fidelitatis aūt iuramentū bñ pōt exigi sine simonia: qz tm̄ obligat vt sibi sit fidelis: ⁊ pstat̄ poti⁹ dignitati q̄ pso ne. Et hoc verū qñ est in tali dignitate cui debet fidelitas talis: alꝫ etiaꝫ esset simonia ꝑ mvnam lecturam in. d. c. ex diligenti.

Homicidium .ſ. dī volūtariuꝫ qđ animo ⁊ intētione occidēdi hominē ꝓpetrat̄ cū effectu: vñ dī homicidiū bois ab homine facta occisio. Et istud cōmittit̄ facto: ꝓcepto: cōsilio: defensione: ⁊ dissuasione: cooperatione: aniatione ⁊ auxiliatione. Pro quoꝝ declaratione multa dubia

a ¶ Utrū homicidiū volūtariū ab bo (subinferunt̄. mine factū vt est homo sit pctm̄ mortale? R. ꝙ sic ꝙz ꝓtra ꝓceptū Non occides. Exo. xx. imo terribile peccatū. vt ptꝫ. l. di. si q̄s volūtarie. vbi vult tex. q̄ imponat̄ ei pnia vt semp. ſ. boꝛis statut̄ iaceat ad ianuā eccl̄ie ⁊ cōmunionē in exitu vite sue nō recipiat. Dicit glo. si nō fecerit p̄dictā penitētiā. Et notāter dixi esse mortale peccatū homicidiū voluntariū ab homīe vt homo est. nō aūt ab hoīe vt a lege siue vt est legis mīnister: qz nō est pctm̄ dummō nō desit iustus ordo: iusta causa: iustus anim⁹. Deest iusta causa qñ aliquis sine demerito occidit̄. Justus anim⁹ cū ex liuore vindicte occidit. Justus ordo cū occidit ille cui lex nō cōmittit: vel cū occidit̄ nō eo ordine q̄ lex statuit: de quo .xxiij. q. v. in. c. reos. ⁊ ꝙ totam questionem.

c ¶ Utrū liceat alicui occidere seipsum aut mutilare? R. ꝙ nō sine mortali pctō: qz nemo mēbroꝝ suoꝝ est dñs. xxiij. q. v. si nō licet. ⁊ i. l. liber hō. la. ſ. ff. ad. l. aq̄. ꝓterea dicit Aug. in. d. c. si nō lz. His ꝙ exceptis ꝙs vel lex iusta generaliter vel ipse fons iusticie de⁹ specialiter iubet occidi: quisq̄s hoīem vel seipm̄ vel quēlibet occiderit homicidiū crimine teneb̄t. Hec ille. Fallit hoc in mutilatōe que fit causa medicamīnis que lz Et de hoc. lv. di. c. si q̄s. el. ſ. ⁊. ij.

3 ¶ Utrū liceat alicui occidere seipm̄ ne aliquis cogat eum ad pctm̄? R. ꝙ nō. vt in. d. c. si nō lz. ⁊. xxiij. q. iij. displicet. vnde Hiero. in. c. nō est nr̄m. xxiij. q. v. dicit. Unde ⁊ in psecutionib⁹ nō licet mihi ꝓpria manu perire absq; eo vbi castitas periclitat̄. Hec ille. Et licet aliqui ex hoc dicto dixerint ꝙ vbi castitas impugnat̄ licet se occidere. Hoc est falsum. vt patꝫ in pallegatis .c. Et ideo hec dictio absq; ponit̄ inclusiue sicut ibi. Pulchre sunt gene tue absq; eo qđ intrinsecus latet. Sic ⁊ dictio vsq; etiā inclusiue ponit̄. ff. de pig. act. l. .ſ. xiij. q. ij. ebrō. Et qđ legit̄ de sampsone q̄ se interfecit: ⁊ idem de aliquo alio dicendum: ꝙ hoc fuit ex speciali reuelatione dei. vt dī ij. d. c. si nō licet.

¶ Quid si iudex occidat malefactorē ordine iusticie no seruato? R. ꝙ peccat moraliter sicut ⁊ qui ex animo vindicte vel ex cupiditate occidit: qz iuste qđ iustum est exequit̄. dicit tex. in Deut. ⁊ no. in. d. c. reos Qđ credo verū nisi ex aliqua vrgenti causa hoc faceret ⁊ notorie pstaret occisum dignū morte. Et ꝙ hoc facit. c. de occidendis. ⁊. c. officia: sed melius. c. nō frustra. ij. q. v. 4

¶ Utrū liceat occidere furē? R. glo. in. c. cuꝫ bō. xxiij. .q. v. ꝙ latronē insidiantē in itinerib⁹ ⁊ nocturnū depopulatorē agroꝝ lz cuilibet occidere. C. qñ. licet. vni. se sine iudi. l. j. ⁊. ij. Latronē seu furē nocturnū silr̄ lz. diurnū vo no nisi armis se defendat. vt i. c. si pfodiēs. de homici. Limitat tñ Pā. in. c. j. de homi. ⁊ ꝓicta gl. verū: qñ aliter nō pōt cōpbendi. Facit. l. furem. ff. de sicca. ⁊. c. ij. de homici. Limitāt etiā scdo dicētes ꝙ qñ fur nocturnus vel diurn⁹ cognoscit̄: ⁊ res pñt reb̄eri ꝓ iudicem ꝙ nō licet occidere. Facit quod no. Bar. in. d. l. furē. aliter sic: ⁊ nō solū ꝓ eū cui furat̄: sed etiam ꝓ quēlibet. Irregulariz tñ erit tam iste occidēs q̄ etiam iudex. de quo in p̄cedēti dubio dictuꝫ est: etiā si seruaret ordinem iusticie. 5

¶ Utrū vxor a viro: filia a pre cōmittēdo adulteriuꝫ simul cum adultero possit occidi? R. ꝙ pater in ipso actu in domo ꝓpria vel in domo generi pōt interficere vtrūq; ff. de adul. l. nec in eo. ⁊. l. seq. Marito etiaꝫ ignoscit̄ si occidat adulterū quo ad mitigationē pene .C. de adul. l. graccus. si modo eum adulterū dēbendat in domo sua cuꝫ adultera. vt. l. marito. ff. de adulte. alꝫ nō de iure antiquo § de iure nouo pōt post tres denūciatōnes factas vbiq; occidere. vt in auc̄. vt licema. ⁊ auie. §. pe. ⁊ vlt. Dicit tñ glo. in. c. inē bec. xxiij .q. ij. ꝙ lz tales ⁊ sil̄es excusent̄ a pena ciuili: nō tñ excusant̄ a culpa seu a peccato homicidij. vñ in. c. qui .xxiij. q. vlt. dicit̄. q̄ sine aliqua publica administratōe maleficū: furē: sacrilegū: adulterū: piuriū vel quēlibet crimīnosum interfecerit: trucidauerit: aut mēbris debilitauerit velut homicida iudicabit̄: ⁊ tāto grauius q̄to nō sibi a deo ꝓcessam ptātē vsurpare nō timuit. Aduerte tñ ꝙ aliud ē qñ lex aliq̄d pmittit nō puniendo: vt in occidēdo adulterū. Et sic nō lz sine mortali peccato. Aliud est qñ lex ꝓcedit: sicut qñ diffidat aliquē. vt in. c. ꝙ humani. de homi. li. vj. ⁊ sil̄ibus: qz tūc si aliq̄s talē occidit nō animo vindicte § zelo iusticie: sic nō peccat ꝑm Jo. an. in addi. Spe. qz facit vt mīnister legis. qđ lz. xxiij. q. v. nō ē crudelis. Et sic ꝓcorda istud qđ b dī cū eo qđ dī in dubio p̄cedēti Ille autē q̄ aliquē occidit defendendo se vel ꝓprium nō ꝓprie dī homicida. de q̄ dic vt. j. homicidiū. iij. 6

¶ Utrū sit homicida q̄ pcutit mulierē pgnātē? R. ꝙ si partus erat iam formatꝰ? ⁊ ex pcussione interijt homicida est: secus si nō erat formatus. Hec ꝓbant̄. ff. de pēn. l. si q̄s aliq̄d. §. qui abortionis. 7

¶ Utrū letaliter aliquē pcutiens qui pcussus postea ab alijs occisus est sit homicida? R. ꝙ sic. vt est tex. in. c. significasti. el. ij. e. ti. Similiter si non apparet an letaliter percusserit vel ne: tamē homicida est. Itē homicida est si animū occidendi habuit ⁊ percussit: q̄uis non letaliter si postea ab alijs percussus interijt. vt in. d. c. significasti. 8

¶ Mandato seu ꝓcepto commissum homicidium imputatur non solum mandatario: sed etiaꝫ mandāti: quia vt dicit in. c. mulieres. de sen. ex. Is vere committit cuius mandata delictum cōmitti ꝓbat̄: ⁊ ideo sic peccat moraliter: aut excusat̄ sicut si ipse faceret 9

ꝛ ꝑinde determinandū est de mādatorib⁹ q̄ ad irregularitatē sicut de mādāte ꝓcuti dericū q̄ ad excōicatiōnē. vt. s. excōicatio. v. caſu. j. §. xxx. ꝛ trib⁹ ſequētibus.

80 ¶ Utrū ꝓlatus bñs iuriſdictionē tpalē q̄ iniūgit ſuo offic̄iali q̄ ſup tali maleficio inq̄rat ꝛ iuſticia exequat̄ ſit irregularis ꝛ bomicida ſi officialis mādatum exequens aliquē occidi faciat? R. q̄ nō. vt dicit tex. in. c. epūs. ne de. vel mo. li. vj. q̄ lz clericis nō liceat cauſas ſanguinis agitare: eas tamē cum iuriſdictionē babēt tempoꝛalē debent ꝛ poſſunt metu irregularitatis ceſſante alijs delegare. Hec ibi.

81 ¶ Conſilio etiā effi cit̄ q̄s bomicida q̄n ex ꝓſilio ſeq̄tur bomicidiū: nec ſolū q̄n ꝓſiliū ē directe de morte alicuius. ſed etiā q̄n ꝓſulit̄ in cauſa ꝓpinqua ad mortē, ſcz alic̄d ex q̄ ſequit̄ moꝛs. vt no. Pa. in. c. ad audientiā. eo. ti. Et hoc intellige q̄ ad cām ꝓpinquā ꝑm Inno. ibidē vbi ꝓſulit̄ res illicita ex q̄ moꝛs ſequit̄. Sed vbi ꝓſulit̄ res licita: puta ꝓſuluit vt maleficus capiatur: vel vt exponat ſe ꝓ patria vel fide xp̄iana: q2 licz bomicidiū ſequat̄ nō ꝛputat̄ ei. facit. xxiij. q. viij. oīm timoꝛe. ꝛ melius. c. hoꝛtatu. ꝛ p̄cibus adriani: ꝛ ſic nō eſt bomicida ꝑm eū. Sed ꝓ ē q̄ nō. Hoſt. in. c. ex lr̄is de exceſſ. p̄la. ꝛ ꝓ Pa. in. c. j. de fur. ꝛ eſt tex. in. c. ſi q̄s viduā. l. di. ꝛ in. c. ſicut dignū. e. ti. ꝛ ibi determinat̄ q̄ clericus vel alius interrogat⁹ de pena delicti ſi rñdet q̄ eſt moꝛs eſt bomicida ſi caſus iminet de p̄ñti ꝓ predicta iura. Sed ego ꝓcordādo dico q̄ dicit verū Inno. q̄ ad pctū: ſ q̄ ad irregularitatē dſcit verū Inno. q̄n eſt in ꝓſulēdo rem licitā ꝛ nō bomicidiū ꝛ q̄n bomicidiū poſſet nō accidere. lz veriſil̄r debeat euenire. ſicut dictū eſt. §. bellū. q̄ lz ꝓlatis dicere. Pugnate viriliter ꝛ bmōi. ꝛ dictū Hoſt. ꝛ Pa. intelligit̄ q̄ ad irregularitatē nō quo ad pctū in eo q̄ ꝓſuluit ſup morte q̄ infallibiliter exequet̄: q2 dicūt q̄ ſi nō iminet caſus de p̄ñti: q̄ lz clericus ꝓſulet q̄ eſt pena moꝛtis puniēdus malefactoꝛ: nō ꝓpterea eſt bomicida. ſ. quo ad irregularitatē: nec etiaz quo ad pctū niſi malo aīo hoc faciat. vt. j. Irregularitas. j. §. iiij.

82 ¶ Utrū ꝓſulēs alicui vt aliū interficeret q̄ volens interficere interfectus eſt ſit bomicida? R. q̄ ad pctū moꝛtale ē indubitatū: q̄ añt ad bomicidiū q̄dā vt Inno. ꝛ Ho. i. d. c. ad audiētiā. refert q̄ ſi veriſil̄e erat q̄ nō poterat interfici ab illo nō erit bomicida nec ꝓſequēter irregularis. Si vo veriſil̄e fuit q̄ poterat interfici ſic erit bomicida. Sed Jo. an. in. c. fi. e. ti. li. vj. ꝛ Pa. in. d. c. ad audientiā: tenent indiſtincte talem ꝓſultorē bomicidā cenſeri quo ad penā irregularitatis. ꝛ in iſtud magis aſſentit etiā Inno. ꝛ eſt verius.

83 ¶ Quid de eo q̄ ꝓſulit in genere q̄ adulteri ſunt occidēdi vel alij q̄ tñ d iure nō ſunt occidēdi? R. ſm Rodo. ſi reputabat̄ iuriſpitus ꝛ errauit nō in apicib⁹ iuris: ſ in iure claro ꝛ certo: ſic eſt irregularis ſi ꝓſultus ex ſuo ꝓſilio ꝓſus aliquē occiderit. Si vo nō erat reputatus peritus ſed ſimplex vel idiota: aut errauit in ſubtilitate aliq̄ in qua ſunt opiniones diuerſe: ſic nō erit irregularis dūmodo caſus nō immineret de preſenti: vt ſupra dictum eſt.

84 ¶ Utrū ꝓſulēs alicui vt aliquē interficeret q̄uis ille cui dedit ꝓſiliū p multuz tps ſteterit añq̄ interfecerit ſit bomicida? R. ſm Inno. vt Panoꝛ. recitat ꝛ ſequitur in. d. c. ad audientiā. q̄ ſic: q2 debebat reuocare cōſiliū. Et ſi putabat amicū nō deſiſtere debebat hoc inimico intimare vt caueret: alſ nō euadit: q̄uis voluerit de ꝓſilio. Non credo tamē q̄ debeat reuelare ſpecifice illum cui dedit ꝓſilium: ſed bono modo ſeruata eius fama auiſet inimicum. ꝛ ſufficit ex quo cōſilium reuocauit.

¶ Quid de ꝓſulente alicui vt ſe exponat ꝓ patria vel iure ſuo? R. Inno. in. d. c. ad audientiā. q̄ nō eſt bomicida nec irregularis etiā ſi interficiat̄. xxiij. q. iij. ꝓ mēbris. ꝛ q. viij. hoꝛtatu. Si tñ ſciret eum ibi mouturū: ſic videt̄ bomicida ꝛ irregularis ꝑm Inno. ꝛ Ho. ibidem. quos limita q̄n ꝓſuluit ꝓ iure ꝓpꝛio ita ſe exponere. Sed ſecus eſſet ſi ꝓſuluiſſet q̄ ꝓ xp̄o moꝛte ſuſtineret vel ꝓ eccleſia etiam ꝓ patria: quia lz ſciat moriturū nō eſt bomicida nec irregularis Et ſic intellige Inno. ꝛ Hoſtien. vbi. ſ.

¶ Defenſione cōmittit̄ bomicidiū: puta aſſociando bomicidā ad factū bomicidij vt euz ſi oporteat defendat: ꝛ talis q̄uis etiaz ei bomicidiū diſſuadeat: tñ ſm Ho. bomicida erit. Facit. c. benricus. de cler. pug. in duel. Nec in hoc diſtinguit̄ an alſ eſſet facturus vel ne q̄ ad irregularitatē. Sed q̄ ad reſtitutionē bñ ē diſtinguendū: q2 ſi alſ erat facturus non tenet̄.

¶ Permiſſione etiā cōmittit̄ bomicidiū nō ꝓbiendo cū pōt. vt ptz in. c. nō inferēda. ꝛ. c. ſe. ꝛ. c. fi. xxiij. q. iij. Sed lz glo. in. d. c. nō inferēda hoc referat ſolū ad prelatū. tu tñ dic q̄ cū iura loquant̄ vniuerſaliter iō eſt diſtinguendū in illis q̄ nō ſunt ꝓlati nec bñt ex officio an doloſe omittant ꝓbibere. Et ſic credo bomicidas ſi aliq̄s occidit̄. Si vo nō doloſe hoc nō ꝓbibēt: ſed ex negligentia vel puſillanimitate: aut q2 noluit ſe immiſcere rumoꝛibus vel nolunt alium bmōi rumoꝛibus immiſceri: ſicut mater filium vxoꝛ viruz ꝛ bmōi: nō credo eſſe bomicidas. Et ad hec faciunt notata in. c. q̄nte. de ſen. ex. p Joh. an. ꝛ ſequētes. lz peccēt ꝛ forte moꝛtaliter q̄n ſine periculo oīm p̄ñt obuiare p iura ꝓallegata non tñ ſunt irregulares nō obuiantes: niſi doloſe vt occideret̄ deſiſterent.

¶ Utrū cū q̄s vult aliquē interficere iniuſte niſi ego dem ſibi aliquā certam pecuniam meā teneat? R. gl. in p̄n. lxxxiij. di. q̄ q̄dam dicūt ſic: q̄dam nō. Ipſa videt̄ tenere q̄ nō niſi ſit ꝓlatus. Sed ego credo q̄ ſiue ſit ꝓlatus vel nō q̄ tenet̄ aliter pctū moꝛtale nō euadit ſi mō habet vltra neceſſitatē ſuevite ꝛ illoꝝ q̄bus tenet̄ ꝓuidere: q2 ſic tenet̄ exñti in extrema neceſſitate ſubuenire: ſic ꝛ tali. Exq̄ alio mō nō pōt eū a morte

¶ Utrū nō reuelans tractatū bomicidij (liberare. ſit bomicida ſi ſequat̄? R. Pa. in. c. petrus. e. ti. Aliq̄ dicūt q̄ nō ſufficit q̄ ꝓbiberit. Joh. an diſtinguit q̄ aut doloſe non reuelat: ꝛ erit bomicida: aut nō doloſe nō reuelat ꝛ non erit bomicida: ꝛ boc placet Pa. ibidem. Ego credo q̄ ſi nō reuelat illis qui poſſunt ꝓ deſſe ꝛ nō obeſſe q̄ erit bomicida q̄ntūcunq; ꝓbiberit: ꝛ de boc vide Inno. in. d. c. petrus.

¶ Utꝛ iniuriat⁹ ab aliq̄ audiēs amicos ſuos vl̄ parentes velle vidicare ſit bomicida ſi nō ꝓbibeat exp̄ſſe? R. ſm gl. i. d. c. petr⁹. q̄ ſi bomicidiū ſequit̄ erit bomicida niſi exp̄ſſe ꝓdicat: q2 tractātib⁹ talia ſi nō ꝓdicit videt̄ conſentire. Similis caſus ē. j. q. iij. q2 prelatus.

¶ Coopatiōe etiā cōmittit̄ bomicidiū. vñ i. c. ſicut dignū. §. j. e. ti. dī q̄ illi q̄ ad capiēdū ip̄m anio feriendi aut occidēdi acceſſerint: lz man⁹ i eo nō impoſuerint: tñ exq̄ moꝛs ſecuta ē bomicide ſunt. Facit etiā. c. ſtude at. v. di. Ubi peutiēs aliquē q̄ interūt ex peuſſiōe ſiue directe: puta q2 vulnus letale fuit: ſiue occaſionaliter puta q2 ex peuſſione de equo cecidit vel de alio loco ex q̄ caſu interūt bomicida ē. Et ſic intellige de coopatione ſimili in quocunq; bomicidio: vt puta q2 multos vulnerauerūt: de quo etiam. xxiij. q. vlt. c. ſi.

22 ¶Utrū exhibēs psentiā suam in bello iniusto animādo cōsulendo vel inimicis timorē incutiēdo sit homicida si aliqs ibi occidit? Rn. Pa. in.c.significasti.e.ti.q sic.secus esset in bello iusto.vt supra bellum.z in .c.petitio tua.in glo.e.ti.

23 ¶Utrū exhibens psentiā suam vbi fit homicidiū sit homicida z irregularis? Rn. q si est prelatus ibi habēs iurisdictionē est homicida z irregularis. de excess.p.c. ex lris. Aliq vo non vbi ex sola curiositate stant ad videndū:peccāt tn grauiter clerici.

24 ¶Utrū inquisitor hereticorū sciēs q cum pnunciaueri aliquē hereticū occidet efficiat irregularis pnunciando? Rn. pm Ho.in.d.c.ad audiētiā.de homi.q nō .xvij.q.viij.legi.z.q.v.si audieris.

25 ¶Aniatione incurrit homicidiū.vt patz in.d.c.sicut dignū.limitat tn Pa. ibidem verū qn incitatio seu inanimatio est ad homicidiū specialiter:qz tūc tenet. secus esset si esset incitatio ad odiū in genere:qz non tenet de delicto postmodū inde secuto. idē dic qn aniatio est ad factū licitū lz homicidiū sequat sicut cū prelatus hortat in bello iusto vt viriliter pugnēt. de quo vide.s.bellum.§.iij.

26 ¶Auxiliatione etiā cōmittit homicidiū. vt in.d.c.sicut dignū.Vñ dicit Pa.in.d.c. q pstans qcunq auxiliū qntūcunq modicū in delicto cōmittēdo tenetur etiā custodiēdo vestimenta. Sed distingue si vis bene intelligere q aut auxiliū prestat ad ppetranduz factū legitimū z iustum:ex quo tn facto sequit homicidiū. Et sic nō tenet de tali homicidio talis auxiliator quo ad pctm sed quo ad irregularitatē. Si auxiliatus fuit directe homicidio bene tenet. secus si indirecte sicut dictum est de auxiliante pugnātes in bello iusto z hmōi. Aut prestat auxiliū sup facto illicito ex quo sequit homicidiū: z sic homicida reputat qntūcūq auxiliū sit indirectū z sic loquit. d.c. sicut dignū Similiter si auxiliū prestat sup homicidio perpetrādo siue iuste siue iniuste incurrit irregularitas si homicidium factum est.

27 ¶Utrū clericus accomodās arma alteri sit irregularis si ille interficit? Rn. q si in bello iusto vel vt se defendat ptra iniuriantē nō erit.secus si in bello iniusto .c.fi.de homi. De materia homicidij quo ad irregularitatē.vide.j.Irregularitas.j.§.j.cū multz seqntib?.

Homicidium .ij. casuale dicit qd pter voluntatē euenit z ex casu fortuito.de q.l.di.§.ecōtra cum multis.c.seqntib?.

1 ¶Utrū sit homicida quo ad culpā vel penā q a casu boiem occidit? Rn. vt colligo ex glo.Ber.in.c. sicut de homi.q aut dabat operā rei licite z adhibuit oēm diligentiā quā debuit.Et sic excusat ac si nō fecisset.c.ex lris.el.j.z.c.dilectus.e.ti.z.l.di.si duo. Si vo non adhibuit debitā diligētiā imputat ei quo ad culpā z penam.s.irregularitatis.l.di.de clerico iaciēte. pōt dispēsari cum eo vt in ordine suscepto ministret.pm Jo.in .d.c.de clerico. Si vo dabat operā rei illicite siue adhibuit diligentiā vel nō imputat ei. vt in.c. ēptū.l.di. Ex quo ptz qd tenendū de multis questionibus.

2 ¶Quid de clerico q rixam faciēs supueniētibus ei? amicis occiderūt eū cum quo rixabat. Ad quā rndē petrus.eo.ti.z de.ibidē.z facit tex.ibidē. Limitat tn pa.factū alioz nō debet sibi imputari.c.significasti.el.ij.eo.ti. Limita hoc etiā pm Hosti.in.d.c.ad audiēdā:verū si nō ꝓhibuit ptū potuit. Similiter nō esset homicida nec irregularis si inimici illi? cū quo rixam faciebat supueniissent z occidissent:qbus rixa fuisset illicita:qz nō intuitu clerici eum occiderūt:sed ꝓpter inimiciciam quam habebant cōtra eum. Jta no.de.in .d.c.significasti.el.ij.

¶Quid de eo q pcussit latronē q asportabat res suas ex qua pcussione fugere nō potuit: exq ab aliis postea occisus est? Rn. q est homicida z irregularis pm cōiter doc. in.c.significasti.el.ij.eo.ti. z in.c. de cetero. ibidē:qz dedit operā rei illicite. Sed si tenem? q etiā clericus licite p defensione rerū possit pcutere nō erit irregularis: dūmō letaliter nō pcusserit nec anio occidendi fecerit:z magis placet q opi.doc.qz.d.c.de cetero.loquit de causa ꝓpinq homicidij vt sit irregularis secus in causa remota:vt ē in casu isto:exq nō habuit animū occidēdi: z p hoc facit.d.c. significasti.z.c.exhibita.e.ti.z.ff.locati.l.q domū in fi. Et videt sensisse glo.in.d.c.de cetero.z i.c.tua de homi.nisi forte dicas q lz daret operā rei licite:tn debuit cogitare q si vulneraret eum non valens fugere q occideret exq erat verisimile:z sic erit irregularis:s mihi nō placet. Mā vt habet in.d.c.tua clericus vulnerans grauiter furē ingressum suā domū lz fur postea captus sit ductus ad officialē q officialis mittēs clerico pdicto vt exponeret si q sciret de pdicto fure intersignia: s nūcijs tribus cultellū z sotulares quos a fure abstulerat si in nullo alio se impediuit:lz talis fur occidat nō est irregularis:ergo nec a fortiori pdictus.

¶Quid de eo q vidēs latronē clamauit: ex q clamore ceptus fuit z occisus latro? Rn. q est homicida z irregularis.vt tenet Jnno.z Ho. z sequit Pa. in.d.c. significasti.el.ij.etiā si nō habuit animū ad mortē: q3 debuit cogitare de homicidio qd cōit sequit i tali clamore.Et h credo verū pm Pa. ibidē:si cōiter sequit al's nō.exq animū nō būit vt occideret. Sil'r nō ē irregularis qn clamauit ꝓ sua liberatiōe. qz ille volebat eū interficē:sec? si ꝓ reb? vl' aliis.vt.j.dicet homicidiū.ij.

¶Quid de ludēte cū pgnāte q dispgitur? Rn. pm Joan.z sequit Pa.i.c.sic ex lrā.e.ti. si pdictio ludi erat gracilis z ludus fuit licit? rōne psone vt qz maritus frater vel alia psona priūcta nō erit irregularis: qz nō ē in culpa aliq eo q ludus leuis nō est ꝓhibit? in pgnāte dūmō psone pueniat ludēti cū ea:al's sic.

¶Quid de clerico vl' qcūq alio q iplorat officiū iudicis ꝓ recuperādis suis reb?:lz sciat ꝓ certo q sine sanguinis effusiōe nō poterit recuperare? Rn. q nō ē irregularis pm Jo.an.z ē tex.i.c.ij.e.ti.li.vj. dūmō ꝓmittat ꝓtestatōez q nō intēdit ad vindictā sanguis:z h tenet lz Alin.teneret ꝓriū:qz ita declaratū ē i.d.c.ij. Et credo verū qn alio mō nō pōt recuparc.Et sic itellige ꝓfatū.c.ij.qn mortē nō intēdebat:s recupationē suā:qz si intētio erat maculata erit irregularis:si mors vl' mutilatio ē secuta pm Ho.z sic itellige.c.ex lris. de excess. pla.z.xxiij.q.v.c.ij.d pe.di.j.c.piculose. Idē tene etiā si furē capiat z iudici tradat pm limitatōem pdictaz.

¶Quid si post suspēsionē seu occisionē letet z habeat ratū? Rn. q nō ē irregularis:qz lex ꝓmotōis attendit

¶Quid de sacerdote q ꝓ edifi- (factū.xv.q.j.c.fi.
catiōe eccl'ie vl' dom? aduocauit aliquē i adiutoriū q a casu interijt? Rn. q nō ē irregularis si nihil d ptingētib?

¶Quid d ludēte cū alio q a casu (omisit.c.si.eo.ti.
occidit sociū? Rn. q si ludebat cū psonis cū qbus erat licitū z ludo licito z verisilr ex pditōe ludi talis casus euenire nō debebat:non est irregularis. vt patet in.c. lato z.e.ti.vbi clericus ludens cum clerico:qd licet:et

nihilominus vnus ipsoꝝ alterū accipiēs ⁊ ꝓsternēs ad terram: cultellū sibi infixit ⁊ mortuus est: ⁊ tamen ꝓtratus nō est irregularis: qz ꝓditio ludi nō erat ꝓsternēdi: ⁊ ideo nō fuit in culpa ℔ ꝓsternēs. Si vo nō ꝓsiderauit ꝓditionē ludi ex qua tale q̄d euenire potuit erit irregularis. vt in. c. ꝓtinebaꝫ. e. ti. vbi volens equitare sup̄ socīū qui habebat falcē in latere occisus est: ⁊ socius ē irregularis: qz ꝓditio ludi erat vt q̄ tetigisset baculum alterius sup̄ eum eq̄taret. Et ideo debebat deponere falcez exq̄ ludi ista erat ꝓditio. Si tñ ꝓhibuisset ne eū eq̄taret. tenet Pa. in. d. c. q nō esset irregularis. Mo. tñ ⁊ alij tenent q etiaz ꝓpter ludi cōditionē: quia potuit euenire. ℔ Pa. opinio magis placet: pōt tñ eps dispensare in casu quo efficiꝫ irregularis. vt in subdiaconatus officio ministret si subdiaconus erat. vt in. d. c. ꝓtinebaꝫ.

80 ¶Quid de eo q̄ dat poculū amatoriū ex quo sequiꝫ homicidiū q̄uis nō intenderet? R. q homicida est ⁊ irregularis. vt no. Pa. in. c. si aliq̄s eo. ti. facit. l. si q̄s aliq̄d. §. q̄ abortionis. ff. de pe. Rō: qz dat opam rei illicite: secus si nō sequiꝫ homicidiū: puta qz fetus nōdum erat formatus: qz lz peccet mortaliter quicunq; dat aliq̄d ad potandū vl ex libidine vel odio ⁊ hmōi. vt nō posset generare aut ꝓcipe vel nasci soboles concepta. vt patz in. d. c. si aliq̄s. tamē irregularis non est vt ibi glo.

81 ¶Quid de eo qui insequēs aliū qui ex fuga cecidit et mortuus est? R. q est homicida si fugiēs timebat de graui malo sibi infligendo nisi fugeret. secus si de leui ⁊ causa ludi. vñ Pa. in. c. exhibita. eo. dicit q si q̄s ꝓiecit lapidem vt aliū ꝓcutiat dūmodo ꝓcussio nō possit esse grauis: ⁊ alius ne ꝓcutiaꝫ fugiēs cadat ⁊ occidatur nō erit irregularis: vel si ꝓiiceret lapidem a remotis: ⁊ alius timens fugeret ⁊ coruens interiret. sil'r nō est irregularis. Secus si vt grauiter ꝓcuteret vl ictus potuisset grauem ꝓcussionem facere nisi ali? fugisset: qz tunc tenet de homicidio: qz tūc noxius esset ludus etiam in pueris.

82 ¶Quid de illo puero q̄ vesicā porci inflatā violēter frangens ex terremotu muliere grauida expauefacta fugiens dispersa est? R. q nō est homicida nec irregularꝫ. ꝓ doctrinā Pa. i. d. c. exhibita. ℭ huis Inno. Ab. ⁊ Ioā. videant sentire q tam in isto q̄z in p̄cedenti imputet ei homicidium. Sed mihi videt durū. nec tex. in. d. c. videt velle: vñ nō quelibet causa debet attēdi: sed ꝓpinqua ad hoc vt sit irregularꝫ. Facit. ff. ad. l. cor. de sic. l. nihil interest. in glo. Non eīm quia faber facit cultellū est homicida: si tñ animo nocendi facit ⁊ minorem diligentiā adhibuit: tūc cōsideraꝫ causa remota ℔m Bar. in. d. c. de cetero. ⁊. c. presbyteroz. ℧ homici. Unde cū quis ꝓcutit aliū vulnere nō mortifero: tñ ex impitia medici vel incuria vel expositione ad labores ⁊ sudores ille moriꝫ nō est irregularis ℔m Bar. in. c. exhibita. de homi.

83 ¶Quid de clerico q̄ venando vel se exercendo iaculum ꝓiecit ⁊ alium a casu interfecit? R. q tenetur de homicidio ⁊ est irregularis siue abbibuerit diligentiā vel ne: quia debat operam rei sibi illicite. c. qui arborem. §. si vo. l. di.

84 ¶Quid de custodiētibus infirmos q̄ ad eoz petitionē dederūt eis vinuz vel aliq̄d hmōi? R. q si certū est eos mortuos ꝓpter hoc ⁊ ipsi hoc potuerint p̄uidere q irregulares sunt: nō debēt tñ facere sibi hanc ꝓsciētiam q ꝓpter hoc sint mortui ℔m Rod. q̄ bono animo id fecerint nisi sit eiq̄s culpa vel dissoluta negligentia. Et si habēt ꝓsciam debent deponere ad ꝓsilin̄ boni viri nisi ꝓtra ꝓceptū medici exp̄sse dedissent: qz nō excusarent. vt no. in. d. c. tua nos. de homi. Idem dic de vertentib? infirmos. vñ vel apostema frangiꝫ vel anbelitus obturaꝫ ⁊ suffocaꝫ.

¶Quid de parentibus q̄ a casu ꝓpr̄ios filios occiderunt? R. si ex culpa graui vl leui tenent de homicidio vt ptz in glo. c. fi. de bis q̄ ꝓ. fi. oc. Nam vaꝫ eis ꝓ culpa graui pnia. vij. vel. v. annoz. Pro leui triuz. si aūt nulla culpa p̄cessit nō tenēt. Nota tñ ℔m Mo. ⁊ Pa. ⁊ alios doc. in. c. fi. q si culpa sit occulta siue grauis vl legis nō debet dari pnia publica: ꝓtra qđ faciūt multi qui imponūt publicā pniam. de q̄ in. c. in capite. l. di. ⁊ male: qz fieri nō debet talis pnia nisi crimē adeo fuerit graue q̄ totā cōmouerit vrbez. vt in. d. c. in capite. Collocare tñ apud se filios tenellos parentes nō debent. aliter sunt in culpa. ij. q. v. ꝓsuluisti. ⁊ eis imputaꝫ homicidiū si sequiꝫ: nisi forte ita paupes essent q nō possent eos pānis fouere ꝓtra frigora: qz tūc tenēdo apud se in lecto si debitā faciūt diligentiā in reliq̄s nō tenent aliqua culpa: quia duobus malis ꝓcurrentibus minus eligiꝫ. xij. di. nerui. ⁊ ideo si est min? periculū collocare penes se q̄ aliter tenere ex̄eusant. 85

¶Quid de tenentibus animalia q̄ aliquē interfecerūt? R. si nō fuerūt in aliqua culpa nō tenent i homicidio al's sic. puta quia erant ferocia ⁊ nō tenuerūt ligata ⁊ hmōi. arg. c. bi q̄ arboꝛē. ⁊. c. sepe l. di. ⁊ qđ no. in. c. de occidēdis. xxiij. q. v. Et hoc tene ℔m Mo. lz Inno. in. c. ad audientiā. de homi. videaꝫ tenere q nullo modo sit irregularis. 86

¶Quid de illo q̄ vocat milites ad defensionē sui iuris si aliq̄s ibi occidaꝫ? R. nō tenet de homicidio. vt i. d. c. de occidēdis. ⁊. q. iij. eadē cā. c. maximianus. 87

¶Quid de medico cui ꝑter voluntatē infirmus moritur est in manib? seu sub cura? R. q si ista q̄tuoz cōcurrāt nō habet culpā. Primū q istud officiū sibi cōuenebat: qz nō erat ei ꝓhibitū exercere sicut est clericis ⁊ religiosis cirurgiā. in. c. sniam. ⁊. c. nō magno. de. vel mo. Scōm si erat peritus in arte. Tertiū si exhibuit oēm diligentiā ℔m artem. Quartū si informauit de bis q̄ sunt ꝓtraria egritudini infirmi. Maz istis seruatis nō imputaꝫ ei homicidiū. ita no. Pa. in. c. ita nos. eo. ti. al's tenet. de eta. ⁊ q̄li. c. ad aures. 88

¶Quid de eo q̄ ꝓpellit in aliū ⁊ ille moriꝫ. vel de eo q̄ declinās eū q̄ volebat ꝓcutere ꝓcussus est alius ex tali declinatiōe ⁊ occisus? R. ℔m Hug. in. c. sepe. l. di. nō est irregularꝫ nec homicida: nisi in fraudē fecerit. 89

¶Quid de eo q̄ mādauit aliquē verberari inhibēdo ne interficiat vel mutilet? R. si mādatari? interficit vl mulet seu interficiꝫ seu mutilaꝫ ꝓpter talē ꝓcussionē faciendā homicida iudicaꝫ mādatoz qz mādādo in culpa fuit. c. is q̄. e. ti. li. vj. q̄m verisil'r ꝑ posse euenire debuit cogitare ibidē. Idē dic de eo q̄ mandat aliquē capi: q̄n verisil'r moꝛs poterat ꝓtingere: ⁊ ꝑ q̄ ad eū q̄ iuste ⁊ ex officio mādat: sec? i alijs: qz q̄libēq; mors sequaꝫ irregulares sunt. q̄uis verisil'r nō debebat euenire. 90

¶Quid de illo qui volenti fugere inimicos (nire. ꝓpter timorē mortis cōsuluit vt remaneret et pacem ꝓcuraret ꝓpter qđ remansit ⁊ occisus est? R. non tenet q̄n bono animo fecit habēs ꝓbabilem causam credendi q ex remānsione nō imineret periculū: puta q̄s inimici erant eius cōsanguinei vel tales amici q eos poterāt cohibere: secus esset si nō habuit ꝓbabilē causam credendi: vel si habuit nō tñ fecit q̄ntū potuit: qz sic imputaret ei homicidiū. vt. in. c. tua nos. c. 91

22 ¶Quid de eo q̄ misit puerū ad aquādum equū monens vt caueret a flumine q̄ submersus ē? R. si rōnabiliter poterat dubitari est irregularis: aliter nō.

23 ¶Quid de illo q̄ cū corrigia q̄ habebat gladiū verberās famulū interfecit? R. q̄ est irregularis: q̄ ꝓbabilit̄ debebat credere occisionē nō remouēdo gladiū.

24 ¶Quid de illo q̄ interrogatus de malefactore ipsum eis ostendit? R. si probabiliter potuit cogitare q̄ ad mortē eum quererent est irregularis: alis non. de hoc etiam habes infra. Irregularitas. in prin. & ibi vide multos casus.

Homicidium .iij. cōmittit̄ necessitate. sez defensionis: que quā do & quō liceat. vide. §. defensio.

1 ¶Quid si violentia inferēt rebus solū. Utrū occidēs ꝓ ipsis saluādis excusēt? R. Pa. in. c. significasti. el. .ij. c. q̄ nō clericus: nec etiā ꝓ ipsis recuperādis. vt in .c. suscepimus. e. Si vo est laicus de iure ciuili est clarum q̄ pōt impune occidere: si aliter saluare nō poterat eas. vt in. l. furē. ff. de sicc. & in. l. it. q̄. ff. ad. l. aq̄. et hoc habebit locū in oīm fozo ꝓtentioso seculari: sed quo ad irregularitatē tam clericus q̄ laicus occidēs vel mutilans ꝓ ipsis saluādis erit irregularis. vt patet in. c. suscepim⁹. e. no. glo. xxxij. q. iij. in prin. an aūt peccet mortaliter occidēdo ꝓ rebus saluādis. dic vt .§. defensio. §. iij. & v.

2 ¶Quid si violētia inferēt ꝑsone solū: vel ꝑsone et rebus simul? R. Pa. in. d. c. significasti. q̄ aut potest euitare fugiendo aggressozem: & sic clericus tenetur fugere. ꝓ. d. c. suscepimus. Jn laico vo Bar. in. l. j. C. vī vi. videt tenere q̄ nō teneāt fugere: q̄ fuga est iniuria. vt. l. ita apud labeonē. ff. de iniur. & dicit Cy. in. l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad. l. aq̄. q̄ fuga reddit fugientē vilioꝛē. Ergo sicut lz ꝓ iactura rerū multo magis ꝓ iniuria corꝑali q̄ ē maioꝛ iniuria. l. in seruoꝛ. ff. de pe. Tu dic q̄ siue in clerico siue in laico si pōt fugere nō lz occidere vel mutilare. aliter incidit in penam irregularitatis ꝺm Ray. & Ber. Gof. tñ tenet q̄ post pactā penitētiam poterit in susceptis ordinib⁹ ministrare sine dispensatiōe: sed nō ascēdere ad maiores. & ita intelligit. c. ō bis clericis. l. di. Si vo aliter nō potest fugere nec euadere nisi mutilet vel occidat. sic licite taz clericus q̄z laicus occidit vel mutilat & sine oīm pena irregularitatis. vt in cle. vnica. eo. & sine oīm peccato ita q̄ statim ꝑsbyter posset celebrare ꝺm Jo. de lig. tractatu de iusto bello. facit. c. olim. el. j. de re. spol. dūmō nō faciat anio vlciscēdi. facit ꝓ hoc. c. ij. eo.

3 ¶Quid si interfecit ꝓ defensione ꝑsone alterius quā aliter nō poterat saluare? R. q̄ licet hoc possit sine oī peccato quādo volebat iniuste talē ꝑsonā interimere tamē irregularis efficit. vt no. i. d. cle. vnica. e. vide. §. clericus. x. §. vl.

Homicidium .iij. s. spūale cōmittitur in ania solū multis modis. Primo ꝑlatus nō arguens. xlij. di. epbesijs. Secundo adducēs subditos in desperationē ꝓpter auste ritatē. xlv. di. recedite. Tertio q̄cūq̄ defraudet res ecclesie. xij. q. ij. qui xꝑi. & c. q̄ abstulerit. Quarto nō soluens legata defunctoꝝ. xiij. q. ij. q̄ oblationes. cuz duobus. c. se. & dicunt membra dyaboli. xij. q. ij. cū deuotissimā. Quinto de rebus alienis faciēs elemosynas. ij. q. v. immolās. xxj. q. j. decime. Sexto alios ad malum ꝓuocās. de ꝑse. di. iij. queris. de pe. di. j. noli. Septimo decimas debitas nō soluēdo. d. c. decime. Octauo ꝓuocās ad iuramentū quē scit falsē iuraturū. xxij. q. v. ille. Nono odiū alteri gerēdo. de pe. dis. j. homicidioꝝ. ꝓme Jo. iij. Decimo alteri detrabēdo. d. c. homicidioꝝ. & vj. q. j. summa iniqtas. Undecimo morienti pniam negādo. xxvj. q. vj. agnouimus. Duodecimo de se malā suspitionē dādo. xj. q. iij. nō sunt audiē di. Tertiodecimo oppssionē vel iniusticiā aut iniqtatem exercēdo. de pe. di. j. omis. Quartodecimo causa libidinis explendevel odij meditatione homi vel mulieri aliqd faciēdo vel ad potandū dādo vt nō possit genererare aut ꝓcipe. vt in. c. si aliq̄. de homici.

Homicidium .v. quo ad penam. s. irregularitatis & al's de iure canonico. Utrū ois homicida sit irregular? R. q̄ sic quilibet q̄ occidit post baptismū ꝑ industria & per insidias. vt no. Pa. in. c. j. de homi. & ibi pz ex tex. & etiā est irregularis oīs homicida volūtarie occidens siue ex iusticia siue legis aut canonis pmissione: siue ex vidicta siue sine pcto siue cū pcto. solūmō excipit ille q̄ occidit nō valēs aliter euadere. & ō intelligo si baby occidens vsuz rōnis: q̄ ois furiosus infans & dormiens si occidūt nō sunt irregulares. de. vnica. eo ti. vñ iudex q̄tūcunq̄ ex iusticia ꝓcedit ē irregularis. lj. di. aliq̄tos: & accusatoꝛ aut testis vel etiā notarius sententiam scribens vel proferens: aut attestationes scribens vel legens: dum publicantur. Aduocatus intelligē contra reum vel etiam ꝓ reo si mors infligatur accusatoꝛi. Assessoꝛ & quilibet alius officialis in causa mortis vel mutilationis membꝝ irregularis est. vt no. in. d. c. aliq̄tos. & per totum. extra ne cle. vel monitētiam. & in glo. in summa. lj. di. Et non solum q̄ñ quis interficit vel mutilat per se sed etiam ex mādato ꝑsilio: defensione: pmissiōe: cooperatione: animatione: auxiliatione. ꝺm q̄. §. in. j. c. huius titu. declaratū ē fore homicidas: solū excipio q̄ ad irregularitatē euz q̄ nō obuiat cum possit: quia lz sit homicida ꝺm q̄ dixi. §. nō tñ credo erit irregularis nisi ꝺm q̄. §. dixi homicidiū. j. §. xvij. q. j lex ꝓmotionis factū reꝗrit. xv. q. j. si q̄s nō iratus. Et ꝓ his oībus facit. c. sicut dignū. e. ti. etiā si occisus vel mutilat⁹ sit pagan⁹. l. di. clericū. homicida vo casualis in casu in q̄ ei imputat̄. silr irregularis ē: al's nō. Et q̄ sunt dictū est in. ij. c. hui⁹ ti. homicida. Silr ex necessitate nō excusat̄: nisi ꝓ euasiōe sue ꝑsone. vt dictū est. c. iij. hui⁹ ti. Homicida vo spūalis nullo mō irregularē efficit. ꝓ baptismū etiā tollit̄ irregularitas homicidij ante cōmissi. vt. §. baptism⁹. vij.

¶Utrū cū homicida volūtario solus papa (. §. iij. possit dispēsare? R. ꝺm cōiter doct. in. c. sicut dignū. e. ti. q̄ sic. q̄tūis glo. tenuerit q̄ nec etiā papa possit. Sz tu tene cū cōiter doct. q̄ pōt: imo dicit pa. in. c. ego. de iureiu. q̄ clerici pñt vti armis etiā offensibilib⁹ ō lnia pape: q̄ solū ē ꝓhibitū de iure positiuo: § eo inferioꝛ nemo pōt dispēsare q̄tūcūq̄ etiā sit occult⁹. c. vl. ō tē po. oꝛ. Uincē. tñ tenet q̄ si oīno occultū est: & egit penitētiā q̄ nō indiget dispēsatōe: q̄ eccl̄ie nō ē obnoxi⁹ q̄ petīt occultū. xxxij. q. v. xꝑiana. nec deo ꝓpter penitentiā q̄ ei satisfecit. Et iō celebrare pōt & vti ordinib⁹ sine alia dispēsatione. Lau. vo & Jo. pcoꝛ. cū Uincē. si mō dispensatio epi interuenit. Pa. vo in. c. ex tenoꝛe. de tēpo. ordi. tenet q̄ si ē oīno occultū ꝓut occultū distinguit̄ ꝑ ꝓbabile sic respiciēdo legē ꝓmotōis publicā sic nō indiget. Sed si aspiciam⁹ ad legē ꝑscie inforꝛmatā ex lege positiua: sic indiget dispēsatiōe. Dō intelligo de dispēsatione nō papali § epali vt satisfaciat ꝑscientie. Et ad. c. si. de tē. oꝛ. qō videt ꝓtrariū rñdet q̄ loquit̄ de dispēsatiōe nō papali § epi q̄ est necessa-

ria. vt tenet Lau. ⁊ Jo. an. ⁊ videt tenere etiam Pa. ne ꝺs ꝓstituat se iudicem in causa ꝓpria existimando oino occultum qꝺ forte non est. quod notat quia facit ad multa.

2 ¶ Utrū cum homicida casuali qui ē in culpa inferior papa possit dispensare? R. Pa. in. c. ꝓtinebat eo. ti. qꝺ epꝰ pōt dispēsare in minorib⁹ solum. vt in. c. ad audientiam. e. ti. Archiepꝰ vo vt cōmissarius pape pōt in subdiaconatu tm̄. Jn diaconatu vo vel presbyteratu solus papa dispensat. vt in. d. c. ꝓtinebat.

3 ¶ Utrū mutilatio mēbrorꝝ extra casum infirmitatis patificet quo ad petm̄ mortaler quo ad irregularitatem ⁊ eius dispēsationē homicidio? R. glo. singularis in de. vnica. e. titu. qꝺ sic. facit. c. aliq̄ntos. lj. di. cū multis alijs ibidē. ⁊. c. clericis. ne de. vel mona. ⁊. c. in archiepatu. de rap. c. is qꝺ. de homi. li. vj. ⁊ alijs alleg. in

4 ¶ Utrū epꝰ possit dispēsare cum homici- (. d. glo. da circa beneficiū? R. ꝑm Jo. qꝺ circa simplex pōt: ꝙ circa curatū nō: sed solus papa. ar. c. fi. de fi. pīby. Nō Pa. in. c. fi. de pug. in duel.

5 ¶ Quid si nō mutilat sed debilitat an sit irregularis? R. Pa. in. c. de diacono. qꝺ cle. vel vo. qꝺ nō. ar. j. q. j. sicut vrgeri. qz lz membrū debilitatū sit quasi inutile q̄ ad opationem tū saltem valet ad decorem: ⁊ in penis faciendā est mitior interptatio ꝓcor. Gaspar. in. d. c. ꝺ diacono. Jn ꝓtrariū tamē facit qꝺ no. Cy. in aut. sed nouo. C. de ser. fugi. Vñ Bar. in. l. ij. ff. de pu. iudi. i fi. dicit qꝺ mutilatio ꝓprie est qñ membrū ledit ita qꝺ nō pōt exercere suū officiū. Hoc ꝓbat in. l. idē opbilius. in pn̄. ff. de edi. edic. Trūcatio vo ē qñ ex toto abscindit mēbrū. d. de. vnica. Nō dicit trūcat ꝙ mutilat. Et ideo intellige qꝺ nō est irregularis qñ ꝺs nō debilitat ex toto ꝙ qñ ex toto: ita qꝺ nihil potest facere: sic teneo qꝺ sit irregularis ꝑ. d. de. vnicā. ⁊. c. q̄ peruit. xxij. q. vlt.

6 ¶ Utrū trūcatio vel mutilatio digiti inducat irregularitatem? R. do. Car. in de. pdicta qꝺ nō: ꝙ cum sit in principalibus mēbris ꝑm Lau. alleg. c. j. de de. pug. in duel. qꝺ loquit de mēbro. Pro quo no. qꝺ mēbr̄ pro. ꝓprie sumptū ⁊ stricte est ꝑm Bar. ⁊ Jo. de imo. in. l. ij. circa fi. ff. de pub. iudi. ps corpis habēs officiū sepatū ⁊ distinctū: sicut manus ad palpanduz: ⁊ pes ad ambulanduz. Facit. c. singula. lxxxix. di. iuncta glo. facit tex. in. d. c. sicut vrgeri videor. ⁊ in aut. pdicta. sed nouo iure. Digitus aūt nō ꝓprie est mēbr̄: ꝙ pars mēbri seu officiū mēbri. vt in. c. nō sunt liberi. ff. ꝺ sta. ho. ⁊ in. d. l. idē opbilius. Et ideo optime tenendū nō esse irregularem talem trūcatorem vel mutilatorē.

7 ¶ Qua pena punit pater qui occidit filiū: vel filius qui occidit patrē? R. Pa. in. c. j. de his q̄ f. p. occ. ꝑm leges ponāt in sacco de corio cū cane simia vipera et gallo. ⁊ sic ꝓijciāt in flumine: si nō habeāt portāt i insulam a feris deuorandus. l. vnica. C. de bis q̄ pa. vel si. p. oc. ⁊. l. j. ff. ad. l. pom. de pari.

8 ¶ Qua pena puniunt alij homicide. Clericus debet deponi ⁊ sine alia incorrigibilitate tradi curie seculari: hoc intellige quando voluntarie occidit. Si vo a casu tunc glo. in. c. fi. de his qui fi. p. oc. dicit qꝺ si a casu nulla culpa precedente: sic nulla penitentia imponitur nisi forte ad cautelam: quia bonarum mentiuz est culpam agnoscere vbi culpa non est. c. cōsiliuz. ff. . ij. de obser. ieiu. xxv. dist. ad eius. ⁊ de pe. ⁊ re. c. quesitum. Si vo culpa precedente: dic vt supra Homicidium. ij. ff. xv.

9 ¶ Ad quid tenent homicide. vide. j. Restitutio. j. in ver. Homicida.

Homo cōstituit ex anīa ⁊ corpe. altero istorū deficiente non est homo. vt patz ex. c. cum xps. de bere. ⁊ in. c. in quadam. ꝺ cele. miss. ⁊ in. c. sicut. de homici.

¶ Utrū liber homo possit dari in pignus ⁊ in subsidium aliarū rerū deficientiū? R. qꝺ no. facit. c. lator. de pignō. imo qdit recipies eū in pign⁹ debitū ⁊ tantūdez de suo dare tenet detento vel eius parentibus. vt no. glo. i. c. ex rescripto. de iureiur. ⁊. C. de ac. ⁊ ob. aut. oi. no. Ubi dicit qꝺ quadruplū restituat. Ratio: qz illa q̄ nō sunt in nostro cōmertio obligari nō pñt. l. j. §. eaz rem. ff. q̄ res pig. Sed liber homo nō est dñs mēbrorꝝ suorꝝ. l. liber hō. la. j. §. ad. l. aq̄. ⁊ iō pulcre dixit Bal. in. l. ij. C. ꝺ patribus q̄ fi. distra. qꝺ illa. l. ij. habuit ortū a legibus antiq̄s ꝑm quas pater poterat occidere filios. l. in suis. in. fi. ff. de liber. ⁊ postbu. q̄ hodie est correcta. Et ideo solū pmittit venditio causa paupertatis seu egestatis victus: quia filius sic venditus pōt se redimere precium offerendo ipse vel alius ꝑ eo vel mācipium. vt in. d. l. ij.

¶ Utrū liber homo possit dari in obsidē? R. qꝺ de iure nō pōt nisi ꝑ papaz ⁊ impatorē. vt no. in. l. obsides. ff. de testa. ⁊. l. diuus. ff. de iur. fis. ⁊ ꝑ eum q̄ non recognoscit superiorē. vt no. Bar. in. l. famē. ff. de pub. iudi. ⁊ in. l. hostes. ff. de cap. ⁊ in. l. j. §. de q̄. ff. de postu. Cū de psuetudine vsurpatū est ꝓtrariū ꝑm glo. in. l. ij. C. de patribus q̄ fi. distra. Et sic de facto seruāt vt etiam ciuitas q̄ recognoscit superiorez det obsides ⁊ alij sīles ⁊ habet talis psuetudo vim legis. l. de q̄bus. ff. de legi. immo videt licere de iure cōmuni dare obsides ꝑ pace seruāda ꝑm glo. in. c. vt pridie. xxij. q. viij. sed nō ꝑ pecunia. vt in. d. c. ex rescripto. ⁊. d. l. j. qz liber hō non potest obligari ꝑ pignore: nec pōt haberi in eo ius pignoris: sed tm̄ ius retentionis.

Honestas requirit in oī negocio: qz ē vnū ꝓceptū iur̄. Justi. de iusti. ⁊ iu. §. iur̄. ꝓcepta sunt hec honeste viuere ⁊c. Jn mrimonijs. ff. de ri. nup. l. sp in pīunctionib⁹. nō solū qꝺ liceat ꝓsiderandū est: ꝙ ⁊ qꝺ honestū sit. hec ibi. Jn lege dis. .iij. erit aūt in voto. c. magne. de voto. Jn iuramento .xxij. q. v. de forma. nec fisco rem quā vendit retractare pmittit ꝓpter honestatē. l. vl. C. ne fis. rem quā vē. emat. li. x. Nec actio furti dat viro ꝓtra vxorē nec patri ꝓtra filiū. vel ecōtrario ꝓpter honestatē. ff. de fur. l. si q̄s vxori. in pnci. ⁊. §. j. C. de fur. l. fi. Nec arrogatio. l. nec ea. §. p. ff. de adop. ꝓterea dicit tex. in. l. ex dāni infecti. in pn̄. ff. de dam. infec. honestus modus seruandus est ⁊ nō immoderata cuiusq̄ luxuria sequēda ē: ꝓterea dicit in. l. filius q̄. ff. de ꝺdi. instit. Mazīq̄ facta ledunt pietatē extimamus verecūdiā nostrā. ⁊ vt generaliter dixerim que ꝑ bonos mores fiūt nec nos facere posse credendū est. Hec ibi.

Honor est maximū exterior bonorꝝ vñ potē tatus ⁊ diuitie ꝓpter honores deliderabilia sunt. iij. Eth.

¶ Cui debetur honor? R. qꝺ solum virtuti. ꝑm philosophum. iij. Eth.

¶ An sit honor preferēdus vtilitati? R. qꝺ sic. ar. in. l. iul. anus. ff. si quis ob. cau. te.

¶ Utrū possit appeti honor sine peccato? R. qꝺ non. Vñ phs. iij. Ethi. dicit qꝺ nō sunt vere fortes q̄ ꝓpter honores faciūt fortia. Nec ob. qꝺ honor ē premiū virtutis. iij. Eth. ⁊ ꝓterea sit appetibilis: qz illud est verum qꝺ est premiū virtutis ex pte alioꝝ q̄. s. nō habēt maius qꝺ retribuāt. ꝓterea dicit idem phs ibidez qꝺ

bonoꝝ est ꝓpter virtutē non ꝟtus ꝓpter bonoꝛē. Nec ob. qđ idē pbus dicit q bonoꝝ amatoꝛ plus q̄ opoꝛtet: vel vñ nō opoꝛtet vituꝑabilis est. Ergo sine peccato aliq̄ potest appeti: qđ cōcedo qñ non ꝓpter seipsum appetitur: sed ad gl̄iam et laudem dei vel salutem animarū: alꝫ semp pctm̄ est.

4 ¶ Utrū sit mortale pctm̄ inoꝛdinatus appetitus bonoꝛis? R. q sic ꝑm q ambitio est mortale pctm̄. de q̄ vide Ambitio: alꝫ non.

5 ¶ Utrū oblatus bonoꝝ sit suscipiēdus? R. q nō nisi ꝑm q dī. j. q. j. nō est. in fi. Quisquis igit̄ sacerdotium nō ad elationis pompā: sed ad vtilitatē adipisci desiderat ꝓius vires suas cū eo q est subiturus bonoꝛe metiat̄: vt si est impar abstineat. ⁊ ad id cū metu etiā cui sufficere existimat accedat. Hec Grego.

6 ¶ Utrū q̄renti sit dādus? R. q nō: immo auferēdus vt. j. q. vj. c. sicut bis. Fugienti vo est dandus ibidem ⁊. viij. q. j. in scripturis.

7 ¶ Utrū doctoꝛ q̄ in docēdo ꝑncipaliter q̄rit suū bonoꝛē peccet moꝛtaliter? R. Hēri. de Banda. ꝑmo q̄li. q. xxxiij. q q̄ vtiq̄ aliq̄ ꝑncipaliter ad qđ nō oꝛdinat̄ in quo deū ꝓtēnit peccat moꝛtaliter. Et sic cōcludit q doctoꝛ q̄ ꝑncipaliter q̄rit bonoꝛē suū in docēdo: ⁊ sic ꝑfert bonoꝛē suū bonoꝛi diuino peccat moꝛtal̄r: qꝛ vt dicit Augustinus li. j. de doctrina xp̄iana. Ad fidē spē ⁊ charitatē tota militat diuina scriptura q̄ ꝑncipaliter oꝛdinat̄ ad bonoꝛē dei. Jn q̄ de⁹ cōtemnit̄ si ꝑncipaliter ad alteri⁹ bonoꝛē oꝛdinet̄. Sz sane intellige ⁊ limita verū qñ legit aliq̄d qđ est ꝑncipaliter oꝛdinatū ad bonoꝛē dei: vt cum ꝑdicat ⁊ hmōi. qꝛ secus credo qñ legit aliq̄d qđ nō est ꝑncipaliter ad bonoꝛē dei: vt sunt leges ⁊ multe scie q̄ ad pacē boim ⁊ vtilitatē ꝑncipaliter oꝛdinant̄: qꝛ tūc nō ꝓtēnit deus. ⁊ sic nō erit moꝛtale pctm̄. Et de h̄ vide vana gloria.

Hora canonica

,put hic accipio est officiū diuinū certa hoꝛa diei nālis deo ꝓsoluēdū ab eccl̄iasticis ꝑsonis.

1 ¶ Quot sunt hoꝛe canonice? R. ꝑm glo. in cle. j. de cele. miss. q sunt septē. s. matutinū: ꝑma: tercia: sexta: nona: vespere: ⁊ completoꝛiū.

2 ¶ A quibus debent dici? R. q ab omnibus ecclesiasticis ꝑsonis. Facit. c. fi. xcij. di.

3 ¶ Utrū oēs ecclesiastici teneant̄ de ꝑcepto ad omēs hoꝛas canonicas dicēdas? R. ꝑm glo. in dicto. c. fi. q sic: ⁊ eā videt̄ seq̄ Jnno. in. c. j. de cele. miss. Sz doct. cōiter in. d. c. j. dicūt q nō oēs tenent̄. Sz solū triplex genus eccl̄iasticoꝝ. Primū genus est illoꝝ q̄ sūt bñficiati. h̄ ptz p. d. c. fi. vbi dicit eccl̄ie deputati. s. p bñficiū. ⁊ sic soluit̄ opi. glo. p̄dicti. c. fi. Facit. c. cū ꝑm. de ꝑben. Scd̄m genus sunt exñtes in sacris: lz non sint bñficiati. ꝓbat̄ p. d. c. j. ⁊ in. c. volentes. eo. ti. ⁊ qđ ibi no. Et q̄uis Pa. in. d. c. j. dicat esse tutius q etiā existentibus in minoꝛibus q̄uis nō sint bñficiati teneantur: exq̄ in partē dñi sunt assumpti. tñ ego non credo nisi de bono ꝓsilio. Terciū gen⁹ est illoꝝ q̄ p ꝓfessiōz vel votū ad id faciēdū se obligauerūt. c. lz. de voto.

4 ¶ Utrū clericus bñficiatus exñs in minoꝛib⁹ cum est abñs ex cā legitima ⁊ deseruit eccl̄ie p vicariū teneatur ad hoꝛas canonicas? R. ꝑm Pa. in. d. c. j. q sic ⁊ hoc est de mente Jnno. in. d. c. j. Jo. an. ⁊ est tutius licet Abbas ⁊ quidam alij dicant q non tenetur: q̄s credo dicere verū si nullam vtilitatē in absentia reciperet ab eccl̄esia: alꝫ non est vera opi. cum non solum beneficium detur vt seruiat eccl̄esie: sed etiaz vt ꝓsit ꝓ bis qui beneficiū constituerunt. Concoꝛ. cū hoc Car. in. d. cle. j.

¶ Utrū clericus excōicatus teneat̄ ad hoꝛas? R. q si est minoꝛi excōicatione innodatus pōt ⁊ debet dicere etiā cū alijs ꝑm q. j. dicā. Si vo est excōicatus maioꝛi excōicatione sic solus tenet̄ dicere sine dñs vobiscū. ⁊ etiā degradatus si est in sacris. vel si nō est in sacris si tñ tenet bñficiū. Facit qđ legit̄ ⁊ notat̄. in. c. legi. xvj. q. j. in. j. glo. ⁊ ꝓcoꝛ. cōiter ddc. in hoc. 5

¶ Utrū papa possit dispensare vt ꝑfati non teneant̄ ad hoꝛas canonicas? R. ꝑm Pa. in. d. c. j. q nō: quinsepties in die teneant̄ laudare deum. Jn mō autem dicendi dispensare potest. 6

¶ Utrū dimittēs officium ex infirmitate excuset̄? R. ꝑm Jnno. in. d. c. j. q sic: si est talis infirmitas in q̄ directe vel occasionaliter sibi obesset vel obesse timeret̄ si celebrationi intēderet. Dicit tñ Pa. in. d. c. j. q si no cumentū esset leue vt in febꝛe quartana vel longa vel modica nō excusaret̄ si nō diceret. 7

¶ Quid si ex obliuione aliquā hoꝛā dimisit? R. q nō credo q sit moꝛtale pctm̄: dz tñ supplere qđ omisit et deleat de negligētia sua. Jnno aūt in. d. c. j. videt̄ sentire q ꝓfessoꝛ posset ei imponere aliā penitentiā etiā si volūtarie dimisit: lz ꝓsulat vt imponat q suppleat q̄ omisit nisi qñ videret nō ꝓficere. Sz h̄ tene de bono ꝓsilio: ⁊ qđ ꝓfessoꝛ posset ei iponere aliđ qđ sit ad laudē dei. puta septē psalmos ⁊ hmōi. tenet Tho. in q̄li. ⁊ Pe. de palu. in. iiij. di. xv. etiā si dimisit volūtarie 8

¶ Utrū nō bñs libꝝū vel carēs visu ⁊ hmōi excuset̄ si nō dicat hoꝛas? R. q sic. ar. cle. fi. de vita ⁊ ho. cle. dū tñ suppleat p psalmos. vel Pater noster ⁊ hmōi. 9

¶ Utrum ꝑfati obligati ad hoꝛas peccēt moꝛtaliter ipas omittēdo ex negligētia? R. Hen. de gan. in q̄li. tenet q peccat moꝛtaliter omittēdo: nisi rōne infirmitatis vel alterius cause legitime impediat̄. Rig. vo anglicus in q̄li. dicit q si dimittat ex negligētia nō audet̄ dicere q moꝛtaliter peccaret. Si vo ex fastidio diuini cultus vel contemptu sic moꝛtaliter peccat. Credo etiā q consuetudo in hmōi dimissione sit moꝛtale pctm̄. Hec Riga. q̄ opi. est humanioꝝ. 10

¶ Utrū clericus bñficiatus non dicēs officiū teneat̄ restituere fructus q̄s interim recipit ab eccl̄esia? R. Jo. cal. in. d. c. j. dicit q sic: qꝛ ꝓpter officiū dat̄ beneficiū. vt in. c. diuersis. de cle. cōiuga. Et ideo cū aliquid dat̄ ꝓpter cām causa nō secuta repetit̄. ff. ⁊ C. de condi. cau. da. ca. nō se. p totum. do. Car. tenet ꝓtrariū. et Pa. dicit q ꝓma est nimis rigida. Sed ego credo q licet sit rigida: tñ est vera. ⁊ ideo sequenda. Et respōsio Pa. ad motiua Calde. nō est valida: quia lz denē redditus vt viuat. vt dicit. c. diaconi sunt. xciij. di. ⁊ c. ij. de preben. non quidem tamen simpl̄r sed vt viuat ꝑm cultum dei. ⁊ facit ꝓ hoc. c. clericus victū. xcj. di. arguendo a maioꝛi. ⁊ hoc tenet etiam Lau. in clericis qui nō implent officia sua: sed voluptatibus vacāt q teneant̄ fructus restituere. 11

¶ Quid debeat dici ꝓ hoꝛa? R. Car. in cle. j. de cele. miss. Lau. dicit q si est constitutio vel consuetudo illa seruet̄. xij. di. nouit. quia nec hoc vel illud dicere ē in ꝓcepto cum diuersi diuersa dicāt. de conse. dis. v. in die resurrectionis. verum est q clerici seculares debent dicere ꝑm ordinem Romane eccl̄esie. d. c. in die. vel ꝑm eccl̄esiam metropolitanam. xij. dis. c. fi. nec reꝓbatur vsus alicuius eccl̄esie antiquus ꝑm Lau. Ubi clerici sunt contēti tribus psalmis: licet eccl̄esia romana vel metropolitana hoc nō seruet. Secus esset si ꝑuata persona hoc sibi faceret. Aduerte etiam 12

quia dicit Directorium. lib. j. ti. viij. q. clerici ordinati ad titulum sui patrimonij possunt dicere quodcūq; officiū volunt: qz non obligant ad istam vel illam ecclesiam. In regularibus vo dicit seruandā eoz regulā vel statutū in hoc. xij. dis. c. fi. Et hoc verū nisi sint priuilegiati vt clerici z religiosi q̄ sunt cōmensales vo mestici alicuius cardinalis seu epi gram z cōionē sedis apostolice habētis qui licite se eis conformare debent. vt in. c. fi. de cele. mis.

13 ¶ Quid de eo q̄ ex dispensatione est bñficiatus in duabus ecclesijs: Rn. q debet dicere officiū pm illā in q̄ tenet facere residentiā. q si ad nullius residentiam tenet. tunc credo q pōt se cōformare illi ecclesie in q̄ se reperit officia celebrare. Si vo dicit p sententiā pz Tho. in q̄li. videt q debeat dicere pm ordinē illius ecclesie in qua habet maiorē dignitatē: q̄uis forte in alia habeat pinguius bñficium. Vō credo de bñ esse non de necessitate forte verū cū possit dicere qd vult. vt satis pz p no. in. c. j. de cele. mis. p Inno. z alios doc.

14 ¶ Utrū peccet mortaliter q̄ ad libitū suū mutat officiū psuetū: Rn. Credo q sic in clerico pbēdato z religioso. Secus in alio ordinato ad suū patrimoniū.

15 ¶ Utrū monachus ꝓpositus ecclesie seculari teneat dicere officiū monachale: Rn. q si ꝓpetuo est assumptus z sic trāslatus. sic cū nihil habeat cōe cū monasterio. xvj. q. j. ne p cuiuslibet. nō dicet monachale: ß illius ecclesie ad quā trāslat⁹ est. z placet Jo. xvj. q. j. c. iij. z Gof. in summa. de sta. mo. z Hostien. in sum. e. ti. Secus esset si nō esset trāslatus nisi ad tp̄us: qz pz dicere monachale. z ß videt sentire glo. in cle. fi. de cele. mis. Et facit tex. ibidem in argumentū.

16 ¶ Quid si dicendo officiū in choro cū alijs ex aliqua necessitate intermisit psalmū vel lectionē: Rn. pm Inno. in. c. dolētes. de cele. mis. q non tenet illud reassumere lz sit cautius vt reassumat dummō non subtrahat vocē suā ab officio chori: immo plus dico q etiaz si aliq̄d omisit ex negligētia sua q nō debet supplere subtrahendo vocem ab officio chori: sed postea supppleat si aliquid notabile omisit. Si vo esset vsus vel quid minimū suppleat per aliquē psalmū vel Pater noster. Idem dic pm Hen. de gan. in q̄li. q si quis nō ex malicia: sed cū causa legitima nō intersit in principio officij vel fini q nō oportet a capite reincipere vel finē perficere ꝓpter pfectionē charitatis q̄ vnū corp⁹ reputantur. z qd vnus dixit extimat alter dixisse. Et hoc verū nisi chorus multū in pncipio ꝓcessisset vel multū de fine restaret. Hec ille.

17 ¶ Utr̄ teneat quis dicere id qd pm psuetudinē chori alijs solus dicit vel associatus qñ dicit officium in choro: Rn. q non pm Pe. de pal. in. iiij. di. xv. qz id qd dicit vnus reputat dici ab oibus qñ ex aliq̄ rōnabili causa ita est psuetū vt solus tale quid dicat.

18 ¶ Utrū dicēs officiū si ptermittat vnā horam ex obliuione vel q̄d simile: puta lectionē vel psalmū teneatur iterum reiterare totum: Rn. vt colligo ex doctrina Inno. vbi. s. z sequit Laud. q nō: sed sufficit supplere qd omissum est. Ad qui dimisit hymnum vel psalmum primi nocturni cum aduertit z est in tercio nocturno non oportet q reincipiat disturbando officiū vel qui dixit terciam z aduertit non dixisse primā nō oportet q dicat iterū terciam. Sed post officium supppleat omissum et doleat de negligentia. dicit Pe. de pal. vbi. s. q q̄ notabiliter male dixit officium si vult euadere mortale debet reincipere totū. Sed si modicum dimisit puta psalmum vel vsum vel dictionē tenetur illud repetere post officiū vel aliquid loco eius dicere si vult euadere pctm̄ veniale.

¶ Utrū debeat dicere Pater noster post horas: Rn. q sic: post vesperas z matutinū. de pse. dis. v. c. id semper. z de psuetudine dicit in fine oim horarū: qz matutinū accipit ꝓ oi officio vsq; ad nonā z ꝓ vespe oē aliud qd restat. vt pz ti. d. c. id sp. z. c. pueniit. ibidem. 19

¶ Qua hora sunt dicende hore canonice: Rn. q debēt dici tpe suo. s. matutinū in nocte: pma in ortu solis. et sic de ceteris nisi ex necessitate. vt hic. j. dicam. 20

¶ Sed nunquid in sero poterit q̄s dicere matutinū si. ne pctō: Rn. vt ex pdict̄ pz q sic si ex rōnabili cā facit qz pm Tho. in q̄li. Melius est si deo debitas laudes pueniēdo reddamus: z alia honesta officia postea faciamus: q̄ si p vnū aliud impediat. Secus esset si faceret non ex rationabili causa: quia sic esset pctm̄. ar. c. clericus. el. j. xcj. di. 21

¶ Utrū sit mortale pctm̄ nō dicere horis debitis sine causa rōnabili: Rn. q nō: nisi quis faceret in ptemptū dei vel ecclesie cū nullū ius pcipiat q dicat horis debitis: nisi cle. j. de cele. mis. q̄ videt ꝓceptiua ꝓpter verbum sancim⁹. s. q officiū horis debitis in cathedralibus regularib⁹ z collegiatis ecclesijs devote psallat. Et ideo credo q peccaret mortaliter plati si in pfatis ecclesijs horis debitis nō faceret dicere. z etiā illi qui vel sunt bñficiati in pfatis ecclesijs vel subditi plato rum regulariū: cū imponit eis a platis si nō dicerēt. Hec accipias horaz debitā ita ad punctū: sed gressomō z largo: sicut dicere matutinū in aurora vel quasi censeat in media nocte z hmōi: alis aūt a particularibus. pfonis vel in alijs ecclesijs a predictis nō dicere horis debitis erit pctm̄ veniale sine rationabili causa Ex causa vo rōnabili etiā in pdictis ecclesijs liceret: vtputa qz ꝓcessio est fienda vel predicatio et hmōi. Et ꝓpterea pueniunt tp̄s debitum. 22

¶ Utrū matutinū sit dicendum anteq̄ missa dicatur vide. j. Missa. §. ij. 23

¶ Utrū idem sit de prima. vide ibidem. 24

¶ Ubi debent dici hore canonice: Rn. q in ecclesia. vt no. glo. xcij. di. in. c. fi. Sed hoc intelligo q̄ ad clericos q̄ in ipa sunt bñficiati. ꝓpter verbū positū in. d. c. fi. ecclesie deputatus. ergo videt clericus beneficiatus q peccet mortaliter sine rōnabili cā ibi nō dicēs officiū qz dicit ibi tex. in. d. c. fi. q q̄ nō cōuenerit deponat a clero. Et q̄ ad ecclesias collegiatas vel regulares dicrū est q ē de pcepto vt ibi dicat. vt pz in cle. j. de cele. mis. no. Inno. in. c. j. de cele. mis. q̄ ad alias nō credo. 25

¶ Sed nunq̄d peccet totiēs mortaliter q̄tiēs non cōuenit clericus bñficiatus vel religiosus ad chorū sine causa rōnabili: Rn. q nō credo: qz materia nō videtur ita pōderosa: sed qñ duceret in psuetudinē vel qñ officiū ecclesie pateret iactura in celebratione: tunc nō excusarē a mortali. Et sic limito et intelligo. d. c. fi. Ex aliqua tm̄ rōnabili causa lz prelatis z alijs se abstinere dummō officiū dicāt eundo vel stando in domo sua. Hec ob. c. epūs. de cōse. dis. iij. Quod videtur innuere sufficere epo si die dñico ad ecclesiam cōueniat: quis illud. c. non dat licentiā abstie: sed nō vult vt ꝓ alia causa q̄ infirmitatis et similis absit diebus festiuis. Et q alijs dieb⁹ debeat interesse facit. c. peruenit ad nos. vij. q. j. z. c. epūs vilem. xlj. dis. cessante. intellige impedimento. 26

¶ Quo ad attentionē seu deuotionē. Querit vtrum peccēt mortaliter non dicentes officium deuote z studiose: Rn. glo. in cle. j. in v. fructus. de cele. mis. tenet q 27

sufficit dicere ore ly non corde. Et cum ea concurrūt multi canonistę.in.c.dolētes.de cele.misſ. Alij autē tenēt q est de p̄cepto vt dicat deuote ꝛ studiose.p.d.c. dolētes.vt sic deuotio denotet attentionē.ꝛ studiositas modum dicēdi. Sed tu dic ꝑm Pe.de pal'. in.iiij. si.xv.q attentio ad officiū sicut ad qlibet bonū op⁹ pōt req̄ri duplex. Primo vt officiū ab intentione p̄cedat.ꝛ isto mō attētio requirit ad officiū nō solū ꝓpter meritū ſ etiā ad euitandū pctm̄:qz nullū opus ē meritoriū nisi ex intētione ꝓcedat aliter non esset bumanū cū bō sit bō p rationē ꝛ voluntatē. Silr ad euitandū trāsgressiones p̄cepti:qz p̄ceptū dat bonibus Et ideo oportet q nō ꝓcedat ex sola imaginatione q̄ cōis est nobis ꝛ brutis. sed ex deliberatione q̄ requirit attentionē. Scdo mō vt totū officiū attentio cōcomitet actualiter.ꝛ ſ nō requirit nec in officio nec in alijs bonis ozonibus vl' operibus: qz est impossibilis bumane fragilitati. Requirit tn̄ q ozans sciēter non distrabat mentē ab officio:qz boc non posset esse sine mortali pctō vel veniali. Mā euagatio q̄ est p̄ter intētionē ꝛ ꝓpter p̄cedentē occupationē licitā nō est peccatū.secus si ꝓpter illicitā. Sed euagatio q̄ est aduertentis ꝛ solū ꝑm actū interiorē ly sit temeraria ꝛ grauis forte:nō tn̄ est mortale nisi ꝓpter ꝓtemptū: qz ecclesia nō habet iudicare de interioꝝ⁹ actibus mere ꝓpter qđ minister ecclesie:ly dicendo officiū aliud cogitet:non videt trāsgressor p̄cepti ex natura facti. Si aūt euagatio mētis sit ex boc q alijs scienter se occupat in actu exteriori q̄ nō secū patit attentionē:sic videt esse mortale pctm̄ ꝛ directe p̄ p̄ceptū.c.dolentes. de cele:misſ.vbi p̄cipit vt studiose pariter ꝛ deuote dicat:boc nō obseruāt q occupātes se in actu exteriori scienter sibi attentionē subtrabunt. Idē Tho.in.iiij. di.xv.dicit q qn̄ aliquis mentem ex ꝓposito distrabit ad alia in ozando sine culpa nō est:ꝛ p̄cipue si i alijs sponte se occupat q̄ mentē distrabūt:sicut sunt exteriora opera. Et si mens ad ꝓtrarium euaget erit culpa mortalis. Si aūt sine boc q participamus mens ad alia euaget vel culpa caret vel paruissima erit nisi p̄cedens cogitatio ex qua contingit euagatio talis esse dicat in culpa.bec ille. Et boc teneas.limitādo tn̄ dictū Tho.verū quo ad ozationē q̄ est de p̄cepto sicut est officiū ꝛ bmōi nō aūt quo ad ozationē q̄ ex deuotione est ꝛ voluntate solum. Aduerte tn̄ ꝑm Tho.scda scde.q.lxxxij.art.j.q deuotio nihil aliud esse videt q̄ volūtas quedā ꝓmpte se tradendi ad ea q̄ ptinēt ad dei famulatū. Silr attēde ꝑm Tho.in.iiij.di.xv. q requirit q attētio remaneat in ozone nō p essentiā act⁹ nec sufficit q sit in habitu solū.sed q sit ꝑm virtutem q̄ est mediū qđ inter p̄dicta duo ꝛ tunc videt manere ꝑm virtutē qn̄ accedit ad ozonē cum intentione aliquid impetrādi vel deo debitū obsequiū reddēdi: etiam si in ꝓsecutione mens ad alia rapiat:nisi tanta sit euagatio q oīno depereat vis ꝓme intentionis. Et tō oportet q sepius bō cor reuocet ad seipsum. Et ex bis ꝓz qđ tenendū de cōfabulantibus ꝛ alias dissolutiones faciētibus in officio: aut ipm̄ dicētibus faciendo aliqđ exercitiū manuale. qđ bn̄ no. Et ꝑm p̄dicta intellige ꝛ limita.d.c.dolētes.ꝛ doc.ibidem.

28 ¶ Utrū clericus cantās in eccl'ia offm̄ diuinū vt placeat pplo peccet? R. Pa.in.c.vt q̄s̄q̄s.de vi.ꝛ bo.cle. mulat q̄ pplm̄ vocibus mulcet. Facit qđ dicit ꝛ notiale vel nullum. Dic vt.j.placere.

Horror future vite est filia luxurie inc̄tum reputat bonū eternū vt bonū arduū qz ꝓpter delectationes venereas nō appetit.immo fastidit bona eterna ac si nō essent ardua ꝛ summa.

Hospitale qđ alio vocabulo dicit synodoxiū:aliud dicit religiosum:aliud nō religiosum. Hospitale religiosum dr qn̄ auctoritate ep̄i edificatū est.c.ad bec.de reli.do.ꝛ tūc ptinet ad ip̄m ep̄m nō vt disponat de redditibus ad libitum sed vt ordinet vt dispensent ad vsum destinatū. arg. cle.qz cōtingit.de reli.do. Hospitale qđ nō est religiosum est illud qđ sine auctoritate ep̄i ꝓstructū est: nec eps̄ pōt se de eo intromittere:sed patronus q̄ edificauit ad libitū disponet.vt in.c.inter dilectos.ꝛ ibi per Innocē.de dona. Et q̄uis eps̄ exercuerit ibi vnū ius epale:nō pōt tn̄ p boc alia exercere ꝑm Fede.ꝑsi.xxv qz de possessione vnius articuli non est inferendū ad alios articulos.vt in.c.cū ꝓtingat.de deci. Nec ob.c. .j.de relig.do.qz locus de q̄ loquit necessario debebat esse subiectus alicui epo.ꝛ ideo p̄sumit ꝓ eo q̄ exercuit vnū ius in eo. Silr infert Joh.an. in regula. qđ alicui.li.vj.in mercurialib⁹. q ꝓtonus q̄ exercuit ius p̄ntandi alio non apparente p̄sumit ꝓtonus:ex q̄ ius ꝓtonatus ad aliquē dz ptinere et alius nō appareat: nisi iste q̄ exercuit actus patroni.nō sic in casu nr̄o:qz hospitale necessario non est religiosum:vt ptz. Limita tn̄ boc q eps̄ nō pōt se intromittere qn̄ nō est religiosum.ꝑm Pa.in.c.j.ꝛ.c. de synodocbꝰs.de reli.do. verum nisi ꝓtonus q̄ ip̄m edificauit esset mortuus: qz tūc ad curā epi ptineret vt volūtas defuncti pia mādaret executioni.vt videtur tex.in aut.de eccl'ti.§. si q̄s edificatiōe.ꝛ §.se.vn̄ ly talis locus nō teneat epo rndere in epalibus:tn̄ eps̄ curā bz pōt exq̄ pius locus est. Quod verū est nisi testator q̄ ip̄m edificauit aliter exp̄sse disposuisset:qz illud seruandū.vt in.d.§ si q̄s. Ex q̄ pz q qlibet pōt hospitale edificare etiā cū oratorio ꝑm Hostiē.ꝛ Pa.in.d.c. ad bec.sine alia auctoritate: ſ in oratorio nō pōt celebrari sine lnia epi. de ꝓse.di.j.c.vnicuiq̄.ꝛ.d.c.inter dilectos.

¶ Quis pōt p̄fici ꝓ rectore hospitalis? R. Pa. in.d.c. de synodocbꝰs.q religiosi non p̄nt deputari nisi talia hospitalia habeāt curā animarū.vel nisi hospitale esset subiectū monasterio.ꝛ monachus deputaret per abbatē tanq̄ obediētiarius ꝑm Fede.ꝑsi.dv.Clerici seculares p̄nt esse rectores sed nō p̄nt habere in titulum bñficij.vt in cle.qz ꝓtingit.de reli.do.ꝛ cle.ꝓ lras. de p̄bē. Laici oēs p̄nt instituī rectores: dūmō sint viri idonei ꝛ ꝓuidi ꝛ boni testimonij q̄ sciāt velint ꝛ possint loca ipa ꝛ iura eoꝝ vtiliter regere.vt in cle. predicta.quia contingit.

¶ Quid debēt facere p̄dicti rectores? R. q debent ad modū curatoꝝ ꝛ tutoꝝ iuramentū p̄stare ac inuentariū facere de bonis ip̄oꝝ locorū ꝛ annuatim reddere rōnē ordinarijs sub q̄bus sunt vel ab eis deputatis. Alioq̄n collatio ꝓuisio ꝛ ordinatio taliū ē nulla ipso iure.vt in.d.cle.qz ꝓtingit.vez qz nō extēdit ſ ad hospitalia militariū ordinū aut aliorꝝ religiosorꝝ. Precipiā tn̄ oībus rectorib⁹ sub obtestatione diuini iudicij ꝛ p obedientiā vt reddit⁹ in vsus pauperꝝ ꝓuertāt et nō in alios. Rectores tn̄ militariū ꝛ religiosorꝝ hospitaliū sufficit ꝓuideāt ꝑm eoꝝ ordinū instituta ꝛ antiquas obseruātias pauperibus. Qđ est limitandū qn̄ qđ supest exponūt ꝓ fide vel pie:al's non excusant si male expendūt in nō pios vsus:qz negare nō pōt q̄n tales redditus sunt instituti ꝓpter pios vsus.

5 ¶Quid de administratione sacrorū ⁊ celebratione in ipsis hospitalib⁹ pauperib⁹ ibidē: R. q̄ dz seruari antiqua cōsuetudo q̄ ad exercēda ⁊ ministrāda spūalia supradicta. vt in. d. cle. q̄ ptingit.

4 ¶Precipiē oib⁹ ad quos de iure vel ꝓsuetudine vel statuto vel ꝓuilegio ptinet cura hospitaliū q̄ bona de pdita alienata indebite in statū debitū reducāt et reformēt vt rectores iuxta facultates ꝓuētuū insistant sustentationi ⁊ receptioni miserabiliū ꝓsonarū: in q̄ si negligētes fuerūt ordinarijs iniūgiē: vt ipsi si nō sunt exēpta auctoritate ꝓpria. si vo exēpta sunt auēte apostolica cōpellāt ad pdicta faciēda p cēsurā eccl̄iasticā cōpescēdo tā eosdē q̄ q̄scūq̄ pdictores cū dātib⁹ auxiliū ꝓsiliū vel fauorē nō obstantib⁹ quibuscūq̄ ꝓuilegijs. quo ad hoc. d. cle. q̄ ptingit.

Hospitalis quō debet esse clericus. vide ē. clericus. iij.

Hostiarius dicit idē q̄ ianitor. Mā in veteri testō. j. Paral. v. Hostiarij electi sunt ad custodiā templi vt nō ingrederet in illud immūdus spūs in oīmi re. Vñ hostiarij dicti sūt eo q̄ ꝓsint hostijs tēpli. Jpi em̄ tenētes claues oia intus extraq̄ custodiunt atq̄ inter bonos ⁊ malos habētes iudiciū fideles recipiunt: ⁊ infideles abijciunt xxj. di. cleros. in fi. ⁊ xxv. di. plectis.

Hosti seruāda est fides ꝓmissa. xxiij. q. j. ⁊ xxij. q. iij. innocens. Quod limita. vt. j. iuramentum. v. §. xvij.

Humilitas vera requirit tria. Primum suūꝑius nihilati
b onē: b est q̄ reputet se omibus viliorē: ⁊ lz cognoscat se bñ aliq̄ dona dei: q̄ alij nō habēt tanto magis dz in se vilescere cogitās q̄ si de⁹ talia alijs dedisset gratiores deo essent q̄ ipe. Et sic cū veritate ꝓt se existimare viliorē oibus ⁊ magis ingratū. Et b est qđ voluit dicere Beda in omel. sabbati tercie dñice q̄dragesime. Cū aliū inq̄t peccantē cōspicimus mortaliū deorsum inclinem⁹ ⁊ q̄s abiecti ex nr̄a fragilitate sum⁹ si nos diuina pietas non sustētet humiliter inspiciam⁹: hec ille. Et Jo. xiij. cū feceritis hec oia dicite: q̄ serui inutiles estis. q̄si dicat ex ꝓsideratiōe humili obligationis quā habem⁹. q̄ cū augeē dona rōnes etiā crescūt donoꝝ. Scdm ꝓmptā alioꝝ obtpationē. Vñ de renū. c. nisi cū pdē. tūc verā humilitatez ondis cū p eā locū sublimē effugies: ⁊ tñ p obedientiam nō dimittes. Mā vera humilitas facit vt q̄sq̄ magis alijs de se credat q̄ sibijꝑi. q̄ dicit Grego. si se meliorē alijs nō crederet neq̄q̄ alioꝝ ꝓsilia sue deliberationi postponeret. Et b verū in oīmi dubio q̄ potius dz alijs credere q̄ sue opinioni: secus i alijs. Terciuz qđ req̄rit humilitas est: vt dona dei q̄ in se bz abscōdat. ⁊ se solū vilē ab extra demōstret: nisi in q̄ntum bonor dei ⁊ bonū ꝓximi aliud req̄rit. Nam nō esset humilitas qñ ꝓ salute ꝓximi ⁊ ad edificationē aiarum posset ostendere ⁊ pdicare dona dei q̄ bz si ea occultaret: q̄ dī Math. v. Luceat lux vra ⁊c. Nō tñ debet magis vilescere in apparētia q̄ importet cōditio sua ⁊ qualitas respectu eoruz cum quibus viuit: quia sic potius esset superstitio q̄ humilitas. xlj. di. c. quisq̄s. rebus. in ꝓn.

Actantia proprie importat q̄ bō verbis se extollat. scdm
i Tho. scda scde. q. cxij. arti. j. et patet ex. c. imitare. vj. q. j. Et ꝓcedit ꝑm Greg. in lib. xxiij. moraliū. Aliq̄n ex superbia: sicut a causa interius motiua: quia ex hoc q̄ quis per arrogātiā interius supra se eleuat: plerūq̄ exterius maiora q̄dā de se iactat. Et ꝓpterea ponit a Greg. ibidē tercia spēs superbie: licet nō sit idē qđ superbia: sed est tanq̄ a causa impellēte. Aliq̄n vo ꝓcedit ab inani gloria. sic a causa finali in q̄ntum. s. iactator intēdit q̄ p suā iactantiā gloriā ꝓsequet. Et iō ponit etiā a Greg. filia inanis glie rōne finis. vt no. Alex. de ales scda scde. eo. ti.

¶Utrum iactātia sit pctm̄ mortale. R. vt colligo ex 1
Alex. ⁊ Tho. vbi. s. q̄ sic quadrupliciter. Primi duo modi sunt in q̄ntum consideratur ex se. Secundi duo in q̄ntum considerat ex causa vel fine. Primo est mortale pctm̄ quando iactator ꝓfert qđ est ō gl̄iam dei sicut ille de q̄ Ezech. xxviij. Eleuatū est cor tuū ⁊ dixisti deus ego sum. Tales sunt q̄ iactāt se suis meritis habere aliq̄ dona dei vel a se habere. vel illi q̄ de peccatis mortalib⁹ q̄ fecerūt vel nō iactāt se vt strēnuiores deant̄ vel etiā laudāt alios ⁊ iactāt de pctis mortalibus q̄ fecerunt. vt no. glo. in. d. c. imitare. Secus esset de veniali: q̄ nō est ꝓtra deū. Scdo est pctm̄ mortale qñ iactātia est ꝓtra charitatē ꝓximi: sicut cū quis iactando se ꝓrumpit in ꝓtumeliā ꝓximi sicut pharisei. Luce. xviij. Nō sum sicut ceteri. velut ⁊ hic publicanus: alīs aūt iactare se de eo qđ nō est ꝓtra gl̄iaz dei vel charitatē ꝓximi ex se est veniale. Tercio est mortale pctm̄ qñ ꝓcedit ex tali superbia vel vana gloria q̄ sit mortale pctm̄. Si vo non erit mortale pctm̄ tal' superbia vel vana gl̄ia: sic nec iactātia ex eis ꝓcedens. Quō aūt superbia vel vana gl̄ia sit mortale. vide superbia ⁊ vana gl̄ia. Quarto est mortale qñ ꝓcedit p appetitū lucri in damnū ꝓximi notabile: sicut cuz quis se iactat magnū medicū: aduocatū: peritū mīras scitates facere: sicut ceratani ⁊ hmōi q̄ false in nocumētum ꝓximi se iactāt. secus si nō esset in nocumentuz ꝓximi: q̄ esset veniale pctm̄. Jntellige etiā si sit nocumentū alicuius importātie: q̄ id qđ minimum est ratio appēndit quasi nihil ꝑm pēm. nisi intenderet etiam nocere in multo si posset.

¶Utrū iactātia possit esse in factis sicut in dictis. R. 2
q̄ ꝓprie nō: sed equalēter sic: sicut cū q̄s in vestib⁹: in edēs: in domibus: in supellectilibus: in familia: in pulchritudine: ⁊ hmōi vt appareat diues de magna domo ⁊ nobili ꝓsapia ⁊ hmōi. ⁊ sic erit mortale pctm̄ sicut iactātia in dictis si pdicta q̄ facit sint ꝓtra gl̄iam dei ⁊ charitatem ꝓximi vel ex superbia ⁊ vana gloria mortali vel in deceptionē ꝓximi.

Iconomus dicit cui res ecclesiastica gubernāda mā-
i datur. vt. lxxxix. dis. quia in quibusdam. et idē est iconomus q̄ sindicus. ⁊ debet esse clericus nō laicus. vt ptz in. d. c. ⁊ c. indicatū. ibidez. ⁊ in. c. q̄m in quibusdā. xxj. q. vij. de q̄ dic vt. j. laicus. §. j. Sed aduerte q̄ est differētia inter actorē ⁊ ꝓcuratorē ⁊ sindicū seu iconomū ꝑm glo. in. c. erga eūm. ij. q. vij. quia actor ꝓstituit a nō dño ⁊ auctoritate iudicis: ⁊ ad pītes lites tm̄. Procurator vo semp a vero dño ꝓstituitur siue ad vnā litem siue plures siue pītes siue futuras. Sindicus aūt siue iconomus ab vniuersitate cōstituitur seu a collegio ⁊ ad vnā cām ⁊ plures ⁊ presentes ⁊ futuras ⁊ auctoritate epi. de iura. calū. c. imperatorū. in fi. Canon tñ omnes administratores ecclesie vocat ꝓcuratores. j. q. iij. saluator. vide glo. ibidē. ⁊ in. d. c. impatoꝝ. cū suis allegationibus. Tenet tñ Pa. in. d. c. impatoꝝ. q̄ si advnā certā causaz solū ꝓstituit q̄ pōt fieri sine auctoritate superioris. alij vo.

Dulia est quedā reuerētia siue adoratio. de qua. ſ. Adoratio. per totum.

Eiunium ſm ſctīn Bo. in. iiij. diſt. xv. qte. ij. ar. j. q. iiij. dicit cōissime, ꝓ abstinētia ab oīni mortali Esa. lviij. Nōne hoc est ieiunīū qd̄ elegi dissolue colligationes colli tui. dr̄ etiā cōiter oīs afflictio q̄ cōsistit in vigilijs flagellis ⁊ disciplinis. Propꝛie aūt dr̄ ieiunīū afflictio carnis ꝑ subtractionē cibi ⁊ potus facta ſm institutionē ecclesie. ⁊ sic diffinit ieiunīū ſm Gof. ē subtractio prādij ⁊ post cenā cuiuslibet cibi ꝑuatio vsq̄ in die sequentē: ⁊ abstinētia a carnib⁹ et trabētib⁹ sementinā originē ab ipis: vt a lacte ⁊ caseo ⁊ ouis. Elicitur hec diffinitio. iiij. dis. c. deniq̄. Et ponit a Pa. in Rica de obseruatione ieiuniorū. Pro cuius declaratione querunt̄ dubia infrascripta.

1 Utrū sit aliq̄ hora determinata in q̄ in dieb⁹ ieiunioꝝ sit comedendū. videt̄ q̄ sit cena: ubi post cenā. ergo vsq̄ ad cenā est abstinendū. Sz breuiter notandū est q̄ in iure nulla hora est determinata ꝓ comestione in die ieiunij: nisi solum hora vesporꝝ tpe q̄dragesi mali. vt in. c. solēt. de conse. di. j. q̄ ideo deputata est vt sicut celebratis vesperis nō restat aliud officiū diurnum: sic fictione iuris videamur. xl. dies ieiunare. de quo ꝓ Archi. in. d. c. solēt. ⁊ ꝓ Pa. in Rica de obser. ieiu. Et ideo seruāda est consuetudo circa horā comestionis que cōmuniter est in hora none vel circa. ſm Archi. in. d. c. solent.

2 Sed nūquid frāgit ieiunīū q̄ añ pfatā horā māducat? R. videt̄ q̄ sic i quadragesima ꝓ tex. in. d. c. solēt. qd̄ dicit q̄ nō sunt credēdi ieiunare q̄ anteq̄ vespertinū celebret̄ officiū manducāt in q̄dragesima. Sed nō credo etiā in q̄dragesima frāgat ieiunīū q̄ añ statutā horā comedit etiā si ꝓ notabile spaciuz ꝓueniat nisi faceret in fraudē ieiunij: qr si q̄s attēdat adverba pfati. c. solent. potius loquit̄ de pfectione q̄z de necessitate. ⁊ Iz glo. in. xxv. di. ſ. alias ea demū. teneat q̄ sit pctīn mortale añ horā comedere. Tñ. c. j. de ꝓse. diſt. iij. qd̄ allegat ꝓ sua opi. nihil facit ꝓ ea. Melius fort̄ faceret ꝓ ea. c. vtinam oīni tpe. lxxvj. dis. qd̄ innuit cōsuetudinē patrie estimandā legē: qd̄ quidē admittere q̄n talis ꝓsuetudo esset introducta ea mēte vt frāgeret ieiunīū q̄ añ pdictā horā comederet. qd̄ quidez nō credo nisi vt dixi q̄n in fraudē ieiunij fieret. Et idō ꝑdudo cum Aug⁹. in. d. ſ. alias ea demū. q̄ quotiēs quis corpe sanus alijs ieiunātibus prādere voluerit sez añ horā q̄ est pctīn veniale. ⁊ sic tene. Si vo ex cā rōnabili nullū pctīn erit: qd̄ quidē tenet etiā Jnno. in pfata Rica. Et sic dicit dēbere itelligi. d. c. solēt. Aduerte tñ ſm doctrinā sci Tho. in. iiij. di. xv. q̄ vbi hora comedēdi in die q̄n nō ieiunaī esset hora tercia. in die ieiunij hora comedēdi esset sexta. vñ dicit q̄ qr ieiunīū ecclesie dēbet esse penale ⁊ satisfactoriū. ideo ꝓpter tps cōiter comedēdi aliq̄d addit: nō aūt tantū q̄ penitus humor cibi assumpti exiccet aut virtus naturalis debilitet. vñ paruo residuo tpe. ſ. a sexta vbi cōiter sumit cibus nona occurrit in q̄ cibus ſm instituti onē ecclie sumēdus est in diebus ieiunij. hec ille. Exq̄

3 Utrū pluſq̄ semel comedere sit frangere ieiunīū? R. q̄ varia fuit dc. opi. Gof. ⁊ cōiter theologi in. iiij. sen. tenent q̄ sic si comedaī ꝓ modū cibi. Et iō indifferenter dr̄ cuiuslibz cibi ꝑuatio. sec⁹ ſm eos si aliq̄d sumeret ꝓ modū medicine sicut sūt electuaria ⁊ hmōi. Et ſm Jnno. in Rica dr̄ obser. ie. solum licet, ꝓ remouēda infirmitate vel fugiēda. Sz ꝓ seruāda sanitate vbi nō est signū infirmitatis non Iz nisi q̄tenꝰ Iz vti alijs cibis. Alij tenēt q̄ nullo iure caueī q̄ solū sel in die ieiunij comedam⁹. Et ꝓterea dicūt licere pluries in die comedere sine fractione ieiunij: dūmō fiat ex rōnabili cā ⁊ ſm ꝓsuetudinē illoꝝ inter q̄s viuit. Et hui⁹ opi. videt̄ fuisse Pa. in pfata Rica. Rō ſm eū: qr cuz nō habeam⁹ ius specificū recurrendū est ad ꝓsuetudinē loci. Facit. c. vtinā. lxxvj. di. Et ad dictū Ho. i. c. ij. e. ti. q̄ dicit q̄ ꝓsuetudo in ieiunijs indictis ab eccla nihil pōt facere. dicit vez q̄n ꝓsuetudo ex toto auferret ieiunīū ⁊ non Iz rōnabilē cām in se: ſ fuit inducta vt boies se vētri dēdicēt ꝓpter tpalia gaudia. alꝰ sec⁹ vt no. gl. in. d. c. ij. Et ꝓterea dicit idē Pa. putarē tñ q̄ aliq̄d comedere ꝓ collatione dr̄ sero magis ad sustētationē nature q̄ ad delitias nō sit pctīn nec frangere ieiunīū dūmō fiat ſm ꝓsuetudinē loci ⁊ tpate. hec ille Facit, ꝓ ſ̄ qd̄ no. Jnno. in. d. Rica. q̄ prādere pluries in die ieiunij est ꝑ ꝓsuetudinē approbatā eccle. et sic videt̄ sentire q̄ nō sit de iure specifico. Jtē Jnno. dicit ibidē q̄ Cistercien. fecerūt statutū vt seruientes alijs aliq̄d sumāt in die ieiunij ⁊ licite. Jtē q̄ seruientes dñis q̄ faciūt credētiā nō frāgūt ieiunīū. Mihi vo videt̄ q̄ opi. q̄ tenet q̄ solū sel debeam⁹ comedere sit verior: si nō vba ſ mentē legis volum⁹ amplecti. in. c. q̄dragesima. de ꝓse. diſ. v. Et ideo ꝓcludo q̄ comedēs plus q̄ semel in die aliq̄d eoꝝ q̄ cōit in cibū solēt sumi. vt panē fruct⁹ ⁊ herbas: qr etiā sci herbis vsi sūt ꝓ cibo frāgat ieiunīū: nisi comestio ordinet̄ poti⁹ ad medicinā q̄ ad cibū respectu intētionis comedētis et pncipaliter ex mō ⁊ q̄ntitate sumptū ad id ordinet̄: Iz ꝓseqūnter aliq̄liter nutriat. vt puta qr indigēs potu ⁊ timēs ne dilauet stomachū ⁊ noceat aliquid sumit siue sit electuariū siue etiā panis vel fruct⁹ ⁊ hmōi ꝓ cuitādo nocumēto potus nō ad sustentatōz q̄ nō frāgat ieiunīū. nec restringo me solū ad electuaria vt q̄dā: ſ vt dixi ad panē fruct⁹ ⁊ qd̄cūq̄ aliud qd̄ sumit̄ ꝓ modū medicine. ar. c. ad eiuſ. v. diſ. Et ſ̄ etiā videt̄ tenere Pe. de pal. in. iiij. Conueniētius tñ est a pane abstinere cū sit pncipalioꝝ cibus in vsu: nisi sit alteratus ⁊ nisi sit carentia alterius rei. Nec ob. q̄ talia nutriāt: qr ſm Tho. in. iiij. diſt. xv. ecclesia nō attēdit in statuēdo id qd̄ q̄cunq̄ mō nutrire pōt: ſ id qd̄ pncipaliter ad nutriendū ordinatū est. Hec ille. Et sic tene: qr finis legis nō frustrat̄ ex hmōi sumptione.

Utrū pluries bibere vinū vel aquā frāgat ieiunīū? 4
R. Jnno. in pdicta Rica q̄ nō siue añ pastū siue post Posset tñ ſm Ri. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. vij. frangere ieiunīū q̄n vicz q̄s in mane biberet vinuz vel cereuisiā nō ad extinguendū sitim ſ famē. Silr etiā nō frangit ieiunīū q̄ etiā ante pastū comedit ficus aut polentaz aut aliquid hmōi per modum medicine ne deficiat in die ieiunij ſm Pe. de pal. in. iiij.

Quibus cibis frāgit ieiunīū? R. ſm Ric. vbi. ſ. q̄ 5
esu carniū. ⁊ sic trāseūt cōit dc. in pfata Rica. Archi. in. c. rogatiōes. de ꝓse. di. iij. Facit. d. c. dnicaz. ⁊. c. ꝓsiliū. e. ti. de ouis vo ⁊ caseo ⁊ alijs lacticinijs. Gof. in pfata diffinitione videt̄ tenere q̄ silr frangāt. Jnno. in pfata Rica dicit q̄ pōt statui vt ꝓpter penuriā pisciū vtamur istis lacticinijs in alijs ieiunijs pter q̄dragesimā. tu dic q̄ cū nō habem⁹ tex. expssum q̄ ouа ⁊ lacticinia, ꝓhibeat nisi solū in q̄dragesima. vt in. d. c. deniq̄. q̄ ꝓsuetudo seruāda est in alijs ieiunijs ex q̄dragesimā ſm Rich. vbi. ſ. q. v. ⁊ Pa. i. d. Rica. fac. d. c.

ytinā. ꝛ eſt cōis opi. Et ſ̄ō pñt cōmedi vbi ꝓſuetudo ẽ in oibus ieiunijs ꝑter q̄drageſime ieiunia alīs nō lz. Mō tñ dicerē frāgere ieiuniū q̄ etiā comederet oua ꝛ lacticinia ex q̄drageſimā: vbi ꝓſuetudo nō eſt: qñ nō p gulositatē ſ̄ ex aliq̄ rōnabili cā faceret. Mo. etiā ſm Hoſtiē. in ſum. e. ti. q̄ cuicunq; concedit vſus ouozū ꝛ caſei intelligit cōceſſum q̄ etiā pōt vti ſagimine. i. lardo. ar. c. pīb. lxxxij. di. ꝛ ibi glo.

6 ¶ Utrū ieiuniū cadat ſub p̄cepto? R. ſm Ri. in. iiij. diſt. xv. ar. iij. q. ij. iij. ꝛ iiij. q: ieiuniū aliq̄n accipit largiſſime, put eſt actus nature. ꝛ ſic q̄libet ieiunat añ̄ꝫ comedat ꝛ iſto mō nec eſt actus v̄tutis nec de p̄cepto. Scō mō accipit large, put eſt actus v̄tutis abſtinētie. ſ. frenare delectationes guſtus p cōpationem ad cibū ſm regulā rōnis ſiue ſcī comedat in die ſiue pluries. ꝛ ſic cadit gñaliter oīb? ſub p̄cepto. Mō intelligas tñ q̄ ſp mortaliter peccet qñ excedit ſ̄ ſoluz qñ rō v̄tutis totaliter extinguit. ꝛ ſ̄ eſt in caſibus qñ gula eſt mortal. de q̄ vide. ſ̄. gula. Tercio mō accipit p p̄cepto, put abſtinem? etiā ab illis q̄bus vti poſſem? ſalvo actu v̄tutis. Et ſic accipit in diffinitione p̄miſſa ꝛ oīb? ſuperiozib? ꝛ ſm cōem intelligentiā vocabuli: et iſto mō cadit ſub p̄cepto in duob? caſibus. ſ. qñ ex iuramēto q̄s vel ex voto ſe obligauit. Scō qñ ex p̄cepto ei indicit ab eccl̄ia vel ab alio prelato. Facit. d. c. vtinā. de ꝓſe. di. v. c. ieiunia.

7 ¶ Sz q̄ro qñ ꝛ q̄bus diebus ieiuniū indicit ab eccleſia? R. q̄ in infraſcriptis tpibus. Primo q̄drageſima tota exceptis dieb? dñicis. vt in. c. q̄drageſima. d. ꝓſe. di. v. vbi dī q̄ ſumma obſeruatione eſt obſeruāda: et incipit in quarta feria q̄ p̄cedit primā dñicā quadrageſime q̄ ad ſc̄ares. vt in. d. c. quadrageſima. Quo ād ad clericos incipit ſcd̄a feria poſt dñicā q̄nquageſime. vt in. c. denicz. iiij. di. Sz cōit tenet q̄ eſt ꝓſilium nō p̄ceptū: ſ ſolū in quarta feria p̄dicta. Scō q̄tuor tpa. vt in. c. ſtatuimus. j. di. lxxvj. Statuimus inq̄t vt q̄ttuor tpa anni ab oībus boib? cū ieiunio obſeruent. Prima tpa cadūt in q̄drageſima. ſ. quarta feria ꝛ ſexta ꝛ ſabbato poſt primā dñicā quadrageſime Scd̄a cadūt quarta ꝛ ſexta feria ꝛ ſabbato poſt penth. Tercia cadūt quarta ꝛ ſexta feria ꝛ ſabbato poſt exaltationē ſc̄e crucis. Ultima cadūt quarta ꝛ ſexta feria et ſabbato poſt feſtum ſc̄e Lucie. vt ptz in. c. de ieiunio lxxvj. diſ. ꝛ p totum. Tercio oēs vigilie. xij. apl̄oz ſūt in obſeruatione ieiunij celebrāde p̄ter vigilias apl̄oz Philippi ꝛ Jacobi. ꝛ bti Jobis euangeliſte. vt dicit tex. in. c. ꝓſiliū nr̄m. eo. ti. ꝛ ſunt be ſcz vigilia ſcti Mathie. Petri ꝛ Pauli. Jacobi. Bartholomei. Matbei Simonis ꝛ Jude. Andree ꝛ Thome. quarto vigilia aſſumptionis dñe. vt in. c. j. e. ti. Quinto vigilia Nativitatis dñi nr̄i. in. d. c. j. Sexto vigilia oīm ſanctoz. ꝛ ſcti Jobis baptiſte. ꝛ ſcti Laurētij. ſm Jnno. vbi. ſ ꝛ cōit dicit. Nullo tñ iure inuenit exp̄ſſum: ſ rōne cōſuetudinis ſ̄ dicūt. q̄ vt dicit Rich. in. iiij. diſt. xv. ar. iij. q. viij. ſi in aliq̄ regione eſt aliq̄d ieiuniū ꝓſuetū qđ tñ nō eſt p̄ceptū p ius ſcriptū nihilomin? obſeruādū eſt ab exiſtētib? ibidē. Facit p ſ̄. c. ꝓſuetudo. diſt. j. et c. eccleſiarū. ꝛ. c. in his rebus. xj. di. Sz dico ego verū qñ ꝓſuetudo bz oīa req̄ſita. de q̄bus. ſ̄. Conſuetudo. Septimo vigilia pētecoſtes. vt. lxxvj. di. c. de ieiunio Et lz Gratianus teneat q̄ ſit d ꝓſilio in. §. neceſſario ea. di. Tñ veri? videt q̄ ſit de p̄cepto ſm glo. Jo. ibidē. in. d. §. Et ptz euidēter in. d. c. de ieiunio.

8 ¶ Quid ſi vigilia aliquarū p̄fatarū ſolennitatum veniat in dñica? R. q̄ in ſabbato precedenti ieiunanda eſt. vt in. c. j. ꝛ ij. de obſer. ieiu.

9 ¶ Quādo debet celebrari vigilia ſancti Matbie tempore biſexti. vide. ſ̄. Biſextus.

10 ¶ Sunt ꝛ alie vigilie ſeu ieiunia indicta ab eccleſia ſ nō eſt de p̄cepto vt cōiter teneāt. ſ. aduētus dñi. de q̄ in. d. c. cōſiliū. ꝛ rogationes. de q̄bus in. c. rogationes. de ꝓſe. di. iij. Jtē quarta ꝛ ſexta feria. vt in. c. ieiunia. ea. diſ. ꝛ ſabbata oīa. vt in. c. ſabbato. ea. di.

11 ¶ Utrū ieiunia indicta de p̄cepto ab eccleſia poſſint transferri de die in diē? R. ſm Jnno. in p̄fata Rica q̄ ſic. ſicut dicitur fieri in Frācia vbi ſunt eccleſie ſancti Quintini: vbi vigilia oīm ſc̄oz ieiunat tercio die p̄cedēti. Limitat ꝑ Pa. in. d. Rica dummō fiat auctoritate ep̄i. ar. c. ij. de obſer. ieiu. in fi. ꝛ bene.

12 ¶ Utrū p̄fata ieiunia de p̄cepto ab eccleſia poſſint remitti vel in aliud cōmutari? R. Jnno. vbi. ſ. q̄ nō: nisi cā vel neceſſitas in ieiunāte ſubſit. Quod intelligo ab inferiore a papa. ſecus eſt de ieiunio voti vel pne. De q̄. ſ̄. ꝓceſſio. vj. §. iiij. ꝛ j. votū. iiij. §. ij.

13 ¶ Utrū oēs teneant ad ieiunia indicta ab eccleſia de p̄cepto? R. Jnno. vbi. ſ̄. q̄ ſic: oēs q̄ ſunt ſane mētis voli capaces ꝛ potētes ad ieiuuandū cū peccare poſſint ꝛ pctā deflere. vt in. c. j. de delic. pue.

14 ¶ Utrū ſemp peccēt mortal̄r p̄fati qñ ſoluūt ieiunia eccleſie q̄ ſunt de p̄cepto? R. glo. in. §. alias añ̄ ea de mū. xxv. di. ꝛ cōiter dock. tenēt q̄ ſic ſi ſine rōnabili cā q̄s ea ſoluat. Dñs Car. in. c. ij. de obſerua. ieiu. tenet q̄ nō niſi ex p̄tēptu vl̄ inobediētia ſ̄ faciat: vt puta q̄ nō vult ſe ſubijcere p̄cepto ſuperioris. Et dicit hoc tenere Archi. in. d. §. alias. Sz Archi. ibidē recitat Jo. de fantu. hoc tenentē. Sed ego diſtinguo ſm q̄. j. dicam Jnobedientia. in p̄n.

15 ¶ Que ſūt rōnabiles cauſe excuſantes a ieiunio? R. vt colligo ex ſi. vbi. ſ. ar. iij. q. iij. cū q̄ occurrunt cōit dock. q̄ ſt. v. Prima etas vt ſūt pueri q̄ ſm aliq̄s vſq; ad pubertatē excuſant a ieiunio. ar. c. ex lris. d. dſpō. impub. vel ſm alios vſq; ad plenā pubertatē q̄ eſt in xvij. in muliere ꝛ in. xviij. anno i maſculo. aut ſm alios vſq; ad. xxv. annū. ar. l. ſi quis aliq̄d. C. d bis q̄ ve. eta. ipe. Mo. in. c. iij. de obſer. ieiu. ꝛ cōiter theologi tenēt q̄ vſq; ad. xx. alij ad. xxj.. annū excuſant ar. c. cuz viceſimū. de offi. dele. In tellige q̄ nō tenent ad oia ieiunia: ſ bñ ad aliq̄ eis cōſeruanda ſm augmentū ꝛ ꝓpiquitatē ad dictū viceſimū p̄mū annū ſm Tho. in. iiij. di. xv. Propterea dico q̄ remittēdū arbitrio boni viri vt pēſata q̄litate etatis ita iudicet. ar. c. de cauſis. de offi. dele. Et idē dico de ſenib?: lz q̄dā dicāt eos non teneri poſt annos. lv. ar. l. ij. §. fi. ff. de decurio. intex. ꝛ in glo. ibidē: vbi excuſant a munerib? ꝑſonalibus poſt. lv. annū excepto a tutela ꝛ cura a q̄bus ſolū excuſant poſt. lxx. annū. C. q̄ eta. l. vnica. Scd̄a cā eſt infirmitas: q̄ in eis natura debilis eſt ꝛ cibum neceſſariū in vna vice ſi ſumerēt noceret. Et idē dico de debilib? eadē rōne. Tercia laboriositas: ſicut in illis q̄ laborando victū acquirūt ſeu rōne itineris vel alio mō nō p̄nt ſimul cū labore ſufferre ieiuniū. Adverte tñ q̄ intētio maioris lucri nō excuſat ſm Aſten. Sil̄r non excuſant qui nolunt ꝓducere oparios niſi ieiunent um ſoluant niſi cauſa ſit neceſſaria ſm Aſten. q̄ feſtinantiā req̄rit. Quarta mendicitas qñ cibū neceſſarium in vna vice habere nō p̄nt. Quinta qualitas mulieris pregnātis aut nutriētis ex appetitu ēneo aut nutrimēto fetus nō p̄nt ieiunare ſine periculo vel earum vel fetus ſeu pueri nō ſolum excuſant: immo tenent ſoluere ieiunium ſm Rod. vnde dicit ſanctus

Tho.in.iiij.di.xv.q̄ subtractio cibi per ieiuniū si impediret ea que necessarie sunt ad agenda cum q̄bus conuiuit ex societate vel officio teneť non esset licita: sed diceretur rapina.

16 ¶Sed nunq̄d seruiētes mēsis nobiliū aut legentes ad mēsam religioso2 q̄ aliq̄d p̄libant ne deficiat in legendo vel seruiēdo soluūt ieiuniū: R. Rodo. q̄ nō: si b̄ faciūt positis mēsis vel parū añ: ita q̄ ꝓpter ꝓtinuationē tp̄is dici d̄beat totū vna mēsa. Jdē dicendu3 de illis q̄ tā incepto p̄ādio portāt encenia ad vicinū vel aliquid aliud faciunt: & postea redeūt ad cōmestionem perficiendam.

17 ¶Utr̄ vxores ꝓpter ꝓhibitionē viro2 excusenť? R. ꝑm Inno. in Rica. de obser. ieiu. q̄ nō a ieiunijs indictis ab eccl'ia: sed a volūtarijs sic. xxiij. q. vl. manifestum. Credo tñ q̄ p̄sbyter ꝓprius ꝓpter scandalū viri cui aliquo mō nō pōt obuiari posset dispēsare cū eis. ar. c. vt p̄stituereť. in. fi. l. dist. q2 p̄ceptū iuris positiui non obligat quē cum scandalo. ar. c. ij. de no. ope. nū. & c. nihil. de p̄scrip. cum similibus.

18 ¶Utrū peregrinātes ex deuotione excusanť? R. q̄ sic: si talis pegrinatio nō pōt differri & simul cū ea ieiunare nō p̄nt. Nec obstat q̄ p̄ceptū d3 p̄poni p̄silio: q2 ꝑm Astēn. intētio dātis hmōi p̄cepta nō est excludere alias pias causas & magis necessarias. Sec9 est de p̄ceptis legis nature q̄ phibēt hoc q̄d ꝑm se est malū. Jdē sctūs Tho. vbi. s. Et addit q̄ d3 fieri cū dispensatione superioris. Jdē dic de quacūq̄ alia operatiōe bona: puta obediētia p̄lati: p̄dicatiōe: auditōe p̄fessionū & hmōi. ar. c. nō mediocriter. de p̄se. di. v.

19 ¶Queriť si alie cause a p̄dictis possint assignari que excusant a ieiunio indicto ab eccl'ia? R. q̄ sic: multe. Et ideo tā in p̄fatis causis q̄ in alijs est notandū q̄ si causa sit euidēs ex q̄ nō pōt ex toto ieiunare: licite bō p̄ seipm pōt frāgere ieiuniū p̄sertim ꝓsuetudine interueniēte: vel q̄n recursus de facili nō pōt haberi ad superiorē. ar. p̄fati. c. p̄silij. Si vō sit dubia vel nō ex toto tollit facultatē ieiunandi: sed solū in parte. vtputa debilitas vel pegrinatio aut labor & hmōi d3 ad superiorē recurri q̄ ptātē h3 i talib9 dispēsandi ꝑm Astēn.

20 ¶Quis est superior q̄ possit in b̄ dispēsare? R. Hostiē. in. c. p̄silij. de obser. ieiu. q̄ est eps nec sufficit licentia simplicis p̄bri etiā ex iusta cā nisi summa necessitas immineat: ita q̄ ad epm nō possit haberi recursus sine periculo. Rodo. aūt dicit arbitrio boni viri limitā dū ꝓ quāta necessitate sit frangendū potius q̄ꝫ p doctrinā generalē: & sic cū ꝓprius sacerdos sit ordinari9 iudex p̄scientie. videť q̄ ipe possit. Ego vō credo q̄ si loq̄mur de dispēsatione que est quedam relaxatio iuris: q̄ tūc ptinet ad epm solū q̄ cā subsistente in ieiunare debēte pōt dispensare & in aliud bonū cōmutare talia ieiunia. Et cā legitima est debilitas p̄sone siue puenia: ex defectu nature siue laboris. arg. d. c. p̄silij in fi. Si vō loq̄mur de declaratione. s. vtrū sit cā legitima vel nō: sic credo sufficiat illa confessoris ꝓprij q̄ est bonus vir & etiā cōsiliū medici: & medicus peccat si sine rōnabili causa vt frāgat p̄sulit. ar. c. q̄d culpať xxiij. q. j. Et sic intellige Rodo.

21 ¶Utrū nō ieiunās vno die teneať altero die ieiunare? R. q̄ licet. tex. c. j. de obser. ieiu. videať velle q̄ sic: q̄ si sit obligatus ad duo. s. ad ieiunandū & illo die. Facit etiā ad b̄ in ar. c. cū dilecti. cū notatis in gl. in v. forma. de dolo & ptu. Tñ p. c. ij. de obser. ieiu. ego teneo q̄ nō teneť: q2 ibi nō imponiť frāgētib9 vt alio die ieiunēt, facit ad b̄ qđ no. Inno. in. c. j. de cele. missa. de illo q̄ dimisit officiū q̄ nō teneť illud reassumere quasi sit seruitus cuiuscunq̄ diei & varieť ex tpe. Nā si teneor p̄stare operas certo tpe & impedior nō sum obligatus alio tpe: q2 nō sunt eedē ope & varianť ex tpe. vt est tex. no. in. l. si non sortē. §. libertus. ff. de p̄dit. inde. Jtē si relinquiť mihi vsufructus p biennū futur̄ & impedior nō possum petere vsumfructū alteri9 biēnij: q2 nō est ide vsufructus. l. si vsufructus mihi. ff. de vsufru. & reddi. & habita. & tex. c. j. d3 intelligi de trāslatione fienda ex causa ꝓpter solennitatem.

¶S3 nūq̄d toties peccat mortaliter q̄tiens comedit in die ieiunij fracti sine cā? R. Jo. de neapo. in q̄li. tenet q̄ sic. q2 videť reduci ad p̄ceptū negatiuū: sed magis placet opi. Durā. in. iiij. q̄ nō nisi semel nisi comedēs nouo p̄ēptu mētis plures comederet: q2 tūc toties peccaret mortaliter. Et hec est cōior opi. aliter obligareť ad impossibile: q2 ex q̄ semel ieiuniū fregit: iā illud nō pōt amplius facere illo die. Et ideo p̄ceptū est sibi factū impossibile. secus esset de ieiunio q̄dragesime: q2 l3 fregerit vno die potest tñ ieiunare & teneť altero die. Et sic quot dies omittit i quadragesima tot pctā mortalia cōmittit. 22

¶Utrū liceat ieiunare in dñica & alijs festis solennibus? R. q̄ sic. nisi q̄s faceret quasi volēs deuiare a cō suetudine ppli xpiani: q2 turpis est ois pars q̄ suo toti nō congruit. pōt etiā esse illicitū ꝑm Tho. vbi. s. si adeo ptinaciter ieiuniū teneret q̄ nō crederet p deuotionē festi vtilitatē ieiunij cōpensari posse. Jdem dic q̄n ex alia superstitione hoc faceret. 23

¶Utrū ieiuniū factū in pctō mortali p̄sit? R. q̄ sic q̄tum ad obedientiā mādati si est p̄ceptū ab ecclesia vel ex voto & hmōi. Sc̄do valz ad macerationē. Tercio ad oia alia valet ad que valēt opera facta ex charitatē. de q̄bus. j. satisfactio. §. vj. 24

¶Diuersis intētionibus ieiunať. vñ ysus. Abstinet eger: egens: cupidus: gula: simia: ypocrita: vt laudeť. Virtus. i. virtuosus vt mereatur. 25

Ignorantia alia bona qua quis ignorat ea q̄ ei eēnt occasio pcti. vt in. c. q̄uis. di. xxxviij. Alia neq̄ mala neq̄ bona q̄ q̄s ignorat q̄ nō expedit scire. Alia mala q̄ q̄s ignorat q̄ scire expedit. Et hec multiplex est. Alia iuris: alia facti. Ignorātia iuris: alia iuris diuini: alia iuris naturalis: alia iuris canonici & ciuilis. et de istis scribitur xxxviij. di. in summa. & j. q. iiij. §. vlt. in tex. & in gl. hic aūt nō intēdo tractare de ignorātia facti. q2 hec excusat. vt in regula ignorātia. li. vj. § de ignorātia iuris. ꝓ cuius declaratione querunť plura.

¶Utrū ignorātia mala sit pctm̄? R. q̄ aut ignorātia dicit p̄uationē cognitionis necessarie ad salutē. Et sic ꝑm sanctū Bona. in. ij. dis. xxij. q. pe. pōt esse dupliciter. Primo ita q̄ est in nobis & non a nobis. & b mō culpa nō est: & cum nō simus eius p̄incipiū in ipa nec meremur nec demeremur. Sc̄do ita q̄ est in nobis et ex nobis. & hec ignorātia est culpa. & hec fit tripliciter Primo mō cum sumus in via veritatis volūtarie ab ea recedimus in viam erroris nos p̄cipitātes. Et hec est ignorantia erronea. vt in hereticis. Sc̄do mō cuz ad viam possumus pertingere veritatis cupimus in tenebris esse. Et hec est ignorantia affectata. Tercio modo cum ex quedā pigritia & negligentia non curamus veritatem addiscere. Et hec dicit crassa & supia 1

Sed ꝑma maior culpa ꝙ̄ secūda: ⁊ secūda ꝙ̄ tercia. Et de hac dī in. c. ignorantia. xxxviij. dist. ⁊ in. d. §. fi. Si vo ignorātia dicit ꝓuationē cognitionis eoꝝ q̄ non sunt necessaria ad salutem: sic non est pctū. vt. xxij. q. ij. c. in quibus rebus.

2 ¶ Sz q̄ sunt necessaria ad salutē scire: Rn. ꝟm Tho. ꝑma scōe. q. lxxvj. q̄ oēs tenent scire cōiter ea q̄ sunt fidei ⁊ vniuersalia iuris ꝓcepta. Singuli autē ea que ad eoꝝ statum seu officium officiū spectant.

3 ¶ Utrū ignorantia excuset aliquē a pctō: Rn. ꝟm scm Bo. vbi. s. q. vl. q̄ si tāta sit q̄ priuet rōnez volūtarij et rationē ꝓcēptus excusat a toto sicut est ignorantia inuincibilis q̄ ꝓuat simplr cognitione iuris: sicut i furioso ⁊ in infante: nisi in talem ignorantiā venisset ex culpa sua q̄ tūc non excusat a toto sed a tāto. Ite quo dic vt. s. ebrietas. §. iij. Itē dic ꝟm Tho. in q̄li. de eo q̄ bz sufficiēs impedimentū ꝓpter qđ scire nō potuit puta fuit in carcere vel in terris ad q̄s ꝓstitutio pape nō puenit ⁊ bmōi. q̄ nō peccat faciēs ꝭ ꝓstitutionem Si vo ignorantia oīno nō ꝓuat rōnē voluntarij ⁊ rationē ꝓcēptus. sic distinguo ꝟm Ri. ea. di. ⁊ li. q̄ aut ē ignorātia cōmissionis q̄ q̄s non vult scire vt liberius peccet que dī affectata. Et sic nec excusat nec alleuiat pctū: aut est rōne omissionis q̄ quis negligit scire q̄ tenet: q̄ satis faciliter potuisset scire. Et hec dī crassa ⁊ supina. ⁊ hec excusat a tāto. s. q̄ non est tam graue pctū. sed nō excusat q̄n sit mortale si est circa ea que sunt ꝓcepti diuini aut nature. xxiij. q. j. si q̄s vtederit. ⁊. xxxviij. dist. c. qui ea. Si aūt sit circa ea q̄ sunt ꝓcepti iuris positiui: sic credo q̄ aliqñ excuset a mortali ꝟm eā di. de q̄ dicā. j. inobedictia. Et ꝟm ꝑdictā intelligē qđ dī. vj. q. j. quero. ⁊. xxiij. q. j. c. scisma. et. xxxij. q. vij. quēadmodū. ⁊. xxviij. q. j. §. ex his.

4 ¶ Ex ꝑdictis ⁊ ad euitandū ꝓfusionē multoꝝ q̄ circa ignorantiā scribunt aduerte q̄ si ex ignorantia q̄s facit aliq̄d qđ nō est ꝭ legē dei nec nature. credēs nō fore ꝓhibitū aliq̄ lege: cū tñ sit ꝓhibitū ⁊ talis ignorātia nō est affectata nec crassa vel supina: puta q̄ laborat ꝓ viribus scire sibi necessaria: puta si est mulier vel rusticus mercator ⁊ bmōi vadit libēter ad ꝑdicationes ⁊ alia loca vbi declarant talia: ⁊ facit qđ cōit faciūt aliꝫ de sua q̄litate ⁊ ꝓuenit facere. Si est religiosus studet libēter interrogat ⁊ bmōi q̄ talis ignorantia excusat eū ab oñi pena etiā excōicationis in iure posita q̄ ad forū aie etiā ab oñi culpa. ꝓ tex. clarū in c. fi. q̄ ma. accu. pos. ⁊ ꝓ rationē. c. cognoscētes. ꝺ ꝓsti. Absurdū esset esset ad penā obligari ignorantē. Facit l. si. ff. de decre. ab or. fa. Jura vo q̄ vident inuere cōtrariū fundāt se sup ꝓsumptione. vt euidēter colligit glo. in l. j. C. de inē. ma. approbata ꝓ doct. ibi. ⁊ in. l. fi. ff. de ritu nup. ⁊ in. l. qui ꝭ. C. de ince. ⁊ inuti. nup. ⁊ magis apte colligit ex his q̄ notant in. d. c. cognoscētes. vbi determinat q̄ volēs ꝓbare ignorātiā ad euitandā penā sit audiēdus. Hec non intelligo de ꝓlatis officialibus medicis artificibus ⁊ bmōi q̄ exercere babēt aliq̄ officia ex q̄bus damnū notabile posset inferri ꝓmo ex ignorantia: q̄ nō debēt officia talia assumere: nisi sint sufficiēter instructi ad ea exercēda: aliter eis imputat. Si aūt ignorātia sit affectata nō euitat penā: q̄ in dolo est. Si vo sit crassa vel supina: puta q̄ nescit qđ cōiter oēs sue ꝑditionis sciūt: puta q̄ ꝑdicato: ꝙ̄ ipe ꝑdicationē nūq̄ vult audire: vel non curat inēsse vbi talia publice declarant: cū tñ cōmode posset nō euitat penā. vt in. c. vt aiarū. de ꝓsti. li. vj. De istis dicit. xxxviij. dist. c. fi. Qui eñ rebelliter viuit et discere atq̄ agere bona recusat magis dyaboli q̄ xp̄i membrū esse ostēdit: ⁊ potius infidelis q̄ fidelis esse monstrat. Si vo id ꝓtra qđ facit ex ignorātia est ꝓtra legē dei. tūc distinguo: aut ex ꝓsum est ⁊ explicitum in lege dei vel nature. Et sic ignorātia non excusat mortali pctō. xxj. q. j. si cupis. nec etiā ꝓsequenter excusat a pena iuris diuini nec positiui scdm Sco. in iij. di. vj. Facit qđ no. glo. in cle. eos. de ꝓsang. ⁊ affi. facit. l. venia. C. de in ius vo. ⁊. c. ignorātia. j. q. iij. qđ limita q̄ ad penā iuris positiui ꝟm qđ. s. dixi. Excōicatio. vij. casu. vlt. §. ij. Si aūt nō est explicitū sed reducibile maxime cum subtilitate sic credo excusari a culpa ⁊ a pena illos qui nō sunt ignorātes ignorātia affectata crassa aut supina. Etcñ durū esset dicere q̄ peccat mortaliter q̄ facit ꝟm subtilitatē ꝓtractū illicitum credens licitū ⁊ bmōi. Facit ꝓ hoc. xv. q. j. merito. ⁊. c. fi. xxxvij. dis.

¶ Utrū ignorātia iuris tollat bonā fidē q̄ ad faciendū fructus suos: Rn. q̄ nō. tex. est in. l. §. ⁊ si lege. §. scire. ff. de peti. here. Qđ limito nisi sit affectata vl crassa 5

¶ Que differētia inter ignorantiā nescientiā et errorē: Rn. q̄ ignorantia est nescire qđ scire tenet ⁊ debet xxxvij. di. c. fi. Nescientia est ignorare qđ scire non tenet. Error est vnū ꝓ alio putare. xxij. q. ij. in q̄bus. ⁊. xxxviij. dis. c. q̄uis. Sz melius ꝟm Frācī. in. ij. Nescientia simplicē negationē scientie importat. Ignorantia ꝟo scientie ꝓuationē. Vñ ignorātia nihil aliud est nisi carere scientia quā q̄s natus est bīe. Hoc cñ est de rōne cuiuslibet ꝓuationis. Vñq̄ aūt ignorātia est aliq̄d sciētie ꝓtrariū q̄ dī ignorātia ꝙuerse dispositionis: puta cum aliq̄s habet habitū falsoꝝ ꝓncipiorum ⁊ falsarū opinionū: ex quibus impedit scientia veritatis. Erroꝝ autez est approbare vera ꝓ falsis. Unde addit actum quendā super ignorantiam: quia potest quis ignorās esse sine boc q̄ sniam ferat ꝛr ignotis: ⁊ tunc est ignorans ⁊ non errans. sed quādoq̄ iam falsam sniam fert de bis que nescit: tunc ꝓprie dicitur errare. Et quia pctū in actu consistit error habet rationē peccati: quia sine ꝓsumptione esse nō potest q̄ q̄s sniam ferat de bis que ignorat: maxime in quibus periculum consistit. Nescientia vo de se nec rationē culpe vel pene habet. Unde q̄ aliquis nesciat q̄ nō est aptus natus scire non est nec culpa nec pena: quia est etiam in beatis. vt dicit Dyoni. in. v. c. ecclesiastice hierarchie. 6

Illegitimus filius quis sit et quomō succedit i ⁊ quot sunt differētie: ⁊ quō legitimat. vide filius ⁊ legitimatio.

Imagines sctoꝝ q̄re depigunt: Rn. Greg. in. c. platū. de pse. di. iij. sic inquiēs. qđ legētibꝫ scriptura bidiotis ꝓstat pictura cernētibꝫ. q̄ in ipsa ignorātes vident qđ sequi debeāt. in ipa legūt q̄ lras nesciūt. vñ precipue gētibus ꝓ lectione pictura est. Hec ibi.

¶ Utrū imagines sanctoꝝ sint adorande: Rn. glo. in. c. venerabiles. de conse. dis. iij. q̄ sic adoratione dulie que solū reuerentiā exhibet non latriā. ⁊ ideo non sunt violande. de pse. di. iij. c. perlatū. cum duobꝫ. c. sequentibus.

¶ Utrū imago xp̄i sit pingēda sub forma agni: Rn. q̄ non: sed in forma humana. vt in. c. sextam sanctam hynodum. de pse. di. iij. Dicit tñ glo. q̄ non est ꝓhibitū pingere xp̄m in specie humana ⁊ sub ipō agnum sed solum pingere ipm in agno ꝓhibet. 7

3 ¶Utrū liceat imagines sanctoꝝ ītt aggrauationem cessationis aut excōmunicationis in terra ꝓsterneer lapidibus aut spinis supponere ꝛ huiusmodi? Rn. q nō: q id fieri districte ꝓbibeť in.c.si canonici. de offi. ordi.li.vj.

4 ¶Utrū liceat sculpere signū crucis in solo vel silice aut marmore humi posit? Rn. q nō. C.ne.lice.sig. sal. .l.vnica.ꝛ videť esse ꝑceptū: quia vult grauissima pena puniri vbi dicit glo. forte mortis. exquo valde reprehensibiles sunt q supra sepulturas humi positas cruces imprimūt.

Immisericordia est filia auaricie q non subuenit indigentibus. vide Auaricia. §.iij.

Immundicia est filia gule qua quis ꝓuocat se ad vomitū vt se plus comedere possit. Vel tm̄ comedit q necesse habet euomere cōmuniter est veniale pctm̄. Aliqn̄ tamē mortale sicut quādo comedit intendēs euomere propter delectationē gule nulla alia causa bona adduct? ad hoc: vel qn̄ ex hoc generat sibi notabile nocumētū in corpe: nec ꝓterea vult desistere hoc aduertendo. Aut quādo hoc facit vt habeat pollutionem in nocte dormiendo ꝛ huiusmodi.

Immunitas est quasi sine muneribꝰ data libertas. ab in qđ ē sine vel immunitas quasi puritas: inde dicit q̄s immunis a pcō. de pur.ca.c.fi. Dicit etiā emunitas qđ idez est qđ libertas: quasi extra munia.i. munera data libertas. ab e qđ est extra.

1 ¶Qd q̄d se extendit imunitas ecclesie ꝛ cimiterij? Rn. q ad.xxix. Primo: quia secularia placita non sunt in ecclesia vel cimiterio tractāda: ecclīastica tm̄ pn̄t. vt in .c.j. de imu.ec.ꝛ.c.cum ecclia.ꝛ sīnia data in ea ē nulla ipso iure: ꝛ maxime sīnia sanguinis que sb anathema t: ꝓbibeť ibi ferri. in.d.c.cū eccl̄ia. Limita nisi sit data alia a sanguine ꝑ viam volūtarie iurisdictōis: quia sic tenet ꝑm Pa. in.d.c.cū ecclesia. de causis ecclīasticis aūt bene tenet. ar.c.qua fronte. de appel.

2 ¶Utrum quis possit doctorari in ecclesia? Rn. Joh. an. in.c. decet. eo.ti.li.vj. q sic. ꝛ placet Panor. in.d.c. cum ecclesia.

3 ¶Utrū cōtractus facti in eccl̄ia teneant? Rn. Pa. in dicto.c.cū ecclesia. ꝑm glo. in.d.c. decet. q sic: q illud .c.cum eccl̄ia. cū sit penale nō debet extendi ad ptractus. Ex quo aduerte q dispositio odiosa ꝓcepta sup quasi ptractu nō extendiť ad ptractū purū. Nā in iudicio q̄si ptrabimus. l.iij. §. idē scribit. ff. de pecu. Idē dic de ꝓcepta supra ptractu puro nō extēdi ad q̄si cōtractū. ita dicit Bar. in.l. more. ff. d acq̄. bere. vbi vult q si statutū ꝓbibet mulierē ptrabere sine certa solennitate q pōt nihilomin? adire hereditatē: q tūc non vere ptrabit sed quasi ptrabit cum debitoribus hereditarīs: ad qđ vide qđ legit in.l. apud iulianū. ff. q ex cau. in pos. ea. §. pe. ꝛ fi.

4 ¶Scdo non debent in eccl̄ia vel cimiterio fieri pclamationes: seditiones: impetus vniuersitatū cūctiones ꝛ publica plamenta negociationes nundinarū ꝛ fori. vt in.c. decet. de imu.ec.eo.ti.lib.vj. Jo.an. tm̄ tenet q possunt fieri. vt refert Pa. in.d.c.cum ecclesia.

5 ¶Sed nunq̄d peccat mortaliter q aliq̄d pdictoꝝ in eis facit? Rn. q nō. vñ dicit tex. in.d.c. decet. ordinarij locoꝝ hoc faciāt obseruari suadēdo suadeāt interdicta compescāt. Et q̄ dubdo q illa q̄ totaliter impediret oꝛonem tpe debito sint ꝓbibita sub pctō mortali alia nō nisi ex se sint mala: vel quis ex ꝓmptu faceret. Et sic intellige. c. pe. ꝛ fi. xlij. di.

¶Tertio: qr in ecclesia nō debent sepeliri nisi episcopi vel abbates vel digni pbyteri aut fideles laici. xiij. .q.ij. nullus. Et intelligūt q̄dam de laico fideli q̄ miracula facit a virtute fidei. Alij de quolibet fideli cuius bonitas fuit manifesta. Hostien. ꝺo intelligit de quolibet fideli in dignitate ꝓstituto: vt comite: rege: impatore. Sed hoc hodie nō seruať ꝛ male: q: de iure cuilī nullus debet in ecclesia sepeliri. vt no. Albe. in.l. nemo apostoloꝝ. C. de sacrosanc. eccle. ꝛ etiaꝫ Ꝺo. ibidem in summa. 6

¶Quarto nō debet eccl̄ia incastellari nec in ꝓpugnacula edificari vt inde fiat guerra: vel vt ibi recipianť qui guerrā faciunt: nisi iusta necessitate ꝛ auctoritate epi. de custo. cucba. c. relinq̄. s. vt boni viri defendanť a malꝫ. Et h̄ cōiter tenēt doctꝛ. ꝑm Pa. i.d.c. cū eccl̄ia. 7

¶Quinto intra ecclesiā vel cimiteriū nō debent suppellectilia poni vel hospitari in ea nisi ꝑ necessitate: alꝫ videtur mortale in isto ꝛ in precedenti. vt in.d.c. 8

¶Utrū venditio candelarū q̄ fit in eccl̄ia (relinq̄. sit ꝓbita? Rn. q videť sit tolerabilis. Nec. ob. q dñs eiecit vendētes in templo: qr ibi fiebant pacta ꝛ multa pturbātia cultū diuinū. Sed in venditione cādelarū nullus fit strepit? : ꝛ ideo nō ꝓbibeť. Secus esset de alia negociatione: quia illa est ꝓbibita. 9

¶Sexto q in ecclesia vel cimiterio nō debet vlla violentia fieri vel aliquis violenter extrabi aut eius cōfinia frangi. vt in.c. sicut antiquitus. xvij. q. iiij. nec ea q̄ in ea posita sunt ꝑ vim aut furtum auferri: aliter sacrilegium cōmittūt. c. q̄sq̄s inuētue. xvij. q. iiij. Et sic peccat mortaliter. vt in.d.c. q̄squis. ptꝫ. 10

¶Utrum excōmunicatus confugiens ad ecclesiam gaudeat prefata immunitate? Rn. q sic: quia cum lex non excipiat: nec nos. 11

¶Utrū seruus fugiens ad ecclesiam possit violenter extrabi? Rn. q aut venit sine armis. s. vt dño se subtrahat: ꝛ sic redděť dño ꝑstito tamē prius iuramento de impunitate. c. inter alia. e. ti. Aut venit cū armis: ꝛ sic ptinuo extrabiť. l. si seruus. C. de bis q̄ ad ec. pfug. intellige ꝓmissa impunitate. 12

¶Utrū iudeus pfugiens ad eccl̄iam gaudeat ꝑuilegio? Rn. ꝑm glo. in.l. j. C. de bis q̄ ad eccle. pfu. q non. Et dicit Pa. in.c. inter alia. eo. ti. q est verio: cui opi. glo. d.c. inter: quia lex predicta inducit presumptionē iuris: ꝛ de iure: ꝓtra quā nō admittiť ꝓbatio. l. di. verū. q pfugit nō ꝓpter zelum fidei sed ꝓpter euasionez debitoꝝ vel criminū. Inno. tamē est cum glo. prefati .c. inter. Ego dicerem q si venit ad eccl̄iam ꝛ petit baptisinum q gaudebit: alꝫ non. quia videť venisse vt effugiat non causa fidei. 13

¶Utrū clerici vel religiosi pfugientes gaudeant ista immunitate? Rn. Pa. in.d.c. inter alia. q non: quin a prelatis suis non possunt extrabi ꝛ flagellari ꝛ huiusmodi: dūmodo non faciant ex odio: sed causa disciplīne. vide ꝑ eum diffuse si placet. 14

¶Utꝝ pfugiēs ꝓpter debitū gaudeat isto priuilegio? Rn. Pa. in.d.c. inter alia. q legiste. in.l. pn̄ti. C. de bis q̄ ad eccle. pfu. distinguūt: aut est debitū ꝓpter tributum. s. debitū principi. Et sic extrabiť. vt in aut. d mā. prin. §. publicoꝝ. ꝺo tributoꝝ. ꝛ ibi no. in glo. ꝛ Pe. vt refert Cy. tenet q non extrabetur: sed ibi citabitur ꝛ si se defendet bene quidē: sin autē procedeť ad missionem in ꝓssessione bonorum: et ita intelligit di- 15

cta aut. ⁊ placet Pa. Si vo debitum est ꝓpter aliud: tunc nō extrabet inuitus ꝑm oēs. d. l. pñti. Sed in modo ꝓcedendi sunt opiniões. Mihi placet opinio Jacobi de Raué. q̄ dicit q dabit sibi securitas stādi ⁊ exeundi extra eccliam. p. xxx. dies: infra quos respō debit aduocatus ad iudiciū: ⁊ iudex si dabit sentētiaz ꝓtra eū: ꝓdemnabit q aut redeat ad eccliam aut pareat sentētie. ⁊ cū hac opi. trāsit Cy.

16 ¶ Utrū cōmittēs maleficiū ⁊ vadēs ad eccliam gaudeat isto priuilegio? R. Pa. in. d. c. inter alia. q sic. q̄ ad duo ꝑncipaliter. Primū: vt nō possit inde violenter extrabi. Scōm vt nō posit amplius de illo damnari ad mortē vel ad aliā penaz corporalē seu corporis afflictiuā. Potest tñ pecunialiter dānari. vel alia pena extra corpus ⁊ cogi ad penitētiam agēdam ⁊ aliaz satisfactionē ita tñ q violeter nō extrabat ꝑm cōiorē opi. Et aduerte q licz egrediat de eccia: exquo semel cōfugit ad eam nō pōt amplius de illo corporaliť dānari. ⁊ hoc dicit glo. in. c. reū. xvij. q. iiij. Et fuit sententia Hugo. vt firmat ⁊ sequit Archi. ibidē.

17 ¶ Excipiunt ab ista imunitate dicta. s. §. r. q̄tuor genera hominū. Primū latronū publicoz qui palam ⁊ publice furant: vt sunt pirate vel illi q̄ publice stant in stratis vt depredent oēs trāseūtes. Scōm est nocturnum depopulatoz agroz: ⁊ differt istud genus a primo ꝑm Inno. q̄ istud in nocte segetes destruit dū ibi se abscondit vel iacet: vel q̄ vltra homicidia ⁊ depredationes quas faciūt in strata publica comburūt agros illoz q̄ eis nō seruiūt vel sunt ꝓtrarij. Cōueniunt tñ ista duo genera: q̄ q̄libet depredat in stratis. Tertiū genus est illoz q̄ aliquod maleficiū enorme cōmittunt in vna eccia vt defendāt ab alia. Secus si cōmitterēt extra eccliam vel cimiteriū sub spe vt defenderent ab ea: q̄ gaudēt. vt in. c. fi. e. ti. Et lz loquatur de homicidio vel mutilatione: tamē etiā habet locum in alijs delictis grauibus ꝑm Pa. ibidem ꝓpter idemptitatē rōnis: secus esset in nō enormibus. Sed q̄d si cōmisit maleficium in ecclesia: sed nō sub spe vt defendat ab eccia. Pa. in. d. c. fi. vult vt nō defendat alij cōtra. ⁊ magis placet p. d. c. fi. Quartū genus ꝑm Pe. de ancha. est raptoz virginū homicidaz ⁊ adulteroz. p aut. de mā. pn. §. q̄ si delinquētes. Sed cōmuniter tenet ⁊ verius q est correcta illa aut. p ius canonicū. ⁊ q gaudēt hac immunitate.

18 ¶ Utrū ꝓfugiētes ad eccliam tpe belli sint capiendi? R. q nō: si ipsas nō incastellauerūt aut inde pugnauerūt. arg. c. fi. eo. ti. nec res eoz ibi reposite nisi cēnt ad pugnandū. vt in. c. sicut antiq̄tus. xvij. q. iiij.

19 ¶ Utz detētus sub iuramēto redeūdi dimissus ꝓfugiens ad eccliam sit educēdus? R. Jo. an. in addi. ad Spe. ti. de iureiur. q si iniuste detinebat non redibit: maxime si iminet periculum mortis vel mutilatiōis: sed petet absolutionē a iuramēto. Secus si iuste detinebat: q̄ tūc cōpellēdus est redire. vt voluit Bar. in. l. relegati. ff. de penis. Nō tñ debet pati eccia vt inuitus abstrahat: nisi pstita cautione de impunitate mortis vel truncationis.

20 ¶ Utrū violenter abstrahens aliquē de eccia: nisi in casu ꝓmisso teneat illum restituere? R. Pa. in. d. c. inter alia. cum Bart. in. l. pñti. C. de bis q̄ ad ec. confu. q de iure pōt peti seu restitui: cum de facto sit priuatus. Concor. Oldra. consilio. liij. ⁊ eccia pōt agere cū sit spoliata libertate. vt in. c. miroz. xvij. q. iiij. Et ideo nō liberant nisi restituāt etiā si dñs pstaret iuramentū vel cautionem de seruo extracto. Et facit ad q̄stionez an captus in territorio alieno possit peti: ⁊ q sic. per. d. c. miroz. ⁊ firmat Bar. in. l. si cui. ff. de accu.

¶ Qua pena punit de iure ciuili q̄ tales violenter extrabit ꝓstringit aut requie aut vestes vel victum negat? R. q crimē lese maiestatis incurrit ⁊ vltimo supplicio feriendus. d. l. pñti. de iure canonico debet excōmunicari ⁊ ꝓdemnari pecunialiter ⁊ imponi sibi publica pnia: nec restitui cōmunioni nisi restituat quē violenter extraxit. vt i. d. c. miroz. iuncto. c. si q̄s ꝓtumax. ⁊ c. q̄stus. ⁊ q̄ ibi no. xvij. q. iij. ⁊ sic p3 q peccāt mortaliter tales. Et nō q nedum eccia vel cimiteriū habet istud priuilegiū: sed etiā p quadraginta passus si est eccia maioz. s. matrix. vel p triginta si est minoz vt capella. xvij. q. iij. sicut antiq̄tus. c. frater. c. miroz. Capelle tñ que sunt intra ambitū muroz ciuitatis vl castri seu villarū cōponunt in triginta passuū obseruatione ꝑm Hostien. xvij. q. iij. q̄squis. Et no. ꝑm Jsid. q passus est mēsura q̄ncq̄ pedū: pes vo vigintiq̄nq̄ digitoz. vide glo. in. d. c. sicut antiq̄tus. vbi hoc di. Limita istud spaciū quando vadit ad requisita nature. Secus si iret vt accederet ad alios domos. vt in. c. diffinuit. xvij. q. iiij. q: possent tūc capi infra dictū spaciū.

21 ¶ Quis faciet expēsas ꝓfugiēti ad eccliam? R. Pa. in. d. c. inter alia. q ipse si habet de suo vel laborabit si pōt vt viuat: q si nō pōt vel nō habet de suo: ecclesia sibi prouidebit ꝑm Archi. post Hugo. in. c. diffinuit. xvij. q. iiij.

23 ¶ Utz existens in ecclesia ⁊ vulnerās existentē extra violet immunitatē? R. Pa. i. l. fi. e. ti. q sic: q̄ delictū fuit ibi principiatum ⁊ habebit locum. c. fi. eo. ti.

24 ¶ Utrū mādans fieri delictum existens in eccia violet immunitatē? R. Bart. in. l. si vt ꝓnit. ff. de fideius. ⁊ latius p cum in. l. nō solum. §. si mandato. ff. de iniur. tex. in cle. pastoralis. in ver. decipet igit. de sen. ⁊ re iudi. vbi innuit q citatio facta extra territoriū ciuitatis nō valet. Ergo videt q debeamus attendere locum vbi mandatū exequit: non vbi mandat. Sed ego dico q etiam attribuet factū in loco vbi mandatur q̄n exequēs exequit necessitate iuris. Ad q̄d facit q̄d infra dicā mandatum. §. j.

25 ¶ Utrū ecclesia nō cōsecrata gaudeat prefata immunitate? R. fuerūt opi. sed mihi placet opi. gl. Hostien. quam sequit Pa. in. c. ecclesia. eo. q sic: ⁊ ibi videtur tex. etiam mouet se: quia palacium episcopi gaudet hac immunitate. vt. xvij. q. iij. c. id cōstituimus. ergo multo fortius ecclesia. Item facit: quia omnia priuilegia concessa ecclesijs extenduntur ad hospitalia. in. l. omnia priuilegia. C. de epis. ⁊ cle. Item quod de ꝓximo faciendum est habet pro iam facto. vt. l. nō tñ. in prin. ff. de excu. tu. ⁊ in. l. pe. ff. de testa. mili. Hanc tenet Car. in. d. c. eccia. ⁊ Jo. de ligna. post Lau. i de. j. de pe. ⁊ re. Intellige si auctoritate episcopi vel pape edificata est.

26 ¶ Utrū hospitale ⁊ priuata oratoria similiter gaudeant? R. Hos. q sic si auctoritate episcopi sunt fundata Et facit quod ipe no. in. c. fi. de eccle. edi. ⁊ tenet Lau. in. d. cle. j. ⁊ placet Pa. in. d. c. ecclesia. per. d. l. omnia. als non.

27 ¶ Utrū ecclesia interdicta similiť gaudeat? R. Hos. ⁊ Uin. q sic. ar. prefati. c. ecclesia. et sequuntur communiter doctores.

28 ¶ Utrū ꝓfugiēs ad corpus xpi similiter sit defensandus? R. Hostien. q sic. lz hoc iure nō exprimat: quia vbi maioz est ratio ⁊ ibi maius ius ⁊ mulier tangens fimbriam xpi saluata est. Matb. ix.

29 ¶Septimo ecclesia habet immunitatē q̄ bona rustici nō possunt eius rura deserere ⁊ alīs se transferre. vt in .c.ij.eo. Intellige ſm glo. ibidem de illis q̄ glebe sunt astricti. ⁊ qui sint vide. ſ. colonus.

30 ¶Octauo q̄libet pōt regulariter rem suaz ecclesie relinquere. l. generali. ⁊ l. iubemus. C. de sacrosan. ec. et etiam donare inter viuos sine insinuatione in infinitū. l. illud. ibidē. ⁊ in aut. de nō alie. rebus ec. §. si minus. q̄uis glo. in. d. §. teneat cōtrarium: sed primum verius. vt. ſ. donatio. §. xx.

31 ¶Nono transferē dominiū rei in ecclias solo pacto .i. sola nuda, pmissione. l. vt si inter diuinū. C. de sacrosan. ec. in glo. ⁊ banc sequit Albe. ibidem. Et idem est ſm Rod. q̄ dat aliq̄d ecclesiastice psone intuitu ecclesie. In emptione tñ requirit solutio p̄cij vel fides de p̄tio: aliter dñium nō acq̄ret ſm glo. predictam.

32 ¶Decimo quicq̄d fuerit emptū de pecunia ecclie reuerti debet ad eam. xij. q. iij. c. j. ij. q. v. fixum. Et hoc si ne sit emptum nomine ecclesie vel nō. de pecu. cle. c. j. ⁊ c. inquirendum.

33 ¶Undecimo q̄ nō tenet ad munera mere psonalia. Et dicunt munera mere psonalia q̄ animi, puisione ⁊ corporali labore sine aliquo gerentis detrimēto perpetrant. vt in. l. fi. in p̄in. ff. de mune. ⁊ bono. Quoz munerū mere psonaliū q̄dam sunt sordida vt cloace mūdande calcis coquende: arene fodiende: fossati vel stabuli mundādi ⁊ huiusmodi. de q̄bus in. l. maximarū. C. de excu. mu. Et ad hec non tenent ecclie nec earū mancipia aut clerici vel eoz vrores aut familie ⁊ coloni. vt. xvj. q. j. c. generaliter. §. nouaz. ⁊. §. placet. ij. ⁊. C. de epis. ⁊ de. l. ij. ⁊. l. neminē. C. de sacrosan. ec. que vult q̄ in aduētu p̄ncipis teneant non valet quo ad clericos ecclesias atq; seruos qui sunt dominio ecclie subiecti: q̄ iure diuino sunt exempti. vt in .c. si impator. xcvj. dist. ⁊ no. Inno. in. c. ij. de maio. et obe. facit. l. rescripto. ⁊ quod ibi no. Bar. ff. de mune. ⁊ bono. Et hoc intelligo de familia ppetua ecclarum ⁊ earū seruis: sed bene valet quo ad colonos liberos qui seruiūt, p mercede cum sint sub impatore. iuē no. in. c. iudicatū. lxxxix. di. ⁊ ab ipso ⁊ a multis exempti. vt in. l. j. ⁊. ij. C. de epis. ⁊ de. Et ideo potuit eoz immunitatez limitare. vt in simili no. glo. in. c. cum ſm leges. de bere. li. vj. Nam tales tenent ad gabellas et alia onera de parte eis ptingente ſm Fede. p̄silio. iij. Sunt ⁊ q̄dam alia munera psonalia q̄ nō sunt sordida: sed habēt annexū bonorem vt sunt officia secularia. sic nō tenent clerici. p. c. sacerdotibus. ⁊. c. sed nec p̄curationes. ne de. vel mona. vnde in. l. placet. C. de epis. ⁊ de. dicit. Placet nostre demētie vt clericis nihil cōe cum publicis actionib⁹ vel ad curiā ptinētib⁹ cui⁹ corpi nō sunt annexi habeāt. Hec ibi. Ex quo patet q̄ nō sunt de vniuersitate nec in eam vocē pōt habere. vt tenet Inno. in. c. dilect⁹. ppe fi. de excess. p̄rela. Sunt etiā q̄dam alia munera psonalia q̄ nō habent nec bonorē nec vituperiū annexū. vt legatio tutela vl̄ cura ⁊ hmōi. licz eīn ab istis sint exempti. vt in. l. generaliter. C. ō epis. ⁊ cleri. posita in. c. generaliter. xvj. q. j. tñ ſm glo. iūcto ter. in. c. puenit. lxxxvj. di. pōt si vo lūt legitimā tutelā clerici accipe nō datiuā aut testamētariā: sed epi ⁊ monachi nō. lxxxviij. di. eps. ⁊ xvj. q. j. monachi. Tutelā aūt miserabiliū psonaz omes clerici ⁊ monachi pōt suscipe: q̄ officiū piū est. vt i. d. c. puenit. Et in oībus predictis munerib⁹ psonalibus quo ad ecclesias ⁊ clericos habēt locum p̄dicta tam in ordinarijs q̄ extraordinarijs muneribus seu indictis vel supindictis. vt in. l. placet. C. de sacrosan. eccle. ⁊ aut. item nulla cōmunitas. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ .c. q̄q̄. de cēsi. li. vj. Et que dicātur ordinaria vel extraordinaria indicta vel supindicta. vide. j. munus.

34 ¶Utrū clerici teneātur custodire ciuitatem vel opidum? R. Pa. in. c. puenit. eo. ti. q̄ nō: nisi maxima necessitas subesset. vt no. glo. xvj. q. j. §. placet. que q̄dē p laicum nō debet discerni ſm Hostien. in summa. ſ per eū ⁊ p eum compellant. vt in. c. ecclesia sancte Marie. de cōsti. puta q̄ aliter nō pōt defendi sine eis Nam tūc tenētur. ar. l. nullus penit⁹. C. de cursu pu. ⁊ in. d. c. puenit. Nam q̄libet debet suaz patriā defendere. Facit tex. in. c. pe. de homi. vbi tēpore inualidis pñt clerici vna cū laicis arma sumere ⁊ pugnare. nec sunt irregulares. lz multi sint occisi dummodo p̄ius manib⁹ nullū occiderint q̄uis vulnerauerint.

35 ¶Utrū tenātur ire ad bellum vbi volūt alios impugnare? R. Pa. in. d. c. puenit. q̄ nō: etiam si ageret de recupatiōe terre sancte. q̄ clericat⁹ reddit eos inhabiles ad pugnādum etiā cum saracenis. vt p̄bat in .c. ex multa. in. §. fi. de voto.

36 ¶Duodecimo ecclesia nō tenet ad munera patrimonialia seu realia. Et dicūtur p̄monioz munera que sumptib⁹ patrimonij ⁊ damnis administrātis expediūtur. vt in. l. fi. §. p̄monioz. ff. de mu. ⁊ bo. Et hec munera sunt duplicia. Quedam sunt mere patrimonialia. Et hec tripliciter indicūtur. Primo rei ō eo quod fiēdum est de ipsa re: vt q̄ nauis ecclesie vel equus vl̄ currus vadat ad seruitiū rei publice. Secūdo imponūtur sup eo quod percipit ex ipsa. vt sez detur certa pars fructuū. ⁊ de istis habes in. d. §. patrimonioz. Tertio imponūtur ipsi rei de eo quod nō percipit ex ipsa re: nec est in ipsa re: vt p̄stare certam quātitatē pecunie annuatim. de quo habes in. l. bacten⁹. §. j. ff. de vsufruc. ⁊ in. c. j. de censi. An aūt ecclesia teneat ad ista? R. ſm Pa. in. c. fi. de vi. ⁊ bone. cle. q̄ si tales res q̄bus imponūtur talia mūera habebūt onus tale perpetuū ānexū ⁊ inuariabile ac certū siue ex dispositiōe publica: puta p̄ncipis: siue ex dispositiōe p̄uata. vt. c. quāto. de cēsi. ⁊ añq̄ veniret ad ecclam sicut p̄z exēplū de tributo. vt in. l. impatores. ff. de publ. ⁊ in. c. j. in fi. de cēsi. vbi inuit q̄ q̄libet possessio ab antiq̄ est onerata onere soluēdi tributa. ⁊ sic ecclesia de talib⁹ reb⁹ tenet: q̄ res trāsit cū onere suo. de dec. pastoralis. et de pigno. ex lr̄is. Fateor tñ q̄ italia tāq̄ p̄nceps p̄uinciaz nō obligat bodie ad talia tributa. vt no. in. l. j. ff. de cēsi. Si vo nō erāt onerate tali onere certo et inuariabili q̄n puenerūt ad ecclam: sic nō tenet ecclesia: q̄uis essent onerate onere incerto ⁊ variabili: vt sunt iste descriptiōes q̄ fiūt bodie: q̄ extimant bona cuiuscūq; vt soluat plus vel min⁹ ſm impositōez collecte. Et hāc opi. tenet Inno. in. c. nō min⁹. eo. ti. Et recitat Pa. ibidez Jo. de ligna. in de. pñti. de censi. et Job. an post Archi. i. c. j. eo. ti. li. vj. ⁊ placet. lz aliqui teneāt q̄ si possessiōes p̄ius erāt ascripte vt tñ soluatur, p solido vel libra q̄ tūc teneat ecclia: sed p̄ma tutio: lz ista nō sit ꝺdemnāda. Sunt tñ aliqua onera q̄ ratiōe naturali succumbūt ipsis rebus vt reficere aīa domū viā: ⁊ sic ecclia tenet. vt no. Bar. in. l. ad instructiones. C. de sacrosanc. ec. Itē in purgatiōe putei ne cessarij tote vicinie in qua est ecclia. vt no. Spe. ti. de cēsi. Item soluere ad portaz vel pōtē p plaustro pro ipsius pōtis vel porte cōseruatiōe: q̄ destruūt viā. vt no. in. d. l. ad instructiōes. ⁊ no. Bal. de pace cōstan. Et idem de silibus. Māsus vo ecclie q̄ est vos ecclie

ſm cōmunē opi.vocē. debet eſſe liber ab oīi munere añq; ꝓfecreē.vt in.c.j.de cenſi. ⁊ debet eſſe tāta quāti tas terre ex qua vnus ruſticus cum ſua familia viue re poſſit.vt dicit glo.xxxiij.q.viij.ſm canonicā. Sunt ⁊ quedam munera patrimonialia mixta. Et dicunē mixta: quia habēt onus cū ſumptu.ff.de mune.⁊ bo. .l.fi.§.mixta. pticipāt eīn de onere ꝓſonali quatenus habēt onus annexū:⁊ cum patrimoniali q̄tenus ſunt cum ſumptu:⁊ hec dupl'r indicunē. Primo ꝓſone ba bito reſpectu ad rem ſeu bona patrimonij: ⁊ b̄ differt a tertio modo imponendi onera in rebus mere patri monialibus quia ibi quelibet res teneē ꝓ munere qđ eam reſpicit:⁊ nō vltra.d.l.impatores.hic vo eſt ꝓſo na obligata.⁊ per cōſequens oīes res patrimonij.l. auferē.§.fiſcus.ff.de iur.fiſ.⁊ ad iſta non teneē eccl'a nec etiam laici nō ſubditi: lz habeāt patrimoniū in lo co.l.reſcripto.§.fi.⁊ ibi ꝓ Bar.ff. de mune.⁊ bo. niſi aliud habeat cōſuetudo quo ad laicos.vt no.Bar.in .l.vna.C.de capita.ciuiū.nō quo ad eccl'iam:quia cō ſuetudo non valet.auē. caſſa.C. de ſacroſan.ec.iūcta auē.item nulla cōmunitas.C.de epi.⁊ cle. Et iſto mo do poteſt intelligi tex.c.nō minus.eo.ti.⁊.c.fi.de vi.et bo.cle.⁊.c.q̄q̄.de cenſi.li.vj. Sc̄do modo imponunē ꝓſone nulla facta mentione de re.⁊ ſic dicitur capitio: quia imponiē per capita nō habito reſpectu ad bona patrimonij.vt in.d.l.vna.⁊ ad iſta ſimiliter nō teneē ecclēſia nec clerici quia nō ſunt ſubditi impatori. d.c. q̄q̄.imo nec laici ciuiles:ſed tm̄ ruſtici.vt in.d.l. vna no.Bar.⁊ hec oīnia ꝓcedunt regulariter.

57 ¶Sēd dubitaē de cōcernētibus pietatē vt inſtructio pontiū ⁊ viarū:R. Inno. dicit q ecc'lia teneē. p.d.l. ad inſtructionē.⁊ p.c.ij.eo.ti.ſil'r in edificatiōe muro rum ciuitatis vel ville.Similiter glo.in.d.c.nō min⁹. Idē Uin.⁊ Hoſt.⁊ w.Car.⁊ Phil'.⁊ Pe.de ancha.⁊ Alberi.in.d.l. ad inſtructionē. Addens q ideꝫ putat de fontibus ⁊ puteo cōmuni.ar.ff. ne q̄d in lo.pu.l.ij. .§.viarū.⁊ dicit huius opi.eſſe Dy.⁊ Oldra. Sed in ꝓtrarium eſt cōmunis opi.canoniſtaꝝ.in.c.fi. de vi.⁊ bone.cler.⁊ in cle.ꝓſenti.de cenſi.⁊ per Jo.de ligna.⁊ per Bar.in.l.reſcripto.ff. de mu.⁊ bo.⁊.d.l.placet.et glo.xvj.q.j.§.nouaꝝ. Joh.an.⁊ Pa.in.d.c.nō min⁹ ꝓ multa motiua. Et ideo dic q dicta.l.ad inſtructio nem:⁊ ſimiles non valent:qz lz.c.j.cum ſimilibus. de no.ope.nū.dicat ſtandum legibus: ex quo in canoni bus nō repitur ꝓtrarium: tamē hoc nō eſt verum q̄n lex impialis eſt damnoſa eccleſijs ſeu eccleſiaſticis ꝓ ſonis:quia tunc nō tenet niſi ſpecifice appꝛobeē ab ec cleſia.vt eſt cōis opi.doc.in.c.fi.de ſolu.⁊ in.c. eccleſia ſcte Marie.de ꝓſcriē.⁊.c.fi.de re.ecc. non alie.⁊.x.di.ſi in adiutoriū. Diſtinguo tm̄ ſic ſm Pa.in.d.c.nō min⁹ q aut neceſſitas vel pietas iminens ꝓcernit vtilitatē eccleſiarū a remotis ꝓ q̄ndaꝫ ꝓſequentiā:⁊ tūc ē text. aptus in.d.c.nō minus:q nō teneē niſi ſpōte velint appꝛobāte epō cum clero ⁊ ꝓius conſulto Romano pontifice.p.c.aduerſus.e.ti. Aduerte tm̄ q ſi tāta eēt neceſſitas vel pietas q nō poſſet ſine ſcandalo ⁊ peri culo haberi ꝓius romani pontificis recurſus q tunc ſufficeret deliberatio cleri cum epō. Facit.c.fi.de eccl. edi.⁊ qđ ibi no.aut neceſſitas vel pietas ꝓcernit de di recto ⁊ ꝓncipaliter vtilitatē eccleſiaꝝ ⁊ laicoꝝ: vtpu ta qz ꝓaua ſocietas territoriū ciuitatis incendit dcua ſtat ꝓdia in quo ecc'lia multas poſſeſſiones habet:⁊ tūc eccleſia debet ꝓtribuere:nō tm̄ ad deliberationem ſolum ppl'i:ſed oportet q clerus ⁊ ppl'us ꝓncipaliter ꝓueniant⁊ deliberet:qz qđ oīes tangit debet ab oīi bus appꝛobari.in cle.j.⁊.ij.de cenſi.⁊.c.ad hoc.⁊ offi. archi. Fateē tm̄ Pa. vbi.s.in.d.c. nō minus.q ſi cle rus nollet ſine legitima cauſa ꝓſentire q poſſent laici implorare auxilium ſupioris eccleſiaſtici vt cōpellat eos.vt in.c.nullus.de iure pio. in ar.⁊ in hoc caſu nō habet locum diſpoſitio.d.c. aduerſus. de ꝓſultatione romani pontificis:qz hec impēſa nō fit ꝓpter publicā vtilitatē:ſed ꝓpter ꝓuatā eccleſiaꝝ: ⁊ ſic ſum⁹ extra caſum ꝓfati.c.aduerſus. Facit cle.j.⁊.ij.de cenſi.

¶Tertiodecimo habet immunitatē q eccleſie vl' cle 38
rici nō teneē ad gabellas q̄ bobie imponunē in vino ⁊ ſil'ibus ſm Pa.in.d.c.nō minus.in.fi.p.d.auē.item nulla cōitas.tenet Bar.in.d.l. placet.C. de ſacroſan. ec.niſi gabella fuiſſet impoſita ꝓ oneribus ad que te neē eccleſia:quia tūc ſuccedit loco onerum.vt voluit Butr.in dicta.l.ad inſtructiones.

¶Utrū eccl'ia teneaē ad gabellas ſi aliquid dnatur 39
vel legaē ei ſm ſtatuta quoꝛundā:R. q non. xxiij.q. .viij.§.q̄uis.cū duobus ſequētibus. Idē ſi donatur clerico ar.c.fi.de vi.⁊ bo.cle. ⁊ ibi Panoꝛ.⁊ qđ no.in .c.ſimiliter.xvj.q.j.

¶Quid ſi clericus tranſferat res eccl'ie ad aliū locuꝫ 40
negociationis cauſa:R. Pa.in.d.c.fi.q non pōt exi gi pedagiū vel gabella:qnia delictum clerici nō poteſt nocere eccleſie. vide Fede.ꝓſilio.cc. ſecus ſi ſunt ſue non eccleſie.

¶Utrū clerici debeant ſoluere gabellam ꝓ vino vel 41
frumento qđ vendūt ex ꝓbenda ſua habito:R. Bal. ⁊ Pe.⁊ Cy.in.l.oīnis.C.de epi.⁊ cle.q nō: nec etiam ad portam.idem Bar.in.d.l.placet:nec etiā ſm Pa. in.d.c.fi.de patrimonio debet ſoluere gabellas vel pe dagia. Facit cle.p̄nti.de cenſi.⁊.c.q̄q̄.eo.ti.li.vj.

¶Quid de gabella q̄ poniē ſup carnibus vino⁊ bu. 41
iuſmōi:quā eccl'ie ſoluūt indirecte cū emāt carius ab illis q̄ vēdūt ꝓpter talē gabellā:R.ſm Rich. in q̄li. q ſi ꝓſules ponūt talem gabellā ꝓpter abuſum⁊ ex ceſſuꝫ eoꝝ:ſic nō licet ſ ſoluāt de ſuo ꝓpio. Si vo po nunt ꝓpter cōmunē vtilitatē tam clericoꝝ q̄ laicoꝝ: ſic licet eis. Si vo ꝓpter vtilitatē laicoꝝ ꝓncipaliter indirecte vo clericoꝝ⁊ a remotis: puta q ꝓſperitas ciuiū redundat in vtilitatē eccl'ie⁊ ꝓſonaꝝ eccleſiaſti carū. Tunc diſtinguo: aut faciunt animo extoꝛquēdi pecunias ab eccleſiaſticis quas alio mō nō poſſunt: ⁊ ſic nō licet. Aut non animo extoꝛquēdi ab eccl'iaſticis hoc faciunt:qz etiā ſi nō eſſent eccleſiaſtice ꝓſone que emerent talem gabellā ponerēt: tūc lz eis habita au ctoꝛitate dñi tpalis:⁊ habita moderatione ne ponaē magis ſup bis q̄ ſepi⁹ emunē a clericis:aut ab extra neis: aut a paupibus q̄ ab alijs ciuibus: ⁊ ſic clerici nō poſſunt cōqueri cum pñt alibi emere: licet non ita cōmode.hec ꝓbaneē.ff.de no.ope.nun.

¶Que pena collectantiuꝫ eccleſias vel clericos:R. 43
Pa.in.c.aduerſus.de immu.ec.⁊ do.Anto.in ſuis re poꝛtationibus voluit q poſtq̄ fuerint excōmunicati ſeu inciderūt excōmunicatiōnē poſt monitionez.p.c. nō minus:ſiue tolerenē ſiue ignoꝛenē:nō teneant ſen tentie aut ſtatuta taliū ipſo iure ſiue ſint edita ꝑ eccle ſiam ſiue ꝓtra quācunq; ꝓſonā etiā laicā. Alij volunt q ſubito exq̄ cū effectu collectauerūt ipſo iure ſint nul le.⁊ hui⁹ opi.videē Pa.⁊ mihi placet: qz ex hiis ꝓ bemij colligiē mēs diſponētis.vt.l.fi.ff. de bere.inſti. ⁊ ꝓ Bar.in.l.ambitioſa.ff.de ꝛecre.ab oꝛ.fa. Ex q̄bus ptz q.d.c.aduerſus voluit aliq̄d addere ad ius anti quū:qđ ptz in h addicim⁹.ibidē. De alia aūt pena vl de ſupa Excōmunicatio.y.caſu.xxviij. ⁊ excōmuni-

catio.vij.casu.v. Tenent etiam vltra peccatū mortale cōmissum ad restitutionem omniū ablatorū.xiij.q.vj.c.si res.cum similibus.

44 ¶ Quartodecimo habet immunitatē q nec ecclesia nec monasteria vel hospitalia tenent ad lucratiuam descriptionē.vt in.§.sancim⁹.xxiij.q.viij.Et nō.q lucratiua descriptio est quarta pars bonorū q̄ a curialibus relinquebant quā fiscus vendicat exceptis relictis curialib⁹ ꝛ eorū ꝓiunctis:de q̄ habes.C.q̄ ꝛ a quibus q̄rta ps.l.j.ꝛ.ij. ꝛ.C. de impo.lu.descrip.l.vnica.

45 ¶ Quintodecimo q laicorū statuta nō habent locum sup rebus eccle.c.fi.de re.ec.nō alienā.vide.j.statutū .§.vij. Predictū priuilegiū limitāt q̄daꝫ verū nisi papa approbaret tale statutū.vt in glo.c.eccl'ia sctē marie.de cōstit. Nō credo verū ſm Bal.ibidē qn exp̄sse ꝛ nōiatim approbat a papa. secus si generaliter approbaret statuta:q nō valerent ꝓtra eccl'esiam p talē approbationem cum sit ꝓtra libertatē eccl'esiasticam. ꝛ sic tene ꝛ vide eūdē Bal.i.c.j. p q̄s fiet īuestitura.

46 ¶ Sed q̄d de statutis laicorū impediētibus quoq̄ mō liberā facultatē donādi eccl'esijs aut p ania:R. Pa. in.c.relatū.el.j.de testa.qō nō valēt.vt no.in.l.j.C.de sacrosan.ec. Facit qō no.Jo. an.in.c.fi.de immu.ec. li.vj.vbi dicit q nō obstāte statuto quo q̄s ꝓhibetur dare forēsibus:seu nō suppositis iurisdictioni q potest donari eccl'ie:q nō possunt inferiores tollere priuilegium superioris.Et hanc opi.fouet apte Bal.in.l.generali.C.d sacrosan.ec.Et idē in aut.cassa.e.ti. ponit aliā quēstionē notabilē.Statuto caueat q testamētus īsinuet p heredes infra sex mēses: aliter sit irritum ipso iure.Clericus est heres ꝛ non īsinuat nunq̄t sit nullū testamentū.Et rn̄det q nō: q statutū nō astringit clericū nec fortius eccl'iam q̄n fuisset heres īstitutus:Et ex his infert Pa.in.d.c.relatū. q q̄uis statuto caueat q mulier nō posset donare eccl'ie seu ad piam causam seu testari ꝛ se obligare eccl'ie vel ad pias causas sine p̄nūtia duorū agnatorū suorū. tamē pōt donare testari ꝛ se obligare eccl'ie vel ad piā causam sine hac solēnitate: q relicta ꝛ donata eccl'ie vel ad pias causas debent determinari ſm canones:ꝛ nō ſm leges vl statuta q̄ sunt pars iuris ciuilis.l. oēs ppli.ff.de iusti. ꝛ iure. Idem tenet do.Anto.in.d.c.relatū. ꝛ p Bart. in.l.j.C.de sum.trī. Sed Bal.in.c.eccl'ia sancte Marie.ꝛ.c.q̄ in eccl'esiarū.de ꝓstit. tenet valere si disponat statutū de re immobili. Sed ꝓtra eum est casus in.c. fi.de re.ec.non alie.ꝛ ibi Jnno.ꝛ bene.

47 ¶ Utꝝ laici possint statuere sup mortuarijs:R. Jo. de imol.in.d.c.fi.q sic. q̄tenus disponit in bis que nō applicant eccl'ie. Addit Pa. ibidē: aut ꝓcernūt diuinū cultū vel refrigeriū anie:q cū hec sint annexa iuri spūali nō valeret: vtputa q nō deb̄t nisi tot cerei vel nō inuitent nisi tot clerici ꝛ huiusmodi. Igitur soluꝫ valet in ꝓcernētibus pompas mūdanas que sunt potius ꝓsolationes viuorū q̄ suffragia mortuorū:nec eccl'esia talia approbat.vt in.c.q̄ p̄posterum.xiij.q.ij.et sic transeūt cōmuniter doc. in.d.c.fi. Et q dicit Bal. in.l.j.C. de lati.libe.tollē. p istum tex. q equi ꝛ arma ducti ad sepulturam militis ꝛ cerei debent remanere apud clericos vel fratres sepeliētes quasi sequela cadaueris.arg.l.medico.§.fi.ff.de aur. ꝛ argen.lega. iō non valeret statutum laicorū.

48 ¶ Utrū istud priuilegium.d.c.fi.de re.ec.non alie. de quo.s.in.§.xlv.extendat ad res patrimoniales clericorum:R.glo.in.c.eccl'ia sancte Marie.de ꝓsti.q sic. ꝛ in.c.fi.de vita ꝛ bone.cleri.ꝛ i.c.ex litteris, d̄ pigno. ꝛ xxj.q.j.in.c.similiter. Est etiaꝫ glo.singularis apud legistas ſm Fran.tigni.in.l.fi.§.patrimonioꝝ.in ver. pontifex.ff.de mune.ꝛ bono.babes.l. decernimus.C. de epis.audie. Jn contrariū faciunt que dico.j. p̄scriptio.§.xxxviij.ꝛ credo verius.

¶ Sextodecimo q nec etiam prelati aut persone ecclesiastice possunt ecclesijs nouos census imponere aut veteres augere aut alio modo grauare. vide hoc supra census.§.j. 49

¶ Utrum archiepiscopi aut episcopi possint aliquid exigere ab ecclesijs vel a clericis:R. Panor.in.c.cuꝫ apostolus.de censi. q dū visitant possunt exigere obuentionem que eis concedit. in.d.c. cum apostolus. aliud nō. De quo vide infra. Visitatio.§.iij. Tallias autem ꝛ exactiones eis facere nō possunt:sed ad charitatiuam subuentionem possunt compellere si rōnabilis ꝛ manifesta sit causa:puta vult ire romā p communi vtilitate vel necessitate ꝛ huiusmōi:ꝛ nullo modo potest prescribi istud subsidium charitatiuū. Ab oratorijs autem ꝛ alijs locis nō religiosis etiam ratione visitationis non possunt exigere ꝓcurationem.c. vl.de censi.ꝛ ibi Panor. 50

¶ Utrū rector ecclesie possit rem ecclesie pro sua necessitate obligare:puta quia erat infirmus: vl egebat indumentis: vel pro necessitate ecclesie:R. Joh.an in.c.ex p̄sentiū.de pig.q sic:ꝛ successor tenebit:ꝛ cum eo transeunt cōmuniter doctores. Sed ego limito sic q aut ecclesia bene abundabat fructus:ꝛ sic nō tenebitur successor:q fructus futuri temporis reseruant successori vt de ipsis viuat per.c.presenti.§. porro.de offi.ordi.lib.vj. Aut fructus nō sufficiebant ad necessitatē:ꝛ sic est vera opinio Joh.an. Distinguit etiam Panor.in.d.c.ex presentium.ꝛ bene q si ecclesia erat impotens a principio quādo eam impetrauit:ꝛ sic sibi imputet:nec poterit obligare nisi ꝓ sua vita: sed tenet viuere de industria aut fortius ex patrimonio:nō autem vendere vel obligare rem ecclesie.tex. est no. cum glo.xxj.q.j.c.j. Facit.c.clericus victum.xcj. dist. Si do est facta impotens postq̄ eam accepit etiaꝫ in isto casu nō pōt eam obligare: sed debet agere contra parochianos vt prestent sibi necessaria exquo seruit eis in diuinis:ꝛ est causa licita subtrahendi parochianis diuina. Vide bonam glo.de consecra.dis.j. homo christianus. 51

¶ Utrū debeat fieri compensatio cum perditis ex negligentia administratoris ecclesie cum acquisitis ex eius diligentia:R. Pe.de anch.in.c.consensus.de re. ec.non alie.q sic.allegat.l.cum querit.ff. de admi.tu. ꝛ.l.gaius.ꝛ ibi Bal.eum sequitur.ff.de vsur.sed contra eos facit qd̄ no.Pa.in.c.ex p̄sentiū.de pig.Ubi tenet q si rector ecclesie potuit acquirere aliquid ecclesie ꝛ non fecit q tenetur ipsi ecclesie:ꝛ ꝓ hoc babes tex.cuꝫ glo.xij.q.iij.c.fi. ad instar tutoris qui ad hoc tenetur.vt in.l.quicquid.C.arbi.tute. ꝛ sic pt̄z q etiā tenetur de leui culpa. vt patet iu.d.l.quicquid. si non laborat vt acquirat ecclesie. ꝛ in dicto.c.fi. Sed hoc non intelligas q teneatur laborare p̄sonaliter vel ex doctrina aut artificio vt acquirat:sed solum cum sollicitudine in rebus ecclesie ꝛ ex tali sollicitudine acq̄situm est ecclesie:ꝛ ideo non potest dari in recompensatiōem.sed do.Pe. intelligit de acquisito p exercitiū corporale vel alio modo in quo acquirit sibi. de quo babes supra clericus.xij.de quo bene potest recōpensare:ꝛ sic intellige.l.ꝓ ipm allega. 52

¶ Utrū prelatus ecclesie possit de reb⁹ ecclesie dare 53

remunerandi causa: R. glo. in. d. c. ꝓsensus. q sic. Facit. c. si q̄s. 7. c. cū redeptor. xij. q. ij. Et dicit glo. in. d. c. si pater. §. j. 7 in. l. filiusfa. in ꝑn. ff. de dona. 7 tex. in. l. etiā. §. ex ꝓterito. ff. de ma. vindi. Facit. l. cum plures. ff. de admi. tu. 7 qđ no. Bal. in. l. j. C. manda. vñ dicit idem Bal. in. l. iubemus. C. de sacrosan. ec. q ꝓtextu bñficij colorati nō ꝑt ꝓlatus remunerare amicū suū 7 ideo vera merita debent esse. Facit glo. in. d. c. si q̄s ex quo aduerte q remuneratio nō est restricta ad regulas iuris. glo. est singularis in. l. aq̄lius regulus. ff. de dona. 7 facit. d. §. j. Ideo q quilibet administrator donare ꝑt remunerādi causa. l. tutor ꝑm dignitatem. §. fi. ff. de admi. tu. 7 ex gl. c. epūs q̄ mancipiū. xij. q. ij. simul iunctis. Addit etiā do. Anto. 7 Pa. in. c. ceterū. de dona. q etiā ꝑt dare ex causa alia: puta vt eccl'ia habeat amicos ꝓ sua defensione 7 hmōi. Limitant tñ in isto casu 7 causa remunerādi verū dūmō res q̄ donatur sit mobilis 7 minima vel de fructibus: quia im mobilia 7 etiā mobilia magna non ꝑt nisi cū debita solēnitate 7 causis: ꝺ q̄b⁹. §. Alienatio. §. ij. 7. iij. 7. iiij.

54 ¶ Decimoseptimo se extendit imunitas eccl'ie: ita q eccl'ia si caret ꝓprio ꝓlato nō currit sibi ꝓscriptio: licz ꝓlatus supior ꝑssit ꝓ eo agere ꝑm Inno. in. c. olim. el. j. de resti. spol. tex. est. in. c. j. de re. ec. nō alie. li. vj. lz. Bar. in. l. ij. ff. de aqua plu. ar. dubitauerit.

55 ¶ Decimooctauo q res eccl'ie nō possunt alienari sine certa solēnitate. vide. §. Alienatio.

56 ¶ Decimonono q vnam eccl'iam nemo potest ledere quin videat oēs ledere: quia ꝓticulares eccl'ie sunt membra vniuersalis eccl'ie. Facit. c. loquit. xxiij. q. j. sicut in simili dicit: qui tangit aurem totum hominē tetigisse dicat. c. vulgaris. de pe. di. j.

57 ¶ Vigesimo q de ꝓsonis eccl'iasticis nemo potest iudicare nisi iudex eccl'iasticus. de fo. compe. per totum Et que sint iste ꝓsone habes excōmunicatio. vij. casu. v. §. vij.

58 ¶ Vigesimoꝑmo q de rebus eccl'iasticis 7 etiā ꝓfanis criminalibus clericoꝝ aut de causis spūalibus iudex secularis iudicare nō potest. Et de istis vide. §. Excōmunicatio. vij. casu. v.

59 ¶ Vigesimosc̄o q pia loca sunt sub iurisdictione ecclesie. c. ad hec. de reli. do. 7 in de. q̄ ꝓtingit de rel. do. ꝑm Pa. in. c. cū sit generale. de sc. cōpe. 7 ideo ledētes ea sunt sacrilegi cēsendi. d. c. cū sit gīale: ꝙ ledēs in bonis clericoꝝ sine violentia ꝑsone non cōmittit sacrilegium: lz sup ipsa sit iudisdictio iudicis eccl'esiastici. vt in. c. si clericus. de foro compe.

60 ¶ Vigesimotertio q relicta in testamēto minus solēni facta eccl'ijs 7 ꝓijs locis valēt. c. cū esses. c. relatū. c. indicante. de testa. de quo. j. Legatū. j. 7. ij.

61 ¶ Vigesimoq̄rto q eccl'esia vel eius possessiones nō possunt ꝓ alienis debitis obligari: 7 obligās est suspēsus ab administratione tēporaliū 7 spūaliū. de solu. c. ij. q̄ tñ suspēsio pōt ꝑ epm relaxari ꝓsulto indēnitati eccl'ie ꝑmo. c. ex pte. el. j. de v̄. sig. nō cōpbendit tñ bec suspensio epos. c. quia ꝑiculosum. de sen. ex. li. vj.

62 ¶ Vigesimoq̄nto q excōicant vsurpātes regalia custodiā 7 hmōi. de q̄bus. §. Excōicatio. vij. casu. xv.

63 ¶ Vigesimosexto q clericus q̄ eccl'esiam ex collatione laici tenet si nō resignauerit suspēdēdus est ab officio 7 beneficio laicus excōmunicādus. de iure patro. c. ꝓterea. 7. c. relatū. iuncto. c. si aūt vobis. xj. q. iij. 7. c. cum non ab homine. de iudi.

64 ¶ Vigesimoseptimo q in choro non debent laici cuz clericis stare. ꝺ vi. 7 bo. cler. c. j. de ꝓse. di. ij. sacerdotū.

¶ Vigesimooctauo q eccl'esia 7 eccl'esiastica ornamēta non debent in vsum secularū ꝓuerti. de conse. di. j. ligna. 7 quinq̄. c. se. de reli. do. c. ad hec. 65

¶ Vigesimonono q ludi theatrales cum laruis 7 similibus inbonestis nō ꝑssunt fieri in eccl'esia. c. cum decorem. de vita 7 ho. cler. secus de honestis qui ducunt ad deuotionē. ar. de conse. dis. ij. semel. 7 dist. iij. queris. quasi in fi. 66

¶ Qua pena puniunt violantes eccl'esiasticā immunitatem: R. q diuersa ꝑm diuersimode violat. Nam si q̄ violant quo ad ꝓmū puniunt nullitate sentencie vt. §. dixi. Si ꝓtra scōm erit solū mortale pctm̄. Si cōtra tertiū: nec mortale pctm̄ est ꝓpter ꝓtrariā ꝓsuetudinē. Si cōtra quartū vltra mortale nō adiuuant ab eccl'esia. Si ꝓtra quintū videt mortale. Si ꝓtra sextū peccat mortaliter 7 alia pena de q̄ dixi. Si ꝓtra septimū cōpellunt. Si ꝺ octauū credo teneant ad restitutionē de dāno dato vltra moltale qđ cōmittūt. Idez dic si ꝓtra. ix. x. xj. xij. 7 xiij. 7 puniunt pena vt ibi dixi Si ꝺ. xiij. idē dic. Silr si ꝓtra. xv. dicit Alber. in auteē. cassa. C. de sacrosan. ec. q faciētes statuta ꝺ libertatē eccl'esiasticā puniunt pena ꝙuationis iurisdictiōis et mille marcarū. Rectores statutarij scriptores iudicātes ꝑm talia statuta sunt ipso iure infames 7 coz sententie nulle 7 alij actus legitimi nihil valent. vt patz in corpe. vñ bec aut. sumit in originali qđ multi habent post librū feudoꝝ: 7 ē ꝓstitutio Fede. iuniozis: 7 etiā sunt excōicati. vt. §. Excōicatio. vij. casu. xij. Si ꝺ. xj. ibi dixi. Si ꝺ. xvij. xvij. 7. xix. peccāt mortaliter. Silr si ꝺ. xx. xxj. 7. xxij. Si ꝓtra. xxiij. vltra mortale tenent ad restitutionē. Si cōtra. xxiij. xxv. 7. xxvj. ptz ibi. Si ꝓtra. xxvij. male faciūt. Si cōmittunt. ꝺ. xxviij. est nullitas alienationis 7 peccant mortaliter. Silr si contra. xxix. mortale pctm̄ est.

Impedimentum vide infra Matrimonium. iij.

Imperium merum est habere gladij potestatem ad aiaduertendū in facinozosos homines qđ 7 potestas appellat. mixtū vo imperiū in danda possessione ꝓsistit. vt in. l. imperium. ff. de iurisdic. om. iu. vide ibi glo.

Impossibile dicit aliquādo illud quod nō cōmode possumus facere. 7 sic sumit in. c. catbanēsis eccl'esie. lxj. di. ff. de v. sig. l. nepos ꝓculo. Impossibile dicit qđ nō est honestum. vt de ꝓdi. insti. l. filius. Impossibile dicit quod non iuste potest fieri. xxiij. q. ij. sane. el. j. 7 est in ar. q illud possumus qđ de iure possumus.

Impubes dī masculus donec cōpleuerit. xiij. annū. Femia aūt. xij. q̄ ista ultra etate boies incipiūt pubescere. l. fi. C. q̄n tu. vl cu. 7 insti. q̄. mo. fi. tu. in ꝑn. 7 boc verū q̄ ad tutelā: sed q̄ ad matrimoniū ꝓtrabendū tādiu ē impubes masculus vel femina: q̄diu nō est potens ad generandū. vt in. c. impuberes. de despō. impu. in tex. 7 in glo.

¶ Impubes vel furiosus capitalē fraudē. i. penā, ꝙt quā capite puniēdus ē cōmittē nō pōt. ff. de edil. edic. l. cuz aūt. §. j. Facit. C. de fal. mo. l. j. in fi. 1

¶ Impuberes torqueri nō debent terreri tamē solēt 7 habena vel ferula cedi. ff. ad senatusc̄ōsul. sylleianū. l. j. §. impubere autem. 2

Incantatio vide sortilegium. superstitio et supra diuinatio.

Incarceratio vide supra carcer.

Incendiarius quis dicatur ꝓpie? R. ꝑm Ho. ⁊ Got. q̄ ille q̄ ciuitate castrū domū segetē ⁊ silua aliena incēdit malo studio vt odio vel vindicta vel anio iniuriādi. vt in .c. pessimā. xxiij. q. viij. xij. q. j. c. cū tuotissimā. de iur. si q̄s domū. Secus si incēderet ex negligentia vel casu vel iusto bello: q̄ talis nō ꝓpie dicit incēdiari⁹. Zē incēdiarius ꝓpie dicitur qui malo studio ignem facit opponi aut ꝓsiliū dederit aut auxiliū sciēter. vt in .d. c. pessimā.

¶ Utr̄ tales incendiarij ꝓpie sint excōmunicati ipo iure? R. vt. ſ. Excōmunicatio. v. casu. v.

¶ Qua pena puniunt incēdiarij? R. q̄ de iure ciuili. dicit tex. in. l. q̄ edes. ff. de incen. Qui edes aceruū ve frumēti iuxta domū positū cōbusserit ꝙuictus verberatus igni necari iubeā si mō sciēs prudēsq̄ id cōmiserit. Si vo casu. i. negligentia aut noxā sartire iubeā: aut si minus idoneus sit leuius castigā. Hec ibi. Ex quo ꝓz illud. Qui nō pōt soluere in ere luat in corpe. ff. de iurisdic. om. iu. l. si q̄d id. ſ. in seruos. ⁊. ff. de in ius vo. l. fi. ⁊. ff. de pe. l. j. in fi. Quo vo ad ius canonicū vltra mortale si scienter ⁊ voluntarie fecit. vel ex lata culpa teneā ad restitutionē totius dāni dati. c. si egressus. cuz. c. se. de iniur. ⁊ ibi cōiter doct. Fallit. l. si fortuitu. ff. de incē. Si vo fuit in leui vel leuissima culpa. sic silr teneā ad restitutionē si mō tenebaā de leui vel leuissima culpa: non credo tñ peccauerit mortaliter. Si aūt nihil omisit de cōtingētibus nō teneā. Q̄ñ aūt quis teneaā de leui vl leuissima culpa. Habes. ſ. culpa. ſ. iij. ⁊. v. Et aduerte q̄ tales incēdiarij culpabiles nō solū tenenā de dāno incēdij: sed etiaz de reb⁹ pditis ꝑ incendio. ar. c. fi. de iniur.

¶ Utr̄ rapiens res illoz q̄ patiunt incendiū teneaā ad restitutionē? R. q̄ sic. c. si q̄s domū. de iniurijs. nisi haberenā ꝑ derelictis: puta quia ignis tñ inualuit q̄ nullus sine periculo vite potest eis occurrere: ⁊ dñs dimittebat eas ꝑ derelictis: tunc si q̄s eas raperet nō teneretur restituere de necessitate. ar. l. si quis merces. ff. ꝓo derelicto.

¶ Utr̄ destruēs domū vicini timore incendij ne sua comburaā teneaā ad restitutionē? R. Dic. ti. de incēdiarijs. q̄ non si erat iustus metus. puta q̄ iam ignis puenerat ad domū vicini vel ꝑbabiliter dubitaā: q̄ tempus erat vētosum ⁊ hmōi. l. iij. ſ. q̄d ait prętor. ff. de incen. rui. ⁊ nau. Q̄ñ dicit tex. in. l. si alī fecerit. ſ. est ⁊ alia exceptio. ff. q̄d vi aut clā. Nullā iniuriā aut damnū dare videā eque pituris edibus. Facit. l. si q̄s fumo. ſ. q̄d dī. ff. ad. l. aq̄. Si aūt nō fuit iustus metꝰ tunc teneā ad simplū damnū ꝑm Hosti. Addit tamē Hosti. q̄ si a vicinitate domus alicuius ē dirupta iusto metu incendij q̄ iudex ex officio ⁊ summa eq̄tate debet facere q̄ vicini ei satisfaciant quilibet ꝑ pte sua ar. l. j. ſ. equissimū. ff. ad. l. rbo. de iact. ⁊. l. interduz. ff. qui po. in. pig. ba.

Incertorum restitutio. vide. j. restitutio. ij. ſ. xj. ⁊ se.

Incestus est ꝙsanguineoz vel affinitā abusus. vnde incestuosi dicunā q̄ cōsanguineis vel affinib⁹ abutunā. xxxvj. q. j. ſ. cū ergo.

¶ Utr̄ incestus sit grauiꝰ adulterio? R. q̄ sic. xxxij. q. viij. ſ. sunt effi. ⁊. c. se. vincit tñ a peccato cōtra naturā. vt in. d. c. q̄d incipit adulteriū malum.

¶ Utr̄ accedēs ad monialē cōmittat incestū? R. q̄ sic. xxvij. q. j. virginibus. q̄ sponsa dei est q̄ est pax nr̄. xij. q. ij. q̄ abstulerit. nec solum incestū: ſ ⁊ adulteriū: quia sponsaz alterius corrūpit. ⁊ etiā sacrilegiū. vt in .d. c. virginibus: sed tamē nō sunt tria peccata: ſ vnū solum ꝑm Hug. lz sortiaā diuersa nomina.

¶ Utr̄ incestuosus possit ꝓtrahere matrimonium? 3
R. Pa. in. c. j. de eo q̄ cog. cōsan. vxo. sue. q̄ nō ſ nec etiam exigere pōt debitū a ꝓpria vxore quā prius babuit anteq̄ incestū cōmisit. xxvij. q. ij. q̄ dormierit. nisi dispensā cuz eo ⁊ si exigit peccat mortaliꝰ ꝑm Vin. quia facit ꝓtra ꝓceptum canonis. ar. c. ij. de maio. et obe. sed tu tene vt infra matrimoniū. iij. impedimēto. ix. in pin.

¶ Sed q̄d si cōtrahit de facto? R. Pa. in. c. trāsmisse. 4
de eo qui cog. ꝑsang. vxo. sue. q̄ tenet matrimoniū et reddere teneā debitum. exigere autem nō poterit sine peccato mortali nisi dispensā cum eo. Pa. tamen in .c. litteris. de ꝑsump. videā velle q̄ ista pena. ſ. q̄ non possit ꝓtrahere vel exigere incestuosus solum locum habeat q̄ñ cōstat de incestu qualitercunq̄. arg. d. c. litteris. ⁊. xxvij. q. j. si q̄s sponsam. ⁊ placet mihi.

¶ Quis poterit dispensare vt talis ꝓtrahat vel post 5
contractū exigat? R. Panor. in. d. c. j. q̄ si incestus est vere cōmissus: vtputa quia cognouit cōsanguineam vxoris sue: cum qua iam cōsummauit matrimoniuz vel cū cōsanguineis ꝓpijs q̄d ē vere incestus. vt i. d. ſ. cū ergo: tūc eps nō poterit dispēsare nisi ex cā: puta rōne iuuētutis ⁊ hmōi: q̄ casu bñ poterit. c. si duo. xxxv. q. vj. Idē tenet ⁊ dicit cōiter tenere doc. i. c. trāsmisse. d eo q̄ cog. ꝑsan. vt ēt exigē possit Si vo incestꝰ nō est vere cōmissus: vtputa q̄ cognouit ꝑsanguineā sponse nōdū cognite: sic eps poterit dispēsare etiaz sine cā vt ꝓtrahat: nō tñ cū spōsa illa de futuro si cōmixtus ē in vase ⁊ ibi ꝑsummauit cuz eius ꝑsanguinea sed cū alia q̄ sibi nō sit affinis: poterit etiā sine dispensatione. vt ē glo. in. c. q̄dā. xxvij. q. ij. cū tex. Quidā ꝓdicta intelligūt de eo solū q̄ cōmisit incestū cum ꝑsanguinea vxoris sue: ſ de alio incestuoso nō babēt locū ita q̄ pōt ⁊ ꝓtrahere sine dispēsatiōe ⁊ exigere debitū post ꝓtractū. Sed ꝓtra videā tex. c. si duo viri. xxxv. q. vj. ⁊. q. iij. c. de incestuosis. vbi tex. clarꝰ. ⁊. c. nec ea ⁊. xxxij. q. vij. si q̄s viduā. Et ideo dic q̄ generaliter ois incestuosus ꝑbibeā ꝺbere. Nec ob. q̄ titulus de eo q̄ cog. ꝑsan. vxo. sue solū loquit de incestu cū ꝑsanguinea vxoris: q̄ vnū ius suppleā ꝑ reliquū. ⁊ de hac materia vide mr̄imoniū. iij. impedimēto. ix. in pn.

Incōsideratio est quando inter diuersa que occurrūt nō beā cōsideratio est ex defectu circa actum iudicij: sicut cōsideratio ptinet ad iudicium rectū. q̄d q̄dem rectū iudicium in hoc cōsistit q̄ñ vis cognoscitiua apprehēdit rem aliquā ꝑm q̄d in se est: q̄d ꝓuenit ex recta dispositione virtutis appbensitiue sicut ptz in Spe. q̄d si sit bene dispositum apparent imagines recte. si vo sit male dispositum apparēt torte vl obscure. Oz aūt virtus cognoscitiua sit bñ dispōsita ad recipiēdū res ꝓut sunt ꝓtingit radicaliter ex natura cōsummatiue ex exercitio ⁊ munere gre: ⁊ directe q̄dem ex virtute cognoscitiua ex eo q̄ nō est imbuta prauis opinionibus sed veris ⁊ rectis. Indirecte vo ex bona dispōne virtutis appetitiue ex qua sequit q̄ bñ iudicat de appetibilibus. Defectus aūt recti iudicij ad vicīū incōsiderationis pertinet ex eo q̄ ptemnit vel negligit attendere ea ex q̄bus rectū iudiciū ꝓcedit: ⁊ sic incircūspect⁹ ē ad nō intuēdū circūstātias negocij: loci: tpis: ꝙsone ⁊ hmōi ⁊ ꝓcula q̄ pōt cōtingere, ⁊ q: ꝺ maxie

facit luxuria: ꝓterea ponitur filia eius.

Incóstantia siliter est filia luxurie q̄ est q̄n quis nō stat ꝓstās in bono ꝓposito: sed sine causa rōnabili ex aliqua passione p̄cipue ex amore ꝛ cupiscētie facit p̄riū illius qđ deliberauerat. Jdeo sicut precipitatio est ex defectu circa actum ꝓsilij: ꝛ incōsideratio circa actum iudicij: ita incōstantia circa actum precepti deficit: qz deficit in precipiendo q̄ sunt ꝓsiliata ꝛ iudicata: ꝛ ꝫ ira ꝛ inuidia que impediunt rōnem ad aliud causent inconstantiā tamē luxuria eā extinguit: hec ex sctō Tho. ij. ij. q. liij.

Indicium q̄d est: Rx. Bal. in l. ea q̄dez. C. de accu. Jndiciū plenū est diuini actio rei p signa sufficientia p que animus in aliquo tanq̄ vero quiescit: ꝛ plus inuestigare nō curat. vt. C. de rei ven. l. indicia. Semiplenū vo indiciū est p̄sumptio fortiter mouēs animū ad aliqđ credendū vel dicendū. de quo in. l. cum ꝓbatio. ff. de ꝓba.

1 ¶Qualiter ꝓbar̄ indiciū: Rx. q ad minus p duos testes. vt est gl. singularis ꝛ ibi doctores in. l. fi. C. fami. herciscun. ꝛ Bar. in. l. fi. ff. de q̄stio. ꝛ vt p̄iudicent reo oportet citetur ꝛ iurent testes: alꝫ nō p̄iudicāt. vt no. in. l. si q̄s. ff. de adul.

2 ¶Utrū vnū indiciū sufficiat: Rx. q regulariter nō: ꝑ oportet sint plura. vt no. glo. ꝛ Bart. in. l. j. ꝑ. occisor. ff. ad sylle. ꝛ Bal. in. l. cōgruit. ff. de offi. p̄si. teneret tamen ꝓcessus si nō opponeret q̄uis plura nō ꝓcessissent indicia: sed tamē damnari non posset etiam si in tormentis est ꝓcessus ꝛ post ratificauit. vt est textus cum glo. ꝛ ibi Bar. in. l. pe. de questi. secus si sponte et sine tortura est ꝓfessus ꝑm Pe. de ancha. i cle. j. de bomi. Sufficeret tamē aliq̄n vnum indiciū: puta vnus testis integer ꝛ bone fame qui testificat q̄ vidit cōmittere tale maleficiū: tūc pōt poni ad torturā ad inq̄rendū. no. glo. ꝛ doc. in. l. si q̄s. C. ad. l. iul. maie. ꝛ Bar. in. l. j. ꝑ. ij. ꝛ. l. maritus. ꝛ. l. pe. ff. de q̄sti. Jtē ꝓfessio extrudicialis rei si est homo male vite ꝛ ꝓditionis sufficit. vt dicit Bar. in. l. fi. ff. de q̄stio. Jtem iuuenis inuenit exire de domo pulere mulieris vel inuētus est cum ea in locis secretis ꝛ aptis ad fornicandū. vt no. in. c. lr̄is de p̄sump. ꝛ hmōi: ꝛ ita videt relinquēdū arbitrio iudicis quādo vnum sufficit.

3 ¶Utrū sufficiūt indicia si reo non detur copia ꝛ aduocato suo? Rx. q non. vt. l. custodias. ꝛ ibi glo. Bart. Ange. ꝛ Jmo. ff. de pub. iudi. Limitat Ang. in. l. si vacantia. C. de ho. vacan. nisi q̄n iudex ꝓcedit ex mero officio ꝛ nō ad querelam. vt no. do. Anto. in. c. qualit ꝛ quādo. el. ij. de accusa.

4 ¶Utrū fama sit sufficiens indiciū: Rx. q nō. vt tenet Bar. in. l. j. ꝑ. idem cornelio. ff. de questio. nisi iungat cum alijs indicijs. Fama tamē cum vno teste in ciuilibus facit plenam ꝓbationem. vt in. c. veniēs. el. j. de testi. secus in criminalibus.

5 ¶Utrū particeps criminis interrogatus vel sponte dicendo faciat indicium ꝓtra socium? Rx. q nō. vt no. Bar. in. l. j. ꝑ. si seruꝰ. ff. de questi. Facit qđ no. glo. in. l. si filium. C. de libe. causa. Similiter nec pater vel filius aut alij cōmensales. de quibus in. l. parentes ꝛ liberi. C. de testi. faciunt indicium. vt no. Bar. in. d. ꝑ. idē cornelio. Et hec ꝓcedunt quando nulla alia indicia vrgentia precedunt: ꝛ ideo socius de socio non est interrogandus. l. fi. C. de accusa. Fallit in ascismis. vt no. glo. in. l. non ideo minus. C. de accu. et in delictis in offensam generalitatis. vt no. Bar. in. l. reperi. ff. de questi. sicut sunt latrones ꝛ hmōi.

Indignatio est filia ire qua nō valet videre vel audire eum cui irascitur: ꝛ cōtra est veniale pctm̄: nisi ꝓ accidēs. s. rōne scandali: vel qz denegat loqui vel respondere in casu quo tenet de ꝓcepto. de quo vide. s. diligere. ꝑ. iij.

Indulgentia ꝑm Arch. ꝛ sequit Gc. in. c. indulgentie de pe. ꝛ re. li. vj. qñq̄ dicit remissionē pene. ij. q. iij. in fi. qñq̄ concessionē gr̄e. vt lite pē. c. fi. de p̄uile. dudū: qñq̄ dispēsationē. lxxvij. di. c. fi. in fi. de elec. dudū. el. ij. qñq̄ ius cōmune. xxxiij. q. ij. interfectores. ꝛ xxxv. q. vj. de incestuosis: qñq̄ accipit ꝓ vacare seu operā dare. vñ ꝑ Jndulgere gule noli q̄ ventris amica est. Sed hic accipio indulgentiā ꝓ indulgētijs que dant in ecclesijs ꝛ hmōi q̄ sic diffinit. Jndulgentia est quedā remissio pene debite ꝓ pctō post ꝓtritionē habitam de eo. hoc colligit ex no. in. c. qđ aūt. de pe. ꝛ re.

¶Qualis est ista pena q̄ per indulgentias remittit? Rx. glo. in. d. c. qđ aūt. recitat q̄nq̄: ꝛ ego addā duas: ꝛ sic fuerūt. vij. opi. Prima tenet q solūmō remittit illa pena quā deus ꝓ supplemēto statuit imponēdā in alia vita illis qui solūmodo fecerunt pniam ꝑm q canones imponunt: sed illam quam canones imponūt faciendam nullo modo remittit: sed hec opi. est falsa: tum qz ꝓtra tex. aptum in. c. cū ex eo. de pe. ꝛ re. vbi dicit q ꝓ indulgētias penitētialis satisfactio enervat: tum etiā qz p̄supponit q canones penitentiales necessario sint exequēdi ꝓtra tex. in. c. deus q̄. e. n. qui vult q pnia bodie p arbitriū discreti sacerdotis moderanda: ꝛ sic est arbitraria. Facit ad hoc. c. mensurā de pe. dist. j. Scda tenet q solum remittit penā taxatam a iure seu canone pniali: ꝑ nō eam quā diuina iusticia statuit imponēdā. ꝛ hec est falsa. tū qz p̄supponit vnū falsum ꝓtra euāgeliū q ecclia nō possit absoluere quo ad penā: cum etiā absoluat quo ad culpam ꝓ virtutē sacramēti ꝑm Sco. in. iij. dist. xiij. etiā q̄ ad deum. cuz dicit Matb. xvj. xviij. q. j. Qđcunq̄ ligaueris sup terrā ꝛc. tū etiā qz sic indulgētie essent nocue: qz absoluēdo eos a pena bui⁹ mūdi trāsmitteret tales ad q̄uiora tormenta in purgatorio. Tertia opi. tenet q remittunt penā debitā pctō: ꝛ quo ad deū ꝛ q ad ecclīam: ꝑ ꝓcedens onerat se ad satisfaciendū ꝓ illo cui dedit: ꝛ ꝫ silr falsa: tū qz aliq̄n sunt tā modica merita ꝓcedētis q nō sufficiūt sibi: tuz etiā qz nullus ꝓcedēs ad hoc se obligare intēdit: ꝛ nemo obligat nisi q animū obligādi habuit. l. obligatiōi. ff. de ac. ꝛ ob. Quarta opi. tenet q remittit solum illa pena debita pctō ꝓ quo nō satisfecit ex negligentia: siue q ad ecclesiam siue quo ad deū: nō aūt illa quā ꝓtempsit facere seu noluit: ꝛ hec est falsa: tū qz remunerare vult negligentiā ꝓtra. l. nō. ff. ex q̄. cau. ma. nō cēn negligētibus subuenit ꝑ necessitate rerū impeditis. hec ibi. tū etiaz qz p̄supponit q q̄s possit ꝓtēnere pniam ꝛ esse capax indulgētie cū talis in pctō mortali sit: qđ falsum est. Quinta opi. tenet q remittit etiam pena inferni. allegat tex. de pe. di. iij. c. vl. vbi ptz q bona facta in pctō mortali valent ad tolerabilius iudiciū subeundū: sed hec silr est falsa. tum qz illud. c. intelligit q talia bona minuāt penā inferni debitā pctis: ꝑ qz malū nō cōmittendo ꝛ faciēdo bonū nō auget. tū etiā qz expresse tenet ꝺ. c. tres sunt. de pe. di. j. ꝛ de ꝑse. dist. iij. oīnis. vbi ptz q pena eterna nullo mō pōt remitti nisi ꝓ ptritionē ꝓpriā loq̄ndo de eo q̄ peccauit actualiter. s. de adulto. Facit. c. maiores. de baptismo. in. ꝑ. hic vo dicim⁹ Sexta opi. tenet q ꝓ indulgētias remittit pena taxa

ta a deo ⁊ etiam a sacerdote imposita si modo ipe sacerdos q̃ eã imposuit ꝺ sibi ꝓcesserit vt eã p tales remissiones vel ꝫ parte vel in totuꝫ possit redimere. et hec silr nõ videt vera: lꝫ glo. in. d. c. qꝺ aũt. ⁊ multi canoniste eã tenuerunt. tum qꝛ videt artare ptãtem superiorꝭ quasi nõ possit remittere penã impositã ab inferiori suo. ꝯ id qꝺ legit ⁊ notat in. c. qꝺ sup bis. §. rursus. de voto. cũ etiã qꝛ videt ꝯ tex. ꝓfati. c. cũ ex eo. in v. eneruat. Septima opinio tenet q̃ prefate indulgẽtie valent ꝑm Frã. de may. in tractatu de ptãte clauiũ. Primo q̃ ad augmentũ gre. Mã ꝑm Aug⁹. Charitas meret augeri: ꝫ p opa meritoria facta ab exñte in gra meret augmentũ gre ꝫ vẽ. qꝛ non dat nisi facientibus opa de sui natura meritoria. Scꝺo q̃ ad augmentũ glorie: qꝛ cũ nullus possit lucrari indulgentiam nisi p fidẽ: ⁊ fides sit virtus cui ꝓmittit visio dei: ergo vẽ. Tercio valent q̃ ad penã debitã in purgatorio: qꝛ qñ alicui aliquod debitũ est remissum ab eo q̃ �pt potestatẽ: perinde est ac si solutũ esset: sed sicut ecclesia imponẽdo pniam remittit penã purgatoriã: ergo remittendo p indulgentiã absoluit ab ea. Quarto valẽt q̃ ad penã impositã a sacerdote ꝑm partem vel totũ ꝓut sonat. ⁊ hec est vera opi. quã sequunt Gof. Jo. an. Pa. in. d. c. quod aũt. ⁊ cõiter alij canoniste et theologi in. iiij. sen. di. xx. Exquo ꝓt ꝙ ille cui imposuit sacerdos penitentiã septẽ annoꝝ ieiunandoꝝ accipiendo indulgentiã septẽ annoꝝ absolutus est: licꝫ melius sit eam facere. ⁊ banc ꝙ purgatorio reseruare ꝓ residuo: si imposita nõ fuisset condigna.

2 ¶ Quer. q̃tum remittit ꝙ indulgentiã de ꝑfata pena vel debita pena in purgatorio vel in hac vita ꝓ petis cõmissis? Rn. ꝙ diuersa fuit opi. inter d. ct. canonistas ⁊ theologos. Mã quidã dicũt ꝙ valẽt ꝑm internã suscipiẽtis deuotionẽ ⁊ nõ plus. ⁊ huius opi. videtur fuisse Ray. Sed hec est falsa: qꝛ seqret ꝙ sine exteriori opatione valeret qꝺ est ꝓtra cõiter theologos in. iiij. di. xx. vbi volunt ꝙ nisi ꝯs faciat illud ꝙ ꝙ dat indulgẽtia nullo mõ ipam ꝓsequat q̃tũcũq; habeat bonã volũtatẽ: lꝫ ꝓsequt meritũ bone volũtat. Scꝺa opinio tenet ꝙ valẽt ꝑm deuotionis q̃titatem ⁊ dati seu laboris magnitudinẽ vñ lꝫ dicat q̃ porrexerit manus adiutrices tali ecclesie habeat de indulgẽtia. xl. dies: tñ si vnus dat plus altero vel de magis longinquo venit ad visitandũ eccl'iam in qua est indulgentia. vij. annoꝝ participabit magis q̃ ille q̃ dat minꝰ vel venit de ꝓpe. Sed hec opi. implicat ꝯdictionẽ eo ꝙ nõ esset indulgẽtia ꝫ cõmutatio: aut oportet dicere ꝙ ecclesia ꝓdicaret falsum si nõ ambo haberẽt. xl. dies vel. vij. annos. Et ideo est tercia opi. q̃ tenet ꝙ tantũ valet q̃tũ valeret ei pnia tot dierũ vel tot ãnoꝝ ab eo facta in hac vita ꝙ quot dat indulgẽtia. ꝫ est ꝙ tãtũ minus puniet in purgatorio q̃tũ si fecisset pniam p tot dies vel annos q̃t sonat indulgẽtia: ex q̃ concludunt ꝙ sicut pnia facta cũ maiori feruore ⁊ austeritate p annũ plus valet ceteris paribꝰ q̃s facta cuꝫ minori. sic illi q̃ plus dat ⁊ plus laborat coꝛrñdet annus efficacionis pñie q̃s alij. Et ideo plus habebit de remissione q̃tus ambo remissionẽ tot annoꝝ habeãt. Et hec opi. nõ placet mihi: qꝛ videt derogare verbis indulgẽtie: cũ dicat ꝙ dat indulgẽtia tot annoꝝ ⁊ debeat intelligi de annis vere ⁊ optime pñie fiẽde: qꝛ verba ꝛcio ꝓcipis. de vbo. sig. c. olim tibi. Quarta opi. tenet de ꝓpe cũ modica elemosyna sicut bis q̃ de lõge ⁊ cũ multa el'yna ꝑm qꝺ cõtinet in forma. ꝫ q̃ ad remissionẽ pene intẽsiue ⁊ q̃ ad dispositionẽ sui ad recipiendũ augmentũ gre sunt impares: qꝛ q̃ plus dat ⁊ magis laborat ceteris paribꝰ plus habebit. hec aũt opi. mihi videt dicere qꝺ dicat tercia opi. implicat ꝯdictionẽ nisi q̃ ad illã dispositionem augmẽti gre: qꝛ illud est verissimũ. Ratio: qꝛ si nõ debeo ferre nisi pniam. vij. annoꝝ si dimittat mihi extẽsiue silr ⁊ intẽsiue remittet. Quarta opi. est ꝙ tantũ valẽt q̃tũ sonãt ⁊ tantũ multũ dãti q̃tũ pariꝫ. vel modicũ laboranti q̃tũ multũ: qꝛ indulgẽtia est q̃dã liberalitas q̃ nõ respicit merita ꝫ largitatẽ ꝓcedẽtis. Et hec q̃uis sit magis cõis opi. non mihi placet: cum videatur irrõnabilis. Nec ob. illud Matth. xx. q̃ dicit. An nõ lꝫ mihi facere qꝺ volo. an oculus tuus neqũ est ꝯ me. qꝛ loquit ille tex. de dato ex suo ꝓprio nõ ex alieno. Sexta opi. est ꝙ nõ plus remittũt de pena nisi q̃tũ meret ille labor vel illa operatio etiã si talis indulgẽtia nõ esset. aliter videret ecclesia inducere xpianos ad dimittendũ opa alia satisfactoria ⁊ solũ intẽdere hmõi indulgẽtijs qꝺ esset absurdũ dicere. ⁊ ideo dicũt ꝙ solũ q̃ ad nomen dat indulgentiã vt xpianos potius inducat ad talia facienda. ⁊ adducũt dictũ Jnno. q̃ dicit ꝙ ꝓpter indulgentias gñales non minus tenet pniam agere bõ in hac vita. Sed hec opi. est falsissima: tum qꝛ ꝓsupponit ecclesiã ꝓdicare falsum et facere malũ sub specie boni. qꝺ nullo mõ lꝫ etiã pro vita alterius saluanda. c. sup eo. de vsur. tũ etiã qꝛ fundat se sup falso intellectu ad Jnno. qꝛ est intelligẽdus Jnno. de pnia ꝓut est extinctiua inclinationis ad malũ ⁊ pseruatiua nõ ꝓut delet penã ꝙ pctõ ꝓterito. Et ideo est septima opi. quã puto verissimã vicꝫ ꝙ indulgẽtia q̃tũ ad augmentũ gre ⁊ glorie tantũ valet q̃tũ est interna deuotio suscipientis ⁊ nõ plus: q̃tũ ꝯo ad remissionẽ pene debite in purgatorio vel imposite a sacerdote in penitentia. Dico ꝙ indulgẽtia tantũ dimittit q̃tũ sonat: dũmõ ꝑm sctm Bona. ⁊ sctm Tho. in. iiij. dist. xx. bõ faciat qꝺ sibi imponit ꝑm qꝺ eum decet facere. vñ si pauper dat vnũ denariũ ꝑm qꝺ ei cõuenit dare: sic habebit indulgentiã q̃ dat porrigentibus manus adiutrices sicut diues q̃ dat vnũ ducatũ: sed nõ ecõtrario: quia si diues vellet dare vnum denarium nõ censebit porrexisse manus adiutrices: ⁊ sic nõ habebit tantũ de indulgẽtia: sicut nec rex diceret auxiliũ dedisse alicui dãdo obolum: sed ꝑm ꝙ cõuenit regi dandum. Similiter si ꝓpter bonorandã ecclesiam dat indulgentia visitantibus: eque habebit eam q̃ de ꝓpe sicut qui de lõge venit dummõ visitet sicut ei cõuenit scꝫ nõ furtim non sine societate magna si est dñs ⁊ hmõi. aliter non tantũ habebit. Et hec opinio saluat ecclesiam vt non ꝓdicet falsa. qꝛ verã dat indulgentiam vt sonat. ꝓcludit rõnabilitatẽ vt intelligat. ꝙ id qꝺ imponit ꝺz fieri ꝑm ꝙ ꝙuenit faciẽti. ⁊ excludit dissipationẽ thesauri dñi ꝓsupponit rõnabilem largitatẽ in dispensatore. Addit tñ. s. Bo. vbi. ꝫ. ꝙ lꝫ bõ nõ faciat qꝺ iniungit in indulgẽtia ꝑm ꝙ eũ decet. ꝙ ꝓterea nõ ꝺz dimittere q̃n faciat illud ꝑm ꝙ sibi placet. qꝛ lꝫ nõ habeat tãtũ de illa indulgẽtia: tñ plus habebit de remissione pene pro tali facto q̃s nõ haberet ꝓ alio silr (ceteris paribus) facto vbi nõ datur talis indulgẽtia. Jnno. et Hosti. tñ tenẽt: ꝙ dummõ ꝯs faciat qꝺ imponit eaꝫ habebit. Sed magis placet opi. s. Bo. nec per hoc sequit ꝙ bõ debeat dimittere alia opera meliora vel satisfactoria. ⁊ hmõi solum intendere. qꝛ lꝫ iste plus dimittant de pena. alie tamẽ sunt magis meritorie pre-

nij essentialis qđ est melius ⁊ pseruatiue a recidiuo: ⁊ subiugatiue carnis dñio rõms. Aduerte hic q aliqñ dr. Damus indulgentiã oim pctõr vel centũ annor de pnia sibi iniũcta. qr tũc solũ remittit pnia imposita a pfessore. ⁊ ideo si moreret non statim euolaret. qr nõ imponit eque cõiter. Aliqñ dr. Damus indulgentiã oim pctõr de quib⁹ ptriti ⁊ ore pfessi sunt. ⁊ sic oblita nõ remittunt vel ignorata. Aliqñ simpliciter dat̃ remissio oim pctõr. ⁊ tũc si nullum pctm post cõmiserit: statim euolaret ad gl̃iam si moreretur Intellige etiã q opi. s. Bo. pdicta nõ intelligit qñ indulgentia dat sic. Damus indulgẽtiã cuicunq dicẽti. x. pr nr. vel dãti vnũ ducatũ tali loco. ⁊ hmõi. quia in talibus nõ requirit pdecẽtia psone vel status: sed effectus opis impositi: sed intelligit. s. Bo. qñ imponit aliqđ gñaliter. qr tũc intelligit q illud dr implere ꝑm q facienti puenit. Nõ etiã q isti anni vel dies indulgentie non sunt anni celi vel purgatorij: sed anni huius vite. qđ est dicere q tãtũ diminuũt de pena q̃tũ si p annũ vel p tot dies fecisset penitentiã.

3 ¶Sed q̃ro vtrũ dies isti vel anni indulgẽtie sint vtiles vel ꝓtinui. R. Bo. in. c. cũ ex eo. de pe. ⁊ re. ⁊ sequitur Pa. ibidẽ: q dies erunt vtiles annus vo ꝓtinuus vult dicere q si sacerdos iposuit alicui vt ieiunet. xl. dies: siue ꝓtinue siue interpolate accipiẽdo indulgentiã. xl. dierũ erit absolutus. Si vo dr agere pniaz per annũ qliscunq sit illa pnia: puta ieiunãdi p annũ qlibet septimana bis vel ter: q ista solummõ tollit p indulgentiã annexita q indulgẽtia nõ diuidit p dies. ꝑ valet respectu anni integri ꝓut pnia est annual. Sz ego h vltimũ credo verũ: qñ indulget annus de iniũctis penitẽtijs ꝓut aliqñ dr. vt in. d. c. cum ex eo. Secus aũt credo qñ simplr dat annus indulgẽtie. qr credo sit vtilis. ⁊ sic dimittit de pena debita peccato in foro anie: siue sit imposita a sacerdote siue a iure siue a diuina iusticia. cccl⁊v. dierum. si est plenaria statim euolat si in tali statu moritur. nec purgatorium sentiet ꝑm Hosti.

4 ¶Quõ intelligit indulgẽtia. R. q certa doctrina nõ põt dari: ꝑ inspiciant eius vba. ⁊ sic ꝑm q sonant intellige. ar. de pui. c. cũ ⁊ plantare. Subintelligunt tñ aliq̃ sp. s. q dans habeat ptãtẽ: ⁊ suscipiens sit debito mõ dispositus. de q̃bus. j. dicet. ⁊ tercio q faciat qđ in ipis cõtinet. ⁊ ꝑm q ei puenit facere. Jtẽ aduerte q qñ datur indulgẽtia. sic puta a primis vesꝑis vsq ad sedas vel vsq ad octo dies. sic solum semel habetur etiã si intrat decies. Secus si diceret q totiẽs q̃tiens quis visitauerit. vel qñ est ꝓpetua ꝑm. s. Tho. in iiij. di. xx. ⁊ Cal. qui alle. c. j. de fi. pfl. li. vj. ⁊. c. nõ põt. respõso. ij. de pben. li. vj. ⁊ sequit Jo. an. ⁊ Gemi. in. d. c indulgẽtia. Matb. tñ vt recitat Car. in cle. j. de pui. tenet q etiã habebit totiẽs q̃tiẽs visitat: etiã qñ ẽ tpal. ⁊ sequit ipe Car. in cle. ij. de pe. ⁊ re. ⁊ credo verius.

5 ¶Quis põt dare indulgẽtias. R. q solus papa põt dare plenarias ⁊ in toto orbe. qr ipe solus est assumptus in plenitudine ptãtis. d. c. cuz ex eo. ⁊. xxiij. q. j. qđcunq. Jtẽ legati dñi pape pñt de iure facere perpetuas indulgẽtias in terminis sue legationis: sicut ⁊ ꝓpetua statuta. de off. lega. c. vl. in tex. ⁊ in glo. Jtez archiepi in sua puincia. ⁊ epi in sua diocesi: dũmõ nõ excedã: summã dierũ. xl. siue sit p anniuersario ecclesie siue pro quacunq alia causa. Jn dedicatione vero basilice pñt ꝓcedere vsq ad summã vnius anni ⁊ nõ plus. siue dedicet abvno epo aut archiepo siue a pluribus. vt in. d. c. cum ex eo. ⁊. c. nro. c. ti. boc no. Car. in. d. c. cle. ij. q si excedant hunc numerum non valẽt vt in. c. indulgẽtie. de pe. ⁊ re. li. vj. Quod intellige ꝑm glo. ibidem quo ad excessum. non quo ad numerũ cõcessum. Alij aũt plati inferiores siue sc̃lares siue regulares: vt abbates ⁊ hmõi. non pñt facere aut dare indulgentias. vt no. glo. in. d. c. nro. nisi ex speciali concessione aũt priuilegio vel alia causa legitima: puta ꝑscriptione ⁊ hmõi id eis cõpetat. vt in. c. accedẽtibus de excel. pla. Pñt tñ cõicare bona sui collegij. Jtẽ sacerdotes omes in foro pniali pñt dare indulgentiã illis quos pñt absoluere. ita refert do. Car. in cle. religiosi. de pui. Aluarũ h tenentẽ. ar. c. deus q. de pe. ⁊ re. Sed tu vide glo. in. c. mensurã. de pe. di. j. q̃ doc tenet Hoc idẽ tenet Pa. in. c. sicut dignuz. de homici. alt. c. quẽ penitet. de pe. di. j. Hoc idẽ tenent Jnno. ⁊ Ber. in. d. c. qđ aũt. Sz de q̃nto nõ determinat: nisi q Aluarus dicat q põt dare indulgentiã annor vel dierũ sicut ei videbit dummõ discrete faciat. Hoc idem tenet Jnno. vt refert ⁊ sequit Archi. in. d. c. indulgẽtie. Et ad iura q̃ vident ꝓtraria rñdet Archi. q est verus de generalibus aut publicis remissionib⁹ q̃ facere nõ pñt. vel debẽt intelligi de pnia iniũcta a superiore: puta epo. quã remittere nõ põt. xxj. di. inferior. Qđ limita ꝑm q dixi. s. Confessio. vj. §. iiij.

¶Quid si pfati plati nõ sunt sacerdotes. R. Laud. 6
in cle. si dñm. in fi. de reli. ⁊ vene. sanc. q nihilominus pñ dare. ar. d. c. quod aũt. de elec. trãsmissam. lz Host. dicat q non dent nisi sint pbyteri.

¶Utrũ durẽt post mortem cõcedentiũ. R. q sic ꝑm 7
Jnno. in. c. qđ trãslationes. de offi. leg. ⁊ est dictũ solẽne. Facit qđ no. Lapus in. c. fi. de prescrip. li. vj. ⁊ sequitur Be. ibidẽ. Facit qđ no. glo. ⁊ doc. in. c. cũ ad doc. de cle. nõ resi. ⁊ Laudu. in cle. fi. de elec. ⁊ facit ad lras q saluusconductus nõ expirat morte cõcedentis. vide glo. singularẽ in. c. cum ex eo. de elec. li. vj. Nec obl. fi. ff. de penis. qr loquit in penalibus. Qđ bñ nota. Pa. vo in. c. fi. de offi. le. idẽ tenet quo ad indulgentiam de qua hic loquor: sed de indulgentia seu de licentia: vt puta eligendi pfessorẽ vel nõ residendi in bñficio nõ: sed tenet q expirat morte concedẽtis vel finito eius officio. nisi sit facta cũ cause cognitione ⁊ consensu sui capituli qr est in iudiciũ ecclesie. ⁊ sic tene q in pcessione iudicatiua cõcessa per inferiores pape sine cause cognitione expirat. secus esset si concederetur a papa. vel non esset alteri preiudicatiua. Et sic concorda doctores.

¶Quid si tales dãtes sint in peccato mortali. R. ꝑm 8
Bo. q nihilominus valẽt ꝓpter officiũ q̃diu toleratur ab ecclesia. facit. c. dictũ est. j. q. j.

¶Unde assumunt iste indulgẽtie. R. cõmunis opi. 9
doc. tã theologoz in. iiij. q̃ canonistarũ in. d. c. indulgentie. ⁊ de. vnica. de reli. ⁊ vene. san. ⁊ in. d. c. qđ aũt est. q sunt ex abundãtia meritoz que vltra mensurã demeritoz suoz sancti sustinuerũt ⁊ xpi. Sed ego teneo cum Frã. de may. in tractatu de indulgentijs. q cum merita sanctorũ sint vltra condignũ remunerata a deo. ⁊ sic exhausta q solum dant ex merito xpi ⁊ passionis eius. cuius minima gutta sanguinis vel sudoris sufficeret ad expiationẽ omniuz peccatoz que vnq̃ fuerunt perpetrata aut ꝑpetrabunt. quia eius respectu nihil sunt omnia. vt in. c. damnamus. circa finem. de sum. trini. qr vere dolores nros ipse portauit. de cele. miss. c. cũ Martbe cuius dispensatio tradita est super terrã illi qui curam habet mystici corꝑoris ⁊ clauẽ totius ecclesie militãtis. de trãsla. c. quãto.

¶ xxiij.q.j.c.quodcunq.

10 ¶ Sub qua forma sunt cōcedende questoribus? R. q ꝑ formā q̄ scribit in.d.c.cum ex eo.

11 ¶ Utrū ꝓlati ꝓlati possint ꝓcedere indulgētias nō suis subditis? R. q nō nisi in duobus casibus. Prim? est in.c.nostro.de pe.& re.vbi archiepi ꝓcedūt simpliciter ꝑ totā ꝓuinciā: lz nō sint eius subditi nisi in casibus a iure exꝑssis. Intellige tñ q non valent nisi existentibus de ꝓuincia: nō aduenientibus qui ibi nō habēt domiciliū. Scds casus est qñ illi q̄ volūt eas accipere habēt licentiam a ꝓꝓrio epo ꝑm aliquos: vt no. Inno.in.d.c.qd aūt.de pe.& re. Alij vo dicūt q etiaz de licentia ꝓꝓrij sacerdotis parochialis pñt ipas accipere. Et cū hoc trāsit Hosti. Guil. vo in speculo dicit q tutius est q habeaē ꝓsensus epi.& ꝑm eundē sufficit etiā ꝓsensus metropolitani sui.d.c.nro. Addit etiam Guil.ibidē.q ex causa iusta pōt epus statuēs in diocesi sua ꝓcedere: vt indulgētie sue ꝓfint venientibus de dioceſi aliena. Facit.d.c.qd aūt. nō tñ possit cōcedere q indulgētie ab alijs epis in eius dioceſi cōcesse valeāt. Ex q̄ ꝓz q illi q̄ habēt lras diuersoꝝ epoꝝ dātes indulgētias faciētibus eis elemosynas: nō valent nisi quo ad indulgētiā ꝓꝓrij epi. vel nisi habeant licētiā a ꝓꝓrio epo vel sacerdote vt tales indulgētie ei ꝓfint. de fo.cōpe. significasti.

12 ¶ Sed quid si epus cōcedit indulgentiā & archiepus similiter tale quid faciētibus? R. q oēs subditi epi habēt vtrāq. Alij vero habebunt solam archiepi ꝑm Host. vt in.d.c.cum ex eo.

13 ¶ Pro quibus causis indulgentie sunt fiēde? R. ꝑm cōiter docto. q ꝓ dei laude & glia q̄ ꝑcipue relucet in sanctis eius. sancti vo honorandē in ꝓstructione ecclesiarū & cōmemoratione virtutū. & ideo recte dant celebrantibus eoꝝ festa. existētibus in ꝑdicationibus visitātibus eoꝝ ecclesias. & hmōi. Itē scdo ꝓ cōi vtilitate & defensione fidei terre sancte. ꝓmotione studij & hmōi.

14 ¶ Utrū possint dari ꝓ tpalibus tñ? R. q nō simpliciter: sed bñ ꝓ tpalibus ad spūalia ordinatis ꝑm.s. Bo. vbi.s. & sic nō est simonia.

15 ¶ Utrū ꝓ spūalibus tñ? R. q sic. sicut Inno. quartus dedit indulgentiā decem dierū orantibus ꝓ rege francie & ꝑdicantibus crucem.

16 ¶ Utrū ꝓ remissione iniurie? R. san. Bo. q nō. qz in datione indulgētie debet attēdi illud qd̄ sit mere voluntatis nō necessitatis. Sit etiā q̄d tarabile. sit etiaz aliquo modo penale si recte dantur. quoꝝ ꝓmum defecit in ꝓposito.

17 ¶ Quibus ꝓsint indulgentie? R. vt colligo ex Inno. & Bo. in.c.qd aūt. de peni. & re. & etiā a theo. i. iiij. di. xx. q vt valeant requirunē ꝑm aliqs. vij. Primum q̄ sit ꝓtritus & confessus. videl tñ satis rōnabile q boc intelligat ꝑm eccle interꝑtationē. vñ ille q̄ fuit cōfessus in pasca. & post cecidit in mortale pctm̄: si ꝓterat de eo & deliberet ꝓfiteri in quadragesima futura: censebit confessus & ꝓtritus. & sic habebit indulgentiā. & lz hec sit pia opinio. quā Pa. in.c. oīs vtriusq de pe. et re. tāgit. & Jo. an. in.d.c.q aūt. & in glo. in de. vnica. de reli. & ve. san. & Car. ibidē tenet. tñ tutius est vt confiteat. maxime cū vix sciāt scl̄ares vere ꝓteri. si cōfiteri non pōt cōmode conterat. & credo eā habebit. nō autem existens in mortali. s. non ꝓtritus.

18 ¶ Scdm q habeat deuotionē fidei qua credat tantā potestatem esse apud ecclesiam quia licet non habeamus manifesta testimonia añ tps Gregorij. tñ credē-

dum est q etiā ante faciebāt. lz nō ita frequēter. quia ante sua tpa raro poterāt fieri ita solēnes. & catholici qz erāt magis ꝓfecti nō ita indigebant.

¶ Terciū q sit subdit? eius q̄ facit ꝑm q dictū est. s. 19

¶ Quartū q faciat illud ꝓ quo dat indulgentia. alꝫ 20
nō valet: q̄uis habeat bonā voluntatē. nā ꝑm Tho. in.iij.di.xx. nō instante cōditione non pōt q̄s conseq̄ qd̄ sub cōditione concedit. Nec ob. q de? respicit bonā voluntatē. xiij.q.v. si q̄d. qz verū q̄tū ad augmentum gre & glie sed non quo ad accidētalia cuiusmodi est remissio pene. valet tñ ꝓ accidēs talis bona voluntas. qz in q̄tum augmentat gram. ꝓ ꝓsequēs & ꝓtritionē auget. & ita operat ad remissionē pene.

¶ Sed q̄d si aliqs facit ꝓ eo? R. q si indulgentiā cō 21
cedens exꝑmit: valebit. alꝫ nō valebit si boc exꝑmit: etiā si ille ꝓ quo facit sit mortuus non ꝓ modū indulgentie sed suffragij. & bec est cōis opi. theo. & etiam tenet Inno. in.d.c. q aūt nec ob. q dicas papā non habere auctoritatē sup mortuos. qz boc est verum ꝓ se & directe. & sic nō valent mortuis indulgētie. sed ꝓ modum suffragij bñ valent. Alij aūt tenēt vt refert Car. in.d.cle.ij. q qñ est a papa taliter data q etiā ꝓ mortuis possit fieri id qd̄ imponitur q valet ꝑm Tho. in iij. & Pe. de ancba. & Aug. in li. de ptāte pape. & ad illud qd̄ dī Mat. xvj. qd̄cunq ligaueris sup terrā &c. rñdet referri ad papā existentē sup terrā. qz cum mortuus fuerit amplius ligare vel soluere nō pōt. requiritur tñ si debet valere ꝓ alio q tam ille qui accipit q̄ ille ꝓ quo accipit sint in statu gre. aliter non valeret neq ꝓ modum indulgentie neq per modum suffragij. & placet mihi.

¶ Utrū religiosus possit facere id ꝓ quo dat indul 22
gentiā vt eā habeat? R. q licet non habeat ꝓꝓriū nec ꝓ sua voluntate possit exire claustrū. superior tñ pōt ei dare licentiā aliq̄d vandi vel visitādi loca sancta. & sic eā habebit sicut alij. nō tñ debet dimittere religionis obseruantiam ꝓpter ipas. qz plus meret quo ad ꝓmiū essentiale religione seruādo q̄ indulgētias capiendo. licet minus quo ad dimissionē pene.

¶ Utrū ille q̄ dedit indulgentiam si facit illud ꝓ quo 23
dedit habeat eā? R. Vin. in.d.c.cū ex eo. & Guil. i spe. & Archi. in.d.c. indulgentie. q nō. l. vnica. C. ne q̄s in ca. su. & l. inq̄sitio. C. de sol. Theologi in.iij.di.xx.dicunt q lz ꝑncipaliter nō possit ꝓlatus sibi dare indulgentiā. tñ data aliqs etiā sub eadē forma pōt ea vti. et sic tene q valet. vt tenet Gaspar. in.d.c. nro. & sequit Ge. in.d.c. indulgētie. de pe. & remis. li. vj.

¶ Quintū q tantū det ꝓ quanto nollet sustinere pe 24
nā sibi iniunctā. vñ quantū daret ne haberet ieiunare tot diebus. tantū dicūt debet dare si vult eam habere. sed boc cōiter nō tenet a doctoribus. vt tenet Pa. in.d.c. q aūt. sed sufficit faciat ꝑm q ei conuenit. vt dixi. s.

¶ Sextum q ille qui eam vult accipere non possit fa 25
cere debitā pnām vt pctm̄ suum requirit. qz si posset facere & non faceret: non valeret indulgētia. sed boc falsum est: vt. s. patuit. & ideo non requirit necessario ista duo.

¶ Septimū q subsit necessitas in cā ꝓ qua dat sed 26
boc similiter nō est verū. quia etiā sine necessitate potest dari. vt. s. patuit. Et sic patet q quattuoꝝ tñmodo sunt necessaria.

¶ De pena religioſoꝝ ꝓnunciantiū vel ꝑdicantium 27
indulgentias indiscretas. habet in cle. religiosi. de pri. vbi patet q peccāt mortaliter. quia ꝓbibet eis in

virtute fancte obediētie ſub pena maledictionis eterne. Et dicunt ꝓdicare indulgentias indiſcretas ſcōm glo. qñ ꝓnūciant indulgētias nō cōceſſas. i. quas nō habēt. Car. in. d. cle. religioſi. dicit. q etiā ſi ſunt ꝓceſſe eis: dūmō ſint indiſcrete adeo q eis nō potuerunt ꝓcedi: dicunt indiſcrete ſm Pau. q dicit q dicunt indiſcrete qñ concedēs excedit q̄titatē. d. c. cū ex eo. idē etiā dicit Zen. q indiſcrete dicunt: qñ ꝓbari nō ꝓnt. ar. de ꝓba. qñ. & c. poſt ceſſionē. & de fi. inſtru. c. ij. ſed quō peccēt mortaliter: tene q ſolū eſt qñ ꝓnunciant indulgentias nō veras aut nō validas.

Inepta leticia eſt filia gule. que qñ ſit petīm. vide Ludus. §. ij.

Infamia eſt leſe dignitatis q̄litas reprobata q̄tum ad vitam & mores. p ar. a ꝓtrario ſenſu. ſicut fama eſt illeſe dignitatis ſtat⁹ vita & moribus cōprobatus & in nullo diminutus. l. cognitionū numerus. §. extimatio. ff. de vari. & extraor. cog. Et iō infamis dī cuius ſtatus vita & moribus eſt reprobat⁹. ſicut colligit. ff. de in ius vo. l. §. & ſi hac lege. §. ꝓtor. in gl. & ff. de obſe. a libe. l. bonor. & l. licet.

¶ Quottuplex eſt infamia? Rñ. triplex. ſ. facti. hec ꝓcuenit ex cōi hoīm locutione. de qua per Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de queſtio. Secūa iuris. Tercia canonica.

2 ¶ Quō incurrit infamia facti? Rñ. q. aliqñ incurrit a crimine: ita q crimē eſt ꝓxima cā infamie & hec repellit a teſtimonio in cauſis grauioꝝ⁹ & in cauſa criminali. ſed in alijs admittunt ſm q plus & minus ſunt infamati. Aliqñ cauſat infamia facti ab alio: puta qz fuit incarceratus. vel fuit ꝓpter crimē repulſus a teſtimonio. vt in. c. teſtimoniū. de teſtibus. vel cū pī p verba turpia inſtituit filiū beredē dicēdo. filiū meū ꝓdītorē nequā. & hmōi. inſtituo beredē vel ei lego. vt. C. ex q. cau. infa. irro. l. ea q̄ pī. Itē cauſat ꝓba indicis dicētis alicui poſtulāti. calūniaris vel bene faceres ſi ad frugē melioris vite te conuerteres & hmōi. vt in. l. ꝺ. buz. & in. l. interlocutio. C. e. ti. Multis etiā alijs modis incurrit. vñ qñ apud bonos & graues viros infamat ex aliquo facto: ſic incurrit infamiā facti. d. l. lz. & vj. q. j. ſunt plurimi. vt nō. in. c. lz ex q̄dā. de teſti. Infamiā eīm non faciūt dicta paucoꝝ nec multarū leuiū ꝓſonarū. dūmō apud g̃aues & bonos non ſit opinio leſa. Et no. q hic graues dicunt qui non ſunt leues. puta eſt bō bone fame & opinionis antiqu⁹. ſicut bñ meritus dī q̄ nō demeruit. ff. de le. ij. l. cū pī. §. rogo. et l. cū quidā in ꝓn. & de ſcruti. c. vno. Uñ & ſentib⁹ maior fides adhibet. ff. de fi. inſtru. l. vl. & ar. ff. fam. ber. l. ſi q̄ ſunt. vbi beres in maiori ꝑte ꝓponit illi qui in minori parte eſt beres.

3 ¶ Quē effectū operat hec infamia? Rñ. q ꝓmo repellit a dignitatib⁹. c. inter dilectos. de exceſ. ꝓla. qz vilibus & indignis porte dignitatis patere nō debēt. & de re. iur. infamibus. li. vj. Item repellit a teſtimonio. intelligē in cā criminali. non aūt in ciuili. niſi ſm q dixi de infamia q̄ bz ortū a crimine. Ita no. Jo. an. & pa. in. c. teſtimoniū. de teſti. & in. c. inquiſitionis. §. pe. de accu. Ric. tñ i. iiij. di. xxv. tenet q infamia facti ipo iure nō interdicit actus legitimos. alle. c. ſi q̄s ꝓſbr. de pur. ca. ſed ſunt talibus interdicēda donec purgationem canonicā fecerint. c. ex tuarū. de pur. ca. Item repellit a ꝓmotione ordinū. de accu. omipotens deus lxxxj. diſt. tantis daniel. et ſuſpendit iam ꝓmotū ſm q crimē impedit ſm Inno. de poſtu. ꝓla. c. ſi. de elec. & ſup eo. de renū. c. niſi cum pīcē. Item inducit querelam inofficioſi teſtamenti contra teſtamentum fratris ſi infamis beres a fratre fuerit inſtitutus et rumpit. C. de inoff. teſta. l. frēs. Itē purgationē inducit ſi iudici videbit. de accu. venies. & ibi Hoſt. de h̄. in glo. in. l. nullā. C. ex qui. ca. infa. alī. irro.

¶ Quō tollit hec infamia facti? Rñ. Pa. in. c. ex diligē- 4
ti. de ſimo. q tollit p ꝓtrariū factū. vt no. Jo. vj. q. j. c oēs. in glo. Pōt etiā ꝓnceps diſponere vt talis infamia non habeat effectum vt no. Pa. in. c. cum te. de ſen. & re iudi.

¶ Quō incurrit infamia iuris? Rñ. q ꝓ ſniam. & regu- 5
lare eſt q nō incurrat infamia iuris in criminib⁹ publicis niſi p ſnīaz. l. j. ff. de bis q̄ no. infa. no. Dy. in. d. regula infamib⁹. & Pa. in. c. exceptionē. de except. Et q̄ ſint publica crimina: habet inſti. de pub. iudi. p totū. De quo vide. ſ. Crimen. §. vij. Itē incurrit infamia iuris ipo facto in caſib⁹ in quibus iure cauet q incurrat ipo facto. vt cū impator militi auſert inſignia. vel mittit aliquē in exiliū. l. q ait. §. ignominioſa. ff. de bis q̄ no. infa. Itē q exercēt improbū genus exigētes vſuras vſurarū. iij. q. vij. §. porro. & ibi vide bonū tex. cū glo. Itē cū alijs depbendit in adulterio. l. palā. §. q̄ in adulterio. ff. de ri. nup. vel ꝓbit ſimul cū duab⁹. vel ſil bz duas ſpōſas. l. q̄d igit. ff. de bis q̄ no. infa. de bigamis. nup a nobis. Itē q lenocinū exercuit. vel filias vel neptes ꝓſtituerit. l. atbletas. §. ait ꝓtor. ff. e. et ibi de multis. Itē q pugnauit cū fera. ff. de poſtu. l. j. §. beſtias. & multis alijs. de q̄bus vide in. d. §. porro. & d. l. atbletas. Et no. q regulariter oēs infames ſm leges. ſunt etiā infames ſm canones. ꝓbat hoc tex. notabilis in. c. oēs ꝺo. vj. q. j. no. Inno. in. c. qualiter & qñ. el. ij. de accuſa. Sil̄r oēs q̄ ex culpis ſuis ad ordines nō poſſunt ꝓmoueri. vt in. d. c. omēs. eſt tex. & ibi vide bonā glo. de hoc. & d. §. porro.

¶ Utrū cōfeſſio delicti in iudicio reddat aliquē infa- 6
mē infamia iuris? Rñ. Bart. in. l. infamē. ff. de pub. iu. no. Pa. in. c. at ſi clerici. de iudici. q nō. q iudicū ꝓtorum videt reqrere ad h̄ vt ſit infamis q ſit pdēnat⁹ de crimine. ff. de bis q̄ no. infa. & in cā criminis confeſſus non habet ꝓ cōdemnato. vt. l. ſi cōfeſſus. ff. de cuſto. & exhi. re. & ideo Bar. in. l. furti. ff. de bis q̄ no. infa. dat cautelā vt ſoluat qñ requirit ſnia ad infamiā incurrendā pdemnationē añ ſniam. & ſic euadet. ar. l ſi reus. ff. de ꝓcu. Sil̄r no. aliā cautelam. ſ. q talis nō litiget p ſe ſed p ꝓcuratorē. qz licet ipe condemnet & ꝓcurator ꝓcuratorio nomīe. tñ in hoc caſu nec dñs nec ꝓcurator efficietur infamis. vt probat in. d. l. furti. §. ſi quis alieno. per tex. & glo. & ibi Bar. hoc no. et doct. & no. q loquit quādo quis cōuenit vt condemnetur actione famoſa vel ex crimine ex quo ſequit infamia. prima tamen cautela non valeret vbi infamia irrogatur ipo iure. vt in. c. in teſtimonium. de teſtibus qz p ſolutionē videret reus ꝓfiteri crimē. l. ad ſolutōz C. de re iudi. & l. qñ. ff. de bis q̄ no. infa.

¶ Utrū ꝓlatus efficiatur infamis ſi remoueat ꝓpter 7
dolum? Rñ. Pa. in. c. licet bely. de ſimo. & ibi glo. q ſic ſicut iura volunt in tutore.

¶ Utrū infamia iuris tollat executionem ordinum? 8
Rñ. Pa. vbi ſ. q ſic: & etiam exercitium cuiuſcunq dignitatis. vt dicit tex. in. l. infamia. C. de dec. & ideo ꝓlatus non expectet ſniam: ſed reſignet ſponte a ꝓncipio. & ſic euitabit infamiam.

¶ Sed nunquid talis infamia priuat titulo beneficij 9
& alijs dignitatibus ipſo facto? Rñ. Pa. in. c. querelā. de iureiu. puto q ſic in dignitatibus & honoribus cir-

ꝫ titulos bfficiales. ꝓbatur ex tex. l. ij. §. miles. ff. de bis q̃ no. infa. vbi glo. dicit q̃ sicut infamia ꝓuat ipo facto militē militia vt ibi: sic pari rōne ꝓuat militia celesti in alijs dignitatibus ⁊ bonoꝛibus. Idē vī velle glo. in l. frustratoꝛius. C. de re mili. In bñficialib⁹ aūt nō inuenio tex. dicit Pa. in. d. c. querelā. boc dicentē. vñ nō debemus imponere bāc penā spūalē in ipis ex q̃ iure canonico nō caueī expſſe. vt in sil dicit glo. in c. fi. de iu. pa. Fateī bñ idē Pa. q̃ collatio facta infami ipo iure ē nulla. regla isamib⁹. d. re. iu. li. vj. ⁊ l. ij. C. de dignita. Facit. c. inter dilectos. de excel. ꝓla.

80 ¶Utrū ꝓdēnatus de falso cōmisso in officio testificā di efficiaī infamis? Rn. in. c. cuꝫ dilectus. in fi. de ordi. cog. q̃ sic si directe fuit ꝓdēnatus. secus si directe nō fuit actū ꝑ euꝫ: sed vt repelleret a testimonio. ar. d. c. cū dilectus. ⁊ l. lucius. ff. de bis qui no. infa.

81 ¶Utrū sentētia arbitri infametꝫ? Rn. q̃ non: sed oportet q̃ sit iudicis ordinarij. l. quid ergo. §. ex compromisso. ff. de bis qui no. infa.

82 ¶Quis pōt tollere infamiā iuris? Rn. Pa. in. c. ex dili genti. de simo. dicit. q̃ ꝑ solū ꝓncipē tollit q̃ ad eos q̃ sibi sunt subiecti: sed nō quo ad subiectos pape: ꝫ per ipm papā solū. vt in. l. j. ff. de postu. ⁊ in. c. cū te. de sen. ⁊ re iudi. ⁊ boc directe. ꝫ indirecte pōt aliq̃n epus. vt cū dispensat in casibus sibi a iure ꝓmissis. vtputa cōdemnatus de adulterio efficiī infamis. ⁊ tñ eps pōt dispensare sup adulterio. ⁊ sic consequēter in infamia ꝫ nō ꝓncipaliter seu directe. ⁊ de hoc vide Bar. in. d. l. j. ⁊ in. l. infamē. in fi. ff. de publi. iudi.

83 ¶Utrū papa possit restituere laicū nō subditum sue iurisditioni? Rn. q̃ nō. ij. q. iij. §. hinc colligiī: nisi forte esset sibi necessarius in clericatu. ⁊ tūc ipe tm̄ posset ⁊ nō alius. illos aūt de ꝓmonio suo restituere pōt. ⁊ illos q̃ iuri alioꝛ non subsunt: ⁊ oēs clericos. vt in. c. p venerabilē. qui fi. sint le. no. Ber. Innocē. ⁊ Ho. in. d. c. cū te. Sil'r tenēt doc. q̃ etiā collegiū cardinaliū pōt sicut ⁊ papa. sed Pa. in. d. c. cū te. tenet contrarium. s. q̃ non potest.

84 ¶Utrū reges possint tollere infamiā iuris? Rn. q̃ nō. illi q̃ subsunt ipatoꝛi ſm Innocē. sed bñ illi q̃ nō recognoscūt superioꝛē. ſm do. An. in. d. c. cum te.

85 ¶Utrū restitutus ꝑ impatoꝛē indigeat alia dispensatione vt ꝓmoueaī? Rn. Pa. in. d. c. cum te. q̃ nō. dūmodo egerit pniam. vel dic q̃ eps poterit dispensare respectu crimis q̃ fuit notoꝛium vt ꝓmoueatur ex quo restitutus est per impatoꝛem vel regem qui non subest imperatoꝛi.

86 ¶Quō incurriī infamia canonica? Rn. q̃ ex quolibet pctō mortali. vt. vj. q. j. infames. ⁊ in gl. in summa ibidem. ⁊ ista durat donec sublatum sit crimē. vt in. d. c. infames. ⁊ glo. in. c. illi. vj. q. j. ⁊ ideo post penitentiaꝫ cessat talis infamia. hec no. Pa. in. c. ex diligenti. de simo.

Infidelitas vtrū sit pctm̄? Rn. ſm Astēn. q̃ infidelitas dupl'r pōt sumi. Primo negatiue pure. ⁊ hec est in illis q̃ nihil vn q̃ audiuerūt de fide xpi. ⁊ isto mō non habet rationē culpe sed pene. q̃ talis ignorantia diuinoꝛū est secuta ꝓpter pctm̄ primoꝛ parentum. ⁊ sic tales infideles non damnant ꝓpter infidelitatē: sed ꝓpter alia pctā q̃ sine fide non pnt remitti. ⁊ p hoc facit Jo. xij. Si nō veniſſem ⁊ locutus eis nō fuiſſem pctm̄ nō haberent scz infidelitatis in xpm ſm Aug. Secō mō sumiī infidelitas ꝓtrarie scz in q̃ntum ꝓtrariant ⁊ cōtemnunt credere q̃ audiūt. ſm illud Esai. l. Domine q̃s credidit auditui nſo. ⁊ in hoc ꝓprie ratio infidelitatis completur. ⁊ sic est mortale pctm̄ ⁊ grauissimum in q̃ntum magis elōgat a deo. nō tm̄ quo ad affectionē sed etiā cognitione. ⁊ ideo magis puniet q̃libet infidelis ꝓ isto pctō q̃ quicunq; alius ꝓ quocunq; alio ceteris paribus.

¶Utrū omne qđ facit infidelis sit pctm̄? Rn. Astēn. ⁊ glo. sup illud ad Rom̄. c. xiij. ⁊ xxviij. q. j. §. ex bis. Dne qđ nō est ex fide pctm̄ est. dicit q̃ nō ois vita infideliū pctm̄ est. sed q̃n solū faciūt aliqđ opus ex infidelitate vel relatū ad ipam. vt q̃n saracenus iciunat vt legē machometi seruet boc mandantē. vel iudeus sabbatizat ⁊ hmōi. ⁊ sic mortaliī peccat. alꝫ secus q̃ pnt facere multa q̃ sunt de genere bonoꝛ: in q̃bus nō est pctm̄. An aūt vendētes eis vel alio titulo concedentes aliq̃ quibus vtunt ad eoꝛ ritū peccēt mortaliter? dico saluo melioꝛi iudicio. q̃ si quis hec eis vēderet vt tales ritus facerēt: sic peccaret mortaliter. q̃ cooperet eoꝛ pctō. Sed vendēs eis simpl'r aliq̃s res licet illi talibus vtant ſm ritus eoꝛ: nō credo peccet mortaliter. aliter ecclesia q̃ eos tolerat ⁊ ꝓmittit babitare inter xpianos videret ponere laqueū damnationis xpianis. cū sciat q̃ quasi oia vtunt ſm aliquā cōditionē suarū sectarū. sic iudeus carnes. palmas. cedros ⁊ sil'a: vtiī ſm suam legem.

¶Quot sunt spēs infidelitatis? Rn. Astēn. q̃ si infidelitas attēdat ſm cōpationē ad fidē: sic sunt tres. Una pctm̄ infidelitatis ꝓsistit in renitēdo fidei. ⁊ sic aut nō dū suscepte: vt in gentilibus siue paganis. ⁊ sic est prima spēs. Aut fidei suscepte. ⁊ isto mō vel suscepte in figura vt in iudeis. ⁊ sic est scda spēs. vel suscepte in manifestatione vitatis: vt i bereticis: ⁊ sic ē tercia species. Si vo attēdat infidelitas ſm errores ad diuersos articulos fidei: sic nō sunt determinate spēs infidelitatis cū possint multiplicari in infinitū.

¶Que est peioꝛ infidelitas? Rn. Astēn. q̃ illa bereticoꝛ est pessima. vñ. ij. Pe. ij. Melius eis erat non cognoscere viam veritatis q̃ post cognitam retroꝛsum conuerti.

¶Utrū infideles sint ad fidē cogendi. vide qđ dixi. ſ Baptismus. vj. §. xij. ⁊ ſ. Fides. §. ix.

¶Utrū sint in eoꝛ ritibus tolerandi? Rn. Astēn. q̃ ly infideles peccēt in eoꝛ ritibus. tñ possunt tolerari sine pctō ꝓpter duo vel ꝓpter bonū qđ ꝓuenit ex eis: sicut in ritibus iudeoꝛ boc bonum habemus: q̃ fides nra habet ab eis testimoniū in talibus ritibus in quibus figurabaī. vel scdo possunt tolerari sine pctō ꝓpter malū vitandū vel scandalū aut difficultū qđ ꝓuenire posset vel impedimentū salutis eoꝛ q̃ sic tolerati paulatim conuertuntur ad fidem. ⁊ ꝓpter primum sunt tolerandi iudei. ꝓpter scdm solum alij infideles. alꝫ non.

¶Utrū fideles possint cuꝫ infidelibus ꝓuersari? Rn. Astēn. q̃ si in aliquo casu ecclesia interdiceret ꝓpē aliquod pctm̄ eoꝛ indirecte puniendū: sic nō liceret. Si aūt ecclesia non interdiceret: tunc distingue. aut fideles sunt firmi. ⁊ sic nō ꝓhibent ꝓuersari cū eis: maxime si necessitas subest. aut sunt debiles in fide ⁊ simplices. de quoꝛ subuersione ꝓbabiliter pōt timeri. et sic ꝓhibendi sunt maxime ne magnā familiaritatem habeant. neq; sine necessitate conuersent.

¶Utrū infideles q̃ non recognoscūt dñium ecclesie licite possint reb⁹ suis spoliari? Rn. Hosti. in. c. quod sup bis. de voto. q̃ sic. ꝑ illud Mat. vl. Data est mihi omnis ptās in celo ⁊ in terra. quā quidē transtulit in

vicariū suū. Secus si recogīoscūt dñium ecclesie. nec sunt infesti xp̄ianis. ꝑ hoc habes tex. cū glo. xxiij. q. vij. si de rebus. Inno. in. d. c. qđ sup his. tenet q̄ nō possint nisi sint infesti xp̄ianis vel aliter relinquūt in lege nature. ⁊ facit ꝑ eo tex. c. dispar. xxiij. q. viij. Sz mihi magis placet opi. Hosti. ⁊ maxime in infidelib⁹ occupātib⁹ ꝓuinciā hierosolymitanā. q̄ cum sit consecrata sanguine xp̄i ⁊ multoꝝ martyrum: non debet esse sub dñio infidelium. ⁊ hoc intellige q̄ p̄t spoliari auctoritate dñi pape. nō a ꝓuata ꝑsona.

8 ¶ Utrū infidelibus sit credendū in ꝓiudicium xp̄ianoꝝ? R. Pa. in. c. j. de bere. q̄ nō. ar. d. c. j. ex q̄ sunt infideles deo: nō ꝑsumunt fideles hominib⁹. ⁊ ideo testes nō admittunt ꝓtra xp̄ianos. ij. q. vij. nō potest. ⁊

9 ¶ Utrū liceat assumere habitum c. pagani. infidelium. ⁊ sic se simulare infidelem? R. Rod. q̄ si fiat ex rōnabili causa licet: sicut fecit. s. Sebastian⁹ dūmodo in tali vestimēto nō sit aliqđ signū vel aliqs character ꝑncipaliter ꝓstitutus ad discernendū confessores alicuius infidelitatis q̄ sic nō liceret. q̄ ꝑ tale signū mentiret ꝓtra fidei ꝓfessionē. sine cā ꝺo rationabili nullo mō licet.

10 ¶ Utrū dubitare de fide sit pctm̄ mortale? R. q̄ sic. q̄ dī. Dubius in fide infidelis est. c. j. de bere. sed tūc dubitat cum non magis declinat ad vnam partem q̄z aliam. secus si titubat vel vacillat. sed tamē nō firmat se nisi sup fide vera. De hoc vide. s. Hereticus. in ꝑn. ⁊ vtrū sit disputandū de fide. vide supra Disputatio. Infideles an possint p̄cio induci ad fidē. vide. j. Judeus. §. xxxiij.

Infirmus famulus an debeat habere salariū. vide. s. Familia. §. ij.

Ingratitudo vtrū sit pctm̄? R. Pe. aureo. in. iij. dist. xxij. q. ij. in fi. q̄ ingratitudo p̄t cadere dupl'r. aut tanq̄z circūstātia actus. sicut est q̄n aliquis peccās ex aliquo alio fine habet tm̄ ingratitudinē tanq̄z circūstantiā. vt est q̄ libet q̄ licet receperit multa bñficia a deo. tm̄ voluptate ductus ꝓsentit fornicationi. ⁊ isto mō non est pctm̄ ꝑ se sed circūstantia pctm̄ aggrauās. Alio mō cōsideraꝝ ingratitudo ꝑ se. sicut q̄n non est alius finis mouens ad tale faciendū nisi q̄ despicit bñficia vel quipēdit: vel nō recogitat. ⁊ sic est pctm̄ speciale.

11 ¶ Utrū sit mortale pctm̄? R. ꝼm Tho. ij. ij. q. si ea q̄ ꝓtermittit facere sunt necessitat⁹: sic est mortale. Aut ea q̄ cōmittit sunt ꝓtra id qđ necessario debet cauere ⁊ sic sil'r est mortale. vel q̄n ex ꝓtemptu ꝓtermittit recognitionē bñficij vel recōpensationē. alīs est veniale.

12 ¶ Utrū ꝓpter ingratitudinem reuocet donatio. vide s. Donatio. j. §. xlij.

13 ¶ Utrū pater rone ingratitudinis filij: puta q̄ eū accusauit ⁊ ex oīni cā ex q̄ pōt eū exheredare possit alimēta ei denegare. vide. s. Exhereditatio. §. iij.

14 ¶ Quot modis cōmittit igratitudo? R. ꝼm. s. Tho. ij. ij. q. cxvij. q̄ tribus modis. Primo nō recognoscendo bñficia dei ⁊ hoim vt debet. ꝓterea dicit Sen. q̄ ingratissimus est q̄ obliuiscit bñficiuz. Secdo q̄n non laudat seu nō regratiat bñfactorē. Tercio q̄n non recōpēsat bñficio recepto. s. faciendo honorē vel seruitium bñfactori t̄pe suo. Adde quartū q̄n in mente sua ꝓtenit bñficium receptū vel ip̄m bñfactorem quasi ei iniuriam fecerit dando beneficium. Quinto q̄n murmurat de bñfactore vel bñficio eius eū vilificās. Sexto q̄n facit iniuriā vel aliquid in ꝓtemptū illius bñfactoris reddens malum ꝓ bono.

¶ Utrum ingratis sint beneficia subtrahenda? R. q̄ aut ex bñficio ꝓsumit q̄ attrahent ad gratitudinē vel ad minus malum. ⁊ sic non sunt subtrahēda. aut inducunt ex beneficijs ad peiora vel ad perseuerandum in malo. ⁊ sic subtrahi debent. ita nō. in. c. nō omnis. v. q. v.

Iniuria quid est? R. q̄ dupliciter accipit. Primo gīaliter. ⁊ sic est oīne qđ nō iure. Facit. c. qđ dicā. xxij. q. iij. Secdo accipit specialiter. ⁊ sic est iniusta vel iniusticia iudicātis quasi ius iniquū ⁊ iniustū. Tercio iniuria dī culpa. vt in. l. aq̄lia. Quarto accipit singulariter ⁊ ꝓprie. ⁊ sic sit alique re quādo manus violente inferunt. ff. e. l. j. §. iniuriam. xvij. q. iij. si quis suadēte. Aliq̄n fit verbis quiciando vel ꝓtumeliā dicendo. Facit. c. olim. cū eo. ti. Fit ⁊ tercio mō. s. lr̄is. cū vicz libz̄ vel chartā vel bystoriā ad infamiā alicuius ꝓtinentē cōscripsit. cōposuit vel edidit. vel dolo malo fecit vt aliquid boꝝ ficret puta dimisit scripturā cadere in platea. ar. ff. de ver. sig. l. late. nec distinguit vtrū noīe suo vel alterius ediderit vel vtrū nomē exp̄sserit illius quē intēdebat infamare vel non dūmō aliter ꝑ circūstantias cognosci possit. Eodē mō tenet si sine scriptura in notā vel signū aliqđ istoꝝ ꝓdidit: puta veste lugubri vtit in iniuriā alicuius. vel comua posuit in porta ⁊ bmōi. ff. de iureiu. l. itē apud labeonē. §. ait ꝓtor. ne quid infamādi cā fiat. ⁊. v. q. j. c. q̄dā maligni spūs. ⁊ de ista q̄r to modo dicta hic loquor.

¶ Quid de illo q̄ dicit alicui latro fur homicida ⁊ huiusmodi: cū dicat verū? R. ꝼm Hosti. q̄ si facit ad hoc accusandi vel denunciandi ad puniendū delictū ⁊ probauerit: nō punit nec tenet iniuria. ff. eo. ti. l. cū q̄. in ꝑn. vbi dī. pctā cīm nocentium nota esse ⁊ expedire et oportere. ⁊. C. eo. ti. l. si q̄dē. ⁊ idē si faciat excipiēdo vt eū repellat a testimonio. de testi. c. ex parte. vel ab ordine aut bñficio. de accu. c. sup his. q̄. hec a iure cōcedit. ⁊ nemo facit iniuriā q̄ vtit iure suo. de elec. c. cū ecclesia vulterana. Si ꝺo dicit ad infamandū tm̄. qđ ꝓsumit q̄n nō habet causam iustam dicēdi: tunc iniuriā facit ⁊ condēnandus est. d. l. si quidē. ⁊ l. iij. C. eo. vj. q. j. ex merito. ⁊. c. ꝺteriores. Et no. Hosti. ⁊ Ber. in. c. si culpa. eo. ti.

¶ Quis pōt facere iniuriā? R. q̄ ille tm̄ q̄ ⁊ pati eam potest. Fallit hoc in furioso ⁊ puero q̄ non est doli capax cui iniuria fieri pōt. ipsi tn̄ alijs nō possunt facere ⁊ idem de dormiente. Aduerte tn̄ q̄ nemo iniuriā potest facere nec tenet de iniuria nisi qui scit se iniurias facere vel scire debeat. etiam si ille cui fit nesciat. quia si quis per iocum percutiat. aut dum certat: non tenetur iniuriarum. hec habent. ff. e. l. illud vbi etiam dicitur. nanq̄ bi pati iniuriā p̄nt non facere: cum iniuria affectu facientis constat. v. q. j. §. illud. de. si furiosus. de homi.

¶ Cui datur actio iniuriarū? R. q̄ illi qui eam patit ⁊ nota q̄ nedū iniuria fit in persona ꝓpria alicuius: sed etiam ei dicitur fieri si fit in filio. vel ei quem habet in potestate insti. e. §. patitur. dum tamē iniurians sciat eum filiūfamilias. licet ignoret cuius datur etiā actio filiosa. in noie suo. l. filiusfamilias. ff. de ac. ⁊ ob. item in sponsam vel vxorem. ⁊ sic datur actio viro ⁊ mulieri ⁊ si sit filiusfamilias etiam patri. l. j. §. vl. ff. e. non tamen eam que fit viro iniuriam patitur sponsa vel vxor. q̄ vxores a viris: non viri defenduntur ab vxoribus. l. ij. ff. e. de spon. dicitur in. l. item apud labeonē §. sponsum. Item datur beredi ob iniuriam factā ei

dauerī defuncti cuius est heres. Idē si fama defuncti sit lacessita. d. l. j. §. sed si forte cadauerī. Item dat̄ do mino ob atrocē factā seruo. d. l. itē apud Iabeonē. §. p tot. ait. t. §. se. t instī. eo. §. seruus. Itē dat̄ epō p iniuria facta clericis. t abbati in suis monachis. vt nō. in. c. parochianos. de sen. excō.

4 ¶ Munquid matrone in veste meretricali deprehēdē fiat iniuria si intentet? R. q nō. Facit. c. in audiētia. de sen. ex. nō iniuriatur matrimonio p̄m Io. t Ber. qui ipm ignorauit. C. de adul. l. si ea. sicut nec militie qui militem ignorat. ff. loca. l. si ignorās. secus si in habitu honesto.

5 ¶ Utrū iniuriā quis possit repellere? R. q defendendo solū lz sed pcutiēdo fuit diuersa opi. Hugo. in. §. si vo ita. l. di. tenuit q nō licet. Ber. Io. t Lau. in. c. suscepimus. de homici. restringit hoc ad clericos. Sed ego dico p̄m doctrinā Ale. in. iij. parte summe: q etiā pcutiendo licet necessitate cogēte: si iniuria alitervitari non pōt. t nedū licis sed etiā clericis. de q̄ vide. s. Clericus. r. t Homicidiū. iij. t Defensio. §. iij.

6 ¶ Utrū iniuriatus teneat̄ eā remittere? R. glo. in. c. si quis cōtristatus. xc. di. q nō quo ad actionē: scz vt satisfactionem habeat. xxiij. q. iij. si illic. immo dicit q bñ facit agēdo vt satisfaciat. xlv. di. t q̄ emēdat. xxiij. q. v. de occidēdis. qz iniuriator tenet̄ nedū petere veniā sed etiā satisfacere de dāno dato ex iniuria lz si pōt. aliter non pōt absolui nisi iniuriatus remisisset actionē iniurie liberaliter quo ad p̄sciam: sed rancorē cordis etiā in iniuriāte nō satisfaciēdo tenet̄ iniuriat? dimittere. vt de pe. di. v. c. vl. immo nunq̄ dz admittere eo quia nō licet aliquem odio habere. xxiij. q. iij. cum in lege. xj. q. iij. c. in turba.

7 ¶ Quō dimittit̄ seu tollit̄ actio iniuriarū? R. q tribus modis. Primo remissione: vt p supplicationem aut pces. xxiij. q. iij. si illis. aut p pactū. ff. de pac. l. si tibi decē. §. j. Scdo remittit̄ dissimulatione. ff. de iniur. l. nō solum. §. j. t instī. e. §. vl. Uñ si iniuria illata t per annū vtilē si est p metū aut p̄tinuū: si alio mō est illata non agit: aboletur. l. si cū exceptione. §. in cause. ff. qd metus cā. t. C. de iniur. t qd nō. in glo. l. si nō cōueniebat. posset tñ indirecte agere etiā post annū p viā exceptionis: puta si esset excōicatas iniuriator ne absolueret p̄m Io. t Pa. in. c. ea noscit̄. de sen. ex. Itē tercio remittit̄ actio iniuriarū salutatiōe. deosculatione. comestione: t hmōi signis. Nā hmōi signa sunt recōciliationis. sic subtractio est signum inimicicie. vt no. glo. in. c. cū adrianus. lxiij. dis. t in. c. cū sup abbatia. de of. deleg. Quod intelligo verū nisi a p̄ncipio p̄uocasset aduersariū citare eū faciēdo. qz tūc p osculū t p̄dicta signa nō tolleret: nisi exp̄sse renūciet vel trāsigat. Et sic intellige p̄dictā. l. nō solū. §. j. Nō credo etiā q tollatur actio iniuriarū si bō exhibet signa q̄ necessario tenet̄ exhibere inimico. qz p illa nō dicit̄ q̄s recōciliatus. Et p hoc facit qd no. Bar. in. d. l. si tibi decē. q infirmus sacerdoti dicendo q remittit iniuriā sibi illatam. intelligit̄ remisisse odiū t non satisfactionē iniurie. qd no. Itē tollit̄ actio iniuriarū q̄tienscūq; q̄s incitat iudicē vt torq̄at iniuriantē: eoipo q ipm torquet aut p̄dēnat ad vindictā: remittit̄ iniuria. Uñ aliā satisfactionē p iniuria petere nō poterit. vt ē bon? tex. t ibi Bar. in. l. sed t si vnius. §. si añ iudicē. ff. de iiur. nisi p̄testeris q ex hoc nō vis tibi p̄iudicari: q̄n p tuo interesse possis agere actionē iniuriarū. vt. l. fi. ff. de iiur. Itē remittit̄ p mortē. qz iniuriarū actio nō trāsit ad heredē añ litis p̄testationē morientē iniuriato. vt l. iniuriarū. in p̄n. ff. de iniur. Et hec omnia limita p̄m Pa. in. c. olim. de iniur. q̄ ad actionē iniuriarū vera: s nō q̄ ad dāna t expēsas. qz p hoc non tollit̄ q̄n agere possit ad restitutionē. ar. c. j. de iniur. t sic serua in cōscientia. t etiā si iniuriatus nō ageret: teneret̄ ad interesse t damnū qd intulit: nisi ipe remittere velit. vt. d. c. j. Nō tñ p̄m Io. in sum. ti. de pnia. q si iniuriatus nollet cōponere cū iniuriāte vel nimis grauaret eum: tūc iniuriator in p̄scia posset tenere arbitrium iudicis pnie. ar. c. veniēs. de iureiur. t. c. ij. de arbi.

8 ¶ Aduerte etiā qz si q̄s soluat pecuniā p remissione iniurie obtinēda: infamis efficit̄. nisi pactū fiat aucte iudicis. ff. de bis q̄ no. infa. l. furti. §. pactus. no. Io. in. d. c. si illic. Silr esset infamis si esset p̄dēnatus p iudicē siue ciuiliter siue criminaliter agat̄. ff. de bis qui no. infa. l. athletas. §. vl. t ideo cum agit̄ p̄tra aliquē p̄stituat p̄curatorem vel faciat cōpromissum. vt. s. dictum est Infamia. §. vj.

9 ¶ Quando autē iniuria dicatur enormis vel atrox. vide enormis.

Iniusticia vtrum sit p̄cīm mortale? R. p̄m scīm ¶ bo. sc̄da sc̄de. q. lxx. ar. j. q. j. q iniusticia ē duplex. Una illegalis opposita iusticie legali. t hec p̄m essentiā est vicium spāle incētū respicit obiectū speciale. s. bonū cōe qd p̄tinet. sed q̄ ad occasionē est vicium generale. qz p p̄temptū boni cōis pōt bō ad oia pcta deduci. Sic etiā oia vicia incētum sunt p̄tra bonū cōmune rōnem habēt iniusticie quasi ab iniusticia. Alia iniusticia dicit̄ p̄m inequalitatē q̄n dā ad alterū. put. s. bō vult habere plus de bonis. s. diuitijs. bonorib? t minus de malis. s. laborib?. expēsis. t sic bz materiā spālem. t est vicium spāle oppositus particulari iusticie. de qua. j. Justicia. Facere aūt iniustū ex genere suo p̄cīm mortale est. qz infert nocumentū p̄mo qd est ꝰ charitatē Excusat̄ aūt vt nō sit mortale p̄cīm. vel rōne ignorātie p̄m p̄b̄m. v. eth. Itē rationē puitatis. vt si q̄s auferat pomū alicui. qz deficit a rōne pfecta eius qd est iniustū facere incētum reputari pōt non esse oīno p̄tra voluntatē eius qui hoc patitur. t hoc p̄babiliter.

Inobedientia vtrū sit p̄cīm mortale? R. distinguēdo. Aut ē circa p̄cepta diuina t scienter vel ex ignorātia que nō excusat. de qua. s. Ignorātia. §. iij. sic sp est mortale. facit. xxxij. dis. §. porro. t. lxxxj. di. c. si q̄ p̄sbr sūt. vbi dicit̄ idolatria. t. xiij. q. j. q̄squis. Si vo fiat cōtra ex ignorātia q̄ excusat: sic nō peccat mortaliter. Aut inobedientia est circa p̄cepta iuris positiui. t tunc distinguo. q aut talis lex seu p̄ceptū per longa tpa non fuit receptū papa sciēte t trāsgressores non puniēte. t sic non est mortale p̄cīm. immo excusant̄. Facit qd no. Pa. in. c. cū olim. de cle. p̄nu. vbi declarat grecos non peccare lz accipiant vxores clerici eox. Ex quo nō. q q̄n lex generalis recipit̄ in vsum a certo genere personarū t ab alio nō. q nō obseruātes nō peccāt saltem post longa tpa. §. leges. iij. dis. t qd no. tot. in. c. j. de treu. t pace. Nec ob. qd ibi tenet ¶ osti. qz loquit̄ q̄n talis p̄uaricatio est p̄cīm de sua natura. qz tūc non excusat nō receptio. secus esset si essent ciusdē generis t maior pars acceptasset. qz lz superior non p̄uniret. tñ minor pars nō excusaret̄: sed haberet locū. Multa p patientiā tolerant̄ ꝛc. c. cum iam dudū. de p̄ben. Idē dico si talis lex fuit recepta sed p̄ consuetudinē abrogata q nō peccant inobedientes: vt. §. dixi. Consuetudo. §. ix. t x. Aut talis lex nō est abrogata nec q̄ per

ptr̃aria ꝓsuetudinē neq; ꝑ non acceptationem. ⁊ tūc fuit diuersa opinio inter doc. quidā dicūt vt Collecta rius in. c. j. de cōsti. ⁊ multi alij. q talis inobediētia nō est mortale pctm̃: nisi fiat ex ꝓtemptu. ⁊ hmōi opinio nis videt fuisse btūs Ber. li. xj. de ꝑcepto ⁊ dispē. vbi dicit. Nō q̄liscunq; mādati ꝓteritio criminalē inobe dientiā facit. ꝙ repugnare ⁊ nolle obedire. Idē in lib. viij. dicit. Si verbū loco vel tpe silentij ꝑ obliuionem surreptū fuerit ꝓtra ꝑceptū veniā facilime impetra bit. q; etiā vix pctm̃ reputabit. Idē in li. xij. ibidē di cit. Si iubēte seniore mihi silentiū verbū elabit: reum me esse fateor: sed venialiter. si vo ex ꝓtemptu sciēs ⁊ deliberās sponte in vba ꝓrumpo: ꝑuaricatorē me cō stituo ⁊ criminaliter. hec ille. Alij tenēt q ꝑdicta opi nio est vera: nisi fiat ex ꝓsuetudine ꝓtra legē. q; sic eti am esset mortale. Et huius opinionis videt Ri. de me dia villa. in quol. j. q. xix. Alij vo dicūt ꝓsiderāda ver ba legis. q; si ꝑcipit ꝑ verba cōia. vtputa statuim⁹. or dinamus. ⁊ similia. sic verū est q nō est mortal' inobe dientia nisi sit ex ꝓtēptu. Et quid sit ꝓtēptus vide. ꝙ. Cōtemptus. Si vo lex loquit ꝑ vba ꝑceptiua seu eq̄ pollētia: sic est mortalis inobediētia q̄is non fiat ex ꝓtēptu. dūmō scienter ⁊ sine cā rōnabili. ⁊ ꝑ hoc fa cit. c. ij. de ma. ⁊ obe. ⁊. c. qđ ꝑcipit. xiij. q. j. Et huius opinionis videt pa. in rubrica de obser. ieiu. Alij vo tenēt vt sctūs Tho. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. j. q ꝑcepta iu ris positiui magis obligant ex intentione legislatoris q̄ ex ipis verbis. Et ideo trāsgressor talis magis ē re putādus q̄ obuiat intentioni legislatoris q̄ q̄ deuiat in aliquo a legis ordinatione. Intētioni aūt legislato ris obuiat qui ex ꝓtemptu vel sine aliqua rōnabili cā ꝑceptū nō seruat. secus in casu in q̄ ꝓbabiliter credi pōt si legislator adesset eū obligare nō vellet. talis nō est reputādus ꝑcepti trāsgressor: nec peccat mortal'r. ⁊ hec videt coincidere cū opi. Ri. q̄ magis mihi vide tur eq̄. ⁊ ideo sequēda. quā etiaz sequit Archi. lxxvj. dis. in. c. vtinā. ⁊ Be. in. c. generali. de ele. li. vj. facit ꝑ hac opi. gl. in. c. quisquis. iiij. q. v. ⁊. c. bonorat⁹. lxxiiij dis. ⁊. lxxxiiij. dist. c. j. ⁊. x. di. q̄s autē. Et qđ no. Pa. in cle. j. de eta. ⁊ qua. Mā durū valde videt q ꝓlatus in tendat sp inūcere laqueū mortalis pcti in suis precep ptis. ⁊ ideo solū credo q sit in ꝓtēptoribus ⁊ illis qui ꝑuaricationē ⁊ inobedientiā ducūt in ꝓsuetudinē q̄ est quidā ꝓtēptus interꝑtatus. ⁊ q; sic ex toto frustra tur finis legis. sed inobediētia q̄ nō ex ꝓtēptu neq; ex ꝓsuetudine ꝓcedit: credo q sit veniale pctm̃ cuz bec nō ex toto frustret finē legis. nec sit totaliter ꝓtra intē tionē eius. Silr dicendum de inobediētia ꝓlatoz aut superiorū. Multo magis excusat a mortali qui facit ꝓtra ex ignorātia non affectata: crassa vel supina. Si vo inobediētia sit ꝓtra ꝓsilia: aut lex cōsilij est pfectio nis. vt Math. xix. Vade ⁊ vēde oia. Et sic nō est pec catū. Et sic intellige glo. in. d. c. generali. de elec. li. vj. ⁊ iura q̄ allegat. Si aūt lex est consilij reuerentie: qđ est q̄n subditus deberet facere tm̃ superior nō vult ꝑcipe re: sed potius cōsulere vt abstineat. vt no. glo. in. c. ad aures. de tēpo. or. sic peccat venialiter. vt no. Archi. in. c. testamentum. vj. dist. ⁊. xxv. di. ꝙ. al's ea demum.

¶ Utrū inobediētia statuti penalis sit pctm̃? R. Hē. de gan. in quol. iij. q. xxij. q aliq̄n in statuto sunt duo precepta. puta cum dicit. Statuimus ne quis faciat tale quid. ⁊ q̄ fecerit soluat talem penam. ⁊ tunc obli gat ad culpam ⁊ penam. Et sic intellige glo. ⁊ Be. in. c. vt animarū periculis. de consti. lib. vj. ⁊ Inno. in. c. quod super bis. de voto ⁊ Jo. an. in. c. relatum. ne de rici vel monachi. ⁊ Be. in. c. perpetue. de elec. lib. vj. q dicunt q statutum penale preceptiuum licet ꝓtineat aliam penam corpalem obligat ad mortale. Aliquan do vero est vnū solum ꝑceptuz: puta cū dicitur statu imus q; si quis fecerit tale quid soluat talē penam. et sic obligat solum ad penam ex forma statuti. Ex intē tione vo statuentis obliga't ad culpā si passim teme raríe aut causa leui ꝑuaricet. Aduerte etiā q in pscē tia neq; in ꝓmo casu neq; in scōdo tenetur ad penam nisi post condemnationē ꝑm glo. c. fraternitatis. in si. xij. q. ij. ⁊ q lz statutum non sit ꝑceptiuū ex forma ta men obligat ad mortale q̄n imponit penā mutilatio nis vel mortis corporalis.

Inquietudo mētis est filia auaricie que cōiter est veniale pctm̃: ni si ꝑ eam omittant necessaria ad salutem.

Inquisitio est alicuius criminis manife sti saltem ꝑ famam ex bono et equo iudicis competentis canonice facta inuestiga tio ꝑm Hostien.

¶ Quottuplex est inquisitio? R. vt colligo ex Pa. in c. qualiter ⁊ q̄n. el. ij. de accu. q triplex est. Quedā ge neralissima q̄ inquirit super statu totius ꝓuincie vel diocesis. ⁊ in hac nō est opus q infamia ꝓcedat. nec habet locum dicta diffinitio q; ꝓlatus tenet eam fa cere. c. cum venerabilis. de censi. ⁊. c. romana. de cēsi. li. vj. Quedā est generalis q̄ inquirit sup statu alicu ius ciuitatis. castri vel alicuius loci ⁊ de hac nō loqui tur ꝑfata diffinitio. q; non requirit infamia. vt in. c. j. de of. or. l. ꝓgruit. ff. de offi. ꝓsi. Tercia ē inquisitio spe cialis q̄ sit contra certam personaz. ⁊ hoc potest fieri dupliciter. Primo ad imponendā penā. sed ad pcm̃ euitandū ex debito officij: vtputa q matrimoniū non cōtrahat ꝓpter impedimentū. de diuor. c. porro. xxv q. vj. si duo. Et idem dic q̄n vult inq̄rere de aliquo ca nonico impedimento cadē rōne ꝑm Host. Item vbi agitur de restitutione vsurarum. ⁊ debitores ꝓpter ira mētum impediunt petere. Item generaliter quan do vult inquirere de aliquo crimine non ad ꝓpatum comodū: sed tm̃ ad penitentiā peccati. ⁊ tūc nō requi ritur infamia precedens ꝑm Inno. ⁊ sequitur Pa. in d. c. qualiter ⁊ quādo. facit. c. cum dilectus. ⁊. c. nihil. cum similibus. de elec. ⁊. c. fi. de clande. despon. et qđ nō. per Inno. in. c. j. de postu. ꝑla. Secundo potest fi eri inquisitio specialis ad penam imponendam. ⁊ tūc si sit ad denūciationem puram officialis. sic nō opor tet vt precedat infamia. l. ea quidem. C. de accu. c. j. de testi. cogē. sed oportet q sit notoziū. al's non cre ditur ei. de quo tamen dic vt. iij. q. iij. ꝙ. vlti. al's au tem non precedente infamia procedere non potest in inquisitione ad penam imponendam. vt in. d. c. qua liter ⁊ quando. ⁊ no. Pa. in. c. ad nostram. el. ij. de in reiuran. 1

¶ Sed queritur qualis infamia debet precedere? R. Pa. in. d. c. qualiter et quando. q; si sit inquisitio con tra prelatum secularem. oportet sit talis ⁊ tanta q; si ne scādalo vel periculo dissimulari nō possit. vt in. d. c. qualiter ⁊ q̄n. Si vo ꝓtra ꝓlatum regulare: puta ab batem vel priorem conuentualē: sic debet seruari dis positio ꝑfati. c. q̄liter. si ꝓtra regulares inferiores: sic puto q non requirat tanta infamia. ꝙ solū fama pu blica cū indicijs: vt suspitionib⁹ aliq̄b⁹. aliter in cā cri minali nō credo iudex possit ꝓcedere ad aliquē actū 2

vel capture aut arrestationis pſone vel tormentorū. aut inquisitionis: infamationis. vt no. Inno. ⁊ Joh. an. in. d. c. qualiter ⁊ qñ. ⁊ do. Anto. ibidez. Similiter Aug. in. l. si vacantia. C. de bo. vaca. ⁊ Bar. in. l. de minore. ff. tormenta: ⁊. l. fi. ff. de questi. In alijs aũt a predictis ſcꝫ a captura aut restitutione ⁊ ceteris p̄dictis si nō seruaꝫ ordo ad vnguem nō obest. Pa. tamē tenet in. c. pe. de accusa. q̄ etiam sine infamia cōtra claustrales potest fieri inq̄sitio. Quod verū credo vbi tractareꝫ de modico p̄iudicio. Secus si p̄cederet ad depositionem ab ordine: aut incarcerationē: ⁊ hmōi. Si vo inquisitio specialis ad penam fiat cōtra alios a p̄dictis claustralibus: sic nō potest fieri nisi fama publica precedente. ⁊ talis fama debet deferri iudici sedenti p̄ tribunali ad bancū. alꝫs in secreto non valet. Ita no. Ang. in. d. l. si vacantia: ⁊ cum alijs indicijs seu suspitionibus. aliter nō potest p̄cedere iudex ad aliquē actum: vt dixi.

5 ¶ Quō p̄cedet p̄latus in inq̄sitiōe? R. q̄ primo debet descendere ad locum vbi quꝫrit pſona contra quā vult inquirere: quia ibi veritas melius inquirit. vt in. c. post q̄. ⁊ qd nō. in glo. de elec. Et hoc intellige si potest cōmode: alꝫs nō teneꝫ. Scdo si inq̄sitio est generalis debit iuramentū clericis si est cōtra ecclam̄ super bis que sciūt vel credūt in sua ecclesia reformāda taꝫ in capite q̄ in mēbris: exceptꝫ criminibus occultis de mera veritate dicēda. vt in. c. qualiter ⁊ qñ. el. ij. in fine. de accu. Nec iuramentū vel interdictū seu excommunicatio lata ab abbate vel alio cōtra subditos ne reuelent inq̄sitori valet neq; ligat eos. de off. or. c. plericq; lib. vj. Si vo est specialis: citabit illum p̄tra quē vult inq̄rere. d. c. qualiter. el. ij. §. debet. ⁊. v. q. ij. si primates. Tertio p̄cedet ad receptionē dictoꝝ eoꝝ clericorum quos inquirit. vel testiū si qui producunt ab aliquo. p̄sentibus tñ eis contra quos inquirit: nisi per cōtumaciā se absentēt: ⁊ ea que eis obijciunt: ⁊ noia testiū sunt eis exponēda. Fallit hoc in casu de quo. §. Inquisitor. §. xj. Quarto exceptiōes tam p̄tra testes q̄ alios ⁊ replicationes legitimas admittet: vt deponendi falsum audacia p̄hibeaꝫ. vt in. d. §. debet. ⁊. c.

4 ¶ Utrū ille contra quē fit inquisitio (si primates. possit negare infamiā precessisse? R. q̄ sic. ⁊ si oportebit q̄ primo iudex hoc cognoscat. Unde si infamatus nō inuenit: non poterit iudex p̄cedere: alꝫs sic. c. cum oporteat de accu. ⁊. d. c. qualiter. el. ij. ⁊ lz accusator p̄bet eum infamatū. nihilominꝰ reus poterit p̄bare q̄ sit bone fame. ar. de pur. cano. cuz in iuuētute: ⁊ potentius est p̄uilegiū bone fame q̄ infamie. ar. c. licet in fi. de accu. ⁊ no. Ber. in. d. c. qualiter. el. ij.

5 ¶ Utrū ille cōtra quē inquirit posset recusare iudicē si habet illū suspectū? R. q̄ sic. c. cum spāli. de appel. vtputa qz ex odij fomite p̄cedit. vel quia est criminosus. ar. ij. q. vij. iudicet. ista tñ quo ad omnia non sunt seruāda in inq̄sitōe regulariū: quia facilius ⁊ liberius possunt a suis administrationibus amoueri. d. c. qualiter. el. ij. Dō limita nisi in graui p̄iudicio infligendo. ar. d. c. q̄liter. el. ij. in. fi. in verbo facilius ⁊ liberius.

6 ¶ Utrū inq̄sitores generales possint p̄cedere ad inquirendū de veritate criminū etiā nō receptis testiꝫ sup infamia? R. Pa. in. c. cum dilecti. de accu. q̄ sic. satis est q̄ eis pstet de infamia p̄pter frequentē clamorē. secus est in delegato ad vnā causam tñ. vt in. c. cum oporteat. de accu.

7 ¶ Quis pōt inquirere? R. q̄ quilibet p̄latus cōtra suū subditū. imo teneꝫ: ne sanguis subditoꝝ exquiratur in die iudicij de eoꝝ manibus. de off. ordō. c. irrefragabili. d regu. c. vl. Facit. c. licz bely. d simo. xxxvij. di. legant. ⁊. d. c. qualiter. el. ij.

¶ Utrū monachi ⁊ religiosi possint deputari generales inq̄sitores a sede aplica? R. Pa. in. d. c. cuz dilecti q̄ sic monachi. vt in. c. statutū. de rescp. li. vj. Ho. q̄ dicit Pa. in. c. causam. el. j. de iudi. q̄ appellatiōe fratrū in statutis ⁊ odiosis non veniunt monachi. Item dic de monialibus vt nō veniāt appellatione sororꝝ: ⁊ dicunt p̄dicte fratres mēdicātes. silr ⁊ sorores: nō mēdicantes vo ⁊ habitantes solitarie monachi vel moniales appellant. 8

¶ Utrū epūs possit dispēsare in criminibus ne p̄latus amoueaꝫ ab officio? R. Pa. in. d. c. q̄liter ⁊ qñ. el. ij. q̄ sic. qñ p̄cedit per viam inq̄sitionis. ⁊ facit. c. inq̄sitionis. de accu. circa p̄n. vbi dicit q̄ pōt superior penaꝫ moderari: nisi tale sit crimē qd impediat ordinis executionē ⁊ beneficij retentionē etiā post pactā penitentiam. ergo vbicūq; ista cessant q̄tūcunq; graue sit crimen etiā maius adulterio: poterit nedū epūs: sed quilibet superior dispensare vt nō remoueaꝫ ab administratione. 9

¶ Utrū de iuribus singulariū pſonaꝝ sit p̄cedēdum inq̄rendo vel extra ordinem sine instantia partis? R. Pa. in. c. ad nostrā. el. ij. de iureiur. q̄ non: sed libello oblato ⁊ seruato ordine iuris. qd etiā sequit Jo. an. in. c. fi. de fo. cōpe. etiā si factū allegaꝫ notoriū. facit. l. ad pemptoriū. ff. de iudi. ⁊. l. p̄erandū. C. eo. vbi pꝛ q̄ iudex nō debet citare absentem nisi parte petente. ⁊ si aliter citat nō valet citatio. vt nō. i. c. j. de iudi. Dō limita fm Bar. in. l. iiij. §. hoc aũt iudiciū. ff. de dam. infec. nisi sit causa miserabilium personaꝝ que se iuuare non possunt. 10

¶ Quid si testes interrogenꝫ sup occultꝫ criminib? R. q̄ nō debent rñdere si inq̄sitio sit generalis nisi de crimine de quo infamia p̄cessit. d. c. qualiter ⁊ qñ. el. ij. multominus si inquisitio sit specialis p̄tra aliquē. Si vo infamia precessit contra aliquē: tunc testes dicent super oibus que sciunt de eo qd inq̄rit veritatē. etiaꝫ si illud qd sciunt sit occultū: vt si de fornicatione agit ⁊ vocaꝫ alicꝫs q̄ simul cum eo fuit debet dicere secretas circūstantias etiā eas q̄s secreto nouit: dūmō sit infamatus de crimine sup quo fit inq̄sitio. puta cū tali muliere cōmisit fornicationē. § si tñ de fornicatione esset infamat? nō exp̄ssa aliq̄. tūc nō debet testis reuelare fornicatricē occultā. Hec no. Inno. ⁊ Host. in. c. qualiter. el. j. Jo. ⁊ Archi. ij. q. v. habet hoc. 11

¶ Utrū ille p̄tra quē fit inq̄sitio teneaꝫ dicere veritatē sup certo crimie interrogat? R. q̄ sic si fama sit cōtra eum. de quo vide. s. Cōfessio delicti. in p̄n. 12

¶ Quid est iudiciū. ⁊ quō p̄ indicia pōt p̄cedi cōtra aliquē ad inquisitionem. vide. s. Jndicium. 13

Inquisitor hereticorū minor episcopo eē nō pōt nisi quadragesimū etatis sue annū attigerit. cle. dolentes. de here.

¶ A quibus possunt tales inquisitores instituⁱ? R. glo. in. d. cle. dolentes. q̄ per ministros vel prouinciales illorum ordinum quibus a sede apostolica est cōmissum. Item ab episcopis vel capitulis sede vacāte vt in. d. glo. 1

¶ Utrū p̄fati inquisitores possint alijs cōmittere vices suas? R. glo. d. cle. q̄ sic. ⁊ cōmissarios quos dant vocamꝰ vicarios vel substitutos. cle. j. §. porro. ⁊ §. notarij. de here. 2

¶ Utrū inq̄sitores p̄fati possint se impedire de diui- 3

natõib⁹ aut fortilegijs aut vsuris? R. q̃ de diuiatõib⁹ ⁊ fortilegijs si manifestã sapiũt beresim possunt se intromittere: vtputa q̃ faciunt manifestas inuocatões demonũ: attribuẽdo demonibus aliq̃d diuinũ. secus si solum inuocãt ad exercendũ opera que naturaliter possunt: quia tunc talis inuocatio non sapit beresim ẽm Oldra. alʒ nõ possunt etiã si sapiunt beresim. sed nõ manifeste. similiter nec de vsuris. tex. est in. c. ac. usatus. §. sane. de bere. li. vj.

4 ¶Sed nũquid inq̃sitores poterũt ipsi cognoscere an sapiat beresim vel ne? R. q̃ nõ. q̃ iurisditio est sibi attributa existente pditione. vt no. glo. in. d. c. accusat⁹. ⁊ glo. in. c. j. de offi. deleg. li. vj. que videt ptraria: intelligenda est vera q̃ inq̃sitor põt cognoscere an sapiat manifeste beresim q̃n certũ est q̃ sapit beresim. ℔ dubitat an sit manifesta vel non.

5 ¶Que pbibent prefatis inq̃sitoribus? R. q̃ non extorqueat pecunias ptextu officij inq̃sitionis q̃busuis modis illicitis. Jtẽ q̃ nec sciẽter acceptẽt bona ecclesiarũ ob delictũ clericoꝝ aut fisco applicent. q̃ si ptra fecerint. tam ipsi q̃ eoꝝ cõmissarij: ⁊ etiam epoꝝ aut capl'oꝝ sede vacante sunt excõicati ipso facto. nec poterunt absolui ante satisfactionẽ pecunie sic extorte: nisi in mortis articulo. de. tolẽtes. de bere. Jtẽ districtius inhibet eis ne abutant quolibet portatione armoꝝ. Jtez q̃ nõ habeãt nisi officiales necessarios. d. de. tolẽtes. Jtem precipit tam epis q̃ alijs inq̃sitoribus. q̃ non imponãt maliciose aut fraudulẽter crimẽ beresis alicui. aut q̃ impediãt executionẽ officij inq̃sitionis false. Jtem q̃ odio. gr̃a vel amore lucri aut cõmodi tpalis obtẽtu ptextu iusticiã ⁊ cõtra pscientiã nõ omittãt pcedere vbi est pcedẽdũ. alʒ eps p trienniũ suspensus est ab officio: ⁊ eius supior hoc faciẽs. Inferiores vo epis sunt excõicati excõicatõe papali. de. multoꝝ. de bere. q̃d bene nota ptra istos inq̃sitores q̃ citant aliquos p hereticis q̃ tñ nõ sunt: q̃ sunt excõicati ipso facto. Jtem q̃ nõ possunt de crimine beresis inq̃rere ptra epos: nisi in lr̃is aplicis exp̃sse vt possint hoc facere ptineat. vt i. c. inq̃sitores. de bere. li. vj. Jtẽ inq̃sitores ordinis minoꝝ nõ possunt se intromittere de ordine predicatoꝝ. Nec inq̃sitores de ordine pdicatoꝝ de ordine minoꝝ ptextu cuiuscunq̃ beresis. vt in priuilegijs eoꝝ. aliter sunt excõicati ipso facto: ⁊ est papalis p extrauagantẽ Pauli scdi.

6 ¶Utrũ inq̃sitores hereticoꝝ possint pcedere ꝯ illos xp̃ianos q̃ ad ritum transeũt iudeoꝝ? R. q̃ sic. dũmõ metu mortis absolute seu p̃cise non fuerint baptizati. c. ptra xp̃ianos. de bere. li. vj.

7 ¶Utrũ officiũ inq̃sitõis eis ab aplica sede cõmissum expiret p mortẽ romani pontificis cõcedentis? R. q̃ nõ. vt in. c. ne aliq̃. de bere. li. vj.

8 ¶Utrũ inq̃sitores possint indicere silentiũ oĩbus p̃dicatoribus? R. q̃ non nisi solum questuarijs quãdo cõtinget cõgregationẽ fieri p negocio fidei. vel victorũ questuarioꝝ p̃dicatio eidẽ negocio impedimentũ afferret. c. vt officiũ inq̃sitionis. de bere. li. vj.

9 ¶Utrũ inq̃sitores p̃fati possint ꝙuocare clerũ ⁊ populũ ciuitatũ vel castroꝝ aut alioꝝ locorũ? R. q̃ sic. put negocio fidei viderint expedire. Silr cõcedit eis vt aduocẽt peritos quoslibet vt in sentẽtijs bmõi p̃ferendis pfilium p̃beant ⁊ q̃ tales pitos aduocatos vt eis obediant in p̃fatis pfilijs dãdis in virtute obedientie possint cogere. c. vt cõmissi. de bere. li. vj. Ex q̃ aduerte q̃ nõ pñt precipe sub obedietia ⁊ mĩ⁹ sub excõicatione clero ⁊ pplo vt vadãt ad eoꝝ p̃dicationes ptra qd̃ sepius faciũt dicti inq̃sitores. ⁊ nõ valet.

¶Utrũ inq̃sitores p̃fati possint ꝓcedere cõtra aliq̃s sine epo? R. q̃ citare. capere ac tute custodire. manicipare: necnon in vinculis ac manicis ferreis ponere ⁊ inq̃rere ptra illos quos insticia p bmõi crimine concedit: possunt. sed tradere carceri ita atroci q̃ magis est ad penam q̃ custodiã. aut exponere tormẽtis. aut ad sniam ptra illos non potest epus sine inq̃sitore. vel inq̃sitor sine epo aut delegato capl'i sede vacãte: si sui adinuicẽ copiam valeãt habere infra octo dierũ spacium postq̃ se req̃sierint: ⁊ si secus p̃sumptũ fuerit irritum est ipso iure. cle. j. de bere: ⁊ ibi pomt de carcere ⁊ clauibus ⁊ officialibus. ⁊ dic vt ibi.

¶Quõ pcedent inq̃sitores prefati ptra aliquẽ? R. q̃ si p viam accusatõis seruẽt ordinẽ suũ. Si p inq̃sitionem faciãt q̃ supra dixi de indicijs ⁊ inq̃sitione. Excipiũt tñ q̃ accusatores vel testes seu deponẽtes q̃n propter potentiam psonarũ cõtra quas deponũt aut accusant graue periculũ immineret eis si noia eoꝝ publicarent: tũc nõ publice sed secrete coram diocesano vel eo absente vicario ipsius q̃n inq̃sitores pcedunt vel epus aut eius vicarius coram inq̃sitore si cõmode põt: ⁊ aliq̃bus alijs psonis pudicis ⁊ honestis iuriq̃ peritis totum pcessum sup quo deliberandũ est manifestent. ⁊ de ipsoꝝ pfilio ad sententiã vel condemnationem pcedere possunt: ⁊ plena fides talibus testibus adhibet: licet eoꝝ noia nõ fuerint pmulgata: et pñt p̃cipe inq̃sitores p̃fatis honestis psonis sub pena excõicatiõis quã incurrãt ipso facto: ne reuelent predicta noia. epus tñ nõ põt precipe inq̃sitori: nec inquisitor epo. Sed papa p̃cipit in virtute obedietie vt teneant secreta. Cessante tñ tali piculo debent accusatores ⁊ testium noia publicari: ⁊ absq̃ aduocationũ ⁊ iudicioꝝ strepitu ⁊ figura. vt in. c. fi. de bere. li. vj. Jtem q̃ pcedendo p viam inq̃sitionis excõicati ⁊ participes vel socij criminis admittunt ad testimoniũ cõtra hereticos. receptatores. defensores. fautores ⁊ credẽtes eoꝝ: si ex circũstantijs vera dicere p̃sumant. c. in fide de bere. li. vj. Secus si pcedat p viam accusationis vel exceptionis: quia tales nõ admittunt ẽm Jo. an. ibidẽ. Jtem religiosi oĩes q̃ ante religiõis ingressuꝝ erãt notarij q̃tũcunq̃ sint in sacris libere istud officium tabellionis possunt exercere quo ad oĩa q̃ ad officum inq̃sitionis pertinẽt: non obstante aliquo statuto ptrario. c. nulli. de rescrip.

¶Jtẽ nota q̃ statutũ loci p qd̃ officiũ inq̃sitionis directe vel indirecte impedirẽt vel quõlibet retardetur ipso iure est nullius roboris: ⁊ p cẽsurã ecclesiasticã pñt cogi rectores illoꝝ locoꝝ ipso reuocare vl' moderare vt nõ impediãt. c. statutũ. de bere. li. vj. ⁊ etiã pñt aduocare brachiũ seculare p censurã ecclĩasticã ptra hereticos. vt in. d. c. vt officium.

¶Jtẽ statutũ de duabus dietis in. c. nõnulli. d relep. nõ impedit inq̃sitiõis officiũ. vt i. d. c. statutũ. Jtẽ ẽm Jo. an. pñt pcedere ptra hereticũ: licet alibi cõmiserit crimẽ si in sua inquisitione inuenit.

Insignia vtrũ possit q̃s sibi assumere? R. Pan. in. c. dilecta. de excel. prela. cõiter tenẽt q̃ sic. ⁊ arma. sicut et nomen assumit ad placitum: vt agnoscat ab alio. insti. de lega. §. si q̃s in nomine. ⁊ l. ad recognoscẽdos. C. d ingenu. ⁊ manu.

¶Utrũ insignia alterius possit quis assumere? R. Pan. d. c. dilecta. q̃ sic: sicut ⁊ nomen. quod limitat verum nisi ille cuius sunt pretenderent aliq̃d damnũ vtputa facinorosus assumẽs arma alteri⁹ posset ille

offendi loco facinorosi: ⁊ talis implorare pōt officiū iudicis: ⁊ iudex pōt ꝓhibere: quia ad eū spectat ḡes pp̄or. l. j. §. q̄es. ff. de offi. pfe. vr. Idem dicvbi interest reipublice. sicut si aliquis accipit insignia boni artificis q̄ nō est ita bonus: ⁊ ita decipiunt ppli. de hoc habes per Bar. in tractatu de insignijs ⁊ armis.

¶ Utrū ḡs possit assumere insignia dignitatis? R. q̄ nō si nō habet illā dignitatē. alis ē falsarius. l. eos. ⁊ qd ibi nō. ff. de falsa. Facit. c. j. de cleri. nō or. mi.

Inscriptio ꝑm aliq̄s est q̄n accusator ꝓfitet̄ vera que in libello fūt. vel ꝑm alios cuꝫ ꝓfitet̄ se velle ꝓsequi vsq; ad finē. Sed ꝑm alios ⁊ verius inscriptio est q̄n accusator se obligat ad penā talionis. i. similē: q; talio ꝓprie idem ē qd repsentatio ad cōsimile: ⁊ hanc tenet Jo. an. ⁊ glo. in. c. sup bis. de accusa. ⁊ ꝓbat̄ in. c. tue. de ꝓcura. ⁊ seqūtur Pa. in. d. c. sup bis. ⁊ de istis opinionibus dicit in l. si cui. in. ꝓnci. ff. d' accusa. ⁊ l. in causis. ¶. de accusa.

¶ Utrū accusanti sit necessaria inscriptio? Rñ. glo. ⁊ doc. in. c. sup bis. q; sic. nisi in octo casibus: ⁊ ibi vide. Et licet inscriptio nō fiat: tñ deficiēs debet puniri pena talionis ꝑm Accu. in. l. ij. ¶. de fide instru. ⁊ Bar. in. l. si cui predicta.

Institutio seu instituere ꝑm Hosti. est ecclesie vel ecclesiastici beneficij collatio.

¶ Quis pōt instituere? R. de iure cōmuni epūs. Item capl̄m sede vacāte. de insti. ⁊ si capl̄m. libro. vj. Item ille qui habet ex delegatione epi. de institu. ex frequētibus. Item q̄ habet hoc de cōsuetudine. c. cū venissent de insti. dūmodo sit clericus: talis tñ ab isto institut? nō debet administrare. nec possessionē ecclesie adipisci nisi de cōsensu diocesani ⁊ eius auctoritate. d. c. ex frequētibus. Item abbates in ecclesijs sibi subiectis pleno iure possunt curam cōmittere sine p̄sentatione episcopo facta. arg. a ꝓrario. de pbē. c. in lateranensi. de capel. mona. c. pl̄bi. libro. vj. xvj. q. ij. visis.

Intentio accipit dupl̄r. vel ꝓut est motus vel motiuū volūtatis vel ꝓut dicit finē intētum. Et isto scdo mō hic accipio.

¶ Utrū intentio habitualis sufficiat ad meritū bone actionis? R. ꝑm. s. Bo. in. ij. di. xlj. q. vl. ꝑmi. argu. in si. q; si loquamur de intentione habituali qua quis refert ad deum in generali oīa opa diei vel anni: sic talis nō sufficit ad meritū. Sed si loq̄mur d' intentione habituali qua quis refert aliqd opus ad deum in principio illius opationis vel alterius ad quā illa consequēter se habet: ita q; opus sequēs directam habet ad opus primū ordinationē vel cōsequentiā: sic talis sufficit ad meritū. Unde si alicui intendit ꝓ deo dare centū marchas: ⁊ incipit hodie dare vnā cogitādo de deo actualiter: postea dat alias: ⁊ nihil de deo cogitat. tamē actiones ille sunt ei oīes meritorie ⁊ fructuose ⁊ per hūc modum est in viris religiosis qui in principio ex charitate deuouerūt portare religionis pōdus quicqd eīm faciunt qd ad sue religionis obseruantiaꝫ spectat ex ꝓma intentione est eis meritoriū ad salutē nisi (qd absit) cōtraria intentio supueniat. Si autem opus alterius generis inciperet: oporteret q; intentio renouaret vt illud opus esset meritoriū. Unde si religiosus ad ea que ad religionē nō spectant vult se exercere: oportet q; intentionē renouet: quia illa habituatis ⁊ vtilitatis religionē intrare. Dicit etiam idē sanctus Bonauen. ibidē. q; intentio habitualis Quis de deo nō cogitet actualiter: tñ si ex sola boni operis consideratione charitas ꝓmptavel aliq̄ alia virtus charitate informata ad ipm bonum opus inclinat ipsuꝫ est meritoria: sicut vir obediēs meret obediēdo plato p̄cipienti sibi. etiam si nihil cogitet de deo. sed solum ꝓsideret q; est bonum obedire.

¶ Utrū opus ab intentione recipiat quātitatem siue boni quo ad bona siue mali quo ad mala? R. sanct? Bona. dist. xl. ar. j. q. ij. q; quātitas bonitatis ⁊ malicie correspōdet bonitati intētionis ꝑm q; quātitas intentōis attēdit̄ q̄tum ad actū intenēddi. sed nō tantum attēdit̄ ex parte intēti nō semp correspōdet. Un glo. sup illud Math. xij. bonus homo &c. dicit. quātū bonū intēdis tantū facis. Dicit idē. s. Boñ. q; si ly tñ et q̄tum sunt aduerbia: sic dicūt quātitatē actus intendendi: ⁊ verū ē generaliter siue respectu maloꝝ vl' bonoꝝ: q; q̄ntuꝫ actus intēdendi ē magis intēsus in bonitate vel malicia: tantū opatio exterior est bona vel mala: Oīne eīm meritū vel demeritū ad actum voluntatis reducit̄: ly circūstantie exteriores aliquo modo faciant ad voluntatis dꝛauationē. Si vo ly tantuꝫ ⁊ quantū sunt nomina: tunc dicūt quātitatē ex parte intenti. ⁊ sic nō est verū generaliter: q; nō semp operi exterius facto mensurat̄ intentio: q; frequēter bō intendit magnū bonū ⁊ nō facit: ⁊ minimū bonū ex bumilitate ⁊ facit magnū. 2

¶ Utrū opus ab intentione recipiat qualitatem. scz bonam vel malam? R. s. Bonauen. vbi. s. q. j. q; intētio bona vel mala dicit̄ dupliciter. Primo modo bona dicit̄ in qua est pfecta ⁊ bona ordinatio operis ad finem. Et hoc modo nō tñ respicit bonitatē finis: sed etiam rectum ordinē eius qui est ad finem. Et hoc est qd dicit Ber. ad Eugeniū exponēs illud. Si oculus tuus simplex. q; ad hoc q; oculus sit simplex req̄runt duo necessaria. s. q; veritas sit in electione ⁊ charitas in intentione: qd est dicere q; amat qd est amandum ⁊ eligit qd est eligendū. Mala dī in qua est ordinatio indirecta: ⁊ sic est verū generaliter q; ꝑm intentioneꝫ qualificat opus exterius. Scdo modo dicit̄ intentio bona: quia qd finaliter intēdit est bonum. Et isto modo nō qualificat: quia si ḡs furat̄ vt faciat elemosynā. vel mentit̄ vt ꝙuertat aliquē: nō dicit̄ benefacere sed quo ad malicia nō habet instantiā: quia malicie intentionis imputat̄ oīne opus factū qualecunq; sit. quia deus cor interrogat ꝓncipaliter: ⁊ de istis intelligitur: magis cordis inspector est dñs q̄ opis. xv. q. vj. c. j. ⁊ illud. Rea lingua nō facit nisi rea mens. xxij. q. j. c. homies. ⁊ c. se. ⁊ minister legis volūtarie occidēs malefactorem: homicida reputat̄. xxiij. q. v. c. cuꝫ minister: ⁊ istud quod nō. xlj. di. quisquis. ⁊ xxj. q. iiij. c. omnis iactantia. Non ob. q; non sic est in bono: quia plura requirunt̄ ad ꝓstructionē q̄ ad destructionem. 3

¶ Utrū intentio bona absq; operibus valeat ad meritum? R. s. Bonauen. vbi. s. q; si ille habet facultatē bene opandi ⁊ opportunitatē opandi: sic nō sufficit intentio: q; nec bona voluntas debet dici sed semiplena. Si vo facultas nō adest: tūc bona intentio ⁊ bona voluntas sufficit ad meritum vite eterne. 4

¶ Utrū opa exteriora addant aliqd supra meritū bone voluntatis? R. s. Bo. vbi. s. ar. ij. q. j. q; aut loquimur de premio substātiali: ⁊ sic de ꝓdigno nihil addit ad opus extrinsecū: quia quantitas meriti pensat̄ ex quātitate radicis. De congruo tñ absq; dubio opus priuilegiatum addit supra bonam intentionē ⁊ volūtatem: ꝓ eo q; voluntas in nullo ogē ꝓparat̄ ⁊ dispo 5

nitur ad susceptionē maioris gre p quā digna est ma
ioni retributione. Si aūt loq̄mur de premio accidēta
li: sic opus extrinsecū addit supra bonā volūtatē sicut
priuilegiatū ⁊ alia etiā q̄ dispositiue addunt ad rōnē
meriti: quia excitāt actū volūtatis ad bonū: ⁊ radica
tionem ⁊ pseuationē gre. ⁊ illud Martini. palmā ta
mē ⁊c. intelligit nō de palma q̄ est aureola: sed de pal
ma q̄ est respectu p̄mij essentialis que dicit aurea.

¶ Utrū euētus sequēs addat ad bonitatē ⁊ maliciā
actus exterioris? R. Tho. pma scde. q. xx. ar. v. q aut
est p̄cogitatus: ⁊ sic addit. aut nō est p̄cogitat⁹: ⁊ tūc
aut p se sequit vt in pluribus: ⁊ sic addit. Constat eīm
actum ex genere solum esse meliorē: ex quo sequi p̄nt
plura bona: ⁊ peiorē ex quo plura mala. Aut sequit
p accidens ⁊ vt in paucioribus: ⁊ tunc nō addit. Nō
eīm iudicat de re aliqua qđ est per accidēs: sed tm̄ qđ
est per se.

7 ¶ Utrū q̄s p intentionē possit opa sua vel alioꝝ alte
ri applicare? R. p̄m Astēn. q sic. ⁊ fit tripliciter. Pri
mo modo in singulari: vt cum ꝑ alio determinate sa
tisfacit: ⁊ sic quilibet potest alteri bona sua cōmuni
care. Scdo mō in speciali: vt cum q̄s orat ꝑ cōgrega
tione sua ⁊ suis familiaribus ⁊ bñfactoꝝb⁹: ⁊ ad boc
etiā ordinat opa sua satisfactoria: ⁊ sic ille q̄ p̄est re
ligioni pōt illa opera cōicare alij applicādo intentio
nē eoꝝ qui sunt de sua cōgregatione ad bñ determi
nate. Tertio mō in generali ⁊ sic q̄ p̄est ecclie gene
raliter pōt opa illa cōicare applicādo suā intentionē
ad hunc vel ad illum: ⁊ ideo q̄ p̄eest ecclesie generali
pōt cōicare ea q̄ sunt cōgregatōis ⁊ huius homis: sed
nō ecōtrario: pma cōicatio ⁊ scda nō dicit indulgētia
sed tm̄ tertia ꝓpter duo. Primo qr per cōicationes il
las pmas licz absoluat homo a reatu pene q̄tum ad
deum. non absoluit tm̄ q̄tum ad satisfactionē ad quā
est obligatus ex p̄cepto ecclesie vel cōfessoris: ꝫ p ter
tiā sic. vt. ꝫ. ptz Indulgētia. Scdo qr in vna cōgrega
tione nō est sufficientia meritoꝝ vt sibi ⁊ alijs valere
possint: sicut est in eccl'a romana: p̄cipue ꝓpter meri
tū xp̄i. Et illi solus q̄ ipsi p̄est pōt p intentiē suā appli
care opera alioꝝ alijs q̄ dicunt indulgētie. alij aūt ba
bent ex eius concessione.

8 ¶ Utrū actio ꝓcedēs a volūtate deliberatiua si p in
tentionem ad deum nō ordinat sit mala seu peccatū?
R. vt colligo ex. s. Bo. in. ij. di. xlj. q. j. ar. iij. q aut boc
ꝓuenit p inordinatā affectionē siue ꝓuersionē ad cre
aturā: ⁊ sic est mala ex cōuersione. Aut ꝓuenit ꝓpter
operātis negligētiam: ⁊ sic est mala ex omissiōe. Aut
ꝓpter opantis infirmitatē ⁊ miseriā. ⁊ bec neutro mō
est mala sed indifferēs: deus eīm dereuit ꝓpter suam
pietatē ⁊ ꝓpter nostrā infirmitatē multas opationes
nō imputare nobis neq; ad meritū neq; demeritū: et
p̄sequēter tales opationes respectu nostri nō vident
bone moraliter nec male: vt cū q̄s loquit alicui ex na
turali pietate: vel aliū salutat ex vrbanitate: vel facit
ex necessitate nature: puta comedit vt reficiat. ambu
lat vt recreet: nec tm̄ boc refert in deum. Tales enim
actiones nō sunt meritorie: qr ad deum nō referunt.
dicere q essent demeritorie durū videret cū nō fiant
ꝓpter inordinatā conuersionē ad creaturā. nec omit
tunt ad deum referri agentis negligētia: sed tm̄ ꝓpter
quandā infirmitatē que est in nobis ex corpore corru
ptibili aggrauante animā. Nec obstat bis Gre. sup il
lud Math. xij. De oī verbo ocioso ⁊c. vbi dicit: q
verbū ociosum est qđ caret rōne iuste necessitatis vel
pie vtilitatis: qr vt dicit Rich. in. ij. di. xl. nō ꝫ opter
q actus explicite ad finē qui est deus referat vt nō sit
ociosus: sed q referat ad bonū finem vel ciuilem vel
corpis necessitatē aut honestam recreationē. Solū ꝫ
ille dicit ociosus q̄ non refert ad aliquē bonū finem.
Meritorius aūt vite eterne solus est actus q̄ ordina
tur per intentionē ad deum: aut merito cōdigni si fiat
ex charitate: vel cōgrui ꝫi fiat extra charitatē. Demeri
torius vo si nō referat in deum ex inordinata cōuer
sione vel omissione.

¶ Utrū bonitas actualis voluntatis addat aliquaz
bonitatē super bonitatē ipsius habitus gratie? R. p̄m
Rich. vbi. ꝫ. q actualis voluntas elicita a voluntate
potentie per gram addit habitui gre bonitatē aliquā
a deo remunerabilē q̄tum ad premiū substātiale: ita
q premiū substantiale habitui gre ⁊ actibus interio
bus voluntatis p gratie habitū elicitis correspondet
vñ ꝓpter tales actus plus habebit de premio substan
tiali q̄ ꝫi sine ipsis a corpe decessisset.

Interdictum .j. dī ab interdicto inter
dicis: qđ idez est ꝓbibeo
⁊ hic ponet ad interdictū iuris canonici: exquo inter
dicit administratio aliquoꝝ sacramentoꝝ ⁊ celebra
tio diuinoꝝ: vel executio aliquoꝝ spūaliū p̄m Inno.
⁊ sic est ecclesiastica censura. Aliquādo dicit interdi
ctum. i. inter duos datū vel inter duo dicta. vt insti. de
inter. in p̄in. ⁊ isto modo accipit in interdictis a lege
ciuili siue a p̄tore. Et quedā sunt publica: ⁊ ista sunt
.ix. Quedā sunt priuata. ⁊ bec sunt. xx viij. de q̄bus vi
de glo. ⁊ doc. in. c. pastoralis de cau. pos. ⁊ ꝓpri. ⁊ in. c.
item cum quis. de resti. spo. ⁊ de istis bic non intendo
tractare: ꝫ vide si placet in speculo. eo. ti. Sed interdi
cto p̄mo mō dicto: nec etiā intendo dicere de interdi
cto quo aliquod particulare spirituale interdicit. pu
ta cum quis interdicit ab officio vel a beneficio ⁊ hu
iusmodi: quia de boc dico infra Suspēsio. Sed bic in
tendo solum tractare de interdicto ex quo in aliq̄ ter
ra vel ecclesia vel alique persone interdicunt a cele
bratione diuinoꝝ. perceptione sacramentoꝝ aliquo
rum. pulsatione campanarū ⁊ ceteris. de quibus in
fra dicam Interdictum. v.

¶ Quot sunt species interdicti? R. q due. Una bo
minum: alia locoꝝ. Interdictū boim. aliud generale:
aliud spāle: aliud singulare. Generale interdictū bo
minū est cuz interdicit ppls regni. castri vel ville aut
ciuitatis. Et sic aduerte q qñ interdicit ppls vel vni
uersitas vel cōmune. q tūc nec locus nec clerus ē in
terdict⁹. Item p̄m Cal. nec p̄sone ecclesiastice que ex
toto sunt tranflate in eccl'iam: quia de ppl'o non sunt
.xij. q. ij. duo. sicut qñ interdicit clerus tm̄: non est in
terdictus ppls nec vniuersitas vel cōmune: quia sunt
diuersa clerus ⁊ populus. de sen. ex. si snia. li. vj. Un
de clerici possunt celebrare. sicut p̄ius p̄m Jo. an. in
. d. c. si snia. s. alta voce. pulsatis campanis. interdictis
tamē exclusis: quia ꝓhibitio. c. qđ in te. de pe. ⁊ re. ⁊ c.
non est vobis. de spon. ⁊ moderatio. c. alma. de sen. ex.
li. vj. intelligit qñ locus est interdictus: ⁊ nō expresso
loco in sententia interdicti: non habet locum cessatio
diuinoꝝ ⁊ alia: q̄uis sit generale. Cal. tamē tenet q
debet seruari moderatio. d. c. alma. sed non credo ei.
Dic ergo q possunt clerici alta voce celebrare sicut
p̄ius ⁊ in ecclesijs suis alta voce: ⁊ q in isto casu pos
sunt admitti oēs qui non sunt de populo illo. ⁊ non
sunt causa interdicti. tenet Archi. in. d. c. si sententis.
⁊ Fede. ꝑsilio. lxx. Similiter p̄m Cal. illi possunt ad
mitti qui de illo erant populo: sed domicilium gra

tuleruñt. Aſtcū.tñ li.vij.ti.xxj.tenet q̄ non:niſi abſoluañt:exquo ſemel fuerūt interdicti. ſed dictū Cal.eſt verius.ꝛ ſequit Bo.in.d.c.ſi ſnia. ꝛ etiā abſentes excuſañt donec ſciant.c.aplice. de cleri.ex.mi.poſtq̄ ſciunt tenent ſeruare.

2 ¶Utrū ppls nō interdictus ſi fiat de pplo taliter interdicto efficiaꝫ interdictus:R.fm Cal.q̄ ſic.

3 ¶Utrū bannitus q̄ eſt de pplo interdicto ſit amplius interdictus:R.q̄ ſic.ſi ad tps eſt bannitus. q: ad hoc ciuis eſt ꝛ de pplo.l.relegati.ff. de interdi. ꝛ rele.

4 ¶Sed nunquid habitātes in ciuitate q̄ nō ſunt neq̄ ciues neq̄ de pplo illius ligañt interdicto:R.q̄ non d.c.ſi ſnia.§ ligañt illi qui ſunt facti ciues ex gra.licet ibi non habitent.

5 ¶Utrū impuberes pplī interdicti ſint ſilr:R.Jo.de deo:q̄ ſi non ſunt doli capaces nō ſunt interdicti. ſecus ſi ſunt doli capaces.

6 ¶Quid de mulierib⁹ q̄ viris ꝺicunt ꝛ alijs boibus qui pro poſſe reſiſtunt:R.Jo.de deo q̄ nihilominus ergo ſunt de illo pplo q̄ ſunt interdicte.

7 ¶Spāle interdictū boim eſt cum interdicit aliquod collegiū vel vniuerſitas in pplo inclusa: puta ſtudiū Papie ꝛ bmōi vel capitulū. Nam interdicto capitulo vel collegio vel vniuerſitate ſingule perſone de ipa ſunt interdicte fm Jo.an.ꝛ Be.in.d.c.ſi ſententia.et iſtud cōpbendit tam clericos q̄ laicos q̄ ſunt de illo collegio vel vniuerſitate.

8 ¶Sed quid ſi interdicaꝫ familia alicui⁹:nunq̄d clerici de eius familia erūt interdicti:R.Rod.q̄ ſic. niſi ſpecialiter eximañt. Ñ aduerte hic fm Archi.ꝛ ſequit Gemi.in.d.c.ſi ſnia.q̄ interdicto collegio vl vniuerſitate clerici q̄ nō ſunt de illo collegio vel vniuerſitate:poterunt ianuis aptis ꝛ pulſatis campanis alta voce celebrare excōmunicatis ꝛ interdictis excluſis. ſecus vbi eſſet interdictus locus:quia nō poſſunt niſi fm q̄ infra dicam.

9 ¶Utrū ſi interdicañt doctores oēs alicuius ciuitatis intelliganꝫ interdicti clerici qui ſunt doctores:R.q̄ non.p glo.in.d.c.ſi ſentētia. Similiter ſi interdicū.tur clerici nō veniūt religioſi nō habētes dignitatem. ꝛ de hoc vide.ſ.Clericus. j.Be.tñ in.d.c. ſi ſnia.dicit q̄ clero interdicto veniūt clerici ſeculares. regulares cōuerſi ꝛ puerſe qui ita ſunt ad eccleſiam tranſlati.q̄ ꝓie de pplo dici nō poſſunt. De quo dicto ego valde dubito ꝛ potius credo ꝓtrariū niſi aliud cōſtet de mente.p ea que.ſ.dixi Clericus.j.

10 ¶Quid ſi vnus de populo interdicto ingredi monaſterium:an poſſit diuinis intereſſe ſine relaxatione interdicti generalis vel ſpecialis:Rñ.Fede.ꝛ ſequit Be.in.d.c.ſi.ſnia.q̄ ſic.q: deſinit eſſe de populo. ergo purgaꝫ eius lepra ſine alia relaxatione.

11 ¶Singulare interdictū hominū dicit cuz aliqua certa pſona interdicit vel etiam incerta. vt cum dicitur. Qui fecerit ſic ſit interdictus ipſo facto: ꝛ iſti quocū.q̄z vadunt ſunt ſemp interdicti: niſi abſoluañt ſi interdictum nō eſt ad tēpus. Unde aduerte ꝛ nota bene q̄ tales interdicti ſiue generaliter ſiue ſpecialit vel ſingulariter non poſſunt exercere aliquē actum conceſſo:um tempore interdicti:de q̄bus.j. dicit q̄ pertineant ad o:dines aut ad celeb:ationē diuino:um:aliter eſſent irregulares vel ſuſpēſi fm q̄ inſligit pena vio.lantibus interdictum. vt.j.dicit: ꝛ de tali interdicto nō loquit.c.alma.

12 ¶Utrū interdicti generaliter.ſpecialiter vel ſingulariter ſint vitandi ab alijs:R. fm Hoſtien. Innocen. ꝛ Ber.q̄ ſic: in diuinis officijs: q̄ñ ꝓpio nomine ſeu alia certa locutione p ſniam ſunt deſignati. Alij autē nō ſunt vitādi niſi a iudice ſpecificent: niſi eo:um offenſa per quā ſunt interdicti eſſet multum notoria:ita q̄ nulla tergiuerſatione poſſet celari.c.tua nos. ꝺ coha. cle.ꝛ mu. Sed tu dic vt ſupra Excōicatio.viij.§.iij.

Interdictum ij.loco:. Aliud generale: vt cum interdicitur regnum vel ꝓuincia vel dioceſis. Aliud ſpeciale: vt cū interdicit ciuitas aliqua.caſtrū vel villa. Aliud ſingulare:vt cuz interdicit certa eccleſia vel capella vel certe eccleſie:ꝛ ſic interdicto loco:aut generaliter vl ſpecialiter aut ſingulariter nō ſunt interdicti homies vel clerici talis loci.vñ extra illa loca poſſunt audire diuina ꝛ ſepeliri ſi ibi elegerint ſepulturam vel ibi mortui fuerint:quia nō ſunt interdicti niſi fuerint in culpa interdicti ponendi.tex.in.d.c.ſi ſentētia.no.Pa.in.d.c. quod in te.ꝛ d.c.non eſt vobis. Aduerte tamen q̄ id quod ſtatuitur in interdicto generali loco:̄ habet locum in interdicto ſpeciali loci. Et hoc ideo: quia interdicta ciuitate vel villa intelligitur tota interdicta generaliter:ꝛ ideo habētes ꝓuilegiū q̄ tēpore generalis interdicti poſſint celebrare ſubmiſſa voce:intelligitur generale interdictū quādo etiam aliqua terra eſt interdicta quo ad illam terram.vt dicit ꝛ nō.in.c. cum partibus.de ver.ſig.Inno.tñ ꝛ Hoſti. tenent. q̄ interdicta eccleſia aliqua in penam populi:licet multi ex eis nō deliquerint:ſed ſolum vel domin⁹ vel vniuerſitas: q̄ talis populus etiam qui non eſt in culpa nō poterit alibi eligere ſepulturā apud eccliam nō interdictā niſi ex ꝓuilegio ſpeciali hoc habuerint. Sed hoc nō credo verū.q:.c.qđ allegat.ſ.vt ꝓuilegia. de ꝓuiſ.loquit q̄ñ ppls eſt interdictus.

¶Quid ſi iudex dicat.interdico regnū francie:R.q̄ interdictū extēd.t ad totā terrā q̄ adheret ei tpe late ſententie rōne dominij ſiue rōne feudi. de poſtu. ꝓla.c. .j.vel fm glo.in.d.c.extendit etiā ad terras q̄ adhere bant ei ꝓeſtādo auxiliū tpe interdicti ꝓlati. ſi vo dicat.interdico terras regis francie.tunc fm Rodo.nō extendit ad feuda:quia pene ſunt reſtringēde:ſ contra eum eſt tex.di.c.j.in verbo terrarū ipſius: ꝛ iō dic ſ l'ter eſſe interdicta:q: in feudis habet vtile dominiū ꝛ etiaz includunt terre in q̄bus ſolū habet vſumfructum fm Jo.an.ꝛ ſequit Be.in.d.c.ſi ſnia. Si vo aliquā terrā bz̄et in pignus nō eſſet interdicta: q: nō eſt ipſius quo ad dominiuz: ſecus ſi diceret q̄ interdicit oēm terram quā tenet:q: ſic eēt interdicta.c.cū Bertoldus.de re iudi: q: creditor habet poſſeſſionē veraz pignoris.ff. de vſuca.l.ſeruí. 1

¶Sed q̄d ſi habet terrā cōem cū altero:R. Be.i.d. .c.ſi ſnia:q̄ ſi eſt indiuiſa nō cōp:ebēdet ne iuſtus patiat.ſecus ſi eſt diuiſa:quia ps ſua ſubiacebit. 2

¶Utrū interdicta ciuitate veniāt eius ſuburbia:R. q̄ ſic:ꝛ etiā ꝓtinētia edificia. ꝛ idem dic de interdicto caſtri vel ville: lz̄ ꝓie nō habeāt ſuburbia. vt in.c.ſi ciuitas.de ſen.ex. li.vj. 3

¶Sed quero quid dī ſuburbiū aut ꝓtinēs edificiū: Jo.de deo dicit: q̄ ſuburbia intelliguñt illa que ſunt infra vltimā portā: ꝛ faciūt cū ciuitate publicas functiones:ꝛ vocantur ad cōſilia ꝛ ꝓciones. Vel dic ſm Be.q̄ dicuñt burgi extra ꝛ ꝓe ciuitatē in q̄bus domus ſunt ꝓtigue. Vel dic q̄ ſuburbia dicuñt domus p q̄s eſt iter rectū eūdi ad ciuitatē vel locum:ꝛ contiñētia edificia ſunt pulcre domus circa ciuitatem non infra ſuburbia vbi non ſunt burgi directe introdu- 4

entes ad ciuitatē. Glo. in. d. c. si ciuitas. dicit q arbitrio iudicis est relinquēdū q̄ dicant cōtinentia edificia: quia nō dicit tex. ptiguis sed cōtinētibus. Legiste vo in. l. ij. t. l. edificia. t. l. q̄ in ptinētibus. ff. de ver. sig. quasi in idem coincidūt. Ego vo quo ad hoc attende rem ad rōnem legis exp̄ssam. t dicerē omnia illa dici cōtinētia edificia que ita sunt ꝓpe ciuitatem q in illis celebrando ptemnerēt ecclesiastica cēsura: puta quia quasi ita cōmode eo ꝙuenire pñt sicut si nō esset interdictum: sed vbi nō ptemnit ꝓpter hoc puta distat per miliare: t est valde loboriosus illucire: nec passim populus potest eo ꝙuenire: tunc non acciperet sub hac significatione.

5 ¶Utrū dño vendēte terram interdictā siue generaliter siue sp̄aliter aut singulariter alicui dño q̄ nō est in culpa esset interdictū? R. q nō p̄m Be. in. d. c. si snia. quia secum portat onus suum.

6 ¶Utrū dño emente terrā post latā sniam interdicti cōtra oēm suam terrā sit illa terra interdicta? R. p̄m Be. in. d. c. si snia. q nō. nisi lator interdicti expressisset nedū terram habitā sed habendam.

7 ¶Utrū interdicta ecclesia sit interdictū cimiteriū vel eius capella? R. q sic: si capella vel cimiteriū sunt cōtigua ecclesie: alīs nō: t ideo in nō cōtiguis posset celebrari. d. c. si ciuitas. §. fi.

Interdictum .iij. tam p̄sonarū q̄ locorum q̄s pōt ponere? R. q oēs illi q̄ possunt excōmunicare vel suspēdere rōne iurisditōis ordinarie vel delegate quā habēt super illos quos volunt interdicere. de ver. sig. querenti. de of. dele. c. quia pōtificiali. li. vj. Et q̄s pōt excōmunicare: habes supra Excōicatio. j. §. iij.

1 ¶Utrū episcopi possint interdicere p̄sonas singulares ecclesiasticas vel seculares: aut eorū loca vel terras que habēt p̄uilegiū ne possint interdici? R. q sic t etiā excōicare: nisi talia p̄uilegia sint ꝓcessa regib⁹ vel reginis aut eor̄ filijs: vel religiosis nō rōne p̄sone sed ordinū vel locor̄: vt in. c. ne aliq̄. de p̄ui. lib. vj. nec etiam possunt interdicere exemptos etiam indirecte: puta interdicēdo ne eis vendāt aut cōmunicēt. t cōtra facientes sunt puniēdi. c. quāto. de p̄uile. rōne tñ delicti t ptractus posset. vt. s. Exēptus. §. viij.

2 ¶Utr̄ canonici eccl'ie cathedralis possint ponere in aliquo loco vel eccl'ia interdictū? R. q nō sine assensu epi. c. que sunt. de bis q̄ fi. a ma. p. ca.

3 ¶Pro qua causa potest poni interdictum? R. q p subsidio pecuniario vel debito pecunie vel alteri⁹ q̄ titatis: laicus aliquis nō pōt interdici nisi ex speciali auctoritate sedis ap'lice t exp̄ssa. alīs nō tenet si ponatur. p extrauagantē Bonifa. viij. q̄ incipit. Prouide attēdentes. Ponēdum est igit̄ pro culpa aut dñi aut populi t hmōi. nō singularis alicui⁹ persone q̄ officiū nō habet generale. vt patet in. c. sane de offi. dele. t in. c. nō est nobis. de spon.

4 ¶Quomō debet poni? R. q precedēte monitiōe t inscriptis: que scriptura ptineat causam sicut t de excōicatione dictū est. s. Excōicatio. ij. §. j. t. ij.

5 ¶Utrū sit aliqua forma verbor̄ seruāda? R. q non necessario: s̄ sufficit dicere. Nos ꝓpter talē causaz regnum vel castrū vel ecclesiā talē supponim⁹ interdicto t hmōi. vt nō. i. d. c. sane. t. c. nō est nobis.

Interdictum .iiij. In q̄bus casibus incurrit interdictus? R. q generale interdictū t speciale locor̄ in quē casibus p̄dictis incurrit ipso iure. Primus q̄n ciuitas in qua moritur summ⁹ pōtifex nō seruat dispositiōez. c. vbi periculum de ele. li. vj. quia tūc ipso facto est interdicta vt ibidē. Secūdus q̄n ciuitas dat auxilium: p̄silium vel fauorem insecutoribus cardinaliū aut clericor̄ vel religiosorum de familia dñi pape vel cardinaliū captoribus aut p̄cussoribus vel mādatorib⁹ predictor̄: aut sociis talia facientiū: vel si infra mēsem saltem tales delinquētes nō puniverit si potest: ipso facto est interdicta. de penis. c. felicis. li. vj. excipit roma. Tertius q̄n collegiū vel vniuersitas ab ecclesijs vl' ab ecclīasticis psonis exigit pedagia: guidagia: vel alia p se vel p aliū de rebus suis q̄s nō ca negociādi deferunt. aut ad hmōi soluēda compellit: tūc ipso facto oīs ciuitas: castrū vel villa: aut alius locus dicte vniuersitatis vel collegij subiacet interdicto. de cēsi. c. q̄ q̄. li. vj. Quart⁹ q̄n collegium vel vniuersitas aut archiepi vel episcopi t alij tam superiores q̄ inferiores ecclesiastici sustinent penam quā incurrerūt in cōducendo aut locādo domos vsurarijs alienigenis que eis imponit̄ in. c. j. de vsuris li. vj. per mēsem. de qua habes Usura. ij. §. viij nam post mēsem terre oīes ipsor̄ sunt interdicte q̄diu idez vsurarij in eis cōmorātur. vt i. d. c. j. Quint⁹ q̄n clerici vel religiosi inducūt aliquē ad vouēdū aut ꝓmittēdū de sepultura si in eor̄ ecclesia vel cimiterio eum sepelīāt: tūc si infra decendiū ecclesie vbi de iure venit sepeliēdus oīa que occasiōe sepulture habuerūt nō restituēt etiam si nō petant? t cadauer si petat ipso facto eorū ecclesie et cimiteria sunt interdicta. c. animarū periculis. de sepul. li. vj. t tamdiu durat donec plene satisfecerint: vt ibidē. Sextus q̄n ciuitas cōmittit aliquid in episcopū suum vt capiat: p̄cutiatur. bānier̄: ipso facto est interdicta. cle. si quis suadente. de penis. Septim⁹ quilibet locus vel loca in quibus episcopus detinet inuit⁹: sunt interdicta ipso iure. d. cle. si q̄s suadēte. Octauus q̄n religiosi exempti ecclesias t decimas recipiūt a laicis sine p̄sensu diocesano rū: vel excōicatos admittūt ad diuia seu interdictos nominatim aut instituūt vel destituūt in cōsultz episcopis in ecclesijs nō sibi pleno iure subiectis: vel quādo hospitalarij t templarij plus q̄ semel in anno celebrant in ecclesia posita in loco interdicto: vel defendunt ne p̄fratres exemptor̄ seu ipsor̄ oblati qui in totū nō se transtulerūt: possint iudicari a locor̄ ordinarijs: tūc ecclesie eor̄ ipso facto sunt interdicte p̄m glo. in. c. de iniur. li. vj. t Archi. in. c. epor̄. de p̄uile. lib. vj. t sequit Pa. in. c. cum t plātare. de p̄ui. t facit. c. si q̄s suadēte. xvij. q. iij. q̄uis glo. in. d. c. cum t plātare. t cōmuniter doc. ibidem teneāt q nō sint ipso iure. Sed p̄ma opi. mihi videt verior. Nonus ecclesia dicit interdicta quādo est polluta humano sanguine vel semine. de quo dic vt. s. p̄secratio ecclesie. §. viij. Decimo incurrit interdictū regni. castri vel loci q̄n dñs eor̄ impedit ne legatus aut nūcius pape possit exequi suuz officiū: t tādiu donec p̄stiterit in tali cōtumacia. facit extrauagās q̄ incipit sup gētes t regna. posita sub ti. de offi. le. Aduerte tñ hic q lz i supradictis casib⁹ aliq̄ terra vel ciuitas vel eccl'ia ipso iure subiaciat interdicto, nō tñ tenet q̄s illā seruare añ declaratiōez p iudicē fiendā: ita q in ea celebrās añ dictā declaratiōē non incidit in penas statutas ꝑ nō seruātes interdictū. de q̄bus. s. dicet Interdictū. viij. t hoc ꝓpter p̄stitutionē p̄stañ. p. cilij. de qua. s. Excōicatio. viij. §. iij.

8 ¶In q̄bus casibus incurrit interdictū generale vel speciale p̄sonar̄ ipso iure? R. q in quatuor casibus. Primus quādo eps cōitas vel vniuersitas imponit:

exigit vel recipit collectas ab ecclesiasticis ⁊c. de quibus in.c.clerici. de immu.eccle.lib.vj. seu quādo bona reposita in ecclesijs arrestauerit: occupauerit vel arrestari aut occupari fecerit seu vtenti in his auxilium.p̄silium vel fauorē scienter: ipso facto est interdicta. nec absolui nisi de speciali mādato sedis aplice: nō obstātibus q̄busc̄unq; p̄uilegijs. vt in.d.c.clericis. Scds q̄ vniuersitas vel collegiū p̄mittit in terris suis vsurarios alienigenas p̄ducere domos. vel eis locat ad exercendū fenus ipso facto est interdicta.c.j. de vsur.lib.vj. Tertius q̄ p̄sona ecclesiastica regularis aut secularis q̄tūcunq; exempta: ⁊ cuiuscūq; ordinis aut status existat sciēter celebrat vel celebrari facit in locis interdictis: nisi p̄ dimissionē iuris. vel excōmunicatos publice vel interdictos ad diuina officia vel sacrāmēta aut sepulturā admittit: tūc ipso facto ē interdicta ab ingressu ecclesie: ⁊ tamdiu donec satisfecerint ad arbitriū eius cuius iniam p̄tempserūt. c. ep̄os. de p̄ui.li.vj. Hodie tñ sepeliētes excōicatos publice aut nominatim interdictos sunt excōicati ipso facto. cle. vnos. de sepl. Quart⁹ q̄ vniuersitas p̄cedit rep̄salias. aut p̄cessas extendit ad p̄sones ecclesiasticas vel eor̄ bona nisi infra mensem reuocet: ipso facto est interdicta.c. ⁊ si pignoratiōes. de iniur.li.vj. Sunt alij casus interdicti. de quibus infra. Suspēsio.j. qui potius suspensiones nominant q̄ interdictus. cum etiam casu tertio precedenti.

Interdictum .v. q̄ ꝓhibent tpe interdicti vl in loco interdicto exercerī: R.q̄ oīe spūale. qđ reducit ad sex vt clari⁹ intelligat: p̄m q̄ colligo ex Inno. Pa. ⁊ cōiter doc. in .d.c. nō est vobis. ⁊.c.fi. de excess. p̄la. ⁊.c.q̄ in te. de pe. ⁊ re. ⁊.c.fi. de sen.ex.li.vj. Unde aduerte ⁊ nota bñ q̄ quicq̄d p̄tinet ad aliqđ sex infra positor̄: intelligitur semp ꝓhibitum tpe interdicti: nisi vbi inuenit in iure specialiter concessum.

1 ¶Et primo ꝓhibet oīe exercitiū reputatū certo ordini ecclesiastico. Et hoc p̄cedit siue sint clerici p̄sbyteri siue inferiores. vt no. pa. in.c.ij. de cle.excō.mi. Et dicit exercere officiū reputatū certo ordini puta quādo dicit epistolā vt subdiaconus. euāgeliū vt diaconus. vel offerēdo calicē. vrceos ⁊ hmōi. vt lector vel exorcista ⁊ hmōi. vel dicendo matutinū ⁊ aliud officium vt bebdomodarius: ⁊ silia que p̄ueniunt alicui ordini. Facit.c.si quis eps el.ij.xj.q.iij. vñ talia exercentes sunt irregulares ipso facto. Secus esset si exerceret aliqđ qđ nō est reputatū certo ordini ecclesiastico sicut cantās respōsoria vel psalmos: nō officiādo p̄cipaliter: sed tanq̄ q̄libet alius laicus. Itē nec auditio diuinor̄ p̄tinet ad certū ordinē: ⁊ talia exercentes tpe interdicti nō erunt irregulares: nisi auctorizādo audirent diuina puta q̄ p̄latus facit celebrare: q̄ sic esset irregularis p̄m glo. in cle. archiepo. de p̄uile.

2 ¶Utrū bñdictio solennis epi sit ꝓhibita tali tpe: R. q̄ sic: q̄ eā facit rōne ordinis. xcv. dist. c. ecce ego. nisi in festiuitatibus de q̄bus. j. Non aūt simplex ꝓhibet nec bñdictio pere nec baculi pegrinor̄: q̄ nō p̄tinent ad ordinē: ⁊ idē p̄t dici de bñdictione vestimentorum beati Francisci. qđ licite potest fieri.

3 ¶Scdo ꝓhibet ministratio sacr̄or̄ exceptis eo modo quo p̄cedunt de iure. de quo vide. j. in.c.seq.

4 ¶Tertio ꝓhibetur celebratio diuinor̄: vt in.c.rūso. de sen.excō. de cle.excō.mi.c.ij. ⁊.iij. Sed quid venit h nomine diuini officij: dic solūmodo ordinatū in breuiario vel missali. vt. j. p̄tz. c. se. §. j. cum seq.

¶Quarto p̄hibet collatio ordinū. nisi vt infra dicam in.c.sequenti. 5

¶Quinto ꝓhibet sepultura ecclesiastica. tñ extra cimiter.ū ⁊ ecclesiam: licet sine officio cum officio non. aliter clericus incurreret penas positas contra tales. de quibus. j. dicet in.c.seq. 6

¶Sexto pulsatio campanarū. ar.d.c.alma. Si tñ laici pulsarent sine eor̄ p̄sensu clerici excutiant p̄m Jo. de deo. Hoc intelligo de pulsatiōe ꝓ bonis canonicis: quia Aue Maria vel campane de festo vel ꝓ alio signo q̄ ꝓ bonis: non credo sint ꝓhibite. 7

¶Septimo aptio ianue eccl'e tēpore celebrationis officij: nisi ꝓut. j. dicet in.c.seq. 8

¶Utrū p̄fata ita ꝓhibeant in ecclesijs exemptis sicut in alijs: R. q̄ sic. vt in.c.auctoritate. de p̄uile. lib.vj. ⁊ ita seruabunt sicut faciunt alie ecclesie celebrando p̄m modificationē. c. alma. de sen.excō. lib.vj. 9

Interdictum .vj. que concedunt tempore interdicti generalis locor̄ vel specialis vel singularis: R. q̄ vndecim.

¶Primū celebratio officiorū diuinor̄ et missaruz in ecclesijs ⁊ monasterijs sicut fiebat ante interdictū cū ista modificatione tamē. s. submissa voce. ianuis clausis. campanis nō pulatis. excōmunicatis ⁊ interdictis excl̄usis i.d.c.alma. §. addicim⁹. Aduerte hic q̄ istud .c.alma. loquit de generali et speciali interdicto tam hominū q̄ locor̄. non de singulari interdicto alicuius ecclesie p̄m glo. in.d. §. addicim⁹: ⁊ ideo ibi nō posset celebrari. Qđ nota bene. quia pauci aduertunt. 1

¶Sed quero a quibus celebrari debent p̄fata diuina: R. Archi. in.c.d.alma. q̄ a ꝓrijs clericis ecclesiarum vel monasteriorū monachis: nisi ⁊ ipsi essent incerdicti. vt. s. Interdictū. j. §. xj. 2

¶Qui possunt admitti ad ista diuina: R. q̄ nullus nisi clerici vel monachi illarū ecclesiarū in quibus celebrant: vnde aliarū ecclesiarū clerici vel monasteriorum monachi non possunt admitti p̄m Archi. in.d.c. alma. Cal. tamē vt refert Ge. i.d.c.alma. tenet q̄ post factum nō essent irregulares. sed ante factum nō auderet consulere q̄ quis admitteret religiosos vel clericos extraneos. Fede. cōsi. lxxxvij. dicit q̄ videt absurdum tales non admittere. ⁊ Jo. an. dicit q̄ est nimis durum tenere q̄ non admittant. Et credo q̄ sit verius q̄ possunt admitti omnes clerici aut religiosi aliarum ecclesiarū: ⁊ tam verbum canonici q̄ clerici ecclesiarū restringit distributionē nō auditionē seu celebrationem quam permittit sicut p̄ius poterant interesse: ⁊ nunc similiter. Facit ad hoc. d.c.q̄ in te. Seculares autē de terris non interdictis nullo mō possunt admitti. vt in.d.c.licz. ar.c.q̄m episcopi. de p̄ui. li.vj. quia qđ per p̄uilegiū vni concedit: alteri denegatum comprobatur. 3

¶Utrū cum alicui singulari p̄sone concedit vt modo p̄missō sez ianuis clausis ⁊c. possit celebrare vel audire diuina tempore interdicti eius familiares qui non tenerunt causam. ⁊ domestici possint admitti ad audiendū ⁊ celebrandum sibi officium diuinū: R. q̄ sic. vt in.d.c. licet vobis. §. concedit. Et quid comprehendatur sub istis vide supra. Familia. nisi ob istam causam in fraudem sunt assumpti. c. vlti. de ver. sig. libro. vj. 4

¶Quid si non sit singularis persona sed conuentus aut collegium cui cōcedit auditio diuinorū tempore interdicti: nunquid eius familiares domestici s. liter 5

sint admittendi? Rx. q nō. vt in. d. c. lz vobis. §. nō sic nisi sup hoc habeant priuilegiū: vt ibi.

6 ¶Quid si in quentu vel collegio nō sunt nisi tres q̄z duo sunt infirmi: numq̄d tertius poterit celebrare cuz familiari? Rx. Hostien. in. c. q nōnullis. de priuile. q sic ne priuilegiū sit inutile: sicut p̄cedit singulari p̄sone. vt in. d. c. lz dūmodo nō dederit cām interdicto vt in. d. c. lz Archi. dubitat. ſ ego credo verū dictū Hostie.

7 ¶Quō debet intelligi priuilegiū quo p̄cedit aliq̄bus religiosis q tpe interdicti possint recipe ad diuina cō fratres suos? Rx. q debet intelligi de illis p̄fratribus. q̄ licet in seculo remanēt tñ eorū ordini sunt oblati mutato habitu seculari. vl' etiā qui inter viuos bona sua dederunt eis retento vsufructu in vita sua. vt in. c. vt priuilegia. §. j. de priui. z in. c. cum z plantare. §. de cō fraternitatibus. ibidem.

8 ¶Quid si priuilegiati vt admittant tpe interdicti dederunt causam interdicto vel eoz culpa. dolo vl' fraude sint interdicti sūia p̄lata. vel ad ꝓpetrandū delictū cuius occasione interdictū latum extitit: dederūt auxilium. cōsilium vel fauorē? Rx. q nō obstante priuilegio nullo modo admitti possunt. vt in. d. c. licet. §. fi.

9 ¶Que missa pōt celebrari? Rx. Be. in. d. c. alma. recitat z sequit Joh. an. z Cal. q etiā peculiaris. lz Jo. an. tenuerit q solum quotidialis poterit celebrari.

10 ¶Concedit aliq̄bus vt tpe generalis vl' specialis interdicti locoz possint celebrare in suis festis anni ianuis apertis sicut minoriby et p̄dicatoribus: nūquid poterūt tales alios admittere ad celebrandū? Rx. Inno. z Jo. in. c. vt priuilegia. de priuil. q si priuilegiū sit eis datum p̄sonaliter nō possunt: z tūc p̄sonaliter cō cedit cum dī. cōcedimus vobis vt possitis celebrare. Si vo p̄sonaliter nō esset datū sicut cum dicit: p̄cedimus vobis vt in vestris ecclesiis celebret: tūc pōt admittere alios ad celebrandū: z sic est priuilegiū fratruz minoruz z p̄dicatoruz.

11 ¶Utrū seculares z q̄cunq̄z alij possint extra ecclesiā p̄dicta diuina officia auscultare? Rx. Hos. q excōicatis z interdictis nō licz audire diuina. neq̄z licz clericis ita alte dicere q audiant de foris. Intellige studiose. possunt eiñ ita alte dicere q se audiant in choro ad iuicē. etiā si sic dicēdo audirent ab extra. ar. d. c. alma. Silr nō est eis apienda fenestra vel ostiū vt videant elevationē corpis xpi z bmōi. nec pax extra portanda nec ad offertoriū post euangeliū admittēdi: ad p̄dicationē tñ pōt admitti libere: nec distinguit an dederint causam vel nō vel sint excōicati vel nō. vt in. c. rñso. de sen. ex. iūcto. c. eps nullū. de cōse. di. j.

12 ¶Utrū dicētes officiū p viam vel extra ecclesiaz tpe interdicti generalis vel specialis locoz frangāt interdictum? Rx. q si boc faciant studiose vt seculares audiant sic violāt interdictū. vt p̄bat ar. c. fi. de priui. li. vj. vbi ptz q etiā celebratio diuinoz extra eccliaz, p̄hibet tali tpe. Secus aūt si sic dicendo a casu seculares trāseuntes audiāt. tum q qđ modicū est ratio ap prehendit quasi nihil. ij. phisicoz. tuz quia nō contra rationem legis.

13 ¶Utrū liceat clericis vel laicis in loco interdicto legere euangeliū vel psalmos z bmōi? Rx. q sic sicut et predicare: sicut ante dictum est.

14 ¶Utrū tpe generalis vel specialis interdicti locoruz possint seculares z alij orare in ecclesia oꝛone p̄uata? Rx. Mon. q sic. q talis actus non cōtinet sub aliquo p̄hibitoꝛ: vt patz. §. Item tenet Rodo. q etiā si sint ipsi orantes interdicti vel illa ecclesia: possunt orare oratione priuata.

¶Utrū introductio post partuz z benedictio nuptialis possit celebrari tempoze interdicti? Rx. Hostien. tenet q non licet. 15

¶Scdm qđ p̄cedit est celebratio diuinoz officioruz z missarū alta voce z solēniter ianuis apertis. pulsatis campanis: z oibus interdictis admissis: solūmodo excōicatis exclusis. Et hoc solū p̄cedit in festiuitatibus. Natalis dñi. Pasce ac pentbecostes z Assumptionis virginis gloriose. Ita tñ q illi quoz cā interdictū est latū altari nō appꝛopinquēt. vt in. d. c. alma. Extendit hoc. c. ad festū corpis xpi z eius octauā per Martinū. v. z Eugenium. iij. in extraua. que incipit. Excellentissimi. Sed aduerte q ista celebratio si fieret ab interdictis p̄sonis essent irregulares. vt. ſ. ptz. Similiter si ecclesia esset specialiter interdicta. q. d. .c. alma. intelligit q̄n interdictuz est generale loci vel speciale fm glo. ibidem. 16

¶Utrū babētes priuilegia vt in suis festiuitatibus celebrare possint vel in suo iocundo aduētu vt de tēpla riis dī. in. c. vt priuilegia. de priuil. possint celebrare nō seruata moderatiōe buiy. c. alma? Rx. Jo. an. z Archi. in. d. c. alma. q nō: q eoz priuilegia p istud. c. reuocā tur quo ad hoc. Secus si priuilegia obtinuerunt post illud. c. alma. 17

¶Quero qua hora dies incboabit? Rx. Jo. mo. in. d. .c. alma. q quādo dies incipit lucescere: q dies dicit a dian qđ est clarū. z mane z vesperā cōprehēdit. infra illud. Factū est vespere z mane dies vnus. de off. dele. c. psuluit. in aut. de iudi. ſ. sedebūt. Jo. an. ibidē dicit. q incipit in vigilia festi ad vesperas quo ad celebrationem officioz. de fer. c. ij. z q ptinuare poterunt vsq̄ ad vesperas crastine diei inclusiue. Sed cōpletoriū z reliqua post vesperas cantare non poterūt fm formā p̄dictā. c. alma. q iura allegata. Archi. vo p̄cor. cū Jo. an. sed addit q in vesp̄is cōpletoriū ptinet. xj. .q. iij. si q̄s eps. el. ij. z xcij. di. c. vl. vbi Laur. Hug. et Jo. boc no. Et hoc dicit p̄bari p. d. c. ij. vbi Ale. dicit. q sicut magnitudo diei exigit tardius terminari ꝛc. Item p̄bat quia predicta cōcessio. c. alma. est gratiosa z fauorabilis. z sic est larga interpretatio fienda. c. q̄uis. de pben. li. vj. z hoc sequit Be. i. d. c. alma. z sic babet cōsuetudo. z sic tene. Uñ Fede. ſi. cxj. dicit. q sicut generaliter p̄mittit celebratio diuinoz officioz sic intelligēda est p̄missio generaliter. de quo de priuilegio. c. ij. de p̄uile. q circa. maxime cū hoc sit fauorabile. z p̄sequēs ampliandū: z sit p̄uilegiū p̄cipis: z sit late interp̄tandus: z ideo in istis festiuitatib⁹ pōt eps altaria z virgines p̄secrare z vela benedicere. z illa imponere monialibus: z calices z paramēta benedicere z similia. vt est benedictio aque. benedictio abbatisse z abbatis: quia sub nomine diuinoz ista veniūt: quia sacramenta non sunt cum sint tñ. vij. Hec Fede. Silr pōt sacerdos benedicere sponsas: aquā z bmōi: z aspsionē facere. candelas z oliuas silr benedicere. Intellige tñ si fiant a p̄sonis nō interdictis: quia ptinent ad ordinē: vt de aqua. d. p̄se. di. iij. c. aquā. De benedictione paramentoz ptz de p̄se. dist. j. c. vestimēta. z. c. p̄sulto. de sacra vnctiōe. c. vnico. in fi. de p̄se. ec. vel alta. c. pe. aliter essent irregulares vt patet. Secus esset de aliis q̄ rōne ordinū nō q̄ueniūt: vt benedictio mense. gratiarūactio post mensam z similia. Limitare tamē benedictionē mense z gratiarūactiones licere: dūmodo nō fieret in forma officii. An aūt aliis tēporibus a dictis festiuitatibus hoc possit? Rx. Fede.

ibidem.q sic ꝑm moderationem.d.c.alma.z ꝑm q diuina officia possunt celebrari.als non.

29 ¶Tertiū qđ ꝓcedit est pnia quozūcunq tam infirmoz q sanoz dūnō excōicati non fuerint. Intellige si fuerint excōicati ꝓpter delictum ꝓpter qđ interdictū est positum. non de excōicatis ex alia causa:quia si sic sunt excōicati nō possunt absolui ꝓter q in articulo mortis:z exceptis illis quoz culpa latū est interdictū vel dederūt auxiliū. ꝓsilium vel fauozē delicto ꝓpter qđ latū est interdictū:nisi ꝓius satisfecerint si pñt. vl de satisfaciendo pstiterint idoneā cautionē.aut si hoc nō possunt nisi iurauerint q cum poterūt satisfacie z ad satisfactionē faciendā per illos q possunt z tenē tur dabūt auxiliū.ꝓsiliū z fauozē:ac iurta posse suum laborabūt ad hoc fideliter.vt in.d.c.alma.

20 ¶Utz absolutio generalis possit fieri tpe interdicti? R. Jo.cal.q sic:qz nō est officiuz diuinū.sed hec non est bona ratio. q̃a bene ptinet ad ordinem. vñ si talis faciens absolutionē generalē esset interdictus:efficeretur irregularis:sed ideo licet: qz sicut penitētia oībus ꝓcedit:ita z absolutio siue gīalis siue ꝑticularis.

21 ¶Quartū qđ cōcedit est sacramentū eucharistie qđ moriētibus tm ꝓmittit.c.ꝓmittim?.de sen.ex.z etiam damnatis ad mortē.cle.j.de peni.z re. Sed nunquid debeat eis referri cum campanella? R.Cal.q sic: ꝑm morem consuetum.

22 ¶Utrū sanis possit dari? R. q nō etiam si sint sacerdotes nō celebrātes: qz qđ nō est cōcessum:intelligit ꝓbitū in pfatis.ij.q.v.ꝓsuluisti. Nec ob.c.qđ in te. de pe.z re.vbi dicit ꝓcedi viaticū cui ꝓcedit penitētia quia verū est. z ꝓpie tunc dr viaticū qñ dat morientibus:sed qñ dat sanis: nō ꝓpie dicit viaticū sed eucharistia.z ideo sanis siue clericis siue laicis denegat Intellige in clericis nisi qñ celebrāt: quia tūc cōicare tenent. Jo.cal.vt refert Be.in.d.c.alma. dicit q ē durum dicere q etiam clericis sit interdictū corpus xpi. vñ Be. ibidē dicit q clericis illius ecclesie pōt cōcedi corpus xpi:qz non est eis ꝓhibita participatio sacramentoz nec officioz diuinoz.vt in.d.c.patet. qz pñt secrete celebrare:z sic sumere corp xpi : z hoc magis placet.z tene:quia verius est.

23 ¶Utrū saltem debeat dari corpus xpi illis secularibus quibus ꝓcedit audire diuina q.c.alma. vt dictū est? R.Archid.in.d.c.q licet aliqui dixerint q sic.tamen verius est q nō.qz in.c.si snia.de sen.ex.li.vj.ponunt vt diuersa.auditio diuinoz z ꝓceptio sacramētorum.Et ideo tene q nō potest dari.

24 ¶Utrū mulieribus prægnātibus ꝓpinqs partui? R. Pa.in.d.c.qđ in te. fuit diuersa opi. sed sibi placet vt ꝓsideret ꝓditio mulieris. z si imminet periculū mortis ꝓbabiliter: tunc poterit eis ministrari viaticū.z placet. Idem in intrātibus mare z obsessis ꝑm ꝓdictam distinctionem.

25 ¶Utrū concedat extrema vnctio? R. q nō.vt dicit Pa.in.c.responso. de sen.ex.z do.Anto. de butrio.in .c.nō est vobis.post alios. de spon. nec etiam clericis ꝑm Jo.an.z Cal.

26 ¶Sed nunqd officium recōmendationis anime cōcedatur? R.Cal. q sic. quia videtur annexum sacramento penitentie.

27 ¶Quintū qđ ꝓcedit est sacramentū baptismi nedū paruuloz sed etiam adultoz.vt in.c.qñ.de sen.ex.li. .vj.Et catheciſmus z totum officium baptismi tanq accessoriū concedit:z tenet Cal. q si etiaz quis baptizaret in ecclia interdicta specialiter nō incurreret irregularitatē.Quis si honeste alibi possit fieri nō liceat

¶Sextū ꝓfectio chrismatis in die iouis sctā.d.c.qñ. 28
Intelligit tm Archi.ibidem.q nō potest ꝓfici alta voce neq campanis pulsatis : sed cum moderatione.c. alma.s.ianuis clausis ꝛc.

¶Septimū qđ ꝓcedit est sacramentū ꝓfirmationis. 29
qđ etiam aditis potest exhiberi.d.c.quoniam.

¶Octauum qđ cōcedit est sacramentū matrimonij 30
qđ legitime pōt tali tpe ꝓtrahi:sed benedictio nuptialis ꝑm Host.ꝓbibet. Pa.in.c.nō ē vobis. vbi de hoc nō.de spon.dubitat. sed mihi videt q cōcesso principali cōcedat z accessoriū.c.accessoriū. de re.iu.lib.vj. Attamē securius est abstinere nisi in diebus in q̃bus licet celebrare publice.

¶Nonū qđ concedit est sepultura ecclesiastica que 31
solum clericis concedit qui seruauerūt interdictū sine pulsatione campanarū tamen z solennitate z cuz silentio.d.c.quod in te. sed hodie etiam credo possint sepeliri cum officio sine nota dicto. per ar.c. cui licet. de reg.iu.li.vj.Scdm moderationē tamē.c.alma.ꝑm Fede.ꝓsil.lxx.z etiam cum campanis z aliis consuetis in diebus in quibus potest publice celebrari.

¶Sed quid si ecclesia est specialiter interdicta: nun, 32
quid ibi sepelient? R. Inno.z Host.in.c.tanta. de ex cef.prela.q ꝑm quosdā nō possunt ibi sepeliri. Host. tamē tenet q sic : quia qđ facit interdictum generale generaliter facit speciale specialiter.l. si duo.in.fi.ff.d admi.tu. Pa.in.c.q in te.tenet. q clerici ecclesie specialiter interdicte possunt ibi sepeliri. Alij vo qui non sunt clerici talis ecclesie specialiter interdicte debent in ecclesia alia nō interdicta sepeliri.

¶Utrū penitētes z absoluti sint tumulandi in eccle, 33
sia vel cimiterio similiter sicut clerici? R. doctores q non. si tamen de facto sepelirent non sunt exhumandi.Sed si alibi sepelianr cessante interdicto: tūc sunt ad ecclesias deferendi.

¶Utrū cōfratres qui ex priuilegio religioſoz quozū 34
sunt ꝓfratres admittunt ad diuina possint sepeliri in ecclesia interdicta? R. q nō. licet i alijs libere possint eligere sepeliri.d.c.vt priuilegia.

¶Utz sepultura ecclesiastica ꝓcedat oībus in die 35
bus in q̃bus licz celebrare solenniter vt dictū est? R. Cal.tenet q sic nisi spāliter sint interdicti vel causam dederint interdicto:z placet mihi sua opi.licz Jo.an. z Jo.de lig.z Be.in.d.c.alma. teneāt ptrariū quo ad laicos.Fede.etiam tenet ꝓsil.cxj.q clerici officiando istis festiuitatibus circa sepulturam non efficiunt ir,

¶Utrū priuilegiatus tpe interdicti su (regulares. 36
per admissione ad diuina z receptione ad sacramenta possit sepeliri in cimiterio? R.Cal.q sic.z idem videt etiā si solum esset priuilegiatus sup auditione diuinoz solum : nō facta mentione sacramentoz p regulā cui cōmunicamus viuo z etiam mortuo.

¶Utrū mortuaria z alie oblationes possint recipi p 37
defunctis tempore interdicti vel ab ipsis interdictis? R. q sic si mortui sunt penitētes z p eis orandum est .xj.q.iij.quicunq intra.

¶Decimū qđ ꝓcedit ē ordinū collatio.vt no. Inno. 38
in.d.c.nō ē vobis.Videt tm velle q solū clericis possint dari sed non laicis.sed Pa.in.d.c.z in.c.qđ in te. dicit q possit attentari q ex necessitate poterunt etiaz laici ordinari in loco interdicto: sicut dictū ē de chrismate cū nō fiat baptismus sine eo.d.c.qñ. qz exq̃ ꝓcedunt aliqua que nō nisi p clericos pñt cōferri : consequenter ꝓmittunt z ea sine q̃bus.ar.c.qñ. de sen. ex.

lib. vj. sed sine necessitate nec laici nec clerici pñt ordinari in loco interdicto sed alibi ordinentur si ipsi non sunt interdicti: quia possunt.

30 ¶ Undecimũ qd concedit sed est spāle epis et alijs superioribus vt vbilibet possit cũ altari portatili celebrare & celebrari facere & audire diuina: q̃uis sit interdicta terra. ciuitas vel castrũ: seruato tñ qd dictũ est scz ianuis clausis. cāpanis nõ pulsatis. interdictis exclusis. vt in. c. fina. de pui. li. vj. br̃. & nõ. sic̃ puilegium habẽt frēs minores & pdicatores. c. q̃ in his. de puil. & nõ. in. d. c. fi. in glo. Secus si esset interdicta ecclesia vel aliquis locus singularis. q̃ nec eps nec frēs pdicti possent ibi celebrare. vt no. Jo. an. in. c. q̃siuit. de cle. nõ resi. & sequit ibi Pa.

40 ¶ Duodecimũ qd concedit: immo pcipit oibus obligatis ad dicendum officium vt illud quotidie & integre dicant: licet ipsi specialiter & singulariter sint interdicti sigillatim. tñ debent dicere sicut dictus est de excõicatis. s. bore. §. v.

Interdictum vij. violantes incurrunt penas. vij.

1 ¶ Prima est irregularitas. bãc incurrit ois clericꝰ. q̃ ls nõ sit ipe interdictus. tñ exercet aliqd deputatũ certo ordini in loco interdicto nisi ẏm q̃ pmittit a iure vt. s. dictũ est. Intelligit hoc Fede. psi. vij. verũ quãdo publice & palã more solito celebrat: sicut dicimus de excõicato vel interdicto sicut ꝑus celebrãte. in cle. pe. de sen. ex. Silr existẽs interdictus simplr si exercet aliquid deputatũ certo ordini: vbicunq; est irregularis. c. is qui. & c. is cui. de sen. ex. lib. vj. & c. cum eterni de sen. & re iudi. li. vj.

2 ¶ Scda q̃ supradictus est ineligibilis: ita q̃ non põt eligere nec eligi. d. c. is qui.

3 ¶ Tercia q̃ supradictus sit impostulabilis: ita q̃ nõ potest postulari. c. j. de postu. prela.

4 ¶ Quarta q̃ talis est bñficijs ecclesiasticis spoliandus. & si monachus vel monialis est dz retrudi in artiori monasterio ad agendũ pniam. c. postulastis. de cle. ex. mini.

5 ¶ Quid si talis celebrat nõ in loco iterdicto: nec ipe interdictus: sed tñ plonis interdictis? Rn. q̃ non est irregularis. est tñ interdictus ei ingressus ecclesie donec satisfaciat ad arbitriũ illius cuius sniaz ꝓtempsit. c. epoꝝ. de priuil. li. vj. Silr ẏm Fede. vbi. s. Quãdo admittunt laici aliunde venientes ad diuina in eccl'ia nõ interdicta existente in loco interdicto generaliter vel specialiter.

6 ¶ Sed quid si tales clerici exercẽt ea q̃ nõ sunt deputata certo ordini. vtputa cantare in choro. legere psalmos vel epl'am sicut faciunt alij laici? Rn. ẏm Inno. in. d. c. tanta. & sequit Pa. in. c. ij. de cle. ex. mi. q̃ nõ incidũt in pfatas penas. iurisditionalia tñ exercere pñt vñ & excõicare & absoluere pñt si ipi nõ sunt interdicti. dicit tñ Pa. in. d. c. ij. q̃ nõ debẽt absoluere cũ illa solẽnitate. c. a nobis. el. ij. de sen. ex. sed ei non credo q̃ ad absolutionẽ. q̃ absolutio ab excõicatione siue cuz illa solẽnitate siue sine ea nõ põt impendi ab interdicto. sed si ille q̃ impendit nõ sit interdictus tũc absoluere põt etiã cũ illa solẽnitate: q̃ cũ absolutio pmittitur. ĝ & solẽnitas ꝓsueta Inno. tñ et Hosti. & Laud. pcor. cũ Pa. & addunt q̃ efficeret irregularis qui absolueret cũ pfata solẽnitate. ẞ eis nõ credo rõne pdicta. Itẽ ẏm Guil. durãdi silr est irregularis clericꝰ q̃ solẽniter in cimiterio sepelit boiem interdictũ. ar. c. j. de postu. pla. sed ego dico silr si boiem nõ interdictuz sepelit in loco interdicto solẽniter. s. cum officio solito Ratio. q̃ istud cõpetit certo ordini ẏm q̃ cõmuniter seruat. no. etiã alias penã in cle. eos. de sepul. de q̃. s. Excõicatio. vij. casu. xxxvj.

¶ Quinta pena est q̃ clericus q̃ nõ seruat interdictũ & loci: est suspensus ab officio & bñficio. d. c. tanta. de ex ces. pla. in tex. & in glo. & sequunt cõiter doc.

¶ Sexta pena est ꝑ religiosos q̃scunq; s. excõicatio, nis q̃ nõ seruãt interdictũ cũ matrice eccl'iam loci seruare sciũt. qd intelligo de generali interdicto. q̃ si singulariter ecclesia matrix esset interdicta nõ bz locũ. in cle. ex frequentib⁹. de sen. ex. si vo matrix ecclesia non seruaret solum incurrerẽt penas quas & clerici incurrunt. de quibus in isto. c. dicit.

¶ Utrũ laici nõ seruãtes interdictũ incurrãt aliquã penã? Rn. q̃ nulla inuenit in iure ipsis imposita. peccarent tñ mortaliter si hoc facerẽt in ꝓtemptũ eccl'ie. als nõ nisi in q̃ttuor casib⁹ positis in cle. j. de sepul. et cle. ĝuis. de sen. ex. de quibus habes. s. Excõicatio. v. casu. xv. & Excõicatio. vij. casu. xxxvj.

¶ Sed nunqd laici tenent de ecclesia exire si sacerdos recipit interdictũ ad diuina? Rn. Mo. q̃ non. ne. q̃ peccãt audiẽdo sed solus sacerdos.

¶ Utrũ clericus simplex q̃ bz tñ primã tonsurã incidat in penas pdictas sicut alij clerici? Rn. ẏm Host. q̃ sic: si in officio suo cãtet. s. tãq; psalmista. vt in. c. psalmista. xxiij. dist.

¶ Ultima q̃ clericus decedens interdictus primatur ecclesiastica sepultura. d. c. is cui.

Interdictum viij. quo relaxetur? Rn. q̃ aut interdictũ fert ad tẽpus. sicut cũ q̃s interdicit vsq; ad annũ vel donec satisfecerit vel talis ibi morett & tũc nõ requirit absolutio aliq̃ post tale quid. q̃ anno trãsacto vel satisfacto vel recedẽdo tali interdictũ est amotũ ipo facto. & licite post hoc celebrat quis. Jta no. Pa. in. c. nõ est vobis. de spon. nec distinguo an sit a iudice vel a iure. q̃ in vtroq; bz locũ qd dixi. & idẽ dic de q̃cunq; alia suspensione tã iuris q̃ hois. Secus de snia excõicationis ad tps. q̃ requirit absolutio. ita no. doc. in. c. fi. de ma. Sc. ꝑ interd. ec. & ibi reddũt rõnẽ esse. q̃ excõicatio req̃rit certam formam in absolutione sed in interdicto vel suspensione sufficit cõstet de mẽte iudicis. & ls aliqui dubitent de excõicatione lata a papa ad tps tñ tene q̃ req̃rit absolutio: nisi apte ꝓtest papã velle eũ absolutũ esse ẏm do. Anto. & sequit Pa. in. d. c. fi. Si vo interdictũ vel suspensio nõ est lata ad tps sed simplr. tũc req̃rit absolutio. & si est a iure põt absolue re ordinarius vel legatus sedis aplice: nisi cũ pdito iuris sibi vel alteri reseruauit. ar. c. nup. §. in fedo de sen. ex. Si aũt sit a iudice: sic ille q̃ tulit põt absoluere vel eius superior tñ & nõ alius. aut de mandato eius qui eã tulit. xxiij. q. j. si petrus.

¶ Utrũ sit seruãda aliq̃ forma in ei⁹ absolutione? Rn. Host. q̃ sic dicẽdo. reuoco vel remoueo vel absoluo & silia vba. Debet etiã iniungi eis vt satisfaciãt ẏm q̃ dr de excõicationis absolutiõe. q̃ in hoc ambulat pari passu. vide. s. Absolutio. iij. §. j.

¶ Utrũ interdictum possit ad cautelam relaxari? Rn. q̃ generale interdictum non potest. c. presenti. de sen. ex. li. vj. sed si interdictum sit singulare ꝓtra psonam sic põt relaxari ad cautelam. ar. a cõtrario sensu. d. c. psenti. Ratio. q̃ specialiter interdicto oia sacramenta neganť donec absoluatur. & sic idem est quod & de excõicatione a qua quis absoluitur sub condicione

vt in.c.solet.de sent.excom.li.vj. Hoc tenet Jo. an. et Bar.in.d.c.pñti. Limita hoc si penitet: alʒ non. qz sic relaxatio daret causaʒ peccādi nisi forte in casu: sicut cum absoluit inuitus ab excōmunicatione. de quo.s. Absolutio.iij.§.vij.

3 ¶Utrū eps vel alius possit suū interdictū suspendere: R. Lau. Tan. z Ulm. q sic. vt nō.in.c.ad hec.el.iij z.c.directe.z.c.preterea.de appel.

4 ¶Utrū p appellationē sequentē suspēdat interdictū latū: R. q nō nisi eius effectus sit suspēsus ad tps: qz sic pōt appellari a sñia suspensa sicut a pditionali.di. .c.preterea. Et hoc intellige de interdicto vel suspēsiōe. Secus in sñia excōicatōis cui effectus nūq pōt relaxari nisi in toto absoluat.c. cū desideres. de sen.excō. hoc no. Host.in.d.c.ad hec. Hoc intellige de interdicto a diuinis sacramētis z alijs spūalibus. Secus eēt in interdicto a tpalibus vtputa q nō ingrediat possessionē talē.ff.de appel.l.pstitutōis. vñ Jo.an. in.d. .c.is cui.restringit solū in mere spūalibus p que ligat ania: z ideo p appellationē suspēdit interdictū a bñficio z suspensio. de quo vide.j. Suspensio.ij.§.j.

5 ¶Utrū priuilegiū pcessum a legato a latere quo interdicti tpe valeat celebrare interdictis et excōicatis exclusis valeat q̄tum ad sententias suas z suoz successoꝝ ordinarioz: R. sm Lau. q sic: nisi spāliter a successore reuocet. z tenet idem q etiaz valet quo ad sentētias pape.ar.c.dilectus.el.ij.de rescrip.

6 ¶Utrū papa dante licentiā celebrādi in ecclesia speciaLiter interdicta relaxet eoipso interdictum: R. sm Hosti.in.c.vt priuilegia. q nō.

7 ¶Utrū de auctoritate epi possit q̄s celebrare in ecclesia interdicta: R. sm Io.in.d.c.ad hec qñ. q nō: qz istud ptinet ad solū papā. de pnile.c.cum z plantare. Secus esset in cessatione a diuinis: qz posset eps exci pere quos vult z subijcere. z tēpus z modū determiare sm Inno.in.d.c.vt priuilegia. Et idem tenet in ecclesia p eum interdicta. alle.d.c.dilectus. sed non pōt cōcedere vt pſona interdicta vel suspensa celebret nisi p delicto alterius sit suspēsa ab eo.

Interdictum .ix. qñ nō indiget relaxatione: qz ipso iure nō tenetur quis seruare: R. q in duobus casibus.

1 ¶Primo qñ ferē ptra pticipātes cum excōicatis in casu quo minorē incurrūt excōicationē sine canonica monitione pmissa. tunc nullū est ipso iure sicut z suspensio quelibet. Intellige si ferat ab inferiori a papa.c.statutū. d sen.excō.li.vj. Et dz canonica monitio z legitima qñ noiatim admonenēt. alʒ nō. vt.in.c. cōstitionē.eo.ti. z li.ptra alios vo licet debeat precedere monitio qñ ferē p ptumacia sm Inno.in.d.c.ad hec qñ. tñ tenet siliter si pferat sine scriptis. q̄uis iudex incurrat penā de qua in.c.j.de sen.ex.li.vj.z.s. Excōicatio.ij.§.ij. Sed magis breuiter dic q in illis casib⁹ in q̄bus sentētia excōicatiōis nō tenet: sic nec interdictū de quo vide.s. Excōicatio.iij.p totuz. Sed o qñ interdictum est latū ꝓpter aliquos: z ipsi nō seruāt eū tenet. est in.c.petisti.de pui. sed aduerte sm Hostien. ibidē. q si ciuitas vel eccl̄ia est interdicta ꝓpter aliquē. id ē ꝓpter eoz delictū: tūc lz ipsi violēt. alij tñ seruare tenētur. si aūt sit positū p eoz querela ad eoz vtilitatem: tūc si ipsi nō seruāt nec alij seruare tenent: z sic efficitur nullum.d.c.petisti. z sic eū intellige.

8 ¶Utrū quādo interdū ē nullū: tamē matrix ecclesia seruat teneant religiosi illud seruare: R. q sic. aliter incurrūt penam excōmunitionis, cle. ex frequētibus. de sen.ex.in glo.

Interesse sm Bart.in.l.vnica.C. de sen.q̄ p eo q inter pser. ꝓprie z stricte est extimatio alicuius vtilitatis nō habite ꝓpter alicuius factū iniustū vel pcessionem iniustā: z est duplex. aliud lucri cessantis. z hoc est q̄n hō impedit a lucro qd̄ fecisset si talis pecunia sibi restituta fuisset vel si talis lesio sibi nō fuisset illata z hmōi. Aliud ē interesse damni emergētis: z hoc duplex aliud in re. aliud extra rem. Interesse damni emergētis in re vel circa rē qd̄ etiam dicit intrinsecū sm Bart. vbi.s. z istud est ipsa res seu eius extimatio. vel id qd̄ puenit imediate ex ipsa re: vt fructus z partus z hmōi. Ponit exēplum. vēdidisti mihi vinū qd̄ valebat.xx. z tibi tradidi preciū: nec vendisti. nūc valet.xl. si traditū fuisset tā, tū habiturus eram: z de hoc.ff.de acti.emp. z ven.l.si sterilis.§.cum p venditoꝛez. Interesse extra rem vel extrinsecū est qd̄ puenit nō ex ipsa re: sed ꝓpter ipam rem. exemplū. vēdidisti vinū nec tradidisti: sed si tradidisses ex eo potuissem negociari z lucrari. vēdidisti granū: z quia nō tradidisti serui mei fame perierunt: z istud q̄ petat in pctractibus habes in.l. iulian⁹.§. .j.ff.de ac.emp.z ven.l.cum vēditorē.C. de ac.emp.z ven.z.ff. de ver.ob.l.si. insulā: z q̄ teneat in pscientia habes Usura.j.§.xxx. Interesse q̄ habet certā quā titatē vel spēm duplū excedere non pōt: z q̄ excedit duplum habes in.d.l.vnica.in tex.z ī glo.sed quo ad pscientiam habes infra Usura.j.§.xxx.

Interpretatio legis ad quē pertinet: R. q interptatio legis diuine vel canonice ptinet ad papam.c.p venerabilē qui si.sint legi.sed interptatio legis ciuilis inq̄tū concernit clericos similiter ptinet ad papam.vt in.c.j.de iura.calū. Inq̄tuz aūt pcernit laicos ptinet ad imperatorem.l.fi.C. de legi. qz ē eius interptari cuius ē cōcedere. de reg.iu.li.vj. Et hoc intellige verum generaliter sed q̄tum ad vnam causam potest iudex etiam interpretari. vt no. Inno.in.c.cum speciali.de appel. vide bonā glo.in.c.j.de postu.prela. facit.l. vnica.C. de p, fessio. q in vrbe. nisi esset ita arduum q firmus intellectus dari nō possit. quia tunc recurrendū est ad pncipē.l.pe.z fi.C. de leg. hec Pa.in.c.j.de iura.calum.

¶Utrū interptatio priuilegij ptineat ad pncipē solum: R. Pa.in.c.ca.de iudi. q aut dubiū est sup ptāte.s. si potuit dare: z sic nulli iferiori a pncipe licet. vt in.c.j. de trāsla. pla.xvij.q.iij.§.q aūt.ix.q.iij. cuncta p mundū. Aut dubiū ē sup validitate vel surreptione z sic potest inferior iudex sm cōiter doc. Aut dubitatio est circa verba solum: z tunc si casus est clarus et decisibilis de facili. sic pōt inferior cognoscere ad pūdicium partiū sm cōmuniter doc. Ratio: quia inferior interpretat legem superioris in pīudiciuz partiū. vt no. Inno.in.d.c.cū spāli. Facit.c.inter alia.d sen.ex. z.d.l.fi. Si vo casus est dubius: sic ptinet ad pncipē si eius presentia de facili potest haberi. ar.d.c. quia. z .d.c.inter alia. z in.l.ex facto.§.j.ff.de vul. z pu.substi. q si de facili non pōt adiri pnceps ꝓpter longam distantiam. sic poterit interpretari p rōnem naturalem z verisimilē que potest notari per expressa verba. p hoc est casus in.d.l.ex facto.§.ij. vbi iurisconsultus interpretat legem ex naturali ratione. Item qd̄ no. Inno.in.c.cum spāli. facit tex.in.c.cuz pſone. de priuile. li.vj. Aut dubiuz versatur circa intentionē pncipis z nō decidi sine magno dubio: z sic interpretatio ē solius pncipis. ad predicta facit tex.in.c.venerabilem

de dec. dicit etiam Spe. in ti. de lega. §. nūc oñendū q̄ episcopus pōt interpretari iuriū allegationes. de pigno. significante. ⁊ d. c. venerabilem. procedit in arduo negocio vt dictū est.

2 ¶ Utrū in ptractibus sit interptatio facienda vt res potius valeat q̄ pereat? R. q̄ sic. de fi. instru. c. inter dilectos. in glo. ⁊ ff. de re. du. l. quotiēs in actōibus. de ver. sig. c. abbate. §. ꝫ qđ fuit. Si vo res valeret fm intellectū vtriusq; tūc accipiendū est illud qđ est magis verisimile. ff. de re. du. l. cum in testamēto. ⁊ ff. de ver. obli. l. eiꝫ qui. ⁊ qđ psuevit. xxviij. di. de siracusane. et qđ magis puenit iuri. de cōsue. cum dilectus. §. fi. vbi interptatio fit ptra eū qui legem potuit apertius dicere. ff. de pac. l. veteribus. de priuile. c. q̄. in glo. Interptatio in ptractibus fit plena. In testamentis plenior. In beneficijs quo q; plenissima. de dona. c. cū dilecti. Interptatio locutionū debet fieri fm psonas que loquunt vel q̄bus loquit. xxvj. di. deinde. in glo.

Interrogationes in pfessione vtꝫ sint faciēde a cōfessore? R. q̄ sic: p tex. clarū Aug. de pe. di. vj. c. j. vbi dicit. Diligēs inquisitor ⁊ subtilis inuestigator sapienter ⁊ quasi astute interroget a pctore qđ forsan ignorat: vel p verecūdia velit occultare: hec ille. Et nō q̄ pfessor teneat sub pena mortalis peccati eas interrogationes facere quas cognoscit necessarias pfitēti p validitate pfessionis habēs pbabilem opinionē q̄ cōfitens ex obliuiōe vel ignorātia seu negligētia omittit ar. c. sit rector. xliij. di. Secus esset qñ habēs pbabilē opinionē q̄ pfitens talia scit ⁊ aduertit: qz sic pōt credere eum vel nō cōmisisse vel alīs pfessum fuisse: ⁊ sic nō tenet interrogare nisi forte videret q̄ ex verecundia nō auderet dicere. Dimittere añt interrogare ex inaduertētētia aut oblione: nō credo sit pctm̄. Ex negligētia vo dimittere interrogatiōes quas pbabiliter pscietia sibi dictat faciēdas de necessitate videt mortale pctm̄: per ea que dicam. j. Negligētia. §. j. multo magis videt mortale qñ scienter ⁊ sine oñi rōnabili cā volūtarie dimittit. tenet eñ pfessor circa pfitentē facere ex precepto charitatis ea q̄ vellet sibi fierēt rōnabiliter pertinētia ad necessitatē salutis: sicut est integre pfiteri: ⁊ in viam salutis dirigere: aliter preuaricatur illud p̄ceptū. Diliges ꝓximū sicut teip̄m. Nō tamē debet cōfessor esse nimis scrupulosus in interrogādo oñia q̄ possibile est cōmisit peccator: sed solū circa ea debet interrogare que pbabiliter credit cōmisisse. Quid debet attēdere pfessor circa interrogationes? R. fm Astēn. q̄ tria. Primū q̄ interroget de peccatis nō de fabulis vel alīs mūdanis. Scōm q̄ nō interrogat nisi de pctis psuetis: ⁊ q̄ cōiter sunt nota explicite. Querere eñ de pctis incōsuetis ⁊ enormibus nisi in generali ⁊ a lōge: ⁊ p q̄ndam circūlocutiōez nocet pfitēti: qz sepe dicit qđ nescit: ꝓterea dī Prouer. xj. Qui inuestigator est malor: oppримet ab eis: ⁊ in l. j. §. q̄ questionez. ff. de q̄o. pbibet fieri q̄stio spālis in p̄iudiciū alterius. Tertiū est q̄ nō descēdat nimis ad particulares circūstātias peccatoꝝ carnaliū: quia vt dicit pbs. iij. Ethi. delectabilia q̄nto magis pside-rant tāto mag̃ sunt apta mouere: ⁊ nocet talis interrogatio ⁊ cōfessori ⁊ pfitēti. Sufficit eñ habere vltimā spēm peccati in bmōi. ⁊ circūstantias que cadunt sub speciali pbibitione ⁊ a lōge ⁊ cū verbis honestis vnde nullo modo descēdat ad alia spāliter: puta mulier cōfitet q̄ fuit cognita extra vas debitum: nō g̃rat postea in quo loco vel quomō ⁊ bmōi: sicut faciūt q̄dam qui potius sunt ptaminatores q̄ pfessores: q̄ sepissime peccāt mortaliter delectādo se de bmōi interrogatiōibus ⁊ ꝓpter delectatiōem faciēdo eas. Scdo de q̄bus sunt interrogatiōes faciēde? R. q̄ sunt faciē de de peccatis cōmunibus: sicut est trāsgressio. x. pceptorum. cōmissio. vij. pctoꝝ capitaliū. abusio. v. sensuum. ⁊ de circūstātijs q̄ mutāt spēm. ⁊ aliq̄ que aggrauant notabiliter. nō oñes de oñibus: sed de illis que cōiter cōtingūt in tali statu: quia diuisio esset quere a femina de militia ⁊c. Unde vt cōfessor simplex habeat formā interrogādi. hic annotabo talē ordinē qui erit quasi vna tabula totius istius angelice summe circa ea que pertinēt ad pscietiam. Attēde ergo o cōfessor q̄ salutifere vis pfessiones audire ad instar scripta. Presentato tibi penitēte debes primo interrogare eum de quo loco vel terra est si aliter eum nō agnoscis vt ex hoc intelligere possis si habes auctoritatem ad eum audiēdum: quia si es sacerdos parochialis: nō habes potestatez nisi sup illos q̄ sunt de parochia tua fm q̄ habes. ē. confessio. iij. §. iij. et. §. ix. ⁊. vj. se. Idem dic similiter de illo cui cōmissa ē audiētia pfessionum a parochiali sacerdote. Si vo est tibi cōmissa ab episcopo talis auctoritas vel ab eius vicario generali in spūalibus: vel ab alio habente iurisditionē quasi episcopalē: tūc si es frater minor vel frater de ordine predicatoꝝ aut heremitarū ⁊ bmōi: ⁊ talem auctoritatem habes per p̄sentationē factam fm formaz de. dudum. de sepl. de quo habes. ē. pfessio. iij. §. xvj. vel es admissus ac si esset huata talis forma. sic potes audire oñes de illa dioceſi vel iurisditione illius: ⁊ in illa dioceſi solum ⁊ nō extra illam. Si vo nō es p̄sentatus fm formā. d. cle. nec admissus ac si esset seruata: sed solum tibi ꝓcessit licentiā audiendi pfessiones. sic potes vbiq; eius subditos audire. de quo vide in. d. §. xvj. ⁊ se. Et si inueneris q̄ habes auctoritatē cum pfitendi: interroga scdo de eius statu ⁊ pditione si aliter eū nō agnoscis vt ppēdere possis si erit capax absolutionis vel ne. Nam si inueneris eum in tali officio vel in tali arte quā exercere non pōt sine mortali: tunc indica ei a pncipio: ne forte eū audiēdo ⁊ postea nolēs eū absoluere scādalizet de te posses tū talē qui habet aliq̄d qđ nō vult dimittere fm q̄ tenet admonere. q̄ si vult pfiteri libēter audies eū: sed absoluere nō posses nisi dimittat qđ exercere nō pōt sine mortali. ⁊ quō lz eū nō absoluas: tal' pfessio valet ei ad multa bona p̄sertim vt deus citi illumiet eū ad pniaz: fm q̄ dī in. c. qđ q̄daz. de pe. ⁊ re. Et his dictis si voluerit pfiteri poteris eū audire ⁊ monita salutis dare: ⁊ aliquā pniam: sed nullo mō absolutionē q: sic peccares mortal'r. de q̄ habes. ē. Cōfessio. j. §. xiij. ⁊ pfessio. vj. §. ij. ⁊. iij. Interroga tertio q̄ntuz ē q̄ nō fuit pfessus ⁊ cui pfessus fuit: ⁊ si debita bōa volūtate fuit pfessus si fecit pniam: ⁊ si aliq̄d retinuit scienter qđ nō fuit confessus: vt ex his possis scire de q̄to tpe bz cōfiteri. ⁊ si pfessiones facte sint reiterāde: ⁊ qñ hoc sit: habes. ē. pfessio. j. §. viij. cū multis se. Interroga q̄rto si adhibuit diligētiā vt suoꝝ pctoꝝ habeat memoriā: ⁊ si inuenires q̄ nō: puta qz oportet reiterare pfessiones de multo tpe: ⁊ ipse penitēs hoc nō cogitabat: ⁊ ꝓterea nullā posuit diligētiā sup pctis pfessis: tūc admonendus ē vt vadat ⁊ conet reducere ad mēoriā sua pctā discurrēdo p stat? q̄s habuit. p officia q̄ exercuit. p societates q̄s tenuit. p loca in q̄bus habitauit. p exercitia q̄ opatus ē vt sic integre pfiteri valeat. ⁊ quātā diligētiā debeat ponere, habes. ē. Cōfessio. j. §. xij.

¶ Predictis factis ⁊ inuẽto q̃ facta diligẽtia ꝑm ꝓ ſe iuũ eſt diſpoſitus ad digne ꝓfitendũ: debes eundẽ penitentẽ inducere vt genuflexo dicat humiliter. Cõfiteor deo ⁊c. vſq; mea culpa ſi ſcit eã dicere: ⁊ q̃ ſtet facie verſa lateri ꝓfeſſoris: ſi ẽ mulier vel inuenis: nõ ꝑmittas q̃ aſpiciat in faciem tuã: q̃ multi ꝓpter hoc corruerũt: ⁊ poſtea bonis verbis ⁊ ꝓſuaſionibus induce eũ vt dicat pctã ſua. Et ſi ſcit ordinate dicere noli eum impedire: ſed ſolum vade ſupplẽdo vbi ipſe defecit in exp̃mẽdo circũſtãtias vel declarãdo quomõ eſt mortale: ⁊ teneꝫ abſtinere vel ad reſtitutionẽ: vel eſt excõicatus ⁊ hmõi. ſi vides q̃ ipſe penitens hoc nõ intelligit vel nõ perpendit. vel ſi neſcit ordinate dicere. fac vt cõfiteaꝫ ſaltem grauiora que magis grauãt eũ ꝓ ſcientiam: vt ex illis poſſis ſcire de q̃bus debeas eum interrogare. Et dictis aliq̃bus de grauioribꝰ: ſi vides q̃ neſcit ordinate dicere: incipe tu interrogare eum ſicut in infraſcriptis videbis. nõ tñ oẽs de oĩbus vt dixi: ſed tñ de bis q̃ verſiſimiliter ꝓſumiꝫ cõmiſiſſe. vel rõne ſtatus vel exercitij aut ꝓditionis perſone. Et caue ne eum exaſperes ꝓpter aliq̃d peccatũ donec totã cõpleuerit ꝓfeſſionẽ: ne forte pre verecũdia nõ integre ꝓfiteaꝫ: ſed cõpleta cõfeſſione tũc eum reprehẽdere ⁊ argue ꝑm q̃ videris ei expedire.

Ordo aũt interrogãdi ſit iſte circa pctã cognoſcenda ⁊ dicenda primo circa .x. p̃cepta.

Circa primũ p̃ceptũ decalogi qđ eſt. Non habebis deos alienos ⁊c. Exo. xx. qđ quidez quõ intelligaꝫ habes Preceptũ. §. iij. ex cuius expoſitione ſic facies interrogationes.

Si adorauit aliquã creaturã. vel ex primo apparet fecit ei aliquã oĩonem ⁊ huiuſmodi.

Si adorauit diabolũ etiã ſub angelo lucis apparẽte quia mortalia ſunt. vide adoratio. §. r.

Si inuocauit dæmones. vel fecit aliq̃d pactum cũ eis vide Sors. §. iij.

Si vſus eſt nigromantia. aeromantia ⁊ huiuſmodi. vide ibidem.

Si vſus eſt ſortibus vel incãtationibꝰ ad ſciendũ occulta vel furta ⁊ hmõi. vide ibidem.

Si voluit ſcire futura per vanam inſpectionem creature. ibidem.

Si q̃ obuiauit lepori vel alteri aniali credidit preſagium alicuius futuri. ibidem.

Si quãdo mulier pregnãs petit ignem: ⁊ hmõi vtitur ad ſciendum futura. vide ibidem.

Si vſus eſt lris. pũctis. aſtrolabio. aptione libri ⁊ huiuſmodi ad ſciendum futura. ibidem.

Si obſeruauit ſomnia vt inde diuinaret. ibidẽ. §. v.

Si voluit colere deum ꝑm ritum iudeorum. vide Superſtitio. §. j.

Si vſus fuit ligaminibus aut characteribus ꝓ ſanitate vana. vide Superſtitio. §. j.

Si fecit amulũ quãdo legit paſſio xp̃i vel characterẽ in tali die ⁊ hmõi. vide ibidem. §. ij.

Si vſus fuit arte notoria vel eam didicit. vide ibidẽ. §. iij.

Si vſus eſt herbis contra dæmones. vide ibidẽ. §. vj.

Si vſus eſt breuibus ligãdis ad collum vel portandis: ibidem. §. vij.

Si incantauit animalia. ibidem. §. viij.

Si carminauit infirmos. ibidem. §. ix.

Si dixit vel fecit dici miſſas vel pſalmos vt quis moreꝫ. ibidem. §. x.

Si colligẽdo herbas obſeruauit aliq̃ vana. ibidẽ. §. xj

Si aliq̃d fecit vt ſciret infortuniũ alicuius ibidẽ. §. xij

Si per maleficiũ deſtruxit aliq̃d malum. ibidẽ. §. xiij.

Si credidit feminas ire de nocte vel ꝓuerti in cattas ⁊ hmõi. ibidem. §. xiiij.

Si habet libros de predictis ſortilegijs vel ſuperſtitionibus teneꝫ eos comburere. alꝫ nõ eſt abſoluẽdus vt. §. Curioſitas. §. j.

Si obſeruauit dies egyptiacos. vide ſuperſtitio. §. vlt.

Si dedit poculũ vt amareꝫ ab aliquo videꝫ mortale quia oino ſuperſtitione vtiꝫ.

Si credidit q̃ ex ꝓſtellatione cogaꝫ quis ad bonum vel malum. vide Sors. §. iij.

Si vſus eſt ſacramẽtis vel ſacramẽtalibus ꝓ vana ſanitate ⁊ hmõi. vide Sacrm. §. vlti.

Si acceptauit duellũ vel obtulit vl fuit cauſa vt fieret

Si accepit ferrũ candens vel dedit (vide Duellũ.

ꝓ manifeſtanda veritate. vide purgatio. §. j.

Si eſt hereticus vel fautor hereticorũ. vide Hereticus in prin. ⁊ per totum.

Si fuit dubius in fide. vide Hereticus. in prin. ⁊ Infidelitas. §. xij.

Si apoſtoſtauit a fide. vide apoſtata. in prin.

Si fecit actum infidelitatis timore mortis. ibidez. §. penultimo.

Si portauit veſtes infideliũ. ibidem. §. vlti.

Si nimiã practicã habeat cũ iudeis. vide Judeꝰ. §. j.

Si balneũ intrauit cum iudeis. vide Balneum. §. iij.

Circa ſcdm̃ ꝓceptum. Nõ aſſumes nomẽ ⁊c. quõ intelligaꝫ habes Preceptum. §. iiij. ex eius expoſitione ſic formabis interrogationes.

Si vota facta nõ impleuit vel deliberauit nõ implere cũ poſſet ⁊ teneret: peccauit mortaliter: ⁊ quãdo teneaꝫ vel nõ. vide Votum ꝑmo per totum. et Votum. iij. per totũ.

Si aſſenſit impedimẽto nõ implẽdi votũ. vide votũ. ij. §. xij.

Si vota facta ſine determinatione tẽporis nimis tardauit. vide Votum. iij. §. ij.

Si in caſu q̃ obligaꝫ ad vota parentũ nõ ea implevit: ⁊ quãdo ſit: vide Votum. iij. §. viij.

Si impetrauit diſpenſationẽ voti ſine cauſa legitima vide Votum. iiij. §. x. ⁊. xj.

Si fecit votum ſciens q̃ vouere nõ poterat. vide Votum. ij. §. ix. ⁊ qui nõ poſſunt habes ibidem.

Si fecit votum de re mala fienda que ſit mortale peccatum: peccauit mortaliter vouendo: ⁊ teneꝫ facere ꝓtrariũ: ſecus eſſet de re peccati venialis: ⁊ quomodo non obligat. vide Votum. j. §. v. ⁊ facit ad b qđ nõ. in. c. Periuriũ. §. j.

Si fecit votum de re bona: ſed ꝓpter malũ finem. vi de Votum. j. §. iij.

Si apoſtatauit ab aliq̃ religione vel ordine vid Apoſtaſia. §. ij. ⁊ per totum.

Si blaſphemauit deum vel ſanctos. vide Blaſphemia: ⁊ quot modis blaſphemaꝫ. ididem.

Si maledixit deũ vel ſanctos. vide Maledictio. §. j.

Si nominauit deum vel ſanctos opprobrioſe vel per membra verecunda aduertenter peccauit mortaliter: etiam ſi fecit ex ioco. quia contra preceptum predictum directe.

Si ſacramentis eccleſie fecit aliq̃d enorme puta conculcando vel huiuſmodi: quia mortale eſt cõtra p̃ceptum predictum.

Si ſacramenta recepit vel adminiſtrauit in peccato mortali: mortale peccatũ eſt niſi in caſu de quo Ba

ptiſmus.v.§.xliij.
Si iurauit falſum quod credebat verum. vide Periurium.in pñ.
Si iurauit verū cū tñ crederet dicere falſum.ibidē
Si iurauit falſum ſciens ſe mendaciū iurare ibidem.
Si iurauit aliqđ malum ſe facturū.ibidem.§.j. ⁊ Juramentū.iij.§.vij.
Si iurauit in cōi ſermone ſine debita diſcretione. ibidem.§.ij.⁊ Juramentū.§.x.
Si iuramēto affirmauit id de q̄ dubitabat. vide Periurium.§.iij.
Si iurauit per verbum credo: quod tamen non credebat.ibidem.§.iiij.
Si credidit ꝓtrauenire iuramento cum tamen nō cō trafaceret.ibidem.§.v.
Si iurauit ex metu falſum.ibidem.§.vij.
Si induxit aliquē ad iurādū quē ſciebat falſe iuraturum.vide Juramentū.iij.§.xj.
Si iurauit virtuoſe p deū vel ſctōs.ibidē.§.xij.
Si iurauit nō ſm intentionē dantis iuramentū.vide Juramentū.iij.in pn.
Si nō cōpleuit qđ ſub iuramēto ꝓmiſit in caſu q̄ tenebaꝫ.⁊ qñ hoc ſit:habes Juramentū.v.per totū. ⁊ quō eſt mortale pctm̄ nō implere qđ iuramento ꝓmiſit:habes Periuriū.§.j.
Si fecit ſe abſolui a iuramento ſine cā legitima.vide Juramentū.vj.p totum.⁊ de cā legitima que ſit. ⁊ q̄s pōt abſoluere a iuramento.
Si qñ tenebaꝫ orare volūtarie ſe occupauit in his q̄ diſtrabunt mentē.vide Hore.§.xxvj.
Si ſimulauit ſanctitatē quā nō habebat.vide Simulatio.§.vltimo.
Si adiurauit homies vel demones aut alias creaturas.vide Adiuratio.per totum.
Circa terciū p̄ceptum.Sabbata ſanctifices. Eius expoſitiones habes.j.p̄ceptū.§.v.ex cuius declaratione ſic ſunt formande interrogationes.
Si exiſtens corpore ſanus ⁊ nō occupatus in ſpūalibus bonis ſtetit ociosus.nec aliquid opaꝫ tpe non feſtiuo vñ viuat vel vnde tribuat egentibus.qz magnus exceſſus ociositatis videꝫ mortale pctm̄.de q̄ vide preceptum.§.v.
Si in diebus feſtiuis de p̄cepto nō habuit attritionē de pctis mortalibus cōmiſſis de quibus nō fuit cōtritus.vide Ferie.§.xlj.
Si vacauit ludis aut choreis.de quo vide Chorea.p totum.⁊ Ludus per totum.
Si nō vacauit deo in dictis feſtis ſaltē in aliqua hora quia mortale.vide Ferie.§.ix.
Si fecit baſtiludia.quia ſunt ꝓhibita quibuſcūq; diebus ſicut torneamenta ſm ℣i.in.iij.diſ.xxxvij. ex cōſimili rōne.vt in.c.j.de torne.
Si fecit opus manuale.vel fecit fieri in p̄dictis feſtis in caſibus nō conceſſis.vide Ferie que opera licēt et que non.⁊ q̄ ſint feſta p̄cepta.⁊ quādo eſt mortale opus ſeruile in die feſto ⁊ quādo incipit feſtū. vide ibidem per totum.
Si non audiuit miſſam integram in p̄dictis diebus. vide ibidem.§.xlij.
Si exiſtens in miſſa occupauit ſe in vanis vide Hora.§.xxvj.⁊ Ferie.§.xliij.
Si audiēs miſſam in p̄dictis diebus dixit oōnes q̄s tenebatur dicere ex voto vel penitētia aut rōne ordinis.vide Ferie.§.xlvj.
Si audire p̄dicationem contempſit in feſtis. vide ibidem.§.xliij.
Si non fecit oblationē in miſſa ad quā tenebatur.vide Oblatio.§.j.
Si in dieb⁹ feſtiuis de p̄cepto cōmiſit aliq̄ pctā mortalia.vide in.d.§.v.⁊ Ferie.§.xxxvj.Et qz difficile eſt ſcire dicere q̄ pctā cōmiſit in feſtis: ⁊ interroga re in quolibet pctō ſi illud cōmiſit in feſto eſt difficile:potes ſine alio ſcrupulo peccatorez interrogare ſic.peccaſti mortaliter in feſtis.⁊ ſi dicit q̄ ſic interroga ſcdo in quot feſtiuitatibus. Et ſi neſcit: interroga eū ſi quaſi in oibus:vel in maiori parte ipārū vel in minori.Et tercio interroga ſi in eodem feſto aliqñ bis vel ſepties aut ſepius.⁊ ſic ſufficit quo ad iſtam circūſtantiā abſq; hoc q̄ exp̄imat ſpēm peccati quod cōmiſit.vel abſq; hoc q̄ in quolibet peccato quod confitetur interroges ſi fecit in feſto.qđ bene no.
Circa quartū p̄ceptū.Honora patrem ⁊c. Cuius expoſitio habetur Preceptum.§.viij. ex quo interroga vt infra.
Si non dilexit p̄rem vel mr̄em.vide Filius.§.xxx.
Si non oſtendit eis ſigna dilectionis:ſed dure ſe habebat cum eis.ibidem.
Si dixit eis verba iniurioſa velverberauit.quia videtur mortale per dicta in.d.§.xxx.
Si nō obediuit eis.vide ibidem.
Si nō ſubuenit eis indigētibus.ibidem.
Si non ſeruiuit eis in infirmitatibus eorum.vel fecit ſeruiri.ibidem.
Si maledixit eis.vide Maledictio.§.j.
Si non fuit executus eorum volūtates ſeu legata facta poſt eorum mortem. vide Executor.§.xviij.et xxiij.⁊ Heres.§.v.vſq; ad.§.xij.⁊ Legatum.j.et ij.per totum.
Circa quintum p̄ceptum. Non occides. vide preceptum.§.ix.ex quo ſic interroga.
Si habuit animum offendendi ꝓximum in perſona vulnerando.mutilando.occidendo. et bmōi. vide in.d.§.ix.
Si vulnerauit vel occidit aliquē.vide ibidem.
Si cōmiſit homicidiū ſpūale.ſ.inducendo aliquē ad pctm̄ mortale vel aliis modis. De quibus habes Homicilium.iiij.per totum.
Si ꝓcurauit abortum alicuius mulieris. vide abor-
Si incarcerari fecit aliquē inde. (ſum.per totum.
bite.vide Carcer.§.j.ij.⁊.iij.
Si pueros tenellos tenuit iuxta ſe in lecto ⁊ ſuffocauit dormiēdo.vide Homicidiū.ij.§.v.
De multis modis q̄bus fit homicidiū ⁊ cū pctō mortali:habes Homicidiū.j.ij.⁊.iij.per totum.
Si aſpexit ſpectacula in q̄bus imminebat periculuꝫ ꝓbabile mortis vel mutilationis mēbroꝝ:vt torneamēta.baſtiludia ⁊ bmōi peccauit mortaliter in duobus caſibus.ꝓmus qñ tali aio aſpexit q̄ etiā ſi ꝓciperet ei ne ſtaret ad videndū.nihilominus nō deſiſteret.ſcdo qñ eius aſpectio eſt cauſa vt fiant ſine q̄ nō fierent. Illis ē veniale pctm̄ de ſe:niſi foret rōne ſcādali.vt in clericis.religioſis ⁊ bmōi.
Circa ſextū p̄ceptū. Mō mechaberis. vide Preceptum.§.x.ex cuius expoſitione ſic forma interrogationes.
Si fecit fornicationē.vide ibidē in.d.§.x.
Si cōmiſit adulterium.ibidem.
Si ſtuprum perpetrauit.ibidem.
Si ſacrilegium operatus eſt.ibidem.

Si incestuosus fuit. ibidem.
Si fuit sodomita. ibidem.
Si alio mō per se se polluit qualitercunq;. vide Luxuria. §. q.
Si voluntarie cogitauit de hmōi pctis ꝓpter delectationem. ibidem.
Si voluntate desiderauit aliqd ipsoꝝ cōmittere. ibidem. Unde hic aduerte q totiēs peccat mortaliter quotiēs hoc deliberate appetit ꝓpetrare ex diuersis interuallis tpis vel ꝑsonarū. puta qr nunc desiderat vnā psonā ad malefaciendū. postea occupatus in aliquo alio alia cogitat. demū postea iterū recordatur de illa ꝑsona t iterū eaꝫ ꝓcupiscit. sil'r qñ nūc vnā psonā t postea aliā desiderat. qr in istis casib⁹ sunt diuerse auersiones. aliq̄ ratione tpis aliq̄ rōne materie vñ qr in hoc pctō carnis magis sunt inuoluti hoies cōiter q̄ in alio. t multū immorari in interrogatione de hmōi est periculosum t ꝓfessori t cōfitenti vt dictū est. Ideo vt expedite possis q̄ sunt necessaria ꝓtractare: talem modū tenebis. Si illa ꝑsona q̄ confitet est ꝑsona spūalis vel mulier aut aliqs verecundus: et q̄ nō est coniugatus: ꝑsertim puella. interrogabis eam ꝓmo si commisit aliqd pctū inhonestatis vel luxurie ope vel volūtate. Si nihil dicet. t tū tibi videbit q̄ sit inuoluta in aliquo. tunc interrogabis eā de cogitationibus. Si delectata est cogitare de hmōi carnalib⁹. t inuento q̄ sic: declara ei quō est pctū mortale: vt habes. s. Cogitatio. §. ij. Postea ꝓcede et interroga. si delectata est audire loqui de hmōi vel videre. vel tangere se vel aliā ꝑsonā ꝓpter hmōi delectationē. t quotiēs. t si in diebus festis magis q̄ in aliis. Et si inueneris q̄ talia cōmisit: potes postea interrogare si habuit aliquā pollutionē ꝓpter talia ꝑ se vel cū alia ꝑsona: vt sic caute inducas eam ad confitendū q̄ ex verecundia forte taceret. Si vō ꝑsona q̄ confitet interrogata ꝓmo generaliter si aliqd pctū luxurie cōmisit. t respōdet q̄ sic. interroga si fuit cū femina vel femina cū masculo. t inuento q̄ sic. interroga si erāt soluti vl nō. si affines vel cōsanguinei. si religiosus vel religiosa t hmōi. vt scias si fuit fornicatio vel adulterium et hmōi. Et inuēto q̄ i hmōi est inuolutus. tūc nō oportet interrogare de cogitationibus motosis. qr cōmuniter sunt in talibus deliberate in malū si possibilitas adesset. Ideo circa tales interrogabis ꝓmo de cogitationibus deliberatis in maluꝫ istud. Et qr numerum difficile est t varietatē ꝑsonarū exꝑmere: sufficit tibi quo ad necessitatē cōfessionis vt interroges quantuꝫ ꝑseuerauit in talibus cogitationibus. puta a tpe quo alis confessus est. qd̄ est annus vel plus. secō interroga q̄ sepe tales cogitationes habuit. puta bis in die vel in hebdomada aut plus omnibus cōputatis. vel si forte maiorem partem temporis in huiusmodi occupauit. Tercio interroga si sic in diebus festiuis sicut in alijs circa predicta vacauit. vel forte plus in festis. Quarto interroga si in ecclesijs vel locis sacris eas habuit. Quinto interroga si sic desiderauit coniugatos. religiosos. consanguineos et hmōi sicut alios indifferenter. Sexto interroga si sepius variauit mētem de vna persona ad aliam ꝓm q̄ occurrebant mentis. vel magis stetit in desiderio cum vna persona Et sic sufficit quo ad cogitationes. licet alio modo numerum vel tempus aut locum exꝑimere nesciat. Et idem seruandum est in omnibus peccatis que sepissime cōmissa sunt: ꝑsertim quo ad quatuor ꝓma.

Postea interrogabis eū si vt suū posset consequi desideriū mal'm vedit operā in ducendo choreas. in dando m'nera. in faciēdo matinatas. cantādo. sonando. ꝓcando. loquendo. ambasiatas mittendo. litteras. scribēdo. t hmōi. et q̄tum se occupauit in istis t a q̄nto tpe. t si diebus ꝓcipue festis. vel in ecclesijs aut locis religiosis. Uel si fuit ꝑsona cui predicta fiebāt: interroga si ꝑsensit vt talia fierent. vel exhibuit se ꝑspectui talis. vel recepit lras aut munera. t q̄ntum tpus ꝑseuerauit. t si in festis vel in ecclesijs. Mā faciētes t ꝑsentientes in hmōi omēs mortaliter peccāt. t si munera sunt q̄ inducant ad amorem carnalem: cogenda est vt pauperibus eroget. Si vō talia non sunt: nō est cogenda nisi de bono consilio si ille donare potuit. de quo habes Donatio. j. per totum.

Postea habes eū interrogare de opere luxurie. Et si dicit q̄ peccauit cum femina masculus siue femina cum masculo. nō habes q̄rere nisi tantū. Primo si erant soluti vel ꝓiugati. affines vel religiosi t hmōi vt scias q̄ spēs sit luxurie. de quo habes Luxuria. §. ij. Secō interroga si stetit naturaliter in vase debito. si dicit q̄ non: noli q̄rere quō vel in quo loco corporis cognouit eam. qr nō expedit. sufficit dicat q̄ nō in vase debito: sed extra pollutus est siue inceperit in vase siue nō. Tercio interroga si sic peccando cū tali q̄siuit euitare generationē. vel stetit tali mō q̄ non posset fieri. Quarto quotiēs vel q̄ntū ꝑseuerauit. t si in festis vt in plus vel in ecclesia. t sufficit Si dicit q̄ peccauit ꝑ se polluēdo seipm volūtarie: nō oportet q̄rere de mō. sed solū quotiēs vel q̄ntū ꝑseuerauit: vt supra dictū est de cogitationibus. Et secō si desiderauit facere malū cum aliq̄ ꝑsona qui talibus dabat operā. t q̄ sint ille persone. s. si soluti vel affines. t hmōi.

Si dicit q̄ peccauit cū alio masculo polluendo se cū eo. non oportet querere de loco corporis: sed de q̄tiens. festis vel loco sacro aut si ꝑsona erat sibi consanguinea: vel religiosa t hmōi: t si cū diuersis personis. Et si ꝑsensit ꝓpter lucrū vel munera: consulat vt det pauperibus taliter acquisita.

Si confitet q̄ peccauit cum bruti. non oportet querere de nomine bruti vel loco corporis sed de quotiens. t si in festo vel in ecclesia. t sic pertrāsire. qd̄ bene notabis.

Si fuit mediator peccatorū carnaliū. Mā tales grauissime deū offendūt. vt patz in. c. noli. de pe. di. j. t tenent q̄tum pñt taliter inductos reducere ad bonum. t sunt inducendi ad restituendū quicq̄d ꝓpter hoc lucrati sunt.

Si seduxit virginē ꝓmittēdo eā accipe in vxorem et hmōi. vide Stuprum. per totum.

Si habuit pollutionē dormiendo. vide Pollutio. ꝑ totum.

Si contraxit cum aliqua clandestine. vide Clandestinum.

Circa septimū ꝓceptū. Nō furtū facies. cui⁹ exꝑsitio habet Preceptū. §. xj. vñ sic interroga.

Si fecit furtū ꝓut dictū t q̄d sit: vide furtū. in pn. et qñ sit mortale. ibidem. §. xxiiij.

Si cōmisit rapinā que est qñ violēter accepit alienū: maius pctū commisit q̄ furans vt in. c. penale est. xiij. q. v.

Si res naufragantium accepit. vide Naufragiū. per totum.

Si pedagia iniusta vel a quibus nō debuit exegit: vide Pedagium. per totum.
Si exactiones vel tallias exegit. vide Tallia p totū.
Si bellum iniustū fecit vel in eo fuit. vide Bellū. per totum.
Si participauit in dando damnum ꝑmo opando. mandādo. ꝓsulendo. ꝓsentiēdo. adulando. receptādo. defensando. cōmodando. emēdo. non obuiādo ratum habēdo. nō manifestādo ⁊ hmōi. de quibus habes Furtum. in multis. §. ⁊ Restitutio. j. p totū.
Si inuenit aliquid quod nō restituit. vide Inuenta. per totum.
Si aliq̄ ꝑscripsit mala fide. vide Prescriptio.
Si cōmisit vsurā. vide Usura. j. per totum.
Si mutuauit pecuniā vel granū. vinū ⁊ hmōi: vt aliquid lucret. vide ibidem. in ꝑn.
Si mutuauit sup aliq̄d pignus vt ei⁹ fructus habeat donec pecunia sibi tradat. vide pignus. §. xv.
Si emit aliquid ꝑ minori ꝙ valeret ꝓpter ꝓuentionē solutionis. vide Usura ꝑmo. §. lxij.
Si vendidit pro ꝑcio cariori ꝓpter dilationē solutionis. ibidem. §. lvij.
Si fecit cambia sicca ⁊ hmōi illicita. ibidem. §. lj. cuz pluribus sequen. §.
Si dedit pecuniā in societatē nolens scire aliquid de periculo. vide Societas. §. vij.
Si dedit aialia in socidā volens habere capitale saluum. vide Societas. ij. per totum.
Si accepit sub vsuris sine necessitate vel ab eo qui nō erat paratus. vide Usura. ij. §. ij.
Si accepit in dono aliquid ab eo q̄ donare non poterat. vide Donatio. j. §. xxxviij.
Si accepit a ꝑsonis ecclesiasticis aliqua bona ecclesiarum. vide Alienatio. §. xiij.
Si incēdit ecclesias vel fregit aut loca religiosa: vide Excōicatio. v. vel alio modo fuit incendiarius. vide incendiarius.
Si fecit ꝑcussionē cōminādo nisi mihi dederis ⁊c. vide Concussio. per totum.
Si vt haberet aliquid cōsensit in aliq̄d opus peccati mortalis. vide Auaricia. §. ij.
Si per simoniā aliq̄d acq̄siuit. vide Simonia per totum. ⁊ dicam circa status.
Circa octauū preceptū. Non dices falsum testimonium ⁊c. Cuius expositio habet Preceptū. §. xij. ex qua potes sic interrogare.
Si dixit mendaciū in iudicio vel extra ꝓtra doctrinā xp̄iane religionis vel in damnū ꝓximi. vide Mendacium. §. ij. ⁊. iij. ⁊ Testis. §. xxx.
Si noluit testimoniū dicere ꝓductus in testem. vide Testis. §. xxvj. ⁊. §. xxvij.
Si vsus fuit astutia. vide Astutia. §. j.
Si accepit pecuniā vt nō diceret veritatem. vide Testis. §. xxviij.
Circa nonū preceptū. Nō ꝑcupisces domum ꝓximi ⁊c. ⁊ decimū. Nō desiderabis vxorem eius. qualiter intelligat̄ habes Preceptū. §. xij. Ex quibus potes sic interrogare.
Si voluit habere res ꝓximi sui qualitercūq; siue cuz iustitia vel cum iniustitia ⁊ deliberate quia peccatum mortale est contra istud preceptum secus esset si optaret habere salua iustitia. quia sic vel nullum vel veniale esset peccatum. vide Auaricia. §. j.
Si fuit contētus habere amatores vel amatrices huiusmodi. de q̄bus dic vt. §. Cogitatio.
Si posuit se ad fenestras vt videret. dic vt. §. hic circa ꝓceptum. Non mechaberis.
Circa septē pcta mortalia ꝑmo interroga de superbia. ⁊ sic forma interrogationes.
Si propter inordinatum amorem excellentie egit aliquid contra diuina ꝓcepta. vide Superbia. in ꝑn. ⁊. §. j.
Si extimauit habere bonū quod habet a se nō a deo. vide Superbia. §. ij.
Si bona q̄ habuit credidit a deo sibi data ꝓpter sua merita. ibidem.
Si se iactauit habere bona q̄ nō habebat ibidem.
Si despectis aliis singulariter appetit videri habere quod non habet. ibidem.
Circa filias superbie interroga ꝑmo de ambitione. vide Ambitio quid sit. in ꝑn.
Si desiderauit beneficia ecclesiastica principaliter propter honorem vel bonum temporale. vide Ambitio. §. j.
Si appetiuit dignitatem sciēs se indignū. ibidem.
Si q̄siuit dignitates p vias illicitas. ibidem.
Si emit officia. vide Officium. §. j.
Si mutuauit sup ipis officijs. ibidem. §. iij.
Si per partialitatem quesiuit officia vt omni mō adiuuet partem: mortaliter peccauit ꝓpter inordinationem voluntatis.
De scda filia que dicit. presumptio q̄d sit vide Presumptio. ij. in ꝑn.
Si posuit se ad faciendum que erāt supra facultatē suam. vide Presumptio.
Si exercuit officium quod nesciebat in periculū proximi. vide ibidem.
Si exposuit se periculis peccatoꝝ mortaliū ꝓbabiliter mortaliter peccauit si aduertebat de periculo. vt patet p ea q̄ notaui Cogitatio.
Si nimis ꝓsumpsit de dei misericordia. vide ꝑsumptio.
De tercia filia que dicit curiositas. vide Curiositas quid sit. in ꝑn.
Si stetit ad audiendū pcta que aliquis confitebatur vide Confessio vl. §. xvij.
Si voluit addiscere vel videre aut audire q̄ fieri non pñt sine mortali pctō. puta fornicationes ⁊ incātationes ⁊ hmōi. vide Curiositas. §. j.
Si voluit addiscere a quibus non debuit: vt demonibus. ibidem.
Si voluit experiri q̄ nō licent. vt si incantationes habēt effectū mortaliter peccauit ibidem.
Si attendēs curiosis dimittit addiscere vel intēdere necessarijs ad salutē est mortale pctm̄. ibidem.
De quarta filia q̄ est ingratitudo.
Si despexit beneficia dei aut alterius. vide Ingratitudo. §. j.
Si nō retribuit bñfactori. ibidem.
Si bñfactor iniuriatus est. ibidem.
De quinta filia q̄ nuncupat iudiciū temerarium: q̄d sit vide Judicium. §. xvij.
Si iudicauit in malum determinate factum alterius vide Presumptio. j.
Si vsurpauit iudiciū nō habēs officiū. vide Judiciū §. xvij. quō multiplr dicit temerariū.
De sexta filia que dicit adulatio.
Si fuit adulator alicuius de peccato perpetrato. vide Adulatio. §. j. ⁊. §. v.
Si adulando prouocauit aliquē ad superbiam. vide ibidem.

De septimā filia superbie que dicit Irrisio ⁊ quid sit vide Derisio.in prin.
Si derisit proximū. vide Derisio.§.j.
Si derisit sacramenta vel volentes seruire deo.ibidē.
De octaua filia que est tentare deum: ⁊ quid sit vide Tentare deum.
Si exposuit se periculo ꝓbabili mortis sine necessitate.vide Intimiditas ⁊ Tentare deum.
De nona filia que est Pertinacia ⁊ quid sit vide Pertinax.
Si fuit nimis pertinax in suo sensu.vide ibidem.
De vltima filia que est arrogantia. vide Arrogantia quid sit.
Circa vanam gloriā que quomodo aliquando est capitale peccatum.aliquando filia superbie vide Vana gloria.
Si noluit laudari de eo quod est contra deum. vide ibidem.§.j.
Si pretulit gloriam suam deo.ibidem.
Si ordinata ad nostram salutem retulit ad gloriam propriam.ibidem.
Si constituit finem in laude hominū. ibidem.
Circa filias vane glorie ꝑut est capitale vicium interroga ꝓmo de ornatu indebito: ⁊ quādo sit indebit? habes.Ornatus per totum.⁊ sic interroga.
Si mala intentione ornauit se. ibidem.
Si inhoneste.ibidem.
Si nimis superflue.ibidem.
Si nouas inuentiones adinuenit.ibidem.
De inobedientia que est secunda filia.vide Inobedientia.per totum.
De inobedientia circa precepta ecclesie sic interroga.
Si obseruauit festa p̄cepta ab ecclesia. ⁊ que sint habes Ferie.§.iij.
Si ieiunauit in vigilijs preceptis.vide Ieiunium.§.vij.que sunt precepta.
Si confessus est semel in anno. vide Confessio.j.§.ij.⁊.iij.
Si suscepit sacramentū corporis christi semel in anno.vide Eucharistia.ij.in prin. ⁊ per totum.
Si audiuit missam i festis p̄ceptis.vide Ferie.§.xlij.
Si fecit torneamenta seu ꝓsensit vt fierent vide Torneamentum.per totum.
Si contraxit matrimoniū clandestinū.vide Clandestinum per totum.
Si fecit aliquod eorū quod ꝓhibetur sub pena excōmunicationis late sententie. de quo vide Excōmunicatio.v.⁊.vj.⁊.vij.
Si fuit excōmunicatus ab aliquo.
Si participauit cum excōmunicatis. vide Excōmunicatio.viij.per totum.
De inobediētia certarum personarū habes infra circa status.
Si fuit inobediens suis prelatis vel dominis. vide Obedientia.⁊ vide Inobedientia.
Si fecit contra conscientiam. vide Conscientia.§.j.
De iactantia que est tertia filia superbie.vide Jactātia.in prin.
Si iactauit se de aliquo peccato mortali facto. vide ibidem.§.j.
Si iactauit se in vituperiū aliorū. vide ibidem.vel in deceptionem alicuius.ibidem.
De pertinacia que ponitur ab aliq̄bus filia superbie. habes.s.§.xiij.
De hypocrisi vide Simulatio.§.iij.
Si simulauit sanctitatem in deceptionem populi.vel vt assequeret prelationes:ibidem.
De discordia que est sexta filia vane glorie.vide Discordia.
Si noluit ꝓcordari cum alijs in bis que erant bona ꝓpter elationem suam. ibidem.
De contētione que est.vij.filia.vide Contentio.
Si habuit cōtētionē ꝓpter emulationē alicui?. ibidē.
Si contendit disputando contra veritatem. ibidem.
Si contēdit in iudicio contra iusticiā.ibidem.
Si contēdit ita inordinate ꝙ scandalum facit aliquibus.ibidem.
Si suborauit aliquos in electione vel testimonio et huiusmodi.vide suborratio.
Si nimis vilipendit se.vide Ironia.
De astutia.Sivsus est simulatione.vide astutia.
Circa auariciam que ē capitale peccatum. vide Auaricia.in prin.quid sit.
Et quia consistit in retinendo.acquirendo ⁊ appetendo:sic interroga.
Si retinuit que restituere tenebatur.vide Restitutio.iij.p totum.⁊ quis teneat.habes Restitutio.j.
Si non soluit creditoribus in termino cum posset. vide Solutio.§.xxv.
Si retinuit superflua ⁊ nō fecit elemosynas.vide auaricia.§.iij.
Si nō fecit elemosynā de arte sua.puta medicus pauperi infirmo.aduocatus clientulo paupi. de quo vide Aduocatus.§.x. ⁊ Medicus.§.v.
De auaricia in acquirendo. vide Auaricia.§.ij.⁊ satis patet.s.in.vij.precepto.
De auaricia in appetendo.habes Auaricia.§.j.
Si appetiuit illicite vel illicita vel multū animo suffocato.vide ibidem.
Circa filias auaricie. Prima est proditio.
Si prodidit castrum vel terram inimicis.vltra mortale teneat de omni damno.
Si prodidit res ꝓmi volentibus eas auferre iniuste vltra mortale similiter tenet ad restitutionem.
Si habita sub sigillo secreto vel confessionis reuelauit.habes Cōfessio vl.§.j.⁊.§.xxiij.
Si aperuit lras alteri? sigillatas. vide Falsari?.§.ij.
Si secreta domini sui reuelauit in eius damnum vltra mortale tenet ad restitutionem.vide Feudum.§.xvj.
De fraude que est secunda filia.habes Fraus.
Si fecit fraudem legi.ibidē.§.ij.
Si fraudauit iustas gabellas. vide Pedagiū.§.vj.
Si vendidit vnam rem ꝓ alia. puta vinum limphatum ꝓ puro. corrupta pro sanis.pecus pro castrato ⁊ hmōi.habes Emptio.§.viij.
Si aliquā fraudem fecit in deceptionem proximi. vide Dolus.§.x.
De fallacia que est tertia filia.habes Falsarius.
Si falsificauit aliquod instrumentū.bullam vel librū vide Excōmunicatio.v. casu.iij. et Falsarius.§.j. cum sequentibus.
Si destruxit instrumenta vel scripturas.vide Falsarius.§.iij.
Si occultauit scripturas. vide Restitutio primo.in fra Scripturas.
Si falsificauit sigilla plumbea. vide Falsarius.§.ij.
Si falsificauit mensuras.ibidem.§.xj.
Si monetā.ibidem.§.iiij.cum sequē.
Si ex falsa causa obtinuit aliquod beneficiū ecclesiasticum. vltra mortale tenetur renunciare si als non

obtinuisset. vide Reseriptum. §. iij.
De inquietudine mētis qua quis nimis sollicitus est circa talia: ⁊ tūc est mortale pctm̄ qñ per eam ꝯs omittit necessaria ad salutem: alꝫ est veniale pctm̄. vide Inquietudo.
De violentia que est quinta filia: satis ptz in. vij. precepto. ⁊ in titulo Rapina.
De immisericordia que est sexta filia: qua non subuenit quis indigenti habes Auaricia. §. iij. ⁊ Elemosyna. §. j.
De acceptione ꝑsonaruꝫ que est septima filia. habes Acceptio personarum.
Si in iudicio accepit personam vel in distribuendis officijs vel beneficijs vel elemosynis vide ibidem. per totum.
Si in electionibus nō elegit magis dignum. vide Electio. §. xxj.
De turpi lucro qđ est. viij. filia. vide turpe lucrum. et tale est peccatū quale illud ꝓpter qđ acquirit.
De ludo qui prouenit aliquādo ex auaricia. vide Ludus. per totum.
Si lusit ad pilam vel aliū ludum in quo versaꝫ industria. vide Ludus. §. ij. qñ licet.
Si ludit ad ludū in quo versaꝫ fortuna. ibidē. §. iij.
Si steterit ad inspiciendū ludentes. vide ibidem. §. vj.
Prodigalitas est cōtraria auaricie. sed tamē peccatū vide Prodigalitas.
Si superflue expendit res in pompis. equis et bmōi notabilis excessus videꝫ mortalis: vt patet Ornatus. §. vj. ⁊ ibi vide.
Circa luxuriā que est capitale vicium. vide Luxuria. ⁊ de hoc habes. ē. vj. precepto.
Circa vo filias luxurie: quarum prima est cecitas mētis. de qua Cecitas mētis. in prin.
Si ita occupatus fuit in mundanis mente ꝙ nescit aliquid de deo intelligere vel necessaria ad salutem vide ibidem. §. j.
De p̄cipitatione q̄ est secūda filia. vide Precipitatio.
Si fuit preceps in operibus suis ꝓtemnēs considerare vel in periculum. vide ibidem.
De inconsideratione que est tertia filia luxurie. vide Inconsideratio.
Si fuit incautus maxime vbi imminebat periculum vel vbi tenebaꝫ de leui vel leuissima culpa: qꝛ licet excuseꝫ aliqñ a mortali: nō tamē ab obligatione restitutionis. vt habes culpa. §. v. ⁊. vj.
De amore sui quo quis querit delicias ⁊ quietem. vide Amor sui.
De amore seculi qui est q̄nta filia luxurie habes Diligere. §. iij.
Si voluit ꝑpetuo stare in mundo. vide ibidem.
Si dilexit mundū constituens ibi finem vel ad voluptatem. vide ibidem.
De horrore futuri seculi exquo hō vellet nunc̄ mori. vide Diligere. §. iij.
De incōstantia q̄ est septima filia habes Incōstātia.
De odio dei quod ē octaua filia luxurie. habes Odium dei.
De stultiloquio aut scurrilitate que sunt filie luxurie dic. Si vsus est verbis libidinosis aut inhonestis aut gestibus. vel ad prouocandum alios. vel vnde probabiliter habent prouocari ad luxuriam ē mortale peccatū. Idem dic de turpiloquio. vide Scurrilitas.
Circa gulam que ē aliud capitale peccatum sunt sorte mande interrogationes circa eius species.
Si preuenit horam in comedendo.
Si nimis laute comedit.
Si nimiū studium apponit.
Si nimis comedit.
Si cum nimio ardore seu appetitu: ⁊ quādo gula sit mortale peccatum in predictis. habes Gula.
De eius filiabus quarum prima est ebrietas. vide Ebrietas quando est mortale peccatum.
De hebetudine mentis que est secūda filia. vide Hebetudo.
De inepta leticia scias ꝙ non est mortale peccatum: nisi si ꝙ ipsam dissolueret quis in ea que sunt mortalis peccati: vt chorizando in casu prohibito ⁊ bmōi. alꝫ est veniale peccatum.
De multiloquio que est quarta filia. habes Multiloquium. per totum.
De scurrilitate que est q̄nta filia. habes Scurrilitas.
Si fecit actus ita scurriles ꝙ ad prouocandum ad luxuriam sunt efficaces: videtur mortale.
De immūdicia q̄ est sexta filia gule. vide Immūdicia.
Si comedit vel bibit vt possit luxuriari: quia est mortale. secus est si vt satisfaceret vxori in redditione debiti: quia sic nullus peccatum vel veniale quādo hoc fecit vt magis delectareꝫ cum vxore.
Circa accidiam que est aliud capitale peccatum. vide Inuidia: ⁊ quomodo est mortale peccatum.
De eius filiabus: quarum prima est odium proximi de quo vide Odium dei: ⁊ sic interroga.
Si desiderauit malum proximi: ⁊ quāto tempore perseuerauit: ⁊ si sepe in huiusmodi occupauit mentē quia quotiens deliberate desiderauit malum proximi totiens mortaliter peccauit si erat notabile malum ⁊ per diuersa tempora. Similiter quādo in eadem cogitatione transibat nūc de desiderio mali in rebus ad desiderium mali in persona vel in filijs: quia sicut sunt diuersa subiecta. ita videnꝫ diuersa mortalia peccata.
De tristicia in prosperis que est scda filia. Si tristaꝫ est de bono notabili ꝓximi deliberate propter inuidiam est mortale peccatum. vt prelatus de maiori prelatione. doctor de maiori concursu. scholaris de maiori ingenio. ciuis ō maiori honore. vt mercator vel artifex de maiori creditu. spūalis de maiori fama ⁊ bmōi. vide Inuidia.
De leticia in aduersis proximi. Idem dic vt. ē. Et vide ibidem.
De susurratione. vide Susurratio.
Si quesiuit seminare discordias reportando malum alteri de altero. ibidem.
De detractione: vide Detractio p totum: quō ē mortale peccatum: ⁊ quomodo teneꝫ. per totum.
Si dixit malum de proximo falsē. ibidem.
Si vere dixit sed quibus non debuit. ibidem.
Si augmentauit malum. ibidem.
Si audiuit libenter detractiones. ibidem.
Circa iram que est aliud capitale peccatum. de quo habes Ira.
Si appetiuit vindictam de proximo. ibidem.
Si noluit loqui cuꝫ proximo nec reconciliari. vide Diligere deum. §. ij.
De filiabus eius quarum prima est Tumor mentis dic vt supra in prima filia inuidie. §. xix. ⁊ de implicatione in huiusmodi cogitationibus de vindicta fienda ꝑm regulam supradictam. ibidem.

De scda filia.s.indignatione:habes Indignatio.
De tertia filia que est clamor.vide Clamor.
De quarta filia q̄ est ꝓtumelia seu ꝓuiciū: habes Cō tumelia ⁊ Cōuiciū. Aduerte hic q̄ licet quis nō dicat ꝓuicium vel ꝓtumeliā vt ei auferat honorē:sed causa correctionis:sed tñ dicit talia que de se notabiliter ledunt.puta mulieri q̄ est putana ⁊ hmōi et audiētes scandalizant̄ de tali cui dicit̄: quia sic credunt esse:nō excusaret̄ a mortali peccato.
De quinta filia que est rixa:habes Rixa.
De maledictione q̄ est sexta filia habes Maledictio
De blasphemia dictū est.s.§.vj.
De bello similiter.§.xj.
De seditione que est sexta filia habes Seditio.
Si tenet partialitatē vel eam sequit̄ paratus q̄liter cunq; ꝓ ꝓte est in statu dānationis.nec pōt absolui nisi disponat dimittere.
De murmuratione habes murmuratio.
Si murmurauit contra deum deliberate tenens eum iniustum quia mortale.
Si cōtra ꝓlatos ipsos temeratie iudicādo mortale ē.
Circa accidiā que est vltimū capitale peccatum:vide accidia.
Si dimisit necessaria ꝓpter accidiā:ibidē.§. .
Si penituit se bene fecisse:ibidem.
Si incurrit infirmitatē notabilē ꝓpter tediū est mortale quādo pōt se iuuare.vide Accidia.§.j.
De filiabus eius quarum prima est desperatio. vide desperatio.
De scda que est malicia que est peccatum in spm̄sanctum qđ habet sex species. Prima dicit̄ ꝓsumptio de misericordia dei sine meritis. Scda desperatio q̄ desperat de misdia dei. Tertia impugnatio veritatis agnite vt liberius possit peccare. Quarta inuidentia fraterne gratie ex quavellet oēs essent mali ⁊ nullus bonus ne esset sibi cōfusio male viuere. Quinta ostinatio. Sexta impenitentia. vide Peccatum.§.iij.
De tertia filia que est pusillanimitas.vide pusillanimitas.
Si desijt bona facere ad que tenebat̄ ex pusillanimitate:vt puta corrigere fratrem. vide Correctio fraterna.§.j.⁊ similia. Si vo dimisit nō necessaria est veniale peccatum.
De quarta que est ociositas dictus est.s.in tertio precepto.⁊ habes in ti.Ociositas.
De quinta filia q̄ est pigritia seu torpor. vide torpor.
De sexta que ē euagatio mentis illicita. habes Euagatio mentis.
De septima q̄ est negligētia. vide Negligentia.
Si fuit negligēs in addiscēdo necessaria ad salutē. in cōfitendo.in suscipiendo sacramēta. in opibus misericordie exercēdis:que q̄n sit mortale pctm̄: patz negligentia.§.j. Aduerte hic q; si q̄s ex negligētia omittit implere vnū preceptū. puta de cōfitēdo semel in anno solū est vnū pctm̄ mortale:& si deliberauit sepius nolle ꝓfiteri:tot sunt pctā mortalia quot sunt deliberationes facte p̄ interualla tp̄is. qđ no.
Circa opa miscdie spūalia que sunt. consule. castiga. dimitte.solare.fer.ora.
Si noluit dare consiliū petenti in bis q̄ ptinent ad salutē:vel in re vñ notabile damnū pōt euenire proximo cum tamē posset mortale est.vel quando babebat ex officio.
Si nō correxit quos debuit ⁊ tenebat̄ habes Correctio p̄latoz:⁊ Correctio fraterna.
Si nō dimisit rancorē ꝓtra ꝓximū dictū est.s.§.xix.
Si nō fuit ꝓsolatus tribulatos posset esse mortale in prelato:q̄n subditi ex tali omissione inducunt̄ in desperationē vel aliud maluz:⁊ ipse bono modo posset salua disciplina.
Si nō orauit ꝓ oibus posset esse praue in illis qui viuunt de elemosynis magna negligētia.
Circa opa miscdie corpalia q̄ sunt. visito.cibo. potu: redimo.tego. colligo. pdo. q̄ tunc cum ꝓuaricant̄ sunt mortale pctm̄: q̄n ex eoz omissiōe notabiliter ledit̄ ꝓximus:⁊ homo pōt bono modo facere:puta si ꝓlatus visitaret infirmū quē visitare posset nō desperaret sed ꝓfiteret̄. Eget cibo ⁊ potu : ⁊ habes vltra pdecentiā tui status.Est in captiuitate ⁊ redimere posses de superfluitatibus tuis.Est nudus ⁊ tu caudam ducis.Est sine domo ⁊ tu habes ampla palatia.ex dictis.s.auaricia ⁊ elemosyna potes colligere quādo homo tenet̄ de precepto.
Circa quinq; sensus qui sunt visus.gustus. auditus. odoratus ⁊ tactus.in q̄bus sepius pōt esse mortale vt si voluit videre q̄ sunt mortalis peccati in eo qui facit vl̄ inductiua ad mortale. de quo habes Curiositas. Idem dic de auditu. Gustus aūt ⁊ odoratus cōmuniter sunt venialia. Tactus q̄nq; mortale cū cā luxurie vel morose delectatōis.vt.s. Cogitatio.
Circa precepta ecclesie q̄ generaliter tangūt oēs:dictum est.s.in scda filia inanis glorie.§.xv.
Nunc de statibus aliqua particularia sunt ponenda. in quibus sunt interrogandi vltra ea que supra posita sunt contra precepta: ⁊ in peccatis capitalibus.⁊ primo.
Circa pueros doli capaces. sunt interrogandi de iniectione manuū violenta in psonaz ecclesiasticā ex q̄ possent esse excōicati. de quo habes.s.Excōmunicatio.v.§.j.cum multis sequē.postea de cōfessione ⁊ cōmunione si fecerūt.de penitentia.de inobedientia. de mendacijs. de inbonestate. auditione misse. de furtis ⁊ similibus.in quibus cōmuniter illa etas solet peccare.
Circa xp̄ianos in cōmuni. Si suscepit sacramēta necessitatis ⁊ que sint vide Sacrm.§.vj.
Si portauit habitum infidelium. vide Apostasia.§. vltimo.
Si nimiā familiaritatē babet cum iudeis vel cum infidelibus.vide Judeus.§.j.
Si fecit contra cōscientiam.vide Consciētia.§.j.
Si babuit ratum aliquod malum factum nomie suo vide Consensus.§.v.
Si alicui consuluit aliquod peccatū vel malum.vide Consilium.§.j.
Si ꝓtempsit aliquā exhortationē superioris vide Cō temptus.§.j.
Si quādo tenebat̄ habuit ꝓtritionē de peccatis.vide Contritio.§.iij.⁊.v.
Si correxit quos sciuit velle delinquere. vide Correctio fraterna.§.j.
Si denūciauit p̄latis pctā que sciuit. vide Denuncia tio.§.j.
Si in dubijs tutiorem partem elegit. vide Dubium.§.j.⁊.ij.
Si existens excōicatus vel interdictus et monitus a celebrantibus vt exiret ecclesiam noluit exire. vide Excōmunicatio.v.casu.xv.
Si famam suam neglexit.vide Fama.§.j.
Si incarceratus fugit.vide Fugere.§.j.⁊.ij.

Si vsus est habitu femineo vir existēs vel ecōtrario aut religionis. vide Habitus. §. vij. ꝛ. viij.
Si fuit bystrionus. vide bystrio. §. j.
Si impressit in terra vel in lapide humi posito signū crucis. vide imagines. §. iiij.
Si fecit aliquod enorme in ecclesia. vide Immunitas. per totum.
Si sciuit necessaria ad salutē. vide Sciētia. §. ij.
Si fuit excōicatus ab aliq̄ iudice. vide absolutio. ij. et Excōicatio primo per totum.
Si iniecit manus violētas in personā ecclesiasticā. vide Excōicatio. v. §. j. cū multis sequen.
Si nominatim interdictos. excōmunicatos vel vsurarios sepelierūt. vide Excōicatio. vij. casu. xxxvj.
Si contraxerunt matrimonium in casibus consanguinitatis vel affinitatis prohibitis. vide Excommunicatio. vij. casu. xlj.
Circa ambasiatores dñorum vel cōitatum.
Si steterūt absentes sine causa vel pro factis suis in expēsis dñor̄ vel cōitatū. vide Absens. §. j.
Circa tutores vel curatores aut administratores rerum alienarum.
Si infideliter se habuit in commissis fraudando vel dilapidando aut non bene ministrando. vide Administratio. §. j.
Si exegit vsuras pro pupillis: aut alio modo fecit p̄ eis contractus illicitos. vide Restitutio. j. in littera vsurarius.
Circa coniugatos.
Si cōtraxit clādestine. vide Clādestinū. vel in gradu ꝓhibito. vide mrimoniū. iij. p̄ totum.
Si ꝓsummauit añ bñdictionē. vide debitū. §. j.
Si negauit debitū petenti vel reddidit se impotentē. ibidem. §. vj.
Si cognouit causa satiande libidinis. ibidē. §. xxiij.
Si cognouit habens intentionem ad alteram. ibidē §. xxj.
Si vsus est matrimonio extra vas vel modo indebito. ibidem. §. xxv.
Si tpe menstrui. ibidem. §. xxxij.
Si in diebus festiuis vel in ecclesia. ibidem. §. xxviij. ꝛ. §. vltimo.
Si pregnationis tempore. ibidē. §. xxxiij.
Si per tactus habuit pollutionem extra vas ibidem §. xxvj.
Si exegit vel reddidit debitum adultero vel adultere. ibidem. §. viij.
Si ꝓtraxit excōicatus vel in pctō mortali existens q̄ peccauit mortaliter ꝓtrabēdo p̄ verba de p̄nti. vide Matrimoniū. ij. §. vlti.
Si non contraxit ea intētione qua debuit. vide Matrimoniū. ij. §. vlti.
Circa vxores. Si fuit litigiosa in domo. ꝛ de reliquis de quibus. s̄. §. xx.
Si habuit dotem de vsuris. vide Restitutio. i. sub littera Usurarius.
Si fuit inobediens viro. vide Obedientia ꝛ Inobedientia. per totum.
Si procurauit sterilitatē. vel vsa est superstitiosis vt haberet filios. vide Matrimoniū. ij. §. xxiij. cū duobus sequen.
Si dedit bona viri ꝺ eius voluntatē. vide Elemosyna. §. vij. ꝛ vide Furtum. §. xxxiij. ꝛ. xxxv. ꝛ. xlvij.
Si habuit bonam curam de filiabus maxime et si dcuit eas vanitates ꝛ huiusmōi. in quib⁹ sunt multa mortalia. nō duxit ad missas. p̄dicationes sed choreas. ptꝫ per supradicta q̄ est mortale.
Si vsa est ornatu indebito. vide Ornatus. per totū.
Si violauit fidem viro. vide adulteriū. in prin.
Circa viros. Si stetit nimis in remotis causa cupiditatis contra voluntatem vxoris. vide debitum. §. vj.
Si non seruauit fidem vel habet concubinam. quia non est absoluendus nisi a se ei̇ciat. vide Concubinarius. §. j.
Circa patrēfamilias. Si alimenta dedit quibus tenebatur. vide Alimenta. per totum.
Si soluit decimas debitas. vide Decima. §. j. ꝛ. ij.
Si fecit elemosynas. vide Elemosyna. §. j.
Si ministrauit necessaria familie tam corpori q̄ animę docendo ꝛ huiusmodi. vide Familia. §. j. ꝛ Filius. §. xxj.
Si non dotauit seu maritauit filias tempore debito. vide Dos. §. iiij.
Quō teneꝯ ex facto familie habes Dñs. §. vl.
Si prouocauit familiam suam nimis exasperando ꝛ furiose ꝛ ceteris. vt. s̄. Ira.
Si nō ꝓcurauit vt confiteret semel in anno ꝛ cōicaret videt mortale pctm̄.
Circa filiosfa. si furatus est res patris sui vt expenderet in superfluis vel ludis aut alijs malis. quia ē mortale. Secus si accepisset ꝓ faciendis sibi vestimentis aut calciamētis aut alijs necessarijs. quia sic licebat: exquo pater non prouidit vt tenetur: ꝛ de reliquis. vt. s̄. §. viij.
Circa doctores ꝛ magistros.
Si q̄siuit magisteriū seu doctoratū ꝓpter bonorē principaliter. vide Honor. §. iiij. ꝛ. vij.
Si fecit se promoueri ad doctoratū existēs ineptus ꝛ ignorans: videtur mortale. per. c. j. ꝛ. c. quanto. de magistris.
Si legit principaliter propter bonorem. vide Honor §. vij.
Si legit scientias ꝓhibitas vel personis ꝓhibitis. vide Magister. ꝛ que sunt persone ꝓhibite: vide Excōmunicatio. vij. casu. vj. ꝛ. vij.
Si ex pacto receptus est in canonicum vt scholas regat. vide Magister. §. x.
Si exegit existēs salariatus a scholaribus aliquid: vide ibidem. §. xj. ꝛ ij. ꝛ. xiij.
Si exegit aliquid pro licentia docendi danda ibidem §. xv.
Si admisit ignorantes ad doctoratū mortaliter peccauit. quia ex tali facto dicit mendacium perniciosum.
Si exegit iuramentum a doctorando q̄ nō expendet plus q̄ debet in doctoratione. ibidē. §. vlti.
Si existens in mortali notorie docuit publice in theologia: quia mortaliter peccauit ꝓ m Petrum. vide Predicare. §. vij.
Si seruauit iuramenta vniuersitatis. vide Juramētum. vj. §. ij. ꝛ. iij.
Si iactauit se de doctrina alios vituperando aliq̄n ꝛ in pluribus pōt esse mortale. vide. s̄. §. xv. ꝛ. xx.
Si notabiliter fuit negligens circa profectū scholarium vī mortale. vide negligentia.
Si verberauit aliquem crudeliter videtur mortale: quia solum leuis castigatio eis permissa est. vt ꝓ

c.cum volūtate.de sen.ex.⁊ si erant clerici: esset excommunicatus. vide Excommunicatio.v. casu.j. §.x.⁊.xj.

Si iniusto modo: puta detrabēdo vel per sectas sub traxit scholares alterius doctoris.qz vltra mortale teneꝫ ad restitutionem si iam intrauerant ſm Jo. de lig.secus si nondū intrauerant.

Si impediuit ꝓpter odium vel partialitatē doctorandum: vel in collegio recipiendū idoneum. qz vltra mortale teneꝫ ad restitutionē damni.

Circa scholares. Si seruauit iuramēta vniuersitatis vide Juramentū.vj.§.ij.⁊.iij.

Si fecit sectas pro rectore fiendo multa mortalia ibi aduenient.

Si elegit rectorem insufficientē: videtur mortale ſm aliquos. sed hoc nō determino in vniuersitatibus scholarium.

Si studet in ꝓhibitis scientijs vide Magister.⁊.ē. Excōicatio.vij.casu.vj.⁊.viij.

Si sepe contendit contra veritatem ne succūbere videatur.vide.ē.§.xv.

Si studet ꝓpter malum finem.qz tale petīm qualis finis.vel ꝓpter bonorē: vide Honor.§.vij.

Si studuit curiosa dimittēdo necessaria ad salutem est mortale petm. vide Curiositas.

Si tractauit cum aliquo ciue bononiensi de cōductione hospitij alterius scholaris. vide Excommunicatio.vij.casu.iij.

Circa medicos. Si existens ignorans medetur. vide Medicus.in prin.⁊.§.j.

Si in medendo non fuit secutus traditiones medicine: sed voluit facere experimēta ex capite suo in periculum notabile ꝓmi.ibidem.

Si prolongauit infirmitatem.ibidem.

Si cōsuluit aliquid contra salutem anie pro sanitate corporis.ibidem.§.vij.

Si nō admonuit infirmū efficaciter vt ꝓfitereꝫ in principio infirmitatis.ibidē.§.viij.

Si ꝓgnanti aliquid vedit vt filius moreꝫ peccauit mortaliter. quia non sunt facienda mala vt bona eueniant.

Si vedit medicinā de qua dubitabat an noceret. ibidem.§.ij.

Si nō annūciauit mortē infirmo.ibidē.§.xij.

Si non debito modo visitauit infirmos posset aliqñ esse mortale.

Si pauperib⁹ noluit mederi gratis.ibidē.§.v.

Si babuit partē cuz aromatario.⁊ ꝓpter boc grauat infirmos emere ab eo cum eorum damno qz sic teneꝫ eis ad restitutionē exquo ei soluerunt.secus si ex boc nullum babēt damnū.

Circa aromatarios. Si in cōponendis medicinis nō posuit q̄ medicus ordinauit sed vnum pro alio.vel corrupta ⁊ q̄ virtutē non babebāt ex vetustate pro bonis ⁊ bmōi.ex quibus sequiꝫ vel plōgatio infirmitatis vel aliud malū ꝓmo infirmo. quia vltra mortale teneꝫ ei ad restitutionem.

Si vendidit venena vel que faciūt aborsum et bmōi illis de quibus sciebat nō vebere vti ad bonum. vide Ars.§.ij.

Si sopbisticauit aromata ponens in speciebus vnū pro alio vel in sirupis aut in candelis ⁊ bmōi. vide Emptio.§.viij.

Si vendidit diminuto pondere aut falso ⁊ bmōi. vide Falsarius.§.xj.

Circa mercatores. Si portauit ꝓbibita infidelibus. vide Excōicatio.v.casu.xxj.

Si negociatur ꝓpter malum finem. vide Negocium §.ij.

Si in loco sacro tenuit mercatum. vide Jmmunitas §.j.⁊ Negocium.§.ij.

Si carius vendidit q̄ emit in eodem loco. vide Emptio.§.x.⁊.j. Negocium.§.iij.

Si vendēs pro aliis aliqua vēdidit ꝑ.xij.⁊ solum.x. dat dñis rerum.ibidem.§.vlt.

Si vendidit vnū pro alio vel corrupta pro bonis. vide ibidem.§.viij.

Si vsus est falsis mensuris et bmōi. vide Falsarius §.xj.

Si vendidit rem plus iusto p̄cio.aut ꝓpter tps solutionis ⁊ bmōi. vide Emptio.§.vij.

Si fecit cābia. vide Usura.j.§.lj.cū sequen.

Si aliq̄s p̄ctus vsurarios. vide Usura.j.ꝑ totū.

Si cōposuit cū aliis vt vendāt vno p̄cio in damnum reipublice.quia vltra mortale teneꝫ damnificatis. vide Negocium.§.ij.

Si expendit falsas monetas scienter est mortale.⁊ tenetur ad restitutionem. licet ipe etiam fuerit deceptus ab alio.

Si bonas monetas radit. vide Falsarius.§.iiij.cum sequentibus.

Si emit res raptas vel furatas. vide Restitutio.j. in littera Emens.

Si infideliter se babuit in societate quā bz cū aliquo. vide Societas.j.⁊.ij.per totum.

Si vendidit in festis vel cū mendacijs.ꝓurijs ⁊ alijs illicitis. vide Negocium.§.ij.

Circa ꝓsonetas. Si mediator fuit ꝓtractuū vsurariorū. vide Restitutio.j.in lra vsurarius.

Si male ꝓsuluit sciēter in aliq̄ p̄ctu. qz vltra mortale teneꝫ de damno dato. vide Dolus.§.ix.

Si decepit in p̄cio dans intelligere vni q̄ vult tantū. ⁊ alteri q̄ non potest babere nisi tantum. vide Emptio.§.vl.

Circa artifices. Si fecit artē cuius opus est ad malū vt taxillos ⁊ bmōi. vide ars.§.ij.

Si accepit insignia alterius magri. vide insignia.

De fraude in arte.in mensuris ⁊ bmōi.

Circa lanifices. Si vēdidit pannū vnius lane ꝑ alia vel tincture. vide Emptio.§.viij.

Si soluit laboratorib⁹ de pāno aut vendēdo vltra iustū p̄cium ⁊ emēdo ꝑ vilioꝛi. vide Usura.j.§.lviij.

Si filatorib⁹ dedit.xxiij.vncias ꝑ libra: teneꝫ ad restitutionē nisi sic a ꝓncipio cōueniss̄et.

Si pannū nimis traxit. vide Emptio.§.viij.

Si nō soluit laboratoribus vide solutio.§.xxv.

Circa tabernarios. Si vendidit vinū limpbatum ꝑ puro. vide Emptio.§.viij.

Si miscuit in vino nociua. ibidem.

Si tenuit meretrices vel lusores. omīa peccata ei imputabuntur.

Si scienter administrauit ad ebrietatem alterius. vide Ebrietas.§.j.

Si ex culpa sua pdidit sibi tradita in custodia. vide Custos.in ꝓn.⁊ Nauta.in ꝓn.

Circa macellarios. Si vendidit carnē corruptam ꝑ sana. de pecude pro castrato ⁊ bmōi. vide Emptio §.viij.

Circa pistores. Si fecit panem nimis ponderosum vel immiscuit aliaz farinam, ⁊ bmōi. vide Emptio

§.viij.

Circa sartores. Si fecit vestes impudicas q̄ non p̄nt deferri sine pct̄o mortali. vide ars. §.ij. ꝛ vj. ꝛ hoc q̄n sit vide ornatus. p. totum.

Si male incidit ex culpa sua vide culpa. §.v.

Si furatur de panno serico ꝛ huiusmodi. vide Furtum. per totum.

Circa aurifices. Si vendidit aurum alchimicū ꝓ vero. vide Emptio. §.viij.

Si cudit monetā sine licentia p̄incipis. vide falsarius. §.iiij. cum sequen.

Si radit eam vel facit aquam vnde aliquid minueret. ibidem.

Si emit lapidem p̄ciosum pro vili ab illo qui ignorabat. vide Emptio. §.vij.

Circa alchimicos. Si laborauit in dicta arte. vide Alchimia.

Circa datiarios. Si exegit datia iniusta vide Pedagium. §.j. cum sequen.

Si exegit a psonis ecclesiasticis. ibidē. §.iiij.

Si imputauit fraudē datij vbi nō erat. vltra mortale tenetur ad restitutionē totius damni.

Si fraudauit socios. vltra mortale tenet ad restituti onem.

Circa musicos ꝛ histriones. Si pulsauit bis qui ex libidine chorizabāt vel illicite. vide Chorea.

Si gestus impudicos ꝓuocantes ad pct̄m mortale fecit. vide Hystrio.

Circa laboratores ꝛ rusticos. Si nō laborauit fideliter in notabili excessu: esset mortale pct̄m.

Si permisit bestias nocere in agris ꝛ binōi. tenet ad restitutionē si fuit in culpa.

Si fraudauit dn̄m in parte sibi danda tenet ad restitutionem. nisi dominus in alio grauasset eum. vide Furtum. §.xl.

Si non seminauit possessiones vel coluit quas tenebat sicut debuit. vide Culpa. §.v. ꝛ vj.

Circa venatores. Si in dieb⁹ festiuis ꝑdita missa vel per totā diē se occupauit. vide Ferie. §.ix.

Si dedit damnum in agris. quia tenet si est notabile ad restitutionem.

Circa locatores. Si sciēter locauit equū periculosum aut vas vicios̄um. vide Locatio. §.xxiiij.

Si conductor fuit in culpa perditionis rei locate. ibidem. §.xxiij.

Si petijt mercedem quā nō debuit. vel soluit minus q̄ꝫ debuit. ibidem. §.xxij. ꝛ §.xv.

Circa laborantes in filādo lanā vel tingendo setam ꝛ binōi q̄ teneut ꝓmo si furant. scdo si male laborant vel destruūt. de q̄ vide Locatio. §.xxiij.

Circa reuēditores rerū. Si finxerūt q̄ nō poterāt vēdi nisi pro tanto. ꝛ tū vel erant q̄ emerent pro plus vel ipsi pro modico emerunt vt pro pluris venderent: tenentur ad restitutionem. quia per fraudem acquisierunt.

Item si vendiderunt pro plus q̄ꝫ tribuant dño vide Emptio. §.xxviij.

Circa iudices. Si habuit iurisditionē ab aliquo non vero dño. vide Dñs. in p̄in.

Si dedit iniquā sniam scienter vel p ignorantiaz aut negligentiā. vide iudex. §.xxj. cum se.

Si existens ignoras nō elegit bonum assessorem ibidem. §.xxij.

Si elegit assessorem in fraudē cū non indigeret. vide Judex. §.xvj.

Si accepit pecuniam vt iudicaret vel non iudicaret. aut vt inique ꝓtra iusticiā. vide Judex. §.viij. cum multis se. ꝛ Suspensio. j. §.xx.

Si nō seruauit ordinem iurisvidet mortale nisi aliq̄ causa vrgens ad hoc impelleret.

Si reo dedit dilationes indebitas. quia vltra mortale tenet parti lese ad restitutionem.

Si reo fecit interrogationes ad quas nō tenebat respōdere. vide Cōfessio delicti. p totum.

Si posuit ad ꝑturam sine legittimis indicijs. vide Tortura. §.j.

Si allegationes friuolas admisit. quia vltra mortale tenetur leso ad restitutionē.

Si appellationē legitimā nō admisit vel friuolā admisit: q̄ vltra mortale tenet parti lese: sm q̄ dico Appellatio. §.xv.

Si pauperibus nō prouidit de aduocato vide Aduocatus. §.x.

Si penam relaxauit vel auxit. vide Pena. §.xviij.

Si arrestauit aliquē vel bona eius descripsit. vel officiales misit: vt sic pecuniā extorqueret ꝓtra iusticiā vel aliquid aliud inuenit ex quo pecunias haberet. quia tenet ad restitiōem.

Si in sentētia apposuit clausulam obscurā vt ille cōtra quē dabat se posset defendere ꝓtra iusticiam: q̄ vltra mortale tenet ad restitutionē de damno dato

Si partem nō cōdemnauit in expēsis cum (parti. deberet ꝛ peterent q̄ vltra mortale tenet ad restitutionem parti.

Si vt extorq̄ret pecunias modo suo fecit q̄ id quod iure ordinario debebat expedire facēt iure delegato

Si nō purgauit prouinciam malis hominibus. vide Judex. §.vij.

Si iudicauit sm allegata ꝓtra veritatē quam sciebat. vide Judicare. §.vij.

Si sentētiaz alicuius cēsure ecclesiastice protulit sine monitiōe ꝛ scriptis. vide Suspēsio. j. §.xvj.

Si iudicare p̄sumpsit nō sibi sbditos. nec rōne rei vel delicti. vide iudicare. §.xvij.

Si ꝑtraxit sniam in longū vt pecunias extorqueret: mortaliter peccauit ꝛ tenet ad restitutionē nō solū pecunie accepte a parte q̄ iusticiā habebat: sed ad oīne damnū qđ habuit ex tali dilatione.

Si interposuit auctoritatē in aliquo contractu muliēris vel minoris in eor damnum ꝓpter pecuniam vel amicitiam. quia vltra mortale tenetur ad restitutionem leso.

Circa officiales dn̄orum ꝛ cōitatum.

Si ꝓminatus est alicui nisi ei daret ꝛc. vide ꝓcussio.

Si exegit iniusta grauamina de mādato sui superioris. q̄ vltra mortale tenet ad restitutionē totius exacti: si ille non vult restituere in cuius vtilitatez est exactum.

Si executus est iniquam sententiam. vide Judicare §.vij.

Si non obuiauit malis q̄ꝫtum potuit bono modo. vide Consentire. §.ij.

Si fuit ꝑdito terre vel castri: habes supra Auaricia in p̄ma filia.

Si fuit officialis tyranni aut iniusti domini. vide dominus. in p̄in.

Si nō accusauit q̄s tenebat ex officio. quia si exiura mēto tenebatur erit mortale pct̄m alīs nō semp.

Si emit officia vel super ipsa mutuauit. vide Officiū

Si habens soluere de pecunia dn̄i vel cōitatis alīq̄

extorsit tñ pro vocato existens ipse salariatus: quia restituere tenetur.
Si quos inuenit de nocte dimisit ꝓpter pecuniã contra statuta: quia videt mortale.
Si seruauit statuta que iurauit in principio officij.
Circa consiliarios dominoꝝ vel cõmunitatum.
Si existens in ꝓsilio ꝓsensit alicui malo. vide Cõsensus. §. ij. & Consilium. §. j.
Si dedit fraudulentum ꝓsilium. ibidem.
Si ꝓposuit aliqua in consilio in damnũ aliquoꝝ: ꝙa vltra mortale tenet ad restitutionez damni totius quãdo sine eo non fuisset.
Si ꝓsensit ad aliqua statuta fienda que erant iniusta puta contra libertatẽ ecclesie. vide ibidem. & Excõmunicatio. vij. casu. xij. & casu. xliij.
Si res cõmunitatis ꝓmisit dilapidari vel ex inutilibꝫ cõmissionibus aut ꝙlitercũq; . vide administratio.
Circa arbitros vel arbitratores.
Si iniquã dedit sentẽtiam scienter vel ex ignorantia. vide Judex. §. xxj. cum sequẽtibus.
Si ꝓmisit expirare cõpromissum. vide Arbiter. §. j.
Si ꝓ spirituali dedit temporale in recompensationem. vide ibidem. §. vij.
Si ꝓ pace abstulit ab vno & dedit alteri. vide ibidẽ. §. vj.
Circa accusatores Si accusauit aliquẽ mala intentione. vide Accusatio. §. vj.
Si accusauit aliquẽ calũniose. vide ibidem. §. viij.
Si iurauit nõ accusare. ibidem. §. vj.
Si accepit precium vt nõ accusaret. ibidem.
Si accusatus respondit calũniose. ibidem. §. xij.
Si accusatus tacuit veritatem. ibidem. §. xij.
Circa aduocatos. Si inhibit? a iure aduocare aduocauit. vide Aduocatus. §. j. cum multis sequen.
Si defendit iniustam causam. ibidem. §. xij.
Si amisit causam iustam per suam ignorantiam vel negligentiam. ibidem. §. xj.
Si immoderatũ salarium extorsit. ibidem. §. xiij.
Si nõ aduocauit ꝓ pauperibus. ibidem. §. x.
Si fecit pactum cum clientulo de quota litis. ibidem. §. xiij.
Si reuelauit aduersario secreta clientulo vide Falsarius. §. ij.
Si causam vsurariam defendit: quia vltra mortale tenetur ad restitutionem.
Si frustratorias dilationes quesiuit: quia tenetur ad restitutionem parti lese.
Si falsas leges vel instrumenta produxit vel instruxit clientulum de falsitate dicenda.
Si qualitercũq; fuit causa alicuius damni in huiusmodi aduocatione: quia vltra mortale tenet de dãno parti lese.
Si solũmodo attẽdit ad ordinem iudiciariũ et nõ ad merita cause: sicut bodie cõmuniter faciunt aduocati: & tamẽ non excusant a mortali & ab obligatione restitutionis damni si defendũt causam iniustaz quo ad merita quãtumcũq; quo ad modum procedendi sit inordinata: quia ordo non est inuẽtus: nisi ꝓpter deceptiones euitandas.
Circa ꝓcuratores. Si defendit causam iniustaz mortale est & tenet ad restitutionem lese.
Si infideliter vel negligenter se habuit. vide Locatio. §. xxiij.
Si in positionibus ponendis vel respondẽdis periurauit vel fuit causa periurij mortaliter peccauit.
Circa notarios. Si ex ignorãtia dictauit male instrumenta vel testamenta ꝓpter quod ꝓximi damnificati sunt. Vide Culpa. §. v. & vj. & infra Tabellio. §. vj.
Si instrumenta que recepit nõ posuit in ꝓtbocollis suis ex magna negligentia videt mortale peccatuz in instrumentis ex quibus ex earum pditione ꝓximi possent notabiliter leci.
Si maliciose occultauit vel destruxit instrumenta. vide Falsarius. §. iij.
Si falsauit instrumẽta addendo aliq̃d qd̃ nõ fuit expressum vel alio modo. vide Falsarius in prin.
Si non bene informauit in renunciatione alicuius iuris ponendo in instrumento partem que erat ignara: quia tenetur ei de damno eo quia est causa deceptionis ꝓximi.
Si fecit instrumenta in fraudem vsurarum. vide Restitutio. j. in. lra Usurarius.
Si petijt indebitum salarium tenet restituere. Facit qd̃ dico Emptio. §. vij.
Si notarius episcopi petit ab ordinãdis salariuz nõ ꝑm instrumentũ sed ꝑm qualitatem ordinis: quia ẽ simoniacus quantũcunq; non sit salariatus. vide Simonia. iij. §. xxij.
Si recipit instrumenta ꝓ testamento. renũciatione. donatione vel alia obligatione illius qui non erat sane mentis: quia vltra mortale tenet ad restitutionem lese.
Si scripsit dictauit vel redegit in publica forma statuta ꝓtra ecclesiasticã libertatẽ vel in fauorẽ vsurarũ. vide excõicatio. vij. casu. xij. & casu. xliij.
Si rogatus ꝓ pauperibus noluit gratis facere: qz tenet: ꝑm qꝫ dico de aduocato Aduocatus. §. x.
Circa litigãtes. Si calumniose accusauit aliquem. vide Accusatio. §. viij.
Si mala intentiose. ibem. §. iij.
Si accusatus dedit pecuniam accusatori vt desisteret ibidem. §. xj.
Si calumniose se defendit. ibidem. §. xij.
Si nõ respondit veritatẽ interrogatus quando tenebatur. vide Confessio delicti. in prin.
Si litigauit sciens iniustam causam habere. vide Litigiosa. §. ij.
Si habens iustam causaz litigauit non per media iusta sed indebita. vtputa cum mendacijs. periurijs et huiusmõi mortaliter peccauit ꝑm Tho. ij. ij. q. lxix. nõ tamen tenet ad restitutionem.
Si aliquid obtinuit per iniustam sententiã. vide Sẽtentia. §. vij.
Si appellauit causa afferende more. vide Appellatio. §. xv.
Si ratione studij vel artis fraudulenter conuenit ad uersarium coram aliquo iudice. vide Argumentatio. §. iij.
Si habens cõseruatorẽ ꝓcurauit vt intromitteret se de non notorijs. vide conseruator. §. j.
Circa testes. Si requisitus in iudicio noluit dicere veritatem. vide Testis. §. xxvj.
Si falsum testimoniũ dixit. ibidem. §. xxx.
Si dubium ꝓ certo ꝓposuit. vide periurium. §. iij.
Si pecuniã accepit ꝓ testimonio ferendo. vide Testis. §. xxviij.
Circa tutores vel curatores. Si bene administrauit in vtilitatibus pupillorum. vide Administratio. per totum.

Si cōsummauit bona ipsoꝝ vel sibi appropriauit. qꝫ tenet ad restitutionē: vt patet ibidem.
Circa executores testamentorum vel vltimarum voluntatum.
Si alimētauit relictū. vide dos. §. xxvj.
Si soluit debita defuncti. vide Heres. §. v. ꝛ. vj.
Si legata impleuit vel nimis distulit. vide Executor §. xxiij. ꝛ. xxiiij.
Circa curiales. Si fuit adulator vt obtineret bñficia ꝛ hmōi. vide Adulatio per totum.
Si ꝓpter dñis aliqua vnde possent extorquere pecunias indebite. vide Consiliū. §. j.
Si bona cōfiscata inique sibi fecit donari. quia tenet restituere.
Si fuit leno pro dño. mortalia multa in hoc sepe cōmittuntur.
Si totum tempus expendit in ociositate. vide Preceptum. §. v.
Si reportauit mala de alio vt eum poneret in inimiciciam dñi. vide Susurratio.
Si delectatus fuit dicere mala de alijs vel audire. vide Detractio.
Circa principes ꝛ dños seculares.
Si habet dñium ex iusto titulo. vide Dñs. in prin.
Si neglexit facere iusticiā petētibus. qꝫ vltra mortale tenet eis ad restitutionē damni qđ passi fuerunt ex hoc. facit qđ habes Judex. §. xxj.
Si fecit iniusticiā alicui multomagis tenet. ibidem.
Si q̄siuit ponere diuisionē in pplis vt posset regnare quia mortale est vide Susurratio.
Si imposuit collectas indebitas subditis suis. vide Tallia. in pn. ꝛ. §. j.
Si exigi fecit pedagia iniusta. vide pedagiū p totum.
Si fuit ambitiosus ad maius dñium. ꝓterea ꝓcurauit bella vel aliud iniustum. qꝫ vltra mortale tenet de omni damno. vide Ambitio. §. j.
Si fecit cōfederatione cū aliquo vt defendēdo se iuste vel iniuste: mortaliter peccauit.
Si habuit bellū iniustū. ꝛ qñ sit iniustū habes Bellū §. iiij. ꝛ quō tenet ibidē in. §. v. ꝛ. x. ꝛ. xj.
Si posuit officiales malos. vide Dominus. §. iiij. et Administratio. §. ij.
Si vendidit officia. vide Officium.
Si ea que erant cōitatis sibi appropriauit tenet restituere. vide Tallia. §. ij. ꝛ. x.
Si incarcerari fecit aliquē indebite. vide Carcer. §. ij ꝛ. iij.
Si banniuit aliquē indebite. vide bannū. §. j.
Si non permisit testari aliquos. vide Tallia. §. x.
Si coegit nubere filiaꝫ alicuius alteri vt ei succedat: pōt esse mortale ꝑm qualitatē rei.
Si fecit fieri torneamenta vel bastiludia vel spectacula inhonesta. vide Ludus. §. vj.
Si iusticiā vēdidit. vide iudex. §. xix. ꝛ. xx.
Si fecit statuta vel leges iniquas. vide Lex. §. xxij. et excōicatio. vij. casu. xij. ꝛ casu. xliij.
Si vasallos indebite grauauit vel spoliauit. vide tallia. per totum.
Si ipse vasallus existens fuit infidelis dño suo. vide Feudum. §. xvj.
Si tolerauit vsurarios ꝓpter lucrum suū. vide Usura. ij. §. xiij.
Si nō durauit prouinciam malis hominibus. vide Judex. §. vij.
Si ꝓpter auariciam cōmutauit penam corporalez in pecuniariā. quia vltra mortale tenet lesis: si ꝓpter hoc aliqua scelera facilius perpetrant.
Si non tenuit vias securas. vide rapina. §. j.
Si pupillos ꝛ miserabiles psonas nō voluit audire nō dando publicas aliqñ audientias. qꝫ vltra mortale tenet de dāno qđ eis infert. vide Culpa. §. v.
Si angariauit rusticos in laboribus ꝛ maxime in festis. vide Tallia per totum. ꝛ Ferie.
Si tenuit nimias pōpas aut expēsas. vide Ornatus
Si nimis occupauit se in ludis ꝛ venationibus. vide Ludus ꝛ Venatio per totum.
Si dedit damnū in agris ꝓpter venationes. vide Venatio. §. ij.
Si nō correxit familiā: sed parū curauit eos cōpescere a peccatis. vide Correctio. j. ꝛ. ij. per totū. ꝛ quō tenetur vide Dñs. §. j.
Si fuit excōmunicatus vel a iudice vel ꝓpter aliqđ infrascriptorum.
Si injci fecit manus violētas in personas ecclesiasticas. vide Excōicatio. v. casu. j. per totum.
Si fecit incendi vel frangi ecclesias vel loca religiosa ibidem casu. v. ꝛ. vj.
Si fuit insecutor alicuiꝰ cardinalis vel de familia pape aut cardinalis vel alicuius epi. vide Excōmunicatio. v. casu. ix. ꝛ casu. xiij.
Si fecit fieri aliquā iniuriā illis qui tulerunt aliquas sentētias excōmunicationis vel interdicti. vel q̄ fuerunt causa vt ponerent vel obseruauerūt. vide ibidem casu. x.
Si fuit fautor hereticoꝝ eoꝝ. vel impedinit officiū inquisitoris. vide hereticus per totū. ꝛ Excōicatio. v. casu. xvij. ꝛ Excōicatio. vij. casu. xxviij. ꝛ. xxix.
Si coegit celebrare tpe interdicti. vide Excommunicatio. v. casu. xv.
Si fuit receptator piratarū vel cum eis participauit vide ibidem. casu. xviij.
Si imposuit noua pedagia vel exegit prohibita. ibidem casu. xix.
Si pmisit deferri ꝓhibita infidelibꝰ. ibidē casu. xxj.
Si impediuit victualia ne ad curiam portarent. ibidem casu. xxij.
Si volentes ire romā vel redeuntes cepit. pcussit et hmōi. ibidē casu. xxiij. ꝛ. xxiiij. ꝛ. xxv.
Si impediuit ne obediretur lris apostolicis. ibidem casu. xxvj.
Si vsurpauit iurisditionē ecclesiasticam. ibidem casu. xxviij. Excōicatio. vij. casu. v.
Si romipetas detinuit vel spoliauit. ibidē casu. xix.
Si inuasit terras ecclesie. ibidē casu. xxx.
Si se subtraxit ab obedientia romani pontificis. ibidem casu. xxxij.
Si corpus alicuius defuncti fecit incidi vt alibi sepeliretur. ibidem casu. xxxij.
Si tercio admonitus ab epis noluit eis facere iusticiam. Excōicatio. vij. casu. j.
Si exegit vel exigi fecit pedagia a personis ecclesiasticis vel alia onera. ibidem casu. v.
Si xpianos naufragiū patientes spoliauit bonis. ibidem casu. x.
Si grauauit personas ecclesiasticas vel eorum ꝓsanguineos. quia noluerunt eligere quem volebat. ibidem casu. xiij.
Si regalia vel custodiam ꝛ hmōi sibi vsurpauit in ecclesijs vacantibus. ibidem casu. xv.
Si extorsit absolutionem ab aliqua censura per me-

tum.ibidem casu.xvij.
Si cōpulit platos ecclesiasticos ad submittendum ei bona ecclesiarū.ibidē casu.xxj.
Si interdixit suis subditis ne coquāt.molāt. ⁊ hmōi psonis ecclesiasticis.ibidē casu.xxvj.
Si ꝓcurauit aliquem occidi facere per assassinos.ibidem casu.xxxj.
Si concessit reprezalias contra ecclesiasticas personas.ibidem casu.xxxij.
Si impediuit visitationes monialiū.ibidē casu.xxxix
Si immunitatē ecclesiasticā violauit capiēdo boies in ecclesia. vide immunitas per totum.
Si pñtauit indignos existens patronus alicuius ecclesie. vide Jus patronatus.§.xviij.
Si fecit ꝓmoueri indignos ⁊ si pro pecunia.qz vltra mortale est simoniacus.vide Simonia.iij.§.j.
Si voluit qꝫ ꝓmo beneficia ab ipso peterent qꝫ a papa mortale est:nisi aliq̄ rōnabili causa faceret puta ne indignis darentur ⁊ hmōi.
Si fidē seruauit ꝓmissam.vide pactū.§.iiij.
Si soluit seruitoribus suis ⁊ creditoribus vide Solutio.§.xxv.
Circa ecclesiasticas psonas.⁊ primo circa clericos in communi.
Si est irregularis ⁊ quando vel quō incurrit habes Jrregularitas.j.per totum.
Si est suspensus.⁊ in quibus casibus incurrat eā vide Suspensio.j.per totum.
Si recepit ordines simoniace vel a simoniaco . vide Simonia.vj.§.ix.
Si recepit ordines in pctō mortali.vide ordo.ij.
Si executus est ea que sunt ordinis in pctō mortali. vide Cleric⁹.viij.⁊ Eucharistia.ij.§.v.⁊ Eucharistia.iij.§.xv.⁊.xxiij.
Si existēs excōicatus vel interdictus aut suspensus ministrauit.vide Jrregularitas.j.
Si nō portauit tonsurā vel habitū.vide apostata.§.j.⁊.ij.⁊ Clericus.iiij.§.j.ij.⁊.iij.
Si immiscuit se negocijs secularibus.vide Clericus ix.§.iij.cum sequen.
Si exercuit inhonesta clericatui.vide Clericus.x.per totum.
Si est debite litteratus. vide Clericus.ij. per totum. ⁊ Epūs.§.xxvj.
Si fuit ordinatus añ etatē debitā. vide Etas p totū.
Si dimisit horas canonicas dicere. vide Hora.§.iij. cum viij.§.se.
Si dicendo volūtarie se occupauit in aliquo alio. ibidem.§.xxvj.
Si nō bñdixit mensam.nec gr̄as reddidit post cibuz. vide Clericus.xij.
Si exercuit officium ordinis sine debitis paramētis vel mō.vide Missa.§.xxxv.
Si celebrauit in ecclesia polluta.vide Consecratio ecclesie.§.viij.
Si celebrauit tempore interdicti. vide Jnterdictum vij.per totum.
Si celebrauit ad faciendū maleficia. vide Missa.§. liij.
Si celebrauit non ieiunus. ibidem.§.iij. cum duob⁹ sequentibus.
Si in altari execrato.vide Altare.§.ij.
Si plus qꝫ semel in die.vide Missa.§.iiij.
Si cum hostia vel vino corruptis. vide Eucharistia i.§.j.cum sequen.
Si cū euagatione mētis.vide Missa.§.xij.
Si nimis raro celebrauit.ibidem.§.xliij.
Si ante diem.vide Eucharistia.iij.§.xxxvj.⁊ Missa §.xl.
Si existens in aliquo notorio delicto. vide Clericus viij.§.iij.
Si habita pollutione celebrauit eadem die. vide Eucharistia.
Si ꝓmisit alicui dicere missas ⁊ non dixit.vide Missa.§.v.cum sequen.
Si existens bigamus portat tonsuram. vide Bigamia.§.xij.
Si nimiā habet cōuersationē cum mulieribus. vide Clericus.v.§.ij.⁊ alijs sequen.
Si participauit cū excōicatis in diuinis vide excōicatio.v.casu.iiij.⁊ excōicatio.viij.§.iij.
Si fuit falsarius litterarū apostolicarū. vide Excommunicatio.v.casu.iij.
Si sepeliuit interdictos.excōicatos vel vsurarios.vide excō.vij.casu.xxviij.⁊.xxxvj.
Si vsurarijs manifestis alienigenis domos cōcessit ad fenus exercendū.ibidē casu.xxxij.
Circa beneficiatos vltra predicta interrogetur de infrascriptis.
Si obtinuit bñficium per simoniā vel per preces carnales aut aliud turpe. vide Adulatio.§.ij. et Simonia.iij.⁊.v.⁊.vj.per totum.
Si est indignus ꝓpter lr̄aruz ignorantiā vel aliud canonicū impedimentū.puta qz infamis. irregularis corpe viciatus ⁊ hmōi.qz sic tenet resignare in manus valentis accipere resignationem. de quo vide Bñficium.§.xliij.⁊ nisi fuerit cū eo dispensatū.vel in casu.vide Corpe viciatus.§.iiij.
Si obtinuit beneficium nō intendens clericari. vide Clericus.vij.§.v.⁊.vj.
Si ꝓmutauit bñficia vide ꝓmutatio.§.iiij.
Si renunciauit beneficio simoniace. vide Renunciatio.§.ix.⁊.x.
Si facit residentiam in beneficio suo. vide Clericus vij.in multis.§.
Si habet plura beneficia quoz vnum sufficeret.vide Beneficium.§.xxxiij.
Si fecit quattuor partes de fructibus beneficij .vide Clericus.iij.§.j.
Si habens patrimoniū seruauit vt viueret de ecclesia.ibidem.§.ij.
Si expendit fructus beneficij in vsus inhonestos. ibidem.§.iiij.
Si male tractauit ecclesiam et eius edificia vide Clericus.iij.§.j.
Si vasa ⁊ paramenta ad diuinum cultū tenet immūda.vide Vasa sacra.
Si alienauit bona ecclesiastica que seruando seruari poterant sine legitima causa ⁊ cum debita solennitate.vide Alienatio.per totum.
Si locauit sub annuo censu vices suas alteri.vide simonia.ij.§.xxv.cū duobus sequentibus.
Si induxit ad vouendum vel iurandum de eligenda sepultura i sua ecclesia.vide Excōmunicatio.v.casu.xiij.
Si leges vel phisicam audiuit. vide Excommunicatio.vij.casu.vij.
Si habentes eligere nō elegerūt meliorem. vide Electio.§.xxj.
Si appetiuit epatum aut prelationez superiorē vide

Eps. §. ij.
Si male administrauit bona ecclesiastica. vide Administratio.
Circa prelatos habentes iurisditionem. maxime episcopos vltra predicta.
Si electus fecat se confirmari. vide Confirmatio prelatorum. per totum.
Si nō correxit publicos criminosos. vide Correctio j. §. iij. & Eps in pn. §. x.
Si posuit indignos in officio vel bñficio. vide Epus §. xviij. & Administratio. §. ij.
Si fuit nimis pomposus in ornatu & bmōi. vide Ornatus. per totum.
Si indebite dispēsauit in votis: bēs votū. iiij. p totū.
Si in alijs. vide dispēsatio. in pn. cū multis. §.
Si aliquid exegit pro licentia ministrandi vel docendi. vide Magister. §. xv.
Si contulit ordines indebite quibus nō debebat vel quando. vel non mō quo debebat. vide Ordo. j. ij. iij. iiij. v. vj. & vij.
Si non examinauit ordinandos: sed ordinauit indignos. vide Ordo. iij. §. xxiij.
Si sacramentū confirmationis non tenuit notabilis negligētia: videtur mortale. vide Confirmationis sacramentum. §. j.
Si chrisma & oleū sanctū non cōsecrauit in cena dñi omni anno. vide Oleum. p totum.
Si non fecit p̄secrationes ecclesiarum altariū & vestimentoꝝ q̄bus debuit: est graue pctm̄.
Si non habuit testes synodales. de quibus vide Eps §. x.
Si non visitauit singulis annis dioces̄im. ibid̄. §. xij.
Si non deputauit in ecclesijs cathedralibus & conuētualibus viros ad predicandas & audiendas confessiones. vide ibidem. §. xiij.
Si ordinauit in diaconum vel subdiaconum q̄ nescit officium. vide ibidem. §. xv.
Si nō est vsus lineis si nō erat religiosus. ibidem.
Si non seruauit nec fecit seruari canones. vide Eps §. xxij.
Si cōtulit beneficia simoniace. vide simonia. vj. p totum.
Si plura ptulit vni. vide Beneficiū. §. xxiij. & xxxvij
Si ratione consanguinitatis. vide Acceptio personarum. §. iij. & §. x.
Si non prouidit de beneficio illis quos ordinauit. vide Beneficium. §. x.
Si visitando accepit munera ipse vel aliquis de suis vide Visitatiōnē. §. iij.
Si posuit indebitas collectas vide Talliam in pn. & §. j.
Si vsurpauit bona vacantium ecclesiarū vide Beneficium. §. xxxix. & xl.
Si non soluit debita iuste contracta a suo predecessore. vide Dignitas. §. j.
Si q̄stuarios pro lucro permisit indiscreta p̄dicare. q̄ tenent ipi reddere rationē dño de omni malo. & satisfacere subditis de oīni dāno dato ꝓpter boc. c. fi. de iniur. & vide simonia. iij. §. viij.
Si incerta sibi appropauit. vide Restitutio. ij. §. xiij & xv.
Si testamenta & legata non fecit implere. vide Executor. §. xj.
Si non tenuit bonum vicariū cū ipe non attendat: tenetur de omni dāmno.
Si iniustam sententiam dedit et alia supradicta de iudicibus.
Si in excōicando non seruauit debitam formam. vide Excōicatio. ij. per totum.
Si in diebus festiuis non interfuit diuinis. vide Hora. §. xxv.
Si exemptos molestauit indebite mortaliter peccauit si in aliquo notabili hoc fecit.
Si consecrauit coruptam scienter pro moniali. vide Consecratio virginum.
Si visitauit monasteria monialium. & fecit vt seruēt clausuram. vide. s. exceptio. §. x.
Si hospitalarios visitauit & fecit vt facerēt debitum. vide Hospitale. §. ij. & vlt.
Si dedit malū exemplū subditis. vide exemplum.
Si magistrū tenuit in ecclesia. & fecit in alijs teneri p pauperibus et clericis. vide Magister. §. vij. et. s. Eps. §. xij.
Circa confessores. Si audiuit confessiones nō babēs auctoritatē. & si vis scire si babes auctoritatem: vide Confessor. iij. per totum.
Si absoluit a quibus non potuit vide quid pōt confessio. iij. & v. & Casus. & a q̄bus excōicationib⁹ babes Absolutio. j. §. j. & iij. iiij. & v. & Absolutio. ij. in pn̄. & per totum. & de modo absoluendi Absolutio. iij. per totum.
Si absoluit manifestos vsurarios. vide vsura. ij. §. viij.
Si dispensauit sine auctoritate. q̄ peccauit mortal̄r.
Si nimis festinanter interrogauit vel non interrogauit. vide hic in pn̄.
Si interrogauit quod non debuit ex delectatione vide. s. §. j.
Si reuelauit confessionem. vide Confessio vltimo. p totum.
Si existens in mortali audiuit cōfessionem vide Clericus. viij. §. j.
Si audiuit confessiones p̄cipaliter ꝓpter lucrū vide simonia p̄mo p totū. & simonia. ij. §. vj.
Si habet sciētiam debitam. vide confessio. iiij. §. xxxij.
Circa predicatores.
Si p̄dicauit in mortali peccato existens. vide Predicare. §. vij.
Si habet scientiā debitā. ibidem. §. vj.
Si p̄dicauit mēdacia. vide mendaciū. §. iiij.
Si p̄dicauit ꝓpter bonorē. vide bonor. §. vij.
Si ꝓpter lucrū. vide simonia. per totū. & simonia. ij. §. vj. & simonia. iij. §. ix.
Si predicauit sine licentia. quia mortaliter peccauit totiens.
Si predicauit indulgentias indiscretas. vide Religiosus. §. lxv.
Circa inquisitores hereticoruꝫ. Si extorsit pecunias. vide Inquisitor. §. v.
Si bona ecclesiarū applicauit fisco. ibidem.
Si abusi sunt armoꝝ multitudinem. ibidem.
Si malicioſe imposuerunt crimen vel impedimentū sui officij alicui. ibidem.
Si obmiserunt ꝓcedere cōtra sciam ex amore lucro & bmōi. ibidem.
Si inquisitor vnius ordinis ꝓcessit cōtra fratrē alterius ordinis. ibidem.
Si impediuit se de diuinationibus. vide ibidē. §. iiij.
Circa religiosos in cōmuni. Si intrauit per simoniā. vide simonia. iiij. per totum.

Si intrauit latiorē babēs votū strictioris. vide Religiosus. §. xxiiij.
Si nō fuit obediēs. vide Religiosus. §. xxix.
Si ꝓpietarius fuit. ibidem.
Si contra votum castitatis. ibidem.
Si officium dixit. vide Hora. per totum.
Si seruauit alia p̄cepta regule vel ꝯstitutionū obligā tia ad mortale vide religiosus. §. xxviij.
Si elegit meliores. vide electio. §. ij.
Si infamauit alias religiōes. vide Detractio p totū.
Si voluit ꝯsentire electioni. ibidē. §. xxxvj.
Si secreta sui ordinis reuelauit in scandalum ipsius peccauit mortaliter. q̄ ꝑditor est.
Si invisitatione non reuelauit que debebat. vide Denunciatio. §. x.
Si fecit aliquid ꝯtra ea que generaliter ꝓhibent̄ religiosis. vide Religiosus. §. vl.
Si recessit a monasterio sine licētia prelati. vide Apostata. §. iiij.
Si frequētauit monasteria monialium vide Monasterium. §. viij.
Circa monachos. Si seruauit q̄ sibi p̄cipiunt̄. et q̄ sint vltra regulā. habes. j. monachus. §. x.
Circa abbates. Si habuit curā sibi cōmissoꝝ eos vita ⁊ doctrina instruēdo. vide Abbas. §. xxiij.
Si dispensauit cum eis sine causa legitima. vide Dispensatio. §. vij.
Si imposuit monasteriis aut ꝑoratibus nouas pensiones: vel auxit veteres vel applicauit sue mēse. vide Abbas. §. xxvj.
Si seruauit regulā ⁊ sibi p̄cepta. vt. j. Monachus.
Si reꝑsiuit apostatas. vide Abbas. §. xviij.
Circa abbatissam. Si fecit se bñdici vbi est consuetudo. vide Abbatissa. §. ij.
Si fecit seruari clausurā. vide monialis. §. iij.
Circa hospitalarios. Si fecit inuentarium. vide Hospitale. §. iij. ⁊. iiij.
Si tenuit hospitalitatem. ibidem. §. vl.
Si bona hospitalis conuertit ad aliū vsum. vide Legatum. ij. §. xj.
Si perierūt ex negligētia sua. vide administratio.

¶ Aduerte q̄ p̄fatas interrogationes solū posui. q̄ circa p̄dicta cōiter est mortale pctm̄ licet aliq̄n nō ꝓpter imꝑfectionē actus. ⁊ dimissi multas interrogationes q̄ sunt cōiter venialia pctā eo q̄ nō sunt necessario ꝓfitenda talia pctā: nisi q̄n dubitat an sint mortalia. Itē scdo rōne statuti obligantis ad pctā venialia cōfitenda. tm̄ tūc sufficeret cōfiteri in genere. Itē tercio videt̄ q̄ teneat̄ cōfiteri venialia q̄n esset periculū ne traberēt ad mortale. Mā cū tunc teneat̄ de ipis penitere: multo fortius cōfiteri ꝓpter euitandū mortale ad qđ inducūt q̄n hoc aduertit. Addit̄ ab aliquibus quart⁹ casus in q̄ tenet̄ q̄s cōfiteri venialia. s. q̄n nullā bz mortale ⁊ in pasca teneat̄ cōfiteri. q̄ tūc ꝓfiteat̄ venialia sed q̄ vt dixi q̄litercunq̄ quis teneat̄ ꝓfiteri venialia: sufficit confiteat̄ illa in genere: nisi in casu q̄n dubitat an sit mortale. Ideo pertranseo. ⁊ sufficit quo ad venialia confiteat̄ sic. peccaui multis modis cogitatione. delectatione. omissione. dissolutione. locutione. visu. tactu. gustu odoratu. ⁊ multis alijs modis. de quibus omnibus tam mortalibus q̄ venialibus dico meam culpam. Item non omittat confiteri oblita ⁊ ignorata sic. Item dico meaꝝ culpaꝝ de omnibus peccatis meis mortalibus que ignoro aut oblitus sum. nec vnq̄ legitime ꝓfessus forte ex mea ignorantia vel negligentia. quia valet talis confessio vt remittantur vel reducant̄ ad cognitionem. ⁊ non teneatur reiterare confessiones. q̄ruis multa fuerint. tunc oblitus confiteri si modo diligentiā ꝑm suā conditionē fecit. quibus oibus cōpletis faciat terminare peccatorem suam confessionem sic dicendo. Ideo ꝓcor beatissimam ⁊ gloriosam virginem Mariam. omnes sanctos ⁊ te patrem orare ꝓ me.

¶ Quibus peractis cōfessor increpet. corrigat ⁊ vulciter admoneat pctōrem abstinere a societatibus et causis peccatoꝝ. non tamē exigat iuramentū vel ꝓmissionē de aliquo: nisi solum de bis in quibus iurasic voluerūt vt in excōicatione ⁊ bmōi. postea imponat ei penitentiam talem quam statim possit cōplere ante recidiuationem ꝓ sacramētali. ⁊ postea aliam quā videat q̄ peccator verisil̄r faciet. vnde caueat ne imponat pniam talem quā verisil̄r nō implebit. quia esset potius illum illaqare q̄ soluere. Esset bene bonum illi notificare quā pniam meret̄ vt sic magis timeat. postea concede ei illam indulgentiā quā potes de quo circa Indulgētia. §. v. Deinde absolue eū sic Misereat̄ tui omnipotens. Indulgentiā ⁊ absolutionem. Dñs noster Jesus xp̄s te absoluat: ⁊ ego auctoritate ipius absoluo te a vinculo excōicationis maioris vel minoris in q̄tum possum ⁊ restituo te sacramentis ecclesie. Iterum te absoluo ab omibus pctis tuis mortalibus ⁊ venialibus confessis. oblitis ⁊ ignoratis ⁊ a circūstantijs eoꝝ in noie patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti amen. postea imponas ei sic taliter q̄ intelligit. Omnia bona que facies ⁊ mala que patienter sustinebis: impono tibi in remissionē tuoꝝ peccatorum vade in pace. Et si haberet casum vel excōicationem a qua nō posses absoluere. impone ei q̄ vadat ad eū qui eum potest absoluere. nec ingerat se sacramentis donec de eo sit absolutus nisi ratione scandali euitādi si excōmunicatio est occulta.

Intestatus quis dicit̄ decedere quattuor modis. Primo si nullū testm̄ fecit. Scdo si fecit sed nō iure. Tercio si fecit iure. tm̄ postea ruptū est postbumi natiuitate. vel irritum factū est capitis diminutione testatoris. Quarto si nulli sunt heredes ex eo testamento. vt in auc. de bere. ab intesta. in ꝓn. possunt addi ⁊ duo alij modi ex post facto. Primus. s. per querelam expugnato testamento. Scds per bonoꝝ possessionē contra tab. vide Azo. in sum. C. de suis ⁊ legitimis.

Intimiditas vñ causat̄: R. ꝑm sanctuz Tbo. scda scde. q. lxvj. q̄ aliquando ex defectu amoris ꝓximi. vt cum quis minus debito amat vitam ꝓximi ⁊ ea que ordinantur ad eam. aliquādo causatur ex elatione animi de se ꝑsumentis ⁊ alios contemnentis. aliquādo aūt causatur ex stoliditate seu stultitia.

¶ Utrū sit pctm̄: R. q̄ sic. vndecūq̄ causet̄: nisi stoliditas sit inuincibilis. ⁊ est ratio. iij. etbi. Intimiditas est contra fortitudinem ꝑ defectū nō timendi vbi eēt timendū: sicut timor contra fortitudinē per excessum timendo vbi non timendum est.

¶ Quando est peccatum mortale: R. illa q̄ causatur ex defectu amoris ⁊ elationis. tunc est mortale peccatum quādo sine necessitate exponit se periculo ꝓbabili notabilis lesionis corporis ⁊ multo magis anime. vel non curat de eius notabili lesione omittendo prouisionem debitam facere. Tercia ꝺo que causatur ex stoliditate cōmuniter est a venialibus: nisi ꝓueniat ex la-

ta culpa in his in quibus imminet periculum probabile notabilis nocumenti. ⁊ ꝓterea omittit debitam ꝓuisionē: nisi vbi soliditas est inuincibilis.

Intrusus dicit qui nō canonice: ꝫ per violentiā occupat bonores vel bñficia ecclesiastica. vñ fur est ⁊ latro. ⁊ est in pctō mortali. ⁊ tenet restituere oia q̄ inde recipit. c. grauis. de resti. spo.

Inuenta an sint restituenda: ℟. q̄ quedaz sunt q̄ fuerunt in dñio alicuius. ⁊ talia inuentes tenet restituere. immo furtū cōmittit qui ea animo nō restituendi accipit. l. falsus. §. q̄ alie nū. ⁊ §. se. ff. de fur. ⁊ xiij. q. v. c. si quid inueniſti. Siue talia amiserit dñs ipsaruz ex ruina vel incēdio vel naufragio vt. ff. de incē. rui. nau. ꝓ totum. Idem dico de iactatis in mare cā nauis alleuiāde. ff. ad. l. rbo. de iac. l. q̄ alleuiande. ⁊ ibi nō. in glo. vel q̄litercūq; amisit. ⁊ hoc verū nisi haberent ꝓ derelictis. ⁊ tūc credit Fede. ꝓsi. cvij. q. habeant ꝓ derelictis si dñs tacet. nec per se nec per alios perq̄rit. q. d. l. q̄ alleuiāde. vi det statiz ímponere necessitatē pquirēdi res amissas ⁊ sic ista negligētia non querēdi tollat ꝑmam ꝑsumptionem quā facit lex. s. q̄ non habeant ꝓ derelictis. nisi aliter ꝓstet per q̄litatem ⁊ actus de voluntate domini: cum nemo ꝑsumat iactare res suas. d. l. falsus. §. si iactantium. ⁊ d. l. qui alleuiande. qđ no. p limitatione eoz que dico. ff. naufragiū. §. iij. nec talia inuenta quādo non habent ꝓ derelictis pñt vsucapi. quia in eis deficit titulus ꝓ derelicto. vt in. l. si q̄s merces. ff. ꝓ derelicto. Unde cōsuetudo aliquoz qui iactata in mari vel a fluminibus portata occupāt videtur ex presse reprobata p. d. l. qui alleuiande. ⁊ ibi glo. nō. et lz loquat de iactatis in mari: tñ idem est de ablatis a flumine cum parū differant ab illis. vt dicit tex. insti. de re. diui. §. vlt. facit auf. naufgia. C. de fur. Quedaz sunt q̄ nunq̄ fuerunt in dñio alicuius vt lapilli in littore maris. fere siluestres ⁊ hmōi. ⁊ talia fiunt occupantis: siue bestie capiant in fundo ꝓprio siue in alieno: dummō nō fuerit ꝓhibitus intrare a dño fundi. Siue fuerint antea vulnerate ab aliquo: dummō eas non ꝓsequeretur. insti. de re. diui. in multis. §. ⁊ ff. de acq̄. re. do. l. iij. nisi secus sit de ꝓsuetudine. q. tunc stabitur consuetudini. l. q̄ si nolit. §. q̄ assidua. ff. de edil. edi. ꝑm glo. in. d. l. iij. §. illud. Silr si essent capte i rbe te alieno: non credo sit accipientis: ꝑm glo. in. l. in laqueū. ff. de acq̄. re. do. ⁊ insti. de re. di. §. singuloz. lz rigoz iuris videat velle q̄ sint capientis ibidē. Fere vo siluestres: sed domestice facte. sicut pauones colūbe. apes in alueo ⁊ hmōi tādiu sunt possidētis q̄diu habēt animū reuertēdi domū. sed si bis aufugiāt: nec boris debitis non impedite reuertunt: fiunt capientis. q. ꝓsuetudo inducit per binū actū. l. iij. C. de epi. au. ⁊ sic non dicunt habere animū reuertēdi. Unalia vo naturaliter domestica: vt galline ⁊ hmōi. sp sunt dñi ⁊ capiens ea tenet restituere cū fructibus. puta ouis ⁊ hmōi. §. gallinaz. insti. de re. di. ⁊ ff. de acq̄. re. do. l. naturalem. §. pauonum.

¶ Utrū inueniēs thesaurū teneat restituere: ℟. q̄ si in suo solo inuenit: sic suū erit. si vo in alieno solo et a casu. sic medietas erit sua. ⁊ alia medietas erit dñi soli. Si vo data opa totū erit dñi fundi. insti. de re. di. §. thesauros. ⁊ C. de thesau. l. vnica. nec est verū qđ dicit glo. in. c. si q̄d. xiij. q. v. q̄ inuētus in loco sacro vel religioso sit inuentoris: sed erit ꝑm distinctionē p̄dictā. vt expresse patet in. d. §. thesauros.

¶ Quid de terra p alluuionē addita terre alteri: ℟. distinguēdo. q. insula nata in mari est occupātis. Jn medio vo fluminis est cōis habētibus p̄dia iuxta flumē ex vtraq; parte. si vo nō est in medio: est illi? cui? est ꝓximior. ager vo a flumine diuiso circūdatus remanet cui? erat. Et si flumē mutat alueū primus alueus efficit eoz q̄ p̄dia circa eū habēt. ⁊ sccs alueus est publicus. ⁊ si reuertit ad primū sccm alueus erit eoz qui habēt p̄dia circa eū. Silr ager inundat? ipsa aqua recedente: remanet eius cuius erat. hec habent insti. de re. di. §. insula. ⁊ sic serua: nisi cōsuetudo sit in contrarium vel statutum.

¶ Sed quō tenet restituere ille q̄ nescit cuius sit: ℟. q̄ si res nō habebat ꝓ derelicta: tenet facere denūcia re publice. ⁊ si post nō cōparet cui? sit: erogabit i pauperes: ꝑm Do. vel si ipe est paup: retinebit aucte epi vel sui ꝓfessoris ꝑm Ray. ⁊ orabit ꝓ illo cuius erat. Si vo ꝓbabiliter pōt ꝑsumere q. dñs eā habebat ꝓ derelicta: sic poterit vsucape. l. idē qđ. ff. ꝓ dereli.

Inuestitura ꝓprie est possessionis rei tradītio. Jmpropꝛie aūt est alī cuius corporei loco possessionis in manib? positio. vnde quādo dñs dat vasallo bastā vel aliquod simile dicēs se facere inuestituram (vt in ti. quid est inuestitura) inuestire dicitur.

¶ Utrū sit fienda coꝛā testib?: ℟. q̄ sic. nō q. nō vale at sine testib? ⁊ instrumēto: sed vt veritas ꝓbari possit. ⁊ q̄dē si fiet de bñficio nouo. tunc si pares. i. vasallos bz coꝛā ribus vel saltē duobus ex eis tenet facere. si vo pares. i. alios vasallos nō bz faciat coꝛā aliis idoneis testibus. Si aūt inuestiat de veteri bñficio: pōt fieri coꝛā q̄buscūq; idoneis testib?. vt i ti. q̄ testes sunt necessarij. ⁊ etiā si est clericus q̄ inuestiturā facit de rebus ꝓfanis. de rebus vo ecclesie admittunt oēs testes idonei ꝑm Hosti.

Inuidia ꝑm Gaū. lib. ij. est dolor de alienis bonis. sed aduerte q. cū obiectū tristicie sit malū ꝓprium. ideo de bono alteri? pōt esse tristicia ꝓut appbēdit vt malū ꝓprium. ⁊ ꝑm ℟ q̄druplicit. Primo mō inq̄tū ex eo nob aliq̄d periculū imminet scz ne ab eo ledamur. ⁊ hec tristicia nō est inuidia: sed effectus timoris: vt dicit phs. ij. rethо. ⁊ pōt esse sine pctō: vt dicit Gre. xxij. moꝛ. Alio mō appbēdit inq̄tū est diminutiuū ꝓprie glie vel excellētie. ⁊ hec tristicia est ꝓprie inuidia ꝑm phm vbi. s. ⁊ ex genere suo ē pctm̄ mortale. Job. v. puulū occidit inuidia. cuz sit ꝫ charitatē. Sunt tñ ꝑmi motꝰ inuidie q̄nq; etiā in pfectis ex surreptione q̄ sunt venialia pcta. ⁊ est sile de inuidia puuloz in quib? nōvere est vsus rōnis ⁊ de motu inuidie ꝑm q. est passio sensualitatis. Tercio mō appbendit bonū alteri? inq̄tum deest nobis qđ alī? bz. ⁊ sic tristat. ⁊ hec tristicia nō est inuidia ꝫ ꝓprie dē zelus ꝑm phm vbi. s. ⁊ si est de bonis honestis ē laudabilis. ꝑm illud. j. Coꝛ. xij. Emulamini charismata meliora. Si aūt sit de bonis tpalibus aut de bonis inhonestis pōt esse pctm̄ ⁊ sine pctō. ⁊ aliq̄n cum mortali. puta cū talia sunt ꝫ deū. Quarto mō appꝛehendit bonū alterius ꝓut pōt cedere in damnū multoꝝ iniuste. ⁊ sic non est inuidia ꝑm Greg. nec pctm̄. puta cū quis tristat de ꝓsperitate alicuius tyranni. quia videt q. magis tyrannizabit.

¶ Quot sunt eius filie: ℟. ꝑm Gre. xxxj. moꝛ. v. s. odium. susurratio. detractio. de q̄bus habes in locis suis. exultatio in aduersis ⁊ afflictio in ꝓsperis ꝓprii. q̄ntū eueniūt ꝓprio ꝫ conatum inuidētis. ꝫ q̄ tri-

stat̃ ꝛ pſperis ꝑm q̃ bñt quandã gl̃iam: ſic eſt inuidia: nõ eius filia. Emulatio vo ⁊ inuidia idẽ ſunt generaliter. lz ꝓprie inuidia attẽdatur in actu interiori. Emulatio vo in actu exteriori vt dicit gl. ſuper illud Gal. v. emulationes. inuidie.

Pocriſis vide Simulatio.

Ypotheca quid ſit. et de ea vide Pignus per totum.

Ira eſt quedã paſſio appetitus ſenſitiui ꝓprie qua q̃s vindictã appetit. q̃ quidẽ paſſio intantũ eſt bona inq̃ntum regulat̃ a rõne. Si vo ordinẽ rõnis excludit eſt mala. ordo aũt rõnis in ira põt attendi q̃ntum ad duo. ꝓmo q̃tuz ad appetibile in qđ tendit qđ eſt vindicta. vñ ſi q̃s appetit q̃ ꝑm ordinẽ rõnis vindicta fiat: ſic dicit̃ zelus. ⁊ eſt laudabile. Si aũt appetat q̃ fiat vindicta q̃litercũq; etiã ꝑ ordinez rõnis: ſic eſt ira ex genere ſuo pctũ mortale. qz ꝓtriat̃ charitati ⁊ iuſticie. poſſet tñ eſſe pctũ veniale ꝓpter impfectionem actus. ⁊ hoc vel ex parte appetẽtis. vt cũ appetitus pꝫuenit iudiciũ rõnis. nec ſequit̃ cõſenſus ad eũ vel ex parte appetibilis: vt cũ appetit in modico vindicare. qđ ſi inferat̃ nõ erit mortale: vt trahere puerũ per capillos ⁊ hmõi. Scđo attendit̃ ordo rõnis in ira q̃tũ ad modũ iraſcẽdi. vt. ſ. motus ire nõ immoderate ſeruescat interius vel exterius. qui ordo ſi ꝑtermittatur nõ erit ſine pctõ etiã ſi iuſtã appeteret vindictã. ℔ nõ erit mortale ex gñe ſuo. ℔ poſſet eẽ mortale pctũ: puta ſi ex vehemẽtia ire excidat a dilectiõe dei vl̃ ꝓximi.

1 ¶Quõ ꝓgredit̃ ℟. q̃ tres bz modos. ſ. ꝓmo in corde vindictã appetẽdo ꝛ de quo Matth. v. Qui iraſcit̃ fratri ſuo. ſ. p iram mortalem. Scđo in ſignis manifeſtatur. ⁊ iõ ſubiũgit. q̃ dixerit fratri ſuo Racha. quod eſt interiectio iraſcẽtis. Tercio in facto nocumentuz inferendo liuore vindicte. ſi primus gradus eſt mortalis. multo magis ſcđs eſt grauior. tercius eſt grauiſſimus ſi deterius noceat.

2 ¶Quot ſunt eius filie? ℟. Greg. xxx. moꝛ. q̃ ſex. ſ. rixa. tumor mẽtis. ꝓtumelia. clamor. indignatio ⁊ blaſphemia. adde. vij. ſ. bellum. ⁊. viij. ſ. maledictio. ⁊. ix. ſ. ſeditio. ꝛ de quibus in locis ſuis.

Irregularitas eſt impedimẽtũ ſeu repulſio executionis diuini officij ſeu ſacri ex canonica ꝓſtitutione ꝓueniẽs arg. ꝛ tẽ. or. c. vl. ⁊ dr̃ ſtricte irregularitas q̃ſi ex regulas aliox q̃ ad ordinationẽ. qz requirit̃ diſpẽſatio. dr̃ etiã magis large irregularis q̃ nõ põt miniſtrare i ſuſceptis nec aſcẽdere ad maiores. hec introducta eſt a iure poſitiuo. vt. ij. q. vij. §. itẽ Daniel. lz i veteri teſtamẽto fuerit ꝓordinata i ꝑſona Dauid. ꝛ ꝑſe. di. j. c. j.

1 ¶Irregularitas in q̃bus caſib̃ incuurrit̃ ipſo iure? ℟. q̃ aliq̃n ex delicto. aliq̃n ex defectu corꝑis. aliq̃n ex defectu ſacri. ꝛ de q̃bus habes p totc. in c. niſi cũ. §. ꝑſone vo. ꝛ renũ. ſed ꝓ clariori intelligẽtia: caſus ex quibus aliq̃s efficit̃ irregularis. hoc eſt q̃ non põt ꝓmoueri. vel ſi ꝓmotus nõ põt exercere ſuũ officiũ: explicabo inferius. qui reducunt̃ ad. xxiij.

2 ¶Primo ex homicidio vel ex trũcatione aut mutilatione membroꝝ. vt. ſ. Homicidiũ. v.

3 ¶Sed quid ſi fuit in leuiſſima culpa homicidij? ℟. q̃ nõ eſt irregularis. Facit tex. in. c. queſitum. ꝛ pe. ⁊ re. in ver. verũ ſi per incuriã. ⁊ ibi no. Pe. ⁊ per hoc limita ⁊ intellige quod dixi. ſ. Homicidium. ij. in prin. ⁊. j. §. xvij.

¶Utrũ clericus rñdens iudici ſic. ꝓ tali crimine ꝛ 4
beat̃ pena mortis: ſit irregularis? ℟. Pa. i. c. ex lr̃is. ꝛ excel. ꝑla. ſic diſtinguẽdo ꝑm Hoſt. q̃ aut crimẽ immi net puniendũ de pñti. ⁊ ſic ſi ex ꝓſilio ſuo generali vl̃ ſpali ſequat̃ homicidiũ ẽ irregularis. in. c. ſi q̃s viduã l. diſt. Si vo ex ſua rñſione nõ ſequit̃ homicidiũ. quia oino iudex erat diſpoſitus illũ occidere. ⁊ iſte interrogatus fuit a q̃dam alio ⁊ hmõi: ſic nõ eſt irregularis. Sil̃r nõ eſt irregularis q̃n crimẽ non imminet puniẽdum de pñti. q̃uis rñdeat q̃ meret̃ mortem. Et ſic intellige glo. in. d. c. ex lr̃is.

¶Utrũ exiſtẽs in bello ſi aliq̃s ibi occidat̃ ſit irregu- 5
laris: lz ipe nõ occiderit? ℟. q̃ ſi bellum eſt iniuſtum oẽs irregulares ſunt q̃ fuerunt ex parte iniuriantium ſi illuc iuerunt vt bellantibus ꝑſtarent auxiliũ. ꝓſiliũ vel fauorẽ. multo magis ſi vt aduerſarios ledereꝫ ꝑm Inno. ⁊ Ho. in. c. petitio. ꝛ bomi. ſecus ſi cã pacificã di vel cã iuſta iuerũt. ar. a ꝗo ſenſu. in. c. q̃ntum. l. di. ⁊. c. ꝑſbm. ꝛ bomi. tamẽ verũ eſt ꝑm Ray. ⁊ Rod. ⁊ Bul. q̃ ab eſo poterit cũ ꝑdictis diſpenſari.

¶Utrũ exiſtẽtes ex pte ſe defendentiũ in bello iuſto 6
ſint irregulares? ℟. q̃ ſic: oẽs qui occidũt: niſi ſit taliſ neceſſitas q̃ alꝫ ꝓpriã vitã euadere non poſſint. Alij aũt q̃ nõ occidũt nec mutilãt nõ ſunt irregulares: licz ibi multi occidant̃. immo lz clericis hortari ad belluz ſi ſit ꝫ rẽpublicã aut eccliam aut fidẽ catholicã. nõ tñ arma ſumere. vide. ſ. bellum. §. iiij. vñ Pa. in. c. pe. ⁊ vl. de cle. pcu. refert. ⁊ ſequit̃ Ho. tenentẽ. q̃ clerici q̃ ꝑſtat opẽ oppꝑſſis vel obſeſſis iniuſte. ⁊ adiuuat repellentes iniuriã. ꝓiciendo lapides ⁊ hmõi: dummõ neminẽ ipe occiderit. q̃ nõ eſt irregularis.

¶Utrũ prelati ⁊ alij q̃ interſunt vindicte ſanguinis 7
ſint irregulares? ℟. q̃ nõ ꝑm Aſten. niſi ad hoc dederint auxiliũ. conſiliũ vel fauorẽ. vel niſi interſint tãq; auctem ꝑſtantes vt habeat̃ in. c. lr̃is. ꝛ excel. ꝑla. Pa. tñ in. d. c. lr̃is. tenet. q̃ tales ꝑlati ſi habent iuriſditionẽ tpalem ibi. q̃ efficiunt̃ irregulares exhibẽdo penitentiã vbi vindicta fit ſanguinis ſi moꝛs vel mutilatio ſequit̃. qz videnꝫ ꝑſtare opẽ. l. diſt. ſi q̃s viduã. ſecꝰ de ꝑlatis q̃ nõ bñt iuriſditionẽ tpalẽ in loco. ꝗuiter tñ peccãt. qz ꝑ. c. ſniam. ne cle. vel mo. faciunt.

¶Quid de ꝑlato q̃ nõ liberat boiem ab iniuſta mor- 8
te cũ põt. vel nõ paſcit fame morientẽ cum poſſit? ℟. Aſten. q̃ lz mortaliſſime peccet. nõ tñ eſt irregularis. qz lex ꝓmotionis factũ reqrit. xv. q. j. ſi q̃s iratus. ſed ego credo potius ꝫuũ. ſ. q̃ ſit irregularis. q̃n ſciẽter ⁊ voluntarie ꝓmittit eũ moꝛi ſi tñ moriat̃. ar. c. petrus. ꝛ bomi. ⁊. c. matthęus. ꝛ ſimo. qz in iſto caſo non ſolum eſt omiſſio ſed etiã cõmiſſio. ſicut ⁊ in dictis iuribus patet.

¶Utrũ verberãs aliq̃ cã correctionis ſi ex vulne- 9
re mortuus ſit efficiat̃ irregularis? ℟. q̃ ſic dũmõ ex illo vulnere ſit mortuus. ſecus ſi deceſſiſſet alia infirmitate ex vulnere nõ ſecuta. c. ꝑſbm ⁊. c. de cetero. et c. ad audientiam. ꝛ bomi.

¶Quid ſi poſtq̃ cõualuit recidiuauit? ℟. q̃ nihilo- 10
minus irregularis eſt. qz ſp cã ſubfuit. ꝛ pe. diſt. iij. ſi q̃s ſel. ⁊. d. c. ad audientiã. no. ber. in. d. c. ꝑſbm. quod credo q̃n recidiuũ fuit ſine culpa alia. ar. c. ꝓterea. ꝛ de. ꝑcuſ.

¶Quid de illis q̃ ſil̃ ꝓiciunt lapides. ⁊ lapis vnius 11
aliq̃s interfecit? ℟. q̃ oẽs ſi ignorãt a q̃ ꝓiect? ſit ꝛ bẽt abſtinere ab officio. ar. c. ſignificaſti. el. ij. ꝛ bomi. ꝑm Goff. Facit. c. ꝓtinẽtia. ℞ de. ꝑcuſ. alij ꝫdicũt dicẽ ꝗo: neminẽ in dubio repellendũ. ar. d. c. cõtinẽtia. ⁊. c.

petitio. de bomi. dz intelligi qñ ꝓscia eum remordet. An̄ nemo eor est repellēdus nisi se repellat. ar. c. presentiū. de cle. pcus. Host. tenet q relinquēdi sunt conscietie sue. ⁊ ideo si aliq̄bus ex eis videt q ipi neminē interfecerūt: nō erunt irregulares. Si vo ꝓscia eis dictat q sic: sic abstineant. d. c. significasti. ⁊ hoc tene in ꝓicientibus in iniusto bello. secus crederē si cā lucri ⁊ nō adhibita debita diligentia.

12 ¶Quid de clericis q̄ cū aliis trahūt ad māganellos vñ aliq̄s occisus est aut ꝓbabiliter credit? R. q irregulares sunt. c. sicut dignū. de bomi. Alij aūt dicūt q licet clericis turrim vel murum impetere ⁊ machinis impugnare ⁊ suffodere. lz nō liceat eis ꝓsonaliter pugnare. vñ si bomicidiū ex hoc facto ꝓter eor intentionē euenerit: nō imputabit eis. sed q sint irregulares videt tutius: etiam in bello iusto.

13 ¶Quid de illo q̄ dicit ducētib⁹ latronē. claudite os ne clamet. vel videte ne tales liberēt cū? R. q irregularis est si mors ꝓbabiliter fuisset impedita. alꝫ non.

14 ¶Quid de interrogato si talem vidit ⁊ indicat. vel si nō pōt ire nisi p duas vias. dicit q p istā nō iuit. ⁊ illi cū insequētes occidūt? R. q si sciuit vel scire debuit q ꝓsona talis q̄rebat ad mortē vel mutilationē irregularis est. secus si ꝓbabiliter credidit q ꝓter aliaz causam ⁊ eius intentio nō fuit corrupta ꝑm Rodo. ⁊

15 ¶Utrū clericus qui pugnātibus (Guil. duran. arma ministrauit sit irregularis? R. q sic: si aliq̄s occidat. arg. c. sic dignū. de bomi. Et appellatiōe armorū veniūt etiā fustes ⁊ lapides. ff. de ver. sig. l. armorum. ꝑm tñ Inno. ⁊ Ho. in. c. sniam. ne cle. vel mo. non est irregularis clericus si in bello iusto ministret balistaz alicui tñ vt se defendat ⁊ sua nec credit illū aliquem velle occidere. ⁊ tñ se defendere ⁊ sua. silr si lanceam vel ensem ministret tñ vt se defendat. ⁊ tñ ille occidit sic videt dicendū etiā vt in ꝓmo casu. sed tutius ē dicendū ꝑm Ho. vbi. ⁊. q in vtroq; casu sit irregularis. q nō licet clerico ministeriū ita immediatū in mortē alicuius ꝓbere. de penis. c. qd in dubijs.

16 ¶Utrū clericus q̄ cū socio latronē capit ⁊ ligat ⁊ postea clerico insscio socius latronē ne fugiat occidit? R. q irregularis est. q fines licite defensionis excessit. c. suscepimus. in glo. de bomi.

17 ¶Quid de illo q̄ vadēs ad spaciū sup equū q̄ ex petulantia fractis habenis occidit puerū? R. q nō est irregularis. q nec volūtate nec facto occidit. nec rei illicite dabat operā. Facit. c. dilectus. de bomi. dicit tñ ibi Ber. q si de facili frenū potuit frāgi: erit irregularis. arg. c. significasti. el. j. de bomi. vel si ꝓter eius impericiā equus lasciuiuit. vt insti. ad. l. aquil. §. impetu q̄q. vel ꝓter eius impotentiā. silr si q̄ debuit ꝓuidere ⁊ facere nō ꝓuidit nec fecit. d. §. impetu quoq;.

18 ¶Utrū portātes ligna ꝓter zelū fidei ad cremandū hereticos sint irregulares? R. ꝑm Rodo. q si ligna q̄ portauerūt sint coopata ad mortē: sunt irregulares ⁊ a papa solū dispensandi. Si aūt nihil coopauerunt. puta q iam erat mortuus anteq̄ fuissent accensa: sic nō sunt irregulares. vel saltē eps pōt cū eis dispensare. si aūt dubitāt: sic sine dispensatione pape nō debēt ministrare nec ꝓmouean̄. c. hi q̄. l. di. c. ad audienti.

19 ¶Utrū clericus bñdicens aquā (am. de bomi. feruentē vel ferrū candēs vel pugiles sit irregularis? R. Ray. q sic si mors sequat. ⁊ Ro. dicit ꝫ eē tutius tenere. vide. ꝫ. etiā de ꝫ Homicidiū. j. ⁊. ij.

20 ¶Sed ꝓ maiori intelligētia oīm p̄dictor nota aliquas regulas. Prima est q nec iudex alicꝫs vel mgr seu doctor in dubio debz aliquē iudicare irregularem ar. de pe. di. j. §. pene. Secda q in dubio q̄libet dz se reputare irregularē. vt in. d. c. ad audientiā. ⁊ iō in foro aie maxime qñ q̄s nō est de ꝫ infamatus est relinquēdus ꝓscietie sue. vt in. c. ex lris. de bomi. bas duas ponit Host. in. d. c. ad audientiā. Tercia est q ad ꝫ vt q̄s incurrat irregularitatē ex bomicidio: est necesse q interueniat vel cōsiliū vel preceptū vel factū vel defensio vel coopatio occidētis. hāc ponit Inno. in. d. c. ad audientiam. Quarta est q oportet q cā bomicidij vt sit irregularis sit ꝓpinqua. ff. ad. l. cor ne. de sic. l. nihil interest. secus est de remota cā seu occasione. Nō tñ iō q faber cultellū facit bomicida est. c. tua. de bomi. j. rū. ⁊. d. c. exhibita. ⁊ hoc verū ꝑm Ber. de cā remota nisi animū nocēdi habuerit. aut minorē diligentiā habuit q̄z deberet habere. vel nō cogitauit q̄ cogitare debebat. c. ꝓbam. in fi. de bomi. Quinta regula. q infans occidēs nō est irregularis nisi sit doli capax. de furiosus. de bomici. no. Pa. in. c. j. de delic. pue. ⁊ Jo. an. ibidē. vbi ponit exemplū Greg. de puero. v. annorū blasphematore rapto a dyabolo. Silr dic de furioso. Facit ꝓ ꝫ. l. j. C. de fal. mo. Sexta regula q existēs solū in culpa leuissima bomicidij nō est irregularis. vt. s. in. §. ij. dictum est.

¶Utrū ꝓlatus q̄ subditū suū q̄tumcūq; deliq̄rit in carcerat cū tali afflictione q in paucis diebus morit sit irregularis? R. Jo. de lig. in cle. j. de pe. ⁊ re. q sic ⁊ ideo dicit q carcer non debet esse nimis crudelis. nec dz tantū eor vita attenuari q in paucis dieb⁹ verisimiliter moriat. ⁊ pane ⁊ aq̄ sustentari: sicut vult. c. nō mīn⁹. de ꝫ. sig. sect Pa. in. c. cū nō ab hoīe. de iudi. 21

¶Secdo ꝓtrahit irregularitas accipiēdo ordines in excōicatione maiori existendo. vt in. c. j. de eo q̄ fur. ⁊ in. c. cū illor. de sen. excō. Et licet inferior a papa talē possit aliq̄n absoluere ab excōicatione in qua erat. nō tñ poterit dispensare secū in tali irregularitate nisi de mādato pape: siue scienter in excōicatione existēs ordines accepit: siue ignorāter. s. facti memoriā nō hns aut ex ignorātia iuris: ꝫ nō credēs sibi esse ꝓhibitus. vt in. d. c. cū illorū. Si tñ efficiat talis religiosus post laudabilem puersationē p aliqd tps in religione pōt eps cum eo dispensare auctoritate aplica. vt in. c. fi. de eo q̄ fur. or. Dispensat etiam abbas cū monachis ꝑm q dictū est. s. Abbas. Et qd dixi de excōicato: dz locī ꝑm Ray. in suspēso vel interdicto: vel simplr vel aliis ordinibus si ipsos recipit sic suspensus. 22

¶Tercio ꝓtrahit irregularitas qñ aliquis minores ordines ⁊ subdiaconatū vno die suscipit. c. cū Ho. de eo q̄ fur. vel cum duos simll sacros ordines recipit. c. si. de eo q̄ fur. or. siue hoc faciat vno die vel ficticio. sicut cum quis cōtinuat ieiuniū vsq; ad vñicam. quia est vnus dies ficticius. de tem. or. c. lras. sed cū istis pōt eps dispensare vt in ordinibus susceptis nō furtiue possint ministrare: dūmō eis nō fuerit ꝓhibitum sic ordinari sub excōicationis late sntie pena. q̄ tunc nō posset nisi ꝑm q dixi de excōicato ordines accipiente. Sed in ordine sic furtiue recepto vel ad maiores: non pōt nisi solus papa dispensare ꝑm Joha. an. ⁊ videtur sequi Pano. in. c. j. de eo qui fur. ordi. ⁊ facit tex. ꝓbati. c. in fi. iuncto. c. se. ⁊. d. c. lras. ꝓ hoc intellige nisi religionem intrauerit. quia potest eps auctoritate pape dispensare. vt. d. c. fi. ⁊ etiam abbas. c. ij. de cle. qui fur. or. su. 23

¶Quarto contrahit irregularitas per iterationē sacramentorū illorū in quibus imprimit character sci. 24

enter factã: siue q̃ ad ministrantẽ siue quo ad suscipientẽ. ar. lxviij. di. c. j. ⁊ de pse. dis. v. c. dictũ. Et lz qui dã teneãt hoc generaliꝛ de oibus sacris in q̃bus impmit character. tñ Sco. in. iiij. di. iiij. q. vltima tenet et bñ. q̃ pro iteratione solũ baptisati cõtrahit: ⁊ nõ pro iteratione alioꝝ sacramentoꝝ: cũ irregularitas sit pena q̃ nõ dz imponi nisi vbi inueniẽ de iure expssum. ⁊ ideo cum non inueniat nisi de baptisato. vt in. c. ij. de apost. ideo dic q̃ scienter rebaptizans fm Host. si clericus est fm canones deponẽdus est. ar. c. q̃ bis. et c. eos. de pse. di. iiij. si laicus excõicãdus. nec põt ordinari. Añ etiã accolitus q̃ ministeriũ pbuit sciẽter presbytero rebaptizanti. si publicũ sit non dz ad ordines promoueri: nisi religionẽ intret. qz tũc põt p eꝝm secuz dispẽsari. Si vo sit occultũ: post pniam poterit promoueri. d. c. ij. licet quidã ⁊ male fm Pa. ibidem. intelligũt illud. c. intelligere q̃ iste accolitus rebaptizauerit vel fuerit rebaptizatus. si vo rebaptizat q̃s ignoranter ignorãtia facti; exhibita pus diligentia debita omnino excusat. sed ex ignorãtia iuris nõ excusat. qz fm Sco. in. iiij. dist. vj. est ptra ius diuinũ. ¶Rebaptizat? vo scienter est irregularis. ignoranter vo si postq̃ sciuit ⁊ ratũ habuit: silr irregularis est. l. di. pfirmandus ⁊ j. q. vij. q̃ in qualibet. Si aũt nõ ratũ habuit: sed tñ ignorãter est rebaptizatus ignorantia facti fm Host. nõ est irregularis: sed põt promoueri. fm vo Gof. indiget dispensatione epi. cui non credo. ar. c. placuit. j. q. iiij. nec obstat dictus. c. q̃ bis. ⁊ qd ibi nõ. qz fm Sco. ist. d. c. cũ accipiat ex pniali Theodori epi cãtuarien. infligere non põt irregularitatẽ nisi forte dicat q̃ oia c. a Gratiano in decreto posita sint a papa pfirmata. Sed hoc nõ est manifestũ. Addo etiã ego q̃ cõfirmatio simplex nihil addit. xij. di. pceptis. de cõfir. vti. vel inuti. c. cũ dilecta. cũ. c. sequẽtib⁹. ⁊ de pui. c. qz intentionis. ideo etiã si forẽt cõfirmata non inducerẽt irregularitatẽ. Et si dicat q̃ lz ille epus nõ poterit ius conclere. tñ potuit indicare ius cõditũ: sicut facit ibi cum dicat fm canones: Rx. Sco. q̃ glosatoꝛ debuit hũc canonẽ allegare. ⁊ ideo pcludit Sco. q̃ sicut ignorantia pbabilis excludit conferentẽ ab irregularitate sic et suscipientẽ. ignorãtia vo iuris rebaptizati non excusatur a pena irregularitatis.

25 ¶Sed quid si quis dubitat an sit baptizatus vel cõfirmatus vel ordinatus? Rx. q̃ põt iterari. qz nõ dẽ iteratũ qd nescit esse factũ. de pse. di. j. solẽnitates. ⁊ d⁹. iiij. si nullã. ⁊ de pñ. nõ ba. veniẽs. intellige si debitam penitentiã pus fecit. de pse. dis. iiij. cum itaq̃. debet tñ baptizans his verbis vti. Si tu non es baptizat⁹ ego te baptizo ꝛc. vt. s. baptismus. vij. ſ. x.

26 ¶Quid si coacte fuit rebaptizat⁹? Rx. q̃ si coactio fuit absoluta sic excusat. Si vo fuit pditionalis: sic non euadit irregularitatẽ. vt nõ. in. d. c. eos. de pse. di. iiij.

27 ¶Quito ptrahit irregularitas apostatãdo a fide catholica sicut fecit iulianus apostata. vt in. c. iulianus xxj. q. iij. verũ est q̃ si apostataueruꝛt, pter iustũ timoꝛẽ si erãt sacerdotes solus papa dispensabit. Si vo diaconi inferioris gradus aut laici: eps poterit dispensare. Si aũt apostataueruꝛt sine aliquo timoꝛe ⁊ volũtarie. sic nullus nisi papa dispensat cũ eis. vt in. c. psbyteros. l. di. immo Inno. in. c. j. de apost. ⁊ Ho. dicit q̃ omnes tales apostate bodie sunt vere heretici. et in ipsis habẽt locum omnia iura de hereticis. ⁊ pene cõtra eos statute. De irregularitate apostatarum a religione: vide. s. Apostasia. ſ. vj.

28 ¶Sed nunquid idẽ erit de fideli facto heretico? Rx. q̃ si clericus erat poterit post pniam ⁊ abiurationem in ordine suscepto ministrare. sed in suscipiẽdis tam clerici q̃z laici sut irregulares. vt. j. q. vij. saluberrimũ. idem dic de eo q̃ in cõtemptũ ecclesie ab hereticis se fecit ordinari cum quibus solus papa dispensat. j. q. vij. conuenientibus.

¶Sexto incurrit irregularitas cum quis incurrit in famiã iuris vel facti. de q̃. ſ. Infamia. exemplum babes. j. Sortes. ſ. iij. in sortilego manifesto. 29

¶Septimo incurrit cũ quis ordinat ab epo excõicato. qz executionẽ cõferre nõ põt q̃ eaz nõ babet. j. q. j. gra. ⁊ c. statuimus. ⁊ q. vij. dabertũ. Si tñ hoc fecit ignorãter sic epus dispensare põt tam in susceptis q̃z in suscipiendis. Si vo scienter solus papa. de epo qui resi. epi. c. ij. Idẽ dic de ordinat⁹ scismaticis. vt de scisma. fraternitati: fm Ber. ibidẽ. Añ nota q̃ licet hereticis. excõicati. simoniaci in ordine vel bñficio scismatici. depositi. suspensi. interdicti ⁊ degradati: verum corpus xpi pficiant ⁊ ordines dent veraciter si verã formã seruẽt ecclesie. xix. di. scdm. ⁊ j. q. j. dñs. ⁊ c. q̃ quidã. ⁊ de cõse. di. iiij. oñdit. Tamen a talibus ordinati executionẽ nõ babẽt. ⁊ sic dicunt irrite tales ordinationes. de scisma. c. j. fm tñ distinctionẽ pmissam. dicũt etiã Goff. ⁊ Ho. q̃ coacti vt a talibus reciperẽt ordinẽ ex metu q̃ potest cadere in pstantẽ virũ nõ indigẽt dispensatione. ⁊ magis placet. vel eps poterit dispensare. bodie tñ ista babẽt magnã modificationẽ ex pstitutione pcli. pstãtien. vt. s. Excõicatio. viij. ſ. iij. et iõ non incurrit bec irregularitas nisi q̃ ad illos q̃s tenemur euitare p dictã pstitutionẽ. nõ q̃ ad alios. 30

¶Octauo incurrit cũ quis recipit ordines ab eo qui renũciauit epatui: sic distinguẽdo. qz si resignauit solum loco ⁊ nõ dignitati. qz sic remanet eps: si de licentia pncij epi q̃s ab eo recepit ordines nõ est irregularis. Si vo sine licentia pncij plati sic irregularis est. de or. ab epo qui resi. c. j. Si vo talis eps resignauit non solũ loco: sed etiã dignitati: tũc ordinatus a tali cũ licentia sui epi in minoribus ordinibus nõ est irregularis. ⁊ si sine licẽtia sui plati vel maioꝛes ordines a tali susceperit sciẽter vel ex ignorãtia crassa: sic irregularis est ⁊ solus papa dispensat. Si aũt ex ignorãtia pbabili: sic etiã irregularis est: sed eps põt dispensare. vt in. d. c. j. Et ex hoc pz q̃ epatus est ordo in q̃ impmit character. qz vere pfert ordines ⁊ characterẽ ipsoꝝ. qz nõ reordinant: sed dispensant vt ministrent. 31

¶Nono incurrit cũ quis recipit ordines ab alieno epo sine licentia sui plati fm aliqs. ⁊ ordinat est suspensus per annũ a collatione oim ordinũ. de tempo. or. c. eos. li. vj. Intellige si ordinat⁹ erat clericus: aliter nõ incurrit. Item intellige de anno ptinuo ⁊ integro. c. puida. de elec. li. vj. ſ fm glo. in. d. c. eos. ⁊ Ho. lz ordinatoꝛ sit suspẽsus. ordinati tñ sic non sunt ipso iure irregulares: sed sunt suspẽdendi. p. c. q̃ trãslationẽ. ⁊ ibi. Idẽ tenet do. Añ. de tẽpo. or. ⁊ si celebrẽt anteq̃z suspẽdant: nõ efficiunt irregulares. ⁊ hoc sequitur Ho. Gual. Guil. ⁊ magis placet. lz grauiter peccẽt celebrando anteq̃ eoꝝ prelati habeant ratam talem ordinationem. vt nõ. in. d. c. eos. Fallit hoc quãdo prelati sunt suspensi manifeste pter alienoꝝ ordinationem. quia q̃diu sic sunt suspensi eius subditi possunt sine eoꝝ licentia ab alienis vicinis epis ordinari. vt in. d. c. eos qui. Et manifesti sunt vel p iuris euidentiã. quia conuicti vel confessi sunt in iudicio. aut quia manifeste ordinauerunt alienum. et non solum predicta locum babent in epis: sed in abbatib⁹ ⁊ qui- 32

buſcunq; ordines conferentibus. Sed quo ad vltramontanos ab epo cismontano ordines ſuſcipientes ſine licentia epi de cuius dioceſi traxerūt originē: vl' in cuius dioceſi bñficiati ſunt que ꝓſtet p patentes lras cām rōnabilem ꝓtinētes q; ipos nolit vel non poſſit ordinare. Tene q; ſunt ſuſpenſi ipſo iure tali ſuſpenſione q; ſi celebrāt efficiunt irregulares. nec poterūt a tali ſuſpenſione abſolui niſi a papa. vt in. c. j. de tempo. or. lib. vj. ſ bec pena bz locū in quibuſcūq; ordinibus receptis ab epo italico ab vltramōtano quocūq; ſm cōem opi. in. d. c. j. ſed non habebit locū in italico ordinato ab vltramōtano epo: vt ibi tenet glo. Similiter nō habebit locum in exiſtentibus intra mōtes ſi ordinent ab italico epo: vt ibi nō.

33 ¶Quero q̄s pōt dare ꝓdictā licentiā accipiēdi ordines ab alieno epo? R. q; eps de cui? dioceſi eſt oriundus ordinādus vel eps in cuius dioceſi bñficiū habz eccleſiaſticū vel domiciliū. Iz nō ſit oriundus ibi. Itē epo agēte in remotis pōt eā dare eius vicarius generalis in ſpūalibus. ſede vacante capl'm dare pōt. alij aūt officiales epoꝝ. z etiā archidiaconi nō pñt. c. ſignificaſti. de of. arch. nec quicūq; alij inferiores prelati religioſi vel alij: niſi ſint p papā ꝓuilegiati. vl' ſm Jo. an. niſi habeant hoc ex ꝓſcripta cōſuetudine. Religioſi tñ in ꝓoratibus nō exemptis per ſuos ꝓlatos reputati ꝓores. z eoꝝ ſocij pñt dum ibi morant a loco. ordinarijs ordinari. licet nō ſint ibidē oriundi. c. cū nullus. de tēpo. or. li. vj.

34 ¶Utrū poſſit abſoluere. z diſpenſare cū iſtis de licētia miſſis eps cui mittunt ſicut poſſet ſuus ꝓlatus? R. q; ſic. q; oia vident cōceſſa ſine quib? ordinatio nō pōt expediri. c. ꝓterea. de of. dele.

35 ¶Decimo incurrit cuz q̄s ordines recipit extra tpa ſtatuta. di. lxxv. c. vl. de tēpo. or. c. ij. z. c. cū quidā. z. c. ꝓſultationi. Jnno. tñ credit z Bo. q; nō ſunt ipo iure ſuſpenſi ab ordine ſuſcepto: ſed debēt ſuſpendi. ar. c. lras. in fi. de tēpo. or. z ſic exponūt dictū. c. cum quidā ibi debes expertes reddere. ſ. per ſniam. d. An. in. c. litteras. de tem. or. tenet q; ordinatus ē ſuſpenſus ipſo iure. ſed ordinantes ſunt ſuſpendēdi. z boc eſt verius vt ptz in. c. ij. de tem. ordi. Concedit tñ epis diſpenſatio in ſuſceptis vt miniſtrēt. in. d. c. conſultationi. ſed ſm Rodo. nō poterit diſpenſare in ſuſcipiendis: cuz ibi nō dicat niſi de ſuſceptis. Non tñ ille eps qui ordinauit poterit diſpenſare: ſed eius ſucceſſor ſm. d. An. in. d. c. conſultationi.

36 ¶Undecimo incurrit cū quis p ſaltū ꝓmotus adminiſtrat in ordine ſuperiori ſm Boſt. in ſumma. et ſolus papa diſpenſabit. ſed Archi. in. c. ſollicitudo. liij. di. tenet. q; talis nō eſt ſuſpenſus niſi ſicut ille qui eſt in mortali: ſed eſt ſuſpendēdus. z ideo ſi celebrat antez ſuppleatur omiſſum peccat mortaliter. ſed non efficit irregularis. z eſt verius. vt in. d. c. patet.

37 ¶Sed nunquid ſuſcipit characterem ordinis ſuperioris talis? R. q; ſic ſm cōiter theo. z eſt verius. Fallit boc in epo que niſi ſit ſacerdos non ſuſcipit characterem epalem: ſm Ray. ſed verius credo q; ſuſcipiat characterem: ſed non executionem ſi non eſt ſacerdos. c. ex litteris. de excel. ꝓela. ſed ſi eſt ſacerdos licz non habuerit aliquem aliorum ordinum etiam ſuſcipit executionem. q; pōt conferre oēs ordines ꝓter illum quē non habet. j. q. j. c. gratia. z. q. vij. vaibertum. Iz peccat mortaliter. Et ſi daret illum ordinem quem non habet incideret in penā. de q̄ in ſequenti. ſ. dicit Et ille non eſſet ordinatus.

¶Duodecimo incurrit cū q̄s adminiſtrat in ordine 38
quē nō habet. vt in. c. j. z. ij. de cle. non or. mi. Et no. q;
ꝓdicta pena locū habet ſi exercet aliq̄d reputatū certo ordini tanq; in officio ꝓſtitutus: puta diaconus legit euangeliuz vt diaconus. Subdiaconus epl'am vt ſubdiaconus z bmōi. ſecus ſi legeret nō tanq; in tali officio. ſicut ſi monialis legit euangeliū in matutino. xxvij. q. j. diaconiſſam. in glo. z clericus deficiente ſubdiacono in ſolēnitatibus indutus ſine manipulo cantat epl'am vt nō. in. c. vt quiſq; ꝑbr. de vi. z bo. cle. q; nō eſt irregularis ſm Boſ. z Jnno. ibidē. Pa. bo. in c. vt quiſq; de vi. z bo. cle. tenet q; nō effugit irregularitatē ſi cū veſtibus ſacris cātat epl'am vel euāgeliū. ſecus ſi ſine veſtibus cātat epl'az. q; licet. facit q̄d nō. xcij. di. nō liceat z magis placet. q; bec opi. eſt veriſſima ſi ſic indutus adminiſtrat calicē diacono vel preſbytero: q̄d eſt ꝓpriū officiuz ſubdiaconi: z ꝓncipalis actus ordinis talis. z opi. Bo. z Jnno. dz intelligi q̄n ſolū cātat epl'am etiā cū dalmatica. ſ ſine manipulo z ſine oblatione calicis diacono. ſ vt ſimplex cleric?. Et cū talib? ſic adminiſtrātib? in ordinibus nō ſuſceptis vt dictū eſt nō licere: nō diſpenſat niſi papa ſm Bo. z Boſ. vt ad maiores aſcēdat: ſed i ſuſceptis poterit epūs diſpenſare. Ber. bo in. c. ex lris. de cle. nō or. mi. tenet q; epūs pōt diſpēſare etiā vt ad maiores aſcēdat. Sz tene ꝓmū ſm Pa. in. c. q̄nto de cōſue. z in. d. c. ij. limita etiā ꝓdicta vera in exercētibus actū deputatū ordini ſacro ſm Tbo. in. iiij. di. xxiij. Officia q̄tuor ordinū minorū exerceri licite pñt a nō ordinatis Itē q; tale q̄d exerceat nō ex ludo ſeu ioco. q; lz peccet mortaliter. nō tñ erit irregularis. xv. q. j. illa. in fi. q; volūtas z ꝓpositū maleficia diſtinguūt. c. cū volūtate. de ſen. ex. Boc ſequit Bo. Itē q; nō ſit mere laicus. q; ſm Dir. li. iij. ti. viij. nō incurreret irregularitatem mere laicus adminiſtrās in aliq̄ ordine. z placet. q̄uis Cal. in. c. ij. de cle. ex. mi. teneat cōtrariū. Item q; boc nō faciat ignoranter q; ſi ꝓbabiliter credebat ſe ordinatū nō erit irregularis.

¶Sed pone q; q̄s in ordinatione ſua omiſit aliquid 39
qd certum eſt nō eſſe de ſuba: ſed tñ dz ſuppleri. nunq̄d ſi anteq; ſuppleat adminiſtrat in tali ordine erit irregularis? R. q; nō. Nam lz non debeat miniſtrare donec fuerit ſuppletū q̄d eſt omiſſum. vt in. c. j. de. nō ite. Tamen q; iſta ſuſpēſio non eſt ꝓpter delictum ſuū. iō peccat mortaliter añ ſuppletionē miniſtrādo: ſed non eſt irregularis. Facit q̄d no. Pa. in. c. ſi celebrat. de cle. excō. mi. de viciato corpe miniſtrāte q; non efficit irregularis ſm eū. Quidā tñ tenēt q; eſt irregularis. ſ nō credo verū. q; nullo iure ꝓbatur.

¶Terciodecimo incurrit irregularitas q̄ excōica- 40
tus. interdict? vel ſuſpēſus q̄s exiſtēs celebrat: vel facit aliq̄d attributum certo ordini eccleſiaſtico etiā minori: puta accolitat?. exorciſte et bmōi ſm cōem opi. vt no. Boſt. z Jo. an. z Pa. in. c. ij. de cle. ex. mi. z diſpenſat ſolū p papā. vt in. c. j. de re. iu. li. vj. z in. c. j. de ſen. ex. li. vj. ſecus ſi attēdat aliq̄d exercibile etiā p laicos. vt q; cātat requiē eternā vel ꝑ̄z pſalmi z bmōi q; lz grauiter peccet nō euitādo cōionem ſibi interdictā. tñ nō efficitur irregularis. vt in. c. tanta. de excel. ꝓla. niſi q̄s audiret diuina auctorizādo. vt q; eps facit corā ſe celebrari. q; tūc irregularis efficit. ſecus ſi audiret nō auctorizādo. vt vult glo. in cle. ij. de ꝓuil. z Pa. in. c. illud. de cle. ex. mi. Et ita intelligit Jo. an. q̄ dicit q; celebrās z concelebrās exponit. ſ. auctorizando q; efficitur irregularis.

41 ¶Sed q̃ si ignorat se excõmunicatũ. interdictũ vel suspensum? R. Rodo. q si est ignorãtia ꝓbabilis facti. puta q; miserat ꝓcuratorẽ. q̃ tñ ꝓcurator nõ cõparuit: ꝛ sic fuit excõicatus: sic excusat. nec efficit irregularis celebrando añ q̃ sciat. secus si ignorauit crasse. puta quia citatus noluit cõparere. ꝛ sic fuit excõicatus: quia non excusat ab irregularitate. ꝛ sic intelligc. c. aplice. de cle. ex. mi. Idem Ro. dicit de eo q̃ ꝓbabiliter dubitat de excõmunicatione. puta q; ꝓscius de culpa quã fecit existimat se fuisse excõicatũ. q; si fuit ꝛ celebrauit irregularis est. Item dicit Pa. in. d. c. illud q̃ habens noticiã excõicatõis ꝓ solam famã si nõ abstinet irregularis est: si modo verũ comperit postea. Sed aduerte ꝟm glo. in. d. c. illud. q̃ dicta paucoꝝ nõ faciũt famã. de accu. c. inq̃sitionis. nec tenet credere licet dicat ei ab aliq̃bus. xj. q. iij. nõ solũ ille. Qd̃ verũ est nisi ex ꝓscientia culpe vel dictis pluriũ insurgeret notabile dubium: quia sic nõ effugeret irregularitatẽ non abstinendo.

42 ¶Sed q̃d si iudex dicat. suspẽdo te ab officio vel beneficio? R. Pa. in. c. latores. de cle. ex. mi. Goff. in. c. quãto. de magis. dicit non valere talẽ sniam rõne incertitudinis. l. iij. C. de sentẽtijs que si. cer. quã. d. Andicit aut ꝓstat de intẽtõe: ꝛ sic seruat: aut nõ ꝓstat: ꝛ sic tuti? ẽ abstinere ab vtroq; tñ si nõ abstinet: nõ efficit irregular. Et hoc tenet Pa. ibidẽ dicẽs. Mã licet sententia iniusta liget. tñ hoc debet intelligi verũ q̃n de ea apparet. sed hic nõ apparet an ab officio vel a beneficio voluit suspendere. Et ideo non efficit irregularis ipsam non seruans.

43 ¶Uterũ excõicat? minori excõmunicatione sit irregularis si celebrat? R. Pa. in. c. si celebrat. de cle. ex. mi. q̃ nõ: q; põt exercere que sunt iurisditionis ꝛ cõferre sacra. ꝛ collatio tenet ꝛ habet suum effectum: tñ peccat mortaliter scienter hoc faciendo ꝛ sine necessitate Ratio añt quare nõ efficit irregularis est: q; excõicatio minor nõ inducit suspẽsionẽ ordinũ vel officij. sed tñ priuat participatione sacroꝝ. vt in. d. c. si celebrat.

44 ¶Uterũ oẽs suspensus celebrans sit irregularis. vide infra Suspensio. iij.

45 ¶Decio q̃rto incurrit irregularitas rõne criminis. vt .xxv. dist. c. ꝑmũ. ꝛ xlviij. di. c. q̃m. ꝛ. j. q. vij. si q̃s oẽm. sed distingue vt nõ. in. c. ex tenore. de tem. or. ꝛ. s. dixi Crimen. §. iij.

46 ¶Quis añt põt dispensare in hac irregularitate. vide. s. Dispensatio. §. v.

47 ¶Quintodecimo incurrit irregularitas ex bigamia. vt extra de biga. ꝓ totũ. ꝛ de hoc ꝛ quis potest dispensare. vide. s. Bigamia. §. viij. cum se.

48 ¶Sextodecimo incurrit cum q̃s in sacris existens cõtrahit matrimoniũ. dic vt. s. Bigamia. §. ix.

49 ¶Decimoseptimo incurrit ꝓ solennẽ pniam factam l. di. ex penitẽtibus. põt tñ eps dispẽsare in minoribꝰ ordinibus ꝓpter necessitatẽ ecclesie. l. dis. placuit. In maioribus añt solus papa. l. di. ex penitẽtibꝰ. ꝛ. lj. di. q̃ in aliq̃. Dicũt tñ Inno. ꝛ Host. q̃ hoc nõ seruat curia: ꝛ sic videt q̃ hodie nõ bẽat locũ hꝫ irregularitas.

50 ¶Decimooctauo incurrit cũ q̃s celebrat in loco interdicto. vt in. c. is q̃. de sen. ex. li. vj. ꝛ a solo papa dispensat. de quo. s. Interdictũ. viij. §. j. vel super altari enormiter fracto. vt. j. Missa. §. xxxvj.

51 ¶Decimonono incurrit vicio adueniente in corpore siue a ꝓposito siue a casu. de quo dic vt. s. Corpore

52 ¶Uigesimo incurrit rõne illegitimita- (viciatus. tis. vt ij. c. j. de fi. ꝓh. ꝛ in. c. iꝫ q̃. eo. ti. li. vj. veruꝫ est q̃ in minoribus ordinibꝰ põt eps dispẽsare. s ad sacros ordines nõ põt cũ eis dispẽsare nisi papa. vt in. d. c. j. Sed si efficiant religiosi: possunt ꝓmoueri de iure cõmuni ad oẽs ordines etiam sacros. vt in. d. c. j.

¶Quid̃ si illegitimatio sit secreta: ita q̃ solũ ipse illegitimus eam scit? R. ꝟm Dir. in ti. de fi. ꝓh. q̃ peccauit mortaliter si se ordinari fecit. c. fi. de fi. de te. or. nec credo debeat vti susceptis sine dispensatione. 53

¶Quomodo q̃s dicat illegitimus. vide. s. Filius. per totum. 54

¶Uigesimo ꝓmo incurrit cum q̃s adultus vsq; ad egritudinẽ differt baptismũ accipe. lviij. di. c. si q̃s. ꝛ hoc verũ nisi postea eius studium ꝛ fides ꝓbabilis fuerit. aut hominũ raritas exegerit: alꝫ nõ põt ordinari sine dispensatione pape. ar. ꝓfati. c. nec ꝓ baptismũ tollit hec irregularitas. vt dicit glo. ibidẽ: q; idẽ nõ põt parere obligationem ꝛ liberationẽ. ff. de sol. l. q̃ boiez. §. vlt. ꝛ hoc est: quia ecclesia ꝓsumit q̃ nõ ex voluntate sed ex necessitate baptizat. vt in. d. c. si q̃s. 55

¶Uigesimo scõdo incurrit si religiosus claustrũ egreditur ad audiendũ leges vel ꝓbificã. si ante duos mẽses non fuerit reuersus: ꝛ solus papa dispẽsat in hac. c. vl. ne cle. vel mo. 56

¶Uigesimo tertio incurrit irregularitatẽ q̃libet eps. ꝓsbr aut dyaconus: qui ꝓtextu iniuste excõicatõis habet recursum ad impatorem. ꝛ a solo papa dispẽsabitur. xxj. q. vl. c. pe. ꝛ in. c. si q̃s eps. xxiij. q. vl. ampliat ad oẽs q̃ sunt sub ecclesiastica regula ꝑdicta irregularitas. sed non ipso iure sicut in ꝑdictis. De hac materia vide. j. Ordo. iij. per totum. 57

Irregularitas quõ tollatur? R. q; tribus modis. Primo ꝓ baptismũ tollit oẽs irregularitas ꝓtracta añ baptismũ cũ pctõ ꝟm Arch. xxvj. di. c. deinde. ꝛ Pa. i. c. gaudemus de diuor. ꝛ etiã illa q̃ venit ex seq̃la pcti sic est infamia. Item oẽs irregularitas homicidij siue fuerit cum pctõ siue nõ. Facit ꝓ hoc. c. si q̃s viduã. l. di. ꝛ. c. j. ꝛ. c. si q̃s post. lj. di. irregularitas ex bigamie ꝓpter defectũ sacramẽti nõ tollit. xxvj. dis. acutius. ꝛ. d. c. de inde. ꝛ hec est cõior opi. q̃ alij tenuerint q; nulla irregularitas deleat ꝓ baptismũ. vt fuit Ri. de mediauilla. in. ij. q̃li. q. xx. Alij ex tenẽt q; illa irregularitas que ꝓuenit in homicidio sine pctõ nõ delet. vt no. Pa. in. d. c. gaudemus: sed tu tene qd̃ dixi. s. baptismus. vij. §. iij. q; verior est. vt patet in. d. iuribus.

¶Scõdo tollit ꝓ religiõis ingressuꝫ. vt no. gl. i. c. ij. de apost. s nõ ois ꝟm ꝓdictã glo. s ea solũ q̃ nõ ꝓuenit ex delicto ꝓprio. vt i. c. j. de fi. ꝓh. ita q; põt ꝓmoueri ad ordines sine dispẽsatiõe: s nõ ad dignitatẽ vel ꝓlatões sine dispẽsatõe. vt. c. fi. de fi. ꝓ. ꝛ Io. in. c. ij. d̃ apostata. ꝛ sic dicit intelligẽdã auc. de mona. in ꝓn. vbi dr q; religiõis ingressus oẽm tollit irregularitatẽ. s tu dic ꝟm Pa. in. d. c. ij. q; nõ tollit nisi tñ illã de q̃ est in iure expressum q; tollat inducit bene facilioꝛe dispensationẽ. 2

¶Tertio tollit ꝓ dispẽsationẽ pape. vñ i oẽm irregularitate põt dispensare: cũ ois irregularitas sit de iure positino. ij. q. vij. ite daniel. ꝛ tenet Inno. de renũ. c. nisi. i hꝺo irregularitas: ꝛ hꝫ cõiter tenet. Epi añt quõ pñt dispẽsare dictũ est. ꝛ habes. s. Dispẽsatio. §. v.

Irrisio vide. s. Interrogatio. in filiabus sup. bie. ꝛ. s. Derisio.

Ironia vide Hironia per. b.

Istrio vide Histrio per. b.

1 Judeus dicit ille q̄ ad litterā legem mosaicā seq̄t tenēdo circūcisionē: & alia legalia faciēdo ad lr̄am. Jō xp̄iani qui nimis adherent lr̄e iudaizare dicunt. d̄ sa. vnc. c. vnico. §. pe. qđ facere nō debent. v. di. §. j. & vj. dist. §. p. de cele. miss. c. cuz Marthe. §. ceterū. de pēn.

1 ¶Que sunt q̄ p̄hibent iudeis indirecte (trāslato. ab ecclesia que xp̄iani nō debēt tolerare? R. xvij. Primo ne habeāt cōmunionē assiduā xp̄ianoz: maxime simpliciū. vñ xp̄iani nō debent comedere cuz eis. nec habitare. nec eos ad sua cōuiuia recipe. xxiij. q. j. nullus. & c. oēs. dicit tñ Hug. in. d. c. oēs. q̄ si cibos nō discernūt lz comedere cū eis. sed vbi cibos discernūt: nullo mō lz. Eoz̄ quoq; azima xp̄ianis est p̄hibituz comedere: quia est cibus diseret? ab eis. q̄ inhibet in. d. c. oēs. Et clericus p̄trariū faciēs debet deponi et laicus excōicari. d. c. nullus. Rodo. tñ tenet q̄ in necessitate liceret comedē. qđ verū credo nō vt azima ꝙ vt panē. Et nō. q̄ cōio in mercimonijs cū iudeis non p̄hibet nisi aliqñ in penam. vt in. c. post miserabilem de vsur. sed solū nimia familiaritas. vt in. d. c. nullus. & c. ad hec. de iudeis. cuz similibus. vnde admonitus nolens abstinere ab eorum nimia familiaritate peccaret mortaliter.

2 ¶Sed querit vtz liceat xp̄ianis eis seruire? R. Pa. in. d. c. ad hec. Jo. voluit q̄ sic extra domū: sed in domo nō. c. iudei. c. sed Pa. & meli? dicit. q̄ nec extra domū assidue. cū tex. ibi nō faciat mentionē de domo. et ideo p̄hibet assidua familiaritas & p̄tinua p̄uersatio tam in bono q̄ extra domū. p̄terea xp̄iani in familiari seu assiduo seruitio iudeoz esse nō debent. Jntellige quādo persone iudeoz intersunt. secus esset si edificiū edificēt ad vtilitatē iudeoz mercede cōstituta et hmōi. vel laborent agros. Facit. d. c. nullus.

3 ¶Utrū xp̄ianus possit habere seruū iudeū? R. q̄ sic. vt in. c. & si iudeos. eo. ti. xxiij. q. viij. c. dispar: nō tamē debet cum eo morari: ita q̄ eū habeat familiarē. xxviij. q. j. sepe. & c. nullus. & c. oēs.

4 ¶Utrū liceat mulieri? xp̄ianis nutrire filios iudeorū? R. Pa. in. d. c. ad hec. & glo. & Jo. an. & d. Ant. tenent q̄ non: neq; in domo neq; extra domū. Sed. d. Car. dicit q̄ solum p̄hibet in domo p̄ter tex. p̄fati. c. ad hec. q̄ dicit in domo. ꝙ ego dico etiā ēt domum nō licere q̄n nimia familiaritas & cōuersatio ex hoc cōtrahit. alꝫ extra domū nō est p̄hibituz. ar. d. c. nullus iuncto isto. c. ad hec.

5 ¶Sed nōne eps poterit dispensare vt etiā in domo nutriāt? R. Pa. in. d. c. ad hec. q̄ non. & ita p̄suluit. d. Car. qz ista p̄hibitio est in bonorem fidei.

6 ¶Utrū iudeus possit habere christianuz ascripticiū vel originariū? R. q̄ sic. vt in. c. multoz. eo. ti. sed seruum nullo modo. vt ibidem.

7 ¶Sed nō debent mederi xp̄ianis. vñ in. d. c. nullus & c. oēs. p̄hibet christianis ne in suis infirmitatib? iudeos aduocent. neq; medicinas ab eis recipiant: dicit tñ glo. in. d. c. nullus. q̄ medicinalia possunt xp̄iani a iudeis emere. & postea preparare ea. sed nō medicinas preparatas.

8 ¶Tertio p̄hibet ne cum xp̄ianis balneent in vno balneo simul. d. c. nullus. Supradicta oīa p̄hibent laicis sub excōmunicatōis pena. clericis vo sub pena depositionis: & sic peccāt mortaliter cōtra facientes. limitarē tamē de medico verū nisi in casu necessitatis qñ alium habere nō posset: quia necessitas facit licitū qđ alꝫ nō est. c. p̄siliū. in fi. de obser. ieiu. Hoc idem tenet Hug. & sil̄r est dicendū quādo licet habeat alium medicum: sed non sufficientem.

¶Quarto ne iudei ex testamēto xp̄iani aliq̄d capiāt. ¶. de iudeis. l. j. Jtem nō p̄t aliquis xp̄ianus aliq̄d 9
congregationi iudeoz vel iudeo aut pagano in testamento relinquere. & si fecerit: etiā post mortē anathema iudicabit. xxiij. q. ij. sane. el. ij. nisi legaret intellige extreme necessitati alicuius.

¶Quinto ne p̄cedant in publico sine habitu distinc- 10
to vel signo quo discernant a xp̄ianis. vt in. c. in nō. nullis. eo. ti. & boc verū tam in masculis q̄z in feminis & debet esse patens signum. nō sub plica vel mantello ꝺm d. c. in. d. c. in nōnullis.

¶Sexto p̄hibet eis ne nouas synagogas erigant. vt 11
in. c. p̄suluit. eo. ti. p̄nt tñ antiq̄s reedificare. vel ruinosas reparare. ita tamē q̄ noua edificatio nō p̄dat antiquā formā: quia vbicūq; mutat p̄stina forma. vtputa q̄ fit p̄cioſius vel magis amplū: tūc dicit nouū edificium & cadit sub p̄hibitione noui edificij. vt p̄batur ex tex. istius. c. p̄suluit. Facit qđ in silī nō. in glo. in. c. admonere. xxxiij. q. ij. & in. c. p̄elbyter. lxxxij. di. q̄ vult q̄ sagimine lz vti illis diebus q̄bus vtimur ouis & ceseo. lz nō liceat vti carnibus quasi sit mutata forma. & p̄ sequēs rei substātia: & etiā facit qđ nō. in. c. cum causam. de testi. in verbo in tpe. & in glo. in. l. iulianus. §. sed & si quis. ff. ad exhi.

¶Sed q̄d si antiq̄ synagoga ex toto corruit & funditus? R. Pa. in. d. c. p̄suluit. q̄ nō poterūt reedificare. quia esset nouū facere: exquo funditus est destructa. Facit ad hoc qđ legit & nō. in. l. inter stipulantē. §. sacrā. ff. de ver. obli. vide bonā glo. in. s. li. in. c. iij. de iure patro. Et nō. q̄ si nouas synagogas erigere p̄sumpserint. in q̄nquaginta libris auri sunt puniendi. ¶. de iude. l. hac victura.

¶Septimo non p̄nt p̄fici alicui publico officio inter 13
xp̄ianos: nec ad aliquā dignitatē vel ministeriū. vt in. c. cum sit. & c. pe. eo. & xvij. q. iiij. p̄stituit. & d. nullus. vnde in. l. fi. ¶. de iude. di. q̄ nullū bonorē. nullam dignitatem: nullam p̄eminentiā inter xp̄ianos possunt habere. intellige de nouo: secus esset in antiqua: qz toleratur. & per istam. l. infert Bart. q̄ nō possunt doctorari: cum sit dignitas & p̄eminentia doctoratus. nec ob. l. generaliter. §. fi. ff. de decurio. que permittit iudeos p̄moueri ad dignitates: quia intelligitur inter seipsos iudeos: non inter xp̄ianos. Vñ infert Pa. in. c. ex speciali. eo. ti. q̄ etiam omne cōmerciū per qđ xp̄ianis aliqđ grauamē posset ingeri est p̄hibitum iudeis & paganis: & ideo licet vendat eis redditus regalis & possint illud emere. vt in. d. c. ex speciali. tñ collectio nō poterit per ipsos fieri sed p̄ xp̄ianos: qz sic colligēdo posset iude? cōmittere fraudes: & tenet dare pauperibus quicquid lucratus est ex tali officio. vt in. d. c. cum sit. & boc ꝺm p̄uidentiam episcopi.

¶Octauo p̄hibetur ne in triduo ante pascha & mati- 14
me in die veneris sancta ostia vel fenestras aptas teneant: aut in publicum exeant. extra eo. ti. quia superbis. & in. c. nōnullis.

¶Nouo ne decimas prediales retineāt. sed vt eccle- 15
sijs soluant. de decimis. c. de terris.

¶Decimo ne testimoniū dicāt p̄tra xp̄ianū. de testi. 16
iudei. imo repelluntur ab oībus actibus legitimis. ij. q. vij. alienū. & boc verū nisi in casu beresis si ꝺs ad eos reuerteret: tūc p̄ testib? admittunt. vt i. c. ō xp̄ianos de bere. li. vj. ꝙ bene cogunt xp̄ianū p̄tra eos testimonium dicentē admittere. in. d. c. iudei.

17 ¶Undecimo nō possunt p̄uenire xp̄ianū apud iudeum: sed bene apud iudices xp̄ianos arbitrū in causa ciuili tñ possunt eligere iudeū. vt. C. de iudeis. l. iudei sinia tñ dz exequi p ordinariū xp̄ianū iudicē: vt ibi.

18 ¶Duodecimo ne emant seruū xp̄ianū vel non xp̄ianū si modo vult baptisari. c. j. ⁊. c. vl. e. ti. Uñ si iude⁹ emit xp̄ianū seruū vel qualitercūq; acq̄rat: statim efficit liber nullo precio dato. liij. di. mācipia. Si vo seruum nō xp̄ianū emit p sibi seruiēdo: tūc volūtate patefacta q̄ vult effici xp̄ian⁹ statim vendicat sibi libertatē nullo dato precio. c. fraternitatē. liij. dist. Si aūt talem nō xp̄ianū emit nō p sibi seruiēdo sed causa mercimonij: tūc si fuit expositus ad vendenduz infra tres mēses qui incipiūt currere a die emptōis ꝺm Hoſ. in .d. c. fi. vel ꝺm Jo. an. ⁊ Pa. in. c. j. eo a die quo petijt xp̄ianitatē: tūc nō liberat ab eius seruitute: nisi denē iudeo. xij. solidi p quolibet bono seruo. q̄ solidi debēt esse aurei ꝺm Uincen. Goff. ⁊ Pa. quoz. lxxij. faciūt vnā libā auri. C. de suscep. p̄po. ⁊ archa. l. quotiēscūq; certa summa solidoz. ⁊ videt sentire glo. in. l. quicunq;. C. de ser. fu. ⁊ p̄o ista opinione facit glo. C. de fal. mo. l. si q̄s numos. sed ꝺm Ber. ⁊ Hoſt. in. d. c. fi. dabunt de moneta que est in vsu in illo loco. arg. ff. de le. iij. l. numis. ⁊. ff. de leg. j. l. si seruus pluriū. §. si numerus: ⁊ magis placet. Et aduerte q̄ dicit, p seruo bono. ergo defalcabit si ille nō est ita bonus: q̄ ibi bon⁹ accipit p optimo ꝺm Pa. in. d. c. j. si vo nō exposuit venalem infra dictos tres menses: tunc statim liberatur nullo precio dato. d. c. fi.

19 ¶Utrū vernaculus. i. nat⁹ ex ancilla iudei si vult effici xp̄ianus liberet similiter? R. q̄ sic nullo dato precio. l. deo nobis. C. de epi. ⁊ de. §. vl.

20 ¶Sed q̄d si aliq̄s talē emat q̄ causa mercimonij fuerat emptus a iudeo? R. q̄ non efficiet eius seruus: ⁊ restituet ei preciū. xij. solidoz. ⁊ erit oīno a seruitute liberatus. inſti. de noxa. ac. §. dñs.

21 ¶Sed pone q̄ nō habet preciū? R. q̄ si sit in manu iudei. puta q⁹ nemo est xp̄ianus q̄ velit eū emere. tūc nihilominus liberabit. ⁊ ostiatim queret preciū. ff. de manumiſ. l. iij. §. suis aūt: vel si nullo modo pōt habere: seruiat sibi p q̄nquenniū. vt no. glo. xxxvj. q. j. de rap. Si vo sit in manu xp̄iani: tūc si alio modo habere nō pōt preciū: seruiat ei tantū q̄ seruitiū cōpenset cum precio: ⁊ sic liberat. ff. de cap. l. in bello. hoc verū nisi preciū fuisset datū p ania: ⁊ nō anio repetēdi. ar. ff. de neg. ge. l. nēsennius. ⁊. ff. de reli. ⁊ sum. fune. l. ⁊ si quis. §. idem labeo ait.

22 ¶Tertiodecimo nevsuras exigant: sed exactas restituant. vt in. c. post miserabilē. de vsur. pñt cōpelli ad hoc p̄ principes ⁊ debent. vt in. d. c. q̄ si nō faciūt debēt cōpelli p iudicem ecclesiasticū censura ecclesiastica. vt dicit Hoſt. ⁊ Jo. an. in nouella. in. d. c. post miserabilem Facit. c. postulasti. de iudeis. ⁊ q̄d ibi nō. Uñ p̄ncipes terrarū peccant mortaliter nō cogēdo eos ad restituendū vsuras. ⁊ similiter xp̄iani si ipsis nō restituētibus monerent ne cum eis haberēt cōmertiuz si post monitionem eis factam cōmerciū cū eis haberent. vt in. d. c. post miserabilē. ⁊. c. quanto. de iudeis.

23 ¶Quartodecimo ne intentēt cōtra catholicā fidem quicq̄; detestabile: sicut est q̄ nutrices xp̄iane p̄iciāt lac in latrinas postq̄ suscepērunt corpus xp̄i. vt in. c. et si iudeos. eodem. ⁊ bmōi.

24 ¶Quintodecimo ne quemq̄ qui nō est sue nationis aut secte p̄sumāt circūcidere etiam si sit eoz seruus. vt. l. vnica. C. ne xp̄ianū man. ⁊ ibi est eis pena capitalis. id est. perpetui exilij que dicitur capitalis. vt. ff. de penis. l. rei capitalis. Aliquādo dicit mors naturalis vt ibidem. in p̄n.

¶Sextodecimo ne iudeus xp̄ianā in vxorē accipiat. l. ne quis. C. de iudeis. q̄d si fecerit crimine adulterij punietur. vt ibidem. 25

¶Septimodecimo ne fidem catholicā impugnet p̄uerso dogmate. aliter pena sanguinis punit. vt in. d. l. hac victura in omne euum. 26

¶Utrū ecclesia possit punire iudeos ⁊ paganos si delinquūt? R. q̄ sic: si delinquūt cōtra legē naturalē: q̄a illam oēs recipiūt. Jtē iudeos si agāt p̄tra legē veteris testamēti ꝺm Aug. de ancho. in. li. de ptāte pape. 27

¶Jtem nota ꝺm eundē. q̄ iudei p papā ⁊ alios p̄ncipes quibus subdunt debent cogi ad laborandum manibus p̄p̄ijs. als fiunt participes turpis lucri et peccatoz̄ que faciunt. Nec ob. c. sicut de iudeis. vbi dicit. q̄ nullus exigat coacta seruitia ab ipsis nisi consueta: quia illud intelligit de seruitijs ad vtilitatē dominoz̄ solum. 28

¶Jtem no. q̄ puniunt pena ignis: quādo aliquē ex suis qui vult xp̄ianus esse saxis aut alio furoris genere intentāt. vt. l. iudeis. C. de iude. 29

¶Que p̄hibent xp̄ianis facere contra iudeos? R. q̄ nouē. Primo q̄ violenter non debent cogi ad fidem. vt in. c. sicut. de iudeis. de quo dic vt. §. Baptisin⁹. vj. §. xij. Secdo q̄ nō offendant nec in p̄sonis neq; in bonis siue iudicio terrene ptātis. d. c. sicut iudei. Tertio q̄ nō impediant obseruare suas p̄suetudines in suis festiuitatib⁹. dūmō nihil faciant i oppr̄obriū xp̄ianoz̄. xlv. di. q̄ sincera. ⁊. d. c. sicut iudei. ⁊. l. iudeis. C. de iudeis. Quarto q̄ non exigant coacta seruitia ab eis q̄ nō sunt p̄sueti facere. d. c. sicut. de q̄ dic. vt. §. Baptisinus. vj. §. xij. Quinto q̄ nō fodiant eoz̄ sepulcra siue corpora bumata obtētu pecunie. nec eoz̄ cimiteria quisq; mutilet vel inuadat. d. c. sicut. ⁊ cōtra facientes xp̄iani sunt p̄iuādi officio ⁊ bñficio si sunt clerici. si laici excōicandi. vt in. d. c. sicut. Sexto q̄ nō debent in sabbatis eoz̄ ad iudiciū trahi. C. d̄ iudeis. l. die sabbati. ⁊. d. c. sicut. Septimo ne impediant sua p̄ut melius poterūt vendere sicut nec xp̄iani. C. de iude. l. nemo. Octauo q̄ si p̄uertant ad fidem nō spolient bona iuste acq̄sita: neq; debita successione. Et si ablata fuerint: p̄cipit potestatibus eoz̄ locoz̄ sub pena ex cōicationis: q̄ ea faciāt restituere. c. iudei. cl. ij. e. ti. Ex quo infert Pa. q̄ nō perdūt agnationē suā. vñ debēt succedere attinētibus suis. ⁊ multominus bona legitime acq̄sita. cuius p̄trariū existimāt vulgares. q̄d erroneū est. Nono q̄ nō p̄hibeant p̄uerti ad fidē ⁊ baptisinū suscipe. etiam si sunt serui xp̄ianoz̄. arg. c. due sunt. xix. q. ij. remanebit tñ seruus si p̄ius erat seru⁹ alicuius xp̄iani: cum seruitus sit approbata a deo iure diuino. ciuili ⁊ canonico. xij. q. ij. si quoq;. vsq; ad. c. ecclesiarū. dulcius tñ tractādus est q̄ alij serui qui nō sunt xp̄iani. ar. de ma. ⁊ obe. p tuas.

¶Utrū eoz̄ filij sint baptizandi ipsis inuitis vide. §. Baptisinus. vj. §. xj. 31

¶Utrū ecclesia peccet p̄mittēdo iudeos ritus suos obseruare? R. q̄ nō. q⁹ nō approbat s̄ p̄mittit. q̄d aūt p̄mittimus nolētes p̄cipimus. i. cōcedimus. q⁹ malorum hominū voluntatē ad plenū nō possumus p̄bibere. xxxj. q. j. hac ratione. 32

¶Utrum pecunia ⁊ alijs blandimētis possimus allicere iudeos et alios infideles ad fidem catholicam? R. glo. in. c. debet homo. xxij. q. iij. q̄ sic, allegat. c. q̄ 33

aute. xxiij. q. vij. ⁊ c. qui sincera. xlv. dist. Silr sub tali cõditione põt xpianus aliquã ducere in vxorẽ vt fiat christiana. xxviij. q. j. caue. ⁊ sic in spualib⁹ licite fit pactum vbi agit de puersiõe alicui⁹ ad fidẽ. ⁊ sic nõ ob. j. q. ij. q̃ pio: quia illud est vendere donũ dei vl aliud spuale. Aliud est ꝓpter tpalia inducere ad spualia: qz primũ illicitũ. de simo. q totũ: sed non scõm. vt in iuribus ꝓallegatis. vñ Siluester dona ꝓmisit puertentibus. vt no. in. d. c. q̃ pio. ⁊ c. q̃ pio. loquit de dono religionis quod pecunia minime debet vendi. de quo vide Simonia. iij. §. vj.

34 ¶ Utrũ bona vsurariorũ iudeorũ possint ab aliquo vl dono vel exactione vel rõne pene vel quocũq; alio titulo lucratiuo vel oneroso acceptari? R. q sic. dũmõ nihil ꝓtra iusticiã fiat. sed retineri an possint distingue qz si sunt nõ soluẽdo. restituẽda sunt nõ ipsis: ꝑ quib⁹ debent ipsi. Si vo sunt soluẽdo: dic vt. j. Restitutio. j. in ver. vsurarius. §. xvij.

Judex quis põt esse? R. q ql̃bet qui nõ ꝓhibet. ar. c. cum apud. de spon. ⁊ l. mut⁹. in. de procura.

2 ¶ Sed qui sunt qui ꝓhibent? R. q surdus mutus ⁊ perpetuo furiosus. impubes. femine. seruus. excõmunicatus. Itẽ ꝓsanguinei rei ⁊ inimici actoris. vel alia causa suspecti. Itẽ imperiti seu illitterati. de quibus omitto breuitatis causa.

2 ¶ Utrũ iudex vel prelatus malus peccet iudicando subditos? R. ꝑm Alle. i. ij. q sic mortaliter de quo dic vt. s. Correctio. j. §. iij.

3 ¶ Utrũ iudex possit iudicare sine actore? R. q ordinarie ꝓcedendo nõ. facit. c. si legimus de accu. extraordinarie aũt sic. vt in inq̃sitione ⁊ denũciatione. vt. s. Inquisitio ⁊ Denũciatio.

4 ¶ Utrũ iudex possit compellere partes ad faciendũ cõpositionẽ? R. q si causa est ciuilis q nõ. nec etiã ꝑnceps ex ptãte ordinaria. l. j. ff. d no. ope. nũ. tñ si lis est longa ⁊ intricata multũ: ita q de facili nõ põt decidi iudex põt cõpellere partes ad pcordiam. tex. videt iudicio meo in. c. placuit. xc. dist. Dicit etiam Pa. in Rica de treu. ⁊ pa. q ad pacẽ bene põt ⁊ debet reducere partes. ⁊ etiã cõpellere tã iudex secularis q̃ ecclasticus. respectu subditor⁹ suor⁹. xc. di. si q̃s ꝓtristatus. c. placuit. tenet etiã Bar. in. l. cõgruit. ff. de offi. ꝓsi.

5 ¶ Utrũ iudex possit cõpellere ne potẽtiores viri ꝓtumelijs afficiãt viliores? R. q sic. ⁊ tenet. l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offi. ꝓsi.

6 ¶ Utrũ iudex teneat ⁊ possit cõpellere aduersarium ad prestandũ cautionẽ de nõ offendendo nec actorez nec suos q̃ talis verisilr timens implorat eius officium? R. q sic. vt in. d. §. ne potentiores. ⁊ ibi q Bart. ⁊ bonus tex. in. l. denũciamus. C. de bis qui ad ec. confu. ⁊ ibi q Cy. Facit tex. in. c. de benedicto. xxxij. q. j. et in. c. litteras. in fi. de resti. spo.

7 ¶ Utrũ iudex teneat ex necessitate officij purgare ꝓuinciam malis hoibus? R. q sic. tex. est in. l. iij. ⁊ l. cõgruit. ff. de offi. ꝓsi. ꝓpter qd̃ dicit Bal. in. l. gallus. ff. de li. ⁊ postbu. ⁊ Rapbael ⁊ Imo. q licz statutũ ciuitatis dicat q põt punire. q ly verbũ põt. importat necessitatẽ. d. l. gallus. in ꝓn. Et ideo si nõ facit tenet de negligentia. Facit qd̃ no. Bal. ⁊ Ang. in. l. mancipia. C. de ser. fu. debet q̃ iudex delicta inquirere aliter tenebitur in sindicatu. Et hoc verũ in iudice q̃ habet merum imperiũ. l. imperiũ. in ꝓn. ⁊ qd̃ ibi no. Bar. in. l. iubere cauere. ff. de iurisd. om. iu. ⁊ in. l. j. ff. de offi. eius cui mag. est iu.

¶ Utrũ iudex possit aliq̃d petere ꝓ labore in iudicã 8
do? R. q de iure canonico iudex ordinarius vel delegatus eccliasticus nihil põt petere. vt in. c. cũ ab ossi. de vi. ⁊ bo. cle. ⁊ c. statutũ. d̃ rescrip. li. vj. ⁊ licet loquatur de delegato. tñ idẽ tenet in. d. c. cum ab ossi. ⁊ per Pa. ⁊ Jo. an. ⁊ ceteros. de ordinario est etiã glo. in. c. nõ licet. xj. q. iij. De iure vo ciuili ordinarius secular⁹ petit sportulas soluz. nec aliud põt petere. iij. q. iij. oferat. q̃ sportule sunt munera a lege nõ diffinita. vt in aut. generaliter. C. de epi. ⁊ de. Delegatus vo etiaz a ꝓncipe nõ habet nisi duos aureos in principio ⁊ duos in fine: q̃ causa excedit centũ aureos. q si nõ excedit nihil habebit. in aut. de iudi. §. ne autez labor. no. glo. in. d. c. cum ab ossi. Excipiunt esculenta ⁊ poculenta. i. comestibilia et potabilia. si sunt talis q̃litatis q in paucis diebus possint ꝓsumi ꝑm Arch. ⁊ glo. in. d. c. statutũ. ⁊ sint ex mera liberalitate oblata: q̃a sic possunt ab oibus recipi. Alia aute ossia etiã si sit vn⁹ denarius: ꝓhibent omnes iudices accipe. vt. ff. de off. ꝓsi. l. plebiscito. ⁊ l. solent. ff. de offi. ꝓcõ. §. si. no. gl. in. l. ij. C. de condi. ob tur. cau. facit l. j. C. d̃ pena iudi. qui male iudi. etiã si recipiãt vt expediãt causam. ⁊ si recipiũt alia ꝓter ꝓdicta esculenta ⁊ poculenta: tenentur restituere de necessitate. ar. d. c. statutũ. ⁊ c. exigit. de censi. li. vj. imo si sit iudex delegatus ecclasticus q̃ talia recipit. non põt liberari ex remissione sibi facta a dãte talia nisi restituat: ⁊ si restitueret ĩ fraudẽ vt postea ille sibi donaret: nõ valeret ꝑm glo. in. d. c. statutũ Secus aũt si sine fraude restitueret. ⁊ ille postea liberaliter iterũ donaret ꝑm glo. ꝓdictã. Sed ego veram credo: si post iudicium finitum sine fraude dat liberaliter: aliter non.

¶ Utrũ officiales inferiores ⁊ nuncij ⁊ bmõi. possint 9
aliquid exigere a litigantibus ⁊ bmõi? R. ꝑm Alexã. de ales. in. ij. ꝑte summe. q sic. ꝑm ꝓsuetudinẽ terre: sed q vim vel immoderatã improbitatẽ recipe nõ ꝓsit ⁊ hoc q̃ nõ habent redditus deputatos. Hosti. tñ in sum. tenet q etiã si habẽt redditus deputatos ꝓsit aliquid parũ recipere dũmodo nõ q vim vel improbitatem immoderatam. Assessor vo nõ potest si habet salarium deputatum. aliter tenetur restituere. ar. c. cũ ab omni.

¶ Sed q̃d si iudex secularis habet ꝓficisci extra do- 10
micilium? R. q siue sit iudex ordinarius secularis siue eius delegatus potest petere expensas. d. c. statutũ sicut ⁊ testis cuz ꝓficiscit extra domiciliũ. iij. q. ij. §. venturus: quia nemo cogitur militare suis sumptib⁹ ea tamẽ moderatiõe ne partes enorme damnũ patiãtur. arg. ꝛ. q. iij. illud. ⁊ si pauperes litigantes sint: tũc debet abstinere etiam a sumptibus iudex delegatus. vt in. d. c. statutum. et ordinarius etiam secularis nõ debet habere sportulas. in aut. de man. ꝓn. §. si tibi quoq.

¶ Sed nunquid delegatus ordinarij ecclasticj sic ba- 11
bebit expensas cum ꝓficiscit extra domicilium: sicut delegatus ꝓncipis vel ordinarij secularis? R. q sic. tam ꝓ victualibus q̃ ꝓ vecturis equor⁹ ⁊ similium: nisi esset delegatus ad vniuersitatem causarum vel ad vnã ⁊ malicose. quia tũc ordinarius debet ꝓuidere de suo. ar. c. inter cetera. de offi. or. ⁊ glo. in. d. c. statutum. sed glo. in. d. c. cuz ab ossi. tenet indistincte q nõ põt delegatus ordinarij: ꝑ ordinarius debet sibi facere expensas. sed opi. ꝓma videt magis equa.

¶ Utrũ ordinarius similiter possit petere expensas 12
q̃ ꝓficiscit extra domũ? R. q nõ nisi cum ꝓficisci

cur ꝑ cōsecratiōne ecclesie. vt in. c. cum sit romana. de sīmo. Et cum visitat ꝓuinciā suam. de cēsi. c. cū apls 7 c. exigit. eodem libro. vj.

13 ¶ Utrū iudex ordinarius aut delegatus q̄ recipe pñt expēsas teneanť cōputare illas quas domi fecissent? R. glo. tenet q̄ sic in. d. c. cum ab oñi. Sed Pa. in. d. c. cum ab omni. tenet q̄ non. 7 magis est benigna. q̄ uis ꝓma sit tutior.

14 ¶ Quid si delegatus ecclesiasticus nō habet reddit? vel beneficiū ecclesiasticū sufficiēs vñ viuat? R. Pa. in. d. c. cum ab oñi. q̄ poterit petere id qđ pōt petere iudex delegatus principis secularis. vt dixi. s. ꝑ ar. a ꝓtrario sensu: ꝫ magis mihi placet ꝓtraria opinio q̄ nō possit: nisi forte ꝓpter talem causam occuparetur ab aliquo honesto exercitio de quo viuit: quia tunc tenerem opi. Pa. veram.

15 ¶ Utrū ꝓsuetudo excuset seu valeat qua danť spor tule ordinario 7 delegato ecclīastico? R. d. Car. in de. statutū. de elec. distinguit: q̄ aut precessit exactio: 7 sic nō valet. nec excusat talis ꝓsuetudo. aut ꝓsuetudo nō habuit ortū ab ex actione: 7 sic possunt partes cōpelli ad obseruandū laudabilē ꝓsuetudinē. c. ad aplicā. de sīmo. Sed hec distinctio quo ad primū est vera: quia q̄n precessit exactio est ꝓtra honestatē 7 mentē istius. c. cū ab oñi. 7 facit. c. ex multis. j. q. iij. ꝫ quo ad secūdū nō credo veram. q̄ si nō p̄cessit exactio sic cū sit ex mera liberalitate donatū: nō inducit cōsuetudo: sed quelibet donatio habuit effectū suū iuxta ea que nō. i glo. 7 Bar. in. l. cum de in rem ꝟso. ff. de vsuris. Facit. l. si certis annis. C. de pac. nec valet. d. c. ad apostolicā: q̄ loquit q̄n aliq̄d fuit datū in piam causam: quia tunc videnť voluisse laici inducere cōsuetudinē: 7 iō dico cuz glo. in. d. de. statutū. de ele. 7 Jo. an. 7 Pa. 7 cōmuniter doc. in. d. c. cuz ab oñi q̄ nō valet talis cō suetudo. Et licet Car. dicat vbi. s. q̄ nō peccat mortaliter recipiēdo: dūmodo nō immoderate q̄n est ꝓsuetudo: q̄ habz ꝓ se doctores famosos ꝓ hoc iuxta nō. ff. de re. iud. l. cōprobata. 7 de postu. c. vnico. li. vj. hoc nō credo verū nisi in eo q̄ nescit discernere q̄ sit verior opi. 7 q̄s habeat validiores rōnes. Nec etiam credo istum excusari a restitutione fienda.

16 ¶ Utrū iudex ordinarius vel delegatus ecclīasticus possit a partibus petere salariū ꝓ assessore? R. sm cō muniter doc. in. d. c. cū ab oñi. q̄ nō ordinari? : q̄ debet scire canones de q̄bus versať coram se. Et ideo si nescit 7 indiget assessore. ꝓuideat de suo. delegatus tñ licite petit dūmodo fraudulēter nō faciat: vtputa q̄a dicit se indigere cum nō indigeat. d. c. statutū. ff. assessore: vel participare vult in lucro cum assessore: q̄ sic cum faciat fraudē legi peccaret mortaliter. 7 teneretť ad restitutionem partibus.

17 ¶ Utrū salariū possit petere ꝓ notario? R. delegatus pōt dūmodo nō participet ipse cum eo: vt in. d. c. statutū. ꝫ de ordinario dubitat: q̄ videť q̄ de suo debeat ꝓuidere suis officialib? ꝫ ego credo q̄ possit petere.

18 ¶ Utrū datū iudici nisi in casu ꝓmisso possit repeti? R. q̄ si dedit vt coꝛrūperet iudicē: sic nō pōt repetē. 7 sm glo. in. c. q̄ recte iudicat. xj. q. iij. cōiter sic ꝓsumit. ideo multi tenent q̄ nō repetit. sed si dedit vt iustam daret sniam quā alīs nō nolebat dare. vel vt nō daret iniustā: 7 sic nō liberať iudex dando pauꝑibus: q̄ re tati. j. q. j. iubem?. de sīmo. nemo. xj. q. iij. non licet. Si añt dedit simplr vt iudicet: amittit ꝓncipalē causam. vt. ff. de condi. ob cau. l. ij. ¶. fi. 7 sic nō repetet sicut q̄n dat vt ꝓ se iudicaret. Facit glo. in. d. c. qui recte. qđ li mito verum nisi q̄n aliter nollet iudicare nisi daret. q̄ posset repetere: 7 sibi teneretť restituere.

¶ Utrū cōmittať simonia dando pecuniā ꝓ sniā? 19
R. glo. j. q. iij. vendētes. q̄ nō. q̄ in ꝓbanis nō cōmittit simonia: lz grauiter peccet nisi in casu q̄n iudex aliter nō vult dare iustam sententiā: q̄ tunc nec peccat cum redimat vexationē suam. Sed pōt dici sm Pa. in. d. c. cū ab oñi. q̄ si do pecuniā vt habeaz sententiā ꝓ me q̄ volo ꝓsequi spūale vel annexū sibi: q̄ tunc sit simonia. Sed ego nō admitto hoc in casu ꝓdicto. scz cum iudex nō vult sine pecunia iustam dare sniaz: q̄a cū redimā vexationē meā: non credo q̄ sit simonia si mō habeo iam ius in tali re. secus si ꝓ sniam de nouo acquirerē: q̄ sic esset vera opi. Pa.

¶ Utr̄ sentētia lata intercedēte pecunia sit nulla ipso 20
iure? R. glo. in. d. c. cum ab oñi. 7 sequit Pa. q̄ sic. ij. q. vj. ¶. venales. C. q̄n ꝓuo. nō est necess. l. venales. inter. 7 in glo. snia tñ arbitri. tenet. licet agēs ex ea repellať exceptione doli. C. de arbi. l. iij. 7 in glo. p̄dicta. secus si ꝓ gram dať: quia tūc nō est nulla ipso iure. sed dať restitutio. vt in. d. glo.

¶ Utrū iudex teneať ad restitutionē parti si eius ne 21
gligentia aliq̄d dānū incurrit? R. glo. in. c. q̄n ꝓtra. de ꝓba. in verbo negligentiā. q̄ sic. 7 eam sequunť doc. Pa. añt in. d. c. q̄n ꝓtra. ait. q̄ in foro aie ē vera opi. si fuit in dolo vel lata culpa. alīs nō. ꝫ de hoc dico lati? . s. Culpa. ¶. v. 7 vj.

¶ Sed q̄n dicit cōmittere negligentiā? R. Io. q̄ tūc 22
q̄n negligit terminare causaz vel habere tabellionem vel aduertere quid scribať vel nō ꝓuidet de aduocato vt teneť. vt. s. dictū est aduocatus: vel nō curauit reuoluere libros: 7 hmōi q̄ suo officio incūbunt multomagis teneť si ex dolo dat damnū. Unde si iniquā sniam dedit vel aliq̄d aliud fecit ꝓtra ꝓsciētiam 7 contra iusticiā in grauamē alteri? partis vltra restitutionem ad interesse teneť. vt. C. de pena iud. q̄ ma. iudi. l. nouo iure. xj. q. iij. quatuor. xxiij. q. ij. dñs deus. 7 q. v. administratores. si est ecclesiasticus iudex ordinarius vel delegatus si ꝓtra ꝓsciam 7 cōtra iusticiā hoc fecit: ipso facto est suspēsus ꝓ annū ab executiōe officij. vt in. c. cū eterni. de re iudi. li. vj. Si vo dānificauit partē ꝓ imprudentiā: sic teneť silr ad restitutiōem. in culpa eiñ fuit cum se insufficientē sciuit vel scire debuit. 7 tñ cām iudicare pōsumpsit: 7 hoc verū in ordiario delegatus añt q̄ necessitate obediētie iudicat: 7 bona fide: 7 de ꝓsilio peritoꝛ: lz iniuste iudicet. nō teneť ad restitutionē nec peccat: sed ei? assessor tenebiť. l. ij. ff. qđ q̄sq̄z iuris. si mō eū elegit q̄ habebať ꝓ docto 7 bone opinionis: 7 ita credit eū doctū ad ꝫ. alīs nō excusareť si vellet ꝓcedere sm caput suuz. vel imperitū vel malū scienter eligeret assessorem sm Rodo.

¶ Utrū iudex incidat in penā statuti imponētis pe 23
nā nō terminati sniam infra certū diē si nō terminat? R. Pa. in. c. lz. de ꝓba. q̄ sic. si fuit req̄sit?. q̄ nō teneť impedere officiū suū ad vtilitatē ꝓuatam nisi req̄rať vt. l. iij. ¶. hoc añt. ff. de dam. infec. 7 ibi Barto.

¶ Utrū iudex secularis teneať pstare brachiū suū iu 24
dici ecclīastico? R. q̄ si eius subdit? resistit sibi de iure vtputa cōcepit ei aliq̄d. appellauit ad supioꝛē: eps dicit q̄ nō pōt. 7 petit brachiū seculare cō eū: tūc dico q̄ nō teneť. Ita no. Pa. in. c. j. d offi. ord. secus si resistit ei de facto. vt ibi nota. Idem dic in exēpto qui allegat exemptionē quā eps nō admittit. appellať. nō teneť iudex secularis episcopū iuuare.

25 ¶ Utrū iudex post latam sentētiā diffinitiuā possit eam interpretari seu declarare? R. q nō delegat⁹ nec ordinarius aut inferiores nec arbiter. maiores aūt bene possunt declarare sed nō mutare aut corrigere. vide in. c. j. de postu. in glo. & qd ibi nō. & Pa. ibidē. Interlocutoriā vo sententiā pōt corrigere & reuocare. de accu. c. qualiter & quādo. el. primo.

26 ¶ Utrū iudex possit penam minuere vel augere. vide. j. Pena. §. xviij.

27 ¶ Utrū nō ꝑdemnās partem aduersaz in expēsis teneat ipse de suo restituere alteri parti? R. q sic. l. sancimus. C. de iudi. qd limitat glo. in. c. fi. de rescrip. verum si fuit petitum. alīs non.

Judicare vtrū liceat ex suspitione. vide infra ꝓsumptio.

1 ¶ Quid est iudicare simplr & pure? R. q nō est remouere ordinē iuris sed tm̄ subtilitatē pnitiosam: qz predicta verba importāt ex suo ꝓprio significato idē qd sine malicia & sine plica & inuolutione. ad hoc glo. in cle. sepe. de ver. sig. in verbo simplr. & ordo iudiciarī⁹ nō est inuētus ad inuoluēdū. vt i. c. dilecti filij. de iudi. & ideo nō remouebit ꝑm Pa. in. d. c. dilecti.

2 ¶ Quid si dicat. ꝓcedas sine solennitate iuris? R. Pa. in. d. c. dilecti. q censet sublata solennitas iuris ciuilis & canonici: sed non diuini & iurisgentiū: & ideo duo testes sufficerēt. Iz forte plures reqrerent. similiter etiā si sunt infames. qz infamia est de iure positiuo. in. c. q tuas. de simo. nō tamē recipiunt nō citata parte. quia citatio est species defensionis q̄ est de iuregentiū nec pōt tolli. cle. pastoralis. de re iudi.

3 ¶ Quid si dicat. iudices ꝓput voluer? R. Pa. vbi. §. q intelligit solum dolus exclusus. ar. in. l. creditor. §. lucius. ff. man. Et ideo non pōt tollere ius alteri⁹ sine causa: sicut nec cōmittēs: qz nemo plus iuris in aliuz transfert q̄z ipse habeat. de do. post diuor. resti. c. nup. & ꝓterea dicit Bar. in extrauaganti. ad reprimendā q ille cui cōmittit vt faciat qd vult vel sicut libuerit. licet nō teneat sequi regulas iuris ciuilis. remanet tamē ligatus regulis iuris naturalis gentiū: seu naturalis equitatis qd idem est. vt in cle. pastoralis. de re iudi. vbi impator inualide egit: quia excessit regulas iuris naturalis.

4 ¶ Quid si dicat. iudices ꝑm veritatē & equitatē? R. Pa. in. c. l̄ras. de iura. calum. q debent seruari solennitates etiā rigorose iuris positiui. & do. Ant. dicit q rigorosas nō tenet seruare: & placet mihi.

5 ¶ Quid si dicat. iudices ꝓput tibi videbit? R. Pa. in. c. j. de iudi. q debet iudicare iudicio intellectus cui cōgruit hoc verbum videbit. Ita no. Bar. in. l. qd tm̄. §. si arbiter. ff. de arbitr. Et idē cū dicit. relinquo vel cōmitto arbitrio tuo vel prudentie tue vel iudicio tuo. tunc denotāt arbitriū boni viri rōne regulati. sicut cū dicit. vt visuz tibi fuerit vel tibi videbit. Ita no. Pa. in. c. j. de sequestra. posi. similiter hec verba. si extimauer & arbitratus fuer. si tibi placuerit. vt ꝓbat in. l. fidei. cōmissa. §. q̄z. ff. de lega. iij. & in. l. thais. §. sozorē. ff. de fideicōmis. vbi tex. nō. vide tex. cū glo. in. c. ij. de cor po. vici. & q Barto. in extrauaganti. ad reprimendaz. Et Pa. in. c. j. de consti. Et ideo tenet sequi oēs leges iuris ciuilis ꝑm Bart. in extrauagāti. allegat. l. j. ff. de arbi. Et ꝓterea aduerte q oīa verba exceptis istis. volo libet. arbitriū plenū vel liberū. vt ibidē no. Bar. important arbitrium boni viri.

6 ¶ Quid si dicat sine strepitu & figura iudicij simpliciter & de plano. & de. sepe de v. sig. Et ibi videas quo. modo potest omittere omnia q̄ non sunt de iure gētium vel naturali.

¶ Utrū iudicandū sit ꝑm allegata & ꝓbata: an ꝑm q̄ iudex cognoscit veritatē? R. q diuersoz fuit diuersa opinio. Jo. & Archi. iij. q. vij. iudicet. Ber. & Bo. d. of. or. c. j. Inno. de cen. c. venerabilis. Bo. de postu. pla. c. bone. el. j. tenent q si agat in forma iudicij. sic iudicabit ꝑm allegata & ꝓbata potius q̄ ꝑm veritatē. ff. d of. ꝓsi. l. illicitas. §. j. d. c. iudicet. xj. q. iij. sūmope. vj. q. ij. si tm̄. & c. placuit: qz aliud facit vt iudex. aliud vt homo. vt in. d. c. ij. de of. ordi. xxiij. q. iij. si ecclesia. Et ideo iudicabit ꝑm ꝓscientiam quā habet vt iudex non quā habet vt hō. in. d. c. ij. & de of. dele. c. pastoral. §. qz vo. Facit. c. si omnia iudex. vj. q. j. Host. tm̄ & Archi. dicunt q si imminet periculum animevel ledit publica vtilitas. q tunc de iure & de facto supplere pōt & debet ꝑ periculo anime qd possit. Facit de elect. cuz vobis. §. bis igitur. de exceptio. exceptione ꝑ vtilitate publica. ar. C. de ꝓcur. l. litē. ff. de postu. l. q̄s ꝓhibet. Hug. tenet q nullo modo debet iudicare ꝓtra veritatē. sed debet delegare causam. ff. de iurisd. om. iudi. l. ꝓtor. Rodo. dicit q si innocentē ꝓdemnet ad mortē vl mutilationem membroz aut ꝓdemnandū exponat etiaz ad ꝓceptuz superioris q̄ peccat mortaliter. Secus aūt esset in alijs penis pecuniarijs vel causis ciuilib⁹ glo. in. c. pastoral. de of. or. & in. c. j. de off. or. & Ric. in quoli. iij. q. xxv. & Tho. scda scde tenent cū ꝓma opi. sed saluo meliori iudicio ego dico q aut iudex ꝓcedit in iudicio aut extra iudicium. Si in iudicio: sic tene q nullo modo potest iudicare ꝓtra veritatē quā ꝑ certo scit: nisi cum peccato mortali. siue simus in criminalibus siue in ciuilibus. tum primo: quia est ꝓtra ꝓceptum diuinū Exod. xxiij. Non suscipies vocē mēdacij. Et. j. Ecq in iudicio plurimoz acquiesces sentētie vt a veritate deuies. Et post. Innocentē & iustū nō occides. tū etiam qz dicit in. c. qui scandalizauerit. de reg. iur. Utilius scandalū nasci ꝓmittit q̄ veritas deseratur: hec ibi. & in. c. postulatus dūs. iij. q. vij. di. q nō ante iudicandū est q̄ ad ꝓscientiā nostrā reuertamur: & quid placeat deo siue displiceat debemus diuinere. & in. c. tunc. xj. q. iij. dicit tunc vera est absolutio ꝓsidentis cum interim sequit arbitrium iudicis. ergo a contrario nec absolutio. & multo minus cōdemnatio. Item in. c. summope. ibidem dicit. q ꝑm q in lege diuina & humana ꝓstitutum est debet iudicare. & post non ex corde nostro sed ꝓcepto diuino condēnationis sentētiam ꝓferamus. & in. c. cum eterni. de sen. & re iudi. li. vj. vbi dicit. in ferēdis sentētijs p̄ oculis habeat solum deum illius imitantes exemplū qui querelas populi tabernaculū ingressus ad dīm referebat: vt ꝑm eius imperiū iudicaret. hec ibi. Ergo no ꝑm falsas allegationes. Item tex. clarus est in. d. c. cū eterni. si q̄s inqt Inno. iiij. aūt iudex ecclesiasticus ordinarius a ut delegatus fame sue prodigus & propriū persecutor bonoris contra conscientiam & contra iusticiam in grauamē alterius partis in iudicio q̄cq̄ fecerit per gram vel per sordes ab executione officij q annum nouerit se suspensum ad extimationē litis parti quā leserit nihilomin⁹ condēnandus. hec ibi. Ecce q non dicit contra allegata sed cōtra scientiam & ꝑ sordes falsoz. Item & alia rōne credo q nō excusetur a mortali: quia officium ius dicentis latissimū est. dicit. l. j. ff. de iur. om. iudi. Unde iudex potest vt in pluribus iudicare: prout sue cōscientie rationali videtur. vt patet in. l. appellari. ff. quis et a quo appellatur ibi

ꝙ qđ optimū est statuere. facit. ff. de arbitr. l. qualem. vbi dicit. oīmo dicat qđ sibi videt. Itē in. c. ad nrām. de ꝓsue. dicit post ꝙ tibi de meritis ꝓstiterit sniam ꝓferre valeas sicut ordo postulat rōnis auctoritate ꝓsentiū nō obstante ꝓsuetudine ꝓcedimus facultatem facit. l. rem nō nouam. C. de iudi. ꝙ iudices iurent oī modo sese cum veritate ꝛ leguin obseruatōne iudiciū disposituros. Itē. C. de iudi. l. placuit. in oībus rebus ꝑcipuam eē iusticie equitatē ꝗ̄ stricti iuris rōnez: hec ibi. Facit ad idē. c. fi. de transact. Et ideo sepe qñ volunt sciunt inuenire colores ꝓ iniusticia defensanda. ita in isto casu tenent vt cōtra veritatē nō iudicēt diligentissime facere ꝙ falsitas detegat. vt. ij. q. j. deus oīnipotens: ꝛ si nullo modo detegere possunt: tūc potius debent officiū resignare ꝗ̄ ꝓtra iusticiaz sentētiare. Facit ꝓ hoc qđ no. glo. in. c. pastoral. de offi. deleg. vbi dicit. merus executor si scit sniam latam auctoritate litterarū falsarū vel ꝓ falsa instrumenta vel ꝓ dolum aduersarij qđ non debet exequi eam. Sed remittere ad superiorē. vt i. c. de cetero ꝺ re iudic. ꝛ. c. si qñ. de offic. delega. C. si ex falsis instrumētis. l. iudicati. ff. de iudi. l. si ꝓtor. §. marcellus. ꝛ ad tex. ibidē. qui dicit. et si sciat illaz sniam iniustam qđ tenet exequi si nō pōt aliter absolui a mādato: Rx. d. glo. ꝙ intelligit de iniusticia solēnitatis iuris: ꝛ ita exponit iniusticia. i. ꝯ ius litigātis. Secus si esset iniq̄. ꝛ dē iniq̄ qñ est ꝯ vtitatez qz sic nō tenet obedire vt ibidē alle. Sed si nō habet supiorem cum nulli subsit nisi deo. multomin⁹ debet ꝓtra certā sciaz ꝓdēnare innocentē ꝓ q̄cūq; testimonio. ꝓterea dicit. l. absentē. ff. de penis. sanctius ē nocentē impunitū relinquere ꝗ̄ innocentē dānare: ꝛ sic cōcludo ꝙ ꝓdemnare aliquē nullo mō licet iudici cōtra veritatē de qua ipse certus est. absoluere aūt bene pōt si ꝓbationes nō sunt legitime: ꝗ̄uis iudex sciat ꝓ certo eum culpabilē: qz iura illud volunt exp̄sse vt nemo publicet pctm̄ alterius qđ nō pōt ꝓbare. vt in. c. si sacerdos. de of. ordi. l. illicitas. §. neq; licitas. ff. de of. ꝓsi. ꝛ. ff. de fur. iūcta glo. l. eadē oꝛone. in fi. ꝛ in. c. si tm̄ eps. vj. q. ij. ꝛ. c. quotiēs. ij. q. iiij. ꝛ in. c. mennā. ij. q. iiij absoluit infamat⁹ exq̄ decesserūt accusatores in ꝓbando. Et bāc opi. videt tenet Micho. de lyra sup Exo. xxiij. nec ob. c. iudicet. ij. q. vij. qz nō dicit ꝺm allegata sed dicit. iuxta leges ꝛ iura ꝓnūciet. qđ est dicere. iuxta qđ statuerūt leges ꝛ iura. ꝓcedat in ꝓcedendo et discutiēdo. ꝛ det sniam. q̄ quidē volūt vt vnicuiq; reddat qđ debet. l. j. ff. de iust. ꝛ iu. nec etiā ob. c. eoꝝ. q̄. et. c. se. xxj. q. iij. qz loquunt quō in examinatione testiuz debet ps citari ꝛ ordo iuris seruari in eoꝝ discussiōe. nō ē͞n dicit ꝙ det snia ꝺm eoꝝ dictū. imo innuit ꝯ̄ si bene attendat. nec etiā ob. c. nos in quēdā. ij. q. j. cuz. c. deus oīpotēs. ibidē ꝛ aliq̄bus aliis: qz ls dicant neminē ꝺdēnandū nisi ꝓuictū. nō tm̄ sequit ꝙ oīnis ꝓuctus sit ꝓdēnādus. exq̄ iudex est certus ꝺ falsitate. immo. c. iudicantē. xxx. q. vl. demōstrat oppositū vbi dicitur. tādiu actio vētilet q̄usq; ad rei veritatē ꝓueniat. frequēter etiā interrogare oportet ne aliq̄d forte pretermissum remaneat qđ annecti cōueniat: hec ibi. Et ideo dicam cum de bona fide agit. nō est de apicibus iuris disputandū. ff. mā. l. fideiusso. §. q̄dē actio. nec sit͞r ob. d. l. illicitas: qz ibi dī. ꝑses ꝓuincie id sequatur ꝓbabunt. ꝛ breuiter nunq̄ inuenient ius qđ dicat ꝙ iudex teneat iudicare ꝺm allegata ꝛ ꝓbata: sed bene ꝛ examinādo ꝛ etiaz sentētiando. Sed ius nō vult ꝙ in sentētiādo aliq̄s puniat q̄ est innocēs ꝛ cōtra vitatē. vt. s. ptz. ergo nō debet iudicare ꝓtra veritatē quā ꝓ certo scit. Ad id qđ dicūt de scandalo: iam ptz p. c. qui scandalizauerit. ibi. vtilius scādalū ꝛc. vt. s. Sil͞r non ob. ꝙ iudicat non vt homo: sed vt iudex: quia illud verū est si esset⁹ extra ea q̄ sunt ꝓtra legē dei que nō sunt peccata: sed in ꝓuaricatione ꝓcepto⁹ dei nō habet locū illa distinctio: qz non iudex puniet sed homo: q̄uis fecerit vt iudex. Si vo loquamur qñ iudex ꝓcedit extra iudiciū: vt in officijs vandis ꝛ alijs que eius arbitrio cōmittunt: sic nō habet dubiū q̄n teneatur seq̄ ꝓpriam ꝓsciam: non allegata. vt. ff. de iur. om. iudi. l. j. ꝛ. ij. in dispēsationib⁹. vt. j. q. vij. exigūt. in criminibus etiam extraordinarijs ex causa q̄ sibi videt post penas tpare. ff. de pe. l. aut facta. ꝛ. l. capitaliū. l. di. vt ꝓstitueret.

¶ Quid de officialibus q̄bus mandat executio snie iniuste? Rx. Eler. de ales in. ij. pte sum. de. v. ꝓcepto. ꝛ Ric. in quol. iij. q. xxv. ꝙ si snia ꝓtinet intolerabilē errorem vel iniusticiā manifestā nō debent obedire. alꝫ nō peccāt exequēdo. qđ ego limito qñ sunt certi de in innocētia cōdemnati: qz in dubio excusant: ꝫ qñ sunt ceri de iniusticia: sic credo peccant mortaliter obediēdo. vt in prece. §. dictum est. 8

¶ Utrū iudex secularis possit iudicare de his q̄ sunt pctā vt vsura ꝛ hmōi? Rx. Pa. in. c. cuz sit generale. de fo. cōpe. ꝙ sic: dūmō non disputet vtrū sit pctm̄ ꝓncipaliter. vt ptz. ff. ꝛ. C. de pdi. inde. ꝓ totū. ꝛ qđ me. cā. ꝛ vi bo. rap. ꝛ de furtis ꝛ silib⁹: ꝛ hec ē cōis opi. ꝛ ꝫ est verū: qz cozā eo pōt obiici de iuramēto si nō vertit dubiū de ei⁹ validitate vt i. c. rex dz. xxiij. q. v. ꝫ si dubitat vtrū sit vsura vel ne. pctm̄ vel ne. tūc iudex secularis nō pōt: sed ad ecclesiā est recurrendū. c. ꝓ venerabilē. qui fi. sint. le. ꝛ in cle. vna de vsur. Et ideo ex dictis patet ꝙ pōt iudex secular cōpellere ad restitutionē vsurarū: qz etiā de iure ciuili reprobant bodie ꝺm cōmunē opi. Fallit hoc in crimīe heresis: de q̄ nullo mō potest se intromittere nisi exeq̄ndo. Excipunt multi alij casus in glo. ꝛ ꝙ dc. in. d. c. cū sit generale. Sed tu dic ꝺm Pa. nullū aliū eē nisi vt dictū est cū agit de dubio scz vtrū valeat iuramentū vel ne: ꝛ hmōi. qz tunc non pōt: ꝛ sic tene. ꝛ vide glo. xxxij. q. v. c. xp̄iana. religio. ꝛ ibi per Archi. 9

¶ Utrū iudex teneat iudicare ꝺm statuta seu ꝓsuetudines loci inter illos quoꝝ vnus est sibi subditus alter nō? Rx. Pa. in. c. qđ clericis. ꝺ fo. cōpe. ꝙ aut statutū cōcernit solennitatē actus exhibendi tpe ꝓtractus ꝛ tunc siue sit statutū laici siue clerici nō valebit actus nisi illa solēnitas fuerit obseruata: qz subdit⁹ non potuit ꝓtrahere cū nō subdito: etiā spreta lege sui superioris: imo peccauit. c. ij. ꝺ ma. ꝛ obe. ꝛ. c. req̄sisti. ꝺ testa. ꝛ nulla fuit ꝓtracta obligatio lege sibi resistente ꝛ habilitante ꝓsensuz suū. l. cū lex. ff. de fideiuss. ꝛ qđ nō. in. c. si diligēti. de fo. cōpe. ꝛ in. c. cū cōtingat. ꝺ iureiurā. ꝛ sic ꝓtractus non tenuit cum debeat esse vtriusq; obligatoriꝰ. l. labeo. ff. de ver. sig. sicuti videmus ꝙ donatio facta etiam non subdito vltra quingētos aureos sine insinuatione non valet. l. sancimus. C. de dona. ꝛ ideo iudicabit ꝺm hoc statutū in vtroq; foro inter clericum ꝛ laicum. Facit qđ determinat Fede. cō si. xxvij. ꝙ cessio actionis ꝓtra plebeiū facta nobili ab ecclesia nō valet. ex quo statuto ꝓhibebat ne nobilis eam possit recipe. Rō: quia statutū disponit in casu licito ꝛ inter subditos: ꝛ non in fraudem libertatis ecclesiastice. ex quo patet ꝙ laic⁹ tenet in testādo seruꝫ 10

re oēs solennitates legis sue. alʒ nō valebit qcūq; instituat clericū nisi hoc fecerit ꝓ aia sua: quia in talibus sufficit seruare dispositionez iurisgentiū. c. relatū. el. j. de testa. ⁊ l. j. C. ō sa. san. ec. Silr si statuto caueꝯ ne res totalis sine certa solēnitate possit aliena ri: nō valet alienatio ipa nō seruata etiā facta clerico: nec ꝓ hoc dico q statutū laicoz liget clericos: ꝑ tm̄ subditū: ⁊ impedit obligationē ozi. l. nō dubiū. C. de legi. Et ideo si clericus vult illum obligare: faciat q seruet seruanda. Aut statutū ꝓcernit psona: vtputa q debeat aliqd facere post ꝓtractum pfectum. vt apprehendere possessionē infra certū tps. aut ꝓbare per tot testes: ⁊ hmōi. ⁊ tunc clericus nō artaꝯ respectu statuti laici: ⁊ etiam litigās in foro seculari: nec laicus respectu statuti episcopalis ipius clerici. nec forēsis. vt no. Bar. in. l. cūctos pplos. C. de sum. tri. vbi dicit. q etiā si tale statutū ꝓcernēs psonam indirecte tangit bona q nō liganꝯ. Exemplū: statuto caueꝯ q ꝓmogenitus succedat certe forēsis nō ligaꝯ: etiam si habeat ibi bona. Secus si ꝓcernet ꝓncipaliter bona: vt si diceret q bona deferanꝯ ad ꝓmogenitū. facit. l. j. ff. de tuto. ⁊ cura. dā. vbi lz̄ preses ꝓuincie possit dare tutorem. non tm̄ eum q̄ nō est eiusdem ꝓuincie vel habet ibi domicilium: ⁊ sic fuit disputatū p dñm Lau. in. q. facti. caueꝯ statuto mutine q si res possessa ab aliquo euincaꝯ ab eo. q possessor nō teneaꝯ eam sibi restituere nisi dato sibi precio quo emit. Bononiēsis litigat mutine ꝓtra mutinēsem. obtinet sniam. nunq̄d dabit sibi p̄cū. certe nō: q̄ illud statutū nō porrigit ius ad forēses. licet ibi litigent. Facit ad hoc qđ no. do. Pe. ō ancha. in. c. canonicū. de ꝓsti. Ex quo infert Pa. vbi. ꝑ. q q̄uis statuto caueaꝯ q vsurarius nō teneꝯ restituere pignus etiā si ꝓbet q̄s se esse dñm nisi restituto p̄cio ꝓ quo ē impignoratū q nō exrendeꝯ ad rem deri vel forensis impignorata dño inscio. q̄ si res est clerici: nō subijcitur iurisditioni laicoz. c. fi. de vi. ⁊ bone. cle. Si vo laici extranei ⁊ ibi sit delata furtiue ⁊ ꝓtra voluntatē dñi nō pōt dici de iurisditione statuētis: sicut dixim⁹ de re mobili que nō est ꝓmansura. vt no. in. c. fi. de fo. cōpe. Facit. l. heres absens. §. nunq̄d. ff. iudi. Aut statutuz dat modū dicendi causaz: ⁊ tūc si p̄figit legem iudici. iudex teneꝯ: ⁊ sub eo potest allegari. Exemplū. statuto caueꝯ q iudex sequaꝯ libros mercatoz. ⁊ tūc in foro seculari facit fidem in p̄iudiciū subditoz: nō autez clericoz vel extraneoz. Si tamē vult recipe libz ꝓ se vigore statutoz teneꝯ recipe ꝓtra se. ar. c. cuz olim. de censi. cum ibi nō. Si vo nō p̄figit legem iudici ꝑ loquiꝯ generaliter: adhibeaꝯ fides libris mercatoz: tūc vbiq; pōt allegari ꝓtra subditū statuentis nisi in casu quādo nō vult suscipe contra se.

11 ¶ Utrū iudex ecclesiasticus possit iudicare laicū subditū ꝓncipis laici vel etiā ꝓncipes laicos? R. q sic rōne spūalitatis. puta si cā est spūalis: vt de dictis matrimonijs ⁊ hmōi. vel rōne pcti cuiuscunq; mortalis. vt nō. in. c. ij. ⁊. c. nouit. de iudi. alʒ nō.

12 ¶ Utz laicus possit iudicare in aliq̄ casu clericū? R. q siue cā sit spūalis vt de decimis. mrimonijs: siue criminalis. vt de hereſi vel vsuris ⁊ hmōi. siue tpalis: nō pōt vt in. d. c. ij. posset tm̄ auctoritate sibi delegata ab epo in causa tpali mere de clerico iudicare. alʒ nō. vt in. d. c. ij. Fallit etiam hoc q̄ clericus est degradatus ⁊ traditus curie seculari: quia tunc potest.

Judicium est duplex. vnum ordinariū ꝑm legem dei. aliud temerariū. Primum est duplex. s. iudiciū discretiōis. de quo in. l. cum prętor. ff. de iudi. iij. q. vij. §. tua. Unde dicit furiosus qui caret iudicio. ⁊ istud ꝓcedit oīno in manifestis ⁊ certis. Aliud est coertionis: ⁊ hoc ꝓcedit aliquādo ꝓlatis ⁊ aliq̄ alijs. ⁊ istud aliq̄ dī extraordinariū. i. delegatuz. vt no. Bern̄. Inno. ⁊ Ho. in. c. q̄m. ⁊ ibi in glo. de ꝓbat. Item extraordinariū dī q̄ nō ꝓcedit in figura iudicij: sed iudex procedit ex officio suo in modū inq̄sitionis vel denūciationis. vt de accu. c. sup bis ⁊ c. qualiter. el. ij. Item in causis electionis. postulationis aut, puisionis super dignitatibus. ꝓsonatibus. officijs. canonicatibus. ꝓbendis seu q̄buscūq; alijs beneficijs ecclīasticis. aut sup decimis. mrimonijs ⁊ vsur? in q̄bus ꝓcedendū est simplr. ⁊ de plano dī extraordinariū. de q̄bus nō. in. c. olim. de accu. p Inno. et Ho. ⁊ in. c. statuta. de bere. li. vj. ⁊ Jo. mo. ⁊ Jo. an. Item pōt dici extraordinariū q̄n iudex ecclesiastic⁹ cognoscit de temporalibus rebus laicorum ratione peccati annexi. de iudi. nouit.

¶ Quot modis iudiciū reddit nullum? R. q tripl̄r. 1
Primo ratione iudicis incōpetētis. puta quia nō habet potestatē sup eū quē iudicat. vt de iudi. c. at si clerici. cum suis concor.

¶ Utrū quilibet laicus possit se subijcere cuilibet iu- 2
dici qui preest? R. q sic si vult. l. j. ff. de iudi. ⁊. l. j. C. de iur. om. iu. ⁊ intelligit velle ⁊ ꝓsentire q̄n scit eum nō esse suuz iudicē: ⁊ tm̄ litigat sub eo. vt in. l. ij. ff. de iudi. Sed quid si ille cui vult se subijcere nō habet iurisditionem in actu. vide. s. ꝓfessio. iij. §. iiij.

¶ Utrū silr clericus? R. q nō sub iudice laico etiam 3
ꝓpter tpalia bona sua. c. si diligēti. de fo. cōpe. nisi agēdo ꝓtra laicū sub iudice laico cōueniret etiam de crimine: ciuiliter tm̄. quia tūc teneꝯ rīdere. vt glo. nō. de iudi. c. at si clerici. Sed Pa. ibidē tenet. q etiā sunt solennes doc. q̄ tenēt q nō pōt ꝓueniri. vide p eum ibidem. Sed aduerte q in cā spūali seu annexa nō habz recōuētio coram seculari iudice. ar. c. tuā de or. cog. ⁊. c. lator. q̄ si. sint le. ⁊ sic tenent cōmuniter doc. in. d. c. at si clerici. sed in tpali credo q sic.

¶ Utrū laicus laicū super re ciuili possit ꝓuenire sub 4
papa? R. ꝑm glo. xj. q. j. inolita. ⁊ Pa. in. c. licet ex suscepto. de fo. cōpe. q nō: nisi in. xvj. casibus. Primus q̄n hoc habet ꝓsuetudo. vt in. c. si clericus. de fo. cōpe. Secds q̄n sumus in terris subiectis ecclesie quo ad tē porale iurisditionē. vt in. d. c. nō. Tertius q̄n cā super qua adit spectat ad ecclesiasticū de iure. vt in. c. tuam de or. co. ⁊ in. c. cū sit generale. de fo. compe. Quartus q̄n vacat imperiū ⁊ adit papa ī causa spectāte ad imperatorē. vt in. d. c. licet. Quintus q̄n daꝯ negligentia ꝓncipis in iusticia administranda. vt in. d. c. licet. et. d. c. cū sit. Sextus quādo impetraꝯ a psona miserabili ⁊ oppressa. vt in. c. ex pte. B. de fo. cōpe. Septim⁹ iudex secularis q̄ nō babz in ꝓuincia supiorē nō vult facere iusticiā. vt nō. i auꝯ. vt diffe. iudi. §. j. ⁊. ij. Octauus in cā recōuētionis. iij. q. viij. §. cui? in agēdo. Nonus ꝑm Hosti. in causis mortuarioz a defunctis derelictoz. in auꝯ. de ec. ti. §. si aūt. Decim⁹ q̄n secularis iudex inuocat auxiliū eccle. xxiij. q. v. administratores. ꝑm Inno. puta q̄ subditi sunt sibi inobedientes. Undecimus rōne administratiōis assumpte a laicis. qđ intellige vt no. in. c. iudicatū. xcix. di. Duodecimus si ecclesiarū serui vel boues seruientes indebite a laicis collectanꝯ. c. eccliaz seruos. xij. q. ij. ⁊ in auꝯ. Item nulla cōitas. C. de epi. ⁊ cle. Tredecim⁹ q̄n in ꝓuincia non est iudex aut supior laico. tūc pōt adiri eps. vt ē casus in auꝯ. vt differ. iudi. §. si vo ꝓtigerit. Quartusdecim⁹

qñ aliquid est ambiguū ⁊ vt difficile inter iudices variaꝝ. vt in.c.p venerabilē.q fi. sint le. Quintusdecim⁹ qñ agit p viā denūciationis euāgelice. vt in.c.nouit. de iudi. Sextusdecimus qñ cā ꝓpria est annexa seu ꝓnēcta cū causa spectāte ꝓncipaliter ad eccl̄iam. Exē plum ponit glo. de dote. vt i.c. de p̄udētia. de do. post diuoꝝ. resti. ⁊ hoc qñ non agit ꝓncipaliter de dote: sed ex ꝓsequētia. ⁊ circa p̄dicta vide p̄dictum Pa. in. d.c. licet. cū multis declarationibus.

¶ Scdo reddit nullū iudiciū rōne ꝓsone agētis. puta qꝛ est minoꝝ. ⁊ agit sine auct̄e curatoꝝ. C. de iudi. l. ꝓperandū. in fi. ⁊. C. q̄ legi. perso. in iudi. habeāt. l. j. Silr si est seruus vel monachus ⁊ hmōi. Itē excōicatus. siles eīm nō ꝓnt agere nisi in casib⁹ exp̄ssis a iure.

¶ Tercio reddit nullū ex defectu rei. vtputa qꝛ non pōt tractari sub tali iudice sicut ius patronus. de iudi. c. q̄sto. vel res ecclesiastica. c. decernimus. de iudi.

¶ Qui sunt q̄ nō p̄nt vocari ad iudiciū: Rn. q multi. de quibus. ff. de in ius vocā. l. ij. ⁊. iij. ⁊ sunt consul. p̄fectus. p̄etor magistratus q̄ hz imperiū merū vel mixtum. nec eps dū sacra agit. nec ille q̄ vxorem ducit. nec illa q̄ ducit in vxorē. nec q̄ funus familiare ꝓsequitur. vel iuxta mortuū faciētem obsequia. nec q̄ ꝓpter religionē loci se mouere nō pōt. vt regularis vel inclusa. Ponunt alibi alij. vt sunt infantes ⁊ furiosi. vt. ff. de ꝓdi. fur. l. ij. ⁊ hꝫ verū p se: sed hñ p tutoꝝ ⁊ curatoꝝ. Item nec seruus dñm. nec libertus patronū in famosis actionibus nisi venia impetrata in ius vocare pōt. de quib⁹ nō. in dictis. ll. de in ius vocā. ⁊ seq̄n.

¶ Quid si pupillus vocat in iudiciū ⁊ nullus eū defendit: Rn. nullū erit iudiciū. ff. de re iudi. l. ꝓtumacia.

¶ Utrū mulier possit vocari in iudiciū: Rn. q nō ꝓsonaliter nisi in casibus exp̄ssis a iure. ⁊ hoc intellige cōtra eius voluntatē. Secus si vellet. vt in. c. mulieres. de iudi. li. vj. Et sunt isti casus exp̄ssi a iure in quibus vocat. Primus in causa criminali. ff. de publi. iudi. l. pe. §. ad crimē. Scds in ferēdo testimonio in cā criminali q̄ pōt admitti. de q̄ vide. j. Testis. §. v. Tercius q̄ est tutrix filioꝝ. si nō vult actorē constituere. Inst. de cura. §. vlti. Utrū aūt mulieres religiose possint si ipe volūt silr euocari ad iudiciū: Rn. q nō. ꝓ nulla cā. ꝓsonaliter intellige. vt in. d. c. mulieres.

¶ Quid si citent de facto alique mulieres ꝑ p̄missa: Rn. q irritū est ipo iure. vt in. d. c. mulieres. immo ē excōicatus fingēs cām vt iudex vadat ad mulierē ꝓ ferendo testimonio. ⁊ ex cā vera si earuꝫ testimoniū est necessariū: debet iudex ad eas ire. vel si nō decet aliū mittere. vt in. d. c. mulieres.

¶ Qualiter peruertit iudicium: Rn. q̄ quattuoꝝ modis. timoꝝ. cupiditate. odio ⁊ amoꝝ. xj. q. iij. quattuoꝝ modis.

¶ Qua hora potest iudicium exerceri: Rn. q de nocte non est honestū. de of. dele. ꝓsuluit tn si iudex ꝓcedit de nocte cū lumine cādele ad litis ꝓtestationē vel sententie ꝓlationē valet qđ agit. licet facere non debeat: dūmō aliud non impediat qꝛ multa ꝓhibent q̄ tn facta tenēt. de regula. ad aplicā. de iureiur. quēadmodū §. si qđ post. de hoc nō. in auct̄. de iudicib⁹. §. sedebūt.

¶ Utrū tpe vel hora feriata possit: Rn. q non. vide. s. Ferie. in ꝓn. cū duobus. §. seq.

¶ Utrū iudex possit iudicare vltima die sui officij: Rn. q nō. vt nō. in. l. eū qui. ff. de iu. om. iu. tenet tn si iudicat. vt in. l. meminisse. ff. de offi. pcon. ⁊ hoc intellige in ordinario. qꝛ delegatus etiā vltima die iudicat. vt in. c. consuluit. de off. dele. Bart. tn in. l. eū qui. limitat verum post aduentum successoꝝ. qñ aī licite iudicat. d. l. meminisse.

¶ Quo loco: Rn. q in loco sue iurisditionis nisi de cō sensu partiū ⁊ iudicis territoꝝ. ij. q. ij. ep̄m. cū duob⁹ seq. c. vide glo. in. c. vt ligātes. de offi. ordi. li. vj. Fallit etiā hoc in ep̄o expulso. Sed q̄ sunt voluntarie iurisditionis ꝓnt vbiq; exerceri. l. ij. ff. de offi. ꝓcon. ⁊. c. nouit. de officio le. ⁊ ibi glo. 15

¶ Quomō debet iudicare: Rn. q sedere debet. vt nō. in. d. §. sedebunt. 16

¶ Temerariū iudiciū qđ vniuersaliter ꝓhibet dicit sex modis. Primo ex parte iudicātis p vsurpationē officij sibi non impositi. Scdo ꝓpter indignitatē. Ro. c. xiij. tu quis es q̄ iudicas. Tercio ꝓpter ignorantiā. ex parte vo rei est. Quarto qñ iudicat ꝓsona q̄tum ad aduentū futurū. qꝛ nemo desperandus est. de pe. dis. vij. nemo. Quinto qñ iudicat intētio incerta. Se xto qñ iudicat factū occultum. qꝛ de incertis ⁊ occultis temerariū est iudicare: ꝑm gl. sup illud Matt. vij. Nolite iudicare. ⁊. j. Cor. iij. ⁊ de re. iu. c. estote. et in p̄dictis modis cōiter est pctm̄ mortale. qꝛ ꝓtra preceptum xp̄i Mat. vij. Nolite iudicare. vide Preceptū §. vij. ⁊. j. Presumptio. j. 17

Juramentum.i. est assertio vel negatio de aliq̄ licito possibili ⁊ honesto sacre rei attestatiōe firmata: ꝑm Host. Hosti. Archi. ⁊ in auct̄. de mā. ꝓn. §. sed neq; ⁊ nō. xxij q. j. §. j. vñ dicit iurare. qꝛ quasi ꝓ iure introductum est. vt quod sub inuocatione diuini testimonij dicitur ꝓ vero habeatur.

¶ Quot modis iurat: Rn. q duobus modis. Primo solo sermone. sicut in veteri lege dicebāt. viuit dñs. viuit aia mea. hoc addat mihi dñs. j. Reg. xij. xxij. q. j. ⁊ iurabūt. in ꝓmissiua ecclesia. testis est mihi de⁹. deum inuoco in testē. veritatē dico in xp̄o ⁊ nō mentioꝝ testis est mihi ꝓscientia. xxij. q. j. si pctm̄. ⁊ sic de⁹ te adiuuet. xxxv. q. vj. de parētela. Itē per euangeliū xp̄i. p crucem. per ordinem sacrum. per sanctos. vt nō. in. c. si aliqua. xxij. q. j. 1

¶ Sed vtrū liceat iurare p creaturas: Rn. ꝑm s. Bo. in. iij. di. xix. ar. ij. q. ij. q. iurare p creaturas aliqñ sit p impcationē. vt cū dī. ita viuat filius me⁹. ⁊ isto mō nō inuocat creatura ad testificandū: sed oppignoratur ipsa creatura creatoꝛi. ꝑm q dicit Aug⁹. ⁊ licet iurare sic. qꝛ iꝫ ois creatura sit creatoꝛis. tn solatiū eius nob a deo cōcessum est. ⁊ ideo tanq̄ nostrū deo oppignorare possumus. Aliqñ iurat p creaturas. ⁊ inuocant in testē ꝑm se. ⁊ sic non licet iurare. qꝛ sic esset credere in eis esse aliquid numinis ratione cuius veritas posset dici ⁊ cōfirmari. Et sic intelligit istud Matth. v. Nolite iurare neq; p celū nec. ⁊ istud. xxij. q. j. si q̄s per capillū. ⁊. c. cōsidera. Aliqñ inuocat creatura in testē in q̄tum relucet in ea diuine veritatis vestigiū. et sic iurare est iurare per deū q̄ relucet in ea. ⁊ sic licet iurare. ⁊ de hoc habes per Hosti. Goff. ⁊ Ber. in. c. ⁊ si xp̄s. de iureiuran. 2

¶ Quid de acceptātibus iuramentū idolatrarū vel cogentibus eos iurare p deos suos: Rn. s. Bo. vbi. s. ar. iij. q in iuramēto facto p idolum est duo ꝓsiderare. aut idoli veneratiōnē. ⁊ sic nō licꝫ nec recipere nec exigere. Aut ꝓsiderat verbi ꝓfirmatio solū. ⁊ sic licite exigitur maxime ꝓ bono cōmuni. sicut fecit Jacob ad Laban. xxij. q. j. mouet te. 3

¶ Utrū sit iuramentū dicere. in veritate dico vobis: Rn. Pa. in. d. c. ⁊ si xp̄s. q; sic. qꝛ interponit deum q̄ est 4

veritas ad ꝓfirmationē actus. boc limito verū qñ bo mines q̄bus fit babēt illud ꝓ iuramēto. ⁊ ille q̄ iurat sic intēdit iurare. alis nō credo. de quo dic vt j. Periu rium. in prin.

¶ Utrū sit necesse dicere iuro? R. Pa. in. d. c. ⁊ si ꝓs 5
q̄ nō. sed sufficit q̄ ad confirmationē veritatis q̄s in terponat deū implicite vel explicite.

¶ Utrū ois fidei ꝓstatio sit iuramentū? R. Pa. in. c. 6
querelā. de iureiur. q̄ sic. sed nō ecōtrario. q̄ nō oīne iuramentū est fidei ꝓstatio. q̄ tunc dicit q̄s ꝓstare fi dem q̄ ꝓmittit aliq̄d ꝓ fidē meā. vel sic. deus me ad iuuet ⁊ bmōi. ⁊ sic fidei ꝓstatio non includit nisi iura mentū ꝓmissoriū ⁊ nō assertoriū. vel ꝑm alios differt a iuramēto q̄ fit ꝓ libū vel rem sacrā. fidei aūt ꝓ statio nō sit cū interuētu rei sacre. sed melius dic q̄ fi dei ꝓstatio ē cū aliq̄d ꝓmittit ꝓ fidē siue ꝯbo iuro. iu ramentū ꝯbo est cū dicit. iuro ꝓ deū vel ꝓ aliq̄d. vñ li cet quo ad pctm̄ mortale nō sit differentia. q̄ ꝑm Ar chi. in. c. j. de sepul. li. vj. ⁊ Inno. ⁊ cōiter doc. in. c. ⁊ si ꝓs. de iureiur. sicut iuramentū est dicere. iuro tibi ꝓ fidē meā vel euangeliū. sic etiam iuramentū est dice re. ꝓmitto tibi ꝓ fidē meā siue sub fide mea. verū est quo ad penā ꝑiurij: puta depositionis in clerico. vt in c. querelā. de iureiur. nō incidit q̄s nisi exp̄sserit ꝯbū iuro. ⁊ sic intellige iura q̄ ponūt vt diuersa iuramen tū ⁊ fidei ꝓstationē vt in. c. quenit. de fideiuss. ⁊ in. c. q̄ relam. ne ꝓla. vices suas. ⁊. c. ij. de spō. simplex ꝯbo ꝓ missio dr̄ q̄ nec iuramento nec fidei ꝓstatione firmat.

¶ Scdo mō iurat cū interuētu alicuius sacre rei. si 7
cut cū iurat in manu epi vel sacerdotis: aut sup euā gelia vel corpus xp̄i. aut crucē ⁊ bmōi. vt. lxiij. di. tibi dominꝰ.

Iuramentum .ij. quottuplex est? R. q̄ duplex. aliud iudiciale aliud extiudiciale. iudiciale est q̄ defert in iudicio. et istud aliq̄n dicit iuramentū de calūnia q̄ quis iurat se bona fide nō aio calūniandi cām mouisse vel rnde re seu aliq̄d aliud ꝓponere. vt. C. de iura. calū. l. ij. §. j. ff. fa. ber. l. inter coheredes. §. q̄ familie ber. Et nō. q̄ calūnia est falsa petitio vel iniusta repulsio facta scie ter. ar. coꝛ q̄ no. ff. ad turpi. l. j. §. calūniari. ij. q. iij. §. notandū. ⁊ istud iuramentū nō tm̄ dr̄ esse de ꝓterito sed etiā de futuro. d. §. q̄ fa. ber. Aliq̄n solū dicit iudi ciale. ⁊ dicit iurare in lite ex eo q̄ ꝓter litē siue rem ī litē. i. iudicio petitā ꝓstat. vñ aliq̄n dat a iudice: quā do deficiētibus ꝓbationib⁹ bñs vnū testē vel famam ꝓ aliq̄ cōpellit eū iurare sup q̄ est fama. ⁊ dicit necessariū. q̄ pars cui defert nō pōt sine cā recusare. vt in c. fi. de iureiu. in ꝑn. iūcta supscriptione. ⁊. in. l. genera liter. C. de nō nu. pe. Appellat etiā decisoriū. q̄ ꝓstat ad litis decisionē. vñ dicit q̄ maioꝛē bz auctoritatem q̄ꝫ res iudicata. vt in. l. ij. ff. de iureiu. ⁊ istud ꝓducit actionē de iure ciuili. l. actori. C. de iureiu. Aliq̄n etiā istud iudiciale dat a parte parti. ⁊ istud bñ pōt recu sari. vt in. d. c. fi. Extraiudiciale ꝯbo iuramentū appel latur voluntarium. quia voluntate ⁊ ex conuentione partiū suscipitur. ⁊ istud aliq̄n dicit assertoriū. quan do asserit aliquid sic esse vel non esse. vt in. c. si ꝯbo. de iureiu. Aliq̄n dicit obligationis introductoriū vel ꝓ missoriū. sicut quando ꝓmitto tibi dare vel facere aliquid. vt in. c. cum contingat. de iureiur. Aliq̄n dicit confirmatoriū. sicut cū filia renunciauit bonis pater nis. ⁊ iuramentuz interponit tali renunciationi. vt in c. ij. de pac. li. vj. ⁊ in aut. sacra puberum. C. si aduer sus venditionem.

Iuramentum .iij. de bis q̄ considerā da sunt in oīni iuramē to. vñ scias ꝑm Bo. ⁊ Bot. q. vij. sunt attendenda. et ꝓmo.

¶ Quis pōt iurare? Et dico q̄ ois q̄ est doli capax. 1
vñ nec pueri q̄ nō sunt doli capaces obligant ex iura mēto. xxij. q. v. c. paruuli. nec furiosus. xv. q. j. merito. nec etiā admittunt ad iurandū. d. c. paruuli.

¶ Scōm cui fiendū est iuramentuz? R. q̄ in iudicio 2
iudici cōpetēti. ex iudicium pōt fieri cuicunq̄.

¶ Utrū clerici possint iurare? R. q̄ nō cuicunq̄ laico 3
sup euāgelia. xxij. q. v. nullus est. Ꝫ intellige nisi de li centia ꝓlati sui. vt in. c. j. de iur. cal. boc verum si iurat tanq̄ superiori. ⁊ sic intellige. d. c. nullus. aliter sic etiā sine licētia. vt in. c. ex rescripto. ⁊ c. quenit. de iure iu. Itē non pōt iurare de calūnia nisi de licētia sui su periozis: nisi ille coīā q̄ litigat sit eius superioꝛ: sed ba bita licentia pōt etiā in manu laici iudicis. xxij. q. ij. c. nos. Item ꝓbibet iurare in actu testificādi sine licen tia supioꝛis. vt in. c. q̄ꝫ. xiij. q. ij. Et intellige in ma nu laici. exceptis ḡ tribus casib⁹ ꝓdictis pōt iurare li cite etiā in manu laici ⁊ sine licentia alia. vt in. d. c. ex rescripto. ⁊ quenit. no. Pa. in. c. j. de iur. calū.

¶ Terciū quid pōt iurari. s. ꝓ qua re? R. q̄ ꝓ omni 4
re licita. iusta ⁊ honesta. nā ꝓ re turpi. illicita vel in iusta factū iuramentum nō tenet. ar. c. vlti. de pac. et clarius. j. patebit.

¶ Quartū ꝓ qō pōt iurari: dictū est. s. iuramētū. j. 5

¶ Quintū ad quid seu cur. s. ꝓ fine bono et licito. q̄ 6
cuius finis bonus est ipm quoq̄ bonū est ar. viij. q. iij. c. artaldus. nam si ꝓ causa mala illicitum est. vt sunt coniurationes. ꝙspirationes. ⁊ bmōi. ar. d. c. vlt. de pac. de re iudi. c. j.

¶ Utrū iurās sine cā legitima peccet mortaliter? R. 7
q̄ si iuret q̄s sine cā necessaria: vt ista necessitas com pbendat vtilitatē nō solū ꝓximi sed etiā ꝓpriā. q̄ aliter nō credit ei: sic nō peccat mortaliter. facit. d. §. als ea demū. ⁊ c. florentinū. lxxxv. di. in glo. q̄ꝫ. quis sit peri culosuz. vt pz in. c. ita ergo. xxij. q. j. in tex. ⁊ in glo. Si ꝯbo iuret ꝓ cā illegitima vel inhonesta aut illicita: cō iter est pctm̄ mortale. xxij. q. iiij. §. illicitū. quia assum ptio est nois dei in vanū. vt ꝓbat in. c. sicut nr̄is. de iureiu. ⁊ ibi sentit glo. ⁊ Inno. ⁊ Pa. Facit. c. q̄ sacro xxij. q. iiij. boc intellige q̄n aduertit: ⁊ de cā illicita et de iuramēto ꝑm q̄ dico ꝑiurium mortale. j. Periurium.

¶ Sextū quō sit iurandū? R. q̄ tres dr̄ hīe comites 8
scz veritatē. iudiciū ⁊ iusticiā. Viere. iij. de iureiu. ⁊ si ꝓs. §. Iacobus. xxij. q. ij. animaduertendū. Ratio est ꝑm. s. Bo. vbi. s. in lra. q̄ iuramentū cōpat ad tria. s. ad rem de q̄ fit. ⁊ sic debet veritas q̄ est adequatio rei ad sermonē ad iurantē. scdo cōparat a q̄ ꝓcedit. ⁊ sic debet iudiciū. s. discretionis. tercio cōpat ad cām ꝓ q̄ fit. ⁊ sic debet iusticia. s. vt cā sit iusta.

¶ Utrū semp sit pctm̄ mortale qñ ꝓdicta deficiunt? 9
R. Pa. in. d. c. ⁊ si ꝓs. q̄ nō sp. sed aliq̄n veniale ꝑm q̄ntitatez culpe. vt nō. Archi. in. d. c. animaduertendū qō melius patebit. j. periuriū. in prin. cum q̄nq̄. §. se

¶ Utrū iurās sine iudicio discretionis (quētibus. 10
peccet mortaliter: sicut faciūt illi qui in q̄libet ꝯbo iu rāt? R. q̄ cū iuramentū ꝓbibeat non q̄ sit malū: sed ꝓt periculū ꝑiurij. iō si tal iurat falsum nō excusat a mortali ꝓ ea q̄ dicā. j. Periurium. in ꝑn. ⁊ ꝑm illā diffi nitionē. Si ꝯbo iurat verū: sic nō erit mortale peccatū. Verū est q̄ tenet abstinere sicut a mortali ꝓter pe riculum. q̄ de tali dicit Ecci. xxiij. Vir multum iu-

rans implebitur iniquitate.

11 ¶Utrū inducēs aliū ad iurandū quē scit falsē iuraturū vel nō seruaturū iuramentū peccet mortaliter? R. ſm ſRi. in.iij. dist. xxxix. q aut facit vt psona publica ad instantiā partis & ex ordine iuris: & sic non peccat. si vo facit vt psona publica. tñ ꝓtra ordinē iuris. aut vt psona ꝑuata: sic peccat grauiter. sed vo. Car. in de. vnica. de iureiu. dicit. q talis vincit homicidā xxij. q. v. si ꝙs ꝑuictus. & c. se. & sic ptz q est mortale. & ex hoc ꝙdudit Pa. in. c. clericus. de coha. de. & mu. q nunq̄ est deferendū iuramentū illi ꝓtra quē est vehemens suspitio de trāsgressione. & deferēs peccat mortaliter ſm distinctionē dictā. allegat. c. ille. xxij. q. v. et facit optime tex. di. ti. c. clericis. vbi non vult clericos cogi iurare dimittere ꝓcubinas. qō nō. ꝓtra dātes secularib? iuramēta & similibus q̄ nō seruāt. & ideo ponāt potius penā. & hoc. q tale iuramentū est ꝓtra iusticiā. non credo tñ mortaliter peccare illū q̄ dat iuramentū etiā vt psona ꝑuata illi quē scit falsum iuraturū: qñ ille est tā disposit? iurare. puta q obtulit se iurare qñ ꝺ facit ex aliq̄ rōnabili cā. & de isto nō loquit. c. ille. ꝺ de eo q̄ inducit nō dispositū iurare.

12 ¶Utrū iurās vitupose ꝑ membra inhoneſta peccet mortaliter? R. q tales ꝓprie sunt blasphemi. vt ꝑz in c. si ꝙs ꝑ capillū. ibi alio mō blasphemia tē. xxij. q. j. et ideo sic peccat mortaliter: sicut dictuz est de blasphemia. ſ. in pn. Mā verbū alius. facit positionē eiusdez q̄litatis regularitatis licet habeat exceptionez aliqñ. v: in Jobe. & alij duo latrones. et no. Pa. in. c. accedēs. de pben. & ideo hic alio mō ꝓsupponit blasphemiā. secus si iuraret ꝑ aliqd membrū honestū & cū reuerentia. vtputa ꝑ sanctū caput dei. & raro non psuetudinarie ſm Guil. sic esset veniale.

13 ¶Septimo attendendū est in iuramento qñ. tps essꝰ reddit iuramentū illicitū. vt qñ iurat in iudicio dieb? feriatis nisi ꝑ pace & alijs ꝓjs causis. vt de ferijs. c. ꝓquestus. q aūt fiat a ieiunis est de honestate. xxij. q. v. honestum.

Juramentum iiij. quō iuramentū interꝑtandum est? R. ſm Jnno. in. c. veniēs. de iureiur. q in iuramēto determinato sup aliquo singulari sic interꝑtat in foro aie ſm intentionē iurantis. facit. c. humane aures. xxij. q. v. ſ hoc ego limito verū: qñ ille q̄ dat iuramentū seu exigit dolose & inique facit. sicut cū vir ꝓstat iuramentū vxori sup adulterio. Mā cum talis inique a tali confessionē exigat: poterit iurare ſm suā intentionē qđ ē verū. licet ſm intellectū audientis sit falsum ſm ſRo do. quē sequit Astēn. li. j. ti. xviij. ar. vij. Facit qđ no. theologi in. iij. dist. xviij. vbi circa lram dicit ſRi. q obstetrices nō peccabāt licet nō respōdissent ad intētionē Pharaonis. q nō fuit ei data auctoritas ad aliq̄d agendū ꝓtra deum. Silr qñ ꝙs ex iuramēto exigit ab aliquo qđ ipe non pōt sine pctō implere pōt habere intentionē cū iurat illud facere. ſ. quantū poterit sine pctō. sicut si mulier q̄ habet impedimentū excōicata. q nō pōt ꝑbare in mortis articulo cū oporteat eā iurare de stando cū viro. debet intelligere sic. ſ. quantuz spo. Si aūt ille q̄ ꝓstat iuramentū est in bona fide & in casu licito ꝓstat: tunc habet locū. c. quacunq̄. arg. xxij. q. v. q si sciēter nō iurat ſm intentionē ꝓstantis peccat mortaliter & est ꝑiurus. & etiā credo q teneat sicut ille intellexit implere. ar. c. q̄cunq̄. nec ob. q sicut votū doloſum nō obligat sic nec iuramentū q votū fit deo ꝓprie. sed iuramentū fit homini. & obligatio cōtrahit aliter in voto. q ꝑ intentionē. aliter in iuramēto. q ꝑ deliberatā verboz attestationē. Si aūt vterq̄ fuit in simplicitate. sed vnus vno mō intelligebat. aliter a io mo sic interꝑtat ſm intentionē iurātis in foro aie. vt nō. in. ſ. ex his oibus colligit. xxij. q. v. in foro aūt ꝓtentioso stabit verbis. vt in. c. ex lris. de spō. Si vo vba habent duplicē intellectū in stipulationibus & alijs ꝓtractibus ꝓta stipulantē & vendentē interꝑtabunt. l. inter stipulantem. ſ. j. ff. de v. ob. & l. labeo. la. j. ff. de ꝓbē. em. in iudicijs. Jn ꝓncipio interꝑtat ꝑ actorē. in medio ꝑ vtroq̄. in fine ꝑ reo. extra de ꝑba. ex lris. vt ec. bñfi. c. vt nostrū. Jn delictis aūt ꝓta delinquentē: nisi aliud appareat. de ꝑba. c. j. Si vo loq̄mur de iuramēto gñaliter ꝓstito ꝑ obedientia ꝓstanda mādatis. sic dicit Jnno. in. d. c. veniēs. q interꝑtet vt nō extēdat nisi ad ea de quib? cogitatū est vel debuit cogitare. vt in. c. q̄ntuallis. de iureiu. & de ci. ex multiplici. de resti. spo. audita. xxij. q. ij. ne quis. Alij dicūt q interꝑtet gñaliter nisi sit ꝓta ꝑus iuramentū. vt in. d. c. veniēs. vel ꝺ ius. vt in. d. c. q̄ntuallis. vel ꝺ ꝑsumptionē cōem. q si hec mādari credidisset nunq̄ iurasset. ar. c. petitio. de iureiu. Ego credo q in foro anime interꝑtabit ſm intentionē iurantis nisi fuerit dolosa.

¶Utrū iuramentū ꝓstitū in materia iuris restringatur ad limites iuris? R. Pa. in. c. tua nos. de ec. edi. q sic. ita q recipit oēs limitationes & restrictiones q̄s recipit ius illud. Facit tex. in. l. fi. C. de ꝓdi. inde. & in. l. fi. ff. q̄ satisda. cog. & no. ꝑ Jnno. & glo. in. c. dilecti. de arbi. vbi dicit q cum ꝙs iurat stare ſnie arbitri sub pena q nō obligat nisi vel parere ſnie vel soluere penā & ideo si soluit penā sufficit. Silr si iurauit nō sub pena. q? tenet vel seruare ſniam vel ad interesse. ff. de arbi. l. diē. ſ. fi. q? intelligitur ista clausula. Ego parebo ſnie vel soluā penā. q? iste intellectus est sibi datus a iure. Pa. in. c. q̄ntuall'. de iureiur. dicit verū in ſnia arbitri. secus in ſnia arbitratoris. q? in tali ſnia nō est talis datus intellectus. Jtē ꝓo hoc facit glo. in. d. c. tua nos. & Jnno. in. c. cū oīs. de ꝓsti. q̄ dicūt q ꝓlat? q̄ iurauit nō alienare bona ecclesie: q pōt nihilomin? alienare in cā necessaria. vt in. c. fi. de ec. edi. & etiā vtili. cū in hoc casu necessitas & vtilitas eā ꝓparent a iure xxij. q. ij. sine exceptione. & sic iuramentum intelligit de alienatione illicita solū. Facit. c. petitio. de iureiu. vbi iurās nō esse ꝺ aliquē intelligit illicite. secus legitime etiā ꝑ ꝓpria vtilitate. Facit etiā. c. ex parte tua. de cle. nō resi. vbi iurās residere in ecclesia pōt iuramēto nō obstante se absentare ꝑ necessitate vel vtilitate ecclesie. Jtē facit qđ nō. in. c. ꝓut nob. de dolo. vbi ille q̄ iurauit parere mādatis eccl'ie vel iudicis si grauat pōt appellare. q? iuramentū nō se extēdit ad hoc qñ ē generaliter latū. & qđ nō. in. c. ex tenore. de sen. ex. vbi tenet idē Pa. q etiā ex cā noua supueniente. vel si erat ꝑus erat occulta: poterit ille q̄ iurauit rñdere coram aliq̄ iudice nō obstāte iuramento gñali illū recusare. nec ob. ꝓdictis q iuramētū bz clausulā seu vim clausule. Si nō valet qđ ago vt ago valeat q̄tū pōt. vt in. c. q̄to. & in. c. ad nrām. de iureiu. no. in. l. ꝓpat. ſ. filij? matrē. ff. de le. ij. & ꝑ Bar. in. l. si ꝙs ꝑ eo. ff. de fideius. & in. l. sciendū. ff. de v. ob. Et iō dz aliq̄d opari qđ nō faceret si ꝓdicta eēnt vera: q? aliq̄d opat. tñ q? adijcit vinculū & ligat strictius ipm iurantē. & qñq̄ accumulat forū foro. vt in. c. fi. de fo. ꝓpe. li. vj. Jn casu aūt vbi ñihil opareť vel parū: tūc bñ verū est q bz vim illius

clausule.§ hoc nō est i casib⁹ ꝓdictis. qz strictius strin
git.z ideo sufficit.facit etiā ꝑ ꝓdictis qđ no.d. An.in
c.ex lr̄is.de spon.z sequit̄ ibidē Pa. q sicut eq̄tas ꝓ
forma facit vt in stipulationib⁹ ꝓtorꝝs ꝓmittēdo sim
pliciter factū alienū in dubio int̄pret̄ ꝓmisisse se fa
cturū z curaturū q̄tum in eo est.vt in.l.q̄ties.ff.de v̄.
ob.Ita eq̄tas iuris canonici ꝫ inducit in materia ca
nonica.vt ptz in.d.c.ex lr̄is.z in glo.ibidē. vbi paren
tes q̄ ꝑ filꝝs iurāt spōsalia nō peccāt:licet nō sequā
tur nisi ex eoꝝ defectu. nō qz illud iuramentū intelli
git quātū in eis est se facturos. Itē facit qđ no. Pa.
in.c.cū clerici.de ver.sig.vbi dicit q iuramentū gene
raliter ꝓstitutꝫ dz restringi q̄tū pōt vt minus obliget
iurantē.qz vbi tractat de obligatione est facienda stri
cta int̄ptatio.alle.c. ad nostrā.el.iij. de iureiu.z.c.j.
eo.ti.li.vj.z.l.quicq̄d astringēde.ff.de v̄.ob. Itē in.c.
quēadmodū dicit idem Pa.q iuramentū in aliq̄ cō
tractu recipit oēs ꝓditiones z limitationes z subau
ditiones q̄s bz ille ꝓtractus.z silr si apponit in dispo
sitione vel obligatione:qz regulat ab illa. facit ꝑ boc
l.fi.C.de nō nu.pe.z no.ꝑ Bar.in.l.si societatē.§. ar
bitroꝝ.ff.ꝑ socio.qđ bñ nota. qz faciunt ad multa in
materia iuramēti z voti. vide ad ꝫ qđ.j. dicā.§.v. et
vj. Itē si iuro alicui dare cras pecuniā: intelligit nisi
fuero ab eo absolutus qz pōt z ꝓrogare terminum et
absoluere.vt in.c.j.de iureiu. Itē si iurauī pecuniā ti
bi reddere ad certū tps spe future mutationis. intelli
git si pecuniā mihi mutuaueris.C. de nō nu.pe.l. in
dubitāti. Item si iuro tibi dare dotē: intelligit si nu
ptie subsecute fuerint.ff.de iure do.l.stipulationē. Itē
si iuro tibi reddere bladū vel vinū.intelligit eiusdem
bonitatis.ff.si cer.pe.l.cū quid. Item si q̄s iurauit fa
cta pace cū aliquo de nō eū offendendo sub certa pe
na talis ꝓmissio refert z restringit ad offensam rōne
inimicicie ꝓterite:non ad nouā ex post facto insurgē
tem ex noua cā ꝑm Bar.in.l.aut facta.§.causa.ff. de
pe.sequit̄ Pa.in.c.cum inēt.de renū. Item si aliq̄s re
nūciauit cum iuramēto iurī qđ bz vel habere sperat
in aliqua re aut bīe pōt non intelligit ad ius superue
niens ex noua causa vel noua spe.vt dicit Pa.in.d.c.
cum inter.

2 ¶Sed q̄d si ꝓlatus iurauit nō alienare bona eccl̄ie si
ne licentia pape aut supioris:R. Pa.in.d.c. tua nos
q int̄ptat vt nō possit alienare sine licentia.qz desi
gnatio cui⁹ verbi licētia est q dz ꝑmo peti etiā in ca
su licito q̄si ꝓlatus reseruet in se cognitionem vtrū ca
sus sit licitus vel nō.ꝑ boc facit i silī.c.ltz.de regu. Itē
qz si intelligeret de illicita solū:sic iuramentū nihil va
leret.qz nec cū licētia supioris pōt fieri.§ optz q intel
ligat de oīni licita.ꝑcor. Jo.an.ibidē.§ bñ nō obstāte
iuramēto posset alienare si supior nō posset adiri. ar.
optimū in.l.tutor q reptoriū.ff. de admi.tu. vbi ex cā
necessitatis pōt tutor inuētario nō facto administra
re bona pupilli.qđ alꝫ necessitate cessante nō pōt. Fa
cit ad boc qđ no. Jo.xij.q.ij.sine exceptione.z.c. pla
cuit. Hug.z Archi.in.c.abbatibus. ea.cā.z.q.z Jo.
de fant.in cle.j.de re.ec.nō ali.vbi dicit in casu illi⁹ cle.
alienatoꝝ posse fieri ipune si necessitas nō capit tantā
dilationē.z tenuit Pau.in disputatiōe q̄ incipit. ꝓdē
natus. Sequitur ꝫ Car.in.d.cle.j.z Pa.c.fi.de eccle.
edi.qđ no.ꝑ religiosis bōntibus ꝓlatos in remotis.

3 ¶Utrū iuramentū illius q̄ iurauit aliquā accipe sit
int̄ptandū vt possit intrare religionē? R. Pa. in.c.
cōmissum.de spon.ꝑm vnā lec.q̄ sibi placet.q sic.z iō
int̄ptat q eā accipiet nisi ingrediat religionez. nec
obstat q vt ꝓbat.ibi ꝓsulit z postea ingrediat.qz istud
fit ꝓpter vulgi opinionē ne appeat plurꝰ cū in veri
tate nō sit. Si ꝓ diceres quō inueniat ista int̄pta
tio? R. q subintelligit nisi moriat ꝛc. vel dic qđ habe
tur in.c.peruenit.el.ij.de iureiur. vbi dicit. ꝓmissum
nō infringit q̄ in melius cōmutat.

4 ¶Utrū iuramentū int̄ptabit vt habeat locū in ca
su ficto? R. Pa.in.c.ex parte.el.ij.de cle.non resi.q si
iuramentū nō tēdit in aliquā lesionē illi? q̄ iurauit et
facit ad bonū illi? cui ꝓstitū est tūc subest cā large inē
ptādi.vt in.d.c. ex parte vbi ille q̄ iurauit residere si
se absentat ꝓ necessitate eccl̄ie babet ꝓ residēte. Si
ꝓ iuramēti obseruātia tēdit in damnū iurātis vel il
lius cui fit:ltz respiciat vtilitatē alterius tm̄. tūc nō ve
rificat in casu ficto.ꝑbat istud ꝑm cōem lecturā in.c
ad nr̄am.el.j.de iureiurā.vbi dicit q iuramentū debz
seruari in casu specifico z nō in casu ficto. Hā ibi te
nēt Inno.z Jo.an.q debitor q̄ iurauerat non mole
stare creditorē sup pignore donec soluisset sibi debitū
q nō sufficit q creditori sit satisfactū ex fructibus pi
gnoris.§ oportet ꝓmo q fiat realis solutio debiti.ltz si
cte soluerit exq̄ ꝓcepit debitū ex fructib⁹ pignoris. Fa
cit.l.lucius.ff.de ꝓdi.z demō.vbi no.q ꝓditio dz fieri
in forma.Bar.t̄n in.l.amplius.ff.rē ra.ba. determiat
cōtrariū in isto casu.qz iussus dare seu soluere implet
ꝓditionē cōpēsando.l.si peculiū.§.j.ff.d̄ sta.libe. Itē
impedit⁹ iusta de cā facere qđ ꝓmisit:nō est ꝑiurus.l.
fi.ff.q̄ satisda.cog.z.c. significate. de pigno. Sz si tibi
nō soluo qz tu mihi non soluis facto tuo impedio. §
nō ero ꝑiurus.Et hec opi.mihi videt ꝓ ior de iure.nec
est ꝫ casum nr̄m.qz iste debitor certat de dāno vitan
do.z creditor nullū damnū bz.z ideo habebit locū fi
ctus intellectus in tali casu.z sic procedit opi.Bar.z
d.c.ad nr̄am.nō ꝓbat contrarium.

5 ¶Utrū in oīni iuramēto debeāt subaudiri multe cō
ditiones? R.glo.in.c.quēadmodū. de iureiu. q in iu
ramento assertorio nulla ꝓditio subintelligit.in iura
mēto ꝓ promissorio bñ multe subintelligunt.vt si ꝛo
placuerit.xxij.q.ij. btūs.§.j. Itē si placet pape.vt in
c.venientes. de iureiu.z alie d̄ q̄bus in.d.glo.q̄ melius
patebūt in se.c.Et no.ꝑm ꝓdictā glo.q ꝓpter boc iu
ramentū nō est ꝓditionale.z etiā Pa.ibidē si extmā
tur.vt in.c.significasti.z qđ ibi nō.d ele.z in.l.iij.ff.de
leg.j.z.l.aliqñ.ff.de ꝓdi.z demō. Sz tu dic vt.j. Ma
trimoniū.iij.impedimento.iij.§.j.

6 ¶Et hec oia q̄ de int̄ptatione iuramēti dixi: intelli
ge qñ ille q̄ iurat nō bz exp̄sse z specifice aim obligan
di se sup aliq̄ determinato ꝓtra int̄ptationem.quia
tunc nō valeret int̄ptatio.vt nō.in.c.venies.ꝑ Pa.
de iureiu.z facit.c.iuramēti.xxij.q.v.in.ar.iij.

7 ¶Quid si iurat sup re nō subiecta pape? R. Pa.in
c.ꝓstitutus.de rescrip.q in rebus vel iuribus nō sub
iectis sibi nō subintelligitur illa clausula.d.c. venies.
ideo papa nō pōt absoluere a iuramento ꝓstito sup
rebus non spectantibus ad eum sine causa rōnabili.
vt no.glo. in.c.q̄to. de iureiu.z.c.cum inter. P.z.G.
de renun.

Juramentum .v. de obligationibus iu
ramēti ꝓmissorij vtrum
semp sit obligatorij? R. vt colligo ex Archi.in.c.si ali
quid.xxij.q.iij.z.c.canonistis.in.c.si ꝓ.de iureiur.z
theo.in.iij.di.xxxix.q sic.vt.j. Periurij.§.j. Fallit ꝫ
in.xxvij.casibus se.

¶Primus q̄n iurat aliq̄d qđ est petim̄ mortale.quia
istud vergit in interitum salutis eterne. qz pena eter

ua punit̃.c.vnum ozariũ.xxv.di. vñ q̃ iurauit spo-
lia diuidere nõ tenet̃.qz oz reddere.c.ea te.de iureiu.
vel spoliare ꝓximũ nõ tenet̃ ꝑm Jo.an.in.d.c.ea te.
z illud qđ dicit̃.xxij.q.iij.§.ecce.referẽ ad ꝓscientiaz
erroneã qua se credebat teneri.ꝓterea non seruãdo
mortaliter peccat.

2 ¶Scđs qñ quod iurat̃ est pctũ veniale in se.qz silr
vergit in dispendiũ ꝓprie salutis.qz p ipa impedit̃ bõ
vt nõ cito ꝙueniat ad salutẽ eternã.c.qualis.xxv.dis.
et.c.ij.de pac.li.vj.Aug.tenet q̃ si seruat tale iuramẽ
tum peccat mortaliter.qz facit cõtra istud.c.in malis.
xxij.q.iiij.Sed Rodo.tenet q̃ solũ veniaiter.qđ ve-
rũ est qñ simpliciter cõmittit veniale.sed si ideo com
mitteret qz iurauit: dic q̃ mortaliter peccaret.qz no-
men dei assumit in malum.

3 ¶Tercius qñ iurat̃ aliq̃d qđ est ꝓtra ꝓsilia euange-
lica.puta q̃ nõ efficiet̃ eps.religiosus z bmõi nec ob.
c.florentinũ.lxxxv.di.qz nõ dicat q̃ teneat votũ. § pec
cauit mortaliter iurando ꝓtra secundã partẽ iusticie
que est facere bonũ.sicut si iurasset contra primã par
tem que est ꝛdinare a malo.

4 ¶Quartus qñ iuramentũ excludit opus pia intenti
one faciendũ pro deo:vt cũ iurat q̃ nihil dabit ꝓ deo
vel cõsulet ꝓximo:vel nõ ꝓsolabit̃ talẽ: vel nũq̃ erit
fideiussor.vel nunq̃ mutuabit pecuniã z bmõi. quia
deus nõ acceptat talia iuramẽta cũ dicat ꝓtrariũ faci
endũ ex charitate fraterna. ibi quecũq; vultis vt vo-
bis faciãt homines z vos eadem facite illis.c.placuit.de
maio.z obe.

5 ¶Quintus qñ iuratur aliquid qđ ex se est indifferẽs
tñ melius esset facere ꝓtrariũ q̃ nõ facere.vel non fa
cere q̃ facere.sicut qñ q̃s iurat q̃ nõ tenebit talem in
suo seruitio.vel nõ loquet̃ cũ tali ꝛ de tali re.vel nõ ibit
ad domũ suã vel nõ coquet ad furnũ suũ.qđ tñ melius
esset facere ꝓtrariũ. Intellige istum casum verum
qñ q̃s solũ ex se iurat.qz secus esset si ꝙuenisset cũ ꝓ-
ximo ad tale faciendũ ex aliq̃ bono respectu. z ita iu-
rasset ei.qz bñ esset obligatus.

6 ¶Sextus est qñ iuramentũ est ꝓtra bonũ publicum
secus qñ quis iurauit q̃ subtrahet se ab onere publi-
co.istud no. Pa.in.c.peruenit.el.j.de iureiu.facit.c.si
diligenti.de fo.compe.

7 ¶Septimus qñ iuramentũ vergit in dispendiũ pro-
prie salutis corpalis.quẽadmodũ nõ teneret si verge
ret in dispendiũ salutis alterius.xxij.q.iij.c.j. cũ qua
tuor.c.se.ita nec in ꝓpriã.c. si nõ licet.xxiij.q.v.xxij.q.
iij.§.illicitũ.Glo.in.d.c.si vo. restringit b̃ verũ qñ di
recte.Secus si occasionaliter.Et ponit exemplũ de il
lo q̃ iurauit stare rome de mẽse augusti.qz ibi mori
ant̃ multi.nõ tñ sp.z ideo tenet̃ stare. Sz Jo.an. re-
stringit dictũ glo.verũ nisi ex imminẽti infirmitate vl
cõplexione iudicaret̃ sic iurãs ex tali mora moriturꝰ.
Et q̃ colligo q̃ qñ verisilr ex q̃litatibꝰ ꝓsumit̃ de mor
te:hz locũ q̃ nõ obligat.Et ꝓterea Pa.increpat car
tusienses z reputat eos nõ in bono statu.in.c.verum
hz male iudicet. qz sunt in bono statu z deo seruiẽtes
nec exponũt se periculo mortis corpalis. sed carnem
abdicãt vt a vicijs animus sit liber. Multa alia pos
sent adduci ad ꝓbandũ q̃ sunt in bono statu.sed bre
uitatis cã omitto.idẽ dic q̃ iuramentũ nõ obligat qñ
l.liber bõ in ꝓn.ff. ad.l. aq̃.limita istud septimũ verũ
tunc nõ posset ꝓtra iuramẽtũ fugere.vt.ō. Carcer.§.
iij.z.ō.fugere.§.j.

¶Octauus nõ obligat iuramẽtũ qñ q̃s iurat ex calo 8
re iracũdie ꝑm Jo.an.in.c.ex lris.de iureiu.sicut in si
mili dicit glo.singu.in.c.ex lris.de diuort̃.q̃ ꝓfessio fa
cta ex calore iracũdie nõ valet.qđ limitat.d.Anto.ve
rũ qñ calor iracũdie fuit tantus q̃ deliberate istud iu
ramentũ nõ fecisset.qz hec volũtas nõ ẽ discreta. Fa
cit glo.in.c.dudũ.de ꝙuer.ꝓu.q̃ dicit q̃ calor iracun,
die nõ obligat.Et idẽ dico qñ iurat̃ abrupte. facit qđ
no.Jnno.in.c.lraturã.de voto.z Ri.di.xxxix.ar.iij.q

¶Nonus qñ iuramentũ est me- (ij.sup.iij.sniarũ. 9
tu extortũ.intellige si aim obligandi se nõ habuit. alꝰ
bñ tenet̃ ꝑm cõiter doc.§ si nõ habuit aim obligãdi se
q̃ nõ obligẽt:pz ex iã dictis.z facit glo.in.c.auctẽ. xv
q.vj.an aut peccauit sic iurãdo cũ tali aĩo. dicit Pa.
in.c.si vo.co.ti.q̃ si est bõ ꝓfect⁹ peccauit venialit̃.alꝰ
nõ.§ ego dico q̃ nec ꝓfectus nec impfect⁹ peccauerit
etiã venialit̃.Et ꝓ b̃ facit qđ in silr dr in.c.ne q̃s.xxij.
q.ij.intellige b̃ vt colligit̃ ex.d.c.ne q̃s.qñ iurãdo ha
buit animũ solũ inducẽdi iuramentũ ad reuerentiam
dei nõ ad obligationẽ suã.z in mẽte habuit aliquã cir
cũstantiã debitã q̃ verũ iurabat.puta ꝓmitto q̃ dabo
tibi cẽtũ cũ ista subauditione sz si sum tibi obligat⁹
ex debito z nõ aliter.lz b̃ nõ exꝑmat z bmõi.qz sic vti
tur filiatione licita q̃ lz.vt in.c. vtilẽ.xxij.q.ij. Secus
esset si iurãdo credebat se obligatũ ex iuramẽto. z tñ
non intẽdebat obseruare.qz sic esset pctũ mortale vt
in.c.querelam.de iureiu.facit.c.ille.xxij.q.v. z qđ no.
¶Sz q̃d si sumus in du- glo.in.d.c.auctoritatẽ. 10
bio an habuit aim obligãdi se vel nõ:R. Pa.in.d.c.
si vo.q̃ est ꝓsumẽdũ q̃ nõ habuit aim obligãdi. ar.c.
sup eo.de renũ.z.l.cũ de indebito.§.j.ff.de ꝓba.
¶Quero q̃re magis ecclia obligat in iuramẽto etiaz 11
metu extorto q̃ in voto:cũ iuramentũ z votũ ambu,
lẽt pari passu:R. Pa.in.d.c.si vo.q̃ ex b̃.qz iuramẽ-
tũ freq̃nti⁹ accidit. z ne det̃ materia derogãdi. tñ q̃tũ
ad veritatẽ obligationis pari passu obligationis va-
dũt votũ z iuramentũ.vt in.c.debitores.no.in.c.j.de
iureiu.z in.c.licet.z in.c.magne. de voto. Ex q̃ infert
Pa.in.c.verũ.de iureiu. cũ glo. ibi q̃ nõ seruãtes iu,
ramentũ metu extortũ nõ sunt puniẽdi tanq̃ ꝓ dire-
cto ꝓiurio.Jo.etiã z Jo.an.z.d.Ant. z sequit̃ Pa.
z tenẽt in.d.c.verũ.q̃ nõ peccat mortalr tale iuramẽ
tũ nõ seruãs:§ venialiter.facit tex.in.d.c.verũ.q̃ dicit
in eo q̃ iurauit aĩo obligãdi se.qz si animũ nõ habuis-
set nõ esset dubiũ.Conclude q̃ sic q̃ si habuit aim ob
ligãdi se qñ iurauit q̃ tenet̃ seruare:nisi vergat in dis
pendiũ ꝓprie salutis aut alterius ꝛditiõis de supradi
ctis:§ nõ de ꝓcepto. ita q̃ mortalr peccet. Si vo non
habuit aim obligãdi vel sum⁹ in dubio: sic nõ obliga
tur ad seruandũ.vt est tex.in.c.j.qđ me.cã. z qđ dr in
c.si vo.dz intelligi ad timorẽ.ne passim q̃s ꝙueniat:§
cũ bona maturitate z licẽtia superioris.silr.c.lz.de iure
iu.li.vj. facit ꝓ hoc qđ ibi dicit nõ vi vel metu extor-
tum.z ibi tenet Archi.z multi in.c. cuz ꝓtingat. eo.ti.
verũ q̃ nõ tenet iuramentũ metu extortũ in casu a le
ge ꝓhibito. facit auẽ. sacra pubet.C.si aduer.ven.§
si nõ est in casu a lege ꝓhibito: sic tenet iuramentum
ꝑm Ain.z sequit̃ Pa.in.d.c.cum cõtingat. q̃uis me
tu extortum ꝑm tñ q̃ dixi.§.sub pctõ veniali.z hec in
tellige in iuramẽto ꝓmissorio ex metu qui põt cadere
in cõstantẽ extorto z ꝓtra iusticiã.qz si esset iuramen,
tum assertorium nõ excusaret̃ ꝓpter metũ:si mendaciũ
iuraret a peccato mortali.xxij.q.v.ita ne.z de his q̃
vi vel metu.c.sacris.no.glo.in.d.c.auctoritatẽ. nec si

mūliter in iuramento ꝓmissorio excusat leuis metus: nisi vt dictū est qñ nō habuit aīm obligādi se.

12 ¶Decimo nō obligat iuramentū qñ res sup q̄ est iuramentū factū nō ꝑdurat in eodē statu: sed venit ad talē statū q̄ temerariū esset tūc taliter iurare: puta q̄s iurauit q̄ nō efficiet miles vel negociator: vel nō recipiet feudū a tali dño. postea venit ad pauptatē: ita q̄ nō pōt viuere nisi efficiat miles vel negociator ⁊ huiusmodi. ℞ō. q: si a ꝓncipio fuisset iste casus ⁊ iurasset: iuramentū fuisset temerariū. ⁊ iō pōt ꝓpria auctē ꝓuenire ꝑm Archi. in. c. aiaduertendū. xxij. q. ij. Facit ꝑ ꝟ. xxij. q. ij. ne q̄s. vt dicit glo. in. d. c. quēadmodū. sp subintelligi in iuramēto. s. si res in eodē statu ꝓmanebit. Idē de illo q̄ iurauerat reddere gladiū boi sane mētis quem nō reddet effecto furioso. xxij. q. ij. ne q̄s. Itē cū q̄s iurauit aliquā accipe. ⁊ illa ꝓhibet ꝑ ꝟba de p̄senti cū alio. Silr qñ q̄s cū abūdaret ꝓmisit tenere obsagia nūc nō pōt nisi mēdicet. ⁊ eū nō ꝓuenit mendicare nō tenet. ar. c. q̄relam. ⁊ c. breui. e. ti. secus ꝑm Host. si eū nō dedecet mēdicare. vel si tempe iuramēti hec ꝓditio inerat. s. q̄ oportebat mēdicare. q: tenetur Itē cū q̄s iurauit nō mutare sepulturā vel testm̄. q: pōt ex noua causa. vt. j. sepultura. Facit qđ no. Pa. in. c. veritatis. de iureiu. vbi dicit q̄ si iurauit respectu dignitatis vel alterius q̄litatis existētis in iurāte vel in alio cui iurat. q̄ illa deficiēte nō tenet. Puta iurauī tibi qñ eras eps obedire. nunc cū sis depositus nō teneor. ar. c. venerabilē. de elec. vel iurauī tanq̄ canonicus vel scolaris. ar. d. c. venerabilē. ⁊ c. cū inter. p. et qđ ibi nō. de renū. ⁊ tenet Fede. ꝑsi. clvij. sed istud dicti suū limitat Pa. qñ iurauit nō simplr̄ ꝙ vt talis. secus si simplr̄. q: sp obligat si ꝟba iuramēti iportant. ar. xxxij. q. viij. c. vnico. nisi vt dictū est veniret ad talē statū in q̄ si vellet iurare esset temerariū. qđ no. bene.

13 ¶Undecimo qñ est ꝑ bonos mores nāles. vt puta q: pōbet occasionē delinq̄ndi. vt. in. c. quēadmodū ꝑ dictū. ⁊ in regula. nō est obligatorium. de re. iu. li. vj. Exemplū. vir iurat nō agere ꝑ vxorē rerū amotarū. quia non valet. vt. ff. de pac. d. l. ꝓuenire. ℞ō. q: tale iramentū ꝓberet occasionē mulieribꝰ furādi. Silr q̄ iurauit nō renūciare aliquē nō tenet. q: est ꝑ bonū aie delinq̄ntis ⁊ charitatis. ij. q. j. si peccauerit ⁊ de iudi. c nouit. facit. l. si vnus. §. pacta. ff. de pac. limitat tamē istud exemplū Host. in. d. c. quēadmodū. verū: q̄ nō tenet nisi qñ vellet renūciare solū ꝓpter cōmodū ꝑpum. q: sic non liceret. facit. c. ad nr̄am. el. j. de iureiu. § oportet q̄ renūciet vel agat ꝓpter bonū cōe ꝑncipaliter. ⁊ si secūdario ꝓpter bonū ꝓprium.

14 ¶Sz q̄d de accusatione. dic vt. ff. Accusatio. §. vj.

15 ¶Duodecimo qñ iuramentū est ꝑ votū vel iuramētū vl̄ ꝓmissionē ꝑus factā vt in. c. sicut ex lr̄is. de spō. et. c. quāto. de iureiu. ⁊ c. intellecto. eo. ti. Intellige si ꝓmissio etiā fuit simplex ꝑm Host. ⁊ Pa. ⁊ Inno. in d. c. sicut. q̄uis post Inno. teneat ꝓtrarium in. c. veniens. de iureiu. § nō est verum p. c. iuramēti. xxij. q. v.

16 ¶Sed q̄ro vtrū actus gestus ꝓtra primū iuramētū sit ipo iure nullus? R. Pa. in. d. c. intellecto. q: si actus dependet a mera volūtate iurantis. puta q: nullo iure ꝓhibet: sic tenet. Un̄ dicit Innocē. in. c. dilecto. de ꝑben. q: si q̄s iurauit nō alienare libū: ⁊ tū alienauit: tenet alienatio: licet sit ꝑiurus. facit. c. vltima volūtas. xij. q. ij. in glo. vbi tangit q: q̄ iurauit nō mutare testm̄. si mutat tenet scdm: licet sit ꝑiurus nisi in casu de quo. ff. §. xij. Hosti. in. c. cum marthe. de cele. miss. tenet q: non valet secundū testamentū. Sed Jo. an. in regula qđ semel placuit. lib. vj. tenet q: valeat. quia nullo iure caueť q: sit nullū factum ꝑ qđ sit ꝓtra iramentū. qđ verū est qū actus dependet a mera facultate iurantis. Si aūt dispositio act⁹ nō dependet a mera facultate iurantis. puta quia interdicit a lege favore ipsius iurātis. Exemplū in muliere ⁊ minore qui nō pōt alienare vel aliū ꝓtractū facere sine certa solēnitate: ⁊ tūc actus iuratus ꝓtra primum iuramentū nō valet ipo iure. ⁊ sic intellige glo. c. ij. de iureiu. lib. vj. ℞ō. q: actus sine iuramēto erat ipso iure nullus obstāte ꝓhibitione legis. ℞ōne aūt iuramenti sustineri nō pōt. q: iā obligauerat se deo ꝑ primū iramentū. ⁊ sic scdm̄ iramentū fuit illicitum. ⁊ idē dic qñ actus ꝓhibeť rōne publice vtilitatis. ⁊ iste est casus. d. c. intellecto. Dic ꝙ q̄ si lex seu statutū nō resistit actui iurato. q: si fiat ꝓtrariū nō est ipo iure nullus. sec⁹ si resistit. Ita tenet Archi. in. c. si a sede. de ꝓben. li. vj. Gaspar de calde. in. c. cū cōtingat. de iureiu. ⁊ Specul. de emp. ⁊ vē. qđ no. ꝑ cautela mulierū q̄ timēt ne indu-caň ad aliq̄ faciēda in eor ꝓiudiciū q: iurēt ꝓius in manu alicuius cor̄ā testib⁹ se nolle tales alienatiōes vel renūciationes facere: dūmō qñ ꝓtrariū faciūt intendāt nō facere ꝓtra iramentū primū. sez non effectualiter renūciare: sed solū ꝟbaliter. q: sic non erunt periure in pscientia eo q: primū iramentū intellexerunt effectualiter: non verbaliter solum.

¶Terciodecimo nō est obligatorium iramentū qñ ū 17
le cui est ꝓstitū frangit fidē iuranti. sed no. ꝑm Pa. in c. ꝓuenit. el. ij. de iureiu. q: qñq; due obligationes respiciūt se ad inuicē: puta ꝓmisi tibi equū ꝓpter quod alius ꝓmisit mihi centū. ⁊ sic si ego nō seruo ꝓmissum nec ille tenebiť mihi de centū. ⁊ sic intellige illud. Frā gēti fidē fides frangať eidē. ff. ꝑ socio. l. si ꝓuenerit. in fi. xxviij. q. ij. si infidelis. ff. de inof. test. l. si instituta. C. de pac. l. cū ꝓponas. la. ij. ⁊ sic intellige. d. c. ꝓuenit. ⁊ c ꝓstitutus. de penis. Idē dic qñ cōditionaliter ꝓmisi. puta iurauī ire romā si dederis centū. si nō das non teneor. q: ꝓmissio mea nō purificať nisi a tpe existentis ꝓditionis. l. cedere die. ff. de ver. sig. in fi. de verbo. ob. §. ex ꝓditionali. Qñq; aūt obligationes nō referūtur ad scīnuicē sed ad diuersa. Exemplum. ꝓmisi tibi simplr̄ centū. ⁊ nō ex hoc ꝙ simpliciter ꝓmisisti mihi aliq̄d facere: tunc licet ego non impleā ꝓmissum tū alter teneť. q: nō ꝓmisisti mihi rōne ꝓmissionis mee: sed simpliciter. ⁊ de specie ad spēm non fit compensatio. vt nō. in. c. ij. de deposito. hoc tenuit Cy. in. d. l. cuz ꝓponas. ⁊ sic intelligē. c. noli. xxiij. q. vj. vbi dī. q: bosti seruāda est fides. nec obstat. c. qđ deo pñi. xxiij. q. v. de voto viri ⁊ mulieris. vbi licet alter frangat. alter tū teneť seruare. q: ibi simplr̄ quilibet eor vouit deo non cōditionaliter. ⁊ ei est obligatus.

¶Sed q̄d si ille cui iurauit nō implet ꝓmissum ex ne 18
cessitate aliq̄. puta q: nō pōt: R. q: nihilominus ego nō teneor ad iuramentū factū ꝓpter illud. q: videť tacite sub tali conditione iurasse. ⁊ hoc tenet vo. Int. ⁊ Pa. in. c. sicut. el. ij. de iureiu. ⁊ placet. licet alij teneant hoc verum solum non teneri. qñ ex negligētia alterius non attēdit vel ex voluntate.

¶Utrū ille qui iurauerat seruire sub certa mercede 19
soluenda q̄libet mense qui non potuit implere seruitium ꝓpter defectum solutionis. puta quia non potuit stare in loco: nunq̄d poterit agere ꝓ interesse suo ex quo ꝑ eum nō stetit? R. Albe. in. l. ediles. ff. de edili. edi. q: sic. ꝓ hoc bon⁹ tex. in. l. si in lege. §. colon⁹. ⁊ iu. l. qui operas. ff. Joça. secus si nō impleuit seruiti

um cum posset.quia non habebit salarium. per ꝓdi. ctam.l.cause.§.j.et p.l. iulianus.§.offerri.ff. de acti. emp.ꝛ ven.

¶ Utrū iurās vel ꝓmittēs nō expellere inq̄linū pos. 20
sit expellere si nō soluit pensionē? R. q̄ sic �means Pa.in c.tua nos.de iureiu.facit.l.quero.§. inter locatorē.ff. loca.vbi ptz q̄ si cōductor ꝓterit id qđ tenet ex natura ꝓtractus:nō teneri ei locatorē ex ꝓmissione locationis. Idē dico in patre q̄ ꝓmisit nō exheredare filiū. Intelligit nisi crimen ingratitudinis cōmiserit.l. quidam cuz filiū.ff.de ver.obli.ꝛ generaliter �means Bar.in d.§.inter locatorē. Hic.§.facit ad omēs ꝓtractus in quibus aliq̄d vltra citraq̄ ꝓmittit vt q̄libet nō teneatur seruare qđ ꝓmisit:si ꝑ aduersam partē nō seruatur id ꝓpter qđ sunt ꝓmissa.d.§.offerri. Silr si vir iurauit nō dimittere vxorē. Intelligit nisi faciat ꝓtra legem ꝓngy.vel si ꝓmisit dotē pōt dimittere si nō soluit:iuxta nō.in.c.vxas de dote post diuor.resti. Item si iurauit te nō offendere. Intelligit nisi causam offensionis cōmiseris.l.qui seruum.ff.de ver.ob. Facit qđ nō.in.l.cuz pater.§.libertis.ff.de lega.ij. Et qđ nō.in d.c.quemadmodū.in glo.

¶ Quarto decimo qñ mandatū legis vel superioris 21
vult cōtrariū iuramēto.puta iurauit tibi dare decem. Iudex ꝓcipit ne tibi dare debeā ex aliq̄ legitima causa nō teneor.c. significauit. de censi.l.fi.ff.qui satisda. cog.vel de lege:puta fuisti excōicatus post iuramentū tibi factū de aliquo tibi dando: non teneor nisi absoluaris.de quo tñ dic vt.s.Excōicatio.viij.§.vij. Jō in oñi iuramēto subintelligit. Saluo iure superioris vel alterius �means Jo.an.in.d.c.quemadmodū.facit.c. veniens.eo.ti.

¶ Quinto decimo qñ iuramentū est in ꝓiudiciū alte- 22
rius:puta canonici iurāt q̄ si aliq̄s eoz efficiat ep̄us seruabit quedā in ꝓiudiciū ep̄alis dignitatis. Vā talis factus ep̄s nō tenet.vt in.c.sicut ꝛ nostris. de iure iurā. Idē dic si cardinales iurassent in ꝓiudicium sedis apostolice q̄ assumptus in papā nō teneret. Similiter cū vir iurauit nō stare cū ꝓria vxore. Intelligę ꝓpter odiū.q̄ nō tenet.ꝛ etiā ꝓpter ꝓtinentiā. Sz tunc ad requisitionē vxoris tenet reddere sed nō exigere.q̄ illud est solum in ꝓiudicium suū. vide qđ nō. in.c.tua nos.de iureiu.in glo.hoc vr̄ tenere Jo.tanc. gof.ꝛ Jo.an. Idē dic cū q̄s ꝓmisit tenere secretū q̄ qñ est alteri nociuū nō tenet q̄n possit ꝛ debeat revelare illis q̄ p̄nt ꝓdesse ꝛ nō obesse.xxij.q.v. Videtur. Sentit glo.in.c.ego.de iureiu. Silr intelligit q̄ nō tenet revelare nisi ꝓducat in testem.q̄ �means Inno.in.c q̄liter ꝛ qñ.el.ꝑmo.de accusatis.tenet dicere etiam si cogitasset de hoc qñ iurauit. Facit.c.q̄ plerique. de of. or.li.vj.ꝛ.c.ꝓstituē.el.j.de testi.ꝛ.c.olim.de accu. Itē cū quis exigit iuramentū ab aliq̄ de veritate dicēda. Si talis est bō ferus de quo p̄sumit verisilr q̄ procedet nō seruato ordine iusticie: sic nō tenetur revelare qđ scit etiā si posset ꝓbare.silr ꝛ q̄uis nō sit crudelis sed q̄ ꝓcedet ordine debito nō dz revelare ei que nō pōt ꝓbare.arg.c.si peccauerit.ij.q.j.ꝛ.ij.q.vij. plerū. q̄. hec ꝛ Rodo.illis tñ q̄ p̄nt ꝓdesse sed non obesse:teneret si iurauit.ar.xxij.q.v. hoc videt. Idē dic de eo q̄ iurauit nō p̄stare auxilium tali. Intelligit.s.iniuste �means Jo.an.alle.c.petitio.de iureiurā.ꝛ.c.j. de his q̄ fi. a ma.par.ca.ꝛ.c.grauē.de excess.p̄la.etiā si iurasset de iusto auxilio non dando non obligat.q̄ iuramentuz de illo qui positus in dignitate ꝛ alienans bona iurat nō reuocare q̄ nō tenet. vt in.c. intellecto eo.ti.qui a est in ꝓiudicium alterius.s.dignitatis.c.cū ꝓtingat.in fi.eo.ti.c.ij.de pac.li.vj. Et hoc tene etiā si nō iurasset ꝓus nō alienare.iz glo.sentiat oppositū in.d.c.intellecto.ꝑ ꝓdicta.ꝛ hoc intelligo in notabili alienatione ꝑ quā ledit dignitas notabiliter.secus esset in re modica.q̄.ꝓriū est ꝓncipiū donare.c.j.de dona.ꝛ in iuramento facto a prelato de nō alienādo nisi cōsulto papa.nō dz referri ad modicā alienationē. q̄ iuramentum nō extendit ad verisilr nō cogitata.c.venēs.eo. sentit Fed.consi.cciij. Jdeo iuramentū filiorūfami.ꝛ minorum ꝛ vxorum ꝛ seruoz nō valet in ꝓiudiciū illorum qui eoz curā habēt.ꝛ ideo possunt ea irritare sicut ꝛ vota �means Hico. de lyra sup.c.xxx. Nu.secus in alijs.puta voto castitatis.sicut de voto habes.j. Votum.ij.

¶ Decimosexto qñ iuramentū est ꝓtra legē positiuā 23
vel statutū.ꝛ licet fuerint multe opiniones.vt recitat Pa.in.c.cum ꝓtingat.de iureiurā. tñ istud mihi videtur verius dicendū circa istud qđ aut lex positiua seu statutū aliq̄d ꝓhibet ꝓpter bonos mores ꝓseruādos ꝛ ꝓtra hāc nō valet iuramentū. vt in regula nō est obligatorū.de re.iu.li.vj. Exemplū in muliere q̄ viuente viro dedit fidē adultero de ꝓtrahēdo post mortem sui viri cū eo nō valet. Et intelligo de bonis moribus naturalibus.q̄ sic lex est indispensabilis ꝛ inuariabilis.v.di.in ꝑn.ꝛ viij.di.q̄ contra bonos. Secus in bonis moribus ciuilibus.q̄ iuramentū contra ipsos valet.c.significante.de pigno. vbi valet iuramentū ꝓtra pactū legis cōmissorie. Aut lex seu statutū fundat sup bono publico ꝓncipaliter. ꝛ sic nō tenet iuramentum factū ꝓtra.q̄ pactis vel iuramentis ius pblicū remitti nō pōt ad ff.l.ius publicum.ff.de pac. Aut lex seu statutū non est fundatū in bonis moribus naturalibus.nec sup bono publico ꝓncipaliter:sed in odium aliquoz.ꝛ sic tenet iuramentū q̄ pōt sine dispendio salutis impleri.licet nō sine dispendio rerū tpalium.vt in.d.c.significāte.ꝛ in.c.debitores.de iureiurā. Idē dicendū q̄ lex ꝓncipaliter est fundata sup fauore ꝓuato.licet ꝓsequenter ꝛ scdario sup publica vtilitate q̄ iuramentū ligat. Et iste est casus ꝓpie.c.ij.de pac.li.vj.ꝛ hoc q̄ nō ꝓtinet aliquā turpitudinē ꝑ bonos mores naturales.nec ex parte iurātis.nec ex parte materie sup qua p̄stat.nec cōtra bonū publicū ꝓncipaliter. Et rō q̄re teneat iuramentū in istis duob⁹ casibus est. q̄ iurādo nō peccauit. q̄ talis lex potius ē ꝓuilegiatiua q̄ ꝑceptiua.ꝛ ideo eius ꝓtrariū non est in dispēdium salutis eterne sed solū rerū tpaliū. Aut si peccauit trāsgrediēdo.tamē pōt seruare sine peccato.ꝛ ideo tenet iuramentū.c.ꝛ si xp̄s.de iureiurā.iuncto.§.illicitū.xxij.q.iij.secus aūt esset q̄n est ꝓtra bonos mores naturales vel ꝓtra ius publicū ꝓncipaliter q̄ sine peccato seruari nō pōt.

¶ Utrū talis ꝓtractus factus ꝓtra legē vel statutum 24
ꝓncipaliter fundatū sup fauorevel odio ꝓuato.ita firmetur iuramento q̄ etiam heredes obligent? R. �means Pa.in.d.c.cū ꝓtingat.q̄ cōis opi.est q̄ sic.q̄ iuramētum cōfirmatoriū validat actū inualidū.ꝛ ex eo oriē actio.vt in auē.sacra puberū.C. si aduer.ven. limita nisi dolo.vivel metu sit iuramentū extortum.vt in.c. contingit.eo.ti.ꝛ.c.licet.eo.li.vj.ꝛ in.c.ij.de pac.li.vj. d.auē.sacra puberū.secus esset in iuramēto introductorio obligationis.puta iuro tibi dare centum nulla causa ꝓcedente. quia iste non est modus inducende obligationis nisi in liberto. vt in.l. vt iureiurandi.in

ꝑn.ff.de ope.liber.z.l. fina.ff. de libera.cã.z ibi Guil. de cur.z Barto.in.l.iusiurandũ la scda.ff.de inreiur. z ideo nõ ligaret beredes de iure ciuili ꝫ de iure canonico si fuit in culpa nõ implẽdi.z iuramentũ erat simplex.puta iurauit dare.x.z penituit de pctis suis. credo q teneaꝯ ꝓ id qđ dixi.ꝫ. Heres.§.v.

25 ¶Sz q̃d si in ꝑdicta lege vel statuto fundato sup bono ꝓuato vel odio dicaꝯ nõ valere ꝓtractũ:nũq̃d valebit si iuramentũ interponaꝯ? Rn.q sic. Facit qđ no. Inno.in.c.ij.de regu. vbi dicit q in istis spũalib⁹ ius naturale ꝓferatur iuri positiuo.

26 ¶Quid si addaꝯ statuto q si seruata nõ fuit solennitas debita ꝑsumit dolũ vel aliã illicitã cãm? Rn.q si cõstat ꝓtractũ esse verum z nõ ficticium aut dolosum q̃ ad ipm minorẽ z hmõi ꝓ quo fit sic iuramentũ:ligat tam in foro aie vbi crediꝯ ꝓ se z ꝓtra se.vt in.c.significasti.el.j.de homi.z nõ.in de.j.de penis.q̃ etiã in foro ꝓtioso.qz cessat rõ statuti. Si vo fuerit dolus vl fraus.tunc si statuto suberat causa ꝑsumẽdi volum. vt qz cõiter in loco recipiebãꝯ dolose minores. tũc salvabitur opinio Bal.z Bar.z aliorum. q̃ tenent iuramentum non valere.qz nõ tollit ꝑsumptionẽ statuti legitime inductã.secus eẽt si statuto nõ suberat causa ꝑsumẽdi fraudẽ.qz tunc ligat iuramentum.

27 ¶Sz quero.epus statuit q q̃libet clericus absens reuertaꝯ infra certã diem sub pena excõicationis.clericus de licentia epi iuerat ad studiũ. z iurauerat credi toi suo non recedere añ eius solutionẽ.queriꝯ an obliget iuramentũ vel ꝓceptum ꝑlati seu legis? z videꝯ q iuramẽtum sit nullum.qz ꝓtra obedientiã superioris non põt seruare sine interitu salutis.d.c. cum contingat.z.c.ij.de pac.li.vj.sed Pa.in.c.veniẽtes.de inreiurã.dicit.z est dictũ Joh.an.in mercurialib⁹.in regula in malis ꝓmissis.li.vj.q exquo cũ licẽtia epi fuit in studio.z ꝑ necessitate studij ꝓtraxit debitum:videꝯ se obligasse cum licentia epi. qz vno cõcesso concedunt oia sine quib⁹ illud non bz effectũ.c.ꝓterea.z c.ꝓudentiã.de off.dele.z.l.ad rem mobilem.z.l.ad legatum.ff.de ꝓcu.z sic non bz recedere:ꝫ seruare iuramentũ.secus si sine licentia epi.vel non ꝑ necessitate studij sed ꝑ lasciuia. qz tũc iuramenteñ nõ valet ꝓtra obedientiã superioris. Idẽ dico in patre reuocãte filiũ q̃ ꝑdicto mõ iurauerat.z idem de quolibet subdito.z facit ꝑ mercatoribus q̃ ꝓtra ꝓhibitionẽ suoꝝ dominoꝝ vadũt ad certa loca ꝓhibita ꝝ q ꝓhibere pñt.vt in.l.relegatorũ.ff. de interdi. z rele.z qđ ibi nõ.qz nõ poterũt se obligare ad ibi standũ.nisi superiores tacite vel expresse consentiant.

28 ¶Decimoseptimo nõ obligat iuramentum qñ iuramentum ponit sup cõtractu simulato: sed distingue ꝝ Pa.in.d.c.cũ ꝓtingat.q aut sit latio est de consensu vtriusq; partis tam sup ꝓtractu q̃ super iuramento.z tunc si ex iusta causa puta iusto timore. vel qz indigebat mutuo accepit pignus in forma venditionis vt creditor lucrareꝯ fructus.z sic nõ obligat iuramẽtum.qz defuit consensus.z fuit iusta cã simulandi ad ꝫ.c.j.qđ metus cã.z.l.fi.C.de non nu.pecu. Si vo ex iniusta cã fit.puta cã fraudãdi gabellas vel aliter ad deceptionẽ ꝓximi simulauit vnũ cõtractũ esse aliũ.et iurauit singula ꝓtẽta in instrumẽto vera.tũc eoipo est periurus.qz simulatio intentionis ex iniusta cã nõ excusat.vt nõ.in.c.interrogasti.xxvij.di.sicut ille q̃ ꝑce vel ꝑcio deposuit falsum.c.j.de cri.fal.z volẽs ꝓtraue nire non debet audiri.sed si iurasset solum non cõtravenire illi ꝓtractui quẽ simulabat in deceptionẽ ꝓximi.licet grauiter peccauerit iurãdo in damnum proximi.tamẽ non obligaꝯ.qz defuit consensus.vñ respectu dei nõ exigitur absolutio a iuramẽto.ar.c. tua. de spõ.sed in foro contẽtioso cõpelliꝯ obseruare.nec auditur volens allegare turpitudinẽ suã.z ꝫ verũ in ꝫ. tum est solum in ꝓiudiciũ suũ.z nõ imminet periculũ aie. Aut simulatio solũ erat sup ꝓtractu ex parte vtriusq;:sed iuramentũ interuenit ne agat ꝓtra tacite vel expresse. z hoc ne ꝓtractus feneraticius detegereꝯ. et tũc iuramentũ obligat.z pinde est ac si iurasset soluere vsuras. Facit qđ no. Cy.in.l.si ex cautione.C. de nu.pe. vbi concludit q iurans non opponeret exceptionem de nõ nu.pe.obligatur licet simplex renũciatio non valeret. In foro tñ aie si nõ babuit intentionem obligandi se nõ teneꝯ:vt dixi.ꝫ. Similiter si contractus simulatus non põt seruari sine pctõ vt cõtractus simoniacus: licet concipiaꝯ sub alio ꝓtractu. q tũc iurãs scienter peccat mortaliter.z teneꝯ nõ seruare.xvij.q.iij.ꝑ totũ. Aut simulatio fuit ex parte iurantis tm sup contractu solum ab eo simulato: vt qz aliud gerebat in corde.aliud in verbis.vel vsus est verbis duplicibus callide iurando. z tũc ꝝ Pa.in.d.c. cum contingat.intelligiꝯ ꝝ intentionem recipientis z sic de? videꝯ recipere.xvij.q.v.quacũ q̃.z.§. ex bis omnibus.z sic ligat iuramentũ ꝝ distinctionem. de qua.ꝫ. Iuramentũ.iij.in prin.

¶Sed quod remedium erit quãdo iuramentũ interuenit ne in cõtractu simulato vsure petantur: exquo iurauit non agere contra tacite vel expresse? Rn. q ad verba iuramenti est recurrendum.q si verba excludũt actum z exceptionem tacite vel exp:esse. tunc denunciet ecclesie que poterit eum absoluere.d.c. quemadmodum.q si iurauit non denunciare non valet iramentum vt dictum est:intelligo quando ꝓcipaliter facit ex zelo salutis ꝓximi:licet secdario ꝓter suam vtilitatem. qz si ꝓcipaliter faceret ꝓter suã vtilitatẽ nõ credo q tutus sit in ꝓscia: exq̃ iurauit nõ denũciare. z sic intelligo z limito.c.j.z.c. debitores.de iureiu. 29

¶Decimooctauo nõ obligat iuramentũ rõne impossibilitatis vel necessitatis:aut magne difficultatis ꝓvenientis. Nã de impossibilitate dr impossibiliũ nulla est obligatio.ff.de re.iu.de necessitate z magna difficultate dicũt doc.in.c.querelã.de iureiur.z in.c.breui eo q excusat a periurio. Rõ.qz de? respicit aim nõ manuz.xiij.q.v.si qđ inueniſti.z facit.l.fi.ff. q̃ satisd.co. vñ dicit Inno.in.c.venerabilẽ.de ele.q vrgẽte necessitatẽ põt q̃s ꝓria auctẽ frãgere iuramentũ si non põt haberi superior a q̃ petaꝯ absolutio.xj.q.iij. antecessor. 30

¶Sz qđ si tpe iuramẽti credebat se nõ posse implere vel nõ babebat ꝓbabilem cãm credẽdi q posset facere? Rn.Bos.q peccauit mortaliter iurãdo.qz defuit in ꝓmo veritas.in scdo iudiciũ.z sic est periurus.secus si ꝓbabiliter credidit posse facere. 31

¶Decimonono nõ est obligatorius iuramentũ qñ q̃s nõ babuit aim obligandi se cũ iurauit puta q̃s ex dolo inductus iurauit q oino nõ iurasset nisi dolus fuisset.etiam si dolus venit re ipa.qz nõ teneꝯ. facit.l.tres frẽs.ff.de pac.z.l.si sozor.C.d colla.z Fed.ꝑsil.cccv. vbi determinat filiã minorẽ seductã a fratrib⁹ q̃ renũciauit bonis ꝑnis:credẽs q nõ valet qñ multo plus valet.q̃ dos sua.q non valet quando multo plus valet.qz vbi dolus est ibi excludiꝯ volũtas.l.j.ff. de dolo.tenet.s.Bo.vbi.ꝫ.q.iij.ar.j.q vniuersaliter nõ obligat iuramentũ si aim obligãdi non babuit. debet tamen indemnitati ꝓximi satisfacere si dolose pec- 32

pōt cum ſm Ri.ea.dī.ar.j.q.ij. ⁊ an peccet mortaliter iurando.dic vt.s.§.ix.facit.c.veniēs.e.ti.⁊.c. quinta, uallis.ibidem.

35 ¶Vigeſimo nō obligat qñ iuramētū cōmutaī in melius.vt in.c.puenit.el.ij.ō iureiu. ſed hoc habet duas limitationes. pma q̄ hoc eſt verū qñ vtrūq; nō pōt impleri ſm ꝺ. Vn.in.ꝺ.c.puenit. Nam tūc qñ iuratū eſt impeditiuū vel turbatiuū maioris boni: lz ſit tutū hīe licentiā a ſupiore.tñ nō eſt neceſſaria: q̄ pōt ꝯuenire iuramēto.alle.c.cōmiſſuz.de ſpon.⁊.c.licet.de regu.allego.c.ſcīpture.de voto: vbi B̄ tenet Inno. apte. facit glo.in.c.monachus.xx.q.iij.⁊.xxxij.q.v.noluit. ſecus eſſet ſi bonū iuratū nō eſſet impeditiuū maioris boni ſed vtrunq; poſſet fieri: quia ſine aucte ſupioris nō poſſet ꝓtrauenire iuramēto.licet eps poſſet diſpēſare vt ꝓtraueniat rōne maioris boni ſm Inno.in.c. debitores.eo.ti. Silr dic ſi eſſet dubiū an eſſet maius bonū neceſſario requiri diſpēſationē epi.ar.c.j.de voto. Secūda limitatio eſt q̄ vera eſt dicta regula qñ iuramentū nō ꝓcernit ꝓpriā vtilitatē alicuius: q̄ ſi ꝓcerneret nō eſſet vera: etiā ſi vnū ſit totaliter impeditiuū alterius. nec ꝑdeſt in hoc auctoritas ſupioris. Facit qđ nō.in.c.quāto.eo.ti.⁊ in.c.cum inter. P. de renū.⁊ Jo.an.in mercurialib⁹.in regula in malis. de reg. iu. li.vj. Nam ꝺebitor q̄ iurauit vnā rem dare nō pōt da re meliorem aliam ꝑ illa inuito creditore.l.ij.§.j.ff. ſi cer.pe.⁊ inſti.q̄.mo.tol.obli. in ꝓn. niſi velit in ꝓpriaz religionis obſeruantiā cōmutare.⁊ vnū eſt impeditiuum alterius: ⁊ hoc placet fauore religionis : ⁊ etiam ſequit Pa.in.ꝺ.c.peruenit.

34 ¶Vigeſimoprimo nō obligat iuramentū ſm aliquos qñ id qđ iurat cōſiſtit in facto vt teneat pcise ad factum. Rō: q̄ ſm aliqs de iure ciuili obligat⁹ ad factū ſufficit ſi ſoluat intereſſe. vt in.l.ſtipulatiōes nō diuidunt.ff.de v.ob. ⁊ in.l.ſi qs ab alio.in fi.ff. de re.iudi. q̄ ſm cōiter doc.tenet vel ad factū vel ad intereſſe et nō precise ad factū. vt no. Bar. in.ꝺ.l. ſtipulatiōes. § ego dico ꝓxiū.ſ. q̄ pcise teneat ad factū ō iure diuino ⁊ canonico: ⁊ hoc intellige ſi pōt impleri: ⁊ nō ſit ꝓtra bonos mores. ⁊ aliqđ pdictoꝝ in quo nō obligat iuramētum: ⁊ ꝓbat hoc ꝑ.c.pmuz.⁊.c. q̄liter.de pac.⁊.c. iuramenti.xxij.q.v. Facit.c.licet.de voto. ⁊.c.ex litteris.ij.de ſpō.⁊.c.nouit.de iudi.⁊.ꝺ.c. ⁊ ſi xps ⁊ hoc videt ſenſiſſe Ber.c.vbi.s. qui vult q̄ vbi obligatio deſcendit a lege cōpellit qs precise ad factū. arg.in.l.q̄ liberos.ff.de ri.nup.cū ſimilib⁹. Idē dicit ſi a teſtato, re: niſi inducat ſpecies ſeruitutis pſone.vt in.l. ticio. §.ticio.⁊.ff.de ꝺi.⁊ demō.hec regula eſſet vera quā do qs ꝑmiſit factū alienū: q̄ nō tenet niſi facere q̄ntum in ipſo eſt bona fide.de ſpō.ex litteris. nec obſtat qđ dictū eſt.s. Juramētū.iij.§.j. q̄ ibi nō tenebat pſcise ſtare ſnie. ſed vel parere vel pſtare penā: ⁊ B̄ etiā nō baberet locū: qñ ꝑmittēs pcise intēdebat ſe obligare ad parendū ſnie. vel pōt dici q̄ verum eſt q̄ ſuffi cit pſtare intereſſe. ſ. ne piurio: qñ factum eſſet inutile parti ſi pſtaret. vel eſt factum impoſſibile: q̄ tūc non obligaret iuramentū ſup tali facto pſtitū.

35 ¶Vigeſimoſecūdo nō obligat qñ qs iurauit ſeruare qđ nō eſt: puta iurauit ſeruare ſtatuta. intelligit de factis. ⁊ ſi addidit q̄ p idē iuramentū pſtitū obſeruabit mēti ita q̄ ſit piurus : ſed bene rōne ꝓmiſſionis oblitus quod nō eſt. ſed qa ſeruare futura non iurauit. § ꝑmiſit ſolū per iuramētū prius preſtitū: nō tamē tūc factū. ⁊ ideo ſi iuraret ſeruare etiam faciēda teneret aliter eſſet periurus.

¶Vigeſimotertio nō obligat iuramētū preſtitū circa 36
ea que ſubdunt potestati alterius. puta vxor q̄ iurauit peregrinatiōem vel abſtinētiam . ſimiliter ſeruus monachus ⁊ hmōi. ⁊ ideo nō poſſunt implere cuz eis cōtradicit a viro.dño vl abbate. ⁊ de hoc dic vt infra Voti.ij.facit qđ.s. dixi.§.xxij.

¶Viſimoquarto nō obligat iuramētū qñ ānio eua, 37
ꝺendi ſolum qs aliqd iurat. q̄ metus cā.c.platū.xxxj .q.ij. Lotharī⁹.i fi. vnde q̄ iurauit redire ad carceres: ſi carcer eſt iniuriosus nō tenet redire. q̄ metus cauſa.c.j. ſecus eſſet ſi nō eſſet iniuriosus: q̄ tenet. etiam ſi imminueret periculū mortis. ſm glo.in cle. paſtoral. de re iudi. ⁊ Bar.in.l.relegati.ff.de penis. Et ideo iſtō eſt vez q̄ vult euadere illud qđ indebite ſuſtinet. et ſic vt euadat iurat nō intēdēs ſe obligare ſecus ēet ſi intēdebat ſe obligare. qñ iurauit: q̄ tūc dic. vt.s.§.ix.

¶Vigeſimoq̄nto nō obligat iuramentū quādo iura 38
mentum eſt cōditionale vel ꝓpter cauſam: q̄ niſi conditio extet vel cauſa: nō obligat. de cōdi.ap.c. verū de iureiu.c.puenerit.el.ij. ⁊ hoc intellige q̄ tota obligatio ponebat in conditionis euētum vel ꝓpter cauſaz alś teneret. vnde iurans ire ad ſanctū Jacobū vt frater ſuum videat ⁊ peccata ſua redimat : licet frater ſuus deceſſerit : tenetur nihilominus ire propter aliam cauſam.

¶Vigeſimoſexto nō obligat q̄ ſingulares firmant 39
ſtatuta collegij cū iuramēto dictis ſtatutis ſublatis p ipſam vniuerſitatem. vt dicit Jo.an.in.c.de bis q̄ fi.a ma.par.ca.q̄ non obligat niſi remanētibus ſtatutis. vnde eis ſublatis p vniuerſitatē tollit iuramēti vinculū quaſi iuramētū liget ſingulos vbi ſingulares cōtraueniūt. ſecus ſi cōtraueniūt collegialiter tollendo ſtatutū. Pa.vo in.c.dilecto.de ꝓcben.diſtinguit ⁊ bene. q̄ aut ſingulares de collegio iurant vt ſingulares. ⁊ ſic eſt vera opi. Jo.an. Exempluz. ſtatuto cauet q̄ nullus det vocem nō matriculatus. Jurauerūt ſinguli ſeruare ſtatutū. Similiter q̄ nullus vadat de nocte ſtatuūt. iurāt ſuare ſtatutū: certe q̄ B̄ ꝓcernit obſeruātiā ſinguloꝝ. iō ſi collegiū tollat ſtatutū: nō peccabunt ꝓuenientes: quia iuramentū erat ſtatuto acceſſorium. ⁊ remoto principali remouet ⁊ acceſſorium. Si iuramentū aſtringit eos ad obſeruātiam vt collegialiter: ſic ſine piurio nō poſſunt cōtrauenire etiam collegialiter cauſa rōnabili nō ſubſiſtente. Exemplū. vt in.ꝺ.c.dilecto. Nam canonici iurantes vt etiam collegialiter nō recipiant: q̄ nō eſt dubiū q̄ vt ſinguli nō poſſunt eligere canonicos. Pau.vo in.cle.j. de regu. dicit. ſi iurāt ſtatutū ſeruare q̄ ſi collegialiter ꝓtraueniūt nō ſunt piuri: q̄ tollūt ſtatutū. ⁊ p conſequēs iuramentū. Si vo iurant ſeruare ꝓtenta in ſtatutis ſpāliē puta nō ibo de nocte: ⁊ hmōi. non habito reſpectu ad ſtatutū : ſic ſunt piuri ſi ꝓueniūt q̄litercūq;. Aduerte tñ in caſu in q̄ nō pñt ꝓuenire collegialiē. debet intelligi niſi p cām ꝓcernentē fauorē publicū: q̄ ſic poſſent cōtrauenire nō obſtante iuramēto : q̄ illud intelligit exceptum. vt no. Pa. in.ꝺ.c.dilecto . Et ſm predicta intellige glo.in.c. in bis.xj.di.

¶Utrū ſucceſſores in aliquo collegio vel vniuerſita 40
te in q̄ pdeceſſores fecerāt ſtatuta ⁊ iurauerāt ea ſuare teneant ſub pena piurij talia ſtatuta ſuare. R. q̄ nō: q̄ obligatio iuramēti eſt pſonalis ex pte iurantis nec extendit ad ſucceſſores q̄tum ad piurium. licet teneantur ipſum ſeruare, de ſolu.c.j. de vſur.c. tua,

de iureiur.c.veritatē.sed ex parte eius cui iurat: trāsgredi pſonā.vñ ꝓmittēs obedientiā plato ⁊ ſucceſſoribus eius:nō teneꝫ iterū ꝓmittere ſucceſſori:qz eſt ei obligatus ſicut anteceſſori cui ꝓmiſit. Fallit in liberto qui teneꝫ ⁊ debet pfeſſionē facere infra annum nouo patrono.xij.q.ij.ſepe fit.no.Inno.⁊ Ber.in.d.

41 ¶ Vigeſimoſeptimo qñ ꝙs iurat in (.c.veritatis. caute:⁊ hoc ꝓpter aliquā neceſſitatē implere non pōt .xxv.di.c.vnū oratiū. §.alſ ea demus. Exemplū pone de matre q̄ iurauit filiū verberare ⁊ hmōi minima: qz videꝫ venale tale piurium ꝓmiſſoriū:quia nō videꝫ deus acceptare cum maiori obligatione q̄ natura eorum importet.vt ibi patet.

42 ¶ Utrū in dependēribus ab anio alicui⁹ vel ꝓſciētia ſit ſtandā eius iuramēto? R. Pa.in.c.vidua.d regul. q̄ ſic.vt extra de ſen.ex.c.ſi vo.el.ij.de homici.c.ſignifi caſti.⁊.c.vidua ꝑdicto.qđ videꝫ ꝓtrariū: qz intelligiꝫ q̄n certa pſumptio extrinſeca ꝓiecturat aīum:qz tunc nō ſtatur ꝓnūciatio alterius: alſ ſic.

Juramentum .vj.quo ad abſolutiōez quis pōt abſoluere a iuramēto licito tam ex pte iurātis q̄ recipiētis? R. Pa. in.c.q̄nto.de iureiur. Aut iuramentū fuit pſtitū in materia ſpectante ꝓncipaliter ad papā. vtputa cum canonici iurauerūt nō recipe vltra talē numerū aliquē in canonicū ⁊ hmōi.⁊ ſic papa pōt etiā ſine cauſa abſoluere:qz in tali iuramento intelligiꝫ excepta auctoritas pape.vt in.c.venientes.eo.⁊ bocvoluit Io.in.d. .c.q̄nto. Aut fuit pſtitū in alia materia: ⁊ tūc aut ē ad bonorē dei ꝓncipaliter. ⁊ ſic ſine cauſa nullus pōt abſoluere niſi ſolus de⁹. ⁊ ſic intellige Jo.an.poſt Uin. in.c.ij.de ſpon. Nam papa nō pōt remittere ſine cauſa obligatōez ꝛco queſitā.ij.q.iiij.ſi manet.xxiij.q.iiij. ſi is q̄. Ex quo inferꝫ q̄ ſicut papa nō pōt aliū abſoluere in hoc caſu: ſic multo minus ſeipm.c.ſi. de inſti. ⁊.c.ꝓveſtras.de iure pa. Aut ſubeſt iuſta cā:ſic tā papa pōt q̄ epūs.⁊ q̄ epūs poſſit no. Inno.in.c.debitores de iureiu. Et ideo ſubſiſtente iuſta cā: poterit epūs cōmutare ⁊ interꝑtari ꝑm.d.An.in.d.c.q̄nto.⁊ Spe.in ti.de legato.q̄n.ſ.dubitaꝫ de eius validitate ⁊ alīs dubīs ⁊ etiā abſoluere ꝑm Innocē. quē ſequiꝫ Pa.in .c.cum ꝓtingat.eo. ß eſt dñtia inter papā ⁊ epm: ꝙa epūs nō pōt niſi reſpectu ſue dioceſis. papa vo reſpectu totius orbis vel reſpectu magnarū pſonaruz aut magni dubij eſt req̄rendus:⁊ ſic pōt intelligi.c. venerabilē.de electo.ar.c.ſi vo.cū ſilibus.eo.ti. Alius aūt citra epm vel q̄ nō habet epāle iuriſditionē nō pōt abſoluere in iuramēto:ſicut in voto diſpēſare. vt nō.c.ſ. de voto. Sed q̄ eſt cā legitima abſoluēdi in iuramēto pſtito in materia ſpectāte ad bonē dei? R. q̄ ꝓpter ſcādalum euitandū. vt nō.in glo.in.d.c.quāto. ⁊ Inno. in.d.c.venerabilē. vel maior vtilitas. vt no. Inno. in .d.c.debitores. ⁊ eſt tex.in.c. puenit.el.ij.e. vel ſubeſt alia iuſta cā.de q̄bus.xv.q.vj.nos ſcōz.⁊.c.auctem. Et credo q̄ hoc ſit relinq̄ndū arbitrio ipſoz: vt ex p̄dictis colligāt quō in alīs debeāt iudicare. Si vo materia in q̄ eſt pſtitū nō ꝓtinet ad papā nec ad bonorē dei ſic papa pōt ex cā abſoluere.vt in.c.quāto.de iureiu.⁊ in.c.ij.de voto.alſ nō reſpectu laicoz ſibi in tpalibus non ſubditoz.vt in de.paſtoral'. de re iudi.⁊ qđ nō.in.c.q̄ in eccliaz.de oſti.⁊ in.l.ſi.C. ſi cōtra ius vel vti.pu.facit qđ nō.ſ. Obedientia. §.ij. Silr dic q̄ pōt epūs ex cā legitima abſoluere a iuramēto licito:⁊ dicitur cauſa legitima q̄n ineſt turpitudo ex parte recipiētis.vnde dicit Pa.in.c.ſ.de iureiuꝝ. q̄ ſi notorie ꝓſtat de turpi receptōe:poterit epūs abſq̄ boc q̄ citet vel cogat ſuſcipientem relaxare ⁊ abſoluere:puta cum q̄s ex metu exegit iuramentū ſup eo. de quo alſ etiā de iure nō teneꝫ vt exemplificat idem Pa. in.c.ad nſram. el. .iij.c.ti.qz iniuria ſibi irrogaꝫ illaqueādo iuramento ad iuris obſeruātiam p metū: ⁊ ideo ꝓpter periculuz piurij pōt petē abſolutionē: ⁊ ſic extēde.c.ſi vo.eo.ti.

¶ Utrū in oīnibus p̄dictis in q̄bus dixi iuramētū nō obligare poſſit q̄s ꝓpria auctoritate ꝓtrauenire? R. vt colligo ex Inno.in.c.cū quidā.de iureiu.q̄ quādo eſt dubium an ſit obligatoriū tūc nemo ꝓpter auctoritatem ſupioris pōt ꝓtrauenire.nec iudex ſecularis in caſu in quo eſt dubiū inter doc.an ſit obligatoriū vel ne pōt ſe intromittere ſed remittere ad iudicē eccleſiaſticū. Jta no.Pa.in.d.c.cum ꝓtingat. Qñ vo nō eſt dubium de iuramēti obligatione:tūc ſi pōt ſeruari abſq̄ diſpēdio ſalutis: debet abſolutio peti ꝓpter reuerētiā ſacramēti. Si vo ſit in diſpēdium ſalutis:tūc pōt homo ꝓpria auctoritate ꝓuenire.Et no.hic q̄ in diſpendium ſalutis dicaꝫ oīne illud qđ charitati dei derogat vel eius pfectōi vel diſponētibus ad eam. Videꝫ tñ Pa.in.c.cum q̄dam. de iureiu.tenere nō eſſe neceſſariā abſolutionē ſupioris etiā q̄n pōt ſeruari ſine interitu ſalutis:niſi ſolū ne noteꝫ de trāſgreſſiōe iuramēti.hoc eſt dicere ꝓpter ſcādalū: ⁊ ſic credo q̄n.ſ.eſt dictum q̄ nō obligat iuramētum qđ no.

¶ Utrū iuramētuz qđ ꝓcernit fauorē iurantiū tñ ſit remiſſibile per eos qui iurarunt? R. Jo.an.in.c.ij.de ſpon.⁊ Jo.de lig.in de.ſ.de vſur.q̄ ſic.⁊ facit.d.c.ij.ſe cus ſi ꝓcerneret cultum dei vel religionē vel pietatez. puta iurarūt duo ſibijnuicē q̄ religionem intrabūt.q̄ dicēt duo pſalteria. vel q̄ de lucro eoz dabūt certam partē paupibus ⁊ hmōi: qz nō poſſunt ſibi remittere. Similiter nō poſſunt ſi ſibi iurarūt id ad qđ tenebantur.puta q̄ nō faciēt furtum:q̄ mercatores nō falſificabūt merces ⁊ hmōi. Silr etiā non pñt remittere q̄n iurant ſup aliquo faciendo: vel nō faciendo.quod nō pertinet ad eum cui iuraꝫ: ſed ſimpliciter. puta iuro tibi q̄ nō negociabor vel nō faciā talem artē.ſi tamen tale iuramētū reſpiceret incōmodū alterius puta cōmunitatis vel alioruū.nō valeret vt dictum eſt. Similiter nō teneretꝫ quādo iurādo de aliquo faciendo vel nō faciendo intendebat.ſi ille cui iurabat ſimiliter faceret:quia ſic ſi ille nō ſeruat.nec iſte teneꝫ. Facit qđ no.Io. Inno. ⁊ Ber.in.c.peruenit.ij.⁊ facit.c. ſicut el.iij.de iureiuran.

¶ Utrū vniuerſitas que iurat aliquid ſeruare vel facere vel nō facere teneaꝫ quādo maior pars facit contra? R. Rodo. q̄ ſi quādo iurarunt babebant aliquā conditionē in mente ꝑm illam debent ſeruare. puta ſi alij oīes vel maior pars ſeruabit: ⁊ ego. Si vo nullam conditionē habebat ſed dubitaꝫ an fuerit ſimpler vel ſub aliqua cōditione. tūc ſi iuramentū ſpectet tñ ad cōmodum iurantium. ⁊ medietas vel maior pars ſeruat ⁊ boc vergat in damnū ſeruantiū ⁊ lucrū non ſeruantiū: benigne interꝑetandū eſt q̄ aliquibus nō ſeruātibus alij nō tenētur ſeruare. Si vo nullum incōmodum patiunꝫ ſeruātes: nō eſt tutū cōtrauenire ſed denunciēꝫ plato. vt vel cogat ſeruare. vel ſibi inuicē remittere. Si vo ꝓcerneret cōmodū alioz a iurātibus: nō poſſet nec ſibi remittere nec alīs nō ſeruātibus nō ſeruare ſine piurio ſi ſimpliciter iuraret. Et ſi dubitant an ſimpliciter iuraret vel ſub conditione dimittant incertum. ſcilicet non ſeruando ⁊ ſeruent qđ eſt certum.

4 ¶ Utrū licite ḡs possit petere absolutionē a iuramē-
to in casibus vbi tenet: R. fm Pa.in.c.cum ptingat.
eo.ti. q aut iuramentū cōtinet turpitudinē ex pte su-
scipientis. t maxime ocurrēte materia turpi sup qua
pstat.§ ex pte iurātis nullū imminet pctīm.sic pōt pe
ti absolutio nō obstāte ꝯditione aduersarij. Casus est
in.d.c.debitores. ex quo ptz q filiusfa. q cū iuramēto
renunciauit macedoniano: pōt petere absolutionē in
terris.vbi cōiter bodie filij nō inducunt ad tantū ma
lum: t hoc est tutius fm do. An.in.d.c.cū cōtingat.et
placet Pa.Quis posset de subtilitate iuris dici q non
tenet iuramentū si bene ponderet.l.j.ff. ad macedo.
q: emanauit ad cōpescendus libidinē peccantiū: t sic
ꝓter bonū publicū corpis t anie.ꝯtra qđ iuramentū
nullū est.c.si diligenti.de fo.cōpe.t.c. ptingit.el.ꝑmo.
de sen.ex. Itē q: iuramentū nō solum est nullū qñ cō-
tinet in se pctīm: sed etiaz qñ pōt ꝑbere occasionē pec-
candi.c.cū ab oīni.de vi.t ho.de.t.c. nā ocupiscentiā
de ꝓsti.t.c.sicut ex lris.de iureiur. Aut iuramentū nul
lam aliam turpitudinē habet nisi q: est ꝯtra legē pstī-
tū. Et in hoc distinguo. Aut ei lex resistit ꝓter fauorē
reipublice ꝑncipaliter. t nō est ei necessaria absolutio
q: iuramentū nō valuit.d.c.si diligenti. aut resistit ꝑn
cipaliter ꝓter fauorē iurātis: lz scdario i fauorē pub
licū: vt in muliere.minore t bmōi. t tūc si pōt seruari
sine dispēdio salutis absolutio nō pōt peti.c.si vo. cū
similibus.eo.ti. qđ intellige verū qñ sine dolo.vi vel me
tu: sed sponte t sciēter est iuratū. Si vo iuramentū sit
ꝯtra legē t in ꝯtractu: puta emptiōis. t dat enormis
lesio.licet iurauerit nō ꝯtrauenire. tñ poterit absolu-
tionē petere: q: psumit volus.l.omnes.§.lucius.ff. de
bis q in frau.cre.l.q testamentū.ff.de pba. t nihil in-
terest vtrum interueniat volus a ꝓposito vel re ipa.l.
si quis cum aliter.ff.de ver.ob. Et verba iuramēti de-
bent intelligi ciuili modo.s. q nō ꝯtraueniat nulla ra
tione vel causa: exceptis grauibus lesionibus. arg.l.
creditor.§. lucius.ff.mā. Intellige nisi scienter iuras-
set: q: cessat volus t re ipsa t ex ꝓposito: t ideo nō po
terit. Sic etiā si nō intellexerit enormē lesionē: licet di
xerit nō ꝯtrauenire neq magne neq parue vt ponūt
notarij. nō ꝓterea.ꝑbibet q̄n possit petere absolutio
nem.de hoc vide.§.Arbiter.§.r.

Jurisditio fm Azo. dicit a ditione qđ ē po
testas t iuris.quasi iusta t legi-
tima potestas.

1 ¶ Jurisditio sine coertione nō valet.de offi.dele.c.pa
storalis.vñ dicit tex.in.l.fi.ff.de off.ei? cui iur.ma. Ju
risditio sine modica coertione nulla est iurisditio.

2 ¶ Jurisditione cōmissa oīnia sine q̄bus explicare nō
posset intelligūt cōmissa sil'r.ff.d iurisdi.om.iudi.l.ij.

Jus est ars boni t equi.ff.de iusti. t iur.l.j. Jus
cōstare nō pōt nisi sit aliq̄s iurisꝑitus p quē
possit quotidie in meli? ꝓduci.ff. de orīgi.iu.l.neces-
rium. Jus diuidit in ius naturale.gentium. ciuile et
publicū.de quo vide dist.j.p totum. t.ff.de iusti. t iur.
per totum. Utrū facta contra ius valeant. vide infra
Lex.§.xviij.

Juspatronatus est ius honorificum
oneros̄um t vtile ali
cui cōpetens in ecclesia p eo q de diocesani ꝓsensu eā
ꝑstruxit: fundauit vel dotauit ipse vel is a quo causaz
habuit fm Jo.an. t Pa.in Rica de iurepatro. t dicit
honorificū: q: habet honorē ꝑsentādi rectorē: q: sine
eius pntatione si eps vel alius ꝑlatus instituit ipso iu
re est nulla.g.c.decernimus.xvj.q.vij.tenet Jo.an.in
.c.ij.de offi.vica.li.vj. nisi qñ patron? fuisset negligēs
in pntando: q: elapso tpe bñ instituit. Papa vo bene
posset sine pntatione patroni. t sil'r legatus de latere:
si patronus sit ecclīasticus. nō tñ posset ꝑdictus lega
tus si esset secularis.vide glo.in cle.ꝑ lras. de ꝑben.et
iste est casus.c.cuz dilectus.de iurepatro. Oneros̄um
dicit.q: patronus tenet defendere ecclesiam ne bona
indebite dilapident.xvj.q.vij. filys. Uñ pntatus te-
net reddere rōnem de administratione patrono. Jn-
tellige si patronus est ecclesiasticus non secularis. vt
nō.in.c.cuz t plātare.de p:uil'. t Pa.in.c.ex lris. t.c.
cū ꝓter.eo.ti. Nō tñ valde stricte dicendo qđ expē-
dat quotidie: sed in genere. Jta no. Pa.in.c.ex lris.d
iurepatro. Utile dī etiā: q: si veniret ad inopiā: tenet
ecclesia ex redditib? vltra necessaria remanētibus ali
mētare patronū pinguius q alios paupes.c. q̄cunq
el.ij.ea.cā t.q.t.c.nobis.in fi. de iurepatro. Et nota
q iuspatronatus habēs aliqñ dicit patron?.aliqñ ad
uocatus: t vicedomin? custos guardiā habēs ei? fre
quētationis vel ꝓcessionis fm Host.c.ꝓterea.e.ti.t
in.c.singulis in fi.de sta.mo.t ideo supponūt ꝑ eodē.

¶ Quibus modis acq̄rit iusꝑonatus: R. q ex trib? 1
Primū q: fundauit eccl'iam.i.fundū ad edificandus
dedit.d.c.nobis.t.c.abbatē.xvij.q.ij.

¶ Secundū est ex cōstitutione ecclesie.c. monasteriū 2
.xvj.q.vij.t hoc intellige si facit de ꝓsensu epi: cū alio
modo eccl'ia fieri nō debeat.de ꝓse.di.j.nemo.de iure
patrona.qñ.t.c.nobis sicut.xvj q.vij.filijs.

¶ Sed quid si ad refectionē debit: R. q nō acquirit 3
iuspa.fm Lau.arg.ff. ne quid in lo.pu.l.ij.§. vicina-
les.qđ verum est quādo non est oīno destructa. Se-
cus si funditus erat destructa. t de ꝓsensu repauit: q:a
perinde est ac si de nouo fecisset. de iude.cōsuluit. t in
auc. vt nullus fab. oratorij dom.§.j. sed primus qui
edificauerat admittit iuspatronat? si nō dederat fun
dum.vel fm glo.in.c.qñ.eo.dotem etiaz si de eadem
materia sit repata.

¶ Tertiū est ex dotatiōe.d.c.filijs.t.c.q̄cunq. ibidē. 4
Et hoc intellige de dote data an cōsecrationē: q: post
ꝓsecrationē nō induceret: quia nulla seruit? rei sacre
pōt imponi.ff.de serui.l.seruitutes.la.ij.§.vl.t qđ hu
mani iuris desinit esse seruitutē nō recipit.ff.cōmunia
predio.l.caueri.tamē Inno. t Host.tenent. q si non
habet dotem. t sibi det post cōsecrationē. q acquirit
iuspatronatus: quia sine substātia reruz nō posset ec-
clesie deseruiri.j.q.iij. si q̄s obiecerit. t magis placet.
Et no. q nisi det ꝓ dote vel rōne dotis: nō habebit
iuspatronat?: sed erit benefactor fm Pa.in.d.c. quo
niam.limitat etiā hoc ibidē Pa. q ex dotatione post
consecrationē efficit patronus: verū qñ fundator nō
potest compelli ad ipsam dotandā sicut fit in istis ca
pellis.quod no.

¶ Utrū possint esse plures in dote constituenda: R. 5
Inno. q sic. t quilibet erit patronus. vult etiam glo.
.lxiij.dist.in summa.et sic limita glo.in.d.c.quicunq.
que vult q dans modicā dotē nō fit patronus: q: ve
rum est quādo vnus solus dat. secus si plures simul
dant sufficientē. Idē dic de fundatione t edificatione
t sic ptz q multi possunt esse patroni: puta q: vn? de
dit fundum. aliter edificauit: alter dotauit. vel plures
edificauerūt vel dotauerunt.

¶ Utrū iuspatronatus transeat ad heredes: R. Pa. 6
in.c.j.de iurepa. q sic etiā ecclīas: ita q si ꝑ instituit
filium in certa re: t extraneū heredem vniuersalē ius-
ꝓionatus trāsibit in extraneū nō in filiū: t si plures sunt

beredes in oñes transit. vt in. d. c. j. ꝛ cle. fi. e. ti. ꝛ non solum transit ad masculos: sed etiã ad feminas beredes. facit. c. fi. de ꝓcess. ꝓben. sentit glo. in. c. qñ̃ inuesti turã. xvj. q. vij. ꝛ ideo filius q̃ repudiauit hereditatẽ paternã non erit patronus. ꝑm Fede. ꝓsil'. xcj. Et hodie determinatũ est p. d. cle. fi. q̃ succedũt nõ p capita sed p stirpes. vñ si plures succedũt vni ex duobus patronis etiã oẽs habent loco vnius. ꝛ licet vnus habeat plus de hereditate q̃ alius: dũmodo non sit beres in certa re cõstitutus equaliter erit patronus.

7 ¶Utrũ iuspatronat⁹ possit diuidi inter beredes: Rx. Pa. in. d. c. j. q̃ nõ qualitercũq; intelligat̃ ista diuisio: cum ipm̃ ius sit in corpale pñt bene ꝙuenire patroni. vt alternatis vicibus pñtẽt. d. cle. fi. Silr si habent plures ecclesias: pñt ꝙuenire vt pñtet vnus in vna. ꝛ alter in altera. qz sicut diuisio ꝓmittit̃ in tpe. ita ꝛ respectu locoꝝ. ꝛ ista nõ est diuisio que ꝓhibetur in. d. c. j. de iurepatronatus.

8 ¶Utrũ iuspatronatus possit adiudicari vni ex beredibus: Rx. Pa. in. c. q̃rimoniã. eo ti. q̃ nõ. qz si equaliter diuidũt nõ apparet q̃re boc. Si ineq̃liter diuidũt. ꝛ tunc si dat̃ ꝓ restauratione illi q̃ minus habet: illicitũ est ꝛ simoniacũ. c. ꝓterea. eo. ti.

9 ¶Utrũ iuspatronatus trãseat cum vniuersitate bonoꝝ: Rx. q̃ sic. xvj. q. vij. nemini. ꝛ eo. ti. c. ex litteris. ꝛ

10 ¶Utrũ transeat donatione: Rx. q̃ sic (. c. cum ꝑm. c. ex insinuatione. ꝛ c. ꝓsultationib⁹. eo. ita tñ q̃ si est laicus nõ põt donare cuicũq; laico aut clerico recipiẽti noie ꝓpio sine licẽtia epi. vt in. c. nullus. ꝛ c. ꝓterea. eo. ti. sicut nec aliq̃d aliud ius spũale. Si vo donaret ecclesie aut loco religioso: tũc ꝑm aliq̃s põt sine licentia epi. vt nõ. in. d. c. nullus. ꝛ c. ex insinuatione. ꝛ c. illud. ꝛ c. vnico. e. ti. in. vj.

11 ¶Utrũ possit dari in feudũ: Rx. q̃ sic cum vniuersitate. c. cum ꝑm. eo. ti. sed specialiter non.

12 ¶Utrũ venditione trãsferat̃: Rx. q̃ si specialiter vendat̃ est simonia: si emit intentione vt possit ꝓsentare quẽ velit vel ꝓuare: ꝛ debet spoliari ille q̃ emit. ꝛ ecclesia debet esse libera ꝑm Innoc. Si vo emeret cum vniuersitate tpaliũ cum q̃bus trãsit etiã iuspatronatus: nõ est simonia ꝑm Ho. ꝛ Cal. vt ptz ex. c. ex lris. eo ti. qđ verũ credo cũ nõ emit ꝓncipaliter talia bona tpalia ꝓpter iuspatronatus ꝓsequẽdũ: qz si ꝓncipaliter ꝓpter boc emeret esset simonia. ita no. Pa. in. c. q̃a clerici. eo. ti. Itẽ ꝑm Jo. an. in. c. vnico. eo. ti. li. vj. si dicat̃. vendo tibi villam ꝛ iuspatronat⁹ qđ habeo in ea nõ valet venditio. secus si simplr vendit villã. vt i de. pastoralis. de re iudi. Et ideo emptor vel feudatarius cum acq̃rant directũ vel vtile dominiũ rerũ. silr acq̃runt iuspatronatus licite sicut alios fructus habẽt. ff. de cõtraben. emp. l. in lege. §. dolia.

13 ¶Utrũ vendẽs oñia iura q̃ habet in tali villa q̃ non est sua intelligat̃ vendere iuspatronatus qđ ibi habet: Rx. q̃ non. quia ad boc vt transeat oportet q̃ res que vendit̃ talis sit q̃ etiã sine exꝑssione vniuersitatẽ vel iuspatronat⁹ in se ꝓtineat. sicut est villa vel castrũ qđ in se ꝓtinet bonoꝝ. iurisditionẽ. districtũ ꝛ iuspatronatus. ff. de ver. sig. l. pupillus. §. territoriũ. sed qñ dicit. vendo tibi oia iura: resolui bec vniuersalis in singulares. s. vendo tibi ℔ ꝛ illud. cũ aũt iuspatronatus sic nõ possit vẽdi sic in tali vniuersali nõ cõprebẽdit̃. Sed si sit aliq̃d vniuersale qđ multa iura i se ꝓtineat vt est hereditas. bene transit cũ illo iuspatro. ff. de pebere. l. itẽ videdũ. §. fi. ꝛ duabus sequẽtibus.

14 ¶Quid si vendat q̃s palatiũ vbi habet capellã que forte habet multa ꝓuilegia ꝛ multos redditus transiet iuspatronat⁹ cũ palatio: Rx. q̃ sic. ar. l. si mercedẽ. §. si eũ fundũ. ff. de ac. emp. qz ad capellã non est nisi ꝑ palatiũ. ꝓuũ. no. Host. ꝛ Inno. in. c. ex lris. eo. ti.

¶Utrũ possit pignorari obligari: Rñ. verior opi. est Inno. q̃ nõ. etiã cum vniuersitate: qz cũ creditor nõ possit vti pignore si vacaret eccla: nẽo posset pñtare. 15

¶Sed infra q̃ntum tps debet patron⁹ pñtare: Rx. q̃ si est laicus habet quatuor mẽses. si clericus sex a tempore vacationis. c. ea3 te debet. eo. ti. ꝛ est tex. in. c. vni 16

¶Sed nunq̃d poterũt variare: Rx. q̃ (co. eo. li. vj. sic si est laicus antecẽ eps ꝓfirmet. vt in. c. qđ aũt. ꝛ c. cũ aũt. ꝛ c. pastoralis. eo. ti. si est ecclesiasticus patronus nõ potest variare postq̃ ꝓsentauit. d. c. pastoralis. cum. c. predictis. eo. ti. 17

¶Utrũ pñtans indignũ ꝓuet iure pñtandi: Rx. q̃ si est clericus q̃ pñtat indignũ ꝓuat̃ ea vice. tex. est in. c. sicut. in. fi. de sup. neg. ꝓla. ꝛ c. iij. de ec. edif. Si vo est laicus non ꝓuat̃: vt elicitur subtiliter de off. or. c. cum vos. Hoc tenet Inno. ꝛ Ho. ꝛ Ber. in. d. c. cum vos. ꝛ Archi. in. c. suscepti. de ꝑben. li. vj. peccat tamẽ mortaliter sciẽter pñtãdo indignũ: qz infideliter agit in officio sibi cõmisso. vide Administratio. 18

¶Utrũ q̃s possit pñtare seipm̃: Rx. q̃ nõ. sed bene filium dũmõ sit idoneus. Facit. c. ꝑ vias. e. ti. ꝛ ibi no. Ber. ꝛ Ho. ꝛ Pa. ponit. in. c. ꝓsuluit. e. ti. silr possunt ꝓsentare vnũ ex seipsis. Facit. l. vbi adsunt. ff. ỏ turo. tenet glo. in. d. c. consuluit. 19

¶Utrũ pñtatus a maiori parte ꝓnorũ sit admittẽdus: Rx. Pa. in. c. qñ̃. e. ti. q̃ aut pñtatio fit ab istis sicut a collegio: ꝛ tũc requirit̃ maior ps respectu tocapli ꝑm Jo. an. ꝛ videtur tex. in. c. ecclia. el. j. de elec. Aut pñtatio fit ab istis vt a singularib⁹ vt cõiter fit a laicis. ꝛ tunc admittit̃ q̃ pñtat̃ a plibus. vbi gra. sunt sex ꝓni. tres pñtant. admittit̃ q̃ pñtat̃ a tribus vt a pluribus pñtatus. qđ bñ no. qz facit ad multa. 20

¶Utrũ oporteat q̃ sint silr qñ volũt pñtare: Rx. Pa. in. d. c. qñ̃. q̃ si agunt vt collegiũ oportet oẽs vocare. aliter poterũt ꝓcepti ãnullare pñtationẽ. Si vo agũt vt singuli. Fed. ꝓsil. xcvij. tenet q̃ non. Sed Bar. in. l. oẽs ppli. ff. de iusti. ꝛ iur. tenet. q̃ siue a collegio vt collegiũ est: siue a pluribus vt singulares. ꝓsensus est explicãdus: dũmodo maior pars ꝑiudicet minori. semper debent simul esse. p. l. iurisgentiũ. ff. de pac. ꝛ boc ẽ verius quo ad vocationẽ: qz forte si fuissent pñtes: in durissent ad ꝓsensuz alterius. ꝛ ꝓ boc facit. c. ij. ꝛ qđ ibi nõ. de arbi. li. vj. 21

¶Sed quid si duo tñ sunt ꝓni ꝛ duos pñtant: Rx. Jo. an. an. in. c. cũ aũt eo. ti. q̃ eps poterit quẽ voluerit eoꝝ instituere. ꝛ est bo. glo. in. c. si. plures. xvj. q. vij. Hoc tenet Inno. in. c. j. eo. ti. ꝛ Cal. ꝛ Car. in. d. c. cuz autẽ. ꝛ Pa. in. c. eam te. eo. ti. ꝛ placet. licet alij cõtrarium teneant. 22

¶Utrũ patronus possit aliq̃d exigere: puta aliq̃s reos in cognitiõe iurisꝓnorum: Rx. Pa. in. c. ꝓterea. e. ti. q̃ nõ nisi tpe fundationis a diocesano istud fuisset sibi reseruatũ. nec valet si ipse patron⁹ fundãdo sibi aliq̃d seruitiũ reseruet: nisi epus auctoritatẽ ꝓstiterit. vñ si eps auctoritatẽ ꝓstitisset: posset tale ius vendere titulo remanẽte apud eũ. ꝛ boc credo verũ si dedit dotem pinguẽ. ꝛ abundantẽ. secus si solũ necessariam ad sustẽtationẽ mistroꝝ: qz tũc nullum seruitiũ poterit sibi retinere. Itẽ no. Pa. in. c. j. de cẽ. Fallit ℔ quãdo locus religiosus ꝓpius expensis ecclam edificauit: qz tũc talis locus habet in ea oñia tpalia sicut 25

ꝑs spūalis. vt de prīui. c. cum ꝛ plantare. ꝛ etiam ius
ꝓsentandi. de supplē neg. prela. c. sicut.

54 ¶ Utrū liceat clerico suscipere eccliaz de manu laici
patroni? R. Pa. in. c. ꝓterea. eo. tit. q nō. ꝛ si facit pec
cat mortaliter. ꝛ licet nō sit suspēsus ipo iure. tū debet
cōmunione ꝓuari. Ex quo infert Pa. q si talis impe
trat a papa: nō exꝓsso q prius habuit a laico nō valet
ex quo debet cōmunione ꝓuari. vt in. d. c. ꝓterea. ꝛ
. c. postulasti. de rescrip.

55 ¶ Utrū laicus edificās capellā in eccl'ia ꝛ eaz dotās
acq̄rat solum sibi iuspatro. an eccl'esia simul? R. Pa.
in. c. ad audientiā. de ec. edi. q eccl'esia simul: q nō po
test negari quin eccl'esia ponat fundū ex qua datione
iuspatronatus acquirit. c. pie mentis. xvj. q. vij. ꝛ ido
simul concurret cum laico in ꝓsentatione. Similiter
si clericus edificat ex bonis eccl'esie capellā nō ipe vel
parētes eius acquirunt iuspatronatus: sed solum ec
cl'esia ex cuius bonis est edificata.

56 ¶ Utrū ex delicto patris publicatis oibus bonis eiꝰ
prīuet filius iurepatronat? qd̄ habebat pater? R. q
si publicatio fit ab impatore vel iudice seculari nō pri
uat iurepōnatus nec ꝑ aliq̄ crimine etiam lese maie
statis pōt impator prīuare laicū ipso: q habet istud a
papa. Ita. no. glo. ꝛ Archi. in. c. filijs. xvj. q. vij. Intel
lige hoc verū qñ nō est in aliqua vniuersitate seculari
q si esset ex prīuatiōe illius vniuersitatis secular' trā
siret. ꝛ vide bo. glo. in. c. satis puersum. lxvj. di. q dicit
q lz pater cōmiserit crimē lese maiestatis ex quo filij
efficiunt infames. l. ꝗs. C. ad. l. iul'. ma. vj. q. j. si ꝗs
cum militib? . Filij tamē clerici nō efficiunt infames
ꝛ nō perdunt bñficia: ꝛ sic nec iuspatronatus. etiā fi
lij q nō sunt clerici nisi cum vniuersitate.

57 ¶ Quid si laicus habet iuspatronatus cum eccl'esia
simul habebit ne sex mēses ad ꝓsentandū? R. sm io.
an. ꝛ Archi. in. d. c. vnico. eo. ti. lib. vj. q sic. ita q rōne
cōionis ꝓuilegiū eccl'ie trāsibit ad laicū ad instar eius
qd̄ dicit de eo q habet rem cōem cū pupillo q nō pōt
vsucapi vel ꝓscribi ꝓpter pupillū. vt in. l. si cōem. ff.
quēad. ser. ami. ita q eccl'iam ꝓsequit qd̄ ꝑ se ꝓsequi nō
posset. de ꝓcess. ꝓbē. c. pe. Idē dic qñ clericus ꝛ laicus
habēt pūtare q habet tps sex mensiū sm Pa. in. c. eā
te. eo. ti. q: maius dignū trahit ad se minus dignuz. c.
q in dubijs. de conse. ec. vl' alta. ꝛ hoc tenet Jo. an. lz
Ho. aliter. Et intellige de patrono eccl'esiastico q ha
bet iuspatronatus rōne eccl'ie: q si haberet rōne pa
trimonij. esset idem ꝑ omnia sicut in laico sic ꝛ in cleri
co. c. cum dilectus. eodē. ꝛ glo. in cle. fi. eo. ti. no. Pa.
in. d. c. eam te. ꝛ in. d. c. cum aūt. qd̄ no.

Justicia sm q est habitus virtutis pōt acci
quatuor modis. sm Ric. in. iij. dist.
. xxxiij. ar. v. q. iij. Primo cōmunissime. s. ꝑ qlibet re
ctitudine animi. ꝛ sic qlibet virtus est iusticia quedā.
ꝛ sic diffinit ab Anse. li. de veritate. c. xij. Justicia est
rectitudo volūtatis ꝓpter se seruata. Secdo ꝑ rectitu
dine ꝑ quā bō iustificat in ꝓspectu dei. s. ꝑ charitate.
ꝛ sic diffinit ab Aug. li. lxxxiij. qstionū. q. lxj. Justicia
q ꝑ cetera diffundit est dilectio dei ꝛ ꝓximi. Tertio
ꝑ qlibet virtute ordinata ꝑ iusticiā legalē ad bonum
cōmune. ꝛ sic ē idē cū qlibet virtute. differēs tū sm rō
nē. Quarto ꝑ habitu determināte volūtatē ad firmi
ter volendū seruare rectitudinē debitā in opationib?
q sunt ad alterū. Et hoc dupl'r. aut ad alterū vt ē pso
na singularis. ꝛ sic est iusticia particular' distincta per
essentiā ab alijs virtutib?. q sic pōt diffiniri. Justicia
est ꝓstans ꝛ ꝓpetua voluntas ius suum vnicuiq tri
buēs. ff. de iust'. ꝛ iure. l. iusticia. Alio mō ad alterum
qd̄ est cōmunitas: ꝛ sic est iusticia legalis. ꝛ hec ē oīm
virtuti generalis inq̄ntū ꝓcipit oīa exteriora cuius
libet virtutis ad bonū cōmune referri. sm q vult ꝓbs
. v. ethi. c. ix. est tū vna virtus specialis distincta in es
sentia ab alijs virtutibus. vñ nō est generalis alijs ꝑ
predicationem: sed ꝑ virtutem.

¶ Que sunt ptes eius subiectiue? R. sm phm. v. ethi. 1
d. ie sez cōmutatiua q dirigit vnā ꝑsonaz ꝑsonam ad
aliā in bis q ꝓsistunt mutuo inter duos ꝓsonas ad in
uicē. Alia distributiua q est ordo eius qd̄ est cōmune
ad singulas ꝓsonas quem dirigit iusticia distributiua
cōmuniū sm ꝓportionabilitem.

Justificatio impij quatuor requirit. pri
mo motū liberi arbitrij. con
tritionē animi. infusionē gratie ꝛ remissionem culpe.

Laicus dicit a laos grece qd̄ est latie 1
ppls. sm Isi. d. vij. ethi. ꝛ sunt
illi qui possunt habere vxorem. possidere
ꝓpriū. de qbus. xij. q. j. duo.

¶ Utrū laicus possit esse ꝓcurator vel sindicus rerū 2
eccl'iasticaz? R. Pa. c. decernim?. de iudi. Collectari?
dicit q generalis administrator esse nō pōt loco ꝓlati
absentis vel illius q̄ reputat absens vt ē minor. vt in
. c. ij. de eta. ꝛ qua. or. Sed si ꝓlatus ꝓsit spūalib? bene
pōt cōmitti cura tpaliū laicis: maxime vbi cleric? nō
reperitur idoneus. alle. nō. p Inno. q̄ dicit q laicis ge
neralis administratio cōmitti nō pōt: ita vt sup oīs
dominent. sed specialis q̄rundā rerū administratio po
test. ita vt superior administratori rñdeat: ꝛ placet Pa. q̄
alle. glo. in. c. iudicatū. lxxxix. di. ꝛ ideo. d. c. decernim?
loquit q nō pōt esse iconomus. i. habere generalē ad
ministrationē oīm bonoꝝ eccl'iasticoꝝ tam tēporaliū
q̄z spūaliū: ꝛ sic ꝓsit oibus. sed bene pōt esse icono
mus eccl'ie in tpalib?. c. in noua. xvj. q. vij. Ꝟ idē tenet
Gaspar. de cal. ꝛ Host. ꝛ Jo. an. in. c. vnico. de sindico.

¶ Utrū possit esse ꝓcurator clerici laicus ad eligen 2
dum? Rñ. q non. vt no. doc. in. d. c. decernimus: quia
vbi habet exercere actuz spūalem iudicio suo nō pōt
constitui laicus. vt no. Jo. an. in regula. q alicui suo
non licet. de reg. iu. li. vj. Et sic limita. c. j. de ꝓcu. li. vj.
vt solum habeat locum in iudicialib?. vbi etiā in cau
sis spūalibus admittit ad agendū ꝛ defendendum.

¶ Utrum possit laicus esse vicarius episcopi? R. sm 3
doc. q non. vt nō. in. d. c. in noua. ꝛ in. d. c. contingit.
de arbi. ꝛ in. c. vno. de sindico. Facit glo. in. d. c. decer
nimus. que dicit q cause spirituales non possunt cō
mitti laicis etiā tanq̄ delegatis per episcopū. Et hoc
intelligo q non potest esse vicarius episcopi in spūa
libus. secus si episcop? habet iurisditionē tpalē in lo
co: quia bene pōt laicū suum vicariū facere. vt in. c. fi.
ne de. vel mo. li. vj. sed in spūalibus tenent doc. q nec
etiam clericus ꝓiugatus. c. iobānes. de cle. ꝓiu. ꝛ in. c.
vnico. de de. ꝓiug. lib. vj.

¶ Utrū laicus possit predicare? R. Pa. in. d. c. decer 4
nimus. q sic. si cōmittat ei ab episcopo. vide bo. glo.
. xcvj. dist. c. bene quidē. facit. c. cum ex iniuncto. de be
re. vide glo. in. c. adūcimus. xvj. q. j. sed nō teneas dū
dicit etiam mulierem.

Latria grece idē est qd̄ religio latine sm Aug.
. x. de ciui. dei. c. iij. vñ dicit ibidē q cul
tus debitus q̄tuor noīb⁹ noīat. duob? apd̄ gre
cos. s. latria ꝛ theosebia. i. cult? diuin? vl' bon?. ꝛ duo
bus apd̄ latinos. s. religio ꝛ pietas q̄ cōtinēt ꝓfatis
duobus. differt tū latria ꝓprie a theosebia. quia hec

respicit cultum dei interiorē qui ꝓprie ptinet ad virtutes theologicas: sed latria respicit seruiturē exteriorē que ptinet ad iusticiam. vt elicit a sctō Bo. in. iij. dis. .ix. q. ij. ar. iij. ⁊ sic est virtus cardinalis ꝓprie. ⁊ quādo aliqui doc. dicunt q̄ est virtus theologica: intelligitur ſm q̄ est theosebia.

1 ¶Qui sunt actus latrie? R. q̄ sunt due species actuum latrie. Prime speciei actus sunt illi quos ꝓducit mediātibus virtutibus quibus imperat ordinās eos in dei reuerentiā. ⁊ sic religionis actus p modū imperij ponit Jaco. j. esse visitare infirmos q̄ est actus elicitus a misericordia. ⁊ immaculatū se custodire: q̄ elicit a tpantia. Scde sunt illi quos ꝓducit p se ⁊ immediate: p quos homo ordinat tm̄ ad deum. ⁊ inter hos habet aliquos interiores tanq̄ principales ⁊ p se: vt est deuotio ⁊ oro. Aliquos vo exteriores quasi secdarios ⁊ ordinatos ad interiores q̄bus ipsa vtitur q̄si signis ad excitandā mentē ad actus spūales. ⁊ in aliquibus horū exteriorū corpus ad venerandū deo exhibet. vt in adoratione. In aliq̄bus vo deo de rebus exterioribus offertur. ⁊ hoc vel ꝓmittendo vt in votis. vel in dando vt in sacrificijs. oblationibus. primicijs ⁊ decimis ⁊ huiusmodi.

2 ¶Utrū sacrificiū sit latrie? R. q̄ triplex est sacrificiū primū bone op̄ationis. ⁊ istud est oim virtutū. scdm oronis: ⁊ istud virtutū theologicarū est. terciū est immolationis. ⁊ istud est latrie speciale.

Latro in quo differt a fure? R. q̄ latro furatur de die. sed fur de nocte. Jura tamē sepi⁹ vnū ꝓ altero accipiūt. vt ptz in. c. j. de homicidio.

1 ¶Quis dicat publicus latro vel depopulator agrorum. vide. ſ. Jmmunitas. ſ. xvij.

Laudemium est quedam solutio quinquagesime partis vel estimationis rei fiēda dño ab eo q̄ de nouo acq̄rit emphiteosim. de quo dic vt infra Emphiteosis. ſ. xxxiij.

1 **Lectoris** officiū est lectiones ꝓnūciare. ⁊ ea q̄ ꝓbete ꝓnunciauerint populis predicare. xxv. di. perlectis. ⁊ xxj. dis. cleros.

1 ¶Quo modo debet ordinari. habet. xxiij. di. c. lector. sed melius in pastorali episcoporum.

Legatum quid est? R. q̄ est donatio q̄daz a testatore relicta: sed ab herede prestanda: qr debet post mortē testatoris: ⁊ post aditā hereditate ab herede colligitur. insti. de le. ſ. j. ⁊ hodie fideicōmissum ⁊ legatū fere idem sunt ⁊ fere adequata sunt: ⁊ quicq̄d iuris est in vno etiam in alio. ff. de leg. j. sed fideicōmissum dictū est. qr olim fideicommissa pendebat ex fide heredū: ⁊ ideo fideicōmissarij dicunt̄ quibus legata soluēda fidei cōmittunt̄. dicuntur etiam testamentor̄ executores.

1 ¶Quis pōt legare? R. q̄ solū illi qui possunt testari .ff. de leg. j. l. ij. ⁊ qui pñt testari vide. j. testim. ſ. j. Legatū cū relinq̄ nō pōt nisi in testamēto vl̄ codicillo. Ad̄ testari. codicillari ⁊ legare ad hoc equipollent. vt qui pōt vnū possit ⁊ reliquū. ff. de iure codicil. l. diui. ſ. codicillos is domū. Fallit hoc in legat̄ ad pias causas vt. j. Legatū. ij. ſ. vij.

2 ¶Cui pōt legari? R. q̄ regulariē illi soli q̄ pōt heres instituī. ⁊ q̄ pōt instituī. vide. ſ. Heres. ſ. xxv. ⁊ q̄ sit psona certa. aliter non valet. l. vulgo. ff. de sta. ho. Fallit tamen hoc in aliq̄bus casibus. de quibus in. ſ. se. ⁊ Legatum. ij. ſ. ij.

3 ¶Sed nunq̄d pater possit legare filijs spurijs rōne alimentor̄. vel relinquere dotes filiab⁹ spurijs: cum dos succedat loco alimentor̄: qui tñ spurij nō pñt instituī heredes? R. q̄ sic ſm Bar. in aut. ex complexu. .C. de incest. nup. vide. ſ. Filius. ſ. iiij.

¶Utrū fratribus minoribus possit legari? R. q̄ sic. de. exiui. de v. sig. ſ. cupientes. dūmō nō sit valor hereditatis. vel tanta eius ps q̄ p̄sumat fieri in modo et forma legati fraudulenter ꝓ successione hereditatis: de qua non sunt capaces. 4

¶Utrū cum legat fratribus mendicātibus āniuersariū perpetuū liceat eis recipere? R. ſm Pe. de pal. in epla ad magistrū ordinis p̄dicator̄. q̄ sic. recipiendo gratis ⁊ petendo extra iudiciū: qr hoc nō est hīe redditus: ſ in iudicio petere ea tanq̄ redditus sibi debitos est ptra ꝓfessionē eor̄. Idem dicit de cēsibus annuis ac etiā de redditib⁹ fratrū ad vitam. Farinerius ordinis minor̄ generalis in pcti. dicit. q̄ nō licet fratribus inducere aliquē ad talia legata facienda. q̄ si facta fuerint in iudicio nō petant: quasi tacite innuat qđ dicit Petrus. q̄ extra iudiciū peti pñt ꝓ modū elemosyne. Nec ob. q̄ dicunt aliqui nō licere: nisi q̄n dans sciret nō teneri se ad talia danda. tñ ex sua liberalitate dat. qr ls in pscientia ille teneat ſm q̄. j. dico. ⁊ ꝓterea det nihilominꝰ fratres ea petere possunt extra iudiciū p modū elymne sicut liceret petere elymam ab illo q̄ habz vltra necessitatē sui status. q̄ q̄uis ipse teneat facere elymam: non tñ p hoc sequit̄ q̄ frater minor nō possit ab eo petere. Aduerte tñ q̄ annuos redditus ad modicū tēpus scz decem annor̄ legatos pñt petere mendicātes in iudicio: exceptis fratribus minoribus. q̄ licet de talibus sint capaces. nō tñ pñt in iudicio talia p se petere. vt in. d. de. exiui. ſ. verū. de verbo. sig. Similiter sunt capaces annui redditꝰ etiaz in ꝓpetuū. q̄n est certū vsum diuini cultus. puta vinū ꝓ missis. frumētum ꝓ hostijs fiēdis ⁊ hmōi ſm. d. Car. in. d. ſ. ⁊ Fede de se. secus p̄z victu vel vestitu.

¶Utz q̄s possit legare ecclie ꝓstruēde? R. Pa. in. c. nos q̄dē. de testa. q̄ sic: ſ nō donare. qr nō valet donatio facta loco ꝓstruēdo. c. abbate sane. de re. iud. li. vj. ¶Rō diuersitat̄ ponit a Bar. in. l. seruos ad custodiā .ff. de ali. ⁊ cib. leg. qr donatio req̄rit psonā ⁊ sciam: iō absenti lz possit donari nō tñ sit dñs anteq̄ sciat ⁊ cōsentiat. l. absenti. ff. de dona. c. si tibi absenti. ō pben. li. .vj. ⁊ etiā incerte psone pōt legari: dūmō ex euētu possit certificari. l. cū p̄. ſ. surdo. ff. de leg. ij. secus si certificari nō posset euētu: qr nō posset ei legari. vt no. gl. 6

¶Utrū legatū factū ecclie sctē Marie (in. d. nos. cū plures sint sit nullū? R. Pa. in. c. indicāte. de testa. q̄ nō. ſ dabit ecclie parochiali: si sic noiat: vel paupriori q̄ tale bz nomē. Glo. vo. in. d. c. nos q̄dē. dicit. q̄ si nulla eccla sctē Marie sit in loco: dabitur eccle cathedrali. vt nō. in gl. ꝓfati. c. indicāte. facit. l. q̄ditio .ff. de ꝓdi. ⁊ demō. vbi si testator mādauit aliq̄d fieri i foro ⁊ nō dixit in quo: intelligit de foro illi⁹ municipū vbi habitat. ⁊ B de aucte epi ⁊ executoris. silr q̄n legat eccle fiēde: ⁊ nō dī de loco. eps ⁊ executor̄ puidebūt de loco vbi debeat fieri. ⁊ B fauore pie cause: nisi aliter 7

¶Quid si ligatari⁹ mo- (ꝓstet de mēte testatoris. rit añ ꝓditōis euētū? R. Pa. i. d. c. nos q̄dē. q̄ aut legatū ē factū psone intuitu seu ꝓtēplatōe aie: puta q̄a alie psone fuisset relictur⁹: tūc deficiēte illa psona dz puerti relictū ad aliū piū vsuz vt volūtas defuncti in effectu impleat: sicut dicim⁹ in legato facto ad aliq̄d faciendū in ciuitate ꝓpē ꝓpetuā memoriā defuncti q̄ alibi fiet si in loco vbi ordinauerat fieri non possit. vt 8

Legatū.ff.de vsufru.leg. Si vo relictū fuit ꝓtēplatio
ne ꝑsone vel collegij certi non habito respectu ad pia
causam: tunc deficiente legatario expirat legatū. ⁊ re-
manet apud grauatū. vt in.l.pater.§. tusculanus.ff.
de leg.iij.C.de cad.tol.l.vnica.§. si aūt aliq̄d sub cōdi
tione. Si aūt dubitaf an habuerit respectum ad ani-
mā vel ad ꝑsonā. tunc in dubio fauore religionis de-
bemus ꝑsumere q̄ ad pia causaz reliquerit. ar.l. sunt
ꝑsone.ff.de reli.⁊ sum. fune. Et ℔ nota: ⁊ sequif Bar.
in.d.§. tusculanus. Et hec deputatio ad aliū piū vsuz
debet fieri de ꝑsensu epi ⁊ heredis simul. d.l. legatū. et
nō. in de. q̄ ꝓtingit. de reli. do. ⁊ facit ad questionē le-
gati facti puelle ꝑ ea maritāda q̄ moriē an sit dandū
alteri: q̄z si factum est intuitu ꝑsone puta q̄z seruiuit ⁊
hmōi. nō dabif alteri. Si vo intuitu anie sic dabif al-
teri: ⁊ similiter de quocunq̄ legato quod nō pōt cōse-
qui suū effectum. qđ no.

9 ¶Utrū legatū factū duobus re ꝑiunctis si vnus re-
pudiat vel moriaf viuo testatore vl̄ deberet ⁊ hmōi.
accrescat alteri? R. Pe. de peru. tractatu de canonica
portiōe epi. q̄ sic. l. re ꝑiuncti. ff. de lega. iij. ⁊. l. vnica. §.
bis ita. C. de cadu. tollen. nō aūt accrescit ꝑiunctis co
gnatione legali. l. mulieri ⁊ ticio. ff. de condi. ⁊ demon.
⁊ dicunf verbis ⁊ re ꝑiunctis. puta q̄ stichus legaf
Petro ⁊ Martino re tm̄ cum diuisim. puta lego Pe
tro stichū meū. Itē lego Martino stichū meuz vt in-
sti. de lega. §. si eadē res. in tex. ⁊ in glo. Item verbis ⁊
nō re. quādo titio ⁊ seio lego fundū equis portionib?
⁊ preferf cōiunctus verbis ⁊ re. aliis ꝑiunctis re tm̄.
Sed an ꝑiūctus verbis tm̄ preferaf cōiunctis re tm̄.
est opinio diuersa. sed tu dic q̄ equaliter veniunt. vt
nō. in. d. l. re cōiuncti.

10 ¶Quid de legato facto ab aliquo alicui ecclesie sub
ꝓditione. s. si ibi sepeliaf qui legans moriē excōmuni
catus ⁊ nō sepeliē ibi? R. Bar. post Cy. in. l. miles. §.
ream. ff. de adulte. q̄ nihilominus soluef legatū eccle
sie: cum facto legantis ⁊ eius culpa acciderit. ⁊ sequif
Bal. in. l. si quis ad declinandaz. C. de epi. ⁊ cle. l. j. C.
de his que pene no. facit tex. nō. in. l. nulli. C. de epi. et
de. Ratio: quia in legato ad pias causas attendif du
plex fauor. s. legantis ⁊ cui legaf. licet ergo in notorio
ptōre cesset fauor anime eius. non tamē cessat fauor
ecclesie cui reliquit. Itē q̄ illa ꝓditio est impossibilis.
⁊ ideo nō viciat legatū. l. obtinuit. ff. de ꝓdi. ⁊ demon.

11 ¶Quid si legaf alicui aliquid sub ꝓditione si habue
rit liberos. vtrū si ingredif religionē debeat dze. dic q̄
sic. vt. s. dixi Heres. §. xiij. cum se.

12 ¶Si titio pecunia legata fuerit ⁊ eius fideicōmissuz
sit vt alienū seruū manumitteret nec dñs eum vēde-
re velit. nihilomin? legatū capiet: quia ꝑ eum nō stat
quo minus fideicōmissum prestet. Nam ⁊ si seruus
mortuus esset a legato: nō submouereē. l. si titio. ff. de

13 ¶Si in singulos āos aliq̄d alicui legatū (lega. j.
sit: plura sunt legata. ⁊ ꝓmi anni erit purū. seq̄ntiū cō
ditionale. s. si viuat: ⁊ ideo eo mortuo non trāsmitteē
ad heredem. l. si in singulos. ff. de an. leg.

14 ¶Quidā testamentū faciēs legauit filie sue nupte. x.
ducatos ꝑ quolibet anno ꝑ vestimentis vt induat se
que filia stetit ꝑ quattuor annos q̄ nō induit se. nec a
fratribus pecuniā ipsam petijt. Querif an possit pe-
tere pecuniā preteritoꝝ annoꝝ? R. q̄ nō. arg. l. q̄daz
predia. ff. de vsufru. lega.

15 ¶Quid si legatarius moriē ante legātē? R. q̄ deficit
legatū. ⁊ remanebit heredibus legantis. secus si mo-
reref post mortē testantis sed anteq̄ heres adiuisset
hereditatē: q̄ tunc debeē heredibus legatarij. l. vnica
. §. sed vt manifesteē. C. de cadu. tollen.

¶Utrū legatū factū ꝑo ꝓsumeē factū ꝓtēplatione 16
eccliē? R. Pa. in. c. requisiti. de testa. q̄ in dubio ad cō-
iecturas eit recurrendū. vt si est factū ei a ꝑsona ꝓiū-
cta nō ꝑsumaē. q̄uis dixerit. relinquo hoc ꝑo. siliter
si diceret. relinquo dño Jobāni nō expresso ꝑo: ⁊ sic
erit suum. ⁊ succedūt ꝓpinqui ab intestato. c. q̄ nos.
de testa. Si vo ab extraneo legeē: sic ꝑsumiē factū cō-
templatione ecclesie. Idem dic ꝑ oia de quocūq̄ ba-
bente administrationē seu ꝓlationē in ecclesia. Et no.
q̄ extraneus hic accipif q̄ nō est ei ꝓiunctus in quar
to gradu affinitatis vel cōsanguinitatis. vt est tex. in
aut. licentiā. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in aut. de ec. ti. §. interdi
cimus. idem glo. xij. q. iij. c. j. ⁊ est cōis opi. q̄uis aliq̄
aliter teneant. vt. s. Clericus. xiij. §. v.

¶Cuius cōtemplatione ꝑsumeē legatū factū nō ba- 17
beti administrationē in ecclesia q̄ tamē est ecclesiasti-
cus? R. Pa. in. d. c. requisiti. q̄ in dubio ꝑsumeē factū
intuitu ꝑsone si talis pōt habere ꝓpriū. Si vo nō po-
test habere ꝓpriū puta q̄z religiosus. sic ꝓsumiē fa
ctum intuitu monasterij seu ecclesie. Facit. l. deo no-
bis. C. de epi. ⁊ cleri. c. vnico. xviij. q. j. Et sic quādo fa
ctum est intuitu ecclesie non poterit disponere nisi si-
cut de alijs rebus ecclesie. qđ no.

¶Utrū legatū factum filiofamilias in dubio ꝑsuma 18
tur factum intuitu patris? R. Pa. in. c. Raynuci?. de
testa. Bar. in. l. cum alijs. C. de iu. delib. dicit. q̄ si fit ꝑ
ista verba. lego filio Martini. nō intelligif ꝓtempla-
tione patris. maxime si exꝑmaf nomē filij. puta titio
filio Martini. ⁊ noīatio patris intelligif facta causa
demōstratōis. Nec ob. d. l. cū aliq̄s: quia loquif in ser
uo: quia exꝑimif qualitas. q̄ si esset vera de iura acq̄-
reref domino legatū: ⁊ sic videē cōtemplatione domi
ni factū. sed secus in filios: quia filiatio non facit reli-
ctum acquiri patri: quia posset esse emancipatus: et
maxime bodie cum aduenticijs acquiraf filijs ꝓprie
tas. sed si fieret de patre mentio ⁊ de patria potestate:
idem esset sicut de seruo. sed de hoc dubitat Pa. quia
filiationis qualitas nō impedit ꝓprietatem acq̄ri fi-
lio. ⁊ ideo videē q̄ solum vsusfructus acquiraf patri.

¶Utrū legatū factum canonicis oīibus talis eccle, 19
sie etiam si exꝑimanf nomina presumaf ecclesie cō-
templatione factum? R. do. Pe. vbi. s. q̄ sic p. l. ciui-
bus. ff. de re. du. vbi dicit tex. ciuibus ciuitatis legatū
vel fideicōmissum datum ciuitati relictum videē. qđ
verū est ꝑm glo. nisi sit datum vt singulis: quia nō ac
quiriē ciuitati: sed ipsis ciuibus. Facit. l. annua. §. a
ticio. ff. de annu. lega. secus si vni nō babenti admini,
strationem vel prelationē qui est simplex canonicus.
quia sibi acquireē nō ecclesie vt dixi. ⁊ boc verum ni,
si ꝓbareē q̄ intuitu ecclesie legatū fuit vel nisi legata
rius fraudem adbibuit. d. c. requisiti. in fi. facit. l. nō,
nunq̄. ff. ad trebel.

¶Utrū cum legatarius nō potest vti legato nisi re, 20
spectu eadesie. puta legat quis iter per funduz suum
clerico quo vadat ad ecclesiam. intelligatur contem,
platione ecclesie in dubio? R. Pe. vbi supra q̄ sic. et
sic acquiritur ecclesie. et ita intelligitur quod no. glo.
in. l. non plures. C. de sacro san. eccle. ne legatum sit
inutile. vide quod notant doctores in. l. j. C. de sacro
sanc. ecce.

¶Quid si q̄s leget sic. lego Petro ⁊ filijs eius possef, 21
sionē vel aliud? R. q̄ Petrus habebit medietatē. ⁊ si
lij ei? aliā medietatē ꝓseq̄nter. ff. de vsufruc. accre. l. si

quis titio. ꝛ ō testa. c. Raynaldus. in glo. vñ nō refert in hoc casu siue legeꝯ titio ꝛ meuio. vel titio cum meuio. vt in. d. l. si quis titio. quod no.

22 ¶Quid potest ligari? R. q res testatoris ꝛ res heredis: nec refert an sciuerit vel ignorauerit esse suaꝫ vel heredis. vt instī. de lega. §. si quis rem suam.

23 ¶Sed numq̄d res aliena a testatore possit legari? R. q sic. si sciebat testator esse alienā: ꝛ heres teneꝯ eam emere ꝛ pstare vel extimationē soluere si talis sit que extimari possit. vt instī. de leg. §. nō solum. §. §. qō aūt cum tali distinctione. q aut res q̄ legaꝯ erat testatori pignorata. ꝛ sic in ea habet ius solum. ꝛ tunc nō psumit̄ nisi legatū illud ius eē qō in eo habebat: ꝛ sic nō debit̄ extimatio. vt. in. l. serui electione. ff. ō leg. j. Aut res legata erat res testatori cōis simul ꝛ alteri. ꝛ sic intelligit̄ solū legasse partē suaꝫ nisi dixisset totā talem rem: q̄ sic extimatio debeꝯ. vt no. Bar. in. l. cū alienā. C. de leg. Aut res oino est aliena. ꝛ tūc si est heredis debeꝯ res oino. tex. est in. l. vnū ex familia. §. si rē. ff. de le. ij. Si vō nō est heredis sed alterius. ꝛ si sciēter legauit debeꝯ extimatio. d. l. cū alienā. dūmō sit talis cui⁹ cōmercū haberi possit: alꝫ esset inutile legatū: puta si legaꝯ res sacra vel pūcipis. l. apō iulianū. ff. de leg. j. Si vō legaꝯ ignorāter ꝛ piuncte psone cui alꝫ fuisset relicturus si sciuisset esse etiā alienā debeꝯ extimatio. d. l. cum alienā. ꝛ Bal. in. l. j. C. de sacrosan. ec. tenet ecclesiam esse piunctā psonā cum sit mater oīm fidelium. xij. q. ij. qui abstulerit. Sed Pa. in. c. filiꝰ noster. de testa. nō tenet q ecclesia hic habeaꝯ p piuncta pso na sed solū cōiunctus ex sanguine. vt in. c. nōnulli. de rescrip. ꝛ q debeaꝯ cōiuncte psone intelligiꝯ qñ errat generaliter. sed qñ errat ex causa specifica. puta quia credebat suā exēptione facta a pupillo q̄ non valebat tunc viciaꝯ legatū in totū etiam factū piuncte psone. vt nō. in. d. l. cum alienam.

24 ¶Sed numq̄d qō predictū est in questione p̄cedenti habebit locum in foro canonico ꝛ anie? R. Pa. in. c. filius. de testa. dicit. q cōis opi. tenet q sic. sed ipse credit q nō habeat locū in pscientia. Ratio. q̄ in. d. c. filius noster. dī. q̄ lege dei viuimus nō legibus. videtur annuere hoc esse ptra legē dei: ꝛ ideo nullus subiect⁹ obedientie iuris canonici poterit banc dispositionē legis obseruare: ꝛ etiā in repetitione. c. cum esses. de testa. ita tenet ratio: q̄ dispositio quelibet debet attēdi p̄m rōnem certā. c. intelligentia. de ver. sig. ꝛ ideo ptz p. d. c. filius. q est dñtia in hoc inter ius ciuile ꝛ canonicū. ꝛ q dispositio. c. filiꝰ. astringit oīes quos astringit ius canonicū. Ego admitterē dictū suuꝫ qñ heres nimis grauareꝯ. q̄ sic nō videreꝯ fuisse de mente defuncti: sed esse erroꝛ deceptū. sed qñ cōstaret de mēte defuncti. puta quia sciebat dispositionē iuris ciuilis: sic credo etiā in pscientia habeat locū: q̄ pinde est ac si legasset rem illam si emi posset vel saltē extimationē.

25 ¶Utrū legata domo debeatur hortus? R. Pa. in. c. Raynucius. de testa. q si hortꝰ coberet domui sic debetur. ff. si ser. ven. l. testatrix. ꝛ ff. de act. emp. ꝛ vendi. l. si creditor. in fine. quod limito verū quādo eadē ia nua claudit domū ꝛ hortū: secus si non coberet. quia sic nō debeꝯ. ꝛ sic intellige glo. i. c. fi. xij. q. ij. ꝛ Pa. vbi supra. in. d. c. filius.

26 ¶Utrū legatis aliquibus rebus ꝛ postea venditis p testatorē teneaꝯ heres? R. q sic. nisi vendendo testator habuerit animū adimēdi legatū. instī. de lega. §. si rem suam. ꝛ in dubio ꝓbabit heres saltē p q̄tuor testes voluntatē defuncti mutatā. vt in glo. d. §. si rem suā. Idē dic ſ rem legatā pignori tradidit: q nisi habuerit animū adimēdi legatū: teneꝯ heres eam luere ꝛ legatario tradere. vt instī. de lega. §. sed ꝛ si rem. in tex. ꝛ in glo. In pscientia credo ver q̄ testator in mora te noluit mutare testamentū. secus si morte puentus nō potuit in vltimo aliquid disponere: q̄ tunc presumerem q anio adimēdi legatū alienauerit.

¶Utꝝ legatū quo mihi liceat cedere lapides in solo testatoris trāseat ad meos heredes? R. q nō. tex. ē in. l. apud iulianū. §. si quis. ff. de lega. j. Ratio p̄m glo. quia est ius psonale. 27

¶Utrū possit legari qō nōdū ē in rerū natura? R. q sic. dūmō sit futurū. vt fructꝰ futuri in tali fundo. aut qō nascet ex ancilla ꝛ hmōi. instī. de lega. §. ea q̄z res. 28

¶Utrū iura. actiones ꝛ seruitutes ꝛ hmōi incorporalia possint legari? R. q sic. nisi viuēs testator debitū exegerit vel remiserit. ꝛ in dubio p̄sumit̄ legatū voluisse adimere exigendo vel remittendo. instī de lega. §. cum aūt. in tex. ꝛ in glo. 29

¶Utrū debitori possit sua liberatio legari? R. q sic. instī. de lega. §. si q̄s debitori: nisi testator viuus exegerit. instī. ibidem. §. causam. 30

¶Sed quero an in dubio p̄sumet legatū factū creditori fuisse factū anio recompēsandi? R. Bar. in. l. si cū dotē. §. si pater. ff. sol. ma. ꝛ cōiter moderni i. c. officij de testamētis. distinguūt q aut relictū fit p debitorem necessariū q̄ ex necessitate iuris teneꝯ ad debitū. ꝛ sic p̄sumit̄ aio recompēsandi factū. vt in. d. §. si pater. vbi dicit̄. q si pater qui tenebaꝯ dotē dare filie sue: legat eidem aliquid in testamēto: q illa nō poterit petere legatū ꝛ dotē: quia videt̄ legasse anio cōpensandi cum dote debita. Aut legatū fit p debitorē volūtariū. puta q̄ ex sua voluntate obligauit se ad debitū: ꝛ sic in dubio non p̄sumit̄ factū anio recōpensandi nisi sit exp̄ssum. vt ꝓbaꝯ. in. l. vnica. §. sciendus. C. de rei vx. act. vbi babeꝯ q maritus qui teneꝯ restituere dotem vxori post mortem legauit aliq̄d simplr vxori poterit vxor vtrūq; petere. Similiter dic de legato facto cuicunq; creditori a debitore. ad boc. C. de bere. instī. l. si compensandi. ff. de le. j. l. lucius in p̄n. ꝛ ff. de le. ij. l. vlti. §. penul. 31

¶Utrū p suggestionē. sollicitudinē. vel importunitatē faciens adimere legatū factum alicui ꝛ faciens sibi relinqui teneaꝯ? R. d. Ber. cepo. i suis cautel. q tenetur actiōe de dolo vl in factū subsidiaria ei cui ademptum est. vel cui nō est relictū ex sollicitudine eius. ff. de doli except. l. j. no. Inge. in. l. fi. C. si q̄s aliquē testa. ꝓbi. Facit. l. j. ꝛ ibi nō. C. de pe. bo. subla. li. x. Sz melius dic vt. j. Restitutio. j. in verbo impediens. 32

¶Quid valet vxori legatū quo legaꝯ ei vos sua? R. q valet: q̄ plenior est actio ex legato q̄z ex dote. instī. de lega. §. sed si vxori: q̄ sicut dicit ibi glo. legatū stat̄im debeꝯ. dos vō si p̄sistat in mobilib⁹ debeꝯ post annū solū. Itē valet quia non habebit ꝓbare dotē talis quātitatis si exp̄maꝯ. alꝫ sic. C. de fal. cau. l. iij. 33

¶Quero q̄d debeaꝯ qñ legatū fit in genere? R. q si illud genus est generalissimū. sic nullū est legatū. Exēplū si diceret. lego subam vel rē. Si vō genus ē subalternū. vt lego aīal. corpus ꝛ hmōi. sic silr nullū est: q̄a dando muscā liberareꝯ. Si vō genus est inferius: puta q̄ est species specialissima: tūc aut res eius generis habet certos fines a natura designatos: vt bos. equꝰ ꝛ hmōi. aut habet fines ex sola distinctiōe hominis. vt fundus. vt. ff. de leg. j. l. q̄ō in rem. §. fi. Aut facto hois vt domus vel fundus q̄ō q factuꝫ hois de duobus fit 34

vnū diruēdo parietē ⁊ hmōi. vt.ff.cōia p̄di.l.si q̄s duas.§.j. Si loqmur de p̄mo: sic sunt varia opinio. Sed placet mihi opi. Jo.quā sequit Accur.in.l.legato generalī.ff.de leg.j.l.q aut testato: q̄s relict seruos vel boues incertos. ⁊ de incertis sunt in suo p̄timonio. et tūc eligit legatarius. vt insti.de leg.§.si gīaliter. dum tñ nō eligat optimū. d.l.legato. Aut nō sunt i suo p̄timonio. ⁊ sic electio erit heredis. vt.ff. de tritico leg.l. iij.in p̄n.⁊.l.iiij. Silr vbi testato: de certis seruis sensit incertū. puta q: legauit vnū de seruis suis. sic electio erit legatarij.l.q duos.ff.de le.j. Si vo loquimur de scdo: sic nō valet q: videt verisoziū. q: heres p̄stādo fundū vni⁹ digiti vel vnguis liberaret. d.l. qđ in rerū. §.si q̄s aūt. Si vo loq̄mur de tercio tunc aut legās domū in gñe relict domos alioq̄s aut nō. si sic: electio erat legatarij. Si nō: legatū erit verisoziū. ff. de le. j.l.si domus. in p̄n. Aduerte tñ q qñ electio dat heredi in reb⁹ legatis in gñe. ⁊ illud genus est talis q̄litaq̄ q in ipo sunt quedā q̄ nihil valet. ⁊ magis expedit nō habere q̄z habere: tūc nō p̄t talia dare. ⁊ dz dare mediocrē. vt in. d.l.legatū. ⁊ C. de dona.l. si q̄s argentuz §.j. ⁊ C. cōia dele.l.fi. §.j. Si vo sum⁹ extra talia: tūc poterit heres dare minimū in tali genere.l. si ita scriptum sit. in fi. ⁊ l. apud iulianū. §. scio. ff. de leg. j. ff. de reg. iur. l. sp in obscuris. ff. de ver. ob. l. si ita stipulat⁹. Fallit b̄ in legatis ad pias causas. q: debet id qđ est melius fauore pie cause vel saltē mediocre. puta legatum est vas. dabit argenteū inter aurū ⁊ auricalcum seu eneū. Jta habet ⁊ nō. in l. ticia. §. scia. ff. de au. et ar. leg. ex qua Bar. ibidē dicit. q si legat calix intelligit argenteus. si planeta intelligit de serico ⁊ silibus.

35 ¶Quid si q̄s legauit q̄ttuor lagenas olei q̄ sunt i tali vase q̄ non sunt nisi due vel de pecunia q̄ est in tali capsa legat vni. xxx. alij. xx. alij. x. ⁊ non sunt nisi. xxx: Rx. q solum debet qđ inuenit. l. si q̄s testō. ff. de le. j. ⁊ vnicuiq; p rata defalcabit. puta ille cui. xxx. legauerat nō habit nisi. xv. cui. xx. x. ⁊ cui. x. v. debebit. vt ibi dī. facit. l. cū cert⁹ numer⁹. ff. tri. vi. ⁊ oleo lega. ⁊ de lagenis est casus in. l. si q̄s seruuz. §. si quis. ff. de leg. ij.

36 ¶Quid si testato: errat in noie: Rx. q nō officit dum mō p̄stet de q̄ sensit. l. si in noie. C. de testa. Facit. ff. de leg. j. l. iij. ⁊ insti. de le. §. qđ si aliud. Silr falsa demōstratio nō officit. puta cū dicit. lego seruū meū quem emi a ticio cū tñ sit emptus a diuo: dūmō p̄stet de seruo. insti. de lega. §. si q̄s in noie. Silr falsa cā nō vitiat legatū. vt si dicit. lego tale q̄d Petro: q: fecit mihi tale seruitiū: cū tñ nō fecerit. insti. de le. §. longe. sec⁹ si

37 ¶Utrū legās ancillā Ber. (ditionaliter. vt ibidē. tā ⁊ postea vendēs eā emit aliā cui nomē Berte imponit: an debeat ista scda: Rx. q sic. ff. de condi. et demon. l. filie sue. §. ticia vxor.

38 ¶Utrū legās mihi oia sua mobilia intelligant oīa fructus etiā: Rx. q sic. oēs q̄ tpe mor⁹ testato: is erāt a solo separati. ff. de rei ven. l. fructus. Sz nō habebo ex tali legato noia debitoz suoz: nisi aliter p̄stet de mente. q: noia debitoz nec sunt mobilia nec immobilia § in tercia specie. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. in venditione. Jtē q: non est nostrū qđ nobis debet: sed tñ illud qđ possumus vendicare. ff. de au. ⁊ ar. leg. l. ij. Sz tu de hoc dic vt. §. Alienatio. §. viij. ⁊ idem dic de lignis ⁊ lapidibus ad edificiū p̄parat⁹ q nō veniunt. ar. ff. de le. iij. l. ligni appellatio. §. fi. Jdē in lecto legato venit ornamentū ei⁹. vt in. d.l. libroz. §. si. eo. ti.

39 ¶Utrū legatis vestibus vxoi veniant aurea vel argentea ornamēta dictarū vestium: Videt q nō. quia accessoria p̄ciosiora suo p̄ncipali ñ accedūt. Ludo. de ro. in nouel. tenet q veniunt etiā p̄ciosiora ⁊ accedāt p̄ncipali. vt. l. ⁊ si no sunt. §. puemamus. ff. de auro et ar. leg. ⁊ Bar. in. l. cum aurū. ff. de aur. ⁊ ar. leg. ⁊ dicit glo. falsam. in. l. ij. ff. de pecu. le. q̄ vult q accessiones p̄ciosiores nō extinguant destructo p̄ncipali.

¶Quid si legat centū ticio si voluerit: Rx. q nō trāsibit ad heredē ticij si ticius non exp̄esserit se velle. l. si ita legatū sit. §. illi si volet. ff. de le. j. 40

¶Quid si babēs lancē maximā minorē ⁊ minimā legat lancē minorē: Rx. q debet medie magnitudinis si aliud nō appareat. ff. de au. ⁊ argē. lega. l. q̄ lancem. 41

¶Jtē si legat chirographū intelligit legasse actiones in eo p̄tas. l. q̄ chirographū. ff. de lega. iij. 42

¶Utrū testato: q̄ legauit vni fundū alij vsufructum fundi debeat intelligi legasse vnicuiq; ip̄oz dimidiuz vsufructus dicti fundi: Rx. Ludo. de ro. in no. q sic. l. si alij. ff. de vsufru. leg. secus in iudicis snia. vt. l. ⁊ puto. §. j. ff. famil. ber. qđ verū ē si aliud de mēte ñ p̄stet. 43

¶Utrū si legās sic dicit: lego centū ticio ⁊ si illos p̄r deret iterū relinquo ei alios centū eius heres teneat plusq̄ semel restituere: Rx. q non: nisi semel. ff. de leg. iij. l. fideicōmissa. §. si q̄s decem. 44

¶Si legat alicui vsufructus sub certo tpe: puta vsq; quo talis puenerit ad. xx. annos q̄uis talis moriat: nihilominus vsufructus durat vsq; ad tp̄s. xx. annorū. secus si moriat vsufructuari⁹ añ. xx. annos: q: expirat. Si vo legat sub incerta cōditione puta donec talis fuerit furiosus vel remāserit ⁊ hmōi quoz euentus incertus est si p̄ditio euenerit expirat. Si aūt moriat in furoze nihilomin⁹ durabit vsq; advitā vsufructuarij. l. ambiguitatem. C. de vsufru. 45

¶Quid habebit ille cui relinquit victus ⁊ vestit⁹ si, ue alimēta qđ idem est: Rx. dz habere cibū potū: vestimenta: lectū: habitationē ⁊ ca sine quib⁹ viuere non posset. ff. de ali. ⁊ ci. leg. l. legat⁹. ff. de v̄. sig. l. victus. nō tñ ea q̄ ad disciplinā pertinēt. d.l. legatus. 46

¶Quid si dicit relinq̄ q vxor mea sit dña et vsufructuaria oīm bonoz meoz: Rx. q p boc qđ dicit dñaz babebit gubernationē domus ⁊ familie ⁊ ei⁹ curam. p boc qđ dicit vsufructuariā babebit victū ⁊ vestitū. Silr si diceret relinquo eā dñam et dñatricē bonorū meoz intelligit q fm q̄litatē p̄monij bonorifice babeat sua necessaria ⁊ sit gubernatrix dom⁹. ⁊ sic sapientes ⁊ cōis vsus interp̄tant. vt no. glo. in aut. hoc locū. bz. C. si scdo nup. ⁊ sic fecit Dauid cū dī de eo. Cōstituit eū dñm domus sue. i. rectorē. ⁊ sic ponit in greco qđ est. ff. mā. l. creditor. §. lucius. Dñs tū Ber. Cepola in tractatu suo. de serui. dicit verū sola alimenta fore relicta p̄ illa v̄ba dñam ⁊ vsufructuariā si filij sūt instituti: secus si exheredet. vt est glo. in. d. aut. hoc locū. et ibi p oēs. ⁊ Bart. in. l. ticia. cū testō. §. fi. ff. de lega. ij. ⁊ Bal. in. l. vnica. C. de indic. vi. qđ intellige supstātib⁹ filijs. secus si morerent filij viua mre: q: tūc efficeret p̄prietaria. vt no. singulariter Bar. p tex. in. l. sicut in annos. ff. q̄bus mo. vsufruc. amit. 47

¶Quid si dicit lego vsumfructū oīm bonoz meorū vxori mee. vel relinq̄ vxorem meam vsufructuariā: Rx. q insolidū habebit vsumfructū oīm bonoz ita q poterit facere de illis quicq̄d placuerit etiaz si essent vltra q̄titatez alimētoz. vt. ff. de vsufr. le. l. vxori mee nisi filios haberet in quo casu filij haberent saltem legitimā partem in vsufructu fm do. Dofre. sicut ipse no. in aut. nouissima. C. de inoffi. testa. q̄ limitat. d.l. vxori. quo ad filios. sed nō q̄ ad extraneos. 48

49 ¶Utrū legās vsꝰi sue habitationē seu vsumfructū habitationis domꝰ sue qđ idē ēst.l.cū antiq̄tas.C.de vsufruc.z in eodē testō legādo dictā domū alteri ademerit dictū legatum vsꝰus? Rn. q nō.tex.est in.l. sempronio.in pn.ff.de vsufru.vbi ꝓbaī q legato generali vsufructꝰ vel habitationis nō derogaī p legatū speciale ipius rei.z ibi Bar. dicit q nō est alibi tex. p B.

50 ¶Quid si dicit relinq̄ ticio fundū ad vsufructuādū? Rn.do.Bar.vbi.s. q est relicta ꝓprietas. silr qñ dicit relinq̄ fundū ad gaudimentū.p.l. ꝓculus.ff.de vsufr. z ibi do.Flo.q̄ tñ distinguit verū si extranei sunt instituti.secus si filij dilecti:z placet in pscia. Iz alij indistincte velint q ꝓprietas sit relicta nō vsusfructus.

51 ¶Quō pōt fieri legatū? Rn.q potest fieri quibuscūq; verbis aptis tñ z idoneis:vt si dicat lego:do:dare iubeo:volo:rogo:posco:opto vt des.l.ij.C. cōia de leg. Itē pōt fieri pure:vt cū dī:lego tali centū et in diē vt lego tali vsq; ad pascha.Et die vt lego tali a pascha te in antea z sub ꝓditione p si:vt lego tibi centū si filiam meā accepis.vel p cū: vt lego tibi centū cū fueris xiiij.annoꝝ:tūc inest ꝓditio hec dum cōpletus fuerit xiiij.annꝰ z nō aliter.C.de lega.l.fi.. Fallit tñ in libertate vt videaī potius esse relicta in diem:puta si dicit seruū meū liberū iubeo cū filius meus erit.xxv. annorū.C.de fideicō.li.l.cōmissaria.Et vt scias differentiā inter legatū qñ fit pure z qñ fit sub cōditione vel i diē nō q̄ qñ legatū fit pure statim mortuo testatore cedit legatario.vt.j.§.lvj.Qñ vo fit sub ꝓditiōe añ cōditionis eventū nō cedit legatario.z iō si morieī ipe legatarius añq; ꝓditio impleaī remanebit apud grauatū z nō trāsmittet ad suos heredes. Limita B in legatis ad pias causas.vt.s.§.viij.Qñ vo legatū fit in diem:tunc si dies est incertꝰ oīno sic legatū est ꝓditionale.l.dies.ff.de ꝓdi.z de.z.l.stipulatio ista.§. inter certā.ff.de v̄.ob.z.l.si dies.ff.qñ dies le.ce.z glo. no.in.l. seius saturninꝰ.ff.ad treb. Si vo dies est certus oīni certitudine:vtputa cū legaī ticio in pascha futuro:vl qñ curret.1490.z bmōi.vel dies est certꝰ ad mīnꝰ in se:lz sit incertꝰ in ꝓprio subiecto:puta cū relinquiī talis possessio ticio qñ erit.xxv.annoꝝ. q istud tps est certū i se:q suo cursu pire nō pōt q̄n veniat illud tps sed in ꝓprio subiecto z sub tali q̄lificatione bñ est incertū q talis pōt mori añq; sit.xxv.annoꝝ.Et tūc legatū factū tali tpe vel die cedit legatario statim a die mortis testatoris q̄ ad transmissionē: q si legatarius moreī post mortē testatoris z añ illū diē vel tps. nichilominꝰ legatū debebiī eiꝰ beredibꝰ. vt ptz in.l. vnica.§.cū igiī.C.de cadu.tol. Intellige nisi aliud impediat.l.si ea q̄stio.C.de bis q̄.vt indig.B pz in.l.si cum heres.ff.qñ dies le.ce.z.l.heres.in pn.ff.de ꝓdi.et de. vbi pz q qñ q̄s legat ticio possessionē cū morieī:lz sit incertū qñ morieī:tñ q certū est q morieī: z ideo legatū est ad diē certū:z sic debebiī eiꝰ beredibꝰ. secus si legaret sic: heres dato possessionē Ticio cū morieris.vt sic est ꝓditionale:q ē in diē incertū:eo q ignoratur q̄s prius sit moriturus an heres vel ticius.z iō si ticius pmorereī legatū remanebit apd beredē grauatū. Itē aduerte q dictio si nō sp facit ꝓditionē: nā qñ apponiī tpe ꝓteritovel pñti nō facit ꝓditionē.l.institutio talis.in fi.ff.de ꝓdiī.instī.z.l.eas.in pin.z.l.si ita stipulatus fuero bāc summā.ff. de cōdi.z demon. Nec ob.l.si sic.ff.ō leg.j.q̄ impropꝛie loquiī. Qñ vo si respicit eventū futuri tpis cuius euētus est certus oīni certitudine: sic nō facit ꝓditionē fm Bar.in.l.j. ff.de cōdi.z demō. Idē dic q̄n ꝓditio est impossibilis l.j.ff.de cōdi.instī. Sed qñ eventus est certus: an sed incertꝰ qñ,vt moꝛs:sic facit ꝓditionē fm Bar.vbi.s. z glo.in.l.oibus.ff.de reg.iur.silr facit ꝓditionē quando eventꝰ est oīno incertꝰ. Itē dictio si aliqñ ponīt p q̄.l.videamꝰ.in pn.ff.de in ītē iur.l.ticiꝰ z meuiꝰ.ff. de admi.tu. Aliqñ ponīt p q̄uis.l.fi.C.de libe.z eoꝛ liber. Aliqñ ponīt simul cū dictione: z sic.l.z si. z stat p q̄uis.l.j.§.nūciatio.ff.de no.ope.nū.z diffuse. vide Bar.vbi.s. Dictio vo cū aliqñ bz vim copule.l. illi cū illo.ff.de vsufru.leg.z sic nō facit ꝓditionem nisi antea appareat volūtas disponētis.l.si fuerint.§.fi. ff.de testa.ma.z.l.si ancilla.ff.de lega.j. Aliqñ vo cuz est p̄iūctio videlicet qñ apponīt vbo ꝓteritivel pñtis tpis.z sic nō facit ꝓditionē.sed ponīt causatiue cū p q̄:vel aduersatiue p q̄uis.l. demōstratio.§.j.ff.de cōdi.z demō.z ibi Bar. Aliqñ repīt aduerbiū.s. cū pro qñ qđ est qñ apponīt verbo futuri tpis.z sic videī q tūc non sit differentia inter si z cū. z qđ vtrūq; faciat ꝓditionē.l.q̄ ꝓmisit.ff.de ꝓdi.inde. cū multis aliis in glo.d.l.demōstratio.sed q̄ multe leges videnī cōtrarie. Bart.ibidē dicit q est triplex differentia. Prima: q̄ si pncipaliter denotat ꝓditionē. Secūdo vo tps: q̄ nulla est ꝓditio q̄ in se nō habeat tps futurū. Cum vo denotat pncipaliter tps:q̄ est aduerbiū tpis.secundo ꝓditionē.pbaī.in.l.si ticio.ff. qñ dies lega.ce. Et ideo qñ ponīt circa substantiā obligationis:vel circa voluntatē q̄ exp̄mīt p verbū futuri subiūctiui si ponitur p si nō valet:sed bñ p cū. Verbi gr̄a. Stipulatio q̄ fit sic: promitto tibi centū si volueris nō valet. secus si dicat promitto tibi centū cū volueris.l. centesimus.§. fi.ff.de verbo.oblig.q̄ in ꝓma ꝓditio est expꝛessa p si. In secda est tacita p cū:z exp̄ssa nocent.l.nōnunq̄.ff. de ꝓdi.z demō. Secda differētia est:q̄ si legas mihi decem cū petiero nō facit ꝓditionē.l.si decē cū petiero.ff de v̄.obli.z.l.ticia.ff.de ꝓdi.z demō.§ bñ si lego decez si petiero.vt no.in.d.l.si decē.q̄ p si est ꝓditio exp̄ssa. p cū tps pncipaliter.Et ideo cū talis tpis exp̄ssio sapiat exactionē de pñti sive executionē nullā suspēsionem inducit.z ideo lz moriaī anteq; petat nō deficit ꝓditio.l.liber bō.§. decem.ff.de verbo.oblig.Tercia differētia est:q̄ si sive apponaī circa dispositionē sive circa executionē facit dispositionē conditionalē.l. quibus diebus.§. quidam ticio.ff. de cōdi.z demon. Sed cum facit dispositionem conditionalem in vltimis volūtatibus.vt.d.§.quidam ticio.z ibi no.secus in ꝓtractibus:sed bñ facit dispositionē resoluendam sub ꝓditione.vt.ff.de indi.adiec.l.ij.z ibi bona gl.Limita tñ q cum facit dispositionē in vltimis voluntatibus ꝓditionalem verū qñ addicīt dispositioni vltime que ꝓcernit voluntatē disponendi sive dispositionem legis si cui legeī.ff.de lega.j. nisi qñ relinquiī cōiuncte persone:quia tunc in dubio facit diem.dicta.l. seius saturninus.ff.ad trebel.sed secus quādo dispositio cōcernit p̄ceptum soluēdi sive executionē z tempus certuz saltē in se sicut est tempus certe etatis: q̄ tunc non facit conditionem:sed dilationem:q̄ de natura cum est facere tempus.l.bis verbis. et ibi Bal. C.qñ dies lega.ce. Aduerte etiā q lz dicaī lego tibi centū ea conditionevt facias tale q̄d:q̄ tale legatum non est conditionale sed modale.l.meuia.ff.de ma.testa.z.l.ij.ff.de dona.z sic verbū ea ꝓditione accipitur impropꝛie fm Bar.in.d.l.quibus diebus.

¶Utrū relictum in diem debeatur cū fructibꝰ inter 52
medij temporis? Rn. q si gratia legatarij fuit appositus dies: puta quia puer sic debeī. Si vo dies fuit

appositus gratia heredis sic non debenť. ꝛ sic cõcor. l.in fideicõmissaria.ff.ad tre.ꝛ.l.in fideicõmissi.§.cuꝫ polidius.ff.de vsur.ꝛ.l.eum.ff.de annu. leg.ꝛ est glo. in.d.l.ex bis verbis.

53 ¶Sꝫ pone q̃ legatũ ꝓditionale nõ iplet:nõ ex defectu legatarij sed alio mõ:Rn.q̃ aut ꝓditio respicit factum eius cui relinquit solũ: vtputa si manumiserit seruũ suũ.ꝛ tũc si ꝓditio deficit p casum: qꝛ moꝛit seruus morte naturali:sic ꝓsequet legatũ.l.q̃ sub ꝓditione.§.quotiens.ff.de ꝓdit.instit. nisi fuerit in moꝛa.l. placet.ff.de cõdi.ꝛ demon.Si vo deficit p aliũ: puta qꝛ fuit interfectus:tunc aget ꝰ interfectoꝛẽ lege aq̃lia l.inde neratius.§.idẽ Julianus.ff.ad.l.aq̃. Et si occisoꝛ est nõ soluẽdo de eq̃tate dꝫ admitti ad legatũ.l. ticio.§.fi.ff.de cõdi.ꝛ demõ.ꝛ.l.fi.ff. de eo p quem facerit.Si vo ꝓsistat in facto eius cui relictũ est ꝛ alterius etiã tũc si p casum foꝛtuitũ euenit ne impleat amittet legatũ nisi in fauoꝛe aliũ etoꝛ.l.annua.ff. de annu. leg.Si vo nõ p casum sed p factum alterius sic non amittet:sed ipm habebit.hec distinctio ꝓbať in.l. i testameto.ff.de ꝓdi.ꝛ demõ.ꝛ in glo.l.j.C.de instit.ꝛ substi.ꝛ est eq̃ssima nisi aliud dicas. In aliq̃ casu fauoꝛe libertatis.l.cum ita legať.ff. de cõdi.ꝛ demõ. Limita etiã illud qđ dĩ q̃ qñ cõditio nõ impleť p factũ eius verum q̃ legatũ deficit nisi cõditio esset inhonesta: qꝛ sic habeť ꝓ non adiecta.d.l.cum ita.

54 ¶Utrũ legatũ factum sub ꝓditione si nupserit sempꝛonio expiret si ñ ei nupserit:Rn.q̃ sic si honeste possit ei nubere:sed si sit indignus eius nuptijs tenet legatum:lꝫ ei nõ nubat: qꝛ ꝓditio q̃ ꝓpetuã viduitatez inducit remittiť: sed non q̃ tpalem. ꝛ qđ vni pmittiť alteri ꝓhibeť.ꝛ qđ in vno ꝓhibeť in ceteris pmittiť hec habenť ex.l.cum ita legatum sit. ꝛ in.l.cũ tale legatum.§.meuie.ff.de cõdi.ꝛ demon. Item si legatuꝫ sit vt nubat ꝑm arbitriũ sempꝛonij: qꝛ perinde est ac si non sit adiecta.l.filie sue.ff.de cõdi.ꝛ demon.

55 ¶Qua actione petunť legataꝛi:Rn. nõ solum p actiones ꝓsonales:sed etiã p in rẽ ꝛ hypothecariam in res moꝛtui.ꝛ idem dic in fideicõmissis. vt instit. de leg.§. nostra.ꝛ.C.cõia de le.l.j.

56 ¶Quõ ꝑñt peti legataꝛi:Rn.q̃ non ꝑñt peti nisi adita hereditate:nisi in legatis ad pias causas.de q̃.j.legatum.ij.§.ix. Vñ scias q̃ dñium rei legate postq̃ adita est hereditas ipo iuꝛo transit ab eo q̃ legauit ad legatariũ recta via.ff.de fur.l.a ticio. Mo.glo.in.c.raynaldus.de testa.Et ideo extũc ptinẽt ad legatariũ fructus rei legate.no.gl.in.l.in legatis.ff.ad trebel.l.a ticio.ff.de fur.l.legatum.la.ij.ff.de leg.ij.ꝛ.l.si tibi bõ.§ cũ seruus.ff.de leg.j.Fallit hoc q̃n legať res aliena.l. cũ aliena.C.de lega.ꝛ.l.nõ dubiũ.ff.de leg.iij. Item in legato relicto in genere.l. apud offidiũ.ff. de op. leg. Idẽ in legato alternatiue.l.bmõi.§.si stichũ.ff. de lega.j.ꝛ.l.statuliberũ.§.stichum.ff.de leg.ij. Idem in legato facto in diẽ:qꝛ nisi aduenieẽte die nõ trãsit.l.sempronius.ff.de vsufruc.le. Item q̃n aggrauat heredẽ ad vendendum rem.l.vꝛorem.ff.de lega.iij.

57 ¶Quo ordine capiẽt legataꝛij:Rn.q̃ nullũ ordinem obseruamus. sed simul oẽs eq̃liter tuemur. dicit text. in.l.is.cui.§.si plures.ff.vt in possess.lega.

58 ¶Quibus modis efficiť caducũ legatũ:Rn.q̃ primo q̃n qđ legať in testõ habeť ꝓ non scripto.ꝛ ꝑ ptingit credidit. Aut qꝛ decessit legatarius quẽ testatoꝛ viuere põt esse.vt equus moꝛtuus quẽ testatoꝛ viuere credidit. Aut qꝛ qđ legať nõ est in rerum natura nec ꝺ̃it. Aut qꝛ rei legate nullũ ẽ cõmerciũ vel q̃ alienare ꝓhibenť.vt dicit Azo.q̃ etiã si sit cõmerciũ sed cum grãdi difficultate: vt in pdijs necessarijs cesaris non valet legatũ nec extimatio etiã dabiť. vt instit. de leg. §.sed si talis res. nisi voluntas testatoꝛis appareret velle extimationẽ dari qñ extimari pñt.ff. de leg.j.l.si q̃s inq̃linos. excipiť ꝑm eundẽ casus qñ q̃s redemit boiem liberum ab hostibus:qꝛ põt liberari a pigꝛoꝛe qđ tacite habeo in eo donec soluerit p̃ciũ vel erit seruꝰ p q̃nquenniũ.l.senatus.ff. de leg.j. Itẽ aduerte q̃ si cõmerciũ rei legate sit in cõi:sed non alicui sicut addandũ dãnato tñ valet legatũ ꝛ pstabit talis damnatus. Si vo cõmercium non sit ei cui pstari debet aut ꝓpter eius delictum puta quia hereticus:aut ꝓpter sectã:puta qꝛ iudeus q̃ nõ põt hẽ mancipiũ xpianũ: tũc nec res nec extimatio debeť.aut ꝓpter ꝓditionez statuis:vt qꝛ est seruus cui militia nõ debeť.aut ꝓpter viciũ coꝛpis:qꝛ est claudus ꝛ legať stipendium cursoris.ꝛ sic si sciebat testatoꝛ dabiť extimatio:alꝫ nõ. Et no.glo.in.l.sed si res.ff.de lega.j. Itẽ ea q̃ sunt ꝓiuncta edibꝰ ne vꝛbs deformeť:nõ sunt in cõmerciũ.ff.ꝺ le.j.l.cetera. Itẽ nec res sacre. Sc̃do dĩ legatũ caducum in casu caduco triplr. aut qꝛ legatarius ꝑmoꝛiť q̃ testatoꝛ:aut efficitur seruus pene: aut qꝛ testm̃ improbe inofficiosum dicit.ff. de inoffi.te.l.papinianus §.meminisse.aut etiã ꝓpter graues inimicicias exoꝛtas inť legantẽ ꝛ legatariũ si tñ redeãt ad amicicia re integrať legatũ.sed ꝓpter leues inimicicias nõ efficiť caducũ.vt.ff. de adi.leg.l.iij. in fi.ꝛ.ff. de bis q̃.vt indig.l.si inimicicie.Tercio dicit ꝓpie caducũ qđ post moꝛtẽ testatoꝛis deficit q̃cunq̃ rõne: vt si legatarius spernat vel ꝓditio sub q̃ legatũ est legatũ deficiat.C. de cadu.tolľ.l.vnica.

¶Utrũ factũ legatũ sub ꝓditione: puta si fecerit põ- 59
tem in tali loco reddať caducũ si ille cui ꝛmponiť prius fecerat:Rn.q̃ sic.p.l.ꝓditionũ.ff.de cõdi.ꝛ de.§ tu dic q̃ q̃ ad actionẽ ꝓsequendã non sufficit aliq̃d fieri facto: qꝛ nõ videbiť obtẽpare q̃ facto facit. vt in.d.l. in fi.sed q̃ ad penã euitandã nõ refert q̃litercũq̃ fiat l.ea quidẽ.C.si mãci.ita fu.alie.Et sic ꝑ q̃ nõ debeť legatũ ꝓdictũ.ꝛ q̃ si fieret excõicatio ꝰ non implẽtes legata:talis nõ ligareť:sic̃r nec aliã penã incurreret si eẽt apposita.Facit qđ no.Ludo.de ro.ꝛ Bar.in.l.cũ seruus.ff.de v̊.ob.ꝛ.l.forma.§.si cũ ego.ff.de censi.

Legatum.ij.ad pias causas est oñe qđ relinquiť ꝓ aia.vt sentit glo.ꝛ clarius Bar. in.l. si q̃s ticio.ff.de le.ij. Itẽ qñ relinquiť aliq̃d miserabilibꝰ ꝓsonis:vt pupillis:viduis: pegrinis:pauperibꝰ:ꝛ bmõi auxilio ꝓpio destitutis ꝑm.d. Pe.de pu.tractatu de canonica portione epi. allegat lxxxvij.dis.c.j.be eñ ꝓsone in iudicio ꝛ eꝛ q̃dã pꝛogatiua letaniť.C.qñ impa.inter pu.ꝛ vi.p totuꝫ.ꝛ in.l.si q̃s ad declinandã.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ in auť.de ec.ti.§. si.de v̊.sig.c.sup q̃busdã.in fi.ꝛ ꝑ veruꝫ de pupillis ꝛ viduis miseris:pauperibꝰ nõ diuitibꝰ.c.ex tenoꝛe.de fo.cõpe.c.significantibꝰ. de offi.de lega. Itẽ qñ relinquiť ecclesie vel alijs pijs locis.c.fi.de testa.ꝛ pia loca sunt hospitalia monasteria:ꝛ q̃libet loca alia in q̃bus senes paupes ꝛ lãguide ꝓsone alunť ꝛ alia charitatis opa exercenť.d.l. si q̃s ad declinandã. ꝛ.l.oꝛphanotrophos.ibidẽ.ꝛ.d.§.fi.ꝛ de relig.ꝺ.c.de xeno dochijs. Itẽ ꝑm q̃sdã qñ relinquiť ad custodiã ciuitatis vel alioꝝ locoꝝ cõmuniũ seu pblicoꝝ.ar.c.ij.de imu.ec.C.de ꝺona.l pe.§.ij.§ clare.l.illud.C.de sacro san.ec.ꝛ q̃ ibi no. Itẽ qñ relinquiť ad refectionẽ pontiũ ꝛ viarũ.vt dicit glo.in.l.j.§.ad municipũ.ff. ad.l.

fal.ſiſr muroꝝ ⁊ foſſatoꝝ ciuitatū vl̄ caſtroꝝ ⁊ ſiſiū.⁊ hoc ſi neceſſitas imineat: alꝫ nō.ar.l. ad inſtructiōes C.de ſacroſan.ec.⁊.l.oēs ꝓuinciarū.⁊.l.ad portus.C de ope.pub.⁊.l.vnica.C.de q̄bus mune.⁊.l.pe.C. de pui.domus aug.⁊.c.q̄.⁊.c.non minus.⁊.c.aduerſus. de immu.ec.⁊. C.ad legē fal.auē.ſiſr. Itē qñ legaē in ornamentis eccleſie ꝓ luminaribꝰ: ꝓ fabrica eccleſie vel libris aut aliꝭ ad diuinū cultū ptinētibus ſiue ſit ad tpalē vel ꝑpetuū cultū.c.fi. de teſta. Facit gl.in.d. auē.ſiſr. Itē qñ relinquiē ꝓ redimēdis captiuis.l.nulli.C.de epiſ.⁊ cler.in auē.de ec.ti.§.ſi q̄s. Itē qñ relinquiē ꝓ puellis maritādis.ſm Bar.in.l.j.ff.ſolu. matri.⁊ in.l.ſi ego.in ꝑn.ff.de iur.do.⁊ in.l.q̄.§.fi.ff.de dona.ar.c.fi.de feriꝭ. Vbi dicūt docē.q̄ dos eſt pia cā. ⁊ ideo relictū ꝓ dote eſt ad piā cām. Itē qñ relinquiē ꝓ alimētis.intellige egentiū.xj.q.ij.aurū. Itē generaliter qđ deo relinquiē ꝓ aia relinq̄ cenſeē.d.§. ad municipiū. Et iō dicit q̄ ꝓpie dr̄ relictū ad pias cauſas qñ relinquiē ꝓ bonore dei vel ſanctoꝝ: vel ꝓ ſalute aīe ſiue id relinquaē eccleſiꝭ ſiue pauperibꝰ ſiue locis publicis.q: piū eſt qđ fit ꝓpter cultū diuinū. ſecus ſi fieret ꝓ bonore mundi vel ꝓ ꝓpetua fama: q: nō dr̄ piū. veruntn̄ in dubio ꝑſumeē q̄cq̄d relictū fuerit ſupradictis fuiſſe relictū pro deo ⁊ ꝓ anie ſalute. ⁊ ſic legatum ad piam cauſam.

2 ¶Sz q̄ro vtrū qñ relinquiē ꝓ male ablatis incertis dicaē ad pias cauſas? R. Jo.an.in addi. ad Spe.ti. de inſtru.edi.q̄ ſic ſi relinquaē a pauperibꝰ vel eccleſiꝭ ⁊ ſimilibꝰ: alꝫ nō.vñ dicit q̄ potius ꝑſideraē cui legat q̄ ꝓre legat.l.illud.C. de ſacroſanc.ec. vbi dicit glo.q̄ qñ legaē diuiti ꝓ aia nō eſt ad pias cauſas. ſecus ſi nō diuiti.d.l.ſi q̄s ticio.qđ verū eſt q̄ ad ꝑſumptionē.ſecus q̄ ad veritatē q̄ ꝓncipaliter reſpicit intē

2 ¶Quid ſi q̄s legat centū nō exꝑſſa cauſa (tionem ꝓpter quā legat: nec ꝑſona cui legat? R. Jo.an.vbi.§ q̄ illud eſt legatuz ad pias cauſas. ⁊ vt nō. Alb̄e.in.l. ad inſtructionē.C.de ſacroſan.ec. legatū incertū etiā relictū ad piū: vel publicū vſum vt viarū ⁊ pontiū refectio valet. vt.ff.de leg.ij.l.quidā in teſtameto.

3 ¶Utrū relictū ꝓſanguineo paupi ſit ad piam cām? R. Bal.in.l.j.C.de ſacroſan.ec.q̄ nō: niſi dicat ꝓ aia ⁊ ꝓ deo h̄ facere. ⁊ facit ꝓ boc qđ no. Bar.in.d.l.j.

4 ¶Utrū legata ad pias cauſas gaudeant eodē ꝑuilegio cū relicto eccl̄ie? R. Pa.in.c.relatū.el.j.d teſta.q̄ ſic: q: eccleſia ꝑuilegiaē ꝓpter aīam ꝓtēplatione dei. Facit qđ no. Jo.an.in.c.j.de in integ.reſti.lib̄.vj. vbi voluit q̄ ſicut eccleſia pōt petere reſtitutionē in integrū: ita ⁊ alia pia loca pñt.

5 ¶Utrū delegatis ad pias cauſas poſſit detrabi falcidia vel trebellianica? R. Pa.in.c.raynaldus.de teſta. cōiter teneē q̄ nō q̄ ad falcidiā ſed q̄ ad trebellianicā Bar.in.l.marcellus.ff.ad trebell. Bal.in.l.id qđ paupertibus.C.de epiſ.⁊ cleri.⁊ multi alij tenēt q̄ nec etiā detrabaē.§ Jo.an.tenet ꝓ diū in glo.ſua. ⁊ etiā multi alij.vt no.Alber.in.l.ſi q̄s ad tēplandā.C. de epiſ.⁊ de.⁊ lz ꝓma opi.ſit magis pia tñ ſcda nō ē ꝏdēnanda.

6 ¶Quot teſtes requirunē in legatis vt valeant. vide j.teſtamentum.§.v.

7 ¶Utrū legata facta ad pias cauſas ſine inſtitutione heredis valeant? R. Pa. in.c.indicante.de teſta.q̄ ſi noluit mori inteſtatus nō valent.inſti.de leg.§.añ heredis.§ vbi q̄s eligit mori inteſtatus ſic valent: nedū legata ad pias cauſas: ſed q̄cunq̄ alia legata.⁊ in dubio videē voluiſſe mori inteſtatus q̄ facit talia legata quod ꝓbat tex.in.d.c.indicante.⁊ facit quod legiē et no.in.l.iij.ff.de iur.codicil.

¶Utrū ex defectu teſtamenti vicieē legata ad pias 8
cauſas? R. Pa.in.d.c.indicāte.q̄ nō: ſm vnā opi. vt no.in.l.j.C. de ſacroſanc.ec. ⁊ in.l.cā quā.C.de fideicō. Facit ꝓ boc qđ no. Barto.in.d.l.j.⁊ Bal.in.l.illa inſtitutio.ff.de bere.inſti. q̄ tenēt q̄ cū q̄s reliq̄t ſua reſpectu pie cauſe diſpoſitioni ticij q̄ valet: lz nō valeat teſtamētū qñ beres pomē in volūtate alterius. de q̄.j.teſtiū.§.bis. ℞ō diuerſitatis eſt: q: talis cuius arbitrio cōmittiē bz regulā iuris diuini: humani: ⁊ gentiū: limitās eius voluntatē q̄ eſt vt ꝓ oibus deo ⁊ religioni debeaē ⁊ ad redimēda pcta.xiij.q.ij.aie. de pe. di.j.medicina. Et ideo aliud nō pōt facere. ſed in ꝓpbanis nulla eſt regula limitans: ⁊ ideo poſſet aliud velle q̄z teſtator. ⁊ ꝓterea cū volūtas teſtatoris ſit incerta: ideo eſt captatoria.i.adulatoria ſeu deceptoria ſm glo.in.c.cum tibi. de teſtamentis. Aduerte h ſm Bar.in ſua minorica q̄ aut teſtator voluit vt teſtamētū valeret iure directo teſtamēti ⁊ nō aliter: ⁊ ſic teſtamentū eſt nullū. beres ad quē veniūt bona nō teneē in ſciētia. aut voluit q̄ ſi nō iure teſtamēti ſaltē valeret iure codicilloꝝ: ⁊ oīni alio mō q̄ poſſet. tūc ille ad quē bona ꝓuenerunt teneē in ſciētia implere legata defuncti. ⁊ ſic eſt ſumendū niſi q̄n teſtator ꝓuidit ſibi puta aliū ſubſtituēdo: vel qñ ordinauit q̄d fienduz ſi qđ ordinauerat nō habebit effectū. Facit.l.cū ꝓponas.C. de beredi.inſti. Idem dic ſm Bar.in.l. teſtō ff.de fideicō.libe. ⁊ Pa.in.c.j.de ſucceſ.ab inteſta. q̄ lz volūtas defuncti nō fuerit ꝑfecta rōne publicationis fuit tñ ꝑfecta rōne voluntatis: vt puta q: teſtiū manu ſua ſcripſit volēs poſtea redigi in publicā formā: ⁊ morte vel furore ꝓuētus nō potuit q̄ nihilominꝰ beres teneē. Idem dic ſi incepit facere teſtiū nec potuit cōplere q̄ legata facta valeē: q: nō pōt negari q̄n ſit ꝓfectus ꝓſensus rōne volūtatis: lz nō rōne opis. Idez Bar.in.l.cū quis. C. de iur. ⁊ fac.igno. tenet q̄ ſi teſtamentū eſt nullū: q: deficit volūtas defuncti vel qñ eſt nullū ex ꝓteritione beredis ignorāndo q̄ eū habeat ſic legata nō debeē. qđ limito niſi ſint talia q̄ etiā ſciēſet ſe h̄e filiū feciſſet. ar. xvij.q.iiij.c.fi. § qñ teſtamentū eſt nullū: q: nō ſunt teſtes ſufficiētes vel deficit aliqua ſolēnitas iuris ciuilis: tūc qñ ꝓſtat beredi de volūtate defuncti: vel ꝑ duos teſtes pōt ꝓbari: obligaē naturaliter iure gentiū ad implendā voluntatem defuncti. quod nō.

¶Quid ſi beres renūciet hereditati vel nō vult adi- 9
re? R. Pa.in.c.relatū.el.j.de teſta.q̄ nihilominus legata ad pias cauſas valebūt: q: nō ſubijciunē talibꝰ ſolēnitatibus iuris ciuilis.

¶Utrū legatū eccleſie edificāde ſeu monaſterio de- 10
beat ſolui cū fructibꝰ inēmedij tpis? R. Pa.in.c.nos q̄dē.de teſta.q̄ ſic vt ꝓſoluerūt. Bar. ⁊ Frā.de alber. q: tex. ꝓbati.c.nos. dicit q̄ relicta eccleſie ꝓſtruēde debēt ſolui ſine diminutiōe. Facit pulcer tex.i.l. ſi ita relictū. §. pegaſius. ff. de le.ij. vbi dr̄ q̄ ſi relinquiē ꝑdiū incertū diē puta poſt.x.annos. vel cū legatarius erit pubes debeē ꝑdiū cū fructibꝰ inēmedij tpis ſi dies fuerit appoſita fauore legatarij ſic i caſu nr̄o dies apponiē fauore eccl̄ie vl̄ mōaſterij: q: ſi fuiſſet ꝓſtructa tpe teſtamēti. legaſſet ſimplr̄ ⁊ nō in diē. qđ bñ nō.

¶Utrū legatū ad certum vſum poſſit ad aliū vſum 11
ꝓuerti? R. Pe.de pu.vbi.§. Aut ipe vſus pōt implerī de iure ⁊ de facto: puta q: legauit q̄s vt monaſterium fiat in tali dyoceſi: eps eſt ꝓtentus. ⁊ ſic lz de iure de conſe.di.j.nemo. nullū eſt impedimentū in facto

q; est pecunia et cetera necessaria. nec est q̃ aduersetr & sic pōt fieri de facto & tūc dico q; nō pōt puerti i alium vsum. & iste est casus. d. c. nos q̃dez. & ff. de admi. re. ad ciui. pti. l. j. & de b̄ est casus in. l. nulli. C. de epis. & de. immo si p legatariū nō impleť tale legatū redit ad heredē. & p b̄ est casus in. c. cū dilect⁹. de dona. Facit qđ no. ff. de pdi. app. c. veruz. Et hec intellige vera nisi in legatis ad pias causas: vel nisi interueniat dispensatio pape vel alteri⁹. vt. j. dicā. Aut ille vsus pōt impleri de iure: sed nō de facto: puta ꝓpter guerras: vel q; pecunia est modica: vel nō est locus in ecclesia vbi legať p capella fienda & hmōi. & iste casus est i. l. legatū. ff. de admi. re. ad ciui. pti. & in. d. c. nos q̃dē. ibi impleri nō pōt. qđ verbū etiā intelligiť de impotētia facti. de rescrip. c. sciscitatus. & tūc pōt fieri cōmutatio aucte supiozio: etiā si in testō sit clausula qđ nō possit puerti ad aliū vsum q̃ deputatū. Rō: q; volūtas testatozis debet interptari fm ius cōe vt res magis valeat q̃ peat. c. abbate. de ẏ. sig. & ideo cum de iure cōi possit in aliū vsum puerti: nō obstabit talis clausula. Et ex his dicit Bul. in Spe. ti. de edi. instru. in. §. nūc aliq̃. q; si mihi legať vt vadā vltra mare & nullus audet ire q; ꝓsequar legatū: lz nō vadā: dūmō vadā ad simile locū. Silr si testator legat ꝓ laboze itineris vel pnie sibi iniūcte vt vadā romā: & ꝓpter impedimentū nō possum ire q; ꝓseq̃r legatū: dūmō vadā ad locū similē. d. l. legatū. excipiť q; legať ꝓ succursu terre sctē q; si nūc nō possum expectabiť tps & seruabiť legatū c. magne. de voto. Ludo. de ro. in no. dicit q; legatū factum ꝓ calice vel repatione ecclesie si ecclesia nō bz op⁹ de b̄ poterit p eām solū fieri puersio in aliū vsuz piū. Aut vsus pōt impleri de facto & nō de iure: & tūc aut b̄ est: q; non est ad aliquē finē honestū: puta legat q̃s centū vt fiat ludus theatralis in ecclesia q̃ est illicitus de iure. c. cū decozē. de vi. & bo. cle. & sic legatū inutile est & nō fiet puersio. ar. eoz q̃ no. in gl. l. j. ff. de cōdiť. insti. vel nō pōt fieri de iure: nō q; nō sit ad finem honestū: & q; ius ꝓhibet: & sic fiet puersio in aliū vsuz honestū. vt est casus in. d. l. legatū. ff. de vsufruc. leg. & sic intellige. c. nos quidē. in ẏbo. non pōt impleri. ſ. de iure. Exemplū. testator legat q; predicatozes & minores se ꝓferant ad habitandū in suis domibus & celebrent ibi diuina ꝓ salute aie sue de iure b̄ nō pōt fieri c. vnico. de excess. pla. li. vj. cle. cupiētes. de ve. tñ vsus est honestus: q; ꝓ aia & laude diuina. Silr legat vt fiat ecclesia in tali loco nō pōt fieri ꝓpter priuilegiū qđ habent predicatozes & minozes & hmōi. & ideo fiet in loco cōgruo & honesto. Facit ad supradicta quod. s. diri donatio. j. §. xlvij.

¶ Cuius auctozitate fiet talis cōmutatio? Rx. do. Pe. vbi. s. q; si nō subest cā: puta q; pōt de iure & de facto impleri: tūc solus papa pōt. l. legatū. ff. de admi. re. ad ciui. pti. & cle. q; ꝓtingit. de reli. do. Si ẏo subest cā legitima pōt dyocesanus etiaz si pōt implere de iure & de facto: nisi testator ꝓuidisset q̃d sit fiendū de legato vsu nō impleto: q; si ꝓuidisset nō posset fieri cōmutatio. vt no. Bar. in. l. liberto. §. lucius. & ibi tex. ff. de annu. leg. & q; eās ex cā legitima possit cōmutare i aliū piū vsum. Facit qđ no. do. Anto. in. c. verū. de cōdi. ap. vbi vult q; nō obstāte ꝓhibitione testatozis ne alienet: nihilominus pōt in magis piū. vide. s. donatio. j. §. lj. Idem tenet Roge. & Hug. Item Angel. et Imo. in. l. j. ff. de ẏsti. ꝑn. vbi volūt q; iusta subsistente necessitate pīt relicta p testatozē in aliū vsum puerti vt no. q; Bar. q; illū tex. ūn. l. fi. ff. de ope. publi. & i. d. l. legatū. Ex q̃bus ꝓclude q; volūtas et legata testatozis circa pias causas pīt sine cā etiam p papā mutari in aliū vsum piū & p eām cā subsistēte solū: q̃uis aliꝫ cōmuniter teneant ꝺ de eāo. in cle. q; ꝓtingit. quā l. mito qñ sine cā vult fieri cōmutatio: q; tūc ꝓtinet ad solum papā: alis nō. Facit qđ. j. dico. §. xvij. facit ꝓ hoc qđ dicit Ludo. de ro. vt. s. no. in. §. ꝓcedēti.

¶ Querit vtrū in tali cōmutatione req̃rať ꝓsensus heredis ḡuati? Rx. Pe. vbi. s. q; si nō pōt impleri ꝺ iure vel de facto requiriť ꝓsensus heredis grauati & ecclesie cui sit legatū. & ita loquiť. l. legatū. ff. de vsufru. leg. & silr dic qñcūq; ex cā legitima dz fieri cōmutatio 13

¶ Quid si dubiteť an sit cā legitima vt fiat cōmutatio vel eccl'a cui legať aut heredes nō cōsentiūt in cōmutatione? Rx. Pe. vbi. s. q; solus eāus poterit. C. de nup. l. j. & si ecclesia cui legať ꝓsentit vt fiat cōmutatio & heredes ꝓdicūt: nihilominꝰ eās fauebit ecclesie legatarie fauoze volūtatis defuncti adimplēde & non heredi. & iste est casus in. d. l. legatū. Fallit b̄ in legato ꝓ monasterio fiendo q; sine ꝓsensu heredis nō potest cōmutari nisi fuerit negligēs: q; tūc etiā sine eius ꝓsensu pōt eās elapso termino. d. c. nos q̃dem. 14

¶ Qui pōt suū officiū impendere vel legata suū cōse quanť effectū? Rx. Pa. in. d. c. nos. q; etiā iudex secularis etiā in legatis ad pias causas. est tenē. in auť. de eccle. ti. §. si q̃s edificationē. silr tā secularis q̃ ecclesi asticus pōt cōpellere vt legata soluanť q̃ fuunt nō certe ꝓsone: vel si certe tñ talis est q; nō pōt in iudicio petere: vt sunt frēs minozes. d. §. si q̃s. Secus eēt si nō ad piā cām sit legatū & certe ꝓsone factū: tūc q; oportet q; solum ad instantiam partis cōpellat. 15

¶ Utrū eās in legatis ad pias causas possit se intromittere? Rx. Pa. in. c. si heredes. de testa. q; si testator ꝓuidit sibi de executoze non pōt nisi in defectu. vt. s. executoz. §. xj. & in. c. tua nos. de testa. & in auť. de ec. ti. §. si q̃s ꝓ redemptione. Si ẏo testator nō ꝓuidit sibi de executoze: tūc in legatis ꝓ redēptione captiuorū & ꝓ alimoniis pauperū ꝓuidebit eās. vt in. d. §. si quis aūt ꝓ redēptione. & l. nulli. C. de epis. & cler. In aliꝫ aūt heres. vt in. d. c. si heredes. & c. tua. & c. nos. de testa. nisi in negligentiā. vt. s. executoz. §. xiij. 16

¶ Utrū legatū factū ꝓ ꝓstruēdo hospitali pauperū in q̃ poneret rector ad arbitriū certi plati possint heredes mutare in edificationē monasterij religiosoz⁹? Rx. Lapus abbas in de. q; ꝓtingit. de religi. do. vt refert do. Anto. in. d. c. nos quidē. qđ Jo. an. cū quibusdā iuristis consuluit q; sic: cum licentia epi etiā ꝓdicē te illo plato: q; q̃ melius facit nō aliud sed idē facit. c puenit. el. ij. de iureiurā. sed plus est ecclīam religiosorū facere q̃ hospitale. Facit. c. scripture. de voto. & regula plus semp. de regu. iu. li. vj. ergo &c. Sz cōtra vi deť. xiij. q. ij. vltima volūtas. de cele. miſ. cū marthe. cū similib⁹. vbi ptz q; volūtas defuncti ꝓ lege dz seruari: ergo forma mādati dz diligētissima accuratione seruari: nec eo casu plus ꝓtinet in se qđ est minus vel econtrario. de ꝓben. cum de bñficio. li. vj. Ad hoc rñdet do. Anto. q; ista sunt vera in materia odiosa vel ambitiosa: & sic restringibili. de ꝓbē. q̃uis. li. vj. & opi. Jo. an. loquiť in materia fauozabili & maxime aie defuncti in qua fit plena interptatio. c. cum dilectus. de dona. Uñ versilr ꝓsumiť q; defunct⁹ nō ꝓtradidisset demonstrando sibi vsum vtiliozem. Facit ad hoc qđ no. Bar. in. l. fi. ff. de ope. pub. 17

¶ De cautela dāda illi qui vult legare ꝓ anima & timet parentes. vide. j. pactū. §. xiij. 18

Legatus est cui a papa certa patria vel prouincia committit gubernāda fm Gof. vide gerit vices pape ⁊ est ordinarius in prouincia. c. legatos. de offi. le. li. vj.

1 ¶ Quō faciet fidem si requirat? R. q p lras suas. l. vnica. C. de manda. prin.

2 ¶ Quot sunt species legatorum? R. due. Quidā sunt impropie legati nuncij ⁊ nō iudices: ⁊ sunt illi qui sepe mittunt a papa p ambasiata: vel ad aliqd nudum ministeriū exercendum. de quibus dis. j. iusgentium. ⁊ xcvij. c. nobilissimus. ⁊ q̄si p totū. ⁊ istos q̄ impedit debet trad hostibus vt sit seruus. l. vlt. ff. de leg. Et ibi loquit de legatis q̄rūcunq; etiā hostium ⁊ fm canones sunt excōicandi. xciij. di. si q̄s. Ita no. glo. in. d. c. iusgentiū. Quidā sunt legati iudices q̄s papa facit ordinarios in certa prouincia. ⁊ de istis loquit diffinitio prmissa: ⁊ titulus de officio legati. Et isti sunt in triplici differentia. Primi sunt legati nati: qz natus in sua dignitate efficit legatus pape: vt archieps Cantbuarie sis q eoipo q archieps est legatus est pape. vt in. c. j. de offi. leg. ⁊ isti dicunt legati rone dignitatis. Secundi sunt legati de latere: vt sunt illi qui mittunt de curia pape: etiā si nō sunt cardinales. fm glo. in. c. penū. de offi. lega. Sz Pa. in. c. j. eo. ti. tenet ⁊ bn q solū cardinales dicunt legati de latere maxime bodie Tercij sunt legati q nec sunt de latere: qz nō cardinales: nec sunt nati: qz nō in tali dignitate. ⁊ sunt illi q̄bus papa cōmittit legationis officiū in aliq prouincia vel sua vel aliena. vt in. c. volētes. e. ti. ⁊ tales dicunt legati rone psone nō rone dignitatis. vt prmi.

3 ¶ Utrū legati nati vel ratione persone babeant iurisdictionem in exemptos? R. Pa. in. d. c. j. q non. ⁊ probatur in. c. j. de v. sig. li. vj.

4 ¶ Utrū possint pdicti legati absoluere p iniectione manuum violenta in ecclesiasticum? R. q legati nati nō possunt: nec in prouincia: nec extra: nec subditū: nec extraneū. Rō fm Pa. in. c. pe. de offi. leg. qz clerici prderēt priuilegiū. c. si q̄s suadente. xvij. q. iij. cum nullus bret ire ad papā p absolutione eo q dignitas est perpetua. intellige fm Pa. ibidē de iniectione a q̄ epi nō pnt absoluere: qz ab illa a q̄ epi absoluūt: multo fortiꝰ ipi cum sint ordinarij. Legati vo rone psone pnt absoluere subditos existētes in prouincia. silr extraneos in sua prouincia delinquentes ⁊ existētes: subditos vo suos extra prouinciā suam nō pnt absoluere fm glo. et cōiter doct. in. d. c. penul. nec etiā de cōsensu iudicis illius prouincie fm Pa. ibidē. sed Jo. mo. ⁊ Jo. an. q̄s sequit Ge. in. c. j. eo. ti. li. vj. tenēt q pnt: ⁊ magis placet bec opi. Subditos etiā suos ⁊ in sua prouincia qui extra prouinciā iniecerūt manū violentā in clericū fm Host. nō pnt absoluere. sed Spec. recitat aliqs tenere q pnt. ⁊ mibi plꝰ placet sic pnt etiā eos punire de delicto extra cōmisso. extraneos vo aliunde venientes ligatos absoluere non possūt. Legati vo a latere possunt absoluere q̄scunq; taz in prouincia eis decreta q extra: tā subditos q extraneos fm glo. ⁊ cōiter doct. in. d. c. pe. Ido. tñ limitat nō habere locū cū iniuria ē enormis: qz reseruat pape. allega. c. si vo. ⁊. c. cū illoz de sen. excō. cū simlibꝰ. Sz tu tene q pnt etiā in enormi fm Jo. an. Jura vo excipientia enormem iniuriā non loquunt in legato a latere: sed in aliis inferioribus. ⁊ hoc sequit Archidia. in. c. j. de offi. leg. lib. vj. ⁊ cōiter doct. Fallit boc in duobus casibus. Primus quādo sunt in presentia pape. Secūdus quādo sunt reuocati ante regressum fm Pa. in. c. pe. de offi. leg. quia tunc absoluere non possunt.

¶ Quid possunt facere dicti legati. vide in. c. legatos. ⁊ de offi. leg. li. vj. ⁊ q nō pnt facere. habes in gl. c. p trāslationē. de offi. leg. ⁊ i multis. c. li. vj. e. ti. q omitto cū bodie illi q̄ habent in vsu legati multa possunt ex speciali concessione que ex eoz litteris potiꝰ q̄ ex doctrina cognoscitur.

¶ Utrum legatus possit pcessum delegati impedire aut eius sententiam irritare? R. q non. c. studuisti. de offi. leg. 6

¶ Legat? an possit absoluere excōicatū a le i sua prouincia extra prouinciā existens? R. fm Inno. q sic: si non sit reuocatus in foro pniali: ⁊ in foro ptentioso nō nisi reuertat in prouinciā: intellige nisi egressus esset cum animo nō redeundi: qz tc expirat legatio. 7

¶ Quid de impedientibus legatos vel nuncios apostolicos ne exerceant eoz officia? R. q excōicati sunt ipso facto: ⁊ terre regna vel loca predictoz sunt interdicta tādiu q̄diu in ptumacia pstiterint eoz dñi. c. super gentes ⁊ regna. vt bn in q̄dā exuaganti sub tit. de offi. leg. ⁊. c. si quis aūt legationē. xciij. di. 8

Legitimatio filiorū illegitimoz q̄t modis fit R. xj. modis. Primus qñ pr offert eū inter vuos seruitio curie ciuitatis ex q̄ est oriundus. vel si pr est oriundus de veteri Roma. s. pstātinopoli vel noua offerat eū curie cuiuscūq; ciuitatis metropolis. vt insti. de nup. §. vl. Scds qñ pr offert eū impatori ⁊ sit curial. in auc. q. mo. na. ef. sui. §. si q̄s igit. Tercius qñ pr filiam suā naturalē in matrimonio copulauerit officiali curie ciuitatis de qua est oriundus. vel si pater est oriundus de veteri vel noua roma copulet officiali ciuitatis metropolis. vt. C. de na. libe. l. iij. in fi. Quartus qñ nullo alio legitimo exīte vel si existit nō pdicit sed psentit filius naturalis pie defuncto psert seipm curie isto mō vadit ad regimē ciuitat ⁊ dicit vos egetis tali officiali ego offero me curie ⁊ seruire in tali officio: si curia recipit eū legitimꝰ erit. vt in. d. §. si quis igit. Et intellige tales filios naturales p talē oblationem legitimatos vt succedāt pri ab intestato: non tñ aliis cognatis ex parte patris nec ipi eis. vt in. d. auc. §. filiū vo. Quintus qñ pater deficiēte ple legittima offert pncipi pces p filiis naturalibus vt sint filij legitimi successores etiā sine matrimonio dum tñ princeps pces admittat. d. auc. §. illud tñ. Sextus qñ pr in testō dicit eum sibi velle succedere si tamen filius post mortē patris pncipi supplicauerit ⁊ testm ostenderit: tunc em dono pncipis ⁊ legis beres erit legitimus dummō volūtatem patris sequat. vt in. d. auc. §. si vo is q̄. Septimus qñ pr in extrema volūtate nominat filiū ⁊ beredē instituit. C. de na. libe. auc. itez si quis. Quod limita fm q in casu sequenti. Octauꝰ qñ in publico instrumento. s. scripto p notariū aut etiam si sit scriptum pria manu cū subscriptione trium testium filium naturalem nominauit filium nec adiecit naturalem. sed Bal. in. c. innotuit. de elect. tenet q oportet q addat suū q̄si dicat in ptāte: ⁊ sic legitimus nec sufficeret sola noiatio fm Bal. ibi. Et si sunt plures filij naturales ex eadē matre nati: lz testimoniū tñ deficit vni: tñ omēs erunt legitimi. Et boc intellige qñ ples legitima nō supereſt fm glo. in. c. per tuas. q̄ fi. sint leg. quā sequunt cōiter doc. Nonꝰ qñ pr filiū ex cō cubina noiat filiū legitimū fm vo. Anto. in. d. c. p tuas. qd intellige si mr talis ē q potuit esse vxor sua qñ generauit. vt in auc. vt li. nā. ⁊ quie. §. ad bec. Rō ib

ponit: qz ex tali noiatione videt testimoniū pbibere q cū ire legitimū habuit vel habeat matrimoniū. ex q concludo. q si mater vel ipe aliū accepisset in piugiū vxorib? ipis nō legitimaret talis noiatio. qđ nō bñ: als sic z si ex alia vxore biet filios venirent isti cuz illis z sil' si post. Decimus qñ pi ꝯbit matrimonium cū illa q est mr filioꝝ naturaliū ipsius pūs. de q dicvt ff. filius. §. xj. Undecimus qū legitimant p papā: imperatorē: aut principes qui nō habent superiorē aut habentes potestatē ab eis. z de pdictis vide in. c. per tuas. p doc. ibi. qui fi. sint legi.

1 ¶ Utrū papa possit taliter legitimare vt succedāt in hereditate z admittant ad alia tpalia? R. Pa. in. c. p venerabilē. q fi. sint leg. Varia fuit opi. ꝥ in practica seruat opi. Barto. in aut. ex cōplexu. C. de ince. z inuti. nup. §. q nō pōt in terris sibi nō subiect maxie qñ tales sunt adulterini vel incestuosi. et p Bal est bonus text. in. c. dicat alicꝝ. xxxij. q. iij. z in. c. vnico. xxxv. q. vij. sed q ad spūalia nō est dubium.

¶ Utrū illegitimus sed legitimatus pseques matrimoniū sit legitimus q ad oia? R. sm Pa. z glo. in. c. tāta. q fi. sint leg. q sic. z ly do. Anto. ibidem teneat q nō in statutis: qz statutū non compbēdit fictū. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. gest. z sic isti ficte sunt legitimi ꝓpter verbū habeant: qđ est vbū fictū. tñ magis placz ꝓma opi. qz qñ verbū habeant ꝓferē ab babēte ptātem parta sunt dicere habeant p legitimis z sint legitimi. Facit. c. ex pte. de spō. z qđ dicit Bar. in. l. si is q pro emptore. ff. de vsuca. z in. l. si maritus. ff. de adul. vbi vult q dicere habeant p ciuibus ab babente potestatem idē est ac q sint ciues. z sic tene.

3 ¶ Utrū talis succedat in feudo si dictū est q trāsferatur ad posteros ex se legitime descēdentes? R. Bal. in. c. naturales. si de feu. cō. fue. dicit q nō. Sz Jaco. de belui. z cōit docto. in. c. latoz. q fi. sint leg. tenēt contrariū. s. q. succedet. z tex. d. c. naturales. intelligit de legitimato p rescriptū ꝓncipis: qz cū illa legittimatio sit stricti iuris tanꝫ dispensatio ꝯ ius est restringēda c. qđ dilectio. de cōsang. z affi. sed matrimoniū tanꝫ fauorabile purgat pcedētia. z ideo succedet.

4 ¶ Utrum legitimatus ab imperatore vel bñte ptātem ab eo sit legitimus q ad spūalia? R. Pa. in. d. c. p venerabilē. q nō: z ideo nec ad ordines z ad alia spūalia admittet. vide glo. x. di. c. lege sequit. Bart. in. d. aut. ex cōplexu. nec etiā erūt legitimi in dñio illoꝝ q nō recognoscūt imperatorē q̄tū ad ea p q̄ fieret alteri ꝓiudicium: puta ad successionē bonoꝝ ab intestato. vt no. in. d. c. per venerabilem.

5 ¶ Utrū comites habētes potestatē legitimādi ab imperatore possint legitimari in ꝓiudiciū agnatoꝝ? R. do. Anto. in. d. c. p venerabilē. q non: nisi pi z agnati ꝓsentiāt. qz hec ptās tanꝫ alteri ꝓiudicialis est restrigēda. l. j. §. si q̄s a ꝓncipe. ff. ne quid in loco publ'. Sz Bal. in Rica codi. est ꝯ eū qñ simplicit est cōcessa autoritas legitimādi. ꝥ credo verū dictuz Bal. in filijs naturalib? tñ. ꝥ in spurijs z alijs ex dānato coitu nō credo nisi exp̄sse ꝓcedant. Facit qđ no. Jo. an. in addi. ad Spe. in ti. q fi. sint legit. q̄ dicit q si spurius duplicit. s. ex pte vxorato z mre maritata ipetrat a papa vel ab ipatore rescriptū legitimationis q nō valz nisi exp̄ssit. Facit qđ no. Pa. in. d. c. p venerabilem. vbi dicit q incestuosus vel adulterin? nisi id exp̄mat in rescriptū legitimationis erit surrepticiū: qz oīa tacitū p id qđ papa vel ꝓnceps nō ita de facili ꝓcessisset si illud sciuisset facit rescriptū surrepticiū z viciat c. postulasti. de resc̄p. Facit etiā qđ no. Jo. z Bof. in summa. q ly papa legitimet aliquē ad dignitates nō intelligit legitimus q ad eā tatū z alias maiores: ꝥ tm q ad inferiores. de ꝓcess. pbē. c. dilect?. vide etiā. §. dispēsatio. §. ix. Aduerte tm b qđ dicit Ang. in aut. quō na. ef. sui. §. si q̄s igit. q p̄ pōt legitimare filiū in ꝓiudicium filioꝝ legitimoꝝ: ꝥ fili? illegitimus non pōt se legitimari facere in legitimoꝝ ꝓiudicium.

¶ Utrū legitimat? simplr intelligat etiā q ad digni- 6
tates? R. Jo. q sic: sicut simplr restitutus ad oia restituit. C. de sen. pas. l. j. q̄uis Bof. teneat ꝓtrariū.

¶ Utrū papa dispēsando in matrimonio ꝓtracto in 7
gradib? ꝓhibitis de iure canonico legitimet filios añ ꝓceptos? R. q nō: ꝥ bñ postea ꝓcepti erūt legitimi q ad oia. z si exp̄sse legitimet añ ꝓceptos non erūt q ad oia: sed solū q ad spūalia z tpalia in terris pape nō in alijs. vt in. d. c. fi. q fi. sint legi.

Legitima portio est triplex. s. legittima trebellianica z falcidia. Prima debet de iure nature tm filijs: z ipsis mortuis debet nepotibus ex eis legittime natis. nec eis pōt imponi grauamē sup ipa p legata aut fideicōmissa: ꝥ bñ pñt grauari p debita. nō pōt etiā eisdē iponi ꝓditiovl' mod?: z si apponat p nō adiecto debet. C. de inoffi. te. l. oimodo. z. l. se. et hec est tercia pars hereditat si sunt q̄tuoꝝ filij vel pauciores. Si vo sunt q̄nq; vel plures: tūc erit medietas totius hereditatis quā inter se diuidēt eq̄liter. C. de inoffi. te. aut. nouissima. Et aduerte q ista legitia aliqñ sic dī. vt in. d. l. oimodo. Aliqñ dī debita pars. vt in. l. scim? C. de inoffi. test. Aliqñ dī debituz simplr. vt in aut. de trie. z se. §. j. Aliqñ debitū bonoꝝ subsidiū. vt. C. de inoffi. do. l. si totas. Aliqñ dicit debita iure nature. vt in aut. de trie. z se. §. hoc nos.

¶ Utrū ista legitima possit p statutū vel ꝓsuetudinē ■
in totū tolli? R. Albe. dicit in. l. qñ in ꝓnibus. C. de inoffi. testa. q cōiter doc. ꝥ etiā vltramōtani tenent q nō. Alij magni tenēt q pōt in totū tolli. Sz ꝓma veri oz videt. posset tm statutum vel ꝓsuetudo diminuere vel distringere eā: ꝥ non in totū tollere. Rō: qz sicut a natura alimētatio filij a pie dependet. ff. de iusti. z iur. l. j. §. hinc descendit. ita post mortē patris alimētatio filij ab hac portione iuris nature dependere videt. vt innuit in aut. de trie. z se. §. j. ad fi. z §. prohibemus. aut. ibi. si vult filioꝝ ꝛc. p hoc facit insti. de iur. natu. §. j. z ff. de pac. l. ius agnationis ꝛc. Pa. tm distinguit z bñ in. c. Raynutius. de testa. q aut filius non bz vñ viuat aliūde. z sic est vera opi. vltramontanoꝝ. Aut bz vñ viuat. z sic ē vera scda opi. Aduerte tm q in legitima filius non pōt grauari p fideicōmissum sm cōmunē opi. p. l. qñ in ꝓnib?. C. de inoffi. testa. z. l. cum ꝓnnus. ij. de leg. ij. ly Bart. z Dy. dubitauerint in. l. j. ff. de vul. z pup. substi. Sz succedētes ab intestato ipi filio si ꝓtingat filiū decedere impuberē pōt grauari. z est casus in. l. si fundū p fideicōmissum. cū. l. seq. ff. de leg. j. ideo dicit Bal. in. l. cū virū. C. de fideicō. q substitutus filio impuberi poterit grauari vt restituat legitimā filio debitā. Et si verba sunt dubia: puta testator dixit. post mortē filij mei impuberis hereditas integra restituat seyo: nec exp̄ssit p filiū vel succedētes ab intestato filio meo. vel per substitutum dato filio meo fideicōmissum debebitur in legitima: etiam sm Bart. in. l. qui duos. ff. de vulg. z pupil. substi. z communiter sequunt scribentes ibi. z refert Pa. fuisse cōsultum per Jo. de imo. z Ful. in. c. Raynucius. de te.

sta. lz Bar. in l. coheredi. ff. de vulg. z pupil. substi. aliter dixerit.

2 ¶ Quid si filius instituat in minori pte? R. q nihilominus aget vsq; ad supplementū. d. l. o imodo. q; hec legitima dat in bonor subsidiū de iure nature.

3 ¶ Secūda trebellianica a trebellio auctore sic dicta debet hec iure institutionis: z est quarta pars hereditatis totius: sicut cū q̄s institutus heres rogat vt restituat alij hereditatē sine liberis moriendo: iste sic institutus poterit retinere q̄rtā partem totius hereditatis. instit. de fideicō. here. §. sed q;. ¶. ad trebel. p totū Institutus tñ heres in certa parte hanc non habebit ſm Bal. in. l. j. ff. ad. l. fal.

4 ¶ Tercia falcidia a falcidio auctore debet iure institutionis: z est q̄rta pars totius hereditatis: quā quis retinet quādo institutus heres fuit supra dodrantē. s. tres partes hereditatis est aliquid legatū vel fideicō missum. de testa. raynaldus.

5 ¶ In quibus casibus cessat falcidia? R. q in sex casibus. Primus in his q̄ legant sic vt nō possint alienari: vt ad successores eius cui relicta sunt debeant pervenire. ¶. ad. l. fal. aut. sed in ea re.

6 ¶ Scōs in his q̄ ad pias causas relinquunt ecclesie aut pio loco. vt in aut. silr. ¶. ad. l. falci. Aduerte h q si ecclesia vel alius pius locus institueret heres: tunc detraheret falcidiā de legatis factis alteri ecclesie vel pio loco: q; currit priuilegiū cū priuilegio. z sic p̄currentibus priuilegijs vtunt iure cōi. Facit. l. assiduis. ¶. q̄ po. in pig. ba. no. Pa. in. c. in pīntia. de pba. Idem tenet Dy. z sequit Alb. in. l. si q̄s ad declinandā. ¶. de epis. z cle. Et h idē etiā si indirecte relinq̄t. ſm Bal. in. l. si avia. §. si ticio. ff. de cōdi. z demō. puta cū relinquit fundus cū pacto vt restituat ecclesie.

7 ¶ Tercius in testamēto militis. ¶. ad. l. fal. l. in testamento. z. d. c. Raynaldus.

8 ¶ Quartus in male ablatis certis vel incertis legat z alijs alienis. l. imponēda. ¶. ad. l. falcidiam.

9 ¶ Utrū pr̄ legans tñ p male ablatis q legitima iure nature debita minuit obliget filiū vel illum cui debet? R. Mo. q si talia male ablata nō p̄nt pbari: nō tenet heres soluere vt debitū. s. vt es alienū sed vt legatū. z ideo si legitimā minuit nō tenet soluere: secus esset in illo cui falcidia cōpetit: q; cū talia legata sint ad pias causas cessat bodie: vt dictū est. z ideo nō detrabet.

10 ¶ Sz q̄d faciet talis q̄ tot bz restituere incerta q̄ probare nō pōt: q̄ exhauriūt q̄si totā hereditatē si nō pōt inducere filiū vt sit cōtentus restituere? R. ſm Mo. q nō faciat testm: sed codicillū in q̄ ordinet q oia bona sua distribuant pauperibus p male ablatis incertis asserēs q plura sunt q̄ oia bona sua.

11 ¶ Quintus si testator certus de sua q̄titate patrimonij pbibeat exp̄esse deduci falcidiam.

12 ¶ Sextus si heres nō fecerit inuentariū ſm modū et tempus statutū. hi duo habent in aut. sed cum testator. ¶. ad. l. fal. Idē si infra tempus legittimū non paruerit volūtati testatoris. vt in. c. Raynaldus. in si. de testa.

13 ¶ In quibus casib? cessat trebellianica? R. q in tribus casib?. Primus i legatis ad pias cās. vt dixi. ō. legatū. ij. §. v. Scōs si testator pbibuit. vt in aut. de here. z fal. §. si vo exp̄ssi. Rō q; cū testator possit tollere falcidiā: multomagis trebellianicā q̄ minus est p̄uelgiata. vt. ff. ad. l. fal. l. in q̄rtā. lz p̄dictū teneat gl. in aut. h cū testator. ¶. ad. l. fal. Sz verius est q pōt. vt in. d. §. si vo. Tercius est q̄n substitutio euanescit: vt puta q; ingredit religionē ille q̄ rogatus si sine liberis decederet vel nō maritaret z hmoi. vt i aut. nisi rogati. ¶. ad treb. Addo quartū q̄n iudicis officio cōpulsus solum adit hereditatē. quia sic totū restituet. insti. de si. deicom. be. §. in p̄mis.

¶ Utrū legatis multis factis tam ad pias causas q̄z nō pias excedētib? facultatē hereditatis debeat fieri detractio: tam de legatis ad pias causas: an solum de alijs? R. Alber. in. d. l. si q̄s ad declinandā. q sic cōit de oibus. nec obstat q cessat falcidia in p̄dictis: q; nō est falcidia sed declaratio legati inanit facti ab initio. vt. ff. ad trebel. l. j. §. si is quadringenta. 14

¶ Quid cōputat in istis legitimis? R. Pa. in. c. Raynucius. de testa. q in legitima q̄ vi falcidia q̄ p̄uenit iure institutionis non cōputat nisi ea q̄ venerūt iure institutionis heredi: nō alit legata vel alio mō p̄uenientia. In quarta vo trebellianica cōputant nō soluz q̄ veniūt heredi iure institutionis: sed oia q̄ p̄uenīt ei ex testō: puta iure legati vel donationis nō alia p̄uenientia ex testm. In legitima vo q̄ p̄uenit iure nature cōputant nō so. ū ea q̄ p̄uenerūt ex testō q̄cunq; titulo h etiā vñcunq; sint p̄fecta. vt ptz in iuribus allegatis in glo. d. c. Raynucius. z in. l. in quartā. ff. ad. l. falci. distinguit tñ Pa. ibidē circa h vltimū sic: q aut pr̄ donauit filio ob cām: puta dotis vel donationis p̄pter nuptias: z illud cōputat cū legitima. Aut donauit simplr z si donatio tenuit: puta q; donauit emāci pato. vel p̄pter merita: sic nō cōputabit. Si vo nō tenuit in vita p̄is lz sit cōfirmata morte cōputabit cuz legitima. de quo vide dic vt in aut. ex testō. ¶. & colla. z in. l. filiū quem habentē. ¶. fami. ber. 15

¶ Utrū q̄s possit deducere duas legittimas portiones. s. legitimā debitā iure nature z trebellianicā? oli fuerūt opi. in. l. q̄ q̄. ¶. ad. l. falc. h bodie dic cū Bar. in. d. l. q̄ q̄. z in. l. papinian?. in. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. z Bal. in. d. l. filium quē habentē. z canonistas. in. c. Raynucius. z. c. Raynaldus. de testa. q si substitutio seu rogatio sit pure facta aut ad certū diē q̄ pinde ē ac si sit pure facta tūc n̄ potit detrabere nisi vnā quā voluerit. Si vo rogatio sit facta sb p̄ditōe vl ad incertū diē: sic potit detrabere ābas duas. z sic p̄corda ius ciuile cū cānonico: qd videt discordare i h z h ē cōis opi. fz Pa. in. d. c. raynucius. z rōnē diuer 16

¶ Utr̄ legitia portio q̄ debet iu- sitat? vide ibi p cī. re nāe amittat p̄pr̄ delictū p̄is i lesam maiestatē? R. do. Car. i cle. pastoral. de re iudi. in vo. cete. tenet q n. vñ dicit q filij audita p̄dēnatiōe p̄is furtim z dolose si capiūt suā legitimā nō tenent saltē i foro aie ad restitutionē faciendā p̄cipi: q; p̄nt tenere de iure nāe q̄ positiuū ius nō pōt tolli. ar. in. d. vo. cete. p h de testa. Raynuci?. §. q; vo. q; pr̄ nō pōt p̄uare filiū legitima: nisi i casu ingratitudinis. vt. ¶. de ioffi. testa. l. q̄n in p̄oribus. Facit. c. ius dictū. de vo. sig. in aut. de here. z fal. §. si q̄s āt nō iplēs. dī q etiā p reatū inobedientie n̄ pt p̄uari filius legitia. Sz Zā. in. d. vo. cete. tenet p̄dictū. Rō. q; p̄ tractū pōt tolli legitia: debet cīm reducto ere alieno. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. §. q̄rta aūt Sz in delictis q̄si p̄mitur. q; p q̄si p̄dictus se obligat ad penā. ff. de iur. fis. l. ipatores. no. gl. ff. de postu. l. j. §. bestias. Idē tenet Jo. de lig. q; legitia ē q̄ta bonor quā pr̄ bēbat tpe mortis: nihil aūt bz q̄n sē p̄fiscata. ff. de interdic. z rele. l. iij. z qd no. ff. de iur. p̄o. l. diui fr̄es. Et lz de rigore z subtilitate iuris istud sit verius: tñ mihi magis placet opinio Car. tan q̄z magis benigna z 17

eam teneo. Ratio: q; p̃ titulū lucratiuuz ⁊ p̃ donationem nō pōt pater alienare in p̃iudiciū filij. C. de inoffi. dona. p̃ totū. ⁊ de dona. c. fi. ⁊ quod ibi no. § fisc? hoc capit ex titulo lucratiuo. ⁊ ideo nō potest i p̃iudiciū filij. Et ad rōnē Zen. dico verā qñ p̃ qsi p̃ctū damnificauit p̃incipem in bonis ex cuius damno p̃ esset ei obligatus ad restitutōnē: alis nō. q; tūc nō est es alienū: nec ꝓpie pōt dici q̃ pater teneat ex qsi cōtractu § simplr ex delicto. Ad Jo. de lig. iā pz rn̄sio: q; i fraudem filij titulo lucratiuo facta alienatio nō valet.

18 ¶ Utrū falcidia ⁊ trebellianica amittat̃ p̃ negationē fideicōmissi in qualitate vel quantitate facta ab here de illi cui fideicōmissuz est factū? R. ꝑm Bal. in. l. scimus. §. licentiam. C. de iure deli. q̃ sic: si ille ꝓbauerit qualitatē vel quantitatē fideicōmissi: nec aliquam ex ipsis poterit detrabere.

Legitimus filius quis dicatur vide supra filius.

Leno quis dicat? R. glo. in §. q̃ si in adulterio. xxxij. q. j. q̃ est q̃ damnatā adulteram ducit. vel qui recōciliat sibi eam. vt. C. de adul. l. castitati. vel qui scienter tenet adulterā. vt in. d. §. q̃ si. vel q̃ recipit pecuniam p̃ adulterio. ff. de adul. l. j. §. lenocinij. Limita prefata in tribus primis casibus vera: nisi emendatam teneret. Jtē lenocinū cōmittit q̃ questuaria mancipia habet: q; hoc nō est minus q̃ ꝓprio corpore questū facere. l. palam. §. lenocinium. ff. de ritu nup.

Lepr̃osus sepat̃ ab habitatōe hoīm. vt in. c. j. de coniu. lepro.

1 ¶ Utrū lepra post veniens dissoluat mr̃imoniū? R. q̃ nō. vt pz in. d. c. j. ⁊ ij. e. ti. Sed sponsalia bene soluit. vt patet in. c. fi. eo. ti.

2 ¶ Utrum vxor teneat̃ cohabitare cū viro vel ecōtrario vir cū muliere lepr̃osa? R. ꝑm glo. in. d. c. j. q̃ non. in eadē domo vel lecto: sed bn̄ teneat̃ ei debitū reddere. vt in. d. c. ij. § Pe. aureo. in. iiij. di. xxxij. dicit q̃ vbi nō posset sine sua verisili infectōne etiā reddere debitū q̃ nō teneat̃. ⁊ ponit regulā q̃ null? teneat̃ reddē debitū vbi ē piculū verisile v̄ltimata infirmitate. ⁊ facit ad hoc qđ dixi. §. debitū. §. iij.

3 ¶ Utr̃ lepr̃osi teneāt̃ ad decimas? R. glo. i. c. ij. de ed. q̃ sic: nisi de hortis ⁊ terris ⁊ fetib? aialiū suor̃ q̃ sole excipiunt̃. in. d. c. ij. ⁊ ido de alijs tenent̃ sicut alij

4 ¶ Utrū lepr̃osi possint bre ecciam vel (cbristiani. ⁊ pl̄bz q̃ eis celebret? R. q̃ sic: si tot sunt sil̄ q̃ eā cū cimiterio pñt̄ ꝓstruere: dūmodo veterib? eccl̄ijs de iure parochiali nō faciunt iniuriā. d. c. ij.

5 ¶ Utr̃ lepr̃osi possint ꝓmoueri? vide §. corpe viciat? §. ix. q̃ nō: nec̄ celebrare nisi vt ibi dicit.

6 ¶ Utr̃ sacerdos ⁊ lepr̃osus factus possit in parochiali eccl̄esia p̄latōis officio fungi? R. q̃ si sine scandalo ⁊ abominatiōe ppli nō pōt illud exercere dz ab officio remoueri: ita tñ q̃ ꝑm facultates eccie administrētur ei necessaria q̃usq; vixerit. vt in. c. tua nos. de cler. egro. Rectorib? vo eccl̄esiaz q̃ sine scandalo illorū q̃ sunt sani nō pñt seruire altari. dandus est coadiutor: q̃ curā bēat aiaz cui adiutori ad sustentatiōez ꝓgrua etorib?. de cle. eg. ex q̃ pz q̃ nō ꝓhibet celebrare qñ sine scādalo pōt: vt i secreto ⁊ bmōi. ar. d. c. d̄ rectoribus.

Lex ꝑm q̃ rōnalis creatura ordinat̃ ad grām omissis alijs acceptionibus legis ꝑm Franc. de mayo. iij. sen. est ars honeste viuendi ligans boiem ad sui obseruantiam aliter nō esset lex nisi ligaret.

¶ Quotuplex est lex? R. vt colligo ex Scoto in. iij. di. xvij. triplex. Prima dicit̃ lex nature. ⁊ isto mō aliquid dicitur dupliciter ⁊ e lege nature. Uno mō tanq̃ p̃incipia practice nota ex terminis vel ꝓclusiones necessario sequentes ex eis. ⁊ h̄ strictissime dicunt̃ de lege nature. Secūdo mō dī de lege nature ⁊ large id qđ est verū practicum ꝓsonū p̃incipijs ⁊ cōclusionibus legis nature intrīn q̃ statim notuz est oibus illud ꝓuenire tali legi. Scda lex dī positiua diuina q̃ ꝓtinet in his que sunt in veteri ⁊ nouo testamento. ⁊ lz Gratianus vocet ipam legē nature: limita eū q̃ est verū ꝓut est posita ab auctore nature. ⁊ distinguit̃ ꝓtra ius positum ab aliquo q̃ nō est auctor nature. Tercia lex dī positiua: hoc est posita ab hoīibus. Multa em̄ eccia statuit ⁊ impatores, vltra ius diuinū ꝓpter obseruantiam honestioꝛē in moꝛib? ⁊ ꝓpter reuerentiā maioꝛē in suscipiendis ⁊ admistrandis sacr̄is. de prima et secunda babes. j. Papa. §. j. ⁊ p̃ceptū p̃ totuz. de q̃b? h̄ tractare nō intendo: sed de tercia lege positiua q̃ quidem lex positiua tantū bz de rectitudine inq̃ntū a lege nature deriuat̃. Si vo discordet ab ea iā nō erit lex § corruptio legis. vt Aug. in. j. li. de libe. arbi. Nō videt̃ inq̃t esse lex que iusta nō fuerit. Uñ inq̃ntum bz de iusticia intantū bz de veritate legis. ⁊ hoc ē qđ dicit Jsi do. in. c. cōsuetudo. di. j. Lex erit omne qđ rōne p̃sistit Nam ꝑm Fran. vbi §. q; p̃incipia legis nature non possunt eodem modo applicari omnibus ꝓpter multam varietatem rerum humanarū: ideo exinde ꝓuenit diuersitas legis positiue.

¶ Quis potest facere leges? R. ꝑm Bal. in. l. omnes ppli. ff. de iusti. ⁊ iur. q̃ quantū q̃s habet de iurisdictione tantū bz de auctoꝛitate condēdi legē vl̄ statutum nec vlterius extendit̃ nisi bi quoꝝ interest consentiāt vel ad minus sint p̃sentes ꝑm Jnno. in. c. j. de loca. ⁊ in. c. a nobis. el. j. de senten. excom. alle. ca. fi. de his q̃ fiunt a ꝓla. Ratio ꝑm eo. Matthe. in. c. cum laicis. de re. eccle. nō alie. quia potestas statuendi dependet a iurisdictiōe ⁊ impio in statuente: et subiectiōe q̃ ad eum in quē statuit̃. c. eccl̄esia de ꝓsti. c. bñ q̃dē. xcvj. di. glo. ⁊ Bar. in. l. j. ff. de iurisdi. om. iudi.

¶ Utrum lex canonica vel quelibet alia lex seu cōstitutio vl̄ statutū obliget ad mortale pctūm ex trāsgressione eius? R. Pa. in. c. clerici officia. de vi. ⁊ bo. cler. q̃ nō sp. sicut nec lex ciuilis inducit sp decapitationem. Cōsidera ꝫ q̃ aut lex bz in se materiā p̃ceptiuā ⁊ verē silr excogitatā multū a ꝓstituēte. ⁊ tūc nō cures de verbis. q; vba sē accōmodāda materie. tex. ē cū gl. in. c. rogo. xj. q. iij. ⁊ pulcer tex. in cle. exiui. de verbo. sig. ⁊ sic dic q̃ inducit mortale. Si vo nō ꝓstat de materia vbi q̃s esset certus de mēte statuētis q̃ vult inducere ad mortale: sic inducit. Facit qđ no. glo. in. c. iij. ⁊. c. q̃ venerabilem. qui fi. sint legit. ⁊ ibi q̃ Pa. aut cum nescitur de mente latoris: tūc ꝓsidera q̃ aut verba sunt preceptiua: puta precipimus iubemus: sic obligat ad mortale Facit. c. quod precipit̃. xiij. q. j. Aut vtitur verbis imperatiui modi ⁊ si materia nō est necessaria nec multuz ponderosa nō obligat ad mortale. vt exemplum. Si q̃s te pcusserit in vna maxilla p̃rebe ꝛc̄. quia est consilij. xxiij. q. j. paratus. Si vo materia est necessaria ⁊ multum ponderosa: sic inducit mortale. text. est in cle. exiui. in. §. item quia preter ea. de ver. sig. Exemplum in pñs. Vouete quod est consilij. quia votum fit de supererogatione. ⁊ reddite. istud est p̃cepti: q; qđ est ꝓmissuz ē debitū. de pac. c. j. ⁊ debitū reddere ē p̃ceptū iusticie. l. iusticia. §. iure p̃cepta. ff. de iusti. ⁊ iure. Facit. q;

obligare se est volūtatis: ꝫ reddere est necessitatis. vt in.l.sicut mitio.C.de act.⁊ obli. Aut vtī verbis inhibitorijs: vt inhibem⁹ ꝓhibemus interdicim⁹ ⁊ hmōi. Et sic inducūt mortale ꝑ Pa.in.c. nā ꝓcupiscentiā de ꝓsti. Aut loquīt ꝑ verba cōia. vt decerno statuo et silia.⁊ sic nō obligāt ad mortale. vt dicit idem Pa. in .d.c.nā ꝓcupiscētiā. Silr est verbū cōe innouo ⁊ ordino siue in plurali dicanť siue in singulari. Aut loq̄tur ꝑ verbum debet:⁊ sic inducit mortale: qz debet ex suo ꝓprio significato importat necessitatē.vt glo. ī de. attēdentes. de statu regu. Idem dicit glo.in.c. ꝓposuit de appell'.⁊ per Bar.in.l.ij.C. de pig.⁊ in.l.sepe.ff.de offi.ꝓsi.puin.⁊ alijs allegatis.in.d.de. attēdentes. ꝑ glo.⁊ q̄uis rōne materie aliq̄n sit cōgruitatis. in.c.j. de despon.impu.⁊ no.glo.in.d.l.sepe.⁊.l.ij.tñ dicit Pa. in.c.j.de do.⁊ ptu.impropetates sunt vitāde nō ad sequentiā trahēde.c.ꝓterea.⁊.c.fi.⁊ qđ ibi no. de verbo sig. ideo solū habebit locū q̄ sit ꝓsilij in casu spāli rōne materie q̄ cōsultiua est. Aut cōminat sub pena excōmunicatōis:⁊ sic inducit mortale: qz nisi ꝓ mortali nullus excōicať.xj.q.iij.nullus.⁊.c.nemo epor. ⁊ de sen.ex.c.j.li.vj. Facit ad ħ in ar.c.ꝓterea.de offi. dele. ⁊.l.ozo.ff.de spōsa.⁊.l.ij.ff.de iurisd.om.iudi.qz eadem obligatiōe qua obligat excōicatio. silr ⁊ illud ꝑ qđ ad ipsam puenit. Facit qđ no.in de.qm̄. de vi.⁊ bo. deri. vbi tenet Stephanus q̄ peccat mortaliter ꝓtra faciēs sanctiōi.⁊ dī sanctio ꝓprie ꝓstitutio seu lex special'. vt ibi no.glo. Aut loquīt ꝑ virtutē obediētie vel sub pena maledictionis eterne: vel sub indignatiōis omnipotētis dei ⁊ hmōi.sic inducit mortale. vt in.c. vnico.de sta.regu.li.vj. Aut ꝓsuetudo habet vt talia verba obligent ad mortale.vt sic inducent.ar.c. dilectus.de ꝓsue.⁊.l.minime.⁊.l.si.de interꝓtatione.ff.de legi.⁊ est tex.in.d.de.extiui. §.itē qz ꝓter ea. sed aduerte hic q̄ vbi ex se inducit ad mortalē: nō semp peccat mortaliter ꝑfaciēs.vt.s.inobediētia dictum est. ⁊ ibi vide in prin.

19 ¶ Utrū in foro ꝓscientie lex canonica ciuilis vel alia etiā ꝓceptiua semp sit seruāda? R. q̄ nō.in.xj.casib⁹. vt colligo ex Inno.in.c.quia plerique.de immu.ec.⁊ d̄ bomi.in.c.sicut dignū.⁊ ex ꝓsilio.xxj.Fede.Jo.cal.⁊ Pa.in ꝓlogo decretaliū.⁊ Jo.an.in.c.q̄q̄.de vsur. ⁊ alijs. Primus qñ lex positiua distinguit inter forum ꝓtentiosum ⁊ ꝓsciētie:qz sic nō seruabiť in foro pniali auctoritate ipsi⁹ legis.c.tua.⁊ qđ ibi no.de spōsa. Secūdus qñ ius fundat se sup ꝓsumptione ⁊ non sup veritate:qz in foro ꝓsciētie attendimus ad veritatem vt credamus ꝓfitenti de oībus:quia solum agiť de ꝓiudicio ipsius anie.c.significasti.de bomi. Jdeo si sit veritas ꝓtra ꝓsumptionē nō seruabiť. vñ lz beres nō fecerit inuētariū tñ in ꝓscia nō tenebiť:nisi inq̄tum hereditas se extendit. q̄uis ius aliter velit: qz ꝓsumit plus esse in hereditate.vt in auť.de bere.⁊ fal.no.boc ꝓbať in.d.c.tua.⁊ in.c.lr̄as.in fi.de resti.spo.⁊ in.c.a nobis.el.j.de sen.ex.⁊ vide.Bal.in.l.j.C.de sacrosan. ecc. Tertius qñ lex nō est ad vtilitatē cōmunē sed ꝑn ceps ꝓpter vtilitatē ꝓpriam edidit. Facit.iij.di.c.erit aūt lex.⁊ dī iniusta tunc lex ex fine ꝑm Pa.in.c. canonū.de cōsti. Quartus qñ lex nō distribuit eque onera subditis sicut debet facere bonus ꝑfamilias qz sic ē iniusta ex forma ꝑm Pa.in.d.c.canonū. Quintus qñ excedit auctoritatē ꝓstituētis.vt ptz in statuto epi qđ nō ligat delinquētes ex dyocesim suam etiā suos subditos.vt in.c.vt aniar. de ꝓstiť.li.vj. Facit.l.fi.C. de iurisd.om.iu.⁊ sic dī iniusta ex auctoritate.⁊ ꝑ istis tribus casib⁹ facit qđ no.Bar.in.l.vectigalia.ff.de pub. li.vbi dicit q̄ gabella licite fraudať q̄ iuste nō elr im. posita. Sextus qñ est penalis:qz ante ꝓdemnatōnez nō tenet q̄s soluere in foro aie penā.vt est glo.singularis in.c.fraternitas.xij.q.ij.de q̄ dic vt.j.pena. §.iij Septim⁹ qñ rō legis cessat in foro aie:nā lz lex nō expmat rationē seu causam.nos tñ debemus eam cōsiderare:⁊ ad limites illius limitare vel ampliare eam iuxta theoricā doc.in.l.nō dubiū.C.de legi.Exemplū in ciuitate obsessa statuiť q̄ porte ciuitatis maneant clause:⁊ hoc ꝑ vtilitate cōi: vt in plurib⁹.pone q̄ contingat hostes insequi aliq̄s ciues:ita q̄ in damnū cederet ciuitatis nisi aperirent porte tūc sunt apiende.quia esset nisi aperirent ꝓ bonū ⁊ vtilitatē cōem: verū ē q̄ nō ptinet ad quēlibet hoc interꝓetari:nisi piculuz sit subitaneū:vel sit manifestū legislatorē illud intendisse ꝫ solū ad regentem ciuitatē ⁊ hmōi. Itē aliud exemplū.statuto cauet q̄ vxore morīēte sine liberis vir lucret dimidiā dotis:q̄uis nō expmať cā: tñ nos debemus ꝓiecturare causaz hui⁹ statuti.vicz sumpt⁹ mariti quos facit in ducendo vxorē ad domū:nec alia cā pōt ee.⁊ sic si nō ducit eā nō dz lucrari.secus eēt si sic lucrareť mulier sicut vir: qz tūc cā extimareť affect⁹ maritalis:⁊ ideo etiā si nō duxisset lucrareť. Hoc no. Pa.in.c.ex publico.de puer.ꝓtug. Facit qđ idē Pa. no.in.c.qz in insulis.de sta.mo.vbi dicit q̄ lex dz ampliari ⁊ restringi ad limites rationis exꝓesse etiam si verba nō patiāť:vt in.l.adigere. §.q̄uis.ff.de iur.patro.⁊ in.l.cū ꝑ.§.dulcissimis.ff.de lega.ij.⁊ in.l.ꝑ.§ fuudū.ff.de leg.iij. Facit.c.cū dilecta.de ꝓbr.vtiť. vel inutiť.⁊ don⁹ tex.in regula fi.de reg.iu.li.vj.⁊ qđ no. Bar.in.l.itē queriť.§.q̄ impleto.ff. locati.⁊ idē Pa. in.c.j.de iura.calum. dicit q̄ etiam in penalibus seu odiosis quando ratio est exꝓssa extendiť ⁊ ampliatur visp̄ositio legis.vt in.d.regula fi.⁊ qđ ibi no.Dy. ⁊ Jo.an.in mercurialib⁹.⁊ qđ no.in.d.§.dulcissimis secus esset in penalib⁹ ꝑm eundē Pa.in.c.j. de sen.⁊ re iudi.in.s.li sub terminis facilioꝛib⁹ vel paribus. vt no. Inno.in.c.cum speciali.de appel. Itez iste casus ꝓbať.qz ratio legis plus dz attendi q̄ꝫ lex ipsa.l.j.C. q̄ sit lon.ꝓsue.⁊.j.di.c.ꝓsuetudo.ibi dī lex ē ḡcq̄d rōe ꝓsistit. Uñ Bal.in.c.j.de ꝓstit.dicit q̄ lex ꝓsistit in ista rōnis.⁊ Bar.in.l.cū mlier.ff.so.ma.dicit q̄ rō legis ⁊ mens legis idē est:⁊ ꝓpterea dicit glo.in.l.j.⁊.ij.C. q̄ sit lon.ꝓsue.q̄ nō min⁹ dz attendi rō legis q̄ꝫ lex ipsa. hoc intellige de rōne finali q̄ dī ipsa lex.ꝑm Bal.in.c. dilect⁹.el.ij.de rescrip.⁊ i.l.si q̄s seruo.C.de fur.dicit q̄ rō finalis est aia legis. Itē vbicūq̄z dz locū rō legis dz locū etiā lex.C.d interdic.l.j.ꝑm Arch.⁊ seq̄t Bn.c.vbi piculū.de elec.li.vj.imo plus etiā si v̄ba ꝓdicant.vt.l.scire oportet. §.aliud.in v̄.⁊ si maxime v̄ba legis.ff.de excu.tu.non eēm in folijs sed in sensu consistit euangelium.c.marcbion.j.q.j.⁊.c.intelligentia.de v̄.sig. Facit tex.in.l.iij.C.de libe.prete. vbi cēm inquit manifestissim⁹ est sensus testatoris interꝓtatō v̄boz nusq̄z tm̄ valet vt melioꝛ sensu existat. Bal etiaz in.l. cōmissarie.C.de pact.inter emp.⁊ ven. dicit q̄ iudex lz sit imposita necessitas seruandi statutū ꝑm formaz ꝓut iacet ad lr̄az.ar.l.j.§.si is q̄ nauez.ff.de exercito. tñ nō bēbit locū ħ necessitas nisi saluo intellectu: qz lr̄a occidit:spūs aūt viuificat. Et facit ꝓ ħ glo.i.c.illoꝛ in v̄.pign⁹.de pigno.⁊ ad iura q̄ dicūt legē seruādā etiam in foro aie. dic q̄ est verū qñ ē eadē rō in vtroq̄ foro. qz sic nō cessat in foro aie.ita rñdet Pa.i.c.tua.i fi. de vsuris.⁊ quō rō vl' cā finalis pōt cognosci, vide.ff.

causa. §. v. Octauus qñ verba legis nō adaptant ad aliquē casum nec eius dispositio adaptabit si de mente aliter nō cōstet. hoc ē notabile dictū Bart. in l. iij. §. toties. ff. de dam. infec. ⁊ in l. ita aūt. ff. de admi. tu. ⁊ ibi dicit: statuto cauet q̄ soluant p gabella de quo libet ptractu sex denarij p libra: istud nō habebit locum in re inextimabili: q̄ cū verba nō adaptent nec dispositio. Facit. c. indēnitatibus. §. sed cū eas: ⁊ ibi Ge. de elect. li. vj. ⁊ Bart. in l. cōstitutū. ff. de testa. mi. Nonus qñ lex ciuilis lz non sit improbata de iure canonico fouet lucrū odiosum primo vel rigorē q̄ndā. Exemplū. in. c. filius noster. de testa. vbi lz lex ciuilis disponat valere legatū rei alienę: tamē nō est seruāda in foro anie: q̄ fouet lucrū odiosum heredi: nec ē fundata sup naturali eq̄tate a pte nō ptito de voluntate defuncti: ⁊ facit in fi. c. ex pte. in fi. de censi. ⁊. c. dilecti de iudi. ⁊. c. j. de dolo ⁊ ptu. de quo dicit. §. legatū. j. §. xxiij. Decimus qñ lex est iniusta siue ex forma vel ex fine vel ex auctoritate. vt dictū est. iij. iiij. ⁊ v. casu. siue etiā qualitercūq; inducat ad pctm̄ ptra legem dei aut iuris canonici. vt sunt leges q̄ cōcedunt vsuras. ptra. c. sup eo. de vsur. Itē q̄ cōcedūt incātatiōes ptra vētos ⁊ nubes. sicut. l. eoz. C. de male. ⁊ matbe. §. xxvj. q. v. ⁊. vj. in multis. c. notata. Item q̄ pcedūt pceptiōnē cū mala fide ptra regulā possessor. de reg. iur. li. vj. Item q̄ pmittūt deceptionē inter cōtrabētes vsq; ad dimidiā ptra illud. Qui nō egit dolū ꝛc. Itē q̄ nolūt aliquē obligari ex nudo pacto. ptra. c. iuramenti. xxij. q. v. Item q̄ nolunt valere legata ad pias causas: nisi p tot testes. pbent. §. c. relatū. el. j. ⁊. c. cū esses. ⁊. c. indicāte. de testa. Item q̄ nolunt teneri heredē ex delicto defuncti. ptra no. in. c. in ꝟis. de rapto. ⁊ in. c. tua nos. de vsur. Item q̄ nolunt spurū alendū ptra naturalem pietatē. Item q̄ pbibēt vel pmittūt aut disponūt sup ptrabēdis mrimoniis dissoluēdis ⁊ bmōi cōtra canones. Item q̄ pbibent compbēsam in adulterio teneri. in. l. crimē. ⁊. l. castitati. C. de adul. §. §. sub audit. xxxj. q. j. intellige si vult corrigere se. Item que cōcedūt pcubinatū. ptra illud Exod. xx. Nō mecbaberis. Item q̄ pīuate psone pcedūt bomicidiū cōtra illud Nō occides. Et de bmōi babes in locis suis diffusius. Aduerte tn̄ q̄ qñ lex siue statutū aliquid dānat pter equū bonū publicū: vtputa q̄ nō soluēs gabellā nō audiat: vel instrumentū qđ nō est registratū in libris cōis reputet falsum: babebit locū in pscientia etiā sm Bal. in. c. si q̄s p triginta. si de feu. ptro. fuer. Idem exemplificat Bar. in extrauagāti ad reprimēdū. in verbo denunciatōnem in macedoniano ⁊ velleyano. qđ nō. Undecimus qñ lex ciuilis nō fuit moribus vtentiū recepta ⁊ canon nō disponit: aliter expresse nō obligat de necessitate. vt no. Pa. in. c. ffras. de iura. calū. De lege canonico vel statuto. dic vt. §. pstitutio. §. j. qñ nō fuit moribus recepta.

¶ Patrū clerici ⁊ alie psone ecclīastice teneant seruare leges aut statuta laicoz: R. Pa. in. c. ecclia sancte Marie. de pst. Aut lex disponit specifice sup reb⁹ ecclesiasticis ⁊ bonis eaz: ⁊ sic est nulla tanq̄ pdita ab eo q̄ nō bz ptātē: ⁊ sic nō est seruāda: q̄ nec impator aut ali⁹ secularis babet ptātē sup ecclias aut ecclīastcas psonas. vt in. d. c. ecclia. Et bocverū nisi in duob⁹ casibus. Primus est qñ est puilegiatiua: q̄ pōt quis iudi. vbi allegat lex Theodosij. Secundus qñ lex est de legis seq̄ rōne iusticie naturalis. l. scire oportet. ff. de excu. tut. §. q̄ nō iuste. Aut lex disponit generaliter nō faciēdo mentionē de clericis vel ecclesiasticis: ⁊ nō pōt seruari sine pctō. vt in pscriptione male fidei: ⁊ sic nō est seruāda a quocūq; c. fi. de pscrip. ⁊. c. licet mulieres. de iureiuran. li. vj. Aut est generalis ⁊ rōnabilis nec ptradicit canonib⁹: ⁊ tunc si est fauorabilis seruāda est etiā quo ad clericos ⁊ ecclīasticas psonas. vt in. c. ij. requiris. de appell. Un̄ statutū qđ disponit vt existentibus masculis mulier non succedat: pozzigitur etiam ad clericos. vt no. Pa. in. c. cōstitut⁹. de resti. in integ. Similiter p̄uilegiū pcessum boibus alicuius loci compbendit etiam clericos illius loci: licet nō expiimat. Facit. c. dilecti. de fo. competē. no. Jo. d̄ ligna. in. c. clericus. de fo. compe. ⁊ Bal. in. l. cūctos pplos. C. de sum. trini. Et nota q̄n talis lex generaliter disponēs pōt se babere ad cōmodū ⁊ incōmodū nō pōt dici p̄iudicialis. Exemplū. statutū disponit q̄ pmogenitus succedat: certe secūdogenitus licet sit clericus nō succedet. Siliter in statuto quo masculi excludūt mulieres: non succedet mulier cuius sit effecta religiosa. Et ideo oēs leges disponētes super ptractibus empti. vendi. locato. cōmodato ⁊ bmōi: si nō ptradicunt canonibus sunt seruāde etiaz quo ad ecclesiasticas psonas. Facit. c. j. de no. ope. nū. ⁊ est de mēte Hostien. et Jo. an. in. c. eccl̄ia. vt li. pendē. secus simpliciter afferret p̄iudiciū vt qui nō facit inuētariū: vel q̄ infra tale tempus nō adiuit hereditatē sit p̄uatus ⁊ bmōi: quia nunq̄ pōt esse ad cōmodū ecclesiasticoz: ⁊ ideo non tenent. Similiter quādo statuit ne possit aliquid vēdi nō subditis. Aut lex ciuilis est generalis ⁊ rōnabilis: sed deuiat a iure canonico. extra in. c. ij. de arbi. li. vj. tunc in foro seculari seruabit: sed nō in foro ecclesiastico: neq; in terris subiectis dominio ecclesie quia tunc debet seruari lex canonica in vtroq; foro. Facit. c. si duobus. de appel. ⁊ qđ no. in. c. qđ clericis. de fo. compe. Aut lex ciuilis disponit sup materia ad ecclesiam ptinente: nō disponēdo ipsam materiā sed tollēdo lucrū qđ als dederat: vel imponēdo penā actionū explicāti. Exēplū p̄mi de raptore. Jbēte mrimoniū cū rapta: in q̄ casu lex p̄uat oibus bonis datis sibi a raptore: ⁊ sic non valet. vt vult glo. no. in. c. de puellis. xxxvj. q. ij. ⁊ eā seq̄ videt Fede. ꝟsi. xxxv. ⁊ mibi placet. q̄ videt intimidare mrimoniū: ⁊ sic nō est seruāda etiā q̄ ad ecclīasticos. Exemplū scōi. statutū punit ptrabētē sine pconsu pris vel agnatoz: ⁊ nō valet sm Pa. vbi. §. Itē aliud exēplū. Lex punit mulierē habentem infra annū luctus. vt. C. de secū. nup. q̄si p totū. ⁊ nō valet rone pdicta. Sed B limito nisi pena apponeret fauore filioz ⁊ pter culpā mris sic lex q̄ imponit penā mri q̄ agnouit tutelā filij trāseunti ad scōa vota nō petito tutore filio. vt in. l. oēm mri. C. ad tertu: q̄a tūc valet. Aut lex ciuilis disponit circa accidētia tpalia ad actū spūalē. vt in dote: ⁊ tūc si nō ꝺdicit canoni valet. c. raynuti⁹. ⁊. c. raynaldus. de testa. ⁊ qđ legit et notat in. c. ij. de wo. post diuoz. resti. Et B verū nisi intromidet pctionē mrimonij. Si vo ꝺdicit canoni: tūc pēdet ab illa q̄stione cui⁹ fori sit cā votis. ⁊ Innoc. in. c. de prudētia. de wo. post diuoz. resti. ⁊ Pa. tenēt q̄ ē mixti fori: ⁊ sic lex seruabit in foro suo: ⁊ canō in suo foro: ⁊ locus erit p̄uentiōi. c. cū sit generale. de fo. cōpe. Aut lex ciuilis pcedit circa actū spūalē presumendo: ⁊ lex canonica inuenit ptraria: puta lex p̄sumit mrimoniū si masculus ⁊ femina simul habitāt. l. in libere. ff. de ritu nup. si sit libera ⁊ non faciat questum de corpore vt ibi lex canonica p̄sumit adulteriuz siue for-

nicationē.xxx.q.v.aliter. Et sic standū est in vtroq; foro iuri canon. co: q: lex imitat canones. c. clerici. de iudi. Et ꝟm hoc limita iura que dicūt leges seruādas q̄ nō cōtradicūt canonibus.

6 ¶ Utrum in penalibus fiat extensio legis? R. Jo. de imo. ꝛ sequit Be. in. c. si post ꝯ. de elect. li. vj. q ꝟm mētem compbensuā sic. ꝛ fortius in fauorabilib⁹: ꝑ ꝟm mentē extensiuā nō fit in penalibus. c. statutū. de elec. li. vj. Jn alijs aūt nō penalibus fit extensio ex idēptitate rōnis. vide de hoc glo. ꝛ Be. in. c. sepe. de tempo. ordi. li. vj. ꝛ j. pena. §. v.

7 ¶ Sed quō mens compbensiua legis monstrat? R. ꝟm Jo. de imo. ꝛ Gemi. in. d. c. si post ꝯ. de elec. li. vj. q ex quatuor. Primo ex cōmuni vsu verbor: q: ꝑua let omni rigore ꝛ significationi verborū. ff. de leg. iij. l. liborꝫ. §. q tñ cassius. ꝛ de ꝓsue. c. cum dilectus. Secūdo si aliter intelligendo sequeret absurdus sensus cum debeat esse possibilis ꝛ honesta. iiij. di. erat autē. ꝛ no. Bar. in. l. oīes ppli. ff. de iusti. ꝛ iure. Exemplum lex dicat. Qui occiderit hominē capite puniat si ad litteram deberet intelligi sequeret q occidens se defendendo: vel furiosus esset occidēdus ꝓtra. de. si furiosus. de homi. qd est absonuz. Tertio monstrat mens compbensiua qñ in illa est expressa rō: quia ex illa vt dictū est colligit mens legis. facit de. j. de elect. Exemplum. in. c. ex parte. de postu. vbi ꝓhibitio de aduocādo facta monachis extendit ad canonicos: q̄a lz sint diuersi: tamē q: cōstitutio fundat se sup religione: ideo extendit etiam ad canonicos. Et ideo oīs ꝓstitutio que habet respectuz ad religionē lz loquat de monachis compbendit etiam oīes canonicos ꝛ oīes qui ꝓmittūt tria vota. Secus si loqueret de religione cū aliqua qualificatione: puta monachus niger ꝛ bmōi. Quarto compbendit mens legis qñ p eandē ꝓstitutionem vel p aliam apparet id qd est ibi positū gr̄a exempli fuisse positū. sicut in. l. j. ff. vti pos. dī q licz verba edicti loquāt de ede: tñ in fundo etiam habet locū vt in. §. hoc interdictum. in oīibus ibidem.

8 ¶ Qualiter dēpbendit mēs extensiua legis? R. Jo. de imo. ꝛ Be. vbi. s. q compbēdit ex idemptitate rōnis nō scripte. vt in. l. j. C. de interdic. ꝛ rele. facit. c. inter ceteras. de rescrip. ꝛ. c. ij. de trāsla. ꝓla. Mā de similibus ad similia idem iudiciū est. vt in. d. c. dicit.

9 ¶ Utrū lex seu ꝓstitutio concernat futura solum? R. Pa. in. c. cognoscētes. de ꝓsti. q sic. ne afficiat aliquos sine culpa: ꝛ hoc nisi caueat in lege. vt extendat etiaz ad preterita.

10 ¶ Utrū cum lex vel statutū loquit per verba p̄teriti tēporis indulgēdo aliqd extēdat ad futura? R. Pa. in. d. c. cognoscētes. q nō: ne detur materia delinquendi: vt est text. limitās banc materiā. in. l. cum lex. ff. de legi. p quā dicit Bar. q si statuto caueat q q̄libet bannitus soluēs decem eximat de banno: nō habet locuz respectu eoꝝ q̄ banniunt de futuro: q: daret materia deliquēdi. secus si cessaret hec rō: q: licet loquat p verba p̄terita vel p̄ntia extendit ad futura: q: lex semper loquit. l. arriani. C. de hereticis.

11 ¶ Quō interp̄tat. vide. s. Jnterpretatio. in prin.

12 ¶ Qñ lex incipit ligare? Rñ. q ad hoc q lex sit: oportet vt ꝓstituat. Secūdo vt ꝑmulget ꝛ publicatio est vltimus actus pficiens legē ꝟm glo. in ꝓlogo cle. p. l. humanū. C. de legi. Et ideo postq̄ est solēniter edita ligat statim scientes sine expectatiōe alterius temporis. vt no. Pa. in. c. j. de postula. ꝓla. ꝛ glo. ꝛ Pau. in. c. ij. de rebus eccle. nō alie. li. vj.

¶ Sed quādo p̄sumit scientia legis? R. Pa. in. d. c. cognoscētes. q in legibus ꝛ cōstitutionibus inserit⁹ tempus est arbitrariū ꝟm loci qualitatē ꝛ p̄dationem p̄sonarū. Jn legibus aūt imperatoꝝ p̄sumit scientia post duos mēses a publicatione facta in ꝓuincia. vt in auē. vt facte noue ꝓsti. Jn cōstitutione vo papę Jo. an. in data. li. vj. vult vt liget post duos menses a publicatione facta Rome. sed rōnes sue nō mihi placent. Et ideo idem dicam qd de cōstitutione imperatoris: ꝛ sic videt etiam tenere Pa. in. d. c. cognoscētes. ꝛ lz papa dicat babere pedes plūbeos: babet tñ ep̄os ꝛ archiep̄os p quos noticiam dare potest. 13

¶ Utrū volens ꝓbare ignorantiam sit admittēdus? R. Pa. in. d. c. cognoscentes. q sic: sine aliquo dubio: vt in. c. fi. q̄ matri. ac pos. ꝛ in. l. fi. ff. de vere. ab or. sa. Et sic patz q in pscientia nō ligat ignorans sine culpa sua. Aliter supflue ꝛ frustratorie admitteret ad p̄bandum ignorātiā. Et hoc est sine dubio qñ lex requirit dolum. Facit glo. in. c. ad falsariorū. de cri. fal. alias secus esset. vide. s. ignorantia. §. iij. ꝛ distinguet vt ibi. 14

¶ Quō tollit lex seu ꝓstitutio ꝓsuetudinē. vide. s. cōsuetudo. §. ix. ꝛ. x. ꝛ j. statutū. §. xxj. 15

¶ Utrū tollat p legē ꝓtranā? R. Pa. in. c. cū accessissent. de ꝓsti. ꝛ Bart. post Cy. in. d. l. omnes populi. dicunt q sic: licet nō fiat mētio de ꝓma: nisi habeat clausulam derogatoriā ad secūdā: q: tunc opus esset facere mentionem de prima. ar. l. si quis. in prin. ff. de lega. iij. ꝛ in. c. nōnulli. de rescrip. Aliqui tamē in. d. l. si q̄s. dicunt q si loquamur de priuilegio vel rescripto ꝛ testamento que sunt priuata lex: sic oportet q fiat mentio quādo habent clausulam derogatoriā ad secundā Si aūt loq̄mur de legibus ꝛ statutis nō oportet q fiat mentio etiam si habent clausulam derogatoriā ad secundum. per cle. dudum. de sepult. quia cum presumant omnia scire vident scienter velle reuocare statuendo in contrarium: sed secus est in ꝓuata que est in facto: ꝛ mihi placet. 16

¶ Utrū ex non vsu inducatur consuetudo derogatoria legi? R. vt colligo ex Pa. in. c. Jobannes. de cleri. cōiuga. q aut non vsus babet in se actum tacitū ꝓtra dispositionem iuris: ꝛ tunc inducit consuetudo. Exēplum. Lex defert bereditatē cōmuniter ꝛ equaliter filijs: tam masculis q̄ feminis. l. maximū vicium. C. de libe. p̄te. sed cōsuetudo defert primogenito vel solum masculis: ꝛ secūdus genitus vel femine nunq̄ sunt vse illa lege: ideo ꝓsuetudo inducit ꝑpter actum ꝓtrariū legi. Si vo non vsus non babet actum contrarium nec tacitū nec expressuz legi: sic nō inducit ꝓsuetudo contra legem per nō vsuz. sic verbi gr̄a: licet forte sint plusq̄ centum anni q nullus vendidit bermofroditum non tamē est abrogata. l. quenā. ff. de sta. bo. que vult vt extimet ꝟm statum ꝓualentē. Sil'r licz nō agā cōtra eum q̄ mihi damnū dedit actione legis aquilie non tamē p hoc abrogat illi legi: quia illa lex non necessitat ad agendū: sed dat facultatem. 17

¶ Utrū actus gestus contra legem sit nullus ipso iure? R. q nō in quatuor casibus. Primo quādo causa ꝓhibitionis nō est ꝑpetua sed temporalis. vt in. c. j. de matri. ꝓtrac. ꝓtra interdic. ec. ꝛ dicit tēporalis qñ est restricta ad certū tempus: puta ꝓhibet matrimonium ꝑpter veneratione certi diei. Similiter de ꝓfessiōe facta infra annū que ꝓhibet. in. c. ad apostolicā. de regula. li. vj. Secus si ꝓhibitionis causa est ꝑpetua: puta cum ꝓhibet alios ꝑpter malum: qd inde sequi potest vt matrimoniū ꝑpter consanguinitatem ꝛ bmōi. 18

ꝛ ſic intellige.l.nō dubiū.C.de legib⁹.ꝛ.c.vides.x.diſ. ꝛ.c.cōtradicimus.xxxv.q.iij.ꝛ.c. nō oportet.xxxij.q. iij.ꝛ iſta eſt theorica.glo.in.c.tua fraternitas.de ſpo. duoꝝ. Scō quādo ꝓhibitio legis ꝓcernit ꝑncipali ter fauorem alicuius talis ꝓhibitio habet poti⁹ vim exhortationis reſpectu illius ꝓ cuius fauore ꝓncipa liter fit:quia poteſt renūciare. ꝓ hoc.iij.diſt.§.hec ꝛ ſi legibus. Hoc ponit Pa.in.c.ad apoſtolicā. de re gula.ꝛ infert q poſſet ꝓ hoc intētari: licet ſtatuto ca ueat ne mulier poſſit ꝓtractum facere ſine preſentia duorū agnatoꝝ q valeat cōtractus ſine eoꝝ ꝑſentia ſi ſtatutum expreſſe nō annulet actum factum. Facit .l.ſi quis in cōſcribendo.C.de pactis. Facit.d.c.ad a poſtolicam.vbi patet obligationē acquiri deo.licet ſit actus ꝓhibitus a lege fauore ꝓfiteri volētis. Tertio quādo lex dat certam formam ſuper eo qđ alicui cō uenit ex ſua poteſtate. Exemplū epiſcopus ex ſua iu riſdictione poteſt abſoluere ab excōmunicatione:vbi condito⁹ canonis ſibi nō reſeruat. Attamē lex dicit q nō abſoluat niſi faciat ſic vel ſic:ſi facit cōtrariū.tenet tamē abſolutio.ſecus quādo lex dat poteſtatem illi q eam al's nō habet cum tali forma: quia ſi non ſeruat formam nihil facit. Hoc capitur ex domino Cardina. in cle.j.de iure patro.ꝛ concordat glo.ibidem ꝛ Pau. Quarto quādo lex punit cōtra facientem:quia tenet ſi expreſſe nō annullet factum ꝓtra.ſecus quādo nō pu nit ſed ſolum ꝓhibet:quia ſic nō tenet: ꝛ ſic loquitur .l.nō dubiū.C.de legi. Hoc po.de.Car. in cle.j. de re ſcrip.diuerſa tamē circa hoc eſt doctoꝝ opinio q̄buſ dam dicentibus. q in oīnibus caſibus facta cōtra le gem ſunt ipſo iure nulla:niſi lege ſpeciali actus ſuſti neat ſm Jo.an.in.d.c.ad apoſtolicam. ꝛ cum eo cō muniter doctores. ſed mihi placent dicti quatuor ca ſus in q̄bus valent geſta cōtra.l.qui faciūt ad magnā declarationē.d.l.nō dubiū: ꝛ p quos clarius pōt intel ligere quādo factū cōtra legem alia lege ſuſtinet: q̄a tūc qū aliq̄s de p̄dictis quatuor caſibus ꝓcutrit.

19 ¶Utrū facta in fraudem legis teneant? R.q non. vt no.Bar.in.l.ſi libertus minorē. ꝛ ibi tex.ff.de iur.pa tro.ſecus eſſet ſi fiet in fraudem hominis etiam prin cipis.vide Pa.in.c.dilectus de preben. ꝛ qđ no.in.d. .l.ſi libertus: ꝛ quomodo ſit fraus legi. Vide ſupra Fraus.§.ij.

20 ¶De iſta materia legis vide.§.conſuetudo.ignoran tia.ꝛ infra ſtatutum.vnde appellatione legis compre benditur cōſuetudo. Facit.c.j.iuncta glo.prima ꝛ ſe cūda.de ſponſa. vnde cōſuetudo eſt quedam lex.l.de q̄buſ.ff.ꝛ di.j.conſuetudo.

21 ¶Aduerte ſm Jnno.in.c.fi.de rebus eccle. nō alie.ꝛ ſequit Pa.in.c.j.de reſtit.in integ. q vbi ius canoni cum in alia materia dat regulam ſpecialē q nō debe mus illam diſtinguere p ius ciuile.verbi grā. canō in durit ſuam ſolēnitatem in alienatione rei eccl'aſtice. Jdeo nō debemus ſeruare illam iuris ciuilis poſitā. in aut.hoc ius.C.de ſacroſanc. ec.

22 ¶Utrū cōdentes leges inſquas peccēt:ꝛ ad qđ tenē tur? R.q lz de iure tales leges ſeu ſtatuta non valeāt .viij.diſt.q̄ ꝓtra.ꝛ.xxxij.q.vij.flagitia. cū faciētes ꝛ cō ſentiētes peccāt mortaliter.de q̄buſ Eſaie.x. Ve q̄ cō dunt leges iniq̄s: ꝛ ſi ſunt ꝓtra libertatē eccleſiaſticā ſunt excōicati.vide.§.excōicatio.vij.caſu.xij.ꝛ tenen tur reſtituere oīne damnū qđ ꝓuenit alicui rōne ta lis legis. Et oēs voluntarie obſeruātes ſimiliter morta liter peccant: ꝛ oīnia acq̄ſita occaſione talis legis te nent reſtituere: ſicut in ſimili dicam de participanti bus cum raptoribus: ꝛ nō ſolū dicunt inique quādo ſunt ꝓtra legem dei ꝛ nature:ſed etiā q̄n ſunt ꝓtra ius poſitiuū ad paupes oppꝛimēdos ꝛ iuſticiā impedien dam ſm Hoſti.qđ bene nō.

¶Utrū lex indulgens aliq̄d qđ poteſt intendere in 23
alteri⁹ p̄iudiciuꝫ intelligat ſaluo intereſſe partis? R. q ſic.vt tenet Bal.de pa.iura.fir.ꝛ Pa.in.c.j.de iudi.

¶Lex cōmiſſoria q̄d ſit.vide.j.pactū.§.xvij. 24

Jbellarius ꝓtractus

q̄ dicit datio ad libellū.idem eſt q emphi teoſis: ꝛ ideo ibi vide. ꝛ de Laudemio ſoluēdo:q̄uis q̄dam vt Bar.in.l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de dam.infec.teneāt q differt: q̄ emphiteoſis fit a dño. ſed datio ad libellū fit a nō dño .ſ. vaſallo emphiteo ta ꝛ hmōi.ſed tēporibus noſtris cōiter nō differt: niſi quādo fit illicite ꝛ vſurarie.vt ptꝫ.j.vſura.j.§.xliij.ꝛ .§.lxiij.

Libellus famoſus eſt compoſitio in ſcriptis fa cta in infamiam alicuius eius qđ ꝑbare nō vult ꝛ in publico iactata.

¶Que pena componētis libellum famoſum vel in 1
uentū q̄ nō cōbuſſerit vel deſtruxerit ſed dolose mani feſtauerit vim ipſius? R.ſm glo.in ſum.v.q.j.ſi cōui ctus eſt ſm leges decapitaꝫ ſiue deportaꝫ.v.q.j.c.bi q̄ inuēti.ꝛ.l.vnica.C.de fa.libel.ꝛ fit inteſtabilis.iij. q.iij.ob carmē.ff.q̄ teſta.face.nō poſ.l.q̄.ſm canones verberandus eſt.vt in.c.j.v.q.j.ꝛ anathematizādus. vt in.d.c.bi q̄.ꝛ.c.ij.eadē.q.ſed ſi ſponte cōfitet nō ti more ꝓbationū mitius agit cū eo.v.q.j.c.ij. ꝛ ſic pu nit ad arbitriū iudicis.de offi.d leg.de cauſis.in fi. Si ꝺo vellet ꝑbare qđ in eo ꝓtinet non punit.vt in.d.c. .ij.q.ꝛ expedit crimia nocentiū nota facere.ff. de iniur. .l.cum q̄.in ꝓn.ꝛ.C. de iniur.l.iij.qđ vere intellige ſm Azo.ꝛ Ho.in iudicio: q.extra nemo debet aliū ꝑde re.vj.q.j.ſumma.de pe.di.j.homicidio⁹.

¶Utrū teneat talis reſtituere famā? R.q ſic:aliū li 2
bellum in ꝓtrariū faciendo:ꝛ vltra hoc tenet leſo ſa tisfacere de alio damno.vt.§.detractio.§.iij.

Liber dicitur ille qui nullius ſubeſt poteſtati. .ff.de capti.ꝛ poſtli.re.l. non dubito.§.li ber autē populus.

¶Liberā habet poteſtatē q̄n ſine alterius ꝓſenſu q̄s 1
diſponere:ꝛ nō aliter.in.c.fi.de poſtu.prela.

¶Quid excludit verbū libere? R.q oēm moꝛā ꝛ cō 2
ditionē.c.extirpādum.§.pe.de ꝑben.ꝛ.c. ſi beneficia. de ꝑben.li.vj.ꝛ de offi.ordi.c.ordinarij.§.q ſi forte.li. .vj.ꝛ ibi ꝓ Jo.an.ꝛ Archidi.de homici.j.ꝓ humani.li. .vj. Immo ſm alios denotat q̄ndam ꝓrogatiuā abſo lutā ſeu dominiū ſup actuꝫ cui adiūcit.vt.l. ꝓcurator cui liberam.ff.de ꝓcu.ꝛ.l.iuſiurandū. qđ ex quentiōe .§.ſi.ff.de iureiur.de elec.c.cū nobis olim.in fi. vide ꝓ Bar.in.l.alio.ff.de ali.ꝛ ciba.leg.ꝛ Pa.in.c. cum libe rū.de ſepul.ꝛ in.c.via.de loca. vñ liberū dominiū non habet quis ſuper actum qui quādo vult illum exerce re impedit aliq̄liter. Oīnis enī ꝓhibitio ſiue tempo ralis ſine perpetua ꝓtradicit libertati.l.libertas.ff. de ſtatu.homi.qđ nota.quia facit ad multa.

Libertus eſt ſeruus manumiſſus.de q̄ vide infra Manumiſſio.

Littera an p̄iudicet ſcribēti? R. Panor.in.c. fraternitati.de cle.nō reſi.ꝓcludēdo p⁹ Bar.in.l.luci⁹.ff. de fideiuſſori. Aut ſunt littere gene rales ſicut cum dicit p̄ſentiū latori adhibeas fidem ꝛ

bmõi. ⁊ isto casu cum iste lator nõ possit ꝓtrabere vel aliq̃d intentare in ꝓiudiciũ scribẽtis si cui scribit sibi mutuaret pecuniã ⁊ bmõi nõ ꝓiudicaret scribẽti vt in.l.fi.C.qd̃ cum eo qui in alie.po. quia poti⁹ sunt littere recõmendaticie:nisi aliud addat: puta sub periculo meo ⁊ bmõi.vel nisi dolose dedit illi lras: quia tunc teneret.arg.l. q̃ vendito.ff. de dolo. Si vo sunt lre magis speciales:puta quia dicit in eis.tali de mea intentiõe plene informato adhibeas plenam fidẽ. ꝯa tunc tenetur ⁊ aget actio mandati ꝓtra scribentem ille cui scribunt: sed non debet ei credere in aliquo q̃ ei appropꝛietur.Facit.l.si vo remunerãdi.ff.mãdati.

¶ Quid de eo qui litteras alteri⁹ aperit. Vide supra Falsarius.§.ij.

¶ Utrũ damnificans proximus ex litteris teneat ad restitutionẽ.vide.j.restitutio.j.in verbo.scriptura.

Litigiosa res dicitur de cuius dominio causa int̃ petitorẽ ⁊ possidentem mouetur in iudicio. vide supra Cessio actionum.§.ij.

¶ Utrum res litigiosa possit alienari. vide ibidem in principio.

¶ Utrũ litigans teneat ad restitutiõem expensarum ⁊ damnorũ parti aduerse? R̃.q̃ sic:si sciebat iniustam causam fouere:aut si a principio non sciuit: tamen in processu cause cognouit iniusticiam: ⁊ non desijt tenetur.arg.in.c.dominus.de secũ.nup.⁊ in.l. si quis in ficiatus.⁊ ibi Bar.ff.depositi.

Litigiosus idem est q̃ ꝓtentiosus. de quo vide supra Cõtentio ⁊ discordia.⁊ grauius peccat per se cũ adulatore: quia litigiosus frangit amicicias: ⁊ sunt illi ꝓpe qui ad omnia contrariant̃ causa contristandi de nullo curantes. vt dicit phus.iij.Ethi.

¶ Utrum litigiosus debeat ordinari? R̃n̄.q̃ nõ.xlvj. dist.§.j.

Loca an liceat mẽdicantib⁹ dimittere? R̃.q̃ capta ante cõcilium. de quo in.c.cuz ex eo.de excess.pla.li.vj.nõ possunt aliter sunt excõmunicãti ipso facto.cle. cupientes de pen̄.sed capta post illud concilij bene possunt dimittere ꝑm Lap. quem sequit̃ dominus Petrus de ancha.⁊ Be.in dicto.c.cum ex eo.⁊ in dicta cle.in verbo hactenus.id est.vsq̃ nunc: quia ꝑm Papiam hactenus per.b.aspiratũ facit duas partes.s.hac tenus.i. vsq̃ nũc.Ex quo infert Be.q̃ fratres ordis mei Bonuie in monte potuerunt dimittere primũ locũ quẽ ceperant ⁊ alium capere cum habeant licentiã capiẽdi vnum locum in dicta ciuitate.

¶ Utrũ dicti mẽdicantes possint loca de nouo capere? R̃.q̃ nõ:ad habitandum que sint ꝓpinqua habitationibus hominũ sine licentia sedis apostolice que de constitutione Bonifacij exp̄ssam faciat mentionem. Secus esset de locis in beremis vbi non est ꝓpinqua hominũ habitatio: quia illa de licentia suoꝝ prelatorum ⁊ capere ⁊ mutare possunt.dicto.c.cuz ex eo. Et nota q̃ illud.c. nõ ꝓbibet transitum singuloꝝ fratrũ de loco ad locuz qui est ꝓmissus ex causa.c.licet. de regula:cum similibus:sed ꝓbibet nouũ capitulum siue nouũ conuentũ capi.vel locum ad locum mutari ꝑm dominũ Pe.de ancha. vbi.s̄. ⁊ sic patz q̃ captio casetarum vel mutatio quas mendicãtes capiunt ad habitandũ ex transitu vel pro infirmaria ⁊ bmõi: nõ cadit sub ista ꝓhibitione: sed solum quãdo ꝑ nouo cõuentu seu capitulo capiunt.

¶ Utꝝ loca exempta sint in dyocesi taliter q̃ in ea delinquentes incidant in excõmunicatiõem per statutũ dyocesani impositam contra taliter delinquentes.vide infra Statutũ.§.ij. 2

¶ Utrũ prefati mendicantes possint augmentare loca sua sine licẽtia pape? R̃. ꝑm Lap. vt recitat Be.in .d.c.cum ex eo.q̃ sic:qz ista acquisitio: ⁊ post acq̃sitionem edificatio est de actibus iam ꝓmissis.l. ab ea parte.ff.de ꝓbat.ergo isti iuri antiquo stabitur: nisi quatenus ei derogatũ est per.d.c.cum ex eo. quod tantuz in duobus immutat.s.in acq̃sitione habitatiõis in loco de nouo.⁊ secũdo in mutatione ⁊ trãslatione quibus in nullo casus noster concludit. Item ꝓhibitus acquirere nouũ ius in re nõ prohibet augmẽtare ius iam quesitum ante ꝓhibitiõem.vt in.c.fi.§.ij.de concess.preben.li.vj.sic in ꝓposito.vide de boc.s̄. Excommunicatio.vij.casu.xluij. 3

Locatio est psone vel rei ad vsum facta concessio mercede in pecunia numerada ꝓuenta: alꝫ si res vl̃ species daret nõ esset locatio sed cõtractus innoiatus.s.do vt facias: ⁊ ageret prescriptis vbis.ff.depositi.l.j.§.si quis seruũ: ⁊ ideo locator dicit̃ qui sub mercede pecuniaria locat domuz suam ⁊ bmõi.ꝓductor qui ipam accipit soluendo pẽsionem.vt in.d.§.si quis.Aduerte tamẽ q̃ cõtractus innoiatus inducit̃ ꝑm naturã ꝓtractus nominati cui assimulat̃ nisi aliud actum fuerit.vt in.d.§.si quis.se.

¶ Quid põt locari? R̃.q̃ oẽs ille res (quit̃ Bart. q̃ vendi pñt nisi sint seruitutes p̄diales. vt iter actus via ꝛc.q̃ locari nõ pñt.vt est tex.⁊ glo.i.l.locare.ff.locati.seruitutes aũt psonales q̃ sunt vsusfruct⁹ bñ pñt locari.ff.de vsufru.l.arborib⁹.⁊ nõ seruit⁹ vsus. vt instit̃.de vsucap.⁊ babi.§.minus.⁊ si fit ab vsufructuario extinguit̃ locatio ꝓ mortẽ ipsius vsufructuarij. vt .C.de iur.do.l.si soci⁹.⁊ ꝓ maximã ⁊ mediã capitis diminutionẽ.instit. de vsufruc.§.finit̃. A ꝓprietario aũt fieri nõ põt locatio seruitutis psonalis. 1

¶ Locare nõ potest aliq̃s prelatus religiosus ad vitam nec ad certũ tempus.s.longũ redditus vel partẽ eoꝝ aut iura aut possessiones monasteriorꝝ vel aliarum administrationũ sibi cõmissaꝝ nisi necessitas vel vtilitas expostulet cõuentus ⁊ cum cõsensu cõuẽtus vel si nõ habet tunc cum ꝓsensu fiat superioris:aliter suspẽsus est ipso facto.nec conductori acquirit̃ aliq̃d ius.secus ad modicum tp̃s. Hec no.in cle. monasteriorꝝ.de rebus eccle. non alienan. 2

¶ Utrũ fructus decimarũ possint locari ad annuũ cẽsum laicis? R̃.Pa.in.c.vestra.de loca.q̃ sic. 3

¶ Utrũ beneficiatus possit lacare redditus sue ecclie sine alia licentia? R̃.Pa. in.d.c.vestra. q̃ sic intellige nõ magnũ tp̃s: puta ꝑ nouẽ annis põt. Facit glo.in cle.j.de re.ec. nõ alie. nec valet statutũ seu ꝓhitio superioris in cõtrariũ hoc impedire ꝓpter verbũ libere q̃d ponit̃ in littera.d.c.vestra. 4

¶ Sed quid si ante tẽpus locationis finirũ moriat? R̃.q̃ extinguit̃ locatio:qz comparat̃ clericus vsufructuario vel vsurario.c.vl.de pecu.cle. ⁊ ideo extinguitur sicut ius vsufructuarij.de dona.c.cõsultationibus. de pigno.c.vlt. ꝑm Jo.mo.qui sic no.in.c. boc cõsultissimo.de re.eccle.nõ alie.li.vj. ⁊ si soluit pensionem non rebabebit a successore in eodem beneficio nisi sit cõuersum in vtilitatem ecclesie. vt no. Ho.in.c.ij. ne prelati vices suas. 5

¶ Utrũ sacerdos possit locare operas suas? R̃.q̃ ꝓ diuinis officijs dicendis nunq̃ licet.de simo.c.cum in 6

ecclesie: ꝛ inuitis. c. aliter esset simoniacus. sed ꝑ tales bene pōt locare: licet tamē ei paciscī cuꝫ aliquo ꝙ morek in aliqua ecclesia vt celebret ibi diuina: ita tamē ꝙ nō habeat intentionē ad diuina sed ad mansionem quam ibi facit: vel ad laborē quē sustinet. vel ad damnū qđ rōne more patit. vt in. c. ad questiones de rerum ꝓmuta. ꝑ ar. ꝛ nō. Innocē. in. c. penultimo. ne ꝓcla. vi. su.

7 ¶ Utrū scolaris recedens possit ponere aliū loco sui in domo vel camera cōducta? R. Pa. in. c. inter dilectos. de fide instru. ꝙ sic: qz ꝓductor pōt locare alteri. l. nemo. C. loca. nisi aliud ꝓuenisset. vt no. in. d. l.

8 ¶ Sed an possit hoc facere inuitis socijs. glo. instit. loca. in fi. dicit ꝙ licet possit alteri locare: rō tamē societatis ꝓhibet que ꝓualet iuri locationis cum videatur electa industria ꝓsone. insti. ꝑ socio. §. soluit. Idez tenet Spe. de iudic. §. ij. Et clarius Azo. p. l. ꝓceptiōe. ff. de bis q̄ deiece. vel effu. ꝛ addit ꝙ si scolaris nō degit in domo vt debet versari: pōt ꝓtra eum agi actiōe ꝑ socio sed vtili. qz directa dar quādo ꝓtrabit societas ad cōmodiorē vsum ꝛ vberiorē questū. de q̄ leges loquunt. vt notat Specu. vbi supra. Ex quo vide ꝙ in materia odiosa nō veniet socius in domo. Et ideo si statutū dicit ꝙ socius teneat ꝑ socio: nō veniet socius in domo: qz nō est ꝓprie ista societas. ꝛ in odiosis verba stricte capiunt. l. ij. §. hec aūt verba. ff. de neg. ge. in. c. in nra. de iureiurā. insup dicit Pa. i. c. inter dilectos. ꝙ si male versat ꝛ nō possit compesci aliter a sua insolentia ꝙ poterit expelli p. l. si cōuenerit. in fi. ff. ꝑ socio. ꝛ. v. q. iij. in loco.

9 ¶ Utrū locari possit domus ꝑinqua alteri magistro ita ꝙ voces ad inuicē cōfundant? R. ꝙ nō: ꝛ si fecerit ꝓmus poterit expellere vltimū. C. de stu. li. vrba. ro. l. vnica. in fi. ꝛ hec causa tractari potest in ferijs tēpore messis ꝛm Hostien. de iudi. c. significauerunt: ꝛ idem posset dici de quocūq; alio qui impediret lectionē prefati magistri. ar. d. l. vnice.

10 ¶ Cui potest locari aliqua res? R. ꝙ oībus qui pōt emere nisi sit miles vel curialis: q̄bus nō possunt locari predia ad colendū ne amisso vsu armorū ad op⁹ rurale se trāsferant. vt. C. locati. l. milites. l. curialis. ꝛ l. vltima. subuenit tamē ignoranter facienti. ff. locati. l. si quis ignorās. vbi dicit ꝙ potest exigere mercedē Hō eñ ꝓtemnit disciplinā q̄ ignorauit militem. Idē videt in clericis ꝛ monachis nisi ex causa necessitatis extra ne cler. vel mo. c. j. ꝛ c. scōm. vbi hoc nō. Ber. et

11 ¶ Usq; ad qđ tps pōt fieri locatio? R. (Hostien. ꝙ ꝛ ad tps ꝛ in ꝑpetuū. vt. ff. si ager vect. l. j. ꝛ dicunt vectigales agri q̄ in ꝑpetuuꝫ locant. s. q̄diu vectigal soluat. vt in. d. l. j. ꝛ succedit heres in locatione ꝛ ꝓductione si morit ꝓductor infra tēpus locatōis in iure cōductiōis: secus in vsufructu q̄ psonalis est ꝛ extinguit cū psona. C. locati. l. si q̄s domū. §. si fructuari⁹.

12 ¶ Quādo est merces soluenda? R. ꝛm Azo. ꝛ Bof. ꝙ si actum est quādo sit soluenda id seruabit: als cōsuetudo regionis ꝛ si non appareat de ꝓsuetudine id quod minimū est. s. in fine. ita no. Hos. ꝛ Ber. de cēsi. ex parte. facit de reg. iur. in obscuris. li. vj. ff. de verbo. obli. l. qui hoc anno. ꝛ l. eum qui. ꝛ. ff. quādo dies vsufruc. le. ce. l. j. §. si tibi. ꝛ hec vera in stipulationib⁹. in alijs vide in. l. j. C. q̄n dies le. ce. ꝛ in. d. l. q̄ hoc anno. ꝛ Inno. in. c. ꝑter sterilitatem. de loca.

13 ¶ Sed nunq̄d potest locator inq̄linum expellere ante tempus finitū cōductionis? R. ꝙ sic in quatuor casibus. Primus si nō soluit pensionem per biennū: ꝙ si paratus sit soluere audiēdus est. ff. loca. l. quero. intellige si alius de sequētibus nō inest. Secūdus si domus locata sit necessaria sue habitatiom: intellige ex necessitate supueniente: cui aliter ꝓuidere nō potest. vt in. l. eadem. C. locati. aliter nō diceret necessitas si posset ꝓuidere alio modo. Secus esset si tempore locationis aliam domū nō habebat quia sibi imputabit nec expellere poterit. ff. locati. l. si q̄s domum. §. hunc subiungi. Tertius cum domus eget refectione: quia minat ruinā que tamē tempore locationis nō minabit: ꝛ in isto casu ꝛ precedēti licet remissio pensionis ꝑ rata temporis. d. c. ꝑter sterilitatē. de loca. ꝛ. d. l. edes ꝛ. d. l. quero. §. inter locatorē. vel ꝓuidebit de alia domo eque idonea. ff. e. l. cum plures. in ꝓn. Sed an ea refecta poterit conditor petere in ea reponi? R. ꝙ sic. glo. iuncto tex. l. si duo. §. cum inq̄linus. ff. vti posside ꝛ ibi per Bart. Quartus quando cōductor in domo peruerse cōuersat sine lesione rei: vt puta tenet publicas meretrices. ꝛ sic nō remittit pensio ꝛm Hosti. vel versatur peruerse cum lesione rei: tenendo porcos in solario: incidit arbores: nō colit suo tempore: ꝛ tunc remittit pensio sed aget ad interesse dominus de dāno dato ꝛm Hostien. in. d. c. ꝑter sterilitatem. Et ꝛm hanc distinctionē cōcor. doc. in. d. l. edem. ꝛ in. d. c. ꝑter sterilitatem: qui vident ꝓtrarij.

14 ¶ Utrū inq̄linus possit similiter ꝑter necessitatē dimittere domū ante finitum tempus ꝓtra volūtatem domini? R. Pa. i. d. c. ꝑter sterilitatē. ꝙ sic ꝛm Vin. ꝛ Jo. an. hoc tenet etiam glo. in. l. si in lege. §. si dom⁹. ff. locati. Ex quo potest inferri ꝙ ꝑter pestem potest dimitti: quia est probabilis necessitas. ꝛ facit tex. in. l. habitatores. ff. e. ti. ꝛ sic in ꝓscientia esset seruandum: q̄uis in foro ꝓtentioso forte aliter teneret.

15 ¶ Utrū sit minuenda pensio rei locate quādo cōductor nō potuit vti re cōducta? R. ꝙ aut quis locat res ꝛ si stat per locatoris voluntatem quo minus reducta non vtatur cōductor: sic tenetur ei ad interesse. l. si de fundo. C. loca. Si vo nō ex voluntate sed per casum fortuitū ex eius parte vel ex parte rei locate contingentem: sic pensio remittit ꝑ rata. Exemplum ex parte locatoris: puta quia ꝑter delictum eius fundus locatus publicatus est. Exemplum ex parte rei veluti si edes locate exuste fuerint vel ager terremotu corruit. vt. l. si quis domum. in fi. ꝛ l. ex cōducto. §. j. ꝛ l. sed addes. §. si quis. ff. loca. Idem dicendum quando ex necessitate locatore aduenīte oportuit cōductorem expellere. vel ꝑter refectionem domus. l. qui insulam. in ꝓn. ꝛ l. si fundus. ff. e. ti. Si vo stat ꝙ cōductorem vel per eius culpam quo minus re locata vtatur nibilominus totam pensionem soluere tenetur. l. colonus. §. nauem. ff. locati. Si vo ex casu fortuito exquo re locata vti non potuit. similiter tenetur quando locator alteri locando verisimiliter mercedē habuisset: als non. vt patet ex. l. si. §. j. ff. ad. l. rbo. de iac. Facit. l. sed addes. §. cum q̄dam. ff. loca. Sed in casu quādo quis locauit operas nec per euꝫ stat quo minus eas soluat: licet per conductorem. sic talis cōductor etiā si impediat casu fortuito nibilomin⁹ pensionē pstabit. vt est casus in. d. §. cū quidā. Dō verus credo in ꝓscientia quādo talis locator nō habuit cui locando opas acquireret mercedem ꝑter talem locationem quam mercedē habuisset si tali nō locasset. Si vo stat per locatorē quo minus operas prestaret: tunc si non impeditur casu fortuito tenetur ad interesse omne nec mercedem habebit. Si vo impeditur

casu fortuito: sic remittit pensio p rata tpis. vt est casus. in. l. si vno. §. itē cum q̄dam. ff. locati. Idez in. l. si bi. C. loca. & l. aduocationis. C. de p̄di. ob cām. nō aūt tenet ad interesse. Et si iam inchoasset opas vel fecisset aliquas expensas ad se reparandū: & tali casu fortuito impedit: repetet eas expensas quas fecit ꝓpter hoc. vt in. l. si pecuniā. in p̄nci. ff. de p̄di. ob causaz. habet de eo q̄ parauerat se ire ad locum & impeditus fuit p tempestatē. Fallit hoc vt nō remittat pensio quā do ex casu fortuito stat p locatorē in aduocato: qz nō repetit salariū ab eius heredibus ipso morīēte. l. j. ff. de var. & extraor. cog. Idem de quocūq; habente offi cium publicū. & sic loquit. l. arboribus. §. de illo. ff. de vsufru. & l. diem functo. ff. locati. & l. dié functo. ff. de offi. asse. Item fauore libertatis. vt in. l. cum heres. §. fi cibus. ff. de sta. libe. Hec eliciuntur ex Azo. & Bar. & alijs in. d. §. cum q̄dam: & hoc tene nisi p̄suetudo aliter haberet. vt. s. familia. §. ij.

16 ¶Sed quid si locata re ꝓductor vsus fuit: sed sterilitas in eius fructib⁹ ꝓtigit: R. Pa. in. d. c. ꝓpter sterilitatē. q̄ si sterilitas ꝓuenit ex casu fortuito vel ex vicio rei sine culpa coloni: vt puta: qz timet magnā siccitatem vel aquarū abundantiā vel frigus vel grandinē & hmōi: & nō pōt recompēsari cum fertilitate anni p̄cedētis vel sequētis imediate: dūmodo duret eadē locatio ꝑm Bo. in sum. e. ti. sic fiet remissio ꝓ rata: puta erat solitus colligere. xv. modios & soluebat tres aureos nō recolligit nisi decē: sic nō soluet nisi duos aureos: nisi sequēti anno vel p̄cedēti nō recollegit. xx. modios. Et idē dicas etiā si soluat certa spēs: qz non sit ꝓprie ꝓtractus locatōis vt dixi. tñ quo ad hoc idez erit iudiciū. Predicta tñ nō intelliges de partiario q̄ cum dño lucrū & damnū partit: qz nō fit remissio. vt no. glo. in. d. c. ꝓpter sterilitatē. Et q̄uis docti fuerint varij in. d. c. ꝓpter. & in. l. ex ꝓducto. ff. eo. tit. q̄n dicat sterilitas: mihi placet maxime q̄ ad p̄sciētiā. qđ Joh. an. & Pa. in. d. c. ꝓpter sterilitatē. sequunt. vt. s. dicat sterilitas q̄n nō colligunt nisi due ptes de tribus solitis. secus esset in alio modico. Sed aduerte q̄ si fructus affuissent sed post̄q̄ recollecti fuerūt marcuerūt vel cum erant recolligēdi exercitus p̄trahens ipsos destruxit: & hmōi nō dicet sterilitas: nec fiet remissio pēsionis. vt in. l. ex conducto. §. si vis. ff. locati. & l. damnum. C. e. ti.

17 ¶Sed quid si sit fertilitas nunq̄d augmētabit pensio? R. ꝑm Pa. vbi. s. q̄ aut hoc ꝓtingit quia fructus plus valent solito: & sic nō fit augmētatio sicut nec fieret minutio si minus valerēt. Aut ꝓuenit p industriā coloni: & sic nō augmentabit pensio: ne sua industria sibi sit dānosa. vt. ff. e. l. ex ꝓducto. & l. fi. C. de allu. aut ꝓtingit ꝓpter bonitatē rei: & silr nō fit. Aut ꝓtingit melioratio casu fortuito: puta locaui molendinū ex quo cōductor solū p̄cipiebat. l. ꝓpter alia molendina que nūc sunt destructa p̄cipit centū: & sic fiet augmentatio pensionis ꝓ rata sicut fieret remissio ꝓpter sterilitatē casu fortuito ꝓtingēte qz ꝓtrarioꝝ eadē est disciplina. xxxij. di. hospitiolū. & l. j. ff. de bis q̄ sunt sui vel alie. iur. hoc idē tenet glo. in. l. si merces. ff. e. ti. Propterea aduerte q̄ ꝓtractus locatōis & ꝓductōis est ꝑfectus bone fidei. vt insti. de ac. §. actionū: & ideo merces debet p̄uenire arbitrio boni viri. l. si in lege locatiōis. in p̄n. ff. loca. aliter restituere obligat.

18 ¶Quid si q̄s ꝓdurit molendinū ꝓ se & suis heredibus ꝓ certa mercede in ꝑpetuū. & diuisis filijs fit multiplicatio in infinitū: nunq̄d tenebit molendinū molere illis omnibus illo p̄cio quo ꝓuenit? R. ꝑm Pile. in suis. q. xlviij. q. & Hug. q̄ nō qz nō videt de hoc cogitasse. l. si q̄s in vna. ff. de peri. & cō. rei vē. Sed albe. in aut. hoc ius. C. de sacrosan. ec. dicit q̄ imo tenetur de stricto iure. ad qđ facit. l. si seruit⁹ ita. ij. rūsio. ff. de seruit. vrba. p̄. Sed de eq̄tate p̄scientie tene p̄mā.

¶Utrū locas fundū alicui ad mediū nulla facta mētione de arboribus nunq̄d colonus habebit partem fructuū arborū? R. q̄ nō: sed locator habebit oēs. l. fructus. ff. de vsur. Et si colonus destruat arbores tenebit. Similit ei⁹ culpe imputat si aliq̄s ei⁹ odio arbores excidat. l. si merces. §. culpe. ff. loca. Qđ limita ꝑm glo. in. d. §. culpe. vez q̄n ꝓpter culpā suā seu dolū tale odiū est causatū: alś non. 19

¶Nunq̄d post̄q̄ colonus seminauit agrū si dominꝰ eū vendat alicui poterit expelli p emptorē? R. q̄ non sed medietatē fructuū habebit vel ꝓut cōuenerāt: si tamē venditor oēs fructus accepisset aget colonus cōtra venditorē. ff. de leg. j. l. nihil speciale: tamē p̄uī legiū habet colonꝰ fisci ꝑm Rod. bic aduerte q̄ succedens in re locata si est de bñficijs ecclīasticis. & sit facta ab habente administratione. & cū debitis solēnitatibus & causis de q̄bus. s. Alienatio. Et ad debitū tempus tenet stare locationi. & si ecclesia sozet lesa posset petere restitutiōem in integrū. c. j. de restit. in integ. et. c. j. de reb⁹ ec. nō alie. Si vo nō habebat administrationem vt sunt canonici simplices sic nō tenet stare: q̄a equiparat vsufructuario q̄ nō potest locare vltra tēpus vite sue. l. si q̄s domū. ff. loca. nisi cū causa rōnabili & auctoritate episcopi fecisset. Cum vo res locata nō est ecclesiastica: tūc successor vniuersalis tenet stare. l. viam veritatis. C. loca. Successor vo particularis in dicta re nō tenet stare nisi locator habuisset administrationē plenā. vt marit⁹ in p̄dio dotali: qz sic tenet. in. l. si. f. filio. §. fi. ff. sol. ma. Idē in tutore respectu pupilli. l. si tutele. ff. de admi. tu.

¶Quid si cōductor aliquid expendit in re cōducta? R. ꝑm Bo. si expendit necessario vel vtiliter auxit edificauit vel instituit aget cōtra locatorē vt restituat expensas. ff. loca. l. dom⁹. & in. d. l. sed addes. §. si inq̄linus. & ibi glo. sed clarior tex. est in. l. colon⁹. j. rū. ff. e. ti. Si tamē posset tollere impensas sine lesione rei nō teneret locator sed ipse eas tollere posset. vt in. d. §. si inq̄linus. Predicta nō intelligas de expensis factis p̄o pascēdo animali locato vel colenda possessione & hmōi: sed de alijs: puta curatiōe morbi repatione rui ne: vel plantatiōe vinearū & hmōi. vide etiam qđ dico. s. edificans. in p̄in. 21

¶Utrū in locatiōe possit interuenire vsura? R. q̄ sic si est vsura ex parte cōductoris. videz q̄n rōne mutui interp̄etati: puta qz ante tps soluit pensionē solū habito respectu ad p̄uētionē temporis vel mutui veri minuit de pensione debita: & sic restituere tenet. Faciunt no. in. c. ad nostram. de emp. & vendi. & in. c. illo. 26

¶Ex q̄ culpa tenet ꝓductor de re (vos. de pigno. ꝓducta locatori? R. q̄ de dolo lata culpa & leui: qz gra vtriusq; ꝑbit. insti. q̄. mo. re. ꝑbi. obli. §. vl. lz. alij tenent q̄ etiā teneat de leuissima. & p̄mū cōiter tenēt gl. & doc. in. l. si q̄s domū. §. celsus. & in. l. si merces. §. q̄ colūnā. ff. loca. & qđ dico de ꝓductore. idem dico de locatore. Et licet Mar. in. §. q̄ colūnā. velit teneri locatorē o parū ad trāsuebēdas colūnas & silia q̄ faciliter frangunt etiaz de leuissima ꝓpter. q̄ ibi dicit. culpa abest si oia facta sunt q̄ diligētissim⁹ q̄sq; observatus fuisset. & dicat forte spāle i ꝺ casu. glo. ibidē tenet ꝑū. 25

Tñ tñ sic ꝓcor. q aut aliꝯ locat apas in re q̄ requirit diligētissimā cura: v.puta polire adamantē:incidere brocatū,pveste fienda ꝛ hmōi.ꝛ tenebiť de leuissima d.Ş.q̄ columnā.Aut nō locat opas in re talis impor tātie.ꝛ sic vera est glo.q: teneť solū de leui. Hec ob. glo.in.l. q̄ mercedē accepit ꝓ custodia.ꝛ in.l.dñs.ff. eo.ti. vbi dicit q si spāliter mercedē accepit ꝓ custodia q teneť de leuissima. Pro cuius intelligentia advuerte q qñ ꝯs mercedē accipit ꝓ custodia si sum? in ꝯctu in q̄ soluz tenebať de lata culpa vt in deposito: sic acceptio mercedis ꝓ custodia faciet vt teneať de leui.ꝛ sic intellige.c.bona fides.de deposito.ꝛ.l.j.Ş.si vestimēta.ff.depos. Si vo sumus in ꝯctu in q̄ teneť de leui culpa sicut in locato: sic acceptio mercedis ꝓ custodia rei locate faciet vt teneať de leuissima.ꝛ sic loquiť et intellige.l.qui mercedē.ꝛ.l.dñs. predictas. Quod bñ no. ꝓ soluēdis multis ꝓtarietatib?. Nec solum teneť de culpa sua:sed etiā illoꝝ quoꝝ opere vtiť si ipe diligentiā non adhibuit.l. si merces.Ş.qui columnā.ff.locati.ꝛ.l. item queriť. ꝓ totū.xxiij.q.iij. tres personas.

24 ¶Utrū locans vasa vicioſa ignoranter ꝛ ꝓterea vinum effusum est vel marcuit teneať ad restitutionē? R. q sic:ad restitutionē intereſſe vini:nec ignorantia eū excusat.secus esſet in pascuis locatis vbi herba pestifera erat quā ignorabat: q: lz alia ꝓductoris sint mortua:nō teneběť locator.vt in.d.l.ş addes.Ş.j.vbi dicit glo.boc est spāle in locato :;vt intereſſe extra rez hic veniat. In ꝓscia tñ nō baberet locū.d.l.nisi qñ locasset talia vasa ꝓ bonis.secus si simplr exbibuisset videda ꝓ cōductorē:ignoras ipe an sint bona vel ne: q: tūc cū non sit in aliq̄ culpa nō tenereť. a fortiori teneť ad restitutionē intereſſe q̄ scienter locat rem viciosam.ar.d.l.sed addes. Et qō dico in vasis intellige in oñi re vicioſa ex qua damnū ꝓximo euenire pōt. Nō no.ꝓ illis q̄ locāt equos q̄ volūt se in aq̄s si deſtruanť vestes teneně ꝛ similes.secus in cōmodato.

25 ¶Quid si nauta ponat res meas in alia naui q̄ vbi posuerā ꝛ perierūt? R.q teneť dicta.l.itē queriť.Ş.j. ꝛ boc verū si inuito dño. si vo bona fide ꝛ sine culpa nō teneť. Silr nō teneť etiā si doloſe posuisset:quando vtraq̄ nauis periit in eadem nauigatione.ff.ad.l. rbo.de iac.l.si.Ş.j. q: licet sit in culpa infideliter rem tuā ꝓtractādo: non tñ ex tali culpa est amiſſa: exquo omnino peritura erat:quod bene nota.

26 ¶Quis ꝓbabit affuiſſe volum vel latā culpā? R.ꝑm Hoſtien. q ꝓductor puta paſtor sicut argētarius vz ꝓbare amiſisse rōnes cuz ruina vel incēdio.l. si q̄s ex argētarijs.Ş.vl.ff.de edēdo. Itē de custode carceris l.vlti.ff.de custo.ꝛ exbi.reo.tñ alś q̄ volū allegat ꝓbare vz.l.quotiēs.Ş.q̄ dolo.ff.de ꝓba.Ego tñ boc nō teneo.sed dico q qñ q̄s teneť solū de dolo ꝛ lata culpa q̄ incumbit ꝓbatio dicēti eum fuiſſe in dolo vel lata culpa:sea quando teneť de leui vel leuissima: tunc tenetur probare casu amiſisse.Et sic loquitur.d.Ş.vlti, mus.ꝛ.d.l.vlti.

l **Verū** non dicit nisi deductis expensis.l.illud. in glo.C.de colla. et ff.ꝓ socio.l.mutius.

Ludus ꝛ iocus alius spūalis ꝛ diuinus. ꝛ iste est ille q̄ ꝓuenit ex magna mentis deuotione.de quo in Pſalmiſta.Oēs gentes plaudite. quē exercuit Dauid qñ ante archam dñi saltabat.ij. Regū.vj.ꝛ iste sanctus ꝛ virtuosus est.

1 ¶Est ꝛ alius ludus q̄ dicit humanus:q̄ fit ad recreationē suā vel alioꝝ:vel causa virtutis experiende.ꝛ iste aliqñ dicit theatralis a loco apto ad theatrādum scz speculandū.Aliqñ larualis q̄ larue sunt deformitates boim ꝓ appositionē coloꝝ vel rerum q̄ vulgariter dicunt mascbere.Aliqñ bistrionalis in quo q̄s de psona sua facit ludū q̄ vocať vulgariter stragitator. Alius illoꝝ q̄ ludūt albagatelle q̄ sunt rerū bonestarum demōstrationes. Alius bastiludialis in quo ludiť cū bastis.i.lanceis q̄ dicit vulgariter gioſtra. Alius torneamentoꝝ q̄ bodie non est in vsu:in quo quidam includebāt se in q̄dā circuitu ad pugnādū. Qui dā pilealis:baliſtalis:saltalis:scacalis:corealis ꝛ buiusmodi q̄ habēt noia ab eo in quo exercenť q̄ plura sunt q̄ vocabula.vt.l.natura.ff.de ꝑscrip.ver.

¶Utrū talis ludus humanus sit ꝓbibitus? R. q de se nō est malus:ş aliqñ rōne alicuius circūstantie est ꝓbibitus etiā de ꝑcepto. Primo rōne loci. Nā tales ludi nullo mō pñt fieri in ecclesia aut loco sacro.c. cū decorē.de vi.ꝛ bo.de.ꝛ.c.decet.de immu.ec.li.vj. Uñ nō excusarē a mortali q̄ talē faceret in ecclesia nisi foret q̄d modicū cum videat iure diuino ꝓbibitus: ib Domus mea domus oꝛonis vocabiť. Demōstrationes vo q̄ siunt ad bonorē dei: puta passionis xpi ꝛ vite alicuius sancti nō sunt ꝓbibite ibi fieri:q̄ non ꝓprie vocanť ludi.vt no.in.d.c.cū decorē. Sedo ꝓbibenť tales ludi rōne periculi lesionis corꝑalis sic torneamēta ꝛ hmōi.de torneamēťꝫ ꝓ totū. vñ ois ludus in q̄ ꝓbabiliter iminet periculū mortis corꝑalis: ꝓbibeť sub pena ꝑcti mortalis:q: ꝑ ꝑceptū dei. Matthei.xx. Diliges,primū tuū. Facit.l.cruēta.iucta glo. C.de gladi.ꝛ.l.nā ludus.ff.ad.l.aq̄l. Secus q̄n nō imineret ꝓbabiliter:lz aliqñ accidisset ꝛ raro. Tercio ꝓbibeť rōne ꝑsone. Nā clericis ꝛ multomagis religiosis ꝓbibeť ois ludus cū armis.vt in.c.ꝑtinebať.de homici.q: ꝛ arma portare nisi cā defensionis sūt ꝓbiti de ꝑcepto.vt in.c.clerici arma.de vita ꝛ bo.cle.Silr ꝓbibetur eis ludus bystrionalis.vt no.in.c. donare. lxxxvj.dis.de q̄ dic vt.ş.Hystrio. Quarto ꝓbibeť rōne scādali:vtputa clericis religiosis aliquē ludū exercere in publico exq̄ seculares scādalizarenť eēt peccatum mortale:ꝑm q dico.j.scandalum.Ş.ij. Idē dico qñ q̄s ex tali ꝓuocaret aliū ad scādalū mortalis peccati:sicut in coreis:ꝛ multomagis si sibi imineret ꝓbabiliter tale scandalū ꝛ ꝫ aduerteret peccaret mortaliter. Secus si de scādalo nō aduerteret: q: nisi foret in lata culpa nō credo peccaret mortalr. Aduerte tñ q clericis ꝛ religiosis est ꝓbibitus rōne honestatiꝫ clericalis ois ludus in q̄ est ꝓpria ꝑsona faciēs luduz in publico sicut eēt saltatio:corizatio ꝛ hmōi. Uñ nō excusarē eos a mortali.ar.c.ꝓ dilectione.in si.de ꝑsedi.ij.ꝛ qō no.doc.in.d.c.cū decorē.secus in secreto cū aliq̄bus domesticis. Itē ludus larualis est eis interdictus:q: non pñt mutare habitū nisi ex cā rōnabili. vt.ş.Excōicatio.vij.casu.xxvij. Et lz Jaco.de are.in l.si q̄s cum sciret.ff.ꝓ emptore.ꝛ Cy.ꝛ Pe.in auē.de san.epiſ.ꝛ deri.in.Ş.interdicimus.el.ij. teneāt q̄ ludus scacoꝝ ꝓbibeať clericis.rō ꝑm Mar.in.d.Ş. interdicimus.q: nō minus facit eos deuiare a diuinis officijs in quibus debēt insistere.vt.l. generaliter.C. de epiſ.ꝛ deri.sicut ludus alearū q̄ est eis ꝓbibitus ibidem.Ego tñ dico verū esse ꝑdictam opi.etiā in oibus ludis qñ ꝓpter eos dimitterent debita diuina ad que teneať:alś non. Uñ licet ludere ad scacos vt tenet Richō.in.iiij.di.xv.sicut alijs ꝛecularibus nisi ratione scandali vel inbonestatis clericalis: vtputa pu-

blice ludendo. Quinto rõne cupiditatis. vnde tenet Mat. vt no. Car. in de. ij. de vi. z bo. de. q̃ ludens ad scacos cã cupiditatis peccat mortaliter. Dõ intelligo verũ qñ talis cupiditas esset mortalis de se. de q̃ qñ sit mortalis vide. s. auaricia. §. j. Et idez dic qñ fieret ex quacunq; alia mala intentione foret mortale si intentio est de eo q̃ est pcñm mortale. Attende tñ q̃ qñ talis ludus humanus fit causa lucri pncipaliter est illicitus vñ peccãt venialiter: qz debẽt ludere pncipaliter cã recreationis z solatij z exercẽdi ingenũ vl̃ virtutẽ corpis. Verũ est: qz faciliter inducit ad mortale qñ fit pncipaliter causa lucri. vt ptz ex expientia z vituperãdus: lz lucratiũ nõ sit nisi de bono pfilio pauperibus erogãdũ. Sexto rõne tpis puta qz dies festus pceptus. Mã cũ tali die ,pbeat oñe opus seruile. Exo. xx. nõ video quõ bastiludia talibus diebus z buiusmodi in q̃bus requirit multa seruitus possint fieri sine peccato mortali. In alijs ludis in q̃bus modica seruitus ineſt nõ esset mortale lz fiat in festo nisi p totũ die se in hmõi occuparent dimissis diuinis. Hoc qđ dixi de bastiludijs q̃ sit mortale pcñm. tenet Ric. in. iij. di. xxxvij. sed si ex nulla istarũ circũstantiarũ fiat illicitus nõ erit pcñm si fiat cã honeste recreationis vl̃ virtutis aut ingenij exercẽdi. Aut si erit pcñm erit veniale. de corea tñ vide. s. Corea. Aduerte q̃ in ludis q̃ fiunt causa vtutis exercẽde vel ingenij nõ licet ludere nisi p vnum solidũ. vt in. d. aut. alearũ. z. lxxij. solidi faciunt vnã libram auri. C. de su. ppo. z archi. l. q̃tienscunq;. Sed tu boc limita ẽm psonã ad istam rationem sic: si non concedit nisi vnus solidus in ludo magnis: ergo grossus solum paruis.

3 ¶ Est z tercius ludus qui dicit dyabolicus: qz opatione dyabolica est inuẽtus ad inducẽdos homies ad pcñm. z iste est in triplici differẽtia. Primus consistit in ludibrijs: q̃ ludibria sunt rerũ inbonestarũ demonstrationes: z talis ludus oibus ,pbibitus est tam exercere q̃ videre. Vñ qñ tales demõstrationes habẽt ,puocare ad lasciuiã videtes tunc peccãt mortaliter tam exercẽtes q̃ volũtarie videtes. Facit qđ. s. dixi curiositas. Vñ dicit tex. in ,pbemio. ff. quis eñ ludos appellat eos ex q̃bus crimina oriuntur: bec eñ fieri nullo patimur mõ. bec ibi. Scds ludus dr ludus alee z sub isto cõprehendit ois ludus q̃ innitit solum fortune: vt ludus chartarum: taxillorũ: z hmõi. Tercius ludus dicit mixtus: qz partim innitit fortune: z partim industrie: vt ludus tabularũ cum taxillis: quia respectu taxillorũ versat fortuna: respectu tabularũ decendarum versatur industria.

4 ¶ Utrũ isti duo ludi vltimo dicti sint ,pbibiti? Rn. q̃ sic. vt ptz in aut. alearũ vsus. C. de reli. z sump. fu. z in c. eps. xxxv. di. z lz Hug. in. d. c. eps. teneat q̃ sp peccat mortaliter ludẽs ad pdicta: cñ nõ credo verũ. nec. d. c. eps. facit ,p sua opi. qz dicit deseruiẽs. z dictio de auget. vt. ff. de posiri. l. j. in pn. Ideo ẽm glo. ibidem z Rodo. peccat mortaliter ille q̃ valde seruit ludo. i. ducit in psuetudinem: alis aliqñ z raro nõ credo foret mortale. Nec ob. d. aut. alearũ ludus. qz ipos ,pbibet per verbũ decernimus. qđ nõ inducit ad mortale. vt dixi s. ler. §. iij. Clericis tñ z religiosis videt esse mortale ludere aut ludentes ad ipos videre. vt in aut. de san. epis. §. interdicim9. z ibi sequit glo. Sz ego ß nõ credo: qz impator nõ põt pcipere clericis. z ideo idem dico de clericis qđ de laicis q̃ peccant mortaliter quando tales ludos ducunt in cõsuetudinem nisi ratione scandali. vt. s. dictum est de ludo humano. Ratio: qz isti ludi non sunt ꝓhibiti quia mali sunt de se. Sed ideo sunt mali qz ,pbiti. z causa probitionis sunt mala q̃ cõiter ex ipis sequunt q̃ non sic cuenit in raro ludentibus sicut in cõsuete: z qz ,pbitio nõ se extendit nisi ad deseruientes talibus ludis. Ideo tene qđ dixi. Verum est q̃ est periculosum talibus ludere ,pter multa pcta q̃ cõiter in ipis fiunt.

5 ¶ Sz qđ si q̃s ludit ad pfatos ludos gratis causa recreationis vel cã puiuij ex psuetudine nunq̃d peccat mortaliter? Rn. glo. in. d. §. interdicimus. videt tenere q̃ sic clericus. Sed ego attẽdendo ad narrationẽ. d. aut. alearũ vsus. z psiderãdo q̃ debeam9 cuitare correctionẽ iurũ. c. cũ expediat. de elec. li. vj. Dico q̃ nõ ,pbibet: immo licite põt in eis ludi gratis vel in aliq̃ modico siue cã puiuij siue cã recreationis. z sic intelligo. l. qđ in puiuio. ff. de aleato. Et intellige modicũ respectu psone q̃ ludit. z tale modicũ qđ etiam faciliter donaret. qz in hmõi ludis sic factis cessat rõ ,pbitionis: nisi rõne alicuius circũstantie. de quibus. s. §. ij. esset mortale. Nec ob. d. c. eps. qđ nõ distinguit: § absolute loquit de oi aleatore ergo nec nos debem9 distinguere. qz hoc verum esset nisi rõ nos induceret ad distinguendũ sicut bic facit. c. marchiõ. j. q. j. vbi dicitur: nõ putemus in vbis scripturarũ esse euãgelium § in sensu: nõ in superficie sed in medulla: nõ in sermonũ folijs sed in radice rõnis. Hec ibi.

6 ¶ Utrũ inspectores pdictorũ ludorũ ,pbitorũ peccẽt mortaliter? Rn. glo. in. d. §. interdicimus. videt tenere q̃ sic si sunt clerici. Sz tu dic q̃ siue sint clerici siue laici inspectores q̃ aut ex aspectu eorũ inducunt efficaciter aliq̃ ad ludendũ z sic si ludẽtes peccãt mortaliter sic inspectores. Si vo eos nõ inducũt ad ludũ ex eorum aspectu nec ad ptinuandũ ipm sic si aliud malũ nõ admiscet nõ peccãt mortaliter eos videtes z aspicientes nisi essent tales q̃ correctio posset eos facere desistere a tali ludo q̃ est pcñm mortale in ludente: qz tũc talis peccaret mortaliter nõ correctio § aspiciendo. qz videt psentire erranti. lxxxij. di. error. cũ similibus. periculosum tñ est tales aspicere ludentes in ludo ,pbito: qz facilit posset eis placere talis lud9 vel liberare qđ eẽt mortale. vt no. theo. in. ij. sen. di. xxiij.

7 ¶ Utrũ acq̃situ in pfatis ludis dyabolicis sit necessario restituendũ? Rn. q̃ si ille q̃ vedit sen amisit non poterat alienare nec donare: sicut filiusfamilias seruus et alij. de q̃bus. s. donatio. j. z tũc sine dubio lucratũ est restituendũ pri vel dño vel illi q̃ vedit: sicut cuz quis lusit vltra summã. 5c o. solidorũ. qz sicut donare non potuit nec ludere. vt. s. donatio. j. §. xx. z ideo sibi est restituendũ. z sic de silibus. z in ß pcordãt oẽs doctores. Si vo poterat alienare tũc distinguo: q̃ si interuenit fraus: puta qz lucratus fuit cũ falsis taxillis aut alia deceptione: z sic sil̃r pcordãt docto. q̃ tenet necessario restituere ei a q̃ habuit: immo dicit Bal. in Rica. C. de pdi. ob tur. cãm. q̃ tenent furti tales: z etiaz ludẽtes sciẽter cũ illis q̃ nõ pñt alienare. arg. l. seru9 cuiusdã. ff. de pdit. inde. nec facit suũ qđ lucrat. l. falsus C. de furtis. Aut nõ interuenit aliq̃ fraus: z ille q̃ perdidit potuit alienare. z in hoc est diuersitas inter dict. Nã cõis opi. ẽm Alsten. est q̃ teneat dare pauperib9 z ß sequunt cõiter canonistę in. c. clerici officia. de vi. z bo. de. Alij distinguũt de subditis impatoi vel nõ. Sed tu breuiter dic q̃ lz opi. pdicta sit multum rationabilis: vtpote q̃ retrabit boies ab hmõi ludis: tamẽ nullo iure probat q̃ necessario sit facienda sicut nec alia turpiter acquisita. Nec ob. q̃ eps auxilio pres-

dis pōt talia lucra si nō repetunt ab his q̄ amiserunt exigere ⁊ pauperib⁹ distribuere. vt dicit tex. in. d. aut. alearum vsus. ⁊ sic videt q̄ sint pauperū: qz ly possit auferre in penam: nō tn sequit q̄ ipi teneant dare: sicut nec in alijs casib⁹ in quibus turpiter acq̄sita pōt tollere. vt in. l. j. C. ad. l. iul. repe. ⁊ in. l. j. ff. de iur. fis. Et faciūt q̄. j. dicā restitutio. j. in v. turpiter acquisitū ⁊ sic tene quo ad necessitatē restitutionis: bn tn faceret eps si talia accipet ⁊ daret pauperib⁹. Silr ꝓfessores debēt ea erogari facere pauperib⁹: vt in q̄ delict in eo puniat. Si tn nollet nō est ei denegāda absolutio. Aduerte tn q̄ vbi leges impiales ligant q̄ illi qui amiserūt si vellēt repetere possent vsq̄ ad. l. annos: ⁊ sic repetēdo tenerent eis de necessitate restituere. vt in. d. aut. alearū. Nec ob. q̄ dicūt quidā esse abrogatam p nō vsum: qz nō est verū: vt ptz ex dictis. s. Lex. ff. q. Sz vbi lex impialis nō ligat: sicut in terris pe ⁊ similiū nō posset repetere vbi lex impialis viget si epi nō accipiūt lucrata pnt officiales facere vt dent pauperib⁹ vel in publicos vsus. vt in. d. aut. alea.

8 ¶ Sz pone q̄ ludēs in casib⁹ in quibus tenet restituere lucret: ⁊ postea cū eadē psona in alio ludo pdat nanq̄d poterit cōpensationē facere? R. q̄ si in eodem ludo clarū est q̄ sic: ⁊ voco hic eundē ludū q̄n se nō diuerterūt ad alia. ar. l. ptinuus. in pn. ff. de v. obli. ⁊ facit qđ no. Bar. in. l. inficiando. §. infans. ff. de fur. Si vo in diuerso ludo puta qz hodie lucrat⁹ fuit ⁊ cras cum eodē amisit sic de subtilitate iuris nō poterit cōpensationē facere si ille cū quo lusit sit de illis q̄ nō tenent de necessitate restituere: sed de equitate consciētie credo q̄ possit. Facit quod no. Pa. in. c. filius. de testa. ⁊ c. ex parte. in fi. de censi.

9 ¶ Que pena ꝯ tenētes ludū alearum ꝓhibitū? R. q̄ ꝓmo domus in qua luditur dz publicari. vt in. d. aut. alearū vsus. in v. domibus eoz publicatis. Scdo si tenens ludū verberet nō oritur actio ex tali iniuria: nec punit verberās vel damnū ei dans q̄cunq̄ ⁊ vbicūq̄ factū fuerit siue tpe q̄ ludit siue alio ꝑm Bal. in. d. Rejca. ⁊ Bar. ⁊ est tex. in. l. j. §. notandum. ff. de alea. Tercio q̄ si fuerit ei aliq̄d subtractū tpe q̄ in eius domo ludit: siue a lusoribus siue ab alio non poterit repetere nec bz rei psecutionē nec etiā penalez furti. vt est tex. in. d. l. j. §. j. ff. de alea. cū in pscia pauperib⁹ est dandū. arg. c. cū tu. de vsur. Quarto q̄ alium cōpulit ad ludendū etiā ex metu qui nō cadit in pstantē pōt puniri iudicis arbitrio ⁊ pōt poni in carceribus. vt in d. tex. §. j. ibi q̄ cōpulit. Ān generaliter intelligo illuz cōpellere eoipo q̄ stat cū altari parato b̄ est pstat domum: taxillos: scamnū: lumina: ⁊ bmōi. nā istis suasionibus ⁊ illecebris dī cōpellere iuuenes q̄ nō pnt refrenare iuueniles calores. l. fi. §. filij aūt. C. de bo. q̄ libe. sicut dicimus in materia macedoniani. in. l. j. ⁊. iij. ff. ad macedo. ⁊ per totū. Aliter nisi ita acriter intelligeret. d. l. effectū nō bret. qđ non est dicendū. l. si pretor. in pn. ff. de iudi. q̄ lex p̄dicta pōt etiam intelligi in oibus alijs q̄ blandicijs ⁊ suasionibus inducūt boies ad ludū q̄ dicant cōpellere sicut dicim⁹ de raptoribus virginū q̄ nisi esset q̄ sollicitaret q̄ dolosis artibus circūueniret nō faceret eā puellā in tantuz dedecus sese ꝑdere. ter. est in. l. vnica. §. ū. C. d rap. vir. Quinto q̄ ois ptractus celebratus inter ludētes ad inuicē nō tenet vt no. Bar. in. l. si quis cum sciret. in. fi. ff. ꝑ emp. nec vēdēs in ludo teneret de euictione. vt in. l. si filio famil. §. j. ff. quarū re. ac. nō da. Sexto q̄ mutuās pecuniā lusoribus vt ludant secū non pōt eā repetere. vt est glo. ordinaria. in. l. j. in pn. ⁊ in. l. fi. ff. d alea. ego credo etiā hoc verū gñaliter in quocūq̄ q̄ sciēter mutuant ludere volenti q̄ nō repetet. ⁊ videt casus in. l. verū. §. penul. ff. de minor. nec dicas q̄ loquit de minore. vt etiā loquit. l. si vo nō remunerādi. §. si adolescēs. ff. mā. qz idem est de maiore. vt dicit glo. in. d. §. si adolescēs. Item qz. d. l. verū loquit q̄n minor etiaz ꝓuilegiatus mutuat minori etiam priuilegiato: ⁊ tamen ibi ly sint in pari priuilegio potior est conditio illius qui perdit pecuniā. Facit quod no. Bar. in. d. l. si quis cum sciret.

Luxuria est solutio in voluptates ꝑm Ysi. in li. etbimologiaruz. Voluptates aūt maxime veneree soluūt animū bois. ⁊ ideo luxuria est ꝑncipaliter in eis. Scd'ario aūt dicit esse i quibusdā alijs ptinentib⁹ ad excessum ꝑm gl. ad Gal. v. vbi dicit q̄ luxuria est quedā supfluitas.

¶ Quot sunt species luxurie ꝑncipaliter? R. q̄ sunt sex. de quib⁹ habet. xxxvj. q. j. §. sed non ois. s. fornicatio simplex: adulteriū: incestus: stupꝝ: raptus: ⁊ vicium ꝓtra naturam. Adde excessum in actu ꝓugali. de quib⁹ habes. j. Preceptū. §. x. 2

¶ Utrū sit pctm̄ mortale? R. q̄ sic. Sz nota q̄ luxuria habet initiū in corde cogitādo cā delectationis. et istud est pctm̄ mortale ꝑm distinctionē posita. s. Cogitatio morosa. Multomagis si vltra cogitationem peccati mortalis addat sensus: puta qz vult delectari in videndo: tangēdo: loquēdo ⁊ bmōi: ly nolit consummare opus. Itē est pctm̄ mortale deliberatus cōsensus in opus si facultas adesset. Matth. v. Qui viderit mulierem. s. desiderādo corde deliberate ad mechandū: iam mechatus est. s. ꝓpter pctm̄ mortale. et illius speciei cuius est materia quā appetit: puta si solutā fornicatio. si ꝓugatā adulteriū ⁊ bmōi: q̄ circūstantia est ꝓsitenda cum mutet spēm ꝑm aliq̄s. [redacted] ꝓtra aliud. nō rem. licet sit bonū ꝓfiteri eam. sed multomagis est pctm̄ mortale cum ꝓsentit in operationē. Ān si est pollutio soluz sine alterius cōmixtione: sic dī mollicies vel immundicia. Si vo coitus fit ad rem alterius speciei: sic dicitur bestialitas. Si aūt ad rem eiusdē speciei: ꝫ indebiti sexus: sic dicit sodomia. Si q̄rto fit ad rem eiusdez speciei ⁊ debiti sexus: sed nō seruatur naturalis modus coeundi: vel q̄tum ad instrumentū nō debitum vel q̄tū ad mōstruosos ꝓcubēdi modos. sic bi quatuor modi dicunt pctm̄ ꝓtra naturā. Si cū alio eiusdē speciei ⁊ in debito vase ⁊ debito mō fit talis pollutio: aut est cū soluta: ⁊ sic est fornicatio: aut cū ꝓugata: et sic est adulteriū: ⁊ bmōi. ⁊ sic semper pctm̄ mortale si est volūtaria ꝓter matrimoniū.

¶ Quod est grauius boz? R. pctm̄ ꝯ naturā est maximū ⁊ isto infimū est mollicies: grauissimum bestialitas: mediū sodomia: post pctm̄ ꝯ naturā maius ē incestus: post incestū est adulteriū. Uerū intellige accipiēdo in suo summo: qz maius pctm̄ est coire cū mre q̄z cū alterius vroze. Adulteriū est mai⁹ stupro: vtrūq̄ aūt aggrauat ꝑ violentiā. vñ raptus v̄ginū est grauius stupro: ⁊ rapt⁹ vroris grauius adulterio. ⁊ hec oia aggrauant ꝑm rōnē sacrilegij. Infimū oim pdictoz ē fornicatio q̄ cōmittit sine iniuria alteri⁹ psone 3

¶ Quot sunt eius filie? R. Ysi. ponit q̄ttuor ex pte sermonis. nā sermo dz esse decens. ꝯ qđ est turpiloquium. Scdo licitus: ꝯ qđ est scurrilitas. Tercio expediens: ꝯ qđ ē lucricra. Quarto sale pditus. s. sapie ꝯ qđ 4

est stultiloquiū. Est ꝛ quinto cecitas mētis. Sexto p̄cipitatio. Septimo incōsideratio. Octauo amor sui. Nono est odiū dei. Decimo amor mūdi. Undecimo horror futuri seculi. Et duodecimo incōstātia. de quibus. §. Interrogationes.

5 ¶Utrū in tactib⁹ oscul̄is et hmōi sit pctū mortale? R.q sic: qñ deliberate fiūt cā delectationis luxuriose ꝛm q dixi. §. Cogitatio. secus qñ fiunt cā amicicie.

Magister ꝛm Host. dr is q̄ alicui⁹ rei siue negocij p̄ ceteris curā gerit. j. §. magistrū. ff. de exerc. Et h̄ nomē magister dr a monēdo siue mōstrando. ff. de v. sig. l. q̄bus p̄cipua. ꝛ de magi. c. quia. Sed ꝓprie magister vocat q̄ docet grāmaticā vel alias facultates. ꝛ sic accipit d̄ mgris. c. q̄ nōnullis. ꝛ i cle. j. eo. ti.

1 ¶Qualis dz esse magister? R.q dz esse idoneus: ꝓuidus: ꝛ discretus in scia quā vult docere. c. j. ij. ꝛ iij. eo. ti. ꝛ idoneus est q̄ primo mouēs⁹ ꝛ post facūdia alios añcellit. l. vnica. C. de ꝓfess. Nā qui alios docet nō dz habere necesse ab alijs doceri. ar. xxxvj. dist. §. ecce. Debet etiā habere bonā ꝓuersationē testeni doctrine. lxiij. di. valentinianus.

2 ¶Utꝝ religiosus debeat ad magisteriū assumi? R.q si ingerit se vt sit cōiter bodie nō debet. xxj. q. j. monachus. cū multis. c. ꝛ q. vij. c. in noua. Si vo nō ingerit se sed mittit̄ a ꝓlato suo ad quē ptinet: sic pñt ꝛ debēt assumi. xix. q. j. sic viue. ꝛ c. si clericatus. ꝛ c. doctos. ꝛ extra eo. ti. c. j. ꝛ pe.

3 ¶Que scie legi pñt? R.q oēs q̄ faciunt ad instructionē aie corꝓr vel rerū: nisi sint reꝓbate. ꝛ sunt iste q̄ legi pñt singulariter.

Grāmatica: de qua. Quicquid agant artes: ego semper predicto partes.

Dyaletica: de qua. Me sine doctores frustra coluere sorores.

Rethorica: de qua. Est mihi dicendi ratio cum flore loquendi.

Musica: de qua. Inuenire locum per me modulamina vocum.

Geometria: de qua. Rerum mēsuras et earum signo figuras.

Arismethrica: de qua. Explico per numerum que sit ꝓportio rerum.

Astrologia: de qua. Astra viasq̄ poli varias mihi vēdico soli.

4 ¶Utrum mathematica possit legi? R.q matheſis cū aspiratione medie ad exercitiū nō lz docere: quia significat artē diuinādi: ꝛ est reꝓbata. vt. C. de male. ꝛ mathe. l. nemo. ꝛ. l. culpa. Sz ad instructionē doceri posset. xxxvij. di. legimus. Sz ego credo q̄ etiaz ad instructionē nō liceat qz cuius vsus malus est ipsum q̄q̄ malū est: vt dī in ꝓmo sen. di. j. Sz alia mathesis q̄ bz penultimā breuē bñ licita est q̄ est de q̄ttuor vltimo dictis scientijs. vñ vsus. Scire facit matesis: dat diuinare mathesis.

5 ¶Theologia ꝓe omnibus doceri potest. eo. tit. c. qz nonnullis. Jus canonicū ꝛ ciuile: de priuilegi. cū diuersis. li. vj.

6 ¶Sz q̄d de poetis q̄ vt in plurib⁹ sunt ad alios inuenū corrūpendos? R.q distinguendū est de libris gētiū. Nā q̄dā libri sunt q̄ vt in plurib⁹ sūt de lasciuijs vt Ouidius de arte ꝛ sises: ꝛ tales legere vel audire dino ꝓhibitū est. Et sic intellige. c. sacerdotes. ꝛ. c. legant. ꝛ. c. ideo. xxxvij. dist. Sunt alij libri gentilū seu poetarū q̄ vt plurimū multū vtilitatis afferunt: licet in eis aliqñ sint aliq̄ turpia immixta: ꝛ tales libros legere vel audire cā eruditionis vocabulorū: vt p eos sciant loqui recte atq̄ ornate nō est ꝓhibitū. ꝛ sic loquitur. c. turbat. ca. dis. cū duob⁹. c. sequētib⁹. dummō sit talis magister q̄ fabulas lasciuas abbreuiet ꝛ obscure legat. Et sic limita glo. in sum. di. xxxvij. vide etiam quod dicam. j. scientia.

¶Ubi debēt magistri instituī ad legendū? R.q in oibus locis vbi facultates ecclesie suppetūt siue sit cathedralis siue alia ecclia q̄ habeat facultates sufficiētes ad h̄ dz poni magr q̄ legat in grāmatica cui cōpetens bñficiū assignet̄ seu participat fructus vni⁹ pbē de: ꝛ tādiu solū q̄diu ꝓseuerat i docēdo clericos gratis illi⁹ ecclesie ꝛ alios paupes. In metropolitana vo ecclia dz eē magr q̄ doceat in sacra pagina. ꝛ de bis q̄ ptinēt ad curā aiarū. xxxvij. di. de q̄busdā. ꝛ. e. ti. c. j. ꝛ c. qz nōnullis. Hodie vo statutū est q̄ Romana: Parisien. Oxonien. Bononien. Salmacinen. ecclesia habeat duos viros peritos ad instruendū in lingua bebraica: caldaica: ꝛ arabica. cle. j. e. ti. ꝛ ibi ponitur cuius sumptibus.

¶Quid si nō vacet aliq̄ pbēda? R. q̄libet de pbēdat dz dare tantū q̄ faciat vnā pbendā si supest ad eorū necessitatē. ar. c. fi. de bis q̄ fi. a ma. par. ca. ꝛ de ec. edi. c. de bis. vel si nō supest expectēt donec vacet ꝓma. ar. c. dilectus. el. ij. de pben. ꝛm Ber. ꝛ Hostien.

¶Sz pone q̄ sit pbēda vna assignata magro nunc̄d tenent canonici eligere aliū canonicū cū magr nō sit canonicus: ꝛ statuto cū iuramento firmato caueat q̄ sint tot in numero? R.q nō aucte illius ꝓsilij. c. qz nō nullis. eo. ti. nec faciunt ꝓtra iuramentum nec currit cis tps: qz nō dī vacare talis pbenda nisi quādo magister desistet a legendo.

¶Utrum mgr possit eligi in canonicū sub illa ꝓditione vt doceat? R.q nō: qz dz cessare omis ꝓditio ꝛ pactio: alis eēt simoniacū. §. si vacaret aliq̄ pbēda tūc ea vacante possent statuere: vt istud onus sit ei annexū. ita no. Ho. ꝛ Ber. in. d. c. qz nonnullis. q̄uis Host. videat tenere q̄ etiā in ꝓmo casu nō est simonia: § permutatio d spūali ad spūale. c. ad q̄stiones. de rer. ꝓmu.

¶Utrū talis mgr cui assignata est pbēda vel ꝓuisio de eccl̄ia possit aliq̄d exigere a scholaribus? R. q nō etiā ptextu cuiuscūq; ꝓsuetudinis. in. c. j. e. ti. ꝛ si exigit a clericis illi⁹ eccl̄ie vel a pauperib⁹ alienis cōmittit simoniā ꝛm Ho. in. c. qz. e. ti. ꝛ Joh. Bart. Brix. et Archi. in. c. de q̄busdā. xxxvij. di. Et h̄ intellige si redditus sunt sufficiētes. secus si sit paup nec bz ꝓuētus sufficiēter assignatos: qz mgri necessitas subleuāda ē d. c. qz nōnullis. qz sic nō eēt simonia ꝛm Alex. nec est vendere scientiā: § laborē suū. facit. l. ij. ff. de orīgi. iur. sicut ꝛ eps lz nō possit facere exactiones tñ ex necessitate exigit sb̄sidiū charitatiuū. c. cū apl̄s. §. ꝓbibem⁹ de cēsi. ꝛ. c. cū sit. de simo. ꝛ. c. q̄rēte. in fi. de offi. ordi.

¶Quid de alijs mgris? R.q silr nō debēt exigere aliq̄d qñ sunt salariati debite in studijs generalibus a q̄cunq; ꝛm Pa. in. d. c. qz nōnullis. In alijs extra studia generalia silr nō pñt a pauperib⁹: § bñ a diuitib⁹ alienis ꝛ etiā ꝛm ꝓsuetudinē. l. q̄ si nolit. §. si assidua ff. de edil. edic. facit. l. si fundus. ff. de euict. ꝛ quod nota. Bar. in. l. nemo est qui nesciat. ff. de duo. reis. Si vo nō sunt salariati pñt exigere § nō a pauperib⁹. de cēsi. c. lz. ꝛ hec intellige vera q̄ pñt exigere qñ non est sb̄ ꝓuisum sufficienter. ꝛ loquor hic nō de bis q̄ leguntur vt addiscāt vel ꝓpter bonorē: qz tales non gerūt vt illi ter negociū alienum sed suū. ff. de neg. ge. l. si pupilli.

§.q̃.6 de illis q̃ ad vtilitatẽ scholariũ legũt vt sẽ docti.

13 ¶Vnq̃d oẽs mgri pñt oblata a scholaribus spõte recipe: R. q sic.c.dilectus filius.el.ij. in fi. de simo.x. q.iij.pscas.q: q̃dam sunt q̃ lz inhoneste petant: tñ bo nẽ recipiunt.l.j.§.est q̃dẽ res.ff.de var.t exor.cog.

14 ¶Utrũ magr ꝓpter lucrũ datũ sibi a scholarib⁹ pcedẽs eis vacationẽ vel celebrationem festi peccet: R. ¶Rod.q si hoc facit ꝓ recreatione eor nõ est simonia 6 tñ turpe lucrũ: secus si faceret ꝓpter festuz colendũ vel nõ colendũ: q: esset simonia. ẽm ¶Ray.

15 ¶Utrũ possit sine simonia aliq̃d exigi ꝓ licẽtia docẽdi dãda: R. ¶Do. t Gof. q simonia nõ est: 6 turpe lucrũ de necessitate restituendũ ei q̃ dedit si erat idoneus: q: nõ turpiter dedit 6 potuit redimere vexationẽ suã. c. dilectus. el. j. de simo. secus si nõ erat idoneus. q: cũ turpiter dederit non ei restituit: 6 pauperib⁹ de bono ꝓsilio esset dandũ. vide qd no. ¶Ber. in. c. ꝓhibeas. e. ti. Idem dic de epõ q̃ nõ vult dare licentiã suo clerico eundi ad scholas nisi aliq̃ sibi dato. ¶Rodo. tñ credit simoniacũ epm si ꝓpter lucrũ dat licentiã ꝓ qn quẽnio a iure concesso. c. sup specula. eo. ti. Silr si ad maius tpus q̃ bz respectũ ꝓncipaliorẽ ad soluendũ eum a spũali officio quod debet ecclesie. Si vo ꝓpter morã in studio faciendã: sic turpe lucrũ est non simonia: sed mortale pctm̃.

16 ¶Utrũ q̃s possit petere licẽtiã docẽdi in theologia: R. ẽm sctm̃ Tho. in q̃li. q sic cũ cõicare sciam sit op⁹ charitat̃. qd intellige verũ q̃n hoc q̃rit ꝓpter bonũ finem: 6 ꝓpter supbiã t extollentiã nõ liceret.

17 ¶Utrũ ille q̃ obtẽta licẽtia fecit expensas in ꝓuiuꝫs ẽm ꝓsuetudiné possit aliũ substituere cũ pacto q̃ reddat sibi expẽsas: R. ¶Rodo. q sic: dũmõ substitut⁹ legat vice sua: t ꝓsuetudo sit substituẽdi. Si vo totum ius suũ in eũ trãsfert sic nõ põt aliq̃d etiã ꝓ interesse suo paciscí. t multominus de certa portione emolumẽti pcipiẽda. nec est ꝓtra q ecclia tradit tali mõ: q: beneficia sunt assignata pro sustentandis clericis: sed illud pro labore docendi.

18 ¶Utrũ peccẽt mortaliter admittẽtes ad doctoratuz nisi exigãt iuramentũ q nõ expẽdent vltra tres mille turonẽses argẽteos in tali doctoratus vel magisterij solẽnitate: R. q sic. t sẽ suspẽsi p sex menses ab hmõi ꝓmotione etiã si sunt epi. vt in cle. vlt. de magistris.

Maioritas nõ querit a seruo dei: sed inferioritas. xl. dis. multi. xciij. di. diaconi sunt.

Maledictio ꝓprie est impcatio seu optatio mali alicui facta sub ratione mali: ℞ est inq̃tum est malũ intendẽs ipm malũ. vt colligit ex. c. de⁹. xxiij. q. iij. Large aũt accipit etiaz ꝓ blasphemia dei vel sanctor. vt in. c. statuimus. de malc. t ois talis maledictio ꝓhibet. xxiij. q. iij. si igit xlvj. dis. clericus. t. c. j. de male.

1 ¶Utrũ sit pctm̃ mortale maledictio: R. q aliq̃s impcat malũ alteri sub rõne boni. s. vt quertat. vl nõ habeat cãm faciẽdi mala: vel ei q̃ meret maledici: sic nõ est pctm̃ ẽm Alexan. sc̃a sc̃e. tractatu de maledictione. q̃n sit cũ aliꝫs debitis circũstãtiꝫs: immo maledictio isto mõ erit bonũ: lz sit malũ ei cui maledicit Sed quãdo quis maledicit ꝓprie: tũc semp est pctm̃ mortale si fit cum deliberatione rationis et de malo notabili. secus si ex impetu vel de re minima. dicit tamen Alex. q si talia ducant in consuetudinem posset esse mortale ꝓpter contẽptum.

2 ¶Utrum liceat maledicere creature irrõnali: R. ẽm Alex. vbi. §. q maledicere creature irrõnali ẽm se cõsiderate est ociosuz t vanũ: t p pseqẽs illicitũ. Maledicere aũt eis ꝓut ordinant ad hoiem sic est idem pctm̃ ac si fieret homini: t ita mortale sicut dictũ est. t de talibus intelligit illud. Maledici regnũ dei non possidebũt. xxiij. q. iij. §. illicita. t de pena maledicentium deũ vel sanctos. vide. §. blasphemia.

Maleficium dr aliq̃n sortilegiũ vel incãtatio. vt. xxvj. q. v. nec miz t de b. j. sortilegiũ. t quõ põt destrui. vide. j. superstitio §. xiij. Aliq̃n dr qcunq̃ crimẽ: vt furtũ: rapina: t buiusmodi. vt insti. de oblig. q̃ ex delic. nas. Est etiã quasi maleficiũ nocumentũ qd fit ꝓprio pter ꝓpositũ. vt insti. de obli. q̃ ex q̃si delic. nas. ꝓ totum.

Malicia dr tripliciter. Primo ꝓ habitu vicioso ex q̃ pcedit q hõ est valde inclinatus t ꝓmptus ad agendũ opa illius vicij habituati: t sic est peccare ex malicia. i. ex electione mali ꝓpter illã inclinationẽ habitus vicios: 6 nõ est pctm̃ in spm̃ sctm̃. Scõ dr malicia ꝓtemptus t abominatio rerũ spũaliũ ꝓcedẽs aliq̃n ex inordinata tristicia mẽtis. et isto mõ est filia accidie. Tercio malicia dr pctm̃ i spiritũ sanctũ. de q̃ dic vt. j. pctm̃. §. iij. Et istis duob⁹ modis semp erit pctm̃ mortale malicia: ex q̃ in ꝓtemptũ bona spũali vel diuina habentur si est in deliberatiõe volũtatis ẽm sctm̃ Tho. sc̃a sc̃e. q. xxxv.

Mandatum dr qn̄ q̃s ad satisfactionez sue voluntatis imponit alicui q̃d alicui nulla data pecunia: seu q̃cunq̃ alio interueniant q̃cunq̃ vba: ita tñ q sint q̃ mandant advtilitatem seu satisfactionẽ mãdantis. Si vo sunt ad vtilitatem illius cui cõmittit: sic dicet ꝓsuasio t ꝓsuasor nõ mãdator. vt no. ¶Bar. in. l. nõ solũ. §. si mandato. ff. de iniur. Si aũt data pecunia si est circa delictũ: sic dicit mandatũ accipiẽs ascismus. de q̃ in. c. ꝓ humani. de homici. li. vj. t. d. l. nõ solum. Ubi vo nõ est circa delictum mãdatarius dicit locator t mandans ꝓductor nec est mandatum ꝓprie.

¶Utrũ mandãs delictũ includat sub dispositiõe iuris vel statuti puniẽtis euz q̃ fecerit tale delictũ: R. ¶Pa. in. c. mulieres. de sen. ex. sic distinguit. Aut verba scripta sunt in rẽ: puta dicit ius siue statutũ. ꝓ homicidio imponat talis pena: t sic includit ex ꝓpria significatione verbor: q: de homicidio qd mãdauit tenet l. hec verba. ff. de adul. t. l. aut q̃ aliter. §. hec verba. ff. qd vi aut clam. t vtrobiq̃ per ¶Bar. t per Cy. in. l. nõ ideo minus. C. de accu. Aut verba sunt scripta in persona: vt quia dicit. si quis cõmiserit homicidiũ puniat tali pena: t sic si cõmittit per instrumentũ q̃ necessario operat necessitate facti: sicut mittens sagittã t hmõi. vel operat per instrumentũ necessitate iuris sicut quando ꝓcuratori vel subdito aliquid mandat licitum: sic includit mandãs: quia ipse vere facit qm̃ actus attribuitur ꝓncipio. Facit. l. item mella. §. j. ff ad. l. aquil. t ꝓ hoc tex. in. l. si pater. in fi. ff. d manu. vin. t. l. iij. §. si ꝓcurator. ff. q quisq̃ iuris. t ideo statutum puniens ꝓponentem exceptionem contra instrumentũ: mandans ꝓcuratori ꝓponere tenet penã statuti. Si vo instrumentũ per quod explicat operatur voluntate ꝓpria non necessitate facti vel iuris: vt puta quia mandauit delictum cõmitti mandatarius non tenetur obedire: tunc in dispositione iuris cõmunis mandator comprehendit non ex ꝓpria significatione sed interptatione iuris quod vult parũ interesse vel per se vel per alium facere. vt dicit text. in. l. j. §.

ꝛeciſſe.ff.de vi ⁊ vi ar.ſed nō habebit locū in ſtatuto in quo fictio nō habꝫ locū.l.iij.§.hec verba.ff.de neg. geſt.Et hoc tene lꝫ Bal.in.d.l. nō ideo minus. aliter diſtinxerit. Diſtinguo tñ ſm Bal. in.l.oēs ppli.ff. de iuſti.⁊ iur.ſic q̄ aut ſtatutū indulget:⁊ ſic cōprehēdit q: ceſſat odiū ⁊ fauor eſt ampliādus. regula.odia.li. vj.Aut punit:⁊ tūc aut pena regulari q̄ nō multū exorbitat a iuris cōmunis diſpoſitione. et ſic includit: q: tūc ſtatutū debet interptari ſm ius cōmune.vt i.c. cū dilectus.de ꝓſue.no. Inno.in.c.cām q̄.de reſcrip. ⁊ Bart.in.d.l.oēs ppli. quā quidē penā ius cōe vult vt cōprehendat.vt.§.dictū eſt. Aut punit pena irregulari ⁊ q̄ exorbitat a iure cōmuni.⁊ ſic nō includit § habebit locū in caſu ſuo.⁊ ꝫ ſenſerūt doct. antiq̄ in ſimili.in.l.q̄cunq;.C.de ſer.fugi. in illa q̄ſtione.nunq̄d maſculinū ꝯcipiat femininū.qđ in odio regulari comꝓbendit:§ in irregulari nō. Nec ob.ꝓdictis.c.mulieres.de ſen.ex.in v.vere.qđ videt innuere q̄ nō interꝓtatiue:q: illud verū eſt ſm Bar.in.l.§ ſi vnius.ff.de iniur.in pctō.§ nō in pena.Et qđ vere nō comprehēdat facit.c.vt fame.de ſen.ex.vbi text.inḋt facere videantur.Ergo interꝓtatiue.ad idē.de cler.pug. in duel. c.ij.vbi pugil vere homicida dī:⁊ mandās nō lꝫ tenetur de homicidio.Itē q: text.ponit vt diuerſa facere ⁊ mādare.l.di.ſi q̄s viduā.⁊ de homici.c.ſicut dignū. Ergo in penis irregularibus a iure cōmuni ꝑ ſtatuta nō habebit locū vbi fictio nō ꝫ locū vt dixi. Idē dic q̄ q̄ ad effectus naturales q̄ ex ipo facto ꝓuenīt vt requirunt nunq̄ ſunt paria facere p ſe vel p aliū. Facit qđ no.Bart.in.d.§.deieciſſe.vbi vult q̄ nō eſt idē adulteriū facere p aliū ſicut p ſe.§ quo ad effectus ciuiles q̄ ꝓſiſtunt in repmendis iniurijs. ſic tene qđ.§. dixi.Et ſic intellige et limita glo.in.c.ſciant cuncti. de elec.li.vj.⁊ iura in ea allegata.

2 ¶Utr̄ mādatarius nō ſeruās formā mādati faciat aliq̄d validū? R̄. q̄ nō:q: geſta ꝫ formā mādati ſunt nulla:⁊ nō ſolū q̄n fit expreſſe ꝫ formā:§ etiā q̄n fit preter ⁊ cōtra formā:q: q̄n ad actum dat certa forma paria ſunt agere ꝓtra citra ⁊ ꝑter formā. Vide text.cum glo.in.c.is cui.de elec.li.vj.⁊.c.ꝓdentiā.de offi.dele ga.Facit.l.diligenter.in pr̄in.ff.manda.no.Pa. in.c. fi.de reſti.ſpo.

3 ¶Quid de mādato q̄lificato? R̄.ſm Pa.in.d.c.fi.q̄ diſtribuit in duo mandata:⁊ ſi non pōt impleri in facto ſeu ſubſtātia ꝺz impleri in mō ſeu q̄litate.Ex quo infert q̄ ſi duo mandant etiā data certa forma lꝫ nō poſſint ſimul impleri:ꝺz tñ fieri qđ pōt ⁊ valebit act? Facit qđ no.p gl.⁊ doc.in.c.ꝓſtitutus.de reſcrip.

4 ¶Quid de eo q̄ mādauit delictū qđ poſt multū tps ille exequit.cōcludit Inno.in.c.ad audientiā. de bomi. q̄ tenetur ſi nō reuocauit expreſſe vel tacite. vtputa q: fecit pacē cū inimico vel parentelā.vt.l. iij.§. fi. ⁊ ibi gl.⁊ Bar.ff.de adi.leg. Et hoc ſequit Bal.in.d. l.non ideo minus.

5 ¶Utrū mandās teneat mādatario ꝺ caſu fortuito? R̄. Pa.in.c.ſicut.de iureiurā.q̄ agēs actione mandati petit dāna q̄ veriſilr ꝓtingere potuiſſent quaſi mādās ea debuerit cogitare a ꝓncipio.ſm Inno. in.d.c. ſicut.⁊ ſic petit expēſas ⁊ damna.ar.ff. de neg. geſt.l. mēſennius.⁊ ſic dicit intelligendā.l.inf causas.§. nō oia.⁊.l.ſi q̄s alicui.§.impēdia.ff.māda.niſi dāna contigiſſent ex caſu fortuito q̄ veriſilr nō fuiſſet cogitat?. d.§.nō oia.⁊ hoc tenet etiā Jo.an.in regula. damnū in mercurialibus.li.vj.Et intellige ꝓdicta in eo q̄ gratis ſuſcipit mandatum.nam mandatū ꝺbz eſſe gratuitum.l.j.§.j.ff.mānda.⁊ ideo iſti ſtipendiarij q̄ veniunt,p ꝓcio nō pñt agere ad damna:q: nō ſunt mandatarij:vt dictū eſt. Item illi qui cā pietatis vel parētele ⁊ hmōi hoc faciunt.xxiij.q.iij.non inferenda. Si miles nec illi q̄ ex debito tenent.xj.q.iij.ſi dñs.⁊.c.iulianus.vide qđ no.in.d.l.mēſennius.

¶Utrū mandatum expiret morte mandatoris? R̄. 6
doct.in.c.gratū.⁊.c.relatū.de offi.delega.q̄ re integra expirat.l.mandatū.C.mādati.al's nō.Quō res dicat integra ⁊ quō nō:vide ibidē p doctores.

Manifestum nos reſcribimus intellige re qđ vel p ꝓfeſſionez vel ꝓbationē legitime notū fuerit:aut euidētia rei q̄ nulla poſſit terguerſatione celari.dicit text.in.c. cū olim. in fi.de v.ſig.⁊ ibi dicit glo. q̄ ,ꝓut manifeſtū dicitur quod non eget ,ꝓbatione.

¶Utrū in diſpoſitione vbi fit ſimplr mentio de ma- 1
nifeſto debeamus accipe manifeſtum ,ꝓut ⁊ ,put eſt ſpēs diſtincta a notorio? R̄. ſm Pa.in.d.c. cū olim. q̄ debemus ꝓſiderare materiā ſubiectam.vt no.in.c. rogo.xj.q.iij.⁊ etiā vſum loquēdi.ar.c.q̄uis.de v.ſig. Jn dubio vo debem? cape ,ꝓpe. Ad B.l. nō aliter.ff. de le.iij.⁊ in.c.fi.de v.ſig.⁊ maxime in penalibus.

Manumissio eſt libertatis datio. Nam dum q̄s in ſeruitute ē manui ⁊ ptāti ſuppoſitus eſt:ſed ſi manumiſſus eſt liberat a manu ⁊ poteſtate domini.vt inſti. de libertinis. §.j.⁊.xij.q.ij.cum redemptor.

¶Quis pōt manumittere? R̄.q̄ is q̄ ꝺz adminiſtra- 1
tionem rerū ſuarū:⁊.xviij.annū inceperit interviuos libertatē dare pōt.inſti.q̄ꝺ? ex cau. ma. nō poſ.§.pe. Jn vltima vo voluntate q̄ teſtari pōt.ſ.in.xiij. anno pōt ⁊ manumittere. vt in.d.§.pe.⁊.C. q̄ manu. non poſ.auf.§ bodie nouo iure. Itē eps pōt manumittere ſeruos eccleſie bñ meritos.xij.q.ij. ſi q̄s de ſeruis. pōt etiā ⁊ nō bñ meritos dummō det eccl'ie,p vno duos eiuſdē meriti ⁊ peculij.xij.q.ij.eps q̄. Jntellige de bonis ,ꝓprijs. Itē cauſa miſerationis pōt.d.c. cum redemptor.Abbas pōt etiā cū ꝓſenſu epi ⁊ monachor.xij.q.ij.abbatibus. vel ſi conſuetudo ſit q̄ poſſit vel nō poſſit illam ſeruā. de bis que fi.a pla. ſi.ꝓſen. capi.c. ea noſcitur.⁊.c.cum vos.

¶Quid ſi quis ſit ſeruus pluriū nunq̄d pōt manu- 2
mitti ab vno illor? R̄. q̄ ſic: ſed manumiſſor tenetur alios ſeruare indemnes.C.de cōmuni ſer.ma.l.j.

¶Utrū valeat manumiſſio in fraudē creditorum fa 3
cta? R̄. q̄ nō.C.qui man.nō poſ.l.j. ⁊ inſti. ex q̄.cau. ma.§.j.

¶Utrū poſſit manumitti ille q̄ ,ꝓpter delictum inci- 4
dit in ſeruitutē? R̄. Pa.in.c.ita quorundā.de iudeis. q̄ non ſm Jo. an. Facit.l.ij.C. quibus ad li. proda. non licet.

¶Quō fit manumiſſio? R̄.multis modis.inſti. de li- 5
berti.§.multis modis.Ubi inter alios dicit q̄ poteſt fieri in ſecreto.vt ſi dicat dominus: eſto liber.vel per epl'am vel per teſtamentum: vel per quālibet vltimā voluntatem.

¶Quomodo reuocat manumiſſio? R̄. q̄ ,ꝓpter om- 6
nes cauſas ingratitudinis ex quibus reuocat donatio.de quibus.§.Donatio.j.§.xlij.in auf.vt liberi.de cetero.§.illud.

¶Jn q̄ differt manumiſſus ab eccleſia a manumiſſo 7
a pr̄iuato? R̄.q̄ primo:quia ꝓpter operas non ꝑſtitas reuocat in ſeruitutem.vt.xij. q.ij. diaconi. ſecus in alijs.vt.C.de libe.cau.l.ſolo.Sc̄o: q: filij eor̄ re-

manent obnoxij ecclesie sue patrone.xij.q.ij.de libertis.§ alij nō.C. de libe. t eoz liber.l.j.t.q. Tercio qz serui ecclesie pñt manumitti cū ꝫ non possit alteri q̄ ecclesie sua bona relinqre.xij.q.iij.c.j.t.iij.

¶Utrū in manumissione possit dns aliqd seruitium spūale sibi imponere:puta q̄ sibi dicat boras t bmōi Rc.q̄ sic:ita q̄ si seruare noluerit etiā si ordinatus fuerit degradet t pristine seruituti subijciatur.c.nullus. de ser.non oz. 1

¶In quibus consistit iuspionatus? Rc. vt no.in.l.fi. C.de bo.libe.in glo.s.pmo vt nō ꝓponat turpē actionē aut exceptionē aduersus patronū. Scdo reuerentiā ei debet tam in faciendo q̄z nō faciēdo. Tercio p̄stare dz ei alimēta si als nō bz. Quarto patronus habet ius reuocādi eū in seruitutē rone offense cōmisse ꝓtra ipm. Quinto pionus habet ius succedēdi liberto. Uñ tenet libertus ei relinquere legitimā q̄ est tercia pars suoz bonorū si in bonis bz plusq̄z centū aureos:t nullos liberos habet cū decedit.si vo min9 q̄z cētum aureos habeat in substantia nō tenet ei aliqd relinqre: q̄ si mortuus fuerit ab intestato nullo liberoz relicto:sic succedet in totū.vide ibidez.t insti. de suc.libe.§.sed nostra ꝓstitutio. 2

Matematici sine aspiratione dicuntur diuini:sed cuz aspiratione significat sciam q̄driualē. Uñ vsus. Scire facit matheſis:sed diuinare mateſis. de quo vide.j. sortilegiū t superstitio.t.§.diuinatio.vñ tales nō debēt ad limen alterius domus accedere:als ꝓcremari debēt: nec alicui eos suscipe seu ꝓsulere:als debent deportari t bona eoz ꝓfiscari:t diuinator gladio vltore feriri.vt.C. de male.t mathe.l.nll's.l.nemo.t.l.culpa.

Matrimonium.i. quid est: est coniunctio maris t femine inter ꝓsonas legitimas indiuidua vite ꝓsuetudinē retinens.xxvij.q.ij.§.j insti.de pa.po. in pn.t in iij.sentē.di.xxvij.de ꝑsump.illud q̄q̄ nobis.

¶Utrū matrimoniū sit sacramentū noue legis? Rc. q̄ matrimoniū pōt dupl'r accipi. Aut q̄tum ad eius institutionē:t sic nō est sacm noue legis: qz fuit ante nouā legē institutū. Alio mō q̄ ad eius effectū. t sic bz fuerit ante nouā legem institutū: non tñ habuit vim conferēdi gr̄am sicut mō in noua lege in qua non est euacuatū § ꝓfirmatū t factum gr̄e causatiuū:t sic est sacm noue leg. Hec Ri.in.iij.di.xxvj.ar.iij.q.ij. 1

¶Quid est in isto sacro materia t forma? Rc. ꝑm Ri. vbi.s.ea.q.verbū pmo ꝓlatū est materia.t vbū scdo est forma.qz sic vbū accedēs ad elementū facit sacm: sic verbū accedēs ad verbum ꝑcedens qui dicit: accipio te in meam vxorem est forma huius.s.dicendo: t ego accipio te in meum virum vel econtrario. Ber. in.c.tua nos.de spō.vult q̄ verba sint forma.t cōsensus sit materia. 2

¶Quid est res t quid est sacm in matrimonio? Rc. Ri.vbi.s.ar.ij.q.iij. q̄ exp̄ssio cōsensus siue exterior ꝓiunctio est sacm tñ.t Res est dupler:que p̄ istud sacramentū significat.s.charitas quā signat t dispositiue causat. Alia est vnio xpi t ecclesie quā signat § nō causat. Ista aūt charitas est res tñ t nō sacm: obligatio vo interior p mutuum consensum exp̄ssa siue cōiunctio exterior est res t sacramentū. 3

¶Utrum gr̄a gratū faciens ꝓferat in hoc sacro? Rc. Rich.vbi.s.q̄ sic:si digne ꝓbāt ex diuina institutine. 4

Matrimonium.ij. quō ꝓtrahitur vic q̄ ad legitime ꝓtrahendū debēt fieri banna. t quō publice ꝓtrahendū est.de quo vide.§.Clandestinum.

¶Per quid ꝓtrahit? Rc. q̄ per mutuū ꝓsensum verbis exp̄ssum.c.tua nos.de sponsa. 1

¶Utrū sine mutuo ꝓsensu aioz possit ꝓtrahi matrimonium? Rc. ꝑm cōiter theolo. q̄ quo ad deum t veritatem non pōt esse matrimonium:si non ambo consentiant simul dicant aut faciant quicquid voluerint ab extra.xxvij.q.ij.sufficiat.licz ecclesia aliud iudicet. vt in.c.is qui.de sponsa. 2

¶Utrū requirat q̄ ꝓsensus p̄stet simul eodem tempore? Rc. Pa.in.c.dilectus.de sponsa.tenet q̄ de subtilitate iuris necessario requirit vt simul eodem tempore p̄stet.quia dicit glo.in.l.ꝓsensu.ff.de act.t obliga.t in.l.j.ff.de cōtraben.emp.q̄ in ꝓtractibus q̄ per ficiunt iuregentium debēt cōsensum simul p̄stare. Et Spe.in ti.de sponsa.dicit q̄ responsio alterius debet sequi immediate.p.l.ꝓtinuus actus.in pn.t.l.j.ff. de verbo.obli. Hostien. vo in.c. ex lr̄is. quē sequit Jo. an.dicit q̄ sufficit ꝓsentiat p ꝓius t duret in ꝓposito suo:t postea alterius ꝓsensus accedat ex postfacto. t est verior opinio Hostien.vt est tex.in.d.l.j.§. si vo p̄s interrogauit.vbi dī.interuallū medij tpis nō viciauit obligationē.secus si nō ꝓseueraret in pmo ꝓposito:qz sic esset vera ꝓma opinio q̄ nō esset matrimonium q̄tūcunq̄ alter ꝓsentiret postea. 3

¶Utrū verba exprimētia cōsensum de ꝓsenti sint necessaria ad matrimoniū contrahendū? Rc. cōiter theologi in.iiij.dist.xxvij.t moderniores canoniste.vt no. Pa.in.c.tue fraternitati.de sponsa.tenēt q̄ non sunt necessaria etiā in loqui valentibus:dummō p alia signa exteriora cōsensus exprimat vt p nutū t bmōi. Et istud tene:licz alij dicant aliter. Facit pro hoc: qz legata t fideicōmissa solo nutu relinqui pñt etiam a loqui valenti.vt.C.de fideicō.l.t in ep'la.t.ff. ō lega.iij. l.nutu.c.cum apud.de sponsa.vbi dī q̄ sufficit cōsensus:ergo nō requirunt verba p̄cise cum p alia possit exprimi:qz illud dicit sufficere quo posito nihil aliud requirit ad substantiā actus. vt no.glo.in.c.statutū. de rescrip.li.vj. Item nō refert quid de eq̄pollentib9 fiat.c.licz ex quadā.de testi. Itē ptz q̄ mutus pōt ꝓtrahere.vt in.c.cum apud.de spon. ergo verba non sunt necessaria.vt ptz in.d.c.tue fraternitati.t in glo.in.d. c.sufficiat.Et ideo si q̄s diceret:accipio te in meā vxorem t si ꝓsentis vt sit matrimoniū da mihi osculum: et illa dat erit verum matrimoniū:licz nullū vbū dixerit.de mrimonio.q̄ inter.ecclē.q̄cto.c.j. 4

¶Utrū sine aliquo sensibili signo exprimente cōsensum de pñti ꝓtrahat mrimoniū? Rc. ꝑm cōiter theologos vbi.§.t canonistas.in.d.c.tue fraternitati.q̄ nō: qz est sacm.t de rone sacramenti est q̄ sit in eo aliqd sensibile signum.t ideo dicit glo.in.d.c.tue.q̄ ad esse matrimonij duo concurrunt necessario.vnū materia scz cōsensus.aliud forma.s.verba vel signa cōsensum exprimentia. Aduerte tñ q̄ si p̄ ꝑbit t dicit verba ꝓfilia pñte t tacente q̄ erit matrimonium: quia verba parentum t taciturnitas filiozum pñtium t verba intelligentiū equipollent sensibili signo exprimenti consensum interiorem. quod verum intelligo si ipsi ꝓquibus contrahuntur aliquo signo annuunt: als nō: credo q̄ sola taciturnitas sufficiat.Et sic intellige t limita glo.in.c.non omnis.§. cum dicitur.xxxij.q.ij. et in.d.c.tue fraternitati.t San.Tho. t Richar.in.iiij. dis.xxvij. 5

¶Utrū ꝓsensus de futuro cum carnali copula faciat 6

matrimoniū: R. fm Ri. in. iiij. di. xxviij. q quo ad deum ⁊ rei veritatē sine ꝓsensu reali de pñti non pōt eē matrimonium. c. tua nos. dē spon. Et ideo distinguit sctūs Bo. ea. di. q aut copulaē sibi affectu cōiugali: ita q vir credit copulari cuz sua vxore ⁊ ecōtrario. et sic copula facit matrimoniū ꝓpter ꝓsensum tacitū de pñti quo videē implere velle qđ promisit. s. eam accipere nunc de ꝓsenti sicut antea ꝓmiserat de futuro: aut cognoscit eā affectu fornicario. ⁊ sic nō est matrimoniū q ad deū. sed ꝓsumptum q ad ecclesiam. ꝓtra quā ꝓsumptionē nō admittiē ꝓbatio. vt in. c. is q. de sponsa. si tū cōtraberet de facto cū alia: teneret scdm matrimoniū fm Rich. vbi. s. qđ nota bene.

7 ¶ Quō cognoscenē signa q exprimūt cōsensum de p̄senti: R. q recurrendū est in foro aie ad intentionem q si de intentione nescitur sic dicendū est q si aliqua verba p̄cesserūt ab vno eoz vel ab aliquo alio in eorum ꝓsentia: ⁊ sic postea signa. sic fm verba determinabiē de signis: vtputa si alter dicit. Ego te accipio in vxorem: ⁊ si tu sil'r consentis accipere me in virū bibe vel annue capite et hmōi. sic erit matrimoniū. Si vo p̄cedētia denotāt cōsensum de futuro sic ⁊ signa. Oz si nulla verba p̄cesserūt: sic nō iudicabo ꝓ matrimonio exquo de intentione nō ꝓstat. Tutius tamē est ꝓ matrimonio p̄sumere: quia nullum periculum imminet: alꝫ sic.

8 ¶ Quō verba cognoscenē in dubio qñ de intentione non cōstet: R. q verba q̄dam sunt clara que demonstrant cōsensum de pñti. sicut cū quis dicit accipio te in meā vxorē: ⁊ illa replicat ⁊ ego accipio te in meum virū ⁊ filia. Quedā sunt dubia. Uñ nota q vbū placet ⁊ verbū volo denotāt scdm tūs pñs fm to. Anto. in. c. ex lris. el. j. de spon. verbū aūt infinitiuū nihil pfecte significat ꝛ determinabiē fm vba p̄cedētia vl' ad pñs vel ad futurū. vñ si vbo volo vel placet addatur verbū infinitiuū denotās actū nō dependentē solum a libera volūtate ꝓferētis nō inducit dispositio de pñti ꝛ de futuro: puta cū dicit placet vel volo ascēdere arborem. Si vo verbū infinitiuū denotat actuz q̄ procedit solū a volūtate ꝓferētis libere: ⁊ tūc si denotat p̄ncipiū actus nō inducit dispositio de pñti. Exēplum volo tecū ꝓtrahere vel volo te desponsare: ⁊ sic non erit matrimoniū. Si vo denotat executionē act? sic inducit dispositio de pñti. Exemplū volo te bīe in vxorē vel dicat placet mihi te retinere ꝓ vxore: et sic erit mrimoniū: q q̄ vult pñs vult ⁊ añcedēs. vt in. c. ꝓterea. ⁊ in. c. prudētiā. de offi. dele. In ꝑ tñ multū instant doc. sed ptrāseo. ⁊ vide si vis Bar. in. l. cunctos pplos. C. de sum. tri. ⁊ canonistas in. d. c. ex lris.

9 ¶ Quid si dicat ꝓ uidebo tibi tanq̄ vxori mee et illa similiter idez respōdeat: R. fm Bo. in. c. ex parte. de spon. q ꝓ matrimonio est iudicandū.

10 ¶ Utrū si dicat viro. vis talē ꝓ vxore: ⁊ rñdet placet ⁊ sil'r idē dicit mulier sūt matrimoniū: R. vt ptz ex dictis matrimoniū est. no. etiā Bo. in. c. spōsam. de spō.

11 ¶ Quid si dicat ꝓmitto tibi q nō dimittā te ꝓ meliori vel peiori vxore: R. fm Hostien. in. d. c. ex parte. q matrimoniū erit. Mā in talibus ⁊ similib? dubijs iudicandū est ꝓ matrimonio. ar. de sen. ⁊ re iudi. c. fi.

12 ¶ Utrum vir dicēs ꝓmitto tibi q babebo te ꝓ legitima vxore: ⁊ sil'r rñdet mulier. ꝓtrabat de p̄senti: R. q sic. vt in. d. c. ex parte. in tex. ⁊ in glo. iij. q. v. c. nec illud. ℑ. sed obijcit. q: verbū babebo pōt referri ad tēpus p̄sens. de ma. cōtra. ℑ interdic. ecc. c. ex litteris. ⁊ ideo fm Hostien. ⁊ Goffre. subaudiendum est de cetero vel hoc tpe. Secus esset si diceret ꝓmitto tibi q ducā te in vxorem. fm Joh. an. in. d. c. nec illud. q: sic essent spōsalia. ⁊ similiter dicit Pa. in. d. c. ex parte. q erit matrimonium si dicat. ꝓmitto tibi q nō babebo aliā vxorē nisi te. ⁊ illa sil'r rñdet. secus si diceret nō accipiā aliā in vxorē. q: nō erit matrimonium.

¶ Quid si dicat ꝓmitto tibi q retinebo te perpetuo mecū: ⁊ illa rñdet sil'r: R. q nō est matrimoniū nisi dicat q vult eā tenere in vxorē. in aut. q. mo. na. effi. le. ℑ. pe. Jo. tñ in. c. j. xxx. q. v. ⁊ glo. in. c. solet. xxxij. q. ij. tenet q de iure canonico est matrimoniuz. ⁊ ita tene in dubio. sed qñ ꝓstat de mēte non est curandum de verbis q ad deum ⁊ ꝓsciam: quia quādo ambo intendebant cōtrabere de ꝓsenti semp erit matrimonium: etiam si verba sonabant consensum de futuro. arg. c. intelligentia. de ver. sig. cum similibus. 13

¶ Sed quid dicendū cum aliquis dixit verba exprimentia cōsensum de ꝓsenti vel de futuro: ⁊ secuta copula: postea dicit q nunq̄ talia verba ꝓtulit animo contrahendi: sed solum alio exto: quēdi copulam: R. q alter nō debet credere: quia nec tenetur. vñ in. c. ꝓ tuas. de ꝓba. dicit. Mimis indignum est iuxta legitimas sanctiones vt qđ sua quisq̄ voce dilucide ꝓtestatus est in eo casu ꝓ alio valeat testimonio infirmare. Si pure temerarie credit q dicat verum: sic nō debet nec ad petitionem alterius etiam in carnalem copulam consentire: nisi de nouo dicat se velle contrabere. Si autem dicat postea se esse mentitum ⁊ petat debitum: tunc credat ⁊ reddat. Si vo credit non esse virū ⁊ permanet in prima temeraria credulitate: sic non debet reddere: quia faceret contra conscientiam ⁊ si nō reddit peccat etiam: q: vir revocando qđ prius dixerat exprimat illud pus dictum: quia revocatio concordat verbis quibus cōsensit de pñti. Hec Ric. vbi. s. di. xxvij. ar. j. q. iiij. 14

¶ Sed pone q ꝑfatus non eam duxit nec vult ducere: sed potius aliā accepit: R. q in foro ecclesie si potest ꝓbare mulier q contraxit ꝓ verba de ꝓsenti vel de futuro secuta copula carnali q cogetur eam ducere: nec admittet ꝓbatio in contrarium. vt no. in. c. is qui. de sponsa. sed in foro anime si aliam non accepit cogēdus est vt eam accipiat si euidenter non apparet q potius se decipi finxit: puta quia magna est disproportionabilitas. Si vo aliam duxit animo cōtrabēdi ⁊ in primā non consensit non debet etiam ad p̄ceptū ecclesie secundā dimittere: sed potius pati humiliter etiam excōicationem: ⁊ tali modo cum secunda habitare q non generet scandalū aliis: quia primū matrimoniū nō fuit: exquo consensus ex parte alteri' defuit: sed scdm. Et hoc tene: quia cōiter tenetur. vt no. Pa. in. d. c. is. Iz quidam dicant q Iz primū non fuerit matrimoniū: tñ etiā scdm nō pōt esse. quia ecclesia talem inhabilitat ad cōtrabendū cū quacunq̄ alia ꝛ prima. in. d. c. is qui fidem. 15

¶ Quid faciet ꝑfata mulier q̄ non pōt ꝓbare cōtractum matrimonium: q: fuit clandestinū: R. si statim vir revocauit ⁊ patefecit q nō ꝓsentit. Aut si sit mira disproportionabilitas: ex quibus verisimiliter potest credere q nunq̄ in eam cōsenserit ⁊ similia. sic credo q si ille transiuit ad scda vota: aut oino renuit caz accipere q poterit ei credere ⁊ cum alio cōtrahere: maxime si sic iurat ⁊ ex qualitate vite sue pōt ꝓsumere q non mentiret in boc: alꝫ nullo mō debet ꝓtrabere cū alio: sed viuere in castitate ⁊ sibi imputet q fatue egit clandestine cōtrabēdo. Sz si pure de facto ꝓcit ⁊ q- 16

habiliter credat q talis pfatus nō habuerit animū in eam cōsentiendi nec poterit exigere ⁊ reddere. Si vo nō habet aliquā ꝓbabilitatē ad hoc credendū: credo q teneat reddere sed exigere nō possit. Si vo crederet q pfatus tunc ꝓsenserit lz postea neget nec poterit exigere nec reddere. ar. eoꝝ q̄ no. in. c. inq̄sitioni. de sen. ex. qđ no. qz sepe in practica euenit.

17 ¶Quid si q̄s pōt ꝓtractū mr̄imoniū nō anio ꝓsentiē di ꝫ recipiēdi credēs ex ꝓsilio peritoꝝ tale matrimoniū tenere cognoscit pfatam mulierē tanq̄ ꝓiugē credens sic firmiter esse: R. q talis copula nō facit mr̄imoniū quo ad deū: qz exquo nullū vinculū pcesserat quo ad deū copula nō facit matrimoniū. vt no. in .c. is q̄ de spōsa. vbi dicūt doc. q si spōsalibus solutis sequit copula nō inducit mr̄imoniū: exquo vinculū sponsaliū est solutū. Idē dicūt vbi interuenerit ꝓmissio de ꝓtrahēdis spōsalibus in futurū. Facit. l. fi. ff. de ꝓdit. ob cām. Itē error iuris nō inducit ꝓsensum matrimonialē: qz nihil tam ꝓpriū ꝓsensui q̄ error. l. si p errorē. ff. de iurisdic. om. iud. Facit qđ no. Bar. i. l. multū. ff. de cōdi. ⁊ demō. vbi dicit si iudex errat in fundamēto iurisdictionis nō valere ꝓcessum: lz in veritate haberet iurisdictionē. ⁊ ꝓbat in. c. sciscitat⁹. de rescr. iuncto. c. prudentiaz. de offi. dele. vbi iudices delegati cum clausula. si nō oēs tē. Si ꝓcedūt sine alio ignorantes impedimentū ⁊ credētes posse sine eo ꝓcedere nō valet ꝓcessus lz habeāt iurisdictionē: qz errant in fundamēto iurisdictōis: ita iste errauit i fundamēto mr̄imonij: cū ꝓsensus sit eius fundametū ⁊ de substātia eius. vt in. c. tue. de sponsa: ⁊ sibi. Vñ si talis accepit aliā nō pōt eam dimittere in foro anie aut religionem exire si quā ꝓfessus est ⁊ stat eius ꝓfessioni in hoc vltimo. vt no. in. glo. d. c. is q̄. ⁊ ibi p doc. ⁊ in .c. significasti. de bomi. Idem ꝓsuluit do. Alex. de neuo in facto.

18 ¶Utrū mr̄imoniū possit cōtrahi intra absentes per ꝓcuratorē? R. q sic. xxxij. q. ij. bonorant. de cōuer. cōiug. c. ex pte. el. ij. in tex. ⁊ glo. si tria cōcurrāt. Primo q specialiter mandet eidem de matrimonio ꝫbendo Scdo q specificet eidē de certa ⁊ speciali seu determinata ꝓsona cū qua ꝓtrabat nomie ꝓstituētis. Tertio q ꝓstituēs ꝓseueret in eadem voluntate vsq̄quo ꝓcurator ꝓtraxerit. Nam ꝓcurator q̄ntūcunq̄ generaliter sit ꝓstitutus nō poterit ꝓtrahere mr̄imoniū ꝓ ꝓstituēte nisi ex̄pśse id habeat in mādatis: nec ꝫ sufficit nisi determinet certa ꝓsona cū qua ꝓtrahere debeat in mandato. hec ꝓbant in tex. ⁊ glo. de ꝓcur. c. ꝓcurator. li. vj. nec pfata sufficerent si mutaret animū. vt ptz ex dictis b. s. lz eccl̄ia nisi ex̄pśse reuocaret iudicaret ꝓ mr̄imonio: tñ q̄ ad deū ⁊ ꝓsciam nō esset mr̄imoniū: exq̄ ꝓsensus deficit tpe q̄ ꝓcurator contrahit.

19 ¶Sed pone q ꝓcurator in mandato habet specialē potestatē de ꝫbēdo mr̄imonio: sed nō determiationē ꝓsone cū qua debeat ꝓtrahere: tñ bz oreten⁹ vl ꝓ l̄ras aut alio mō? R. q si ꝫbit cū illa erit mr̄imoniū. Nec ob. glo. in. d. c. ꝓcurator: q̄ tenet ꝫriū: qz intelligēda ē q̄n alio mō nō specificauit specialē ꝓsonā p rōnem suam. Ceruntamē stulta est que cum tali ꝓcuratori cōtrahit: nisi faciat fidem q ad ꝓtrahendū secum sit specialiter ꝓcurator deputatus: quia sic ille posset negare q nō misit eum vt ꝓtraheret cum illa: sed cum alia ⁊ in foro ꝓtentioso excluderet.

20 ¶Utrū p solas l̄ras possit ꝓtrahi matrimoniū inter absentes? R. vt patz ex dictis q sic: si duo ꝓcurrunt. Vñ q mittēs l̄ras q̄bus exꝑimit q talem accipit in vxorem de ꝓnti si ipsa ꝓsenserit q ꝓseueret in eadem voluntate vsq̄q̄ illa cui l̄re mittunt ex̄pśse ꝓsentiat. Scdm q illa ꝓsona exꝑimat ꝓsensum receptis l̄ris alicui alteri vel p l̄ras scribat ipm ꝓsensum aliter nisi exꝑimat q̄tūcunq̄ ꝓsentiat nō erit matrimoniū ꝑm Rod. ar. d. c. bonorant. ⁊ c. veniēs. q̄ cler. vel vo. ⁊ c. ex publico. de puer. ꝓiuga.

¶Sed nunq̄d statim vt l̄ras rescripserit q̄bus similiter ⁊ ipm accipe ex̄pmat in virū: aut alij manifestauerit sic. talis mihi scripsit q me accipit in vxorez: ⁊ ego notifico vobis q siliter ego accipio eū in virū erit matrimoniū? R. videt ꝓma facie q nō: donec ad noticiā alterius ꝓueniat: qz antea nō est cōsensus. i. simul sensus. ꝫ dissensus. i. sepatus sensus. ⁊ facit ꝓ boc. l. ꝓsensu. ⁊ qđ ibi no. ff. de ac. ⁊ ob. sed tñ ego credo q statim vt ex̄pśsit sit matrimoniū: qz ibi sunt substātialia matrimonij. s. cōsensus ex̄pśsus ambox: ⁊ cum substantialia sint sufficit. arg. eoꝝ q̄ no. ꝑ Bar. in. l. platā. C. de sen. ⁊ interlo. om. iud. ⁊ istud tene. Exquo eīm vel nuncio hoc ex̄pśsit vel p l̄ras: sic est cōsensus: qz simul ambo cōsentiūt ⁊ cum signis necessarijs. argu. ad boc in. d. c. bonorank. 21

¶Quid si dicat: ꝓmitto vobis trib⁹ soroꝛib⁹: q vnā de vobis accipiam in vxorē: ⁊ ille oēs respōdēt placet: ⁊ postea cognoscit vnā ex illis? R. ꝑm Bo. q matrimoniū cū illa erit: qz ipso facto cōsentit. c. dilecti. ⁊ .c. vt nostrū. de ap. Et hāc opi. tene. lz glo. in. c. ex l̄ris. el. ij. de spon. teneat ꝫriū ⁊ multi doct. quā verā intelligerē si q̄s ꝓmitteret tribus feminis nō ꝓsanguineis qz vnā cognoscēdo posset aliā nihilomin⁹ accipe ꝑm fidē: ꝫ nō sic in casu ꝓposito: ⁊ ideo ꝑ mr̄imonio est iudicandū nisi cognouisset eam anio fornicādi solum. 22

¶Quero in q̄d est cōsensus qui facit mr̄imoniū? R. ꝑm opi. Ri. in. iiij. di. xxj. ar. ij. q. j. q ad ꝫ vt cōsensus faciat mr̄imoniū: oportet q sint ibi tria bona mr̄imonij iplicite. ⁊ i habitu saltē. s. q ꝫbētes ꝓsentiāt. Primo in vinculi inseparabilitatē: rōne cui⁹ ē in mr̄imonio bonū sacri. Scdo in bonū fidei q̄tū ad ei⁹ essentiale qđ est nō negare vsuz sui corpis si cōiux alter petat: nisi deus a debito reddēdi liberauerit. Sed q̄tuz ad accidētale bonū fidei seu accessoriū qđ est nō exhibere alteri q̄ suo cōiugi vsum sui corpis nō est necessariū: ꝫ solū ad hñ esse mr̄imonij. Tertio in bonū ꝓlis q̄tuz ad ei⁹ essentiale qđ ē ea suscipe cōditionaliter. s. si deus eā dederit vel nō ꝓcurare aliqđ impedimētū ne ꝓles veniat: ꝫ q̄tū ad eius accidētale bonū. s. absolute velle ꝓlē ⁊ eā educare non ē necessariū. Vñ si q̄s ꝫberet cū intētione sepabilitatis nō dico q̄ ad thoz: sed q̄ ad vinculū: qz sic esset ꝫ bonū sacri: aut cū intētiōe denegādi seipm alteri cōiugi petēti sine alia diuia revelatione: qz ꝫ scdm bonū. s. fidei. Aut cuz intētiōe nō suscipiēdi ꝓles si deus eā daret aut nō eā educādi: aut ꝓcurādi venena sterilitatis ne ꝓles cōciperet aut nasceret vl educaret: qz ꝫ tertiū bonū mr̄imonij. s. ꝓlis mr̄imoniū talis nō ꝫberet. Et iō optet q pfata habeat in intētione saltē implicite. Explicite vo sufficit q in ꝫbēdo intēdat illud qđ inter ꝫbētes requirit ad mr̄imoniū. Maria aūt verū mr̄imoniū ꝫrit cū Joseph: lz nō intēderet cōsentire in carnalem copulaz: qz erat certificata q Joseph nūq̄ eā requireret: ⁊ si eā requisiset q deus absoluebat a tali obligatiōe. Silr ille q̄ cōtrahit q̄uis nō habeat aium cōsummādi: ꝫ religionē intrādi: qz cū intrat absoluit a deo a tali obligatione.

¶Utrū intētio libidinis vl pulcritudis aut diuitiaꝝ excludat mr̄imoniū? R. ꝑm sanctū Bonauen. in. iiij. 24

di.xxx.q multe cause possunt ee inductiue ꝛ sine pec
cato tamodo nō sistat in eis.vñ si moueret sicut cau
sa principalis est minus honesta:ꝛ esset ptra sacri vtili
tatem nō tñ ptra sacri veritatem: nisi ita esset finis q
nō quereret nisi libidinem vel diuitias:nō vxorem du
cere:quia sic esset cōtra veritatem sacramenti.

25 ¶Sed nunq̄d ptrabēs ex alio fine q̄ ꝑ plis habende
peccet: ℟. Pe.de pal'.in.iij.dist.xxx. q sic venialiter
qñ ptrabit pncipaliter ꝓpter vitandā fornicationem
si nō sit talis qui ꝑm cōem spem posset bēe filios: alis
nō. Unde lz finis matrimonij primus ꝛ p se sit intētio
generādi:tñ qñ pncipale factū est impossibile:sicut in
sene vel sterili lz de scōdario q̄ est intētio vitandi forni
cationem facere pncipale. Alie aūt intētiones sicut re
formatio pacis:ꝛ alie honeste si pncipaliter ꝛ p se in
tendant:sic est pctm venale: sicut cum vir cognoscit
vxorem ꝓpter sanitatē vel baptizat vt sanet. Alij vo
volunt q sit mortale:quia cuz matrimoniū sit sacrm
nō pōt sine pctō mortali pncipaliter intendi finis ex
traneus.sicut si q̄s baptizaret pncipaliter ꝓpē q̄stuz:
nō curās de gratia baptismali:sed istud dicit idē Pe
trus q est nimis durū:sed tñ nō est sine rōne: ꝛ ido se
cundus est: tenet tñ idē q ptrabens pncipaliter ꝓpter
voluptatem peccat mortaliter. Si vo q̄s cōtrahit se
cūdario ꝓpter diuitias: pulcritudinē ꝛ hmōi nō ē pec
catum:nisi sit inhonesta intentio.

26 ¶Utrū ptrabēs in pctō mortali peccet mortaliē? ℟.
ꝑm Pe.p̄dictum q sic: quia dicit Aug.j.q.j.p Esaiā
q sacra talia sunt vnicuiq cum q̄li cōsciētia q̄s acce
dit. Sed nunq̄d teneat pfiteri videt tenere q sic: sed
ego nō credo de necessitate:nisi in ꝓposito: intellige q
peccat ptrabēdo per verba de p̄senti.

Matrimonium.iij. que impediūt
vt nō ptraba
tur: ℟.q sunt.xviij.quoz duo pma impediūt de ne
cessitate p̄cepti ita q peccat mortaliter ptrabens: ta
me ptractum de facto nō dirimūt. Tertiū vo impedit
solum ad tēpus ꝛ aliqñ in ꝑpetuū. Alia vo sequentia
tali mō impediūt q etiam si de facto ptrabat non te
net nec est matrimoniū postea ptractum ꝛ ptrabēdo
peccat mortaliter nō in oibus:ꝑ solum qñ ptrabit cō
tra impedimentū.v.vj.vij.viij.ix.x.xj.xij.xiij.xv.
xvj.ꝛ aliqñ incurrit excōicationē si ꝑbit in impedimē
to cōsanguinitatis vel affinitatis vel voti solēnis aut
ordinis.vt.ē.excōicatio.vij.casu.xlj.ꝛ q̄s pōt dispen
sare vt quis ptrabat in ipsis impedimētis. vide infra
Impedimēto.xviij.§.ij.ꝛ.iij.

Impedimentū.i. dicit interdictū
eccle:ꝛ istud in
terdictū est duplex. q̄dā generale quo ꝓhibet clan
destine ptrahere matrimoniū oibus:de q̄ dic vt.ē.clā
destinū. Aliud est interdictū ꝑāle quo alicui a iudice
specialiter ꝓhibet ꝓpter aliquā cām legitimā ne ptra
hat: ꝛ istud interdictū nō pōt fieri nisi ab eo q̄ pōt de
causa matrimoniali cognoscere sicut est epūs vel alius
ordinarius:ꝛ q̄ habeat peritiā canonū.de ꝑsan.ꝛ affi.
.c.j. Unde cōtrahēs ꝑ istud interdictū peccat morta
liter:ꝛ si causa ꝓpter quā factū est interdictū est ꝑpe
tua:sic oino separabunt data fnia diuoꝛtij ꝓbato impe
dimento.de ma.ptra inē.ec.ꝑc.c.vl. Si vo erit tpalis
sic tenebit mrimoniū:ꝑ in penā debent ad tēpus sepa
rī.de matri.cōtra interdic.eccle ꝑc.c.j.ꝛ.ij.

Impedimētū.ij. dicit feriarū. Unz
vt no. Pa.in.c. ca
pellanus.de feriis.ꝓhibet nuptie celebrari ab aduen
tu vsq̄ ad ep̄iphaniā inclusiue. lz Hostie.dicat etiam
includi octaua:sed tu tene nō includi.quia.c.nō opoz
tet.xxxij.q.iij.nihil dicit de octaua nisi cōsuetudo eēt
quia illa seruāda.l.ij de interptatione.ff.de legi. Item
a septuagesima vsq̄ in octauā pasche inclusiue:quia
in.d.c.capellan⁹.dicit post octauas:ergo nō in octa
ua. Item a pmo die rogationū qui est scda feria an
te ascensionē dominivsq̄ ad octauā pentbecostes in
clusiue.quia lra dicit in.d.c.capellanus.post.vij.dies
post festum pentbecostes non eīm essent.vij. dies nisi
dominicā includerēt. Facit qđ ibi dicit tres septima
nas q̄ nō essent nisi includerentꝛ:ꝛ expone lram cum
dicit post.vij.dies festi pētbe.qđ caret octauis nuptie
suspenciāt in die dñica q̄ sequit ꝛ deinceps ꝛc. vt in
telligas de dñica.ij.post pentbecostes: nō quia opoz
tet expectare vsq̄ tūc: ꝑ q: si vult celebrare eas in die
solenni vt cōiter fit oportet q̄ expectet vsq̄ tunc.

¶Utrū in ꝑfatis tpibus ꝓhibeat totaliter ptractus
mrimonij? ℟. Pa.in.d.c.capellanus.q nō:q matri
moniū sine alia celebritate: ꝑ solū p verba de p̄nti co
rā facie ecclie pōt oīm tpe ꝑbi cū nō inueniat aliqua
causa ꝓhibitōis:q in tali ꝓsensu nullū est pctm. imo
est sacrm.vt in.c.debitū de biga. Sed solū ꝓhibet so
lēnitas nuptialis: vt sunt cōuiuia ꝛ alie sile solēnita
tes:ꝛ solēnis traductio ꝛ carnis cōmixtio:vt tenet gl.
in.d.c.capellanus. Qui aūt facit ꝑmum peccat morta
liter:quia ptra interdictū ecclie ptrabit.de matri.ē in
terdic.ecc.ꝑc.p totū. Tenet tñ Pe.de pal'.q solū erit
pctm mortale qñ ꝑma vice cōsummat nō postea: nisi
faceret in ptentū ecclie. Credo etiā q si mulier q̄ al ū
babuit virū:ꝛ vir q̄ aliā babuit vxorē ꝑberēt sil'ꝛ con
summarēt sine alia solēnitate priuiū q nō peccarent
mortaliter:q in eis cessat rō ꝓhibitionis p̄dicta.

Impedimētū.iij. dī ꝓditio:ꝛ h ac
cipio hāc ꝓditio,
ne,ꝓpre.s.,put est iuspetiua actus:de qua habes.ē.cō
ditio.§.ij.que fit p hanc dictionē si. Uñ si q̄s ptrahat
cum aliqua sub ista cōditione:si pater suus erit cōten
tus ꝛ hmōi nō erit mrimonium donec cōditio impleatur: ꝛ si nunq̄ impleret nūq̄ esset matrimoniū. Ad
cuius declarationem est sciēdum:quia cōditiones sunt
in quadruplici genere.scz honeste:turpes: indifferen
tes ꝛ impossibiles:honeste sunt oīes ille que faciunt
ad cōdecentiā matrimonij. vt q parentes sunt cōten
ti: vel que non derogant honestati: vt si dederis mihi
totem:si pater tuus remiserit mihi iniuriam ꝛ hmōi.
Et iste si apponant in matrimonio ipsum impediunt
vt nō sit donec cōditio veniat in esse. Unde si ille qui
sub tali cōditione ꝑit mutet animū ꝛ dissentiat: vel
aliam sine cōditōe accipiat añq̄ cōditio impleat iam
nō erit matrimoniū primū. lz postea cōditio eueniat.
Verum est q si nō trāsiuit ad secūda vota:ecclesia cō
pellet eum vt eam accipiat exquo cōditio aduenit de
clarat. appositi.sup eo.in tex.ꝛ glo. Fallit hoc in duob⁹
casibus. Primus si pendente cōditione cōmisceātur
carnaliter. Et intellige ꝑm qđ.ē.dixi. Matrimoniuz
.ij.§.vj. vel cōsensus de p̄nti absolutus aduenit. de
cōdi.appo.c.de illis.ꝛ.c.sup eo.ꝛ.c.p tuas:quia tunc
erit matrimoniū de p̄nti absolutū. Secūs casus est si
cōditio est necessaria vt cum dicit accipio te in meaz
vxorem si sol fuerit in cācro in estate:ꝛ hmōi.quia ex
quo omnino talis conditio est extitura necessario sta
tim est matrimonium: quia talia futura sunt iam
presentia in causis suis.tex. est apertus.in.l. si pupil
lus.§.j.ff.de noua, Unde nec ꝓpie debet dici condi-

tio.l.beres meus.ff.de ꝓdi.ꝛ dem̃o. Hoc tenet Hosti. Car.ꝛ Pa.in.d.c.ꝙ tuas.de condi.appo.ꝛ sctus Bonauen.in.iij.di.xxviij.ꝛ sanctus Tho.in.iij.di.xxvij. Sed ꝓtrariũ tenet glo. Joh̃a.Gof.ꝛ Jo.an.in.d.c. ꝙ tuas. ꝛ dicũt ꝙ si trãseant ad secũda vota tenebit secundũ mr̃imoniũ ꝓtractũ añ ꝓditiõis euẽtũ. Ego vo credo in foro cõtentioso veriorẽ sc̃am opinionẽ. In foro añt anime iudicandũ est ꝑm eoꝝ intentionẽ. Si eẽm nõ intendebãt tũc ꝓtrabere: ꝫ in tps ꝓditiõis:sic nõ erit mr̃imoniũ: ꝛ sic erit vera secũda opinio: q̃a lz stipulatio sub ꝓditione q̃ oino est extitura nõ sit cõditionalis: est tñ in diem ita ꝙ nõ debeꝯ aliq̃d añq̃ veniat.vt no.in.d.§.j.Facit.l.beres meus.in prin.ff.de ꝓdi.ꝛ dem̃o. vbi lz legatũ factũ ticio cũ morieꝯ nõ sit ꝓditionale:tñ nõ teneꝯ beres soluere anteq̃ moriaꝯ: esset bene ꝓditionale si legarenꝯ centum ticio cũ morieꝯ beres. Ratio:q2 si moꝛereꝯ legatari⁹ ꝑmo q̃ beres:legatũ expiraret morte legatarij: sed non in ꝑmo casu:q2 trãsiret ad beredes.vt in.d.l.beres.Et sic ptz ꝙ ꝓditio q̃ oĩno est extitura aliq̃n facit ꝓtractũ ꝓditionatũ:aliq̃n nõ:ꝛ q̃n nõ est ꝓditionatũ: est tñ in diẽ ꝛ sic nõ erit mr̃imoniũ de pñti nisi aliud intendat.

1 ¶Sed nunq̃d ꝓditio q̃ necessario subintelligiꝯ in cõtractu si exp̃maꝯ faciat ꝓditionalẽ? Rn̄.ꝙ nõ. vt i.l.hec verba testatoꝛis.ff.de lega.j.ꝛ in.l.ꝓditões.ꝛ.l.aliq̃n .ff.de ꝓdi.ꝛ dẽ. Nã legatũ factũ sub ista ꝓditione si beres hereditatẽ adierit nõ est ꝓditionale:q2 necessario subintelligiꝯ: vt in dictis iuribus ptz. Sed si ꝓtract⁹ posset fieri etiã nõ existẽte illa ꝓditione sic:si apponaꝯ facit ꝓtractũ ꝓditionalẽ: ꝛ ꝑm hanc distinctionẽ ꝓcoꝛdãt Archi.ꝛ Jo.an.in.d.c.vnico.de spõ.li.vj.q̃ videtur ꝛ̃ij.Sic ꝫ ptz quõ mr̃imoniũ vl̃ spõsalia nõ sunt ꝓditionalia q̃n dr̃:ꝓtrabo cum tali si ipsa in me ꝓsenserit ꝛ bmõi. secus si diceret. si deo placuerit ꝛ bmõi: quia nõ necessario insunt: quia põt esse matrimoniũ contra voluntatem dei.

2 ¶Sed pone ꝙ q̃s ꝓtraxit sub ꝓditione si p̃r̃ suo placuerit.p̃r̃ ꝑmo dissentit: ꝫ postea mutata volũtate cõsentit? Rn̄.ꝙ nõ erit mr̃imoniũ.per.l.boues.§.hoc sermone.ff. de ver.sig.ꝛ.l. hec ꝓditio.lapicola.ff. de ꝓdi. ꝛ dẽ.q2 ista ꝓditio si p̃r̃ meus ꝓsenserit debet verificari de primo ꝓsensu:exq̃ q2 nõ fuit ideo expirauit. Añ sicut copula carnalis q̃ de sui natura habet purificare ꝓditionẽ nõ purificat q̃n inuenit extinctũ vinculũ: vtputa q2 supuenit affinitas post matrimoniũ cõditionaliter ꝛ̃ctum añ cõditiõis euentũ. Aut q2 cõditio expirauit ꝛ nõ fuit impleta:ꝛ sic i ꝓposito : ꝛ hoc tene postq̃ aliã accepit.lz dr̃.Car.in.d.c.sup eo.dicat tenere mr̃imoniũ si taliter ꝛ̃bẽtes ꝓseuerabãt in ꝑmo ꝓ.

3 ¶Sed q̃d si ꝑfatus pater nec ꝓsentit nec (posito. dissentit exꝑsse? Rn̄. credo ꝙ nõ erit matrimoniũ. p.l. q̃ beredi.§.j.ꝛ p.l.meui⁹.ff.de cõdi.ꝛ dem̃o.vbi patet ꝙ ꝓditio debet implere in forma specifica: ergo requirit ꝙ exꝑsse cõsentiat.Ho.tñ ꝛ sequit Car.in.d.c.sup eo.dicũt ꝙ tenet mr̃imoniũ ꝛ ꝙ sit speciale in mr̃imoniũ.Et hec opi. tenenda vbi ad sc̃da vota nõ est deuẽtũ.alꝫ ꝑmũ verius est de iure iudicio meo.

4 ¶Utr̃ mr̃imoniũ ꝛ̃ctũ sub cõditiõe cũ sint affines si dñs papa voluerit dispẽsare teneat aduenĩẽte ꝓditione? Rn̄.Pa.ꝛ Inno.in.d.c.super eo. videnꝯ tenere ꝙ nõ:ꝑ q̃bus facit.l.inter stipulantẽ.§. sacrã.ff. de ver. ob.ꝛ.l.ꝛ̃tinuus.§.cuz q̃s.e.ti.facit.l.apud iulianũ.ff. de.l.j.Sed in cõtrariũ ꝙ teneat est dr̃.Anto. ꝛ q̃dam alij in.d.c.sup eo.ꝛ est verioꝛ.p.l.si rem meã.ff.de ver. ob. vbi possum stipulari rem meã in tẽpus ꝓditionis quãdo mea non erit:licz nũc cum sit mea non possim facit similiẽ.l.iij.iuncta.l.pe.ff.de oper.publi. Ubi valet mandatũ ꝑuati de opere publico faciendo ꝑncipe annuẽte:q̃ tamẽ alꝫ nõ valeret. Nec ob.d.§. sacrã. ꝛ.§.cũ q̃s sub cõditione:q2 ibi viciũ erat in re que nõ erat in comercio:nec põt esse: ꝫ nõ sic est in casu nr̃o: quia sublato impedimẽto ꝓhibitionis ꝙ dispẽsatiõez nihil obstat.Faciũt no.in.c.in causis.in fi.de elec.ꝛ in .c.nisi cum pridẽ.in fi.de renũ. Item nec.l.apud iulianũ.ꝓdicta:q2 debet intelligi verũ esse conditionẽ fore impossibilem que pendet exvoluntate ꝑncipis in his que ꝑnceps nõ solet cõcedere.vt ibi ptz: quia ibi loq̃tur de predijs in ꝑmonio cesaris redactis que cesar nõ solet alienare nõ insolidis cõcedi dispẽsatiue. vt ẽ tex.in.l.intercedit.ff.de cõdi.ꝛ dẽ. Et ideo banc partẽ tene anteq̃ trãseat ad sc̃da vota. ꝙ qua facit q̃ no. Bart.in.d.l.si rem meam.sed postq̃ transiuit posses tenere primam.

¶Utrũ teneat cõditio si uonaueris mihi centum accipio te in vxorem? Rn̄.ꝙ nõ.tex.est .n.l.si ita stipulatus fuero.§.si tibi nupsero.ff.de ver.oblig.Q̃ limita quãdo talis stipulatio sit nõ causa dotis. vel q̃n non subest iusta causa petendi illud:alꝫ sic.Unde dicit ibi Bar. ꝙ si nobilis ꝓtraberet cum plebeya nõ esset inhonestũ:si in recõpẽsationẽ nobilitaꝯ aliq̃d exigereꝯ. 5

¶Sed pone ꝙ.B.cõtraxit cũ.A. sub ꝑfata cõditiõe ꝛ añ cõditionis euẽtuz ꝛ̃xit cũ.C.sub eadẽ cõditione. dem̃ũ.A.ꝛ.C.eodẽ tpe dat centũ:q̃ istoꝝ erit matrimonium? Rn̄.ꝙ neutrũ rõne incertitudinis.Facit.l.si ita fuerit.in ꝑn.ff.de rebus du.ꝛ.l.duo sunt ticij.ff. de testa.tu. Itẽ q2 cõtractus cõditionalis suscipit robur ab impleme̅to.l.cedere diem.ff.de ver.sig. ꝛ ideo ꝑm de est ac si cum duobus ꝓtraberet simul eodẽ tẽpore. Nec ob.l.potioꝛ.§.videam⁹.ff. q̃ po.in pig.ba.l. nec emptio.in ꝑn.ff.d ꝛ̃bẽ.emp. Ubi impleme̅tũ cõditionis trahiꝯ ad diem cõtractus celebrati: vt ꝑinde habeaꝯ ac si a ꝑncipio fuisset cõtractus purus vt sic ꝑmũ videaꝯ valere: q2 ꝑdicta iura intelligunꝯ q̃n non est in potestate gerẽtis sc̃dm tollere.q2 si esset in ptã te eius tollere vt in casu nr̃o bñ tollereꝯ.vt in.d.l.potioꝛ.in ꝑn.Nec sc̃dm põt ꝑmo ꝑiudicare: q2 nõ ẽ maius vinculum q̃ ꝑmũ.Et hoc teneas q2 cõis opi.est nisi cõditio impleta fuisset citius ab aliquo eoꝝ: quia illud est matrimoniũ. 6

¶Utrũ ꝛ̃bens cum aliqua cũ cõditione si te inuenero virginẽ teneat? Rn̄.ꝑm Car.in.d.c.ꝙ tuas.q̃ si ista cõditio intelligaꝯ si te inuenero ꝙ aspectũ mr̃onaꝛ ꝛ bmõi.sic tenet cõditio. Si vo referatur si te inuenero virginẽ.s.ꝙ copulam:ꝛ sic reijciꝯ tanq̃ turpis:ꝛ teneꝯ mr̃imoniũ lz nõ sit virgo. Et sic intellige glo.in.d.c.ꝙ tuas:ꝛ cõiter doctoꝛes qui eam sequunꝯ. 7

¶Quid si dicat si ꝑmiseris me coire tecum accipiam te in cõiugem vel dabo tibi cẽtum? Rn̄. q̃ non erit matrimonium per copulam:quia patest se liberare dando centum. 8

¶Quid si dicat cõtrabam tecum si permiseris coitũ Aut ꝑmitto tibi q̃ si vxorẽ accipiã te accipiã si ꝑmiseris me coire tecũ? Rn̄.ꝙ ꝙ matrimonio est iudicandũ in prima copula:sed nõ ante copulã : q2 ꝑm Inno.lz ista cõditio sit inhonesta tñ suspendit cõtractum: sed purificaꝯ in ꝑma copula. Alij dicũt ꝙ si intelligaꝯ de copula matrimoniali sic est honesta ꝛ suspendit: si de alia fornicaria sic debet haberi ꝙ nõ adiecta.vt no.in .c.duobus.de spon.duo.ꝛ sic erit matrimoniũ etiam ante copulam:ꝛ videꝯ verius. 9

10 ¶Condicio que est de ꝓterito vel de ꝓsenti aliquo nõ ꝓprie ꝓdicio est. vt in.l.institutio talis.ff.de ꝓdi. insti. viciat tamẽ si nõ fuit.

11 ¶Ille ꝓditiones sunt turpes ⁊ inhoneste:⁊ si sunt ꝯ subalia mr̃imonij.vt ꝯ insepabilitatẽ aut ꝓtra bonuz fidei vel ꝯ bonũ ꝓlis eo mo quo de substãtia sunt. de q̃bus qñ sunt subales dixi.s.mr̃imoniũ.ij.§.xxij. sic viciant ⁊ nõ viciañ.vt ptz in.c.fi.de ꝓdi.apposi.facit .c.detrahe.j.q.j.⁊.l.cũ bis.§.si ꝓtor.ff.de trãsacẽ.qz remota pte subali nõ põt ꝓsistere aliq̃d. Si ꝙ nõ sunt cõtra substãtialia mr̃imonij sic viciañ ⁊ nõ viciant.⁊ sic pinde est ac si fuisset ꝯctũ sine ꝓditione.vt no.in.d. .c.fi. Ex hoc ptz solutio multarũ questionũ. Ad ꝙ ꝺbẽs donec aliã meliorẽ inueniat nihil facit. Itẽ si venena sterilitatis ꝓcurabis. Itẽ si nõ seruabis mihi fidẽ aliam volo posse acapẽ ⁊ hmõi:qz nihil fit al's secus:vt. puta si te adulterandã ꝓstitues. Iz canoniste teneant cõuniter ꝙ nõ sit mr̃imoniũ. Tu tamẽ dic ꝙ est matrimoniũ ⁊ ꝓditio reiciẽ:qz nõ est ꝯ essentialia matrimonij.vt.s.dixi.

12 ¶Ille ꝓditiones sunt impossibiles vt si celum digito tetigeris ⁊ hmõi.⁊ tales reiciuntẽ fauore matrimonij ⁊ habentẽ pro nõ posite.vt in.d.c.fi.Iz in aliis ꝓtractibus a matrimonio vicient cõtractũ. vt in.d.c. fi.⁊.§. impossibilis.insti.de here.insti.

22 ¶In summa no.ꝙ ad hoc vt ꝓditio q̃libet suspẽdat matrimoniũ vt nõ sit ante eius euentũ oportet ꝙ septẽ cõcurrãt. Primũ ꝙ sit apposita in ꝓncipio ꝯctus mr̃imonij. Alã si mr̃imoniũ esset ꝓtractũ pure ꝓmo: ⁊ postea poneret ꝓditio nõ posset eũ suspendere nec rescindere.c.dixit.xxxij.q.j. Facit qđ no. ꝺ. Anto. ⁊ Pa.in.c.j.de ꝓdi.ap. Scõm reqrit ꝙ in ꝓditõe vterq; ꝓsentiat exp̃sse. Ad Iz vnus ponat ꝓditõnẽ si alter exp̃sse in eã nõ ꝓsentit etiã si taciat mr̃imoniũ erit purũ.vt no.in.c.fi.de ꝓdi.ap. Et q̃is ꝓditio esset cõtra subalia mr̃imonij:nihilominus mr̃imoniũ teneret.vt ibidẽ no.facit.c.aliqñ.xxxij.q.ij.saltẽ quo ad eccliam. Tertiũ ꝙ cõditio nõ sit necessario futura : de q̃ tñ dic vt.s.in pn.aut ꝙ nõ sit turpis aut impossibilis: quia sic habeẽ ꝓ nõ adiecta. excepta illa q̃ est ꝯ substãtialia mr̃imonij. Quartũ ꝙ nõ interueniat cõsensus de ꝓsenti absolutus post conditionẽ ⁊ añ eius euẽtum. Quintũ ꝙ nõ interueniat carnalis copula añ euentũ cõditionis: qz sic statim erit matrimoniũ si fuerit contractũ ꝓ verba de pñti sub illa cõditione: etiã si ꝓcesserat ꝓditiõis defect?:dũmõ alter erat ignorãs:puta qz ꝯrit si pñ placeret:⁊ pñ ꝺicit:tñ alter igrat ꝺ ⁊ ꝓsentit in copulã mr̃imoniũ erit.vt no.ꝺo.Anto.in.c.ꝙ tuas.de ꝓdi.ap. adducit in silr̃.no.in.c. ex pte decani.de resc̃p. Et silr̃ Hosti. ibidẽ qđ tñ credo verũ q̃ ad forũ ꝓtẽtiosum ⁊ etiã in foro ꝓscie si ambo mr̃imonialiter intendebat copulari:al's nõ. vt.s.mr̃imoniũ.ij.§.vj. Tertiũ ꝙ sit ꝓprie cõditio nõ modus. tenet tñ Pe. de pal'.in.iiij.ꝙ idem sit dicendũ de mõ sicut de ꝓditõe:⁊ ꝑm eãdẽ distinctõez excepto ꝙ q̃n modus ẽ possibil' ⁊ honestus nõ suspendit obligationẽ sicut facit cõditio tñ tenet implere nisi eius fauore sit appositꝰ: qz tunc nõ tenet si solũ ei? fauorẽ respicit. Cõditio ꝺo apposita ꝙ modũ cause sine causa sit vera siue falsa ꝑm Pe. ꝓdictũ habeẽ ꝓ nõ adiecta in mr̃imonio nisi esset necessaria.puta ꝓtrabo tecũ:qz es liḃera : qz si eẽt serua nõ valeret. Idẽ q̃n dicit ꝯbo tecũ : qz es iohis filius ticij ⁊ hmõi:qz si esset error cõditionis vel psone:⁊ sic viciaret mr̃imoniũ. Septimũ ꝙ cõditio nõ sit de ꝓterito vel ꝓsenti:sed de futuro.vt.s.§.x.

Impedimẽtũ.iiij.

de error. Nam q̃d impedit causam de sui natura impedit ⁊ effectũ. Cõsensus autẽ vt.s.dictũ est:est causa mr̃imonij: ⁊ ideo qđ euacuat ꝓsensuz euacuat matrimoniũ . Cõsensus ꝺo ẽ actꝰ voluntatis q̃ presupponit actũ intellectus.qz vt dicit Aug.v.de tri. Inuita diligere possum?:incognita neq; q̃ꝫ.Et qz error impedit cognitionẽ:ideo ⁊ ꝓsensuz q̃ sequit ex cognitione. ꝓpterea dicit q̃ errat nõ ꝓsentit.l.si p errorẽ.ff.de iurisdic.om.iu.vñ in.l.cũ testamẽ tũ.C.de iur.⁊ fac.ig. ꝺz cũ errãtis volũtas nulla sit.et in.l.nõ ideirco.ibidẽ cũ errãtis ꝓsensus nullus sit.facit.xxxj.q.ij.§.bis ita rñdet.

¶Utrũ matrimoniũ dolo ꝓtractũ teneat. R.glo.in .c.cũ dilectus.qđ metus cã.ꝙ sic.Iz dolus dederit causam ꝓtractui : ⁊ idẽ in glo.a diuo pio.ff.de ritu nup.⁊ in.c.cõstituit.xx.q.iij.Limitat Pano.in.ꝺ.c. cũ dilectus.⁊ bñ verũ nisi sit talis dolus q̃ excludat ꝓsensuz quia sic nõ teneret. Facit qđ no. Jo.an.in.c.vnico.de cõmo.⁊ facit.c.cũ locũ.de spon. Qđ bñ no.qz facit ad multa.vt in votis:iuramẽtis:⁊ hmõi spũalib?: qz cõmuniter teneẽ ꝙ tenent.vt in dictis glo. 1

¶Utrũ oñis error impediat matrimoniũ? R.ꝙ nõ: sed solum ille error qui est cõtra substantialia matrimonij. Duo autẽ includit matrimoniuz essentialiter scz duas personas que cõiungunt ⁊ mutuã corporis potestatẽ inuicem . Primũ tollit per errorem persone. Scõm per errorem ꝓditionis seruilis: quia seruꝰ nõ potest libere libertatem sui corporis alteri tradere sine consensu domini sui. Et ideo bi duo errores soluz impediunt matrimoniũ. Alij autem errores etiam si sint ad bene esse matrimonij non impediunt: vtputa credebat ꝙ pater esset cõtentus vel ꝙ esset diues vel nobilis vel pulcra ⁊ huiusmodi:cum ista sint accidẽtalia matrimonio non impediunt.ꝺ.§.bis ita respondetur. 2

¶Circa primũ errorem.s. psone est notandum ꝙ ad hoc vt aliqs errat in psona oportet ꝙ per visum vel famam vel auditũ habeat noticiam aliquã psone cũ qua cõtrahere intendit:quia vt dixi in penit? incognitum : nec cõsensum nec amorem possumus dirigere. ar.l.cuz ab eo.§.massam.ff.de contraben.emp. vnde credens absentem sibi aliqualiter notum ꝓsentẽ et consentit nõ in ꝑsentem qui est alius: sed in absentez consentit errat in psonam : quia errare est alium pro alio accipere.xxij.q.ij.in quibus.xxxviij.dist.quãuis. Sed si nullam de absente habet cognitionem non errat:sed decipit in ꝑsente:de quo ponit exemplũ de eo qui dicit se filium magni regis in genere.vel primo genitum magni comitis ⁊ huiusmodi: ⁊ sic est error fortune nõ psone qui nõ impedit vt dictum est.xxix.q.j. .§.error. Idem cuz aliqua scit aliquem habere filios multos nullum tamẽ eorum cognoscit si aliquis eoz dicat se primogenitũ:⁊ illa cõsentiat in eũ ꝓpter spem successionis bonorum paternorũ erit error fortune et non impedit.sicut no.Hu.xxix.q.j.in prin. Calde.tamẽ in.c.ij.de ꝓiug.ser.⁊ Jo.xxix.q.j.in summa.⁊ Hostien. in summa tenent ꝙ in isto vltimo casu est error persone ⁊ non est matrimoniũ:⁊ credo sit verius nisi forte intendisset consentire absolute in presentẽ quez tamẽ putabat alium : sed si cõsensus ferebat in eum non vt in ꝑsentem : sed in primogenitũ erit verum ꝙ non erit matrimonium. 3

¶Circa scõm errorẽ.s.ꝓditõis seruilis ẽ sciẽdũ ꝙ triplex est ꝓditio status.s.melioz cũ q̃s ꝓtrahit cũ libera 4

quā credit ſeruā ꝛ ecōuerſo. Scōs equalis cū.ſ.ſeruꝰ ꝓtrahit cū ancilla quā credit liberā. Certius ꝺeterior vt cū liber ꝓtrahit cū ancilla quā credit liberā vel ecō uerſo. Primus erroꝛ nō impedit mr̄imoniū: qꝛ nō ledit in aliquo ſic cōtrahens. Nec ſcōs ſilr. quia eque ledit vterq; vñ in neutro erroꝛe ꝺecipit: nec habz qꝺ obiiciat alteri. ar. xxix. q. ij. p totū. ꝛ ꝺe diuoꝛ. c. ſignificaſti. Tertius vo erroꝛ impedit matrimoniū. xxix. q. ij. ſi q̄s ingenuus. Rō eſt: qꝛ alter tm̄ ledit ſine culpa ꝛ grauiter: qꝛ in bono ꝓlis quā nō habebit in ſua poteſtate ꝛ in bono fidei: qꝛ nō poterit ei reddere ꝺebitū libere. Et in bono ſacramēti. ſ. in inſeparabilitate cohabitatiōis. Sed potiſſima rō q̄re iſte tertius erroꝛ impedit matrimoniū eſt eccl̄ie cōſtitutio. Alij autē duo erroꝛes non impediūt ſm cōmunē opinionē tā docē. theolo. in. iiij. diſ. xxxvj. q̄ cano. Iꝛ q̄ꝺam cōtrariū teneant. vt Goffre. ꝛ Hoſtien. in ſum. na. ſed non cures ꝺe eis. Sed cōmunē opinionē teneas quā ſequit̄ Inno. ꝺe ꝓiugio ſeruoꝝ. in. c. ꝓpoſuit.

5 ¶ Utrū ſciēter ꝓtrahēs liber cū ancilla: vel ecōtrario teneat matrimoniū? R. q ſic. ter. eſt. xxix. q. ij. ſi q̄s liber. ꝛ ſic lib̄ teneꝯ ſeq̄ ancillā ſm Pa. i. c. ſ. ꝺ ꝓiug. ſer.

6 ¶ Utrū liber ꝓtrahēs ignoraāter cum ſerua cui in tps data eſt libertas teneat mr̄imoniū? R. q nō: qꝛ vt dicit. l. ſtatuliberi. in pn̄. ff. ꝺe ſtatulibe. ea que interim facit: vt ſeruus facit nō vt liber.

7 ¶ Quid ſi ꝺns tradit alicui libero ſuā ancillā vt liberā in mr̄imonio quā tm̄ ꝓtrahēs ignorat ancillā tenetur mr̄imoniū? R. q ſic: quia ſtatim efficit̄ libera. vt in auc̄. ꝺe nupc̄. §. ſi vo ab initio. ꝛ hoc tenet glo. in. c. ꝓpoſuit. ꝛ Pa. ꝺe ꝓiugio ſeruoꝝ. ꝛ Goffre.

8 ¶ Utrū ꝓtrahēs liber cuꝫ ancilla ignoraāter ꝛ poſtea hoc cognoſcēs cōmiſceꝯ eidē p copulā teneat matrimoniū? R. ſm glo. in. ꝺ. c. ꝓpoſuit. q habēs ſciētiaꝫ ex ꝓbabili cā ꝛ diſcreta q alter ē ſeruus ſi cognoſcat eam p̄iudicat ſibi ꝛ erit mr̄imoniū: ꝛ ſic intellige. xxij. q. iij. innocēs. ff. ꝺe pe. be. l. itē veniūt. §. anteq̄ ptes. Si aūt ex leui ꝛ temeraria cā cui nō ꝺebet credi: tunc non p̄iudicat ſibi titubās ꝓ ignoraāte babēdus eſt. C. ꝺe ꝺi. inde. l. vl. ff. ꝺe li. bo. exbi. l. iij. §. ſi q̄s volentez. Nō eiñ cuilibet referēti credere teneꝯ. tex. eſt. ff. q cū fal. tu. l. ij. ibi. ꝛ ſi dictū eſt ei ꝛ bona fide nō crediderit Aduerte hic q ſi ſeruus ꝓtrahit cū libera q̄ eū ſeruuꝫ ignorat peccat mortaliter cōmiſcēdo ei exq̄ ſcit matrimoniū nullū eſſe: ſecus ſi ignoraret mr̄imoniū nō tenere. ꝛ idē ꝺic ꝺe q̄cunq; q̄ ſcit certitudinaliter q mr̄imoniū nō tenet ex q̄cunq; impedimēto. Nñ ꝺo habz ſciam vel ꝓſciam. i. firmā credulitatē ꝺe impedimēto q̄uis ꝺare nō ſciat ſilr peccat mortaliter cognoſcēdo ſiue talis ꝓſciētia ꝓceꝺat ex ꝓbabili cā vel temeraria niſi eā ꝺeponat. Nñ habet ſcrupulū ꝓſciētie. i. qꝛ ꝺubius eſt: tunc ſi ex leui vel temeraria cā ꝺebet ꝺeponere ꝛ ſic petere ꝛ reddere pōt ſine pctō. Si vo ꝺubiū ē ex ꝓbabili cā pōt reddere § nō petere ꝺebet: aliter exponeret ſe piculo ꝛ peccaret mortaliter: § reddēdo non: qꝛ i ꝺubio obediēdū ē: ꝛ excuſaꝯ. xxiij. q. j. q̄ꝺ culpaꝯ.

9 ¶ Utrū talis babēs ꝓbabilē cām credēdi p̄iudicet ſibi ſi ad mandatū eccl̄ie reꝺꝺat ꝺebitū? R. ſm Tācre. Inno. ꝛ Jo. an. ꝛ Pa. in. ꝺ. c. ꝓpoſuit: q ſic. qꝛ niſi velit cū ea eſſe tanq̄ cū vroꝛe ꝓpria nō ꝺebet in hoc obeꝺire. ꝛ eſt verioꝛ opi. Iꝛ Ho. ꝛ glo. in. ꝺ. c. ꝓpoſuit. tenent q ꝺebet obeꝺire niſi ſit certꝰ: § iſtud nō teneas: qꝛ nō ꝺebet ꝫ ſciētiā formatā venire. ar. ꝺe reſti. ſpo. c. lras: ſed in p̄ꝺēdo alimenta ꝛ ꝺmōi bene ꝺebet obedire niſi ſit certus.

¶ Utrū liber ꝓtrahēs cū ancilla ignoraāter quaꝫ poſt modū ꝺns eius facit liberā. teneat ſtare cuꝫ ea? R. q non: qꝛ matrimoniū nullū fuit ꝛ ſemp ei cōmiſcuit ex ꝓmo ꝓpoſito qui nullus fuit. ar. C. ad velleya. l. q̄uis. ſm Gof. ꝛ Jo. xxix. q. ij. ſi q̄s ingenuꝰ. ꝛ Ber. in. c. vl. ꝺe diu. ſer. q̄ꝺam tñ teneꝯ q ſit mr̄imoniū ſi poſt manumiſſionē illa cognouit eum ꝓtrahere intēcēs: quia impedimēto ſublato p ℞ nihil impedit: ꝛ ver̄ credo. 10

¶ Utrū liber ꝫbens cum aſcripticia aut originaria ignoraāter teneat mr̄imoniū? R. ſm Hu. xxix. q. ij. in pn̄. q ſic. qꝛ edictū ꝺe matrimonio eſt. ꝓhibitoꝝ: et ꝓtrabere tales pñt. C. ꝺe agri. cē. ꝛ colo. l. vl. iō tenet. 11

¶ Quid ꝺe libero ꝓtrahēte cū filia ſeruc: vbi ꝺe cōſuetudine p̄ie eſt q partus ſequaꝯ patrē. vt in. c. lz. ꝺe cō iu. ſer? R. q ſi conſuetudo ſit p̄ſcripta: lz mr̄ eius ſit ſerua q vez erit mr̄imoniū. vt i. ꝺ. c. lz. ꝺūmō p̄ſit liber. 12

¶ Sed pone q liber q̄ ꝓtraxit cum ſerua ignoranter poſtmodū ſciens ſeruā: nihilominꝰ vult mr̄imonium eſſe: § illa nō vult nunq̄ ꝺ erit? R. q nō: § verum eſt q cōpelleret ab eccl̄ia niſi trāſiſſet ad ſecūda vota. 13

¶ Utr̄ liber poſſit ꝓpria auctoꝛitate ācillā quā ignoranter accepat vroꝛez ꝺimittere cōperto q ſit ſerua? R. q quo ad thoꝛ certū eſt q ſic: quo vo ad cohabitationē tenet ℟i. in. iiij. ꝺi. xxxvj. q nō ſi ꝓtraxit in facie eccl̄ie aut coꝝ teſtib⁹. ſecus ſi clādeſtine. § Hoſt. ꝛ multi alij ſunt ꝫie opi. qñ ſeruitus eſt notoria ſicut ꝛ in adulterio. ꝺe q̄ babes. ſ. mr̄imoniū. iiij. in pn̄. ꝛ §. ſ. Sed ego ꝺico q opi. ℟i. eſt vera q̄ ad cohabitationē. vt ꝓbz in. c. poꝛro. ꝺe ꝺiuoꝝ. § quo ad reꝺꝺitionē vl̄ petitionē ꝺebiti eſt vera ſcōa opi. ꝛ ſm hāc diſtinctionē intellige ꝛ limita. ꝺ. c. poꝛro. 14

¶ Quid ſi ſeruus cōtrahit mr̄imoniū cuꝫ ancilla vel cū libera q̄ ſcit eū ſuū? R. q lz ꝺ iure ciuili mr̄imoniū nō teneat: vt in. l. cuꝫ ancillis. C. ꝺe incel. ꝛ inuti. nup. tñ ꝺe iure canonico tenet cui ſtandū ē in hac materia ſpūali. vt in. c. pe. ꝛ vl. ꝺe ſecū. nup. ꝛ no. Bar. in. l. pui legia. C. ꝺe ſacroſan. ec. ꝛ ē glo. in. c. ij. ꝺe reg. iur. li. vj. Uñ nō q aut talis ſeruus vel ancilla ꝓtraxit cū voluntate ꝺñi ſui: ꝛ tūc magis teneꝯ ad reꝺꝺendū ꝺebitum vroꝛi q̄ ad ſeruitiū ꝺñi: qꝛ exquo cōſenſit ad mr̄imoniū videꝯ cōſenſiſſe ad acceſſoria\c. p̄uꝺentiā. ꝺe offi. ꝺele. ꝛ. l. ad legatū. ff. ꝺe ꝓcu. nec pōt eū ꝺns taliter ꝺe ſtrahere q impediaꝯ reꝺꝺere ꝺebitū loco ꝛ tpe ꝺebito. Aliter ſm Sco. in. iiij. diſt. xxxvj. q. ſ. peccaret mortaliter ꝺns. ꝛ idem ꝺic ſi ſunt diuerſoꝝ ꝺnoꝝ ſi ambo cōſenſerūt. Et ſic intellige ꝛ limita Tācre. ꝛ alios qui videnꝯ velle q nō pōt eos vendere. ſ. taliter q reꝺꝺitio ꝺebiti impediaꝯ: aut ꝫrerūt ꝺño ꝫꝺicēte aut ig̃rāte. ꝛ ſic licz teneat mr̄imoniū: tñ magis teneꝯ ꝺño q̄ petēti ꝺebitū. vt no. ꝺ. Jn. Car. ꝛ Panoꝝ. ꝛ cōit ꝺoc. in. c. ſ. ꝺe cōiu. ſer. ꝛ poterit eos vēꝺere ad libitū. Verūtñ vt ꝺicit Sco. vbi. §. ꝺe bono ꝛ equo ꝺz in eoꝝ vēꝺitione attendere q ſibi poſſint reꝺꝺere ꝺebitū: imo ꝺico q ꝺe neceſſitate teneꝯ ſi cū eq̄li cōꝺitiōe vtili ſibi boc pōt facere: alꝰ nō. ꝛ ſic intelligit Sco. 15

¶ Utrū liber q̄ cōtraxit matrimoniū ſe vendēs in ſeruum: aut q̄litercunq; ſi efficiaꝯ ſeruus diſſoluaꝯ matrimoniū? R. q nec valet venditio q̄ ſe vēꝺidit: qꝛ nō habet ptātem ſui coꝝpis. xxiij. q. v. q ꝺo. niſi vroꝛ ad hoc cōſentiat. Hoc limitat ſcūs Bo. in. iiij. ꝺi. xxxvj. verū q̄tuz ad eā ſeruitutē q̄ impediret q̄ ad reꝺꝺitionē ꝺebiti: ſecus in alia ſeruitute q̄ nō impedit. Aduerte tamē q lz erroꝛ impediat matrimoniū: non tamen obligat ad culpā cōtrahēntes q̄ errāt: nec ſcienter ꝓtrahentes cuꝫ ſeruis ſolūmō: peccat ꝛ credo mortaliter

seruus vel ancilla q̄ scienter ꝓtrabit cum libera ignorante eū seruū vel ancillā: qz videt eis q̄ntū in ipo est volum z in re notabili inferre: z multomagis peccant mortaliter si cōmiscenē cum eis: lz nō peccent ipi liberi existentes in bona fitle.

Impedimētū. v. dr votū .s. castitatis. Ūñ nō q̄ omne votū caritatis emissum obligat ad id qđ est ꝓtravnū qđ est de essentia mr̄imonij. vt. s. patuit: z ideo ipsum mr̄imoniū impedit: z si sit tale votū solēne: taliter impedit q̄ nō tenet mr̄imoniū post ꝓtractū: sed ē nullū. Si vo nō sit solēne sed solū simplex impedit quidez: sed tñ post ꝓtractū tenet. vt no. in. c. rursus. c. ꝓsuluit. z. c. in nuarē. q̄ cle. vel vo. xxix. causa. per totū. nec cures de opi. Ubu. quā dicit Ber. in. d. c. rursus. tutiorē: qz nō est verū: qz lz vtrunq; votū eq̄liter obliget q̄ ad deum: tñ ecclia noluit statuere vt mr̄imoniū post contractū nō teneat nisi solū de ꝓtracto post votū solēne. vt ptz p. c. vnicū. de voto. li. vj. z est cōis opi. taz canonistarum. xxvij. q. j. q̄ cle. vel vo. cꝫ theolo. in. iiij. dist. xxxviij. Quid aūt sit votū simplex vel solēne. vide. j. votum. j. ſ. viij.

1 ¶ Utrū ꝓtrabēs post votum simplex peccet mortaliter? R. ꝑm Gaspa. Cal. in. d. c. rursus. q̄ aut q̄ ꝓtrahit habet animū ꝓsummandi mr̄imoniū: z sic peccat mortaliter: qz facit ꝓtra votum. xxvij. q. j. in multis. c. Aut nō habuit animū ꝓsummādi sed religionē intrādi ante cōsummatiōem: z sic nō peccauit mortaliter contrabēdo: quia in nullo facit ꝓtra votum: z sic concorda opi. ꝓtrarias.

2 ¶ Sed pone q̄ habēs votū simplex castitatis cōtrahat: nunq̄d poterit ꝓsummare sine pctō mortali? R. q̄ si ꝓtrahit anio nō ꝓsummādi sed intrādi religiōem sed postꝫ ꝓtrahit mutat ꝓpositū z alter exigit debitū q̄ reddēdo nō peccat mortaliter: qz ad hoc tenet. nec mutādo ꝓpositū peccat mortaliter: qz nō erat illud ꝓpositū firmatū sub voto. z sic poterit esse q̄ post votū simplex castitatis q̄s ꝓtrahat mr̄imoniū z ꝓsummat sine pctō mortali. secus si fecisset votū religiōis: qz lz possit ꝓtrahere sine mortali cum ꝓposito nō ꝓsummādi: nō tñ poterit ꝓsummari sine mortali pctō: qz ante cōsummationē pōt illud implere: ſ nō sic in ꝑfato casu: qz in religione talis nō tenetur intrare: z nō intrās tenet reddere exactus. Nec obstat. c. virginitatē. xxvij dist. qz intelligit de ꝓiungēte se carnali anio post votum. Aduerte hic z in. ſ. p̄cedēti. q̄ si talis cōtrahēdo cum intētione intrādi religionē si videret q̄ illa cum qua cōtrahit notabiliter ledet: puta qz cū maiori difficultate inueniet aliū virū nō credo euaderet mortale nisi intēderet ei satisfacere: z oīno teneret ei satisfacere de damno.

3 ¶ Utrū talis q̄ cōtrahit post votū simplex castitatis possit sūiter exigere sine mortali pctō? R. glo. i. c. agathosa. xxvij. q. ij. z in. c. quidem. z in. c. placet. de quer. cōiu. tenet q̄ nō. ſ glo. in. c. si q̄s votū. xxvij. q. j. recitat quosdā tenere q̄ solum ꝑma vice peccat mortaliter: ſ nō postea. qz ꝓ matrimoniū sequēs votū extinguit. vt no. ibidē in. c. de viduis. z sequit Host. in. d. c. rursus. z cōiter dr̄. z hanc opi. dicit. Car. in. d. c. rursus verior ē de iure. Sed Jo. an. z cōiter sequētes in. d. c. rursus. dicūt ꝑmā opi. tutiorē: quā theo. in. iiij. dist. xxviij. cōiter sequunt. posset tñ ꝑdicta diuersitas reduci ad ꝓcordiā. vide lz vt ꝑma opi. habeat locū quā do q̄s si nō peteret redderet se nimis onerosum alteri parti: maxime si ille q̄ fecit votū sit vir: qz sic peteret ꝓter istum respectū non peccaret. z secda opi. ꝓtur z intelligat q̄n q̄s solum petit ad satisfaciendum suo appetitui: vt sic nō possit petere sine pctō mortali Si q̄s tñ vellet simplr tenere q̄ post cōsummatū matrimoniū nō peccet exigēdo etiā ad satisfaciēduz sibi: noli eū cōdēnare de mortali: qz de iure nō videt min? vera q̄ secda: lz sit tutius nō exigere si pōt: q̄ si nō pōt abstinere ab exigēdo petat dispēsatōnē ab ep̄o vt possit exigere: z q̄ eps ex cā possit dispensare in hoc casu tenet cōuer moderniores in. d. c. rursus: z causa legitima dispēsandi est tale periculū. qz difficile est vt in medijs vndis q̄s siti laboret. Nam z eps dispēsat ꝓpter periculum fornicatōis vt post votū simplex castitatis q̄s cōtrahat. vt in. c. veniēs. qui cler. vel vo. Item cū incestuoso. vt no. glo. in summa. xxxiij. q. ij. ſ. de penitentibus. ergo z in isto casu.

¶ Utrz supradictus mortua vxore possit aliā accipere? R. ꝑm Ubu. z Archi. xxx. q. j. d̄ eo. z xxxiij. q. ij. antiqui. q̄ nō: qz votū nō erat ablatū ſ executio voti. de quer. ꝓiu. c. q̄dam. Et idē dicit Archid. de vxore q̄ ad ꝓceptum viri fregit vota abstinētie z hmōi. ſ tu dic vt. j. votum. j. ſ. xiij. 4

¶ Sed pone q̄ ambo q̄ fecerāt votum castitatis simplex ꝓtrahant sil: nunq̄d tenet mr̄imoniū? R. Joha. xxvij. q. j. de viduis. tenet q̄ nō. alij vo dicunt q̄ imo tenet: sed neuter poterit exigere: z hoc ē verius Pa. vo dicit in. c. tua nos. de iureiurā. q̄ si suspitio ē de incōtinētia q̄ eps ex officio reintegrabit vt vterq; possit exigere. vt no. glo. in. c. nosce. xxx. q. j. z in. c. qđ deo p̄ii. xxxiij. q. v. ſ si sine dispēsatōe ꝓiungent. tenet Jn no. in. d. c. duo. de cōuer. ꝓiu. q̄ples nō erit legitima qz nō est amplius matrimoniū quo ad exercitiū carnis. Idē tenet glo. lxxxj. di. c. ministri. Idē dic si post ꝓtractū ambo fecerunt votum castitatis. vt no. Pa. in. c. charissimus. de cōuer. ꝓiu. 5

¶ Quid de illo q̄ post votū simplex iurauit alicui de eā accipiēdo? R. agat pniam de iuramēto. qz nō valet. c. rursus. q̄ cleri. vel vo. Sil̄r non tenet votū simplex post iuramētū p̄stitū de ꝺbēdo ꝑm Hostiē. z Gof. nisi sit de religiōe intrāda: qz pōt intrare religionē. c. com. 6

¶ Utrz bñs votū castitatis q̄rēs (missum. de spōsa. an teneat mr̄imoniū si ꝺbat sit ei rndēdū? R. q̄dā dicūt q̄ nō: qz si dicat q̄ sic dabit ei cām peccādi. si dixerit q̄ nō mētiet. Alij aūt dicūt q̄ pt rndere q̄ tenebit: qz z papa h̄ facit. ego vo credo q̄ pt rndere q̄ tenebit: dūmō taliter ḡuet factū q̄ nō sit imputādū rndenti: ſ ei q̄ ex bono malū accipit. si postea ꝺbat maxie q̄n videt q̄ votū nō ꝺuat: qz nō video quō nō possim dicere facere volēti oīno maius malum: q̄ potius illo dimisso faciat minus. xiij. di. nerui. cum silibus. 7

Impedimētū. vi. dr ꝓsanguinitas q̄ est vinculū ꝓsonarū ab eodē stipite descēdētiū vel descendētiū carnali ꝓpagatiōe ꝺctū ꝑm Uo. i sum. e. ti. h̄ ꝓsanguitas bz tres lineas ꝑm cōiē doc. Una descēdētiū. Altera descēdētū. Tertia collateraliū. A ꝑma q̄s q̄z trahit originē sicut pr̄ z auus: pauus attauus rē. z idez dic de mr̄e auia rē. Jn secda ppetuat mēoria z gen⁹. vt ē fil⁹: nepos: pnepos: abnepos. z sic sil̄r filia: neptꝫ rē. Tertia respicit illos q̄ nec ipi a nob: nec nos ab ipis trahim⁹ originē: tñ ab eodē sanguie sunt ꝓpagati. vt duo frēs z eoz filij q̄ patrueles dicunt z filij ꝑfatoz: z idē femine. h̄ ꝑhanc. xxxv. q. iij. c. j. z p totū. ff. de gra. l. j. z. l. iuris cōsul. Habet etiā h̄ ꝓsanguitas gradū q̄ describitur sic. Gradus est babitudo distantiū personarum

qua cognoscit quota generatiõis distãtia due pſone distant inter se. ⁊ colligit in.c.lris.⁊.c. qđ dilectio.de cõsan.⁊ affi. Pro cuius intelligentia no.iiij.regulas. Prima q̃ aliter cõputat gradus collateraliũ in linea de iure canonico:aliter de iure ciuili. Nã duo fratres siue frater ⁊ sor faciũt vnũ gradum de iure canonico:sed de iure ciuili faciunt duos.⁊ ideo in matrimonio attẽdimus ad ius canonicũ. Ratio huius diuersitatis reddit.xxxv.q.v.in.c.ad sedem:⁊ ibi vide. Secũda q̃ pſona addita pſone p carnis ꝓpagationez in linea ascendentiũ vel descendentiũ addit gradũ dempto stipite q̃ ideo demit: q̃ filius est de sanguine pris ⁊ matris vñ nõ fit descẽsus p duos gradus: sed tm̃ p vnũ de pie ad filiũ: vel ecõuerso. Ratio:q̃ sicut vnus nõ est numerus sed ꝓncipiũ nũeri:sic hic. Item si q̃s vult facere vna fenestrã req̃runt necessario due colũne:ß si aliã vult addere sufficit vna sola: sic in ꝓposito. Tertia regula est q̃ in linea trãsuersali toto gradu pſone descẽdentes a stipite distant inter se:q̃to distant a stipite. vñ nepos ex vno filio:⁊ p nepos ex altero filio distant a se in ſcõ gradu ex vna parte: ⁊ in tertio gradu ex altera parte. Quarta regula est q̃ q̃n pſone distãt ineq̃liter a stipite debet cõputari ſm gradum magis remotũ a stipite: vt q̃ntum ille remotior distat a stipite:tantũ intelligant̃ inter se distare. vt.c. vlt.de ꝓsang.⁊ affi. Et si ꝓsuetudo esset in patria q̃ cõputatio incipet a ꝓncipiori:illa esset seruãda ꝓpter scãdalũ.vt in.c.qđ dilectio.de ꝓsan.⁊ affi. Qđ credo verũ in ꝓtrabẽdo:ß in ꝓtracto tene vt dixi q̃ a remotiori debet fieri nisi ſm q̃.j.dicã in impedimẽto.xvij.

¶Sed quero vsq̃ ad quẽ gradũ pſanguinitatis impedit matrimoniũ? R. q̃ de dictamine legis nature impedit matrimoniũ filij cum matre ⁊ filie cũ patre. Gen.ij. Relinq̃t hõ patrẽ ⁊ matrẽ ⁊ adherebit vxori. sed magis est cõtra ius naturale q̃ filius habeat matrẽ in tali turpitudine vt subiectã:⁊ ꝓterea pbs.viij. de animalibus.narrat de camelo q̃ cum coopuisset matrẽ post cognoscens interfecit ingeniatorẽ. Silr de eq̃ qui cũ ꝓcubuisset cũ mre coopta discooptam cognoscens ꝓiecit se de alto ⁊ interfecit se. Ex dictamine legis diuine ꝓhibent̃ matrimonialiter copulari cõsanguinei in ꝑmo gradu ⁊ ſcõ in linea ineq̃li cõsanguinitatis ⁊ affinitatis.vt ptz Leuiti.xviij. Ex statuto legis ecclesiastice ꝓhibet̃ mrimoniũ vsq̃ ad q̃rtũ gradum inclusiue.c.nõ debet.de pſan.⁊ affi. Hec ex Ric. in.iiij.dist.xl. Nã ꝓtrahẽtes infra tales gradus nulla longinq̃tate annorũ defendunt̃ q̃n sint incestuosi. d. .c.nõ debet. Quidã banc ꝓhibitionẽ vsq̃ ad quartũ gradũ dicũt veram in collateralib?:ß in descẽdẽtibus tenẽt q̃ est ꝑpetua ꝓhibitio. Rõ:q̃ maior reuerentia debeat parẽtibus remotis q̃s ꝓximis.⁊ huius opi. est Rich.vbi.ß. Pe.Hug.Ho.⁊ Azo.in.l.nemini.C. de nup.ß ego credo cum Gof.q̃ nõ sit ꝓhibitio etiam in talibus nisi vsq̃ ad q̃rtum gradũ:q̃ cũ dictũ.c. nõ debet.loquat indistincte de cõsanguinitate: nec nos distinguere debemus.

¶Quid si duo ꝓtrahãt simul quor vnus distat a stipite q̃nto gradu vel sexto:alter primo vel ſcõ? R.q̃ matrimoniũ tenet.⁊ q̃uis Ho. dicat verũ si alter sit in ſcõ vel tertio:ß nõ si sit in ꝑmo:q̃ vna caro censent̃ cum stipite: tm̃ hoc nõ teneo nec ali? doctor hoc tenet ⁊ ideo tene q̃ tenet matrimoniũ vt etiã tenet Direct. Ex q̃ colude q̃ impetrãs dispẽsatiõez a papa vt possit ꝓtrahere in tertio vel q̃rto gradu pſanguinitatis: q̃uis ex alio latere pſona cũ qua vult ꝓtrahere sit in ſcõ:nihilominus valet dispensatio ſm Pa. in.c.qđ dilectio.de ꝓsan.⁊ affi.q̃ q̃uis dispẽsatio ꝓtra ius sic stricte interꝑtãda:tũ interꝑtari pot ſm dispositiõem iuris cõmunis. qđ vult vt cõputatio fiat a gradu remotiori:⁊ sic nõ erit subreptitia talis impetratio q̃uis nõ sit expressum q̃ ex alia parte erat in secundo gradu piuncti. A fortiori poterit cum talibus dispẽsare ille cui generaliter ꝓcessa est autoritas dispẽsandi in tertio vel in q̃rto gradu.vt patz.ß.dispẽsatio.§.ix. Et sic cõsuluit Jo.cal.vt recitat dñs Anto.de sancto Geor-gio.in.d.c.quod dilectio.

Impedimẽtũ.vii. dicit cognatio spũalis q̃ q̃dez est q̃dã ꝓximitas pſonarũ ꝓueniẽs ex sacri dotione vel ad illud tẽtione. Nam sicut hõ p carnalẽ cognationẽ accipit esse nature:ita in regeneratiõe accipit eẽ grẽ.⁊ de hoc habet.xxx.q.j.oñs.⁊ de co.spi.c.vl. Ñ si talis cognatio ꝓcedit matrimoniũ nõ solum impedit ß dirimit post ꝓtractũ.xxx.q.j.c.j.de cog.spiri.c.veniens. Si vo sequit nõ dirimit ß impedit quo ad exactionẽ debiti carnalis si sine necessitate ꝓtrahitur.vt .xxx.q.j.ad limina.⁊ sciẽter nõ p errorẽ.c.si vir.ꝺ cog. spiri.alr nõ ſm theo.in.iiij.dis.xlij. Ber. vo ⁊ Rodo. in.di.c.si vir.vident̃ inuere q̃ scienter sine necessitate ꝓtrahens ipsam cognationẽ spũalem põt etiã exigere q̃ nullo iure inuenit̃ ꝓhibitũ. Hoc idẽ tenet Car. ibidem sed tutius est petere dispẽsatiõem ſm Pa.in.d. .c.si vir.⁊ Ho.q̃ glo.xxx.q.j.i.c.nosce.⁊ Jo.an.⁊ Anto.in.d.c.si vir.tenẽt q̃ nõ põt exigere. ⁊ cuz ipsis tenet sctus Tho.in.iiij.di.xlij.⁊ põt eps dispẽsare vt exigat ſm Pe. de pal.exactus tm̃ reddere tenet̃.

¶Ex q̃bus sacris ꝓhibit cognatio spũalis? R. q̃ ex tribus solũ.s.ex baptismo cõfirmatõe.⁊ catechismo vt no. in.iiij.sen.di.iiij.⁊ habet̃ in.c.q̃uis. de cog.spi. lib.vj. Attm̃ cognatio q̃ ꝓtrahit in catechismo:lz impediat ꝓtrahẽdum.nõ tm̃ dirimit ꝓctũ.ꝺ cog.spi.c.ꝓcto.⁊.xxx.q.j. si q̃s filiastrã.⁊ ẽ darũ p.c.p catbecismũ.de cog.spi.li. vj. Et q̃d sit catbecismus.vide.ß.catbecismus.

¶Qualiter cõputant̃ gradus in co natione spũali? R. Pa.in Rica.eo.ti.q̃ nõ bz q̃dus.ß bz tres species Prima dr pinitas:q̃ est inẽ regenerat ũ ⁊ regenerãtẽ: siue regenerãs ministret sacrm siue teneat ad sacrm etiã si tenẽtes sint plures.vt in.c.q̃uis.e.ti.li vj. Secũda est cõpaternitas q̃ est inter regenerãtẽ mistrantẽ vel tenẽtẽ seu tenẽtes ad sacrm:⁊ genitores regenerati ⁊ mistrãtis.vel tenẽtes si sint ꝓiugati ⁊ p summa uerũt mrimoniũ trãsmittũt bãc cõpaternitatẽ etiam ad vxorẽ siue virũ:ita q̃ vxor cognita vel vir efficitur cõpater genitor leuati ab altero eor.e.ti.martin?. et li.vj.e.ti.c.nec dũ.⁊.xxx.q.iiij.si q̃s. secus si vxor non esset cognita.xxx.q.iiij.post vxoris. Jõ succesſiue q̃s põt bre duas cõmres vxores. Tertia spes dr fraternitas q̃ ꝓhibit inter regeneratũ ⁊ filios regenerãtis ministrantis vel tenẽtis ad sacrm.xxx.q.iij.pitaciũ.⁊.e.tit. ex lris.siue sint nati añ bãc cõpaternitatẽ siue post.e. ti.c.tua nos. Filij vo q̃z neutro ad cõpaternitatẽ est deuentũ pñt inter se libere ꝓbere:nisi ꝓsuetudo ꝓiuz bret q̃ scãdalũ generaret:ꝺctũ tm̃ teneret vt cõius teneat.i.c.vix.e.ti.nisi eẽt tal pſuetudo de q̃.j.dicã q̃ di

¶Attm̃ filij vxoris ex alte- (rimit.ipedimẽto.xvij. ro viro sit frat̃ spũalis filij spũalis mariti dictevxoris ꝓus cognite añq̃ teneret vir ei? dictũ filiũ? R. Be.in c.j.ꝺ cog.spi.li.vj.dicẽ q̃ vo.Anto.tenet q̃ nõ:q̃ nõ reperit expssum. Jpe vo Be. videt̃ tenẽ ꝓximũ ad tenẽdũ est añ factũ:ß post tene opi.ꝑmã p rõnẽ.de q̃ in seq.§.

4 ¶ Utrū pater spūalis licite possit ꝓtrahere cum sorore carnali filij spūalis: ℟. q̄ sic. ⁊ etiā cum eius filia: ⁊ etiā cū filia spūali sui filij carnalis: q̄ lz cognatio spūalis a ꝑe in filiū trāseat: nō tñ ecouerso. Uñ nō habet ramos ⁊ cum edictū de matrimonio sit ꝓhibitorū. de spō. c. cū apud. xx. q. iij. §. si q̄s. ⁊ c. se. Ideo non egrediet̄ ꝑsonas exꝑssas q̄ in summa sunt. x. in baptismo. ⁊ siliter dicas. x. in ꝓfirmatione. vt ptz in. c. iij. eo. ti. li. vj. ⁊ p totū. ti. de cretaliū. eo. ti. ⁊ sunt cōbīnate. Prime sunt inter baptisatū ⁊ leuantē. Sede inter leuantē ⁊ parētes leuati. Tertie inē baptisatū ⁊ filios leuātis Quarte inter leuantē ⁊ vxorē ꝓius cognitā leuātis. Quite inē vxorē ꝑus cognitā leuāt̄ ⁊ parētes leuati.

5 ¶ Sed nunq̄d extendet̄ ad filios illegitimos leuātis ad filium leuatū: ℟. Pa. in. c. Martinus. eo. ti. q̄ sic. ꝑm cōmuniter doc. tex. ē in. c. fi. e. ti. ⁊ xxx. q. iij. in sum. etiam ad spurios.

6 ¶ Munq̄ etiam ad filios adoptiuos: ℟. q̄ non. vt tenet glo. in. §. qd̄ añt. xxx. q. iij.

7 ¶ Uñ extendat̄ ad fornicarie cognitā sicut ad vxorē cognitā: ℟. ꝑm Archi. ⁊ Jo. an. in. c. j. eo. li. vj. q̄ non ⁊ dicit Pa. i. d. c. martin⁹. q̄ ē cōis opi. ⁊ ideo eā tenet quā etiaz tenet Ri. in. iij. di. xlij. ne cures de opi. ꝑsia.

8 ¶ Queritur an vir ⁊ vxor in matrimonio cōsummato cōmunicent sibi passiones spūales sicut actiones: ℟. Pa. in. d. c. Martinus. q̄ non. Unde filius ex altero ꝓceptus si teneat̄ ad baptismū nō efficit̄ leuans ipm nisi solum cōpater illius cuius est filius nō alterius: q̄uis in matrimonio sit ei cōiunctus. xxx. q. iij. sicq̄s ex vno. ⁊ glo. in. c. j. e. ti. li. vj.

9 ¶ Utrū vir ⁊ mulier q̄ simul leuauerūt vnū filiū possint simul cōtrahere: ℟. ꝑm Innoc. q̄ sic. ⁊ facit tex. cum glo. xxx. q. iij. c. fi. Et sic patet q̄ vir ⁊ vxor simul vnū leuare possunt. licet nō sit honestum.

10 ¶ Utrū nō baptisatus leuans vel baptisans aliquez cōtrahat hanc cognationē: ℟. ꝑm Ri. vbi. ꝫ. ⁊ Tho. ⁊ Pe. q̄ nō: q̄ oim cognationū spūaliū q̄ p sacr̄m cōtrahunt̄ ⁊ oim sacrorū baptismus est fundamentū. vt in. c. j. de ꝓby. nō bap. glo. tñ in. c. in baptismate. de cō. se. di. iij. tenet q̄ lz suscipiēs nō efficiat̄ cōpater: fit tñ baptisans q̄uis nō sit baptizatus. Et placet mihi: q̄a cū nō possit dici q̄n sit pater illi⁹ quē baptizauit: ergo erit cōpater. secus in suscipiente: q̄ ex quo nō pōt esse pater suscepti p. d. c. in baptismate. ergo nō erit cōpater. Secus in cognatione spūali passiua ꝑm glo. in. c. j. xxx. q. j. q̄ si q̄s tenet filiū nō baptizati: vel tenēs filium alicuius baptizati efficit̄ compater patris filij leuati ⁊ alterius ꝓgnis illius ꝓpiani. lz nō sit baptizata cōcor. Albe. Item dic q̄ baptizatus licet nō cōfirmatus tenens in ꝓfirmatione nō ꝓbit cōpaternitatē. vt. ꝫ. Cōfirmatio. §. xj.

11 ¶ Utrū nō tangēs sed simulans se tangere ⁊ respondens cū aliis patrinis efficiat̄ cōpater: ℟. q̄ non: nisi tangat vel tenendo vum baptizatus vel leuando de sacro fonte vel tenendo ad ꝓfirmatōnē: Ḃ sequit̄ Jo. an. in regula. qui p aliū. ꝺ reg. iur. li. vj. Facit. c. de bis. c. ad limina. xxx. q. j. ⁊ Archi. in. c. j. e. ti. li. vj. ⁊ allegat. c. j. ⁊ c. omnes. xxx. q. j.

12 ¶ Quid si teneat ⁊ nō respōdet p hoc intendens nō efficī compater: ℟. ꝑm Rodo. q̄ nihilomin⁹ efficitur quia respōsio nō est de substantia sed tactus seu tētio vel leuatio: ⁊ q̄uis aliq̄ teneant q̄ necessario req̄runtur verba: aliq̄ q̄ saltem signa p verbis. vt recitat Be. in. c. nedū. e. ti. li. vj. tu tñ tene q̄ tactus ⁊ leuatio sunt satis signa eq̄pollentia p verbis.

¶ Quid si non tangit puerū sed lintheū soluz in quo puer est inuolutus: ℟. Archi. in. c. q̄uis. ꝺ cog. spi. li. vj. q̄ nihilominus ꝓtrahitur cōpaternitas ꝑm Aug. Idem tenet Jo. an. ⁊ no. Archi. xxx. q. iij. c. fi. ⁊ satis videt̄ facere tex. in. d. c. q̄uis. in ver. accesserint. Pe. de pal. videt̄ tenere q̄ requirat̄ tactus. 13

¶ Utrū ista cōpaternitas possit ꝓtrahi per ꝓcuratorem Marsilius ⁊ Car. vt recitat Pa. in. c. veniēs. eo. ti. tenēt q̄ sic. Jo. an. ⁊ Archi. vbi. ꝫ. tenēt q̄ nō. Sed mihi placet opi. Pa. vt añ ꝓtractū matrimoniū tenetur q̄ ibi est cognatio spūalis post ꝓtractū tenenda est alia opi. s. q̄ nō ꝓtrahat̄. Et idem dic in vniuersitate: an possit ꝓtrahere siliter banc cognationē per ꝓcuratorē q̄ ante factuz sic vt singuli de vniuersitate sint compatres: quia dispositio cōcepta in vniuersitate resoluit̄ vt ꝓcernat singulos de ipsa si actus nō cadit in vniuersitate vt res nō pereat. Facit tex. in. c. si snia. de sen. ex. li. vj. ⁊ glo. in. c. romana. in. §. in vniuersitatem de sen. ex. li. sed post factū tene cū Fede. ꝑsi. xv. q̄ non pōt ꝓtrahi: q̄ nō habet aiam: ⁊ nō est baptizata. 14

¶ Sed nunq̄d ꝓcurator erit ipse compater in casu q̄ nō possit cōtrahi per ꝓcuratorē: ℟. Jo. an. vbi. ꝫ. tenet q̄ sic: quia licz nō intēderet obligari: tamē quia re interuenit: ⁊ ideo etiaz extra qd̄ agit̄ nascit̄ obligatio vt. l. si is. q̄. in fi. ff. cōmo. Sed ꝓtrariū tenet Fede. cō silio. xv. ⁊ eam veriorē credit Pa. in. d. c. veniēs. facit qd̄ no. Pe. de ancho. q̄ dicit q̄ tenens filium ālterius quē credebat filium vnius cum quo intendebat compaternitatē ꝓtrahere nō ꝓtrahit cōpaternitatē cū nō sit filius illius. Et ideo dic ante cōtractū verū q̄ dicit Jobā. an. ⁊ post ꝓtractū verā opi. Fede. 15

¶ Utrū baptizans vel ꝑfirmās efficiat̄ cōpater: ℟. olim fuit dubiū bodie darū. in. c. j. e. ti. li. vj. Uñ quicunq̄ baptizat siue in necessitate siue habeat volūtatem cōtrahendi compaternitatē siue nō: dūmodo baptizet efficit̄ compater: siue sit masculus siue femina. Nec obstat. l. ꝓsensu. ⁊ l. in oīnibus nego cijs. ff. ꝺ act. ⁊ oblig. quia habēt veritatem quādo nihil volūtarie fit: sed bic lz nolit esse compater: tamē vult baptizare vel tenere: ⁊ ideo ꝓtrahit̄. facit. d. l. si is qui. in fi. quia qui vult ꝑncipale necessario vult ⁊ accessorium. Nec obstat qd̄ dictū est de ꝓcuratore ꝑm opinionē Fede. quia ꝓcurator nō tenet̄ nomine suo. ideo nō vult nec ꝑncipale nec accessorium. 16

¶ Utrū spūales filij possunt inter se cōtrahere: ℟. q̄ sic. ⁊ etiā cū adoptiuis. vt no. in. c. vnico. de cog. lega. 17

¶ Utrū pater possit tenere filium illius q̄ tenuit sum: ℟. Pa. in. c. sup. eo. tit. q̄ sic: q̄ nō est ꝓhibitum. 18

¶ Utrū eps possit dispensare vt sint plures qui teneant ad baptismū vel cōfirmatiōem: ℟. q̄ sic. ꝑm dominicū de sancto Ge. in. d. c. q̄uis. 19

¶ Sed nunq̄d peccent plures tenētes: puta duo vel tres sine epi dispensatione: ℟. si ꝑm morē patrie cōmuniter tenēt vident̄ excusari a peccato ꝑm Jo. an. ⁊ Archi. in. d. c. q̄uis. 20

¶ Quid de baptizato in domo per necessitatem vel alio respectu ⁊ postea in ecclesia solennit̄: ℟. Tācre. tenet vt recitat glo. lxviij. di. §. qd̄ ꝺo. q̄ si quis miles baptizaret̄ miles suscipit sacr̄m. aliter nō fieret iniuria sacro. de ꝑse. dist. iij. oñdit̄. Hoc idē videt̄ tenere glo. in. c. ij. de apostata. Sed tu tene cum glo. in. d. §. qd̄ ꝺo. q̄ nō est verū: quia nō imprimit̄ nouus character Et sic tenendo ꝓdude q̄ solum compaternitas ꝓtraheret̄ p illos q̄ tenuerūt in domo ⁊ nō p alios qui tenuerūt in eccl̄ia nisi forte illa q̄ ꝓtrahit̄ p catheciſmū 21

ñ in vdmo ñ fuit catbecizatus. sed bec vt dixi non dirimit matrimoniū post cōtractum.

Impedimentū.viij.

dicit cognatio legalis q̄ est inter adoptantē ꝛ filiaꝫ adoptatā. vt in.c. vnico. de cog. lega. Scōa spēs est q̄si collateraliū que est inter liberos naturales adoptatis q̄ sunt in ei⁹ potestate ꝛ adoptatū. l. q̄ in adoptionē. ff. de adopt. Itē inter duos filios filioꝝ adoptiuoꝝ ꝑm glo. in. d. c. vnico. insti. de nup. §. spēs aūt. Tercia spēs est q̄si affinitas q̄ est inter adoptatū ꝛ vxorē adoptātis: ꝛ ecōuerso inter vxorē adoptati ꝛ adoptantē: ꝑ nō inter ꝑem adoptantē ꝛ matrē adoptati ꝑm Tho. ꝛ Pe.

1 ¶ Utrū bec cognatio legalis impediat mrimoniū cōtrabendū ꝛ dirimat ptractū? Rn. ꝑm Hu. ꝛ Ri. in. iij. di. xlij. Jo. de lig. ꝛ glo. ꝛ Pa. in. c. vnico. de cog. lega. q̄ sic: q̄ dicit adoptiōe durāte nuptie non pñt inter eos cōsistere. ad idē in. c. j. et in. c. ꝑ adoptionem. xxx. q. iij. Jo. an. ꝛ Spe. tenēt q̄ nō dirimat: ꝛ impediat. Aduerte tñ q̄ ꝓma spēs ꝛ tercia semp impediūt: sed scōa nō nisi ad tps. i. q̄diu sunt in eiusdē pīs ptāte: ꝑ ea soluta vel morte vel emancipatione filij adoptiui vel naturalis: vel alio mō quo adoptio ꝛ solui non ꝓstat impedimentū. Ꝫ ꝓ insti. de nup. §. j. ꝛ. ij. ꝛ. iij. et e. ti. c. vnico. ꝛ. xxx. q. iij. iij. ita diligere debet hō.

3 ¶ Utrū cognatio legalis transeat ad nepotē. s. filium filij adoptiui? Rn. q̄ sic. nec tñ bec cognatio ꝛ grad⁹ q̄ in eodē gradu attinet pī filio ꝛ nepoti.

4 ¶ Utrū filius q̄ nō transit in potestatē pīs adoptantis possit ꝓtrabere cū filia naturali adoptātis q̄ est in eius ptāte vel ecōuerso? Rn. Aug. xxx. q. iij. in pn. Ho. ꝛ Inno. tenēt q̄ sic: ꝑ ꝑm Pa. in. d. c. vnico. ꝛ gl. in. d. §. q̄ aūt. ꝛ cōiter doc. tenēt q̄ ꝛ nō trāseant in potestatē adoptātis tñ impedit ne ꝓtrabere possit cū naturali: q̄ ꝑ adoptionē acquirunt q̄dā iura q̄ ꝑ emancipationē dissoluunt. l. pe. C. de adop. ꝛ ius canonicū indistincte tenet et loquit de adoptato nō de arrogato. iō idē ius: ꝛ sic ꝓz q̄ etiā filij? illegitim⁹? q̄ nō est in ptāte pīs nō pōt ꝓbere cū filia adoptiua patris.

5 ¶ Utrū filius naturalis arrogātis possit ꝓbere cū filia filie adoptiue? Rn. q̄ sic: q̄ cū mulier neminē habeat in sua ptāte: eius filia nō pōt trāsire in ptātem arrogatoris matris: ꝛ ideo nulla cognatio inest int̄ eos ff. de adop. l. si pater. Secus esset in filia filij arrogati que in eius ptāte erat q̄n fuit arrogatus: quia contrabere non posset cum ea ꝑm Ho.

6 ¶ Utrū filij adoptiui possint cōtrabere inter se? Rn. q̄ sic. sicut no. Hu. xxx. q. iij. ita diligere. sed Host. nō admittit in arrogatis q̄diu sunt in potestate adoptātis sed in adoptiuis sic.

Impedimentum.ix.

dicit crimen. Naz q̄dā sunt crimina q̄ impediūt mrimoniū ꝓtrabendū de rigore iuris: ꝑ nō dirimūt ꝓctū. Et sex no. in glo. c. q̄ ꝓsbyterū. de pe. ꝛ re. ꝛ in glo. xxvij. q. ij. in. §. de penitētibus. Primū est incestus. de q̄ dic vt. s. incest⁹. Secundū proditiū. Terciū raptus spōse alteri⁹. Quartum leuatio ꝓpij filij maliciose facta de sacro fonte. Quintū ꝓsbytericidiū. Sextuz acceptio monialis in vxorē. Septimū de solēnit penitētib⁹. ꝑ tñ eps posset dispensare rōne iuuētutis. xxvij. q. ij. antiq̄. Sz tu dic q̄ sufficit licētia ꝓpij sacerdotis: immo de cōsuetudine non seruat̄ iste rigor vt petat̄ dispēsatio ꝑm Ray. ꝛ Rod. Aū Jo. in. c. in adolescētia. xxvij. q. ij. tenet q̄ inuenis incestuosus sine dispensatione pōt contrabere sed nō senex. ꝛ tutius tamen est petere dispensationem q̄uis etiā non esset condēnandus si nō peteret. de quo dic vt. s. incestus. §. iij. ꝛ. iiij.

¶ Que sunt crimina q̄ impediunt ꝓbendū ꝛ dirimūt ꝓtractū? Rn. q̄ sunt duo. Primū cū q̄s vxorē vxore ꝓpria cōtraxit p̄ vba de p̄senti cuz alia. vel ecōuerso vxor cū alio. vel fidē de cōtrabendo dedit. ꝛ ad q̄libet istoꝝ secutū sit adulteriuz. vt in. c. fi. de eo q̄ vxorē. quā pol. ꝑ ad. xxxj. q. j. relatū. Aduerte q̄ ad ꝫ q̄ quilibet istoꝝ sit impedimentū requirit. Primo q̄ vterq̄z sciat q̄ alter eoꝝ bz cōiugē: q̄ si cū ignorāte aliqs cōtraberet posset esse matrimoniū inter eos pōst morte vxoris prime. vt est casus in. c. j. e. ti. Ad limitat Pa. ibidē si supducta fuit ignorans toto tpe vite vxoris sue. ꝛ dz ignorās q̄diu nō habuit certitudinē vel p̄sūbabilē opinionez. vt in. c. inquisitioni. de sen. ex. alis si certiorata de vita prime vxoris pmitteret se cognosci nō posset inter eos esse matrimoniū. d. c. fi. ꝛ sequunt cōiter doc. ꝛ idē dic ꝑ oia q̄n data fide sequit adulterium: q̄ parificant. d. c. fi. Secdo requirit q̄ sit fides data de ea accipiēda: vel eam de facto accepit in vxorez q̄ si fides data nō fuisset de ea accipiēda in vxorē nō esset impedimentū. Et aduerte q̄ aliq̄ volūt vt ponit Rich. in. iij. di. xxxv. q̄ si solū nude ꝓmisit q̄ nō erit impedimentū: sed oportet sit fides data vel iuramentū interpositū. sed magis credo q̄ etiā ex nuda ꝓmissione oriat̄ istud impedimentū: maxime aū factum. Tercio requirit q̄ post matrimoniū ꝓctum. vel fidē data sequat̄ adulteriū: q̄ solū adulteriū sine ꝓctu vl datione fidei nō inducit illud impedimentū: nec ꝓtractio seu datio fidei sine adulterio. vt. c. significasti. eo. ti. xxxj. q. j. c. j. Quarto requirit q̄ mrimoniū primuz esset validū: q̄ si prima vxor nō erat legitima nō erit impedimentū. vt. in. d. c. significauit. Iz vxderit fidem cū adulterio: ꝛ sufficit q̄ primū mrimoniū sit contractum per verba de p̄nti: Iz non sit consummatū ꝛ etiam si esset separatum quo ad thorū. vt in. c. significauit. ꝛ. c. ex lrarum. eo. ti.

¶ Sed quid si quis dedit fidem vni mulieri viuente ꝓpria sine copula tñ: et postea mortua vxore accepit terciā. ꝛ ista tercia viuente cognouit illā cui dederat fidē ꝑmo? Rn. ꝑm Jo. an. in. c. si q̄s. e. ti. q̄ non poterit mortua tercia eā habere in vxorē: q̄ cōstante legitimo mrimonio dedit fidem et cognouit nec mrimonium intermediū habet remouere impedimentum. Facit. c. in scripturis. viij. q. j. et. l. singularia. ff. si cer. pe. Sed Basp. calderi. tenet ꝓtrariū. ꝛ sequit Pa. in. d. c si quis. quia per ipm videt recessisse a fide illi data. et per ꝓsequens nunc reperit solum adulterium quod nō habet impedire. d. c. significasti. ꝛ bec tenēda post factū: sed ante illa Jo. an.

¶ Utrū cōtrabēs cū vna de facto viuente eius vxore qua mortua cōtrahit cum tercia licite possit stare cuz ea? Rn. ꝑm gl. q̄ cōiter placet doc. in. c. j. e. ti. q̄ sic: si cū ista tercia mortua prima vxore cōtraxit anteq̄z cōsentiret tacite vel expresse cum illa quā de facto tenebat: quia matrimonium nullum erat: licet etiam illa esset ignorans viuente prima: tamen anteq̄z cum alia contrabat compellendus est cum ea cōtrabere si ignorabat eū bne vxorē: sed ipa nō. ꝛ si cū plurib⁹ in scijs contraxerat locus erit gratificationi ꝑm Ho. ꝛ ibi.

¶ Pone q̄ quidā ꝓmisit fidē Berte q̄ si sibi ꝓsenti et post mortē sue vxoris accipiet in vxorē illā quā sibi

vbi sine dispensatione hoc nō est verum nec com. dd tenēt contra viuz. nec o. so. hoc dicit sed requirit dispensatio ep̄i. vt tenet alber. m. c. r. de eo qui cognouit consanguin.

ꝓsanguinea Berte ꝓsulet q̄ ꝓsanguinea cōsulit q̄ accipiat Bertam: R. ꝑm Astēn. q̄ si talis Berta vel ille q̄ ꝓmisit ꝓbabiliter credebat q̄ cōsuleret de Berta: sic nō poterit esse mr̄imoniū int̄ eos: q̄ esset i fraudē. Si tn̄ q̄ fidē dedit aut Berta ꝫ nō extimabāt ꝫ de alia que ipi Berte esset grata ⁊ hmōi. sic poterit eam Bertam habere post mortem sue vxoris ꝑm consiliū eius consanguinee.

5 ¶ Scōm crimē est cū q̄s machinatus est in mortem alicuius vt possit in virū vel vxorem alterū bre. Pro cuius intelligētia aduerte ꝓmo q̄ si adulteriū nō int̄uenit oportet q̄ ambo. s. vxoratus. ⁊ illa quā vult habere in vxorē sint machinati in mortem alterius ⁊ q̄ mors sequat̄ cū effectu. Aliter si vnus solū machinatus fuisset mortē cū effectu alterius non esset impedimentū q̄n illū bre posset ꝓpter quē habendū mortem alterius ꝓcurauit. vt no. Jo. an. ⁊ sequit̄ Pa. in. c. super B. e. ti. lz doc. varie loquantur in. c. j. de puer. infi. Si vo adulteriū int̄uenit sufficit machinatio vnī? tm̄ cū effectu vt sit istud impedimentū. facit. c. si q̄s viuente. xxxj. q. j. Et sic intellige. d. c. sup boc. Sz si effectus homicidij non int̄uenit: machinatio etiā cum adulterio non inducit istud impedimentū. vt no. Jo. an. in. d. c. sup boc.

6 ¶ Sz pone q̄ interfecit alterū: sed nō ea int̄ētione vt alterū haberet in ꝓiugē: ꝫ ob cām aliā: R. q̄ impedimentum istud nō erit ꝑm Ber. ⁊ Ho. in. d. c. sup boc Idem dic vt. s. per omnia si homicidiū mandauit vl̄ cōsuluit ⁊ sequutum est.

7 ¶ Quid si ratū habuit R. q̄ si nō sit opatus aliq̄d vt occideret. ratihabitio nō inducit istud impedimentū siue sit factū homicidiū noie suo siue non: ꝑm gl. in. c. si q̄s viuente. xxxj. q. j. ⁊ gl. in. c. j. de puer. infi. Vin. et Jo. an. ⁊ Pa. in. c. j. q̄ edictū de matrimonio est prohibitorium. c. cum apud. de sponsa.

8 ¶ Quid si alter eorū q̄ machinati sunt sit infidelis: R. q̄ nihilominus puersus nō poterit eā bre: ꝓ q̄ beda virū ei? occidit. ar. d. c. j. de puer. infi.

9 ¶ Quid si habēs vxorē cōmittit adulteriū cū Berta ⁊ sibi dicit: si nō habebo vxorē acciperē te in vxorē postea interfecit vxorē: nō tn̄ eo ꝓposito vt Bertā accipiat: R. Gaspar Calde. ⁊ recitat do. An. de sctō Georgio in. d. c. sup B. q̄ poterit Bertā accipe in vxorē: q̄ nec hic est fidei datio p verba p̄missa: nec homicidiū fecit eo ꝓposito nec adulteriū cū dicta machinatione. Sz Car. ibm reprobat dicēdo q̄ nō teneret mr̄imonium cū dicta Berta: q̄ nō attendit̄ q̄n adulteriū interuenit: an machinatio interuenerit ex ꝓposito habēdi eam an non. Et istud tene añ factum: sed post factuz tenerē opi. Cal. q̄ est verior de iure.

Impedimentum.x. dicit̄ cult? disparitas. Mā nullus fidelis siue baptizatus pōt ꝫbere cū non baptizata etiā si sit catbecumina: nec simplr nec ꝫ cōdītione puertēdi ad fidē: ⁊ si ꝫbit mr̄imoniū nullum est. xxviij. q. j. c. caue. ⁊. c. cū nō oportet. ⁊ ibi no. Hu. Spōsalia vo sub ꝓditione si puertat̄ bn̄ valēt. Unde q̄uis nō baptizatus crederet oēs articulos fidei: tamen matrimoniū cōtractum cum tali a baptizato nō tenet. vt. d. c. caue

1 ¶ Utrū matrimoniū possit eē int̄ infideles: R. q̄ sic: vt ptz in. c. gaudemus. de diuor. vñ si infideles cōuertant̄ pōt stare i mr̄imonio ꝫcto ꝑm ritus eoz: nisi fuerit ꝫctū in gradib? diuina lege ꝓhibitis. de quib? bēs ꝫ. Impedimētū. vj. Dicit tn̄ Pe. i. iij. di. xxix. q̄ posset esse q̄ eorum matrimonium nō esset ꝓtra legem nature nec diuinā: ⁊ tn̄ nō teneret: puta q̄ eēt ꝫctum ꝫ eoz statuta ipm ānullātia: q̄ si nihil pōt talia statuta ꝫ mr̄imoniū ut q̄ctum sacm est pōt tn̄ in q̄ctū est fedus humanū sicut solū est in infidelibus. ⁊ ideo si cō uerterent̄ tales oporteret q̄ denuo ꝫberent. qđ nota ꝓ limitatione. d. c. gaudemus.

¶ Utr̄ mr̄imoniū infideliū excuset actū ꝓiugalē: R. 2
ꝑm scm̄ Bo. in. iij. di. xxix. q̄ sic: q̄ ad culpā ⁊ pscḡn
ter penā si affectio libidinosa nō int̄ueniat: nō tn̄ acq̄
rit palmā: q̄ nulla dat̄ eis gr̄a ꝓpē defectū fidei.

¶ Utrū infidelis puertēs se ad fidem possit vxore di 3
missa aliā fidelē accipe: R. Pa. in. c. q̄to. de diuor. q̄
eoipso q̄ alter coniugum non vult cohabitare fideli
conuerso. vel si vult cohabitare non sine iniuria creatoris vel sine peccato dissoluit̄ matrimonium in infidelitate ꝫctū: ⁊ pōt ꝫbere cuz alia fideli. nec oportet q̄ iudex statuat tps: ꝫ sufficit clare ppēdat q̄ nō vult ei cohabitare ꝑm Pa. in. c. gaudemus. de diuor. Si vo vult cohabitare sine eius inductione ad malū vel sine pctō sic nō pōt cū alia ꝫbere infideli viuēte: ꝫ nō tenetur cohabitare cū ea si nō vult puerti. xxviij. q. ij. si infidelis. Ho. Ri. in. iij. di. xxix. Si tn̄ añq̄ aliā accipiat per verba de p̄nti puertat̄ illa q̄ prius erat obstinata tenetur eam accipere: nec aliam poterit ducere. vt no. cōiter theolo. in. iij. di. xxix.

¶ Quid si infidelis habeat plures vxores: R. q̄ illa 4
cū q̄ ꝓmo ꝓtraxit ei? erit. ⁊ si sit duas accepisset sic nulla erit eius vxor: nisi vna illarū habuisset impedimentum quo eam accipere non potuisset: quia tunc alia esset eius vxor.

¶ Quid de vxore q̄ repudiata alteri nupsit: R. q̄ vir 5
nō poterit ei obijcere fornicationē: sed tenet̄ si vult ei cohabitare sine pctō eaz accipe si vult vxorē habere: aut saltē ꝓtinere. d. c. gaudemus. in glo.

¶ Utrū vir puersus possit intrare religionē vxore vo 6
lēte ei cohabitare? R. q̄ sic: ꝑm Hug. in. d. c. s. infidel. Si vo puersionis ei? sit aliq̄ spes non dz intrare ꝑm sctm̄ Tho. in. iij. di. xxix. q̄ si nō est spes puersionis pōt intrare ꝓpter vxore requisita de ei? puersione.

¶ Utrū vno ꝓiugū ad infidelitatē reuerso dissoluat̄ 7
mr̄imoniū ꝫctū int̄ infideles? R. q̄ nō. c. q̄sinit. de diuor. vñ Inn. in. c. q̄to. de diuor. dicit q̄ facm fidei. i. baptismus ratū efficit ꝓiugij sacramentū.

¶ Quid si fidelis ꝫbat cū hereticā vel scismaticā? R. 8
q̄ tenet mr̄imoniū ꝑm cōit theolo. in. iij. di. xxix.

¶ Utrū mulier puersa ad fidē gaudeat ꝓilegio do. 9
tiuz. in. l. assiduis. C. q̄ po. in pi. ba? R. Pa. in. c. pe. de diuor. q̄ sic. allegat multa.

¶ Quē dz sequi ꝓles infidelis? R. si est adultus seq̄ 10
tur quem voluerit. si autem minor cum salus eius de pendeat a parentibus debet sequi fidelē. vt ꝓbat̄ in c. ex lr̄is. de puer. infi.

Impedimentum.xi. dr̄ metus seu coactiōnis qđ ipedit ⁊ dirimit mr̄imoniū ex ipo ꝫctū. c. cuz locū. de spō. Sciendū tn̄ q̄ duplex est coactio. de q̄ in l. j. ff. qđ me. cā. sez absoluta ꝓ vim: vtputa cū q̄s capitur ligat̄. ⁊ ꝫ nō pōt cadere in ꝓsensum ꝫ bn̄ i copulā carnalē vñ in casu q̄ copula faceret mr̄imoniū sic coacta copula nō facit. ar. l. di. ꝓbros. de spō. veniēs. el. ij. xxxj. q. ij. c. j. ⁊. ij. Quedā est coactio ꝓditionalis. s. coactio ꝓ metū. vñ si metus sit iustus vt ille q̄ pōt cadere in pstantē. s. mulierē q̄ ad mlieres q̄s minor metus excusat. vt no. gl. in. d. c. cū locū. vel virum q̄ ad vt

rqs. Ideo tex. in. c. ꝓsultationi. de spō. ꝓpter hoc dicit metus q̄ possit cadere in ꝓstantē: sic mrimonium tali metu ꝺctū ipo iure est nullū. vt tenet gl. in. c. veniens ei. j. de spon. ꝛ cōiter doc. secus si cōtrabaꝯ ex minori metu: quia sic cōtractū tenet. ꝛ de hoc vide ꝛ dic vt. j. metus. §. vij. ꝛ viij.

1 ¶Quid si ratificeꝯ ꝑ sequentē cōsensum tacitū mrimoniū metu cōtractū? R. q mrimoniū erit verū si alter ꝓseuerat in ꝓstino cōsensu libero: qz ly consensus tacitus ꝑ se nō sufficiat ad matrimoniū cōtrahendū: sufficit tn cū expssione exteriori q̄ precessit ꝺm ℟ic. in iij. diſ. xxix. quod notabis.

2 ¶Quid si mrimoniū metu cōtractū ꝓrmeꝯ iuramēto? R. magis ꝓbabiliter ꝺm ℟i. in. iij. diſ. xxix. q non tenet. quia qꝺ non est non pōt ratificari. ꝛ de hoc dic vt. §. iuramentū. v. §. ix.

3 ¶Utrū ꝑ culpā sequentē ratificeꝯ? R. q nō: nisi consentiat in matrimoniū: ly ꝓsumaꝯ consensisse si nō reclamat si pōt ꝺm Pe. in. iij. di. xxix.

4 ¶Quid si met⁹ mortis carcerꝫ ꝛ hmōi q̄ ꝑnt cadere in cōstantē nō inferaꝯ ꝓsone q̄ bz ꝺbere sed ei⁹ filijs vel filiabus? R. q nihilominus reddit matrimoniuz nullū ꝺm ℟i. vbi. §. nam idem iudiciuz fit de metu q̄ inferꝯ ꝓsone ꝓprie: cū eo q̄ inferꝯ ꝓsone filij ꝛ vxoris ꝛ hmōi.

Impedimentum. xij. dicit ordinis. vnde

aduerte q si q̄s post susceptionē ordinis sacri. s. sacerdotij: diaconi: aut subdiaconi ꝺbit matrimoniū dirimiꝯ. vt in. c. vnico. de voto. li. vj. ꝛ est excōicatus ipso facto. vt in de. eos. de ꝓsan. ꝛ affi. Si vo ꝺbit post susceptionē minoꝝ ordinū nō dirimiꝯ: ꝫ in officijs non ministrāt si sunt clerici occidētales ꝛ bñficia non assequunꝯ. ꝛ ideo ordo sacer impedit ꝛ dirimit. non sacer solum impedit.

1 ¶Sed quid si sacer ordo supueniat matrimonio iaz cōtracto nunq̄d dirimit? R. dic vt. j. matrimoniū. iiij. §. viij. cum sequentibus.

Impedimentū. xiij. dicitur liga

minis. s. cuz quis alteri cōiugi est ligatus.

1 ¶Utrū alligatus alteri per spōsalia possit cū altera cōtrahere. vide sponsalia. §. xviij.

2 ¶Utꝝ obligat⁹ mrimonialiꝫ alteri possit cū alia ꝺbere? R. q nō: ꝛ is q̄ noie suo nō iussu ei⁹ in cui⁹ ē ptāte vel noie ei⁹ quā bz i ptāte bina spōsalia ꝺxerit vel binas nuptias fit infamis ipo iure. l. j. i fi. ff. ꝺ bis q̄ no. ifa. ꝛ efficiꝯ bigam⁹ ꝺm q ꝺixi. s. bigamia. ꝛ dz ieiuna re p. xl. dies in pane ꝛ aq̄ qꝺ vocāt carenā scz q̄drage sīmā sic dictā: qz caret cibis. ꝛ septē sequentib⁹ annis penitere. c. accepisti. de sponsa duorum.

3 ¶Utrū ex dispēsatione pape post mrimoniū ꝺctum possit q̄s alteri nubere? R. q si mrimoniū nō ē ꝓsummatū papa pōt dispēsare. vt no. in. c. ex publico. de cōuer. ꝓiu. Vñ dicit ℋo. vnū mirabile qꝺ recitat Pa. i d. c. ex publico. q papa ex cōsensu vtriusq spōsi pōt ex ptāte absoluta dissoluere mrimoniū nō ꝓsummatū nulla alia cā subsistēte: ꝫ de ptāte ordinata nō pōt sine cā ꝛ cū hoc dicto ℋo. trāseūt cōiter doc. Si vo mrimoniū ē ꝓsummatū int̄ fideles sic papa nō pōt dispēsare: qz cū mrimoniū ꝓsummatū ꝓsistat i facto nō pt būi. p ifectō. xxxij. q. ij. si paul⁹. l. i bello. §. facte. ff. ꝺ ca.

4 ¶Utꝝ mlier credēs viꝝ mortuū possit ꝺbere cū alio R. q si verisiliꝫ ꝑsumiꝯ de ei⁹ morte sic ꝺbere pōt ꝺm aliq̄s. vt no. in. c. q̄m frequēt. vt lite nō pte. ꝫ tu dic q optet hēat certū nūciū de morte viri. de spō. i ꝑntia. de secū. nup. c. dñs. nisi velis dicere q satis ē certificata qñ bz violēas suspitōes p⁹ expectatōez aliq̄lē. ꝛ aduerte q vn⁹ testis sufficit. vt in. d. c. in ꝑntia. excusaꝯ etiā ab adulterio qñ ꝓbabiliꝫ credidit mortuū virū ꝛ cū alio ꝺxit. xxxiij. q. j. cū ꝑ bellicā. an aūt possit exigere ꝺbitū vel reddere. dic vt. §. iij. impedimēto. §. viij.

¶Quid si q̄s credēs vxorē viuere suā q̄ tn mortua ē ꝺbit cū alia? R. q mrimoniū ē extinctū nō viuit ꝺm ℟od. ℋug. tn. in. d. c. cū ꝑ bellicā. dicit q si credebat ꝫ sibi licere etiā viuēte sua erit mrimoniū: si mō ꝓma mortua est. Si vo nō credebat licere sic mrimoniū n erit qz nō maritali affectu ꝫ adulterino ei ꝓiūgiꝯ: nisi post q̄ scit q est mortua ei cōiūgaꝯ maritali affectu pseuerāte alia pte in affectu maritali: als nō. ꝛ est verius. 5

Impedimentum xiij. dī pblice ho

nestatiꝫ iusticia q̄ est ꝓpinq̄tas ex spōsalib⁹ prueniēs robur ex institutione ecclie trahēs ꝓpē eiusdē ecclie honestatē. vñ ipedit ꝛ dirimit tā mrimonia q̄ etiā spōsalia seq̄ntia nō ꝓcedētia. vt in. c. ex spōsalib⁹. de spōsa. li. vj. Et ista publica honestas iusticie cū sit q̄ddā sile affinitati. iō impedit ꝺm illos gdus bz q̄s affinitas ipedit vsq; ad q̄rtū gradū inclusiue. de q̄b⁹ dicet infra. xv. Impedimēto.

1 ¶Quot sūt spēs pblice honestatiꝫ iusticie? R. q olim due: q̄rū ꝓma q̄ ꝺbebaꝯ ex sponsis nuptijs: puta Petrus vxorē hēbat q̄ mortuo ei⁹ vxor accepit aliū virū de q̄ habuit filiū vel filiā talis ꝓples cū nullo ꝓsanguineo Petri poꝯat ꝺbere: ꝫ hodie sblata ē p. c. nō dz. de ꝓsan. ꝛ affi. Alia q̄ hodie bz locū est q̄ ꝺbiꝯ ex spōsalibus de futuro vl ex mrimonio de ꝑnti nondū cōsummato. ꝺm Pa. in. c. spōsam. de spō. vñ nullus ꝓsāguineus spōsi pōt accipe talē spōsam vsq; ad q̄rtū gdum inclusiue: nec ecōuerso. c. iuuenis. ꝛ. c. ad audiētiā. de spon. ꝛ si accipit nō erit eius vxor. q̄ dirimiꝯ.

2 ¶Quid requiriꝯ vt spōsalia inducāt ꝑfatū impedimentū? R. q ꝙq;. Primo q sint cōtracta a maioribus septēnio. tex. est in. d. c. ex spōsalib⁹. ꝛ vt dic Pa. in. c. iuuenis. vbi requiriꝯ etas certa respectu discretionis nō pt ꝓueniri. vt pz in etate ad cōfectionē testamēti. vt in. l. q̄ etate. ff. de testa. ꝛ idē no. in. c. puberes. de despō. impu. iō optet cōpleuerint ꝺbentes siue pro

3 ¶Sz nūq̄d si maior (q̄bus ꝓtabūt. vij. annos. cōtrahit cū minori septēnio ꝓrima tn septēnio oriaꝯ publice honestatiꝫ iusticia? R. q nō ꝺm Pa. in. c. iuuenis. de spō. ꝛ in. c. fraternitati. de eo q̄ cog. cōsan. vxo. sue. ꝛ hoc ex defectu cōsensus. vt in. d. c. ex spōsalib⁹.

4 ¶Pone q talis maior cohabitauit cū minori septennio despōsata ꝛ interueniat ex ordinaria pollutio vel sit dubiū an eā tēptauit? R. ꝺm Pa. vbi. §. q ex q̄daz eꝛtate oriꝯ publice honestatiꝫ iusticia: ꝫ tn nullo iure

5 ¶Secm qꝺ requiriꝯ vt inducaꝯ istud impe (pbaꝯ. dimētū est q nō sint ꝺcta sb ꝺditiōe. Ma an ꝺditiōis euentū nō oriꝯ istud ipedimentū. Vñ posset ꝺbere cū aliq̄ ꝓsanguineo spōsi an cōditionis euentū.

6 ¶Quid si q̄s cōtrahit cū aliqua: cū ista cōditione si deo placuerit: ꝛ postea inueniꝯ eius affinis vel aliud impedimentū habēs quo cū ea cōtrahere non pōt de iure? R. q non oriꝯ publice honestatis iusticia: qz fuerunt cōditionalia. ꝛ ideo poterit cōtrahere cum eius consanguinea. Nec obstat q dicta cōditio subintelligebaꝯ etiā si non fuisset apposita: quia si nō apponeretur exp̄sse: nihilominus essent pura: sed exp̄sse apposita faciunt conditionalia: ꝺm ℋostien. in. c. ad audientiam. desponsa. ꝛ Job. an. in. d. c. ex sponsalibus

vide qꝺ̄ dixi.ſ.iij.impedimento.§.j.

7 ¶Quid ſi apponaꝯ aliq̄ cōditio q̄ habeꝯ p:o nō adiecta.vt.ſ.patuit.iij. impedimento? R. nihilominus ſponſalia pura erunt:ꝛ oritur iſtud impedimentum. vt in.c.vl.de ꝓdi.ap.

8 ¶Terciū qꝺ̄ requiriꝯ vt ſit iſtud impedimentū oportet q ſpōſalia ſint certa:qz in incertā ꝓſonā nō inferꝯ cōſenſus:nec oritur iſtud impedimentū.

9 ¶Quartū oportet q nō defecerit cōſenſus.vñ ꝓſanguineus furioſi cōtinue pōt eius ſpōſam ducere quā in amētia deſpōſauit cū cōſenſus defecerit.c. dilect⁹. de ſpō.xxxij.q.vij.neq. Limitat ħ Pe.de paľ.ꝛ bñ verū qñ defectus cōſenſus eſt apparens: vt in pueris et amētib⁹:ſecus eſſet qñ eſſet latēs ſicut in illo q̄ cōtrahit nō aīo cōtrahēdi ſ dꝛcipiēdi:qz tunc oriꝯ iſtud impedimentū:qz eccleſia inſtituit iſtud impedimentum ꝓpter apparentiā honeſtatis.ꝛ iō impedit:qz de intētione non pōt conſtare.Cōfirmaꝯ ꝑ Ulin.Archi.Joan.ꝛ Jmo.ꝛ Be.i.c.vnico. de ſpō.li.vj.q̄ tenent q io co cōtrahēs ſi de ioco apte cōſtat nō inducit publica honeſtas:ergo ſi nō cōſtaret induceret.

10 ¶Quintū q nō ſint cōtracta poſt matrimoniumvel ſpōſalia ꝑus facta: qz ſi q̄s cōtraxiſſet mr̄imoniū vel ſpōſalia:ꝛ poſt viuēte ꝑma ſpōſa contraheret cū aliq̄ eius conſanguinea non diriment ſponſalia p̄cedētia d.c.ex ſponſalibus.

11 ¶Quid ſi ſpōſalia cōtrahētes habuerint tps debitū ꝛ fuerint pure p̄cta ꝛ cū certa ꝓſona ꝛ cū cōſenſu:ſed tñ fuerūt nulla de iure:puta cum affine vel cū religioſo vel in ſacris aut cū maleficiato ꝛ hmōi? R. q nihilominus oriꝯ publice honeſtatis iuſticia:qz in mr̄imonio attēdiꝯ potius honeſtas.l.ſp.ff.de ri.nup.nec ob. q nulla oriaꝯ obligatio ſ bñ publica honeſtas q̄ impedit mr̄imoniū cōtrahendū ꝛ dirimit cōtractum.

12 ¶Sz q̄d ſi minores ſeptēnio p̄ctis ſpōſalibus ꝓſeuerāt vocātes ſe ſpōſum ꝛ ſponſam vel ſil'iacent vel ſe inuicē oſculanꝯ vſq; poſt ſeptenniū. ꝛ ex ħ manifeſte apparet eos ꝓſeuerare in eadē volūtate? R. q ſi ex talibus ſignis manifeſte apparet q ꝓſeuerāt in eadē voluntate poſt ſeptenniū completū oritur publice honeſtatis iuſticia.vt no.in.d.c.ex ſpōſalib⁹. alꝫ ſi nō manifeſte apparet:lz ꝑdurēt in eodē ꝓpoſito nō oriꝯ iſtō impedimentū.vt colligiꝯ ex.d.c.ex ſpōſalibus.

Impedimentū.xv.

eſt affinitatis:q̄ quidem affinitas eſt ꝓximitas ꝓſonarū ex copula carnali proueniēs oīni parētela carēs.vñ affinitas mediante cōſanguinitate ꝛ carnali cōmixtione ꝓpagaꝯ: ideo conſanguinitatē imitaꝯ. Sz in ħ differt: qz ꝓſona coniuncta ſiue addita alicui ꝓſone p ꝓpagationem fit particeps eiuſdem nature:lz in differēti ḡdu.vñ nō mutat genus attinētie ſ tantū ḡdū.ſ ꝓſona addita ſiue coniuncta p copulā carnalē alicui ꝓſone nō fit particeps eiuſdē nature:ſ q̄ſi cōiungiꝯ ab extrinſeco vñ ꝓiūgiꝯ alio genere cōiunctionis: ſ in eodē ḡdu. Et iō ꝓſona ꝓiūcta p carnis copulā ſanguini alterius inducit ꝓmū genus affinitatis.ꝓſona vo addita p copulā ꝓſone q̄ ꝓmū inducit genus facit ſecundū genus. ꝛ ꝓſona addita ſcde inducit terciū genus.Verbi gra.vxor fratris mei eſt mihi affinis in ꝓmo genere ꝛ in eodez gradu q̄ fraꝯ me⁹ ꝛ reliq̄s cōſanguineis meis in eodē ḡdu q̄ ſunt mihi ꝛ in ꝓmo genere. Alia perſona q̄ nō eſt mihi cōſanguinea nec affinis. Aliūde ſi cōiungaꝯ cū ꝑfata vxore fratris mei erit mihi affinis in ſecūdo genere ꝛ cōſanguineis meis:ꝛ in eodē gradu quo ſumus fratri meo.Tercia vo ꝓſona aliūde nec conſanguinea nec affinis ſi cōiungaꝯ ſecunde ꝓſone coniuncte vxoris fratris mei erit mihi in tercio genere affinitatis ꝛ conſanguinitatis meis:ita no.in.c. non debet. de conſang.ꝛ affi.

¶Quō impedit affinitas matrimoniū? R. q ſi ꝑuenit impedit ꝑbendū ꝛ dirimit ꝑctū in ꝑmo ḡne tm̄ bodie ꝛ vſq; ad quartū ḡdū incluſiue.vt in.d.c.nō dz lz olim ipediret etiā in ſecūdo genere.vt.xxxv.q.iij. ꝑ totū.Uñ ꝓſona cognita carnaliter ab aliq̄ cōſanguineo nō poterit ꝑbere cū aliq̄ de illa cōſanguinitate q̄ nō diſtat vltra quartū gradū ab eo ꝓſanguineo q̄ ea cognouit ꝛ ecōtrario.Et ſi cōtrahit non tenet mr̄imoniū:ꝛ in linea recta intelligiꝯ ꝓhibituz in infinitū ſm vnā opinionē quā nō teneo vt .ſ. dixi impedimentū 1

¶Quid ſi affinitas ſupueniat matrimonio (vj.§.j. nio iā cōtracto ꝑ ṽba de ꝓſenti:lz non cōſummato? R. q nō dirimit eū.vt in.c.j.de cōſan.ꝛ affi.ꝛ ille ꝑ quem ꝑcta eſt affinitas non pōt petere debitū ſine pcō mortali:ſ bñ tenet reddere vere vel interꝑtatiue petenti. Pe.de paľ.tenet q ſi mr̄imoniū nō eſt cōſummatū q nec etiā reddere pōt ſine pcō mortali:qz pōt religionem intrare:ſed hoc non credo: quia licet poſſit: non tamen tenetur intrare. 2

¶Sz numq̄d epūs poterit diſpēſare cū tali vt etiā exigere poſſit ſine pcō? R. vt.ſ. Jncestus.§.v. 3

¶Utrū remaneat affinitas poſt mortē ꝓſone cognite? R. q ſic:qz eſt vinculū ꝓpetuum. 4

¶Utrū coitus fornicarius cauſet affinitatē? R. q ſic qz ꝑ oēm coitū ordinatū ad carnis ꝓpagationē ꝑ quē ꝓſanguinitas cōtrahi poſſit ꝓtrahiꝯ affinitas: nō aūt ꝑ coitū extra vas vel ſodomiticū et hmōi.xxxv.q.iij. extraordinaria.ꝛ de eo q̄ cog.ꝓſan.vx.ſue.c. fraternitatis.ꝛ.xxxv.q.x.fraternitatis.Boſ. tñ tenet abſurdū ꝓtrahi affinitatē ꝑ fornicariū coitū etiā ordinatuz ad generationē.ꝛ iō tenet q nō ꝓtrahiꝯ niſi ex ꝓximitate ꝓueniens ex nuptijs.vt ꝓz in.l.nō facile.§.ſciēdū ff.de gradibus.Sed cōtrariū cōiter teneꝯ.ꝛ ſic ſerua. Et ille.§.ſciendū loquiꝯ de affinitate per quā deferꝯ hereditas ad aliquem. 5

¶Quid ſi clauſtrū pudoris intrauit ſ ſemē non emiſit? R. q affinitas nō cōtrahiꝯ etiā ſi mulier ſola emiſſet:ſ q̄ꝫus clauſtrū nō intret:ſ tñ ſemē ſi intus mittit ꝓtrahiꝯ affinitas:qz pōt fieri gñatio ſicut fit in balneo vel in demonibus ſuccubis ꝛ incubis. 6

¶Quid ſi vir intrās clauſtrū emittit ſemē ꝛ nō mulier? R. Pañ.in.c.fraternitatis.de eo q̄ cog.ꝓſang. vx. ſue. Jnno.ibidē tenet q nō cōtrahiꝯ affinitas: ſed q oportet ſimul emittant tam vir q̄ mulier. Idē tenet Ho.in ſum.ꝛ Hug.in.d.c.extraordinaria. ſ ipe Pa. dicit q Ho. in.d.c.fraternitatis. dicit q ſufficit q vir emittat in clauſtro pudoris:lz mulier non emittat.qz ſm medicos pōt fieri generatio. Et ħ ſequiꝯ Fedeconſi.290.ꝛ videꝯ ſeq̄ Pa.ꝛ iudicio meo etiam Jnno.in.d.c.fraternitatis.ꝛ Rodo.ꝛ Pe.de paľ.in.iij. aliter btā virgo non potuiſſet effici mater et virgo ſi oporteret mulierem ſeminare. 7

Impedimentum.xvi.

dicitur impotētia coeundi q̄ quidē eſt viciū animi vl' corꝑis vel vtriuſq; q̄ q̄s impediꝯ alij carnaliter cōmiſceri.

¶Quot ſunt ei⁹ ſpēs? R. q tres. Prima dz nālis. vt frigiditas in viro. artatio in muliere et defect⁹ etatis in vtroq; vel altero. Altera eſt accidētalis q̄ ꝓue- 8

¶ causa extrinseca ⁊ accidētali. vt castratio. Et tercia maleficialis q̄ a demonibus ꝓuenit.

2 ¶ Circa frigiditatē ⁊ artationē dic breuiter q̄ ad ꝟ vt impediat mr̄imoniū ꝟbendū ⁊ dirimat ꝟctū. requiritur ꝓmo q̄ ꝓcesserit tale impedimentū mr̄imoniū: q̄ si adueniret post ꝓtractū no dirimeret: ly eēt rōnabiliter dispēsationis fiēde p papā vt alter apt⁹ ꝟberet cū alio: si nondū erat mr̄imoniū ꝓsummatū. vt no. Pa. in. c. ex pte. ⁊ in. c. ex publico. de cōuer. ꝓiu. Et idē dic de impotētia accidētali ꝑm eundē Pa. allegat. c. q̄ sedē. ⁊. c. ꝓsultationi. de frigi. ⁊ male. Secdo requirit q̄ sit tāta q̄ nullo mō possit coire. ℞ est ꝑm Pe. de pal. q̄ sit talis q̄ impediat actū ppetuo saltē: q̄ ly impediret effectū generationis: sed nō actum q̄ est emissio seminis in vase nō esset impedimentū. Tercio q̄ sit perpetuū impedimentū: ita q̄ nullo medicamine aut remedio possit remoueri: q̄ si posset sine periculo mortis remoueri nō dirimeret. hoc no. in. c. j. ⁊ ij. xx. q. j. ⁊ de frigi. c. j. ⁊. ij. ⁊ q̄si p totū. Nec facio vim in frigiditate q̄ est a natura: aut in illa q̄ est p senectutē: quia q̄ nō pōt iuuari impedit. vt no. Ric. in. iiij. di. xxxiij. Et eadē rōne dic de nimia caliditate q̄ coitū impediret ꝑm sctm̄ Tho. ea. dist. Quarto q̄ sit ignorans q̄n ꝟbit de tali impotētia. q̄ ꝑm Pe. de pal. q̄ scit se vt alium impotentē ⁊ eū accipit nō pōt amplius eū dimittere q̄ ad vinculū: q̄ est verū mr̄imoniū. vt in. c. ꝓsultationi. de frigi. ⁊ male. ⁊ hec q̄ttuor dic etiā requiri in impedimēto accidētali vt dirimat.

3 ¶ Sz q̄d de eo q̄ ly ꝛgā erectā ꝙ non pōt emittere semē ꝓpter impedimentū nāle vel accidētale? ℞. Pa. in. c. j. de frigi. ⁊ male. gl. xxxij. q. vij. in. c. bi q̄. tenet q̄ pōt ꝟbere ⁊ tenet matrimoniū: q̄ pōt mulierē ꝓuocare. ꝙ cōiter tenēt ꝓtrariū: q̄ exq̄ nō pōt dare actū generandi pōt mulier dicere. ego volo effici mater. vt in. d. c. j. in fi. ⁊ sic tene si aī p̄cessit ꝟctū mr̄imoniū tale impedimentū ⁊ nō sit remediabile.

4 ¶ Utrū mulier ꝓpter artitudinē sepata a primo viro et nūcta scdo q̄ efficiāt habilis primo ꝓpter vsum scdi sit restituenda primo? ℞. Pa. in. c. fraternitatis. eo. q si nō poterat coniungi primo viro antea sine periculo mortis p aliqd remediū qd nō restituit: ꝙ stabit cum scdo: q̄ in primo nō fuit mr̄imoniū. vt tenet Abbas et Pe. ⁊ sequit Joh. an. in. d. c. fraternitat. in fi. Quod verū limita q̄n apte apparet de dissolutione mēbroꝝ amboꝝ: alꝫ esset restituenda. quia videtur ecclesia decepta. Et sic ꝙcorda doc.

5 ¶ Circa etatē ꝟo no. vt dixi. Etas ad ꝓtrahendū spōsalia est septē annoꝝ cōpletoꝝ. vt in. c. ex spōsalibus. de spō. lib. vj. Sz in matrimonio req̄rit q̄ vir habeat cōpletū. xiiij. annū. ⁊ mulier. xij. vt in. c. puberes. ⁊. c. ꝓtinebat. de despō. impu. Uñ si aī illud tps ꝓtrabat nō erit mr̄imoniū: ꝙ spōsalia. c. vnico. de despō. impu. li. vj. Et ꝟo nisi malicia suppleret etatē. ⁊ tūc ē ꝑm Tācre. ⁊ Host. in. c. de illis. el. ij. de despō. impu. q̄n se inuicē cognouerūt: aliter non. Sz tu dic cū Jo. an. q̄ sufficit q̄ sint expti copulā carnis si nō inuicē saltē cū alijs. Uñ exponit illud malicia. i. vigor nālis seu potētia coeundi supplet etatē. qđ patz in. d. c. de illis. ibi potuerūt ꝟiungi. ⁊ iura q̄ dicūt q̄ mr̄imoniū tenet si sunt ꝓximi pubertati. ly doc. in ℞ sit diuersa interpretatio. Tñ tu hec intellige cū Host. in summa. q̄ est ꝓxima etati q̄n est viri potens: qđ p experientiā pōt sciri d. c. puberes. ⁊. c. a nob. de despō. impube. Uñ glo. in summa. xx. q. j. refert Gr ego. dicentē q̄ puer nouē an noꝝ red didit nutricē ꝓgnantem. Et Albe. in. iiij. dicit se vidisse puellam nouem annoꝝ concepisse: et in decimo peperisse.

¶ Sz q̄d si puer pubes et habilis etate ad ꝓtrahēdū 6
ꝟbit ⁊ est impotēs ad coeundū? R. gl. tenet q̄ mr̄imoniū nō est validū. in. c. puberes. ⁊ sequit ibi Pa. de despō. impube. q̄ q̄ habere actū generādi nō pot nō dī pubes ergo assimilat impuberi. et facit istud. c. puberes. in fi. Doctores tñ cōiter tenēt q̄ nō sepabit: ꝙ expectabit tps plene pubertatis. s. xviij. annoꝝ. l. item mella. ff. de alī. ⁊ ciba. leg. ⁊ hec est humanior ⁊ verior q̄ exq̄ impedimentū nō est ꝓpetuum nō restat q̄n sit mr̄imoniū: aliter infirmus impotēs nūc ad coeundū nō posset contrahere qđ falsum est: ⁊ ideo erit matrimoniū. sed si in. xviij. nō poterit iudicabit impedimētum ꝓpetuum: ⁊ sic dissolueť.

¶ Sz nunq̄d peccat q̄ ꝟbit matrimoniū añ debita 7
tatē? R. ꝑm Pe. de pal. in. iiij. q̄ sic: mortal⁹ si sine iusta cā ⁊ lnia epi ꝟbit: q̄ ꝟ ꝙbibitoꝝ. c. ij. de despō. ipu.

¶ Sed pone q̄ minor septennio fuit cognita a spōso 8
maiore. xiiij? R. Jo. de deo q̄ erit mr̄imoniū. sed Pa. in. d. c. ꝓtinebat. tenet q̄ non erit q̄tūcunq̄ fuerit cognita: q̄ nō ly cōsensum aptū ad mr̄imoniū ꝟbendū nisi esset multū discreta ⁊ doli capax.

¶ Pone q̄ dicti impuberes q̄ post septennium ꝓtraxe 9
runt mr̄imoniū qđ iuris interꝓtatione sunt spōsalia. vt in. c. vnico. de despō. impu. li. vj. ꝓseuerant vsq̄ ad plenā pubertatē ⁊ in pubertate interuenerunt oscula ⁊ amplexus ⁊ dona nunq̄d erit mr̄imoniū? R. q̄ si interuenit copula. tex. est clarus in. d. c. vnico. q̄ sic efficit mr̄imoniū. Si vo copula nō interuenit neq̄ consensus exꝑssus post pubertatē: sic opi. est diuersa. In no. tenet q̄ nō efficit ꝓ quoscunq̄ alios actus ex copulā vel nisum ad eā. Ho. vo fuit varius in. c. attestationes. de despon. impu. ⁊ in. c. ad id. de spō. Archi. in d. c. vnico. post multas opi. videť ꝓcludere q̄ non sit matrimoniū nisi interueniat vel nouus ꝓsensus exꝑssus vel copula vel traductio ad domū. Et ℞ videť se qui Alanus. Uin. ⁊ Bof. in. c. lras. de despō. impube. Pa. in. c. fi. de spōsa. tenet q̄ p oscula iocalia ⁊ amplexus ⁊ hmōi signa efficit mr̄imoniū. allegat glo. ⁊ Jo. an. in. d. c. vnico. ⁊ Ray. tenet q̄ si q̄n ꝓtraxerūt nō intē debāt ꝟbere mr̄imoniū: sic nō erit nec mr̄imoniū nec spōsalia. Matrimoniū: q̄ etas impediebat. spōsalia q̄ ℞ nō intēdebant: nec ꝟba ad ℞ pñt referri: ⁊ sic adueniēte pubertate etiā si seq̄t copula nō erit mr̄imoniū nec verū nec ꝓsumptū. Si vo q̄n ꝓtraxerūt intendebāt ꝟbere si nō vt agebāt: saltē q̄tū valere poterat sic erūt spōsalia ⁊ nō inducēt mr̄imoniū: nisi aut p copulā aut p ꝓsensum euidēter exꝑssum sic intelligit tex. d. c. vnici. Ego vo saluo meliori iudicio iuxta illud. l. claudius felix. in fi. ff. q̄ po. in pigno. ba. dico q̄ ad ℞ vt mr̄imoniū ꝟctū int̄ impuberes qđ iuris interꝓtatione dī spōsalia efficiat mr̄imoniū verū: optet interueniat nouus ꝓsensus in mr̄imoniū exꝑssus cū aliq̄bus signis vniuocis. hoc est q̄ talia signa nō pñt fieri legitime nec soleāt fieri nisi cū vxore in legitimo mr̄imonio ꝓiuncta. Istud cōiter sequunť theo. in. iiij. dis. xxviij. ꝓ in ar. p. l. minorē. ff. de ri. nup. ⁊ p. d. c. attestationes. ⁊ qđ ibi no. Et iō si post pubertatē amboꝝ nouū ꝓsensuꝫ habuerūt oñsum p aliqd signū q̄ solūmō ꝓiugib⁹ exbiberi solet: sic indubitāter mr̄imoniū efficit. Si vo nouū talē ꝓsensuꝫ in pubertate nō habuerūt: ꝙ simplr ꝓseuerauerūt in tali opinione ꝓma nihil de nouo determinātes: tūc reduco doc. ad ꝓcordiā. et dico q̄ si intercesserūt actus q̄ nō solēt fieri nisi cum

vxore: vt traductio ad domū: habitatio mutua seorsum ⁊ hmōi. sic talia signa faciūt mrimoniū psumptū Et sic intelligo ⁊ limito dictū gl. Host. ⁊ Pa. ac cetes. Si aūt signa exhibita p⁹ pubertatē sē signa q̄ etiā spōsis de futuro exhibent. vt in aliq̄b⁹ locis oscula ⁊ amplexus ⁊ hmōi: sic non faciūt mrimoniū nec verū nec psumptū: q⁹ h̄ nō ꝓbat esse qđ ab h̄ ꝓtingit abesse. l. ueq̄ natales. C. de ꝓba. c. ij. de trāsla. plā. ⁊ sic intelligo Inno. cū ceteris. Istā cōcordiā videt tenere do. Anto. in. d. c. attestationes. ⁊ de istis vltimis nō loq̄tur. d. c. vnicū. qđ ptz in ẏbo ꝓstiterit euidēter. nec gl. ibidē si bñ ponderet: q⁹ dicit se amplexabant nō sum pliciter sed addit vt coniuges.

10 ¶Circa vo impedimentū nāle vel accidētale est sciēdū ꝑm Pa. in. c. j. de frigi. ⁊ male. q̄ qñ nō pōt p aspectū ꝓbari sp dz ad minus habitare p triennū anteq̄ mrimoniū dissoluāt. vt in. c. fi. eo. Secus in impedimēto qđ pōt p aspectū ꝓbari. vt in. d. c. fraternitatis. Vel p iuramentū ꝓpriū cū septima manu ꝓpinquoꝝ vt in. c. laudabilē. co. ti. q⁹ statim pōt dirimi.

11 ¶Quid de spadone vtroq̄ testiculo? Rn. quidam tenent q̄ nō dirimit. q⁹ ꝑm Anicē. pōt erigere vgam et semē emittere: lz nō possit generare. Sz ꝑm Pa. in. c. qđ sedē. de fri. ⁊ male. Doc. cōiter tenēt q̄ nō pōt ꝓbere: ⁊ sic nō tenet mrimoniū ⁊ dirimet. secus si esset castratus tm̄ vno testiculo. Et sic pōt intelligi tex. ⁊ gl. in. l. si serua. §. spadoni. ff. de iur. doc. vide glo. in. c. hinc qui. xxxij. q. vij. §. ego teneo q̄ exp̄ hz actū generādi q̄ tenet mrimoniū lz non habeat effectū. vt. s. dictū est. aliter steriles non possent cōtrahere qđ falsum est. et ꝑm h̄ limita glo. p̄dictas.

12 ¶Circa vo maleficiatos aduerte q̄ aliq̄n q̄s est maleficiatus respectu oim: ⁊ sic cōtrahere nō pōt. ⁊ si cōtrahit post primū mrimoniū ꝓctū ⁊ cōiungit cū scda redire tenet ad pmā qđ ptz: q⁹ impedimentū nō erat ppetuū. ⁊ ideo pmū mrimoniū fuit firmū. Si aūt sit maleficiatus respectu vnius psone: sic nō restituetur q̄uis cognoscat scdam: quia primū matrimoniū fuit nullum: ⁊ scdm fuit validum.

13 ¶Sz nunq̄d iudicabit impedimentū ppetuū qđ removeri posset p aliqđ maleficiū? Rn. ꝑm sctm Bona. in. iij. di. xxiij. ⁊ sctm Tho. eadē di. q⁹ sic: q⁹ non pōt bō p maleficiū inuocare demones ꝓ aliq̄ casu.

14 ¶Si q̄rat de abominatōe vtrū impedit mrimoniū. tenet sctus Tho. vbi. s. q⁹ est idē iudiciū qđ de maleficio cū sit causa extrinseca ⁊ accidētalis. Et h̄ intellige q̄n ex tali abominatione in imaginatiua fantasia aut extimatiua cōcipit talis horror q⁹ nullo mō pōt habere actū generandi cū tali.

15 ¶Sz q̄d si inueniat aliq̄s q̄ vellet destruere maleficiū cū alio maleficio. vide. j. Superstitio. §. xiij.

16 ¶Quero q̄d si dubiū sit an tale impedimentū impotentie coeundi p̄cesserit mrimoniū ꝓctū ꝓ ẏba de pnti an nō? Rn. Pa. in. d. c. fraternitatis. q⁹ ꝓsumet p̄cessisse exp̄ nūq̄ potuit cognoscere. facit in. ar. l. iij. C. de edi. edic. Et h̄ idē sequit Ri. in. iij. dis. xxxiij. q⁹ debemus ꝓsumere q⁹ sicut p̄cessit ꝓsummationē: ita ⁊ cōtractionē. Nā ex futuro ꝓsumit esse ꝑteritū. vt no. in. c. scribā eisdē. de ꝓsump. ⁊ sic doc. magis vident i hāc opinionem inclinari. ⁊ placet mihi: lz glo. in summa. xxxiij. q. j. dicat q⁹ ꝓsumendū est subsecutū Nec ob. c. lz ex quadā. in fi. de testi. vbi dr q⁹ indubie ꝓ mrimonio est ꝓsumendū: q⁹ dicit Pa. vbi. s. q⁹ est verū quādo matrimoniū pōt hre suū effectū. s. euitationē fornicationis vel bonū ꝓlis. Et hāc mirabilē limitationē tenet etiā dominus Anto. in. c. litteræ vestre. de fri. qđ bene notabis.

Impedimentum xvij. ꝑm aliq̄s dr cōsuetudinis vel statuti. Ꝑro cuius intelligētia querit.

¶Utrū ꝓsuetudo possit ꝓ matrimoniū? Rn. ꝑm Pa. in. c. sup eo. de cog. spi. q⁹ aut cōsuetudo habilitat aliquas inhabiles p ius canonicū vtputa q⁹ ꝓbat in. ij. vel iij. gradu ꝓsanguinitatis ⁊ hmōi: ⁊ sic nō valet. vt ꝓbat in. d. c. sup eo. ꝑm verā significationē. iūcto. c. qđ sup his. de ꝓsang. ⁊ affi. ⁊ h̄ tenet Ho. q̄si sit irrōnabilis. Ex q̄ infero q⁹ ꝓsuetudo nō approbata a papa nō pōt tollere impedimentū publice honestatis cū ꝓsuetudo nō valeat ꝓtra honestatē ecclesie. c. cū decorem. de vi. ⁊ bone. de. Aut ꝓsuetudo solū inhabilitat alias habiles. vt in filijs duoꝝ cōpatrū p quoꝝ neutrū venit est ad cognationē spūalem: ⁊ tūc valet vt nō ꝓtrahat. Facit ẏ. itē q̄. ⁊ ẏ. ceterū. d. c. sup eo. ⁊ d. c. olim. de de. ꝓiu. Aut ꝓsuetudo nō solū inhabilitat vt nō cōtrahat: ⁊ etiā hz vt dissoluat ad tps. ⁊ sic valet vt voluit Inno. q⁹ peccauerūt ꝓtenendo ꝓsuetudinem patrie. xxx. q. v. aliter. Aut taliter inhabilitat q⁹ si fuerit ꝓctū hz vt dissoluat in ppetuū. ⁊ tūc si est approbata p papā saltē tacite sic valet. vt ꝓbat in. d. c. sup eo. fz lectura Ho. Sz si nō apparet de approbatione pape tūc nō valet ꝑm Ho. in. d. c. sup eo. ⁊ ꝓterea dicit casum ꝓfati. c. nō extendendū. Sz Pa. tenet ꝓtrarium: vbi cū de ꝓsuetudine cōcurrit scandalū: q⁹ sicut papa pōt ius diuinū interpretari ⁊ addere ⁊ diminuere. vt no. Inno. in. c. q̄ in ecclesiarū. de ꝓsti. ita ⁊ cōsuetudo vt tenet idē Inno. in. c. fi. de ꝓsue. ⁊ h̄ etiā sentit glo. magna in. d. c. sup eo. q̄ vult q⁹ vbi esset cōsuetudo q⁹ nō ꝓtraheret in q̄ntū gradū si ex cōtractu generaret scandalū nō valet mrimoniū: q⁹ vt dictum est ꝓsuetudo cōtinēs in se scandalū ex ꝑteritione pōt inhabilitare alias habiles. secus si a ꝓncipio nullū fuisset impedimentū: q⁹ tūc scandalū supueniēs non pōt dissoluere: q⁹ ꝓpter scandalū nō est recedendum a veritate iuris diuini. c. ij. de no. ope. nū. ⁊ in regula. q̄ scādalizauerit. de reg. iu. Sz do. Anto. do. Butri. in. d. c. sup eo. limitat sic: q⁹ aut cōsuetudo hz cōcursum iuris antiq̄. ⁊ tūc dirimet in ppetuū interueniēte scādalo: nisi ita dirimat. Siuo nō hz cōcursum iuris: ⁊ tūc si a nouo iure approbet vel a papa silr dirimet. q⁹ si non hz cōcursum iuris antiq̄ vel noui vel approbationē pape: tūc nō pōt creare nouū impedimentū ad dirimendū in ppetuū: ⁊ h̄ est verissimū. Et dictū Pa. intellige de ꝓsuetudine generali quā papa scit et approbat nō de particulari: nisi ꝑm distinctionē do. Anto.

¶Quid si cōsuetudo mariti ⁊ vxoris sit diuersa? Rn. Pa. in. c. j. de spōsa. Aut ꝓsuetudo disponit sup solēnitate cōtrahēdi: ⁊ debet obseruari cōsuetudo patrie vbi matrimoniū cōtrahit etiā si ambo essent peregrini vel forēses: q⁹ nō esset violāda cōsuetudo patrie cū scādalo alioꝝ. vt in. c. q̄ cōtra. viij. di. ⁊. l. si frigidus. ff. de euic. ⁊. l. ij. C. quēad. testa. ape. Aut cōsuetudo disponit sup executione vel aliꝰ seruādis post cōtractū ⁊ debet attendi consuetudo domicilij ipius mariti. l. fi. §. idem rescripserunt. ff. ad munici. Unde si cōsuetudo est domicilij mariti q⁹ maritus lucretur certam partē dotis: lz in loco sit alia cōsuetudo: tñ seruabit cōsuetudo domicilij mariti ⁊ lucrabit. vt est de mēte Bar. in. l. exigere. ff. de iudi. vbi tex. cū glo. ⁊ in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. ⁊ sequit Bal. in Rica. de inuestitura. de re. ali. facta. c. vlti. Sed limitat vera

nisi error intervenerit: quia mulier ignorabat ⁊ cōtrahit simpliciter fiducia iuris communis. ar. ff. de iur. et fac. ig. l. regula. ⁊ ff. de ꝓba. l. cum de indebito. Alij tenēt ꝙ si cōtraxit in loco mulieris: ille locus inspiciat si in loco viri: ille attēdat. si in loco tercio cōsuetudo viri obseruet: q⁊ est caput mulieris. de spōsa. c. j. Sed opi. Bar. sequit̄ do. Anto. q̄ addit ꝙ si maritus mutaret domiciliū post cōtractū mr̄imoniū ꝙ dz attēdi cōsuetudo domicilij tpe ꝓtractus ⁊ nō domicilij vbi dissoluit̄ matrimoniū: q⁊ dz attēdi locus vbi orta fuit obligatio: ⁊ nō vbi recepit purificationē. ⁊ facit tex. iū cta gl. �means intellectū quē sequit̄ in. l. si vxor. ff. de iudi.

3 ¶ Utrū statutū patrie valeat circa mr̄imoniū? R. Pa. in. c. j. de spō. do. Anto. sic distinguit ꝙ aut statutū patrie disponit circa substantialia mr̄imonij: puta inualidādo mr̄imoniū vel ꝑsonas: ⁊ sic nō valet. Ex q̄ ꝓz ꝙ leges ,pbibētes mr̄imoniū inter tutorē et pupillā: rectorē ,puincie ⁊ ,puincialē et bmōi nō tenent. Idē dicas si habilitaret inhabiles. de q̄ vide p Fede. ꝑsi. xxxv. vbi tenet ꝙ generaliter statuta laicorū circa mr̄imoniū sunt nulla: q⁊ hec materia nō est de foro seculari: sed ecclesiastico. vt in. c. tuā. de or. cog. facit q̄ no. Bar. in. l. ticia. ff. solu. ma. ⁊ p docto. in. c. fi. de sec. nup. Aut statutū disponit inferēdo penā circa substātialia ipius ⁊ inferēdo damnū: ⁊ sic nō valet vt disputat Jo. an. in. c. statutū. de bere. li. vj. Ex q̄ ꝓz ꝙ nō valet statutū inferēs penā ꝓtrahenti cū minore. xxv annis: nisi ꝑtibus agnatis: q⁊ intimidat̄ matrimonium q̄ liberū dz esse. c. cū locū. de spon. Baspar tū de cal. in. c. j. de dā. de spōsa. dicit ꝑsultū fuisse ꝙ valet statutū in isto casu ⁊ sil̄. sed Pa. magis placz opi. Joh. an. ⁊ est magis cōis. de quo vide in. d. c. j. per dominū. Jo. Anto. de sancto Georgio. Q̄ñ q⁊ statutum imponit penā auferēdo lucrū quod lex secularis attulerat sic valet �means do. Anto. Sed Fede. vbi. s. ⁊ Pa. tenēt cōtrariū. Q̄ñ q⁊ statutū nō disponit circa substātialia matrimonij: sed circa dependentia: puta circa dotem. ⁊ sic valet �means Inno. arg. c. Raynucius. de testa. Q̄ñ q⁊ circa solēnitates disponit: ⁊ sic valet. ⁊ peccāt non seruātes. Pa. tenet contrariū: q⁊ nō ꝑtinet ad laicos. Sz tu dic verū ꝙ nō valet statutū in solēnitatib⁹ alijs adhibitis in tali cōtractu: ⁊ maxime que nō faciūt ad certitudinē matrimonij. ⁊ sic intelligo dictū Pa. et limito Bar. in. l. edicimus. C. de murile. ⁊ Bal. in. l. j. ff de iust. ⁊ iur. q̄ tenēt ꝙ suadēte publica vtilitate lex ciuilis pōt penā apponere subditis suis: ⁊ sic per accidēs erit licitū. s. statuere circa solēnitates matrimonij q̄ alias non esset licitū. l. graccus. C. ad. l. iul. de adult. q̄uis ipi teneant gñaliter valere penā appositā circa matrimoniū ꝓtrahendū. Et sil̄r dictū p̄dicti do. Anto. ⁊ dictū Pa. erit verū vt dixi in alijs solēnitatibus que non faciunt ad honestatē matrimonij vel ei⁹ certitudinē: q⁊ sic non ligaret.

4 ¶ Sz nunq̄d p̄dicta habebunt locum in sponsis? R. �means do. Jo. an. p̄dictum in. d. c. j. ꝙ sic. per. l. ozo. ff. de spon. Facit tex. in. c. cū haberet. de eo q̄ dux. in. quam pol. per adul. vbi equiparant̄ matrimonium ⁊ sponsalia. Et hoc verū quo ad dispositionem: sed nō quo ad penam: quia pena apposita circa matrimonia nō habet locum in sponsalibus �means glo. communiter approbatam. in cle. eos. in ỽ. cōtrahere. de consang. ⁊ affi. quod nota bene.

Impedimentum. xviij. dicit̄ ꝓtuitionis q̄ñ. s. aliquis est surdus: mutus: ⁊ cecus. Nam talis nō pōt ꝑbere, ⁊ si ꝓbabit nō tenet ꝑ virimit̄ �means aliquos. Ratio: quia qui nunq̄z vidit nec audiuit nec pōt scire quid sit matrimoniū: non pōt cōtrahere nec cōsentire in matrimonium. Sed istud ego limito ꝑm Hostien. ⁊ Pa. in. c. cū apud. de spon. verum si nullo mō pōt exꝑmere cōsensum suum: sed si posset exꝑme re cōsensum suū in cōtrahēdo ꝓ aliqua signa sic erit matrimoniū cōtrahendo: q⁊ ly ignoret quid sit matrimonium ,put sac̄m est: non tñ ,put est vinculū q̄ō a iure naturali elicit̄ quo ratio dictat vt alicui inseparabiliter adhereat ad generationem ,pcurandā. Difficillimum tñ est hoc tales posse ostendere ꝓ aliqua signa. Sil̄r furiosus ꝑuatus iudicio rōnis non pōt cōtrahere. vt no. in. c. dilectus filij⁹. de spōsa. nisi habeat lucida intervalla: ⁊ tunc cōsentire posset. idē dic de ebrio.

¶ Nota ,p intelligētia oim p̄dictoz singulare dictuz Ho. in. c. si vir. de cog. spi. ꝙ vbi doctores et magistri per suas glo. matrimoniū soluunt nec ius exꝑssuz adducunt. Si reperit̄ vnus doctor vel magr̄ scribēs cōtrariū matrimoniū sustinēs ipse est sequēdus. ar. c. lz ex quadā. de testi. q⁊ �means eum tolerabilius est aliquos cōtra statuta boim copulatos dimittere simul q̄z sic ꝓiunctos cōtra statuta dei separe. d. c. lz. Istud dictū sequit̄ ⁊ recitat Pa. in. d. c. si vir. Sz limitat dicens: nisi cōis opi. haberet q̄si tex. ꝓ se. ⁊ ,pterea exponit id qd̄ dicit̄ in. d. c. si vir. s. ꝙ est sequendū in hoc quod humanius dicit. i. rōnabilius ⁊ equius. Idem fere dicit in. c. fi. de sen. ⁊ re iudi. ⁊ dicit cōfirmari dictū p̄fatum Host. p. d. c. fi. sed limitat nisi opi. illius doctoris euidēter esset falsa. vel nisi ,pbabilibus rōnib⁹ posset cōuinci. Addo ⁊ aliam limitationē ⁊ dico verū p̄fatū dictū q̄ñ matrimoniū sustentatū pōt habere suū effectum ꝑm ꝙ. s. dixi Matrimoniū. iij. Impedimento xvj. in fi. al's q̄ñ non pōt habere suū effectū matrimonium non esset iudicandū ,p eo ad dictum vnius cōtra cōmunem opinionem.

¶ Utrū papa possit dispensare in oibus impedimentis p̄dictis? R. ꝙ quedā sunt impedimēta que remouent cōsensum: sicut est impedimentū. iij. s. cōditiōis. ⁊ quartū. s. erroris ꝑsone. ⁊ vndecimū. s. metus seu coactionis. ⁊ decimūoctauū. s. ꝓuationis sensus. Unde sicut papa nō pōt supplere cōsensum sine quo nō est matrimoniū: sic nec in ipis pōt dispensare vel ipa tolerare. Alia sunt impedimēta ex statuto ecclesie cuiusmodi est impedimentū primū. s. interdictū eccl̄ie. ⁊ secundū. s. feriarū. ⁊ quartū sez cōditionis seruilis: quia vt matrimoniū cōtractum cum ancilla a libero non teneat hoc est ex statuto ecclesie ꝑm Rich. in. iiij. di. xxxvj. ⁊ Pe. de pal. ⁊ quintū. s. voti castitatis. ⁊ septimū. s. cognationis spūalis. ⁊ octauū. s. cognationis legalis. ⁊ nonū. s. criminis. ⁊ decimum. s. disparitatis cultus. ⁊ duodecimū. s. ordinis. ⁊ decimūquartū. s. publice honestatis. ⁊ decimūsextū. s. impotētie coeundi. Mā posse generare non est de substātia matrimonij: aliter senes nō possent contrahere: quod falsum est. ⁊ ideo ex statuto ecclesie. Et impedimentum decimūseptimū. s. cōsuetudinis. Et in istis potest papa dispensare. Similiter dico de impedimēto sexto. s. cōsanguinitatis. ⁊ terciodecimo. s. ligaminis. ⁊ quintodecimo sez affinitatis quo ad aliqua que in ipis solum sūt ex statuto ecclesie: sicut est in cōsanguinitate ⁊ affinitate vt quis nō possit cōtrahere in secūdo gradu in linea equali: ⁊ tercio ⁊ quarto. ⁊ similiter in impedimēto ligaminis quo ad hoc ne quis possit cōtrahere cū alia post matrimoniū contractū cuz aliqua per verba de

ꝑsenti solū. Et in hoc concordāt cōiter doctores licet quo ad votū solenne aliqui tenuerint q̄ papa nō pōt dispēsare. sicut Tho. sc̄da sc̄de. q. lxxxviij. ⁊ quidā alij sed tu tene q̄ pōt vt etiā ipe Tho. in. iiij. di. xxxviij. et Richar. eadē dis. ⁊ Henri. de Gan. in. v. quoli. q. xxix. ⁊ est cōmunis opinio tā theologoꝝ q̄ canonistarum Ella sunt impedimēta iuris diuini ⁊ legis nature. de quibus habes. s̄. Impedimēto. vj. §. j. l. de cōsanguinitate ⁊ affinitate vsq; ad secundū gradū in linea inequali. Et in istis vtr̄ papa possit dispēsare sic fuit diuersa opinio canonistarū. in. c. lr̄as. de restitu. spolia. ⁊ in. c. p venerabilem. qui fi. sint legit. ⁊ in. c. ꝓposuit. de cōces. ꝑben. quibusdā dicētibus q̄ nō pōt p. d. c. lr̄as. sed tu dic ⁊ tene q̄ licet papa non possit tollere dicta impedimēta generaliter: tñ in aliquo casu speciali legitima causa subsistēte pōt in dictis impedimentis cōsanguinitatis ⁊ affinitatis dispensare. vt etiā tenet Joh. an. ⁊ recitat ⁊ sequit̄ Pa. in. d. c. lr̄as. de q̄ vide. j. Papa. §. j. An autē possit similiter dispensare in impedimēto ligaminis inq̄ntum est de iure diuino sc̄z vt post matrimoniū ꝓsummatū quis cōtrabat cū altero teneat cōiter q̄ nō. ⁊ sic serua indubitanter quo ad hoc vt quis possit dimittere vxorē: vel vxor virum quo ad vinculū post matrimoniū ꝓsummatū. Similiter etiam quo ad hoc vt vxor possit habere duos viros: sed quo ad hoc vt vnus vir possit habere duas vxores: credo papā posse dispensare q̄n genus fideliū esset reductū ad paucissimos viros. de quo dic. j. Papa. §. j.

3 ¶Sed nunq̄d ep̄s sil̄r poterit dispensare in aliq̄ predictoꝝ impedimentoꝝ? R. q̄ in interdicto ecclesie spāli facto a suo inferiori pōt ⁊ in impedimēto criminis: q̄n crimina solū impediūt matrimoniū cōtrahendum. de quibus. s̄. impedimentū. ix. in p̄n. Sed in interdicto facto a superiori suo vel in criminibus q̄ impediunt ⁊ dirimūt post ꝓtractū. de quibus. s̄. in. d. ix. impedimēto. §. j. ⁊. v. Aut in aliis q̄buscunq; impedimētis mr̄imonij ne cōtrahat: nō pōt ep̄s dispensare nisi in casibus de q̄bus. s̄. dispēsatio. §. v. Ep̄m posse dispēsare p̄ canonē vel conciliū dictū est.

4 ¶Quid de illo q̄ audiuit ꝑpetuū impedimentū forte inter se ⁊ vxorē suā? R. ꝑm Rod. q̄ si audiuit a fidedignis tenet inquirere: alꝫ esset affectata ignorātia. ⁊ si ꝓcipiat ꝓbabilē opi. ex dicto tali non dz exigere debitū: sed solū reddere donec intelligat veritatē diligēter inquirēdo. Si vo inquirēdo nihil inuenit vel audiuit hoc nō a fidedignis: sic dz deponere ꝓsciam nec peccaret mortaliter si nō crederet q̄uis audierit a fidedigno: vtputa a sacerdote vel cōpatre ⁊ hmōi: q̄ nō obligat cuicunq; credere nisi ꝓbet: sed sufficit inq̄rat: et si aliud non inuenit non credat.

5 ¶Nunquid sacerdos teneat reuelare impedimentum. vide. s̄. confessio. iiij. §. x.

6 ¶Utrū vxor teneat sequi virū trāsferentē se ad aliā patriā? R. q̄ non si ꝓbabiliter dubitat de morte sua. vel q̄ vellet eam exponere ad sc̄ortuꝫ. vel si vir vellet ire vagabundus cum tñ nō esset q̄n cōtraxit. nam in istis casibus nō tenet eū sequi: alꝫ sic. ita no. doc. in. c. de illis. de spon. ⁊ c. j. de ꝓiu. lepro.

Matrimonium.iiij. quo ad separabilitatē vtrū sit separabile matrimoniū post q̄z semel legitime ē cōtractū per v̄ba de p̄nti ⁊ ꝓsummatū? R. q̄ hoc potest intelligi dupliciter. Aut quo ad hoc vt alter possit alt̄i mr̄imonialiter copulari altero dimisso: ⁊ sic nūq̄z est separabile mr̄imoniū inter fideles cōtractū et ꝓsummatum. vt pz in. c. gaudemus. de diuor. nec papa posset in hoc dispēsare. vt pz in. c. ex publico. de cōuer. cōiug. secus in matrimonio cōsummato inter infideles de quo. s̄. Matrimoniū. iij. impedimēto. x. Aut quo ad thorꝝ ⁊ cohabitationē tm̄: ⁊ sic separari pōt ꝓpter. v. Primo ꝓpter adulteriū: vtputa q̄ alter fornicat? est xxxij. q. j. dixit dñs. de quo dic vt. s̄. debitū. §. vij. Secundo ꝓpter viciū sodomiticum sm̄ Aug. Lau. Jo. Cal. do. Anto. ⁊ Pa. in. c. maritus. de adul. q̄ nomie fornicationis intelligit̄ ois illicitus coitus. xxxij. q. vij nō solum. ⁊. q. iiij. meretrices. q̄uis Inno. in. d. c. maritus. ⁊ glo. in. c. oēs. xxxij. q. vij. teneāt contrariū: sed primū videt verius: quia maior in hoc sit iniuria matrimonio q̄ in alia pollutione. Et idem posset dici de quacunq; alia pollutione habita cū alia ꝑsona qualitercunq; q̄ pōt separari. secus in pollutione quā q̄s dz per seipm̄ solū sm̄ Rodo. ⁊ gl. in. d. c. oēs. Tercio si alter q̄rit alterū trahere ad aliqd̄ aliud ꝑtm̄ mortale sm̄ glo. in. d. c. oēs sanctiones. ⁊ Inno. in. d. c. maritus. ⁊ in. c. q̄siuit. de diuor. ⁊ Pa. in. d. c. q̄siuit. Quod verū intellige si aliter cōpesci non pōt. Quarto ꝓpter heresim: ⁊ si anteq̄ ꝓuertat̄ intrauerit religionē: et tū sine auctoritate ecclesie nō recidit ad eū si ꝓuertatur postea siue heresis fuerit notoria siue nō. sm̄ Pa. in c. de illa. de diuor. Si vo religionē nō intrauit cōpelletur redire ad eū si cōuertat̄ ab heresi si sine auctoritate ecclesie se ab eo sepauit: q̄uis alij aliter sentiant. vt no. Pa. in. d. c. de illa.

¶Sed nunq̄d sil̄r in p̄dictis casibus sepatio poterit fieri sine iudicio eccl̄ie? R. q̄ si delictū est notoriū pōt ꝓria auctē dimittere eā: nō tñ lucrabit̄ donationem ꝓpt̄ nuptias vel dotē sm̄ Jo. an. in. c. plerūq̄. de dote post diuor. re. si nō dz penes se. q̄ petere nō poterit: § si dz penes se p exceptionē adulterij lucrabit̄ ꝺ petentē sm̄ Pa. in. d. c. plerūq̄. Si vo delictū nō est notoriū sic solū dz fieri auctē ecclesie q̄ ad separationē cohabitatiōis. aliter instāte altero cōpellet̄ cohabitare: sed q̄ ad redditionē debiti pōt ꝓria auctē denegare: ex q̄ sibi cōstat de delicto alterius. Faciūt no. in. d. c. plerūq̄. ⁊ in. d. c. gaudemus.

¶Quō dicet̄ notoriū. vide. s̄. adulteriū. §. viij. 2

¶Utrū sepati ꝓpter spūalem fornicationē sint absoluti a debito reddēdo sicut sepati ꝓpt̄ fornicationē carnalē? R. q̄ sic sm̄ Ho. ⁊ Pa. in. c. q̄siuit. de diuor. Od̄ intellige q̄ ad eū q̄ est innocēs: § q̄ ad eū q̄ culpabilis est q̄ntūcunq; snia diuortij sit lata: siue ꝓpter fornicationē spūalem siue carnalē si innocēs petit eū sibi reconciliari dz: ⁊ ipe tenet sibi reddere debitū: q̄ qd̄ fauore meo introductū est nō debet retorq̄ri in damnū meū. l. qd̄ fauore. C. de legi. nisi intrasset religionē vel suscepisset sacros ordines: q̄ nō posset petere. nec alter teneret reddere. Ꝺ sequit̄ Ber. in. c. lr̄is tuis. de diuor. ⁊ Hostien. ibidem. 3

¶Quinto sepat̄ ꝓpter sanctimoniā. pro cuius declaratione plura sunt querenda. 4

¶Utrū ambo cōiuges possint vouere continentiā? R. q̄ sic: de cōi cōsensu. de quo dic vt. s̄. matrimoniū. iij. impedimēto. v. §. v. 5

¶Utr̄ alter solū possit vouere castitatē sine cōsensu alterius? R. q̄ sic in suū ꝓiudiciū sed nō alterius. vñ post votū exigere nō poterit sine pctō mortali: sed bñ reddere, teneat̄ ⁊ etiā exigere quādo redderet se nimis onerosum alteri non petēdo. facit. c. quidā intrauit. ⁊ qd̄ ibi vo. de cōuer. ꝓiug. 6

7 ¶Quid si alter ꝓsensit vt alter voueret statu nō mutato? R. q̄ ꝓsentiens nihilominus poterit exigere ꝟm Inno. ⁊ sequit Pa. in. c. j. de puer. ꝓiug. si ipse cōsentiens nō vouit: ⁊ ille q̄ vouit tenet reddere: sed nullo modo exigere etiā si nō exigēdo esset onerosus alteri: q̄ cōcedendo licentiā in hoc sibi ꝓiudicauit.

8 ¶Sed nunq̄d poterūt mutare statū: puta effici religiosi vel alter ordinari? R. vt colligo ex Pa. in. d. c. j. Aut hoc ꝓcedit ex cōmuni ꝓsensu: ⁊ tunc si alter vult effici eps requirit q̄ vxor ꝓ⁹ sit ꝓfessa in aliquo monasterio etiā si nō sit suspecta de incōtinētia. vt in. c. sane. de puer. ꝓiu. est eīm speciale hoc. Si vo nō vult effici eps ⁊ subdiaconus: diaconus: vel ꝓsbyter: aut religionē intrare: tunc pōt de ꝓsensu alterius ꝓtis: q̄uis altera pars nō voueat ꝓtinentiā. Facit. c. significauit ⁊ qđ ibi no. de puer. ꝓiug. lz nō debeat q̄s ordinari ad sacros ordines vel recipi ad religionē: nisi vxor faciat votū silr castitatis. vt in. c. cū sis. de puer. ꝓiu.

9 ¶Sed pone q̄ cum ꝓsensu alterius vir sit factus religiosus vel sacerdos: nunq̄d ille q̄ ꝓsensuz dedit poterit alium repetere? R. q̄ in hoc sunt opiniones. Abbas in. d. c. j. ⁊ Inno. in. d. c. q̄dā. tenēt q̄ si est inuenis poterit ⁊ ad eius petitionē debet ingressus vel ordinatus reuocari. Cal. tenet q̄ non poterit ipm repetere ⁊ bene implorare officiū iudicis ⁊ iudex ex officio ne ad ulteriū cōmittat per remanentē in seculo educet alterū de monasterio vel ordine ⁊ coget reddere debitum Alij volunt ⁊ hoc magis mihi placet q̄ si ille q̄ dedit licentiā est iuris cōscius q̄ nō poterit repetere: nec ex officio ei restituet: q̄ dando licentiā taliter mutandi statū videt vouisse castitatē saltem durante vita alterius: q̄ qui vult vnū videt velle ⁊ oīne illud ꝑ qđ peruenitur ad illud. c. prudentiā. de offi. deleg. Facit. c. vidua. de regula. Sed ingressus alterius nō debet fieri nisi alter vouеat ꝓtinentiā. vt in. c. cuz sis. de cōuersi. cōiug. ergo dando licentiā videt vouere. Si vo istud ius ignorauit: sic restituet ei saltem ex officio. Hoc tenet glo. in. c. q̄ vxorē suā. xxxiij. q. v. ⁊ in. c. seriati. xxxij dis. ⁊ ꝟm eam ꝓcorda opiniones.

10 ¶Quero nunq̄d iste restitutus post mortem vxoris vel alterius partis teneat redire ad monasteriū? R. q̄ sic: quia est vere religiosus ex quo vxor ꝓsensit. Facit. c. ex pte. el. j. de puer. ꝓiu. ⁊ qđ ibi no. Bal. Idē dic de ordinato ad sacros ordines q̄ tenet viuere caste ⁊

11 ¶Quid si q̄s intrat religionē vel acci (clericaliter. pit ordines sacros vxore ꝓtradicēte vel ignorāte? R. q̄ vxor poterit eū reuocare. d. c. q̄dam: ⁊ ipse tenet sibi debitū reddere: ⁊ nō poterit exigere nisi qñ nō exigēdo efficeret nimis onerosus alteri pti. vt dictū est. ⁊.

12 ¶Pone q̄ vxor sciuit ⁊ nō ꝓtradixit nec licentiā dedit sed dissimulauit: nunquid reuocare poterit? R. q̄ sic. vt no. in. c. ꝓsuluit. de puer. ꝓiug. Idē dic si cōsensit ex timore iusto. vt in. accedens. eo. ti. Idem dic si ꝑ uolum ꝓsensit. c. veniens. eo. ti.

13 ¶Pone q̄ vir vxore ꝓtradicēte vel dissimulāte intrauit vel ordinatus est in sacris ⁊ eū vxor nō repetijt in vita sua lz potuisset: poterit ne talis post mortē vxoris exire ⁊ aliā accipe vxorem? R. ꝟm Cal. ⁊ sequitur Pa. in. d. c. j. q̄ nō q̄a cā cessante q̄ invalidabat ei⁹ ingressum: cessat ⁊ sequela. ⁊ sic tene. q̄q̄ Inno. in. d. c. q̄dam. multū variauerit.

14 ¶Sed nunq̄d si talis reuocet ab vxore ipsa mortua tenebit redire ad monasteriuz vel viuere clericaliter in castitate? R. q̄ quo ad aliū qui sacros ordines recepit nō est dubiū q̄ tenet viuere in castitate. ⁊ si ꝓtraberet de facto cum alia nō teneret matrimoniū. vt in. c. vnico. de voto. li. vj. Sed de illo q̄ solū religionē ꝓfessus fuit est opi. diuersa inter doc. Sed ego credo q̄ nō tenet redire: quia obligatio semel extincta nō reuiuiscit. l. si res. §. areā. ff. de solu. sed soluz caste viuere: q̄ eam q̄tuz in se fuit potuit valide ꝓmittere. Et ꝟm hanc distinctionē potes ꝓcordare doc. in. d. c. q̄dam. ⁊ ita limita ⁊ intellige glo. d. c. q̄dam.

¶Quid si talis nō solū nō vult redire ad religionē: ⁊ de facto mortua prima vxore cōtraxit cum alia? R. q̄ lz do. Anto. in. d. c. q̄dam. teneat tutius esse dicendum q̄ nō teneat matrimoniū. tū mihi videt q̄ sit tutius tenere q̄ teneat si fuerit reuocatus ab alia vxore. Rō q̄ vt matrimoniū nō teneat oportet votū sic solēniza tū ꝑ ꝓfessionē tacitā vel expressam vni de religionib⁹ approbatis. vt in. d. c. vnico: sed iste non fuit ꝓfessus: quia votū fuit nullum quo ad ius positiuū: quia paria sunt nō ꝓfiteri ⁊ inualide profiteri. ar. c. ij. de transla. prela. Item videtur tex. ꝑ hoc in. d. c. q̄dam. vbi non compellit redire ad monasteriū. Sicut facit in. c. ex pte. el. j. eo. ti. 15

¶Utrū sponsa violēter cognita a viro possit intrare religionē ipo inuito? R. Pa. in. c. verū. de puer. ꝓiu. se quit opi. Ber. Baxi. q̄ tenet q̄ pōt: q̄ non videt cōcasse corpus suū exq̄ inuite fuit cognita. Facit. c. ille aūt. xxxij. q. v. Posset dici esse verū ꝟ vbi illa nō fuit i culpa tardationis ingressus: vbi aūt fuit in culpa nimis tardādo ingressum: sic nō posset intrare: quia ille exegit qđ sibi debebat. ⁊ sic est extra culpā. Et ꝟm hāc distinctionē concordari pōt opi. q̄s recitat Jo. an. in regula. q̄ cōtra. de regu. iur. li. vj. in mercurialibus. Et ꝟm hoc etiam oportet dare vnaz limitationē ad. c. ex publico. de puer. ꝓiug. vt videlicet intelligat qđ deus cōiunxit. scz per carnalē copulā voluntarie habitam vel ex debito extortam: ⁊ est singularis. Attn ego hoc nulli ꝓsulerē: sed potiꝰ iudicarē matrimoniū cōsummatū: ita q̄ alter alteri mrimonialiter ꝓiūgi nō possit altero viuēte cui sic carnaliter fuit copulatus. Mo. ⁊ Rod. tenent q̄ si sponsa erat de futuro q̄ poterit: ⁊ placet. q̄ est verū nec habet dubium. 16

¶Utr matrimoniū nō ꝓsummatū inter fideles legitime ꝓtractū sit dissolubile? R. q̄ aut fuit cōtractū in etate indebita. s. infra annos pubertat: ⁊ sic cū quenerint ad etatē debitā si alter eoꝝ vult dissolue. vt in. c. accessit. de despō. ipu. ⁊ idē dic si solū alter erat in etate debita q̄ cum quenerit ad etatē poterit dissoluere. Uer est q̄ ꝟ dz fieri auctoritate ecclesie. vt no. gl. i. d. c. accessit. Aut fuit ꝛctum in debita etate ⁊ tūc si alter vult solū ꝓmoueri ad sacros ordines nō pōt nec dissoluit mrimoniū. vt cōiter tenet in. d. c. j. Aut vult intrare religionē ⁊ sic pōt ⁊ dissoluit mrimoniū stati ꝑ ꝓfessionē factā: ita q̄ alter q̄ remānsit in seculo libere pōt ꝛbere cū altero: ⁊ añ ꝓfessionē nō. vt in. c. verū. ⁊ in. c. ex pte. el. ij. de puer. cōiug. ⁊ intellige ꝑ ꝓfessionē tacitā vel expssam factā ⁊ vni de religionibus approbatis: aliter nō dissoluit. vt in. d. c. vnico. Ex quo infert Panor. in. d. c. ex parte. el. ij. quia licet spōsus efficiatur mantellatus vel de tertio ordine nō dissoluitur matrimoniū: quia licet sit modus approbatus nō tn religio. Similiter non dissoluit per ingressum solum religionis approbate: nisi vt dixi tacite vel expresse ꝑ fiteat. Unde si q̄s intrare vellet ⁊ nō ꝓfiteri nō posset altero inuito. Aduerte tn q̄ sunt q̄dam mulieres de tertio ordine sancti Francisci q̄ viuunt collegialiter ⁊ ꝓfitent tria vota religionis ex concessione apo 17

stolica. Et ideo talis professio bene dissolueret matrimoniū non ꝓsummatū: sicut declarauit Sixtus papa quartus: siue ante sit ꝓtractum siue post dictam professionem cōtraberet.

18 ¶ Et q̄ sepe a doctoribus ⁊ in sacra scriptura fit mētio de ꝓiunctis ꝙ ꝓpria noiant ipsa q̄sq̄ intelligat sub breui cōpendio inferius clare demōstrabo. Virus dicit vxor filij patri ⁊ matri viri sui. Gener dicit vir filie patri ⁊ matri vxoris sue. Socer dicit p̄dictus pater ⁊ socrus p̄dicta mater dictis nurui ⁊ genero. Nouerca dicit secūda vxor filijs ex alio matrimonio viri. Vitricꝰ dicit secūs vir filijs ex alio matrimonio vxoris. Prāui gni ⁊ prānigne dicunt predicti filij ⁊ filie alteri copulato. Patruus ⁊ amita sunt frater ⁊ soror patris. Auūculus ⁊ matertera sunt frater ⁊ soror matris. Et istis si addit magnus sunt frater ⁊ soror aui vel auie. Patrueles sunt filij duoꝝ fratrū q̄ habent etiā patruū et amitam. Cōsobrini sunt filij duarū sororū inter se qui habent etiam auunculū ⁊ materterā. Amitini ⁊ amitine sunt filij fratris ⁊ sororis inter se.

Medicus tripliciter potest esse in culpa de morte infirmi. Primo ante factum. s. q̄n intromittit se de eo qđ ignorat vel ad ipm nō spectat vel nō sufficit ad agendum solus. Secdo in facto: q̄ licz pitus nō tn̄ sequit traditionē artis ꝙ fantasiam sui capitis vel experimēta noua. Intellige nisi experimēta noua vel sua fantasia sit rōnabilis: q̄ liceret Tertio post factū q̄n est negligēs circa custodiā infirmi. ita no. Bar. Inno. ⁊ Ho. in. c. tua. de homi.

1 ¶ Utrū euentus mortalitatis debeat medico imputari? R. q̄ nō: si diligentiā quā debuit ⁊ potuit exhibuit. ff. d offi. ꝓcōs. l. illicitas. ¶. sicuti. vide. ꝙ Homicidiū. ij. ¶. xvij. Et aduerte q̄ medicus tenet in foro anime nō solū q̄n volūtarie ledit: puta ꝓlongādo infirmitatem ⁊ hmōi: sed etiam q̄n ex ignorantia vel imperitia vel nō sequēs traditiones artis aliquē lesit. vt no. Pe. in aut. sed hodie. C. de iudi. Nam impitia medici culpe annumerat. l. si q̄s fundū. ¶. celsus. ff. locati. ⁊ l. im peritia. ff. de reg. iur. ⁊ in glo. j. q. iij. nō est imputāda. Limitat hoc Pa. in. c. ad aures. de eta. ⁊ quali. verus q̄n assumpsit officiū volūtarie. Secus si ex necessitate q̄n ex ignorātia ⁊ imperitia ledit: vt puta vtit aliq̄bus exptis: alis ⁊ bona fide: quia sibi imputet q̄ talem elegit: ex quo dicebat se imperitū.

2 ¶ Quid si dubitat medicina nociua? R. q̄ nullo mō debet dare: licz tutiorē partē eligere. de ꝓsumpt. c. illud. de homici. c. petitio: quia securius est hominē relinq̄re in manu dei q̄m medicinas dare de q̄bus dubitat. ꝑm Inno. in. c. tua nos. de homi. ⁊ ibi Pa. Et intelligе eum in dubio quādo nō habet aliquid ex quo ꝓbabilius extimet profecturā q̄m nociuam. Secus si haberet aliquā probabilitatē potius de utilitate q̄m de nocumento: quia sic posset dare adhibita debita diligentia ⁊ studio: quia sic non ꝓpie est in dubio sed in opinione vel titubatione.

3 ¶ Utrū sit in culpa medicus q̄n medicinā ꝑm artem dedit sed ex defectu specierū vel admixtiōe alia fit nociua? R. q̄ nō: si debitā diligentiā adhibuit. c. aplice. ꝙ cle. ex. mi. ꝑm Inno. ⁊ Host.

4 ¶ Utrū cirurgicus incidēs aliquē q̄ ꝓpter incōsuetā dispositionē venarū: vel q̄ ꝓpter insolitū timorē vel tremorē q̄ venit sup eū mortuus est sit in culpa? R. q̄ nō: si debitā diligentiaz adhibuit ⁊ erat pitus. ar. c. ex lris. de frig. ⁊ male. Et hoc verū si nō dubitabat de ℞: q̄ si dubitabat debuit omittere. vt no. Inno. ⁊ Ho. ne cler. vel mo. c. sniam. ⁊ d. c. tua nos.

¶ Utrū medicus teneat gratis curare? R. q̄ sic: si est paup infirmus. ꝑm glo. lxxxiij. di. ¶. j. Si vo diues est nō tenet: cum nemo cogat de suo facere bñficiū. x. q. ij. p̄carie. ⁊ licite ꝓcipit mercedē suā. xiij. q. v. c. ū sane. 5

¶ Sed quid si infirmus sit diues tn̄ ex auaritia non vult soluere medico: debet ne medicus eū mori ꝑmittere? R. q̄ nō. sed debet ei medicinas ⁊ alia necessaria facere suis expensis quas postea repetere poterit cuz sanus effectus fuerit: quia vtiliter gessit negociū eius. ff. de neg. ge. l. pōponi⁹. ⁊ si moriat repetet ab heredibus q̄ sufficit si vtiliter cepit gerere: licz euentus non sit secutus. l. sed an vltro. ff. de neg. ge. nec pōt ei obijci q̄ causa pietatis hoc fecerit: nisi sit ei ꝓpinquus. vt. l. alimenta. C. de neg. ge. quia tunc oportet ꝓtestetur q̄ gratis non intēdit hoc facere: alis nō repeteret. d. l. alimenta. no. hoc glo. in. d. ¶. j. 6

¶ Utrū peccet mortaliter medicus cōsulendo aliq̄d contra animā pro salute corporali? R. q̄ sic. ⁊ ne hoc faciat ꝓhibet ei sub pena excōicationis. in. c. cum infirmitas. de pe. ⁊ re. 7

¶ Utrū siliter peccet mortaliter si nō admonet infirmū vt ꝓficeat? R. q̄ sic. q̄ facit contra p̄ceptū. vt in. d. c. cū infirmitas. nec pōt dici abrogatū ꝙ ꝓtrariā consuetudinē: q̄ non ꝓsuetudo sed corruptela est ⁊ contra bonos mores: ⁊ ideo nō valet ꝑm Host. in. d. c. cū infirmitas. Excusaret tn̄ medicus in casu repentino q̄ indiget sceleri remedio q̄ nō ante ipm infirmuz induceret ad confessionē. Et aduerte: quia nō sufficit admonere sed debet inducere cum effectu. vt in. d. c. no. Nihilominus si infirmus nollet cōfiteri nō credo ꝓpter hoc medicus debeat desistere a medicamine: q̄ intelligendum est moneas ⁊ inducas effectualiter q̄ntuz ex parte medici. sicut ⁊ in. c. fi. de eo q̄ cog. cōsan. vx. sue. Facit. l. stipulatio ista. ff. de verbo. ob. nō ex pte infirmi: q̄ si dimitteret eū forte morere desperatus q̄ sanatus poterit postea ꝙerti: ⁊ sic p̄ceptū ecclie videret ꝓ p̄ceptū dei de charitate ꝓpria qđ nullo mō credendū est. Facit ter. cū glo. ꝙ ℞. lxxxiij. di. in ꝓin. 8

¶ Sed nunq̄d ad ℞ tenet medic⁹ in oī infirmitate? R. q̄ nō: saluo meliori iudicio ꝙ solū in infirmitate piculosa ꝑm se. Rō: q̄ sicut infirm⁹ nō tenet ꝓficeri de necessitate p̄cepti in oi infirmitate: ꝙ solū q̄n ē piculosa: sic nec medicus tenet eū inducere: licz sit optimū q̄ medici inducāt in oi infirmitate. Et dico piculosaz. i. q̄ posset ꝓbabiliter inducere piculū mortis: secus q̄n ē 9

¶ Utr̄ infirm⁹ teneat obe (daz q̄ nō ē piculosa. dire medico? R. Inno. ⁊ Ho. in. d. c. tua. q̄ nō de p̄cepto: si tn̄ infirm⁹ accipit aliq̄d vel facit ex certa scia vl ex affectata: vel improbabili ignorantia ꝓpē qđ notabile malū incurrit: peccat mortaliter. ar. c. si nō licz. xxiij. q. v. Idē dic de seruiētib⁹ q̄ ei aliq̄d administrāt tale. sec⁹ si nō eēt notabiliē lesiuū: q̄uis aliq̄liter modicū: tn̄ qa aliq̄n sitis magˢ cruciat q̄m febris: ⁊ inter duo mala minus eligēdū ē. xiij. di. duo. Et si ex tali administratōne moris seq̄ret vel mutilatio mēbri essent seruiētes irregulares. secus si ex leui ignorantia vel culpa ℞ fecerūt. 10

¶ Utrū ars medicine sit ꝓhibita clericis ⁊ religiosis? R. clerici in sacris religiosis ⁊ clerici in minoribus bñficiati nō licz vti: nisi gratis ⁊ vbi piculū nō imminet. ne cler. vel mon. c. multa. Cirurgiā vo q̄ indiget incisione vel adustione cū sanguis effusiōe. ꝑm Bar. in. c. ad audientiā. de falsa: oino exercere nō pnt: q̄ simplr est eis interdicta. c. sniam. c. sup specula. ne de. vl mo. de homi. tua nos. de postu. c. j. 11

12 ¶Utrū medicus teneat nūciare mortē infirmo quā prenoscit citoventurā? R. Jo. de neapoli in qli. xj. distinguit q aut pbabiliter credit q talis pnūciatio erit multū vtilis anie infirmi: vt puta q3 pfitebit cuz sit in pcto mortali z ordinabit testamentū ex quo euitabūtur multe lites: z sic tenetur per se vel p alium ei manifestare: aliter peccat mortaliter: quia dānificat primū indirecte cū nō impedit dānū eius cuz pōt. Jdē dic si est in dubio an sit vtilis vel nō: q3 si pbabiliter credit q talis annūciatio nō erit vtilis infirmo: puta q3 iam ordinauit facta sua: sed forte erit potius damnosa corpi: tūc nō teneť ei dicere de necessitate precepti. lz sit melius dicere: q3 melius se disponet: z bonū anie semp est pponendū bono corpis.

6 ¶Utrū medicus possit pmoueri? R. q si. plus erat z nihil omisit de ptingētibus sm pbabilitatē sue conscientie pōt moueri als nō. de eta. z quali. c. ad aures. ff. de var. z extraor. cog. l. z si medic⁹. pcor. Jnno. z Host.

14 ¶Utrū medicus q̄ cōuenit p decem ducatis cū ticio liberare eū de aliqua infirmitate: puta q̄rtana z hmōi z liberat eū: sed infra modicū tpus ticius reincidit in eandē infirmitatē teneat iterū p illis decem cuz liberare? R. videť q sic: q3 nō extinxit infirmitatē s cessare fecit angustiā ipsius. Jtem q3 nō videť curasse cuz viciose curauit. Jtem q3 verba cum effectu sunt accipiēda q ideo debet intelligi cū curaret pfecte. in pmo videť q nō teneat: q3 de pnti infirmitate tm̄ videť cogitatū: z ido soluto eo q̄d debeť sublata est obligatio in ppetuū: q3 in infinitū nō debet obligari: nā infirmitas euitať. ff. loca. l. maritus. in glo. Sed tu dic q aut redijt ex culpa infirmi: z sic nō teneť. l. q̄d q̄s ex culpa. ff. de regu. iur. Si nō ex culpa infirmi: tūc aut statim redit: z sic teneť: q3 nō videť eū liberasse: aut ex intervallo: z sic nō teneť. vt. ff. de reg. iur. l. q̄cquid.

Membrum pric q̄d sit. vide. s. Homicidiū. v. §. vj. Et ideo in statutis ita accipiť nisi aliud appareat de mente statuētis. vt no. Barť. in. l. ij. ff. de pub. iudi.

Mendacium sm Augusti. est falsa vocis significatio cum intentione fallendi. xxij. q. ij. §. ille ergo.

1 ¶Que dīa est inter mendaciū z falsum? R. q mēdiri est pra mentē ire. Dñ ille q̄ dicit q̄d putat aliud siue illud sit verū siue falsum mentiť. c. is autē. ij. q. ij. falsum vo pōt q̄s dicere sine mendacio: cum. s. credit verū q̄d tm̄ nō est: z si debitam adhibuit diligentiā nō peccat: q si nō: peccat venialiter. vt in. c. boies. xxij. q. ij. nisi in casu in quo teneret debitā diligentiā adhibere: puta in actu testificādi vbi imminet notabile dānuz primo: vel in iudicio: q3 sic esset mortale: vel cuz vult iurare. xxij. q. ij. c. animaduertendū.

2 ¶Quot sunt genera mendaciorū? R. sm Augn. in. c. primū. xxij. q. ij. q sunt octo. Primū in doctrina religionis xpiane. z sm Alex. in scda scde. religio hic accipitur neduz p eo q nos religat ad ea q̄ sunt fidei sed etiam put religat ad bonos mores: q3 in his duobus pfistit religionis xpiane summa. Secm est vt aliquē ledat iniuste in corpalibus cū nullius vtilitate: sicut falsus testis in causa criminali. Tertiū est q̄d alicui noceat sed tm̄ alteri pdest vt testimoniū in causa pecuniaria. Quartū est q̄d sit sola mentiēdi vel fallendi libidine: vt cū delectať in astuta mendacio3 cōpositiōe nō habēs respectū nec ad nocendū nec ad iuuādū alicui sed solū quia placet sibi. Quintū est q̄d fit placēdi cupiditate: vt mendaciū adulatōnis. Sextū est q̄d nulli noceat z alicui p̄dest. s. ne pecunia sibi auferať indebite vel iniuste ledať. Septimū est q̄d silr alicui est vtile ad corpus. s. vt morte euadat. Octauū est q̄d simulate pdest alteri vt virginitatē seruet. Sed sm Alex. vbi. §. z scm̄ Bon. in. iij. dis. xxviij. z Ri. ibidē mendaciū habet p suo formali cōpletiuo intentionē fallēdi: z nō sm intentionē mentientis diuersum erit mendaciuz in specie. Si eīm intēdit solum pdesse sic erit mendaciuz officiosum. Si delectare: sic est ociosum. Si ledere: sic est pniciosum. pnicioſuz ptinet pmas tres dīas. q3 aut in spūalibus: z sic est primū: aut in corpalibus: et sic est scm. aut in tpalibus: z sic est tertiū. Officioſuz cōtinet tres vltimas spēs. s. in tpalibus: sic est sextum si in corpalibus: sic septimū. si in spūalib⁹: sic est octauū. Ociosum ptinet quartā z q̄ntā spēm: q3 aut vult delectare seipm: z sic est quartū. aut alterū: sic ē quintū. sm istorū est grauius: z vltimū leuius.

¶Utrū oīne mendaciū sit pctm̄? R. q sic. c. super eo. de vsur. cū silibus: z etiā mortale pm̄ ē sm scm̄ Bo. Alex. z Ri. vbi. §. Primo rone sue speciei siue p se: et sic tm̄ prime tres spēs sunt pctm̄ mortale. vñ quicūq; mētiť cōtra veritatē diuinā eā mendacio occultādo vel corrūpēdo peccat mortaliter. Silr circa ea quoz cognitio ptinet ad bois bonū: puta ad pfectionē sciētie z informationē morū erit mortale: quia pra charitatem dei z primi. Secus si esset circa aliq̄d q̄d non refert ad salutē vtrū sic vel sic cognoscať: q3 esset veniale. Jdē dic q est mortale q̄n est in nocumentū corporis primi vel reruz de aliquo alicuius importātie etiam si alteri p̄desset. Secus si in damnuz alicuius rei minime: quia non esset contra charitatem: z ideo veniale. Secundo est peccatū mortale per accidens. Et hoc dupliciter. Primo rone intentionis: puta q3 ita afficitur q non curaret offendere deum vel proximum notabiliter: quia preponit mendaciū charitati dei z proximi. multomagis si intendit dicendo mendacium iniuriare deum vel ledere notabiliter primū etiam si non ledat peccat mortaliter. Secundo rone scandali: vt cum quis dicens mendaciū pbabiliter scandalum sequi aduertit. tamē nō curat sed dicit mēdaciū z peccat mortaliter. Et in hoc cōcordant cōiter theo. in. iij. di. xxxviij. Addiť z tertiū ex quo fit mortale. s. cū dicit in iudicio. Unde sm Gurā. Oīne mēdacium pter iocosum q̄d in iudicio dicit de his que ad iudicium pertinēt est mortale: q3 subuertit veritatem iudicij q̄d cedit in pniciē vniuersitatis. z placet q̄n dicit de eo de quo teneť dicere veritatē: als nō: z q̄n sit babes. §. pfessio delicti. z. §. furtū. §. xxvij. z. j. testis. §. xxvj. Addiť z quartū ex q̄ efficit mortale sm Ho. s. rone pceptus. s. cum q̄s p nibilo habet dicere mēdacia iocosa sicut vera: sicut faciūt ioculatores z silles arg. xxv. dis. §. alias ea demū. Q̄d limito verū q̄n etiā si esset mortale nollet abstinere: aliter nō: z sic incidit cū primo. Addiť z quintū sm alios. s. rone pfectois: sed istis nō assentio: nisi vel q̄n pfectio est talis q obligauit se voto vel iuramēto in nullo casu mentiri vel rone scādali vt dictū ē: z ita cōiter tenēt doc. facit q̄d §. dixi circūstātia. §. iiij. In alijs aūt casib⁹ cōiter est veniale pctm̄: nisi pscia ei⁹ dictaret q eēt mortale: q̄s sic eēt eis si ō tale dictamē dicerēt mēdaciū pctm̄ mor

¶Utrū p̄dicator vl doctor sp peccet mortal'r (tale. 4
mētiēdo? R. Pe. i. iij. di. xxxviij. q nō. nisi scādalū vel ptēptus doctrine sit ānexus: q3 si h̄ sciēs mētiť peccat mortal'r. Silr si diceret pra id q̄d est faciendū ex necessitate. secus si ex pfilio: nisi rone scādali: vt dixi.

5 ¶Utrū liceat ꝓ alterius vita ꝓseruāda mentiri? R. q nō. d. c. sup eo. Et qualitercūq; dicat mendacium semp est pctm̄ saltē veniale. xxij. q. ij. p totum. Quidā excipiūt iocosum: qđ ꝓprie nō videt mendaciū: qz vt dicit in. c. ne q̄s. xxij. q. ij. nō fallit: qz nouit ille cui dicitur iocandi causa fuisse dictum.

6 ¶Utrū solū sit mendaciū in vbo? R. q nō. sed etiam in simulatis opibus. xxij. q. v. caue te: t ideo qđ dixi de mēdacio idem dic de oīi simulatione quā q̄s facit vt ꝓmū decipiat ꝑm sctm̄ Tho. Secus de simulatiōe q̄ fit ꝓpter bonū. de quo dic vt. j. Simulatio.

Mensa epor̄ nō debet splendere auro vel argento. xlj. di. eps vilem suppellectilē.

1 ¶Quid debet esse t abesse in mēsa clericor̄ t religiosorum. babes. s. clericus. xj. p totum.

Mensuras Vide supra Falsarius. §. xj.

Mercatio Vide infra Negociatio.

Meretrix que dicat? R. q illa que multorū libidini ptz. xxxiij. dis. vidua. Vbi dicit q meretrix est cuius turpitudo venalis ē. xxxij. q. iij. meretrices: t requirit q. xl. homines admiserit ꝑm glo. in. d. c. vidua. allegat. c. latores. de de.

1 ¶Utrū sit ꝓhibitū cōmiscere cū eis? R. q (ex mi. sic de iure diuio: t peccat mortaliter. d. c. meretrices.

2 ¶Utrū accipiēs meretricē in vxorē mereat? R. q sic si facit vt eam a malo retrahat. xxxij. q. j. nō est culpā dus. secus si alio malo fine.

3 ¶Utrū teneatur restituere qđ acq̄rit ex tali questu? R. q nō: ꝑm Inno. in. c. q; pleriq;. de immu. ec. t cōiter doc: sed bñ de bono ꝓsilio: nisi accepisset ab his q̄ alienare nō possunt. Et qui sint vide. §. donatio. vel etiaz per fraudem: quia sic teneret.

Meritum ꝓprie dicit actio que fit vt ei qui agit sit iustum aliquid dari.

1 ¶Quotuplex est meritū? R. ꝑm sctm̄ Bo. in. iij. dis. iij. ar. ij. q. ij. q tuplex. Primō dicit cōgrui: t istud ē qñ quis ex actione nō habet debitū recipiēdi: sed tñ illi cui fit decet dare: sicut cuz homo atterit de peccato suo: licet nō mereat gratiā tamē ꝓuenit deo vt facienti qđ in se est ex sua bonitate det. Secundō est meritū digni: t istud est cum alic̄s iustus rogat ꝓ aliqua ꝓsona q̄ est in pctō: dignū quippe est q iustus exaudiat. Tertiō est meritū cōdigni: t istud est qñ agens habet debitū recipiendi: t ideo cuz prima rō dandi sit amor impossibile est q alic̄d possit sibi facere debitū: q̄ amicicia caret: ꝓterea existentes extra charitatē non pñt mereri de condigno.

2 ¶Utrum aliquis possit mereri t demereri in eodem actu? R. q nō: q̄uis actus aliquis ꝑm genus nature possit esse meritorius: t in genere moris demeritorius vt patz. xxij. q. ij. si quilet. vbi Gregorius loquens de mendacio obstetricū dicit. Iam benignitatis earum merces que eis in eterna potuit vita retribui ꝑmissa culpa mēdacij in terrena est recōpēsatione declinata.

3 ¶Quō añt intentio sufficiat ad meritum vel opera. vide supra intentio.

Metus est instantis vel futuri periculi mētis trepidatio. ff. qđ metus cau. l. j.

1 ¶Quotuplex est metus? R. q duplex. s. Leuis. s. q̄ timet quis leue malu; vel minas multas quas minas implere nō habet possibilitatē. Est secdo metus ꝓbabilis siue grauis qui dicit iustus metus: t iste est ille q̄ pōt cadere in cōstantem virum vel mulierē: vt cuz q̄s potēs inferre minat mortem aut grauem cruciatum corꝑis. vt in. c. cum dilectus. extra eo. ti. aut seruitutē seu status subuersionē: puta quia scindet instrumēta vel ꝓuilegia libertatis. vel detinebit in carcerem aut stupratione. vt. ff. eo. ti. l. isti q̄dē. insti. e. ti. §. j. ij. t iij. Et intellige quādo predicta vel aliqđ predictor̄ minat nedum in ꝓsona ꝓpria: sed etiā in ꝓsona liberorū aut vxoris aut filiū ꝓsonar̄. vt in. d. l. isti. in. fi.

¶Utrū metus iustus causet ex imperio vel supplica 2
tione regis vel tomini? R. Pa. in. c. vl. q̄ der. vel vo. q nō: nisi sit ꝓsuetus tyrānice tractare non obtemperantes suis precibus: quia tunc bene causat. vt tenet Job. an. in. d. c. vl. t Bar. in tractatu de tyranno. Facit qđ idem Bar. no. in. l. ad iuuidiam. C. qđ me. causa. vbi dicit q sola reuerentia mariti nō causat iustuz metum in vxore: nisi precesserint mine vel verbera. Et idem voluit Innocē. in. c. causam matrimonij. de offi. deleg.

¶Utrū metus perdendi bona tēporalia vel grauem 3
iacturam in eis puta maiorem partem sit iustus? R. Pa. in. c. abbas. extra eo. ti. q sic: si nō pōt sustētari sine illis bonis que quis timet perdere: quia alibi dicit q spūalia nō possunt diu esse sine temporalibus. j. q. iij. si quis obiecerit. Et glo. i. l. aduocati. C. de aduo. diuer. iudi. dicit no. pecuniam vitam hominis. Facit pro ista opinione. c. presbyteros. l. di. t l. pe. C. eo. ti. et. d. c. abbas.

¶Utrū metus excōmunicationis sit iustus? R. glo. 4
in. c. olim inter. de resti. spol. q sic. Sed Jo. an. distinguit q aut iuste cōminat: t non excusat: qz culpa sua incidit in metū. l. si mulier. ff. eo. ti. Aut iuste cōminatur: t sic est iustus cum grauis sit pena inter homines cōuersari t carere hominū cōmercio. l. bi qui sanctis. C. apostata. c. sacro. de sen. ex. Et hanc distinctionē approbant tomini de rota. decisione. xl.

¶Utr timor infamie sit iustus? R. glo. in. l. nec timo 5
re. ff. e. ti. q timor infamie facti non causat: vt puta q̄a alic̄s dicat q malū dicet de eo: s metus infamie iuris talis q̄ hz iuris effectuz iustus ē. vt in. l. nec alicui⁹. §. fi. ff. e. vbi pz q dēbēsus in aliq̄ delicto q̄cq̄d facit ne ꝓdat ex iusto metu facit: qz ꝓditus pōt pati mortem vel cruciatū t hmōi. Et hec oīnia intellige q causant iustū timorē qñ q̄s nō habet facile remediū ꝓuidendi qz si posset ꝓuidere sibi puta adeūdo superiorē: vl alio mō nō ꝓuideret: nō esset iustus metus: s sibi imputaret. ar. c. fi. de elect. t. l. q̄bus diebus. in. ꝑn. ff. de ꝓdit. t de. t. l. q̄ pōt facere. ff. de regu. iur. t. c. pastoralis. §. ꝓterea. de offi. ordi. Quod limita. vt. j. §. r.

¶Utrū metus iustus excuset a pctō? R. q nō a toto 6
sed solū a tanto: nō tñ etiā a tanto q si illud est de genere peti mortalis q fiat veniale. c. sacris. ex. eo. ti. c. iij. de homi. ij. q. j. in ꝑmis: qz dz poti⁹ q̄libet mala tolerare q̄ malo ꝓsentire decernat. xxij. q. v. ita ne. Limita tñ ꝓdicta ad ea q̄ sunt iur̄ diuini. secus in his q̄ sunt pctā mortalia ex dispositōne iuris positiui: qz sic excusaret a mortali. vt ptz. s. inobedientia. in. ꝑn.

¶Utrū ꝟctus factus ex metu iusto sit nullus? R. vt 7
colligo ex Pa. i. c. cū locū. de spō. t in. d. c. olim. inter. q aut ꝟctus requirit liberū ꝓsensuz: aut nō. Si sic tunc ꝟctus ē ipso iure nullus. Rō: qz hz coacta volūtas sit volūtas. xv. q. j. merito: tñ nō est volūtas libera. t sic deficit q̄litas libertat̄ q̄ est de suba ꝟctus: t iō nullus Jn alijs añt vbi nō requirit liber ꝓsensus nō est nullus ipso iure: qz vt dixi coacta volūtas pura volūtas est. vt plene legit̄ t vo. in. l. si mulier. ff. fi. ff. eo. ti. sed

veniunt acta rescindenda actione qđ metus causa. vel officio iudicis.

8 ¶ Que sunt illa in q̄bus requirit liber ꝓsensus? R. q̄ ꝓmo oīa q̄ sunt meritoria: vt pnia: ꝓfessio: elemosyna: ⁊ hmōi. q̄ si fiant ex tali metu excludūt meritum ⁊ pinde est ac si nō fuerit facta. Excipiunt illa in q̄bus exprimit character: vt baptismus ⁊ hmōi. q⁹ virtute characteris adueniēte libera volūtate qualescūt: sed nō alia. vt in. c. de iudeis. xlv. di. Propterea Chrysost. sup Matheū. xxij. Qui solo timore seruit deo penaz quidē euadet ꝫ ꝓmiū nō acq̄ret: q⁹ nō vult deus vt timeat vt dñs: sed vt amet vt pius pater. Facit tex. Aug. de pe. di. vij. c. nullus. in fi. Quē sero penitet inquit nō solū oportet deum timere iudicē sed iustū dīi gere: non tm̄ penā timeat ꝫ anxiet ꝑ gloria. Nec ille. Scdo matrimoniū facit. c. notificasti. xxxij. q. v. ⁊. c. veniēs. el. ij. de spon. ⁊. d. c. cum locū. Tertio dotis ꝓmissio vl solutio. in. l. si mulier. §. si dos. ff. e. ti. q⁹ si ꝑn cipale nō tenet nec accessoriū. de reg. iur. li. vj. Quarto iurisditio vñ ꝓrogatio eius ex iusto metu est nulla. l. ij. ff. de iudi. ⁊ glo. in. d. l. si mulier. Item electio ꝓlati p metū facta est nulla. c. vbi periculum. §. ceterū. de elec. li. vj. Quinto auctoritas tutoꝝ extorta p metū ē nulla. l. j. §. vl. ff. de auc. tu. Sexto absolutio ab excōi catione. de q̄. ⁊. excōicatio. vij. casu. xvij. Septimo testes testamētoꝝ: vñ si in vinculis tenent aut ab hostibus nō valet. l. q̄ testamēto. ff. de testa. Octauo votū. limito verū quo ad metū mundanū q̄ incutit ab homie ad hoc vt voueat: nō aūt q̄ ad metū aliū ꝓpt quē euadendū aliq̄s vouet: q⁹ sic tenet votū. Rō diuersitatis quare votū teneat ex aliquo metu factū q̄n metus nō inferēt vt voueat: ꝫ ex alio respectu ⁊ nō pnia ꝓfessio. ⁊. ⁊ q⁹ tale votum fit pietati diuine ⁊ misdie quā interpellat vt eū liberet a malo instāti. Et ideo q̄ nō pōt nō misereri acceptat ꝓmissionē ⁊ subsidiū impendit: ꝫ in pnia: ꝓfessione ⁊ hmōi nō ꝓcurrit solū misericordia sed ⁊ iusticia. Vñ misdia dei acceptat inquātuz nō derogat diuine iusticie. s. vt nō sint sine merito ⁊ recōpensatiōe: ꝫ vt sint digna vita eterna boc nō pōt: q⁹ derogaret diuine iusticie q̄ nō vult nisi voluntariū libera voluntate ad se cōuersum. in. c. sicut nobis. de regula: ⁊ in multis aliis no. glo. in. d. c. abbas.

9 ¶ Quid de iuramēto metū extorto? (⁊. d. l. mulier. R. vt. s. Juramentū. v. §. ix.

10 ¶ Quid si q̄s veniat in talē metu ex culpa sua? R. q⁹ nō subuenit ei nec habz seu cōpetit ei aliq̄d remediū. d. l. si mulier. in pn. vbi liberta cōmisso crimie ingratitudinis ⁊ timēs ne reuocet in seruitutē ꝓmittit aliq̄d dño cōminati seruitutē nō audiat. Sed quo ad ꝓsciētiam distingue: q⁹ aut talis timor pōt iuste incuti talis puta q⁹ cōmisit crimen capitale cōminat q̄s eū velle accusare ꝓpter quē timorē ille dat centū: talis lz turpiter accipiat pecuniā vt resistat ab accusando: tñ restituere nō tenet de necessitate si mō ille donare potuit. Si dō timor incutit iniuste q̄ ad deum: puta pater cōminat interficere adulterū cū filia qđ lz de iure ciuili. vt in. l. nec in eo. ff. de adul. tñ q⁹ nō lz quo ad deū. ido ex tali timore extortū non poterit tenere in ꝓscia: nisi in tantuz est in recōpensatione sui interesse puta fame lese ⁊ hmōi: alis non. facit text. cum glo. in. c. inter hec

11 ¶ Utrū agēs certū q̄d ex metu pōsu- (. xxxij. q. ij. mat ꝓsentire ex taciturnitate sequētis tpis? R. glo. in. cto ter. in. c. accedēs. de ꝓuer. ꝓiu. q⁹ nō: nisi interueniat aliq̄s actus positiuus approbatiuus pmi actus. vt in. l. ij. ⁊. l. pe. C. eo. ⁊ p Jnno. in. c. sup eo. de renū. ⁊ sacit. c. ad id qđ. de spōsa. vbi spōsa q̄ metu ꝓtraxit si cohabitat viro sponte pōsumit inmonioniū: maxime si interuenit copula. Facit. c. vnicū. de despō. impu. li. vj.

¶ Utr̄ ꝓbanti metū exquo amisit bona sua stet ei? 12
iuramēto cūca quātitatē bonoꝝ? R. Pa. in. c. fi. extra eo. q⁹ sic si iniuste metū incussit ⁊ contra eū q̄ incussit. Secus si ageret ꝓtra villā in cuius territorio ē factū. nam oportet ꝓbet p alios ⁊ pōt adducere socios ⁊ familiares ꝓpter difficultatē ꝓbandi. bonus tex. est in. l. ꝓsensu. C. de repu. ⁊ in. c. veniēs. el. ij. de testi.

¶ Utrū metus ꝓbabilis vel leuis sit annullet? R. q⁹ 13
nec excusat nec rescindit nec annullat. ⁊ dicit ille qui cadit in virū leuē aut vecordē: q̄ timet vbi timendus nō est: ⁊ dī meticulosus. ff. eo. l. metū: q⁹ nō tollit actū requirentē liberū ꝓsensum. vt no. Pa. in. d. c. veniēs. el. ij. de spon. ꝫ quo ad ꝓscientiā. dic vt infra. §. xv.

¶ Utrū ille q̄ p metū extorsit aliq̄d teneat? R. Dir. 14
eo. ti. q⁹ sic: ⁊ ꝑm leges pōt agi ꝓtra eū etiā q̄ ad penā si agat infra annū: ꝫ post annū nō: ꝫ solū q̄ ad rei ꝓsecutionē: q⁹ ꝓprie actiones sunt ꝓpetue q̄ ad rei ꝓsecutionē: ꝫ quo ad penā sunt tpales. insti. de ꝓpe. ⁊ tēpo. ac. in pn. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. sed si p metū. ff. qđ metcau. l. si cū exceptiōe. §. j. ij. ⁊. iij. ꝑm tñ canones etiam ad penā post annū: q⁹ nulla cōditio tpis pōt opponi. iij. q. j. c. reintegranda. ⁊ ibi p doc. Et nō solum tenet de bis q̄ habuit p talē metū sed de oibus q̄ amisit ille cui talē intulit metū. d. l. si cū. §. pedius: q⁹ metus fuit causa seu actio amissionis. d. l. si cū. §. in bac actione. cōcor. Jnno. ⁊ Jo. in. c. fi. eo. ti.

¶ Quid si metus sit solū ob timorē reuerentie? R. q⁹ 15
datū ex tali timore est oīno restituendū si datū sit contra volūtatē dātis. Facit. l. j. §. q̄ bonoꝝ de. ad fi. ff. q̄re. ac. nō da. Vñ q̄cunq; nō adest volūtas dñi rerum in dando nisi ex metu acceptū est restituendū nisi fuerit in culpa met? ꝑm q. s. dixi. §. x. Nec ob. l. vani. ff. de reg. iur. ⁊. l. metū. ff. qđ me. cau. q⁹ loquunt quo ad forum ꝓtentiosum.

¶ Jn quo differt metus a vi? R. Pa. in. d. c. sacris. q⁹ 16
metus ē vis ꝓditionata. s. cū dicit interficiā te si nō feceris sic ⁊ hmōi. c. ad audientiā. extra eo. ⁊ fit sine violentia corꝑali. Vis aūt est q̄dam coactio q̄ q̄s legat? cogit facere aliq̄d corꝑaliter. Et dī vis absoluta: ⁊ ꝫ excusat a toto si intrinsecus nō ꝓsentit: q⁹ nō dicit q̄s agere ꝫ potius pati. d. c. sacris. Lex autē magis large accipit dicens. Vis est impetus maioris rei cui resisti non potest. s. cōmode. ff. quod me. cau. l. j. ⁊. ij. de pac. q̄uis. li. vj.

Milites vostri tpis lz non habeant insignia 1
observātie veteris: habēt tamē insignia observantie noue ꝑm Bal. in. l. j. C. qui bo. ce. pos. allegat in. ar. c. trāslato. de ꝓsti.

¶ Quis nō pōt esse miles? R. q⁹ impugnātes securi- 2
tates nauigantiū. ⁊ bostes publici ⁊ infames milites esse nō possunt. vt in. l. j. in ver. optimos fidelissimos. q⁹ cōmilitones. ff. de testa. mi.

¶ Utrū miles possit in carcerari ꝓ debito cōtractus 3
vel vltime volūtatis? R. Bal. vbi supra q⁹ non. Sed Bar. in. l. miles. ff. de re iudi. limitat ad debitum contractum in castris solum.

¶ Quomodo instituunt ⁊ de eoꝝ ꝓuilegijs. habes 3
in. l. pe. ff. ex q̄. cau. ma. in glo.

¶ Utrū ars militie sit licita? R. q⁹ sic: si debito mō fiat 4
. xxiij. q. j. militare. de quo dic vt. s. bellum. Licet etiaz militibus se exercere in bis q̄ nulli sunt nociua cā exercitij: puta in cursitationib? equoꝝ in ꝓiciēdo tela

t hmõi in q̃bus nõ imminet ꝑbabile periculũ ꝓximi sicut in tꝛeneamẽtis imminet: t ideo ꝑhibẽt. Facit ad hoc .ij. Regũ. j. vbi dauid p̃cepit vt docerent filios israel arcum. i. artem sagitandi.

Minor q̃s dicat? Rn. q ille qui nõ habet .xxv. annũ completũ. ff. de mino. l. j.

1 ¶ Utrũ minor possit petere restitutionẽ in integrum nõ solũ in lesione q̃ tꝛanit de pr̃imonio: & etiã in lesione lucri cessantis? Rn. q sic. vsq; ad q̃driennũ postq; impleuit vigesimũquintũ annũ. de his tamẽ solum in quibus lesus est infra vigesimũquintũ annũ. vide gl. in. c. ij. de resti. in integ.

2 ¶ Utrũ teneat gesta cum minore sine auctoritate curatoris? Rn. Pa. in. c. in pñtia. de ꝓba. q si intrat religionẽ p̃t alienare omnia bona sua: quia fingit mori. l. deo nobis. C. de epis. t cle. sed nõ intrãdo nõ potest alienare etiam in pias causas.

3 ¶ Minor si renũciauit beneficio ecclesiastico nõ restituit: qz in spũalibus vt maior admittit t agit t cõuenit. ff. de minori. l. ait ꝓtor. in glo. in pñn.

Miserabiles psone que dicant? Rn. ꝑm Inno. in. c. significãtibus de offi. deleg. t Pa. i. c. lz. de cẽsi. q sunt ceci t alij morbo laborãtes q̃ possunt auxiliũ ab ecclesia implorare q̃n nimis aggrauant in collectis. Facit. d. c. significãtibus. t qõ ibi no.

1 ¶ Utrũ ceci t alij morbo laborãtes ꝓpetuo excusent a muneribus? Rn. Pa. in. d. c. lz. q sic a psonalibus q̃ imponunt psonis. vt. l. vnica. C. q̃bus mo. se excu. A realibus aũt muneribus ordinarijs nõ excusant: nisi princeps velit ea remittere. C. de vaca. mu. t de mũe. patri. quasi p totũ. Secus si sunt extraordinaria: qz non tenent ad illa. l. vnica. C. de supindic. facit. c. indicatũ lxxxix. di. t q̃n dicant realia ordinaria vel extraordinaria. vide infra Munus.

Missa ꝑm Hug. de sctõ victore. de sacramẽtis. li. xj. dr quasi trãsmissa: eo q ppls p ministeriũ sacerdotis q̃ mediatoris vice fungit inter deum t homines p̃ces vota t oblationes trãsmittat deo.

1 ¶ Missa a q̃ debet celebrari? Rn. q a solo sacerdote rite ordinato. de sum. tri. c. j. §. vna. de ꝓse. di. j. c. j. in fi.

2 ¶ Utrum existens in mortali vel pollutus nocturna pollutiõe licite celebret. vide supra Eucharistia. iij. §. xviij. t. §. xxix.

3 ¶ Utrũ sacerdos qui nõ est ieiunus possit celebrare? Rn. ꝑm Sco. in. iij. di. viij. q nõ. vij. q. j. nihil. de ꝓse. di. .ij. liq̃do: t taliter debet esse ieiunus q citra mediã noctem nihil sumpserit q̃tũcunq; minimũ: etiã si sit species vel electuariũ vel medicina: qz canõ dicit nullus post cibũ potũq; quẽlibet minimũ sumptũ missas facere p̃sumat. vij. q. j. nihil. imo plus ibi dicit glo. q etiam si añ mediã noctẽ sumpsisset cibum t adhuc sentiret eructationes t cibũ nõ dz celebrare. de ꝓse. di. .ij. tribus. t ibo. de accu. in. c. si ꝓstiterit.

4 ¶ Quid de reliquijs cibi remanẽtib? in ore? Rn. q si casualiter deglutiayt nõ impediũt: qz nõ trajciunt per modũ cibi vel pot?: sed p modũ saliue ꝑm sctm Tho. in. iij. parte. q. viij.

5 ¶ Quid si sacerdos in mane lauãdo os deglutiat stillam aque? Rn. q põt celebrare nisi fecerit ex ꝓposito. ar. xxiij. q. v. deocci dẽdis. xv. q. vj. c. j. ꝓcor. Ri. in. iij. di. viij. Tho. vo dicit verũ nisi trajciat i magna quã-

6 ¶ Quid si cibus sit digestus: & tñ nõ dormi (titate. uit p totã noctẽ? Rn. q põt celebrare: qz solus q̃es tps t digestio req̃runt ꝑm Jo. an. Ber. Bux. t Archi. in. d. c. nihil. t Ibo. t Pa. in. d. c. si ꝓstiterit. lz ibi glo. vb deat sentire ꝓtrariũ: sed male.

¶ Quõ debet celebrari? Rn. q debet seruari ordinariũ missæ tam in dicẽdis q̃ etiam in actibus. 7

¶ Utrũ debeat celebrare capite discoopto? Rn. q sic. 8 de ꝓse. di. j. c. nullus. Vñ q̃ sine rõnabili cã celebraret capite coopto peccaret mortaliter: secus si ex aliq̃ rõnabili cã ꝓpter verbũ temere: positũ. in. d. c. nullus.

¶ Quid si post inceptaz missam desistat? Rn. q si sine 9 rõnabili cã dimittit peccat mortalr: alꝫ nõ. vt in. d. c.

¶ Vñ euãgeliũ legit oẽs debent stare nõ (nullus. 10 sedere: nec genuflexi manere. vt in. c. auctoritate. de consecra. dist. j.

¶ Utrũ debeat aliq̃d aliud dici a sacerdote q̃ qd cõ- 11 tinet in missali? Rn. q nõ. ar. c. visum. t. c. de nomibus. ꝓse. di. j. Cogitari tñ possunt quecũq; deuota ꝑm sanctũ Bo. sed nõ exprimi.

¶ Utrũ req̃rat intentio? Rn. ꝑm Rirchardũ anglicũ 12 in quoli. q sic. vñ Diony. de ecclesiastica hierarchia. Ad sctissimũ eũtes sacrificiũ mũdari cõuenit ab ipsis vltimis aie fantasmatib?. Vñ desperãs se posse habere ꝓbabiliter cordis stabilitatẽ peccat grauiter accedẽdo. si tamẽ sperat t ex infirmitate distrabit minus peccat. Hec ille.

¶ Quid si omittat aliq̃d? Rn. q peccat mortaliter si 13 scienter facit tñ ꝓfecrat si ibi sit materia debita t forma cũ intẽtione ꝓficiẽdi. de q̃ dictũ est. s. eucharistia. Et hoc intellige q peccat mortaliter sciẽter dimittendo aliq̃d notabile: puta euãgeliũ vel epl̃am secretas t hmõi. secus esset de aliq̃ verbo solo alio a forma cõsecratiõis. Idẽ dic si omittat [illegible] debitũ paramenta t reliq̃ necessaria qd est mortale qu[illegible] fit sciẽter.

¶ Quid faciet sacerdos si missam dicẽdo perpendat 14 nõ fuisse debitã materiã mistratã? Rn. ꝑm cõiter theo. in. iij. di. viij. q siue defect? sit in hostia sine in vino t aduertit anteq̃ ꝓfecratõis canonẽ incepit sic accipiet aliã hostiã si defect? est in hostia: vel vinũ si ẽ in vino Et reincipiet si ẽ in hostia defectus ab illa oꝛone. Suscipe scte pater. q̃ dicta omissis alijs dicet: veni sanctificator tc. Et sic oibus alijs omissis ꝓsequat vbi erat q̃n aduertit. Si vo defect? fuit in vino incipiet ab illa oꝛone. Deus q̃ bũane. cũ oꝛone. Offerim? tc. Et alia Veni sanctificator tc. t alijs dimissis ꝓsequat vbi deficerat si iã ꝓfecrauerat t post ꝓfecrationẽ depbedit qz defect? erat in vino debito sic accepto cũ aqua solũ incipiet ab illa oꝛone. Silr mõ vsq; ad oꝛonẽ vñ t memores. t alijs omissis ꝓsequat vbi dimisit. Si vo defectus erat i hostia t iã ꝓfecrauerat vinũ sic accepta alia hostia incipiet ab illa oꝛone. Qui pdie. t loco illius relatiui q̃: dicet. Dñe nr iesus xps pdie q̃ pateret tc. vsq; ad oꝛonẽ. Silr mõ: t oibus alijs omissis ꝓsequat vbi dimisit. Et notãter sic dixi: qz si solũ diceret hoc ẽ corpus meũ nõ ꝓfecraret ꝑm Sco. t Lau in. iij. di. viij. q. ij. qz oꝛo illud significat qd exꝑmit vbo: nõ qd est in intẽtione ꝓferẽtis. Et iõ si nulla fieret mẽtio de xpo itelligerent illa vba de corpe sacerdotis vel san

¶ Pone q nõ (guine nõ de xpo. t sic nõ ꝓfecraret. 15 aduertit de defectu: nisi p? sumptõez hostie q̃ nõ erat triticea aut debita? Rn. ꝑm cõit doc. vbi. s. q ñ obstãte q nõ sit ieiun?: nihilomin? accipiet aliã hostiã debitã t incipiet vt dictũ ẽ. Dñs nr ihs xps pdieq; vsq; ad. Silr mõ tc. t postea aliis omissis sumet eã t ꝓsequet

¶ Sz qd si: supto corpe ivenit aquã (vbi omiserat. 16 locovini i calice quã bibit? Rn. Tho. i iij. dte. q. lxxiiij. tenet q ẽ alia hostia t aliud vinũ sumẽdũ t ꝓsecrãdũ

Quidam alij dicũt q̃ ꝓpter scandalũ nihil est reiterã
dũ: z maxime cũ nõ sit ieiun⁹. Sed tu tene opi. Sco.
vbi.s.q̃ solũ est accipiendũ vinũ cũ aqua z dicendũ.
Sili mõ postq̃ dñs noster iesus xp̃s cenauit accepit
ca.z̃.vsq;. Vñ z memores: z sic alijs omissis dicat.
Sanguis dñi nostri iesu xp̃i custodiat aniam z̃. z su-
mat: q; illud põt fieri sine scãdalo. Nec ob. q̃ non sit
ieiunus: quia est maius ꝓceptum q̃ sumat integre
q̃ ieiuno stomacho. vt patet in.c.cõperimus. z.c.re.
latum. de conse.di.ij.

17 ¶Quid faciet sacerdos si q̃n habet aquã in oze añq̃
deglutiat aduertit? R. Dic. li.j.ti.xvij.q̃ si põt sine scã
dalo sputet in calice z extrabet pticulã hostie z aquã
reponet in alio vase: z sic accipiat vinum z ꝓsecret. vt
dictũ est: z in eo ponat pticulã hostie z sumat postea
illã aquã si põt facere sine piculo vomitus: vl si timet
de vomitu reponat aquã in sacrario. Et idem dicerẽ
de particula q̃ esset cõburẽda z cineres in sacrario re
ponẽde q̃n sine piculo vomitus recipe nõ possem.

18 ¶Quero q̃d faciet sacerdos q̃n musca vel aranea cã
dit in calice? R. q̃ si cadit ante ꝓsecrationẽ ꝑiciat il
lud vinũ z accipiat aliud cũ aqua z faciat sm q̃. s. di
ctũ est. §. xiij. Si vo ca.. post ꝓsecrationẽ extrabat
eam z lauet cũ vino: nisi esset res venenosa vl q̃ ꝓuo
caret vomitũ: q; tunc ossꝫa simul essent reponẽda in
vase alio z aliud vinũ aqua sumendũ z ꝓsecrãduz
vt dictũ est in. §. xiij. z. xvj. sm Archi. Aug. z Jo. de
fauco. in.c.si p negligentiã. de ꝓse. di. ij. q; nihil abomi
nabile sumi debet occasione huius sacri. vt no. glo. in
.d.c. si p negligentiã. z finita missa accipiat sanguinẽ
illã z igne cõburat cum aliqua stupa vel panno lineo
in ipso madefacto z cineres ponat in sacrario.

19 ¶Quid si gutta sanguis ceciderit? R. q̃ si ceciderit
sup tabulã z silia lambat si põt fieri sine boztoze z po
stea locus radat: z rasura comburat: z cinis iuxta al
tare recõdat z sacerdos quadraginta dieb⁹ peniteat
si vo ceciderit sup lyntheũ abluat tribus vicibus ca
lice supposito z aqua ablutionis iuxta altare condat
z sacerdos peniteat quatuoz diebus: nisi puene-
rit ad tertium lyntheũ: q; tũc nouẽ. Si vsq; ad quar
tũ viginti dieb⁹ peniteat. de ꝓse. di. ij. c. si p negligẽtiã.

20 ¶Quid si sumẽdo sanguinẽ remanet pticula in cali
ce? R. debet digito ad labiũ calicis adducere z sume
re z nullo mõ apponat vinũ ante eius sumptionẽ: q̃a
vinũ citius descenderet z sic sumeret nõ ieiunus sm
Sco. in. iij. di. viij. Q̃uis ego arbitrer q̃ etiã si appo
neret vinũ z sic simul sumeret nõ peccaret lz vinũ ci
tius descẽdat: q; qõ fit tali mõ dz fieri simul p ea q̃ no
tam in.c.q; ꝑ. de elect. z i.l. ptinu⁹. ff. de vbo. oblig.

21 ¶Utrũ hostia nõ cõsecrata que est in alteri vel gut
ta vini que est in pede calicis: vel aliter a vino qõ ẽ in
calice separata cõsecret? R. q̃ nõ: nisi hoc intẽdat sa
cerdos. j. q. j. de trahe.

22 ¶Quid si omisit aquã ponere in vino? R. q̃ si aduer
tit ante ꝓsecrationẽ hostie: debet eam apponere reite
rãdo. vt. §. dixi. §. xiij. q̃n defectus est in vino qõ si ad
uertit post ꝓsecrationẽ hostie ℓ ante ꝓsecrationẽ vini
apponat nihil reiterãdo sm Moral. ℓ post ꝓsecra
tionẽ vini aduertit: tũc sm scm Tho. in. iij. parte. q.
.lxxxiij. nullo mõ apponat: q; appositio aque nõ ẽ de
necessitate sacri. vt dixi. §. Eucharistia. j. §. xvij.

23 ¶Quid si vinũ in calice cõgelet? R. q̃ sacerdos de
bet ipsum ante ꝓsecrationẽ resoluere vt habeat rõnẽ
actualem potus: si tamen non resoluit adh.. conficit
quia vinum cõgelatum nõ differt a non cõgelato nisi
qualitate accidentali.

¶Quid si ex frigore hostia dilabit in calice? R. q̃ de- 24
bet vlterius ꝓcedere: nec est necesse aliq̃d reiterare
sm Tho. i. iij. pte. q. lxxxiij. Sed sm Jnno. vt recitat
Ladul. in. iiij. di. x. si aliqua ps remansit in manu fran
gat illã z ptẽ mittat in calice: q; ꝑma casualit cecidit.

¶Quid si sacerdos nõ recolit se aliqua dixisse? R. q̃ 25
sacerdos nõ debet ꝓpter hoc turbari: q; q̃ multa dicit
nõ recolit ossꝫa. Si tñ ꝓbabiliter ꝓstet aliqua omisisse
si quidẽ sunt de necessitate sacri. puta forma ꝓsecratio
nis debet reiterare ab illa forma z cuncta p ordinẽ p-
sequi. Si vo nõ sunt de forma ꝓsecrationis sic nõ de-
bet resumere in mutãdo ordinẽ officij: sed debet vlte-
rius ꝓcedere sm Tho. iij. parte. q. lxxxiij.

¶Utrũ semp sacerdos celebrans debeat sumere cor 26
pus z sanguinẽ? R. q̃ sic. de ꝓse. di. ij. platum. Si sa-
cerdos defecit in missa alius q̃ sit ieiun⁹ debet supple-
re. vt. §. Eucharistia. iij. in ꝑn.

¶Quid si aliqs casus necessitatis alicui euenerit: pu- 27
ta infirmitas z hmõi: poterit ne sacerdos illi hostiam
dare cum aliam nõ habeat ꝓsecratã? R. q̃ nõ totaz: ℓ
bene partem: z aliam partẽ ipse sacerdos sumere sm
sm Tho. in. iij. di. xij. Et idem credo etiam si nõ sit in
firmitas: sed alia rõnabilis causa.

¶Quid si hostia inueniat fracta ante ꝓsecrationez? 28
R. nihilominus põt consecrari: nisi sit scandalũ in po
pulo: quia tunc aliam accipiet: quia fractio z quadra
tura z hmõi non viciant sacrm.

¶Utrũ in memento viuorũ vel mortuorũ debeat fie 29
ri aliquoz nominatio? R. q̃ non est necesse: nisi soluz
vt supplicantis deuotioz reddatur affectus. ar. xiij. q.
.j. cum grauia. z. non extimemus. no. glo. de ꝓse. di. j.
.c. visum. z se. ex quo patet q̃ tanto singuloz nomina
sunt exprimenda q̃nto ex coz nominatione augmen
tatur deuotio celebrantis: quia nõ minus quilibet ha
bet sub generali q̃ si spãliter fieret. de ꝓse. di. v. nõ me
diocriter. z no. glo. in. d.c. visum.

¶Utr ꝓfatio ꝓpria debeat dici in missa cõmemoza- 30
tionis seu votiua? R. Pa. in.c. ꝓsiliũ. de cele. mis. q̃ sic
ꝓpria si habet. Et solũ sunt decẽ ab ecclesia approba-
te: nouẽ habent. in.c. inuenimus. de ꝓse. di. j. s. nati. qui-
tatis dñi: epiphanie: quadragesime pasche: ascensio-
nis dñi. pentecostes: sancte crucis: sctoz apl̃oz: z
sancte trinitatis. z in.c. sctoz. lxx. di. ponit decima de
dña. Alie sunt delende de missali: nisi ex speciali priui-
legio sit ꝓcessum: vt fratribus minoribus de bto Frã
cisco per Sixtum quartũ.

¶Utrũ gloria in excelsis deo debeat dici in missis vo 31
tiuis? R. q̃ nõ. vt in.c. ꝓsilium. de cele. missa. nec etiaz
Credo in vnũ deũ dz: lz ꝓsuetudo derogauerit illi iu-
ri quo ad gloria in excelsis: q̃ dicit in missis votiuis
beate virginis: z quo ad alios etiam in missis spũssan
cti. Minozes tñ habent ex ꝓuilegio vt possint dicere
Gloria in excelsis in missis spũssancti quas p ecclesia
dei celebrant. Dicit tñ Tho. in. d.c. cõsilium. deuotam
ꝓsuetudinem nõ reprobamus.

¶Utrum perfusio post sumptionem sanguinis debe 32
at fieri cum vino? Respon. q̃ sic. vt de celebra. missa.
.c. ex parte.

¶De q̃ debet missa celebrari? R. Pa. i.c. q̃dã laico 33
de cele. mis. q̃ dz celebrari de eo de q̃ fit officiũ. Unde
missaz pecuniarẽ audiẽs vel dicẽs nõ satisfacit ꝓcepto
de audiẽda missa: quia illa que ꝓcipit est missa de fe-
sto: vel que sm officiũ debet dici. vt in. d.c. q̃dam lai-
corum. Credo tamen q̃ seculares ꝓpter ignorantiam

excusenť:sed nō celebrātes:ꝛ ꝓterea in.d.c.quidam ꝛ.c.ad hoc.de ꝓse.di.j.dī ꝙ tales misse peculiares seu votiue debent celebrari in occulto: ꝛ hoc intelligo in diebus in q̄bus q̄s teneť d̄ ꝑcepto audire missaꝫ:vel in ecclia collegiata seu ꝑuētuali in qua quotidie est celebranda vna missa de officio:vt in cle.j.de cele.mis.et sic intelligo tex.in.d.c.q̄dā laicꝰ:qz si sit alius q̄ celebrauit missam de officio ꝛ nō sit de ꝑcepto ꝙ missa audiať: pōt q̄s missam votiuā dicere sine omni scrupulo ꝛ in publico ꝛ in secreto. Nec sufficit ꝑm Monal.ꝙ audiat introitū ꝛ huiusmodi in diebus in q̄bus tenetur de officio audire:quia missa dicit cum canone. vt patet in.d.c.q̄dam.

34 ¶Utrū missa de sanctis tantū valeat aīabus defunctorū sicut si dicať ꝑ defunctis? R. Hostien. in.c.ij. de cele.mis.ꝙ sic.ꝛ ꝙ do.Aug.Car.dicebat ꝙ celebrādo ꝑ dña faciebat celebrare ꝑ defunctis ꝛ ecōtrario. d.c.ij.d ꝓse.di.ij.quotiēscūq;. Caue tn qz si ꝑmisisses spāliter ꝑ defunctis ꝙuam missam dicere nō satisfaceres missam dicēdo de dña rōne ꝑmissionis. Item aduerte ꝙ hoc est verū qn̄ maior deuotio q̄ quis dicit missam de dña ꝛ hmōi supplet vel sancti intercessio: alīs nō nisi quo ad veritatez sacramēti:sed nō quo ad veritatem oīonum:quia plus valet ꝑ defunctis dicta ꝑm Pe.in.iij.di.xlv.

35 ¶Cum q̄bus debet missa celebrari? R. ꝙ ꝑmo cū indumētis debitis:q̄ ꝑm Inno.iij.vt recitat Dir.li.j.ti. vij. sunt calciamēta amictus alba cingulū: manipulus:stola:planeta.ar.xxiij.di.ecclīastica.xxv.dis. vnū. .xj.q.iij.eps.de pe.degradatio.li.vj. Et q̄lia debēt esse ꝑdicta dicēdū ꝙ ꝑm ꝓsuetudinē rōnabilē regiōis seu cōgregatiōis.ar.l.de q̄bus.ff.de legi. Et an debeāt esse bñdicta cōmuniter teneť ꝙ sic: exceptis calciamētis ꝛ etiā cingulo qđ de ꝓsuetudine nō bñdicit. ꝑm Ric. in.iij.di.xij.ꝛ Sco.ea.di.Scdo cuz igne.de cele.mis. .c.vl.ꝛ celebrās sine igne debet officio ꝛ bñficio ꝑuari ibidē.Tertio cū calice:corpalibus altari lapideo ꝛ tribus tobalīs sup eo:ꝛ missali hostia azyma vino ꝛ aq̄ que in minori quātitate debet poni q̄ de vino.vt in.c. pnitiosus.de celebra.missa.

36 ¶Utrū peccet mortaliter q̄ sine aliquo ꝑdictoꝝ celebrat? R.ꝙ sic: q̄ sine igne ꝛ aqua vel in pane fermēto si est sacerdos latinus:vel in vase ligneo. vt ptz in .c.lras.de cele.mis.vbi dicitur ꝙ debet talis sacerdos deponi ab officio ꝛ bñficio. Et idem si in vase vitreo vel de auricalco:aut ere.de ꝓse.di.j. vt calix. Idem si sine altari lapideo ꝛ ꝓsecrato corpalibus:casula: stola:manipulo:cingulo:alba amictu.vt in.c.j.de ꝓse.di. .j.nō tn efficit irregularis cuz nō inueniať iure cautū hoc:siue faciat sciēter sine ignorantē ꝑm Rich.ꝛ Sco. in.iij.di.xij.nisi celebret sup altare enormiter fractū: qz sic esset irregularis.de ꝓse.dist.j.eccl'ie. nō tn si celebrat sup altare nō ꝓsecratū: lz mortal'r peccet.de ꝓse. di.j.eccl'ie.ꝛ.c.ꝓcedimus.cū duob9.c.se. Et hoc intelligе si sciēter facit. secus si ex oblīuione manipulū vel stolam omisisset. De calciamētis aūt habēdis nō credo sit ꝑceptū cū non inueniať in iure. Unde si q̄s ipa omitteret nō ex ꝓtemptu: ꝑ qz nō habet nō peccaret. ar.d.c.j. Patet hoc ꝙ calciamēta nō sunt de necessitate:qz sic oporteret bīe spālia q̄bus non vteremur nisi celebrādo cuius ꝓtrariū seruať cōmuniter.

37 ¶Sed vtrū sine missali possit dici. Quidam dicūt ꝙ peccat mortaliter celebrās sine missali: in quo ad minus nō sit canon:tū qz exponit se periculo errādi:tuz qz ꝓsuetudo ita habet vt sine libro in quo sit canō nō dicať. Et placet: qz sepe optime memorie viri in hoc errāt. Canon ꝑm cōiorē opi.dī a Te igiť. vsq; ad cōmunionē.ꝛ ꝑm Durā. debet dici expedite: ne muscę veniētes.i.vane cogitationes ꝓdant suā uitatē vnguē ti.i.oīonis: ꝛ ne ꝓpter ꝙ stastidiū cōcipiat:nō tn nimis festināter ne sacrificiū fiat sine sale discretiōis ꝛ deuotionis:ꝛ debet legi in libro ne erroꝛ ꝓtingat. Idem dicerem de tribus tobalīs si nō haberenť ꝙ sufficeret vna. Et no.ꝙ ꝑceptum est clericis ꝙ vasa ꝛ vestimenta in q̄bus celebrari debet sint mūda ꝛ nitida.in.c.relīq̄ nolumus.de custo.eucha. ꝛ ideo peccat mortaliter faciēs ꝓtrariū.xiij.q.j. qđ ꝓcipitť.

¶Quarto debēt esse saltē duo pūtes celebratōi mis- 38
sarū.de ꝓse.di.j.hoc q̄q;: ꝛ b verū in missa publica: ꝑ in missa ꝑuata pōt dici vno ꝑsente seruitore solū qui rñdeat in ꝑsona totius ppli. Uñ nemo sacerdos ꝑ se solus pōt celebrare.vij.q.j.illud.d fil.p̄sby.c. ꝓposuit in fi. Eps vo sine diacono celebrare nō pōt nisi necessitas cogat.xciij.di.diaconi sunt.in glo.in vbo habet.

¶Ubi debet missa celebrari? R. ꝙ in oīi loco conse- 39
crato ab epo pōt libere celebrari.de cōse. dis.j.c.j.ꝛ.c. sicut.ꝛ.c.se.ꝛ.c.nullus. Et b verū nisi sit interdictus ꝛ pollutus.de quo.ē. ꝓsecratio ecclesie.§.viij. Fallit hoc in.c.aucte. de ꝑuileg.li.vj.vbi ꝓbibetur celebrari in ecclesijs ꝓstructis ab exemptis in locis nō exēptis sine licētia epi. Itē licet minorib9 ꝛ ꝓdicatoribus celebrare in oīi loco honesto cū altari portatili ab epo ꝓsecrato saluo iure parochiali. Ad q̄dē ius ꝑm Grego.ix.in extrauagāti que incipit. Nos attēdētes.consistit circa oblationes decimas ꝛ ꝑmitias solū. ꝛ hoc siue sit ꝓsecratus locus vel nō:dūmodo nō sit interdictus vel pollutus. Et sic intellige.c.in bis. de ꝑuile. vbi hoc ꝑuilegiū ponit.silr epis lz.in.d.c.si. d ꝑuile. li.vj.de q̄.ē.interdictum.vj.§.xxxix. Aduerte ꝙ sacerdos dz tenere hostiā ꝛ calicē qn̄ ꝓsecrat sup lapidem ꝓsecratū ꝑm Pe.de pal'. ꝛ dz lapis esse ita magnus ꝙ saltem possit sup eo capi. totus pes calicis cū hostia. de quo vide altare. Nota etiā ꝙ q̄cunq; celebrās vel faciēs celebrari diuina:in ciuitatibus:castris: vel villis:nisi q̄tenus a iure ei ꝓcediť est ei interdict9 ingressus ecclie ipso facto cuiuscūq; ordinis vel ꝑuilegiū sit munitus.c.epor.de ꝑuileg.li.vj. Idem si in locis a iure vel a iudice ꝓhibitis:vt ibidem.

¶Utrū de licētia epi possit celebrari in loco nō ꝓsecra- 40
to? R.vt colligo ex Inno.in.c.j.de ꝓse.eccle.vel alt.ꝛ ab.Archi.post alios.in.c.missarū.de ꝓse.bi.j.ꝛ a Pa. in Rica.de ꝓse.eccle.vel al.ꝑ ꝓcordia ꝙ in sua dyoce si pōt epus dare licentiā vt in eccl'ia nō ꝓsecrata vl'oratorio possit q̄s celebrare cuz altari portatili cōsecrato ex necessitate.vt no.glo.de ꝓse.di.j. vnicuiq;. ꝛ.xvij. .q.ij.q̄dam. Jn alijs aūt locis nō pōt dare nisi qn̄ ecclesia deē.vt i.c.ꝓcedim9. de ꝓse.di.j.ar.d.c.fi.qz frustra ꝓcederet epis illud ꝑuilegiū si bīent de iure cōi. Aduerte tn ꝙ in loco fluctuāti: vt in mari ꝛ fluminibus celebrare nō lz alicui. Sed ex suā dyocesim non pōt dare licentiā celebrādi in loco nō ꝓsecrato.

¶Qua hora pōt missa ꝑticularis celebrari? R. ꝙ ab 41
aurora vsq; ad nonā etiā in cōuētualibus ecclīs pōt q̄tidie celebrari.de ꝓse.di.j.§.in ieiunijs.ꝛ.c.necesse ē ꝛ hoc sequiť Sco.in.iij.di.xij. Nec ob.c.nocte.ꝛ.c. solent.de ꝓse.dis.j.ꝛ.c.non liceat.xlviij. di.ꝛ.c.quod a patribus.ꝛ.c.fi.lxxv.dist.ꝛ.c.vl.lxxvj.dis.quia intelligitur de solēnibus missis ꝑm Ho.in sum. de cele.mis. Solēnis vo debet dici in ꝑuētualibus ecclesijs hora suꝫ.i. in vigilijs ꝛ in q̄dragesima ꝛ quatuoꝛ tēporib9

hora nona. In festis hora tertia. In profestis hora sexta: qō tñ cōiter nō seruaṫ: qr tardius dr in festis qȝ in alijs diebus nō festiuis ꝛ excusanṫ. vt pȝ in iur. pal legaṫ. Et sic itellige gl. in. c. j. de cele. miſ. ꝛ alios docṫ.

42 ¶Utrum possit dici missa de nocte? R. ꝑm Hostien. vbi. ſ. q nō nisi in natiuitate dñi: vel nisi ꝑm Rodo. de licētia epi vel superiorus imminēte necessitate: puta qr infirmus morit: nec habeṫ eucharistia. alȝ eam añ auroꝛā celebrās peccat mortaliter. Idē dicendus de celebrātibus añ dictū matutinū. ar. xj. di. c. in bis. ꝛ c. ecclesiasticarū. ꝛ extra de cele. miſ. c. j. ꝛ vlt. ꝑm Ho. Silr de ꝑma dicendū est vbi est cōsuetudo ꝑm Hostien. Quā quidē ꝓsuetudinē attēdo ad primā q dicitur in choro: nō ad eam que dicit a ꝓuato. Añ in religione minoꝝ cū multe misse dicanṫ de consuetudine añ primā nō credo q volēs missam dicere teneaṫ primo dicere primā: qr sic oporteret bis eā aliqñ dicere scȝ ꝑ se ꝛ postea in choro qō nō est necesse. arg. c. j. de celebra. miſ. ꝛ sic patȝ q possunt dicere missam licite anteqȝ dicant primam.

43 ¶Quotiēs dȝ missa celebrari? R. q in ecclesijs quotidialibus ꝛ collegiatis debent quotidie due misse celebrari. ſ. vna ꝑm officiū: ꝛ alia ꝓ mortuis. vt in. c. cum creatura. de celebra. miſ. in tex. ꝛ in glo. ꝛ collegialiter debēt dici. Et dicit Panor. ibidem q peccant non seruantes. tñ cōiter nō seruaṫ. ꝛ sic nō peccant.

44 ¶Utrū ꝗlibet sacerdos teneaṫ ꝗtidie celebrare? R. q nō: etiam in diebus festiuis. vt pȝ in. c. quotidie. de ꝓse. di. ij. Exceptis habētibꝰ curā aiarū q ad minꝰ in diebus festiuis tenenṫ celebrare nisi ꝑ aliū sat. faciāt ppō. ar. c. j. de cele. miſ. Aduerte tñ q si sacerdos ob sui indignitatē ꝛ sacrāmēti reuerentiā abstineat non peccat ꝑm sctm̄ Bo. in. iiij. di. xij. puta qr pollutus et bmōi. Si vo stat ꝓ quadā incuria ꝛ negligētia sua ita q ad minus non celebret in ꝑcipuis festis: ꝛ maxime in illis in quibus seculares deuoti solent cōicare. peccat quidē ꝛ si non mortaliter saltē grauiter. vt pȝ p. c. volentes. de cele. miſ. vbi valde tales reꝓbendunt. Richō. vo in. iiij. diſ. xij. tenet q teneṫ in talibus diebus celebrare. Idem tenet sctus Tho. in. iij. parte. q. lxxxij. ꝛ sic videṫ q non excusenṫ a mortali qñ sine rōnabili causa in diebus festiuis non celebrāt. Añ dicit idē sctus Tho. q lȝ quo ad actus ordinis q pertinent ad corpus xpi mysticū non teneaṫ nisi q bȝ ex ꝓlatione. vt ꝑdicare absoluere ꝛ bmōi. tñ celebrare teneṫ vt vro sacrificiū reddat etiā si nulli boim teneaṫ. Idē etiā ponit in. iiij. di. xij. ꝛ pōt timere ne tanqȝ seruus neqȝ qui abscōdit pecuniā dñi ꝓdemneṫ. Quotidie añt celebrare laudabile est si mō ex bmōi celebratione nō minuaṫ reuerētia debita ad sacramentum ꝛ deuotio. Si añt minueret tūc aliqñ cessandū est. de q vide eucharistia. iij. §. xxxvj.

45 ¶Utrū institutio bñficij q ꝗs celebret oīni die obliget institutū ad sic celebrandū? R. Pa. in. c. cōsuluisti de cele. miſ. ꝛ in. c. significatū. de ꝓben. q non: qr talis institutio est illicita ꝛ daret materiā peccandi. ꝛ ideo taliter institutus dȝ accipe interꝓtatiōnē ab isto tex. c significatū. vt. ſ. intelligaṫ q dȝ celebrare et teneatur ꝗto freqntius pōt salua honestate sua ꝛ debita reuerētia ꝛ deuotione ad sacrm̄. ꝛ sic intellige de quocūqȝ bñficiato. Silr dic qñ instituereṫ ad dicendū missam peculiare ꝗtidie: qr ℔ non obstāte pōt et dȝ dici de feria. c. q̄dā. de cele. miſ. ꝛ sic pȝ q ꝗs aliqñ teneṫ freqn

46 ¶Utrū ꝗs possit pluries dicere (tius celebrare. missam in die? R. Pa. in. d. c. cōsuluisti. q non. Facit d. c. ꝓsuluisti. ꝛ. c. referēte eo. ꝛ. c. sufficit. de ꝓse. di. j. ni si in duob⁹ casibus. Primus in die natiuitatꝫ in quo tres ꝑñt celebrari: siue dicaṫ vna in media nocte: alia in auroꝛa: ꝛ tercia in hora debita. siue dicanṫ sil in die vel vna: ꝛ post interuallū duas vel ecōtrario: qr sic bȝ ꝓsuetudo. ℔ añ auroꝛā nō dȝ dici nisi vna. ſ. illa de media nocte. Scōs respectu alicuius necessitatꝫ: vt puta qr aliq magna ꝓsona venit: puta epus ꝛ sil es ꝛ qs non debet trāsire die q nō audiāt missam. c. fi. de ꝓuile. li. vj. Et idē dic de ꝗlibet alio magno viro. ar. c. j. de cele. miſ. Silr credo qñ esset dies festus ꝑceptus ab eccl'ia ꝛ aliq nō audierūt missam: lȝ nō sint ita magni dñi ꝑ eandē rationē. Idē si aliqs infirmareṫ ad mortem ꝛ nō habereṫ corpus xpi ꝑ eo cōicando. Addit glo. tertium casum ibidem. ſ. si esset cōsuetū in aliq eccl'ia q dicanṫ due misse: vna ꝓ viuis: ꝛ alia ꝓ mortuis ꝛ nemo est q̄ sit aptus nisi vnus solū: tūc poterit ambas dicere. Quartus ꝓpē pauptatē eccl'iarū vel raritatē sacerdotū. xxj. q. j. c. j. in fi. ꝛ de elect. c. ducum. x. q. iij. vnio. Quintus qñ due misse ꝓpie occurrunt dicēde puta de vigilia ꝛ de festo: ꝛ nō est nisi vnus sacerdos qui possit. eē de cele. miſ. c. j. ꝛ. c. referente. ꝑm Ber. et Ho. in. d. c. ꝓsuluisti. Intellige tñ in oibus ꝑdictis casibus q pōt plures dicere: dū tñ purificationē non receperit ꝛ sit ieiunus: alȝ nullo mō liceret. de cele. miſ. c. ex parte. Item q non dicat nisi duas: qr plures nō lȝ nisi in natiuitate. ꝑm cōiter docṫ.

¶Quid si postꝫ sumpsit cōionē bȝ hostiā ꝓsecratā 47
q̄ supfuit? R. ꝑm Pe. q si cōmode nō bȝ vñ honeste ꝓseruetꝫ lȝ ei sumere: dūmō sit ieiunus. ar. de ꝓse. di. ij. c. tribus gradibus. Secus esset dicendū de reliquijs: q etiā lȝ acceperit purificationē anteqȝ de ipis aduertet. tñ postea sunt sumende: tū qr nō ꝑñt sic seruari immo leuiter amitterenṫ ꝓpter eoꝝ paruitatē. Et in isto casu exq̄ est in actu purificationis ꝛ recollectiōis reliquiarū quicqd fit dr fieri incōtinēti, i. q̄si simul sumeret oia anteqȝ censeaṫ non ieiunus. ꝓ ea q no. in. c olim. el. j. de resti. spo. in glo. ꝛ p Bart. in. l. j. ff. de ꝛbo. ob. Quod bñ no. ꝓ scrupulosis.

¶Quid de illis qui ꝓpter adulationes secularīū plu 48
res missas celebrāt in die? R. q peccāt mortaliter. vt in. c. sufficit. de ꝓse. di. j. Multomagis si ꝓpter pecuniam: qr simoniacus est saltē mētalis si pactū nō interuenit exꝑssum. Si vo interuenit esset mentalis ꝛ realis ꝛ teneret restituere quicqd accepit pauperibus ꝛ de necessitate. vt. j. simonia. vij. in ꝑn.

¶Pro quibus debet dici missa? R. q generaliter ꝓ 49
oibus viuis ꝛ defunctis mortuis in statu purgatorij. de conse. di. j. c. visum.

¶Utrū sit dicēda ꝓ paruulis mortuis? R. ſ. Tho. in 50
iij. q sic: ꝓ pueris baptizatis nō qr eis ꝓsit ad remissionē pene quā nō tolerāt: nec augmētū glie. ℔ potius celebraṫ ad cōmēdandā redēptionis mysteriū.

¶Utr liceat orare ꝓ excōicato? R. Hostien. in sum. 51
q sic: in memēto etiā spāliter ꝛ etiā in alijs orationibus q̄ fortiter dicunṫ gñaliter: tñ nō spāliter: qr non lȝ. de

¶Quid dicendū si ꝓbr q ꝓmisit (sen. ex. nup. 52
alicui dicere vnā missaȝ de dña: ꝛ alteri sepati aliā ꝓ aia ꝑis ꝛ mris ei⁹: ꝛ tercio ꝓ salute sua ꝛ silib⁹: dicat solū vnā missam de dña cū collecta. De⁹ q nos ꝑem ꝛ matrē: ꝛ aliā collectā. Omps sempiterne de⁹ miserere famulo tuo. Intendēs ꝑdictis oibus satisfacere? R. q sup ℔ fuit diuersa opinio. Añ ꝓ intelligētia est sciē dū q missa ꝗlibet q dr respectu opis opati: gñaliter valet oibus viuis ꝛ defunctis existētib⁹ in charitate q̄

nō sunt in patria. Secō valet singulariter illi qui eaz dicit si digne celebrat. Tercio valet specialiter si sunt in statu gratie illis q̄ faciūt eā dicere ꝓ se: vel quibus ꝑdicti vel sacerdos ꝓ intentionē applicāt. Quantum igit̄ ad generalē participationē sacerdos nihil potest disponere nec debet. Quantū ad singularē sil'r nō dz ordine charitatis eam alteri tribuere: qz nemo dz ꝓ se sumere se habere vltra necessitatē de merito. Quantū vo ad terciā spālem q̄ est alteri applicabilis ꝓ intētionē dicendū est q̄ nō minus habebit q̄libet borum triū q̄z si ꝓ singulo eoꝝ eā singulariter dixisset. ℟ō: qz deus nō eq̄liter neq; vno mō acceptat meritū misse applicatū isto tercio mō: sed ꝑm q̄ sue bonitati videt. ꝓsiderata deuotione z ceteris q̄ cōcurrūt in eo q̄ eam dicere facit. Ūñ aliq̄n vna missa posset liberare vnā aiam de purgatorio cuz tanta charitate mouere posset se quis ad faciēdum eam dicere: quā non faceret liberare alius faciendo dicere viginti vel triginta. Et sic q̄tum ad ꝺ talis sacerdos satisfecit: qz q̄libet ꝑdictoꝝ triū nō minus habebit de merito q̄z si ꝓ quolibet eoꝝ singulariter vnā dixisset. Et sic intelligo opinionē illoꝝ qui dicūt nō min⁹ valere vnā missam ꝓ omnibus q̄z si singulariter ꝓ quolibet dicerēt. de ꝓse. dis. v. in. c. nō mediocriter. Nec obstat qꝺ dicūt quidā q̄ meritū tali mō acceptū est finitū: z ideo q̄to plurib⁹ diuidit minus quilibet habebit: qz verū si q̄libet totū haberet nisi alteri cōmunicaret: sed nō est sic. sed tantū quilibet hz de ista finitate q̄tum videt diuine bonitati: z est tantū q̄ sufficeret ꝓ omnibus aiabus liberādis si mō sic merita nr̄a mererent: qz missa respectu opis operati nihil aliud est q̄z applicatio meriti passionis xp̄i: qꝺ ꝓ tale sacrificiū immediate applicat illi ꝓ q̄ dicit: z ideo sicut licet multis meritum passionis xp̄i applicet: nihilominus q̄libet nō minus habebit q̄z si solū sibi fuisset applicatū: qz nullus ex toto pōt eū habere: sed intantū in q̄tum videt diuine bonitati ip̄m ꝓ tali acceptare ꝑm eius q̄ dicere facit deuotionem: z ꝓterea ꝓter meritum passionis xp̄i qꝺ ꝓ sacra applicatur non minus efficacie bñt si sil' multis ꝓferant q̄z si ꝓ vno solo: sed q̄libet tantū babebit q̄tum videtur diuine bonitati ꝓ q̄libet acceptare. Hoc patet in baptismo: qz si multi baptizant in necessitate non minus babebunt de remissione: z sic de alijs sacris. Secus de alijs bonis a sacramētis: eo qz cū non sint applicatiua meriti passionis xp̄i. Ideo si pluribus communicabunt q̄libet min⁹ habebit respectu opis operati. Et ex hoc ptz q̄re missa magis valet ad remissionem peccatoꝝ z sacra q̄ alia opera: qz est ꝓter meritum passionis xp̄i qꝺ deo ꝓ nr̄i offert ꝓ remissione illorum q̄bus applicat qꝺ nō fit in alijs bonis. Quo vo ad meritū gñale sic non satisfacit: qz q̄to plures misse dicunt tantomagis aie viuentiū existentiū in gratia: z aie in purgatorio releuant: vñ magis fuissent releuate si dixisset tres missas q̄z si solum vnā. Ūñ q̄tum ad ꝺ nō satisfacit ꝑsertim qñ plures misse dicte fuissent si ipse non acceptasset. z ideo tenet satisfacere vel in missis vel in alijs bonis ꝓ spālem applicationem. Que credo si fiant non solum in vna missa: sed etiam in pluribus z in alijs oꝛonibus z bonis sufficiēter satisfaciet: sicut faciunt boni religiosi q̄ intendūt satisfacere nedū in missis: sed etiā in reliquis oꝛonibus. Ūñ credo attenta ꝓsuetudine z etiā qz nō pauciores misse ꝓt ꝺ dicunt q̄ religiosi q̄ sic ꝓ duob⁹ aut tribus vel alijs celebrāt simul vt dictum est q̄ etiā intendūt specialiter in oībus missis et alijs bonis q̄ faciūt ꝑdictis satisfacere q̄ optime satisfaciunt: nec illi qui talibus faciunt dicere minus babebunt de subsidio misse: sed etiā suꝓabūdanter q̄z si aliter dicere facerent. Aduerte tū q̄ si specialiter ꝓmisisset dicere missaz de dña vel de spūsancto vel in tali altari aut tali die tenet seruare ꝓmissum: aliter nō satisfaceret ꝓmissionem dicendo missam de alio: vel in alio loco. z sic ꝓcoꝛ. opi. q̄ no. in d. c. nō mediocriter. z in. iij. di. xlv.

¶ Utrū idē erit si sacerdos ex motu suo diceret vnaz missam ꝓ tribus q̄ ad meritū spāle: ℟. q̄ nō: qz sicut ad meritū tale non cōcurrit nisi sola motio sua q̄ vna nō tm̄ valet sicut due vel tres respectu operis operātis: z ideo minus babebūt de isto merito spāli. Idem dic qñ vnus facit vnā ꝓ pluribus dicere ꝓ eandē rationem. Et istud est qꝺ dicūt theo. vbi. s. q̄ vna missa spāliter ꝓ alijq̄ dicta plus ealet q̄z qñ dz generaliter ꝓ multis. Secus esset si ipse sacerdos ꝓ alijq̄ diceret vnā missam z in eadē intēderet satisfacere ꝓ aliquo alio q̄ eū rogauit vt eā dicat ꝓ ania sui pūis: qz sic respectu opis operātis nō minus valeret qz sic ibi sunt due motiones qꝺ nō esset in ꝑmo casu. 53

¶ Quid de illo q̄ celebrat vt de⁹ pdat aliquē vel aliq̄s: ℟. q̄ peccat mortaliter. ar. xxxvj. q. v. quicūq;. nec nocet ei ad cuius perditionē fit cū natura sacri sit vt ꝓsit. ar. xj. q. iij. catholicam. no. Jo. z Archid. j. q. j. di ctum. posset tū excusari a mortali qñ tales sunt in mīe ci reipublice et impeditoꝛes bonoꝝ. vt dictū est. s. inuidia. 54

¶ Utrū statim post celebrationē misse sit comedendū: ℟. q̄ nō de iure. vt in. c. tribus. de ꝓse. di. ij. sed de ꝓsuetudine nō seruat illud ius. Debet ergo ꝑm Pa. in. d. c. ex parte. de cele. mis. q̄diu stare donec ille reliquie sunt verisil'r in corpe corrupte. Addo etiā q̄ donec aliq̄s gratias post missam deo retulerit. 55

¶ Utrū tantū valeat missa boni sacerdotis sicut mali: ℟. ꝑm q̄ colligo ex dcto Bona. ℟i. z Sco. z sancto Tho. in. iij. di. xij. q̄ q̄ ad sacrm sic est eq̄lis. j. q. j. c. intra. Quo vo ad oꝛones q̄ in ipa dicunt in q̄tū ꝓferunt ex ꝓsona totius ecclesie: sic sil'r tantū valet. Jn. q̄tum vo babet efficaciā ex deuotione oꝛantis sacerdotis sic plus valet missa boni sacerdotis q̄z mali. Et ideo bñ facit q̄ libentius audit missam boni sacerdotis dummō in substantialibus nō credat excedere: qz periculose erraret ꝑm ꝑdictos doctoꝛes. 56

¶ Quis tenet audire missam: ℟. q̄ de ꝑcepto q̄libet q̄ nō est excōicatus nec interdictus: aut legitime impeditus diebus festis ab ecclesia ꝑceptis. de q̄. s. Ferie §. xlij. De bona honestate q̄libet oñi die maxime episcopus vel religiosus aut ecclesiasticus. ar. c. fi. de puile. li. vj. Et quando sit mortale pctm̄ non audire in festo. vide in. d. §. xlij. 57

¶ Utrū a q̄libet sacerdote eā dicēte sit audiēda: ℟. z dic vt. s. clericus. viij. §. ij. 58

¶ Utrū sit audiēda in ꝓpria parochiali ecclesia in diebus festiuis: ℟. ꝑm Pa. in. c. vt dñcis. de paroch. q̄ sic: nisi ex aliq̄ cā legittima alibi audire velit: puta qz parochian⁹ est ꝓcubinarius publicus. vel vt deuoti⁹ audiat: qz melius officiat vel ꝓt ꝑdicationē z hmōi Si vo alibi audiuit ex ꝓcēptu ꝓpij sacerdoꝺ dicit q̄ facit ℨ ꝑceptū supioris: z q̄ eū admittit dicit q̄ q̄dam mō cōmittit furtū. Sz tu dic q̄ de iure in maximis festiuitatibus sicut sunt festa dñi nr̄i z beate Marie et Johis baptiste: z similia q̄libet tenet audire missam aut in ecclesia parochiali aut in publico oratorio facto a populo. ꝑm glo. in. c. si quis extra. de cōse. dist. j. 59

Et a fortiori pōt audire in ecclesijs mēdicantiū ⁊ religiosorū auctoritate sedis aplice edificatis. Jn oratorijs aūt puatis audiētes nō satisfaciūt sicut est in domibus disciplinatorū. Sz an peccēt mortaliter taliter audiētes si postea nō audiūt in parochiali vel publico oratorio aut ecclesia religiosoꝝ dico q nō: qz nullo cauēt iure q̄ b̄ sit p̄ceptū. Nec ob.c.si q̄s extra. qz ibi nullū verbū est positū laicis qđ sit p̄ceptiuū: ꝑ solum clericis ne celebrēt p̄dictis festiuitatibus in talib⁹ oratorijs sine iussu vel pmissione epi. Silr nō obstat qđ ibi dr q ad parochias est legitimus ordinarius q̄ consuētus ergo ad alias nō erit legitimus: qz nō sequit cū ptineat absurdū sensum: qz ibi dr q in ciuitatib⁹ aut parochijs in p̄dictis festis audiāt ergo etiaz alibi est legitimus cōuentus. Nō ob. etiā p̄dictū. c. vt dñicis. qz si q̄s bñ attendit nihil p̄cipit laicis: nec etiā oibus sacerdotibus sed solum sacerdotibus parochialibus imponit q eiciāt illū q̄ ptempto ꝓprio sacerdote. ergo si audiat in aliqua ecclesia q̄ non sit parochia ⁊ sacerdote nō parochiali nō dz expelli: ergo licite pōt audire. Et q solū parochialibus p̄cipiat: patet in verbo alterius. qđ est relatiuū ex duob⁹ tm̄. ⁊ alius alia aliđ ex pluribus: lz pmiscue vtamur. Et ideo nisi haberet parochiā nō dr alterius: qz p̄dicta relatiua faciūt positionē regulariter eiusdē q̄litatis. Jtē posito q esset aliquod ius p̄ceptiuū esset abrogatū p ptrariā cōsuetudinē. vt. ꝟ. cōsuetudo. §. ix. patet.

Misericordia ꝑm Aug⁹. ix. de ciui. dei. est aliene miserie in corde nr̄o compassio q̄ si possumus subuenire cogimur. Est etiā misericordia diminutiua penarū quaz impedire non pōt excessus ire. Et nō q misericordia pietas ⁊ clemētia ⁊ māsuetudo p̄ueniūt in q̄ntum in eundez effectū pcurrūt: qui. s. est ꝓhibere mala ꝓximoꝝ. sed differunt q̄ntum ad motiuū: qz misericordia b̄ facit ex amicicia quā bz cū ꝓximis. Pietas vo ex reuerēntia quā bz ad aliquē superiorē. s. deū vel parentē. Mansuetudo in q̄ntum remouet iram incitantem ad vindictā. Clemētia vo hoc facit ex animi lenitate in q̄tū iudicat equū esse: vt q̄s amplius non puniat. Crudelitas tm̄ que culpā attēdit: sed modū in puniendo excedit opponit ꝓprie clemētie q̄ dicit quādā animi leuitatē: siue dulcedinē p quā q̄s est diminutiuus penaꝝ Seneca vo li. ij. de clemētia. dicit q clementia est leuitas superioris ad inferiorē. Māsuetudo aūt cuiuslibet ad quēlibet. Sepissime tm̄ accipit misericordia ꝑ clemētia ⁊ māsuetudine ⁊ pietate.

¶ Que sunt opa misericordie spūalia? R. q septē in hoc versu cōtenta. Consule. s. dubitantē p doctrinaz. Castiga. s. p correctionē. Solare afflictū. Remitte iniuriā. Fer defectus alioꝝ. Ora ꝑ oibus: ⁊ doce ignorātes. Et que sunt opera misericordie corporalia. habes. ꝟ. Elemosyna. §. ix.

Moderamen inculpate tutele quid est vide. ꝟ. defensio. §. iiij.

Modestia dicit a mō q̄ aliqñ est in moderādo motū animi ab excellētia p humilitatē. Aliqñ a ptinētibus ad cognitionē. vt ē studiū. Aliqñ q̄ ad corpales actus ⁊ actiones vt decēter fiant ⁊ nō scurriliter ⁊ bmōi. Aliqñ vo q̄ ad apparatuz exteriorem. Et ideo modestia est circa minora. Tpantia vero est in refrenatione delectationis boni difficilis. ⁊ ꝓterea differt ab ea.

Mollicies opponit pseuerātie ꝑm philosophū. vij. Ethicorū. dicit eñ ꝓprie ꝑm phm mollis q̄ recedit a bono ꝓpt̄ tristicias causatas ex defectu electionū q̄si cedēs debili mouenti. Dicit etiaz alio mō mollicies ꝓput est p̄ castitatē q̄ alio mō dicit immūdicia seu voluntaria pollutio. vt pz ex glo. j. Cboz. vj. ibi. nec adulteri nec molles. vbi glo. i. muliebria patiētes. Et isto mō semp est mortale pctm̄. vt ibi ptz. Sz pmo mō nō semp: sed q̄n recedit a bono necessario faciendo.

Monachus grece latine singularis dicitur q: dz esse singularis. i. separat⁹ a conuersatione seculari. vt. xvj. q. j. c. j. iūcta gl. ibidē. Vñ ibidē in. c. monachus. dr monachus nō doctoris ꝟ plāgentis officiū bz qui vel se vel mundū lugeat: ⁊ dñi pauidus p̄stolet aduentū. Nec ibi.

¶ Jn quo differt monachus a conuersis ⁊ oblatis? R. Pa. in. c. nō est. de regula. q cōuersi sunt q̄ obtulerūt se ⁊ sua mutādo habitū: tm̄ seculares sunt: qz nō ꝓmouent ad ordines. Oblati vo sunt qui se ⁊ sua obtulerūt monasterio: habitu tm̄ nō mutato. Et vt dicit glo. xxvij. q. j. vt lex. Jsti conuersi ⁊ oblati magis astringuntur monasterio q̄ monachi. Vñ nec etiā causa artioris religionis p̄nt trāsire ad alia monasteria: q̄ q̄ petant a superiori lniam qz efficiunt q̄si serui monasterij. Monachi vo hodie promouent ad ordines. xxj. q. j. in multis. c. 1

¶ Utr monachus possit p̄fici in aliq̄ eccl̄ia? R. Pa. in. c. monachi. de sta. mo. q solus nō. vt in. c. ij. co. ti. et in cle. ne in agro. §. ad hec. c. ti. Cum socio vo monacho p̄t de licētia sui abbatis: aliter nō. lviij. dis. c. j. et ij. qz nō bz nec velle nec nolle in b. c. si religiosus. ⁊. c. quorundā. de elec. li. vj. 2

¶ Utrū monachus possit habere curā aiarum? R. Pa. in. c. j. de capel. mo. q nō in ecclesia vbi monachi collegialiter habitāt sed debet ab epo capellanus institui q̄ pplm regat de psilio monachoꝝ. Jn alijs aūt locis p̄nt deputari. vt patz in. d. §. ad hec. dummō nō solus vt dictum est. 3

¶ Utrū possit monachus fieri canonicus ecclesie secularis? R. q non. c. in noua. xvj. q. vij. de elec. cū cām q̄ inter. ꝑm Jo. lxxiij. di. quorundā. 4

¶ Utrū monachus possit p̄fici ecclesie q̄ucunq; regulariū? R. q non. vñ si eligit q̄s alterius religionis in p̄latū nō valet electio. Cle. cū rōni. de elec. 5

¶ Utrum possit eligi in epm? R. q sic. vt in. d. cle. cuz ratione. 6

¶ Utrū monachus deputatus alicui ecclesie etiam epatus teneat ad obseruantiam regule sue? R. q sic: q̄tum ad tria substantialia regule. ⁊ vt habitū deferat etiam si sit epūs. de vi. ⁊ bo. cleri. c. clerici officia. in fi. nec ex eo q bz administrationē dr habere ꝓpriū: qz eā tm̄ bz ratione officij sibi imposīti. de sta. mo. c. monachi. §. j. Jn obedientia vo distinguit: qz si transit ad epatum ex toto absoluit a iurisdictione abbatis. xvij. q. j. c. vnico. Si vo transferet ad ecclesiam secularem que non est subiecta abbati suo nec in spūalibus nec in tpalibus ex toto eximit ab obedientia abbatis. xvj. q. j. in parochia. si vo sit solū subiecta abbati in tpalibus sic eximit ab obedientia abbatis quo ad spūalia xvj. q. ij. visis. ⁊. c. sane. Si vo sit subiecta quo ad spūalia solum sic eximit quo ad tpalia. Si vo sit in omnibus subiecta sic ex toto obediet abbati. Quo vo ad alia a tribus votis ⁊ ab habitu non eximit absolute. Manu ab esu carnium tenetur abstinere sicut ante nisi dispensaretur cum aliquo monacho a papa vt solus p̄ficeret alicui ecclesie: ⁊ sine scandalo illoꝝ cum 7

quib⁹ viuit nō posset abstinere: q̄ tūc comedere posset ꝺm Gof. allegat. c. quisq̄s. xlj. di. Factus epūs. ꝺm Io. z videt sequi glo. in. c. carnē. de pse. di. v. etiā potest comedere. Jeiunia vo z silentiū z vigilias seruare nō teneť. vt di. xvj. q. j. c. nemo. Et breuiter si attendanť vba. d. c. nemo. dico q̄ ab illis solūmō absoluiť p̄ceptis regule q̄ cōmode non pōt seruare cū exercitio plationis sibi impositō: sed illa q̄ nedū non impediunt officiū plationis immo potius adiuuāt credo q̄ teneatur seruare quod bene no. Et sic intellige. xxj q. j. monachum.

3 ¶Sz quid de officio? R. vide. s. bone. §. xv.

9 ¶Sz pone q̄ pdictus monachus indiget aliqua dispensatione ad quē recurret? R. q̄ si talis ecclesia subest abbati in spūalibus ad ipm abbatem recurret. Si vo subest epo: tunc epm habebit loco abbatis. c. si q̄s monachus. xvj. q. j. Si vo sit exempta illa ecclesia et immediate sub papa: sic oportebit ad ipm papam recurrat. ar. eoz q̄ dixi. s. Exemptus. §. vj.

10 ¶Que sunt q̄ pcipiunť vel ꝓhibenť monachis specialiter in iure? R. q̄ sunt. x. q̄ notantur in. d. cle. ne in agro. Primū qđ pcipiť est delatio habitus debiti ꝺm formā in. d. cle. posita. Scōm q̄ oīm mēse pfiteanť z susciapiāt eucharistie sacrm. Tercīū q̄ ille q̄ pest exponat regulā vulgariter in capło vel ab alio exponi faciat. Sz pdicta solū astringūt monachos nigros. vt in. d. cle. no. Quartū ne vtanť camisijs. vt in. c. cum ad monasteriū. de sta. mo. Quintū q̄ seruēt silentiū cōtinuū in dormitorio refectorio z oratorio. Jn claustro vo certis horis: ibidē. Sextū q̄ faciāt capla de triennio in triēnū. c. in singulis. e. ti. Septimū aucupationes et venationes interdicunť cis. d. cle. ne in agro. Octauū ne ad curias pncipū vadāt vt suis monasterijs damnū inferāt: alis sunt excōicati illi qui administrationē nō babēt. Nonū ne arma infra septa monasterij teneāt. z de isto z supiori vide. s. excōicatio. vij. casu. xxxvij. Decimū ne carnes comedāt nisi in necessitate. vt in. d. c. cū ad monasteriū. Multa sunt alia q̄ nedum eis: sed etiam oībus religiosis sunt ꝓhibita. q̄ vide. j. religiosus. §. lxv.

11 ¶Quid d monachis q̄ in illis monasterijs comedūt carnes in quibus memoria non extat q̄ comedunt̄? R. d. Car. cōsuluit vt recitat Pa. in. d. c. cum ad monasteriū. q̄ impune pūt comedere: vt exq̄ ipi non fuerūt auctores: nec apparet ex qua cā fuit introductum pōt psumi ex aliq̄ cā legitima introductū. Secꝰ q̄n ex coruptela q̄ nō excusanť de psuetudine. c. cuz tāto. Sed de ꝑ dic vt. j. religiosus. §. xxxij.

12 ¶Utrū appellatione monachoz veniāt alij religiosi? R. Pa. in. c. ex parte. de postu. q̄ q̄n pstitutio emanat respectu religionis: lz loquať de monachis tñ extēdiť ad oēs religiosos cuiuscūq; religionis. Et ꝑ nisi possit assignari ratio diuersitatis inter eos et monachos. Quod no.

13 ¶Utr monachus possit confiteri epo vel penitentiario? R. ꝺm Rodo. q̄ sic: nisi sit exemptus vel priuilegiatus a papa.

Monasterium an obligeť ex facto monachi? R. q̄ nō: neq; ex delicto neq; ꝓtractu nisi in duobus casibus. Primꝰ si ꝑ sit vsum in vtilitatē monasterij: q̄ in tantū teneť z nō plus. ar. x. q. ij. ꝑ ius. Scōs si a quētu sit cōmissa administratio: q̄ in tantū inq̄tum se extēdit administratio: in tantū obligatur et nō plus. ꝺm Jnno. in. c. olim. de priuile. z ꝑ intelligo tam de monacho q̄ abbate. Facit in ar. q̄ nō obligetur. insti. de aucto. tu. in pn. vide glo. xj. q. j. de persona.

¶Utrū possit acq̄ri p monachū obligatio alteri monasterio? R. q̄ sic etiā p monachum fugitiuū. vt. ff. de acqui. pos. l. j. xvij. q. j. abbates.

¶Utrū relictū monacho cū tali pditione q̄ nihil acquirať monasterio valeat? R. q̄ non: nisi talis pditio intelligať q̄ nihil acquirať monasterio respectu vtilitatis non respectu iuris. sicut no. Bar. in auť. excipiť C. de bo. q̄ libe. q̄ tūc valet. qđ est dicere q̄ quētus pmittat illū administrationē hīe relicti: sicut et seruus dī habere ꝓpriuz. vt. l. is q̄ suis. ff. de manu. z facit qđ legiť z no. in glo. l. lucius. §. tres heredes. ff. ad tre. Qđ quidē dictum Bar. limito verū q̄n talis administratio referť ad casum licitum. s. vt dispenset in pios vsus qđ religiosis lz etiā. de testa. c. ij. li. vj. vel vt conuertat ad vsum vestimētoz vel librōz z hmōi. Non aūt liceret vt posset administrare ad libitū illa bona tanq̄ ꝓpria etiā de licētia pape. d. c. cū ad monasteriū.

¶Quid si abbas nō vellet psentire vt pdictā licitaz administrationē susciperet? R. relictū nō valebit z remanebiť apud grauatū. l. vnica. C. de ca. tol. z glo. in. d. §. tres heredes.

¶Utrū bona ingrediētis pertineāt ad monasterium iure successionis an iure traditionis inter viros? R. q̄ magna est ꝓtrouersia inter doc. z glo. iuris ciuilis. de quo vide Alber. in auť. ingressi. C. de ss. ec. Sz tu tene verius esse q̄ iure successionis. Attñ si lesum fuerit potuit restitui ad minoris similitudinē. vt. C. si vt ab here. se. ab. per totum.

¶Quid de bonis ingrediētium ordinem minoz aut aliozū q̄ nihil possunt habere? R. Alber. in. d. auť. ingressi. recitat opiniones q̄tuor. Prima q̄ habeanť p derelictis. Scōa q̄ ptineant ad veniētes ab intestato Tercia q̄ ad epm in cuius dyocesi subsunt. Quarta q̄ acquiranť ecclesie Romane cui subsunt z inde alātur. Et hec est verior de quo non me extendo: q̄ habent oēs tales priuilegia in hmōi quibus oportet stare. z vide. s. legatum. j. §. v.

¶Utrū acquisita p monachū expulsum vel fugitiū efficiantur monasterij sui? R. vt colligo ex no. ab Jn no. in. c. cū olim. de priule. z Io. in ti. de ifantib⁹ expo. z alios. q̄ si monasteriū noluit eū recipe vl maior ps capituli: sic erūt epi vel alterius monasterij si ipm est ingressus. Si vo solus abbas vel minor ps fuit i culpa sic acq̄ret monasterio suo. Si aūt nō curauit redire talis monachus: z totū monasteriū videš eū vagabundū neglexit sic silr acq̄ret epo vel alij monasterio si qđ ingrediť: sicut de seruo dī. in. l. qđ seruus. ff. de stipu. seruo. q̄ sit apprehēdentis. Qđ si monasterius repetijt sed non potuit obtinere aliquo impedimēto: sic acquirit monasterio suo. in auť. de sanctis. epis. §. si monachus. Prelatus eīm pōt monachū fugitiū vendicare cū oībus bonis p eū acq̄sitis. c. abbates. xviij. q. ij. Aut si forte ad aliud monasteriū sit trāslatus ꝓpter pctm̄ suuz: puta q̄ poniť in alio monasterio ad penitentiā faciendā z hmōi. xxvij. q. j. c. si qua monachar̄. sic bona illa q̄ ꝓprio monasterio attulerat q̄ ad vsumfructum erunt secundi monasterij. xvj. q. vj. de lapsis. z post eius mortem redibunt ad primū. Si vo transit ad secundū monasterium licite: quia strictus vel quia ꝓmoueť in platum alterius sic tenēt aliqui. in. c. qđ a te. de. de. ꝓiug. q̄ quicquid acquiret postea erit scōi: sed alia primi. z videtur texť. p ꝑ. xviij. q. j. in. c. vnico. Alij dicunt q̄ oia sibi vndecunq; ꝓ

menta erunt secundi vel dignitatis: q; videnť accedere ad personã. lz expsse fuerunt collata tpe ingressus rone pdicta. ꝛ illud. c. vnicũ. loquiť de acq̃sitis ex industria monachi: q; erũt penes pmũ monasteriũ in q̃ ea acq̃sivit. ꝛ ꝫ vltimũ sentit dñs Car. in. d. c. qđ a te. Pañ. vo ibidé tenet vt bona patrimonialia sequanť psonã. arg. huius. c. qđ a te. ꝛ. c. ex trãsmissa. de renũ. ꝛ. l. ij. ff. de colle. illi. ꝛ hoc seq̃ videť Io. ⁊ Jo. an. in d. c. qđ a te. ꝛ mag placet mihi opi. Car.

7 ¶ Utrũ monasteriũ possit grauari noua psuetũ dine seruitio vel onere: R. q; nõ: nisi a pncipio de cõsensu epi a patrono sit ei imposita. vt in. c. scientes. de cẽsi. nõ tñ intelligas q; in dote necessaria possit etiã a pncipio poni aliq̃d on⁹: ꝫ intellige i alijs a dote pdicta.

8 ¶ Utrũ q̃s possit frequẽtare monasteria monialiũ: R. q; non: nisi ex eã manifesta ꝛ rõnabili: als post admonitionẽ freq̃ntates si sunt clerici deponunť: si laici excõlcenť. c. monasteria. de vita ꝛ bone. cle.

9 ¶ Utrũ monasteria dupla feminarũ ꝛ religiosorum sint licita: R. q; non. vt in. c. diffinimus. ꝛ. c. ii decima xvij. q. ij.

10 ¶ Utrũ q̃s possit pfici duob⁹ monasterijs: R. q; nõ: sicut nec pluribus ecclesijs curã bñtibus animarũ: nisi vnũ dependear ex alio. de pben. c. cũ singula. li. vj. immo plus si monachi vnius monasterij: ꝓratus vel ecclesias aut administrationes seu officia vnius monasteria psueta p eiusdẽ monachus gubernari sine licentia pape cõmitterẽt monacho alteri⁹ monasterij sunt ꝓuati aucte ,puidẽdi ea vice: ꝛ recipiẽtes fiũt ineligibiles ipso iure. d. c. cum singula. §. fi.

11 ¶ Utrũ abbas possit vsufructũ alicuius rei relictum monacho ei auferre: R. q; sic: p no. in auť. ingressi. C. de sa. san. ec. ꝛ in. c. ij. de sta. mo. Sz q̃d si addať si molestet monachũ cadat a legato. glo. in. l. lucius. §. tres beredes. ff. ad treb. hãc q̃stionẽ formaꝫ. ꝛ ibi Bar. ꝛ p Cy. in. l. q̃tiẽs. in fi. C. de bona. q̃ sub mõ. et p Bar. et Bal. ꝛ Jo. de imo. in. l. si alienũ. in pn. ff. de bere. isti. Et ꝓclude q; si legãs disponat p viã pene non valet: q; impositio pene sup facto impossibili de iure vel de facto nõ valet. vt. l. cerdonẽ. ff. de ope. liber. ꝛ. l. j. C. de bis q̃ pe. noie. Sz si vult nõ possit molestari dicat: lego vel relinquo vsufructũ tali monacho donec ꝛ quo usq; abbas faciat ei questionẽ. ꝛ extũc non relinq̃. ita dicit Bal. in. d. l. j. in. vij. q̃stione. ꝛ Pau. de castro in d. §. tres beredes. Sz in eo qđ habuit monachus ante ꝓtroversiam poterit abbas ꝓtroversiam facere et illi auferre ꝑm pdictos.

Monialis non debet habere singularẽ bahitationẽ. sed cõiter tã in ecclesia q̃ in refectorio ꝛ dormitorio esse debet. xviij. q. ij. p. nicolosam. vt sibi sint testes castitatis ꝛ bonestatis. vt in auť. de mona. §. cogitandum.

¶ Non debet loqui monialis cũ aliquo monacho nisi cum socia. vel pñte abbatissa ꝛ breuiter. c. diffinim⁹ ꝛ. c. in decima. xvij. q. ij.

2 ¶ Utrũ possit cantare in choro cuz monachis: R. q; nõ. vt in. d. c. pernicioſam.

5 ¶ Utr; moniales teneanť seruare clausurã: R. q; sic dẽs. vt in. c. periculoso. de sta. re. li⁹. vj. Nec obstat q; quidã dicũt q; nõ põt eis indici vita artior: ipsis inutis. q; hoc nõ ꝓtinet ad artiorẽ vitã: sed ad ꝓseruationẽ bonestatis debite. ꝛ iõ nõ excusanť a pctõ mortali q̃ nõ obseruãt clausurã cũ possint. pt tñ abbatissa exire ,p homagio faciendo cũ bonesta societate: ita tñ q; ad alia nõ diuertat. Silr si eẽt aliqua q̃ notabili morbo laborãs sine aliaz infectiõe ibi esse nõ posset. vt in d. c. periculoso. vbi ꝓlatus ipsarũ ꝑcipiť q; puideant ꝛ q; nõ ꝓmittãt patere accessus q̃rũcunq; psonarũ ad eas nisi ex rõnabili causa ꝛ manifesta: ꝛ q; singlis annis eas visitẽt: ꝛ ille q̃ sunt ita exempte q; immediate subsunt pape debet eps aucte aplica visitare. vt no. in cle. attẽdentes. de sta. mo. ꝛ in. d. c. periculoso.

¶ Utrũ teneat receptio monialiũ non mendicantiũ 4 facta vltra numerum earum q̃ possint sustentari sine penuria de ꝓuẽtibus monasterij: R. q; nõ: immo ipso iure est nulla. d. c. periculoso.

Moneta quot modis falsať. vide. §. falsari. us. §. iij. ꝛ. v. ꝛ de qua debet fieri solutio. vide. j. solutio. §. ij.

Mora incurriť cũ q̃s non facit id quod facere tenetur et eo tempore. vt no. in. c. vlt. de locato.

¶ An requirať monitio vt q̃s ꝓstituať in morã: R. 1 q; si dies est apposita obligationi nõ requiriť: q; dies interpellat ꝓ homie. d. c. vlt. ꝛ. C. de ꝓbẽ. ꝛ cõ. stipu. l. magna. de q̃ vide Obligatio. §. viij. Si vo dies nõ est apposita obligationi: nec alia ꝓditio sic requiriť monitio. ꝑm Bal. in. l. nõ ignorat. C. de fru. ꝛ li. expẽ. ꝛ Aug. in. l. si manu missori. C. de obse. pa. p̃. ꝛ Pa. in. c. lz bely. de simo. ꝛ in. c. ij. de accusatis. Facit. l. in fideicommissi. ꝛ ibi ẽ casus aureus. ff. de vsur. ꝛ in. l. quidã ybe rus. in vbo q̃ de re volo vt cũ ybero loq̃ris. ff. de ser. vr. p̃. ꝛ id qđ legiť ꝛ notať in. l. debitores. pñtes ꝓs denũciationib⁹ cõuemendi sunt. C. de pigno. ꝛ in. l. si ex legati causa. ff. de verbo. obli. ꝛ in. c. accusatio. ij. q. viij. lz glo. dicat in. d. c. lz bely. q; in pecuniarijs admonitio est de bonestate nõ de necessitate. Tñ Lodo. de Roma in suis notãdis tenet q; si debitor citatur sine monitione ꝛ ꝓfiteť debitum q; dz actor ꝓdẽnari in expẽsis si poterit ,pbare q; nõ fuit monitus: q; debitori incũbit ,pbatio: ꝛ sic negatiua. Rõ: q; ius ꝑsumit q; creditor monuerit eu3: q; cõiter sic solet fieri. vt dicit in. d. l. in fideicõmissi. ꝛ istud est verissimũ de iure fori. ꝫ de iure poli teneo q; si creditor ex timore etiã reuerentiali nõ audet petere debitũ vel ignorat. q; tũc etiã sine monitione cõstituať debitor in morã: als nõ. q; ex q̃ scit q; ei debeť ꝛ sine oñi respectu põt petere ꝛ non petit videť ꝓsentire q; teneat. Et sic intellige. l. in omnibus obligationibus. ff. de regu. iur. ꝛ theologos in q̃rto. Attendite q; morosus teneť etiaz ad restitutionem dãni dati ei cui nõ soluit ꝛ lucri cessantis. ꝑm ea que dico. j. vsura. j. §. xiiij. ꝛ xxx.

¶ Quõ purgať mora: R. q; ex celeri solutione ante 2 req̃sitionẽ factã. vt no. in. d. c. vlt. Facit. c. cũ Bertol. dus. de re iudi. ꝛ. c. ex tue. de cle. non resi. Aduerte hic q; mora ꝛ culpa eq̃paranť nisi in ꝫ q; mora est purgabilis. l. si seruũ. §. sequiť. ff. de vbo. obli. Et sic põt intelligi. l. si is. in fi. ff. de iure do. Et ideo si res q̃ est restituenda vel danda eodẽ mõ esset peritura apud dñm vel cũ cui est danda nõ teneť morosus. l. fi. §. j. ff. ad. l rbo. de iac. ne creditor lucreť cuz aliena iactura. Hoc seq̃iť Fulgo. in. l. qđ te. ff. si cer. pe.

¶ Sed quid si dubitať an peritura fuisset: R. q; de- 3 bitor morosus nõ liberať: quia interꝓtatio fit contra eũ. l. cũ res. §. fi. ff. de lega. j.

Mors est triplex. corpalis: spñalis ꝛ gebenna- lis. de pe. di. vl. c. vltimo.

¶ Utrũ quis possit sibi infligere mortẽ corpalem. vi. 1 de. ꝫ. homicidium. j. §. ij.

¶ Utrũ mors tpalis sit satisfactoria ꝓ peccatis: R. 2

Sco.in.iiij.dis.xxj.q mors naturalis ꝑtũcũq; sit necessaria: tñ si voluntarie acceptet est sufficiẽs pena ꝓ oibus pctis venialibus. 7 forte ꝓ magna parte pene debite ꝓ mortalibus. Ex q̃ infert 7 q multomagis est satisfactoria mors q̃ infligit alicui etiã ꝓ pctõ suo si voluntarie 7 patienter sustineat.

5 ¶Utr̃ mortuus resuscitatus restituat in integrum? R. vt elicit ꝑ gl. 7 Archi.in.c.ij.xxxij.q.vij. 7 ꝑ Joh. an. 7 Pa.in.c.fraternitatẽ.de frigi. 7 malefi. post Ain. 7 Ber. Bux. q q̃ ad ea q̃ imprimunt in aia nõ perdidit. 7 ideo nõ restituit. Ain sacerdos resuscitatus nõ recordinat: nec baptizatus 7 hmõi. Jo.an. idez sentit etiã in ꝓfessione: licet character nõ imprimat: q; obligatio acquirit deo q̃ non moritur.c.fi.de pdi.ap. Sed Pa.tenet ꝓtrariũ in hoc: q; talis obligatio est restricta ad tpus. ꝓterea ꝓfitẽtes dicũt toto tpe vite mee ꝓmitto tc. Et hoc credo verius. 7 opinio Jo.an. militaret qñ q̃s simpliciter ꝓmitteret seruare talem regulam. In alijs aũt in q̃bus nec character imprimit sed adherẽt corpori. Jo.an. dicit q non restituit nec recuperat: q; actio semel extincta non reuiuiscit.c. ex trãsmissa.de renũ. Sz glo.in.l.ex bis.ff. de legi. 7 in.l. seruus effectus.ff.de act. 7 obliga. tenet q recupet indistincte. Ain dicit q rumpet testamentũ qd ante fecerat 7 recupat bona. Archi. vbi.s. tenet q restituitur q̃si iure postliminij. Et idem tenet Jo.de fanto. 7 bñ. Rõ: q; si restitutio ꝓncipis in integrũ refert ad omia l.j.C. de sentẽ.pas.ij.q.iij.quotiẽs.in fi. ergo fortius restitutio dei. Sz tu dic q sicut non extinguit obligatio illius q̃ ꝓmisit nauẽ alienã: sed solũ cessat q̃ius dñs nauẽ destruat animo reparãdi eã ex eisdẽ lignis: quia eadẽ nauis ceniset. vt in.l.q̃ res suas. ff. area ꝓmisisti ff. de solu. Sic in ꝓposito: q; dñs dissoluit talem anio vt postea ex eisdẽ puluerib; resuscitaret. Et opinio ꝓtraria posset seruari qñ fuisset morte resolutus non animo restaurãdi: q; tũc nauis licet restaureꝫ non est eadẽ: sed in isto casu nõ põt esse. In mrim̃onio tamẽ certũ est q nõ restituit nisi de nouo cõtrahat iterum q; semel fuit dissolutũ ex morte. 7 ideo nõ recuperat iure postliminij. vt in.l.nõ vt a parte.ff. de cap. 7 post li. reuer. secus in alijs vt dictũ est. Bart. etiã in.l.j.C. de sacrosan. eccle. tenet q resuscitatus iterũ moritur? vt Lazarus recuperat 7 reuocat testamentũ: sicut p natiuitatem filioꝝ: sed resuscitatus non amplius moriturus non rumpet.

4 ¶Utrũ spolias mortuos peccet? R. q sic: 7 grauissime punit ꝑm leges. vt de sepul. vio.l. ꝓtor. ff. aduersus eos. 7 phos.iiij. Etiã latronib? tales annumerat.

5 ¶Utrũ mors ciuilis equipareꝫ morti nãli? R. Ge.in c.suscepti.de rescrip.li.vj. Archidi. ibidẽ. 7 do. Anto. in.c.lz. de offi. deleg. plene ꝓsequit. Sz tu cõclude q aut verbũ mors ꝓfert a iure in materia stricta 7 exorbitanti a iure cõi. Et in dubio intelligitur de morte naturali. vt in.d.c.suscepti. 7 l.iij. ff. hec verba. ff. de neg. ge. 7 ibi glo. 7 Bar. Aut ius nõ est strictum in q̃ scribitur mors: sed est extendibile ex idẽtitate rõnis. Tũc si mors ciuilis non bz p oia eundez effectũ quo ad id de quo agitur quẽ bz mors naturalis non extẽdetur neq; equiparabit morti naturali. vt dicit gl. in d.c.quesitũ. 7 in.d.c.licet. alis sic. Si vo verbuz mors ꝓfert ab homine: tunc in dubio nõ equiparat: q; verbum hominis debet referri ad mortem naturalem. vt in.l.ex ea parte. ff. insulam. ff. de verbo. obli. Jo. autẽ xxj.q.j. placuit. dicit q regulariter mortis appellatio ne intelligit naturalis mors.

¶Quis dicat esse in mortis periculo? R. infirmus 6
quotidiana febre. Obsessus in loco vbi machine iaciuntur. vel a talibus hostibus q̃ eum volunt occidere. Nauigaturus p loca periculosa: vel iturus p loca insidiosa. Aut etate pfectus 7 hmõi. vt pz. ff. de do. cau. mor. l. mortis cã. cum tribus sequẽtibus. Vel dic q arbitrium boni viri est sequendum: vt pensatis cõditionibus iudicet si ꝓbabiliter imminet periculũ mortis. 7 tũc dicat in periculum mortis.

¶Utrũ liceat requrere a moriente q sibi reuelet statũ 7
suum post morte? R. ꝑm Tho. in q̃li. q sic: dummõ h subintelligat si deo placuerit. 7 hoc nõ fiat ex infidelitate vel dubitatione fidei.

Vlier vide. s. Femina.

Vltiloquium

ꝑm Alexã. sc̃da sc̃de de multiloq̃o dicit q est multitudo locutionis cũ superfluitate. vel pter vtilitatem vel necessitatẽ. 7 sic intelligit illud Prouer. x. In multiloquio nõ deerit pctũ. Aliud tñ est ꝓprie loquẽdo multiloquiũ. aliud vbositas siue linguositas. q; linguositas sonat in ptẽptum ꝓuenientẽ ex cõsuetudine superfluẽ 7 inordinate locutionis. Multiloquium vo nõ determinat tantũ q̃tum linguositas: h stat in genere. 7 licet sit veniale: tamẽ linguositas põt esse mortale. vnde Job. j. Munquid verbosus iustificabitur: quasi dicat non.

Munus

tribus modis dicit. Aliqñ capit ꝓ dono qd quidẽ est ꝓprie id qd sponte pstamus 7 ex nulla necessitate vel iuris officio: qd quidẽ si nõ pstaret nulla esset repbẽsio. vt. ff. de vbo. sig. l. munus ꝓprie. Differt tñ: q; munus est donũ cuz causa. Donũ vo se bz in plus: q; etiã aliqñ sine cã. vt ptz in.l. inter donũ 7 munus. ff. de verbo. sig. Aliqñ capit ꝓ officio cũ honore. Aliqñ ꝓ honore siue onere. vt habet de his oibus in.l. munus. tribus modis dr̃ ff. de ver. sig. Ain in.d.l. munus ꝓprie est quod necessario subimus. l. imperio ve ei? q ptãtem habet iubẽdi. Et de isto hic tracto.

¶Quottuplex est munus? R. q triplex. Quoddam 1
sordidũ qd ꝓsistit in vilibus officijs: vt in arena fodienda: calce coquẽda: 7 alia exẽpla. in.l. maximarũ. C. de excu. mu. Et põt dari ista regula in ipis agnoscendis. ꝑm Bart. in.l. vnica. C. de muneribus. q; sicut illud est bonu: q; in loco reputat bonu. vt no. Jnno. in.c. de multa. de ꝓben. ita illud est vile qd reputat vile 7 habet officia vilia. 7 hec tñ dant vilibus ꝓsonis non maioribus vel humilioribus. C. de suscep. ꝓpo. 7 arcba.

¶Quoddã munus dicit honestũ cũ honore annexo 2
et ista munera appellant honores. in.l. cui muneris ff. de mune. 7 bono. et ista sunt officia seu dignitates publice. d.l. vnica.

¶Quoddã dicit munus honestũ solum: q; non ha- 3
bet nec honorem nec vtilitatẽ annexam. vt est tutela cura 7 hmõi. ff. de excu. tu.

¶Quo dicunt ꝓfata munera personalia mere? R. q 4
tunc quãdo explicantur labore corporali solum sine sumptu vel detrimento reruz ꝓpriarũ. l. fi. in ꝓnci. ff. de mune. 7 bono.

¶Ain dicunt ꝓmonialia seu realia? R. q tũc ꝓprie 5
qñ ꝓsumptu ꝓprio fiunt ab alijs.

¶Ain dicunt mixta. s. ꝓsonalia 7 ꝓmonialia seu re- 6
alia? R. qñ cũ labore corpali a nob explicant 7 cum sumptu vro. vt colligit in. d. l. fi. ff. ꝓmonioꝝ.

7 ¶Quō dicunt ordinaria ꝓfata munera siue ꝓsonalia siue realia? Rn. q ordinaria sunt qñ habēt certā et ordinatā ꝓstationē p aliquā legē vel statutū seu ꝓsuetudinē longā. vt. ff. de vaca. et excu. mune. l. in bonoribus. §. qui muneris publici.

8 ¶Quō dicunt extraordinaria? Rn. q qñ nō p legem vel statutū vel ꝓsuetudinē imponunt: sed ꝑm voluntatē dñoꝝ. ꝑm Bar. et patet in. l. vnica. C. de va. pub. mu. Uñ per accidēs ista imponunt.

9 ¶Aliquādo ista munera dicunt indicta: vt qñ princeps imponit per legem aliquod munus vel per statutum quod a principio erat extraordinariū: sed nūc efficitur ordinarium.

10 ¶Aliquādo dicunt supindicta. vt qñ supra ordinariū aliqd imponit ꝓpter necessitatē occurrentē. Facit l. vnica. C. de supindic. Est et alia distinctio Gregor. sup illud Esaie. xxxiij. q̄ excutit manū suam ab omni munere q triplex est. Munus a manu: ab obsequio: et lingua. de quo. j. Simonia. v. in ꝑn.

Murmuratio ꝑm q̄dam apostillam super illud Sapie. j. Custodite vos a murmuratione. est quedā q̄rela cū impatientia in his q̄ bō deberet patiēter ferre. et cōmittit aliqñ ꝯ deū p displicentiā eo q nō tribuat ꝓsperitatem vel aduersitatem ꝑm merita hoim. vel qz immittit tribulationes vel nō regit mundū mō nro et tñ iniuste. qz Hiere. xj. Justus quidē tu es dñe si disputē tecum lz nobis sint occulta talia iudicia. Aliqñ est ꝯ platos de q̄bus dī. ꝛc. dī. Alienus sit a fratrū vnitate q murmurauerat: et ideo apl'us. Ne murmuraueritis ꝛc. ij. Cho. x. Et qñ sit pctm̄ mortale dic q tunc qñ ex ipa fit aliqd ꝓtra ꝓceptū dei: puta qz dicat vel credit deū iniustū vel iudicat temerarie et hmōi.

Mutilatio quid sit. vide. s. homicidiū. v. §. vj.

Mutus p signa pōt petere sacra: et ei sunt data. xxvj. q. vj. q̄ recedūt. et. c. seq̄nti.

¶Utrū possit contrahere mrimoniū. vide. s. Matrimonium. ij. §. iiij. et Matrimonium. iij. Impedimēto. xviij.

Mutuum est quod de meo fit tuū. ff. si certe. l. ij.

1 ¶In q̄bus reb? ꝓsistit ꝓpie mutuū? Rn. q in rebus q̄ ꝓsistunt in numero: vt pecunia et hmōi Pondere: vt massa auri vel argenti et hmōi. vel mēsura: vt vinū oleū triticū: et q̄ vsu ꝓsumunt. vt in. d. l. ij. et insti. quimo. cōtrahi. oblig. in ꝑn. Uñ Rodo. mensurā restringit ad mēsuram q̄ grana vel liq̄da mēsurant nō ad illam q̄ panni vel terre. Et aduerte: qz debet dari mutuum vt reddat nō eadē res in numero: s silis in gñe siue tāt undē et eiusdē vtilitatis et pcij et eodē mō. Uñ si dedit pecuniā nō illā restituet sed silem et hmōi: aliter trāsiret vel in cōmodatū aut depositū vel aliū contractum. l. ij. ff. de ꝯbē. emp. et. l. ij. ff. si cer. pe. Et nō q hic nō accipit genus ꝑm Porphyriū: s ponit specialiter ꝓ quibusdā rebus q̄ ꝓsistūt in numero pondere et mēsura. Uñ tenet Azo. q si q̄s mutuo dedisset pondus argēti et reciperet pecuniā ad numerū q est mutuum si pecunia sit argētea: qz idē genus reddit et tāt undē. Facit. l. j. §. vlt. ff. de aur. et arg. leg. et ꝓpterea si res mutuata perit periculum est mutuum accipiētis etiam si casu fortuito. l. incendiuz. C. si cer. pe. insti. q̄. mo. re ꝓtrahi. obli. §. item. Secus si data esset pecunia in bursa consignata: quia non est mutuum. l. si ab initio. si cer. pet. oꝑtet s q tradat vt sit accipiētis mutuū nō ꝓsignata: aliter nō erit mutuum.

¶Utrū dare mutuum petenti sit de ꝓcepto? Rn. ꝑm Sco. in. iij. dist. xv. q babens pecuniā sibi ꝓ aliq̄ tpe inutilem mortaliter peccat si eam nō mutuat indigēti et petenti: quia facit ꝓtra ꝓceptum nature et xp̄i. Luce. vj. Mutuū date. et Math. v. Sed si ei esset vtilis: puta negociando vel aliud de ea faciendo. tūc distingue ꝑm qd̄. s. dixi de Elemosyna. §. j. quō est de ꝓcepto. et ꝑm illam distinctionem a fortiori dic de mutuo Quod nota. 2

¶Quō in mutuo sit vsura. vide. j. vsura. j. ꝓ totum. 3

Naufragium est nauis fracta sūmersio rerū et corporū qd̄ plerūq casu fortuito ꝓtingit ꝓpter vim tempestatis vel fluminis. l. de ꝑcatio. et per totū. ff. ad. l. rho. de iac.

¶Utrā rapientes aliq̄d de naufragio teneant? Rn. q sic: ad restitutionē nec excusat aliq̄ cōsuetudo. d. l. de ꝑcatio. et. ff. de incē. rui. et nau. l. si q̄s ex naufragio. nec excusant a peccato mortali si rapiunt ex intētione retinendi nec excusant ex aliquo ꝓcepto. qz ꝓtra preceptum dei. Leuitici. xix. Diliges ꝓximū tuum sicut teipm. Ep̄s aut alius ꝓlatus debet deponi: laicus anathematizari. xxiij. q. ij. illi qui. et de treuga. c. innouamus. ꝑm leges infra annū in quadruplū. Post annū in simplū puniunt. l. j. in ꝑn. ff. de incē. rui. et nau. boc verū nisi sint nauigia que exercēt piratica ꝓuitatē: vel nisi xp̄iano nomini inimica. vt instit. Fede. ad de cus. §. nauigia. C. de fur. aur. nauigia. 4

¶Quid de dñis q̄ pueniūt cū nautis de certa q̄ntitate danda ne depdent in naufragio? Rn. q tenent restituere quicq̄d hac de causa accipiūt nisi spontanea liberalitate eis dare ꝑm Rodo. bñ liceret statutum q̄ quis lucrat tm̄ ꝓ rebus recuꝑatis in mari naufragis intellige si fit ꝓpter vtilitatē naufragoꝝ q̄ aliter nō recuperarēt res suas sed perirēt in mari. 5

¶Utrum inueniens res iactatas in mari vel ex naufragio teneat eas restituere? Rn. Pa. in. c. cuz dilecti. de accu. q aut erāt ꝓ derelictis. et sic fiunt capientis: qz qd̄ in nullius bonis est efficit naturali rōne capientis. insti. de re. diui. Si vo nō erāt ꝓ derelictis: sed fuerunt ꝓiecte vt euaderēt periculū maris: tūc cū ꝓpe eis remaneat dñs eas occupās animo retinēdi committit furtū. vt in glo. d. c. cum dilecti. et. l. qua ratione §. vlti. in fi. ff. de acqui. re. do. et est excōicatus. vt in. c. excōmunicationi. de rapto. si non restituit q̄ ꝓmum potuit. Et q̄uis Joban. an. ibidem dicat requiri monitionem anteq̄ incurrat excōmunicationem. tamen Pa. ibidem dicit q quo ad deum et ꝓscientiam est excommunicatus si q̄ ꝓmum poterit restituere nō faciat. et multo fortius hoc habet locum in his qui rapiunt violēter res naufragoꝝ. Si autem simpliciter accepit non considerādo an essent derelicte vel ne excusatur a furto. vt est text. no. in. l. falsus. §. si iactum ff. de fur. Et etiam ego credo ab excommunicatione. ar. d. l. falsus. et bis que no. Joba. an. in. c. q̄te. de sen. ex. in nouella. de quo vide. s. inuenta. in ꝓn. et limita vt ibi.

¶Sed queritur an sit ꝑsumendum q tales res sint ꝓ derelictis? Rn. idem Pa. vbi. s. q ex ꝓiecturis potest ꝑsumi. Nam si librum obtusum pannis et bene si gillatum ꝓiecit ꝑsumitur non habuisse ꝓ derelicto. secus si apertum. et sic in similibus. Simlr q̄n non statim quesiuit. de q̄. s. Inuēta. in ꝓn. 6

Nauta caupo ⁊ stabularius teneñ de leuissima culpa non de casu.l.⁊ ita.§.at hoc edicto.ff.nau.cau.⁊ stab.⁊ dñ nauta q̃ nauē exercet non remiger.vt.l.j.c.ti.§.nautā. Sil'r caupo ⁊ stabularius q̃ hoc exercēt ⁊ institores eoꝝ.vt in.d.l.j.§. fi. Nec obstat.l.j.ff.si vest. mēta.ff.depositi.vbi depositarius non teneť nisi de leui culpa: qz est speciale in istis vt teneant de leuissima culpa. Sz ego in pscientia nō credo teneant nisi de leui.vt.ff.nau.cau.et stabu.l.nauta.⁊.d.l.⁊ ita.loquiť in ociū taliū qui solent fraudē facere.vt ibi patz.in.§. at hoc edicto. Et ideo cum fundet se super psumptione non habebit locum in cōscientia: nisi spāliter accepisset mercedē ꝑ custodia.vt.s.locatio.§.xxiij. vel nisi quādo res reqrebat diligentissimā custodiā quā scienter accepit custodiē dam: qz sic teneť de leuissima.

1 ¶Sz quō ꝓbať datū tali in pecunia? R.q si consuevit portare talem q̃titatem pecunie tūc crediť suo inrameto: alꝫ non nisi q̃tenus ꝓbet. arg.ff. de re mili.l. nō oēs.§.a barbaris.nā talis dz numerate pecuniaz in pspectu hospitis.ff.depositi.l.j.§.si ista.

2 ¶Utrū naute ⁊ pfati dantes claues camere dño deponenti excuseně si perdať? R.sm glo.in.l. debet.ff. nau.cau.⁊ stab.§.itē si pdixit.q si a pncipio dedit claues ⁊ pdixit q nolebat teneri excusať: alꝫ nō. Similiter teneť qñ a pncipio non dedit claues sed postea: dz pdixerit.per.l.sicut.C.de act.⁊ oblig. nisi ille expresse cōsensisset nolle illum teneri.

3 ¶Utrū pfati habeant locum in eo qui hospitať aliquē non tanq̃ caupo sed sicut ciuis sine mercede: sicut fit qñ rex venit in ciuitate aliq̃ ⁊ distribuit suos ꝑ domos? R.q non.vt.l.si.ff.si mes. fal.mo.dix. ⁊ ar.ff. de aleato.l.j.§.item notandū.⁊ ideo si gratis fit tenetur soluꝫ de dolo ⁊ lata culpa.

4 ¶Utrū naute possint preponere res suas depositis qñ vtraq; nō ꝓñt saluare vide.s.cōmodatū.§.xvj.

Necessitas est triplex. Prima sine q̃ vita corporalis sustentari non pōt.⁊ de hac dicit.j.Joh.iij. Qui habuerit substantiā huius mundi ⁊ viderit fratrē suū necessitatē habere ⁊c. Scda necessitas dicit oportuna: sine qua vita cōmode sustētari nō potest.⁊ ad hanc removendā in ꝓmo q̃libet ex pietate inducit. ad Roma.xij.necessitatibus sanctoꝝ cōmunicantes. de quo dic vt.s.Guaricia.§.iij. Tercia est ꝓficua sine q̃ vtiliter vita non sustentať: vtputa habēdi libꝛos ꝑ studendo ⁊ hmōi: ad quā succurrendaz pfectio amoris inflāmat. ꝑ pma necessitate scda ⁊ tercia lz mendicare pensatis circūstantijs. Et ecclesiastici pñt reddituꝫ habere ecclesiasticos: alꝫ non nisi cū dannatione sm Henri. de gandauo in.iij. q̃li.q.xxvj. Et sic intellige glo.in.c.pcarie.⁊.c.se.x.q.ij.

1 ¶Utrū illud qđ dicit necessitas facit licitum et non subijcitur legi.in.c.lz.de ferijs. Intelligatur de pma solum? R.q de pma solum.⁊ hoc intellige quando tale quid quod est contra legem non est malum de se vtputa quia ex aliqua circumstantia potest licite fieri: quia tali necessitate occurrente non requiritur alia dispensatio: sed ꝑ pria auctoritate quis potest contrauenire. Similiter dic pro scda necessitate dummodo recompensatio aliqua fiat.sicut dicit do.Anto.in.c.j. de ferijs.q licet doctoribus consulere pro forensibus in festo: dummō aliquam elemosynam in recompensationem faciant. Facit glo.in.c.pbyter.in verbo, de narium.lxxxiij.dist.⁊ melius.d.c.licet. Sed ego credo sit tutius habere dispēsationem a prelato in ista scda In tercia vo necessitate oino requiritur dispensatio aliter nō faceret licitum. Et sm hoc intellige glo.in.l. j.§.cum in eadem.ff.ad.l.rbo.de iac. que dicit q tempore necessitatis omnia sunt cōmunicanda. et qđ ibi dixit Ange.s.q tempe caristie si mendicus furet panem non incidere in penam. Facit.c.iij.de fur. ⁊ similia que loquuntur de necessitate: quia aliquando de prima: aliquando de alijs.

Negligentia est omissio alicuius qđ fieri debet ⁊ potest. vnde nō potest esse negligētia vbi quis non ē in mora.de elect. c.vl.de cōcess.ꝑben.quia diuersitatem.no.in.c. si com promissarius.in prin.de elect.li.vj. Et ideo aliqñ negligentia dicit lata culpa.vnde.ff.mandat.l.si fideiss. for.in pnci.dicit dissoluta negligentia ꝑpe dolum est id est lata culpa. Et quādo dicat lata culpa.no.in.l. nomina.C.arbi.tute.cum suis pcor.⁊.s.culpa.in pn. Nomine etiā negligentie simpliciter venit leuis culpa etiā ⁊ leuissima.vt pz in.c.allegatis. Facit.xxviij di.c.de siracusane.⁊.c.cum ex eo.in fi.⁊.c.cōmissa.§. porro.de elect.libō.vj.⁊ hoc est qñ quis teneť de leui vel leuissima culpa: alꝫ non. Nomine vo negligentie magne venit lata culpa.vt.ff.de act. et oblig.l.j.§. is quoq; apud.vbi tex.quasi apertus. Aliquādo vo includit dolū.s.cum lex imponit penā negligenti: qz tūc sub negligēte includit dolosaz negligentiā.vt no.Be. in.d.c.si cōpromissarius.

¶Utrum negligentia sit pctm mortale? R. q si quis omittit ex negligentia facere illa ad que teneť de ꝑcepto vel ex officio in his vbi versať notabile damnū sibi cōmissorū: sic est mortale pctm de sui natura. Et hoc nulli dubium in his que sunt de iure diuino pcepta: vel ex officio cōmissa. In his autem que sunt de iure positiuo solum: non credo semper sit mortale nisi includat in se dolum vel cōtemptum.vt.s. patet in ti.de inobedientia. Et sic intelligo ⁊ limita glo.in.c. ea que.de offi.arch.⁊.lxxxj.di.c.dictum.⁊.xj.q.iij.plācuit.xij.q.ij.indigne. In alijs autem que non sunt de precepto: negligentia cōiter est veniale peccatum. vt patet.xxv.di.§.alias ea demum.⁊ hoc verum nisi faciat totaliter excedere a charitate dei: quia etiam sic esset mortale peccatū. scdm Tho. scda scde.q.clxij.

¶Utrum teneatur ad restitutionem de damno dato ꝑmo ex negligentia in officio suo vel alio opere. vide.s.Culpa.§.vj. 2

Negocium secularе quid est? R.q cuz sit multiplex non potest diffiniri: sed ex aliquorum enumeratione possumus alia similia iudicare sicut fit.xxv.dis.§.criminis appellatio et.xxiij.quest.v.de liguribus.⁊ extra.ne cle.vel mo.c. j. dicitur ergo negocium secularе primo cum quid plus iusto appetitur quod turpe lucrum est. Item et munera iniusta accipe vel dare. Et vniuersaliter omnia per que homo seculariter viuit in aliquo peccato dicitur secularе negocium.hoc patet in.d.c.j. Itē dicitur secularе negociū mercantia seu negociatio. Itē omne quod fit pro lucrando: sicut artes: procurationes causaruz ⁊ negociorum factiones ⁊ hmōi. Unde dicitur negocium quasi negans ocium. de v.sig.c.forus.§. constat. et pro seculari. quia secularibus rebus habendis impenditur. Uel scdm Glo. in summa.xxj.q.iij. dicitur. Primo pro mercantia. Secundo pro causis secularibus tractandis. Tercio pro

administratione rerum secularium. de hoc habes supra Clericus. ix. §. j.

1 ¶ Que negocia secularia prohibent? ℟. q̃ secularibus prohibent illa que sine mortali fieri nō possunt. Sed clericis & religiosis sunt interdicta multa. vt patet in. d. c. j. & habes. s. Clericus. ix.

2 ¶ Utrū negociatio que cōsistit in vendēdo & emendo que alio modo vsitationi dicit mercātia sit licita? ℟. Alex. in. iij. parte summe tractatu. de iudicialibus. cū quo ꝓcor. Innocē. in. c. j. ne cle. vel mona. & Jo. an. in. d. Rica. & Pa. in. d. c. j. q̃ de se nō est mala nec illicita Sed pōt esse illicita rōne circumstantie cause persone: modi: temporis: loci cōmercij. Ex circūstantia cause scz quādo ꝓpter cupiditatem vel aliqd aliud malū fit: & sic tale pctm̃ est qualis finis per quē fit. Unde ille qui negociando intēdit lucrū tanq̃ vltimū finem: & cupit sine labore & sollicitudine ex auaricia diuitias congregare: ejiciet de templo paradisi. ℟m Alex. & sic patet q̃ efficiet mortale peccatū ei. Negociari autem ꝓpter ꝓpriam necessitatē vel pietatem. s. ad dispēsandum in pios vsus lucrū. vel ꝓpter reipublice vtilitatem vel proximi: est causa legitima que facit vt fiat sine peccato: alis nō. Circūstantia pſone facit illicitam scz si est clericus vel religiosus. de quo. s. Clericus. ix. oportet ergo sit secular? qui negociator debet esse. Ex circūstantia modi fit illicita. s. quādo exercet vel cum dolo vel cum mēdacijs vel alijs pactis seu piurijs. Et si sunt pctā mortalia sicut mendaciū q̃d dicit intētiōe decipiendi proximum etiam in magna re si posset vel piuriū: sic negociatio est mortale pctm̃. Item ex circūstantia tempis. s. festiui ab ecclia ꝑcepti. de quo dic vt supra Ferie. §. xxj. Itē ex circumstantia loci. s. diuino cultui deputati: sicut est ecclia vel cimiteriū. In ecclia eim̃ nō pōt fieri sine peccato mortali: nisi magna necessitas excuset. vt patz p. c. decet domū dei. de immu. ec. li. vj. iuncto. c. relinq̃ nolumus. de cu. eucharistie. Et hoc intellige de actuali ꝓtractione rerū que sine strepitu fieri nō pōt. Secus esset in venditiōe candelarū q̃ sine verbis fit. Aut in cōuentiōe alicuius rei emende vel vendende postea: quia nō esset mortale peccatū. Item ex circūstantia cōmercij: qd̄ q̃dem est damnosum rei publice: sicut cum quis emit vilius vt carius vendat & cum damno reipublice: sicut sunt illi q̃ totū granū emūt vel oēs merces & hmōi: vt postea vendant modo suo. Si vo cōmerciū est vtile reipublice: sicut illud quo merces portant de terra vbi abundāt ad aliam vbi deficiūt. vel illud quo de vna re fit alia: sicut faciunt artifices de lana pannū: de cera cādelas & hmōi: vel illud quo q̃s ꝓseruat res quas emit vt vēdat tempore debito eo quia quilibet nō potest statim emere: sic istis lz negociari si alie circūstantie adsunt. Alijs autez est damnationis: & de his loquitur Chry. lxxviij. di. ejiciens. & no. Sco. in. iij. xv. di. q. ij. ar. ij.

3 ¶ Utrū ille qui carius vendit q̃s emit in eodem loco licite hoc facere possit? ℟. Alex. vbi. §. ti. de legibus. q̃ si id ꝓ se emit & postea processu temporis non indiget: licite vendere pōt ꝓ precio occurrēti: q̃uis sit carius q̃ q̃n emit: q: nō ad hoc emit: & lucrū aduenit rōne temporis. Si vo emit vt vēderet tpe quo carius erit sic si fecit ꝓ vtilitate terre sue. s. ne boues postea indigerēt & nō inuenirēt: & ipe aqd lucrareť ꝓ sua sustētatione & sue familie. Uel si a casu aliq̃d emit ꝓ bono foro: & postea inuenit illud q̃ vult emere ꝓ carioꝛi. & cōcurrāt ea que dico. s. Emptio. §. vij. cum alijs circūstantijs predictis hic: sic licet laicis sed nō clericis. Si aūt fecit solum vt lucraretur sine aliqua vtilitate reipublice: immo potius cum damno: sic peccat mortaliter. vt ptz per. d. c. ejiciens: & de istis intellige illud .c. quicūq̃ tempore. xiij. q. iij. vbi turpe lucrū dicitur tēpore vindemie vilius emere vt carius vendat. istis cōcor. Hug. & Lau. xiij. q. iij. si q̃s. & Tho. sc̄da sc̄de .q. lxxvij. & Pa. in. c. j. ne cler. vel mona. nō tū tenetur ad restitutionem talis turpis lucri de necessitate: sed de cōsilio ℟m Rodo. nisi forte fuisset causa talis excrescentie: puta quia totum emit vt carius postea posset vendere: q: sic teneret ad restitutiōem damnificatis: si tale damnū alis nō occurrisset.

¶ Quid de artificibus qui faciunt artem que non est nisi ad malum. vide. §. Ars. 4

Neophitus dicit nouus in fide vel in religione. vt. xlviij. di. c. quoniam. & c. sicut.

¶ Utrū neophitus in fide possit ordinari? ℟. q̃ non: etiam ad minores ordines. vt patet in. §. j. & d. c. quoniam. ea di. 1

n Igromantia vide infra Sortilegium.

Ominatim quis dicitur interdictus vel excōmunicatus? ℟. Pa. in. c. in lateranēsi. d. ꝓbenn q̃ vbi agitur de pena incurrēda ipso iure: sic non dicitur quis nominatim. nisi exprimatur eius ꝓprium nomen: quia hoc importat ethymologia vocabuli: & in istis odiosis non est recedendum a ꝓpria significatione verborum nisi de mente constet. vt in. c. statutum. de elec. li. vj. nisi circumstantie sint ita expresse & stricte q̃ ex toto important vices ꝓprij nominis. Facit ꝓ hoc. l. ij. ff. de libe. & posthu. & instī. de exhe. libe. §. nominatim: & in. l. quotiens. §. si quis nomen. ff. de bere. instī. Facit. l. certum. ff. si cer. pe. vt pta dicitur filius petri qui non habet vnicum filium et huiusmodi. & sic intellige & limita Inno. in. d. c. in lateranensi. Hoc etiam sequitur glo. Jmol. in cle. j. de vi. & bo. cle. in ver. nominatim. Si vo nō agitur de pena incurrenda ipso facto: tunc etiam dicitur nominatim expressus qui per circumstantias non sic strictas exprimitur. Et sic intellige & limita glo. & Pa. in cle. j. de vita & bo. cle. in ver. nominatim. & glo. in. c. constitutionem. de senten. ex. li. vj. puta si diceretur magister carpentarius talis loci iunior & huiusmodi. q̃ no. bene. & ad glo. in. c. a nobis. el. j. de sentē. ex. quā videntur sequi cōmuniter docto. dic q̃ intelligit q̃ ita sunt excōmunicati quasi noiatim noiatim fuissent expressi: sed nō q̃ dicant noiatim excōmunicati: quia quis pōt excōmunicari: licz non nominet.

Notarius Vide Tabellio.

Notorium dicitur triplex ℟m glo. in. c. vna. d cohabi. cle. & mulie. & ibi Pa. sequitur. s. notoriuz presumptionis: & istud est quādo ius vehementer aliquid presumit vt in filiatione que ex cōiecturis a iure inductis dicitur notoriū: & idē est istud notorium sicut presumptio iuris. Secunduz est notorium iuris: quia in iure siue in iudicio ozitur: sicut cū quis cōuincitur in iudicio: vel spone ꝓfitetur. vel per sententiaz ꝺdemnat in iudicio. Tertiū est notoriū facti: et istud est cū ppls est testis a licui? facti et nō est locus inficiationi. vt no. Archi. ij. q. j. de manifesta. & bon? ter. in. c. cū dilecto. de purga. cano. Et dicitur notorium facti clara & famosa locutio ex euidētia

rei surgens que ꝛgiuersatione aliqua celari nō pōt. vt ꝑbaꝫ in.c.tua.de cohabi.cler.ꝛ mu.ꝛ.c. euidētia.ꝺ acc ꝓsa.ꝛ istud notoriū facti est triplex. Primū facti pmanētis: vt q palatium dominoꝝ est in platea: ꝛ sic dicit notoriū quasi res nota oīnibus volētibus videre eam. Facit aut̄ qui semel. C. quō ꝛ qñ in.ꝛ.d.c. euidentia. Secundū est facti transeuntis ꝛ nō redeūtis: vt si in ꝓspectu populi sit aliquis interfect⁹. similiter vox preconis quia notoriū est ꝙ tūc nō ꝙ nūc. ꝛ sic intellige qꝺ no. glo. in.d. aut̄. qui semel. Tertiū est facti interpolati. exemplus in eo qui paratus est mutuare sub vsuris. ꝛ de meretrice: quia nō semp mutuat vel peccat. Sed Bar. post Jaco. de Bu. in.l. ciues. C. de appel. dicit q notoriū est q habet actus pmanentē vt edicta in albo ꝓtorio. ꝛ q in platea est palaciū dñorū. Illa aūt que nūq̄ habuerūt actū pmanentē vt vox preconia ꝛ hmōi non possunt transire in notoriū: sed bene in manifestum.

1 ¶ Sed quot hominū sciētia requirit ad faciendū notorium facti? R. fuerūt varie opiniōes. Sed mihi placet opinio glo. in.d.c. de manifesta. que dicit sufficere scientiam decem hoīm ad minus. Quā si intelligo vt colligo ex Pa. in.d.c. vestra. q si vicinia nō habet decem homines seu psonas nō pōt oriri notoriū. Si vo habet decem psonas solū: oportet q oēs sciant. Si aūt habet plus oportet q oēs sciāt vel maior pars: ꝛ illa pars nō sit minor decē psonis. Et q talis vicinia faciat notoriū: habes bonū tex. in.d.c. cū dilecto: ꝛ sic ptz q nō requirit sciētia totⁱ populi vt volunt aliqui.

2 ¶ Utrū in notoriis sit ordo seruādus iuris? R. Pa. in.d.c. vestra. q vbi agit̄ de ꝙsanguinitate ꝓbanda requirit̄: sed in alijs nō nisi sola citatio. Et hoc intellige verū vbi ꝓstat q nulla defensio competit vel pōt cōpetere. Sed vbi pōt competere sic est necesse seruare sed nō oīnis solēnitas solita. Similiter requirit ꝓbatio notorij per duos testes ad minus. no. glo. in.l. iij. .ff. de testi. nisi sit notorium facti pmanentis. vt in.d. .c. euidentia.

Nouale in priuilegijs pijs locis ꝓcessis intelligitur oīnis ager de nouo ad cultuꝫ redactus: de quo non extat memoria q aliqñ fuisset cultus. de verbo. sig. c. q̄d p nouale.

Nouicius ꝓprie dicit qui habitu religionis accepto nōduꝫ p aliquā ꝓfessionem astrictus experit religionis austeritatē.

1 ¶ Quis possit esse nouicius ꝓprie? R. q q̄libet qui ē rōnis capax: ꝛ pubes. xx. q. j. per totum. ꝛ de regula. c. cum simus: ꝛ quilibet qui potest esse religiosus ꝛ q̄s sit. vide. j. religiosus. §. iij. Unde licet ante annos pubertatis: vel oblatus a parētibus: aut alⁱs quis possit suscipe habitū: tñ ꝓprie nō est nouicius: quia experiri nō pōt q̄d sit castitas: nec malicia pōt supplere etatē vt in.c. ad nostram. ꝛ.c. significatum. de regula: ꝛ ideo oportet q compleuerit. xiij. annum masculus: femina vo. xij.

2 ¶ Per q̄ntuꝫ tps debet q̄s esse nouici⁹? R. q regulariter p annū. vt in.c. ꝙsaldus. xvij. q. ij. ꝛ in.c. ad apostolicam. de regula. Tamē q istud tēpus daꝫ in fauorem nouicij vt experiaꝫ. ꝛ similiter monasterij vt probent si ꝙ eis cōuenit. Ideo ꝑlato cum cōuentu cōsentiente: ꝛ interueniete volūtate nouicij pōt ante annū ꝓfiteri: ꝛ tenet ꝓfessio: lz male faciāt ꝑlati si sine mala discretione hoc faciāt. vt in.d.c. ad aplicā. Fallit hoc in monachis q̄ habēt monasteria in insulis multū rigidis q̄bus probibeꝫ ne ante. xviij. annū aliquē recipiant ad ꝓfessionē. vt in.c. q in insulis. de sta. regula Quam q̄dem ꝓhibitiōem Job. an. ꝛ post eum Pa. in.d.c. quia in insulis: extendūt ad fratres minores et predicatores vt nō recipiant ad professionem aliquē ante. xviij. annū. ꝛ placet mihi per idemptitatem rōnis expresse vbi debet fieri extensio legis. vt supra dixi lex. §. vj. Etiam fallit in omnibus mendicātibus qui non possunt recipere ante annum completum ꝓbationis ad professionem. vt in.c. non solum. ꝛ.c. constitutionem. de regu. li. vj.

¶ Sed quid si quis nō obstante prohibitione recipia 3
tur ad ꝓfessionem ante annum probationis vel ante tempus debitum? R. q si quis recipiaꝫ ad professionem ante annos pubertatis ꝓfessio nulla est ipso iure. vt in.d.c. ad nostram. ꝛ.c. significatū. ꝛ boc in quacunq̄ religione. Si vo quis recipiaꝫ ante. xviij. annū vbi non est recipiēdus. Hostien. tenet q etiam nulla sit ꝓfessio ꝓpter d.c. quia in insulis. ꝛ cōuniter ipm recitando transeunt doc. ꝛ facit pro sua opinione. l. nō dubium. C. de legi. ꝛ regula que cōtra ius. ꝺ regu. iur. li. vj. Pa. videtur dubie loqui an sit obligatus illi religioni quam professus est tantū. sed tamē q saltem in genere sit obligatus affirmat. Sed ego credo q non religioni in genere sed in specie illi quaꝫ professus est obligatur: quia talis prohibitio principaliter respicit fauorem profitentis: cui ipse potest renunciare ꝛ boc iudicio meo aperte probaꝫ. per.d.c. ad apostolicam. vbi patet q abbatibus prohibetur receptio ante annum aliter nō punirent facientes cōtrarium: ꝛ facta tenēt. ꝛ sic ad.l. nō dubium. ꝛ regulam que cōtra ius potest dici q nō est nulla: quia alio iure sustentaꝫ. sc̄z .d.c. ad apostolicam. Si autē loquamur de professione que fit ante annum probationis: sic tenet vt dictū est nisi in religione mendicantium in qua professio facta añ annū probationis completuꝫ non obligat nisi religioni in genere. non autem illi quam quis professus est ꝝ q infra dicam: ꝛ illi tales qui receperūt alicuem scienter peccauerūt mortaliter. Et nō possunt amplius ad professionem recipere: ꝛ vlterius debent puniri pena que pro grauioribus culpis solet infligi. vt in.d.c. nō solum.

¶ Sed nunq̄d si durante suspēsione predicta recipi, 4
et aliū ad ꝓfessiōem efficiet irregularis? R. Be. in.d. .c. nō solū. q nō: quia oportet q actus q̄ fit post suspēsionem sit actus de attributis certo ordini cuiusmodi nō est receptio ad ꝓfessionē. Jgit̄ nō erit irregularis q̄uis alij dicāt q sic: ꝛ nō bene.

¶ Sed q̄s poterit absoluere a dicta suspensione? R. 5
Be. in.d.c. nō solum. tenet q solus papa: quia cuꝫ.c. nup. de sen. ex. nō habet locum in inferioribus episcopo ꝛ isti sint exempti: ergo cū ab eo nō possint absolui necesse habēt ire ad papā. Sed ego cuꝫ teneā q.d. .c. nup. habeat locū etiaꝫ in curato: vt aperte loquit: ideo poterūt absolui a prelatis suis. ꝛ sic pcor. opiniones q̄ sunt in.d.c. nō solū. ꝛ recitat. Be. sic distinguendo q aut suspēsio est ad tēpus: ꝛ solus papa absoluit nec habet locuꝫ. d.c. nup. Aut nō est ad tempus: ꝛ sic habet locū: ꝛ boc tene q sequit̄ glo. ibidem. de quo vide. §. Absolutio. j. §. iij.

¶ Utrum predicta pena. c. non solum. habeat locum 6
in monialibus sancte clare et predicatorū? R. Be. q sic: cum domino Lapo. ꝛ lz ex priuilegio habeant ꝓprium ꝛ nō mendicēt. p hoc nō tollit̄ quin sint de ordine mendicantium: nec priuilegium in vno valet ad omnia. Quod limito de illis prime regule sctē Clare.

Sed de minoristis non credo cum ex regula habeant ꝓrium. Et attēde ad eoꝝ regulā an habeant ꝓrium & sic nō extēdit ad eas: an no possint die & sic extendi tur: q̄uis ex priuilegio habeant possessiones: vel de facto non mendicent.

7 ¶Quero quando incipit annus ꝓbationis? R. q̄ a die & hora impositionis habit⁹ dumodo sit pubes: q̄ ad alias religiones: sed quo ad minores & p̄dicatores & monasteria in siluaticis insulis oportet habeant annū. xvij. completū. vt patet p predicta. c. ad nostrā. c. significatū. & c. quia in insulis.

8 ¶Munq̄d furiosus pōt esse nouicius? R. q̄ nō: accipiendo nouiciatū ꝓ anno ꝓbationis. vt de regula. c. sicut tenor. Unde si stetisset in religione p centū āos nunq̄ poterit ꝓfiteri: & si ꝓfitetur ꝓfessio nulla est sicut nec matrimoniū contrahere. vt. ff. de spō. l. furor. Nec ratificat p ratihabitionē post q̄ fuerit sane mentis. Sicut nec ꝓfessio facta ante annos pubertatis: nisi p̄ relatiōem habitus inducētis ꝓfessionem tacitam post q̄ est sane mētis: & complent annos pubertatis: aut per ꝓfessionē expressam se obligauerit. vt ptz per .c. j. de voto. li. vj. Facit. c. sicut tenor. de regu. Et placet mihi: q̄uis Ho. & cōiter eum sequētes videant̄ tenere q̄ ratificet si nō cōtradicit: & ꝓseuerauerit post q̄ est sanę mentis & pubes factus: & idem dicūt de impubere. sed tu tene istud ꝓseuerarevt dixi cum relatione habitus inducētis ꝓfessionem tacitam.

9 ¶Utrū nouici⁹ possit exire? R. q̄ sic. libere sine omni licentia. vt ptz in. c. statuimus. de regu. ꝓpter verbum libere: nec incurrit in aliquaz inhabilitationē quo ad ordines vel beneficia ecclesiastica vel secularia ex tali egressu: ptz hoc ex. c. postulasti. de regulari. Fallit hoc in illo q̄ ꝓfessus ē tacite. vt ptz in. d. c. statuimus.

10 ¶Quid de bonis que donauit religioni añ ingressum vel in ipso ingressu? R. Pa. in. c. q̄d a te. de de. ꝓpter. q̄ si donauit oīa: tunc in dubio videt donasse causa mortis. Añ causa cessante per ꝓfessionē tacitā vel ex pressam reuocat inde recedēdo. ar. l. seia. in fi. j. rūso. ff. de d. cau. mor. & l. nō oīs. in pn. ff. si cer. pe. Facit q̄d no. Bart. in aut. ingressi. C. de sacrosan. ec. Et idem dicit Bar. ibidē de illo cuius professio nō tenet: q̄uis profitēs crederet tenere q̄d recuperabit. q̄d ꝓbat p. l. si pater. & l. nec apud. C. de bere. instit. vbi q̄s credens aliquem fratrē vel filiū: & hac ꝓtemplatione reliquit bona sua. repto ꝓtrario auferunt ab eo: & veniunt succedentes ab intestato. vt. d. l. si pater. Si vo nō donauit oīa: sed aliqua solū & sic dico nō videtur donasse causa ingressus. & ideo nō recupabit. arg. eoꝝ que habent. in. c. bñficiū. & c. ꝓstitutionē. de regula. li. vj. Et sic limita & intellige Ho. & Pa. in. d. c. statuim⁹ qui videntur ꝓtrarij. Similiter nō recupat si donauit nō causa ingressus: sed ex interuallo. vt in. c. fi. d donatione. l. ꝓfecta. C. de d. q̄ sub modo. Idem dicit Bar. vbi. s. de illo qui sciebat ꝓfessionē non tenere q̄ donata nō recupabit: quia videt donasse. l. cuius per errorem. ff. de regu. iur. & l. cāpanus. ff. de ope. libe. Et intellige quo ad iuris ꝓsumptiōem: & in dubio. Sed in ꝓscientia vel alio modo vbi pōt scirī q̄ solum donauit cā ingressus: & non alio modo sic recupabit: quia semp videt datū causa mortis.

11 ¶Quid de bonis nouicij morientis ante ꝓfessionē tacitā vel expressaz? R. Cy. & multi alij docto. in. d. autē. ingressi. tenuerūt q̄ debēt spectare ad monasteriū: q̄a ibi moriēdo videt mori vt monachus. Idē tenet d. Anto. in. c. i pūtia. de ꝓba. Bar. in aut. si qua mulier. in fi. C. de sacrosan. ec. ꝓ prefata opinione allegat. c. fi. de succ. ab inte. tñ nō firmat sed dicit relinquendum canonistis. Pa. in. d. c. in ꝓsentia. distinguit & bene. q̄ aut intrans expresse cōtulit bona sua monasterio. Et sic est vera opinio predictoꝝ q̄ sunt monasterij si nō expresse reuocauit. Si vo expresse nō ꝓtulit & simplr intrauit causa ꝓbationis sic succedēt ꝓmiores et nō monasteriū. Nam cū iste nō fuerit religiosus cū effectu. c. religioso. de sen. lib. vj. bona eius nec tacite nec expresse transierunt in monasteriū: p̄sertim cū adhuc haberet facultatem faciēdi testamētum: ideo ꝓximiores succedent.

12 ¶Quō nouici⁹ efficit tacite ꝓfessus? R. q̄ trib⁹ modis efficit tacite ꝓfessus. Primo ſm Jo. an. & d. Anto. & Pa. i. c. vidua. de regula. q̄ se ingerit actib⁹ q̄ solū ꝓueniūt ꝓfessis de iure vel ꝓsuetudine: & h̄ facit ex certa sciētia. s. sciēs solū ꝓuenire talē actū ꝓfessis. Itē q̄ hoc faciat spōte & nō ex metu. Itē q̄ p triduū in eo dē ꝓposito ꝓseuerat: aut loco ꝓseuātie tridui q̄ fecerit cuz habitu ꝓfessoꝝ distincto in forma scissura vel colore. Aliter vno istoꝝ deficiēte non inducit ꝓfessio tacita: puta si faciat nesciēs cōpetere solū ꝓfessis: vel ex metu vel sine ꝓseuerātia tridui: dūmō loco ꝓseuerātie tridui nō ponat habitus ꝓfessoꝝ: q̄ idē facit q̄d triduū. Secdo inducit tacita ꝓfessio ex relatiōe habitus ꝓfessoꝝ. Dūmō faciat ꝓmo sciēter sciēs solū ꝓuenire ꝓfessis: & sciens q̄ ex tali hac assumptiōe de iure vel ꝓsuetudine inducit ꝓfessio ſm Jnno. & d. Anto. Itē sēdo q̄ habit⁹ ꝓfessoꝝ sit distinct⁹ i colore vl' forma aut scissura. Tertio q̄ spōte. Quarto q̄ deꝛ ei ab eo q̄ pōt incorpare religiōi. Aut eo ꝓsentiēte accipiat ſm Pa. in. d. c. vidua. & facit. c. porrectum. de regula. Quinto q̄ detur ꝓseuerātia tridui in eius relatione. & sic intellige. c. institutionē. in fi. de regu. li. vj. Quidaz tamē excipiūt duos casus in q̄bus nō requirit istud quintū. scz ꝓseuerātia tridui. Primus si in infirmitate suscipit. Facit. c. sicut. el. ij. de regula. Et secds quando q̄s ꝓpus vouerat intrare & intrādo suscipit habitū ꝓfessoꝝ. Pa vo in. c. ad nostrā. de regula. dubitat de hoc. Sed ego audacter credo q̄ etiā in istis duob⁹ casibus req̄rat ꝓseuerātia tridui. p. d. c. ꝓstitutiōem. in quo nihil excipit. nec ego credo. Sexto q̄ deferat habitus in monasterio: q̄ q̄tūcūq̄ deferat eī monasteriū nō censetur professus. vt in. c. clerici. de regula. no. Pa. in. c. ex rescripto. de iureiur. Sed h̄ no. dictū Abba. in. c. cū illoꝝ. de seu. ex. q̄ vbicūq̄ fuerit monach⁹: dūmō sit sub obediētia abbatis sp fingit in claustro. Et ideo istud sextū intelligit q̄n extra monasteriuz. i. extra obediētiā alicuius ꝓlati deferet q̄ nō inducit tacita ꝓfessio: q̄ cessat ꝓsumptio: eo q̄ si vellet ꝓfiteri intraret monasteriū: seu poneret sub obediētia abbatis vel ꝓlati. Tertio inducit ꝓfessio tacita p relatiōez habitus nouicioꝝ nō distincti in forma: colore: vl' scissura vltra annū de. eos. de regu. Intellige in monasterio ſm q̄. s. dictū est: q̄uis sit distinct⁹ alia distinctiōe occulta: puta q̄ bñdicit & hmōi. Si vo distinctio in scissura. colore: vel forma se patenter exhibeat sic nunq̄ inducit ꝓfessio etiam si ferat per viginti annos. vt no. in de. eos. in glo. & Pa. in. c. ex pte. de regula. Additur ab aliquibus. sed ego nō teneo quartū inducēs tacitam ꝓfessionem quādo q̄s habuit absolute ꝓpositum mutādi vitā. vt ptz p. c. ꝓsulti. & c. statuim⁹. de regula. & c. bñficiū. & c. nō solum. de regula. li. vj. Sed quomodo hoc intelligat fuit diuersa opinio. Sed verior est opinio: q̄ tūc ꝓpositū dicit absolutū mutan-

di vitam qñ quis facit votū ꝓseuerādi in religione: ⁊ nō aliter. Ān quis ꝗs ingrediat religionē cum ꝓposito ꝓseuerādi nō ꝓpter hoc eff.ciat tacite ꝓfessus: imo plus dico q etiā si fecisset votum de intrādo nō ꝓpter hoc efficit tacite ꝓfessus: imo pōt redire ad seculū sicut alij nouicij. Et quod plus est satisfecit voto. vt.ſ. Votum.iij.§.xviij. Et q non inducat tacitaꝫ ꝓfessionem factū votū de intrādo: vel voluntas ꝓseuerandi ꝓbat apte.p.c.ex trāsmissa. de renū. vbi iudicio meo est tex.clarus si nō cauillet. immo plus dicit dominꝰ Car.in consilio facti.⁊ sequit Panor. in dicto.c. ꝓsulti.q etiā ille qui fecit votū de ꝓseuerādo nō efficit tacite ꝓfessus per relationē habitus nouitioꝝ distincti Unde si postea egrederet ⁊ contraheret matrimoniū dicit matrimoniū tenere.⁊ ad.c.nō solum. ⁊ alia capitula quevident ꝓtraria: Rꝯ.q loquunt q talis nō potest redire ad seculum sine peccato mortali:exquo absolute habuit ꝓpositū mutādi vitam.ſ.fecit votum ꝓseuerādi:ꝫ nō dicunt q sit tacite ꝓfessus:⁊ ideo istud tenet:quia verius.

13 ¶Hic aduerte q sicut professio expressa que dirimit matrimoniū postea cōtractū nunqꝫ inducit ꝙtūcūqꝫ quis voueat: nisi fiat in manibus illius qui habet potestatē recipiēdi ⁊ incorporādi religioni quā ꝓfitetur ꝑm Gemi.in.d.c.ꝓstitutionē.⁊.c. vnico de voto.li.vj. ⁊ Lap.⁊ Inno. Joh.mona.⁊ Joh.an.i dicto.c. porrectū.vel nisi qñ fuit facta in manu alterius recipientis nomine dicti ꝓlati: ⁊ ipe ratificauit anteqꝫ ꝓtraberet:sic pari rōne in tacita. Et ideo ingressio in actib⁹ ꝓfessoꝝ vel relatio habitus ⁊ hmōi supradicta si debent inducere tacitam ꝓfessionem oportet q fiant scientibus illis qui possunt incorporare ꝫ ꝓsentientibus aliter nō inducit ꝙtūcunqꝫ quis talia faciat. qđ nota quia sepe in practica.

14 ¶Nota etiā q ꝓfessio tacita que fit infra annū non obligat tacite ꝓfessum illi religioni ꝓcise sicut expꝝssa. vt ostēdit tex.in.d.c.ꝓstitutiōem. Sed bene obligat illam religionē in qua tacitā ꝓfessionem fecit sibi:quia eum expellere nō poterit. aliter nō esset iste religiosus vere.⁊ sic si ꝓtraberet teneret matrimoniū:cuius contrariū dicit tex.in.d.c.vnico.de voto.li.vj. Ratio:q si illa nō teneret sibi:in qua ꝓfessus est tacite:multominus alia.⁊ sic si nulla vellet eum recipere: remaneret religiosus nullius religionis quod est impossibile: et ideo nō poterit eum inuitum expellere exquo ꝓsensit vt tacite ꝓfiteret. Illa aūt ꝓfessio que fit p relationem habitus vltra annū obligat illi religioni in specie de.eos. de regu. In foro tamē anie nō tenet nisi religioni in genere si modo per talem relationē nō habuit animū obligandi se. Et ex hoc potes colligere ⁊ concordare quo ad ꝓscientiā doct.sic. Professus tacite in vna de religionibus approbatis nō tenet illi prescise. sed solū vni in genere ⁊ si ꝓtrahit nō tenet matrimonium. Professus expresse in religione mēdicantiū infra annū si nō intēdebat se obligare nisi illi quā ꝓfessus est nō tenet nec illi quā ꝓfessus est:nec alij:sed libere pōt redire ad seculū. Si vo se intendebat obligare saltē religioni in genere sic nō potest redire ad seculum.si tamē ꝓtrahit tenet matrimoniū. Si tacite ꝓfiteatur obligatur religioni:⁊ si tamē cōtrahit nō tenet matrimoniū. Ratio: quia tacita ꝓfessio nō ꝓhibetur in religionibus etiam mendicantiū. vt in.d.c. nō solū sed solum expressa:ergo quando habentes potestatē incorporādi sunt passi vt tacite ꝓfiteret se obligauerunt illi:licz ipse ex beneficio iuris non sit precise obligatus eis.

¶Utrū requirit q annus ꝓbationis sit ꝓtinuus vel sufficiat interpolatus? Rꝯ. ꝑm Bar.in.l.interdum.§. quotiēs.ff.de pub.requirit annus cōtinuꝰ? ⁊ facit ꝓcessatus text. vbi seruus dicit nouitius qui non stetit in vrbe per annū ꝓtinuū. Facit.l.vnica.C. de profe.qui in vrbe cōstan. Nam intermissione temporis diuersificant mores ⁊ opera hominū. vt in.l.si nō sorē.§.libertus.ff.de cōdi.inde. Facit etiā:quia quādo iura faciunt mentionē de certo tempore debet intelligi de tēpore ꝓtinuo. vt no.glo.in Rica.ff.de va.⁊ tempo.prescrip.⁊ in.l.genero.ff.de bis q̄ no.infa.⁊ per Joh.an. in.c.j.de elect.li.vj.⁊ videt tex.in.c.cupientes.§.cetera. Ibidem sequit istam opi. Joh. de ligna. ⁊ post eum Pa.in.c.ad apostolicā. de regula. Et adducit Pa.illud qđ legit ⁊ no.in.l.vbi fideiussoꝝ.ff.de solu.vbi formatur questio notabilis. Pone q statuto cauet bannitū pro centū ducatis impune posse offendi: bannit quis respectu vnius debiti ꝓ quinquaginta: ⁊ respectu alterius debiti ꝓ aliꝫ quinquaginta:⁊ ꝙdunt q nō potest talis offendi impune: quia ex q̄ debita sunt diuersa nō debent cōiungi ad faciēdum vnū totum:⁊ sic est ibi casus q quinquaginta ⁊ quinquaginta non faciunt centum: ⁊ sic in casu nostro: quia intermissio temporis minuit austeritatē regule:quia durius ē cōtinuare per annum cōtinuū q̄ per annū interpolatū. ⁊ istud tene. ꝙus Ber.Bair. ⁊ Spe.in tit. de sta regula.⁊ glo. de regu.iur. in regula. eum qui ortus est. li.vj.tenent ꝓtrariū. Vel ꝑm alios dic q loquit quā do quis per totū vnum annū ꝓbauit religiōem:⁊ postea egreditur qui postea rediēs nō oportet q probet iterum per alium annū:sed licite statim recipi poterit quia est verum ⁊ sic serua.

¶Utrū sit necessariū q monitius deferat habitū illi religiōis quā vult ꝓfiteri an sufficiat relatio alterius habitus? Rꝯ.q lz glo.in.c.sup eo. de regula.arguat.tñ tenet cum Tancre. q requirit relatio habitus illius religionis quā vult ꝓfiteri. Et ita habet cōsuetudo q̄ est optima legum interpres.l.si de interꝓtatione.ff. de legibus. Et q deferant in monasterio:quia extra monasteriū relatio habitus cuiuscunqꝫ nunqꝫ induceret tacitam ꝓfessionem.dicta de.eos.licet possit talis cōpelli vel ad dimittēdum habitum talem vel ad intrādum monasteriū. vt no. Pa.in.c.vt clerici.de regula. ⁊ limita vt.ſ.§.xij.

¶Utrū valeat ꝓtestatio impedire tacitā ꝓfessionē? Rꝯ.q sic.ꝑm Hostien. ⁊ Joh.an. ⁊ Panor.in.d.c. vt clerici.⁊ glo.in.d.de.eos. Et ideo qui non vult tacite ꝓfiteri ꝓtestet q per relatiōem talis habitus nō intendit tacite profiteri.

¶Utrū nouitij obligent ad ꝑcepta regule? Rꝯ. q nō: nisi eo mō q̄ alij xp̄iani. Debēt tñ induci vt eā seruēt quaten⁹ ꝓbent ei⁹ austeritates lz aliq̄d sit indulgēdū eis ne retrocedāt. vt in.c.qđ scripsi.xxxv.q.iij.

¶Utrū nouitius possit eligi in prelatum alicuius religionis? Rꝯ.q non ad prelatōnes alicuius religionis vt ꝓz in.c.nullus. de elec.li.vj.

¶Utrū nouitij possint ordinari? Rꝯ.q nō:etiā ad prima tonsuram. vt in.c.monasteriis.xix.q.iij.

¶Utrū sit excōmunicat⁹ qui nouitiū ꝓcurit violenter? Rꝯ.q sic.de sen.ex.li.vj.c. religioso. Sed aduerte hic q accipit large etiaꝫ pro eo qui est infra ānos pubertatis indutus habitum religionis in monasterio. possent tñ pater ac tutores impuberē reuocare si sine eoꝝ ꝓsensu intrauit:xx.q.ij.c.ij.

22 ¶Utrū beneficiū ingredientis religionē vacet? R. q̄ non: nec infra annū ꝓbationis eius pōt alteri ꝓferri nisi de eius consensu: vel nisi cōstet q̄ habeat animū absolute mutandi vitam. Sed ꝑ alium deseruiet assignata sibi eiusdē beneficij portione congrua. vt no. in .c. beneficiū. de regu. li. vj. Et ſm Joh. an. ibidē. Reliqui fructus beneficij ꝓseruabunt vel in vtilitatē eccle sie expendent. c. q̄ sepe. de elec. li. vj. Hec interim ipe nouitius eos habebit q̄s Ber. Brixiē. tenuerit q̄ imo sui erūt. z pdicta ꝓuisio mandabit executiōi per epm. c. cum ex eo. de elec. li. vj.

23 ¶Sed nunq̄d poterit beneficiū nouitio ꝓferri? R. q̄ nō. ad episcopatū tn̄ eligi pōt. de elect. c. nullus. li. vj.

24 ¶Utrū canonicus in nouiciatu debeat vocari ad electionem epi? R. Jo. an. in. d. c. beneficiū. q̄ nō. sed secus esset de ꝓiono vel eo ad quē nō iure collegij ꝑ iure singulari electio ptinet: q̄ debet vocari.

Nuptie quid sint. habes. ꝑ. Matrimoniuz. j. quia idem sunt.

1 ¶Quo tpe sunt celebrande. Habes. ꝑ. matrimoniū .iij. impedimento. j.

2 ¶Utrū sint benedicende? R. q̄ sic. si nullus ipsorum alijs nuptijs contractis fuit benedictus. Si vo alter eorū in alio matrimonio fuit benedictus nō debet iterari: quia alter sine altero nō debet benedici: sed benedictio dimitti. Thomas vo in. iij. di. xlij. tenet q̄ vgo lz cōtrahat cum bigamo debet benedici: quia saluat aliquo mō significatio. Hoc credo verū vbi ꝓsuetudo hoc habet ſm Ber. in. c. vir aūt. de secū. nup. Aliter p̄ sbyter benedicens bigamos debet ad sedem apostolicam mitti suspensus ab officio z beneficio. vt in. d. c. vir aūt. Sed verius dic ſm Jo. an. q̄ ista pena intelligit contra sacerdotes qui bñdicunt secūdas nuptias viuēte altero. Itē cōmuniter tenent doc. cū Hostien. ibidē q̄ nō est suspēsus ipso iure sed suspendendus.

Nunciatio noui op̄is est ꝓhibitio facta illi q̄ aut edificat aut edificij formā mutat in alterius ꝓiudiciū qđ est edificiū nouum facere. vt. ff. de no. ope. nū. l. pe. ꝑ. opus nouū. Sed q̄ antiquū reficit opus nouū nō facit. d. l. j. ꝑ. si q̄s edificium. Intellige nisi ex toto esset destructū. vt no. in. c. consuluit. de iudeis. Unde nihil aliud est nūciatio nisi ꝓhibitio noui operis. d. l. j. ꝑ. nūciam⁹. z eo. ti. c. significantibus.

1 ¶Quibus de causis fit denunciatio noui operis? R. q̄ tribus. Primo gratia iuris ꝓpri cōseruandi. Secūdo damni depellēdi. Tertio publici iuris tuendi. d. l. j. ꝑ. nunc videmus. z. ꝑ. nūciatio.

2 ¶Pro q̄bus opibus pōt fieri nunciatio hec? R. q̄ tā tū ꝓ illis opibus que solo cōiuncte sunt vel in solo fiunt: quoꝝ edificatio vel demolitio videt opus nouū. vt in. d. l. j. ꝑ. hoc aūt edictū: z ad futura non ad preterita fit vt ibidem.

3 ¶Utrū hec denunciatio siue ꝓhibitio extendat se ad ecclesiam aut locum religiosum? R. q̄ sic: cuz nō sint in ꝓiudiciū alterius ꝓstruēda. vt. in. c. j. eo. ti. Fallit in casu q̄n eps ꝓpter necessitatē ppli aliā eccliaz vult edificare: licz sit in ꝓiudiciū aliarum eccliaꝝ. de ec. edi. c. ad audientiam.

4 ¶Utrū hec nūciatio se extēdat ad purgationē cloacarum z riuoꝝ? R. q̄ nō: quia publice vtilitatis et securitatis est riuos z cloacas curare. ff. e. l. de pupillo. ꝑ. si quis riuos.

5 ¶Qualiter fit hec nunciatio? R. tripl'r. Primo ꝑ preconis inhibitionē. Secūdo cum simplici vbo inhibendo Tertio ꝑ iactū lapilli: sic dicendo: nūcio tibi opus nouum ꝑ iactū lapilli z statim ꝓiciat lapidem in opere ipso. Et istud tertiū est melius: quia ꝓma z secūda nunciatio ꝓstituit in possessione z certificat possessorē eū qui vult edificare: sed ꝑ iactū lapilli non. vt. d. l. de pupillo. ꝑ. memini. ffem. z. d. l. j. ꝑ. in opis. Dicūt tn̄ alicui q̄ debet fieri ter iactio lapilli. ar. ff. de re iudi. l. ꝓtumacia. xvj. q. ij. indigne. de ꝓsti. c. ex lris.

6 ¶Cui debet fieri h̄ nūciatio? R. q̄ dño vel procuratori: seruo: puero vel fabro: seu illi q̄ fabricat. d. l. de pupillo. ꝑ. nūciare. Et debet fieri in re presenti z ipso ope et nō tn̄ dño: sed illis qui ibi sunt.

7 ¶Quot modis remittit hec nūciatio? R. q̄ quatuor modis. Primo verbis expresse. ff. e. tit. l. nō solū. ꝑ. sciendū. Secdo ꝑ transactionē. ff. e. ti. l. j. ꝑ. inde queritur Tertio morte nūciatoris. d. l. nō solū. ꝑ. morte. Quarto satisdatione. Verū est q̄ denūcians habet tres mēses ad deliberandū an velit docere de iure suo: aut recipere cautionē de demoliēdo in q̄bus denūciatus nō poterit edificare. Sed infra tres mēses nō ostendit de iure suo: post ipos tres menses caueat denūciatus de ope demoliendo z edificet. C. e. ti. l. vnica. z i. c. vi. e. ti.

8 ¶Quis effectus nūciationis? R. q̄ q̄cquid edificatū est post eā demoliri debet expēsis ipsius edificātis. d. l. j. ꝑ. j. z. l. ꝓtor. ꝑ. j. eodē. z extra eodē ꝑ totum.

Obedientia que est bois ad deū sic diffinit ab Anselmo. Obedientia ē affectio volūtatis ꝓuncte deo: sicut ecōtrario. Inobedientia est affectio volūtatis dyabolo instrālit copulate: q̄ sicut bō ꝑ instrm opat: sic dyabolus ꝑ inobedientiā sepat boiem a deo Be. iij. z. xj. q. iij. ꝑ. euidēter. Obedientia q̄ est bois ad boiem est debita reuerentia minoris ad maiorem.

9 ¶Utrum q̄s teneat obedire in oībus suis maioribus? R. q̄ triplex est supioritas. Prima est in spualibus. Secda est in tpalibus quo ad regimē rei publice. Tertia est in tpalib⁹ quo ad regimē ꝓprie familie. Et ideo ſm Alex. in. iij. pte summe. in. iij. ꝓcepto. obediētia limitat ſm gradū supioritatis. Illi em̄ q̄ pest spiritualib⁹ obediendū est in spualib⁹ necessarijs ad salutē vel ad hoc ptinētibus: sicut pape z eo z ceteris ꝑlatis ecclīasticis ab bis q̄ subijciunt iurisditioni eorū. Oñis z pncipib⁹: q̄ psunt tpalibus ad rem publicā ptinētibus: sic eis in hoc est obediendū ab eoꝝ subditis si mō ptās eoꝝ nō sit vsurpata ſm Ri. in. ij. di. vl. q̄ si est vsurpata nō tenent: nisi ꝓpter scandalū. Et aduerte q̄ ecclesiastici nō sunt subditi dñoꝝ tpalium z ideo nō possunt eis aliq̄d ꝓcipe. de ꝓsti. c. eccliā. Patri aūt carnali cum preest cure rei familiaris debet ei obedientia a filijs in bis q̄ ptinent ad dispositionē rei familiaris. Ab talibus in ꝑfatis nō obedientes sciēter z sine rōnabili causa z in re alicuius importantie aut ex ptēptu peccant mortaliter: nisi foret illud qđ precipit ꝓtra preceptū dei vel in salutis dispendiū: aut cōtra ꝓceptū supioris ad ipm ꝓcipientē. In alijs aūt q̄ ad eoꝝ supioritatē nō ptinet nō est necessariū obedire. Eliciunt ista a. c. si q̄s. de maio. z obe. in glo. z. viij. q. j. sciēdū. xj. q. iij. si dñs. z sibi⁹. Dicit tn̄ Tho. scda scde. q. civ. q̄ in bis q̄ ptinēt ad interiorē motū volūtatis nō tenet bō boi obedire. qđ limita verū: nisi opus extrinsecū nō posset pfecte pfici sine applicatōne animi: q̄ tūc nō bret vtilitatē: sed tenet obedire applicādo animū ad pficiendū qđ precipit.

10 ¶Utr̄ pape sit obediēdū in oībus? R. Pa. i. c. in q̄stione. de sen. ex. q̄ si ꝓceptū sapit pctm̄ tunc non est ei

obediẽdũ.qđ intellige etiã de veniali.xl.di. in summa Si vo preceptũ nõ sapit pctm̃: tunc ab ecclesiasticis plonis est sibi obediendũ: licet videaĩ durũ.xix.di.in memoria: nisi qñ ex obediẽtia psumereĩ status ecclie pturbari vehemẽter: vel aliud malũ futurũ seu scãdalum. Nam tũc etiã si ꝓciperet sub pena excõicatiõis late sñie nõ est ei obediendũ. vt no. Pa.in.c.si qñ.7 in .c.cuz adeo.de rescrip. Ex quo infert Pa.in.d.c. si qñ q qũ mãdat aliq̃d ex cuius executione ꝑsumiĩ scandalũ futurũ in cuitate nõ est ei obediendũ: q2 boc fit auctoritate legis.in.d.c.si qñ.7 in auĩ. vt nulli iudicũ Sed debet rescribere pape. Limita scõo q non teneĩ obedire sm Pa.in.c.cũ olim. de cler.pug. qñ papa cũ maiori pte pcliũ indiceret ꝓtinentiã certo generi plonarũ post ꝓmotionẽ eis resistẽtibus: q2 ꝓtinẽtia pfua deri põt imperari nõ põt.xxxij.q.j.integritas:7 sic potest dici q nec papa põt indicere eis vitã strictiozẽ cõtra eoz velle.lxxiij.di. gesta. 7 qđ ibi no. 7 in regula. q oẽs tangit.de reg.iur.li.vj. Jtẽ si papa credat mandatũ iustũ 7 iuste facere: sed tñ subdito pstat mandatũ in se ꝓtinere pctm̃ nõ est exequendũ. vt in.c.lras.de resti.spo. a secularibus aũt est obediendũ pape in spiritualibus 7 ecclĩasticis q̃ ptinent ad salutẽ: 7 bonoz moz 7 necessarioz pseruationẽ. Jn tpalibus vo non teneĩ ei obedire: nisi sint ei subiecti: vl rõne cause vl rõne plone. Vñ si ꝓcipet seculari nulla rõne sibi subdito: q det sibi bona sua nõ teneĩ obedire. Jdem dic de epis 7 aliis platis spualibus quo ad tpalia: 7 similiter de platis secularib9 quo ad spualia: 7 boc sequit Jnno.in.d.c.inquisitioni.

3 ¶Utrũ subditi seculares teneanĩ obedire dñis suis volentibus eos subijcere alterius dominio? Rn. q nõ: quia nõ põt boc facere sine eoz volũtate.c. dilecti. de maio.7 obe.7.c.fi.eodem.

4 ¶Utrũ in oñi obediẽtia sint intelligẽde aliq̃ additiones? Rn.glo.in.c.de voto. q sic.s. si possibilitas adest. Facit.c.q̃relam.7.c.breui.de iureiur. 7.l.paulus.ff. q̃ sen.sine appel.re. Jtem admittit oẽm rõnabilem causam.vt no Pa.in.c.magne.de voto. Facit.c.si qñ. de rescripẽ.7.c.ex pte. de offi.delega. 7 qđ no. Archidia. in.c.vtinam.lxxvj.di.

5 ¶Utrũ cõtra obedientiã currat ꝓscriptio? Rn. q nõ: q2 semp est in mala fide.l.j.C.de ser.fug.7.c.fi.de regula.7 in glo.c.sicut nobis.de regula.

6 ¶Utz subditus dubitãs ne id qđ ꝓcipit sit ptra deũ vel nõ teneaĩ obedire? Rn. q sic: imo excusaĩ.vt in.c. q̃d culpaĩ.xxiij.q.j. nisi sit de bis in q̃bus ignorantia nõ excusat.c.ad aures.de tẽpo.or. imo bonũ sine quo põt esse salus dz dimitti ꝓpter obedientiã.xj.q.iij. q̃d ergo dz tñ subdit9 q̃ntũ põt in tali dubio inq̃rere.

7 ¶Utrũ sacerdos teneatur denũciare excõmunicatũ quẽ scit innocentẽ ad ꝓceptũ epi? Rn. sm Tho.in q̃li. q si solũ mãdet denũciationẽ obediat. Si vo mandet excõmunicationẽ dicit q si ꝓbare nõ põt eius innocentiã q debet obedire: 7 ego dico q nullo mõ debet obedire: q2 habet excusationẽ paratã: dicendo q aut cõmittat causẽ cognitionẽ: aut ipe excõmunicet si nõ vult cõmittere 7 ipse denũciabit: aliter nõ debet cõtra pscientiã obedire. vide.s.iudicare.§.vij.

8 ¶Utrũ obedientia in bis que quis p se vult sit meritoria? Rn. q sic. si fiunt pncipaliter ꝓpter obedientiã. secus si fiunt pncipaliter: quia placent.ita no.viij.q.j.sciendum.7 illud Greg. sm banc distinctionẽ est intelligendum.

9 ¶Utrũ clericus teneaĩ obedire epo ꝓcipienti sibi q det libros suos alteri vel q resignet beneficiũ? Rn. sm Ray. q nõ: quia nõ pertinet ad episcopũ boc ꝓcipere .vij.q.j.q2 frater. qđ intelligo qñ sine causa boc precipit: sed cũ causa ꝓcipiẽdo sic teneĩ: puta quia clericus est ineptus 7 vult dare idoneo ꝓpter bonũ ecclie. ar. .c.cum apls. §. ꝓbibemus. de censi.xvj.q.j. pdicator. 7 de magistris.c.super specula. dũmõ libri 7 tales res sunt de bonis ecclĩasticis nõ ꝓprijs: q2 sic nõ teneĩ.c.requisisti. de testa. de iurepatro.c.cum dilectus.

¶Utrũ monachus religiosus non exemptus magis teneatur obedire episcopo q̃ suo prelato? Rn. q non. .lviij.di.c.j.7.ij.7.xij.q.j. non dicatis. de obedientia religiosorum: vide religiosus. de hac materia. vide supra. Jnobedientia. 10

Oblatio vt dicatur 7 sit tria requirunt. Primũ ex parte offerentis. s. vt sit xpianus: quia ab infidelibus ecclia nõ recipit oblationem sed extimationẽ oblationũ ꝓ interesse. vt in.c. ẽpto. de vsur. Secundũ ex parte eius cui offeri: vt sit ecclia: q2 qđ fit ꝓuate psone nõ oblatio 7 donatio ẽ. Tertiuz ex parte rei donate. vt. s. sit licite acq̃sita: q2 illicite acq̃sita non recipiunĩ ꝓ oblatione. c. quia in oñibus. de vsur. c. ex trãsmissa. de dec. 7 glo. in sum. xiij. q. v. Hec Pa. in. c. causa. de vbo. sig.

¶Utrũ oblationes sint de ꝓcepto? Rn. q oblatio accipiĩ largo mõ ꝓ oñi qđ offeri ecclesie sive in vita sive in morte. Facit. c. in nostra. de sepulc. sive sint mobilia sive immobilia. xij. q. j. videntes: 7 hec non sunt de ꝓcepto: nisi quãdo a defunctis sunt legate. xiij. q. ij. qui oblationes. Nam tunc peccant mortaliter nõ soluentes. Aut quãdo q̃s se obligauit quo q̃ modo. Accipitur secũdo oblatio ꝓprie 7 stricte sm cõmunẽ vsuz loquẽdi: 7 est oblatio q̃ fit sacerdoti in missa: 7 hec est de ꝓcepto in ꝓcipuis festis sm Hosti. allegat. c. oñis xpianus. de pse. di. j. Pa. vo in. d. c. causa. dicit hoc verum vbi sacerdos indigeret: alis aũt dicit relinquẽdũ cõsuetudini: q2 nõ reperiĩ iure cautũ q talibus dieb9 ex necessitate fiant tales oblationes. Archi. vo. in. d. .c. oñis xpianus. 7 glo. 7 Lau. 7 Hug. 7 Ray. tenent q nõ sunt de ꝓcepto. 7 sm Hug. illud qđ dicit. Non apparebis in ꝓspectu meo vacuus fuit cerimoniale. 7 iura q̃ videnĩ innuere q sint de ꝓcepto intelligi debẽt de alijs oblationib9 legatis ecclijs vel ex voto debitis Ego aũt istud credo verius q nõ sint de ꝓcepto etiaz rõne ꝓsuetudinis: q2 nemo offert nisi cui placet. 7 sic ꝓsuetudo nõ põt introduci. vt. s. ꝓsuetudo. §. ij. Solummodo ergo erunt de ꝓcepto rõne pauptatis sacerdotis q̃ parochiani sui sunt diuites 7 abundãt. quia tunc pñt cogi ab epo ꝓ subtractionẽ diuinoz. arg. j. Choz. ix. § si sunt eq̃ paupes sicut sacerdos sic nõ teneĩ sm Jnno. 7 glo. 7 Ray. Sed dicã illud. xcj. dis. clericus inq̃t victum 7 vestitũ suo artificio: vel agricultura sine officij sui detrimento ꝓparet. Laudabile tamẽ ꝓsilium est vt semp offerant in ꝓcipuis festis aliquid in missa: 7 sic intellige. d. c. oñis. 7 similia: 7 hec est cũmunis opinio doctoz. 1

¶Cuius erunt oblatiões q̃ fiunt vel in ecclia capella vel imagini vel celebrãti. Vide. s. Ecclesia. §. ix. 2

¶Quoz oblationes prohibeĩ recipi? Rn. glo. in. c. oblationes. xc di. q primo ꝓsonaruz desidentiũ. Secũdo oppꝛimẽtiũ paupes. Tertio sacrilegoz. Quarto qui extrahit seruũ violenter de ecclesia cõsugientẽ ad ipsam. Quinto raptoz. Sexto vsurarioz. Septimo meretricũ. Alioz vo non sunt respuẽde: quia est penale. vt ibi dicit glo. 3

4 ¶Utrū sacerdos possit recipe oblationes q̄ ei offerū tur ꝓ missis dicendis quas penitenti iniunxit in peni tentia vt faceret dici? R. pōt: sed species mali est: ꝛ iō si pōt ꝓsumere q̄ penitens aliq̄d scandalū ex hoc ꝓci piat vel aliq̄s alius debet respuere ꝛ ad aliuꝫ mittere .c.cum ab omni.de vita ꝛ bone.cle.

5 ¶Pone q̄ sit ꝓsuetudo in aliqua ecclesia q̄ p̄posit? habeat oblationes que fiunt in dñica et sacrista illas que fiunt in festo sancti Laurentij. Venit dictū festuꝫ in dñica quis habebit? R. Bar.in.l. ꝓcōsul.ff.de offi. ꝓcō.q̄ erunt p̄positi. p.d.l. quia inspicit potius qđ ē naturale q̄ accidentale.

Obligatio est iuris vinculum quo necessa rio astringimur ad aliquid dan dum vel faciendū.vt insti.de obliga. in ꝓin.

1 ¶Obligatio sine consensu nulla est.l.j.ff.de pactis.ꝛ nemo obligat nisi qui animū obligādi se habeat.ff.de act.ꝛ obliga.l.obligatōnū.la.j. Facit gl.i.c.iij. ď voto.

2 ¶Quotuplex est obligatio? R.q̄ triplex.prima dicit naturalis tm̄ q̄ in se ꝓtinet naturalē equitatē.hec con trahit ꝑ vinculū naturale.s.ꝓsensum: ꝛ pōt fieri inter oēs hoies rōnis capaces. Sed in foro ꝓtētioso hec inefficax est ad agendū.lꝫ in foro ꝓscie liget.vt.j. Pa. cum.§.iij. Secda dī ciuilis tm̄: q̄ est cū q̄s ciuili vire tm̄ est astrictus.§ naturalis eq̄tas dissuadet eū tene ri:sicut cuꝫ q̄s spe future numeratiōis fecit instrm: in quo ꝓfitet se recepisse centū que tm̄ nō recepit: ꝛ ꝑ nō obligat in foro ꝓsciētie:nisi in q̄ntuꝫ a ꝓlato cogeretur ꝑm Inno.in.c.q̄ plerisq̄.ď immu.ec. Tertia dicit na turalis ꝛ ciuilis simul: q̄ est cū q̄s cū solennitate iuris potēs se obligare obligat se ad aliq̄d qđ naturalis eq̄ tas vult eum obseruare: ꝛ de istis habet insti.de ob.ꝑ totū. Et hec obligat in vtroq; foro ꝑm oēs doc.

3 ¶Quot modis ꝓtrahit tertia obligatio? R.q̄ quatu or modis. Primo ex ꝓtractu.vt emptiōe. venditione locatione: ꝛ bmōi. Secdo ex quasi ꝓtractu.s. cū q̄s ge rit negociū alterius sine mādato eius. Tertio ex ma leficio.vt ex furto.rapina: ꝛ bmōi. Quarto ex q̄si ma leficio.s.cum q̄s nō directe delict sed quasi. vt cuꝫ ex eius domo aliq̄d est effusum qđ alteri nocuit. Institu ta sub diuersis rubricis. Itē ꝓtrahitur q̄tuor modis. Primo re.vt in mutuo. cōmodato: depositō ꝛ bmōi. Secdo verbis in stipulando. Tertio lr̄is.vt q̄n in lr̄is ꝓfitet se recepisse aliq̄d qđ tm̄ nō recepit. Quarto so lo ꝓsensu.vt in societate.mādato.emptione.venditio ne vel locatiōe. In bis nō req̄rit scriptura nec p̄tia: sed sufficit eos q̄ ꝓtrahunt ꝓsentire ꝑ se vel ꝑ nunciū vel ꝑ epl̄am. Secus in alijs: q: vltra ꝓsensum req̄rit vel lr̄a.res vel verba.hec habent diffuse insti.q̄ mo.re cōtra.ob. ꝛ sub alijs Rubricis.

4 ¶Utrū in generali obligatione veniāt q̄ spāliter q̄s nō fuisset ꝓmissurus? R.ꝑm Bart.in.l.j.C. q̄ res pi. ob.pos.q̄ nō. vñ dicit q̄ si q̄s obligauit oia bona sua: nō intelligit obligare ea q̄ nullo mō spāliter esset obli gaturus:puta pānos:lectos ꝛ alia suppellectilia sine quibus viuere nō possumus.

5 ¶Utrū papa possit absoluere ab obligatōne qua q̄s alteri tenet.vide.§.Iuramentū.iij.in.ꝓin.

6 ¶Utrum obligatio semel extincta possit instaurari? R.q̄ nō:tex in.l.cum ex causa.C.ď re.mil.pig.§ opor tet alia fiat si debet inesse.

7 ¶Utrū obligatio dissoluat aduenīente termino? R. Pa.in.c.sicut ex lr̄is.de spō.capiēdo mentē Bos. que placet.d.An. ꝛ est amica veritati. q̄ aut terminus ap ponit ad sollicitandū implementū obligatōis, ꝛ tunc lapsus termini nō liberat ab obligatione. ar.l. obliga tionū.§.placet.ff.de ac.ꝛ ob. ꝛ ar.c.cū dilecti. de dolo ꝛ ꝓtu.ꝛ.l.celsus.ff.de ar. Et tūc ponit ad sollicitandū implementū q̄n apponit terminus ꝓtractui iā ꝑfecto puta ꝓtraxit q̄s spōsalia: ꝛ postea ꝓmittit q̄ infra cer tū tēpus ducet eam nō dissoluit elapso termino. Aut termin? apponit ad finiēdā seu limitandā obligatio nem: ꝛ tūc lapsus termini liberat ab obligatione si ꝑ eum nō stetit q̄n impleret in termino. ꝛ isto mō dicit appositus quādo apponit ad sollicitandū principiū cōtractus.puta ꝓmisimus adinuicē tali tpe ꝓuenire ad contrahēdum sponsalia.elapso die liber est ꝑ quē

¶Utrū obligatus statim teneatur? R. (non stetit. 8
Pa.in.c.lꝫ bely.de simo.q̄ aut dies est apposita obli gationi: ꝛ si sunt eiusdē fori reus ꝛ actor:tenet reus si ne interpellatione offerre ꝛ ire ad domū eius: q: dies interpellat ꝓ homine.c.potuit.de loca.ꝛ.l.magna.C. de ꝓtraben.ꝛ cō.stipu. Si nō sunt eiusdē fori: nō tene tur reus spōte ire ad forū alterius vel ad domū:sed di cat in domo sua: paratus sum soluere si sit q̄ recipiat ꝛ sufficit.iuꝛ nō.in.l.itē illa.ff.de ꝓsti. pecu. ꝛ ibi Bar. ꝛ Albe.in.l.iubemus.C.de epi.ꝛ cle. Ďd no.ꝓ limita tione.c.potuit.de loca. Intellige nisi aliud sit specula riter in pacto. Aut dies nō est apposita: ꝛ sic requirit monitio.vt in.l.si ex legati causa.ff.de ✠.obl.ꝛ vide.§. mora.§.j.ꝛ.j.solutio.§.xix.

¶Utrū obligatus legere duobus annis et impedit? 9
ex aliqua causa non fecit: teneat legere alijs duobus post illos sequentibus? R. Pa.in.c.significauerūt.de iudi.q̄ nō. quia alie sunt opere illoꝝ duoꝝ sequentiū ꝛ alie precedentiū: quia opere ꝓsonales mutantur ex cursu tēporis.vt in.l.si nō sortē.§. libertus.ff. de ꝓdi. inde.ad idem facit.l.si vsufructus in biennium .ff. de vsufruc.vbi finito tēpore finit ius: ꝛ hoc voluit Bar. in dictis terminis.in.l.ꝛ ideo dubitat.ff.de ver.ob.Se cus dicit vbi factum ad qđ quis tenet non diuersifi catur ex tempore:quia tunc elapso tempore ad qđ te netur integratur tempus.

¶Utrū pactum seu ꝓmissio obliget quādo turpitu 10
do tm̄ versat ex parte recipientis obligationem? R. Pa.in.c.debitores.de iureiu.q̄ non.patet ibi quia ꝓ missio de solued̄is vsuris nō obligat:quia si obligaret etiam naturaliter solum cogeret soluere ratione pa cti.vt in.c.j.de pac.sicut cogit quādo interuenit iura mentū. Ratio: quia cuꝫ lex resistit etiam alteri cōtra trahenti nō nascit obligatio etiam naturalis. vt in.l. cum lex.ff.de fideiuss.ꝛ ibi plene ꝑ Bar.

¶Sed quare obligat magis ex iuramento q̄ ex ꝓ 11
missione cum deus non faciat differentiam inter iura mentum ꝛ simplicem loquelam.vt in.c.iuramēti.xxij .q.v? R. Pa. in.d.c.debitores: q: ideo est.q̄a simplex ꝓmissio est nulla: ꝛ ideo habet ꝓ non facta ꝓpter turpitudinem recipientis: secus in iuramento:q: cui fit.scꝫ deo non turpiter accipit nec iurans peccauit. Promissio em̄ dirigitur in hominem. Iuramentū au tem in deum.

¶Utrum administrator non habens expressum mā 12
datum ad penam apponendam vel ambasiator? pos sint obligare constituentes ad penam quam appo nunt ꝓ obseruatōne eius quod promittūt? R. Pa. in.c.ij.de preca.q̄ sic.facit.l.bene a zenone.C. de qua. prescrip.et.l. si procurator? cesaris.ff. de iu.fis.et. d.c. .ij. vbi prelatus potest apponere penam et obligare se ꝛ successores. dūmodo contractus sit rōnabilis. et ,c.dilecti.in fi.de ꝛrbi. ꝛ quod scribit.in.c.nulli. de re.

tc.nō alie. vbi rector ecclesie pōt obligare sine ꝓsensu epi oia bona eccle generaliter ꝑ obseruatione ꝯctus alicui⁹: qr solū sibi ꝑbibet spēalis hypotheca. Qd limita verū nisi ꝯctus nō teneret aut ecc nullus: ꝯa ius qr pena tollit. Secus si cēt nullus qr ꝓter ius: qr teneret pene appositio. d.c. dilecti. vide gl. i. c. accessoriū li. vj. t tex. cuz glo. in. c. significātibus. de of. deleg. Limita scdo nisi pena esset ꝓter naturā cōtractus. vt in. d. l. si ꝑcurator: vbi nō tenet fiscus ad duplum vel triplū. lz ꝑcurator obligauerit se si cuinceret res quā vendit. Secus qñ ꝑ obseruātia ꝓtractus apponit. vt in. d. l. bene a zenone.

15 ¶ Utrū pater obligē ex ꝓtractu filij? R. Jo. de pla. insti. qd cū eo. ſ. ú. q si vsum est in vtilitatē patris puta qr mutuo accepit pecuniā vt se vestiret ſm ꝓuenientiā suaz: t bmōi. t sic tenet. l. iij. ſ. labeo idē. ff. de in rē vso. t. d. ſ. in rē. Si vo nō ē vsuz in vtilitatē pīs ꝙ poti⁹ mutuo accepit vt faceret pōpas vel luderet t bmōi. sic nō tenet: nec pī ꝑ filio. nec dñs ꝑ suo. l. q si seruus. ſ. sed si sic accepit. ff. de in rē vso. nisi ei⁹ iussu fecisset. l. j. ff. qd iussu. Si tñ haberet pompas tenetur restituere creditori. l. iij. ſ. sed si rem. ff. de in rem vso. Silr tenet pī si habet peculiū filij. deducto tñ ꝓus qd ipse pī i dicto peculio debet bāe. l. ſ si dāni. ſ. peculiū. ff. de peculio. Idē dic de mercatoribus q ꝓponūt institores q tenent de cōtractibus factis noīe ipsoz. ff. de instito. ꝑ totū: qr vident cōtrabere cū ꝓponēte qui cōtrahunt cum ꝓposito. l. si institorē. ff. si cer. pe. Idē in exercitore nauis. l. j. in prin. ff. de exer. ac.

14 ¶ Utrū ille ꝑ quo q̄s agit eius negocia vtiliter obligē eidem? R. q sic. ar. l. cū pecuniam. ff. de neg. gest. t qd no. glo. in. l. j. ſ. sed nōnullos. ff. de tute. t. l. sed si ideo. ff. solu. ma.

Obses pōt dari liber bō ꝑ pace seruāda. nō ꝑ pecunia. de iureiu. c. ex rescripto. ar. ad idē. ff. de testa. l. obsides. ff. de iusti. et. l. diuus: t illud qd dicit q liber bō nō pōt obligari. exō pig. c. j. t. C. que res pig. ob. pos. l. q filios. intelligit q nō pōt obligari vt in eo sit ius pignoris: ſ tñ ius retentiōis. ita tenet glo. in. c. vt pdem. ſ. itē eisdem. xxiij. q. vl. t in. c. exposita de arbi. Itē bō redēptus ex captiuitate tenet seruire p q̄nquēniū nisi soluat preciū. C. de postliminio reuer. l. v. Itē sicut pater pōt vēdere filiū ꝓter famē: sic t obligare. C. de pa. q fi. distra. l. ij.

Obstinatio est quedam ptinacia. et ideo dic vt infra Pertinax.

o Ocasionem pbens alteri peccādi vtrū peccet? R. Lanō. in. iiij. dis. v. q. vl. in fi. q duplex ē ocasio. Quedā actiua. ſ. cum q̄s est quasi coadiutor in pctō: vel aliqd tale facit qd facere nō debet. vñ alius accipit exemplū t occasionē male operādi: sicut q̄ in. xl. sine necessitate comedit carnes t alijs dat occasionē male opandi: t istud est pctm̄: t tale quale illud cuius est occasio. Quedā est occasio passiua qñ. ſ. q̄s facit qd facere debet: t ex hoc accipit alter occasionem peccandi: t talis non peccat: qr facit qd facere debet. qd limita vt. j. scandalum. ſ. iij. t. iij. vide de hoc etiā supra Cā. ſ. vj.

Occultum dicitur dupliciter ſm Pa. in. c. ex lrārum. de tēp. or. Primo ꝑ ut distinguit contra probabile. Alio modo prout distinguitur contra notorium. Et tunc licz aliqui sciant tamen notorium non est quando aliqua terginersatio ne celari potest.

o Dium dei est filia luxurie: ſ odium ꝓximi est filia inuidie vel ire.

¶ Utrū sit pctm̄ mortale? R. odiū dei maximū pctōr est: qr vnūqdq; qd est ꝓter se est potius eo qd est ꝓter aliud: in odio dei voluntas auertit a deo ſm se. In alijs vo petis non auertit a deo ſm se: ſ ſm aliud inq̄ntuz appetit aliqd inordinate qd habet auersiōez annexā a deo. Et est odiū ꝓximi. qd cū opponat charitati est pctm̄ mortale de se. Et tūc opponit q̄stio. vt qñ nō facit ꝓximo qd tenet de necessitate vel appetit facere. vel facit ꝓximo aliqd notabile malū. vñ. j. Jo. iij. Qui odit fratrē suū homicida est. Per accidens tñ t ꝓter imperfectionē actus pōt esse veniale: puta cum nō est in deliberatiōe volūtatis: ſ in ꝓmo motu soluz. Itē qñ malū qd ꝓximo desiderat est modicū: nec notabile malū vellet bāe. Itē qñ odit pctm̄ ꝓximi nō naturā. ſm Tho. ij. ij. q. xxxiij. Itē qñ malū nō vt malū vellet ꝓximo ſ sub rone boni: puta zelo iusticie: vel ad bonū seu correctionē illius cui vellet t bmōi: quia tunc ꝓxie nō bz rōnē odij. Et q̄uis illa q̄ cōmittunt exterius q̄tuz ad lesionē ꝓximi sint grauiora: tñ q̄tū ad volūtatis deordinationē odiū ꝓximi est pctm̄ grauissimū eoz pctōr q̄ sunc ꝯ ꝓximū. Et oritur ex inuidia directe ſm Gre. xxxj. mo. Dispositiue vo ex ira. Ri. tñ in. ij. sen. refert quosdā tenere q potius oritur ex ira: lz aliqd odium ex inuidia oriat.

o Fficium diuinum vide supra de re.

¶ Officiū ad qd tenet exequēs nō meret ꝓmiū necessario ꝓmissum generaliter facienti. Ñ cū ꝓmittit aliqd generaliter capiēti bannitū nō debetur famulo ptātis capienti: qr ad hoc tenebat ex officio suo. facit. l. congruit. ff. de off. pſ. t. c. j. de of. or. no. Pa. in. c. ecclesijs. de censi.

¶ Utrū ꝑ babēdo officio tpali possit aliqd dari? R. Ge. in. c. ꝑ būani. de homi. li. vj. tenet q sic si duo cōcurrāt. Primū q publice det nō occulte: qr clādestine dare reprobat. ff. de poli. l. j. t. ij. ff. de admi. tu. l. nō existimo. Nec ob. l. fi. C. ad. l. iul. de ambi. que ꝓbibet aliquē ad officiū ꝓmouendū ꝓcio vel ambitiōe. ſ ꝑbatevite: qr ſm glo. loquit qñ secrete dat. Scdo si cupit ꝓdesse nō pesse. Adde tertiū si ē idoneus. als nō Facit. viij. q. j. q epatū: sec⁹ in officio ecclīastico. vide

¶ Utrū officialis possit ali- (te B. ſ. dignitas. ſ. ij. quid recipere qñ gratis tenet impēdere officiū? R. q nō. vt in. l. fi. C. ad legē iul. de ambi. vbi ꝓbibet aliqd recipe cū q̄s est in administratiōe etiā post depositus officiū ꝑ aliquo ꝓstito beneficio tpe administratiōis. de quo vide. ſ. Judex. ſ. viij. cum seq.

¶ Utrū liceat mutuare sup officia dñis? R. ſm scām Tho. in epla ad ducissam brabātie. q si ex pacto mutuū det vt officiū recipiat: sic vsura est: qr ꝑ mutuo accipiunt officij ptātez. hoc ego limitarē in officijs secularibus q̄ nō dant gratis ſ vendunt. Secus cēt in officijs q̄ debent gratis dari: quia sic nō esset vsura ex parte dantis mutuū cū nihil accipiat qd pecunia etiamandū sit: lz ex officio ꝓsequēter aduenit lucrum: q̄a illud lucrū aduenit rōne laboris: ſ potius est iniusticia ex pte nolētis aliter dare talia officia. in spūalibus aūt officijs induceret simoniam.

o Leum scām dicit triplex quod per episcopos in die cene ꝓsecratur. Primū principale dicitur chrisma sanctum quod de oleo t balsamo fit: t cuz isto bēdicunt

fontes baptismales.calix ꝛ patena.ecclesia et altare. ꝛ puer baptizatus in vertice ꝛ fronte.ꝛ epi qñ ꝓsecrantur in manibus ꝛ in capite.ꝛ oēs fideles cū chrismantur. ꝛ istud est annuatim ꝓsecrandū ꝛ innouandū .c. si q̄s de alio.de ꝓse.di.iij. et grauiter puniē sacerdos q̄ in baptismo vtiē de alio q̄ de nouo.vt in.d.c.si q̄s. Scōm oleum sctm̄ est catbecuminoꝝ.ꝛ dī oleū bñdictū siue sanctū.ꝛ isto iniungunē baptizandi inter scapulas ꝛ in pectore.ꝛ manus sacerdotis cū ordinatur Itē ꝓncipes ꝛ reges in brachio ꝛ humero. Itē ecclesia ꝛ altare añ chrismationē. Terciū oleuꝝ sctm̄ est q̄ iungunē infirmi in articlo mortꝭ.de q̄.j. Unctio.

1 ¶Utrū alio tpe possit ꝓfici p̄fatū oleū q̄ i die cene. ℟.q̄ primū nō.de ꝓse.dis.iij. omni tpe.de sen.excō.qm̄ li.vj.de aliꝭ duob⁹ nō inuenit ꝓhibitum.

2 ¶Utrū oleū non sacrū additū sacro efficiat sacrū. ℟.vt.s. Aqua bñdicta.q̄ sic.

Opinio est assensus intellect⁹ ad aliq̄d. nō qz sufficiēter moueat ab obiecto ꝓprio sed ꝓ quandā rōnabilē electionez volūtarie determinās in vnā partē magis q̄ in aliā: cuꝝ dubitatione tm̄ et formidine alterius partis. ita tm̄ q̄ ad illaꝝ partē quā formidat nō br̄ rō exp̄ssa ꝓcludēs. formidat tm̄ ꝓpter debilitatē rōnis alterius ptis. Fides vo est cū certitudine absq; tali formidine. Scientia aūt est assensus intellectus moti ab obiecto per se ipm̄ cogniti sicut in ꝑncipijs ꝑmis vel ꝓ aliud sicut i ꝓclusionibus q̄rū est scia.hec.s. Tho.ij.ij.q.j. ar.iiij. dubiū vo est motus indrms in vtrāq; ptē ꝺdictionis. de q̄.s.dubiū. Scrupulus est cū intellect⁹ ex leuibus piecturis seu medijs ꝛ multū debilib⁹ mouet ad vnā ptē. ꝛ hec etiā dī suspitio ꝛ pusillanimitas spūs q̄ repellēda est vt dī.vj.q.j.oues.in fi. Dis eīm suspitio potius abiciēda est q̄ acceptanda. Et de his habes per Car.in cle.ne romani.de elec.ꝛ i.c.lras.de p̄sum.

1 ¶Cui opinioni est adherendū in varietate. ℟.distinguēdo. Aut vna opinionū bz ꝓ se legē vel antiquam ꝓsuetudinē approbatā ꝛ alia nō: ꝛ sic illa est ꝑferēda qz mīme mutāda sunt q̄ certā sniam sp habuerunt.l. mīme.ff.de legi. Aut non est lex nec ꝓsuetudo ꝓ aliq̄ ipsarū: vel est ꝓ vtraq; ꝛ tūc debēt ꝓcordari: vt dicat in vno casu vnā obtinere ꝛ aliā in alio si fieri pōt vt i c.lras.de resti.spo.xxv.q.ij.§. bis ita rñdetur. de cog. spi.c.j. Conueniēs eīm est iura iuribus ꝓcordare. dicit tex.in.c.cū expediat.de elec.li.vj.ꝛ.l.j.C. de inof.to. ꝛ l.ꝑcipim⁹.in fi.C.de appel. Et soluit aliq̄n p̄dicta ꝓ aliq̄d ꝛ simplr.vt.xij.q.ij. sine exceptione. de his q̄ fi. a ma.p.ca.c.cū aplica. Aliq̄n ꝓ alit.de ele.c.q̄ sic.ꝛ.c. publicato. Aliq̄n ꝓ scōm.vt de ele.cumana.ꝛ.c. cū in iure. Si vo nō pñt ꝓcordari tūc cōis opinio sequēda est.qz in cā dubij ꝓ multitudine est ꝑsumendū. ita tenet glo.in.c.fi.de pe.dis.j. Bar.in.l.ꝑcibus.C. de ipu. ꝛ alijs sub.ꝛ glo.in.l.omis diffinitio.ff.de reg.iur. ꝛ in cle.j.in fi.de sum.tri. dicūt doc.q̄ in dubijs ꝛ decisiuis adherendū est carrocio doctoꝝ.qz cōis opi.doc. induc it.pbabilē errorē. vide tex.iūcta glo.in.c.vnico.de postu.p̄.lib.vj. Facit text. in.l.ij.ff. de iur.ꝛ fac.ig. Mo. Bar.in.l.de eo.C.de pe.iudi.q̄ ma.iudi.qđ limita ꝑ Ge.in.c.j.de sum.tri.li.vj.verū: nisi vera ꝛ certa rō ꝑ ria assigneē. vtputa ꝑ Jo.an.in.c.j.de ꝓstitu. qz no torie dicit male.vel qz rōnabiliter pōt duinci. Mā vt dicit Pa.in.c.tua nos.de vsuris.licite iudicaē ꝺ cōez opinionē doc.ꝛ etiā glo.q̄n iure nō ꝓbaē. vel ꝓ rationem aū nō possit rñderi. Ita etiam no.d. An.in.d.c. tua nos. ꝛ facit tex.in.l.j.§.cunq; hec materia.C. de ve.in.enu.ibi.nō oēs in oia: sed certi ꝓ certa vel melio res vel deteriores inueniunē: sed neq; ex multitudine auctoꝝ qđ melius ꝛ equius est iudicato: cū possit vnus ꝛ forte deterioris snia multos in aliqua parte superare.hec ibi. Si aūt nō apparet q̄ sit cōis: tūc ꝓponenda est illa q̄ validioribus rōnibus firmaē.ar. isti. de emp.ꝛ vē.§.itē p̄cij.C. de edic.diui adri.tol.l. edicto. Facit.c.dño sctō.§.ecce inq̄tum.l.dī. et maxime si talis opinio sit subtilioꝝ.vt dicit tex.in.c. capellan⁹. de ferijs. Aut vna opinio nitiē rigori scripto ꝛ alia eq̄tati scripte.ꝛ sic ista ꝓponiē.c.vno.de re.ꝓmu.li.vj. ꝛ.l.placuit.C.de iudi.ꝛ ꝓ Cy.in.l.j.ꝛ.C. de legi. Fallit in odiū iudeoꝝ contra quos rigor ꝓferē equitati c.ij.de iudeis. In aliꝭ aūt opinio benignioꝝ debet obseruari.l.benignus.ff.de leg. Facit.c.fi.de transac.tenet hoc Pau.in.d.cle.ne romani.in ꝑn. Et benignior dicē illa que fauet.iuramēto.testamēto.libertati.matrimonio.religioni ꝛ sacramento.facit.c.ij.de cog.spi. l.sunt persone.ff. de reli. ꝛ sump.fu. Similiter illa q̄ soluit q̄ que ligat. regula odia.li.vj.l. arrianus.ff.de acti.ꝛ obli. Aut sunt antiq̄ doctores.ꝛ sic moderni nō eis ꝓponunē: nisi nouis rōnibus ꝛ causis ad aliud sentiendum inducanē. Nam aliq̄n intellectus iunioris ꝑspicacioꝝ est q̄ senis.dicit tex.in.l.gallus.ff. de libe.ꝛ posthu.l.xiij.dis.§.verū. Aut sunt theologi ꝛ canoniste vel legiste. ꝛ tūc in materia iuris diuini.veteris vel noui testamenti ꝑfertur theologus. In materia vero iuris positiui canonista in materia canonica li. Legista in materia legali ꝓponiē. Aut sunt quatuoꝝ doctores ecclesie q̄ sibi contradicūt. ꝛ tunc in subtilitatibus ꝛ questionib⁹ ꝓferē Augustinus. In trāslationibus vo Hieronymus. In sermonib⁹ Ambrosius. In moralibus Gregorius.xx.di.§.j. facit quod no.glo.in.c.sicut.xv.di. Aut diuersitas est inter papā ꝛ cōciliū. ꝛ tūc in cōcernētibus fidem concilium ꝓponitur.quia orbis maioꝝ ē vbe. In aliꝭ aūt papa est ꝓponendus.vt in.c.sunt quidā.xxv.q.j.ꝛ dis.xix.anastasius. Et intellige papā ꝑferendum oībus qñ tanq̄ papa sic determinat aut statuit. Facit.c. de libell'.xx. dist. Secus si arbitrareē sicut doctor. qz non ꝓiudicaret opinionib⁹ aliorum. vt no. Inno.in.c. lras. de resti. spol. Dicit tm̄ Pa.in.c.tua.de decimis. q̄ quando dictum alicuius sancti iuuaē auctē iuris diuini: potius est standū ei q̄ interp̄tationi pape. vt dicit glo.xx. di. c.j.cum hoc potius spectet ad ecclesiam vniuersalem q̄ ad p̄uatā personā. Quod quidē dictū est mirabile.ꝛ valde dubito cum ad papam pertineat ius diuinum interp̄retari.vt.s.dictum est. Sed potest dici q̄ verum dicit glo.p̄fata quando papa diceret cōtra auctoritatem iuris diuini exp̄sse. sed quādo interp̄tādo vel declarando dicit: sic ꝓponitur omnibus. Et sic intellige glo.in.c.hec est fides.xiij.q.j.

¶Utr̄ sequens opinionē doctoꝝ nō subtiliter inue- 2
stigataz que postmodū apparet falsa excusetur a peccato: ℟.Pa.in.c.capellanus.de ferijs.q̄ sic q̄diu nō apparuerit falsa.facit glo.iuncto tex.in.c.vnico.de postu.p̄la.li.vj.ꝛ in.c.fi.de spō.duo.ꝛ in.c. cum venerabilis.de consue.facit.l.regula. ꝛ quod ibi nō.ff. de iu. ꝛ fac.igno.ꝛ quod no. Inno.in.c.per tuas.el.ij. de simo.ꝛ glo.Gof.ꝛ Tan.in.d. c.capellan⁹.no. Oldr.in l.quesitū.§.j.ff.de fun.instruc.instru. q̄ le. q̄ sequēs opinionem sui doctoris excusatur ab impensione expensarum.quia ꝓbabiliter quis sequitur opinionem sui doctoris.l. dicere. §. vnde videndum.ff. de arbi. Istud tamen limita verū in his que non sunt contra

ceptā ꝛ legē naturalem inſertā mentibus boim. quoꝝ ignorātia neminē excuſat. de q̄ dic vt. s. Ignorantia. Nec ob. p̄dictis illud. c. iuuenis. de ſpō. vbi dr̄ q̄ in dubijs tutior pars eſt eligenda. Et Ecci. iij. Qui amat periculū ꝑibit in illo. ergo videt̄ ſe exponere periculo qui in diuerſitate opinionū nō eligit tutiorem. q̄ hoc verū eſſet q̄n ꝓxie dubiū eſt. ſed q̄n eſt opinio ſecus eſt. q̄ nec tunc ſumus in dubio. nec ꝓſequenter exponit ſe q̄s periculo. qđ bñ no. Itē nec ob. etiam illud Aug. de pe. di. vij. ſi quis. vbi dicit. dimitte incertum ꝛ tene certū. q̄ alia ē certitudo in moralib⁹. alia in naturalibus. Propterea dicit pl̄us. j. etl̄. q̄ diſciplinati eſt in vnaquaq̄ re certitudinē querere iuxta exigentiā materie. eque ēm vitioſum eſt ꝓſuadentem querere mathematicū ꝛ moralē demōſtrationē. Nō ēm ꝓſurgit certitudo moralis ex euidētia demōſtrationis: ſed ex ꝓbabilibus cōiecturis groſſis ꝛ figuralibus magis ad vnā partē q̄ ad aliā ſe habētibus. Dicitur aūt ꝓbabile qđ pluribus ꝛ maxime ſapiētibus apparet verū. Nā ſi Joachim non fuit hereticus: ly tenuerit falſum cōtra fidē. vt patet in. c. damnamus. de ſum. tri. ꝛ fi. ca. quia ab eccleſia talis articulus non dū erat dānatus. multomagis excuſar̄ quis ſequēdo opinionē doctoris. q̄n talis opinio ab eccleſia non eſt reꝓbata: cū tali volūtate q̄ ſi nō crederet verā non ei adhereret: certe in iſto non poteſt eſſe cōtemptus. et ſic nec petīn inobedientie. ꝛ ergo tenet certum ſibi certitudine morali. et dimittit dubium ſibi. ſ. opinionem contrariam.

Ratio ꝑm. s. Bo. in. iiij. diſt. xv. ꝓte. ij. arti. j. q. iij. accipit̄ cōiſſime ꝑm q̄ cōꝓhēdit oēm actū bonū: ſicut accipit gl. j. ad Theſſal. v. Nō ceſſat orare q̄ nō ceſſat bñ facere Accipit̄ ſcđo cōiter ꝑm q̄ cōꝓhēdit oēm actū ꝓtem platiue relatū ad deū. Accipit̄ etiā ꝓxie oꝛo ꝑm q̄ ē aſcenſus mētis in deū ad aliq̄d degustandū vel impetrandū vel exoluendū. Et iſto mō accepta diuerſimode diffinit̄. vt ptz Hoſt. in ſum. ti. de penis. ꝛ Jo. an. in de. vnica. de reli. ꝛ vene. ſan. Vñ ꝑm Aug. in lib. de verbis dñi. Oꝛo eſt quedā petitio. Et alibi dicit. Oꝛo eſt pius mētis affectus directus in deū. ꝛ plerūq̄ ne pigritet̄ in voce ꝓrumpens. facit ad hoc de ꝑſe. di. j. c. q̄n aūt. Vel ꝑm Dam. li. xxiij. Oꝛo eſt aſcenſus mētis in deum vel petitio decentiū. facit. c. fi. xx. diſ. Vel oꝛo ꝑm Ray. eſt cōgeries vocum ad aliq̄d impetrandum in deū tendentiū. Vel ꝑm Hugo. de. s. vic. Oꝛo eſt deuotio quedā ex cōpunctione ꝓcedēs. Hec ēm deſcriptiones orationi ꝓueniunt ꝑm diuerſos eius effectus. Et ꝓterea oratio aliq̄n dr̄ oꝛo noīe ꝓprio. ꝛ hoc fit quādo mens noſtra aſcendit in deū: vel per quā aliquid deo vouet̄ vel offert̄. ꝛ ſic ei cōpetit diffinitio ſecūda Aug. ꝛ ꝑma damaſce. Aliq̄n dicit̄ obſecratio q̄ quis ꝓ cōmiſſis veniā dep̄cat̄. ꝛ alia expeditia ad ſalutē petit ꝛ ſic ei ꝓuenit ꝑma diffinitio Aug. ꝛ ſcđa Dam. ꝛ alia Ray. Dicit̄ tercio poſtulatio. ꝛ hoc ē q̄n quis cōſtitutus in feruoꝛe ſp̄us ꝛ charitatis fraterne etiam ꝓ ſalute alioꝝ orat ꝛ petit. Quarto dicit̄ gratiarumactio per quā quis recolendo bñficia dei tā preterita q̄ p̄ntia ꝛ futura totus in deum attractus quodam ſpū cōpunctionis regratiando deo totius fit illi deuotus. ꝛ ſic ei cōpetit diffinitio Hugo. Et de iſtis dicitur. j. ad Thimo. ij.

¶ Utrū oratio ſit virtus latrie? Rn. ꝑm Ric. in. iiij. di. xv. ar. iiij. q. ij. q̄ ſic. in q̄tum quis orat deum vt ſibi exhibeat honorem in recognitionem ſummi dñi. Cum latria non ſit aliud niſi exhibitio honoris teſtificātis in eo cui exhibet̄ ſummū dominiū. In q̄tum ꝛo quis orat deū vt ꝓ hoc ſatisfaciat de petis ſuis vel aliorum ſic eſt actus penitētie. nec mirū. q̄ in genere actuum moꝛum idem actus ex fine ſortitur diuerſas ſpecies. vt patet in. v. Etl̄. c. iij. vbi mechanus ꝓpter lucrū eſt auarus. ꝛ ꝓpter ꝓcupiſcentiā eſt luxuriosus.

¶ Quis eſt oꝛandus vtrū ſolus deus? Rn. ꝑm Rich. vbi. s. q. iij. q̄ dupl̄r q̄s pōt poꝛrigere alteri p̄ces. Aut vt tanq̄ ꝓ ipm implende. Aut vt tanq̄ ꝓ eius impetrationem adimpleant̄. Primo modo ſolus deus eſt oꝛandus: q̄ illa bona q̄ ꝓncipaliter ſunt petenda ſcz gr̄a ꝛ ſalus. vel que nobis deſeruiunt ad eoꝝ acquiſitionē a ſolo deo dant̄. nec ab alio dari p̄nt taliter mō. ſ. ad acquiſitionē glie et gr̄e. Scđo mō oꝛandi ſt̄ ſancti qui a deo impetrāt exauditionem oꝛonis noſtre. Vñ Apocal. viij. dicit̄. Aſcendit fumus aromatū de oratiōnibus ſanctoꝝ de manu angeli coram deo. maxime gloꝛioſa v̄go Maria ſup ceteros eſt oꝛāda iſto ſcđo mō. q̄ plus valet q̄ ceteri oēs. ceteris paribus. Et ꝓpterea cum oramus deum vel x̄m dicimus. Miſerere. vel da nobis. ſed cum oramus ſanctos dicimus oꝛate ꝓ nobis.

¶ Sed quero nūquid ſancti vident oꝛones noſtras? Rn. ꝑm Ric. vbi. s. q̄ ly aie ſanctoꝝ naturali cognitione nō cognoſcāt oīa q̄ fiunt in hac vita. ꝛ maxime interiores motus cordis. q̄ ſolus deus ſcrutat̄ corda. de ſimo. c. tua. in fi. tamē in verbo videt̄ ea que decet eos de noſtris actibus cognoſcere. de quoꝝ qualitate ſunt illi actus q̄bus eos oramus oꝛando. q̄ ad eoꝝ gloꝛiam ptinet q̄ ad eos habeamus neceſſe recurrere. ꝛ q̄ ipſi p̄beāt nobis auxiliū ad ſalutē.

¶ Quo debet fieri oratio? Rn. vt colligo ex Ri. vbi. s. q. v. vj. ꝛ vij. ꝛ Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxxiij. Hoſt. ꝛ Jo. an. vbi. s. q̄ debet fieri cū. vij. ꝓditionibus ſeu ſocijs. Et primo cū humilitate. Judith. ix. Humiliū ꝛ manſueroꝝ ſemp tibi placuit dep̄catio. Ecci. xxxv. Oratio humiliātis ſe penet̄. ꝑs. Exaudiſti oꝛonē humilium. Hec humilitas duo debet habere. Primo differentiā ꝓ prie virtutis. hoc eſt. reputes te indignū exauditione. Scđo cōfidentiā de dei miſeꝛia ne deſperes: ſicut eccleſia facit q̄ ſemp in fine oꝛonis dicit ꝓ dñm nr̄m ih̄m xp̄m. ſi dicit. O dñe nō ad me aſpicies: ſed ad miſericordiā ſaluatoris ꝛ ad aduocatā Mariā. ſic vide q̄ in letanijs dicit̄ ꝓ paſſionē. per crucē ꝛc.

¶ Scđo cū bona diſpoſitione ſeu ꝓtritione ſuoꝝ ꝓctoꝝ. q̄ cū is q̄ diſplicet ad intercedendū mittit̄ iratus animus ad deteriora ꝓuocatur: dicit Grego. iij. q. vij. in grauibus. ꝛ xlix. diſt. ſ. j.

¶ Utrum oratio peccatoris exaudiat̄? Rn. vt colligo ex Rich. et. s. Tho. vbi. s. q̄ aut ꝓctoꝛ aliqua petit vt peccatoꝛ. id eſt ꝑm deſiderium peccati. ꝛ tunc non exauditur ex miſericordia: ſed bene q̄n̄q̄ ad vindictā: dum permittit̄ amplius ruere in peccatis. Vñ Aug. Quedam negat deus ꝓpitius que cōcedit iratus. Et ſic intelligt̄ illud Proverb. xviij. Qui declinat aurē ſuam ne audiat legem oꝛo eius execrabilis erit. Aut peccatoꝛ orat ex deſiderio bono nature. ꝛ ſic deus exaudit non q̄ſi ex iuſticia. q̄ talis nō mereꝛ: ſed ex miſericordia ſi tamē alie ꝓditiones ꝓcurrāt.

¶ Sed quid ſi orat ꝓ alio: nunquid exaudiet̄? Rn. q̄ aut orat vt miniſter eccleſie. ꝛ ſic exaudit̄. j. q. j. c. dictum eſt. Aut orat vt ꝓuata perſona. ꝛ ſic nō exauditur peccatoꝛ ꝓ alio orans. Et ſic intellige. c. ſi quis iuxt. et. c. ipſi ſacerdotes. ꝛ c. ſacroſctā. ꝛ c. neceſſe

q.j. Verū est q̄ si ille q̄ inducit peccatorē ad orandū p se sit bonus: tūc peccator exaudiet nō p suo: sed p merito poscētis. d.c. dictū est. Sed aduerte q̄ hic t in §. p̄cedēti accipit pctōr ille q̄ est in mortali. nec de eo est attritus vel cōtritus. q̄ ly quis esset in pctō. tñ de eo dolet t p̄ponit abstinere t satisfacere tūc nō hz locū istud: sed illud q̄d dicit Aug. sup Job. omel. xliij. Si esset peccatores deꝰ nō exaudiret frustra ille pctōr publicanus oculos in terra dimittēs t pectus p̄cutiens diceret. Dñe p̄picius esto mihi peccatori. cuiꝰ cōtrarium ibi patet. q̄ descēdit iustificatus. t ideo tales exaudiuntur.

2 ¶ Tercio debet esse oratio associata cū breuiloquio. Mat. vj. Cum orauerītis nolite multū loqui. facit de p̄se. di. v. c. nō mediocriter. sed p̄trariū xp̄s Lu. xviij. dicit. Semp oportet orare t nunq̄ deficere. Itē Lu. vj. dicit. q̄ p̄noctauit orando. Et Lu. xxij. dicit. q̄ p. luribus orauit. Facit. lxxvj. di. c. nosce. Ad q̄d dicendū q̄ oīo nō solū p̄m suā causam q̄ est desiderii charitatis: sed etiā p̄m scip̄m pōt esse diuturna. Et q̄d ego dico q̄ dz esse breuis: hoc intelligo taliter: ne immorantibus nobis aliud cordi nostro inserat inimicus. t iō sancti patres aliq̄tulū orabāt. t postea aliq̄d opis faciebāt. deinde ad oīonem redibāt. sic t nos nō ita debemus p̄lōgare oratiōnē q̄ in ip̄a repleamur vagationibus: sed potius eā breuē facere vt cū feruore eam expleamus. t hoc est q̄d dicit Aug. ad p̄bā. Multus loqui in orando est rem necessariā superfluis agere verbis. cū plerūq̄ hoc negociū plus gemitibus q̄ sermonibus agat. Et hic loquit de oratione volūtaria: non de illa q̄ est de necessitate. vt officiū clerici t hmōi.

3 ¶ Utrū oratio debeat esse vocalis? R. p̄m Ric. vbi. s. q. iij. q̄ dupler est oratio. Quedā cōmunis. s. que per ministros ecclesie in p̄sona totius ppli deo offertur. t talis debet innotescere ppl'o p̄ro quo offert vt excitetur ad deuotionem. t ne possit suspicari in ministris ecclesie illius ordinis omissio. t ideo talis debet eē vocalis. Alia est oratio singularis p̄sone. s. que offertur ab hoīe in q̄tum est singularis p̄sona siue p se oret siue p alio. t talis oratio q̄uis nō sit necessarium q̄ sit cū sensibili voce: nisi ad hoc hō sit obligatus ex voto. tñ q̄nq̄ expedit ad meritū vt mētali adiungat vocalis: vt p vocalem feruor cordis amplius excitet. Ex quadā enī naturali vnione aīe ad corpus: motus corporis diuersimode affectiones aie excitāt t immutāt Si tñ in casu vocalis oīo remitteret interiorē feruorē tūc non esset vocaliter orandū oīone singulari. Aliq̄n etiā ex excessu feruoris mentis p̄rumpit hō in vocalē oratiōnē. pōt etiā fieri vocalis oratio ad redditionem debiti vt videlicet hō p̄m totū q̄d hz deo seruiat. Et illud Mat. vj. Orātes nolite multū loqui. Intelligendū est p̄m Aug. ad p̄bam. q̄ nō est loquendū multus scz vt multa locutio sit efficax ad exauditionem q̄ eloquētiores erimus. q̄ deus p̄cipaliter ad intentionē aspicit. p̄terea subiūxit. Aug. ibidē. Nō deest multa p̄catio si feruens p̄seuerat intentio.

10 ¶ Quarto requirit oratio q̄ fiat cū bona intētione et feruenter. Sed hic querit vtrum oratio vocalis sine mentali attentione sit efficax? R. p̄m Ric. vbi. s. q. vj. q̄ tripler est efficacia orationis. Prima est in merēdo seu satisfaciendo. Secūda est in impetrādo. Tercia est orantē spūaliter t sensibiliter reficiendo. Ad p̄mam nullam istarū habet vocalis oratio: nisi eam cōmitet contrita meditatio. Moralis enī nō est actus exterior nisi per cōparationē ad actum rationis interiorem. Advertē tamē q̄ intentio debita et actualis si adsit in principio vocalis orationis: licet postea mens euagetur: nisi talis euagatio interrumpat primā intentionē per contrariā intentionē: sic est meritoria et impetrativa oratio vocalis sine attētione per virtutē p̄me intentionis: sicut cū quis p bonā intentionē incipit peregrinari vel elemosynam dare. totum sequens est meritorium virtute intentionis p̄me: q̄uis cessat sua intētio actualis. Sed talis oratio sine attentione nō hz tertiam efficaciam scz spūaliter reficiēdi orantē: nisi q̄diu eam cōcomitat attentio actualis. Et sic intelligit illud. j. Chor. xiij. Si orem lingua t spūs meꝰ nō orat mens mea sine fructu est. s. spūalis refectionis.

¶ Sed quādo dicit per euagationē interuenire contrariam intentionē? R. licet Ric. non declaret. dic q̄ tunc quādo homo voluntarie alia cogitat nō pertinētia ad orationē. t de hoc vide. s. Hoze. §. xvj. Et quō est petīn. vnde dicit Cypri. de oīone dñica. Quō audiri te a deo postulas cū ipe te nō audias. Et Ber. Causamur nobis deesse gr̄am: sed iustius ip̄a gr̄a cōqueritur nonnullos deesse sibi. Et Cassianus. Nunq̄ orat quisquis etiam flexis genibus si vagatione distrahit. p̄terea dicit Cypria. Nihil aliud cogitet orans q̄ id solum quod precat. facit de p̄se. di. j. c. qñ autem. t di. v. nunq̄. Et est etiam aduertendum q̄ tripler potest applicari intentio orationi vocali scz aut applicando eam ad verba que dicunt: aut ad illud q̄d petit: aut ad illum cui oratio porrigitur. t quocunq̄ istorum modorum adsit intentio: non est inefficax oratio ad satisfaciendum. Et ego dico. nec ad impetrandū vel reficiendum. Sed scūda intentio melior est q̄ p̄ma. Et tercia q̄ scūda. Unde Hugo de virtute orandi. Pura inquit oratio est: quādo ex abundantia deuotionis ita mens accēdit vt cū se ad deū postulandū cōuertit p amoris eius magnitudine etiam petitionis sue obliuiscatur. Nam aliquādo nimia attētio ad verba posset esse impeditiua oīonis scz qñ hō vult nimis in particulari cogitare de verbis. q̄ p̄m phm. ij. topic. Non possumus multa cogitare simul. vñ sufficit q̄ prima intentio sit talis q̄ sufficiat ad integrā informationē verborum. Et ideo Hugo vbi. s. dicit. Oratio perfecta esse oīno nequit si eam meditatio non concomitetur aut precedat. His omibus cōcor. Tho. vbi. s. de hoc vide hoze. §. xxvj.

¶ Quinto requirit oratio q̄ vtilia ad salutē petat. et 12 sic est petere iuste.

¶ Utrū sit aliquod determinate petendum in oratione? R. p̄m Ri. vbi. s. q. iiij. Quedam sunt quibus nō possumus male vti: sicut virtutes. gr̄a et glia. et talia determinate petenda sunt in oratione. Quedaz sunt quibus possumus vti bene t male. sicut habere diuitias. filios. vxorem t hmōi. t talia non sunt determinate petenda in oratione sed sub cōditione. s. si deus p̄uidet illa ad salutē nostrā vtilia. Quedam sunt quibus vti bñ nō possumꝰ: sicut petis t hmōi malis. t talia nō sunt a deo petenda in oīone.

¶ Sed cur aliquid petimus cū deus sciat quo indigemus? R. p̄m q̄ dicit Augꝰ. in epla ad p̄ban. Ille q̄ nouit quid nobis necessarium sit p̄iusq̄ petim?: non voluntatē nr̄am vult sibi per petitionē nostrā innotescere. quia eam non potest ignorare: sed vult exercere in oībus desideriū nr̄m quo possimus capere q̄d ip̄e p̄parat dare. Hinc t Gre. xxiij. q. iij. Obtineri inquit nequaq̄ possunt q̄ predestinata non fuerunt. sed eque sancti viri orando efficiunt ita predestinata sunt

vt pcibus obt ineant. ergo nō oramus vt deus aliq̄d sciat: vel vt eum inuitemus: sed vt obtineamus quod voluit pcibus obtineamus.

15 ¶ Sexto q̄ cōstanter fundatus in fide petat. vñ Jaco. j. Postulet aūt in fide nihil hesitans.

16 ¶ Septimo q̄ petat perseueranter.

17 ¶ Utr̄ oratio sit semp meritoria? R. fm Ric. vbi. s. q̄ no. quia merito debet merces fm iusticia. Et ideo oratio facta in pctō mortali nō est meritoria ꝓprie loquēdo de merito. Addo etiā q̄ nō ē meritoria: q̄uis nō fiat in pctō mortali si nō adsit debita attētio saltē actualis in pncipio fm cōem opi. theo. in. ij. di. xlj. Si tñ talis attētio adest erit meritoria nisi interrumpat. vel nisi in oratione necessaria puta i officio respectu clericorū sit notabilis negligētia in reprēdo vagatiōes. q̄ sic esset pctm̄. de quo. s. Hoze. §. xxvj.

18 ¶ Ad q̄d valet oratio siue de eius effectu? R. q̄ valet ad vincēdas tēptationes. Unde Hiero. super Matth. xiij. In tentationez intrat q̄ orare negligit. Scdo ad auginēranda merita. Tercio valet ad impetrandum postulata: vt ptz ex supradictis. Quarto valet ad vincendos hostes. xxxvj. di. c. vl. de Moyse q̄ orans vincebat hostes. Quinto ad secretoz diuinoz reuelationem. viij. q. j. si ergo. Sexto ad celestiū degustationē. Unde sine ipia non gustant diuina.

19 ¶ Utrū semp exaudiat? R. fm Ric. vbi. s. q. vij. q̄ si fit ꝓ se. z debito mō semp exaudit sed nō semper statim: sed ꝓ illo tpe quo diuina misericordia conspicit exaudition̄ vtiliorē esse oibus pensatis. Aut si ꝓ aliis. et sic nō semp exaudit. Unde Aug. ome. cij. sup Joh. dicit. Exaudiunt oēs sancti ꝓ ipis non aūt ꝓ oibus exaudiunt. Subdit tñ. quinto digniozes fuerint orantes ꝓ pplo: tāto facilius in necessitatibus ꝓ quibus clamāt exaudiunt. Hoc eīm nō ꝓuenit ex defectu orationis vt nō exaudiat ꝓ alio orans debito mō: sed ꝓpter indispositionē illius ꝓ quo orat. q̄ obstinatus forte est. Unde Rabanus sup Matt. xxj. Quotiēscūq̄ orātes nō exaudimur. ideo fit q̄ ptra auriliuz nr̄e salutis petimus. vel q̄ eoz pro q̄bus petimus perueritas ne impetrem? obsistit. vel in futurū petitionis defertur effectus vt desideria crescāt. z pfectius gaudia capiant q̄ requirūt. hec ille.

20 ¶ Utruz oratio sit in pcepto ita q̄ q̄libet teneat? R. fm Alde. q̄ sic ad orationē mentalem Et ego dico q̄ etiā ad vocalē tenent impfecti z cōes boies. q̄ mentalem orationem nō possent habere sine vocali. Et q̄ ozo sit de pcepto oibus ꝓbo rōne sic. Homo tenetur de iure naturali ad oia illa q̄ recta ratio dictat nō posse sine ipis salutē cōsequi. ptz. ea necessitate qua quis vult aliquid: ea necessitate vult illud sine quo tale q̄d non pōt habere. ij. phisicoz. Finis imponit necessitatem bis q̄ sunt ad finē. l. oratio. ff. de spon. sed bō non pōt salutē consequi sine ozone. ergo ad eam tenet de necessitate. Et q̄ bō non possit saluari sine oratione patet. Nam fm ap̄m ad phil. Nō sumus sufficientes a nobis etiā bonū cogitare. ergo multominus operari. nisi ex gra dei nobis donet posse. q̄d quidē nō donat regulariter adultis nisi petāt. p argumētum a cōtrario Jo. vj. Petite z accipietis. Facit. xvij. q. iij. c. obtineri. ergo cū sine bona operatione nullus possit saluari. q̄ habitabit in tabernaculo dei qui operat iusticiā: fm ps. z bona opatio nō possit esse sine oratione. ergo ꝓpositum confirmat Exo. xx. Memētovt diem sabbati sanctifices. q̄d sine oratione fieri non pōt. Item Luce. xviij. Oportet semp orare. sup q̄ Chrys. dicit. oportet necessitatem dicit. Corroboratur exemplo in practica qua cōiter boies non timent deum. q̄ non habēt orationē. Ecōtrario si est aliquis timor dei inuenies in habēte gram oronis. Merito ergo dicit Hiero. vbi. s. Jn tentationē intrat q̄ orare negligit. Et sup illud Matth. xvij. Hoc genus demoniozum non ejicit nisi in ozone z ieiunio. nō sanat oculū q̄d nō sanat calcaneū. Jeiunio sanant pestes corporis. ozone ño pestes mentis. Sed aduerte q̄ istud pceptum de ozone est affirmatiuū q̄d solum obligat pro semp. aliquos plus. aliquos minus. Quanto eīm quisq̄ est debilior tantomagis indiget auxilio ozonis. Et ideo certa meta vel hora nō est determinata. sed tantū q̄libet de pcepto tenet quantū iudiciū sue rōnis dictat sibi forte necessariū orare vt a pctis desistat z in bono pseueret. Clerici tñ z religiosi habēt determinatū modū z tps ozonis. de q̄. s. hoze. Silr illi q̄bus in pnia p cōfessorē est iniunctū. vel q̄ exvoto haberēt. Illi autem nō vident habere determinatū tps nisi q̄ fm sanctū Tho. in. iij. dis. xv. seculares tenent diebus festiuis diuinis officijs interesse vt ministris ꝓ pplo orātibus suā intentionē conformēt.

¶ Que oratio est efficacior? R. fm Ric. vbi. s. q. viij. q̄ ozo dñica. Quod ostendit ꝓmo auctoritatis dignitas. q̄ xps eā fecit z discipulos docuit Matt. vj. Secundo sententiosa eius breuitas. Tercio petitoz vtilitas. nā oia que desiderare debemus et petere in hac cōtinent. Unde Aug. ad ꝓbā. Licet alia verba dicam? orando. nihil aliud tñ dicimus q̄z q̄d in ista ozone positū est: si recte z pgruēter oremus. Unde aduerte q̄ eo ordine posita sunt q̄ desiderare z petere debem? Exhibet ꝓmo reuerētia illi cui porrigēda est oratio: cū dicit. Pater noster q̄ es in celis. in q̄ captat benuolētiam dei orans. Scdo: q̄ finis magis desiderat q̄z q̄ sunt ad finē. Jō ꝓmo petunt q̄ respiciūt finē q̄z q̄ sūt ad finē. Respicientes finē sunt due petitiones. Prima est. sanctificet nomē tuū. Hoc est fm Aug. li. ij. de sermone dñi in mōte cū dicimus. Nos admonemur desiderare vt nomē ei? q̄d sp est sctm̄: etiaz apud boies sctm̄ habeat. hoc est nō ptenat. q̄d nō deo sed boib? ꝓdest. Scda est. Adueniat regnū tuū. vñ fm Aug?. vbi. s. in hoc excitamur desiderū nr̄m ad illud regnū vt nobis veniat et in eo regnare mereamur. Unde ꝓ prima petimus vt deus ab boibus glorificet. p scdaz vt ad dei gl̄iam veniamus. Petitiones respicientes que sunt ad finē: q̄dā sunt respectu boni. q̄ sunt due. Prima est. Fiat voluntas tua sicut in celo z in terra. Jn qua fm Aug. vbi. s. petit meritū quo beatitudinem mereamur. q̄d consistit in obediendo mandatis dei. z ideo sicut ab angelis in celis fit dei voluntas sic z a nobis in terris p verā obedientiā. Scda est. Panem nr̄m quotidianū da nobis hodie. Jn qua petit victus quotidianus ad sustentationē necessarius. vl victus aie. i. eucharistie sacm̄ tāq̄ instrumentū quo possim? nos iuuare. Quedā petitio est respectu mali culpe. z hec est. dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. vñ Aug. vbi. s. debita pctā dici manifestū est. z in hoc admonemur nos: quid facere debeamus vt remissionē peccatoruz habeamus fm Aug. ad ꝓbā. vt ibi. sicut z nos dimittimus debitoribus nostris. Quedam est que respicit mala inclinantia nos ad pctm̄: que est. Et ne nos inducas in tentationē. q̄d non ita intelligit vt nō pmittat nos tentari. q̄ q̄q̄z bō in tentatione ꝓbat ad bona z humiliat ad deū. Sed sic intelligit vt nō deserti

omino adiutorio alicui tentationi vel consentiamus decepti vel cedamus afflicti ſm Aug. ad ꝓbā. ⁊ ideo aliud est tētari. aliud est in tētationē induci. Quedaꝫ respiciūt malū pene que est. Sed libera nos a malo. In q̄ admonemus nos ſm Aug. vbi. ſ. Mondū nos esse in illo bono vbi nullū patiemur malū. Vñ de hac oꝛione dicit Jſi. j. li. de sum. bo. c. xxij. Fidei simbolū ⁊ dñica oꝛo ꝓ tota lege paruulis ecclie ad celoꝫ regna sufficit. Et aug. in ench. c. xv. De quotidianis ⁊ bꝛeuibus leuibusq̄ peccatis sine quibus vita noꝛ ducitur quotidiana oꝛatio fideliū satisfacit. Eoꝝ eſt dicere. Pater noster qui es in celis ⁊c.

Oratorium priuatū quilibet in domo ꝓpꝛia habere pōt. sed nō debet habere formā ecclesie. nec ibi alicui debet celebꝛare nisi sit ꝓuilegiatus vel de licentia epi aliter debet depoꝛni celebꝛans. de conse. dist. j. vnicuiq̄. ⁊. c. clericos. et c. si quis.

1 ¶Qua imunitate gaudet: vide Immunitas. §. xxvj ⁊ in q̄ differt ab ecclia. vide. ſ. Ecclesia. §. iij.

Ordo .j. ſm Hugo. de sancto victoꝛe. est signaculū quodda in q̄ spūalis ptās ⁊ officiuꝫ tradit ordinato. ⁊ ſm scm Bo. in. iiij. di. xxxiij. signaculum hic stat ꝓ signaculo in animaꝫ diuinitus impꝛesso.

2 ¶Quot sunt ordines? Rn. q̄ sunt. vij. vt habet ꝑ magistꝝ in. iiij. di. xxiiij. c. j. ſ. hostiariatus. lectoꝛatus. exoꝛcistatus. accolitatus. subdiaconatus. diaconatus. ꝓsbyteratus. Pꝛima tonsura eſm nō est ꝓpꝛie ordo: ſ dispositio ad ordines. ſm Ri. ea. di. Facit. xxij. di. de psalmistatu. qui psalmistatus idē est qd ꝓma tōsura. Et in hoc ꝓcordāt cōiter theologi. Sed canoniste tenent q̄ sunt nouē ordines: ſm nouē hierarchias. ſ. ꝓma tonsura seu psalmistatus ⁊ ordo epalis. Et q̄ pꝛima tonsura sit ordo. est tex. in. c. cum ꝓtingat. ⁊ ibi. d. Ant. ⁊ canoniste. de eta. ⁊ qua. oꝛ. Sīlr q̄ epat⁹ sit ordo. ⁊ q̄ impꝛimat character iudicio meo facit incōuincibiliter tex. in. c. j. de ordi. ab epo qui epi. re. vbi patet q̄ ꝫ resignauerit: nihilominus cōfert ordines: ꝫ non executionē: qd nō posset si characterē indelibilem nō impꝛimeret ordo epalis. ⁊ sic ſm canonistas erūt nouē ordines. Et de eoꝝ officijs vide in suis titulis.

2 ¶Utꝝ in oīi ordine impꝛimat character? Rn. ſm Ri. vbi. ſ. q̄ sic. Et q̄d sit. vide. ſ. Character.

3 ¶Sed nunq̄d ꝑexigit character baptismi? Rn. q̄ sic de necessitate. c. veniens. de ꝑ. nō bap. secus de sacramēto ꝓfirmationis. q̄ non ꝓfirmatus si ordinet recipit characterem ordinis.

4 ¶In quo actu impꝛimit character in quolibet ordine? Rn. ſm Ri. vbi. ſ. Pro generali regula tenendum est q̄ in susceptione illius exteꝛioꝛis signi impꝛimitur character in quolibet ordine: in quo signo ꝓncipalis potestas quā respicit: ille ordo significat exꝑssius. ad quā occurrunt alicuius instrumēti traditio ⁊ verbi exꝓessio. quo verbo exꝓessius determinat instrumenti significatio. Et ideo q̄ ꝓncipalis potestas quam respicit ordo bostiarij exꝑssius significat in clauium ecclesie datione q̄ in aliquo alio qd circa ipm fiat. Et potestas lectoꝛis in hoc q̄ ab epo sibi tradit codex lectionū diuinaruꝫ. Et potestas exoꝛciste per hoc q̄ de manu epi recipit libū exoꝛcismoꝝ. ideo in eoꝝ datione impꝛimit. Et potestas accoliti ſm. s. Bo. ⁊ Ric. et Pe. ⁊ alios respicit ꝓncipaliter poꝛtare cereos. ⁊ ideo ſm impꝛimitur per hoc q̄ accipit candelabꝝum de manu epi. Alij dicunt vt Tho. q̄ impꝛimit per hoc q̄ traditur vxeolus. q̄ ꝓncipalius per id significat eius potestas. Sed verius est primū. vt patꝫ. xxj. dist. cleros. vel dic q̄ vtrumq̄ debet accipere. v tin. c. accolitus. xxiij. dist. ⁊ in. c. perlectis. xxv. dist.

5 ¶Sed querit an requiraꝫ q̄ talia instrumēta accipiant de manu epi? Rn. q̄ nō de necessitate ſm Rich. in istis ordinibus minoꝛibus: sed sufficit postq̄ sunt ab epo instructi q̄liter in officio suo debent agere instrumētum accipiant ab archidiacono de mandato epi ⁊ voluntate: in cuius acceptione impꝛimit character. quia instrumēti traditio pncipalius est ab epo q̄ ab archidiacono. Et ꝓ ista opini. est tex. in. c. accolitus. xxiij. dis. Jn maioꝛibus bene oꝛtet q̄ de manu epi xxiij. di. c. subdiaconus. ptās subdiaconi ptꝫ per hoc q̄ accipit de manu epi patenā et calicē vacuum ideo in hoc impꝛimit character. quia pncipalis actus ei⁹ est vasa dominici coꝛpis et oblationes offerre diacono. ⁊ legere epla̅m est scōarius actus non pncipalis ꝓterea legitur etiam a nō subdiacono. Potestas diaconi non potest exꝓimi q̄tum ad eius pncipalem actum qui est potestas poꝛtandi coꝛpus xpi in patena: ⁊ dispēsandi coꝛpus xpi. Et ideo exꝓimit q̄tum ad eius actum secundariū in traditione libi euāgelioꝝ in qua impꝛimit character ſm Rich. et Tho. Alij dicunt q̄ impꝛimit character in manus epi impositione. vt. s. Bo. ⁊ Pe. ⁊ ꝓ hac opi. facit. xxij. dis. c. diaconus. iuncto. d. c. cleros. Potestas sacerdotis confert q̄ ab epo dicit. Accipite spūm sanctum quoꝝ rum ⁊c. ⁊ huius opi. est. s. Bona. et Pe. Alij dicūt vt Sco. in. iiij. dis. xxiij. q̄ ibi sunt due forme partiales. Jn quaꝝ altera cōfertur potestas cōficiendi eucharistiam. Jn reliqua ptās absoluēdi in pnia. ⁊ istis cōiungit due materie. hoc est duo signa visibilia. ꝓpꝛia forme pꝛime est traditio calicis ⁊ patene cuꝫ hostia: ⁊ vino ⁊ verbis. Accipite potestatē celebꝛādi ⁊c. Secde forme est impositio manus epi super caput cū verbis. Accipite spūm sanctū. vt sic eps ꝓcorditer agat summo epo xpo: qui pꝛius contulit potestatem apostolis cōficiendi q̄ absoluendi. hec ille. Et hoc credo verius quo ad ꝓmam materiam coꝛrespondentē pꝛme forme. Sed quo ad secundā materiam coꝛrespōdentem secunde forme que est manus impositio epi cum illis verbis accipite nō credo. q̄ tex. in. c. vlti. de sacra vnct. innuit q̄ manus impositio non est de substantia forme. quia si omissa fuerit nō debet reiterari sed suppleri. Nec similiter predicta verba accipite. q̄ sunt quedam pastoꝛalia que ipsa non habent: sed habent alia verba quādo imponitur manus. Epiſcopatus vō ordo quo ad characterē suscipit in vnctione capitis ex chrismate. sed hoc nō est verū per. c. vnicā. in pnci. de sacra vnc. vbi dicit supplendū qd est omissum. Impꝛimit ergo ex impositione manuū epoꝝ sup caput eius. vt pōt elici ex. c. eps. iuncta glo. xxiij. di. nec ob. c. vlt. de sacra. nō iterā. quia loquitur de impositione que fit diacono ⁊ sacerdoti que nō est de essentia. Psalmistatus seu pꝛima tonsura q̄ ꝓfert cuꝫ ei capilli abscindunt.

6 ¶Que sunt necessaria i quolibet ordine? Rn. q̄ vt colligo in diuersitate doctoꝝ. dicendum est q̄ omnia statuta in pastoꝛali debent intelligi ita necessaria q̄ si aliquid omittat nihil fiat ⁊ necessario totum sit iterandum: nisi omissa sint de illis de quibus in iure est exꝓessum q̄ nō sunt de necessitate: vt vnctio. vt in. d. c. vnico. de sacra vnc. Et manus impositio in ordinatione diaconi vel ꝓsbyteri. d. c. vlti. de sacra. non iterā.

Et quedã oriolites alie ab illis q̃ dicunt qñ aliqua instrumenta tradunt. Et quedã alia forte minima q̃ ex se patẽt nõ esse de substantia ordinis: sicut q̃ sit genuflexus z similia q̃ magis sunt ad deuotionẽ excitandã. Itẽ tps. de tempo. or. c. sane. Itẽ etas. di. lxxvij. subdiaconus. Item q̃ ab epõ p̃prio recipiat: z non simul plures accipiat. de sacramẽ. nõ iterã. c. j. z vlti. Itẽ q̃ a latino vel greco epõ recipiant. de tempo. ordi. c. q̃ translationem. Item missa in minoribus ordinibus z huiusmodi.

7 ¶Sed nũquid tactus corpalis instrumẽti sit de substantia ordinis? R. Tho. in. iij. dist. xxiij. tenere videtur q̃ sic. z verius credo. Quis alij dicãt q̃ solũ porrectio instrumẽti z manus extẽsio sit de substãtia. arg. l. qd̃ nõ. ff. de acq̃. poss. qz in sacramẽtis requiritur tactus corpalis. vt ptz in baptismo. vnctione z hmõi. z hoc patet in pastorali. Secus dicũt quidã de impositione manuũ. qz nõ requirit tact⁹. Sed Bof. z Host. tenẽt q̃ sit necessarius. p. c. fi. de sacra. nõ ite. Ego teneo q̃ licet in impositione manuũ nõ tangat q̃ nõ sit aliquid supplendũ. Et sic in instrumẽtis in q̃bus character ex eor̃ traditione non imprimit sed sufficit porrectio: licet sit melius tangere secus in traditione instrumẽtor̃ ex qua character imprimit.

8 ¶Sed numquid oportet q̃ tangat ambabus manibus. Itẽ ora: puta patenã simul cũ calice z hmõi? R. q̃ non credo. sed sufficit solum tangat modicũ q̃d alicuius rei q̃ nullum intermedium discõtinuans habeat ad totũ. ar. c. vnici. de pse. ec. vel al. li. vj.

9 ¶Utrũ sufficiat traditio euãgeliorũ p̃ libro exorcis. mor̃ vel suppellicẽ p̃ dalmatica z hmõi? R. q̃ nõ: nisi in eodẽ libro obtinerent omnia simul. z tũc haberet intentionem tradendi illum librum qui pertinet ad illum ordinem.

10 ¶Quid si epõs facit actus z alius dicit verba vel ecõtrario? R. nihil valet. qz sacramẽta sunt vnitatis que diuidi nõ possunt. de pse. dist. ij. quia passus. z. xxiij. q. j. loquit. Fallit hoc in minoribus ordinibus: vt dictum est.

11 ¶Utrum requirat necessario expõssio verbor̃ cũ traditione instrumẽti? R. ẽm Inno. in. c. pbyter. de sacra. nõ ite. q̃ sic. ita q̃ si pars illius oronis sit dimissa a capite est incboanda. z bñ. qz materia cuiuslibet sacramẽti est instrumẽti traditio. forma vo est expressio verborum.

12 ¶Quid si aliquid sit omissum? R. q̃ si omissus sit de necessitate seu substãtia ordinis sic totũ est iterandũ. Si vo nõ sit nisi de bene esse: vt ea que nõ sunt de necessitate: sic in alia ordinatione est supplendũ. z ab eodem q̃ prius ordinauerat si põt. z nõ ab alio ẽm Inno. vt. s. nisi qñ primus nõ põt pficere. nec añ suppleti onem põt exequi ea q̃ sunt illius ordinis ar. lij. di. sollicitudo. Hec ex Inno. Hosti. z Goff. in. d. c. pbyter. Nec poterit talis suppletio fieri nisi tpe debito ad ordinationes tenẽdas. arg. pfati. c. sollicitudo.

13 ¶Sed quõ supplebit q̃ aliq̃d ẽ omissum? R. si erat de substãtia. vel dubiũ an sit de substantia ẽm Inno. vbi. s. totũ replicabit. Si vo certũ est q̃ non erat de substantia tunc indutus qñ ordines dantur veniet et accipiet qd̃ est omissum solum. Propterea q̃ non habuit impositionem manuũ ẽm Host. solũmodo eam accipiet. quia ẽm eum non est de substantia vt dictus est. Et si quis pbyter i sua ordinatione habuisset impositionem manuum sed non fuissent dicta predicta verba, Accipite spm̃ sanctum ⁊c. sed alia ẽm aliq̃ pastoralia epor̃. tũc nihil iterandũ est vel supplendũ.

¶Utr̃ in collatione ordinũ pferat gra gratũfacies? R. Ri. in. iij. di. xxiij. q̃ sic si suscipiat digne. 14

¶Utrũ character vnius ordinis de necessitate psup ponat characterem alterius ordinis? R. q̃ nõ ẽm cõter doc. in. iij. di. xxiij. Sed quo ad executionem sic. de q̃ dic vt. s. irregularitas. j. ¶. xxxvj. 15

¶Utrũ ordo liberet a fortuna seruili? R. q̃ sic. epat? z sacerdotiũ. siue sit seruilis vel ascripticia vel curialis. xlv. di. seruus si sciente. 16

Ordo.ij. a quo põ dari? R. ẽm Host. in. c. cũ contingat. de eta. z q̃. z sequit Pa. in. c. quanto. de consue. q̃ prima tonsura que clericatus dicit vel psalmistatus qõ idem sunt potest dari z quocunq; sacerdote parochiali suis subiectis. z istud tenet Aug. Ray. Jo. Anno. z etiã Arch. in. c. nullus epõs. de tem. or. li. vj. Bof. tenet q̃ nõ põt. Et sic videt habere vsus ecclesie romane. Ego cum Jo. an. in. d. c cum cõtingat. dico q̃ si habet supra laicũ q̃si epalem iurisditionem põt. c. abbates. de priuil. li. vj. si non habet sic non põt. Et hoc sequit. d. An. in. d. c. cum contingat. Abbas vo si est pbyter: et ab epo bñdictus vel recusatus bñdici: põt dare tres ordines minores scz clericatum siue primam tonsuram. ostiariatum et lectoratum in suo monasterio z suis monachis: seu illis qui vt efficiantur monachi illuc accesserũt. Et etiam secularibus omnibus sup quibus hz quasi epalem iurisditionẽ. lxxj. di. c. j. z. ij. Et etiam in alio monasterio põt eos cõferre si est imitatus ab eor̃ abbate. nisi hoc monasteriũ sit exemptũ. als nõ. ar. lxix. dis. c. j. Tenet tñ Jo. an. lxix. di. ¶. j. z. c. j. q̃ bodie abbas pfatus potest etiam dare alios duos minores. s. exorcistatũ z accolitatum. Et hoc sequitur Host. z. d. An. in. d. c. cum contingat. De hoc nota in. c. abbates. de priuil. lib. vj. Episcopus vo potest dare omnes ordines omnibus de sua dioceli oriundis. aut qui in sua dioceli habent domicilium vel beneficium. aut de licẽtia epi scopi cuius est subditus ordinandus vel capituli sede vacãte. Vel vicarij generalis episcopo in remotis agente. Vel sui prelati si sunt religiosi exẽpti. Hec nõ. in. c. cum nullus. de tem. or. li. vj.

¶Sed quid si sacerdos vel episcopus aut abbas ordinat aliquem non sibi subditum. vt. s. dictũ est? R. ẽm Inno. in. c. j. de sup. neg. prela. q̃ nihilomin⁹ character cõfertur. arg. ix. q. ij. Iugdunensis. De pena vo tam ordinantis q̃ ordinati. vide. s. Irregularitas. j. ¶. xxxij. 1

¶Utrũ papa possit dare licentiam non epõ conferẽ di ordines sacros? R. Inno. in. c. q̃to. de consuetudine. q̃ sic. dummõ ille cui dat talis licẽtia habeat ipos ordines quos alteri vult dare. als nõ.

¶Utrum episcopus qui resignauit epatui vel degradatus. hereticus aut qui excõmunicatus est: conferre possit ordines? R. ẽm Rich. vbi. s. dist. xxv. q̃ si suscepit legitime episcopus ordinatus et pfert ordines character imprimitur: sed non executio. z de hoc vide. s. Irregularitas. j. ¶. xxx. z. xxxj. mortaliter tamen peccant scienter a talibus ordinem suscipientes ẽm eundem Rich. vbi. s. Et similiter supradicti ordinantes nisi in casu. de q̃. s. Irregularitas. j. ¶. xxxj.

Ordo.iij. quibus potest dari? R. q̃ omnibus masculis qui a iure non prohibentur ordinari. Mulieribus autem nullo modo potest dari. z si de facto detur nihil fit. quia characterem nõ suscipiunt. vt no. Rich. in. iij. dis. xxv. ar. iij. q. j. Nec

ob.c.p̄sbyter.t.c.mulieres.xxxij.dis.in quibus vocat̄ p̄sbra.t.c. diaconissam.xxvij.q.j.t.c.sacratas.xxiij. dis.quia non est ab ordine sed a prelatione dicitur ab batissa.diaconissa.t a viro p̄sbro dicit̄ p̄sbra: vel a viduitate.t sacrate dicuntur a voto:exquo se deo consecrarunt. Quidam tamen dicunt q̄ nec etiam illi q̄ non habent vsum rationis sunt capaces. vt no. Ric. vbi.s.q.ij. Sed de hoc valde dubitarē si daretur an susciperet characterem.t potius tenerem q̄ sic. ar.c. xp̄ianus.t.c.silvester.xj.q.j. t qđ nō.in.c. vel non est compos.de eta.t quali.

1 ¶Sed qui sunt q̄ ꝓhibentur ordinari? R. primo illi qui non habent debitam etatem.t que sit respectu cuiuslibet ordinis.vide.s.Etas.

2 ¶Scđo illitterati.vt in.c.nullus eps.de tem. or.lib. vj.Utrū aūt suscipiat characterē si ordinet? dic q̄ sic arg.c.veniens.de pres.non bap. Et de hoc vide Clericus.ij.§.j.t.ij.

3 ¶Tercio criminosi.vñ existētes in mortali nō debēt ꝓmoueri.de tempo.or.c.ex tuarū tenore.t.c.ad aures.Et si notoria sūt crimina mortalia peccaret mortaliter eos ordinās. als non. vt nō.in.c.quesitum.de tempo.ordi. Ipse tamen qui suscipit peccat mortaliter: siue sit publicum siue secretum. Et quotiēscunq̄ exhibet se vt minister ecclesie peccat mortaliter. t totiens quotiens hmōi actum facit. Unde q̄ tangit res sacras quasi ex officio suo peccat mortaliter. secus si ex necessitate. t sicut quilibet laicus facere potest ꝑm Tho.in.iiij.dist.xxiij.facit ad h̄.c.multi.xl.dist.

4 ¶Sed nunquid sufficit contritio? R. licet sit diversa opinio.nihilominus ego credo verius esse qđ sufficit excepto quando vult dicere missam.de quo dic vt.s. Eucharistia.ij.§.v.

5 ¶Quarto bigami.vt in.c.acutius.xxvj.di.t de biga. per totū.de quo vide.s.Bigamia.

6 ¶Quinto solenniter penitentes.l.dist.c.penitentib? t.xxxvj.dist.illitteratos.de q̄ vide Penitētia.§.v.

7 ¶Sexto neophiti.xlviij.di.§. ꝓhibent̄.t.c.quoniā. t ratio ponit̄ ibidem in.c.sicut.

8 ¶Septimo curiales qui ꝓter aliquod officium curie sunt obligati.lj.di.c.j.ij. t.iij.t.liij.dist.legem. absoluti ꝺo a curia non ꝓhibent̄.lxj.dist. osius. nisi als sint infames vel irregulares.vt in dictis iuribus.

9 ¶Octauo ratiocinijs obligati.de quib? dic vt.j. Ratiocinia.§.j.

10 ¶Nono serui.de istis dic vt.j.seruitus.§.iij.t.iiij.

11 ¶Decimo corpore viciati.habes de boc.s. Corpore viciatus.§.j.

12 ¶Undecima illegitime nati. Et quis dicat̄ illegittimus:vide Filius.

13 ¶Utrū illegittimus intrans religionem possit ꝓmoueri? R.q̄ sic:de iure cōi: ꝑm Ho.t Ber. in.c.j.de fi. pres.sed ad ꝓlationē non pōt sine dispensatione pape.de fi.pres.c.is qui.li.vj.

14 ¶Quid si non intrat religionem. vide supra Irregularitas.j.§.lij.

15 ¶Utrū dispensatio cum illegitimo vt ad clericatum vel ad ordines ꝓmoueat debeat intelligi de omnib? ordinibus.vide.s.Clericus.j.§.iij.

16 ¶Duodecimo peregrini t ignoti ordinari nō debēt. Peregrini sunt qui non sunt oriundi de episcopatu. vel non habent ibi domicilium aut beneficium. vt in .c.cum nullus. de eta.t qua.ordi.lib.vj. Ignoti sunt quorum origo et vita t regularitas non est nota episcopo.xxiiij.dist.c.ep̄us.t.ij.q.vij.querendum. Nam peregrini ordinari non debent nisi habeant litteras autēticas.vt.j. Peregrinus.§.iij. Silr ignoti nisi prius examinatione ꝑuia cognoscant.

¶Decimotercio infames.t de hoc vide.s. Infamia. 17

¶Decimoquarto omnes irregulares.et qui sunt vide.s. Irregularitas.j. 18

¶Decimoquinto omnes suspensi aut interdicti vel excōicati.t de istis habes.s. Interdictus.iiij.§.j.t.j. Suspensio.j. 19

¶Decimosexto omnes ordinati in diaconos vel subdiaconos a papa: nō possunt sine eius licētia ab alio ordinari ad superiores ordines.c. cū in distribuēdis. de tem.or.t in.c.filium.j.q.j. 20

¶Decimoseptimo hermofroditus.xxxvj.di.illitteratos.di.xlix.c.fi.t si ordinet non suscipit characterem nisi ꝑualeat sexus virilis. Si equalis esset non susciperet ꝑm Rodo. 21

¶Decimooctauo coniugati nisi velint religionē intrare.vel ad sacros ordines ꝓmoueri.c.fi.de tem.or. li.vj.de q̄ dic vt matrimoniū.iiij.§.viij. 22

¶Sed quid si eps ordinat aliquē ꝑfatox? R.q̄ moraliter peccat ꝑm Tho.in.iiij.dist. xxiij. nisi cum eis dispensaret in casibus in quibus potest. Et vltra hoc si ordinat infantem nisi religionem intraret aut cōiugatum:nisi velit ad sacros ordines ꝓmoueri vel religionem intrare vel illitteratum:suspensus est per annum a callatione omniū ordinū. vt nō. in.c.eos.et.c. nullus.de tempo.ordi.li.vj. 23

¶Utrum ꝑlatus possit cogere clericum ad ordines suscipiendos? R. ꝑm cōiter doct.in.c. queris. de eta. et qua.q̄ si habet beneficium potest cogere nisi legitime excusetur t equo vide ibidem. Si ꝺo nō habet beneficium ecclesiasticum non potest cogere.t ordinās inuitum qui non est beneficiatus est suspensus a celebratione misse per annum.t debet deponi. lxxiij.dis. c.j.et.ij. 24

¶Utrū coacte ordinatus suscipiat characterē? R.q̄ si coactio sit cōditionalis.puta vt euadat mortem sic suscipit.ar.c.vbi ista dicitur.lxxiij.dis.t.c. de iudeis xlv.di.t.c.q̄ quidā.j.q.j.quia voluntas coacta volūtas est.xv.q.j.merito. Sz si coactio sit absoluta:puta quia pvim ordinat̄:sic nō suscipit characterē.facit.c. maiores.in fi.de bap. 25

¶Sed nunquid talis ordinatus metu cōditionali teneatur cōtinere? R.q̄ nō:si metus talis fuit q̄ potuit cadere in constantē virū.p.c.perlatū. de bis q̄ vi me. t in.c.ad aures.de eta.t qua.or. q̄ integritas est res voti non p̄cepti.c.integritas.xxxij.q.j. 26

Ordo.iiij. quo tpe debet dari? R. q̄ prima tonsura potest dari omni tempore ꝑm Ho.t sequit̄.d.an.in.c.ꝙsultationi. de tem.or. Minores ordines pōt eps quilibet in diebus dominicis dare vni vel duobus t non pluribus ꝑm Host. in.c.de eo.de tem.or.vbi tex.est. Sed Inno.t Goff. ibidem tenēt q̄ etiam pluribus q̄ duobus potest dare dummō nō videatur ordinationem generalem facere. Sed opi. Host. cum inbereat lr̄e est tutior quia in re dubia tutius est seruire verbis edicti.l.j.§. si iste ff.de erer.ac. Papa confert subdiaconatum in omnibus dñicis diebus et alijs festis precipuis. di.lxxv.c. vlti. Et Hosti.dicit in.d.c.de eo.q̄ omnes ordines et omni tempore pōt conferre papa.arg.c.ad bonorem de aucto.t vsu pal.

1 ¶Sed nunquid pōt epūs dare q̄ttuor ordines mino
res in alijs festis q̄ de quibus in.c.fi. de fer: Rx.d.an.
in.d.c.de eo.recitat quos dā tenere q̄ sic.z q̄ dā q̄ nō:
sed solū in illis festis in q̄bus ꝟginēs cōsecrari pñt. et
Bo.dicit hoc esse tutius.tex.tñ dicit in.d.c.de eo. dñi
cis z alijs diebus festiuis.

2 ¶Utrū abbates silr possint dare q̄ttuor ordines in
p̄dictis dieb⁹ dñicis vel festiuis sicut epi: Rx.d.An.in
d.c.de eo.z in.c.cū ꝓtingat.de eta.z q̄.tenet q sic.imo
ꝑ Bos.videt q potius bis diebus debeant dare q̄
in q̄ttuor tpibus ne videant gñalem ordinationē fa
cere.z placet.Alij ordines debēt dari ab epis tñ i sex
tpibus anni.s.in sabbatis q̄ttuor tempor anni. Et in
sabbato mediane hebdomade q̄dragesime: in q̄ can
tatur omnes sitientes.Et in sabbato sancto.lxxv.dis.
p totum.z de tem.or.per totum.

3 ¶Sed nunquid tps est de substantia ordinum: Rx.
q non.c.sane.de tempo.ordi.

4 ¶Que pena conferentis z suscipiētis ordines extra
p̄fata tpa.z quis poterit dispensare. vide.s. Irregu
laritas pmo.§.xxxv.

5 ¶Utrū possint ꝓferri post prandiū: Rx.q nō. tñ si cō
ferunt tenēt ꝑ Aug.lxxv.di.ordinationes. z Ber.
Lau.Jo.z Goff.in.d.c.de eo. Ray.vo ponit ieiu ñ
ordinātis z ordinati inter illa q̄ sunt in dubio an sint
de suba vel ne. z ꝓterea tenet q totū sit reiterandū.
qr nō dr reiteratū qđ nescit factū.c.veniēs.de pſ.non
bap. contrariū tñ credo verius in minoribus ordini
bus. per nō.in.d.c. lras.z.lxxv.dist.qđ a patribus.in
quibus missa nō est de necessitate. sed in maiorib⁹ di
cerē cum Ray.cum missa sit de substantia.vt no. do.
Anto.in.d.c.litteras.

Ordo.v. vbi debet ꝓferri: Rx.q in ecclesia epi
scopali.arg.lxxvij.dis.c.j. Sed de cō
suetudine dāt vbi volūt.lxxv.dist.in pallea.

Ordo.vi. quo ordine dz accipi: Rx. q grada
tim incipiēdo ab infimo ascēden
do vsq ad supimū.s. pma tonsura seu psalmistatus.
ostiariatus.lectoratus.exorcistatus.accolitatus.sub
diaconatus.diaconatus.pſbyteratus: et epatus.lix.
dist.si officia.lxxvij.dist.c.j.

1 ¶Quid si quis vno vel plurib⁹ ꝑmissis ad superiorē
ordinet: vide.s. Irregularitas.§.xxxvj.

2 ¶Quot ordines pñt simul ꝓferri: Rx. Inno. z Bos.
in.c.de eo.de tem.or.tenent q pma tonsura z q̄ttuor
minores nō pñt dari vna die.p.c.lras.z p.c.dilectus.
eo.ti.z in isto.c.de eo.nihil dr de psalmistatu.z hoc se
quit do.An.in.d.c.de eo.glo. tñ in.d.c.de eo.tenet.q
oēs minores simul vna die pñt ꝓferri.z Goff.facit p
ea text.in.d.c. de eo. vbi dicit minores ordines. z sic
oēs minores.xix.di.si romanor. Ego seruarē consue
tudinē in hoc.sed vbi nō apparet de ꝟsuetudine: tūc
tenerē opi.Host.z Inn.q̄ videt verior.qr.d.c. de eo.
supius:exꝑsserat solū de q̄ttuor minoribus. z postea
addidit minores. Et ideo ista indefinita restringēda
est ad supra exꝑssa.facit.l.pomponius.in pn.de ꝓcu.
vnus aūt sacer ordo cū p̄dictis minorib⁹. vel duo sa
cri ordines eadē die vni pſone conferri nō pñt.nec in
hoc dispēsari pōt nisi p papā.vt no. Inno. z Bo.i.c.
dilectus.de tēpo.ordi.sed cōferri debēt singuli per se
z per certa interstitia tpm.lxxvij.dist. in singulis.z.c.
quicunq. Unde licet aliquis ordinator continuaret
ieiunium vsq ad dñicam de mane. et ordinādus. nō
tamen posset qui in sabbato vnum susceperat.alium
die dominico recipere. quia censetur ꝓ eodem die
c.litteras. de tempo.ordi. Fallit hoc ꝑm Ber.in epo
qui in sabbato pōt in sacerdotē ordinari. z in domi
co in epm consecrari.

¶Que pena ꝓferētis ordines ꝓtra p̄fatam formam 3
scz duos sacros vno die: vel minores cuz vno sacro:
Rx.ꝑm Ber.in.c.dilectus.de tem.ordi.q̄ suspēsus est
a ptāte ordinādi donec p papā cum eo dispenset. Sz
do.An.in.c.lras.eo.ti.dicit q non est suspensus § sus
pendēdus ab ordinibus dandis sic collatis. Sed or
dinatus bene est suspensus ipso facto. et a solo papa
potest absolui.d.c.litteras.in fi. de quo vide.s. Irre
gularitas.j.§.xxiij.

Ordo.vij. quō debet ꝓferri: Rx.q pmo debz
ꝓcedere scrutinuū siue examina
tio p archidiaconum de iure cōi.de offi.archi.ad boc.
z.c.vt nostrū.z de elec.c.nihil est.§.epi.s. de vita.mo
ribus z q̄litatibus z ceteris q̄ requirunt in ordinato
scz q nullum impedimentū de suprascriptis habeat.
Itē q sit sobrius non ebriosus.xxxv.di.z.xliij. p to
tum. Item prudens.xxxvj.di.vsq ad.xl.di. Item or
natus virtutibus.xl.dis.vsq ad.xlij. Itē castus.xlij.
di.§.pudicos.z.xxxvj.dist.vsq ad.xxxv. z.lxxxvj.dis.
per totū. Non litigiosus.xlvj.di.xc.dist.lxxxvij. dist.
lxxxvj.di.puenit. Non cupidus.xlvij.dist.z.d.c. per
uenit. Itē comui sue bene ꝑsidens.lxvij.di.§.necesse
lxxxvj.di.lxxxix.di.xcj.di. Itē ieiunus.lxxv.di.q a pa
tribus. Scdo debet missa celebrari ab eo qui vult or
dinare. Uñ aliq vt Ray.tenēt.q si missa omittat ni
hil fit.sed totum iterandū est. Aug.tñ z Jo.vij. di.in
c.ordinationes.el.j.z Ber.in.c.q sicut de elec.tenent
q nō est de necessitate.qđ credo verum in minoribus
secus in sacris.quia est de suba.vt.s. Ordo .iiij.§.v.
Fallit in pma tonsura q̄ cōiter bodie sine missa dat.
Et si vnus dicit missam z alius ꝓsecret: nihilominus
tenet ordo.vt dicit Ber.z Aug.vbi.s.licet fieri nō de
beat. Quod limito verum in minoribus:sed nō in sa
cris. Tercio debēt habere ordinādi indumēta ptinēt
ia ad ordinē quē volūt suscipe. Quarto q ordinās ꝫ
q̄cunq ordine seruet ritū pastoralis:maxie circa cor
rectionē instrumētor in quib⁹ character ꝓferr:dicen
do ꝛba ꝓueniētia z faciēdo vt ordinādi tāgāt corpalī
tactu ꝑ maiorē cautela. et nihil omittat de ordinatis
in pastorali.qr vt dixi excepto loco.tpe.etate.vnctio
ne.impositione manuuz.tactu corpali.ieiuniū. missa
in minoribus.z q sit ꝓprius epūs vel nō.z ꝛonib⁹ ali
quibus q̄ non dicunt cū aliquor corporaliū traditio
ne:oia alia ab istis credunt ita de necessitate q si ali
quid omittat cōiter tenet q nihil fit.z totū est itean
dū ꝑm aliq̄s.lz vt dixi teneant theologi q in aliquib⁹
conferr character. z sic ꝑm eos si alia omitterent nō es
sent solū supplenda.sed qr hoc nō habemus exꝑssum
tenendum est securum vt dixi.

¶Sed nunq̄d cū quis interrogat z examinat tenet 4
dicere petīm suū: Rx.ꝑm Inno.in.c.inq̄sitionis.de ac
cu.q nō nisi etiā post pniam impediat executionē or
dinis.vel ꝑm Bo.pōt rndere si aliqđ hoz cōmisi egi
pniam.nec indigeo dispensatione.

¶Utr epūs possit suo subdito sine causa legitima de 5
negare collationem ordinis: Rx.q aut est regularis.z
sic nō tenet ei conferre.immo suus ꝓlatus pōt hoc si
bi denegare:nec ꝫ sui ꝓlati voluntatē pōt ꝓmoueri.z
sic loquit.c.ad aures.de tempo.or. Aut est secularis.
z sic non tenet epūs. Aut est in dignitate z beneficio
z sic non pōt epūs ei denegare.z sic loquit.c. ex tuar ū
tenor.de tem.ordi.

5 ¶Utrū ordinās indignū scienter peccet mortaliter? R. ꝑm Astēn.li.v.ti.v.q. sic: q3 infideliter agit cū dño qui eū dispensatorem constituit.

Ornatus que requirunt vt sit sine peccato? R. q. sex. 7 intelligo tam de ornatu vestimentoꝝ 7 corpis viroꝝ 7 mulierum q̄ de ornatu domoꝝ 7 suppellectilium.

1 ¶Primū recta intentio. scz vt nō fiat ꝓ superbiam vel libidinē: ꝑ ex legitima causa. Nam vt dicit Chrys. in .c. sicut. xxxij. q. v. Sicut enī pctī opus sine voluntate nō facit: ita iusticia ex opere nō cōsummat nisi voluntas assuerit. Nam vir ornans se vel mulier vt nō appareat in ꝓtemptū honestis ꝓsonis. vel vt placeat viri vxori sue 7 vxor viro 7 hmōi. ex tali intentiōe licitus est q̄libet ornatus si modo alie adsint cōditiones de q̄bus. j. Si aūt fiat ꝓpter aliam intentionē: sic tale erit pctī quale est peccatū intētio. Unde Aug. de sermone domini in mōte exponendo illud. Cum ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite ꝛc. In hoc autē inq̄t. c. maxime aduertendū est nō in solo nitore rerū corporalium atq; pōpa sed etiaz in ipsis sordibus 7 lutosis esse posse iactantiā: 7 eo periculosiorē quo sub nomie seruitutis dei recipit: hec ille. Ex quo ptz q̄ 7 superabūdantia 7 defectus 7 etiam mediocritas ornatus ex intentione mala: semp mala est. Discutiat ergo prima intentio ornatus: 7 si sit ad ꝓuocādum alios ad libidinem: sic est mortale peccatū: quia nō solū ꝓcupiscere sed velle cōcupisci extra statum matrimonij damnabile est ꝑm Aug. Similiter si sit ꝓpter elationē: vanam gloriam 7 superbiam: que sit mortalis 7 quādo sit vide Superbia 7 vana gloria.

2 ¶Sed nunq̄d mulier inupta possit se ornare vt placeat alicui viro? R. q. lz q̄dam indistincte teneant q̄ nō: ꝑ dictū apli. j. Chor. vij. cuz dicit Mulier q̄ nupta est ꝛc. Tu tamē tene illud nupta accipi q̄tum vel ad rem vel intentionē. Et ideo illa mulier que intēdit nubere vt placeat alicui ꝓ vxore: si se ornat non habet prauā intentiōem: sed bene illa que cum nō intendat nubere vel nō pōt cum aliquo querit ei placere: 7 in hoc ꝓcor. xxc. cōiter. Alle. et. s. Tho. ij. ij. q. clxix. facit .c. nō satis. lxxxvj. di. Et dñs Lu. xj. Si oculus tuus simplex fuerit ꝛc. id est. si intentio tua recta vl' nequā fuerit: opus indifferēs erit rectū vel nequā.

3 ¶Scdm q̄d requirit in ornatu est honestas. Nihil enī inhonestū pōt esse licitum. Unde sicut sine iusticia nemo ingredietur regnum dei: ita sine honestate que est vna de ptibus eius essentialib⁹. l. iusticia. §. iuris ꝑcepta. ff. de iusti. 7 iu. Et ꝓpterea Paulus ad Gal'. v. ponit impudicitiā vnū de excludētibus a regno dei. Directe aūt habet inhonestatē ille ornat⁹ ex quo mulieres vel viri ostendūt loca impudica. 7 lz viri nō ostendāt nude: sufficit ad impudicitiaz taliter coꝝ formas oñdere q̄ ꝑm rōnem rectam impudicitiā ostendūt. sicut faciūt q̄ vestimēta ita breuia portāt q̄ oīa signa virilis membri apparent. Similiter cōtinet impudicitiā q̄ mulieres taliter vestimēta aperiāt q̄ pectus 7 mamillas ostendant. Unde tales non audeo excusare a mortali q̄n notabiliter in hoc excedūt. Excusare tñ viros q̄n tali habitu vterent ex aliqua necessitate: puta equitādo: 7 cora talibus q̄ nō habēt ꝓuocari ad lasciuiam: sicut cum iuuenes ludunt in diploide simul et hmōi. Et idē dico de mulieribus in domo coraz viris suis aut alijs mulieribus: aliter nō. Nec valet q̄ sic cōsuetū quia corruptela est. l. q̄ nō rōne. ff. de leg. que potius auget peccatū. c. fi. de cōsue. Sil'r ꝑm aliquos videt impudicū q̄ mulier habeat caput discooptum Sed Aug. in epistola ad possidiū videt tenere q̄ hoc sit verū quo ad vtentiā nō necessitatē. Inq̄t cm. Capillos nudare feminas quas 7 caput velare apis iubet nec maritatas decet: hec ille. Et glo. super illud. j. Chor. xj. Mulier velatuz habere debet caput dicit q̄ alique excusant a peccato quādo hoc nō faciūt ex vanitate sed ꝓpter cōtrariā ꝓsuetudinē: 7 sic tene q̄ cuz hoc de se no sit impudicū: excusat ꝓsuetudo. Et hoc se quitur sanctus Tho. vbi. s.

4 ¶Sed nunq̄d fucātes se: seu colorantes se: aut alia figmēta adhibētes: vtputa adulterinos crines 7 huiusmodi: faciant cōtra honestatē taliter q̄ peccēt mortaliter? R. circa hoc est diuersa opi. inter doc. sanctus Tho. vbi. s. tenet. q̄ hmōi fictiones nō possunt esse sine peccato. non tamē semp est mortale: sed solū q̄n fit ꝓpter lasciuiā vel in dei ꝓtemptū. Alex. in. iij. ꝑte summe recitat quosdam tenere q̄ si talia fiant ad occultā dū defectū. puta morꝑbeaz in facie vel nuditatē capitis: q3 non videt peccatū mortale. Si vo fiant ad fingendam pulcritudinē maiorē: sic fore mortale peccatū. Ipse vero Alle. dicit q̄ lz hec opi. sit humanior. tñ tutius sibi videt dicere q̄ oīno sit peccatū mortale. Ad q̄d facit dictū Cypriani de habitu virginū qui ait. Manus do inferūt quādo illud q̄d ille formauit reformare cōtēdūt. impugnatio est ista diuini opis preuaricatio veritatis. Deum videre nō poteris quādo oculi tui nō sunt quos deus fecit sed quos dyabolus infecit de inimico tuo tincta cū illo pariter arsura: hec ille. Et dictū Hiero. ad mauricij filiā. Crimē est post chrismatis sanctificationem cuiuslibet pigmēti succo vel puluere foedidari. Et dictū Aug. de conse. dist. v. .c. fucare. vbi oñdit q̄ est adulterine fallacie 7 inbone statis. Ego vo in occultātibus defectū tenerē opi. sctī Tho. Jn alijs aūt q̄ talibus vtunt ad fingēdā maiorē pulcritudinē: recitarē eis opiniones ꝓdictas 7 inducerē ꝓ posse ad dimittendū ostendens piculū q̄ si pur vellēt tenere opi. sctī Tho. nō negarē eis absolutionē: ꝑ me exonerarē. 7 sup ipsos vel ipsas relinq̄rē.

5 ¶Tertiū q̄d requirit in ornatu est ꝓueniētia ꝓsone. Nam religiosus debz habere habitū religiosuz. aliter esset excōicatus. vt. s. excōicatio. vij. casu. xxvij. Clericis aliq̄bus nō licz vti. vt. s. Clericus. iiij. Un tenet Alde. q̄ si religiosi vel religiose ferrent habitū nō cōuenientē sue ꝓfessioni: q̄ peccant mortaliter si nō immodico excedāt. Idē dic de muliere que vtitur habitu virili: vel ecōtrario. scz q̄ peccat mortaliter: quia facit ꝓtra preceptū Deutro. xxij. 7 videtur sequi sanctū Tho. vbi. s. q3 dicit q̄ specialiter est ꝓhibitū. Addit tamē q̄ posset quis tali habitu vti sine peccato ꝓpter aliquā necessitatē vel causam vt occultaret se ab hostibus: vel q3 aliud nō habet vestimentū 7 hmōi. Facit ad hoc. c. clerici officia. de vita et hone. cleri. et q̄d ibi nō.

6 ¶Quartū quod requirit in ornatu est parsimonia 7 moderatio. s. ne sit superfluus vel quo ad multitudinem 7 diuersitatem. vt in multis vestibus iocalibus 7 hmōi. vel quo ad pretiositatē vel quo ad curiositatem. Maz vsus superfluus est oīno vicios⁹. Unde ad Gal'. v. inter alia que excludūt a regno dei cuz fuisset dictum de fornicatione: ponit luxuria. vbi dicit glo. j. Quelibet superfluitas intellige notabiliter excedēs vt sit mortalis. Unde Tho. vbi. s. dicit. q̄ faciētes ornamēta superflua 7 curiosa peccant: 7 quādo superfluitas est notabiliter excessiua: non est dubiū inter doctō. q̄s

sit mortalis: sed difficultas est in cognoscendo qñ dicat notabiliter excessiua. Vñ ꝓ hoc intelligēdo mihi videt dicendū: q ornatus dicit superfluus qñ excedit ꝓditionē status ꝑsone. Ad quā cōditionē cognoscendam tria sunt tempora ꝑsiderāda tanqꝫ tria specula. ex q̄bus intelliget qñ dicat superfluus. Primū tēpus preteritū. s. qualiter pueniſti ad talem ꝓditiōem: puta dominium: nobilitatē vel diuitias. Si quippe per rapinas vsuras. falsos cōtractus: ex q̄bus restitutioni teneris obnoxius ad talem ꝓditionē pueniſti: vti nō poteris multitudine. diuersitate. preciositate vel curiositate qua alij vtunt cōmuniter existentes in tali cōditione et statu sine peccato mortali. Nam rebus obnoxijs restitutioni nō licet vti sine peccato mortali ad statū vel pompā. de resti. spol. c. sepe cōtingit: et hoc est qđ dicit Esa. ix. c. Vestimentū admixtum sanguine cibus erit ignis. et Hiere. ij. c. In alis tuis inuētus est sanguis animarū pauperū. Et q̄uis sup incertis restituendis possit prelatus ecclīasticus dispensare: vt quis de eis viuat ꝑm qualitatē cōditionis naturalis alicuius. Si tamē hoc facit ad supfluitatē et statū solum est in statu damnatōis tam dispensans q̄ dispēsatus. facit qđ nō. in. c. dudum. el. ij. de elec. et in. c. et si illi. xij. q. ij. Solūmodo eis dispēsare licet de incertis vt viuē possint ꝑm eoꝝ cōditiōem: quia ille q̄ est ꝓsuetus vti cibis delicatis vel vestibus nō posset sic grossis vti sicut q̄ ad hoc est assuetus: et ideo oportet multū tēperate hoc faciant. Si vo ad talem cōditionē pueniſti nō ꝓ talia q̄ necessario sunt restituenda: sic credo. et si nō sis naturaliter nobilis: nihilomin⁹ poteris te ornare ꝑm illum statum: ita q ex hoc nō erit iudicādus tuus ornatus notabiliter supfluus. Scōm dicit tēpus presens. s. si ornatus talis pueniat tue cōditioni. Maiori em̄ dignitati cōuenit maior ornatus. d. c. clerici officia. Et ideo vt scias quid tibi pueniat: attende q cū nulla sit maior dignitas q̄ diuina: et tñ in ipso cultu diuino debet ornatus esse tpatus vt ptz in. c. gloria epi. xij. q. ij. a fortiori ornatus ꝓlatoꝝ ecclīasticoꝝ. Idē dic q ornatus impatoris q̄ oēs mūdanos supeminet. vt in. l. cum multa. in fi. C. de bo. q̄ libe. debet esse tpatus. Ceteroꝝ vo tanto magis tpatus debet esse quāto inferiores sunt ab ipsa impatoris dignitate. Et q̄uis ita sit de iure nihilominus ꝓsuetudo bodie attendēda est: q vt dicit Aug. xij. di. c. j. Quisqs rebus ptereuntib⁹ stricti⁹ vtitur q̄ se habeat mores eoꝝ cum q̄bus viuit: aut intēperatus aut superstitiosus est. quisqs vo sic eis vtitur vt metas ꝓsuetudinis bonoꝝ inter q̄s pueniat excedat aut aliquid significat dicit glo. puta infirmitatē et legitimā cām. aut flagitiosus est. In oibus aūt talib⁹ nō vsus rerum s libido inculpāda est. Quid igit loci tpibus et ꝑsonis pueniat diligēter attendēdū est. nec temere flagitia reprēdamus: hec ille. Unde si vis cognoscere si excedis: cōsidera cōmunitatē bonoꝝ inter quos viuis q̄ sunt equalis dignitatis. nobilitatis. diuitiarū. abundātie: et notāter diri cōitatē bonoꝝ non alioꝝ. Et si ꝑm eoꝝ cōsuetudinē veteris preciosis. vel multitudine aut curiositate: nō iudicabo excessuꝫ nisi occurreret tibi casus in quo aliqui ꝓrimi essent in extrema necessitate: q tūc dicas ꝑm Ambr. in. c. sicut bi. xlvij. di. pluscꝫ sufficiat sumptui. s. tue necessitatꝭ et familie violenter obtentū est.

7 ¶ Sed nunq̄d ille q̄ est equalis in diuitijs nobilibus possit ornare se ꝑm q cōiter nobiles faciunt: licet ipse sit ex infimo genere? R. q sic. nisi quo ad deaurata q̄ de iure cōuenit doctoribus et militibus. Ratio: quia nobilitas bodie nō attribuit ꝑm virtutē: sed ꝑm pompam et opinionem. Fallit etiam hoc quo ad comparatiōem prelatoꝝ. dominoꝝ et officialiū q̄bus licet alicui esset ipsis ditior: nō liceret se ornare ꝑm q tales prelati vel domini vel officiales cōmuniter faciūt. ¶ Cōclude ergo q si quis vtitur ornatu precioso vel multiplici aut curioso ꝑm cōditiōem status ꝑsentis. vt cōmuniter faciūt ꝑsenti tpe boni diuites vel nobiles sibi equales: non peccat.

¶ Tertiū tempus cōsiderandū est temp⁹ futurū. boc est q ꝓsideret si in tali ornatu poterit se tenere taliter q in futurū nō habeat cōmittere aliqua peccata mortalia. Quia si est necesse aliqua mortalia cōmittere vt in tali ornatu se teneat: sicut illi qui ꝓpter talia habēt necesse in partibus remotis ad negociandum morari dimissis vxoribus ibi ꝓpter eoꝝ imbecillitates multa mortalia cōmittūt et huiusmodi. Nam tūc talis ornatus est superfluus et illicitus: ꝑm ergo predicta tria tempora potest cognoscere quādo habet superfluitatem: et q̄uis sit difficillimū cognoscere quādo habeat notabilem superfluitatē que sit peccatū mortale: nisi ꝑm primū tempus et tertiū. Tamē detestandi sunt: q vt in pluribus habent de superfluo: et sic de peccato. vtpote qui sunt occasio multoꝝ peccatoꝝ. Nam primo inducūt ad lasciuiaꝫ. secūdo impediūt multa matrimonia: et tertio prebent materiam inordinate cupiditatis. ideo psal. xxx. Odisti obseruantes vanitates supuacue.

¶ Quintū qđ requirit ornatus vt sit licitus est vt nō apponat circa eum nimia sollicitudo. ꝑm em̄ sanctū Tho. vbi. s. Nimia sollicitudo circa ornatū etiā si nō sit inordinatio ex parte finis reddit eū illicitū. Et q̄uis ista sollicitudo nimia nō sit mortalis nisi quādo ꝓpter ipsam dimitteret necessaria ad salutem. nihilominus saltem est veniale peccatū. 9

¶ Sextū qđ requirit vt ornat⁹ sit licitus est vt nō sit scādalosus. ꝓmo. dicit Ale. de ales in. ij. ij. q licet se ornare pciosis vestib⁹ ꝑm nobilitatē ꝑsone et ꝓsuetudinem terre et dignitatē officij. ita tñ q absit libido in volūtate. et scandalus in exteriori ope. nec mirū. quia Matth. xviij. Ve homini illi ꝑ quē scādalū venit. Ad uerte tñ q licz aliqs ꝓuocet ad cōcupiscentiā ꝓpter ornatū alterius si ille q̄ ornat se hoc nō intendit. nec excessus in ornatu: erit potius scandalū passiuū et occasio accepta: sed qñ est in ornatu excessus presertim incitatiuus ad libidinem. vt in mulieribus inuenientibus nouas inuentiōes seu vanitates: et credunt probabiliter q aliqui prouocant ad libidinem: non excusant a mortali si de hoc nō curant: sed potius volunt portare. Si vo nō credunt ꝓbabiliter q prebeant occasionem rune alteri: sic difficillimū est determinare de mortali. licz aliqualiter excedant. Verum est q periculosus est excessus in ornatu ꝓuocatiuo ad libidinem: vt in mulieribus facientibus fozas nouas quas singulariter dyabolus ꝓuocat ad ornandū se magis q̄ viros: q magis sunt efficaces ad illaqueandū animas. Et ideo licet nō possit snia dari de mortali ꝓpter excessu. nihilomin⁹ sp inducende sunt ad dimissionē ꝓpter periculū. ꝓpter qđ cōminat eis dñs ꝑ Esa. iij. c. In illa inquit die. s. iudicij. auferet dñs ornamentum calciamentoꝝ et torques. s. collaria. et monilia. et armillas. s. ornamenta brachioꝝ vt manice rechamate vel longe. mitras scilicet macagnones vel lunetas discriminalia. id est. pectines ad pectinandum caput vel ceruetos. perichelides. id est. ornatus talos in si- 10

ne vestis. vt sulē cāuce vel fimbrie. murenulas.i. cathenas paruas circa collū. olfactoriola. inaures: gemmas in fronte pendentes: z inutatoria.i. diuersas vestes. z lintheamina: vt faciunt romane supra vestes. acus z specula. sindones z camisias. vittas.i. bindelos. p capillis colendis. z theristra.i. vestes estiuas vt sunt iomee. a. eria qđ est estas. z erit. p suaui odore sector. p zona funiculus. p crispanti crine caluiciū: z p fascia pectorali ciliciū. hec ibi. Sis ergo prudēs o confessor vt nō precipites sententiā vbi nō est pcipitanda z cautus vt nō relaxes qđ sp est restringendū: qz cum cōmuniter in ornatu nō sint cōditiones supraposite. sitq; plequēter in ipso pctō. Ergo taliter ornantes se dant operā rei illicite: z ꝓterea iuridice imputaē eis malum quod ꝓbabiliter ex eis euenit. s. lasciuia. Facit. c. cum q̄. z. c. quantū. l. di. z qđ nō. in. c. sicut dignū de homi: ideo detestandum: ꝓpter qđ merito saluator Luc. xvj. expressit. q; diues damnatus induebaē purpura z bysso.

o **Liositas** est cum quis q̄ete necessaria saluti corpis accepta vacat ab aliquo opere spūali vel corporali: z hec est filia accidie. Et qñ sit pctō mortale. vide. ē. Accidia. §. j. z. ij z. j. Preceptum. §. v.

p **Actum** autē dicē a pactione. inde est pacis nomen appellatū z est pactio duorū z pluriūe in idē placitū seu cōsensus. vt dicit tex. in. l. j. ff. de pac. Et ideo omnis cōtractus generaliter dicē pactum: sed cuz habe at nomē specificū ab ipso ꝓtractu denominaē. vt venditio. locatio. cum vo nō habet nomen dicē pactum a genere.

q Que dñtia est inter pactū. pollicitationē. ꝓuentionem. stipulatiōem z pmissionē? R. q pactū est pseusus duorū vel plurū ad aliq̄d faciendū vel dandum verbis expressum: ita q verba pmittanē a ꝓmittēte z cōsequēter a recipiēte. Si vo verba pmittanē a recipiente: sic erit stipulatio. exemplum. dabis mihi decem. R. dabo. pmittis facere sic: z tu respōdes ꝓmitto. insti. de v. ob. in pn. Pollicitatio vo est solius offerentis promissio: nec requirē presentia psone cui fit pollicitatio. l. j. z. l. pactum. ff. de pollici. Et no. glo. in cle. romani. de iureiu. z glo. in. l. j. C. de iur. do. dicens. q pollicitatio fit sine interrogatione precedente. ff. de polli. l. iij. Promissio cōmuniter fit rogatione. de quo dic vt. j. Pollicitatio. in pn. Et pōt ꝓmissio referri vel ad pollicitatiōez vel ad stipulationē vel ad nudū pactū. ff. de edi. edic. l. sciendū. §. dictū a ꝓmissio. Cōuentio vo est nomē magis generale q̄ pactum: qz scholares in scholis z fratres in capitulo ꝓuenire dicunē. ff. eo. l. j. §. ꝓuentionis verbum.

r Quottuplex est pactum? R. q duplex. aliud vestitum: aliud nudum.

s Sed quomō dicaē pactum vestitū? R. ser modis. Primo re. secdo verbis. s. stipulando. tertio lris. quarto ꝓsensu: z de his habes exempla. ē. Obligatio. §. iij q̄nto coherētia ꝓtractus: puta vendidi tibi domū cuz tali pacto q ego debeam morari in ipsa domo per annum. qđ q̄dem valet: quia vestiē coherentia ꝓtractus sez venditionis: alis esset nudū. sexto interuētu rei: puta promisi tibi aliq̄d dare vt faceres mihi vel dares aliud. Unde statim cū dedero tibi qđ ꝓmisi vestitur pactū ex parte mea: z ideo interuētu eius es mihi obligatus ad faciendū qđ ꝓmisisti. pbanē ista. insti. de ver. ob. Nudū vo dicē quādo nō vestitū aliquo predictorū: sed in meris z puris finibus cōuentōis. vt bi gratia. ꝓmisi tibi dare centū sine aliqua interrogatione precedenti: vel cyrographo z hmōi: z cōsentis. aliter si nō cōsentias nō erit pactum sed pollicitatio. de quo vide in. l. iurisgentiū. §. igiē. ff. de pac. Similiter dicē nudū qñ nō ꝓtinet causam: quia traditio reī sine causa nullius est efficacie. l. nunq̄ nuda traditio. ff. de acq. r. do. habet tñ aliquas fallentias: quas vide in Pa. in. c. si cantio. de fide instru.

t Utrū ex nudo pacto siue ex sola ꝓmissione homo obligeē? R. q de iure canonico z in cōscientia sic: sub pena mortalis peccati. vt no. in. c. j. de pac. z in. c. Iuramentū. xxij. q. v. qđ limitoverū ꝑm Collectariū. z sequiē Pa. in. c. prudētes. de do. z in. c. si cautio. de fi. instru. quādo exprimitur causa. vt ꝓmitto tibi. x. qz vēdidisti mihi talem rem vel mutuo cōcessisti z hmōi. qz si sit nudū sic q; nulla causa est adiecta: nō obligat etiam in ꝑscientia. Ratio: qz presumiē q errorē ꝓmisisse z sic nō pōt allegari obligatio naturalis cum nihil sit tam ꝓtrariū cōsensui q̄ error. xxix. q. j. §. j. z. l. si per errorem. ff. de iur. om. iu. Aduerte tamē q si q̄s dicit. ꝓmitto tibi centū donare q tunc liberalitas ꝓmissionis presumiē causa donandi: z sic nō est sine causa: siliter si ꝓmittiē aliq̄d loco pio: quia presumiē obligasse se fauore pie cause: nec pōsumiē ibi error. c. fi. de suc. ab inte. Limito etiam z verū q ex nudo pactu obligaē. scz quādo nude paciscēs habuit animū obligādi se: quia ꝑm cōmuniter theo. in. iij. di. xxxviij. nemo ex quacūq; ꝓmissione obligaē nisi q̄ habuit animū obligandi se. facit. c. Fraturam. de voto. z. l. obligationū. la. j. ff. de ac. z ob. Als si nō habuit animū obligandi: nō teneē sub pena mortalis peccati ad pactum nudū seruādū nisi subesset causa que ad hoc obligaret de necessitate precepti. puta ꝓmisi patri meo vestem q̄ moriē ex frigore: qz teneē q̄is nō habuerit animū obligandi se. Daē tertia limitatio. s. si additio vel rōnabilis cā nō adueniat postea. que si a ꝓncipio affuisset nō ꝓmisisset: qz si talis causa aduenieret: z ꝓterea nō impleat nudum pactum: non peccaret mortaliter ꝑm Jo. de norbo. in. iij. di. xxxviij. z ꝑm. s. Tho. ij. ij. q. xj. qđ bñ no. Addo z quartū. s. q; sit honestū. licitū. possibile z. de q̄bus. j. dico de pacto vestito.

u Utr̄ oriaē actio ex nudo pacto? R. Inno. in. c. nouit de iudi: z multi alij. q; non. sed solum competit officium iudicis implorare. Sed ego credo q oriaē de iure canonico. vt tenet Io. Jo. an. d. An. z Pa. cum glo. in. d. c. j. de pac. z Archi. in. c. quicūq; suffragio. xij. q. ij. ad minus conditione ex canone predicti. c. iuramenti. quod intellige in casu quādo obligat ad mor.

x Utrū oīne pactū vestitū (tale peccatū: als non. obligeē? R. q nō. vt no. Pa. in. c. pactiones. de pac. z qñ hoc sit q nō obligat dic vt. ē. Iuramentū. v. quia vbi iuramentū nō obligat nec pactū. Itē pactū dolo initū nō valet. c. cū vniuersor. de rerū pmu. Intellige quo ad dolosum. Item si sit alteri captiosum. ff. de rescin. ven. l. si id qđ pure. in fi. Itē ea q̄ ꝓmittunē obnimiā reuerentiā alicui? nō obligāt. l. j. ff. q̄. re. act. nō va. Itē qñ pactū ꝓtinet turpitudinē. l. si vnus. §. pacta q̄ turpē cām. ff. de pac. z oīne pactū ꝓtra ius dicē turpe. c. faciat bō. xxij. q. ij. ꝑm tū distinctiōem de qua in. §. viij. Itē pactū in quēstionib? innoiatis nō obligat si ille cū quo ꝓrit nō implet ex pte sua ꝓtractū. vt in. l. naturalis. §. j. ff. de pre. v. z. l. ex placito. C. de repmu. Ideo cum q̄s cōuenit cū aliquo dare sibi centū vt nunq̄ petat tale quid: talis nunq̄ poterit petere

tentum: quia nunc̄ potest implere: quia semper poterit petere. secus si conuentio fiat. promitto tibi centum si remittas mihi fideicōmissum: qz talis poterit petere eo quia pōt remissionē facere. hec Bart. C. de pac. l. cōuentiones.

¶ Utrū pactū inītū p fratres minores vl' p̄dicatores
7 aut alios mēdicātes cū rectoribus parochialiū eccle-
siaꝝ sup iuribus parochialib⁹: puta exhibitiōe sacro-
rū. iure funerādi: ꝛ sil'ibus vel sup alijs q̄buscūq; va-
leat: Rn. q̄ si factū est p guardianos vel p̄iores cū cō-
sensu suoꝝ p̄uentuū vel locoꝝ valet. licet nō interue-
nerit licētia sui generalis aut ꝓuincialis aut capituli
aut sedis aplice q̄ ad frēs minores. dūmō alīs sit bo-
nestum ꝛ licitū. de pac. c. q̄uis. li. vj.

¶ Utꝝ pactū iuramēto firmatū qđ in se ꝓtinet turpi
8 tudinē. s. pcti vel est cōtra ius valeat: Rn. Pa. in. c. pa-
ctiones. de pac. q̄ si ꝓtinet turpitudinē ex pte vtriusq;
sez iurātis ꝛ recipiētis nō valet. xxij. q. iij. p totū. Sil'r
si ꝓtinet turpitudinē solū ex pte iurantis. vt in regula
nō est obligatoriū li. vj. Si vo solū cōtinet turpitudi-
nem ex pte recipiētis: sic tenet ꝛ obligat. c. debitores.
de iureiur. Rō: qz iuramētū p̄cipaliter dirigit in deū
in q̄ nulla pōt dari turpitudo. Si vo nō est firmatuz
iuramento an obliget: vide. s. Obligatio. §. x.

¶ Utꝝ pactū de non cedendo bonis suis valeat: Rn.
9 Pa. in. d. c. pactiones. q̄ sic: nisi sit notoria pauptas:
quia tūc illicitū est: quia in effectu tūc videt se obliga-
re ad carceres quod non pōt: cum nemo sit dominus
membroꝝ suorum.

¶ Utrū pactuz factū p̄i a filia dū nuptui traderet q̄
10 dote cōtēta nullū ad bona p̄imonialia habebit recur
sum teneat: Rn. q̄ nō nisi sit iuramēto firmatū. de pac.
. c. q̄uis. libro. vj.

¶ Utrū pactū qđ est ꝓtra substantiā ꝓtractus nec cō
11 tinet turpitudine valeat: Rn. q̄ si ponat p viaz modi
viciat ꝛ nō viciat ꝑm Fran. de rāponib⁹. in repetitōe
. l. fi. C. d. p̄di. ob cām. Aū pactū q̄ p̄cariū dureꝝ inito
dño nō valet. vt in. c. p̄cariū: de p̄cario. ꝛ. l. cuz p̄cario
. ff. de p̄ca. Sil'r si cōstituo ꝓcuratorē ꝛ ꝓmitto nō re-
uocare nō valet. ita dicit Bar. in. d. l. cum precario. ꝛ
Ang. in. l. ij. ff. de ꝓcu. ꝛ Bal. in. l. ꝛ in perpetuū. ff. de
ꝓcu. Et si ꝓmisit sub pena nō tenet ad penā reuocā-
do. facit glo. in. c. ij. de cōsue. li. vj. ꝛ Ang. in p̄si. ccxxij.
Sed si apponat q̄ via q̄ditionis nō viciat sed viciat.
facit. c. fi. de q̄di. ap. ꝛ qđ no. Bar. in aut. ingressi. C. d
sa. san. ec. Sed ꝓtra videt. l. vbi mortis cā ita donatur
. ff. de dona. cā mor. solue vt ibi p Bar.

12 ¶ Promitto tibi ter te hospitari in domo mea. ſtas p
multos annos q̄ nō venis: nūq̄d petere poteris esti-
matiōz: Rn. io. an. i addi. ad spe. de cēsi. refert suos ma
gistros disputasse q̄ nō: ꝛ sic tene. licet videat q̄ tene
atur parti. ff. de ali. ꝛ ci. leg.

13 ¶ Pactū de hereditate viuētis regulariter nō valet:
qz inducit votū captā de morti. vt. l. fi. C. de pac. ꝛ ibi p
doc. ꝛ p Bald. in. li. de vsibus feu. de feudo dato inui-
cē. l. cōmissorie. c. si q̄s. ꝛ p canonistas in. c. venerabi-
lem. de ele. ꝛ Pa. in. c. nulla. de ꝓcef. p̄. Et ibi sic distin
guendo dicit q̄ aut pactū de futura successione fit ad
cōseruādam legitimā successionē: ꝛ sic valet. vt insti.
de legi. agna. succe. §. fi. quia pactū est legi ꝓsentaneū
Aut fit ad legitimā successionē minuendā: ꝛ tunc nō
valet. l. pactū. ff. de pac. Sed si iuramento firmet va-
lebit. in. c. ij. de pac. li. vj. Aut fit ad legitimā succesſio-
nem p̄dendā seu ad tollendā liberā testamenti factio
uem: ꝛ sic nō valet qz ꝓtra bonos mores. vt. l. stipula
tio hoc modo. ff. de ver. obli. adeo q̄ ꝑm Bart. etiam
iuramento nō firmat. p regulā nō est obligatoriuz. de
reg. iu. li. vj. vt in. d. l. stipulatio nō. ꝛ in. l. fi. C. de pac.
Sed ego nō credo: quia licet sit cōtra bonos mores
nō tamē naturales sed solum ciuiles: ꝛ ideo firmatur
. d. c. ij. de pac.

¶ Utrū habens parentes magnos quos timet ꝛ vo- 14
lens ꝓuidere anime sue reliquit medietatē omniū bo
norum suoꝝ paupibus ꝛ dicit. si cōtingeret me face-
re aliud testamentū in quo cōsanguineos meos insti-
uerem per qđ reuocaret p̄sens iudicium ex nūc ti-
bi. P. notario publico tanc̄ persone publice stipulā
ti ꝛ recipienti ꝓ dictis paupibus: dono irreuocabilit̄
ꝛ inter viuos dictā medietatem bonoꝝ meoꝝ: consti
tuens me ex nūc eam possidere p̄cario nomine. facit
tandem aliud testamentū. Modo queritur vtrū pau-
peres valeant aliq̄d habere ex tali donatōe: Rn. Bal.
vbi. s. q̄ fuerūt opiniones. vna q̄ sic: que est domini
Dyni. ff. de testa. l. heredes palam. §. fi. ꝛ in regula. qđ
semel placuit. de reg. iur. lib. vj. Alia q̄ nō: quia iste cō
tractus donationis videt impedire liberam testamē-
ti factōez. ff. de verbo. ob. l. stipulatio hoc modo. Sed
aduerte q̄ nos sumus extra casum doctoꝝ. Nam hic
interuenit traditio. vnde ꝛ si donatio esset infirma et
sine causa: tamē dominus volens transferre dominū
transfert. ff. de cōdi. ob causam. l. iij. §. subtilius. vel qz
causa est ipsa liberalitas. vt. ff. de dona. l. hoc iure. Itē
ipsa pietas. vt. ff. de q̄di. inde. l. cum bis. §. si in ea opi
nione sit mulier: ꝛ nō. insti. de obli. que ex quasi cōtra-
ctu. §. ex quibuldam. ad hec. C. de sa. san. ec. l. fi. veles
ergo sustinere opinionē Dyni. faciat q̄ ꝓcedatur ad
traditionis actū: qui etiam sub cōditione fieri pōt. vt
. ff. de acq̄. poss. l. qui absenti: ꝛ cautius si interueniat
traditio corporalis q̄s si precaria: quia precariū forte
nō valet. Tu cogita. ego dimitto te sine decisione. hec
Bal. Sed tu tene q̄ si vult vt valeat donet alicui pub
lice persone inter viuos sub tali conditione ꝛ tradat:
qz sic valebit indubitanter.

¶ Utrum cum vir facit testamentū ꝛ legat vxori cer- 15
tum quid hoc pacto q̄ si mutaret testamentū siue nō
ista vxori iure donationis inter viuos debeat habere
certam domū quam sibi legauerat: ꝛ demuz mutauit
testamentū nulla facta mentione de dicta donatione.
An mulier debeat habere dictam domū. Videt q̄ nō
. d. l. stipulatio hoc modo Contrariū dico: quia ista do
natio est presens ꝛ pura: quia dixit: siue mutauero si-
ue nō: ꝛ ideo nō est apposita in penaz testamenti mu
tati. Caue tamē quia nisi interuenerit traditio nō con
firmat morte. ꝛ sufficit q̄ traditio interueniat tempo-
re donationis vel postea viuo donante. ff. de dona. in
ter vi. ꝛ vxo. l. papinianus. alīs incipit. si quis pro vxo
re. ꝛ ar. in. l. ij. C. si quis alteri vel sibi. hec Bal. vbi. s.

¶ Quomodo interp̄tant pacta obscura: Rn. q̄ in du- 16
bio cōtra eum qui ea apposuit ꝛ potuit apertius de-
clarare. ff. de pac. l. veteribus.

¶ Pactum legis cōmissorie quid est: Rn. in cōtractu 17
venditionis est pactio qua redditur in emptū qđ ven
ditum est si non seruat qđ est ꝓmissum. vt in. l. j. ꝛ ij.
. ff. de le. cōmissoria: ꝛ fit ita. vēdo tibi fundū: ꝛ si infra
talem diem nō solueris preciū inemptū sit. In pigno
re aūt fit sic nisi lueris pignus infra certū tempus sit
perditū: vel sit mihi p̄ soluto.

¶ Utrū generaliter sit reprobatum: Rn. q̄ non. vt. ff. 18
de. l. cōmis. ꝛ per totū. vbi patet q̄ valet in contractu
venditionis: sed in pignore generaliter est reprobatū.

vt in.l.fi.C. de pac.pig. z in.c. signi. cautte de pigno. z ipso non obstante pignus est retinuendū nisi fuisset in tali pactu. vt in.d.c. significāte.

19 ¶Utrū istud sit pactū.l. cōmissorie.pignoro tibi hāc rem z si nō luero infra mensem nunq̄ possim luere? Bald.vbi.§.de fi. feu. de feu.dato inuicē.l.cō.q̄ sic.Iz nō dicat q̄ dominū sit apud creditorē. ista ē glo.nō. in.l.vlt.C. de pac.pig.

20 ¶Utrū possit fieri istud pactū cum fideiussore videlicet si nō extraxero te de obligatione q̄ pignus qđ p indēnitate tibi cedi loco indēnitatis sit tuū? R. Bal. vbi.§.glo.dicit hic q̄ valet: qz spāle est in bis q̄.p alio sunt obligati: quia hoc modo possunt indēnes seruari. vt.ff. de contraben.emp. in fine.

21 ¶Utrū in dote valeat hoc pactū. Si tibi pecuniam nō reddidero talem fundū loco pmutatōis assigno? R. Bal. vbi.§. videt q̄ sic: qz ista est q̄dam pmutatio vt.ff. de iur.do.l.ita pstante. z.l.fi. Item spāle videtur in dote. vt.ff. de so.l.calipodius.

22 ¶Utrū valeat istō pactū. obligo tibi talē fundū. p.r. z si nō soluero tibi infra mensem habeas cū emptum iusto precio? R. vbi.§. q̄ sic: z est mirabile. qđ Iz nō sit collatū in alicui? arbitriū declarandi precii valet: q̄a istud pactū est ps alterius pactus validissime est casus mirabilis. ff. de pigno.l.si fundus. §.fi.

23 ¶Utrū cuz mutuasti mihi.x. nullo pignore pstituto hoc pacto q̄ si non soluero infra mēsem talis domus mea sit tua p illis.x. valeat tale pactū? R. q̄.§. ibidez q̄ sic: quia nō est pctū pignoris. vt.d.l.fi.ff. de pstrabē. emp. vbi tex. est notabilis.

24 ¶Utrū cū pactū.l. cōmissorie est appositū nō ipsi cōtractui pignoris: § diu postea valeat? R. q̄.§. ibidez q̄ sic. vt.ff. de pigno.acti.l.ticius vl̄ vbi interuenit pactū rogatu debitoris: z eius gra: nō vorazine creditoris. Et dicunt q̄ ex interuallo valet ad excipiendū nō ad agendū. vt refert Bar. in.d.l.calipodius.

Palla dr̄ linea? pānus cōsecrat? qui extēditur sup altare z sup quo extendit corpale. z a quo debet bñdici vide.§. Benedictio. §.j.

Pallium vt hic sumit: est speciale ornamētum archiepiscopoz in quo plenitudo officij pfert. de aucto. z vsu pal.c. nisi specialis.

1 ¶Quando debet peti? R. infra tres menses a tēpore pfectionis vel pfirmationis: si ante nō fuit cōsecratus: aliter pōt remoueri. c. quoniā. c. dist. nec añ debet se archiepm nominare. d.c. nisi. Nec pōt etiaz anteq̄ habeat ipum palliū pciū cōuocare. pficere chrisma. dedicare basilicas. ordinare clericos: nec ipsos pfecrare. c. qđ sicut. de elec. §. penul.

2 ¶Utrū archiepūs possit sunz palliū alteri accōmodare? R. q̄ nō. immo debet cum eo sepeliri: quia psonaz eius nō trāsit. c. er tuaz. z. c. ad B. de aucto. z vsu pal.

3 ¶Utrū semp debeat celebrare cum pallio archiepūs? R. q̄ taz in sua q̄ in aliena dioceſi pōt absq̄ pallio celebrare vel sandaliis. In sua vo dioceſi non semp debet celebrare cū pallio: § tm̄ in diebus illis q̄ in eccle sue priuilegiis sunt expressi. extra ecclesiā nō dz eo vti vt in pcessionibus. c. fi. de aucto. z vsu pal.

4 ¶A quo debet peti? R. q̄ a papa. d.c. q̄m̄. z etiā a patriarcha. c. antiqua. de priuile.

Papa summus est inter omnes. quia ipe solus habet plenitudinem potestatis. vt patz .ij.q.vj. qui se scit.

1 ¶Utrū papa possit dispensare in omnibus preceptis moralibus legis nature vel diuine? R. canonlste. in. c. lras. de restit. spolia. z in. c. pposuisti. de pcess. pben. z in .c. cum ad monasteriū. de sta. mo. z. in. c. p venerabilē q̄. fi. sint le. varie z pfuse loquunt: nec ex eoz doctrina pōt hec questio declarari. Sed vt clare intelligat sic distinguo vt colligo ex doctrina Sco. in. iij. di. xxxvij. z Alle. in. iij. pte. z Hen. in. v. q̄li. q. xxix. z Frā. i. ij. sen. q̄ sunt aliqua d lege nature seu diuina tanq̄ principia practice nota ex terminis. q̄ sunt hec Finale bonū est appetendū. Malum intellige moris est fugiendū: q̄a aut auertit a finali bono vt est cupiditas mortalis. Aut retrahit ab ipso vt est cupiditas venialis. z ista sunt omnino indispēsabilia. Aliqua sunt de lege nature: vt cōclusiones necessarios sequētes ex pncipijs predictis: vt ista. Deus est diligēdus z primus. Et in istis nulla pōt cadere dispēsatio: vnde isto modo ius naturale dicit imutabile. vt dicitur in. c. ius naturale .iij. di. Rō est qz rō legis que est id qđ dicunt predicta duo principia ab eis pōt separi in aliquo casu. Uñ qz primū pceptū decalogi z scōm sunt de bmōi: ideo simpliciter sunt indispensabilia. Tertiū vo pceptū q̄tuz ad cultū deo exhibendū aliq̄n similiter est de bmōi: iō q̄tū ad hoc est indispensabile. licet quo ad determinationē tpis sit dispensabile. vt ptz in. c. licet. z. c. cōquestus. de ferijs. Sunt z alia de lege nature nō tanq̄ principia aut pclusiones necessario a primis pncipijs deducte: § qz sunt multū psona pdictis pncipijs z pclusionibus: cuiusmodi sunt pcepta scde tabule: z omnia moralia data in lege moysi z euangelica. Ex pmo essi pncipio z cōclusionibus necessarijs sequētibus ex eo nō est q̄ ad primū nisi vnū preceptū. scz diliges deuz: sed qz primus fuit mutat? p pctm̄ z factus ,pnus ad malū. ideo addita fuerunt plura pcepta tanq̄ multū cōsona pmis pncipijs z cōclusionibus pdictis. Et in istis q̄tum ad rōnem ipsoz nō pōt cadere dispēsatio sed bene q̄tum ad obseruantiā sanctionū. sicut z August. in li. pfes. ponit exemplū dicens. q̄ sicut medicina est ars immutabilis: tamē medicus aliquādo mutat precepta languētibus: z tamē ratio precepti artis in se immutabilis. vnde licet papa nō possit dispensare vniuersaliter in precept scde tabule: qz vt cōiter z in pluribus inest eis ratio legis. Tamen si occurreret casus particularis in quo deficēt ratio legis propter causas speciales impedientes obseruationē preceptorum legis ex applicatōe ipsoz ad diuersas materias: tunc papa posset dispēsare. Aliter vt dicit Rin. iij. dist. xxxvij. non videret deus fuisse bonus paterfamilias nisi dimisisset pastorē sup gregem suum qui posset cōsulere oībus occurrētibus: z necessario expediendis. Hec etiam posset dici q̄ papa sit generalis cōmissarius dei assumptus in plenitudine potestatis: cui? cōtrariū determinat. ij.q.vj.c. qui se scit z. xxiij.q.j. qđcunq̄. Et qđ dico de pceptis secūde tabule: idē dic de oībus preceptis veteris z noui testamenti. Unde dominus archi. florē. in summa. dicit se audiuisse a fidedignis q̄ papa Martinus. v. habita dsultatione cum multis doctissimis viris in sacra theologia z iure canonico. dispensauit cum quodam qui acceperat germanam suam in vxorem ,pter multa mala z scandala que euenissent si eam dimisisset. z que euitari non poterant nisi sic dispensaret. Et idez ego dico de similibus. arg. ij.q.j.c. multi. in fine. z.d. .c. qui se scit. cum similibus. Et sic sm hanc distinctionem intellige et limita. dicto capitulo litteras: et similia. que videntur dicere q̄ contra legem diuinam et euangelicam aut apostolicam non potest Papa

dispensare. vt in. c. sunt q̃dam. xxv. q. j. Quia verū est vbi ratio legis non cessat. Et in precictā opi. ꝓcurrūt oēs canonīte si bene intelligant q̃n dicūt q papa potest ꝛclarare. interp̃tari ꝛ limitare ac distinguere ius diuinū. qđ nihil aliud est dicere nisi videre vbi ratio cessat vel non: vt sic non dispenset. vel dispenset. ꝛ sic tene firmiter.

2 ¶ Sed quis poterit scire q̃n rō legis ꝛficit in aliquo casu? ℟. q istud aliq̃n habemus ex exemplo ipsi⁹ dei qui multoties dispensauit in lege sua. Vñ in simili casu possumus ꝛ nos cognoscere. Sed q̃n talis dispensationis vel similis nō habem⁹ exemplū in sacra scriptura: tunc ad solū papā ꝑtinet ipsius ꝛclaratio cui dictū est. Quecunq; ligaueris sup terrā. in. d. c. qđcunq; qui idem multa ꝛclarauit. vt in materia voti. iuramenti ꝛ hmōi. Et aliq̃n etiā ex ipsa nostra rone colligimus vt facimus in gladio ꝛpositio quē dicim⁹ non esse reddendum ꝛponenti effecto furioso. vt in. c. ne quis. xxij. q. ij. ꝛ similibus. Vñ firmiter credo q si aliquis petens dispensationē in aliquo casu ꝑtra legem dei nō interponat importunitatē munerū vel precuz. sed simpliciter ponat se in manibus ipsius pape exp̃mendo casum suum. q deus nō ꝑmittet errare vicariū suum in dispensando.

3 ¶ Utrū papa possit dispensare in oibus q̃ sunt iuris positiui? ℟. q q̃uis aliq canoniste teneant q nō pōt dispensare ꝑtra statū vniuersalē ecclie. vt in. d. c. sunt quidā. Itē in bis in q̃bus ꝛcolozaret status ecclesie p. c. ꝛ si illa. j. q. vij. Ego tñ dico q vniuersaliter pōt dispēsare. ℣ tñ nō esset tolerādus si dispēsaret ꝑtra p̃dicta sine rationabili causa. nec dispensatio teneret. et sic tenetur cōmuniter.

4 ¶ Utrū papa possit dispensare in gradibus ꝓsanguinitatis: nō solū ꝓut nūc: sed etiā ꝓut ex tunc? ℟. sm Jo. an. in. c. p venerabilem. qui filij sint legi. q si ꝑtractum est in gradu ꝓhibito diuina lege pōt dispensare ꝓut nūc: ℣ nō ꝓut tūc. sez vt filij sint legitimi q̃ añ dispensationē nati fuerant. Sed in matrimonio hñana lege ꝓhibito pōt dispēsare: nedū ꝓut nūc: sed etiā ꝓut ex tūc. Nō limito verum quo ad istud vltimū: nisi ius esset quesitū alteri: puta q̃ patre mortuo successerunt iam agnati. vnde ex postea legitimaret filiū. non excluderet agnatos: sed in iure querēdo valeret. vide legitimatio. ℣. j. ꝛ ij.

5 ¶ Utrū possit dispēsare i bigamia. vide. ℣. Bigamia.

6 ¶ Sed q̃d ꝛ obligatione quesita laico q̃ ei nō subest quo ad tpalez iurisditionē? ℟. Pa. in. c. ij. ꝛ voto. q si talis obligatio solum ꝑtrahit ex fidei ꝑstatione: sic papa pōt ex causa ab ea absoluere ꝛ dispensare. vt in. c. quāto. ꝛ iureiu. Secus aūt si aliunde esset quesita. quia cum talis obligatio sit ꝛ iure gentiū: nō poterit per papā tolli. cle. pastoralis. ꝛ re iud. ꝛ no. Jnno. in. c. que in ecclesiarū. ꝛ consti. ꝛ legiste in. l. fin. C. si cōtra ius vel vti pub.

7 ¶ Que sunt que reseruant pape? ℟. q absolutio ab excōicatione in. xxix. casib⁹. ꝛ q̃bus. ℣. excōmunicatio. v. Itē dispēsatio in multis. ꝛ q̃bus. ℣. Dispēsatio ꝛ Jrregularitas. Itē cause grauiores. facit. c. j. ꝛ iura. calū. ꝛ. c. multis. xvij. di. ꝛ. c. quotiēs. xxiij. q. j. ꝛ. c. vt debitus. ꝛ ap. ꝛ que sint. vide in. c. q trāslationem. ꝛ offi. leg. in glo. que hic omitto: quia parum ꝑtinent ad confessores.

8 ¶ De eo q̃ gerit se ꝑ papa non electus a duabus partibus cardinaliū: ꝛ ꝛ obseruādis in eius electiōe habes. ℣. excōicatio. vij. casu. ij. ꝛ casu. xiij.

¶ Utrū papa possit ꝛcidere cōtra illud statutum in causa fidei sine cōcilio? ℟. q non: vt in. c. anastasius. xix. di. quia papa potest errare in fide. xl. dist. si papa: ℣ nō tota eccla. c. a recta: ꝛ ibi bona glo. xxiij. q. j.

Paraferna dicit a para qđ ē iuxta. ꝛ ferna qđ est dos quasi iuxta dotem. Unde bona paraffernalia dicunt oīa bona vxoris extra dotem. vt dicit glo. in Rica. C. ꝛ pac. quem. Azo in sum. C. ꝛ in. ro. Bal. in. l. ij. C. ꝛ fen. q̃ si. cer. quāti. ꝛ in. l. fi. C. qui po. in. pi. ba. ꝛ in. l. ob maritorum. C. ne. vx. ꝓ mari. ꝛ in. l. si mulier. C. ꝛ pac. cōuen. Et ꝛ istis habes tex. in. l. si ego. ℣. dotis. ff. ꝛ in. ro. ꝛ glo. in. c. plerunq; ꝛ dona. inter vi. ꝛ vx.

¶ Utrū statutū loquens ꝛ vote extendat ad paraffernalia bona? ℟. q sic: sm glo. in. c. ex lris. ꝛ pigno. Idē. in. l. vbi adhuc. in. xxij. colū. C. ꝛ iur. ro. ꝛ in Rica. C. ꝛ re. vx. act. ꝛ in. l. ō q̃bus. in. iij. colum. ff. ꝛ legi. 6

¶ Utrū bona paraffernalia sint priuilegiata sicut dotalia: quo ad hoc vt bona viri sint hypothecata sicut ꝓ dote? ℟. glo. in. c. ex lris. ꝛ pig. ꝛ glo. in. l. fi. C. ꝛ pac. quem. q sic. Vñ si specialem sibi ꝓ bis hypothecā a viro exegit illa erit cōtenta. Si aūt nullaz exegit habebit hypothecata oia bona viri ꝓ oibus ꝑfatis bonis. vt in. d. l. fi. ꝛ q̃bus habet vir administratiōem De alijs autem que vxor penes se retinet non habet hypothecam in bonis viri sm Pa. in. d. c. ex litteris. Jsta tamen hypotheca non est priuilegiata: sed communis sm Jnno. ꝛ Joh. an. in dicto. c. ex lris. 7

¶ Utrum maritus ꝛ beat habere fructus dictorum bonorum paraffernaliū? ℟. q non naturales: quādo dominium eorum non est translatum in virum: quod nunq̃ ꝓsumit̃ translatum nisi ꝓhibet. vt no. glo. in. d. l. fi. sed solū pōt habere cōmodum bonoū alioꝝ. ꝓpter laboꝛes in exigēdo. Aduerte hic q quādo maritus debet habere fructus. nihilomin⁹ si aliquid sup̃est quod non sit consumptū: dicit pertinere ad ipsaz vxoꝛem per ea que no. in. l. vbi adhuc. C. ꝛ iure. ro. et in. l. fi. C. ꝛ pac. quem. ꝛ ibi Bal. dicit Bar. ꝓsuluisse. 8

¶ Sed nunquid in ꝛferendo in domū mariti dicta bona ꝛ ea eidem assignando transeant in dominium mariti? ℟. q non. vt in. l. si ego. ℣. dotis. ff. ꝛ iur. ro. 9

¶ Ex qua culpa tenetur vir si male dicta bona administrat? ℟. q ꝛ dolo lata culpa ꝛ leui culpa. vt no. in. d. l. fi. 10

¶ Sed qua actione repetunt? ℟. q si dominium eorum transtulit in maritū cōdicet conditione certi vel sine causa vel ob causam. Si aūt nō transtulit dominiū ad exhibendum si non nisus sit maritus amouere. vel reruz amotarū si sit nisus amouere. vt in. d. ℣. dotis. vel sm glo. ibidem aget depositi q̃n eas ad custodiendas maritus accepit. vel mandati q̃n vxor mandauit custodiam earū marito. 11

Parentis appellatione non tm̃ pater: sed ꝛ auus ꝛ pauus: ꝛ ꝛinde oēs supiores cōtinent. Sed ꝛ mater ꝛ auia ꝛ proauia. ff. ꝛ ver. signi. l. appellatione.

¶ Parentes quomodo tenent alere filios ꝛ filij parētes: habes. ℣. Alimēta. ꝛ. ℣. Filius. ℣. xxj. ꝛ quemodo tenentur ex cōtractu filioꝝ. ℣. Obligatio. ℣. ij. ꝛ delicto. ℣. Dominus. ℣. iiij. 12

Paricida est qui parētem occidit vsq; in infinitum in linea ascendentium ꝛ descendentium. Et non solum qui occidit: sed ꝛ oēs qui sunt consciī ad hoc vel operam in aliquo ꝛderūt vt. l. j. ꝛ. iij. ꝛ. iiij. ꝛ. l. vtrum. ff. ꝛ paricid.

¶ Que pena parricidarū? R. pmo virgis debet cedi. deinde in sacco corij psui cum cane. gallo vipera. z sic iactari in mari vel flumine. Et si flumen vel mare non est ppe bestijs subijciatur. l. pe. ff. de pari. z. C. eo. ti.

Parochia dicit locus in quo degit populus alicui eccle baptismali deputatus certis finibus limitatus. Ubi plures eccleſie baptismales nō debēt esse in eisdem limitibus. xvj. q. j. plures baptismales. facit. c. j. xvij. q. j. de bis q fi. a pla. c. pastoralis. Aliqñ parochia dr totus epatus. c. j. de rap. de paroch. c. sup eo. de off. arch. c. ij. §. penul. Mo. Hosti. z Goff. in summa. eo. ti.

¶ In q consistit ius parochiale? R. q in. vij. Primo vt in diebus dñicis et festiuis ppls audiat missam in sua parochiali ecclesia. de q dic vt. s. missa. §. lix. Precipit tñ in virtute obedientie z sub interminatiōe maledictionis eterne religiosis oībus ne dicant aliqua verba. intellige infamatoria vel falsa: vt retrahāt laicos ab ecclesiarū suarū frequētia vel accessu. in cle. religiosi. de priui. Scdo pcipit ius parochiale i decimis. xvj. q. ij. in multis. de deci. c. ad aplice. de quo. s. decime. Tertio in oblationibus. x. q. j. qz sacerdotes. z. c. setōr. z. c. se. Quō autē obligant ad oblationes vide. s. Oblatio. §. j. Quarto in penitentijs accipiēdis. in. c. oīnis. de pe. z re. vide. s. pfessio. iij. Quinto in exhibitione sacroz. Sexto in sepulturis. Septimo in bñdictione nubentiū. de q̄bus de sepl'. p totū. xiij. q. ij. placuit. de simo. c. suaz. z vide in suis locis. Greg. tñ. ix. in priuilegio qd incipit attēdentes. declarat q in puilegijs minoribus pcessis vbi dicit saluo iure parochiali intelligi debere circa oblationes. decimas z primitias solum z nō in alijs.

¶ Quō efficit q̄s de parochia aliqua? R. q acq̄sitione domicilij ibidē. vt. s. domiciliū. Itē quo ad sacrm pfessionis z eucharistie. Efficit etiā cum q̄s p maiorem partē anni: puta p plus q̄ p sex mēses in ea moram facit: lz ibidē nō trāstulerit domiciliū fm Pa. in. c. omnis vtriusq; tē. Et de hoc vide. s. Confessio. iij. §. x. z. xj.

Partis appellatione quid cōtinetur. vide. s. Fama. §. iij.

Patientia est suas z suoz iniurias ac cetera mala eq̄nimit ferre. xxxiij. q. j. §. .

¶ Utrū semp sit babēda? R. q sic intus: sed ab extra nō qñ nō expedit saluti ppri. xxiij. q. j. parat? qz vbi bostis nō psonā § fidē querit: si sibi nō resistit: nō patientia § negligētia est. xxiij. q. iij. maximianus. z patiētia platoz q̄ vicia nutriunt pestifera est. xxiij. q. iij. iustum. lz aliqñ tolerē aliqd maluz laudabiliter ppter maius malū euitandū. xxiij. q. iij. ecce. z. c. se. Sed qñ expedit saluti ppri: sic etiā est bñda ab ex: z tūc intelige illud Lu. vj. Si q̄s pcusserit te in vnā maxillā p̄be ei tē. fm Aug. q̄stuz ad pōpationē animi: z alterā si ei? saluti expedit. d. §. j. al's nō: sicut nec xps cā pbuit in pspectu pōtificis pcussus. d. c. paratus.

Patria ptās est d iure ciuili introducta. z soluitur pmo cū pz trāsit in ptātem alterius. puta efficit religiosus. Et ideo cū sit in ptāte abbatis: nō poterit bre filiū in ptāte. vt i. l. arrogatoz. ff. de adop. facit. c. cū scim?. de regula. z no. in auc. ingressi. z auc. si q̄ mulier. C. de sa. san. ec. Item scdo soluit qñ filius post pubertatē pfiteē in religione approbata. vt no. gl. in. c. j. xx. q. ij. z glo. in. l. si ex cā. §. papinianus. ff. de mino. sed añ pubertatē nō pōt pfiteri patre inuito: qz nō desunt patria ptās p ingressuz añ pubertatē: z ideo teneē pz obedire. imo nec pz pōt offerre filiū impuberē religiōi mre ptradicēte fm Inno. z no. Pa. in. c. ij. de regu. qz obedientia qua filius teneē mri est de iure naturali z diuino § patria ptās de iure ciuili. Et ideo in istis spūalibus magis psiderar rō naturalis q̄ ciuilis. Hec au? silr pe pdicēte eadem rōne.

Patriarcha greca ligua summus patrū interptat. xxj. di. cleros. dr etiam pmas: qñ idē est. vt. xcix. di. puincie. z sunt q̄tuor principales scz Romanus. Costantinopolitan? Hierosolymitan? z Alexādrin?. Alij quoq; sunt. Aquilensis. Biturien'sis. Catuarien'. Gradensis z Antbiocen'. vt no. glo. in. d. c. cleros.

¶ Quid pōt facere? Rñ. q crucē añ se deferri faciunt nisi in vbe z vbi est papa vel ei? legatus appellat ad eos omissis medijs. Item supplet negligentiā metropolitani q̄dam alia. de q̄bus z in. c. antiq̄. de pūl'. z. d. c. puincie. z. ix. q. iij. cōquestus. z de off. oz. pōti. li. vj. z de appel. sollicitudinē.

Patronus babes supra Juspatronatus.

Peccatum est in triplici genere. Ddā dr originale. qd nihil aliud ē nisi carētia iusticie originalis debite in pmo parēte accepte fm Ansel. in li. de cōceptu virginali. Et istud est oīno inuoluntariū z in vniuersali z in particulari. Solūmō fuit voluntariū voluntate aliena. s. ade. Et ppterea pōt remitti sine actione z sine passione volūtatis illius in q̄ est vt p baptismū. de q̄ in. c. maiores. in. §. hic vo dixim?. de baptismo. Que quidē iusticia originalis fuit q̄ddā auxiliuz diuinū supnaturale necessariū boi rōne sue cōpositionis. Quia cum sit cōpositus ex anīa z corpe ex intellectuali z sensuali q̄ quodāmodo si sue nature relinquant intellectū aggrauāt z impediunt ne libere ad summū cōtemplationis ptingere possit: ideo data fuit sibi iusticia originalis. p quā si mens bois subderet deo: et iā ei subderent oīes vires inferiores: vt libere in deū posset tēdere: cui? subtractio fuit facta p peccatū orginale. Cui? duplex est pena. Una taxata peccato. s. pūatio iusticie originalis. z carentia visionis diuine. Alia est pena concomitans: z bmōi sunt infirmitates. mors: z alia mala que sequunt. sicut si iudex pro peccato imponeret penam eruitionis oculoz ad quaz sequerēt postea multa damna. hec ex Fran. de may. in. ij. sententiaz. Quoddā dicit veniale. z istud aliquādo est voluntariū voluntate ppria z simplr sicut quādo ex deliberatione quis dicit mendacium iocosum. xxij. q. ij. c. j. Aliqñ vo partim ē pena: sicut motus inordinati q̄ oriunt nobis ex corruptela puaricationis ade. Partim vo est culpa: qz lz nō sit a voluntate ppria antecedēte: orit tñ a voluntate cōcomitāte z nō pbibēte vel non pcauente: cū possit pbibere vel pcauere tales motus inordinatos: z de istis dr. xxv. di. §. al's. Et ad remissionē eius cōcurrunt tria. s. pena presens. gratia cōcomitans: z meritum antecedens. Quoddā dicit mortale. qd q̄dem est voluntarium z in vniuersali z in particulari: z ideo nō potest sine nostra actione dimitti. vt in. d. §. hic vo diximus. Et de isto intelligit illud Augu. li. j. retrac. c. xij. z li. de vera religione. Peccatū est adeo volūtariū: vt si nō sit voluntariū nullo modo sit peccatuz. z. xv. q. j. §. sed hoc non generaliter.

1 ¶Quō pōt discerni pctm̄ mortale a veniali. R. q̄ p̄cepta diuie legis naturalis ac humane indicāt q̄d sit mortale vel veniale. Illā quicq̄d est ꝓtra ipsa de se bz rōnē mortal' pcti nisi vel rone surreptiōis vel modici tatis vel rōnabilis cause quo ad p̄cepta humana vel dispēsationis supioris excusēt. Pctm̄ vo veniale nō est ꝓtra legem aliquā: sed est p̄ter legem: quia nō obseruat modū rōnis quē lex sancta intendit. Hec ex. ij. sententiaꝝ. dist. xxiij.

2 ¶In quo differt culpa pcti a pena? Rñ. q̄ culpa seu macula est q̄dam relatio ad actū p̄ntem vel p̄teritū quā diuina volūtas facit illū qui fecit reputās indecē tem in esse morali. Ex q̄ indecentia relata ad actū p̄teritū vel p̄sentē nascit obligatio ad penā ex determinatione volūtatis diuine. Et ideo aliud est remitte re culpā. aliud penā. Q̄n em̄ deus nō ꝯcipit boiem ꝑ ista indecentia: tūc remittit culpa. Q̄n vo non ꝯcipit sub obligatione ad penaz: tunc remittit pena. Ex quo patet q̄ esse mortale nō ꝓsistit in re extra: ꝙ in extimatione. Propterea dicit pbs. j. etb. q̄ aliq̄n filij vident trabere infelicitatē a parentibus. Et ibidē dicit q̄ bo nor est bonoratis: quia bonorās agit virtuose ⁊ bonū in se morale: bonoratus aūt nihil facit. Silr iniaria q̄ fit imagini dī fieri imaginato. de ꝙ vide Pe. aure. in .iiij. di. xiij. q. iij. ⁊ sic bz peccatū nō sit in esse naturali post actū ipsius. est tamē in in esse morali: ⁊ ideo dā natur si non deletur.

3 ¶Peccatū q̄n dicit in spūm sctm? R. q̄ est q̄n q̄s ꝓtendit abijcere vel remouere illud qd̄ electionē pcti posset impedire. Verbi gra. Instigat quis ad pctm̄: ⁊ occurrit ei diuina seueritas puniens illud pctm̄: ⁊ talis istud abijcit studiose ꝓmittēs sibi impunitatē vt peccet liberius. Et istud est ꝓprie pctm̄ in spūm sctm̄. ⁊ dicitur etiā malicia ⁊ blasphemia in spūm sctm̄: ⁊ est spāle pctm̄ ⁊ grauissimū. Sunt aūt sex q̄ impediūt pcti electionē q̄ ponunt in. ij. sen. dis. xliij. Duo ex pte diuini iudicij. Duo alia ex pte donoꝝ dei. Et duo vltima ex pte peccati. Et ꝓpterea sunt sex spēs pcti in spūm sctm̄. Prime due sunt psumptio qua sine meritis de miseri cordia dei pōsumūt. ⁊ desperatio q̄ desperāt de indulgē tia peccatoꝝ ꝓtra duo prima. scz ꝓtra timorem dei ⁊ spem. Sc̄de due sunt. s. impugnatio veritatis agnite ⁊ inuidētia fraterne grē. ꝓtra sc̄a duo. s. agnitionem veritatis fidei: ⁊ auxiliū interioꝝ grē. quā etiā in alijs nollet crescere. ⁊ dolet si videt in fratres. Tertie due sunt. s. obstinatio ⁊ impenitētia. ꝓtra tertia duo. s. consideratione turpitudinis peccati: ⁊ breuitatem ipsius delectationis.

4 ¶Utrū actus q̄ ex sua specie est veniale pctm̄ possit esse mortale? R. q̄ sic tripliciter. Primo rone finis cū cōstituit in eo: vel in q̄ntū refert ad mortale pctm̄ sicut ad finē: puta cum q̄s dicit verbū ociosum cum tali intētione q̄ etiā si esset ꝓhibitū de p̄cepto nihilominus diceret: vel dicit vt ꝓuocet aliquā mulierē ad fornicandū: ⁊ sic intellige illud Aug. xxv. di. §. criminis. nullū pctm̄ adeo veniale q̄n fiat criminale dum placet. glo. sic. dum placet cōplacētia fruitōnis seu finis. Sc̄do rone erroneitatis cū ex p̄scientia erronea credit mortale ⁊ illud cōmittit. xxviij. q. j. omnes. Tertio rone cōsensus in delectationē: de quo. §. Cogitatio. hec ex. s. Bona. in. iiij. di. xxj.

5 ¶Utrū oīne pctm̄ sit remissibile? R. ꝙm Alexā. de al. in. iij. ꝑte summe. tractatu de incarnatione dei q̄ aliq̄ pctā dicunt irremissibilia negatiue que nullo mō remitti poterūt: sicut sunt pctā solū angeloꝝ malorū et hominū dānatoꝝ. Aliud pctm̄ ab istis nō est irremissibile negatiue. Aliq̄ pctā sunt irremissibilia p̄uatiue: ⁊ sic oīnia pctā sunt irremissibilia: qz vt dicit Hiero. Pro minimo pctō nō habent vñ satisfaciāt famul homines vniuersi: quia nemo aliquid ex se habet quo remittant. Tertio dicunt pctā irremissibilia ꝓtrarie eo q̄ cōtrarie disponūt ad gram p quā remitti pōt. ⁊ sic pctā in spūm sctm̄ ꝓprie sunt irremissibilia: vt ptz intuenti nō qz pōt remitti: sed qz ꝓtrarie disponūt hoiem vt remissionem cōsequat.

¶Utrū voluntas ⁊ opus exterius sit vnū peccatum. 6 vide Preceptum. §. xiij.

Peculium dicit quasi pusilla pecunia siue patrimonij pusillū. ff. de peculio. l. depositi. Aliq̄n dicit oīne p̄monium cuiuslibet hois etiā liberi. vt. ff. ad trebel. l. cogi. in prin. ⁊ multis alijs modis dī peculiū. vt no. glo. in Rica. ff. de pecu. Sed hic intendo tractare de peculio qd̄ filius acq̄rit viuēte patre: ⁊ sub ipsius potestate existens.

¶Quot sunt eius spēs? R. q̄tuor. Prima dicit pecu 1 lium ꝓficiciū. s. qd̄ ꝓficiscit ex rebus p̄is. Vñ glo. in. l. cū oportet. C. de bo. q̄ li. dicit q̄ lex capit large. vt compūbēdat oē id qd̄ occasione patris obuenit. l. aditio. ff. de acq̄r. bere. Et istud acq̄rit patri quo ad ꝓprietatē ⁊ vsumfructū. Silr dic de acq̄sitis a clerico ex bonis ecclesie vel eius intuitu q̄ sunt ecclie quo ad ꝓprietatē ⁊ vsumfructū. Et ido nō pōt disponere nisi vt a iure ꝓcedit. vt. §. Clericus. xiij.

¶Scdm dī aduenticiū. s. qd̄ acq̄rit ex industria vel ex 2 donatione facta aliūde q̄s intuitu p̄is: aliter aliūde ꝓuenit ex euentu vel fortuna seu industria. Excipe res q̄ ab imperatore vel augusta donant q̄ q̄si castrēse iudicant. C. de bo. q̄. li. l. cū multa. Idez dicit de donato a rege: qz statutū loq̄ns de imperatore generaliter intelligit fore statutū d̄ rege pticulariter ꝙm nō. p Inno. in. c. sup q̄busdā. d̄ v̄. sig. ⁊ i isto aduēticio filiusfamilias ad acq̄rit dñiū siue ꝓprietatē: ꝙ pater bz vsumfructū donec vixerit: nisi remiserit. vel nisi ab aliq̄ sibi dēt vt relinquat ꝙ pacto vt ad p̄em nō ptineat vsusfructꝰ. vel nisi succedat filiꝰ vna cū p̄e in hereditate fratris vel sororis. Vel nisi q̄n p̄ noluit assentire filio adēnti hereditatē aliquā. Vel nisi p̄ ꝓmisit incestas nuptias. Vel nisi p̄e minꝰ legitime diuertēte: bona filijs applicent. Insti. p q̄s pso. no. acq̄. §. sancitū. in glo. Itē si filiꝰ recipit votē p̄e nō ꝓsentiēte nec se obligāte ꝙm Bar. in. l. ꝑtra. ff. re. amo: qz i istis p̄i nō acq̄rit vsusfructꝰ nec q̄q̄ aliud. Sed si eū emancipauerit tertia ps vsusfructꝰ alioꝝ aduēticioꝝ remanebit apud patrē solū. vt in. d. §. sancitū. ꝙ si ꝓmoriat filij erit spāle ⁊ totaliter. nec cōicabit cum alijs fratribꝰ. Si aūt filius ꝓmoriat anteq̄ p̄: totū erit p̄is: nisi filios reliquerit: nā tūc filij erūt loco p̄is. Vñ dicit tex. in. d. §. sancitū. Si id qd̄ suis laboribꝰ vel ꝓspera fortuna ei accessit hoc in aliū deueniet luctuosum ei fiet.

¶Tertiū dī castrense qd̄ a parentibus cognatis aut 3 alijs dēgēti in militia donat. vel qd̄ ipe filiusfamilias in militia acq̄siuit. quod nisi militaret acq̄siturus nō fuisset. nā qd̄ erat ⁊ sine militia acq̄siturus id peculij eius castrense non est. ff. de ca. pe. l. castrēse. cū ibi nō.

¶Quartū dicit quasi castrense: qd̄ acquirit a viris 4 disertissimis. ꝓbis causaꝝ. virꝫ deuotissimis memorialibus. s. notarijs ⁊ agētibus in rebus. nec nō magistris studioꝝ liberaliū artiū archiatris. ꝙ. i. medicis: et oībus oīno q̄ salaria vel stipēdia recipiūt publica. C. de inoffi. testa. l. cū antiq̄s. Ex predictis ꝓtz q̄ notarij

cōmunes nō acquirūt in quasi castrēse sed solū notarij cōis vel dñoꝝ aut officialium qui debēt habere salarium de publico.

5 ¶Sed quid de acq̄sitis p clericos filiofamilias? Rn. q̄ res oēs quolibet mō ad eoꝝ dominiū venientes habebūt suas ad similitudinē castrēsis peculij: ita q̄ de ipsis ad libitum disponere poterunt ⁊ testari legitima legata filijs vel parētibus. vt in auē. de sanc. epis. §. p̄sbyteros. ⁊ ponit̄. C. de epis. ⁊ cleri. auē. presbꝫos. Quod limita verum nisi acquiranē ex bonis ecclesie vel eius incuitu. qz tūc non poterunt disponere. de q̄ dic vt. §. Clericus. xij.

6 ¶Utrū acquisitū p muratores aut carpētarios ⁊ alios laboratores in rebus cōibus qui etiā habēt salarium ex publico sit q̄si castrēse? Rn. q̄ nō qz non solū requirit̄ q̄ id qđ acquirūt sit ex publico. sed oportet q̄ sit ex publica causa: vt puta publico officio aduocationis notarij cōis vel officialiū ⁊ hmōi. aliter non erit q̄si castrēse Sali. tamen in. l. fi. C. de inoffi. testa. tenet q̄ ingenierij dominoꝝ vel cōis id qđ acquirunt habebunt p̄o quasi castrensi.

7 ¶Sed nunquid aduocati q̄ ex aduocatione aliquid acquirūt nō ex publico: sed a clientulis habebūt ꝓ castrensi? Rn. fm Bal. in. d. l. fi. q̄ sic: qz cedit loco publici salarij. Exquo eis bodie nō soluit̄ ex publico. l. fori tui. C. de aduo. diuer. iudi. Et ibi dicit Bart. q̄ simil̄r erit q̄si castrēse id qđ acquirūt assessores: fm glo. ibidem. Idē dic fm Bar. in. l. si mulier. ff. de castrē. pecu. de relictis aduocato ꝓ emendis libris vel equo cā eundi ad officia: ⁊ hmōi.

8 ¶Utrum donatū filiofamilias militi: aduocato: aut aliud officiū publicū habenti sine alia exp̄ssione sit castrense vel q̄si? Rn. fm Bar. in tractatu de duob⁹ fratribus. q̄ aut donanē res necessarie militie siue apte. vt equus ⁊ arma militi. libri aduocato: tunc in dubio dicet esse castrense vel quasi: a quocunq; donent̄ eisdem. l. miles ꝓcipua. ⁊ l. castrēse. ff. de castrē. pecu. Si aūt donanē ea q̄ non sunt apta ad militiā: non erit castrēse etiā si exp̄sse dixerit. vt. l. si forte. ff. de castrē. pecu. ⁊ qđ ibi tenet Dy. ⁊ C. eo. ti. l. j. Et hoc verū nisi in duobus casibus. Primus q̄n ille qui donat solum ex militia vel aduocatione ⁊ hmōi notus est. Secus casus est: q̄n talia donata licet nō sint apta ad militiam vel aduocationē. tñ danē expensē vt vendanē ꝓ emēdis armis. libris ⁊ hmōi necessarijs ad dicta publica officia. Alia ꝺo q̄ possunt esse apta ad militiam ⁊ ad alia vt seruus. tūc si specialiter ⁊ nominatim ad ipsa sint data: sic erūt q̄si castrense. Secus si simpl̄r sine exp̄ssione. qz nō erūt castrēsia: nisi vt dictum est sint data a noto solū ex militia. l. si militi. ff. de castren. pecu. ⁊ qđ no. Bar. in dicta. l. si forte.

9 ¶Quid de donato filiofamilias qui nō est miles: nec in aliquo publico officio cum ista exp̄ssione q̄ sit ei castrense vel q̄si? Rn. fm Bar. in p̄dicto tractatu: q̄ licet appositio taliū verboꝝ non valeat nisi vt sit aduenticiū. vt. d. l. si forte. op abitur tamen vt patri non acquiratur vsusfructus quod potest facere donans. vt. C. de bo. que li. auē. excipitur. ⁊ sic licet vicietur exp̄ssum: non viciatur tamen tacitum. l. j. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol.

10 ¶Utrū libri empti a patre filio suo sint quasi castrense? Rn. fm Bart. in. d. tractatu. ⁊ in. l. j. §. nec castrēse. ff. de col. bo. q̄ aut pater tradidit ⁊ se donare exp̄ssit. ⁊ tunc si filius erat aduocatus acquirit sibi in quasi castrense l. j. C. de castren. pecu. ⁊ l. castrense. ff. eo. Nec p̄ poterit sic datū reuocare. l. si filij. C. fa. ber. Si ꝺo nō erat doctor tempore donationis sed scholaris: tūc non potest dici quasi castrense. quia cōditio persone hoc non patit̄. Nam scholares non gaudent p̄uilegijs quo magistri ⁊ doctores. l. j. in fi. C. de stu. lib. ⁊ facit qđ nō. in. l. fi. C. de iurisdom. iu. quod verum intelligē: nisi ante mortem patris cōpleuisset studium suū quia sic cepit quasi militare. ⁊ tunc erunt quasi castrē se. l. siue emācipatis filijs. C. de dona. ⁊ l. donationes in cōcubinas. §. pater. ff. eo. Nota tamen q̄ licet non fuerit doctor nec effectus ante mortem patris. si pater ei non emācipato libros dedit. sed eos non est adeptus nisi post emācipationē q̄ erunt sui. quia confirmatur donatio. d. l. siue. ⁊. d. §. pater. Idez dic de quocunq; donato a patre filio emancipato vel etiam non emancipato: si modo emancipatus voluntate patris possedit q̄ erit filij. nec pater postea poterit reuocare d. l. siue. Secus si post emancipationē tenuisset donata ante eam ꝓ tra voluntatem patris. Similiter idem dic q̄ cōfirmat̄ dicta donatio morte: etiam si non erit ipse emancipatus. ⁊ sic post mortē patris talia erunt sua. nec cōicabit cum fratribus alijs. l. filie. C. fa. ber. fm opinionem approbatā in glo. d. l. siue. Aut pater non tradidit nec expressit se donare. ⁊ sic licet emerit nomine filij sui: nihilominus erūt patris. ⁊ cōmunicabit eos cū alijs fratribus post mortē patris. l. j. in p̄n. C. de castrē. pecu. requirit̄ esse traditio vt videat̄ donare. l. ij. C. si quis sibi vel alteri. quod si nescit̄ an donauerit vel ne: tunc fm Bal. in additionibus ad p̄fatum tractatum Bart. ad cōiecturas est recurrendū fm ea que. j. dicā in. §. xxxij. Aduerte hic fm Bar. in auē. ex testameto. C. de colł. q̄ donatū a p̄e filio emācipato: est cōferendum post mortem. et cōputabit̄ in eius parte. Sed donatum filio existenti in sua potestate: licet non valeat in vita ipsius patris. tñ assumit sibi vim post mortem. ⁊ habet vim legati. vt in. l. in donationibus. C. ad. l. fal. ⁊. l. donationes. la p̄ma. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. Et sicut legata ⁊ fideicommissa non conferunt̄. l. a patre. C. de colł. sic nec talis donatio. fallit hoc in tribus casibus. Primus quādo emergitur inequalitas. l. penł. C. de colł. Secꝺs quando pater hoc expressit. Tercius quādo dedit vt haberet in peculio. l. si donatione. C. de colł.

¶Utrū omne acquisitum ex pecunia patris a filiofamilias sit p̄fecticium? Rn. fm Bart. in p̄dicto tractatu. ⁊ in. l. cum oportet. C. de bo. que li. q̄ id quod acq̄rit filiusfamilias ex bonis patris siue sit pecunia siue sint possessiones sibi ab eodem date sine labore ⁊ industria sua: puta dando possessionē alteri colono: vł pecuniā mercatori: ex qua habuit de lucro tale lucrū erit p̄fecticiū. Sed id quod acquirit ex p̄dictis bonis ex labore suo vel industria: puta laborando agrū p̄edictum. vel negociando de pecunia p̄edicta sicut lucrum quod fit ex pecunia p̄o parte attribuit̄ persone lucranti: ⁊ p̄o parte pecunie. l. j. C. p̄o socio. ⁊. l. si non fuerint. §. j. ff. eo. sic tale lucrū erit p̄o parte que debetur possessioni vel pecunie ꝓfecticium. ⁊ ꝓ parte que debetur operi persone lucrantis erit aduenticium. d. l. cum oportet. post p̄in. vbi patet q̄ omne lucrum prouenies ex persona filij est aduenticiū. Nec ob. l. si ita. §. fi. ff. de vsu ⁊ hab. ⁊. l. per seruum. §. fi. ff. de acqui. re. dō. quas allegat Spe. qui tenet contrarium. quia loquuntur in seruo qui acquirit dño ex opere persone sue. Et hoc tene nisi ex pecunia patris fecisset vsurā. qz licet gl. in. d. l. cū oportet. teneat ꝓtrari

um tñ in tene cñ Bar.ibidē:q tale lucrū non erit nec pfecticiū nec aduenticium: sed totū restituendū per ipm filium.z glo.intellexit qñ vsure licite erāt de iure ciuili:qđ hodie nō est.c.iup eo.de vsur.

12 ¶Utrum filiusfamilias q̄ lucretur vigore statuti ex morte vxoris sue dotē vel partē debeat eam habere p aduēticio?R.Bar.in.d.tractatu:q aut filius sustinet onera mrimonij de lucro sue psone.z tūc filio erit aduenticiū.Si vo nō ipse sed pr:sic erit pfecticiū.Et sic intellige opi.Dy.in.l.si cum dotem.§.nūc trāsgrediamur.ff.sol.ma.q̄ tenet q nō est aduenticiū:sed cōmunicabit post mortē pris cū aliis fratribus.p.l.ij.C fa.ber.Si vero partim pater:z partim filius sustinet: tūc pro rata oneris partim erit pfecticium et partim aduenticiū.l. sed z si quis.§.j.ff.de vsufruc.z.l.si seruus cōmunis.§.fi.ff.de sti.seruo.

13 ¶Utrū donatū vel relictū ab extraneo filiofamilias sit aduenticiū?R.ꝟm Bar. in pdicto tractatu.q aut datū est ptemplatione patris.z sic erit pfecticiū. Si vo datū est ptemplatione filij:sic erit aduenticiū.in.l. sed si plures.§.arrogato.ff.de vul.z pu.sub.z.l. additio.ff.de acq̄r.here.z.l.sed z si quid donet.ff.de vsufr. z no.glo.in.d.l.cū oportet. Si aūt nō apparet cuius ptemplatione sit datū: deprehendit ex futuro euētu puta qñ relinquit filio vt post mortē patris habeat: sic psumit q ptemplatione filij.si vo vt tñ viuēte patre:sic psumit cōtēplatione patris datū. Silr ex ope cōprehendit.puta filius faciendo mercantiam acq̄sivit amicitiā cum aliquo ex qua aliquid sibi donauit. quia tunc erit sibi aduenticiū.l.socius q̄.§.fi.ff.p socio z ibi est casus expssus. qz ptēplatione filij. Ideo no. q oēs leges q̄ dicunt inspiciendū cuius ptemplatione.debēt intelligi de causa prima.d.l.socius.qm̄ in dānum acquirētis nō psiderat causa remota.l.fi.ff.cōmune.cum ema.libe. sed hō q̄tum ad cōmodū.l. si forte ff.de castren.pecu.

14 ¶Utrū oīne acquisitū per filiūfamilias sit psumendum ex bonis pris in dubio.z sic pfecticiū?R. Bar. vbi.§. q aut resultat suspitio delicti nisi sic psumat. puta qz filia psumet turpiter acq̄sisse. qz aliter nō potuit habere.z sic credet ex bonis patris acquisitū vt suspitio delicti euitet.l.si defunctus.C.arbi.tu.z.l.q̄ntus.ff.de dona.inter vi.z vxo.z.l.etiā si vxoris noie.C eo.Aut suspitio delicti euitat.z sic psumet ex bonis filij dictis legibus.Aut nec euitat nec orit psumptio delicti.z sic recurrendū est ad cōiecturas.C.de epis.z cle.aut.licentia.Et hec oia sunt seruāda etiā in plato tutore.vxore z hmōi.q̄ circa bona aliorum versant in pscientia.licet glo.in.d.l.etiam.z in.d.l.cum oportet. aliter dicat.

15 ¶Utrū donatū filio a patre sit aduenticiū?R. Bar. vbi.§. q aut pcesserunt merita filij. que si extraneus fecisset ei donasset:sic donatio tenet a pncipio.z erit ei aduenticiū:vt tenet glo.C.de inoff.testa.aut. vnde si parēs.z pco.Jaco.butri.Aut nō donat ppter merita:sed vt filio.z sic est simplex donatio que non valet nisi morte pfirmet.vt.§.patuit.§.r.

16 ¶Sed ad quid valet dictū peculiū aduenticiū filio cū vt dictū est vsufructus sit patris. nec de eo potest disponere nisi vt.j.Religiosus.§.lvj?R.q valet vt post mortē patris non teneat illud cōicare cum aliis fratribus:sed erit spāliter suū.l.fi.C.de col.Peculiū vo pfecticiū ad nihil valet filio nisi ad hoc vt publice tur in casu quo alia bona patris publicant. vt in.l.si finita.§.de vectigalibus.ff.de dam.infec.z qđ ibi no. Bar.post mortem tamen patris erit commune cum aliis fratribus.

¶Utrū de peculio castrensi vel q̄si filiusfamilias possit testari z ad libitum disponere?R.q sic ꝟm oēs doc- 17
to.quia illud acquirit sibi z quo ad dominiū z vsum fructum. nec illud cōmunicabit cum fratribus post mortem patris.d.l.cum antiquis.C.de inoffi.testa.et multis aliis.

¶Utrū pecunia data filiofamilias a patre ppter studio 18
sit ei imputanda post mortē pris in parte sua ab aliis fratribus tpe diuisionis?R.Bar.in dicto tractatu.q si apud patrē nihil erat qđ esset filij: nō imputabit ei in partē.l.qui pater.ff.fami.ber. Si vo apud patrem erat pecunia filij ex castrēsi vel quasi peculio: tunc in dubio psumet q pater administratorio nomie egerit id de pecunia ipsius filij. z sic imputabit ei in partē. facit quod nō.in.l.fi.C.de dotis promis. Sed iudicio meo mihi videt:q pater dādo filio ppter studio vel filie ppter dote q psumat dare de suo qz pietas paterna ad hoc inducit.Secus in extraneo nisi patris substantia esset tenuis z filij abundans.qz sic tenerē cum Bart. alis non.

¶Quid si pater dedit pecuniā filio ppter emendis libris 19
z ipse lusit vel cū meretricibus expēdit?R.ꝟm Bar. in aut.q locū.C.de col.q post mortē patris cōputabit ei in suā partē.ar.d.aut. sicut mulieri q̄ passa est cōsumi dotē:cōputabit ei in partē suā.vt in.d.auten. qđ locū.Idē dic de donato ppter emāncipatione a pre filio.q erit cōputādū ei tpe diuisionis ꝟm Bar. in.l.j. §.nec castrēse.z in.l.vt liberis.C.de colla.

¶Utrū filius q̄ incepit studere viuēte patre de eius 20
mādato possit post mortē patris de cōmunibus bonis pficere studiū?R.Bar.in.d.tractatu.q nō.nā factum patris erga filiū initiatū eatenus obligat heredem:quatenus pater erat obligatus.l. et si filiū.ff. de mune.z bono.iuncta.l.bonores.§. is qui.ff. de decu. z.l.si filia.§. idem scribit.ff.fa.ber. ppter qđ cōcludit Bal.in addi.ad dictū tractatū.q si vult pficere studium faciat de suo.vel si vult doctorari similiter faciat de suo.quia est nouus actus.l.seruus legatus.§. sed si cum mihi ex testamento.ff.de leg.j.nec fratres ei tenentur si nolunt.

¶Utrū tpe diuisionis fratrū veniāt expense facte a 21
patre vxoris filiifamilias z alia ornamenta?R.Bal. vbi.§.z Bar. in.l.in bis.ff.sol.ma. q de consumptis filius non tenetur.nec alius frater posset dicere.Ego ducā meam.z tantundē expendā de cōi:nisi pater aliter cauerit in testamento.l.iij.§.fi.ff.de mu.z bono.z ibi per glo.z.l.ex parte.§.fi.ff.fa.ber.De ornātib? aūt vt sunt vestes z alia ornamenta.si sunt necessaria ad quotidianum vsum nō conferuntur:sed sunt vxoris. et a principio tenuit donatio inter socrū z nurum.l. ex annuo.ff.de dona.inter vi.z vxo.z.l. si dos.cū sua glo.ff.ad.l.fal.Si vo non sunt necessaria ad quotidianum vsum:sed sunt preciosa.tunc illa qualia sunt debent conferri.l.illud vestimentum.ff.de peculi. nec potest dici q morte sit confirmata donatio. quia nō presumunt donata:lz dicat.maritus vester donat vobis istam coronam vel brocatum:sed ad vsum cōcessa.l. mortis.in fi.ff.de dona.inter virum et vxo. Similiter dic in factis pro filia.l.cum hic status.§. oratio.ff.eo. z pro pdictis facit.l.fi.ff.sol.ma.z quod dicit Bar.in l.si vt certo.ff. cōmo.Ange.tamen in.l.si ex re vñi.ff. de sti.ser.per glo.ibi positam.determinat q vestes lugubres date mulieribus efficiuntur ipsarum.de qđ

ꝺo data filie filij ab auo ipſius quō non ſit cōicanda. vide. ſ. Dos. §. xxj.

22 ¶Utꝝ expēſe facte a patre in peculio filij aduēticio ſint cōicande inter fratres poſt mortē patris? Rx. ſm Bart. in dicto tractatu: q aut fuerūt neceſſarie vl ad ꝓpetuā vtilitatē. z tūc filio imputabunt. l. fi. §. fin. C. de bo. q̄ libe. z l. iubemus. C. ad trebel. niſi pater feciſſet alio nō repetēdi. arg. l. ſi in area. ff. de ꝺi. inde. q ſi de alio neſcit: tunc ſi ſunt parui ſumptus p̄ſumantur donati. l. ſi ſeruum. ff. de dona. inter vi. z vxo. Si ſunt magni ſumptus: ita q excedāt fructuū quātitatē: tūc videt habuiſſe animū repetēdi: niſi in cauſa alimentoꝝ vel ſimili expendiſſet. l. nenſenni?. §. p̄terea. ff. de neg. ge. Secus ſi nō excederent fructuū quātitatē. q: tūc videt donaſſe. ar. ꝺ. l. fi. §. ſi aūt res. C. de bo. q̄ libe. Jn impenſis tñ q̄ facit vir in rebus vxoris gratia fructuū querēdoꝝ. ꝓſeruādoꝝ. z colligendoꝝ ſine vlla diſtinctione ſibi facit. l. fi. ff. de impēſis. Et nō repetet ab vxore vel eius beredibus. Jn alijs autē ſi ſunt modice nō repetunt. l. oīno. ff. de impē. Si ſunt magne repetet. ꝺ. l. oīno. vbi alique etiā ponunt exceptiones quas omitto. q: parū ad nos. Sz in ꝓſcientia ſeq̄re qꝺ ꝺixi. Si vo ꝺicti ſumptus nō fuerunt neceſſarij nec ad ꝓpetuā vtilitatē: ſed ſolū ad fructuū vtilitatē: tūc non ſunt cōicandi. quia onera pertinēt ad eundē patrē z expenſe. Et etiā idem ꝺicendū de eo quod expendit in datijs z collectis cū habeat vſumfructū. l. ſi pendentes. §. ſed z ſi quiꝺ. ff. de vſufru. z l. neq; ſtipēdium. ff. de impēſis. nec ob. l. vnica. §. ſed nec ob impenſas. C. de rei vx. ac. q: vir habet dotē ꝓpter onera matrimonij. ideo nō debet grauari onere impenſarū Nec hoc erit in alio vſufructuario. q: ſimpliciter habet ex alia cauſa: vt ex cōtractu vel quaſi. bis concoꝛdat Bal. vbi. ſ.

23 ¶Utrū patre obligāte ſe. p ꝺelicto filij ſit totū cōputandū in parte ꝺicti filij poſt mortē patris: an de tota hereditate cū alijs fratribus? Rx. Bald. vbi. ſ. q ſi pater hoc fecit ductus naturali pietate: ſic omēs fratres debent p parte ſua ſuſtinere. l. liber captus. C. de captiuis. Sed ſi fecit ex neceſſitate puta ꝺictāte hoc ſtatuto. vt no. glo. ſup Rica. C. de decre. decu. tūc naſcit naturalis obligatio inter patrē z filiū ex tali geſtione negocioꝝ eius que trāſit ad beredes. z ideo ſoluet de parte ſua z non de cōmuni. l. igit. ff. de li. cā. z qꝺ no. ꝺoc. de eo qui cogitur ſoluere cōdemnationem alteri us. in. l. ij. §. fi. ff. de ver. obli.

24 ¶Utrū patre ꝺante ꝺamnū in bonis aduenticijs filij: teneant frēs emēdare de cōi? Rx. ſm Bal. vbi. ſ. q aut dilapidatio eſt ſolū fructuū. z ſic non tenent. ꝺ. l. cū oportet. Qꝺ limita verū q̄ pater habet vſumfructum in ꝺictis bonis. ſecus quādo ille q̄ legauerat ꝓbibuit vſumfructum queri patri. qꝺ pōt fieri vt tenet glo. in aut. vt liceat matri z auie. z auten. excipit. C. de bo. q̄ libe. q: tunc tenerent. Si vo dilapidatio concernit rei perpetuā deteriorationē vel intolerabilem leſionem: ſic etiam tenentur. ꝺ. l. cum oportet. §. ſed cum tacitas.

25 ¶Utrū ꝺebitū contractuꝝ poſt mortē patris ab vno fratrū ſit ſoluendum de cōmuni? Rx. Spec. ti. de iudicijs. q nō: niſi cōtractū ſit rōne cōmunis vtilitatis vl ſocietatis. Silr nec ꝺos debet ſolui de cōmuni: niſi ſit vſa in cōmunē vtilitatē. Jdem ꝺic de ꝺemnatione ſoluta per vnum q non ſoluetur de cōmuni: niſi maleficium feciſſet pro cōmuni vtilitate ſciētibus ſocijs z acceptantibus in cōi eius vtilitatē. q: ſic eſſet communis. q: exq̄ ſpōte ſuſceperūt lucrū habebūt z damnum ꝺemnationis. Si vo ignoranter acceptauerūt lucrum factum iniuſte: tunc ſocius auferet illud z ſatiſfaciet. l. ſi igit. ff. pro ſocio. z ſic etiam ipſe ſolus ſoluet ꝺemnationē: etiā ſi eſſent ſocij oium bonoꝝ ſm Spe. vbi. ſ. Et licet de iure exq̄ cōicauit lucrū illicitū: nō poſſet illud auferre niſi poſt condemnationē. l. qꝺ eñ. ff. ꝓ ſocio. Nihilominus qñ ſacerdos iniūxit eiut ſatiſfaciat illis quos leſit. Jntelligit nō ſolū his cōteſtata: ſed etiā ſnia lata. z ſic ꝓceptū ſacerdotis eſt ſententia ſm Hoſti. in. c. fi. de ſepul. Similiter militans militet de ſuo: vel maritās filiā. vel tenens filiū in ſtudio faciat de ſuo: niſi aliter ſit conuentū inter eos. l. ſi ſocius ꝓ filia. ff. ꝓ ſocio. z recitat Bald. in. ꝺ. l. ſi patruus. C. cōmunia vtri. iu.

¶Utrū lucrū qꝺ facit vnus fratrū cū pecunia hereꝺitaria mercando ſit cōicandū cū alijs fratribus? Rx. ſm Bal. vbi. ſ. in. ꝺ. l. ſi patruus. q aut fecit noie cōi. z ſic cōicabit. aut fecit nomine ꝓꝓio. z ſic nō cōmuni cabit. l. ticiū z meuiū. §. alterū. ff. de admi. tu. qꝺ verū eſt niſi ſit tutor vel curator alioꝝ fratrum. q: ſic lucrū qꝺ fecit ex ꝓma mercātia empta de pecunia cōmuni debet eſſe cōe. licet nomine ſuo fecerit. Aliud autē lucrū qꝺ fecit de pecunia emptionum iterata z nomine ſuo erit ſuū z non cōmunicabit. Jdem ꝺic de illo qui negociat de pecunia minoris aut eccleſie. vt in. l. ſi vt ꝓponis. C. de re. ven. Si vo neſcit cuius nomine fecerit: tunc ſi ꝓtinuauit negocium ſolitum cum alio fratre mortuo ſuꝑſtitibus filijs fratris indiuiſam ſubaz poſſidētibus. ſic videt cōi nomine feciſſe. ar. l. nam et ſeruus. ff. de nego. ge. §. ſi viuo. Si vo fecit negociatiōnē inſolitam: ſic p̄ſumetur q nomine ꝓꝓio: niſi ex libro rationum aliud appareret. concoꝛ. Bar. in. ꝺ. l. ſi patruus. 26

¶Quō in ꝺubio cognoſcet cōtractā ſocietatē tacite inter fratres vel quoſcunq; alios q̄ ſimul ſtant: ita q oia lucra ſint cōicanda? Rx. ſm Bal. in. ꝺ. l. ſi patruus q q̄uis nullus ipoꝝ negociet. pōt tñ ex actibus apparere ſocialis effectus: ſicut eſt inter nobiles qui nō faciunt queſtuarias mercantias. tñ quecūq; ſalaria: quaſcunq; vtes acquirūt in cōi cōferūt. vñ nemo poteſt negare eos eſſe ſociales actus ex quibus p̄ſumit intentio z voluntas. vt ꝺicunt Jaco. de are. Rizar. z Oldra. z eius diſcipuli. Ad q̄litatem ergo actuū eſt recurrenduz. Mā in talibus p̄ſumit mens qualis ex actibus colligi poteſt. ar. l. duo fratres. ff. de acq̄. here. z l. reꝑhendenda tu magis es. C. de inſti. z ſubſti. Si militer ꝺico ſm eundē Bal. vbi. ſ. q p̄ſumit contracta ſi vnus negociat z alter q̄cunq; ſibi eueniunt. puta ex redditu p̄bende vel ex votibus z hmōi ponit in cōmuni. z ita faciunt hincinde. Jtem p̄ſumitur ſocietas etiam ex actibus in vna mercantia vel arte. et alter in alia. vt in aduocatis z tabellionibus. Nam lucroꝝ cōmunicatio ſocietatis eſt contractio ſeu inchoatio. Similiter ꝺicit idem Bal. vbi. ſ. q ſi vn⁹ habet curam domus. z alius eſſet aduocatus vel aliter lucrareꝺ z poneret in domum: videtur cōtracta ſocietas. Jdem ꝺicit ſi vnus eſt maioꝝ z alter minoꝝ z pupillus habet tutoꝛem qui cōmunicat z ei cōmunicaꝺ. Jdē ꝺicit q ſi actus ſunt vniformes: ſocietas reſtringitur tñ ad queſtus qui veniunt ex ipſis: ſed in actibus diſſormibus z in ſe varietatem habentibus: p̄eſumitur ſocietas generaliter contracta. nec cōſidero an vnus plus lucretur z alter minus in hac generali ſocietate: ſed equaliter omnia ſunt partienda. l. ſi ſoc 27

us ꝓ filia.ff. ꝓ socio. Uñ ꝓ clariori intelligẽtia nota q̃ societas tacita vel exp̃ssa aliq̃n est omniũ bonor̃.t tũc est q̃n exp̃sse agit q̃ sunt socij omnium bonor̃. vt est tex.in.l.iij.§.j.ff.ꝓ socio.t in.l.coiri.eodẽ.t isti tales cõmunicãt oia q̃ acquirũt ex quacũq̃ causa labo rãdo vel negociãdo: siue ex donatis siue ex legatis: si ue ex hereditate: t hmõi. Itẽ stipendia que dant militibus.l.q̃ stipendia.C.de ꝓcura.t salaria q̃cũq̃ ha bent ex castrẽsi vel quasi.l. cũ duobus.§. Idẽ papi nianus.alꝫ est lex.ff.ꝓ socio.Et in isto casu frater te netur maritare filias alterius fratris nisi aliud exp̃s se actũ sit.l.si socius ꝓ filia.ff.ꝓ socio. nõ tñ tenet cõ municare q̃ acq̃siuit illicite.neq̃ tenet ad ꝯdemnati onẽ quã ꝓ sua culpa alter ꝓmeruit. Aliq̃n cõtrahit societas gñaliter ois questus vel questus et lucri. qõ tantũ est dicere sicut omnis questus.l. sed t si adijcia tur.ff.e.de qua loquit.d.l.coiri. cum q̃nq̃.ll.se. et isti cõmunicãt oia que ꝓueniunt ex opera. id est solertia alterius:sed nõ donationẽ simplicem siue cã mortis vel legata vel hereditatẽ.nec debita alterius:nisi que fiunt causa questus vel societat̃.Aliq̃n sunt socij cer te rei.s.quiuendi.q̃ viuũt ad vnũ panem et vinũ.vel certe negociationis vel lucror̃ que ꝓsequunt:licet in diuersis negociationibus vel operibus ex quibus lu crant.q̃uis aliq̃n alter ponat operã alter pecuniam. aliq̃n vtrũq̃.de q̃bus.j.Societas.j.Et ex p̃dictis po tes intelligere optime istam materiã.

28 ¶Pone q̃ duo fratres rustici colentes terras vnus habet filios scindentes terrã.alter nõ: quõ diuident fructus ꝓuenientes ex cultura? R̃. ſm Bal.in.d.l. si patruus.q̃ diuident in capita.q̃ societas respicit ca pita eor̃ q̃ operas ponunt in societate. Istud limita verum quo ad lucrum:qõ debet persone:sed quo ad lucrũ quod ꝛebetur bobus vel terre q̃ sunt cõmunia non diuidet ꝓ capita sed ꝓ stirpes:ſm eundẽ Bal.in quodã ꝓsilio.t Bar.in.d.l.si patruus.

29 ¶Quid si sint duo fratres quor̃ vnus posuit operã alter pecuniã in societatẽ.t casu oia cõbusta sunt? R̃ ſm Bal.vbi.s. q̃ ille q̃ posuit operã tenet alteri ad medietatẽ capital' per.l.si cum duobus.§. si inchoan da.ff.ꝓ socio.t ita etiã tenet Jac.de Ar̃e.in.l.j.C. ꝓ socio.glo.in.d.l.si patruus tenet cõtrariũ. sed tu tene quod dixi Societas.j.§.r.

30 ¶Utrũ lucrũ vxoris alterius fratris sit cõicandum? R̃.Bal.in.l.si vxorẽ.C.de cõdi.inser.t.d.Bal.de pe rusio.in.l.cum duobus.ff.ꝓ socio.q̃ aut mulier eadẽ opera facit sicut boies in laborãdo.t sic ipsa debz ha bere partẽ lucri:t diuidet in capita:vt.s.dictũ est de filijs.aut vxor exercet aliquã artẽ vel mercantiã: vel est obstetrix vl' cyrurgica.t tunc si ponebat oia lucra in cõmuni t similiter vir:cõtracta est societas. q̃ mu lier cum viro põt ꝓtrahere societatẽ ſm eundẽ Bal. in.d.l.si vxorẽ.Et sic lucra erũt cõmunia.Aut vxor te nebat sepatum lucrũ:vel ex alijs coniecturis patet q̃ nolebat cõtrahere societatẽ:tunc de operibus cõmu nibus t obsequialibus q̃ fiunt a mulieribus in domo ſm qualitatẽ p̃sone.vt facere lectũ.coquinaz:t hmõi nõ põt lucrũ consequi.q̃ tenet opari in domo in qua recipit alimẽta.vt in gl.l.sicut.ff.de ope.liber. t Bal. in.l.gaio scio.in fi.ff.de ali.lega.t Ange.in.l.j.C.de le gi.here.t in.l.si cum dotẽ.ff.sol.matri.immo si desiste ret a talibus obsequialibus operib? t parue extima tionis ꝓpter faciendam artem : pars lucri talis artis ꝛebeꝛet cõmunicari cum viro t alijs fratribus ſm iu dicium boni viri.Quod limita verum nisi haberet ali menta iure legati.quia tunc nõ tenetur operari in do mo dãtium talia alimẽta ſm Bal.t Ange.vbi.s. Si autem vltra talia obsequialia exercet aliquã artem t in ipsis lucrat̃:potest sibi retinere tanq̃ ꝓprium.t nõ cogitur cõmunicare Ad̃ no.ꝓ intelligentia eor̃ que dico.j.Uxor.§.ij.Et quod dixi de vxore idẽ dic de fi liabus alterius fratris:excepto q̃ acquirẽt patri.t so lum illud lucrũ erit eis aduenticium.

¶Utrum fratres qui sunt socij omniũ bonor̃:si vn? 31
eorum habet filias possit eas dotare de cõi? R̃.Spe cu. tenet q̃ non nisi sit pactũ inter eos per.l. si socius ꝓ filia.ff. ꝓ socio. Idem tenet Pet̃. de perusio.in xiij.libro consilior̃ suor̃. Contrarium tenet Bal.in cõsilio quod incipit.factũ tale.d.Bal.in.d.l. cũ duo bus.arguẽs ꝓ.t cõtra finaliter dicit. q̃ quilibet po test adherere cui parti voluerit.Sed iudicio meo pri ma opi.videt verior quãdo non sunt socij omniũ bo norum.sed quando sunt socij omniũ bonorũ vera est ſcda opi.t ſm hoc concorda p̃dictos.vt.s.xxvij.§.

¶Quid si vnus fratrum dotauit filias alterius fra 32
tris scientis t patientis? R̃. q̃ poterit repetere dotes quia vtiliter gessit negociũ. Nec obstat q̃ extraneus dotando filiam alterius videt donare dando dotẽ.l. ex morte.C.de pac.cõuen.q̃ hoc verũ quando solus hoc facit. Secus si cũ patre simul faceret.t ita consu luit Bal.in.d.consilio vbi.s. hoc intellige q̃n non est ꝓtracta societas omniũ bonor̃.vt.s.patet.

¶Utrũ cum fratres stant simul post mortẽ patris et 33
vnus de fructibus labor̃ suor̃ vel de alijs bonis po suit in domo ꝓ communi victu possit repetere illud plus in diuisione? R̃.d.Bal.vbi.s. q̃ illi qui extant sunt sui:nisi contracta sit societas in illis.Si aũt sunt consumpti:tunc si inter eos erat cõtracta societas cõ uiuendi.quia viuebant advnum panẽ t vinum.tunc non habet consideratio ad illud plus. quia societas iure cõsumpti intelligunt.vt est casus in.c. si duo fra tres.de fratribus de nouo bñ.inuesti.in vsibus feu.et hoc non rõne fraternitatis vel cohabitationis.sed cõ munis mẽse ſm Bal.in.d.c.si duo.quod no. q̃ quo tidiana in fratribus quorum vnus habet maiorẽ fa miliam altero.Si vo societas conuiuendi nõ erat in ter eos.puta quia vnus minor inter quos non cõtra bitur.l.in conditionibus.§.fi.ff.ꝓ socio.vel alter fu riosus vel ꝓdigus cui erat interdicta administratio. vel monachus t similes.t tunc expense non imputã tur inter fratres que sunt facte ꝓ alimentis nisi pro testetur q̃ non intẽdit donare.l.nẽsennius.ff. de neg. ge.vel nisi quia redditus cões erant sufficiẽtes ad ali menta.sed conseruabat frumentum vt melius vende ret.vel quia naturali charitate non tenebatur alimẽ tare.arg.l.fi.ff.de pe.here.ſm Bal.in.l.filie cuius.C. fa.her. Item quando ille qui fecit impẽsas erat pau perior vt nõ.in.l.alimenta.C.de neg.ge.per Jac.bu. t Bal.quia prima charitas incipit a seipo.l.p̃sens.C. de serui.t aqua.t sic Bal.in.l.si paterno.C.de nego. ge.tenet de rusticis quorum vnus multa posuit in do mo ꝓ alimentis. q̃ potest petere quãdo in filijs ali mentatis non erant opere aliquales correspondẽtes alimentis.quia cõmuniter rustici sunt pauperes quo rum oculus est porcellus.vt dicit glo.in.l. illicitas.ff. de off. p̃si. t raro habent pecunias:vt dicit Bal.in.l. idem.C.locati. Jdeo non p̃sumitur donare cum ipe non habeat superflua.quod no.

¶Utrũ cum vnus fratrum ponat lucra sua ꝓ repa 34
ratione cõmunis patrimonij: vel emit boues ꝓ colẽ

ḡs possessionibus cōmunibus possit illud repetere: R. d. Ubal. vbi. s. q sic: expsse p tex. in l. ex duob⁹. ff. de neg. ge. ⁊ Hal. in l. filie. C. fami. hercis.

¶ Sunt duo fratres vnus legitimus alius spurius q̄ 35 societatē ꝓtrabūt oim bonoꝝ in vita ꝑis ipiozū q̄rit an moriente patre eius hereditas trāseat etiā ad spurium: R. Hal. in l. j. C. ꝓ socio. q sic. nō vi successionis vel relicti sed iure societatis. quod no. ꝓo cautela tu qui vis spurium succedere in hereditate cum legitimo: vt facias eos cōtrahere societatē insimul omnium bonoꝝ.

Pecunia aliq̄n capit̄ largissime ꝓ omni re mūdi. j. q. ij̄. totū. ⁊ in l. nois. ff. de ver. sig. dī. nois pecunie appellatione rem significare ꝓculus ait. vbi glo. rē. s. omnē que sit vel esse possit in patrimonio. ⁊ sic rei appellatio latior est q̄z pecunie. vt in l. rei. ff. eo. q⁹ res sacre et liber homo q̄ non p̄t esse in patrimonio sunt res ⁊ nō pecunia. Sed stricte ⁊ ꝓpie pecunia accipit̄ ꝓ pecunia numerata. xiij. q. ij̄. c. j. ij̄. ⁊ ff. de lega. j. l. talis scriptura. in p̄n. ſm etiā q̄ttuoꝝ magistros expositores regule beati Francisci. pecunia accipit̄ ꝓ omni re qua quis vtit̄ ad aliquid ꝓ p̄cio vendū. vñ dicūt: q nō licet fratribus minoribus aliqua recipere quibus vtātur ꝓ precio ad aliqua emenda.

1 ¶ Sed pone q aliq̄s vult dare fratri minori aliquaz rem qua frater nō indiget: nunq̄d poterit eam recipere vt vendat ⁊ de p̄cio aliā necessariā emat? R. q nō. q⁹ sic esset recipere pecuniā sed bñ p̄t eam recipere alio nunq̄ eā distrahendi ipse sed ꝓcuratori ordinis assignandi vt ipe eam vēdat vel in necessariā cōmutet. q⁹ sic nunq̄ est pecunia. q̄ ꝓhibet̄ in regula recipi q̄diu est in manu eius: sed postq̄ est assignata ꝓcuratori. Car. vo in cle. exiui. §. porro. de v̄. sig. dicit: q bodie denarius ⁊ pecunia ꝓ eodē accipiunt̄. ⁊ sic exponit verbū: vel ꝓ id est in p̄dicta regula minorum. vt sit sensus. nō recipiant denarios. vel id est pecuniam ꝓhibēdo cuiuscunq̄ generis monetā. sed magis placet opi. quatuoꝝ magistroꝝ.

2 ¶ Utrum mutuās. x. in auro teneat̄ recipere in argēto tantū ipo inuito vel in diuersa forma: puta florentinos ꝓ senēsibus mutuatis? R. Pa. in. c. quanto. de iureiu. colligendo mentē Bar. in l. paulus. ff. de solu. Aut mutuauit. x. libras in quattuoꝝ florenis. et tunc sufficit restituere. x. libras etiā in alia moneta. q⁹ videtur extimatos illos florenos ꝓ. x. libris vendidisse: sicut dicimus in dote cum tradit̄ extimata. l. cuz dotē. C. de iu. do. ⁊ idē dic in deposito. Aut fuit dictū. mutuo vel depono decē libras in florenis. ⁊ periculum ⁊ cōmodū ptinet ad debitorē seu depositariū. vñ tenet̄ restituere ſm extimationē existentē tpe solutionis fiē de. ar. d. l. cum dotē. Aut fuit simpliciter factū mutuū puta mutuo tibi centū florenos. ⁊ tunc si est passurus aliquod damnū recipiēdo in alia forma non tenet̄ recipere. d. l. paulus. Si vo nullū damnū est passurus: sic tenet̄. vt in. d. l. paulus. Sed in alia materia nō tenet̄ recipe. q⁹ mutuū debet restitui in eodez genere et eadē bonitate. vt in. l. cū quid. ff. si cer. peta. ⁊ aliud ꝓ alio inuito creditore solui nō p̄t. l. ij̄. ff. si certū peta. Consuetudo tamē est vt soluat̄ in alia materia. ⁊ seruanda est. quia videt̄ actū q̄d est ꝓsuetū. l. q si nolit. §. qui assiduus. ff. de edi. edic. ⁊ cōsuluit Oldra. In deposito aūt ꝓsidera si fuit actū vt pecuniā cōfunderet cum sua. ⁊ idem dic quod de mutuo. aut teneret separatā: ⁊ sic eā redderet ⁊ nō aliā in forma aut materia.

Pedagium dicit̄ a pedibus. datur eīs a trāseuntibus in locis constitutis a p̄ncipe vel ab eo qui habet sup hoc auctoritatem. Guidagiū vo datur ꝓ ducatu per terram alī cuius vt securius vadat. Salinariū aūt dat̄ ꝓ sale. vt. s. possint emere vel vēdere. hec habent̄ in. c. super quibusdā. de ver. sig. in glo. Un̄ pedagiū idē significat quod vectigal. vt no. do. Pe. de ancha. in. c. q̄ q̄. de cē. li. vj. ⁊ soluit̄ q̄q̄ solū ꝓ transitu persone: vt ferrarie. Aliq̄n ꝓ rebus q̄s defert nō vsus sui causa. Tributū est quod prestat̄ fisco. ⁊ idem est quod census vel pensio.

¶ Quis pōt imponere pedagia. guidagia ⁊ salinaria 1 R. q ꝓnceps vel rex: aut ille cui a lateranēsi concilio fuit cōcessum. vel qui ex longa consuetudine de qua nō extat memoria in ꝓtrariū hoc habet. vt nō. in. d. c. sup quibusdam. Alīs nō habentes auctoritatē ab aliquo p̄fatoꝝ exigentes sunt excōicandi. de cēs. immo. uamus. ⁊ de iure ciuili sunt ꝓpetuo exilio damnandi C. noua vectiga. insti. nō po. l. vl. Sed hodie ex q̄ ciuitates italie habent merū ⁊ mixtū imperium: obtinuerūt de facto vt imponere possint ista pedagia. vt no. Jo. an. ⁊ Pa. in. d. c. sup quibusdā. Alij aūt qui de facto imposuit seu imposita exigūt: nisi habeant auctoritatem ab aliquo p̄dictoꝝ: rapinā cōmittūt. Similit̄ nō sufficit q vna pars ciuitatis ꝑsentiat: sed oportet q maior pars p̄sertim eoꝝ q̄bus tangit ſm do. Baspar. Cal. in. c. fi. de maio. ⁊ obe. facit. l. in ꝓcedendo. ff. de aq̄ plu. ar. Regula. Qd̄ omnes tāgit. li. vj. ⁊ sic patet que est causa efficiens.

¶ Utrū p̄fata pedagia possint imponi ab habentib⁹ 2 potestatē sine iusta causa q̄ pōt dici causa finalis seu formalis? R. ſm Ray. q nō ⁊ exigēs cōmittit rapinā si sine legitima causa imponit. Et causa legitima ⁊ iusta sunt publice necessitates: quas Bar. in l. vniuersi. C. de vectiga. appellat stipendia: pontes: publice domus: defensio strate ⁊ hmōi. facit. c. si q̄s romipetas. xxiij. q. ij̄. iūcto. c. innouamus. de treu. ⁊ pa. ⁊ in. c. p, uenit. ⁊. c. cum apl's. de censi. ⁊. l. vectigalia. ff. de pub. ⁊ ibi ꝓ docto.

¶ De quibus debent solui pedagia? R. q solumnō 3 de bis q̄ causa negociationis vel mercimonij deferūtur. C. de vecti. l. oim. vñ de bis q̄ q̄s facit portare ꝓ necessitate ad vsum sue vite et familie non p̄t exigi pedagiū. ⁊ nec valet cōsuetudo in ꝓtrariū ſm Hosti. Ber. in. d. c. sup quibusdā. immo vult. l. vniuersi. C. de vecti. q decapitet̄ q̄ de rebus ad ꝓprium vsuz vel gra ruris colendi: vel ad se defendendum emptis vel delatis exigit pedagium. vñ in his fraudātes nō peccant. sed attende q aliq̄n pedagium etiam dicit̄ collecta que posset imponi super huiusmodi in suos subditos. ⁊ sic non liceret fraudare q̄n ex legittima causa imponitur. sed forenses nō tenerent̄. ⁊ hec dicit̄ causa materialis.

¶ A quibus possunt exigi pedagia? R. q ab omnib⁹ 4 exceptis clericis. ecclesijs et alijs ecclesiasticis personis. ⁊ si quis a talibus exigit per se vel per interpositam personam: si est persona singularis: excōmunicatus est ipso facto. Si collegium vel vniuersitas ciuitatis. castri vel ville subijcitur interdicto: donec restituerint extorta. Intellige dummodo p̄fati non causa negociationis deferant. hec habentur in. c. q̄ q̄. de cē. li. vj. Et quō indirecte p̄nt exigi. vide. s. Immunitas §. xxxviij. cum. iij. §. sequen.

¶ Sed quid de imponētibus noua pedagia sine au- 5

etoritate legittima vel augmẽtantes antiqua: vel exigentes iniusta: siue ex causa efficienti: siue ex causa finali vel materiali? R. q raptores sunt. ⁊ tenẽt ad restitutionẽ eis a quibus exorserũt vel eoꝝ heredibus: si sciunt eos. vel saltem pauperibus si eos ignorãt. et hoc de necessitate p̃cepti. c. si res. xiij. q. vj. et hodie p̃ processum curie sunt excõicati excõicatione papali. vt s. Excõicatio. v. casu. xx.

6 ¶ Utrũ fraudãtes pedagia vel guidagia peccẽt ⁊ teneanẽ ad restitutionẽ? R. ꝑm cõiter doc. in. d. c. innouamus. ⁊ maxime Pa. q sic si sunt legitima auctoritate imposita. vel ita antiqua q de eius initio non extat memoria etiã ꝑm Ho. si cã non est exꝑssa a principe cũ ea cõcessit imponi posse. Et etiã si ille q̃ recipit nõ facit id pro q̃ ꝑsumitẽ q sint ꝑcessa. dummõ nõ cõstet q ꝓpter illud fuerint imposita. ⁊ sic transeunt cõiter doc. Sed ego dico q vbi imponentes talia pedagia nõ laborant loco ⁊ tpe ꝓ vniuersali vtilitate. s. viarum. pontium. saluatione ꝑsonarum ⁊ rerum iuxta suum posse ad qđ tenentẽ ꝑm Archi. in. c. si quis romipetas. xxiij. q. iij. non peccant qui ea defraudant sine mendacio tamẽ ⁊ piurio. nec tenentẽ ad restitutionẽ. Nec etiã credo peccent mortaliter fraudantes. q̃uis p̃dicti laborẽt in p̃dictis ꝓ loco ⁊ tpe. Ratio. quia cõmuniter sic instituunt. s. statuimus q q̃libet soluat ⁊c sub pena cadendi in cõmissum si aliter inuentus fuerit. Et ideo istud statutũ nõ obligat ad mortale. vt. s. diti Inobedientia. §. j. nec etiam ad penam. vt tenet glo. in. c. fraternitas. xij. q. ij. nisi post ꝑdemnationez. Si obijcias q damnificant gabellas emẽtes. ad hoc R. q suum damnũ. quia ita ⁊ sub ista ꝑditione emũt vt vigilent. als sibi imputetẽ. Si vo statutum ex q̃ imponunẽ esset preceptiuũ sic haberet locum. qđ cõiter tenent doc. Si aũt non sunt legitima auctẽ imposita: tunc extranei scz qui non sunt subditi talibus imponentibus non peccant. nec in aliquo obligantur. Aduerte tamen qua pedagia nostri tpis sunt cõiter illicita. Aũ nisi ꝑbent legitime imposita: debemus ꝑsumere iniusta. c. q̃q̃. de cẽsi. li. vj. ergo anteq̃ ꝑbẽt esse legitima stabo in p̃sumptione iuris. s. q sint iniusta. ⁊ sic non tenear soluere. Et sic no. q noua pedagia siue augmẽtationes factas nullus põt exigere: nisi sit certus q sint imposita ⁊ ab habente auctem imponendi ⁊ ex legitima causa ex quo ius ꝑsumit oĩa fore iniusta Verum est q subditus qui cogeretẽ ad ipsa exigenda excusaretẽ in dubio ꝓpter bonum obedientie: sed non illi qui voluntarie ea exigunt. Nec excusarem eos a mortali peccato quando de hoc aduerterent si ea voluntarie exigerent. als hoc non aduertẽdo. s. q ius ꝑsumat iniusta nisi q̃tenus ꝑbentẽ legitima nõ peccat mortaliter: sed ad minus tenebuntẽ ad restitutionem exactorum: si postea inuenientur non fuisse legitima. Subditi vo obligantẽ ꝑm formã statuti. quia in eoꝝ p̃iudicium bene poterunt pedagia imponere. vt no. Pa. in. d. c. innouamus. quia potius tunc dicitẽ collecta q̃ pedagium. Quod limita veruz q̃ ꝓpter bonũ reipublice fuerunt imposita. aliter non obligantẽ nisi qui consenserunt. vt in regula. qđ oĩs tangit. lib. vj. Item nec extranei nec subditi obligantẽ q̃ sunt imposita ex certa causa. ⁊ constat etiã ab habente potestatem imponendi. ⁊ ille qui exigit seu exigere facit: non implet cãm ꝓpter quã sunt imposita. immo peccat mortaliter. ⁊ restituere tenetur. quia causa cessante cessat effectus. de appel. c. cum cessante. sane intelligendo. s. loco et tpe debito. quia non semper: sed pro semper illud tenetur facere ꝓ quo est pedagium ꝑpositum. Et hec omnia intelligẽ: nisi in nõ soluẽdo talia pedagia immineret aliqđ scandalum. quia tũc indistincte teneretẽ quilibet ad ea soluenda. Consulo ergo confessoribus q videant decreta dictorum pedagiorum vt possint bonum iudicium dare vtrum sint obligatoria ad culpam vel ne. Item dic q nimis grauati aliqs impositionibus. vel q̃ gabelle sunt nimis graues et sine necessitate. nec ad vtilitatem cõis põt fraudare sine peccato. similiter quando imponẽs nõ habet iustũ titulũ dñij.

¶ Utrũ xp̃iani teneanẽ soluere pedagia saracenis et aliqs infidelib⁹? R. ꝑm Ho. q non tenentẽ nisi solũ ad hoc vt sustineanẽ in trãsitu per eos. ⁊ placet mihi ista opi. lz alij contrariũ teneant ⁊ male. tum quia xp̃iani non tenentẽ ad eoꝝ statuta. Limito tamẽ nisi exꝑsse ex pacto voluntarie cõuenissent cum eis ad soluendũ Nam tunc si ipsi seruant fidem xp̃ianis: xp̃iani tenẽtur eis seruare. xxij. q. iij. Innocens. et. xxiij. q. j. noli. bis ꝓcor. Archi. in. d. c. si q̃s romipetas. 7

¶ Utrũ exigentes pedagia seu exigere facientes teneantur itinera tenere secura? R. Bal. in li. de ꝑsue. feu. ti. de bis q̃ feu. dare possunt. in. §. abbatissa. ⁊ in ti. de pa. iura. fir. §. puẽticulis. q sic. vnde addit q si fiunt alique robarie in eoꝝ curia. territorio vel districtu ab eis possesso vbi exigunt pedagia a trãseũtibus tenentur: aut roboriam restituere aut malefactorem exhibere. l. ne quid. ff. de incẽ. rui. naufra. Et q teneanẽ ad restitutionem integrã de spoliatione. intelligo verum qñ ex defectu eoꝝ venit nõ faciendo qđ facere tenentur. xxiij. q. ij. dñs. ⁊. q. v. administratores. ⁊. C. de appel. l. si appellationẽ. ⁊ sequit Host. ⁊ Archi. in. d. c. si quis romipetas. non tamen teneẽ exactum in pedagio restituere ꝑm Host. 8

Pena stricte et ꝓpie est dumtaxat illa que est corporis afflictiua. et ideo appellatione pene nõ venit pena pecuniaria vel extra corpus: ꝑm Pan. in. c. inter alia. de immu. eccle. et ibi est tex. vbi dicitẽ. confugiens ad ecclesiam non debet cõdemnari ad penã. ⁊ tamẽ postea dicit q legittime puniendus. vbi est glo. puniendus. s. pecunialiter dũtaxat vel alia pena p̃ter corpalem. xvij. q. iij. reum. ⁊. c. id constitumus. Sed large accipitẽ pro oĩi eo qđ minuit de patrimonio vel ꝓuat ab aliquo legittimo. Be. tñ in. c. si. de elec. li. vj. dicit. q cõstitutio ꝓpie est penalis q̃ ꝓuat iure quesito. vt in. c. si religiosus. eo. ti. ⁊ lib. et ita pena est que punit ⁊ vindicat qđ quisq̃ cõmisit. vt in c. puĩa. de pe. di. iij. vide glo. in. c. dispẽdia. de rescrip. eo. li. Et ideo illa lex est penalis ꝓpie que pro vindicta ledit vel in persona vel in alio quesito. vt in. d. c. dispendia.

¶ Utrũ cũ quis petit interesse qđ passus est. vel q restituatur iniuste ablatum penam petat? R. q si ille a quo petit eam habuit rem quã petit: tunc non est pena: nec ex parte actoris: nec ex parte rei. Sed si eam non habuit. puta quia petitur interesse. tunc ex parte rei est pena: sed nõ ex parte actoris. Si vo peteretur quod actori non abest nec reo aduenit: sic est pena ex parte vtriusq. Et ideo solũ q̃ est pena ex parte vtriusq. vel saltem ex parte actoris habet locũ illud qđ dicitẽ: q pena non est soluenda in foro aĩe nisi post cõdemnationem in glo. xij. q. ij. fraternitas. quod no. q facit ad multa. elicitẽ a Pa. in. c. finẽ. de vo. ⁊ otu. 9

¶ Quottuplex est pena? R. q sextuplex. Prima dicitur canonica vel legalis que imponitur a iure cano-

nico vel a legibus. de qua in. c. statuimus. xvj. q. j. Et dec pōt exigi tā a clericis q̄ a laicis ꝺm Pa. in. c. dilecti. de arbi. facit. c. si quis cōtumax. t. c. sequē. xvij. q. iij. Nam quod fit lege pmittēte nō est petīn. xvij. q. iij. q̄ peccat. l. graccus. C. de adul.

5 ¶ Sed quid si non petat: tenet ne in foro aie illā solucre? R. q aut imponit ipso facto. t sic ꝺm Bal. in li. de vsi. feu. in ti. de feudis. q licet nō sit necessaria snia ad esse. est tn̄ necessaria ad executionē esse. et sequitur Archiꝺ. in. c. felicis. de penis. li. vj. vbi dicit q licet etiam talia bona trāseant in dominū fisci t desināt esse criminosi: sicut in bonis beretici t illius q̄ cōmisit crimen lese maiestatis etiam sine snia. Tamē necessaria est postmodū snia q̄ declaret eu3 criminosum anteq̄ excussio fiat bonoꝝ vel alia executio. facit auc. de incestis nu. §. j. t in. c. q̄ ꝺm leges. in fi. de bere. lib. vj. facit qꝺ no. Bal. in. l. iubemus. §. iconomus. C. de sa. san. ec. t Bar. in. l. diuus. la scꝺa. ff. de custo. t exhi. reo. et Butri. in. l. raptores. C. de epis. t cleri. vbi volūt q requirit processus declaratorius psone bannite anteq̄ deueniat ad excussionē bonoꝝ: licet ipso iure sint confiscata. Item gl. in auc. de tabel. §. penultimo. q̄ vult q licet tabellio a iure sit priuatus officio. tn̄ sine snia bois valēt instrumēta. Et hoc sequit Pa. in. c. cū non ab hoie. de iudi. Sed limitat verū nisi factum esset notoriū. q3 in certis non est opus cōiecturis. Intelligo ita notoriū q nulla possit tergiuersatione celari. Et ex hoc patet q in foro aie non tenet eam soluere ante snia: nec etiā licet sit notoriū anteq̄ fiat excussio dictoꝝ bonoꝝ. q3 n̄ tenet illa exhibere nisi pcipiat vl ab eo petant cui cōpetunt. nec quis posset ea auferre nisi pcedat snia declaratoria. vt patet per ea q̄ dixi. §. Ascism⁹. §. vlti. Sed hic aduerte q qn̄ talis pena applicat bona alicuius alicui: puta fisco vel alteri ipso iure. q lz talis añ snia3 nō teneat vt dixi dare. tn̄ nō potest ea titulo oneroso in aliū trāsferre. neq̄ fruct⁹ etiam talis rei. Ratio. quia si ꝺdemnaret p snia fisc⁹: vel ille cui fuerāt applicata: vendicaret ea a quocūq̄ cū fructibus medij tpis. nec teneret restituere pcium nisi aliq̄d loco pcij inueniat apud alienantē vel ipm pcium. vt in. ꝺ. §. j. t. c. cū ꝺm leges. facit. c. si cum dotem. §. vlti. cū. l. sequē. ff. solu. matri. Et ideo ne sit cā ꝺamni illius cui alienat: non pōt ꝺm cōscientiā t etiā sine peccato mortali: nisi alienasset p necessitate vite vt p comedēꝺo t hmōi. q3 ꝺm Bar. in. l. post. ff. de dona. talis administratio bonoꝝ necessaria vt est supra dicta: nō est pfatis interdicta sed solū voluntaria. allegat. l. res. ff. de solu. l. peto. §. pdiū. ff. de lega. ij. t. l. alienationes. ff. fam. herc. nisi als esset soluendo p dāno ꝺato. vel nisi ei reuelaret conditionem rei ita esse: si modo tale delictu3 ꝓpter quod sua bona sunt fisco applicata pōt aliquo modo ꝓbari. Sed si esset totaliter improbabile: posset alienare etiam titulo oneroso. Titulo autem lucratiuo alienare bene posset. t sic intellige t limita Bal. vbi. s. t in. ꝺ. §. iconom⁹. t Pa. in. ꝺ. c. cum non ab homine. t Jo. an. in. c. pro humani. de homi. li. vj. in nouella. Si vo pena non imponitur ipso facto sed venit imponenda: sic similiter nō tenetur ante condemnationem. l. eius qui delatorem. in princi. ff. de iure fis. t ante condēnationem potest ꝺisponere quocunq̄ vult. quia eius est res sua: licet possit ea priuari. Et no. ꝺm Bar. in. l. fi. ff. de penis. et l. in bonorarijs. ff. de acti. t obli. q hec pena in iudicio non potest exigi post annum sed solum infra annum post q̄ quis eam incurrit. Et hoc intellige quando est mere pena tam ex parte actoris seu cui applicatur q̄ ex parte rei. Et ꝺm hec tenet glo. in ꝺicto. c. fraternitas t istud seruat licet aliq̄ aliter sentiāt t male.

¶ Utrum ad incurrendam penam que ipso facto imponitur negatiue requiratur monitio? R. Jnno. in. c extirpande. de preben. q non incurritur ante monitionem. Pa. ibidem tenet q non requiritur: sed ipso facto incurrit. Et glo. in. l. j. C. de bis qui. vt indig. pro qua Bar. in. l. in conditione. ff. ad sil. concludit q pena apposita non vindicāti mortem defuncti: ipso facto incurritur quo facultatem habuit vindicādi t nō vindicauit. Est etiam glo. in cle. j. de bere. t bonus textus in. c. cupientes. post principium. de elec. lib. vj. Sed tu concorda q opi. Jnno. quam etiā tenet Joan. in. c. licet. de elec. li. vj. t multi alij. est vera. quādo ius nō prefigit terminum. Opi. vo Pa. t Bar. intelligitur vbi ius pfigit terminum. quia tunc terminus interpellat pro homine. c. potuit de locato. t sic concor. Gemi. in. ꝺ. c. licet. Sed vbi ius imponit penam affirmatiue ipso facto sic nō requiritur monitio. Et no. q tunc dicitur imponi pena negatiue: quādo ponit cōtra omittentē siue nō facientem quod facere tenet. Affirmatiue vo ponitur quando infligitur committenti seu facienti aliquid quod non est faciēdum. quod bene no. 4

¶ Utrum pena imposita a iure in vno videatur posita in alio quādo illa duo in iure equiparant? R. q sic. per tex. cum glo. in. c. si post q̄. in fi. de elec. li. vj. facit glo. in. c. j. de postu. pla. que dicit. q dispositio etiā penalis cōcepta in electione ꝓcedit etiam in postulatione. quia per postulationē peruenit ad electionē. l. oratio. ff. de spōsa. sequitur hoc Pa. in. c. de multa. de pben. t in. c. fi. de mutu. peti. Sed ego in fauorabilib⁹ habeo pro ꝺubitato: q dispositio concepta in vno extendatur ad aliud quādo equiparat. per auc. item si quis liberos. C. de natura. libe. vbi pater vnum filium naturalem in aliquo legitimo documento appellans simpliciter filium naturalem legittimasse videt omnes alios filios naturales qui ꝓfratres sunt. quia habent eandem cōditionem. Sed quo ad penam est glo. singularis in cōtrarium. in cle. j. de cōsang. et affi. que dicit q pena apposita cōtrahētibus matrimonium non extēditur ad ꝓtrahentem spōsalia. vnde dic q quando aliqua duo in iure sunt parificata cōmuniter t est eadem ratio expressa. tunc statutū in vno extēditur ad aliud etiam in penalibus. sed quando non sunt cōmuniter parificata sed solum in aliquibus casibus. tunc non extenditur. Similiter licet ratio sit eadem. tamen non extenditur pena sed solum prohibitio: nisi ratio sit expressa quia tunc extendetur etiam quo ad penam. vt. §. ꝺixi. Lex. §. vj. Et sic intellige gl. supradictas t limita. t glo. in cle. vnica. de off. vica. et glo. in. c. constitutionem. de regula. li. vj. t glo. in regula. q̄ a iure. de reg. iu. li. vj. t sic cōcorda. 5

¶ Utrū pena que imponitur ipso iure habeat locum in eo qui peruenit ad actum ꝓpinquum delicto? R. ꝺm Pa. in. c. j. de eo qui mit. in posse. q non nisi perfecerit actum: licet aliter sit puniendus arbitrio iudicis. quod probatur in. c. cū in cunctis. de elec. iūcto. c. perpetuo. eo. ti. lib. vj. t ibi glo. Secus de pena q̄ venit imponenda per decretum iudicis. quia sic punit ac si perfecisset ex quo peruenit ad actum ꝓpinquum vt in. l. si quis non dicam rapere. C. de epi. t de. t. l. is 6

qui cū telo. C. de sicca. Hoc tamē non haberet locum in penis per statutum impositis. q2 verba statuti exigunt actum perfectum. Ita no. Bar. in. d. l. is qui cū telo. z ideo nō sufficeret incboasse. Aduerte tamē ſm Pa. in. c. raynaldus. de testa. q̄ incurrit̄ pena posita ꝓtrauenientibus alicui facto ex sola cōuentione de facto. q̄q̄ non habuerit iuris effectum. vt patet in. d. c. raynaldus. z etiā si ꝓtradicit de iure. l. nuda. C. de cō traben. z co. stipula. Item no. Bart. in. l. quicunq;. C de ser. fugi. q̄ vbicunq; de pena capitali vel corporali loquimur: subintelligit̄ dolus. de in lit̄ iur. in. l. ij. z in l. in actionib⁹. z insti. de suspe. tuto. §. suspectus. Secus in pecuniarijs penis. vt. C. de nox. act. l. si serui. Idem tenet Salice. in. l. penul. C. ad. l. corne. d̄ sicca. Idem Bal. in. l. data opera. C. qui accu. nō pos. Idē Pau. de castro. in. l. j. C. vbi sena. vel cla. Facit glo. in l. quid ergo. §. ex cōpromisso. ff. de bis qui nō. infa. et gl. in. l. z si senior. C. ex quibus cau. infa. irroga. Et ibi Bal. dicit. q̄ cōmittens per lasciuiam: puta currēdo equū homicidiū: non debet occidi. licet statutū dicat q̄ homicida decapitetur.

7 ¶ Utrū sufficiat ad obseruantiā legis soluere penaz solum quādo ꝓhibet sub pena: R. vt. s. Inobedientia. §. j. Et illud serua in ꝓscientia. In foro aūt contētioso sufficit. facit glo. in. c. dilecti. de arbi. z in aut. de iudicibus. §. quia vo vbi patet q̄ pena soluta q̄ erat in compromisso nō pōt peti vt stet̄ ſnie: nisi addatur vt soluta pena stet̄ arbitrio. ff. de transacti. l. penul. et C. eo. l. cum ꝓponas.

8 ¶ Secunda pena dicit̄ cōsuetudinaria. de qua in. c. dilectus. de offi. ordi. sed hodie nō est in vsu. & si esset in aliq̄ loco posset exigi etiā a religiosis: vt ibidē.

9 ¶ Tercia pena dicit̄ ꝓtumacie. hec de iure ciuili petebatur. vt in. l. ij. ff. de colla. bo. z. C. de nō mulcta. l. illustris. sed de iure canonico non potest peti a parte nisi quantum est interesse suū. c. j. de dolo z contu. vel nisi petat̄ ad satisfactionē iniurie. vt in. c. olim. de iurijs. Iudex tamē si habet potestatē mulctādi sicut habet ordinarius. vt in. l. ij. in fi. ff. de iudi. bene poterit exigere.

10 ¶ Quarta pena dicitur iudicialis. z hec potest peti sicut cum quis obligauit se sub pena decem ad ꝓbandum aliquid. in. c. cum dilectus. de elect. sed hec non petit̄ a clericis z a religiosis nisi ꝓ interesse suo.

11 ¶ Quinta pena est arbitralis. z hec petit̄ ab eo q̄ nō seruat arbitrium. c. dilecti. de arbi. et hec potest peti a quocunq;. vt in. d. c. dilecti. z ibi glo.

12 ¶ Sexta pena dicit̄ cōuentionalis quā partes extra iudicium inter se imponūt. et peti pōt q̄tum interest l. p̄dia. ff. de actio. emp. z ven. ſm Host. z. d. Anto. in d. c. dilecti. Sed ſm Inno. in. c. suaz. de penis. z Pa. in. d. c. dilecti. potest etiam peti si excedat interesse nisi sit in fraudem posita. sed nō credo a clericis vel religiosis. secus a laicis. z presumitur in fraudem vsurarum posita quando simpliciter est posita sup omissione quantitatis. vt in. l. cum allegas. C. de vsuris. et ibi per docto. z in. l. iulianus. §. idem papinianus. ff. de acti. emp. z vendi. z Bart. in. l. rogasti. §. j. ff. si cer. pe. z canonistę in. d. c. dilecti. Secus esset si apponeretur super facto. vt in dictis iuribus. Similiter nō presumeretur in fraudem quando promittitur quantitas: et postea factum et vltimo pena ſm do. Anto. in dicto. c. dilecti. et allegat Butrigarium in. l. cum filius. ff. de condi. et demonstra. et Bar. in. d. §. j. et eam sequor. nisi ꝓtrahens esset vsurarius. q̄uis Jo. an. in addi. ad Spec. teneat q̄ presumitur in fraudem. z allegat Dynum in. d. l. cum filius. Et vt intelligas pono tibi exemplum. Promitto tibi soluere centum. et nisi dedero dabo tibi decem pro pena: sic presumitur in fraudem. quia super quantitate. Aliud exemplum. Promitto tibi facere domum. portare ligna. et nisi fecero soluam penam: sic nō ꝑsumitur in fraudem. quia est super facto. Aliud exemplum. Promitto tibi centum in tali termino. z ꝓmitto venire ad iudicem z recipere preceptum de soluēdo vel dando pignora. z si non fecero: ꝓmitto tibi soluere penam: sic non ꝑsumit̄. quia licet sit primo quātitas. tamē post est factum: z vltimo pena.

¶ Utrum ille qui ex impotentia non facit ad quod obligatur sub pena euadat: R. q̄ si loquimur de pena iuris vel statutorum: sic est clarum q̄ non incurritur. Idem dic de sententia iudicis generaliter imponentis penam: puta excōmunicationis: ſm Fede. cōsilio. dcccciij. et sequitur Panormita. in. c. P. et. G. de offi. delega. quia verba generalia debent intelligi ciuili modo. arg. l. si cui. ff. de serui. et in. l. ratum. et in. l. quod dicimus. ff. de solu. Si autem specialiter imponit penam: puta nisi cōpareas tali die excommunicote. tunc ſm Pa. in. c. cum super causa. de testi. co. si ex sententia aperte constat q̄ iudex voluerit eum ligare siue posset vel non. sic cum sententia sit nulla cū contineat intolerabilem errorem non ligat. c. per tuas. de senten. excom. similiter non ligat si apparet q̄ non voluit ligare impotentem. puta quia dicit. si contempseris: vel si distuleris comparere z̄. quia non potens nec contemnit nec differt: vt dicit Glosa in. c. q̄ sit. de elec. libro sexto. Si vero non potest perpendi mēs in dicis sic quo ad deum non ligat. sed quo ad ecclesiam et nos. et sic intellige glo. in. d. c. vnico. iiij. questi. v. et in dicto. c. cum super causa. sed tamen probato impedimento nulla indiget absolutione ſm Host. et Spe. z placet etiā ſm Pa. in. d. c. cum sup cā. si esset ſnia pape. q2 debemus ꝑsumere q̄ noluerit eum ligare. ar. c. vt nostrū. vt ecclesiastica bñficia. z sic nō esset irregularis: lz celebraſſet. qđ bene no. Si aūt loq̄mur de alijs penis: sic certum est q̄ in foro aie peti nō pōt ſm Sco. in. iiij. dist. xv. q. ij. nisi q̄tum interesse impor tat. facit. c. significante. de pigno. z. c. ij. de cōsti. z. c. ex lris. de in inte. resti. Et ad. l. incendiū. C. si cer. peta. q̄ vult vt incendiū nō liberet. qñ quātitas est in obligatione. q2 cum obligatio fit in genere. vt. ff. ad. l. fal. l. in rōne. §. diligēter. totū genus perire non pōt: R. q̄ qñ consistit in genere obligatio. veruz est q̄ obligatio ex impotētia non extinguit̄: licet liberet a pena. ꝓterea dicit Aug⁹. in. l. rescriptū. in prin. ff. de pac. q̄ etiam si teneamur q̄ fiscus habeat tacitā hypothecā in male ficijs ꝓtra delinquentē. non tñ ꝑferet̄ creditorib⁹. immo creditores ꝑferunt̄ ei. allegat tex. cū sua glo. in. l. vnica. C. de penis fis. Ratio. q2 talis tractat de lucro captādo. z creditores de damno vitādo facit. l. fi. §. licentia. C. de iure deli. z. l. vnica. C. de impo. lu. descrip. z. l. fi. C. de condi. qđ no. bñ ꝓ exigētibus penā vltra interesse suū ab illis q̄ sunt nō soluendo. q2 tenent̄ restituere eam creditoribus.

¶ Quid si obligatus sub certa pena ad aliquid faciē 14
dum vel dandum pro parte impleuit. z pro parte nō ex culpa sua: R. Pa. in. c. suā. de penis. q̄ si obligatio est diuidua nō cōmittit penam nisi ꝓ parte nō soluta

Si vo est indivisibus sic soluet totā penā etiaz de iure canonico. Et qñ dicat obligatio divisibus est qñ solutio ptis p se valet quo ad partē tantū quantū totū ad se totū. Indivisibus vo dicit qñ nō valet illa pars p se Exemplū: pmisi tibi scribere bibliā z decretū sic si scripsi solū bibliā nō soluā penā in totū: qz obligatio ē divisibus: qz biblia p se valet pm totū suū. secus si pmissem scribere bibliā z scripsi q̄ttuor q̄ternos: certe nō valet p biblia: z ideo obligatio erit indivisibus: q̄a ad nihil p se valere pñt sine alijs. de hoc plene no. in. l. stipulationes nō divisibus. ff. de. v. obli. z in. d. c. suaz. vbi addit glo. hec vera quo ad penam. que cōmittit in nō dando vel nō faciēdo. Secus qñ q̄s debet recipere: puta legatū vel hereditatē si sic fecerit vel soluerit: qz nisi totuz faciet nō habebit. vt in. l. mevius. z. l. cui fundus. ff. de ꝓdi. z demō. de quo vide plene in. l. si seruus. ff. si quis cautio.

15 ¶ Utrū statuta sint licita que solū imponūt pecuniariam penā p homicidio. adulterio z hmōi: R. Host. z sequit Pa. in. c. ij. de delic. pue. q nō: quia homines exponunt venales ad delinquendū: quia multi bene timēt cruciatus q̄ nō timēt penā pecuniariā vt habeant suum intentū. ar. l. in seruoz. z in. l. aut facta. ff. de pe. z in auc. de māda. pn. §. oportet.

16 ¶ Utrū ꝓmittēs sub certa pena habere ratum committat penam ꝓtraueniēs de facto: R. pm Bart. in. l. id qđ pupillis. C. de epis. z cleri. q nō. Secus si promisisset hre ratū z firmū: qz ratū refert ad ius. z firmū ad factum. vt in glo. d. l.

17 ¶ Utrū tēpus prefixum in odium negligentis currat ignoranti vel legitime impedito: R. pm Pa. in. c. q̄a diversitatē. de cōces. p̄ben. q nō. Secus qñ prefigitur in odiū alterius vel favorē. vt patet in. l. genero. ff. de bis qui no. in fa. vbi tempus anni currit mulieri ignoranti mortē mariti. z vide glo. in. c. statutū. de preben. li. vj. Et no. Spe. de edi. instru. vbi dicit q lz executor testamenti nō potuerit exequi infra annū: nihilomin9 executio devoluitur ad episcopū. ar. l. nulli. C. de epi. z cle. z. c. nos quidem. de testa. Ratio: quia est in favorem defuncti.

18 ¶ Utrū iudex possit augere vel minuere penaz legis vel statutoz: R. pm Host. i. c. in archiepatu. d rapto. q si ꝓcedit extraordinarie sic pōt. l. q̄d ergo. ff. de bis qui no. infa. Si vo ꝓcedit ordinarie: sic non potest iudex delegatus. vt no. in. c. de causis. de offi. deleg. Judex vo ordinarius potest ex cā mitigare. vt nō. Bart. in. d. l. quid ergo: z sequit Pa. in. c. ij. de emp. z vēdi. facit. c. at si clerici. de iudi. Ber. vo in. d. c. de causis. et de accu. in. c. super bis. dicit hoc verum quando potest dispensare super crimine: alis non potest minuere etiam ex causa. Mo. tamē q quādo q̄s pluribus legibus p eodem delicto diversis penis pōt puniri: si ab aliquo iudice imponitur ei minor: nō poterit aliquo modo puniri alia pena vt in. l. qui de crimine. C. de accusa. z ibi Ange. z Sali. in. d. l. q̄ de crimine. Unde tenet Tho. sc̄da sc̄de. q. lxvij. q si dimittit penā in casu quo nō pōt: teneat ad restitutionē cōitati vel accusatori si intererat eius vt puniret. Si vo auxit tenet reo. cum quo ꝓcor. Host. z Ray.

19 ¶ Utrū exigentes penam maiorem q̄ sit damnū illatum excusent: R. pm Rodo. q si pm consuetudinem legitimam z iudiciū regis exigunt excusant etiam p. sone ecclesiastice quādo subest causa z ordo iuris servatur: nec est corrupta intentio vt. s. hoc faciant ꝓpter auariciam. sed ꝓpter iusticiā. Tutius tamē esset parcoperibus erogare illud plus.

¶ Utrū pena apposita super contractu nullo vel qui 20
nō tenuit: vel ipso iure: vel per sentētiaz iudicis revocatus est sit soluenda: R. Inno. in. c. rj. de p̄carijs. q non: quia vbi principale non tenet nec accessoriū. c. inter dilectos. §. ceterū. de fi. instru. c. si diligenti. de foōpe. c. querelā. ne prela. vices suas.

¶ Cui debet applicari pena: R. q pena iuris z statu 21
torum regulariter applicatur fisco quādo introducit accusationum. l. multarū. C. de modo multan. Sed quādo introducit actionē applicat parti. l. iij. ff. de sepul. vio. Similiter quādo loquit simpliciter videt introducere actionem. arg. d. l. iij. De alijs aūt penis tenet Goffr. q si contingit damnuz vel iniuria alicuius illi applicabit. de pe. c. ij. Si vo non respiciat damnū alterius sic applicabit vel parti si est cōuentionalis: vel iudici vel fisco pm q de ea est statutū.

¶ Utrum pena imposita simpliciter sine prefinitōne 22
temporis sit perpetua: R. Pa. in. c. ex litteris. de consti. q pena imposita propter crimen sine cause cognitione: puta ꝓpter interlocutoriam iudicis intelligitur temporalis: z durat solum durante eius officio vtputa interdicit officium vel exercitium alicui tex. nō. pm cōmunem intellectum in. l. fi. ff. de pe. idem no. Inno. in. c. q translationem. d offi. leg. quod limita in pena successiua: quia momentanea pena est perpetua. puta multauit in pecunia aut in corpore z huiusmodi. facit. l. illicitas. in. fi. ff. de offi. presi. Si vo fuit imposita cum cause cognitione et delictum merebatur erit perpetua. secus si delictum non merebatur. arg. optimum in. l. si preses. ff. de pe. z fuit dictum Oldra. quod sequunt cōmuniter doc. in. d. c. ex lris.

¶ Utrū pena extendat extra territoriū ipsam impo- 23
nentis: R. Pa. in. c. postulasti. de fo. cōpe. q aut respicit psonam sicut infamia. ex cōmunicatio interdictuz z hmōi: z sic cum sint affectiue psone porrigunt effectum suum extra territoriū etiam: quia sequunt eum sicut lepra leprosum. l. ex ea. ff. de postulā. ꝓpter quod dicit Bar. in. l. qui vltimo. ff. de pe. q semel ꝓdemnatus ad mortem q̄uis effugiat: nihilomin9 remanet seruus pene vbicunq; fuerit: z ideo nō poterit facere testamentū nec cōtrahere z similia. facit. d. l. qui vltimo. z in auc. bodie. C. de dona inter vi. z vx. aut respicit certum locum: puta ne vadat ad talem locum. vel vt moret in tali loco: z sic non porrigitur extra territoriū nisi per quādam consequentiā: puta quia detentus in tali loco: interdictus est etiam ei locus originis q̄uis sit extra territoriū. de quo dic vt in. l. relegatorum. §. j. z §. interdicere. ff. de interdictis. Per quā. l. dicit Bart. q non pōt civitas imponere suo civi vt moret in tali loco non subdito nec etiam potest interdicere ne vadat ad talem locum non subditum z hoc quando fit in penam illius contra quē fertur sententia: secus si fit statutū ne subditi vadant ad talē locuz nō subditū ꝓpter cōmoditatē civitatis: vel in odium eorum ad quos iret: quia valet, facit. l. si. ff. de decre. ab or. fa. aut respicit certam artem: puta q non exerceat talem artem: z sic non porrigit extra territoriū: vt est bonus tex. in. d. l. ex ea. p quā dicit Bart. in. l. cūctos populos. C. de sum. tri. q statutū cōtinens ꝓhibitionem odiosam non porrigitur in dubio extra territorium. z ideo dicit q filia que ex statuto non succedit; cum tale statutum sit odiosum. l. maximū vicium. C.

de li. ꝑte. q̄ nihilomin⁹ pōt ſuccedere in bonis alibi ſitis. Et ſimiliter puto q̄ ſentētia priuans aliquē beneficijs ſuis: in dubio intelliget de bñficijs q̄ habet in territorio diſponētis. aut reſpicit bona: puta q̄ publicat ea: & tūc ſi fit ꝺ iure cōi: ſic porrigit ad bona ſita extra territoriū: & remanēt ibi tanq̄ vacantia: ſ occupant ꝑ iudicē territorij. ar. l. a diuo pio. §. j. ff. de re. iudi. & l. cum vnus. ff. de bo. auc. iudi. poſſ. Si ꝺo fit de iure ſpeciali. tūc dic vt no. Bar. in. d. l. cūctos pp̄los & qꝺ no. Jo. an. in. c. cum ſm. de bere. li. vj. vbi cōcludit q̄ pena nō extendit vltra territoriū.

24 ¶ Utrū quis poſſit puniri in loco domicilij de delicto alibi cōmiſſo? R. Pa. in. c. ij. de fo. cō. q̄ ſic: niſi requirat remiſſio ꝑ iudicem delicti quā debet facere ſi delictum eſt atrox: alꝫ nō ſi nō vult.

25 ¶ Utrū mandans delictū fieri in alio loco debeat puniri vbi mādauit vel vbi cōmiſſum eſt? R. Pa. in. d. c. licet. q̄ cōis ꝯcluſio Bar. & alioꝝ eſt in. l. ſi vt ꝓponit. ff. de fideiuſſ. q̄ vbi delictū factū eſt: q̄ ibi deſtinatus eſt effectus delicti. facit de. paſtoralis. de re iudi. idem dicas in teſte falſo. q̄ debet puniri ꝑ iudicem: ad quē eius atteſtatio trāſmittit ſi ſciebat illuc debere trāſmitti. pōt tamē puniri in loco vbi delinquit & locus erit ꝑuentioni ſi ambo iudices ꝯcurrāt: ſicut de illo q̄ de loco exempto mittens ſagittam vulnerauit aliū in loco nō exempto. vt in. c. j. de p̄ſum. & qꝺ ibi nō. Sic ſimiliter ille q̄ delinquit in cōfinib⁹: quia verū eſt dicere in cuiuslibet territorio delinquiſſe. arg. l. arbor. ff. cōi diui. Secus ſi ig̃rabat illuc atteſtationē trāſmitti: q̄ tūc debet puniri vbi delinquit. vbi agit de pena falſi. facit. l. exigere dotem. ff. de iudi. vbi attendit locus ad quē deſtinat effectus matrimonij. Idem dic de notario qui facit falſum inſtrumentū.

26 ¶ Quid de officialibus deputatis q̄ non accuſant ꝙs inueniūt de nocte & bmōi? R. q̄ peccant mortaliter ſi ſe obligauerūt ad accuſandū vel pacto vel iuramēto. Si ꝺo ſe non obligauerūt nō peccant nō accuſando: niſi faciāt in fauēdo malis cōmittendis. Et ſi qꝺ acceperūt ꝓ nō accuſando: tenent illud reſtituere vel fiſco vel illi cui pena erat applicāda. Et vltra etiā vſq̄ ad complementū pene exacte ſi accuſaſſent ſm doctrinā Tho. ij. ij. q. lxvij. vt ptz. §. §. xviij. in. fi. Fallit hoc in criminalibus vbi eſſet infligēda pena corꝑalis: q̄a ſi reſiſterēt ex cōpaſſione etiā ſi aliqꝺ acciperēt ꝓ non accuſando: licz turpiter acciperent: nō tamē tenerentur illud reſtituere de neceſſitate.

Penitentia eſt virtus qua cōmiſſa mala cum emendationis ꝓpoſito plangimus & odimus: & plangenda vlterius cōmittere nolumus. mgr̄ in. iij. ſen. di. xiij. & eſt vnū de ſacris noue legis quo bene diſpoſitis ſemp pctā remittunt de ſum. tri. c. j. §. ſacramentū.

1 ¶ Pnia. v. modis dicit. Prima dicit ſolennis: q̄ imponit ſm illū moꝺuz de quo in. c. in capite. l. diſt. quā omitto cum bodie nō ſit in vſu.

2 ¶ Scda dicit publica q̄ fit in facie eccleſie & publice. & differt a ſolenni. tum in modo: q̄ in iſta non ſeruat ille modus de quo in. d. c. in capite. tum etiā quia iſta pōt imponi a ſimplici ꝓfeſſore ſm Guil. durā. Boſ. & Ho. arg. c. penitētes. l. diſt. & xxx. diſt. ſi q̄s p̄ſbyter. de pe. & re. queſitū. nec ob. c. accedētibus. de excel. p̄la. vbi repꝛehēdunt abbates qui publicā pniam imponebant: q̄ ibi accipit publica ꝓ ſolenni. que ſolū imponit ab epō: & hoc verum niſi aliud habeat ꝓſuetudo. Item & tertio differt: quia iſta publica iterat. ſolēnis ꝺo non poteſt.

¶ Sed quero quādo debet imponi pnia ſolēnis vel publica? R. Pa. in. c. queſitū. de pe. & re. q̄ ꝓ delicto graui & ſcandaliz̄anti totam vrbē deberet imponi ſolennis. d. c. in capite. Si ꝺo eſt graue & publicū ſed nō ſcandaloſuz: tunc imponet penitētia publica: ſed nō ſolennis. vt in no. in. d. c. queſitum. & in. c. j. de pe. & re. Si aūt ſit graue ſed occultum: tunc nec ſolennis nec publica debet imponi: & ideo repꝛobat ꝯſuetudinem illoꝝ qui mulieribus ꝓ extinctione pueroꝝ quos penes ſe habebant in lecto imponūt publicam penitentiam. & vide eum in. d. c. j. & in. c. ſtatuimus. de male. & in. c. fi. de bis q̄ pro. fi. occi. 3

¶ Quibus pōt imponi? R. q̄ nec clericis nec religioſis: nec etiam laicis inſignibus debet imponi. ar. d. c. in capite. Et hoc verū: niſi clericus ſit depoſitus. l. di. confirmandum. 4

¶ Quis eſt effectus penitentie ſolennis? R. q̄ laicus poſt eam nō pōt ad ordines ꝓmoueri. l. di. illud. nec clericus ad ſupioꝛes: vt dicit ibidē. pōt tn̄ eps diſpenſare in ordinibus minoꝛib⁹. nō aūt ad ſacros. l. di. placuit. Item nō debet matrimoniū ꝯbere. pur ſi ꝓtrahit tenet. Juuenis tn̄ nō ꝓhibet ꝯbere. Item nec miliciaz aſſumere. xxxiij. q. ij. §. de penitentib⁹. & c. antiq̄. cum alijs. c. Item nec laicalē habitū deferre. l. di. c. vl. Item debet viuere ſm regulā eccleſiaſticā. de pe. di. v. ꝯiū. et. c. ſe. Item cōuenit̄dus eſt ſub eccleſiaſtico iudice. xj. q. j. aliud. de pe. di. j. aliud. Item fit infamis nō rone pnie: ſ rone criminis publicati. qꝺ verū intellige q̄n ꝑ ſniam iudicis imponit. ſecus ſi ex deuotiōe q̄s publicā penitentiā facit. ſm Ho. de of. archiꝑ. c. ij. 5

¶ Tertia pnia dr̄ priuata. & dicit Sco. in. iiij. di. xiij. .q. j. circa fi. q. q̄ de vi vocabuli penitere idē eſt qꝺ penā tenere. Hec aūt nō tm̄ importat paſſionē pene vt inhereti: ſ etiā actionē volētis reſpectu pene. vñ pnia actualis ē punitio volūtaria vel volūtas punitionis. & in hac eſt cōſiderare. Primo velle pctm̄ punire ſeu vindicare. Scꝺo ſe peccaſſe nolle ſiue pctm̄ deteſtari Tertio punitionē iam inflictā velle libere acceptare. Quarto penā inflictā petiēter ferre. in quolibet bonū actuū ſaluat ꝓprietas vocabuli huius penitere: et in ip̄ſis ꝓpꝛie ꝓſiſtit eius ſignificatū. 6

¶ De q̄bus pctis dz̄ bō penitere? R. ſm cōiter theo. q̄ de oībus pctis mortalibus actualiter cōmiſſis ſiue añ baptiſmū ſiue poſt. De venialib⁹ ꝺo lz̄ ſit expediens: nō tn̄ ē neceſſaria ad ſalutē in ꝟ mūdo niſi i duobus caſib⁹. Prīo rone dubij vtrū. ſ. mortale vel venia le ne piculo ſe exponat. Scꝺo rone piculi q̄n habz aliq̄ affectionē venialē: quam niſi repmat dubitat ne trahat eū ad mortale: ſm. ſ. Ho. i. iiij. di. xvj. q. ij. ar. ij. 7

¶ Utrū req̄rat ſingulariter de quolibet? R. q̄ ſic de cognitis. ſ. cū de illis ſpāliter cogitat. & tenet ſpāliter de q̄libet cogitare vt peniteat ſi adſit oportunias ꝓportionata fragilitati būane. aliter non remittunt de lege cōi. De incognitis ꝺo ſi ignorantia ē inuincibilis vel excuſabilis: nō tenet niſi i generali penitere. ſi ꝺo eſt craſſa vel inexcuſabilis: ſic tenet in ſpāli penitere q̄ tenet dare operam vt ea cognoſcat & peniteat. bec ex Ri. in. iiij. di. xvj. ar. iij. q. ij. 8

¶ Utz poſſit agi pnia de vno pctō mortali ſine alio? R. q̄ nō: q̄ aut de⁹ totū remittit aut nihil: & iō optet peniteat de oīb⁹. ter. ē in. §. itē. de pe. di. iij. ꝓcꝛ. Ri. in. iij. diſ. xv. ar. j. q. vj. Diſtinguo tn̄ ſic: q̄ aut loq̄mur de pnia ꝓut ꝑ eā remittit culpa & reconciliat hō deo. & ſic cuz radix ſatiſfactionis ſit vna. ſcilicz charitas que 9

secū nō compatiē pctm̄ mortale. Ideo est verū q nō potest fieri nisi de oībus fiat. Aut loq̄mur de penitē tia ꝓut directe respicit satisfactionē temporalis pene debite ꝑ peccatis iam dimissis q̄ ad culpā: z sic bene pōt fieri de vno peccato sine alio.

10 ¶Que sunt partes penitentie? R. tres. cōtritio confessio z satisfactio.

11 ¶Quarta dicē penitētia. scz illa que a sacerdote ꝑ peccatis confessis imponiē. de ista vide. s. Confessio .vj.z.j. Satisfactio.

12 ¶Quinta penitētia dicē illa de qua dicē q regulariter ꝓ quolibet pctō mortali debet imponi septennis .cxxiij.q.ij. hoc ipm: z quō debeat intelligi Pa. declarat in.c. accepisti. de spon. duoz. q debet in isto tēpore semel bis vel ter ieiunare in hebdomada ꝑm discretionē z iudiciū sacerdotis. z facit qđ nō. in. d.c. Ꝫ ipm Et sic intellige oīa iura que pniam imponūt ꝑ numerū dierū seu annoz̄ nō specificādo modū in.c. accusasti. de accu. videē velle idem Pa. q cū ferie solennes sint. ij. iij. z. vj. vt in.c. penul. xj.q.iij. q sacerdos debet imponere vt bis diebus singulis hebdomadis ieiunet: z sic satisfactū est: z hoc verū nisi ex causa aliud disposuerit sacerdos. vt in.c. deus q̄. de pe. z re. z i .c. quē penitet. de pe. dist. ij. Unde cū hodie sint arbitrarie: dicit Ho. q debet sacerdos in pnia imponēda attendere q̄d expediat ad salutem peccatoz: etiaz solum imponēdo vnū pater noster. facit. c. alligāt. xxvj. .q. vij. sequiē Pa. i. d.c. deus q̄. vbi bon⁹ tex. z de hoc vide Confessio. vj.

13 ¶Utrū sacerdos possit dispensare in pena debita eaz dimittēdo? R. Pa. in.c. sicut dignū. de bapti. q sic. vt est pulcer tex. de pe. dis. j. quē penitet. z ideo bonum est vt sacerdos in impositione pnie dispēset cū ꝓfitente circa reliquū pene si maioz esset imponēda: vide de hoc. s. indulgentia. §. v.

14 ¶Utꝛ pnia facta in peccato mortali sit valida: an sit iteranda? R. q fuit diuersa opi. Ri. in q̄li. j. q. x. tenet q satisfacit ꝓcepto ꝓfessoris: nec tenē reiterare: s nō satisfacit pene debite in purgatorio. Alij distinguunt. q pnie ex q̄bus manet aliq̄s effect⁹ post satisfactiōis actū nō sunt iterāde: sic est ieiuniū. el'ym z bmōi. alie aūt q̄ non relinquūt aliquē effectū oportet iterare: vt sunt oōnes z bmōi. Sco. vo in. iij. di. xv. q. j. circa fi. q. dicit q q̄ vere penitet z recipit pniam contigriam impositā sibi ab ecclesia claue nō errante: quātūcunq̄ postea recidiuet nō tenebiē ꝑ illis pctis ꝓ quib⁹ illam pniam recepit: nisi ad illā pniam sibi imposītā: z si illā implet in charitate nō tm̄ soluit penaz sed mereē gr̄am. Si aūt impleat extra charitatē volūtarie soluit penam: sed nō mereē gr̄am. Si vo illa pena ab eo exigaē extra charitatē pena q̄dem soluiē lz ipse nō soluat. Prima q̄dē est satisfactio simpl'r quia placans z reconcilians. Scda est satisfactio: qz volūtaria redditio sed nō simpl'r: qz nec placās nec reconcilians. Tertia est satispassio. vltra quā nō exigiē vlteriōr pena. Ex quo ꝓcludit q nō est necesse talem pniaz iterare: sed solū de pctō postea cōmisso. ponit exēpluz de eo q̄ cōmisit crimē ꝑ q̄ ꝓcise mereē man⁹ abscisionē. vñ si isti inuito abscindaē man⁹: satispatiē z satisfit regi sufficiēter: nec ꝑm iusticiā cogeē ad vlteriorem penā. q̄uis nō recipiat in gr̄am z amicicia: sic multo magis vbi ds sibi eam infligit. Uñ si talis ꝑter nouū mortale postea cōmissum dānareē añq̄ totā pniam impleuisset: nō punireē eternaliter: sed solū pena correspondēte illi pnie q̄ nō fuit hic expleta z tpaliter: qz exquo ꝑ iusticiā punitiuā imposita ē semel pena tēporalis hic ꝑ pctō de q̄ vere penituit: nunq̄ ei debeē nisi pena tpalis: z illa soluta nulla debeē alia ꝑ illis pctis: s tm̄ ꝑ alijs. Pa. vo in. c. qđ q̄dē. de peni. z re. z Archi. de pe. di. iij. §. vl. tenēt q nō valet: s est iteranda simpl'r. Sed ego teneo cum Sco. cuius opi. videē apte tenere glo. singularis in. d. c. qđ q̄dam. vbi dicit q lz nō valeat talis quo ad vitam eternā. tm̄ valet ei. qz sentiet fructū eius cū de alio crimine pniam egerit de peni. dist. iij. §. vl. vbi etiā glo. tenet q nō teneē talem pniam reiterare: z bas glo. cōiter sequunē doc. et cū eis trāseūt. lz Archi. dicat cōiē tenere ꝓtm̄ z male.

¶Utrū pnia in articulo mortis dilata valeat? R. fm 15
oēs q sic: ꝑ dicta Ezech. xviij. In quacūq̄ hora cōuersus fuerit pctōr z̄. sed hora mortis cadit sub illo signo q̄cunq̄. §. z̄. Sed aduerte q est valde periculosum vsq̄ ad illud tp̄s expectare. Et ꝓterea dicit Augusti. de pe. di. vij. in. c. nullus. quē fero penitet: oportet nō solū deū timere iudicē: sed iustū diligere. nō tm̄ penam timeat sed anxieē ꝑ gl'ia. debet eē de crimine dolere: z de oēi eius predicta varietate: hec ille. Sed cū hec cōiter nō adsint penitēti in extremis: tū q̄ ꝑncipaliter vt plurimū ꝓuertunē tales timore mortis z inferni. ptz. quia nisi mors imineret nō ꝓuerterenē: et ideo deficit pm̄ necessariū. s. q nō ꝓuertiē q̄ diligit deū iustū. Item nec ꝓuertiē ꝑncipaliter ꝓter gl'iam. sed ꝓter penā euitandā. ptz. si penā nō timeret: ꝑseueraret in malis vt prius. Item cōiter deficit tertium q̄: cū sit quasi extra se ex infirmitate: nō pōt dolere de singulis pctis sicut tenetur: nec ꝓfiteri. Et ideo credo verissimū dictū Hiero. In trāsitu vir iq̄t de centum milia hoīm quoz̄ mala fuit vita: in morte diuinam indulgētiam obtinebit vnus. hec ille. de materia penitentie vide. s. Confessio. vj.

Percussio duplex est. s. palis q̄ fit malo z inutili sermone. cū. s. indiscret⁹ ꝑlatus inutili sermone pcutit corda infirmoz̄: z hec semp de se est mala z pctm̄ mortale: nisi aliq̄ circūstātia excuseē. vt. xlv. di. c. vlti. Alia est pcussio corpalis: q̄ fit corpali manu vel flagello vel sili verberādo: z hꝫ si fit ex malicia vel odio est pctm̄ mortale: nisi esset in modico z leui. ptz hoc in. c. j. xlv. di. iuncto. c. epm. ibi dē. z in. c. j. de cle. pcu. qz si est clericus: dz deponi. qđ nō fieret nisi esset mortale peccatū. Si vo fiat ex charitate z cā correctōis z moderate: sic licita est z meritoria in oībus ptātē habētibus in subditos suos. xlv. dis. cū beat⁹: ita tm̄ q̄ matrē pietas: patrē vo disciplina subditis ꝑlatū exhibeat. vt. xlv. di. disciplina.

¶Utrū clerici possint verberari? R. q epūs neminē 16
debet verberare ꝓꝑis manibus. lxxxvj. di. nō liceat. Alij vo ꝑlati pñt clericos in minoz̄ ordinib⁹ ꝑ leuibus etiā culpis verberare. xlv. dis. §. salomō. dūmō fiat ꝑ eū ad quē ptinet. de sen. ex. c. cū volūtate. §. vlt. In sacris vo existētes verberari nō debēt nisi in maioribus crimin̄ib⁹. xxxv. di. c. añ oia. z. d. c. cū btūs. alioq̄n essent excōicati. ar. a ꝓio sensu in. d. c. cū volūtate. in §. si q̄ vo. z d boc. s. excōicatio. v. casu. j. z. quō pñt hꝫ p alios clericos facere nō p laicos: z ibi pnunē multi casus in q̄bus pōt pcuti sine excōmunicatione.

¶Utrū religiosi similiter possint verberari? R. q sic 17
a suis prelatis: etiam pro leuibus culpis. c. reprehensibilis. de appel. z de accu. c. qualiter z quādo in fine. Similiter possunt per alios regulares vel clericos seculares: nō per laicos: nisi quādo sunt incorrigibiles. vt. s. iij. d. casu. j.

Peregrinus dicit ꝓprie q̄ causa deuotionis alienas visitare vadit ecclesias aut ictoꝛuꝫ reliquias. vt no. in.c.romipetas .xxiij.q.iij. Et tales sunt sub ꝓtectione ecclie. de treu. ⁊ pa.c.innouamus. Et q̄ tales rebus suis spoliat debet excōicari. vt in.d.c.si q̄s romipetas. ⁊ duob⁹.c.se. Hodie vo ꝑ ꝓcessum curie sunt excōicati ipso facto. ⁊ a papa solū absoluunt q̄ romipetas spoliant. Itez no. q̄ accedētes ad sedem aplicam interim cum reb⁹ suis sub aplica ꝓtectione ꝓsistunt. ex de peg.c. vnico. Unde istud est vltimū refugiū illoꝝ q̄ grauant ab ali quo delegato vt arripiant iter ad sedem aplicam: q̄a suspendūt eius iurisdictionē. vt in.d.c.vnico.

1 ¶Quid fiendū de rebus eoꝝ si moriunt in via? R. Host. q̄ quicūq; anio retinendi accipit eas vel aliq̄d eoꝝ mortaliter peccat: quia sunt restituēde beredib⁹ eoꝝ si possunt sciri. vel pauꝑibus erogāde si ignoꝛantur. vel si forte non inueniāt q̄ eas deferat ad beredes. nec sperāt in breui inueniri. Hec valet ſm Ho. ꝙsue tudo vel statutū in ꝓtrariū.

2 ¶Peregrinus clericus quis dicat. vide. ſ. Ordo. iij. .§.xvj.

3 ¶Quō debet admitti? R. q̄ oꝛtet habeat lras cōmendaticias seu testimoniales: vel pape vel sui epi. ⁊ sic pōt admitti si mō sigillū ꝓprij epi sit notū. ar. de p̄ben. cū ſm. ⁊ de censi. sopite. Si vo nō sit notū: oꝛtet sit sig.llū. v. eꝝ de. pere. c.j. Et si nullū p̄latoꝝ esset notū. tūc vbi pōt p̄iudiciū magnū generari nō credit etiā si centū bzet ſm Inno. in.c.tua.e. ti. Sed vbi nullū p̄iudiciū pōt euenire. puta vult celebrare in secreto ex deuotione: sic admittit etiam si nullam faciat fidem: ſm Ho. in.c.tue. eo. ti.

4 ¶Quid si dicat se litteras amisisse? R. si ꝓbat ꝑ duos testes amissionē ⁊ nō tenoꝛē earū ⁊ q̄ sine vicio fuerunt: admittit. de p̄ule. c. cum olim. in fi. no. Ber. in .c.j. eo. ti.

6 ¶Utrū recipiens ad oꝛdines peregrinū sine licentia sui p̄lati incurrat aliquam penam. dic vt. ſ. Irregularitas. §.xxxij.

Periculum vbi est ibi ⁊ lucruꝫ collocari debet. l. fi. §. sed cū in scdam .C. de fur. ⁊ .C. de cadu. tol. l. vnica. §. ꝑ secūdo. ff. de reg. iur. l. ſm naturam.

Periurium ſm Ho. ⁊ Gof. dicit quadruplex. Primo modo falsa iuratio: ⁊ sic pōt esse triplr. Primo q̄ est falsitas ex parte iurati: sicut cū quis iurat falsum q̄ credit esse verum: ⁊ si debita diligentia est adhibita nullū est pctm̄ .xxij.q.ij.q.ij. boies. Si vo non est adhibita oīmis sed tamē aliqua: sic est pctm̄ veniale. Si vo ꝓueniat ex ignoꝛantia crassa vel supina iuris vl facti est peccatū mortale ſm Ray. all. xxij.q.v.q̄ piurat. cōcoꝛ. Jo. an. post Tan. in.c.tua nos. de iureiu. ⁊ Car. in de.j. de iureiurā. Itē excusat a pctō mortali in piurio ꝓbabilis erroꝛ ſm Pa. in.c.tua nos. de iureiu. puta cū quis credens habere rōnabilem causam appellādi appellat: licz prius iurauerit nō appellare. ar.c.sacro. de sen. ex. ⁊.c.q̄ntaual'. de iureiu. Scdo falsa iuratio est ex parte iurantis tm̄. vt cū q̄s iurat verū credēs esse falsum q̄d iurat. Tertio ex pte vtriusq;. ſ. cū q̄s iurat falsum sciens esse falsum. Et istis duobus modis si fiat iocose est pctm̄ veniale ſm Gof. xxij.q.ij. q̄ ait. ⁊.c.vl. ſm vo theolo. est pctm̄ mortale ꝓpter irreuerentiam dei. Posset tamē dici q̄ mendaciū iocosum non sit ꝓprie mendacium vt in.dc. q̄ ait. Ideo posset teneri opi. Goff. q̄ nō peccat mortaliter: quia nō ꝓprie periurat. Sed opi. theo. est tutioꝛ: multomagis peccat si fiat seriose. xxij.q.ij. boies. Qd tamen sic limitat san. Bo. ⁊ Ri. in.iij. dis. ix. si deliberat de dicto cōfirmando ⁊ iuramento per qd̄ est cōfirmandū. Secus esset si deliberaret de dicto sed nō de iuramēto: quia sic non peccat mortaliter: licet sit veniale graue. Similiter est pctm̄ veniale q̄n de neutro deliberat: sed totū p̄fert ex surreptione: nisi q̄s deliberare posset ⁊ tamē ꝓtemneret. quia sic mortaliter peccaret etiā ex surreptione ꝓpter cōtemptū. Dat etiā alia limitatio ſm pe. au. c. di. Si iuramentū fit per ea per que homines cōsueuerūt iurare quādo volūt veritatē infallibilem assumere in testim oniū dicti sui vltimatū. Secus esset si assumeret signum qd̄ non est ad tale testimoniū institutū: ⁊ sine animo iurādi intellige q̄n periurat per deum sicut cōmuniter iurat: quia sic nō esset pctm̄ mortale ſm eū. qd̄ no. quia facit p istis mulierib⁹ q̄ iurant: p meam fidem. in veritate. p istum ignē: ⁊ hmōi. vt nō peccent mortaliter cum periurant: q⁹ nec iurare intendūt nec q̄bus iurat accipiūt pro iuramento.

¶Scdo mō dicit piurij iuramēti transgressio ⁊ si iuratio fuit sup re mala: vt non ire ad ecclias ⁊ similia: sic peccauit mortaliter iurādo: ⁊ tenet de p̄cepto facere oppositū. xxij.q.iij. c.j. ij. iij. ⁊ iiij. Qd limito de re mala de pctō mortali. secus de veniali: d̄ quo dic vt. ſ. Juramentū. v. §. ij. Si vo fuit sup re supeꝛogationis sic silr peccauit mortalr iurādo: ⁊ nō tenet facere oppositū: q⁹ nō tenet intrare religionē q̄ iurauit nō intrare: nō tamē tenet iuramentū seruare: hec aure. Si autē iuramētū, p̄missoꝝ erat licitū ⁊ obligatoꝝ: sic peccat mortalr piurādo. ſ. nō seruādo qd̄ iuramento p̄misit. Fallit hoc in. xxvij. casib⁹ in q̄bus nō obligat. d̄ q̄bus vide. ſ. Juramentū. v.

¶Tertio mō dicit piurij indiscreta iuratio. ſ. cuz q̄s iurauit sine iudicio discretionis ꝓsiderādo qd̄ iuret: ⁊ vtrū sit verū vel seruabile: ⁊ sic ſm Gof. est pctm̄ veniale. xxv. di. §. criminis. in fi. Ber. vo in.c.tua. de iureiur. dicit. q̄ si fiat cū deliberatione sic est pctm̄ mortale. de iureiu. sicut ex lris. Si vo iocose ⁊ incaute. sic est pctm̄ veniale. xxv. di. §. alꝫ ea demū. ⁊ cū Ber. cōcoꝛ. ſ. Bo. Ri. ⁊ theo. in.iij. dist. xxix.

¶Quarto mō d̄ piurij affirmatio dubitationis: vt cū q̄s illud de quo dubitat asserit cū certitudine efficaci iuramēto ꝓfirmata: ⁊ sic peccat mortalit ſm Aur. Secus si assereret illud bōano mō sicut pōt sciri in talib⁹: sicut rñdet ordinādis: q̄ntū p̄mittit bōana fragilitas: q⁹ nō esset mortale ſm eūdem Aureo.

¶Quid de illo q̄ iurat per verbū credo: cū tū in veritate nō sic credat? R. q̄ q̄ ad deū piurus est: ⁊ peccat mortaliter: sed quo ad foꝝ ꝓtentiosum nō. etiam si ꝑ baret postea ꝓtrariū ei⁹ qd̄ iurauit. vt no. pa. in.c. ex lris. de iureiu. ⁊ facit. c. cum impositiōibus. de iureiu. li. vj. Rō: q⁹ nemo pōt dare testimoniū de conscientia alterius: nisi ipse cuius est ⁊ deus.

¶Utrū credens ꝓtrauenire iuramento: q̄ tū nō facit exemplū nō credebā satisfactū creditoꝛi cui iurauerā: cum tū foꝛet satisfactū peccet mortaliter? R. q̄ sic ſm nō. ꝑ Pa. in.c. q̄sto. de iureiu.

¶Utrū oīmis pariuꝝ sit infamis? R. Pa. in.c. testimoniū. de testibus. ſm leges distinguit. aut quis iurauit de preterito vel de presenti: et sic non efficitur infamis ipso iure. licz falsum iurauerit. per. l. j. ij. et vlt. ff. de cri. stellio: et sic intellige. c. cum dilectus. in fi. de oꝛ. cog. Si tamen condemnaretur efficeret infamis

nō tam rōne inframenti q̄z falsitatis. Si vo iurauit de futuro ⁊ nō seruauit: tūc si iurauit sibi vel deo nō efficit infamis. secus si iurauit ei cuz quo ptraxit ptrauēniendo iuramēto vel pactioni: quia sic efficit infamis ⁊ sic intellige. l. si q̄s maior. C. de transac. ⁊ hoc voluit in effectu glo. ⁊ Bart. in. l. lucius. ff. de bis q̄ no. infa. Sentit Jo. de lig. in. d. c. testimoniū. ⁊ Arch. in. c. auctoritatē. xv. q. vj. ⁊ in. c. puuli. xxij. q. v. ⁊ placet etiam de iure canonico cum nō repiam ptrariū.

7 ¶ Utrū vis vel metus excuset a peccato mortali piurum? R. q̄ in iuramento assertorio cōiter tenet q̄ nō. c. sacris. q̄ metus cā: quia nullus pōt absolute cogi ad iuramentū falsum: sed in iuramēto ꝓmissorio fuit diuersitas. Tho. ij. ij. q. iij. ar. j. ⁊ Ri. vbi. s. ar. ij. q. iij. ⁊ multi alij tenēt q̄ peccat mortaliter si nō seruat. Ad. c. verū. de iureiu? R. q̄ loquit in iudicio fori Pe. au. vbi. s. tenet q̄ peccat venialiter: ⁊ hoc sequit io. an. et multi alij: ⁊ placet: ⁊ vide. s. iuramentuz. v. §. ix. cum duobus se.

8 ¶ Nō est grauius piuriū vel homicidiū? R. q̄daz dicunt q̄ piuriū est grauius pctō: q̄ est ptra rōnis ordinem directe ⁊ immediate respicientē deum: ⁊ homicidium ptra ordinē respicientē ꝓximum. Alij ptra. vt Ric. vbi. s. q. iij. ar. j. q̄ nō sit grauiꝰ. Ratio: quia homicidiū directe ptrariat actui ⁊ virtuti digniori. s. charitati respectu actus scōarij. s. diliges ꝓximū. Periurium aūt directe est ptra actū virtutis latrie. sed charitas est nobilior q̄z latria: quia nobilius est ꝓximum diligere q̄z verum ex causa legitima iurare. ergo ē grauius homicidiū q̄z piuriū: ⁊ magis placet: ⁊ primā rōnem dico negandam simplr: quia sic sequeret q̄ laborans in festo grauius peccaret q̄z homicida. qd nō est verū. Uerū est q̄ piuriū est grauissimū post homicidium: ideo imponit penitētia q̄ ieiunet. xl. dies in pane ⁊ aqua. ⁊. vij. sequētes annos peniteat: ⁊ nunq̄z sit sine penitentia. vj. q. j. quicūq̄z. ⁊. xxij. q. v. si quis periurauerit se.

9 ¶ Utrū sit grauiꝰ periuriū adulterio? R. Ric. vbi. s. ar. ij. q̄ sic. Ratio: q̄z peccatū dicit grauiꝰ qd corrūpit ordinem digniorē. Certū est aūt q̄ ille ordo est dignior q̄ debet esse hominis ad deum immediate ⁊ directe q̄z ille qui debet esse ad deum ⁊ ad ꝓximuz mediante ꝓximo: ꝓmus aūt ordo corrumpit p piuriū. secūdus per adulteriū: nec pfectius corrumpit scōs p adulteriū q̄z primus p piuriū. Adulteriū non est ꝓximus maxime iniurie que possit esse ptra deum: imo ecōuerso piuriū est ꝓximus blasphemie: que est ptra deum ex odio eius q̄z adulteriū homicidio.

10 ¶ Utrū peccet etiam priuata persona que exigit iramentū de eo qd nescit sed dubitat de veritate? R. ſm Aug. q̄z hoc ex humana infirmitate ꝓcedit q̄ nō peccat. Sed si scit veritatē ⁊ cogit iurare quē scit falsum iuraturū peccat mortaliter. xxij. q. ij. q̄ exigit. qd intelligе vt. s. Juramentū. iij. §. xj.

11 ¶ Utrū clericus nulla necessitate coactus veniēs cōtra ꝓximam ꝓmissionem vallatā fidei interpositōe sit priuādus suo beneficio? R. tenēt Jo. Ber. ⁊ bo. in. c. querelam. ne prela. vi. su. Pa. in. c. ꝙrelam. de iureiur. q̄ debet priuari: quia sic est piurus qui fide interposita ꝓmissum frangit sicut qui piurat: ⁊ cum piurus sit priuandus beneficio ⁊ deponēdus ab ordine. vt ꝓbatur in. c. cū nō ab boie. de indi. sic ⁊ frāgens ꝓmissum fidei interpositione vallatū. Archi. in. c. iuramēti. xxij. q. v. tenet q̄ nō: q̄z nō est ita graue pctō Juenire pro missioni tali sicut iuramēto. ⁊ cum Archi. est. d. An. ⁊ magis placet: cum nō inueniatur talis pena expressa sicut cōtra piuros: ⁊ q̄ dīctia sit inter fidei interpositionē ⁊ iuramētū. vide iuramentū. j. §. vj.

¶ Utrū collatio facta de beneficio ecclīastico piuro 12
sit nulla ipso iure? R. Pa. in. d. c. q̄relam de iureiu. q̄ sic. de reg. iu. infamib?. li. vj.

¶ An aūt piurus cū sit infamis ꝓdat ipso iure benefi 13
cium. vide. s. Jnfamia. §. ix.

Permissio quot modis accipitur. vide infra Usura. ij. §. xiij.

Permutatio est vnius rei certe p altera re certa vicaria ꝓstatio. C. de rerū pmu. l. j. i glo. Et no. q̄ pmutatio nō inuenit nisi in genere: ⁊ sic adaptat ꝓtractib? noiatis ⁊ innoiatis ſm q̄ nō. in Ri. e. ti. ff. ⁊ C. vñ q̄ dat vna species p altera: sic est ꝓtractus innoiatus ⁊ nō pmutatio in specie. p hoc tex. in. l. naturalis. §. j. ff. de pscrip. ver. glo. tū. ⁊ Bal. in. l. j. C. eo. dicit q̄ imo inuenit pmutatio in specie. s. q̄n dat spēs certa p specie alia certa: puta iste liber valens centū p illa possessione eiusdem precij. Sed q̄n dat genus p genere vel p specie vel species p genere: tūc est ꝓtractus innoiatus non pmutatio in specie: ⁊ sic intelligūt. d. l. naturalis: ⁊ est verius q̄ primum.

¶ Quō cōtrahit pmutatio? R. rerū interuētu: nō ex 1
solo pacto: q̄z ex sola cōuentiōe pmutationis nulla re bincinde secuta neutri cōpetit alia actio. C. e. l. ex. placito: q̄z est nudū pactū. vt no. glo. in. d. l. j.

¶ Utrū statutū loq̄ns de emptione bapeat locū in p 2
mutatione? R. q̄ in statutis iuris cōis appellatiōe vēditionis venit pmutatio ſm Mico. de neapo. in. l. j. §. si q̄s in fraudē. ff. si q̄d. in frau. patro. ⁊ Buil. d cuneo in. l. de q̄bus. ff. de le. dicit. q̄ omnia q̄ de iure cōi loquūtur in vēditione habēt locū in pmutatiōe. facit. c. j. de bis q̄ fi. a pla. in vbo vendere vel pmutare. Jn statutis vo municipalib? tūc si est odiosum nō habet locū. Si vo est fauorabile sic habebit locum: ⁊ sic ꝓcor. iura q̄ vident diuersa ⁊ doc.

¶ Utrū pmutatio beneficiorū possit fieri sine auctori 3
tate superioris? R. q̄ nō. d. c. quesitū. de excess. pla. ⁊ sicut vnire. de cēsi. pbibemus. de pben. maiorib?. ⁊ qui ꝓpria temeritate bāc pmutatōnē fecerint: puādi sunt. e. ti. cū olim. fallit ß q̄n agit solū de ꝓprietate: puta cū duo epi litigāt sup aliq̄ eccl̄ia quaz vnus dicit debere esse sibi subiectā alter possidens negat. sic poterit fieri pmutatio q̄ vn? bēat vnā eccl̄iaz sibi subiectā. alter alterā. Sec? si ageret vt talis i tali bñficio recipet vel intitularet: q̄ pōt sine auctoritate superioris.

¶ Utr̄ clerici possint inire tractatū de pmutatōe pre 4
bendaꝝ vel dignitatū ⁊ aliorū eccl̄iasticorū bñficiorū? R. q̄ quēstionē inter se facere nō pñt vt in. d. c. q̄sitū. Tractatū aūt inire pñt dūmō ꝓmissionē vel pactiōz nō faciāt: ⁊ de ß babes tex. cū glo. in cle. j. in vbo volē tib?. eo. ti. ⁊ tenet Jo. an. i addi. ad spe. in Ri. eo. ti. c. j. e. ti. li. vj. ⁊ Pa. i. d. c. q̄sitū. Rō: q̄z tractat? nō includit deliberatū ꝓsensum. c. fi. de bis q̄ fi. a ma. par. ca. et ideo pñt tractare ß nō ꝓcludere ß supponere se dispositioni superioris ad quē ptinet talis collatio. Jnno. tñ in. d. c. q̄sitū. tenet q̄ pbende eiusdē eccl̄ie ⁊ eiusdē q̄litatis pñt etiaz pmutari sine auctē superioris: licz ꝓtrarium teneāt Ho. ⁊ Jo. de lig. in. c. fi. e. ti. q̄ est tutius: licz Jnno. opi. possit teneri post factum ſm Jo. de imo. multi tamen doc. tenent: q̄ nec etiam tractatuz in pmutatione beneficiorū possunt baber: ß mihi non placet: tum q̄z eps aut alius ꝓlatus ad quē spectat

nō pōt dictam ꝓmutationē facere sine eis quoꝝ sunt ſm.d.An. in.c.j.e. nisi ex necessitate vel ex causa ſm glo.in.c.j.de re.ec.nō ali. que tamē non ſm assertionē episcopi credeē ſm Guil.in.de.j. de elec. sed oportet ꝓbeē: ⁊ sic patet q̄ oportet eos prius tractare: aliter essent beſtie.cū etiā: q̄ nisi prius tractarēt nūq̄ ꝙueniret añ prelatū ꝓ ꝓmutatione fienda.

5 ¶Utrū auctoritas pertineat ad eū m de ꝓmutatione ſuoꝝ inferioꝝ? R. q̄ nō: nisi ad ipm ꝓtineat collatio vel institutio illoꝝ beneficioꝝ: sed pertinet ad eū ad quē collatio vel institutio pertinet. ar.c. ad hoc. §. fi. de of.arch. ⁊ in.c.super eo.in fi. de of. deleg. Si vo ad vnū ꝓtinet electio: puta ad canonicos. ⁊ ad aliū ꝓfirmatio necessario requirit̄ ꝓsensus eoꝝ q̄ habent eligere ſm Jo.an.ar.d.c.ad hoc. Si aūt eps ꝓmutet cū capitulo: requirit̄ auctoritas archiepi.c.j. de re.ec. nō alie.cum vo ꝓmutare vult cum aliis: sufficit ꝓsensus capituli sui ſm Hosti. quādo vo ꝓtinet ad superiorem ⁊ ad caplm collatio: sic requiritur cōsensus vtriusq̄. nec pōt caplm p se nisi q̄n sedes vacat. ō maio. ⁊ obe. .c.his q̄. ⁊.c.cum olim. ⁊.c.vnico. de maio. ⁊ obe.li.vj.

6 ¶Utrū possit dari pecunia ꝓ recompēsatione maioris bñficij cōmutati sine simonia? R. Pa.i.c.ad q̄stiones.eo.ti. q̄ sic si pecunia detur in recompēsatione ꝓ uentuū temporaliū nō spūaliū: quia si occasione spiritaliū iuriū: de q̄bus plus habet vna ecclesia q̄ alia pecunia tribuat̄: simonia erit: puta quia habet maiores auctoritates in administratione spūaliū ⁊ bmōi. Et ideo cōclude q̄ tria requirunt̄ vt licita sit ꝓmutatio ecclīasticoꝝ bñficioꝝ. Primo q̄ nō paciscant̄: sed solum habeant tractatū partes. Secundo q̄ nō fiat sine auctoritate superioris permutatio. Tertio q̄ aliquid tale non detur ꝓ recompēsatione spūalis: puta maioris auctoritatis vel administrationis spiritualis et huiusmodi existentis in alio beneficio in quo fit permutatio.

7 ¶Utrū habentes expectatiuas pape possint ꝓmutare? R. Pa.in.c.cum olim.eo.ti.q̄ nō. quia sunt gratie ꝑsonales: ⁊ non excedunt ꝑsonam cui concedunt̄.c. si cui.de preben.libro.vj.

8 ¶Utrū tales habentes expectatiuas ad ꝓma vacantia possint impedire ꝓmutationē? R. q̄ nō.c. ij co.li. .vj. imo si talia beneficia cōferant̄ aliis q̄ ipsis ꝓmutare volētibus nō valet ipso iure.de.vnica.eo.ti.

9 ¶Utrū mancipia ecclesie possint ꝓmutari cum mancipiis priuatoꝝ? R. q̄ nō nisi ad hoc vt libera fiant.c. mancipia.eo.q̄ est verum ſm Ho. nisi vbi expediret ecclesie cū donari possint q̄ est fortius.xij.q.ij.ecclesia. ⁊ q̄n fit permutatio. oportet duo aliq̄.e.q. .c.eos qui mancipia.

10 ¶Utrū serui fugitiui permutari possint? R. ſm Inno.in.c.mācipia.q̄ sic. ⁊ distrahi.c.iniustum.eo.ti.q̄ verum est patefacto vicio emptoꝛi ſm Ber. ⁊ post q̄ redierūt. sed in fuga dum sunt vendi vel ꝓmutari nō possunt. C.ad.ad.l.fauī. de pla.l.in fuga.

11 ¶Utrū permutationes que fiunt a mercatoribus de lana ad pannū ⁊ bmōi liceant? R. q̄ sic dūmō fraus ⁊ dolus nō interueniāt: ⁊ ea que dicta sunt in.c. Emptio. §. vij. Item q̄ non fiat ad damnū tertij: sicut fit quādo dat pannos textoribus ꝓ mercede laboris. si inde graueē laborator illicitū est: ⁊ restituere tenetur: nisi a ꝓncipio sic cōuenissent vel sic esset consuetudo dandi tantū de panno.

Perplexitas est dubium. de quo dic vt supra Dubium.

Pertinax ſm Isi. li. etbim. dicit̄ qui ē im pudenter tenens quasi oino tenax: quia in suo ꝓposito quasi ad victoriam ꝓseuerat plusq̄ oportet ne videatur minus sapiens q̄ alij: et opponitur ꝓseuerantie ſm Tullium in rethorica sua: quia perseuerans q̄ntum oportet stat. pertinax plus q̄ oportet. mollis vo minus q̄ oportet. vnde si quis firmat se in sua sententia q̄ etiam si ecclesia determinaret contrarium: vel in eo qđ pertinent ad fidez vel bonos mores tenet oppositū eius qđ dicit̄ a doctoribus mortaliter peccat ⁊ sapit heresim. di.viij. qui contenta: alis nisi per accidens rōne scandali pertinacia nō est peccatū mortale.

Perseuerantia ſm tullium in rethо. sua est in ratione bene cōsiderata stabilis ⁊ ꝓpetua mansio. sine ipa nihil valet velociter currere. de pe.di.iij. incassum: ⁊ ꝓterea laudat̄. vij.q.j. suggestum.

Persona miserabilis que dicatur: vide supra Miserabilis.

Personatus vide supra Dignitas. in princi.

p **Jetas** accipit̄ aliq̄n ꝓ cultu diuino. vñ pietas. idē ē qđ religio latine: grece aūt latria seu theosebia vñ ꝓprie pietas ē theosebia. i. cult⁹ dei interior: q̄ ꝓprie ꝓtinent ad virtutes theologicas. Religio vo ē latria q̄ ꝓtinet ad seruitutē diuinā exteriorē. Jstud elicit̄ ab Aug. x. de ciui. dei. c.iij. Aliquando vo accipitur ꝓ misericordia mansuetudine ⁊ clementia. de quo vide supra misericordia: ⁊ sic dicit quādam releuatiōem indigentie proximi ⁊ compassionē in eius calamitate: ⁊ sic accipitur. j. Thimo. iij. Pietas ad oīa valet. Super q̄ Amb. pietatē sequens inquit si lubricum carnis patiatur vapulabit sed non peribit: quia per hoc q̄ aliquis pietatis operibus vacans in peccato mortali se disponit ad gratiam vt non facile permittatur in perditionem ire. et de ista dicit̄. xxij. q̄sti. ij. si quilibet. xlj. dist. §. j.

Pignus dicit̄ a pugno. vnde ꝓprie dicit̄ pignus res mobilis tradita ō pugno seu manu ad pugnum seu manū. ff. de ver. sig. l. plebs .§. pignus. Et differt ab hypotheca in nomine et re: quia hypotheca est obligatio rei immobilis. insti. de ac. ⁊ ob. §. inter pignus. Unde pignus dicit̄ cum trā sit in creditorem. hypotheca vo cum nō transit. Sed q̄tum ad actionem non differūt inter se: quia ꝓ vtra q̄ pignoraticia datur debitori. hypothecaria creditori. d. §. inter pignus. Unde dicitur hypotheca ab hypos quod est sub. ⁊ thesis quod est positio: quasi res supposita obligationi. Differt etiam ſm grammaticos pignus pignoris ⁊ pignus pigneris. vnde Greci mus. Pignora natorum dicuntur pignera rerum: licet hoc non seruet̄.

¶Que res possunt pignori obligari? R. q̄ quecunq̄ 2
vendi pñt: et q̄ vendi nō possunt: non pñt pignori dari. ff. que res pi. da. poss. l. j. §. eam rem. Quedam tamen vendi possunt q̄ nō possunt pignori dari vt sunt aliena q̄ vendi possunt. ff. de ꝓtrahē. em. l. rem alienā. sed pignori nō pñt dari nisi nra. C. q̄ res pi. da. pos. l. q̄ filios. Intellige q̄ res aliena pōt vendi si est immobilis: q̄ si mobilis est si ꝓtractat inuito dño eam furtum cōmittit vendens: nec valet venditio si venditor ⁊ emptor sciunt. nec emptio ꝓtrahit̄. l. si in emptione .ff. de cōtrahē. emp. Rō diuersitatis ponit in glo. d. l.

rem alienam: ⁊ ibi vide. Itē generalis obligatio bonoꝝ ecclesie pōt fieri ꝑ obseruatiōe ꝓtract⁹ a clericis ꝯmō spālis sine solēnitate. de qua. ſ. alienatio. ita no. Pa. in. c. nullus presbyter. de pig. Itē pñt pignori dari res ꝑsentes ⁊ future: vt fructus pendētes: part⁹ an cillarū. fetus pecoꝝ: ⁊ ea q̄ nascunt. ff. de pi. l. ⁊ q̄ nōdū: ⁊ q̄ res suas obligat de pñtibus ⁊ futuris intelligitur. q̄uis nō exp̄mat. l. vl. C. q̄ res pi. da. po. Sed tñ videt exceptū ois̄e illud qđ obligaturus spāliter non erat. vt vestes. suppellectilia ⁊ mācipia qua in vsu habebat ⁊ silia. l. j. C. q̄ res pi. ob. po. ⁊. l. obligatiōe. ⁊. l. veniꝫ. ff. de pig. Si vo q̄s dicat mobilia ⁊ imobilia et se mouētia: nō veniūt actiones nec noia debitoꝝ. C. de pac. pig. l. j. Itē pignorari pñt res corpales ⁊ incorpales ⁊ noia debitoꝝ. ff. de pig. l. cū cōuenit. Itē seruitutes psonales. vt vsus ⁊ vsusfruct⁹. ff. e. l. si. is. §. vsum fructū. Itē seruitutes p̄diales ⁊ rustice: vt q̄ diu pecunia nō soluet nō liceat ipsis vti: ⁊ si infra certū tēpus nō fuerit soluta liceat vendere. l. § an. vie. ff. e. Itē cōmoditas seruitutū p̄dioꝝ vbanoꝝ sicut in rusticis b̄ cōtinget. vt. ſ. liceat creditori ire ⁊ agere. d. l. § an vie. iura aūt nō. vt. d. l. si is. §. vltimo.

¶ Que res ꝑbent pignori obligari? R. q̄ boies liberi etiā ꝑ debito. c. ij. eo. de quo dic vt. ſ. obses. Itē nec ecclesie. in aut. de ali. ⁊ emphi. §. ij. q̄n. Itē monumēta. l. iij. C. q̄ res pig. ob. po. Itē sacra vasa vestimenta libri vel alia ornamēta ecclīastica. l. sancim⁹. C. de sa. san. ec. l. j. ff. q̄ res pig. ob. pos. ⁊. c. j. eo. nisi necessitate. vt est redemptio captiuoꝝ et ꝑ paupibus alendis et hmōi. vt nō. in. d. c. j. ⁊. xij. q. ij. aurum.

¶ Quot modis ꝓtrabit̄ pignus? R. q̄ duobus modis. ſ. tacite ⁊ exp̄resse. Tacite ꝓtrabit̄ ⁊ sunt; obligata oīa bona. xj. psonaꝝ. Primo administratoris bonoꝝ ipsi ecclie. ar. xiij. q. ij. illud tenet glo. ⁊ Pa. in. c. ex lris de pig. Scdo viri respectu dotis vxoris sue. vide. ſ. dos. §. xj. ⁊ etiā ꝑ paraf. ernalib⁹ ⁊ donāt. ꝓpter nuptias. vt. ſ. dos. §. xij. ⁊ paraferna. §. ij. Tertio illius q̄ dotē p̄misit. de istis duob⁹ bz. C. de rei vxo. act. l. vnica. ⁊. d. c. ex lris. Quarto ꝓtrabētis cuz fisco ipsi fisco. C. in. q̄. cau. pig. ta. p̄bi. l. j. ⁊. ij. Quinto tutoris pupilli ⁊ curatoris minoris. C. in q̄. cau. pig. ta. p̄. l. si mr. ⁊. l. fi. C. de legi. tu. Sexto cōductoris oīa bona infecta seu illata in rustico p̄dio dño sciente ꝑ pēsione debita. In vbano vo nō distinguit̄ an sciat vel ignoret quia tacite obligant̄. ff. de pig. l. si boz reo. ⁊. l. hoc iure. ⁊. C. in q̄. ca. pi. ta. p̄. l. sancim⁹. Septio pies tacite obligant̄ filijs ꝑ bonis aduēticijs ⁊ p̄cijs eoꝝ. C. de bo. q̄ li. l. cū oportet. Octauo mris cōuolātis ad secūdas nuptias filijs ꝑ filijs prioris mrimonij ꝑ restitutiōe eoꝝ a ꝑmo viro lucrata fuit. C. de secū. nup. l. hac edictali. §. pe. ⁊. C. in. q̄. cau. pi. ta. p̄. l. si mater. Nono de funct⁹ ꝑ legatis ⁊ fidei cōmissis. C. cōia de le. l. j. Decimo ꝑmipilari fisco. C. q̄. mo. pi. ta. p̄. l. satis. Undecimo bona ꝓductoris vectigaliū fisco. l. semp. §. conductores. ff. de iu. īmunita. Duodecimo ꝓtrabit̄ hypotheca in naui ei q̄ dedit ad eam reficiendā vel armandā. l. interdū. ff. q̄ po. in pig. ba. Secus si dedisset ad emēdū eā: qz nō haberet hypothecā in ea. Idem dic de eo qui mutuauit ad militiā emēdaz q̄ habet in ea tacitā hypothecā ꝑm Host. in sum.

¶ Que pacta ꝑbent̄ in pignore? R. q̄ oīe pactuz turpe. īpossibile. illicitū. Itē pactū legis cōmissorie qđ est pactū quo debitor obligat se in solutū dare pignus. ff. de solu. l. calopodius. Itē quādo cōuenit ne pignus reclīmat in ꝓpetuū: vel ante diem sibi p̄fixam ar. c. p̄cariū. de preca. Itē q̄n fit pactū ne liceat creditori pignus vendere post interpellationem debitoris. l. si creditor. §. vlti. ff. de distra. pig. ⁊ de istis dicit. i. c. significante. eo. ti.

¶ Quid si fiat pactū vt die p̄fixa nō soluēte debitore creditor extunc rem habeat in feudū? R. q̄ nō valet: quia fieret fraus legi. vt in cōsti. fed. de feu. da. in. ui. l. cōmisso. c. j. ⁊ de bis pactis vide. ſ. pactuz. §. xvij. 5

¶ Utrū pactū q̄ amissio pignoris quo (cum. se. cunqz casu liberet debitore valeat? R. q̄ sic. C. de pig. ac. l. que fortuitis. 6

¶ Quid pōt facere creditor de pignore an possit vendere? R. q̄ aut ꝓuenit expresse vt possit vendere: ⁊ sic debet ꝑmo denūciare debitori ⁊ postea ꝑm formā cōuentā poterit vendere: aliter nō. Aut ꝓuenit q̄ nō vēderet: ⁊ tūc debet ter debitori denūciare vt soluat. ⁊ inter vnā denunciatiōem ⁊ aliam debet esse triduū. ff. de pi. ac. l. si. ꝓuenit. ꝺ distra. in glo. q̄ nō soluerit poterit vendere: al's vendēdo sine trina monitione tenere furti. Si vo nulla fuit facta mentio de vendendo vel nō vendēdo: tunc debet semel nūciare vt soluat. ⁊ postea elapso biennio vēdere poterit: hec ꝑbant̄ in. d. l. si ꝓuenit. de distraben. 7

¶ Sed quid si creditor vēdito pignore bona fide minus accepit q̄z sit debitū suum? R. q̄ residuū repetet a debitore. si vo plus debito vendidit tenet illud plus restituere debitori. C. de iu. do. l. vl. 8

¶ Utrū pignus possit per creditorē alteri pignorari? R. q̄ sic. vt est tex. in. l. j. C. si pignus pi. da. sit ⁊ lz spe. dicat nō licere vltra res vices. Tenet tamē ⁊ verius Ang. in. d. l. j. q̄ etiā ꝑ mille vices: qz ius quesitū a creditore in pignore est reale: ⁊ est trāsitoriū de psona ad psonam in mille manus ⁊ sic ꝓcludit tex. d. l. i. in verbo tamdiu esse ⁊c. 9

¶ Quid si alius cui res pignorata fuit alteri vēdidit q̄ forte absentauit se. qđ remediū dabit̄ ꝑmo debitori ad cōsequendā rem suā? R. Spe. dicit q̄ aget ꝓtra ꝑmū creditorē: sed ꝑmus creditor liberabit̄ cedēdo sibi actionē ꝓtra eum cui legitime pignorauit. ⁊ sic alius respectu tertij ⁊c. 10

¶ Utrū possit pignorari vsurarijs nostri tēporis qui habent ex p̄uilegio q̄ post annum lucrant̄ pignus? R. q̄ sic: ⁊ si ꝑdet damnū erit debitoris. qđ quia fit lege permittēte non meret̄ penā. l. graccus. C. de adul. ⁊ ideo cū lex p̄mittat pignus pignori obligari sibi imputet debitor. Quod tamen limito verū si modo non pignorauit nisi ꝑ quātitate sibi debita: quia ꝓ plus nō licet in aliquo casu. Item si hoc fecit ꝑ necessitate vel vtilitate sua: quia ꝑ alio respectu nō licet sub vsuris accipere. Item tertio si hoc notificauit debitori. istis non ꝓcurrētibus nō liceret. 11

¶ Utrū creditor teneat fructus pignoris computare in sorte? R. q̄ tam fructus quos ꝑcepit q̄z quos ꝑcipere potuisset et ex sua negligentia nō ꝑcepit tenet̄ computare in sortem: ⁊ qđ plus supest restituere debitori. ita tenet glo. in. c. cum cōtra. eo. ti. ⁊ sequit̄ pa. ibidem. ⁊ Jo. an. in. c. j. ⁊. ij. de vsu. Mo. in summa tenet oppositū quo ad ꝑcipiēdos. scz q̄ nō teneat̄ nisi fuerit in dolo vel lata culpa: vtputa quia erat solita locari: vel erat qui quereb at eam cōducere: boc idem sequit̄. d. Anto. sed mihi magis placet opi. Cal. qui tenet q̄ si sorti est satisfactum: tenet̄ etiam de ꝑcipiendis: qz est male fidei possessor in non restituendo rem. Si vo sorti nōdum est satisfactū: sic non tenet̄ de ꝑcipiēdis. qđ intelligo verū nisi sit in dolo vel lata culpa 12

Et sic tene ꝛ limita ꝛ ꝓcorda. l. j. ꝛ. ij. C. de pi. ac. ꝛ voc.

13 ¶ Sed quero quā pensionē soluet ꝑ homo pignorata creditor? R. Spe. tenet q̄ solū ad illam quantitatē quā idem creditor ꝓstituisset. l. in summa. §. frumēto .ff. de ꝺi. inde. Sed Pa. in. ꝺ. c. cū ꝓtra. distinguit. q̄ si fuit simplr̄ pignorata: tūc teneť ad eam pensionem que cōiter inuenič a quocūq; alio. Si vo fuit actū vt solū illa soluat q̄ sibi placet: sic esset verū dictū Spe. q̄uis durū. sed ego limito verum isto scdo casu in modico: sed in aliquo notabili nō credo verū aliter esset via aperiendi aditus vsurarijs ꝛ iniq̄tati. Nec ob. §. in frumento: quia loquiť q̄n indebite per errorē limitatio fuit facta: quia tūc nō obligať creditor nisi in q̄ntum fuit fact? locupletior. quod bene nota: quia pauci aduertunt.

14 ¶ Utrū liceat pignore vti? R. Pa. in. c. j. de ꝓposito. q̄ si pacto interuenēte eo vtič vsuram cōmittit: si cōmoditas quā ꝓsequič ex vsu est extimabilis ꝑcio. c. j. de vsu. ꝛ. ꝺ. c. cuz ꝓtra. ꝛ teneť restituere. Si vo nō interuenit volūtas dñi ꝛ ꝓtra eius voluntatē vtitur eo furtū cōmittit. l. si pignore. in pn. ff. de fur. nisi verisilr̄ crederet dñm ꝓmissurū. vt nō. in. c. ꝺudū. ꝺ ele. ꝛ instī. de ob. q̄ ex delī. na. §. placuit. attn̄ semp fructus seu extimatio vsus est cōputāda in sortem: nisi sit talis res cuius vsus inter amicos gratis solet ꝓcedi.

15 ¶ Utrū creditor repetet expēsas quas fecit in pignore? R. q̄ si bona fide eas fecit poterit repetere nisi sint immoderate. l. si seruos. ff. de pig. ac. ꝛ ar. in. l. in fundo. ff. de rei ven. Ber. tn̄ in. c. j. de vsur. intelligit q̄ repetet expensas necessarias non voluntarias. Sed tu dic q̄ etiam vtiles: dūmodo non nimis magnas. vt nō. glo. in. l. creditor. C. ꝺ pi. ac. tex. est in. ꝺ. l. si seruos.

16 ¶ Quid si res pignorata perijt aut deteriorať? R. q̄ teneť de dolo lata culpa ꝛ leui. ita no. glo. in. l. si creditor. C. de pi. ac. tex. est insti. q̄ mo. re. cōtra. obli. §. fi. ff. de pig. ac. l. si cum venderet. in fi.

17 ¶ Utrū remittens pignus vel bidellus restituens libū socio ꝓsueto vel famulo illius cuius est teneatur? si talis cui dedit infideliter egit? R. Pa. in. c. fi. de fur. q̄ nō. ar. in. l. eū q̄. ꝛ in. l. argentū. ff. cōmo. facit. c. signi ficante. e. ti. ꝛ sequiť Bar. in. l. si q̄s vxori. §. apud labeonē. ff. de fur. Idē dicit si eū assignauit alicui deferēti aliqd̄ signū illius cuius erat. ꝛ facit. g. c. significante cum ibi nō. non est tamē credendū de facili tali signo. ar. c. j. ꝛ ij. de fi. instru.

18 ¶ Quantū durat pignus? R. donec facta fuerit tota solutio debiti vsq; ad minimū quadrantē. l. q̄ꝺiu. C. de distra. pigno.

19 ¶ Utrū possit creditor ꝑscribere pign? R. q̄ nō nullo tēpore. l. pignori rem acceptā. ff. de vsuca.

Pigritia est quedā tarditas ad exequendū bonum. Torpor vo est remissio in executiōe boni: que quādo sit mortale pctm̄. patet. s. Accidia. §. j.

Pirata dicič q̄libet q̄ in mari aut in fluminibus depredať. vt nō. in auť. nauigia. C. de fur. ꝛ tales sunt excōicati excōicatione papali ꝑ processum curie cū oībus receptatoribus eor? ꝛ dantibus eis auxiliū. ꝓsiliū vel fauorē. ita etiā no. Jo. an. ꝛ. ꝺ. An. in. c. excōicatiōi. de rapto. q̄ ter in anno ab ore summi pontificis excōmunicanť.

p **Placere** velle boibus vtr̄ sit pctm̄? R. fm Tho. ij. ij. q. cxv. q̄ aut q̄s querit placere ꝓpter charitatē nutriendā. vel vt in eis spūaliter ꝓficiat: vel vt ꝓuocentur ad bonū: ꝛ in his q̄ sunt bona: vt cantare in eccla horas vel laudes diuinas ꝛ hmōi: ꝛ sic laudabile est. Aut querit placere ꝓpter inanē gloriā: vel ꝓpter lucr̄ vel in malis: ꝛ sic tale peccatū est quale est illud ꝓpter qd̄ placere cupit. de q̄bus pā. Deus dissipabit ossa eorum q̄ hoibus placent. Et ad Gala. ij. Si hominibus placerē xpi seruus nō essem. Intellige q̄n est mortale illud ꝓpter qd̄ vel in quo cupit placere. puta si ꝓpter vanā gloriam: sic est mortale pctm̄ talis cōplacentia quādo talis vana gloria est mortalis. vel si queriť talis complacentia per opera peccati mortalis: sic erit mortale pctm̄: alīs veniale.

p **Ollicitatio** est solius ꝓmittentis sponsio. vt quādo ꝓmissio fit de aliquo alicui ꝛ illius consensus cui fit ꝓmissio nō extat acceptans: vel q̄ erat absens. Unde pollicitatio differt a pacto: q̄ pollicitatio est vnius tm̄. Pactū vo duor? ad minus. Pollicitatio vo tūc transit in pactum q̄n per nuncīū vel lr̄as mittit ꝛ acceptať: quia ibi est duor? ꝓsensus. l. pactus .ff. de polli. Un̄ polliceri dicimur q̄n nullo ꝓcedēte rogamine aliqua ꝓmittimus. Promittere vo ꝓprie est ꝓcedente rogatione. Unde ꝛ pollicitatio differt a nudo pacto. no. glo. in. cle. romani. de iureiu. ꝛ pa. in. c. cū iuramento. de homi.

¶ Utrū ex pollicitatione quis obligeť? R. q̄ non nisi 1
q̄n polliceť ciuitati. vniuersitati. clero. ecclesie vl̄ paupēribus alicuius loci. ꝛ cuz causa. puta ad honorē dei vel similē. Si vo fit alijs a predictis siue cū eā siue nō vel ꝑdictis sine eā nō obligať nisi ceperint aliqd̄ ꝑtextu ꝓmissiōis. ff. ꝺ polľ. l. j. §. j. facit glo. i. c. scim?. xij. q. j. que dicit q̄ ex pollicitatione facta deo potest q̄s cōuenīri. facit. c. ex parte. de censi.

Pollutio nocturna aliq̄n ꝓtingit ex p̄cedēte cogitatione carnaliuz. q̄nq; ex supfluitate cibi ꝛ potus. q̄nq; ex demonū illusione: et fm q̄ causa est pctm̄ ita extimanda est.

¶ Utrū necessario impediat celebrationē vel eucha- 1
ristie sumptionē. dic vt. s. eucharistia. iij. §. xxix.

¶ Utrū nocturna pollutio q̄ incipit in somno ꝛ ꝓsi- 2
tur in vigilia sit pctm̄? R. fm. s. Tho. in. iij. dist. ix. q̄ nō: q̄ nō reputať euigilasse q̄uscq; recupauerit verbū aut vsum. Posset tn̄ ꝓtingere in ipsa vigilatione plenaria pctm̄. s. si pollutio placeat ꝓpter delectationē: q̄ q̄dem cōplacētia si sit ex surreptione est pctm̄ veniale. Si vo sit cū ꝓsensu deliberatiuo ꝛ ꝑcipue cū appetitu futuri: sic erit pctm̄ mortale. Si aūt placeat vt est exoneratio nature: nō credič pctm̄. Et eodē mō dico ꝑ p̄dicta: q̄ appetere pollutionē in somnis siue omni delectatione ꝓpter alleuiationē nature nō est pctm̄: § dare operam vtēdo calidis vel alio mō esset mortale pctm̄ si ꝓpter hoc facit. Secus si faceret ꝓpter gulositatem dubitando nihilominus de ea: quia sic esset veniale peccatum.

¶ Utrū ois pollutio i vigilia sit pctm̄ mortale? R. q̄ 3
nō. Aliq̄n em̄ est sine pctō sicut in patiētib? fluxum seminis. aliq̄n cū pctō veniali q̄n ꝑter volūtatē ꝛ ꝓsitū ꝓuenit ex al q̄ tn̄ pctō veniali. puta cogitatōe nonnozosa aut auditōe. pctm̄ vo mortale sp̄ ē q̄n volūtarie ꝓcurať ex q̄cunq; cā. aut q̄n ꝓuenit ex cogitatiōe locutōe vl̄ tactu nozoso de q̄ habes. s. cogitatio. §. ij.

Portio canonica. vide supra Canonica portio.

Possessor bone fidei et male q̄s dicať habes Restitutio in lr̄a possessor.

postulatio est quedã gre petitio superiori facta de pmouẽdo aliquẽ ad plationẽ ad quã de iure cõi ꝓpter defectũ aliquez vel aliud impedimẽtum eligi non põt seu pmoueri. Aliter si postulet ille q̃ põt eligi nihil sit. et ecõtrario. ſm Pa. in Rica. de post. pla. ⁊ intellige de defectu vel impedimẽto qui nõ est pctũ in eo puta q̃ nõ bz etatẽ vel est illegitimus. vel alicui ẽpatui seu plationi obligatus ⁊ hmõi. Fallit in mutilato. de corpe vicia. c. exposuistis. ⁊ in bigamo ⁊ irregulari. quia tales inhabiles non possunt postulari. similiter criminosus nõ potest postulari. vt in. c. j. ⁊. ij. de postu. pla.

1 ¶ A quo debet postulari? R. ab eo qui põt dispensare in tali defectu vel impedimento.

2 ¶ Quis põt postulare? R. Ho. q̃ q̃ põt eligere. c. bone. el. ij. ⁊ per totũ. e. ti. ⁊ de ele. innotuit. ⁊ debẽt sic cõludere vt papa dignet̃ p̃bere assensuz q̃ talis trãsla

3 ¶ Quot voces requirunt? R. q̃ ad mi (tio fiat. nus due partes oĩm ſm Ho. de ele. c. scriptũ. §. fi. aliter non facit in iuriã superioꝛ si nõ admittit. d. c. bone als sic. ff. de aq̃ plu. ar. l. j. §. pe. Pa. tũ i. d. c. bone. el. j. tenet cũ Gof. q̃ sufficit maioꝛ pars vocum.

4 ¶ Quis effectus postulationis? R. Pa. in. c. j. de postu. q̃ postulatus admissa postulatione cõsequit̃ ius acsi fuisset electus ⁊ confirmatus. vñ nõ indiget alia cõfirmatione. vt in. c. ij. de postu. Intellige qñ postulat̃ ab eo qui põt sup oĩmi impedimẽto postulati dispẽsare. ⁊ hec dicit̃ solẽnis postulatio. sed postulatio nõ solennis hec non operat̃. vñ licet canonici postulẽt ab abbate monachum in eꝑm. ⁊ abbas cõcedat. nihilominus oportet denuo eligat̃ ⁊ cõfirmet̃. ⁊ in ista non oportet seruare formã. c. q̃ ꝓpter. de elec. sed bene in prima solẽni. vt no. Pa. in. d. c. q̃ ꝓpter. ⁊ de hac pertranseo. quia bodie parum vel nihil valet. et pessime ꝓpter ambitionem.

5 ¶ Est ⁊ postulatio idem quod aduocatio. de qua supra. Aduocare.

Posthumus v. modis dicitur. Primo natus post mortẽ patris. Scõo post testamentũ añ mortẽ. vt. ff. de iniu. ru. q̃ test. l. ij. Tercio arrogatus filius. Quarto post mortẽ aui q̃ incipit nepos in sui patris potestate esse vt posthumus. Quinto nepos auo moriente filio patre. hoc no. glo. C. de postu. in Rica.

Prebenda ꝓprie cõsistit in fructuum perceptione. Canonica vo in iure alicuius q̃ in canonicũ receptus est ad quod ius postea ptinet p̃benda ⁊ stallus in choꝛo ⁊ locus in capitulo. de hoc habes in consti. cum. M. de instit. c. j. et per Inno. in. c. relatũ. ⁊. c. dilectus. de p̃ben. ⁊ in. c. olim. de vbo signi.

1 ¶ Qui põt habere p̃bendas. vide. ſ. Beneficium. §. tiij. ⁊ de magistris: vide Magister.

2 ¶ Utrũ valeat ꝓmissio de p̃bẽda vacatura? R. Innocẽ. q̃ non. de p̃ben. c. relatum. dicit tñ glo. ibidẽ. q̃ põt cõmitti canonico iam recepto.

3 ¶ Utrũ prebenda sit quid spũale? R. q̃ partim sic: et partim non.

Precarium dr̃ qñ p̃cibus petẽti vtendũ pcedit̃ tãdiu q̃diu is q̃ concessit patit̃. vt in. c. vl. e. l. j. ff. e. ⁊ est ꝓtract⁹ gratuit⁹ sꝛis alijs gratuitis. Sz in multis differt a donatione q̃ nõ reuocat̃ regulariter. differt ⁊ a cõmodato. q̃ in cõmodato bz esse vsus certus ⁊ tps saltẽ tacite determinatũ. vñ si vnũ istoꝛũ deficit erit p̃cariũ nõ cõmodatũ. Si eĩ pcessi tibi libꝝ vt illũ trãscriberes: erit cõmodatũ q̃ ad certũ vsum et tps tacite determinat̃ sez q̃tũ cõmode trãscribi põt. l. interdũ. ⁊. l. ꝓinnus §. cũ ita. ff. de v. ob. ⁊ nõ põt reuocari añ vsum cõpletũ. vt in. c. j. de cõmodato. Precariũ añt põt reuocari ad placitu: etiã si interuenisset pactũ de nõ reuocãdo vt in. c. fi. eo. nisi fuisset appositũ p̃ viã cõditionis. q̃ sic vitiat ꝓtractũ. facit. c. fi. de pdi. ap. ⁊ qđ no. Bar. in auth. ingressi. C. de sa. san. ec. Rõ ſm Bar. i. l. in cõmodato. ff. cõmo. q̃ nõ est pcessuz ad certum vsuz. Hoc limito verũ nisi vellet reuocare sine cã ⁊ cum magno damno alterius. q̃ obstaret sibi exceptio doli cũ non possit negari q̃n p̃cariũ sit bñficiũ. g̃ beniuola actio. ⁊ iõ nõ bz q̃s aduersari in bñficio pcesso: sicut dicimus in mutuo pcesso viatoꝛi q̃ ipm detinuit post modũ. q̃ eũ penituit. vt no. Jo. an. in pbemio decretaliũ. Itẽ differt. q̃ in p̃cario venit solũ dolus ⁊ lata culpa. g̃ in cõmodato venit leuissima. vt in. l. q̃situ. §. ⁊ illud. ff. de p̃cario. ⁊. l. ꝓtractus. ff. de iureiu. ⁊ ibi reddit̃ rõ diuersitatis. Hec elicio a Cy. in. l. ij. C. cõmo. ⁊ Bar. in d. l. in cõmodato. ⁊ Jo. an. in. c. vnico. de cõmo. ⁊ pa. in. c. fi. de p̃ca. ⁊ idẽ in. d. c. vnico. dicit. q̃ etiã p̃cariuz põt cõcedi ad certũ vsum. ⁊ distinguet̃ a cõmodato p̃ nomẽ p̃cariũ. puta cũ dicit. pcedo libꝝ ad trãscribendum precario nomine.

¶ Quot modis soluit̃ p̃carium? R. q̃ ꝑmo volũtate ei⁹ q̃ pcessit. l. j. ff. eo. Scõo morte ei⁹ cui pcessum fuerat. c. fi. eo. q̃ est pcessio psonalis q̃ extinguit̃ cũ psona: vt in regula ꝓilegiũ. de reg. iu. li. vj. Tercio alienatione rei p̃cario pcesse si is cui est alienata a primo dño velit reuocare. d. c. fi. Quarto finito tpe ad quod res fuerat pcessa. l. cũ precario. ff. eo.

¶ Sz nunq̃d reuocat̃ morte pcedẽtis? R. Pa. in. c. p̃cariũ. eo. q̃ nõ. ⁊ ibi tex. Ex q̃ infert vaũ notabile. q̃ vbi actus validitat̃ pẽdet ex volũtate alterius: nõ reuocat̃ p̃ illius mortẽ: iõ q̃ ꝑsumit̃ q̃s in ea volũtate pseuerare in q̃ q̃s decedit. c. maiores. de baptismo. et ido lz ꝑoꝛ claustral̃ possit reuocari ad libitũ abbatis. vt in. c. cũ ad monasteriũ. de sta. mo. nõ reuocat̃ tñ p̃ mortẽ ipius abbatis. itellige si ab abbate cũ capl̃o fuit ꝓpositus. vt. ſ. eps. §. ix. p̃ B facit. c. fi. ne se. va. Secus si esset pcessum vsq; ad bñplacitũ suũ. q̃ p̃ mortẽ reuocat̃. c. si gratiose. de rescrip. li. vj. vide Bar. in. l. si centesimis. ff. de v. si.

¶ In q̃bus reb⁹ psistit p̃cariũ? R. q̃ in rebus mobilibus ⁊ imobilib⁹ ⁊ incoꝛpalib⁹. Mã seruit⁹ p̃cario põt pcedi. ff. e. l. ij. §. vlt. ⁊. l. iij. ⁊. iiij. j. rñso. in re ꝓpria psistuere nõ põt. d. l. iiij. §. itẽ si rem. qđ verũ est q̃tuz ad dñium ⁊ ꝓprietatẽ: sed bñ q̃tũ ad vsum possessionis seu detentionis. l. certe. §. pe. ff. eo.

Precaria feminini gener̃ penul. ꝓducta. et p̃carie ſm Pa. in. c. j. eo. dicit. q̃ nõ differũt inter se. g̃ bñ differunt a p̃cario. q̃ p̃caria dr̃ ꝓtractus ad p̃ces alicuius vel aliquoꝝ initus vsq; ad certũ tps ſm q̃ partes conuenerũt. nec añ illud tps põt reuocari. vel dr̃ p̃caria ad p̃ces aliquoꝝ facta donatio vsq; ad mortẽ accipiẽtis. rñ. q. ij. p̃carie. ⁊ in gl. d. c. j. ⁊ dicit Bar. in auth. ingressi. C. de sa. san. ec. ⁊ in l. si finita. ff. de dam. infec. q̃ in oĩbus ⁊ p omia p̃caria est eiusdẽ nature cũ ꝓtractu emphiteotico. ⁊ idẽ volũit in. l. j. C. de iu. emphi. est glo. x. q. ij. p̃carie. ergo seq̃tur naturã emphiteosis. p hoc bonus tex̃ in auth. de nõ alie. §. lex ita q̃. vbi patet q̃ ꝓtractus nouus inuẽtus a ꝓsuetudine: ex q̃ resultat idem effectus q̃ resultat ex aliq̃ ꝓtractu inuẽto a lege cẽseat̃ eiusdẽ nature.

Et hoc intelligo verū vbi nō fit gratis sed aliq̄d soluitur. differt nihilominus. q̄ renouaē de q̄nquēnio in quinquēniū nō empbi. vñ no. q̄ pcaria fit aliq̄n etiaz nō gratis. sicut q̄n sup solo ecclesie fit aliq̄d edificiū ꝛ soluit annuatim aliquid. Fit etiā q̄n alicui dat alicui ecclesie possessionē vnā. ꝛ recipit ab ecclesia duplum aut triplū vtendū toto tpe vite sue. Et nō. in. d. c. pcarie. x. q. ij. fit etiā q̄n clerico vel laico datur aliq̄d vtendum toto tpe vite sue. Aliqui volunt q̄ pcaria ꝛ pcarie in hoc differāt. q̄ pcaria est solū vsq; ad mortē illius cui concedit. vel etiā citra. pcarie vo aliquādo durat post mortē. ꝛ oportet q̄ de quinquēnio in q̄nquēnium renoueē. sed pcaria non.

1 ¶ Utrum precaria possit fieri sede vacante siue ecclesia? R. q̄ nō. x. q. ij. precarie.

2 ¶ Utrū cuilibet possit fieri? R. q̄ nō iconomo vel eī cōsanguineo. x. q. ij. hoc ius.

3 ¶ Utrum requiraē solennitas in pcaria sicut in alienatione rei ecclesie? R. q̄ in renouatione certū est q̄ non requiriē. vt no. abbas. in. c. j. c. Et dicit q̄ plat⁹ solus sine ꝓsensu capli pōt eā facere. Facit texē. in. l. pupillor. §. j. ff. de rebus eor. ꝛ qđ no. Bar. in auē. Hius. C. de sa. san. ec. In pcessione vo credo q̄ requiratur si est talis rei vel tanti tpis que alienari nō possit nisi cū debita solēnitate: vt patet ex dictis. tum q̄ nō potest reuocari ante tempus conuentū.

4 ¶ Utrū requiraē necessario q̄ renoueē de q̄nquēnio in quinquenniū? R. q̄ sic. ꝛ cadit a iure suo post quinquenniū si nō renouat vt dicit glo. in. d. c. j. ꝛ boc verū in rebus ecclesiasticis. in laicalib⁹ vo credo q̄ ſm cōsuetudinē dz renouari. q̄ ꝓsumiē actū qđ est ꝓsuetū l. semp in stipulationibus. ff. de reg. iuris.

5 ¶ Utrū habens rem pcario noie vel sicut pcaria possit eam pscribere? R. glo. xxj. q. iij. c. clerici. q̄ regulariter nō pōt nisi ex magna lōginquitate tpis dns obliuiscatur de possessione taliter q̄ nesciat vbi sita sit. qđ posset habere locum si possidens esset in bona fide. aliter non.

Preceptum est iussio vel imperiū faciē di aliquid vel non faciēdi. Quō distinguiē? R. dupl̄r. s. p affirmatiuum ꝛ negatiuum. Affirmatiuū stricto vocabulo dz pceptū. ꝛ obligat pro sp. s. p loco ꝛ tpe debito: sed nō ad sp. i. ad oēs tps. Uñ filius nō teneē semp ad honorandū ꝑem in oñi tpe. q̄ h̄ est impossibile: sed solū cū oportunitas occurrit ꝛ tps req̄rit. Negatiuū aūt pceptū ꝓprie dicit ꝓhibitio q̄ obligat pro semp ꝛ ad semp. q̄ teneor sp ꝛ oñi tpe nō mechari. no. h̄ Archi. in. c. si peccauerit. ij. q. j. ꝛ Pa. in. c. nouit. de iudi. ꝛ theo. in. iij. sentē. di. xxxvij.

8 ¶ Quot sunt genera pceptorū legis diuine veteris? R. q̄ tria. Quedam sunt moralia: q̄ sunt de dictamine legis nature: vt sunt pcepta decalogi. Quedā sunt figuralia seu mystica q̄ aliud significāt pter id qđ lra sonat. Horū alia sunt sacr̄alia: sicut illa de quibus rō reddi pōt q̄re ad lram sic pcepta fuerunt. vt de circūcisione ꝛ de obseruatione sabbati. Alia cerimonialia: sicut illa de q̄bus rō reddi nō pōt: quia sic pcepta fuerint ad lram: vt illud. Nō arabis cum boue ꝛ asino. Et illud. nō facies vestē de lana ꝛ lino ꝛ hmōi. Et de istis nō. in glo. in. §. bis ita respondeē. vj. di. Quedaz sunt iudicialia: vt illa q̄ in decisione causarū sunt determinata. Exod. xxj. ꝛ sunt determinationes iusticie inter boies seruāde. ꝛ hodie figuralia tam sacramēta lia q̄ cerimonialia nō tñ non sunt seruanda: sed etiā sunt peccatū mortale post xp̄m ipsa seruātibus vt ea lia. Precepta vo iudicialia sunt mortua. q̄ non obligant nisi ille q̄ hz potestatē statueret obseruāda. quia tunc nō obligarēt vt iudicialia legis antiq̄: sed vt ius canonicū vel ciuile aut municipale. in quo pcipiunē ſm Sco. in. iij. dist. xij. q. v. ꝛ Pa. in. c. j. de bomi. facieē ter. in. l. j. C. de ve. iur. enu. vbi dī. Omia merito faciamus nr̄a q̄ ex nobis ois impartiē auctas. ꝛ c. si apostolice. de ꝓben. li. vj. Moralia autem pcepta omnia comprehēduntur in decem preceptis decalogi. q̄ ponuntur Exo. xx.

¶ Quō ordinanē pcepta decalogi moralia? R. ſm cō 2
muniorē modū qui habeē ab Aug⁹. sup Exo. s. vt primum pceptū sit. Nō habebis deos alienos coā me. ꝛ nō facies tibi sculptile nec omnē silitudinē. Scām. Nō assumes nomē dei tui inuanū. Tercū. Memento vt diē sabbati sctifices. ꝛ hec ad primā tabulā dicitur ptinere. Primū pceptū scde tabule est. Honora ꝓem tuū ꝛ matrē tuam. Scām. Non occides. Tercium. Nō mechaberis. Quartū. Nō furtum facies. Quintū. Nō loq̄ris ꝓra ꝓximū tuū falsam testimoniū. Sextū. Nō ꝓcupisces domū ꝓximi tui. nō seruū nō ancillā. nō bouē. nō asinū. nec omnia q̄ illius sunt. Septimum. Nō desiderabis vxorē eius. Magr̄ tñ in. iij. dis. xxxvij. ponit septimū ꝑ sexto.

¶ Circa ꝓmū pceptū notandū q̄ tria, ꝓhibenē nobis 3
Primo oēs ꝓbane pactiones demonū: siue fiāt per incātationes vbor siue p inscriptiones characterū vel imaginū: siue p immolationes sacrificior. ꝛ h vel ad ludificationem sensuū vt faciūt hystriones. vel ad trāsmutationē naturarū vt fecerūt magi ꝓbaraonis. vel ad inuestigationē futuror ptingentiū seu occultor: sicut faciunt diuini. oia ꝓhibenē sub pena mortalis peccati. q̄ i his attribuiē creature qđ debeē creatori. Et iō peccaē mortaliē ꝓtra istud Non habebis deos alienos coā me Exo. xx. Scdo, ꝓhibenē oēs fallse ꝛ superstitiose inuētiones errorū vel obseruantiarū: ꝑ fidē ꝛ bonos mores cū dicit. Nō facies tibi sculptile. Hmōi aūt errores ꝛ superstitiones ꝓcedunt aut ex improbo ausu inuestigationis ꝓhibite. aut peruerso intellectu sacre scripture. aut ex inordinato affectu carnalitatis būane. de q̄bus Hiere. Stultus factus est oīs hō a scia sua. cōfusus est artifex in sculptili suo. vana sunt opa eor ꝛ risu digna. ꝛ in tpe visitationis ꝑdūt Uñ semp est mortale pctm̄: nisi in casu. vt habes. ē. Hereticus. in pn. ꝛ in casu. vt habes. ī. Superstitio. §. ī Tercio ꝓhibenē oēs peruerse appciationes creaturārū: cū dī. Nec oēm silitudinē ꝛc. Dis aūt peruersa appciatio creaturarū ꝓcedit. aut ex sublimitate aut ex cupiditate aut delectatione. Primo mō est idolatria superbor. Scdo mō auaror. Tercio mō luxuriosorum. Unde Hiero. Qđ quis plus venerat ꝛ amat hoc illi deus est. Et ideo superbus colit similitudinē celestium. q̄ diligit sup omnes ꝑferri. Cupidus vo colit similitudinē terrestriū. q̄ sup oīa cupit ditari. Lasciuus autem similitudinē aquatilium. q̄ sup cupit delectari ꝛ flectiē in delicijs sicut aqua. Phiē. iij. Quor deus vēter est. Quō aūt superbia auaricia ꝛ luxuria sunt peccata mortalia: habes in titulis suis.

¶ Circa scām pceptū nō. q̄ nomē dei tripliciter assu- 4
mitur. Primo ad efficiendum. vt in sacris. sicut in baptismo cum dicit. Ego baptizo te ꝛc. Scdo ad ꝓmittendum vt cum quis iurat vouet vel ꝓmittit aliq̄d deo vel sanctis. Tercio ad exprimēdum. vt cum quis loquitur cum iuramēto. Similiter multipliciter assu-

mit in vanū. Primo p sacri frustrationē. sicut cū qs nō credit vt hereticus. vel gram sacri deserit z hmoi. qđ semp mortale pctm est. Scđo p voti fractionē. et b̄ sit triplr. Primo p tardationē implēdi. Scđo p cōtrariā voluntatē seu fractionē voti. Tercio p apostasiam. z quō sit mortale: habes. j. votū. iij. z apostasia. in p̄n. cū duobus. §. sequē. Tercio assumit nomē dei in vanū p bois blasphemi locutionē. vide. s. blasphemia. Quarto assumit in vanū in p̄dicatione q̄ fit vana intentione. de q̄ vide. s. bonor. §. vij. z. j. vana gloria. §. j. Quinto in oīone q̄ est sine vlla cordis affectione. de q̄ dic vt. s. oro. §. x. Sexto in quersatione seu operatione in q̄ forma sanctitatis assumit tm̄ in exteriori ope. non p deo sed solū p humano fauore. de q̄ vide silatio z vana gloria. §. j. Septimo p iuramēti peruersionē. z b̄ duplr. aut iurādo querse aut nō seruando. de quo vide Juramentū. per totū. z piuriū. p totum. Octauo per vsurpationē adiurando que nō debet. de quo vide Adiuratio. §. iiij.

¶ Circa tercīū p̄ceptum nō p̄m orig. q̄ factū dī separatim ab vsu cōi ad cultū dei. p̄ceptū ergo de sanctificādo sabbato est vt cor a curis superfluis separet z diuino cultui mancipet. z b̄ est vacare deo. Hoc aūt fit tripliciter. Primo generaliter. s. dū nos a vicijs separemus. z intentionē nr̄am ad sabbatū. i. requiē eternitatis habeamus. Scđo spāliter. dū. s. tpibus statutis z ad hoc deputatis nos etiā a licitis separantes opibus: deo orādo z meditādo vacamus. z hoc est sanctificatio sabbati. Tercio spālissime: sicut est in viris pfect̄ ptēplatiuis q̄ ab oibus mundanis se separant vt deo familiariter intendāt. p̄ma sanctificatio est necessaria. scđa debita. tercia pfecta. Aduertendū est etiā q̄ vacatio ad deū est duplex. Alia in habitu. z hec nō recipit taxationē tpis q̄tum ad eos q̄ sunt in charitate. q̄ offerūt deo in habitu totū tp̄us vite sue. q̄tum vo ad seruientes deo ex timore pene habet taxationē tpis Alia est vacatio in actu q̄ etiā recipit taxationē tpis. q̄ nō sp̄ bō mortalis pōt deo vacare actualr. z ex hoc ptz q̄d vult p̄ma dausula hui⁹ p̄cepti. s. Memēto vt die sabbati sctifices. Addit scđa dausula in q̄ p̄cipit opari determinato tpe ꝯ ociositatē cū subdit. sex diebus opaberis z facies oia opa tua. Pro q̄ sciendū q̄ triplex est labor. Primus est debit⁹. Et iste est duplex scz vnus excludēs ociū aie inimicū. z ad hunc tenent oēs. q̄ libet tenet se exercere in aliq̄ vtili. rōne cui⁹ excludat a se tētatiōis ingressus. p̄m illud Ecci. xxxiij Mitte illū in opationem ne vacet z̄c. Alius introducēs fructū. z iste est tripler. Unus platox de cura subditox. de q̄. j. Thim. v. Alius actiuox circa spūalia vt est labor p̄dicatox z p̄bror ministrantiū spūalia seu sacra. Alius est ptēplatiuox in q̄bus z si q̄escat corpus a strepitu mūdi. tm̄ mēs inuigilat sollicitādo deo placere z aliis gram impetrare. Unde p̄dictis laborib⁹ laborātes p̄nt viuere de elemosyna. q̄ p illis a q̄bus accipiūt vtiliter laborāt. Scđs labor est processus. s. hominū mūdi circa occupationes tpaliū vt habeant vnde viuāt p̄m statū eox z aliis subueniant. de q̄ Eph. iiij. magis aūt laboret opando manibus z̄c. z ad hunc tenent fortes corpore ne coganť viuere ociose de bonis q̄ debent aliis. Tercius est labor prohibitus. s. curiositatis z cupiditatis q̄ extinguit spūalem quietem deo.

Sequit̄ tercia dausula in hoc p̄cepto in qua interdicit operationē in sabbato cum dicit. Septima autē die sabbatū dñi dei tui est. Nō facies in eo oīne opus tu z filij tui z serui tui z ancille tue: et aduena qui est intra portas tuas. Un ad ir̄am p̄cipit vt bō vacet a corporalibus opibus q̄ vacationē ad deū impediunt in solēnitatib⁹. vt est negociatio z hmōi opa seruilia. Scias igitur q̄ opus seruile dī a seruitute. Unde melius intelligas aduerte q̄ est triplex seruitus. Prima est seruitus dei. z hec nō prohibet. vñ glo. Mu. xxviij. dicit. q̄ fabri z hmōi artifices ociant in die sabbati. lector aūt diuine scripture nō desistit ab ope suo. nec tm̄ ptaminat sabbatū. Scđa seruitus est pcti Joh. viij. Qui facit pctm̄ seruus z̄c. z hec prohibet intelligendo de mortali nō de veniali. vñ peccans mortaliter facit ꝯ istud p̄ceptū. nō tm̄ sortit spēm ex hoc nisi moueretur ad pctm̄ vt quaricaret istud p̄ceptum. q̄ vt dicit phs. v. eth. c. iij. si quis luxuriet vt lucret auarus est si aūt vt delectet luxuriosus est. tm̄ circūstātia q̄ spāli prohibitione prohibet. Et ideo duplex est pctm̄ rōne retatus p̄m Alex. de al'. Tercia seruit⁹ est q̄ bō seruit boi vñ opa corpalia intantū dicunt seruilia inq̄tū ꝓprie ptinet ad seruientes. Inq̄tum aūt sunt cōia seruis z liberis nō dicunt seruilia. z ideo opus corpale pertinēs ad salutē ꝓprią siue ꝓpri siue ad euitandū damnum imminēs exterioris rei: nō est ꝓtra observantiā sabbati. vt p̄z Jo. vij. z Mat. xij. z in. c. lz. z. c. cōquestus. de fer. xxij. q. viij. si nulla. de p̄si. di. j. sicut nō aliq̄ q̄ hec p̄cipiunt oibus. Prouer. xxiij. crue eos q̄ ducunt ad mortē. Deut. xxij. Nō videbis bouē aut ouē fratris tui errantē z̄c. Et ideo nō ptinet solū seruis s etiam liberis. Et de hoc vide vel dic vt. s. Ferie. §. ix. z sequentibus.

¶ Sz quare magis p̄cipit observatio sabbati q̄s alia 6
rum solennitatū? R. q̄ cū oēs solēnitates veteris leg sint institute in cōmemorationē alicuius bñficij diuini. vel ꝓteriti cōmemorati vl' futuri ꝓfigurati. Jō magis sabbatū p̄cipit. q̄ bñficiū creationis in hoc cōmemoratur q̄n est p̄cipuū inter ꝓterita cum dī Exo. xx. Sex diebus fecit celum z̄c. Sil'r bñficiū ꝓfigurale p̄cipuum z finale. s. quies mētis in deo. vel in p̄senti per gram. vel in futuro p gl'iam. q̄ bñficia oia cōplectunt. Non sic aūt alie q̄ solū ꝓpter particularia bñficia cōmemorant. vt pascha ꝓpter liberationem de egypto z figuram christi.

¶ Utrum queniēter sit mutatū in dñica? R. q̄ sic. q̄ 7.
sabbatū figurabat quietē dñi in sepulcro die. vij. z requiē sanctox futurā in celo per xp̄i meritū in. vij. etate. Et ideo aduenīēte vitate debuit cessare figura. Itē debuit cessare ꝓpter exclusionez errōis: ne forsitā q̄s crederet q̄ obligatio ad cerimonias veteris legis maneret. sicut ptz de p̄se. di. iij. c. puenit. vñ queniēter debuit in aliū diem mutari. nec alius fuit q̄ magis cōueniret q̄m ꝓmus. tū ꝓpter bñficiū creationis celi z terre et resurrectionis xp̄i: z multis aliis. de quibus dicitur di. lxxv. q̄ die dñico. de p̄se. di. iij. sabbato. z. c. iciunia.

¶ Circa quartū sciendū est q̄ ꝓpie z per se bonorari 8
precipit in hoc p̄cepto homo qui est p̄ncipium in esse nature: sicut est pater z mater carnalis. z homo q̄ est p̄ncipium in esse gr̄e ꝓpter ministeriū: sicut est p̄latus spūalis. z cōsistit iste honor in reuerētia z sustētatione. vt dicit glo. ad Eph. vj. Reuerētia vo consistit in tribus. s. in affectu. s. timendo patris offensaz et amore. Leui. xix. Unusquisq̄ patrē z matrē timeat. In effectu. s. obediendo. ad Eph. vj. Filij obedite parentibus. In signo. s. assurgendo z hmōi. Sustentatio vo consistit in solatio verbox. in seruitio operum z in exhibitione necessariox. In isto etiam precepto p̄m theologos intelligitur mandari quicquid ptinet ad rect.

dendū debitū cuicūq; psone: sicut sequarū includit in principali. Et de B̄ pcepto vide. s̄. Filius. ℣. xxx.

9 ¶ Circa quintū p̄ceptū aduerte. q; B̄ pcepto explicite, pbibet homicidiū. implicite vo ois motus ire. sicut mōstrat dns Matt. v. In B̄ ergo pcepto, pbibet ois lesio q̄ fit in psona, primi. ⁊ ideo peccat mortaliē quisq; eū occidit. truncat mutilat. verberat. ledit notabiliter. vel animū deliberatū ledendi bz: nisi in casib⁹ a lege pcessis. de q̄bus. s̄. Homicidiū. j. ⁊. iij. ⁊. s̄. Percutere ⁊. s̄. Defensio. Idē dic de incarceratōe. de q. s̄. Carcer. ℣. iij. Prohibet duellū. de q̄. s̄. Duellū. Item torneamentū. de quo. j. Torneamentū. Itē bellū. de quo. s̄. Bellū. Item Alle. de al'. in. iij. per. sum. in expositione huius p̄cepti dicit. Mō q; interp̄tatiue in B̄ p̄cepto prohibet occisio spūalis q̄ q̄s est alteri occasio ruine in pctō mortali et spūalis mortis sicut psuasio mali ⁊ factū minus rectū p̄bens alteri occasionē ruine. vel q; moriat in pscia, p̄pria. vt p odiū. vel in aliena: vt p detractionē. de q̄ dic vt. s̄. Detractio. Scādalum. odium. ⁊ alīs locis suis.

10 ¶ Circa sextū p̄ceptū nota q; bz mechari idē sit quod adulterari. ⁊ sic videat solū adulteriū, pbiberi. tñ fm Aug. in B̄ pcepto, pbibet ois illicitus coitus ⁊ illoꝝ membroꝝ ois illicitus vsus. xxxij. q. iiij. meretrices. Dis aūt illicitus vsus determinat p. viij. differētias. sc̄z p fornicationē. de q̄. s̄. fornicatio. p meretriciū qđ sit duobus modis. s. p vagā infectationē libidinis. et mulierū solutarū. ⁊ sic differt a fornicatione q̄ est cuz certa ⁊ vna sola psona. Itē meretriciū est solutarum mulierum venalis ⁊ publicus pcubitus. d. c. meretrices. p adulteriū. de q̄. s̄. Adulterium. p stupū vide. j. Stupū. p sacrilegū pcubitū q̄ est inordinatus cōcubitus in q̄ otinentia deo sacrata ledit siue violat. sacrata dico p ordinē sacrū aut religionē seu votū continētie. p incestū q̄ est inordinatus coitus q̄ vinculū cōsanguinitatis vel affinitatis vel p̄nitatis violat. per pctū sodomiticū qđ est inordinatus coitus q̄ naturalis vsus in illū puertit: q̄ est p̄ naturā. ⁊ octauo per libidinosum coitum p̄iugalē. de q̄. s̄. debitū. Prefatarum differentiarū. vij. p̄me semp sunt pctū mortale. octaua vo aliquādo sic. aliquādo nō. vt. s̄. debitū patet. ⁊. s̄. Luxuria.

11 ¶ Circa septimū p̄ceptū nō. q; furtū dr̄ tripl'r. s. p̄pria de quo. s̄. Furtuz. in p̄n. Et cōiter. ⁊ sic est ois illicita vsurpatio rei aliene: fm Aug⁹. in li. qō. Exo. xxij. ⁊ sic cōprehēdit rapinā. vsurā: ⁊ oēm illicitā vsurpationē rerū alienarū. vt in. d. c. meretrices. Interp̄tatiue vo dr̄ ois illicita possessio rerū. ⁊ totū B̄, pbibet in p̄fato p̄cepto. Et ideo habentes supflua respectu status sui ⁊ familie: si nō subueniūt indigētib⁹, p loco ⁊ tpe mortaliter peccāt. multomagis si indigētes sunt in extrema necessitate. ⁊ de B̄ habes. s̄. Elemosyna. ℣. j. Itez cōmittūt furtū p̄lati q̄ res ecclesie dant meretricibus psanguineis. potētibus nō indigenibus. ⁊ bmōi. Similiter indebite seruādo. Itē cōmittūt furtū q̄ res accipiunt ab eis q̄ alienare nō p̄nt: ⁊ bmōi. De B̄ habes s̄. Furtū. rapina. vsura. restitutio ⁊c.

12 ¶ Circa octauū no. fm Alex. in. iij. parte sum. de isto p̄cepto. q; pbibet in hoc p̄cepto oīe genus mēdacij quod est pctū mortale non aūt illud quod est venale. ⁊ hoc large: sed stricte solum mēdacium in iudicio prohibet etiam falsitas aperte dicētis ⁊ taciturnitas veritatis. Qñ aūt peccet mortaliter quis mentiendo vide. s̄. mendacium. vel tacendo veritatem: habes. s̄. Cōfessio. j. ℣. vij. ⁊. j. Testis. ℣. xxvj.

¶ Circa nonum et decimum p̄ceptum. vbi no. fm 15
Alle. in expositione horū p̄ceptoꝝ. q; tripliciter potest cōcupiscentia sumi. Uno mō, p appetitu vegetabili. et talis cōcupiscentia, put est inordinata est a fomite mouēte. i. a corruptione originalis culpe. Alio mō potest dici appetitus sensibilis. ⁊ hec, put est inordinata est a mouēte sensualitate cum fomite. Tercio mō cōcupiscētia est appetitus rōnalis: ⁊ sic est a liberi arbitrij voluntate cōcupiscētia. Primo mō est in suggestione. Secō in delectatione. Tercio in consensu. Per hec ergo p̄cepta non, pbibet motus p̄mus ⁊ secōs cōcupiscentie: qui cōsistit infra limites sensualitatis: sed ex, pbitione huius p̄cepti prohibet consensus voluntatis in opus vel delectationem. et hoc sub pena mortalis peccati.

¶ Utrū malavoluntas ⁊ opus sint duo pctā? R̄. fm 14
Alex. vbi. s̄. q; qñ voluntas ⁊ opus exterius consideratur in radice. s. libidine ⁊ intētatione sunt idem peccatum formaliter. Intellige si sunt cōiuncta vt causa ⁊ effectus. Si vo cōsiderat voluntas in se ⁊ opus in se. sic sunt diuersa pctā. qz alie sunt circūstantie boni debite actui exteriori q̄ voluntati. quia diuersificant modus locus ⁊ tempus: ⁊ quedā alie. licet circūstantia finis sit eadem. Si ergo vt dicit Aug⁹. peccatū est actus incidēs ex defectu boni. alius autē defectus est hinc. alius inde q̄ fm hoc aliud pctm̄ intellige materē aliter. Silr est aliud quādo sunt fm aliud ⁊ aliud tēpus. ita q; intermedio cadat aliq̄d aliud. quia diuerse auersiones. ⁊ sic formaliter diuersa peccata.

¶ Quare magis, pbibet seorsum volūtas ⁊ opus in 8
mechia ⁊ furto q̄ in alīs? R̄. Alex. vbi. s̄. qz delectatio mechie ⁊ vtilitas diuitiarū sunt, pter se appetibilia in q̄tum habent rōnem delectabilis vel vtilis. ⁊ iō debēt in eis, pbiberi opus ⁊ cōcupiscentia. Sz homicidiū ⁊ falsitas habent in se horribilia. ⁊ fm se ita sūt. ergo sufficit eorum prohibitio.

¶ Quare magis, pbibent in spāli auaricia ⁊ luxuria 16
q̄ alia pctā mortalia? R̄. qz, pter improbitatē libidinis citius, pgrediunt in opus exterius. nihilominus alia capitalia, pbibent implicite. Superbia, pbibet in adoratione dei ⁊ honorificatione proximi. Inuidia ⁊ ira in, pbitione homicidij. Accidia in sanctificatione sabbati. Auaricia in prohibitione furti. Luxuria ⁊ gula ⁊ delectatio inordinata carnalis sibīnuicē piuncta, pbibent in, pbitione mechie ⁊ adulterij.

¶ Quot sunt genera p̄ceptoꝝ euangelicoꝝ? R̄. fm 17
Astēn. li. j. ti. xliij. q; quedam sunt specialia respectu personarū presidentium. vt illa q̄ specialiter dantur apostolis Mat. x. que omitto. Quedam sunt generalia respectu omniū: de q̄bus Matth. xix. ⁊ Luce. xj. que sic ordinant ab euangelista. Primū, pbibet ira. cum dicitur. Audistis quia dictum est antiquis. non occides. ⁊ de hoc habes. s̄. Homicidiū ⁊ Ira. Secūm precipit reconciliationem respectu eius quē lesimus cum dicitur. Si offers munus ⁊c. vade corpaliter si sit p̄sens. vel spūaliter si sit absens. s. motu cordis. reconciliari fratri tuo: veniam petendo ⁊ satisfaciendo ei. vel si te lesit, pter qđ eum odis. vade odium cordis signi ⁊ operis dimittēdo. ⁊ hec duo ordinant irascibilem. Tercium, pbibet voluntatez mechandi: ibi Qui viderit mulierem ⁊c. de quo. s̄. cogitatio. Quartum p̄cipit declinationem occasionis mechie. ibi. Si oculus tuus scandalizat. Ubi nō q; in oculo vel manu consideratur vicium siue actus vicios⁹. ⁊ iste est abscindendus, consideratē etiā membrū. ⁊ istud cō fit

bonum est diligendum. Idem dicendū de quocunq; ꝑtimo. Quintū ꝓhibet ꝛeparationē cōiugij: excepta causa fornicationis: ibi. Qui dimiserit vxorē. hec aūt tria ordināt ꝓcupiscibilem. Sextū cum seq̄ntibus q̄t tuor ordināt rōnalem. ⁊ est illud quo dr. Nico vobis non iurare oīno. de quo iuramentū. Septimū ꝓcipit patientiā respectu lesionis corꝓis: ibi. Si q̄s te percusserit in maxillam ⁊c. Item respectu ablationis rerū ibi. Si voluerit tunicā ⁊c. da ei ⁊c. Item respectu angarie operū ibi. Et quicunq; angariauerit te ⁊c. Hec aūt intelligunt ꝑm Aug. quo ad animi ꝓparationem vt sc̄z nolit ꝓpter talia illata pacem cordis per odium amittere. aliter ꝓsilium est. Octauū est ꝓceptū erogationis: ibi. Omni petēti te tribue. de quo Elemosyna. §. j. Nonū est ꝓceptum dilectionis inimicoꝝ. vide. s̄ Diligere. §. j. Decimū regulat intentionē cū sequentibus. ⁊ est ꝓhibitiuū obliq; intētionis: ibi. Attendite ne iusticiā ⁊c. vide Intētio. Undecimū remouet inordinatā affectionez tꝑalium: ibi. Nolite solliciti. vide. s̄. Auaricia. Duodecimū ꝓhibet temerariū iudiciū ibi. Nolite iudicare. vide iudicare. Terciūdecimum precipit ꝛebitam cautelam: ibi. Attendite a falsis ꝓphetis Quartūdecimū adducit in auxiliuz gr̄e petende. ibi. petite. vide oīo. §. x. Quintūdecimū precipit equitatē legis nature: ibi. Quecunq; vultis vt faciāt vobis ⁊c. s. necessario. aliter ꝓsilium est. Sextūdecimū tāq̄ impletiuū imponit conatum ad dei amorem cum dr. Intrate ꝑ angustā portam. s. charitatem: ꝑm glo. ibidem. vide. s̄. charitas.

18 ¶ Sunt et alia p̄cepta ab ecclesia indita generaliter oēs ligātia: que sunt. Primū de celebratione festoꝝ. Scōm de auditione misse. Terciū de ieiunio in quadragesima ⁊ alijs vigilijs. Quartum de confessione. Quintum de cōmunione. Sextū de decimis. Septimum de vitandis excōicatis. Multa sunt alia q̄ tangunt speciales ꝑsonas: de q̄bus habeē in diuersis capitulis huius summe vt facilius inueniant.

Predicare q̄s pōt: R. vt colligo ex Car. in de. dudū. de sepul. Primo papa pōt. xix. di. in memoriā. ⁊ quilibet cui ipe cōmittit. de of. del. c. fi. Cōmissarij ꝛo eius alteri subdelegare nō p̄nt. d. c. fi. ⁊ epi etiā in alienis diocesibus: nisi ꝑ bibeant ab epis diocesis. xxj. di. in nouo. ⁊ q̄libet diaconus cui ipi cōmittūt p̄nt in eoꝝ diocesi ꝑ nō extra xvj. q. vij. nullus oīno. Tercio oēs ꝓlati ecclesiastici si sunt diacones p̄nt suis subditis p̄dicare: sed nō alijs. nisi ab epo approbatis aut ꝓuilegiatis. vt de bere. ex cōmunicamus. el. j. §. sane clerici. Quarto ꝑm aliq̄s q̄libet clericus. Nō limito verū si sit diacon⁹ ⁊ nō ꝓhibitus spāliē. xix. di. ꝑm. ⁊ ibi no. glo. ⁊ Inno. ⁊ Ho. de bere. in. d. c. excōicamus. Quinto minores ⁊ p̄dicatores ab eoꝝ ꝓlatis licētiati. d. de. dudū. Uñ si p̄dicare volūt infra septa monasteriū ipoꝝ vel in locis alijs eoꝝ. lz sint longe a domibus eoꝝ dummō sint ad eoꝝ vsum⁹ p̄nt sine aliqua licētia ꝑm Lau. ⁊ Zen. in. d. de. dudū. Sīr q̄ volūt predicare in plateis cōibus: nec p̄nt ꝓhiberi in p̄fatis locis: nisi bona q̄ ꝓlati. i. habentes iurisditionē q̄si epalem. vt no. Car. ⁊ glo. in. d. de. dudū. p̄dicāt solēniter. i. publice ppło gn̄aliter. vel faciunt coꝝā se solenniter predicari.

1 ¶ Sed nūquid vicarius epi similiter hoc poterit: R. Car. ibidem q̄ sic: si ipse vult predicare vt epi vicarius. Secus si vt alius ꝓlatus. vel vellet coram se p̄dicari facere. q̄ in hoc nō repūtat ꝑsonam epi. ⁊ sic nō tenent cessare prefati fratres.

¶ Quid si talis habens quasi iurisditionem epalem 2
vellet occupare totā horā matutinalē: R. Car. vbi. s̄ q̄ non pōt. ⁊ Laud. ibidē dicit. q̄ dz partiri illa hora matutinalis maxime si dicti fratres nō habēt aliā horam cōpetentē. ar. c. mādata. de ꝑsum.

¶ Quid si volunt p̄dicare in plateis ꝓuatis aut eccle 3
sijs alioꝝ: R. Car. ibidē q̄ nō p̄nt sine licentia eoꝝm quoꝝ sunt. Sed de eoꝝ licentia p̄nt etiam hora illa qua ꝓlati prefati predicant. excipiunt solum eoꝝ loca ⁊ publice platee in q̄bus illa hora p̄dicare nō p̄nt.

¶ Utrū laici possint predicare: R. Pa. in. c. sicut in 4
vna. de here. q̄ nō. alś peccant mortaliter.

¶ Utrum tpe interdicti possit p̄dicari: R. Car. glo. ⁊ 5
Pa. in. d. de. dudum. q̄ sic. ⁊ quilibet admittit. de cō se. dist. j. eps nullum.

¶ Sed quā sciam debet habere p̄dicator: R. Alex. in 6
iij. parte summe. q̄ triplex est actus docendi. Primus simpliciter exhortādo ⁊ iste est oīm. ⁊ istis sufficit scire mādata ⁊ credēda. Secūs est p̄dicādi. ⁊ iste est eoꝝ qui habēt ex officio. ⁊ istis est necesse scire exponere credēda ⁊ mādata: ꝑm illud. j. Pet. iij. Parati omni poscēti reddere rationē. Tercius catbedrā tenēdi. et istis est necesse scire omnia que pertinent ad eoꝝ doctrinam.

¶ Quā sciam dz habere p̄dicator: R. Ale. vbi. s̄. q̄ 7
simplr existēs in pctō siue occulto siue manifesto docens ⁊ predicās si nō studeat dolere de pctō simpliciter dī ꝓtemnere. ⁊ ideo peccare. Et ego credo mortaliter si est in mortali. iuxta illud ps. Propterea deus destruet ⁊c. Facit. l. dist. quid est hoc. ⁊. c. cum exaudiero. ⁊. xxxv. dist. c. sexto die. in fi. ⁊. xl. di. multi. Tho. in iij. tenet q̄ si docet sacrā scripturā ex officio ꝓlatiōis q̄ peccat mortalr si est i mortali siue occulto siue manifesto. sed si docet sicut magister: sic si est in peccato occulto non peccat mortaliter. facit pro hoc. s̄. Correctio. j. §. iiij.

¶ Utrū teneat p̄dicator facere que p̄dicat: R. Alex. 8
vbi. s̄. q̄ sic. quicquid asserit faciendum de necessitate salutis. non autem quod predicat faciendum de ꝑfectione religionis.

¶ Quid si p̄dicet ꝓpter honorē. vide. s̄. honor. §. vij. 9

¶ Predicatores sacris lr̄is semp debent insistere: ne 10
tunc querāt discere cū ex officio alios debeāt docere xxxvj. dist. §. ecce. ꝓpterea noīe doctorum veniūt predicatores ⁊ ꝓlati. glo. in. c. vnico. de sum. trī. li. vj.

¶ Circa que docēda debēt insistere: R. q̄ circa primo 11
credenda: sicut articulos fidei. Scōo faciēda ⁊ seruanda: sicut p̄cepta. Tercio fugiēda: sicut peccata. Quarto timenda sicut mors eterna. Quinto appetenda sicut gloria. ⁊ vt p̄dicatio eoꝝ fructificet etiam prius debēt orare. vt dicit glo. Beñ. xxiij.

Preces an inducant simoniā. vide simonia v. §. iij.

Precedentia determināt seq̄ntia. xxxij q. vij. apls.

Precioſum est omne rarum. xciij. dist. legimus.

Precipitatio est vitāda. l. dist. pōderet Est aūt p̄cipitatio q̄n q̄s ptrāsitis gradibus regule diuine vel humane rōnis per impetum voluntatis vel passionis fertur in precipitium. ⁊ si hoc facit ꝓtemnēs ⁊ repudians diuina documenta erit pctm̄ mortale. Similiter quādo licet non ꝓtemnat diuina documenta. tamen est cum detrimento eoꝝm que sunt de necessitate salutis: sic etī

am erit pctm mortale vel circūstantia que reperit in oīni pcto mortali. Uñ dī. Iniqtas oia pcipitat alias erit veniale pctm. t qz luxuria maxime absorbet rationē. ideo pcipitatio ponit eius filia.

Predia vrbana vel rusticana qñ dicunt. vide Seruitus. in pn.

Predo dicit q̄drupliciter. pmo q̄ iniuste alios pdat. sicut q̄ spoliat viatores. t iste est excōicatus. xxiij. q. iij. si q̄s romipetas. cū duobus c. se. scdo dī q̄ tollit a psonis vltra stipēdia sibi taxata xxiij. q. j. militare. t tales sunt raptores. t sic pdo cōtinet sub raptore sicut spēs sub genere. xiij. q. v. non sane. in fi. t sic dz puniri pena raptoz. tercio pm Goff. t Ho. dī plat̄us q̄ vt seruitū impendat legato vel alij: plus exigit a subditis q̄ soluat. de immu. ec. qz pleriq; quarto dicit pdo pm Ho. iudex q̄ iurgiū alienum deputat pdā suā. aut officialis indebite pecuniā accipiens. l. oēs. C. ad. l. iul. repe.

1 ¶Uō precepto prohibetur preda: R. furti nomine xxxij. q. iiij. meretrices.

2 ¶Cui debet dari pda in bello acq̄sita: R. de iure pn cipi. xxiij. q. v. dicat sed tu dic latius vt. s. Bellū. i pn.

Prefatio nulla debet dici in missa nisi illa de qua in. c. meminimus. de cōse. dist. ij. t in. c. sanctorum. in fi. vij. di. vide. s. Missa §. xxx.

Prelatus large dicit ois babēs curā aiaz pm Inno. in. c. firmiter. de sum. tri. t. c. qm. vt li. nō pte. stricte vo dicunt solū habentes iurisditionē. vt pbat in. c. decernimus. de iudi. ibi cta glo. in de. dudū de sepul. vbi ponit plat⁹ t rector sepatim. do. Car. in cle. j. de elec. cū glo. ibidē. t Lau. dicit q̄ noie plati cōprehendit q̄libet administrator babēs perpetuū officiū: etiā si sit talis qui ad nutum superioris possit amoueri. alt. de sup. ne. prel. c. j. ad fi. xxj. q. j. de pñtium. Addit Pau. ibidē quocunq; noīe censeat. de v. sig. q̄uis. cle. j. de rescrip. t qđ ibi nō. et ex glo. pfata dicit Car. obtinuisse: q̄ minister t custos minoz t puincialis pdicatoz sunt plati. t q̄ pnt esse pcuratores. qz cle. j. de pcu. loquit de religioso nō plato. t q̄ etiā pnt esse delegati pape. vt. s. Delegatus

1 ¶Utrum ois plat̄us sit iudex ordinarius: R. glo. in. c. ij. de iudi. q̄ sic. .§. iij.

2 ¶Utrū negligētia plati sit pctm: R. glo. in. c. ea q̄. de off. arch. q̄ sic. t mortale qñ est in omissione necessariorū ad suū officiū. vt visitationis. correctionis t huiusmodi. t pm Ho. t Ber. in. d. c. ea q̄. tenent nō solū de dolo t lata: sed etiā de leui culpa de damno ecclesiasticarum rerum. ergo fortius animarū.

3 ¶Utrū plat̄us teneat oia agere cū cōsilio capli sui? R. Pa. in. c. nouit. de bis q̄ fi. a pla. q̄ negocia minora pōt sine cōsilio. vt no. doc. in. d. c. nouit. t Inno. in c. fi. de ma. t obe. t. l. ij. C. de iura. calū. Nam rectores ex officio iniūcto explicāt hec minora. vt in. d. l. ij. facit. c. edoceri. de rescrip. Negocia vo ardua causa rationabili existente quam bonus vir arbitrat potest sine consilio capituli. alś non.

4 ¶Utrū teneat dicere suaz culpā subdito qñ excessit in corrigēdo? R. c. qñ. lxxxvj. di. q̄ non. intellige nisi a pposito hoc faceret. vt. s. correctio. j. §. ij.

5 ¶Utrū plat̄io sit appetenda? R. q̄ nō. nec desidia fugienda. xix. q. j. nos aūt. viij. q. j. olim. t tribus. c. se. xl. di. multi. vñ appetēs eam efficit indignus. j. q. j. pncipatus. t pccat mortaliter si deliberate appetit vt p̄sit. vide. s. Ambitio. t. s. Eps. §. ij.

¶Utrū plat̄us possit fugere. vide. s. Eps. §. xxiij.

¶De q̄bus spāliter sunt interroganda plati. vide. s. interrogationes circa prelatos. 7

Prescriptio est quoddā ius ex tpe concrues aucte legum vim capiens penā negligētibus inferēs. t litibus finē imponēs. t silr diffinit vsucapio. t aliq̄n vnū cōprehēdit reliquū. sed ppie differūt. qz vsucapio est in rebus mobilibus t se mouētibus. pscriptio vo in immobilibus t iuribus incorpalibus. vt insti. de vsuca. t lō. tē. p. j. rū. Juris tū psultus ita diffinit. Usucapio est acquisitio dñij p ptinuationē possessionis tpis spacio lege diffiniti. in. l. ij. ff. de vsucap. Hoc Pa. no. in Rubrica. extra eo. ti.

¶Que requirunt in pscriptione pm ius canonicum 1 t pscīam? R. q̄ttuor. Primū bona fides. s. q̄ is qui possidet rē quā possidet credat eē suā. vel credat tradentē esse dñm vel habere ius distrahendi. lz in facto erret. ff. de v. si. l. bone fidei. Hoc limito verū in pscriptione vbi requirit aliq̄s actus positiuus. secus vbi nullum factū requirit: vt in pscriptione libertatis cōtra seruitutē rusticā. qz licet sciā me tibi debere seruitutē eundi. tū ego possum pscribere libertatē exq̄ ego nihil facio qđ sit pctm. hoc tenet Bar. in. l. sequit. §. si viā. ff. de vsucap. t Pa. in. c. fi. de prescri. Idē dic de prescriptione actionis personalis mere penalis vt in rapina respectu quadrupli q̄ est vsq; ad annum post annum simpli. insti. de vi bo. ra. in pnci. vt. j. §. xlij. t idem dic de similibus.

¶Sed quid si erret in iure? R. q̄ non pscribet. l. ij. §. 2 si a pupillo. ff. p empto. t. l. nunq̄. la. ij. ff. de vsuca. secus si errabat in facto. ar. l. qđ vulgo. ff. p empto. Et pterea dicit Inno. in. c. si diligēti. eo. q̄ possidēs contrarius nō psumitur bone fidei nisi sit possessio longi tpis vel pbabilibus rōnibus fuerit acq̄sita. facit. c. cū ecclesia suterina. de cā pos. t ppri. Ex q̄ ptz q̄ si ius in quo errauit erat dubiū q̄ error excusaret in pscribendo t facit tex. in. c. cum dilectus. t ibi Pa. de psue. qđ no. Idē tenet Host. in. c. cura. de iurepat. q̄ error in ptus. s. iuris t facti nō tollit bonā fidē. dat exemplum in donatione facta vxori qua vir nō est effectus pauperior quā mulier credit valere: qz vsucapiet. l. si vir vxori. ff. de donat. Bar. tñ in. l. si fur. ff. de vsuc. t in. l. sed t si. §. scire. ff. de peti. bere. t refert Pa. in. c. q̄uis. de resti. spo. distinguit t bñ. q̄ quedā sunt iura q̄ pbēt aliq̄s actus. t faciēs ꝫ etiam ex errore nō psumit in bona fide. t sic intellige gl. in. d. l. si fur. que dicit q̄ error iuris impedit vsucapionē. quod etiā limito nisi esset tale ius obscurū t dubiū. Quedā sunt iura non pbentia: sed actui nō assistētia. vt puta testiū nō solenne nō approbatur a iure vt valeat. t circa talia errans nō psumit in mala fide. d. §. scire.

¶Quid de illo q̄ tpe pscriptionis babuit conscīaz le- 3 sam: postea incipit habere non lesam? R. Pa. in. c. fi. eo. cū. d. An. q̄ si ex legitima cā habuit lesam: interrupta est prescriptio. t sic incipiet pscriptio post q̄ pscientiā lesam reformauit p legittima iudicia. ar. eorū q̄ nō. in. c. de quarta. e. t in. d. c. cura. Si vo fuit lesa ex leui iudicio quā tū reformauit ex alijs legitimis iudicijs: sic nō fuit interrupta. Pa. tñ inclinat q̄ oino interrumpat t incipiat pscriptio de nouo tpe reformationis. sed verior est pma opi. nisi pscīa se firmasset. q̄uis ex leui iudicio q̄ res erat aliena.

¶Utrū dubitās an res sit sua vel ne t habēs iustam 4 causam dubitandi prescribat? R. pm. d. An. in. d. c. fi.

q̄ nō. quia iura requirūt nedū q̄ non sit in mala fide sed q̄ ut in bona fide. ⁊ iō lz nō sit in mala fide nō est tn in bona. qđ tñ limita nisi dubitatio esset mom̄tanea et vacillas. sicut nō est hereticꝰ q̄ dubitat: sed nō fixe ⁊ deliberate. c. j. de hereq. sic nō impediret. Et h̄ opi. in foro aie est verior quo ad vsucapionez rei: sed respectu fructuū lucrādoꝝ sufficit malam fidē abesse ⁊ q̄uis Pa. ⁊ cōis opi. ⁊ glo. in. d. c. fi. teneāt q̄ dubitatio etiā prima nō impedit p̄scriptionē etiā q̄ ad rem facit. p ipsis. l. q̄ scit. §. bone fidei. ff. de vsufru. sed boc verū quo ad forum contētiosum tene non quo ad cō scientiam.

5 ¶ Sēdm qđ requirit in p̄scriptione est iustus titul⁹ c. si diligēti. extra eo. ⁊ dī hic titulus causa possidēdi. vt donatio. vendicio ⁊ hmōi. Exigit ergo causa vera nō legitima ꝑm Goff. Ūñ titulus erroneus p̄stat cāz p̄scribendi. ff. p socio. l. fi. Et ꝓterea dicit glo. in. d. c. si diligēti. q̄ ꝑ tanto dī titulus iustus. q̄ dat cām p̄scribēdi. lz in veritate nō sit iustus. q̄ tūc nō esset p̄scriptio necessaria. Et ideo minus iustus titulus dat cām p̄scribēdi: si mō adsit bona fides vt credat titulū sufficere ⁊ esse iustū ⁊ boc verū q̄ requirit titulus q̄ñ aliquis iure cōi possidere nō p̄t: vt laicus decimas. Ideo requirit titulus alꝫ est semp in mala fide. Sed vbi res p̄nt de iure cōi possideri sic non requirit titulus. Et q̄ nō requirat titulus tenēt cōit voc. Sz Pa. in. d. c. de quarta. eo. limitat verum. Primo q̄ñ p̄scriptio non est ꝓtra ius cōe. p. c. j. e. ti. li. vj. facit. l. quēad modū. C. de agri. cē. ⁊ co. Sēdo q̄ñ nō est in vsufructu p̄scribendo. q̄ lz sit ius incorpale. l. j. in fi. ff. ad. l. fal. ⁊ quedā seruitus in rebus alienis. l. j. ff. de vsufru. tñ requirit titulus in eo p̄scribēdo. alꝫ nō p̄scriberet spacio. x. vel. xij. annoꝝ. vt ꝓbat in. l. si. C. de p̄scri. lō. tē. vñ dicit glo. in. l. corruptionē. C. de vsufruc. q̄ si etiaz vsusfructus cōsistit in re mobili tñ actio p̄sonalis ad ip̄m nō tollit triēnio. ⁊ idē videt dicendū in acq̄sitione. Dico tñ q̄ fructus q̄ capiunt ex agro alieno bona fide. vsucapiunt triēnio. text. est nō. in. l. sequit. §. fructus. ff. de vsuca. ⁊ ibi p Bart. q̄ ibi nō agit de p̄scribēdo iure. Et ideo cū dī q̄ teneāt restituere fructꝰ extātes. in. c. grauis. de resti. spo. Intellige nisi possessor p triennīū ⁊ bona fide possideret. Tercio limitat q̄ñ nō agit de seruitute p quā p̄sona obligat vel astrigit ad aliqđ seruitiū. q̄ cum sit q̄d graue. necessario requirit in tali iure p̄scribēdo titulus. ⁊ sic p̄t intelligi. l. cuz de in rē vso. ff. de vsu. ⁊ no. Dy. in regula possessor. de reg. iu. li. vj.

6 ¶ Tercium qđ requirit est ꝓtinuatio possessionis: q̄ res sit possessa ꝓtinue vsq; in finē p̄scriptionis sine interruptione. c. illud. eē. eo. de re. iu. in regula sine possessione. li. vj. Et q̄ possideat vt ꝓpriū. q̄ q̄ alieno nomine possidet vt coloni. ⁊ qui p̄cario: ⁊ hmōi. nō ꝓprie possident sed bi quoꝝ noie possidēt. c. cum venissent. de resti. spo. ⁊ in gl. c. clerici. xvj. q. iij. Si tñ interrupta possessione q̄ñ possessor recupat est bone fidei sic p̄scriberet ea interruptione non obstante. l. fi. C. de p̄scri. xxx. an.

7 ¶ Utrū possessio ciuilis. i. q̄ sit talis p̄sona q̄ possit legitime de iure cōi possidere: necessario requirat ad p̄scriptionē. Rē. q̄ ad vsumfructū p̄scribendū nō: ꝫ sufficit naturalis seu corpalis possessio. l. fi. ff. de acq̄. pos. no. Pa. in. c. ad audientiā. e. ti. In alijs aūt vbi p̄scriptio inducit ad acq̄sitionē rei vel iuris: tūc req̄rit ciuilis possessio. ⁊ sic intellige tex. ⁊ glo. in. c. cām. eo. ti. ⁊ iō nālis nō sufficit. de q̄ plene p Dy. ī regl̄a sine possessiōe. li. vj. Ubi vō p̄scriptio inducit ad extinguēdum solūmō ius alteri⁹. ⁊ ad defensione ꝓtra ius alteri cōgruēs: tūc tali defendēti nō est necessaria vera possessio vel quasi. alꝫ seq̄ret q̄ nō p̄scriberent actiones p̄sonales p̄ id qđ habet in. l. ij. C. de ꝓsti. pecu. ⁊ in. l. sicut. C. de p̄scrip. xxx. an. q̄ nemo vere eā possidet nisi is cui vere competit vt no. Inno. in. c. in lris. de resti. spo. hec ē notabilis distinctio Cal. in. c. cū nō liceat. e. Aduerte hic q̄ possidēs bona fide ⁊ vendēs sub condicione: nō interrūpit possessionē. Ūñ si deficiēte p̄dicione vēditio resoluat ꝓza tpa cū posterioribus ꝓtinuare poterit: ꝑm Pa. in. c. illud aūt. eo. ti.

¶ Utrū possessio ꝭgressiui tp̄is de cui⁹ initio non est memoria habeat vim tituli: Rē. ꝑm Jo. an. in. c. ij. de p̄bē. li. vj. q̄ sic q̄ñ capacitas dat in exercēte. alꝫ non. Ūñ laicus q̄tūcunq; exercuerit actū spūalem vel alicuius ordinis nunq̄ tñ p̄t illū p̄scribere. Et no. q̄ fama p̄bet iustaz cām credēdi. vt nō. in. c. inq̄sitioni. de sen. ex. ⁊. c. cū ꝓtingat. de rescrip. ⁊ p Bar. in. l. ij. C. si ser. vel liber. ⁊ in. l. celsus. ff. de vsuca. Et si fama erat q̄ res fuit legata. vel q̄ tale fiebat p priuilegiuz pape qđ finit p̄dictū tp̄e guerre ⁊ hmōi. sic curret p̄scriptio. vt nō. in. l. q̄ vulgo. ff. p empto. q̄ sic facit titulū sicut in illo cui⁹ ꝓcurator dixerat se emisse. ⁊ sic credebat. 8

¶ Quartū qđ requirit est q̄ res nō sit vicioſa vt possit p̄scribi. Et dī vicioſa si sit furtiua aut vi possessa. vt insti. de vsuca. §. q̄ aūt. Et subdit tex. q̄ nec vllus alius q̄uis ab eis bona fide emerit. vl' ex alia cā accepit vsucapiendi ius bz. Et aduerte q̄ i re mobili oportet iustus titulus interueniat a p̄ncipio: aliter nūq̄ p̄scribit. q̄ sine titulo p̄ voluntatē dñi ꝓtractās furtū cōmittit. ⁊ sic furtiua est. Secus est i re mobili. q̄ q̄uis mala fides fuerit in p̄mo: p̄t tñ per alios p̄scribi ex eoꝝ bona fide. Et iō nūq̄ res mobilis in ꝓcia p̄t teneri q̄tūcunq; ꝑ longū tp̄s sit possessa ⁊ bona fide: nisi q̄ habuit eā a p̄ncipio habuerit cum titulo. ꝓterea dicit tex. in. d. §. q̄ aūt. Ūñ in rebus mobilibus nō facile ꝓcedit vt bone fidei possessori vsucapio cōpetat. Qđ no. q̄ sepe venit in practica. Limita tamē ꝑm q̄ j. dico. §. xliij. 9

¶ Quero vtrū oēs alie res q̄ non sunt vicioſe possint p̄scribi: Rē. q̄ regulariter ois res. oſne ius. ois actio p̄scribi p̄t. c. ad aures. e. ti. Sz bz multas exceptiones quia sunt multa que p̄scribi non possunt. vt. j. §. xij cum sequentibus. 10

¶ Sed q̄ requirunt ad p̄scribendū iura seu seruitutes q̄ habent cām ꝓtinuā vel q̄si: Rē. q̄ requirunt. v. Primū bona fides. s. q̄ vsus fuerit eo aio q̄ vsus fuerit iure suo. ⁊ q̄ potuerit etiā aduersario p̄dicēte. secꝰ si cā amicicie. q̄ nunq̄ p̄scribet. l. fi. ⁊ ibi nō. ff. quēad. ser. amit. ⁊. l. q̄ iure familiaritatē. ff. de acq̄. pos. Sēdm tp̄s debitū: vt. j. patebit. Terciū q̄ vsus fuerit sciente aduersario. l. ij. C. de serui. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. ⁊ etiā patiēte. l. quotiens. la. ij. ff. de serui. q̄ scientia ⁊ patiētia in iuribus incorpalibus aduersarij cōstituit q̄si possessionē. Et ideo sine ipsa nō posset p̄scribi nisi sit tp̄s longissimū. scz. xxx. annoꝝ. vel. xl. annoꝝ: ꝑm Pau. de castro in. l. ij. C. de serui. Itē nisi habuisset p̄scribens titulū ab aliquo tercio qui eam vt dñs illius fundi cōcessit. quia sic ignorante dño p̄t p̄scribi. vt no. Cy. Petrū tenere in. l. ij. predicta. Quod no. ꝓ limitatione illius: q̄ in corpalibus non est dare q̄si possessionē sine scientia ⁊ patiētia aduersarij. q̄ p̄ueci aduertūt. vt in pascuis. aq̄ductus. iurisditionibus piscādi. Et no. ꝑm Inno. q̄ istud tp̄us incipit currere ex q̄ q̄s ce-

pit illo vti. nō vi nec clā nec p̄cario: sciente illo cui fit preiudiciū ⁊ nō ꝺicēte. Quartū in negatiuis. puta altius nō tollēdi requirit ꝓhibitio. no. glo. in. l. q̄ luminibus. ff. de serui. vrba. p̄di. ⁊ ꝓhibitio ꝺz esse ex parte p̄rētis seruitutē. Quintū q̄ sit dñs fundi cuius seruitus est acquirenda. quod no.

12 ¶Que sunt q̄ p̄scribi non p̄nt: R. xvj. Primo cōtra pcta de iure canonico ⁊ in foro anie. immo diuturnitas auget. c. cū bīet. de eo q̄ ꝺu. quam pol. p adul. ⁊. c. non satis. ⁊. c. cū in ecclesie. de simonia. De iure ciuili ꝺo si pctū est mom̄taneum tūc lapsus tp̄is alleuiat penā. in. l. si diuturno tpe. ff. de pe. ⁊ q̄q; ex toto tollit. Ita cōiter doc. ⁊ sequit Pa. in. c. cū bīet. dicunt q̄ aduersus q̄libet crimē regulariter ꝓcedit p̄scriptio x. annoꝝ: vt post lapsum ds neq̄at accusari. ⁊ in. l. adulter. ff. de adul. ꝺz. q̄ post q̄nquenniū nō p̄ōt quis accusare adulterium nisi in ꝺuobus casibus. vide glo. in. ꝺ. l. adulter.

13 ¶Sexto ꝓ obedientiā. visitationē ⁊ ꝑcurationē q̄ ꝺebēt rōne visitationis. c. cū nō liceat. eo. cū similibus.

14 ¶Tercio ecclesie. loca religiosa necnō ius. decime. p̄mitie vel oblationis: ⁊ oīa alia iura spūalia nō p̄nt p̄scribi a laicis. q̄ illa possidere nō p̄nt. vt in. c. cūm. c. etiā si mille anni trālierūt vt. ff. de vsuris. Ꝺm Jo. an. in. c. ij de p̄ben. lib. vj. Ab eis autem a quibus possideri p̄nt bñ p̄scribunt. vt in. c. ad aures. eo.

15 ¶Quarto annexa spūalibus. vt iuspatronatus: similiter p̄scribi nō p̄nt a laicis. Dicit tñ Pa. in. ꝺ. c. ad aures. q̄ papa posset ꝓcedere p̄uilegiū laicis vt possiderēt spūalia aliqua. q̄ p̄ōt dare potestatē eis excōicādi ⁊ sic tūc p̄scribere possent que possidere p̄nt. Limita istud ad laicos seculares. q̄ laici cōuersi licet non ꝺebeant. tñ nō p̄nt tractare spūalia cum clericis ⁊ p̄scribere. vide tex. iūcta glo. in. c. ex eo. de elec. lib. vj.

16 ¶Quinto nō p̄ōt p̄scribi limes vel qꝺ adheret limitibus epatuū. puinciarū vel parochiarū. xvj. q. iij. licet inter. de paro. sup eo. Rōne termini confundant puinciarum vel parochiarum.

17 ¶Sexto liber bō pro seruo possessus non p̄ōt p̄scribi. xvj. q. iij. §. potest.

18 ¶Septimo publice functiones agroꝝ. i. pensiones non p̄nt a colono p̄scribi: nec fundus quez colit. ꝺ. §. p̄ōt. C. de p̄scri. xxx. vel. xl. an. l. male agit.

19 ¶Octauo via publica nō p̄ōt p̄scribi ex nō vsu ppli l. viam. ff. de via publica.

20 ¶Nono aqueductus ad publicū vsum ciuitatis et alia iura ciuitatis ad publicū vsum destinata p̄scribi nō p̄nt. C. de aq̄duc. l. diligenter.

21 ¶Decimo reseruata p̄incipi in signū subiectionis: vt tributū ⁊ similia. p̄scribi nō p̄nt. vt. l. cōperit serenitas nostra. C. de p̄script. xxx. an. facit qꝺ nō. in. c. cum non liceat. eo.

22 ¶Undecimo res quā lex vel canon alienari ꝓhibuit nō p̄scribit. sic tñ distigue ꝺm Pa. in. ꝺ. c. cū nō liceat q̄ aut lex ꝓhibet alienationē. q̄ ei⁹ rei nō est cōmerciuz. nec p̄ōt possessio haberi: vt in rebus sacris. ⁊ sic nō valet p̄scriptio. Aut ꝓhibet alienationē simplicit fauore ipius rei. Exemplū in fundo ꝺotali. ⁊ sic p̄scriptio nō p̄ōt icboari. l. si fundū. ff. de fun. ꝺo. gl. ⁊ Bar. in. l. ij. C. de vsuca. p emptoze. Sz si erat inchoata añ q̄ talis eēt ꝺotal' fundus ⁊ bmōi. sup q̄ se fundat ius tūc non impedit vsucapio. tex. est i. ꝺ. l. si fundū. Ꝺē ꝺicendū q̄ res puenit ad personam ꝓilegiatā ꝓtra quā nō posset p̄scribi. vt no. Jo. an. in. c. vnico. de in. pa. lib. vj. Aut lex ꝓhibet alienationē nō simpliciter sed sine certa solennitate: vt in rebus minoꝝ ⁊ eccle. tūc data bona fide ⁊ excluso errore iuris ꝓcedit p̄scriptio si ꝺz comitātia alia. puta emi a minore quem credebā maiorē: vel rem a plato: sed putabā caplm contsensisse ⁊ bmōi. secus si errabā in iure credēs q̄ prelatus sine caplo posset. vel minor sine decreto. et sic intellige glo. in. c. ij. de bis q̄ fi. a pla. ⁊ text. iuncta glo. in c. j. de re. ec. non alie. lib. vj.

¶Quid si est ꝓhibita alienatio p defunctū: R. idem ꝺicendū sicut de ꝓhibita a lege. s. q̄ vsucapio nō p̄ōt. tex. est in. ꝺ. l. ij. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. Et hec intellige q̄n p̄dicta ꝓhibitio fit ex causa per testatorē. sine cā em nō valet. vt legit ⁊ nō. in. l. filius. §. diu. ff. de lega. j. ⁊ ibi per Bart. plene. 23

¶Utrū similiter sit ꝺicendū q̄n res q̄ pactum ꝓhibita est alienari. puta cū res est obligata. ⁊ obligans apposuit pactum vt illa res interim non alienetur ⁊ impeditur dominij trāslatio. vt in. l. si creditor. §. vlti. ff. de distrac. pigno: R. q̄ sic: q: nō currit p̄scriptio. vt no. Bar. in. l. vbi lex. ff. de vsuca. Pa. cū in. ꝺ. c. cū nō liceat. tenet q̄ currat p̄scriptio. ⁊ credo verius si alius a p̄dictis ꝓtrabētibus p̄scribat. 24

¶Duodecimo res que tenet p̄cario noīe. quia non ipse sed dominus possidet. l. certe. §. is q̄ rogauit. ff. de de p̄cario. Ꝺē ꝺe colono eadem rōne. l. male agit. C. de p̄scrip. xxx. an. Ꝺē ꝺe eo q̄ possidet nomīe alieno ea ratione. c. cum venissent. de resti. spol'. Ꝺē ꝺe pignore qꝺ nō p̄ōt p̄scribi a creditore ⁊ vsufructuario q: censent in mala fide. Dicit tñ Pa. in. ꝺ. c. cū nō liceat. ꝛz colon⁹ ⁊ tenēs p̄cario nomine: ⁊ qui possidet alieno nomīe nō possint ipsi p̄scribere tales res. tamen si colonus vendit alteri: ⁊ qui emit bona fide p̄scribit. sed dominus petit restitutiōem in integrum si ignorauit ex clausula generali. l. j. ff. ex qui. ca. ma. ꝺm Specu. eo. ti. ⁊ placet p ea que. j. ꝺicam. licet Bart. in. l. cum solus. ff. de vsuca. aliter sentiat. 25

¶Tredecimo res empta a p̄digo vel luxurioso aut lusore alienante. Distinguit tamen Pa. in. c. si diligēti. eo. q̄ aut talibus est interdicta administratio. ⁊ sic non valet contractus. nec infertur vsucapiendi cōditio vt. l. qui fundum. §. qui sciens. ff. pro empto. Aut non est interdicta administratio bonoꝝ. et tūc aut ignorabat q̄ in malum vsum volebat consumere. et sic potest vsucapere. quia est bone fidei. vt in. l. si quis cum sciret. ff. pro empto. Si vo sciebat q̄ in malum vsum volebat expendere precium: sic non valet vsucapere. vt in. ꝺ. l. si quis cum sciret. Et est tex. nō. in. l. si vo non remunerādi cā. §. si adolescēs. luxuriosus mandat tibi vt p meretrice fideiubeas. idēq; tu sciēs mandatū susceperis: nō habebis mādati actionē. qꝺ sile est q̄si pdituro pecuniā sciēs crediderīs. Sz ⁊ si vlterius directe mandauerim tibi vt meretrici pecuniā credas: non obligabit mandati q̄si aduersus bone fidei mandatum sit hic tex. ff. manda. Nec ob. l. affectionis. ff. de dona. quia ego intelligo ante factum nōva lere in ista lege valeret post factum fornicationis soluendo. hanc decisionē posuit Bar. in. ꝺ. l. si quis cum sciret. et ꝺm hanc limitarem ego. l. si. ff. de ale. vbi valet ꝓtractus venditionis factus alteri a collusore. scz verū quādo non putabat preciū in ludo velle consumere. alꝫ talis emptor non poterit p̄scribere. Multo minus valet ꝓtractus factus in ludo cū collusore. vñ nec tenet vēditio, nec tenet emptor de euictione cū 26

mul delinquant.l.fi.§.j.ff.qua.re.ac.non da.et per cõ sequens cum sit in mala fide: ꝛ ptractus sit ꝓbibitus a iure nõ poterit prescribere: quod bene no.

27 ¶Quartodecimo res ignorãtis nõ põt prescribi. ita tenet.o. Pe.de peruso tractatu de canonica portione epi.c.ij. allegat.l.cuꝫ ser.ff.de edil.edic.cũ pcordãtijs. in glo.ibidẽ. vñ cõcludit ꝙ quãdo ꝙs ignorat habitu ꝛ actu ius sibi competere.puta qꝫ ignorat legatuꝫ sibi factũ: ex quo resultat sibi ius agẽdi: ꝛ sic nõ currit prescriptio. Itẽ qñ ꝙs ignorat actu ꝑ nõ habitu. sic etiaꝫ nõ currit: puta collator scit se habere ius ꝓferendi beneficiũ ꝑ ignorat factũ ex quo resultat sibi ius agendi .i.actũ vacationis: ꝛ sic nõ currit ꝓscriptio.c. qꝫ ꝛ iuer sitatẽ.de pces.ꝓben.c.lras.de sup.ne.prela. Pa. vo in .d.c.vigilanti. dicit.ꝙ ꝓtra ignorantẽ ꝛ absentẽ currit ꝓscriptio: nisi ignorãs vel absens possideat ciuiliter: qa tunc nõ currit ꝓscriptio. vt in.l.male agit.C.de ꝓscri. xx.an. Ex quo infert ꝙ si me absente aut ignorãte ingrechr ꝙs possessionẽ meã: nõ incipit tũc ꝓscriptio lꝫ fuerit ingressus bona fide: qꝫ ꝓ hunc ingressum non ꝙdo possessionẽ. vt in.l. si id qõ.ff. de acq.pos. ꝑ añ ꝙ incipiat ꝓscribere: oportet prius ꝙdam possessiõem. puta qꝫ sciẽs aliũ ingressum suspicer me posse repelli vt in.d.l.ff id qõ. ꝛ ab eo tpe incipit currere ꝓscriptio ꝛ nõ prius. vt no. Dy. in regula sine possessione.li.vj. ꝛ sentit glo: ꝛ aptius Bar.in.l.j.C.de ser.fu. Addit tñ ꝙ vbi ignorãs nõ possidet: lꝫ currat ꝓscriptõ. tñ si ignãtia fuit ex iusta causa vel ꝓbabilis: qꝫ tũc subuenitur. ar.c.cũ illoꝝ.de sen.ex. ꝛ hec subuẽtio erit ꝙ restituet in integrum. vt voluit Bar.in.l.j.§.si ꝙs aũt.ff.de iti. actuq; pri. facit glo.in.l.j.C.de pa.po.ꝛ tex.optim⁹ in .l.antepe.ff.de acq.here. Sed magis mihi placet opi. Pe. vbi tñ ignorãtia nõ est crassa vel supina. Incorporalia vo non possunt quasi possideri nisi sciente eo qui possidet prius. Et data eius ignorãtia nõ possunt prescribi.l.ij.C.de ser.ꝛ aqua.no. Inno.in.c. bone.el. .ij.de postu.prela.

28 ¶Quintodecimo res excõicati: vt dicit Pa.ĩ.c.j.eo. quia cũ sit impeditus a lege: nõ debet ꝫ eũ currere ꝓ scriptio.l.fi.in fi.C.de anna.excep. Qd limito verũ in eo qui nõ est in mora petende absolutionis. Secus si esset in mora. quia tunc impedimentũ oritur ex culpa sua. ꝛ ideo curreret.

29 ¶Sextodecimo res furtiue vel vi possesse. nec etiam ea que ex ipsis nascunt. vt insti. de vsuca. §. furtiue. de quo dic vt.j.§.xliij.

30 ¶Que sunt tpa in ꝙbus prescriptio nõ currit ꝑ dormit: Rx. Pa.in.c.ex trãsmissa.e.q.ix.tpa. Primũ tempus hostilitatis. ꝛ vbi ius non reddit. sed hoc limitat Inno.in.d.c.qñ ꝓpter guerrã ꝛ hmõi actor agere voluit ꝑ nõ potuit: qꝫ nõ erat ꝙ ius redderet.l.sed si ꝓ põtorẽ.§.si ferie.ff.ex ꝙ.cau.ma.ꝛ ꝓpter hoc dicit Bar. in.l.de etate.ff.ad treb. ꝙ citatus tpe pestis habet iustam causam nõ cõparẽdi.alle.c. ad supplicationem. de renũ.facit glo.in.c.si vo.de iureiu. Et ideo dicit idẽ Bar.l.naturaliter.ff.de vsuca.ꝙ tpe pestilẽtie nõ currit ꝓscptio vbi ꝙs fugit ex tali timore. aut certe erit iusta causa petendi restitutionẽ in integrum ex clausula generali. Et idem dic de omni alia iusta causa que impedit ne ꝙs rem suaꝫ petat.l.qd ꝙdẽ.ff. ex ꝙbus cau. ma. Secundũ tps est qñ eccĺia uullũ habet prelatum seu habet inutilẽ ad agẽduꝫ. vt puta qꝫ est excõicatus. suspensus vel captiuus.c. qꝫ diuersitatẽ. de pces.preben.xvj.q.iij.c.j. ꝺ elec.qꝫ diligẽtia. aut ẽ dilapidator: aut male alienans prelatus. vt in.c.si sacerdotes.xvj .q.iij.ꝛ qd no.in.c.j. de in integ.resti.li.vj. Nam toto tpe prelati male alienantis non currit. Tertiũ tẽpus qñ ꝙs de iure ipedit agere: sic filiusfamilias. vt.l.j.i fi. .C.de anna.excep. ꝛ i vxore viuẽte marito respectu rerũ dotaliũ.l.i reb⁹.C. de iur.do. Itẽ in pupillo durãte etate pupillari.l.sicut. vtra mediũ.C. de ꝓscript.xxx. anno. Quartũ tps est fasmatis q̃ ad eccliaꝫ romanã vt in.c.cum nobis eo.ti. Quintũ tẽpus ꝓditionis: qꝫ res sub ꝓditione nõ ꝓscribit.l.cum notissimi.§. sed il lud.C. de prescrip.xxx.anno. quia nulla currit mora. Sextũ tempus feriaꝝ repentinarũ: quia ꝓcaueri non possunt. vt dicit in.d.§.si ferie. Quidaꝫ tamẽ dicunt ꝙ currit. sed indulget restitutio. Septimũ tẽpus absentie reipublice causa. Limitat tamẽ Inno. istud cũ precedẽti: qñ ꝓscriptio fuit cõpleta tempore feriarum aut absentie vel parũ post. Secus si post magnũ tempus: quia tunc nõ daꝫ restitutio. facit.l.ab hostib⁹.§. sed qõ simpliciter.ff.ex ꝙbus causis ma. ꝛ satꝫ placet licet alij teneãt indistincte nõ currere. Octauũ tẽpus est furie vel ꝓdigalitatis fm Joh.an. in additionib⁹ ad Specu.eo.ti. Nouũ est iacentis hereditatis ꝛ nõ stat per heredẽ q̃n eam capiat: sed aliquo mõ est impeditus fm Pa. in.c. de quarta. de prescrip. sed do. Anto. ibidem tenet ꝙ currit. sed restituetur ex generali clausula.

¶Sed q̃ro an in ꝓfatis casibus ita dormiat ꝛ impediat prescriptio ꝙ nõ sit opus petere restitutionem? Rx. diuersa fuit opi. legistarũ in.l. senatus.ff. de off.ꝓsi. ꝛ canonistarũ in.c.ex trãsmissa.eo. sed mihi placet opi. Inno. ꝙ impedit ipso iure: nec est necessariũ petere restitutionẽ nisi solum in tẽpore absentie ꝛ feriarum. põt dici cũ simili rõne tps ꝓdigalitatis etiam. ꝛ sic illa tempora subducunt de medio prescriptionis. Ratio sua quare nõ currit est: qꝫ prescriptio est odiosa. vt patꝫ ex eo qd legit ꝛ nõ. in.c. vigilanti. eo. Ergo non est laxanda. 31

¶Quantũ tẽpus requirit in ꝓscriptiõe? Rx. ꝙ diuersi mode fm ꝙ a diuersis ꝛ cõtra diuersa sit prescriptio. 32

¶Contra ecclesiam romanã nõ currit minor q̃ centenaria. intellige in bis que spectant ꝑncipaliter non secũdario ad ipsam fm glo.in glo.in.c. ad audientiã. eo. Vñ dic ꝙ generaliter oĩa q̃ immediate ptinent ad dispositiõem pape gaudẽt ꝑuilegio. vt est ecclesia lateranẽsis: ꝛ res ipsius ꝛ exemptio ꝓtra quã nõ currit minor prescriptio q̃ centenaria. Ita tenet io.an.in regula scienti.li.vj.in mercu. ꝛ qd no.pau.in cle.frequns de excess.prela. ꝛ Pa.in.d.c.ad audientiaꝫ. Fallit hoc in casu.c.ij.§.j.eo.li.vj. vbi catholici prescribũt cõtra eccliam romanaꝫ bona hereticoꝝ qui ignorabant in vita ꝙ essent heretici. si p.xl. annos bona fide ea possederũt: nec in isto casu poterit romana ecclesia petere restitutionẽ. vt in.d.c.ij. patet. vbi ꝑbet oẽm molestiam post prescriptionem. 33

¶Contra ecclesiam inferiorem a romana siue fiat ꝓscriptio a priuato vel ab alia ecclesia si est in immobilibus vel iuribus babẽtibus ꝑtinuã cãm: sic requirit quadragenaria annoꝝ prescriptio. vt in.c. de quarta. eo. ꝛ in.c.j.eo.libro.vj. nec requirit titulus in quadragenaria prescriptiõe: sed sufficit bona fides nisi sit cõtra ius cõmune: quia sic requirit titulus ver⁹ vel putatiue verus. c.si diligenti.eo.ti. vel tempus de cuius initio memoria nõ est. d.c.j. nisi in casu quando ius ciuile exigit contra priuatũ tempus de cuius initio memoria nõ est: qꝫ tunc multo fortius requireret cũ prescribit ꝓtra ecclesiam. Si vo est in mobilibus sic fm 34

Pa.in.c.cū dilecta.de ꝓbis.vti. vel inuti.nō habet locum vsucapio trienalis ꝓtra eccl̃iam romanā.sed cōtra alias eccl̃as credo q̄ habeat locū nisi in rebus q̄ alienari nō ꝑnt sine debita solēnitate.de q̄bus.ē. Alienatio.§.v.t q̄tuor.§.sequētib⁹. Et q̄ ꝓscribat babes in auc̃.q̄s actiōes.posita.xxj.q.iij.§.fi.

35 ¶Quid si laicus habet rem cōem cū eccl̃ia t indiuisibilē? R. Pa.in.d.c.de q̄rta.q̄ req̄rit q̄dragenaria prescriptio ꝓter eccl̃iam.ar.l.si cōem.ff.quēadmo.serui.amit. Jo.an.in.c.vnico.ō iurepa.in nouel.dicit.q̄ vbi ius eccl̃ie pōt remanere illesum.prescriptio cōis ꝓtra laicū sufficeret.facit qđ nō.in.c. ad audientiam.eo.t. xxj.q.iij.nolumus.

36 ¶Sed nunq̄d requirit q̄dragenaria in re que deuenit ad eccl̃iaz:que cū esset laici incepit ab aliquo ꝓscribi? R. Pa.in.d.c.de q̄rta.cōmunio t verior opi.est q̄ nō sed ꝓ ꝓterito vtit̃ ꝑuilegio priuati t ꝓ futuro tpe ꝑuilegio suo.ar.in.l.fiscus.la.j.ff.de iu.fis.t ideo si ꝓtra priuatū ꝑntem cucurrerūt.v. anni añq̄ veniret ad eccl̃iam sufficient postea.xx.post venit ad eccl̃iam.Et idē dic in simili⁹ priuilegiatis:facit auc̃.si quis.C.de ꝓscri.lon.tē.t sic in isto casu mutat prescriptionem.

37 ¶Utrū ꝓscriptiones iudiciales currāt ꝓtra ecclesiā? R. Pa.in.c.fi.de inte.resti.q̄ sic.vt sunt q̄ post decēdū nō appellet t hmōi: ꝑ restituit sicut t minor iure spāli.vt in.d.c.fi.t.l.j.C.si sepius in inte.re.fue.po. et ibi sequit Bar.

38 ¶Utrū res ꝑmoniales clericoꝝ gaudeāt isto priuilegio q̄dragenario? R.q̄ nō.ꝑ prescribunt cōi spacio sicut alie laicoꝝ.tenet glo.in .c. possessiones.xxj.q.iij. t in.c.q̄ꝫ.de censi.li.vj. t spe.in ti.de resti. in inte.tenet q̄ nō pōt restitutionē petere si fuit ꝓfessus in talib⁹ bonis sicut facit in lesione in reb⁹ ecclesie: t iura que dicunt q̄ bona clericoꝝ gaudēt eoꝝ ꝑuilegio sicut bona ecclesie:dicit q̄ intelligunt q̄ ad defensionē alle.c. eccl̃iaruꝫ seruos.xij.q.ij.facit qđ dicit Pe. t abbas in .c.cum sit.de fo. cōpe.q̄.s. raptores prefatoꝝ bonorū nō ꝓueniunt cora iudice ecclesiastico:quia ꝑuilegiū nō debet extendi nisi in casibus iure expressis : t idem ꝓcludit.d.Anto.nisi sit eadem omnino ratio cum expressis a iure.quod no.

39 ¶Quid de legat ad pias cās? R. q̄ solūmō habebit locum prescriptio.xl.annoꝝ ꝑm glo.no. in auc̃. de ec. ti.§.ꝑ tpalibus.t in.c.fi.xxj.q.iij.

40 ¶Cōtra hospitalia t alia pia loca requirit̃ .xl.annoꝝ sicut ꝫ eccl̃iam.vt est tex.no.in.l.omnia ꝑuilegia.C. de epi.t cle.no. Jo.an.in.c.ij.de resti.in inte.li.vj.

41 ¶Cōtra ꝓncipē distinguit Pa. in.c.cū nobis co.ti. sic.aut sunt bona reseruata ꝓncipi in signū subuentionis. vt in tributo vel censu. t sic nullo tpe currit.l. cōpit.C.de ꝓscri.xxx.an. vel in signū singularis priuilegij vel dñij: vt legitimare spurios. creare notarios. exigere vectigalia t pedagia t hmōi: t sic requirit̃ scientia ꝓncipis t tantū tps de cui⁹ initio memoria hominū nō existat.vt est tex.in.c.sup q̄busdā.de v.sig.et ꝓ Bar.in.l.cūctos pp̄los.C.de sum.tri.t.l. si publicanus.ff.ō publi.t in.l.j.ff.de aqua plu.ar. Aut sunt bona pariter possedibilia: t si ista sunt ꝓncipi incorꝑata requirit̃ spaciū.xl.annoꝝ.vt in.d.l.cōpit serenitas nostra.t sic ꝓcedit glo.i.§.fisci.instit.de vsuca. Si vo nō sunt incorꝑorata:sed dūtaxat delata tanq̄ vacantia seu ex causa publicata: t tūc in bonis delatis ꝓpter vectigal nō solutuꝫ.sufficit tēpus.v.annoꝝ.vt.l. .ij.de aposta. In alijs vo si precessit denūciatio sufficit tempus quatuor annoꝝ. vt.l.intra quatuor.ff. de diuer.t tē.prescrip. Si vo denūciatio non interuenit: t sic si habuit bonam fidem:tūc requirit̃ tempus.xx.annoꝝ.l.in omnib⁹.ff.de diuer.t tē.ꝓscri. Si aut vltra bonam fidem habuit titulū. sic suffic at tēpus.x.annoꝝ. sic loquit̃.l.q̄uis.ff.de vsuca.Et no.Bart.i.d.l. in oibus.Cōtra quoscūq̄ alios a predict dist inguo. Aut sum⁹ in actionib⁹ ꝑsonalibus.t sic requirit̃ spacium .xxx.annoꝝ. Qđ limitat Pa.in.c.in cā. de causa poss. t ꝓp.vez q̄n ocurrit sola patiētia. Secus si cū patiētia interuen.isset aliud.vt est tex.in.l.ꝑcula.ff.de ꝓba. vbi ex taciturnitate lōgi tēporis ꝑsumit̃ dimissum fideicōmissum debitū si sepius de alijs habita rōne non sit habita de fideicōmisso mētio.Aut sumus in rebus immobilib⁹:t sic si possidet cum titulo requirit̃ spacium .x.annoꝝ inter p̄ntes cōtinue. t ꝓ.xx.inter absentes.t.l.fi.C.ō ꝓscri.lō.tem. Si vo partim fuit ꝑsens: partim absens.duplicabit̃ tempus absentie solū.auc̃. q̄ si q̄s q̄busdam.C.de prescrip.lon.tē.sine titulo per .xxx.ānos cuz bona fide t relicꝫ ꝑscribit̃.vt in.c.sctō rū.e.ti.xxj.q.iij.§.pōt. t.l.si q̄s emptiōis.C. de ꝑscri. .xxx.an.Aut sumus in seruitutib⁹. t tūc si habēt causam cōtinuam vel quasi: regulariter prescribit̃ longo tempore.sez.x.annoꝝ inter p̄ntes.t.xx.inter absentes sicut immobilia.tex.est in.l.fi.C.de ꝓscrip.lō.tē.t in.l. .ij.C. de serui.t ibi glo.t doc.boc.no. Si vo seruitus habet cām discōtinuā: tūc regulariter nō ꝓscribit̃. vt est tex.in.d.l.seruitutes: t ibi ꝓ docto. Fallit ꝓmo q̄n q̄s vsus est tanto tpe cui⁹ ctrariū memoria nō existit .l.boc iure.§.duct⁹ aq̄.ff.de aq̄ quoti. t ecklina. no.gl. t doc.in.d.l.ꝓuitutes:t tps cētuz annoꝝ ē tps de cui⁹ initio nō extat memoria.vt tenet.d. An.in.c.veniens de test.t Car.in.c.si diligēti.de ꝓscrip. Jtē scdo q̄n habuit titulū ꝓcessionis a dño q: ꝓscribet in.x. ānis inter p̄ntes.t.xx.inter absentes.ita no.glo.i.d.l. seruitutes Silr t tertio ꝓscribit̃ q̄n habuit veruz titulū a tertio: q: ꝑ.x.int̃ p̄ntes.t.xx.int̃ absentes. ꝑ tex.l.fi.in fi.ff.ō prescrip.lon.tem.ꝑm pau.de castro.in.d.l.seruitutes. Aduerte q̄ est dñtia inter ꝑscribēdo rusticanā t vrbanā ꝓuitutē:q: rusticana pdit ꝑ nō vsum. sed vrbana nō nisi alius sil vsucapiat libertatē: puta habeo fenestras:q̄s licz obstruā nō pdo ius.sed si alius ꝑ idez tps altius eleuauit murū suuz sic amitto. hec ꝓbant in.l.hec aūt iura.ff.de serui.vr.ꝑ. q̄d aūt sit seruit⁹ vrbana t rusticana.vide seruit⁹.in ꝑn.Et no.q̄ tūc seruitus dicit̃ habere cām cōtinuā vel ꝓpetuā: q̄n est in vsu actualiter t potētialit̃.vt seruit⁹ aq̄ductus.t seruitus altius nō tollēdi t silēs. Rō:q: lz a ꝓncipio req̄rat factū bois: nō tñ semp: q: postq̄ aqua ē deriuata in cānale facto nature ꝓtinuat̃: t ꝑ spaz sp fluit. t fruitute tigni imiūcti vl onerī ferēdi q̄ postq̄ sel ē imissuz ꝓtinuat̃.Aliq̄n vo dī bē cāz q̄si ꝓtinuā vl q̄si ꝓpetuā q̄n ꝓpetuo seu ꝓtinuo potētialr ꝑ nō actualiter ē in vsu.vt est seruit⁹ stillicidij.vel ductus aque ex celo cadētis. Rō:q: lz nō semp exerceat actu. tñ apta nata semp exerceri sine facto bois : q: cū pluit stillicidiū est semp aptū recipe aquā sine facto hominis postq̄ stillicidium est. Aliquādo seruitus dicit̃ habere cām discōtinuā q̄n nō est sp in vsu actualr nec potētialiter ꝑ necessario req̄rit factū bois qđ nō pōt ee ꝓtinuū. vt vt est seruit⁹ itineris vie t siluū.hec no.ꝑ glo. t doc.in .l.seruitutes.la.ij.ff.de serui.t in.l.fozamē.ff.ō ser.vr. ꝑ. Aduerte hic q: in seruitute q̄ amittit̃ ꝑ nō vsum ꝑ babet solū interualla diez vel noctiū tñ vel breuiorr spacij:prescribit̃.ꝑ.x.ānos inter p̄ntes.t.xx. inter absentes. Si autē habeat interualla annoꝝ vel mensiū

requirit tps duplicatū quo ad pñtes. vicz. xx. annox. sed q̄ ad absentes aliq̄ tenēt siliter. s. q. xl. Sed credo q̄ nō duplicat ꝑm Jo. glo. in. l. fi. C. de ser. quē sequūtur cōiter glo. Accur. Bar. ⁊ Bal. ⁊ doc. ibidē. ⁊ Jnno. i. d. c. de ḡrta. q2 ꝑ vltima opi. hec ponit q̄ est iua. iuxta glo. nō. in. l. q̄ filiū. §. sabinus. ff. ad trebel. vbi dicit q̄ vltima opi. in dubio est tenēda. Jtē dicta duplicatio nō bz locū in ꝓscriptōe. xxx. vel. xl. annox: nec in prestatiōe annua. vt vult glo. in. l. cū notissimi. §. fi. C. de prescꝑ. xxx. annox. ⁊ dī bie interualla dierū vel noctium q̄n alteri⁹ diebus vl die seu nocte mihi licz. ⁊ tibi altero die tē. Tēpus vo annox vel mensiū. q̄n de q̄nquēnio in q̄nquēniū vel de anno q̄libet vna die vel plurib⁹ lz ducere aquā. Aut sum⁹ in seruitute que debet a re psone. vt vsusfructus. vsus iurisditio ⁊ hmōi q̄ licz req̄rant factū hois: tñ nō dicunt hie cām discōtinuā q2 anio possideri pñt q̄ ptinuus ē. licz actus bominis sit discōtinu⁹: nō sic in seruitute q̄ a re rei debet cū res animū nō habeat. Jste seruitutes ḡ q̄ debent a re psone longo tpe ꝑscribunt: cuz titulo tñ vero: q̄a habet silitudiné cū dñio q̄d lōgo tpe nō ꝑscribit sine titulo. vt ē casus. in. l. vlt. in. fi. C. de ꝑscri. lō. tē. Et intellige de titulo habito a nō dño: q2 si a dño nō oportet ꝑscribere. Aut sum⁹ in seruitute psonali q̄ psone a psona debet ⁊ sic ꝑscribit aliq̄n q̄quēnio. qn. s. pater tpe mortis gessit se ꝑ libero non in fuga. nec latitās ⁊ in bona fide: sic post q̄nquēniū elapsum in quo nō est passus filius ꝓtrouersiā status efficit liber. no. Pa. in. c. lz. de piu. seruo. Jn psona vo ꝓpria requirit tps. xx annox cū bona fide: nec requirit titulus fauore libertatis. vt in. l. ij. C. de ꝑscrip. lō. tē. Ats seruitus ois psonalis cū sit ptinua ꝓpter animū q̄ nō pōt esse in seruitute reali sine titulo req̄rit tēpus lōgissimū. s. xxx. ānorū. vt no. Cy. in. l. ij. C. de serui. ⁊ aq̄. cuz titulo vero. p. x. inter pñtes tē. Aut sumus in debitis legatis aut stipulationib⁹? ⁊ sic ꝑm Bar. in. l. cū notissimi. C. de prescrip. xxx. annox si obligatio sit de pñti. lz exactō sit dilata in die: sicut cū testator legat cētū alicui: ita q̄ tradant sibi. x. oīni anno solū: sic vnica ꝑscriptiōe tollet. ⁊ ꝑ spaciū illud q̄ alie res. arg. l. senatus. §. fi. ff. de do. nat. cā mor. ⁊. c. de ḡrta. eo. ti. vbi vnica ꝑscriptōne q̄dragenaria tollit ḡrta debita epo q̄ cōiter soluit oīni anno. q2 obligatio est de pñti orta: lz exactio sit dilata. Si vo obligatio sit in die: vt in legato simplr facto vt annuatim det aliq̄d: q2 tot sunt legata q̄t annue ꝓstationes. d. l. senatus. in fi. ⁊ sic non currit ꝑscriptio nisi a die ertātis obligatiōis: ⁊ sic oportet tot sint ꝑscꝓtiones q̄t legata. Sed aduerte q̄ si beres testator⁊ scit se teneri vt cōiter ꝓsumit. vt nō. in. l. q̄ rome. §. duo fratres. ff. de ver. obli. nullo tpe pōt ꝑscribere ꝑm Pe. de pusio tractatu de canonica portione epi: q2 habet mala fidē. Jdē dic d quocūq̄ debitore. vt no. Ange. in. l. q̄ sequit. §. si viā. ff. de vsuca. ⁊ dicit q̄ hoc cōiter tenet ꝺ Bart. etiā si statuto caueat vt ꝑscriberet. ⁊ hoc sequit Jo. an. in. c. ij. de excep. li. vj. Ho. in. c. ꝓ tuas. de dona. ⁊ Car. in. c. vigilāti. eo. ti. ⁊ est glo. nō. in auc. vt eccl̄ia roma. centū an. ba. pre. q̄ dicit q̄ tale statutū esset iniquū ꝓsidiū. ⁊ sequit Bal. in. c. si q̄s. p. xxx. si de feu. fue. ꝓtro. vbi dicit q̄ ꝑscribens scienter debitus sp poterit denūciari. Secus esset si ignorabat ꝓbabiliter sic prescriberet etiā quo ad ꝓsciam: vt voluit Jnno. in. c. cura. de iurepatro. ⁊ in. c. q2 pleriq̄. de imu. ec. Pa. tñ in. c. fi. de ꝑscri. distinguit: q̄ aut debitor nō tenebat offerre: ita q̄ cessando a solutiōe nō fuit in culpa ⁊ sic prescribet. q2 nō est in mala fide: eo q̄ potuit cogitare q̄ voluit dōnare vel relaxare: ⁊ q̄n tenet offerre: vide bo. tex. cū glo. in. l. itē illa. ff. de cōsti. pecu. ⁊ plenius q̄ Bar. ⁊ me. s. Obligatio. §. viij. Si aūt tenebat offerre: sic nō prescribet: q2 est in mala fide. Aut sumus in actionibus ⁊ exceptionib⁹? ⁊ cum varie sint vario mō prescribunt: puta exceptio de nō numerata pecunia post diennū nō pōt opponi. l. in ꝓtractibus. C. de nō nume. pecunia. repetitio debitorū in alea nō ꝑscribit nisi p. l. ānos. vt in. l. aleax ludos. ff. de aleato. ⁊ hmōi q̄ multe sunt. q̄ ꝑm Pa. in. c. cum cū de emp. ⁊ vē. etiā currūt cōtra eccl̄iam ꝑm spaciū de retū a iure ciuili a quo sunt inuente. nec expectat spaciū. xl. annox. Aduerte etiā ꝑm Bart. in. l. si ab hostib⁹. C. in qui. ca. in inte. resti. nō est ne. q̄ actiones pretorie rei ꝓsecutorie sunt ꝓpetue nisi dent ꝓtra ius ciuile: puta redibitoria quia dat ꝺ cōtractū validū de iure ciuili. ideo finit anno. Secus si ꝺ ꝓtractū inualidū de iure ciuili: q2 sic ē ꝓpetua. q̄d nō. Jtē distingue: quia si actio est data in penā solū sic ꝑscribit etiā sciente debitore etiā in ꝓscientia: q2 in penalib⁹ nō tenet in ꝓscia. xij. q. ij. fraternitas. in glo. Si vo data nō est in penā ⁊ in satisfactiōez lesi. vt actio q̄to minoris: ⁊ hmōi sic data scientia debitoris non prescribit in ꝓscia quin teneat satisfacere lesō. xiij. q. vj. si res. Aut sum⁹ in reb⁹ mobilib⁹? ⁊ sic currit vsucapio: ⁊ q̄d req̄rit. vide Vsucapio. §. ij. ⁊ iij. Aduerte tñ q̄ ꝺ minores nō currit vsucapio vt nō. in. l. fi. C. in q̄. re. resti. in inte. nō est necesse.

¶ Sed q̄d dicem⁹ de fundo totali q̄ iā incepat ꝑscribi añq̄ daret in dote? R. q̄ ꝑscriptio nihilomin⁹ curret: lz nō poterit inchoari postq̄ est fact⁹ totalis. Secus erit de pupillo alteri succedēti ꝺ quē nō currit ꝑscriptio durāte pupillari etate: lz antea fuisset icepta. ⁊ differt vsq̄ p⁹ pupillarē etatē. l. fi. C. de annua ꝑscꝓ. 43

¶ Utr̄ successor singularis inuasoris prescribat p. x. annos inter ꝑsentes: ⁊. xx. inter absentes? R. Pa. i. c. nihil. eo. ti. q̄ nō q̄tūcunq̄ habeat bonā fidē ꝓpter vicium reale q̄d sequit quēlibet possessorem. l. vicia. C. de acq̄. pos. sed oportet q̄ currat spaciū. xxx. vel. xl. annorū. ⁊ sic bene prescribit etiā in rebus inuasis. vt nō. in. sti. de vsuca. §. furtiue. Successor vo vniuersalis non prescribit de iure ciuili si defunctus habuit malā fidez etiā sine violentia: q2 censet eadē ꝑsona cū defuncto. in auc. ꝺ iureiu. amo. presti. Dy. tñ in regula possessor ⁊ glo. in regula q̄ in ius. li. vj. ⁊ glo. in. c. de q̄rta. eo. ti. ⁊ alia glo. in. c. tua. de iurepa. tenet. q̄ de equitate canonica si est bone fidei possessor ⁊ in ꝑsonā suā inchoat prescriptionē prescribet. Sed Pa. post. d. Jn. in. c. si diligēti. tenet q̄ nō prescribit: ⁊ melius. q2 cum non habeamus ius canonicū cōtra ius ciuile expressum: in hoc non debemus ab ea recedere: ⁊ iura q̄ allegat loquunt de singulari successore: nō de vniuersali. Aduerte tamē hic q̄ lz mala fides defuncti noceat bered̄i. nō tñ nocet emptori ab berede: ꝑm Bar. in. l. post pluribus. in fi. ff. de vsuca. ⁊ do. Fran. de aretio. in. d. c. si diligenti. 44

¶ Utr̄ diu soluēs indebitū teneat postea cognoscēs indebitum? R. q̄ nō q̄tūcunq̄ tempus defluxerit: ⁊ pōt desistere a solutōne de cetero. l. litibus. C. de agri. cen. ⁊ co. li. ij. c. ꝓuenit. de censi. xvj. q. iij. q2 clerici. est glo. x. q. iij. ⁊. q. ij. 45

¶ Quō interrūpit prescriptio? R. q̄ duob⁹ modis. s. naturaliter. sicut q̄n deficit vnū de subalibus ꝑscꝓtionis: vt si ꝑdit possessionē ⁊ hmōi. Ciuiliter vo perdit diuersimode quo ad forum ptentiosum. de quo vide Pa. in. c. illud autem. eo. ti. sed quo ad conscientiam 46

qualitercunq; qs pstituat in mala fide aĩ cõpletã pscriptionẽ vel vsucapionẽ quõcunq; hoc fiat semp interrumpit: z hoc tene.

47 ¶Utrũ tutus pscptione teneat in foro anie restituere rẽ pscriptã cũ cognoscit rẽ fuisse alienã? R. Pa. in .c. vigilãti. eo. ti. q; nõ ex multis rõnibus. Sed melior est quã ponit in. c. fi. e. ti. q; qđ iure possidet iuste possidet: z si iuste bñ. g; nõ alienũ s suũ. g; nõ peccat non restituẽdo. xiij. q. iij. qđ dicã. z hanc opi. tenet glo. in .d. c. vigilanti Jo. An. Tanc. Bof. Host. Jo. an. i regula possessor. li. vj. in mercurial. z Inno. in. c. fi. e. ti. Hug. in. c. si ẽgo. xxiij. q. ij. Jo. Sco. in. iij. di. xv. d. An. in. d. c. vigilãti. dicit se disputasse q; q ad foz anie tenet. Rõ: q; cã pscribẽdi nõ ẽ oino sufficiẽs q; ad eq̃tatẽ. quo ad foz pterioꝛ dicit nõ teneri. Alij aũt indistincte tenẽt q; tenet. Sed ego teneo opi. Pa. q; nõ teneat: nisi forte ita esset scrupulosus q; nõ posset ponere pscias qn teneat q; sic teneret. xj. q. iij. cui est illata. Nec ob. rõ. d. An. de pscriptõe ꝯ eũ q; nõ põt imputari de negligẽtia: q; bz remediũ petendo restitutionẽ ex clausula generali. quã si petet in pscietia erit restituẽdus. Si ẽ nõ peter: nõ tenebit restituere p nõ. p Jnno. in. c. q; plerisq;. de immu. ec. Jtez q; pscriptio de iure canonico nõ solũ est in odio negligẽtis: s etiã ꝓpter bonuz z equũ. xxj. q. iij. §. põt. Uñ sicut dicit Bal. in. c. si qs p triginta. si de feu. cõ. fue. q; statutũ laicoꝝ denegãs audientiã in foro seculari ꝓpter equũ seu bonũ publicũ valet i pscia: nec bz locũ denũciatio in iudicio ecclesiastico: puta si statuto caueat q; non soluens gabellã iustã nõ audiat: vel instrm qđ nõ repit registratũ in libro cõis psumit falsuz. Jdẽ dicit Bar. in extrauagãti ad repmẽdũ. in v. denũciatõez. de velleano z macedoniano. q; nõ valet denunciatio in foro ecclesiastico: quia dat eis maxima eq̃tate naturali: sic a fortiori nõ habebit locũ in pscriptiõe q; taz a iure ciuili qz canonico ꝓpter bonũ publicũ est inuẽta: z cũ maxima eq̃tate: z ideo verissimã credo etiã in cõscientia opi. Pa. z sequentiũ eum.

48 ¶Sed ẽro qđ remediũ poterit bre ille ꝓtra quẽ ẽ cõpleta pscriptio: z cui nulla põt imputari negligentia? R. q; si aliq; legitimo impedimeto fuit detentus cõiter tenẽt doc. q; petere poterit restitutionẽ in integrũ vsq; ad q̃tuoꝝ annos seq̃ntes q; incipiũt a die scie post cessationẽ impedimenti legitimi. Rõ: q; istud q̃drienniũ nõ currit ignoꝝãti. vt in. c. j. de resti. in inte. li. vj. in verbo si qs negligẽter omiserit. Jgnoꝝãs em nõ negligit. vt ꝓbat in. c. ij. iũcto. c. q; diuersitatẽ. de ꝓcess. pbẽ. Et hanc opi. tenet Jo. de lig. post Zen. in de. vna. de i inte. resti. z Pa. in. c. auditis. de resti. in iteg. z placet mihi vt sapiat naturã eius in cuius loco surrogat. ar. c. eccl̃ia. vt li. pen. q; istud q̃drienniũ succedit loco anni vtilis q; olim cõpetebat. vt in. l. fi. C. de tẽpo. z in inte. resti. z iõ a principio erit vtilis. licet postea sit ptinuꝰ.

49 ¶Utrũ eccl̃ia petat restitutõez i integꝝ post cõpletã pscriptionẽ? R. cõiter tenet q; sic. in. c. j. e. z glo. in. c. j. de resti. in inte. vsq; ad q̃tuoꝝ ãnos. vt. s. dixi de impedimento legitimo. z ad. c. sctõꝝ. dico q; est verũ q; nõ dat qñ eccl̃ia pscribit ꝯ eccl̃iaz: vt ibi. Silr si velles tenere ꝑm aliquoꝝ opi. q; currit semp pscriptio in casibus q̃bus dixi dormire. dic q; dabit illis silr restitutio vsq; ad quadrienniũ.

50 ¶Sed posset dicere aliqs ad qđ valet pscriptio si talis ꝯ quẽ pscriptio sit põt petere restitutionẽ? R. q; valet ad hoc quo ad foz pscie ꝑm Jnno. in. c. q; plerisq;. de immu. ec. q; nõ tenet eam restituere nisi petat. et si nõ petit infra tempus debitum: iam amplius non tenebitur. etiam si petat. qđ nota.

¶Utz negligẽs possit agere ꝓtra illũ q; rem suã alienauit: postq; ille cui fuit alienata vsucepit rẽ sibi alienatã? R. q; sic. q; talis alienatoꝝ tenet sibi ex delicto z sua negligentia nõ fecit cessare delictuz illi?. de q; vide qđ no. Bar. in. l. iij. ff. de alie. iudi. mutã. causa facta. 51

Presumptio.i. erga aliq̃d aliud a se ẽ tripler. Prima est iuris tñ. q; est qñ ius sup dubio z verisili psumit aliq̃d. Scda est iuris z de iure: q; est qñ ius sup aliquo presumit: z vltra disponit ita esse: nec posse ꝓbari: z de istis habes in glo. in. c. is q; de spõ. z differt ista psumptio scda a fictiõe iuris: q; psumptio est sup facto dubio in q; jus vadit p ꝓiecturas psumẽdo ita esse et disponẽdo q; vult ita esse z nõ posse ꝓbari ꝓtiũ. Fictio vo est sup certo vno mõ ꝓsistente. qđ tñ aliter a iure esse fingit. puta certa est lex q; mulier nõ est stipulata vtẽ sibi reddi: tñ fingit stipulationẽ intercessisse. l. vnica. in pn. C. de re. vx. ac. Jtẽ in arrogato q; sp fingitur stipulatus quarta ptẽ de bonis arrogatoris si emancipet. l. si arrogatoꝝ. C. de adopẽ. z hanc dñtiã. no. glo. in. d. l. vnica. in. §. accedit: z sic ꝓtra fictionẽ iuris non põt ꝓbari: q; lex oino intẽdit ꝓtra vitatẽ fingere. glo. est in. l. a diuo pio. §. si pignora. ff. de re iudi: sed psumptio iuris z de iure aliqñ admittit ꝓbationẽ. vt nõ. in .d. c. is q; fidẽ. de spõ. z in aut. s iaz necesse. C. de dna. añ nup. Tertia est bois: z hec triplex. Prima violẽta vt cũ inuenit solus cũ sola i loco suspecto: puta lecto z hmõi. de q; in. c. lr̃is. z. c. se. d psum. xxij. q. j. dixit dñs z h valet ad ꝓbãdũ oia: excepto crimie maxie graui. facit. c. lr̃as. d psum. vbi exvehemẽti psumptõe nõ punit qs d crimie q; i crimie debẽt eẽ ꝓbatões lumie dariores. C. de ꝓba. l. fi. v. q. vj. epipbamiũ. vñ ex ista iudicans primũ suũ in anio solũ aliqd delictũ cõmisisse nõ peccat: q; bz ex tali iudicare. vt patet in. d. c. lr̃is. et tenet Nico. de ly. sup Mat. vij. c. z Ale. de al. ij. Secũda est ꝓbabilis que insurgit ex aliq̃bus suspitionibus ꝓbabilibus: z hec facit semiplenã ꝓbatiõem: z si quis infamatus sit inducit purgationẽ. de pur. ca. c. si quis de gradu. z aliqñ cum vno teste vel iuramẽto facit plenam ꝓbatiõem. de presum. illud. z in hac debemus aspicere actum ꝑm suam existentiã z naturam. vt in. c. lr̃as. z. c. tertio loco. e. ti. nõ ꝑm accidentalia. et ideo male dicit glo. in. c abstit. xj. q. iij. dum dicit q; videns clericum osculantẽ mulierem debet psumere q; benedicat eam. Nam factũ ꝓtra legem nõ debet psumi nisi malũ. ar. c. j. e. z. l. nã ludus noxius. ff. ad. l. aq. sicut est talis actus: cum etiã clericus ꝓhibeat solus cum muliere fabulari. lxxxj. dis. cleric?. Et ex ista possumus iudicare sine pctõ malum qđ videmus: sed iudicare aliud quod non videmus cui? ista est presumptio est mortale pctm si ꝓueniat ad firmam assertionem cum ptinacia. ꝑm Ale. vbi. s. veniale vo si stat in sola suspitiõe: z hec est tutior opi. q; glo. in. d. c. lr̃is. z. d. c. si qs de gradu. videat tenere fore licitñ etiã iudicare ex hac suspitiõe. Alia est temeraria que surgit ex malis hominibus vel ex causis leuibus: vel vbi act? põt eque referri ad bonũ sicut ad malũ: z de hac loq̃tur. c. estote. de re. iur. q; debem? interꝑtari in meliorem partẽ. Uñ no. ꝑm Nico. z Ale. vbi. s. q; ex talib? leuibus signis dubitare de bonitate fratris est pctm veniale: quia ꝓcedit ex humana fragilitate: nec dicit iudicium ꝓprie sed suspitio. sed ex talib? firmiter tenere in anio q; frat sit malus malo peti mortalis: sic est

pctm̃ mortale: ꝛ hoc ꝓprie dicit iudiciū qđ est ꝑ charitatē fraternā. Secus si iudicaret de pctō veniali: quia esset veniale. Si vō ex talibus ꝓcedit ad punitionē: multofortius est mortale: ꝛ de talibus intellig ꝫ illud. Nolite iudicare. s. ex leuib⁹ signis. Ad̃ hec ꝓsumptio hois dicit firmatio ꝓceptus mētis ab hoie facta ex aliquibus ꝓiecturis collectis: ꝛ differt ab opinione vel suspitione: q: opinio vel suspitio nō firmat cōceptum vt no. Bar. in. l. admonēdi. ff. de iureiur. vt no. Pa. c. fi. de iureiur.

Presumptio .ij. erga seipm ꝑm q accipit a theo. in. iij. dist. xxvj. maxime a Ric. est duplex. Una q̃ dicit ex ꝓpria virtute p quā ꝗs audet in opa excedētia ꝓpriā virtutem. sicut cū ꝗs ponit se ad audiendū ꝓfessiones: cum ignorans sit ad medendū: cū nesciat ad ꝓsulendū ꝛ hmōi. vñ si ex hoc pōt sequi aliqđ periculū anie vel corpis vl no tabile damnū: est mortale pctm̃. Secus si qđ paruū malū: q: esset veniale. Itē cū ꝗs ponit se ad iudicandū ꝗs nō pōt: vt laicus clericū. vel ad faciēdū officiū ad qđ nō est ordinatus ꝛ hmōi: cōiter est mortalis ꝓsumptio: ꝛ hec ē spēs superbie: ꝛ opponit magnanimitati vt dicit phūs. iij. etbi. ꝛ dicit ex vana gloria. vnde Greg. xxxj. moꝝ. ponit ꝓsumptionē nouitatū filiā vane glorie. Alia est ꝓsumptio q̃ est pctm̃ in spm̃ sctm̃: q̃ opponit virtuti spei: ꝛ hec directe dicit ex superbia. ꝑm Ri. in. iij. di. xxvj. q. vj. ar. j. qua ꝗs talē se existimat q deus eū etiā peccantē nō excludet a sua gra vel nō puniet: ꝛ sic puipēdit diuinā iusticiam: ꝛ hec est grauius pctm̃ q̃ ꝓma. Sed grauius ista est desperatio: ꝛ de istis vide. s. Pctm̃. §. iij.

Primas q̃s sit. xcix. distin. §. j. ꝛ vide Patriarcha.

Primitia ꝑm Ale. in. iij. pte sum. est ps primarum frugum dño offerenda.

1 ¶Utrū sit de precepto: R. ꝑm Ale. q sic in duob⁹ casibus. Primus qñ est ꝓsuetudo. Scds qñ ecclie ministri indigent ꝛ ipsas petunt. Intelligo de ministris illius ecclesie cui debet. al's sunt de ꝓsilio. sunt eñ de iure naturali ꝛ diuino ꝛ de ꝑcepto iudiciali sicut ꝛ decime: ꝛ ꝑm distinctionē. vt. s. decima. §. ij.

2 ¶Cui debet: R. q ecclesie parochiali. ar. c. doctos. et .c. moderamine. xxj. q. j.

3 ¶Quota ps ꝑ primicia debet dari: R. q q̃daꝫ dicūt q ad minus. de. lx. vnū. Alij dicūt q in fetibus semp ꝓmogenitū: in alijs aridis ꝛ liq̃dis de. xl. vnū ad plus vel ad minus de. lx. Sed placet mihi magis opi. Inno. in. c. j. de decimis. q exq̃ non inuenit expressum in iure canonico relinquit in optiōe dātis vt det quātū vult: nisi ꝓsuetudo regiōis aliud inducat. ꝛ hoc tene.

Princeps in spūalibus dī papa. In tpalibus vō impator: regēs etiā ciuitatē bī loco principis. vt no. glo. ꝛ Cy. in. l. fi. C. de pre scri. lō. tē. ꝛ Bart. in. l. hostes. ff. de captiuis. ꝛ ideo sicut scia ꝓncipis supplet defectū cuiuslibet solēnitatis vt dicit Bal. in. l. nullus. C. ad. l. iuk. ma. ꝛ qđ no. Inno. in. c. cū oporteat. de accu. sic si fiat aliqđ de licentia aut ꝓsciētia regētis ciuitatē: qđ verū credo in tpalib⁹ nō aūt in oīnibus spūalibus.

1 ¶Utrū ꝓnceps possit alicui auferre rem suaꝫ ꝛ dare alteri: R. cōiter tenet q nō sine cā. vide. ix. q. iij. p principalē. ꝛ C. si cōtra ius vel pu. vti.

2 ¶Utrū ꝓnceps obliget ex ꝓtractu suo: R. sunt opiniones. in. l. digna vox. C. de legi. Bal. tñ. de vsib⁹ feu. in Rica de natura feudi tenet q sic. vñ dicit q si princeps inuestiuit aliquē de baronia vel castro: q nō potest eā pmanere sine culpa nec successores imperio vel regno. vt extra de iudi. nouit nec ob. q habet plenitudinē potestatis: q: deus subiecit ei leges: sed nō cōtractus ex quibus obligatus est.

Priuilegium ꝓprie est qñ aliqđ cōceditur ꝓtra iura: ꝛ sic dī ꝗsi priuata lex. vt ps. ij. dis. priuilegia. Si vō aliqđ cōcedat qđ sit ꝑter ius cōmune sine iudicio alicuius: sic ꝓprie dicit beneficiū ꝛ non priuilegiū. hoc no. Pa. in .c. olim. de ver. sig.

¶Quot sunt spes priuilegiorū: R. v. Oddā reale: vt illud qđ ecclie dignitati: ciuitati: vel alicui loco vel aliquibus psonis rōne loci vel alicui⁹ rei ꝓcedit. cū. e. c. cū olim. ꝛ. c. se. ꝛ tale ē ꝑpetuū: q: adderet rei. nisi forte res p. matur. xxv. q. ij. ꝛ. c. j. ꝛ totū: vel nisi reuocetur ex cā. c. recolētes. §. j. de sta. mo. Quoddā singulariter psonale. vt illud qđ alicui vel aliqbus psonis cōcedit certis ꝛ ꝓprijs noibus exꝑssis. de of. le. volētes. ꝛ tale nō egredit psona cui ꝓcedit: nisi hoc exprimat de cōcess. pbē. c. ꝓstitut⁹: ꝛ si ꝓcedit ē btētu dignitatis: nō vtitur eo si aliā dignitatē adipiscat. c. bone. §. fi. de postu. pla. Quoddā ē cōiter psonale. qđ ꝓcedit psonis nō exꝑssis ꝓprijs noibus: sicut de priuilegio minorū. xxv. annoꝝ. ff. ō mino. l. j. p totū. Quoddā singulare iter psonale est ꝛ cōiter corpale: vt illud qđ alicui collegio vel vniuersitati ꝓcedit: sic q ꝗlibet singulariter de illa vniuersitate se possit iuuare. de sen. ex. c. ꝓtingit hmōi sunt priuilegia ꝓcessa fratrib⁹ minorib⁹ ꝛ ꝑdicatoribus. Quoddā tñ cōiter corpale. vt illud quo solū cōitas: nō singularis pōt se iuuare: sicut dī. xij. q. ij. q manumittit: ꝛ iō priuilegia talia dicunt corpalia: quia cū collegio pereūt sicut corpus cui inherent.

¶Quis pōt ꝓcedere priuilegiū: R. q papa i spūalib⁹ 2
ꝛ impator in tpalib⁹ regulariter: ꝓcedit etiā ipator priuilegia eccl̃ys ꝛ clericis. de immu. ec. p totū. Silr papa etiā in tpalib⁹. vt nō. i. c. p venerabilē. q fi. sint le. Itē epi ꝛ supiores cū volūtate suoꝝ capitoꝝ. eo. cū oli. el. ij. fin Gof. ꝛ breuit dicas. q pōt facere ꝓstitutiōs pōt priuilegiū ꝓcedere respectu sue ꝓstitutiōis vel rei ad se ptinētis

¶Quō est interptādū priuilegiū: R. q (ꝑm Hosti. 3
priuilegiū ꝓprie qđ ꝑ ius dr stricte interptari vt minus teneat iuri cōi q possit. vt. c. cū dilectus de ꝓsue. Ad̃ priuilegiū q dispēsat aliqs illegittim⁹ vt possit ad ordines ꝓmoueri. intelligit de minorib⁹ tm̃. vt. s. ordo. iij. §. xv. imo si nō exꝑmit cā q̃re ꝓcedit aut nō fit ex certa scia vl motu ꝓprio nō ꝓsumit de volūtate ꝓncip s .l. j. C. de peti. bo. imo p iportunitatē obtētū. vt. l. j. C. de fun. limitosis. Bal. i. c. lz cām. de ꝓba. vult: q ponatur sil' ex certa scia ꝛ motu ꝓprio. Idē dic in rescripto qđ tollit ius tertij. Idē in priuilegio ad bñficia. vt in. c. q̃uis. de pbē. li. vj. Et hec limita nisi ꝓsuetudo aliter obtineat. vt no. i. c. qđ dilectio. de cōsan. ꝛ affi. Itē nisi ꝛba aliud exꝑmāt: q: nō recedim⁹ ab ipor ꝓprie significatōe: nisi de mēte aliter ꝓstet ita nō. in. c. olim. ꝛ i. c. in bis. de ꝛ. si. Aduerte ꝫ ꝑm Pa. i. c. cū ad hec. de clerō re. q si priuilegiū enormiter ledit ecclīaz vl aliū nō valet: nisi fiat mētio d hac enormi lesiōe: q: i dubio nō ꝑsumit ꝓnceps ꝓcedere aliqđ cuz gui dispēdio alteri⁹ .l. q̃tiēs. C. de pci. ipe. of. ꝛ in. c. suggestū. d. dei. ꝛ i. l. ij. §. si ꝗs a ꝓncipe. ff. ne qđ in lo. pu. g taciturnitas iducit surreptōez. c. postulasti. de reseri. Ad̃ priuilegiū immunitatis ab oneribus psonalibus ꝓcessuz alicui a principe: nō liberat eum ab alijs onerib⁹. q ꝑt breuit ꝛ leuiter expedire casus .i. l. decurio fortunā. C. de decuri.

Si vo accipiam⁹ ꝓuilegiū largo mō. ſ. ꝓ oīi ꝓceſſione q̄ eſt ꝑter ius. ſic dico q̄ latiſſime ꝓuilegiū ꝓncipis eſt interꝑtandū in ꝓiudiciū ipſius ꝓcedentis: ſed in ꝓiudiciū alioꝝ debet ſtricte interꝑtari. c. q̄ circa. de pr. in vl. glo. ⁊ ꝑ Innocē. in. c. olim. de v. ſig. ſi etiā ſit ꝓceſſum cauſa pietatis. vt no. Pa. i. c. cū dicat: de ecc. edi. Jn dubio tñ debet potius interꝑtari vt aliq̄d valeat. c. abbate. de ver. ſig. ⁊ l. quotiēs. ff. de ver. ob. niſi ꝓiudicet iuri diuino vel libertati ſpūs. vt no. Pa. in. c. licet. de regula.

4 ¶Sed q̄d dicem⁹ de ꝓuilegio ſeu gr̄a cōceſſa ꝓſone cum ſimplr loquit̄: R. q̄ intelliget ꝑm ꝓditionē ꝓſone. l. ſi q̄s filio. §. irritū. ff. de iniuſto teſt. c. placuit. ⁊ c. ſic viue. xvj. q. j. ⁊ l. plenū. §. ij. ff. de vſu ⁊ habi. vñ dicit Bal. in. l. ex militari. ff. de teſta. mili. q̄ ꝓuilegium ꝓceſſum ep̄o de celebrando tēꝑore interdicti videtur cōceſſum vt poſſit celebrare in pontificialibus ꝑm q̄li

5 ¶Quō admittit̄ ꝓuilegiū: R. v. modis. (tatē ſuā. Primo vnico actu cōtrario directe ſi fiat ab eo q̄ habet ptātem renūciandi ꝓuilegio. de ꝓſti. c. cū acceſſiſſent. Limita illud niſi ꝓuilegiū eſſet ad nō faciendū. q̄ nō ꝓdit̄ vnico actu: ſ req̄rit̄ tēꝑus. xl. annoꝝ in eccleſiaſticis. vt no. glo. ⁊ doc. in. d. c. cū acceſſiſſent. Secūdo ꝓdit̄ ſpacio annoꝝ. x. q̄ datū eſt ad aliq̄d faciē dū: ſi ꝓuilegiatus eo nō vtit̄. l. j. ff. de nūdinis. q̄ limitat Pa. in. d. c. cū acceſſiſſent. verū. q̄ nō ꝓferē eccle als ſecus. ⁊ maxime ſ locū habet q̄ nō faciēs ꝓmittit facere actū ꝓiū. l. hec aūt iura. ff. de ſer. vr. ꝑ. Tertio ꝓdit̄ ꝑ ſcām ꝓuilegiū faciēs mentionē de ꝓxi: vel ſi non facit mentionē: ſi primus erat generale ⁊ ſcām ſpāle. xxv. q. ij. ꝑ totū. de ꝓſcri. veniens. ⁊ ibi vide: q̄a longā habet caudā. Quarto ꝑ renūciationē ꝓpriā. de quo dic. vt. j. ¶Renūciatio. Quinto ꝑ reuocationē ꝓcedentis. vide alios modos amittēdi. in. c. ſuggeſtuz. de tē. ci. per doc.

6 ¶Qualiter ꝓuilegiū ſit exhibendum: R. q̄ a locoꝝ ordinarijs req̄ſitis in loco ꝓgruo ⁊ ſecuro. aut aliquibus viris ꝓudētib⁹ ⁊ oīm ſuſpitione carētibus ꝫputatis ꝑ ordinarios. ad hoc teneāt ꝓuilegiat⁹ exhibere integraliter ⁊ dauſulam de qua ꝓtrouerſia eſt trāſcripta. c. cum ꝓſone. eo. ti. li. vj.

7 ¶Utrū ꝓuilegiati ſocius gaudeat eodē ꝓuilegio: R. Pa. in. c. q̄ſit. de iudi. q̄ ſic. q̄ñ ꝓuilegiū eſſet inutile ꝓuilegiato ſi ſocij nō gauderēt: alſ non. facit. c. licet. de ꝓui. li. vj.

8 ¶Utrū impetrātes lr̄as familiaritatis a cardinalib⁹ gaudeant ꝓuilegio familiariū: R. Pa. in. c. dilect⁹. de cle. nō reſi. q̄ nō debēt in aliq̄ gaudere. facit. c. fi. de v.

9 ¶Utrū ꝓuilegiatus ex aliq̄ ⁊ non vtens (ſig. li. vj. eo gaudeat ꝓuilegio. vide. ſ. ar. §. iij.

Probatio alia euidentiſſima q̄ fit ꝑ ꝓuilegia vl inſtra indubitata: ſicut in ſili loq̄t̄ ter. in. c. pia. de excep. li. vj. Alia euidēs ⁊ clara q̄ fit ꝑ teſtes vel facti euidētiam. de coba. cle. ⁊ mu. tua. ⁊ ij. q. j. ſcelus. ⁊ in. c. iij. ⁊ ibi glo. Alia minus euidens q̄ fit ꝑ ꝓiecturas. c. afferte de ꝓbum. Sunt etiaz verſus ponētes. ix. modos ꝓbationū. ſ. Aſpect⁹ ſculptum. teſtis. notoria. ſcriptū. Jurans. confeſſus. ꝓſum.

1 ¶Utz in crimib⁹ poſſit ꝓce (ptio. fama ꝓbabūt. di ꝑ veriſiles ꝓſumptiōes: R. q̄ nō ſ debēt eē luce clariores. l. ſciāt cūcti. C. de ꝓba. poſita. ij. q. viij. c. j. ⁊ v. q. vj. epiphaniū. Fallit in crimine ſimonie. c. ſicut. de ſimo. ⁊ hereſis. c. cōtumacia. de here. li. vj. ⁊ in. l. j. C. ō

2 ¶Utrū eq̄uoca inducāt ꝓbationē: R. q̄ nō (here. q̄ hoc nō ꝓbat eſſe q̄d ab hoc contingit abeſſe. c. ij. de tranſla. ꝓla. ⁊ in. l. neq̄ natales. C. de ꝓob. Facit q̄d no. Pa. in. c. illud q̄q̄ de ꝓbum. vbi datio anuli quandoq̄ ſignat innouaturā. vt in. c. exore. ō bis q̄ fi. a mate ca. q̄ñq̄ datione libertat⁹. l. ij. C. de iur. aure. annu. q̄ñq̄ ꝓtractū mr̄im oīj. in. c. femine. xxx. q. v. q̄ñq̄ eſt ſignū dignitatis. vt in. c. clerici officia. de vi. ⁊ bo. cle. ⁊ ideo arguere ad vnā ſolū nō valet. Facit q̄d no. idem Pa. in. c. fi. de cā poſ. ⁊ ꝓpoſ. vbi dicit q̄ cēſus ſolutio nō facit ꝓbationē ſubiectiōis. vt in. c. recipim⁹. de priuil. aliq̄n ſic. vt in. c. oīnis amia. de cenſi: ⁊ hoc ꝑm ſubiectam materiam.

Procurator quis dicatur. vide. ſ. Jeconomus.

¶Utrū ꝓcurator q̄ vadens ꝓ facto dñi incidit in latrones ⁊ fuit vulneratus. ſpoliatus ⁊ hmōi: ſit a dño in aliq̄ releuādus: R. Pa. in. c. cū ꝓ cauſa. de ꝓcu. q̄ nō de neceſſitate. videt̄ tex. in. l. inter cās. §. nō oia. ff. mandati: q̄ hec ſunt extrinſeca a mādato: ⁊ imputanda caſui fortuito. Secus in ſocijs: q̄ vn⁹ imputat alteri damna q̄ occaſione ſocietatis ꝓtingunt. l. cū duobus. §. q̄dā ſagariā. ff. ꝓ ſocio: ſ ſolū expenſas quas fecit eūdo ⁊ redeūdo ⁊ ſtando ꝓ cā: etiā ſi a ꝓncipio nihil dictū ſit de expēſis: ⁊ etiā quātūcunq̄ volūtarie aſſumpſerit mandatū. Si aūt ꝓncipaliter iret aut ſtaret ꝓ negocijs ſuis: nō pōt petere niſi q̄d expēdit ꝓ cauſa: ſ de hoc vide. ſ. mandatū. §. v.

¶Utz adminiſtrator eccl̄ie poſſit inſtituere ꝓcuratorē: R. q̄ ſic. c. petitio. de ꝓcu. licet non ſit dñs. vt in. c. ij. de dona. q̄uis regulariter a ſolo dño poſſit inſtitui.

Proditio eſt filia auaricie. de q̄ habes Jnterrogationes. circa auariciam.

Prodigalitas vtrū ſit peccatū: R. q̄ ſic. cum mediū liberalitatis corrūpat. eſt tñ minus peccatuz q̄z auaricia: ꝑm ꝑh̄m. iiij. eth. quia magis elongatur a liberalitate cui magis ꝓtinet dare in quo excedit ꝓdigus q̄z recipere vel retinere in quo excedit auarus.

Profeſſio tacita quomō fit. vide. ſ. Monitius. §. ij.

¶Que requirunt̄ ad ꝓfeſſionem expreſſam: R. ſex. Primo q̄ ꝓfitens cōpleuerit. xiij. annū ſi maſculus. vel. xij. ſi mulier. vt in. c. j. de regula. li. vj. Fallit in caſu de quo. ſ. Monitius. §. ij. Scdo q̄ ꝓfeſſio fiat ei q̄ pōt religioni incorꝑare: vl de licentia eius ꝑm Jnno. ⁊ Pa. in. c. porrectū. de regula. Et ſic ꝓfeſſio facta per ſe ſolum aut in manu epi non ſolēnizat votum ꝑm. d. Jn. in. d. c. porrectū. ita q̄ ſi matrimoniū ꝓtraheret tenere: niſi recipeāt nomen alicuius incorꝑare valentis: quia valeret poſt ratificationē: non aūt ante. ⁊ ſic nō teneret matrimoniū. Secus ſi nō recipeāt nomine eius: quia ratificare nō poſſet. Be. in. d. c. ꝓſtitutionē. de regu. li. vj. tenet cū Lapo. q̄ ſi ꝓfeſſio fit in manib⁹ alicuius habentis adminiſtrationē religioſaz obligat religioni in genere ſaltem non in ſpecie: niſi recipiat ab eo qui poteſt incorꝑare illi. q̄d credo verū ſi talis habens adminiſtrationē poteſt illam religionē in qua habet adminiſtrationē obligare tali quē recipit. aliter nō. vt ptz ꝑ ea q̄ dixi. ſ. Monitius. §. xiij. Tertio q̄ fiat alicui religioni approbate. c. vnico. de voto. li. vj. Etiā ſi fieret in domo ꝓpria in manu ꝓlati. tenet. d. c. porrectū. Quarto q̄ ꝓlatus requirat conſilium capli ſui. aliter nō valet ꝑm Jo. an. in quadā apoſtilla in. c. ad aplicā. de regu. ⁊ ſequit̄ Pa. ibidē. Sed verū eſt q̄ nō teneāt ſeq̄ ꝑm Jo. an. ⁊ cōiter doc. ⁊ niſi reāt cōſilium q̄ actus ſit nullus. patet in. c. nouit. iuu.

cta glo. de bis q̄ fi. ā pla. vñ vacāte monasterio nō pōt aliq̄s recipi. vt in simili dicim⁹ de collatione spectāte ad ep̄m. vt in. c. vnico. ne. se. vacā. li. vj. iūcto. c. fi. de regu. li. vj. qd̄ verū credo nisi habet abbas vel plat⁹ ex psuetudine vel priuilegio q̄ ipse solū recipet. Secus ē de iure q̄ creatio monachoꝝ de iure ptinet ad abbatē ꝛ puentū. vt in. c. ea noscit. de bis q̄ fi. a pla. Et iō vacante monasterio nō poterit puētus recipe: ꝰ prelato viuēte: nec plat⁹ sine psilio puētus: nec puētus sine plato poterit aliquē recipe. vt no. in. d. c. fi. Quinto q̄ fiat simplr de tribus votis. s. obediētia. castitate ꝛ paupertate. q̄ si nollet pfiteri nisi obediētiā solum: ꝛ quo ad alia nō teneri: nō esset pfessus ꝓie: si expsse hoc nō deduc̄at in pactū: q̄ remota pte subali actus remouetur totū. vt in. c. tua. de spon. ꝰ p̄dicta tria sunt ꝑalia pfessioni religionis. c. cum ad monasteriū. de sta. mo. Si vo expsse nō deducit in pactū: valet pfessio d̄ vno voto obediētie solū dūmō addat. pmitto obediētiam ꝑm talem regulā: ꝛ sic intellige Inno. in. d. c. cum ad monasteriū. In reliq̄s vo lz nō seruet forma tradita puta in regula monachoꝝ in pfitendo. tñ tenet professio p q̄cunq̄ verba fiat: q̄ defectus forme nō subalis nō debet viciare actū: sicut dicim⁹ in excōicatione. c. sacro. de sen. ex. Ita no. Pa. in. d. c. porrectū. Sexto req̄rit q̄ votū fiat vni religioni: q̄ vt refert. d. An. i. c. rursus. q̄ de. vel vo. doc. bononien. psuluerūt: q̄ si q̄s fecit pfessionē certe regule: puta in ordine minoꝝ. q̄ tamē pfessio nō valet. puta q̄ añ annū pbatiōis: licz nō possit redire ad seculū: tñ si ptrahit mrimoniū tenebit. Rō: q̄ nō est facta vni de religionib⁹ approbatis vt requirit in. c. vnico. de voto. li. vj. q̄ cum nō valeat quo ad fratres minores: nō est factū vni sed in genere remansit votū de pfitēdo vnā. d. c. nō solū. de regu. li. vj. ergo nō dirimet.

2 ¶ Sed numq̄d sine pctō mortali poterit ptrahere talis? R. ꝑm Lap. abba. ꝛ recitat Ge. in. d. c. non solū. q̄ si pfitens intēdit illā solū ꝛ nō aliā: sic nō peccat mortaliter. Rō: q̄ iste nō pfitet regulā minoꝝ: q̄ nō valet: nec aliā: q̄ nō intēdit: ꝰ votū nullu⁹. Si vo pfitēs indr̄ēter intēderet si nō isti saltē illi: tūc peccat mortaliter. Et lz Ge. in. d. c. nō solū. velit q̄ etiā dirimat mrimoniū post ptractū exq̄ pfessionē fecit: intēdēs se obligare saltē alteri. tamē ego nō teneo: ꝰ dico cū Lap. ꝛ Cal. vt ipse eos recitat q̄ expsse pfessus in ordine mēdicantiū infra annū nō obligat taliter q̄n teneat mrimoniū si ptrabat lz peccet mortaliter q̄n intēdebat si nō illi saltē alteri se obligare vt dictū est. qd̄ no. ꝛ vide ad hoc. ꝰ. nouitius. §. xiij.

3 ¶ Utrū femina pfitens religionē masculoꝝ in manibus ipoꝝ efficiat religiosa: lz nō ingrediat monasteriū: ꝰ remaneat in domo sua? R. Pa. in. c. insinuāte. q̄ de. vel vo. q̄ sic: etiā si nō suscepit habitū dūmō expsse sit pfessa. vt in. d. c. porrectū. ꝛ idē dic de masculo q̄ ex cā pōt pfiteri cū pacto q̄ stet extra monasteriū ꝑm Inno. in. d. c. insinuāte. Bar. in aue. ingressi. C. de sa. ec. scē Pa. in. c. er publico. de puer. cōiu. ꝛ ad. c. monachū. xx. q. iij. rndet. q̄ verū sine cā fieri nō posse. Ex quo ptz q̄ habitus nō est de ꝑa regule ꝰ de accidētalibus. vt no. idem Pa. in. d. c. porrectū.

Promissio vide. ꝰ. Pollicitatio.

Proprietas ꝓie capit̄ p dñio: ꝛ iō idē est dicere cā ꝓprietatis sicut causa dominij: ꝛ ideo in statutis sola possessio nō verificat p ꝓprietate. no. Pa. in. c. j. de cā poss. ꝛ pp.

¶ Quare fuit inuēta ꝑpetas. no. xij. q. j. dilectissimis vbi dr. ꝓpter inq̄tatē. s. negligentie: ꝑm glo. ibidem. 4

Prosoneta q̄ ptractus faciūt vsurarios. vide Inno. ꝛ Jo. an. in. c. michael. de vsu. glo. ꝛ Archid. xlvj. dis. c. sicut nō suo. tu dic vt. j. Restitutio. j. in verbo. vsurarios. §. v.

Protestatio vide infra Recusatio. §. ij.

Provincia ꝓie dicitur que habet. x. vel. xj. ciuitates: ꝛ vnū regem. vj. q. iij. scitote.

Prudentia ꝑm phm. vj. eth. est recta ratio agibilium.

¶ Qui sunt actus eius? R. psiliari: de psiliatis ꝛ inuētis iudicare. Consiliata ꝛ iudicata ad opus applicari p̄cipere. Et iste tertius actus est p̄ncipalis. q̄ alij duo ordinant ad istū: ꝑm phm. vj. eth. 1

¶ Quot sunt eius ptes? R. q. v. Prima dr̄ monastica p quā q̄s regit seipm. Secdo iconomica: p quā q̄s regit vnā domū vel vnā familiā. Tertia militaris: per quā q̄s regit exercitum. Quarta pollitica architectonica siue regnatiua vel legis positiua p quaz q̄s regit ciuitatē vel regnū. Quinta politica. s. simpliciter dicta subditoꝝ p quā bene se habēt ad pseruationē politie bene ordinate. de q̄bus. vj. eth. ꝛ. iij. politicoꝝ. 2

¶ Que opponunt̄ prudentie? R. imprudētia que q̄dem p̄t dici pctm̄ generale p participatiōez in q̄tum. s. in q̄libet pctō est effectus in aliq̄ actu rōnis dirigentis: ꝛ ideo ꝑm pctā circa q̄ est tale pctm̄ erit: hz etiam imprudētia sub se spēs. s. p̄cipitatio q̄ aliq̄s p impetū passionis vel volūtatis ferē ad aliq̄d agendū ptransit medūs p que oportet ordinate discedere recte cōsiliādo. Que media sunt memoria p̄teritoꝝ. intelligētia p̄ntiū. solertia in psiderando futuros euētus. Rapferens vnū cū alio: ꝛ docilitas p quā quis acquiescit alioꝝ sentētijs. Habet etiā temeritatē q̄ est ptētus regule dirigētis. vñ temere dicunt̄ illa fieri q̄ rōne nō regunt̄ ex ptēptu regule dirigētis. Habet ꝛ inconsiderationē q̄ in recte iudicādo deficit. Est ꝛ inconstātia q̄ deficit i p̄cipiēdo. Est ꝛ negligētia q̄ est p defectū volūtatis. ꝛ ē ꝓie in act⁹ interiorꝫ defectu ad quē ptinet electio. Est ꝛ pigritia ꝛ torpor d̄ q̄b⁹. ꝰ. Et q̄n p̄dicta sint pctm̄ mortale. dicas q̄ solū q̄n sūt ꝑ aliqd̄ necariū ad salutē qd̄ p̄cipit vl qd̄ e ꝓhibitū. alꝫ cōit sūt pctā ve. 5

¶ Que sūt vicia q̄ silitudinē bñt cū prudē. (nalia. tia? R. q̄ sūt q̄tuor. Primū ē prudētia carnis inq̄ntū studiū rōis ordiat ad finē q̄ nō ē vere bonus: ꝛ q̄dē si sumat ꝑm absolutā rōnez ita q̄ ī cura carnis aut mūdanoꝝ finis totⁱ vite sit sic ē pctm̄ mortale: q̄ p hec auertit hō totalit a deo cū ipossibile sit eē ꝑfes vltios fines. Et d̄ hac dr̄ Ro. viij. Prudētia carnis inimica ē deo. Si āt sumat hz rōez ꝑticularē prudētie sic ē pctm̄ veniale: q̄ sic affectio ad aliqd̄ delectabile carnis vel mūdi inordiata siue auersiōe a deo ē pctm̄ veniale: sic ē studiū ad illā. Silr dic de prudētia secli. Si vo q̄s cura carnis in finē ordiat honestū: puta cōmestiōez. ad carnis sustētatiōez vt deo ꝑuiat: sic ñ erit prudētia carnis. Silr nec prudētia secli q̄ntit reb⁹ mūdi ad finē honestū. vide de hac Tho. ij. ij. q. lv. Secdm ē astutia. Tertiū dolus. Quartū fraus: ꝛ lz hec tria queniāt ingētū q̄s p vias ñ veras ꝛ silatas vult pseq̄ aliquē finē: tñ dñt inter se: q̄ ad astutiā ptinet excogitatio hmōi viaruꝫ ad dolum ꝛ fraudem vo pertinet ꝓie executio operis. sed dolus consistit in verbis ꝛ factis fraus vo p̄ ꝓie in factis.

Pbes quis dicatur habes.xx.q.j.§. cum ergo.t.q.ij.c. si in qualibet.t de dispō.impu.c.pubes. ibi dicit puberes sunt vocati a pube.i. a pudentia corpis qr hec loca primo lanuginē ducūt: t bodie dic q est masculus .xiij.annoꝝ t femina.xij.vt.§.impubes.

Publicum dicit dupliciter ꝑm Pa. in.c. ex lrāꝝ.de temp.or.vide Motorum.t.§.Occultum.

Pudicus debet esse sacerdos vt vbis t moribus pudorem indesinēter exhibeat.xliij.dist.§.j.

Pudicicia est animi virtus qua q̄s verecūdat de actibus de q̄bus homines magis verecūdant.vt sunt actꝰ venerei ꝑm Augusti.xiij.de ciui.dei.comitēq̄ habet fortitudinem: vt potius quelibet mala toleret q̄ malo cōsentire decernat.xxxij.q.v.ita ne.

Punitio nō debet esse sine causa:lz aliquando sine culpa.ꝺ re.iu.sine culpa.li.vj.de quo vide.§.Correctio t Pena.t vbi debet puniri.vide.§.Pena.§.xxiij.cū se.

Purgatio quadruplex.Alia spūalis.scz a pctis:t hec fit p baptismū t penitentiā.de ꝑse.dis.iij.nō pōt.Et p sacroꝝ receptiōez de ꝑse.di.ij.cū offne.Et p fidei feruorē.xv.q.vl.c.vl.de coba.cle.t mu.c.via. Et p q̄libet opa pietatis.xxij.q.ij.si q̄libet.Alia dicit ignis purgatorij. de qua.j.purgatoriū. Alia dicit vulgaris que a vulgo est inuenta. t hec fit cū ferro candēte.aq̄ feruēti.Aut cū duello. et si euaserit illesus sit immunis:t hoc,ꝓhibet sub pena mortalis pcti.ij.q.v.mēnā.t.c.ꝓsuluisti. t ꝺ purgatorio.vl. p totū:qr est ꝓtra id Deut.vj.Nō tētabis dnm. Alia dicit canonica a iure canonico inuēta:t hec fit p iuramenti prestationē coram suo iudice:t illis apud q̄s infamatus est: sic iurando sup euāgelia q tale crimē non cōmisit sup quo est infamatus. nec ad id opam dedit t hmōi:t debet hīe tot purgatores quot indicēti purgationē canonicā videbit attēta enormitate criminis q̄ sunt bone opinionis:t nō sit verisile eos piurare.t q̄ eius ꝓuersationē sciant:t sint eiusdem ordinis si est possibile q̄ simul iurent q credūt eum verum iurasse. vel q bonū exhibuit iuramētū.hec ,ꝓbant de pur.ca.

1 ¶Ān debet indici canonica purgatio? R. (p totū. q q̄n apud iudicē suū q̄s est infamat? t infamia publica laborat t apud graues t bonos viros:t nō sit orta ab inimicis:tūc iudex debz ꝓfigere terminū vt si q̄s vult accusare cōpareat:t si accusator apparet audiatur canonice. Si vo nō apparet : t infamia mala crebrescit:tunc ,ꝓcedat iudex ad inquisitionē:t si nullus apparet.etiā denūciator nec quincī: tunc compellat eum ad purgationē canonicā.hec no. Jo.ij.q.v.ꝓbz. t p totū.t de pur.ca.p totū.p doc.

2 ¶Sed nunq̄d iudex ex sola suspitione poterit purgationē canonicā indicere? R.q si infamia non laborat vt diri nō poterit nisi forte fuerit accusat?.iij.q.ij. placuit. Ān no.q vilis suspitio sufficit ad indicēdā purgationē ꝺictā lz nō sit infamat?: ꝑ temeraria suspitō repellit.et eo.c.si q̄s de gradu.ij.q.j.c.j. Violenta añt sufficit ad sniam.xxxj.q.j.c.j.dixit.no. archi.ij.q.v.oibus. Inno.t Jo.in.d.c. si q̄s de gradu. Limita ꝑ vt .§.ꝓsumptio.j.verū in leuibus.

3 ¶Utrū ad dictū vnius mulieris sit indicenda? R. q sic si infamia ex hoc apud graues resultat ,c. significasti.de adul.

¶Que pena deficientis in purgatione? R. q si accusetur t indicat sibi purgatio:si deficit punit ac si sufficeret cōuictus.de simo.c.de hoc. si vo q modū inq̄sitionis agatur aut denūciationis:pena erit arbitraria. vt no. Hos.Jo.t Pa.in.c.accedens.de accu. Similiter dic q si nō ꝓcessit alicꝰ modus agēdi: neq̄ p accusationem. inq̄sitionē aut denūciatiōez sed solū ,ꝓpter infamiam iudex indicit purgatiōez: tūc siliter si deficit punit extraordinarie. t est casus.c.significasti. de adul. Et sic eū intellige.Et aduerte qr dicit Inno. q cū iudex hoc casu ,ꝓcedat ex ꝓsumptione q debet multum tpare sniam.vt no.in.c.afferte.de ꝓsum. 4

Purgatorium est pena grauissima minor tū q̄ infernalis. vt ptz.xxv.dist.§.q̄lis.de pe.dis.vij.c.fi.

¶Qui sunt q̄ purgant? R.q illi q̄ moriunt in charitate:q̄ tū nō satisfecerūt ,p eoꝝ pctis in hac vita.xxv. di.c.qualis.t.c.se. 1

¶Quomodo iuuant anime defunctorum. vide infra Suffragia.per totum. 2

Purificatio post partū mulieꝝ nō est necessaria. vñ si voluerint intrare eccliam vt gras agant nō peccant. Si tū ex veneratiōe alicꝰ diu voluerint abstinere:deuotio earum nō est ,ꝓhibenda.de pur.post p.c. vnico.

Pusillanimitas opponit magnanimitati p defectū:q̄a deficit pusillanimis a ,ꝓportione sue potentie dum recusat in illud tēdere qd est cōmēsuratū sue potētie: et sic ē pctm:t tale q̄lis ē obligatio ad illud in qd tēdere recusat siue sit ꝓceptū siue sit ,ꝓhibitio. sec? si sit circa psilia vt intrādi religionē. audiēdi ꝓfessiōes vel ꝑdicādi q̄ꝺ? ex officio nō incūbit de necitate:qr sic ē pctm veniale.hec tho.ij.q.c.xxxij.t est filia accidie.

Vadragesima q̄n t quomō fuit īstituta

q no.in.c.q̄dragesima.de ꝑse.di.v.vbi dī q a xp̄o fuit instituta : t vt decimā annoꝝ deo reddamus.Ān est incipiēda.t a q̄bus abstinēdū:t q̄ boza comedendū.vide.§.Jeiunium.

Quarta falcidia vl trebellianica vide legitima Quarta funeral.vid Canōica porō.

Questuarij dicunt q̄ discurrūt p elymis.q̄ nullo mō recipi debent nisi veras lras aut aplicas aut diocesani oñdāt: t ponit forma lraꝝ in.c.cū ex eo.de pe.t re. t si bñt lras aplicas nō debēt acceptare nisi ꝑus sint p epm examiati. cle.

¶Utrū tales q̄stores sint (abusionibꝰ.de pe.t re. ꝑmittēdi ꝓdicare? R.q nō:nisi solūmō qd in lris cōtinet ꝑlo ,ꝓponere.vt in.v.c.cū ex eo. t de bere.vt offi 1

¶Quid si ꝑtinet in (ciū.li.vj.t.d.cle.abusionibꝰ. eoꝝ lris q in locꝭ religiosis honeste t charitatiue recipiant t q fideles ad eoꝝ exhortatiōez ꝓuocēt? R.q nihilomin? clerici t rectores eccliaꝝ nō tenent inuitā ꝓdicta facē:qr tales lre q̄tū ad hmōi ꝓuocatōes sunt revocate ipso iure.vt bī in extrauagāti cle.siij. 2

¶Quō nō debēt i tabnis aut alijs locꝭ incōgruis manere.aut iutiles expēsas facē aut babitū falsē religionis portare.aut idulgētias vel alia mēdacioſa ꝓponē babent in.d.cle.abusionibus.t.d.c.cum ex eo. 3

¶Sz nūq̄d si publice delinquāt tales poterūt ab ordinarijs puniri? R.q sic:lz sint exēpti.de ꝓui.c.tuarū. 4

Questus dicit offne q̄ꝺ ex opera cuiuscunq̄ descendit.ff.p socio.l.questus.glo. .j.lucrum.

Ancor est displicētia ꝫ aliquē ꝓter quaz desiderat vel querit ꝗs
r malū alteri. ⁊ est filia accidie qñ ꝓcedit cō
tra aliquē: eo ꝙ inducit eū ad dñ opandū.
aliqñ filia ire. ⁊ est pctm mortale: si malū qđ alteri q̄
rit vel optat est quid alicuius importātie ⁊ cū delibe
ratione voluntatis. vt elicio a Tho. ij. ij. q. xxxv. Limi
ta tm vt. s. odium.

Ratio bz triplicē gradū i hoie ꝟm phm. j. etb.
Primus est añ cōpletū septennium vbi
nō intelligit. nec ꝙ se nec ab alio capere pōt. et ideo il
lo tpe nulli ꝓtractui est aptus. Secūs gradus est cum
ab alijs capere pōt licet imꝑfecte. sed ipe ꝙ se nō suffi
cit ad intelligendū. ⁊ istud est in fine ꝓmi septēnij re
gulariter. ⁊ tunc pōt ꝓmittere aliq̄ ad q̄ natura incli
nat. nō tm cū obligatione ꝑpetua. Tercius est quādo
ab alio capere pōt ⁊ ꝙ seipm ꝓsiderare. ⁊ illud est in an
no pubertatis. ⁊ tūc pōt se obligare q̄ ad psonā. s. ad
votū religionis. mrimonij ⁊ hmōi. sed q̄ ad exterio
ra nō: nisi in fine. xxv. annoꝝ. Ratio finalis est aia le
gis. vide Lex. §. iij. Et quō cognoscaē qñ rō est fina
lis vel impulsiua. vide. s. Causa.

Rōcinia sunt redditiones rōnū ad ꝗs quis
obligaē ex administratione reipu
blice vl ꝑuate. Mā sunt quedā rōcinia publica ꝗbus
obliganē officiales curie ex administratione aliquoꝝ
ad rempublicā ptinentiū vt. C. de epi. ⁊ de. l. officia
les. Quedā dicunē ꝑuata ꝗbus obliganē homies ex
administratione rerū ꝑuatarū. vt tutores. curatores
actores. ꝓcuratores. executores. extra de obli. ad ra
tio. c. vno.

1 ¶Utrū obligatus ad rōcinia possit ordinari? R. ꝙ
post dimissionē administrationis si est obligatus rei
publice ex administratione ꝓmoueri nō pōt añ red
dita rōcinia. c. ꝓterea. l. di. Secus si esset obligatus ex
mutuo vel alia causa. l. rescripto. ff. de mu. ⁊ bo. C. de
epi. ⁊ de. l. quisq̄s emersis. Si vo est obligatus ꝑsone
ꝑuate: tūc si teneē de dolo ⁊ fraude et cōstat repelliē.
Si vo cōstare non pōt vel teneē ex alia culpa sic pōt
ꝓmoueri. In officio añ administrationis existēs an
possit ꝓmoueri mibi placet opi. Inn. in. c. vnico. vbi
dicit. ꝙ si q̄s gerat tutelā vel curā legitimā vel neces
sariā a legibus sibi imꝑositā. vel etiā suscipiat aut mi
serabiliū ꝑsonarū aut ecclesie ꝓcurationes seu admi
nistrationes: ⁊ maxime cū licētia epi. ꝙ nō impeditur
ordinari cū possit talia suscipe etiā ordinatus. als añ
ꝓbibeē. lj. dist. p totū. ⁊ d. c. officiales.

2 ¶Sz nunq̄d mgr scholariū vel alius famulus q̄ iu
rauit p annū seruire poterit religionez intrare? R. ꝙ
sic ꝟm Hu. liij. di. c. legē. Iz dicat ꝙ nemini consuleret
Ho. dicit ꝙ tutius est implere qđ iurauit nisi obtine
at licentiā. quā si non vult dare: poterit intrare aucte
c. quenit. el. ij. de iureiu. Addo ꝙ etiā liceret qñ immi
neret sibi periculū mortalis pcti.

3 ¶Utrū obligatus causa pignoris possit promoueri?
R. ꝟm Ho. ꝙ non ante redditā rōnem. ar. c. significā
te. ⁊ c. cū contra. de pigno.

4 ¶Utrū filius vsurarij possit promoueri? R. ꝟm Ho.
ꝙ nō si succedat: nisi clamores patris emēdet vel be
reditatē repudiet. c. tua nos. de vsu.

Raptor ꝓpie dī q̄ rapit res imobiles. Pre
do vo res mobiles. vñ rapina dī in
rebus imobilibꝫ. deꝑdatio vo in mobilibus ⁊ se mo
uētibꝫ: vt animalibꝫ ⁊ hmōi ꝟm Jo. an. quē sequiē Pa.
in. c. j. de rap. q̄uis vt plurimū eq̄uoce sumanē. et sit
rapina cū ꝗs publice ⁊ violēter rapit. vt in. c. penale
xiij. q. v. de hoc vide insti. de vi. bo. rap. post ꝑn. et est
grauius pctm q̄ furtū. vt in. d. c. penale.

¶Utrū raptores largo mō ꝓ qbuscūq̄ publice ⁊ vi 1
olenter res alienas deꝑdātibꝫ tā mobiles q̄ immobi
les possint recipi ad ꝓfessionē: nisi restituāt rapta. vel
q̄ cōbusserūt. destruxerūt. depopulauerūt aut alio mō
dānificauerūt. ꝓmū sicut teneē. l. duob⁹. §. si ꝗs in
rauerit. ff. de iureiu. ⁊ l. cū te nō solū. C. qđ me. cā? R.
tex. in. c. sup eo. de rap. sic. ꝙ ꝗcunq̄ surrexerit in rapi
nā siue ecclesiarū violationē ⁊ manifeste fuerit deꝓ
bēsus: nisi ꝑus ablata restituat si poterit vel emēdan
di plenā securitatē fecerit ꝓnie bñficiū ei penitus de
negeē. Si vo vsq̄ ad obitū in ꝓtumacia sua duraue
rit: ⁊ in extremis positus remediū ꝓnie postulauerit
humiliter si emēdationē vel emēdādi securitatē ꝑsti
terit ei ꝓnia ⁊ ecclesiastica sepultura ꝓcedaē. Qui āt
in sanitate obstinata mēte nō emēdauerit. ⁊ in morte
securitatē ꝑstare nō poterit: si de pctō ꝓtrit⁹ fuerit: vi
aticū nō denegeē. ⁊ sic nec cōfessio nec absolutio. ß tm
nullus clericoꝝ sepulture ei⁹ intersit. nec eius elemo
synā ꝑsumat accipe: lz sit sepeliēdus in cimiterio. Et
q̄cūq̄ clericus vl ꝑlīt ꝓtrafecerit: dz deponi ab ordi
ne irrecupabil⁹. s. sine disꝑsatione ⁊ beneficio carere
ecclesiastico. hec in. d. c. sup eo. Si vo nō sunt manife
sti: poterūt recipi ad ꝓfessionem sicut alij pctores ꝟm
abba. in. d. c. sup eo. ⁊ etiā lz essent manifesti: si tm mo
niti nunq̄ fuerūt ꝟm Host. in. d. c. sup eo. dummō sint
depositi restituere vt tenentur.

¶Quid de raptoribꝫ deꝑdantibus romipetas. vide 2
s. Excōicatio. v. casu. xxix.

¶Utrū raptor vginis sit puniēdus pena. l. vnice. C. 3
de rap. vir? R. Pa. in. c. cum cā. de rap. ꝙ si ꝓcessit tra
ctatus determinatus de mrimonio. ⁊ ob hāc cām ab
ducit: nō cōmittiē pena de iure canonico cui stamus
in ß. Si vo ꝓdictus tractat⁹ non ꝓcessit etiā si puella
fuit volūtaria: committiē pena. xxvij. q. vl. lex illa. ar.
xxxvj. q. j. §. ex hac. in si. et obligaē ad restitutionē nō
solum subtracti sed etiam lucri qđ habuisset ille sub
cui⁹ ptāte erat ꝟm. d. Jo. de platea. insti. de acti. que
ex deli. nas. §. in triduum.

Rapina fit ꝓmo in naufragijs. scdo in peda
gijs. tercio in questu. tallijs ⁊ simili
bus. quarto in bello. quinto in extorsionibus officiali
um plus debito.

¶Utrū dñs agr vel territorij teneaē de rapina in eo 1
facta? R. Pa. in. c. lz. de resti. spol. ꝙ si fuit sciēs ⁊ po
tuit ꝓhibere ⁊ nō ꝓhibuit: sic teneē. l. j. C. de fal. mo.
Secus si nō potuit ꝓhibere. l. j. §. is autē. ff. si fa. fur.
fe. di. Et idē dic de villa ⁊ castro. ⁊ hec est cōis opi. ꝟm
Bar. in. l. ne quid. ff. de incē. rui. ⁊ nau. Ciuiliter tm te
netur nō criminaliter ꝟm ꝓdictos.

¶Sed nunq̄d stabitur iuramēto sup q̄titate rerum 2
amissarum robato? R. cōiter tenēt legiste in. l. si qñ. C.
vñ vi. ⁊ Pa. in. c. sup eo. de bis q̄ vi. ꝙ vbi ꝗs queniē
ex dolo alter⁹ nō admittiē ꝓbatio p iuramentū in li
tem. Sz qñ queniē de dolo suo: sic credetur eius iura
mēto. ꝓterea dicit Inno. in. d. c. sup eo. ꝙ. d. c. habe
bit locū in q̄libet vi compulsiua. ablatiua. expulsiua.
turbatiua ⁊ inq̄etatiua. Ex q̄ inferē ꝙ si ꝓbo furtū vl
rapinā ꝓtra raptorē: stabiē iuramēto meo de quanti
tate rapta. Et no. ꝙ furtum vel rapina ꝓbaē per soci
os. familiares ⁊ hmōi.

Ratihabitio vide. s. Cōsensus. §. iiij.

Econciliatio ecclesie. vide Consecratio.

Recõpensatio vide Compensatio.

Recusari põt iudex delegat⁹ ex multis causis.no. Pa.in.c.accedẽs. vt li.nõ ꝓte. Primo qꝛ ꝓsangu neus aduersarij. Secõ qꝛ cõmẽsalis ipius. Tercio qꝛ oriũdus de eius terra.idem de districtu. Quarto qñ nõ põt haberi accessus ad is dicẽ nisi p terrã inimicoꝝ. Quinto qñ loquit in aure ⁊ familiariter cũ aduersario. Sexto qñ in alia cã litigabat cũ eo. Istud no.pa.in.c.j.de iudi. Septimo qñ est impitus ⁊ bz assessorẽ suspectũ.ibidẽ Pa.

¶ Utrũ ꝓtestatio de nõ acceptãdo eũ tollat p ꝓtrariũ factũ? Rx. Pa.in.c.vnico.de li.ꝓte. q nõ nisi factũ ꝓtrariũ tollat ꝓtestationẽ ꝑ intellectũ aliũ interme diatũ.vbigʒa. Interrogat an vera sunt q̃ ꝓtinent in libello? Rx.reus. Rñdebo cũ ꝓtestatione q nõ intendo ꝓtestari litẽ p hãc rñsionẽ.⁊ sic rñdet.nõ ꝓtestat p istud factũ ꝓtrariũ. Secus si bis dictis diceret iudex. nõ admitto hãc ꝓtestationẽ. ⁊ postea ipe reus rñderet sine ꝓtestatione repetita ad libellũ tale factũ ꝓriũ tolleret ꝓtestationẽ.⁊ lis eẽt ꝓtestata. Secus si iterũ repeteret:⁊ ego ꝓtestor nolle ꝓtestari litẽ.qꝛ nihil me diũ interuenit.ꝓo hoc facit cle.vnica.de volo.⁊ qđ dr de ꝓsti.c.cũ. M.⁊ L.vbi repugnantia.ff.de reg.iu.et in.c.sollicitudinẽ.de appel.vel dic ꝑm Bar. in.l.vnica.C.de li.ꝓte.q qñ ꝓtestatio respicit vnũ ⁊ factũ aliud.vputa in litis ꝓtestationẽ ex q̃ oriꝝ q̃si ꝓtract⁹.et in rñsione ex q̃ nõ oriꝝ q̃si ꝓtract⁹. ⁊ sic sunt diuersa. tũc p factũ ꝓtrariũ nõ tollit. Sz qñ ꝑcernũt vnũ ꝓtestatio ⁊ factũ.vtputa qꝛ rñdet ⁊ ꝓtestat q aio nõ rñdẽdi:tũc tollit talis ꝓtestatio p ꝓtrariũ factũ.qꝛ ꝑcernit idẽ factũ. Vel dic ꝑm Pa.in.d.c.cũ. M.q qñ protestatio fit in depẽdẽtibus a mera volũtate ꝓtestantꝭ valet ꝓtestatio.vt si dicat nolle aliud dicere ꝫ fidẽ.et postmodũ dicit ꝓtestatio defendit eũ.xxiij.q.j. hec ẽ fides. Si vo dꝛpẽdet a volũtate ꝓtestãtis ⁊ alterius: si alter ꝓsentit valet.c.cumana.⁊ qđ ibi nõ.de ele.⁊.c. fi.de ꝓdi.ap. Si vo nõ ꝓsentit. nec est iusta cã ꝓtestãdi:nõ valet. Secus si subesset iusta cã:puta metus vl vis:puta vis ꝫbã.aliter interficies me. ꝓtestor q ꝯc. q̃d dicã facio aio nõ ꝫbẽdi:⁊ valet.xxxj.q.ij. lotharⁱ⁹ Silr qñ iudex delegatus nõ cõsentit recusationi.et si nõ cõpareo excõicabit de facto.cõpareo cũ ꝓtestatione de nõ ꝓsentiẽdo in ipm valet. nec cõparitio ꝓiudicat. Aduerte tñ q ꝓtestatio dz ꝑcedere actũ sup quo fit.vt.ff.de ꝓcubi.l.in cõcubinatu.

Regularis dr q̃ ad viuendũ regulariꝝ est astrictus: siue sit monachus siue canonicus regularⁱ de sta.mo.c. q dei timorẽ.siue sit clericus siue sit laicus.licet laicus nõ possit recipi in canonicum.vt in.c.ij. de instit.tamẽ põt recipi in cõuersum.de elec.c.cum ex eo.li.vj.

Religiosus dr triplr. Primo largissime. ⁊ sic q̃libet xpianus.vñ in.c. ꝓ humani.de homici.li.vj.dr xpiana religio. Secõ large.⁊ sic cõprehẽdit oẽs clericos seculares ⁊ omnẽ xpianũ honeste viuentẽ. Mã in eo q deo impẽdit debitã religionẽ: põt dici religiosus.⁊ sic sequit.j.q.j.c. nullus.el.ij.⁊.xxiij.q.v.qđ deo.ar.de voto.ex multa. vbi dr H. Tercio accipit ꝓprie.⁊ sic religiosus est qui ꝓfessionẽ fecit alicui de religionibus approbatis p se dẽ aplicã.de voto.c.qđ votũ. ꝫ.põti.li.vj.⁊ talis ꝓprie dr religiosus. Et religiões approbate sunt q̃tuo: Prima Basilij. Secũda Bñdicti. Tercia Augustini. Quarta bti Fracisci.vt no.Lauð.in cle.qꝛ regulares de sup.negli.pla. Sub istis militãt oẽs ꝓprie religiosi exceptis carthusiẽsib⁹ q̃ habẽt sua statuta.

¶ Utꝛ dispositio odiosa ꝓcepta erga regulares seu religiosos extẽdat ad frẽs de tercio ordine bti Fracisci ⁊ hmõi? Rx. Pa.in Rica de regu.q nõ. qꝛ tales ꝓprie nõ dicunt religiosi.vñ potius eoꝝ regula est q̃dã modus bñ viuẽdi.lz sit approbat⁹ p papã.⁊ tõ solũ cõpẽdet illos q tria vota substãtialia ꝓmiserũt in religione approbata ꝑm Jo.an.in glo.j.et.ij.cle.j. de decimis. Et ꝫ verũ nisi addat aliud. puta q̃cunq religiosi. Mã tũc etiã compẽderent hospitalarij hierosolymitani q̃ nõ põt ꝓtrahere mrimoniũ.⁊ ꝓmittũt obedientiã supioꝛi.⁊ nõ põt retrocedere ab illo statu.nõ tñ cõprehẽderent alij hospitalarij qui vtunt mrimonio:lz portẽt certũ habitũ.qꝛ nõ sunt religiosi nec stricto nec largo mõ. In fauorabilibus vo bñ cõprehendunt ꝓfati fratres.qꝛ largo mõ vident sub regula ratione ꝓmissionis facte superioꝛi eorum.

¶ Quid de inuenictib⁹ nouũ ordinẽ? Rx.q nõ sunt religiosi nisi a papa exꝑsse approbent.qꝛ cũ sit ꝓhibitũ nouũ ordinẽ vel religionẽ inuenire.vt in.c.religionũ. de reli.dom.li.vj. Ideo nõ religiosi ꝫ potius irreligiosi sunt cẽsendi tales.⁊ hodie sunt excõicati ipso facto per extrauagantẽ Jo.xxij.que incipit. Sancta romana.recitat Pa.in.c.fi.de reli.domi.

¶ Religio beguinarũ reprobat.⁊ oẽs eã sectãtes sũt excõicati ipo facto.ac religiosi dãtes eis auxiliũ. ꝓsilium vel fauorẽ in ꝓfato beguinatu.cle.j.de relig.domi. Et nõ q sorores tercij ordinis sci Fracisci nõ sunt ille beguine.vt no.glo.ibidẽ:cũ habeant regulã approbatã a sede aplica.⁊ multo minꝰ sorores sctẽ Clare.

¶ Quis põt effici religiosus? Rx.q q̃libet q̃ nõ bz aliquã de infrascriptis.viij.ꝓditionibus quarũ ꝓma est etas immatura.de q̃ dic vt.s. Monitius. ꝫ.j.

¶ Secũda seruilis ꝓditio. Seruꝰ q̃ppe sine ꝓsensu dñi non põt intrare religionẽ.arg.liij.di.c.nullus epoꝝ. Prescribit tñ triennio a religione q̃ ꝫ ignorat: si dñs scit ⁊ non repetit.xxij.q.ij.si q̃s incognitus. Iste tñ si repetat a dño religiosus erit ꝑm Aug. ibidẽ.ar.xxvij q.j.de viduis.⁊ religioni tenebit q̃tũ in ipso est. et si manumitteret nõ posset ꝫbere. Nec ob.c. q̃dã.de cõuer.ꝓiu.qꝛ ille q̃ bz vxorẽ nõ põt obseruare castitatẽ ea inuita. ⁊ sic religiosus esse nõ põt sed seruus sic. qꝛ non requirit corpus corpus liberũ vt sit monachus cum in domo ꝓpria quis possit esse religiosus.d.c. de

¶ Tercia debitoꝝ obligatio.q̃ eñ dz (viduis. aliq̃d alteri:non põt illud licite ꝓtermittere vt religionẽ ingrediat.liij. dis.c. generalis. Si tñ sit debitũ pecunie:vel talis debitor nõ bz vñ satisfaciat. tũc faciat qđ põt.s.cedat bonis suis creditoꝛi:⁊ sufficit. ꝑ pecuniã eñ nõ obligat ꝓsona liberi hois:ꝫ tñ ad recõpensam. Añ lz ei rebus suis exhibitis religionẽ ingredi.nec tenet in seculo remanere vt ꝓcuret vñ soluat debitũ:si mõ ex zelo dei ⁊ feruoꝛe charitatis hoc faciat.qꝛ spũsscti aucte hoc facit cui nemo potest resistere.xix.q.ij.due.de regu.licet. Si tñ monasteriũ qđ ingredit aliq̃d acq̃reret ꝓ successionẽ hereditariã vel ꝓ donationẽ aut legatũ rõne ipsius solum.sic tenet satisfacere quantũ se illud extẽdit qđ habuit ea occasione solũmõ.ar.c.si qua mulier.xix.q.iij.

¶ Utrũ talis teneat in religione laborare vt creditoribus soluat? Rx.quidã tenẽt q sic. sed ꝓtrariũ credo cum ex toto sit religioni subiectus. ita q̃ non est mo

mentū in q̄ a prelato nō possit occupari. ⁊ nō habeat velle nec nolle.c.si religiosus.de ele.li.vj. Itē si stetisset in sęculo ⁊ cessisset bonis nō teneret laborare vt satisfaceret ſm Pe.de pal.in.iij.di.xxxviij. Ergo cū ex pfessione cedat bonis patet q̄ non tenet laborare vt satisfaciat.posset tn̄ ꝑlatus cum consensu ꝓnasterij hoc ei concedere.alīs non.

8 ¶Quid si talis etiā cū iuramēto ad tale debitū erat astrictus? R. idē p oia dicendū ar.c.lz.de regula.

9 ¶Quid si ꝓmisisset talis opari manibus vt satisfaceret? R. ſm Pe.de pal.vbi.s.q̄ B nō obstante poterit religionē intrare.sed si bona sua sufficiunt satisfaciat ei ad interesse.⁊ sic dic de eo qui accipit vxorem q̄ patit aliquod interesse ex hoc q̄ debet ei satisfacere si bz aliqua ſm eundē Pe.

10 ¶Quarta rōcinioꝝ detētio. vñ obligatus ad rōcinia intrare nō pōt.liij.di.c.legē. Et B verū in obligatis ꝑpetuo. Jn alijs aūt secus.lz honestum sit q̄ ꝑus se exꝑediāt. Ex q̄ ꝑz ſm Gof. q̄ ptās q̄ iurauit regimē ciuitatis ꝑ annū.mgr scholariū qui similiter iurauit legere per annū ⁊ hmōi: pñt intrare religionē. aucte.c. quenit.el.ij.de iureiu.vide.s. Rōcinia.de B. §.j.⁊.ij.

11 ¶Quinta est paterna subuētio. Et vt scias si pōt filius intrare religionē dimisso patre cui teneꝝ subuenire. Exo.xx.no. ſm Ale.in.iij.ꝑ.sum. q̄ si parētib⁹ nris obsecja nra necessaria sunt:ita q̄ sine ipsis sustentari nō pñt: tūc nō lz religionē intrare: si mō talia obsecja nō inducūt nos ad aliquid agendū qđ sit ɔ deū.et sic ꝓtrariū cōsulētes pharisei increpanꝝ a dño Mat.xv ⁊ sic ſm doc.intellige illud.c.si q̄.xxx.di. Si vo eis nō pōt seruire vel debita obsecja exhibere sine ꝓdie salutis dispēdio tunc necessitudini generis diuine religionis pietas anteferꝝ: vt dicit Amb. sup Lu. ⁊ sic poterit intrare ipsis dimissis. Et sic loquiꝝ Hiero. in epla ad Eliodoꝝ. q̄ solum genus pietatis est in hac parte esse crudelē. ⁊ saluatoꝝ Lu.xiij. Si q̄s venit ad me et nō odit. Si aūt nō sunt in tali necessitate: sic fili⁹ ipis etiā inuitis pōt intrare:etiā si cū eis possit sine dispēdio ꝓdie salutis ꝑmanere. ꝓbatur in.c.j.⁊.ij.xx.q.ij. Addit tn̄ Tho.in.iij.q̄li.q.vj.q̄ nō solū ꝑ indigentia maxima:sed etiā ꝑ mediocri parentū. puta q̄ posset viuere.sed tn̄ cū notabili iactura ⁊ detrimēto sui stat⁹ ⁊ cōditionis sue.puta q̄ oportebit eū mendicare vel alijs seruire cū maxima indecētia sui status: dimittēdus est ingressus religionis:etiā si ex voto bīet. ⁊ placet q̄ pōt sine periculo salutis hoc facere.

12 ¶Serta est dignitatis astrictio vt sunt epi ⁊ alij supiores q̄ sine licētia pape nō pñt intrare.c.licet. ɔ regu. Jnferiores vo epis pñt etiā inuitis suis epis. vt.xix. q.ij.due.sicut sunt decani.ꝓpositi.archidiaconi.archipbi.curati: ⁊ oēs alij inferiores epis. Bñficiū tamē eoꝝ alteri nō dz cōferri nisi exꝑsse vel tacite ꝓfessi fuerint.vel apparuerit q̄ absolute voluerint vitā mutare.c.bñficiū.de regula.li.vj. debēt tn̄ petere licentiam q̄uis nō obtineant.vt in.d.c.licet.

13 ¶Sed cuius erūt fructus bñficij aī ꝓfessionē? R. q̄ debet assignari debita portio ipsoꝝ fructuū alicui qui seruiat ꝑ ipo.vt in.d.c. bñficiū. reliquū vo erit ipius vt nō sit onerosus monasterio qđ intrauit tpe ꝓbationis.xvj.q.vj.de lapsis.q⁊ nec ꝓdie est religiosus. vt patet in.c. religioso.de sen.ex.li.vj. ergo iure suo non debet defraudari.vt.xvij.q.ij.gonsaldus.no. Tācre. ⁊ Bartho.bīri.⁊ interim remanet canonicus. curatus vel decanus sicut ꝓius erat.nec bñficiū vacat.

14 ¶Septima matrimonij obligatio.s. post cōsummationem.nam tunc nō potest religionē intrare nisi ſm q̄ dico Matrimoniū.iij.intellige etiam si copula est habita post ꝓtractum matrimoniū vel spōsalia. Sed non si aī.quia sic nō impediret.nec matrimoniū dicetur consummatū.ar.c.veniēs. de spon. vbi patet q̄ copula ꝓcedens sponsalia non facit matrimoniū. facit.c.verum.⁊.c.ex publico.⁊.c.ex parte.de cōuer.cō/iu.que requirūt cōsummationē.⁊ est illud qđ sequiꝝ. non quod antecedit.

¶Sed quid de illo q̄ iurauit aliquā ducere in vxorē: 15
nūquid poterit intrare? R. q̄ sic:aucte.c. peruenit.el./ij.de iureiu.⁊.c. cōmissum.de spon.in quo dicit.tutius est ei ⁊c. Jntellige quo ad opinionem. ne de facto dicaꝝ ɔtra iuramentū fecisse. nō quo ad veritatē: ſm Ri.in.iij. dic etiā vt.s. §.ix.

¶Octauo coactionis impositio.nā oportet vt sit vo 16
luntarius. aliter nō tenet ingressus.vt de regulis.c.j. xx.q.iij.pñs. Jn religione autem minoꝝ vltra ꝓdicta octo requirunꝝ alia.v.s.q̄ sit corpore sanus. legitime natus.nulla vulgari infamia notatus. aīo ꝓmptus. cōpetenter lr̄atus.vel ad honestos labores aptus.at tn̄ si q̄s reciperet deficies in aliquo istoꝝ teneret receptio.nisi sit.j.ij.iij.v.vj.vij.vel.viij.q̄ aliqn̄ reddūt exceptionē nullam.vt patet ꝑ ꝓdicta.

¶Quō debet quis intrare.aut q̄ intētione? R. vt mo 17
riatur mūdo ⁊ seruiat xpo.xij.q.j.c.ij.

¶Utrū q̄libet debeat reputare votū religionis ꝓpo 18
tionatum sue infirmitati? R. ſm Ri.in.iij.di.xxxviij. ar.vj.q.j.q̄ sic.nisi ꝑ certā cōiecturā seu experientiaz sibi cōstaret de ɔtrario. ꝓpter eīm custodiam q̄ magis adhibeꝝ religiosis q̄ secularibus. ⁊ ꝓpter bona exempla q̄ vident ibi frequētius ⁊ ꝓpter bona verba q̄ frequētius audiunt.⁊ ꝓpter maiores ꝓsolationes quas diuina benignitas ob fauorem religionis ⁊ ex sctā societate infundit eis:efficitur eius obseruantia ꝓportionata in ipsa existenti que imꝓproportionata esset remanenti in seculo.

¶Utrū quis possit ꝓfiteri in aliqua religione: ita q̄ 19
liceat sibi retinere sua? R. Pa. in.c. insinuante q̄ cle. vel vo.q̄ si q̄s simpliciter vouit cum tali ꝓditione: videtur in dubio q̄ sibi reseruauerit illa bona vt obedientiarius monasterij.quia ꝛba apposita in cōtractu: debēt intelligi ſm naturā ꝓtractus.vt in.l.si vno.ff.loca.etiā impꝛopriatis verbis:vt ibidē in ꝓin. ⁊ in.d.c. insinuante ſm vnū intellectū: vt res potius valeat q̄ pereat.l.quotiens.ff.de ꝛ.obli.⁊.c.abbate.de ꝛ. sig.⁊ sic erit religiosus. ⁊ ꝑfata bona babebit ad vsum ꝓ necessitate sua. Jdē dic si profiteꝝ vt in domo sua cū oībus bonis suis moreꝝ.vt no. Ber. Jnno. ⁊ Hosti. in.d.c.insinuante. q⁊ B nō est ɔtra subam monacbatus vt quis in certo loco moreꝝ. aut de certis redditibus viuat cū hoc possit superior ꝓcedere.c.cū inē. R. de elec.⁊ si postea superior velit eum amouere poterit. lz nō debeat nisi ex iusta causa. Si vo voluit sibi reseruare vt ꝓriū:ita q̄ nō sit locus interꝑtationi. ⁊ tūc si fiat reseruatio ꝑ viā cōditioois resolutiue vel suspensiue:sic viciatur actus ⁊ non ꝓditio.vt in.c. fi.de ꝓdi. appo.⁊ sic nō erit religiosus. Silr si fiat ꝑ pactū. puta q⁊ dicit aliter non intendo ꝓfiteri.nec alio mō.q⁊ hec ꝛba habēt vim ꝓditionis.vt dicit Bal.in aueꝝ.ingref. si.C.de sa.san.ec. Si aūt simplr ꝑ viā pacti vel modi reseruat sibi ꝓprietatē vel facultatē cōtrahendi: sic facit trāsire professionē in aliam speciē. q⁊ vbi est pactū cōtra naturam cōtractus ⁊ impꝛopriās aliquatenus verbis pōt trāsire in aliū cōtractū fit interꝑtatio alte

rius contractus. vt est tex. nō. in. l. vbi ita donat. ff. de dona. cā mor. & in. l. cū manusata. ff. de ptrahē. empti. & sic erit iste nō religiosus, ꝓprie sed oblatus monasterio: ꝛ nō in totū. & sic obligabit ad omia ꝓtera ad reseruata. q si ꝛba non ponant vt fiat trāsitus ad aliū ꝓtractū. tūc pactū inficit ꝓtractū in totū. in. l. ꝓ seruū ff. de vsu & habita. iūcta gl. in. d. l. cū manusata.

20 ¶Utrū intrās religionē ex causa inhonesta: puta vt esset abbas vel melius gauderet: & hmōi teneat. ꝛ nō cōsequat suā intentionē? R. Pa. in. c. vt clerici. de regula. q sic. q effectus est religiosus & non obstāte. vt tenet glo. in. d. c. vt clerici. & facit bonus tex. cū glo. in c. qđ interrogasti. xxvij. q. ij. ad materiā.

21 ¶Quid de illo q̄ dolo inductus est ad religionē? R. q nihilominus erit religiosus. de cōuer. ꝓiu. c. ex parte. & c. veniēs. & c. dudū. qđ me. cā. cū dilectus & ibi no. Ber. & Host. & Jo. xx. q. iij. c. vlti.

22 ¶Quid de illo q̄ timore mortis efficit religiosus? R. q si timor inferat ab homie: sic nō est religiosus. qđ metus cā. platū. nec obligat ꝓ tale votum nisi postea ratificet. vt in. c. porrectū. & in. c. sicut nobis de regla. Et hoc intelligo qñ talis timor infert ab hoie vt ꝓfiteat vel faciat tale votū. & sic loquit & dz intelligi. d. c platū. qđ me. cau. Si vo metus sit casualis seu naturalis: puta infirmus vel in mari tpe tēpestatis. vel in periculo latronū aut inimicoꝝ. sic talis metus nō impedit q̄n sit obligatus religioni ꝛvoto: si mō deliberate vult. vt in. d. c. porrectū. & sicut nobis. q. de q̄ qñq tales timores immittit vt ꝓuertamur. xxj. q. j. reuertimini. de ꝓse. di. iiij. sanctū. in auē. vt nō luxu. ꝑ na. §. j. & vult Ber. Host. & Pa. in. d. c. sicut. Alij dicūt q si q̄cito ꝓ alescentiā vel euasionē periculi sentit ꝑdicat. nō tenet etiā in metu casuali si votū fecit. Alle. c. ex trāsmissa. & c. vlti. de renū. Sed melior est opi. Host

23 ¶Utrū allectus blādicijs sit religio (sti. & Pa. sus? R. q sic. & stare tenet. licet bona sua parentibus vel heredibus remanere debeāt: non monasterio allicienti. vt. xx. q. iij. cōstituit.

24 ¶Quō aūt debeat ꝓfiteri. vide. §. ꝓfessio. in prin. et quō tacite inducit. §. nouitius. §. xij. & aduerte q tūc dz ꝓprie q̄s intrare religionē & effici religiosus cū ꝓfitet tacite vel exꝑsse. q ꝛba sunt cū effectu accipienda.

25 ¶Ad q̄ obligat religiosus? R. q ad obseruantiā illius regule quā ꝓfessus est: nisi in casu. c. non solum. de regu. lib. vj. vel quādo solum tacite est ꝓfessus. quia tunc solum obligatur religioni in genere. vt. §. Nouitius. §. xiij

26 ¶Sed quero vbi remanebit iste talis obligatus religioni in genere ꝑ ꝓfessionē tacitā? R. q dz aliquā religionē intrare quā vult et pōt. Si vo nullā inueniat q̄ eū velit recipe: dz stare in illa in qua tacitā ꝓfessionē fecit. q illa tenet eū recipere exquo passa est tacite eū ꝓfiteri. vel si noluerit: poterit in ꝓpria domo remanere & esse religiosus ꝓfessus. xxvij. q. j. de viduis. qđ limita vt. §. Professio. §. j.

27 ¶Utrū religiosi teneant esse pfecti? R. q non nisi ea pfectione ad quā se obligauerūt. sed tenent ad pfectionē tendere ꝑm Tho. ij. ij. q. clxxxvj. cui ꝓtrariat pfectionis ꝓtemptus. Ñ nō sunt mēdaces q̄uis gerāt ab extra statū pfectionis. q illud nō assumūt q̄si ꝓfitētes se esse pfectos: sed q̄si ꝓfitētes se ad pfectionē tēdere. vñ bñ essent mēdaces si ab intentione pfectionis animū reuocarēt ꝑm Asten. li. vj. ti. xlvij.

28 ¶Utrū religiosus teneat de ꝓcepto ad oia q̄ ꝓtinentur in regula quā ꝓfitet? R. Hen. de gan. in. vj. q̄li. q. xvij. tenet q cum quis simpliciter ꝓmittit aliq̄m regulam seruare q tenet ad cōtenta in ea oia etiam sub monitione sicut ad ꝓcepta. Sed istud non credo verū. q. sic sequeret q monachi bti Ꝑnedicti obligarent ad oia. cum dicat regula. c. cum de disciplina fratrum. q si nouitius habita deliberatione ꝓmiserat se oia in regula custodire contēta q tunc reciprat. Et ꝫ est exꝑsse ꝑ cle. exiui. §. cum igit. de ver. sig. & ideo dico q simpliciter ꝓmittēs regulā vel ꝓmittēs sic qđ ē tutius: vt faciūt minores. s. ꝓmitto seruare regulam fratrū minorū. s. viuēdo in obedientia sine ꝓprio. & in castitate q talis nō tenet nisi ad tria vota: ꝑm q modificata sunt in illa regula ꝓceptoꝝ vel inhibitoꝝ seu sub ꝛbis exꝑollētibus. alis nō de ꝓcepto: sed de bono cōsilio. Et ꝓ hoc est bo. text. in. c. exiit q̄ seminat. cē. de ver. sig. li. vj. Mā idē est dicere. ꝓmitto seruare regulā talē. ac si diceret ꝓmitto conuersationē ꝑm illam regulā. & sic intelligunt illa verba tam ex consuetudine vouentiū q̄m recipientiū. ñ magis cautū est dicere vt dixi q fratres minores seruāt. Addit. s. Tho. ij. ij. q. clxxvj. q trāsgressio alioꝝ a ꝓceptis positis in regula: vel ozetenus factis a ꝑlato: obligat solum ad mortale ꝓpter cōtemptū regule. quia hoc directe contrariat ꝓfessioni ꝑ quā q̄s vouit regulare vitam. vel dic ꝑm eundē Tho. vbi. s. q religiosus tenet ad pfectionem tendere cui cōtrariat pfectionis cōtemptus & ideo est mortale. Et vt scire possit quisq ad quid tenetur quilibet religiosus. incipiendū censui a regula bti Francisci. q̄ q̄uis fuerit vltima in executione. tñ est ꝓma in nobilitate & perfectione. de qua dicitur in. d. cle. exiui. Hec est illa celestis vite forma & regula. & in. c. exiit q̄ seminat. de ver. sig. li. vj. Hec est illa apud deum & patrem munda & immaculata religio. que descendēs a patre luminū per eius filiū exemplariter & verbaliter aplis tradita. & demū ꝑ spūm sctm. b. Francisco & eū sequētibus inspirata totius in se quasi continet testimoniū trinitatis. hec est cui attestante Paulo. nemo debet de cetero esse molestus: quā ꝓps passionis sue stigmatibus cōfirmauit volens instituto rem ipsius passionis sue signis notabiliter insigniri. beatus. Cuius declaratio cū sit firma & certa vtpote a spiritusancto emanata. a quo regulabat sacrū concilium vienēse. in quo fuit declarata plenissime q errare nō potuit circa ꝓdicta cū pertineant ad fidem et bonos mores. xxiij. q. v. a recta. ideo tutissimū est in dicta religione viuere: vbi nō opinionibus boīum viuit aut doctoꝝ: sed sctis ꝑūs declaratione. & quilibet alius religiosus timoratus ex eius declaratione poterit scire quō suā debeat intelligere professionē et ad q̄ teneat de ꝓcepto vel ne. dicit ergo tex. cle. exiui. de ꝛb. sig. edite in dicto concilio: declaramus & dicimus. q fratres minores non solū ad tria vota nude & absolute accepta ex ꝓfessione sue regule obligant: sed etiā tenent ad oia implenda q̄ sunt pertinentia ad hec tria q̄ regula ipsa ponit. Mā si ad hec tria ꝑcise & nude tm ꝓmittētes se seruare regulā viuēdo in obedientia. castitate & sine ꝓprio. & nō etiā ad oia contēta in regula: q̄ hec tria modificāt artarent. ꝓ nihilo & vane ꝓferrentur hec verba. Promitto semp hanc regulam obseruare: exquo ex his verbis nulla obligatio nasceretur. Hec tamen putandum est q. b. Franciscus ꝓfessores huius regule q̄tum ad oia contēta in regula modificantia tria vota. seu ad alia in ipsa expressa intenderit equaliter esse obligatos. q̄ potius aperte discernit q quo ad q̄dam ipsoꝝ ex vi ꝛbi trāsgressio est

mortalis. ⁊ quo ad quedã alia nõ: cũ ad quedã ipoꝝ verbũ apponat p̃cepti vel eq̃pollentis eidẽ. ⁊ quo ad quedã alia nõ. Itẽ qz p̃ter ea q̃ exp̃sse v̈bo p̃cepti ac exhortationis seu monitionis ponunt in regula non nulla v̈bo impatiui modi negatiue vl affirmatiue apposito inferunt. hactenus extitit dubitatũ an teneretur ad ista vt ad babẽtia vim p̃cepti. dicimus q licet fratres nõ ad oim q̃ sub v̈bis impatiui modi ponuntur in regula sicut ad p̃ceptoꝝ seu p̃ceptis eq̃pollentiũ obseruantiã teneant. Expedit tñ ipis fratrib⁹ ad obseruandũ puritatẽ regule ⁊ rigorẽ quo ad ea sicut ad eq̃pollẽtia p̃ceptis se nouerint obligatos: q̃ hic inferius annotant. Et aũt hec q̃ videri p̃t equipollentia p̃ceptis ex vi v̈bi: vel saltẽ rõne materie de qua agit: seu ex vtroq; sub cõpendio habeant. Declaramus q illud qđ ponit regula de non habẽdo plures tunicas q̃ vnã cũ caputio: ⁊ aliã sine caputio. Itẽ de nõ portãdis calciamẽtis: ⁊ de nõ eũtãdo extra casuz necessitatis. Itẽ q frẽs vilibus induant. Itẽ q ieiunare a festo omniũ sanctoꝝ vsq; ad natiuitatẽ dñi: et in sextis ferijs teneant. Itẽ q clerici faciãt diuinũ officiũ ꝑm ordinẽ romane ecclesie. Itẽ q ministri ⁊ custodes ꝓ necessitatib⁹ infirmoꝝ et fratribus induendis sollicitã curã gerãt. Item q si q̃s in infirmitatez ceciderit alij frẽs tenẽt ei seruire. Item q fratres nõ p̃dicent in ep̃atu alicuius epi: cũ ab eo illis fuerit contradictũ. Itẽ q nullus audeat penitus p̃dicare ppl'o nisi a generali ministro vel alijs q̃bus id cõpetit fuerit examinatus ⁊ approbatus ⁊ ad h̃ institutus. Itẽ q fratres q̃ cognoscerẽt se nõ posse regulã spũal'r obseruare: debeãt ⁊ possint ad suos ministros recurrere Itẽ q oĩa q̃ ponunt in regula ad formã habitus taz nouitioꝝ q̃z ꝓfessoꝝ necnõ ad receptionis modũ ad ꝓfessionẽ spectãtia: nisi recipientib⁹ q̃ ad habitũ nouitioꝝ: sicut dicit regula ꝑm deũ. aliter videat hec in quã oĩa sunt a fratrib⁹ tanq̃ obligatoria obseruãda. Itẽ ordo cõiter sensit. tenet ⁊ tenuit ab antiq̃: q vbicunq; ponit in regula h̃ verbũ teneant: obtinet vim p̃cepti. ⁊ obseruari dz a fratrib⁹ sicut tale. hoc in. d. c. ⁊ de. Ex quibus omibus patet nihil fore spãle in hac expositione magis q̃ in alijs: nisi h̃ vltimũ qđ dicit de v̈bo teneant. sed v̈ba ipsa ex sua natura sic importãt vel rõne materie vel rõne vtriusq;. Regula bti Basilij ꝑm q inueni bz solũ ista vltra tria vota. s. Abstinẽtiam a carnibus. Ieiuniuz ab exaltatione scte crucis vsq; ad pascha exceptis dñicis. silentiũ de nocte. modũ officij. q comedãt in cõi refectorio. legãt in mensa vacẽt lectioni ⁊ laboꝝ manuũ ne sint ociosi. q vtrũ sint p̃cepta vel ne: nõ inueni ab aliq̃ declaratũ: sed p p̃cedẽtia possent declarari. Regula. b. Augustini iudicio meo indigeret papali declaratione. Mã lden. de gan. in. vj. q̃li. q. xvij. ⁊ quidã alij tenẽt q oĩa q̃ in ipa sunt cadũt de p̃cepto ꝓpter v̈bũ qđ ponit Aug⁹. in pn. dicens. Hec sunt q̃ vt obseruetis p̃cipimus. Alij dicũt ꝓtrariũ. quoꝝ opi. videt mihi verior ⁊ benignior. qz sicut in sacra scriptura q̃dã sunt q̃ habẽt modũ et intentionẽ p̃cepti. vt illud. Hoc est p̃ceptũ meũ vt diligatis inuicẽ Jo. xv. Quedã q̃ habẽt p̃ceptũ in intẽtione ⁊ nõ in mõ. vt illd Exo. xx. Mõ furtũ facies. Ita sunt q̃dã q̃ habẽt modũ p̃cepti ⁊ nõ intẽtionẽ. vt illd Marc. vij. p̃cepit eis ne cui dicerẽt. qz ex h̃ nõ obligabat ad mortale eos si p̃dicassent miraculũ. Sic fatendũ est de regula. b. Aug. Ideo exponerẽ eã ꝑm q sacrũ concilium exposuit regulã. b. Frãciscũ improprianꝺo v̈bũ p̃cipim⁹ rõne materie: sicut ⁊ ipropriant v̈ba modi imꝑatiui ꝓpter materiã in. v. regula minoꝝ. Regula bti bñdicti sil'r indigeret declaratione papali alijs plura p̃cepta alijs pauciora ponẽtibus. tñ ego ꝑm declarationẽ regule minoꝝ ita exponerẽ ei⁹ v̈ba. De fratrib⁹ p̃dicatoribus: tenet Jo. de neapoli i. xiij. q̃li. q. xvij. q tenent seruare omnia ꝓtẽta in regula. b. Aug. ⁊ in ꝓstitutionib⁹ eoꝝ ꝓut sunt in ea ⁊ in eis cõtẽta. h̃ est p̃cepta vt p̃cepta: ⁊ ꝓsilia vt ꝓsilia: dato q̃ ꝓlatus nõ p̃cipiat nec mandet eis seruare. Nec ob. q dicũt quidã q nõ ꝓmittũt seruare regulã: sed obedire ꝓlato ꝑm regulã ⁊ ꝓstitutiones qz sicut electus ꝓlatus licet nõ ꝓmiserit. tenet tñ seruare ea q̃ ptinẽt ad statũ ꝓlatoꝝ. ⁊ xp̃ianus ea q̃ ptinẽt ad statũ xp̃ianoꝝ sic frater p̃dicatoꝝ eoipso q̃ ꝓfitet ordinẽ p̃dicatoꝝ ⁊ vult esse frat̃ p̃dicatoꝝ: ꝓmittit ꝓseqũter seruare spectãtia ad talẽ ordinẽ saltẽ tacite ⁊ si nõ exp̃esse.

¶ Utrũ aũt obligent ad mortale trãsgrediẽdo? Qui dã tenẽt q nõ: nec etiã ad veniale. sed solũ ad penaz: nisi faciãt ex ꝓtẽptu. allegates Tho. ij. ij. q. clxxxvj. h̃ dicentẽ. ꝑm h̃ est falsum. qz ꝓtrariũ tenet Jo. de neapoli. vbi. s. vbi dixit q transgressio aliqoꝝ a tribus votis est pctũ mortale: vel ꝓpter p̃ceptũ factũ a prelato ozetenus siue in regula exp̃ssum. Itẽ in ꝓlogo ꝓstitutionũ ipsoꝝ dr. Cõstitutiones nr̃e nõ obligãt nos ad culpã nisi ꝓpter p̃ceptũ vel ꝓtẽptũ. ergo vbicũq; interuenit p̃ceptũ obligant. Vñ q̃cq̃d est ꝓtra votũ castitatis vel pauptatis aut p̃ceptum regule vel ꝓstitutionũ certe est mortale. ⁊ Tho. vbi. s. loquit de ꝓuaricatione aliqoꝝ q̃ nõ sunt de p̃cepto in eoꝝ regula vel ꝓstitutionib⁹. q solũ obligãt ad penam. ⁊ sic est verũ. Et melius ⁊ securius est in ꝓstitutionib⁹ fratrũ minoꝝ sub regulari vita degẽtiũ. q̃ nõ obligãt eos ad aliquã culpã nec etiã penã nisi ꝑ ꝓlatos eis imponat. et sic liberalissima ꝓscia viuũt. licet habeãt multas ꝓstitutiones ꝓ eoꝝ regulari vita ꝓseruãda factas. Regla beate Clare bodie ꝑ declarationẽ Eugenij. iiij. bz. v. que obligãt ad mortale. Primũ obedientia. Scdm pauptas. Terciũ castitas. Quartũ electio abbatisse. Quintum clausura ⁊ ea que pertinẽt necessario ad p̃dicta. Ad alia v̈bo non obligant de p̃cepto nisi eo mõ q̃ obligant vel a teo. vl' ab eccl'ia gñaliter sicut alij tales status. Aliarũ monacharũ nõ vidi regl'as iõ ꝓtrãseo. qz ꝑ p̃dicta p̃t intelligi qñ obligãt ad mortale vel nõ.

¶ Utrũ religiosi teneant de p̃cepto obedire ꝓlato in oĩb⁹? R. q aut ꝓlat⁹ p̃cipit aliq̃d qđ ẽ ꝑm regulã aut infra aut ꝛ. aut supra regulã. si ꝓlatus p̃cipit qđ ẽ ꝑz regulã: sic tenent obedire nedũ si sẽt ꝑm regulã explicite ⁊ etiã iplicite: vt sẽ obsecꝛa cõitatis ⁊ negocia ordinis ꝓmouẽda: sine q̃bus ꝓseruari non posset ordo regl'aris obseruãtie. Itẽ ea q̃ faciũt ad regule plenioꝛẽ obseruantiã: hec implicite sẽt ꝑm regulã. ⁊ in h̃ concordãt cõiter doc. Si aũt p̃cipiat ꝑter regulã: vt que in ipsa nõ ꝓtinent nec ad ꝓtẽta in ea expediũt vel ordinant. vt leuare festnã vel aliq̃d hmõi: sic duplex est opi. vt dicit Pe. in q̃e q̃dã de q̃li. q̃dã dicũt q i grauioꝛibus nõ tenent. ⁊ est verius ⁊ cõius tenẽt q nec in guioꝛib⁹ nec in leuib⁹ q̃ sẽ ꝑter regulã tenent obedire. qz ad h̃ nõ habuit aĩm obligãdi se. ⁊ facit ꝓ hoc qđ no. Pa. in. c. lr̃as. de resti. spo. ⁊ in. c. ex lr̃is. de spõ. ⁊ qđ no. Inno. in. c. veniẽs. de iureiu. Si aũt sẽ infra regulã: sic tenent: vt reficere corpus ⁊ hmõi. Si vero sunt ꝑ regulã tũc distinguo. Aut ꝓlatus põt in tali p̃cepto regule vel ꝓhibitione dispensare ꝑ qđ p̃cipit. ⁊ sic si ex rõnabili cã mouet ad id ꝓcipiendum: tenet subditus eidẽ obedire: q̃uis videat subdito q nõ sit

rōnabilis. puta ꝓlatus ꝓcepit q frāgat ieiuniū. qr ꝑ babiliter ꝑsumit de eius debilitate. quis subdito videat q sit fortis. dz in hoc iudiciū suū supponere iudicio ꝓlati ⁊ ei obedire. qr sepe euenit vt alij magis ꝑpendeant debilitatē alteri⁹ ex aspectu q̄z ipse q̄ habet siue ex inexperientia siue ex feruore. Aliqn sīc si dubiū sit an sit contra regulā. vel an possit dispensare: tenetur obedire. xxiij. q. j. q̄d culpat. Si aūt sit certū q est ꝓtra regule ꝓceptū vel ꝓhibitionē in q̄ nō pōt dispēsare ꝓlat⁹. vel si pōt clarū est q nō ex rōnabili cā illō ꝑcipit: sic nō est ei obediendū. ⁊ de hoc habes. ē. Dispensatio. q si ꝓlat⁹ ꝑcipiat ea q̄ sunt supra regulam sic si sunt ad cautelā pcti cōmittendi: vt puta ꝓlat⁹ ꝑcipit vt ieiunet in pane ⁊ aq̄. qr videt eū luxuriosum. sic nō tenet obedire nisi qn̄ verisīl videt nō posse aliter euitare pctū. Si vo sunt q̄ ꝑcipiunt in penā pcti cōmissi: sic tenet. c. cū dilecta. ⁊. c. qm̄. de simo. Si aūt sunt in augmentū meriti. vt recipe martyriū ⁊ hmōi. sic nō tenet obedire. ⁊ sic loquit. c. gesta. lxxiij. di. vbi dī nō posse iudici strictiorē vitā aliq̄bus qō verissimū credo qn̄ solus ꝓlatus hoc ꝑcipit. Dz nec etiā maior pars pōt aliā religionē ponere sine ꝓsensu oīm ⁊ superioris ꝑm Jo. in. c. cū dilecti. qō me. cā. Si vo i eadē religione maior pars faceret statutū artās ad strictiorē vitā. sic tenet Jnno. vt refert Pa. ⁊ sequit in. c. sup eo. de regu. q oēs obligant. Dz ego dubito de h. ⁊ potius teneo ꝓtrariū. qr hec austeritas maior q̄ regula cōcernit oēs de religione vt singulos non vt vniuersos. ⁊ sic requirit ꝓsensus oīum. Facit regula qō oēs tāgit. li. vj. ⁊ qō obijcit de. c. periculoso. de sta. regu. li. vj. pōt dici illud non debere dici supra regulā: ꝑm regulā. ⁊ ibi modus cōuersandi taxat ꝑm naturā rei. vt dicit ibi Jo. mo. ⁊ Arch. cū nō deceat mulieres euagari. c. mulieres. de iudi. li. vj. ⁊ ꝑm ꝓfatā distinctionē potes reducere ad cōcordiā qō nō. ber. in. c. relatum. ne de. vel mo. ⁊ Jo. an. in. d. regla qō oēs ⁊ Pa. in. d. c. sup eo. ⁊. s. Bona. in. ij. di. vl. q. vlt. ⁊ Ale. i. iij. parte sum. ⁊ Tho. ij. ij. q. ciij.

31 ¶ Utrū ois inobediētia sit pctū mortale vide. ē. Jn

32 ¶ Utrū religiosus magis teneat (obedientia. obedire pī carnali necessitatē patiēti ⁊ reqrēti q̄ ꝓlato suo ꝓtrariū imperāti? R. q q̄stio bz varietatē iter doc. ¶ Ri. tenet q religiosi magis tenent pī carnali q̄z ꝓlato in his q̄ ptinent ad necessitatē illius ꝓcepti. honora patrē tuū. qr sic tenent de iure nature ⁊ diuino. a q̄ ꝓcepto nulla ꝓfessio absoluit. qr ꝓsilia obseruant vt pfectius ꝓcepta impleant. Hoc idē tenet Hen. de gan. in. vj. q̄li. q. xviij. q tenent ad necessitatē vite naturalē parentū. ⁊ q ꝓceptū de honore est per se. ⁊ obligatio voti religionis est p accidēs. ⁊ qō est p se nō debet solui p illud qō est p accidēs. Jn alijs aūt in quibus nō obligant ex ꝓfato ꝓcepto. Honora ꝑem tuū. dicit. q magis tenet ꝓlato spūali q̄z pī. Ale. vo vbi. ē dicit. q illa q̄ pōt religiosus sine detrimento regularis ordinis solūmō teneat pī exhibere. sicut orare. ꝓsulere. honorare. Alia aūt sicut est subuenire ei⁹ necessitatibus. cū nihil habeat non tenet. ⁊ sic videt tenere q potius ꝓlato sit obediendū. sed mihi videt dicendū: vt colligo ex Nicho. de lyra Math. xv. q aut pī erat in tali necessitate añq̄z filius ingrederet religionē. et sic dico q magis tenet pī vel mri in tali necessitate subuenire q̄z ꝓlato ꝓcipienti ꝓtrariū. Rō. qr actio ex cōtractu vel qsi ꝑ aliquē cōpetēs nō extinguit ꝑ religionis ingressus. Aut si extinguit vt volunt quidā doc. qr ꝑ mortuo habet. vt. C. de epi. ⁊ cle. l. deo nobis. ē. boc ⁊ cognitū. tñ ꝑm eos ex edicto de capitis diminutione restituit. l. tutelas. §. iniuriarū. ff. de capi. diminu. vñ dicūt doc. q post ingressum potest ex actione seu obligatione q̄ prius tenebat ꝓueniri: sed ꝑ abbatē vt sindicū rñdebit. vt. C. de epi. ⁊ de. aut. cā q̄ cū monacho. ⁊ nō. in aut. de mona. in pn. ⁊ in aut. de sanc. epi. §. puidere. ergo multo fortius ex obligatione ꝓceptū diuini. immo etiā de iure positiuo tantū tenet filius patri q pī pōt eū vendere ꝑ necessitate famis. l. ij. C. de pī. q fi. di. tenet. et ā ad alimenta. l. filiā. C. de pa. po. etiā si pī sit relegatus ꝓpter incestuosas nuptias. vt ē aut. de ince. ⁊ nepha. nup. q nō bz ꝓuari iure suo sine cā. vt nō. in. c. satis quersum est. lxj. dist. ⁊ in. c. vl. xix. q. vl. facit optime tex. xxx. di. si q̄ filij. immo videt q ex ingressu sit inhabilis ad pī subueniendū. q monasterium teneat qr monasterium est loco heredis ⁊ filij ingredientis vt in aut. de san. epi. §. sed h pīti. de. pba. iuncta. in fi. ⁊ lex dicit q heredes lz extranei tenent ꝑstare alimēta. ar. l. si quis a liberis. §. itē rescriptū. ff. de lib. be. ag. q̄. Aut pī ⁊ mr nō erant in tali necessitate q filius teneret ei subuenire. ⁊ post ingressum in talem necessitatē deuenit. ⁊ sic dico q nō poterit ei subuenire ꝑdicente impio ꝓlati. qr iam est ei obligatus p votū. ⁊ sic deo. ⁊ sic maiori vinculo ligat ꝓlato q̄z pī. qr ꝓceptū de obseruatione voti est de ꝓma tabula. de bonore parentū ē de scḋa. Itē primū est negatiū. scḋm affirmatiū. ergo magis astringit. ꝓterea semel vo dīcata nō pōt ꝑ voluntatē ipsius vsurpari. facit regula semel. de re. iu. li. vj. Nā religiosus abdicauit a se nedū tpalia: sed ⁊ ꝓprīū velle. xix. q. vl. statuim⁹. xij. q. ij. nō dicatis. ff. de reg. iu. l. velle nō credit. ergo nō astringit nisi ei in cuius manu suū velle posuit. qr inanis ē actio quā excludit inopia debitoris. l. nā is. ff. de vole. ⁊ impossibiliū nulla est obligatio. ff. de re. iu. Nec ob. q ꝓceptū diuinū erat añ ingressum. qz lz esset: non tñ obligatio. qr cū sit affirmatiuū: nō obligat nisi ꝑ loco ⁊ tpe. ⁊ ideo cū nō esset tūc obligatus: nō poterit tenere postea regula factū legitime. de re. iu. lib. vj. sicut si dispēsasset bona sua paupibus pie non indigēte: non posset repetere: lz veniret postea ad necessitatē. Ad ea tñ q̄ pōt exhibere. s. q̄ pmittunt a ꝓlatis bene teneret. inq̄tum pōt sine regularis obseruātie detrimento. sicut orare. ꝓsolari. ⁊ hmōi. vt dicit Alex.

¶ Quid de ingrediēte religionē alicuius monasterij 33
in quo non seruat regula. puta comedunt carnes in monasterio sancti Bñdicti. vel tangunt ⁊ recipiunt pecunie in monasterio sancti Fran. et hmōi. lz scirt regulā aliter ꝓcipere. ⁊ sic ꝓfitet ꝑm ꝓsuetudinē quā inuenit? R. Alex. q non excusat. qr qui ꝓfitet regulā ꝓfitet non consuetudinē. Et ideo nō excusat si regulam non obseruat. xx. q. iij. cōstituit. qō me. cā. cum dilectus. ⁊. c. fi. Et si dicas q nemo obligatur nisi ad id ad quod se obligare intēdit? R. q hoc verū est explicite: sed implicite nō. qr q̄ vult ꝓncipale. puta esse frater minor. vult ⁊ accessoriū. s. obligationem ad ꝓcepta regule minor. lz hoc non intendat. ⁊ de hoc est casus rotūdus in. c. ex parte. de regula. Nam ex quo habitum religionis detulerunt qui ꝓfessis datur. et alia fecerunt que ꝓfessis cōueniunt ꝓfessionem tacitā ad minus fecerunt. ⁊ sic si non illi religioni: saltem alteri in genere sunt obligati et obseruationi contento in ea. Et hoc tene. lz Pa. in. c. super eo. de regu. aliter teneat. Sed pro prima opi. est Jnno. ⁊ Hosti. in. d. c. super eo. ⁊ Pa. posset itelligi quādo talis erat simplex ne. scivit nec potuit scire obligationem regule solum

credidit q̄ ad illā obligaret ꝑm q̄ viuebāt. q2 credo q talis posset aliā religionem lz laxiorem intrare. sed si ibi vult manere: tenet ꝑm regulaz viuere: nisi ex aliq̄ rationabili causa posset ꝓsumi q aliquod ꝓceptoꝝ non seruatur. quia sic etiā excusaret. vt. s. dixi Monachus. §. xj.

34 ¶ Utrū religiosus assumptus ad aliquā dignitatem puta epatum vel etiā inferiorem teneat ad regule obseruantiā? R. q sic. ad omia q̄ facere pōt sine ꝓiudicio ꝓlationis vel officij sibi imposit. vt no. Tbo. ij. ij. q. clxxv. z vide. s. Monachus. §. vij.

35 ¶ Utrū religiosus possit trāsire ad aliā religionē? R. colligēdo dicta doc. q aut est laxior ad quam trāsire vult z si in sua religione nō seruat regula: tūc poterit ad laxiorē trāsire ꝑm Inno. z Pa. in. c. sane. de regu. Quod ego limito ꝑm Jo. an. z bñ. verū. q̄ñ non est in ꝓuincia aliud monasteriū eiusdem religionis ad qđ nō possit trāsire: vel in quo possit intrare: nec est spes reformationis monasterij sui. Si vo in suo monasterio seruat regula: tūc nō pōt ad laxiorē trāsire sine licentia pape sine cā legitima. sed cū eius licentia sic: si etiā nō subest cā legittima ꝑm glo. in. c. cū singula. de pbē. li. vj. quā glo. credo verā q̄ ad eccliam militantē sed nō quo ad deū. ar. eoꝝ q̄ nō. in. c. nō est voti. de voto. q si cā subest. sic tenet Inno. z sequit Pa. in. c. nō est dubiū. de regula. q eps pōt dispēsare. ar. c. nō mediocriter. de ꝓse. di. v. Do. An. in. d. c. nō est dubiū. tenet q si cā est vrgēs pōt eps. sed si causa nō indiget tali celeritate: recurrendū est ad papā. Sed ego dico q ꝓsiderandū est an religiosus talis sit exemptus vt cōiter sunt. z sic eps nō poterit dispēsare cū nullā auctē habeat sup ipm. s dispēsabit ꝓlatus suus q̄ loco epi pest illi religioni ꝑm glo. in. d. c. non dubiū. Aut si talē nō habet: recurret ad papā. Si vo nō sit exemptus: sic credo verā opi. Inno. Et. d. An. loquit de ꝓsilio. Facit ꝓ hoc. c. nō coganť. xij. dist. z cā legitima erit debilitas corpis: aut delicata cōplexio z bmōi. Aut religio ad quā vult trāsire est equalis sue. z sic sine causa pōt de licētia pape solūmō etiā quo ad deū. Si aūt causa subest: sic poterit eps aut ꝓpius ꝓlatus cū cōsensu capli dispensare. ꝑm glo. in. d. c. nō est nobis dubiū. facit. d. c. statuimus. xij. q. ij. sine exceptione. Aut religio ad quā vult trāsire vult est strictioꝝ. tūc requirit ꝑ q nō trāseat ex temeritate aut leuitate: vel odio poris prelati: sed ex zelo melioris vite. z si est ꝓtrarietas inter ꝓlatū z subditū in hoc: sic iudiciū supioris amboꝝ requirēdū ē. z ad eū pōt subditus appellare. Secundo requirit q nō solum religio sit strictioꝝ. sed q actualiter artius ibi viuat. q2 licet esset strictioꝝ: si tamē ibi latius viueret: nō liceret. etiā si ex dispensatione latius viuūt. Facit. c. sane. de regu. Mā transitus est ꝓmissus vt q̄s ducat artiorē vitā. q2 ꝓsumit motꝰ spūs sancti gra. vt i. c. licet. de regu. z xx. q. iij. c. j. q̄ rō cessat qñ in suo monasterio vivit stricti? respectu regule z ꝓstitutionū q̄ in eo ad qđ vult trāsire. Añ Guli. naso. in. d. c. sane. dicit. q licet regula bti Bñdicti sit artioꝝ q̄ regula bti Augustini. tñ frēs ꝓdicatores q̄ regulā. b. Augustī. ꝓfitent: tantū se artauerūt ꝑ ꝓstitutiones suas: q eoꝝ religio est artioꝝ q̄ illa monachoꝝ z ꝓterea dicit q nō effugiūt apostasiā trāseuntes ad dictā regulā monachoꝝ. Ideo dicit Jo. an. in. d. c. sane. q iura nō ꝓmittūt trāsitū respectu melioris religionis seu maioris. vel respectu finis. vt puta qr fructuosioꝝ aut alio mō sed solum respectu artioris vite. et qr ibi viuit strictius. vt nō. in. d. c. licet. Tercio requiritur q petat licentiā. vt in. d. c. licet. z illus ꝓcurrentibus poterit trāsire (q̄uis licēta nō obtineat) etiā si ꝓmū monasteriū eligat ꝓulegiatū q ad ꝑ vt qs non posset trāsire ad artioꝛe. Addit Inno. q̄ tus. si prior religio non incurrit graue iactura vel infamiā ex tali trāsitu. qr si incurrit nō licet. arg. c. licet. de regu. xj. q. iij. si q̄s vo. Aduerte ꝑ q si frater minoꝝ trāsferat ad aliū statū ꝓ papā puta ad epatū vel ad aliā religionē q tūc bona alteri iam q̄sita nō recupat. vt. C. de sen. pas. l. ij. z. l. tutoꝝ. Si vo nō sūt alteri q̄sita. puta qr nō dum sunt mortui eius parentes q̄bus dz succedere. sic succedet si illi qui sunt in statu ad quem trāslatus est pñt succedere. qr restituit ad oia ꝓ talem trāslatione. vt in. l. j. C. de sen. pas. z. l. j. §. qui mortis. ff. ad ter tul. Secus si trāsferret ꝓ aliū modū. puta ꝓpter demerita sua: z bmōi. vt in. d. l. j. z. d. §. q̄ mortis.

¶ Sed a quo dz peti licētia? R. q q̄ ad religiosos debet peti a suo ꝓlato ordinario. puta in ordine minoꝝ a custode vel mīstro. In ordine ꝑdicatoꝝ a ꝓuinciali. In monachis ab abbate: z bmōi. Quo ad eos requirit licētia obtēta a papa. vt. s. dixi. Quo ad ꝓlatos inferiores epis si nō sunt imediate sub papa: sufficit petita ab epo suo lz nō obtineat ꝑm Jo. an. in mer curia. in regula cū non stat. li. vj. Qui vo subsunt imediate pape nō pñt ipso denegāte. sed eo nō rūdēte pñt. Silr clericus tenet petere licentiā ab epo si ecclesia grauiter ledit. aliter etiā sine licētia poterit ꝑm Inno. Sz aduerte q si ꝓlatus dicit velle bñe cōsiliū: sic tenet expectare debito tpe. alś nō. Itē ista licētia dz peti añ factuz ꝑm Pa. in. d. c. licet. Ad epatum vo si est electus: pōt licētiare ꝓlatus nō requisito capło. c. si religiosus. de elec. li. vj. sed nō añ electionē. 36

¶ Utrū aliter transiēs ad aliā religionē q̄ vt dictum est licere sit apostata? R. Pa. in. d. c. sane q non apostasia maioꝝ. de q̄ in. c. fi. de apost. Sed bñ efficit apostata apostasia minoꝝ. qr certū est q retrocedit. Ex q̄ no. intellectū singulare ad. c. ij. ne de. vel mo. lib. vj. q dimittēs habitū pure incurrit excōicationē cū sit ꝓ prie apostata. Sed assumēs habitū alterius religionis etiā latioris: nō incurrit excōicationē. Hoc sensit Jo. an. ibidē in nouella. qr tex. ibi sentit in eo q̄ facit cā euagationis. q̄ cessat in eo q̄ intrat aliā religionē. z ꝓ hoc vide bonū tex. iūcta glo. in. c. ex parte. de tēp. oꝝ. z boc etiā sequit Pa. in. d. c. sane. Aduerte tamen hic q recedēs a religione lege ꝓmittente: recupat oia bona sua indistincte. c. q a te. de cle. coniuga. z in. c. ex trāsmissa. de renū. alś nō. de q̄ dic. vt. j. §. xliij. 37

¶ Utr̄ religiosus possit assumi ad bñficia simplicia? R. Pa. in. c. sup eo. de regu. q nō etiā cū dispēsatione z facit iste text. d. c. sup eo. z vide glo. in. c. quorundā lxxiij. dist. q̄ dicit monachū nō posse habere canonicatū in ecclesia seculari lz ibi possit esse eps. vt in. c. vno xviij. q. j. z boc est ꝓpter bonū cure. q̄ cā cessat in bñficijs simplicibus. vt nō. in. c. qđ dei timorē. de sta. mo. vide. s. dispēsatio. z dic vt ibi. §. iij. 38

¶ Utrū religiosus de ordine mendicantiū transiens ad ordinem non mendicātium etiā auctē apostolicaz possit assumi ad dignitates in illo ordine ad quē transiuit? R. q non. nec ad ꝓioratus administrationes. nec ad quecunq officia etiam tanq̄ vicarius seu minister. siue tanq̄ locum aliorum tenēs. nec animaruz curam aut regimē pōt ꝑ se aut ꝑ alios exercere. z q̄c quid cōtrarium fuerit attentatū irritum est ipso iure. de. vt ꝓfessores. de regu. 39

¶ De voto religionis habes. j. votū. iij. §. viij. 40

41 ¶Quid tenent facere monachi q̃ ex redditib⁹ quos ꝓcipiunt tenent ad curã aiarũ qñ videt abbatẽ negligere dictã curã: R. ꝑm. s. Tho. in q̃li. q. debẽt supplicare abbati vt ꝓuideat. ⁊ si nõ vult debent appellare contra eum sicut ꝓtra aduersariũ veritatis. ⁊ nulli cõsulendũ est vt in tali monasterio ingrediat.

42 ¶Utrũ religiosus q̃ ꝑus emiserat votũ de artiori religione ⁊ tñ intrauit laxiorẽ sit absolutus a voto: R. q. sic. vt in. c. q̃ post. de regu. li. vj. Debet tamẽ penitere de voto nõ adimpleto: vt ibidẽ. De alijs vo votis quõ cõmutant in votũ religiois. vide Votũ. iiij. i ꝑn.

43 ¶Utrũ religiosus electus vel fugitiuus q̃ nõ pot impetrare reconciliationẽ ꝑm formã. c. fi. de regla. possit trãsire ad aliã religionẽ laxiorẽ: R. q. nõ si pot inuenire in ꝓuincia monasteriũ sue religionis qđ velit eũ recipere. q. si nõ pot poterit intrare laxiorẽ cum licentia sui ꝓlati si pot habere. alis poterit viuere alio modo regulariter. ⁊ dz ꝑm Ray.

44 ¶Sed quis dr fugitiuus: R. Pa. in. c. fi. de regla. ꝑm Jo. an. ille q̃ morat extra monasteriũ. ⁊ celat se abbati. facit. l. quid sit fugitiuus. ff. de edi. edic. Uñ eoipso q. recedit a monasterio ⁊ non subest obedientie ꝓlati apostata est. vt no. Jnno. in. c. fi. de renun. de boc. s. Apostasia.

45 ¶Quid erit de bonis q̃ religiosus ꝓtulit monasterio qñ vadit ad aliã religionẽ: R. q. si exiuit cuz licentia: sic vsufructus illarũ rerũ erit monasterij ad qđ transit donec ibi vixerit. ſ. solummõ. tex. est cũ glo. xvj. q. vj. de lapsis. xxvij. q. j. si quis rapuerit. ꝑm Jo. Si vo vadit in casu non cõcesso: sic nõ recuperat. immo abbas pot eũ vẽdicare cũ oibus bonis. c. abbates. xviij. q. ij. de boc vide. s. Monasteriũ. ſ. vj.

46 ¶Quid efficit religio: R. q. boiem ad deũ ꝓfice conducit si mõ religiosus sequat regulare obseruantiam ita q. meliores inueniri nõ pñt eis vt ait Augu. in. c. ꝙtumlibet. xlvij. dist.

47 ¶Utrũ tollat p ipius ingressuz oim pctõz penam: R. q. sic. ptz. qz si milia miliũ ducatoz in elemosynas darent ab aliquo: censerent merito ab omni peccatorum pena liber. iuxta illud Dañ. v. Peccata tua elemosynis redime. multomagis in ingressu religionis vbi bõ ex toto se offert deo q̃ valet plus q̃ milia miliũ ducatoz. Jtẽ si p pniam pot ⁊ merent oim pctõz remissionẽ. de pe. di. vij. in fi. ergo multo magis cũ excedat oĩe genus satisfactionis ⁊ publice pnie. vt ptz xxxij. q. ij. admonere. Ḃ satis patet p glo. in. c. scripture. de voto. ⁊ de pe. dis. j. ſ. bis auctibus. vbi ꝓcludit q. nulla pnia tali ingredienti est danda. immo si papa imposuisset ei q. ieiunaret. aut q. iret romam in pegrinationẽ aut in hierlm. ⁊ cõmutat eã in ingressum religionis est absolutus. c. qui bona agunt. xvij. q. j. facit ad boc aut. de mo. in pn. vbi dr. oẽm quidẽ eius bumanã maculã detergat. Jdẽ legit in vitis patrũ. q. cõsequit eã grãz quã baptizati. Jstđ sequit Tho. ij. ij. q. vl. ⁊ gl'osus Bernardinus de senis in suo q̃dragesimali. ⁊. s. Ber. in li. de ꝓcepto ⁊ dispẽ. c. xl. dicit. q. religio amatores suos angelis sĩles facit. dissimiles bominibus. immo diuinã in boie reformat imaginẽ cõfigurãs nos xpõ ad instar baptismi. bec ille.

nota

48 ¶Utrũ eripiat a patria ptãte: R. q. sic. vt nõ. in aut. ingressi. ⁊ in aut. si q̃ mulier. C. de sa. san. ec. ⁊. c. cuz simus. de regu. tex. est cum glo. xix. q. ij. c. j. sequit Bar. ⁊ glo. in. l. si ex causa. ſ. papinianꝰ. ff. de mino. ⁊ Fede. consi. xxxiij. ⁊ Albe. in. d. auten. si mõ pubes est.

49 ¶Utrũ tollat irregularitatẽ. vide. s. Jrregularitas. ij.

¶Utrũ patre intrãte monasteriũ filius possit petere legitimam: R. ꝑm. Bar. in. d. aut. si q̃ mulier. posita xix. q. vl. q. nõ de subtilitate iuris. qz legitima non debetur nisi post mortẽ naturalẽ patris. l. j. ſ. si impuberi. ff. de col. bo. Sed de equitate canonica. dico cum Bal. in. d. aut. si qua mulier. q. poterit petere ne babeat postulare alimẽta a monasterio. ⁊ placet. 50

¶Quid de peculio aduẽticio filij cuius vsufructus est ꝓpris qñ ꝑ ingredit religionẽ: R. ꝑm Bar. in aut. idẽ est. C. de bo. q̃ libe. q. exq̃ patria ptas soluit ex facto ꝓpis: remanebit soluz medietas dicti vsufructus apud patrẽ. l. cuz oportet. ſ. cũ aũt. C. de bo. q̃ li. ⁊ sic ad monasteriũ in qđ ꝑ est ingressus. gl. in. d. aut. idẽ est. tenet q. nõ finit. Mar. vo tenet q. ex toto finit. et dicit ita fuisse decisum bononie in facto. ⁊ ad glo. rñdet q. loquit de vsufructu quẽ bz ꝑ in alijs bonis q̃ nõ sunt filioz. sed opi. Bar. videt magis equa. 51a

¶Utrum bona ingredientis sint monasterij: R. q. sic ipso iure. aut. ingressi. C. de sa. san. ec. c. quia ingredientibus. xvj. q. iij. nec abusus aliquarũ partium qui sibi vsurpant talia pot valere nec inducere prescriptionẽ cum in rebus inuasis aut furtiuis nõ currat vt. s. prescriptio. ſ. ix. Jtem transeunt feuda. de quo dic vt. s. Feudum. ſ. x. Reseruabit tamen legitima descendentibus. xix. q. iij. c. fi. ⁊ idẽ videt in ascẽdentib⁹. qz eque succedunt illis non extantibus. 52

¶Utrũ vsufructus amittat ex ingressu: R. ꝑm Jnno. in. d. c. in pñtia. q. nõ. sed durat donec vivat. Idẽ sequit gl. ⁊ Albe. in aut. ingressi. C. de sa. san. ec. Boc limitãt alij verũ qñ monasteriũ pot habere ꝓpriũ in cõi. aliter nõ ꝑm glo. 53

¶Utrum empbiteosis similiter trãseat ad monasterium: R. ꝑm Albe. in. d. aut. ingressi. q. sic. ar. l. peto. ſ. j. ff. de le. ij. Odofre. tamen ibidem limitat verum: nisi empbiteosim baberet ab alia ecclesia. qz tũc esset in optione ecclesie an vellet remvel canonẽ. Adueretebene q. aut. ingressi. non babet locum nisi in monasterijs que non babẽt nisi in cõi. non in bis q̃ babent in ꝓpio. sicut ordo militie sancte Marie. ⁊ tercij ordinis sancti Francisci. ⁊ ecclesie seculares ꝑm Albe. in d. aut. ingressi. 54

¶Quid si ingrediẽs fecerat testamentũ añ ingressuz nibil relinquendo monasterio: sed eĩneũ beredẽ instituendo: R. ꝑm. d. An. in. c. in pñtia. de ꝓba. q. aut expresse cõtulit bona sua tpe ingressus nulla facta mẽtione de testamẽto. ⁊ tũc si boc fecit in ꝓtinẽti post ꝓditũ testm̃: sic nõ revocat testm̃. nec erunt monasterij illa bona: sed solũ illa collatio bonoz ꝑsumit facta ad tẽpus vite sue. qz nõ videt ꝙs in ꝓtinẽti mutare animũ ar. l. nõ ad ea. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Si vo boc fecit ex intervallo post testm̃ ꝓditũ: tũc ꝑsumit mutasse animũ fauore religionis. ⁊ sic rumpit testm̃. ⁊ erũt monasterij illa bona. Aut nõ ꝓtulit expresse bona sua monasterio. ⁊ tũc remanebit testm̃. ⁊ monasteriũ solum petet portionẽ suam aliter q̃ rumpẽdo testm̃ Pa. vo in d. c. in pñtia. tenet ꝓtrariũ. ſ. q. nõ petet portionẽ suã. Sed ego in fratrib⁹ minoribus credo verũ. Jn alijs aũt qui pñt bze in cõi: opi. d. Anto. est humanior religioni. sed illa Pa. videt verior de subtilitate iuris q̃ ea q̃ no. Albe. in. d. aut. si q̃ mulier. sed talis ea bona nõ capiet nisi post mortẽ naturalem ꝑm multos doc. quos recitat Albe. licet multi alij dicãt q. statim post professionem. 55

¶Utrũ ꝓdigus vel dissipatoz bonoz cui interdicta sunt bona possit intrare religionẽ: R. Albe. in. d. aut. 56

ingressi.q sic.dummõ sit rõnis capax.Jetiam quo ad bona.sicut de mínore est vez.

57 ¶Utrũ filiusfamilias intrans monasteriũ possit disponẽ de bonis peculij? R.ſm Pa.i.d.c.i pñtia.q de castrensi vel quasi nõ ẽ dubiũ q põt.l.pe.C.q test.fa. pos.Silr de puecticijs q nõ pot.qz illa sunt in dispositione pãs. Sed dubiũ est de aduẽticijs. de q̃bus nõ põt disponere i vita pr̃ s.etiã cũ pſensu pãs.iuxta ea q̃ no.in.d.l.penul. Sz ego dico cũ pfato pa.ibidem q põt.qz statim p ingressum gaudet illo pruilegio.aut. pbros.C.de epi.z cle. exq̃ q ẽ laicis aduenticiũ ẽ clericis q̃si castrense.z iõ pmabit pr̃ in vita sua vsufructu illoz bonoz.pariformit dico in aduẽticijs aduenientibus post ingressum.do.tñ an.in.d.c.in pñtia. tenet ꝓriũ.i.q non poterit disponere.

58 ¶Quid de libris datis a pre filiofamilias? R.q transiunt cũ eo ad religionẽ ſm dispõnem ingrediẽtis ſm Jnno.de rauẽ.z recitat pa.in.d.c.in pñtia.qz censent q̃si castrense peculiũ. Petrus vo dicit hoc verũ in libris collatis doctoribus vel magistris. Secus i datis scholaribus.z hoc idem sequit Bar.i.l.filie.C.famibercis.z hoc verius.

59 ¶Utrũ religiosus succedat i bonis parentũ z hmõi? R.q sic.nec parentes pñt eos exheredare ꝓpter crimen ingratitudinis comissum in seculo.C. de epis.z cle.l.deo nobis.xix.q.iij.c.ſi. Fallit in fratribus minoribus.d.cle.extiui.quia non succedũt de iure.

60 ¶Qualit aget monasteriũ in pãtis in quibus succedit vel ei acquirũt? R.pa.in.d.c.in pñtia. q aget bis actionib? quib? ille egisset ante ingressum. z p gestis antea p ipm tenebit monasteriũ inq̃tũ ad ipm monasteriũ puenit de bonis ingressi ſm Jnno.arg.l.ij.C.de impu.z alijs sub. Vel forte z verius in totũ. Iz possit petere restõnem tenendo monasteriũ iure successiõis venit.vt.ſ. Monasteriũ. §.iiij.

61 ¶Utrũ ingressus possit revocare testm̃ factũ ante ingressum? R.pa.in.d.c.in pñtia.quo ad fratres minores nõ ẽ dubiũ qz nõ põt.§ quo ad alios tenẽt Pe.z Cy.in autẽ.si q̃ mulier.C.de sa.san.ec.q sic.§ Bar.distinguit.pa.tenet q nõ põt vllo mõ.pariformit nõ poterit facere testm̃ si añ nõ fecisset.qz exquo pfessus est mouitur mundo.z hoc credo verius.

62 ¶Utrũ religio tollat crimen ingratitudinis? R.q tenetur cõiter q sic.in.c.ij.de apostat.z in.c.vlt.de eo qui fur.or.su.z in.c.q̃tumlibet licet.xlvij.di.z in.c. non liceat.xix.q.vlt.

63 ¶Quid si ꝺdemnat? ad mortẽ z liberat? tali ꝺditõe q si egrediet puniet pena ꝺni.si ingredit z petit? ab vxore egredit vt tenet? R.q nõ põt puniri illa pena ſm Bar.dix.in qõnibus suis.q.j.z seq̃t Alber.in.d. aut.ingressi. Ratio.quia coactus exijt.

64 ¶Utrum retrahens aliquẽ ab ingressu religionis teneat restituere? R.ſm Ri.in quoli.iij.q.xix.q aut retrahit qz nõ credit actũ religioni sue vtilem. z hoc credit pbabilit.sic nõ tenet religioni.qz potius damnuz iõius impediuit. Aut secũdo retrahit ꝓpter vtilitatem suã.z sic ẽ specialis.puta qz ei? ꝺsilio bñviuit.sic non peccat.qz ex charitate possum potius bonũ meũ spãle pẽligere q̃ alteri?. Jdẽ dicerem qñ retrahit. qz videt q vult intrare religionẽ in qua nõ viuit regulariter ſm q tenent.qz sic procurat bonũ eius. Si vo est talis.puta quia sperat pmotionẽ. honorẽ z hmõi si steterit in seculo sic peccat. quia tpale preposuit spãli.nõ tñ tenet religioni. Sz subtracto orando.bonũ psuadendo z salutẽ pcurando plusq̃ pius. Aut tercõ retraxit ex amicicia.z si est naturalis aut cõsanguinitatis.sic licz peccet.nõ tenet religioni tñ. Si vo ẽ amicicia lasciua sic magis peccat. z tenet in ill.s duobus subtracto.z magis in ſcõdo q̃ in pmo vt dixi ꝓcurando bonũ eius.no tamẽ religioni. Aut quarto retraxit animo impediendi vtilitate religionis.z sic tenet ſm posse suũ facere.q illa pſona intret.z si nõ põt satisfaciat religioni ad arbitriũ boni viri.vel meliorẽ ad eaz inducat. Et etiã subtracto si nõ põt eũ inducere vt intret religionẽ ſm q dixi.pcurando saluteꝫ eius sollicitius q̃ pr?.obligatũvo religioni retrahens ſm Sco. in.iij.di.xv.tenet laborare vt redeat.z si nõ põt tenetur ipe si ẽ pſona ydonea z babilis religioni religionẽ intrare vt sic satisfaciat religioni z orare pro aduerso vt dr̃ q fecit Ray. Ego tñ credo q si nollet itrare. nõ ꝓpterea eẽt i statu dãnatõis. § sufficeret ei q ꝓ posse alio mõ satisfaceret religioni z etiã ei quem peruertit

65 ¶Utrũ religio minuat pctm̃? R.q licet pctm̃ religiosi sit graui? pctõ seculariũ vel rõne voti ꝑ qõ facit. vel rõne contempt? si maior adest. vel rõne scandali. tñ ceteris paribus dico pctm̃ religiosi esse leui? peccato seculariũ. primo ꝓpter intentionẽ quã habet erectã ad deũ licet ad bozã intercipiat ex q̃ dfacili reuertit tum qz habet plura q̃ eum reducũt ad deletiõem ipi? peccati.hec san.Tho.ij.ij.q. clxxxvj.

66 ¶Que pcipiũtur religiosis vlr? R.multa.z primo in cle.religiosi.de priuil.sunt nouẽ.infra scripta. Primo ne in sermonib? ecclesiarũ platis detrahant .intellige ad spãlia descendendo. Secũdo ne retrahãt aliquos ab eccias suas frequentia.ſ.detrahẽdo eis z hmõi illicitis. Tercio ne pnũcient indulgentias indiscretas sz falsas.vel ſm q dico indulgentia. §.vlti. Quarto ne retrahãt testatores a restitutõnibus debitis aut legatis matricibus eccljs faciẽdis.pe.de pal'.i.iij.dixit. q pñt pcurare vt magis eis legẽt q̃ alteri dũmõ nõ faciãt cũ verbis illicitis aut aio maligno ꝺ eccias matrices.qz nulli aufert suũ. cuz nullũ ius itez acq̃siuissent. Sed frater Aluar? tenet q peccãt mortalit.z hꝰ videt veri? in religiosis .Sec? in alio casu ab isto. qz tũc bret locum opi. Pe. Quinto ne legata vel debita aut male ablata incerta sibi vel sui ordinis fratrib? vl puentibus in alterius preiudiciũ fieri vel erogari ꝓcurent. Sexto ne absoluant a casibus reseruatis pape vel episcopis. Hec omnia in virtute sancte obediẽtie.z sub intermintatõne maledictionis eterne inhibentur. Septimo sub eadẽ prohibitione prohibeẽ eis ne personas ecclesiasticas presertim corã iudicib? delegatis a sede apostolica suã cõtra eos inficiam ꝓsequentes vexare indebite aut ad loca plura.z pticulm multũ remota puenire psumant. Octauo pcipiẽ prelatis religiosis ad quos aliq̃d puenit occasione premissoz q nisi infra mensem plene satisfecerint ecclesiasticis dãnificatis de eo qꝺ ad eos puenit postq̃ fuerint req̃siti: ipo iure sint suspẽsi.z q̃sq̃ debita fecerit satisfactõem. Nono ne mistrent extremã vnctõem eucharistie sacrm solẽnisent mrimoniũ. nõ absoluãt excõicatos.nec absoluãt a pena z a culpa.de quo dic vt ſ.excõicatio.v.casu.xij. Decio null? religiosus pt vigore lr̃aꝝ aplicaꝝ vel legatoꝝ alibi cõuenire aliquẽ sibi sb dito rõne aliq̃z locoꝝ nisi corã eo corã quo de iure cõuenit .de.j.de rescrip. Undecimo nullus religiosus potest eligi in plat alterius religionis vel habit? nisi solũ in eõm.cle.j.de elec. Duodecimo ꝓhibentur alienare plati religiosi res ecclesie.vt in cle.j.de re.eccle. non alie.vide.j. Suspensio.j.§.xxxj. Terciodecimo

ꝓcipiť eis.ne ad iurandum.vouēdū ꝛc.inducāt aliꝯ vt sepulturā eligant apud eos.de quo.j. sepultura.§. xxxv. Quartodecio ne decimas ecclesijs debitas vsurpēt.de.j.de dec.de quo.s.excōicatio.vij.casu.xxxvij. Quintodecimo ꝓcipiť mendicantibꝰ.ne aliquē ad ꝓ fessionem recipiant añ cōpletū annū.xv.c.non solū.ꝛ c.ꝓstitutōem.de regu.li.vj. Sextodecimo ne statū beguinaꝝ foueant.de.j.de reli.do.vide excōicatio.vij.casu.xl. Decimoseptimo q̄ bonis debitis in ecclesijs eorū officiū ꝓsoluant.de.j.de celeb.missa. Decimooctauo q̄ nō dimittant habituꝫ sue religionis nec vadant ad studia.vel phisicā aut leges audiāt.c. vt piculosa. ne cle.vel mo.li.vj.vide excōicatio.vij. casu.vij. Decimo nono q̄ nō dicant aliqua vt retrabant audiētes a solutione decimaꝝ.ꝛ q̄ requisiti p̄dicent de eis ppō.ꝛ q̄ cōfessores nō omittāt facere cōsciam ꝓfitentibus.decupientes.de penis.vide excōicatio.vij.casu.xliij. Vigesimo q̄ mēdicantes nō capiāt loca de nouo.c.cū ex eo.de excess.ꝓben.li.vj. ꝛ de.cupientes.de penis.vide loca ꝓ totum.ꝛ.s.excōicatio.vij.casu.xliij. Vigesimo primo q̄ nō celebrent in castris vel villis nisi quatenꝰ eis a iure concediť.c.eposꝫ.de priui.li.vj. Vigesimo secundo q̄ seruent interdictū qd̄cūq; qd̄ viderint seruare matricem eccīam.de.j.de sen.ex. vide Interdictū. Quedā alia ꝓcipiūtur monachis. de quibus vide .s. monachus.§.x.ꝛ idem de cessationibus a diuinis. in d.clemen.j.

Religiosus locus dꝛ ois domꝰ mōasteriū. templum.hospitale.ꝛ q̄cunq; alia aucte papevl epi ad pios vsus edificata.de relig. do.c.de sinodꝫ.ꝛ.c.ad hec. Secus si aucte epi vl pape sunt edificata a principio vel ex postfacto.de cō se.di.j.nemo.qd̄ est ꝑ leges q̄ volūt q̄ vbicūq; sepeliatur aliquis locus ille sit religiosus. qd̄ non ē verum ꝓ tex.c.fi.de sepul.ꝛ ibi sequiť panoꝛ.

1 ¶Utrū loca religiosa possint ad humanos vsus trāsferri? Rō.q̄ nō.d.c.ad hec.xxij.q.ij.nulli.

2 ¶Per quos debent regi prefata loca? Rō. q̄ ꝓ religiosos.ꝛ si nō viuūt regulariter debent expelli ꝛ poni alij districtioris vite.aut saltem clerici seculares si aliꝫ nō pñt remanere ordinata ꝛ hoc pōt epus siue papa ꝑm glo.ꝛ Jo.an.ꝛ Pa.in.c.inter quatuoꝛ.de reſ.do.fallit in hospitali.de quo vide.s.hospitale.§.ij.

Reliquie sanctoꝝ esse venales nō pñt.l.nemo.la.ij.C.de sa.san.ec. nec extra capsam ostendi debent.nec de nouo inuente in publico venerari.nisi prius auctoritate romani pontificis fuerint approbate de reli.ꝛ ve.san.c.ij.ꝓcipiť prelatis ne ꝑmittant varijs figmentis ꝛ falsis documentis decipi boies qui vadūt ad eoꝝ eccīas causa veneratōis ꝓpter miracula q̄ ibi fiūt.sicut in plerisq; locis cā que ſtus fieri cōsueuit.in.d.c.ij.ꝛ dicit pa.in.d.c.ij.q̄ etiaꝫ dicunť vendi qñ ꝓ questu ostēdunť.

2 ¶Qua aucte pñt corpa sanctoꝝ ꝛ eoꝝ reliq̄e trāsferri? Rō.q̄ solū aucte pape vel epi aut sancte sinodi. de cōse.di.j.c.corpa.vbi dicit Jo.bocveꝝ qñ corpus est traditū ꝓpetue sepulture.C.de reſ.ꝛ sump.fu.l.vl.nisi necessitas immineat.qꝛ tunc sufficit auctoritas ꝓsidis ꝓuincie.l.j.C.de reſ.ꝛ sum.fu.qꝛ qñ nō sunt tradite ꝓpetue sepulture.tūc bñ pñt trāsferri sine alicuius aucte ad aliū locum religiosum.C.eo.l.si nec dum.

2 ¶Quid si furtiue subtrahanť? Rō.ꝑm Rodo.sacrilegiū est.xvij.q.iiij.quisquis.etiam si ex deuotiōe hoc faciat ꝑm eundem ꝛ Hug.

3 ¶Utrum sit simonia reliquias vēdere? Rō. ꝑm Ray. ꝛ Goffrē.q̄ sic.j.q.j.qui studet.

¶Utrum reliquie sanctoꝝ debeant portari ad collū? Rō.q̄ non.ar.dictaꝝ.l.sꝫ nec dū.ꝛ.l.vl.ꝛ.d.c. corpa. licet possent poni sup aliquo ꝓ aliquo tpe ex magna causa.ar.d.l.j.ꝛ hoc tene.q̄uis Tho.ij.ij.q.xcvj.teneat.q̄ liceat ex deuotione sine aliqua supstitione super se portare. 4

Remissio peccati per auctoritatem fit a solo deo.j.q.j.c.ita.ꝛ.c. vt euidēter. de pe.di.j.verbum.per officiū autem seu ministerium fit a ꝓlato etiam malo.xxij.q.v.remittūtur.ꝓ meritū ꝺo solū a bono fit.j.q.j.remissionem. de conse.dis.iiij. quomodo.

¶Que requirūtur in peccatore vt fiat ei remissio peccati? Rō. Pe:aureo.in.iij.di.xvij.q.j.q̄ nisi meritum xpi applicēť actualiter isti vel illi.nulla culpa pcti deleť.cū solū in ꝺtute passionis xpi deleať. ꝛ ideo cū sacramēta sint immediatum applicatiuū passionis xpi ad nos.oportet si culpa debet dimitti.q̄ p aliq̄d sacramentū vel de facto exhibitus vel in voto fiat.ꝓterea adultus quātūcūq; ꝓtritus nisi simul cōcurrat ois cōfessio in facto vel ad minus in voto.nō ꝓsequiť remissionem pcti.de remissionibus vide.s.Jndulgentia.

Remittere idem est quod dare. vt ptꝫ in c.veniens.el.j.de tes.ꝛ.j.q.iij. c.ea'que.in glo.

Renūciatio est rei vel iuris ꝓpꝛij facta scienter legitima refutatio. vij.q.j.q̄piculosum.

¶Añ renūciatio dꝛ illegitima? Rō. q̄ ex tribus ꝑmo ratione ꝓsone renūciantis.vtputa qꝛ ē minoꝛ. de iud. c.si annuū.li.vj.aut aliꝰ q̄ nō pōt renūciare. Secūdo rōne ꝓsone in cuiꝰ manu fit renūciatio ē illegitima.c. cū dilecti.ꝛ.c.admonet.ꝛ.c.q̄ in dubijs.de renūci.vbi nulli ecclesiastico licet renūciare alicui bñficio ecclesiastico nisi in manu sui prelati ad quē ꝑtinet collatio. d.c.admonet.xviij.q.ij.abbas.qd̄ limita i bñficio acquisito p.c.veniens.de renū.ꝛ in epatu q̄ nō pōt renūciari nisi in manib⁹ pape.c.nisi.de renū. Quō añt possit tractaꝰ bñ sup renūciatōe vide simonia.ij.§.xxij.

¶Utrū renūciatio aliꝯ iuriū sit fienda aduersario? Rō.q̄ sic.vel notario publico vel iudici noie aduersarij recipientis.l.ij.ff.rem pu.sal.fo.

¶Tercio rōne rei q̄ renūciari nō pōt dꝛ renūciatio illegitima. Nam iuri naturali ꝛ agnationis ꝛ sanguis nemo pōt renunciare.vt.l.ius sanguinis.ff. de re.iu.ꝛ l.ius agnationis.ff.de pac. Juriiꝺo positiuo quod cōcernit certam formā vel solennitatē.nō pōt q̄s renunciare.vtputa q̄ testamentū cū tot testibus vel stipulationes fiant certo mō.l.nemo pōt.ff. de lega.j.facit.c. qꝛ ꝓpter.de elec.ꝛ.c.cum esses.ꝛ qd̄ ibi no.de testa.Si ꝺo nō cōcernit certā formā vel solennitatē § publicaꝫ vtilitatē.similiter nō potest.l.ius publicū.ff.de pac.ꝛ in.c.si diligenti.de so.cōpe.Si añt concernit publicā ꝛ priuatā ꝛ publica pōt separi a priuata. sic potest q̄ tum ad priuatam.l.iurisgentiū.§.§ ꝛ si paciscať.ff.de pac.puta ius dat actionē ꝓ animali morboso. tū partes possunt paciscī vt non possint agere. Facit tex.cū ibi no.in.c.cuꝫ veniſſent.de insti. Si ꝺo non potest separi.sic renūciari nō pōt.d.c.cū veniſſent. Si ꝺo fit solum in fauorem priuatū.tūc ille in cuius fauoꝛe ē potest.dūmodo non sit contra bonos.moꝛes.vel non inducat ad peccatū talis renūciatio.quia non valeret. vt in.l.alia.§.eleganter.ff.solu. matri.ꝛ.l. conueniret. ff.de pac.dꝺ. Si ꝺo fit solum in odium alterius. tunc

si cessat ratio istius odij põt renũciari. vt in.l.fi.C. ad mace. alʒ non. vt.l.tamen si.ff.ad mace.

5 ¶Quid si aliqđ sit introductũ in fauozẽ ambo? Rz. q alter sine altero renũciare nõ põt. vt dicit glo.in.c. ad aplicam. de regula. Facit.l.qđ fauoze.ff.de legi. vñ dr q in cõi iure potioz ẽ pditio ꝓhibentis.ar.ff.đ ser. vr. p̃.li.l.p fundũ.ff.cõi diui.l.sabin9.ff.de libe.cã.l.ij.iij.t iiij. Si tñ aliqđ ꝓcedit plibus siue vniuersitati. ſ i fauozem pncipaliť pticulariũ. sic bñ posset qlibet renũciare iuri suo. t sic loqť.c.ad aplicam. pdictũ. t.c. vile eti. de fo.cõ. Fallit hoc in priuilegio. qz lz ꝓcernat fauorem tercij pt impetrãs renũciare añq sit pñtatuz. nisi appareat q ꝓcedẽs statim voluit ꝓcedere ius illi tercio. qz cõiter nõ acqriť nisi in pñtatione.l.renũciare. t qđ ibi no. Bar.ff.de vona. Idem dico q renũciare nõ põt si fuit cõcessum motu ꝓpio.

6 ¶Utrũ exemptus possit renunciare exemptioni. vide. ſ. Exemptus. §. v.

7 ¶Qualiť fieda ẽ renũciatoz? Rz. q pmovolũtarie. vij q.j. q̃uis. Itẽ scienť. t iõ qñ q̃s aliqđ ius ignorat debet ei notificari. vt in auť. quo oz eꝑos. §. igiť ordinamus. qz ei qđ ignorat renũciari nõ põt.l.mť.ff.de inoff. testa. Et hẽ ẽ p notarios q̃ ponũt clausulas renũciationis q̃s ignorant q̃ ꝓbunt. t ꝓterea teneť eis de dãno qđ aliť nõ incurrissent. puta qz non renũciassent si sciuissent. Tercio sine coactione. q me. cã. ad audientiam. Quarto q̃ ad bñficia eccl̃iastica debz fieri pure t absolute. de offi del. c.ex pte.el.j. de simo. ex insinuatõne. Vñ dans vel remittẽs vel renũcians aliqđ spũale pacto vel cõditione tpali intercueniẽte. simoniacus ẽ. in fine.j.q.j.c.q̃s pio.

8 ¶Sz nũq̃d si renũciat absolute. tñ in mente gerit vt sibi aliqđ tpale deť? Rz. q simoniac9 ẽ. de simo.c. tua. in fi. Uez ẽ q sola pnia aboleť. c.vl. de simo.

9 ¶Utrũ quis possit renũciare liti sup beneficio ecclesiastico vel spũali aliquo tpali sibi dato? Rz. Pa.in.c. cũ pridem. de pac. q nõ. etiã si recipiat illud nomie expensarũ. qz si renũcians bz ius renunciat spũali tpali dato qđ est simonia. d.c.ex pte. t qđ ibiq̃ no. dicit tñ. d. An.in.c.nõ sine. de arbi. q valet compõ aucte superioris. vt p bñficio qđ dimittiť del aliqđ tpale.c.nisi. de pb. Sec9 si fiat aucte ptiũ. qz sic eẽt simonia. nisi qñ bz oztũ a iudice. puta qz ꝓmissum est in eo vel ipe sic diffinit. Et lz gl.i.d.c.cũ pdẽ. dicat nõ sufficere nisi interueniat pape ꝓfirmatio. tñ cõiť voc. ibidẽ tenẽt cum opi. d. an. q nõ requirať t ibi pa. sequiť.

10 ¶Utrũ q̃s possit dare pecuniã alteri vt desistat a lite q̃ ẽ de re spũali? Rz. pa. in. d.c. cũ pdem. q si sit certa bre ius in illo bñficio. bñ põt dare aduersario sine simonia vt desistat vel ne litẽ moueat. Si vo nõ sit certus ſ dubitat tũc nõ põt. nec excusat auctas pape i bñficio qđ annexã bz ptãtẽ clauiuz. qz vr data pecunia ꝓ illa ptãte spũali. facit. d.c.ex pte. in fili. t qđ no.ſ.q. iij. saluator. t.c.ex multis. In alijs aũt bñficijs bñ excusaret auctas pape. cũ talis simonia sit de iure positiuo. ſm glo. in. d.c.cũ pdem. Qđ no. qz pauci aduertunt bodie. Posset tñ iudex pro bono pacis ex officio suo ꝓponere partes vt bñs ius in bñficio det aliqđ ñ bñti ius ſm formã. c. nisi de pbẽ. ſm pa. in. c. sup eo. de transac.

11 ¶Quid de illo q̃ expectans ꝓme vacaturã primaz in aliq̃ ecclesia renũciat ꝓme tenui vt pcludať via alteri expectanti? Rz. q q̃ hoc nõ impedit ſmnũ expectãtem si hoc potest probari. Si vo pinguis9 resignanti cõferatur. eoipo dtegiť fraus t carebit babita quam resignauit t ambita. de renũ. c. si te. li. vj.

¶Utrũ renũciatio iurisfuturi valeat? Rz. q si ius futurum apparet sic valet. si aũt nõ apparet adhuc non valet. qz pactanõ referunť ad ea q̃ apparere põt. vt i l. in lege. t alijs cõcoz. ibi positis. in glo. ff. de ꝓbẽ. em. t qđ nõ ẽ renũciari nõ potest. l. tres fratres. ff. de pac. Sed de hoc vide Bart. in. l. conditionis. C. de pac. qz parum ad nos. 12

¶Quid faciet ꝓlatus q̃ bñficiũ habet p simoniaz vel alʒ intrusus ẽ? Rz. q teneť renũciare: t si ẽ eps t ẽ in articulo mortis. nec põt adire papam. nõ tamẽ debet dimittere possessionẽ quã de facto habet sine licentia pape: ſ abstineat a ꝓceptõne fructuuz excepta stricta necessitate vite. t q̃rat q̃cito poterit resignare. t de hoc vide Ber. Inno. t Ho. de renũ. nisi cũ pridẽ. t archi. vij. q.j. eum qui. 13

Repzesalia dr rex aliaz generalis retentio aucte pncipis vel ciuitatis ꝓ recompensatiõe damni dati indulta. elicit ex c. dñs. xxiij. q.ij. t ẽ qñ vnus de vno dominio non valens conseq̃ ius cõtra aliquẽ de alio dominio. retinet res oim q̃ sunt sub tali dominio ꝓ satisfactione.

¶Utrum sint licite? Rz. q sic qñ ista interueniũt. Primũ q dñs vel ciuitas requirať vt emendet qđ a suis improbe factũ ẽ. Scõm q constet de negligentia iusticie administrande. Aduerte hic ſm Bar. in tractatu de repsaliis. q aliqñ superiorem habet ille q̃ debet dare de iure ſ nõ de facto. vtputa qz nõ obediť ei sicut imperatori. t tũc nõ ẽ necesse adire superiorem. Aliqñ habet superiorẽ de facto ſ nõ de iure. vtputa qz tyrannus est dñs. t si fuit electus ex timore vel per vim. t habetur cõiter ꝓ dño. sic valẽt q̃ facit ſm Inno. in. c. nihil de e . t sic dz adiri. Si vo nõ fuit electus. ſ per vim occupat dominiũ. t habeť cõiter ꝓ tyranno. sic cũ nõ valeat qđ facit. nõ est necesse vt eũ adeat. Aliqñ habz superiorẽ de iure t de facto. qz ẽ verus dñs t ei obeditur. ſ tñ non expedit creditori eũ adire. puta qz expẽderet pluſq̃ sit pncipale debitũ. vel est paup. tũc ſm Bar. vbi. ſ. põt procedere sicut si nõ haberet superiorẽ eius debitoz. ar. l. si seruos. de pigno. ac. t. l. mediterranee. C. de anno. t tribu. t sic patet qñ pdicta duo non requirũtur. Terciũ q iudex ꝓmius det sententiã sup negligentia t iusticie defectu. t cõcedat auctem repzesaliaz. Limita hoc vez qñ nullus inueniť superiorem q̃ de ciuitate vel dño negligente faciat iusticiã ſm Guilem pcordiensem. qz si inueniret superiorem non valeret auctas iudicis ꝓmij q̃ ad illos q̃ sunt sue iurisditõis. t ita intelligit. c. dominus. xxiij. q.ij. q ciuitas plectenda est per suum. scz iudicẽ concoz. Jo. de fan. t Frã. vercel. in. c. vnico. de iureiuran. li. vj. Quartum q nõ excedant damnũ. Quintum q non extendať ad clericos vel ecclesiasticas personas. Hec elicio ex archid. in dicto. c. vnico. Sextum ſm Direc. titu. de pigno. q non fiant in personis. quia istud est iniquũ q in persona alius ꝓ alio grauetur. t ſm ipam nulla cõsuetudo valeret cum sit contraria legibus. C. de actio. t obl. l. ob es alienũ. t in auten. ibidem. immo t. C. que res pig. ob. pos. l. qui filios. t in auten. vt nulli iudi. ſ. quia vo. t. C. ne vxoz pro ma. l. vlti. t auten. ibidem ſ omnino. alʒ istis non concurrentibus qui ipis repsaliis vtitur quadruplũ restituere cogiť. t actione p q̃ hoc facit cadit. vt in autẽ. ne pignoratões fiãt q̃ est pdicta autẽ. ſ omnino.

¶Sz nũq̃d teneť ad restõem q̃ aliqđ p repsalias illi citas exigit ab alio q̃ a suo debitore? Rz. arch. i. c. t si 2

pignorationes.q̄ sic.nec aliter saluari poterit nisi restituat.xiij.q.vj.si res.de vsu.cum tu.de re.iu. non remittit.lib.vj.

4 ¶Quid de illis q̄ represalias concedūt ꝯ ecclesiasticas psonas aut eoꝝ bona. vide Excōicatio. vj. casu. xxiij.& Interdictu.iiij.quasi in fi.

5 ¶Utrū represalia cōcessa ꝯ. puta florentino s ebat extendi ad florentinos hītes domiciliū senis.R. fm Pa.in.c.q̄m.de offi.or.q̄ non.q̄ odiosa. facit q̄ no. Bar.in.l.pnūciatio.ff.de ver.sig.

¶Utrū statutū possit fieri vt q̄libet possit capi ꝑ delicto alterius.R.Bar.vbi.s.q̄ cōtra terras vl villas sibi non subditas nō pōt.& hn cōtra sibi subditas. vt C.de offi agro.deser.l.j.& valet statutū q̄ vxor possit capi ꝑ viro fallēte.vt.l.satis.C.in q̄.ca.pig. vbi pota.ꝯbi.Et sic filius ꝑ pie.l.fi.C.de pnūt.etiā si nō sit heres. Et aduerte hic q̄ ēre cū certis pactis sbmisse ꝓtectiom dñoꝝ non dicūtur sibi subdite & federate & ideo ꝓtra eas non valet tale statutū.qd̄ nc. ꝑ limitatione sexte conditionis in.§.j.dicte.

6 ¶Sed q̄rit an tale statutū possit exerceri extra territoriū statuentis. R.Bar.vbi.s.q̄ sic potest agere cōtra tales cōditione ex statuto. q̄ actio vbiq̄ sequitur eos q̄bus competit.vt.l.si.C.de pscrip.lon.tē.qd̄ limita nisi filiꝰ sozaret domiciliū alibi añq̄ ꝑ rumperet. ar.l.ciues.C.de incol. Sic si filius esset natus postq̄ rupit ꝑ ciꝰ.q̄ iura intelligūtur de filio exīte tpe q̄ rupit.l.in debitis.§.si extraneus.ff.de noxa. & l.ticiꝰ. ff. de testa.mili.Et idem dic q̄n statutū dicit q̄ homines vnius terre vnus teneat ꝑ alio. Nam ille qui de nouo est effectus illius terre.non tenet ꝑ debitis antiquis.l.prouidendū.C.de decuri.& qd̄ no. Dy.in.l.incolam.ff.ad municipa. Similiter tale statutum intelligitur de debitis contractis intra territoriū nisi aliud adiat.vt.l.cuz vnꝰ.§.is q̄.ff.de bo.auct.iu.poss.

7 ¶Quid si talis qui habuit recursum ad iudicem debitoris & reportauit iniquam sententiam. R.Bart. vbi.s.q̄ debet appellare & adire iudicem appellatōis aliter represalie non erunt licite. vel si prohibetur appellare.vel est iudex appellationis.tūc potest recurre re ad suū iudicem.

Residere debent clerici in suis beneficijs. & de hoc vide.s.Clericus.vij.

Rescriptū ꝺ̄re est id qd̄ princeps scribit ad iuris conseruantiam vt q̄n committit causam decidendaz inter aliquos.& differt a priuilegio quod est contra ius quasi priuata lex.iij. dist.n.priuilegia.Et etiā differt a beneficio quod stricte sumptum est gratia concessa pter ius a principe & hec est que latissime interpretanda est vt in.c.olim. & quod ibi no.de verbo.signi.Latissime tamen rescriptū accipiꝫ ꝑ oiꝰ istis.hec Pa.in rubrica de reseri.

1 ¶Rescriptū & processus p ipm rescriptū habitus impetratū ab excōmunicato super alio q̄ super excommunicationis vel appellatōis articulo. ipso iure est nullū.c.j.de rescrip.lib.vj.

2 ¶Rescriptū ppetuat ꝑ solam citationem.de rescrip. ex tenore.& c.significauit.in glo.

3 ¶Rescriptū impetratum tacita veritate aut suggesta falsitate.vel etiam quocunq̄ alio tacito vel expresso.quod si tacitum non fuisset vel falso expressum papa non ita faciliter cōcessisset.nō valet.eo.ti.sup lras

4 ¶Rescripta non extenduntur ad res vel psonas in eis nō exprehēsas.q̄n psonalia sunt & stricte intelligēda.c.significauit.eo.ti.

¶Rescriptum non vitiat ꝑpter defectum littere vel sillabe.secus si esset ibi falsuꝫ latinū. de fide instrumē. c.ex parte.in tex.& in glo.

¶Rescriptum primū tollitur per scōm posterius faciens mentionem de primo. Si vo non facit mentionem non valet scōm contra primū ope exceptōnis vt j.c.ex lris.& c.pastoral.de offi.dele. fm go.fi.fū.eo.ti. 6

¶Rescriptū inseri debet in litteris citatōis fm cūdē Goffre.ꝑpter duo. Primo vt citatus sciat jurisditionem citantis.aliter non tenet comparere. Secundo vt possit deliberare. 7

¶Rescriptū perdit ꝑ negligentiam impetrantis anno elapso quo vti potuit & noluit.c.si aut.de rescrip.& c.pleraq̄.q̄uis de iure ciuili duret p decennium.C.de duer.rescrip.l.falso. 8

¶Rescriptum dicitur falsum impetratum sine mandato.vt.c.nonnulli.eo.in glo. nisi impetret ab his psonis a quibus de iure non exigitur mandatum.vt in d.c.nonnulli.in fi.& c.ex parte.in fi.eo.ff.de ꝑcu.l.§ & be persone. 9

¶Per rescriptum sedis apostolice aut legatoꝝ aliquis non potest impetrari ꝑ iudice nisi ille qui est in dignitate constitutus vel canonicus ecclesie cathedralis.vel habet personatū. & talis nō potest audire causam nisi in locis insignibus vel ciuitatibus vbi possit copia haberi pentoꝝ. nec aliqs pōt cōuenīri virtute talis rescripti vltra vnam dietam a fine sue dyocesis de quibus omnibus vide in.c.statutum. de rescrip.li. vj.& quod ibi no. 10

Res inter alios acta non preiudicat alijs nec ꝑdest.ff.qui potio.in pig.ba.l. claudius .i fi. & de re iudi.c.q̄uis.Fallit in quibusdam casibus. vide in.d.c.q̄uis.glo.& dict.q̄ pax ad nos.

¶Quilibet in traditōne sue rei potest pactum apponere.dummō non sit legibus improbatum.l. in traditionibus.ff.de pac.de conditio.c.vez.in glo.Rem habere videtur qui fruitur precio eius.ff.de vsufruc.l.q̄ q̄ pcio.Que de tota re vendicanda dicta sunt eadē. & de pte intelligenda sunt.ff.de rei ven.l.que de tota. 1

¶Res vna & eadem diuerso iure censeri nō debet de deci.c.cum in tua.xij.q.ij.cognouimus. 2

Restitutio j.quid est & quis tenet restituere. Sciendum q̄ restitutio ē in pristinum statum repositio.l.restituere.ff. de verb. sig.Unde dicit tex.in.l.plus ē.ff.de ver.sig. Restituere ē nō solū pītiam rei pbere. & etiā possessoꝝ fructꝰ facere fructusq̄ reddere. & q̄ ius diuinū & canonicū vtiq̄ aliq̄ vbo reddant ꝑ vbo restituere.vt in.c.cum tu.de vsu.q̄ ē vbū latius q̄ restituere.vt.l.vbū reddē di.ff.de verbo.sig.& aliq̄ vbo emendent. vt in.c.ij.de rap.aliq̄ vbo satisfaciant.vt in.c.in lris.de rapto. & satisfactū intelligit̄ q̄litercūq̄ volūtati satisfaciat.l. si rem alienam.§.ois.ff.de pig.ac.& l.j.ff. qui satisda. co. Ideo ego b restitutiōem accipio ꝑ quacūq̄ satisfactione facienda ꝑrimo.

¶Quis tenet satisfacere? R. q̄ libet qui habet de alieno.vel qd̄ ad aliū spectat seu debet ex ꝺ̄cto vl ex si ex maleficio vel ex si.vel ex q̄cunq̄ alia cā.ar.c. si res. xiij.q.vj.& l.iusticia.§.iuris precepta.ff. de iusti.& iu. Qd̄ vt melius intelligat ꝑ casus infrascriptos fm ordinem alphabeti annotabo. 1

¶Accipiens aliquid vt non accuset an teneatur restituere.vide.s.Accusatio.§.vj. Accipiēs aliq̄d in fraudez creditoꝝ quō tenet dic vt hic.j.in v. raptor. §.j.& in v.usurarius.§.xvij.& s.Alienatio.§.xxvj. 2

Accipiens aliq̃d ab ecclesiasticis vel ab illis q̃ nō p̃t donare quō teneat. vide donatio. §. xxxviij. ꝛ. s̃. Clericus. iij. §. iij. ꝛ clericus. xij. §. xj. Acq̃rens ex pcto aliquid: puta adulterio. sodomia ꝛ hmōi quō teneat. vide. j. in verbo mulier.

Administrator bonoꝝ alioꝝ quomō teneat. vide. s̃. Administratio. §. j. ꝛ. ij.

Adulator obtinens beneficiū an teneat restituere. vide Adulatio. §. ij.

Adultera cōcipiēs filiū ex adulterio quomodo teneatur. vide Adulterium. §. iiij.

Adultere filius quō teneat restituere. vide adulterium

Aduocatus q̃n tenetur restituere. vide (. §. v. ꝛ. vj. Aduocatus. §. xij. ꝛ. xiij.

Alchimista quō teneat. vide Alchimia.

Alienationē rei recipiēs ab eo q̃ nō p̃t alienare. vide alienatio. §. xiij. ꝛ. §. xx. ꝛ donatio. j. §. xxxviij.

Alimenta denegans ei cui tenet exhibere an teneat? R. q̃ sic ꝛ q̃s teneat. vide alimēta.

Ambasiatores quō teneant. vide Absens.

Animā ledēs rōnalē vtrū teneat ad restitutionē? R. q̃ sic. Pro cui⁹ intelligētia est sciendū ꝑm Sco. in. iij. di. xv. q. ij. q̃ est duplex bonū anie. scz naturale ꝛ accidentale. In bonis igit naturalib⁹ anie cū sint incorruptibilia sicut ꝛ ipsa aia: nemo p̃t eā ledere directe ꝛ talia sunt dona illa sine q̃bus nō ꝓtingit aiam esse. vt est intellect⁹. liberū arbitriū. volūtas ꝛ ꝛ hmōi. In directe tn̄ p̃t q̃s in talib⁹ bonis aliū ledere: ꝑm Ho. in. ij. di. xxv. art. j. q. iij. ꝑme ptis. s. vsu taliū ꝓuando. sicut si q̃s poculū daret vel aliud faceret quo amentē aliquē redderet. vñ talis aliquē taliter ledens q̃n digna leso recōpēsationē facere nō p̃t. maxime si in ꝑpetuā amentiā deducit. Ideo arbitrio boni viri satisfacere teneat. ar. c. deteriores. vj. q. j. vñ ꝓ regula traditur cōiter a doc. vt no. Ri. in. iij. di. xv. ar. v. q. ij. q̃ q̃n restitutio nō p̃t fieri ꝑm damnū datum tūc arbitrio boni viri relinquat. Itē dat alias regulā supradictus Ric. vbi. s̃. q̃ q̃n res male ablata nō p̃t restitui. restitutio debet fieri in eq̃ualēti si possibile est. ex ne li. pē. ali. iuo. c. ecclesie sctē marie. el. ij. ꝛ ꝑm Sco. vbi. s̃. licz q̃s digne nō possit satisfacere ꝓmo de damno sibi illato. nihilomin⁹ ex ℣ nō liberat q̃n nō teneat satisfacere saltē q̃tū p̃t. Vñ in casu p̃dicto bonus vir iudicabit vt petat veniā ꝓ se. vel si nō p̃t ꝑ interpositam ꝑsonā. deinde vt satisfaciat ꝑm posse dāna que leso ꝛ aliis suis eueniūt ex tali lesione. vt. j. dicet de vulnerāte ꝛ occidēte in verbo Homicidiū. In bonis aūt accidētalibus aie. cuiusmodi sunt bona gratie. moꝝ ꝛ virtutū taꝝ acq̃sita q̃ acq̃renda. p̃t q̃s ꝑm Sco. vbi. s̃. indirecte aliquem ledere ꝛ dispositiue. inducēdo ad actus vicios⁹ seu ptā q̃bus talia corrūpunt. puta cōtaminādo suo malo exēplo suadēdo blandiēdo. rogando. p̃cipiēdo vt talia faciāt: ꝛ hmōi. ꝛ talis multo magis teneat ad restitutionē q̃ dānificantes in bonis tpalibus. vj. q. j. sunt plurimi. ꝓterea tenet doctrina auxilio. cōsilio. oīone ꝛ hmōi q̃tū p̃t ꝛ in se ē ꝑ seipm ꝛ ꝑ alios: dūmō ptm occultū nō pādat talem lesum ad bonū reducere. Directe aūt in talib⁹ bonis accidē talib⁹ nēo p̃t aliū ledere q̃n talia nō corrūpunt nisi ꝑ ptm. ꝛ ptm ee nō p̃t nisi sit volūtariū. xv. q. j. nō ē.

Appellās iniuste quō teneat. vide Appellatio. §. xv.

Arbiter vl̃ arbitrator quō teneat. vide Arbit. §. j. ꝛ. vj.

Archidiaconus quō tenetur si aliquid perijt de rebus ecclesie. vide Archidiaconus.

Arras recipiēs quō teneat restituere vide Arra.

Artifices faciētes ea ꝑ que ꝓximi damnificant. vide Ars. §. ij.

Assessor quō teneat. vide Judex. §. ix. ꝛ. §. xxv.

Banniens iniuste aliquē quō teneat. vide Bānū. §. j.

Bellātes quō teneant. vide Bellum. in ꝓn. ꝛ. §. v. vj. vij. viij. ix. x. vsq; xvij. ꝛ. xxij.

Beneficia ecclesiastica plura habēs q̃n teneat restituere. vide Beneficium. §. xxxiij.

Beneficij vacātis fructus vsurpātes quō teneant ibi, Bñficium iniuste possidens quomō te- (dē. §. xl. netur. ibidem. §. xliij.

Bñficiat⁹ nō dispēsando fruct⁹ quō teneat vide Clericus. iij. §. j. Et q̃n male dispēsat. vide ibidē. §. iiij.

Beneficiat⁹ nō residēs quādo teneat restituere. vide Clericus. vij. §. iij.

Beneficiū recipiēs nō intendēs ꝓmoueri: quō teneat. vide Clericus. vij. §. v. ꝛ. vj.

Beneficiatus existēs in mortali quō teneat restituere fructus. vide Clericus. vij. §. v.

Bñficiatus inducēs ad relinquendū sibi qđ erat q̃s relicturus eccl'ie quō teneat. vide Clericus. xij. §. vij.

Bñficiatus nō dicēs horas quō teneat restituere fructus. vide Hora. §. xj.

¶ Ultrū cōferēs bñficiū indigno teneat ad aliq̃d? R. ꝑm Car. in de. j. de eta. ꝛ quali. q̃ vltra ptm̄ mortale qđ cōmisit tenet ad restitutionē totius interesse ecclesie quā lesit ꝑm Pe. de ancha. ad instar mgr̄atus qui minus idoneo tutelam pupilli cōmisit. ff. de magi. cōue. ꝓ totum.

Bone fidei possessor: vide Possessor.

Canonica portio cui est restituēda. vide eo. ti.

Carcerās aliquē quō teneat. vide Carcer. §. ij. iij. ꝛ. v.

Causam dans damno ꝓximi quomodo tenetur. habes Causa. §. vj.

Cessationē a diuinis inducēs quomodo tenet. vide Cessatio. §. j. ꝛ. ij.

Clericus nō existens ꝑsonaliter in horis canonicis et recipiens distributiones quomodo tenetur. vide Clericus. vij. §. viij.

Clericus negociādo quō teneat. vide Cleric⁹. ix. §. vj.

Comedēs de alieno quō teneat. vide Furtū. §. xxv. et hic in ver. Raptor. §. j.

Cōmodans ꝛ reuocās ante tēpus cōmodatū. quō teneat. vide Cōmodatū. §. iiij.

Cōmodatarius vtens re cōmodata ad alium vsum qnō teneat. ibidem. §. vj.

Cōmodās rē vicios⁹am quō teneat. ibidē. §. vij.

Cōmodatarius si res cōmodata perijt q̃n teneat, ibidē. §. xj. vel si deteriorat. ibidē. §. xij.

Cōcussionē faciens quō teneat. vide Cōcussio. §. ij.

Confessor absoluēs q̃nē non p̃t quomō teneat. vide Confessor. v. §. xiij.

Consentiendo quomodo quis teneat. vide Consentire. §. ij. ꝛ Furtum. §. xix.

Conseruatorē faciēs intromittere in bis q̃ debet quō teneat. vide Conseruator. §. j.

Cōsulēs damnū alteri⁹ quō teneat. vide Cōsiliū. §. j.

Cōsiliarij locoꝝ q̃ faciūt statuta iniqua quomodo teneat. vide Lex. §. xxij.

Contractum illicitū faciens quomodo teneat? R. q̃ si cōtractus est nullus vel vsurarius: tenet etiam fructus restituere: nisi bona fides excuset eum. vt infra possessor. Si vo contractus tenuit de iure: licet possit rescindi: puta quia minus iusto precio emptum est et huiusmodi: tūc si nec dolus nec fraus interuenit, non

tenet fructus restituere sed supplere iustū ꝓcuz. hoc elicit ex.l.ij.C.de rescin.ven.z glo.in.c.cum dilecti. de emp.z ven.z in.c.ꝑ tuas. de dona.z.c.illo vos. de pigno.z.l.j.C.de distrac.pig.qđ no. quia sepe in practica venit.

Cōtumeliator quō tenet. vide Cōtumelia.

Cooperās i dāno ꝓximi quō tenet. vide furtū.§.xiij

Culpabilis ex qua culpa teneat vide culpa.§.vj.

Custos qñ tenet restituere vide custos in ꝓn.

Damnator restitutor bona habentes quō tenentur vide.ē.Damnatus.§.ij.

Decimā fraudās quomō tenet vide Decima.§.xiij.

Defendens se quō teneat. vide.ē.Defensio.§.v.

Delegatus aliquid accipiēs quomodo tenetur. vide Judex.§.viij.

Denarios falsans. radēs vel falsos expēdens quō tenet. vide Falsarius.§.iiij.cum sequen.

Depositarius quomō teneat. vide. Depositum.§.iij .iiij.vj.vij.viij.xij.z.xv.

Deteriorē dic ꝙ tenet sicut z ꝓtumeliatorē.

Detractor quō tenet. vide Detractio.§.iij.z.iiij.

Dns q̄ nō habet iustū titulū aut cuius officiales dimittūt quō tenet vide dns in ꝓn.z.§.iiij.

Donationē recipiēs ab eo qui nō pōt donare quō tenet. vide Donatio.§.xxxviij.

Dotē quādo tenet q̄s restituere. vide dos.§.xxiij.

Emens vel vendens iniusto precio vel rem viciosam quō tenet. vide emptio.§.vij.viij.z.xxiiij.

1 ¶Utrū sciēter emens rem raptā vel furatā teneat? R.tenet ad.v. siue sit ꝓmus vel scōs vel q̄cunq; alius vsq; ad infinitū q̄ emit: qm̄ idē iurz est ac si ꝓmus eēt .ff.de mino.l.sed vbi.ff. de pe.here.l.§ si lege.§.si aūt. Primo tenet restituere rem raptā. nec excusat. Iz sit statutū determinās ꝙ qñ emit publice in mercato vel bmōi: sit emētis. ꝯm dir.ti.de fur.nec sine mortali pecc̄ato pōt eaz tenere quādo scit eius dnm. ꝯm Ho. ar. .c.vulterane.xij.q.ij.z.l.ij.ff. de furtis. Scōo tenetur si rem nō habet: siue q̄ vendidit vel aliter quocunq; alienauit.siue q̄ amisit aut perijt q̄litercūq; etiā violenter siue quocūq; casu abysu cecidit pcīū restituere ꝯm optimū statum rei.i.ꝯm ꝙ valuit plus postq̄ fuit ab ipso empta.c.grauis.de resti.spol.z.l. in re furtiua .ff.de fur.z.l.si nauis.§.si generaliter.ff.de rei vē. Ratio est:q̄ furtū cōmisit rem alienā inuito dño ꝯtādo .l.j.ff.de fur.Et fur semp ē in mora.l.si ꝙ fure.ff. de cōdi.fur.excipit casus qñ rem dño loco z tpe obtulit et ipse eā recipe recusauit. tūc em̄ purgauit moraꝫ.d.l.in re furtiua. z iō si piret vel deteriorarēt sine culpa sua nō teneret. Tertio non pōt petere pcīū a dño rei.l.in ciuile.C.de fur.etiā si statutū esset ꝙ posset petere:qa tale statutū est ꝯ bonos mores. nec etiā a vēditore in foro p̄tioso nisi exp̄sse cauerit.l.si mancipiū.C.ꝺ rei ven. Secus in ꝓscia:q̄ bñ posset a vēditore pcīū recipere z rem eidē restituere: q̄ pōt potius sibi ꝓsulere q̄z alteri.ꝯm Aleran.de ales i.iiij.Quarto tenet restituere fruct? ꝓceptos. z q̄ pcipi potuerūt intermedio tpe.d.c.grauis.exceptis expēsis.de q̄bus dic vt.ē. Expense.§.iij. Ultimo pdit expēsas volūtarias. de q̄ dic vt.ē Expēse.§.eo.

2 ¶Quid si talis ignorabat fore ꝓhibitum a iure talia emere? R.ꝯm cōiter doc.ꝙ nihilomin? tenet sicut ille de quo in p̄cedenti.§.dictum est:quia hec ꝓhibitio a iure naturali trahit originē.cui? ignorātia nō excusat.

3 ¶Utrū ignorantia facti crassa vel supina excuset talia emētes.vtputa eps excōicabat tales raptores. vel quia emit a stipēdiario calicē vel missale.aut q̄ cōmuniter tenebat rapta fuisse vel bellū iniustū vñ habita sunt? R.Host.q̄ nō:q̄ debuit cogitare.z iō silr tenet sicut ille de quo in ante p̄cedenti q̄stione dictum est.ar. .l.late culpe.ff.de ver.sig.z.c.aplice.ꝺ de.ex.mi.c.q̄ .in humanis.xij.q.ij.c.si cupis.xvj.q.j.Silr tenet idez Host.de illis q̄ dubitabāt:nec tñ ꝙ posse quesierūt qđ pariformiter tenet.

¶Utrū emēs rem raptā vel furto habitā bona fide. 4
id est. nō credēs raptam silr teneat? R.q̄ nō: sed bec bona fides.v.sibi ꝓfert. Primū q̄ bona fide durante nunq̄ tenet eā restituere:etiam si perijt.l.ij.C. de fur. Scōm q̄ fructus ꝓsumptos bona fide durāte nunq̄ tenet restituere.l.bone fidei.ff.de acq̄.re.do.z.l.fructꝰ z.l.si ex diverso.§.fi.ff.de rei vē.ē solū tenet restituere fructꝰ extātes:vel in q̄tuz factus est locupletior.de quo dicvt.ē.Fructus.§.j.z.ij.Tertiū q̄ si dictā rem alienauit vendēdo vel alio mō durāte bona fide non tenet reddere pcīum nec aliud nisi solū lucrū si extat. vel aliq̄ ex quo factus est locupletior.l.naz z boc natura.ff.de pcī.inde. Quartū q̄ pōt expensas quas fecit in bona fide circa rem ꝓseruandā vel meliorandā retinere.vt.ē.Expēse.§.ij. Quintū q̄ si iudice sentētiante restituerit eam habebit actionē etiā in foro cōtentioso cōtra vēditorem.d.c.vulterane.nō aūt si ad sacerdotis imperiū restitueret.l.si rē.ff.de cuic. Unde ꝓsulēdum est ei vt faciat se citari in iudicio a dño rei. z citatus annūciet venditori vt ip'm defendat z seruet Jn pscia aūt qualitercūq; restituerit eā dño: vēditor tenet ei ad pcīum.c fi.de emp.z ven.

¶Utrū ementes predicta furata: nō vt ea retineant 5
sed vt restituāt domino:qui alꝰ ipa habere nō posset aut nō ꝙ tam paruo pcio possint pcīum quo emerūt a nō dño repetere? R.ꝯm Ho.z Mona.q̄ sic:q̄ vtiliter gesserunt negociū cuius res erant:z etiam expēsas moderatas.nisi de re empta habuisset vtilitatē:qz tunc tenet compēsare fructus rei cum expēsis z pcio ar.l.sed an vltra.§.ij.ff.de neg.gest.z.c.cū dilecti.§.si. de accu. z si perirēt sine sua culpa aut eas amitterent non tenerent. Aduerte tamē ꝙ in foro ꝓtentioso non credet talibus emptoribus nisi publice ꝓtestati fuissent ꝙ ea intētione emerunt.ar.l.nēsennius.ff.de negest.z.l.ij.C.de fur.z in.c.vnico.vt ec.bñfi. licet secus sit in conscientia.

¶Quid faciet ille q̄ emit rē quā scit fuisse raptā: nec 9
inuenit dnm ei? R.ꝯm Ho.z Mo.q̄ postq̄ fecit diligētem inq̄sitionē: tūc tenet pcīū ipsius rei vel ipam rē dare paupib? cū fructib? ipi? si emit mala fide. Si aūt emit bona fide reddat eā rē vēditori recupato pcio suo si pōt. vl si nō pt restituat rē vel pcium paupibus cū fructib? nō ꝓsumptis bona fide z publice ꝯm ꝓsiliū Ray.vt ois suspitio vitet:z sic erit liberat?. ar. .c.quatuor.xij.q.ij. 7

¶De ementē rem ecclesie sine solēnite quō teneatur vide Alienatio.§.xiiij.

¶Utz emēs de pecunia alteri? aliq̄d noie suo tenetur? R.q̄ nō: q̄ res empta ē sua.secus si emisset noie illius cui? erat pecunia. q̄ tūc res empta ē illi? cuius erat pecunia.l.si patru?.C.cōia vtriusq; iudicij.z.l.si ex ea.C.de rei ven.z.l.ad ꝓbationē.C.de ꝓba. Fallit bo in re empta de pecunia eccl'ie. vt.ē. immunitas.§. .xxxj. Item de pecunia militis.l.si vt ꝓponis.C.de rei vē. Item de pecunia pupilli.l.iij.C.arbi.tu. Item de pecunia data cōiugi quādo res emitur a marito.l.vxor. ff.de dona.inter vi.z vxo. Nam in istis casib? emptiō

etiam nomie suo efficiē illius cuius erat pecunia. Jn cōscientia tñ teneret ad satisfactionē si res empta non esset p̄dictis tñ vtilis sicut precium.

9 ¶Utrū emens a furioso prodigo vel mūore ꝛ hmōi quos vel p ius vel iudicē est interdicta ptās vendēdi teneaē eam restituere? R. q̄ sic: quia male fidei possessor est qui p̄tra interdicta legū emit. l. quēadmodū .C. de agri. censi. ꝛ colo.

10 ¶Executor vltime volūtatis quomō teneē. vide executor. per totum.

11 ¶Expense qñ sint restituende. vide. s. expense. §. j. ꝛ .ij. ꝛ. s. expositus. §. ij.

Falsarius quomodo teneaē. vide falsarius. §. iij. iiij. v. vij. viij. ix. ꝛ. xj.

Famulus alicui? dñi accipiēs p dño pecuniā mutuo inscio dño ꝛ de ea lucrū faciens teneē lucrū restituere dño si taliē paup erat q̄ pecunia mutuo accepta erat ad piculū dñi ꝑm Sco. in quodā tractatu: alis non.

Famulo infirmāti an teneaē dare salariū. vide Fa-

Fideiussor suo qñ q̄s teneē. vide Fi- (milia. §. ij.

deiussor. §. xv. ꝛ xvj.

Fraudē faciens legi quō teneē. habes. s. fraus.

Fugere faciēs detentū in carcere p debito an teneaē ad restitutionē? R. ꝑm co. Jo. de platea. in. l. quoties. .C. de erac. trib. q̄ sic. qđ verū credo de illis q̄ se liberare possent soluēdo debitū: nō de illis q̄ ita sunt paupes q̄ nullo mō p̄nt soluere nec habēt parentes q̄ p ipsis soluere velient: qñ tales iniuste detinent ꝛ ptra charitatē si pati sunt cedere bonis. C. q̄ bo. ce. pos. l. j. ꝛ no. glo. in. c. odoardus. de sol. qñ q̄ bonis cedit nō dz pati cruciatū: nec carceres nec vitupiū p debito facto ex cōtractu vel q̄si. l. fi. C. q̄ bo. ce. pos. Et iō improbanē p̄suetudies in q̄bū q̄s Aug. q̄ndā appellat frustratoriā ꝛ inhūanaz ꝛ irrōnabilē sentiā. xiij. q. vj. si res. ꝛ ideo q̄tūcūq; longa ꝛ statuto firmata sit nō valet.

¶Utrū faciēs fugere vel occultās officiales tpe sūdicat? teneaē ad restitutionē? R. ꝑm Bal. in. l. iij. C. de assess. q̄ sic ꝛ in q̄druplū: qđ credo verū in p̄scientia post p̄dēnationē: s añ solū teneē ad damnū qđ restituere debēbāt ipsi officiales si sindicati fuissent.

Fugere faciens incarceratū p delicto an teneaē. vide Fur quō teneē. vide Furtū. §. x. ꝛ §. (fugere. §. j. xiij. cum sequētibus. vbi inuenies quō iussione p̄silio cōsensu: ꝛ cetera participatiōe in furto quis teneē.

Edificās in solo alieno vel de alieno vel in damnū p̄timi quomoda teneaē. vide Edificās. p totū.

Heres qñ teneē ex delicto defuncti. vide Heres. §. iiij

Heres quō teneē soluere legata in testamēto minus solenni facta. ibidem. §. v.

Heres quō teneē ex ꝯctu vel q̄si defuncti. §. vj. ibidē.

Heredes qñ sunt plures quō tenenē ad debita ꝛ lega

Homicida quō teneē ad restitutio- (ta. ibdē. §. ix.

nē? R. ꝑm Sco. in. iiij. di. xv. q̄ teneē totā vitā suā expēdere ꝯ infideles vel hereticos in satisfactionē occisi vel in oīonibus ieiuniis ꝛ hmōi. q̄ si nō pōt vel nō vult hoc facere teneē saltē ad aliquā restitutionē arbitrio boni viri: ꝛ vltra eam teneē placare lesos quātū pōt: ꝛ si occisus aliōs sustētabat teneē illis ad tantuz satisfactionē q̄ntā vtilitatē siue lucrū occisus dedisset ꝛ extimabit ꝑm tpōs q̄ verisiliꝫ fuisset victur? ꝛ opaturus sicut extimat. l. hereditatū cōputationē. ff. ad. l. falsi. ꝛ. l. cū hi. §. modus q̄z. ff. de transact. Cōsiderabit ē ars quā faciebat q̄litas p̄sone: etas: ꝛ lucrū qđ acquirebat ꝛ hmōi vt fiat digna restitutio. qđ limito verum nisi q̄s aliquē occidisset q̄ eū aggressus ē: ꝛ occidisset causa sue defensionis: alīqliter modū excessisset: q̄a talis nō sic stricte teneret: q̄ difficillimū ē iustū tpare dolorē. Jtē nisi q̄s ordine iusticie interfecisꝫ. Jdē dic de vulnerāte aliquē irremediabiliē puta abscindendo mēbꝝ vl̄ mutilādo q̄ teneē nō solū ad placationē lesi ꝛ expēsas in medicos ꝫ etiā ad oē lucrū qđ potuisset acq̄rere. Si añt vulnerauerit remediabiliē non teneē vltra p̄dicta de placatione ꝛ expensis nisi ad lucrū qđ p̄didit tpe infirmitat; si fuisset lucraturus. Idē p̄cor. Ri. ꝛ Lau. in. iiij. ea. di. Horas canonicas clericus nō dicens quō teneē. vide hora. §. viij. ꝛ xj.

Hospitalarij qñ teneē restituere vide hospitale. §. iij.

Jeiunij frangēs an teneaē ad restitutionē. vide Je-

Jmmunitatē frangēs ecclesie quō te- (iunij. §. xx. neē. vide immunitas. §. xx. xxx. xxxj. xxxv. xxxvj.

Jmpediēs aliquē a p̄secutione alicui? beneficij vtrū teneaē ad restitutionē: puta volebā emere possessionē ꝛ tu impediuisti. vel aliq̄s volebat legare mihi aut donare ꝛ tu obuiasti ꝛ hmōi? R. ꝑm Ri. in. iiij. di. xv. q̄ aut talis impediuit anio dāmificādi p̄mū. ꝛ sic teneē arbitrio boni viri dāmificato: nō tn tātū q̄tū erat illud bñficiū qđ nōdū habuerat marie qñ alis ne bñet potuit impediri. facit ad hoc insti. de re. diui. §. illud q̄ sitū. vbi habeē q̄ si q̄s bestiam vulnerauerit ꝛ fugiēs alius eam accepit q̄ sit accipiētis. Rō ibi ponit: quia mīta accidere potuissent nevulnerās eā bñet. Dicit tn Tho. ij. ij. q. lxij. q̄ si iā erat determinatū q̄ tal' teneē ad eq̄lens. de q̄ habes. s. legatū. j. §. xxxiij. aut fecit aio p̄sulendi p̄xie vtilitati: ꝛ sic nō teneē si hoc p̄curauit per viam licitā ꝛ mō licito. arg. ad hoc in. l. ij. ff. de nope. nū. ꝛ in. l. si in meo. ff. de aq̄ plu. ar. vnde dicit tex. in. l. nemo. ff. de reg. iu. nemo damnū facit nisi q̄ id facit qđ facere ius nō habet. Fallit hoc in casu. de quo supra Clericus. xiij. §. vij.

¶Utrū impediēs rusticam iniuste ne operas suas equaē aut piscatores vel aucupes a captione pisciuz vel auium teneaē ad restitutiōem? R. q̄ sic. Ratio: qz quādo est res ad aliq̄d destinata naturaliter q̄ ipsam iniuste impedit teneē. ꝑm qđ no. l. in. j. ff. de in litē iurā. ꝛ in. l. si idem. ff. de iurisdi. om. iu. ꝛ per Bart. in. l. inter stipulantē. §. sacrā. ff. de v. ob. Et ideo quia rustico ꝛ venatori auferē suus p̄rius vsus qui erat sui p̄rij iuris ꝛ fructus in eoꝝ vsu casualiter ꝛ quasi seminaliter contētus: ideo teneē ad restitutiōem damni arbitrio boni viri qui bonus vir attendet si verisimiliē talem vtilitatē habuisset: ꝛ sic restitui faciet. Si vō verisimiliter nō fuisset secuta: sic nihil faciet restituere. qđ placet Bart. in. d. §. sacrā. Et de hoc vide infra Usura. j. §. lxxvij. in fi.

¶Sed q̄d de fodiētibus seminia agri? R. ꝑm Rod. q̄ nō teneē ad oīa qđ poterat p̄uenire ꝫ ad tantuz solū q̄tū fructus agri in dubio illo vendi potuisset.

Jncēdiarius quō teneaē. vide incēdiarius. §. ij.

Jncendiū patiētibus rapiēs res quō teneē vel destruens bonum. vide ibidem. §. iij. ꝛ. iiij.

Jnfideles spoliās quō teneaē. vide ifidelitas. §. vij.

Jniuriator quō teneē vide iniuria. §. xj.

Jnq̄sitor qñ teneē restituere. vide inq̄sitor. §. v.

Jnsignia aliena assumētes quō decipiunē populi an teneanē ad restitutionē? R. q̄ sic: ꝛ illi cuius insignia acceperūt si aliqđ dānū est passus: ꝛ populo decepto ꝛ de hoc vide. s. insignia. p totum.

Jnuenta quō sunt restituenda ꝛ qñ. vide. s. Jnuēta. p totum. ꝛ furtum. §. xxix.

Judeus quomodo teneē restituere lucratū ex officio

publico.vide iudeus.§.xiij.t vl.
Judicans ſm allegata qñ teneť.vide iudicare.§.vij
Judex petēs ſalariū vel aliud quō teneť. vide iudex §.vi.cum ſequentibus.
Judex ſi ex negligentia dampnificauit quomō teneť. ibidem.§.xxj.t.xxvij.
Judex ex malicia dans iniuſtā ſniam vel grauās partēs in nō vādo ſniam t hmōi.vide ibidem.
¶Utrū iudices q̄ deputanť a pplis vt iudicēt in aliquibus cauſis:qz credunť boni viri:licet ſint iudices ignari teneanť ad reſtitutionē ſi ex ignorātia dederūt iniuſtā ſniam?Rn.q̄ ſic ſi fuerūt in culpa ad inquirendum peritos aut alio modo. Si vo de ꝓſilio peritoꝝ ipſam dederūt t bona fide nō teneanť:eo qz tales non ꝓfitenť ſe peritos:nec locāt ſe ꝓ iudicibus.
¶Utrū iudex q̄ ꝓter metū iniuſte iudicauit teneať ad reſtitutionē?Rn. q̄ ſi metus fuit q̄ potuit cadere in cōſtantē virū:t cū accepit officiū nō credebat veriſiľ ad iſtud venire:lz mortaliter peccauerit: tū nō teneť ad reſtitutionē. Si vo non eſt metus q̄ potuit cadere in ꝓſtantē virū vel cū accepit officiū dubitabat de eo vel veriſiľ poterat credere.tunc ſm Bal.in.l.fi.C.de pe.iu.q̄ ma.iudi.teneť ad oīe dānū.ij.q.j.in primis.
¶Quid de iudicibus vel officialib? q̄ occidunt male factores ſine ſacramentoꝝ perceptione?Rn. q̄ ſi petebant ea mortaliter peccauerūt: t anie ipſorum erunt ꝓ ipſis.de.j.de pe.t remiſ.
¶Ledens ꝓmū in ꝓſona aut in bonis nō a ꝓpoſito ſed ex aliqua culpa quō t qñ teneať ſiue per ſe leſerit aut ꝓ ſuos vel ſua anialia.Eſt ſciendū ſm doc.in.c.fi. de iniur.q̄ triplex eſt actio.Una q̄ dicitur legis aq̄lie: t hac actione directa teneť q̄cunq; liber bō damnuz dedit ſua culpa:puta aperiendo ciſternā in via publica:vel ꝓjiciendo lapides vbi boues tranſeūt t hmōi. Indirecta aūt vel vtili teneť qñ aliq̄d aial ſnū vel ſeruus ſua culpa aut negligētia dānū dedit:puta ſi equs te inſtigāte recalcitrauit t aliquē leſit vel aial qd erat ferū: vt ſunt lupi:leones:canes mordaces et hmōi q̄ cōiter nocere tentāt tenebas in publico non taliter ligata q̄ non poſſent nocere vel qz tenebas in domo t aliq̄s miſſus ad te leſus fuit t talis teneť ad oē dānū qd ex culpa ſua dedit ꝓmo ſi pōt recōpenſari. ſi nō pōt ſatiſfaciat arbitrio boni viri. Secda dī actio d pauperie: t hac actione teneť q̄s q̄ ſine ſua culpa anial ſnū alicui damnū dedit:puta bos non corrupetit:nec equus recalcitrat ſm conſuetudinē: tū ꝓter conſuetudinē t ſine culpa ſua calcitrādo leſit aliquē: t tūc nō teneť ad aliud niſi ſolū ad dandū anial predictū: vel ſi non vult dare ſatiſfaciat leſo. Tertia actio dicit noxalis: t hac actione teneť quis quādo eius ſeruus ſine culpa damnū dedit: t iſte ſiliter teneť vt dictū eſt de actione de pauperie. t d bis oīibus vide glo. t doc.in.l.j.ff.ſi q̄. pau.fe.di.t inſti.e.
¶Utrū ꝓjiciens aliq̄d de domo ſua in via publica q̄ leſit aliquē vel inveſtimentis vel in ꝓſona teneať?Rn. ſm Spe.ti.de iniur.§.ſequitur.q̄ ſic.Siľ teneť ſi tenebat appēſum extra domū ſup viam publicā t effuſum eſt. Idem dic de laborāte niſi ponat ſigna vel faciat ꝓclamata.
¶Utrū precidēs arborē vicini ſui q̄ pendens ſup domū eius dabat ei damnū teneať?Rn. ſm Spe.vbi.ſ. q̄ non ſi fecit auctoritate iudicis.l.ſi plures.§.j.ff.arbor.ceſa.vel etiā auctoritate ꝓpria ſi tū renūciauerit illi cuius erat vt incideret vez eſt q̄ hec renūciatio ꝓpter ſuū ꝓtentioſum debet fieri q̄ publicū inſtrumētū

Aduerte etiā q̄ ſi incideret ita male q̄ nihil de eis poſſet fieri cum alīs poſſet incidi vtiliter q̄ teneret in conſcientia ad tale damnū.
¶Quid de illis q̄ impediūt ne frumentū vel alia merces veniat in aliqua terra vt ipſi carius vendāt?Rn.q̄ teneanť reſtituere illud quo plus vendiderūt t etiā ſatiſfacere illis quos impedierunt ſi aliqd damnū ſunt paſſi. Similiter dic de illis q̄ concordāt oīes merces emere vt poſtea ad libitū vendāt q̄ teneanť ad omne damnū.l.ij.ff.ad.l.iul.de anno. t in glo.in.l.annona. .ff.de va.t extraor.cri.
¶Utrū ciues deputati ad diuidēduz collectas oīib? ſm eſtimatōnē quā habēt in regiſtro cōitatis q̄ aliqs magis grauant debito t alios exonerant teneanť?Rn. ſm Mo.ti.iiij.reſti. q̄ ſi plus debito grauāt aliquē tenenť ei ad illud plus. Si aūt alleuiāt vl amicos ſuos t collecta eſt determinata: puta de centū tūc teneanť ſi militer reſtituere illud alleuiamentū illis q̄bus dānū dederūt: vtputa qz ſepius eſt iterata illa collecta ſup ciues t tunc teneanť ciuibus: vel quia dñs q̄ debebat habere minus debito habuit ſm iuſticiā: t tūc dño teneanť. Si vo collecta erat indeterminata: puta qz debebant exigere quātū poterāt honeſto mō:tūc lz mortaliter peccent ſe t alios alleuiando:qz mentiunť ſalte facto pnitioſe.xxij.q.j.primū.tū nō teneanť reſtituē.
¶Utrū illi q̄ cum ſunt ignorātes aſſumūt aliq̄ officia ex q̄bus ꝓrimi damnificanť: vt ſunt notarij: iudices t hmōi teneanť. vide culpa.§.vj.
¶Quid de tenentibus colūbas in colūbarijs?Rn.ſm Pe.de pal.in.iiij.q̄ teneanť ad reſtitutōez de dānis datis dñis agroꝝ. Qd limito verū qñ eas nō debite paſcunt.vel nō tātū de poſſeſſionib? circūcirca būt q̄ veriſiľ in ipis vt plurimū paſcanť:qd iudicio boni viri credo ſit remittēdū.Aſteñ.vo li.v.ti.xxix. refert q̄ſdā tenere q̄ tātū vtilitatis pſtāt in comedēdo vermes t ſtercorizando q̄tū damni:t ideo dicit nō precipitandam ſniam.t ſm p̄dicta habes quid dicendum eſt de tenētibus quecūq; anialia.
Legata defunctoꝝ nō implētes quō teneanť:vide exe. Legata impedientes.vide legatū.j.§.xxxiij. (cutoꝝ. t.ſ. Impediens.
Legē iniquā p̄dentes quō teneanť.vide lex.§.xxij.
Libellos famoſas facientes quō teneanť.vide Libellus famoſus.§.ij.
Lras damnificās quō teneť.vide.j.ſcripturas.
Litigantes temere quomō teneanť. vide litigioſa res .§.ij.t.ſ.Argumentū.
Locatoꝝ t cōductoꝝ quomodo teneanť. vide locatio. .§.xxiij.xxiiij.xxv. t familia.§.ij.
Ludens quō teneať t qñ. vide ludus.§.ij.vij. t.viij.
Magiſter vtrū teneať reſtituere exacta a ſcolaribꝫ. vide Magiſter.§.xj.
Mādās qñ teneať.vide mādatū.§.v.t furtū.§.xvij
Medicus quādo teneť.vide Medicus.§.j.
Meretrix qñ teneť reſtituere. vide.ſ.meretrix.§.vl.
Metus cauſa aliquid acquirens an teneať ad reſtitutionem.vide Metus.§.xiij.t.xv.
Miſſam promittens diuerſis perſonis quomō teneatur.§.lij.in.c.miſſa.
Monaſteriū quando tenetur ex facto monachi.vide monaſterium.in prin.
Moroſus in ſoluendo quod teneť quomodo obligatur ad intereſſe.vide mora.§.ij.
Moroſus in reddēda alteri re: vtrū teneať ſi perit? Rn.q̄ ſic. q̄litercūq; t quomōcūq; perierit ſm Accur.

in.l.q te.ff.de rebus credi.z pbaf p.l. cum res.§.vl. ff.de leg.j. Quod limito in conscientia verū nisi eodē modo ſuiſſet peritura apud alium.

Mulier q̄ non est publica meretrix vtrū teneat restituere acquisitū ex ope luxurie? R. Ly. videt tenere q̄ sic.in.l.cū te.C.de cōdi.ob tur.ca. Alij vt Monal.ti. restitutio.ij.tenēt q̄ nō tenet in foro anie de necessitate: lz fiscus iniuste acq̄sita possit auferre.p.l.lucius.ff de iure fisci. Sz ego distinguo p concordia eoꝝ q̄ no. in.c.quia plerīq;.de immu.ecc.z in.c.ex trāsmissa. de rect.z in.c.nō sane.xiij.q.v.q̄ aut ista mulier facit dānū alteri: puta q̄ sciētibus vicinis suis cōmittit adulteriū ꝓpter pecuniā vel aliud q̄ sibi dat: ex q̄ redditur in vilipendiū apud alios vir eius: z sic tenet de necessitate satisfacere iniurie facte alteri. z ideo ei restituere in satisfactionē. Aut facit sine alterius infamia: puta q̄ occulte z ignorāt. z sic nō tenet restituere de necessitate in foro aie: q̄ cū nullū ledat nisi seip̄am. ideo nō habebit satisfacere nisi deo per pniam. Idem dic de masculo qui ꝓpter scelus aliquid recipit. Et idem de quocunq; recipiēte aliquid ꝓpter aliquā turpitudinem p̄m p̄dictam distinctionem p̄supposito q̄ ille qui dat potest dare cui vult.

Naufragiū patientes: prędantes quō tenentur. vide naufragiū. §.j.ij.z.iij.

Nauta q̄n tenet. vide nauta. in p̄n.

Negligens in suo officio quomō tenetur. vide negligentia. §.ij.

Omittens facere qđ tenet ne dānum detur proximo quō teneat. vide furtū. §.xxvj.

Officiales accipiēdo aliquid a litigātibus quō tenentur. vide iudex. §.ix.

Pacto nudo quō tenet. vide pactū. §.iiij.

Palpās quō tenet. vide furtū. §.xxj.

Participantes in damno ꝓximi z quot modis. vide furtū. §.xiij.cū sequentibus.

Pedagia exigēs vel fraudans quādo tenet. vide pedagium. per totum.

Penā q̄n ās tenet soluere. vide pena. per totū.

Permutatio facta in damnū. quādo est restituenda. vide permutatio. §.xj.

Pignus accipiens quomō teneatur. vide pignus. §. xij. vsq; ad. §. xix.

Possessor bone fidei quō teneat. vide fructus. p totū

¶Quis dicit male fidei possessor? R. p̄m Pa. in.c. grauis. de re. spo. q̄ est is q̄ possidet rem z scit ad alium ꝓtinere z econtra. Bone fidei possessor est q̄ cum ignoret se possidere alienum possidet cogitatione dñi. tex. est in.c.si vgo. xxiij.q.ij. Possessor male fidei vtr teneat restituere nō solū rem quā mala fide possidet: sed etiā z fructus ipsius rei? R. q̄ quilibet male fidei possessor tenet restituere rem si extat. c. si res. xiij.q. vj. z.c.cū tu. de vsu. vel si periit aut est deterior z tenet eā restituere p̄m extimationē illā et distinctionez de qua dixi. §. hoc teneri ementē rē raptā scienter. tenet etiā nō solū ad fructus ꝓceptos: sed etiā ad illos ās ipse dñs ꝓcepisset si eam possedisset. c. grauis. de re. spol. z.l. in re furtiua. ff. de cōdi. fur. z.l. si nauis. §. vl. ff. de rei ven. Intellige si res erat fructuosa: et de fructib? q̄ honeste ꝓcipi potuerunt. l. fructus. ff. de rei vē. Et q̄ ad ꝓsciam limito verū si dñs eos ꝓcepisset si tal' nō occupasset. p habilē: q̄ si nihil omin? nullos fructus habuisset: vt puta q̄ oino nō locasset domū sic in ꝓscia nō tenet. Limito etiā p̄dicta vera q̄ ad possessorē male fidei q̄ rē habuit sine aliq̄ titulo. vt. l. gñaliter. ff de regu. iur. Sz q̄ ad possessorē p̄dictū q̄ rē habuit cū titulo tene q̄ nō tenet nisi de fructib? ꝓceptis z nō ꝓcipiēdis. l. si fundū. C. de rei vē. nisi tal' titulus bitus fuerit p metū: q̄ tūc teneret etiā de ꝓcipiēdis. l. § z pt? ff. qđ me. cau. vbi glo. addit tres alios casus in quib? possidēs mala fide etiā cū titulo tenet de ꝓcipiēdis. Primus est q̄n titulus est habitus p̄ inēdicta legū. l. quēadmodū. C. de agri. cē. z colo. Secūs est q̄n titul? habet in fraudē creditoꝝ. l. j. ff. de bis q̄ i fraudē cre. Tercius est q̄n titulus habet ex emptione rei fiscalis sine debita solēnitate: nec distinguo in istis possessoribus male fidei: vtrū res restituēda fuerit aliena: puta q̄ nō trāsiuit in dñium ei?: aut fuerit alteri debita: puta q̄ de iure ciuili trāsiuit in dñium ei?: § tñ cū obligatione restitutionis: q̄ ꝗlitercūq; tenet fructus restituere p̄m distinctionē p̄dictā. vt ꝓz. l. cū fund?. ff. si cer. pe. z.l. indebiti. in p̄n. ff. de ꝓdi. inde. Et dari?. in. l. vi deam?. §. in fauiana q̄z. ff. de vsur. vbi dicit tex. Mam vbū restituas qđ in hac re p̄tor dixit plenā bz significationē: vt fructus q̄z restituant. z ī cū restitui p̄tor iusserit veluti in dicto vñ vi: etiā fruct? sunt restituēdi. Hec ibi. Ergo a fortiori cū de? vel sacri canones h̄ hoc dicūt. Et de hoc vide Pa. in.c. Guis. de re. spol. et glo. in.c. non liceat pape. xij.q.ij.

¶Quid si res nō sit lucrosa nisi ex industria tñ: vt sē pecunie z hmōi? R. p̄m cōem opi. theo. vt ꝓz p Sco. z Ri. in. iiij. di. xv. q̄ nō tenet restituere lucrū: § sufficit restituat p̄ncipale acceptū. et h̄ tene in cōscia q̄ ad necessitatē q̄uis aliq̄ velint q̄ etiam teneat restituere lucrū. vt no. Arch. xiij.q.iij.c. si ās vsurā. Nō tñ p̄m Sco. z Ri. vbi. s. q̄ si directe dedit dānū: puta q̄ fuit necesse ꝓpē carentiā talis rei creditorē emere frumentū tpe q̄ magis valebat vel recipe ab alio sub vsuris: vel possessiones distrabere ꝓ minori ꝓcio z hmōi q̄ tenet satisfacere dānū passo. Ān p regula nō ista distinctionē q̄ aliud est esse causatiuū alicui? effectus sufficiēter z efficaciter ita q̄ sine eo nō seq̄ret: z talis tenetur ad restitutionem dāni causati. Aliud est ee causatiuū alicuius dāni: sed nō sufficiēter z efficaciter. et talis lz peccet: nō tñ tenet ad restitutionē.

¶Quid de expensis factis in re quā ās possidet mala fide. vide. s. Expense. §. iij.

Prescriptio an excuset a restitutione. vide. e. §. xlvij. z.j. Usucapio.

Raptor quō teneat. vide. s. raptor. §.j.z.ij.

¶Quid de vxore filijs aut alijs q̄ viuūt de rebus raptoꝝ? R. q̄ aut talis raptor p talib? consumptionem aut receptionem nō efficit nō soluēdo. z tūc dico p̄m Alex. lōbar. q̄ licite de hmōi bonis raptoꝝ p̄nt viuere z recipe dūmō non viuant de impie acq̄sitis in spē vel nūero: puta ō oue: capone: z hmōi raptis: q̄ si ita sunt mixta q̄ nesciūt discernere tūc habeāt in mēte sp viuere de iuste acq̄sitis: z sic lz p̄m p̄dictū Alex. cum q̄ ꝓtor. Aldericus z glo. Ray. de talib? aūt impie acq̄sitis q̄ nō trāseūt in dñium raptoris nullo mō lz alicui viuere nisi in casib? de q̄bus. j. dicā q̄n nō est soluendo. Si vo ex tali ꝓsumptione efficit nō soluēdo: puta q̄ tāta sunt q̄ bz restituere q̄ta ofa q̄ bz tūc nō lz alicui de talib? viuere nisi in q̄ttuor casibus. Primus q̄n ās agit negociū spoliatoꝝ. s. inducēdo raptores ad restitutionē. ar. c. q̄m multos. xj.q.iij. z.c. inter alia. de sen. ex. Ō limitat Rodo. verū q̄n ꝓtinue instant oportunis horis: non de illis qui solum semel in anno vel bis instant. z hoc siue faciant in generali ꝓdicatione vt ꝓdicatores: siue speciali persuasione si

ne sequatur vtilitas siue non.l.sed an vltro.ff.de negg. gest. Quod limito etiã ꝑm Direc.ti.de resti. verum si spes correctionis habeat: ꝛ fiat cũ tali moderamine q̃ ꝓpter ꝺ nõ efficiant nõ soluẽdo in totũ vel in magna parte: alꝫ nõ liceret.ar.ij.q.vj.c. anterior. Scꝺs q̃ nec ꝑ elemosynã nec alio mõ honesto põt necessaria vite inuenire. Mã necessitas nõ ꝺꝫ legẽ.de ꝓse.di. .j.sicut.ꝛ di.v.discipulos.ꝛ de reg.iu.qꝺ nõ est.cũ magna tñ parcitate ꝺꝫ sumere ꝛ dolere in mẽte atq; ꝓponere satisfacere si possibilitas aduenireꝫ. Tercius est cum vtiliter laborat bona raptoris augmẽtando siue ꝓseruãdo aut curando ꝛ bmõi: qꝛ ꝺ cedit in vtilitatẽ creditoꝝ. Intellige si vtilitas est tanta q̃tus sumptꝰ aliter nõ.ꝛ q̃ nõ viuat vel accipiat de impie acq̃sitis in specie. Quartus casus est q̃n q̃s ꝺꝫ multa incerta restituere ꝛ eps cũ eo dispẽsauerit vt de ipis incertis tanq̃ pauꝑ viuat. Mõ etiã q̃ ꝑcin̄ rerũ raptarũ vẽditarũ nõ est furtiũ.l.q̃vas.ff.fi.ff.de fur. Ratũ habẽs damnũ ꝓximi quõ teneat. Vide.ff.furtũ.ff.xx.

Receptator damnificantiũ ꝓximũ vel rerũ ablatarũ quõ teneat. vide furtũ.ff.xxij.xxiij.ꝛ.xxv. Religiosum retrahẽs vel a religione remouẽs aliquẽ quõ teneat. vide religio.ff.lxiij.

Repsalias faciens vel concedẽs quãdo teneat. vide repsalia.ff.ij.

Reuelare nolens rem furatã ꝓximo quando teneat. vide furtum.ff.xxvij.

Rixã faciẽs quõ teneat. vide rixa.per totũ.

Seditionẽ ꝓcitãs q̃n teneat. vide seditio. ꝑ totũ.

Succedẽs mulieres vel pueros subtrahẽdo eos q̃li tercũq; siue blãdicijs siue minis ab bis sub quoꝝ potestate sunt: q̃ a legibus vocant plagiarij vtrũ teneatur? Rꝺ.q̃ sic: nõ solũ subtractos restituere: sed etiam oñe lucrum qꝺ habuissent ab eis bi sub quoꝝ ptãte erãt toto tpe q̃ subtracti steterũt ꝑm vo. Jo.de platea insti.de oblig.q̃ ex delic.nas.

¶ Quid de seducente virginẽ. vide stupꝝ.ff.j.ꝛ.ij.

Sententiam iniustam dans quomodo tenetur. vide Judex bic.ff.

¶ Quomõ teneat ille ꝓ quo data est iniusta sententia. vide sententia.ff.vij.

Sepulturã recipientes indebite quõ teneant. vide sepultura.ff.xxxij.ꝛ.xxxiij.

Symoniace acquisitum q̃n est restituendum. vide symonia.vij.per totum.

Socius quando tenetur ex societate. vide societas. per totum.

Solutionem an teneat q̃s facere obligatus ex nudo pacto. vide pactũ.ff.iij.

Solutio quomõ ꝛ quando est fienda. vide solutio, ꝑ totum.

Scripturas falsans vel destruẽs an teneat? Rꝺ. q̃ sic nõ insolidũ de oñi dãno dato ꝓximo ꝑ ꝺ: siue fiat in libris mercatoꝝ aut q̃ũcunq; aliarũ scripturarũ.l.j. ff.de magi.proue.ꝛ.l.q̃ tabulas.ff.de fur. Idẽ dic de vtẽtibus falsis scienter. vide falsarius.ff.iij.

¶ Sꝫ q̃d de occultãtibus? Rꝺ. ꝑm sctm̃ Bernardinũ in tractatu restitutionũ q̃ peccãt mortaliꝫ nec põt absolui nisi publicẽt: nõ tñ tenent ad restitutionem nisi q̃n req̃siti maliciose pãdere noluerũt: ꝛ ex tali occultatione postea deuentũ est ad talẽ cõditionẽ q̃ creditores sua habere nõ poterũt: qꝛ sic tenent de oñi ꝺãno eo qꝛ cãm ꝺãt efficacẽ dãno ꝓximi.

¶ Quid de illo q̃ ex lris suis ꝺat damnũ ꝓximo sicut si aliq̃s mercator scriberet q̃ aliq̃ merces valent n: al tum in tali pãtria cũ non sit verũ? Rꝺ. q̃ aut lre dirigebant ei cui dedit damnũ. ꝛ sic tenet ad restitutioẽ ei. Aut nõ dirigebant ei: ꝑ ipe eas aperuit: ꝛ sic �sz moraliter peccet scribẽs.tñ nõ tenet ad restitutionẽ: ꝑ sibi imputet q̃ eas aperuit. Si aũt misit tercio vt fraudulẽter decipiat aliquẽ: sic scribẽs tenet insolidum ꝛ etiam exequens si sciẽter boc fecit vltra peccatũ mortale quod cõmittunt.

Spõsalia ꝓtrabẽs q̃n teneat. vide spõsalia.ff.xvj.

Stupꝝans virginem quãdo tenetur. vide Stupꝝum .ff.j.ꝛ.ij.

Tabellio q̃n tenet ꝛ quõ. vide tabellio.ff.vj.

Tallias exigẽs quomodo tenet ꝛ quãdo. vide Tallia.per totum.

Testis q̃n tenet. vide testis.ff.xxvj.ꝛ.xxx.

Torturã faciẽs alicui indebite. vide tortura.

Transigẽs ꝓpter indebitã causam quomodo tenet. vide transactio.ff.v.

Turpe lucrũ vtrũ turpiter acquisitũ sit de necessitate restituendũ? Rꝺ. q̃ aut acquisitũ turpiter.i. cũ pctõ fuit acq̃situ interueniente dolo fraude vel extorsione seu metu aut deceptione ꝛ bmõi casibus in quib⁹ ꝺatur repetitio ꝑ actiones de dolo vel metus eã ꝛ silꝫ: vel officium iudicis. Et sic tenet de necessitate restituere illi a q̃ sic extorsit. vel eius heredibus si q̃s ꝺꝫ ꝛ scit. vel saltẽ pauperibus si ignorant. Et in ꝺ ꝑcor.octo. sequẽtes: Jnno.in.c.qꝛ pleriq;.de imu.ec. Aut ac q̃situ cũ pctõ ꝛ turpiter fuit acquisitũ sine dolo fraude ꝛ ceteris ꝓdictis: ita q̃ ei q̃ dedit nulla cõpetit repetitio ꝑ actiones vel ꝓ officiũ iudicis. Et in isto casu fuerũt varij doctores. Ho. in.c.cũ sit. de iudeis tenet indistincte q̃ est restituendũ pauperibus. Alij in.d.c. qꝛ pleriq;.allegãtes Jnno.silr in ꝓclusione tenent. et sic videt q̃li cõis opi. sed euꝫ nullo iure ꝓbet ꝺico q̃ �sz sit bonũ ꝓsiliũ vt in paupes eroget vt sic satisfaciat in quo deliq̃t: tñ nõ est de necessitate salutis. ꝛ ꝺ tenet Car.in.d.c.qꝛ pleriq;.ꝛ glo.Ray.in ti.de rap.ff.§ q̃d de focarijs. Et iudicio meo etiã ꝺ tenet Jnno.in.d.c. qꝛ pleriq;.�sz cõiter ꝺcit.q̃ tenẽt ꝓtrariũ ꝑ se adducãt ꝛ male: qꝛ si intelligeret illud qꝺ ꝺicit ipe Jnno. foret necessariũ qꝺ sacerdos ꝺeat ei iniũgere vt in pios vsus expẽdat qꝺ acq̃siuit faciẽdo illicitas negociationes: vel qꝺ alꝫ iniuste acq̃siuit sine calũnia alicui facta certe sibi ꝺiceret: qꝛ supius ibidẽ ꝓmisit q̃ vbicũq; aliq̃d male q̃rit vel ex negociatione vel extorsione ex q̃ tñ restituere nõ teneat: nõ dãnat eũ si heredib⁹ relinquat. Jtẽ ibidẽ dixit q̃ mathematic⁹ nõ teneat restituere i casu ꝓdicto. Jdẽ ꝺicit de eo q̃ in ludo aliq̃d lucrat q̃ nõ teneat nisi fuerit i dolo aliũ trahẽdo: ꝛ tñ isti cũ pctõ acquirũt. Et iõ oportet intelligat q̃ sacerdos ꝺꝫ ei iniũgere vt restituat pauperib⁹ de bono et equo: non tñ de necessitate. ꝛ sic tenet: qꝛ tali fauet ius naturale in retentione ꝓpter ꝓsensum oñi tradentis. Mã nibil tã nãle q̃ vt acq̃sitio fiat ꝑm voluntatẽ oñi tradẽtis. vt in.l.nibil tã nãle.ff.de regu.iur. ꝛ insti.de rerũ diui.ff.ꝑ traditionẽ. Et facit optime qꝺ habet in .c.fi.de simo.ꝛ glo.in summa.xiij.q.v.ꝛ in.c.ex transmissa.de ꝺeci. Et ad.c.cũ sit.de iudeis.qꝺ adducit Ho sti.ꝺico q̃ i penã illud ẽ statutũ: qꝛ affupsit offiñ ꝺ dispositionẽ iuris: ꝛ nõ excedet casuꝫ snũ. Silr ñ obstat c.sõ sane.xiij.q.v.qꝛ loquit ꝓsultiue ꝑm Pa. in.d.c. qꝛ pleriq;. Nec etiã.c. si q̃s ꝓtãx.xvij.q.iij.ꝛ.c. magne.ꝛ.c.q̃ sup bis.de voto.q̃ allegat Jnno.qꝛ nõ ꝓ dicto ꝑm si sic intelligat vt teneat de necessitate.

Quod nota bñ: qꝛ facit ad multa.

7 ¶Utrum recipiēs aliq̄d p cessando a vexatione indebita ꝑmi teneat illud restituere? R. ꝑm Pa. in c dilectus. de simo. q sic. facit. l. ꝓma. & l. gñaliter. ff. de calū. & l. q̄rta. §. ij. ff. de ꝓdi. obtur. cau. ℞ō diuersitatis est: q2 est cū calūnia acquisitū: & sic ꝺ voluntatē domini. sed in casu p̄cedēti nō. Et ex h̄ ꝓz q q̄n q̄s dedit aliq̄d vel ex timore etiā reuerētiali vel vt ꝓsequat suum debitū vel euitaret aliquod malum ille qui extorsit ex prędictis causis: sic tenetur ad restitutionem nisi ille liberaliter velit dare.

9 ¶Sz quid de hypocrita q̄ sub forma boni xp̄iani vl religiosi cū nō sit elemosynas acq̄rit? R. ꝑm Inno. in .c. q2 plerīq. de imu. ec. q tenet ad restitutionē nō forte illi qui dedit: q2 mercedē suā iā est ꝓsecutus. Sz tu dic clarius ꝑm Joban. de ℞ipol. in ꝓtractib9 suis. q aut talis dās elemosynā vel q̄d aliud errat in psona: puta q2 credit dare Ticio & dat Dyno. sic Dynus tenet ei restituere vel illi cui intēdebat dare. Aut errat in fortuna: puta q2 dat diuiti credēs dare paupi. & sic talis recipiēs tenet ei qui dedit vel paupib9 restituere nisi ipe recipiēs effectus fuisset postea paup. Aut errat in ꝓditione altera: puta credit dare sctō vel celebraturo & bmōi. & tūc si ꝓditio nō inest recipiēs tenet restituere vel satisfacere p se vel p aliū ꝑm intentionē dātis. Alij dicūt verū h̄ si datū est p̄cise tanq̄ ex cā finali ꝓpter illud sicut si daret sic exp̄mēdo. Secus q̄n dat: q2 sic credit q2 tūc nō tenet: sicut si darē tibi: quia credo sis amicus meus cū tu nō sis: q2 nō teneris restituere. & magis placet: q2 vt dicit. l. si repetēti. C. de ꝓdit. ob. cau. da. Conditio in corde retēta nō inducit repetitionē: maxime in casu isto: q2 vt. §. dictū est tal' dās illi quē credit sanctū Iz nō sit. iā bz mercedē suaz ꝑ qua dedit. s. ꝑ deo qui iudicabit causa finalis exq̄ aliud nō est exp̄ssum. Et ex p̄dictis ꝓz q isti q̄stores qui faciūt se talis religionis cū nō sint & qui ꝓmittūt dicere multas missas cū nō dicāt & q nutriūt mltos infirmos vel redimūt captiuos cū tu non faciāt q tenentur ad restitutionem: vel illis qui dederunt vel ꝓ quo dederunt: q2 exq̄ petūt ꝑ tali causa dantes intelligunt dare ꝑ eadē si aliud nō exp̄mūt. Nec obstat. d. l. si repetēti. q2 satis causa est exp̄ssa exq̄ petunt ꝑ ea. Secus de illo q̄ petit ꝑ deo Iz fingat se sanctū: & ille nō daret si sciret eū nō fore sanctū: q2 causa ꝑ q̄ accipit est solus deus: Iz scōaria sanctitas ficta q̄ non attendit: sed causa ꝓncipalis.

¶Tutor quō tenet. vide administratio. §. j.

Uendentes rem plus iusto prēcio quomodo tenent. vide Emptio. §. vij.

Uenatores dantes damnū in agris quādo tenentur vide venatio. §. ij. & iij.

Uisitator a visitatis recipiens aliquid quādo tenet. vide visitator. §. iij.

Usufructuarius quando tenetur. vide vsufructus §. v. vij. & xij.

Usurarius mētalis vtrū teneat restituere id qd est sibi datū a mutuo recipiēte vltra sortē? R. q Iz doc. sint ꝓxij. In h̄ tū eos ꝓcordādo sic distiguo. videlz q aut mutuū accipiēs dat liberaliē credēs mutuantē h̄ nō exigere aut velle. & sic nō tenet restituere de necessitate. Et isto mō intelligēda est opi. ℞i. in. iij. di. xv. q. v. arti. v. Et Sco. ea. di. Alex. lōbar. & Car. in. c. ꝑsuluit. & in cle. exgraui. de vsur. q̄ tenēt q nō tenet restituere Et facit ꝓb̄ tex. in l. inter oēs. §. recte. ff. de fur. vbi dr ꝓtractās rem credens inuitū dñm cōmittit furtū: sed furto nō est obligatus si dñs erat volens. ad idē facit insti. de oblig. q̄ ex quasi delic. nas. §. placet. in fi. Nec ob. l. si ego. la. j. ff. si cer. pe. vbi dr q si voluit tibi rē donare & tu credebas eā tibi mutuo dari nō efficit tua añ ꝓsumptionē: q2 in h̄ casu intētio recipiētis & cōcedentis discordāt: sed in casu p̄dicto ꝓcordāt q2 ille liberaliter dat: & iste scit se liberaliter datū recipe. Itē nō ob. rō Jo. an. in mercurialib9. in regula. pctīn. q2 ꝓtractus a ꝓncipio fuit vicios⁹. & ideo effectus silr: q2 verū esset si effectus ꝓcederet a dicto ꝓtractu. sed nō est verū § ꝓcedit ab alio. s. libera donatione q̄ ille donat & iste donatū liberaliter recipit: aut mutuū recipiēs non dat liberaliter. § ideo dat: q2 ꝑ signa videt mutuantē sic velle: aut ne mutuū auferat: & iō sic dat & tunc dic q talis tenet acceptū restituere de necessitate. Et sic limita & intellige. c. consuluit. de vsu. Inno. & ℞o. ac Pa. ibidem cū Jo. an. in. v. regula. peccatum. qui tenēt q tenet.

¶Sed quō scire poterit si dedit liberaliter vel ne? R. q si signis vel circūlocutionib9 significauit q aliquid vellet vltra sortē: & tūc tenet restituere qd nō liberaliter dedit. q2 vt dicit. l. si ro nō remunerādi. §. idē Papinianus. ff. mā. q q̄n aliq̄s simpliciter rē ꝓcedit ꝑsumit donare illi q ꝓpus donauerat sibi. Sic in ꝓposito: q2 ex signis oñdit se nō mutuare gratis. iō credendū est etiā illū eo aio dare scz non gratis. Si ro nullū signū oñdit q̄ vellet aliq̄d vltra sortē: sed potius q gratis mutuabat fatendū est etiā eū gratis dedisse. & hoc verū: nisi aliud de mente eius constet. 1

¶Utrum ille qui mutuauit gtis teneat restituere id qd sibi datū est a mutuū accipiēte? R. q si credit eum gratis dare nō tenet: q̄uis ille non gratis dederit. q2 vt dr. j. q. ij. nulla obligatio suscipiēti culpe maculā ingerit q̄ nō ex ambiētis petitione ꝓcedat: & obligatio antidotorū iustā parit receptionē ꝑ errorē soluti. l. si testis. §. j. ff. de fideius. nisi eēt error facti alieni: vt puta putabat p suū ꝓcuratorē esse ꝓmissum cū tu non esset: q2 sic teneret. ℞odo. & Astē. dicūt q nō tenet q̄diu bona fides durat: nec de ꝓsumptis: § postq̄ scit q nō liberaliē dedit tenet de extātibus nisi p vsucapionē vel p̄scriptionē suā facta essent. q̄ opinio est tutior in ꝓscia q̄ illa. Lau. de rodul. in suis ꝓtractib9 q̄ dicit q etiā nō tenet postq̄ scit nō liberaliter dedisse. & addit idē ℞od. q talis qui dedit si bz de bonis ipi9 mutuū dantis q pōt sibi per retentionē consulere de eo qd sic soluit in ꝓscia. Quod verum est ante prescriptionem: sed non post. 2

¶Utr vsurarius teneat nō solū restituere rē: § fructus. dicvt. §. possessor male fidei. Et silr de lucrato ex pecunia vsuraria. vt ibidē. §. j. 3

¶Utrū inducēs aliquē ad fenerandū ꝓsulendo: vel pecuniā mutuādo: vel societatē ꝓtrabēdo & bmōi teneat ad restitutionē totius vsure? R. ꝑm Alex. lōbar. & Mo. tit. vsura. v. ac. ℞odo. q nō: nisi in q̄tū peruenit ad eū: q2 in dando mutuū sub vsuris nō dānificatur ꝓmus: sed in exigēdo vsuras. Alij tū dicunt q tenetur: quod non credo. 4

¶Utrū ꝓsenete seu sensales vsuriorū ꝓtractū teneant restituere oēs vsuras ipor? R. ꝑm Bal. in tit. de ꝓtrouersia feudi terminānda. §. silr. q nō. § glo. in. l. si sciēte. ff. ad. l. põpe. de pari. indistincte vult q teneatur cū q̄ ꝓuenit Bar. & Ang. ibidē q̄ dicūt q pari pena sē puniēdi tales ꝓsenete sicut illi q̄ faciunt ꝺctus. Hoc idē tenet Girar. obdo. & ad idē facit. l. is cuius ope. in ꝓn. ff. de adul. multofortius miſter alius. xlvj. di. sicut nō suo. Qd credo verū de ꝓsenetis coopan- 5

tibus in exactionib⁹ vsurarū vel inueniētib⁹ cautas fictiones q̄bus vsure soluant: q; dāni dāt cām efficacē. Mō aūt credo verū de psenetis solū coopantibus vt mutuū det potius p necessitate debitoris. ar. no. in l. si quā. C. de ope. libe. immo nec peccāt si ad hoc nullū inducūt vt feneretur: sed solum ad paratos dare sub vsuris accedunt.

6 ¶ Quid de notarijs q̄ pficiūt instra de debito vsurarū? R. ꝑm Birar. obdo. q; aut palliāt vsuras i instris: puta q; faciūt chartas de duplo vel sub noīe emptionis & hmōi. & sic tenent totā vsurā restituere: si vsurarius ipe nō restituet nisi ꝑm quosdā b̄ fecisset in fauorē poti⁹ receptoris mutui q̄ vsurarij: qđ pōt teneri lz mortal'r peccet instrm falsum faciēs. Si aūt nō palliant vsuras: ꝫ apte p3 p instra: tūc non tenent: q; non dāt cām efficacē. & ꝑm Bal. in Rica. de ꝓbi. feu. alie. p Fede. c. ij. tales cōficiētes sciēter instra in fraudem vsurarū debent oīno ab officio amoueri ob infamiā. ar. in v. scriba. ibi posito.

¶ Utr; testes taliū instrumētoꝝ silr teneant sicut notarij? R. q; sic ꝑm p̄dictā distinctionē: q; instra nō valent sine testibus. Idē dic de ꝓlatis qui se subscribūt vel sigillāt cedulas vsurarioꝝ. Et cū bis cōcor. Gof. Hostien. & Direc. ti. de vsuris.

8 ¶ Utrum aduocati ꝓcuratores iudices statutarij et alij quoꝝ patrocinio & fauore sciēter vsure in iudicio vel eē iudicū exigunt: vel nō restituunt cū repetunt teneant ad restitutionē? R. q; sic: insolidum. nec excusant ex eo forte q; scripture eis porrecte apparebant iuste: si ꝓscientia eis dictabat q; erāt de ꝓtractibus vsurarū ꝑm Ho. & Inno. in. c. michael. de vsur. & Archi. in. c. si q̄s oblitus. xiij. q. iij.

9 ¶ Quid de dñis terrarū qui in terris suis vsurarios morātes nō cogūt vt vsuras restituāt? R. ꝑm Rod. q; tenent insolidū si pōt & nō faciūt etiā si nihil peruenit ad eos. Aler. aūt lōbar. dicit q; lz mortal'r peccēt: tñ restituere nō tenent nisi in q̄tum puenit ad eos de ipis vsuris. q; aūt mortal'r peccēt nō credo verū nisi de iudeis vsurarijs de quib⁹ p̄cipit eis in. c. post miserabilē. de vsur. vt cogāt eos ad restituendū vsuras extortas. Et silr posset dici q̄ ad ipos esse verā opinionē Rodo. quo vo ad xp̄ianos vsurarios non credo q; peccēt mortal'r vel teneant ad restitutionē: nisi q̄n req̄siti nollent iusticiā mīnistrare.

¶ Utrū socij tutores factores & hmōi qui ad vsuraz
10 dāt vel vsuras exigunt ꝑ alijs teneant ad restitutionē? R. ꝑm Rod. q; si apud eos residet q̄s p̄ncipalis auctas mutuādi: sic tenent insolidū si illi ꝑ quib⁹ dederunt nō restituūt. Si vo nō fuerūt auctores ꝫ solū executores: sic illi q̄ ad solā manualē traditionē vsurarū mācipati sunt ita q; ipi nō tarāt p̄ciū Jctuū ipiorū: nec cū eis Jbit pactū de vsura: ꝫ solū pecuniā tradūt & pignus recipiūt: sic lz mortal'r peccēt nō tenentur ad restitutionē nisi coactiue exigant vsuras. His ꝓcor. Birar. obdoñ. Ray. & Bartholo. Burien. i. d. c. sic nō suo. & addit Ho. q; ille in cui⁹ vtilitatē vsum est teneat p̄ncipaliē alter in subsidiū. l. ex b̄ edicto. §. j. ff. de eo p quē fa. erit. & l. elegāter. §. pe. ff. de vol'. Pa. in d. c. michael. vult etiam vt in p̄mo casu nō teneant: si vsurarius est soluēdo: ꝫ ꝑm q; dixi tene.

¶ Utrū pupillus ꝓ quo tutor multos Jctus vsura
11 rios fecit teneat restituere? R. q; si pupillus dicat tu tor: tāto tpe habuisti pecuniā meā & ꝓpterea ista retineo p̄ lucro qđ debeo ex ipsa habere. & sic ista intētione retineat nō tenet restituere: lz sit vsum in suā vtilitatē: sed solū tutor nisi vsurā excederet moderatū lucrū qđ ꝓcepisset si in possessiones vel aliā iustā negociationē vt debebat ipaz ꝓstituiss3. vt p3. j. tutela. §. ij.

¶ Sz nūquid cū vniuersitas ciuitas vel collegiū re-12
cipit vsurariū emolumentū singuli teneant insolidū restituere? R. ꝑm Ho. in sum. ti. de pe. §. fi. q; sic: lz cā vniuersitatis nō sit cā singuloꝝ. xij. q. ij. q̄ manumittitur. nec obligant tanq̄ vniuersitas q̄ aiam nō b3: sed tanq̄ singuli. c. cōquestus. de vsur. c. sicut virū. vij. q. j. c. si babes. xviij. q. iij. l. metū. §. aiaduertendū. ff. qđ me. cau. Concor. Jo. an. post Ala. in. d. c. cōq̄stus. ꝑm Mo. ti. vsura. v. & Rodo. limitāt b̄ verū de regētib⁹ & ꝓhibere valētibus vel cōpellētibus aut p̄cipiētib⁹ taliter fenerari: non aūt de alijs nisi participauerint cōmodū bursale vel ex hmōi reuelati fuerint ab expēsis q̄s fecissent de suo: q; tūc in tantū restituere tenentur & nō plus. & hoc tene in ꝓscientia. cum quo Mo. ꝓcor. Pe. de pal'. in. iiij. distū. xv. & Ast̄eñ. & Jo. an. in d. c. conq̄stus. de vsu.

¶ Utrū impediēs volentē mutuare gratis & faciens 13
vt mutuet sub vsuris teneat ad restitutionez? R. ꝑm Rodo. q; sic: q; impediuit indebite ꝓximi vtilitatem. Idē de impediēte Jctū licitū & reducēte ad Jctū vsurarū. Concor. Mo. ti. Usura. iij. Idē dic de ꝓfessoribus q̄ absoluūt vsurarios aut recipiūt ad sacra vel sepulturam q; tenent restituere si ex denegatione taliū fuisset facta restitutio.

¶ Quid de fideiussoꝝ vsurarioꝝ? R. Lau. de Ro-14
dul. in suis ꝓtractib⁹ ꝑm Lap. & Pau. de Eleazaris. & multos alios. q; etiā si p̄ncipale se cōstituit ꝓ vsuris restituēdis q; nō tenet nisi intantū in q̄tum vires hereditatis vsurarij tpe fideiussionis valebāt & nō plus nec minus. Distinguit tñ idē Pau. inter fideiubere simplicit̄ ꝓ vsuris restituēdis: & sic non teneat nisi vt dictū est. & inter obligare se simplr ad restitutionē vsurarū: quia talis tenet q̄tum sue facultates portāt: licet vsurarius sit non soluendo.

¶ Utrū beres teneat restituere oēs vsuras illius cu-15
ius est beres? R. q; sic: in q̄tum hereditas sufficit. ꝑm cōiter doc. in. c. cū tu. & tua nos. de vsur. & vide. s. Heres. §. iiij. & vj.

¶ Utrū q̄n duo sint heredes vsurarij debentis resti-16
tuere centū & diuisa hereditate de mille inter eos vn⁹ efficit nō soluēdo de q̄ngēta: an alter teneat in totū de ipis centū? R. Pe. de an. in regula. pcti venia. de reg. iu. li. vj. q. xviij. q; lz diuisa hereditate obligatō hereditaria diuidat ipo iure. l. j. C. si cer. pe. & l. ꝓ hereditarijs. C. de here. vel ac. ven. Et sic si vnus efficiatur nō soluēdo in foro ciuili alter nō teneat. l. legatorū. ff. de leg. ij. tñ in foro canonico in q̄ dicit tex. in. d. c tua nos. q; heredes ea sunt districtione cogēdi q̄ defunct⁹ si viueret q̄ ad es alienū ex delicto & pcto ꝓueniēs teneat insolidū: nec in tali ere bz locū diuisio. xij. tabularū. ar. d. c. cū tu. de vsur. & vt dicit etiam Pa. in d. c. tua nos. cōiter doc. in fauorē aie b̄ sequunt. Sed ego ꝓ clariori intelligētia distinguo: q; aut loq̄mur in rebus formaliter datis ꝓ vsuris. & sic cū talia sp̄ sint obligata illis q̄ ea dederūt tenet de necessitate illa restituere quisq̄s illa habuerit. vt in q̄stione sequēti patebit. Aut sunt res spāliter empte de pecunia vsuraria spāli alicuius. & sic similiter tenet illis de quorum pecunia sunt empte. d. c. cuz tu. Aut loq̄mur de alijs rebus q̄ non sunt formaliter date ꝓ vsuris nec specialiter empte de pecunia vsuraria. Et sic tene q; cuz bona vsurarioꝝ ꝑm cōem opi. moderno. doctoꝝ in

d.c.tua nos.nō sint tacite hypothecata ꝓ vsuris restituendis q̄ non tenet de necessitate nisi ꝓ medietate: q̄uis alter heres sit factus nō soluēdo.lz dicāt doc.q̄ opi.gl.d.c.tua nos nos.ꝛ antiquoꝝ doctoꝝ q̄ tenent q̄ oia bona vsurarioꝝ sunt tacite hypothecata: sit in foro aie practicāda. qđ intellige de bono ꝓsilio: cum nullo iure ꝓbet.ꝛ ꝑm bāc distinctionē intellige et limita Pe.de ancha.ꝛ doc.in boc.

17 ¶Quid de accipientibus de bonis vsurarioꝝ? R.distinguēdo q̄ aut accipiūt rē in spem datā ꝓ vsuris q̄ nō trāsit in dñium vsurarij:ꝛ sic tene indistincte q̄ tenet eā restituere si extat: vt notabiliꝫ tenet Bal. in.l. rem quā.in fi.C. de iur.do. nec pōt extimationē dare ꝓ voluntatē dñi.l.ij.in ꝓn.ff.si cer.pe.ꝛ tex.est clarus ꝛiij.q.vj.si res.ꝛ in.c.cū tu.de vsur.ꝛ q̄ nō trāsferat dñium vide.j.Usura.ij.§.xviij.Aut accipiūt nō rē in spem datā.de q̄.s. sed alias q̄scūq;. Et tūc distinguo q̄ aut vsurarius cū talia accipiat est nō soluēdo:ꝛ sic si ꝑ sciūt restituere etiā obligant q: dāt dāni cām efficacē:ꝛ si dubitāt an sit non soluēdo dico q̄ si res adhuc extas q̄ tenent.ne ꝓ re tpali in discrimine aiam ponāt ꝑm Alex.in.iiij.parte. Si vo ignorant ꝛ credebāt ꝓbabiliꝫ q̄ de bonis suis eis daret:sic nō tenent de ꝓsumptis bona fide durāte:§ solū de extātibus:ni si inq̄tū facti sunt locupletiores. aut cū talia acceperunt erat soluēdo. ꝛ sic nō tenent etiā si postea fact? est ex alia cā nō soluēdo nisi esset res habita seu ēpta ex pecunia vsuraria quā si habuit titulo lucrativo pt ille ex cui? pecuniꝭ est empta de eq̄tate canonica eā ab eo aduocare officio iudicis.vt ptz ꝑ glo.ꝛ doc. in d.c.cū tu.in fi.Addit tn̄ Hostien.ꝛ Bof.q̄ si talis res etiā ex cā lucrativa puenit ad illū q̄ soluerat vsuras q̄ ille cui ꝑs donata fuerat liberare.l. oēs debitores ff.de act.ꝛ oblig.ꝛ etiā vsurarius. Si vo habuit ex titulo oneroso: sic non tenetur restituere: q̄uis postea efficiatur non soluendo. Et ex ꝓdictis patet quid dicendū de multis q̄stionibus.

18 ¶Quid de emētibus pignora ꝓdita ab vsurarijs? R. q̄ tenent sicut emētes rapta.ꝛ ꝑm illā distinctionem de q̄.s.emētes. Uerū est q̄ poterūt repetere vel retinere id qđ verisiꝫ vsurarius sup illo pignore mutuauit. Posset etiā teneri q̄ si res nō extat vel ignorāter dñs ei? si extat nō teneri talē emptorē dare paupib?: nisi solū illud pl? qđ valebat res vltra id q̄ eā ab vsurario emit:licet tutius esset dare totū excepto mutuo accepto ab vsurario ab illo q̄ eam pignorauit.

19 ¶Quid de filia vsurarij dotata? R.q̄ si rē habuit data in spē ꝓ vsuris tenet indistincte: sicut dictū est de emēte pignora ꝑm illā modificationē. Si vo alia habuit sic nō tenet nisi ꝙ ꝑ sit factus non soluēdo. Et ꝑ sciebat gener:q: si ꝑ ignorabat nihilomin? ꝑm Rod. poterit dotē recipe ꝛ retinere etiā si postea sciat:quia est nō soluēdo.qđ est dictū mirabile.ꝛ mihi nō placz: q: nullo iure ꝓbat. Si vo ꝙ ꝑ nō est fact? nō soluendo:§ postea ex alia cā nō tenet gener q̄ bz dotē ex titulo oneroso. Nec etiā filia ꝑm Fede. ꝓsilio.xlj. q: lz habeat dotē post solutū mr̄imoniuz ex cā lucratiua: q: tn̄ illa nō est pecunia q̄ trāsiuit in bonis mariti sed est alia q̄ ꝓficiscit ex bonis mariti: iō nō tenet. Nec ob.tex.c.cū tu.de vsu.ꝑm eundē Fede.q: vt dicit loq̄tur de possessionibus emptis ex pecunia vsuraria. Et lz do.An.ꝛ Pa.ꝛ Pe.de an.videant tenere q̄ immo tenet:q: lz nō sit illa tn̄ succedit loco illi? pecunie date. Itē q: mulier non bz quartā suā: nisi deducto ere alieno.l.papiniamus.§.iiij.ff.de inof.testa. cū qua vide cōcordare Sco.in.iiij.di.xv. tn̄ ego credo verissimum dictū Fede. vt ptz ꝙ ꝓdicta. nisi esset possessio empta ex pecunia vsuraria ꝛ data ꝓ dote:q: tūc soluto mr̄imonio teneret filia eam restituere si ꝑ eius foret postea factus nō soluendo.ꝙ.d.c.cum tu. q: factum legitime non debet retractari.

¶Quid faciet gener aut filia q̄ dotē habuerūt aut de rebus in spē datis ꝓ vsuris:aut cū socer esset nō soluendo? R.Birar.obdoñ.q̄ ille ꝙ quē nō stat q̄n restituat excusat in cōscia: q: vnus sine altero restituere nō pōt durante mr̄imonio. Remediū tn̄ eēt vt si pat̄ bz multa incerta ad restituendū:ꝛ est soluēdo ꝓ certis adeat epm q̄ ei dictā dotē tanq̄ pauperi cōcedat si non sunt habita in spē ꝓ vsuris:aut cōponat cum 20

¶Quid de famulis vsurarioꝝ? (creditoribus. R.q̄ aut seruiūt vtiliter:puta laborādo agrū: edificādo domū:habēdo curā rerū ꝛ bmōi.ꝛ sic si vtilitas ꝑt cōpensari cū eo qđ accipiunt ꝓ mercede:sic licite eaz accipiūt siue sint vsurarij soluendo vel nō: dūmō nō accipiāt rem habitā in spē ꝓ vsuris:q: talem nūq̄ lz accipe.vt.s.patuit. Si vo nō seruiūt vtiliter sed potius inutiliter:sicut q̄ canes aut ancipitres custodiūt ꝛ bmōi:sic si est nō soluēdo nullā mercedē ꝑt accipe. ꝛ si accipiūt tenent restituere. Idē dic de vēdentib? res ad gulositatē vel pompā ptinētes: q: non restituendi dant cām efficacē. Facit.l.ait ꝓtor.ff. de bis q̄ in frau.cre.ꝛ.l.fi.in ꝓn.ff.de eo ꝙ quē fac.er. 21

¶Utrū ille q̄ mutuat pecuniā vsurario possit recipere ei? restitutionē? R.q̄ aut mutuat sciēter ad ludum vel alio mō ad ꝙsumendū inutiliter ꝛ sic si est nō soluendo nullo mō pōt recipe eius restitutionē. ꝛ si recipit tenet restituere. Si vo ignorabat ꝓbabiliꝫ q̄ vellet eā inutiliter ꝙsumere:sic ꝑm Pe.de pal.in.iiij.dis. xv.Asten.ꝛ Rodo.poterit recipe ei? restitutionē:mlꝫ tomagis si dedit vt vtiliter eā expenderet. Idē dic q̄ debentes habere ab vsurarijs ex ꝓtractu.s.quasi. vel ex delicto vel quasi q̄ ꝑnt recipere qđ sibi debetur: lz vsurarius sit non soluendo. 22

¶Quid de seruiētibus vel ministrātibus necessaria ad vitā vsurarij? R.q̄ lz q̄ ad fozū ꝓtentiosum si non est soluendo nō possint recipe mercedē. vt colligit ex glo.in.c.q: in oibus. de vsu.tn̄ in ꝓscia credo possint recipe:nisi sint tales q̄ ex ꝓcepto charitatis teneātur facere elemosynam ꝛ subuenire.quod quando sit habes.s.elemosyna.§.j. 23

¶Quō recipientes elemosynas vel viuentes de bonis vsurarioꝝ licite possint.habes.s.raptoꝝ.§.j. Et ꝑm illā distinctionē:q: q̄ ad deum vsurarius raptori cōparat circa bona habita ex vsuris. 24

¶Uxor qñ non potest dare elemosynas ꝛ accipe de rebus viri.vide Elemosyna.§.vij.ꝛ.j.Uxor.§.v.cuz sequentibus. 25

Restitutio.ij. ſez cui faciēda sit ꝛ quo ordine. Prio cuius declarationē queruntur plura.

¶Utrū res rapta vel q̄litercūq; accepta iniuste a vero dño sit ſp ei restituēda? R.q̄ sic regulariē.iij.q.j. reitegrāda. de re.spol. q̄si ꝙ totū.ꝛ de homi. sicut dignū §.eos. Fallit tn̄ ꝑ in.v.casib?. Prim? si iusto bello postea sit ꝑuat? ea. Scds si edicto impiali siue ecclīastico sit ei inf̄dicta ad tps vel simplr.de bere.c. excōicamus.cl.j.de homi.c.ꝙ būani.li.vj. Et tunc restitutio differet si interdictū est ad tps:vl dabit illi cui est applicāda ꝙ tale edictū. Tercius si dñs est pupillus vel furiosus aut minor:q: tūc nō illi § tutori vel curatori

eius restituet. Quartus qñ dñs mortuus est: qz tunc dz restituere heredib⁹ ꝑdictis. z q̄ sint hēs. ff. de res. in pn. z. §. ij. Et si dñs in morte oia sua reliq̄sset pauperibus distribuenda: tūc pauperib⁹ dz dari. ſm Inn. in. c. qō sic. de elec. Quint⁹ qñ lenones et hmōi aliq̄d acceperūt a ꝓlatis ecclesiasticis: qz restitui ei nō dz sed eius supiori vel successori vel in vtilitatē eccle sie expendāt. ar. c. si q̄s in atrio. xvij. q. iiij. z. c. cū vos. de of. or. z. c. de hēt. de simo. z hēt aucte iudicis pniarij ꝺz Ric. vel ſm Ho. z glo. Ray. si ecclesia satis abundat dabit pauperib⁹. arg. d. c. si q̄s in atrio. Et hēt idem tenet Mo. ti. restitutio. j.

2 ¶ Utrū res ablata ab eo q̄ nō erat dñs ff iusto titulo possidebat sit ei restituēda: R. q̄ sic: nec vero dño dz restitui sine eius volūtate. l. is cui⁹. ff. de fur. z. l. si q̄s ꝓductionis. C. loca. etiam si sit fur q̄ eam tali titulo alteri dedit. d. l. si q̄s. Fallit hēt qñ eā recepisset sub tali titulo in fraudē veri dñi: qz tūc teneret facere q̄ dñs eam haberet eidē denūciando rem: caute tamen sine scandalo alicuius. xxij. q. v. hoc videt.

3 ¶ Utrū bñtes de bonis infideliū ex vsura z hmōi teneant eis restituere: R. ſm Monal. ti. restitutio. iij. q̄ sic: nisi ecclesia habeat bellū ꝺ ipos: qz tunc nō eis sed pauperibus xpianis restitui debent.

4 ¶ Utrū acceptū ex turpi cā respectu dātis in casu in q̄ restituere teneť. possit restitui illi q̄ dedit: R. q̄ nō: ff dz paupib⁹ erogari: si ille q̄ dedit potuit alienare: qz in pari cā turpitudinis potior est ꝓditio possidētis. l. si ob turpē. §. porro. ff. d ꝓdi. ob tur. cau. z. l. ij. C. c. ti. iūcto. c. cū tu. de vsur. Fallit hēt in duob⁹ casibus. Primus qñ in iniuriā alteri⁹ est datū: qz tūc illi in cui⁹ iniuriā est datū dz restitui: vt ptz in simoniace dato qđ restituiť illi ecclesie in cui⁹ iniuriā est datū. d. c. de hēt. Scōs casus est qñ turpiter datū z acceptū ipso iure. applicať fisco vel ꝓuato: qz tūc nō dz dari paupibus ff illi cui applicať: qz de alieno nō est facienda elemosyna. j. q. j. non est putāda. si tñ excepto isto casu scđo restituisset ei qui dedit esset liberatus ab obligatione restitutionis: quia nullo iure hoc ꝓhibeť: z pene sūt restringende. c. odia. de regu. iur. li. vj.

5 ¶ Utrū acceptū ex turpi cā respectu solū ipius recipientis sit danti restituendū in casu q̄ restituere obligať: puta dedit q̄s alicui ne faceret tale malū vel vt faceret id ad qđ tenebať: R. q̄ sic. vñ iudex q̄ non vult dare sniaz nisi data sibi pecunia z hmōi: ei q̄ dedit dz restituere. l. j. z. ij. ff. de ꝺdi. ob tur. cau. z exꝑsse i. c. nō sane. xiij. q. v. Fallit hēt in casu. c. cū sit. de iudeis. vbi ea que infidelis lucratus fuit a xpianis occasione officij publici inter ipos restituere teneť pauperib⁹ ſm ꝓuidentiā epi.

6 ¶ Quid de oblatiōe recepta a manifestis vsurarijs: R. q̄ lz sint opi. diuerse. in. c. qz in oibus. de vsur. Tu tñ dic ſm Jo. an. q̄ aut vsurarius inchoauit restituere vel est paratus: z sic restituet ei vt ipe restituat q̄bus extorsit. z sic intelligēda est scda opi. q̄ est in glo. d. c. qz in oibus. Si vo nō est paratus restituere: tunc habebit locū pma opi. in ꝓdicta glo. quā sequit Bof. Inno. z Ho. videlz q̄ fiat ep̄o vt ipe restituat dānificatis. quod verū credo qñ ep̄us est talis q̄litatis q̄ hēt faciet: aliter ipe q̄ eā recepit dānificatis restituet.

7 ¶ Sz q̄d si ille cui restitutio est fiēda lōge distat z nō pōt ei mitti sine sumptib⁹: R. q̄ nihilomin⁹ restituēda est ei nisi sit modicū q̄d respectu illi⁹ cui ꝺbeť: qz abūdās ē: qz tūc ꝺz Rod. possz paupib⁹ dari ꝑ aia ei⁹

8 ¶ Quid si nescit vbi habitet: R. q̄ nō teneť euagari vt eū q̄rat. ar. l. q̄ nisi fiat. §. j. ff. de opē. liber. z iō pauperibus dabit nisi expectet verisiliter rediturus.

¶ Sz cui⁹ sumptib⁹ mittet ei qñ scit vbi est: R. Pa. in. d. c. cū tu. de vsur. q̄ si est malefidei possessor: puta fur: aut vsurarius: aut hmōi. z ipe recessit de loco vbi ea accepit vel extorsit teneť suis sumptib⁹ eidē mittere. si vo ille cui⁹ erāt fuit ille q̄ se trāstulit alibi tūc suis sumptib⁹ ei mittet. z sic intelligēda est glo. in. d. c. z sic distinguit lex in re legata. l. eū res. ff. de le. j. Dō limito verū nisi inueniret aliq̄s fidus q̄ gtis vellet deferre. arg. c. significāte. de pig. Mō tamē ſm Ber. q̄ si sumpt⁹ excedūt summā rei restituēde q̄ tūc paupib⁹ est dispēsanda. ar. d. c. cuz tu. z. c. anterior. ij. q. vj. Si aūt nō ē malefidei possessor ff aliq̄ iusto titulo hz tūc credo arbitrio boni viri sit seq̄ndū cui⁹ sumptib⁹ mittat pēsata cā z q̄litate abūtie z nō fuerit in mora.

¶ Utrū cū plures sunt obligati alteri insolidū z vno soluēte totū alij teneāt eidē solvēti q̄libet ꝑ pte sua: R. Mo. tit. restitutio. vj. q̄ sic: in foro ꝓscie: qz vtiliter egit negociū eoz. l. cū pecuniā. z. l. soluēdo. ff. de negg. gest. Fallit hēt in raptoub⁹ z furib⁹: z hmōi: qz si ille q̄ habuit rē satisfacit nō tenent alij eidē satisfacere nisi in q̄tū de talibus bonis puenit ad eos.

¶ Sz q̄d fiet qñ q̄s nescit cui restitutio ad quā teneť fienda sit nec ei⁹ heredes ꝓgnoscit: R. q̄ nihilomin⁹ pauperib⁹ vl' in pias causas est restitutio faciēda. ar. d. c. cū tu. z. c diuine. lxxxvij. di. z. c. eps. lxxxviij. dist. z. c. cōcesso. xij. q. ij. z. c. si. vj. q. iij. z. c. j. de rap. Ūñ dicit Tho. ij. ij. q. lxij. q̄ si ille cui restitutio dz fieri sit oīno ignotus facta diligēti inq̄sitione de ꝑsona ei⁹ vel eius heredib⁹ dz bō restituere dādo elemosynas ꝑ salute ipius: siue sit mortuus siue viu⁹. Et addo q̄ inť pauperes eligēdi sunt pauiores z inť eq̄liter paupes iustiores: qz si z oibus ꝺbeť miscēdia: iusto tñ amplius vt dicit Ambro. in li. de officijs. z Mo. in. c. non satis. lxxxvj. di. z vt dicit Hiero. z no. in. c. si. xxj. q. j. in pauperib⁹. nō tā pauptas q̄ religio attēdenda est.

¶ Quid si facta restitutiōe in ꝓdictos paupes appareat dñs rei vel ei⁹ heres: R. q̄ si talis qui restituit fecit debitā diligentiā ad ipm inueniendū sic nō teneť amplius: qz bona fides nō patiť vt semel exactū exigať. c. bona fides. de regu. iur. li. vj. Secus si nō adhibuit debitā diligētiā: qz sic iter teneret. q̄ vt dī in. c. sicut dignū. §. eos. de homici. Mō em̄ aliena cum ipo potuissent eis q̄ fuerūt restituere debuerūt pauperibus erogari.

¶ Utr restitutio predictor incertor sit necessario facienda pauperibus illius loci in q̄ predicta restituenda sunt habita vel damnū est datū: R. Ho. et aliqui alij doc. in. d. c. cū tu. tenent q̄ sic: qz citius potest peruenire forte ad heredes vel ad eos quibus est fienda. Sz Fede. ꝑsi. xxij. do. Anto. z Pa. tenēt q̄ est de bono ꝑsilio nō de necessitate. z hoc tene. qz iura simpliciter dicūt q̄ erogatio fiat in paupes. vt in. d. c. cū tu. z in. d. c. sicut dignū. Nec ob. c. j. de rap. qz ibi sciebat persona cui faciēda erat restitutio: alias ep̄s nō fuisset mot⁹ excōicare ex officio suo nisi ad petitionē ptis. c. innotuit. in fi. de elec. z. l. iiij. §. hēt aūt. ff. de dā. infec.

¶ Sed quero an requirať auctoritas superioris pro tali restitutione incertor: R. Inno. de immu. ec. in. c. quia pleriq̄. dicit q̄ dz fieri aucte confessoris. Ray. ho tenet q̄ fiat aucte epi vel pniarij vel capellani in cuius diocesi habita sunt. c. diuine. lxxxvij. dis. eps. la vltima. lxxxviij. di. concesso. xij. q. ij. Ho. in. c. cū sit. de iudeis. z in. d. c. cum tu. tenet q̄ necessario requiritur

auctas epi. Sz tu tene cũ Sco. in. iiij. dis. xv. q. ij. q lz sit bonũ bñe ꝓsiliũ ꝓfessoris aut alterius bone ꝓsone: tñ magis securũ est q ille q̃ dz restituere ipe restituat Et qd nõ requirat alia auctas tenet Arch. in. c. ij. de testa. z i. c. ñ sane. xiij. q. v. z Jo. mo. i. c. q̃ q̃. de vsur. li. vj. Jo. de lig. Pau. z Be. z Jo. cal. sup de. j. de pui. Pa. in. d. c. cũ sit. z facit ad ꝟ. d. c. cũ tu. z. d. c. sicut dignũ. ſ. eos. in gl. z in. c. tua. de testa. z alia iura q̃ cõit dicũt q obligatus ad restitutionẽ dz restituere. Nec ob. d. c. cũ sit. q: loquit de iudeo de q̃ ꝓsumit q nõ recte dispẽsaret: ꝓterea ibi dr q fiat aucte epi. z iõ non extẽdit ad casum dissilis rõnis. Cñ verũ est ẽm ꝓdictũ Arch. q in. iiij. casibus eps põt se intromittere de restitutione incertor. Primus qñ mortuo illo q debebat restituere nullus ẽ relict⁹ heres vl executor ad restituendũ. Si vo heres esset relict⁹ vel executor tũc solũ reqrereť de ꝓsilio epi auctas. facit. c. de laicis. xij q. ij. z. l. nulli. C. de epi. z cle. z in ꝟ ꝓcor. Joh. Uincẽ. z Bar. in. c. cũ sit. in glo. immo etiã epõ ꝓhibẽte debẽt z ꝑñt restituere. vt in. c. religiosus. in fi. de testa. li. vj. Secõs casus in q̃ põt eps se intromittere est qñ ille q̃ dz restituere nõ vult z in iudicio agit cõtra eũ. Tercius est qñ restituẽs male dispensaret: puta amicis q̃ nõ indiget z bmõi: q: eps posset se intromittere vt legitime iterũ dispẽsaret: q: nõ dr factũ qd aliter est statũ q̃ debuit. de reg. iur. q̃ ex timore. Nec etiã excusareť si interueniẽte aucte epi male distribueret: q: eps nõ bz se intromittere nisi q̃ bñ fiat: ꝓterea ambo celestẽ incurrerẽt iracundiã. l. si q̃s ad declinãdã. ad fi. C. de epis. z cle. Quartus casus est qñ talia incerta sẽ manifestor vsurarior: q: tũc epõ dispẽsare ptinẽt vl ei⁹ aucte. Et addit Joh. de lig. in. d. c. cũ sit. q ẽm Jo. cal. in q̃dã ꝓsilio suo. z frẽm Clarũ. z Ugo. q eps excõicare nõ põt de iure sacerdotes q̃ se intromittũt de dispensatione incertor. Ex q̃ ꝑz q multo minus religiosos exemptos z q non est casus suus nec sibi põt de iure retinere nisi in quatuor casibus ꝓdictis: aliter bñ posset sacerdotes excõicare.

15 ¶ Utrũ vsurarius sit tutus qñ ꝑmisso edicto generali q q̃ soluit vsuras veniat infra tot dies ꝓ restitutione bñda: quib⁹ diebus elapsis eps fert ſniaz q cũ nullus appeat bona sunt incerta z ipe tanq̃ incerta assignat epõ si post terminũ ꝓdictũ appeat aliq̃s? R. Fede. in suis ꝓsilijs tenet q sic. Sz ego distinguo q aut sẽ dispẽsata pie: z sic verũ dicit z securus est. Aut nõ sunt dispẽsata pie: puta q: ptẽ dedit epõ ꝓ mẽsa sua: z ptẽ sibi retinuit: nõ tñ vt paup sed vt statũ teneat: z sic nõ est tutus nisi talib⁹ satisfaciat. Et ex ꝓdictis colligẽ q si habeť epus talis ꝓditionis q̃ redditus suos dispenset in paupes reseruata sibi solũ necessitate: q tũc tales habẽtes dispẽsare incerta nõ debẽt id facere sine ei⁹ ꝓsilio z aucte: q: ꝓsumendũ est q nouit meli⁹ paupes q̃ aliq̃s alius. Si vo talis est epus qui de pauperibus nihil curat: ꝑ poti⁹ de põpis z statu: aut ꝑlimatione parentũ: tũc tali nõ sunt dãda talia incerta: q: qui tali ea daret nõ esset tutus in ꝓscia: ꝑ ipe ea dispenset vel videat quõ dispenseť.

16 ¶ Quo ordine teneť quis satisfacere qui plurib⁹ habet restituere z ex diuersis causis z nõ valẽs oibus satisfacere? R. q ꝓmo et necessario dz restituere certa: q: si restitueret incerta ex q̃ restitutione efficereť non soluẽdo ꝑ certis nõ satisfeciſſet: immo potius dãnatiorẽ sibi acquireret: vt ꝑz ex ꝓdictis. Nõ facit ꝟ heredes vsurarior qui cõueniũt cũ epõ de incertis vt sepeliať cadauer vsurarij: cũ tñ nõ sit soluendo creditoribus sup certis. Secõ restituendũ est habentib⁹ actiones ad rem: puta q: res restituẽda est aliena q̃ semp dño restituẽda est ẽm q supra patuit. Idẽ etiã si habeat rem q̃ fuit alterius z ab eo sine iusta cã abdicata: puta p metũ vel aliter. ff. qõ me. cã. l. metũ. ſ. cum aũt. Idẽ dic de rebus depositis si extãt. Et gñaliť ſp dñi rerũ si extãt ipe res sunt ꝓponẽde oibus. l. veri. ſ in bonis. ff. de pui. cre. q si res extãt z fuerãt vẽdite: lz sint trãſlate in dñium emẽtis: tñ ipi vendẽti cuius erãt est satisfaciendũ de ꝓcio ꝓiusq̃ alijs. l. iulianus ſ. offerri. ff. de act. emp. z ven. q si nõ extarẽt: sed alie surrogare fuerũt ex ꝓcio illarũ nõ ꝓponenť nisi vt. j. dicã de bñtibus actiones ꝓsonales: q: tales res surrogate non sunt ꝑ ꝓcio obligate. l. quidã. ff. de in rẽ ſo. vbi est notabiť tex. z rõ est: q: ꝓciũ ex illa re redactum nõ erat obligatũ. ergo nec res q̃ emiť ex ipo. Idez q̃s dicit in ꝓmutatione: q: vbi ſpes in obligatione est nõ succedit altera loco alterius. vt. ff. de verbo. sig. l. labeo. z. ff. de rei ven. l. mr. Fallit hoc in empto ex spali pecunia alterius. de q̃ dic vt. j. solutio. ſ. ij. Sz tamen in ꝟ casu nõ ꝓponeť bñtibus actiones reales. post ꝓdictos bñtes actiones ad rẽ veniũt ꝓxores: ceterꝫ paribus ꝑ totibus suis q̃ ꝓferunť nõ solũ ꝓcedẽtib⁹ ꝑsonalẽ obligationẽ: sed etiã bñtib⁹ tacitã hypothecã etiã anteriorez. l. assiduis. C. qui po. in pig. ba. facit. l. vbi. C. de iur. do. z. l. ij. C. de ser. pi. da. Fiscus q̃z sile ꝓuilegiũ bz cũ ꝓxoribus. z iõ pri⁹ tpe ꝓferet. l. q̃nis C. de pui. fis. Ipis tñ ꝓxoribus et fisco ꝓferunť anteriores creditores exꝑssas hypothecas bñtes: ꝟ non posteriores. vt in gl. d. l. assiduis. Sz ego teneo ꝟriũ quo ad ꝓxores de bñtibus exꝑssas hypothecas. vt. ſ. dos. ſ. ij. Post ꝓdictos veniũt oẽs habẽtes exꝑssas hypothecas z posteriores. z post ipos bñtes tacitas hypothecas: et in istis bñtibus exꝑssas. Qui ꝑ ꝓr ẽ tpe potior est in iure. Aduertendũ tñ hic q expense facte in funerãdo ꝓus sunt restituende q̃s satisfaciendũ habẽtibus tacitas vel exꝑssas hypothecas in bonis ipius defuncti. vt est tex. in. l. pe. ff. de reli. z sumpti. fu. z in. l. at si q̃s. ſ. j. eo. ti. post istos veniũt deponẽtes si depositũ nõ extat. l. si boiem. ff. depo. ſ. fi. Et idẽ dic de habẽtibus pecuniã in illã negociationẽ. vt. j. solutio. ſ. ij. nõ tñ tali ꝓuilegio gaudẽt q̃ sub noie depositi mutuãt ad vsurã. vt ꝑz in. d. l. si boiem. Tercio restituendũ est habẽtib⁹ actiones ꝓsonales. Et inter istos ꝓmo veniũt simplices ꝓuilegiarij. s. bñtes ꝓuilegia personalia nõ realia: q: ꝓuilegiũ hypothece cũ sit ad rem est potior ꝓuilegio ꝓsonali. l. reptum. ff. de pac. Post hos veniũt oẽs cyrographarij ꝑ rata nõ attẽta ꝑportitate ꝓctuũ: q: licitũ est debitor ꝓpẽ cumulũ creditor facere deteriorẽ cãm ꝑor creditor. nõ tñ dñiũ vl hypothecã seu ꝓuilegiũ bñtiũ. l. j. ſ. ꝟio. ff. de sepa. bo. z ista est rõ q̃re in cyrographarijs creditoribus nõ attẽdiť tps. Cũ ꝓdictis oibus ꝓcor. Bal. in. l. ꝑ debito. C de bo. auc. in pos. q̃ credo vera nisi ꝑ statutũ municipale aliud caueať. vt ianue in mercatorib⁹ fallẽtib⁹: q: tũc illi stabiť nisi ꝓtineat intiq̃tatẽ exꝑsse.

¶ Quid de herede qui habet multos cui debet ex legatis z alios creditores ex aliis causis? R. q si debita sunt contracta per eũz cuius est heres z fecit legata tunc debet ꝓponere creditores ex cõtractu vel q̃si seu maleficio vel quasi ipsis legatarijs si oibus non potest satisfacere. Si vo legata sunt facta per eũ cui⁹ est heres z debita per eum qui est heres et qui debet soluere sic ꝓius soluet legata: q: bona defuncti sunt tacite hypothecata ꝓ legatis z fideicõmissis. l. j. C. 17

cōmunia deleg.

18 ¶Quis est ꝑponēdus an ille cui debeť ex contractu vel q̄si.vel ille cui debeť ex maleficio vel q̄si? R. quidā dicunt q ille cui debeť ex ꝓtractu vel q̄si. Sz ego hoc non credo cum nullo iure ꝓbetur. Et ideo restituet ꝑm ordinem predictum.

19 ¶Quid de simplr soluēte non seruato ordine suprascripto: nunq̄d in ꝓscientia liberabit? R. Rodo. tenet q nō nisi credidisset fore soluēdo oib⁹. Vel nisi ignorasset vnum creditorē fore potiorē alio. Cum q̄ ꝓcor. Ioo. t Monal. ci. restitutio. viij. Quod verū credo nisi laborasset tali ignorātia q̄ eam nō excusaret. c. apostolice. de cleri. excō. mi.

20 ¶Utrum restitutio incertor⁹ q̄ pauperib⁹ dz dari. vt .S. patuit possit aucte epi ꝓuerti in repationē ecclesie vel monasteriꝰ seu edificationē? R. Jo. an. in. c. religiosis. de testa. tenet sic dicēs fuisse disputatū p excellētissimos doctores q si ecclesia indiget necessaria augmētatione: puta q⁹ ppls nō pōt in ea stare ad officium: nec facultates ecclesie sufficiūt ad eius reparatiōnē q pōt epūs ꝓpria aucte sine pauperū graui damno talia incerta ꝓcurare in ei⁹ reparationē. Si vo facultates ecclesie sufficiūt vel repatio non est necessaria ꝛ volūtaria vel nimia fames imminet sic nō pōt: sed tenet pauperibus dare. c. pastoral'. xcvj. di. t ꝓ ista opinione facit: q⁹ bona ecclesiastica sic sunt pauperibus obnoxia sic illicite acq̄sita. vt in. c. aurū. xij. q. ij. t. c. j. xvj. q. j. t tū epūs pōt ꝓ repatione ecclesie dare centesimā vl' quinq̄gesimā. c. bone. xij. q. ij. c. aplice. de dona. Ergo t de illicite acquisitis idē poterit facere. Facit ad idē. c. ecce. t. c. statuimus. xvj. q. j. Sz q non possit tenet Pe. de peru. in tractatu de canonica portione epi. c. vij. t dicit q p̄ dicta determinatio non est bona: q⁹ videť ꝺ casum cle. q⁹ ꝓtingit. de reli. do. vbi ptz q ea q̄ relinquunť ad vsus pauperū nō pñt sine auctoritate pape in aliū vsum ꝓuerti. ꝓ quā cle. dicit idem Pe. q executor testamēti incerta nō poterit distribuere nisi pauperib⁹. quā opi. Pe. credo verā in legatis factis pauperib⁹ nisi in casu q̄ talis ecclesia vel monasteriū repareť. Ex cuius repatione ppls multū haberet ꝓuocari ad obseruantiam xp̄iane religionis: q⁹ tūc liceret. Et sic limitarē opi. Jo. an. p̄dictā: q⁹ in tali casu fit bonū pauperū: eo q fideles ad elemosynas abūdantius ꝓ hoc inuitaňt: alis nō. ita tū q nō immineat nimia fames: sed in certis restituēdis nō est vera. sed tene opi. Jo. an. quia. d. de. quia contingit. nō loquitur de talibus.

Restitutio.iij.

scz q̄n q̄s teneť ad eā faciendā: ꝑ cui⁹ intelligētia

1 ¶Queriť vtrū quis teneať statim restituere cū pōt? R. q sic. q⁹ ptz ꝓ. c. sepe ꝓtingit. de re. spo. t nō est ꝑm Sco. in. iij. dis. xv. q⁹ p̄ceptū de restituēdo lz videať affirmatiū: tū cadit sub illo p̄cepto negatiuo. Non furtū facies. Exo. xx. q̄ p̄cepta negatiua obligāt ꝓ sp et ad sp. t b est q⁹ voluit dicere Tho. ij. ij. q. lxij. s. q sicut accipere rem alienā est ꝺ iusticiā: ita et detinere eā. t ꝓterea dicit tex. in. d. c. sepe ꝓtingit. nō multū interest q̄ ad periculū aie iniuste detinere ac inuadere alienū: iō toties mortal'r peccat q̄s q̄tiēs scit se debere restituere aut satisfacere ꝓtimo et pōt t non vult: vt p p̄dicta pz. nec ꝑt absolui nisi ꝓus restituat potēs restituere. c. si res. xiij. q. vj. nisi i casu q̄n voleret q nō restituit q̄ ꝑmū potuit t ꝓponit q̄ ꝑmū poťit satisfacē.

2 ¶Quid de illo q̄ cū possit restituere nō vult: ꝑ quibus vt restituāt iponit? R. q ꝑ b nō est in statu salutis ꝑ potius dānatiōis: t si sic moriť oino dānaťur. Si tū ob b iponeret heredi satisfactionē: q⁹ meli⁹ ꝓ ipm heredē poterit fieri q̄ ꝑ seipm ꝓponens firmiter ꝓ se ipm satisfacere si sic posset: ita erit in statu salutis.

¶Quid de ꝓstituto in articulo extreme necessitať an teneať restituere? R. ꝑm Sco. vbi. s. q nō: q⁹ in extrema necessitate oia sūt cōia. l. j. §. cū i eadē. ff. ad. l. rho. de iac. vñ ista res iure poli efficit detinētis exīs ita li articulo: nisi ille cui dz restitui sīl'r sit in tali extrema necessitate: q⁹ tūc illi debeť q ꝓus in talem deuenit necessitatē. t si eodē tpe deuenerūt dño est restituenda: q⁹ duob⁹ cōcurrētibus ꝓualet q̄d est potius. ar. l. q̄ri tur. ff. de sta. ho. Et subdit Sco. q si talis detētor eam rē nō occupauit añ talem necessitatē lz veniat ad pinguiorē fortunā non teneť restituere. Secus si ꝓcur

¶Utrū debitor q̄ nō (passet añ talē necessitatē. 4
est in articulo extreme necessitatis ꝑ tū nō pōt restituere sine magno suo dāno tpali: puta destructione artis ex q̄ viuit ipe t familia sua: q⁹ oporteret vendere instrumēta: vel libros: vel capitale: ex q̄bus victū lucratur. sīl'r statim teneať restituere? R. ꝑm Sco. vbi. s. q si ille cui debeť est abundās ita q cōpetenť pōt trāsire sine eo q⁹ sibi debeť: tūc nō teneť statim restituere ꝑ dz petere licentiā differēdi restitutionē ꝓ se vel ꝓ interposita ꝓsonā si fieri pōt sine piculo quā si dat pōt differre ꝑm q ꝓuenerūt. Si vo nō vult dare: tūc ꝑm Jo. de Neapol'. in q̄li. ix. q. xxij. etiā differre pōt annuatim aliq̄d restituēdo ꝓut meli⁹ poterit. Pro cuius dicto facit in. ar. c. sicut bi. in v. inuadere. cū glo. xlvij. di. t. c. si q̄s de fur. vbi pz q magna necessitas etiā si nō sit extrema excusat a restitutione. dz tū sibi cauere a superfluis: q⁹ nō pōt viuere cū bonore t cū decētia status q̄s de alieno. ꝑm ℟i. in. iiij. dis. xv. ar. v. q. iij. et si ipe in vita nō poterit satisfacere iubeat heredibus vt ipi cōpleant. Si vo ille cui debeť ita eget sicut t ipse: tūc statim teneť restituere: q⁹ nō lz cū incōmodo alieno meū cōmodū facere de alieno: q⁹ ꝓma charitas incipit a seipō. c. non satis. lxxxvj. di. nisi ille cui debeť liberaliter cōcederet licentiā differendi.

¶Utrū restitutio sit differēda q̄n nō pōt fieri sine dāno aie alicui⁹ aut corꝑis aut fame? R. q sic: donec cessent p̄dicta pericula: q⁹ ordine charitatis aia et corꝑus et fama debēt ꝓponi rebus tpalibus. Facit. c. officij. de pe. t remiss. nisi ille cui facienda est restitutio eēt in extrema necessitate: q⁹ tūc salus corꝑoris illius est ꝓponenda in re sua saluti corꝑali alterius t fame: non aūt aie. His oibus cōcor. Sco. t ℟ic. in. iij. dis. xv. et Henri. de ganda. in. vj. q̄li. q. xxiij. t Joban. de Nea

¶Utrū ille a quo res pōt aduocari (po. vbi. s. 6
petita restitutione in integrum iure spāli vel generali teneatur eam restituere in foro aie anteq̄ imploretur? R. ꝑm Inno. in. c. quia plerique. de immu. ec. q si ꝓtractus tenuit mero iure non tenetur nisi is qui potest petere restitutionē fuerit lesus malicia ꝓtrabētis. Addo etiam vel nisi impediret petere aliquo iusto tē more: puta quia dubitat non posse obtinere in iudicio ꝓpter fauorem talis debentis t hmōi: quia sic etiā si non aduocatur tenetur in conscientia. quod nō. Si vo ꝓtractus non tenet: sed est nullus ipso iure: puta q⁹ res ecclesie est vendita sine debita solēnitate t huiusmodi. sic teneť: lz nō petať. Sed limitat do. Ant. in d. c. q⁹ plerique. q̄ ad ꝓsciaz verū: nisi q̄n ꝺctus teneret quo ad metas iuris naturalis: puta quia fuit legitima causa alienādi rem ecclesiasticā et debitū ꝓcium est solutum: licet defuerit solennitas: nihilominus in

foro aie nō tenet. q2 solemnitates sunt adinuēte ꝓpter receptōes vitādas. z ibi vbi cessant cessabit in foro aie ipa lex. Facit qđ dixi. s. Electio. §. vlti.

Restitutio vltimo quomō

tollit eiꝰ obligatioꝰ? Rn. dicendo q̄ q̄ ad toꝝ contentio sum remittit absolutōe. solutōne rei. interitu z cessiōe Sz ꝫ solū dicā quō remittit q̄ ad ꝓsciam. z ꝓmo per absolutiōnem. z hoc per q̄stiones melius cognosces.

¶ Utꝝ absq; reali restōne ex sola absolutōne creditoris vel relaxatōne absoluat q̄s ab obligatione restō, nis? Rn. q̄ licet Gyrar. de se. z Oy. in regula. peccatum de reg. iur. li. vj. videantur tenere q̄ nō. ß q̄ necessaria sit ei restō vel preciū si nō extat. Cū tu tene cū Egidio ordi. beremitaꝝ. z Jo. an. in. d. regula. pctū. Lap. de castilione. z multis alijs q̄ valet z libere ē absolutus. si tū dicta relaxatio liberalit fuit facta etiam si debitor nō habuerit debitā dispōnem ad soluendū. q2 in translatione dominij rei seu circa ipas res attendit plus volūtas dñi eaꝝ q̄s alterius. instit. de fur. §. placuit. z l. inter omnes. §. pe. ff. de fur. z patet p ea q̄. s. dixi. ¶ Restitutio. j. in pn. z ꝑm Egidiū pdictū in q̄li. Iz talis debitor male dispositus ad restituendū indigeat pnia de tali mala dispōne. aliter nō absoluet a deo. tū penitendo de tali mala dispōne nō tenet amplius restituere. Aduerte hic. q2 sunt casus in q̄bus relaxatio creditoris nō absoluit ab obligatōe restōnis. Primꝰ ē in de. nolentes. de bere. de quo. s. Excōicatio. vij. casu. xlij. Secꝰ casus ē in. c. felicis. de cēsi. li. vj. de quo habes. j. visitatōem. §. iij. Tercius casus ē. s. iudex. §. viij.

2 ¶ Quid si talis absolutio seu remissio sit facta non liberaliter ß p metū seu desperatiōem. puta ne eiꝰ indignationē incurreret. vel q2 olim nihil hre posse se credebat vel paꝝ. Aut cū fraude fuit obtenta. puta dicēdo q̄ nihil poterat soluere vel paꝝ. cū tū totū posset vl plusq; dixerit? Rn. q̄ nō valet. nec talis ē liberatus ab obligatōne restōnis. Jo. tū in sum. ti. de usur. tenet q̄ si aliqua honesta ꝓsona tractat cū aliq̄ dicēs. si ex coꝝ de residuū volueris remittere faciā q̄ talis restituet tibi tantū. z ille remittit q̄ talis debitor ē liberatꝰ. Nō credo ver q̄n talꝭ ꝓsona honeste hoc tractat. ꝓputa intendendo gerere negociū amboꝝ vtilit. z q̄ ad obligationē restōnis. ß nō q̄ ad pctū male dispōnis. de quo tū sufficit q̄ peniteat sine alia restitutione.

3 ¶ Sz nūq̄d q̄libet cui debet pōt bāc absolutōnem facere? Rn. q̄ nō. ß solū illi q̄ liberā de suis rebus bñt ad ministratōnē. z qui pñt dare z q̄ sint. vid Donatio. j.

4 ¶ Utꝝ ꝓcliū vle vel ciuitatis z hmōi possit remittere qđ debet singulari ꝓsone ꝫ eius volūtatem? Rn. ꝑm Jnno. in. c. in nra. de iniur. q̄ sic si debet iure ciuili tū secus si debet iure nāli. q2 nō pōt. Nō limita sine causa. q2 cū cā etiā pōt. vt no. ibidē Jnno. in. c. q̄ in ecclesiarū. de ꝓsti. z glo. in. l. fi. C. si ꝫ ius vel uti. pub. vbi tenet q̄ publica vtilitas sit licita cā vt tollatur qđ alteri debet etiā de iure nāli. qđ ē notādū singulariter. quia facit ad cognoscendū qū papa pōt dispensare sup certis. z qñ dñi vel cōitates qui habuerūt bellum inter se pñt ꝓponē sup dānis datis. de q̄ vide. s. bellū. §. xiij.

5 ¶ Utrum cū quis nō vult restituere. q2 nō pōt nisi cū magno suo incōmodo. z ille cui tenet nō vult dare dilationē vel remissionē aliquā possit absolui a suo confessore? Rn. ꝑm Dire. ti. resti. q̄ etiā si nō immineat periculū vite restituere debenti. vel aliud graue incōmodū pōt cōfessor ꝓsciam suā formare. ex eo q̄ intendat negociū vtiliter gerere creditoris. eo q2 videt q̄ nō ita cito vel ita cōmode vel nūq̄ posset rem suam recuperare. z sic dare absolutōez peccatori pōt dūmō ꝓmittat bona fide satisfacere certo die vel aliā cautionē faciat non tñ iuramentū exigat vt ita creditor habeat suū z peccator nō recedat a cōfessore desperatus. ꝓ q̄ facit l. soluendo. ff. de neg. ge. z. l. ait ptor. §. j. ff. de mino Et cū hoc concor. Jo. in sum. Nō bñ notēt cōfessores q̄ nō solū vtilit nō gerūt negociū creditoꝝ. ß potiꝰ dāno se absoluēdo illos q̄ restituerēt si absolutōem negarēt q2 tenent ipi de omni dāno dato creditoribus.

¶ Utꝝ eps vel ꝓpius ꝓfessor possit dare lniam differendi restōnem incertoꝝ? Rn. do. Anto. in. c. cum tu. de vsu. tenet q̄ ꝓfessor non pōt nisi bēat auctem ab epo. Alij aūt tenēt q̄ etiā ꝓpius cōfessor. ß ego dico q̄ eps z ꝓpius ꝓfessor pōt qñ ex rōnabili cā hoc facit. ita tū q̄ p hoc nō ledant paupes sicut faciūt q̄ talia incerta ꝓcedūt ad pompā z ad statū illoꝝ q̄ debent restituere z ad dānatōem tam cōcedentiū q̄ quiꝰ conceditur. 6

¶ Utrū dñs qui si totū vēderet qđ bz nō posset restituere q̄cq̄d ipse vel sui ꝓdecessores indebite a sbditis rapuerūt bēat aliquē modū liberatiōis? Rn. ꝑm Jo. ti. restō. iiij. q̄ sic. videlicet vt remittat hoibus suis in recompēsatōem aliquā seruitutē ad quā tenent ei in perpetuū. vel det eis aliquā certā immunitatē. vel faciat aliqđ hospitale vel aliā elymā de ꝓsensu z volūtate damna passoꝝ vel eoꝝ successoꝝ. z cum hoc cōcor. Dire. tit. de restitutione. 7

¶ Utrū beredes q̄bꝰ relictū ē q̄ soluant mille libras ꝓ incertis habitis ex vsuris cū tū nō appareat de dictis vsuris nisi ꝑ ꝓfessionē testatoris liberēt ꝑ ꝓscriptionem. xxx. annoꝝ a dicta restōne? Rn. Lau. post Fed. q̄ sic si bona fide sp sic possederūt. nec ꝑ epm amplꝰ poterūt molestari. Rō. q2 cū actio q̄ cōpetit ex testō vl cōditio q̄ cōpetit epo. p. l. nulli. C. de epi. z de. sit ꝓsonalis. z spacio. xxx. annoꝝ claudat. C. de ꝓscrip. xxx. vel. xl. an. l. p cōsequēs. Jdeo beredes bone fidei non poterūt molestari. Nec ob. q̄ actiones q̄ competunt epis durent. xl. annis. q2 hoc intelligitur de actōnibus competentibus epatui vel ecclesie collegiate. ß hic nō cōpetit vt epo ß vt yconomo z administratori pauperū. Quo vo ad eos q̄bus bona sunt alienata vel relicta si spacio. x. annoꝝ possederūt indubitanē sunt liberati ab obligatione restitutionis. q2 actio ꝓsonalis nō competit cōtra successorē singularē. l. j. §. beres. ff. ad treb. Secus si talis beres vel vlis aut singularis fuisset male fidei possessor. vel si aliter appareat de usura p factū. q2 sic nō esset liberatus. vide etiā qđ dixi. s. ꝓscriptio. §. xlij. 8

¶ Quō ēt ꝑ ꝓscriptōez aut vsucapionē q̄s liberat ab obligatōe restōnis. vide. s. ꝓscriptio. §. xlij. 9

¶ Utꝝ per cessionē bonoꝝ tollat obligatio restōnis. vide. s. Cedere bonis. 10

Resuscitatus quomodo restituitur in integrum. vide supra motus §. iij.

Reuelare vtrū q̄s teneatur prelato qđ scit requisitus ab eo ꝑ excōmunicationem aut alio ꝓcepto. vide. s. confessio delicti. z Denūciatio. z Jnquisitio. Item de sigillo confessionis z secreti. vide. s. ꝓfessio vltimo. §. iij.

¶ An teneatur vxor reuelare marito adulteriuz. vide s. Juramentum. iiij. in princi.

Reuerentia differt ab honore eo quia reuerentia est principium motiuū honoris. inquantū. s. q̄s ex reuerentia quam habet

ad aliquem ipm honorat. Item respectu finis inq̃tum.s.quis honorat vt ab alijs in reuerentia habeat

1 ¶In quibus cõsistit reuerentia? R. q in.vj. Primo in dilectionis affectu.xcv.di.esto subiectus.ij.q.v.habet. Secũdo in obtemperationis obedientia.xcij.di.§.j.t.c.se.t.q.vij.sacerdotes.vij. q.j.c.quia. t de ma. t obe.si quis. Tercio comitando t subsequẽdo.xcv.di. non oportet. Quarto in temerarie nõ reprehendẽdo vel iudicando.xxj.di.nolite. Quinto defectus eor nõ reuelãdo § coopiẽdo.xcvj.di.in scripturis. Sexto honorem debitum qui cõsistit in quibuscũq; signis exterioribus exhibendo.

Igor est iuris excessus qui q̃q; statuitur ad terrorem aliorũ vt in .c. ij. de tregue. t in.l.aut facta.in fi.ff.ō pe.ij.q. iij. si quis epm. Quandoq; tamẽ sumitur pro ordine iuris ꝑm regulas ipius scriptas. vt in.c.super litteris. de rescrip. Quandoq; p subtilitate. vt no.in.c. vt constitueret.l.di.t differt ab equitate que est ordinata iusticia tempata dulcedine misericordie vt no.in.c.fi.de transac. Facit.c.disciplina.xlv.di. Jus ho ẽ mediũ inter equitatem t rigorẽ. t accipitur pro cõmuni decisione que fit ꝑm cõmunes regulas iuris. Hec Pa.in.c. ex litteris. de re.spo. t in.c.iurgantium. de sen. t re iu. Quando aũt rigor aut equitas sit seruanda. dic vt in c.fi.de transac. t in.l.placuit. C. de iudi. quia paruz ad nos pertinet.

Risus vtrum sit peccatum? R. q aliquando p uenit ex serenitate cõscientie t ꝑgustatõne suauitatis diuine. t iste pertinet ad fructũ spiritus qui est gaudiũ. Aliquando ex mansuetudine nature. t sic attestat bonitatem nature. Aliquãdo ex inordinatõne inepte letitie. de quo dicitur Eccl. vij. Melior est ira risu. t sic isto modo solum est peccatũ. hec alex. in scda scde.

Rixa videtur quoddam priuatũ bellum quod agitur inter personas priuatas. nõ ex aliqua publica auctoritate. § magis ex inordinata voluntate. t semper est peccatũ mortale in inuadẽte. Jn defendente ho se aliquãdo est sine peccato. vt quãdo solo animo defendẽdi cum moderamine inculpate tutele fit. de quo. §. defensio p totũ. Aliquãdo fit cũ peccato veniali.s.cum nõ multũ excedit moderamen. Aut quando ẽ leuis motus animi ad vindictam. Aliquando ho cũ mortali.s.cũ animo effrenato insurgit in impugnantem ad occidendũ vel grauiter ledendũ eũ. t de ista intelligit illud ad Gala.v. t est filia ire. vt dicit Greg.xxxj.moral. ꝓcor. Tho.ij ij.q.xlj.

1 ¶Quid si Ticius t sempronius percussissent se ad invice t ꝓtumeliã dixerint. nũq̃d ista paria delicta tollãtur mutua compẽsatione. vt dr in.c.intelleximus. t.c. fi. de adulẽ. R. q. nõ ꝑm pa.in.c.j. de iniur. t in.d. c.fi. etiã si nõ agat ciuiliter. q; non sunt circa idẽ factũ. eo q; factũ tuũ nõ est meũ. vt probat in.l. apud celsum. §. marcellus. ff. de doli excep. t iõ quilibet poterit agere de iniuria sua t damno. nec poterit repelli ab agendo ꝓpter iniurias factam. vt dicit Jnno. multominus tollũtur si agat criminaliter ad penam legalem. q; cuilibet delictũ punietur pena condigna. l.ij. §. ij. ff. de adul. t dicta regula. paria delicta. intelligitur vera solum quando delictum est circa idem cõmissum. vt puta circa idem matrimoniũ. t agitur ciuiliter.

2 ¶Sed nũquid percutiens ex iusto calore iracũdie teneatur? R. Spe. tit. de accu. §. j. tenet q; non. quia calor iracundie vicio caret calũnie. ff. ad turp. l.j. §. q̃ri posset. Sed contrarium credo. quia iniuriam ꝓpriam non licet vlcisci. C. quando licet sine iudi. per totũ. ar. p locus a speciali. in.l.si ex plagis. §. tabernari⁹. ff. ad l. acquil. Facit. c.j. de iniur. t.l.ij. de siccar. Mitius tamen agitur cum eo. quia difficile est iustum temperare dolorem. l. si adulterij. §. imperatores. ff. de adulte. t sic tene in consciẽtia q; tenetur. Et quod dicit Spe. haberet locum in animali irrationali prouocato si occideret. quia sic nõ teneret dñs. de quo in.l.j. §. cũ artetes. ff. si quadru. pau. fe. di.

Ogationuz dies sunt

dies tres immediate precedẽtes festũ ascẽsionis domini. in quibus ieiunandum est t feriandũ. serui t ancille debent esse liberi ab opere seruili. t quadragesimali cibo vti debent homines. vt habetur in.c. ꝓnunciandũ. t in.c.rogationes. de conse. disti. iij. quibus abrogatum est quo ad ieiunium t festãdum. t male. attamen excusantur contra facientes a peccato. § nõ a pena. quia credendum est q; multa bona in fructibus prestarent nobis a deo si illo tempe quo incipiunt eorum maiora picula homines per ieiunium t satisfactionem in letanijs conuenirent ad poscendã ei⁹ largitatem.

Acerdos nomen est compositum ex greco t latino q̃si sacrum dans. xxj. di. cleros. Cuius officiũ est sacramentum corporis t sanguinis domini conficere orationes dicere. t benedicere dona dei. vt dr in.c.per lectis. xxv. dis.

¶Utrum appellatõne sacerdotis veniat solũ presbyter? R. q in materia fauorabili nomine sacerdotis venit presbyter. diaconus. t ſbdiaconus. Facit tex. in.c. j. xv. q. v. Secus in materia odiosa. quia solũ venit ꝑbiter. Facit. c. si q̃s q̃. ō coba. cle. t mu. t ibi pa. Ḃ no. 2

¶Sacerdos parochialis dz visitare infirmos sepe. c.j. de cele. mis. Jtẽ debet stare ieiun⁹ vsq; ad horã cõgruã celebrandi. t si celebrat non debet sumere purificationẽ ꝓpter necessitatẽ. nisi habeat aliũ p quẽ possit supplere. vt no. pa. in. d. c. j.

¶Utz possit ministrare sacra pegrinis t hospitib⁹ cõfluentib⁹ ad eccliam suã? R. pa. in. d. c. j. q; sic. vñ morientes ibi sine electõe sepulture sepeliũtur ibidez. Aut si alibi elegerũt debeã eis quarta portio. 3

¶Utrum sacerdos volens suscipe eucharistie sacramentum. puta quia infirmus vel alꝰ impeditus a celebratione debeat habere ozariũ siue stolã? R. q; sic. t ita circa collũ t sup vtrũq; humez q; signũ crucis preparet in suo pectore. sic etiã q̃n vult celebrare. vt in.c. ecclastica. xxiij. di. tex. apte clamat. 4

¶Sz nũq̃d cũ facit offm diaconat⁹ vteã stola sicut cũ celebrat? R. q nõ. arg. c. precipimus. t qd ibi no. xcij. di. § vteã sicut sicut diacon⁹ vti debet. s. q; habeat stolam super humez sinistrũ taliter q; veniat añ t retro sub brachio dextro t humez dextrũ cuz eius brachio sit libez ad ministeriũ sacerdotale. xlv. di. vnũ ozariũ glo. tñ in. d. c. ecclesiastica. dicit q; potius est sequẽda consuetudo. per. c. scit sancta. xij. di. t istud tene. Sed si consuetudo non appareat dic q; non vtetur nisi vt diaconus. quia tamdiu quis habet priuilegiuz. q̃diu locum tenet priuilegiati. l. vl. C. de testa. mili. t. c. generaliter. xvj. q. j. t. d. c. ꝓcipimus. 5

¶Utrum in peccato mortali possit exequi officiũ sum? R. q non sine peccato mortali. xv. q. vlẽ. c. vlti. t lxviij. dis. c. j. 6

Sacramentum est scdm

Hugo. de sancto Victore. libro. vj. de sacramentis p̄te. ix. c. ij. materiale elemētum extrinsecus oculis supposit̄ ex institutōne figurās. ex silitudine repñtans. z ex sctificatōe aliquā grām̄ sensibilē p̄ferēs. Et elemētū sumit̄ h̄ p q̄cūq; re sensibili. sicut oculꝰ p oī sensu. Similitudo vo pro repñtatione fm quandā ꝓportionabilitatē. s. vt sicut se hz aq̄ ad lauandū sordes corporales. sic gra ad ipñales. z cōpetit hec diffinitio sacramentis noue legis in quibus sunt tria. s. naturalis similitudo ex q̄ bñt aptitudinē repñtandi. actualis institutio occulta vel expressa ex q̄ bñt determinatā ordinatōem respectu huiꝰ significati. z spñalis sanctificatio ex qua bñt vtutē efficiendi illud significatum.

1 ¶ Jn quo cōsistūt sacra? R. mgr. sen. in. iiij. dis. j. q. in duobus. s. in verbis z in rebus. ita q̄ sub verbis comꝓhendant intentio ꝓferētis. z sb reb⁹ factū seu facta

2 ¶ Que sunt necessaria in omni sacro? R. q. quatuor. Primū elemētum siue debita materia. Scdm forma verboꝝ. Terciū minister debit⁹. Quartū intentio ministrantis. z de istis hēs. s. Baptism⁹. z i alijs locis suis

3 ¶ Sacrm tātum dī puta in baptismo ablutio sb forma verboꝝ. in eucharistia ipa hostia ꝓsecrata z hmōi res sacri in bapmo z alijs in quib⁹ imprimit̄ ē character in quib⁹ vo nō imprimit̄ ē quidā ornat⁹ aie. Jn sacro aūt corꝑis xpi ē ipm corpus xpi vere sub illa specie cōtentū. z ē corpus mysticū. s. sancta eccia. q̄ tñ in ipo nō ꝓtinet̄ s signat̄. Est etiā quoddā qđ ē res z nō sacrm z istud ē gra gratū faciens siue effectus sacramentoꝝ

4 ¶ Quot sunt sacra noue legis? R. q. vij. s. baptismus confirmatio. eucharistia. pnia. extrema vnctio. ordo z matrimoniū. Jn quib⁹ aūt imprimat̄ character. vide s. Character.

5 ¶ Utr aqua bñdicta sit sacrm? R. Ri. in. iiij. dist. j. q. nō. q. per ei⁹ aspersionē remittūt̄ pcta p modū meriti in quantū. s. excitat motū charitatis seu feruorē voluntatis p quē fit remissio. nō aūt tā q̄ prim sacrameti.

6 ¶ Quot sunt sacra necessitatis? R. v. s. baptism⁹. confirmatio. pnia post pctm mortale cōmissum. eucharistia z extrema vnctio. vt no. j. q. j. §. s nōdū. z in. c. veniens. de transac. in glo. q̄ ideo dicunt̄ necessaria. q: si ne ipis nō pōt quis saluari si ex ꝓpto ꝓptu omittūt̄. z haberi pñt. de ꝓmo hēs de cōse. di. iiij. nullus ꝓter. de secundo ibidē in. c. nullus ministroꝝ. z di. v. c. vt ieiunium. de tercio. de pe. disti. j. quasi p totum. de quarto. de ꝓse. dis. ij. ois hō. de q̄nto. xxvj. q. vij. ab infirmis. Alia duo. s. mrimoniū z ordo dicunt̄ sacra voluntaria. quia sine ipis pōt hō saluari si ea nonvult.

7 ¶ Quō sunt danda? R. q̄ eo mō q̄ dī in suis locis cū qđlibet bēat suū modū. Jn vno tñ oia cōueniūt. q̄ in signo crucis oia sacra sunt dāda. de cōse. dis. v. nunq̄.

8 ¶ A quo sunt suscipiēda? R. q̄ baptismus potest suscipi in necessitate ab oibus. vt. s. baptismus. v. Alia aūt excepto matrimonio nō nisi a sacerdotibus. z de hoc dic vt in suis locis.

9 ¶ Utrum possunt recipi ab eo qui est i peccato mortali? R. vt. s. Clericus. viij. §. j.

10 ¶ Quib⁹ dēt dari? R. q̄ diuersis diuersimode fm q̄ sacra sunt. de quo vide in locis suis. Unū tñ notandum ē q̄ nullus exñs in pctō mortali pōt aliqđ sacramentū suscipe q̄n peccet mortaliter. xl. dis. multi. xxv. di. illud. xj. q. iij. audi. sicut nec aliquis minister pōt ea ministrare in pctō mortali quin peccet mortaliter. nisi fm aliq̄s illa administraret vt laicus i necessitate. puta q: baptisat. quod habeo valde dubium.

¶ Que sacra pñt iterari? R. oia illa in q̄bus nō imprimit̄ character. xxxij. q. vij. licite. z j. q. j. q̄ q̄dā.

11 ¶ Quid cuz dubitat an q̄s recepit aliqđ sacrm puta ta bapm z hmōi? R. q̄ si dubiū est ꝓbabile vel verisimilis resulultat cōiectura reiterandū ē fm qđ dixi. s. Bapm⁹. vij. §. ix. q: non dr iteratū qđ nesciat factū. de ꝓse. di. iiij. si nulla. z de pby. non bap. c. veniens.

12 ¶ Utr sacra vl sacralia. sicut ē oleū sctm. aq̄ bapmalis z hmōi pñt recipi ꝓ sanitate acq̄renda vel ex alio fine q̄ eo ꝓpter quē sunt instituta? R. q̄ nō. sine pctō mortali si talis sit finis ꝓncipalis. q: vti sacris ad alium finē q̄ ad eū ꝓ quo ordinata sunt ē ipis abuti. ex capit tū Pe. de palu. in. iiij. sacrm matrimoniū qđ fm eū quis ꝑbēdo ex alio fine. puta ꝓpter diuitias z hmōi. nō peccat mortaliter. vt. s. hēs matrimoniū. ij. §. xxv. secus si vteret̄ q̄s talib⁹ sacris ꝓncipaliter ex fine suo z secūdario ꝓpter sanitatē acq̄rendā sicut fecit ꝓstātinus impator. quia sic non peccaret.

Sacrilegiū est sacre rei violatio vel vsurpatio z accipit̄ h̄ violatio ꝓ quacūq; irreuerētia aut dehonoratōe. z dr fm Jnnoquasi sacrilediū. vel fm Lau. q̄si sacre legis lesio. z de hoc hēs glo. xvij. q. iij. in. c. sacrilegium.

¶ Quot modis ꝓmittit̄ sacrilegiū? R. q̄ trib⁹ modis 13
Primo rōne ꝓsone. sicut cum q̄s ledit ꝓsonā ecciasti cam. xvij. q. iij. q̄s q̄s. Scdo rōe loci. sicut cum violat̄ immunitas eccie vel cimiterij. vt ibidē. c. si q̄s. el. j. cuz multis. c. se. Tercio rōe rei. z istud fit triplr. s. auferendo sacruz de sacro. s. loco. vel nō sacrū de sacro. vel sacrum de nō sacro. vt no. in. d. glo. z hic loq̄r de sacrilegio ꝓprie. Maz large cōmittit̄ multis modis. vt no. in. d. glo. z ibi vide. quia nihil ad nos.

¶ Aduerte etiā q̄ oē pctm qđ ꝓmittit ꝓsona ecciasti, z 14
ca māliter z q̄si p accns dr sacrilegiū. vñ dicit Hiero. q̄ nuge in ore sacerdotis sunt sacrilegiū vel blasphemia. s formalit̄ z ꝓprie sacrilegiū ē illud pctm qđ persona sacra agit cōtra eiꝰ sctitatem directe vt si ego deo sacrata fornicer̄ z hmōi. Large ēt sacrilegiū ē cū rē eccie quis indebite vsurpat. xvij. q. iij. §. qui aūt.

¶ Que pena sacrilegoꝝ. hēs i. l. si. q̄s in b. C. de epi. z 15
cle. z. xvij. q. iij. p totuz. z ibi vide. q: nihil ad nos. sed ad forꝝ ptētiosum solū. s q̄ ad ꝓsciam ē excōicatio. de q̄ vide. s. Excōicatio. v. casu. j. z. vj. z. ix. z. xij. z. xiij. z. xviij z Excōicatio. vij. in multis casibus.

Sacrista siue custos eccie bz pulsare cāpanas ad horas iubente archidiacono. Jtē custodire palas seu lintheamia altaris. z oia vtensilia eccie. Jtem lampades curare ne supra modū lucēdo oleū deperear. aut min⁹ lucendo obscurior sit eccia. Jtem ꝓuidere de incenso. luminaribus. pane z vino pro celebrando. Jtem oblatiōes z decimas fm iussuz archidiaconi inter fratres diuidere. hec no. in. c. perlectis. quasi in fi. xxv. di. z de offi. custo. p totū.

¶ Quis debet deputari sacrista? R. q̄ aliquis de sanctioribus ecclesie. vt in. c. ij. de offi. custo. ex qua culpa tenet̄ si quid pereat. vide. s. Custos. 16

Sagittarius dicitur qui artem balistariorum exercet. z vtruz liceat. vide. s. Ars.

Salarium an debeatur famulo infirmanti aut similibus. vide. s. Familia. §. ij.

Sanctus quis debeat haberi. vide. s. Canonizatio. z Reliquie.

Saracenus dr̄ qui deos venerat colit. imo demones nec nouū aut vet⁹ testm̄ recip. t. hoz templa papiunt claudi sb pena mortis t amissione bonoz. C. de pag. t sar. t tem. eoz t. l. j. t. ij. q̄ p oia q̄ ad pbitiones iudeis ppanť. C. eo. l. vt ppbanos. t extra de iud. t sar. q̄si p totū. Et ideo vide. s. iude⁹. q̄ pbibent xp̄ianis erga ipos. Excipitur tm̄ casus. qz cū saracenis xp̄ian⁹ comedere nec habitare pbibeť. xj. q. iij. ad mēsam. § bn̄ cum iudeis. xxviij. q. j. nullus. qz magis sunt nobis puersi iudei t in cibis nos ptenūt. tm̄ Lau. t Jo. t multi sequaces tenent q cū saracenis etiā nō lz comedere. qz etiā ipi in multis iudaizāt. Qd̄ vez credo qn̄ in cibis talia obs̄uant. alis nō. Item qz iudeis pmittit eoz synagoga. § saracenis nullo mō pmittit inter xp̄ianos publicā inuocationē facere machometi. neq; pegrinatio ad aliquē suoz. sicut ad sanctū. Et q̄cūq; eoz dns xp̄ianus qui hoc eis pmittit peccat mortaliť. qz facit ꝯ ꝓceptū de. vnice. de iudeis. Item qz cū iudeis pnt xp̄iani bre cōmerciū. § cū infidelib⁹ seu saracenis extat bodie. pbibitio sb pena excōicatōis papalis quā incurrūt ipo facto q̄ tpe guerre cū eis bnt cōmerciū. vl' qui deferūt eis pbibita. de q̄ vide. s. Excōicatio. v. casu. xxj.

1 ¶Utz xp̄iani possint furari q̄s detinent in eoz seruitio⁹. R. q sic. qz nullo mō licite possunt tenere eos.

Satisfactio dr̄ dupl'r. Uno mō recōciliatio t sic qz oēs ptes pnie ordinanť ad recōciliatōem q̄libet earū satisfactio dici pt. Alio mō dr̄ solutio pene debite. t sic ē pars vna pnie q̄ ē assumpio siue adimpletio pnie iniūcte vel debite t nihilomin⁹ tñ etiā ptib⁹ alijs pnie cōuenit p accns. vt cōtritioni rōe doloris piūcti q̄ est in pte sensibili. t cōfessioni rōne erubescentie. hec. s. Bo. in. iij. di. xvj. circa litteram.

1 ¶Satisfactō fm culpā pteritā ē iniurie illate recōpēsatio fm eq̄litatē iusticie. fm vo culpā futurā ē pcōrum cās excidere. t eoz suggestionib⁹ aditū nō pbere de pe. di. iij. c. satisfactio.

2 ¶Utz deo q̄s possit satisfacē p pcō⁹. R. q cū ipius adiutorio. videlz cū merito passionis xp̄i cui⁹ bō p ve rā fidē efficiť pticeps sic pt alis ñ. vt no. Ri. i. iij. di. xv

3 ¶Utz vnus bō possit pro alio satisfacere. R. q accipiendo satisfactōem pro pseruatiōe t cautela culpe future sic nō pt. qz quis ieiunādo nō affligit corpus alteri⁹ vt viuat caste. nisi inq̄tū p bonū exīm allicit eum ad sīta faciēnda. siue inq̄tū pōt alteri mereri augmētū gr̄e p talia. vt sic facili⁹ euitet pcm̄. Si vo accipiatur satisfactio p recōpensatōe iniurie illate. sic vn⁹ pt p alio satisfacere hoi. Deo vo etiā pt si mō ille qui cō misit pcm̄ sit pnit⁹ de eo. alis nō. p pnia vo iniūcta ñ pōt vn⁹ pro alio satisfacere nisi iteruenīat auctoritas cōfessoris qui in illa pōt dispensare. vel nisi interueniat casus q̄ ille cui imposita ē nūq̄ eā poterit in b mūdo implere. qz posset tūc p aliū fieri. hec habēt̄ ex dictis Ri. t. s. Bo. in. iij. dis. xx.

4 ¶Sed nūquid ille cuius satisfactōem alter i se suscepit moriēdo statim euolabit? R. q nō. § oportet q primo ille qui eā suscepit impleat. qz nemo paradisum ingrediť nisi sit extra oē debitū. ita q̄ nec ipse nec ali⁹ p eo sit debitor. fm. s. Bo. i. iij. di. xx.

5 ¶Utrū talis pro alio satisfaciens satisfaciat etiā p se ipo? R. diuersoz fuit opi. § mihi placet opi. quā Ric. in. iij. di. xx. refert q etiā ē satisfactoriū pro seipso non ex debito. § per diuinā misericordiā q̄ magis charitatem attendit q̄ opus. xiij. q. v. si quis. Vel dic q pro alio sit satisfactoriū per modū solutōnis pene. pro seipis vo est satisfactoriū p modū meriti de congruo. dicit ēm. s. Bo. in. iij. dis. xv. q licet de rigore iusticie nō sit satisfactoriū id qđ facit quis ad qđ alis teneť. tamē credit q diuine misericordie benignitas tanta ē q acceptat totū. t quasi pro nihilo saluat nos. t de hoc. j. Suffragium. §. ij.

¶Utrum satisfactio facta in pctō mortali valeat? R. aut loquimur de ea q̄ fuit imposita a cōfessore penitēti t postea recidiuanti añ illius complementum. t sic dic v. s. penitētia. §. xiij. Aut loquimur de alia quacū q̄ volūtarie assumpta. t sic dico q non valet quo ad diminutōem pene debite pro peccato nisi per accidēs vtputa qz citius pueniť t veram pniam aget. § q̄tū ad culpā futurā euitandam valet. 6

¶Que sunt ptes satisfactōis? R. tres. s. oro. ieiunium. t elemosina. Sunt tm̄ alie secūdarie. vt vigilie. pegrinationes. discipline t hmōi. vñ omnia opa afflictōis ad ieiunium reducunť. omnia opa misericordie ad elemosinā. omnia opera spūalia ad oronem. Hec ex scto Bo. in. iij. di. xv. pte. j. ar. j. q. iij. 7

¶Utz flagella missa a deo vel ab hoib⁹ etiā pro peccatis nr̄is sunt satisfactoria? R. q sic. inq̄tū cadūt sub voluntate patienter ipa acceptante t patiēter sustinere volēte. dūmō alis sit i charitate. t de Bvid. s. mors. 8

¶Utrum aliqua pdictaz triū partiū satisfactōnis sit magis satisfactoria? R. q cłyna in se includit vtutem oronis t ieiunij. ꝓpter duo. Primo qz constituit eum cui dař debitoz ad orandū pro eo qui dedit. Secūdo qz elemosina data ꝓpter deū ē quasi q̄daz oblatio deo facta. q̄ oblatio deo facta hz vim oronis. t silr bonoz exterioz subtractio p cłynā facta ptinet virtualiter ieiunium in q̄ macerať corp⁹. silr oro virtute ptinet ieiunium. qz intentio interi⁹ ad deū debilitatē corpis parit. pplius tm̄ cłyna hz vim satisfactōis q̄z oro t ieiunium. propterea dr̄. j. Thimo. iij. Corpalis quidem exercitatio ad modicū vtilis ē. Dicit glo. omnis summa discipline xp̄iane ē in misericordia t pietate. si tm̄ generaliter loquamur pōt dici q in satisfactione sunt tria. s. vitatio culpe. augmentatio gr̄e. t solutio pene. t hoc tertiū ē infimū in satisfactōe. Ad primū valet oro. Ad secūdū valet elemosina qua q̄s sibi facit amicos de māmona iniquitatis q̄ impetrant gr̄am. Ad tertiū valet ieiunium. hec ex Ri. in. iij. dis. xv. ar. ij. q. iij. 9

¶Utrum restitutio rei aliene sit ps satisfactōnis? R. q ꝓpie nō. qz dz ꝑcedere oēm ptē pnie cū dicat cessatione ab iniuria. de q̄ vide. s. restō. ij. in pn. Sed large accipiēdo restōnem ꝓut dicit oīe illud qđ ad debitā satisfactōem exigiť. sic ē pars satisfactionis. 10

Scandalū ē dictū vel factuz minus rectū pbens alteri occasionem ruine. ita no. Car. in clemē. j. de off. oz. fm Lau. a scandalon grece qđ latine dr̄ ruina vel offensio vel impactio pedis t elicit a Hiero. sup illd Math. xv. Scis q pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt. vñ sicut qñ aliqđ ponit in via corpali p qđ ipingēs disponit ad ruinā. sic i via spūali q̄cūq; p factum suū seu dictū minus rectū. id est vel malū fm se. vel bn̄s spēm mali disponit aliquē ad casum in aliqđ pctm̄ ꝓpie scandalus ei facit. Hostie. in sum. ti. de renū. dicit. graue scandalū dr̄ qñ ex dicto vl facto aliq̄ trahūť in cōsensum mortalis pcti. t ꝓpterea glo. de renū. i. c. nisi. i v. p graui. dicit q nō ē curandū de scāda lo nisi sit graue. de no. ope. nū. c. ij. t de voto. c. magne. de reg. iur. q̄ scandalizauerit. quod no.

1 ¶ Quotupleꝛ est scandalū? ℟. duplex. s. actiuū ⁊ passiuū. sicut duplicit̄ pōt ꝯs esse cā peccandi alteri. vno mō p se puta qñ ꝯs aliqđ malū facit p illud intēdens aliū ꝛeducere in pctū. aut si nō intendit. tū factū ē tale qđ ꝛe sui rōne bz vt sit inductiuū ad peccandū ⁊ sic istud dr scandalū actiuū. Altero mō ꝯs p accidēs pōt esse cā peccādi alteri. puta qꝛ pter intentōem scandali dandi id facit. ⁊ ex ꝓditōe opis nō ē vt ꝯs scandalizet. ℔ tū ali⁹ male dispositus est aut ex inuidia quā bz ad aliū aut alio mō iō scandalizaꝛ. ⁊ talis nō dat occasionē ḡtū in se ē tali scandalo. ꝓterea vocaꝛ scandalum passiuū sine actiuo. Ñq̄ etiā ē scandalū actiuū sit̄ ⁊ passiuū. actiuū in altero q̄ dat. ⁊ passiuū cū ille q̄ accipit peccat. aliqñ ē actiuū sine passiuo. puta cū aliquis inducit aliquē ad peccandū. ℔ ille nō peccat. hec alex. scđa scđe. ti. ꝛe scādalo. ⁊ ℟i. in. iij. di. xxviij.

2 ¶ Utꝛ scanūalū sit spāle pctū mortale? ℟. q̄ aut scādalū passiuū ē tantū ipactio adveniale pctū. puta cū aliquis ex dicto alteri⁹ mouet̄ ad pctū veniale. ⁊ sic ē veniale pctū. aut ē cū impactiōe ad mortale pctū ⁊ sic ē mortale. nō tū aliud pctū spāle ab illo qđ cōmittit̄. qꝛ sumere occasionē peccati ex dicto vel facto alterius nō ꝓstituit spālem rōem pcti. qꝛ non importat ꝛe formitatē spāli vtuti opposita. ℔ solū ipm pctū qđ cōmittit̄. Si aūt loq̄mur ꝛe scandalo actiuo ⁊ si sit p accidens sic nō ē spāle pctū. qꝛ qđ ē p accēns nō ꝓstituit spēm. tū q̄ñq̄ pōt esse pctū veniale. vt qñ actū cōmittit venialis peccati vel actū q̄ ꝛe se nō ē malū ℔ solum bz spēm mali cū aliq̄ leui inductiōe. Ñq̄ ē mortale. siue qꝛ ꝓmittit actū mortalis pcti siue qꝛ ꝓtēnit salutē ꝓximi vt p ea seruāda nō ꝓtermittat aliq̄s facere qđ sibi libuerit. facit. c. cauenduꝫ. x. q. iij. ⁊. d. ℣. p graui. j. q. j. bi quoscūq̄. si vo sit scandalū actiuū p se. puta qꝛ intendit aliū inducere ad pctū. ⁊ si q̄dem intendit inducere ad pctū mortale sic peccat mortaliť. similiť si intēdat inducere ad pctū veniale p actū peccati mortalis. si aūt intendit inducere ad pctū veniale etiaꝫ p actū peccati venialis. sic ē veniale pctū. ⁊ isto mō scādalū actiuū p se ē spāle pctū. qꝛ ex intentōe finis sortitur pctū rōem spālis pcti. ⁊ opponit̄ directe correctioni fraterne. ꝓpter hoc qđ intēdit̄ spāle ꝓximi nocumentū. ℔ oia ex alex. ⁊ ℟i. vbi. ℔. ⁊ Tho. ij. ij. q. xliij. ⁊ ad illud Mat. xviij. Necesse est vt veniāt scanda. ⁊c. vez qđ ē necesse nisi homines vitam mutēt.

3 ¶ Utꝛ aliquis teneať dimittere aliqđ bonū opus ne ꝓxim⁹ scandalizet̄? ℟. ꝑm ℟ic. vbi. ℔. ar. j. q. ij. q aut bona opa sunt necessaria ad salutem vt sunt p̄cepta. aut sunt superogatōnis vt consilioꝝ opa. aut in genere indria. vt comedere carnes. bibere vinū. retinere tē porralia. debita repetere ⁊ hmōi. Opa eīm ꝑma nō sūt p quocūq̄ scandalo omittenda qꝛ nullus dz velle dāmatōem suā p cuitāda illa ꝓximi sui. facit. c. ij. de no. ope. nū. ⁊. xij. di. illa. xj. q. iij. inter verba. xxiij. q. iij. ℣. j. añ fi. ¶ Hic aduerte ꝑm Inno. vt recitat pa. ꝛe renū. i. c. nisi cū. ℣. p graui q̄s. q in preceptis iuris naturalis ⁊ euangelici ē vez hoc. ℔ veritas iuris positiui ex causa est tpanda relaxanda. ⁊ ℑriū statuendū ꝓpter scādalū vt no. ꝛe ꝓcess. p̄bē. c. ꝓposuit. ꝛe voto. c. j. Scđa etiam opa nō sunt omittenda ꝓpter scandalū ꝓximi prouenies ex malicia. qꝛ p p̄s volētibus malicioſe impedire bona opa daret̄ materia ⁊ occasio malignādi. Si vo scandalū ꝓuenit ex infirmitate proxi vel ignorantia. sic sunt ad tps intermittēda. q̄sq̄. s. adhibeať sufficies diligentia ad p̄s vt ignoras instruať. ⁊ infirm⁹ aliq̄ mō ꝓfoꝛteť, vt nō ꝛe bono ope scandalū sibi sumat nec talis retardatio merito ꝑiudicat. qꝛ nō minuit ꝛe pfectō ne charitatis. ℔ magis disponit ad augmentuꝫ. nō tñ omo sunt talia ꝓtermittenda ꝓpter scandalū ꝓximi. Tercia etiā opa. s. indria. q̄ꝝ omissio alteri non ꝑiudicat nisi ipi omittēti. ⁊ etiā in tpalib⁹ tātū sic sunt omittenda ꝛe p̄cepto qñ probabiliť proxim⁹ scādalizabiť ex infirmitate scandalo mortal' pcti. ℔ si venial' erit ꝛe cōsilio. Si aūt scandalizať ex malicia vt puta qꝛ ostendit sum ē sibi q̄ non dz scandalizari. ⁊ mō debito sua sum vt nō scandalizeť ⁊ tñ vult scandalizari. qꝛ sic ꝓuenit ex malicia. ⁊ tūc nullū op⁹ ē ꝓtermittendū ꝓpter scandalū ex malicia prouenies. alex. vo i. iij. ꝓte sūme. c. ꝛe p̄ceptis pnie. tenet q̄ si sim ifirm⁹ ⁊ timeo casum meū ex nō repetitōe reꝝ meaꝝ poti⁹ teneoꝛ vitare scādalū meū q̄ proxi. Silr si sim pfect⁹ ⁊ repetā debito mō. lz sicut p̄ponderat bonū cōe bono spāli. sicut p̄ponderat scandalū cōitatis ⁊ pluriū. s. dissipatio pacis ⁊ vtilitatis cōis ⁊ incentiuū delinq̄ndi q̄ oia acciderēt si nō liceret sua repetere ꝓpter scandalū proxi sui singulare. Aduerte tñ ꝫ q lz ꝛe iure ciuili nō sit curādū ꝛe scandalo qđ pōt ꝓtingere circa pson̄ ꝛetētoris iniuste et tē meā. imo lz talez occidere qñ aliter nō pt recuperari. vt no. Bar. in. l. furē. ff. ꝛe siccariis. tñ ꝛe iure canonico ⁊ in ꝓscia ꝑm pa. in. c. nihil. ꝛe ꝓscrip. nō consulerē bono viro pro repetitōe reꝝ tpaliū aliq̄d facere q̄ verisimiliter valde seua ⁊ horribilia ꝛeberēt euenire. Facit. c. suscepimus. ꝛe homi. ⁊. c. ij. ꝛe no. oper. nū. ⁊. c. si vo. el. j. ꝛe sen. ex. ⁊ qđ ibi no. Inno. Si tñ facēt nō credo mortaliť peccaret qñ scandalū prouenit ex malicia.

4 ¶ Sz nūq̄d qđlibet bonū sit faciendū ne ꝓxim⁹ scādalizeť? ℟. vt colligo ex doctrina Alex. in. ij. ij. tractatu ꝛe scādalo. Aut bonū qđ expetit ꝓxim⁹ rōnabil'r petit. puta qꝛ paup petit vestimētū ⁊ hmōi. ⁊ tūc si ad hoc teneoꝛ ꝛe p̄cepto. casus ē clarus. si nō teneoꝛ alꝫ ꝛe p̄cepto sic debeo ei illud manifestare quō non teneoꝛ ⁊ quō rōnabiliť illud nō facio. ⁊ tūc sufficit. ⁊ si scādalizať sibi iputet. qꝛ scandalū ē pharisęoꝝ q̄ scādalizabāť. qꝛ discipuli nō lauabāt man⁹. ⁊ tñ cū dns satisfeciſſet scandalū accipiētib⁹ dixit̄ sinite illos ⁊c. Mat. xv. Si vo nō rōnabil'r tale op⁹ omitto sic nec ꝓxim⁹ scandalizeť ꝛe mortali teneoꝛ illud facē. Facit. c. ij. de no. ope. nū. aut qđ petit rōnabil'r expetit. ⁊ sic nō teneoꝛ ℔ sufficit satisfacē ꝓ posse ne scādalizeť ex ignorantia vel ifirmitate. ⁊ si nō acceptat iam scādalū ē pharisęoꝝ. ⁊ sic ꝑm aug. exponit̄ illd oi petenti te tribue. s. vel q̄ḡtū ad vbū rōnabil'r te excusando vl' q̄ḡtū ad factū qñ rōnabil'r teneris. ⁊ sic pz qnō dz intelligi illud. Facili⁹ scādalū nasci ꝓmittit̄ q̄ veritas ꝛeserať. s. veritas vite q̄ cōphendit oia p̄cepta ⁊ cōsilia. vbitas doctrine ad ꝓdicandū. ⁊ vbitas iusticie ad puniendū. qꝛ loq̄tur co mō q̄. ℔. dixi. ⁊ adde q̄ ea q̄ sunt ꝛe iure positiuo precepta sunt ꝓtermittēda qñ ꝯs scādalizať ex infirmitate vl' ignorantia. nō tñ simpl'r ℔ ad tps vt dixi ꝛe ꝓsilijs superogatōis. Idē dic ꝛ punitōe maloꝝ. Quid ꝛ fama vtꝝ sit defēsanda ne alij scādalizēť. dicet. ℔. fama. ℣. j.

Sclētia aliqñ br̄ per cām. ⁊ b̄ ꝓprie ē scire. ⁊ de hac loq̄t phs in li. Posterioꝝ. iij ⁊. vj. etbi. Facit. l. scire. ff. ꝛe legi. ⁊. c. intelligētia. ꝛe v. sig. Aliqñ scia br̄ p aliquem sensum corporeū. vt puta scio q̄ bēs caputū i capite. qꝛ video. scio q̄ dixisti tale vbū. qꝛ audiui. Scio q̄ tale q̄d ē dulce. qꝛ gustaui. est durū vel molle. qꝛ palpaui. ⁊ talis scia req̄rit̄ in testeſſ. ꝛe testi. l. testiū fides. ⁊. iij. q. ij. testes. Credulitas tenet medium inter sciam ⁊ nescientiā. quia nec in totali ignorantia cadit credulitas. nec in scientia. vt no. ff.

de iu. & fa. ig. sup Rica. & Bart. in l. admonendi. ff. de iureiu. & quod no. glo. in c. q. de test. li. vj.

¶ Cui scie ē insistendū? R. q clerici et eccliastice psone debent insistere illi scie q̄ ē necessaria circa suū officiū. Religiosi vo q̄ sibi est p̄cepta vel p̄hibita vel de iure aut p regulam. Curam aliaꝝ bñtes. aut confessores circa casus conscie debēt insistere. & sic de ceteris. Clerici tū & religiosi si p̄nt intendere scientijs trivialibus. q̄ ideo triuiales dicunt q̄si triuiū. q. triplex ē via ad idē. s. eloquentiā q̄ sunt grāmatica. dyaletica. & rethorica. Et sic intellige. c. j. & c. q. nōnulli. de magistris nō tñ ad voluptatem. § vt sciant discernere verum a falso. xxxvij. di. cur ergo. multomagis in sacra scriptura theologia. & iure canonico. necnō in phia naturali & morali. xxxvij. di. turbat. & c. q̄ de mensa. & c. siqd veri. & c. relatū. in fi. In scientijs vo quadruuialibus. s. arismetrica. musica. geometria. & astrologia nō credo deberent intēdere excepta musica. q. tales scie licet in se p̄tineāt veritatē ꝺm Hiero. nō tamē ducūt ad pietatem. xxxvij. di. si q̄s grāmaticaꝝ. immo bñt. maxime astrologia multū curiositatis & aliqñ noxie vanitatis Leges aūt & phisicam p̄nt similr audire nisi sint religiosi. vel sacerdotes vel bñtes p̄sonatus seu dignitatez seu curam animaꝝ. vt. s. excōicatio. vij. casu. vj. & vij. Sunt tñ inexcusabiles apud deū qui p̄fatis scientijs intendentes q̄ eis sunt necessaria vel ad eoꝝ officium ignorāt. xxxviij. di. q̄ ea. Et q̄ scia requirat dic q̄ spāliter a quocūq; exigitur illoꝝ p̄ceptoꝝ & p̄hibitionū cognitio q̄ ad eum p̄tinet. vel rōne officij aut status aut alio mō. Xp̄iani aūt cōiter tenētur scire q̄ p̄tinēt ad fidem. q̄dam explicite & q̄dam implicite. vt. s. fides. §. vj. Et p̄terea Aug. in c. vos aū oia. de conse. dist. iiij. dicit q̄ patrini debēt docere quos tenuerūt in bapmo symbolū & oīonē dominicā. Uñ ex dictis in. d. §. vj. patet q̄ parentes q̄ nō docent filios & filias se signare dicendo. In noie p̄is & filij & spūssancti Amē. & Credo paruū. & decem p̄cepta legis. & Pater noster. videtur peccare mortaliter qñ omittūt ex negligentia eos docere vel doceri facere si p̄nt. Similē non excusantur a mortali q̄ nescientes talia nō addiscūt si p̄nt cum sint necessaria ad salutē. Aduerte tñ q̄ q̄s posset scire precepta. puta si interrogat adorare deos alienos est cōtra p̄ceptū ñderet sic. & idem de alijs. Uñ tali sufficit licet nesciat ordinate dicere. Et idez possit dici de aliq̄ q̄ nescit Credo puū. tñ si interrogaret de? ē vn?. ñderet q̄ sic. & q̄ creauit oia. ibs xp̄s ē filiꝰ ei?. & sic de ceteris. ñderet q̄ sic qđ sufficeret sibi lz nesciret p̄fatuz Credo. Et idē dicerē de Pr nr. q̄ qñ quis scit q̄ ē orādum & petenda salus & gra & remissio pctoꝝ & hmōi. lz nesciret dicere Pr nr q̄ excusaret lz consulendū sit oibus vt poti? tam pr nr q̄ Credo addiscant.

2 ¶ Que scientie possunt doceri alie a p̄dictis. vide. s. Magister. §. iij.

Scisma p̄prie & stricte est illicita diuisio p inobediētiā abvnitate eccie facta. xxiij. q. iij. inter scisma. extra de scisma. ad succindēdos. li. vj. Et hoc est aliqñ cū beresi. vt in grecis q̄ ab vnitate eccie se sepauerūt. Aliqñ scisma ē sine beresi. sicut sūt illi q̄ credūt romanā eccliam nec aliā volūt cōstituere. § eam credūt esse apud se. vt cōtingit qñ duo vel plures p̄tendunt de papatu. Aliqñ scisma accipit large. s. cum qui p̄ viū epm eccliē sedem epalem sibi vsurpantes & p̄sbros sibi ordinantes. Scisma. iij. accipit largissime. & sic scismatici sunt omnes q̄ sunt in peccato mortali. quia sunt extra charitatem. c. audi. xj. q. iij Hoc. no. Inno. in. c. j. e. ti. & sequit pa. in Rubr. eo. ti.

¶ Utrum omnes scismatici sunt excōmunicati? R. pa. in. d. Rica q̄ p̄prie scismatici cum beresi clarum est q̄ sic. c. excōmunicamus. de bere. Sed sine beresi scismatici p̄prie non sunt excōmunicati vigore. c. j. eo. ti. § vigore. c. licet. de elec. vbi dr q̄ gerens se p papa cū non sit cum omnibus sibi adherentibus excoicationi sbiaceant & sic sunt excōicati ipo iure. Limitat tñ pa. ibidē in. d. R. vez in casu vbi nō cadit p̄babil error vl ignorantia. vbi aūt questio foret dubia & maxime si p̄stiterit in facto intricato et longeuo. put euenit in scismate p̄terito. tunc putarem omnes euitare excōicationez et peccatuz. l. regula. et. l. ij. ff. de iur. et fa. igno. et in. c. apostolice. de cle. ex. mini. et in. c. vt animaꝝ. de cōstit. li. vj. dū tamen in volūtate habeant semper adherere vero pape qñ p eccliam vel alio mō constaret de veritate. Scismatici vo large non sunt excōmunicati. nisi per violentiam factaz epo et hmōi al's non. nec scismatici largissime. 1

¶ Utz emēs rē ecciasticā aut alio mō acq̄rēs eam a scismatic̄ p̄prie sit excōicat?? R. q sic. vt i. c. j. eodē. q̄uis al's occupās rē eccie ñ sit excōicat?. c. p̄sūt? d fo. cō. 2

¶ Utz tenēs bñficiū ecciasticū a scismatico sibi p̄cessum vl p̄sentiēs ordinationi facte p eūdē sit excōicat? R. q sic. vt i. d. c. j. Sz h intellige i ordinatōe q̄ ad executōem ꝺm glo. & pa. i. d. c. j. qz ordo bn p̄ferr si forma seruet. § nō executio si scient a tali recipiatur. Si vo ignoranter Inno. tenet q̄ etiā executio p̄ferr. § Host. tenet q̄ vez ē q̄ executio p̄ferr q̄diu ē occult?. § post q̄ fuerit patefact? req̄rit dispensatio et istud ē tutius 3

¶ Sz q̄s dispēsabit cū tali? R. pa. i. c. fi. eo. q̄ i epatu solus papa. c. qz diligentia. de elec. Multomagis si dignitas sit empta. vt in. c. cū venerabili. de consue. In alijs vo ordinib? distingue. Aut recepit scienter vel ex ignorātia crassa aut supina a tali scismatico. & sic sol? papa. Aut ex ignorātia p̄babili. et sic eps dispensare p̄t vt in sili dr in. c. j. et. ij. de ord. ab epi. q̄ re. nō tamē ab illo epo qui eū ordinauit. q̄uis postea redierit ad vnitatem. vt no. glo. in. d. c. fi. 4

¶ Utz Jctus alienatōis factus in vtilitatem eccie teneat? R. q sic. vt tenet glo. in. d. c. j. al's non. 5

Scriptura aliqñ dr apocha vel apodixia. et hec fit inter ptes. Aliqñ dicitur epla. et hec est q̄ mittit ad absentē. et cōiter dr lra missiua. Aliqñ dr liber rōnū. et hic ē quē cōiter solent facere exercentes talē artem seu boni et curiosi p̄fa milias. Aliqñ dr publica. et hec ē q̄ fit a publica p̄sona. s. notario cū publicis solennitatib? req̄sitis. Aliqñ dr autētica et h ē illa q̄ ad sui validitatē ñ req̄rit aliō Quō aūt faciat fidē. vide doc. maxie pa. in. c. scripta. de fi. instru. et i. c. j. eo. ti. et i. c. post cessionē. de p̄ba. et ibi dr q̄ scriptura sigillata aliq̄ sigillo autētico cū subscriptione duoꝝ vel triū plenā fidē facit. Aduerte q̄ vbi ius scripturā exigit si nō extat p̄babit qui stat p solēnitate. ꝺm Inno. in. c. innotuit. de eo qui fu. or. su. et iō clericus p̄bare habet q̄ sit clericus si scripturā nō habet. no. pa. in. c. qñ ꝛ. de p̄ba.

¶ Utz sit danda fides scripture antiq̄e? R. pa. in. c. cū cām. de p̄ba. q̄ sic. et no. Bar. in. l. j. ff. si cer. pe. no. glo. in. c. inter dilectos. de fi. instru. Qđ limita vez qñ nō tractat de magno damno. Idem dic de scriptura in lapide et diffuse vide pa. vbi ſ. de boc. 6

Scurrilitas differt a stultiloquio. scdm Alexandrum scda scde titu. eo. quia scurrilitas refertur ad lasciuiam affectionis.

Stultiloquiū vo ad indiscretionem rōnis. pñt tñ co, incidere ⁊ inuicem cōuenire. ⁊ semp est pctīm ꝓprie ac cepta ⁊ filia luxurie. sunt tñ aliqñ ꝑ verbauitate ser, monis. ⁊ boc improꝑe. ⁊ tunc si adsit finis debitus vt ꝑseruatio amicicie bone vel remotio tristicie vel acci die nō ē pctīm. dūmō nō fiat ꝑ vba turpia. Si aūt fiat ꝑ vba turpia vel inutilia ⁊ tantū risum inordinatū ꝑ uocantia pctīm ē. ⁊ sic ad Ephe. v. Non noiet in vob turpitudo aut stultiloquiū aut scurrilitas q̄ ad rē nō ptinet. i. nullius vtilitatis. Et magis peccāt qui tales audiendo sustinent cū sint auctores sceleris.

Secretū qñ quis debet reuelare. vide confessio delicti. in pīn. ⁊ cōfessio vl. ⁊ familia. §. vij. ⁊ viij.

Seditio est tumultus ad pugnā. vt dicit gl. ij. Cor. xij. ⁊ differt a bello ⁊ rixa. qz ista important mutuam impugnatōem in actu. ⁊ secti tio pōt dici siue bmōi impugnatio sit in actu siue sit ꝑ paratio ad talē pugnā. Item qz bellū ꝓprie ē ꝯ hostes extraneos q̄si multitudinis ad multitudinē. Rixa au tem est vnius ad alterū vel paucoꝝ ad paucos. ⁊ sedi tio ꝓprie est inter ptes multitudinis vnius inter se dis sidentes. vt cū vna pars ciuitatis excitat ad tumultū cōtra aliam. differt tñ a scismate. qz scisma ꝯ vnitatez spūalem. hec contra tempalem.

1 ¶ Utrum seditio sit pctīm mortale? Rn. q sic ex genere suo. vt ꝑz. ij. Cor. xij. ⁊ nedū in eis q̄ seditionem ꝓcu rant. ⁊ etiā in sequacibus taliū. ⁊ tenent de oīmi dāno inde secuto. Idem dico de tenentibus partialitatē. cō cor. Tho. ij. ij. q. xlij.

2 ¶ Utrū ꝓturbans regnū tyranni sit seditiosus? Rn. q. nō. qz tale regnū nō ordinat ad bonū cōe ⁊ ad bonuz ꝓuatū. vt dicit phs. iij. pol. ⁊. viij. ethi. ⁊ ideo non ba bet rōnem seditionis talis ꝓturbatio. immo ē laudan dus q̄ multitudinē liberat a tyrannica ptāte. nisi for te q̄n sic inordinate ꝓturbaret q multitudo subiecta maius detrimentū pateret ex ꝓturbatione ꝓsequenti q̄z ex tyrānica dñatiōe. Idē dic de oi rei stite seditiōe.

Sensualitas inordinata q̄ q̄z ē sine oīmi culpa. qz etiaz aliqñ vitari nō pōt. ⁊ tūc est q̄n volūtas nō ē cā illius deordinatio nis nec cōmittendo nec omittendo nec aīcedent nec cōcomitanter vt cū corpus calefit sine aliq̄ appbensi one mentis ⁊ bmōi. Q̄nq̄z ē cū pctō veniali. ⁊ tunc est q̄n talis inordinatio insurgit in sensualitate ꝑ negligē tiam volūtatis. Q̄nq̄z ē cum pctō mortali. q̄n. s. ē con tra actū prohibitū. vt insurgēs ex volūtatis impio de liberato. vl' vt retēta ⁊ acceptata. sicut ē in cogitatōne morosa ⁊ fortī i deliberata. h̄ ex Rich. in. ij. senten.

3 ¶ Quis ē processus tēptatōis ⁊ delectatōis q̄ incipit a sensualitate? Rn. q ille. M z primo delectabile offer tur siue ꝓpīt. Scdo delectatio aduertit. Tercio i id ad qđ delectatio trahit cōsentit. Primū ē sensualitas ꝑm inferioris rōnis ptes q̄ habet diiudicare interio res motus qđ nō est ptis sensitiue. diffinire vo an de lectatio sit ampleranda vel refutanda ē superioris ptis rōnis. Cōtingit aūt delectari ad apprehensionem dele ctabilis aī aduersionē delectatōis. ⁊ boc ē sensualita tis. ⁊ ē pctīm veniale vel nullū. vt dixi.

Sententia ꝓprie ꝑm Goffre. ⁊ Tancre. est iudicialis diffinitio que cōtro uersis finem imponit pronūciatione competentis iu dicis condemnationem vel absolutiōem continēs. ff. de senten. ⁊ re iudi. l. j. extra eo. c. ij. ex q̄ patet q excōi catio ⁊ interdictum ꝓprie dicit sententia. qz excō municatio ꝓpriedon est sententia. qz sententia finem imponit. vt. xj. q. iij. sūmope. ⁊ no. glo. ij. q. vj. diduū. § ns excōmunicatio. § ē pena. xj. q. iij. nemo. xxiij. q. iij. corripiant. de sen. ex. sacro. Semi. in. c. vt animar. de consti. li. vj. concludit q ꝓprie nō est sententia. ⁊ in sta tutis vbi fit mentio de sentētia non veniret excōicatō. Est tñ snia interlocutoria cū ois vox iudicis ad cām faciens possit dici snia. Facit glo. in aut. de litig. §. si oēm. ⁊ glo. j. q. vj. §. diffinitiua. ⁊ ideo p viam iudicia, lem non potest ferri die feriata.

¶ Quottuplex est sententia? Rn. duplex. Prima dicit interlocutoria. Secunda diffinitiua. Interlocutoria sententia est iudicialis declaratio sup aliquo summa, rie ius tribuens inter ptes dicta a mō proferendi. qz q̄si loq̄ndo inter ptes sine aliq̄ solēntate ferē. de sen. ⁊ re iu. c. q ad ꝓsultatōem. ij. q. j. in sum. ⁊ est semiple na snia q̄ ferē inter ꝑncipiū cāe ⁊ finē non sup pauci pali. § sup incidētibus q̄nibus vel emergentibus. de ap. c. significātib⁹. ⁊ de testi. significauit. el. j. ⁊ de offi. dele. c. cū olim. ⁊ q nō sit plena diffinitio ꝑz. ff. de arbi. l. q̄lē. Dñ q̄ ea tulit pōt reuocare etiā post decēdiū. siue sit iudex ordinari⁹. ff. de sen. ⁊ re iud. l. qđ iussit. sine sit delegatus. de ap. c. cū cessante. etiā si fuerit appellatuz ꝑm arch. vbi. §. ⁊ cōiter vocin. d. c. cū cessante. ⁊ h̄ ve rū nisi appellationi detulisset. vt in. c. cū appellatōni, bus. de ap. li. vj. vel nisi ps fecisset expēsas ad ꝓsequē dum appellatōem. ff. de ꝓdi. ob causam. l. si pecuniaz. in pn. si tñ vellet sibi de eis satisfacere posset reuocare de ap. c. interposita. §. illud dicitq̄ . silr dic de arbitrio iuris a q̄ pōt appellari. d. l. q̄lē. dicit etiā glo. in aut. de bere. et fal. §. illud. in vbo decetero. q qūlibet ꝓceptū factū ꝑ iudicez vel eius nūciū dī snia interlocutoria. Diffinitiua sentētia dī q ꝑ eā principalis qō diffinit extra de sen. et re iu. c. ij. ff. eo. l. j. cui ꝑ eūdē iudicē non pōt aliq̄d addi vel minui nec mutari detrahi aut revo, cari postq̄z lata ē. d. l. q̄lem. nec a delegato. qz funct⁹ ē officio suo. de of. dele. in lris. nec ab ordinario. nisi sit ꝓtra ius cōstitutōis. de sen. et re iu. c. cū inter. nisi p bn ficiū restōnis. extra eo. c. cū Bertoldus. Fallit boc in sex casibus in q̄bus ordinari⁹ pōt. Primo. si nulla est vel annullāda ꝓpter errorē facti retractare pōt. xxxv. q. ix. §. j. ꝑm Jo. C. quō et qñ iu. l. si pses. et. l. si vt pro ponis. Item scdo pōt iudex ordinari⁹ tractare in mul cta q̄ ꝓpter inopiā ē remittenda. C. de mō mul. l. fi. in fi. ff. de offi. presi. l. illicitas. §. fi. Item tercio in fructi bus et expensis et alijs accessorijs consimilibus in q̄, bus e.. dē die pōt suppleri nō tñ minui. sic intelligitur ff. de sen. et re iu. l. paulus rñdit. Item quarto si aliq̄s absens ꝓdēnatus veniat adhuc iudice pro tribunali sedēte. ff. de rest. in integ. l. diuus. et. d. c. cū bertoldus. §. postmodū. Itē q̄nto rōe publice vtilitatis. ar. ff. de decre. ab or. fa. l. qđ semel. Item sexto vbicūq̄z vertit piculū anime et de errore fit fides. de sen. et re iudi. c. inter ceteros. de consue. c. fi. de ꝑscrip. c. q̄m princeps. tamē potest semp quando voluerit reuocare. mutare et corrigere. de resti. in integ. c. ex lris.

¶ Utrum in oīmi snia sit ordo iuris seruandus? Rn. q sic. et diffinitiua si sit lata ꝯ ordinē substantialē iudi, cioz vt ē citatio. inducie. litis cōtestatio. et testium re ceptio. nulla est ipso iure. intelligo si petantur inducie. xvij. q. iij. vtor. Si vo contra ordinē q̄ non est de sub stantia tenet. et de boc in. d. c. biduū. interlocutoria vo bene tenet. licet peccet grauiter q̄ tulit sine ordine iu, ris ip̄m amit et aliqñ est suspensus. vt in sententia excō, catōnis. in. c. j. de sen. ex. li. vj.

3 ¶Quails debet esse sententia diffinitiua? R. absolutoria vel cõdemnatoria. d. §. diffinitiua. C. de sentẽ. & inter o. om. iudi. l. iij. Certa. vt. ff. de sent. & re iudi. l. in summa. Pura. vt. ff. qñ ap. sit. l. j. §. biduum. & d. c. biduũ. Aduerte tñ q̃ quando cõditio ẽ intrinseca. puta cõdẽno reũ si actor probauerit q̃ tenet. vt i. c. biduũ. & ibi glo. & Bar. in. l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iudi. Secus si cõditio esset extrinseca. vt cõdemno te si papa venerit. & vide glo. & Bal. in. l. cũ iudex. C. de sen. & interlo. om. iu. & iusta debet esse super omnia.

4 ¶A quo põt dari? R. ab eo q̃ habet iurisdictõem ordinariam vel delegatam vel cõpromissum.

5 ¶Quõ debet dari sñia diffinitiua? R. sedendo nõ impedibus stando. als ẽ nulla. c. & si sñia. §. fi. eo. ti. li. vj. Item ptibus pñtibus vel cõtumacibus in scriptis recitare. als eam solũ in scriptis dando sine recitatõne ẽ nulla. C. de sen. ex peri. recipiẽ. l. j. Similiter si non recitet in scriptis. l. vl. C. de sen. experi. reci. & d. c. si sñia. Fallit in breuibus & causis viliũ psonaꝝ. C. de sentẽ. experi. reci. autẽ. nisi. Itẽ in causa matrimoniali. Itẽ qñ de partiũ consensu ꝓcedit. no. ij. q. j. c. in primis. p Archi. & Jo. Item ipe q̃ dat sententiã debet ipe legere seu recitare nisi sit epus aut alius illustris. d. c. si sententia. & C. de sen. experi. reci. l. ij. & ij. q. vj. anteriorũ. §. ille. in fi. Multa essent videnda. & q̃ nihil ad nos. omitto breuitatis causa. Sed tu vide si placet Host. in sum. eo. ti. & Dire. iuris. & Spe. quõ in multis casibus est nulla. quõ annullanda. quõ exequenda & quõ transit in rem iudicatam.

6 ¶Utrum religiosi ligent̃ sententijs suoꝝ ꝓlatoꝝ extra locũ eoꝝ? R. Jmol. in cle. dudũ. de sepul. q̃ non. & videt̃ seq̃ opi. Lau. & Hosti. in. c. cũ illoꝝ. de sentẽ. ex. Car. vo in. d. cle. dudũ. dicit hoc dictuꝫ ꝓcedere q̃ ad cõtentiosam iurisdictõem. qz nõ põt ponere sedem q̃s in alieno territorio. de offi. or. c. cũ epus. li. vj. Sed respectu sñie volũtarie iurisdictõnis & ad quas nõ ꝓcedit̃ in forma iudicij verior est sñia aliorꝝ q̃ tenent q̃ licẽt̃. de offi. leg. nouit. & placet mihi. & etiã quo ad cõtentiosam iurisdictõnem in monasterio suo. qz vt dicit Pa. in. c. cũ contingat. de fo. compe. Monachus vbi cũq; est semp ẽ de iurisdictione abbatis quẽ vice dei super caput suũ imposuit. xix. q. iij. statuimus. de elec. c. si religiosus. li. vj. & fictione iuris sp est in claustro. vt no. Jnno. & abbas. in. d. c. cũ illoꝝ. & archi. in. c. vt periculosa. ne cle. vel mo. li. vj. Facit quod dixi. s. Excõicatio. ij. §. x. & xj.

7 ¶Utrum sñia duret post mortẽ sentẽtiantis? R. pa. in. c. a nobis. el. j. de sentẽ. ex. q̃ aut habet cãm successiuam siue ẽ ad effectũ ꝓducendum. puta interdicit alicui artem suã seu officiũ. & tunc si ẽ cũ causę cognitõe lata durat. vt in. l. j. ff. de postul. & sic intellige. l. j. §. sed vrbẽ. ff. de offi. ꝓfec. vr. vbi p3 q̃ ꝓfect? põt in ppetuũ aliquẽ ꝓuare officio aduocatõis. lz ipe sit tpalis. Si vo nõ ẽ lata cũ causę cognitõe. & sic nõ durat. & sic loquit̃. l. fi. ff. de pe. Si aũt sñia ẽ quo ad effectũ ꝓducũ puta q̃ vinculũ iniecit tpe prolatõnis. & sic durat etiã post mortẽ. Exemplũ in excõicatione vel publicatiõe bonoꝝ. q̃ nisi absoluat̃ sp erit excõicatus. vt i. c. vnico. de ma. & obe. li. vj. facit. c. pastoralis. §. j. de offi. or. Quõ etiã sñia extẽdat effectũ extra territoriũ. babes. s. pena. §. xviij.

8 ¶Utrũ ille ꝓ quo data ẽ iniusta sñia post cognitã in iusticiã teneat restituere q̃q̃d hũit? R. Pa. in. c. j. de cõcess. ꝓben. q̃ si ẽ declaratiua sic tenet̃ alit̃ nõ saluabitur. qz talis sñia nõ aufert directũ dominiũ vt no. in. l. iulianus. ff. de cõdi. & de. nec alteri accrescit ius. vt no. Jnno. in. c. quia plerique. de immu. ec. tunc eĩ declarauit ad eũ ptinere. l. sicut. §. si q̃rit. ff. si ser. ven. c. forus. de v. sig. Et dr declaratiua sp qñ iudex inẽ litigantes sentẽtiat ad istũ vel ad illũ ptinere siue dari debere. Si aũt sñia ẽ priuatiua. puta cũ aliq̃s priuat̃ beneficio ecclastico & ꝓcedit̃ alteri. talis cui cõcessum fuit nõ tenet̃ restituere. lz cognoscat postea iniustã sñiam fuisse. qz exquo nõ appellauit videt̃ renũciasse. & ideo cũ vacaret potuit isti ꝓcedi. vide ꝓ hoc bonã gl. insti. de off. iu. in fi. & p Cy. in. l. j. C. cõia vtri. iudi. & p Bar. in. l. pomponi⁹. ff. de acq̃. here. & p Jo. cal. in. c. propositum. de ꝓcess. ꝓben. Nõ quidẽ limito nisi talis fuerit in cã iniusticie. Item scdo nisi sint alia a bñficijs ecclesiasticis. vt puta res tpales alterius. qz sic in foro aie teneretur. vt no. Jnno. in. d. c. quia plerique.

Sepultura est possessio siue terra vbi aliquis sepeliendus est. vel dicitur locꝰ cõcauus in loco ecclastico vel cimiterio factꝰ in quo corpus catholici cõdescit: vñ si talis possessio seu terra seu qlibet aliud vas pro sepeliendo sit perpm seu de eꝰ auctẽ ad sepulturã deputatũ. sic ẽ locꝰ religiosus. siue ibi sit aliq̃s sepultꝰ siue nõ & vendi nõ põt. de sepul. c. abolẽda. & xiij. q. ij. q̃sta ẽ. & c. postq̃. & c. ꝓcipiendũ. Si aũt auctẽ epi talis terra seu locus nõ ẽ ad sepulturã deputatꝰ. lz ibi sit aliq̃s sepultꝰ nõ propterea ẽ religiosus pm canones. vt no. Jnno. in. d. c. abolenda. Facit. c. ad hec. de relig. do. & qd. s. dixi religiosus locus. Vendi tñ nõ põt. vt in. d. c. q̃sta. & post q̃. lz aliud sit pm leges. qz religiosus dicit̃. ff. de reli. & sum. fu. l. ij. Aliqñ dr sepultura ẽa deputanda seu locus deputãdus sepulture. & hec vẽdi põt. xij. q. ij. aux.

¶Sepultura aliqñ accipit̃ pro officio qd impendit̃ sepeliendis. & talis sepultura vẽdi nõ põt a clericis q̃ hñt bñficiũ rõne cui⁹ tenent̃. puta qz sacerdos parochialis & hmõi. immo simoniã ꝓmitteret si venderet. j. q. j. dictũ. xiij. q. ij. ꝓcipiendũ. & c. in ecclastico. & de simo. cũ in eccle. lz clerici petere non possint. laici tñ tenent̃ ad laudabilẽ psuetudinẽ seruandã. & vr q̃ si seruent peccent mortaliter. ar. c. ad aplicam. de simo. & ita credo. nisi ex aliq̃ rõnabili cã desistant. Alij aũt clerici q̃ ad tale offm nõ tenent̃ rõe bñficij poterũt vẽdere. nõ qdẽ offm § laborẽ suũ. qz nõ tenet̃ de suo facere. b. ar. c. charitatẽ. xij. q. ij. de ꝓscrip. cũ ex officij. & d. c. abolẽda. 2

¶Ubi debet esse locus sepulture? R. pm Jnno. in. d. c. abolenda. q̃ apud eccłam ꝓsecratã. qz cũ consecrari debeat. vt in. c. sicut. xvij. q. iij. ideo ad locũ nõ consecratũ nõ põt accedere. de cõse. ec. vel al. c. si eccłam. li. vj. põt tñ etiã eẽ remotus ꝓpter fetorem.

¶Quis bz ius funerandi? R. pm Jnno. in. c. j. de sepul. q̃ nõ ois eccła § solũ illa q̃ bz pplm vel cui ex priuilegio ẽ cõcessum. & hoc de iure canonico. Sed de iure ciuili cõpetit oibus q̃bus inest ius inferẽdi mortuos. vt. ff. de mor. infe. ꝓ totũ. Aduerte hic q̃ pactuz factum cũ rectore eccłe circa sepulturã nõ recipiendam valet etiã factũ ab his q̃bus a sede aplica ꝓcedit̃ libera sepultura. c. pactũ. de pac. li. vj. 3

¶Utrum bñtes ius funerandi possint intrare alterius parochiaz & ꝓ se accipe funus & alia consueta facere? R. q̃ si bñt ex priuilegio pape vt habeãt liberã sepulturã. sicut sũt miores & ꝓdicatores. vt in cle. dudũ. de sepul. sic pñt etiã nõ obstante contradictõe epi vel curati. & etiã nõ obstante statuto q̃d excõmunicat intrãtes alienã parochiã. vt no. Oldo. ꝓsi. cciij. & seq̃t̃ Host. in. c. vt animaꝝ. de ꝓsti. li. vj. & do. Car. in. d. cle. dudũ. 4

Jo. de lig. ibidem. ꝛ ptz in. c. cū liberū. ꝛ. c. pūtia. de sepul. Rō: q: ꝓcessa libera sepultura concessum est iter eūdi ad capiendū funus. sicut in ſ li dicit lex qñ cōcedit haustus aq̄ videt ꝓcessum iter ad illud. ff. de ser. ru. p. l. ij. §. pe. ꝛ vl. ꝛ facit qđ dixi. s. libere. Si vo nō ꝓcedit libera sepultura ꝫ tm̄ sepultura. sic do. Anto. tenet q etiā pñt. Ric. de senis tenet q nō. ꝫ istud Ge. in. d. c. vt amarū. dicit ꝓcedere vbi ꝓcedit solū q possint recipere eligētes sepeliri apud eos Sz ego teneo q nō pñt sine licētia curati vel epi: nisi habeāt liberaz sepulturā: q: de duab⁹ seruitutib⁹ vna sublata remanet altera. vt dicit glo. magna in. c. ois vtriusq; sexus

5 ¶Quis pōt eligere sepulturā: Rō. q (de pe. ꝛ re. ois fidelis: ꝛ q̄ bz liberū arbitriū ꝛ etatē legitimā. ſ. q sit pubes q̄ns sit in ptāte pīis: tm̄ pōt eligere sine cōsensu pīis. c. lz. in pn. de sepul. li. vj. Impubes vo ꝛ q̄ nō est cōpos sue mētis eligere nō pōt. ar. c. vlt. de suc.

6 ¶Utrū religiosus possit eligere se (ab intesta. pulturā: Rō. q nō: nisi qñ ex monasteriū mouit ad qđ cōmode referri nō posset: q: tūc pōt eligere sepulturā vbi placet. c. religiosi. eo. ti. li. vj.

7 ¶Utrū seruus sibi possit: Rō. vm vo. Pe. de peru. in tractatu de q̄rta canonica portione ecclesie parochialis q sic si est pubes. Si vo ē impubes eliget dñs. ita no. Jo. in. c. de vroze. eodem.

8 ¶Utrū quis possit eligere sibi sepulturā in loco minus religioso q̄ sit locus vbi de iure deberet sepeliri: Rō. olim fuit diuersitas: hodie clarum est q sic. per. c. cum quis. eo. li. vj.

9 ¶Utrū pr̄ possit eligere ꝓ filio impubere cū ipse impubes eligere nō possit: Rō. vo. Pe. supradictus vbi. ꝫ q sic: ꝓsuetudine sic disponente. vt in. d. c. lz. ꝛ idē credit Ge. in. d. c. lz. de mre sicut de pre qñ sic bz ꝓsuetudo. ꝛ ꝫ solū ꝓ filio legitimo naturali: nō aūt ꝓ spurio vel naturali tantū: q: appellatione filioz non veniūt naturales tantū vel spurij. l. generaliter. C. de insti. et substi. ꝛ in de. ſ. de bap. sed ꝓ adoptiuis vel arrogatis bene potest.

10 ¶Utrū auus possit eligere ꝓ nepote impubere: Rō. idē Pe. vbi. s. q nō: q: in materia odiosa appellatione filioz non cōtinentur nepotes: aliter em̄ filij: aliter nepotes appellant. secus appellatione liberorum. vt in. l. quid si nepotes. ff. de testa. tu. multominus frater aut alius collateralis.

11 ¶Utrū pater possit eligere ꝓ filio adulto seu pubere: Rō. idem ibidem q non. q: d. c. lz. solum ꝓ impubere cōcedit electionem sepulture.

12 ¶Utrū decapitādus ꝛ hmōi possint eligere sepulturā: Rō. q̄. s. ibidē q si ſnia est data nec appellatiōe suspensa nō pōt: q: nullā vltimā voluntatē pōt dimittere. l. eius. ff. de testa. q̄ etiā nō pōt ꝓ aia aliquid relinquere. vt no. Joh. an. in addi. ad Spe. ī ti. de instru. edi. pōt tm̄ oia sacra petere et recipe. de. ſ. de pe. et re. Si vo ſnia non est data vel est appellatione suspēsa sic potest eligere.

13 ¶Ubi debet qs sepeliri qñ non elegit sepulturā: Rō. do. Pe. ꝓfatus vbi. s. ꝓ multos casus quos ego reduco ad. vj. vt totalis habeat intelligētia circa hoc.

14 ¶Primus est de parochianis q̄ debēt sepeliri nō in parochia sed in ecclesia vbi sunt maiores sui: ita dicit glo. in. c. ſ. eo. li. vj. facit. c. ſ. de sepul. ꝛ est casus in. c. is q̄. e. ti. li. vj. ꝛ ibi hoc tenet Archi. ꝛ Jo.

15 ¶Sz q̄ro q̄ dicant maiores: Rō. idē Pe. vbi. s. q in isto casu intelligit pr̄ ꝛ auus. text. ē in. c. ebrō. xiij. q. ij. iūcto. c. ſ. de sepul. ꝛ iō lz ꝓauꝰ ꝛ atauꝰ eēnt alibi: non tn̄ ibi sepelieť: ꝫ vbi pr̄ ꝛ auꝰ. ꝫ si pr̄ eēt sepultus in uno loco ꝛ auꝰ ꝛ alij maiores i alio: nō sepelieť filiꝰ cū pre ꝫ cū auo ꝛ ceteris maioribꝰ ꝑm Jo. an. p. c. ij. in pn. ꝛ c. fraternitatē. de sepul. ꝛ p. c. cū qs. de sepul. li. vj. lz alij ꝛ tenēt ꝓ tex. ꝛ ios. xiij. q. ij. ꝫ pmū vr verius.

¶Scds est qñ nō appet vbi sint sepulcra maioz: q: 16
tūc sepelieť i ecclia vbi audiuit diuia ꝛ ꝓcepit ecclesiastica sacra. d. c. ſ. ꝛ ibi ꝑ Jnno. ꝛ est casus in. d. c. is q̄

¶Tercius est qñ qs nō bz se (ꝛ in. c. in nra. eo. 17
pulcra maioz: ꝛ in vna ecclia audiuit diuina ꝛ i alia ꝓcepit sacra vel ē parochianus duaꝝ ecclesiarū: ꝛ tunc si vtraq; ecclesia bz ius funerādi: tūc locus est puētioni. de rescrip. c. duobꝰ. li. vj. ꝫ obuētiones q̄rte diuident. c. cū qs. eo. li. vj. Et si nō est puētio ꝫ ꝓtendūt:

¶Quartus est qñ (dyocesanus ꝓrdabit ptes. 18
ecclesia est interdicta vel cimiteriū vbi de iure deberet sepeliri: ꝛ tūc si est ecclesia sepulcri maioz suoꝝ sepelieť in parochia. Si vo est parochia sepelieť in ecclesia cathedrali: ꝛ si oēs iste eēnt interdicte cū nullus ibi debeat sepeliri. c. vt priuilegia. de priu. ꝛ. c. si eccl'ia. de priuile. li. vj. ꝛ. c. fi. de sepul. li. vj. tūc sepelieť in monasterio ꝓpinquo ꝑm Archi. c. ſ. eo. li. vj. ꝛ Jo. an. i nouella ibidē. vel vbi debebat soluere decimas ꝑm ꝓdictos.

¶Quintus casus est de pegrinis ꝛ aduenis q̄ sepeli- 19
enť in parochia vbi moriunť si nō scit vbi sint sepulcra maioz suoꝝ. vel si scit ꝛ non pñt cōmode referri. Jnno. ꝛ Ho. tenēt in. c. ſ. e. q i eccl'ia cathedrali. Alij aūt q vtraq; eccl'ia bz ius ꝛ locꝰ est puētioni. Et istud verius credo. Idem dic de dānatis ad mortē quādo sepeliri permittunť quod de peregrinis.

¶Sextus casus est de filio pubere: ꝛ dz sepeliri apd 20
maiores. vt in pmo casu. vel si est ꝑm secundū vel tertium casum illud serua.

¶Septimus casus est de filijs illegitimis si sunt na- 21
turales tm̄ sepeliunť cū pre: nisi pr̄ fuisset i dignitate. l. ex facto. ſ. si qs rogatꝰ. ff. ad trebel. ꝛ qđ no. in. d. l. gl'am alit. Si aūt sť spurij nō sepelienť cū pre: q: nec filij noiandi sť. aut. ex cōplexu. C. de incest. ꝛ inuti. nup. nec etiā si legitimenť a pncipe nisi ad petitionē pīis: ꝛ co viuēte fecisset. facit qđ no. in aut. q̄ mo. na. ef. sui. Sepelienť ꝫ tales i sepulcro mris. ꝓbat. ff. ad munic. l. j. nisi sit illustris feia. Si vo sint filij adoptiui vel arrogati: si viuente pre adoptāte moriunť: in eiꝰ sepulcro sepelienť. secus si mortuo: q: tūc sepeliunť cū patre nāli ꝑm qđ no. plene. in. c. vnico. de cog. lega.

¶Octauus casus ē de vroze: ꝛ dic q si est carnaliter 22
cognita vl' ad domū viri ducta: tūc sepelieť i sepulcro viri: q: iā ꝓsecuta est domiciliū mariti ꝓductionē. l. cū qdā puella. ff. de iur. om. iu. vel q: effecta vna caro cum viro. d. c. ebron. al's non.

¶Quid si sit cognita: et tm̄ ꝓpter adulteriū separata: Rō. 23
q nō sepelieť cū viro: q: nō est amplius de domo viri: nisi sit reconciliata.

¶Sz quid si mortuo viro recessit de domo mariti: 24
Rō. q lz fuerint opi. tm̄ mihi placet opi. Archi. et Jo. in. c. is q̄. ſ. mulier. e. li. vj. q sepelieť in sepulcro viri: q: lz ad aliud domiciliū se trāsferat: tm̄ retinet domicilium mariti. vt. l. filij. ſ. vidua. ff. ad muni. vel dic q locus erit puentioni. Et quid de illa q̄ habuit plures viros. dic q vltimꝰ ꝓsiderak: q: vna caro est cū eo.

¶Sz pone q vir habeat in vna ecclesia sepulcra ma- 25
iorum suoꝝ: ꝛ in alia elegit sepulturā. ꝛ sepultus est ibi vbi sepelieť vroz eius: Rō. q in ecclesia vbi maritus actualiter est sepultus d. c. ebrō. Quod intelligē qñ maritus fuit ibi legitime sepultus: q: ſ fuisset exco-

municatus vel interdictus nō sepelieť ibi. Silr intelli-
ge si cōmode pōt illuc deferri. alś nō. ar. d. c. religiosi
26 ¶ Nonus casus d̄ nouicijs religiosis q̄ si nō erāt ob-
ligati religioni in genere debēt sepeliri in ecclesia vbi
de iure puenit: nō in monasterio. vt dicit Archi. in. c.
cū q̄s. eo. li. vj. secus si erat obligatus religioni in ge-
nere. ⁊ idem dic de illis qui non sunt plene translati.
vt quia habēt sua in ꝓpio.
27 ¶ Decimus casus est de p̄latis ecclesiarū. nā regula-
riter debent sepeliri in ecclesia vbi habēt p̄latura: ⁊ si
in duab⁹ locus est p̄uētioni. vel dic si moriť in vna ea
rū ibi erit sepeliēdus ſm Archi. in. d. c. cū q̄s. Alij añt
clerici debēt sepeliri i eccl̄ia vbi sē clerici seu bñficiati.
28 ¶ Undecimus casus est de illo q̄ h3 domiciliū in ciui
tate vel villa: ⁊ trāsfert se ad villā ruralē recreationis
cā: vel vt rura colat ⁊ ibi moriť: q̄ nō sepeliť in eccle-
sia rurali ſ in sepulcro maior̄ suor̄ ſm q̄ diri in tri-
bus casib⁹ p̄mis: si cōmode ad eū pōt portari. d. c. re-
ligioso. vt no. Archi. ⁊ Jo. in. d. c. is qui.
29 ¶ Qui sunt q̄ p̄uanť ecclesiastica sepultura? R. q̄
pij. differēt̄ p̄sonarū interdicť ecclesiastica sepultu
ra. Primo excōicatis. de. j. de sepul. ⁊ de pena ꝺ faciē
tium. habes. ſ. excōicatio. vij. casu. xxxv. ſ̄ verū nisi
absoluāť. Secō manifestis vsurarijs. d. de. j. c. q̄ q̄
de vsu. li. vj. habes. ſ. d. c. casu. xxxv. hoc verū nisi pe-
niteant ⁊ faciāt cautionem. Tercio q̄ in torneamētis
moriunť. c. j. de tornea. Quarto raptoribus q̄ ptina-
citer cū possint i vita nō satisfaciūt ⁊ in morte nō p̄nt
c. ij. de rap. Quinto blasphematorib⁹ dei ⁊ sct̄oꝝ. c. ij.
de maledi. ſ̄ verū si illā p̄niam sibi impositā ꝓtemnūt
Sexto q̄ nō cōicāt semel in anno nec ꝓfitenť. c. omis
vtriusq̄. de pe. ⁊ re. nisi signa ꝓtritionis oñdant. Se-
ptimo q̄ moriť in pcō mortali notorie. c. cū ſuia. xiij.
q. ij. Octauo nōiatim interdictis. d. cle. j. ſ̄ sub excō
municationis pena. Alij añt interdicti silr p̄uanť. vt
in. d. c. casu. xxxv. Nono illi cui est interdictus ingref
sus ecclesie. c. is qui. de sen. ex li. vj. Decimo illi qui sa
cerdotē tutorē filijs suis istituit. lxxxviij. dis. nec q̄ apd
glo. ibi ꝓtrariū tenet. Undecimo iudeis vel paganis.
de ꝺse. di. j. c. eccl̄iam. ⁊ c. se. Duodecimo corporibus
exēterat̄ vl̄ diuisis. vt. ſ. Excōicatio. v. casu. xxxij.
30 ¶ Quid si tales de facto sepeliunť in eccl̄ia vel cimi-
terio? R. q̄ si p̄nt discerni exhumādi sunt: alś nō. c. sa
cris. e. ti. ⁊ ecclesia vel cimiterium recōciliandū. c. con
suluisti. de conse. ecc. vel al.
31 ¶ Quid de puero extracto de ventre mr̄is mortuor̄
R. q̄ nō h3 sepeliri cum mr̄e: sed extra cimiterium. se
cus si non esset extractus ſm Ho.
32 ¶ Qua pena puniēdi sunt qui ad sepulturā recipiūt
aliquē in casu nō ꝓcesso? R. tenenť ad restitutionem
corpis si petať. Jtē oim q̄ occasione illi⁹ receperūt. c.
fraternitatē. ⁊. c. ex parte. el. j. ⁊. c. cū liberū. e. ti. ⁊ alijs
penis vt. ſ. dictū est excōicatio. vij. casu. xxxv.
33 ¶ Quid si sacerdos parochialis corpus eius q̄ alibi
elegit sepulturā violēter rapuerit vel funus añq̄ de-
ueniret ad manus eor̄ quibus debebat spoliauit? R.
ſm Ho. ⁊ Jo. in. c. cū liberū. ⁊ Jo. in. c. certificari. eo.
ti. ⁊ Oldra. ꝑsi. 224. q̄ teneť restituere q̄cquid ac-
cepit ⁊ ipm corpus ⁊ vltra ſ̄ pdit quartā canonicā ad
sillitudinē heredis res hereditarias subtrahentis qui
in eis q̄rtā trebellianicā pdit ⁊ ius institutionis debi
tū q̄ alś erat detractur⁹. l. Paulus rñdit. ff. ad. l. fal.
⁊. l. rescriptū. ff. de his q̄. vt indig. q̄ ꝓhibere videť in
ferre in sepulcrū q̄ siue in locū inferre, ꝓhibeat siue in
itinere. l. j. ſ. ꝓhiberi. ff. de mor. inse. dd. Pe. in tracta-
tu vbi. ſ. tenet q̄ ad canonicā partē ꝓtrariū: q̄ delictū
plūs nō h3 nocere eccl̄ie. de or. cog. c. ij. xvj. q. vj. si epi
scopū. ⁊ q̄ dō no. in regula. delictū. li. vj. ⁊ glo. in. l. si q̄s
in tāta. C. vñ vi. Sz ego teneo cū Ho. ⁊ Jo. si tale q̄d
fiat a p̄lato: q̄ p̄latus solus bñ pōt p̄iudicare eccl̄esie
in acq̄rēdis. xvj. q. vj. ſ. fi. sicut seruus dño p̄iudicat
in acq̄rēdis. l. fi. C. de acquir. pos. secus in acq̄sitis.
¶ Utrū p̄textu debiti sepultura possit impediri? R. 34
q̄ nō: nec p̄textu cuiuscūq̄ alterius obligationis. l. cū
sit iniustū. C. de sepul. vio. nec h3 inferri molestia in-
fra. x. dies ab obitu: alś ꝓ tūc est inutile q̄cquid fit. vt
in auť. ſ nec añ. C. de sepul. vio. q̄ vo ad domū moriē
tis accedit ⁊ ipm vel alios molestat vel rebus ei⁹ insi
gnia ponit: ipo iure cadit ab actione: ⁊ in tantūdē be-
redibus iniuriati pdēnať ⁊ publicať tercia ps bono-
rū suor̄. ⁊ est infamis. ⁊ idē in eo qui circa funus pec
cat. in auť. item qui domū. C. de sepul. vio.
¶ Utrū inducētes ad iurandū vouendū vel fide inē 35
posita seu alś ad p̄mittēdū de sepultura eligēda pec
cēt? R. q̄ clerici ⁊ religiosi cuiuscūq̄ status aut cōdi
tionis existāt q̄ ad vouendū vel iurandū seu alś pro-
mittendū aliquem inducūt: vt apud eor̄ ecclesias eli
gat sepulturā vel ia electā vlterius nō mut. ⁊ sunt ex
cōicati excōicatione papali a q̄ ꝓterq̄ in mortis arti-
culo nō p̄nt absolui citra papā. cle. cupientes. de pe.
Si vo nō inducūt ad vouendū vel p̄mittendū: ſ so-
lū vt simplr eligāt siue si inducūt ad vouēdū vl̄ p̄mit
tendū: non tñ vt eligāt apud suas ecclesias nō incur-
rūt istam penam. nec etiam credo peccēt si modo vo-
lose non faciunt. Quod no. do. Pe. de ancha. ⁊ Jo.
mo. in. d. cle. cupientes.
¶ Sz nūq̄d liganť ista pena si ſ̄ faciāt indirecte? R. 36
q̄ sine directe vel indirecte publice vel occulte p se vl
p aliū ſ̄ faciūt liganť ſm Zen. ⁊ refert Car. in. d. cle.
¶ Utr̄ sola inductio inducat hāc penā? R. q̄ nō: nisi 37
habeat effectū. ſ. q̄ ille faciat ad q̄ alter inducebat ſm
do. Car. in. d. cle. cupiētes. Facit q̄ dō no. Archi. xvij. q.
j. ſ. si ergo. ⁊ Jo. an. in. c. mulieres. de iudi. li. vj.
¶ Utrū p̄fati clerici aut religiosi q̄ tale votū vel pro- 38
missionē fecerunt fieri teneanť restituere corp⁹ illius
q̄ talē p̄missionem fecit si apud eos est sepultū? R. q̄
sic si petať: ⁊ oia q̄ occasione funeris habuerūt. Et ſ̄
infra decendiū q̄ d̄ currit q̄ ad restitutionē corporis a
die petitionis: ſ̄ q̄ ad restitutionē alior̄ statim currit
a die receptionis ſm Jo. an. in. c. j. de sepul. li. vj. q̄ ꝓ
fatū. c. addit ad. c. plerisq̄. de pac. Dō si nō faciūt ipo
trāsacto decendio eor̄ ecclesie ⁊ cimiteria ecclesiasti-
co tādiu sunt inēdicto supposita donec plene restitue
rint p̄fata. vt in. d. c. j. Limita ſ̄ vex nisi esset eccl̄ia in
q̄ de iure eēt sepeliēd⁹? q̄ sic nō teneret restituere nec
corp⁹ nec aliud ſm veriorē opi. vt no. Be. in. d. c. j.
¶ Sz nunq̄d illi q̄ tale votū fecerūt seu p̄missionem 39
poterūt alibi eligere sepulturā? R. q̄ non: ſ̄ sepelienť
apd eccl̄ias ad q̄s de iure: alś eēnt deferēdi. vt i. d. c. j.
¶ Quid de illo qui nō suasione aliquor̄ ſ̄ motu pro 40
prio fecit votū vel iuramentū de sepultura electa non
mutāda? R. ſm Ho. q̄ sine cā mutare non poterit. ⁊
sic intelligiť. c. si vo. de iureiu. Jn quo dī q̄ nemo po-
test venire ꝺ p̄mium iuramentū. Si vo noua cā post
iuramentū est orta. de qua non cogitauit q̄n iurauit:
sic poterit sepulturā mutare. et sic intelligit ⁊ limitat
opi. legistarū: q̄ tenēt tale pactū nō tenere seu iura-
mentū. C. de legi. l. non dubium. in fi. xiij. q. ij. c. vlt. C.
de pac. l. iurisgentiū. ſ. si paciscar.
¶ Utrū illi qui habēt cāpellas a religiosis seu p̄latis 41

cessas sibi in q̄bus fecerūt sepulcrū ꝓ se ⁊ suis ⁊ vomo possint eis inuitis ipis ꝓiuari seu alij in ipis sepulcris ꝑ eoꝝ voluntatē pomi: R. do. De. vbi. s. q nō q; talis capella ad sepulcrū reputaꝫ tanq̄ hospitium xij. q. ij. ebrō. ℔ de iure est q in fundo in q̄ q̄s hz vsuz nō pot dñs inhabitare inuito vsurario. ff. ⁊ vsu ⁊ habita. lega. l. si heres. §. fi. ⁊ l. se. Et vide qd no. Hzo in sum. insti. de vsu. ⁊ ha. §. si vo vsus. ⁊. §. illud notanter. Si tñ eēnt extincti ⁊ eoꝝ dñs ꝓ mortē bñ possent alijs ꝓcedi: q; mortuo vsurario ille vsus redit ad pro prietariū libere. l. pe. C. de vsufr.

42 ¶Utrū possit fieri pactio sup electione sepulture: R. ℔m Do. quicq̄d tpale daꝫ vel ꝓmittiꝫ vt talis electio fiat simonia est. j. q. j. q̄ pio. ⁊ pac. c. fi.

43 ¶Quid de bis qui habēt sepulturas in q̄bus nō ponit nisi cōfraꝫ vl canonicus: R. q si faciūt pactū aut est taxa pro q̄to exneus debeat ibi sepeliri q simonia est. de simo. c. audiuimus. ⁊. c. sicut. q; nec ꝓ terra nec pro officio aliquid recipi debet.

44 ¶Quid de illo qui mandat corpus suū nō debere sepeliri: R. q nō debet impleri. ff. de ꝓdi. insti. l. quidā. ⁊ no. xxj. di. §. nunc aūt. in glo.

45 ¶Cuius expēsis fiet sepultura: R. q si est vxor q̄ hz dotē ⁊ alia bona: si hec oia remanēt apud maritū ipe teneꝫ facere expēsas oēs. Si vo solū dos apud eum remaneret ⁊ alia bona ad alios irent sic q̄libet ꝓ rata sua: puta si dos sunt centū: ⁊ alia bona. 200. tenebitur ꝓ tercia parte: ⁊ alij ad q̄s dicta bona veniūt ꝓ alijs duab⁹. Si vo dotem etiā restituit: sic teneneꝫ heredes vxoris. l. celsus. ⁊. l. se. ff. de reli. ⁊ sump. fu. Si vo nō hz dotem nec alia bona: sic teneꝫ vir facere eas. l. j. ⁊. l. si q̄s. ff. de reli. ⁊ sump. fu. Si aūt sunt alij ab vxore: sic teneꝫ heres aut pater respectu filij. aut dñs respectu serui. d. l. si quis.

46 ¶Utrū valeat statutū factū a laicis q nō valeat nisi tantū expēdi in sepultura: R. q nō ℔m Lodo. de ro. q; lz nō sit factū sup spūalibus est tñ sup cōnexis eis. dē. arg. l. qd si nolit. in fi. ff. de edi. edic. in. c. cū laicis. de re. ec. nō alie. Nd limita vt. s. Immunitas. §. xlvij

Seruitus est multiplex. Prima est seruit⁹ dei. Scda est seruit⁹ pcti. de quibus. s. Preceptum. §. v. Tercia seruitus est q̄ hō seruit homini: ⁊ sic diffiniꝫ. Seruitus est institutio iuris gentiū q̄ quis dñio alieno ꝑ naturā subijciꝫ. insti. de iur. pso. §. seruitus. di. j. c. iusgentiū. xij. q. ij. c. cū redēptor. Est alia seruit⁹ largo mō dicta q̄ est illa de asceptic̄ijs q̄ debeꝫ a psona rei. Est et alia seruitus realis q̄ est illa q̄ debeꝫ a re rei: sicut est seruitus vrbana et rusticana: q; nō debeꝫ psone ℔ pdio. vt in. l. si vnus ex socijs. ff. de ser. rusti. p. Ad nō q vrbana pdia dicunꝫ oia edificia causa habitādi facta ⁊ stabuli illis ptigui siue sint in ciuitate vel villa vbicūq;. ff. de v. sig. l. vrbana pdia. ff. cōia tā vrba. q̄ rusti. p. l. j. Rustica vo pdia dicunꝫ oia pdia sine domo ad habitandū: lz habeant tectū ꝓ fructib⁹ colligēdis: vel stabulū ꝓ eqs vel iumētis separatū ab omni edificio habitationis. vt. l. ℔ iure. ff. q. mo. pig. vel hypo. tacite ꝑ. et ℔m ℔ seruitus di vrbana vel rustica. de q̄b⁹ habes in. c. eccl'ia. de cōsti. Est alia q̄ di mixta q̄ ideo mixta dr: q; nō est mere psonalis q̄ debeꝫ a psona psone: nec est mere realis q̄ debeaꝫ a re rei. ℔ est mixta: eo q debeꝫ a re psone que etiā psonalis appellaꝫ. vt. l. j. ff. de serui. q; cū psona sp finiꝫ. vt. l. iij. §. fi. ff. q. mo. vsuffr. amit. q̄ etiā realis dr: q; tanq̄ ius reale vendicaꝫ. vt. l. vti frui. §. vtrum autē. ff. si vsufruc. pe. vt no. Cy. in Rica. C. de vsufru.

Spēs huius sunt tres. s. vsus. habitatio. ⁊ vsusfruct⁹. ⁊ de istis non loquor hic: ℔ solū de ista tercia q̄ psona est serua psone. de q̄ loquor in infrascriptis.

¶Quō efficiꝫ quis seruus: R. q q̄druplr. Primo ex 1
natiuitate: vt cū q̄s nasciꝫ de serua. Hodie tñ de consuetudine nō seruaꝫ. ⁊ vide. s. filius. §. xx. De iure etiam nō esset seruus si in aliq̄ tpe q̄ mater eū habuit in ventre fuisset libera vel in partu. vt insti. de ingenuis §. sufficit. notāt Ber. Jnno. ⁊ Ho. in. c. fi. de ser. nō ordi. Scdo efficiꝫ seruus ex bello. de q̄ dic vt. s. bellum in princi. Tercio ex delicto: vt cū libertus rōne ingratitudinis reduciꝫ in seruitutē. l. si manumissus. C. de liber. ⁊ eoꝝ libe. vel cū alio mō a lege ꝓ pcīm imponitur: vt a raptore puelle. xxxvj. q. j. de raptoribus. vl in deferētibus ꝓhibita saracenis q̄ efficiunt serui capientiū. vt patz ꝓ exuagātes multoꝝ pōtificū. Quarto ex ꝓpria volūtate: sicut cū maior. xx. annis cū intentione participādi de pcio qd quidē in veritate participat sciens se esse liberū ꝓsentit alicui venditori q̄ sil scit eū liberū esse vt ipm vēdat. Nā istis ꝓcurrētibus efficiꝫ seruus. vt no. in. l. j. ff. q̄ ad libe. ꝓcla. nō lz. l. liberis. ff. de libe. cā. Si aliq̄d pdictoꝝ deficiat non valet: ⁊ si nihil deficiat de pdictis non teneꝫ dñs q̄ eum emit recipe pciū si nō vult: ⁊ si manumittaꝫ erit libertus nō ingenuus. l. liber. bō. ff. de sta. ho. Et de pdictis habes insti. de iure psonarū. Fallit ℔ in filio quē paꝫ necessitate famis vrgēte pōt vendere: nō tñ mr: ⁊ talis filius vēditus ingenuitatē recipit q̄cunq̄ pciū emptori restituet ipe vel alius q̄cunq̄ ꝓ eo. vt in. l. j. ⁊. ij. in tex. ⁊ in glo. C. de patri. q̄ fi. distra. Addo q̄ntū modū ex q̄ q̄s efficiꝫ seruus. de q̄ habes. s. Colon⁹. s. de illis q̄ fingūt se inualidos vt mendicent.

¶Quō serui efficiunt liberi: R. q multis modis. s. 2
quincendo in iudicio reum necis sui dñi. Jtem accusando falsariū monete. Jtē raptorē virginis dissimulatione ꝓteritū. Jtē desertorē militie. de quib⁹ habes in. l. j. C. ꝓ q̄. cau. serui ꝓ pmio libe. ac. et fortius in pscia: credo q posset fugere ancilla q̄ dñs cogit eam ad pctm̄ fornicationis: ⁊ sic staret vt libera. Facit auctoritas Pauli. j. ad Chor. vj. Fugite fornicationē. Facit regula qd nō est: de regu. iur. ⁊ ꝓsulegiū mereꝫ amittere q̄ cōcessa abutiꝫ ptāte: de iure etiam potest implorare officiū epi vt compellat dñm eam manumittere ⁊ pōt cōpelli. l. si lenones. C. de epis. au. Multi sunt alij casus quos omitto: q; nō sunt in vsu: efficiuntur etiā ex manumissione. de quo vide. s. Manumissio. Jtem ex expositione serui languidi vel denegatione alimentoꝝ facta a domino. vide. s. Exposi-tus. Jtem ex emptione facta a iudeo de seruo xp̄iano. vide. s. Judeus.

¶Utrū seruus possit ordinari: R. q non: nisi plene 3
libertati sit restitutus. de q̄ habes plene. liij. di. p totū

¶Quid si seruus ordineꝫ: R. q si ordinaꝫ domino 4
sciente ⁊ nō ꝓtradicēte eoipo efficitur ingenuus ⁊ liber ad quoscunq̄ ordines sit ꝓmotus. liij. di. c. si seruus sciente. Si vo dño ignorante ⁊ pñtatore et ordinatore sic si fuit ꝓmotus ad minores redigitur in pristinam seruitutem. liij. dis. nulli. Si vo fuit ꝓmotus ad sacros ordines. s. subdiaconatum ⁊ diaconatū debit vicarium vel pciū ⁊ remanebit liber. liij. dist. ex antiquis. quod si non habet vel non pōt debet deponi et restitui dño. vide glo. in. c. ij. de ser. non ordi. Si vo ad sacerdotium sic seruiet in his q̄ ordinem suum decēt: aliter nō. ⁊ hoc verū si dñs repetet eū infra annum a die scientie ℔m Ho. q̄uis alij dicant a die ordi

nationis: qz post annum nō pōt repetere. liij. di. si seruus. Idem tenet Ray. de ouginarijs ascripticijs z colonis ꝓut dictis q nō pñt ꝓmoueri: z ꝓmoti restituuntur. vt. s. de seruis.

5 ¶ Utrū talis depositus gaudeat ꝓuilegio clericali? R. q non: nisi tm q verberari non pōt. vt no. gl. in. c. ij. liij. dis. als vberās ipm eēt excōicat⁹ ꝑm Inno.

6 ¶ Sed nunquid tenet cōtinere talis? R. q sic. vt no. Jo. liij. di. c. nulli.

7 ¶ Utrū seruus possit cōtrahere matrimoniū alius a predictis ordinatis. vide. s. Matrimoniū. iij. Impedimento. iij. §. iij.

8 ¶ Utrū tpe ꝑsecutionis liceat xpianis se sbijcere seruituti infideliū cū pacto q ritus xpianoz non dimittēt? R. Inno. de renū. c. nisi cū pdē. q sic.

9 ¶ Qui sine cā seruū occiderit non minus puniet q̄ qui alienum seruum occiderit. l. j. in fi. ff. de bis q̄ sunt sui vel alie. iur.

Igitur q̄s pōt bñe? R. vt no. in. c. dilecta. de excess. pla. et dic vt. s. de insignijs assumendis, z ꝑm eā distinctionē. s. Insignia.

Simonia. i. quid est? R. q est spūaliū vel spūalib⁹ annexoz: aut a spū alibus dependentiū vel ꝓsequētiū. vel ad spūalia añcedenter ordinantiū ꝓcedēte pacto ꝓmissionis omissionis ꝓditionis modi seruitij pcū vel cuiuslibet tpalitatis receptio siue donatio. Hanc descriptionē elicio ex dictis doc. q̄ clarius. j. patebit.

1 ¶ Quero q̄d in ꝑdicta descriptione intelligat nomine spūaliū? R. vt colligo ex Pa. in. c. ꝓsulere. de simo. z alijs doct. maxime Rich. in. iij. dis. xxv. ar. ij. q. ij. z Astē. li. vj. ti. lv. Spūale dicit dupliciter in ꝓposito. Primo p cōpationē ad spīm̄sctm̄. Scdo p cōparatoz ad spīm̄ bumanū. Spūale ꝓmo mō dictū tripl'r accipitur. s. ꝓmo p essentiam: vt gr̄a z vtutes gr̄uite. z istud spūale nec de iure nec de facto pōt vendi: qz nō cadit in ꝓuentionē. z de bis habes. j. q. j. c. j. z ibi glo. Scdo accipit p causalitatē z dispositionē: vt sunt sacra q̄ sūt q̄dāmō cā gr̄e z virtutū: qz p ea ꝓseq̄mur gr̄az z vtutes. z ista cū sint coꝛpalia cadūt in pactū: s nō sine simonia. vt in. c. non satis. z. c. cū in ecclesie. eo. Tercio accipit spūale ꝓmo mō dictū p effectū: vt sunt ea que ꝓueniūt alicui ex aliq̄ vono vel officio spūali: vt ꝓbetare: miracula facere: diuinū officiū celebꝛare. et talia spūalia nō pñt vēdi: redimi: vel resignari ꝓpecunia. c. q̄relā. eo. j. q. j. nullus epūs. el. ij. nisi ꝑm q. j. dicam. Spūale vo scdo mō dictū p cōpationē ad spīm̄ būanū dicit dupl'r. Primo p essentiā: vt sunt scie oīs q̄ p inuestigationē bumanā z doctrinam acquirunt. et bec nec de iure nec de facto vēdi pñt. vt pꝛ Prouerb. xvij. Quid in⁹t ꝓdest stulto bē diuitias cū non possit emere sapientiā. Scdo dr spūale p causam: vt doctrina ꝑdictarū scientiarū q̄ de iure et facto vēdi pōt aliq̄n. Aliq̄n vo nō sine simonia. vt patebit. j.

2 ¶ Quid dicit annexū spūali ꝓmo mō dictū. s. p cōpationē ad spīm̄sctm̄? R. q oīe illud in q̄ spūale mistratur. vt vasa sacra ecclesia cimiteriū z relīe sanctoꝛū. vestis sacerdotalis vt sacra est z bmōi.

3 ¶ Quid dr dependere vel cōsequi a spūali ꝓmo mō? R. q omne illud qđ ex spūali depēdet siue consequit vt habere ecclesiam vel dignitatez ecclesiasticā canoniā vel pbendam: siue aliud bñficiū ecclesiasticū: vel ius percipiendi decimas: ꝓmitias z oblationes: z q̄c quid cōpetit clericis rōne ordinis: vt pulsare campanas: claudere bostia ecclesie et silia. qz bec oīa ordini clericali sunt annexa: qz solis clericis ꝓueniūt. z istud annexum vel dependēs nō pōt vēdi. c. ad aures. c. ad nr̄am. eo. ti. aliter cōmittit simonia. z ꝓterea ꝓcuratozes rerū ecclesiasticarū: vt ꝓpositus: yconomus: et vicedñs q̄ est qui pest rebus epi: z silr defensozes: vt aduocatus vniuersitatis: ecclie syndicus. s. q̄ pest causis ecclie: z castaldus siue maioꝛ dōs q̄. s. bz curā rerū exterioꝛ epi z iudex epi. z silr subiecti regule. vt archidiaconus: archipsbyter: canonicus: monachus: z q̄libet ecclesiastico mācipatus officio: tales si p pecuniā ordinant simoniaci iudicant ꝑm Hugo. z Archi. j. q. iij. saluatoꝛ. Sed Ray. limitat verum q talis administratio bz annexū aliquid spūalitatis.

¶ Quid dicit ad spūale ꝓmo mō acceptū añcedēter ordinari? R. q iuspꝛonatus qđ est ptās pñtandi ad officiū ecclesiasticū qđ quidē silr vendi nō pōt sine simonia. vt in. c. j. de iurepa. sed transit cū vniuersitate tpali. vt in. c. ex lris. de iurepa. 4

¶ Quid dicit annexū spūali scdo mō acceptū. s. per cōpationē ad spīm̄ bumanū vel dependēs? R. q sunt schole libꝛi z bmōi. z talia vēdi pñt de iure: nisi ecclia locū scholarū assignasset doctoꝛi. 5

¶ Utrū sola volūtas vēdendi vel emēdi spūalia facit aliquē simoniacū? R. Tācre. z Ber. c. vl. e. ti. tenet q non. z pro eis facit. c. tua nos. in fi. z. d. c. fi. e. ti. z. c. vt nr̄m. vt eccl'asti. bñ. Sz ego distinguo cū bo. q quo ad deū z pctm̄ mortale sola volūtate cōmittit. vñ cū ds dicit missam: audit ꝓfessiones: exhibet sacra: z buiusmodi ꝓncipaliter hac intētione vt ꝓpē id recipiat pecuniā vel aliud tpale peccat mortal'r z simoniacus est q̄ ad deū silr q̄ hac intētione dat. Secus si daret ꝓ sustētatione mistri ꝓncipal'r vel ob reuerētiā facti. vl ad seruandū laudabilē ꝓsuetudinē: qz sic lz. j. q. ij. sic epm. facit. c. q̄ p pecuniā. j. q. j. sed q̄ ad ecclīam non. vt in. c. tua nos. eo. z ideo sola pnia sine alia restitutione delet. vt in. c. fi. eo. Dō quidē limitat Host. ibidē verū in casu q̄ simonia est solū d̄ iure positiuo: immo tenet q nec etiā peccat: s vbi simonia est de iure diuino: sic tenet q talis ita dz induci ad restituendū quic q̄d accepit: sicut z vsurarius mētalis. z placet Pa. in d. c. fi. Sz b nō teneo q̄ ad pctm̄: qz sine dubio peccat mortal'r si bz voluntatē deliberatā ad dandū spūalia p tpalibus. Est bñ verū q nisi sequat effectus. s. datio spūalis p tpali: nunq̄ erit simoniacus. vt no. in. c. nemo. eo. q̄ aūt ad restitutionē. dic vt. j. simonia. vñ. in pñn. q̄ ad alias penas impositas a iure ꝑ simoniacos firmiter tene q requiritur pactio. Ideo in diffinitione dixi ꝓcedente pacto.

¶ Sed quid si neq; ministrās spūale neq; accipiens aliquid dat vel accipit: vel paciscitur de dando vel accipiendo. sed ipsis ignorantibus amicus accipientis spūale dat aliquid cum pacto consiliario ministrātis vt ad ministrandū inducat? R. q lz dans spirituale z recipiens non sint simoniaci ex q̄ non sciunt aliquid: tñ tā amicus ꝓdictus q̄ ꝓsiliarius simoniaci sunt. j. q. j. statuimus. z. c. si q̄ a simoniacis. 7

Simonia. ij. In quibus casib⁹ pactio ꝓmissionis: omissionis: cōditionis: modi: seruitij: ꝓcum: z bmōi tpalium pro re spirituali vel annexo. seu dependenti a spirituali non inducit simoniā? R. q. xvij. casibus.

¶ Primo quādo possessio datur cum pacto vt in ea construat ecclesia. vt in. c. olim cām. de resti. spo. Un de etiam potest dari licentia construendi ipam eccle- 8

siam sub certo pacto. vt in. c. q̃to. de censi. ⁊ in. c. ex in
sinuatione. eo. quia talia pacta reputantur spũalia. si
cut ⁊ in. c. significatũ. de pbẽ. vbi dat pbẽda cũ pacto
q̃ q̃tidie celebret in tali eccl̃ia: ⁊ q̃ nõ possit eã dimit-
tere. ⁊ lz. qz in traditione rei sue q̃libet põt qđ sibi pla
cuerit apponere pactũ. c. verũ. de cõdi. ap.

2 ¶ Utrũ laicus dãdo rem tpalem ecclesie possit appo
nere ꝓditionẽ spũalem: puta q̃ fiat anniuersariũ. vel
dicant tot misse. vide. j. simonia. iij. §. xj.

3 ¶ Utrũ offerẽs bona sua ecclesie vt efficiat canoni-
cus: ⁊ ex illis bonis postmodũ instituat sibi pbenda
fit simoniacus? R. q̃ sic. tex. est in. c. tua nos. eo. Se-
cus si pure ⁊ liberaliter donasset ⁊ post humiliter pe-
teret admitti in canonicũ ⁊ recipere pdicta in pbẽdã:
⁊ clerici pure psentirent: qz tunc liceret.

4 ¶ Quid de eo q̃ pstituit de bonis suis pbendã in ali
qua ecclesia sibi retinẽdo ptãtem pferẽdi eã alicui al-
teri? R. q̃ põt sine simonia retinere sibi iuspatronat?
vel in ꝑpetuũ vel ad tẽpus: ꝫ nõ valet nisi fiat de con
sensu epi ⁊ fratrũ ei? si q̃ sunt ibi in pstitutione eius.

5 ¶ Pone q̃ statuto caueat q̃ nouiter receptus in ca-
nonicũ vel monachũ teneat soluere certũ qđ. Queri
tur vtrũ sit simonia post receptionẽ illud soluere? R.
Pa. in. c. dilect?. el. ij. e. q̃ sic: ex q̃ ꝑcessit taxatio: qz tal
solutio videt facta vtute illius taxationis ⁊ nõ libere
facit tex. pfati. c. dilectus. ⁊. c. ex multis. j. q. iij. ⁊. c. ve-
niens. e. ti. Quod limitãt verũ aliq̃ qñ tale solutũ ce-
dit in vtilitatẽ pmanentã aut canonicoꝝ. secus si solue-
ret ꝓ fabrica ecclesie: vel alijs ad diuinũ cultũ ptinẽ-
tibus ꝫm Io. ar. de pst. c. cũ oẽs. ⁊. c. ex parte. Nam
laudabilis ꝓsuetudo dz seruari. c. ad aplicam. e. ⁊. c. si
gnificatũ de pben. non tñ dz retineri pbenda loco pi-
gnoris. ar. d. c. significatũ. vel etiã põt retineri si ꝓsue-
tudo sit q̃ nõ assignet pbenda q̃sq̃ tale qđ soluerit
In ꝟ cũ casu fit pmutatio spũalis ad spũale qđ lz.
de re. pmu. c. ad q̃stiones. Pa. tñ in. c. iacob?. e. tenet
q̃ si statutũ imponit tale onus recipiẽdo vel recepto
de nouo vt teneat soluere certũ qđ: etiã eccl̃ie vel ad
cultũ dei q̃ nõ valet sine simonia. ⁊ facit. d. c. ex mul-
tis. cũ alijs. Si vo statutũ imponit onus pbende: sic
valet in fauorẽ cultus diuini. ar. c. significatũ. de pbẽ.
⁊. c. vnico. vt ecclie. bñ. ⁊ ar. in. c. si ꝑ tua debita. de
rescrip. li. vj. ⁊ hec magis placet. sed nec primam opi-
nionem ꝓdemno.

6 ¶ Secđs est cũ aliq̃d ꝓ opibus spũalibus alicui pby
tero dat q̃ ad ea als non teneat. xij. q. ij. charitatẽ. Ad
uertetñ q̃ in ꝟ fuerũt opi. vt refert Pa. in. c. significa
tũ. de pben. magis ista opinio placet Pa. ⁊ glo. in. d. c
significatum. ⁊ Ric. in. iiij. di. xxv. ar. iij. q. j. ⁊ Hosti. ⁊
Bof. ⁊ Inno. in. c. qñ. ne pla. vic. su. q̃ tenent q̃ licite
põt aliq̃d recipere sacerdos pro missis celebrandis ⁊
alijs spũalibus administrãdis: dummõ non intẽdat
vẽdere spũale seu recipe pecuniã ꝓ spũalib?: ꝫ poti?
ꝓ seruitio ⁊ recõsatione laboꝝ dãnoꝝ q̃ sustinet tra-
bẽdo ibi morã ⁊ sua sustentatione. ⁊ q̃ ad ea exbiben
da non sit ex officio obligatus: qz si intẽderet recipere
ꝓ spũali esset simonia. c. iudices. j. q. j. Silr eẽt simo-
nia si sacerdos parochialis a suis subditis ꝟ exigeret
qz ad ꝟ tenet q̃ nec etiaz ꝓ sumptu aliq̃d põt accipe
ab eis sine simonia pro quocũq̃ spũali. c. vendẽtes. j.
q. iij. ab alijs aũt bñ põt. verũ ẽ qđ Bof. ⁊ Ray. dicũt
q̃ si talis sacerdos qui etiã nõ obligat ex officio habz
sumptos necessarios aliunde q̃ debet gratis cantare
q̃ si facit pro pecunia aut erit simonia aut auaricia. ꝫ
cũ simonia nõ possit esse cũ nõ intendat vendere spũ
ale ⁊ nemo teneat suis stipẽdijs militare. c. cũ sit. eo.
ergo ibi videt turpe lucrũ. vt pt̃z in. d. c. iudices. ⁊ ar.
xij. q. j. Illi qui. vl ad minus bz spẽm mali. Tu vo te
ne q̃ tria ꝓcurrere debẽt vt liceat. Primũ q̃ nõ capi-
at nisi ꝓ sumptu vel laboze. Scõm q̃ nõ sit ex officio
obligatus ministrare. Tercium q̃ non habeat aliun-
de sumptus necessarios.

¶ Sz si sacerdos parochialis nõ bz sumptus necessa- 7
rios: nũquid poterit sine simonia exigere aliquid ꝓ
spũalibus? R. ꝫm Pa. in. c. dilect?. el. j. eo. q̃ si põt ali
unde sibi honeste victũ q̃rere: puta scribẽdo ⁊ hmõi:
sic nõ põt exigere: ꝫ laborare dz manib?. xcj. di. c. cleri
cus. Si vo nõ põt tũc eps dz sibi ꝓuidere: vel pplus
põt cõpelli ad pstandũ sibi necessaria ꝓ victu. ⁊ facit
glo. bona in. c. oĩs xpianus. de cõse. di. j. q̃ dicit q̃ põt
subtrahere sacra pplo nisi oblationẽ faciat. ⁊ ꝫm hãc
distinctionẽ intellige glo. ⁊ tex. in. c. ꝑcipimus. xxj. q. ij
⁊ ꝫm pdicta limita: quia vnum sine reliquo non ꝓce
dit. j. q. iij. si quis obiecerit.

¶ Tercius est qñ dat aliquid ꝓ vita eterna vel ꝓ re 8
missione suoꝝ pctoꝝ. ꝫm illud Daniel. iij. Pctã tua
elemosynis redime. de testa. c. fi. xiij. q. ij. aie. lxxxij. di.
pbyter. in glo. Rõ: qz pdicta ꝓponunt nob venalia a
deo pro moneta dilectionis et opibus charitatis: qz
elemosyna non est pcium vite eterne: nisi intẽtum im
patur a charitate: non sic alia spũalia que conferunt
per ministros ecclesie.

¶ Utrũ faciens votum deo vt obtineat quid tempa 9
le sit simoniacus. vide. j. votũ. j. §. ix.

¶ Quartus est qñ dat aliq̃d ꝓ redimẽda vexatione 10
q̃ sibi fit in re spũali. c. dilectus. el. j. eo. Qđ limito ve-
rũ qñ certus est de iniasticia q̃ sibi fit. secus eẽt in du-
bio: qz nõ liceret. Uñ si eps me iniuste excõicet pos-
sum sibi dare pecuniã vt iniaz reuocet ⁊ me absoluat
ꝫm gl. in. c. ad aures. eo. Inno. ibidẽ tenet ꝓtrariũ. s.
q̃ nõ possit sine simonia. Sz Jo. an. ibidẽ et seqaitur
Pa. dicit q̃ si tali imminet aliqđ graue pudicium ex
dilata absolutione: puta qz debebat eligere vl eligi vl
currit sibi pscriptio ⁊ hmõi. sic vera est opi. glo. qz tũc
redimit vexationẽ suã. d. c. dilectus. Si nõ subest sibi
aliqđ piudiciũ ex dilatione absolutionis: tunc est ve-
ra opi. Inno. ⁊ ideo habeat recursum ad superiorem
ar. c. nullus. de iurepa. Idem dic de suspensione vel
¶ Utrũ possit aliquid dari ꝓtradicẽti (interdicto. 11
mihi de iure vl de facto ne seq̃r aliqđ spũale? R. Pa.
in. c. matheus. eo. q̃ non licet ꝓ iure q̃rẽdo sine simo-
nia. ar. c. significasti. de elec. Nec etiam ꝓ possessione
habenda post ius q̃sitũ ꝫm Inno. in. c. ad aures. de si
mo. ⁊ glo. xxj. q. vij. decimas. ꝫ pro iure quesito sic. vt
in. d. c. dilectus. vbi Pa. etiam addit limitãdo pdicta
q̃ si ꝓpter potentiã aduersarij nõ posset apud superi
orem de facili ꝓsequi possessionẽ tũc vt euitet magnũ
incõmodũ posset aliq̃d dare sine simonia: sicut dictũ
est de absolutione ab excõicatione. Si vo iniuste pos
sidet nõ põt aliq̃d dare sine simonia vt non veretur.
Silr ne eps eũ iuste deponat: vel ne accuset iuste vel
illi q̃ ptendit ius in bñficio: qz tũc non esset redimere
vexationẽ. vt no. in. c. nemo. eo. ti. ¶ Hic aduerte q̃ red
dens spũale quo vsurpat solum ex pecunia: lz dans
possit sine simonia redimere: tamẽ ille a quo redimit
est simoniacus ꝫm Hostien.

¶ Utr̃ possit sine simonia aliquid dari pbr̃o pro ba 12
ptismo q̃ nõ vult aliter baptizare? R. Pañ. in. c. cũ in
ecclesie. e. ti. q̃ in adulto non: qz ꝓpter cõtritionẽ põt
saluari. ar. c. debitum. ⁊ quod ibi notat de baptismo.

ꝛ in.c.ij.de ꝑsby.nō bap. Sz ꝑ infante sunt opi. Alicꝫ vt Tho. scō sco. ꝛ Pe. de tarē. et Pe. de palʒ in.iij. ꝛglo. in.c. baptizādis. j.q.j. dic ūt q nō lz: qz non sunt facienda mala vt veniāt bona. xiij. dist. c. qđ ait loth. ꝛ ibi glo. ꝛ xlvij. di. sicut. Sz Pa. vbi. s. ꝛ Ri. ꝛ Lan. in.iiij. di. xxv. reputāt verū in adulto: qz bona voluntas ei sufficit in tali casu. Sz qñ ꝙs bz puerū ꝛ non reperīt alius ꝙ possit baptizare vel sciat vtputa qz est mutus vel nō bz manus ille ꝙ ꝙrit q baptizeī nec alium bz q tūc licite dat: qz non emit spūale. nec ꝫ dz intēdere ꝫ remouere vexationē ꝛ impedimentū. ꝛ dz intēdere emere tpale. s. aquā solū. ꝛ ꝫ tene.

83 ¶ Utrū licite deī pecunia pagano vt se baptizari ꝑmittat? ℞. glo. j.q.ij. in.c. ꝗpio. recitanī opiniones. ꝫ tene opionē Pa. in.c.cū in ecclie. eo. ꝙ dicit q si ꝗpē pauptatē timeret venire ad fidē tunc lz ei aliꝙd dare vt veniat. Si vo nō bz voluntatē veniēdi nisi ꝗpē cupiditatē tunc nō lz: qz baptismus ei parū ꝓdesset. xv. q.j. nō est. immo peccat qz abutīt bono. ꝛ similiter dātes. ar. xxiij. q.v. ad fidem. nisi ꝓbabiliter ꝑsumeret q postea mutabit voluntatem.

84 ¶ Quid si eccl'ia mea vel ꝓbenda me remoto alteri ē assignata? ℞. q si ꝑ ꝓcio eā recupero vel redimo simonia est siue iuste siue iniuste sim amotus. Secus añ priuationē si iuste tenebā: qz sic est redimere vexationē meā. ꝓco. Jnno. in.c. ad aures. eo. ꝛ Pa. in.c. matheus. eo. ti. Jntellige qñ remotus est a ꝓlato superiori: qz secus si expellereī ab aliꝙ tyrāno. nā tunc etiam post remotionē posset dare.

85 ¶ Utrū sit simonia si pecunia deī epō vt nō cōferat simoniace? ℞. Pa. in.d.c.cū in ecclesie. q sic ex parte recipientis: sed nō ex parte dantis.

86 ¶ Utrū capl'n dās aliꝙd alicui ꝙ electionē impedit. de quo ꝓstat q in electione nullū ius bz vt desistat sit simoniacū? ℞. q nō si impediret ne simpl'r electio fieret. ꝫ si impediret ne iste vel ille eligereī sic nō posset: sicut nec ille cuiꝰ electionē impediret ꝑm Rodo.

87 ¶ Quintus casus est qñ ꝓcuratio daī epō ꝑ visitatione vel cōsecratione ecclesie. de cēsi. c.cū apl's. et de sūmo. c.cū sit romana. de ꝓscrip. c.cum ex officij. ꝛ x.q iij. relatū. ꝛ lz doctores diuersimode velint assignare rationē. tu tñ dic q boc sit legis aucte. ꝛ ideo non peccatur. xxiij. q. iij. ꝙ peccat. Aduerte tñ q tūc licite pōt dari qñ est ꝓcuratio moderata. de qua vide. j. visitatio. §. iij. aliter non liceret.

88 ¶ Sextus casus est qñ exigīt in pactū expōsse quod a iure ꝑmittīt vt dictū est in ꝓcedēti. §. vel qđ inerat. vt in.c. olim. el. j. de resti. spo. ꝛ ibi Pa. Jdeo vt dicit ibidem Pa. in.c.j. de eo qui mit. in pos. qz lz spūalia non accipiant extimationē: tñ interesse ex eis ꝓueniēs bñ pōt esse extimabile et super eo tanꝙ sup tpali ꝓcedi pōt. vt dicit glo. in.c. cozā. de offi delega.

89 ¶ Utrū vicarius recipiendo salariū sit simoniacus? ℞. Pa. in.c.j. ne p. vi. su. q nō: qz locat operas suas: sicut nec assessor. vt in.c. statutū. de rescrip. lib. vj. nec aduocatus. xiij. q.v. non sane.

90 ¶ Septimus casus est q qñ exigīt ꝑ modū insinuationis exigīt. vt si dicaī volenti intrare religionem q aliꝙd secū portet vñ possit viuere. Quod verū credo ꝑm Pa. in.c. nō satis. eo. dummō non deducaī in petum. ꝛ ita concor. Jnno. in.c. tua. e. ti. qui videī tenere q non lz dicere. si vis viuere mecum porta tecum. ꝛ glo. in.d.c. non satis. que dicit q lz sic dicere. de quo tñ dic vt. j. simonia. iiij.

91 ¶ Octauus casus est qñ subest consuetudo vt aliꝙd ꝓ spūalibus exigaī. de quo tamen dic vt. s. consuetudo. §. xij. Aduerte etiā q illud bz locū vbi a laicis debeī aliquid clericis. sed vbi cōsuetudo est vt a clericis aliquid exigaī: tūc dic ꝑm Pa. in.c. iacobus. eo. q ad ꝓuatum cōmodū clericoꝝ nō valet: sed bene in fauorem diuini cultus si nō ꝓcessit: intellige exactio ante sacramentoꝝ exhibitionē. ꝛ ꝗterea dicit Jnno. et Jo. de lig. in.d.c. ad aplicam. q cōsuetudo qua datur aliquid ante receptionē sacramentoꝝ est corruptela nec valet q̄tumcunq; longa: ꝛ qñ non ꝓcessit exactio quare valeat in laicis ꝛ nō in clericis. Ratio diuersitatis est: quia laici videntur se obligasse sub noie cuiusdā oblatiōis. Facit qđ no. in.c. nouū gen⁹. de dec.

92 ¶ Monus casus est quādo quis cā ꝑmutationis alicuid dat in recompensationē maioris bñficij. de quo dic vt. s. permutatio. §. vj. ꝛ aduerte q tractatus permutationis inter partes super beneficijs nō inducit simoniā. vt. s. Permutatio. §. iiij. immo vt dicit card. in de. vnica. de re. permu. in renunciatione exꝑmi pōt q causa permutationis renunciat sine simonia: quia a iure ꝑmittīt. de elec. significasti. de rerū ꝑmu. c. vniuersoꝝ. ꝛ.c. vnico. de re. ꝑmu. li. vj. ꝛ.d. cle. vnica.

93 ¶ Decimus casus est quādo vasa sacra vēduntur q̄ licet sint annexa spūali: tñ vendi pñt sine simonia nō habito respectu ad formam cōsecrationis. ꝑm Ric. in ūli. ij. q. xij. ita tñ q alteri ecclesie in eadem forma vēdantur. Sed persone seculari nō lz vendere nisi redacta in ꝑstinam massam. Et idem dico de vestibus sacris q alteri ecclesie vendi pñt.

94 ¶ Sed nunquid lz aliquid exigere ꝓ chrismate babito respectu ad liquorē? ℞. Pa. in.c. ea que de auaricie. eo. ti. q non sine simonia: qz chrisma inq̄tum sacramentum est nō solū est spūale sed etiā inq̄tum liquor est quid spūale. j.q.j. placuit. el. j. silr nec panis bñdictus nec candele benedicte.

95 ¶ Undecimus casus est qñ vendiī dependēs siue cōsequēs ad id quod dependet a spūali ꝑm Ric. vbi. s. sicut est perceptio decimarū ꝛ fructus beneficioꝝ panis oblatus vel cera granum ꝛ hmōi q̄ offeruntur in ecclesia. nam ius percipiendi spūale est et vendi non potest sed bene fructus. Et ideo dicit Pa. in.c.j. ne p. vi. su. q ꝓlat⁹ bñ pōt vēdere obuēciones iurisdictionis tāq̄ fruct⁹ ꝑm glo. ibidē. §. tñ ꝑm Jnno. nō debēt vendi exercēti illā iurisdictionē ꝛ bñ: qz ꝗpē ꝓximitatē videnī vēdere ipam iurisdictōz. j.q.iij. c. si ꝙs obiecerit. Silr alij fruct⁹ eccl'ie ꝑm ℔o. vēdi pñt cū sint corpales: intellige verū a bñficiato q̄diu ipe viuit nō a ꝓlato q bz ius ꝓferēdi. ar. c. vnici. §. fi. vt ec. bñ. ꝛ silr dicit idē Pa. in.c. fi. ne p. vi. su. q pñt locari laico obuentiones eccl'ie: dummō ponat clericū loco sui ꝑ recolligēdis ne ꝑsumptuose ad altare accedat vbi fiunt oblationes. ar. c. j. ꝛ ij. ne cle. vel mo.

96 ¶ Utrū dās pecuniā ꝑ administratione rerū ecclesiasticarū cōmittat simoniā? ℞. Pa. in.c. ꝓsulere. eo. q sic. ꝛ ibi tenī. ℔oc limito ꝑm glo. in.c. saluator. j.q.iij. qñ talis administratio bz aliqđ spūale annexum: alʒ nō: qz tpalem iurisdictionē posset dare sub pensione annua. Et idem dic sz simoniacum si daī ꝑ administratione pauperū ꝛ bospitaliū. j.q.vij. si ꝙs omnē. in glo. ꝛ in auī. de sanctis. epi. §. sed neq; ꝑm Pe. de perusio. tractatu de canonica portione epi. c.iiij. siue bospitalia sint auctoritate epi cōstructa siue nō. secus si dat vt recipiaī ad seruiendum solum sine aliquo iure cōsequendo. Et sic intellige. c. vnicum. vt ecc. bene q eccl'ia i. ꝓlatura sub annuo censu concedi nō pō

de simo.c.nō satis.xxj.q.ij.Pcipimus. vñ emēs ꝓposi turā yconomicatū vicedominū aduocationē castal dati ⁊ hmōi simoniacus est.j.q.j. ii quis eps. ꝟm tamen limitationē predictam.

27 ¶Utrū dans aliquid vt seruiat tanq̄ vicarius in ecclia sit simoniacus? R. Pa.in.c.ad nr̄am.eo.q̄ sic. vide bonū ter.cū glo.in.c.lz.de pe.

28 ¶Utrū vendēs villā ⁊ iuspronatus q̄ bz in ea sit simoniacus? R. Pa.in.c.q̄relā de simo.q̄ sic: q: copulatiua facit venire copulatū ꝓncipaliꝫ ⁊ nō accessorie. Secus si dicat vendo villā cū iurepronatus.⁊ sic intellige Jo.an.in.c.j.de iurepa.li.vj.Ego vo q̄ ad conscientiā recurrerē ad intentionē si habuit.s.animū vēdendi iuspronatus specialiter ⁊ sic sit simoniacus q̄ ptz q̄ plus vendit villam: alꝫ non.

29 ¶Duodecimus casus est q̄ epus recipit clericū ad seruitiū spūale ⁊ tale pstandū sibi cum ꝓmissione q̄ annuatim soluet sibi certū salariū donec sibi ꝓuiderit de bñficio. Nā lz hoc ꝟm Hostien. dummō spāliť nō se obligauerit ad seruitiū tale pstandū: nec committť simonia postmodū remittēdo salariū cū ꝓferť bñficiū: q: salarium erat sub ꝯditione ⁊ facta collatione bñficij expirat cōditio. insti. de vbo.ob. §. ois. Secus si ꝓmissio salarij fuisset pura ⁊ ꝑpetua. ar.c. veniens.e.ti. Quod quidē Pa.in.c.cū essent.eo.credit verū q̄ lz q̄ plat⁹ nō inducť ꝓncipaliter ꝓpter seruitiū: sed q: ille mereť. aliter si cā finalis sit seruitiū nō lz. arg.c. Giue. de pbē. secus si sit cā impulsiua.

30 ¶Quid de illo q̄ recipit ꝓmissionē bñficij pstandi ꝓ voce electionis dāda? R. simoniacus est. c. de B. eo. ti. Idē dic si recipit ꝓ electione nō impediēda siue añ siue post: dūmō nondū sit ius acq̄situm in ea electiōe: nā acq̄sito iure lz redimere suā vexatōez. vt. §. iij. casu.

31 ¶Terciusdecimus casus est q̄ pecunia dať ꝓ tpali iurisdictione bñda ꝟm Pa.in.c.j.ne pla.vi.su. ꝫ tñ lz nō sit simonia est tñ graue pctū. facit ad B. c. nemo ⁊ q̄ ibi no. e.ti. ⁊.j.q.j. in sum. ⁊ glo. j. in. c. q̄m. ne pla. vi. su. q̄ tenet q̄ est simonia dz intelligi vera ꝟm Pa. in. d. c. q̄m. q̄ tpalis iurisdictio bz dependentiā ab officio ecclesiastico: q: ꝓ talē ꝓueritatē cōmittiť simonia. d. c. cōsulere. e. ti. sed q̄ nō bz dependentiā ab officio ecclesiastico nō est simonia: ꝫ turpe lucrū ⁊ ꝯ legē: ꝟz Pa. in. d. c. j. vt in auť. vt iudi. sine q̄. suffra. et in auť. de man. ꝓn. §. illud. Hostť tñ tenet q̄ sit simonia dare pecuniā vt ꝓmoueať q̄s in impatorē: vel regē: potestatē: vel rectorē alicuius ciuitatis: q: iurisdictio ē spiritualis. j. q. iij. ex multis. vñ vēdere gastaldionatum vel yconomatū est simoniacū. j. q. j. si q̄s. ⁊. j. q. iij saluator. Omnis eīm ptās a deo est: ⁊ ideo spūalis videtur. sed credo q̄ sit verior opi. Pa. immo Ge. tenet q̄ etiam lz dare aliquid ꝓ habendo officio tpali. de q̄ vide. §. officiū. §. j. ⁊ dic vt ibi.

32 ¶Quartusdecimus casus est q̄ spūale ꝓ spūali exigiť: vtputa vnus dz dicere ꝓmā missam: alter secḋam ⁊ ꝓueniūt ad inuicē q̄ vnus dicat missz ꝓ alio: ⁊ ecōuerso. Tho. vo tenet q̄ si interueniat pactum erit vitiosum: nisi bñficio vel psonatui sit annexū tale onus vtputa pbende. s. q̄ q̄ eam habuerit dicat missam de beata virgine. vt extra de pben. c. significatum. Simile videtur tenere ℞ic. in. iij. dis. xxv. ar. iij. q. j. dicens q̄ si duo sunt baptizandi et vnus dicat: baptizabo te tali pacto q̄ baptizes me: q̄ est simoniacū. ℞atio: q: in talibus nulla pactio vel cōuentio debet interuenire. c. tua nobis. e. ti. ⁊ hoc ꝓpter duo. Primo: quia res non tanquā emiť sicut a ministro sacramentorum qui nō est dominus. Secḋo: quia est contra rationem gratie q̄ vendatur. Sed tu aduerte q̄ quando vnus tenetur dicere ꝓmam missam ⁊ conuenit cum eo qui tenetur dicere secḋam ꝓ secḋa dicenda vt alius dicat primam q̄ ly ꝓ nō denotat appciationem sed admiculationē cum ille non possit dicere missam ꝓ alio nisi dicat ꝓ eo ⁊ ideo lz. sed in casu predictoꝝ doc. ly ꝓ dicit appciationē: et ideo illicitum est pactum. sed bene posset dicere ꝟm predictos doc. ℞odie ego dico ꝓ te: vel te baptizo: et rogo vt cras dicas ꝓ me. vel baptizes me postea ⁊ hmōi sine pactione.

¶Quintusdecimus casus quādo datur rōne ꝓuocationis ad orandū: sicut quādo datur elemosyna religiosis pauperibus vt ꝓuocenť orare ⁊ missas dicere ꝓ eis. de q̄ dic vt. j. simonia. iij. §. ix. 33

¶Sextusdecimus rōne punitionis sicut in absoluti one excōmunicationis exigiť pecunia non ꝓ absolutione: quia esset simonia. sed ꝓ punitione pcti. c. ad aures. eo. concor. ℞i. vbi. §. ⁊ addit: caueat absoluens ne in hoc magis intendat deseruire cupiditati q̄ correctioni. 34

¶Decimusseptimus rōne liberalitatis: q: gratis datur ⁊ gratis accipiť nō rōne alicuius spūalis. j. q. j. q̄c quid. sed tñ notabilitas in tali dato facit pūmptam simoniā. vt in. c. ⁊ si questiones. e. ti. 35

Simonia.iij.

Circa bñficia dignitates officia. ⁊ primo circa electionem seu ꝓmotionē queritur.

¶Utrū reges ⁊ ꝓncipes et alij recipiētes pecuniā vt ꝓsentiant electioni seu ꝓmotioni ad aliquā dignitatem vel ꝓlaturā sint simoniaci? R. Pa. in. c. de B. eo. q̄ sic. ⁊ teneť restituere illi ecclesie de cui? ꝓlatura agebať: lz nō eēt de bonis eccle. vt pz in eo. c. de boc. 1

¶Quid de canonico q̄ cōuenit cū alijs canonicis vt cōplaceāt sibi de aliq̄ canonico recipiendo: et postea ipse eis complacebit de alio? R. q̄ simonia est. c. q̄ pio. j. q. ij. 2

¶Quid si dicat aliq̄s eorū nunq̄ ꝓsentiā q̄ aliq̄s fiat canonicus nisi mihi ꝓsentiať de meo? R. ꝟm Ray. simoniacus est. Si tñ ꝓsuetudo esset q̄ q̄n vnus fuit eruditus in vna q̄ alter postea eruditur in alia: posset tunc talem ꝓsuetudinem rogare seruandā. ar. lxiij. di. q: igiť. de ꝓsti. c. cum oēs. 3

¶Utrū cōmittat simoniā qui facit pactū cuz illo cui beneficium cōfert vt retineat aliquam portionem ex redditibus beneficij? R. Pa. in. c. j. vt ecc. bene. q̄ sic: nō tamen q̄ eps ex iusta causa ⁊ necessaria potest stare vt redditus certi tpis beneficij vacantis deputentur ad certum vsum laudabilem. Facit. c. vl. de v̄. sig. Item ꝓ solutione suoꝝ debitoꝝ: intellige ꝓtractoꝝ noie ecclie secus si ꝓtraxisset noie ꝓpato. vt no. gl. in. c. j. de solu. Facit. c. si ꝓpť tua. de rescrip. li. vj. 4

¶Utrū ꝓmouēdus in rectorē alicuius ecclesie ⁊ pacisces vt soluat pēsionem maiorem collatori sit simoniacus? R. Pa. in. c. cum clerici. de pac. q̄ sic. Similiter etiam si ꝓmouendus ꝓpria auctoritate obliget se ad pensionem et nō tenet collatio ꝟm Pa. ibidem. lz Jo. an. teneat q̄ tenet. 5

¶Circa officia queritur quid de presbytero qui vendit officium portandi aquam benedictam per suā parochiam? R. ꝟm Rodo. q̄ licite potest fieri si vendit emolumenta sibi ex cōsuetudine ꝓuenire consueta. Si autem vendit tale officium non est simonia ꝫ turpe lucrum. Si autem vendit aquam benedictam vel panem benedictum sic est simonia ꝟm Alex. ⁊ Rod. 6

qz in receptiõe taliũ ꝓfertur remissio venialiũ pctõz.

7 ¶Quid si ꝗs vendat officiũ claudẽdi bostia vel pulsandi cãpanas ⁊ bmõi? R. ꝑm Rod. q simoniacus ẽ sumpto noĩe simonie large sicut talia officia sunt spũalia large. si tñ datũ sit alicui tale officiũ gratis: ⁊ ꝓsuetudo sit loci q possit ponere alium loco sui ⁊ locare ⁊ vẽdere ad vitã ipius dãtis nõ eẽt simonia ꝑm Rod. Sz tu aduerte: qz. j. q. iij. c. j. dz q nõ est sacri muneris officiũ claudere bostia ecclesie: sed tm̃ sibi annexũ vel vnitũ. ⁊ dicit glo. ibi q tũc est simonia emere aliquaz administrationẽ vel officiũ ecclie qñ est annexũ alicui spũali vel cõsueuit p clericũ exerceri solũ. ⁊ sic tenet q est simonia vẽdere officiũ: secus vẽdere redditus

8 ¶Quid de dãtibus aliq̃d vt possint in parochia vel eẽpatu q̃rere vel q̃stuare? R. ꝑm Tho. in q̃li. q sacerdotes plati recipiẽtes simoniaci sunt cum psuasio sacerdotis spũalis sit et ei credaẽ: qz plati aut pbyteri sunt: ⁊ sic est simonia respectu plati vel pbyteri cõcedẽtis. respectu vo dantis sacrilegiũ est: qz ibi ẽ defraudatio elemosynarũ ꝓpter intentionẽ dantiũ. ⁊ tenetur vterq; ad restitutionẽ si tales q̃stores sunt sceleratiꝰ vt sunt cbiaratani. sed quo ad restitutionẽ dic vt restitutio. j. in ꝟ. turpiter. §. j.

9 ¶Utrũ liceat dare vel accipere pecuniã ꝓ oz̃one predicatione dei laude vel ꝓcessione? R. ꝑm Ri. vbi. s. ⁊ Asteñ. li. vj. ti. lv. q nõ. Hec eñ ⁊ similia dicunt spũalia inq̃tum ex gr̃a ꝓcedunt ⁊ ad gr̃am disponũt q̃ tñ p hoĩm ministeriũ exhibent. et ideo vẽdere in his qd est spũale simonia est. Et ideo q̃ predicat ꝓncipal'r vt laudẽ vel fauorẽ ꝓsequaẽ humanũ vel lucrũ simoniacus est saltẽ mẽtalis. j. q. iij. nõ solũ. Aduerte tñ q dãtes elemosynas pauperib⁹ aut religiosis vt impetrẽt oz̃onis suffragiũ nõ dãt q̃si intendãt emere oz̃ones: ꝫ q̃si p gratuitã beneficentiã eos ꝓuocare ad oz̃anduz ꝓ se gratis ⁊ ex charitate. ⁊ sic nõ peccant.

10 ¶Quid de statuẽtibus in aliq̃ ecclia q ꝓcessio nõ fiat in aliq̃ funere nisi tantaz pecuniã legasset ecclesie? R. ꝑm Ray. ⁊ Tho. q simoniaci sunt. ar. de iureiu. c. sicut. el. j. ⁊. ij. secus si statuereẽ q legãtibus talẽ summã fieret talis bonor vel ꝓcessio. ar. eẽ. eo. c. cum sit. Rõ diuersitatis est: qz in ꝓmo est exactio: qz ꝓsupponit q ꝓ minori nõ fiat. in scõo bz spẽm gratuite recõpensationis: qz nõ negatur ne etiã fiat ꝓ nõ legãtib⁹. ar. de iureiur. c. sicut. el. j. ⁊. ij.

11 ¶Utrũ liceat dare pecuniã ꝓ anniuersario celebrando ⁊ bmõi? R. Ri. in. iiij. di. xxv. q nõ lz ꝓ hꝫ pactuz facere de dãda pecunia: sed si ex deuotione daẽ ecclia dz celebrare. Inno. vo in. c. q̃m enormis. ne p. vi. su. dicit q non solũ lz sed etiã est meritoriũ aliq̃s reddit⁹ ꝓstituere in ecclia vt ibi fiat anniuersariũ ꝓ aliq̃: sed hꝫ cõstitui nõ põt p donatorem qñ nõ lz ei ꝓditiones spũales apponere sed tm̃ tpales: vt redẽptionẽ captiuoz. xij. q. ij. aurũ. sed põt ꝓstitui p illos q̃ habent anniuersariũ facere. eẽ de pben. c. significatũ. Ho. in. d. c qm̃. tenet q põt imponi tale onus redditibus. sed dicit tutius foze relinq̃re sic: relinq̃ tali ecclie annuatim p. libras super tali possessione diuidẽdas inter eos solummodo qui meo anniuersario intererũt: ⁊ rogo vt fiat omni anno.

12 ¶Utrũ canonicus vadens ad bozas canonicas ꝓncipaliter ꝓ denarijs bozarijs sit simoniac⁹? R. Ho. in. c. olim. de ꝟ. sig. ⁊ sequit̃ Jo. an. de cle. nõ re. c. vni co. li. vj. tenet q nõ est vera simonia quia nulla expꝛssa pactio intercedit: sed q grauiter peccat et mentalem simoniam cõmittit: sed per solam penitentiam satisfacit. c. tua nos. de simo.

¶Quid si clericus ꝓ pcio vigilet ad defunctum ⁊ dicat psalteriũ? R. Ho. q si fecit pactũ ꝓ eo legere psalteriũ q simonia est. si aũt q vigilaret nõ est simonia: lz scit tacite q vebeat legere psalteriũ. ar. de pben. c. significatũ. qz sic vẽdit laboẽ quẽ nõ teneẽ impẽdere. 13

¶Quid si maioz crux nõ porteẽ nisi ꝓ certo precio? R. Ho. q est signũ auaricie: ⁊ iducit viciũ simonie. c. audiuimus. eo. Similiter est simonia quãdo taxatur pzo q̃to pecunia quis ponatur in tali sepultura: cuz ibi sint plures ꝑm Ho. 14

¶Utrũ pactũ de lecto redimendo anteq̃ corpus ad ecclam deferaẽ sit simonia? R. q nõ: qz lectus et buiusmodi est q̃d tpale: ⁊ ideo põt vẽdi redimi et bmõi si tñ clerici nollent sepelire nisi ꝑus imposito ꝓcio de eo redimẽdo: sic videẽ simonia cũ fiat pactũ de tpali ad spũale ꝑm Ho. facit. c. vl. de re. ꝓmu. Similiter cõmittit simonia si clerici nollent sepelire nisi fieret eis cautio ab heredibus vefuncti de receptione eoz̃ que cum funere portantur. ⁊ similiter qñ nolunt sepelire sine pecunia. c. q̃sta est. xiij. q. ij. 15

¶Utrũ sit simonia pzo mrimonio dare pecuniã? R. ꝑm Ric. in. iiij. dis. xxv. ar. iij. q. j. q ꝓut mrimoniũ est sacrm̃ cadẽs in dispẽsatione ministroz ecclie sic vendi nõ põt: ⁊ ideo simoniacus est q̃ pzo bñdictione nubentiũ pecuniã exactã accipit. c. cum in eccl'ie. eo. ꝓut ꝟo mrimoniũ est officiũ nature: sic lz dare ⁊ accipe p̃ ciũ sicut ⁊ ꝓ alijs officijs ciuilibus ⁊ corpalibus. 16

¶Sed quid si nolit bñdicere nisi data pecunia? R. Alex. q dz recurrere ad superiorẽ qui si noluerit cogere pbyterum vt bñdicat gratis: tutius est abstinere q̃ peccãdi occasionẽ dare. Pa. tñ in. c. dilectus. el. ij. eo. ti. tenet q in sacramẽtis volũtarijs nõ lz aliq̃d dare ꝓ eis babẽdis: sed in necessarijs sic. Et sic videreẽ tenẽdo opinionẽ q nõ possuz ꝓsummare mrimoniũ sine bñdictiõe vbi ꝓsuetũ ẽ: q licite dare pt cũ intẽtione dãdi ꝓ redimẽda vexatiõe nõ emẽdi bñdictionẽ. 17

¶Quid de sacerdote q̃ nvult dare lniaz parochiano alteri ꝓfitẽdi nisi data pecunia? R. Rod. q simoniac⁹ est. Idem dic de licẽtia cõicãdi aut bñdicẽdi spõsas. Aduerte tñ q si nõ intẽderet licentiã ꝓfitẽdi: cõicãdi vl' bñdicẽdi spõsas ⁊ bmõi vẽdere. ꝫ sibi, puidere sup obuẽtionib⁹ ⁊ oblationib⁹ q̃ eũ ꝓtingerẽt ⁊ nõ plus: non esset simoniacus ꝑm Rodo. 18

¶Utr̃ sit simonia ex pacto dare aliq̃d ꝓ calicib⁹ vestibus ⁊ lintheaminibus bñdicẽdis? R. Ray. tenet q nõ: qz nõ inueniẽ nisi in chrismate baptismo: cõione eucharistia balsamo sepultura et basilica vedicãda. j. q. j. diuina. c. placuit. c. vt vnusq̃sq; eẽ. eo. ti. cũ in ecclesie. Sz tu dic veri⁹ cũ Gof. ⁊ Ho. q est simonia. c. ad nr̃az. eo. Idẽ dic, ꝓ bñdictiõe abbatũ vel abbatissarũ vel atione ꝟginum: aqua bñdicta ⁊ bmõi ꝑm pe. 19

¶Utrũ archidiaconus q̃ bz examina- (de pal' re ꝓmouẽdos vel ille q rñdet in scrutinio ordinandi ꝑm formã. c. ij. de scru. vel ille minister q̃ legit euangeliũ cũ sit ordinatio sit simoniacus si aliq̃d recipit ab ordinãdis? R. q sic ꝑm do. Ant. in. c. pe. eẽ. e. 20

¶Utrũ põtendẽs sanctitatẽ quã nõ bz vt ꝓmoueaẽ ad ordines vel bñficia sit simoniacus? R. q nõ: sed debet agere pniam. c. mãdato. eẽ eo. 21

¶Utrũ notarius sine simonia possit aliquid recipere ꝓ scriptura facta de ordinatione? R. Lau. ⁊ fcẽtur Bart. Butr. in. c. sicut epm. j. q. ij. q non: nec ꝓ labore nec ꝓ charta: sed eps debet sibi ꝓcurare. Pa. vo in. c. j. de simo. tenet cum glo. ibidem et cõmuniter 22

tacō. q̄ verū est in notario q̄ habet salarium de publico. secus est in illo q̄ nō hz salariū. qz recipe pōt p suo labore solū ꝓsiderata qualitate negocij non ordinis. sicut faciunt qui pro clericatu tantum pro diaconatu plus z hmōi. qz sic est simonia. ar. x. q. ij. ꝑcarie. Idez dic q̄ ē simonia exigere aliq̄d p sigillo. nisi expēsas cere z sigillationis clericoꝝ ad hoc deputatoꝝ. intellige sup re spūali z in iurisdictōne eccīastica cū nihil aliud sit nisi q̄dam testificatio iudicis super illud.

23 ¶Utrum recipiēs aliquam ꝓmissionem spūalitatis puta bñficij z hmōi p aliquo negocio promouendo apud sedem aplicam sit simoniacus? R. Pa. in. c. cuz essent. eo. q̄ sic vt ibi.

24 ¶Utz statutū in fundatione alicuius ecclē factum q̄ cauet q̄ si quisq̄s tm̄ in redditibus annuatim deberit imppetuū recipiat pro canonico. z bēat qđ debetur p p̄benda sit simoniacū? R. Rodo. q̄ si tale statutū fiat ad tps z principaliter intentione augēdi dei cultum. z q̄ dans principaliter ꝓpter deuotōem det z sit dignus tolerari pōt. z idē dic de mōasterijs de nouo fundatis z egenis. s. q̄ quisq̄s daret tantū recipeꝫ ad illud monasteriū vsq; ad certū nūez. ar. c. tua nos. extra eo.

25 ¶Utrū aliq̄s dignus ordinari vel bñficiari dans ex pacto vel exactus ianitori vt eū ad epm̄ ꝓmittat itrare ad petendū bñficiū vel ordinē vel electionis cōfirmationē sit simoniacus? R. ſm Rodo. q̄ non. si non dat intentōne corrupta. s. vt p intercessionē ei⁹ cui datur ꝓsequaꝫ intentū. qz si cū tali intentione daret esset simoniacus.

26 ¶Utrū aliq̄s possit ınduci vt ıntret religionē ꝓpē pecuniā dandā? R. q̄ nō. c. dilectus. el. ij. e. ti. Sed vt q̄s ꝓuertaꝫ ad fidem dicit glo. in. d. c. dilectus. q̄ pōt dari. Ibo. addit idē posse dici in sacris necessarijs z non in voluntarijs. z ego teneo cum Pa. in. d. c. dilectus. q̄ ex pacto vt ꝓuertaꝫ vel ıntret religionē vel recipiat sacramenta nō licet. z bñ sine pacto vt alliciaꝫ ad predicta capienda.

27 ¶Quid de fraternitatib⁹ ita ꝓstitutis q̄ nullus recipiaꝫ ad eas nisi ꝓmittat vel iuret q̄ annuatim soluet x. denarios? R. Ray. q̄ si fiat ꝓpter cām honestā. puta paupib⁹ alendis. captiuis redimēdis z hmōi non ē ibi simonia. ımmo licite sunt. z q̄ eas despicit anathematizandus est. xlij. di. si q̄s despicit. z ar. xxj. q. vij. sane. Rod. tñ dicit q̄ si statutū ē sub forma negatiua nō hz. qz excludit pietatē. Sz sub forma affirmatiua hz. s. vt quisq̄s fuerit receptus det tantū. z non placet q̄ fiat iuramentū ꝓpter periculū periū.

28 ¶Utz p iusticia facienda dare pecuniam vel eq̄pollens sit simonia? R. Ri. ın. iij. dis. xxv. ar. ij. q. ij. tenet q̄ sic loquēdo de iusticia eccīastica vt q̄n daꝫ epō vel alijs p reddēdo iure sup spūalib⁹. ın q̄ ocordat gl. in c. vendentes. j. q. iij. Idē tenet Rod. etiaz sup tpalib⁹ si sit psona eccīastica q̄ dz reddere ius rōne iurisdictionis eccīastice. sec⁹ esset si esset iudex secularis seu laycus hz alz grauiter peccet. Alex. de ales tñ tenet q̄ etiam in iudice seculari vēdere iudiciū iustū sit simonia qz h̄ ē act⁹ virtutis z ita q̄ ad aliq̄d est spūale. z p ad uocatione aut ꝑcuratōe etiā in cā spūali hz aliq̄d accipere sine simonia. z glo. in. d. c. vēdentes. z Ri. vbi. s. z forte ver⁹ tenēt ꝓriū. z q̄ ē solū graue pctm̄ accipere p iusticia in rebus tpalibus z ei qui ē iudex.

¶Utz sit simoniacū occultare pctm̄ alicui⁹ p pecūia

29 q̄n ad eius officiū ptinet illud reuelare? R. q̄ sic. c. nemo. eo. ımmo etiā occultare respectu psone ꝓsanguinitatis vel affinitatis. vt ibi dī. z Ri. vbi. s. limitat verū si talia respiciūt causam spūalem. alz non. z est grae peccatum.

¶Utz testificari p pecunia sit simonia? R. Ric. vbi 30
s. tenet q̄ sic in cā spūali aliter nō. hz sit graue peccatū Alex. vo dicit q̄ i causis eccīasticis z a psonis eccīasticis si testimoniū vēdaꝫ ē simonia. i alijs grauiꝫ peccaꝫ.

¶Sz nūq̄d aduocat⁹ silr cōmittit simoniā si p pecu- 31
nia patrocinaꝫ? R. q. nō. qz pcinū z ꝓsiliū administraꝫ exterius cae. z testimoniū ē de substantia cāe. z ideo testes cogūꝫ non aduocati. ſm Alex.

¶De simonia mgroꝝ vide. s. magister. §. x. cuz seqn- 32
tibus.

¶De simonia sep ulture. vide. s. sepultura. in pnci. z 33

¶Utz patronus siue §. j. z xliij. z xliij. 34
bñs ius pñtandi q̄ aliq̄d recipit p pñtādo sit simoniacus? R. Pa. in. c. veniēs. el. j. de testi. q̄ sic. tex. bonus de transac. c. preterea qñ inter.

¶Circa permutationem. vide. s. pmutatio. §. iij. iiij. 35
z. vj.

¶Circa transactōem. vide. j. trāsactio. §. iij. 36

¶Circa renūciationē z remissionē vltra id qđ babes 37
s. renūciatio. Quero vtz renuncians lr̄. s sup bñficio ecclīastico obtinēdo sit simoniac⁹? R. Pa. in. c. ad audientiā. de rescrip. q̄ sic. si fit ex pacto de aliq̄ tpali recipiendo siue pro certa pensione recipienda. glo. in. d. c. ad audientiā. tenet q̄ ē simonia in eo q̄ ꝓsecutus ē beneficiū. z in eo q̄ nōdū ꝓsecutus ē bñficiū q̄ non sit simonia. Sz tu tene q̄ ē simonia etiā in hoc casu si det aliq̄d ex pactiōe ptiū. secus si ex officio iudicis vel mediantib⁹ bonis viris renūciatio exvna pte pure fiat z ex altera pte aliq̄d tpale det. vt colligiť i. c. sane. de renū. z de pac. c. cū pdē. silr nō ē simōia si renūciet talib⁹ lr̄is ex eo q̄ daꝫ sibi spūale. puta bñficiū ſm Inno. z Ibo. de rescrip. c. ad audientiā. qđ limita cū sit pmutatio si ocurrant q̄. s. dixi. pmutatio. §. iij.

¶Utz dās aliqđ tpale ꝓlato ne remoueat eū a pro- 38
ratu vel bñficio sit simoniacus? R. Rodo. q̄ sic. si necessitas vel vtilitas sit q̄ amoueaꝫ alz nō. dūmō intētio nō sit corrupta. Silr simoniacus est qui dat spūale vt obtineat debitū tpale qđ suū est. ſm Tbo. in. iiij. di. xxv. de quo ego dubito q̄ ea q̄ dixi. s. simonia. ij. §. xvij. z xviij. z potius credo q̄ nō sit simonia. ar. c. j. de vsur.

¶Utz renūciās bñficio vt alteri certe psone det sit si- 39
moniacus? R. q̄ nō. nisi in pactū deducaꝫ. c. dilectio. de ꝓben. Mā bre spem de hoc nō ē simonia. c. cū pdē. de pac. j. q. j. ordinationes.

¶Utz remittēs debitū tpale p spūali cōsequendo sit si- 40
moniac⁹? R. Pa. i. c. veniēs. el. j. d testi. q̄ sic. qz remittere idem est qđ donare. vt in glo. p̄dicti. c. z in. l. quin etiā. ff. de calū. Limitat tñ glo. in. d. c. vez qñ ex tali remiss. one aliqđ cōmodū applicaꝫ parti. addit Pa. ibidem aliā limitatōem. s. q̄ est vez q̄ remittere est dare quādo debitū est liquidū. Sed qñ debitū ē dubiū. tūc dicitur potius facere q̄ donare. vt dr̄ in transactione. in. l. siue apud. C. de transac.

¶Utz ꝓmittens nihil petere ab ordinatore vel pre- 41
sentatore v' q̄ ad tot annos sit simoniacus? R. Pa. i c. per tuas. el. iij. eo. q̄ sic. qz exquo ordinator tenetur assignari isti post ordinatōnē portionem q̄ consideratis fructibus ē quid tpale. talis remittit tpale p spūali cōsequēdo. z ideo simonia ē.

¶Utrū dans pecuniā vt quis nō ordinetur vel eligatur vel electio nō ꝓfirmeť aut eccie non consecrentur 42
z huiusmōi sit simoniac⁹? R. q̄ sic. extra eo. tit. nemo.

Idem dic qñ p gram consanguinitatis vel affinitatis vel penitentē nō reconciliat vel minus penitentē absoluit vel pctm̄ zelat. vt in.d.c.nemo. Dicit tñ Inno. ibidem q verū ē q silitudinarie dr̄ simoniacus talis per gram sic faciēs. q̄ sic punit ac si simoniacus esset .pa. t glo.in.d.c.nemo.tenet q ē simonia .t est verius.

43 ¶Utrū corrūpens iudicē vel testē in cā spūali ꝓpter pecuniā sit simoniacus? R.pa.in.c.tua nos. eo.ti.cuz Io.q sic p quādā cōnexitatē quā bñt cū spūalib⁹. vl ē qsi simonia.ar.d.c.nemo. secus in cā mere tempali.

44 ¶Utz aliq̄d accipe ꝓ inuestitura eccīaz sit simonia R.q sic.tex.in.c.i tātū.eo.t ibi dicit pa.q nō tm̄ ꝓ investitura iuris ⁊ etiā facti.s. ꝓ inductōe in corporalez possessionē etiam si ibi sit consuetudo.

45 ¶Quid de dātibus pmos fructus bñficij in curia t soluentibus tarā bullaz t ceteroz ꝑm stilū curie? R. q nō sunt credendi simoniaci. q̄ talia nō soluūtur ꝓ spūalib⁹. ⁊ ꝓ sustentatōe curie t officialiū. t sic tene. q illa de volūtate pape sunt ordinata. Sed secus iudico in curijs epoz t aliox ꝓlatoz bñtibus vñ viuāt ꝑm decētiā nō ꝑm pompā. q simoniacū ē tales taxas facere ꝓ dispensatōnibus.absolutōnibus t hmōi.j.q. iij.ex multis.secus si ꝓpter victus decentiam quā alś non habent hoc facerent.

Simonia.iiij.

Circa ingressuz religiōis

1 ¶Utrū intrans monasteriū cū pacto de dandis tpalibus sit simoniacus? R. q sic.c. in tātū.c.venēs. eo. dicit tñ Io.Hos.Ray.t Ber.in.c.qñ simoniaca .eo. q si monasteriū esset tenue q possent dicere voleti intrare. Si vis viuere mecū porta tecū. q̄ lz te libenē recipe vellem⁹.tñ bona nra nō sufficiūt. Sed tu tene in cōscia opi. Tho.in sum. q̄ dicit q ꝓ ingressu mōasterij nō lz aliq̄d recipe vel exigere qsi pcū. ⁊ ꝓ victu p sone recipiēde lz aliq̄d recipe si nō sufficiāt opes ad ꝫ monasterij.sūr etiā licitū ē ꝓpter devotiōem quā quis oñdit monasterio largas elymas faciēdo eidem q facilius recipiaī sicut licitū ē ecōuerso ꝓuocare aliquē p talia bñficia ad devotionē monasterij. lz non sit licitum aliq̄d ex pacto dare vel recipe.vt recipiatur. c.q pio.j.q.ij.Rod. etiā tenet q qñ monasteriū ē tenue t indigens q nō est simoniacū t paciscī.n talib⁹ dūmō nō fiat ꝓ spūalibus ꝓferēdis.⁊ ꝓ expēsis faciēdis vel recōpensandis.vñ tenet q lz exprimere noia t qlitatē mūeris.t placet mihi q̄ ad ꝓsciam.t ad.c. q̄ videnī ꝓria.t maxime.d.c.qñ si nomiaca.dic q loquūtur quo ad foz ꝓtentiosum ꝓpter fraudes.t ideo fundant se sup ꝓsumptōe q̄ cessat in foro aie vel loquūt vt nihil ꝓ ingressu.⁊ nō loquūt q̄n ꝓ releuatōe sumptus qñ monasteriū aliter non potest.

Simonia.v.

Circa ea q̄ prohibent dari vel deduci in pacto ꝓ aliquo spūali vel annexo vl ab eo dependente. t primo.

1 ¶Utrū solū sit simonia qñ interuenit pactū de pecunia? R.q nō.⁊ dic q triplex ē mun⁹ qđ inducit simoniam in spūalibus si deducat in pactū. Primū ē munus a manu vt ē pecunia capiēdo .put accipit.j.q.iij. totū.ꝓ oi re tempali.Secm mun⁹ ē a lingua. Tercīū ab obsequio.vt.j.q.j.sunt nōnulli. Additur ab aliquibus.Quartum munus sanguinis qđ est cum quis cōfert ecclesiam vel prebendam alicui intuitu cōsanguinitatis vel amicicie.Nam ꝑm glo.in.c.j.vt eccl.bñ.si solum ofert ꝓpter consanguinitatē vel amicīciam.alś non ofterret simoniacus ē.⁊ Alex.de ales.ij.ij.t Tho. ij.ij.t in.iiij.t in quoli.limitant vez quando intendit ex hoc aliquod bonū recipiendans in seipso. vtputa q̄ magnificetur vel nobilitetur.vel vt faciat sibi aliquaz recompensationem t hmōi.secus si solū intendēs bonum tempale illius cui datur t non alterius.quia tūc licet sit graue peccatum non tm̄ simonia est in ꝫ quarto munere.quia nihil datur vel recipit. t magis placet.De hoc tamen vide Pa.in.c.tuam.de eta. t qua. or.t.j.q.j.si quis.t.c.sunt nonnulli.posset tm̄ dici etiaz tūc esse simoniacus qñ ꝓlatus aliqđ beneficiū ecclasti cū daret alicui cum pacto vel intentōne vt ipe suis cōsanguineis ꝓuideret.

¶Sed nūquid quodcūq munus a manu inducit simoniam in spūalibus? R.q sic si pactuz precessit. Si vo non precessit tunc si sit adeo paruuz q non debeat inducere ꝓmouentis animum inspectis causa tempe t qualitate ꝓsonaz. sic nō facit simoniā.c. t si qōnes. eo.ti.Valde esset inhumanū ē a nemine velle recipere. ⁊ vilissimū est omnia ab oīnbus.ff.de offi.ꝓcon.l. solent.§.vl.Et hoc vez quo ad eccīam. ⁊ quo ad deum quicq̄d dat vel recipit corrupta intentione quantūcūq minimū ꝓ spūali simoniacuz ē.⁊ solā penitētia sine resignatione beneficij purgat.t sic intellige.c.nemo.eo.ꝑm gof.Adverte tm̄ q qñ dat aliqđ sine pacto nō vt debitū .⁊ vt dari ꝓsuetū nō ē simonia ꝑm Rod. 2

¶Quid si id qđ datur sit de rebus eccie? R. q nihilo 3 minus simonia erit ꝑm.s.Tho.

¶Quid si non det mun⁹ a manu ⁊ a lingua ꝓ spūali bñdo? R.simonia ē.Adverte tm̄ q mun⁹ a lingua aliquando dicit ipa laus pertinens ad favorem humanū que sub precio cadit. Aliqñ ꝑces ex quibus favor humanus acq̄rit vel ꝓtraī vitat.Et ideo si q̄s principaliter ad hoc intēdit simoniā cōmittit.t principalit dr̄ intēdere qñ ꝓ indigno admittendo dat vel recipit.⁊ circa dignū distinguit Goffre.t Io.q aut promouet q̄s ꝑcibus suis t sic si petit ꝓlatōem q̄ dat per electōem.tūc ē simonia.j.q.vj. sicut is qui. Si aūt nō dat ꝓ electiōem si sit simplex bñficiuz.sic lz si indiget. Si nō ē simplex ⁊ bñs dignitatē vel curā aiaz sic non lz.ar.j.q.j.ordinatōnes.t.viij.q.j. in scriptis. Est t simonia ꝑm Hug.t Ray.Io.Tho.ij.ij. t Direc.li.iij. q̄ eoipo q petit indignus ē. Sed Rod. credit q etiā licet in dignitate t cura.facit.c.tua nos.eo.ti.Dō ego credo vez si indiget. puta quia non habet aluūde vñ viuat.alś nō.c.ad aures.eo.ti. si modo dignus ē t intendat prodesse t non ꝓesse.Si vo promouet ꝑcibus alienis si ꝓ indigno.sic ꝑm omnes simonia est.j.q.j. de ordinationibus.Si vo ꝓ digno.tunc si sunt spūales non est simonia.j.q.j.latorē.Si vo ꝑces sunt carnales.t dicūtur carnales qñ illi qui precant attēdunt ad parentelam principalit vel amicīciā rogantiū t ꝓlatus ꝓpter ipas principaliter movet sic est simonia. quia preces succedūt loco pcij.d.c. ordinationes.t.c. sunt nonnulli.j.q.j.Si vo prelatus principaliter nō sequit preces ⁊ merita.seu quia dignus est nō est simonia.c.quibusdā.j.q.j.t ar.c.tuā.e.tit.Tenet etiā Pa. in.c.tua nos.eo.ti.q dumlles ꝑces emisse a digno nō inducūt simoniā nec etiā aliqđ peccatū.vt ex dictis.c. tua nos.t.c.latorē.patet immo fortius tenet Pa. ibidem q donans aliquid cardinalibus vel ꝓlatis.t rogans ꝓ aliquo bñficio dūmō nō ducat principali intentione vt ꝓ talia venia t ꝑces adipiscatur spūale. q̄s quis secūdario habeāt talem spem q extra oēm noraz iudicat.or iuste ista ꝑnt fieri sine spe primaria vt dicit Inno.t Io.facit.c.qđ proderit.lxj.di.j.q.j.sunt nonnulli.t in.c.tuam.de eta.t quali.

5 ¶ Circa nullus ab obsequio q̃ro vt̃ seruiens alicui p̃lato vt p̃sequat b̃ficiũ spũale. vl̃ monasterio vt recipiat̃ & hmõi sit simoniacus? R. pa. in. cũ essent. e. ti. glo. ibi tenet q̃ nõ. q̃ sine oi pactione seruit. & intẽtione sc̃aria p̃dicta b̃ndi nõ p̃maria si mõ sit ydone⁹. nec p̃latus aut monasterũ directe ꝓpter boc seruitiũ intendat ei de b̃ficio ꝓuidere vel recipe. q̃si sic esset mun⁹ ab obsequio & simonia q̃ñ p̃cipaliter & directe d. c. ordinatões. Ideo dic q̃ si in seruitio interuenit pactũ sp̃ẽ simonia. c. cũ essent. e. ti. Si non interuenit pactũ si seruiat p̃cipaliter gratis. lz sc̃ario vt habeat aliq̃d spũale nõ ẽ simonia ꝑm Bof. & sic p̃corda intra q̃ vident̃ ꝑria. Bo. tñ etiã tenuit q̃ si seruitiũ corpale sit honestũ & diguũ. dignum obsequiũ ꝓstat q̃ licite põt etiã seruire p̃cipaliter. dũmõ pactũ nõ interueniat. vt si q̃s ep̃o seruiat romã eũdo. ei⁹ negocia. pecũrãdo a ꝑrio⁹ sensu. in. c. sunt nõnulli. j. q. j. Sz in seruitio indigno vel ꝓ indigno sic erit simonia. Sil̃r dic in seruitio spũali q̃ si pactũ interuenit simonia ẽ nisi tali b̃ficio sit annexũ illud onus. vñ no. q̃ nõ solũ p̃dicta inducũt simoniã in dantib⁹ seu p̃scientib⁹. & etiã in cõsuetudinibus siue mediatoribus ꝛc. c. ꝓ inquisitionem. de elec. & c. ij. de cõfessis. necnõ in p̃scẽtib⁹ aliquid dare vel facere mistrantib⁹. & etiã mistris seu familiarib⁹ admistrantis. sicut dicim⁹ in Jezi q̃ fuit seruus helyſei. j. q. j. in summa. Dicit tñ ℟i. q̃ lz eps fecerit pactũ vel p̃missionẽ ꝓ aliquo b̃ficio dando. & postea oblitus talis pacti pure ꝓferat q̃ nõ ẽ simoniacus q̃ ad eccĩam. nec etiã ille q̃ recepit tale b̃ficiũ si b̃ pactũ ignorabat. & iõ nõ tenet resignare. qđ bñ no.

6 ¶ Utrũ auctoritas pape excuset a simonia? R. pa. in c. j. eo. ti. dicũt doc. q̃ in curia romana titulus de simonia nõ bz locum. sicut nec lex iulia de ambitu in curia p̃cipis. glo. vo ℣ Bof. in. c. ex pte. e. ti. dicit & sequit̃ pa. in. d. c. j. vers. ℣ In his q̃ sunt simoniaca de iure positiuo solũ. & nõ in his q̃ sunt simoniaca de iure diuino. & ideo tenet pa. ibidẽ q̃ cũ titulus b̃ficij b̃ntis administratõem ordinis vel executionẽ clauiũ sit de iure diuino sicut ipa executio clauiũ q̃ papa talẽ titulũ vẽdẽs ẽ simoniacus sicut ille qui emit. nec valet excusare ei⁹ auctoritas. hẽs bouã glo. in. c. lz. de pe. & ter. cũ glo. in c. ex diligenti. de simo. q̃uis do. Car. teneat q̃ ois titulus b̃ficij sit de iure positiuo. & sic ꝑm eum excusaret ei⁹ dispensatio. Sed tu tene cũ pa. secus in alijs non habentibus executionem clauium.

7 ¶ Sed nũq̃d eo ipso videat dispẽsare ex quo scit ex certa scia & tolerat? R. Jo. de lig. e. ti. c. j. dicit q̃ sic. ita q̃ nõ cõmittit simoniã. qđ ego credo verũ q̃ñ simonia cõmittitur cũ papa. vt puta q̃s bñit b̃ficiũ mediãte pecunia a papa boc sciente & ad boc ꝓsentiẽte. q̃ tũc scientia p̃cipis purgat boc vicĩũ. & ita talis nõ incurreret penas iuris. siue simonia sit de iure diuino siue positiuo. nec teneret resignare si simoma ẽ de iure positiuo. & de datis alijs a papa lz ipe sciat q̃ dñi & curiales exigũt & toleret. nõ ꝓpter boc dispensare videt̃. & iõ in penis inuoluũtur. Facit. s. Dispensatio. §. rij.

Simonia.vi. quo ad penã. Sciendũ q̃ est quadrupler. pena ẽ suspensio. Quer̃ vt̃ ois simoniacus in ordine recipiendo sit suspensus ipo iure? R. vt colligo ex Jnno. & pa. in. c. tanta. & c. per tuas. el. ij. e. ti. q̃ sic. & quo ad se & quo ad alios & nõ solũ quo ad ordinẽ sic susceptum & ab oĩbus alijs ordinibus etiam licite receptis & ꝓ pñs ẽ remotus ab administratione tp̃aliũ b̃ficiorũ suoꝝ. facit glo. j. q. j. reperiũt̃. & vide glo. in de. cupiẽtes. de pe. nec põt dispẽsari cum eo nisi p papam. j. q. j. gratia.

¶ Utrũ simoniacus in ordine dando sil̃r sit suspẽsus? R. Bof. tenet q̃ sic ꝓ triennio. § Jnno. in. c. pe. eo. ti. & pa. in. d. c. per tuas. tenent q̃ ꝑpetuo sit suspẽsus. & vr̃ verius ꝓ boc ter. iuncta glo. in. c. si q̃s a simoniacis. j. q. j. & §. vez. xxxij. di.

¶ Utr̃ simoniacus in b̃ficio sit suspensus? R. pa. in d. c. vbi. §. q̃ sic. Sed si est occultus ẽ suspẽsus q̃ ad se nõ quo ad alios § suspẽdendus. ar. j. q. iij. c. j. & q. vnõ si renũciat b̃ficio taliter acquisito põt vti ordine suo post ꝓpactam penitẽtiã & alijs b̃ficijs licite babitis. § b̃ficis illo retento in quo simonia ẽ cõmissa non põt agere pniam. vt in. c. inq̃sitõis. de accu. Si vo est manifestus sic ẽ suspensus q̃ ad se & ad alios ipo iure. d. §. vez. vñ q̃uis renũciet b̃ficio itez indiget dispẽsatione sicut q̃libet notoꝛi⁹ criminosus. vt in. c. fi. de tẽpo. Sed eps põt dispẽsare dũmõ nõ sit ille cũ quo cõmisit simoniã. vt no. j. q. v. p̃ntiũ. Et aduerte q̃ tũc dr̃ occultus ꝑm ℟od. q̃ nõ ꝓstat p sciam vel cõfessionẽ in iure factã nec p rei euidentiam q̃ nulla possit tergiuersatione celari. Limita tñ p̃dicta oia q̃ñ simonia ẽ cõmissa eo sciente. secus si eo ignorante. puta p patrẽ vel amicos. q̃ tũc nõ est suspẽsus q̃ ad alios nec q̃ ad se. nisi in ordine & b̃ficio sic habito. nõ aũt in alijs ordinibus susceptis aut b̃ficijs habitis vel b̃ndis. c. de simoniace. e. ti. vbi boc voluit Jnno.

¶ Sed q̃ro q̃s põt dispẽsare in simoniaco in ordine vel b̃ficio? R. glo. & Cal. in. c. post translationẽ. de renũ. & do. anto. & pa. in. d. c. de simoniace. post multa. tenent q̃ in simoniaco in ordine solus papa q̃ñ scienter § q̃ñ eo ignoꝛãte cõmissa ẽ simonia tũc eps ꝑ se põt dispẽsare. j. q. v. p̃ntiũ. & etiã põt eps dispẽsare cũ tali. lz q̃ñ b̃ scivit nõ renũciauit. § ministrauit in ordie suscepto aut ad alios ascendit ꝑm ℟od. Jn simoniaco vo in b̃ficio scienter solus papa põt dispẽsare ꝑm Ber. ℟ay. & Bof. siue in illo b̃ficio siue in alio q̃cunq̃ ꝑm glo. & Jo. an. in. d. c. de simoniace. § ℣o. tenet q̃ põt eps dispensare in simplici b̃ficio solũ. pa. vo in. c. ex diligenti. eo. ti. tenet q̃ põt etiã dispensare in curato. vt ꝓbatur. j. q. j. c. j. nec ob. c. pe. de ele. ꝑm eũdẽ pa. q̃ dicit q̃ loquit̃ de dispensatõne ad illud b̃ficiũ in quo fuit simonia cõmissa vt illud habeat. q̃ nõ põt nisi p papã fieri. Item in eccĩa empta nõ põt ex dispensatõne epi habere nisi simplex b̃ficiũ & cũ executõe minoꝛ ordinũ solũ. Jn eo vo q̃ ignoꝛãter ẽ ꝓmotus ad b̃ficium non põt nisi solus papa vt illud habeat. § in alijs põt eps. vt no. in. d. c. p̃ntiũ. & qđ no. in. c. sunt. & c. nobis eo. ti. sed Tancre. in. c. sicut nobis. eo. tit. tenet q̃ etiaz in b̃ficio illo sit quo fuit ꝓmotus põt eps dispensare si ipe eps non ẽ in culpa. & placet.

¶ Sed nũq̃d idẽ sit in duciũ de mediatoribus quo ad suspensionẽ & quo ad dispensatõem? R. q̃ sic. regulam accessoꝛiũ. de reg. iur. li. vj.

¶ Utrum eps̃ possit dispensare cũ simoniaco circa officia mortuoꝝ. b̃dictões nubẽtiũ sepulturas crisma b̃dictões vasoꝝ & hmõi? R. ℣o. q̃ sic post peractaz pniam. quia non ꝓhibetur. ar. c. nuper. de sent. ex. nec obstat. c. erga. j. q. j. quia loquitur de simoniaco in dignitate.

¶ Quid de ꝑlato q̃ ꝓmisit beneficiũ alicui ꝓ pecunia & re integra reuocat pactionem? R. ꝑm ℟i. qui. §. q̃ talis peccauit grauiter faciendo pactuz. quia tamẽ ad effectuz pacti nõ ꝓcessit non incurrit penas suspẽsionis & irregularitatis.

7 ¶ Utrū ordinatus ab eo quez audiuit simoniacum possit ministrare? R. q̄ pōt in suscepto ministrare. sed nō poterit alios ab eodē recipe. nisi deponat conscientiā. c. q. tuas. el. ij. e. ti. vbi no. Ho. v. notabilia. Primū q̄ ex varijs dictis in alteri⁹ p̄iudiciū nō est conscia or manda. Scōm q̄ sic formata ē ad consiliū p̄lati deponenda. Terciū q̄ si deponi non pōt esse oibus modis sequēda. Quartū q̄ ē virtus cū de conscientia scrupulosa sit bona z in melius informat. z ecōtrario ē debilitas animi z nimia simplicitas. Quintū q̄ in differētibus pōt vnusq̄sq; prout sibi placuerit p̄sciam informare. qđ bñ no. z ideo talis debet ministrare z conscientiam deponere.

8 ¶ Secunda pena p̄ simoniacos est depositio z infamia. z hec imponit si de hoc in iudicio cōstiterit. v. q. iij. sane. de accu. inquisitionis.

9 ¶ Tercia pena est excōicatio papalis. Nam Martinus in cōcilio Constantiensi in extrauaganti q̄ incipit multe. ita inquit. sacro approbante concilio declaramus q̄ ordinati simoniace ab executōe suoz ordinuz sint ipo iure suspensi. electiones aūt postulatōes cōfirmatōes z quaslibet p̄uisiones simoniace ecclarum monasteriorum dignitatū p̄sonatuū officioz z bñficioz quorūcunq; deinceps facte nulle sint ipo iure nullūq; p̄ illas ius cuiq; acquirat nec p̄moti cōfirmati aut p̄ uisi faciāt fructus suos. § ad illoz restōnem tanq̄ iniuste ablatoz teneātur. statuentes insup q̄ dans z recipiens ipo facto sniam excōicationis incurrat etiaz si pontificali aut cardinalatus refulgeat dignitate. In alia extrauaganti facta anno. ij. sui pōtificatus Mā tue data q̄ incipit. damnabilē p̄firmat omnes excōicationes suspēsiones p̄uatōes z interdicta z alias cēsuras latas a summis pontificibus p̄tra simoniacos quas vult incurrere ipo facto oēm simoniacū occultū vel manifestū vbicūq; simoniā p̄miserit cuiuscūq; status etiā si ep̄atus aut cardinalatus vel quauis alia ecclesiastica vel tali p̄fulgeat dignitate dictaz excōicationū suspensionū z penaz absolutionē sibi reseruās nisi in mortis articulo. nec vult q̄ virtute cōcessionis indulti aut cuiuscūq; facultatis absoluendi p̄cessi vel p̄cedende a sede aplica possint absolui nisi spāliter de peccato simonie auctoritatē absoluendi p̄tineāt. hoc idem Eugeni⁹ in alia extrauaganti q̄ incipit. Cū detestabile data rome apud. s. Grisogonū anno sui pontificatus. iiij. Paulus. ij. in p̄cessu quem in die iouis sancte fecit excōicat oes simoniacos tam in ordine q̄z etiā in bñficio z absolutōem reseruat sibi z successoribus eius p̄terq̄ in morte. nec vult sicut z Martinus q̄ possint absolui ex quacūq; p̄cessione nisi faciāt mētionē de simonia. Idez fecit Sixtus. iiij. Et sic tene q̄ oēs simoniaci in ordine z bñficio solū sunt excōicati. Alij vo simoniaci nō. § ipo facto cadūt in penas p̄tra ipos latas a iure. de q̄bus dictū est hic. §. nec te moueat. c. repiūt. j. q. j. Silr. c. q̄cūq;. ibidem z. c. placuit. ibi dē. silr z. c. ex multis. j. q. iij. qz lz sb anathema p̄hibeant. tñ loquūt solū de ordie z bñficio. z sic i nullo iure inuenit sb pēa excōicatiōis p̄hibita ois simōia nisi vt diri i ordie z bñficio. z iō illi soli sunt excōicati.

10 ¶ Quarta pena simoniacoz ē q̄ precipit sb pena excōicationis late sentētie oībus cuiuscūq; dignitatis aut status q̄ si sunt p̄ntes i romana curia reuelare teneantur pape vl eius apostolice sedis camerario. aut suo vices gerenti in vnius vel duoz testiū p̄sentia infra duos dies naturales postq̄ sciuerint. aut ad eoz noticiā peuenerit aliquē p̄misisse simoniā a q̄ non nisi per romanū pontificez possunt p̄terq̄ in mortis articulo absolui. z hoc p̄ predictam extrauagātē Martini damnabilem. cui Eugenius in. d. extrauagāti. Cū detestabile. addit q̄ nō solū q̄ sciūt aliquē simoniā cōmisisse vel p̄curasse. sed etiā qui sciūt illos qui fuerūt mediatores teneant reuelare pape vel eius camerario. vel cui ipe duxerit cōmittendū per se vel alios q̄citius. z q̄ non possint absolui donec reuelauerint qđ intelligo si cōmode p̄nt. z si sciūt veraciter non per suspitiones. aliter non credo incurrere dictam excōicati onē credo etiā bodie non ligare. cū sit abrogata p non vsum. Aduerte tū ſm Asten. li. vj. ti. lv. q̄ qñ simonia est solū mentalis sine oñi pactione q̄ non ligat talis aliqua p̄dictaz penaz. quod no.

Simonia. vii. q̄ ad restōez. Querit vtz datus simoniace sit restituēdus? R. pa. in. c. fi. eo. ti. q̄ aut datū ē sine pactione. sed cum sola intentione bñdi spūalia. z tūc dicūt aliq̄ quos sequit pa. q̄ si talis simonia est de iure positiuo sic restō non est necessaria ad salutem. Si vo est de iure diuino. sic necessario est restituendū acceptuz. Alij indistincte q̄ non est restituendū de necessitate. p. d. c. fi. vbi est tex. apertus. Sed qz dictum. c. fi. loquit in simonia que est de iure positiuo. ideo dico q̄ in tali casu non est necessaria. Et que sit rō. licet Jo. an. z Ho. multas adducant. tñ nulla efficax est ſm hoc solū. qz ius sic declarauit. ſm ipm non extendam ad simoniā que est de iure diuino. z ideo necessario restituendū. z sic tenet pa. ſm tñ distinctionē vsurarij mentalis. de q̄ restitutio. j. in l'a vsurarius in p̄in. Si vo datū sit mediante pactione sic absq; dubio de necessitate restituēdum est ſm cōiter dicto.

¶ Cui dz restitui acceptū simoniace p̄ ingressu mōasterij vel eccie? R. pa. in. c. de hoc. eo. ti. Si loq̄mur de eccia seculari. tūc si ille q̄ dedit nō dz vñ viuat restituetur ei. ar. c. veniēs. eo. ti. Si vo dz vñ viuat. tūc si oēs de eccia deliq̄runt dz dari eccie z criminosi expelli. Si aūt non expellant dz dari fisco pape ſm Hos. qui distribuat in pias causas. Turpia lucra a fisco extorq̄untur. l. fiscus in questionem. ff. de iur. fis. Si vo non oēs deliquerūt sed solus p̄latus vel p̄ticularis tunc dabit eccie in cuius ignominiā erat datum. Si loquimur de eccia regulari si oēs deliquerūt dat ei q̄ dedit vt intret scōm monasteriū. vt in. d. c. veniēs. cū non possit stare in primo monasterio. vt in. c. q̄n. eo. ti. Si vo p̄ticulares deliquerūt. tūc pecunia dabit scdo monasterio q̄ ad vsufructum tantum. z mortuo ingresso redibit ad primū monasteriuz. z sic intellige glo. in. d. c. de boc. z concor. cum predictis Hos. z do. Anto. 8

¶ Quid fiendum cum cōmode non potest applicari vbi vel in cuius p̄tumeliam est data pecunia. puta qz in remotis partibus est. vel videretur inconueniens eam ibi dari. cum eccia sit quasi derelicta z bmōi? R. q̄ paupibus dabit.

¶ Utz recipiens bñficiū simoniace teneatur illud resignare? R. q̄ sic. z restituere oēs fructꝰ perceptos et eo z qui recipi potuerūt a diligenti possessore. c. si resp. iiij. q. vj. de re. spo. c. grauis. Intellige qñ sciēter simoniace habuit. vel cuius ignoranter tñ postea sciuit. de perceptis post sciam tantū tenet. nō aūt in bona fide nisi extantes vel inquantū factus est locupletior. l. certum. C. de rei ven. 4

¶ Cui debet restitui datū p̄ ordine habendo? R. videt q̄ eccie cathedrali in cuius iniuriam videtur datum si non est ordinatus ad titulum alicuius eccle

sed si est ordinatus ad titulū alicuius beneficij vel ecclesie illi debit fm Alde. ⁊ Rod.

5 ¶Quid si pecunia ex pacto sit data pape? R. Pa. in c.j.eo.ti. q nihilomin⁹ nō poterit retinere tale beneficiū etiā in casu in quo papa nō cōmitteret simoniam. sicut in simili disputat Jo.an. in regula. cui lx. de reg. iur.li.vj. in mercu. de ludente cū epo ad azardū. q episcopus fecerat statutū excōicans ludentes. q⁹ lx epus nō ligef tali statuto ligat tñ ille q secū lusdit. sic in ꝓposito papa recipiendo pecuniā non suspendit ꝓstōnez de simonia. ⁊ plene disputauit idē pa. in. c. extirpande j. §. qui verū. de pben. Sz ꝓprium dixi. s. simonia. v. §. vij. ⁊ ē verius. Hec ob. sīlitudo de ludente cū epo. q epūs nō pōt facere q stante statuto suo ꝓueniēs nō ligef. § dñ papa pōt. ⁊ iō tene qđ dixi. s. q nō ē simōia. ⁊ sic beneficiū poterit retinere.

Simplicitas ē duplex fm pa. in. c. dilecti. de iudi. Quedā ꝓria discretioni. ⁊ hec reprobat. xxix. di. c. petrus diaconus ⁊. xvj. q. j. si cupis. Quedam ꝓria dolositati. ⁊ hec amplectanda. de q in euāgelio. Estote simplices sicut columbe. ⁊ bonus tex. cū glo. in. c. veritatis. de iureiur. ⁊ vj. q. j. ex merito. ⁊ hec ē illa de q dicit tex. insti. de legi. agna. suc. §. q ad feminas. simplicitatez amicā legib⁹ amplexantes cē.

Simulatio idem ē qđ hypocrisis. Ūñ dicit Jsido. li. etbi. q hypocrita grece latine dr simulator. vel dic q se bñt sicut supius ⁊ inferius. q⁹ ois hypocrisis simulatio est. § nō ois simulatio hypocrisis. § tñ illa qua ꝗs cuz sit malus intus se bonū simulat ⁊ palā ostendit vt bon⁹ videatur ꝓpter gloriam humanā. vt dicit glo. Mat. v. ⁊ ē filia inanis glorie. fm Greg. xxxj. moral.

1 ¶Utr ois simulatio sit pctm? R. vt colligo ex sācto Bo. in. iij. di. xxxviij. ⁊ Alex. de ales. ij. ij. ti. de hypocrisi. q est triplex simulatio. Prima ē cautele. ⁊ hec lz. vt ꝓbat in. c. vtilem. ⁊. c. q ait. ⁊ in. §. qñq. xxij. q. ij. nazvolum non cōmittit qui fraudē excludit. l. cū pr. §. plane. ff. de leg. ij. arg. c. platū. qđ me. cā. c. charissimus. de cōuer. ꝓiu. puta vt euitet aliqđ malū fingit aliqđ. Se cūda simulatio ē instructōnis. ⁊ hec nō ē pctm. ⁊ hec fuit in xpō qñ finxit se longi⁹ ire. Lu. vlt. in quo innuit exhibēdū hospitiū pegrinis. exq coegerūt eū manere ex quo meruerūt eū cognoscere. Et ido ille religiosus qui maiorem sanctitatē ꝙ babz simulat vt ꝓmi edificentur ⁊ ad bonū incitenf non peccat. § potius meretur. vt patet p Greg. xxxj. moza. Tercia simulatio ē duplicitatis. ⁊ hec tenet rōnem mendacij ⁊ semper ē peccatū. vt ꝓprie ē in hypocritis. addit Alex. quartaz scz significatōnis. sicut Jacob se simulauit esau. ⁊ hec non est peccatum. Sicut etiam siquis in repñtatione mysterij passionis xpi finxit se iudeū vel xpm vel pilatum ⁊ hmōi.

2 ¶Utr aliqs possit se fingere malū? R. fm Alex. i. ij. ij. q non. q⁹ aut ē hoc per opera mala siue vere siue apparenter. ⁊ sic efficit talis qle est illud opus. aut hoc fingit per opera bona vere ⁊ apparenter. ⁊ sic nūq pōt ex hoc apparere malus.

3 ¶Utr gerens habitū sctitatis vel religionis q tñ nō hz meritū sit hypocrita? R. q si ex infirmitate post assumptōnem talis habitus cadit a pfectōne nō est hypocrita. q⁹ non tenef reuelare suū peccatū nisi loco ⁊ tpe debito. vñ nō tenef deponere habitum fm Greg. xxxj. moral. Si aut ex malicia a pfectione deficit sic ē hypocrita.

¶Utr hypocrisis sit pctm mortale? R. vt vt colligo ex. s. Bo. ⁊ Alex. vbi. §. ⁊. s. Tho. in qli. q in hypocrisi duo sunt. s. defectus sanctitatis ⁊ simulatio eius. Si ergo intentio hypocrite referf ad vtrūq. s. q⁹ nō vult hre sctitatē nec curat. § tñ vult sanct⁹ apparere sic ē pctm mortale. ⁊ sic sumit in sacra scriptura Job. xiij. Nō veniet in ꝓspectu ei⁹ ois hypocrita. ⁊ mat. xxiij. Ve vobis hypocrite. Si vo accipiat hypocrita nō p qualitate vite male. § pro sīlatione. sic aliqñ ē peccatū mortale. puta si hoc facit ex fine qui est ꝺ charitatē dei vl proximi. puta simulat se sctm vt possit seminare beresim vel cōsequat dignitatē ecclasticam vel quecūq alia bona in quibus ꝓstituit finē. Si aūt finis nō sit contra charitatē sic erit pctm veniale. puta q⁹ solū delectatur in laude. q⁹ fm pbm. iij. etbi. magis dr vanus q malus. § si finis sit bonus. puta ad laudē dei ⁊ salutē aiaz vt proximi edificētur sic meritoziū ē. si tñ nō ccipiat temnat bonā vitā. dicit tñ Aureo. in. iij. di. xvj. q. j. q si ex hypocrisi sequit oppositū bonoris dei ⁊ proximi salutis q ē pctm mortale. Sīlr qñ solū facit vt possit hre vanā gliam ⁊ hmōi. qđ limito vez in vana gloria que sit mortalis. als erit veniale solum.

Obrietas dī mensura debita circa ea q sunt necessaria ad vitā. vñ sobri⁹ qsi briā. i. mensurā fuās. ⁊ noie sobrietatis tpantia significat. Hec exigit in oibus. § maxime in ministris eccie. xxxv. dist. p totū. xl. dis. p totū. de vi. ⁊ bo. cle. c. clerici a crapula. j. Thi. iij. Item in regibus ⁊ principibus. Prouerb. xxxj. Noli regibus dare vinū. Quō peccat mortalit ꝺ ipsam. vide ebrietas. gula ⁊ ornatus.

Societas. i. fm marcū tullij ⁊ no. Azo. in sum. ti. pro socio. ē duoz pluriumue ꝓuentus ꝺcta ob cōmodiorē vsum ⁊ vberiorē qstū. facit ad b. i. si nō fuerint. §. plerūq. ff. p sovñ ꝺbit solo ꝓsensu. vñ si me⁹ soci⁹ aliquē admiserit quē meū sociū esse voluerit ei soluz soci⁹ ē. nō mihi. ff. p so. l. q admittit. ⁊ ꝺbit ad tpe ⁊ in ppetuū. i. dū vivent socij ⁊ sub ꝓditione. vt. ff. pro so. l. j. ⁊ C. e. l. pe. si ne fine vo cōtrahi nō pōt. l. nullā. ff. eo.

¶Qui pñt ꝺbere societatez? R. q ille persone q pñt se obligare ⁊ contrabere de quibus multos casus bēs §. donatio. j. p totū. 1

¶Quō pōt ꝓtrahi societas? R. dicit tex. in. l. societatem. ff. pro so. societatē coire ⁊ re ⁊ verbis. ⁊ p nunciū posse nos dubiū non est. 2

¶Circa qđ pt ꝺbi societas? R. q circa oia bona. Jtē circa aliquā negociatōem. Jtem circa vnā rē. ff. eo. l. societas. § in re turpi ⁊ flagitiosa ꝺbi non pōt. ff. eo. l. neq ptermittendū ē. 3

¶Est vn⁹ q ponit pecuniā i manu mercatoris seu artificis. et mercator seu artifex ponit industriā suā seu exercitiū circa talē pecuniā seu aliqs ponit pecuniā ⁊ operā. et alf opam solū vl pecuniā solū. vl ābo pecuniā et opas. vt iñ ex tali negociatōe et arte bēat lucrū vtr liceat? R. q sic fm ang. de peru. tracta. de societate. et B tā de iure ciuili q canonico. q⁹ opa alicui⁹ sepe valet ꝓ pecūia. l. j. C. pro so. isti. e. §. ij. no. gl. i. c. plerique. xiij. q. iij. Et ꝑ dūmō duo ocurrant. Primū q⁹ ars negociatio sit licita. c. per vestras. de donat. inter vi. ⁊ vxo. Secundū q equitas seruetur in omnibus. q⁹ fm Goffre. damna ⁊ lucra debent esse cōmunia in oibus vt in. d. glo. c. plerique. et. d. l. j. C. e. et fm industriā periculū et hmōi. ita vt q plus posuit pecunie vel ope plꝰ habeat de lucro. d. l. si non fuerint. in princi. et ad ar- 4

bitriū boni viri qđ in hac actione ſeq̄ndum ē.l. in pro poſita.ff.p ſo.alſ cū iſta equitas nō ſeruaſ non potest eſſe iuſta,nec licita. qz cū ſocietas ſit fraternitas.l. vez.in prin.ff.pro ſo.p3 q erit iniqua ⁊ leonina.d.l.ſi nō fuerint.in ſi.qđ bñ no.p tota iſta materia ⁊ rō q̄re licite accipiſ de lucro in ſocietate ⁊ nō in mutuo ē. qz in mutuo tranſferſ dñiū pecunie in accipientē. Jn ſocietate vo non.qz dicit tex.in.l.ſi tibi aree mee.ff. de p̄ſcrip.vbi nemo ſocietatem ꝯbendo rei dñs eſſe deſinit.

5 ¶Sed nūq̄d rōne pacti erit licitū q quis habeat caput fractū,⁊ alius ſanum.ſ.q q̄s bēat de lucro ⁊ nihil de damno vel magis de lucro q̄ importet id qđ ponit in ſocietate ⁊ minus de damno ⁊ hmōi? Rn. q̄dam dixerūt q ſic ſaltē de iure ciuili. qz ꝓtractus ex conuentione legē accipiūt.c.ꝓtractus. de reg.iur.li.vj. Sed tu tene cū Hzo.⁊ Accur.in.d.l.ſi nō fuerint. ⁊ do. Anto. in.c.fi.de vſu.⁊ Ange.vbi.ſ.Et hm theologos ⁊ veritatem q nullo mō licet.qz vt dixi ſocietas ē q̄dam fraternitas.⁊ tale pactū ē ꝯ ei? naturā. ideo non valet.l. cū p̄cario.ff.de p̄ca.⁊.c.fi.de p̄ca.⁊ ideo in cōſcia tenetur reſtituere vel ſatiſfacere oīe qđ indebite habuit. vel in quo ꝓtimū grauabit ex hoc pacto.

6 ¶Utrū ponenti opas tantū liceat facere pactū.q.ſ. tantū vult certū ꝓ opa ſua ⁊ de damno nihil vult ſentire? Rn.q ſic.qz hm Ange.vbi.ſ.nō ē iſte ꝯctus ſocietatis ſ locatōnis opaꝝ ſuaꝝ.⁊ hoc vez niſi dānū cōtingeret ex dolo vl ſua culpa.qz ſic nō liceret.l.itē q̄rit in p̄n.⁊.l.ſi merces.§.qui columnā.ff.locati.

7 ¶Utz tradens centū ducatos i ſocietate cū pacto q vult ipm capitale ſaluū nec de eo vult ſentire aliquod dānū.ſ de lucro vult hm diſcretōem ſocij q̄tū ſibi placuerit dare licite faciat? Rn.q nō.ſ ē vſurari?.c.ꝓſulit.⁊.c.fi.de.vſu.⁊ ꝓterea hm Bal.i.l.j.q.ix.ff.p ſo.talis quicq̄d accipit de lucro extenuat ſortē.qz tenet cōpenſare.vel ſi vtrūq; bñit tenet reſtituere lucrū. Aduerte tn q ſi quis nollet piculo capitalis ſe exponere ⁊ inueniret aliquē qui eū vellet aſſecurare ꝓ aliq̄ ſibi dato nō eſſet vſura ſe liberare a piculo per talē aſſecurationē.lz pro lucro accipiat de capitali ſic aſſecurato qđ quidē lucꝝ parit negociatio talis capitalis dati in ſocietatē.⁊ idē dicerē qñ ſocius accipiēs ipm capitale ꝓueniret libere cū ſocio dante capitale de dādo ſibi tale modicū de lucro qđ veriſilr quilibet ali? ſic faceret. ſi dans capitale remitteret totuz lucrū aliud qđ deberet bre ex tali ſocietate.eo q eū aſſecuret pro ꝑncipali immo ſi nihil eſſet lucri ſolueret nihilomin? aſſecurationē vtpote qñ negociatio ē talis qualitat? q aſſecurationē inueniret ſoluēdo tria vel q̄tuor pro centenario.⁊ tn cōiter ꝓ lucro ſocietatis eſſet recepturus ſex vel octo ⁊ aliqñ plus.⁊ ſic cōueniret cū ſocio q ſolum daret ſibi tres vel q̄tuor pro lucro ⁊ eū de capitali aſſecuraret.⁊ ſic intelligo illud qđ tenet Jo.an. in.c.p veſtras.de do.inter vi.⁊ vxo.in vote data mercatori.de q̄ habes.ſ.vos.§.rj.Rō. qz in iſto caſu pecunia poſita in ſocietate bñ ſtat piculo ponētis licet iſtud periculū redimat p̄cio qđ licet.⁊ ideo nō eſt priuilegiū votis.qz licite pōt fieri in q̄cunq; capitali ſic dato.dūmō ꝓcurrant duo. Primū q ſocius accipiens libere hoc velit facere nō ſolum accipiēdo tale capitale.§ etiam ſi nō acciperet pro tali mō aſſecuraret. Secundū q tātum plus poſſit veriſilr lucrari de tali ſocietate vltra ptem ſuā q̄tum ē illud qđ ſolueret pro tali aſſecuratōe cui cunq; cōiter. Tutius tn eſſet ſi conueniret cū ſocio de ſoluēdo ſibi tantū ꝓ aſſecuratōe capitalis q̄tū quilibet ali? acciper ſi vellet aſſecurare ⁊ in diuidendo lucro ꝓius ſolueret cōuentū pro aſſecuratōne. ⁊ qđ ſuperesſet de lucro ſibi contingente illud retineret. Nec ob.c.nauigantis.de vſu.quia ibi aliter non mutuaret niſi periculū ⁊ lucrū pro periculo reciperet.

¶Utz vidua ſeu quilibet ali? qui dat mercatori in ſocietate centū cū pacto q ipm capitale ſit ſaluū cū intē 8
tione tn retinendi in ſe periculū ipius capitalis. § ſolum facit tale pactū ne recipiaſ a mercatore. nō vt capitale pereat ipi mercatori ſi ſine ſua culpa periret licite ſine vſura hoc faciat? Rn.q licet vſura in hoc contractu nō ſit.§ vera ſocietas.tn peccat mortaliter ꝓpēmdaciū perniciosum qđ dicit in ſui infamiā.xxj.q.
ij.c.j.⁊ ideo teneſ notam facere intentionē ſuā. ne forte etiā morte ꝓuent? heredes vellent in ſuo roboze cō
tractū ꝑmanere.nō tn teneſ reſtituere lucrū qđ habuit ꝑm.s.Ber.in ſuis cōtractib? ⁊ bñ.qz p.l.j. ⁊ totū ti.
C.plus valere qđ agiſ.iſte cōtractus ē vera ſocietas in re.⁊ ideo nō reſtituet.licet alij dicāt ꝯriū q̄ poſſent ſaluari.qñ ex hoc aliqđ dānū paſſus eſt mercator pro
pter timorē piculi.vel quādo ex notificatione ſue voluntatis non ceſſat ſcandalū quod proximo dedit. qz tūc credo teneret reſtituere eo q fama rebus eſt p̄ponenda.vj.q.j.deteriores.

¶Utz ponēs centū apud mercatorē.ita q̄ medietas 9
vel tercia pars aut q̄rta vel aliq̄ alia pars ipoz centū ſtet piculo mercatoris ſit vſurarius? Rn. q in hoc fuit diuerſa opi.doc.q̄buſdā dicentib? q ſic.vt.s.Bernardinus ⁊ multi alij.q̄buſdam q nō.qz licite hoc pōt fieri.vt glo.in.c.plericq;.xiiij.q.iij.⁊ multi alij.q̄ q̄dem diuerſitas euenit ex diuerſa opi.dubietatis ſequentis.

¶Utz damnū debeat eſſe cōe ſi capitale pdaſ.an ſo. 10
lum illius q̄ eum poſuit q̄buſdaz dicentibus q debet eſſe cōe.vt Jaco.de are.per.l.ſi id qđ.§.item celſus.⁊ l.cū duobus.§.q̄dam ſagariā.ff.pro ſo. quibuſdaz dicentibus q̄ quaten? ē cōe lucrū ipſius capitalis.eatenus ⁊ damnū.p.l.ſi nō fuerint.§.j.ff.pro ſo.⁊ p.l. manifeſtiſſimi iuris ē.§.ß cū in ſecūdam.a ꝯrio ſenſu.C. de fur. Quibuſdā alijs dicentib? q ſolū dz pire danti vt glo.i.d.§.j. Rō.qz ſic de capitali nihil lucraſ ſoci?. ß tn dz redire ad eū q̄ dedit ſi inueniſ ſaluū in fine ſocietatis.ita nihil dz bre de dāno ipius. Sz tu dic concordādo opi.q ſi nullū ſit pactum vel alia cōſuetudo tūc dic vel hm Pe.vt refert Cy.in.l.j.C.pro ſo. q periculū capitalis ſi peat rōne ſocietatis añ opas exhibitas ſit cōe.ſi poſt aliq̄s exhibitas etiā aliq̄d ſentiat de damno.ß ſi poſt oēs opas exhibitas pdaſ ſoli ponēti illud.⁊ ſufficit alteri pditio ſuaꝝ opaꝝ. q̄ equiſſima ē p̄ſertim in conſcia.vl hm Bal.in.l.j.C.pro ſo. ſiue añ operas ſiue poſt q̄perdaſ ſolū ponenti qđ forte verius eſt de iure.qz ſic non erat habiturus de lucro ipſius capitalis.ſed ſoluz de lucro quod debebatur ſue induſtrie.ita nullum debet pati damnū de ipo.⁊ ſic tenēdo iſtam opi.Pe.vl Bal. non licet facere pactum q periculū capitalis ſit alterius q̄ illius qui poſuit. Ratio.quia in fine ſocietatis ſi nihil eſſet niſi capitale. totum rehabebit.⁊ ideo cum ſocius nō habeat de lucro ipius capitalis nō debet habere de damno. Si vo pactum fieret q periculuz capitalis ſit cōmune.quod licet. vt vult glo.predicta.vel ſic haberet conſuetudo tunc ſcias q eatenus capitale ipum eſſet diuidenduz in fine ſocietatis ſi nihil inueniretur de lucro quatenus erat pactum vel conſuetudo de periculo.Et ideo quia ſanctus Bernardin? predictus ⁊ multi alij tenuerunt q in fine ſocietatis etiam ſi nihil de lucro ſ t capitale integruz debet redire ad dantē. ꝓterea tenent

non licere facere pactuz de aliqua pte ipius capitalis periculi. z sic tene. § si ipm capitale erit dubidendū i fine societatis si nihil inueniretur de lucro fm q pacti sunt. vel est consuetudo de piculo. sic ē vera opi. d. gl. quā sequit Ange. vbi. ñ. s. q licet tale pactū. alis non. Et si pactū nullū esset factū de damno. § solum de lucro. intelligit de damno sicut lucro. q si ipe dans non intendebat aliqd sentire de damno capitalis. z in fine simplr ipm bre. sic esset vsurarius mētalis. z eo mō teneret restituere sicut vsurarius mentalis. de quo. ñ. restitutio. j. in v. vsurarius.

11 ¶Utz liceat facere pactū q vnus habeat duas partes lucri z vnam damni. vel duas damni z vnā lucri. z hmōi. R. q in cōscia omne pactū qd nō facit deteriorem partē alterius arbitrio boni viri ita q qui plus posuit plus habeat licitū erit. z sequitur Ange. vbi. ñ. alis non.

12 ¶Utz ponēs operam in societatē. s. nauigādo equitando z hmōi. tenetur sumptib⁹ suis ponere? R. fm Bal. z Jaco. de are. z Cy. in. l. j. C. p so. q nō qñ. pficiscit causa societatis. q lucrū intelligit deductis expensis. l. illud. C. de codicil. l. mucius. ff. p so. qd limitat Bal. vbi. ñ. vez. exceptis expensis quas domi fecisset. q ille nō debēt fieri de corpe societatis. arg. l. § si ex lege. §. q aūt. ff. de peti. here. Ange. vbi. ñ. dicit hoc vez nisi cōsuetudo aliē bret. q si esset deberet seruari. nisi ptineret uniqtatē apertā. q vī actū qd ē cōsuetū. l. q si nolit. §. si assidua. ff. de edi. edic.

13 ¶Quō tenētur socij ex disparibus ptibus qui fundū vel apothecā conduxerūt? R. fm Bal. in. l. j. C. p so. z Ange. vbi. ñ. q locanti tenent p equalibus partib⁹ Inter se vo tenētur p rata societatis. vñ etiā suppellectilia z vasa debēt diuidi fm partes quibus diuidetur societas.

14 ¶Utrum ille qui semel posuit capitale in societate z pdidū ē añ finitū temp⁹ societatis teneat iteruz aliud ponere? R. fm glo. in. d. l. si non fuerint. §. j. z in. l. j. C. p so. z Ange. vbi. ñ. q non. siue periculū cōmune fuerit siue non.

15 ¶Utrum dānū psone illius que ponit opas in societatē debeat cōicari adinuicē. puta cuz socius resisteret volentibus sibi auferre pecuniā vulneratus ē z fecit multas expēsas ad curandū se z hmōi? R. q sic quando euenit pter societatē. vt expsse vult. l. cū duob⁹. §. qdam sagariā negociatōem. dicit tex. coierūt. alter ex bis ad cōpandas merces pfectus in latrones incidit suamq pecuniā pdidit. serui ei⁹ vulnerati sunt resq pprias pdidit. dicit Julian⁹ damnū esse cōe. Ideoq actione p socio damni ptē dimidiā agnoscere debere tam pecunie q̄ rez ceteraz quas secum nō tulisset socius. nisi ad merces cōi nomine compandas pficisceret. § z si quid in medicos impensum ē p parte ad sociū agnoscere debere rectissime Julian⁹ pbat. hec ibi ff. p so. Nec ob. l. sociū. §. socius. ff. p so. q illud intelligit qñ culpa socij id ptingit fm glo. ibidez. q tūc nō teneat. Aduerte fm Bal in. l. j. C. p. so. q dānū omne extrinsecū qd rōe societatis euenit debet esse cōe puta debita z pdicta. § damnū intrinsecū. s. ipius capitalis non nisi vt diti. §. x.

16 ¶De qua culpa teneat socius alteri socio? R. q si cōtractus est solū societatis tenet de dolo lata z leui culpa nō leuissima. quia sufficit talem diligentiā adhibere. p socio. Uñ q̄uis aliqs expresse periculū in se suscepisset. nō tñ intelliget de illo qd euenit culpa consocij l. pe. C. de nau. fenō. Qñ vo cū societate est pctus locationis vel alius contractus quō teneat z ex qua culpa. habes. ñ. cōmodatū. §. xj. z locatio. §. xviij.

¶Quō debet diuidi societas si nihil inter ipos ē pactum expresse vel tacite. puta q nulla est pactuetudo de hoc? R. fm Bal. in. l. j. C. p so. q. ij. z Ange. vbi. ñ. q si alter posuit centū. z alter operas z de lucro habent ducenta extrabet primo qui posuit centum sua centū z sic de quocūq alio qui aliquid posuit. q extracta reliqua ducenta q̄ sunt de lucro diuident inter se oēs. ita tamen q qui plus posuit in societate. puta operas z pecuniā vel duas partes pecunie respectu illius q̄ solum vnam partē posuit nō respectu eius qui opas posuit. quia opera valet tantū sic pecunia que pōnē habebit plus de lucro. vt. d. l. si nō fuerint. in pnn. z. l. quid enī. ff. p so. z hoc arbitrio boni viri. z id qd quidam dixerūt q sicut qui posuit centum p̄o primo extrabit centum. sic z ille qui posuit operas debet extrabere alia centū p̄o opa sua non valet. nec de iure diuino ciuili vel canonico. q opa hominis nihil ē aliud q̄ officiū diurnū. vt. l. j. ff. de ope. lib. immo opa bois dicit fruct⁹ ei⁹ esse. vt. l. ij. z. l. se. ff. de ope. ser. Et ideo ille q̄ posuit opas tñ nō dr posuisse aliqd pñtēs i sorte vt capitali. § solū frucū sue pone q̄ fruct⁹ aut vsufruct⁹ sue pone cozrñdent fructui aut cōmoditati illoz centū. p q̄ bñ facit. d. l. cū duob⁹. §. si i coeūda. pcū inqe ē velamētū aris. Et sic itellige illud qd̄ sepe opa alicui⁹ p pecunia valet. vt insti. p socio. §. ij. i. p cōmoditate z vsufructu seu intrusorio dicte pecunie. z iō si alē solū posuit opas z alter cētū solū. z lucrum sunt ducēta. ille posuit opas bēbit cētū solū. z ille qui posuit cētū bēbit illa centū. z postea alia cētū de lucro

¶Quātū durat societas? R. ter. in. d. l. societatē. dissociamur renūciatōe morte capitis diminutōe. intelligē put ē moris ciuilis. fm glo. ibidez. z egestate. dicit glo. ſ. uncidēte. vt si q̄s ex socijs bonis cesserit. vt insti. eo. §. itē. vel fuerūt publicate. vt in. l. actione. §. publi catōne. ff. p̄o so. Adde q dissoluit fm q̄ quenerūt in tpe duratōnis illo finito. Item ex psuetudine si nihil actū ē de tempe. d. §. qui assidua.

¶De societate inter fratres z alios quō tacite cōtrahitur. habes. ñ. peculiū. §. xxvj. cum se.

Societas. ii.

Circa animalia que dr socidum animaliū contrahitur sex modis.

¶Primo mō qñ aialia expresse tradūtur grā societatis ꝓbēde. vt dicit gl. in. l. si pascēda pecora. C. de pac. vel qñ lz expsse nō dicat q grā societatis tradunt. tñ tacite dantur grā societatis. s. qñ dant vt sint cōia z sic ꝓbit societas. vt. l. si tibi aree mee. ff. de pscrip. ver. z facit qd no. Bal. in. d. l. si pascēda. Et quia boc mō aliqñ ꝓbit animalibus grossioris generis aliqñ in minutis. Ideo primo ꝓponaz quot modis aialia grossa dantur gratia societatis expsse vel tacite. Et aduerte q aialia grossa dicūt quoz fructus regulariē nō ascēdit ad valorem matris in anno. vt sunt boues eq̄ muli z hmōi. Ista aliqñ dant extimata aliqñ inextimata aliqñ cū terra. aliqñ sine cōione terre. qd fieri pōt. vt i d. l. cū duobus. §. in coeūda.

¶Qñ dant extimata z sine terra tūc periculū casus fortuituti ē cōe inter socios. vt dr in. d. l. cum duob⁹. §. dāna. nec mirū. q extimatio i hoc casu facit emptionē. l. extimate. ff. so. ma. z sic p parte dominiū remanet apud tradentē z tacite. p alia parte rōne cōionis in illū cui cōmunicāt. z sine traditione trāsfertur. l. j.

§.in societate.ff.pro socio.z pinde est ac si ille qui dat mutuasset pau medietatis socio.z ipse posuisset alias medietate.z coiter ab ipis duobus essent empta z sic in societate posita.Et ideo quilibet de piculo teneat p dimidio nisi culpa vel dolo alteri⁹ eueniret. Ma tunc socius culpabilis esset.d.§.damna.Bal. tñ in.l.j.C. p socio.distinguit q.s.aut pereunt casu fortuito.z sic erit coe.aut pemptio venit ex natura rei.z tuc dicit pi culu solu esse dantis.q2 sic etia penes eu fuissent moritura.nec e vez fm eu q ista extimatio faciat venditionē.vt.d.§.dana.z.l.ij.ff.loca.z.l. cuz manufacta. ff.de ꝓben.empt. vbi dr nemo pot ea rem vendidisse de cuius dnio id agit.ne ad emptorem transeat.§ hoc aut locatio aut aliud genus ꝯctus.hec ibi.Sed saluo meliori iudicio hoc non teneo cu melioramenta etiaz naturalia in hoc casu coicent.vt.d.l.si non fuerint.sic couenit vt picula similit etia naturalia diuidant sine coicent.Hec valet qd adducit q extimatio non facit venditoem in isto casu.immo facit vt ps p.d.l.iij.ff.locati. Et ideo tene q piculu etia nale erit coe vt tenent multi doc.maxime Inge.vbi.§.Dr tñ limito vez nisi expresse aliud sit quentu.z sic intelligit ille.§.nemo in.d.l.cu manufacta. vel nisi de consuetudine aliud sit. q2 intelligit actu qd e ꝓsuetu.l.qd si nolit.§. qui assidua.ff.de.edi.edic. Et ideo si pactu sit q piculuz capitalis no sit coe no erit licit⁹ iste contract⁹ in foro anime nisi recipiés vel alius q in vno alleuiat in alio equale ti graueret.l.fm natura.ff.de reg.iur. Pactu vo circa fructus vel circa ps oportet q ptineat equalitate arbitrio boni viri.Ma nouu iustu q fructus in hoc casu debeat p mediu ptiri si alter ipoz ponit operas.quia ipsas opas plusq alius socius ponit.cu tantudem in societate posuerit.Et pterea debet attendi si ope pnt fieri p minores vel pupillos z hmoi.quoz opere non sunt in magna extimatione l5 aliq sunt.vt.l.fi.ff.de lib. cau.vel si recompesaret p lacticinia z hmoi.z de palea seu feno qd dat ad comedendu.z sic attendere q quilibet ipoz equaliter tantu posuit in societatez.z vltra videre qd vltra ponit alius puta rusticus.q2 operas. z sic nisi recompesaret in alio.debet bre pl⁹ de fructibus.aliter esset vsura.cu ex mutuo interptato pl⁹ graueret.c.cosuluit.c.in ciuitate.de vsur.

¶Ma aute dant inextimata z sine terra.z tuc si nullum pactu sit de capitali aut de fructib⁹ vel tpe sunt q dam extrauagatia z iura posita inter extraordinaria capitalia feudoz.in fi.decime collationis sic dicentia. Ille q accipit iumentu vel vacca debet tenere p.v.annos.z omes poledri vel vituli debt esse coes.z qcqd poledri qsierut tpe trituratois. Jumentu vo vel vacca data debet esse illius qui eu vel ea posuit in fine societatis nisi ille qui accepit ad societate tercia ptem p cu decerit socio ponēti.q2 si dedit tercia parte.tunc in fine ipm iumentu vel vacca erit coe. Tu tñ attendes in cosscia ad arbitriu boni viri vt equalitas seruet. ita q qui plus ponit plus habeat.vt.s.dictum e. Si vo pactum sit factu cu pluribus modis contractus cocipi possint.cu plura sint negocia qvocabula.l.natura.ff. de pscrip.ver.Attendendu est q cotineat equalitatez arbitrio boni viri per regulam.in.d.l.si non fuerint. z l.ꝓposita.ff.pro socio.Aduerte tñ q qñ animal dat in extimatu non pot pactu fieri licite q periculu sit alterius qz eius qui ipm dedit.hoc etiam tenet Bal. in.d. l.si pascenda. Nam cu dictum animal positu in societate in fine debeat esse ponentis si pactu fieret q periculu ad ipm ponentem non spectaret esset iniquu.z si ipe perdit animal z socius pdit operas.nec ob.qd.§. dixi de capitali pecunia.q2 no valet similitudo. Ratio q2 pecunia simul ipo vsu ꝓsumit.z sic in ipa societate totaliter exercet. Sed secus e in animalibus q no sic cosumutur § quadoqz meliorant. Unde sicut meliora mentu ptinet ad dante.sic z piculuz pertinere dz.d.l. fm natura. Si tñ dans in aliquo plus grauaret.puta q2 recipiens nollet teneri in fine de damno ipi⁹ animalis quod euenit culpa sua.§ solum in parte cuz teneatur in totu.l.cum duobus.§.in coeuda.z.§.damna.ff.pro socio.sic posset in alio alleuiari quo ad periculu ipius aialis p regulam in.d.l.fm naturaz. Et ex dictis patet q ille qui dat animalia inextimata cum pacto q de pmis fructibus capitale suu detrabat.illicite facit z tenet restituere quicd accepit i grauame alterius socij. Nam socius in hoc grauat q opas z expensas quas fecit si statim extracto valore capitalis periret ipm capitale amitteret z sic ipe esset in tuto z alter socius in periculo.Sed pone q no perit.§ cum tempe multu lucratus est e alter socius ad qua restitutione tenebitur dictus? R.q ad tantu qtum arbitrio boni viri extimabitur periculu perditonis operarum z expensaz quas perdere poterat.

¶Ma vo dantur aialia grossioris generis cum terra. vtputa coico socio vnu par bou cum certa quantitate terre qua arare debeat.Et tuc si inextimata tradidi periculu totum ad me ptinebit.Si vo extimata periculu erit comune.d.§.damna.nisi dolo vel lata culpa alteri⁹ processerit vt ibi dr.Similit fructus terre erit cois qn extimata sunt tradita.Ro.q2 vnus ponit pte bou z terra.alter ptem bou qua videt emisse rone extimationis z opas.z equitas vult vt equaliter partiatur fructus.no aut erut coes fruct⁹ qn dicta animalia dant inextimata.Ro.q2 alter solum ponit opas.z alter aialia z terra. Dr verum intelligo nisi forte industria socij tatu extimaret aut plus. z io arbitrio boni viri iudicadu erit vt eqlitas seruet.d.l.ꝓposita.

¶De animalibus minutis vt ouibus.porcis.capris z § hmoi.Aduerte q inuenit in extrauagantibus positis in fine decime collationis feudorum.q talia animalia debent dari ad tres annos z in vnoquoq; anno debz dare pro capra.xij.formaticos optimos.z pro pecu de sex.nec tantu grossos qtum facerent.xx. pecudes. nec tantu puos quantu facit vna mugitura vni⁹ pecudis.sed mediocres arbitrio boni viri. Jn fine vo capra vel ouis data an omnia erit ipius tradetis nisi ille qui accepit soluisset tercia parte precij ipius. q2 sic erit comunis.Capreti vo z agni z lana erut coes. Jn porcis vo omi anno sunt ptiendi porcelli. nisi ille q accepit voluerit tenere eos vsq; ad tres annos z in fine triu annoz oia ptiri debet p mediu.z etia porcelli nati de porcellis.Si tñ consuetudo vel pactu aliud cet vt extimata data essent.dic fm q dictu e de animalibus grossioribus vt oino seruet equalitas z iniusticia nulla fiat alteri ab altero.

¶Scdo mo ꝯbit societas sic.Dant animalia.§ non 6
coicantur nec eoz dominiu transfertur.§ solum custodie alterius committuraliquo dato vel recepto pcio. z tuc ꝓprie ꝯctus locatois e z pductois.l.ij.ff. locati. Si aut non interuenit pciu § tradens dicta animalia recipit aliquid.vtputa pro bobus vt arent vel pro pecudibus vt stercoriset z hmoi. aut recipit ille cui traduntur pro mercede custodie aliquid vel opera animaliu vt stercorisatio pro mercede compensetur qui oes tres modi ꝓsiderari possunt vt in simili in seruo dicit

ter.in.l.j.§.si q̃s seruũ.ff.de posi.sic erit ꝟctus innoiatus.ꝛ regulabit ꝑm ꝓtractũ locationis cui magis assimilat.vt in.d.§.seruũ.ꝛ.l.natural'.in pu.ff. de pscrip.ꝟ.cuius natura ẽ vt fruct⁹ ꝛ piculũ ꝓtineat ad dñiuꝫ rei locate.l. itẽ si ꝓcio.§.j.ꝛ.ij.ff. locati.ꝛ de eo habes ꝟ.locatio.

7 ¶Tercio mõ dant aialia ꝛ in totũ trãsferunt in accipientẽ cũ pacto q̃ teneat ea ad meliorandũ: ꝛ sic meliorata cõicent.ꝛ sic dr ꝟctus innoiatus.vt dicit text. in.l.si tibi aree mee.ꝟ.§ si puerũ.ff.de pscrip.ꝟ.vñ pcium dictoꝝ aialiũ si vẽdat dr ee cõe.vt.d.l.si tibi aree mee.ꝛ silr fruct⁹ ibidẽ.p.l.si pascenda.C.de pac.ꝛ silr piculũ dr esse cõe sicut ꝛ vtilitas.l.mutius.ff.p socio. Aduerte tñ q̃ hic ꝟctus magis assimilat ꝟctui societatis q̃ locationis. Jõ pñt circa hꝫ intelligi q̃.ꝟ. dixi i pmo casu:qñ dant inextimata vel extimata. Si vo melioramentũ nõ sequat credo q̃ integra ad dñm tradentem sint restituenda q̃si cã data ꝛ cã non secuta.ff.de pdi.cã data ꝛ cã nõ secuta.p totum.

8 ¶Quarto mõ dant aialia vt coopiant vel vt cooperiant:puta tbaurus vel vacca ꝛ hmõi.ꝛ est ꝟctus innoiatus.ꝛ iõ ad arbitriũ boni viri reducet ne cũ aliena iactura q̃s lucret.l.nã hꝫ natura.ff.de pdi.inde.

9 ¶Quinto mõ dant aialia alqñ extimata taliter q̃ cõmodũ ꝛ incõmodũ sit recipientis. et sic resultat ꝟctus emptionis et vẽditionis.ar.l.extimate.ff.sol.ma. Jõ si aliq̃d accipet vltra pciũ rõne tpis esset vsura.c.pluit. et.c.in ciuitate.de vsu.nisi emptor aialiũ pceptis fructib⁹ mortã traberet in soluẽdo pciũ:qr tũc ꝑ inter esse posset petere partẽ fructuum.l. curabit.C. de act. emp.ꝛ vẽ.ꝛ tenet gl.ꝛ cõiter doc.in.c. q̃stus.de vsu.

10 ¶Sexto mõ sunt data aialia nec apparet an cã societatis:vel quõ mortuis ꝓcipalibus.ꝛ tũc ꝑm q̃ psuetũ est talia dari sic extimabit.d.§. q̃ assidua. vel si de psuetudine nõ apparet psumet ꝓtractus innoiatus. l.ij.ff.de pscrip.ꝟ.ꝛ sic cẽsebit ꝓtractus societatis:ꝛ pro hꝫ fiet de fructibus ꝛ reliquis sicut ius societatis exigit.vl' saltẽ fiet receptori aialiũ debita cõpensatio ꝑm exigentiã sumptuũ ꝛ laboris sui: ꝛ hꝫ actione mãdati vel saltẽ actione in factũ sine pscrip.ꝟ.d.l.ij. Ex predictis igit pz quõ societas sit licita vel illicita.ꝛ quid dicendũ de multis casib⁹ cũ infinitis modis possint cõcipi.vt in.d.l.natura.ff.de pscrip.ꝟ.Et ꝓterea attende q̃ in cõtractu societatis aliq̃n interuenit rõ mutui interp̃tati:puta qñ dant extimata aialia vel exigit q̃ sint ad periculũ accipientis ex̃ naturã societatis:ꝛ tũc si grauat in aliq̃ accipiẽs ꝓpt hꝫ erit vsura. Silr aliq̃n cũ societate occurrit ꝟctus locationis:ꝛ ꝓterea equitas attẽdat:ꝛ qd̃ ꝟuenit nature talis ꝓtractus vt sic scias discernere qñ est iniusticia vel iniq̃tas.

Sodomia est turpitudo in masculũ facta. xxxij.q.vij.vsus. et est grauius petñ adulterio.vt in.d.c. vsus.ꝛ grauius q̃ cũ mre. ibidẽ.c.adulterij.vñ clericus dr deponi ꝛ in monasterio detrudi ad agendã pniam. Laicus excõicari ꝛ penitus reddi alien⁹ a cõione fideliũ.c. clerici. de excess. pla.ꝑm leges dr igne cremari.in auth.vt nõ lur. ex̃ naturã.vñ ibi dr q̃ ꝓter impios actus sodomitarũ fames ꝛ terremotus ꝛ pestilentie fiunt:ꝛ ciuitates cum hoibus pariter pereunt.

Sollicitudo vtrũ sit petñ? R.q̃ si loquimur de sollicitudine tpaliũ sic triplex est. Una est anxietatis ꝛ auaricie. et hec est petñ semp. Mortale vo petñ est ex fine:puta qr cõstituit finis in ipsis q̃rẽdis parati oia facere ꝓpt ipsa habẽda.vñ Aug⁹.in li.de opibus monachoꝝ.cũ dicit dñs. Nolite solliciti esse ꝛc. hꝫ dicit vt non ista intueamur:ꝛ ꝓter ista faciamus quicq̃d in euãgelij pdicatione fieri iubet. Alio mõ est mortale petñ ex mõ q̃n tantũ in hmõi anxiat q̃ omittit necessaria ad salutẽ ꝛ suffocat mẽtem in talibus. ꝛ de hac loquit Grego. xlix.di.c.hinc em̃.in ꝟ.gibbus. Alia sollicitudo dr diffidentie ꝛ diffidẽtie:cũ hõ timet ne tpalia sibi deficiãt ꝛ ideo anxiat ꝑ ipis nõ tñ aliq̃d faceret ꝓtra dei pcepta vel omitteret.ꝛ ista ẽ petñ veniale. Tercia necessitatis ꝛ puidẽtie.ꝛ hec nõ est petñ:imo bona ꝛ laudabilis.vñ glo. Matth.vj. Mõ labor ꝛ puidẽtia damnat:sed sollicitudo mentẽ suffocãs.ꝛ de hac tercia loquit.c.diuine.lxxxvij.di. Sollicitudo ꝟo spũalij ꝑ se est bona:ꝛ ad hãc xps inducit nos Matt.vj. Primũ querite regnũ dei ꝛc. Posset esse petñ p accidens:qñ hõ tantũ intenderet spũalibus q̃ omitteret ꝓuisionẽ humanã debitã:qr esset tẽptare deũ:ꝟ illud Mat.iiij Mõ tẽptabis dñm deũ tuum.

Solutio est eius qd̃ debet redditio. insti.q̃. mo.tol.oblig.in ꝑn. Sz large solutio est ab obligatione liberatio q̃cunq̃ mõ.ff.de solu. l.solutionis. Mã q̃litercũq̃ satisfactũ sit creditori ad voluntatẽ suam ꝑ soluto habet: lz solutum nõ sit.ff. de pig.ac.l. si rem alienam.§. omnis.hec no.Goff.et Hostien̄.in sum.eo.ti.§.j.

¶Quot sunt species solutionis? R. due. Una natu- 1
ralis siue vera q̃ est ꝑ redditionẽ eius qd̃ debet. Alia ciuilis siue imaginaria.ꝛ hec fit multis modis.s. per nouationẽ que est q̃n extinguit ꝓior obligatio: et in aliam obligationem ciuilem vel naturalẽ trãsfert.ff. de noua.l.j. Aut ꝑ delegationẽ que est q̃n aliũ reũ vice sua creditori vel cui ipe iusserit dat.ff. de accept.l. .j. Aut ꝑ oblationẽ factam tpe ꝛ loco cõgruo.C.de solu.l,obsignatione.ff.eo.l.si soluturus.et.l.qui decem. in ꝑn.ff.de pig.l.creditor. Mõ tñ ꝓdest oblatio si non cõsignetur.C.de vsur.l.ij.ꝛ.l.acceptam. Jtem oportet q̃ fiat cui debet:vel eo absente iudici:ꝛ si iudex deficiat honestis psonis.C.de vsu.l.si creditrici. de offi. ordi.c.pastoralis.in fi. Jtem q̃ res deposita duret:qr si in vsus suos conuertat:nõ est tutus offerẽs.l.debitor.ff.de vsur. et si sic deposita res amittat nihilominus debitor est liberatus.ff. de arbi.l. arbiter.la.ij.ff. depositi.l.j.§.si pecunia in sacculo. Et hꝫ verũ in obligatione quãtitatis: qr si obligatio esset in specie: sola oblatio sufficeret.ff.eo.l.hominẽ.§.j.

¶Utrũ solutio debiti in q̃titate existentis sit facien- 2
da ꝑm pecunie valorem currentẽ tempore solutionis vel ꝑm q̃ valebat tpe contractus? R. q̃ in q̃cunq̃ dispositione ꝓtractuũ sit debitũ: solutio semp debet fieri ꝑm monetã que currebat tpe ꝓtractus debiti: et si nõ reperit quia est reprobata vel diminuta in ponderе:puta quia tonsa:vel per lõgum vsum effecta grossa:qr argentũ in superficie corruit ex longo vsu vel alio mõ ꝓpetuo est alterata:tunc debet solui ipius extimatio ꝑm q̃ cõiter tenet per legistas et canonistas.in.l. paulus.als incipit creditorem.ff. de sol.et in.l. in minorum.C.in qui.cau.in inte.resti. non est necessaria. et per canonistas in.c.q̃sto.de iureiur. et in.c. olim.de censi.et lz Bar.in.d.l.paulus.limitet istud verum qñ talis diminutio ꝓtingit in moneta grossa ꝛ non in minuta. tñ do. Anto.in.d.c.q̃sto. et sequit Pa.ibidem tenet ita habere locum in moneta parua sicut in magna quãdo deterioratio directe contingit ipam pecu-

niam: puta q2 duo antiq̃ nõ valẽt nisi vnũ de nouis. voluit etiã Cy. & Pe. in. d. l. in minor. & Host. in. d. c. q̃to. q q̃ solũ pecunia est reprobata nõ deteriorata q de ea põt fieri solutio: exq̃ currebat tpe ptractus. ẽ Spe. e. ti. & ibi Jo. an. & Pa. in. d. c. q̃to. tenẽt q non põt: q2 magis moneta pliderat rõne cursus q̃ respectu materie. & videt tex. in. d. c. olim. Facit etiã. c. ejusdem. lxxviij. di. Si vo alteratio non esset ppetua: sed ad tpus vt ptingit q florenus bodie magis valeat q̃ eras ita q crescit vel decrescit ꝑm tpa cõiter tenẽt talem variationem non debere attẽdi. ar. l. pcia. ff. ad. l. falci. sicut esñ creditor vellet sibi solui si plus valeret: ita dz recipe si minus valet cũ sperẽt augmentũ. sic voluit Bart. in. d. l. paulus. & alij in. d. l. in minorũ Quod mihi videt equũ nisi qñ nõ esset spes q de pximo deberet habere augmentũ: q2 sic videt q debeat solui ꝑm extimationẽ tpis ptractus. q2 posset esse q nunq̃ creseeret. ar. in. l. iurisperitos. in pn. ff. de excu. tu. & qd no. glo. in de. ij. de preben. Jaco. de are. & Bart. in. d. l. paulus. & Jo. in. d. c. q̃to. tenẽt q si ẽ alterata respectu cursus nõ respectu materie et perpetuo: puta q2 pnceps nõ vult expẽdat nisi ꝑ tanto: vt forte recolligat & cudi faciat q nihilominus de ea potest fieri solutio si debitor nõ fuit in mora. Sz Oldr. & Fede. in. d. l. in minor. & Jo. Ant. in. d. c. q̃to. tenẽt q dz solui ad extimationẽ antiq̃ currẽtis tpe ptract? q2 eadẽ ratio q̃ est de toto & de parte. ar. l. que de tota ff. de rei vẽ. et. c. pastoralis. §. itẽ cũ totũ. de of. delega. et videt ꝑbari in. d. c. olim. et videt magis equũ. Et sic ꝑcludit q siue sit reprobata in totũ siue alterata in parte respectu cursus: lz nõ respectu materie siue deteriorata respectu materie q non põt fieri de ea solutio: sed dz solui extimatio ꝑm tpus ptractus: & ꝫ siue solutio sit fiẽda rõne ptractus siue ex ꝑdẽnatione iudicis. De ꝑdemnatione aũt q̃ fit rõne statuti Spe. tenet q dz solui de moneta currente. Sed Pa. in. d. c. q̃to. videt tenere q de moneta currẽte tpe facti statuti. ego teneo cũ Spe. q2 in penis mitior fit interptatio. c. odia. de reg. iur. lib. vj. De solutione vo q̃ dz fieri ex mãdato pncipis vl alicuius dñi seu ex eius gra. dicit do. Anto. in. d. c. q̃to. q si dñs ignorabat valorem monete sic fiet ꝑm cursum currẽtis ꝑm glo. & Lau. in cle. ij. de deci. Si vo sciebat eius valorẽ: sic fiet eius solutio ꝑm extimationẽ tpis ipius mandati seu gre facte. ar. d. c. olim. & l. fi. ff. de aur. & argẽ. lega. Si vo solutio est respectu legati: sic fiet ꝑm extimationem tpis testamẽti ꝑditi: lz testator postea multũ supuixerit intantum q sit mutata: ita ꝑsuluit Oldra. & facit text. in. l. vxorẽ. §. testõ. ff. de leg. iij. & d. l. fi. & sequit do. Pe. de ancho. in. d. c. olim. et Jo. an. in addi. ad Spe. e. ti. et Pa. in. d. c. q̃to. Idem dicit Oldra. in precepto arbitror. & hec no. q2 sepe i practica. Limita tamẽ pdicta in debito ptractu ex mutuo ꝑm distinctionẽ quã ponam. j. vsura. j. §. xxxvj.

3 ¶ Quis tenet soluere? R. q ille qui est obligatus: siue sit pncipalis debitor siue fideiussor.

4 ¶ Utrũ q̃libet possit pro alio soluere? R. q sic: etiã si debitor hoc ignorat et non velit. ff. eo. l. soluere. ff. de neg. ge. l. soluendo. & tenet talis satisfacere pfato soluenti pro eo si mõ sua intererat vt solueret. l. cum pecuniam. ff. de neg. gest.

5 ¶ Utrũ tutor & curator vel alius administrationẽ habẽs teneat soluere debitũ illius cuius curã gerit? R. q sic. l. quotiẽs. §. sicut aũt. ff. de admi. tu.

6 ¶ Utrũ heres teneat soluere debita defuncti? R. q sic: in totum. Sz in pscientia q̃tũ se extẽdit facultas hereditatis. vt. §. heres. §. vj. Secus si esset legatarius: quia tunc non tenet nisi qñ hereditas est non soluendo: quia tũc es alienum precedit legata. vt. §. restitutio. ij. §. xvij.

7 ¶ Utrũ successor platus teneat soluere pdecessoris sui debita? R. q sic: si ꝑ necessitate sue psone vel necessitate seu vtilitate ecclesie sunt facta. extra eo. c. j. als nõ tenetur ecclesia nec successor eius. x. q. ij. c. bocius. & de fideiuss. c. quod quibusdam. Idem credo de successore in dominio tempali laicali.

8 ¶ Cui debet fieri solutio? R. q creditori vel eius successori cui cõpetit actio obligationis: si tñ sit compos mentis & maior. xxv. annis: vel alteri de mãdato ipsius etiã si creditor sit accusatus ad mortẽ. ff. eo. l. reo. et. C. eo. l. nihil interest. põt etiã fieri ei? socio si vtriq̃ eor est obligatus insolidũ. ff. de pact. l. si vnus. in pn. & ff. de duo. re. pstl. l. ij. & iij. & no. in. c. ea te. de iureiur. Aut etiã ꝓcuratori eius cui? quis sit revocatus et ignoretur revocatio. l. eius. in pn. ff. si cer. pe. Adverte tñ hic: q2 si q̃s solueret filio familias sine ꝓsensu pãis vel minoris sine ꝓsensu tutoris vel curatoris non satisfaceret. l. j. & per totum. ff. ad macedo. & l. pupillus. ff. de act. & ob. Nisi solutũ sit quersum in vtilitatẽ pãis vel minoris. l. j. & ij. C. si aduer. cred. & l. q si forte. §. fi. et. l. in pupillo. ff. de solu.

9 ¶ Debitor nõ habẽs pecuniã ad soluendũ põt offerre rem meliorem: & tenet creditor accipe. aut. hoc nisi. C. de so. Ecclesia vo nõ tenet offerre meliorem sed aliã. vt aut. Ḃ ius. C. de sacrosanc. ec.

10 ¶ Quis est ꝓponendus in solutione. vide restitutio. ij. §. xvj.

11 ¶ Utrũ possit q̃s repetere pecuniã habitã ex venditione rei sue in subsidiũ? R. Lod. in no. q sic. vt ẽ casus in. l. in ciuile. C. de rei vẽ. & l. si eũ seruũ. ff. si cer. pe. & l. fi. ff. de neg. ge. Sic & ecõtra põt agere ad rem emptã ex sua pecunia in subsidiũ: lz nõ sit mihi obligata. Et q possit agere est gl. in. l. ꝓculus. ff. de iur. do. et casus in. l. vxor marito. ff. de do. inter vi. & vxo. Item ꝓponitur ille qui pecuniã dedit negociatori facienti diuersa negocia in ea negociatione alijs qui eidẽ dederunt in alijs negociationibus. tex. est in. l. ꝓcuratoris. §. si plures. ff. de tribu. ꝑm Jo. plagiensem. & Lodo. de ro.

12 ¶ Utrũ excõicatio sit facienda? R. si fit (in no. tenet: tamẽ nõ debet fieri etiã si ex iuramento teneatur. vt. §. Excõicatio. viij. §. xij.

13 ¶ Utrum liceat soluere creditori creditoris mei? R. Bar. in. l. solutum. §. solutam. ff. de pig. ac. distinguit q si creditor creditoris mei habet bona obligata: puta quia cõduxi tomum ab eo qui eam ab alio cõduxerat sic liberor ipso iure etiam creditori meo inuito. l. vtrum ꝓsente. ff. de cõsti. pec. cum possent ab eo compelli. l. nomen. C. que res pig. ob. pos. Similiter quãdo talis factus est creditor ꝓpter me: puta quia creditor meus gerendo negocia mea accepit mutuo ab eo vt in. l. si liber bõ. ff. de neg. ge. Si vo causa sit omnino separata a mea si fit eo volente indubie liberor. l. inuito. ff. de so. & l. pe. & fi. ff. de neg. gest. Aut eo ignorante et contingit liberatio ope. exceptionis. l. si opera. ff. de voli excep. gl. tamẽ tenet indistincte q liberatur. insti. qui. mo. tol. oblig. in pn. & d. l. pe. Sed tu tene cum Bar. quo ad forum otentiosum: quo ad conscientiam tene glo. quia creditor liberatur ex tali solutione etiam si erat iuuitus. d. l. soluendo. et ideo satisfactum est ei.

14 ¶Utrū recipiēs sciēter solutionē alteri debitā cōmittat furtū? R. glo. in. c. ea te. de iureiurā. q sic: nisi creditor ratū habuerit. allegat. l. falsus. §. j. ff. de furt. Dō verū est ꝑm Pa. ibidē si sine iusta cā recipit. Secus si ex iusta cā: puta q credebat ad eū ptinere: vel q erat gestor negocior creditoris.

15 ¶Quō dz fieri solutio? R. q dz fieri de illo qđ est in obligatione: quia vnū ꝓ alio solui non pōt creditore nō ꝓsentiente. insti. q. mo. tol. oblig. §. j. Fallit B in ecclesia debitrice. d. aut. B ius. Item in eo q dz aurū in cuius suba aurū nō inuenit. C. de solu. aut. B nisi debitor. 7. ff. de leg. j. l. si domus. §. q cōfitet. Item in eo q dz seruū cuius vult soluere ꝑciū: q dicit eū suum cognatū. Item in noxali actione. ff. de re iudi. l. miles. §. j. 7. ij. Item de pecunia. vide pecunia. §. ij. Sz qñ nō bz qđ dz soluere 7 sunt distrabenda bona sua ꝓ solutione: tūc primo incipiendū est a mobilibus. 7 si nō sufficiunt ad immobilia: 7 postea ad iura. Et si non inueniunt emptorem detur insolutū creditori. vide in. l. a diuo pio. ff. de re iudi.

16 ¶Quid de eo qui tenet sub alternatione? R. q regulare est q in alternatiuis electio est debitoris. vt in. l. plerūq; in fi. ff. de iu. do. cū ꝑcor. positis in glo.

17 ¶Utrū debitor teneat ire vel mittere ad domū creditoris? R. vt. s. obligatio. §. viij.

18 ¶Quid si creditor esset in mora 7 vellet purgare? R. tenebit ire ad eius domū. l. cū qđ. C. de ꝓdi. inser.

19 ¶Quid si obligatio sit solū ad B si volo acq̄rere? R. q teneor adire domū creditoris et soluere etiam sine mōnitione ꝑm Bar. in. l. item illa. ff. de ꝓsti. pecu. siue cōmodū sit ꝓsonale. q relinquit libertas seruo si soluit de. ē et bmōi. siue sit cōmodū bursale: puta alicui leganť iocalia si soluerit vestē. d. l. cū quidā. Aduerte tn: q in casibus istis vbi q̄s tenet ad domū creditoris ire sufficit q̄rere eū apud vicinos 7 notos 7 in locis in q̄bus est solitus ꝓuersari nō p loca clādestina. ar. ij. q. vj. c. biduū. 7 voluit Bar. in. l. ꝓdicta itē illa. et Pa. sequit in. c. significāte. de pigno.

20 ¶Utrū mittēs debitū p nunciū infideliter se habentem excusetur? R. Pa. in. d. c. significāte. aut species erat debita 7 ipa remittebat p nunciū q̄ putabat fidelis: 7 sic periculū pertinet ad creditorē. Rō: q casus fortuitus nō imputat ex q̄ culpa non ꝑcessit. c. vnico. de cōmo. Aut erat q̄stitas debita q̄ mittebat: 7 sic pit periculo debitoris. Rō: q eoipo q pecuniā mihi mutuasti meā fecisti. l. ij. ff. si cer. pe. 7 iō pit mihi añq̄ veniat ad manus creditoris si pit: quia adhuc suz dñs. no. Bar. in. l. eum qui. ff. cōmo. sed penam si erat apposita non incurrit.

21 ¶Quid de eo q̄ soluit indebituz an possit. repetere? R. Pa. in. c. fi. de solu. distinguit q aut est indebitū ciuiliter: § naturaliť debitū. 7 sic gl. in. d. c. fi. distinguit: q si soluit p errorē iuris nō pōt repetere: si aūt p errorē facti poterit: vtputa beres soluit legata integra credens nō posse retinere falcidiā: errat in iure. nā naturaliter erat debitū § nō ciuiliť: 7 nō repetet. Si autem sciebat sibi cōpetere falcidiā § credidit intellige ꝓbabiliter. vt in. c. aplice. de cle. ex. mi. 7 in. c. ij. de ꝓsti. lib. vj. s. hereditatē sufficere cū tn non sufficeret hic errat in facto 7 repetet. l. error facti. C. ad. l. falci. cōfitet tn tenet q minor mulier miles et bmōi cū excusent ab errore iuris repetēt si etiā ex errore iuris soluerūt. vt in l. cū de indebito. §. j. ff. de ꝓba. Sed quo ad hāc excusationē quidā ꝓtrariū tenēt: § ꝓmū verius. Sīr magr repetet in ꝓscia si est indebitū nāliter: lz ciuiliter sit debitum. multomagis si est indebitū naturaliter 7 ciuiliter tā in ꝓscia q̄ in foro ꝓtioso q̄cūq; ignorātia soluentis: nisi in aliq̄bus casib?. de q̄bus in gl. l. cū q̄s. C. de iur. 7 fac. ig. et ibi Bar. cōcordat q̄s dimitto: q ad ꝓsciaz nō ptinēt. Secus qñ soluit sciēter: q tūc videť donasse. l. cui? p errorē. ff. de reg. iu. exceptis solutis ꝑ vsuris q̄ repeti pñt. c. debitores. de iureiu.

¶Quid de illo q̄ ꝓuenit a creditore 7 non bz vñ solu- 22
at? R. q si debitor est ex malificio: sic potest ꝟberari xiij. q. vj. si res. 7 sic nō pōt ap̄lius cōueniri. d. c. si res qđ intellige qñ creditor sic exegit vt ꝟberet ꝑ debitor als bñ tenet ad interesse si verberet ꝑ maleficio. ar. xj. q. ij. fraternitas. Si ꝟo est debitor ex cōtractu vel quasi: tunc cedat bonis.

¶Quō fit cessio bonor? R. fit in iudicio: vel extra iu- 23
dicū p nunciū vel epl'am. ff. q̄ bo. ce. pos. l. in oi. Dic vt. s. cedere bonis. Et ad q̄d valet ibidē. Aduerte q vt valeat optet ꝓfiteat debitū. l. pe. ff. de ces. bo.

¶Sz nūquid cū debitor petit dilationē q̄nquennij a 24
pluribus suis creditoribus 7 aliq̄ dare nolūt ei dabit? R. q sic: si maior pars ꝓsentit: 7 itelligit maior respectu summe debitor. 7 nō ꝓsonarū. Et si oia sunt equalia iterū valebit dilatio data. l. vl. C. q̄ bo. ce. pos.

¶Añ dz fieri solutio? R. ꝑm Jo. de ꝓse. di. j. solet. q 25
aut dies est adiectus fauore debitoris: 7 pōt ꝓueniri. Aut fauore creditoris. 7 sic nō pōt ꝓueniri. l. eum q̄. ff de annu. lega. Sīr nō pōt q̄s repetere añ tps debitū c. vnico. de plus pe. nisi in tribus casibus. Primus in viro vergēte ad inopiā. Secūs in debitore fugiente. l. ait ꝓtor. §. debitorem. ff. de bis q̄ in frau. cre. Tercius in debitore suspecto q̄ pōt cogi dare cautionē. l. si fide iussor. §. fi. ff. q̄ satisda. cog. Limita nisi fuisset suspectus tpe ꝓtractus: q nō cogeret. Aut dies nō est adiectus. 7 dic vt. s. Mora. §. j. 7 Obligatio. §. viij.

¶Quō ꝓbat solutio? R. si debitū sit scriptū et debi- 26
tor velit ꝓbare p testes 7 sine scḗptura solutionē oportet q ꝓbet p quinq; testes rogatos qui testificari pñt ꝑ solutione facta vel quā voluit facere: et etiam pro confessione creditoris. Si ꝟo debitum sit cancellatū liberat debitor nisi creditor ꝓbet contrariū. l. si cyrographū. ff. de ꝓba.

Hors ꝑuie dz cū aliq̄d fit: vt ei? euentu ꝓsiderato aliq̄d occultū innotescat: vtputa cū accipiunt festuce ineq̄les 7 qui habebit breuiorem sit talis vel faciat sic 7 bmōi.

¶Quottuplex est sors? R. triplex. Prima dicit diui 1
soria cum querit quid cuilibet sit dandū siue illud sit res siue bonor siue pena aut actio aliq̄. Secda dicitur cōsultoria: cum inquirit quid sit agendū. 7 hec ꝑm se nō est mala: sed rōne circūstantie pōt aliq̄d mali in se ptinere. vñ ꝓhibet ne sub hac specie boies in ydolatriam labant. xxvj. q. ij. §. bis ita. 7 ideo est petiū mor tale vti ea nisi in necessitate. vt. j. dicam. Tercia est diuinatoria q̄ sic diffinit. Sors est ars diuinandi futura a sanctis patrib? damnata sub anathemate. xxvj. q. v. sortes. q diuinatio semper accipit in malū: sicut ꝓbetia in bonā partē. j. q. j. nunq̄.

¶Utrū sit licitum vti sorte in aliq̄ casu? R. ꝑm glo. in 2
sum. xxvj. q. ij. q sorte diuisoria qñ expectat euentus ex fortuna solum 7 nō fit aliqua supstitio et in rebus tpalibus solum sic licet. Sortes ꝟo que fiunt per magicas incātationes: vel q̄ fiunt ad exercendas vanitates aliquas: vel ad inquirendū occulta vel futura q̄ dicunt diuinatorie sunt ꝓhibite: nec vnq̄ licēt. xxvj. q. ij. bi qui. 7 c. illud. Sorte ꝟo consultoria que fit cau-

sa necessitatis ad sciendū q̄d fiēdū q̄n aliter neq; scripture aucte vel alio auxilio pōt sciri nō est illicitū vti. d.q.ij.c.nō exēplo.z.q.v.nō lz. Nā cū non supest humanū auxiliū tunc ad diuinū possumus recurrere.vt xxvj.q.ij.queritē. vtputa ciuitas est obsessa dubitat clericus q̄s debeat iugere vel q̄s remanet:tūc oīone pmissa p̄m Augustinū sorte erit dirimendū. Facit.l.6 cum ambo.ff.de iudi.z.l. si duobus.in pn.C. cōia de lega. Et p̄m hāc necessitatē intelligo.d.c.sortes.vbi dicitur q̄ nō est aliq̄d mali.qđ limita p̄m Pa.in.c.fi. de sortileg.verū q̄ ea lz vti in tali necessitate si q̄ttuor cō currant. Primo in rebus tpalibus:sed in spūalib⁹.vt in electione seu eius tractatu: aut in electione cōpromissariox:q̄tū ad officia ecclesiastica est in oīni casu p̄hibita. Scdo si fiat sine oi superstitione. Tercio quādo euētus sortiū expectat a deo: q̄ si a diabolo erit illicitū. Quarto q̄n fit cū magna deliberatione pmissa oīone.sicut apl̄i Act.j.in electione Mathie petēdo a deo eius voluntatē in hoc. Aliter aliq̄ istox deficiēte erit illicita. Laurē.tñ. Archi.z Io. tenent indistincte q̄ ois sors p̄hibita est p̄hibita p̄pter.d.c.sortes Sz tu dic verū in sorte diuinatoria z psultoria ex predictū casum necessitatis.secus in diuisoria.

¶ Quot modis fit sortilegium siue indiuinatio? R. q̄ tribus modis. Primo q manifestam inuocationē demonum:z B siue nominet nigromātia vel aremātia: aut q̄buscunq; nomin⁹ p̄m q̄ sit diuersimode semp est petīm mortale grauissimū.z tenet nedum desistere ab ea:sed etiā libros cōburere:aliter absolui non pōt Et q̄ tales diuinationes addiscit mortaliter peccat seu etiā artē magicā.q.z p̄m Rich. in.ij.dis.vij.ar.ij.q.iij. nō est scia sed superstitio z in fine tales a diabolo decipiunt z male termināt. et de hac habes.xxvj.q.iij.c. igitur.z eox nominibus.z quō demones sciūt futura z tales decipiūt.habes ibidem in.c.sciendū.z.c.seq.z p̄terea de noie nō curo.ex q̄ p̄z de inuocatione demonū. Aduerte tū q̄ aliud est inuocare demonē qđ non licet.aliud occurrēti aliq̄d p̄cipere:sicut faciūt sci cogētes eos aliq̄d dicere q̄n in corpoz⁹ obsessis sē qđ licet:q̄uis periculosum sit:nisi ex instinctu spūssancti fiat.de q̄ dic vt.s. Adiuratio. Scdo fiunt sortes siue diuinationes sine manifesta inuocatione demonū:s ex sola inspectione aliquox corpox:sicut faciūt astrologi.z illi q̄ ex inspectione liniamētox manus vl̄ oculox aut corpis bois vel aialis:aut ex eox garritu vel volatu siue ex eox obuiatione futura occulta p̄nosticant. Et vt scias q̄n talis diuinatio sit p̄hibita:aduerte vt colligo ex scts Io.in.ij.dis.vij.ar.j.q.iij.scde p.t's.z Tho.scda scde.q.xcv.ar.v. Primo si tale futurū sit in re p̄sideratā sicut in cā p̄pria z p se.z sic nō est p̄hibita. vñ astrologi p̄nt diuinare ex p̄sideratiōe astrorū q̄ cras fiet eclypsis solis vel lune:vel pluuia: vl̄ vēti:vl̄ frigus:aut calor:z bmōi. z sic talis diuinatio nō est p̄hibita. Si vo tale futurū nō est in tali re nisi dispositiue:puta bona habitudo corpis inducat bonaz qualitatē mētis:z ecōtrario mala z bmōi.sic similit licet diuinare.s. q̄ talis erit inclinatus ad tale vicium: vel habilis ad tale studiū dummō libertas liberi arbitrij non excludatur que dominari potest z astris:et p̄tra quācunq; dispositionem seu inclinationem corporis. Si etiam tercio insit sensitiue:sicut est in aialibus irrōnabilibus:que q̄ a ratione non impediunt: facilius sentiunt mutationem corpox celestium p̄pter quā faciunt aliqua signa sic diuinare q̄ pluet: vl̄ tempus mutabit:vel vigebit frigus:nō est p̄hibitum quādo ad aliud non extendunt talia signa: nisi ad influentias corpox celestiū diuinādas. Si āt tale futurū nō est in tali corpe inspecto: nec sic in cā p se nec sicut dispositiōe:nec sic tercio mō sic diuinare velle est peccatum mortale z superstitiosum:sicut faciūt q̄ cum obuiant lepori vel femine p̄gnāti dicunt malum futurum z bmōi.xxvj.q.ij.c.illos.z.c.se. Similiter superstitiosi sunt qui ea que libero arbitrio subiacent certitudinaliter scire volūt z diuinare.z de istis habes.xxvj. q.ij.c.illud quoq;. Ideo Tho.vbi.s.inquit q̄ si p̄dicta signa extendant ad ea que nō subiacent causalitati corpoz celestium: sicut sunt actus liberi arbitrij et ea que per accidens eueniunt:sic diuinatio est illicita z Bona.vbi.s.dicit q̄ diuinatio astrologox qua p̄tendunt vltra vim astrox est per diabolica cōmercia:z sic patet q̄ est mortale petīm. Tercio fit cum alē quox superstitiosox obseruatione. et istud omnino p̄hibet:quia ibi est tacita demonis inuocatio q̄ sic cōuenit cuz p̄mis inuentoribus talium. vt dicitur xxvj.q.ij.c.qui sine saluatore.et.q.v.c. nec mirum. sicut faciunt illi qui per taxillum p̄iectum super libro punctox vitam vel mortē:vel bonam seu malā fortunam alterius scire volūt. Similiter qui futura vel huiusmodi occulta per inspectionem astrolabij vel libri inscriptionem inuestigant scire z bmōi. de istis habes de Sortileg.c.ex tuarum.

¶ Que pena sortilegox? R. p̄m leges debent decapitari:z si ad domos aliox vadūt debent igne cremari. Item bona eorum publicari. vt.l.nullus.l. nemo. l.culpa.C. de male.z mathe.p̄m canones si est occultum imponitur penitentia.xl.dierum.c.j.e.ti. Si notorium est infames fiunt:z etiam qui ad eos concurrunt.ij.q.viij.quisquis. et de testi.c.testimonium. Si clericus debet deponi et in monasterio retrudi.z xxj. q.v.nō oportet.z.c.si quis epūs.z.c.se. Laici si sunt serui vberibus subijciunt:si liberi sunt inclusione digna detrudēdi.xxvj.q.v.ptra ydolox.z oēs tales efficiuntur irregulares si sit notoriū:tñ epūs poterit dispensare p̄m Ber.in.c.ij.e.ti.

¶ Utrū liceat vti somnijs ad sciendū futura? R. q̄ si quis sit certus p̄cedere ea ex diuina reuelatione sic licet. Similiter licet vti eis ad p̄cognoscēdam naturalem cām intrinsecam vel extrinsecam:puta accensionem colere aut alterius humoris seu febris future vel pluuias z bmōi:non tamen certitudinaliter:quia multipliciter p̄nt impediri. Ratio: quia talia futura sunt in parte sensitiua sicut in dispositione: non sicut in causa. Si vo bmōi somnia causent ex reuelatione demonū:quod est q̄n inuocant expresse vel tacite:puta superstitiones obseruando:sic erit illicitum z mortale petīm. Et ideo quia difficile est intelligere q̄n accidant ex causis naturalibus. vel supernaturalibus a deo vel ab angelis propterea eius curiosa obseruatio est temeraria et p̄hibita. Unde Ezech.xxxiij. Sicut parturientis cor tuū fantasias patitur: nisi ab altissimo immissa fuerit visitatio. Pro clariori tamen intelligentia aduerte q̄ quintuplex est futurorū differentia que ad somnia pertinet. Prima est quorundam que habent cām naturalem determinatam in omni somniante sicut febris et abundantia colere:eo q̄ natura representat in homine in quo superabūdat colera in somnijs imaginationē febris future. Similiter si somniat de occupationibus igneis signū est q̄ colera predominat. Si de aere vel volatu signū sanguinis. Si de aqua vel liquoribus signū fleume. Si de terra signū

melancolie. ⁊ hmõi somnia sunt signa non causa accidentiũ futurorũ in hoie. Scõa est quorundã q̃ habẽt cãm naturalẽ extra hoiez somniantẽ. vt sunt illa que ꝓueniũt ex aliq̃ determinata influẽtia corporũ celestium: vt pluuie siccatas ⁊ hmõi: sicut etiã faciũt elementa in bꝛutis. ⁊ sic somnia erũt signa nõ causa futurorũ nec necessaria: sed ꝓtingenter: qꝛ multa pñt impedire tã ista q̃ illa ꝑma: puta medicina ⁊ dispositio superiorꝛ. Tercia est quorundã habentiũ cãm voluntariã in hoie somniãte. vt sunt illa q̃ dependent ex ope ipsius somniantis. ⁊ hec sunt a casu: nisi habeant ꝑ reuelationẽ sicut cũ quis aliq̃n somniat q̃ est volũtarie facturus. qõ tñ facere nõ cogitauerat. Quarta est quorundam q̃ per aliquã cãm determinatã ex volũtate creata ꝓuidenẽ: vt cũ hõ multũ sollicitus in vigilia de aliquo nõ potens cognoscere quõ ꝑficiat aliq̃n somniãdo ꝓuidebit ꝓpter sedationẽ morũ interiorꝛ ⁊ exteriorum. Quinta est quorundã habentiũ cãm voluntariam in alijs hoibus a somniante: vt. ſ. q̃ illa somniat q̃ alij facere dispoſuerunt. ⁊ talia ꝓuidere non pñt in somnijs ꝑ aliquã cãm determinataz aut naturalem. Sed si aliquis illa somniat hoc est a casu: ideo dicuntur talia a casu ꝑ accidẽs: ſm pbm de som. ⁊ vi. ⁊ hec sunt a diabolo vt plurimũ vt decipiat fidẽ adhibentẽ vel aliq̃n a deo aut ſctis angelis. Prima ḡ et ſcda nõ est ꝓhibitum inq̃rere ꝑ somnia: dum tñ nõ certitudinaliter credat. Similr nec quarta: sed tercia ⁊ quinta sunt ꝓhibita ⁊ diabolicum est vt dixi: nisi sit certus de diuina reuelatione.

Spectacula vide ludus per totũ. ⁊ Correa.

Sponsalia sunt futurarũ nuptiarum promissio. xxx. q. v. nr̃ates. ⁊ dicũtur a ſpõdeo. des. vt in. l. ij. ff. de ſpõ. hinc ſpõsus quasi ꝓmissus. ⁊ ſpõsa q̃si ꝓmissa. ⁊ ideo post ꝓtractum matrimoniũ ꝑ ẅba de pñti nõ dicunt ſpõsus nec ſpõsa ꝓpr̃ie: sed vꝛor ⁊ maritus. vñ si legat aliq̃d alicui si ꝓtraxerit matrimoniũ cum berta: illico debeť sibi legatum quo cõtraxit per verba de ꝑsenti lz non consummauerit. vt in. l. cum fuerit. ff. de condi. ⁊ de. Facit. c. sufficiat. xxvij. q. ij.

1 ¶ Utrũ noie maritate veniat ſpõsa ꝓpr̃ie? R. Pa. in Rica. e. ti. q̃ in odiosis nõ. Ex q̃ infert q̃ si statuto cauet ne maritata succedat cũ fratribus in bonis parẽtum q̃ ſpõsa bñ succedet. Nec etiã ſpõsa de pñti venit noie mariti vel vꝛoris. Nec mr̃imonij noie veniunt ſpõsalia. vt idẽ dicit in. c. tercio loco. de ꝑsum. In indifferẽtibus ẅ veniũt solũ ſpõsalia de pñti: sed in fauorabilibus bñ venit ſponsa de futuro. ꝑ hoc bonus text. in. l. nõ sine. C. de bo. q̃ liber. ⁊ ibi ꝑ Cy. ⁊ alios vide bonã glo. in ſtiť. de nup. §. sed si vꝛor. xxvij. q. ij. in ꝓn. Et hoc verũ: nisi addať aliq̃ q̃litas determinãs ⁊ distinguẽs: puta maritata ⁊ cognita ⁊ hmõi.

2 ¶ Quis põt ꝓtrahere ſponsalia? R. q̃libet qui põt matrimoniũ ꝓtrahere ſm canones: lz sit secus ſm leges. vt pz in. c. si q̃s officiũ. ff. de ri. nup. ⁊ in. l. solet. ff. de bis qui no. infa. ⁊ etiã q̃ nõ põt ꝓtrahere matrimoniũ põt ꝓtrahere ſpõsalia. vt. j. dicã.

3 ¶ Utrũ abñtes possint ꝓtrahere? R. q̃ sic ꝑ nũciũ vl lr̃as. l. sufficiet. ff. de ſpõ. ⁊ extra q̃ de. vel vo. c. veniẽs ⁊ xxx. q. v. nec illud. Et si nunciũ vel ꝓcuratorẽ reuocauit anteq̃s ꝓtraheret: non erunt ſpõsalia ſm hoc. lz nuncius ignorauerit.

4 ¶ Utrũ alius sine mandato alterius possit ꝓtrahere ſpõsalia? R. q̃ sic: vt pr̃ ꝑ filio: ⁊ mr̃ ꝑ filia ⁊ tutorꝛes ⁊ curatorꝛes ⁊ quicũq̃ alij: q̃uis nõ habeant mãdatũ a ꝓncipio: ſ tñ ſpõsalia nõ sunt donec ille vel illa scierit ⁊ ratũ habuerit. ⁊ hoc ſm canones q̃ nõ requirũt nisi ꝑsensum. vt in. d. c. sufficiat. et extra eo. ti. c. cũ locũ. de desꝑõ. impu. c. vnico. li. vj. Aduerte tñ q̃ si pr̃ pñte filio ꝓtrahit ſpõsalia ipo tacẽte: lz aliter non ꝑsentiat exꝑsse tenẽt ſpõsalia: qꝛ taciturnitas opať ꝑsensum. vt in. d. c. vnico. Secus añt in alijs ab ipis pie ⁊ mr̃e: qꝛ non sufficit sola pñtia sed oportet q̃ alter ꝑsentiat exꝑsse vel tacite. Facit. c. ad id qõ. de ſpõsa. nec cures de gl. in. d. c. vnico. qꝛ Joh. an. in nouella eã corꝛexit.

5 ¶ Utrũ minor possit ꝓtrahere ſponsalia? R. q̃ sic dũ mõ sit. vij. annoꝛ cõpletoꝛ. qꝛ minor. vij. annoꝛ non põt ꝓtrahere: ⁊ si cõtrahit non tenẽt. Nec oritur publice honestatis iusticia. d. c. vnico. etiã si alter sit maior: nisi postea ratificet.

6 ¶ Quõ ꝓtrahunť ſpõsalia? R. q̃ duob⁹ modis. Primo simplr ⁊ absolute. Scõo sub ꝓditione.

7 ¶ Quot modis ꝓtrahunť ſpõsalia absolute? R. quatuor modis. Primo ꝑ verba de pñti si ambo sunt impuberes vel alter eoꝛ. Nã iuris interꝓtatione ſt ſpõsalia de futuro. c. fi. de desꝑõ. impube. ⁊ clarius in. d. c vnico. Scõo ꝑ ẅba de futuro ad hoc apta: vt puta pꝛomitto vel iuro q̃ te accipiã in vxorẽ ⁊ silia. vt in. c. pe. de ſpon. Tercio ꝑ anuli subarrationẽ. xxvij. q. ij. si q̃s desꝑõsauerit. Quarto ꝑ arrarũ dationem. Sed q̃ ad istos duos vltimos modos dicit Pa. in. c. fi. de desꝑõ. impu. q̃ sic possent dicere mr̃imoniũ sicut ſponsalia. vt in. c. femine. xxx. q. v. Et ideo aduertendũ q̃ si pꝛecesserũt ẅba apta ad ꝓtrahendũ mr̃imoniũ: tũc anuli subarratio vel datio arrarũ faciũt mr̃imoniũ nõ ſponsalia. Si ẅ ꝓcesserũt ẅba de futuro: sic erũt ſpõsalia Si ẅ nulla ẅba ꝓcesserũt: tũc ſm ꝓsuetudinẽ iudicabiť aut ꝑ mr̃imonio vel ſpõsalibus. Et si cõsuetudo nõ sit in hoc aliq̃ sic nihil ꝓbabũt. Si aliud certũ nõ potest ꝓcipi: qꝛ talia sunt signa eq̃uoca ad multa. ⁊ ideo nihil certũ ꝓbãt. c. illud. de ꝑsump. pz. qꝛ arre etiã dãtur in alijs ꝓtractib⁹. vt insti. de ꝓtraben. emp. in ꝓn. Si añt solũ vni⁹ ẅba ꝓcesserũt: tũc immissio anuli et acceptio arrarũ denotat ꝑsensum alterius exꝑssum. Et sic erũt ſpõsalia vel mr̃imoniũ ſm ea. vt no. glo. in c. pe. desꝑõ. In dubio tñ in subarratione ꝑ immissionẽ anuli ꝑsumendũ est ꝑ mr̃imonio: qꝛ res fauorabilis est. vt in. c. lr̃is. de ꝑsump. ⁊ in. c. fi. de re iudi.

8 ¶ Utrũ alicꝛ ꝓmittẽdo q̃ttuor puellis vnã ipaꝝ accipere ꝓtrahat ſpõsalia? R. q̃ nõ. vt in. c. ex ſpõsalibus. de spon. lib. vj. nisi aliqua earum facto in eũ specialiter consensit.

9 ¶ Quid si pater iurauit dare vnã de filiab⁹ suis? R. Ho. ⁊ Bof. q̃ ſpõsalia nõ sunt: sed tñ pr̃ teneť vnã dare ⁊ quã voluerit. insti. de act. §. ꝓterea. Et si vnã obtulit ⁊ ipe nõ acceptauit est absolutus a ꝓmissione. ff de ẅ. ob. l. ſtipulatus sum. ⁊ si oẽs mozianť ꝓter vnã: illã dare teneť. ff. de õben. empt. l. si in emptione. §. si emptio. Quod limita verũ si puella voluerit: alꝛs nõ. qꝛ nõ teneť ꝑ tale iuramentũ pr̃ nisi ad faciendũz qđ in eo est. no. glo. in. c. ex lr̃is. ⁊ c. sicut. de ſpõ. ⁊ lz de ire ciuili ꝓmittẽs factũ alienũ non obligeť nisi specifice etiã ꝓmiserit se facturũ vel curatarum. vt insti. de inuti. sti. §. si quis aliũ. tñ qñ ꝓmisit cũ iuramẽto etiã simplr teneť prestare operã quã põt: sicut si specifice se obligasset. ar. c. ad nr̃am. de iureiur. ⁊ l. cum pac. §. filius matrẽ. ff. de leg. ij.

10 ¶ Quid si ꝓmisit vnam determinate: ⁊ si illam non posset vel noluit aliam? R. si prima cõsensit nõ poterit

aliã habere: q; ineſt publice honeſtatis iuſticia. etiaz ſi ꝓpter impedimentũ affinitatis cũ ꝑma non potuit ꝓtrahere. Secus ſi nõ ꝓſenſit: q; tenet ſecundã dare: de ſpõ. c. ex lris. el. ij. & de reſti. ſpo. c. ex parte.

11 ¶ Sed quid ſi aliq̃s ꝓmittit alicui q; eã deſpõſabit: Rx. q; ſi ꝓmiſſio fuit q; deſpõſaret eã de futuro: ſic nõ erũt ſpõſalia antec; deſpõſet eã ſm Vincẽ. & vo. Ant. in. c. is q̃. de ſpõ. Si vo ꝓmiſſio fuit q; deſpõſaret eã ſc; p ṽba de ꝑnti: ſic talis ꝓmiſſio faciet ſpõſalia ſm Car. in. d. c. is qui. Et ſi ſum⁹ in dubio: tũc in locis vbi cõſuetũ eſt q; ꝑmo cõiter accipiunt̃ p ṽba de futuro nõ erũt ſpõſalia iudicãda. Sz vbi cõiter accipiunt̃ p ṽba de ꝑnti ſine aliꝫ ſpõſalibus erũt ſpõſalia ꝓcta p talẽ ꝓmiſſionẽ. q̃ bñ nõ: q; ſepe in practica.

12 ¶ Utrũ indiſtincte poſſit in ſpõſalib⁹ arrarũ traditio interuenire: Rx. Pa. in. c. gẽma. e. ti. Joh. an. & dicunt cõſiderandã q̃litatẽ ꝑſonarũ & q̃ntitatẽ arrarũ. Si eſſ inter viles ꝑſonas interuenit traditio magnarũ arrarũ ſic non valet: q; eſt eadẽ ratio in eis ſicẽ & in pena. & hãc opi. videt tenere Cy. in. l. mulier. C. de ſpõ. & licet Bar. in. l. ticia. ff. de ṽ. ob. indiſtincte velit q; admittãtur: dũmõ non excedãt q̃ntitatẽ dotis vel donationis ꝓpter nuptias. tñ ꝑma opi. eſt equior in cõſcientia: q; cũ habemus rationem legis nõ eſt curandum de verbis. l. non dubium. C. de legi.

13 ¶ Sz q̃ requirunt̃ vt valeãt arre: Rx. duo. Primo q; q̃ntitas ſit vere numerata et tradita parti. ſec⁹ vbi ꝑs ꝓfiteret tantã ſe recepiſſe. ſm Bar. in. d. l. ticia. & Feder. pſi. 164. Et etiã dicit Bar. ibidẽ. q; ſi vtraq; pars ꝓfiteret ſe recepiſſe ab altera: etiã ſi vere interueniſſz ſolutio. & poſtea reſtituta fuit: quia ſi ſolui tibi mille: & a te recepi alia mille: nõ video ꝛ ſoluiſſe. ar. l. q̃ ſic ſoluit. ff. de ſolu. lz multi teneãt ꝑ eũ in ẽ vltimo. de quo vide Bal. i. l. fi. C. de ſpõſa. & videt equior opi. Bar. & eam ſequit̃ Pa. & do. Anto. in. d. c. gẽma. q; facilius q̃s ꝓmittit q̃ exburſet. & ideo non videt exburſare q̃ tãtundẽ recipit ſtatim. & ꝓterea tenet Bart. ibidem fundũ nõ poſſe dari loco arrarũ: etiã ſi vendẽs ꝓſtituat ſe noie alterius poſſidere. q. l. fi. C. de ſpon. loquit̃ de arris traditis in q̃ntitate & annullat aliã penã. ergo nõ debem⁹ extra illũ caſum arras approbare. Sed ꝑ Barto. eſt Ange. & Jnno. in. d. l. ticia. & do. Lucas de Graſſis dicẽtes q; ꝓdicta l. fi. nõ facit mentionem de q̃ntitate. & ſic ſm eos põt dari fundus. et ẽ verior opi. Sedo requirit̃ q; nõ ſint in tali q̃ntitate reſpectu dantis q; tranſeant in locũ pene. vt. ſ. dixi. Aduerte tñ q; ceſſat ꝓditio arrarũ q̃n p eũ nõ ſtat: nec cãm ꝓbuit vt nõ fieret mr̃imoniũ. C. de ſpon. l. vl.

14 ¶ Utrũ pena appoſita in ſpõſalibus valeat: Rx. Pa. in. d. c. gẽma. colligẽdo dicta doctoꝝ in dicto. c. gẽma. & in. d. l. ticia. q; aut pena apponit̃ inter ꝑbẽtes et indiſtincte nõ valet ſm cõiorem opi. & tenet Bar. in. d. l. mulier. etiã de illa pena que eſt in lucro ꝓdẽdo. vñ ſi dixero. ꝓmitto tibi donare centum ſi nupſeris mihi nõ valebit. vt in. l. ſi ita ſtipulatus. ſ. ſi tibi nupſero. & ibi p Bar. ff. de ṽ. ob. Qd tñ limita verũ niſi is cui ꝓmiſſio fit eſſet nobilior: q; tũc videret potius donare aio recõpenſandi rõne nobilitatis. Pro ẽ facit quod no. Bar. in. l. j. C. de do. añ nup. et. l. ſi volũtate. C. de do. ꝓmiſſio. Aut pena apponit̃ inter parentes ipſoꝝ ꝓtrahentiũ ſeu alios ita ꝓiunctos ꝓtrahẽtibus ipis: q; veriſiñ iſti inducerent̃ ad ꝓtractũ mr̃imonij: ne parẽtes vel amici eoꝝ incurrant ſeu ſoluant penã ſi ſic nõ valet. vt. d. c. gẽma. ſm vnũ intellectum. & in. d. l. ticia & in. l. heres meus. in. fi. ff. de cõdi. & de. Valeret tamẽ illa que eſt in lucro perdẽdo. vt per Bar. in. l. ticio. ff. ticio. el. j. ff. de ꝑdi. & de. Aut pena apponit̃ inter alios a prędictis. et ſic valet etiã ſi talis extraneus ꝓmiſerit noie mulieris ſub certa pena ſm cõem opi. Aduerte tñ ſingulariter q; tales ꝓmittẽtes ſub pena q; ticia ꝓtrahet cũ ſemꝓronio ſi q̃ſtum in ipſis eſt faciunt nõ incurrũt penã: q; difficultas exq̃ factum eſt in obligatione excludit cõmiſſionẽ pene. vt eſt tex. no. in. l. ſi vendita. in fi. ff. ad. l. rho. de iac. & l. ij. ff. ſi q̃s cau. et hoc tenuit Jo. pla. vt refert Fede. pſi. 164. & do. Anto. in. d. c. gẽma. & ſequit̃ Pa. ibidẽ. Facit qđ no. Bar. in ſimilibus terminis. in. l. ꝓtinuus. ſ. illud. ff. de ṽ. ob. qđ no. q; facit vt ille q̃i in ꝓtractibus ſub pena ꝓmittit ꝓ filio vel amico q; ratifi. habit: quia ſi facit quod in ſe eſt euitat penam. & hoc verum de pena que conſiſtit in perdendo vel minuendo de ꝑmonio. Secus de alia que eſt in acquirendo: q; ceſſaret lucrum niſi impleretur ꝓmiſſum.

¶ Utz poſſit interuenire pignus pro mr̃imonio contrahendo: Rx. q; fuit opi. diuerſa. Jnnoc. tenet q; ſic. per. l. vnicã. C. ſi rec. puin. do. Anto. tenet q; non põt niſi ꝓ intereſſe ꝓſtando. Jo. an. dicit diſtinguendum ſm q̃litatẽ ꝑſone: quia vle pignus nõ bz intimidare magnũ virũ: & ſic põt iteruenire. Sed de iure videtur verior opi. do. Anto. pro qua facit qđ no. gl. in. l. ſi ita ſtipulatus fuero. ſ. ſi tibi nupſero. ff. de ṽ. ob. que dicit q; ois ſtipulatio in talib⁹ ẽ reprobata. & in. d. l. vnica. ꝑctus arrarũ vocat̃ pignus. & iõ non obſtat. 15

¶ Utz intereſſe poſſit peti: Rx. Jaco. de are. Cy. & cõmuniter doct̃. in. l. j. C. de ſpõ. & in. d. l. ticia. q; non põt peti niſi doloſe pars ſe habuerit: q; tũc petet actione de dolo nõ aũt ꝓpter ſtipulationẽ: q; ex cõceſſione iuris altera pars põt a ſpõſalib⁹ deſiſtere: & ne mr̃imonium intimidet̃ ꝓpter ſolutionẽ pene. et iſtud ſequit̃ Joſ. in ſum. & Pa. in. d. c. gẽma. 16

¶ Querit̃ an recipiẽs arras lucret̃ eas ꝓtracto mr̃imonio: Rx. Fede. in. d. cõſilio poſt Jo. plagiarium. et Pa. in. d. c. gemma. q; nõ. & ſequit̃ Hoſtien. in ſum. lz in. d. c. gemma. teneat q; lucrat̃: ſed nõ eſt verũ: cum nullo iure ꝓbetur: & ideo reſtituet. Sed ſi nõ ſequat̃ ex defectu alterius partis ſic lucrabit̃. Si vo ex defectu ſuo: ſic reddet duplũ. l. arris. & l. fi. que incipit mulier. C. de ſpõſa. Hoc verum ſi accipiẽs eſt maior xxv annis: vel ſi veniã etatis impetrauit: alꝫ nõ tenet̃ niſi ſimplum reſtituere. d. l. fi. cuius ex defectu ſuo nõ fuerit ſecutum matrimonium. 17

¶ Quõ ꝓtrahunt̃ ſpõſalia ſub ꝓditione. dic vt dictũ eſt de mr̃imonio. & ſm illas regulas vide mr̃imoniuz iij. Impedimento. iij. Unde aduerte q; ante aduentũ ꝓditionis ſpõſalia nõ ſunt nec orit̃ publice honeſtatis iuſticia. vt in. d. c. vnico. de ſpõ. lib. vj. niſi per factum a conditione recedat: puta cognoſcendo eam. de cõdi. ap. c. de illis. in text. et in glo. et in. c. ſuper eo. et in. c. per tuas. 18

¶ Quid ſi quis dicat alicui do tibi fidem q; te accipiam in vxorem: et illa nihil reſpõdeat: nec verbo nec ſigno: Rx. q; ſpõſalia non ſunt. Sed tñ compellendus eſt talis qui fidem dedit vt eam ſeruet ſi alter voluerit ſm Rod. ſed ego non credo quando aliqua intermedia interuenerũt antec; alter pſenſum demõſtrauerit. ff. de ṽ. ob. l. cõtinuus. 19

¶ Quomodo ſpõſalia diſſoluunt̃: Rx. q; in. xvij. modis. Primo per mutuũ conſenſum etiam ſi erant iurata. hoc tenet Spe. ti. de legato. ſ. nunc oſtẽdendum et Pa. in. c. ꝓterea. de ſpon. dicit hanc eſſe cõiorẽ op 20

ly glo. in. d. c. ꝓterea. teneat nō posse sine pctō. Sz mihi placet distinctio Joñis. in. d. c. q aut iurauit intuitu dei aliquā mulierē accipe in vxorē: z nō pōt illa remittere. si vo nō intuitu dei sed ꝓpter eius cōplacentiam: sic pōt se absoluere.

21 ¶ Sed numq̄d si spōsalia non erant iurata poterit alter nō ꝑsentiente altero recedere a sponsalibus ꝺcis? R. fm glo. in. l. j. C. de spō. q sic: etiā de iure canonico z sequit Cy. ibidē. z B idē videt sentire Grat'anus: ly dubie. xxvij. q. ij. §. sed aliud. z §. fi. Nec ob. c. despōsatā. xxvij. q. ij. q: loquit in mrimonio de pūti. Item nec. l. j. ff. ex qui. cau. infa. irro. Ubi sponsa efficitur infamis si bina spōsalia ꝺbit: q est verū nisi spōsalibus ꝓmis renūciet: sed qñ ipis renunciat bz locū. l. j. C. de spōsa. q dicit vna despōsata alteri nō ꝓhibet nubere Nec ob. q nudū pactū ecclesia cōpellit obseruare. c. j. de pac. q: istud est spāle in mrimonio ꝓpter rationē lre vt sit oīno liberū. ar. c. reqsiuit. de spō. z qđ no. Jn no. in. c. veniēs. de iureiurā. et placet mihi qñ aliq̄ noua cā eū ad hoc inducit: q si a ꝓncipio fuisset impedimentū dedisset nec ꝓtraheret. aliter nō credo sine peccato mortali possit recedere a spōsalibus ꝓmis cum alia ꝓtrahēda: altera nō cōsentiente.

22 ¶ Scdo qñ alter intrat religionē etiā añ ꝓfessionē. c. veniēs. qui cle. vel vo. fm vnū intellectū quod facere pōt ante carnalem copulaz etiam altero inuito. vt. §. matrimoniū. iij. §. xvij.

23 ¶ Tercio qñ alter ꝓtrahit cū alia ꝑsona p ṽba de ꝑsenti vel per verba de futuro carnali copula subsecuta. d. c. si inter virum. z. c. j. de spon. duo.

24 ¶ Sed quid si cognouit post spōsalia ꝛcta aliā mulierē: z post coitū ꝓtraxit cum ea spōsalia etiā? R. q prima nō soluent ꝓpter hoc: sed oportet coitus sequat ꝓtractū spōsaliorū. c. veniēs. el. ij. de spon.

25 ¶ Sed quid si ꝓma spōsalia fuerunt ꝓtracta simplr: scda vo cū iuramēto? R. q tenet redire ad prima: q nō dissoluunt ꝓ tale iuramentū. c. sicut ex lris. de spō. xxij. q. iij. in malis. ꝓmissis. Et hoc esset verū si nō intenderet a ꝓmis recedere. Secus si a primis intendit recedere ex cā cū possit vt dixi: ideo scda tenebunt. et ad. d. c. sicut ex lris. dic q loquit qñ sine aliq̄ noua cā vult frāgere fidē quā dedit prime: alꝫ non.

26 ¶ Quarto qñ alter se trālfert ad aliā religionē. vnde si nō est spes de ꝓximo reditu credo q dissoluant etiam iurata. vt videtur sentire Pa. in. c. de illis. eo. ti. z etiā glo. in. d. c. de illis. dum dicit fm leges q̄si innuat aliud esse de iure canonico. et placet mihi ꝓpter periculū incōtinētie. Mā fm leges si ꝓ biennium expectauit alter cū q̄ est in ꝓuincia: z nō executus fuit nuptias libere alteri pōt nubere. C. de spō. l. ij. z si est i alia ꝓuincia ꝺz expectare post tres annos. vt in. l. ij. C. de repu. z B si ē abñs ex ꝓbabili cā tātū. Si vo sit abñs ex probabili z necessaria cā ꝺz expectare donec adsit. vt. ff. de spōsa. l. sepe. vide glo. q̄ B tenet in. d. l. ij. C. de spō. Nec ob. d. c. ex lris. q: ly dicāt q ꝓ q̄ttuor annos vel quinq; expectauit B nō ꝓstabat: ly fuerit allegatū et si cōstasset papa ꝓniam non imposuisset de pīurio. vel potes dicere q ideo ibi imponit ꝓnia: q: sine auctoritate superioris nō debuit ꝓuenire iuramēto. Sed si cuz auctoritate superioris ꝓtrauenisset: tunc credo euitaret etiam penam arrarū: vt non eas amitteret si interuenerūt: q̄uis etiā nō expectet tps statutum per leges. z fm Jo. in. d. c. de illis. z alios docē. post ipm iudex debet talem absoluere ꝓpter periculum fornicationis. quod bene nō.

¶ Quinto qñ certus terminus tpis appositus fuit. 27
Mā ipo elapso ille p quē non stetit liber est z nubit sine pīurio: sed alteri imponit pnia de pīurio. vt in. c. sicut ex lris. eo. ti. Et B verū: nisi a ꝓncipio fuissent pure ꝓtracta: z postea ꝓuenerūt de die nuptiarū: q: p lapsum illius diei nō liberat alter: q: terminus expost facto fuit appositus p sollicitādo implemēto ꝓmissionis iam facte z pure: nō ad finiendum ꝓmissionem fm theoricā dñi Anto. in. d. c. sicut ex lris.

¶ Sexto qñ alter lepra vel paralysim incurrit: aut visum vel nasum amisit: aut ei aliq̄d turpius euenit. vt 28
in. c. lras. de cōiug. lepro. z dicto. c. sicut. z in. c. quēadmodū. de iureiu. in tex. z in. gl. Et B verum si turpitudo aduenit post ꝓtractū: secus si tpe ꝛctus inerat: sicut nec ꝓtrahēs pōt allegare suspectū debitorē ꝓpter pubertatē ꝑcedentē seu mores. ad quod facit. l. si creditores. ff. de ꝓui. cre. z. l. fi. C. de spō. z ibi per Bar. z Pa. in. c. quēadmodū. de iureiur.

¶ Septimo qñ alter fornicat quo ad innocentē sed 29
ille q̄ fornicatus est nō pōt resilire si alter innocēs velit cōtrahere secū. c. ij. de trāsla. pla. Et si etiā fornicatio eēt violēta pōt spōsus eā dimittere fm Joh. an. z glo. in. d. c. quēadmodū. z sequit Pa. ibidē. z Hug. xxvij. q. ij. raptor. z etiā tenet q pōt ꝺimitti si tpe despōsationis erat corrupta: cū tñ crederet ṽginem

¶ Octauo qñ alter eor efficit bereticus: q: est fornicatio spūalis. xxviij. q. j. nō solū. z. c. iam nūc. 30

¶ Nono ꝓpter capitalē inimicitiā supueniente inter 31
spōsum z spōsaz pōt alter petere sepationē. fm Ho. in summa. p rōnem. c. ij. de spō. z. c. reqsiuit. eo. ti.

¶ Decimo qñ ꝓmisit spōsa dare certā q̄titatē ꝓ dote: z nō pōt dare. sic soluit spōsus ab obligatione fm Joh. an. in. c. de illis. de ꝺi. appo. Jdē dic de q̄cūq; alia ꝓditione interueniente si deficit. 32

¶ Sed quid si spōsa cōtraxit spōsalia z nō ꝓmisit dotē certā? R. q videt ꝓmisisse oia bona sua in dote. vt no. in. l. mulier bona. ff. de iur. do. z per Bar. in. l. si cōstante. ff. sol. ma. Et ideo si labit in facultatibus z nō pōt dare nō cogit spōsus eam ducere: q: deficit cōditio subintellecta scz si res in eodem statu pmāserit. vt in tex. z in glo. z. d. c. quēadmodū. Facit. c. ꝓ vias. de vot. post diuor. resti. z qđ ibi no. 33

¶ Undecimo qñ supuenit affinitas: vt si sponsus cognoscit ꝓsanguineā spōse vel econtrario. xxvij. q. ij. si q̄s spōsam. de eo q̄ cog. ꝓsang. vxo. sue. c. ex lris. z pluribus alijs caplis. 34

¶ Sed quid si supuenerit publice honestatis iusticia 35
nunq̄d dissoluent ꝑma spōsalia? R. q nō: q: ꝓ spōsalia ꝑmo cōtracta fuit ꝑmo inducta publice honestaq̄ iusticia: z ꝓ scdo inductam nō pōt tolli ꝑmo inducta sicut in simili. lvij. di. si quis.

¶ Duodecimo si fama sit q inter eos sit canonicum 36
impedimentū: z de fama vel scandalo doceat. c. cum in tua. de spon. de consangui. z affi. c. ij. de testi. c. super eo. fm Ho.

¶ Terciodecimo quādo sponsalia fuerūt ꝓtracta in 37
fra annos pubertatis: z post pubertatem petit absolui ante aliquē tacitum consensum habitum in pubertate. c. de illis. el. j. z. c. a nobis. de spon. etiam si nulla sit causa quare vult absolui post pubertatē. fm Pa. in. d. c. de illis. secus si pubes cōtraxit cum impubere ipse nō pōt resilere: sīr nec impubes añ pubertatē.

¶ Quartusdecimus ꝓpter susceptionem sacri ordinis fm do. Anto. post Jo. an. in Rica. de spon. Facit xxvij. q. ij. §. ecce. 38

39 ¶Quintusdecimus ꝓpter cognationē legalē: vel alium impedimētū. de q̄ dic vt. s. Matrimoniū. iij. p totū.

40 ¶Sextusdecimus ꝓpter votū simplex castitatis postea factū. vt in. c. veniēs. qui cle. vel vo. ꝑm vnū intellectū. & ꝛ Directo. recitet Inno. Io. & Gof. tenentes q̄ votū simplex de castitate nō solvit spōsalia iurata: q̄ equale vinculū est iuramentū voto: & ideo q̄ ꝓcedit obtinet. tū tenet q̄ solvit spōsalia: q̄ maius bonū est ꝓtinere q̄ nubere. & ideo etiam licite pōt fieri si bono zelo fiat & spōsalia solvit. quod & sequitur do. Jo. an. in. d. c. de illis. de spon.

41 ¶Septimusdecimus ꝓpter scientiaꝫ sponsi. ꝑm Pa. in. d. c. veniens.

42 ¶Quero vtrū in ꝑfatis casibus requiraf auctoritas iudicis ecclesiastici? R. ꝑm Jo. an. in. d. c. de illis. de spō. q̄ sic: q̄ cōtra eo ꝙ ꝓbari cā. c. postro. de diuor. aliter grauiter peccat vt videf. per. c. si duo pueri. de despō. impu. facit. xxxiij. q. ij. seculaers. Fallit hoc in. ij. casu. & iij. & vij. ꝑm Ric. in. iiij. dis. xxvij. & x. xj. xiij. xv xvj. ꝑm do. Jo. an. in. d. c. de illis. de spō. Ꝙ ego credo q̄ etiā fallat in aliis casibus: q̄ notorie de eo casu ꝓstat ꝓpter quē dissoluunf. Sīr si spōsalia sunt secreta. Jdē dic ꝑm Ri. vbi. s. q̄ secreta nō subsunt iudicio ecclesie. Et ꝛ non debeant als separi sine iudicio ecclesie: tñ si faciunt in casib⁹ ꝑdictis sine iudicio ecclesie: nō credo mortaliter peccēt. & c. si duo pueri. prefatū. cū. d. c. seculares. loquunf q̄ nō ineſt aliq̄ cā de ꝑdictis. & maxime q̄ nō sunt iurata spōsalia. Si aūt q̄s recedat a spōsalibus nō ex aliquo ꝑdictoꝝ casuū peccat mortaliter ꝑm Tho. licet ecclesia nō cogat. vt no. in. c. reqsiuit. de sponsa.

Tatutum quis pōt facere? R. q̄ ille q̄ pōt facere legē. de q̄ vide. s. lex. §. ij.

1 ¶Utrū statutum ordinarij liget extra territoriū delinquentem subditum suum. vide. s. Excommunicatio. j. §. x. & xj.

2 ¶Utrū delinquens in loco exēpto ligef statuto epi? R. Ge. in. c. vt animarū. de cōsti. li. vj. Joh. cal. & Jo. an. ibidē disputāt q̄ nō. p. d. c. vt animarū. & p. c. cum epus. de tēpo. or. li. vj. & p glo. in cle. q̄uis. de fo. cōpe. Ratio: q̄ locus exemptus & locus extra dyocesim eq̄ paranf. allegat. c. luminoso. xviij. q. ij. c. j. de sta. regu. in fi. li. vj. & de. fi. de ꝓuileg. & mihi placet & est verior opi. Iz Feder. de Senis. & do. Marsilius teneāt contrariū. vt in ꝓsilio. ij. ꝑdicti. Fede.

3 ¶Sed nunquid si statutū ꝓhibet ne vadāt ad locū exemptū ligabunf eūtes? R. do. Philippus de perusio in. d. c. vt animarū. q̄ sic si ex cā b̄ fecerūt: q̄ sic facere ꝓnt. Facit q̄d no. Bar. in. l. relegatoꝝ. ff. de interdictis. vbi vult q̄ ciuitas ꝓpter cōmodū ciuitatis: vel odiū eoꝝ ad quos nō vult vadāt ꝓhibere pōt ciuib⁹ suis ne vadāt ad talem terrā. & no. idē Pa. in. c. postulasti. de fo. cōpe. Q̄d bñ no. ꝙ statutis epoꝝ excōicantibus accedētes ad monasteria monialiū: q̄ ligāt q̄n ex cā legitima hoc faciūt in odiū monialiū que ꝓpter sua scelera b̄ merenf. secus si faceret i pena illius cōtra quē ferf sniam: q̄ tūc non ꝓnt ꝓhibere ꝑm Pa. vbi s. nisi habeant iurisdictionē in loco exempto: puta q̄ ꝓnt arcere accessum. vt in de. attēdentes. de sta. mo. de q̄ vide. s. monialis. §. iij.

4 ¶Utrū statutum liget religiosum q̄d excōicat acceptantes aliquod officium extra ordinem nisi ꝓius resignauerit libros & alia que habet in ordine si ꝓmotus in epm assentit sine resignatione? R. vt. s. Excommunicatio. j. §. ꝙ.

¶Utrū statutum liget non subditos delinquētes in territorio data scientia statuti. vide in. d. §. x. & quando obliget ad culpā solum vel ad penam. vidē Obedientia. §. j. 5

¶Utrū ignorantia excuset a pena statuti. vide in. d. §. x. & s. Jgnorātia. §. iij. 6

¶Utrū statutū laicoꝝ loquēs generaliter extēdatur ad clericos? R. vt. s. lex. §. v. & de statuto impediēte liberā facultatē dādi ecclesijs vel circa mortuaria. vide. s. immunitas. §. xlvj. & xlvij. 7

¶Utrū statutū factū a cōitate q̄ ciues dānificati nō possint petere satisfactionē valeat? R. Pa. in. c. in nostra. de iniur. q̄ nō: & statutum in ꝓiudicium singulorum nō valet nisi ipsi ꝓsenserint. & cōitas nō pōt statuere sup iuribus singuloꝝ: sed solum sup iuribus vniuersitatis. vt no. glo. singularis in. l. iij. C. q̄ sit lō. consue. & in. c. cū oēs. de ꝓsti. Facit. l. id q̄d nrm. ff. de reg. iur. Mā solius ꝓncipis est tollere ius alterius: nec etiam pōt sine causa. vt no. in. c. q̄ in ecclesiarū. de cōsti. & in. l. fi. C. si ꝙra ius vel pub. vti. & in de. pastoralis. de re iudi. vñ si debet valere oportet vel q̄ singuli cōsentiant: quod est impossibile: cū ibi sint multi infantes. vel q̄ cōitas baberet iura ꝓncipis. et ꝓpter bonū publicū & ad tollendū scandalū b̄ faceret. ar. d. c. que in ecclesiarū. & que ibi no. als nō pōt obesse nō cōsentientibus. ar. d. c. cum omēs. & l. j. ff. de magistra. & q̄d no. Archi. & Ge. in. c. Iz. de ꝓstit. li. vj. Facit quod no. Ludo. de Ro. in no. dicens q̄ inferior a ꝓncipe nō potest statuere in ꝓiudicium alterius non citati neq; cōsentientis. vt in. c. fi. de ma. & obe. & in. c. fi. de bis q̄ fi. a ꝑla. c. cū omnes. de consti. 8

¶Utrū statutū quo cauef ne filia succedat extendatur ad bona sita extra territoriū statuentium? R. ꝑm Bart. in. l. cūctos ppl'os. de sum. tri. q̄ non. sed succedet. Facit q̄d dico. s. pena. §. xviij. 9

¶Utrū in re cōi pluribus vt singulis valeat quicq̄d maior pars collegij statuerit? R. Pa. in. d. c. cum oēs de cōstit. q̄ nō: nisi singuli consentiant. Fallit in quatuor casibus. Primus quando vellet deputare rē ad vsum destinatum. l. per fundū. ff. de ser. rusti. p. Scds. q̄n fit fauore administrationis bonoꝝ pupilli. l. iij. ff. de admi. tu. Tercius quando fauore liberationis: q̄ tunc valet q̄d maior pars facit. l. maiorem. ff. de pac. l. fi. C. qui bo. ce. pos. Quartus fauore litigij dirimendi. Nam valet sentētia duoꝝ ex tribus arbitris. Et b̄ intellige in re que cōuenit pluribus. vt singularib⁹ in re singulari. secus si iure ecclesie: vt sunt ꝓbende que non ꝙueniunt canonicis vt singulis: sed iure ecclesie. q̄ sup talibus bñ pōt maior pars disponere & deputare ad pium vsum. vt est textē. no. in. c. fi. de bis q̄ fi. a ma. par. ca. & ibi per Jnno. 10

¶Utrum collegium possit disponere super rebꝰ priuatis? R. Pa. in. d. c. cum omnes. q̄ si non habet iura regalia: puta quia habet dñm sup se non pōt. Ñ maior pars scholariū non pōt obligare vnū scholarē vel disponere de rebus suis. vt no. gl. in. l. ij. C. que sit lō. consue. nisi forte ꝑm quod no. Barto. in. l. iiij. ff. de re iudi. quādo vniuersitas esset obligata et non esset soluendo: quia tūc posset ponere collectā singulis. vt est glo. no. in. l. j. ff. quod cuiusq; vni. Jtem non solū causa necessitatis: sed etiam pietatis. vt in. d. c. fi. Jtē ꝑm Inno. & cōiter docf. etiam in causa vtilitatis. & ꝓbaf in. c. j. de bis que fi. a ma. par. ca. Ex mera eñ voluntate non potest disponere de iuribus alterius. vt no. 11

glo.in.d.c.omnes.t Jnno.ibidem.t Jo.an.in regula. qđ oēs tangit.li.vj.in mercu. Sz ego limito vez in p̄ iudiciū.ẽz bonū t vtilitatē bn̄ posset. q̄ maioꝛ pars ficte repūtat totū.l.aliud.§.referť.ff.de reg.iu.t.l. qđ maioꝛ.ff.ad mun. Jtē aduerte ꝟm Pa.i.d.c. cū oēs. q̄ si dispō fit in damnū vel dedecus vniuersitatis vel priuate cōsuetudinis vn⁹ solus pōt resistere. vt in.d. c.fi.t no. Jnno.in.c.accedētibus.de p̄uileg.

82 ¶Sed q̄ro q̄t de vniuersitate debeāt p̄uenire vt act⁹ valeat? R. Pa.in.d.c.cū oēs.q̄ cōis sn̄ia canonistarū t legistaꝝ ẽ vt saltē due ptes vniuersitatis p̄ueniāt. vt in.l.nulli.ff.qđ cuiusq; vni.t.l.notationū.C.de decur. Et ex his duab⁹ ptib⁹ maioꝛ ps dz ꝓsentire. ita sentit Jnno.in.c.ij.de no.ope.nū.t Bart.in.l.oēs ppli.ff.de iust.t iur.de hoc vide.§.electio.§.vj.

83 ¶Sed q̄d si nō p̄ueniūt due ptes? R. Pa.in.d.c.cuz oēs.opi.canonistaꝝ ẽ.q̄ si ẽ aliq̄s ad quem spectat cō uocatio vniuersitatis t ad mandatū ei⁹ nolūt conuenire.q̄ tūc p̄nt explicare q̄ p̄uenerūt. Iz non sit maioꝛ ps collegij. Hoc voluit Jnno.in.c.j.de ma.t obe.t in d.c.ij.quia nolentes venire faciunt se alienos.vt in.c. cū nobis.de elec.t sic nō cōputanť. Si vo non ẽ aliq̄s ad quem spectat officiū cōuocandi.tūc si instat tēpus termini p̄fixi vniuersitati ad actus expeditōem minoꝛ ps pōt conuocare maioꝛē.t nolentē venire pōt explicare.q̄ minoꝛ ps non debet priuari iure suo ꝓpter negligentiā vel cōtemptū maioris ptis.vt no.i.c. in causis. de elec.t in.d.c.cū nobis.Si aūt termin⁹ nō ē p̄fixus. tūc oportet sint due ptes. Tercia tñ ps poterit agere de ꝓceptu.vt ꝓbať in.d.c.ij.t.c.in causis.t.d.l.nominationū.Et hoc tene.licet legiste aliter dicant.

84 ¶Quō statutū dz interp̄tari? R. Pa.in.c.cū dilect⁹. de consue.q̄ vt euitet correctio legis seu iuris cōis de bet latissime vel strictissime interp̄tari.sicut electio capit ꝓ cōfirmatōe.in.d.c.cū dilectus. non tñ taliter q̄ verba impropriēť vt iuri cōi cōueniant. facit qđ no. Bar.in.l.p̄toꝛ ait.ff.de dam.infec. Qđ limito q̄n vba sunt clara.§ vbi verba sunt dubia vel bñt multiplices intellectus tūc debem⁹ facere interp̄tatōnem t intellectum etiā impropriū vt minus recedam⁹ a iure cōi q̄ fieri pōt.vt no.in.d.c.cū dilectus. t in.l.ij.C. de nova. vide per Bar.in.d.l.oēs populi.ita tñ q̄ aliq̄d operetur t aliq̄d addat ad ius cōe.etiam q̄n est ꝟm ius cōe. ꝟm Pa.t doc.in.c.ex pte.de v̄.sig. Facit.c.si papa. de p̄uil.vbi vba debēt aliq̄d opari.dicit tñ Bar.in.l.iij. §.p̄toꝛ ait.ff.de dam.infec.q̄ si statuto cauetur vt citatio fiat ad psonā si reperiri pōt q̄ ꝓ nullo seruit.§ tūc dicas pl⁹ timere solet q̄ spāliter caueť q̄ generaliter.

85 ¶Sed nūq̄d debz stricte interp̄tari q̄n generaliter loquiť vt alius lucreť q̄d? R.q̄ nō.ar.l.pspexit.ff. qui t a q̄bus.§ vbi agiť de diminutōe p̄imoniū sic dz stricte interp̄tari ne alius iniuste incurrat damnū. vt plene no.in.d.l.oēs popli.t vī tex.in.d.c.cū dilectus. t in.d.l.ij.C.de nova.t Pa.in.c.constitutus.de restit.in integ.hoc sequiť Bart.l.sancim⁹.C. in qui.cau.in integ.resti.non est necessaria.

86 ¶Utꝝ verificeť in casu ficto? R. Pa.i.d.c.cū dilect⁹. de cle.non resi.q̄ si statutū loq̄tur t disponit in materia iuris cōis in q̄ casus fict⁹ equipať vero.vtputa in casu in q̄ nō residēs bñ ꝓ residente.vt in.d.c.cum dilectus.sic verificať.q̄ ꝓstitutio disponēs regulanter id qđ ius dz recipere oēs limitationes iuris. Facit.d.c. cū dilectus.t clarius.c.ad audientiam.ibidem.Si vo statutū esset ꝓtra ius vel p̄ter t odiosum. tūc nō verificatur in casu ficto.§ verba debent intelligi ꝓpriè.i.in suo ꝓpio significato.t sic intellige.l.iij.§. Hec verba. ff.de neg.gest.t.c.in nra.de iureiuran. Et facit qđ no. Bar.in.d.l.omnes populi.facit.l.ij.C.d nova.t.c. ex pte.de ver.sig.Facit qđ dicit Lodo. de ro.in suis no. q̄ argumentn a cōtrario sensu valet in statutis.nisi quať vt q̄s incidat in penā.q̄ tūc nō valet.l. conuenticulam.C.de epi.t cler.habes glo.in. cle.j.in v̄.facere. de vsu. Hoc limitat Be.in.c.vt circa. de elec.li.vj.vez q̄n statutū nō redderet illusoriū si nō recedať a ꝓpria significatōne verboꝝ.§ q̄n redderet illusoriū tunc est recedendū.arg.l.si q̄n.in p̄in.ff.de leg.j.t qđ no. in.c. ad audientiā.de rei.t tunc indefinita equipollet vniuersali.vt vult Bar.in.d.l.omnes populi.

¶Quō debet intelligi statutū seu constitutio quando 17
partum est fauorabilis.t ptim odiosa. puta q̄ impo nit penam? R. Jo.an.videť sibi contrarius in.c.ex re scripto.de loca.t in.c.sciant cūcti.t in.c. fi.de elec.lib. vj.Sed ego concordo sic.q̄ quando p̄incipale intentum ꝓstituentis est p̄bere fauoꝛem.tunc dicať fauorabile.si odiū tūc dicať odiosum. Jta cōiter notant legiste in.l.qui exceptōnem.ff.de condi.inde.t ibi glo. Si vo ignorať p̄incipale intentū disponētis. tūc dico q̄ quatenus ꝓtinet fauoꝛem debet extēdi. quatenus vo cōtinet penā debet restringi.t hoc videť fuisse de mente Bal.in multis locis.Et facit ad hoc qđ dixi.§. Excōmunicatio.v.casu.vj.§.iij.

¶Utrum statutarij reputati a populo possint interp̄ 18
tari statuta per se edita. si oriatur aliquod dubiū? R. Pano.in.c.ex parte.de verbo sig.Jo.an.in.d.c.t cōmuniter legiste.t Bart.in.l.omnes populi.p̄dicta cōcludūt q̄ non.ex quo functi sunt officio suo. Nec ob. q̄ eius est interpretari cuius est condere.quia in veritate illi nō condiderūt.§ populus qui dedit auctoritatem.q̄s facit cuius auctoritate fit.c.si diligenti.de p̄scrip.t ideo debet recurri ad pplm seu concilium generale.hoc limitat Pa.vbi.§. quādo interp̄tatio est vel de dubia.secus si est clara t iuri consona.quia tunc ibi dex coram quo vertitur questio poterit interpretari.sicut t legem cōem t p̄uilegiū p̄incipis.vt no. Jnno. in.c.cū spāli.de ap.t Bart.in.d.l.omnes populi.facit l.benignus.ff.de legi.t.l.si.ff.de.consti.p̄in.t.l.vnica. C.de p̄seq.in vr.ꝓstan.

¶Quantum durat statutum.vtrum post mortē sta- 19
tuentis? R. Pa.in.c.a nobis.el.j.de sentē.ex.q̄ sic.nisi expresse reuoceť.vt ē tex.in.c.fi.de of.le. Ubi ꝟm Fed. consi.xvj.etiā statutū factū a capl'o sede vacante durat creato nouo epo.nisi reuoceť p epm creatū.qđ pz ar.no.ne pla.vi.su.c.vl.

¶Qñ ligat statutuz? R.q̄ statim habita noticia. de q̄ 20
dicvt.§.ex.§.xij.t.xiij.

¶Quō tollitur statutū? R.q̄ tolliť. Primo p vnum 21
actū factum collegialiter a statuentib⁹ vl' eoꝝ successoribus contra statutū ꝟm Jo.t Jo.an.in.c.ad audientiam.de cle.non resi.t Pa.in.c. cum accessissent. de cōsti.Secūdo tolliť p non vsum. nec requiriť fluxus tp̄is ꝟm Pa.in.d.c.ad audientiam.t in.d.c. cū accessissent.t in.c.p illoꝝ.de p̄ben.

¶Utrum statutū quod cōcedit p̄uilegiū non subdi 22
to seu extraneo possit reuocari. puta statuto cauetur q̄ quicunq; venerit ad habitandum in tali territorio sit exemptus ab omni collecta? R. Pano.in.c.nouit. de iudi.q̄ non quo ad illos qui iam venerunt.q̄ transiuit iam in q̄si cōtractū quo etiam princeps obligať. vt in.c.i.de.pba.t hoc voluit Bar.expresse.in.l.quod semel.ff.de decre.ab oꝛ.fa.t in.d.l. omnes populi. in.

tellige nisi ipi cõsentiant. Quo ꝺo ad illos q̃ nõdũ venerut põt reuocari. exquo res ẽ integra. ar. l. si pecuniam. in prin. ff. ꝺe condi. ob cau. Et hoc verꝫ qñ generaliter fit. Secus si spãliter fuisset cõcessum. qz reuocari non posset. Facit q̃stio disputata p Angelũ in qua determinat nõ posse reuocari statutũ quo disponebatur vt ptãs haberet quartã ptẽ condẽnationis postꝫ testas ẽ electus. ⁊ cõsensit electioni. Idem ꝺic ꝺe priuilegio ꝓcesso nõ subdito ⁊ p hoc infert Bar. in. l. priuilegia. C. ꝺe sacrosan. ec. q laici qui statuerũt singulis annis ꝺandã certam quãtitatẽ p clyna clericis vel religiosis nõ poterunt reuocare. allegat. c. ad apostolicã. ꝺe simo. hoc sequitur Inno. in. ꝺ. c. nouit. ⁊ Archidia. xj. q. j. quibusꝫ. super glo. facit quod no. Ge. i. c. licet. ꝺe consti. li. vj.

13 ¶Quid si statutũ est factum ad cõmodũ subditorũ? R. Ge. in. c. licet. ꝺe cõsti. li. vj. q aut subditi cõsentiũt reuocationi. ⁊ põt reuocari. aut singuli nõ cõsentiunt ⁊ reuocanẽ p maiores regentes cõitatem. ⁊ tunc si fit ex cã legitima sic põt reuocari ꝼm vnũ casum. Inno. in. c. in nra. ꝺe iniur. maxime qñ statutũ disponebat super eo sup q̃ ciuitas non erat obligata. vt ibi ꝺeclarat Inno. aut fit sine causa legitima. ⁊ sic non valet reuocatio in ꝓiudiciũ minor. iuxta no. per Inno. in. c. q̃ in ecclesiarꝫ. ꝺe ꝓsti. Hoc limito verꝫ qñ statutũ disponit ꝺe cõmodo subditorꝫ circa bona eorꝫ. Secus si cõcerneret circa exercitiũ iurisdictionis. qz tũc põt reuocare. qz superior ẽ qui habet administrare. Ita sentit archidia. in. ꝺ. c. licet.

14 ¶Utrꝫ statutũ iuratũ tollat p clausulam non obstantibus q̃buscũqꝫ cõstitutionib⁹ ⁊ statutis? R. glo. in. c. cũ non ꝺeceat. ꝺe elec. li. vj. q nõ. ⁊ idez ꝺicit Lodo. ꝺe ro. in suis no. q ꝓuentio vel pactũ iuratũ non tollit̃ p generalem clausulã nõ obstantibus q̃buscũqꝫ pactis glo. ẽ in ꝺe. ducũ. §. pe. ꝺe sepul.

15 ¶Utrꝫ statuentes possint recedere a statuto cõfirmato p superiorem vel sedez aplicam sine alia licentia? R. Pa. in. ꝺ. c. cũ accessissent. ⁊ Bar. in. ꝺ. l. oẽs populi. tenet q sic. § Bal. in. l. oim. C. ꝺe testa. tenet q non. § Pa. cõcordat. q aut statutũ cõcernit principaliter fauorem statuentiũ. ⁊ sic ẽ vera opi. Bart. Facit. c. p illoꝝ. ꝺe ꝓben. etiam si statutũ ꝓtineat talẽ materiaꝫ q non valuisset sine supiore. vt idẽ Pa. no. in. c. cũ. M. ꝺe cõsti. si ꝺo ꝓcernit fauorẽ aliorꝫ vel bonũ publicum sic ẽ vera opi. Bal. q nõ põt sine lnia supioris. Ratio qz cõfirmãdo videt supior suaz disponem facere. Mã oẽs ia nra facim⁹ q̃bus auctem imptimur. c. si aplice. ꝺe ꝓben. li. vj. ⁊ l. j. C. ꝺe ve. iur. enu.

Stipulatio quid sit habes. §. Pactum in principio.

1 ¶Utrꝫ stipulatio trãseat ad heredes? R. q sic. l. veteris. C. ꝺe ꝓben. ⁊ cõ. sti. qꝺ intellige verꝫ ꝼm glo. ibidẽ. qñ põt p aliũ impleri factum ꝓmissum.

2 ¶Utrꝫ aliq̃s possit alteri stipulari ꝓ altero? R. q nõ nisi sit ei⁹ seru⁹ vel fili⁹. insti. ꝺe inuti. stip. §. si q̃s alij. vel ꝓcurator. l. si ꝓcuratori pnãtis. ff. ꝺe ♁. ob. glo. tñ tenet in. c. q̃tiẽs. cl. j. q. vij. q ꝺe iure canonico ꝓmittẽs ticio se ꝺaturꝫ sempronio cẽtũ obligat. ar. c. iuramenti. xxij. q. v. maxie si interuenit iuramẽtũ. ar. l. j. ff. ꝺe cõsti. pe. Item p iudices. officiales. executores. tabelliones alteri acq̃rit. l. eũ p quo. ff. ꝺe in ius vo.

3 ¶Quõ ꝺebet esse actus stipulantis ⁊ cõpromittẽtis? R. q ꝺtinuus. quia si post interrogatõnem se diuertit ad alia nihil ꝓderit. licet eoꝺẽ ꝺie ꝓmisisset. l. ꝺtinu⁹. ff. ꝺe. ver. obli.

¶Obligatio stipulata sine cõditione necꝫ ad certum diem pñti ꝺie ꝺebet. § non põt peti illo ꝺie quo stipulata ẽ. insti. ꝺe ♁. ob. §. ois stipulatio. ⁊. §. cũ q̃s. no. q nõ valet stipulatio vel legatũ factuz in genere ꝺe aliq̃ re nulla ꝺemonstrata. ff. ꝺe iur. ꝺo. l. cũ post diuortiũ. § ꝺe legato ꝺic vt. §. Legatum. j. §. xxiij. 4

Stola Quomõ ꝺebet vti sacerdos qñ cõmunicat ⁊ legit euangeliũ. ⁊ diaconus habes §. sacerdos. §. iij.

Studiũ clericoꝝ ⁊ religiosoꝝ. vide. §. Mgr. ⁊. §. Scia. ⁊ quõ studiũ liberaliũ artium ad vtilitatẽ eccie suadeat. bẽs. xxxvij. ꝺi. ꝺe q̃busꝺam. in poetis ꝓhibet ibidẽ p totũ. Itẽ in theologia cõmendat. in legibus ⁊ phisica reprobat. ꝺe quib⁹ vi. ꝺe. §. Magister. ⁊ Scientia.

Stulticia ꝺr a stupore. vñ ꝼm Isiꝺ. ij. etbi. Stultus ẽ q̃ ꝓpter stuporem non mouet. ⁊ differt a fatuitate ꝼm eundẽ. qz stulticia importat hebetudinẽ mẽtis. Fatuitas aũt importat ipius sensus priuatiõem. vide ꝺe hoc. §. hebetudo. ⁊ tunc stulticia ẽ pctũ qñ aduenit eo q ꝺ̃ō immergit se taliẽ in terrenis q non potest q̃ ꝺei sup naturalis nõ. ꝓcor. Tho. scꝺa scꝺe. q. xlvj.

Stultus est qui non vult discere a quocũqꝫ licite potest. xxij. ꝺi. ꝺe constantinopolitana.

Stuprũ est inordinatus concubitus quo virginalis integritas corrumpitur. vel stuprum est illicita ꝺefloratio virginũ sub parentũ cura existentiũ.

¶Utrꝫ stuprans virginẽ teneat ad aliq̃ꝺ? R. Pa. i. c. j. ꝺe adulte. q si seduxit vel ꝺecepit eã tenet eã ꝺotare ⁊ vltra votationẽ eã accipe in vxorẽ si pi voluerit eaz sibi ꝺare. vt in. ꝺ. c. j. ⁊ ij. eo. ti. vel si non vult eam accipere ꝺebz corpaliter puniri. Unde sola constitutio potis non liberat eum ꝼm eũdem Pa. si parentes volũt eam sibi ꝺare. q si nolunt saltem ad votationem tenetur etiam in conscientia nisi ꝼm Rodo. cõponeret cuz ea vel sibi remitteret. quod nota o confessor ꝓpter illos qui sub ꝺeceptione accipiendi in vxorem puellas ꝺecipiunt. quia tales exquo acceperunt eas vel promiserunt accipere in vxores ⁊ sic habuerunt copulam q tenentur ꝺe necessitate eas accipere. licet tunc habuerint animũ ipsas ꝺecipiendi ⁊ habendi copulam. q si contraxerũt cum alia matrimoniuz. vel pater nõ vult eam ꝺare saltem tenentur ad votem. nisi ꝼm Tho. ẽt tanta inequalitas q potius ꝺecipi se finxit q̃ sit ꝺecepta. Nec aliter potest absolui anteq̃ contrahat cum alia si parentes volunt eam sibi ꝺare. nisi vere eã acciat in vxorem ⁊ faciat votem. nisi ipa votez sibi remiserit. hec ex Alex. scꝺa scꝺe. tractatu ꝺe stupro. ⁊ ℞ic. ⁊ Sco. in. iij. ꝺi. xv. ꝼm leges ꝺo ꝺebz relegari. ⁊ dimidia pars bonorum eius publicari. Si ꝺo sit vilis persona ꝺebet verberari. insti. ꝺe publi. iudi. §. ij. Si autem per vim fecerit capite plectitur. insti. vbi. §. §. sin autem. 1

¶Quid si non seduxit eam sed sponte acquieuit? R. Pa. in. ꝺ. c. j. tenet q habet etiam locum ꝺispositio ꝓ. fati. c. quia si non essent hominis insidie tantum faciunus nõ ꝓpetrasset. vt ꝺicit tex. in. l. vnica. C. ꝺe rap. ꝺ. vnde ꝑsumitur seducta. sed ego credo verꝫ in foro cõtentioso. § in cõscientia sufficit q queret eam in bono statu reducere ẽt̃ũ in ipo est. facit regula scienti. ⁊ qꝺ ibi no. ꝺe re. iur. li. vj. ⁊ si q̃rit an pi teneat eam ꝺotare vide. §. ꝺos. §. iij. 2

Vasio quomõ obligat in damno dato. vide. s. furtũ. §. xviij. t. xix.

Subarratio vide. s. Spõsalia. §. vij. t. s. Arra.

Subdelegare nõ põt delegatus pũcipis etiã reputat? ad mdũ ministeriũ qñ ẽ magnũ t graue. sicut iudicare t similia facere. secus qñ ẽ parũ qz põt. c. q aũt. de iurepa. t magnũ seu graue t puũ arbitrio iudicis relinquitur. c. fi. de dolo t cõtu.

¶ Utr̃ ille cui cõmitt̃ predicare crucem. excõmunicare vel absoluere aliquos. vel dispensare cũ irregularibus. vel iniungere pnias possit subdelegare alteri? R. q non nisi sit legatus a latere. vt in. c. fi. de offi. del. similiter vbicũq; cõmitt̃ alicui vt illud psonaliter exequat̃ subdelegare nõ põt. t vbi in cõmissione videt̃ electa industria persone. vt in. d. c. fi. t de hoc vide. s. delegatus. §. vj.

Subditus dicitur tripliciter. Primo rõne domicilij. Secundo ratione originis ꝓprie vel pine. ar. c. iij. de temp. or. li. vj. t in. l. j. t in. l. origine. C. de muni. t ori. li. x. facit. l. assumptio. t quod ibi no. ff. ad muni. t. l. rescripto. §. fi. ff. de mu. t ho. t talis tenetur ad onera personalia si ibi reperiat̃. licet alibi transtulerit domiciliũ. de quo per Bar. in. d. l. assumptio. Fallit in muliere que contraxit cum viro habente aliũ domiciliũ. de quo in. l. fi. §. item rescripserũt. ff. ad muni. Tercio rõne delicti. § large vt dicit gl. in. c. nuper. de sen. ex. non aũt ꝓprie. licet ibi sortiat̃ forum. no. glo. in de. vnica. de fo. compe. quod no. p statutis t alijs dispõnib? odiosis facientibus mentõnem de subditis vt nõ cõprehendat̃ forẽsis delinquens in territorio. Idẽ dic de ꝯhentibus eadẽ rõne. no. Pa. in. d. c. nup. t in. c. ꝓposuisti. de fo. compe.

¶ Utrũ subditus rõne domicilij cui iudex pcepit sub pena excõicationis late sñie vt satisfaceret tali die alicui transferẽs domiciliũ sit excõicatus si postea nõ satisfacit? R. Pa. in. d. c. ꝓposuisti. cũ Jo. an. in regla. cũ sunt ptiũ. de reg. iu. li. vj. q sic. quia iam ꝑfectus erat. t vide ibi late per eos.

Subdiaconus ideo appellat̃. quia sb iacet t preceptis t officijs leuitarum oblationes leuitis refert. xxj. dist. cleros. Item subdiaconum pertinet calicem t patenaz ad altare xpi referre t leuitis tradere t eis ministrare vrceolũ cum aqua t manustergiũ coraz eo t presbyteris t leuitis tenere t p lauandis manib? ante altare aquam põbere. xxv. di. plectis.

¶ Utrum teneatur ad castitatez? R. q sic. xxxviij. di. §. j. t. ij.

Subornatio fm Laud. t Zen. vt refert Car. in cle. testibus. de test. est de aliquo falso exprimendo t vero tacendo in testimonio testi per aliquem facta informatio. t dicitur ornare quasi subtus in aures aliquod malum ornare t sub colore ponere. vt in auten. de testi. §. quia vo. vnd talis peccat mortaliter t tenet̃ ad restitutionem leso. de iureiuran. c. fi.

Subsannatio differt a derisione. qz derisio fit ore. i. vbo cachino. subsannatio autem fit naso rugato. vt dicit Glo. super illud Psal. Dominus in celo deridebit eos. sed conuenit cum ea in fine. quia vterq; intendit erubescẽtiam primi. Quomõ aũt sit pccatũ mortale. dic fm q derisio est. vt. s. derisio.

Substitutio est secundaria condicionalis institutio. Nã substitutio cõtinet in se institutõnem. t ideo institutus dr̃ pm? gradus etiã si multi fuerint instituti. t substitutio secũd? gradus t ẽ cũ qs instituit heredem sic. talis esto mihi heres. t si nõ eris vel decesseris Ticiũ substituo. iste ticius dr̃ substitutus. l. j. ff. de vul. t pu. sub.

¶ Quot sunt spẽs substitutionũ? R. q duplices. alia indirecta. alia directa. Indirecta substitutio siue obliq̃ siue fideicõmissaria siue pcaria est illa p quã qs capit hereditatẽ alio mediãte. vt cũ testator fidei cõmiserit. A. heredi vt hereditatẽ. P. restituat. Iz ergo p fideicõmissum. P. sit substitutus. A. debet hereditatez adire t aditã. P. restituere. t sic. A. mediante et operãte puenit hereditas ad. P. Et no. q si. A. adierit sponte hereditatẽ retinebit quartam trebellianicaz. t reliqs tres ptes hereditatis restituet. P. Si vo iudicis officio cõpulsus adierit totã hereditatẽ restituet. P. ibi. de fideicõ. here. §. in primis. t ff. ad treb. l. nam qd. §. qui compulsus. 1

¶ Directa vo substitutio ẽ qua qs capit hereditatẽ defuncti nullo alio mediãte vel sibi cooperante. vt cum dicit testator. A. mihi heredẽ instituo. § si ipe non erit heres. C. sit heres. t sic. C. substitutus ẽ directe. Diuiditur autẽ in qntuplici dria. quaz prima dr̃ substitutio vulgaris. t hec est duplex. Alia expressa q̃ fit p istã negationẽ nõ. hoc mõ videz. Instituo mihi heredem A. t si ipe noluerit vel non potuerit heres esse. P. sit heres vel. P. substituo. Alia tacita qñ. s. negatio non exprimit̃ § includit̃ vt cũ dr̃. A. t. P. mihi heredes instituo t eos inuicẽ substituo. p hec verba eos inuicem substituo tacite subintelligit̃ q si alter eoz heres non fuerit. s. qz noluit vel nõ potuit qñ decessit aũ aditam hereditatẽ. alter sit heres insolidũ. vt. ff. de here. instit. l. cũ in testõ. §. hec verba. t dr̃ vulgaris. qz a quolibz de vulgo. scz testatore fieri põt. t cuilibet sine pupillo vel minori ẽ. Et de hac habes insti. de vul. sub. 2

¶ Effectus huius substitutionis est vt bona testatoris tantum que debebant venire ad institutum veniant ad substitutum non bona instituti. insti. de pu. sb. §. quo casu. 3

¶ Qñ expirat hec substitutio? R. ꝑcito institut? adierit hereditatẽ. siue postea decedat cuz liberis siue sine liberis. C. de impu. t alijs sub. l. post aditam. t hoc nõ solũ qñ expsse fit p negationẽ. § etiã qñ tacite. vñ Iz titius t sempronius fuerint instituti heredes t ad inuicẽ substituti. si tñ sempronius vel ticius adierit hereditatem expirat substitutio. vt in. d. l. post aditam. 4

¶ Seda directa substitutio dr̃ pupillaris. quia fit soli pupillo vel pupillis. nec põt tps excedere pupillare. § expirat ad introitũ pubertatis. põt etiã fieri i minus temp?. vt si dicat̃. si filius meus infra quartũ vel quintũ annũ decesserit. sit. P. heres. t hec ẽ duplex. s. tacita que non habet formã pupillaris substitutõnis. § sub eius verbis includit̃. vt cũ dr̃. A. filiũ pupillum meũ heredem mihi instituo. t si ipe mihi heres nõ fuerit. P. sit heres. t hec ex expressis est vulgaris. ex tacitis est pupillaris. Unde siue sit. A. heres siue non. si in etate pupillari decesserit. hereditas directo iure peruenit ad. P. sed ex vulgari succedit tantum in bonis testatoris. ex pupillari vero succedit in bonis t testatoris et pupilli. Alia est expressa que fit per verbum affirmatiũ. t facit expresse mentionem de pupillari etate. t sub ea includitur vulgaris tacita. vt instit. de vulga. t pupilla. substitu. §. j. t ff. de vulga. t pupilla. 5

sub.l.iam hoc iure. ꝛ fit cū dr. A. filiū meū heredē mi/bi instituo. ꝛ si ipe mihi fuerit heres ꝛ in etate pupilla/ri decesserit. P. sit heres. vel substituo. ꝛ in ista requ/rūtur duo. s. vbor affirmatio ꝛ tpis pupillaris ꝓbēsio.

6 ¶ Quid requirit ad istā substitutionē pupillarē? R. quatuor. Primū q̄ ille cui fit substitutio sit de liberis testatoris. Et accipio hic liberos nō tantū ꝓ filijs. sed etiā pro nepotibus. Secundū q̄ sit impubes. Tertiū q̄ sit in potestate testatoris. Quartū q̄ ille cui fit sub/stitutio instituat vel exheredet. ꝛ pōt fieri non tm̄ im/puberi filio iam nato. ⁊ etiā posthumo si tm̄ nascendo esset sub ptāte testatoris si viueret ipe testator ꝛ etiaz nepoti. si tm̄ nō sit reuersurus in ptātem pris sui post mortē aui. ff. de vul. ꝛ pu. sub. l. ij. §. posthumus.

7 ¶ Quis effectus bui⁹ substitutōis? R. ē vt non soluz sit. P. heres si. A. decesserit in etate pupillari. ⁊ etiam excludit mrem ꝛ oēm aliā psonā q̄ ipi pupillo ab inte/stato succedere potuisset. ff. de vul. ꝛ pu. sub. l. luci⁹. Et hoc verū ē in expssa. in tacita aūt bz locū qn̄ alter fili⁹ testatoris frater pupilli substituit. Sed s. sit extraneꝰ substitutus. tūc mr admittit ꝛ substitutus repellit. l. pbus. ꝛ. l. cū q̄dā. C. de impu. ꝛ ali. sub.

8 ¶ Quō euanescat hec substitutio? R. q̄ primo ꝓ aduē/tum pubertatis. Secūdo si hereditas pris non sit ad/huc adita. qz cuz nullus appareat heres testm̄ pater/nū videt destitutū. ꝛ sic euanescit etiaz pupillaris. l. ⁊ si plures. §. ⁊ si ex asse. ff. de vul. ꝛ pu. sub. Tercio si na/scatur posthum⁹. de quo mētio nō ē facta in testō. ff. de vul. ꝛ pu. sub. l. si pr̄ filiū. Quarto si patiat pupill⁹ ca/pitis diminutōem maximā mediā vel etiā mīmā. ff. de adop. l. nec ei. Rō ꝗre ē inuenta ē. qz cū filius in pu/pillari testari nō possit ꝑmittit pr̄i ipo filio testm̄ face/re ꝛ de hērede ꝓuidere durante tali etate tantū. d. §. quo casu.

9 ¶ Tercia directa substitutio dr exemplaris. qz fit ad exemplū pupillaris. ⁊ differt ab illa. Primo. quia illa fit tantū a parente qui eum habet in ptāte. hec aūt fit nedū a pre ⁊ etiā a mre filio furioso vel mente capto nō exīte in eor ptāte. Secūdo. qz illa tantū fit pupil/lis. ista adultis vel maiorib⁹. Tercio. qz in illa pōt sb/stitui q̄libet quē voluerit. in ista nō. ⁊ certo ordine sic. vt si bz liberos ei substituant. si vo nō bz tūc frēs sub/stituant. q̄ si nō bz nec filios nec frēs. tūc quē volue/rit substituet. C. de impu. ꝛ ali. sub. l. būanitat. Quar/to. qz illa expirat aduenīente pubertate. ⁊ hec solū ad/uenīente sana mente. Quinto illa solū impuberi. hec adulto. Sexto illa fit impuberi siue sit sane mentis si/ue sit furiosus. hec solū fit furiosis ꝛ mēte captis. hec ꝓbant insti. de pu. sub. §. qua rōe. Et fit isto mō. A. fi/liū meū furiosum. mihi heredez instituo. ꝛ si decesserit anteq̄z sanus mente fiat. talem eius filiū vel frēm vel aliū puta Ticiū ei substituo. ꝛ sic bona vtriusq̄ trāsi/būt ad substitutū. Et fuit equa valde vt furioso ꝛ mē/te capto pr̄ vl mr possent ꝓuidere de substitutione.

10 ¶ Sed quid si aduenit sana mens ꝛ nullo testamēto facto iterum reuertit in furiā? R. q̄ non euanescit sb/stitutio. ar. l. qō fauore. C. de leg. ꝛ magis placet bz aliꝰ dicāt nihilomin⁹ expirare. ar. l. q̄ quisq̄. ff. de reg. iur.

11 ¶ Quarta directa substitutio dicitur compēdiosa. qz sub compendio huius aduerbij quandocūq̄ fit ꝛ cō/tinet pupillarem que alis fit ꝓlixioribus verbis. ꝛ licz hec dictio quandocūq̄ se extēdat ad oīe tempus. ta/men dic restringitur ad tempus pupillare solū virtu/te vor verbor. Forma huius est. A. filiū meū heredē instituo. verūtamen quandocūq̄ dictus filius me⁹ de/cesserit. P. sit heres. ꝛ sic solū in tempus pupillare vi/detur voluisse prouidere filio de substituto siue here/de. d. l. precibus.

¶ A quo potest hoc fieri? R. q̄ a milite ꝛ quomō non 12
explico. quia non est in vsu. Item a pagano. id ē quo/libet non milite. sed oportet fiat filio pupillo ꝛ in po/testate exīti. ꝛ continet pupillarem expressam. qz ha/bet eundem effectū. ꝛ ideo solum filio pupillo ꝛ in po/testate exīti pōt fieri vt dixi. verūtamen licet hec sub/stitutio sit directa de sui natura simpliciter possunt tm̄ apponi in ea verba vel dictiones vel aliqua mutari q̄ eam in fideicōmissum cōuerterēt ꝛ ad ius ꝛ ad natu/ram fideicōmissi reducerent.

¶ Quomō hec substitutio compēdiosa potest ad na- 13
turaz ꝛ ius fideicōmissi reduci? R. q̄ quatuor modis sicut sub quatuor formis pōt fieri. Primo sic. A. mihi instituo heredem. ꝛ si quandocūq̄ decesserit. A. sub/stituo. P. Nam hoc verbū substituo trahit hanc sub/stitutionem ad fideicōmissum. vt. C. de instit. ꝛ substi. sub condi. fac. l. generaliter. §. fi. ꝛ ꝓdictū aduerbium in hoc casu seruat ꝓpriaz significatōem ꝛ respicit oīne tempus ꝛ rem omni tpe suadet valere. l. quotiēs. ff. de rebus du. Hinc ē q̄ quocūq̄ tpe moriat sine in pupil/lari vel maiori etate virtute huius vbi substituo. vi/detur rogatus esse a testatore ꝓ fideicōmissum post mor/tem suam restituere hereditatē ꝛ bona testatoris sub/stituto. Cm̄ ipo instituto morīente mr ꝛ q̄cūq̄ succes/sores siue ex testō vl ab intestato adibūt hereditatem ꝛ aditam substituto restituent iure fideicōmissi. insti. de fideicō. here. §. sed quia stipulatōnes defalcabūt ta/men ꝛ retinebūt legitimā ipius. A. si ipe. A. erat de li/beris ipius testatoris ad quos legitima spectat. quia in hac testator grauare cū non potuit. C. de inoffi. test. l. quoniā. De reliquis vo defalcabūt terciam trebelli/anicā. ꝛ sic habebunt mediam hereditatem. Alteram vo mediam restituent substituto ex iure fideicōmissi. retinebunt etiam sibi oīa bona ipius. A. quia testa/tor de suis tantū rogasse intelligit non heredis. Sed vo A. non erat de liberis defalcabūt tm̄ trebellianicam. ꝛ habebit etiā alia bona que ipse. A. aliūde quesiuit. Et hec substitutio. quia ius fideicōmissi habet potest fie/ri cuicūq̄ heredi ꝛ a quocūq̄ testatore. insti. ō fideicō. here. §. in primis. ꝛ §. seq. Et aduerte q̄ licet in ꝑfata forma non addatur quādocūq̄ decesserit sine liberis. si tamē. A. erat de liberis testatoris intelliget hec clau/sula sine liberis quia pro regula ē q̄ qñcunq̄ quis ro/gat aliquem de liberis suis alteri hereditatem restitu/ere post mortem suam semp intelligit tacite hec cōdi/tio. s. si decesserit sine liberis quia non ē credendum q̄ aliquis exclusa prole filiī sui voluerit ad alterū perue/nire hereditatem. Sed in extraneo herede nō inest ta/lis tacita conditio nisi addatur expresse. C. de instit. ꝛ sub. sub condi. fa. l. generaliter. §. vlt. Secundo fit sic. A. mihi heredem instituo. sed si dictus. A. quandocūq̄ decesserit sine liberis. P. sit heres. ꝛ hec est totalit fideicōmissaria. quia licet ꝓ istam dictionē sit heres vi/deatur directa. tm̄ ꝓ istam additionē sine liberis trab/tur ad fideicōmissum. vt ꝑbat in. l. scevola. ff. ad treb. quia illa additio innuit q̄ in quocūq̄ tempore decesse/rit sine liberis videtur rogatus per fideicōmissum re/stituere hereditatem post mortem. Et ideo quocunq̄ tempe moriat sine liberis mr aut quicūq̄ successores restituent hereditatē substituto deductis supradictis. ff. de vulga. ꝛ pup. substi. l. coheredi. §. cum filie. Tercio fit. A. mihi heredem instituo sed dictus. A. quādo

eūq; decesserit sine liberis. P. substituo. t hec oi tpe ē fideicōmissaria t idem ius t eundē effectū bz per oia sicut due p̄cedentes. tū rōne verbi substituo. tū rōne sine liberis. t ideo dic vt de illis. Quarto sit A. filiū meum mihi heredem instituo. si tñ filius meus decesserit in pupillari etate vel postea qñcūq; sine liberis. P. substituo. sub hac forma cōprehendūt tres substitutiones Una pupillaris expressa p hoc qđ dr. si decesserit i pupillari etate. Et ex hac resultat tacita vulgaris q̄ sb pupillari expressa cōtinet vt dictū ē. t hanc nō pōt facere nisi p̄ pupillo, ꝓpter pupillarē expressam. Tercia fideicōmissaria ē, ꝓpter illud qđ dr vel postea qñcunq; sine liberis. Sed si vult q̄ clarius iste tres resurgāt dicat testator. P. pupillariter vulgariter t p fideicōmissum substituo. t vnaquęq; istaꝝ bz suū effectū. Nam si. A. sit heres t in pupillari etate decesserit substitut⁹ vocat iure directo exclusa mre et alijs legitimis successoribus. t hoc ꝓpter effectū prime pupillaris exp̄sse q̄ mrem repellit t substitutū admittit. l. lutius. ff. de vul. t pu. sub. Si aut. A. nō sit heres vel q̄ nolit vl nō possit tūc substitutus erit heres iure directo ꝓpter tacitam vulgarē q̄ etiā surgit ex pupillari vt dictum est Si vo. A. heres erit. deinde factus pubes qñcūq; sine liberis moriet. habebit locū fideicōmissaria vñ eo morīente sine liberis successores restituēt hereditatē cum defalcatione vt dictuz ē. Et vt dixi iste quatuor forme substitutionū nō pūt fieri nisi filiofamilias. pupillo p pupillarē exp̄ssam q̄ cōtinet in ea. vñ o notarij ex p̄silio meo qñ alicui bz filiū impuberē cui vult substituere nō solū in pupillari sed qñcunq; facias quālibet p se. scz primo pupillarē. sic. A. filiū meū mihi heredē instituo. Verūtū si dictus. A. filius me⁹ mihi heres erit t in pupillari etate decesserit. P. heres vel fratres ei⁹ superstites heredes sint. deinde facias fideicōmissariaz hoc mō. Si vo dictus. A. pubes factus postea qñcūq; decesserit sine liberis. substituo ei p fideicōmissum superstites fratres ei⁹ t p̄mortuos fratrū ei⁹ liberos in stirpes t nō in capita si testator vult q̄ vsq; ad ipos vadat. Nam vt sis cautus scias q̄ verba substitutionis nō extēdunt vltra illos quos testator expressit. Si eñ substitutis tribus vel plurib⁹ filijs ita adijciat. t si aliquis eoz decesserit sine liberis substituo superstites. Certe si decedit vn⁹ eoz relicto filio. deinde moriat sine liberis filij illius qui primo decessit non admittit cū patruis vel sine patruis ad fideicōmissariā hereditatem illius filij testatoris q̄ sine filijs decessit. q̄ non extitit cōditio substitutōnis in p̄sona p̄is eius. Illos tñmō testator substituit q̄ supuiuerent illi. t adde vt dixi si testator sic vult.

14 ¶Quinta directa substitutio dr breuiloqua. q̄ in breui cōtinet substitutōes. s. duas pupillares expressas. t duas vulgares expressas. Prima pupillaris ē vni⁹ alteri. Scda alterius alteri. Vulgares etiā resultāt. q̄ si vn⁹ illoz nō fuerit heres. q̄ noluerit vel nō potuerit. alter ē insolidum heres t fit ḃ mō. Testator bñs duos filios vel plures impuberes sub sua ptāte pōt facere hoc mō. A. t. B. filios meos ipuberes. mihi heredes instituo t eos invicē substituo. Hāc substituti onē lex appellat reciprocā. vt. ff. de vul. t pu. sub. l. iam hoc iure. Et aduerte q̄ verbū substituo nō puertit oēm substitutōem in q̄ ponit ad fideicōmissariā. ꝑ nature illi⁹ substitutōnis se coaptat in q̄ ponit. t eā indirecto iure cōseruat excepta sola compēdiosa in qua si ponat statim eā ad fideicōmissariā puertit. vt patz ex dictis. Multa alia essent dicenda ꝑ brevitatis cā hec q̄ magis ꝓsueta sunt reseraui vt intelligas aliq̄d de successione legitima.

¶Quō aūt ingrediētes religionē excludat substitutū vide. ꝑ. Heres. §. xviij. et de legitima. vide Legitima. multa alia ad istam materiam. 15

¶Substitutio talis cōditionis si sine liberis decedat alter sit heres. euanescit etiā si nāles bz. secus si adcatur legitimis nō aūt si filios būit. ꝑ p̄mortuū. nā videt sine liberis decedere. Si aūt dicat sine herede decesserit noie heredis soli filij intelligūt. Itē si nō bz filiū ꝑ nepotē ex filio substitutio euanescit. vide glo. in. c. in p̄sentia. de pba. vbi hec ponūtur. 16

¶Utr rogatus restituere hereditatē possit eaz alteri alienare? R. vide. ꝑ. heres. §. xij. 17

¶Quid si q̄s sit rogat⁹ pure restituere hereditatem nulla fcā mētōe d liber? R. q̄ si p⁹ea būerit filios vel nepotes substitutio euanescet. de pba. in p̄tia. in glo. 18

¶Ille cuius industria ē electa nō pōt aliū substituere. c. fi. de offi. dele. t. c. is cui. de offi. deleg. li. vj. l. vnica. §. ne autē. C. de cadu. tol. l. statu libero. ff. de ſta. liber. Fallit nisi velit substituere filium suū Ludo. de ro. in suis no. 19

¶An q̄s per substitutū possit deseruire? R. q̄ nō. text. ē in. l. nullus qui nexu. C. de decu. li. x. t in. l. sciēdū. §. legati. ff. de leg. Fallit p̄m Ludo. vbi. ꝑ. nisi se absentet electus p vtili sibi t necessaria cā. q̄ tūc pōt vt si vadat ad balnea. l. si abñte. ff. de leg. t. l. de pollicitationibus. ff. de pollici. 20

Subtilitas in iure an sit bona? R. Pa. in c. dilecti. de iudi. post Uincē. Bo. Jo. an. t to. anto. q̄ aut ē ad capiēdos t decipiēdos simplices i iudicio vel extra. Et ḃ reprobat. vt in. c. dilecti. t in. c. si cupis. xvj. q. j. aut ē ad interptationem iuris. t tūc si ē rōnabilis t iuri p̄sentanea laudatur. vt in. c. capellanus. de fer. t bonus text. in. l. vnica. C. de p̄sc. q̄ in vr. p̄stan. lib. xij. vbi dr q̄ doctor legēs debet bre subtilitatē interptandi. facit text. in. l. non pūt. ff. de leg. t idē qñ adhibet extra iudiciū ad veritatē eliciendā etiā in foro aie. vt in. c. j. de pe. di. vj. in ꝟ. subtilis inuestigator. Si vo ē irrōnabilis sicut quoꝝdaz q̄ tantū volūt subtilizare q̄ seipos nō intelligunt t ꝟba puertūt. sic ē mala t improbat. vt in. c. j. xlix. di. vbi de boc t in. c. cū sancti. xxiij. q. iij. vñ impator. in. l. vlt. C. de legi. dicit. vanā subtilitatē eoz derisimus quā coarguendam censemus.

Successio vide. ꝑ. Hereditas.

Successor alius singularis q̄ i certa re cōstituit. Ali⁹ vl⁹ q̄ in tota hereditate vl reliq̄. vide glo. in. c. cū ad sedē. de rest. spo. t. ij. q. j. c. in p̄mis. de iudi. q̄ Guilermus.

¶Quō successor teneat stare ꝛctui facto a suo p̄decessore. vide locatio. §. xx. t. ꝑ. dignitas. §. j.

Suffragia facta p vnū vtq; possint valere alijs? R. q̄ ad acq̄rēdū aliquē statū puta btitudinē t p modū meriti valē non pūt. ꝑ bñ p modū oblationis. s. merito ogrui. sicut cū q̄s p oratione alteri impetrat p̄mā gr̄az ex bōitate diuia ñ ad merita recipientis ꝑ ad effectū. Ad acq̄rēdū vo aliq̄d qđ cōsequitur statū alic⁹ vl ē accessoriū ad statū. sic op⁹ vni⁹ pōt alteri valē. nō solū de ogruo ꝑ ēt de p̄digno. t ḃ duplicit. Uno mō ꝓpē cōicatōem i radice meritorij opis q̄ ē charitas. t sic q̄libet de bono alteri⁹ habet emolumētū si ē in charitate iuxta illud. Particeps ego sum oīm timentium te. ꝛc. Alio mō ex intentione facientis

vt cum quis aliqua opa spāliter ad boc facit vt tali p sint. Ūñ tūc talia opa efficiūtur eoꝝ p quib⁹ fiūt qua si eis a faciente collata. vñ pñt eis valere ad satisfacti onem implendā vel ad aliq̄d qđ statū eoꝝ nō mutat. Et istis duobus modis valent suffragia nedū viuis ꝫ etiā mortuis. nō vt mutent eoꝝ statuꝫ ꝫ vt liberent a penis qđ nō ē mutare statū. qz vt dicit Aug. in enchy. c. lxv. dū in bac vita viuerent meruerūt. vt bec sibi po stea ꝓdesse possent. ꝛ illud. ij. Coꝝ. v. Anusq̄sq; ꝓpriā mercedē accipiet ꝓut gessit in corpe. ꝛ illud Eccls. ix. vbi dr q nō bñt ptem in ope qđ sub sole geritr. intelli gitur quo ad status mutationē. Maꝫ premiū essentia le vel penā eternaꝫ quilibet habebit ex opere suo non alieno.

8 ¶Utrum suffragia facta p pctōres valeāt? Rn. q si lo quimur de ope opato. sic sacrificiū altaris ꝛ alia sacra ex seipis bñt efficaciā absq; ope opantis quā equaliē explēt p quēcūq; fiāt. si autē loq̄mur de ope operātis sic distingu o. qz pōt fieri p malū duplr. Primo vt per actorem. ꝛ sic nō ꝓsunt nisi forte p accidēs ꝛ ex conse quenti. puta per elymas mali bois boni paupes exci tati orant ꝓ defunctis illis pro q̄bus ille malus dedit. Secundo vt p ministrū. ꝛ sic aut vt per mistrum eccie publicū vt ē sacerdos qui celebrat exequias mortuo rū. ꝛ talia semp ꝓsunt. qz malicia ministri non nocet operi boni actoris. aut vt p mistrū ꝑuate ꝓsone. ꝛ tūc si ad ꝑceptū exñtis in charitate. vel ad consortiū. sicut cū duo legūt psalmos vel officiū mortuoꝝ. vn⁹ ē bo nus ꝛ alter malus sic ꝓsunt illi ꝓ q̄ fiūt. Si vo ad ꝑ ceptū nō exñtis in charitate qñ mādauit fieri. ꝛ sic nō ꝓsunt defunctis. nisi postea esset in charitate qñ talia fiūt ꝛ de nouo demādet vel demādatōem de nouo ac ceptet. qz sic valerēt. si aūt erat in charitate qñ māda uit. ꝫ postea nō sit qñ exequūtur nibilomin⁹ valēt de functis. Et aduerte q ꝫ q̄s exñs in charitate de man dando ꝓsequat fructū operꝝ. ꝫ ille executor sit i mor tali. nō tñ tantū suffragiū sicut si exeq̄ret ꝑ exñtem in charitate. qz tūc talia opera essent meritoria ex duab⁹ partib⁹. bec ex Ric. in. iiij. dis. xlv. ar. iij. q. ij. ꝛ ceteris theologis ibidem.

2 ¶Utr recipiens multos ad partipatōem bonoꝝ su oꝝ sua opa sint illi minus vtilia? Rn. fm Ri. in. iiij. di. xlv. q nō. qz plus sibi affert illud opus charitatis. s. ta lis receptio bona sua cōicando q̄ si detrabat. etiam q̄ ad remissionem pene sue de fructu bonoꝝ cōicatoꝝ ꝛ talia bona sic cōicata facienti ea in nullo minus. ꝫ ma gis q̄ ad augmentū p̄miꝫ in glia valēt. Tho. in. iiij. ea. di. tenet q nō valent ad expiationē pene ꝓprie nisi per modū meriti de cōgruo. s. ex gra nō ex debito. Rō. qz duo reatus nō dimittūtur p vnā satisfactionē q̄ ei nō adequat. ꝫ primū ē verius. qz charitas operit multi tudinē pctōꝝ. ꝛ maior charitas plura peccata. vide de boc. ꝫ. Satisfactio. §. v.

3 ¶Utr defuncti q̄ꝝ legata nō exequūt plus in purga torio tardent? Rn. vide executor. §. xxiij.

4 ¶Que sunt suffragia q̄ ꝓsunt defunctis? Rn. Greg. q̄ q̄tuor modis aie defunctoꝝ soluūt. aut oblatōibus sa cerdotū. aut ꝑcibus sanctoꝝ. aut elemosinis charoꝝ. aut ieiunijs cognatoꝝ. xiij. q. ij. aie. Et duo primi mo di sunt magis efficaces in q̄ntū ferūt in deū q̄ duo vl timi q̄ ferūt in primū nisi forte p accidēs in q̄ntū. s. ele mosina impetrat prima duo vel vnū eoꝝ. vel aliquā do alia tria.

5 ¶Utr cult⁹ exeq̄arū valeat defunctis? Rn. Ri. in. iiij. di. xlv. ar. vj. q. j. q sepultura valet p accōs in q̄tū. s. inspiciētes recordāt. ꝛ orāt ꝓ eis. vñ dr monumentū quasi monēs mentē. vt dicit Aug. j. de ciui. dei. Itē va let sepultura in loco sacro. qz frequētius orāt ꝓ exū ti bus apud se q̄ alibi. ꝛ eccia generaliē magis ꝓ exñti bus in loco sacro q̄ alibi. siue qz cōmendat alicui san cto rōne cui⁹ ibi elegit sepulturā ꝛ filia. Alia aūt a se pultura vt sunt ei⁹ ornamēta candele incēsum panni ꝛ hmōi ꝓsolatōes sunt viuoꝝ nō suffragia mortuoꝝ. qz eis ꝓdesse nō pñt. nisi p accōs in q̄tum inotant ad orandū ꝛ alia bona faciēda ꝓ defunctis aut inquātū pauper fructū capiūt. vel in q̄tum eccia decorat. ꝛ sic elymа computat. Thobie. xij. c.

¶Utr suffragia facta ꝓ plurib⁹ tantū valeāt cuilibꝫ sicut si fierent ꝓquilibet eoꝝ in singulari? Rn. q cōis opi. tbeol. in. iij. di. xlv. ē. q nō. Fallit boc in casu. de q̄ s. §. ij. ꝛ missa. §. lij. ꝛ. liij. 6

¶Quib⁹ defunct⁹ valēt suffragia. dic q solū exñtib⁹ i purgatorio ꝛ nō alijs. facit. c. cū marthe. de cele. missa. 7

Superbia ē appetit⁹ ꝓprie excellētie. vnde supbus dr q̄ sup vult videri q̄ꝫ est. fm Isid. lib. etbi. Et ideo si sumat fm ꝓpriā spem quā bz ex rōne ꝓprij obiecti sic ē spāle pctm. ꝛ sic ē in ordinat⁹ appetit⁹ ꝓprie excellētie. Oportet q actualiē intendēs ꝓpriā excellentiā aliq̄d inordinate faciat vt sit spāle pctm supbie. Si vo sumat fm quandā redū dantiā in alia pctā. sic bz q̄dam generalitatē inquan tū oia pctā pñt oriri ex ea. ꝛ boc dupliciter. Primo inquā tū alia pctā ordināt ad finē supbie q̄ ē ꝓpria excellen tia ad quā ordinari pōt ofie qđ q̄s appetit inordina te. Est secdo generale pctm q̄tū ad effectū. qz in omni pctō ē effect⁹ supbie. s. nō subdi legi dei ꝫ q̄tū ad affe ctū nō ē generale pctm vt qñ ꝓcedit pctm ex infirmi tate vel alia cā. ꝛ ideo ē aliqđ pctm q̄ ad effectum. qđ nō ē quo ad affectū. sicut volēs occidere boiem occi dit ꝑiem nesciēs. sic q̄tū ad effectū ē patricida. ꝫ non q̄tū ad affectū. bec ex Fran. de may. in. ij. sen. Tercio mō indirecte ꝛ p accōs. s. remouēdo ꝓbibens in q̄tuꝫ sez bō ꝓ supbiā ꝓtēnit legē diuinaꝫ ꝓ quā ꝓbibet a peccando. ꝛ ideo Greg. xxx. moza. non ponit eā pctm speciale. ꝫ reginā omniū.

¶Utr sit pctm mortale? Rn. q fm spēz suā accipiēdo ex genere suo ē pctm mortale. qz ꝓsupponit ꝓceptum diuie regule ꝛ legis cui nō vult subijci ex amore ꝓprie excellētie ꝓsequendo. ꝛ boc vere ē si sit in deliberatōe vo lūtatis. Preuaricatio vo diuie legis aut in ope aut in volūtate qñ ꝓuenit ex ignorantia vel ex infirmitate. sic nō ē supbia. qñ vo ē solū ex contemptu sic ē super bia ꝓut est generale viciū. qñ vo est vt quis cōsequa tur ꝓpriā excellentiā. sic ꝓprie est supbia spāle peccatū mortale rōne f. nis.

¶Quot sunt spēs supbie? Rn. fm Greg. xxiij. moza. q quatuor. Prima cū bonū qđ bz a se extimat brē. Se cūda cū extimat qđ dat sibi supius a deo ꝓ suis meri tis dari. Tercia cū se iactat brē qđ nō bz. Quarta cū despectis ceteris singulariter appetit videri brē quod non babet. Aduerte tñ fm Thom. ij. ij. q. clxj. q vera extimatio pōt corrūpi dupliciter. Primo in vniuersali in bis que ad fidem ptinent. ꝛ boc per infidelitatez. Se cundo in aliquo particulari eligibili. ꝛ boc nō facit in fidelitas. sed aliud sicut fornicator extimat pro tem pore illo bonum fornicari. ꝛ non per infidelitatez. sed ꝓter delectatōem. Ideo in vniversali dicere fornica tionem esse bonum vel bonum aliquod habere a se ꝛ non a deo vel suis meritis. boc pertinet ad infidelita tem. ꝛ est mortale peccatum infidelitatis. Sed q̄ ali-

quis ex inordinato appetitu ꝓprie excellētie. ita de bonis suis gloriet. ac si ea a se habeat vel meritis suis. hoc pertinet ad superbiam et ē mortale peccm. si ē in deliberatione voluntatis. Nec intelligas q̄ iste spēs superbie consistant in extimatione. q̄ cū extimatio pertineat ad rōem nō esset peccm. cū peccm solū sit in voluntate principaliter. Sz q̄ quis ex inordinato appetitu ꝓprie excellentie. exq̄ facilē extimat se ea habere a seipso vel suis meritis. vl q̄ plus habet. vel ceteros despicit.

3 ¶Que sunt eius filie? Rn. q̄ sunt ambitio. p̄sumptio. arrogantia. pertinacia. curiositas. ingratitudo. iudicium temerariū. irrisio. temptare deum et adulatio. de q̄bus in locis suis.

Superstitio est vicium p̄tiū religioni. non q̄ plus exhibeat in cultū diuinū q̄z vera religio. sed q̄ exhibet cultum diuinū vel cui non debet vel eo modo quo nō debet. vñ superstitiosi dicti sunt ꝑm Isido. li. etbi. eo q̄ deprecabant et immolabāt vt sui liberi superstites fierēt. glo. autē ad Ihoan. ij. dicit superstitio ē religio supra modum seruata vbi accipit metaphorice religio. sicut q̄n dicimus bonus latro.

¶Utrū superstitionū diuersę sint spēs? Rn. q̄ sic ꝑm diuersa obiecta vel diuersos fines. ꝑm hoc enim act⁹ morales spēs fortiūtur. Vñ prima spēs superstitionis est cū exhibet cultus deo cui exhibendus ē. sed mō indebito vt si quis coleret deū. nūc ꝑm legis veteris observantiam. Secūda ē cū cultus diuinus exhibet cui nō debet scz creature cuicunq̄. et ista habet multas sub se spēs. Nam si reuerentiā deo debitā exhibet creature ē ydolatria. Si vo hoc facit vt instruat ab ea sic ē diuinatio q̄ demones consulit p aliqua pacta inita tacite vel expresse cū eis. Si aūt hoc fit ꝓpter directionē bñanorū actuū. et sic ē superstitio quarūdā obseruantiarū. Et hoc dicit Aug. ij. de doc. xp̄ia. Superstitiosum ē inq̄t quicquid institutū ē ab hoibus ad faciēda et colēda ydola sicut deū creaturaz vel alia. Ecce primū subdit vel ad cōsultatōnes et pacta q̄dam signoz cū demonib⁹ placita atq̄ federata. Ecce secūm post subinfert. Ad hoc ergo ptinēt oēs ligature execrabiliū remediorū quas nō cōmendant ars medicoruz seu in p̄cantationibus seu in characteribus suspendēdis atq̄ ligandis. in quibus oibus ars demonū ē ex q̄dam pestifera hominuz et malorum angelorum exorta. vñ et cūcta vitāda sunt xp̄iano et omino penitus execratōe repudiāda atq̄ dānanda xxvj. q. v. nec mirū. et in. c. illud. Prima autē species superstitionū simplicit ē peccm mortale. Secūda vo species silr ē mortale peccm. et de hac bēs. ē. Sozs. Sz q̄n cōsistit solū in obseruatōne quarūdā obseruantiarū. sic aduerte q̄ solū ē mortale peccm q̄n duo cōcurrunt. Primū aliquid superstitiosum. Secūm q̄ sciat superstitiosum esse id seruans quacunq̄ intentione hoc faciat. Secūs si ignoraret superstitiosū. q̄z sic nō eēt mortale peccm

2 ¶Sz q̄ro quō pōt cognosci q̄ tale q̄d sit superstitiosum? Rn. q̄ ꝑsiderandū ē vtz naturaliter videant posse tales effectus causare ꝑ quibus effectibus causandis talibus quis vult vti. et si sic nō erūt superstitiosa. Iz essent causas naturales ad inducendū effectus ꝓpriōs adhibere. Si vo nō pnt naturaliter causare tales effectus ꝓsequens est q̄ nō adhibeant ad hos effect⁹ causandos vt cause. sed tm vt signa et non vt signa diuina. Sicut sunt sacralia signa. sed tm vt signa vana et superuacua. et sic pertinent ad pacta signationū cū demonibus inita. et sic superstitiosum. Nec ob. q̄ sicut corpa naturalia sb̄dūntur corporib⁹ celestib⁹ ita et corpora artificialia vt ymagines. ergo sicut illa ita et ista sortiunt aliquas virtutes ex impressione corpoz celestium ad aliquos effect⁹ causandos. q̄z rndeo q̄ naturales virtutes corpoz naturaliū cōsequūtur substantiales formas ipoz quas sortiūtur ex impssione corpoz celestium. et ideo ex earūdem impressione sortiuntur quasdā virtutes actiuas. Sed forme corpoz artificialiū ꝓcedūt ex cōceptione artificis. Et ideo cum nihil aliud sint q̄ cōpositio et ordo. vt dr. ij. phi. non pnt naturalem virtutē habere ad agendū. Et inde ē q̄ ex impressione corpoz celestiū ꝑm q̄ sunt artificialia nullā sortiūtur virtutē. sed tm ꝑm materiā naturalē. et sic patz q̄ qui faciūt anulū in tali ꝓstellatōe vel imprimit ymaginē vt valeat ad febres et hmōi superstitiosi sunt. ꝓcor. Tho. ij. ij. q. xcvj.

¶Utrū ars notoria sit illicita et inefficax? Rn. q̄ sic. q̄z 5
illa quibus vtitur nō bnt virtutem causandi sciētiā vt causa. sed tāq̄ signa siue quia inefficax ē ad sciam acquirendam. quia cū q̄rat acquirere sciam nō per modum cōnaturalē homini. s. adinueniēdo vel addiscendo oportet illud expectet a deo sicut sancti homies faciūt non per vana sed per verū dei cultuz aut a diabolo vt faciūt qui arte notoria, vtunt. q̄z per vanas superstitiones qui demones cū non possunt illuminare intellectum. ideo nūq̄ scientiā poterūt dare. Iz aliq̄n exprimant aliqua documenta sciaz. et ideo mortaliter peccant tali arte vtentes et vt plurimū efficiūtur fatui.

¶Utrū virtus imaginatiua possit immutare corpora 4
naturaliter? Rn. Auicē. li. naturaliū. c. vl. q̄ sic accipiēdo imaginatiuā ꝓ ipis virtutib⁹ interioribus. vt ptz intrabe posita sup aquā et in terra et in multis alijs exēplis et etiaz extranea q̄d nō credo q̄z nimis extēdit eius virtutē. etiā nō intelligas in quacūq̄ immutatione. sed in aliquibus alijs impedimentis sublatis.

¶Utrū fascinatio sit possibilis? Rn. q̄ accipiēdo fasci- 5
nationē ꝓ illusione seu ludificatōe sensuū p artē magicam facta sic certū ē q̄ ē possibilis. nisi ꝓhibeatur a deo mediante misterio angeloz vel sctōz. Si vo accipiatur fascinatio ꝓ inuidia. et sic ē etiā possibilis. sicut multipl̄r experientia docet. Si aūt accipiat ꝓ immutatione ad malū facta in corpe alterius p oculos alterius respiciētis in eū. sic silr ē possibilis naturaliter. vt dicit Auicē. vbi. s. sed nō in oi corpe nec̄ ab oīni aspectu vide Rī. in q̄li. q̄ hanc q̄nem format. Vñ pōt vetula infecta aspiciendo puerū ipm inficere.

¶Utrū berbe vel armonie bēant vtutē contra dem- 6
ones? Rn. q̄ nō. nisi p accns. Nam cū actus actiuoruz sint in patiente disposito. ij. de aia. Si demon inueniet passionē melancolicā intēsiorē acrius vexabit eum in quo ē q̄n ē in maiori dispōne q̄z q̄n est in minori. et sic cū berbe et armonie valeāt naturaliter ad talē passionem leuandā vel minuendā. sic ꝑseq̄nter valent ꝓtra demonē vt min⁹ possit vexare illum. Sed directe et ꝓprie nulla berba aut res corpalis potest agere in puz spūm naturaliter. Et si aliq̄n valet ē potius ex aliqua superstitione que ꝓhibita ē.

¶Utrū liceat suspendere breuia ad collum? Rn. q̄ sic. 7
si quinq̄ cōcurrant. Primū q̄ sint nomina cognita et nota non incognita. Secundū q̄ illa nomina aut verba sint nomina sancta. puta euangelij aut sacre scripture aut aliquoz sanctoz. Terciū q̄ in eis non ponantur aliqui characteres seu signa ꝓter signum crucis. Quartum q̄ non inferatur aliquod vanū seu falsum. Quintum q̄ in scribendo seu suspendendo aut portando non obseruet aliquod superstitiosum. sicut

7 adde ad hunc. s. doctum quidam dicentes q̄ illa breuia q̄ continent hmōi. si quis portauerit hoc nō peribit in igne vel aqua nō morietur morte subitanea. vel consimilibus falsis bonis. talia sunt re probanda et nō portanda ne peccēt facientes et vendentes. nisi forte

qñ credit minus valeant scripta añ euangeliũ vl'alio die vel p puer̃ virginẽ ꝛ hmõi. aliter istis nõ cõcurrẽtibus supstitiosum est vt patet. xxvj. q. ij. non liceat. ꝛ c. non observetis.

8 ¶ Utr̃ incantatio serpentiũ ꝛ aialiũ sit licita? R. q si in incantatõib⁹ serpẽtiũ ꝛ suiũ hẽat respectus tm̃ ad sacra verba ꝛ ad virtutẽ diuinã non ẽ illicitũ. Sed qr̃ vt plurimũ fiũt illicite observantie circa tales incãtationes. ꝛ p tẽmões sortiũt effectũ. iõ reprobant.

9 ¶ Utr̃ carminatrices ꝛ carminatores q̃ carminãt infirmos aut pueros peccent mortaliter? R. si nihil supstitiosum dicũt aut vocẽt aut faciũt. ꝑ tm̃ vtũtur licitis p̃cibus ꝛ adiuratõib⁹ sicut p passionẽ ꝛ crucẽ ꝛ similia nõ ẽ pctm̃. ꝑ nõ debent consuli. nisi discretis personis vel religiosis. qr̃ cõiter supstitiones immiscent.

10 ¶ Quid de illis q̃ dicunt missam de mortuis ꝓ viuis vt moriãtur? R. q̃ peccãt mortaliter. xxvj. q. v. qõcũqꝫ. Et idem dic de exuentibus altaria aut opientibus ymagines sanctor̃. vt in. d. c. quicũqꝫ. Silr̃ de dicentibus psalmos aliquos ad boc.

11 ¶ Utrũ colligentes aliquas herbas vanas observationes facientes peccent mortaliter? R. q̃ sic. si scientes supstitiosum esse factũ. vt p3. xxvj. q. v. c. nõ liceat. ꝛ q. vl. non licet.

12 ¶ Quid de observationibus vanor̃ ad p̃cognoscẽda infortunia ꝛ hmõi? R. q̃ oia ꝓhibita sunt. qr̃ sunt signa ex vanitate hoim cooperante dyabolo. Mã cum in hmõi a principio aliq̃d veri euenit a casu inceperunt homines aim̃ in his applicare. ꝛ ideo dyabolus multa facit euenire in talib⁹ vt hoies curiosiores fiãt in talibus ꝛ laqueis erroꝛ implicent̃ vt dicit Aug. j. de doc. xp̃ia. ꝛ no. in. c. sciendũ. xxvj. q. iij.

13 ¶ Utr̃ sciens maleficiũ possit sine peccato illud soluere? R. Pe. aureo. in. iij. di. xxiij. q. ij. q̃ p aliud maleficiũ fieri non p̃t sine pctõ infidelitatis. Si tñ quis esset actu dispositus ad faciendũ maleficiũ p̃t aliqs vti eo. qr̃ licet malo alterius vti ad bonũ suũ. sicut dicit Aug. de iuramento infidelis iurantis in nomie dei sui. Añ lz quis nõ possit inducere aliquẽ ad aliquod maleficiũ faciendũ. si tñ est aliquis dispos⁹ actualit̃ facere aliqd̃ maleficium vt aliud destruat possium illo vti ad bonũ meũ. P̃t etiã tolli p destructõem maleficij. si scit̃. qr̃ eo destructo tẽmõ nõ amplius fatigaret. qr̃ ex pacto nõ ſſistit nisi q̃diu durat tale signũ. Añ dicit Sco. ea. di. q̃ nedũ nõ ẽ pctm̃. immo meritoriuꝫ destruere opa dyaboli. nec in boc ẽ infidelitas aliq̃. qr̃ destruẽs nõ acq̃escit opibus dyaboli. ꝑ credit tẽmonẽ posse vexare. ꝛ velle fatigare dũ tale signũ durat. ꝛ destructio signi talis imponit finẽ vexationi. P̃t etiam destruere q̃s maleficia per sacramẽta adiuratõnes diuinas oões ꝛ hmõi meritoria.

14 ¶ Utr̃ credẽtes se cũ aliis nocturnis bouis eq̃tare. ꝛ vbicũqꝫ voluerint subito posse trãsire aut in aliã speciem creaturã posse mutari peccent mortaliter? R. q̃ sic postq̃ sup talibus audierũt veritatẽ ꝛ sunt infideli deteriores. xxvj. q. v. epi. Secus si ex simplicitate añ informatõnem de veritate.

15 ¶ Quid de obseruatione lune aut dier̃? R. Archidi. in. c. si q̃s clericus. xxvj. q. v. q̃ si q̃s obseruet ad p̃cognoscẽdos futuros euẽtus fortuitos vel etiã ad p̃cognoscendũ futura opa hoim p certitudinẽ. sic illicituꝫ ẽ ꝛ ars demonũ. si vo quis vtaf̃ tali observatione vel alia cõsideratione astror̃ ad p̃cognoscẽdum futura q̃ ex celestibus causanf̃. puta siccitates pluuias ꝛ hmõi sic nõ est peccatum. qñ dubiũ nõ est quin res circa, u

narem globũ constitutẽ p supiora reganf̃ immutẽtur ꝛ procurentur. ꝛ quod dicit Aug. in. c. nõ obseruetis. xxvj. q. vl. intelligit̃ fm primũ modũ. nõ fm secundũ

Suspensio. i.

de qua hic loquor est quedam ecclastica censura q̃ interdicit aliqd̃ officiũ vel exercitiũ competens certe persone ecclastice aliqñ a iure. aliqñ a iudice prolata elicit̃ ex glo. in. c. ad reprimendã. de offi. ordi. ꝛ in de. cupientes. de penis.

¶ In quibus casib⁹ a iure incurrit̃ aliqua suspẽsio? R. licet glo. in. d. de. cupiẽtes. multos numeret tñ ego fm paruitatẽ ingenij mei ad. xxxvij. casus reduco q̃ pertinẽt ad suspensionẽ maiorem q̃ ꝓpie dr̃ suspẽsio quorum 1

¶ Primus ponit̃ in. c. vl. xviij. di. vbi epus est suspensus duobus mensibus ab officio si post ꝓuinciale cõciliũ celebratũ infra sex menses non conuocat oẽs abbates p̃sbyteros ꝛ clericos ꝛ non refert eis oñia acta concilij. 2

¶ Secũdus ponit̃ in. c. nullus. lv. di. vbi epus ipo iure suspendit̃ per annũ a celebratione misse si ordinat solenniter penitentẽ scienter. 3

¶ Tercius ponit̃ in. c. j. ꝛ. ij. lxxiij. di. vbi epus suspenditur p annũ a celebratione misse si ordinat aliquẽ inuitum. de quo dic vt. s. ordo. iij. ꝑ. xxiij. 4

¶ Quartus ponit̃ xxxij. di. c. null⁹. ꝛ. xv. q. viij. scisci tantibus. Vbi clerici notorij cõcubinarij sunt suspensi. de quo dic vt. s. concubinatus. ꝑ. ij. 5

¶ Quintus ponit̃ lviij. di. c. si. vbi epus q̃ ordinat monachũ sine liuia abbatis ẽ suspensus a cõtione alior̃ a sua dioces̃i. Aliq̃ dicũt ab alijs epis. 6

¶ Sextus ponit̃ in. c. nibil ẽ. ꝛ in. c. cum in cunctis. de elec. vbi clericus q̃ elegit indignũ q̃tum ad etatem legitimitatem. sciam ꝛ mores electõne actiua ꝓ illa vice est priuatus ꝛ a bñficijs ecclesie per triennũ est suspensus. Epus vo q̃ facit vel permittit fieri ꝓ illa vice priuatus est potestate conferẽdi beneficiũ illud si ad eum ptinet ipius collatio. ꝛ debet suspendi a pceptõe ꝓprij beneficij. 7

¶ Septimus ponit̃ in. c. quisquis. de elec. vbi clerici consentiẽs electioni de se facte p potestatis secularis abusum fit ineligibilis. ꝛ eligentes prima vice sunt suspensi electõnis ptãte. 8

¶ Octauus ponit̃ in diuersis capitulis ꝛ titulis circa ordinatos vel extra tpa. vel ab epo qui resignauit vel a non suo. aut de eius liuia vel ab excõicato degradato suspenso ꝛ hmõi de q̃bus dicvt. s. Ordo. ij. ꝑ. j. ꝛ Ordo. iij. ꝑ. xxij. ꝛ Ordo. iiij. ꝑ. iij. ꝛ Ordo. vj. ꝑ. iij. 9

¶ Nonus ponit̃ circa ordinãtes añ tẽpa vel illiteratos vel non subditos. de quibus dic vt. s. in precedenti casu. 10

¶ Decimus ponit̃ in. c. quorũdam. de solu. vbi suspẽsus est ab administratione spũaliũ quilibet grauãs ecclesiam sibi cõmissam. ꝓbitis alienis. aut lras siue sigillum cõcedens q̃bus possint eccie obligari. ver̃ ẽ q̃ non ligat bec suspensio nisi inferiores epis fm Jo. in glo. ibidem. ꝛ q̃ per epm etiã p̃t relaxari. ꝑ non debz facere nisi pr⁹ sit satiffactũ indẽnitati eccie. c. cũ olim. de ver. sig. 11

¶ Undecim⁹ ponit̃ i. c. j. de cle. pug. in duello. vbi clericus duellũ suscipiẽs vl'alteri offerẽs suspẽsus ẽ. potest tñ epus cũ eo dispẽsare si mors vel mutilatio nõ sit secuta. 12

¶ Duodecim⁹ ponit̃ in. c. puida. de elec. li. vj. vbi suspendũtur q̃cũqꝫ iudices p annũ cõtinuũ ab eporum 13

pfirmatione ꝛ pfecratione q̄ se intromittūt de cognitione negocioꝝ in causis electionū epatuū qñ antea ad papā est appelatū. Aut q̄ pfirmationē aut cōsecrationē pferūt electi post tale appellationē. Et si soluꝫ pfirmationē pferunt sunt suspensi ab ea tm̄. Si cōfirmationē ꝛ pfecrationē: sic sunt ab vtraq; suspēsi. Similiter si partibus recedētibus ab appellatione eam pferat nisi prius inq̄rat si partes aliq̄ prauitate interueniente recesserūt a dicta appellatione.

14 ¶ Terciusdecimus ponit̄ in.c.tanta.de excess. prela. cōtra nō seruantes interdictum.de quo dic vt.s. Interdictum.vij.§.viij.

15 ¶ Quartusdecimus ponit̄ in.c.sacro. de sen. excom. vbi suspendit̄ per mēsem ab ingressu ecclesie ,pferēs sententiā excōicationis: nisi p̄missa canonica monitione coram idoneis testibus.

16 ¶ Quintusdecimus ponit̄ in.c.cum medicinalis. de sen.ex.li.vj. vbi suspendit̄ p mēsem ab ingressu ecclesie ꝛ a diuinis officijs ferēs sententiā excōicationis interdicti vel suspēsionis nō in scriptis. Idē est si nō cōscribat cām sue. Idē etiā si est req̄situs nō tradat infra mensem exemplum scripture.de quo dic vt.s.excōmunicatio.ij.§.ij.

17 ¶ Sextusdecimus ponit̄ in.c. q̄ sepe. de elec.lib.vj. vbi suspendunt̄ ab officijs et a quibuscunq; bñficijs: p̄uētus: capl'a: collegia: aut singulares persone infrascriptarū eccl'iarū q̄ decedente p̄lato alicuius eccl'ie cathedralis vel regularis vl' collegiate bona ab eo dimissa vel vacationis tpe obuenientia occupāt: et hec q̄diu ea nō restituant vel eccl'ie aut successori: nō obstante q̄cunq; p̄suetudine p̄uilegio aut statuto. ꝛ in cle.statutum.de elec.declarat̄ id habere locum in omni emolumēto. ꝛ intellige q̄ p̄latus p̄ncipalis decedit. vide.s.bñficiū.§.xl.

18 ¶ Decimusseptimus ponit̄ in.c.hac cōstitutione. de of.deleg.li.vj. vbi p̄seruator suspendit̄ p vnū annum ab officio si scienter intromittit se de alijs q̄ de manifestis. de quo dic vt.s.p̄seruator.§.j.

19 ¶ Decimusoctauus ponit̄ in.c. h̄ p̄sultissimo. de rec.nō alie.li.vj. vbi p̄lati submittētes bona eccl'iarū seu iura sine cōsensu sui capl'i ꝛ sedis aplice licētia laicis sunt suspēsi p triennīū ab officio. i. executione officij ꝛ ab administratione. s. tpaliū ꝛm Jo.an. Jtē clerici q̄ h̄ sciētes non denūciant supiori sunt suspensi p triennīū a p̄ceptione bñficioꝝ illius eccl'ie. Quid aūt requirat̄ vt hec suspensio incurrat̄. dic q̄ illa q̄ requirunt̄ vt laici sint excōicati q̄ vi aut metu id exigūt ab eccl'iasticis. de q̄ excōicatio. vij. c. fu. xxj.

20 ¶ Decimusnonus ponit̄ in.c.cū eterni. de sen. ꝛ re iudi.li.vj. vbi suspēdit̄ p annū ab officio iudex eccl'iasticus ordinarius vl' delegatus q̄ p̄ iusticiā ꝛ p̄sciaz in q̄uamē ptis alteri⁹ in iudicio q̄cq; faciēs p q̄ram vel sordes. Sz h̄ nō bz locū in arbitro ꝛm Ber. Nō limitat Jo. an. nec nisi succedat in locū ordinarij vl' delegati. de offi. deleg. c. vno delegator. ꝛ eadē rōne nec i

21 ¶ Vigesimus ponit̄ in.c.p̄nti. de offi. (auditore. ordi.lib.vj. vbi epi ꝛ supiores suspēdunt̄ ab ingressu eccl'ie: inferiores vo ab officio ꝛ bñficio q̄ in subiectis sibi dignitatib⁹ p̄sonatib⁹ p̄oratibus vel eccl'ijs bona in ipis inuēta post mortē rectoris earū: vel tpe vacationis obuenientia quoq; mō occupāt ꝛ tādiu donec restituerint occupata: nisi ex spāli p̄uilegio aut p̄suetudine p̄scripta eis p̄ueniāt. Et aduerte q̄ h̄ loquit̄ de alijs bonis ab his. de quibus in.c. quia sepe. de elec. li.vj. de quibus.s.§.xvij.

¶ Vigesimus primus ponit̄ in.c. exigit. de cēsi.lib.vj. 22
vbi epi ꝛ supiores suspēdunt̄ ab ingressu eccl'ie: inferiores ab officio ꝛ bñficio q̄ visitātes exigūt pecuniam vel munera: vel a nō visitatis recipiūt ,p̄curationem de quo dic vt.s.visitatio.§.iij.

¶ Vigesimussecūs ponit̄ in.c.vsurarū. de vsur. lib.vj. 23
vbi suspēdunt̄ epi ꝛ maiores q̄ vsurarijs manifestis nō oūdis q̄cunq; titulo p̄cedūt domos ad fenus exercendū donec eos expellāt.

¶ Vigesimustercius ē in.c.eoꝝ. de p̄uile.lib.vj. vbi 24
interdicit̄ ingressus eccl'ie illis q̄ celebrāt p̄ntibus excōicat̄ publice vl' interdict̄: aut eos recipiūt ad sacra eccl'iastica: vel sepulturā ꝛ tādiu donec ad arbitriū excōicatoris satisfecerint cōpetēter. Et si h̄ interdicto durāte diuinis se ingerāt in eccl'ia in suo agentes officio sicut p̄us efficiunt̄ irregulares. c. is cui. de sen. ex. li.vj Et lz Archi. h̄ limitet istud ad excōicatū ab hoie ,p̄ē vbū donec arbitrio eius cui⁹ sniaz tn̄ Jo. de san. quē sequit̄ Ge. ibidē intelligit de sniā iuris. Et sic illud verbū cui⁹ sniam. s. si est iuris ꝑditoris s. hois hois. Sic̄ habes in.c.nup. de sen. ex. Et sic tene Joh. an. vt recitat Ge. ibidē arguit q̄ p̄dicta pena solū bz locū q̄ ad exēptos: nō q̄ ad clericos nō exēptos: ꝛ posset teneri p⁹ factū: lz an factū sit tenēdū q̄ etiā ligat ñ exēptos.

¶ Vigesimusquartus ponit̄ in.c. statuimus. de elec. 25
li.vj. vbi suspendit̄ triēnio a bñficijs q̄ defecerint in p̄batione eius qđ obiecerit p̄ p̄sonā electi ad aliquā dignitatē vel p̄sonatuz ad q̄ bñficia si se ingesserint infra illud tp̄s ꝓpetuo p̄uatus est: nisi manifestissime cōstet q̄ calūniose non egerit. Jntellige in beneficijs q̄ habet in illa ecclesia p̄o qua electio celebrat̄. c. si cōpromissarius. de elec. li.vj.

¶ Vigesimusquintus ponit̄ in.c.cupientes. de elec. de 26
qua.s. Electio.§.ix.

¶ Vigesimussextus ē in.c. si cōpromissarius. de elec. 27
li.vj. vbi eadē suspensio imponit̄ cōpromissario si eligit scienter indignum: nisi compromittentes illud babuerint ratum.

¶ Vigesimusseptimus est in.c.solet. de sen. ex. li.vj. 28
vbi suspensus est ab omni actu legitimo excommuni catus maiori excōicatione.

¶ Vigesimusoctaus ponit̄ in.c.nō solū. ꝛ in.c. p̄stitu 29
tionē. de regula. li.vj. vbi suspenduntur a receptione quoꝝlibet ad ,p̄fessionē mendicantiū ordinū fratres qui aliquem ante annum ꝓbationis completum recipiunt ad ,p̄fessionem.

¶ Vigesimusnonus ponit̄ in cle.q̄m. de vita ꝛ hone. 30
cle. de qua.s. clericus. iiij.§.ij. clericos ꝛgatis vesti. (busvtētes.

¶ Trigesimus ponit̄ in cle.j. de re. 31
eccle. nō alie. vbi suspendit̄ ab offō q̄libet religiosus p̄sidēs monasterio p̄oratui eccl'ie seu administrationi cuilibet si iura redditus vel possessiones eiusdē alicui ad vitā seu ad certū tp̄s p̄cedit q̄is titulo: nisi necessitas aut vtilitas id exposcat monasteriū vel eccl'ie ꝛ tūc cū p̄sensu p̄uētus si bz: aut si nō habet sui p̄lati. Hoc tn̄ nō extendit̄ ad locationes ꝛ venditiones fructuū ad modicū tp̄s: vt ibidem.

¶ Trigesimusprimus ponit̄ in cle. religiosi. de decī. 32
vbi suspēdunt̄ religiosi bñtes administrationes vl' bñficia ab officijs ꝛ administratoib⁹ q̄ noualiū aut decimaliū aut decimarū debitarū faciūt fraudē si req̄siti infra mēsem nō restiterint vel nō satisfecerint vsurpatis infra duos mēses: ꝛ tādiu donec satisfecerint.

¶ Trigesimussecūs ponit̄ in cle.cupientes. de pe. vbi 33
suspendunt̄ ab officio p̄dicationis oēs religiosi: exce.

ptis illis q̄ decimas recipiunt q̄ postq̄ fuerint req̄siti p rectores ecclesiarū sciēter omiserint facere p̄scienti-am p̄fitētibus de decimis soluēdis: z b̄ q̄diu nō fece-rint si cōmoditatē habuerint.

34 ¶ Trigesimustercius ponit in cle.j. de sta.mo. vbi suspendit a bñficio̱ collatione abbas vel p̄ior nō ha-bēs abbatē ꝓpriū. alius v̄o ab administratione si quā hz. q̄ si nō hz inhabilitat ad habendū bñficiū z admi-nistrationē: z hoc per annū si sotulares non corrigia-tos z altos vel caputia non fixa portare p̄sumpserit. Itē vm p̄missam p̄sonarū distinctionē p̄fatas penas suspēsionis z inhabilitationis p biennū ipo facto in-currunt: si venationi aut aucupationi clamorose vel al'as cū canibus aut auibus ex ꝓposito interfuerint. z loquit de monachis nigris: z collatio ptinet ad p̄ri-orem claustralē cū consilio z p̄sensu maioris partis ca-pituli seu cōuentus: durante tpe suspensionis abba-tis vel p̄rioris vt ibi.

35 ¶ Trigesimus q̄rtus ponit in cle. cū sit. de magistris. vbi suspendunt q̄libet etiā epi z supiores p sex men-ses sequētes a collatione magisterij seu doctoratus q̄ aliquē ꝓmouerūt ad tale officiū: nisi p̄ius recepto iu-ramēto q̄ vltra tria milia turonensiū argēteo̱ in ta-li doctorationis solēnitate non expendet.

36 ¶ Trigesimus quintus ponit in cle. multo̱. de bere. vbi suspendunt epi p triennū ab officio si ꝓdij gratie aut amoris vel cōmodi tpalis obtentu ꝺ iusticiā z cō scientiā cōmiserint ꝓcedere in crimine heresis cōtra quēcūq; vbi fuerat ꝓcedendū: aut obtentu eode prauitatē ipam vel impedimentū sui officij iponēdo quoq; mō vexauerint aliquem.

37 ¶ Trigesimus sextus ponit in cle. religiosi. de p̄uile. vbi suspendunt religiosi q̄ ex administratione eucha-ristie extreme vnctois: vl' solēnizatiōe mrimonij aut q̄cunq; absolutione indebita alicd acquisierunt: nisi postq̄ fuerint requisiti infra mensem restituerint do-nec satisfecerint.

38 ¶ Trigesimus septimus ponit̄ in. c. q̄ in oibus. de vsur. vbi clerici suspēdunt ipo facto ab officij execuī one vm Pa. ibidē q̄ recipiūt ad cōionē vel oblationē altaris manifestos vsurarios. z tādiu donec ad arbi-triū epi satisfecerint.

39 ¶ Est z alia suspēsio q̄ dicit minor. Hāc incurrit q̄s ex duob⁹. Primo ex q̄cunq; mortali pctō: in quo q̄s exīs añq̄ peniteat est suspēsus ab oīm sacro̱ parti-cipatione. vt in. c. quesitū. de cohabi. cle. z mu. Secdo ex participatione cū excōicatis in q̄ incidit minorē ex cōicationē. Isti tñ si sic suspēsi celebrēt nō efficiuntur irregulares. vt in. c. si celebrat. de cle. ex. mi.

40 ¶ Est z alia suspensio qua q̄s est suspensus q̄ ad ali-os sed non q̄ ad se q̄ ꝓprie suspensio non pōt dici. et ista liganē clerici pegrini. vt in. c. j. et. iij. de cle. pereg. Mā tales nō p̄nt celebrare in publico anteq̄ fidē cer tam fecerint de eorum ordinatione: sed bñ in secreto. vt in. d. c. iij. Si tamē celebrarēt nō essent irregulares vt no. Pa. in. d. c. si celebrat.

41 ¶ Nullus epūs aut supior incurrit sñiaz inēdictiv' su spēsionis impositaz a iure vel a iudice nisi de eis fiat spālis z expssa mētio. c. q̄ piculosuz. de sen. ex. li. vj.

Suspensio.ij. q̄ ad ꝓlationē. Sciēdū q̄ dz fieri in scriptis mo nitione p̄missa z ceteris sicut excōicatio. et ideo q̄d dixi de sententia excōmunicationis. ſ. excōmunicatio .ij. dic de ꝓlatione suspensionis vel interdicti. vt patet in. c. j. de sen. ex. li. vj.

¶ Utrū appellatio suspēdat inēdictū vel suspēsionē sicut excōicationē: Rn. q̄ sic: si p̄cedat. vt i. c. ad b̄ qñ. de ap. a ꝓtrario. Si tñ appellatio fieret etiam post sn spensionē a tpalib⁹: vt puta ab ingressu domus vinee z bmōi. vel in inēdicto ignis vel aq̄ z bmōi: bñ appel-latio post sequēs suspēderet eā. l. nō tñ. ff. de ap. nisi casus eēt in q̄ damnatū publice interesset statim pu-niri. l. ꝓstitutiones. ff. de ap. Ex q̄ ptz q̄ suspensionē a bñficio ab officio vl' ab ingressu ecclie nō tollit appel-latio sequēs: q̄ spūalia sunt. Et sic intellige Inno. in d. c. ad b̄ qñ. secus si suspēsio est a ꝓceptione fructuū bñficij q̄ tpalis est vel a pbēda: q̄ appellatio bñ suspē-dit etiā post inēpositā. secus si suspēderet q̄s a cano-nica: q̄ spūalis est. Joh. an. tñ in. c. is cui. de sen. ex. li. vj. tenet q̄ etiā tollit appellatio sequēs suspēsionez a bñficio. Et illud q̄d dicit nō suspendere appellationē sequentē interdictū vel suspensionē dicit habere locū in mere spūalibus per q̄ ligat anima.

¶ Quid si sñia suspēsionis aut interdicti feratur sub ꝓditione: Rn. q̄ nō ligabit donec extet ꝓditio. Et bre-uiter q̄d dī de excōicatione dic de suspēsione vm Jo-an. in. c. lz. de sen. ex. li. vj. cū eadē q̄si sit ratio.

¶ Quis pōt suspēdere vel interdicere: Rn. q̄ q̄ pōt ex cōicare z ecōtrario. Silr q̄ pōt excōicari pōt suspēdi vel interdici. Et q̄ pōt p cēsuram ecclesiasticā cogere pōt hec tria facere. ſ. excōicare suspendere z interdice re. que tria intelligunt nomine cēsure ecclesiastice. c. querenti. de v̄. sig.

Suspensio.iij. q̄ ad penaz. docto. satis Pa. in. c. cū dilectus. de ꝓsue. et in. c. si celebrat. de cle. ex. mi. clari⁹ dixerit nihilominus tu vt clari⁹ capias.

¶ Aduerte p̄mo z distingue sic. q̄dā suspēsio est a iu-re vt in casib⁹ supraposītis. q̄dā ab hoie. z baz suspē-sionū q̄dā est q̄ ab aliq̄ q̄ ꝓprie est actus alicuius ordi-nis: puta a celebratione ab officio ab ordine et bmōi. q̄dā ab alijs actibus q̄ nō ptinēt ad aliquē ordinem. Si suspēsio sit ab actibus alicuius ordinis sic: aut ta-lis suspēsio est cū tali modificatione scz q̄usq; satisfe-cerit vel penituerit. z sic si est a iure. vt. xv j. xx. xxj. xxij. xxij. xxj. xxij. xxv j. xxv ij. dist. sic vm Archi. et no. Be. in. d. c. q̄ sepe. nō efficiunt irregulares si celebrēt vel exerceāt actū ordini deputatū: q̄ vm eū isti pot⁹ videnē a deo suspensi q̄ a iure. Si v̄o talis suspēsio sit a iudice sic erūt irregulares. ꝓtrariū tñ tenet glo. in d. c. p̄nti. q̄ etiā suspēsi a iure tali mō sint irregulares cui⁹ opi. tenerē añ factum: ſ post factū illā Archi. Si v̄o dicta suspēsio nō sit cū tali modificatiōe siue sit a iure vel a iudice efficiunt irregulares exercētes actū alicui⁹ ordis. vt in. c. j. de sen. ex. li. vj. et in. c. j. de sen. z re indi. li. vj. Si aūt dicta suspēsio non sit circa ea q̄ ptinent ad actus ordinū sed circa alia ab ipis: sic non essent irregulares eā nō feruātes: ſ alio mō debēt pu-niri. z dicta duo. c. loquunt ꝓprie qñ exercet aliq̄d de putatū certo ordini. vt no. in. d. c. cū dilectus. z. c. si ce lebrat. z in. d. de. cupientes.

¶ Et aduerte secdo q̄ est q̄dā suspensio ab actib⁹ or-dinū q̄ fit a ꝓlatis vl' a iure. de q̄ dic vt dixi b. ſ. Que dam q̄ fit a cōfessoribus ad certum tp̄us vel etiā sim pliciter. z talis non inducit irregularitatem: lz nō se-cur vm Jo. an. in. c. is qui. de sen. ex. lib. vj. quia n̄ inuenit̄ iure exp̄ssum.

¶ Aduerte tercio q̄ vt patet ex supradictis in titu. de Suspensio. j. Suspensio multipliciter imponitur. Et no. glo. in. d. de. cupientes. Et ideo vt scias qñ concernit

actū ordinū explanabo. Aliqñ em̄ ḡs suspendit a pō tificalibus solū: ⁊ sic si celebrat etiā in pōtificalib⁹ nō efficitur irregularis. ꝑm Host. ⁊ Gul. durādi. quia nō sunt de suba ordinis vel officij: q⁹ sine ipis qlibet of ficiū pōt celebrari. Ego tn̄ tenēdo q ep̄atus sit ordo vt cōiter tenēt canonistę: credo q si celebrat in pōtifi calibus: vel exequit aliq̄d qđ ad ordinē ep̄atus pti neat efficit irregularis. Secus exercendo iurisdictio nalia: q⁹ illa sunt sepata ab bis q̄ sunt ordinis ep̄alis Et ideo ep̄s suspēsus a pōtificalib⁹ nō est suspēsus a iurisdictionalib⁹. vt no. Pa. in. d. c. cum dilectus. Alī qñ suspēdit a sacrō⁹ ꝓceptione vel participatione. ⁊ sic silr nō est irregularis si ꝫ faciat. vt in. c. si celebrat. de de. ex. mi. q⁹ participare nō est ordinis vel officij: q⁹ laici etiā participāt ꝑm Innoc. in. c. j. de sen. ex. lib. vj. Idē tenet Ho. Aliqñ suspēdit a collatione sacramentoꝝ. ⁊ sic silr ꝫ ꝓferat nō est irregular. q⁹ sine solēnitate ꝓferunt etiā sacra a laicis ꝑm Innoc. in. d. c. j. ⁊ Host. ibidē. Limito verū qñ ꝓfert sacra: nō tanq̄ babēs ordinē: sed simplr sicut laicus. Aliqñ suspēdit ḡs ab ordine subdiaconi: ⁊ sic si exerceret officiū diaconi vel ꝓbyteri erit irregularis. Secus si ab ordine ꝓbi esset suspēsus: q⁹ posset exercere officiū inferioꝝ ordinū. c. significauit. de cor. vicia. Sed suspensus ab officio sacerdotij seu sacerdotalib⁹ ē suspēsus ab ep̄a libus: sed nō ecōtrario. Silr suspēsus a collatione or dinū simplr est suspēsus a collatione cuiuslibet ordi nis. Sꝫ suspēsus a collatione sacerdotij nō est suspē sus a collatione ordinis inferioris. Sed suspēsus ab inferiori intelligit suspensus a collatione superioris or dinis ꝑm Ho. in. c. dilectus filius. de tēpo. or. Et ideo efficiunt irregulares si cōtra faciūt. Aliqñ suspendit ab officio: ⁊ sic suspēsus est a pōtificalibus etiā. Ideo si ordinat vl celebrat efficit irregularis. Uñ suspēsus ab officio idē est sicut de suspēso ab ordine. ⁊ talis est suspēsus ab oibus q̄ fundant in ordine ꝑm Pa. in. c cū dilectus. de ꝓsue. Et ideo est suspēsus a iurisdictio ne spūali ꝑm cōem opi. ꝫ gl. in. c. si celebrat. de cle. ex. mi. teneat ꝓtrariū. ⁊ male ꝑm Pa. ibidē. Ratio: q⁹ re mota executione fundamēti removet ⁊ accessoꝝium: qđ ē iurisdictio. Nec obstat. c. dilecta. de maio. ⁊ obe. vbi abbatissa q̄ nō bꝫ ordinem: tn̄ ꝓfert bnficia qđ est iurisdictionis: q⁹ illud ꝓcedit sibi rōne religionis. sed non religioso non dat iurisdictio spūalis: nisi rōne or dinis. nō tn̄ credo incurrat irregularitatē si ea q̄ sunt iurisdictionis exerceret. ar. d. c. j. de sen. ex. li. vj. Item no. glo. in. c. q⁹ sepe. de elect. lib. vj. ⁊ in. c. pñti. de offi. ordi. li. vj. q̄ suspēsus ab officio ipo facto suspēsus est ab oibus bnficijs: sed nō ecōtrario. Sꝫ gl. in. d. clemē. ti. cupiētes. sic ꝓcordat vt suspēsus ꝑ leui cā: puta fa cto ex q̄ imminet scandalū de q̄ dubitat an sit morta le: sic nō priuat. Si vo est ꝑ delicto graui: sic si est in mora petēde absolutionis priuat a ꝓceptione fructu um bnficij: q⁹ ꝓpter officiū dat bnficium. Si vo est in mora nō priuabit fructib⁹ bnficij. ⁊ sic ꝓcorda opini ones diuersas. Aliquādo suspendit ḡs a diuinis offi ciis. Et tunc non pōt nec officiari nec cum alijs inter esse seu audire ꝑm Hostien. Bos. ⁊ Ray. Non tamē erit irregularis si solum intersit vt simplex laicus. vt patet ex dictis.

4 ¶ Utrum interdictus ab ingressu ecclesie possit offi ciari extra ecclesiam? Rn̄. q⁹ sic: sed non econtrario. et cui interdicitur ecclesia intelligunt interdicta eccla stica sacramēta. xxiij. q. ij. latorē. ꝑm Jo. sed contrari um cōmuniter tenetur in hoc casu: q⁹ talis celebrare potest extra ecclesiam.

¶ Quid si interdictus ab ingressu ecclie intrat et au dit ibi diuina? Rn̄. q⁹ ꝫ moraliter peccet non tn̄ efficit irregularis nisi ipe celebret q̄si vtens officio suo sicut ꝓus ꝑm Ge. in. d. c. is cui. de sen. ex. li. vj. 5

¶ Sed numqd pōt intrare ecclesiam ad orandū tpe quo ibi diuina nō dicunt? Rn̄. quidā tenēt q⁹ nō. Sed Cal. quem sequit Ge. in. d. c. is cui. tenet q⁹ sic licite. ⁊ placet per rationē ꝑfati. c. is cui. 6

¶ Aliquādo suspendit ḡs ab administratione eccle tā in tpalibus q̄ in spūalibus. ⁊ talis celebrās nō est irregularis: q⁹ nō est suspensus ab ordine ꝑm Pa. in c. si quorundā. de solu. ⁊ Jo. an. ibidem. 7

¶ Aliquādo suspendit ḡs ab aliquo officio: puta ab officio p̄dicationis et non efficit irregularis si p̄dicat vel celebrat. vt in cle. cupientes. de penis. no. Pau. ⁊ sequit Cal. ibidē. Secus si ab aliquo alio officio an nexo alicui ordini. 8

¶ Aduerte quarto qñ ḡs suspensus est a canone ꝓ pter defectū corpalem ꝓpter quē ꝓhibet ꝓmoueri. de q̄ habes. s. Corpe viciatus. ⁊ talis si promoueat ⁊ celebret ꝫ moraliter peccet nō efficit irregularis. ꝑm Pa. in. d. c. si celebrat. 9

¶ Quid si iudex post appellationē posuerit interdi ctum vl suspēsionē. ⁊ post ḡs celebrauerit ⁊ iudex ap pellationis ꝓnūciauerit appellationē nō tenere: erit ne irregularis talis q̄ celebrauit? Rn̄. ꝑm Ber. ⁊ Host. in. c. pastoralis. de ap. qđ si appellauit ex cā frīuola et nō ꝓbabili: sic erit irregularis: alꝫ non. 10

Suspensio.iiij. seu interdictū quō re laxatur. Aduerte q⁹ si imponit a iure vel a iudice sic donec satisfeceris vel penitueris: sic facta satisfactione vel pnia relaxat ipo facto. ꝑm Pa. in. c. cum tu. de vsur. no. in. c. nō est. de spō. in tex. ⁊ in glo. Si vo imponit simplr sic necessa ria est absolutio. Et de hoc vide. s. interdictum. viij. in pūn.

¶ Sꝫ ḡs pōt absoluere? Rn̄. ꝑm cōit doc. in. d. c. si quo rundā. q⁹ si simplr est imposita a iure pōt eps: nisi vbi cōditor canonis sibi reseruat. ar. c. nup. de sen. ex. Si vo nō sit simplr s ad tps facta sic tenet glo. in. c. cupi entes. de elec. li. vj. ⁊ in cle. j. de bere. q⁹ solus conditor canonis pōt absoluere. Pa. etiā in. d. c. si quorundā. tenet q⁹ etiā si simplr sit inflicta ꝓpter pcm̄ q⁹ eps nō pōt nisi in casibus in qbus pōt dispensare: q⁹ pena ꝓ pter delictū posita intelligit ꝑpetua. vt in. l. seruus. ¶ de penis. no. Inno. in. c. ex lris. de ꝓscr. Secus cēt si ꝓpter ꝓtumacia cēt inflicta: q⁹ sic posset eps absolue re. ar. in. d. c. ex lris. et qđ no. Inno. in. d. c. j. de excess. pla. Jn suia vo suspensionis simplr facta ab hoie ab soluet q̄ tulit vel eius superior ꝑm qđ dī de suia excō munications. xxiij. q. j. si petrus. 11

¶ Sed quō absolutio fiet? Rn̄. solo verbo ꝑm Hosti. dicendo: renoco vel remoneo vel absoluo a tali suia ⁊ hmōi. Faciunt ad ꝑfata q̄ no. s. interdictū quomo do relaxatur: quia ambulant pari passu. Interdictus viij. per totum. 12

¶ Jn qbus casibus suspendit quis ⁊ tn̄ non pōt re stitui a suo suspensore sed solum a papa? Rn̄. q⁹ in tri bus. Primus quādo clerici vel regulares ꝓpter exhi bitionem sacramentoꝝ hereticis: aut ꝓpter receptio nem elemosynarum vel oblationum ab eis: vel ꝓpter traditionem ecclesiastice sepulture predictoꝝ hereti corum sunt priuati ab eorum ordinarijs officio. c. ex cōmunicamus. de bere. Scds est in suspenso a colla- 13

tione bñficiorꝫ per concilīū post ꝓmam ⁊ scḋam monitionē inuento culpabili in ꝓferēdo bñficia indignis c. graue. de ꝓben. Posset tñ iste abbas ꝑncipali patriarcha restitui. vt in. d. c. graue. Tercius in degradato c. ex tue. de cle. nō resi.

Suspitio vide. ℨ. iudicare. ⁊ c. ꝓsumptio.

Susurratio est oblocutio mala de ꝓximo facta occulte ad diuidēdam amiciciā aliquorꝫ. Conuenit eīm cū detractione: qz vterqꝫ dicit malū de ꝓximo in eius abñtia. Sed in intētione distinguit̄: qz susurro intendit discordiā int̄ amicos deseminare. vt dicit glo. ad Ro. j. Detractores aūt aliorꝫ bona minuūt vel negāt ⁊ bonorē seu fāmā intendūt perimere. Dr susurro bilinguis: quia vt plurimū duabus linguis vtit̄: dicēs vni malū de alio ⁊ ecōtrario. ⁊ necū est pctīm mortale sed grauissimū. vt ptz Prouerbi. vj. Sex sunt q̄ odit deus ⁊c. ⁊ septimū qđ detestat̄ aia eius. s. q̄ seminat inter frēs discordias. Ratio: quia amicicia ꝑeminet inter bona exteriora. Eccli. vj. Amico fideli nulla est compatio. Et grauius peccat q̄ detractor q̄ famā eripit. aut ꝓtumelio sus q̄ bonorē ledit. qz viij. Ethi. melior est amicus q̄ bonor: et amari q̄ bonorari. Et tenet̄ multom̄ ad restitutionē q̄ fures ⁊ latrones. Et ideo non pōt absolui nisi q̄tū pōt restituat amiciciā quā abstulit vel alio mō satisfaciat si eā restituere non potest. Hec ex Tho. scḋa secde. q. lxxiij. ar. j. ⁊. ij.

Abellio dr habēs publicum officium scribendi instrumēta ad faciendā fidē: als dr tabularius. vt in. l. generali. C. de tabu. scri. ⁊ de multiplici ei⁹ noīe. no. in. c. q̄m ℨ. de ꝓba.

1 ¶ Quis pōt facere aliquē tabellionē: R. q̄ ꝓnceps ⁊ cui ipe cōmittit. Itē reges q̄ nō cognoscūt superiorē: ⁊ ciuitates q̄ habēt iura ꝑncipis ⁊ papa. vt vult Innocē. in. c. cū P. de fide instru. et Bar. in. l. infamē. ff. de publi. iudi. Idem dic de alīs mgr̄atibus seu dñis iurisdictionē habētibus respectu iurisdictionis eorū. ⁊ non solum ꝓlati in tpalibus sed etiaz in spūalibus. De hoc vide Pa. in. d. c. cum. P.

2 ¶ Dz querit̄ an notarij ꝓstituti a talib⁹ possint vbiq̄ ꝓficere instra: R. fm Pa. in. d. c. cū P. q̄ nō nisi in territorio ꝓstituentis. vñ creatus ab imperatore nō cōficiet in terris pape: nec ecōtrario. Dz bñ instrumēta confecta in territorio illius q̄ eum constituit valēt etiam extra territorium fm cōem opinionem. vt in. d. c. cum. P. no. Pa.

3 ¶ Utrum possint clerici esse tabelliones. vide. ℨ. clericus. ix. ℨ. ix.

4 ¶ Utrū religiosus si in seculo fuerat possit tale officium exercere: R. q̄ nō: nisi cōtra hereticos. vt no. Joan. in. c. vt officiū. de heret. li. vj. dicit tñ Guil. in speculo. qđ vetera poterit cōplere: ꝫ non noua assumere. l. alienationes. ff. fami. her. ⁊ de iudeis. c. iudei.

5 ¶ Utrū tabellio puniat̄ si ꝓficiat instrumēta de actu reprobato a iure: R. Pa. in. c. j. de fi. instru. q̄ sic. l. iubemus. C. de sacrosanc. ec. glo. in. d. l. gñali. no. Spe. ti. de instrumētorꝫ editione.

6 ¶ Quā sciam dz habere: R. Bar. in. l. fi. C. de tabu. q̄ dz scire summā ⁊ silla q̄ pertinent ad artē notarie: als imputabit̄ sibi non tñ tenet̄ esse doctor. Facit qđ no. Inno. in. c. cū in cūctis. de elec. ⁊ ideo parti tenet̄ restituere damnū qđ impitia sua dedit. facit. l. illicitas ℨ. sicuti. ff. de of. ꝓsi. no. Pa. in. d. c. j.

¶ Que requirunt̄ ad validitatē instrorꝫ: R. q. xiij. q̄ no. Pa. in. d. c. j. dz imponere. Primo inuocationē nois dñi. Scḋo annū dñi. Tercio nomen imperatoris in terris sibi subiectis: vel regis vel pape. Quarto nomen ꝓsulis: sed istud nō seruat̄. Quinto locū ꝓtract⁹ Sexto mēsem ⁊ die. Septio indictionē. Octauo seriē facti. Nono testes Decimo signū ꝓsuetū notarij. Undecimo q̄ ꝓfecta cora partib⁹ legant̄. Duodecimo q̄ sit ꝓstitutus notarius ab eo q̄ dz ptātē. Terciodecio q̄ appareat q̄ notari⁹ fuerit rogat⁹. Quartodecimo q̄ talis notarius sit habilis: qz si esset excōicatus notorie vel ꝑuatus ptāte ⁊ hmōi: nō valeret. de q̄b⁹ omnibus vide q̄ eund̄ Pa. in. d. c. j. si placet. 7

Taciturnitas aliq̄n est act⁹ vtutis q̄n̄ do est nome vicij. Un̄ Greg. Si inordinatū silentium culpa nō esset, ꝓba nō dixisset. Ue mihi: qz tacui. ⁊ ē in genere delicti: ⁊ est aliq̄n mortale pctīm q̄n. s. nō loquit̄ cū tenet̄ loco ⁊ tpe: puta tpe ꝓfessionis: correctionis instructionis: ⁊ hmōi necessario fiēde: vt in glo. xxv. di. ℨ. alias. Aliq̄n veniale: vt q̄n bō nō loquit̄ cū deberet tñ: sed nō de necessitate. Aliq̄n nullū q̄n expectat̄ locus et tpus ꝓgruū. Et fm h̄ intelligit̄ illud. ij. Tbi. vl. Insta importune opportune. Ubi gl. opportune q̄tum ad eos q̄bus placet. Importune q̄tum ad eos q̄bus displicet: dummō in futuro ꝑdesse possit. Dz q̄n oino non poterit ꝑdesse: ꝫ sunt incorrigibiles: sic cessandū est fm illud. Nolite sctm̄ dare canibus. Matb. vij. nisi sit ꝓlatus q̄ ꝓpter alios ne corrūpantur tenetur talem tradere satbane. de q̄ vide. ℨ. Correctio. j. ℨ. ij.

Talliam vel exactōnē col

lectā seu questā vtrū possint dñis suis subditis imponere: R. vt ex Ric. in. ij. dist. xliij. q. iij. ar. j. colligo q̄ ꝓnceps solus pōt de nouo imponere ꝓ boni cōis ꝓmotione aut defensione cōpensata subditorū q̄litate ⁊ q̄titate: ⁊ q̄n eius facultates nō sufficiūt ad b. ff. de publi. ⁊ vecti. l. vectigalia. Sil̄r rex q̄ non recognoscit supiorē vel alij q̄ ꝓscripserunt iura impij. Ra nullus nisi ꝓnceps solus aut q̄ ꝓscripserūt iura impij pōt super tallīs ⁊ exactionib⁹ leges ꝓdere vel ꝑuilegia ꝓcedere. vt ꝓz in. l. vnica. C. de vaca. mu. ⁊ l. sp. ℨ. fi. ff. de iur. imuni. vñ alij lz sibi vsurpēt errāt. vt ptz in eo qđ legit̄ ⁊ no. in. c. ꝓ venerabilē. q̄ si. sint legi. ⁊ c. sane. de ꝑuileg. no. Bar. in. l. infamē. in fi. ff. de pub. iudi. ⁊ i. l. bostes. ff. de capti. ⁊ in. l. si publicauus. ℨ. in oibus vectigalibus. ff. de publi. Si vo tallie nō sint ad vtilitatē boni cōis non pōt eas imponere: ⁊ si imponit subditi nō tenent̄ ei obedire. Alij aūt dñi a ꝓlatis nō pōt de nouo tallias iponere suis subditis nisi ꝓ lege vel sena tusco sultū: vl̄ ꝓstitutionē ꝑncipis eis ꝓcedat̄. d. l. vnica. vl̄ ꝓ ꝓcessionē a ꝑncipe ex cā ⁊ spāliter ipetratū. l. vnica. C. de supindicto. li. x. no. Archidia. in. c. si quis romipetas. xxiij. q. iij. ⁊ qđ legit̄ ⁊ no. in. c. innouam⁹ de cēsi. vel ꝓ ꝓsuetudinē diutiuā. non ꝓ violentiā: sed spōte approbatā ab oibus cōiter. C. de cano. lar. titulorū. l. ꝑcepit. et. C. de auro coronario. l. vna. in fi. li. x. et q̄ sit talis cōsuetudo de cuius initio non extet memoria. vt in. c. sup quibusdam. de ẏ. sig. ⁊ vide qđ no. Barto. in. d. ℨ. in omnibus vectigalibus. aliter si exigunt tenent̄ ad restitutionem illis a quibus extorserunt si sciunt vel eorum heredibus: aut si nesciūt operibus vel ad bonum cōmune fm Tho. in epistola ad q̄dam ducissam.

1 ¶Sz qñ dicunt ad vtilitatez boni cõis tallie? R. ſm Ri. vbi. ſ. q aliqñ directe: puta qñ imponunt pro defensione fidei vel regni vel p refectione pontiũ viarũ z hmõi. Aliqñ indirecte: vt puta qñ eius frater vel filius est captiuus vel aliqua terra ẽ sibi capta: z rex imponit tallias vt recupet: qz sic redũdat in bonũ subditorũ: qz reddit rex magis potẽs vel maritat filiam et hmõi. Addit tñ Ric. vbi. ſ. q negocio expedito si facultates regis supabundãt z aliq cõitas nimis gnat q dz ei subuenire sicut facit caput mẽbris. Dicit etiã idẽ Ric. in qli. iij. q. xxviij. q lz nõ debeat subditos talliare qñ facultates sue sufficiũt. non tñ est dicendũ facultates sufficere qñ nõ põt se defendere vel cõe bonũ ꝓmouere: nisi ita depauperet se q nihil sibi remaneat in thesauro q se iuuare posset: si iterum infra breue tẽps ab aduersarijs inuaderet: maxime si multos hz insidiatores. Tali em̃ regi necessarius est thesaurus: qz aduersarij h scientes magis eũ timent et magꝭ pacifice viuit z possidet regnũ: lz melius esset thesaurizare amorẽ hoim subditorũ q argentũ vel aurũ.

2 ¶Utrũ dñi q auferũt a subditis vsuariũ quẽ bñt in aliq̃ nemore z hmõi teneant restituere? R. ſm Rod. q tenent ad restitutionẽ: nisi sint tales subditi q̃si serui ita q nihil habent ꝓpriũ: sed ipm vsuariũ bñt q̃si ꝓ peculio: ita q dñs ad libitũ possit reuocare. Silr alij q vsurpãt ipm tenent eis non dñis.

3 ¶Quid de ꝓlatis q ꝓ eo q aliqd impẽderũt legato vel alijs maioribus exigũt pluscz expenderũt a subditis? R. q tenent extorta restituere z tantundẽ de suo pauperibus erogare: z si superior cui q̃rela de hoc fit fuerit negligens canonice subiaceat vltioni. c. qz plerigz. de immu. ec.

4 ¶Quid de deputat ad tallias diuidẽdas q vnũ magis gnat z alterũ magis alleuiãt? R. tenent ad restitutionẽ aggnato inq̃tũ plus aggrauauerunt. vide. ſ. restitutio. j. in gl. ledens. §. iiij.

5 ¶Utrũ occultãtes bona sua ne tallient ſm suas facultates teneant? R. q si tallia est iusta tenent illis q ꝓpter h fuerũt magis gnati. si vo nullus fuit ꝓpter h magꝭ grauatus ẽ dñs minus habuit: sic tenent ipi domino nisi forte aliqñ fuissent iniuste ab eo grauati: qz possent cõpensare. Si vo tallia est iniusta nõ tenent: qz põt occultare licite. Idẽ dic qñ talia est indeterminata puta deputant aliq vt exigãt q̃tũ põt ſm facultates subditorũ nõ tenent se ꝓpalare: nec silr tenent restituere exactores q aliqs alleuiãt: lz peccẽt mortaliter. ar. c. j. xxij. q. j. qz ex h nullus grauat nisi esset necesse sepius reiterare: qz tũc tenerent ad restitutionẽ aggrauatorũ exactores qui ꝯ ꝓsciam aliqs alleuiauerunt. ꝓcor. Monal. ti. resti.

6 ¶Utrũ possit alicui ꝓcedi immunitas talliarum? R. Pa. in. c. quenit. de immu. ec. q a principe et ex ꝓpria motu sic: sed ad pces non nisi ponat in priuilegio clausula nõ obstãte. l. fi. C. si ꝓtra ius vel pub. vti. qz cum sit ꝯ publicã vtilitatẽ oportet fiat mẽtio de ea. vt no. Bar. in. l. vacuatis. C. de decu. vt in. d. fi. et facit. c. ex parte. de capel. mo. Ab iferioribꝰ aũt aliis põt ꝓcedi: ẽ cõitas nõ dz gnari ẽ minuet: puta si dabant centũ z vnus eximit q dabat decẽ nõ pstabit cõitas nisi. rc. aliter in prudiciũ cõitatis ꝓcedere nõ põt. Silr pfati instriores z cõitates põt ꝓcedere nõ suis subditis immunitatem hãc: lz nõ habeãt iura impij vt veniãt ad habitandũ in eor terris: sicut fit quotidie medicis: doctoribus z hmõi. sed nõ iam subditis: nisi in prudiciũ solum concedentis.

¶Quid ergo de militibꝰ: cõitatibꝰ: dñis: z hmõi qui 7
qtidie tallias imponũt ad libitũ suũ nũc plus nũc minus exigentes? R. ſm Io. q fures st z latrones: nec hz locũ ꝓsuetudo vbi cũ violẽtia est introducta.

¶Quid de imponẽtibꝰ tallias sup rebus eccl'ie et p- 8
sonarũ ecclesiasticarũ? R. q tenent restituere nisi i casibꝰ ꝓcessis. de qbꝰ. ſ. immunitas. §. xxxvj. cũ. vij. §. se.

¶Utrũ p statutũ posset fieri vt licite aliqd certũ da- 9
ret dño? R. q sic ſm Io. si fiat de ꝓsensu ipor subditor: multo magis excusant dñi si a pncipio de tali tallia ꝓuenerũt libere nõ ex violentia.

¶Utrũ excusent dñi q talẽ ꝓsuetudinẽ inuenerũt q 10
capiũt a subditis de mobilibꝰ bonis ipor q̃tũ volũt z qñ volũt? R. Rod. q si certũ est q ab initio sit tale onus impositũ sine fraude z malicia sic pñt tolerari. Si vo nõ est certũ aut credat verisilr q nõ sit ab initio legitime impositũ: sic tenent restituere. In dubio tñ exq̃ ab ecclesia tolerant non esset eis absolutio de neganda simplr: sed cum dubitatione pstanda.

Tantum est dictio taxatiu a soluz respectu eor q̃bus annectit: z excludẽs z tacite negãs respectu alior. vbi gra. ius eligẽdi pertinet ad canonicos tantũ. ly tantũ respectu canonicor ponit: respectu alior negat. vt est tex. in. c. cum ecclesia. de cã. pos. z ꝓpie.

Temperantia vide sobrietas.

Temere facit q scienter actũ sibi a iure prohibitũ sub colore fraudulẽto. facit c. p venerabilẽ. in gl. videbat. q ff. sint legi. et p Pau. in cle. j. de sepul. z ar. optimũ in. c. auaricie. de elec. li. vj. no. Ge. ibidẽ. qd nõ bñ p dispositionibꝰ penalibꝰ.

Temeritas est audacia in malum. l. iubemus. C. de sacrosanc. ec. no. Car. de sum. tri. de. j.

Tempus anni qñ requirat cõpletũ vel sufficiat inceptũ? R. Pa. in. c. ad nostrã. de regul. q in dubio iuris tenendũ est q in dignitatibus fauor ꝓsiderat. Et ideo annus inceptus habet p cõpleto. z ita tenet glo. in. d. c. sed fallit in epatu vbi est spãle q sit cõpletus. In regule obseruatiõe vbi est grauitas z labor. z sic odiũ. tõ cõpletus exigit ar. c. qz in insul'. de regu. z sic intelligit. xx. q. j. si in qlibet. z in. c. significatũ. de regu. Regl'ariter vo dz eẽ cõpletus: nisi aliud iure caueat. vt no. Arch. in. c. si annũ quartũdecimũ. de iudi. li. vj. de q vide. ſ. etas. per totũ. bona est. xxiij. pars diei. pũctus est q̃rta ps horemomentũ est decima ps pũcti ſm Io. an. in. c. j. de cã pos. z sic. xl. mometis hora pstat.

Tergiuersator est q in totũ a lite recedit. ij. q. iiij. §. notãdũ. z vide. ſ. Accusatus. §. viij. quod nõ põt tergiuersatione celari dicit notoriũ. in. c. tua. de cohabi. cleri. z muli.

Tentare ꝓpie est experimentũ sumere de eo q tentat. ſm Tho. ij. ij. q. xcv.

¶Quõ tentat qs deũ? R. duobus modis. ſ. verbis 11
et factis. verbis qñ deo in oratione colloquit. z petit ea intentione vt exploret dei sciam aut ptãtem seu volũtatem: z inde experimentuz sumat. Factis vo tentat deum: qñ p ea q facit intẽdit experimentũ sumere diuine ptãtis. sapiẽtie vel pietatis. sed q̃si interpretatiue deum tentat: q z si non intendat experimentũ sumere de deo. aliqd tñ petit vel facit ad nihil aliud nisi ad ꝓbandum deũ: quod verũ est quãdo sine necessitate

vel vtilitate hoc facit. qz in necessitate vel ꝓ vtilitate qñ q̃s se ꝓmittit deo in suis oꝛombus aut factis: non est tentare deū. sicut. ij. Paral. xx. Cū ignoramus q̃d agere debeamus ad te sunt oculi nr̃i. z ideo dicit glo. Mat. iiij. deū tentat q̃ babẽs q̃d faciat: sine rõne cõmittit se periculo: experiẽs vtrū liberari possit a deo.

2 ¶Utrū tentare deū sit pctm̃? R. q̃ sic: qz ꝓsupponit ignoꝛantiã z dubiū de diuina pfectione. Nullus ẽm ꝓsumit tẽtare eū de cuius excellẽtia est certus. z cum tentare isto mõ ptineat ad dei irreuerentiã: opponit directe religioni. z sic est graue pctm̃ minus tñ q̃s superstitio. qz tentãs ꝓtestat tm̃ dubitatoꝛ vbo vl̃ facto. sed superstitiosus ꝓtestat errozẽ facto. vt ptz. ē. superstitio. §. j. Si vo experimentū q̃s sumat de pertinẽtib? ad dei pfectionẽ solū vt alijs demõstret: ꝟ nõ est tẽtare deū si subest necessitas iusta vel pia vtilitas et alia que ad ꝟ cõcurrere debẽt. sicut apl̃i petierunt in noie xp̃i facere signa Act. iiij. vt infidelib? innotesceret virtus xp̃i. Itẽ no. q̃ dupl̃r q̃s petit signū a deo. Primo explozãdo dei ptãtẽ aut dicti eius veritatẽ. z ꝟ est tẽtare deū. Scõo vt instruat̃ q̃d sit circa aliquod factū placitū deo. z hoc nõ pertinet ad dei tentationẽ quãdo tale quid ꝓ sacrã scripturã non est reuelatū. aut ꝓ sanctos seu per ecclesiam.

Testamentum est voluntatis nr̃e iusta sntia de eo qđ q̃s vult post mortẽ fieri cũ heredis institutione vt habeat̃ iu. l. j. iũcta glo. ff. de testa. vñ bñ dicit iusta sntia. qz si ẽ iniusta: puta vult exheredare filiũ sine cã: non est seruãda. xxij. q. ij. si q̃s. Aut si ꝓiciat corpus suũ iactari in mare. ff. de ꝓdi. instit. l. quidã suo testõ. vel ꝓ bonos mozes aut pietatẽ aut verecundiã. l. ꝓditiones. ff. de ꝓdi. instit. z. l. filius. ibidẽ. Itẽ oportet q̃ instituat̃ heres. qz sine eius institutione non erit testm̃. vt instit. de leg. §. añ heredis. z sic z iffert a codicillo. qz per codicillum non põt dari hereditas ved adimi. instit. de codicil. §. codicillis.

3 ¶Quis põt facere testm̃? R. q̃ q̃cunq; nõ ꝓhibetur Et q̃ ꝓhibent̃? R. q. xix. genera ꝓsonarũ. Primo furiosus seu mẽtecaptus q̃ nõ ꝟ lucida intervalla. c. fi. de testa. l. furiosum. C. q̃ testa. fa. nõ pos. Scõo surd? z mutus a natiuitate. secus a casu. z scit scribere. l. discretis. C. q̃ testa. fa. nõ pos. Tercio nõ valens articulate loq̃: ita vt nõ possit exprimere nomen heredis nec scribere. l. iubemus. C. eo. ti. Quarto impubes. instit. q̃bus non est p. fa. test. §. ꝓterea. Quinto filiusfamilias nisi de castrẽsi peculio vel q̃si vt in. c. licet. de sepul. li. vj. z. l. pe. C. q̃ te. fa. nõ poss. qđ limita vt. ē. Religio §. lvj. Sexto ꝓdigus cui est interdicta a iudice bonorum administratio. l. is cui. ff. eo. ti. Sed testm̃ añ factum valebit vt ibi. Septimo damnatus ad mortem naturalẽ vel ciuilẽ: vt sunt deportati. etiã si fugiũt de manu iudicũ. vt. ff. e. ti. l. eius. z quod ibi nõ. z. l. q̃ vltimo supplicio. z ibi Bart. ff. de penis. Secus si esset dãnatus ad penam inferiorem. Octauo manifestus vsurarius: nisi ꝓstet ꝓius cautionẽ ꝑm formam. c. q̃q̃. de vsur. li. vj. Nono excõmunicatus ꝑm aliquorum opi. quã sequit̃ glo. in. c. decernimus. de sen. ex. li. vj. sed ꝓtrariũ cõiter tenet̃. Decimo seruus. xiij. q. ij. illud. z. l. filius. ff. eo. ti. Undecimo qui bet religiosus qui ꝓfitet̃ tria vota substãtialia. vt in. c. ij. de testa. xij. q. ij. nõ dicatis. Secus de alijs: vt sunt beremite z hmõi. xix. q. vlti. §. ecce paulus. Duodecimo hereticus. quia omnia bona sua sunt cõfiscata ipso iure c. cum ꝑm leges. de here. li. vj. Terciodecimo dubius de statu suo. s. an sit in eo statu in quo testari possit vt ne. l. de statu. ff. e. ti. Exemplum. captus a latronibus dubitat an sit seruus vel liber. vt in. l. j. in ꝓn. ff. de le. iij. Quarto decimo obsides. intellige de illis xp̃ianis apud infideles datis. aut de illis q̃ erant captivi ppli romani. nõ añt de obsidibus qui dant̃ ab vna ciuitate ad aliã. vt legit̃ z nõ. in. l. obsides. ff. e. ti. Quintodecimo dãnatus ob carmẽ famosum seu libellum in iniuriã alterius. qz etiam infamis efficitur. vt in. l. is cui §. si quis ob carmẽ. ff. eo. ti. Bar. tñ ibidem z cõiter tenet̃ q̃ ex alia causa infames nõ ꝓhibent̃ testari. Sextodecimo reus criminis lese maiestat̃. l. q̃s̃. C. ad l. iul̃. ma. vj. q. j. §. verũ. Decimoseptimo q̃ est apud hostes captiuus. l. eius. ff. e. ti. Intellige istud de hostibus romani imp̃ij. Decimooctauo vtroq; carẽs lumine. bodie tñ testat̃ dũmõ seruet qđ nõ. in. l. hac cõsultissima. C. q̃ te. fa. po. q̃ sunt ista. Primo q̃ testes sint vocati ad ꝟ vna cum tabellione. Scõo q̃ nomia heredũ exprimant̃ ita z taliter q̃ rõne nois nõ possit oriri dubitatio. Tercio q̃ palã exprimat voluntatẽ suam tam circa heredes q̃ circa legata coram testib? z tabellione. Quarto q̃ testes subscribãt z etiaz tabellio vno z eodẽ tpe z loco. Quinto q̃ vbi non põt haberi tabellio habeat̃ loco tabellionis octauus testis lr̃arũ peritus q̃ se subscribat. Fallit ꝟ ꝑm Bal. ibidẽ nisi testetur inter liberos. qz tũc sufficiũt duo testes. ꝟ idem seruandũ est in codicillis cecoꝛ. vt in. d. l. hac ꝓsultissima. Decimonono q̃ cardinales insecutus est hostiliter vel percussit aut ceperit vel socius fuerit aut fieri mãdauerit aut ꝓsilĩ vel auxiliũ dederit vel fauorem. vel ratum habuit. nec etiam talis ex testõ alioꝛũ aliquid capere põt nec ex successione. c. felicis. de penis. lib. vj.

¶Utrum ꝓfati q̃ testm̃ nõ pñt facere: possint dispo- 4
nere in pias causas? R. q̃ nõ primi nec q̃rti simplicit nec quinti: nisi de peculio castrensi vel q̃si ꝑm Bal. in l. j. C. de sa. san. ec. z nõ. in. d. c. licet. nec sexti nec septimi nec octaui simpl̃r ꝑm Bar. z idẽ dicit de q̃libet decedẽte in mortali ꝑm Bal. in ꝟ vltimo tenet ꝓtrariuz z bñ. qz eccl̃ia recipit oblationes publicoꝛ pctõꝛ. nisi vbi spãliter ꝓhibeat̃ vt ptz in glo. in. c. oblationes. xc. dis. ergo fortius elemosynas nec. x. nec. xj. nec. xij. nec. xvj. nec. xvij. alij añt sic etiã si loqui nõ pñt dũ signis annuãt. vñ ponit Bal. in. l. j. C. de sa. san. ec. exemplũ de quodam aduocato. qui non valens loqui. interrogatus si volebat q̃ tot darentur pro anima sua pauperibus. aperiret librum in signũ. ipe aperuit. z q̃ vz let affirmat.

¶Testamentoꝛ q̃t sunt spẽs? R. due. Una dr̃ testa- 5
mentũ nuncupatiũ z sine scriptis. z est illud in quo testatoris z heredis z legatariorũ noia et oia q̃ in eo ꝓtinent̃ coram testib? nũcupant̃. i. manifestant̃ z dr̃ sine scriptis. i. subscriptiõe testiũ z alijs solẽnitatib? q̃ req̃runt̃ in testõ in scriptis facto. de q̃ in. l. hac ꝓsultissima. C. de testa. z etiaz qz sine oi scriptura inde facta põt q̃s testari nũcupatiue: dũmõ coram testib? z ꝓditione legitimis nũcupet heredẽ: z suã explicet voluntatem. instit. de testa. §. fi. Ideo si q̃s non ꝟ notariũ aduocet legitimũ numerũ testiũ z explicet nomen heredis z alias institutiones z legata. et roget eos vt sint testes z valebit. Aliud dr̃ testm̃ in scriptis. z istud potest facere q̃s qñ nõ vult q̃ testes vel alicꝫ sciat suaz dispositionẽ. vñ req̃rit multa de suba. vt in. l. iubem? C. de testa. z. d. l. hac ꝓsultissima. z nisi quis sit bñ doctus faciliter errabit in ipo ꝓcendo. Ideo habeat alĩ

quē doctorē ꝑ pſilio q̄ vult eū facere. de q̄ q2 nō eſt in vſu omitto vt dixi. Aduerte etiam q̄ q̄s pōt relinq̄re ſic dicēdo coꝝ notario ⁊ teſtib⁹. volo q̄ beres me⁹ faciat in oibus ⁊ ꝑ oia ꝓut ꝓtinet in q̄dā mea ſcedula ſcripta manu mea q̄ eſt apud talē religioſum. ⁊ valebit ꝟm Alex. de imo. in l. ſtipulationū. §. illud. ff. de v̄. ob. ⁊ bar. in l. ſi ita ſcripſero. ff. de ꝓdi. ⁊ de. et Pau. de caſt. in d. §. illud. ⁊ Bal. in l. captatorias. i. q. v. C. de te. mili. Jo. de imo. in l. illa inſtitutio. ff. de bere. inſti. ⁊ in. c. cū tibi. de teſta. Ratio: q2 lꝫ in teſtō nuncupatiuo debeāt palā nūcupari q̄ fiunt vt a teſtibus exaudiant. l. beredes palā. in pu. ff. de teſta. ⁊ in. l. iubem⁹. C. e. q2 paria ſunt implicite et explicite exp̄mere. d. §. illud. ⁊ d. l. ſi ita ſcripſero. ideo valet. ſed videat qui ſic vult q̄ taliter lr̄a ſua cognoſcat vt nō ſit dubiū de ea q2 aliter eſſet periculoſum.

4 ¶Quot teſtes requirunt in teſtō? R. q. vij. legitimi. ⁊ q̄ ſint rogati. vñ ſi teſtīm ſine ſcriptis habeat minus q̄. vij. vel ſi ſunt. vij. nō tñ rogati. nō valet. l. beredes palā. §. pe. ff. de teſta. fallit ꝟ in teſtō cecī vbi ſunt neceſſarij. viij. In teſtō ruſticī i rure facti vbi plures nō ꝑnt inueniri ſufficiunt. v. In teſtō facto inter liberos ſil̄r ſufficiūt duo ꝟm Bal. in l. hac conſultiſſima. C. qui te. fa. poſſ. In teſtō facto in ꝑtia impatoris ꝓcab⁹ ſibi porrectis vt audiat ſufficit vnus. an añt notari⁹ cōputeāt ꝓ vno dicendū q̄ ſic. ſed cautius eſt q̄ pur ſint vij. ſine eo. inſti. de teſta. §. fi. de ꝓba. q̄m. ⁊ in. d. l. hac conſultiſſima. ⁊ l. oim. C. de teſta. In teſtō militis in exercitu ſufficiunt duo teſtes. ⁊ in bello ꝓut voluit. l. milites. C. de. teſt. mili.

5 ¶Sz nunq̄d in foro aie valeat teſtīm factū coꝝ duobus teſtib⁹ ſolū? R. Pa. in. c. cū eēs. de teſta. tenet q̄ ſic i diſpoſitis ad pias cauſas. ⁊ in ꝟ cōiter ꝓcor. doc. Ju alīs ad nō pias cauſas. Pa. tenet q̄ vltra duos teſtes requirit̄ ꝑtia ſacerdotis parochialis vel loci eius duo alij teſtes. aliter nō valeat. Quidā tenēt indiſtincte q̄ valeat coꝝ duob⁹. §. ego dico q̄ ſi nō ſubeſt ſuſpitio fraudis valeat. q2 ceſſat ratio legis. ſi vo ſit ſuſpitio fraudis: dico req̄ri ſolennitatē iuris ciuil. ⁊ ad. c. cū eēs. ⁊ c. relatū. el. j. e. ti. dico q̄ bñt locum in terris eccleſie. vt ptz ex coꝝ ſubſcriptione.

6 ¶Sz q̄ nō ꝑnt eſſe teſtes in teſtō? R. q̄ oēs q̄. ꝑ teſtibus reprobant a iure. vt. j. teſtis. Jtē in teſtō ſpāliter nō pōt eſſe mulier. ff. de teſta. l. q̄ teſtō. §. mulier. Jtē hermofroditus in q̄ q̄ualēt muliebria. l. q̄rit̄. ff. de ſtabo. Jtē ille cui ꝟ eſt interdictū ꝑ ſtatutū vel a iudice. Jtē ſeruus. Jtē oīs q̄ hz in ptāte beredē: ſicut ꝑ. au⁹ ⁊ ſil̄es. ꝓbant hec inſti. de teſt. §. teſtes. ⁊. §. ſe. Jtē q̄ nō eſt teſti capax: ſicut ſpurius teſtatoris. bereticus. dānatus ad metallū et ſil̄es. Jtē q̄s leges improbos ⁊ inteſtabiles iubēt eſſe: vt ſunt de crimine famoſo dānati ⁊ muliebria paſſi. ff. de teſti. l. ob carmē. Jtē legatarius nō pōt eſſe niſi q̄ ad queſtionē vtentē inter beredē ⁊ extraneū. inſti. de teſt. §. legatarius. ſed q̄ ad factum ſuū inter ſe ⁊ beredē non pōt.

7 ¶Ex q̄bus cauſis teſtīm dicit̄ nullū? R. q̄ loquendo de teſtō nūcupatiuo ⁊ ſine ſcriptis ex q̄ttuor. Primo ſi teſtator non erat habilis ad teſtīm. Scōo ſi inſtituit beredē non capacē vel nullū inſtituit beredē. Tercio ſi ꝑterijt iam natum quem inſtituere vel exheredare debuit. Quarto ſi nō ſit legittimus numerus teſtium legitimor⁹ ⁊ rogatorum.

8 ¶Q̄n teſtīm tenet: ſed tñ irritat̄ ⁊ rūpit̄? R. q̄ ex. vij. cauſis. Primo q̄n teſtator nō ꝓuidit de poſthumo q̄ ꝑoſt teſtīm eſt natus. ſi tñ idē poſthumus moreret añ mortē teſtatoris: teſtīm nō rumpit̄ q̄ ad effectum. idē dic de q̄ſi poſthumo vt eſt arrogatus. vt ille qui tpe teſtameti non erat ſuus ſed tpe mortis ſic. Jtem quā do cauſaꝫ exheredationis improbat heres ſuus. et ꝓ ſniam reſcindit̄. Jtem ſi teſtator patiat̄ capitis dimi nutionē: niſi iterū fiat ciuis roman⁹ vel ſui iuris. Jtē per ſcōm teſtīm reuocatorū ꝑmi. Jtē ſi beres nō adiuit bereditatem. vel ante aditam deceſſit. vel cōditio ſub qua inſtitutus fuit defecit ⁊ ſimilia. de q̄bus inſti. qui. mo. teſ. infir. per totum.

¶Utrū legata facta in teſtō nullo vel irritādo debeantur? R. q̄ ſi teſtīm eſt nullū ex ꝑteritione iā nati: vel rumpit̄ ex ꝑteritione poſthumorū vel q̄ſi poſthumorū. vel reſcindit̄ ꝓ ſniam ꝓpoſita q̄rela de inofficioſo vel ꝑ tabulas: ſic legata debent̄. lꝫ inſtitutio nō tenet. C. de libe. ꝑte. aut̄. ex cā. ſil̄ dic ſi teſtīm rumpit̄ ex falſa cauſa. vt puta. A. inſtituit. B. ⁊ ſubſtituit eidem B. C. moriēt. B. teſtator. A. facit aliud teſtīm dicēs. q2 beredes bñe voluī ⁊ bñe nō poſſum. tu D. eſto beres. licet eīm C. rūpat q̄ſtū ad inſtitutionē. tñ legata debētur. Si vo teſtīm ſit nullū: puta q2 inſtituit beredē nō capacē vel nullū. quia non fuerunt teſtes debiti: tunc an debeantur legata eſt differentia inter docto. ⁊ dic vt. §. beres. §. v.

9

¶Quid ſi teſtamentū ſit cū clauſula in fine. q̄ ſi non valet iure teſtamētiualeat iure codicillo⁹ ſaltem: vel iure cuiuſcūq̄ alterius vltime volūtatis valere voluit, ⁊ teneret? R. q̄ ſi teſtamētū patiat̄ defectū vel iuris repugnantiā in bis q̄ ſunt de ſubſtātia eius. nihil facit hec clauſula niſi teſtet̄ inter liberos ꝟm cōem opi. ſi vo patiat̄ defectū ſolēnitatis debite ꝑmiſſe: ſic valebit iure codicillor. C. de codicil. l. fi. dū ſolēnitas ſufficiens codicillo ſit appoſita. ſcz. v. teſtes: lꝫ nō rogati. ⁊ ſic legata in eo relicta debent̄. inſti. de codicil. in ꝑn. Et inſtitutio q̄ in eo erat ſcripta lꝫ directa videat̄. tñ in caſum fideicōmiſſi cōuertit̄. l. ſcenola. ff. ad trebel. Et ideo ab inteſtato veniētes accipiēt bereditatem. ⁊ q̄ſi rogati videant̄ reſtituere tenent̄ inſtituto per fideicōmiſſum. ar. C. de fideicommiſ. l. eam quam frater tuus.

10

¶Utrū vltimū teſtamentū ſemp valeat? R. ꝟm glo. in. c. licet. de ꝓſti. li. vj. q̄ ſic. alle. c. vltima volūtas. xiij q. ij. ff. de lega. j. l. ſi mihi. etiā ſi de primo nō faciat mētionem. Fallit in duobus caſibus. Primus in teſtamento facto inter liberos. C. de teſta. aut̄. hoc inter liberos. Scōs cū ipſe teſtator ſibi legē indixit. videlicꝫ ſi fecero aliud teſtamentū nō valeat: niſi de alio fecero mentionē: tūc oportet faciat mentionē. aliter non valeret vltimū. ff. de leg. ij. l. ſi quis. Jtem ſi ſcōm teſtamentū fit ſub cōditione que eſt de preterito vel preſenti. puta inſtituo beredem ticium ſi sempronius eſt vel fuit conſul. tunc ſi conditio fuit vel eſt vera rumpitur ꝑmum. ſi vo non eſt vera nō rumpit̄. Si vo teſtamentū fit ſub conditione futura. tunc ſi cōditio eſt poſſibilis etiam ſi non aduenīat rūpit primū teſtamētum. Similiter ſi conditio ſit impoſſibilis: babet̄ pro non adiecta. ⁊ rumpit primū teſtīm. vt habes in. l. cuꝫ in ſcō teſtō. ff. de iniuſto ru. te.

12

¶Que pena non implentis voluntatē defuncti? R. q̄ aut eſt beres extraneus. ⁊ ſic perdit totam bereditatem. de voto. c. licet. xj. q. j. ſilueſter. de teſta. c. ſi beredes. Si vo beres eſt filius: tunc ſi bereditas eſt diuiſibilis: amittet ſolum reſeruata ſibi legittima. C. de fideicōmiſſ. aut̄. hoc amplius. Si aūt eſt indiuiſibilis puta quia ducatus. regnum ⁊ hmōi: ſic totam perdet

13

d.c.licet.in fi.z hec intelligo in dispositis in testamento que ipo iure habēt auctem. vt sunt legata z substitutiones z hmōi. Jn aliis aūt necessario heres seruare nō tenet. vt si ꝓcipiat filijs q̄ stent simul vsq; ad tale tp̄us. vel q̄ nubat tali vel nō nubat tali: z hmōi. Sz si testator vult in hmōi heredez obligare efficaciē adijciat penā heredē dānādo in legato ꝓtādo cā pene: puta petre heres meus dato centū ticio si tale q̄d nō feceris rē. q; sic tenebit tale legatū: dummō quod ꝓcipiē non sit impossibile vel turpe vel ꝓtra leges. insti. de lega. §. pene quoq;.

13 ¶Cuius expensis seruus fugitiuus legatus sit q̄rendus? R. Pa. in. c. indicāte. de testa. glo. in. l. cū seruus ff. de leg. j. distinguit q̄ttuor tpa. Primū testamenti. z si tūc erat in fuga sic expēsis heredis. intellige si lōge absens erat: sic z de alia re legata dicimus. vt in. l. cū res. ff. de le. j. secus si ꝓpe. Secūm tp̄s post testm̄ z añ mortē testatoris. z si tūc fugit expēsis legatarij. Tercium post mortē testatoris z añ aditā hereditatem: z si tunc fugit culpa heredis sic tenet ad extimationē heres si sine culpa nō tenet nisi pueniat ad eius man? z idē dic in q̄rto tp̄e. scz post aditā hereditatē. Ratio: q; sicut heres liberat interitu rei relicte. intellige q̄n res debet in specie nō in genere vel quātitate. l. q3 te mihi. ff. si cer. pe. sic z in fuga serui sine sua culpa liberat. Sz in ꝓmo casu videt testator sic voluisse.

14 ¶De detractione falcidie trebellianice z legitime. vide. §. legitima. z sic diuide hereditatē in. xij. vncias. et q̄ dz hīe legitimā accipiet q̄ttuor vncias ꝓmo. Si postea dz restituere alteri hereditatē detrabet q̄rtā ptē scz duas vncias. z sic medietatē restituet vel q̄rtā falcidiā. z quō cessat. vide. §. Legitima.

15 ¶Utrū institutus heres in certa re possit detrahere trebellianicā? R. q̄ nō: sed solū heres vniuersalis. ita ꝓsulit Bal. p. l. j. ff. ad. l. fal. z recitat Pa. in. c. Raynucius. de testa. z intelligit heredē vniuersalē non solum q̄ instituit insolidū § etiā ille q̄ instituit in certa quota hereditatis. Sicut videmus de falcidia q̄ detrahi pōt p heredē ꝓstitutū in dimidia portione hereditatis vt ꝓbat. in. c. Raynaldus. extra. e.

16 ¶De executorib? testamētor; vide executor.

17 ¶Jn q̄ differt testamētum a codicilo? R. q̄ in octo. Primo q; in codicillis non pōt fieri recta institutio § tm̄ fideicōmissaria. secus in testamēto. Scdo q̄ p codicillū nō admittit hereditas heredi instituto p testamentū nisi in vno casu. q̄n in codicillo dicit heredē instituū nō mereri voluntatē suam. quia tunc tanq̄ indigno aufertur hereditas: sine sit solus heres sine sit vnus de pluribus. Jdē dico de oibus: si sic dicat oēs non mereri. l. diui seuerus z antonius. ff. de adi. lega. Jn relic̄s vo fideicōmissis vel legatis in testamento bñ pōt per codicillum adimere. insti. de adop. lega. p totum. Tercio q̄ exheredatio non potest fieri per codicillum. insti. de codicillis. §. codicillis. Quarto heredi pure constituto in testamento non potest conditio adijci in codicillo que obsit sibi. insti. de codicillis §. z directo. Quinto quia heredi instituto in testamēto non potest fieri substitutio directa in codicillo. licz facta trabatur ad fideicommissariā. quia videtur testator rogare institutum vt hereditatem restituat illi quem in codicillo substituit ei. l. scevola. ff. ad trebel. Sexto quia in codicillo sufficiunt quinq; testes etiaz non rogati. C. de codicil. l. vlti. Fallit hoc in codicillo facto. de quo supra. §. j. sed in testamento. vij. rogati. et in codicillo testis potest esse mulier: sed non in testamento. l. qui testamento. §. mulier in testamento. ff. de testa. Septimo quia potest quis decedere plurib? codicillis relictis validis nisi sibi contradicant. ff. de iure codicil. l. diui seuerus. sed non pluribus testamētis. Octauo quia si quis dū esset filiusfamilias fideicommissum in codicillis reliquerit. z postea paterfamilias decesserit eadem voluntate durante valebunt codicilli. Hoc autē esse non poterit in testamento. ff. de leg. ij. l. j. §. si filiusfami. ex quibus patet q̄ codicillus est quedā sine institutione dispositio vltime voluntatis. q; sicut testm̄ ita codicillus morte cōfirmat. C. de cadu. tollē. l. vnica.

¶Utrum heredis institutio possit committi in alterius voluntate expresse? R. q̄ non. immo oportet q̄ ore proprio nomen heredis exprimat. vel per propriam scripturam. l. hac consultissima. et. l. iubemus. C. eo. immo tenuit Jo. an. in addi. ad Spe. e. ti. post Albertum papiēsem. q̄ si quis ad interrogationem alterius: puta dicentis. vis talem instituere heredem? R. sic. non valere testamentum. cuius glo. in. d. l. iubem? teneat cōtrarium. tenetur tamen in. c. cum tibi. eo. ti. q̄ de equitate canonica valeret. Limitant hoc distinguendo Bart. Jnno. et Hosti. in. c. cum tibi. eo. ti. q̄ aut committitur in voluntate heredis scz an voluerit esse heres vel ne. et sic valet. l. verba hec. ff. de condi. insti. Aut committitur in volūtate alterius ab herede expresse: vt puta. instituo heredem quem ticius voluerit. et sic non valet. ff. de here. insti. l. si quis sem pronium. et. l. captatorias. Si tamen quis ita diceret committo omnia bona mea arbitrio ticij vel dispositioni ticij: valet. et ticius tenetur distribuere in pias causas. Jn quibus habemus regulam iuris humanē gentium et diuini que est q̄ pre omnibus dispensetur in religionem diuinam. vt peccata elemosynis redimantur. z sic dispensando non potest velle aliud q̄ voluntas testatoris. Sed si dispēsaret in propbanis cum nullam habeat regulam: posset alio modo dispensare q̄ sit voluntas testatoris. Et hoc sequitur Barto. in. l. j. C. de sacrosanc. eccle. et Panor. in. d. c. cum tibi.

¶Quid si tacite institutio heredis committatur alterius dispositioni? R. q̄ valet. l. ille institutiones. ff. de here. insti. et. l. nonnunq̄. ff. de condi. et de. et eodem modo legatum tacite potest committi voluntati alterius. ff. de le. ij. l. j. sed non expresse. ff. de le. j. l. captatorie. z dī tacite alterius voluntati committere sic. instituo te heredem vel lego hoc tibi si ticius capitolium ascenderit. expresse vo quando dicit instituo illuz heredem quē ticius voluerit. vel lego tale quid cui semꝓnio placuerit.

¶Utrum institutio possit fieri incerte persone: vtputa instituo heredes meos pauperes christi? R. glosa in. d. c. cum tibi. q̄ sic. z sm̄ Bar. in. l. captatorias. C. de testa. mili. etiam si adderet eligendos per priorem talem z hmōi. z dicit q̄. d. l. loquitur: quando ius institutionis confertur in voluntatem alterius. sed nō quando electio persone solū vt in casu nostro. z ideo non est contraria.

¶Utrū institutio heredis possit fieri sub cōditione? R. q̄ sic. dūmō nō instituat ad tp̄s certū: vtputa vsq; ad pascha vel ad tres annos. q; non valet talis ꝓditio z viciatur. non tamē viciat. vt insti. de here. insti. §. heres. sed ad incertum pōt. vtputa donec vixerit. vel

lem instituo pōtq̄ absolutus fuerit ab excōicatione. ff. de bere. insti. l. in temp⁹. Fallit in milite q̄ potest instituere etiam ad tempus certū. l. miles ita. ff. de mili. testa. Hic aduerte q̄ institutus beres ad diem certū alio herede nō dato semp erit beres. vt in. l. hereditas ex die. ff. de bere. insti. Et idem dic q̄n instituit ad diez incertum. q̄ nemo p parte pōt decedere testatus z p parte intestatus. l. ius nostrū. ff. de reg. iur. Hoc tenet Jo. de ymol. z Bal. z Ange. in. d. l. hereditas. Jdeo si quis instituerēt beres donec viuerit. alio non dato herede erit ꝑpetuus. Hoc firmat Bal. z Sali. in. l. extraneū. C. de bere. instit. z Pau. de castro. in. l. certi. C. de testa. mili. z licet Bar. in. d. l. hereditas. teneat q̄ si testator aperte voluerit vt non esset beres nisi in vita vl' vsq̄ ad talem diem. q̄ nō erit ꝑpetuus. tamē cōmuniter docto. tenent cōtra eū. vt Dy. in. l. si quis ita beres instituat excepto fundo. ff. de bere. insti. Bal. z Ange. in. d. l. hereditas. z ē verius. quia testator non pōt ius accrescendi ꝓhibere. nec respectu rei. nec respectu tēporis. quia causa testati trahit ad se causam intestati. quia dignior. d. l. hereditas. facit. l. si miles vnū ex fundo. ff. de test. mili. z ꝓbat̄ in. d. l. si quis. Jn legatis tñ bene pōt ꝓhiberi ius accrescendi. z ita loquit̄ l. dñs. ff. de vsufru. Secus in hereditatibus. vt in. d. l. si quis vbi institutus. excepto in fundo detracta mentione de fundo. habebit totā hereditatē. Nam testator non potest facere q̄ iura non valeant in suo testamēto. vt in auten. vt cū. de appel. cogno. §. ceterū. Posset tñ dici q̄ in conscientia opi. Bar. est vera in eo qui erat simplex z hec ignorabat. Secus in eo qui hanc dispositionem iuris sciebat. quia videt voluisse quod ius volebat. Jtem dic q̄ pōt institui sub conditione. dūmodo conditio sit possibilis z honesta. excepto filio qui non potest institui. sub omni cōditione. §. sub illa q̄ ē in potestate instituētis vt in. l. suus quoq̄. in pn. ff. de bere. insti. Nam non potest filius grauari in debito bonoꝝ subsidio. C. de inoffi. testa. l. q̄n in prioribus.

22 ¶Utrū possit fieri institutio heredis in certa parte? R. q̄ sic. §. si alius instituitur beres in vniuerso. erit talis potius legatarius q̄m beres. l. quotiens. C. de bere. insti. §. beres. possunt tamē plures institui equis portionibus. insti. de bere. insti. §. si plures instituant̄. z p capita. z ptim p stirpes. vt in. d. §. si plures. Nō. b q̄ institutis pluribus heredibus distributio fideicōmissoꝝ in casu in quo accrescit heredibus. nō fiet ꝑm distributionem rerū in quas erant instituti. §. ꝑm ptē institutoꝝ equaliter. nisi voluntas defuncti manifeste cōtradicat. vt. l. quotiēs. §. si duo. ff. de bere. insti. z. l. nūq̄. z. l. quotiens. ff. ad trebel.

23 ¶Quot modis fit institutio heredis? R. duob⁹ modis. s. directe z oblique. Directa institutio non pōt fieri nisi in testamēto. z est q̄n verbis rect̄ siue obliquis recto iure instituit̄ beres ad quem vult testator hereditatem suaz. siue illud in quo instituit peruenire z illud capere nullo mediante. Obliqua vo institutio siue fideicōmissaria hereditas relinqui potest testamento z codicillo. z fit cum rogatur in codicillo beres institutus in testamento. vel beres ab intestato veniens vt hereditatem restituat alteri. Js ēm cui restituit̄ hereditas erit beres p fideicommissum. insti. de codicil. §. pe. z de fideicōmis. bere. §. pe.

24 ¶Quot sunt differentie heredum? R. q̄ tres. nā quidam sunt necessarij tm̄. sicut si seruus instituat̄ beres a domino suo. z dicitur necessari⁹ quia velit nolit tenetur hereditatem etiam suspectam adire si modo cū hereditate consequatur simul libertatem ex testamēto omni. z tempe mortis erat in potestate dñi. Alij sunt sui z necessarij. z isti sunt liberi qui sunt in ptāte testatoris tempe mortis. vt filijfamilias z descendentes ex masculis filijs. descendentes em̄ a filiabus sunt in ptāte pris eoꝝ vel aui paterni. §. est differētia. q̄ viuente filio meo meus nepos nō erit mihi suus heres. sed bñ mortuo filio meo. quia nihil est mediū quo impediatur. z sic de ceteris. Et dicūtur sui quia domestici. z quia viuo patre quodammodo extimant̄ omnia Necessarij vo quia de iure ciuili cogebantur fieri inuiti heredes. sed de iure pretorio ꝓmittitur eis ab hereditate abstinere si velint. Alij sunt extranei heredes vt sunt omnes qui nō sunt sub potestate testatoris nec subiecti iuri eius. sicut sunt filij emancipati. filij etiam a matre instituti. quia femine non habent filios in potestate. ꝓbantur hec omnia insti. de bere. quali. in prin. Jtem beres alius testamentari⁹. vt ille qui ē in testō scriptus. alius ē substitutus. §. qui alij substituit̄ heredi. alius fideicōmissarius cui ex fideicōmisso est hereditas restituta. alius legitimus vt iste qui ipo iure z sine testō defuncto succedit. 25

¶Utrum ex ꝓteritione legitimi heredis testm̄ reddatur nullū? R. q̄ sic si sunt de illis ad quos stricto iure legitima spectat hereditas. z nisi rite exheredent̄. Et qui sint tales. aduerte q̄ sunt tres linee cōsanguineorū. s. ascendentiū. descendentiū. z collateraliū. Testator autem q̄diu habet aliquem de descendentibus. tenetur illū heredē instituere vel exheredare si est causa z si talem instituit siue sit filius vel nepos mortuo filio vel pronepos z̄. non tenetur de aliquo ascendentium mentionem facere. quia descendentes in infinitū ꝓferūtur. insti. de bere. que ab inte. in prin. deficientibus descendentibus vel exheredatis. tenet̄ suos ascendentes instituere vel exheredare si quos habet. l. quotiens. C. ad sena. con. ozphi. Collaterales autem nunq̄ tenet̄ restituere vel exheredare. sed deficiētibus descendentibus vel ascendētibus. legitimis intellige. nō de illegitimis. potest quos vult instituere heredes sine attinentes siue non attinentes nulla facta mentione de collateralibus. verum est q̄ frater rumpit testamentum fratris quando instituit turpem personā. scz infamē. z intellige de fratre cōsanguineo z vterino vl' ꝓsanguineo tm̄. non de vterino tm̄. C. de inoffi. testa. l. frēs vterini. nisi in isto casu de aliqua re eū instituerit. vel nisi crimen ingratitudinis in frēm cōmisisset. vt in autē. de nup. §. ingratitudinis.

¶Sed nūquid testamentū clerici vel ingrediētis religionē erit irritū ex ꝓteritione legitimi heredis? R. q̄ non p verbū libere positū. in. c. q̄ nos. extra eo. ti. etiā quia sunt milites. sicut no. glo. in. l. pe. ff. de testa. mili. Et ideo sicut non rumpitur testamentuz militis ex ꝓteritione legitimaꝝ ꝑsonarum sic nec istoꝝ. hoc aptē sentit Bar. in auten. si qua mulier. C. de sa. sanc. eccle. de ingrediente religionē. z Pan. in. d. c. tua nos. de ambobus. z vide Fede. de senis. consilio. lv. z sic potest intelligi auten. presbyteros. C. de epis. co. z cle. Jtē volens intrare religionem pōt sine legitimo nūero testiū testari z pro parte decedere testatus. z pro parte intestatus. sicut miles pōt. p. ter. autē. ne mona. §. id q̄z. iūcta. l. j. ff. de testa. mili. facit. c. qui vere. xvj. q. j. tamē petere poterūt legitimā legitimi preteriti vigore auten. si qua mulier. C. de sa. san. ec. 26

27 ¶Sed pone q̄ ꝯs habz filios ⁊ filias. tenet ne oēs instituere? R. q̄ sic. omnes legitimos. vel exheredare si quem nō vult ⁊ subest causa. insti. de exhe. li. in pn. etiā filias votatas. ꝑ ꝟm aliquos sufficit instituere i vo te. Alij vt Azo. dicūt. q̄ oportet instituant̄ in aliq̄ modico ꝓter votem. ⁊ est tutius. ⁊ etiā ꝓfessos in religionem. C. de epi. ⁊ de. l. fi. §. hoc etiam cognitū. Et idē dic in nepotibus q̄n filij ꝑmortui sunt. vt in insti. ō here. que ab intest. defe. §. ita demū. ⁊ etiam in postbumis. C. de postu. here. insti. l. q̄ certatū ē. quis dicatur postbumus. vide postbumus.

28 ¶In quota parte tenet instituere tales? R. in quota voluerit quātūcūq; minima. licet postea talis aget ad supplementū legitime. tñ testamentum nō rumpet ⁊ dumnō sit institutus heres nō legatarius. puta q̄ dicat. instituo talem meū heredē in tali. q̄ si diceret. lego filio meo talem domū. non valeret. q̄ esset preteritus. l. quotiens. C. de here. insti.

29 ¶Utz legitima possit tolli in totū. vel in ptem p̄ta tuta vel ꝓsuetudinē. vide. s. legitima. §. j.

30 ¶Sed nūquid legitima cōputabūtur oīa q̄ ꝑuenerūt filio. dic vt. s. Legitima. §. xv.

31 ¶Utz filius institutus heres possit repudiare hereditatē retenta legitima? R. Pan. in. d. c. raynutius. q̄ non. ⁊ hoc tenet Bar. in. l. gerit ꝑ here de. ff. de acquirere. ⁊ Bal. in. l. vnica. C. q̄n nō petentiū ptes. ⁊ eadē rōne dic de p̄te. s. decedente ab intestato. quia non pōt ꝓ pte agnoscere hereditatem ⁊ ꝑ pte repudiare. ar. l. j. §. si ex fundo. ff. de here. insti.

32 ¶Utrum sit aliquis casus in quo postbumus preteritus nō rumpat testm̄? R. q̄ sic. s. in testameto mꝰis q̄ decedit in puerperio. sed succedit cum aliis fratribus vel nepotibus equaliter. Si tamen mater instituisset extraneū. aget de inofficioso testamento ⁊ rumpet. C. de inoffi. testa. l. si mater.

33 ¶De cautela illius q̄ vult facere testm̄ ⁊ disponere in pias causas nec audet. ꝯ timet de potentia aliquoꝝ. vide Pactum. §. xiij.

Testes antiquitus superstites vocabant̄. eo q̄ supra causarum statum ꝑferebant nūc parte nomūnis ablata testes vocantur. de ver. sig. c. fozus. §. testes.

1 ¶Quis potest esse testis? R. q̄ quilibet q̄ non prohibet̄. cum edictuz de testibus sit prohibitoriū sicut ⁊ de procuratoribus. ff. de procura. l. mutus. de spon. cum apud.

2 ¶Que requirūtur in testibus? R. q̄. vij. conditōnes. scz conditio. sexus. etas. discretio. fama. fozt̄una. fides Prima conditio vt non sit seruus. q̄ talis sepe ꝑmetu dñantis suppzimit veritatem. d. c. fozus. C. de testi. l. q̄m liber. ⁊ iij. q. iij. §. item in criminalibus.

3 ¶Utrū monachus ⁊ frater minoz possit esse testis? R. q̄ sic. ar. l. j. ff. de testi. ⁊ ar. in auc. de mo. §. cogitandū. no. Spe. in ti. de testi. facit ratio ꝯdicta cū nō inueniatur ꝓhibitū. ⁊ licet sint mortui mūdo. non tamē q̄ omnia. no. Pa. in. c. cū nūcius. eo. ti. Hoc limita vez coram iudice seculari de licentia sui superioris. alit non vt tenet spe. ibidem. ⁊ Jo. an. in addi. ibidem. ⁊ Alb. in R. i. C. de testi. facit. c. monachi. xvj. q. j. ⁊. c. placuit. ij. q. viij.

4 ¶Sed nūquid si testificatur sine licētia? R. ꝟm Pa. in. c. j. ō iura. calū. q̄ nihilomin⁹ valet. Idē dicit Ang. in. §. si vo libertus. in auten. de testi. vbi declarādo. §. cogitandum. in auten. de mona. dicit q̄ si clericus vel religiosus deponit vi coram iudice seculari sine mandato superioris non valet. Secus si volens. allegat. C. testimoniū. xij. q. ij. ⁊ no. in. d. c. j. ꝟm̄ q̄ non valeat. tenet Jo. an. in. d. c. j. ⁊ ē verius.

¶Secdo sexus vt no sit mulier. q̄ lz de iure ciuili admittat̄ in ciuilibus ⁊ criminalibus. xv. q. iij. c. ex eo. ff. de testa. l. q̄ testō. §. mulier. ⁊ insti. de testa. §. testes. nisi in testamētis tiū. vt in ꝑfatis. §. ꝯ i codicillis ⁊ alijs vltimis voluntatibus sic ꝟm Accur. d. §. mulier. tñ de iure canonico q̄ varij ⁊ mutabile semp femina ꝓducit. d. §. fozus. C. de inoffi. testa. l. filia. non admittit in criminalibus criminaliter. xxxiij. q. v. mulierē. nisi i criminibus exceptis. s. simonia. c. tanta. de simo. Et sic intellige. d. c. fozus. Jo. ciuilibus aūt ⁊ spūalibus ⁊ quibuscūq; alijs. ⁊ etiam vbi de crimine agit̄ ciuiliter. vt in denūciatione aut etiā in inq̄sitione. nisi vbi inuenit̄ ꝓhibitū expsse vt in testō admittit̄. no. Jo. an. i addi. ad Spe. e. ti. facit. c. q̄m. ⁊. c. tam lris. de testi. ⁊ quō nō debet trahi ad iudiciū ꝑ testimonio. ꝯ ad eas mitti dz in. c. mulieres. de iudi. li. vj.

¶Tercio etas vt nō sit impubes. ꝯ pubes in cā ciuili in criminali vo requirit̄ etas. xx. annoꝝ. ff. eo. l. inuiti. la. ij. ⁊. l. in testimoniū. iiij. q. iij. testes. 5

¶Sz nūq̄d potent pubes testificari de bis q̄ vidit in impubertate? R. q̄ si erat voli capax q̄n vidit. potent ar. insti. de inuti. sti. §. pupillus. ff. de neg. ge. l. in negociis. alis nō. hoc no. xxxvij. di. relatum. 7

¶Quarto discretio vt nō sit furiosus. iij. q. vij. §. tua ⁊ hoc nisi habeat lucida intervalla. arg. c. dilectus. de sponsal. xxxij. q. vij. neq; furiosus. vij. q. j. q̄uis. 8

¶Quinto fama. vt scilicet non sit infamis. non enim iusticia potest̄ habere cum homine scelerato cōmertium. d. c. fozus. §. fi. ⁊ in. c. testimonium. in glo. eo. tit. 9

¶Sexto fozt̄una. Nam diuiti magis credit̄. ff. de test. l. iij. C. ad. l. fal. autē. sed contestoꝝ. ideo paup repellit̄ si est talis cōditionis q̄ pecunia coꝝrūpi possit. alis nō ar. insti. de suspec. tu. §. vlti. equalis in opinione semp diues ꝓponit̄. q̄ potentioribus pares esse non possumus. ff. de alie. iu. mu. l. iij. 10

¶Septimo fides. quia nullus infidelis contra fidelem admittit̄. ij. q. vij. non potest. ff. de testi. l. ij. nec hereticus. de hered. excōicamus. Addūtur alia quinq̄ q̄ aliq̄n repellūt. 11

¶Octauo consanguinitas. vnde. l. testis. ff. eo. dicit̄. testis ydoneus pater filio. aut filius patri nō est. ⁊. iij. q. iij. §. item testis. quod limita vez vbi non agitur de coꝝrectione vel prohibitione peccati vel de illuminatione fidei. quia in istis vbi affectō carnalis cōiter nihil operat̄ valet. sic testimoniū xp̄i de p̄e. ⁊ no. Pa. i. c. in omni. extra eo. tit. 12

¶Quid in mr̄imonijs. nūq̄d pr̄ vel mater possit esse testis? R. Pa. in. c. videt̄ nobis. qui ma. accu. pos. concludēdo ꝟm Jo. q̄ si sponsus est ditioꝝ ⁊ nobilioꝝ. nō creditur eis. Si vo est equalis vel inferioꝝ sic admittitur. nisi appareat ex aliqua causa filiam affectare matrimonium. Tu vo dic q̄ iudex attendet si sponsa vel sponsus est repoꝛtaturus cōmodum vel incōmoduz. bonoꝛem vel vituperium. sic admittet vel non admittet. argu. l. iij. ff. eo. ⁊ bona Glo. in. c. ex litteris. extra eo. tit. 13

¶Mono familia. Nam quos testes actoꝛ ꝓducit de familia sua nō admittuntur. l. pe. ff. eo. nec familiaris. C. de bis q̄ ad ec. confu. l. fi. §. sane. iij. q. v. c. j. 14

¶Sed nunquid illi de collegio admittuntur super facto vel non facto a collegio ipo. R. Panoꝛ. in. c. iij. loco. de proba. q̄ sic. q̄n est tale quod ꝑ alios probari 15

nō potest. Rex. ē in. c. veniēs. extra eo. ti. sicut ⁊ pī testis est super etate. ⁊ gener ꝓ filio. qui. ſi. sint legi. trāſmiſſe. ff. de ꝓba. l. etiam matris. ⁊ in testamēto de peculio caſtrenſi. l. q̄ testamento. §. j. ff. de testa.

16 ¶ Utrū cū monaſteriū repetit ꝓfeſſum poſſint illi de conuentu adduci ꝓ testibus ſup profeſſione facta ab illo q̄ repetit? Rx. Pa. in. c. nup. eo. tit. q̄ ſic. q̄ cā nō ē ſingularis ſ monaſterij. ⁊ ſic nō dicuntur teſtificari in cauſa ꝓꝓria. vñ etiā ꝓlatus fratrū minor pōt eſſe i iudicio repetendo fratrē ſui ordinis ⁊ multo magis aliꝰ ꝓlati. Idem dic de clericis in cā eccie ſue. ⁊ de ſingularibus in cauſa vniuerſitatis. quia nō ē cauſa ſingulorū. xij. q. ij. qui manumittit. limita niſi tales ꝓ monaſterio vel vniuerſitate fuerint actores vel reſponſales vt in. c. inſup. eo. ti.

17 ¶ Decimo inimicos ⁊ multos aliōs repellere pōt iudex ſeu admittere. q̄ niſi in caſibus exꝑſſis a iure dicendū eſt iudicā. tu magis ſcire potes quis admitti debeat vel repelli. ff. eo. l. iij. §. j. ſ. ex circūſtantijs ⁊ aliꝭ affectionibus particularibus.

18 ¶ Undecimo laicus cō clericū in cā criminali cum criminaliter ꝓcedit̄ non admittit̄. ij. q. vij. c. ſi pī.

19 ¶ Duodecio ſocius criminis non pōt eſſe teſtis. lxxix. di. ſi quis. in glo. fallit in crimine leſe maieſtat̄ ⁊ ſimonie. vt in. d. glo. ⁊ hereſis.

20 ¶ Utꝝ in cā ꝓꝓria q̄s poſſit eſſe teſtis? Rx. q̄ non pōt negari q̄n aliq̄n q̄s teſtificet in cā ꝓꝓria attentis circūſtantijs ꝓſonaꝝ ⁊ cauſe. vt in. c. ſi. de iureiu. ⁊ in. c. ſi. e. ti. li. vj. ⁊ exꝑſſius in. c. ex rōe. cō. ꝓcu. facit q̄d no. Bar. in. l. admonēdi. ff. de iureiu. q̄ vult q̄ q̄n actor ſcit plene veritatē. vtputa de mutuo a ſe facto. ⁊ eſt perſona honeſta ſi habet ꝓ ſe vnū teſtem bonū teſerē ei iuramentū. ⁊ faciet ꝓbationē pfectam.

21 ¶ Aduerte q̄ tria detrahūt fidei teſtis. ſi variat. ſi vacillat. ſi negatiuā ꝓbare ꝓtendit. c. cū in eccia. de cauſa poſ. ⁊ ꝓꝓrie. ⁊ ibi Pa. diffuſe.

22 ¶ Quot teſtes in qualibet cā ſufficiāt? Rx. in teſtamētis ⁊ codicillis. vide. ſ. teſtiū. §. iiij. in donatōne cauſa mortis req̄runtur. v. C. de do. cā mor. l. vlti. Similit̄ in cōtractu q̄ excedit libꝝ auri facto in ſcriptis ab imperito in ciuitate. C. ſi cer. pe. auē. ſi nouo. Idem in eo q̄ vult ꝓbare ſolutionē debiti cōtracti in ſcriptis. C. e. l. teſtiū. In purgatōe canonica preſbyteri. vij. requirūt̄ ij. q. vij. ſimiliū. in purgatōe epi requirūtur. xij. ij. q. v. oīnibus in fi. Epus cardinalis non debet ꝏdēnari niſi cū. lxxij. teſtibus. ꝑſbyter cardinalis cum. lxiij. Diaconus cardinalis cū. xxiij. Subdiacon⁹ ⁊ inferiores cardinales cū. vij. vt. ij. q. vij. ꝑſul. ⁊ c. ſeq. Regulare añt eſt vt in ore duoꝝ vel triū ſtet omne verbū. ſi mō ſunt omni exceptione maiores. de teſta. c. cū eſſes. ⁊ c. relatu. ſm Hoſtiē.

23 ¶ Utruꝝ teſtes ſingulares ꝓbent regulariter? Rx. ſm Pa. in. c. bone memorie. el. j. de elec. q̄ non. Ratio. q̄ diuerſitas temporū pōt inducere diuerſitatē rei. vt in. c. in pūtia. de ꝓba. Et dicūtur teſtes ſingulares q̄n deponūt ſuper diuerſis factis. ita q̄ quilibet eſt ſingularis de facto ſuo reſpectu obiecti. Sed q̄n obiectuꝝ ſup quo deponūt fuit repſentatū ſenſibus teſtiū eodē tpe tūc ſunt conteſtes ⁊ non ſingulares. q̄ tunc videt̄ deponere de facto eodem. concor. huic ſentētie tex. in. c. cum dilecti. de elec. ⁊ c. tam lr̄is. de teſti. Limita tamē q̄ teſtes ſingulares non probant. ꝓut limitat Glo. in l. ob carmen. ff. de teſti. ⁊ Ange. in diſputatione que incipit. Aſtenſis miles. facit quod no. glo. ix. q. iij. c. nihilominus. ⁊ c. teſtes. ⁊ per Inno. ⁊ Jo. an. in. c. qualit̄ ⁊ q̄n. el. ij. de accu. vbi patet q̄ poſſidēs rem poteſt ꝓbare p teſtes ſingulares. ⁊ ſic dic in ſimilibus.

¶ Utrum vnus teſtis ſufficiat? Rx. regulare eſt q̄ vox 24
vnius vox nullius. c. veniens. in fi. extra eo. ti. ⁊ c. cuꝝ a nobis. eo. ti. ⁊ c. quoniam. in fi. de ꝓba. tamen ſunt caſus in quibus valet. vt in papa. d. c. a nobis. Item de cōſuetudine curie ſtat̄ dicto cardinalis de his que dicta vel acta ſunt coram eo. vt no. Hoſtiē. de appel. conſtitutis. ij. Item in bis in quibus nullum parat̄ ꝑ iudicium. ⁊ vbi agitur ad peccatum impediendū. facit. c. ſuper eo. el. ij. eo. ti. no. glo. in. c. nuper. eo. tit. ⁊ ij. q. j. multi. ⁊ ideo vnus impedit matrimoniū contrahēdum. Item valet de conſenſu partiū. Item vbi teſtator mandauit ſtari ſuper aliquibus dicto alicui⁹ quez dicat informatū de ſua intentione. quia nihil poteſt ei apponi. vt no. Bar. in. l. teopompus. ff. de vote prelec. no. Pa. in. c. in nomine domini. eo. ti. Item q̄ quis ſit confeſſus. c. teſtimoniū. eo. ti. Item de monitione cbantatiue facta. ij. q. j. ſi peccauerit. extra eo. ti. c. in oīni. Item ſuper conſcientia alicuius. extra eo. tercio. ⁊. c. tam litteris. §. fi. de bomi. ſignificaſti. el. j. §. fi. ⁊ multis aliꝭ ſimilibus. vt in dicto vnius cū fama. d. c. litteris. ⁊. c. veniens. c. mulieri. de iureiuran.

¶ Quō teſtificari debēt? Rx. q̄ primo regulariter non 25
debēt. nec pūt recipi ante litis conteſtationē. Fallit tñ hoc in. xx. caſibus. vide in. c. q̄n. vt li. non conteſta. ⁊ ibi glo. ⁊ Pa. Aduerte tñ q̄ q̄n ignoratur ꝓſona q̄ cōmiſit maleficiū teſtes pūt recipi etiā añ citationē malefactoris. iuxta no. ꝓ Inno. in. c. bone. el. j. de elec. ſeq̄tur Pa. in. c. in noie dñi. extra eo. ti. Sedo q̄ nō ſe ingerat. q̄ tūc repellit̄ tanq̄ ſuſpectus. ar. l. vltī. §. j. ff. de fal. ⁊ ꝓ Bar. in. l. q̄ omnia. ff. de ꝓcu. facit. c. qualif. de elec. Tamē ſi non fuit citatus ſ per partē ꝓducta iudici. non preſumit̄ ſe ingerere. vt tenēt omnes de rota. deciſione. cccl. facit. c. conſtitutus. eo. ti. ⁊ Pan. in. c. in tua. de ſpon. Tercio q̄ iuret tactis ſacroſctis euāgelijs. niſi ſit epiſcopus vel ſacerdos. C. de epiſc. ⁊ cle. autē. ſed iudex. Iſti non iurant ſuper libro. ſed ſuper pectore ſuo. de iura. calum. c. vlt. Quarta q̄ vtraq; ꝑs ſit preſens vel contumaciter abſens. d. c. in nomie domini. Quinto q̄ viua voce ꝺponat non in ſcriptis. c. a nobis. qui ma. accu. poſ. iij. q. ix. teſtes. Sexto q̄ teſtificetur de auditu ꝓprio vel viſu. vt in. c. ij. de ꝓſue. non de alieno. quia non eſt ꝓꝓrie teſtimoniū. vt no. gl. in. l. in ſumma. ff. de aqua plu. ar. Ratio. quia debet dicere de eo quod factum eſt in preſentia ſua vel dictū. c. teſtis. iij. q. ix. no. Panor. in. c. tam litteris. eo. tit. Et aduerte quia teſtis debet ⁊ poteſt teſtimoniū dicere de viſu. ſi res de qua interrogatur ſubiacet viſui. puta vidi quia verberauit talem ⁊ huiuſmodi. De auditu ſi ſubiacet ſono. puta dixit talia verba ⁊ hmōi. ⁊ ſic de ceteris ſenſibus. Septimo q̄ nō vacillet vel ꝓtraria ꝓferat. vt in. d. c. licet. de ꝓba Octauo q̄ nihil taceat de contingentibus ſuper quibus interrogat̄. aliter eſſet falſus teſtis. vt in. c. dilecti. de accu. vtputa exꝑmit q̄d facit ꝑ aliquo. ⁊ q̄ ꝫ euꝝ eſſent tacet. Nono exprimat locū. tp̄us ⁊ modū rei de qua phibet teſtimoniū. Decimo q̄ ſolū teſtificet ſup iuratis. ⁊ nō ſuper aliꝭ. q̄ nō valeret. ar. c. de teſti. extra eo. ti.

¶ Utrum teſtis teneatur perhibere teſtimonium? Rx. 26
Pan. in. c. j. de teſti. eo. poſt Archidia. xxij. q. ij. §. item q̄ ſi interrogatur a iudice ꝓprio. ⁊ de bis de quibus poteſt interrogare ſcilz de manifeſtis. vel de bis de q̄bus infamia preceſſit. vt. §. Confeſſio delicti. in princi. ⁊ Inquiſitio. celando veritatem mortaliter peccat.

de ma. & obe. c. ij. xj. q. iij. q̃ resistit. secus vbi interrogatur de non spectantibus ad suũ officiũ. Idez putat in quocũq; qui producit in testem vel celat veritatẽ. vt no. in. c. quisquis. xj. q. iij. & tenet ad restõnem damni. qz testis falsus dz. l. nullũ. C. de testi. Idez & in eo qui bz ex officio dicere. ¶ hoc nõ placet mihi nisi limitetur in ciuilibus. vel qñ in criminalib⁹ ciuiliter agit seu p liberatione primi. ne indebite puniat. Inno. in. d. c. j. distinguit & bñ. q; qñ non ẽ peccatũ tacere illud sup quo inducit nõ debet compelli. als sic. Exemplũ agit cõtra aliquẽ ad penã tm̃. & sic non ẽ pctm̃ tacere. ar. ij. q. j. Si peccauerit nisi pseuerare velit in pctõ. ar. c. vt clericor. q; vi. & bo. de. xxij. q. v. hoc videt vt pena reuocet a malo qs dei timor nõ reuocat. Intellige quãdo pctm̃ nõ ẽ oino occultũ. ¶ q̃ illud facit ẽ infamatus aliqualit̃ de eo. qz tũc tenet requisitus vt testis. Secꝰ si requireret vt denũciator cũ nõ possit pbare. vel qñ ille de q̃ qrit̃ non ẽ de tali aliquo mõ infamatus. qz sic nõ tenet nisi solũ dicere illis qui pñt pdesse & nõ obesse. vt. ¶. inquisitio. §. xj. & j. §. xxxj.

27 ¶ Utr̃ testis peccet mortaliter dicẽdo se inimicũ alicuius cũ nõ sit. vt euitet testimoniũ dicere? R̃. Pa. in. c. inq̃sitionis. §. tercio. de accu. q; sic. qz dicit mendaciuz in damnũ primi. xxij. q. ij. ne qs. & de fal. c. j. Limito bene qñ req̃rit̃ p damno euitãdo vel p debito consequendo. Secus vbi requirit̃ solũ pro pena inferenda nisi in casu quo compellitur a iudice ordine iuris seruato.

28 ¶ Utr̃ testis q̃ recipit pecuniã vt nõ dicat veritatem peccet mortaliter? R̃. q; sic. & tenetur pena falsi. vt no. Bar. in. l. j. ff. qd̃ cũ eo. & Pa. in. c. j. de cri. fal. & est turpe lucrũ & bonos mores. l. iij. ff. de cõdi. ob tur. causã. Nõ est turpe lucrũ aliqd recipe pro vero dicẽdo. xiij. q. v. nõ sane. & tenet restituere ei q̃ dedit. si mõ non dedit ad corrũpendũ. ¶ ad redimendã vexationẽ suam. Si vo dedit ex liberalitate credo pauperibus sit erogandum de bono cõsilio. Expensas tñ põt petere & recipe a pducente eũ. iij. q. ij. venturus.

29 ¶ Quid si quis iurauit testimoniũ nõ phibere? R̃. temerariũ ẽ. & vbi est certũ q; tenet sub peccato ferre testimoniũ prua auctoritate põt Euenire. als nõ nisi auctoritate supioris. xxij. q. iij. in malis. etiam si sciret q; ipe solus interfuisset & nõ posset pbari nisi p eum ẽm Goffre. qz dictũ vni⁹ facit semiplenã pbatõem. & delatio iuramenti faceret plenã. C. de re. cre. l. in bone fidei. qd̃ credo verũ in casu quo hoc fieri potest. als vbi nullũ effectũ põt hr̃e testimoniũ ei⁹. nõ credo teneatur nisi ad pceptũ supioris cogeret mõ debito & ordine.

30 ¶ Utr̃ falsus testis semp peccet mortaliter? R̃. q; falsum testimoniũ semp ẽ pctm̃ mortale nec aliqua circũstantia põt excusari si ẽ cum iuramento seu piurio factũ. Si vo sine piurio. non semp erit mortale peccatũ. sicut nec omne mẽdaciũ. Et hoc intelligo q; sit mortale qñ scienter fit. Secus si bene cogitando errasset. qz esset veniale etiã si iurasset. & tenet ad restõnem totius damni dati primo. qñ sciẽter vel ex ignorãtia indebita falsum testimoniũ dixit. l. generaliter. §. illud. ff. de calũ. & xvij. q. iij. si quis in atrio.

31 ¶ Utr̃ testes sup occultis circũstantijs criminis sint interrogandi? R̃. Pa. in. c. qualiter & qñ. el. ij. de accu. q; sic ẽm Inno. & Ho. qñ crimẽ non ẽ occultũ & qñ talis contra quem testificat̃ est infamatus. & etiam si iurasset non reuelare. quia tale iuramentum est temerarium. c. j. de crimi. fal. & c. intimauit. de testi. nisi sciret in confessione sacramẽtali. quia sic scit vt deus. & prodicitur vt homo. vt in. c. si sacerdos. de offi. or. & c. dilectus. de excess. preben. de hoc vide. s. Inq̃sitio. §. xj.

¶ Utrum prosonete siue mediatores compellant testificari? R̃. Pano. in. c. dilectorum. de testi. q; sic si partes ambe consentiunt. si ambe dissentiũt non possunt si vna consentit altera non. compelli non possunt. sed testificari possunt si volunt. in auten. de testi. §. quoniam ho. 32

¶ Utrum testis teneat perhibere testimoniuz de his que sibi sunt dicta in secreto? R̃. ẽm Tho. scda scde. q. lxx. q; sunt aliqua que statim vt homo scit tenet palare his qui possunt prodesse. sicut si quis contaminaret multitudinem. vel vbi aliquod maluz proximo spuale vel tempale immineret. & ad ista celãda nemo potest obligari. quia frangeret fidem quã alteri debet Sunt alia que nõ sunt talis qualitatis. & ideo obligare se potest quis ad celandũ. & talia etiam ad pceptuz supioris nõ tenetur reuelare. quia nihil potest precipi homini quod sit cõtra ius naturale de se. Sanct⁹ vo Bon̄. in. iiij. dicit q; etiam tenetur. qz intelligitur in tali pmissione excepta auctoritas superioris. Sz tu cõcorda vez quãdo superior hoc requirit ex aliquo bono respectu. & vt pater prouideat. & dictũ. s. Tho. intelligit̃ quãdo solũ vt puniat. vel alio de quo non ptinet inquirere. 33

Thesaurus vide. s. inuẽta. §. j.

Timor quidam filialis quo homo timet offensam dei quem diligit & timet ab eo separari. xxij. q. vj. §. ex his pe finem. Et iste semper bonus & sanctus iuxta illud Psal. Timor domini sanctus permanet. Alius seruilis. & iste causatur ex amore sui. vnde quia pena est detrimentũ pri boni eam timet. d. §. ex his. & iste aliquãdo est cũ charitate. sicut cum quis simul timet & pter penam & pter culpam. & iste timor dicit initialis. quia est principiũ conuertendi. de pe. di. ij. sicut seta. Aliquando est sine charitate. & tunc semper malus. nõ in se. sed quia a mala pcedit radice. s. ab inordinato amore sui. Alius est timor mũdanus quo homo disiũgitur a deo pter mũdana quibus inhitit̃ tẽ fini. xxj. q. ij. c. j. post medium. & iste semper est peccatum mortale. Si tamen in mũdanis non constitueret finem. id ẽ non esset paratus facere contra dei pcepta. sic esset peccatum veniale sicut cum retrahitur a bono qd̃ est de pfectione. vel potest esse nullũ pctm̃ qñ quis rõnabilem causam habet timendi. ẽm Alex. scda scde. ti. de timore. t

¶ Utrum timor excuset a peccato? R̃. q; non ex toto scz quin sit mortale si illud quod fit sit contra pcepta dei. xxxij. q. v. ista ne. & qd̃ me. causa. c. sacris. Jn alijs quõ excuset. vide. s. Metus. §. vj.

¶ Timor ex accidia aliquando prouenit. Aliquando ex aliquo cõminato vel accidenti. & dicitur timor filia accidie. & est peccatum mortale qñ ex timore facit cõtra dei pcepta. als veniale. z

Tolerantia tunc bona est. quando quis patienter tolerat ea que solum sunt ad priuz detrimẽtum siue in corporalibus siue in tpalibus siue qñ aliqua tolerant̃ pter maius malũ euitandũ. & de hac habes. iiij. di. deniq; lxvij. di. omnes. in fi. xcvj. distin scripturis. xlv. disti. licet. vj. q. j. sunt plurimi. & c. ex merito. xxiij. q. iij. sex differentie. & iiij. q. hec autẽ. Mala vo est cum tolerantur ea que sunt in propꝛie t

cantis detrimentū. vel mali vbi nō est periculū maioris mali vel scandali. ⁊ aliqñ ē petīm mortale. aliqñ veniale. ⁊ de hac habes correctio. j. §. iij.

Tonsura clericalis vide Clericus. iiij. §. j.

Torneamentum dr̄ q; circuitēdo secutiūt ad ostētationē viriū aliq; ex cōdicto. de tor. c. j.

¶ Utrum torneamentū sit ꝓhibitū; R. ſm Io. in. c. j. eo. ti. ⁊ sequit Pa. q; sic. ⁊ omnis ludus etiā ad ostētationē viriū factus ex quo imminet piculū mortis ꝓbabiliter. ⁊ nedum de iure canonico. vt in. d. c. j. § etiā de iure ciuili. C. de gladi. l. vnica. ⁊. l. j. §. item senatus. ff. de postlu. debet intelligi de alio ludo. q; vt dr̄ i auc. vt oēs obe. iudi. §. j. Fortitudo sine iustitia nō ē laudabilis. ⁊ loquit ibi de fortitudine q̄ exercet cū armis sic nec istud cū ibi non possit esse iustitia ꝓpter rōnem q̄ in. d. c. j. ponit. Alius aūt ludus causa virtutis exercendi vbi nullū imminet piculū mortis lz ſm Io. etiā de iure canonico. ⁊ casus ptingens non imputabit. l. qua actione. §. si quis. ff. ad. l. acquil. ⁊ ſm hoc potes scire q̄n bastiludia licent ⁊ quando non. quod no.

¶ Utr̄ moriens in torneamentis sit priuandus eccl̄iastica sepultura? R. Pa. i. d. c. j. q; si accesserit causa pugnandi. sic priuatur. licet pnia ei cōcedat. Si vouenit cā videndi vel repetendi debitū aut quacunq; alia ex cā q̄ pugnādi. sic nō priuat. nisi constet mortuum in peccato mortali.

¶ Utr̄ cū aliq̄s in torneamentis occidit vel mutilat. sint irregulares oēs q̄ illuc venerant cā pugnādi. licz ipi nō occiderint vel mutilauerint? R. ſm Io. ⁊ Gof. q; sic. sicut ille qui in bello illicito interest cā bellandi. xv. q. j. c. fi. de pe. di. j. si q̄s cū telo. lj. di. si q̄s post acceptam. Sz eps pt dispēsare sicut dictū ē. §. Irregularitas de exītib⁹ in bello iniusto non occidentibus.

Torpor est filia accidie. ⁊ diuidit i tria. Primū est ociositas nihil operans que ē causa multor̄ peccator̄. de cōse. di. v. c. nūq;. de renū. c. nisi. ⁊ semp est mortale peccatū cum omittit necessaria ex ea. Secundus pigritia q̄ tarde facit bona. puta tarde vadit ad eccl̄iam. ad ꝑdicationē ⁊ hmōi. Tertium dr̄ tepiditas q̄ facit bona § non cū ea diligentia ⁊ feruore § tepide. ⁊ dr̄ tertias somnolentia. q̄ tria similit̄ ponit Greg. sub vno. ſ. torpor circa ꝑcepta q̄ qñq; est mortalis aliquando venialis. hec Tho. ij. ij. q. xxv.

Torturam alicui faciens iudex sine indiciis ꝑcedentibus peccat mortaliter. q; non debet. vt no. C. de ser. fu. l. quicūq;. ff. de quest. l. maritus. C. ad. l. iul. ma. l. si quis alicui. vbi gl. ⁊ Bal. idem dic q̄n torquet quos de iure torq̄re non pōt. sicut sunt minores. xxiij. annor̄. lz cedi possint. l. cū silleianū. C. ad sill. Item milites. mulierē pgnantē ⁊ hmōi. Idē dic q̄n torquet indirecte dans alicui salsa ad comedendū vt siti crucietur. vel q̄n sepi⁹ torq̄t nullis nouis indiciis apparentib⁹. sufficiūt tamen variationes ſm Inno. in. c. q̄m. de pba. ⁊ Barto. in. l. de minore. §. pe. ff. de questio. puta. quia vn⁹ sero dicit de vno. ⁊ alio sero de alio.

¶ Sed que indicia ⁊ qualia requirant ad torturā. vide. §. Indicium. Arbitrari tamen habet qui publicaz auctoritatem exercet qualia indicia sufficiant. C. de q̄stio. l. milites. §. oportet. ⁊. d. l. de minore. §. tormenta. no. Inno. c. pe. de noui ope. nūcia. ⁊ Bal. de pace te. ⁊ eius viola. c. j. Sz videat vt regulet̄ arbitrium eius ſm rationem. quia iniq̄ torquens vltra peccatū mortale tenet̄ de iniuria ⁊ damno lesō satisfacere.

Transactio est de re dubia ⁊ lite incerta. ⁊ necessitate finita non gratuita pactio. § aliquo dato vel retento vel promisso. ff. de transac. l. j. extra eo. ti. c. super eo. C. eo. ti. l. transactio. Litem intellige presentem vel futuram. quia ante litem exquo discordia est orta transigi potest. ff. de condi. inde. l. elegāter. §. siquis post. Unde transactio dicitur quasi actionis transitio. eo q; qui transigit ab actione trāsit ⁊ discedit. Et sic ꝓprie dicitur transigere is qui agit. C. eo. ti. l. ij. Et differt transactio a pacto ⁊ compositione que possunt fieri amicabiliter nullo dato vel retento. extra eo. ti. c. super eo.

¶ Quis potest transigere? R. q; qui potest donare. vide. §. Donatio. j. Item dominus rerum siue actionum tutor. curator ⁊ procurator si habz speciale mandatū vel liberam administratōnem bonor̄ vel cause. ff. de ꝓcu. l. ꝓcurator cui libera. ⁊. l. mandato. c. ad agēdū. §. j. de ꝓcur. li. vj.

¶ Utr̄ ꝓlatus in causis eccl̄ie possit transigere sine cōsensu capituli? R. q; non. extra eo. ti. ꝓtingit.

¶ De quibus pōt fieri trāsactio? R. q; de ciuilib⁹. ff. ⁊ C. eo. tit. per totū. De criminalibus distinguendū ē vt §. Accusatio. §. xxj.

¶ Utrum in rebus spiritualibus possit trāsigi? R. q; aut petitur eccl̄esia ab alia eccl̄esia sibi debere subiici in iure institutionis. correctionis ⁊ sacramentor̄ perceptione. vel episcopus petit iura episcopalia in aliq; eccl̄ia. ⁊ sic de spūali ad spūale pōt fieri. puta q; remittatur institutio vel aliquod sacramentum. ⁊ aliud spirituale prestetur. c. ad questiones. de re. permu. sed de spūali ad tempale non licet. extra eo. ti. c. constitutus. ⁊ de re. permu. c. vlti. Aduerte tamē q; vbi nomine subiectionis petuntur spūalia simul ⁊ tempalia. sicut cuz epūs petit a quadā eccl̄esia sibi subiecta q; ab eo ꝓcipiantur consecratōnes eccl̄iar̄. ordinatōnes clericor̄. ⁊ similia spūalia. ⁊ nihilominus petit aliqua temporalia. vtpote partem vel annuā pensionem ratione illorum temporaliū. posset transactio fieri cum temporali. ⁊ sibi annua pensio dari. ar. c. cum venerabilis. de cō. ſ. ⁊ de relig. do. constitutus. Aut petitur res temporalis vt ꝓprietas vt cum eccl̄esia petit decimas ex pdijs in sua parochia constitutis. ⁊ tunc distingue. q; li agit contra eccl̄esiasticam personam. ⁊ sic potest fieri trāsactio auctoritate episcopi vel archiepiscopi. ⁊ erit perpetua. c. statuim⁹. extra eo. ti. si fit sine auctoritate epi valet. § est tempalis. nec excedit vitā transigentis. extra eo. ti. c. decetero. nisi p papā fuerit ꝓfirmata. eo. ti. veniēs. aut agit cōtra laicū. ⁊ tunc si agit de ꝓceptis ⁊ subtractis pōt fieri. c. cū aplica. de his q̄ fi. a pla. § non de futuris. xxj. q. vij. decimas quas. vñ non potest fieri compositio nec transactio cum laicis vt mitius soluant nisi auctoritate pape. c. pe. de confir. vti. vl inuti. Aut petitur res spūalis vt beneficiū. puta quia dicit se electum vel canonice in eo fuisse institutum. ⁊ tunc transactio fieri non potest sine simonia. sed bene amicabilis compositio. extra eo. ti. c. super eo. ſ. vt q; ille q̄ ius non habet vel non creditur habere penitus renūciet iuri suo sine aliqua datione. vel vt ille q̄ habet ius recipiatur sine datione. Si tñ neuter litigantium possideret. § vterq; contendit aliquod beneficium sibi dari. tunc valet transactio. de elec. c. cum inter. R. de ꝓben. nisi essent. no. Jo. j. q. iij. ea que. Et breuius conclude q; spirituale cum spūali eiusdem generis. puta

de iure decimationis isti⁹ eccie cuz illo illius eccie põt fieri transactio.§ de spūali ad spūale alterius generis nõ iz ſm Ber.in.c.iup eo.ꝛ ẽ tutius.q̃uis Inno.i.d. c.statuim⁹.ꝛ tex.cũ glo.in.d.c.ad q̃stiones.videantur indistincte tenere q᷑ iz de spūali ad spūale.

5 ¶Utz transactio facta ꝓpter indebitam obligationẽ saltem iure naturali excuſet eũ qui aliq̃d recipit vt eã obligationẽ remitteret? Rn.q᷑ nõ.§ restituere tenet l.p̃ ses ꝓuincie.C.de trãsac.ꝛ l.fi.ff.de dolo.ꝛ glo.in.c.ſuper eo.de transac. dicit q᷑ ſi cuidẽs ẽ calũnia. nõ tenet trãsactio.l.in ſumma.j.rñ.ff.de condi.inde.

6 ¶Utrum diſpoſitio legis ſi quis maior.C.de transa. poſſit teneri in conſcientia? Rn.q᷑ ſic. qz impator in penam nõ obſeruãtis potuit hoc facere.ꝛ.d.l. ſi q̃s maior.hoc vult vt ille q̃ transactõem iurauit ꝛ volũtarie nõ ſeruat ꝓuenta vt ſit infamis intellige hoc ſi condẽnet. Item ẽ ꝓuatus ipo iure actione quaz habebat cõtra illũ cũ quo transactõnem fecit. Item ſi q̃d bũit ꝓ ipam trãſactionẽ ſiue pecuniã ſiue rem. tenet eã reſtituere ꝛ oñe emolumentũ qđ ex ea bũit. Dõ credo vez q̃ ad conſciam poſt condemnationẽ. § non ante niſi quatenus damnificatus ẽ ille cũ quo tranſegit. vl' ex debito antea debebat habere.

Transitus de vna religione ad aliam. vide ſ.religioſus. §.liij.

1 ¶Eps tranſire nõ põt ad aliã eccĩam ſine licẽtia pape. vij.q.j.mutatõnes.de transla.epiſ.c. inter corpora lia. Inferior põt cum licentia ſui ꝓlati.ar. lvij.di.c.ij. ir.q.iij.conqueſtus.

2 ¶Tranſiſſe dr aliq̃s cũ corpalem poſſeſſionem obtinuit de illa ad quã tranſiuit.xxj.q.ij.ſi quis iam trãſlatus.ꝛ confirmationẽ obtinuit.al's ſecus.xcij.di. ſi qui epi.de elec.c. cũ in cũctis.

Treuga eſt ſecuritas põſtita ꝓſonis ꝛ rebus ad tẽpus cõceſſa diſcordia nondum finita.ꝛvocat fedus vel inducia.ff.de cap.ꝛ poſtli.rel.nõ dubito.ꝛ l.poſtliminiũ. §.inducie.

1 ¶Quot ſunt ſpecies? Rn.due. Prima cõuentionalis. ꝛ hec ſeruanda ẽ etiaz infidelibus.xxiij.q.j.noli. Alia canonica. De qua extra.eo.ti.c.j.§ bodie nõ ſeruatur ꝛ male.§ non inſiſto.quia ſatis patet ꝓ ea que dixi.§. Bellum.

Tributum vide.§. Immunitas .§.xxxvj. ꝛ.§. Munus.

Tribulatio eſt medicina preſeruatiua.v. q.v.nõ omnis. Aliqñ ad meritum.vij.q.j.aduerſitas.xj.q.iij.in cũctis.aliquando ad purgandum.vj.q.j.ſunt plurimi.

Triſticia de morte ſuoz̃ ꝓhibeꝯ.xiij.q.ij. ꝛ prepoſtex.ꝛ.§. hoc autem.

Vrpe lucrum dicit quicq̃d acquiritur ex cauſa inhoneſta vel im
t probãda.facit.c.qñ mlti.xiij.q.iij.ꝛ. xxj. q.j.c.j.in princ.

1 ¶Turpia lucra ſunt ab heredibus extorquenda.l.in beredem.ff.de calum.

2 ¶Utrũ de turpiter acq̃ſitis poſſit fieri elyna vide.§. Elemoſina.§.viij.ꝛ an ſint neceſſario reſtituenda.vide reſtitutio.j.ſub lra Turpe lucrum.

Tumor mentis eſt filia ire. que eſt quidã conatus ſeu audacia hominis intentãtis vindictam.ꝛ eſt qñ quis implicat mentẽ deliberate in varijs modis ꝛ vijs q̃bus poſſet ꝓximũ offendere.q̃ eo mõ ẽ mortalis quo ira ex qua ꝓcedit. de quo vide.§. Ira.in princ.

Tutela eſt triplex. Alia legitima. vt illa q̃ deferẽ a lege qñ nullus tutor datus ẽ a patre filio in teſtõ quã ille qui deberet ab iteſtato ſuccedere teneꝯ bmõi tutelam accipe. Alia teſtamẽtaria vt qñ pr in teſtõ dat filio tutorez. Alia datiua.l.q̃ datꝯ a iudice qñ nullo tutore dato in teſtõ. ꝛ nullis extantibus.conſanguineis ydoneis ad tutelã iudex ex officio ſuo dat tutorẽ.ꝛ durat tutela vſq̃ ad.xiij. annũ cple tũ ꝛ inde incipit cura q̃ durat vſq̃ ad.xxv. annũ cple tũ.inſti.q.mo.tu.fi.ꝛ inſti.de curato.

¶Utz clerici teneanꝯ ſuſcipe tutelã? Rn.q᷑ nec clerici nec monachi aut epi cogũtur vllã tutelã accipe.Clericus tñ ꝛ epus põt ſuſcipere legitimã ſi volũt. teſtamentariã vel datiuã non põt. Similꝯ oẽs religioſi clerici vel epi teneꝯ recipe tutelaz miſerabiliũ ꝓonaz. Sz religioſi cũ lnia ſuoz ꝓlatoz põt etiã recipe legitimã. vt.xvj.q.j.monachi.Et ſic concorda.lxxxviij.diſ.c.j.ꝛ fi.xvj.q.j.generaliꝯ.xij.q.iij.cypan⁹.lxxxvj.di.quenit.

¶Quid ptinet ad officiũ tutoz? Rn.tria. Primum vt 2
pupillos a criminibus intactos conſeruent. Secũdũ q᷑ res eoz ab iniuria preſeruent.xij.q.j.c.j. facit.l.j.ff. de tute. Unde tutores dicti ſunt quaſi tuitores.in.d.l. j.Terciũ q᷑ pecuniam eoz vel bona mobilia q̃ ad nichilũ valent eis ſeruata conuertant in prędijs ex q̃bus percipiant aliquem fructum.quia ſm Bar.in.l.tutor qui repertoriũ. §.j.ff.de admi.tu. ſi tutor pecuniã pupilli non ponit in p̃dijs. tenetur pupillo ad fruct⁹ q̃s poterat habere deductis expenſis ꝛ periculis.quod limita verum ſi potuit emere.puta erant qui volebant vendere vel alio modo licite lucrari poterat.al's n en. Idem dic vbi eſſet ſtatutum vt Janue. q᷑ omnia bona mobilia diſtraberentur ꝛ venderentur vt de pecunia acquireret pupillus lucrum. Si tutor non fecit cũ potuerit.tenetur ad intereſſe.Et Bal. in.l.fi.C.de cõdi.inde.ꝛ Jo.de anania in.c.quia in omnibus.de ſuſpi. tenent.q᷑ vbicũq̃ olim tutor tenebatur fenerari de pecunia pupilli.q᷑ bodie cum vſure ſint prohibite.tenetur pecuniam pupilli ponere in iuſtam negociatõnez ad partem lucri ꝛ damni. Aduerte o tutor q᷑ ſi vis cẽ tutus q᷑ non tenearis nec tu nec heredes tui pro aliq̃ facto pro pupillo illud fac conſilio coniũctoz pupilli. ꝛ facias poni in inſtrumento.quia conſiliũ ꝓinquorũ facit põſumptõnem q᷑ dolus ꝛ culpa abeſt a tutore. ar.l.etiam.C.ſi tu.vel cu.inter. ſm Bal.in.l.pola.C. de bis q̃.vt indi. De hoc vide quõ teneꝯ tutor.§. Clericus.xiij.§.v.ꝛ.vij.

¶Utz tutor teneaꝯ facere inuẽtariũ de rebus pupil, 3
li? Rn.q᷑ ſic.niſi cã neceſſaria vel iuſtiſſima impediaꝯ. tex.ẽ in.l.tutor q̃ reptoriũ.ff.de admi.tu. Idez dic ſm Bar.ibidẽ de curatore.Et cauſa neceſſaria dr ſm eũdem Bar.ex parte tutoris morbus.puta q᷑ podagroſus ꝛ bmõi.impeditus ẽ.vel ex parte rei.quia nõ reperitur adhibita diligẽs inquiſitio. Cauſa vo iuſtiſſima dr ſi teſtator remiſit confectionez inuentarij.vt in.l.fi. C.ar.tute.Quod limitat Bar.vbi.§.niſi ex eã iudex aliter videaꝯ.vt in.l.in confirmando.ꝛ l.vtilẽ.ff.de ꝓfut. Fallit hoc in duob⁹ caſibus in quibus nõ teneꝯ facere inuentariũ ſm Bar.vbi.§. Primus ſi conſuetudo eſſet vt non fieret. Secundus ſi iudex ex cauſa remitteret.q᷑ poſſet.

¶Quando teneꝯ facere? Rn. ſm Bart.vbi.§.q᷑ Glo. 4
ibidẽ ꝛ cõmuniter docto.tenẽt.q᷑ mox.i. q̃ primũ poterit.Facit.l.hec conditio.ff.de condi.ꝛ demon.aliꝯ videtur in dolo. Intellige ſi adminiſtrauit.al's nõ. Itez nõ videꝯ in dolo ſi fecit illa q̃ dilatõnem non recipiũt.

vel q̄ necessario p̄cedūt cōfectōnē inuentarij. vt p̄scriptio substantie hereditarie. vel ea q̄ nullo modo p̄t obesse pupillo ꝫ bene ꝓdesse. quia talia agendo ante confectionem inuentarij. non p̄sumitur in dolo. ꝑm Bar. vbi. ꝫ.

5 ¶Qualiter debet fieri? R. tex. i. l. tutores. C. de admi. tu. q̄ in p̄tia publicaꝝ p̄sonaꝝ. Glo. tñ ibidē dicit. q̄ sufficit vnus notarius. p̄tia v̄o iudicis nō ē necessaria ꝑm Bar. vbi. ꝫ. t cōiter doc. nisi vt faciat fidem cōtra debitores noīm quoꝝ nomina scribūtur in inuentario. Et ita tene. q̄uis glo. in. d. l. tutor. teneat q̄ est necessaria.

6 ¶De q̄bus dz fieri inuentariū? R. tex. in. d. l. tutores q̄ oim rez. i. corpaliū ꝑm Bar. vbi ꝫ. t instrox. i. oim iuriū incorpaliū de quib⁹ apparēt instra seu ꝓbatōes in bonis pupilli. de alijs non.

7 ¶Quō mater p̄dit tutelaz filij? R. Pa. i. c. vxoratus. de iuer. cōiu. q̄ dupliciter. Primo si transit ad secundas nuptias. Secūdo si incōtinenter viuit. de hoc est glo. quā̄sequit Barto. in. l. matri t auie. C. q̄n mulier tu. of. fun. p̄t. facit tex. in. l. fi. eo. ti. vbi requirit q̄ pudice viuat. qđ no. gl. in. l. fideicōmissum. C. de fideicō. vbi vult q̄ vxor relicta si incontinenter viuat ꝓdat legatum sibi factū a marito. t auferē sibi tanq̄s ab indigna. vel ex p̄sumpta volūtate defuncti reuocat. quod maxime ꝓcedit si vixit incōtinenter tempe vite mariti ipo ignorante. ꝓ hoc Glo. no. in. l. sororem. C. de bis qui. vt indig. Et p̄t inferri p hoc q̄ oīes penas quas trāsiēs ad sc̄das nuptias infra annū incurrit. q̄ t ipa similiter qđ no. Sed limita quo ad lucrum perdēdū. ꝫ non quo ad penam aliam incurrendam.

Vana gloria Uno mō dicit appetitū dignitat⁹ t excellentie. t sic ē idez cū superbia. t est capitale viciū. quia animus directe mouet ad dignitatem t excellentiā appetendaz. Alio mō dic appetitum laudis. sic est filia supbie. Hec ex. s. Boñ. in. ij. dis. xlij. q. ij.

a ¶Utrum sit mortale petīn? R. ꝑm q̄ colligo ex alex. in sc̄da sc̄de. t Tho. ij. ij. q. cxxxij. t Henri. de Gan. in quoli. j. q. xxiij. q̄ vana gloria de se non dicit aliq̄d q̄ sit ꝓtra charitatē dei vel ꝓximi. Attamē dupliciter p̄t contrariari charitati dei. Primo rōne rei super qua q̄ritur laus vel gloriaī. t hoc mō p̄t esse peccatū mortale tripliciter. Primo q̄n gloriaī de re q̄ ē ꝓtra deum scz q̄ est mortalis peccati. de q̄bus dr̄ in ps. Quid gloriaris in malicia. Secus esset si gloriaret de re peccati venialis solū. q̄ sic non esset mortalis vana gloria. Secūdo ē mortale petīn q̄n id de quo gloriaī p̄fert deo. sicut ille de quo Ezechi. xxviij. Eleuatū est cor tuum dixisti deus ego sum. Istud euenire solet q̄n bō ꝓpter inanē gloriam p̄fert testimoniū boim testimonio dei. puta ꝓpter gloriā hūanā non p̄dendam nō p̄fitet deū vel fidem tpe debito vel nō vult p̄dicare vel dicere veritatē loco t tpe q̄n teneī. Tercio ē mortale peccatuz q̄n ea que sunt ordinata ad gloriam dei. vt sunt sacra t ea que p̄tinēt ad fidem spem t charitatē p̄ncipaliter facit ad gloriā suam. vñ dicit Augusti. li. j. de doc. xp̄ia. Ad fidem spem t charitatez tota militat diuina scriptura q̄ p̄ncipaliter ordinaī ad bonorē dei in quo deus contēniī si p̄ncipaliter ad alteri⁹ bonorem ordineī. Hec ille. Uñ si quis p̄ncipaliter ꝓpter gloriam p̄dicaret vel diceret missam t binōi peccaret mortaliter. Secus si aliquid aliud quod non pertinet ad diuinam scripturaz vel sacramēta ꝓpter gloriā faceret quia peccaret venialiter t amitteret fructum bone opationis. Contrariaī secūdo vana gloria charitati dei rōne finis seu intentionis ipius gloriantis. vt puta q̄ constituit finē vltimū in gloria vana paratus facere q̄cunq̄ ꝓpter illam. t sic ē p̄cm mortale si ē in deliberatione volūtatis. Et hoc ē qđ dicit Augustī. v. de ciui. dei. hoc viciū tunc est inimicū pie fidei si maior sit in eorde cupiditas glorie q̄ dei timor t amor. Dei ille alis est cōiter peccatum veniale.

¶Que sunt eius filie? R. Prima immodestia oriat⁹ vide oriatus. Scda inobedientia. Tercia iactantia. 2
Quarta ptinacia. Quinta hypocrisis. Sexta discordia. Septima contentio de quibus in suis locis.

Vasa sacra eccie debent esse sacrata t honesta. t tm̄ ab hoibus sacratis tractari. t si sint facta inutilia vel vetustate cōsumpta debent cōburi t cineres condi in loco honesto. ne pedibus intrantiuz cōculcenī. de cōse. di. j. c. altaris. c. in sancta. t. c. vestimenta. t de reli. & c. ad hec. de re. pmu. mancipiū. De eoꝝ consecratione vide. ꝫ. bñdictio t consecratio. De eoꝝ mundicia dr̄ in. c. ij. de custo. eucha. in fi. Precipimus quoq̄ vt oratoria. vasa corpalia. t vestimēta ministroꝝ. pale altaris. necnon t ipa corpalia munda t nitida cōseruētur. Minis em̄ videī absurdū in sacris sordes negligere q̄ dedecerēt etiā in ꝓbanis. hec tex. ibi t̄. Ex quo p̄z q̄ peccat mortaliī q̄ illa tenet ita immūda. ac si essent ꝓ seruitio rusticoꝝ.

Vasallus dicitur qui habet feudum ab alio. quo. vide. ꝫ. feudum.

Vectigal est qđ p̄staī ex bis rebus que venduntur. Tributuz v̄o vel annona vel publica pēsatio seu functio ē q̄ rōne fundi vel soli a possidente p̄staī. Idq̄ dr̄ cēsus ꝑm Azo. in sum. t ideo vide pedagia.

Velatio virginum. vide. ꝫ. Consecratio v̄girum.

Venatio tripler. Una oppressiua hominū. t hec semper p̄hibita. vj. dis. §. bis ita in fine. Alia dr̄ arenaria. s. que fit in arena cuz feras ventata. t hec similiter ꝓhibita. lxxxvj. di. c. qui venatoribus. t. c. seq. Tercia dr̄ saltuosa que fit in siluis t saltib⁹. t hec oibus ꝓhibita tpe quo homines tenenī esse in eccia t orare. lxxxvj. di. an putatis. de cōse. dis. iij. irreligiosa. t dist. v. ieiunia. nisi forte necessitate famis ingruente. c. licet. de fer. aut alia simili. Alijs aut ē diebus ē licita laicis. de ꝛeci. c. non ē in potestate. Clericis v̄o t religiosis ē ꝓhibita nisi ex necessitate eccie vrgente vt dictum est. Possunt tamē ꝓlati t alij eccle siastici cā recreatōnis vel excitandi appetituz t bmōi cum rhetibus t laqueis t etiaz canibus cū silentio t modestia aliquādo venari. nisi tpe quo debēt visitare vel predicare. extra de censi. cū apostolus. §. archidiacon. t sic intellige illud ne cle. vel mo. c. j. Et iura que videnī ꝓtraria ꝑm Ho. sunt intelligenda de illis q̄ nimis mentē talibus implicant.

¶Utr̄ serui teneātur obedire dñis volētibus venari tpe ꝓhibito? R. Rodo. q̄ nō. An aūt excusenī a pcō ꝓpter metū. dic vt. ꝫ. Metus. §. vj.

¶Utr̄ venatores q̄ conculcant agros vineas t segetes t quoꝝ canes occidūt gallinas t aialia pauperuz alioꝝ teneātur ad restitutionē? R. Astē. q̄ sic ad extimationē. als peccant mortaliter. nisi ita modicum sit damnū q̄ ꝓbabiliter non curarent.

¶Quid de dominis q̄ occidūt vel mutilant homines ꝓpter lepores t siluestria animalia capta? R. Astē.

q̄ mortaliter peccāt si faciāt libidine vindicte vl' amore hmōi aialiū aut venandi. Credo etiā q̄ si sit consuetudo loci vel statutū q̄ pro vno actu venatōnis tanta pena infligat q̄ non excusat a mortali oēs obseruātes eā. vt no. Tancre. in sum. tit. de rapina.

Venditio

Vide. s. emptio.

1 ¶ Utr̄ quis possit cōpelli ad vendendū inuitus? R. q̄ regulariē nō. sicut nec emere. vñ dicit tex. i. l. iuitus. C. de ōbē. emp. Inuitū ꝓpare vl' distrahere postulantis iustam cām nō ꝓtinet desideriū. hec ibi. facit. l. nec emere. C. de iur. delib. Fallit hoc in multis casib⁹. de q̄bus vide glo. in. l. iulian⁹. §. idē celsus. ff. de ac. emp. t ven. t in ꝓallegatis legibus.

Beneficiū

Vide. s. Sortilegium.

Veniale

Vide. s. Peccatum.

Verberatio

Vide. s. Percussio.

1 ¶ Utr̄ ille q̄ nō valens soluere in ciuilibus luet i corpore si veniat ad pinguiorē fortunā teneat amplius soluere? R. Bal. in. l. fi. ff. de in ius vo. q̄ non. q̄ luitio corpalis cedit loco solutōnis. facit. l. §. si vnus. §. si ante. ff. de iniur. glo. ē in. c. sicut dignū. de homi. vide glo. in regu. pactū. li. vj. Limita. s. Solutio. §. xxij.

Vestis

t cetera indumēta eccie debent esse sacrata t honesta. nec debent tangi a nō sacratis hoibus. de cōse. dis. j. c. in sancta. t duobus. c. seq. nec femine etiā sacrate debent ea tangere. di. xxiij. sacratas. Nō intelligit ꝑ hmōi Hosti. in sum. ti. de eucha. q̄ sunt p pontificē bñdicta. c. iij. de. relig. do.

1 ¶ Utrum de veste alicuius dñe possit fieri casula? R. glo. in. c. ad nuptias. de conse. dis. j. q̄ nō. cui nō assentio. immo eoipo quo dedicat deo purgat oīnis macula. facit. c. non liceat. xix. q. vl.

2 ¶ Utrū vestes t manutergia ecclesiastica possint deputari ad vsus laicoꝝ? R. glo. q̄ non in. c. mancipia. de re. permuta.

Vicarius

est qui vices alteri⁹ gerit siue in officio non contentioso. vt extra eo. ti. per totū. siue in contentioso. C. de of. ei⁹ q̄. vi. al. ge. p totū.

1 ¶ Quot sunt spēs vicarioꝝ? R. do. Car. in cle. vnica. eo. ti. q̄ quatuor. Quidam sunt ꝑpetui ecciaꝝ prochi alium. t tales facit epūs. ꝑm Lau. ex quo suspiciūt curam animaꝝ. vñ quotiēs quis ē deputatus auctoritate episcopi curato beneficio vicarius eoipo ē ꝑpetuꝰ t immutabilis. p. c. vnicū. de capel. mona. lib. vj. t nō debent deputari. nisi in parochialibus habentibus latitudinem parochie vel aliā necessitatem. Et talis habere debet. xxv. annū t ordinari ad sacerdotium infra annū. d. cle. vnica. alꝰ ꝑuatus ē ipo facto. t si recipiat ecclesiam aliam cum cura perdit vicariā. extra. co. ti. c. ad hec.

2 ¶ Quid si deputentur ad ecclesias non parochiales. puta rurales? R. q̄ non erūt perpetui. Et sic poterūt mutari ad velle ꝓlati. Quod tenet etiā glo. in. d. cle. vnica.

3 ¶ Utr̄ talis vicarius ꝑpetuus habeat indistincte curam animaꝝ? R. do. Car. in. d. cle. vnica. q̄ sic quo ad oēm effectū. q̄ possidet suo nōie ad instar cōducētis nō ad modicū tps. l. fi. ff. si ager. vect. pe.

4 ¶ Utr̄ possit instituere aliū vicariū? R. do. Car. ibidē q̄ nō perpetuū. §. bene tempalem. vt cōiter tenēt doc.

¶ Quidam sunt vicarij tpales sicut mercēnarij q̄ ad tps assumūt ad adiuuādū ad curā aiarū. t tales pōt assumi a curatis etiā sine lnia epi de iure cōi nisi statuto epi ꝓhiberet. vij. q. j. illō. t. c. nihil. Et lz tali assumpto ꝓfiteri lz nō habeat curā aiaꝝ ꝑm Pau. q̄ rector ꝓ viā delegatōnis ei cōmittit auctoritatē audiendi. q̄ hoc pōt etiā nō bñti curā animaꝝ. t hoc verū nisi sit ꝓhibit⁹ ad exercitiū cure. vt peregrinus t ignotus. de clere. p totū. q̄ tūc nō teneret talis cōmissio. q̄ ad solū epm ptinet. de cle. pere. c. tue. t. c. fi. t similiē dic q̄n cōmittit religioso cui a regula vel suo ꝓlato ꝓhibet. De hoc dic vt. s. ꝓfessio. iij. §. iij.

¶ Quidam sunt vicarij q̄ deputant ad aliquā ꝓuinciam aut dyocesim vel locū. de quibus extra eo. tit. c. pe. t. xvj. q. j. adijcimus. t tales vicarij iurisdictionales tantā ptātem bñt q̄tū mensuramus ex eoꝝ commissione. p hoc de priuileg. accepimus. t. c. porro. 6

¶ Quidam sunt vicarij q̄ constituūtur ad omnia incumbētia ꝓlato. nō solū respectu cure. s etiā respectu omniū incubentiū. Et ē differentia inter illos ꝓpie t officiales epoꝝ. quia officiali solū cōmittit cognitio causaꝝ totius dyocesis nō aūt inquisitio. correctio ac cessuū. amotio a bñficijs. nisi spāliter sit eis cōmissum Vicarij aūt generales oia hec pōt. exceptā bñficiorū collatione. vt in. c. cū in generali. eo. ti. li. vj. Sed i ytalia rara est differētia. t ideo videatur eoꝝ cōmissio. vt sciat auctoritas. t istos cōstituit epūs sine cōsensu capituli ꝑm Host. allegat. c. ea. noscit. de bis q̄ fi. a ꝓla. 7

¶ Utrum vicarij tēpales. s. secūdi tercij t quarti possint aliū vicariū instituere? R. q̄ non. extra eo. ti. c. clericos. Fallit in archipbytero q̄ cū sit vicarius epi in spū alibus. de offi. archipbyt. c. ministeriū. aliū tñ vicariū pōt instituere. vt ibidem dr. t intellige non posse. nisi spāliter eis cōmittat. 8

¶ Utrum ꝓlati possint vices suas alicui committere sub annuo censu? R. q̄ non sine simonia. extra ne ꝓl. vi. su. c. j. ij. t. iij. q̄ sicut ꝓ cōmissione iurisdictōnis nō licet recipere certam pecuniā quātitatē. ita multominus licet recipere quotam ptem ꝓuentuū ꝑm Ho. bene potest vicario tale salariū ꝓstituere. immo ad hoc tenetur. xij. q. ij. charitatē. habet etiam talis vicarius ius petendi sibi assignari congruā portionez de redditib⁹ ecclesie ex q̄bus cōmode possit sustentari. extra eo. ti. c. ad hec. ꝑm Ho. t ideo posset dicere ego do tibi ꝓ salario tuo centū. t totum lucrum dabis mihi de exercitio iurisdictionis ꝑm Inno. 9

¶ Qui sunt casus in quibus licite per aliū deseruitur ecclesie? R. q̄ multi. s. si parochia sit lata. si cecidit i infirmitatem sine sua culpa debilitatē vel deformitatem vel necessitas absentandi. seu vtilitas eccie t hmōi. t de hoc habes. s. clericus. vij. 10

Vidua

ꝓpie ex significatione vocabuli seu ꝑm ethimologiam dicitur quelibet mulier sine viro. etiam si nūq̄ virum habuisset. quasi sine duitate. Et dicitur a vi quod est sine cor. vecors. id ē sine corde. ita dicit tex. in. l. malū. §. viduas. ff. de verb. sig. t tex. in. c. vidua. dis. xxxiij. Et Grānus ibi qui vult q̄ dicatur illa cuius maritus mortuus est. debet intelligi ex cōmuni vsu loquendi. Et intellige si ab eo fuit cognita. alꝰ nō. vt ibi. t ideo in quacūq̄ etiā meteria penali vsus loquendi ꝓfertur ꝓprio significato verboꝝ siue ꝓprium significatum eliciatur ex ethimologia seu ex diffinitione. siue ex auctoritate iuris. l. libroꝝ. §. qō tamen cassius. ff. de leg. iij. t. l. cum relationis. §. asiā. ff. de fun. instruc. istru. q̄ le. t. l. labeo. ff. de supel. le. no.

Bar.in.l.oēs ppli.ff.de iusti.z iur.z Inno.in.c.olim. de ẏ.sig.z glo.in.c.nōnulli.de rescrip.

Villicus dī ville custos: z q̄ fructibus perci piendis z colligēdis imponit .ff.de instito.l.si cum villico.

Vindicatio vtrū sit petīn: R. q̄ ad satisfa ctionē animi irati z in maluz ꝓximū solū nunq̄ tz: immo est petīn mortale.xxiij.q. iij.sicut ecclesia.z.c.q̄ xp̄s.z.c.ea vindicta.si vo sit ex zelo iusticie z ad correctionē pctōrū z ab eo q̄ ex offi cio pōt:sic meritoria est. vt in dictis.c.z.q.v. nō vos.

1 ¶Utrū aliq̄s possit vindicare suā iniuriā: R. Host. q̄ nō etiā si superiorē nō bz: vñ tz ꝓnceps nō subsit le gibus.l.digna vox.C.de legi.tñ ipe delegat de iudi.c. .j.q̄uis ipe punire posset.z sic intellige z limita.c.oli. el.j.de re.spo.c.significasti.el.ij.de homi.

Viloentia que est filia auaricie.vide rapi na.

Virginitas ẏm Ri.in.iiij.di.xxxij.dupli citer sumit. Primo mō im ꝓprie ꝓ integritate carnis.z sic quilibet nascit virgo.z istud nō est virtus. Secdo mō ẏginitas sumit ꝓ habitu quo volūtas determinat ad respuendū ꝓm pte z faciliter oēm delectationē venereā etiā licitā vt mens liberius spūalibus vacet.q.vt dicit .j.Cbox.vij. Virgo cogitat q̄ dñi sunt: vt sit sctā corpe z spū.z bec est virtus.z diffinit ab Aug.li.de nup. Virginitas est in carne corruptibili incorruptionis ppetua meditatio.i.q̄ ẏgo dz genere in ꝓposito:vt in boc pseueret p petuo. Et ex h̄ patet q̄ integritas carnis nō est de essentia ẏginitatis.sed est quidā eius decor accidētalis extrinsecus exīs qui perdi pōt sine diminutione virtutis virginitatis.vt patet.xxxij.q.v.in ꝓn.z.c.tolerabilius.

1 ¶Utrum virginitas sit virtus spālis: R. ẏm Rich. vbi.ā.q̄ nō: sed addit vltra castitatē ꝓiugalem statū pfectionis.z magis placet q̄ opi.illorū qui volunt q̄ sit virtus spālis: qz sic seqret q̄ virtus amitti posset sine pctō.nec valet rōnio q̄ votū requirit in virginita te:qz non est verū sed bn̄ ꝓpositū:qđ tñ posset muta ri sine pctō alijs occurrētibus de nouo.

2 ¶Que requirunt vt amittat ẏginitas: R. q̄ requirit ꝓmo pollutio cōpleta. Ubi sciendū q̄ triplex humor de genitalibus stillat.s.semen. Secds humor sillis semi ni qui est medius.z stillat q̄nq; ex solo tactu vel audi tu turpi. Tercius est vrina: perdit aūt virginitas p solā seminis resolutionē q̄ locum coitus supplet vel eius cōplet delectationez. Secdo requirit vt amittat q̄ talis delectatio sit ex volūtate operāte vel cōsenti ente vel nō dissentiēte: vel nō q̄tum pōt renitēte. Alij tñ volūt q̄ si etiā pollutio nō sequat .vt in illis q̄ sunt ante tempus seminis qui tñ explent coitū: vel per tur pem tactū: vel per cōmixtionem cū alio z hmōi amit tat z placet:tñ recuperabit per pniam.

3 ¶Quid si añ pollutionē nec in ipa interuenit volun tas:sed post est cōtenta: R. perdit virginitatē: sed re cuperat per pniaz. Alij dicūt q̄ nō recuperat exquo pollutio est secuta z cōsensus mētis siue añ siue post. sed primū mihi videt verius.

4 ¶Utrū illi q̄ corrumpunt in somnis vel ebrietate et hmōi amittāt: R. q̄ non amittūt ẏginitatē ẏm Tho. in.iiij.di.xxxij.nisi bac intentione fuerint dormitū: vl se inebriauerint. Et idem dicendū de habentibus flu xum seminis.z si post sint contenti amittitur: sed per penitentiam recuperatur.

¶Utrū puelle anteq̄ coitū possint explere aliq̄d car 5
nale cōmittētes perdāt virginitatē: R. q̄ si sunt doli capaces perdūt quidē mētaliter solū: sed p pniam re cuperabūt. Si vo nō sunt doli capaces sic nec etiam mētaliter pdūt. dicit etiā Alexā.scda scde.ti. de luxu ria.q̄ q̄ ad mentē reqrit ꝓpetuitas q̄ ad finalē incor ruptionē mētis:q̄ vo ad corpus reqrit ꝓpetua incor ruptio q̄tū est de volūtate mētis : aliter non pōt esse virginitas.

¶De ꝓsecratione ẏginū. vide.ā.ꝓsecratio ẏginū. 6

Virtus nomē vel nobilitatē dat.de pe.di.j.§. sinaūt z quid sit.xxxij.q.vj. de pudici cia.z de pe.di.ij.§.bec q̄ de charitate.

Vis q̄d est z in q̄ differt a metu vide.ā.metus.§ vl. Dicit etiā vis ꝓ oīni violētia.

¶Quottuplex est vis: R. duplex. Una dicit publica 1
z bec est que fit nedū cū armis.vt.l.j.ff.de vi.pub.sed etiā cū oīni qđ pōt nocere.vt in.l.armatos.ff.e.ti. Ar matos nō vtiq̄ solū intelligere debemus eos qui te la habuerint:sed etiā eos qui aliud q̄ nocere possint. Hec ibi.z hac lege tenent nō solū in vi facta cum ar mis:sed etiā si armate intrāt domū vel possessionē al terius sine cā legitima : puta ꝓ vsu venādi : itineris: nauigationis:vel mercationū.vt in.l.j.z.ij.ff.de vi pu bli. Alia dicit priuata que.s. fit sine armis alicui etiā coadunatis hoib?.vel si res debitoris sine iudicis au ctoritate occupet. De hac plene habet per totum.ff. de vi priua.

¶Que pena inferētis vim: R. ꝓ vi publica deporta 2
tur.vt no.glo.l.qui dolo.in fi.ff.de vi publi. Pro vi p uata punit in tercia parte bonoz z non potest esse in dex senatoz vel aliū aliquē bonorē habere tanq̄ infa mis.vt in.l.j.ff. de vi priua. z alijs allegatis in glo.in c.cū dilectus.de or.cog.

¶Utrū liceat alicui bostiū aut murū frangere z vim 3
inferre: R. q̄ si q̄s bz possessionē alicuius rei pōt taz in psonā impedientē q̄z in bostia et muros illius loci vt valeat vti iure suo nedū iudex sed z quilibet.vt in c.j.de immu.ec. no. Pa.qz nō vult aliq̄d de nouo sed solū ius suū defendere. vel pdita in cōtinēti recupa re. Si vo nō bz possessionē in re aliqua tz habeat actē onē bypothecariā vel aliā ad illā psequendā : tūc nō pōt etiam si sit iudex vel prelatus ꝓpria auēte. Et isto modo loquit .c.eum qui.de pben.li.vj.et.l. si quis in tantā.C.vñ vi. Iste em̄ nō dz ꝓpria auēte violentiaz inferre:quia diceret sibi ius ꝑ.l.vnicam.C.ne quis in causa sua.

¶Utz liceat vim vi repellere: R. dic vt.ā. defensio. 4
siue ferat in psonā ꝓpriā vel ꝓximi vel in rebus.

Visitationem pōt facere q̄libet bn̄s or dinariā iurisdictionē in aliquo sicut archiep̄s in tota ꝓuincia.de cēsi.c. roma na.z.c.ppetuo.li.vj.z ep̄s in sua dyocesi.de offi.or.cū querente. Item archidiaconus z decanus.de cēsi.cū apl̄s.de offi.archi.c.mādamus. Item abbates z pre lati religiosorum visitāt monasteria z monachos ẏm eoz instituta.vt in.c.pe.z vl.de sta.mona. Item lega ti ap̄lice sedis z q̄bus cōmittit a papa vel a prelatis ordinarijs exīntibus ipis impeditis.x.q.j.ep̄m.de off. or.c.inter cetera.z eo.ti.c.si ep̄s.li.vj. Quidā tñ dicūt inferiores ep̄is non posse ꝓ aliū visitare cōsuetudine obstante: exceptis prelatis religiosorum qui visitant etiam per alios.

¶Quem ordinem debet tenere visitator: R. q̄ archi 1
ep̄s dz ꝓmo,ꝓpriā dyocesim visitare totam incipiēdo

a capło sue eccłie ꝓmo. ⁊ sic tota visitata transibit ad alias dyoceses. vt dī in. c. romana. de cēsi. lib. vj. Sil'r faciat epūs. Primo incipiēdo a suo capło. Legati aūt de latere non tenēnt istū ordinē seruare ſm Hoſ. nec visitatores religioſoꝝ: sed seruabūt eoꝝ statuta. vt dī in. d. c. romana. ⁊ ibi vide qđ nō.

2 ¶Quō dz fieri visitatio? Rx. Primo dz ꝓponere verbū dei. ⁊ demū de vita ⁊ ꝓuersatione ministrantiū in ecclesijs ⁊ locis alijs diuino cultui deputatis ac ceteris q̄ ad officiū suū spectāt inq̄rat ⁊ sine iuramento ⁊ coactione ad eoꝝ emēdationē ꝑ salubria ꝓsilia inducat lenibus ⁊ asperis sicut sibi videbit expedire. Qđ si de aliq̄bus orta fuerit infamia ꝑ aliquez ordinario denunciet vt inq̄rat. Notoria vo corrigere poterit et punire. vt in. d. c. romana'. et ista forma est de ꝓcepto oibus ꝓlatis ordinario iure visitātib?: exceptis religioſorum ꝓsuetudinibus ⁊ regularibus institutis. vt in d. c. romana.

3 ¶Utrū visitator possit aliq̄d recipe a visitatis? Rx. q̄ sic ꝓcurationē. Et aduerte q̄ optet ꝓmo q̄ ꝓcuratio solū recipiat. Scđo solū a locis visitat' ⁊ nō ab alijs. Tercio q̄ sit solū ꝓvictu illi? diei: siue sit i victualib? siue sit in pecunia. Quarto q̄ tm̄ vna die vnā ꝓcurationē recipiat siue vnā vel plures visitet eccłias. Quinto q̄ ipe ordinarius ꝓsonaliter visitet. aliter iſtis non ꝓcurrētib? recipe non pōt. Et si q̄d alio mō receperit ipe vel aliq̄s de suis familiaribus tenēt duplū restituere eccłie a q̄ illud receptū est infra mēsem: alioquin patriarche archiepi ⁊ epi sunt interdicti ipo facto ab ingressu eccłesie. Inferiores vo a ꝓdictis sunt suspensi ab officio et bñficio donec dictū duplū restituant. nec valet remiſſio vel dantium liberalitas seu gr̄a eos liberare nisi restituāt. Hec colligunt ex. c. exigit. iūcto. c. felicis. de cēsi. li. vj. ⁊. d. c. romana.

Viciatus corpore. vide. s. corpe viciatus.

Vicium Vide supra Peccatum.

Vanimiter de suo significato rectrit nullā discrepantiā qđ ꝓbat in. c. bone. el. ij. de postu. ꝓla. ⁊ in. c. ⁊ si vnan. miter. eo. ti. ⁊ tenet Innoc. in. c. cū in eccłesia. de cā pos. ⁊ ꝓrie. ⁊ ibi sequit Pa.

Vniuersitas Vide collegium.

Vnctio extrema est vnum de sacris eccłesie. De q̄ habes in. c. vnico. de sacra vnc.

1 ¶Que est eius materia? Rx. oleum. vt in. d. c. vnico. Pe. aureo. in. iij. dist. xxij. dicit q̄ oportet sit oleū oliuarū ⁊ ꝓsecratū ab epo solū. nō ab inferiore. vt dicit Magr̄ sen. in. iij. di. xxij.

2 ¶Que forma? Rx. est illa de qua in ordinario scz dicēdo: ꝑ istam sanctā vnctionē ⁊ suā ꝑfissimā misericordiā indulgeat tibi dñs quicqđ oculoꝝ vicio deliquisti. In nomine patris ⁊ filij ⁊ spūſancti. Amē. Et sic de ceteris sensibus.

3 ¶Quis pōt eā ꝓferre? Rx. solus sacerdos. vt patz in. d. c. vnico. ⁊ de v̄. sig. c. q̄suiut. ⁊ si vnus deficeret alter dz supplere vbi ꝓmus omisit.

4 ¶Quibus pōt ꝓferri? Rx. infirmis existētibus in periculo mortis. de q̄bus ꝓbabiliter dubitāt de morte: pueris aūt vel eūtibus ad bellū aut alio mō in periculo casuali mortis non dat ſm cōiter doctores. nec etiam amētibus nisi aī amentiā ipam petissent ⁊ dādo nullam irreuerentiā facerent. sed ⁊ ſm Bo. in. iij. di. xxij. tm̄ debet dari infirmis q̄ in mortali non sunt: et rōne vtentibus ⁊ in articulo mortis exūtibus ⁊ venīale pctm̄ habentibus: aliꝫ non.

¶Que partes corpis debent inūgi? Rx. q̄ instrumenta q̄nq; sensuum. s. oculi: aures: manus: nares: labia: pedes: ⁊ renes. Mulierib? tm̄ nō vnguntur renes ꝓpē honestatē. Mutilati vo vel ceci vnguntur in locis magis ꝓpinq̄s ꝓdictis si nō habēt ꝓdicta mēbra. 5

¶Quis effectus? Rx. q̄ vel agit vel auget inuisibilem vnctionē spūs scti si digne accipiat. vt dī in. d. c. vnico. Aureolus in. iij. di. xxij. ponit septē fructꝰ. Primus deletio venialiū. Scđus diminutio pene debite pctō mortali. Tercius gr̄e augmētatio q̄ vi huius sacramenti augeri habet nō tm̄ ex deuotione ministrantis ⁊ suscipientis: sed etiā ex virtute opis opati miseri, cordia dei assistente operi suo ⁊ aucta gr̄a augetur et gloria. Quartus est interior leticia ⁊ robur contra demonis insidias: q̄ potissime tunc insunt. Quintus aptatio dyabolice ptātis qz nō est ita potēs sumpto isto sacro. Sextus corpis sanatio: vbi expedit saluti. Aīe in ꝓmitiua eccłesia multi sanabant. Jaco. v. Dio alleuiabit infirmū. Septimus ꝓtestatio decedētis q̄ ꝑ māserit in fide militātis eccłesie: exq̄ signo vadit ad eccłesiam triūphantē tanq̄ q̄ fideliter pugnauit. Octauus ſm sctm̄ Tho. in. iij. dis. xxij. tollit pctm̄ venīale ⁊ mortale etiā q̄tum ad culpā dummō nō opponat obex ex parte recipientis. 6

¶Utrū istud sacr̄m sit de necessitate? Rx. ſm sanctuz Bo. in. iij. di. xxij. q̄ nō si tm̄ omittat ex cōtemptu dānabile est. secus si ex negligentia. 7

¶Utrū sit iterabile? Rx. ſm Tho. vbi. s. q̄ sic: sine iniuria etiā in eadē infirmitate: dummō sit casus diuersus: puta hydropicus nūc est in articulo mortis: postea euadit: ⁊ durante infirmitate aliquo tpe lōgo iterūm venit ad articulū mortis pōt ei iterū dari: qz status ⁊ casus est diuersus: lz sit eadē infirmitas. 8

Olūtas bona vtrū sufficiat sine bono opere? Rx. vt. s. intentio §. iij. vñ dicit Amb. lxxxvj. di. c. nō satis ē bene velle nisi studeas bñ facere. Facit in arg. c. j. de eo q̄ mit. in pos. ⁊ in. c. cū aliq̄bus. de sen. ⁊ re iudi. ⁊. l. ꝓmissor. §. ꝓstituto. ff. de ꝓsti. pe. vide gl. in. d. c. j.

¶Utr̄ volūtas bois duret post mortē eius? Rx. q̄ sic patz in. c. fi. de ꝓca. q̄ nō expirat morte ꝓcedentis. secus de bñplacito: qz illud expirat ꝑ mortē. c. si tibi gr̄a. se. de referip. li. vj. Et ħ no. qz faciunt ad q̄stionē. Judex posuit aliquē ꝓfiniatū donec reuocaret mouit: an expiret ꝓfiniū. dic q̄ nō. in. l. cētesimis. §. fi. ff. de v̄. ob. ꝑ Bal. in. j. ꝓsti. ff. ⁊ in. l. j. C. de postu. ⁊ ꝑ Salyce. in. l. in emētis. C. de ꝓtrabē. emp. ⁊ in. l. hec venditio. ff. de ꝓtrabē. emp. Jtē ad q̄stionē q̄ ꝓior claustralis nō reuocat morte abbatis: lz posset reuocare qñ voluisset ⁊ ad ꝓdicta est tex. clarus in. d. c. si tibi gr̄a se. 4

¶Quot modis dī voluntas bona? Rx. q̄ volūtas accipit tripliciter. Primo ꝓo potētia aie: ⁊ sic est bona ex virtute ⁊ habitu bono. bonum esn est qđ dz qualitatem bonam. j. Topicoꝝ. Scđo accipit ꝓ habitu siue dispositione seu affectione volūtatis derelicto ex actu voluntatis siue ex vsu. et hec bona vel mala ſm actiones: qz tales generant habitus vel dispositiones quales sunt actus. iij. Ethi. Tercio accipitur ꝓ actu ipsius volūtatis potētie. ⁊ iste est bonus ex ordine ei? sufficienti ad debitum finem. ⁊ vt hoc sit q̄tuor requirunt. Primū q̄ finis sit bonus in se. Scđm q̄ sit ipe finis melior his que appetunt ꝓpter ipm. vnde dicit

Aug⁹.ix.de ciui.dei.c.iij.q̄ q̄ laudāt deū ꝓpter pecuniā non habēt bonū finē nec̄ bonā voluntatē. Tertiū q̄ illa sint ſm rationē rectā ordinabilia ⁊ apta ad talē finē ꝓsequendū. Quartū q̄ voluntas ordinātis rōne regłata ordinet vel velit bona in genere indifferentia ad bonū finē: aliter bis deficiētibus nō erit bona volūtas. Hec ex ſctō Bo.in.ij.di.xxxviij.q.j.ar.j.

3 ¶Utrum vnius ſolius bone volūtatis ſit vnus ſol⁹ finis? Rn̄.q̄ ſic.ſ.principalis. Cui ſciendū q̄ actus pōt bē plures fines triplr. Primo q̄ vnus ſit ſub altero ⁊ ꝓpter illū. Scdo q̄ vnus ſit principalis finis: alter nō principalis: ita tn̄ q̄ nō principalis nō referē ad principalē. Tercio q̄ vter⁊ ſit principalis. Exemplū de eo q̄ vadit ꝓ diſtributionib⁹ ad eccl̄am: q̄ aliq̄n intendit principaliter dei bonorē ⁊ cū hoc ſimul bē pecuniaz illā ad hoc vt ad dei bonorē illā diſtribuat: vel in alios vſus licitos ꝓuertat. aliq̄n intēdit dei bonorē ⁊ vult ſi mul acq̄rere pecuniā: ita tn̄ q̄ poſt acq̄ſitionem pecunie nō redegit ad bonorē dei: nec etiā pecuniā illā finē principalē ſtatuit: q̄ eā ꝓpter ſe nō diligit: q̄ etiaz ſi nō dareē iret: nec ꝓpter eā habendā aliq̄d ꝯ deū committeret. Aliq̄n intendit deo placere ⁊ ſimul etiā pecuniā acq̄rere: vt poſſit theſaurū ſuū augere et in eo delectari. Primo mō ire ad eccl̄iam eſt meritorium ⁊ ptinet ad bonā volūtatē. Scdo mō nō eſt bone volūtatis loquēdo formaliter non tn̄ ei ſic repugnat q̄n in ea ſtare poſſit. Eſt em̄ ibi pctm̄ veniale non mortale. Et hoc eſt q̄d dicit Aug⁹.li.ꝓſeſ. minus te amat q̄ tecū aliq̄d amat: q̄d nō ꝓpter te amat. Tercio mō eſt ꝯ bonā voluntatē: q̄ nemo pōt duobus dn̄is ſeruire. Math.vj.Cū em̄ ſit vnū ſolū verū bonū q̄d quietat humanū deſideriū oportet q̄ volūtas ad h vt ſit bona ⁊ recta ſtatuat ſibi vnicū finē vltimū. Hec ex ſctō Bo.in.ij.di.xxxviij.ar.iij.q.j.

4 ¶Utrū bonitas actualis volūtatis addat aliquā bonitatē ſup bonitatē ipſius habitus gratie. vide.s. Intentia.§.v.

5 ¶Utrū teneamur ꝓformare voluntatē nr̄am volūtati diuine in volito? Rn̄. fuit diuerſa int̄ theologos opi. in.j.ſen.di.vl. Sz iſta videtur mihi verior.ſ. q̄ teneamur ꝓformare q̄tū ad illa volita q̄ exp̄imunt̄ a deo ſigno p̄cepti in lege explicite vel implicite vel que nobis manifeſtaret ſic velle de p̄cepto. Sz q̄tuz ad alia conſiliū eſt nō p̄ceptū. ꝓſiliū dico ſi ſunt exp̄ſſa ſb ſigno conſiliū tacite vel exp̄eſſe. Si vo nō ſunt exp̄eſſa nec etiā de ꝓſilio tenemur niſi ꝓueniat nobis illud velle ſicut dicit Aug⁹.in ench̄.c.lx. Aliq̄n int̄q̄t bona voluntate vult hō q̄d nō vult deus. ſicut bonus hō vult patrē viuere quē deus vult mori. ⁊ glo.illa.s.ps. q̄ dicit Cor tortū hz hō q̄ nō vult q̄d vult deus. intelligit̄ de bis q̄ nob patēt q̄ de p̄cepto vult nos ea velle.

6 ¶Utrū teneamur ꝓformare voluntatē in mō volendi cū deo? Rn̄. ſm Alex.lōbar.in.j.di.xlviij. q̄ nō abſolute: q̄ ſi hō bonorat p̄em ſuū nō ex charitate ſed ex benivolētia nō peccat ſed teneē ꝓditionalit̄.ſ. ſi vult mereri vitā eternā. Sctūs Bo.in.j.di.vlti. dicit q̄ tenemur cōformare voluntatē nr̄am voluntati diuine in mō volendi affirmatiue.ſ.pro loco ⁊ tpe: q̄n videz tenemur exire in actū charitatis: q̄ ſicut tenemur q̄ nunq̄ ꝯtraria velimus deo.ſ.ex libidine: cū deus velit ex charitate: ſic tenemur vt ſub eadē rōne velim⁹ ꝓ loco ⁊ tpe. ⁊ h ſi habem⁹ charitatē. Si aūt non habemus nō tenemur ad h ſed ad eq̄lēs q̄ tenemur facere q̄d in nobis eſt vt eā habeamus. ⁊ h ꝓ loco et tpe vt dictū eſt. Et ſi querat̄ q̄n locus eſt ⁊ tps: dicit idem Bo.ibidē q̄ eſt q̄n dn̄s viſitat talē interiori locutione vel exteriori p̄dicatione vel aliq̄ tali in quo ē oportunitas redeūdi ad cor.vn̄ tūc ſi negligat incidit in ꝓteptum ⁊ omiſſionis pctm̄. Alex.vo de ales ſcda ſcde.tractatu de negligētia.q.viij.dicit q̄ q̄n peccator cogitat de pctō ſuo q̄ ſit tm̄ malū et graue et puertit̄ ſup ipm̄. ⁊ excitat̄ a gr̄a dei ad puertendū: q̄ hoc mō excitat eū q̄n facit peccatorē cogitare de pctō ſuo: tūc teneat actu dolere de illo. ⁊ ſi nō dolet ⁊ conterat̄: tūc peccat ꝓ negligentiā. ⁊ innouat̄ pctm̄ aliq̄d q̄d eſt negligētia mortal̄. Hec ille. ⁊ ſic ptz q̄n teneē ꝓformare volūtatē in mō volēdi cū deo de p̄cepto. q̄d nō bn̄.

Votum.i. ſm R̄i.in.iij.di.xxxviij.ar.iij.q. ij.eſt ꝓpoſiti ſuperogātis ꝓmiſſio deo facta ꝓpē bonū finē ex deliberatiōe firmata.

¶Notāter dr̄ ſuperogātis boni: q̄ in voto de re ne- 1
ceſſaria ad ſalutē nō ꝓprie inuenit̄ ratio voti. R̄n̄: q̄ votū ꝓprie loquēdo eſt q̄d voluntariū reſpectu ꝓncipij a q̄ ꝓcedit ⁊ reſpectu eius q̄d vouet. Iz large dicatur votū q̄d ſit de neceſſario ad ſalutē. de quo habeē xvij.q.j.c.j. vn̄ grauius peccat q̄ p̄euaricat̄ p̄ceptuz diuinū q̄d vouit q̄ q̄ non vouit.

¶Scdo dr̄ notāter ꝓmiſſio deo facta ad differentiaz 2
ꝓmiſſionis facte hoi q̄ nō ꝓprie hz rationē voti. Nā ſolus deus eſt cui ſe totū hō pōt obligare: q̄ ſolum ei conuenit ptās ſup totū hoiem. Et ideo ꝓprie votū ſit deo q̄ totū hoiem obligat. Sanctis vo q̄ aliq̄ mō cōuenit ptās ſup totū hoiem inq̄tū per eor̄ oz̄ones tota ſalus hois ꝓmouet̄. Ideo ſit eis aliq̄ mō votū nō tn̄ habēs plene rōnē voti. nec eſt neceſſe q̄ iſta ꝓmiſſio exp̄imatur ore: ſed ſufficit etiaz ſi ſit in corde quo ad deum ⁊ ſcientiam.

¶Tercio dr̄ notāter ꝓpter bonū finē ad excludendū 3
vota q̄ fiunt ꝓpter malū finē. vt cum q̄s vouet ſe ieiunaturū vt poſſet interficere inimicum ⁊ hmōi q̄ non valent: ſed grauiter peccant talia vouētes. Sicut nō valeret votū factum de re mala: quia deus non acceptat aliquid ꝓtra ſe.

¶Sed q̄d ſi vouet ꝓpter finē indifferentē? R̄n̄. q̄ va- 4
let accipiēdo indifferēs reſpectu adeptionis vite eterne. Sicut cū quis vouet aliq̄d ꝓpter aliq̄d bonū tpale q̄d habere nō eſt vtilius ei ad vitā eternā q̄z carere eo. Si tamen veniret caſus q̄ eſſet malum tūc nō obligaret. vt in voto Jepthe.

¶Utrū votū poſſit fieri de re inutili ad ſalutē? R̄n̄. q̄ 5
nō de iure: q̄ q̄d nō eſt ad dei bonorē nec vtile ad ſalutē offerētis p quācunq̄ circūſtantiā additā non acceptat deus. Et ideo talis obligatio nō tenet ipſo iure ⁊ ſic ſunt vota ſtulta mulierū.ſ.de non pectināndo caput in ſabbato ⁊ hmōi. nō comedere de capite aliquo ꝓpē decollationē ioh̄is baptiſte ⁊ hmōi. ſm Alber.et R̄ay. potius ſunt frangenda q̄z ſeruāda. Tutius tamen credo ſit petere diſpenſationem ſeu declaratione a ꝓfeſſore ſaltē ꝓpter reuerentiā.

¶Quarto dicit̄ ex deliberatione firmata ad differen- 6
tiam votoz que fiunt ex ſurreptione ⁊ ſine deliberatione: ſicut faciunt aliq̄n aliqui in anguſtijs q̄ non obligant de neceſſitate h tm̄ ex quadā ꝓgruitate. Ideo ꝯ ipa venire etiā ex ꝓpria aucte non eſt pctm̄ mortale. Et q̄n hoc ſit poteſt ppēdi ex hoc q̄n ſtatim trāſacto periculo ſeu anguſtia ſunt male ꝯtenti ſe tale votum emiſiſſe: quia videt̄ indeliberate factū. Secus q̄n deliberate vt euadāt̄ piculū vouēt: q̄ obligant̄.

¶Additur quintū ſm aliquos ꝓ intentionē obligan- 7
di ſe ad implendū ꝓmiſſum: q̄ ſm eos ſola delibera-

tio nō firmat ꝓmissionē. Et hz ℟i.in.iij.dis.xxxviij.a q̄ ꝑdicta sunt extracta nō firmet se in b̄ sed ptrāseat solū recitādo. Tamē mihi videt q̄ verissime reqrat eo mō quo.j.dicā.s.saltē tacite sicut tenet glo.in.c.lra turā.eo.tit. Ad̄ debes aduertere q̄ votū hz diuersos status ꝑm q̄s diuersa sortit vocabula t effectus. Pri mus status est in origine.s.cū q̄s disponit aliq̄d boni facere.t tūc dr deliberatio d q̄ dr.xvij.q.j.q̄ boa agūt t b̄ ꝓsequi non est pcm̄. Scds status est ꝓcessus cū ꝓcedēdo ꝓponit firmiter se facturū:t tūc dr ꝓposi tum.vt.xvij.q.ij.nos nouimus. et sic non obligat ad mortale sed veniale.vt patz in.c.litteraturā.de voto. Et sequit ibi Pa. t etiā videt gl. b̄ tenere ibidē si bñ tota legat.t glo.xvij.q.j.in summa.hz allegēt Hug.te nere q̄ peccat mortaliter talis.sed nō loquit i isto ca su sed de eo q̄ fecit votū in corde hz ore non exp̄sserit. vt pz si bñ attēdat. Sequit etiā b̄ Archi.in.d.c. q̄ bo na.s.q̄ nō obligat ad mortale. Tercius status est cō summationis.s.cum qs firmiter ꝓposuit ꝓmittit aīo obligandi se:quia nemo obligat se nisi q̄ animū obli gādi se hz.l.obligationū.la.j.ff.de ac.t ob.ar.l. si ego. ff.si cer.pe.nec etiā sufficit hre animū obligādi se: nisi se per ꝓmissionē obliget siue ꝓmissio fiat corde siue ore. Et ideo iura q̄ vident dicere q̄ ꝓpositū delibera tū siue absolutū obligat.vt in.c.nuptiarū.xxvij.q.j.et d.c.q̄ bona agūt.t in.c.ꝓsulti.de regula.cū similib⁹ in telligēda sunt de ꝓposito cum ꝓmissione firmato ꝑm Pa.in.d.c.lraturā.qd no. qz facit ad multa. Aduer te tn̄ q hz ꝓmittēdo non habuerit animū exp̄sse obli gādi se si tn̄ nō habuit animū cū ꝓmittebat non obli gari ex tali ꝓmissione nihilominus obligabit: qz taci te intelligit obligatio. Quartus status voti est solen nizationis.s.qd̄ fit ore alicui hominī:vel solennizat ꝑ aliquē institutum ab ecclesia:vt est ordo sacer et reli gionis professio.

8 ¶Quot sunt genera votorum? ℟.Ctum ad nos spe ctat duo.s.simplex:t est bodie oīne aliud votū a voto solēni q̄tūcunq; cū multis solēnitatib⁹ sit factū. Ali ud dr solēne:t istud est solūmō illud qd̄ solennizat ꝑ susceptionē sacroꝝ ordinū aut ꝑ ꝓfessionē tacitā vel exp̄ssaz factā alicui de religionib⁹ approbatis. vt no. in.c.vnico.de voto.li.vj.t de hoc vide.s. Nouitius. t.s. Religiosus.t ꝓfessio. Itē votoꝝ quoddā purū siue absolutū.s.sine aliq̄ ꝓditione factū. Aliud ꝓditio nale:vt cū q̄s vouit facere sic si deus dederit mihi sa lutē corpis:vel filiū t hmōi.t tūc nō obligat nisi exta te ꝓditione.de cōdi.ap.c.verum.t tex.a ꝓtrario in.c. vnico.xxxij.q.vlt.

9 ¶Sz nunq̄d hz facere votū sub tali ꝓditione? Inno. tenuit q̄ nō:qz simoniacū est: qz vult emere sanita tē a deo ꝑ tpali. Facit.c.q̄ studet.j.q.j. Sz ego credo q̄ nō sit illicitū:qz cū deo simonia fieri non pōt. Ra tio:qz dedicare deo aliq̄d etiā sub ꝓditione est spūale Sed spūale ꝑ spūali pōt cōmutari sine simonia.c.ad q̄stiones.de re.pmu.t b̄ sequit Hosti.t Pa.in.c.scri pture.de voto.allegat.c.medicina.de pe.dis.j. Ubi di citur. Peccata tua elemosynis redime.t.xiij.q.ij. ani me defunctorum.

10 ¶Utrū faciens votum sub cōditione ex cuius culpa cōditio nō implet teneatur? ℟.Ric.vbi.s.ar.iij.q.v. q̄ sic.ar.c.sicut ex lris.de spō. Unde ille qui fecit vo tum vt deus eum preseruaret ab aliquo pcto si nō fa cit qd̄ in se est vt ꝑseruet:sicut feciss̄et si votū non emi sisset vel sicut intendebat facere qn̄ votū emisit.vel si voluntarie se precipitat in peccato: nihilominus ob ligatur voto facto.

11 ¶Utrū votū sub ꝓditione quā q̄s nollet impleri ob liget? ℟.Ric.vbi.s.q.vlt.q̄ votū factū sub ꝓditione de re bona t ꝓpter bonū finē qd̄ vouēs intendit cōse qui ꝑ executionē illius boni qd̄ vouit est obligatoriū extante cōditione siue illa cōditio sit bona siue mala: siue vouēs illam malā ꝓditionē velit impleri:sicut cū q̄s volēs ꝓcubere cū muliere vouet religionē intrare si sibi cōsenserit in illo malo facto:siue nolit eā imple ri sicut cū q̄s horrēs aliqd̄ malū committere vouet si cōmiserit intrare religionē. Et q̄uis nolit etiā absolu te intrare religionē immo abhorreat non ꝓpterea mi nus obligatur:quia non requirit q̄ absolute aliquid velit:sed quod velit ꝑ potest quis velle sub conditio ne qd̄ tn̄ nollet absolute.

Votum.ij. q̄s potest facere? ℟.q̄libet q̄ est sane mentis t sui iuris quo ad illud quod vouet et non prohibitus a iure.ex quo pz q.viij.sunt q̄ vouere non p̄nt.

1 ¶Primo epi t alij superiores ꝓlati nō p̄nt facere vo tum quo vinculū inter ipos t ecclesias suas dissolua tur sine licētia pape.de renū.nisi cū p̄cē.vel quo diu ab ecclesia sua habeat abnītari. de voto.c.magne. Si tn̄ fecerit votū pegrinationis soluet expēsas q̄s feciss̄et in eūdo t redeundo: t laborē vigiliaꝝ t orōnib⁹ cō pēsabit vt valeat in sui p̄iudiciū ꝑm qd̄ no.in.d.c.ma gne. Nō pōt etiā facere votū quo graue p̄iudiciū fie ret ecclesie sue.viij.q.j.clemēs. Jn aliis aūt sic ex qui bus p̄beat bonum exemplum.

2 ¶Scdo clerici bñficiati in bñficijs in q̄bus requirit residentia nō p̄nt facere votum longe pegrinationis sine licētia epi.d.c.magne.t.c.nisi cū p̄dē. de pse.dist. v.nō oportet.el.ij.posset tn̄ facere votū religionis. vt s. religiosus.§.xij.t ꝑm aliq̄s de accipiēdo crucē.c.ex multa.de voto.qz vident licentiati a papa q̄ ad illos q̄ p̄nt esse vtiles terre sctē:sed ꝓtrariū.s.q̄ nō p̄nt nisi tpe generalis passagi est verius ꝑm Ho. t Pa. in.c. fi.de voto.soluēt tn̄ expēsas t redimēt laborem ꝑm q̄ dictū est.s.de epis. Jn aliis aūt libere p̄nt.

3 ¶Tercio religiosi nullū votuz facere p̄nt. Nō ꝓpter altitudinem religionis ita ius statuit.xx.q.iiij.mona chis nō licet vouere sine cōsensu abbatis.si aūt voue rint frangendū erit. Et placet magis q̄ opi.co q̄ di stinguunt an possint sine p̄iudicio ꝓlati:quia a mo nachis t religiosis est abdicatum velle t nolle.t ideo non credo q̄ possint vouere sine pcō nisi p̄supponant cōsensum ꝓlati tacitum. nec qd̄ vouerūt exequi debēt nisi habeant ꝓsensum exp̄ssum ꝓlati si eius pre sentia haberi pōt nisi sit de quo nullum p̄iudiciū fit ꝓlato vel regulari vite. Et b̄ sequit ℟i.in.iij.t Tho. sc̄da sc̄de.q.lxxxviij.t Ray.

4 ¶Quarto abbates t prelati religiosorum nō p̄nt fa cere votū per qd̄ p̄iudicium generet in eorū officio sine licentia suoꝝ superioꝝ.xvij.q.ij.abbates. De aliis vo p̄nt vouere.

5 ¶Quinto filiusfamilias non pōt vouere aliquid qd̄ sit cōtra regimē domus vel familie:seu de pertinenti bus ad illā nisi de licētia p̄is:nisi votū religionis .ar. l.ij.ff.de polli.t votum terre sancte quod potest.c. ex multa.extra eo.tit. Item omne votum quo nihil de rogatur cure t regimini rei familiaris. Item si habet peculium castrense vel quasi de illo potest vouere:qz in hmōi est sui iuris.

6 ¶Sexto impubes non potest facere votum religio nis etiam de cōsensu patris: t si facit nō tenet etiam

post pubertatē q̄liter cū q̄ intenderet cū fecit.c. ad nr̄ā. de regu. reqrit eē pubertas cōpleta. vt. s. Nouit tius. §. j. Tho. sc̄da sc̄de. q. vlt. tenet q̄ si impubes bz vsum rōnis q̄ obligat q̄tum est ex se nisi irriteť. de q̄ dicto ego dubito: q̄ ō ipm est tex. in. c. j. de regu. li. vj. Vbi ille q̄ fecit ꝓfessionē añ. xiij. annū libere pōt redire ad seculū: qđ nō esset si aliq̄liter teneret. Alia autem vota facere pōt sicut t filiusfamilias si est doli capax t sane mētis. c. ij. de voto. Veruntē tutores possunt irritare: t etiā curatores si votū est reale vsq; ad xxv. annos: nisi veniret accessorie: vt in intrāte religionem cū quo transeūt bona sua.

7 ¶ Septimo seruus q̄ non pōt facere votū de operibus corpalibus aut tpalib⁹ in p̄iudiciū dñi sui: q̄ q̄ ad talia est ei subiectus. De spūalib⁹ vt dicere oziones et t bmōi q̄ nullū p̄iudiciū faciūt dño ptz ar. in. c. relatū de sen. ex. t. c. si seruus sciēte. liij. di.

8 ¶ Octauo vir t vxor nō p̄nt facere votū p qđ p̄iudiciū genereť alteri q̄ ad debitū reddendū: q̄ q̄ ad hoc sunt pares. c. gaudemus. de diuor. Et ideo cum vxor nō possit vouere abstinentiā sine ꝓsensu viri. vt in. c. manifestū. t. c. noluit. xxxiij. q. v. sil⁹ nec vir ꝑm Inno. sed Pa. in. d. c. scripture. tenet q̄ vir aliqđ votū abstinentie facere pōt: dūmmō nō sit in p̄iudiciū vxoris. § vxor nullū pōt facere sine ꝓsensu viri. immo dicit q̄ si vir cōsentit q̄ nihilominus poterit reuocare lz male faciat: nec vxor poterit ꝙdicere. vt est tex. in. d. c. manifestū. t. c. noluit lex. Sz ego teneo q̄ sicut vxor nō pōt aliq̄d in p̄iudiciū viri vouere: vt de abstinētia: dormire cū camisia surgere ad matutinū t bmōi: sic nec vir. nec in hoc sunt impares. sed q̄ ad elemosynas t ea q̄ pertinēt ad curā rei familiaris sunt bene impares. Et ideo ꝑ regula tenet sicut videť velle glo. in. d. c. manifestū. q̄ vxor pōt vouere ea q̄ nō sunt in p̄iudiciū viri t ecōtrario vir. Ān si vxor habet p̄ter dotem pōt facere votū de ipis dandis t similia. Verū est q̄ caueat ne in scandalū viri aliq̄d voueat: nisi sit scandalus phariseorū. vt. s. dixi. Scandalū. §. iij. Fallit in voto pegrinationis in subsidiū terre sancte qđ vir sine licētia vxoris potest facere. c. ex multa. de voto. De voto religionis quō tenet quādo fit a viro vel vxore. vide s. Matrimoniū. iiij. §. ix. cū sequētibus.

9 ¶ Sz nūq̄d peccāt tales vouētes q̄ implere nō p̄nt? R. q̄ si oīa vouēt sciunt se non posse vouere: t aduertunt de ꝟ sic videť q̄ peccēt mortaliter: nisi p̄sumant de volūtate eoꝝ q̄z interest. Si vo de ꝟ nō cogitāt sic nō peccāt: q̄ subintelligiť q̄ vouēt q̄tum in eis est. t multomagis nō peccāt si explicite ꝟ intendūt.

10 ¶ Utrū p̄latus: abbas: tutor: maritus: dñs: et bmōi peccēt reuocando vota p̄fatoꝝ q̄ non potuerūt facere? R. q̄ nō: nisi ꝓsensum eis dederint: q̄ tunc peccarent: lz prefati non peccent obediendo eis. vt in. d. c. manifestum.

11 ¶ Done q̄ p̄fati votū fecerūt anteq̄ eēnt sub tali impedimēto? R. q̄ nihilomin⁹ nō poterūt implere.

12 ¶ Sed nunquid peccauerūt mortaliter tale impedimentū acceptando: puta eps q̄ anteq̄ esset eps fecerat votū religionis acceptādo epatū vel mulier ꝓsentiendo mr̄imonio? R. vt colligo ex. c. p tuas. de voto. q̄ sic: si de hoc aduertebat quādo tali impedimento assensit. Si vo tunc non aduertebat nec cogitabat q̄ assumebat impedimentū quo votum implere nō posset: sic non credo mortaliter peccauerit: lz debeat dolere q̄ votum implere non pōt. t recompensare in eo in quo potest. Potuit bene forsitan peccasse mortaliter ex tardatione. vt. j. dicam. Excipiť ab hoc ille q̄ religionem assumit: quia non peccat sed meretur. t pōt omnia vota in istum cōmutare si vult. Et ipo iure erit ab omnibus absolutus sine alia dispensatione t auctoritate. vt no. Inno. t Pa. in. c. scripture. q̄ prima obligatio videtur confusa in posteriori. Facit qđ no. in cle. si domū. de reli. t ve. san.

¶ Utrū p̄fati qui exītes in talibus impedimentis secerunt aliqua vota teneanť implere sublato impedimento tali: puta filiuſfa. postq̄ factus est sui iuris vel vxor mortuo viro t bmōi? R. Innocē. t Aug. t multi alij tenent q̄ sic. Pa. in. c. scripture. eo. ti. dicit se dubitare ꝓpter. c. quidā. t. c. placet. de puer. ꝓiug. vbi ꝓz q̄ maritus qui intrauit religionem ꝓtradicēte vxore restitutus nō teneť ea mortua religionē intrare: quia emisit votuz tpe inhabili: ergo idem erit in filiofa. Ex quo cōmissionem voti nō contulit ad tps habile. Et ꝓ hoc videť texť. ff. de polli. l. ij. t facit qđ no. in. l. si non sortē. §. libertus. ff. de ꝓdiť. inde. Et hoc dicit verius Pa. Sed ego distinguo q̄ aut votum erat ꝑpetuum: t tunc aut fuit irritatū per eū qui potuit: et sic amplius nō teneť nisi ad id ad qđ se potuit obligare Et iste ꝓprie est casus in. d. c. quidā. t. c. placet. Mā revocatus ille q̄ fecerat votum religionis sine licētia alterius ꝓiugis non teneť illo mortuo redire ad religionem: sed solum viuere caste: quia illud potuit ꝓmittere sez nō exigere. t ideo seruare teneť. Aut votum ꝑpetuū nō fuit irritatū ab eo q̄ potuit. Et sic dic q̄ soluta patria ptāte vel vinculo quo impediebať teneť illud implere: t iste est casus. c. ꝓsuluit. de puer. ꝓiug. vbi vir ingressus religionem vxore ipm nō petente in vita: ea mortua cogiť stare in religione. Si vo votuz nō erat perpetuū sed tpale sic nō teneť nisi intētio fuisset ad obligandū se ad tps illud faciendū in quo poterat se obligare. Silr teneť si q̄ fecit votū intendebat se obligare saltem post solutā patriam potestatē. Vel si remoto impedimento ratificauit. vt in. c. ij. in ter. t in glo. eo. ti. Si vo de nullo istoꝝ cogitabat: sed solum de illo implendo tpe patrie ptātis. sic si fuit irritatum non tenetur. et ꝑm hanc distinctionem ꝓcorda opi. ꝓtrarias.

Votum.iij. quo ad obligationē. Et queritur vtrū oīe votum licitū sit obligatoriū? R. Ri. vbi. s. ar. v. q. j. q̄ sicut ꝓmissio licita facta cū intentione obligandi se t ex deliberatione si acceptet ab eo cui fit. t qui eaz acceptare potest obligat ꝓmittentē non tm̄ ex p̄cepto legis diuine: sed etiam legis nature sic cum votum sit promissio. vt. s. dictū est. t deus illud acceptet cui fit. ideo est obligatorium. extra de voto. c. lz. Fallit hoc in quatuor casibus ꝑm eundē Ri. ibidem. Primus ꝓpter impotentiam implendi. Ān ille q̄ vouit ieiuniuz quod sine magno detrimento corporis seruare non potest si facultas adeundi superiorem deest potest ꝓpria auctoritate frangere ꝑm Tho. sc̄da sc̄de. q. lxxxviij. ar. ij. Peccat tamen vouens qđ sibi est impossibile nisi speret fieri possibile. Scds ꝓpter auctoritatē dispensantis. intellige si subest legitima causa: alⁱs nō. vt in. c. magne. e. ti. t in glo. in. c. nō. e. ti. Tercius ꝓpter defectum cōditionis apposite. xxxij. q. viij. c. nō solum. in fi. vel ꝓpter defectum cause p̄ncipaliter mouentis: puta mulier fecit votum ieiunandi vt obtineret salutem filij qui moritur non tenetur. Quartus casus quando id quod tpe facti voti erat licitum factum est illicitū postea: puta quia fecerat votum continentie ante matri

monium post contractū nō pōt licite denegare debitum petenti ꝛ hmōi. Et ꝓterea dicit Tho.in.iiij.eadem dis.q. quicq̄d votū fieri impediret si pñs eēt obligationē etiam voto facto aufert. quod bene nō. Ad de.v.quando irritat ab eo qui potest: vtputa prelato viro tutore ꝛ hmōi.

1 ¶Utrū votū de minori bono sit obligatoriū? R. Ri. vbi.ꝫ.ar.iij.q.ij.q. non: si est cū exclusione strictioris. Quod limita verū qñ illud minus bonū non est sufficiens ad salutē. ſ.q. tūc nō teneat. Secus si est sufficiens ad salutē: q: tūc tenet q̄tum ad illud: sed nō q̄tū ad exclusionē maioris boni.

2 ¶Qñ teneat q̄s votum implere? R. Pa.in.c. non est voti. de voto.q. statim nisi aucte supioris: qui sup hꝫ pōt dispensare vt differat. ar.d.c.a ꝓtrario. Rich. hꝫ dicit q. si statim intēdebat se obligare: sic statim tenetur. Si hꝫ ad tps: sic ꝑm q. se intendebat obligare faciat. Ego vero credo sic distinguendū. Quod aut quis sicut vouebat sic de implēdo cogitabat. vel statim vl ad tps: ꝛ sic obligat ꝑm q. se obligare intēdebat quā do vouit. Si hꝫ de tpe nō determinauit aut nō cogitauit: aut si cogitauit: nō tñ ad illud se obligauit ex voto. Sic distinguendū etiā q. aut differt: q: deuotius ꝛ quietius aut cōmodius tardādo sperat implere ꝛ sic nō peccat saltē mortaliter. Et sic intelligo glo. veram in.d.c.non est. q̄ dicit q. in voto subintelligit si cōmode pōt q̄tum vt nō statim teneat ꝛ difficultas sicut i iuramēto sic ꝛ in hoc excusabit. Aut differt solum ex negligentia ꝛ sic est ꝓbabile periculū imminens impossibilitatis in implēdo si tardat: vtputa q. q̄ vouit religionē nisi hoc anno ingrediat postea nō erit apt? vel nō poterit: sic peccat mortaliter differēdo si hꝫ aduertit. Si aūt tale periculū nō immineat vel si immineat nō aduertit sic dicere q. sit pctm̄ mortale differre videt durū q̄uis forte sit verum p ar.a ꝓtrario sensu d.c.non est. voti trāsgressor qui aucte aplice sedis qđ vouit distulit: ergo erit transgressor si sine aucte differat. Et ideo dicet q. aut iste excitatur a gra ad implē dū qđ ꝓmisit: puta q: sepius sibi ad mentē reducit ꝛ cogitat q. illud dz implere ꝛ hmōi. Et sic velle differre erit pctm̄ mortale q̄si a deo sit monitus vt illud ꝓficiat. ꝛ sic cōstituerēt in mora. aut differt: q: de eo nō cogitat vel nō recordat: ꝛ sic nō erit pctm̄ mortale nisi sit notabilis ꝛ vade longa dilatio. ar. eoꝝ que. ꝫ. dicti. Obligatio. §. viij.

3 ¶Utrū ille q̄ vouit ad certū diem: puta ieiunare vigiliā assumptionis glorioſe virginis Marie immediate sequentem ꝛ hmōi ꝛ nō seruauit teneat alia die illud implere? R. Pa.in.c.per tuas. de voto. q. sic: quia si sit obligatus ad duo: sicut ille qui obligat certo die dare decē alicui si die statuto nō dederit: tñ obligatus remanebit. Facit. c.cum dilecti. de dolo ꝛ ꝓtu. ꝛ.l. celsus. ff. de arbi. §. j. vbi iussus dare decē infra Kl̄as septem. dicit duo hīe ꝓcepta. vnuꝫ dandi decē. ꝛ aliud infra kl̄as. Et est tutior opinio q̄ aliud tenere: nisi qñ vouens non habebat animum obligandi se: nisi ad illum diem: quia sic non tenet alio die ieiunare: sed penitere de voto fracto.

4 ¶Utrū votum de non vouendo aliquid nisi in scriptis vel in manu talis ꝛ hmōi valeat? R. ꝑm Ric. vbi ꝫ.ar.ij.q.iij.q. sic: quia nō simpliciter ꝓhibet fractionem voti: sed ꝓcauet precipitationem. Et ideo si contrariuꝫ facit scz vouendo non in scriptis: vel sine cōditione apposita peccat vt trāsgressor primi voti. Et sic est mortale ꝛ nihilominus tenetur seruare votum quod fecit sine alia cōditione: q: votū de hō vouēdo nō obligat: lz obliget votū q. non vouebit: nisi cū tali circūstātia vt illud seruet in vouēdo.

¶Utrū cessante cā ꝓpter quā q̄s vouit obligeꝫ? R. Ho. tenet q. sic: lz sit facilior redemptio. allegat. c. magne. §. fi. de voto. Bof. tenet q. nō obligat p.d. §. fi. nisi in voto religionis: qđ ex falsa causa nō viciat. c. dudum. de cōuer. ꝓiug. Sed ego dico q. si causa erat finalis ita q. nō intendebat obligari ipsa nō extante nō obligatur. c. cum cessante. de ap. Si hꝫ causa erat impulsiua vel inductiua sic lz cesset obligabit nihilominus. Facit. c. ex parte. el. ij. de cōuer. ꝓiu. In dubio de eo q. obligat quādo ignorat si fuit finalis vel nō. l. q̄c q̄d astringende. ff. de ꝛ. ob. Nam in omni voto causa finalis videtur esse vt placeat deo. Et ideo alie cause videntur impulsiue. et ideo ipsis cessantibus remanet obligatio. 2

¶Utrū quis possit obligare aliū ex voto suo? R. q. nō: nisi alter ꝓsentiat. vñ mr̄ lz voueat q. filius ieiunabit ꝛ hmōi: nisi ipe ꝓsenserit nō obligabit: ꝫ q̄ ad res tpales bñ posset obligare beredē suū: ꝫ nō ad aliquid psonale si ipe nō ꝓsentit. vt. j. patebit.

¶Utꝝ ille q̄ nō pōt ꝓficere votum p se teneat p aliū ꝓficere? R. q. nō: q: in omni voto intelligit illa condicio generalis si deo placuerit si potero hmōi: etiam si nō exprimat. vt no. in. c. quēadmodū. de iureiurā. ꝛ in. c. btūs. xxij. q. ij. q̄ si non extat tollit voti obligatio vt no. glo. in. c. non est. eo. ti. Ad. c. q. sup bis. de voto. respōderi pōt ꝑm Pa. in. c. j. de voto. q. loquit quando impedimentū nō est oino impeditiuū sed solū difficultatiuū. Distinguit tamen Inno. in. c. scripture. c. ti. q. si quis vouit visitare terram sanctam ꝓ subsidio impendēdo q. lz tunc visitare nō possit: tñ subsidium tenet impendere meliori modo quo pōt: quasi sit ad hoc obligatus. Et idem dicas in eo qui fecit votum visitandi sctm̄ Jacobum ꝛ aliquid dandi et buiusmodi. Si hꝫ solum vouit visitare ob deuotionem tunc nō tenetur per alium exequi impedimento supueniente. Pa. in. c. licet. eo. ti. addit aliam limitationē scz q. nō tenet nisi tpe voti emissi erat certus q. impedimentum erat perpetuū: q: sic teneret per alium implere ne votum sit derisorium. Secus si non erat certus de impedimento perpetuo: lz eum haberet tempore voti: q: tūc solum tenetur q̄ ꝓmum cōmode poterit. ar. in. l. nepos. ꝓculo. ff. de ꝛ. sig. lz Hostien. indistincte velit q. teneat per aliū quādo impedimentum erat tpe voti. Sed videt verior opi. Pa. addo ꝛ terciam limitationem scz q. non teneat per alium: verum nisi ꝓius fuisset in mora in executione voti: quia tūc tenet vel cōmutare vel redimere. vt ptz Leuit. xxiij. vbi dr̄ q. si mortuus fuerit imputabit sibi in pctm̄. et ar. l. ij. in ꝑn. ff. si q̄s cau. ꝛ in. c. fi. de iniur. 7

¶Utrum beres teneatur implere vota sibi imposita ab illo cuius est beres? R. q. aut expresse assensit: sic tenetur dummō acceptet hereditatem si sub spe bandi hereditatem solum consensit: alꝫ si simpliciter ꝓmisit sic teneretur. Et ita intelligo dñm Ant. in. d. c. lz. Nec distinguo vt quidaꝫ an sit peregrinationis vel abstinentie: quia qualecunq̄ sit tenet. Facit. l. veteris. C. de cōmit. stipu. ꝛ. C. vt act. ab here. vel cōtra here. inci. l. vnica. c. quod super bis. ꝛ. c. lz. eo. titu. Si hꝫ nō assensit beres: tūc si votum est personale. ſ. obligans psonam suam non tenet. Si hꝫ est personale ad incertam personam: puta mittere aliquē ad sctm̄ Jacobum: sic tenetur. Similiter si est reale solum: vt 8

facere monasterium: vestire pauperē ⁊ hmōi: sic etiā teneť. Jtē si est reale ſmul ⁊ ꝓsonale ⁊ expſſum vtrū ꝙ. vt ire ad ſctm̄ Jacobū: et ibi offerre decē: sic teneť ad offerendū decē: sed non ad eundū vel mittendum aliquē nisi ꝑm qđ. ē. dixi in. §. vij. qñ obligať ꝑ alium implere. Si aūt est reale ⁊ ꝓsonale: sed ꝓsonale expſſum solum est: vtputa ire ad ſctm̄ Jacobū: lz accesſorie veniat expēse nō teneť: q⁹ sublato ꝑncipali. i. ꝙ nō teneať ire nō teneť ad expēsas. Sivo nihil in ꝟ dispo suit sic dic ꝙ si defunctus tenebať ꝑ aliū votū suū implere. vt in casibus de q̄bus. ē. dictū est. sic silr etiā teneť. Et hoc exq̄ adiit hereditatē: q⁹ adeūdo q̄si cōtra xit. Facit qđ legit ⁊ no. in. l. ij. ff. de pollici. ⁊ in. l. more ff. de acq̄. heredi. ꝑ quo text. in. c. si heredes. de testa. Et hoc intelligo in q̄tum vires hereditatis patiunť. Credo tamen ꝙ si filius grauareť in legitima ꝓ hu iusmodi votis implendis ꝙ haberet cām legittimam impetrandi dispensationem.

9 ¶Quid de illo q̄ defuncto ꝓmisit implere votū ab eo emissum: Rx. ꝙ si in omni casu ꝓmittēdo intellexit ꝓsonā suam obligare: sic teneť implere ob ꝓmissionē factā. Sed si ꝓmittebat tanq̄ heres sperās hereditatem adire a qua mutato ꝓsilio postea abstinuit nō tenetur. ar. c. venerabilem. §. fi. de elec. ⁊ no. Jnnoc. et Ber. in. d. c. lz.

10 ¶Utrum ille qui vouit religionē aliquā intrare q̄ eū nō vult recipere sit absolutus: Rx. ꝑm ℞i. vbi. ē. ar. j. q. v. ꝙ si intētio sua erat determinata solū ad vnā religionē: sic nō teneť aliā intrare: si illa nolit eū recipere q⁹ factū est ei impossibile votū suū. Si vo intētio sua erat indeterminata: sic teneť se tot religionib⁹ offerre ꝙ vnā inueniat si pōt q̄ eum recipiat: nisi sit talis religio de qua ꝓbabiliter credit ꝙ si de ea cogitasset nullo modo intrare ꝓsensisset: nec credo ꝙ teneať ꝑ mūdum discurrere vt vnam inueniat que eum recipiat: quia nec hoc cogitauit nec ad hoc verisimiliter se voluit obligare.

11 ¶Sed q̄d faciet ille q̄ indeterminate vouit religionem cum tm̄ nullam inueniat que eum velit: Rx. Jnno. voluit ꝙ ꝑmaneat sub obedientia epi ⁊ sit monachus eius. Sz ego hoc nō teneo de necessitate: sed ꝙ pōt nubere ⁊ stare in seculo.

12 ¶Quid si dubitat an determinatā intentionem habuerit vel ne: Rx. in dubijs tutior pars est eligenda. c. inuenis. de sponsa. et idem faciat sicut qui indeterminate ꝓmisit.

13 ¶Utr ille quē penitet eo ꝙ fecit votū peccet mortaliter: Rx. ꝙ nō: q⁹ sicut ante votum poterat non velle vouere: ita post pōt nō voluisse vouere: dummō pur impleat ex quo fecit.

14 ¶Utrū ille qui fecit votū de nō intrando religionem sit obligatus ad non intrandū: Rx. ꝑm ℞i. in q̄li. iij. q. xiij. ꝙ nō: quia sicut illicitū est iurare nō facere bonū ita ⁊ illicitū est vouere nō intrare religionem que est maxim̄ bonum. Ho. tm̄ distinguit ꝙ illectus nō pōt intrare ⁊ votū obligat vt nō intret illud monasteriuz qđ ꝓpter lucrum habendum ipm̄ circūuenit ⁊ allicit: sed aliud monasteriū pōt. vt. xx. q. iij. cōstituit. de conuer. ꝺiug. ꝺudum. Jnspiratus aūt a dño pōt intrare c. gaudemus. de diuo⁹. Et placet ⁊ ꝓbatur in. c. btūs xxij. q. ij. ⁊ in. c. ij. de iureiur. Nec cures de dicto Gratiani. xxij. q. iiij. §. vlt. in fi. qui non est tenendus in ꝟ. vt. j. patebit.

15 ¶Utrū ille q̄ habēs votū religionis eligit in ep̄m teneatur ꝑ̄us intrare: Rx. ꝙ sic. de voto. c. ꝙ tuas.

¶Utrū ille qui vouit vnā religionem intrare possit aliam intrare: Rx. ꝙ nō laxiorem: sed bene strictiorem Et ꝑm distinctionem de q̄. ē. religio. vj. §. xxxiij. excepto ꝙ nō teneť petere licentiā si est strictior. 16

¶Sed quid si de facto intrat religionē laxiorem: Rx. teneť ingressus: ⁊ penitere debet de fracto voto. de regu. c. qui post. li. vj. 17

¶Utrū ille qui vouit intrare religionē satisfaciat voto si intrat ⁊ postea egreditur: Rx. ꝑm ℞ic. in. iij. dist. xxxviij. ar. viij. q. iij. ꝙ aut ille qui intrare religionem vouit actualiter ꝓponebat in religione manere: ita tamen ꝙ illud ꝓpositum nō cadit sub voto: sed ipm̄ cōmitať tm̄. Aut actualiter ꝓponit exire vt si sibi placuerit stet. sinaūt egredietur. Aut de nullo istoz cogitat actualiter: sed tm̄ vouet intrare: q⁹ sibi videť bonum anie sue: aut dum vouet habz ꝓpositū exeundi postq̄ intrauit. Si ꝑmo mō vouit ⁊ intrat ⁊ postea exit satisfecit voto. Et lz hoc dictū nō ꝓbet. ℞icb. pōt tm̄ sic ꝓbari. Mā vt dicit Hen. de Gan. in. iij. q̄li. q. xix. licet quis cōcipiat diuersa ꝓposita circa idem: puta visitādi limina sancti Petri pedibus nudis die veneris: et vni istoz apponat votum: ⁊ sub ꝓmissione voti astrigat se ad implendū vnum illoz tm̄: lz alia maneāt absolute sub rōne ꝓpositi: tm̄ nō teneť ad ea sicut ad votum: sic in ꝓposito. Jtem alia rōne posset ꝓbari ꝙ satisfecit sic: quia sicut iuramentū factum in materia iuris recipit oēs limitationes iuris: sic ⁊ votum cū ambulent pari passu vt dixi. ē. iuramentū. iiij. §. j. ergo intelligeť vt ꝓbaret ꝑm ꝙ statutū est in iure. ⁊ cuz hac opi. ℞i. cōiter ꝓcurrūt theo. immo plus dicit ℞ic. ibidem ꝙ etiā si intrauit animo exeūdi cum voluntate tamen dandi operā: vt de⁹ immutet ꝓpositū suū ꝙ satisfecit voto. Et idē dicendū si vouit mō scḋo. s. cū voluntate exiēdi. Aut tercio mō sez de nullo istoz cogitans. s. ꝙ satisfecit. Si tm̄ intraret cū ꝓposito exeundi ⁊ nunq̄ dandi operā vt muteť suuz ꝓpositum nullo modo apud deum satisfeciſſet: q⁹ plus deus pōderat affectū q̄s manū. xiij. q. v. si quid inueniſti. ⁊ talis est in malignitate nō in infirmitate: sicut ille qui intrādo habet animum exeundi tm̄ mutandi si aliud inspireť. Si autē quarto mō quis vouet. s. cū ꝓposito exeundi postq̄ intrauerit hoc pōt esse tripliciter. Primo quia vouet intrare vt exeat. Scḋo q⁹ vouet introitū ⁊ exitum. Tercio q⁹ solum vouet introitum sed cōcomitatur ꝓpositum exeundi. ⁊ quocunq̄ istoz modoz illicitum est votum. Vouere enī vt exeat est vouere ꝓpter finem malum: ⁊ sic nō tenet votum. Vouere etiam introitum ⁊ exitum est temerariū ꝓpter ꝺiunctionem partis male. s. exitus. Silr intrare religionē cum voluntate exeundi est petm̄. et ideo temerariū si non vult dare operam vt muteť ꝓpositum suum. Qđ no. quia sepius in practica contingit.. 18

¶Utrū votū factū ex metu obliget. vide. ē. Metus §. viij. 19

¶Utrū votū factū de re licita non tm̄ vtili ad salutē sit obligatoriū: Rx. ꝑm ℞i. vbi. ē. ar. ix. q. iij. ꝙ nō. Vñ qñ aliq̄s vouet aliq̄d qđ in vno casu pōt esse vtile ad salutē: ⁊ in alio casu inutile obligať ad obseruantiam voti in illo casu in quo est vtile ad salutē nō in alio in quo est inutile ad salutē: puta aliq̄s vouit nunq̄ petere dispensationē votoz euenit casus ꝙ ꝓbabiliter timet de trāsgressione alicui⁹ voti: sic pōt petere dispensationē non obstāte voto ꝑsato. Si aūt casus talis nō euenit: sed magis sibi expedit ad salutē seruare. sic tenet votum ꝑdictū et nō poterit petere dispensationē 20

nisi fuerit intētio vouētis: q si nō obligat in oīni casu non obligeť in aliquo.

21 ¶Utrū votū de aliquo faciēdo vel nō faciendo q̄ salus cōpalis amittiť sit obligatoriū: R. ꝑm. Bo. q nō vtputa q̄s vouit non comedere carnes. a medicis dī q̄ est in periculo mortis nisi vtať sic nō obstāte voto vteť. Mo. B etiā Bo. xxij. q. iiij. c. nō solum.

22 ¶Quid de illo q̄ vouit dare ynā mensurā grani annuatim pauperibus ⁊ nō determinauit de qua mensura: R. ꝑm. Bo. q in arbitrio eius erit dare ad quaz mensuram voluerit. extra de censi. c. ex parte. vel dic q ad eam de qua cogitabat.

23 ¶Utrū vouēs ex duabus causis: puta vt visitaret romam ⁊ vt ibi inueniret germanū suū teneať si vna illarū deficit: puta q̄ germanus inde recessit: R. q sic. l. celsus. ff. de arbi. Intellige si intendebat se obligare vna illarū ꝛtāte: alīs non in ꝓscīētia.

24 ¶Quid si quis fecit duo vota diuersa: R. ꝑm Tho. in. iiij. di. xxxviij. q si vtrūq; pōt seruari teneť. Si vo sunt incompossibilia seruet maius ⁊ satisfaciat de minori ꝑm arbitrium prelati. Potest etiā dici q nō peccat qui votum in maius bonum commutat. vt. j. patebit. Si vo sunt eq̄lia impleat qđ ꝑius ꝓmisit.

25 ¶Utrū dominū rei q̄ ex voto est deo vel alicui eccle sie ꝓmissa maneat penes vouentē: R. Petrus de perusio. tractatu de canonica portione epi. c. iiij. q sic. ꝑsonali obligatione teneť votū implere. de quo plene in. l. si quis rem. ff. de pollici. vbi dicit q persona obligatur nō res: transit tamē in heredem talis obligatio vt ibidem in fi. Facit. l. pactum. ibidem. ⁊ sic cogetur personali obligatione. c. ex parte. de censi. qđ limita q̄ ad heredem. vt. s. §. viij.

26 ¶Sed q̄s aget: R. q. s. q sicut ille cui relictū est legatum solū agit de iure ⁊ nō alius. l. j. ⁊. ij. C. cōia deleg. sic ⁊ ille cui factū est votū. Et exq̄ infert q legatum factum imagini xp̄i nō acquiriť eccl̄ie nec ꝑlato. nec cō tēplatione eccl̄ie vel ꝑlati est factū: lz imago sit in parochia. ⁊ videť casus. in. c. nimis. el. j. de excel. ꝑla. facit. c. requisisti. de testa. Sz censeť deo factū ⁊ eius contemplatione vt videť esse casus. xij. q. ij. ꝑdia. et ideo aget eps q̄ bz cogere. d. c. ex parte. et dabiť eccl̄ie vbi testator habuit domiciliū. s. cathedrali. vel si nō sit dignior. ar. eor̄ q̄ no. in auť. de eccle. ti. §. si quis in nomine magni dei. Si autē factum esset cōtemplatione eccl̄esie parochial: siue sit talis imago in ea siue nō eccl̄esie parochiali acquiriť. c. cū inter vos. de ẏ. sig. Et sic aget rector ip̄ius eccl̄esie. de iudi. c. cum deputati. de. j. de rescrip. sic idem dicendū in voto facto per respectū ad eccl̄iam: vtputa ad btūm Jacobū. ⁊ sic aget ꝑlatus illius eccl̄esie. d. c. ex parte. Jn voto vo facto simplr deo vel imagini ⁊ binōi aget eps. Aduerte hic q̄ multi decipiunť credētes q q̄s vouēs dare vni eccl̄esie puta imaginem vel cereū ⁊ binōi. vel alicui pauperi decem teneatur taliter adimplere votū q nec etiam per dispensationē possit liberari: exquo tales ꝓnt agere quasi sit eis ius acquisitū ex tali voto. Sed decipiunť: quia tales nō acquirunt aliqđ ius in re quā sic talis vouit eo q nec eis vel aliquibus pro eis acceptantibus fuit facta pollicitatio: sed solum deo. Et iō tales agunt vt seruent votum solum condītione. d. c. ex parte. ⁊. c. scimus. xij. q. j. et similibus. Cū ergo auctoritate superioris cōmutať in eq̄ gratū deo talis liberatus est ab obligatione quā ꝓtraxerat cū deo: ⁊ ꝓtea absolutus est. Et ideo sic tene q̄n cōmutatio fit in maius vel eq̄ gratū deo: vel etiam in minus gratū cū existente in vouente. Fallit hoc in voto in quo q̄s aliquid ꝓmisit in subsidiū terre sctē. Facit. c. magne. e. ti. qđ sine auctē pape cōmutari non pōt.

¶Utrū peccet mortaliter toties quoties quis frāgit votū: R. q si votū est negatiuū nulli dubiū q sic. Si vo est affirmatiuū puta de ieiunādo non nisi ꝑma vice q̄ comedit nō scōa vel tercia vice comedēs si facit sine ꝓpōsito: sed quasi reputās sibi impossibile plus illo die ieiunare. secus si ex ꝓpōsito: puta q̄ si etiā posset ieiunare nō faceret et sūia. Tenet etiā Pe. de pal. in. iiij. di. xv. q q̄n q̄s vouit ad certū diē nō bibere vinū: puta die sabbati q solū peccat mortaliter ꝑma vice. Secus si fecisset votum ad tps ꝓpetuū vel ad certos dies q̄ si ad tps ꝓpetuū totiēs quotiens omittit peccat mortaliter: q̄ oīne tps est in obligatione. Si ad certos dies solum dies est in obligatione ⁊ nō totum tps. Et ideo nō peccat nisi semel ꝑ quolibet die. Et dat exemplū de indulgētia q̄ est in ꝓpetuū in ecclesia quia totiens habeť quotiēs intrat. Si est ad diem solum habebit qui semel nec plus qui pluries in eodez die visitauerit. Si ad diuersos dies: sic quolibet die visitauerit: et satis est benigna ista opi. sed ꝑma est verior et tutior: quia exemplū de indulgentia est valde dissimile. 27

Votum.iiij.

quo ad cōmutationē vel dispensationē querunť plura.

¶Utrū votū sit cōmutabile in aliud opus pietatis: R. q sic. tex. est in. c. magne. §. cū igiť. de voto.

¶Utrū possit q̄s sine auctē superioris votū suū in melius cōmutare: R. ꝑm Pa. in. c. scripture. de voto. q sic: lz sit tutius hīe dispensationē. et cū hoc transeunt cōiter doc. ⁊ facit. d. c. scripture. ⁊. c. quenit. el. ij. de iureiur. Sed ꝓtra est. c. j. de voto. vbi sine arbitrio prelati dētis non debet fieri etiā in melius ⁊ sequiť Ric. vbi. §. ar. viij. q. j. Jtē facit cōtra. l. ij. ff. si cer. pe. insti. quimo. tol. ob. in ꝓn. vbi ꝑ q̄ nō liberať q̄ soluit rem etiam meliorē nisi soluať qđ debeť. Et ideo dic q aut cōmutať in religionē: et sic pōt fieri sine auctē superioris. d. c. scripture. Mā ꝑm Ri. vbi. §. ar. viij. q. ij. cū q̄s ꝓfitetur actualiter vel habitualiter intendēs non amplius teneri ad vota q̄ ꝓius fecerat: sed solū voto religionis absoluiť ab illis ipo iure. Secus si q̄n ꝓfessionē fecit intēdebat actualiter vel habitualiter velle remanere obligatus illis votis q̄ ꝓius fecerat: q̄ sic indiget dispensatione. Posset etiā esse tale votū de q̄ probabiliter posset dubitari an melius esset illud seruaret: aut eo dimisso religionem intraret. vt si aliq̄s magnus rex fecisset votū de acquirēda terra sctā ⁊ bmōi in q̄bus tunc papa esset ꝓsulēdus: ⁊ ꝑm eius auctoritatem ꝓcedendū nō simplr in religionē cōmutandū. Silr nō cōmutať in religionis votū illud q̄ quis vouit aliquid dare in subsidiū terre sctē sine licentia pape ꝑm Rodo. Secus si solum fecisset votum peregrinationis: q̄ absolueret per religionem. Aut cōmutatio voti vult fieri in aliud a religione. Et sic requiriť auctas superioris aliq̄n solum petita lz non obtētavs q̄n est certum q illud in quod cōmutat est melius et magis deo acceptū. vt in. c. lz. de voto. si etiā fieret sine licētia superioris cōmutatio in melius: q̄n est clarus q est melius nō peccaret. per. d. c. quenit. Si vo non est clarū q sit melius: sic oportet auctas obtineať: et multomagis q̄n cōmutať in eq̄ bonū vel minus bonū est necessaria dispensatio superioris.

¶Sed quid si votū erat factū deo intuitu alicui⁹ certe ꝑsone vel loci: puta talis monasteriū vl talis pau

peris de dando sibi aliqd? Rn.q licet actio acquiratur talibus ad agendū vt compellat reddere qd vouit vt ꝫ.dictū ē.tñ in religionez cōmutando absoluit ab illa obligatione cū fuisset psonalis. Sec? esset si nō ex voto solū deo facto.ꝫ ex aliquo alio respectu se bonis obligasset.q? sic non absolueret p religionis ingressum. nec etiam p dispensationem sapioris. nisi fm qd dixi ꝫ.papa.§.vj.z iuramentū.vj.in pn.

4 ¶Utz ille q̄ ꝓmisit patri aut alteri votū eoz implere possit illud in religionē ꝓmutare? Rn. Tho.in q̄daz q.de quoli.q sic.q? sicut sufficit ꝓ se ita z ꝓ patre.

5 ¶Utrū oīe votū possit cōmutari auctoritate supioris? Rn. fm Ric.vbi.ꝫ.ar.ix.q.j.q sic. z de hoc vide.ꝫ. papa.§.j. Et hoc firmiter teneas? q? nullū ē votū voluntariū quin possit in melius cōmutari. z si non ipsi cui cōmutat saltem ꝓmutati. Item aliqñ votum militaret ꝛ salutem ꝓpriā.vt patet in illo q̄ castitatem vouit quā tñ ex fragilitate sua videt verisimiliē se fractu rum. Et ideo supioris auctas nobis dimissa ē a deo in hmōi ꝓuidendis.z nō cures de tenentibus aliud.

6 ¶Quis est supioz cui? auctoritate vota possint commutari? Rn.q quo ad quatuoz vota solus papa dispē sat.s.in voto religionis.in voto Hierosolimitano. voti sancti Jacobi.z voto visitandi limina apl̄oz Petri z Pauli.z sic seruat in facto.lz nullo iure inueniatur expressum.nisi de voto ꝓ subsidio terre sancte. vt i.c. ex multa.de voto.vbi tenet Pan. q etiam legatus de latere nō pōt dispensare cū requirat spālis delegatio vt in.d.c.ex multa.patet. Sed si factū esset solū ꝓ deuotione nō ꝓ subsidio.sic tenet idem Pa.ibidem q epūs pōt dispensare.z similiter si vouisset solū ex deuotione ire ad sanctū Jacobū.nō in subsidiū prestandum. Et facit ꝓ hoc tex.c.q sup bis.z.c.ex multa.et.q̄ fundant se sup subsidia terre sancte. Et licz istud sit verū de iure.q? tñ consuetudo ita se habet.vt etiā ex deuotione factū ptineat ad papā eius dispensatio.z etiam q? maiozes cause ad papam sunt referēde vt in c.maiozes.de bap. Jdeo consulo recurrēdū fore semper ad papā i hmōi. Si tñ epūs dispensaret seqndo opi. Pa.credo valeret.q? posset dici q lz cōiter remittant ad papā.nō tñ ꝓpter hoc ē casus papalis.potest em̄ ḋs mitti ad papā aliqñ ad terrozē.aliqñ ꝓ maiori cautela.aliqñ ex reuerentia.z ideo hoc non probat esse qd ab hoc cōtingit abesse.l.neq natales.C.de ꝓba. Jn laīs autē votis a ꝑdictis pōt epūs dispensare quo ad suos subditos. Abbas z alij ꝑlati religiosoz nō pōt quo ad religiosos eis subditos.siue votū fecerint ante ingressum religionis siue postea. Alij aūt inferiores epīs qui non sunt ꝑlati religiosoz dispensare non pōt.nisi tales haberent iurisdictōem epalem in personas de iure spāli. Facit glo.in cle.j.de re.eccle.nō alie. z quod no. Jnno.in.c.statuim?.de ma.z obe.z Pan. in.c.significasti.de fo.compe.vel ex spāli iure vel concessione hoc eis cōcederet. Et hoc sequūtur cōmuniē docto.in.c.fi.de postu.ꝑla. Ho.tñ in.c.j.de voto. dicit q? tex.d.c.j. ꝓbare videtur q? quilibet ꝑsidens in istis votis dispensare posset. Fatet tñ q? de consuetudine seruat vt inferiozes epīs non possint dispensare nisi vt dictū ē z minime mutanda q̄ longa consuetudine interōtatōem acceperūt.l.minime.ff.de legi.

7 ¶Utrū epūs z similes possint dispensare in votis a se emissis.sicut possunt dispēsare in subditoz votis? Rn. Pan.in.c.magne.de voto.q? nō.z facit istud.c.magne.iūcta glo.ꝓ hoc.nam non debet quis auctoriza re in facto suo ꝓprio.vt in cle.ij.de re.ec.nō alie.z in.l. j.ff.de aucto.tu.

¶Utrum abbas vel ꝑlatus religiosus q̄ cōcessit licē 8
tiam eius subdito vouendi possit cū eo postea dispensare? Rn. Ric. vbi.ꝫ.ar.iij.q.iij.q? an votum emissum pōt licentiā reuocere. z sic nō tenebit postea factum. Sed post votū emissum dicit tutius esse q? subdit? recurrat ad supiozem sui ꝑlati vel ad papaz si aliū non habet.z ista opi.est satis equa ne videat auctorizare in facto suo.ꝫ tñ de veritate iuris pōt dispensare.arg. c.manifestū. Et qd ibi no.xxxiij.q.v. Item sicut rōnabiliter ꝓcessit in iam pōt etiā rōnabiliter si cā occurrat dispensare.nec ē istud in facto ꝓprio ꝫ alieno.nisi forte solū vellet dispensare ꝓpter suū commodū.q? sic non posset.alis sic si ꝓpter necessitatem subditi.

¶Quid de voto castitatis an iferioz a papa possit dispensare? Rn. diuersa fuit opi. ꝫ saluo meliori iudicio credo dicendū q? aut votum castitatis ē simplex z perpetuum.z tūc ꝓpter duo epūs potest dispensare. Primū si votum castitatis fuit aliqualiter meticulosum a principio.licet non fuerit iustus metus.vt vult glo.in c.veniens.qui de.vel vo. Secundū ꝓpter periculū fornicatiois quando verisimiliter timet de incontinentia. Et hoc etiaz tenet do.Card.z do.Anto.in.d.c.veniens. Et sic limito dictum Specu.tit.de leg.§.nūc de episcopoz.ver.ciij.z Joban.an.z doctoz qui dicunt episcopum posse dispensare quando votum castitatis est simplex z perpetuum.z Glo.in.c.rursus.ꝯ cleri.vel vouen.que dicit ecclesiam posse dispensare. Jn alijs autem casibus solus papa dispēsabit. Et sic intelligo glo.in.c.j.de voto.cum alijs docto.tenentib? q? non potest episcopus dispensare. A fortiori potest dispensare cum eo qui fecit votuz non nubendi. quia ꝓprie nō ē votum castitatis.quod patet. quia si fornicaretur non frangeret votum.licet peccaret mortaliter. Si vero votum non sit simplex sed ad temp? puta vsq; ad annū z huiusmodi sic potest episcopus dispensare. Similiter dispensat episcopus in voto castitatis emisso ab altero coniugū ratione periculi vt etiam exigere possit.vt no.doct.in.d.c.rursus. Et ibi do. Joba.an.de sancto Georgio.episcopus Alex. Si vo votū sit solenne.sic solus papa similiter dispensat fm omnes.in.c.cum ad monasteriū.de sta.mona.vbi etiam alicq voluerūt q? nec etiam papa possit. licet nō sit verū fm Archid.in.c.sunt q̄dam.xxv.q.j.

¶Quid requirit vt dispēsatio vel cōmutatio sit legi 10
tima? Rn. Jnno.in Rica de obserua.ieiu.z Archi.in.c. presbyter.lxxxij.di.dicūt q? duo requirūtur.s. causa legitima in vouente. Et scōm q? votum cōmutet in melius vel deo magis acceptū. Pan.vo in.c.j.de voto.dicit q? si causa legitima subsit in vouente lz nō cōmutetur in aliqd melius. tñ ē legitima dispēsatio dummō cōmutet in aliud sile.facit.c.magne.de voto.z qd legitur z no.in.c.j.de re.penu.in fili. Ego tñ credo q? etiaz si nō cōmutet in aliud sile q? valeat dū necessitas vel vtilitas id psuadeat. Necessitas puta q? ē debil. Jtez familiā magnā hz quā oz sustētet z hmōi.vtilitas.puta q? maiz bonū ē cōtingat cōmutatio q̄ si fuaret z sile que arbitrio superioris sunt relinquenda.vt in.c. ex multa.circa fi.de voto.vbi tex.alternatiue loquitur dicens.si necessitas exigit vel vtilitas persuadet. Si vo causa legitima non subsit in vouente.tūc oportet fiat commutatio in melius. Et ita intelligo z limito text. ūn.c.j.de voto.quod vult vt in melius fiat cōmutatio

vel saltem in eq̃ bonū ⁊ gratū deo.

12 ¶ Utrū dispēsatus sine legitima causa sit tutus in cō scientia. vide. s. dispensatio. q non.

13 ¶ Quid debet attendere dispensator voti? R. quid liceat ꝑm equitatem. q̃d deceat ꝑm honestatem. q̃d expediat ꝑm vtilitatem vel necessitatem. Item qualitatem psone causam ⁊ qualitatē ⁊ quantitatē cōmutationis. Nam si cā cessat facilius dispensat. Qualitas vouet si sit votū pegrinationis extimet expensas quas fecisset eūdo ⁊ redeundo ⁊ ipas in pios vsus puertat laborem itineris. ⁊ ipm ieiuniorū ⁊ oronū laborem cōpenset. Si aūt sit votuz ieiunij attēdat q paup homo parua pecunia redimere pōt. ⁊ nō diues. Item vtruz impedimentū sit tempale. ⁊ sic solū dilatōem ꝓcedat. aut ꝑpetuū vt faciliter absoluat. Hec habent in. c. magne. de voto. ⁊ quod ibi no.

14 ¶ Utrum babens aliena incerta qui ea vouit in subsidium terre sancte possit per episcopuz dispensari vt in alios vsus cōuertat? R. ꝑm Rodo. q non. etiam si religionem ingrediatur.

15 ¶ Utrum votū de sabbato festando sit cōmutandū? R. q si fecit ex quadam superstitione credens sit meli⁹ inniti littere veteris testamenti. sic votuz nō tenet. Si vo fecit ex deuotione vel reuerentia virginis tūc si haberet inducere inclaisationem. q cohabitat vbi multi sunt iudei. sic cōmutandū est oino. als nō. ⁊ pōt seruari. Idem dic de voto ieiunandi in dominica q si quis fecit vt magis sit dispositus ad spūale gaudiū aut contemplatōem diuinoz. sic licite fit ⁊ seruat. Si vo fit vt affligendo carnem satisfaciat deo de peccatis ⁊ carnez subiugat spiritui. tunc nō debet ieiunare in dominica. ⁊ in sabbato precedenti ꝑm Jo. Neapo. in quo li. viij. q. xxv. quia debz tale ieiuniū interpari vt facit ecclesia vniuersalis. Si aūt non cogitauit; neq; de spiritali gaudio neq; de afflictione carnis. ⁊ simpliciter ieiunare vouit in dominica. sic consulēdū est vt potius ieiunet in sabbato vt xpianis se conformet ꝑm eundem Jo. Neapol. ne videat singulares.

Votum. v. quo ad cōmendationem.

1 ¶ Utrum expediat homini vouere? R. ꝑm Ri. vbi. s. ar. vj. q. j. Aut homo vouet bona quoz obseruatio videtur ꝓbabiliter ꝓportionata infirmitati sue. ⁊ sic expedit homini vouere. q per hoc firmat amplius voluntatē suam in bono. ⁊ ꝑ magna parte excludit a se libertatem malefaciendi ⁊ facit actū virtutis latrie. et ideo vouendo meret. Si vo vouet in ꝓportionata sic nō expedit nec licet. Tale em votū non haberet discretionē comitē cū p hoc vouens magis videret se illaqueare q̃ augere securitatem de sua salute.

2 ¶ Utz sit magis meritoziū op⁹ bonū factuz cū voto q̃ sine? R. Ric. vbi. s. q. ij. q sic. ⁊ ꝓbat primo. q op⁹ inferioris virtutis magis ē meritoziū impatū a superiori virtute q̃ ab inferiori. ⁊ latria ē superior virtus q̃ abstinentia pegrinatio ⁊ hmōi. Ergo cū vouere sit act⁹ latrie ē magis meritoziū bonū abstinentie factū ex voto vtpote impatū a latria q̃ sine. Sc̄o. q z q̃to op⁹ ꝓcedit a volūtate magis firmata in bono. tanto ē virtuosius ⁊ ꝓfter magis meritoziū. Ad opari virtuose requirit firmit ⁊ immobilit opari ꝑm ꝓm. iij. et hi. c. iij. ⁊ ceteris parib⁹ volūtas ē firmioz in voto q̃ sine. ergo ꝛc. Ponit Ansel. lib. de similitudinibus exemplū. s. q facit opus cū voto. quasi q̃ dat arboꝛē cū fructibus. ⁊ q̃ sine quasi q̃ dat soluz fructus. Hoc ꝓbat. xxiij. q. v. tūc saluabit. xxviij. q. j. iam hūc. vide glo. j cle. si dominū. de reli. ⁊ vene. san.

Vsucapio est acquisitio dominij ꝑ continuationē possessionis tempe lege diffiniti. dicit rex. in. l. ij. ff. de vsuca. triennū est tempus qd̄ habet locū tm̄ in vsucapione. insti. de vsucapio. in princi. no. Jo. xxj. q. iij. in summa

¶ Quare fuit inducta? R. ꝓ bono publico ⁊ vtilita 1
te publica ne domina rerum sint incerta. ff. de vsucap. l. j. instit. e. §. j. ⁊ vt finis litibus ponat. ff. ꝓ suo. l. fi.

¶ Que requiruntur ad vsucapionem? R. q quatuor
Primū quod requiritur est bona fides nedum in vsu 2
capiente toto tempore vsucapionis. sed oportet q fuerit bona fides in principio contractus ex parte tradentis ⁊ accipientis. ar. ff. ꝓ emp. l. ij. §. si eam. Item q res sit mobilis. quia circa immobiles est prescriptō Item q res tradatur vel quasi. aliter possessio nō baberetur sine traditione. C. de pactis. l. traditionibus. insti. de rerum diui. §. per traditionem. vel alio modo possideatur tempore debito sc̄licz triennio. Item titulus verus non putatiuus nec falsus. ff. ꝓ lega. l. ij. ⁊ iij. C. de vsucap. ꝓ bere. l. fi. ⁊ ibi Azo. Et qui sint veri tituli infra subiiciam. si tamen esset putatiue ver⁹ titulus ex errore facti non iuris. nō impediret. vt. l. j. C. de vusca. ꝓ do. ⁊ l. quod vulgo. ff. ꝑ emptore. ⁊ l. iij. ⁊ vlti. ff. ꝑ lega.

¶ Que possunt vsucapi? R. q omnia. exceptis q̃ ꝓ 3
hibentur vt furtiue res ⁊ que vi possidentur. vt no. glo. in summa. xxj. q. iij. nec res sacra vel religiosa nec demina. de ꝑscrip. causam que. Item nec seruus fugitiu⁹ Hec ꝓbantur. insti. de vsucap. §. ⁊ aliquando. ⁊. §. se. Item vbicūq; prohibetur alienatio ⁊ vsucapio regulariter prohibetur. ff. de fun. do. l. si fundū. ff. de ver. sig. l. alienationis.

¶ Quis potest vsucapere? R. omnis qui potest licite 4
possidere. vt paterfamilias. filiusfamilias. in peculio pupillus si habet animū possidendi. licet non interuenerit auctoritas tutoris. ⁊ furiosus si sane mentis vsucapere cepit. sed incipere non potest durante furore. ff. de vsuca. l. iij. §. j. ij. ⁊. iij. Sed seruus vsucapere nō potest. quia nihil potest possidere. l. labeo. ff. de vsuca. l. j. §. item acquirimus. ff. de acqui. posses. nisi peculiariter ex scientia domini possideret. vt in dictis legibus

¶ Qui sint tituli transferentes dominium vt sciamus 5
quō vsucapio currat? R. sunt decem. Primus ꝓ soluto q̃ habz locū quādo ego credo tibi debere puta cētum ex quacūq; causa. ⁊ tu idem credis. ⁊ sic soluo vl aliquid loco eius. ⁊ sic vsucapies. ff. ꝓ soluto. l. j. Et sic iustus error dat causam prescribendi. Fallit quando causa emptōnis que non precessit soluitur aliquid quia nec ꝓ emptore cū non ꝓcesserit. nec ꝑ soluto. quia ex causa emptionis tradit. l. ij. rnso. ij. ff. ꝑ empto. ff. ꝓ solu. l. pe. Secūdus ꝓ emptore q̃ habet locuz cū quis in veritate emit rem alienā vel a furioso quē credebat sane mentis ⁊ bona fide. vt. ff. eo. l. pignoris. §. j. ⁊. ff. ꝓ empto. l. ij. §. si a pupillo. ⁊ in isto requiritur vt dixi bona fides in rebus mobilibus tam tradētis q̃ accipientis. Item q emptio sit pura non conditionalis. ff. ꝓ empto. l. ij. §. si sub conditione. Item q precium soluatur vl fides habeatur de precio. quia aliter non transferretur dominium. insti. de re. diui. §. vendite. Item q eadē res q̃ est empta tradatur. q si alia daret nō vsucapet ꝑ emptore. l. ij. §. cū stichum.

ff. p̄o empto. Tercius p̄ transacto qui habet locū in re tradita. vt a lite recedat ab eo q̄ credebat dñs. C. p̄ transac. l. ex cā. C. de transac. l. si p̄o fundo. Quartus p̄ herede qui habet locū vbi quis ē verus heres vel saltem iuste ⁊ p̄babiliter hoc putet. Sed non habet locū in suis heredibus. quia quodammō p̄uiuēte eo hereditariū rerū domini extimant. l. ij. §. filiū. ff. p̄ here. C. p̄o here. l. nihil p̄o herede. Sed in extraneis heredibus distingue. q̄ aut res ē viciosa. puta q̄ furtiua vel vi possessa vel res fisci q̄ nullo tpe p̄scribi pōt. C. cōia. de vsucap. l. iam pridem. vel res pupilli vl̄ res data p̄sidi p̄tra. l. iul. repetundar. ff. de acq̄. re. do. l. bona fidei. Et sic heres generalis vel successor spālis rei alicuius p̄scribere non pōt. ff. de p̄obli. l. § hi. §. actionum banc. de quo vide. s. p̄scriptio. §. xliij. Si vō res non ē viciosa. sic dic vt. s. p̄scriptio. §. j. Quintus p̄o donato qui habet locū cū in vero non in opinione aliquid est donatū bona fide. C. p̄o dona. l. vlti. Item q̄ donatio teneat. q̄ si pater donat filio ⁊ decedat nō vsucapiet p̄ donato filius. q̄ donatio non valuit rōne patrie potestatis. ff. p̄ dona. l. j. §. j. ff. p̄ here. l. ij. §. filiū. licet tū rem alienam q̄s nō possit donare quo ad hoc vt dominiū trāsferat in p̄iudiciū veri dñi. q̄ qđ q̄s nō habz transferre non pōt. C. de donat. l. si filius. Valet tamē vt vsucapiat. ff. p̄ donat. l. si is qui aliena. ⁊ l. si. de iure patro. c. cura. Sextus p̄ derelicto q̄ habet locū in ea re q̄ credebat a dño derelicta ⁊ alī possidere incepit q̄ius ignoret a quo sit derelicta. ff. p̄ derelic. l. si id quod p̄ derelicto. Septimus p̄ legato. qui hz locū cum alicui res legatur aliena bona fide. ff. p̄ lega. l. p̄ legato. la. j. Et q̄ius legatum ademptū sit tamē vsucapio currit. d. l. p̄o legato. ⁊ l. vlti. dummō p̄obabilis error excusset. puta credit testatorez fuisse sane mentis cū tamē foret furiosus vel ignorat legatū p̄ codicillum ademptū esse. Octauus p̄ tote qui habet locū cū res aliena p̄ tote bona fide dat. l. vl. ff. p̄o tote. Non? p̄ suo qui habetur cum quis possidet rem quam credit suam aliquo iusto titulo. ff. p̄o suo. l. j. ⁊ vlt.. Decim? p̄o iudicato qui habet locum cum res est iudicata a qua non est appellatum spacio decem dierum vsucapitur. quia transit in rem iudicatam. ij. q. vj. anterior vnde in vsucapione requiritur aliquis de istis titulis ⁊ bona fides. ⁊ q̄ res non sit viciosa ⁊c. vt dictum est.

6 ¶ Quis effectus vsucapionis? R. q̄ p̄m omnes ē vt rei vsucapte dominiū directū acquirat. C. de pac. l. traditionibus. ff. de vsuca. l. j. ⁊ iij. ff. p̄o suo. l. fi.

7 ¶ An habeat locum in confca. dic vt. §. p̄scriptio. §. xlix. ⁊ multa ibi ad hoc faciūt p̄ totū.

Vsura .i. p̄m Hostien. in summa. est qđ cum q̄ solutōi rei mutuate accedit ipius rei vsus gratia pactione interposita vel hac intentione habita in cōtractu. vel exactione habita post cōtractum. P̄o cuius declaratione attende q̄ primo dicitur quodcunq̄ scilicz quocunq̄ nomine censeatur. siue cōsistat in dādo siue in faciendo. dummodo p̄cio sit extimabile et vltra sortem exigatur erit vsura. xliij. q. iij. vsura. ⁊ c. pleriq̄. Secundo additur rei mutuate. quia in solo mutuo vero vel interp̄etatiuo consistit vsura p̄m omnes docto. Dicitur tercio ipius rei vsus gratia. quia si non vsus gratia. id ē consumptionis. sed pene vel interesse loco apponeretur non esset vsura. vt. j. patebit. Concludit in quarto pactione interposita ⁊c. quia. si sine pactione vel exactione aut intentione ⁊ gratis aliq̄d datur non erit vsura. put infra plenius patebit p̄ dubia sequentia.

¶ Vtrum sola spes recipiendi vltra sortez faciat vsurariū? R. vt colligo ex glo. super Luce. vj. Mutuum date ⁊c. q̄ aliquis potest mutuare dupliciter p̄opter spem lucri. Uno modo p̄incipaliter. ita q̄ non mutuaret nisi lucrum inde speraret. ⁊ tunc vsurarius est. vt patet in. c. j. ⁊ c. consuluit. de vsur. ⁊ xliij. q. iij. si fenerauer is. Et in hoc concor. cōmuniter Jo. an. Archidia. ⁊ Gemi. in. c. j. eo. tit. lib. vj. ⁊ in. d. c. consuluit. Et theologi. in. iij. dist. xv. Sed attende q̄ ista intentio tripliciter potest contingere. Primo ante mutuum. vnde si post mutuum cognoscens peccatum mutat intentionem poterit sponte donata recipere sine vsura. Secūdo subsequenter. quia post mutuum sperat aliquid. ⁊ sic etiam vsurarius est. Tercio p̄comitanter. puta q̄ mutuans nullum sperabit lucrum. sed debitor p̄pter mutuum dat sibi p̄remium ⁊ mutuans p̄pter caritatez causam recipit. ⁊ sic etiam vsurarius est. ⁊ talis tenetur restituere p̄m q̄ dixi ℣ Restitutio. j. in ver. vsurari?. Alio modo quis sperat lucrum. scz secundario. q̄ etiam si crederet non habere vltra sortem mutuaret nihilominus p̄pter charitatem. ⁊ talis spes nō facit vsurarium p̄m ℣ Ricar. in. iij. dist. xv. ar. v. q. v. ar. c. q̄d p̄derit. lxj. dist. ⁊ c. in singulis. lxxvij. dist. lix. di. si officia. j. q. ij. q̄ p̄io. ⁊ in hoc concor. Inno. Ber. Ala. Pan. ⁊ multi alij in. d. c. cōsuluit. ⁊ dicit Jo. an. in regula. peccatum. li. vj. q̄ cōmuniter hoc tenet a docto. Cum enim aliq̄s dat alicui mutuū scire debet esse sibi debitorē ad antidota naturaliter obligatū. de testa. c. cū in officijs. l. § ⁊ si lege. §. cōsuluit. ff. de pe. here. Aduerte h̄ q̄ mutuans hac spe siue intētione vt ille sibi remutuet alia vice? non ex vi mutui. § ex accipientis charitate nō est vsura p̄m ℣ Alexan. in. iij. parte sum. ti. de p̄cepto mutui. caret tamen merito si p̄incipaliter p̄pter hoc facit ℣ Rodo. Goffre. ⁊ ℣ Hostiē. vo tenent q̄ est vsura. Sed verius dicit Alex. ⁊ p̄fati vez dicūt qñ deducit simpliciter in pactum. facit quod. j. dicam. §. iij. 2

¶ Vtrum mutuans ad captandum amorem sit vsurarius? R. p̄m Thom. sc̄da sc̄de. q. lxxviij. q̄ non limitat hoc. Jo. cal. in. c. fi. de vsur. verum nisi spes vlteri? procedat. quia si quis mutuaret pape vel imp̄atori et hmōi ad captandum beniuolentiam vt post posset cōsequi beneficiū vel castrū aliquod esset vsura. Hoc limito vez quādo ex mutuo speraret. § quādo ex amore concepto erga ip̄m ex mutuo facto non esset verū. immo licite posset sperare. q̄ illud non sperat ex mutuo § ex amore. ⁊ q̄ liceat tenet Thom. vbi. s. ar. ij. in rñsione tercij argumenti.

¶ Vtrum mutuare ad habenda ea que pecunia non mensurantur sit vsura? R. Thom. vbi supra q̄ nō. ex quo patet q̄ licet sperare rem cuius vsus inter amicos cōcedi solet sicut cōmodatur liber. Item iniurie remissionem ab illo qui me iniuste p̄sequebat cū multo meo damno. c. dilectus. el. j. ⁊ c. ad aures. de simo. Secus esset si iuste. quia nō liceret sine vicio vsure mutuum dare sub tali spe. Et sic intellige glo. in. c. quoniam multi. xiiij. q. iij. que dicit q̄ vsure possunt peti vt damnū euitetur. 3

¶ Vtrum liceat petere munus a lingua vel ab obsequio p̄pter mutuū? R. p̄m Tho. vbi. s. q̄ non. quia extimatur pecunia. vt patet in illis q̄ locāt ad hoc opas suas. Nec ob. q̄ obligatur ad antidota vt dictum est. quia vt dicit glo. in. d. c. si. fenerauer is. nō potest deduci in pactū. Ratio p̄m Archidia. ibidem. q̄ antidotus ē debitum simplex. § cū deducitur in pactū nascit obligatio ciuilis. q̄ est plus. Et ideo pl? exigit q̄ potest 4

extimari pecunia.ꝛ ꝓpterea esset vsura. Addit tamen glo. p̄dicta q̄ si egerit talis mutuās q̄ poterit p modum gratitudinis petere talia seruitia non ex necessitate vel ex lege. ℔ ex gratitudine sine vsura. Ego tamē credo q̄ qñ naturalis obligatio deducit tali modo in pactum q̄ nō magis tenet q̄ ex ipa naturali obligatione. vt puta dicēdo. Ego mutuo tibi vt tu mutues postea mihi si indiguero. ꝛ in hoc cōmode facere potueris q̄ non sit vsura. Nō etiam tenet Ho. in sum. quia istud nō est exigere plus q̄ velit natura contract⁹. facit ad hoc. c. significasti. de elec. Secus si esset qñ simpliciter deduceret in pactum vt sibi remutuaret. quia sic esset vsura. ꝛ sic intellige ꝛ limita predicta. ꝛ Tho. vbi. ℔. q̄ cū Marchi. concor.

5 ¶ Utrum domini q̄ mutuant rusticis vt eor̄ possessiones colant sint vsurarij? R. ℞m Greg. de arimino. in q. de monte q̄ nō si istud concurrat. s. q̄ alis satisfaciet ipi rustico de opibus positis ad colendā possessionem ℞m q̄ iustū est. secus esset si subtraberet aliquid ꝓpter mutuū. qz vsura esset. Idē dicendū ē de eo q̄ cōcedit terminū vt trabat emptores ad suam apotheca vl̄ ad suū molendinū. vel ad scholas ꝛ hmōi si nullum damnū incurrūt. ꝛ ita bñ ꝛ faciliter eis satisfit ab ipis mutuantibus sicut fieret ab alijs p eandē rōnem. Et ido Cal. in. d. c. fi. ꝛ Jo. an. in mercu. sup regula. peccatū. ꝛ Lau. de Redul. Florē. in. ij. pte contractuū suor̄. q. xxxviij. ꝛ Rodo. ꝛ multi alij q̄ tenent q̄ sit vsura. de bent intelligi qñ ꝓpter hoc magis grauant vl̄ non ita bñ satisfit eis ab ipis mutuātibus sicut fieret ab alijs. vel qñ hoc reducit in pactū simpliciter. Secus si mutuat vsq; quo vadat ad scholas. Nec ob. q̄ efficit maioris concursus ꝛ fame. quia tale quid sperare non facit vsurā cū nō ematur pecunia. Similiter non ob. q̄ auferet eis libertas indirecte ex quo reuocat mutuum quia non est ver. Nam cū mutuās possit tps sui mutui limitare. l. vinū. ff. si cer. pe. nō aufert eis libertatē si mutuat donec vadant ad eius scholas vel molendina. ℔ prefigit terminū mutui sui. Et sic tene sicut tenet etiā. s. Ber. in suis contractibus. aliter omnis multitudo esset vsuraria cū nō possint bodie fundi sine mutuo locari colonis.

6 ¶ Utrū mutuās centū Johi cū pacto q̄ det sibi. l. in nūeratis. ꝛ alia. l. in debitoribus? vel in reb⁹. puta in panno ꝛ hmōi. ꝛ ipe ꝓmittit sibi soluere centū in nūeratis quos debitores ꝛ res steriles nō accepissent Johes nisi ꝓpter mutuū de. l. sit vsurari? R. ℞m Lau. de Redul. in suis ℭctibus q̄ fit in fraudē. ꝛ ido cū grauet iobem noie mutui erit vsura. ꝛ pcor. Bal. ꝛ Bar. in. l. cū allegas. C. de vsur. Idē dic cū rōe mutui aliq̄d vendit debitori plus debito precio. xiij. q. ij. si feneraueris. idez dic qñ emit minus iusto p̄cio ꝓpter anticipatōem solutionis ℞m Tho. vbi. ℔. quod bene no. quia multum practicat iste ꝓtractus.

7 ¶ Utr̄ gerētes negocia stipēdiarior̄. s. recipiendo pagas eor̄ ꝛ faciendo alia obsequia ꝛ mutuādo eis in necessitatib⁹ eor̄ recipiendo certū salariū sint vsurarij? R. Lau. i suis ℭctib⁹ q̄ nō. q̄tū ad id qđ ꝓcipiūt rōne laboris. ℔ q̄tū ad id qđ ꝓcipiūt rōe mutui sunt vsurarij. idē dic de collectoribus dñor̄ q̄ a cōitatibus aliq̄d accipiūt vt miti⁹ cū eis agāt expectando q̄ licite accipiūt si rōe labor̄ ꝛ expēsar̄ accipiūt. ℔ si rōne expectationis sic ē vsura. ꝓcor. Tho. vbi ℔.

8 ¶ Utr̄ ciuis qui mutuat cōitati vt euitet collectas sit vsurarius? R. Spe. ti. de vsur. tenet q̄ nō. qz aliud est de suo non tribuere. ꝛ aliud non capere. l. proculus. ff. de dam. infec. Et aliud nō acquirere. aliud nō amittere. l. j. ℔. si is q̄ bona. ff. de colla. bo. ꝛ aliud lucr̄. aliud sumpt⁹ q̄s erat factur⁹. l. cū filij⁹. ff. de leg. Aliud penā euadere. aliud aliq̄d lucratiue pcipe. ff. de vsur. l. ipator. Jo. an. ꝛ do. Anto. i. c. cōsuluit. de vsur. limitāt dictum Spe. qñ collecta eēt incerta. ꝛ sic on⁹ extraordinariū. Sz si eēt certa ꝛ ordinaria eēt vsura. Nō. qz idez ē remittere qđ dare. c. veniēs. cl. j. de testi. viij. q. ij. talia. l. quis etiā. ff. de calū. ꝛ hoc tene.

¶ Utruz ille qui mutuat decē illi qui sibi debebat alia 9
decem q̄ sibi denegabat cum tali pacto q̄ satisfaciet sibi
oportune de. xx. sit vsurarius? R. q̄ non ℞m Hosti. in
sum. eo. ti. ꝛ ideo illud v̄bū qđcūq; positū in diffinitōe
intelligit qđcunq;. l. ad lucrū vel supabundantiam vl̄
qđcūq; extimabile pecunia quod sit plus. d. c. consuluit. ꝛ xiij. q. ij. per totum.

¶ In q̄b⁹ casib⁹ accipit⁹ vltra sortē sine vsura? R. ℞m 10
glo. ꝛ doc. in. c. q̄stus. de vsur. ꝛ inuenio. xij. casus.

¶ Primus qñ eccia vel laic⁹ recipit a suo vasallo feu 11
dum in pignus. de quo. ℔. feudum. ℭ. xxx.

¶ Secūq⁹ qñ empbiteota vl̄ vsufructuari⁹ pignorat 12
dño vel ꝓpietario. de quo. ℔. feudū. ℭ. xxxij.

¶ Terci⁹ qñ q̄s retinet possessionē meā possum in pi 13
gnore accipiēdo fructus meos facere sine vsura. quia
recipio tm̄ meū. de vsur. c. j. ꝛ. d. c. conq̄stus. Sec⁹ essz
in possessione alteri⁹ in pignore accepta. qz vsura essz
faciendo fructus suos. qz recipet vltra sortē non suuz.
de pigno. c. illo vos.

¶ Quart⁹ qñ sine oi pacto ꝛ spe recipit gratis obla- 14
tū. vñ. j. q. ij. c. sicut. Nullā inq̄t lex. obligatio suscipiēti culpe maculā ingerit q̄ nō ex ambitiōe petitōe ꝓcedit. Intellige qñ dās liberalit dat sciens se nō teneri. nec credēs creditorē ℔ exigere. ꝛ recipiens recipit liberaliter. vt. ℔. dictū ē Restitutio. j. in ℵ. vsurarius.

¶ Quint⁹ qñ qđ recipit rōe interesse recipit. ꝛ no. ℞m 15
Pe. de ancha. ꝛ do. anto. in. c. salubriter. eo. ti. ꝛ Pa. in
d. c. conq̄stus. q̄ interesse cōsistit nō solū in dāno habito. ℔ in lucro cessante dum mō lucrum cessans esset in
actu vel quasi in actu. hoc est q̄ ꝓbabiliter fuisset. qz
sic dicit peti quod aliq̄ mō est. secus esset si soluz esset
in possibilitate. qz sic dr̄ poti⁹ nō esse. hoc ptz p. l. si iactum rbetis. ff. de ac. emp. ꝛ ven. vbi pz q̄ lz emptio q̄
fit de sola spe ꝓbabili quasi i actu. ꝛ idē de ptu futuro.
l. nec emptū. ff. de ℭben. emp. secus esset de eo qđ ē solum in possibilitate. Exquo patz q̄d dicendū de multz
casibus quos inferā p maiorī declaratione.

¶ Quid de illo qui nō soluit ex culpa sua creditori so 16
lito mercari in termino debitor? R. q̄ tenetur ei ad lucrum cessans iudicio bonorum mercatorum. ꝛ ideo talis creditor licite recipit vltra sortem. Idem dic de illo qui volebat negociari vel possessionē emere q̄ licite recipit vltra sortē tantū q̄tum lucratus fuisset veri
similiter vel habuisset de fructibus possessionis aut alterius rei dūmō. v. ꝓcurrant. Primū q̄ cōputet pericula ꝛ expensas. qz lucrū intelligit deductis expensis
ꝛ laboribus ꝛ piculis. l. j. C. de fru. ꝛ li. expē. ꝛ. l. fruct⁹
ff. solut. ma. Secundū q̄ nō sit eius intentio lucrandi
principaliter p hanc viam. ℔ poti⁹ p mercantiā vl̄ emptionē. Terciū q̄ nō ℭbat pactū ad sp ℔ ad aliqđ tps
quia aliter quo ad iudiciū humanuz videret q̄ poti⁹
vellet lucrari isto mō q̄ per aliā viam. Quartū q̄ ille
cui mutuat non sit in tam arta necessitate ꝛ creditori i
tali opulētia q̄ ei teneatur gratis mutuare. quod qñ
sit vide elemosina. ℭ. j. Quintum q̄ id quod accipit
sit vere interesse sū ꝓbabiliter ꝛ p interesse accipiat

aliter esset vsura. Idem dic ſm Inno. ⁊ Ray. de illo qui merces volens deferre ad aliū locū q licite plꝰ ac cipit quantū extimaꝫ lucrū qꝺ habuisset si ꝑfata concurrant. ſ Io. dicit q hec opi. Inno. ⁊ Ray. multos ducit ad infernū. Jo. an. vo concoꝛdat dicēdo q si statim preciū soluit cessat rō Hos. ⁊ est vera opi. Inno. si vo preciū non statim soluit. sic non licet. ⁊ Innocē. intellexit qñ preciū statim soluit. Et banc distinctiōez Jo. an. sequuntur Jo. cal. Pe. de ancha. ⁊ Hem. boyc. in c. in ciuitate. de vsur. ⁊ Lau. de Redo. in suis cōtractibus. ſ Io. Anto. in. d. c. in ciuitate. dicit q etiā si preciū nō statim soluit q licet qñ ꝓbabiliter ē certū q lucratus fuisset. ⁊ qꝺ dicit Hostie. ⁊ Jo. an. dicit q lo quūtur ꝑsumptiue. ſ qñ certū est q nulla fraus interuenit licet ⁊ ꝑsumptio cedit veritati. Idez tenet Pa. ibidez. ⁊ sic tene in conscia. Nec ob. dictum Tho. vbi S. qui dicit q nō lz deducere in pactum id qꝺ de pecunia nō lucraꝫ. intelligit eū qñ ꝓdicta nō cōcurrūt. vt patz ex rōe sua eū dicit. qz nō debet vēdere qꝺ nondū hz ⁊ pōt multiplr impediri. qz istis occurrētibꝰ nō pōt impediri aliter nisi sic intelligeret ꝓdiceret sibi ꝑi ibidem. vbi tenet licere deducere i pactū recompēsatōez dāni p qꝺ sbtrahit sibi aliqꝺ qꝺ hz rē ⁊ ꝺ id qꝺ expresse tenet. ij. ij. q. lxꝫ ar. iij. de quo. j. ſ. lxxvij.

27 ¶ Quid de illo qui bōs ducentos tradit centum Johanni ꝑ suis necessitatibus expendendis cū pacto q tantū sibi vltra sortē reddet q̄tum lucrabūtur alia cē tum q̄ ponit in negociationem? Rn. Inno. ⁊ Jo. an. in c. si. de vsur. tenēt esse vsurariū. qꝺ verꝫ credo qñ nolebat ea in negociationē ponere ſ si oēs ducentos volebat in negociationē ponere. ⁊ ad instantiā Johis sibi taliter dedit erit licitus contractus. dummō cōcurrāt ꝓdicta q̄nqz ꝓcedentis. q.

28 ¶ Utz ille qui vendit possessionē vel qꝺ simile ⁊ tradit emptoꝛi possit si emptoꝛ non sibi soluit in termino post terminū fructus possessionis suos facere sine vsura? Rn. glo. in. d. c. conquestus. q potest in pignus accipere trāsacto termino. ⁊ fructus suos facere ſm doc. Et in hoc casu habet actionem ex contractu vel officio iudicis ad interesse ſm Io. C. de ac. emp. ⁊ vend. l. ij. ⁊ ff. de ac. emp. l. ij. Et q liceat habes glo. in. l. ij. C. de vsur. ⁊ in. l. curabit. C. de ac. emp. ⁊ vendi. Et idem dic si quis nō vult soluere preciū tradēdo vult ⁊ cōuenit vt sibi soluaꝫ victum seu pensio debita donec p̄ciū soluerit. tex. est in. d. l. curabit. ⁊ vide. ſ. emptio. ſ. v. ⁊ ex bis patet q lucrū cessans licite exigit sine vsura. ⁊ pro hoc est text. in. l. ij. in fi. ff. de eo qꝺ cer. lo. ⁊ in d. l. curabit. ⁊ facit qꝺ no. in. l. iulianus. ſ. offerri. ff. de ac. emp. ⁊ ven. ⁊ qꝺ no. Inno. in. c. sacro. de sentē. ex. ⁊ docto. in. d. c. conquestus.

29 ¶ Respectu damni emergentis tenet Tho. vbi. ſ. licere. ꝑ cuius declaratione q̄rit vtz fideiussoꝛ q̄ ꝑ defectu debitoꝛis cōpulsus fuit accipe sub vsuris vt solueret creditoꝛi vel soluit vsuras ⁊ capitale creditoꝛi. qz iurauerat possit ipas exigere a debitoꝛe? Rn. q sic. ⁊ oia damna q̄ occasione debiti habuit. qz seruari debet indēnis. de fideiusso. c. ij. de fo. cōpe. c. fi. li. vj. ff. de acti. emp. ⁊ ven. l. si sterilis. ſ. cū p venditoꝛem. ff. man. l. si mādato. ſ. si fideiussoꝛ. ff. de admi. tu. l. ij. ſ. vl. Et bec est cōmunis opi. licet Alanus cōtradicat de vsuris solutis. Sed tu dic ſm eam distinctionez. de qua habes ſ. fideiussoꝛ. ſ. ij.

30 ¶ Utz liceat exigere vsuras quas soluit ab eo q̄ non soluit in termino? Rn. q sic. si duo concurrāt. Primū si ille dixit q erat ei necesse accipe sub vsuris. Secundū si non poterat aliter inuenire mutuū nisi sb vsuris ſm Alex. de ales. Facit pro hoc. c. qñ. xiij. q. iij. ⁊ c. si q̄s de clericis. xij. q. ij. Posset etiam dici q etiam si mutuum potuisset inuenire gratis q nihilomin? poterit exigere vsuras solutas. quia non tenet se alteri obligare qꝺ faceret si mutuo accipet gratis. ſ tamen primū est equius.

31 ¶ Utrum ille a quo emi lapides ligna ⁊ bmōi ex quibus non percipit aliquis fructus teneaꝫ mihi soluere vsuras quas solui vt sibi satisfacerem si ipse non mihi tradidit predicta in termino. sed fuit in mora? Rn. ſm Bal. in. l. vsuras. C. de vsur. q sic tanq̄ interesse. facit tex. no. in. l. lucius titius. ſm vnam lecturaz ff. de emp. ⁊ vendi. Idem tenet Inno. dicendum esse in similibus contractibus. puta locationibus venditionibus ⁊ bmōi. Concoꝛ. Lau. de Redo. in suis cōtractibus. ſ Salice. in. d. l. vsuras. reprobat Bal. dicens. q interesse vsurarum quas soluit non debet imputari debitoꝛi ante moram. Sed tu tene primā opinionem quando accepit sub vsuris taliter q alio mō nō accepisset nisi ꝓpter complacentiam vel vtilitatē quā ꝓsecuturus erat ex tali emptione. Et ideo cuz talis ex falsa promissione priuauerit eum tali vtilitate vel cōplacentia quam plus vel tantum extimabat quātum interesse vsurarum. ideo talis ei tenetur. ⁊ sic ꝓcorda.

32 ¶ Utrum recipiens denarios sub vsuris qui postea auctoritate propria alicui amico suo sub eadem vsura mutuat sit vsurarius? Rn. Monaldus. tenet q sic. Sed Joban. Cal. in repetitione. ⁊ c. fi. de vsuris. distinguit. q aut facit vt vsurario satisfaciat ⁊ sẽindemnem preseruet. ⁊ sic licet. quia non fit stipulatio vsurarum. sed vt euitet damnū quod licet. vt in. c. si q̄s obligatus. xiij. q. iij. quoniam non tenetur cum suo damno alteri subuenire. ff. de prescrip. ver. l. qui seruandarum. in prin. Aut facit alio respectu q̄s vt se seruet indemnē. ⁊ sic non licet. ⁊ esset vera opinio Monal. puta quia licet non mutuasset amico non ꝓpterea volebat soluere vsurario. ꝓcoꝛ. Pe. de ancha. post Jo. an. in. c. j. e. li. vj.

33 ¶ Utrum ille qui occasione mutui laboꝛes subijt vel damna possit in recōpensationē facere fructus pignoris suos sine vsura? Rn. Io. in sum. q sic. de re. ec. non alie. c. ad nrām. vel etiam aliquid ꝓ laboꝛe licite percipit vltra sortem ſm eūdem ibidem.

34 ¶ Utrum liceat mutuare sub vsuris illi qui vsurpat mea que aliter non possum habere donec sim satisfactus? Rn. ſm Alexan. lō. q sic. quia non recipio alienū ſ meū. facit. c. ab illo. xiij. q. iij. ⁊ c. j. ⁊ ij. de vsur. qꝺ limitat tamen nisi scandaluz sibi immineret vel alij. qz tunc non liceret.

35 ¶ Utrum gener qui accipit in pignus certas possessiones a socero pro dote non soluta faciat fructus suos? Rn. q sic. tex. est in. c. salubriter. de vsur. quod intelligi si primo cōcurrat q sustineat onera matrimonij. vt in fi. d. c. salubriter. ⁊ l. pater. in prin. ff. de do. excep. Secundo q dos sit promissa simpliciter. Nam si dedisset terminum de dote soluenda nihil posset recipere. quia ante moram nihil debetur et potuit vxoꝛem accipere sine dote. Dicat ergo gener. Ego sustineo onera matrimonij vel ducendo sustinebo da dotē. Et si socer nō pōt dicat ei. sustine onera mrimonij dando mihi possessionē in pignus. vt ex fructibus sustineam. Dicit etiam Panoꝛ. in. d. c. salubriter. q si gener accepit pignus ⁊ postea dedit terminū socero de soluenda ꝺote q nihilomin? poterit bona cōscia tenere fructus

pignoris.qđ verum credo qñ dedit terminum ad redimendū pignus.aliter non. Tercio q fructus non excedant onera.quia cā cessante cessat effectus. de app. cum cessante.Et cōiter onera extimant ſm quantitatem dotis. Vam mulier ſm quantitatē dotis ē alimētanda.l.ſi cū dotē .§.finaūt.ff.ſolu.ma.z.c. p vestras. de dona.inter vi.z vxo.Quarto ſm Jo an.de.anto.z Jo.de ligna.in.d.c.ſalubriter.z Lau.de Redo.in ſuis practi.ꝰ oportet q fructus subrīanť fortune. vnde ſm eos nō liceret genero recipe cautionē vel ꝓmiſſionem cū pacto q interim q vos nō ſoluať ꝓ onerib⁹ deť ſibi certa quātitas annuatim.Contrariū.ſ.q certa quātitas recipiať licite tenet Pau.de alea.Jo.cal. Pe.de anchā.z Pa.in.d.c.ſalubriter. z ē verius cum ſit eadē rō.ſ.ꝓpter intereſſe damni emergentis.Limito tñ p̄dicta vera qñ gener ſi dotem bñet poneret eam in poſſeſſionē vel in negociationē ex q̄bus ꝓbabiliter tñ haberet alīs nō.cū nullū patiať intereſſe.

26 ¶Vtr mutuans ſummā pecunie debitam ꝓ dote genero p̄fato z recipiens ab eodē poſſeſſionem quā ipe in pignus habet a ſocero ꝓ dote faciat fructus ſuos ſine vſura ſicut gener facit? R. Bal.in Rica.C.de vſur. q non. Ratio.quia mutatione p̄ſone mutatur p̄uilegiū quotiēs p̄ſona eſt immediata cauſa p̄uilegij .l.ſ. C.de impo.lucra.deſcrip.z.l.locatio.alīs incipit licitatio.§.ſi.ff.de publi.Sed hec nō eſt rō. q ſtud non eſt p̄uilegiū ꝓpter dotem.§ ius cōe ꝓpter intereſſe. Jdo cū iſte mutuās nō ꝓpter intereſſe § ꝓpter lucrū accipiat fructus ex mutuo erit vſurari⁹.dicit tñ Rodo. q ſi mutuaſſet liberaliter et gener ſibi ſimiliter liberaliter trāſferret totū ius.qđ habet in poſſeſſione p̄fata licite faceret fructus ſuos.quia eos non reciperet rōne mutui z rōne liberalis donationis.

27 ¶Vtrum emēs a genero ius p̄fate poſſeſſionis faciat fructus ſuos? R. q ſic.nec ibi pōt eſſe vſura niſi ſingeret emere cū intendat mutuare.facit ꝓ hoc qđ dicā ſ.§.lxxvj.

28 ¶Vtr heredes mariti ſine vſura ſiť faciant fructus ſuos? R. ſm Jo.an.z Pa.in.d.c.ſalubriť.q nō.q rō ē diuerſa.nā heredes ſtatim p̄ſt ſe expedire reddēdo illi pign⁹ qđ nō ꝑt marit⁹.de iureiur.tua nos.el.ij.

29 ¶Vtr relicta cui heredes obligant p̄fatam poſſeſſionem faciat fructus ſuos? R. Jnno.z Hoſ.Ber.z do. Anto.in.d.c.ſalubriter.tenēt q nō.§ cōputabūť i ſortem.facit.l.ticia.ff.de ſolu. ſit ergo cauta z faciat poſſeſſionē vendi vel inſolutū ſibi dari.l.a diuo pio.§.ſi ſup rebus.ff.de re iudi.Sed ego credo ꝺ̄riū ſi non habet aliūde vñ viuat q facit ſuos fructus licite.Et etiā teneo q p̄ recipe certū q̄d annuatim ab heredib⁹ donec ſibi reſtituant dotē.vt.§.diti dos.§.xxviij.

30 ¶Ex p̄fatis ptz q rōne intereſſe vel lucri ceſſantis vt damni emergentis aliq̄d accipe vltra ſortem non eſt vſura.Sed aduertendū eſt q qñ intereſſe euenit rōne lucri ceſſantis ſiue ex abſentia vel deſtructione rei alterius extimatio nō debet deduci in infinitum.§ vbi res principalis ē extimatio nō debet excedere duplum rei principalis.§ cōem extimatōem ipius rei. Vbi vō res nō habet eōem extimationem.q alia nō ē q cōiter dē datur vl vbi res ē incerta.vt verbigra.captura piſciū de qua in.l.ſi ſactū.ff.de acti.emp.z ven.tūc extimatio fiet arbitrio boniviri iz excedat duplū.adeo tñ q i immenſum non excedat.vt.l.j.C.de ſen. q̄ ꝓ eo q inter. ꝓſer. Qñ vō intereſſe euenit rōne damni emrgentis ſi hoc euenit rōe omiſſionis ſolū ꝺſiderať intereſſe ſolum intrinſecū.vt.ff.de act.emp.z vend.l.ſi ſterilis.§. cum pervenditorem. Exemplum. Frumentum non eſt datum emptori in termino ſolum conſiderabiť illud quod plus valuit. qđ eſt intereſſe intrinſecū non q animalia mortua ſint quod eſt extrinſecū intereſſe. Si autem inter eſſe euenit rōne cōmiſſionis. ſic teneť de extrinſeco damno.Exemplū. Promiſiſti mihi dare frumentum in tali termino z ꝓterea non prouidi mihi aliter.Et ex quo tu non dedisti non potui prouidere ex quo animalia mortua ſunt.ſic teneris p omiſſionem z cōmiſſionem.i.falſam promiſſionez ſaltem in conſcia.qđ intelligo qñ aliter ſibi ꝓuidiſſet ſi non fuiſſet tali ꝓmiſſione fraudatus.Aliud exemplum. Dedit q̄s tignū violatū ſcienter.nec aliq̄d dixit ementi tenebať etiaz de ruina domus z de penſione ſoluta qđ ē intereſſe extrinſecū.vt.l.iulian⁹.in prin.ff.de ac. emp. z ven.nō tñ in infinitū. Qñ non veniet penſio domus ꝓ longū tempus § videtur q veniat ſolū prima pēſio arg.l.in hoc iudiciū.z.l.neratius.ff.de ſer.cor. vbi corruptor ſerui teneť non ſolū de ſeruo § de omnibus rebus quas aſportauit tunc fugiens.nō autez de alijs q̄ poſtea ſucceſſiue furatus eſt.

¶Sextus caſus in quo liciteꝰltra ſortem exigitur eſt quando id quod capitur ſit ratōne pene. Aduerte tñ ſm Sco.in.iij.diſt.xv.q.ij.ar.ij.q ſi creditor mallet debitorem potius incurrere penam q̄am in termino ſibi ſoluere eſſet vſura. Similiter p̄ſumitur vſura ſuper pena apposita mutuo quando excedit intereſſe. de quo dic vt ſupra Pena.§.xij. Jtem preſumitur in fraudem vſuraz quando apponens penā eſt conſuetus ſenerari.l.iulianus.§.idem. ff.de actio.emptio. z vendi.extra de pigno.illo vos.ff.de pig.acti.l.vel vniuerſorum. Jtem quando per ſingulos menſes vel annos dicitur cōmitti.auten.ad hec.C. de vſur. ſumpta de corpore.autē.vt nullus mutua agri. Jn iudicio tamen anime ſi apponatur ſolum vt ille ſoluat in termino.quia de pecunia intendit aliud facere. tunc z magis cupit q ſoluat q̄ penam committat. z veriſimiliter credidit penā non incurrere quando apposuit poterit exigere ſine vſura etiam ſi excedat intereſſe. ſm Rodo.quia intereſt publice vtilitati vt pacta ſeruentur.Si vō ponitur in fraudem vſurarum vel quādo apposuit.veriſimiliter credidit penam incurſurū.aut magis cupit incurrere penā q̄ ſoluere vſurarius erit. xij q.ij.fraternitas.z.c.in legibus. de arbi.c. dilecti.et quod ibi no. Jtem aduerte q qñ non ſoluit in termino ꝓpter impotentiā vel ꝓpter non culpā ſuā q pena nō pōt exigi ſine vſura.q̄ vbi nō eſt culpa nō debet eē pena.l.ſancim⁹.C.de pe.ergo exigereť rōne excreſcentie q̄ facit vſuram.d.c. ſi feneraueris. Jtem qñ ptem ſoluit nō pōt tāta pena exigi qñ obligatio ē diuidua. de quo dic vt.§.pena.§.xiij.z.xiiij.

¶Quid de ſtatuto vel cōſuetudine qua ordinatur vt miſſus in poſſeſſionez lucretur fructus ad rōnem q̄n, q̄ ꝓ centenario donec ſibi fuerit ſatisfactum.vel q ſi, bi detur inſolutum id quod valet quinq̄ pro tribus? R. Bal.in.l.acceptā.C.de vſur.q.xviij.z Jo.de ymo. in.l.ſi finita.§.ſi plures.ff.de dam. infect. q licite ſine vſura illud accipit. quia illos lucratur ratione intereſſe.z dicit notari in glo.ſuper.§.ſi vero. in auten. de exhi.re qui ſingularis eſt ſm eum. Barto. vero in.l. ſi finita.§.iulianus.ff.de dam.infect. z Johā. de ana. in.c.ſalubriter.de vſur.z Lau.de Redul.dicunt q talis conſuetudo vel ſtatutum eſt contra ius diuinum z in fraudem vſurarum. Sed ego dico q ſi tale ſtatutum vel conſuetudo emanauit in penā vt debitores

arcentur ad satisfaciendum. & debitor ex culpa sua nō satisfecit. q̄ vera est opi. Bal. dummō cōcurrat recta intentio. vt. §. dixi in p̄cedenti. q. nec mirum cū auctoritas p̄tor. ꝓpter nimiā ꝓtunaciam hoc facere possit. l. fulcimus. §. fi. ff. ex qui. cau. in poss. catur. Si vō sit in fraudem & mutuās potius velit incurrere penā debitorem & hmōi. sic vera est opi. Bart. & erit vsura. Oportet ergo ad hoc vt liceat q̄ iuste sit missus i possessionem. nō tm̄ ex ordine § etiam ex causa. hoc est q̄ in veritate sit creditor & ꝓpter interesse illud plus accipit. puta q̄ potius vellet sua puta centū q̄ cōmū q̄ valet. cxx. aliter illud plus teneretur restituere vt dicimus de pignore. in. l. fi. §. sinaūt biennio. C. de iur. do. impe. vel ad puniendū contumaciam debitoris superabundantiam p̄dictam accipiat. puta q̄ ille ꝓtumacier non vult soluere.

33 ¶Septimus rōne dubij recipit vltra sortem sine vsura. de quo in. c. in ciuitate. & in. c. nauiganti. de vsur. puta emens rem ꝓ minori p̄cio q̄ valeat tpe emptionis recepturus eam tpe quo verisimiliter plus vel minus valere potest non erit vsura si casus accideret q̄ plus valeret. quia ꝑm glo. in. c. nauiganti. de vsur. tam emptor q̄ venditor equaliter cōmodū vel incōmodū ex dilatione expectat. Exemplū. Emit quis frumētum tempe madij vel oleū & hmōi in quo vna mensura valet vnū ducatum p̄o vno florēno recepturus ipm tēpore augusti si ē frumentum vel tempe natiuitatis si est oleum. in quo tempe verisimiliter pōt valere tātū minus de vno florēno q̄ntum plus non erit vsura licet valeat plus. Esset bene vsura si tali p̄cio emeret q̄ verisimiliter minus valere non pōt vel q̄d modicū. § bñ multū plus. Quod aduerte ꝓ istis q̄ emūt oleum tali p̄cio q̄ parum min⁹ pōt valere. § bñ multū plus. q̄ vsurarij sunt. Aduerte etiā hic q̄ si ille q̄ emit rem receptur⁹ alio tpe eā credebat eā pl⁹ valere. q̄uis iudicio cōl verisīr sit pl⁹ vel minus valitura. erit vsurarius minus emendo ꝓpter ꝑuentōnē solutōnis ꝑm Inno. & do. anto. in. d. c. in ciuitate. q̄uis non teneatur ad restitutionē si verisīr plus vel min⁹ erat valitura. Iz ipe non sic crederet. Similiter dic de illo qui vēdit frumētum vel oleū & hmōi plus q̄ valeat tpe contractus vt p̄ciū recipiat tpe quo verisimiliter pōt plus vel min⁹ valere si antea nō erat venditurus quod licz. Añ clarius Sco. in. iiij. di. xv. dicit. aut vendens frumentum tempe natiuitatis ponit p̄ciū quod tunc valet & expectat vsq̄ ad madiū solutionē. & sic misericordiā facit. Aut ponit maius p̄ciū q̄ tūc valeat. Et tunc distingue. si erat venditurus in natiuitate. sic erit vsura. Si vō non erat vēditurus § volebat seruare vsq̄ ad madiū. & solū ꝓpter īstantiaz requirentis vendit. tūc si ponit p̄ciū tale tm̄ q̄ verisimiliter in madio pōt plus valere vel min⁹ nō erit vsura. p. d. c. nauiganti. Si vō ponat tale p̄ciū q̄ ponat se in tuto vt in pluribus. & illum cū quo contrahit in periculo vt in pluribus. puta quia raro pōt plus valere § minus sic cōiter sic est vsura. Et in hoc p̄cor. cōiter canonīste in. d. c. in ciuitate. & c. cōsuluit. & c. nauiganti.

34 ¶Sz q̄d si nō ponit p̄ciū § vendit cū pacto q̄ quātū valebit in madio tantū vult. Rn. q̄ si vt dixi erat seruaturus. licet. si vō nō erat seruatur⁹ erit vsura. Aduerte tm̄ q̄ cū oleū vinū & frumentū & hmōi decrescant illud quod decrescit nō poterit sine vsura vendere. Itē si necessario ꝓ ei⁹ cōseruatione vsq̄ ad illud tps bñ et aliquas expensas facere. puta puluerisationis aut locationis vasoz seu vtēsil⁹ & hmōi. si ipas non detraheret esset vsura. Et ꝓpterea dico q̄ cōfessor debet multū ponderare ꝑtata ne simul ruat cū ipsis. & ideo. c. in ciuitate. p̄fatū merito dicit. consulte homines facerēt si a tali contractu cessarēt. cū cogitationes hoim nec̄ sunt omnipotenti deo occultari. Rō. quia tales magz sunt contenti ita expedire q̄ piculo suo vsq̄ ad illud tp̄us seruare. Et etiaz vt plurimū sunt incerti si erant seruaturi vsq̄ ad illud tps. cū videamus ꝓpter q̄dam emergentia ꝓpositū sepius mutare. & ꝓpterea est periculosus contractus nisi bñ clausulet. Et magis dubius est casus q̄n non ponit p̄cium tūc. § vult q̄tū valebit in principio madij vel in medio aut in fine. cū certum sit q̄ totū si habet multitudinem nō potuisset ita ꝑfixe in principio vendere vel in vno die & cōiter mutet p̄ciū Si tm̄ vellet tantū q̄tum valuit plus i madio. sic esset vsura apta. Si vō simpliciter dixit q̄tum valebit in madio. sic ꝑm iudiciū humanū attendet modicitas vt nō plus vel minus capiat § mediū. arg. in auten. de cōsulibus. §. q̄n etiam nos. sed tm̄ piculo sum ē cū forte venditurus fuisset in illo tpe quo min⁹ valuit in illo mense.

¶Utz emēs reddit⁹ alicuius ciuitatis ex guerra angustiate ꝓ vili p̄cio. & demū facta pace lucrat decē ꝓ vno sit vsurarius? Rn. q̄ nō rōne dubij. l. cū bereditate. & l. se. ff. de bere. & ac. ven. ꝑm Mo. & Archi. consulunt tm̄ vt inde largas faciat elemosinas. 35

¶Utrū mutuans rem cū pacto q̄ eadem res cū ponere numero & mensura sibi restituatur sit vsurarius. Exemplū. puta pecuniam p̄o pecunia. marchaim argenti ꝓ alia marcha argenti. granū ꝓ grano. vinū ꝓ vino & hmōi? Rn. ꝑm Pe. de ancha. i. c. vsuraz. de vsu. li. vj. & Jo. cal. in. d. c. fi. & Rodo. q̄ aut verisimiliē dubitatur q̄ tempe solutionis tantū minus potest valere quantū plus. aut q̄ nō non plus valebit. & sic non est vsura nec peccatuz. vt in. d. c. fi. quia sicut creditor teneret eam recipere si vilior esset facta quo ad extimationē vt patet in. l. vinū. ff. si cer. pe. & no. glo. in. l. si q̄s clericus. xiij. q. iij. quia non est necesse sit eiusdem extimationis licet debeat restitui eiusdē bonitatis qualitate intrinseca. Ideo non peccabit recipiendo p̄ciosiorem quo ad extimatōem. Aut verisimile est q̄ erit p̄ciosior tempe solutōnis. Et tunc si creditor erat seruaturus & nō abstulit libertatē debitori liberādi se q̄n velit infra terminū. sic licet. Si vō nō erat seruaturus § interim cōsumpturus. sic ē vsura. Silr q̄n auferret libertatē debitori liberandi infra tērminū q̄uis eēt seruaturus erit vsura. & bis concor. Archi. in. d. c. si quis clericus. Dicit tm̄ Rodo. q̄ quādo erat seruaturus & nō abstulit libertatē debitori liberādi se q̄uis ideo crediderit vt se piculo exoneraret & ꝓtim piculo submitteret. non tm̄ ꝓpterea teneret ad restōnem lucri de necessitate iz peccauerit & in pnia vt restituat sit ei cōsulendū. Lau. tm̄ de Redul. i suis Sctibus tenet indistincte q̄ ille q̄ mutuat ꝓtio ducatū q̄ mō valet q̄tuor libras. si postea recipiat q̄nq̄ libras vt valet tpe restitutionis q̄ hoc licite facit. siue erat seruaturus aut non. Sed opinio Ancha est equior & tutior.

¶Octauus casus in qno recipitur vltra sortem sine vsura est rōne periculi ꝓ qđ supabundantia pōt recō pensari ꝑm Alexā. lō. Res eēm extra piculū existentes plus valent q̄z res eiusdem spēi in piculo. & sic hec recompensatio reducitur ad naturam rei que ꝓpter periculū extimat plus vel minus valere. & sic excusat ab vsura. & in hoc concor. Lau. de Redo. Mo. magister Fran. de ampul. Pet. de Ancha. Car. Jo. de Ana. in 37

d.c.nauiganti. ⁊ communiter omnes. Et ē casus in.l. naue.ff.locati.⁊ hoc patebit ex sequētibus dubijs clarius.

38 ¶Utrum mutuans pecuniam nauigaturo cum tali pacto q̄ si nauis cum capitali periclitetur nihil sibi teneatur. Si vo res emptas portauerit saluas teneat sibi pecuniam mutuatam cum parte lucri tradere sit vsurarius? R.q̄ sic.casus est in.d c.nauiganti. Et aduerte q̄ doctores diuersimode istum tex.exponūt quare est vsura in isto casu. Tu tamen tene q̄ ratio est.q̄ talis mutuans non vult mutuare nisi cum tali pacto susceptionis periculi. Et propterea grauat debitorem in aliquid plus ex mutuo.⁊ ideo est vsura. Si autem quis liberaliter mutuaret. deinde post mutuum ad instantiam debitoris susciperet in se periculum qđ dicitur assecuratio licite posset aliquid lucri suscipere sine vsura. Et ratio diuersitatis est. quia receptum in primo casu vltra sortem directe cōcernit mutuū in quo omnis superabundantia prohibetur. Luce.vj.xiiij.q.iij.c.ij. Sed in secundo casu non sic. quia non propē mutuum sed propter factum scilicet securitatem. vñ est contractus innominatus iste secundus vltra mutuum. Item quia accipere aliquid pro assecuratione licet ꝑm omnes.ergo mutuum quod prius quis fecit non facit cum peioris conditionis. Et ideo tene q̄ siue mutuum dederit siue non potest licite aliquid recipere quando periculum alicuius rei in se suscipit non propter mutuum sed ad instantiam debitoris. Si vo propter mutuum cogeret debitorem vt periculū ei daret causa alicuius lucri sic esset vsura. Et sic loquitur d.c.fi. Et hec elicio a vo.Lau.de Redo. in suis contractibus.⁊ hoc locum habet nedum in susceptione periculi maris.sed etiam cuiuscūq̄ ꝑm magistrum Fran. de Ampul.

39 ¶Utrum accipientes aliquid pro saluo conducto licite accipiant? R.q̄ sic si duo concurrāt. Primum q̄ ipse non teneatur tenere stratas vel viam securā. Secundū q̄ obseruet quod promisit.sed si ipse forte esset causa talis periculi iniuste vel non seruaret ꝓmissum teneretur restituere quod accepit.⁊ vltra de omni dāno satisfacere.

40 ¶Quid de pactis que fiunt inter aliquos contendentes.s. q̄ tale quid erit vel talis fecit tale quid vel fuit alius ⁊ ponūt.x.R.q̄ si in huiusmodi non inducit aliquid turpe. puta votum captande mortis. sicut in illis qui ponunt q̄ frater talis mortuus est. vel moriet infra annum sic erit vanum. Si vo tale turpe inducitur.sic erit turpe ⁊ tenebitur de bono consilio dare ut cratum pauperibus.

41 ¶Utrum.A.qui fideiubet pro.B.C.a quo.C.B.pecuniam mutuo accepit cum pacto q̄ vult duos florenos pro centenario fideiussionis sit vsurarius. dic vt §.fideiussor.§.xx.

42 ¶Utrum mutuans pecuniam Iohanni vsq̄ ad decem annos cū pacto q̄ si infra decenniū mortuus fuerit alter eorū debitor sit liber. Si vo superuixerint ambo debit sibi aliquid vltra sortes sit vsurarius? R.ꝑm Alex.lō.q̄ sic.Ratio.quia periculum non excusat vbi causa temporis non ꝓrij aliquid plus accipiē. § vbi non causa temporis.tunc periculum excusat. Vel dic q̄ ideo est vsurarius.quia ex mutuo exigit obligationem alicuius vltra sortem.licet sub periculo.d.c.fi.de vsur.

43 ¶Utrum ciuis qui mutuat cōmunitati.lxx. ducatos que cōmunitas habet ex statuto q̄ quicūq̄ habēs filiam vnius anni.lxx. dederit.habeat quingētos ꝓ ipa maritanda si vixerit vsq̄ ad.xv.annō. si vo ante ꝓfatum tempus mortua fuerit totum amittat sit vsurarius? R.q̄ sic.quia in mutuis veris vel interpretatiuis spe lucri principaliter factis periculū vel dubiū nō excusat a fenore.d.c.fi. Hec ob.dictum Rican.iij.distī. xv.ar.v.q.v.quod vult q̄ quando capitale ⁊ lucrum stat ad periculum mutuantis licite recipiat vltra sortem.quia illud est verum quādo periculum euenit ex natura rei.que allegat.d.c.fi.sed in casu isto est periculum ex lapsu temporis.Et ideo contractus illicitus ⁊ vsurarius.

¶Quid de illis qui dant ecclesijs pecuniam vt recipiant ab eis certas possessiones tenendas toto tempore vite ipsorum.⁊ post mortem debeāt redire ad ecclesias? R.Hosti. tenet q̄ licet.⁊ hoc ratōne periculi seu incertitudinis.allegat.l.j.C.de pac.⁊.l.j.ff. de condi.⁊ de.nisi habeant prauam intentionem. Goffre.tenet q̄ est contractus vsurarius quando datur pecunia. Secus quando daret vnam possessionem ecclesie ⁊ reciperet equalētem vsurus vel fruiturus vtraq̄ in vita sua vt post mortem eius ad ecclesiam ambe cū pleno dominio reuertantur. quia sic licet recipe in duplo valentem plus ꝑ sua quā confert. Similiter si sus ex nūc voluerit in ecclesiam transferre omnino vt ipse ea non vtatur seu fruat poterit licite ab ecclesia recipere possessionem valentem in triplo.vt.x.q.ij.precarie. Ego vo dico q̄ etiam quando datur pecunia q̄ licet. dummō seruetur equalitas iuris naturalis. ꝑm Ric. in.ij.quoli.q.xxiij.ar.iij. quia talis contractus non est cōtractus mutui veri vel apparentis. sed potius ē cōtractus innominatus qui magis assimilat contractui emptionis ⁊ vēditionis. Et ideo si debet licere oportz vt non appareat quis habeat partē meliorem.§ q̄ videantur equales tam vendens ꝑ emens. aliter esset illicitus. Idem dicit Ric.de eo qui emit annuos reddi tus etiam pecuniarios.vel censum pensionem vel ꝓdium hereditarie vel ad vitam ementis quod licet si debita seruet equalitas.⁊ Alex.lō.in quoli.suo idē tenet ⁊ cōmuniter oēs docto. Parisien.⁊ canoniste in d.c.in ciuitate.verū est q̄ Inno.ibidem limitat in redditibus constitutis non constituendis de nouo tpe cōtractus § non est ratio diuersitatis dummō redditus sit realiter in re non ficticie. Idem tenet Inno.ibidez de emptione nomine debitorz q̄ licet.facit.l.iubemus la.ij.C.de sa.sanc.eccle. Et idem dicendum si prefate emant in perpetuū. Pe.de ancha. dicit q̄ si redditus de nouo constituti sint pecuniales.q̄ habent magnaz vicinitatem cū mutuo.potius taliū emptio dr cōtractus vsurarius.⁊ est verum quo ad presumptōem. secus esset in conscientia quando vere emerent. Rod. tamen dicit q̄ quādo emit redditus ad vitam emptoris.q̄ tunc non est tutum he vendens desideret mortem emptoris.Et placet mihi. Ratio.quia pactuz qđ inducit votum captande mortis non valet.l.fi.C.de pac.l.stipulatio hoc modo.ff.de ver.obli.⁊ ideo prohibetur.ꝓmissio prebende non vacantis.in.c.ij.de concess.preben.li.vj.⁊ hoc quia est contra bonos mores. ideo non debz admitti.l.pacta.C.de pac. Quod tamē non est dicendum q̄ sit mortale peccatū vendere vel emere ad vitam ꝑm se.quia hoc non inuenitur prohibitum si debite seruētur circūstantie aliter vsufructꝰ nunq̄ posset constitui qui finitur morte.§.finit. insti. de vsufruc.emere autem vel vendere ad vitam venditoris magis licet.quia tale votum nō pōt interuenire.

Nec ob. quod dicit de emptione redditu pecuniarioꝝ q pecunia nō est vendibilis. quia quod ē medium venditionis non potest esse terminus. Quia sciendum est q sicut in bonis nostris habem⁹ mobilia ⁊ immobilia. sic ⁊ ius vtrozūq. ⁊ ipm ius potest vendi sicut ipa mobilia ⁊ immobilia. Non ergo vendit pecunia ē ius percipiēdi ipos redditus pecuniales. quo vendito transit ip̄a pecunia sicut ius patronatus qđ vendi non potest transit vendita terra que illud habz Aduerte tamen q si quis recipiat centū a ticio. vt ipe ticius constituat se debitorem redditus annualis maioris quantitatis q̄ acceperat vsura ē. qz in re nullus est reditus qui emat nisi ticius esset persona que soleret locare operas suas ad tantum pro anno ⁊ ipas venderet. Similiter vsura videt quando exigit plus de redditu q̄ res reddat in fructibus de lucro. Quod bene no. quia pauci aduertūt. ⁊ attende q talis cōtractus quo quis emit redditus possessionū vel domus cōmuniter fit sub contractu emphiteotico sine libellario ⁊ cū pacto q ille qui soluit pensionez possit reemere ⁊ seliberare a dicto censu. vnde dicitur in aliquib⁹ partibus venditio a ficto ⁊ a chatha franchi. Et ꝓpterea licet locatio possit fieri pro p̄cio toti⁹ reddit⁹ quē reddit dominus vel possessio. non tamē sic poterit fieri in isto cōtractu libellario. quia talis tenet manutenere rem suis expensis. l. ij. C. de iur. emphi. ⁊ tenet etiā soluere pensionem. licet res pereat casu fortuito. dūmodo maior pars non pereat. Secus in conductore. quia non tenetur suis sumptibus manutenere. l. colonus. in princ. ff. loca. nec tenetur pereunte re casu sine culpa. c. ꝓter sterilitatē. de loca. Et ideo si tantū vult de censu quantum solueret conductor simplex ē iniustus contractus ⁊ in fraudem vsure ꝓpter pactum de retrouendendo. de quo. j. §. lxvj. cuz se. Et ꝓpterea debet haberi respectus non ad fructus si excedunt. § ad quantitatem pecunie solute pro p̄cio. ita q talis pensio multiplicata p. xx. annos ascendat ad totalem extimationem rei locate ⁊ sic erunt. v. pro centenario. vt est ter. in autē. de non ali. §. quia vō. ⁊ in auē. ꝓpetua. C. de sacrosan. eccle. ⁊ ibi no. glo. ⁊ sequitur Bar. in. d. l. ij. ⁊ dominus Bartholomeus cepola Veronensis. ⁊ ideo si locaret simpliciter pro sex. non poterit dari ad libellum nisi p quinq. Unde quia cōmuniter grauatur talis in censu iudico cōmuniter ꝓtractum talez illicitum ⁊ in fraudem vsurarum.

45 ¶ Utrum emens frumentum in berba vel vinum in vite aut oleū ⁊ hmōi anteq̄ sint matura minus q̄ valebunt tempe quo matura erūt sit vsurarius cum videatur mutuū interpretatum? R. fm Bald. in Rica. C. de vsur. q aut p̄sens numeratio est causa dāni ipi⁹ vendentis. ⁊ sic ē vsura. per. c. in ciuitate. de vsur. Aut sola conuentio. quia p̄cium non soluitur de p̄nti. ⁊ sic contractus licet non sit vsurarius est tamen illicitus. Aut neutrum est causa dāni. quia non plus valet frumentum vel vinū sub tali qualitate ꝓpter piculuz cui subiacet. ⁊ sic liez. l. fistulas. §. frumenta. ff. l. si debitor. §. verisimile. ff. de contraben. emp. Hoc intelligo quādo emitur non in genere. § determinate. s. frumentum istius agri in berba. vel vinū istius vinee ꝛc.

46 ¶ Tene ergo pro toto isto octauo casu melius intelligendo hanc regulaz q si mutuū sit principaliter spe habendi vltra sortem nullum periculum potest excusare quin sit vsura talis contractus. Si vō mutuum fit liberaliter ⁊ postea propter periculū aliquid accipitur excusat.

¶ Nonus casus est rōne administrationis puta tenebatur quis collocare pecuniam alterius in emptione p̄dioz vt tutor: vel in aliud fructuosum ⁊ nō fecit ille cuius erit pecunia poterit tantū vltra principale accipere q̄tum lucri habuisset: verisimiliter sicut debuit collocasset. l. tutor qui reptoriū. §. si post depositionem. ff. de admi. tuto. Et facit ꝓtra prelatos qui possunt acquirere ecclesie et nō faciunt. xij. q. ij. ḡm q̄. 47

¶ Decimus casus est rōne hostilitatis. Nam quem possum persequi gladio ⁊ bonis spoliare iuste possuz etiam licite vsuras ab eo extoz̄re. xiiij. q. iij. ab illo. dummō nō sit scandalum alijs. 48

¶ Undecimus casus rōne ostētationis. Exemplum: do tibi pecuniam signatā ad ostentationē: vel etiā ad supponendum pignoz: ita q volo illā met quam tibi dedi in numero mihi restituas ⁊ vltra eam aliquid lucri. nam talis contractus lz nō sit mutuū: sed potius locatio. vt no. glo. in. c. si fenerareris. xiiij. q. iij. ⁊ in. d. c. conquestus. Et facit. l. iij. §. vlt. ⁊ l. se. ff. cōmo. con cor. Sco. in. iiij. di. xv. 49

¶ Duodecimus est ratione alterius ꝓtractus a mutuo vero vel interpretato. Nam in solo mutuo vero vel interp̄tato cōsistit vsura: quādo aliquid supra sortem. i. mutuatum exigitur: qz vsus rei in mutuo non est separatus a ꝓsummatione ipsius rei mutuate seu dñio. Ideo exigens aliquid vltra sortem rapit vsum. ⁊ sic dicit vsura non sic in alijs ꝓtractibus. Et q aliquādo ꝓtractus apparēter nō videt mutuū: et tamē est saltem interpretatum. ꝓpterea de multis q̄stionibus subinferam que fiunt in diuersis contractibus a mutuo apparenti. 50

¶ Et primo circa cambia sciendum q omnia reducuntur ad tria. s. realia solum. et scdo ad realia ⁊ personalia. ⁊ tercio ad sicca. 51

¶ De cambio reali solum: vtrum cambium reale liceat quādo ratione eius aliquid lucri accipitur: ⁊ est quando quis habet ducatos in auro vellet monetaz vel habens monetam vellet aurum vel alterius generis pecuniam cāpsoz vult tm̄ p ducato: vtrū sit vsurarius? R. q nō: qz nō potest esse mutuū in campsore in hoc. vnde minuere sortem nō potest esse vsura sed bene augere. ter. est no. in. l. rogasti. §. si tibi vtdero. ff. si cer. pe. posset bene esse iniusticia quādo excessiuum lucrum acciperet respectu laboris. Et licet quidā dicant licere cāpsoribus solum qui de hoc faciunt artē non alijs. tm̄ ego nō video rationē diuersitatis cur nō possum extimare laborem: nūc rationis vnius ducati vnum solidum sicut quilibet alius: tamen est verum q aliquid plus possunt rationabiliter accipere illi q̄ de hoc faciūt artem: quia maiores labores portāt cū semper sint parati. 52

¶ Utrum cambium reale ⁊ per lr̄as liceat. ⁊ fit duobus modis. Primo h̄ mō. Ego habeo hic Janue centum aureos vellem q mihi redderent rome: conuenio cū campsore vt faciat mihi lr̄as quibus dent mihi nonagintaquinq; soluz reliquum lucretur? R. fm Bal. in. c. j. de plus peti. q licitus est talis ꝓtractus ⁊ necessarius iuregentiū munitus naturali ratione: eo q campsor subit pericula viarū ⁊ damna nunciorum pensiones operarū ⁊ salarioꝝ factoz. vt no. in. l. periculi. ff. de nau. fe. ⁊ l. traiecticie. in princ. ff. de act. et ob. et. l. qui rome. §. j. ff. de v̄. ob. vnde si aliquid lucrat h̄ est iustum cū industria accedat rei licite. l. si beres. ff. ad. l. fal. ꝓterea numerāti mihi decem licet paciscī q ei non reddam nisi nouem cum non possit esse vsura 53

minuere sortē sed bene augere vt dictum est. Posset tñ esse iniusticia qñ excessiuum lucrum caperet respectu laborum ꝛ expēsarum ꝛ periculi: vel qñ pecunias non bonas darent. Fit scdo mō cambium per lras ꝛ reale hoc modo. Est vltramōtanus qui habēs mille ducatos Venetos et intendens ferre eos Venetias vbi plus valent ꝛ ibi expendere: inuenit campsorem in sua patria habentem tabulam cambij Venetijs et tradit ei ad forum cambij Venetiarū: vt sibi venetijs reddant. Talis ꝓtractus potest esse licitus. ꝛ est quādo nō intendit ꝓpter pōrem traditionem habere lucrum. sed ratione patrie illud reportat. Si vō ex hoc q̄ prius tradit vltra mōtes q̄s recipiat Venetijs intēdit lucrum habere erit vsurarius cum prior traditio inducat rationem mutui ꝛ spe habēdi vltra sortem. ꝛ sic erit vsura.

54 Utrum cambium siccum sit licitum? R. q̄ non. qz dicitur sic cum eo q̄ in veritate est siccū a charitate ꝓ primi. ꝛ siccat animaz a gratia dei. ꝛ fit septem modis. Primo hoc modo recipio florētie a campsore decem libras grossoꝝ que tunc valēt centū florenos cum pacto q̄ tenear ipi campsori tantū dare q̄tum infra decem dies post celebratū contractū valebūt libre grossoꝝ venetijs que aliquando valent plus aliquādo minus. ꝛ hoc hinc ad mēsem receptionis eoꝝ vel si plus vult tenere de mense in mēsem renouat modo p̄dicto ꝛ tale cambiū est illicitum ꝛ vsurarius contractus. qz est ibi mutuū cum spe habendi vltra sortem. quia licz aliquando minus valeant tamen vt in pluribus plus valent nec excusatur ꝓpter piculum vt. s. patuit. tex. ē clarus habenti oculos cordis in. d. c. fi. de vsu. Et talis contractus est ad perniciem ciuitatū experientia teste q̄ est omniū magistra. c. q̄s sit. de elec. li. vj. Et q̄ sit illicitus cōmuniter tenetur a docto. Secundo fit hoc mō. Habeo hic Janue. c. aureos. ꝛ trado eos petro vt mihi totidem respōdere faciat hinc ad mensem. s. rome. vbi plus valent verisimiliter ꝛ credit. ꝛ similiter vsurarius ē. quia est mutuū cum spe habendi vltra sortez c. consuluit. ꝛ. c. in ciuitate. de vsu. Tercio fit hoc modo. Habeo hic Janue. c. aureos quos do petro indigēti vt mihi rūdere faciat a Lōdres seu bruges. hinc ad tres menses alterius generis monetā. puta tot libras de sterlini. ꝛ hmōi. Iste contractus cōiter est vsurari? sm Ho. ꝛ Goffre. quia cōmuniter fit vt inde lucretur Et licet aliquando mihi lucretur. tamen in extimatōe habet lucrum. ꝛ sic cum fit mutuū cum spe habēdi vltra sortem. erit vsura. Nec ratio periculi excusabit sicut dictū est. Idem dic quādo Janue existēs emit turonenses recipiendos in francia in talib? nūdinis sm Alex. lō. cum tales emant plus vel minus sm tempo ris dilationē. ꝛ intendant lucrū quod cōmuniter euenit. Fit quarto hoc modo. Janue existens dat certaz monetaz alicui vt sibi reddat in scutis lugduni tempe ferie que ibi fiet. verbigratia. extimat hic Janue scutū xxviij. ꝛ sic dat tantā monetam ad ratōnem de. xxviij. pro scuto q̄ ascendet ad scutos. c. qui scuti in lugduno vt plurimum valent. xxx. vl saltem plus de. xxviij. Idem dic de hinc neapolim ad tot carlinos ꝓ ducatis ꝛ hmōi sm Monal. sunt vsurarij. alle. c. eijciens. Ixxviij. di. ꝛ. d. c. fi. de vsur. Quinto modo fit sic, Ego indigeo pecunia hic Janue. quero mutuo ꝛ non inuenio nisi hoc pacto q̄ recipiam ad rōnem cambiorum de Londres vel Bruges. cum ego accipiens non habeam banchū in Londres vel Bruges. nec mutuans Ideo mutuat isto modo. quia velit deferre suas pecunias a Londres. vt sic lucret ex tali contractu nūc de Janua ad Londres. ꝛ de Londres ad Januaz. Et sic patet q̄ non licet. vnde dic q̄ est vsura. Fit ꝛ sexto modo pessime. Et dicitur cambiū recambiū. ꝛ fit hoc modo. Ego indigēs pecunia hic Janue quero aliquē qui mihi mutuū det. Est aliquis qui dat mutuū ad rationem cambioꝝ de londres. cum pacto q̄ scribat literas. ꝛ tamen non mittit ꝙ ipas retinet ꝛ sm q̄ lucratur cambia in eūdo ꝛ redeūdo. ita accipiet vltra sortē ꝛ vsurarius pessimus est. Septimo modo fit cambiū in romana curia. quod quidē est vsura clara. licet sub cambio pallieť. ꝛ fit sic. Clericus consecutus de nouo aliquod beneficium ꝓ expeditione bullaꝝ ipius. indigens pecunijs petit a campsore sub mutuo certā summā. puta c. ducatos restituendos in patria. puta tuono nie hinc ad sex menses monete ibi currentis ei quem ꝓfatus campsor statuerit. mutuat campsor: sed vltra cābium exurgens ex varietate valoris monete in diuersis locis exigit. v. vel. viij. pro centenario. tales cāpsores vsurarij sunt indubitanter. Et licz quidam co nati fuerint defensare q̄ licite pōt fieri tale cambium siccū. pmo. scdo. tercio. quarto. quinto ꝛ sexto mō dictum. dicēdo q̄ nō est ꝓtractus mutui: sed pmutationis vel emptionis seu ꝓtractus innoīatus saltē. ꝛ lucrū ꝓueniat rōne dubij vel patrie. ideo non pōt esse vsura. Sz ꝓtra ipos est tex. d. c. fi. a ꝓtrario sensu vbi dicit. Ille q̄qz q̄ dat. x. solidos vt alio tpe totidē sibi grani. vini vel olei mēsure reddant. q̄ lz tunc plus valeant tamē vtrum plus vel minus solutionis tpe sint valiture verisimiliter dubitat. non debet ex hoc vsurarius reputari. hec ibi. Ergo a ꝓtrario si verisilr plus presumerent valiture tpe solutionis esset vsurarius. Et iste contractus videt emptionis vel pmutationis aut saltē ꝓtractus innoīatus. qz dat pecuniā receptus granū ꝛ hmōi. q̄ magis distant a ducatis q̄ sterlini. ꝓpterea tene indubitāter q̄ est ꝓtractus mutui interptati cū spe habendi vltra sortem celebratus. Nec ob. q̄ aliqñ minus. qz vt plurimū ꝛ in extimatione intendūt lucrum ꝛ inest Et lz Archi. flo. in sum. teneat q̄ tales solū sunt vsurarij mentales. tu tñ eos dicas esse vsurarios etiā reales. qz mutuū petenti nō volūt dare nisi cum isto pacto. Et sic patet q̄ sunt vsurarij mētales ꝛ reales. Unde Ho. ꝛ Bof. dicit tales vsurarios q̄tumcunq; sub specie pmutationis emptionis vel alterius contractus pallientur. et omnibus execrabiliores sunt qui de nundinis ad nundinas tales ꝓtractus faciunt: cum excedant centesimā sm Hos. cum quo cōcor. Ale. lōbar. Est tamen cōtractus in q̄ non dicerē ꝓtractū vsurariū nec illicitū. videlicet. Est aliquis q̄ vellet ire de ianua lōdres pro negociatione nollet secum deferre pecunias ꝓpter pericula. q̄rit alē quez cui det suas pecunias hic Janue qui faciat sibi respōdere totidem lōdres. sed qz ꝓpter abusum p̄fatorum mercatoꝝ non pōt p̄scire determinate quot lbras de sterlini valeant sue pecunie. accipit lras sm curſum cambij a quodā hic Janue cui dedit suā pecuniam: ꝛ inde lucrat aliquid. Dico q̄ si iste nō ideo hic dat vt inde per cambium lucret: sed solum vt suas pecunias lōdres habeat: q̄ tale lucrum sibi adueniens nō faciet eum vsurarium: cū aduenīat sibi potius rōne incertitudinis seu patrie qđ excusat ab vsura: qñ mutuū nō fit spe habēdi vltra sortē. Si tñ posset scire p̄cīū sue pecunie p̄cise ꝛ sic bñe. ꝛ vellet hmōi lras cābij esset vsurarius. qz iā intēderet lucrū ex mutuo. nec incertitudo eū excusaret. d. c. fi.

55 ¶Utrum deponens pecuniã apud campsorem vel mercatorẽ vel artificẽ pro qua qꝛ negociat dat deponenti certum q̃d pro centenario licite recipiat? Rn̄. ſm Bal.in.l.j.C. pro ſocio. aut talis depoſuit in ſpem. et tũc qꝛ illicite vſus eſt pecunia depoſita teneꝫ oñe lucrũ reſtituere deponenti. qꝛ ex re illius locupletior factus eſt. arg.l.qui ſine vſuris.ff.de neg.ge. Sꝫ ego nõ credo in ꝓſcientia q̃ teneat de neceſſitate p ea q̃ dixi Reſtitutio.j.de lucro qd̃ vſurarius percepit ex pecunia vſuraria q̃ non teneꝫ reſtituere. Aut vſus eſt licite. qꝛ depoſuerat in numero. ⁊ tũc ſi deponẽs non habuit animũ fenerãdi: ⁊ campſor liberaliter dat. vel ex quadã eq̃tate: ſic licite recipere poteſt ſine vſura. Si vo dat ex quadã neceſſitate credẽdi ſe obligatũ excuſat deponens q̃diu bona fides durat. ſ. credẽs q̃ liberaliter dedit. Mã obligatio antidotoꝝ iuſtã parit receptionẽ p errorem ſoluti.l.ſi teſtamento.§.j.ff.de fideiuſ. Si vo deponẽs habuit animũ aliq̃d habẽdi lucri: ſic vſurarius eſt. qꝛ verũ mutuũ eſt cũ ſpe habendi vltra ſortẽ: cũ ſit in numero non in ſpecie: niſi depoſuiſſet rõne ſocietatis cũ periculo ſuo. ſed quo ad reſtitutionẽ dic vt.ſ. reſtitutio.j.in ỹ. vſurarius.

56 ¶Utrũ deponens pecuniã dotalem apud mercatorem: ita q̃ ſit ſalua. ⁊ recipiat aliq̃d de lucro ſit vſurarius. vide.ſ.de.§.xj.⁊ ſocietas.j.§.vij.

57 ¶Circa ꝓtractũ emptionis ⁊ venditionis. qꝛ ſepe interuenit mutuum verũ vel interpretatiũ. Ideo plura queruntur.

58 ¶Utrũ mercator ſeu artifex ſit vſurarius q̃ illi q̃ ſtatim ſoluit rem vendit pro minori p̃cio q̃ illi q̃ nõ ſoluit in continenti: ſed vult terminũ? Rn̄. ꝓſuppono primo qd̃ dicit Sco.in.iij.diſ.xv.q.ij.⁊ Ric. in.ij. q̃li.q. xviij.ar.iij.q̃ penſatio valoris rerum vſualiũ non põt fieri a nobis niſi per cõiecturalẽ ſeu ꝓbabilẽ opinionem. Et boc quidẽ non pũctualiter: ſed ſub quadã latitudine eq̃litatis vñ paruus exceſſus eq̃litatem illã nõ corrũpit: ſed tũc ſolũ qñ eſt ibi tantus exceſſus q̃ ineq̃litas clare videt. Et talis exceſſus ꝓtractum vicioſum reddit. Et boc p̃ſuppoſito rñ. ad queſtionem cũ diſtinctione. q̃ aut talis vẽditor nõ excedit p̃fatam eq̃litatis latitudinẽ cũ illo q̃ vult terminũ: ly pro minori daret ſi ſtatim ſolueret p̃cium. ⁊ ſic nõ eſt vſura. Exemplũ. extimaꝫ petia talis panni ab aliquibus .x. ab aliis.xj. ab aliis.xij. ſtatim ſoluẽti libenter daret ꝑ ix. vel.x. non ſoluẽti vult.xij. non eſt vſura: cũ non excedat rationẽ tpis eq̃litatem latitudinis iuſti p̃cij. Si vo p̃fatam latitudinis equalitatẽ trãſcenderet. vtputa qꝛ vellet.xiij. vel.xiiij. ſic eſſet vſura.c.conſuluit. de vſu. Idem dic de eo q̃ non vult ꝓrogare terminũ debitori niſi aliq̃ dato.d.c.conſuluit.

59 ¶Quid ſi ex inueterata mala conſuetudine ⁊ paucitate pecunie currẽtis cõiter vendit ad tps plus q̃ inuenire poſſet emptorem ſtatũ ſoluentẽ? Rn̄. S. Tbo. in quadã.q.⁊ Gira.obdo.in ſuis ꝓtractib⁹.q̃ ſi tales ſolum boc faciũt vt iuſtum preciũ extorqueãt: nõ erunt vſurarij. vnde ne decipiaris: attende ſi preciũ occurrens ſit iuſtũ an non. Et boc tibi demonſtrare poterit ſi attendaꝫ an mercatores ſi venderent tali precio cõſideratis laboribus ⁊ ceteris: debitũ lucrum cõiter reportarent. quia ſi ſic eſſet plus: non poſſet vendi ſine vſura. Si vo nullum lucrum cõiter haberẽt: ſic eſſet darum q̃ non eſt iuſtum preciũ illud quod taxaꝫ de preſenti ſoluenti. ſed boc proueniat potius ex nimia cupiditate pecunias habentium: qui tali precio volũt emere vt poſtea modo ſuo vendant. Et ideo ſi plus vendunt illo precio ad tempus: dummodo iuſtũ precium non excedant quod deberet valere: ſi talis coꝛruptela non eſſet non erit vſura. quia nihil vltra debitũ exigunt rõne tpis. Aduerte etiã q̃ ſi q̃s eſſet in tali loco in quo cõiter emẽtes non habẽt pecunias: ſed emunt ad tps poſſet vendere aliquid plus iuſto precio occurrẽti ſine vſura. Ratio. qꝛ mercator põt magꝭ extimare mercantiã illam q̃ tardius expendit q̃ citius Et ideo ſi plus aliquid vendũt ſolum habẽdo reſpectũ ad lucrũ qd̃ rõnabiliter deberent reportare ex tali negociatione nõ ex tpe: non condẽnabo eos ſi tantũ plus ſolũ vendunt ad tps q̃ moderatũ lucrũ reportẽt pẽſatis laboribus ⁊ expẽſis et ceteris hmõi. non haberet tamen locum iſtud in illo qui defert aliquas merces ad aliquem locum vbi credebat multũ vendere ⁊ lucrari poſſe ꝓpter eorum raritatem. Sed quia alie multe ſuperuenerunt. videns q̃ nedum lucrum: immo dampnum reportaret ſi venderet precio occurrenti: vendit ad tps plus: vt ſic nõ patiaꝫ dampnum. quia boc eſſet vſura. Sicut cũ noluiſſet minuere de precio ſi nulle alie ſuperueniſſent: ita aduenientẽ abundantia ratione temporis: non poterit aliquid plus vẽdere. Nam in caſu iſto habet locum illud qd̃ dicit. Res tantum valet q̃tum vendi põt. l.j.§.ſi heres.ff. ad trebel.⁊ l. querebatur.j.rñ.ff.ad.l.fal.et.l.ſi quis vxor.§.vlt.ff.de fur. Sed in caſibus ſuperioribus limitatur verum. q̃ res tantum valet q̃tum vendi poteſt. ſ. ſunt p̃dicta abuſiua non obſtarent. Et ita reſpõdit Tbo.ij.ij.q.lxxvij. ad.l.p̃cia.ff.ad.l.fal. vbi dicitur Precia rerum non ex affectu ſingulorũ ſed cõmuniter funguntur. dicit verum: niſi affectio ſit rationabilis ex parte venditoris. vt eſt in predictis duob⁹ caſibus. non in iſto vltimo.

60 ¶Utrũ vendens rem alicui qui pecunia indiget vt ſtatim reemat pro minori precio ſit vſurarius? Rn̄. q̃ ſic. quia perinde eſt ac ſi pecuniam mutuaret. Et iſte eſt contractus peſſimus qui dicitur ſtocb et biſtocb. quia cõmuniter plus vendunt. et ſic vnum gladium infigunt. ⁊ poſtea minus reemunt. ⁊ ſic alium gladiũ imponunt. Si tamen ſimpliciter quis vẽdidiſſet pro iuſto precio non cogitans reemere. ⁊ emptor non inueniens emptorem vellet venditori vendere pro minori: non eſſet vſurarius minus emendo: ſed poſſet eſſe iniuſticia. et communiter in eo accidit ⁊ ideo illicitus contractus.

61 ¶Utrũ vendens rem ad tempus plus q̃ communi extimatione valeat. ſed tamen plus valet vel valore naturali vel propter vtilitatem ementis. vel quia erat multum vtilis vendenti. et ſm illud exigit precium: ſit vſurarius? Rn̄. ſm Sco.⁊ Ri. vbi.ſ. ⁊ Tbo.ij.ij.q. lxxvij.q̃ res non poteſt extimari vt tali precio vendatur ſalua iuſticia. Nec ſm valorem naturalem quia ſic muſca valeret plus q̃ totum aurum mundi ⁊ omnia inanimata. Nec ſm vtilitatem emẽtium. quia ſic herba medicinalis vel potio que valet alicui ad liberationem a morte precio inextimabili foret vendenda. ſed oportet extimetur cõmuni extimatione. ſm q̃ dictũ eſt in.lix.§. Et ideo ſi plus tali extimatione venderetur ratione temporis erit vſura. Si non ratione temporis ſed alio reſpectu erit iniuſticia: niſi vendaꝫ ſcienti ⁊ volenti. vt.ſ. Emptio.§.vij. Bene aũt poſſet plus extimari q̃ valeat res cõmuni extimatione ſine vſura ratione ꝓprie vtilitatis. puta habeo rem multum mihi vtilem ex qua multum mihi proficio. et ex eius abſentia multum dampnificabor. ꝓpterea liceret

instanter postulanti eam sibi vendere non q̃tum valet cõmuni extimatione: sed q̃tum est mihi vtilis. et q̃tum extimaẽ damnũ ex eius carentia. Et ideo non esset vsura cui interueniret tempus solutionis fiẽde. Ratio quia res salua iusticia potest tali precio vẽdi ꝛ ideo plus quod accipitur: non accipitur ex tempore sed ex natura rei. licet quo ad apparentiam videatur vsurarius.

62 ¶ Utrũ vendens vinum vel frumentum ꝛ hmõi pro precio quod currit. cum pacto tamen q̃ si plus vsq; ad pasca valuerit illud plus vult. Si vo minus non vult minuere precium sit vsurarius? R. q̃ sic. facit. l. pe. C. de solu. et. l. qui bona. §. si quis. ff. de dam. infe. no. Arch. xiij. q. iij. §. j. ꝛ Io. in sum. Facit. l. si nõ fuerit. §. aristo. ff. p socio. Hoc intellige q̃ sit vsura qñ tale pactum facit ratione dilationis solutionis. aliter esset iniusticia non vsura. Unde Sco. in. iij. di. xv. q. ij. ar. ij. ponit duas regulas circa hanc materiam obseruandas. Prima est q̃ vendens non vendat tempus. quia non est suum. Scõa est q̃ non ponat se in tuto de lucro vel semper vel vt in pluribus. aliter est vsura.

63 ¶ Utrũ emens a Jobe centũ que debet habere hinc ad tres annos a Petro seu p legato seu p ficto molendini vel qualitercunq; p. xcv. que nunc soluit de presenti sit vsurarius? R. q̃ aut ad instantiam Jobis emit aut sponte. si ad instantiã Jobis solum ꝛ ppterea minus emit q̃ extimat verisimiliter interesse suũ puta quia volebat de ipsa pecunia negociari negociatione qua verisimiliter lucratus fuisset tantũ deducẽs periculis ꝛ laboribus. vel quia tantum minuit q̃tum extimat laborem in rebabendo ꝛ pericula ꝛ hmõi: sic non est vsura. Nam nostra interest litibus ꝛ sumptibus non vexari. vt in. l. minoribus. ff. de mino. Si vo sponte ꝛ principaliter facit ppter lucrũ ꝛ minuit precium solum ppter hoc. quia nũc soluit vt in futuro re habeat plus ppter pmaturã solutionẽ: sic est vsura. c. fi. de vsu. Et in hoc cõsenit Jo. an. in addi. ad Spec. Nec ob. illud quod dicitur. plus soluit qui ante tempus soluit insti. de ac. §. plus. et de plus pe. c. j. quia illud est verum in eo qui ante tempus soluendo patitur aliquod interesse. ꝛ ideo cogens eum plus petit Unde ista plus petitio siue sit respectu temporis. q; cum obligetur hinc ad annum solum ꝛ tamen hodie exigitur. siue sit respectu rei. puta qõ debetur tpe messis petitur tpe anteriori quo plus valet siue sit respectu loci. puta quod debetur in vno loco petit in alio. siue sit respectu cause. Exemplum. vt quod debeat alternatiue vel non est obligatus petitur determinate. tantus solum põt diminuere q̃tum extimat interesse suũ verisimiliter. siue lucri cessantis. siue damni emergentis. als ppter pmaturã solutionem diminuere de principali esset vsura ẽm Tho. ij. ij. q. lxxviij. in respõsione vltimi ar. Idem dic de illo qui vadit ad artificem debitorem mercatori pro panno de centum que debet hinc ad annum. et facit sibi dari. xcv. modo ab artifice. ꝛ ipe se obligat soluere centũ in termino mercatori ẽm põdictam distinctionem. Aduerte tamen q̃ si talis pecunia seu debitum esset litigiosum non liceret emere. de quo dic vt. §. cessio actionum. per totus Item si esset mutuum vel cõmodatum factum alicui vsq; ad tres annos. ꝛ superueniret casus in quo mutuans vel cõmodans indigeret et vellet sibi restitui: non liceret cõmodatario vel mutuum accipienti aliquid minuere p interesse suo quãdo simile interesse incurrit mutuans ꝛ cõmodator. nec aliũde puidisset vt ipm euaderet si talis comodator vel mutuans nõ subueniisset. Et sic intellige ꝛ limita. l. in rebꝰ. ff. primo.

¶ Utrũ emens pagas puta de. lxxviij. ad rationem de xv. solidis pro libra. q; sic est cõis cor extimatio Januue sit vsurarius cũ postea sit habiturus verisiliter binc ad duos annos. xx. solidos pro libra? R. quidã multum errantes conati sunt simpliciter asserere nõ esse ptractum vsurarium: sed solum turpe lucrum. Alicꝫ etiam dixerunt q̃ licite fit Moti primo q; talis non est cõtractus mutui sed emptionis in quo vsura esse non potest sed solum iniusticia. Scõo q; inest periculum ꝛ labor in rebabendo. Tercio q; cõis extimatio non plus iudicat valere. Quarto q; sicut plus valet fructus maturus ꝛ pfectus q̃ acerbus. ideo licite qñ est acerbus minus emitur. Sed certe iste rões. nihil valent. q; lz formaliter sit ptractus emptionis. tamẽ equiualenter est mutuũ cum spe habendi vltra sortẽ quod sepe cooperiẽ sub ptractu emptionis. vt pt; in. c. conluit. ꝛ. c. in ciuitate. ꝛ clarius in. c. fi. de vsu. Nec labor seu periculum excusat. quia verisimile non est q̃ non habeat totum ꝛ sine omni labore in tpe. Ideo minutio precij fit solum respectu tpis. quod patet. q; q̃to plus tarde habent solui tanto minus emunt ppter pmaturã solutionem. Et cõis extimatio est corruptela. pt;. Est memoria hominũ q̃ recolunt q̃ sub cõmuni extimatione cadebat q̃ cõtractus vsurarius esset. Et sic pseuerasset nisi fuissent quidã magistri in theologia non bone conscietie q̃ sine omni fundamẽto iuris. immo ptra tex. apertum a contrario sensu in c. fi. de vsu. licitum esse cõsuluerũt non intelligẽtes q̃ licet fructus agrestus minus possit emi q̃ maturus. non tamen minus q̃ qñ cõputatis periculis sp plus sit valiturus q̃ emaẽ. q; etiã si emaẽ tanto minus ppter pmaturã solutionẽ q̃ verisimiliter plus debeat q̃ minus valere: certe vsura erit. per tex. clarũ in. d. c. allegatis. Si debet ergo licere: oportet q̃ ppter prematuram solutionem nõ minus emaẽ. q̃n possit etiã minus valere. imo plus dicit. d. Pe. de ancha. in disputatione montis florentie. q̃ si quis emeret ad duos vel tres annos impzestita vel loca põdicta. ꝛ pcipere magis q̃ vedit q̃ esset vsura. q; nõ est vere emptio cũ redditus sit de primo reuersurus ad venditorem nec locatio. q; pecunia statim soluit̃ p alia pecunia. vnde accedit ad ptractũ mutui. Et pterea mihi videtur dicendũ sicut de casu põcedenti q̃ si q̃s ad instãtiam amici emit pagas põdictas qui potius vellet negociari cũ suis pecunijs q̃ talia emere. q̃ poterit tãto minus emere q̃ntum extimat verisiliter interesse suũ Propter periculum vo vel laborem nõ credo posset plus de vno solido minuere. cum iudicio cõmuni nõ extimetur aut valde modicũ quid. Si vero quis ideo emit prefatas pagas vt sic lucretꝰ: vsurarius est. et sic serua in conscientia. q; nõ inueni qui posset aliter determinare. q̃uis aduocatus fuerim cora doctoribus ꝛ magistris pro ista materia. Concedo tamen q; formaliter non est ptractus vsurarius: sed bene equiualenter ꝛ in re ꝛ in conscientia ꝛ quo ad deũ. sicut in simili dr̃ in. d. c. in ciuitate. ꝛ. c. fi.

64

¶ Fit alius ptractꝰ q̃ dr̃ emptio scripturarũ banchi q̃ fit hoc modo. Debet q̃s bẽe in bancho talis cãsoris centũ sed q; cãsor non tenet soluere nisi hinc ad tot dies vel mẽses vendit ista scripta. Hoc est ista cẽtum p. xcv. alteri statim soluẽti. De q̃ dic vt de ipe rioni casu dictum est.

65

66 ¶Utrū emēs p̄dīū vel domū cū pacto de retrouendendo vsq; ad tot annos vel semp faciat fruct⁹ suos sine vsura tpe medio anteq̄ recōpareť? R. q sic si bona fide absq; fraude emať. hoc est q in veritate intēdat emere. ꝛ solū pactū de retrouendēdo faciat ex cōplacētia vēditoris. ꝛ q potius vellet ne reemeret: sed sibi libere dimitteret. Et q liceat p̄z per. l. si fundū. C. de pac. inter em. ꝛ ven. ꝛ. l. quoties. ff. de in diē adiec. et tenet Hugo. sequiť Arch. in. c. plericq; xiij. q. iij. et Inno. Jo. an. ꝛ cōiter doc. in. c. ad nr̄am. de em. ꝛ vē. Si vo emeret in fraudē q̄ interdit mutuare nō emere. ꝛ si crederet venditorē nō reempturū non emeret: sic esset vsura palliata sub tali venditione. Et sic p̄sumitur ſm doc. in. d. c. ad nr̄am. ex tribus. Primo q̄ pretiū est modicū respectu rei. Facit. l. q̄uis. §. cum essem. ff. ad vell. ꝛ hoc maxime q̄n posuit pactū q̄ nisi redimat infra certū tp̄s: non possit postea reemere. q̄ videť pactū. l. cōmissorie. C. mutuasse. pura centum ꝛ recepisse pignus de centū. xxv. ita q̄ nisi redimatur infra tale tp̄s sit amissum. Verū est q̄ res non tantū valet si vendať cū tali cōditione q̄ semp possit reemi q̄ si venderet simpliciter. ar. l. fundi partē. ff. de p̄trahen. em. Scōo p̄sumiť in fraudē q̄n fit pactū vt restituať aliq̄d plus q̄ fuerit pretiū. vt. in. c. illo vos. de pig. ꝛ. d. Ant. in. d. c. in dioceſi. de vsu. Tercio si emptor cōsueuit exercere vsuras. l. q̄ si nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edic.

67 ¶Utrum emens cum pacto de retrouendēdo apponens clausulam q̄ nō vult possit redimere ante quinquenniū vel decennium sit vsurarius? R. Ho. ꝛ Jo. an. in. d. c. ad nr̄az. in nouel. tenēt q̄ p̄sumiť in fraudem vsure. Sed ego dico q̄ si hoc facit bona fide: puta q̄ vult impinguare possessionem. q̄ pinguedo non consumiť vsq; ad tot annos. ꝛ ꝓterea non vult reemat nisi sibi alio modo velit satisfacere de expēsa: sic licet. Si vo sit in fraudē vt lucreť fructus ex pignore simulato: sic est vsura.

68 ¶Utrū emens cū pacto de retrouendendo ꝛ locās vēditori p̄o certo affictu sit vsurarius? R. q non si sine fraude fit: vt dictū est. §. Esset tamen illicitus si ex pacto cōmodū vel incōmodū excepto constituto affictu pertineret ad venditorē. Nā hoc est ꝓtra naturā emptionis: cum rei empte cōmodū vel incōmodū debeat pertinere ad emptorem. l. illud. ff. de peric. ꝛ cō. rei ven. nisi affictus esset ita modicus q̄ venditor releuaretur in illo in quo grauatur ꝓtra naturā cōtractus. Item redditur illicitus quādo ipse venditor nō posset se quādo vellet ab hmōi ꝓductione liberare. q̄ cū talis obligatio vendicet partem pretij. d. l. partē fundi. ꝛ emptor solum iustum pretiū rei soluet: sic habebit supra iustum pretiū istam obligationem. Et idem dic similiter si vellet q̄ obligaret se ad conducendum q̄ esset illicitus nisi in alio alleuiaret conductorem. Presumiť tamen vsurarius ex predictis in ante p̄cedenti. q. ꝛ etiam q̄n ꝓpios fundos vēderet ad hmōi ꝓtractus faciendos cū non p̄sumať in ꝓtinenti velle ꝓtraria agere. l. nō ad ea. ff. de cō. ꝛ de.

69 ¶Utrū emens tpe messium granū vel vindemiarū vinū p̄o precio quod tūc valet cum pacto q̄ tot mēsure sibi reddanť tpe paschali sit vsurarius? R. Ho. in sum. ꝛ Jo. an. cum glo. in. d. c. fi. q̄ sic. xiiij. q. iij. vsura Nec ob. q̄ aliq̄n sunt viliora. quia ad ea que raro eueniunt non considerant leges. l. nam ad ea. ff. de legi. in auť. vt sine ꝓhibitione. §. quia vo post multam. et cōmunis cursus est q̄ sint cariora q̄ extimādus est. c. certificari. de sepul. ꝛ. l. j. §. j. ff. de fluminibus.

¶Utrū emens frumentū. vinū ꝛ hmōi tpe quo colligitur vt postea carius vendat alio tempore sit vsurarius? R. q non. est tamen turpe lucrum. Primo si est ecclesiastica p̄sona que hoc facit. xiij. q. iij. c. quicūq; tpe. Scōo si hoc facit ꝓpter auariciam. s. vt carius vē dat nulla alia necessitate pensata vel vtilitate. aut vt caristiam inducat taliter q̄ homines cogaňť emere ab eo. ꝛ ipe ad libitū possit vendere. ꝛ sic peccat mortaliter. ꝛ credo teneať restituere damnum si quod dedit ex hoc cōmunitati siue alicui q̄ alio modo sibi p̄o uidisset: si talis non impediuisset taliter emēdo. sicut faciunt illi q̄ stant in porta ciuitatis vt totū granū nouum emant. ꝛ ꝓcurant ne deferatur in plateā ad vēdendū. Et de istis intellige p̄fatū. c. quicunq;. Si vo talis emeret p̄opter bonum cōmune vt fecit Joseph scz vt ꝓuideat ne populus suus fame pereat: sic mereretur. Si aūt emeret ꝓpter ꝓuisionem suam ꝛ suorum. ꝛ postea nō indigēs tanto: illud vendit quod superest precio occurrenti. Vel si facit hoc ꝓpter exercēdam iustam cōmutationē per modum mercantie. nō vt caristiam inducat: sed potius vt lucrū aliq̄d ex opere suo recipiat ꝓpter sustentationem sue familie. vel ꝓpter pietatē vt dispenset in pauperes: sic licet: dummodo moderate faciat: et caristiam non inducat. hec ex Inno. Ho. Ray. Rodo. ꝛ summistis ꝛ Pe. de ancho. in. c. j. de vsu. li. vj.

¶Quid de his qui emunt oues vel boues et hmōi a pauperibus quos nō habent? R. Rod. q̄ si emens a paupere vel diuite scit vel credit ea non habere. ꝛ q̄si iam ea tradidisset locat ei p̄o p̄cio annue pensionis: sic cōmittit vsuram. quia clare patet q̄ fit in fraudem vsurarum. Si vo credēs eos habere sine fraude ꝛ bona fide emptio fiat. non est credendū q̄diu bona fides durat emptorem peccare nec ad restitutionez teneri de cōsumptis bona fide durante. sed de extantibus vel in q̄tum factus est locupletior credo teneať in casu q̄n oino ab alio nō emisset. nec aliquod interesse patiť ex tali emptione.

¶Quid de emente equos et hmōi sibi reddendos a vēditore in certis nundinis p̄o minori precio q̄ valeant tpe ꝓtractus? R. Rod. q̄ est vsura: nisi verisimiliter dubiteť vel credať plus vel minus sint valituri tpe solutionis: vt patet ex supradictis.

¶Utrū locās rem quā extimat cū pacto q̄ qualitercunq; perdať seu deterioreť vult precium rei sue recuperare cum aliquo lucro sit vsurarius? R. q̄ sic. quia vt no. Bar. in. l. si vt certo. §. nunc videndū. ff. cōmo. ꝛ. l. j. eo. lz extimatio non faciat semper venditionem tamen cum tali pacto facta videtur facere venditionem. Et ideo perinde est ac si vendidisset. quia precium quod expectat exigit vltra sortem. Et sic vsura est aut saltem contractus illicitus est ꝛ pnicios⁹. ꝛ ideo restituere teneť qđ vltra sortē accipit.

¶Utrū mutuans granum vetus ꝛ huiusmodi vt postea recipiat nouum sit vsurarius? R. Ho. ꝛ Gof. volunt q̄ sit vsurarius solum quando facit hoc vt meliorationem recipiat. sed si facit ne frumentum pereat ꝛ vt accipienti gratiam faciat: non erit vsurarius ſm Rod. dummodo nō auferat libertatem debitori liberandi se vetus soluendo. ꝛ placet. quia si sine aliqua iniusticia ꝛ preiudicio alterius cōsequor vtilitatē meam: non ero tibi iniurios⁹. maxime quādo tempore

solutionis verisimiliter non estimatur plus valiturū als non liceret. Idem dicendum ſm Mo. si aliquis haberet equuz de quo nihil facit acciperet mutuo ab aliquo centum cū tali pacto q teneat equum suum z pascat eum. et vtatur eo sine preiudicio equi. q talis accipiens non erit vsurarius. Ratio quia nullum dānum facit ꝓximo. immo alleuiat eum pascēdo equū. Idem dic de domo pignorata mutuanti q̄ vtilis est sibi. quia eam locare nō vult vel non potest. et mutuans custodit domum a ruina. Propterea addit q in istis casibus considerandū est preter mutuū: vtrū pares sint vtilitates hinc inde. Et si pares sint non erit vsura vt in casibus predictis quia in quo habet equū alleuiat alium ab expensa. et qui habet domum conseruat eam cum dñs nullum lucrum ex ipsis esset habiturus. quod bene no. quia facit ad multa. Non tamen extendens ista ad lucrum quod q̄s facit ex pecunia mutuo accepta.

75 ¶Utrū dans. x. vlnas panni ꝓ alijs. x. in futuro dādis sit vsurarius? R. Ro. q non quia est cōtractus p mutationis. z cum dicit de mensura: intellige de mensura modij z lagene z ceterorum vasoz quib⁹ grana vel liquida mensurant.

76 ¶Utrū habens pecuniam quā timet in futuro tempore minorari iurta ordinationes dominoz vel ciuitatum possit sine vsura ipsam dare alicui hoc pacto vt sibi reddatur in equali precio in quo est quando ei dat? R. ſm Ale. lō. in quoli. q. de vsu. q sic: si ille qui recipit mox expendere vult in tempore in quo tantum valet. quia nil vltra sortem recipit. nam potuisset etiam aliquid emere quod postea vendens rehabuisset equiualēs pecunie. z placet mihi. Nam q̄nis in mutuo non liceat spare lucrum. tamen vitare dampnum sine dāno alterius licet. licet aliq̄ teneant q sit vsura.

77 ¶Utrū ciuis a quo cōmunitas eius indigens pecunia accipit centum cōtra eius voluntatem: licite sine vsura possit recipere certum quid. puta. viij. libras p centenario quod sibi annuatim ipsa cōitas cōstituit? R. diuersi diuersa scripserunt. sed saluo meliori iudicio mihi videtur distinguendum. q aut cōitas ipa habet annuos redditus aut non. Si habet sicut est ciuitas ianue. z de ipsis redditibus assignat certam partem tali a quo pecunias habuit ſm proportionem pecunie habite. ita q tantum habeat omni anno de tali redditu ſm q reddatus ipe bene vel male respondet sic licite talis accipit. quia talis cōmunitas talem pecuniam accepit non nomine mutui cum nunq̄ velit eam reddere: sed pro precio talis partis suoz reddituum quos pro solutione pecunie habite vendit tali ciui. z sic est emptio reddituum ciuitatis que fieri potest sine vsura. vt. s. dictū est. ff. xliij. Nec ob. q prefati ciues non intendebant emere. quia licet non intenderent emere. tamen cōitas potuit eis dare pro pcio talem redditum insolutum. z sic erit emptio et vendicio sicut posset eis aliquā possessionem dare insolutū contra eorum voluntatem sicut fit sepe. Et ſm hanc viam intelligo Jo. de saxo. in sua sum. et Jo. an. z. d. an. z cōmuniter moderniores in. c. in ciuitate. qui dicunt licite tales illud lucrum accipere. Et ſm hoc loca Janue montis florentie z impreſtita venetiarū sunt licita z sine vsura. Si vo cōitas non habet redditus. vel si habet iam exhausit in contractu supradicto vel alio modo: sic talis ciuis non potest aliquid vltra sortem accipere sine vsura. quia quicquid accidit sorti in mutuo vsura est. nisi affuerit iustum et vere interesse quod potest extimari etiam ex dubio euentu ſm conditiones personarum z negociorum ſm Tho. ij. q. lxij. ar. iij. Unde dicit q dupliciter q̄s damnificatur. Primo mō cū ei auferē id qđ actu habebat. z tale dānum est restituendū ſm recopensationem equalem. Scđo mō damnificat impediendo ne adipiscat qđ erat in via habendi. z tale damnū non oportet recompensare in equali. q minus est habere aliq̄d virtute q̄ habere actu. Et ideo q̄ erat in via habendi aliquid habet illud solum in virtute vel potentia. Et ꝓpterea si redderet ei vt haberet actu: non haberet simplum sed multiplicatū. qđ non est de necessitate restitutionis. Tenet tamen aliquā recōpensationē facere ſm conditionem personarum z negociorum. hec ille. Et sic patet quando non potest poni interesse certum ꝓ incerto. vt dicit. d. An. in. c. salubriter de vsu. Et sic intelige Ale. lō. sctm̄ bernardinum cum similibus. qui tenent non licere sine vsura aliquid accipere. et hec bene nota.

¶Quid de sponte dantibus cōitati vt tale quid annuatim habeant? R. Laur. de redol. in suis contractibus q si. v. concurrant q licet. Primum q redditus non sit excessiuus sed cōueniens. Scđm q redditus fiat de bonis z super bonis cōitatis. q̄ si fieret relatio tm̄ ad personā cōitatis esset illicitū. Terciū q non detur facultas resoluendi contractū pro maiori vel minori precio sed solum occurrenti. Quartū q tps sit incertū. q̄ si redditus z tpa forent certa. tunc vbi esset maior q̄titas percepta ex tpe q̄ illa que datur ciuitati: videret cōtractus vsurarius. Quintū q tales emētes non sint vsurarij. istud est verū q̄ ad pſumptionē solū. Et ideo si vere emit in foro anime licet. Istis autem non cōcurrentib⁹ non licet. Nec est simile de coacte dantibus cōitati. quia de rōne vsure est vt cōmittatur circa mutuū voluntariū non violentū. Et ꝓpterea in talibus nō est ratio formalis vsure. sed bene in istis volūtarijs q̄ intendūt mutuare nō emere.

¶Utrū emētes iura pfatorum ciuium qui licite a cō 78
munitate certū quid annuatim ex redditib⁹ ciuitatis recipiūt: vt dictum est: sint vsurarij? R. q non. ſm. d. An. z Jo. de saxo. vbi. s. Ratio. quia emunt redditū in pecunia iam constitutū. Item idem redditus crescit et decrescit. nec est maior q̄ redditus possessionis immobilis. Itē stat periculo emptoris et multa alia que vide in Pe. de anch. in. c. vsurarū. de vsu. li. vj. qui bis concor. Limito tamen predicta vbi nisi cōitas ipa notabiliter lederet ex ipis emptionibus q̄ cū pupillo cōparet. vt. l. rēpublicā. C. de in. reipu. Jdeo ei⁹ administratores nō possent eas dānificare. nec factū eorū valeret in dānum reipublice vt. l. ordinis. C. de decre. decu. z. l. pses. C. de transac. z. l. ambitiosa. ff. de decre. ab or. fa. Jdeo non valeret talis venditio nec emptio facta ab illis qui hoc sciunt sed tenerent restituere totum qđ receperunt.

¶Utrū liceat mutuare cōi meo vel alicui dño ꝓ ali- 80
quo officio habendo ex quo spero cōsequi magnū honorem z lucrū? R. ſm Jo. de saxo. vbi. s. q non sine vsura. quia mutuans sic recipit expresse ex mutuo vltra sortem. ego tamen credo q si ex officio nō habeo consequi nisi lucrum qđ debito modo deberet tali exercitio cum non possim illud habere nisi mediante mutuo si sum aptus ad tale officiū exercendū. q possum mutuum dare vt illud habeam sine vsura. q qđ acc

pio lucri nō respicit mutuū sed exercitiū ꝓncipaliter. licet scōario postea mutuū.qđ lucrū scōario spare ex mutuo:nō est vsura.vt.ī.dictū est.ℱ.j. Si tñ ex statuto vel antiqua ꝓsuetu ānē voleus habere tale officiū teneret aliquid soluere.ꝛ vt talem solutionē euitaret mutuū daret esset vsurarius.

¶ Vtrū mutuās sup pignore aliquo cū tali pacto ꝙ donec debitor sibi restituerit pecuniā ipe creditor habeat fructus pignoris? ℟.ꝙ vsurarius est.c.illo vos. de pign. Et quid teneatur restituere: habes.ī. Pignus.ℱ.xij.

Vsura.ij. de eius ꝓhibitione ꝛ penis tā contra vsurarios ꝙ ꝓ fautores eoꝝ.

¶ Vtrū vsura sit pctū mortale? ℟.ꝑm oēs tam theologos in.iij.di.xv.ꝙ canonistas in.c. qñ multi.xlvij. di.ꝛ in.c.super eo.de vsu.ꝛ in multis alijs locis.ꝙ sic Nā vsura est malū non solū in se sicut homicidiū qđ posset ex aliqua circūstantia fieri sine pctō:vt in iudice seruato ordine debito ꝛ hmōi. sed etiā est malū ꝑm se. Et ideo cū nulla circūstantia pōt bene fieri de ptāte ordinata etiā a deo. Et hoc ꝓbat.ī. ꝙ sic malū in se ꝛ ꝑm se tali rōne.qz est ꝓtra rationē naturalē ꝓpietatis pecunie ad qđ sequit vlterius ꝙ vendit ibi illud qđ non est. Et hec est rō phi.v.etb.ꝛ.j.pol. vbi ꝓbat ꝙ ꝓprius vsus pecunie.ꝛ ꝓncipalis est ei⁹ ꝓsumptio siue distractio. qz est inuēta ad cōmutationes faciendas. et ideo ꝑm se est malū ꝓ vsu pecunie mutuate ꝑcium recipere.qz hoc est vendere bis vel vēdere qđ non est. Probat ꝛ alia rōne ꝑm Sco. in.iij.dis.xv.q. ij.ar.ij.sic. Pecunia mutuo accepta trāsit in dominiū debitoris ita ꝙ fit sua. Et ideo magna est inequalitas ꝙ aliqs in re sui ꝓprii lucrū q̄rat.cū nullū damnum inde quicquid de re cōtingat incurrit. Multe alie rationes assignant a doctorib⁹. Sed ꝙ sit pctū mortale:melius ꝓbat aucte diuine legis Ezech.xviij.ibi ad vsuras dāte ꝛc. Et in ps.xiij.ibi. Qui pecuniā nō ꝛc. Ergo erq̄ nō viuet nec habitabit in regno dei: demonstrat esse pctū mortale. Prohibet etiā Exod.xxij. Si pecuniā cōmodaueris ꝛc. Facit.c.sup eo.de vsu. Ān si quis pertinaciter asserat vsuras exercere nō eē peccatum:vt hereticus est puniēdus.ꝛ ꝓcedi dz contra infamatos vel suspectos de hmōi errore sicut contra infamatos de hereſi.de.ex grauī.de vsur. Nec etiam de iure ciuili bodie concedunt: immo sunt ꝓhibite. vt no.glo.in.c.quid dicam.xiij.q.iij.ꝛ in.d.c. quia in omnibus. de vsur. quia impator dicit se amplectere iij.concilia.quoꝝ vnū sez nicenū. eas ꝓhibet in.d.c. qñ multi.vt in auc.de eccle.tit.circa principiū. Item leges imitant canones in matrimonijs et vsuris. vt in auc.vt de.apud ꝓri.epi.que.ij.q.iij.ℱ.hinc colligitur.ꝛ de no.ope.nū.c.intelleximus.ꝛ in casu in quo videnē permitti non est vsura. sed rōne interesse illud plus exigit. Nec ob.Deut.xxiij. Nō feneraberis fratri tuo sed alieno.quia in vera littera non habetur illud sed alieno.sed fuit per iudeos appositum. aliter ꝓtra liceret sibi scriptura.vt patet Exo.xxij.ꝛ Deut. ij. Vel dic ꝙ fuit permissio sicut ꝛ libellus repudij ne maius malum facerent.vt patet Esa.lvj. Item nec illud Deut.xv. Feneraberis multis gentibus.ꝛ ipse a nullo fenus accipies.quia ibi ponitur consequens ꝓ antecedente:quasi dicat.tantam abundantiam habebis ꝙ poteris multis fenerari si volueris.ꝛ tu a nullo mutuari indigebis. Item nec illud.c. ab illo.xiij.q. iiij. qđ intelligit non vsura.sed recuperatio debiti ly vsura. Et sic licet:dummō nō sit scandalū.vt.ī.patet Vsura.j.ℱ.xxiij.ꝛ xlviij.

¶ Vtrum liceat accipere sub vsuris? ℟. vt colligo ex Ri.in.iij.di.xv.q.v.ar.v.ꝛ Tho.ij.ij.q.lxxviij.ar.iij ꝛ Inno.ꝛ Joh.an.in.c.dilectus.de simo.ꝛ Pa.post ho.in.d.c.super eo.de vsu. Hug.ꝛ Arch. in.c.mouet. xxij.q.j.ꝙ aut ille qui accipit sub vsura: hoc facit ꝓ opere illicito.ꝛ sic nullo modo licet. immo ꝑm Arch. ꝛ Rod.peccat mortaliter. Aut facit ꝓ opere licito. et sic distinguo.quia aut tale est extreme necessitatis. ꝛ sic tenet Inno.in.d.c.super eo.ꝙ si non possum inducere ꝓmum ad mutuandum gratis.et ego fame peribo nisi mutuet ꝙ licet mihi inducere eum ad mutuandum sub vsuris vt maius malum euitet.ī.homicidium.Et licet ꝓma fronte videatur hoc dictū mirabile.est tamen rationabile. Nec est hoc ꝓcurare pctū:sed volenti committere peccatum persuasio est vt saltem minus peccet.qđ licet.xxij.di.duo. Si autē opus nō est talis necessitatis extreme.tunc subdistinguo. Aut ille paratus est dare sub vsuris ꝛ sic licet accipere ab eo sub vsuris solum ꝓ omni opere taliter necessario.qđ si omitterē notabiliter dāmificaret: vel notabilem paterer penuriam ego vel alter. vel ꝓpter subuentionem necessitatis sue vel alterius ꝑm Ric.ꝛ Tho.vbi.ī.vel ꝑm Arch.vbi.ī.etiam ꝓ opere vtili ex quo habeo cōsequi vtilitatē. Vel ꝑm Ho.ꝛ Pa. Inno.Ant. vbu. Jo.de ana.in.d.c.super eo.etiā ꝓ omni opere indifferenti. et placet. quia ꝑm Augu. in ench. Deus vtitur omnibus peccatis ad aliquod bonum:sic silr nos possumus. Aut ille non est paratus dare sub vsuris. ꝛ sic nō licet inducere eum ad mutuandū sub vsuris nisi cum peccato mortali inducentis excepto casu maioris mali euitādi: vt dictum est ꝑm Inno.

¶ Quibus penis subijciunt vsurarij? ℟. ꝙ vltra pe- 3
nas quibus puniunt a deo si sunt vsurarij manifesti incurrūt multas penas a iure eis inflictas.

¶ Prima sunt infames infamia iuris.C.ex q̄.cau.ir- 4
ro.infa.l.improbū. vnde vt dicit.d.An.in.c. Raynucius.de testa.etiā de iure ciuili bodie omnis vsurarius est infamis.ꝛ ita dicit etiam notare Barto.in.d.l. improbū.ꝛ per hoc fuisse determinatū.ꝙ si frater meus constituit vsurariū beredem. ꝙ ego possum rumpere testamentū per q̄relaz inofficiosi.C.de inof.test. l.fratres.ꝛ ꝙ sic de facto obtinuit ꝛ consuluit.multō magis sunt infames de iure canonico.vt.c. infames. iij.q.vij.ꝛ.vj.q.j.infames.

¶ Scda ꝙ ad cōionem altaris non sunt admittendi 5
c.quia in omnib⁹.de vsur.Et intelligit abbas.ꝛ sequitur Pa.in.d.c.qz in omnib⁹ ꝙ non debēt admitti ad ecclesiam qñ celebrant diuina. quia assistentes in ecclesia tūc dicunt admitti ad cōionem altaris. Et placet vt confusi resipiscant vt dicimus de excōicato.c. pia.de excep.lib.vj.

¶ Tercia ꝙ non admittunt ad oblationem offeren- 6
dam.d.c.qz in omnibus.

¶ Quarta ꝙ non sepeliant in ecclesiastica sepultura 7
d.c.qz in omnib⁹.que pena cū duabus precedentib⁹ est laterañ.concilij posita in.d.c.qz in omnib⁹.Et additur ibidem. ꝙ si quis clericus ꝓtrauenerit scz recipiendo vsurarium ad cōionem vel oblationem. ipso facto est suspensus ab executione sui officij ꝑm Pa. in.d.c.quia in omnibus.qñ sicut hoc verbū subiicet.inducit sentētiam ipso facto.vt no.glo.in.c.vnico.

de iniur.li.vj. Facit.c.si qui's suadente.xxij.q.iij. Ergo fortius istud verbum maneat. & tamdiu donec ad arbitrium episcopi satisfecerint. Et similiter in vsurarijs infligunt ipso iure ꝺm eundem Pa.in.d.c.q2 cuz in eo nullum verbum ponatur per quod sentẽtia dominis exigat. Ber.ꝺo & Io.ibidem videntur tenere q; nec ꝓtra clericos nec contra vsurarios irrogantur ipso facto. Sed primum puto verius. Sepelientes ꝺo tales vsurarios sunt excõmunicati ipso facto. vt in cle.eos.de sepul. de quo supra excõmunicatio.vij. casu.xxxv. nisi cauerint idonee ipsi ꝺm q.j. dicã. Vel si non potuerunt. et signa tamen contritionis ostenderint heredes eorũ inq̃ntum hereditas sufficit. vt in d.c.q̃q̃.nõ.de vsu.li.vj.

3 ¶Quinta pena est q; non possunt recipi ad confessionem suorum peccatoꝝ donec de vsuris fuerit ꝺm facultates eoꝝ plenius satisfactũ vel idonee cautum illis quibus debent restitui vsure extorte si sunt presentes: vel alijs qui possunt eis acquirere vel eis absentibus loci ordinario vel eius vicario vel presbytero parochie in qua habitãt vsurarij. vel tabellioni de mandato ordinarij. ita q; certa q̃titas exprimaꝯ in cautione & manifesta si apparet vel si non apparet manifesta: exprimaꝯ illa q̃ntitas que ad arbitriũ eius q̃ cautionem recipit videꝯ. qui si scienter minorẽ receperit: tenebiꝯ ipse de suo. multo magis si nullam. hoc habetur in.c.q̃q̃.de vsu.li.vj. Et nõ hic q; noie idonee cautionis intelliguꝯ pignora vel fideiussores.l. si mãdato.ff. mandati. que si non possent dare scõm Bar. & Io.an. iurabunt se hoc dare non posse: et facturos quod ꝓmittunt. de senten.ex.c.fi. §.illis.li.vj. Aduerte etiam q; illi qui possunt nobis acq̃rere sunt filij quos habemus in potestate nostra. Itẽ serui ꝓprij. Item serui in quibus habemus vsumfructum. Item serui alieni quos bona fide possidemus tanq̃ seruos. vt isti. per q̃s perso. no. acq. §.f. Procurator aũt dño absenti banc psonalem obligationem non acquiret. per.l. quẽadmodũ. ff. de acq. pos. & l. generaliter. & l. q; meo. e. ti. ꝺm Bar. & Io.an. in. d.c.q̃q̃. Itẽ nõ q; per loci ordinarium ꝺm Io.an. vbi. §. intelligo eꝑm de iure. & idem de decano archipb̃ro vel abbate qui alꝭ de consuetudine iurisditionẽ haberet in spũalibus in loco in quo vsurarius degit. Item qꝺ dicit de rectore parochie in qua vsurarius habitat: multo fortius intellige de rectore parochie debitoris lesi: cũ sit quasi iudex & minister eius ꝺm Bar. & Io.an. Facit .l.eum ꝓ quo. ff. de in ius vo. Item scito q; per hoc quod dicit de mandato ordinarij. arguit Io.an. q; tabellio in hoc casu non acquirit actionem extraneo ex sua stipulatione: nisi faciat istud de mandato ordinarij. & hec bñ notabis ꝓtra multos confessores.

9 ¶Sexta pena est q; nullus debet interesse eorum testamentis nisi satisfecerint vt dictuz est in precedenti q.d.c.q̃q̃.

10 ¶Septima pena est q; testamẽta eoꝝ sunt nulla ipo iure si nõ satisfecerint. vt dictũ est. d.c.q̃q̃.

11 ¶Sed nunquid idẽ est de codicillo sicut de testamẽto? R. Bar. & Io.an. ibidem q; sic. & de qualibet vltima volũtate alia. vt patet ex ꝓnci. d.c.q̃q̃. quia large codicillus testatio mentis dicitur. xiij. questi. ij. §. sed aliud.

12 ¶Sed quid si facit testamentum & postea cauet idonee vt. §. dictum est: nunquid valebit? R. Bar. tenuit q; non. per regulam non firmatur. de re. iu. li. vj. quia ab initio nullum fuit. Sed magis placet opi. Io.an. qui tenet q; sufficit q; ante morẽ cauerit idonee. Ratio quia testamentũ cõfirmatur in morte. Item quia omnia iura fauent testamẽtis. l. j. C. de sa. sanc. ecc. fac. in gr. l. j. §. ij. ff. de lega. iij. vbi legata ad pias causas relicta facta a filiofa. & a seruo. lz tpe testamẽti in spectu non valeant. si tamen emancipatus vel manumissus pseuerat in eadẽ volũtate valebunt. Item accipere cautionẽ est q̃cunq; accipere: sicut et dare est q̃cunq; dare. j. q. j. eos. & ꝓata regula non firmatur de solo tractu tpis loquiꝯ.

¶Octaua pena est q; nulla vniuersitas vel collegiũ vel singularis persona: vsurarios nõ oriundos de terris ipsorum exercentes vel exercere volentes pecuniam fenebrem permittant habitare in terris ipsorum. sed q; expellant nunq̃ de cetero admittendo. vt in.c. vsurarum. de vsu. li. vj. Et incurrũt penam interdicti vniuersitas vel collegium. epi ꝺo & superiores suspensionis. epis inferiores ecclesiastici excõmunicationis ipso facto si tonos ꝑfatis ad exercendum sensus locauerint. vel sub quocunq; alio titulo concesserint etiã venditionis ꝺm Io.an. quã penam si per mẽsem sustinuerint indurato animo: terre eoꝝ q̃diu i ipis morant sunt ipso facto interdicte. Illi laici debẽt per excõicationẽ ad hoc idem cõpelli. non obstãte quocũq; eorũ priuilegio. Et de hoc vide. §. Excõicatio. vij. casu. xxxij.

¶Sed q̃d dicemus de dñis & cõitatibus que concedũt iudeis vt possint exercere vsuras & locant eis domos & faciũt conuentiones cũ eis super vsuris exercendis. & vt iudices cogant debitores ꝺm conuenta & bnõi? R. d. andreas barbatius et Pau. de ca. consi. cclxxvj. & pe. de anch. cõsi. ccxxx. et quidã alij conati sunt tenere q; licite facere poterũt dummodo auctoritas seu licẽtia ab ordinario obtineaꝯ. & hoc quia accedit ad bonum cõmune totius reipublice. Itẽ quia sic est ꝓsuetudo de cui⁹ initij memoria nõ exist̃it contrariũ & tolerãtia romanoꝝ pontificũ: ꝑsertim in terris tpaliter ecclesie subiectis. & ideo videꝯ valere. Itẽ q; ista cõcessio nõ est peti nutritiua ex parte x̃piano? vt in.c. super eo. de vsu. Ex parte ꝺo iudeoꝝ nihil nobis de bis q̃ fatis sunt. vñ dicit tex. in.c.q̃ sincera. xlv. di. superuacue reiuideꝯ dare operam qui arcere nitiꝯ iudeos a peccato: vtpote damnatos ꝓpter perfidiam. Et ideo tolerant in eoꝝ ritib⁹. hec sunt in summa eorum motiua. Sed salua eoꝝ reuerentia demonstrabo q; nedum ꝺe sed aperte erronee consuluerũt. vnde ꝓ clariori intelligẽtia no. ꝺm Bira. de fenis. & refert Io.an. in mercu. in regula pctiñ. li. vj. q; triplex ẽ permissio ꝓtra legem. Prima simplex indulgens penam solũ sed non culpã. Et hoc modo ꝓmittit ecclesia ꝓpribula ꝓpter maius malũ seu pctiñ euitandum vt in.c. veniq̃. iuncta glo. in ꝺ. venia. iiij. di. & in.c. veniens iuncta gl. fi. qui de. vel vo. Scda permissio est tollens impedimentũ. & isto modo ecclesia tolerat ritus iudeoꝝ. phibens x̃pianis ne eos impediant. d.c. qui sincera. & c. sicut de iude. Tercia permissio est ꝓstans iuuamen. ꝺm quẽ modũ ecclesia ꝓmittit clericum occidi a seculari iuste. quia eũ degradat & tradit. vt in.c. degradatio. de pe. lib. vj. Et de hac habes in.c. nouimus. de ꝺ. si. & j. Coꝝ. v. Prima fit ꝓpter maius malum euitandũ. Scda ꝓpter bonum qꝺ inde consequi sperãꝯ. vt. §. iudeos tolerãdo lucrari possit. vt in. d.c. qui sincera. et vt nobis veritas in eorum ritibus fiat

nota.vt dicit Aug. Tercia vo nõ potest fieri nisi de eo quod licitũ ẽ. Nam licitũ ẽ q̃ maleficia non remanent impunita.c.vt fame.de sen.ex.& in.l.ita vulnerat? ff.ad.l.aquil. Ideo merito tradit clericus Fran.in.ij. sen.dicit q̃ duo sunt genera maloꝝ.vt dicit glo.sup illud.ab occultis meis mũda me ꝛc. Quedam sunt nostra que a nobis oũtur.& bis nullo modo consentire debemus nec directe nec indirecte. Quedã vo sunt aliena que fiunt ab alijs.& bis nũq̃ cõsentire debem? directe consensu approbationis. Aliquando tamẽ licet consentire indirecte consensu pmissionis.sicut de? permittit aliqua mala ex causa rõnabili.sine vo cã rõbili non licet. Unde dicit q̃ recipere mutuũ sub vsurꝛ ex rationabili causa.puta necessitatis vel vtilitatis.licet.als non.hec ille. Ex quibus ego concludo ad.q. q̃ tales peccant mortaliter & sunt excõmunicati & tenẽtur ad restõnem omniũ vsuraꝝ. ex tali quentione solutarũ si iudei non restituent. Nam licet principes & cõitates possint permittere vsurarios prima pmissione. vt tenet Bald.& Bar.in.l.cũctos populos.C. de. sum.tri.quod tamẽ ego non admitto simpliciter quia maius malũ ẽ vsura q̃ est peccatũ mortale cui̇ qõlibet damnũ temple vel corpale quod euitaꝛ ꝓpter vsuraꝝ Et ideo non põt pmitti ꝓpter maius malũ euitandũ. Solũ concederem dictum Bal.& Bar. quãdo maiora peccata si nõn pmitterentꝛ simpliciter haberẽt consequi.vt puta homicidia & hmõi.als nõ credo excusentur etiã simpliciter pmittendo.ar.c.post miserabilem eo.ti.vbi p̃cipiꝛ eis vt cõpellant iudeos restituere vsuras.ergo a fortiori ne exigant ꝓuidere tenentur. Maꝝ facilius impediũtur facienda cui̇ tolerentur iam facta vt in.c.quemadmodũ.de iureiuran.& l.patre furioso. ff.de his qui sunt sui vel alie.iu. Nihilomin? pmissiõe secũda pmittere nõ possunt cũ nullũ bonũ sequatur. immo multa mala.vt patet vltra expientiam p.c.vsuraꝝ.de vsu.li.vj. Et multominus pmissione tercia vt est in ꝓposita.q. Nam nullus põt pctm̃ cõmittere seu cooperari vt cõmittaꝛ p quocunq̃ bono obtinendo seu malo euitando ab alio.c.super eo.de vsu. Facit.c. j.xxij.q.ij.& c.forte.xiiij.q.v.& c. quod ait.xiij.distinglo.& in.c.non magno.ne cle.vel mo. Liceret bene alicui quando eidem imponereꝛ necessitas duoꝝ malorum pene & nõ culpe. Item liceret volenti facere vnũ de duobus malis culpe ei persuadere vt minus faciat & maius dimittat.& non tercia permissione. sed soluꝝ prima & secunda. Intelligo quando aliter non posset cõpesci quin vnũ faciat.als non.& ita loquitur.c. duo xiij.di. Et ideo cum tales nedum consentiãt immo cooperanꝛ vsurarie prauitati exercende.patet q̃ peccãt mortaliter.& etiam sunt excõmunicati exquo pacisciũtur cum iudeis vt possint exigere vsuras.aut q̃ eis iustitia fiat de vsuris exigendis. multo magis si ad hoc interponũt decretũ. Talia em̃ pacta vel decreta facta ab illis qui habent potestatem condendi leges vl statuta dicũtur legesvel statuta.vt in.l.pe.§.ille.ff.de vona.inter vi.& vxo.& in.l.cesar.ff. de publica.& vtrobiq̃ per Bal.& per eundem Bar.in.l.xij.§. actor.ff. de re iu. Ratio.quia facientes talia pacta nedum intendunt se obligare.immo principaliter volunt obligare omnes de ciuitate & districtu & obliganꝛ etiã illi q̃ nõ assenserũt. Ergo sunt statuta cum ex pactis meris nõ obligentur nisi consentientes.vt in.l.j.ff.de pac.& statuentes vl p̃sumentes iudicare q̃ vsure soluanꝛ sunt excõmunicati.cle.j.de vsu.que cũ indistincte loquaꝛ. habet locum etiam de decretis factis cuꝝ iudeis. vt tenet Laud.ibidem cum glo.& d.Lar.et Jo. de Imol. Facit quod no.Ge.in.c.j. de vsur.lib.vj.qui vult q̃ pene eiusdem.c.ligant etiam locantes domos iudeis. et idem tenet.d.Lau. de redol.tractatu de vsur.q.clvj. Et q̃ teneantur ad restitutionem patet.quia causam eff.cacem dant damno proximi.et sine qua non dãnificarentur.ideo tenentur insolidum si illi non restituent.vt patet.§. Restitutio.j.in ver. vsurarius.§.viij. Aduerte tamen ꝑm Laud. et Pau. in cle.j.de vsu. q̃ si supradicti prohiberent ne maiores vsuras exigeret dum non consentiant de minoribus non incurret penam excõmunicatõnis. Et sic tu serua.qd supra dixi. vt etiam consuluit.d.Alex.de nouo vicentinus & multi alij clariores voco.in scientia & conscientia q̃.§.allegati.qui consuluerũt contrariũ. Nec ob.coꝝ.motiua. Et primo auctoritas epi. quia nõ potest dispẽsare contra ius cõe editũ p̃ sacrũ concilĩ nisi ex cã necessaria & verisimiliter nõ p̃cogitata p̃ sacrũ concilium. ita no.Bal.in.l.oñes populi.ff. de iusti.& iu.& .§. dixi dispensatio.§.v.quia non ẽ hic in ꝓposito.& multomin? obstat cõsuetudo cũ sit coꝛruptela.qm̃ ꝓtinet in se peccatum.c.flagitia.xxxiij.q.vij. Nec tolerantia summorũ pontificũ. Nam papa non potest dispensare cum aliquo etiã iudeo vt mutuet sub vsuris.d.c.sup eo. qꝛ vt ꝓbaui.vsura est malũ in se & ꝑm se.& ideo ꝓ nullo bono potest.vt in.d.c.sup eo.patet. Multomin? potest cooperari nec̃q auxilium dare vt vsure exigantur qꝛ agentes & consentientes digni sunt morte.ad Ro. j. Si ergo non potest expresse nec etiam tacite. Et ido de tali tolerantia dicitur. quod permittimus non approbamus.c.hac rõne.xxxj.q.j. Et sic dicit etiã. Multa per patientiam tolerant. que si in iudicio deducere mus cassarentur.c.cum iam dudũ.de preben. Nõ obetiam q̃ nil ad nos ꝓtinet de his qui foris sunt.c. multi ij.q.j.quia hoc verꝛ nisi in duobus casibus. Prim? qñ illi qui sunt foris lędunt xp̃ianos vel iniuriantur eis. quia sic pertinet ad ecciam. Ita no.Inno. & docto.in c.super bis. de voto.& Hostiẽ.& Jo. an.& cõmuniter alij.in.c.gaudemus.de diuoꝝ. quia si infidelis delinq̃t contra legem nature vel contra ius diuinũ potest puniri a iudice ecclesiastico.& sic est in ꝓposito. Et ido impedit se ecclesia.vt patet in.d.c.post miserabilem. Secũdus casus in quo valet est quando cooperamur alicui coꝝ in peccato.quia pertinet ad nos sicut etiaꝫ in ꝓposita.q. Intelligiꝫ igitur ꝓut nihil ad nos. ꝑm gl. in.c.iudei.de iude.s.vt eis penam spũalem infligam?. vel vt faciamus eis canones.aut xp̃ianam conuersationem imponamus eis inuitis.c.de iudeis.xlv. distinc. ꝓterea si attendas totum titulũ de vsur.tam in decretalibus q̃ in.vj.& de.ecclesia non tolerat aliqua tolerantia vsurarios.nec vult tolerentur a p̃cipib? xp̃ianis.vt patet in.d.c.post miserabilem.& c.vsurariuꝫ. immo q̃ vsure exigantur a xp̃ianis per iudeos ẽ valde ignominiosum. cum xp̃iani sint filij & angarientur a iudeis qui sunt serui.c.& si iudeos.de iude. Nec valet q̃ xp̃iani efficiẽtur vsurarij qđ erit maius malum. quia & si grauius peccet xp̃ianus in eodeꝫ genere peccati q̃ infidelis vno respectu.tamen iudei graui? peccant alijs respectibus & in maius nocumentum xp̃ianitatis.quia vltra vsuram habent odiũ contra xp̃ianos quos spoliant. Item sepius q̃ lucrati sunt a xp̃ianis.exportant ad ptes infideliũ. non sic xp̃iani qui vt sepius restituũt.

15 ¶ Nona pena ē q̄ si vsurari⁹ solvit alteri vsuras non potꝛ repetere nisi prius ipse restituat illas quas extoꝛsit ipse vel ille cui⁹ heres ē. vt in.c. michael. de vsu. Fallit hoc in clerico vel pcuratoꝛe q̄ noie ecclesie repetit vsuras quas soluerūt. q̄bus nō potest opponi. q̄uis ipi sint vsurarij ꝯm Pa. in. d.c. michael.

16 ¶ Decima pena est q̄ q̄uis cedat bonis vsurari⁹ nō habet ei respectus ne egeat vt hꝫ in alijs debitoꝛibus vt in.c. Odoardus. de solu. ⁊ in.c.ij. de pig. ita no. glo. ij. d.c. quia in oībus.

17 ¶ Undecima pena ē q̄ ad modū raptoꝛ ⁊ furū non solū tenet restituere rem quam acceperūt ꝑ vsuris. vt in.c. cū tu. de vsu. § ⁊ fructus quos pceperūt ⁊ q̄ pcipi potuerūt a vero dño ꝯm Ri. in. iij. xv. di. ⁊ cōmuniter omnes doc. ꝑ quo facit. l. videamus. § in fauiana quoq; ff. de vsur. Ratio. qꝛ est male fidei possessoꝛ siue titulo. vt i seq. q. lat⁹ patebit. Et ō sic tenet sicut ꝛ. dixi de possessoꝛe male fidei. Resto. j. in v. possessoꝛ.

18 ¶ Utrum solutū ꝑ vsuris transeat in dominiū vsurarij? Re. distinguendo. qꝛ aut sunt res consumptibiles vsu. vt q̄ consistūt in numero. pondere ⁊ mensura. vt puta pecunia. granū. vinū ⁊ hmōi. ⁊ cum ista recipiāt functiōem in genere suo. l. ij. §. j. ff. si cer. pe. absq; vllo in istis transfertur dominiū quando sunt ꝑmixta seu consumpta. l. si alieni numi. ff. de solu. ⁊. l. nam ⁊ si fur. ff. si cer. pe. ⁊. l. si frumentum. ff. de rei ven. Aut tale solutō sunt res mobiles q̄ seruando seruari pōt vel immobiles. Et in his an transeat in dominium vel ne fuerunt opi. glo. ⁊ Inno. in.c. michael. de vsu. tenet q̄ vsurarius tenetur ad restitutionem ex quasi cōtractu per conditionem indebiti. ⁊ sic consequenter q̄ dominiū sit translatum cum nemo condicat rem suam pretereq̄ a fure. l. fi. in fi. ff. vsufr. quēad. ca. ⁊ insti. de ac. §. sic itaq;. Idem videtur tenere glo. in.c. si quis vsurā. xiij. q. iij. ⁊ in.c. si eꝑum. xvj. q. vj. ⁊ in.c. ex trāsmissa. de rēi. ⁊ in.c. debitoꝛes. de iureiur. ⁊ pōt eē ratio. quia quando traditio habet consensum domini tradentis transfertur dominiū. l. contractus. ⁊ ibi per Glo. C. de fi. instrumē. ⁊ in. l. multū. C. si quis alteri vel sibi. ⁊ no. in. l. traditionibus. C. de pac. Et licet tradat volūtate coacta. tū volūtas est sufficiēs ad translatōnem domi nij. l. si mulier. ff. qđ me. cā. xv. q. j. merito. Sed his nō obstantibus salua semp melioꝛi determinatōne. iuxta illud. l. claudius felix. in fi. ff. qui po. in pig. ba. dico q̄ nullo modo transfertur dominiū. quod ꝓbo sic. Ex nuda traditione nō trāsferꝛ dñiū. l. nūq; nuda. ⁊ ibi ꝑ glo. ff. de ac. re. vo. ⁊. l. traditionibus. C. de pac. Sz solutum ꝑ vsura nudū traditur. patet si inspiciant oēs tituli. ex quibus res alterius acquiritur quo ad dominiū qui sunt isti. ꝑ empto. ꝑ mutuo. ꝑ transacto. ꝓ herede. ꝑ derelicto. ꝑ legato. ꝑ vote. ꝑ suo. ꝑ donato ꝑ vsucapto. ꝑ prescripto. ꝑ cōmisso. ꝑ iudicato. ꝓ pena. ꝑ socio. ꝑ soluto. de q̄bus habes. ꝛ. Usucapio. §. v. quoꝛ nullo vestitur. Si dicis q̄ vestit titulo ꝓ soluto rōne pacti seu ꝓmissionis. Ad hoc dico q̄ tale pactum seu promissio est nulla. nec oritur aliqua obligatio naturalis vel ciuilis. vt patet in. d.c. debitoꝛes. ⁊ ibi hoc tenet prima glo. ⁊ Jo. de Imol. ⁊ Pan. Ratio quia cū lex resistit non oritꝛ obligatio etiam naturalis. etiam si alteri contrahenti tm̄ resistat. l. cuꝫ lex. ⁊ ibi Bart. ff. de fideiusso. Sed cum vsura prohibeatur pagina vtriusq; testamenti. c. super eo. de vsu. ⁊ etiā sit contra naturam. vt probat Aresto. j. pol. Jgit sequit q̄ tale pactum seu ꝓmissio soluendi vsuras nō indu-

cit obligationē. ergo nō potest dici q̄ vestiat ꝑ soluto Si asseris saltē soluit credēs se debere ⁊ sic p errōꝛem q̄ sufficit ad trāslatōem dñij. vt no. in.c. fi. de solu. negat hoc. qꝛ cōiter sciūt se nō obligatos. Si dicis. ergo soluūt sciēter indebitū. ⁊ sic transferꝛ dñiū cū ꝓsumat donare. l. cuius p errōꝛē. ff. de reg. iur. Ad hoc rñ. Hosti. q̄ ē verū q̄ solutū sciēter inde bite ꝑsumit donatū in solutōe nō improbata a iure. § nō in illa q̄ improbat a iure. vt ēin casu nro. Sequit ergo q̄ nō est donatio vera. qꝛ nemo sic intendit. nec ꝑsumpta. quia improbata a iure. nec solutio debiti veri vel putatiue veri. ergo nuda traditio. ⁊ sic nō trāsfert dñium. Hoc idem ꝑbat ꝑ glo. in. d. l. traditōnibus. q̄ vult q̄ ad hꝫ vt traditio transferat dominiū requiritur primo q̄ sit facta cū causa. vt. d. l. nūq;. ⁊ q̄ cā sit ydonea. §. ꝑ traditionem. insti. de re. di. ⁊ a dño. l. traditio. ff. de ac. re. vo. qđ non ē in soluto ꝑ vsuris. quia ⁊ si sit causa tamen nō ydonea. ꝑbat etiam hoc idem ista rōne. Ex pacto nullo ⁊ cui lex resistit nūq; transferꝛ dominiū. l. nō dubiū. C. de legi. tenet Bar. ⁊ cōiter docto. l. j. §. si vir vxoꝛi. ff. de ac. pos. cum ergo contractus vsurarius sit hmōi. vt patet in.c. ij. ⁊. iij. ⁊. c. consuluit. de vsu. Ergo nō transferꝛ dominiū. ⁊ hanc opinionē videnꝛ tenere cōiter docto. in.c. in litteris. ⁊ ibi Jo. an. ⁊ do. An. in. c. q̄q̄. de vsu. li. vj. ⁊ ibi Jo. an. ⁊ Be. ⁊ Fede. in suo cōsil. xxj. ⁊ Ange. in sua disputatione q̄ incipit Aliensis miles. circa finem. qui dicūt q̄ vsurarius tenetur ex delicto ad restitutionem. ⁊ damnato ac reprobato pagina vtriusq; testamenti. vt dictum est ⁊ patet in.c. tua nos. ibi in crimine ꝛc. Ergo patet q̄ nō acquirit dominiū. quia q̄ tenet ex delicto ad aliquam rem restituendam non est dominus. vt patet in fure. l. in re furtiua. ⁊. l. si nō manifestus. ff. de con. fur. Hanc etiam sequūtur cōiter theologi. Et hec ē tenēda presertim in foro conscietie. qꝛ sicut dicit archidia. in.c. si quis vsuram. xiij. q. iij. sicut vi cōpulsatiua rem alienam rapiens fictione iuris ciuilis efficit dominus rei. tamen iure ꝓtorio penes ꝓtorē dominū rei dominiū remanet. l. metū. aut. ꝑtem. §. iulianus. ff. quod me. cā. Sic saltem dicendū ē in soluto ꝓ vsuris. Et hꝫ facit text. ibi dū dicit. qꝛ res in bonis ē eius qui vim passus ē. Nec obst. glo. in contrariū adducte. quia potest dici q̄ ibi nō figūt pedes. patet. quia voluerūt etiam inducere hypothecam sup omnibus bonis ꝑ vsuris restituendis vt dicendū q̄ loquūtur in rebus cōsumptibilibus. Non ob. etiam rō adducta in ꝓtrariū. qm̄ non solū requiritur traditio ⁊ ꝑsensus tradentis. § etiam titulus verus vel putatiue verus. vtꝫ. probatum est. Et si quis vult ꝓtendere q̄ fictione iuris ciuilis efficitur dominꝰ tm̄ iure diuino ⁊ canonico oportet ꝓcludere q̄ dñium rei remaneat apud soluentem. nisi aliud ex eius volūtate disponatur. ⁊ sic ꝑ idem ē in conscia quo ad oēm effectum ac si nō esset translatum dominiū. Hoc patꝫ quia si res extat semp vsurarius tenet eam restituere cū fructibus vt. ꝛ. dictum est Restitutio. j. in ver. vsurarius. §. iij. Nec potest dare tantundē seu extimationem ꝓ volūtatē dñi cū iura astringāt eum ad restituēdū qđ tam praue acceperūt. c. cum tu. de vsur. ibi do nec reddant qđ tam praue acceperūt. Facit in ar. ad hoc. l. ij. in prin. ff. si cer. pe. ⁊ text. clarus i. c. si res. xiij. q. vj. Si vo alienauit tunc de equitate canonica tercius possidens potest conueniri ⁊ ab eo dicta res aduocari officio iudicis vt nota. Tenet Baldus in. l. rem quam. C. de iure dotium. nulla habita distinctione

aĩ possideaĩ titulo oneroso vel lucratiuo. Nam dicta distinctio bene debet fieri in re empta ex pecunia vsuraria. vt p glo. in. d. c. cuz tu. in fi. Sed in re ipa forma liter data, p vsuris non cadit dicta distinctio. ꝫ potest peti a quocũq; possidente etiaz titulo oneroso ex quo res est affecta illo vicio. Facit. l. si cum exceptione. §. aliquando. z l. metum. §. iulian⁹. ff. q̃ me. causa. ĩncta equipatione archi. in. d. c. si quis vsuram. de qua supra dictum est.

¶ Sed quero quis dicaĩ manifestus vsurarius vt subiciaĩ penis supradictis? R. vt collogo ex Joh. an. z Pan. in. c. quia in omnibus. z Jo. an. z archid. in. c. j. de vsu. li. vj. Ille dr̃ manifestus primo qui ẽ notorius de iure. puta quia conuictus vel condemnatus de vsuris seu coram iudice sponte confessus. c. cuz olim. z. c. super quibusdam. de ver. sig. Secũdo qui est notorius de facto notorietate facti. puta tenet altare paratũ vl mutuat in camera omnib⁹ volentibus sicut meretrix in prostibulo patet cuilibz. ar. de coba. cle. z mu. c. tua z. c. fi. ita dicit Barto. in. l. ij. ff. de fur. z Bal. in. l. bereales palam. ff. de testa. Jtem tercio dicitur manifestus ꝑm glo. in. c. ij. de vsur. lib. vj. quando quis coram sacerdote z testibus confessus in articulo mortis est se vsurarium. z mandauit restitui vsuras z resignauit libros. Quã glo. Fede. consil. viij. dicit veram. quando simul omnia prefatã concurrunt. alĩs confessio sola extraiudicialis non faceret manifestũ. Facit. c. venerabilibus. §. secus. de sen. ex. li. vj. Nec solũ mandatum de vsuris restituendis. alĩs manifesti nõ aliquo predictoz modoz. ꝫ vel p famã tm̃ aut alio modo a predictis nõ incurrũt ipo iure ꝑfatas penas ꝑm cõiter doc. nisi publicenĩ p ordinariũ loci.

¶ Quid requiriĩ ad publicationem faciendã? R. q̃ sufficiũt certa argumenta cum fama. d. c. tua. z ilz nullus accusator appareat. nihilominus ordinarius procedere potest ex officio. Aduerte tamen ꝑm Pa. in. c. ad nostram. de emp. z vendi. q̃ si est publicum z indubitatum q̃ quis plus vendit ad credentiam q̃z pro p̃cio statim soluendo. q̃ instrumentum eoz est nullus ipo iure, ꝓpter dispositionem. c. q̃z q̃. de vsur. lib. vj. qz tales sunt vsurarij. vt patet in simili in. c. nauiganti. de vsur. z sunt publici exq̃ publice ꝺ exercent. vt p3 in libris eoz. Nec ob. q̃ sunt ficti. quia in. d. c. ad nostram pena contra vsurarios statuta exercetur etiã ꝺ fictos vsurarios. quoniã in veritate sunt vsurarij. facit. l. nõ dubiũ. C. de legi. Jtem no. ꝑm Fede. consil. viij. z secũtur Pan. in. c. cum in dyocesi. de vsur. q̃ licet ds in vita non fuerit declaratus vsurarius z fecerit testamentũ. nihilominus post mortem poterũt fieri probatões ad declarandum q̃ erat manifestus. ita tenet Jo. an. in. c. j. de vsur. lib. vj. in nouel. z Bemi. ibidem. Et oẽs iste erũt bone ꝓbationes puta si differebat solutõnez vt plus venderet. vt in. c. in ciuitate. de vsur. Jtem si emit possessiones cuz pacto de retrouendendo cũ maiori p̃cio. ve. ꝑm Bal. in. c. j. de feu. dato. inui. le. co. qñ emit cum pacto de retrouendendo post quinquenniũ z non ante si est consuetus similes contractus facere p̃sumitur vsurarius. arg. d. c. illo vos. de pigno. Jtem p̃sumitur vsurarius quando facit facere quis ꝓfessionem coram episcopo q̃ instrumẽtum est de vero z puro capitali. quia censetur collusio in fraudem vsuraz p̃sumptiõe ꝑfati. c. illo vos. ꝑm Bal. in. l. j. C. de collu. dere. quod. c. in hoc articulo ꝓualet confessioni. Et sic fuit obtentum coram episcopo tudertino cõtra vnum qui multas confessiones tales fecerat fieri. Jtem quãdo pars dicit in instrumento q̃ non per simulationez. sed per veram veritatem talem contractum fact. ozitur p̃sumptio vehementissima ꝑm Bal. in. l. iij. C. pl⁹ valere quod agiĩ. Facit glo. in. l. si quis sub conditõe. ff. de condi. insti. Et quod no. glo. pegrina. in. l. cum allegas. C. de vsur. no. Glo. peregrina. in. l. cum allegas. C. de vsur. z pulcrum dictum Ange. in. l. sicut. §. superacuũ. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. Jtem probaĩ vsurarius ex libris suis vel per instrumenta ꝑm archidia. in. c. qui sincera. xlv. dist. z probat p ar. d. c. dicit etiam Bal. in. l. donatio. C. de dona. q̃ manifestus vsurarius ꝓbatur etiam p priuatam scripturam. Jtem quando est cõmunis opinio q̃ sit vsurarius. vt dicit Bal. in. l. j. in. iij. col. C. de sa. sanc. ec. Jtem quando tot z totiẽs feneratus fuit q̃ non possit nisi esse liquidũ in populo vt dicit Bal. in. l. j. in. iij. col. C. de fal. cã adie. le Jtem quando ex coniecturis apparet vsurarius z indicijs. vt dicit Bal. in. l. cum ꝓponebaĩ. in prin. ff. de lega. ij. z in. l. ciues. C. de appel. z breuiter dic q̃ iudex bz arbitrari ex additis coherentijs q̃ sit manifestus. puta qz publice feneraĩ q̃ pro vsurario habeĩ cõmuniter z reputaĩ. q̃ alĩs fuit declaratus z similia. Jta dicit Bal. in addi. ad Spe. in ti. de appel. in ver. an autem sit manifestus. Dicit etiã Fed. cons. viij. q̃ est manifestũ de q̃ in dicto concilio lugduñ. dicik. cuius ꝓbatio ẽ euidẽs z manifesta. verbigratia. Defectus visus z auditus z scientie non palam apparet omnib⁹. z tamen subijciẽdo examini fit euidens z manifestus. vt in. c. ij. de presump. Sic quando per modicam examinationẽ ꝑmptam z facilẽ. puta per libros rõnũ z hmõi fit euidẽs dicik manifestus. Et ideo aduocati z ꝓcuratores qui defendunt eoz cõtractus feneraticios peccãt mortaliter. per. c. j. cum ibi no. de offi. dele. z per. c. j. de vsu. li. vj. z tenẽtur ad restõnem. vt ꝛ. restitutio. j. in v. vsurarius. §. viij. ꝓterea bene dicit tex. in. l. j. §. fi. ff. de vote ꝓle. rei satis demonstrate frustra fit demonstratio. hec ibi.

Vsus dauiũ. vide supra daues ecclesie. z supra Confessio. v. z quo ad excõmunicatõnem vide supra Absolutio. iij. z supra Jnterrogatões in fine.

Vsus est ius vtendi rebus alienis salua rerum substantia. ꝑm Azo. in sum.

¶ Vsuarius dr̃ cui tm̃ re ad vsum quotidianũ vti licet. insti. de vsu z ba. §. j. vñ non solũ vsuarius potest sumere quantũ sibi expedit. sed etiã sibi z familie sue. l. plenũ. in fi. ff. de vsu z habi. 1

¶ Quid si vsus domus sit relictus marito? R. poterit habitare in ea. etiam vxor. parentes filij. serui z liberti z hospites in domo recipe. Idez dic in muliere etiã si vidua erat. z postea nupsit. ff. de vsu z ba. l. cuj vsus z. l. ceterum. z. l. non solum. 2

¶ Quid si pecoris vsus sit relict⁹ alicui? R. q̃ neq; lana neq; lacte neq; agnis vti poterit. ꝫ ad stercorizandũ z modico lacte vti poterit. ff. de vsu z ba. l. plenum §. ꝫ z si pecoris. 3

¶ Utr̃ ille cui legaĩ vsus silue ꝓssit incidere z vendere sicut vsufructuari? R. q̃ sic. quia aliter nihil habitur⁹ esset ex legato. ff. de vsu z ba. l. diuus. 4

Vsusfructus est ius alienis rebus vtẽdi fruendi salua rei sba q̃ ẽ ius in corpe. quo sublato z ipm tolli necesse ẽ. ff. de vsufru. l. j. z insti. eo. tit. in pu.

Differt vsufructuarius ab emphiteota: quia ille habz vtile dominium. iste solum ius vtendi. Item differt ab vsuario. nam is cui nudus vsus fundi datur nihil habet vlteriꝰ in eo nisi vt oleribus. pomis. feno ꝛ huiusmodi vtaꝫ ad vsum q̃tidianū ꝛ in eo moretur. sed nulli alij ius qđ bz aut vendere aut locare aut gratis concedere pōt. § vsufructuarius sic. instit. de vsu ꝛ ha. §. j. Multomagis differt a vsu non iuris § facti quo fratres minores vtūtur in quo vsuarius nullū ius habet. § cū factū p necessitate vite. de ver. sig. c. exijt q̃ semel mutat. li. vj. ꝓterea addit verbū fructus.

1 ¶ Qualiter cōstituaꝫ vsusfructus: R. pactionibus ꝛ stipulatōnibus ꝛ familie berascūde. ꝓpositōne ꝛ consensu. Item testō legando. vt. ff. de vsufruc. l. oim. ꝛ l. vsusfructibus plurib⁹. Item cū q̃s legat habitationē in domo sua. pinde ē ac si legaret vsumfructum habitationis. vt est casus in. l. cū antiquitas. C. de vsufr. Et ideo potest locare vt ibi ꝛ cōmodare. l. j. § inter cōmodatū. ff. cōmo.

2 ¶ In quibus rebus cōstituit vsusfructus: R. in oīm bus rebus q̃ vsu non cōsumūtur ꝓpue. vt. ff. eo. l. oim In rebus vo que vsu cōsumūtur nō ꝓprie vsusfructꝰ constituitur. § vtilitatis causa receptum ē vt etiam in his constituaꝫ. Ergo cōstituitur in pecunia. vino grano. ꝛ hmōi. instit. e. §. constituitur. Unde nota q̃ illud quod non renascit nō dicit esse in vsufructu. l. diuortio. §. si fundū. ꝛ §. si vir in fundo. ff. sol. ma. Ideo lapis qui nō renascitur nō est in vsufructu. ꝛ creta ꝛ huiusmōi. qđ no. quia legato vsufructu non venūt talia Item arbores cedue vt salices ꝛ hmōi. sunt in vsufructu. § arbores fructifere non possent cedi pro vsufructu.

3 ¶ Ad quid teneꝫ vsufructuariꝰ: R. teneꝫ pstare cautionem q̃ in rebus q̃ vsu non cōsumūtur arbitrio boni viri ipis vtetur salua rei substantia. sicut q̃libet bonus vir vtitur ꝛ fruitur re ꝓpria. Et secundo q̃ finito vsufructu restituet ꝓprietario id quod supererit. In rebus vo que vsu consumūtur debet prestare cautionē de his exhibendis in ea qualitate vel si vult consumere q̃ prestabit extimationem illoꝝ bonorū. d. c. vlti. in glo. de pigno. hoc notatur. ꝛ ff. de vsufru. earum rerus que vsu consumūtur. l. j. ij. ꝛ iij. ꝛ d. §. constituit.

4 ¶ Sed quid debis rebus que vsu nō consumūtur. § minuūtur. vt vegetes ꝛ similia que vsu veterascunt ꝛ minuūtur. nō autem ipo facto. sicut vinū. oleū ꝛ similia: R. Pa. in. d. c. fi. q̃ cauebit de restituendo quod supererit finito vsufructu. vt patet in. l. j. ff. vsufru. quē admo. caue. vbi est casus. facit. l. j. ff. de vsufr. earum rerum. vbi ista duo ponūtur vt diuersa. s. que visu cōsumūtur ꝛ que vsu minuūtur. Et ideo iura que volunt vt extimatio prestet. loquūtur in his que vsu consumūtur. vt in. l. si vini olei. ff. de vsufr. eaꝝ rer. ergo nō debent extendi ad ea q̃ nō cōsumūtur § minuūtur. qz aliter vsufructuario esset p̃iudiciū. ꝛ facit ꝓ hoc exemplum in re cōmodata que vsu minuit vbi damnū pti net ad dñm nō ad cōmodatariū. l. eū q̃. ff. ꝓmo.

5 ¶ Utrum vsufructuarius non prestans cautionem a principio ꝛ recipies fructus teneatur eos restituere: R. P. n. c. cum constet. de pigno. octo. cōmuniꝫ distinguūt concordando glo. iuris ciuilis que sunt ꝓtrarie sic. aut bona fide recipit. puta quia non fuit exacta cautio. nec maliciose distulit prestare. ꝛ habet locum glo. in. l. vroꝝ. ff. de vsufr lega. que tenet q̃ non teneꝫ restituere. aut exactus non prestitit cautionem vl fuit in mala fide maliciose cum sciret se obligatum ꝛ non prestitit. sic tenetur restituere tanq̃ indebite pceptos quia non tacit suos. Et sic intelligenda est Glo. in. l. si cuius. ff. de vsufruc. Facit. l. sed ꝛ si. §. scire. ff. de peti. here. vbi errans in iure facit fructus suos. nō male fidei possesor.

¶ Sed nūquid testator poterit remittere ne cautio p stetur: R. Pa. in. l. j. C. de vsufruc. ꝛ in. l. scire. C. vt in pos. lega. q̃ sic in rebus que vsu consumūtur. Jn reb⁹ vo que vsu non consumūtur non potest. Ratio. quia daretur materia delinquendi. nec curaret vti sicut bonus vir. Sed in alijs cessat cum solus teneatur ad extimationem. quod verum est nisi ꝓprietas fuisset eidē vsufructuario legata vsq; ad certum diem ꝛ vsusfructus pure. quia hoc casu cautio non est prestanda. vt in. l. si vsusfructꝰ. §. plane. ff. vsufruc. quē ad. cit. 6

¶ Utrū sufficiat cautio iuratoria: R. q̃ si vsufructuarius est persona suspecta non sufficit. alis sic. ꝛ hoc sequitur Pa. in. c. cum constet. de pigno. arg. in. c. pervestras. de ꝓ. post di. re. vbi bo. tex. in simili. ꝛ in aue. generaliter. C. de epi. ꝛ cle. 7

¶ Utrum vsufructuarius teneaꝫ ad expēsas in re de qua habet vsumfructuꝫ: R. Lud. de ro. in no. q̃ sic ad expensas paruas et ad collectas et ad refectionem de collecta q̃ teneatur heres. l. queso. ff. de vsufruc. lega. l. apud iulianū. §. heres. ff. de leg. j. ꝛ l. hactenus. ff. de vsufru. quod limita nisi quando collecta tanta esset q̃ equiualeret perceptioni fructuum. quia solum tenere tur dominus. glo. est in. l. qui concubinam. §. qui bonos. ff. de leg. iij. quā sequūtur Dy. ꝛ Bar. in. l. bis verbis. §. idem testator. ff. de leg. iij. Jdez dic in expensis ꝓ refectione. nisi esset ei legatus vsusfructus generaliter omniū rerum. quia sic teneretꝫ ad omnes expensas vel renūciare. d. l. hactenus. ꝛ quod ibi no. de fi. instrumē. c. G. ppetuus. in glo. 8

¶ Sed quid de vsuario: R. idem ibidem. q̃ aut dominus participat in cōmodo rei cuius mihi legatus est vsus. puta quia domus est ampla. ꝛ tūc tenetur dominus tm̃. Aut nō participat sed solus vsuarius ꝛ sic teneꝫ ad expensas. l. si domus. ff. de vsu ꝛ ha. 9

¶ Quero quid erit quando testator reliquit vxorem dominā ꝛ vsufructuariā omniū bonoꝝ suorum q̃diu vixerit vel vitam vidualem duxerit. dic vt. §. Legatū j. §. xlvij. potest tamen talis vxor laudare ꝛ laudemiū recipere. nec per hoc videtur conditio heredis deteriorat. sicut nec ecclesie si prelat⁹ beneficia vacantia conferat vel electos confirmet cum talia non possit retinere ad manus suas. de in sti. c. fi. de offi. archi. c. fi. ꝛ feuda antiqua cōcedat. c. ij. de feudis. 10

¶ Sz nūquid ex vsufructu legato grauabit heres in legitima: R. q̃ nō. nec quo ad ꝓprietatem nec quo ad vsumfructum. C. de inoffi. testa. l. q̃m. ꝛ auten. nouissima. ꝛ l. scim⁹. §. cōi aūt. Idē dic in trebellianica quo ad aliū heredē vel alios q̃bus legitima debeꝫ. quia de trabēt quartā suā heredes de tali vsufructu legato. nisi sit ipse heres cui vsusfructus ē legat⁹ etiā. d. l. vroꝝ. ꝛ ff. de vsufr. l. omniū. ꝛ l. si. mihi ꝛ tibi. 11

¶ Utrum ille cui est relictus vsusfructus oīm bonoꝝ teneaꝫ soluere es alienum de ipis bonis: R. sm Bo. q̃ sic. Secus si solum esset relictus vsusfructus aliq̃rum rerum. ff. de vsufruc. lega. l. si. Pau. de castro consil. ccclxxxv. dicit. q̃ proprietarius tenetur principaliter. s. ad vendendum de bonis pro solutione eris alieni. ꝛ sic vsufructuarius sedario ptcipabit in solutōne. 12

sic minorem usumfructum habebit. pro quo facit. l. ii. §. si aut es alienum. C. de bonis que libe. et verior opinio.

113 ¶ Quo amittit ususfructus? R. q̃ tuor modis. Primo p mortem usufructuarij. de pig. c. fi.

114 ¶ Secundo per maximã et mediaz capitis diminutionem. non aut ꝓpter minimã. Et maxima minutio capitis est. cũ aliquis simul et libertatẽ et ciuitatem amittit. quod accidit bis qui efficiũtur serui pene ꝓpter delictum suũ. vel qui ꝓpter ingratitudinem redigũtur in seruitutem. Media est cum ciuitas amittit et libertas retinetur. quod accidit cũ aqua et ignis interdicit vel in insulam deportat. Minima est cum ciuitas et libertas retinet. § status mutat. quod accidit bis q̃ sui iuris erant facti sunt iuris alieni vel extra. insti. de cap. diminu. Prime due sunt mortes ciuiles. ff. p socio. l. societas. Tercia non. q̃ omnia iura transeũt ad p̃rem cui arrogatus se donat. insti. de adop. §. § hodie. C. de sa. san. eccl. autẽ. ingressi. de testa. c. q̃ ingredientibus.

¶ Tercio amittitur si res perierit in qua erat ususfructus. insti. eo. §. finitur. ff. qui. mo. usufru. amit. l. j. et totum. et hoc si erat constitutus. d. l. j. Quia q̃ non ẽ amitti non potest. in glo. ibidem. cum concor suis.

116 ¶ Quid si vniuersitati sit ususfructus legatus vel ciuitati? R. durabit spacio centũ annorum. ff. eo. ti. l. an ususfructus. nisi in ciuitate aratrũ inducatur. ita q̃ desinat esse ciuitas vel vniuersitas. ff. qui. mo. usufruc. amit. l. si.

117 ¶ Utrum cum plures sunt usufructuarij et vnus moritur reuertat ad ꝓprietariũ? R. q̃ non. § accrescit alteri usufructuario. ff. de usufru. accre. p totũ. et ff. qui. mo. usuffru. amit. l. excepta solũ ergo redit ad ꝓprietariũ q̃n oẽs defecerũt. insti. eo. §. j.

118 ¶ Quid si ususfructus relinquatur alicui donec filius pupillus ad pubertatem venerit et pupillus moritur ãn pubertatem? R. q̃ ususfructus durabit vsq; ad etatẽ completam. Si vero sit relictus sub incerto tempore puta donec talis furiosus resipuerit. et anteq̃ resipiscat moritur. sic durabit toto tempore vite usufructuarij. quia possibile fuit vt toto eius tempore iniuria p̃ seueraret. vt in. l. ambiguitatem. C. eo.

119 ¶ Quarto amittitur ususfructus per non usum non simpliciter. sed eo modo quo etiam dominiũ rei perditur. vt per descriptionem. vt. §. prescriptio dictum ẽ. et no. in. l. pe. C. eo.

120 ¶ Sed ad quem reuertetur ususfructus quando per capitis diminutionem amittitur? R. si est filius ad patrem. si seruus ad dominũ. si pater vel alius transibit ad filium aut heredem eius. non ad proprietariuz. vt in. l. fi. C. eo. intellige q̃diu viuet ille cui usufruct? fuerat legatus. ar. p̃dicte. l. ambiguitatem.

121 ¶ Utrum cuz ususfructus vniuersaliter gregis vl armenti ẽ legatus. si moriatur teneatur usufructuari? reficere? R. q̃ sic. ex agnatis gregum tenetur subintrare alia loco mortuorum capitum. Secus si tm̃ in animalibus legetur ususfructus. quia non tenetur reficere si moriatur sine sua culpa. ff. eo. l. vetus. insti. de re. diui. §. sed et si gregis. Idem dic q̃ debet inuinearum mortuarum et arborum locum alias instituere et colere. Nam quasi bonus paterfamilias debuit. vt in. d. §. § et si gregis.

122 ¶ Utrum ususfructus legatus filio existente in potestate patris amittitur per mortem eius? R. Bar. in. l. ex litteris. C. de usu et habi. q̃ non extinguitur. q̃ p̃sumitur cõtemplatione patris legatus. § remanebit patri. Si vero pater premoriatur. sic p̃sumitur contẽplatione filij legatus. et non extinguet. § erit filij aduẽticium.

¶ Utrum usufructuarius possit cedere vel vẽdere cõmoditatem ususfructus? R. Bart. in. l. interest. C. de usu et habi. q̃ sic. sed non ius ususfructus. similiter ille cui legata est in testamento domus ad inhabitandũ poterit alteri locare. et finietur solum morte ipius cui legata est. l. habitatio. ff. de usu et habi. et insti. eo. §. fi. 125

Uxor dicitur mulier postq̃ cõtrarit per verba de presenti. licet nondum cõsummauerit. et hoc in oibus fauorabilib? Sed in odiosis appellatõne uxoris venit solum illa que matrimoniũ consummauit. vt in. l. nõ sicut. C. de bonis que libe. Mo. Pan. in. c. tercio loco. de p̃sum. vide. s. Sponsalia. §. j.

¶ Utrum uxor sit in potestate mariti? R. fm Bal. de cõsue. feu. ti. an maritus succedat uxori in bene. q̃ nõ iure romano nisi quo ad debitum carnis et operandi vt no. glo. C. de condi. inser. l. si uxorem. et no. insti. ad tertul. j. in fi. ij. de ser. fugi. l. fi. et adde quod no. insti. de pa. potestatem glo. ordinaria. text. est in. l. j. §. fi. ff. de iniu. et ibi glo. et tex. in. l. is cuius ope. §. fi. ff. de adulte. Erit ergo sub potestate patris. d. l. si uxorem. et l. sicut ff. de ope. libe. sed iure lombardo erit sub potestate viri. sed apud nos vacat. Aliquando tamen tenẽt q̃ de iure canonico est sub potestate viri. ar. c. mulieres. de sen. ex. § non credo.

¶ Utrum uxor cedat lucro viri? R. Panor. in. c. litteras. de resti. spolia. tenet q̃ sic. q̃tum ad operandum. alle. l. sicut patronus. ff. de ope. libe. Facit. l. sed si vir. in prin. ff. de dona. inter vir. et uxo. et. c. hec ymago. et. c. mulierem. xxiij. q. v. Sed saluo meliori iudicio dico q̃ aut operatur in bonis viri ꝓ suo usu. vtputa in lana viri. vt sibi faciat uestimẽtũ. vel i lino vt sibi faciat lintheamia ꝓ usu. et sic dico q̃ cedit lucro viri. q̃ non min? tale uestimẽtũ erit viri q̃ si nihil opis i eo feciss; nec p̃ciuz laboris a uiro. in ꝟ casu poterit petere. et sic loquitur. d. l. sed si vir. Et idem dico de re heredis viri apud quem alimẽtatur. Aut laborat in rebus viri vt inde habeat lucrum vel in alijs quibuscũq; vtputa ẽ textrix vel filat. vel est negociatrix et huiusmodi. et sic non cedit lucro viri sed sibi acquirit. nisi in casu quando non habet dotem sufficientem ad alendũ se et cões liberos cuz marito vbi maritus non habet alia bona sufficientia. Sed si habet dotem sufficientem ad alendũ se et cões liberos. vel saltem se quãdo maritus habet alia bona sufficientia. sic credo nõ teneatur cedere lucro mariti. § potest in eius bonis vel alijs laborare vt habeat ꝓcium laboris et sibi acquiret. et hoc videtur sequi Barto. et sic limitare glo. in. d. l. sicut patronus. in. l. gayo. ff. de adi. le. Facit. C. de dona. inter vir. et uxo. l. et si de pecunia tua. Probatur idez. quia uxor non tenetur laborare pro uiro si habet dotem sufficiẽtem pro parte onerum supportanda vt patet. arg. c. q̃ vestras. de dona. inter virum et uxo. et in. l. si cum dote. ff. solu. matrimo. Et no. idem Panor. in. c. litteras. de restituẽ. spolia. vbi determinat q̃ nec etiam causatiue potest vir eam compellere ad laborandum. subtrahẽdo. scilicz alimenta. Ergo sibi poterit laborare. Si uo non portauit dotem sufficientem ad sustentanda onera matrimonij saltem pro parte sic credo q̃ debeat laborare pro ipis oneribus supportandis et si non vult

vir potest ei denegare alimenta. ꝛ sic tene. Nec ob. iura que videntur velle q̄ simpliciter cedat lucro viri. quia. d. l. sicut. que dicit q̄ debet esse in officio viri. debet intelligi. s. ad debitum reddendum. ꝛ glo. ibidē intelligenda est ꝑm q̄ dixi. dum laborat in re viri ꝓ usu suo. alꝫ non habet veritatem nec iure probatur si alio modo intelligit. ꝛ similiter hec ymago. ꝛ. c. mulierem. in quibus dicit q̄ ē pene famula viri. ꝛ q̄ est de dominio viri. intellige non simpliciter. ꝑ ꝑm quid inquantū est sub eius cura ꝛ debet regi ab eo. ꝛ quo ad debitum coniugale. alꝫ non. quia non transit in potestatem viri. vt. ꝑ. dictum est. vel dic q̄ p̄dicta debent intelligi de operibus obsequialibus in domo. puta coquina vl̄ faciendi lectum aut scobandi ꝛ hmōi. de quo vide. ꝑ. peculium. ℣. xxxj.

3 ¶ Utrū maritus possit verberare vxorē? R. ꝑm Host. ꝛ Soffre. in. c. quemadmodū. de iureiur. q̄ sic. ex magna causa ꝛ leui verberatione. ar. in. l. preceptoris. ff. ad. l. acqui. de homi. ad audientiam. Sed sine causa vl̄ graviter verberans vir punitur ad dandū ei terciā ꝓtem donationis ꝓpter nuptias. vt in auten. vt li. ma. ꝛ auie. ℣. quis autem ꝓpriam. ꝛ C. de repu. autē. sed no uo iure. vnde in. l. consensu. C. de repu. dicitur. q̄ debera ingenuis aliena sunt. facit glo. vij. q. j. in. c. sicut.

4 ¶ Utrum vir possit interficere vxorem adulterantē? R. Lex ciuilis penā nō imponit. l. graccus. C. d adul. xxxij. q. ij. inter hec. si inuenit in actu adulterij. sed lex diuina sic dicit. non occides. ꝛ ideo non licet. vide homicidiū. j. ℣. vj.

5 ¶ Utrum vxor possit agere ad restitutionem dotis viuente viro? R. ꝑm Pa. in. c. ex litteris. de pigno. q̄ sic. si vir incipit male vti substātia sua ꝛ maleversari. ꝛ dicit male versari quando exulat a patria sua ꝓpter maleficiū ꝓpriū. ꝛ maxime cū peruenit ad distractionem bonoꝝ. d. c. per vestras. videt tex. in. l. vbi. C. de iu. do. etiam q̄ possit petere donatiōem ꝓpter nuptias. licet aliꝫ quo ad donationē predictam cōtrariū teneāt. Itē potest petere vbi matrimoniū venit sepandū quo ad thoꝝ. vt in. c. j. de vote post diuor. resti.

6 ¶ Utrum vxor habens virum prodigum licite possit abscondere aliqua bona eo inuito. vide furtū. ℣. xxxv

7 ¶ De dote. vide. ꝑ. dos. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ꝑ. Donatio. de debito. vide debitum. de voto. vide. ꝑ. votum ij. ℣. viij. de parafernalib? vxoris habes. ꝑ. parafernalia.

8 ¶ Utrū possit de rebus viri ꝓuidere filijs primi matrimonij? R. q̄ non. nisi ꝑm q̄ potest elemosinas facere. vt. ꝑ. Elemosina. ℣. vij.

9 ¶ Utrum vxor teneatur sequi virū suū? R. ꝑm q̄ colligo ex no. in. c. si ꝙs necessitate. xxxiij. q. ij. q̄ aut trāsfert domiciliuꝫ. ꝛ sic teneť eū sequi. ꝛ hoc verꝫ nisi pactū fuisset vt nō transferret. qꝛ sic nō teneret nisi pactū aliqua necessitas aduenerit que impediret maritū tbi manere. puta infirmitas vel capitalis inimicicia. quia sic tenetur sequi non obstante pacto. ar. c. vnaqueq̄. xiij. q. ij. Si vo non transfert domiciliū sic non tenetur eum sequi ꝑm Ho. Similiter nō tenetur eum sequi si est vagabundus ꝑm glo. in. d. c. vnaqueq̄. nisi sciens eum vagabundū contraxit cuꝫ eo qꝛ sic tenetur. Hoc totum limito verū quando ex causa honesta. vel trāsfert domiciliū. vl̄ est vagabūdus. Secus si ex causa inhonesta. vel si vellet eam trahere ad peccatum. vl̄ imminueret sibi periculū vite. quia sic non teneret eum sequi. vt sentit glo. in. d. c. si ꝙs. Facit. l. q̄ nisi. ff. de ope. liber. vbi patet q̄ libertus non tenet sequi dominū vagabundū ad prestandum ei operas. vide in. c. de illis. de spon.

Pocrisis vide. ꝑ. simulatio.

y **ypotheca** vide pignus.

Ronia vide in littera. b.

y **Strio** vide in littera. b.

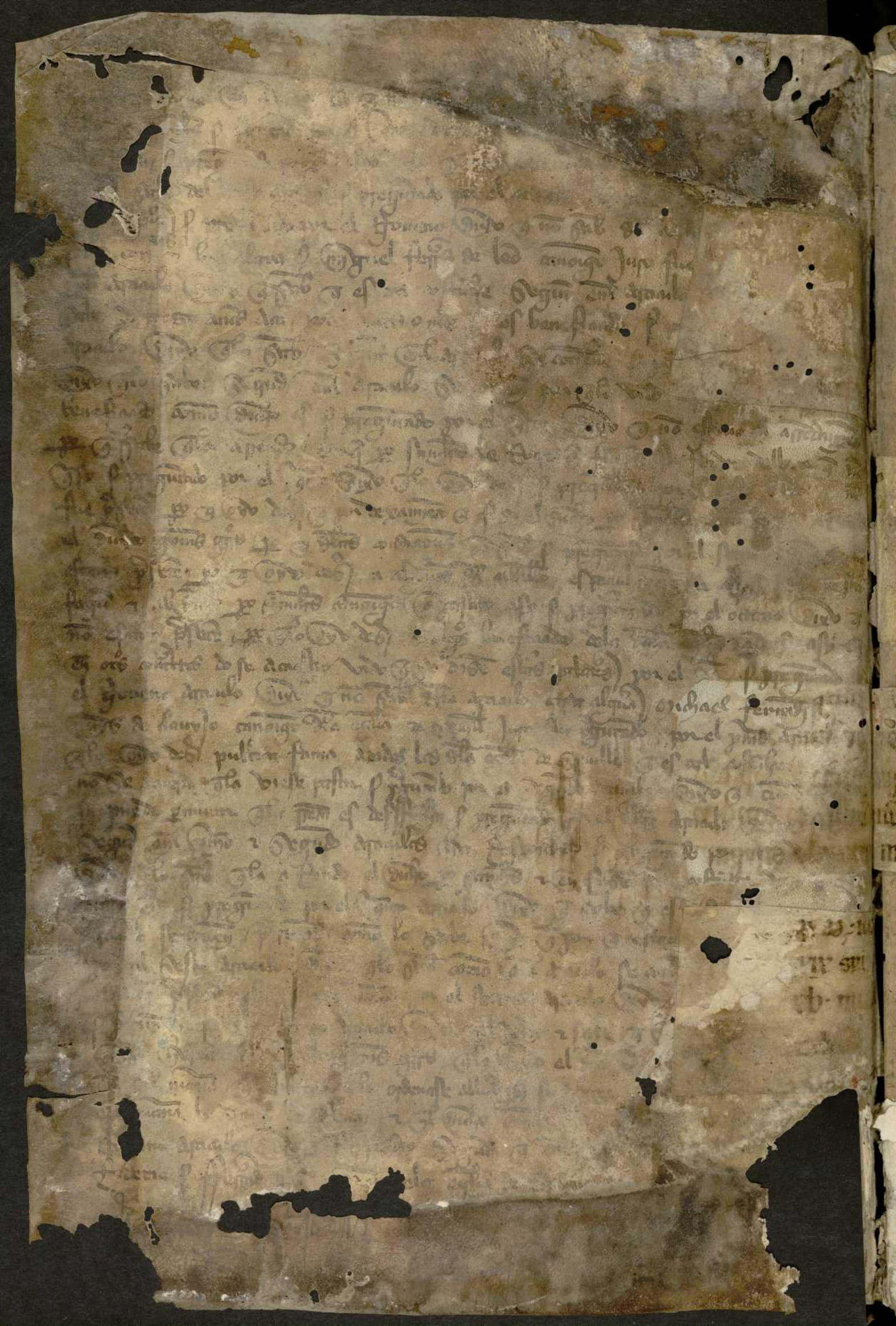
ʒ **Elus** ꝓpie est tristicia de bono alterius non ex eo q̄ ille habet. sed ex eo quod sibi deest. dicit philosophus. ij. ethic. Et si ē iste zelus circa bona honesta ē laudabilis. ꝑm illud. j. Cozin. xiij. Emulamini charismata meliora. Si vo est de temporalibus. sic potest esse cū peccato. sicut auaricia. Si autem quis dolet de bono alterius quia eum excedit in talibus bonis. sic est inuidia. Accipitur etiam aliquando zelus pro feruore seu cōmotione diuine charitatis. vt in ps. Zelus domus tue comedit me ꝛc. Et iste zelus postremo dictus fuit qui me ad prefatam angelicam summā componēdaꝫ coegit. ad laudeꝫ domini nostri ihū xpi. cui est honoꝝ ꝛ gloria in secula seculoꝝ. Amen.

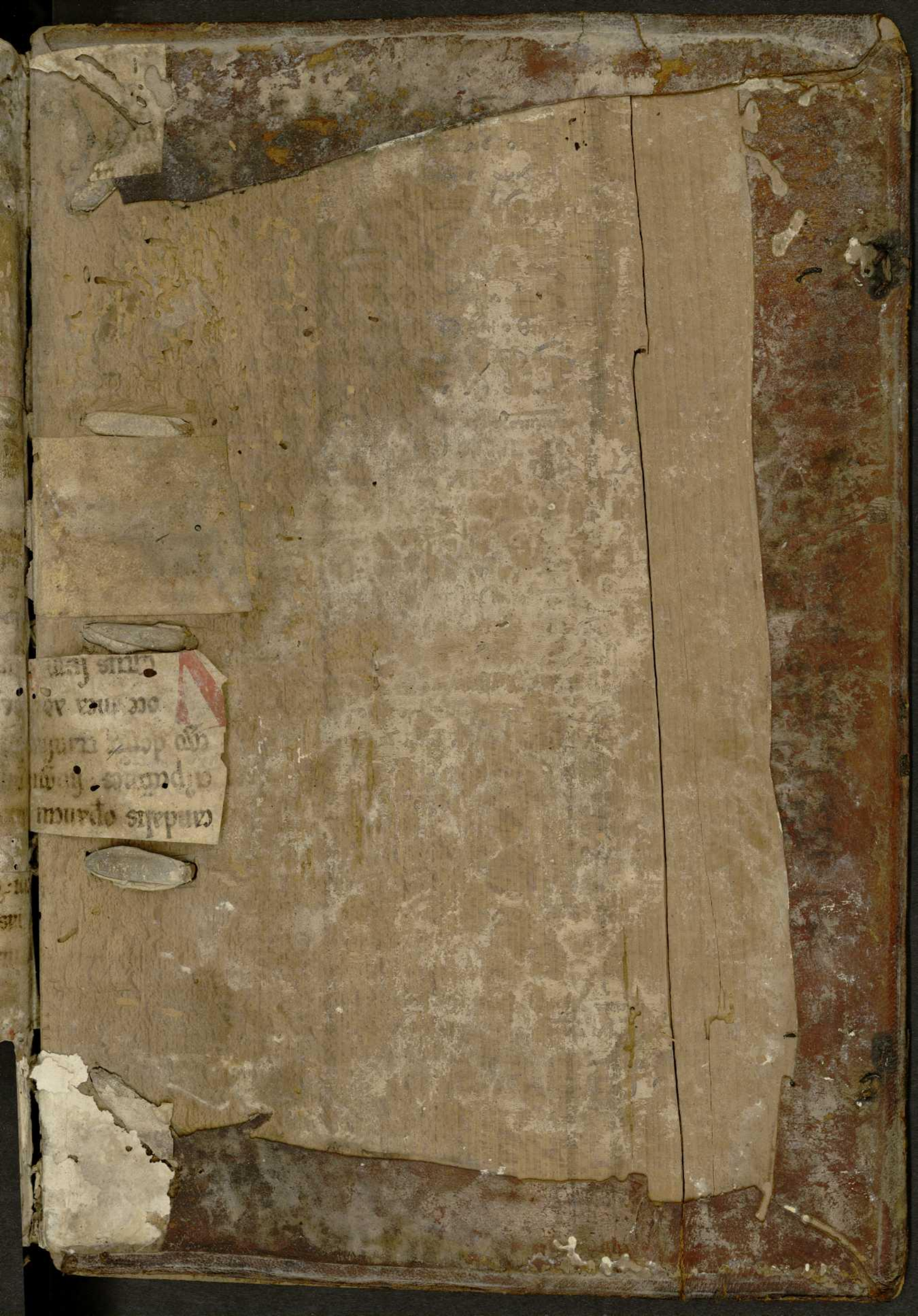
¶ Laus Jesu christo. virgini matri Marie beato patri nostro sancto Francisco. sancto seraphico Bonaventure doctori ceterisq̄ dei electis.

¶ Finit summa Angelica de casibus conscientie per fratrem Angelum de clauasio compilata. maxima cū diligentia reuisa. ꝛ fideli studio emendata. sicut ipsum opus per se satis attestabitur Nurēberge impressa ꝑ Antbonium koberger inibi cōciuē Anno dñi. M. cccc. xcviij. in vigilia sancti Bartholomei apli.

Humano angelicas quicūq̄ audire loquelas.
Dze cupis. presens perlege lector opus.
Hic sacros canones. hic ꝛ ciuilia iura.
Hic sancte inuenies religionis opes.
Maxima multoꝝ qō vir dabat ante librorum.
Sarcina. id angelica dat tibi summa breuis.
Angelus est autor. sacri decus ordinis ingens.
Seraphici. ꝛ tante religionis bonos.
Autorem atq̄ opus impressum felicia dona.
Clauassina tulit terra beata viro.
Nec carleta minus gens felix vnde creatus.
Angelus angelicis dignus adesse choris.

1787







SVMA ANGELICA